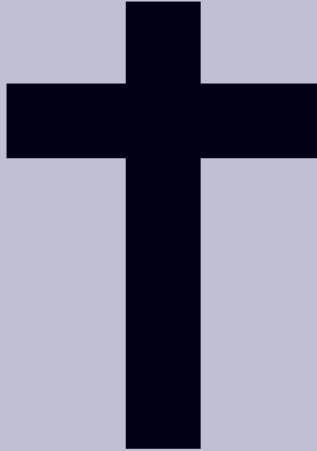

Luda yã takada kũ

Bisã yão

Portions of the Holy Bible in the Busa language of Nigeria

Luda yá takada kũ Bisá yáo

Portions of the Holy Bible in the Busa language of Nigeria

copyright © 2005 SIM International

Language: Bisá (Busa)

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
8631d380-7d17-5581-abf9-174814e8ccc3

Contents

NAANAA	1
BONAA	44
Saarun Wooda	66
NARONAA	95
DOKAGBESISINAA	106
YOSUA	108
YAGOGORINO	119
RUTU	129
1 SAMUELI	132
2 SAMUELI	158
1 KINANO	182
2 KINANO	208
Bandun Gari I	233
Bandun Gari II	265
EZERA	300
NEMAYA	306
ESITA	313
AYUBA	319
ZABURA	333
YAASINO	445
LAASUNDE	480
Womu Duro	490
Yeremi	497
Swi	573
Esekieli	582
Daniali	632
Osee	647
Yoeli	660
Amosu	666
Abudiasi	676
Yonasi	678
Misee	681
Nahumu	689
Habakuku	693
Sofoni	697
Asee	702
Sakari	704
MALAKI	716
MATIU	719
MAAKU	752
LUKU	773
YUHANA	808
ZIRINO	832
ROMUDENO	862
1 KORINTIDENO	877
2 KORINTIDENO	890
GALATIANO	899
EFESUDENO	904
FILIPIDENO	909
KOLJEDENO	913

1 TESALONIKADENO	916
2 TESALONIKADENO	919
1 TIMOTI	921
2 TIMOTI	925
TITU	928
FILIMO	930
EBERUNO	931
YAMISI	942
1 PITA	946
2 PITA	950
1 YUHANA	953
2 YUHANA	957
3 YUHANA	958
Yudu	959
ZIA YÄ	961

NAANAA

Musa takada káaku

Adamu 1:1-5:32

Nuhu 6:1-11:32

Ibrahī 12:1-20:18

Isaaku 21:1-26:35

Yakubu 27:1-36:43

Yusufu 37:1-50:26

Andunia naanaa

¹ Zaa káaku Luda musu kú zīteoo kè.

² Gu da páme à kekɛnaro, gusira mé à da ísirala, akū Luda Nini ten yàa ke í pila.

³ Akū Luda pi: Gupura kú! Akū gupura kú.

⁴ À è gupura pi kè mana, akū à gupura kèkɔa kú gusirao.

⁵ À tɔ kpà gupurane fānantē, gusira sɔ gwāani. Gu si gu dɔ, a gɔɔ káakun gwe.

⁶ Akū Luda pi: Sarapura gɔ kú íno dagura de à í pinɔ kèkɔa.

⁷ Akū à sarapura kè le, à í kú à kú sarapura gbáru kèkɔa kú í kú à kú a musuo.

⁸ Akū à tɔ kpà sarapura piine ludambe. Gu si gu dɔ, a gɔɔ pladen gwe.

⁹ Akū Luda pi: Í kú à kú zīte kakara gu dokɔno, gukori bo. Akū à kè le.

¹⁰ À tɔ kpà gukori piine zīte, akū à tɔ kpà í kú à kàkarane ísira. Akū à è à kè mana.

¹¹ Akū Luda pi: Lánɔ bɔte zīte kú sɛ wédeno kú lí nédeno, baadi kú a burio. Akū à kè le,

¹² lánɔ bɔte zīte kú sɛ wédeno kú lí nédeno, baadi kú a burio. Akū Luda è à kè mana.

¹³ Gu si gu dɔ, a gɔɔ aakɔden gwe.

¹⁴ Akū Luda pi: Pɔ gupurakūrinɔ gɔ kú musu ògɔ fānantē kèkɔa kú gwāanio, ògɔ wè sèedanɔ kú gɔɔno kú wèno moñne.

¹⁵ Ògɔ kú pɔ gupurakūrinɔ ũ musu de ògɔ andunia pura kú. Akū à kè le.

¹⁶ À pɔ gupurakūri zɔkɔno kè mèn pla, a kú à gbāna digɔ kí ble fānantē, a kú à buse digɔ kí ble gwāani. À susunenɔ kè dɔ.

¹⁷ À ní pépe musu de ògɔ andunia pura kú

¹⁸ ògɔ kí ble fānantē kú gwāanio, ògɔ gupura kèkɔa kú gusirao. Akū à è à kè mana.

¹⁹ Gu si gu dɔ, a gɔɔ siikɔden gwe.

²⁰ Akū Luda pi: Pɔ wèndidenɔ í pa yéere, bāno dagula musu ògɔ vura sarapuran.

²¹ Akū à pɔ wèndide kú òdi í panɔ kè kú kpɔ gbèntɛno pínki, baadi kú a burio. À bāno kè pínki dɔ, baadi kú a burio. Akū à è à kè mana.

²² À arubarikaa dánɔgu à pi, ògɔ né í ògɔ ke dasi, kpɔno ísira pa, bāno ke dasi zīte.

²³ Gu si gu dɔ, a gɔɔ sɔɔroden gwe.

²⁴ Akū Luda pi: Pɔ wèndidenɔ bɔte zīte, be pɔkādɛno kú pɔ kú òdi taa o kú kuaono kú nɔbɔsɛntɛno, baadi kú a burio. Akū à kè le.

²⁵ Luda nɔbɔsɛntɛno kè baadi kú a burio. À be pɔkādɛno kè baadi kú a burio. À pɔ kú òdi taa o kú kuaono kè baadi kú a burio. Akū à è à kè mana.

²⁶ Akū Luda pi: Ò bisāsiri ke ó taka ũ, ògɔ de lán ó bà, ògɔ kí ble kpɔnoa kú bāno kú be pɔkādɛno kú nɔbɔsɛntɛno kú pɔ kú òdi taa o kú kuaono pínki.

²⁷ Akū Luda bisāsiri kè a zīda taka ũ. A zīda takan à ní ké a ũ. À ní ké gɔgbɛ kú nɔgbɛo.

²⁸ À arubarikaa dánɔgu à piine: Àgɔ né í àgɔ ke dasi àgɔ andunia pa àgɔ gbāna blea. Àgɔ kí ble kpɔnoa kú bāno kú pɔ wèndide kú òdi taa o zīteno pínki.

²⁹ Akū Luda pi: Pɔ wéde kú ò kú zītenon ma kpáawa á pɔble ũ pínki kú lí nédeno pínki.

³⁰ Ma sɛno kú lánɔ kpà pɔ wèndidenɔa pínki ní pɔble ũ, nɔbɔno kú bāno kú pɔ kú òdi taa o kú kuaono pínki. Akū à kè le.

³¹ Luda pɔ kú à kèno è pínki, à kè mana swáswa. Gu si gu dɔ, a gɔɔ suddoden gwe.

2

¹ Len Luda musu kú zīteo kè le kú a pɔno pínki.

² Ari a gɔɔ supplade zī gɔ ká, à zī kú àten ke pi laka. A gɔɔ supplade pi zī à kamma bò kú zī kú a kèno pínki.

³ Akū à arubarikaa dà gɔɔ supplade pin à dite a pɔ ũ, kú gɔɔ bire à kamma bò kú zī kú a kèno pínki yai.

Edeni swadakoo

- ⁴ Musu kú zíte naana yán dí. Gɔɔ kú Dikiri Luda zíte kú musuoo kè,
⁵ pʷwe ke dí bute zíte kòro, bee sèè, zaaku Dikiri Luda dí tó legú m̀aro, akúsɔ gbèke kun à bura zī kero.
⁶ Suka mé àdi kpá andunia gūn, akú àdi m̀oto pisi zítea pínki.
⁷ Dikiri Luda gʷgbē í kàsa kú b̀sutitio, akú à ía wèndide vù a yīn, akú gʷgbē pìi gʷ gbē bēne ũ.
⁸ Dikiri Luda swadakoo kèke ifáboki kpa gu kú òdi pi Edeni, akú à gʷgbē kú à kèe pìi dà gwe.
⁹ Dikiri Luda tò lí buri sīnda pínki b̀ute zíte. Lí pìno kè mana, akúsɔ í né blena nna. Lí wèndide kú dàkoo pìi dagura. Lí kú àdi d̀ona mana kú a v̀anio ír̀ne kú gwe d̀o.
¹⁰ Swa kú Edeni àdigʷ m̀oto pisi dàkoo pìia. Bona gwe à ɔne kè siikʷ.
¹¹ A k̀aaku t̀n Pisɔ, àkú mé à líka Avila b̀usuui pínki. Wura kú b̀usuu pìi gūn,
¹² wuraa pìi mana. Gbè b̀ereɛdenɔn kú gwe d̀o.
¹³ Swa pìi ɔne plade t̀n Gíɔ, à líka Kusu b̀usuui pínki.
¹⁴ A ɔne aakʷde t̀n Tigiri, a d̀ɔɔ t̀a Asiria b̀usu ifáboki kpa. Swa pìi ɔne siikʷde t̀n Yuflati.
¹⁵ Dikiri Luda gʷgbē pìi dite Edeni dàkoo pìi gūn de àgʷ a zī ke àgʷ gwa.
¹⁶ Akú à yá dìtene à pì: Íni fʷ ñ dàkoo pì lí néno ble pínki,
¹⁷ ama h̄sun lí kú àdi d̀ona mana kú a v̀anio ír̀ne né blero. Tó n blè, íni game.
¹⁸ Dikiri Luda pì: Gʷgbē kunna ado manaro. Mani kpanyíri kene a gbèndo ũ.
¹⁹ Akú Dikiri Luda b̀usuu sè à ǹbɔnɔ kèo pínki kú b̀ano pínki, akú à sù kúíwo gʷgbē pì kīnaa de à e deran ani tʷ kpáíne nà. Tʷ kú gʷgbē pìi kpà pʷ wèndide pìnoɛne pínki gʷ ñ tʷ ũ.
²⁰ Gʷgbē pì tʷ kpà be pʷkàdenɔne pínki kú b̀ano kú ǹbɔsɛntɛno pínki, ama adi kpanyíri e ñ té a gbèndo ũro.
²¹ Akú Dikiri Luda í zʷkʷ dà gʷgbē pìla. Kú àten i o, akú à a gb̀anterewa m̀en do b̀o, akú à a mèbaasi t̀ata a gb̀en.
²² Akú à gʷgbē gb̀anterewa kú à b̀oo pìi lite nɔgbē ũ, akú à gèe k̀aao a kīnaa.
²³ Akú gʷgbē pìi pì:
 Adikīna wá b̀o ma wá gūmme,
 a mè sʷ à b̀o ma mèe gūmme.
 Oni a sísi nɔgbē,
 kú Luda a b̀o gʷgbē gūn yáí.
²⁴ A yá mé à t̀o gʷgbē dí bo a de kú a dao bea, àdi nakʷa kú a nanɔ o gʷ mè do ũ.
²⁵ Gʷgbē kú a nanɔ kú p̀otompo í pla í pínki, wé'í sʷ àdi ñ kuro.

3

Bisasiri kèkšana kú Ludao

- ¹ M̀è mé à manafkí v̄i de pʷ kú Dikiri Luda k̀enɔla pínki, akú à nɔgbē là à pì: Luda pì àsun dàkoo pì lí ke né blenloo?
² Akú nɔgbē wè m̀èe pìia à pì: Óni fʷ ò dàkoo pì líne ble,
³ ama lí kú à kú dàkoo pìi guragura, Luda pì òsun a né blero òsun ɔ naa sero, de òsun garo yáí.
⁴ Akú m̀èe pìne: Áni garo fá!
⁵ Zaaku Luda dʷ tó a blè, á wé ni kè áni gʷ lán a bà, áni gʷ a mana dʷ kú a v̀anio.
⁶ Kú nɔgbē è lí pì né mana, akúsɔ a blena nigʷ nna ani tó gbē wé kè, akú à a né kè à blè. À kpà a z̀aa d̀o, akú à blè se.
⁷ Ñ pla í pínki í wé kè, akú ò dʷ sà kú ò kun p̀otompo. Akú ò gboroda lá ǹabi ò ỳímma.
⁸ Kú gʷgbē kú a nanɔ Dikiri Luda kīni mà àten kure dàkoo pìi gūn ɔkɔsi, akú ò ùtene dàkoo pì lán.
⁹ Akú Dikiri Luda lé zù gʷgbēi à pì: Ní kú mámeɛ?
¹⁰ À wèa à pì: Kú ma n kīni mà, akú v̄ina ma kú kú má kun p̀otompo yáí, akú ma ute.
¹¹ Akú Dikiri Luda a là à pì: Dí mé à ònne í kun p̀otompo? Lí kú ma ginne ñ a né ble, n blèn yá?
¹² À wèa à pì: Nɔgbē kú n kpàma àgʷ kú kúmao mé à lí pì né kpàma ma blè.
¹³ Akú Dikiri Luda nɔgbē là à pì: Bóyáí n kè lèɛ? À wèa à pì: M̀è mé à ma keke, akú ma blè.
¹⁴ Akú Dikiri Luda pì m̀èene:
 Kú n kè le, íni gʷ láaribona pʷ ũ
 de be pʷkàdenɔ kú ǹbɔsɛntɛnɔla pínki,
 íni gʷ t̀aa o n kúua,
 b̀sutitin íni gʷ ble ari n wèndi lén.

15 Mani ibere da mɔkɔn kù nɔgbɛo dagura,
n buri kù a burio dagura.

A buri ni n mì wí,
ĩni a gbátoki kĩnna.

16 Akù à pì nɔgbɛne:
Mani n n̄sinaa wari karanne,
ĩniḡo né i kù wawáo.

N zã ni niḡo kúmmame,
aniḡo kí ble n musu.

17 Akù à pì ḡo gbɛne:
Lákù n n nanɔ yá mà nà,
lí kù ma ginne ñ a né ble n blè,
ma láari b̄o zĩtea n yái,
ɔsi kù ɔsioon ĩniḡo p̄oble en
ari n w̄endi lén.

18 Ani l̄enɔ kù lá ũkadenɔ butenne,
gbasa ñ burapɔnɔ ble.

19 Ísimmawaranaa ḡunn ĩni p̄oble en
ari ñ era ñ ḡeo b̄usun,
zaakù gwen ma n bon.

B̄usutitime n ũ,

ĩni era ñ ḡo b̄usutiti p̄ii ũme.

²⁰ Adamu t̄s kpà a nanɔne Awau, zaakù gb̄e p̄inki daim̄e.

²¹ Dikiri Luda bára uta k̄e Adamune kù a nanɔo, akù à dáñne.

²² Akù à pì: Bisásiri a mana kù a wánio d̄s sà, à ḡo lán ó bà. Ōni ḡine à lí w̄endide né k̄e à ble
de àsunḡo kun ḡoɔ s̄inda p̄inkiro yái.

²³ Akù Dikiri Luda p̄ea à a b̄o Edeni d̄akoo p̄ii ḡun. Akù Adamu ḡe à z̄ite kù Luda a b̄on z̄i
ke.

²⁴ Kù Dikiri Luda p̄ea, akù à kerubunɔ k̄ate Edeni d̄ako if̄aboki kpa, de òḡo lí w̄endide z̄e
d̄akp̄a kù f̄an̄eda kù àten t̄e ke àten litel̄iteo.

4

Kainu kù Habilao

¹ Adamu a nanɔ Awau d̄s nɔgb̄e ũ, akù à n̄o si à Kainu ì. Akù à pì: Ma ḡo gb̄e ì kù Dikiri
gb̄anao.

² Akù à a dak̄una Habila ì d̄o. Habila k̄e s̄ad̄ari ũ, Kainu s̄o à k̄e búbari ũ.

³ Z̄ikea Kainu s̄u kù a burapɔnɔo gba ũ Dikirine.

⁴ Habila s̄o à s̄u kù a s̄ane k̄aaku m̄ekpanaao. Habila yá kà Dikirigu, akù à a gba si.

⁵ Kainu s̄o a yá dí ke Dikirinero, akù adi a gba síro. Akù Kainu p̄o f̄e manamana a ãnn sisi.

⁶ Akù Dikiri p̄i Kainune: B̄oyái n p̄o f̄e? À k̄e dera n ãnn yàkaa?

⁷ Tó n yá mana k̄e, mani n síroo? Tó nídi yá mana ke s̄oro, durunna natenne n kp̄elelea. N ni
teni a de, séde ñ z̄i blea.

⁸ Akù Kainu p̄i a dak̄una Habilane: Ò gé s̄en. Kù ò kà gwe, akù à f̄ute a dak̄unai à a d̄e.

⁹ Dikiri Kainu là à pì: Mán n dak̄una Habila kunn? À w̄ea à pì: Má d̄oro. Ma dak̄una
d̄akp̄ariin ma ũ yá?

¹⁰ Akù Dikiri p̄i: B̄ón n k̄e? N dak̄una aru ten lé zumai zaa z̄ite ḡun mà ze k̄aao.

¹¹ Tera sà ĩniḡo láari p̄o ũme, ĩniḡo z̄a kù z̄ite kù à n dak̄una aru mì n ɔo.

¹² Tó n bú bà, z̄ite ni kararo. ĩniḡo s̄s̄s̄ gu kù guo ñḡo likara andunia ḡun.

¹³ Akù Kainu p̄i Dikirine: Wari bire gb̄ana demala, mani f̄oro.

¹⁴ Nten p̄ema z̄ite la gb̄arame sà. Mani k̄ek̄sa k̄unwo sà. Maniḡo s̄s̄s̄ gu kù guo màḡo likara
andunia ḡun, gb̄e kù à kp̄ak̄un k̄umao ni ma de.

¹⁵ Akù Dikiri p̄ine: Lenlo! Tó gb̄e n de, oni m̄ora k̄aa ḡen supplame. Akù Dikiri wanz̄an ke
k̄e Kainua, de gb̄e kù à kp̄ak̄un k̄aao s̄un a dero yái.

¹⁶ Akù Kainu dà z̄en à k̄e Dikiria. À ḡe à v̄ute N̄odu b̄usun Edeni if̄aboki kpa.

¹⁷ Kainu w̄ete kù a nanɔo, akù à n̄o si à En̄oku ì. A ḡera Kainu w̄ete k̄ate, akù à a né p̄i t̄s
kp̄a w̄ete p̄ine.

¹⁸ En̄oku Irada ì, Irada M̄euyaeli ì, M̄euyaeli M̄etusaeli ì, M̄etusaeli Lameki ì.

¹⁹ Lameki n̄o s̄e m̄en pla, a do t̄on Ada, a do Zila.

²⁰ Ada Yabala ì. Àkume p̄od̄ari kù òdiḡo kù bizakuta ḡunnɔ dizi k̄aaku ũ.

- 21 A dakúna tón Yubala. Àkúme mɔ̀ɔ̀lerinɔ̀ kú úraperinɔ̀ dizi káaku ũ.
- 22 Zila sɔ̀, akú mé à Tubala Kainu ì. Siaame a ũ. Àdi pɔ̀ pínki pi kú m̀sio kú m̀gotɛ̀o. A dàre tón Naama.
- 23 Akú Lameki pì a nɔ̀nɔ̀ne:
Ada kú Zilao, à ma yá ma,
ma nɔ̀nɔ̀, à sá kpá ma yáí.
Gbɛ̀ke ma k̀inna, akú ma a dè,
kefenna pì ma leme, akú ma a wèndii bò.
- 24 Tó oni Kainu fína bone gèn suppla,
makú Lameki ma pɔ̀ sɔ̀,
gèn baaakɔ̀ akuri aweesupplame.
- 25 Adamu wùte kú a nanɔ̀ do, akú à négɔ̀gbɛ̀ ì. À tó kpàne Seti à pi, Luda a gba né pànde Habila kú Kainu a dè gène ùme.
- 26 Seti sɔ̀ à négɔ̀gbɛ̀ ì, akú à tó kpàne Enɔ̀su. Zaa zĩ birean ò nà Dikiri sísinaaa.

5

Adamu burinɔ̀

- 1 Adamu burinɔ̀ yán dí. Gɔ̀ɔ̀ kú Luda bisásirinɔ̀ kè, à n̄ ké lán a bàme.
- 2 À n̄ ké gɔ̀gbɛ̀ kú nɔ̀gbɛ̀o, akú à arubarikaa dà́nne. À tó kpà́nne bisásiri.
- 3 Adamu wè basuddo akuride gún à né ì a taka ũ à bòkɔ̀a káao, akú à tó kpàne Seti.
- 4 Seti inaa gbera à kè wè wàa siikɔ̀ à né pàndenɔ̀ ì do gɔ̀gbɛ̀nɔ̀ kú nɔ̀gbɛ̀nɔ̀.
- 5 Kú à kà wè wàa siikɔ̀ kpé basuddo akuri, akú à gà.
- 6 Seti wè basɔ̀ɔ̀ro aweesɔ̀ɔ̀rode gún à Enɔ̀su ì.
- 7 A gbera à kè wè wàa siikɔ̀ aweesuppla à né pàndenɔ̀ ì do gɔ̀gbɛ̀nɔ̀ kú nɔ̀gbɛ̀nɔ̀.
- 8 Kú à kà wè wàa siikɔ̀ kpé basɔ̀ɔ̀ro akuri aweepla, akú à gà.
- 9 Enɔ̀su wè basiikɔ̀ akuride gún à Kenana ì.
- 10 A gbera à kè wè wàa siikɔ̀ kú gèroo à né pàndenɔ̀ ì do gɔ̀gbɛ̀nɔ̀ kú nɔ̀gbɛ̀nɔ̀.
- 11 Kú à kà wè wàa siikɔ̀ kpé basɔ̀ɔ̀ro aweesɔ̀ɔ̀ro, akú à gà.
- 12 Kenana wè baaakɔ̀ akuride gún à Malaleli ì.
- 13 A gbera à kè wè wàa siikɔ̀ kpé bupla à né pàndenɔ̀ ì do gɔ̀gbɛ̀nɔ̀ kú nɔ̀gbɛ̀nɔ̀.
- 14 Kú à kà wè wàa siikɔ̀ kpé basɔ̀ɔ̀ro akuri, akú à gà.
- 15 Malaleli wè baaakɔ̀ aweesɔ̀ɔ̀rode gún à Yarédi ì.
- 16 A gbera à kè wè wàa siikɔ̀ kú mèn baraakuri à né pàndenɔ̀ ì do gɔ̀gbɛ̀nɔ̀ kú nɔ̀gbɛ̀nɔ̀.
- 17 Kú à kà wè wàa siikɔ̀ kpé basɔ̀ɔ̀ro sɔ̀ɔ̀rosari, akú à gà.
- 18 Yarédi wè basɔ̀raakɔ̀ aweeplade gún à Enɔ̀ku ì.
- 19 A gbera à kè wè wàa siikɔ̀ à né pàndenɔ̀ ì do gɔ̀gbɛ̀nɔ̀ kú nɔ̀gbɛ̀nɔ̀.
- 20 Kú à kà wè wàa siikɔ̀ kpé basɔ̀raakɔ̀ aweepla, akú à gà.
- 21 Enɔ̀ku wè baaakɔ̀ aweesɔ̀ɔ̀rode gún à Metusela ì.
- 22 A gbera à táa ò kú Ludao ari wè wàa do kpé basɔ̀ɔ̀ro à né pàndenɔ̀ ì do gɔ̀gbɛ̀nɔ̀ kú nɔ̀gbɛ̀nɔ̀.
- 23 À kà wè wàa do kpé basɔ̀raakɔ̀ aweesɔ̀ɔ̀ro.
- 24 À táa ò kú Ludao, akú ò kùrai, kú Luda a sè à bò káao andunia gún yáí.
- 25 Metusela wè bakèndo aweesupplade gún à Lameki ì.
- 26 A gbera à kè wè wàa aakɔ̀ kpé bakèndo aweepla à né pàndenɔ̀ ì do gɔ̀gbɛ̀nɔ̀ kú nɔ̀gbɛ̀nɔ̀.
- 27 Kú à kà wè wàa siikɔ̀ kpé basɔ̀raakɔ̀ akuri donsari, akú à gà.
- 28 Lameki kè wè bakèndo aweepla, akú à négɔ̀gbɛ̀ ì.
- 29 À tó kpàne Nuhu à pi: Gbɛ̀ bire mé ani ó laakari kpátewere zĩ gbána kú òten ke yáí. Odi zĩ gbána pi ke Dikiri láaribona zítea yáime.
- 30 Nuhu inaa gbera Lameki kè wè wàa aakɔ̀ sɔ̀ɔ̀rosari à né pàndenɔ̀ ì do gɔ̀gbɛ̀nɔ̀ kú nɔ̀gbɛ̀nɔ̀.
- 31 Kú à kà wè wàa aakɔ̀ kpé basɔ̀raakɔ̀ akuri aweesuppla, akú à gà.
- 32 Kú Nuhu kà wè wàa pla kpé basɔ̀ɔ̀ro, à Semu kú Hamuo kú Yafetio ì.

6

Bisásirinɔ̀ yakanaa

- 1 Kú bisásirinɔ̀ nà kèna nà òten dagula òten né nɔ̀gbɛ̀nɔ̀ ì,

² akū Luda néno è bisāsiri nénogbē pino mana, akū òteni í sé í poyeinaaa.

³ Akū Dikiri pì: Ma Nini nigō kú bisāsirinō gūn goro sinda pínkiro, zaakū mēbarademe. N goro nigō wē basuddome.

⁴ Gbē gbānanon kú andunia gūn goro birea kú goro bire gberao do, goro kú Luda né pino bisāsiri nénogbēno dō nōgbēno ū ò néno ì kúnwo. N né pino me gōsa gbāna kú í tō bō zaa káakunō ū.

⁵ Dikiri è kú bisāsirinō yā vāni kena dasi andunia gūn. Goro sinda pínki yā bēne laasunn òdigō lé ado,

⁶ akū a pō yāka bisāsiri kú à kē zīte yā musu. À laasun pānde lè,

⁷ akū à pì: Mani bisāsiri kú ma kē zīte wara, bisāsirinō kú nōbōno kú pō kú òdi taa o kú kuaono kú bāno, zaakū ma pō yāka í kena yā musu.

⁸ Ama Nuhu Dikiri pōna lè.

Nuhu yā

⁹ Nuhu burino yān dí. Nuhu bi gbē maname. Kū à kun, a mēn do mé à taari vīro à taa ò kú Ludao.

¹⁰ Nuhu nēgōgbēno ì gbēnon aakō, Semu kú Hamuo kú Yafetio.

¹¹ Luda è andunia gbēno yāka í pínki, taarikena andunia pà.

¹² Kū Luda andunia gwā, à è à yāka, zaakū gbē sinda pínki zā zēa.

¹³ Akū Luda pì Nuhune: Mani gbē sinda pínki kakate, kú í yāin taarikena dà anduniala. Mani í kakate lele kú anduniaome.

¹⁴ N gó'ite keke kú lí lēketēo ñ kpēnenō ke a gūn ñ òda maa a gūn kú a kpēo.

¹⁵ Ìni gó pì ke lán dí bà. A gbāna gāsákuru wāa do kpé basoro, a yāasa gāsákuru bupla akuri, a lei sō gāsákuru baraaakuri.

¹⁶ N gó pii musu pápa, gbasa ñ guforo tó a dagura gwe gāsákuru do zaa a musu kpa. N gbà da gó pì kpado ñ gó pì ke didikōana leu aakō.

¹⁷ Makū sō mani tó í da anduniala, de mà pō wēndide kú òdi wesa bono kakate í pínki. Pō kú ò kú andunia gūnno ñi gaga pínki.

¹⁸ Ama ma bàka nigō kú kúnwo. Ìni gē gó pii gūn kú n nēgōgbēno kú n nanō kú n néno nōno.

¹⁹ Ìni pō wēndide pínki sé ñ gē kúnwo mēn plapla de onigō kun kú wēndiio.

²⁰ Bā burino kú nōbō burino kú pō kú òdi taa o kú kuaō burino pínki onì su n kīnaa mēn plapla de ògō kun.

²¹ N pōble kú òdi ble sinda pínki séte ñ kakara á zāna ū, akōno kú pō pino.

²² Akū Nuhu kē le à yā kú Luda òne kē pínki.

7

Í dana anduniala

¹ Akū Dikiri pì Nuhune: N gē gó gūn kú n bedeno, zaakū mokōmme ma n e yānnade ū gbāragbēno té.

² N nōbō kú à de sa'opo ūno sé ñ gē kúnwo da kú a sāao mēn supplapla, ñ nōbō kú òdi sa ooronō sé mēn plapla da kú a sāao.

³ N bāno sé ñ gē kúnwo do da kú a sāao mēn supplapla de í burino gō kú andunia gu sinda pínki.

⁴ Zaakū goro suppla gbera mani tó legū ma zīte ari goro bupla fānantē kú gwāanio, de mà pō wēndide kú ma kēno wara zīte pínki.

⁵ Nuhu yā kú Dikiri òne kē pínki.

⁶ Goro kú í dà anduniala, Nuhu kun wē wāa aakōme.

⁷ À gē gó'ite gūn kú a néno kú a nanō kú a néno nōno de ò bo í pì yān.

⁸ Akū nōbō kú ò de sa'opo ūno kú nōbō kú òdi sa ooronō kú bāno kú pō kú òdi taa o kú kuaono

⁹ sù Nuhu kīnaa gó gūn mēn plapla da kú a sāao lākū Luda òne nà.

¹⁰ Goro suppla gbera í da pii dà anduniala.

¹¹ Nuhu wē wāa aakōde gūn a mō plade goro gēro awēplade zī, akū í kú à kú zīte gbāruno pūtā pínki, akū ludambē guforono fō.

¹² Legū mà ari goro bupla fānantē kú gwāanio.

¹³ Goro birea Nuhu gē gó gūn kú a néno Semu kú Hamuo kú Yafetio kú api nanō kú a néno nōno gbēnon aakō,

¹⁴ kú nōbōsēnteno pínki í buria kú be pōkādēno pínki í buria kú pō kú òdi taa o kú kuaono pínki í buria kú pō vuranano pínki í buria, bāno kú pō òmberēdeno pínki.

- 15 Pó kú òdi wesa bono sù Nuhu kīnaa gó gūn buri kú burio mèn plapla.
- 16 Pó wèndidenó buri pínki gè da kú a saao lákú Luda ditené nà. Akú Dikiri gbà tàtañle.
- 17 Legú mà ari goro bupla. Kú í ten kara, akú à gó pì sè zítela.
- 18 Í fùte à kàra manamana à dà zítela, akú gó pì fù ila.
- 19 Í kàra à dà zítela láí, à dà kpi lei kú ò kú andunia gūnnola míomi.
- 20 Í fùte à dà kpi pinola ari gāsakuru gero.
- 21 Pó wèndide kú òdi táa o zítene gaga pínki, bāno kú be pókādeno kú nòbòsèntenó kú pò kú òdi táa o kú kùaono kú bisāsirinó n pínki.
- 22 Pó kú òdi wesa bo kú ò kú sīsīano gaga pínki.
- 23 Luda pó wèndide kú ò kú sīsīano kākate pínki. À bisāsirinó kú nòbòno kú pò kú òdi táa o kú kùaono kú bāno kākate andunia gūn. Nuhu mé à bò ado kú pò kú ò kú kāao gó gūnnó.
- 24 Akú í gò da anduniala ari goro basuppla akuri.

8

Í gona anduniala

- 1 Nuhu kú nòbòsèntenó kú be pókāde kú ò kú kāao gó gūnnó pínki yá dō Ludan. Kú à ïa gbàre zíteá, akú í nà babanaaa.
- 2 Í kú ò kú zíte gbáruno kú ludambe guforono tàta, akú legú kè.
- 3 Í pì ten baba busebuse àten lago ari goro basuppla akuri.
- 4 A mo supplade goro gero aweεplade zī gó pì dī kpi kú òdi pì Ararataa.
- 5 Í pì ten lago ari mo kuride gūn. Mo kuride pì goro káaku zī kpinó misóntenó bòbo.
- 6 Goro bupla gbera Nuhu gó wondo kú à bòn yá wè,
- 7 akú à káakāanna gbàre. Àten vura àten gé àten su ari í bàba zíteá.
- 8 À potēne gbàre dō de à le à dō tó í làgo zíteá.
- 9 Kú potēne dí diki lero, akú à era à sù Nuhu kīnaa gó gūn, zaakú í da anduniala pínkime. Nuhu o bò à a kú à gèo gó gūn.
- 10 À kámma bò ari goro suppla, akú à era à potēne gbàre dō.
- 11 Potēne pì era à sù à kīnaa oosi à kú lá kè à kpá a léi. Akú Nuhu dō kú í làgo zíteá.
- 12 À kámma bò goro suppla dō, akú à era à potēne pì gbàre, adi era à sù a kīnaa doro.
- 13 Nuhu wè wàa aakó aweεdode gūn a mo káaku goro káaku zī, í bàba zíteá, akú à gó pì musu gò. Kú à gu gwà, à è í làka zíteá.
- 14 A mo plade goro baraasoro aweεplade zī í bàba zíteá.
- 15 Akú Luda yá ò Nuhune à pì:
- 16 Ñ bo gó gūn kú n nanoo kú n négōgbēno kú n nonoo.
- 17 Ñ pó wèndide kú ò kú kúnwono bote pínki, bāno kú nòbòno kú pò kú òdi táa o kú kùaono pínki, de ò fákōa zíte ògō né í ògō kara andunia gūn.
- 18 Akú Nuhu bò kú a néno kú a nanoo kú a né pinoo nonoo.
- 19 Nòbòno pínki kú pò kú òdi táa o kú kùaono pínki kú bāno pínki kú pò kú òdi táa o zítene pínki bote gó gūn buri kú burio.
- 20 Akú Nuhu Dikiri gbagbaki bò. À nòbo kú bá kú òdi sa onoo kú, akú à sa'opo kú òdi ká tén à té kú òa.
- 21 Kú Dikiri a gbī mà, à kène nna, akú à laasun lè à pì: Mani era mà láari bo zíteá bisāsiri yāi doro, zaakú bisāsiri laasun dīgō vāni zaa a kefennakegoroame. Mani era mà pó wèndidenó kakate lákú ma kè nà doro.
- 22 Ari andunia gé agō kunwo pótōna kú pókēkenaa, ïa kú guwānao, bunsire kú sakareo, fānanté kú gwāanio, n ke ni lākaro.

9

Luda bàka kunna kú Nuhuo

- 1 Akú Luda arubarikaa dà Nuhugu kú a néno à pírine: Agō né í agō kara à andunia pa.
- 2 Nòbòno kú bāno kú pò kú òdi táa o kú kùaono kú kpòno nigō á vīna vī pínki. Ma n nááre á oī.
- 3 Pó kú òdi táa onó pínki nigō de á pòble ū. Ma n kpááwa pínki lákú ma pòble kú òdi bute zíteano kpàáwa nà yā.
- 4 Ama àsun nòbo kú odi a kùtu kpáro sóro, zaakú a arume a wèndi ū.
- 5 Mani á aru kú à de á wèndi ū fina boáre. Tó nòbo gbē dè ke tó gbē a gbēdake dè, mani a aru fina bone. Mani fina bo gbē kú à a gbēdake dēea.
- 6 Tó gbē a gbēdake dè, oni a de, zaakú ma bisāsiri kè ma taka ūme.

- 7 Àgõ né í àgõ kara, à da anduniala àgõ ke dasi.
 8 Luda pí Nuhune kú a nénõ dõ:
 9 Ma bàka nigõ kú kááo kú á burinõ
 10 kú põ wèndide kú ò kú kááo kú ò bò gó gūnnõ pínki, bãnõ kú be pókãdenõ kú nõbõsèntenõ kú põ kú ò kú zíteanõ pínki.
 11 Ma bàka nigõ kú kááo. Mani í da anduniala mà põ wèndidenõ kakate pínki doro. Í ni da anduniala à a kakate doro.
 12 Akú Luda èra à pi: Ma bàka nigõ kú kááo kú põ wèndide kú ò kú kááonõ ari gõrõ sīnda pínkime. A sèedaan dí.
 13 Mani ludambefēneda bo legūa ma bàka kunna kú anduniaio sèeda ũ.
 14 Tó ma tò legū sisi ludambefēneda bõa,
 15 lákū ma bàka kú kááo nà kú põ wèndide buri sīnda pínki, a yā ni dõmagu. Mani tó í da anduniala à põ wèndide kakate pínki doro.
 16 Tó ma ludambefēneda è legūa, ma bàka kunna kú põ wèndide buri sīnda pínki ari gõrõ sīnda pínki yā ni dõmagu.
 17 Akú Luda pí Nuhune: Ma bàka kunna kú põ wèndide kú ò kú andunia gūnnõ pínki sèedaan gwe.

Nuhu nénõ

- 18 Nuhu né kú ò bõtē gó gūnnõ tón dí: Semu, Hamu, Yafeti. Hamume Kanaa de ũ.
 19 Nuhu nénõn gwe gbēnõn aakõ. Ní burinõ mé ò dàgula andunia gūn pínki.
 20 Nuhu bí búbarimē, akú à geepi líkpē bà.
 21 Kú à sèwē mì à kà, akú a wutena pótompõ a kpén.
 22 Kú Kanaa de Hamu a de pótompõ è, à bò à gèè à ò Semunē kú Yafetio.
 23 Akú Semu kú Yafetio uta zókõ sè ò dì ní gàaa ní pla ò tãa ò kú kpeo. Ní are dõna gu pãndea de òsun ní de pótompõ ero yāi, ò gèè ò kú ní de pótompõla.
 24 Kú wē wère Nuhua à vù, à mà lákū a né kpède kèare nà,
 25 akú à pi:

Kanaa nigõ láari põ ũme,
 àkú mé anigõ a gbēnõ zò kpède ũ.

26 Akú à pi:

Arubarikademē Dikiri, Semu Luda ũ,

Kanaa nigõ de Semu zò ũ.

27 Luda karana ke Yafetine,

a burinõ ní baka le Semu burinõ arubarikaa gūn,

Kanaa nigõ de Yafeti zò ũ.

28 Í dana anduniala gbera Nuhu kè wè wàa do kpé basuppla akuri.

29 À kè wè wàa siikõ kpé basuppla akuri, akú à gà.

10

Nuhu burinõ

1 Nuhu négõgbēnõ Semu kú Hamuo kú Yafetio kú ní négõgbē kú ò í í dana anduniala gberanõ yān dí.

2 Yafeti négõgbēnõ tón dí: Goma, Magõgu, Midia, Girisi, Tubala, Meseiki kú Tirasao.

3 Goma négõgbēnõ tón dí: Asakenaza, Rifa, Tõgama.

4 Girisi négõgbēnõ tón dí: Elisa, Tasisi, Sipiru, Rodanimu.

5 Buri pínõ mé ò dàgula ísira gerēei, ò kõ kpàatete bùsu kú bùsuo buri kú burio danedanē, baadi kú a buriyāo.

6 Hamu négõgbēnõ tón dí: Etiopia, Misila, Libia kú Kanaao.

7 Etiopia négõgbēnõ tón dí: Seba, Avila, Sabata, Raama kú Sabatekao. Raama négõgbēnõme Seba kú Dedáo ũ.

8 Nimlõdu bí Etiopia burime dõ. Àkūme andunia gbānazókõde tóde káaku ũ.

9 Tofe sàame Dikiri kīnaa. A yā mé à tò òdi pi: Lákū Nimlõdu de tofe sà ũ Dikiri kīnaa nà.

10 Babilõnia bùsu kú à kí blèa káaku wéranõme Babeli kú Erekiõ kú Akadao kú Kalanēo ũ.

11 Bona gwe à gèè Asiria bùsun, akú à Nineva kàte kú Reobõ'irio kú Kalao

12 kú Resē kú à kú Nineva dagura kú Kalao. Ninevame wéra zókõ ũ.

13 Misila burinõn dí: Ludunõ, Anamunõ, Leabanõ, Nafatunõ,

14 Patarusinõ, Kasalunõ kú Kereti kú Filisitininõ bò ní gūnnõ.

15 Kanaa daudu Sidõ burinõn dí: Itinõ,

16 Yebusinõ, Amõrinõ, Gigasinõ,

- 17 Ivinɔ, Akinɔ, Sininɔ,
- 18 Avadanɔ, Zɛmarinɔ kù Amatanɔ. Kanaa pinɔ dàgula kpekpe.
- 19 N' b'usu lézekin dí. Bona zaa Sidɔ gena Gera kù à kù Gaza sare ari Sɔɔɔmu kù Gɔmɔrao kù Adamao kù Zeboimu kù à kù Lasa sareo.
- 20 Hamu négɔgbɛnɔn gwe buri kù burio b'usu kù b'usuuo danɛdanɛ, baadi kù a buriyáɔ.
- 21 Yafeti dakùna Sɛmu buri kè dɔ. Àkùmɛ Eberunɔ dizi káaku ú.
- 22 Sɛmu négɔgbɛnɔ tón dí: Elamu, Asiria, Apasada, Ludu kù Aramuo.
- 23 Aramu négɔgbɛnɔ tón dí: Uzu, Hulu, Geta kù Mɛsɛkio.
- 24 Apasada mé à Sela ì, akù Sela Eberu ì.
- 25 Eberu négɔgbɛnɔ ì gbɛnɔn pla. A do tón Pɛlɛgi, zaakù a gɔrɔn ò kèkɛa andunia gùn. A dakùna tón Yɔkɔtá.
- 26 Yɔkɔtá négɔgbɛnɔ tón dí: Alamɔdada, Selefɪ, Azamave, Yera,
- 27 Adoramuo, Uzala, Dikala,
- 28 Obala, Abimaɛli, Seba,
- 29 Ofi, Avila kù Yobabuo. Yɔkɔtá négɔgbɛnɔn gwe pínki.
- 30 Bona Mɛsa gena Sefa kù kpi kù ò kù ifáboki kpanɔ, àkùmɛ n' b'usu ú.
- 31 Sɛmu négɔgbɛnɔn gwe pínki buri kù burio b'usu kù b'usuuo danɛdanɛ, baadi kù a buriyáɔ.
- 32 Nuhu négɔgbɛnɔ burinɔn gwe danɛdanɛ b'usu kù b'usuuo. N' kinaan andunia buri s'inda pínki bòn ò dàgula í dana anduniala gbera.

11

Babeli kpédidikɔanaa

- 1 Andunia gùn yá pínki buri mèn dome, yá dokɔnɔn òdi o.
- 2 Lákù gbɛnɔ ten s'os' ifáboki kpa ná, kù ò kà Babilonia b'usu gusaran, akù ò vùtɛ gwe.
- 3 Ò pikɔne: Ò gé ò kúnku bo ò kpáta manamana. Kúnkumɛ n' gbɛ ú, òdaame n' simiti ú.
- 4 Akù ò pi: Ò wéra káte ò kpédidikɔana bo a mis'ntɛ z'ɔ ludambɛa. Ò ò zida t'ɔ bo de òsung'ɔ fakɔana dodo andunia gúnlo yáí.
- 5 Akù Dikiri kipa à wéra pii gwá kù kpé lei kù bis'asirinɔ b'ooɔ.
- 6 Akù à pi: N' pínki n' buri dokɔnɔmɛ, yá dokɔnɔn òdi o, akù yá kù òtɛn boon dí yá? Yá kù ò a laasun lɛ tera sà oni kɛmɛ, p'óke ni kpáíne a kenaa gùn doro.
- 7 Ò kipa ò gé gwe ò n' yá yákatɛíne de òsun k'ɔ yá ma doro.
- 8 Akù Dikiri n' fák'ɔa gwe dodo andunia gùn pínki, akù ò n' wéra katɛnaa tò.
- 9 A yá mé à tò, ò t'ɔ kpà wɛtɛ piine Babeli, zaakù gwen Dikiri tò andunia buri s'inda pínki yá bòn. Zaa gwen à n' fák'ɔa andunia gùn pínki.

Sɛmu kù Terao burinɔ

- 10 Sɛmu burinɔ yán dí. Sɛmu wɛ bas'ɔrode gùn à Apasada ì idana anduniala gbera wɛ pla.
- 11 A gbera à kè wɛ wàa pla kpé bas'ɔro à né pándenɔ ì dɔ g'ɔgbɛnɔ kù n'ɔgbɛnɔ.
- 12 Apasada wɛ baraakuri awɛɛs'ɔrode gùn à Sela ì.
- 13 A gbera à kè wɛ wàa pla kù aak'ɔ à né pándenɔ ì dɔ g'ɔgbɛnɔ kù n'ɔgbɛnɔ.
- 14 Sela wɛ baraakuride gùn à Eberu ì.
- 15 A gbera à kè wɛ wàa pla kù aak'ɔ à né pándenɔ ì dɔ g'ɔgbɛnɔ kù n'ɔgbɛnɔ.
- 16 Eberu wɛ baraakuri awɛɛsiik'ɔde gùn à Pɛlɛgi ì.
- 17 A gbera à kè wɛ wàa pla kù baraakurio à né pándenɔ ì dɔ g'ɔgbɛnɔ kù n'ɔgbɛnɔ.
- 18 Pɛlɛgi wɛ baraakuride gùn à Rɛu ì.
- 19 A gbera à kè wɛ wàa do awɛɛk'ɛndo à né pándenɔ ì dɔ g'ɔgbɛnɔ kù n'ɔgbɛnɔ.
- 20 Rɛu wɛ baraakuri awɛɛplade gùn à Serugu ì.
- 21 A gbera à kè wɛ wàa do awɛɛsuppla à né pándenɔ ì dɔ g'ɔgbɛnɔ kù n'ɔgbɛnɔ.
- 22 Serugu wɛ baraakuride gùn à Nao ì.
- 23 A gbera à kè wɛ wàa do à né pándenɔ ì dɔ g'ɔgbɛnɔ kù n'ɔgbɛnɔ.
- 24 Nao wɛ baraakuri donsaride gùn à Tera ì.
- 25 A gbera à kè wɛ bas'uddo donsari à né pándenɔ ì dɔ g'ɔgbɛnɔ kù n'ɔgbɛnɔ.
- 26 Tera kè wɛ baaak'ɔ akuri, akù à Abramuo kù Nao kù Aranao ì.
- 27 Tera burinɔ yán dí. Tera Abramuo kù Nao kù Aranao ì, akù Arana Lutuo ì.
- 28 Arana gá a de Tera wára zaa Urume Kaladia b'usun, gu kù ò a ìn.
- 29 Abramuo kù Nao nɔ sè. Abramuo nanɔ t'ɔn Sarai, Nao nanɔ s'ɔ t'ɔn Milika, Arana né. Arana pì mé à Isika ì dɔ.
- 30 Sarai s'ɔ paramɛ, adi né iro.

³¹ Akū Tera a né Abramū kū a daikore Lutuo kū Abramū nanō Saraio sè bona Uru, Kaladia būsun, òten gé Kanaano būsun. Kū ò kà Arana, ò vùte gwe.

³² Tera wè wàa do awéesɔɔrode gūnn à gà zaa Arana.

12

Dikiri ona Abramune à bo a būsun

¹ Dikiri pì Abramune:

Ñ bo n būsun n danenɔ té n de bea,
ñ tá būsū kū mani mōnnen.

² Mani tó n buri ke dasi,
mani arubarika dangū mà n tó bo,
n kīnaan onigɔ arubarika len.

³ Mani arubarika da gbē kū oni sa mana onnenɔn,
mani gbē kū oni sa vāni onnenɔ ká.
Andunia buri sīnda pínki ni arubarika le n gāi.

⁴ Akū Abramū dà zén lākū Dikiri òne nà. Lutu gèe kāao. A wè baaakɔ akuri awéesɔɔrode gūn à bò Arana

⁵ kū a nanō Saraio kū a vīni né Lutuo kū n aruzekē kū ò vīnɔ kū gbē kū ò sè gweno. Len ò bò Arana le ò dà Kanaa zén. Kū ò kà gwe,

⁶ akū ò gète būsū pìn ari ò kà Mōre gbiri lí kīnaa Sekemu. Kanaano kú būsū pìn gɔɔ birea.

⁷ Akū Dikiri bò à sù Abramua à pì: Mani būsū dí kpá n burinɔame. Akū à Dikiri gbagbaki bò gwe.

⁸ Kū à fùte gwe, à mii pè kpi kū ò kú Beteli ifáboki kpanɔa, akū à buraa kàte gwe, Beteli kú ifálete kpa, Ai kú ifáboki kpa. À Dikiri gbagbaki bò gwe do, akū à a sisi.

⁹ Akū à dà zén do à mii pè Negevia.

¹⁰ Kū nàa kà būsū pìn, akū Abramū gèe gɔɔ pla ke Misila, zaakū nàa pìi gè ɔla.

¹¹ Kū à kà káni kú Misilao, à pì a nanone: Má dɔ nɔ maname n ũ.

¹² Tó Misilano n e, oni pi ma nanome n ũ, oni ma de oni n tó.

¹³ Ñ piñe ma dāreme n ũ de ò ma sí ɔplapla n yāi. Lākū ñni ma mī sí nān gwe.

¹⁴ Kū ò kà Misila, Misilano è nɔgbē pì mana gè.

¹⁵ Kū Misilano kīna Firi'auna ibano a è, ò a mana gègōne, akū ò a sè ò gè kāao Firi'aunane a bea.

¹⁶ Akū à Abramū gwà manamana a yāi, à sāno kpàa kú zūno kú zaakinɔ kú gōgbē zikerinɔ kú nɔgbē zikerinɔ kú lakuminɔ.

¹⁷ Akū Dikiri gyā pāsino kà Firi'aunagu kú a bedenɔ Abramū nanō pì yāi.

¹⁸ Akū Firi'auna Abramū sisi à pīne: Bó yā n kēmene gwee? Bó yā mé à tò nídi omene kú n nanonloo?

¹⁹ À kè dera n pì n dāreme, akū ma a sè nɔ ũu? N non di! Ñ n pò sé ñ táo.

²⁰ Firi'auna yā ò a gbēnɔne Abramū yā musu, akū ò gèe ò zène kú a nanɔ kú a aruzekeno pínki.

13

Abramu kékɔana kú Lutuo

¹ Akū Abramū bò Misila à sù Negevi kú a nanɔ kú a aruzekeno pínki kú Lutuo.

² Abramū bi aruzekedeme, à pókadenɔ vī dasi kú andurufuuo kú wuraa.

³ Bona Negevi à sɔsɔ gu kú guo ari à gèe à kào Beteli, gu kú à buraa kàten káaku Beteli dagura kú Aio,

⁴ gu kú à sa'oki bòn yā. Akū à Dikiri sisi gwe.

⁵ Lutu diɔ té kú Abramuo lele. À sāno kú zūno kú bizakutano vī se.

⁶ Ñ pókadenɔn dasi, gu pìi sè di mōñma n pínkiro. A yā mé à tò oni fɔ ògɔ kú gu dokɔno lele doro.

⁷ Akū lékpakɔa gè Abramū pódarinɔ kú Lutu pódarinɔ dagura. Zī kua sɔ Kanaano kú Perizinɔn kú būsū pìn.

⁸ Akū Abramū pì Lutune: À mana lékpakɔa gɔ kú ó daguraro, ke ma pódarinɔ kú n pódarinɔ dagura, zaakū danenɔn ó ũ.

⁹ Ñ būsū gwa da n are pínki. Ò kékɔa. Tó n ge ɔzei, mani gé ɔplai. Tó n ge ɔplaimé sɔ, mani gé ɔzei.

10 Kū Lutu gu gwà, à è Yoda guvute pínki m̀̀to vī manamana. Ari Dikiri g̀́e S̀̀d̀̀omu kū G̀̀m̀̀rao kakate, guvute pi de lán Dikiri swadakoo bà, lán Misila b̀̀suu bà, ari à g̀̀e pé Zoaa.

11 Akū Lutu Yoda guvute s̀̀e pínki. Ò k̀̀k̀̀sa, akū Lutu dà zén à tà ifáboki kpa.

12 Abramam g̀̀e Kanaano b̀̀sun, Lutu s̀̀ à kú Yoda guvute ẁ̀teno dagura. À b̀̀raa kàte S̀̀d̀̀omu sare.

13 S̀̀d̀̀omuden o s̀̀ è v̀̀ni, durunnakeri s̀̀ano me n̄ ũ Dikiri ḱnaa.

14 Lutu tanaa gbera Dikiri p̀̀ Abramam: Gu kú n̄ zén n̄ wé sé n̄ gugbanduru kú g̀̀no midokio kú ifábokio kú ifaléto gwa.

15 Zite kú n̄ è pínki, ma kpamma, anig̀̀e de m̀̀k̀̀n kú n burino p̀̀ ũ ari g̀̀ro s̄inda pínki.

16 Mani tó n burino ke dasi lán b̀̀su'atè bà. Tó gb̀̀ke ni f̄ à b̀̀su'atè n̄aro, de ani f̄ à n burino n̄aro.

17 N̄ fute n̄ g̀̀e b̀̀suu pìn n̄ a gb̀̀ana kú a ỳ̀asaa gwa, zaakú ma kpammame.

18 Abramam f̀̀te à g̀̀e à v̀̀te Mamare gbiri lí kú ò kú Eblonun o sare, akú à Dikiri gbagbaki b̀̀ gwe.

14

Lutu surabanaa

1 Zikea Babilonia b̀̀su ḱna Amarafeli kú Elasa b̀̀su ḱna Ariokio kú Elamu b̀̀su ḱna Kedlaom̄e o kú Goimu b̀̀su ḱna Tidalao

2 ten z̄l ká kú S̀̀d̀̀omu ḱna Berao kú G̀̀m̀̀ra ḱna Bisao kú Adama ḱna Sinabuo kú Zeboimu ḱna Semebao kú Bela kú òdi pi tera Zoa ḱnao.

3 Ḱna gb̄enon s̄oro pino k̄ kàkara n̄ pínki Sidimu guvuten. Àkúme S̀̀be Wiside ũ tera.

4 W̄e kuri aw̄epla dagura òdig̀̀e táf̄e bo Kedlaomane. A w̄e kuri aw̄e'aak̄ode ḡunn ò gi bon̄e.

5 A w̄e ḡero donsaride ḡunn Kedlaoma kú ḱna kú ò kú k̄aon̄o s̀̀ ò z̄li bl̄e Refaimun̄o zaa Asetero Kanaimu, ò z̄li bl̄e Zuzin̄o zaa Hamu, ò z̄li bl̄e Emin̄o zaa Save Kiriataimu,

6 ò z̄li bl̄e Orin̄o n̄ kpi kú òdi pi Seia ari à g̀̀e pé Eli Parana gbáranna.

7 Akú ò era ò s̀̀ emisipa. Akú òdi pi tera Kadesi. Ò z̄li bl̄e Amaleki b̀̀suua pínki kú Am̄ri buri kú ò kú Azaz̄ Tamanoa d̄o.

8 Akú S̀̀d̀̀omu ḱna kú G̀̀m̀̀ra ḱnao kú Adama ḱnao kú Zeboimu ḱnao kú Bela kú òdi pi tera Zoa ḱnao f̀̀te ò g̀̀e ò z̄l ká kú n̄wo Sidimu guvuten.

9 Òten z̄l ká kú Elamu b̀̀su ḱnao kú Goimu b̀̀su ḱnao kú Babilonia b̀̀su ḱnao kú Elasa b̀̀su ḱnao. Ḱna gb̄enon siik̄o pino ten z̄l ká kú ḱna gb̄enon s̄oron̄o.

10 Sidimu guvute òda w̄e v̄i dasi. Kú S̀̀d̀̀omu ḱna kú G̀̀m̀̀ra ḱnao ten bàa lé, akú ò s̀̀ a ḡun, akú n̄ gb̄e kparano bàa l̄e ò g̀̀e gus̄isiden.

11 Z̄iblerin̄o S̀̀d̀̀omu kú G̀̀m̀̀rao aruzekeno kú n̄ p̀̀bl̄eno s̄ete pínki ò tàò.

12 G̀̀ro kúda Abramam v̄ni né Lutu kú S̀̀d̀̀omu, akú ò a kú ò tà k̄ao kú a aruzekeno.

13 Akú gb̄e kú à b̀̀ ò n̄ ò g̀̀e à ò Eberu buri Abramam zaa Mamare gbiri lino sare. Mamare kú a dakunan̄o Esekolu kú Aneo bi Am̄ri burin̄ome, ò de k̄o gb̄e ũ kú Abramam.

14 Kú Abramam ò a dane kú ò tà k̄ao, akú à a be z̄ikarin̄o s̄ete gb̄enon w̄a do kp̄e basuddo plansari à p̄ete ḱna pinoi, akú à n̄ lé D̄a.

15 Akú à a gb̄en̄o kp̄atete, akú ò sīngu gw̄ani. Ò z̄li bl̄ema ò p̄er̄ma ari Oba, Damasuku gugbanduru kpa.

16 À era à s̀̀ kú aruzeke pino pínki kú a v̄ni né Lutuo kú a aruzekeno. À s̀̀ kú n̄gb̄en̄o kú gb̄e p̄anden̄o d̄o.

17 Kú Abramam z̄li bl̄e Kedlaomaa kú ḱna kú ò kú k̄aon̄o àten su, akú S̀̀d̀̀omu ḱna b̀̀ ò à dàale Save Guvute kú òdi pi tera Ḱna Guvuten.

18 Akú Sal̄emu ḱna Melekiz̄edeki s̀̀ kú burodii kú s̄ew̄e. Àpi bi Luda Musude gb̀gbariime.

19 Akú à sa mana ò Abramam à p̄i:

Luda Musude musu kú z̄iteo K̄eri arubarika da Abramam.

20 Arubarikaden Luda Musude

kú à n̄ iberen̄o n̄anne n̄ ũ ũ.

Akú Abramam aruzeke kú àten suno pínki kuride kp̄aa.

21 S̀̀d̀̀omu ḱna p̀̀ Abramam: N̄ ma gb̄en̄o kp̄ama ñg̀ aruzeke ḱna n̄ p̀ ũ.

22 Akú Abramam pine: Ma si kú Dikiri Luda Musude musu kú z̄iteo K̄erio,

23 mani n̄ p̄ke séro, bee kyateyiba, de ñsun pi n̄ ma ke aruzekede ũro ya.

24 Mani p̄ke séro, sé p̄ble kú ma gb̄en̄o bl̄e baasiro. Ama Ane kú Esekolu kú Mamare kú ò g̀̀e k̄umaon̄o, n̄ tó ò n̄ baka sé.

15

Luda bàka kunna kù Abramuo

¹ Abire gbera Dikiri yá ò Abramuné wégupu'ena gūn à pì:

Abramu! Nsun vīna kero.

Makūme n sēgbako ũ,

n láada nigō zōkō manamana.

² Akū Abramuo pì: Dikiri Luda, bōn ĩni ma gbaa? Má né vīro. Damasuku gbē Elieza mé anigō de ma be túbibleri ũ.

³ Kū ndi ma gba néro, ma be zīkeri pì mé anigō de ma túbibleri ũ.

⁴ Akū Dikiri pìne: Àpi mé anigō de n túbibleri ũro. Né kù ani bo n wóplēn mé anigō de n túbibleri ũ.

⁵ Akū à bō káao bàai à pì: N̄ musu gwa ñ susunenō naro, tó ĩni f̄s. Leme n burinō nigō de le.

⁶ À Dikiri náani kē, akū Dikiri tò yá bō káao nna a náani kù à kē yāi.

⁷ À pìne dō: Dikirime ma ũ, makū mé ma n bo Uru, Kaladia b̄sun, de mà b̄su d̄k̄ina kp̄amma yāi.

⁸ Akū Abramuo pì: Dikiri Luda, deran manigō d̄s kù anigō de ma p̄ ũu?

⁹ À wèa à pì: N̄ z̄ununu wē aakō sé kù blē wē aakōo kù s̄karo wē aakōo kù pot̄ēt̄ēnnao kù lukulukuuo.

¹⁰ Akū à p̄ p̄inō sē à s̄uō p̄ink̄i à p̄arapara à ḡōgok̄ōa, akū à k̄atē à n̄ arē d̄d̄ok̄ōa, ama adi b̄n̄o parapararo.

¹¹ Kū yumburukunō s̄u ò d̄idi n̄b̄o p̄inōa, akū Abramuo p̄ēm̄ma.

¹² Kū if̄antē ten gē kp̄én, i z̄ōk̄ō Abramuo kù, akū gusira z̄ōk̄ō v̄inade dàala.

¹³ Akū Dikiri pìne: Nḡō d̄s kù n burinō nigō nibō ble b̄su kù à de n̄ p̄ ũro gūn, onigō z̄ō ble gwe, onigō wē t̄ām̄ma ari wē w̄aa pla.

¹⁴ Ama mani wari d̄o buri kù òten z̄ō bleñ̄ea, n burinō ni b̄ote kù aruzekē z̄ōk̄ōo.

¹⁵ M̄ok̄ōn s̄ō, ĩnigō aafiame ari ñ gé z̄i k̄uō, gbas̄a ñ k̄á n d̄izin̄la oni n v̄i.

¹⁶ N nasionō mé oni era ò su la, zaakū Am̄orinō durunna dí papa k̄ōro.

¹⁷ Kū if̄antē gē kp̄én, gu si, akū Abramuo è k̄ini kù àten t̄usukp̄e bo kù s̄ēto ten gē n̄b̄o kù à p̄arapara p̄inō dagura.

¹⁸ Zi b̄irea Dikiri p̄i a bàka nigō kù kù Abramuo à pì: Mani b̄su d̄k̄ina kp̄á n burinōa zaa Misila b̄su lézeki swai ari swada kù òdi pi Yuflati,

¹⁹ b̄su kù Keninōn kun kù Kenizinō kù Kadam̄onunō

²⁰ kù Itinō kù Perizinō kù Refaimunō

²¹ kù Am̄orinō kù Kanaanō kù Gigasinō kù Yebusinōo.

16

Hazara kù a né Sumailao

¹ Abramuo nanō Sarai dí né iro. À n̄ogbē zīkeri v̄i Misila gbē ũ kù òdi pinē Hazara.

² Akū Sarai p̄i Abramunē: Lákū Dikiri ma ke para ũ n̄a, ñ wúte kù ma zīkeriio. Ma si kù mani néno le a ḡai. Akū Abramuo Sarai yá mà.

³ Abramuo wē kuri kena Kanaanō b̄sun gberan Sarai a zīkeri Hazara kp̄aa n̄o ũ.

⁴ Abramuo wúte káao, akū à n̄o si. Kù à è a n̄osinaa, à d̄ok̄ē kù a dikiriio.

⁵ Akū Sarai p̄i Abramunē: Taari kù ò k̄emene ḡō n̄ yá ũme. Ma a zīkeriio kp̄amma. Kù à è a n̄osina, akū àdigō d̄oke k̄umao. M̄ok̄ōn kù mak̄uō, Dikiri mé ani yá ḡōḡw̄ere.

⁶ Akū Abramuo wèa à pì: N̄ zīkeri kun n p̄ō ũme. N̄ kene lákū n̄ yei n̄a. Kù Sarai wari d̄ba, akū à b̄aa l̄ene.

⁷ Dikiri Malaika a è is̄ebokia gb̄arannan, is̄eboki p̄i kù Suru zé sareme.

⁸ Akū à a là à pì: Sarai zīkeri Hazara, n bo m̄amee? Nten gé m̄amee? Akū à wèa à pì: Maten bàa lé ma dikiri Saraineme.

⁹ Akū Dikiri Malaikaa pìne: N̄ era ñ tá n dikiriio p̄i k̄inaa nḡō m̄i natene.

¹⁰ Mani n buri kara òḡō d̄asi,

oni f̄s ò n̄ lé d̄ōro.

¹¹ N̄ n̄osina, ĩni né i ḡōgbē ũ,

ĩni t̄s kp̄áne Sumaila,

zaakū Dikiri n yá mà n wét̄amma gūn.

¹² Anigō de lán zaakis̄ente bà,

ani ibere sé kù gbē s̄inda p̄ink̄io,

gbē s̄inda p̄ink̄i ni ibere sé káao se.

Anigō kù k̄ō yán kù a gb̄ēn̄o.

13 Akū Hazara pi: Ma wé si Luda kú àdi ma eɛ. Akū à tó kpà Dikiri kú à yà ònɛnɛ Ludakūadima'e.

14 A yà mé à tò ò tó kpà ɓɔɔ pɛine Ludabɛnɛkūadima'e ɓɔɔ. À kú Kadesi kú Beredio dagurame.

15 Hazara nɛgɔgbɛ i kú Abramuo, akū Abramū tó kpànɛ Sumaila.

16 Gɔɔ kú Hazara Sumaila i, Abramū wɛ basiikɔ awɛɛsuddome.

17

Tɔzɔya

1 Kū Abramū kà wɛ basɔɔro donsari, Dikiri bò à sù à pi: Luda Gbānasīndapinkiden ma ũ. N̄ taa o kūmao ñgɔ kun taari sari.

2 Ma bàka kunna kúnwo nigɔ gé, mani n buri karanne manamana.

3 Abramū wùte a gbɛɛa Luda aɛ, akū Luda pɛine:

4 Lákū ma bàka kú kúnwo nà, ñni gɔ buri dasinɔ dizi ũ.

5 Onigɔ pinne Abramū doro, sé Ibrahimī, zaakū mani n ke buri dasinɔ dizi ũ.

6 Mani tó n buri ke dasi, burinɔ kú kɔnanɔ ni bo n kɔnaa.

7 Ma bàka nigɔ kú kúnwo kú n burinɔ ari gɔɔ sɛnda pínki. Manigɔ de n Luda ũ kú n burinɔ n gbɛra.

8 Mani Kanaanɔ būsū kú n kú a gūn nibɔ ũ kpámma pínki kú n burinɔ n gbɛra, de ògɔ vī gɔɔ sɛnda pínki, manigɔ de n Luda ũ.

9 Luda ɛra à pi Ibrahimīne: Mɔkɔn kú n burinɔ, àgɔ ma bàka kunna kááo yá kúna ari á buria.

10 Ma bàka kuna kááo yá kú ániɔ kúnan dí, mɔkɔn kú n burinɔ. Séde á gɔgbɛ sɛnda pínki t̄ z̄s̄.

11 À t̄ z̄s̄ ma bàka kunna kááo sèeda ũ.

12 Séde n buri nɛgɔgbɛnɔ t̄ z̄s̄ n gɔɔ sɔraakɔde zī ari n buria, né kú ò n í n beanɔ kú zikeri kú ò n lú buri pāndeanɔ n pínki.

13 Ó a i n bean yá kes̄ ò a lú zikeri ũn yá, sé à t̄ z̄s̄. Abire nigɔ de ma bàka kunna kááo gɔɔ sɛnda pínki sèeda ũ á m̄ɛɛa.

14 Oni gyɔfɔɔde bo a gbɛnɔ té, zaakū gbɛ kú adi t̄ z̄s̄ro yá kú ma diteáɛ kúnaro.

15 Akū Luda ɛra à pi Ibrahimīne: N̄sun pi n nanɔne Sarai doro, ñgɔ pɛine Sara sà.

16 Mani arubarika dan mà tò à né i gɔgbɛ ũ, ani gɔ burinɔ dai ũ, būsū kɔnanɔ ni bo a kɔnaa.

17 Akū Ibrahimī wùte a nɛsɛle kutena Luda aɛ à yáa d̄ à pi a nɛsɛle gūn: Gbɛ kú à kà wɛ basɔɔro ni né i yá? Lákū Sara kà wɛ basiikɔ akuri nà, ani né i yá?

18 Akū à ɛra à pi Ludane: N̄ sūru ke n̄ Sumaila gwa.

19 Luda pi: Yāpura n nanɔ Sara ni né i gɔgbɛ ũ, ñni tó kpánɛ Isaaku. Ma bàka nigɔ kú kááo kú a burinɔ ari gɔɔ sɛnda pínki.

20 Sumaila yá musu, ma n yá mà. Mani arubarika dan, ani né i à kara manamana. Ani nɛgɔgbɛnɔ i gbɛnɔn kuri awɛɛpla, oni gɔ kɔnanɔ ũ, a buri ni ke dasi.

21 Bee kú abireo ma bàka kunna kúnwo ni gɔ Isaakuame. Ziki mandara'i Sara ni a i.

22 Kū Luda yá ò Ibrahimīne à làka, akū à a tò à tà musu.

23 Akū Ibrahimī a né Sumaila sè kú a be gɔgbɛ kú ò n í a beanɔ kú zikeri kú ò n lúnɔ n pínki, akū à t̄ z̄s̄ ñnɛ gɔɔ birea ḡnɔ lákū Luda ònɛ nà.

24 Ibrahimī kà wɛ basɔɔro donsari, gbasa à t̄ z̄s̄,

25 a né Sumaila s̄ wɛ kuri awɛɛ'aak̄s̄.

26 Gɔɔ dokɔnɔ pi zī Ibrahimī t̄ z̄s̄ kú a né Sumailao

27 kú a be gɔgbɛ kú ò n í a beanɔ kú zikeri kú ò n lú buri pāndeanɔ n pínki. Ó t̄ z̄s̄ gɔɔ dokɔnɔ zīme.

18

Nibɔnɔ suna Ibrahimī k̄inaa

1 Dikiri bò à sù Ibrahimī Mamare gbiri líno sare. Ibrahimī vutena a bizakuta kpélelefa fānantē.

2 Kū à wé sè musu, a gbɛnɔn aak̄s̄ è zena. Kū à n̄ é le, akū à fūte kpélelefa kú bāáo à ḡɛ à dān̄le à wùte a nɛsɛle kutena

3 à pi: Dikiri, tó ma n pɔnna lè, ñsun gɛ makū n z̄ɔblerilaro.

4 Mani suáɛ kú ío à gbá pípi à kámma bo lí gbáru la.

5 Lákū a bɔte ma be kpa nà, mani suáɛ kú p̄ɔbleo f̄iti de à gbāna le gbasa à da zén. Akū ò pi: T̄, ñ ke lákū n ò nà.

6 Akū à gɛ Sara kɔnaa kutan à pi: N̄ flawa dā zaka lé aak̄s̄ n̄ burodi ke likalika.

7 Akū à bàà lè à gè à zùnò té à zùne bòrò mana kù à kpà a zíkèriia, akū zíkèrii pìi gèè à kèkè likalika.

8 Akū Ibrahī wīfāani kū wī'ipuo kū zù kù ò kèkèè pìioo sè à gèè à dītefīne. Gòrò kū òten pò ble, api ze ñ sàre lí gbáru gwe.

9 Akū ò à là ò pi: N nanò Sara kú māmèè? À pi: À kú kutan gwe.

10 Akū Dikiri pi: Mani era mà su n kīnaa ziki mandara'i, n nanò Sara ni né i gōgbē ũ. Sara kú a kpe kuta kpélelele àten ma.

11 Ibrahī kū Sarao zī kù, Sara di nōgbēnò pò ke doro. Akū Sara yáa dō à pì a swèè gūn:

12 Ma zī kù, akū ma dikiri zī kù dō. Mani pōnna yā pì dō dō yá?

13 Akū Dikiri Ibrahī là à pi: À kè dera Sara yáa dō? À pì akū kú a zī kù áni fō à né i dō yá?

14 Yáke dīgō zī'ūmènero. Ziki mandara'i tó a gòrò kà, mani su n kīnaa, gbasa Sara né i gōgbē ũ.

15 Akū Sara ledi kpà à pì ádi yáa doro, zaakū wīna a kù. Akū Dikiri pi: É'e! N yáa dō.

Ibrahī aduakena Sòdòmune

16 Kū gbē pìno fùte, Ibrahī gèè à zèfīne, akū ò Sòdòmu kpa gwà.

17 Akū Dikiri pi: Mani yā kú má ye mà ke ute Ibrahīnero.

18 A burinò nīgō zōkō onigō gbàna wī. Andunia buri sīnda pínki ni arubarika le a gāime.

19 Zaakū ma a sè, de à ò a nènòne kú a burinò a gbera ògō ma yā kūna ò yā mana zéde ke, de mà yā kú ma a lé sènè kene.

20 Akū Dikiri era à pi: Yā kú òten ò Sòdòmu kú Gòmòrao musu dasi, ñ durunna gè òla.

21 Mani gé gwe sà mà gwa, tó yā kú òten ke wāni lākū ma mà nà. Tó ò de le sōro, mani dō.

22 Kū ñ gbēnōn pla pìno dà zén òten gé Sòdòmu, akū Dikiri gō kú Ibrahīo gwe.

23 Akū Ibrahī nài à pi: Īni gbē mananò wara lele kú gbē wāninōn yá?

24 Tó gbē mananò kú wēte pìi gūn ò kà gbēnōn bupla akuri, Īni ñ waran yá? Īni sùru ke kú wēte pìio gbē mana gbēnōn bupla akurii pìno yāiroo?

25 Ñ sùru ke! Ñsun ke lero. Ñsun gbē mananò dede lele kú gbē wāninōro, zaakū ò dokōnoro. Ñ sùru ke! Ñsun ke lero. Mòkōn kú ñ de andunia pínki yákpatekeri ũ, Īni yā ke a zéaroo?

26 Akū Dikiri pi: Tó ma gbē mananò è Sòdòmu gbēnōn bupla akuri, mani sùru ke kú wēte pìio ñ yāi.

27 Akū Ibrahī era à pi dō: Makū kú má de bùsutiti kú túbuo ũ, ñ gaafara kemene mà yā onne, Dikiri.

28 Tó gbēnōn sōoro kà gbēnōn bupla akurii pìi gūn, gbēnōn sōoro pìno yāi Īni wēte pì kakate yá? Akū Dikiri pi: Tó ma gbē mananò è gbēnōn bupla aweesōoro, mani wēte pì kakatero.

29 Akū Ibrahī kpé àten yā onè à pi: Tó gbē mananò kà bupla sō bi? Akū Dikiri pi: Mani yáke kero gbēnōn bupla pìno yāi.

30 Akū à pi: Dikiri, n yā nna! Ñsun pò fèro, má ye mà yā ò dō. Tó gbē mananò kà baraakuri sō bi? À wèa à pi: Tó ma gbē mananò è ò kà gbēnōn baraakuri, mani yáke kero.

31 Akū à pi: Ñ gaafara kemene dō Dikiri, mà yā onne. Tó gbē mananò kà gbēnōn baro sō bi? À wèa à pi: Mani wēte pì kakatero gbēnōn baro pìno yāi.

32 Akū à pi: Dikiri, ñsun pò fèro, yā dīkīna baasi mani yā ò doro. Tó gbē mananò kà gbēnōn kuri sō bi? À wèa à pi: Mani wēte pì kakatero gbēnōn kurii pìno yāi.

33 Kū Dikiri yā ò Ibrahīne à làka, à gè zéla, akū Ibrahī era à tà be.

19

Sòdòmu kú Gòmòrao kakatènaa

1 Kú malaika gbēnōn pla pìno kà Sòdòmu òkòsi, Lutu wutena Sòdòmu bīni kpélelele. Kú à ñ é, à fùte à gèè à dàñle à kùtefīne à wùte a nèsele kutena

2 à pi: Ma dikirino, á yā nna! À mós à gé kipa makú á zòbleri bea. À zú ò à i la, zia kōnkò káakukaaku á da zén. Ó pi: Oi, óni i gānuleame.

3 Lutu nàkarañma manamana, akū ò gèè a kpén. À ñ yàrii kè manamana à masaa kèfīne, akū ò sò.

4 Ari ògō gé wùte, Sòdòmudeno lika Lutu kpéi. Wēte pì gōgbēnò kàkara gwe mámmam, kefennanò kú gbē zōkōnò ñ pínki.

5 Ó lé zù Lutui ò pi: Gōgbē kú ò kipa n bea òkòsialanōn kú máa? Ñ bote kúñwowerè, ò pāpā ke kúñwo.

6 Lutu bò à zè kpélelele ñ kīnaa, à gbàa tàta kú kpeo

7 à pi: Á'a ma gbēnò, àsun yā bēne kero.

⁸ Má nénɔgbɛ́nɔ vī gbɛ́nɔn pla kū ò gōgbɛ́ dōro, mani n̄ boteáre. Lákū á yei nà à ke kúńwo, ama ásun yáke ke gōgbɛ́ díkíránɔnɛro, zaakū ò kpa ma beame.

⁹ Ò pínɛ: Ñ gowere gwe! Akū ò pì dɔ: Gbɛ́ dí bí gbɛ́ zítɔme, akū à ye à ke ó yákpatekeri ũ. Óni yá vāni kenne de n̄ pɔla. Akū ò kùsia kú gbānao, òten su kpé gbàa gboro.

¹⁰ Akū gbɛ́nɔn pla pínɔ ɔ̀ bò ò Lutu kù ò gè káao kpén, akū ò zé tàta.

¹¹ Ò tò vīna gbɛ́ kù ò kú kpe areno kù n̄ pínki né fíti gbɛ́ zókɔ, akū òten kpé gbà wete ari ò kpása.

¹² Gbɛ́nɔn pla pínɔ pì Lutune: Dí n̄ vī la dɔɔ? Négōgbɛ́nɔ, nénɔgbɛ́nɔ, n né anzurenɔ kú gbɛ́ kú ò de n gbɛ́ ũnɔ wēte gūn n̄ pínki. Ñ bote kúńwo,

¹³ zaakū o su ò gu dí kakateme. Yá vāni kú òten o wētepidenɔ musu gè Dikiri sān, akū à ò zī ò wēte pì kakate.

¹⁴ Lutu bò à gèe à ò a nénɔ anzurenɔne à pì: À fute ò bote, zaakū Dikiri ni wēte dí pì kakate terame. Akū òten da àten fāai bome.

¹⁵ Kū gu dɔ malaikaa pínɔ nākara Lutua ò pì: Ñ fute ò n nānɔ kú n nénɔgbɛ́ gbɛ́nɔn pla díno sète ò bote kúńwo la, de ñsun ga wēte pì kakatena gūnlo yāi.

¹⁶ Kū Lutu ten sika ke, Dikiri a wēnda bò, akū gbɛ́nɔn pla pínɔ a kú a ɔa kú a nānɔ kú a nénɔgbɛ́ gbɛ́nɔn planɔ, ò bote kúńwo wēte kpe.

¹⁷ Kū ò bote kúńwo le, akū malaikaa pínɔ do pì Lutune: Ñ bàa lé ò n zīda mì sí. Ñsun kpe gwaro. Ñsun ze guvute pìi gūnlo. Ñ bàa lé ò mì pé kpínɔa de ñsun garo yāi.

¹⁸ Akū à pínne: Oi ma dikiri! N yā nna!

¹⁹ Makū n zɔbleri ma n pɔnna lè, n gbɛ́ke kèmenɛ manamana n ma mìi sí. Ama mani fɔ mà bàa lé mà kpi pínɔ kīnaa lero. Ari màgō gè ká gwe, kakatena pì ni ma le mà ga.

²⁰ Ñ lakutu ke gwa zà dire. Lákū à kāni nà, mani fɔ mà bàa lé mà gè gwe. Lakutu fítime sɔ. Ñ tò mà bàa sí mà tá gwe, manigō aafia. Asa à fítiroo?

²¹ Akū à pínɛ: Ma n gba zé, mani lakutu kú nten o pì kakatero.

²² Ñ bàa lé ò tá gwe likalika, zaakū mani yáke ke gīaro ari ò gè káo gwe. A yá mé à tò, ò tɔ kpà lakutu pínɛ Zoa.

²³ Kū Lutu Zoa lè, ifántɛ ten bo,

²⁴ akū Dikiri tò té kú ifántɛgbɔɔ bò musu à kà Sɔdɔmu kú Gɔmɔraola.

²⁵ À wēte pínɔ kákate kú gbɛ́nɔ kú guvute pìio kú línɔ kú sèno pínki.

²⁶ Kū Lutu nānɔ a kpe gwà, akū à lì à gò zena wisi gbè ũ.

²⁷ Kū gu dɔ, Ibrahim̄ fūte kɔnkɔkɔnkɔ, à gèe gu kú à kun yá kú Dikiriioo pìn.

²⁸ Kū à Sɔdɔmu kú Gɔmɔrao kpa gwà kú guvute pìio pínki, à è túsukpe ten fute zīte lán tāmata túsukpe bà.

²⁹ Leme kú Luda guvute kú Lutu kunwa wētenɔ kákate le, Ibrahim̄ yá dɔn, akū à Lutu bò wēte kú à kákate pínɔ gūn.

Lutu burinɔ

³⁰ Kū Lutu bò Zoa, à gèe à wūte kpínɔ té kú a nénɔgbɛ́ gbɛ́nɔn planɔ, kú à kunna Zoa vīna vī yāi. Akū à gò kú gbɛ́ween kú a nénɔgbɛ́ pínɔ.

³¹ Akū Yɔɔ pì Bānane: Ó de zī kù, akū gōgbɛ́ ke kú būsun à wūte kúoo lākū òdi ke nāro.

³² Ñ mɔ ò sèwɛ kákane ó wūte káao, de ògō ó buri le a gāi.

³³ Gwāani birea ò wē kákane, akū Yɔɔ gèe à wūte káao. Lutu dí dō gɔɔ kú à wūte káao ke gɔɔ kú à fūtero.

³⁴ Kū gu dɔ Yɔɔ pì Bānane: Ma wute kú ma deo gīa. Ò wē kákane ɔkɔsiala dɔ, ñni gè ò wūte káao, de ògō ó buri le a gāi.

³⁵ Gwāani birea dɔ ò wē kákane, akū Bāna gèe à wūte káao. Lutu dí dō gɔɔ kú à wūte káao ke gɔɔ kú à fūtero.

³⁶ Leme Lutu nénɔgbɛ́ gbɛ́nɔn pla pínɔ kè le ò nɔɔ si káao.

³⁷ Yɔɔ né ò gōgbɛ́ ũ, akū à tɔ kpàne Mɔabu. Akūme Mɔabu buri kú ò kun ari gbāranɔ dizi káaku ũ.

³⁸ Bāna né ò gōgbɛ́ ũ se, akū à tɔ kpàne Amine. Akūme Am̄ni buri kú ò kun ari gbāranɔ dizi káaku ũ.

20

Ibrah̄ kú Abimeleki

¹ Akū Ibrahim̄ fūte gwe à gèe Negevi būsun Kadesi kú Suruo dagura. Kū à gèe à wūte Gera,

² à pì a nānɔ Sara bí a dáreme, akū Gera kína Abimeleki gbɛ́ zī à a sè à sù káao.

³ Akū Luda bò à sù Abimelekia nana gūn gwāani à pìne: Īni ga nò kù n sèe pì yāi, zaakū nòzāreme.

⁴ À sù à lè Abimeleki dí wúte kāao kòro, akū à pì: Dikiri, ĩni buri kù odi yāke keronò dēden yá?

⁵ Àkū mé à pìmene a dārenloo? Nògbē pì s5 à pì a dāg5me. Ma yā kè a zéame, má taari vīro.

⁶ Akū Luda pìne nana pìi gūn: Ee, má d5 kù n yā kè a zéame. A yā mé à tò, ma kpanne ñ durunna kemene, mádi we n ɔ nà nògbē pìiario.

⁷ Tera sà, à g5gbē pì nò kpáa, zaakū annabiime. Ani adua kenne de ñ g5 aafia. Tó ndi a nò pì kpáa s5ro, ñg5 d5 kù n game, mɔk5n kù n gbēnɔ á pínki.

⁸ Akū Abimeleki fùte kɔnkɔkɔnkɔ, à a gbēnɔ sisi à yā pì bàbañne ñ pínki, akū vīna ñ kù manamana.

⁹ Akū Abimeleki Ibrahī sisi à pìne: Bóyāi n kèwεre lee? Bó taarin ma kenne gbasa n tò ma g5 durunnade ũ kù ma bùsuuo? N yā kù à de 0 kero kēmene.

¹⁰ Bó laasun n lè gbasa n yā pìi kèe?

¹¹ Ibrahī wèa à pì: Maten da yā gbēke Luda vīna vī bùsu dīkīna gūnlo, oni ma de ma nanc yāime.

¹² Abire gbera nògbē pì bi ma dāreme yāpura. Ó de dok5nɔme, baadi kù a dao, akū à g5 ma nò ũ.

¹³ Kū Luda ma bo ma de bea yā, maten likara, akū ma pì ma nò pìine gu kù óni gén pínki, à gbēke kemene àg5 pì a dāg5n ma ũ.

¹⁴ Akū Abimeleki sù kù sánɔ kù zúnɔ kù g5gbē zīkerinɔ kù nògbē zīkerinɔ à kpà Ibrahīa, akū à a nanc èrane.

¹⁵ Akū Abimeleki pì: Ma bùsun dí, ñ vute gu kù ñ yein.

¹⁶ Akū à pì Sarane: Ma andurufu ɔgɔ wāa sɔɔro kpà n dāg5a kútekebo ũ, de gbē kù 0 kù kúnwonɔ d5 ñ pínki kù ndi taari kero.

¹⁷ Akū Ibrahī wé kè Ludaa, akū Luda Abimeleki gbà aafia kù a nancɔ kù a nò yīgisaridenɔ, de 0 né i,

¹⁸ zaakū Dikiri tò Abimeleki be nògbēnɔ para kù yā Ibrahī nanc yā musu.

21

Isaaku inaa

¹ Dikiri arubarikaa dà Saragu lākū à 0 nà, à kène lākū à lé sène nà.

² Akū à nɔɔ sɔ à né i kù Ibrahīo g5gbē ũ a zīkūnaa gūn ɔɔro kù Luda diteneea.

³ Ibrahī tó kpà né pìine Isaaku.

⁴ À t5ɔ z5ne a ɔɔro sɔraak5de zī lākū Luda ditene nà.

⁵ À kà wè basɔɔro a né pì igɔɔa.

⁶ Akū Sara pì: Luda yáadoya kēmene, gbē kù à mà pínki ni yāa dɔ kūmao.

⁷ À pì dɔ: Oni we 0 pì Ibrahīne yā mani g5 nérande ũ yá? Akū ma nég5gbē ì kāao a zīkūnaa gūn.

⁸ Kū né pì z5k5 kù à kè y5a, akū Ibrahī a kēna y5a pɔnna kè.

⁹ Sara è né kù Misila nògbē Hazara ì kù Ibrahīo dīg5 Isaaku yāa dɔme,

¹⁰ akū à pì Ibrahīne: Ñ pé z5ɔ pìia kù a néo, zaakū z5 né pì ni tūbi ble kù ma né Isaakuoro.

¹¹ Yā pìi Ibrahī pɔ yāka manamana, zaakū a néme,

¹² akū Luda pìne: Ñsun tó n pɔ yaka n né kù n z5nògbē pìio yā musuro. Yā kù Sara ten onne pínki ñ ma, zaakū Isaaku burinɔn onig5 pìine n burinɔ ũ.

¹³ Mani tó z5 né pìi buri ke se, zaakū n néme.

¹⁴ Akū Ibrahī fùte kɔnkɔkɔnkɔ, à p5ble sè kù í tūruuo à kpà Hazaraa. À ñine, akū à a né kpàa dɔ. À a gbàre, akū à gèe àten likara z5 Beseba gbáranann.

¹⁵ Kū í làkām̄ma, à kefenna pìi tò lí gbáru,

¹⁶ akū à gèe à vùte are kázuleteki zā lén, zaakū à pì á ye à a né gana ero. Kū à gèe à vùte zā le, akū à nà 5ɔɔnnaa.

¹⁷ Luda kefenna pì 5ɔ dɔ mà, akū Luda Malaika lé zù Hazarai zaa musu à pì: Bó mé à n lee Hazara? Ñsun vīna kero, zaakū Luda né pì 5ɔ dɔ mà gu kù à kunwa.

¹⁸ Ñ fute ñ n né pì sé ñ a kù a ɔa, zaakū mani tó à g5 buri z5k5 ũ.

¹⁹ Luda nògbē pì wé kēne, akū à l5gɔɔ è. À gèe à í tò a tūru pa, akū à sù à kpà a né pìia à mì.

²⁰ Luda kù kù né pìio ari à z5k5 kù. Àdīg5 kù gbáranann, akū à g5 tofekari ũ.

²¹ ɔɔro kù à kù Parani gbáranna pìi gūnn a da Misila bùsu nò sène.

Ibrahī kù Abimelekio lédok5nɔkenaa

²² Gɔɔɔ birea Abimeleki kù a zìkarinɔ gbē z̄s̄k̄ Fikɔluo gèe Ibrahī kīnaa ò pīne: Luda kù kúnwo yá kù nten ke gūn pínki.

²³ Ñ la damene la gōnɔ ñ s̄i kù Ludao kù ñni bo ma kpero ke ma néno ke ma burinɔ. Lákù ma gbēke kènne nà, ñ kemene le kù b̄s̄u kù ñ kù a gūn gbē z̄t̄ ɔ̄o.

²⁴ Akù Ibrahī pīne: Ma la dānne.

²⁵ Akù Ibrahī l̄s̄ḡ kù Abimeleki gbēnɔ sia yā s̄ete à òne.

²⁶ Abimeleki pī: Má gbē kù ò yá b̄ire k̄enɔ d̄ɔro, ñdi omene yāro, gbāran ma mà.

²⁷ Akù Ibrahī s̄ano kù z̄unɔ kù à kpà Abimelekia, akù ò l̄edok̄nɔ k̄e kù k̄s̄o.

²⁸ Akù Ibrahī s̄anunu m̄en supplanɔ b̄ò à k̄ate ñdona.

²⁹ Abimeleki a là à pī: Sa m̄en suppla kù n ñ k̄ate ñdona p̄inɔ yá de deramee?

³⁰ Akù à w̄ea à pī: Ñ s̄a m̄en suppla p̄inɔ s̄i s̄eeda ũ kù makù mé ma l̄s̄ḡo p̄i ȳs̄.

³¹ A yá mé à tò ò t̄s̄ kpà gu p̄iine Beseba, zaakù gwen ò la d̄ank̄ōne.

³² Len ò l̄edok̄nɔ k̄e Beseba le, akù Abimeleki kù a z̄ìkarinɔ gbē z̄s̄k̄ Fikɔluo èra ò tà Filisitini b̄usun.

³³ Ibrahī s̄ama lí t̄s̄ Beseba, akù à Dikiri Luda Gɔɔɔs̄indapinkide sisi gwe.

³⁴ Akù à gɔɔɔ pla k̄e Filisitini b̄usuu p̄i gūn.

22

Isaaku kp̄ana sa'op̄o ũ

¹ Abire gbera Luda Ibrahī ȳs̄ à gwà à pīne: Ibrahī! Akù à w̄ea à pī: Makù di!

² Akù Luda pīne: Ñ n né m̄en ò kù ñ yei Isaaku sé ñ géo Mɔria b̄usun, ñ sa'op̄o kù òdi ká t̄én à t̄é kù ò k̄aao kpi kù mani onnea.

³ Kù à f̄ute k̄onk̄ok̄nɔ, à ḡaari ȳl̄ a zaakine, akù à a z̄ikerinɔ s̄e gb̄enɔn pla kù a né Isaaku p̄iio. À sa'oyakaa p̄ara, akù à dà z̄én, àten gé gu kù Luda ònen.

⁴ A gɔɔɔ aak̄s̄de z̄i kù à w̄é s̄e, à gu p̄iie z̄aa.

⁵ Akù à pī a z̄ikeri p̄inɔne: À ḡo kù zaakio la. Makù kù kefenna dio òni gé are ò donȳi ke Ludane, òni era ò su ò á le la.

⁶ Ibrahī sa'oyakaa s̄e à di a né p̄iine, akù à t̄é k̄una kù f̄eneo, òten gé lele.

⁷ Akù Isaaku yā ò a dene à pī: Baa! À w̄ea à pī: B̄ome né? Akù à pīne: Ó t̄é k̄una kù yàkaao, s̄ane b̄ɔɔ kù òni ká t̄én à t̄é kù kù m̄amee?

⁸ Akù Ibrahī pī: Ma né, Luda mé ani sa'os̄a kpá. Akù ò t̄ék̄s̄i òten gé.

⁹ Kù ò kà gu kù Luda ònen, à sa'oki b̄ò gwe à yàkaa kpàkpaala, akù à a né p̄iie ȳl̄ à di yàkaa p̄iia sa'oki musu.

¹⁰ Kù à f̄ene s̄e à b̄ò de à a né p̄iie kùtu kpá,

¹¹ akù Dikiri Malaika lé z̄ui zaa musu à pī: Ibrahī! Ibrahī! À w̄ea à pī: Makù di!

¹² Akù à pī: Ñsunɔ na né p̄iario ñsun yake kenero. Má d̄s̄ s̄a kù ñ ma v̄ina v̄i, ñdi ḡimene kù n né m̄en dooro.

¹³ Ibrahī w̄é s̄e, akù à s̄akaroo è líwaka kà a b̄enei. Akù à ḡe à a kù à sa'op̄o kù òdi ká t̄én à t̄é kù òo a né ḡēne ũ.

¹⁴ Akù à t̄s̄ kpà gu p̄iine Dikirinikpa, akù òdiḡo o ari kù a gb̄arao òdi pī: Dikiri ni kpá a kpi musu.

¹⁵ Dikiri Malaikaa èra à lé z̄u Ibrahī: zaa musu do

¹⁶ à pī: Makù Dikiri ma la dà kù ma kunnao ma p̄i, lákù n yā p̄iie k̄e nà, ñdi ḡi kù n né m̄en dooro,

¹⁷ mani arubarika dangu mà n buri karanne lán susunenɔ b̄a, oniḡo dasi lán ís̄irale b̄usu'at̄e b̄a. N burinɔ niḡo gb̄ana v̄i n iberenɔa.

¹⁸ Mani arubarika da andunia buri s̄inda p̄inkigu n buri ḡai, kù n ma yā mà yāi.

¹⁹ Kù Ibrahī èra à s̄u a z̄ikerinɔ kīnaa, ò f̄ute ò tà Beseba, akù à gɔɔɔ pla k̄e gwe.

²⁰ Abire gbera ò ò Ibrahīne ò pī: N v̄ini Nao n̄ano Milika néḡs̄gb̄enɔ ì.

²¹ A daudu t̄s̄n Uzu. A dak̄unanɔ t̄s̄n dí: Buzu, Aramu de Kemueli,

²² Kesedi, Azo, Pilidasa, Yidilafa kù Betuelio.

²³ Betueli p̄i mé à Rebeka ì. Néḡs̄gb̄e gb̄enɔn s̄oraak̄s̄ kù Milika ì kù Ibrahī v̄ini Naon gwe.

²⁴ A n̄o danȳi Ruma néno t̄s̄n dí: Teba, Gaamu, Tasa kù Maakao.

23

Sara ganaa

¹ Sara k̄e w̄é basuddo aw̄eesuppla,

² gbas̄a à ḡa zaa Kiriataba kù òdi p̄i tera Ebl̄onu, Kanaanɔ b̄usun. Akù Ibrahī a w̄enda k̄e à s̄o d̄s̄ a gana yā musu.

- 3 Kù à gò a nana gè kīnaa, à gèè à pì Iti burinɔne:
- 4 Nibɔ kù gbē zītɔɔn ma ũ á té. À zīte yáama ma gèvīki ũ mà gè vīn.
- 5 Akù Iti burinɔ pine:
- 6 Mare, ñ ó yá ma. Luda gbē arubarikademè n ũ ó té. Ñ n gè vī gbèwèe kù à kènne mana gūn. Ó gbēke ni n tē gbèwèe kù ñni n gè vī a gūnlo.
- 7 Akù Ibrahī fūte à kùte būsupidenɔne
- 8 à pīine: À ma yá ma, tó a we mà a gè vī la. À wé kemene Zoa né Eflɔnu
- 9 à Makpela gbèwèe kù à kù a bú léi yáama a ɔgɔa, ani gɔ ma gèvīki ũ á būsun.
- 10 Eflɔnu vutena ní té a wēte bīnile a gwe, akù à ò Ibrahīne Itinɔ wára ní pínki à pì:
- 11 Oi mare, ñ ma yá ma. Ma n gba bura pì kù gbèwèe kù à kù gweo. Ma n gba ma gbēnɔ wára. Ma n gbame, de ñ n gè vīn.
- 12 Ibrahī kùte būsupidenɔne,
- 13 akù à pì Eflɔnune ní pínki wára: Ñ sá kpá ñ ma yá ma. Mani bura pì fina bonne. Ñ ma ɔgɔ sí, mani ma gè vīn.
- 14 Akù Eflɔnu pine:
- 15 Mare, ñ ma yá ma. Zīte kù a ɔgɔ kà andurufu wàa plame, bón abire ũ ó daguraa? Ñ n gè vīn.
- 16 Ibrahī a yá mà, akù à andurufu kù à òo yòne gbēnɔ wára lagatarinɔ zakaaa.
- 17 Lemè Eflɔnu bú kù à kù Makpela, Mamare sare, gɔ Ibrahī pɔ ũ le kù gbèwèe kù à kù gweo kù lí kù ò kù gwenɔ zaa bú pì léi pínki.
- 18 À gɔ Ibrahī pɔ ũ Iti kù ò sù wēte bīnileanɔ pínki wára.
- 19 Abire gbera Ibrahī a nana vī Makpela bura gbèwèe pìi gūn Mamare kù òdi pì tera Eblɔnu sare, Kanaanɔ būsun.
- 20 Len bú kù gbèwèe kù à de Itinɔ pɔ ũ yáoo gɔ Ibrahīne gèvīki ũ le.

24

Nɔwɛtɛna Isaakune

- 1 Ibrahī zī kù a gɔɔnɔ kà zà, akù Dikiri arubarikaa dàagu yá sīnda pínki gūn.
- 2 Akù à ò a zīkerinɔ gbē zókɔ kù à de a pɔ sīnda pínki yágɔgɔri ũne à pì: Ñ ɔ sɔɔ ma gbáda gbáru,
- 3 mani tó ñ la da kù Dikiri, musu kù zīteo Luda tɔo kù ñni Kanaa kù má kù ní ténɔ nɔ sé ma nénero.
- 4 Ñ gé ma be būsun ma danenɔ gūn, ñ nɔ sé ma néne gwe.
- 5 Akù a zīkerii pì a là à pì: Tó nɔgbē pì dí we à tēmai à sù kūmao būsù dīkīnan sɔro bi? Mani gé kù n néo būsù kù n bonn yá?
- 6 Ibrahī pine: Ñ laakari ke! Ñsun gé kù ma néo gwero.
- 7 Dikiri Luda Musude ma bo ma de bea ma danenɔ būsun, akù à yá òmene à la dà à pì, áni būsù dīkīna kpá ma burinɔame. Àkù mé ani a Malaika zī à donne are. Gwen ñni nɔ sén ma néne.
- 8 Tó nɔgbē pì dí we à tēnyīro, n bo ladana kù n la dàmene dí gūn. Ñsun gé gwe kù ma néoro fá!
- 9 Akù a zīkerii pì a ɔ sɔɔ a dikiri gbáda gbáru, à la dàne yá pìi musu.
- 10 Zīkerii pì a dikiri lakuminɔ sè mèn kuri kù a dikiri aruzeke buri pínki, akù à fūte à gèe Nao be wēten zaa Siria Mesopotamia būsun.
- 11 Kù à kà gwe, à tò lakuminɔ kámma bò lɔgɔ sare wēte kpe. Kù ɔkosi kè, gɔɔ kù nɔgbēnɔ dī bote í tɔ,
- 12 akù à adua kè à pì: Dikiri, ma dikiri Ibrahī Luda, ñ gbēke ke ma dikiriine ñ tò ma tá ke nna ɔkɔsiala.
- 13 Ñ gwa, má zena lɔgɔ sare. Tó wēte nokparenɔ bôte í tɔ,
- 14 nokpare kù ma òne à a lo kipa à í tòmene mà mi, tó à pīmene mà mi, akù à kpà ma lakuminɔa dɔ, de mani dɔ kù n gbēke kè ma dikiriine, nɔgbē kù n dīte n zòbleri Isaaku pɔ ũn gwe.
- 15 Adi yá pì o à làkaro, akù Betueli né Rebeka bò kù loo dina a gǎn. Betueli bi Ibrahī vīni Nao né kù à í kù a nana Milikaome.
- 16 Né pì mana akùsɔ à būnune, gɔgbē ke dí wute káao zikiro. À sù lɔgɔ kīnaa, à í tɔ à a lo pà, akù à èra àten tá.
- 17 Akù zīkerii pìi bàa lè à gèe à zé zòne à pì: Ñ ma gba í mà mi, bee fiti.
- 18 Nɔgbē pì pì: Ñ mi Baa! Akù à a lo kipa gɔnɔ, à í kpàa à mì.
- 19 Kù à í kpàa à mì à làka, à pì: Mani tɔ n lakuminɔne dɔ, ò mì ari ò kà.

- 20 Akù à a lo í kà pónò ímibon gònò, à èra à bàa lè à gèe à í t'ò b'gòn, akù à í t'ò lakuminòne pínki.
- 21 G'gbè pì zena àteni a gwa tííi, de à le à d'ò t'ò Dikiri ní t'ò a tá ke nna, ke ani ke nnaro.
- 22 Kù lakuminò í mì ò làka, akù g'gbè pì wura t'ánka mana dà nò piine a y'ía, à wura z'á dànè mèn pla. T'ánka pii tikisii kà giramu s'òro, z'á p'ìnò s'ò giramu bas'òro.
- 23 Akù à a là à pì: Ìn omene, dí nème n' ùu? Òni iki e n de bea y'á?
- 24 Akù à wèa à pì: Betueli nén ma ù, Milika kù Nao daikore.
- 25 Sè kù t'aragao òn ó bea, akù iki kun d'ò.
- 26 Akù g'gbè pìi kùtè à dony'í kè Dikirine à pì:
- 27 Dikiri ma dikiri Ibrah'í Luda arubarika ví kù adi g'í gbèke kù náanio y'á k'enero y'ái. Makù s'ò, Dikiri dòmene are ma dikiri danen'ò bea.
- 28 Akù n'òkpare pii bàa lè à gèe à y'á pì gb'á a onden'one.
- 29 Rebeka pì dag'ò ví kù òdi pine Lab'á. À bò w'ète k'pe kù bàao à gèe à g'gbè pìi lè b'gò léa,
- 30 zaakù à è a dàre t'ánka kù z'áo dana, akù à y'á kù g'gbè pìi ònne mà. Kù à gèe à a lè kù lakuminò b'gò léa,
- 31 à pì: Ìn m'ò m'òk'òn kù Dikiri arubarikaa d'àngu! À kè dera ní zena w'ète k'pe? Ma k'pé k'ènnè kù lakuminò bàd'òkio.
- 32 G'gbè pìi g'è onn, akù Lab'á lakuminò aso p'òro à s'èla kori kù t'aragao kp'árima à í kp'á g'gbè p'ia à a gb'á p'íp'io kù a gb'ènò ní pínki.
- 33 Ò p'òble ditene, akù à pì: Mani p'ò ble g'íaro ari mà y'á kù ma suo o. Akù Lab'á pì: Ìn o.
- 34 Akù à pì: Ibrah'í z'ík'eriime ma ù.
- 35 Dikiri arubarikaa dà ma dikiriine manamana, akù à g'ò aruzekede ù. À a gb'á s'áno kù z'ùnò kù andurufuuo kù wurao kù g'gbè z'ikerinò kù n'gbè z'ikerinò kù lakuminò kù zaakinò.
- 36 Ma dikirii pì nanò Sara né í g'gbè ù a z'ík'únaa g'ún, akù ma dikiri p'ò kù à ví kp'á né p'ia pínki.
- 37 Ma dikirii tò ma la dà, zaakù à pì màsun Kanaa kù à kù ní t'énò nò sé a n'ènero.
- 38 À pì mà gé a de bea a buri g'ún mà nò sé a n'ène gwe.
- 39 Akù ma a dikirii là ma pì, tò n'gbè pì dí we à t'èmai s'òro bí?
- 40 À w'èma à pì, Dikiri kù a t'áa ò k'áo mé ani a Malaika z'í à gé z'emene, de ma tá ke nna, mani nò sé a n'ène a de b'è danen'ò t'è.
- 41 À pì tò ma g'e a buri k'ínaa, tò odi wero, mani bo ladana kù ma la dàare g'ún.
- 42 Kù ma ka b'gò k'ínaa gb'ára ma pì: Dikiri, ma dikiri Ibrah'í Luda, tò n we, ò tò ma tá ke nna.
- 43 Má kù b'gò léa. N'òkpare kù à sù í t'ò, akù ma pine à ma gb'á í f'ití mà mì,
- 44 tò à pì mà mì, akù à t'ò ma lakuminòne d'ò, mani d'ò kù n'òkpare kù n ditè à ke ma dikiri né p'ò ùn gwe.
- 45 Ari màg'ò y'á pì o ma n'èsee g'ún mà láka, akù Rebeka bò kù loo dina a g'án à sù b'gò léa à í t'ò. Akù ma pine à ma gb'á í mà mì.
- 46 À a lo k'ípa g'ònò, à pì mà mí áni kp'á ma lakumin'ò d'ò. Kù ma mì, akù à kp'á ma lakumin'ò.
- 47 Akù ma a la, dí nén a ùu? À pì Betueli nén a ù, Milika kù Nao daikore. Akù ma t'ánka dànè a y'ía, ma z'á dànè a on'ò.
- 48 Akù ma kute ma dony'í kè Dikiri ma dikiri Ibrah'í Ludane ma s'áabu kp'aa, zaakù à dòmene are zé s'úsú g'ún, de mà a dikiri v'íni daikore sé a n'ène.
- 49 Tera sà tò áni we à gbèke kù náanio y'á ke ma dikiriine, à omene. Tò ádi we s'òro, à omene, mani gé gu p'ánda.
- 50 Lab'á kù Betuelio wèa ò pì: Y'á pii bò Dikiri k'ínaame, ó y'áke ona v'íro, a mana ke a v'áni.
- 51 Rebekan dí, ò a sé òn t'á k'áo, à g'ò n dikiri né nanò ù l'ákú Dikiri ò nà.
- 52 Kù Ibrah'í z'ík'erii pì ní y'á mà, à w'ùte z'íte Dikirine.
- 53 Akù à n'òmanable'ò kù ò kè kù andurufuuo kù wurao kù p'ókasanò b'òte à kp'á Rebekaa. À a v'íni kù a daoo gb'á p'ò g'òden'ò d'ò.
- 54 Akù à pii kù gb'è kù ò kù k'áoanò p'ò blè ò í mì, akù ò ò gwe.
Kù ò f'ùte k'onk'ò à pì: À ma gb'are mà tá ma dikiri k'ínaa.
- 55 N'ò v'íni kù a dao pì: Ìn tò né pì g'ò k'úoo bee g'òro kuri, á gbasa à tá.
- 56 Akù g'gbè pìi piine: L'ákú Dikiri ma tá kè nna nà lán dí bà, ásun ma dàd'á dorò. À ma gb'are mà tá ma dikiri k'ínaa.
- 57 Akù ò pì: Ò né pì sísi ò a la.
- 58 Akù ò Rebeka sísi ò a là ò pì: Ìni tá kù gb'è pii y'á? Akù Rebeka pì: Mani tá k'áo.
- 59 Akù ò Rebeka gb'are kù a gw'ári kù à a gw'á zaa a fitinna z'ío, òten tá kù Ibrah'í z'ík'eriiio kù a gb'ènò.
- 60 Ò sa mana ò Rebekane ò pì:

Né, Luda tó ò ò g⁵ gbē dasin^o dai ũ,
n burin^o g⁵ gbāna vī nī zāngurin^o a.

⁶¹ Akū Rebeka fūte kū a n^ogbē zīkerin^o, ò dì lakumin^o kpē ò té g⁵gbē pīii, akū à tà kūrwo.

⁶² A sù à lè Isaaku sù kū l^og^o kū òdi pi Ludabēnekūadima'e^o à vūte Negevi būsun.

⁶³ À bò à gēc à laasun lé sēn ɔk^osi, akū kū à wé sè, à è lakumin^o ten su.

⁶⁴ Rebeka wé sè à Isaaku è se, akū à kīpa a lakumi kpē likalika

⁶⁵ à zīkerii pīi là à pi: Dīn g⁵gbē kū àten kure sēn àten su daole zà dire ũu? Akū zīkerii pīi wèa à pi: Ma dikiriime. Akū Rebeka a p^odangān sè à kū a ānnwa.

⁶⁶ Kū ò kà Isaaku kīnaa, zīkerii pīi yā kū à kēc bābane pīnki.

⁶⁷ Isaaku gēc kū Rebekao a da Sara bizakutan, akū à a sè à g⁵ a n^o ũ. À ye n^o pīii, akū a laakari kpatena a da ga gbera.

25

Ibrahī ganaa

¹ Ibrahī n^o pānde sè d^o a t^on Ketura.

² Né kū à i kāaon^o t^on dí: Zimlā, Y^ok^osā, Medā, Midia, Isibaki, Sua.

³ Y^ok^osā mé à Seba kū Dedāo ì. Dedā burin^on Asiriano kū Letusin^o kū Lemuin^o ũ.

⁴ Midia n^og⁵gbēn^o t^on dí: Efa, Efa, An^oku, Abida, Eleda. Nī pīnki Ketura burin^ome.

⁵ Ibrahī a aruzekē kpā Isaakua pīnki,

⁶ akū à gba dà a n^o yigisaride nēn^one à nī gbāre ifāboki kpa de à kpé à ga, de òsug⁵ kú kú Isaakuoro yāi.

⁷ Ibrahī kē wē bakēndo s^ooro sari,

⁸ akū à gā. À zī kū yūkuyuku, gbasā à kà a gbēn^ola gyāwān.

⁹ A nēn^o Isaaku kū Sumailao a vī Makpela gbēwēc gūn, Mamare ifāboki kpa, bura kū à de Iti buri Zoa né Eflon^o p^o ũ yā

¹⁰ kū Ibrahī pīi lū Itin^oa. Gwen ò a vīn kū a nan^o Sarao.

¹¹ Ibrahī ganaa gbera Luda arubarikaa dà a né Isaakun. À vutena Ludabēnekūadima'e l^og^o sare.

Sumaila burin^o

¹² Ibrahī né Sumaila burin^o yān dí. Sara zīkeri Hazara, Misila n^ogbē mé à né pīi i kāao.

¹³ Sumaila n^og⁵gbēn^o t^on dí lākū ò nī ì nā. A daudu t^on Nebayo. A dakūnan^o t^on dí: Keda, Adabeli, Mibisamu,

¹⁴ Misima, Duma, Masa,

¹⁵ Adada, Tema, Yetu, Nafisi kū Kedemao.

¹⁶ Sumaila n^og⁵gbēn^o t^on gwe. Nī baadi a t^o kpā a lakutu ke a buraane. M^ok^on^ome a buri kuri awēep^olan^o kīnan^o ũ.

¹⁷ Sumaila kē wē basuddo akuri awēesuppla, akū à gā à kà a gbēn^ola gyāwān.

¹⁸ A burin^o vūte zaa Avila ari à gēc pé Surua, Misila ifāboki kpa gena Asiria būsū kpa. Òdi k^o té kpākpa kū Ibrahī buri kparan^oro.

Isau kū Yakubuo inaa

¹⁹ Ibrahī né Isaaku burin^o yān dí. Ibrahī Isaaku ì.

²⁰ Kū Isaaku kà wē bupla, akū à Labā dāre Rebeka sè. Àkūme Siria būsū gbē Betueli kū à bò Mesopotamia būsū né ũ.

²¹ Isaaku wé kē Dikiria a nan^one, zaakū paramē, akū Dikiri a adua sī, a nan^o pīi n^o sī.

²² Sikan^o ten ɔsi ká a gberen, akū à pi: B^o yā mé à tò yā bire taka ma lee? Akū à gēc à Dikiri là.

²³ Dikiri pīnc:

Buri mēn pla kú n nē'is^on,
gbēn^on pla kú ò kú n gberen pīn^o ni kēk^osa.

Buri mēn d^o gbāna nīg⁵ de a dola,
a kū à bò káaku nīg⁵ né ũ gbē kpēdenē.

²⁴ Kū a nē'ig^o kà, akū à sikan^o ì g⁵gbēn^o ũ.

²⁵ Kū gbē káaku ten bo, à bò tēc zónzon. À mèkā vī lán uta kade bà, akū ò t^o kpāne Isau.

²⁶ Abire gbera kū né plade ten bo, à d^o Isau gbátokia, akū ò t^o kpāne Yakubu. Isaaku wē baaak^ode gūnn à né pīn^o ì.

²⁷ Né pīn^o z^ok⁵ kū. Isau kē tofekarī gbāna kū àdi kē sēntēaro ũ. Yakubu s⁵ begwariime.

²⁸ Isaaku ye Isau kū à n^ob^o lé'i vī yāi. Rebeka s⁵ à ye Yakubui.

²⁹ Zikea Yakubu ten d^oo kuku, akū Isau sù kū sēntēo nà teni a de.

³⁰ Akū à pì Yakubune: N yā nna! Ñ tó mà dò tēra bire ble, zaakū nà teni ma dēme. A yā mé à tò, ò tó kpà Isaune Edomu.

³¹ Yakubu pì: Ñ n daudukeze kpáma gĩa.

³² Akū Isau pì: Má kú ga léi, bón ma daudukeze ni kemeneε?

³³ Akū Yakubu pìne: Ñ la damene gĩa. Akū à la dàne à a daudukeze kpàa.

³⁴ Akū Yakubu burodii kpàa kú bládoò pìo. À blè à í mì, akū à fùtè à bò. Leme Isau kè le, à a daudukeze dite pà.

26

Isaaku kú Abimelekio

¹ Nàa kà bùsuu pìn a káakupò kú à kà Ibrahī gɔɔa baasi, akū Isaaku fùtè à gèe Filisitiniño kína Abimeleki kīnaa Gera.

² Akū Dikiri bò à súa à pì: Ñsun tá Misilaro, ñ vute gu kú mani onnen.

³ Ñgò kú bùsu dīkīnan gĩa, manigò kú kúnwo mà arubarika danne. Mani bùsu dīkīna kpámma pínki kú n burinò, mani lé kú ma kè n denε kenne.

⁴ Mani n buri kara lán susunenò bà, mani bùsu dīkīna kpámma pínki. Buri kú à kú zītenò ni arubarika le n buri gāi n pínki

⁵ kú Ibrahī ma yā mà yāi. À ma ɔɔki gwà, akū à yā kú ma ditenò kūna kú ma yādannenano kú ma dokayānò.

⁶ Akū Isaaku gò Gera.

⁷ Kú wētepidenò teni a la a nanao yā musu, à pì a dāreme. Àten vīna ke, zaakū àten da tó à pì a nanome, oni a de nò pì yāi, zaakū nò pì bi nò maname.

⁸ Kú a gɔɔ pla kè gwe, Filisitiniño kí Abimeleki wé kpàte wondoo gūn, akū à è Isaaku ten bāndara gá kú a nanao.

⁹ Akū à Isaaku sisi à pì: Ase n nanome! À kè dera n pì n dāremeε? À wèa à pì: Maten da oni ma de a yāime.

¹⁰ Abimeleki pì: Bó yā n kèwεre leε? Fiti mé à gò kú ó gbēke ni wúte kú n nò pìo, de ñ ó da taarin.

¹¹ Akū Abimeleki gbēnò sá gbēñne pínki à pì: Gbē kú à ɔ nà gōgbē pīa kú a nanao, oni a de.

¹² Isaaku pò tò bùsuu pìn, akū à pò lè wè birea leu basɔɔro, kú Dikiri arubarikaa dān yāi.

¹³ À kàra, a aruzeke ten kara ari à kè aruzekede zókò ù.

¹⁴ À sánò kú zúnò ví dasi kú zikerinò, akū Filisitiniño zān.

¹⁵ Akū ò lógò kú a de Ibrahī gbēnò yò a gɔɔano tàta kú bùsuuo pínki.

¹⁶ Akū Abimeleki pì Isaakune: Ñ fute ó kīnaa, zaakū ñ gbāna deóla manamana.

¹⁷ Akū Isaaku bò gwe à bùraa kàte Gera guvuten, akū à gɔɔ pla kè gwe.

¹⁸ Lógò kú ò yò a de Ibrahī gɔɔa akū Filisitiniño tàta a de ga gberanon à èra à bòbò à tó dokòno kú a de kpāñne yāno kpāñne ɔ.

¹⁹ Isaaku zikerinò lógò pānde yò guvute pìn, akū ò bò í manaa.

²⁰ Akū Gera pódárinò fiti kè kú Isaaku pódárinò ò pì: Ó íme. Akū à tó kpà lógò pīine Fitii, kú ò fiti kè káao yāi.

²¹ Ò lógò pānde yò, akū ò fiti kè lógò pì yā musu ɔ, akū à tó kpāne Íbete.

²² À bò gwe, akū à lógò pānde yò ɔ, odi fiti ke a yā musu doró. Akū à tó kpāne Mèporoki, zaakū à pì: Dikiri tò o mēe pòro, óni dagula sà.

²³ Abire gbera à gèe Beseba.

²⁴ Dikiri bò à súa gwāani birea à pì: Makúme n de Ibrahī Luda ù, ñsun vīna kero zaakū má kú kúnwo. Mani arubarika dangú mà n buri kara ma zòbleri Ibrahī yāi.

²⁵ Gwen à sa'oki bòn à Dikiri sisi. Akū à bùraa kàte gwe à gbēnò ten lógò yò.

²⁶ Akū Abimeleki bò Gera à sù Isaaku kīnaa kú a kpāsí Auzao kú a zīkarinò gbē zókò Fikoluo.

²⁷ Isaaku ñ lá à pì: Kú a zāmagu a pema á bea, à kè dera a su ma kīnaa?

²⁸ Ò wèa ò pì: O è Dikiri kú kúnwo, akū ò pì à mana ò lédokòno ke ò la dakòne a yā musu

²⁹ kú ñni yā vāni ke kewerero, zaakū òdi wé tāmmaro. Yā manan ò kènne ò n gbarε aafia, akū Dikiri arubarikaa dangú.

³⁰ Akū Isaaku ñ yārii kè, ò pò blè ò í mì.

³¹ Kú ò fùtè kònkò, ò la dàkòne, akū Isaaku zēñne, ò bò a kīnaa aafia.

³² Zī birea Isaaku gbēnò sù ò lógò kú ò yò yā òne ò pì: O í è.

³³ Akū à tó kpāne Seba. A yā mé à tò òdi wēte pì sisi Beseba ari kú a gbārao.

³⁴ Kú Isau kà wè bupla, à Iti nò sè mèn pla, Beri né Yudi kú Elbni né Basemao.

35 Isaaku kũ Reḅekao n̄s̄eεε diḡō yakana n̄ yāime.

27

Isaaku sa'olekena Yakubune

1 Isaaku zī kũ a w̄ε gb̄ana doro, àten gu e manaro. Akũ à a dauduu sisi à p̄i: N̄é! Akũ à w̄εa à p̄i: Makũ dí.

2 Isaaku p̄i: Ma zī kũ má a gaḡoḡo d̄oro.

3 N̄ n sá sé kũ n gb̄ataao n̄ gé n̄ n̄b̄oḡs̄ēnte wetemene.

4 N̄ ma p̄oyeina d̄oo kuku n̄ m̄s̄omene mà ble, mani sa'ole kenne de mà kp̄é mà ga.

5 Reḅeka yā kũ Isaaku ò Isaune p̄i mà. Kũ Isau f̄ute à ḡεε tofe ká,

6 akũ à ḡεε à ò Yakubune à p̄i: Ma mà n de yā ò n v̄n̄ine à p̄i

7 à ḡé à n̄b̄o deare à a p̄oyeina d̄oo kukuoare à ble, áni sa'ole kene kũ Dikiri t̄oo de á kp̄é à ga.

8 Akũ Reḅeka èra à pine: N̄ ma yā ma n̄ yā kũ ma d̄anne ke.

9 N̄ gé bl̄é kp̄asaa ḡun n̄ bl̄ene mana kũ m̄en pla n̄ suo. Mani n de p̄oyeina d̄oo kukune,

10 n̄ géone à ble, ani sa'ole kenne de à kp̄é à ga.

11 Akũ Yakubu p̄i a dane: Ma v̄ni m̄ekā v̄i, akũ ma m̄è p̄oḡp̄oḡo.

12 T̄o ma de o k̄ema, t̄o à ma d̄o, ani pi mateni a ke p̄ap̄ame, ani lé kemene sa'ole ḡene ũ.

13 Akũ a da pine: Luda t̄o lékennena a p̄i ḡōmene. N̄ ma yā ma dé! N̄ gé n̄ de n̄ suomene.

14 Akũ Yakubu ḡεε à bl̄é p̄ino d̄è à s̄uo a dane, akũ à a de p̄oyeina d̄oo kukune.

15 Akũ à a daudu p̄okasa mana kũ à kũ a kp̄é ḡun̄o s̄è à d̄a a né sabidene.

16 À bl̄ene bára p̄ino f̄if̄i a oḡo kũ a waka p̄oḡp̄oḡo.

17 Akũ à d̄o kũ burodi kũ à k̄εoo kp̄aa.

18 Yakubu ḡεε a de k̄inaa à p̄i: Baa! Akũ a de p̄i: Makũ di! Ma né kpatemεε?

19 Yakubu w̄εa à p̄i: Makũme Isau n dauduu. Lákũ n òmene nà, mà k̄e le. N̄ fute n̄ vute n̄ ma o'í ble de n̄ sa'ole kemene.

20 Akũ Isaaku p̄i a néne: O'o! N̄ lè k̄o yá? À w̄εa à p̄i: Dikiri n Luda mé à ma tá k̄e nna.

21 Akũ Isaaku pine: N̄ namai mà o kemma de mà d̄o t̄o ma né Isaume yāpura.

22 Yakubu nà a de, akũ à o k̄ea à p̄i: K̄oto dik̄ina bi Yakubu k̄otoome, o dik̄ina s̄o Isau ome.

23 Akũ adi a d̄oro, kũ a oḡo k̄a v̄i lán Isau p̄o bà yāi. À ye à sa'ole kene,

24 akũ à a la ḡia: Ma né Isaume n ũ yāpura yá? À w̄εa à p̄i: Makũme!

25 Akũ à p̄i: N̄ p̄o kp̄ama mà n o'í ble, mani sa'ole kenne. Kũ à ditene, akũ à bl̄é. À s̄une kũ w̄εo, à m̄i d̄o.

26 Akũ a de p̄i pine: N̄ namai n̄ lé p̄éma.

27 Akũ à n̄ai à lé p̄ea. Kũ Isaaku a p̄okasan̄o gh̄i mà, akũ à sa'ole k̄ene à p̄i:

Ma né gb̄i de

lán bura kũ Dikiri arubarikaa d̄an bà.

28 Luda n gba m̄oto bona musu,

à n gba z̄ite mana.

P̄oblewe kũ s̄ew̄eo niḡo dinyī.

29 Gb̄ēno ni z̄o blenne,

burino ni k̄ute n are,

in̄iḡo de n gb̄ēno dikiri ũ,

n da néno ni k̄utenne.

Luda ni lé ke gb̄ē kũ ò lé k̄ennene,

ani arubarika da gb̄ē kũ ò sa mana òn̄n̄oḡu.

30 Kũ Isaaku sa'ole k̄e Yakubune à làka, akũ Yakubu ḡo a k̄inaa. Kũ a v̄ni s̄u kũ tofekao ḡōno,

31 akũ à p̄oble k̄e a denε d̄o à ḡεone, akũ à pine: Baa! N̄ fute n̄ ma o'í ble n̄ sa'ole kemene.

32 Akũ a de a la à p̄i: M̄ok̄ōmme dí ũu? À w̄εa à p̄i: Makũme n daudu Isau.

33 Yā p̄i Isaaku sw̄ēε z̄o àten lukaluka à p̄i: Dí mé à n̄b̄o d̄è à s̄uomene yā ari n̄ḡo gé su ma s̄oo? Ma sa'ole k̄ene k̄o, akũ mé ani arubarika le.

34 Kũ Isau a de yā p̄i mà, à p̄it̄a à o gb̄ana d̄o à k̄e w̄enda, akũ à p̄i: Baa! N̄ sa'ole kemene d̄o.

35 Akũ à p̄i: N̄ dak̄ina s̄u kũ s̄nd̄o à n sa'ole s̄i k̄o.

36 Akũ Isau p̄i: A t̄on̄ Yakuburoo? À ma keke à k̄e ḡēn plan gwe sà. À ma daudukεze sima yā, akũ à ma sa'ole sima tera d̄o. Mani sa'ole e doro yá?

37 Isaaku w̄εa à p̄i: Ma a dite n dikiri ũ, ma a dan̄eno k̄e à z̄ikerino ũ n̄ p̄inki, ma p̄oblewe kũ s̄ew̄eo kp̄aa. B̄ōn̄ mani le mà k̄ene d̄oo?

³⁸ Isau pì a dene: Baa, sa'ole biren n̄ vī ado yá? Ñ sa'ole pānde kemene d̄o Baa. Akū Isau wiki gbāna lè.

³⁹ Akū a de wèa à pì:
Zìte kù ìniḡo kun niḡo manaro,
m̄oṭo ni bonne zaa musuro.

⁴⁰ Ìniḡo fēneda kūna,
ìni z̄o ble n dakūnane.
Leme d̄o n laakari ni ḡo kpatenaro,
ìni a gbāngo gonla.

⁴¹ Isau ibereε sè kù Yakubuo sa'ole kù a de kène yāi, akū à pì a nèsee gūn: Ma de ga z̄aro, gbasa mani ma dakūna de.

⁴² Ò yā kù Isau ò k̄oṛom̄oṭo kè Rebekane, akū à Yakubu sisi à pì: Isau ye à fīna bomma à n de.

⁴³ Ñ ma yā ma sà. Ñ fute ñ bàa lé ñ gé ma dāḡo Labā bea zaa Arana

⁴⁴ ñḡo kù k̄aao gwe gīa ari n v̄ni pì p̄ofē kpáte.

⁴⁵ Tó a nèsee kpáte, tó yā kù n kènee s̄aagu, mani gbē zī ò n gbese. Má ye mà kura à gbēn̄o plan̄o pínki ḡoṛo doru.

⁴⁶ Akū Rebeka pì Isaakune: Iti n̄ogbēn̄o ni b̄omagu. Tó Yakubu Iti n̄o sè bùsu díkīnan lán Isau n̄ogbē biren̄o bà, ma kunna niḡo nnamene doru.

28

Yakubu tana Labā kīnaa

¹ Akū Isaaku Yakubu sisi à sa'ole kène à yā dāne à pì: Ñsun n̄o sé Kanaa n̄ogbēn̄o téro.

² Ñ fute ñ gé Mesopotamia bùsun n da de Betueli bea, ñ n̄o sé gwe n disē Labā n̄én̄o té.

³ Luda Gbānasīndapinkide arubarika dangu à tó ñ né i manamana, òḡo kara de ñ ḡo burin̄o dizi ū.

⁴ Luda arubarika kù à dà Ibrahīn̄ dangu kù n burin̄o, de bùsu kù nten nib̄o blen gōnne, bùsu kù à kp̄a Ibrahīaa.

⁵ Akū Isaaku Yakubu gb̄are à gé Labā kīnaa Mesopotamia bùsun. Labā bi Siria bùsu gbē Betueli néme, Yakubu kù Isauo disēme.

⁶ Isau mà Isaaku sa'ole kè Yakubune à a gb̄are Mesopotamia de à n̄o sé gwe. Kù à sa'ole pì kène, à pì àsun n̄o sé Kanaa n̄ogbēn̄o téro.

⁷ À t̄aasii kà kù Yakubu a de kù a dao yā mà à dà Mesopotamia zén.

⁸ Akū à d̄o sà kù a de p̄o nna kù Kanaan̄o bùsu n̄ogbēn̄oro.

⁹ Akū à ḡe Ibrahī né Sumaila kīnaa à a né Maala sè à nà a n̄o káakun̄o. Maala bi Nebayo dāreme.

Yakubu nana'ona Beteli

¹⁰ Yakubu b̄o Beseba à dà Arana zén.

¹¹ Kù à kà gukea, à ye à i gwe kù ifantē gē kpén yāi. Akū à gb̄e sè gu p̄in a midibo ū à w̄ute gwe.

¹² Akū à nana ò à gára è petena zīte ari à ḡe à z̄o ludambea, Luda malaikan̄o ten didia òten kipa.

¹³ À Dikiri è zenaala à pì: Makūme Dikiri n dizi Ibrahī kù n de Isaakuoo Luda ū. Mani bùsu kù ñ w̄utea díkīna kp̄amma, m̄ok̄ōn̄ kù n burin̄o.

¹⁴ N burin̄o niḡo dasi lán bùsutiti bà, oni dagula ifāboki kpa kù ifalet̄eo kù gugbānduru kù ḡen̄omid̄ok̄io. Andunia buri s̄inda pínki ni arubarika le m̄ok̄ōn̄ kù n burio gāi.

¹⁵ Maniḡo kù k̄unwo, maniḡo n dāk̄p̄a gu kù nten ḡén pínki, mani era mà su k̄unwo bùsu díkīnan, zaakū mani n tónlo mani yā kù ma ònne ke.

¹⁶ Kù Yakubu v̄u kù io à pì: Dikiri kù gu dí, akū mádi d̄oro!

¹⁷ Vīna a kù à pì: Gu dí ma k̄a f̄ute. Luda beme, ludambe zéme.

¹⁸ Yakubu f̄ute k̄onk̄o à gb̄e kù à kè midibo ū pii sè à p̄ete d̄ongup̄o ū, akū à n̄isi k̄ua.

¹⁹ Akū à t̄o kp̄a gu p̄ine Beteli, ama w̄ete kù ò k̄ate gwe t̄o káakun̄o Luzu.

²⁰ Yakubu lé kè Dikiria à pì: Tó ñ kù k̄umao, tó ñni ma dāk̄p̄a ma w̄ete díkīna genaa gūn, tó ñni ma gba p̄oble kù p̄okasan̄o

²¹ ari ma ḡe ma su ma de bea aafia, ñiḡo de ma Luda ū,

²² gb̄e kù ma p̄ete d̄ongup̄o ū pì ni ḡo n gbagbaki ū, p̄o kù n ma gba pínki mani a kuride kp̄amma.

29

Yakubu kana Labā bea

- ¹ Yakubu era à dà zén à gèe ifábokikpadenò bùsun.
² Kù à kà gwe, à lǝgɔɔ è sèn sã kpàsa leu aakɔ katena a sare, zaakù lǝgɔɔ pì ín òdi kpámma. Gbè zɔkɔ ta lǝgɔɔ pile.
³ Tó kpàsa pìnò kàkara gwe pínki, akù òdi gbèe pì go lǝgɔɔ pì léa, ò í kpámma, akù òdi era ò gbèe pì tare a gbèn.
⁴ Akù Yakubu sádàrinò là à pì: Gbèñ, a bo mámeε? Ò wèa ò pì: O bo Araname.
⁵ Akù à n̄ lá à pì: Á Nao daikore Labā d̄s yá? Ò wèa ò pì: Ó a d̄s.
⁶ Akù à n̄ lá à pì: Á aafia yá? Ò pì: Á aafia. Ñ a né Rahila gwa, àten su kù sãñɔ zà dire.
⁷ Akù Yakubu pì: Ifántē kpé gbāna, sãñɔ tágɔɔ dí ká k̄oro. Á í kpámma à gé n̄ dā.
⁸ Akù ò pì: Óni f̄ro. Tó adi ke sã kpàsano kàkara pínki baasiro, òdi gbè go lǝgɔɔ pì léa ò í kpámmaro.
⁹ Kù àten yá on̄ne le, Rahila sù kù a de sãñɔ, zaakù sádàriime a ù.
¹⁰ Kù Yakubu a disē Labā nénɔgbē Rahila è kù a de sãñɔ, à nà lǝgɔɔi à gbèe gò lǝgɔɔ pì léa, akù à í kpà a disē sãñɔ.
¹¹ Akù à lé pè Rahilaa à p̄nna ɔɔ d̄.
¹² Akù à òne kù a de dane Rebeka n̄n a ù. Akù Rahila bàa lè à gèe à ò a denε.
¹³ Kù Labā a dàre né Yakubu baaruu mà, à bàa lè à gèe daale. Kù à kà, akù à kùsia à lé pèa à tà káao a bea. Akù Yakubu yá kù ò kènò òne pínki.
¹⁴ Akù Labā p̄ne: Ma arumε n ù yāpura.

Yakubu Lea kù Rahilao senaa

- Yakubu kè Labā bea m̄o do,
¹⁵ akù Labā p̄ne: Kù n̄ de ma dane ù yāin ñni z̄i kemene pā yá? Dera mani f̄ina bonne nà ñ òmene.
¹⁶ Labā s̄s à n̄nɔgbèñɔ v̄i gbèñn̄n pla. Ȳs̄ t̄ón Lea, Bāna s̄s Rahila.
¹⁷ Lea wé busana, Rahila s̄s n̄okpare maname, akù a kakana mana.
¹⁸ Yakubu ye Rahilai, akù à pì Labāne: Mani z̄i kenne wèe suppla n né bānade Rahila yāi.
¹⁹ Labā pì: Á sãna mà a kpámma de mà a kpá gbē pāndeala. Nḡó kù ma bea la.
²⁰ Akù Yakubu z̄i kènε wèe suppla Rahila yāi, ase à kènε lán ḡoro pla bàme kù à yei yāi.
²¹ Akù à pì Labāne: Kù ma z̄iḡoro pāpa, ñ ma n̄o kpāma mà sé.
²² Akù Labā gwedenò kàkara ñ pínki à n̄osep̄oble k̄èñne.
²³ Kù ɔk̄osi kè, akù à a né Lea sè à kpāa, akù Yakubu wùte káao.
²⁴ Labā a n̄ogbē z̄ikeri Zilipa kpà Leane z̄ikeri ù.
²⁵ Kù gu d̄ò Yakubu è Leame, akù à pì Labāne: B̄oyāi n k̄emene leε? Rahila yāin ma z̄i k̄enneroo? B̄ó mé à tò n ma k̄ekeε?
²⁶ Labā pì: Ó k̄inaa òdi Bāna kpá ḡsa Ȳs̄o āro.
²⁷ Ñ azuma do ke kù gbē dio ḡiā, mani a gbèndo kpámma z̄i kù ñni era ñ kemene wèe suppla pānde p̄ó ù.
²⁸ Yakubu wè à azuma do p̄ii kè kù Leao, akù Labā a né Rahila kpāa n̄o ù.
²⁹ Labā a n̄ogbē z̄ikeri Bila kpà Rahilaa z̄ikeri ù.
³⁰ Yakubu wùte kù Rahilao s̄s, akù à yei de Leala. Akù à era à z̄i kè Labāne ari wèe suppla d̄o.

Yakubu n̄n̄o

- ³¹ Dikiri è Yakubu ye Leairo, akù à a kè nérande ù, Rahila s̄s paramε.
³² Lea n̄ò si à né ì ḡogbē ù, akù à t̄s kpāne Rubeni, zaakù à pì: Dikiri ma warikena a gwà. Ma z̄a niḡs̄ yemai s̄a.
³³ Kù à n̄ò si d̄o, à né ì ḡogbē ù, akù à pì: Dikiri mà ma z̄a yemairo, akù à era à né d̄ik̄ina kpāma d̄o. Akù à t̄s kpāne Simε.
³⁴ Kù à era à n̄ò si d̄o, à né ì ḡogbē ù à pì: Adik̄ina s̄a ma z̄a ni ma diteki ero, zaakù ma néḡogbē ì káao m̄en aak̄s̄. Akù à t̄s kpāne Levi.
³⁵ Á era à n̄ò si d̄o à né ì ḡogbē ù à pì: Adik̄ina s̄a ma Dikiri s̄aabu kpà, akù à t̄s kpāne Yuda. Akù a né ì zè.

30

- ¹ Kù Rahila è àten né ì kù Yakubuoro, à ḡs̄ba kpà kù a v̄inio. Akù à pì Yakubune: Ñ n̄ò d̄omaḡu. Tó mádi e s̄oro, mani gameε.
² Yakubu p̄o f̄ei à pì: Mak̄umε Luda ù kù à n t̄e né yá?
³ Akù Rahila pì: Ma z̄ikeri Bilan dí. Ñ gé ì káao à n̄n̄o imene, mani buri le se a ḡai.

- 4 Akū à a zikeri Bila kpàa nɔ ũ. Yakubu wùte kãao,
 5 akū à nɔ si à né ì gɔgbɛ ũ.
 6 Akū Rahila pì: Luda tò yá bò kũmao nna à ma yá mà à ma gba négɔgbɛ. Akū à tɔ kpàne Dã.
 7 Rahila zikerii pìi èra à nɔ si à né ì gɔgbɛ ũ dɔ,
 8 akū Rahila pì: Ma ɔsi zɔkɔ kà kũ ma v̄nio ma ɔsi nè. Akū à tɔ kpàne Nafatali.
 9 Kū Lea è a né ì zè, akū à a zikeri Zilipa kpà Yakubua nɔ ũ dɔ.
 10 Akū Lea zikerii pì né ì gɔgbɛ ũ kũ Yakubuo.
 11 Akū Lea pì: Minname. Akū à tɔ kpàne Gada.
 12 Akū Lea zikerii pì né ì gɔgbɛ ũ dɔ kũ Yakubuo.
 13 Akū Lea pì: Ma pɔ kè nna, zaakū nɔgbɛnɔ ni pi pɔnnaden ma ũ. Akū à tɔ kpàne Asa.
 14 Rubeni bò èsekéɔra à yenyí eze è sɛn, akū à bòbo à sùo a da Leane. Akū Rahila pìne: Ñ n né yenyí eze pì dãmene.
 15 Lea pìne: Kū n ma gɔ sima, abire dí móm̄maro, akū ñ ye ñ ma né yenyí eze sí dɔ yá? Rahila pì: Tó n kpàma, mɔkɔmme ñni ì kãao gbàra.
 16 Kū Yakubu ten su kũ burao ɔkɔsi, Lea bò à gèe à dàale à pì: Makúme mani wute kúnwo gbàra, zaakū ma n sáká ma né yenyí eze yáime. Akū à ì kãao gwãani birea.
 17 Luda Lea wéke si, akū à nɔ si à Sãani ì kũ Yakubuo.
 18 Akū Lea pì: Luda láada kpàma, kũ ma a zikerii kpà ma zãa yá. Akū à tɔ kpàne Isaka.
 19 Lea èra à nɔ si dɔ à Tori ì,
 20 akū à pì: Luda gba mana dãmene. Adikina sà ma zã ni ma kpe ta, zaakū ma négɔgbɛnɔ ì kãao mèn suddo. Akū à tɔ kpàne Zebuluni.
 21 Kū à kè saa à néngbɛ ì, akū à tɔ kpàne Dina.
 22 Akū Rahila yá dɔ Ludan à a wéke si, akū à kè nérande ũ.
 23 À nɔ si à négɔgbɛ ì, akū à pì: Luda wé'ì bòmene.
 24 Akū à tɔ kpàne Yusufu à pì: Dikiri era à négɔgbɛ pãnde karamene dɔ.

Yakubu pɔno dāna Labāne

- 25 Kū Rahila Yusufu ì, Yakubu pì Labāne: Ñ ma gbare mà tá ma b̄sun.
 26 Ma zi kènne ma nɔnɔ kũ ma néno yá. Ñ ñ kpàma mà tá, zaakū ñ dɔ lákũ ma zĩ kènne nà.
 27 Akū Labā pìne: Tó ma n pɔnna lè, ñ gɔ kũmao la. Ma màsoo kè ma è Dikiri arubarikaa kèmagu n yá.
 28 Ñ n làada omene, mani kpám̄ma.
 29 Yakubu pìne: Ñ dɔ lákũ ma zĩ kènne nà. Ñ dɔ lákũ n pókãdeno kè ma ɔ ñ nà,
 30 zaakū a f̄iti kũ ñ v̄i zaade mádi suro kàra manamana. Dikiri arubarikaa dàngu gu kũ ma gen n bea pínki. Bɔren mani ma z̄ida be zĩ ke sɔɔ?
 31 Labā à là à pì: Bɔn mani f̄ina boonnee? Yakubu wèa à pì: Ñsun pòke kpámaro, ama ñ yá dí kemene, manigɔ n pɔno dāne.
 32 Ñ tó mà ḡe n pɔno té gbàra mà sã bakibakinɔ kũ a totontotonno pleple ma làada ũ kũ sãne b̄rɔ siranɔ kũ blè bakibakinɔ kũ a totontotonno.
 33 Tó n ma làadaa gwà gena gɔrɔ are, ñni dɔ tó má yãpura v̄i. Blè kũ à kun bakibakiro akū à totontotonlo, ke sãne b̄rɔ kũ à siraro, èhè ma kpāni òme.
 34 Labā pì: Tò! Àgɔ de lákũ n ò nà.
 35 Zi kũa Labā a blèkofini bakibakinɔ sè kũ a wānzādenɔ kũ blèda totontotonno kũ a bakibakinɔ, pɔ kũ ò pura v̄ino pínki kũ sãne b̄rɔ siranɔ pínki, à ñ ná a négɔgbɛnɔne ñ ɔ.
 36 Akū à zãaa bò ñ dagura kũ Yakubuo lán gɔrɔ aakɔ tá bà, akū Yakubu ten Labā pɔ kparanɔ dā.
 37 Yakubu lí buri aakɔ gã b̄sunɔ z̄ɔz̄ à ñ wānzān kpàkpa à ñ wānzān kè p̄uu.
 38 Akū à lí kũ à ñ wānzān kèaa pino pètepete pɔno gó ímibɔnɔ gūn, pɔ kũ òten su ì minɔ wén, zaakū gwen òdi kpàkpa on.
 39 Tó ò kpàkpa ò lí pino sare, akū òdigɔ né wānzādenɔ ì kũ a totontotonno kũ a bakibakinɔ.
 40 Yakubu ò p̄one pino pleple adona àdi a wānzādenɔ kũ a siranɔ ká Labā pɔno gūn. Leme à a z̄ida kpāsaa bò le, adi ká Labā pɔno gūno.
 41 Tó p̄sburi mananɔ f̄ute kũ kpàkpa'onaao, Yakubu ò lí pino pètepete pɔno are gó ímibɔnɔ pino gūn, de ò kpàkpa o ñ sare.
 42 Tó pɔ ginanome s̄, àdi lí pètepeteñero. Len pɔ ginanɔ ḡs Labā pɔ ũ le, akū p̄sburi mananɔ ḡs Yakubu pɔ ũ.
 43 Akū Yakubu aruzeke digɔ kara manamana, a pɔno dasi kũ kũ nɔgbɛ zikerinɔ kũ gɔgbɛ zikerinɔ kũ lakuminɔ kũ zaakinɔ.

31

Yakubu bàasina Labāne

¹ Yakubu yā kú Labā néno ten o mà kú ò pì: Yakubu ó de póno sia pínki. Ó de aruzeke gūnn à karanaa lèn.

² Yakubu d̄s Labā wéa, kú a yā kú a nèsen lán yā bà doro.

³ Akú Dikiri pine: N̄ era ò tá n dizi b̄sun n daneno bea, maniḡo kú kúnwo.

⁴ Akú Yakubu Rahila kú Leaoo sisi ò m̄s a póno kīnaa s̄en.

⁵ À piñne: Ma d̄s á de wéa kú ma yā kú a nèsen lán yā bà doro. Bee kú abireo ma de Luda kú kúmao.

⁶ Á d̄s á z̄idane kú ma z̄i k̄e á dene ma gbāna lémme.

⁷ Á de ̄nd̄s k̄emene, à ma làadaa lite ḡen kuri, akú Luda dí tó à yāke k̄emenero.

⁸ Tó à pì s̄a bakibakinome ma baka ū, s̄ano diḡo né bakibakin̄o i. Tó à pì a wānzādenome ma baka ū, s̄ano diḡo né wānzādeno i.

⁹ Luda á de s̄ano sia à kpāma.

¹⁰ Ḡoro kú bl̄eno ten kpákpa o, ma nana ò, akú nana gūn ma è bl̄ekofini kú òten kpákpa ono bi bl̄e wānzādenome kú a bakibakin̄o kú a totontotonno.

¹¹ Akú Luda Malaika ma p̄imene nana p̄i gūn: Yakubu! Akú ma wea ma pì: Makú di!

¹² À pì: N̄ wé sé ò gwa. Bl̄ekofini kú òten kpákpa ono pínki bl̄e wānzādenome kú a bakibakin̄o kú a totontotonno, zaakú ma yā kú Labā k̄enne è pínki.

¹³ Makúme Luda kú à bò à s̄unyī Beteli ū, gu kú n gb̄e p̄eten n n̄isi k̄ua n lé k̄ema. Tera s̄a ò fute ò bo b̄su d̄in ò tá n b̄sun.

¹⁴ Akú Rahila kú Leaoo pine: Ó túbi v̄i ó de bea d̄o yá?

¹⁵ Adì ó dite gb̄e z̄it̄no ūnloo? A ó yíamma, akú à a ɔḡo bl̄e pínki.

¹⁶ Aruzeke kú Luda s̄i ò dea ḡo ó p̄o ū pínkime kú ó néno. N̄ yā kú Luda ònne ke pínki s̄a.

¹⁷ Akú Yakubu f̄ute à a néno kú a n̄ono di lakumin̄o kpe.

¹⁸ À a p̄ok̄adeno kú aruzeke kú à l̄e Mesopotamiano s̄ete pínki, akú à dà z̄en àten tá a de kīnaa Kanaano b̄sun.

¹⁹ Kú Labā ḡe a s̄ano k̄a z̄z̄z̄, akú Rahila a t̄anano s̄e kpāni a kpe.

²⁰ Yakubu s̄s à ̄nd̄s k̄e Siria buri Labāne adi lé zaaro.

²¹ À f̄ute à bàa l̄e kú a póno pínki à bikú Yuflatia, akú à m̄i p̄e Giliada gus̄is̄idea.

Labā petena Yakubui

²² A ḡoro aak̄s̄de z̄i ò pì Labāne Yakubu bàa l̄e.

²³ À a gb̄eno k̄akara, akú à p̄etei. À t̄aa ò ḡoro suppla, akú à a l̄e Giliada gus̄is̄iden.

²⁴ Akú Luda bò à s̄ua gwāani nana gūn à pine: N̄ laakari ke yā kú òni o Yakubunei a mana ke a v̄ani.

²⁵ Labā Yakubu b̄ura l̄e katena Giliada gus̄is̄iden, akú à b̄ura k̄ate gwe kú a gb̄eno se.

²⁶ Akú Labā ḡe à pì Yakubune: B̄yāi n̄ ̄nd̄s k̄emene n ma néno s̄ete n ta k̄ūiwo lán z̄iz̄ono bàa?

²⁷ B̄yāi n̄ ̄nd̄s k̄emene n woto kpāni n̄di lé zamaro, de ma ge zenne kú p̄onnak̄enaao kú l̄esinaao kú ḡaḡaao kú m̄oro.

²⁸ N̄di tó ma lé z̄a ma néno kú ma daikoren̄aro. N̄ ȳnk̄oyá k̄e.

²⁹ Ma gbāna k̄a mà yā v̄ani k̄eare, akú n de Luda yā òmene gwāani à pì mà laakari ke yā kú mani onnei a mana ke a v̄ani.

³⁰ Nten tá s̄a, kú nteni n de be bege ke yāi. À k̄e dera n ma t̄anano s̄e kpāni?

³¹ Yakubu w̄ea à pì: Ma v̄ina k̄e, maten da òni n néno s̄imame.

³² Gb̄e kú n n t̄anano l̄e a kīnaa, ò a de. N̄ ma póno gwagwa ó gb̄eno w̄ara. Tó n n p̄o l̄e, ò sé. Yakubu s̄s, à d̄s kú Rahila Labā p̄s s̄e kpāniro.

³³ Labā ḡe Yakubu bizakutan à ḡe Lea kutan à ḡe n̄gb̄e z̄ikeri m̄en pla p̄ino kutan, adi p̄oke lero. Kú à bò Lea kutan, à ḡe Rahila kutan.

³⁴ Rahila t̄ana p̄ino s̄e à ùte lakumi ḡaarii ḡumme, akú à v̄utea. Labā a kuta gūn gwagwa pínki, adi p̄oke lero.

³⁵ Rahila p̄i a dene: Baa, òsun p̄o f̄emairo, zaakú mádi le mà futero kú má ɔ k̄una yāi. Leme Labā a t̄anano w̄ete le adi lero.

³⁶ Akú Yakubu p̄o p̄a à l̄ef̄oto k̄a Labāi à pì: B̄s̄ d̄aan ma k̄e? B̄s̄ durunnan ma k̄e akú n pet̄emai w̄anawāna lán dí bàa?

³⁷ Kú n ma póno gwagwa pínki, n n be póno l̄e gwe yá? N̄ boo gupuraa ma gb̄eno kú n gb̄eno w̄ara, ò yā nna kpá gb̄e kú a yā nnaa.

³⁸ Ma ke n be w̄e baro. N̄ s̄ano kú n bl̄eno dí n̄o b̄tero, mádi n s̄a ke sóro.

³⁹ Madi sunne kū pò kū nòbò pāsīnò kù keoro, madi a fina bonne ma zīdame. Ndi pò kū ò a kpāni ò gwāani ke fānantē fina lama.

⁴⁰ Ifāntē di ma le fānantē, ƒa di ma de gwāani, madi itē ke.

⁴¹ Len ma ke n bea le ari wè baro. Wè gēro donsari ma zī kenne n nénògbē gbēnòn planò yāi. Ma wè suddo kè n kpāsa yā musu. N ma làadaa lite gēn kuri.

⁴² Tó adi ke ma dizi Ibrahī Luda kù ma de Isaaku a vīna vī zē kūmao baasiro, de n ma gbare okori. Luda zī kù ma kè kù warioo è, akù à kpākēnyī gīa gwāani.

⁴³ Akù Labā wè Yakubua: Nògbē dīkīnānò bi ma nénòme. Né dīkīnānò sō ma daikorenòme. Pókāde dīkīnānò sō ma pókādenòme. Pò kù n è la pīnki ma pómé. Bón mani ke ma nénògbēnò kù né kù ò inòne gbāraa?

⁴⁴ N tó ò lédokōnò ke àgō de sēeda ũ ó dagura.

⁴⁵ Akù Yakubu gbēe sè à pète yā pi dongupo ũ.

⁴⁶ À pi a gbēnòne ò gbēnò sète, akù ò sète ò didikōa, akù ò pò blè a sare.

⁴⁷ Akù Labā tó kpà gbèdidikōanaa piine Yega Saduta. Yakubu tó kpāne Galedi.

⁴⁸ Labā pi: Gbèdidikōana dīkīnāme sēeda ũ ó dagura gbāra. Abire yāi ò tó kpāne Galedi.

⁴⁹ Ōdi pi do Mizipa, zaakù Labā pi: Dikiri ó dākpa ó kēkōanaa gbēra de òsun zākōnlo yāi.

⁵⁰ Tó n wari dō ma nénògbēnòa ke tó n nò pāndenò sè do, bee tó ó kù kō kīnaaro, ngō dō sāsān kù Ludan ó yā pii sēedade ũ.

⁵¹ Akù Labā pine do: N gbèdidikōana dīkīna gwa kù gbè kù ma pète ó dagurao.

⁵² Anigō de sēeda ũ kù mani vīala mà su mà a vāni kēnnero, mōkōn sō ìni vīala ò su ò n a vāni kemenero.

⁵³ Ibrahī kù Nao kù ní deo Ludame ó yākpatekeri ũ.

Akù Yakubu la dà kù Luda kù a de Isaaku a vīna vī tōo.

⁵⁴ À sa ò gusīsīden gwe, akù à a gbēnò sisi ò pò ble. Kù ò pò blè, akù ò ò gwe.

⁵⁵ Labā fūte kōnkōkōnko, à lé zà a daikorenòa kù a nénò à sa mana òñne, akù à èra à tà a bea.

32

Yakubu gbēnò zīna Isaua

¹ Yakubu dà zēn, akù Luda malaikanò dàale.

² Kù à n é, à pi: Luda bùraan dí. Akù à tó kpà gu piine Manaimu.

³ À zīrinò zī a are a vīni Isaua Sei bùsu kù ò pi do Edomu bùsun.

⁴ À pi a zīrinone: À gé à ò ma dikiri Isaune a zòbleri Yakubu goro pla kè Labā bea àten su sà.

⁵ À one má zùnò vī kù zaakinò kù sānò kù blènò kù gōgbē zikerinò kù nògbē zikerinò. Makù mé ma á zī à one de ma a pōnna le.

⁶ Kù zīrinò èra ò sù Yakubu kīnaa, ò pi: O ge n vīni kīnaa, àten su à danle kù gbēnòn wāa planò.

⁷ Vīna Yakubu kù àten bídi ke manamana, akù à gbē kù ò kù káaonò kpáate leu pla kù sānò kù blènò kù zùnò kù lakuminò à pi:

⁸ Tó Isau sù à sī a leu doa, a leu do kù à gō ni bo.

⁹ Akù à adua kè à pi: Dikiri, ma dizi Ibrahī kù ma de Isaakuo Luda, n òmene mà su ma bùsun ma danenò kīnaa, ìni arubarika damagu.

¹⁰ N gbēke kù náani yāoo kēmene manamana, ma bèere dí káro. Goro kù ma bikù Yodaa, gò mé à na ma ɔ̄ ado. Tera sà ma su kù aruzeke leu pla dīkīnānò.

¹¹ Ma wé kēmma ò ma sí ma vīnia, zaakù maten vīna kene kù ani sí ó té à nògbēnò kù nénò dede yāi.

¹² Mōkōn sō, n pi ìni arubarika damagu ìni ma buri kara lán ísirale bùsu'atè bà oni fō ní naroro ní dasi yāi.

¹³ Gwen Yakubu in. Pò kù à plèple à a vīni gbanòn dí:

¹⁴ Blèda mèn wāa do, a kofīni mèn baro, sáda mèn wāa do, a karo mèn baro,

¹⁵ lakumida mèn baraakuri kù ní né bōrònò, zùda mèn bupla, a sà mèn kuri, zaakida mèn baro, a sà mèn kuri.

¹⁶ Á ní ná a zikerinone ní ɔ̄ buri kù burio, akù à piinne: Àgō té ma are à kpango da á dagura gá kù gāao.

¹⁷ À pi gbē káakune: Tó ma vīni dànle à n la à pi: Díme n dikiri ũu? Nten gé mámee? Dí mé à pò kù nten dá dínò vīi?

¹⁸ N one a zòbleri Yakubu pómé, pò kù à a dikiri gbà à kpàzānenòn gwe, àpii ten su kpe.

¹⁹ A yā dokōnò pì ò gbē pladene kù gbē aakōdeo kù pódārinò ní pīnki à pi: Tó a da Isaule, à one le.

²⁰ À one a zɔbleri Yakubu ten su kpe. Zaakù à laasun lè à pì: Mani a laakari kpáte kù pɔ kù ma kpà arɛ dínɔ, óni wé sikɔlɛ. Ani gí gbánake kpámai sà yá?

²¹ Gba pínɔ dònɛ arɛ, akù à gɔ̀ bùran gwáani kù à ì gwe.

Yakubu ɔsikana kù Ludao

²² À fùtɛ gwáani à a nɔ mèn planɔ sètɛ kù a nɔgbɛ zíkɛri mèn planɔ kù a nɛgɔgbɛ gbɛnɔn kuri awɛɛdonɔ, akù à bikù kúnwo Yaboku bikúkia.

²³ Kù à bikù kúnwo, akù à pɔ kù à vínɔ sètɛ à bikùò pínki.

²⁴ Yakubu gɔ̀ ado, akù gɔgbɛ ke sù àtɛn ɔsi ká káao ari gu kà dɔna.

²⁵ Kù gɔgbɛ pii è áni fɔ̀ à a néro, à a lè a gisipekɛkɛkia, akù a gisi bòkùn ɔsikanaa pii gún.

²⁶ Gɔgbɛ pii pì: Ñ ma gbare, zaakù gu ten dɔ. Akù Yakubu pìnc: Tó adi kɛ ñ arubarika damagu baasiro, mani n gbarero.

²⁷ Gɔgbɛ pi a là à pì: N tɔn deraa? À wèa à pì: Ma tɔn Yakubu.

²⁸ Akù à pì: Oni pinne Yakubu doro, séde Isaraila, zaakù n ɔsi kà kù Ludao kù bisásirinɔ, akù n ɔsi nè.

²⁹ Yakubu pìnc: Ñ n tɔ omɛnɛ se. A wèa à pì: Býyáí nteni ma tɔ gbekaa? Akù à arubarikaa dàn gwe.

³⁰ Yakubu tɔ kpà gu piine Penieli, zaakù à pì: O wé sikɔlɛ kù Ludao, akù mádi garo.

³¹ À bò Penieli ifantɛbona àtɛn tɔtɛ a gisi wáwá yáí.

³² A yá mé à tò ari gbára Isarailanɔ ò ñòbɔ tugisí sóro, kù Luda Yakubu lè a tugisia yáí.

33

Yakubu wésina Isaule

¹ Kù Yakubu wé sɛ, à è Isau ten su kù gbɛnɔn wàa planɔ. À a nɛnɔ kpàatɛtɛ Leane kù Rahilao kù nɔgbɛ zíkɛri mèn planɔ.

² Akù à nɔgbɛ zíkɛrii pínɔ gbàrɛ ò do arɛ kù ñ nɛnɔ. Abire gbera Lea kù a nɛnɔ, akù Rahila kù Yusufo tɛ ñ kpe.

³ À dónnɛ arɛ à kùtɛ zítɛ gɛn suppla ari à gɛɛ à kàò a vùni pì kínaa.

⁴ Akù Isau bàa lè à sù à dàalɛ à mlɛa à ɔ dà a gán à lé pɛa, akù ò ɔɔ dɔ.

⁵ Isau wé sɛ à nɔgbɛnɔ è kù nɛnɔ, akù à pì: Dínɔ mé ò kù kúnwo laa? Yakubu wèa à pì: Né kù Luda ma gbanɔmɛ.

⁶ Akù nɔgbɛ zíkɛrii pínɔ nànyí kù ñ nɛnɔ ò kùtɛ.

⁷ Akù Lea kù a nɛnɔ nànyí dɔ ò kùtɛ. Abire gbera Yusufo kù Rahilao nànyí ò kùtɛ.

⁸ Isau pì: Pɔ kù ma dañlɛ dínɔ de deramɛɛ? Yakubu wèa à pì: De mà n pɔnna le yáime.

⁹ Isau pì: Ma gbɛ, ma pónɔ mɔma, ñgɔ n pónɔ kùna.

¹⁰ Akù Yakubu pì: Oi! N yá nna! Tó ma n pɔnna lè, ñ ma gba sí, zaakù ó wésikɔlɛnaa kɛmɛnɛ lán wésikɔlɛna kù Ludaoo bàmc, akù n gbánake kpámai.

¹¹ Ñ gba kù ma suonɛ sí, zaakù Luda arubarikaa dàmagu, pɔkɛ dí kɔamaro. Lemɛ à nàkaraa le, akù à sɛ.

¹² Akù Isau pì: Ò da zén ò tá. Mani gé kúnwo.

¹³ Akù à wèa à pì: Ma dikiri, ñ dɔ kù nɛnɔn gbána víro, akù má sá kù zùnc bɔrɔnɔ vɛ. Tó o tá gbána ò gɔɔ do, pɔkádɛnɔ ni gaga pínkime.

¹⁴ Ñ domɛnɛ arɛ ma dikiri, makù n zɔbleri manigɔ̀ tɛ pónɔ kpe kù nɛnɔ busebuse ari mà su mà n le Sei.

¹⁵ Isau pì: Mani ma gbɛkenɔ tó kúnwo. Yakubu pì: À kè dera ñni kɛ le dɔɔ? Ñ tó mà n pɔnna le dikiri.

¹⁶ Zí kùan Isau dà Sei zén.

¹⁷ Akù Yakubu gɛɛ Suko. À bɛ bò gwe, akù à lá kutanɔ dɔ pónɔnc. A yá mé à tò, ò tɔ kpà gu piine Suko.

¹⁸ Kù Yakubu sù kù Mɛsɔptamiao, à kà wɛtɛ kù òdi pine Sekemu, Kanaanɔ bùsun aafia, akù à bùraa kàtɛ wɛtɛ pii sare.

¹⁹ À a bùrakùki lù Sekemu de Amɔ nɛnɔa andurufu basɔɔro.

²⁰ Gwen à sa'oki bòn, à tɔ kpànc Luda Isarailanɔ Luda.

34

Sekemu kusina Dinaa

¹ Lea nɛnɔgbɛ Dina kù à ì kù Yakubuo bò à wé kpáte bùsuu pì nɔgbɛnɔi.

² Kù bùsuu pì kína Amɔ né Sekemu, Ivi buri a è, à a sɛ kù gbánao, akù à wùtɛ káao.

³ A pɔ dɔ nɔkpare piia à yei, akù à yá nnanna ònc.

⁴ Akù Sekemu pì a denc: Ñ nɛnɔkpare bire wetemɛnɛ mà sɛ.

- 5 Kū Yakubu mà ò a nénɔgbē kpe bò, a nénɔn kú sèn kú a pókādénɔ, akú à yíte ari ò sù.
- 6 Akū Sekemu de Amɔ gèe à Yakubu le à yá pì onɛ.
- 7 Kū Yakubu nénɔ bò sèn ò sù, akú ò yá pìi mà gònɔ. N nɛsɛe yàka ò pɔ fɛ manamana, kú Sekemu wé'iyā kè Isarailanɔne yāi, à wùte kú Yakubu nénɔgbɛò à yá kú à de ò kero kè.
- 8 Akū Amɔ piíne: Ma né Sekemu pɔ dɔ á nénɔgbɛa. Á yá nna. Á a kpáa nɔ ù.
- 9 Ò lédokɔnɔ ke ògɔ ó nénɔgbɛnɔ kpázákɔa.
- 10 Àgɔ kú kúoo, ó búsú kun á pɔ úme. Á vuten àgɔ laga tán àgɔ zíte vī.
- 11 Akū Sekemu ò Dina de kú a dàgɔnɔne à pì: Á tó mà á pɔnna le. Pɔ kú a pi mà kpááwa mani kpá.
- 12 Á anzureblebɔ lé damene zɔkɔ kú gbanɔ dasidasi. Pɔ kú a ò mani kpá. Á nénɔkpare pì kpáma nɔ ù.
- 13 Akū Yakubu nénɔ wè Sekemu kú a de Amɔoaa kú manafikio kú Sekemu n dáre kpe bò yāi.
- 14 Ò piíne: Óni fɔ ò abire kero, óni fɔ ò ó dáre kpá gyfɔrɔdearo, zaakú wé'iyāme ó kīnaa.
- 15 Óni we á yāiro, séto à gɔ lán ò bà á gɔgbɛnɔ tɔ zɔ n pínki.
- 16 Tó a tɔɔ zɔ, óni ò nénɔ kpázááwa óni á nénɔ sé nɔ ù. Ónigɔ kú kááo, óni gɔ buri dokɔnɔnɔ ù.
- 17 Ama tó ádi we ò yāiro, tó ádi tɔ zɔro, óni ó dáre sé ò tá káaome.
- 18 Yá pìi kè Amɔ kú a né Sekemuooone nna.
- 19 Kefenna pì yá pìi gɔgɔ likalika, kú Yakubu nénɔgbɛ yá kàne yāi. Á bèere vī deñla a de bedeno tɛ.
- 20 Amɔ kú a né Sekemuoo gèe n wète bīnilea, akú ò yá ò kú wètedenɔ ò pì:
- 21 Gbɛ pìnɔ yáke vī kúoooro. Ò tó ògɔ kú ò búsun ògɔ laga tá, zaakú búsuu pìi yàasa ani mówá. Óni n nénɔgbɛnɔ sé óni ò nénɔ kpárima.
- 22 Gbɛ pìnɔ sɔ, oni we ògɔ kú kúoo de ò gɔ buri dokɔnɔ úro, séto adi ke ó gɔgbɛ sīnda pínki tɔɔ zɔ lán n bà baasiro.
- 23 N pókādénɔ kú n aruzekenɔ kú n zúnɔ pínki ni gɔ ó pɔ úroo? Ò weñne de ògɔ kú kúoo.
- 24 Wètepidenɔ Amɔ kú a né Sekemuoo yá mà, akú n gɔgbɛnɔ tɔɔ zɔ n pínki.
- 25 A gɔrɔ aakɔde zī, kú ò kú kú wāwāo ò kú kú yáke laasunnworoo, Yakubu né gbɛnɔn planɔ Simeɔ kú Levio, Dina vīninɔ, n baadi a fɛneda sè ò sī wèten ò gɔgbɛnɔ dède n pínki.
- 26 Ò Amɔ kú a né Sekemuoo dède, akú ò Dina sè ò bòo Sekemu kpén ò tà káao.
- 27 Wètedenɔ dedenaa gbera Yakubu nénɔ sù ò wète pónɔ nàkɔa kú ò wé'i dà n dārea yāi.
- 28 Ò n sánɔ kú n blèno sète kú n zúnɔ kú n zaakinɔ, pɔ kú ò kú wète gūnnɔ kú pɔ kú ò kú n buranɔ pínki.
- 29 Ò n aruzekenɔ sète pínki kú n nénɔ kú n nɔgbɛnɔ kú pɔ kú ò kú n beanɔ pínki.
- 30 Akū Yakubu pì Simeɔne kú Levio: A sumene kú yá vānio. Kanaanɔ kú Perizinɔ kú búsú díkina buri pāndenɔ nigɔ ye ma kairo. Lākú ó dasiro nà, tó ò likawāi, tó ò siógu, oni ma de kú ma burinɔ pínki.
- 31 Akú ò wèa ò pì: Kú à ó dáre dite karua ù, abire manan gwe yá?

35

Luda arubarikadana Yakubugu Beteli

- 1 Luda pi Yakubune: N fute n tá Beteli n vute gwe. N ma gbagbaki bo gwe, zaakú ma bo ma summa gwe gɔrɔ kú nten bàa lé n vīnine.
- 2 Akū Yakubu pì a ɔndenɔne kú gbɛ kú ò kú káaonɔ n pínki: Á buri zítɔnɔ tána kú á vīnɔ kóte à zú ò à á pókasanɔ lilin ke.
- 3 Óni fute ò tá Beteli. Mani Luda gbagbaki bo gwe, zaakú à kpāmai ma warikegɔrɔ zī, àdigɔ kú kúmao gu kú ma gen pínki.
- 4 Akú ò buri zítɔnɔ tána kú ò vīnɔ kpāa kú pósá kú ò dananɔ, akú à pɔ pìnɔ vī gbiri lí gbáru Sekemu sare.
- 5 Kú Yakubu kú a nénɔ dà zén, Luda tò vīna wète kú ò kú n sareno denɔ kú manamana, akú n gbēke dí péteñyīro.
- 6 Akú Yakubu kú gbɛ kú ò kú káaonɔ n pínki kà Luzu kú òdi pi tera Beteli, Kanaanɔ búsun.
- 7 Á sa'oki bò gwe, akú à tɔ kpá gu piine Beteli Luda, zaakú gwen Luda bò à sùan gɔrɔ kú àten bàa sí a vīnine.
- 8 Debora kú à de Rebeka gwàri ù yá gà gwe, akú ò a vī gbiri lí gbáru Beteli sare. Akú ò tɔ kpá lí piine ɔɔɔlii.
- 9 Luda bò à sù Yakubua dɔ a suna kú Mesopotamiao gbera, à arubarikaa dàagu

- 10 à pi: N tón Yakubu, ama oni pinne Yakubu doru, sé Isaraila. Leme à tó kpàne Isaraila le.
- 11 Luda pine do: Luda Gbānasīndapinkideme ma ũ. Àgō nē í àgō kara. Buri ni bo n kīnaa kŭ buri dasinō do, n buri keno nigō de kīnanō ũ.
- 12 Mani bŭsu kŭ ma kpā Ibrahimī kŭ Isaakuoaa kpāmma kŭ n burinō n ga gbera.
- 13 Akŭ Luda fŭte à bō gu kŭ à yā ò káaon.
- 14 Yakubu gbēe pēte gu kŭ Luda yā ònen dōngupō ũ. À í tōa à nīsi kŭa.
- 15 Akŭ Yakubu tó kpā gu kŭ Luda yā ònen piine Beteli.

Rahila kŭ Isaakuo ganaa

- 16 Akŭ ò fŭte Beteli ò dà zén. Kŭ ò kà káni kŭ Eflatao, Rahila né'igōrō kà, akŭ né'í kēa zī'ŭ.
- 17 Né'iwāwā a kŭ gbāna, akŭ nōgbē néseterii pine: Ñsun vīna kero, n négōgbē í do.
- 18 Rahila gbāna vī doru àten ga, akŭ à tó kpā a né piine Benoni, akŭ a de tó kpàne Biliaminu.
- 19 Kŭ Rahila gā, ò a vī Eflata kŭ òdi pi tera Betilihamu zén.
- 20 Yakubu gbē dōngupō pēte a miraa. Rahila mira gbēe pi kŭ gwe ari kŭ a gbārao.
- 21 Isaraila era à dà zén, akŭ à búraa kàte Migidaleda are kpa.
- 22 Gorō kŭ à kŭ bŭsuu pin Rubeni gēe à wŭte kŭ Bilao, Yakubu nō yīgisaride, akŭ Yakubu yā pii mà.
- Yakubu négōgbēnō ò mēn kuri aweepla.
- 23 Lea négōgbēnōn dí: Yakubu daudu Rubeni, Simē, Levi, Yuda, Isaka kŭ Zebulunio.
- 24 Rahila nēnōn Yusufu kŭ Biliaminuo ũ.
- 25 Rahila zikeri Bila nēnōn Dá kŭ Nafatalio ũ.
- 26 Lea zikeri Zilipa nēnōn Gada kŭ Asao ũ. Négōgbē kŭ ò n í kŭ Yakubuo Mesopotamianōn gwe.
- 27 Akŭ Yakubu kà a de Isaaku kīnaa Mamare. À kŭ Kiriataba kŭ òdi pi tera Eblōnu sare, gu kŭ Ibrahimī kŭ Isaakuo vŭten.
- 28 Isaaku kà wē bakēndo
- 29 à zī kŭ yŭkuyuku, akŭ à gā à kàkara kŭ a gbēnō, akŭ a nēnō Isau kŭ Yakubuo a vī.

36

Isau burinō

- 1 Isau kŭ òdi pine do Edo mu burinō yān dí.
- 2 Isau Kanaa nōgbēnō sē, Iti buri Eblōni né Ada kŭ Ivi buri Ana né Ɔolibama, Zibeō daikoreo.
- 3 À Sumaila né Basema, Nebayo dāre sē do.
- 4 Ada Elifaza ò káao, akŭ Basema Rueli ò.
- 5 Ɔolibama Yeusu kŭ Yalamuo kŭ Korao ò. Isau négōgbē kŭ ò n í Kanaano bŭsunno gwe.
- 6 Isau a nōnō sēte kŭ a négōgbēnō kŭ a nēnōgbēnō kŭ a bedeno n í pínki kŭ a pōkādēnō kŭ a aruzeke kŭ à lè Kanaano bŭsunno pínki, akŭ à gēe Sei bŭsun, à zā kŭ a dakŭna Yakubuo,
- 7 zaakŭ n aruzeke zōkō mé à tò oni fō ògō kŭ kŭ kōro. Bŭsu kŭ ò kun dí mōmōmaro kŭ n pōnōn dasi yāi.
- 8 Isau vŭte Sei gusīsiden kŭ òdi pi tera Edo mu.
- 9 Isau kŭ à de Edo muno dizi káaku ũ burinōn dí.
- 10 Isau négōgbēnō tón dí: Ada né Elifaza kŭ Basema né Rueli.
- 11 Elifaza négōgbēnōn Temana, Omaa, Zefo, Gatamu kŭ Kenazio ũ.
- 12 Elifaza nō yīgisarideme Timina ũ. Àkŭ mé à Amalekí ò káao. Isau nō Ada daikoreno gwe.
- 13 Rueli négōgbēnōn dí: Naata, Zera, Sama kŭ Mizao. Isau nō Basema daikoreno gwe.
- 14 Isau nō Ɔolibama négōgbēnōn dí: Yeusu, Yalamu kŭ Korao.
- 15 Isau buri kīnanōn dí. Isau daudu Elifaza buri kīnanōn Temana, Omaa, Zefo, Kenazi,
- 16 Kora, Gatamu kŭ Amalekio ũ. Elifaza buri kīnanō, Ada daikoreno gwe. Ò kŭ Edo mu bŭsun.
- 17 Isau né Rueli buri kīnanōn dí: Naata, Zera, Sama kŭ Mizao. Rueli buri kīnanō, Basema daikoreno gwe. Ò kŭ Edo mu bŭsun.
- 18 Isau nō Ɔolibama buri kīnanōn dí: Yeusu, Yalamu kŭ Korao. Ana né Ɔolibama daikoreno gwe.
- 19 Isau kŭ òdi pine do Edo mu négōgbēnōn gwe, a buri kīnanōn gwe.

Sei burinō

- 20 Sei, Ori buri kŭ à kŭ Edo mu bŭsun zaa káaku négōgbēnōn dí: Lotana, Sobala, Zibeō, Ana,
- 21 Disō, Eza kŭ Disāo.
- 22 Lotana négōgbēnōn dí: Ori kŭ Omamuo. Lotana dāren Timina ũ.
- 23 Sobala négōgbēnōn dí: Alavā, Manaa, Ebala, Sefo kŭ Onamuo.

²⁴ Zibēš négōgbēnōn dí: Aya kú Anaō. Ana pì mé à bò ísēbōki wānaa zaa gbārannan gōrō kú àtēni a de zaakino dà.

²⁵ Ana négōgbēn Disō ũ, a nēnōgbē sō Ɔolibama.

²⁶ Disō négōgbēnōn dí: Emedā, Esebā, Itirana kú Keranao.

²⁷ Eza négōgbēnōn dí: Bilana, Zavā kú Akanao.

²⁸ Disā négōgbēnōn dí: Uzu kú Aranao.

²⁹ Ori buri kīnanōn dí: Lotana, Sobala, Zibēš, Ana,

³⁰ Disō, Eza kú Disāo. Ori buri kīnanō kú n̄ buri kú ò kú Sei būsunnōn gwe.

³¹ Kīna kú ò kí blē Eđomu būsun Isarailanō kīnanō ānōn dí.

³² Bēō né Bela, Dinaba gbē mé à kí blē Eđomu káaku.

³³ Kū à gā, akū Zera né Yobabu, Bōzōra gbē kí blē a gēne ũ.

³⁴ Kū à gā, akū Temana būsū gbē Usamu kí blē a gēne ũ.

³⁵ Kū à gā, akū Bedada né Adada, Avi gbē kí blē a gēne ũ. Akū mé à zīi blē Midiānōa Mōabunō būsun.

³⁶ Kū à gā, akū Masareka gbē Samala kí blē a gēne ũ.

³⁷ Kū à gā, akū Reobo kú à kú Yuflati sare gbē Saulu kí blē a gēne ũ.

³⁸ Kū à gā, akū Akabo né Baali Ana kí blē a gēne ũ.

³⁹ Kū à gā, akū Pau gbē Adada kí blē a gēne ũ. A nō tōn Metabeli, Matarēdi néme, Mezaba daikoreme.

⁴⁰ Isau buri kīnanō tōn dí kú n̄ būsuno: Timina, Alava, Yete,

⁴¹ Ɔolibama, Ela, Pīnō,

⁴² Kenazi, Temana, Mibiza,

⁴³ Magadieli kú Iramuo. Eđomu kīnanō tōn gwe wēte kú wēteo būsū kú ò vūten. Isau kú à de Eđomunō dizi ũ burinōn gwe.

37

Yusufu nana'onaa

¹ Yakubu kú Kanaano būsun gu kú a de vūten.

² Yakubu burinō yān dí. Yusufu bi kefenname. A wè gēro awēεplade gūn kú àten sānō dā kú a v̄ninō, a de nōnō Bila kú Zilipao nēnō, akū à dà vāni kú ò kēε korōmōtōō kē a denē.

³ Isaraila ye Yusufui de a né kparanōla kú à a ì a zīkūnaa gūn yāi, akū à utagyabaa zōne.

⁴ Kū a v̄ninō è n̄ de ye Yusufui deñla, akū ò zāagu òdi we ò yā nna o káaoro.

⁵ Yusufu nana ò, akū à bàba a v̄ninōne, akū ò èra ò zāagu de zī p̄la.

⁶ À p̄ine: À nana kú ma ò ma.

⁷ Ma è óten ése yīyī bura, akū ma ése baka fūte à zē. Á p̄nō likai, akū ò nātene.

⁸ Akū a v̄ninō p̄ine: Ìni kí blewán yá? Ìni gbāna ble wán yá? Akū ò èra ò zāagu de yā p̄la nana kú à òo p̄i yāi.

⁹ Yusufu èra à nana ò dō, akū à bàba a v̄ninōne à p̄i: Ma era ma nana ò dō. Ma è ifantē kú mōvuraao kú susune mēn kuri awēεdonō ten natemene.

¹⁰ À nana p̄i bàba a denē dō, akū a de p̄ataa à p̄i: Nana kpate takan n ò leε? Makū kú n dao kú n v̄ninō, òni su ò kúte n aren yá?

¹¹ A v̄ninō nēεgōbbaa sē káao. A de sō à nana p̄i yā kūna a nēεε gūn.

¹² A v̄ninō gēε n̄ de sānō dā Sekemu.

¹³ Akū Isaraila p̄i Yusufune: N v̄ninō ten sā dā Sekemu. Mani n zī n̄ kīnaa. À wēa à p̄i: Ma laka.

¹⁴ Akū à p̄ine: Ñ gé n̄ n v̄ninō gwa kú sānō, tó ò aafia. Ñ era n̄ sumene kú n̄ baaruuo. Akū à a gbāre, à bò Eblōnu guvuten à gēε Sekemu.

¹⁵ Àten likara sēn, akū gōgbē ke dàale à a là: Bón nten weteε?

¹⁶ À wēa à p̄i: Mateni ma v̄ninō weteme. Tó n̄ n̄ sādāki dō, n̄ omene.

¹⁷ Gōgbē p̄i p̄i: Kū ò bò gu dín, ma mà ò p̄i òten gé Dotāme. Akū Yusufu p̄etēnyī à n̄ lé Dotā.

¹⁸ Kū ò a è zā dire, ari àgō gé ká n̄ kīnaa, ò lé kpākūsūi ò p̄i ò a de.

¹⁹ Ò pikōne: À gwa, nana'ori ten su zā dire.

²⁰ À tó ò a de ò a zu lōgo dínō doke gūn. Òni p̄i nōbō pāsī mé à a de ò sō. Ehē òni e lākū a nanano ni mi de nā.

²¹ Kū Rubēni yā p̄i mà, à ye à a mi sí, akū à p̄i: Òsun a dero,

²² àsun aru boaro. À a zu lōgo díkīnan gbārannan la. Àsun a dero. Rubeni òrine le, kú à ye à a mi sí à a kpá a dea yāime.

²³ Kū Yusufu kà a v̄ninō kīnaa, ò a uta bò, a utagyaba mana p̄i.

- 24 Akū ò a sè ò a zù lǒḡḡ pìn. Lǒḡḡ pì da korime à í vīro.
- 25 Akū ò vùte òten pǒ ble. Kū ò wé sè, ò Sumaila buri lagatarinò è, ò bò Giliada bùsun òten gé Misila. Ní lakuminon do pónḡ kú lí'ò ezéo kú lí'ò gbí nnao sena.
- 26 Akū Yuda pì a gbēnḡne: Tó o ó dakūna dè, akū o a gèè ùte, bǒ àrenn óni lee?
- 27 À tó ò a yía Sumaila buri pìnḡa. Òsun a dero, ó dakūnanloo? Ó aru dokḡḡnḡme. Akū a gbēnḡ a yā mā.
- 28 Kū Midia lagatari pìnḡ ten su gē zéla, akū ò Yusufu gá ò bò lǒḡḡn, ò a yía Sumaila buri pìnḡa andurufu baro, akū ò tà káao Misila.
- 29 Kū Rubeni sù lǒḡḡ pì kīnaa, adi Yusufu e gwe doro, akū à a pǒkasanḡ gá à kèkè,
- 30 akū à gèè a dakūnanḡ kīnaa à pi: Né pì kú gwe doro. Mani gé má kú abireoo?
- 31 Ò blèkofinii kú ò dè, akū ò Yusufu uta pii sè ò màte a aru gūn.
- 32 Akū ò a utagyabaa pii sè ò gèèo ní dené ò pi: Pǒ kú o èn dí. N né utan yá, ke a pónlo?
- 33 À dǒ, akū à pi: Ma né utame, nǒbḡ pásí mé à a sò. Waiyoo, ò ma né Yusufu kè yákiyakime.
- 34 Akū à a uta zǒkḡḡ gá à kè à pǒkasa sè à dà, akū à a né pì wēnda kè gikena.
- 35 A négḡgbēnḡ kú a nénḡgbēnḡ sù a laakari kpátene ní pínki, ama à gi a laakari kpátei à pi: Manigḡ ma né pii gè ḡḡ dḡme ari mà gé táo a kīnaa gyāwān. Akū àten wēnda ḡḡ dḡ a né pì yā musu.
- 36 Midia pìnḡ sḡ ò Yusufu yia Pótifaa Misila. Firi'auna iba keme, àkūme a dogarinḡ gbē zǒkḡ ũ.

38

Yuda kú Tamao

- 1 Zí kúa Yuda bò a gbēnḡ kīnaa à gèè à vùte Adulamu gbē kú òdi pine Ira bea.
- 2 Gwen à dàkare kú Kanaanḡ bùsu gbē kú òdi pine Sua nénḡgbēo, akū à a sè nḡ ũ.
- 3 À nḡḡ si à né ì gḡgbē ũ, akū à tǒ kpàne Èe.
- 4 À èra à nḡḡ si dḡ à négḡgbē ì, akū à tǒ kpàne Ona.
- 5 À èra à négḡgbē ì dḡ, akū à tǒ kpàne Sela. Gḡḡ kú à né pii ì, à kú Kezibime.
- 6 Akū Yuda nḡgbē kú òdi pine Tama sè a daudu Èene.
- 7 Èe kè Dikirine vāni, akū à a dè.
- 8 Akū Yuda pì Onane: N n vīni gyaanḡ sé n buri ke n vīnine, lákū òdi ke nà.
- 9 Kú Ona dḡ kú né kú áni i kú a vīni gyaanḡo nigḡ de a buri ũro, tó à wùte káao akū à ye à a zīda e, àdi a gḡgbē pǒ kótene, de àsun buri ke a vīninerò yáí.
- 10 Yá kú àten ke pii kè Dikirine vāni, akū à a dè dḡ.
- 11 Akū Yuda pì a né gyaanḡ Tamane: N gé ngḡ gyaanḡ ble n de bea ari ma né Sela zǒkḡ kú. Zaakū àten da Sela ni ga lán a vīnino bàme. Akū Tama gèè à vùte a de bea.
- 12 Kú a gḡḡ gii kè, akū Yuda nanḡ gá. Kú a nēsee kpáte, à dà zén àten gé a sákākērerinḡ kīnaa Timina kú a gbēnna Irao.
- 13 Akū ò a baaruu kpà Tamane ò pi: N zā de ten gé Timina a sánḡ ká kēre.
- 14 Akū à a gyaanḡblepḡḡnḡ bò a pǒdangānn sè à kú a ànnwa, akū à gèè à vùte Enaimu bīnilea Timina zén. Zaakū à è Sela zǒkḡ kú, odi a kpáa nḡ ũro.
- 15 Kú Yuda a è, akū à a dīte karua ũ kú à pǒ kú a ànnwa yáí.
- 16 Akū à nài zé sare à pi: N tó mà wùte kúnwo. Adi a dḡ a né gyaanḡ ũro. Akū nḡgbē pii pì: Tó n wùte kúmao, bón ìni kpámaa?
- 17 À wèa à pi: Mani ma kpàsa blène mèn do kpazānne. Akū à pi: N tḡḡma ditemene ari ngḡ gé kpázā.
- 18 Akū à a là à pi: Bǒ tḡḡman mani ditennē? A pi: N n sèedakebḡ kú a bàao kú gò kú ní kūnaao kpáma. Akū à kpáa à wùte káao à nḡḡ dḡagu.
- 19 Akū nḡgbē pii fùte à tà be à a pǒdangānn bò à a gyaanḡblepḡḡnḡ sè à dà.
- 20 Yuda a gbēnna Adulamu gbē zǐ kú blèneo à tḡḡma boo nḡgbē piia. Kú à kà, adi a lero.
- 21 Akū à gwedenḡ lala à pi: Karua kú à kú Enaimu zé sare la yā kú máa? Ò wèa ò pi: Karua ke kú laro fá!
- 22 Akū à èra à tà à pi Yudane: Mádi a ero. Gwedenḡ pì o karua ke dḡ gwe yā sero.
- 23 Akū Yuda pi: Àgḡ pǒ pìnḡ kūna. Óni tó gbēnḡ ó yáa dḡro. Ma n zǐ kú blèe piio, nídi a lero.
- 24 Mḡ aakḡ gbera ò sù ò ò Yudane ò pi: N né nanḡ Tama karua kà, akū à nḡḡ si a pǎpákēnaa pìi gūn. Yuda pi: À bo káao ò té sḡa.
- 25 Kú òten bo káao bàai, à légbázā kè a zā dené à pi: Gbē kú à pǒ dīkīnanḡ vī mé à nḡḡ dḡmagu. N sèedakebḡ kú a bàao kú gò dīkīnao gwa, tó ní a de dḡ.

²⁶ Yuda pɔ pɪnɔ dɔ, akɔ à pì: Nɔgbɛ pì yà nna demala, zaakɔ mádi a kpá ma né Selaaro. Yuda dí wúte káao doro.

²⁷ Kú à kà né'ina, à sù à lè sikanɔ mé ò kú a gberɛ gūn.

²⁸ Gɔɔ kú àten né í, n gbɛ do ɔ bò, akú nɔgbɛ néseteri wɔnɔ tɛra dɔa à pì: Né díkɪna mé à bò káaku.

²⁹ Kú né pì a ɔ sùkpa, akú né plade bò, akú nɔgbɛ pì pì: N bo bùime fá! Akú ò tɔ kpàne Perezì.

³⁰ Abire gbera kú a gbɛndo kú ò wɔnɔ tɛra dɔ a ɔaa bò, akú ò tɔ kpàne Zera.

39

Yusufu kú Pɔtifa nanɔ

¹ Kú Sumaila burinɔ kà kú Yusufuo Misila, akú Misila gbɛ Pɔtifa a lùmma. Firi'auna iba keme, àkúme a dogarinɔ gbɛ zɔkɔ ũ.

² Dikiri kú kú Yusufuo, akú à sa'a kú. À kú a dikiri Misila gbɛ pì bea.

³ Kú a dikiri pìi è Dikiri kú káao àdigɔ a dakare kú sa'ao yá kú àten kenɔ gūn pínki,

⁴ akú Yusufu a pɔnna lè. Pɔtifa a dite a azia ũ à pɔ kú à vɪnɔ nàne a ɔí pínki.

⁵ Zaa gɔɔ kú à a dite a azia ũ, Dikiri arubarikaa dà a ben Yusufu yáí. Dikiri arubarikaa dà pɔ kú à de a pɔ ũnɔgu pínki, be pɔnɔ kú burapɔnɔn yá.

⁶ Akú Pɔtifa a pɔ sɪnda pínki nà Yusufune a ɔí. A bàka kú yákeoro, tó adi ke pòble baasiro. Yusufu sɔ bi gɔ kefenname, akú a zena mana.

⁷ Zikea Yusufu ni gɛ à dikiri nanɔgu, akú à pìne: Ñ wúte kúmao.

⁸ Akú à gí à pì: Ñ gwa, ma dikiri bàka kú yákeo ɔn dí gūn doro, à pɔ kú à vɪnɔ nàmene ma ɔí pínki.

⁹ A gbàna demala ɔn dí gūnlo, adi gímene kú pòkeoro, sé mɔkɔn, kú n de a nɔ ũ yáí. Mani fɔ mà yá vāni bire taka ke mà durunna ke Ludanero.

¹⁰ Bee kú nɔgbɛ pìi digɔ one baabɔre, adi we à wúte káaoro, à ye àgɔ kú káao sero.

¹¹ Zikea kú Yusufu gɛ kpén a zɪ ke, à sù à lè ɔn zikeri ke kú kpé gūnlo.

¹² Akú nɔgbɛ pì a kú a utaa à pì: Ñ wúte kúmao. Akú Yusufu a uta tònɛ gwe à bàa lè à bò bàai.

¹³ Kú nɔgbɛ pìi è à a uta tòare à bàa lè à bò bàai,

¹⁴ akú à ɔn zikerinɔ sisi à pìne: À gwa, ò sùwɛre kú Eberuo, akú àten dɔke kúoo. À gɛmai à wúte kúmao, akú ma wiki lè.

¹⁵ Kú à mà ma wiki dɔawa, akú à a uta tò katena ma sare à bàa lè à bò bàai.

¹⁶ Akú nɔgbɛ pìi uta pìi kàte a sare ari Yusufu dikiri sù,

¹⁷ akú à pìne: Eberu zò kú n su káawɛre dɔkɛ kúmao à gɛmai.

¹⁸ Kú ma wiki dɔa, akú à a uta tò katena ma sare à bàa lè à bò bàai.

¹⁹ Kú nɔgbɛ pì yá pìi ò a zāne à pì, lákū n zɔɔ kèmenɛ nān gwe, akú Yusufu dikiri pɔfɛ manamana.

²⁰ Akú à pì ò Yusufu kú ò a da kpésiran, gu kú gbɛ kú kína bàa dɔmmanɔ kátɛn, akú à gɔɔ pla kè gwe.

²¹ Bee kú abireo Dikiri kú káao à gbɛke kènɛ à tò a yá kà purusunanɔ dákparigu.

²² Akú à dákparii pì purusunanɔ nà Yusufune a ɔí n pínki, òdi yáke ke a sarìro.

²³ Purusunanɔ dákparii pìi bàka digɔ kú Yusufu yáoro, kú Dikiri kú káao yáí, akú àdigɔ a dakare kú sa'ao yá kú àten ke gūn pínki.

40

Yusufu purusunanɔ nana bɔkɔtenaa

¹ Abire gbera Misila kína Firi'auna wɛkpaateri kú a burodikeriio taari kènɛ.

² A pɔ fɛ a iba gbɛnɔn pla pɪnɔi, a wɛkpaateriki kú a burodikerikio.

³ Akú à n ká kpésiran a dogarinɔ gbɛ zɔkɔ bea, kpé kú ò Yusufu dān.

⁴ Dogarinɔ gbɛ zɔkɔ pì Yusufu dite àgɔ n gwa, akú ò gɔɔ pla kè kpé pìn gwe.

⁵ Gwāani dokɔna Misila kína wɛkpaateri kú burodikerii pìio nana ò n gbɛnɔn pla n pínki, baadi kú a pɔo kú a bɔkɔtenaa.

⁶ Kú Yusufu sù n gwa kɔnkɔ, à è n ānn sisi.

⁷ Akú à n lā à pì: Bɔ yā mé à tò ā n sisina gbāraa?

⁸ Ò wèa ò pì: Nanan ò ò, gbɛke kú la kú à a àlesi owɛrɛro. Akú à pìne: Luda mé à nana àlesi bɔkɔtena vīroo? À á nana pɪnɔ omene mà ma.

⁹ Akú wɛkpaateriki a pɔ òne à pì: Ma nana gūn ma geepe lí è ma sare.

¹⁰ Geepe lí pì ɔne aakɔme. À lā bò à vú kè à né ì à mà.

¹¹ Má Firi'auna toko kúna, akú ma geepe né pɪnɔ sè ma fɛ a toko pìi gūn ma kpàa.

- 12 Yusufu pìne: Nana pìi bɔkɔtenan dí. Lí'one aakɔ pìno bi gɔɔ aakɔme.
- 13 Gɔɔ aakɔ gbera Firi'auna ni n mì sí. Aní era à n da n zì gūn, Ìnì era ñgɔ wē bone lākū ndìgɔ ke nà yā.
- 14 Tó yā bò kúnwo nna, ñ tó ma yā gɔ dɔngu. Ñ gbēke kemene ñ ma yā o Firi'aunane de à ma bo kpésira dí gūn.
- 15 Zaakū ò ma kú kpáni zaa Eberu būsun, akū bee Misila la mádi yáke ke à kà ò ma da wèe dí gūnlo.
- 16 Kū burodikeriki è Yusufu nana pìi àlesi'onaa bò kú wēkpaateriio nna, akū à pìne: Ma nana gūn sɔ ma è má burodi sɛna tánkɔ aakɔ dikɔana.
- 17 Tánkɔ kú à kú musu, burodi buri dasi kú ma kè Firi'aunane ká a gūn, akū bāno ten ble ma musu.
- 18 Yusufu pìne: A bɔkɔtenan dí. Tánkɔ aakɔ pìno gɔɔ aakɔme.
- 19 Gɔɔ aakɔ gbera Firi'auna ni n mì zɔ à n loko lía, bāno ni n ble.
- 20 A gɔɔ aakɔde sɔ Firi'auna igɔɔ là kɔkɔme, akū à pɔble kè a ìbanone. À wēkpaateriki kú burodikeriki bòte kpén a ìbanɔ wára.
- 21 Akū à era à wēkpaateriki dà a zīn à era àgɔ í boare.
- 22 Akū à burodikeriki loko lía lākū Yusufu ñ nanano bɔkɔtenaa òñne nà.
- 23 Yusufu yā dí dɔ wēkpaaterikin doro, a yā sàagu.

41

Yusufu Firi'auna nana bɔkɔtenaa

- 1 Wè pla papanaa gbera Firi'auna nana ò, à è á zena Nili léa.
- 2 À è zùda mana mèkpanano bòte swa pìi wèen mèn suppla òten sè ble tàfee gūn.
- 3 Akū à zùda fèfèna wɔkɔwɔkɔ è mèn suppla dɔ. Ò bò swaween ò tè a káakupɔno kpe ò zè ñ sare swa léa.
- 4 Akū zù fèfèna wɔkɔwɔkɔ pìno zù mana mèkpana pìno mòmɔ, akū Firi'auna vù.
- 5 À era à i ò, akū à nana ò dɔ. À è ése sáko mana wéde pia ése lí dokɔna sáko suppla.
- 6 Akū à ése sáko wé kɔgɔkɔgɔ kú legú'i kɔarmanɔ è, à pia ñ gbera dɔ sáko suppla.
- 7 Akū ése sáko wé kɔgɔkɔgɔ pìno ése sáko mana wéde pìno mòmɔ. Kú Firi'auna vù, à è nanan a ò.
- 8 Kú gu dɔ, à kú bídi gūn, akū à Misila māsokerino kú wézèrinɔ sisi ñ pinki. À a nanano bàbañne, ama ñ gbēke dí fɔ à a bɔkɔtenaa ònero.
- 9 Akū wēkpaateriki fùte à yā ò Firi'aunane à pì: Taari kú ma kè yā dɔmagu gbàra.
- 10 Kí, n pɔ fè n zɔblerinɔi yā, akū n ma da kpésiran n dogarinɔ gbè zɔkɔ bea lele kú burodikeriki.
- 11 Gwāani dokɔna o nana ò, ó baadi kú a pɔo kú a àlesio.
- 12 Eberu kefenna ke kú kúoo gwe, n dogarinɔ gbè zɔkɔ zɔome. Kú o ó nanano bàbane, akū à ó baadi pɔ bɔkɔtenaa òne.
- 13 Yā pìno kè lākū à òwere nà. N era n ma da ma zīn, akū n burodikeriki pìi loko lía.
- 14 Akū Firi'auna gbè zì ò Yusufu sísi, akū ò gèe ò a bò wèen likalika. À mìi bò à a pɔkasanɔ lite, akū à gèe Firi'auna kīnaa.
- 15 Akū Firi'auna pìne: Ma nana ò, gbēke dí fɔ à a bɔkɔtenaa òmenero. Ma mà ò pì, tó ò ònne, ndì fɔ ñ a àlesi oñne.
- 16 Yusufu pìne: Adì ke makūmero, Luda mé ani a àlesi onne, kí.
- 17 Akū Firi'auna pìne: Ma nana gūn ma è má zena Nili léa.
- 18 Ma è zùda mana mèkpana mèn supplanɔ bòte swaween òten sè ble tàfee gūn.
- 19 Akū ma zùda pādenɔ è dɔ mèn suppla ò fèfèna wɔkɔwɔkɔ, mádi zù fèfèna bire takano e Misila la zikiro.
- 20 Akū zùda fèfèna wɔkɔwɔkɔ pìno zù mèkpana káakupɔ mèn suppla pìno mòmɔ.
- 21 Bee kú ò ñ mómɔ, ò gɔ fèfèna lán yā bàme, gbēke ni dɔ kú ò ñ mómɔ sero. Akū ma vu.
- 22 Nana gūn dɔ ma è, ése sáko mana wéde pia ése lí dokɔna sáko suppla.
- 23 Akū ma è ése sáko térére wé kɔgɔkɔgɔ kú legú'i kɔarmanɔ pia ñ gbera dɔ sáko suppla.
- 24 Akū ése sáko wé kɔgɔkɔgɔ pìno ése sáko wéde pìno mòmɔ. Kú ma ò māsokerinone, ñ gbēke dí fɔ à a bɔkɔtenaa òmenero.
- 25 Akū Yusufu pìne: Kí, nana kú n òo pìno àlesi dokɔnɔme. Luda yā kú à ye à ke mōnneme, kí.
- 26 Zù mana mèn suppla pìno bi wè supplame. Ése sáko wéde sáko suppla pìno sɔ wè supplame. Nana pìno àlesi dokɔnɔme.

²⁷ Zù fēfēna wɔkɔwɔkɔ mèn suppla kù ò bôte ò tè a káakurɔnɔ kpe pìnɔ bi wè supplame. Leme ése sáko wé kɔgɔkɔgɔ kù legù'i kǎrɔnma sáko suppla pìnɔ de le dɔ. Abirekùnɔme wè suppla kù nà ni ká ù.

²⁸ Lákù ma ònne nà tera, kí, ma pì Luda ten yá kù à ye à ke mɔnneme.

²⁹ Póblewe nigʼ di Misila gu sɔnda pínkia manamana ari wè suppla.

³⁰ Abire gbera nà ni gē ari wè suppla, kána gbána pì yá ni sá Misilanɔgu. Nàa pì ni bùsuu pì de.

³¹ Nà kù ani su pì nigʼ pásì manamana, kána gbána pì yá ni dɔ gbēkegu doro.

³² Kí, kù gèn plame n nana pìi ò, kù Luda mé à dite yáime. Ani ke terame, à sika víro.

³³ Tera sà kí, ñ wézèri ɔndɔde wete ñ dite àgʼ de gbánade ù Misila.

³⁴ Kí, ñ gbēnɔ dite gbē zɔkɔn ù Misila ògʼ póblewe sɔrode kakara wè suppla kù póblewe nigʼ din pìi gūn.

³⁵ Oni póble kakara wè mana kù àten sunɔ gūn ò póblewe ká dɔnɔ gūn wete kù weteo kù n tso, onigʼ dákpá.

³⁶ Tó nà kù ani ke wè suppla pìi kà Misila, póble pì nigʼ de zàna ù de nàa pì sún Misilanɔ dedero yáì.

Yusufu kíblena Misila

³⁷ Yá pìi kà Firi'aunagu kù a ibanɔ ñ pínki,

³⁸ akù à pìine: Gbē dí Luda Nini ví. Òni gbēke e lán a bà dɔ yá?

³⁹ Akù à pì Yusufune: Lákù Luda tò ñ yá bireno dʼ pínki nà, wézèri ɔndɔde ke kun lán n bàro.

⁴⁰ Mòkɔn mé ñnigʼ de ma ɔn gbē zɔkʼ ù, ma gbēnɔ nigʼ mì natenne ñ pínki. Kpata mé ani tò màgʼ denla ado.

⁴¹ Akù à èra à pine: Ñnigʼ gbána ví Misila bùsu gu sɔnda pínkia.

⁴² Akù à tánka sèedakebɔɔ bò a ɔnea à dà Yusufune a ɔnea, à taasaa uta dāne à wura gēere dāne a wakaaa.

⁴³ À a sɔgo plade kpàa táa'obɔ ù, akù gbē kù ò done areno digʼ pata: À kúte! À kúte! Leme Firi'auna tò Yusufu gbána ví Misila bùsun le.

⁴⁴ À pine dɔ: Makù Firi'auna, gbēke ni fʼ à yāke ke Misila la n lé sarìro.

⁴⁵ À tʼ kpāne Zafena Panea, akù à Èliɔpɔli wete sa'ori Potifera nénɔgbē Asena kpàa nɔ ù.

⁴⁶ Gɔrɔ kù Yusufu zì lè Misila kína Firi'auna bea, a wè barakurime. Akù à bò Firi'auna kínaa à gēe à kurè Misila gu sɔnda pínkia.

⁴⁷ Kána gbána kun ari wè suppla, póblewe din manamana.

⁴⁸ Akù Yusufu póblewe kù à di Misila wè suppla pìnɔ kākara wete kù weteo zàna ù, wete sɔnda pínki kù a bura kù ò likainɔ pso.

⁴⁹ A póblewe kākara zɔkʼzɔkʼ lán ísirale bùsu'atē bà, akù ò zè a zaka lé yōnaaa, kù oni fʼ ò a lé dʼro yáì.

⁵⁰ Ari nà gʼ gē ká Yusufu nanɔ Asena, Potifera né, négʼgbēnɔ ì mèn pla.

⁵¹ Yusufu tò kpà a dauduune Manase à pì: Luda tò ma de bedenɔ kù wari kù ma kèeo yá sāmaga pínki.

⁵² Akù à tʼ kpà a pladene Eflaimu à pì: Luda tò ma gʼ néde ù bùsu kù ò wé tāmān.

⁵³ Kù kána gbána kù à kù Misila wè suppla pìi làka,

⁵⁴ akù wè suppla kù nà ni ká dāte lākù Yusufu ò nà. Nàa kà bùsu kù bùsuuo pínki, ama póblewe di Misila gu sɔnda pínkiamε.

⁵⁵ Kù nàa gē Misilanɔgu pínki, ò wiki lè Firi'aunane à póble kpámma. Akù à pìine ñ pínki: À gē Yusufu kínaa à ke lākù ani oáre nà.

⁵⁶ Nàa dà bùsuu pila pínki, akù Yusufu dɔnɔ wèwè à póblewe yia Misilanɔa, kù nàa pì gbána kù ñ bùsun yáì.

⁵⁷ Akù gbēnɔ bò andunia gu pínkia ò sù Misila póblewe lú Yusufua, zaakù nà gbána kù andunia gūn pínkime.

42

Yusufu vñinɔ suna póblewe lú Misila

¹ Kù Yakubu mà póblewe kù Misila, à pì a nénɔne: Ánigʼ káte la pá yá?

² Ma mà póblewe kù Misila. À gē lúwεre gwe, de ɔsun garo, ògʼ kun aafia yáì.

³ Akù Yusufu vñi gbēnɔn kurinɔ gēε Misila póblewe lú.

⁴ Yakubu dí Yusufu dakúna Biliaminu zì kúñworo, zaakù à pì: Òdigʼ dʼro tó yá vāni ni a le.

⁵ Akū Isaraila né pìno gèe pòblewe lú kú gbē pānden, zaakū nàa pìi kà Kanaanò būsun dō.

⁶ Yusufu mé à būsuu pì gbē zókō ũ. Àkū mé àdi pòblewe yía gbē sīnda pínkia. Akū a vīninò sù ò kùtene ò n are pète zīte.

⁷ Kū à a vīninò è, à n dō, akū à a zīda kēfne nibò ũ. Akū à yā òrīne pāsīpāsī à n lā à pì: A bo máa? Ò wèa ò pì: O bo Kanaanò būsun ò su pòblewe lúme.

⁸ Yusufu a vīninò dō, ama odi a dōro.

⁹ Nana kū à ò yā n yā musu dōagu, akū à pīnne: Gu'asirigwarinon á ũ, a su ó būsú kíaki gwame.

¹⁰ Ò wèa ò pì: Oi dikiri! N zòblerinon ó ũ, o su pòblewe lúme.

¹¹ Dedokōndenome ó ũ ó pínkia. Náanidenome ó ũ. Ókōno n zòblerinon, gu'asirigwarinome ó ũro.

¹² Akū à pīnne: Ekeme! A su ó būsú asiri dōme.

¹³ Ò pì: Ókōno n zòblerinon, dedokōndenome ó ũ, ó gbēnon kuri awēplame. Kanaanò būsú gbēnonome ó ũ. Ó dakūna gō bē kú ó deo, ó gbē do kunlo.

¹⁴ Akū Yusufu pīnne: Lákū ma óare nà, gu'asirigwarinome á ũ.

¹⁵ Yā kú ani tó mà á yāpura dōn dí. Kū Firi'auna kunnaao áni bote laro, séto á dakūna pìi sù la baasiro.

¹⁶ Á á gbē do zī à á dakūna sé, á gbē kparano ni gō kpésiran la, mani dō tó á yā yāpurame. Tó lenlo, kú Firi'auna kunnaao gu'asirigwarinon á ũ.

¹⁷ Akū à n ká kpén ari goro aakō.

¹⁸ A goro aakōde zī à pīnne: Má Luda vīna vī. À yā kú mani óare ke áni bo aafia.

¹⁹ Tó náanidenome á ũ, á á gbē do tó da kpén la, á gbē kparano ni tá kú pòbleweo á bede nàderinone,

²⁰ áni era à sumene kú á dakūna piio, mani dō kú á yā yāpurame, oni á dede doro. Akū ò wèi le.

²¹ Ò pikōne: Yāpurame taaridenon ó ũ yā kú o kè ò dakūnane yā yāi. O è goro kú àten kúte kewere, à kè wēnda, akū ódi a yā maro. Abire yāin yā dí ó lé.

²² Akū Rubeni pīnne: Kū ma óare àsun yāke ke né piinero, ádi ma yā maro. A aru fīnan Luda ten bowá dí.

²³ Ò dō Yusufu ten maro, zaakū kú àten yā oīne, òten liteíneme.

²⁴ Akū à gò n kīnaa à gèe à sò dō. Kū à sù, à yā òrīne, akū à Simeo bò n gūn à a yī n wára.

²⁵ Yusufu pì ò pòblewe káíne n asasano pa ò n baadi ogo dane a pón ò zé kusuna kēfne. Kū ò kēfne le,

²⁶ ò n pòbleweno dí n zaakinone, akū ò dà zén.

²⁷ Kū ò ká gu kú òten in, kú n gbē do a asasa pōro de à pó kpá a zaakia, akū à a ogo è a asasa lén.

²⁸ Akū à pì a gbēnon: À ma asasa gūn gwa, ò ma ogo sùkpramene! Akū swēe kēngu, ò pikōne kú lukanaao: Bō yān Luda kēwēre lee?

²⁹ Kū ò ká n de Yakubu kīnaa Kanaanò būsun, ò yā kú à n lé bàbane pínki ò pì:

³⁰ Būsú gbē zókō pì yā òwēre pāsīpāsī, a ó díte gu'asirigwarinon ũ.

³¹ O pīne náanidenome ó ũ, gu'asirigwarinome ó ũro.

³² Dedokōndenome ó ũ, ó gbēnon kuri awēplame, ó gbē do kunlo, ó dakūna gō Kanaanò būsun kú ó deo.

³³ Akū būsú gbē zókō pì piwēre yā kú ani tó á ó dō náanidenon ũn dí. À pì ò ó gbē do tó káao, ò pòblewe sé ò táo ó bede nàderinone,

³⁴ ò era ò suare kú ó dakūnao, áni dō sà kú gu'asirigwarinome ó ũro, náanidenome ó ũ, áni ó gbēndo kpáwá, óni laga tá būsuu pìn.

³⁵ Kū òten pòblewe bote n asasano gūn, n baadi a ogosōnon è a pó gūn. Kū ò n ogo è le, vīna n kú n pínki kú n deo.

³⁶ Akū n de pīnne: Á ye mà gō né sarin yá? Yusufu kunlo, Simeo kunlo, akū á ye à Biliaminu síma dō yá? Yā sīnda pínki ten bomene vānime.

³⁷ Akū Rubeni pì a dene: Tó mádi su káaonnero, n ma négōgbē plano dede. N a kpáma, mani su káaonne.

³⁸ Akū Yakubu pì: Ma né ni gé kááoro, zaakū a vīni dadokōnde gà, akū à gō ado. Ma zī kú. Tó yāke a lè tá kú àten o gūn, ani tó mà tá miran kú pōsiraome.

43

Yusufu vīninò era ò gena Misila kú Biliaminuo

¹ Nà pásī kú Kanaanò būsun.

- 2 Kū ò pòblewe kù ò bòo Misila blè ò làka, ñ de pìinne: Á era à gé pòblewe lú fiti dɔ.
- 3 Akù Yuda pìne: Gògbè pìi òwèrè sànsámme à pì, tó ó dakùna kù kùooro, óni wé sikòlero.
- 4 Tó ñni we ó dakùna gé kùoo, óni gé ò pòblewe lúnne.
- 5 Tó ñdi we s̄s̄ro, óni géro, zaakù gbè pìi òwèrè, tó ó dakùna kù kùooro, óni wé sikòlero.
- 6 Akù Isaraila pì: Bó yá mé à tò a wari d̄ma, kù à ò gbè pìine á dakùna víi?
- 7 Ó wèa ò pì: Ákù mé à yá gbèkawá kù ó bedenɔ yáo à pì: Á de kun ari tera yá? Á dakùna ví yá? Yá bireno musun o wea. Ó d̄s̄ yá ani pì ò su kù ó dakùnaon yá?
- 8 Akù Yuda pì a denɛ: Ñ tó né pì gé kúmao. Óni fute ò gé ḡn̄me, de ók̄n̄o kù m̄k̄n̄wo kù ó n̄n̄o òsun gagaro yá, óni ḡo kun aafia.
- 9 Á ḡs̄ ma yá ùme. Ma a z̄ida w̄endii díte a p̄s̄ ḡene ù. Tó mádi su k̄aonne aafiaro, ma ḡs̄ n taaride ùme.
- 10 Tó ódi sika ke yáro, de o ge kù ḡn̄ pladeo o su.
- 11 Akù ñ de pìinne: Tó lemɛ, à yá dík̄ina ke. Á ó búsu p̄s̄ manano s̄ete à ká á asasano ḡun à gé à ḡogbè pì gba. Á lí'ò eze sé fiti kù z'í'io fiti kù do p̄no kù lí'ò gb̄i nnannao kù ḡoro kù s̄io.
- 12 Á gé kù ɔgo leu pla à ɔgo kù ò dàare á asasano ḡun erañne. Ke ò s̄aten yá, á d̄s̄ro.
- 13 Á á dakùna sé à era à gé ḡogbè pì k̄inaa.
- 14 Luda Gb̄anas̄indapinkide tó gbè pì à w̄enda gwa à á gb̄endo kù Biliaminuo gbare ò su k̄aáo. Makù s̄s̄, tó Luda ma n̄no s̄imame, à s̄iman gwe.
- 15 Ó p̄s̄ kù oni gé ò a gba p̄no s̄ete kù ɔgo leu pla kù Biliaminuo ò fute ò ḡe Misila, akù ò ḡe Yusufu k̄inaa.
- 16 Kù Yusufu Biliaminu è ñ té, à pì a begwariine: Ñ gé kù gbè bireno ma bea. Ñ n̄bo de ñ keke, zaakù gbè p̄no ni p̄s̄ ble kúmao f̄anant̄aramɛ.
- 17 Begwarii pì yá kù Yusufu d̄anɛ kè à ḡe k̄uwo a bea.
- 18 Kù òten gé k̄uwo Yusufu bea le, v̄ina ñ kù ò pì: ɔgo kù ò dà ó asasano ḡun yá mé à tò òten su k̄oo la. Ó ye ò létewá ò gb̄ana m̄w̄ere ò ó k̄uk̄u z̄no ù ò ó zaakino s̄eteme.
- 19 Kù ò kà Yusufu be kp̄elelea, ò nà a begwarii p̄iit̄ ò pì:
- 20 Mare, n yá nna! O su ò pòblewe lú la yá k̄aaku.
- 21 Kù o ka gu kù óni in, o ó asasano p̄oro, akù ó baadi a ɔgo lè a asasa lén papana. Akù o su kù ɔgo p̄io ó òi.
- 22 O su kù ɔgo p̄andeo de ò pòble p̄ande lúo. Ó d̄s̄ gbè kù à ɔgo p̄iit̄ dà ó asasano ḡunlo.
- 23 Begwarii p̄iit̄ pì: Àsun damu kero, àsun v̄ina kero. Á Luda, á de Luda mé à ɔgo p̄iit̄ dàare á asasano ḡun. Á ɔgo ma kí lè. Akù à Simeɔ b̄or̄ine.
- 24 Begwarii p̄iit̄ ḡe k̄uwo Yusufu ɔnn, à í kp̄ám̄ma ò zú oo, akù à s̄e kp̄a ñ zaakino.
- 25 Akù ò p̄s̄ kù oni Yusufu gba pì yá k̄eke ari á ḡo gé su f̄anant̄e, zaakù ò mà oni p̄s̄ ble a beame.
- 26 Kù Yusufu sù be, ò a gbà p̄s̄ kù ò s̄oo p̄no ò w̄ute z̄ite a are.
- 27 Á ñ aafiaa gb̄eka, akù à pì: Á de z̄ik̄una kù a a yá òo pì gb̄ana yá? Á kù kù w̄endii yá?
- 28 Ó wèa ò pì: Ó de n z̄òbleri gb̄ana à kun ari tera. Akù ò k̄utene ò are p̄ete z̄ite.
- 29 Yusufu wé s̄e à a dakùna dadok̄no de Biliaminu gwà à pì: Á dakùna kù a a yá òmene p̄in dí yá? Akù à pì Biliaminune: Luda arubarika dangu.
- 30 Kù à a dakùna gwà, a p̄s̄ kè nna z̄k̄s̄ à ye à s̄o d̄o, akù à ḡe kp̄enen likalika à s̄o d̄s̄ gwe.
- 31 Kù à ann p̄ipi, akù à b̄ò à a z̄ida kù à pì ò su kù pòbleo.
- 32 Ó pòble dítene ado, ñ p̄s̄ s̄ adona, Misila kù ò kù k̄aono p̄s̄ adona d̄o, zaakù Misilano ò p̄s̄ ble kù Eberunoro òdi kakara k̄uwo.
- 33 Ó ñ w̄utevute a are ñ s̄araka, zaa dauduua ari ñ gbè kp̄ede, akù ò lé àte ò k̄s̄ gwàgwa.
- 34 Akù ò pòble kù à kù Yusufu are kp̄aatef̄ine. Biliaminu p̄s̄ z̄k̄s̄ de gbè kparano p̄la leu s̄oro. Akù ò p̄s̄ blè ò í mì kù Yusufuo ari ò kà.

44

Andurufu toko dana asasan

- 1 Yusufu pì a begwariine: Ñ pòblewe káka gbè p̄noñe ñ asasano pa lákù oni f̄s̄ ò sé nà. Ñ baadi ɔgo dane a asasa lén
- 2 ñ ma andurufu toko sé ñ da ñ dakùna asasan kù a pòblewe ɔgo. Akù à kè lákù Yusufu òne nà.
- 3 Kù gu d̄s̄ ḡno, ò ñ gb̄are kù ñ zaakino.
- 4 Ari óḡs̄ gé ká zà, akù Yusufu pì a begwariine: Ñ fute ñ p̄eteñȳi. Tó n ñ lé, ñ ñ la ñ pì bó yá mé à tò ò f̄inaa b̄omene kù a v̄anio a mana ḡene uu?

- 5 Bɔ̄ yā mé à tò ò ma toko kũ madi í mio mà màso kɛoo sɛ kpānií? Ñ oníne kũ ò yā vāni kɛ.
 6 Kũ à n̄ lé, à yā p̄i òn̄ne,
 7 akũ ò wèa ò pi: Mare, à kɛ dera n ò lɛɛ? Kúku! Ókɔ̄nɔ̄ n zòb̄lerinɔ̄, odi yā bire taka kero.
 8 Ɔ̄gɔ̄ kũ o lè yā ó asasanɔ̄ lé gũn, ódi era o suonne bona zaa Kanaaroo? Óni f̄s ò andurufu ke wura sɛ kpāni n dikiri bea yá?
 9 Mare, ó gb̄e kũ n lè a kīnaa, ade gà, ó p̄inki óni ḡs n zò̄nɔ̄ ũ.
 10 À pi: Tò, à kɛ lákũ a ò nà. Gb̄e kũ ò lè a kīnaa ni ḡs ma zò̄ ùmɛ, á gb̄e kparanɔ̄ ni ḡs taari sari.
 11 Akũ n̄ baadi a asasa k̄ipa à pòro ḡn̄nɔ̄.
 12 Akũ begwarii pi n̄ asasanɔ̄ gwàgwa. À nà n̄ v̄ini p̄oa ari à ḡɛɛ à kào n̄ dakũna p̄oa, akũ à toko p̄i lè Biliaminu p̄ó gũn.
 13 Ó n̄ utanɔ̄ gà ò k̄ɛk̄ɛ, akũ n̄ baadi a aso ȳi à zaakine ò èra ò ḡɛ w̄ɛte gũn.
 14 Kũ Yuda kũ a gb̄ɛnɔ̄ kà Yusufu bea, ò a lè gwe, akũ ò kũte a arɛ z̄ite.
 15 À p̄inne: B̄óyain a kɛ lɛɛ? Á d̄s kũ ma taka di màso keroo?
 16 Yuda wèa à pi: Dikiri, óni pinne derameɛ? À yáke ona v̄iro. Óni ke dera ò ó z̄ida bo yān̄? Luda mé à bò ó taaria. Dikiri, o ḡs n zò̄nɔ̄ ũ dí, ókɔ̄nɔ̄ kũ gb̄e kũ ò toko p̄i lè a kīnao.
 17 Akũ Yusufu pi: Kai! Mani f̄s mà abire kero. Gb̄e kũ ò toko p̄i lèa mé ani ḡs ma zò̄ ù, á gb̄e kparanɔ̄ ani era à tá á de kīnaa aafia.

Yuda w̄ɛkena Yusufua Biliaminune

- 18 Akũ Yuda nài à pi: N yā nna dikiri! Ñ tó makũ n zòb̄leri mà yā onne. Ñsun p̄ó f̄emairo dikiri, zaakũ n̄ sára kũ Firi'aunaome.
 19 Dikiri, n ó lá yā tó ó de v̄i ke dakũna.
 20 Akũ o pi ó de z̄i kũ, akũs̄ ó dakũna kun d̄o, ó de a ì a z̄ikũnaa gũmmɛ. Né p̄i v̄ini dadokɔ̄nde gà, àkũ mé à ḡs ado, akũ ó de pi yei manamana.
 21 N ò ókɔ̄nɔ̄ n zòb̄lerinɔ̄ne ò a sɛ ò su k̄aaonne de ñ w̄ɛ siale.
 22 Dikiri, o pinne né pi ni f̄s à a de tóro. Tó à a tò, de pi ni game.
 23 Akũ n piwɛɛ, tó ódi su kũ ó dakũna pioro, óni w̄ɛ sik̄lɛro.
 24 Kũ o ta ó de kīnaa, o n yā òne.
 25 Akũ ò de p̄i pi ò era ò gé p̄oblewɛ lú fiti d̄o.
 26 O pi, tó adi kɛ ó dakũna kú kũoo baasiro, óni f̄s ò géro, zaakũ tó à kú kũooro, óni w̄ɛ sik̄lɛro.
 27 Akũ ó de piwɛɛ, ó d̄s kũ a nanɔ̄ né ì mèn pla.
 28 Kũ a do bò a bea, adi a e doroo ari gb̄ara. À pi n̄b̄o p̄ās̄i mé à a sò.
 29 À pi tó o né bire siawa, akũ yā vāni a lè, lákũ a z̄i kũ nà, óni tó à tá miran kũ p̄osiraome.
 30 Tera sà, tó ma ta ma de kīnaa, akũ a né pi kú kũooro, ani game, zaakũ a p̄ó kúame.
 31 Tó ó de dí né pi e ó t̄ero, ani tá miran a z̄ikũnaa gũn kũ p̄osiraome.
 32 Ma a z̄ida kp̄a ma dea né p̄i ḡɛne ùmɛ, ma pi tó mádi sune k̄aaoro, mani ḡs a taaride ũ ari ma w̄ɛndi lén.
 33 Dikiri, n yā nna! Ñ tó mà ḡs n zò̄ ù né p̄i ḡɛne ũ de à tá kũ a v̄ininɔ̄.
 34 Tó adi kɛ kũ né pioro, mani f̄s mà tá ma de kīnaaro. Ñsun tó mà yā vāni kũ ani ma de le ero.

45

Yusufu z̄ida babana a v̄ininɔ̄ne

- 1 Yusufu dí f̄s à a z̄ida kũ a iba kũ ò kú gwenɔ̄ arɛ doroo, akũ à p̄ut̄a à pi: Ákɔ̄nɔ̄ kũ á kú lanɔ̄, à b̄ote á p̄inki! Kũ gb̄ɛke kú gwe doroo, akũ à a z̄ida bàba a v̄ininɔ̄ne sà.
 2 Àten s̄o d̄o gb̄anagb̄ana ari Misilanɔ̄ mà, akũ Firi'auna bedenɔ̄ a baaruu mà.
 3 Akũ à pi a gb̄e p̄inɔ̄ne: Yusufumɛ ma ũ. Ma de kun ari tera yá? Akũ sw̄ɛɛ k̄ɛ́ngu, odi f̄s ò w̄ero.
 4 Akũ Yusufu p̄inne: À namai. Kũ ò nài, akũ à pi: Makũmɛ á dakũna Yusufu kũ a yia ò sù k̄aoo Misila la ũ.
 5 Tera sà àsun tó á n̄ɛɛɛ yakaro. Àsun p̄ó f̄ɛ ma yiana yā musuro, zaakũ gb̄ɛnɔ̄ surabana yāin Luda ma z̄i á arɛ la.
 6 Nà kana b̄usun la w̄ɛ pladen dí. Oni bú baroo oni p̄ó k̄ero ari w̄ɛ s̄ooro.
 7 Luda tò ma doáɛ arɛ de ó buri bo aafia andunia gũn, mà á sura ba manamana.
 8 Adi ke ákɔ̄nɔ̄ mé a ma z̄i laro, Ludame. À ma dite Firi'auna lédammari ũ, a begwari ũ, Misila gu s̄inda p̄inki gb̄e z̄ók̄s̄ ũ.

⁹ À ke likalika à gé ó de kínaa à onε a né Yusufu pì Luda a dite Misila bùsu gbánade ù. À su ma kínaa la gòno.

¹⁰ Agò kú kúmao káni à vute Gosε bùsun kú a néno kú a daikoreno kú a sáno kú a bléno kú a zúno kú pò kú à vīno pínki.

¹¹ Mani a gwa la, zaakū nà nigò kun ari wε sòoro dome. Tó lenlo, àkū kú a bedeno kú pò kú à vīno nì kakate pínki.

¹² Àkòno kú Biliaminuo, a è kú wéno kú makú Yusufu makú mé maten yá oáre.

¹³ À bèere kú má vī Misila la yá o ma dene kú pò kú a èo pínki. À gé à su káao la likalika.

¹⁴ À vī à lòko a dakúna Biliaminu wakaaa à sò dò, akú Biliaminu mléa à sò dò se.

¹⁵ Akú à lé pèpe a vīninò a n pínki kú sòdòo. Abire gbera a vīninò yá ò káao.

¹⁶ Kú Yusufu vīninò suna baaruu kà Firi'auna bea, à kène nna kú a ibano.

¹⁷ Akú à pì Yusufune: N ò n vīninòne ò n aso yī n zaakinòne ò fute ò gé Kanaa,

¹⁸ ò n de sé kú n bedeno ò su kúwo ma kínaa la. Mani Misila bùsu gu mana kpárima ògò nna ma.

¹⁹ N onne do ò Misila zùgono sé n é fitino kú n ngbèno yá, ò n de sé ò su káao.

²⁰ Osun laasun lé pò kú oni tó gwencaro, zaakū Misila gu mana ni gò n pò ùme.

²¹ Akú Isaraila né pino kè le. Yusufu zùgono kpárima lákú Firi'auna ò nà. À zé zànaa kèhne do.

²² À n gbá uta zòkòno n pínki, akú à Biliaminu gbà andurufu ogo mèn wàa do kpé basòoro kú uta zòkòno mèn sòoro.

²³ À Misila pò manano kpázá a dene zaaki aso kuri kú pòbleweo kú pòbleo zaaki aso kuri a de zé zàna ù.

²⁴ Kú à n gbàre à pì: Àsun fiti ke zénlo! Akú ò tà.

²⁵ Ò bò Misila, akú ò kà Kanaanò bùsun n de Yakubu kínaa.

²⁶ Ò pine: Yusufu kú wèndiio ari tera, àkúme Misila bùsu gbε zòkò ù. Akú Yakubu kè sàii, adì síro.

²⁷ Akú ò yá kú Yusufu òhne òne pínki. Kú Isaraila zùgo kú Yusufu gbàre à a séno è, akú a laasun kè do sà,

²⁸ akú à pì: Adikína mò! Ma né Yusufu kú kú wèndiio ari tera. Mani gé mà wé siale de má kpé mà ga.

46

Yakubu tana Misila kú a néno

¹ Isaraila dà zén kú pò kú a vīno pínki. Kú à kà Beseba, à sa ò a de Isaaku Ludaa.

² Akú Luda bò à súa wégupu'ena a gūn gwáani à pì: Yakubu! Yakubu! À wèa à pì: Makú dí!

³ Akú à pì: Makúme Luda ù n de Luda. Nsun Misila gena damu kero, zaakú gwen mani n buri karan manamana.

⁴ Mani gé kúnwo Misila mà era mà su kú n burino. Yusufu gbádan ìni gan.

⁵ Akú Yakubu fùte Beseba. A néno a dà zùgo kú Firi'auna gbàre ò a séono gūn kú n néno kú n nanòno.

⁶ Ò n pòkàdeno kú aruzeke kú ò lè Kanaanò bùsunno sète ò tàò Misila.

⁷ Yakubu tà gwe kú a négōgbēno kú a néngbēno kú a daikoreno n pínki.

⁸ Isaraila kú ò tà Misilano tónon dí, Yakubu kú a burino:

Yakubu daudu Rubeni.

⁹ Rubeni négōgbēno Anòku, Palu, Ezeronu kú Kaamio.

¹⁰ Simeo négōgbēno Yemueli, Yami, Oada, Yakí, Zoa kú Sauluo kú à a i kú Kanaa nōgbēo.

¹¹ Levi négōgbēno Gesomu, Koa kú Merario.

¹² Yuda négōgbēno Ee, Ona, Sela, Perezí kú Zerao, ama Ee kú Onao gà Kanaame. Perezí négōgbēno Ezeronu kú Amuluo.

¹³ Isaka négōgbēno Tola, Pua, Yasubu kú Simirònuo.

¹⁴ Zebuluni négōgbēno Seredi, Eloni kú Yalelio.

¹⁵ Néngōgbē kú Lea n i kú Yakubuo Mesopotamianon gwe. Àkú mé à a néngōgbē Dina i do. N buri pino n pínki gbēnon baraakuri awε'aakōme.

¹⁶ Gada négōgbēno Zefó, Agi, Suni, Ezebó, Eri, Arodi kú Arelío.

¹⁷ Asa négōgbēno Imina, Isiva, Isivi, Beria kú n dàre Serao. Beria négōgbēno Eberu kú Malakielío.

¹⁸ Labá mé à Zilipa kpà Leaa. Buri kú Zilipa kè kú Yakubuon gwe. Ò gbēnon gēro awεedome.

¹⁹ Yakubu nanò Rahila négōgbēno Yusufu kú Biliaminuo.

- ²⁰ Yusufu Manase kù Eflaimuo ì Misila kù a nanɔ Asena, Ελιϋϋολι sa'ori Potifera néo.
²¹ Biliaminu négɔgbɛnɔ Bela, Βεκε, Asabeli, Gera, Naama, Ehi, Rosu, Mupimu, Upimu kù Adao.
²² Buri kù Rahila kè kù Yakubuonɔn gwe. Ò gbɛnɔn gɛro donsarime.
²³ Dã négɔgbɛ Usimu.
²⁴ Nafatali négɔgbɛnɔ Yazieli, Guni, Yeze kù Silemuɔ.
²⁵ Labá mé à Bila kpá Rahilaa. Buri kù Bila kè kù Yakubuonɔn gwe. Ò gbɛnɔn supplame.
²⁶ Yakubu buri kù ò tà kùñwo Misilanɔn gwe. Ò gbɛnɔn baaakɔ awɛɛsuddome a né nɔnɔ baasi.
²⁷ Kù Yusufu né ì Misila gbɛnɔn pla, akù Yakubu buri kù ò tà gwenɔ kè gbɛnɔn baaakɔ akuri.
²⁸ Yakubu Yuda zì à donɛ arɛ Yusufu kinaa de à Gosɛ bùsu zé mɔne. Kù ò kà gwe,
²⁹ akù Yusufu gè a sɔgon à gɛɛ da a dele gwe. Kù à a lè, à mlèa à ɔɔ dɔ à gi kè.
³⁰ Akù Isaraila pi Yusufune: Lákù ma wé sinle na ma è ñ kù wèndiio, ga ni fɔ à ma sé sà.
³¹ Yusufu pi a vɛninɔne kù a de bedenɔ: Mani gé mà o Firi'aunane ma vɛninɔ kù ma de bede kù ò kù Kanaanɔ bùsunɔ sù ma kinaa.
³² Mani onɛ kù sádàrinɔme á ú, á pókàdenɔ vɛ, akù a su kù á sánɔ kù á blèno kù á zùnɔ kù pɔ kù á vɛnɔ pínki.
³³ Tó Firi'auna á sísi, akù à á lá bó zɛn adì ke,
³⁴ à onɛ à pi á pókàdedenɔ ù zaa á kefɛnnakegɔɔa ari kù a gbárao lán á dizinɔ bà. Tó a òne le, áni le à vute Gosɛ bùsun, zaakù Misilanɔ ò kakara kù sádàrinɔro.

47

Isarailanɔ vutena Misila

- ¹ Yusufu gɛɛ à yá ò Firi'aunane à pi: Ma vɛninɔ bò Kanaanɔ bùsun kù ñ sánɔ kù ñ blèno kù ñ zùnɔ kù pɔ kù ò vɛnɔ pínki, ò sù Gosɛ bùsun.
² Akù à a vɛninɔ sè gbɛnɔn sɔɔro à ñ mɔ Firi'aunane.
³ Firi'auna ñ lá à pi: Bó zɛn adì keɛ? Ò wèa ò pi: Ókɔnɔ n zòblerinɔ, sádàrinɔn ó ù lán ó dizinɔ bà.
⁴ Akù ò pine: O su vute bùsun la gɔɔo plame, zaakù ná kù Kanaanɔ bùsun manamana, sè kun kù ó sánɔ blero. Ókɔnɔ n zòblerinɔ, ñ ó gba zé ò vute Gosɛ bùsun.
⁵ Akù Firi'auna pi Yusufune: Lákù n de kù n vɛninɔ sù n kinaa ná,
⁶ ñ ñ kàte Misila gu manan. Ò vute Gosɛ bùsun. Tó laakaridenɔn kù ñ té, ñ ma pɔnɔ nañne ñ ɔɪ.
⁷ Akù Yusufu a de Yakubu sè à gɛɛ à mɔ Firi'aunane. Akù Yakubu sa mana òne.
⁸ Firi'auna a là à pi: N ka wènn gbaa?
⁹ À wèa à pi: Ma kunna andunia gūn wè basuddo akuriden dí. Ma wè dí ká ma dizinɔ pɔ ùro, akù à yá'ummana vɛ.
¹⁰ À sa mana ò Firi'aunane dɔ, akù à bò a kinaa.
¹¹ Yusufu a de kù a vɛninɔ kàte Misila bùsu gu manan à ñ gbá bùsu kù Rameɛ de a wéra ù lákù Firi'auna ò ná.
¹² Yusufu pɔblewe kpá a dea kù a vɛninɔ kù a de bedenɔ ñ pínki ɔn kù ɔnnwo ñ dasi lén.

Nà gbànakunaa

- ¹³ Naa kè gbàna, pɔblewe kù gukearo. Misilanɔ kù Kanaanɔ gbàna làka.
¹⁴ Òten pɔblewe lú, akù Yusufu ɔgɔ kù à kù Misila kù Kanaao si pínki à tàò Firi'auna bea.
¹⁵ Kù Misilanɔ kù Kanaanɔ ɔgɔ làka, Misilanɔ sù Yusufu kinaa ñ pínki ò pi: ɔgɔ kun dorɔ. Ñ ò gba pɔblewe. Nsun tó ò ga n wáaro.
¹⁶ Yusufu pi: Lákù ɔgɔ kunlo ná, à su kù á pókàdenɔ, mani pɔblewe kpááwa a musu.
¹⁷ Akù ò sù Yusufune kù pókàdenɔ, akù à pɔblewe kpámma sɔnɔ kù sánɔ kù blèno kù zùnɔ kù zaakinɔ musu. Wè birea à pɔblewe kpámma ñ pókàdenɔ musume.
¹⁸ Kù wè bire gète, akù ò sù a kinaa a wè làa ò pine: Dikiri, óni fɔ ò yáke utennero. ɔgɔ làka, akù ó pókàdenɔ gɔ ñ pɔ ù. Póke dí gɔ ò kpámmaro, ókɔnɔ kù ó buranɔ baasiro.
¹⁹ Nsun tó ò ga n wára kù ó buranɔro. Ñ ó lú kù ó buranɔ ñ fina bo kù pɔbleweo ò gɔ Firi'auna zònɔ ù, ókɔnɔ kù ó buranɔ. Ñ ó gba pɔblewe de òsun garo ògɔ kun, akùsɔ de ó buranɔ sún gɔ tãraga ùro.
²⁰ Akù Yusufu Misila buranɔ lù Firi'aunane pínki, zaakù Misilanɔ baadi a bura yia, kù ná ñ kù gbàna yáì, akù bùsuu gɔ Firi'auna pɔ ù.
²¹ Yusufu Misilanɔ si zònɔ ù ñ pínki zaa ñ bùsu lén la gɛna a lé dire.

²² Ama adi sa'orinɔ buranɔ lúro, zaakú Firi'auna dite àgɔ pɔblewe kpámma ɔɔɔ sɪnda pínki. Lákú ò kú kú pɔblewe kú Firi'auna di kpámmao nà, odi n buran yíaro.

²³ Akú Yusufu pi gbɛnɛ: Ma á lú kú á buranɔ sà, a gɔ Firi'auna pɔ ú. Pɔblewen dí. À gɛ á tɔ.

²⁴ Pɔkɛgɔɔ àgɔ a leu ɔɔɔrode kpá Firi'aunaa, a kpara ni gɔáre pɔwe ú kú pɔbleo. Àgɔ abire ble kú á nɛnɔ kú á bedenɔ á pínki.

²⁵ Akú ò pi: N ó sura bà. Ñ tó ò n pɔnna le dikiri, ò gɔ Firi'auna zɔnɔ ú.

²⁶ Akú Yusufu yá dite Mísila à pi, burapɔ leu ɔɔɔrode nigɔ de Firi'auna pɔ ú. Yá pi kun ari kú a gbárao. Sa'orinɔ búsú mé adi gɔ Firi'auna pɔ úro ado.

Yakubu wékena zá

²⁷ Isarailanɔn kú Gosɛ búsun zaa Mísila. Ò n zída zíte ví gwe, akú ò né í ò kàra manamana.

²⁸ Yakubu kɛ wɛ gɛro awɛɛpla Mísila, a wɛ pínkipinki basuppla awɛɛsupplame.

²⁹ Kú à kà gana, à a né Yusufu sisi, akú à pine: N yá nna! Tó ma n pɔnna lè, ò n ɔ da ma gbáda gbáru ò gbɛke kú náanio yá kemene. Ñsun ò ma ví Mísilaro.

³⁰ Tó ma ka ma dizinɔla, ò ma sé ò bo kúmao Mísila la ò ma ví ma dizi pìnɔ miran. Akú Yusufu pine: Mani yá kú n ò kenne.

³¹ Akú Yakubu pi: Ñ la damene. Kú à la dànɛ, akú Yakubu gbána lè a gòoa à donyí kè.

48

Yakubu Eflaimu kú Manaseo ditena a zída nɛnɔ ú

¹ Gɔɔɔ pla gbera ò ò Yusufune a de ten gyá ke, akú à a né gbɛnɔn planɔ Manase kú Eflaimuo sɛte à gɛe kúŋwo.

² Kú ò ò Yakubune a né Yusufu sù a gwa, à kokari kè à fùte à vùte a gádo musu.

³ À pi Yusufune: Luda Gbānasɪndapinkide bò à sùma zaa Luzu, Kanaano búsun, à arubarikaa dāmagu

⁴ à pìmene áni tó mà né í manamana, áni ma kara mà gɔ burinɔ dizi ú áni búsuu pi kpá ma burinɔa ma gbera n pɔ ú ari ɔɔɔ sɪnda pínki.

⁵ Tera sà né gbɛnɔn pla kú n í Mísila ari màgɔ su n kínaano ma pónome. Eflaimu kú Manaseo gɔ ma nɛnɔ ú lákú Rubeni kú Simeo de nà.

⁶ Né kú òni n í n gberano mé onigɔ de n pɔ ú, oni n túbi ble n vɛninɔ kínaa.

⁷ Zaakú kú maten su kú Mesopotamiao, n da Rahila gá zén Eflata kú òdi pi tera Betilhamu léi zaa Kanaano búsun, akú ma a vl zén gwe.

⁸ Akú Isaraila Yusufu nɛnɔ gwà à pi: Dínɔn gwee?

⁹ À pi à dene: Né kú Luda ma gba lanɔn gwe. Akú Isaraila pi: Ñ mó kúŋwo ma kínaa mà sa'ole kéŋne.

¹⁰ Zikúna Isaraila wé búsá àten gu e manaro, akú Yusufu nài kú nɛnɔ pìnɔ. Isaraila lé pèpèrúma à n kpá a kùla,

¹¹ akú à pi Yusufune: Mádi da yá mà wé sinle doro, akú Luda tò ma n e kú n nɛnɔ dɔ.

¹² Yusufu n gó a de gbála, akú à kùtene à a are pète.

¹³ Akú Yusufu a nɛnɔ kú n pla n pínki. À Eflaimu kú kú ɔplao Yakubu ɔɛ kpa, akú à Manase kú ɔɛ kpa Yakubu ɔpla kpa, akú à nài kú nɛnɔ pìnɔ.

¹⁴ Akú Yakubu a ɔ pàkòla à a ɔpla nà Eflaimu kú à de dakúna ú mìa, à a ɔɛ nà Manase kú à de daudu ú mìa.

¹⁵ Akú à sa'ole kè Yusufune à pi:

Luda kú ma dizinɔ Ibrahimí

kú Isaakuo táa ò káao,

Luda kú à dòmene are

ma kunnaa gún ari kú a gbárao,

¹⁶ a Malaika kú à ma bo a vānin pínki

à arubarika da né díkínanɔgu,

à tó ògɔ n sísí ma tóa,

kú ma dizinɔ Ibrahimí kú Isaakuo tóo,

à tó ògɔ kɔ manamana andunia gún.

¹⁷ Kú Yusufu è a de a ɔpla nà Eflaimu mìa, adi kene nnaro. À a de ɔ kú de à go Eflaimu mìa à na Manase pɔa

¹⁸ à pi: Lenlo Baa, gbɛ díkína mé à daudu ú. Ñ n ɔpla na a mìa.

¹⁹ Akú a de gi à pi: Má dɔ ma né, má dɔ. Àpi sɔ ani gɔ buri ú, anigɔ zɔkɔ, ama a dakúna zɔkɔ nigɔ deala, a buri nigɔ dasi.

²⁰ Zì kùá à sa'ole kèñne à pì:
Isarailanɔ ni sa mana okɔne kù á tóo
oni pi Luda tó ò ò gɔ
lán Eflaimu kù Manaseo bà.
Leme à Eflaimu dò Manasene are le.

²¹ Akù Isaraila pi Yusufune: Ma ka gana, ama Luda nigɔ kù kááo, ani era à tá kááo á dizino b̀̀sun.

²² Sekemu b̀̀su mana kù ma si Amɔrinɔa kù ma f̀̀nedao kù ma sáo, ma n gba, m̀̀kɔn kù ní de n v̀̀ninɔla.

49

Yakubu sa'olekena a nénɔne

¹ Yakubu a nénɔ sisi, akù à pì:

À kɔ kakara
mà yá kù ani á le ziakezi oáre.

² À kɔ kakara ma nénɔ à sá kpá,
à á de Isaraila yá ma.

³ Rubeni ma daudu ma gbána,
ma kana gɔ léi né káaku,
n bèere deñla kù n gbánao.

⁴ N pásì lán ísɔ bà,
ama ñnigɔ deñlaro,
zaakù n didi n de gádoá,
n wute kù ma nɔnɔ dokeo.

⁵ Simɔn kù Levio mé ò kɔ gbɛnɔ ù,
ò pásì kù f̀̀nedao.

⁶ Ma lé kù ní kakaranaa g̀̀nlo,
ma baka kù ní yággɔnaa g̀̀nlo,
zaakù ò gbɛnɔ dède pɔfɛ g̀̀n,
ò zù gbátinɔ z̀̀zɔ lákù ò yei ná.

⁷ Luda láari boñma ní pɔfɛ z̀̀kɔ yáí,
à lé kèñne ní pásìke yáí.

Mani ní kèkɔa Yakubu burinɔ té,
mani ní burinɔ fákɔa Isarailanɔ g̀̀n.

⁸ Yuda, n gbɛnɔ ni n tó kpá.

Ñni n ibereɔnɔ kù ní wakaaa,
n de nénɔ ni kùtenne.

⁹ Yuda de lán músu bà,
ma né pii di su kù tofekao
àdi gáte àdi wúte a tòn.

Dí mé ani f̀̀s à a futɛ?

¹⁰ Kpata ni go Yudalaro,
a burinɔ mé onigɔ gò kùna
ari Silo gé su,

buri sinda píki ni mì natene.

¹¹ Ani a zaaki dɔ geepi líá,
ani a zaakine yí geepi lí manaa.
Sèwè nigɔ dime

ani a p̀̀kasanɔ pípio,
ani a uta pípi kù geepi'io.

¹² Sèwè ní a wé t̀̀ra kù,
v̀̀i ni a saka pura kù.

¹³ Zebuluní nigɔ kù ísira sare,
a b̀̀su nigɔ de gó'itenɔ b̀̀adɔki ù.
A b̀̀su lé ni ze Sidɔ.

¹⁴ Isaka de lán zaaki gbána
kù à wutena aso m̀̀n pla dagura bà.

¹⁵ Tó a burinɔ è ní kámmaboki mana,
akùsɔ ní b̀̀su pi vutena nna,
oni nate asosenaane ò z̀̀zɔ ke.

16 Dã ni a gbẽno bo yãn
Isaraila burinɔ doke ũ.

17 Dã nigɔ de lán mlè kũ à kú zé sare bà,
lán pitiko kũ à kú zéwewe gũn bà.

Àdi sɔ lé a gbáa,
de gbẽ kũ à di a musu léte a kpédangara.

18 Dikiri, madì wé dɔ n surabanaai.

19 Gada sɔ, zìkarinɔ ni siŋgu,
ama oni léte n kpèdenɔa.

20 Asa pòblewe nigɔ nìsi vī,
pòble kũ a blena nna kínanɔnen ani kpá.

21 Nafatali de lán gbètè lí
kũ àdi gà mananɔ bo bà.

22 Yusufu de lán lí né'iri
kũ à kú ísboki sare bà,
a gãno dì poro à da gbìla.

23 Kàzurinɔ ni ibere séo,
ò péa kũ kàao.

24 Anigɔ a sá kũna yīgānaa sari
Yakubu Luda gbānade gāi,

a ɔ gbāna nigɔ wāna
Isarailanɔ Gbèsi kũ àdi done are yāi.

25 N de Luda pì ni kpányī,
Gbānasīndapinkide pì ni arubarika dangu

kũ legū'i kũ àdi bo musuo,
kũ arubarika kũ à katena zíte gbáruo,
de n nɔnɔ kũ n pónɔ gɔ de nérandenɔ ũ.

26 Sa'ole kũ n de kènne
de ma dizinɔ pòla,
à zókɔ de kpi zínola.

Luda tó arubarika dínɔ gɔ Yusufu mīia,
gbẽ kũ ò dìte adona a gbẽno té musu.

27 Biliaminu de lán lewanna pásì bà,
àdi léte gbẽnoa kɔnkɔ,

àdi n pónɔ kpàate ɔkòsi.

28 Isaraila buri mèn kuri awèeplanɔn gwe n pinki. Sa'ole kũ n de kèñnen gwe baadi kũ a pòo.

Yakubu gana kũ a vīnaao

29 Akũ à piñne: Tó ma andunia tò, à ma vī ma dizinɔ gbèwewe kũ à kú Iti buri Eflɔnu bura gũn.

30 Gbèwewe pì kú Makpelame, Mamare ifáboki kpa Kanaanɔ bùsun, bura kũ Ibrahim lù Iti buri Eflɔnu gèviki ũ.

31 Gwen ò Ibrahim kũ a nanɔ Sarao vīn. Gwen ò Isaaku kũ a nanɔ Rebekao vīn. Gwen ma Lea vīn.

32 Ò bura pì kũ a gbèweweeo lù Itinɔame.

33 Kũ Yakubu lé dìte a nénne à làka, à èra à wùte, akũ à gà.

50

1 Yusufu kùsi a dea à sɔ dɔ a musu à lé pèpea.

2 Akũ à ò a zíkèri ezedenɔne ò eze kũ àdi tó gè vāro máma a de gèea. Akũ ò màma Isaraila gèea

3 ari gɔɔɔ bupla de àsun yagi kero yāi, zaakũ len Misilanɔ dì ke le, akũ ò a gè sɔ dɔ gɔɔɔ baaakɔ akuri.

4 Kũ ò a gè sɔ dɔ ò làka, Yusufu pì Firi'auna ɔndenɔne: Á yā nna! Tó ma á pɔnna lè, à omene Firi'aunne à pi:

5 Kũ ma de ten ga, à tò ma la dàne à pì mà a vī mira kũ à kèke a zīda pò ũ Kanaanɔ bùsun. N̄ ma gba zé mà gé mà a de vī sà, manì era mà su.

6 Akũ Firi'auna piñne: N̄ gé n̄ n de vī, zaakũ à tò n la dàare.

7 Kũ Yusufu ten gé a de vī, Firi'auna ibanɔ kũ a be gbè zókɔnɔ kũ Misila bùsu gbānadenɔ gèe kàao n̄ pinki.

⁸ Yusufu bedenɔ kũ a v̄ninɔ kũ a de bedenɔ ḡe k̄áo n̄ pínki dɔ. N̄ né f̄itinɔ kũ n̄ s̄ánɔ kũ n̄ bl̄enɔ kũ n̄ z̄unɔ mé ò ḡò Gos̄e b̄usun òt̄ēne.

⁹ S̄ogonɔ kũ s̄òdenɔ ḡe k̄áo dɔ. Gb̄e kũ ò ḡe zene p̄inon dasi manamana.

¹⁰ Kũ ò k̄à Atada p̄w̄egb̄ek̄ia Yoda bara, gwen ò wiki gb̄ána l̄en ari, ò ḡe ɔ d̄ò manamana, akũ Yusufu a de w̄enda k̄e ari ḡɔɔ suppla.

¹¹ Kũ Kanaano b̄usudenɔ è l̄ákũ òten ḡe ke n̄a Atada p̄w̄egb̄ek̄ia, akũ ò p̄i: Misilanɔ ḡekena z̄k̄s̄n d̄i. Abire ȳái ò t̄ó kp̄à Yoda bara gu piine Abeli Misila.

¹² Len Yakubu n̄énɔ k̄e le l̄ákũ à ònne n̄a.

¹³ Ó a ḡe s̄è ò ḡe Kanaano b̄usun, akũ ò a v̄i Makp̄ela bura gb̄ewee kũ Ibrah̄i l̄u Iti buri Efn̄ua mira ũ ḡun Mamare if̄aboki kpa.

¹⁴ Kũ Yusufu a de v̄i à l̄àka, à èra à tà Misila kũ a v̄ninɔ kũ gb̄e kũ ò ḡe zene a de ḡe v̄inɔ n̄ pínki.

Yusufu náanikpana a v̄ninɔa

¹⁵ Kũ Yusufu v̄ninɔ è n̄ de gà, akũ ò p̄i: Tó Yusufu ib̄ere s̄è k̄úoo, akũ à ye à a v̄áni kũ ò k̄ène pínki fina bowere s̄5 bí?

¹⁶ Akũ ò légb̄az̄à k̄ène ò p̄i: De n de kp̄é à ga à p̄i

¹⁷ ò onne ò ó taari kũ ó durunnao k̄ewá, zaakũ a v̄anin o k̄enne. N ȳá nna! N̄ ó taarinɔ k̄ewá. N de Luda z̄òblerinɔme ó ũ. Kũ ò ȳá p̄i ò Yusufune, akũ à ɔ d̄ò.

¹⁸ Akũ a v̄ninɔ s̄u a k̄inaa ò k̄ute a are ò p̄i: N z̄ónme ó ũ.

¹⁹ Akũ Yusufu piine: Àsun v̄ina kero. Ludame ma ũ ȳá?

²⁰ Á ye à a v̄áni kemene ȳá, akũ Luda lite a mana ũ, de à le à gb̄enɔ sura ba dasi l̄án àten ke n̄a tera.

²¹ Àsun v̄ina kero. Mani á gwa kũ á n̄énɔ. Akũ à náani kp̄ám̄ma à n̄ laakar̄ii kp̄àte.

Yusufu ganaa

²² Yusufu kũ Misila kũ a de bedenɔ ari à k̄à w̄è bas̄ɔro akuri.

²³ Á w̄é s̄i Eflaimu s̄ákp̄enɔle, akũ à w̄é s̄i Manase né Maki n̄énɔle dɔ.

²⁴ Akũ Yusufu p̄i a gb̄enɔne: Ma ka gana. Luda mé ani su kp̄áái à bo k̄ááo b̄usu d̄in à gé k̄ááo b̄usu kũ à a lé s̄è Ibrah̄ine kũ Isaakuo kũ Yakubuo ḡun.

²⁵ Akũ Yusufu tò Isarailanɔ la dàare à p̄i: Ḡɔɔ kũ Luda ni su kp̄áái, à ma w̄ánɔ s̄éte à boo gu d̄in.

²⁶ Yusufu w̄è bas̄ɔro akuriden à gà. Akũ ò eze kũ àdi tó ḡe v̄áro màma a ḡeà ò dà àkpatii ḡun Misila.

BONAA

Musa takada plade

Musa kunna Misila 1:1-11:10

Luda bona kù Isarailano Misila 12:1-15:21

Isarailano kurena gbàrannan 15:22-18:27

Luda baka kunna kù Isarailano 19:1-20:26, 23:1-24:18

Bizakuta yá 31:1-18

Isarailano Luda baka kunna kùwo yāghboronaa 32:1-34:35

Bizakutadonaa 40:1-38

Waridona Isarailano Misila

¹ Isaraila né kù ò tà Misila kù ní de Yakubuo, baadi kù a be gbēno tón dí:

² Rubeni, Simeo, Levi, Yuda,

³ Isaka, Zebuluní, Biliaminu,

⁴ Dā, Nafatali, Gada kù Asao.

⁵ Yakubu buri pino ní pínki gbēnon baaakō akurime. Yusufu sō a gínake à kù Misila kò.

⁶ Akù Yusufu gà kù a vñino kù gbē kù ò kun a gōrono ní pínki.

⁷ Isarailano né ì ò kè dasi ò kàra ò dasi kù manamana, ò dà bùsuu pila pínki.

⁸ Kína dufu kù à Yusufu dōro kpata blè Misila,

⁹ akù à pi a gbēno: À Isarailano gwa, ò dasi kù ò dàòla.

¹⁰ Ò gé ò òndō kéfne de òsun kararo yāi. Tó zli fùte, ò na ó iberenā ò zli ká kùoo ò bote ó būsun.

¹¹ Akù ò gbēno ditéfne ní dikirino ù ò wé tāmima kù zī gbāna kenaao. Leme ò Pitomu kù Rameseo kàte Firi'aunane a pòblekatekiano ù le.

¹² Ama lán òten wari dōfma nà, leme òdigō kara le òten dagula, akù swèè kè Misilano gu ní yā musu.

¹³ Akù ò ní dá zòzì pásin

¹⁴ ò ní pò yāka ò ē zī gbāna dàfne kù kúnkubonaa kù bura zī sīnda pínki. Ò zī pino dàfne pínki pásipási.

¹⁵ Akù Misilano kína Eberu néseterino sisi, a do tón Sifira, a do Pua.

¹⁶ À piñne: Tó áni né ì Eberu nōgbēno tera sa, tó gōgbēme, à a de. Tó nōgbēme sō, à a tó.

¹⁷ Nōgbē pino Luda vīna vī, odi yā kù à òfne kero, òten nēgōgbēno tó.

¹⁸ Akù kína pi ní sisi à ní lá à pi: À kè dera a kè le a nēgōgbēno tóo?

¹⁹ Ò wèa ò pi: Eberu nōgbēno de lán Misila nōgbēno bàro, ò wāna òdi né ì ari ògō ká.

²⁰ Leme Isarailano ten kara le òten dasi kù. Akù Luda yā mana kè néseterii pino

²¹ à ní gbá nēno, kù ò a vīna vī yāi.

²² Akù Firi'auna yā dite a gbēno ní pínki à pi: À Eberu nēgōgbē kù ò ní òno ká Nili ín ní pínki, ama à nēnōgbēno tó.

2

Musa inaa

¹ Levi buri gōgbē Levi buri nōgbē sè.

² Nō pii nōo si à né ì gōgbē ù. Kù à è né pi mana, akù à a ùte mō aakō.

³ Kù adi fō à a ùte doró, à kepu tánko sè à òdaa lèa de í sún gē a gūnlo yāi. Akù à né pii dàn à gèè à dite Nili í léa kanda gūn.

⁴ Né pi dàre ze zà dire, àten gwa yā kù ani a le.

⁵ Akù Firi'auna nēnōgbē gèè zú o swai, a gbēno ten kure swa pi léa. À tánko è ditena kandan, akù à a zònpare zli à gèè à a sè.

⁶ Kù à wèè, à è né mé à dan, àten sō do. À kène wènda à pi: Eberu nēgōgbēme.

⁷ Akù né pi dàre sù à pi Firi'auna né piñne: Ní ye mà gé mà Eberu nōgbē sísinne àgō yō kpánne né pían yá?

⁸ À wèa à pi: Ní gé! Akù nēnōgbē pii gèè à né pi da sisi.

⁹ Firi'auna nēnōgbē pii piñne: Ní né pi sé n tá káao ògō a gwamene, manigō fina bonne. Akù à né pii sè à tà káao, àteni a gwa.

¹⁰ Kù né pi zōkō kù, à a sè à gèè káao Firi'auna nēnōgbē piñne, akù à a si a né ù. À tó kpàne Musa, zaakù à pi, a a bò í gümme.

Musa bàa lé à tana Midià b̀usun

¹¹ Zikea kù Musa z̀sk̀ kù, à g̀e a buri Eberuǹ gwa, akù à z̀i gb̀ana kù òten ke è. À è Misila gb̀e teni a buri dake gb̀e.

¹² Kù à gu gẁagwa, adi gb̀eke ero, akù à Misila gb̀e pii d̀e à a ùte b̀usu'atèn.

¹³ Kù gu d̀s, à bò à Eberuǹ è gb̀eǹn pla, òten fiti ke. Akù à gb̀e kù a ỳa nnaro là à pi: B̀oỳai nten n gb̀endo gb̀e?

¹⁴ À ẁe à pi: Dí mé à n dite k̀ina ỳag̀g̀ori ùwerek̀e? Ǹ ye n ma de l̀akù n Misila gb̀e d̀e ǹan ỳa? Akù v̀ina Musa kù à pi: Ò ỳa kù ma k̀e d̀s fá!

¹⁵ Kù Firi'auna ỳa pii mà, àten wete à Musa de, akù à bàa l̀ene à tà Midià b̀usun, akù à v̀ute b̀g̀ẁ sare gwe.

¹⁶ Midià sa'ori kun à ǹeǹgb̀eǹ v̀i gb̀eǹn suppla, akù ò sù ò í t̀ò ò k̀a p̀ok̀adeǹ gó ímikin ǹ de p̀ok̀adeǹne.

¹⁷ Kù s̀ad̀ari keǹ sù òten p̀ér̀ma, akù Musa f̀ute à ỳa si k̀ùnwo, akù à í kp̀àne ǹ p̀ok̀adeǹa.

¹⁸ Kù ò tà ǹ de Rueli k̀ina, à ǹ lá à pi: À k̀e dera a su k̀aaku le gb̀araa?

¹⁹ Ò ẁe à pi: Misila g̀gb̀e ke mé à ó sí s̀ad̀ariǹa. Àkù mé se à í t̀ò à kp̀awere ó p̀ok̀adeǹa.

²⁰ Akù à ǹ lá à pi: Ade pi kù máa? B̀ó ỳa mé à tò a g̀gb̀e pii tò gwee? À a sísi à su à p̀s ble k̀uoo.

²¹ Musa sù, akù à ẁe à v̀ute kù g̀gb̀e pii, akù g̀gb̀e pi a ǹeǹgb̀e Zipora kp̀aa ǹo ù.

²² Akù Zipora né ì g̀gb̀e ù, akù Musa t̀ kp̀ane Gesomu, à pi: Buri z̀t̀on ma ù gb̀e p̀andeǹ b̀usun la.

²³ Kù à gii k̀e, akù Misilano k̀ina gà. Isarailaǹ teni nda z̀z̀i kù òten ke ỳai, òten wiki lé, akù ǹ wiki pii k̀a Luda k̀ina.

²⁴ À ǹ ndanaa mà, a bàka kù à kù kù Ibrahim̀o kù Isaakuo kù Yakubuo dí saaguro.

²⁵ Luda Isarailaǹ gẁa, akù ò k̀ene ẁenda.

3

Luda Musa sisinaa

¹ Musa teni a anzure Midià b̀usu sa'ori p̀ok̀adeǹo dà à v̀i gb̀arannala ari à k̀a kpi kù òdi pi Orebu k̀ina.

² Akù Dikiri Malaikaa bò à sùa t̀evuraa g̀un tariankp̀an. Musa tariankp̀a pii gẁa à è t̀e k̀ua, ama àten t̀e k̀uro.

³ Akù à pi: Mani gé mà daboỳa pi gwa de mà d̀s p̀s kù à tò tariankp̀a pi ten t̀e k̀uro.

⁴ Kù Dikiri è à sù gwa, akù à lé z̀ui zaa tariankp̀a pii g̀un à pi: Musa! Musa! Akù à ẁe à pi: Makù di!

⁵ Luda pine: Ǹsun nairo. Ǹ n kyate bobo, zaakù gu kù ǹ zen kun adoname.

⁶ Akù à pi: Makùme n dizino Ibrahim̀ kù Isaakuo kù Yakubuo Luda ù. Akù Musa p̀s kù a ẁe, kù à ẁe kena pla kù Ludao v̀ina v̀i ỳai.

⁷ Akù Dikiri pi: Ma ỳa'ummana kù ma gb̀eǹ ten ke Misila è, ma wiki kù ǹ ẁet̀ammariǹ tò òten lé mà. Má ǹ ẁaẁakenaa d̀s.

⁸ Ma kipa mà ǹ sí Misilaǹa mà ǹ b̀ote b̀usuu pin mà gé k̀ùnwo b̀usu mana ỳaasan, gu kù v̀i kù z̀'io din, b̀usu kù Kanaaǹn kun kù Itiǹo kù Am̀riǹo kù Periziǹo kù Iviǹo kù Yebusiǹo.

⁹ Isarailaǹo wikilena k̀a ma k̀inaa tera s̀a, ma wari kù Misilano ten d̀nma è.

¹⁰ Ǹ gé tera s̀a, ma ǹ z̀i Firi'aunaame de ǹ ma gb̀e Isarailaǹo b̀ote Misila.

¹¹ Akù Musa pi Ludane: Dín ma ù kù mani gé Firi'auna k̀inaa mà Isarailaǹo b̀ote Misilai?

¹² Luda pine: Manig̀ kù k̀unwo. Z̀ina kù ma ǹ z̀i s̀eadaan dí. Tó ǹ ǹ b̀ote Misila, áni donỳi kemene kpi dí p̀tea.

¹³ Akù Musa pi Ludane: Tó ma g̀e ma ò Isarailaǹone ma pi, ǹ dizino Luda mé à ma z̀ímma, tò ò ma la ǹ t̀ó sí bi? Mani piñe deramee?

¹⁴ Luda ẁe à pi: Makùme gb̀e kù má de a ù ù. Ǹ onne makù mé ma ǹ z̀ímma.

¹⁵ Luda pine d̀o: Ǹ o Isarailaǹone makù Dikiri ǹ dizino Ibrahim̀ kù Isaakuo kù Yakubuo Luda mé à ǹ z̀ímma. Ma t̀on gwe g̀ẁ s̀inda p̀inki. Àg̀s ma sísi le ari á buria.

¹⁶ Ǹ gé ǹ Isaraila gb̀e z̀k̀oǹo kakara ǹ onne makù Dikiri ǹ dizino Ibrahim̀ kù Isaakuo kù Yakubuo Luda mé à bò à sùmma. Ǹ onne mateni ǹ e ma ỳa kù òten k̀eíne Misila è.

¹⁷ Mani ǹ b̀ote Misila gu kù òten ẁe t̀aríma pin, mani gé k̀ùnwo b̀usu kù Kanaaǹn kun kù Itiǹo kù Am̀riǹo kù Periziǹo kù Iviǹo kù Yebusiǹo, gu kù v̀i kù z̀'io din.

¹⁸ Oni ǹ ỳa ma. M̀ok̀oǹ kù Isaraila gb̀e z̀k̀oǹo à gé à Misila k̀ina le à onne makù Dikiri Eberuǹo Luda ma bo ma suáwa, ma pi à á gba zé à gé g̀ẁo aak̀s ke gb̀arannan de à sa o makù Dikiri á Ludaa.

¹⁹ Má d̀s kù Misila k̀ina ni ẁe à géro, tò adi ke ma a dà tilasiro.

- ²⁰ Mani ɔ tɔ Misilanɔ, mani daboyã ɔ ke mà wé tãómma, gbasà à á gbarɛ.
²¹ Mani tó Misilanɔ à wé gwa, de tó àtɛn tá, áni tá ɔkoriro.
²² Á nɔgbɛ sɪnda pínki andurufu ke wuru nɔmanablebɔnɔ kú pɔkasánɔ gbeka a Misila nɔgbɛ dakea kú n nɔgbɛ kú ò kú a bɛanɔ, à da á nɛgɔgbɛnɔne kú á nɛnɔgbɛnɔ. Lɛn áni Misilanɔ pɔnɔ sɪmma le manamana.

4

Luda Musa gbana daboyãkɛna zé

- ¹ Musa wèa à pì: Tó odi ma náani kero, akú odi ma yá maro, tó ò pì mɔkɔn mé n bo n sumaro sɔ bi?
² Akú Dikiri a là à pì: Bón n kúna gwee? Á wèa à pì: Gòome.
³ Dikiri pìne: Ñ gòò pì pàte zíte. Kú à pàte, akú à lì mlè ù, akú Musa a zida gà gwe.
⁴ Dikiri pìne: Ñ ɔ bo ñ a kú a vlāa. Kú à kú, akú à èra à lì gò ù a ɔī.
⁵ Dikiri pìne: Lɛn ñni ke le, de ò sí kú makú Dikiri n dizinɔ Ibrahim kú Isaakuo kú Yakubuo Luda mé à bò à sùmma.
⁶ Dikiri èra à pìne do: Ñ n ɔ sɔtɔ n utan. Akú à sɔtɔn. Kú à bò, à è a ɔ lì kusu ù, à kè púu lán buu bà.
⁷ Dikiri pìne: Ñ era ñ n ɔ sɔtɔ n utan. Á èra à sɔtɔn. Kú à bò, à è à kè a gbɛn.
⁸ Dikiri pìne: Tó odi n náani ke ò sèeda káaku sɪro, ò kpekpe pɔ sí.
⁹ Tó odi sèeda pla pɪnɔ sí ò n yá mà sɪro, ñ Nili í tɔ ñ kóte zíte, ani lì aru ù.
¹⁰ Akú Musa pìne: N yá nna Dikiri! Zaa zì yá'onaa araga kúmaoro. Bee zaa gɔɔ kú n yá òmɛne, ma lé tikisime.
¹¹ Akú Dikiri pìne: Dí mé à lé dɔ bisásirineɛ? Dí mé àdi a néne nate ke àdi a sáto kúu? Dí mé àdi tó à gu e ke àdi a vɪna kúu? Makú Dikiri, makúroo?
¹² Ñ gé! Mani kpányí kú yá'onaao, mani yá kú ñni o danne.
¹³ Akú à pì: N yá nna Dikiri! N yá nna! Ñ gbɛ pànde zì.
¹⁴ Akú Dikiri pɔ fɛ kú Musao à pì: N vɪni Haruna Levi buri kunloo? Má dɔ kú yá'ona zì'ù káaoro. Àtɛn su danle. Tó á wé kè pla, a pɔ ni ke nna.
¹⁵ Ñ yá o káao ñ yá kú ani o dane. Makú, manigɔ kpáí kú yá'onaao, manigɔ yá kú áni ke daáre.
¹⁶ Ani yá o gbɛnɔne n gɛne ù, anigɔ de n légbekpari ù, ñigɔ dene lán Luda bà.
¹⁷ Ñ gò dí sé ñgɔ kúna ñ sèedano keo.

Musa ɛrana Misila

- ¹⁸ Musa tà a anzure Yetoro kɪnaa à pìne: Ñ ma gba zé mà tá ma gbɛnɔ kɪnaa Misila, mà e tó ò kpé kú kú wɛndiio ari tera. Yetoro pìne: Ñ kipa aafia.
¹⁹ Á sù à lè Dikiri ò Musane Midiã búsun à pì: Ñ fute ñ tá Misila, zaakú gbɛ kú òteni n wete ò n de yãnɔ gaga n pínki.
²⁰ Akú Musa a nana sè kú a nɛgɔgbɛnɔ à ñ dí zaakia, à èra àtɛn tá Misila à Luda gòò pì kúna.
²¹ Akú Dikiri pìne: Tó n ka Misila, ñ daboyã kú ma a gbána kpàmmannɔ ke Firi'auna are pínki. Ama maní a kùgbána kú, ani gí gbɛnɔ gbarɛi.
²² Ñ one makú Dikiri ma pì, Isaraila burime ma daudu ù,
²³ akú ma pìne à ma daudu gbarɛ à gé donyí kemene. Lákú à gí a gbarɛi nà, mani a daudu de sà.
²⁴ Zé gún Musa ten i gukea, akú Dikiri a lè gwe à ye à a de.
²⁵ Akú Zipora gbè fene sè à a né tɔɔ zɔo à a gyoɔɔ nà Musa gbáa à pì: Yápurame, ñ demene gɔ arude ù.
²⁶ Tɔzɔna bire yáin à pìne gɔ arude. Akú Dikiri Musa tò.
²⁷ Dikiri pì Harunane: Ñ gé da Musale gbáranann. Akú à gɛ à a lè Luda kpi kɪnaa, à lé pèa.
²⁸ Musa yá kú Dikiri a zì à o bàba Harunane kú sèeda kú à pìne à kɛnɔ.
²⁹ Akú Musa kú Harunao tà Misila ò Isaraila gbɛ zɔkɔnɔ kàkara.
³⁰ Haruna yá kú Dikiri ò Musane bàbañne n pínki, akú Musa daboyã pɪnɔ kè Isarailann wára.
³¹ Ò yá pìi sɪ. Kú ò mà Dikiri mé à sù n gwa à ñ yá'ummanaa è, akú ò kùte ò donyí kɛne.

5

Musa kú Harunao gena Firi'auna are

- ¹ Abire gbera Musa kú Harunao gɛ ò Firi'auna lè ò pìne: Yá kú Dikiri Isarailann Luda òon dí. Á pì ñ a gbɛnɔ gbarɛ ò gé dikpe keare gbáranann.

² Firi'auna wèmmà à pì: Díme Dikiri ù kù mà a yá ma mà Isarailanɔ gbareε? Má Dikiri d̄s̄ro. Mani Isarailanɔ gbareero.

³ Akù ò pine: Eberunɔ Luda bò à sùwá. Ñ ó gba zé ò gé ò gɔɔ aak̄ ke gbáranan ò sa o Dikiri ó Luda p̄ia, de àsun gyá káwáiro kes̄ z̄i.

⁴ Akù Misila kína p̄i pì Musane kù Harunao: À kè dera a tò gb̄enɔ laakarɔ ten go ñ z̄iaa? À era á z̄ia.

⁵ Akù à era à pì: Kù gb̄enɔ dasi kù sà, akù á ye ò kámma bo kù ñ z̄io yá?

⁶ Z̄i b̄irea Firi'auna yá dite Isaraila wétámmarinɔne kù ñ don'aredenɔ à pì:

⁷ Àsun s̄eburu kpám̄ma ò kúnku keo lákù adì ke nà yá dorɔ. Ò gé ò ñ p̄o k̄é ñ z̄ida.

⁸ Ama ò kúnku ke lákù òdì ke nà yá lén. Àsun lagon̄nero, zaakù ma'adenɔme. A yá mé à tò ñ wiki diḡɔ d̄o, òten pì ò ye ò gé sa o ñ Ludaame.

⁹ À z̄i karañne de òsun Ìampaki le ò laakarɔ kpá ékeyán̄o dorɔ.

¹⁰ Akù ñ wétámmarii p̄inɔ kù ñ don'aredenɔ sù ò p̄in̄ne: Firi'auna pì òsun s̄eburu kpááwa dorɔ.

¹¹ À gé à wete á z̄ida gu kù áni len. Bee kù abireo óni z̄i lagon̄ero, bee f̄iti.

¹² Akù ò f̄ák̄sa ò ḡe Misila gu s̄inda p̄inki s̄è k̄é s̄eburu ù.

¹³ Ñ wétámmarii p̄inɔ diḡɔ nakaram̄ma lákù gu diḡɔ d̄o nà, de ò ñ z̄i láka lákù òdì láka nà gɔɔ kù òdì s̄eburu kpám̄ma.

¹⁴ Ò gb̄enaa kè Isaraila don'arede kù ñ wétámmarinɔ dit̄enɔne ò p̄in̄ne: À kè dera ádi kúnku ke gb̄ara ke ḡia à kà lákù ò a lé diteáre nà yároo?

¹⁵ Akù Isaraila don'aredenɔ ḡe ò wiki lè Firi'aunaa ò pì: À kè dera n̄ten ke ók̄n̄o n z̄òblerinɔne leε?

¹⁶ Òteni s̄eburu kpáwá dorɔ, akù òten pì ò kúnku ke. Òteni ó gb̄e, ama n gb̄enɔ mé ò taari v̄i.

¹⁷ Akù à pì: Ma'adenɔn á ù. Len á de le! A yá mé à tò adiḡɔ p̄i áni gé sa o Dikiriá.

¹⁸ À gé z̄i ke. Oni s̄eburu kpááwa dorɔ, bee kù abireo áni kúnku ke lákù ò dàáre nà léa.

¹⁹ Kù ò ò Isaraila don'aredenɔne òsun gɔɔ do kúnkubona lagoro, ò d̄s̄ kù ò yá è sà.

²⁰ Kù ò bò Firi'auna k̄inaa, ò dàkare kù Musao kù Harunao, òteni ñ d̄a,

²¹ akù ò p̄in̄ne: Dikiri á yá gwa à yákpate ke kááo, zaakù a tò Firi'auna kù a gb̄enɔn ye ó káiro. A ó dena zé kpám̄man gwe.

²² Akù Musa era à ḡe à pì Dikirine: Dikiri, b̄oyáí n wari d̄o gb̄e p̄in̄naa? Abire yáin n ma z̄i yá?

²³ Zaa gɔɔ kù ma ge ma yá ò Firi'aunane kù n t̄oo, akù àten wari d̄o n gb̄enɔa, akù ñdi ñ bo s̄ro bi!

6

Dikiri lésena Musane Isarailanɔ surabana yá musu

¹ Akù Dikiri pine: Ìni yá kù mani ke Firi'aunane e tera. Ani ñ gbare ma gb̄ana z̄ók̄ yáí. Ani p̄ér̄ma a b̄usun ma gb̄ana z̄ók̄ yáí.

² Akù Luda era à yá ò Musane à pì: Makùme Dikiri ù,

³ ma bo ma su Ibrahim̄ kù Isaakuo kù Yakubuooa Luda Gb̄anas̄indapinkide ù, ama odi ma d̄s̄ ma t̄s̄ Dikiriario.

⁴ Ma bàka kù kùñwo, ma pì mani Kanaanɔ b̄usu kù ò kù a ḡun buri z̄it̄o ù kpám̄ma.

⁵ Ma Isarailanɔ ndanaa mà ñ z̄òblena Misilanɔne yáí, akù ma bàka kù à kù kùñwo pì yá dí s̄amaguro.

⁶ A yá mé à tò ñ ò Isarailanɔne makùme Dikiri ù. Mani á bo z̄i gb̄ana kù Misilanɔ dàáre ḡun, mani á bo z̄òblen. Mani yákpate ke kùñwo mani a bo kù ma ḡàs̄ gb̄anao.

⁷ Mani á sé ma gb̄enɔ ù màḡɔ de á Luda ù, áni ḡɔ d̄s̄ kù makùme Dikiri á Luda kù à á bó Misila z̄i gb̄ana ḡun ù.

⁸ Mani gé kááo b̄usu kù ma a la dà Ibrahim̄ne kù Isaakuo kù Yakubuo ḡun. Mani á gba àḡɔ v̄i. Makùme Dikiri ù.

⁹ Musa yá p̄i ò Isarailanɔne, ama odi a yá maro kù z̄òz̄i p̄ás̄i ñ m̄eε yò yáí.

¹⁰ Akù Dikiri ò Musane à pì:

¹¹ Ñ gé ñ ò Misilanɔ kína Firi'aunane à Isarailanɔ gbare ò b̄ote a b̄usun.

¹² Akù Musa wè Dikiriá à pì: Lákù Isarailanɔ di ma yá maro nà, makù kù ma lé tikisi, deran Firi'auna ni ma yá ma s̄o?

Musa kù Harunao buri bozire

¹³ Dikiri yá ò Musane kù Harunao Isarailanɔ yá musu kù Misila k̄inao, à òñne ò b̄ote kù Isarailanɔ Misila.

¹⁴ N̄ buri ɔmbede káakunɔ tɔn dí. Isaraila daudu Rubeni négɔgbɛnɔn dí: Anɔku, Palu, Ezerɔnu, Kaami. Rubeni burinɔn gwe danɛdane.

¹⁵ Simeɔ négɔgbɛnɔn dí: Yemueli, Yami, Oada, Yakĩ, Zoa kũ Kanaa nɔgbɛ né Soluo. Simeɔ burinɔn gwe danɛdane.

¹⁶ Levi négɔgbɛnɔ tɔn dí n̄ burinɔa: Gesɔmu, Koa, Merari. Levi kè wè basuddo akuri aweɛsupplame.

¹⁷ Gesɔmu négɔgbɛnɔn dí n̄ burinɔa danɛdane: Libini kũ Simeio.

¹⁸ Koa négɔgbɛnɔ tɔn dí: Amlamu, Iza, Eblɔnu, Uzieli. Koa kè wè basuddo akuri aweɛ'aakɔme.

¹⁹ Merari négɔgbɛnɔn Mali kũ Musio ũ. Levi burinɔn gwe danɛdane.

²⁰ Amlamu a dasɛ Yɔkɛbedi sɛ nɔ ũ, akũ à Haruna kũ Musao i káao. Amlamu kè wè basuddo akuri aweɛsupplame.

²¹ Iza négɔgbɛnɔn Kora kũ Nefegio kũ Zikirio ũ.

²² Uzieli négɔgbɛnɔn Misaili kũ Elezafao kũ Sitirio ũ.

²³ Haruna Aminadabu né Eliseba, Nasɔ dare sɛ nɔ ũ, akũ à Nadabu kũ Abiuo kũ Elezaao kũ Itamao i káao.

²⁴ Kora négɔgbɛnɔn Asi kũ Elekanao kũ Abiasafao ũ. Kora burinɔn gwe danɛdane.

²⁵ Haruna né Elezaa Putieli nɛnɔgbɛnɔ doke sɛ nɔ ũ, akũ à Fineasi i káao. Levi buri ɔmbede káakunɔn gwe danɛdane.

²⁶ Haruna kũ Musa kũ Dikiri órɛne ò Isarailanɔ bɔte Misila gá kũ gáaon gwe.

²⁷ Mɔkɔnɔ mé ò yá ò Misilanɔ kina Firi'aunanɛ de ò Isarailanɔ bɔte Misila.

²⁸ Kũ Dikiri yá ò Musanɛ Misila,

²⁹ à pi akáame Dikiri ũ, yá kũ áten onen à o Firi'aunanɛ pínki.

³⁰ Akũ Musa pine a lé tikisi, deran Firi'auna ni a yá maa?

7

Kisira mèn kuri zĩna Misilaa

¹ Akũ Dikirii pi Musanɛ: N̄ gwa! Ma n ke lán ma bà Firi'aunanɛ, akũs̄ n v̄ni Haruna de n légbekpari ũ.

² N̄ yá kũ ma ònne pínki o n v̄ni Harunanɛ, ani o Firi'aunanɛ à Isarailanɔ gbare ò bɔte a b̄sun.

³ Bee kũ abireo mani a kũ ke gbána. Mani sèedanɔ kũ daboyánɔ ke Misila dasi,

⁴ ama Firi'auna ni á yá maro. Mani ɔ t̄s̄ Misilaa mà yákpate ke kũr̄wo pás̄ipás̄i, mani bo kũ ma žikari Isarailanɔ gá kũ gáaon.

⁵ Tó ma bo kũ ma gbánao Misilaa, mani Isarailanɔ bɔten, Misilanɔ ni d̄s̄ sà kũ makũme Dikiri ũ.

⁶ Akũ Musa kũ Harunao kè lákũ Dikiri órɛne nà.

⁷ Gɔrɔ kũ ò yá ò Firi'aunanɛ, Musa kun wè basiikɔ, Haruna s̄s̄ wè basiikɔ aweɛ'aakɔ.

⁸ Akũ Dikiri pi Musanɛ kũ Harunao:

⁹ Tó Firi'auna daboyá gbèkamma, n̄ o Harunanɛ à a gò sé à pàte a are, ani li mlè ũ.

¹⁰ Kũ Musa kũ Harunao gɛɛ Firi'auna kinaa, ò kè lákũ Dikiri órɛne nà. Haruna a gòo sè à pàte Firi'auna kũ a ibanɔ are, akũ à li mlè ũ.

¹¹ Akũ Firi'auna Misila wézerinɔ kũ ezedenɔ sisi, akũ ò daboyá dokɔnɔ pinɔ kè se n̄ ezedeke gũn.

¹² Kũ n̄ baadi a gòo pàte, akũ n̄ gòo pinɔ li mlè n̄ ũ, akũ Haruna gò n̄ p̄nɔ mòmɔ.

¹³ Firi'auna sá gbáname, adi n̄ yá maro lákũ Dikiri ò nà.

Ínɔ linaa aru ũ

¹⁴ Dikiri pi Musanɛ: Firi'auna kũ gbána à ḡi gbɛnɔ gbareí.

¹⁵ N̄ gé n̄ a le zia kɔnkɔ gɔrɔ kũ áten gé swai. Nḡs̄ a dā Nili sare gwe. Nḡs̄ n gò kũ à li mlè ũ pi kũna.

¹⁶ N̄ pine makũ Dikiri Eberunɔ Luda ma n zĩa, n òne à ma gbɛnɔ gbare ò gé donyĩ kemene gbárannan, ama ari tera à ḡimai.

¹⁷ Makũ Dikiri ma pi, yá kũ ani tó àḡs̄ d̄s̄ kũ makũme Dikiri ũn dí. Tó n Nili í lè kũ gò kũ n̄ kũnaao, ani li aru ũ.

¹⁸ Kp̄s̄ kũ ò kú í pii gũnnɔ ni gaga, Nili í ni gbĩ s̄s̄, Misilanɔ ni fu í pi minaa.

¹⁹ Akũ Dikiri era à pi Musanɛ: N̄ o Harunanɛ à a gò sé à d̄s̄ Misila ínɔ la, n̄ swanɔ kũ n̄ swa'onenɔ kũ n̄ ís̄ebokinɔ kũ n̄ íkakinɔ pínki ni ḡs̄ aru ũ. Aru niḡs̄ dagula Misila, bee kũ kp̄ɛnenɔ kũ orozá gũnnɔ.

²⁰ Akū Musa kū Harunao kè lākū Dikiri òrñe nà. Haruna a gòo pìi sè, à Nili í lèo Firi'auna kū a ibanò wára, akū í pìi gò aru ũ pínki.

²¹ Kpò kú ò kú a gūnno gāga, akū Nili í pìi gbí sò, Misilanò fūa ò mi. Aru dàgula Misila.

²² Misila ezedenò kè le se ñ ezedeke gūn, akū Firi'auna kùgbāna kù, adi ñ yā maro lākū Dikiri ò nà.

²³ Firi'auna èra à tà a bea, adi yā pìi da sero.

²⁴ Misilanò bia yòyò Nili bara de ò í mi, zaakū odi fò ò swada'i mìro.

²⁵ À kun le ari gɔɔɔ supplame Dikiri Nili lenaa gbera.

8

Bl̀nɔ dagulanaa

¹ Akū Dikiri pìi Musane: Ñ gé ñ o Firi'aunane, makū Dikiri ma pìi à ma gbēnɔ gbare ò gé donyí kemene.

² Tó à gí ñ gbarei sò, mani tó bl̀nɔ da a b̀suu gu s̀inda pínki la.

³ Bl̀nɔ ni Nili pa ari ò bikú bara, ò gē a ɔnn ari a kpén, ò didi a gádo. Ò gē a ibanò ɔnnò gūn kū a gbēnɔ ɔnnò. Ò ká a kīnino kū a gónò gūn.

⁴ Bl̀nɔ ni didia kū a gbēnɔ kū a ibanò ñ pínki.

⁵ Dikiri èra à pìi Musane: Ñ o Harunane à a gò sé à dɔ swanɔla kū swa'ɔnenɔ kū ísɛbokino, bl̀nɔ ni da Misila b̀sula.

⁶ Kū Haruna a gòo d̀s Misila ínola, akū bl̀nɔ b̀te ò dà b̀suu pila.

⁷ Akū ezede pino kè le se ñ ezedeke gūn, ò tò bl̀nɔ dà Misilala.

⁸ Akū Firi'auna Musa kū Harunao sisi à pìi: À kúte ke Dikirine à bl̀nɔ kēma kū ma gbēnɔ, mani á gbēnɔ gbare ò gé sa oa.

⁹ Akū Musa pìi Firi'aunane: Ñ gɔɔɔ dítēmenē mà kúte kenne Dikirine kū n ibanò kū n gbēnɔ, de à bl̀nɔ kēmma kū n ɔnnò ògò kú swai ado.

¹⁰ Firi'auna pìi: Zia. Akū Musa pìi: Ani ke lākū n ò nà, de ñgò d̀s kù gbēke de lán Dikiri ó Luda b̀ro.

¹¹ Bl̀nɔ ni kēmma kū n ɔnnò kū n ibanò kū n gbēnɔ ògò kú swai ado.

¹² Kū Musa kū Harunao b̀o Firi'auna kīnaa, Musa wé kè Dikiria bl̀ kú ò dà Firi'aunalanò yā musu.

¹³ Dikiri Musa wéke si, akū bl̀nɔ gāga kpénò gūn kū ɔnnò kū buranò.

¹⁴ Ò ñ kákara, akū b̀suu gbí sò pínki.

¹⁵ Kū Firi'auna è à kè sàna, a sá kpé gbāna, akū à gí Musa kū Harunao yā mai lākū Dikiri ò nà.

Sàa dagulanaa

¹⁶ Dikiri pìi Musane: Ñ o Harunane à a gò sé à zíte léo, b̀sutiti ni li sàa ũ Misila gu s̀inda pínkia.

¹⁷ Akū ò kè le. Haruna a gòo sè à zíte lèo, akū b̀sutiti li sàano ũ, ò dà bisásirinɔla kū nòbɔnɔ. Misila b̀sutiti li sàano ũ pínki.

¹⁸ Ezedenò yò ò gwà se ñ ezedeke gūn, akū ò fūa. Sàano dà bisásirinɔla kū nòbɔnɔ.

¹⁹ Akū ezedenò pìi Firi'aunane: Luda ɔgbēme. Ama Firi'auna sá kpé gbāna, à gí ñ yā mai lākū Dikiri ò nà.

Ífñino dagulanaa

²⁰ Dikiri pìi Musane: Ñ fute konkɔkɔnɔ ñ gé ñ Firi'auna le gɔɔɔ kú àten gé swai, ñ one makū Dikiri ma ò, à ma gbēnɔ gbare ò gé donyí kemene.

²¹ Tó à gí ñ gbarei, mani ífñino daala kū a ibanò kū a gbēnɔ kū a kpénò. Misila kpénò ni pa kú ífñino, bee zíte oni daala.

²² Gɔɔɔ birea mani Gosé b̀suu gu kú ma gbēnɔn kun bo ado. Gwen ífñino ni dan gularo, de àgò d̀s kú makūme Dikiri ũ a b̀sun.

²³ Mani ma gbēnɔ d̀skɔne kú a gbēnɔ. Zian sēedaa pìi ni ke.

²⁴ Akū Dikiri kè le. Ífñino ká Firi'auna ɔnn kú a ibanò ɔnnò. Misila yàka pínki ífñino yāi.

²⁵ Akū Firi'auna Musa kū Harunao sisi à pìi: À gé sa o á Ludaa b̀sun la.

²⁶ Akū Musa pìi: Ani sí ke ò ke lero, zaakū pò kú òni sa o Dikiri ó Ludaa pìi de Misilanone t̀ è ume. Tó o sa ò kú pò kú à derne t̀ è ɔno ñ wára, oni ó pápa kú gbēo ò ó d̀deroo?

²⁷ Óni t́aa o gbárannan gɔɔɔ aakóme, gbaso ò sa o Dikiri ó Ludaa lākū à òwera nà.

²⁸ Akū Firi'auna pìi: Mani á gbare à gé sa o Dikiri a Ludaa gbárannan, ama àsun gé zàro. À kúte kenemene.

²⁹ Musa pìne: Tó ma ta, mani kúte kene, ani ífínino kēmma zia kú n ìbanɔ kú n gbēno. Ama ñsun manafiki ke doro. Ñ tó gbēno gé sa o Dikiria.

³⁰ Kú Musa bò Firi'auna kīnaa, a kúte kēne Dikirine.

³¹ Dikiri a wéke si, akú ífínino kè Firi'aunaa kú a ìbanɔ kú a gbēno. Adi gō gukearo, bee mèn do.

³² Ama Firi'auna sá kpé gbāna ari tera, à gì ñ gbarɛi.

9

Pókadenɔ gaganaa

¹ Dikiri pì Musane: Ñ gé ñ Firi'auna le ñ one Dikiri Eberuno Luda pì, à ma gbēno gbarɛ ò gé donyí kemene.

² Tó à gì ñ gbarɛi, tó à kpé ñ kūna ari tera,

³ mani ɔ tɔ a pókadenɔa a buran. Mani gagagyā pāsī ká a sōnɔn kú a zaakinɔ kú a lakuminɔ kú a zūnɔ kú a sánɔ kú a blènɔ.

⁴ Mani Isaraila pókadenɔ dɔkōne kú Misilano pónɔ. Isarailanɔ pókadenɔ ke ni garo.

⁵ Makú Dikiri ma a gɔɔ dite. Zian mani abire ke būsun la.

⁶ Kú gu dò, akú Dikiri kè le. Misilano pókadenɔ gaga pínki, ama Isarailanɔ pókadenɔ ke dí garo.

⁷ Firi'auna yā kú à kè pìi gbèka, à mà Isarailanɔ pókadenɔ ke dí garo, ama a sã kpé gbāna, à gì gbē pino gbarɛi.

Bòbūnu kana Misilano gu

⁸ Dikiri pì Musane kú Harunao: À tãmakpe túbu dà okú dodo, Musa fã Firi'auna are.

⁹ Ani da Misila būsula pínki lán lukutè bà, ani ke bisásirinone kú nòbɔnò bòbūnu ũ gu sīnda pínkia.

¹⁰ Akú ò tãmakpe túbu sète ò gèe Firi'auna kīnaa. Kú Musa túbu pìi fã musu, akú à kè bisásirinone kú nòbɔnò bòbūnu ũ.

¹¹ Ezedeno dí fɔ ò gèe Musa kīnaa bòbūnu pino yāi, zaakú à dàñla kú Misilano ñ pínki.

¹² Akú Dikiri Firi'auna kùu kè gbāna, lākú à ò Musane nà, akú à gì ñ yā mai.

Legügbe manaa

¹³ Dikiri pì Musane: Ñ fute kɔnkɔkɔnɔ ñ gé ñ Firi'auna le, ñ one makú Dikiri Eberuno Luda ma pì, à ma gbēno gbarɛ ò gé donyí kemene.

¹⁴ Tera sà mani yā pāsī pínki daala kú a ìbanɔ kú a gbēno, de àgɔ dɔ kú andunia gūn pínki gbèke de lán ma bàro.

¹⁵ Zaakú tó ma ɔ tòmna ma gagagyā kàngu yā, de akú kú a gbēno làka andunia gūn.

¹⁶ Ma a ká kpatan de mà a gbāna mone, ò ma tɔ kpá andunia gūn pínki.

¹⁷ Lākú àteni a zīda bi, à gì ma gbēno gbarɛi ari tera,

¹⁸ zia mandara'i mani tó legügbe pāsī ma manamana, legügbe kú a taka buri dí ma Misila zikiro zaa lākú ò a kàte nà ari kú a gbārao.

¹⁹ Ñ one à gbēno zī ò a pókadenɔ kú pɔ kú à ví buranɔ sète ò káka kpén pínki. Bisásirinɔ kú pɔ kú ò kú bāainɔ, tó òdi gē kúnwo kpénlo, legügbe ni maríma oni gagame.

²⁰ Firi'auna ìba kenɔ vīna kè Dikiri yāne, ò ñ zikerinɔ kú ñ pókadenɔ káka kpén.

²¹ Ama gbē kú odi Dikiri yā daronɔ ñ zikerinɔ kú ñ pókadenɔ tò bàai.

²² Akú Dikiri pì Musane: Ñ ɔ sé musu, legügbe ni ma bisásirinɔ kú pókadenɔ kú burapɔnɔa Misila būsua gu sīnda pínkia.

²³ Kú Musa a gòo dɔ musu, Dikiri tò legü ten pütá, àten ma kú gbèe, àten pí, akú sura ten kipa zite. Dikiri legügbe kà Misilano gu.

²⁴ Legügbe ten ma, legü ten pí. Legügbe pì pāsī. Zaa lākú Misila būsua kun nà, legü dí taka buri dí ma zikiro.

²⁵ Legügbe pì pɔ kú ò kú bàai Misila būsua gūnnɔ ásarua kè pínki, bisásirinɔ kú pókadenɔ kú burapɔnɔ pínki. À sènte líno è'e pínki.

²⁶ Gosè būsua gu kú Isarailanɔn kunn legügbe pì dí kánlo ado.

²⁷ Firi'auna Musa kú Harunao sīsī à píñne: Tera sà ma durunna kè. Dikiri yā mé à nna, makú kú ma gbēno taaridenon ó ũ.

²⁸ À kúte kene. Legüpütána kú legügbe díkīnao mò le. Mani á gbarɛ sa, mani gíare doro.

²⁹ Musa pìne: Tó ma bo wète kpe, mani ma ɔnɔ sé lei gena Dikiri kīnaa, legüpütána ni ze, legügbe ni láka, de ñgɔ dɔ kú zite bi Dikiri pome.

³⁰ Ama má dɔ kú mɔkɔn kú n ìbanɔ, àten vīna ke Dikiri Ludanero ari tera.

³¹ Nagá kú gbadoo yāka, zaakú nagá gīnake à pia, gbado mure bò.

³² Ése kú werao dí yakaro, kú òdi ma kpekpe yāi.

³³ Musa bò Firi'auna kīnaa à gèe wēte kpe, à a ɔno sè lei gena Dikiri kīnaa, akū legūpūtāna kū legūgbɛɛo zè, legū dí ma dorō.

³⁴ Kū Firi'auna è legū kū legūgbɛɛo kū legūpūtānao zè, akū à kpé àten durunna ke, a sã kpé gbāna, àkū kū à ibano.

³⁵ A kù kpé gbāna à gi Isarailano gbarɛi, lākū Luda dà Musanɛ à ònɛ nà.

10

Kwanɔ dagulanaa

¹ Dikiri pì Musanɛ: Ñ gé Firi'auna kīnaa, zaakū ma a kù ke gbāna kū à ibano, de mà a daboyā dīno ke ñ té,

² de ñ le ñ o n nénɔnɛ kū n daikorenɔ lākū ma wé tã Misilano nà kū daboyā kū ma kè ñ ténɔ, àgɔ dɔ kù makūme Dikiri ũ.

³ Akū Musa kū Harunao gèe ò pì Firi'aunane: Dikiri Eberunɔ Luda pì, ñigɔ kun minatenaare sari ari bɔreɛɛ? Ñ a gbɛnɔ gbarɛ ò gé donyī keare.

⁴ Tó n gi ñ gbarɛi, zia ani kwanɔ ká n būsun.

⁵ Ò da zítela, oni gu ero. Ò léte pɔ kù ò gɔnnɛ legūgbɛɛ gberanɔa kū líno pínki.

⁶ Ò pa n kpénɔ gūn kū n ibano pónɔ kū Misilano pónɔ pínki. N denɔ kū n dizinɔ dí a taka e zikiro, zaa gɔɔ kù ò vùte būsū dīn ari kù a gbārao. Akū Musa èra à bò Firi'auna kīnaa.

⁷ Firi'auna ibano pìne: Gbɛ pìno nigɔ kisira dawá le ari bɔreɛɛ? Ñ gbɛ pìno gbarɛ ò gé donyī ke Dikiri ñ Ludanɛ. Ñ dɔ kù Misila kàkateroo?

⁸ Akū ò èra ò sù kù Musao kū Harunao Firi'auna kīnaa, à pìinne: À gé donyī ke Dikiri á Ludanɛ. Á dīno mé oni géɛ?

⁹ Musa wèa à pì: Né fiti gbɛ zɔkɔ. Óni gé ó pínkime kù ó négɔgbɛnɔ kù ó nénɔgbɛnɔ kù ó sãno kù ó blèno kù ó zùnɔ, zaakū Dikiri dikpen óten gé ke.

¹⁰ Akū à pìinne: Tó ma á gbáre kù á nɔgbɛnɔ kù á nénɔ á pínki, ásarume, Dikiri á bo! À laakari ke! Áten wete à fɛ kumaome.

¹¹ Oi! Á gɔgbɛnɔ mé oni gé donyī ke Dikirine, zaakū len a gbɛka le. Akū ò pèmma Firi'auna are.

¹² Dikiri pì Musanɛ: Ñ n ɔ Misila būsula, kwanɔ ni ká ò sè kù lá kù ò bùte legūgbɛɛ gberanɔ ble pínki.

¹³ Kū Musa a gòo dɔ Misilala, Dikiri bò kù ñao ifáboki kpa, àten pá būsuu pìia fānantɛ kù gwāanio zēnaa sari. Kū gu dɔ, ifáboki ña pìi sù kù kwanɔ.

¹⁴ Akū kwa pìno sù ò dà Misila būsula pínki. Ñ dasi de a yā pónɔla, a taka ni ke ziki dorō.

¹⁵ Ò dà zítela gu sīnda pínki, akū zíte sira kù. Ò sè kù lánɔ kù líne kù ò bò legūgbɛɛ gberanɔ blè pínki. Sèe kù láo kù Misila būsun dorō.

¹⁶ Gwe gɔnɔ Firi'auna Musa kù Harunao sisi à pì: Ma durunna kè Dikiri á Ludanɛ kù ákɔno.

¹⁷ À sūru gɛn do dí kemene kù ma durunnao, à kúte kemene Dikiri á Ludanɛ à gaga dí kēma.

¹⁸ Kū à bò Firi'auna kīnaa, à kúte kè Dikirine.

¹⁹ Akū Dikiri bò kù ña gbānao ifálete kpa, à sù à kwanɔ sète à kà Isira Tēran. Bee kwa mèn do dí gɔ Misila dorō.

²⁰ Ama Dikiri Firi'auna kùu kè gbāna, akū à gi Isarailano gbarɛi.

Gusira dana Misilala

²¹ Dikiri pì Musanɛ: Ñ ɔ sé musu, gusira kù oni fɔ ò ɔ kea ni da Misilala.

²² Kū Musa a ɔ dɔ musu, akū gusira níkiniki dà Misila gu sīnda pínkia ari gɔɔ aakɔ.

²³ Òdi kɔ ero, gbɛke dí bo a gbèno ari gɔɔ aakɔ pìia. Ama gupura kù gu kù Isarailano n kun pínki.

²⁴ Akū Firi'auna Musa sisi à pì: À gé donyī ke Dikirine kù á nɔgbɛnɔ kù á nénɔ á pínki, ama à á sãno kù á blèno kù á zùnɔ tó.

²⁵ Musa pì: Ñ tó ògɔ ò sa'opɔno kù sa'opɔ kù òdi ká tén à té kúnɔ kūna, de ò le ò Dikiri ó Luda gbagbao.

²⁶ Séto ò gé kù ó pɔkādɛno, bee mèn do ni gɔro, zaakū ñ tén óni sa'opɔno bon ò Dikiri ó Luda gbagbao. De ò kpé ò ká gwe, ó dɔ pɔ kù óni sé, ò sa ooa gīaro.

²⁷ Dikiri Firi'auna kùgbāna kù, akū adi we à ñ gbarero.

²⁸ Firi'auna pì Musanɛ: Ñ gomeɛ gwe! Ñsun tó ó wé ke pla dorō. Zì kù ó wé kè pla, n game.

²⁹ Akū Musa pì: Lākū n ò nà, óni kɔ e dorō.

11

Misila daudunɔ gagana ya

¹ À sù à lè Dikiri gĩnake à pì Musane: Mani wari dɔ Firi'aunaa kù Misila bùsuuo gè̃n do dɔ, ani gbasà à á gbare. Tó àteni á gbare, ani péáwame!

² N o gbè̃nɔne n̄ baadi gɔgbè̃ kù nɔgbè̃o andurufu póno kù wura póno gbeka á Misila gbè̃dakea.

³ Mani tó Isarailano ke kù Misilano nna. Musa s̄s̄, àdiḡs̄ bè̃ere vī Misila gūn Firi'auna ibanɔne kù a gbè̃n.

⁴ Akù Musa pì Firi'aunane: Dikiri pì, gwāani lizāndo āni vī Misila būsula,

⁵ Misila daudunɔ ni gaga n̄ pínki s̄ena zaa Firi'auna kù à vutena kpataa néa ari à gè̃e pé nɔgbè̃ zĩkeri kù òdi wisi lóno néa kù pókāde né sà káakunɔ n̄ pínki.

⁶ Oni wēnda ɔ gbāna dɔ Misila gu s̄inda pínkia, a taka dí ke yāro, ani ke ziki dorō.

⁷ Ama Isarailano té bee gbè̃ ni won ke bisāsiri ke pókādearo, de nḡs̄ d̄s̄ kù Dikiri Misilano d̄k̄ɔne kù Isarailano yāi.

⁸ N iba d̄inɔ ni su ma k̄inaa n̄ pínki ò k̄itemene, ò pi mà gé̃ kù ma gbè̃nɔ n̄ pínki. Abire gbera sà mani gé̃. Akù Musa b̄o Firi'auna k̄inaa kù pofē z̄sk̄ɔo.

⁹ Dikiri pì Musane yā: Firi'auna ni n̄ yā maro, de ma daboyākenano ke dasi Misila.

¹⁰ Musa kù Harunao daboyā p̄ino kè Firi'auna are pínki, akù Dikiri a kùgbāna kù. À ḡi Isarailano gbar̄ei ò bo a b̄usun.

12

Vīnla dikpe

¹ Dikiri yā ò Musane kù Harunao Misila à pì:

² Mɔ d̄ik̄ina niḡs̄ deāre mɔ káaku ũ wè̃ kù wè̃eɔ.

³ À o Isarailano n̄ pínki, mɔ d̄ik̄ina gɔɔ kuride z̄i ò sà bobo mèn dodo ɔn kù ɔnnwo pínki.

⁴ Tó ɔn gbè̃nɔ dasi dí ká ò sà mèn do só s̄s̄ro, ò kpàate kù ɔn kù ò kù k̄s̄ sareo a gbè̃nɔ lén, de a kpara s̄un ḡɔro yāi.

⁵ À sākaro ke blè̃koffini fiti kù à mamberu vīro bo.

⁶ Isarailano pínki, baadi a p̄o gwa ari mɔ d̄ik̄ina gɔɔ gēro donsaride z̄i. Ɔk̄osin oni de,

⁷ oni a aru má kpé̃ kù oni a n̄b̄o s̄on kpé̃lele gb̄inɔa, ɔplai kù ɔzeo kù musuo.

⁸ Gwāani dok̄ɔnɔ p̄iaa oni n̄b̄o p̄i kpá téa, oni só kù burodi futenasario kù lá kyākyaao.

⁹ Àsun só b̄usu ke fufukenaro. À kpá téa kù a miio kù a gbāno kù a p̄ogūno.

¹⁰ Àsun tó gu dɔ a kparaaro. Tó a kpara ḡs̄, à a kpáta à té kù.

¹¹ Tó àten só, à asa d̄áwa à kyate kpá, á gò ḡs̄ nana á ɔ̄i. À só likalika, zaakù Dikiri Vīnla sa'opome.

¹² Gwāani p̄iaa mani vī Misilala mà daudunɔ dede b̄usu p̄i gu pínkia kù pókāde né sà káakunɔ n̄ pínki, mani wé'í da Misila t̄anano. Makūme Dikiri ũ.

¹³ Aru p̄i niḡs̄ de s̄eēda ũ kpé̃ kù á kù a gūnnɔwa. Tó maten ɔ t̄s̄ Misilano, tó ma aru p̄i è, mani gēāla, gaga p̄i ni á lero.

¹⁴ À gɔɔ p̄i dite ma dikpe gɔɔ ũ d̄ongu yāi, àḡs̄ dikpe p̄i ke k̄etok̄ɔne ũ ari á buria.

Burodi Futenasari dikpe

¹⁵ Gɔɔ suppla gūn à burodi futenasari só. A gɔɔ káaku z̄i à lùbene kù à kù á kpé̃ gūno k̄ote, zaakù gbè̃ kù à p̄ofutena s̄o gɔɔ suppla p̄i gūn, oni a bo Isarailano té ò a deme.

¹⁶ A gɔɔ káaku z̄i kù a gɔɔ suppladeo à k̄s̄ kakara à donyī kemene. Àsun z̄i ke ke gɔɔ kùnɔaro, sé p̄oblekena gbè̃ s̄inda pínkine baasiro, a lén gwe.

¹⁷ À Burodi Futenasari dikpe ke, zaakù z̄i birean ma á b̄ote Misila lán z̄ikarinɔ bà. Á burinɔ ḡs̄ dikpe p̄i ke k̄etok̄ɔne ũ.

¹⁸ Mɔ káaku gɔɔ gēro donsaride z̄i ɔk̄osi, àḡs̄ burodi futenasari só ari a gɔɔ baro aweedode z̄i ɔk̄osi.

¹⁹ Gɔɔ suppla gūn lùbene s̄un ḡs̄ kù á bearo, zaakù gbè̃ kù à p̄ofutena s̄o, gbè̃ z̄it̄ɔn yòo, beden yòo, oni a bo Isarailano té ò a deme.

²⁰ Àsun p̄ofutena só gɔɔ p̄iario. Gu kù á kun pínki, àḡs̄ burodi futenasari só.

Vīnla dikpe káaku

²¹ Musa Isaraila gbè̃ z̄sk̄ɔnɔ sisi n̄ pínki à p̄inne: À gé̃ à á ɔn s̄a kù à de Vīnla dikpekepo ũ.

²² À s̄è̃s̄vlá sé à z̄s̄ aru kù à kù ta gūnwa à máma á kpé̃lele gb̄inɔa, ɔplai kù ɔzeo kù a musuo. Á gbè̃ke s̄un bo bàairo ari gu dɔ.

²³ Tó Dikiri ten p̄a b̄usula àten Misilano dede, tó à aru è kpé̃lele gb̄inɔa, ani gēalame. Ani tó gbè̃d̄ēderi gēāi à á dedero.

²⁴ Ák̄ɔn kù á burinɔ àḡs̄ yā p̄i k̄una k̄etok̄ɔne ũ ari á buria.

²⁵ Tó a gē̃ b̄usu kù Dikiri ni á gban lākù à a lé̃ s̄eāre nà, àḡs̄ donyīyā p̄i k̄una.

26 Tó á néno donyīyā pīi mīi gbēkaáwa,

27 à oñne kú Vīnla sa kú òdi o Dikiriaame, zaakū kú à Misilano ò dēde, à gē ó Isarailano kpéla, adi ó dederó. Akū gbēno kúte ò donyī kē Dikirine.

28 Kū ò tà, ò kē lākū Dikiri ò Musa kú Harunaoone nà.

Misila dauduno gaganaa

29 Gwāani lizāndo Dikiri Misila dauduno ò dēde nī pínki, sēna zaa Firi'auna kú à vutena kpataa néa ari à gēe pé purusunano nēnoa kú pókāde né sà káakuno nī pínki.

30 Firi'auna fūte gwāani kú à ibano kú Misilano nī pínki, akū wēnda ó dà Misilala, zaakū on ke kun gēe sariro.

31 Gwāanin Firi'auna Musa kú Harunao sisi à pīinne: À fute kú Isarailano à bōte ma gbēno té. À gé donyī ke Dikirine lākū a ò nà.

32 Á á blēno kú á sāno kú á zūno sēte lākū a ò nà. À gé à sa mana omēne se.

33 Misilano nākara gbē pīnoa ò bōteñne nī būsun likalika, zaakū ò pī: Óni gaga ó pínkime.

34 Isarailano nī flawadenano kà tano gūn lūbenēe sari, ò nī utano ñfīa ò dàda nī gān.

35 Ò kē lākū Musa òñne nà, ò andurufu póno kú wura póno kú pókasanò gbēka Misilanoa.

36 Dikiri tò Misilano nī wē gwà, akū ò kpāmma. Leme ò Misilano póno sirīma le.

Isarailano dana zén

37 Isarailano dà zén gēse, ò bōte kú Rameseo ò tà Suko. Gōgbēno gbēnon dūbu wāa aakōme, néno kú nōgbēno baasi.

38 Buri zītano tà kūñwo òdasi ò. Blēno kú sāno kú zūnon òdasi manamana.

39 Ò burodi futenasari kē kú flawadēna kú ò bōo Misilao. Ò kē lūbenēe sari, zaakū ò pēñma Misila kántome. Odi le ò pōble kē ò sē zāna ūro.

40 Isarailano kunna Misila kē wē wāa pla kú baraaakurio.

41 Wē wāa pla kú baraaakurio pī papanaa gbera, dikpe pī zīn Dikiri zīkarii pīno bōte Misila nī pínki.

42 Gwāani pī kun Dikiri pō ūme. Isarailano nigō ibēne kea ari nī buria, zaakū gwāani pīin Dikiri Isarailano bona Misila ibēne kē.

Vīnla dikpe

43 Dikiri pī Musane kú Harunao: Vīnla yā kú ma òditen dí. Buri zītò ke sūn a nòbo sóro,

44 ama zò kú a lù, tó a tō zōna, ani só.

45 Nībo ke gbasekeri sūn sóro.

46 À só kpén, àsun bo kú a nòbōo pīo bàairo. Àsun sà pī wá ke éro.

47 Isarailano pínki gō dikpe pī ke.

48 Tó gbē zītò kú á té, tó á ye à Vīnla dikpe ke Dikirine, à a be gōgbēno tō zō nī pínki à gō bede ū gbasa à ke. Gyōfōrde sūn sóro.

49 Bede kú gbē zītò kú à kú kááo, doka dokōno pīime.

50 Akū Isarailano kē lākū Dikiri ò Musane nà kú Harunao nī pínki.

51 Zī birean Dikiri Isarailano bōte Misila gā kú gāao.

13

Burodi Futenasari dikpe kú dauduno kpāna Ludaaao

1 Dikiri yā ò Musane à pī:

2 Àgō Isaraila dauduno kú pókāde né sà káakuno kpāma, zaakū ma pónome nī pínki.

3 Musa pī Isarailano: Á bona Misila zōbblen gōro díkīna yā gō òágu, zaakū Dikiri mé à á bōte Misila kú a ò gbānao. Àsun pōfutena só gōro pīaro.

4 Áten bōte Misila gbārame mō káaku kú òdi pī Abibu gūn.

5 Dikiri lé sē à dizinone à pī áni būsú kú à vī kú z'io òin, kú Kanaanò kú Itino kú Amorino kú Ivinò kú Yebusinon kun kpááwa. Tó à tò a ka, à dikpe pī ke mō òin.

6 Àgō burodi futenasari só ari gōro suppla. A gōro supplade pī zī nigō deáre Dikiri dikpe gōro ū.

7 Àgō burodi futenasari só ari gōro suppla pī papa. Pōfutena ke lūbenēe ke sūngō kú on ke gūn á būsuno.

8 Zī pīa agō o á nēgōgbēnoe áten ke le yā kú Dikiri kēáre kú à á bōte Misila yāime.

9 Dikpe pī nigō deáre sēeda ū lán pō òana òaa bà, ke lán òongu pō yīna mī'areaa bà, de Dikiri doka gō kú á lén, zaakū akū mé à á bōte Misila kú a ò gbānao.

10 Àgō dokayā pī ke a gōroa wē kú wēeo.

11 Tó Dikiri tò a ka Kanaanò būsun, akū à kpááwa lākū à a lé sēáre nà kú á dizino,

¹² Àg̃s̃ á daudunɔ kpáa ní pínki. Á pókáde né sà káakunɔ dig̃s̃ de a p̃s̃ ũ ní pínki.

¹³ Àg̃s̃ á zaaki né sà káaku tɔɔma bo k̃ŋ s̃ãneɔ. Tó ádi boro, à a waka fī. Àg̃s̃ á daudunɔ tɔɔma bo ní pínki.

¹⁴ Tó á nég̃gb̃enɔ á lá a m̃ii zia ò p̃i, bó yān gwee, à piñne Dikiri á b̃te z̃b̃len Misila yā k̃ŋ a ɔ gb̃anao yāime.

¹⁵ Kū Firi'auna k̃gb̃ana k̃è à g̃i ó gbareí, akū Dikiri Misila daudunɔ d̃ede ní pínki k̃ŋ pókáde né sà káakunɔ ní pínki. A yā mé à t̃ò odi sa oa k̃ŋ pókáde né sà káakunɔ pínki, odi ó daudunɔ tɔɔma bo.

¹⁶ Adik̃ina nig̃s̃ de s̃eɛda ũ lán p̃s̃ dana ó ɔaa bà ke p̃s̃ yīna ó m̃'areaa bà, zaakū Dikiri mé à ó b̃te Misila k̃ŋ a ɔ gb̃anao.

Isarailanɔ bona Misila

¹⁷ Kū Firi'auna Isarailanɔ gb̃are, Luda dí bo k̃ŋwo Filisitini b̃usu z̃é kparo, bee k̃ŋ a k̃anikeɔ, zaakū à p̃i: Tó ò f̃uteñyī k̃ŋ z̃iio, oni ñ ñeɛe lit̃e ò era Misila.

¹⁸ Luda p̃à z̃é piine, akū à gb̃aranna z̃é s̃è k̃ŋwo Isira T̃era kpa. Isarailanɔ b̃te Misila ò ní z̃ikabonɔ k̃ŋna.

¹⁹ Musa Yusufu wánɔ s̃è àten táo, zaakū Yusufu tò Isarailanɔ lé s̃eare yā à p̃i, tó Luda s̃ù ní bo, oni a wánɔ s̃ete ò booo gwe.

²⁰ Kū ò b̃ò Suko, ò g̃eè ò b̃uraa k̃ate gb̃aranna léa zaa Etamu.

²¹ Dikiri dig̃s̃ doñne are t̃eluku g̃ŋn f̃anant̃e de àg̃s̃ z̃é moñne. Gw̃aani s̃s̃ àdig̃s̃ doñne are t̃enene g̃ŋn, de àg̃s̃ gu puñne òg̃s̃ t̃aa ó f̃anant̃e k̃ŋ gw̃aani.

²² T̃eluku p̃i ò go ní are f̃anant̃ero, t̃enene p̃i ò go ní are gw̃aaniro.

14

Misilanɔ petena Isarailanɔ

¹ Dikiri p̃i Musane:

² Ñ ò Isarailanɔne ò lit̃e ò gé b̃ura k̃ate Pi'airo sare Migidolu k̃ŋ ísiraɔ dagura, areɔk̃ɔana k̃ŋ Baali Zef̃so. À b̃ura k̃ate ísira sare gwe.

³ Firi'auna nig̃s̃ da a s̃ate, gb̃aranna á k̃ŋk̃ŋme.

⁴ Mani a k̃gb̃ana k̃ŋ, ani p̃et̃eáí, mani t̃s̃ bo Firi'auna k̃ŋ a z̃ikarinɔ yā sabai, Misilanɔ nig̃s̃ d̃s̃ k̃ŋ mak̃ŋme Dikiri ũ. Akū Isarailanɔ k̃è le.

⁵ Kū ò ò Misilanɔ k̃ina Firi'aunane gb̃e p̃inɔ bàa l̃e, akū àp̃ii k̃ŋ a íbanɔ ñeɛe lit̃e Isarailanɔ yā musu ò p̃i: B̃ñ o k̃è, akū ò t̃ò ò b̃ò z̃b̃lenawerenn?

⁶ Akū Firi'auna gó d̃s̃ a s̃one à a z̃ikarinɔ k̃akara.

⁷ À s̃go mananɔ s̃è m̃en w̃aa aak̃s̃ k̃ŋ Misila s̃gonɔ p̃ínki k̃ŋ z̃ikari gb̃e z̃k̃onɔ ká ní g̃ŋn.

⁸ Dikiri Misilanɔ k̃ina Firi'auna k̃gb̃ana k̃ŋ, akū à p̃ete Isaraila k̃ŋ òten b̃te k̃ŋ sw̃ègb̃anaonɔi.

⁹ Akū Misilanɔ p̃et̃eñyī k̃ŋ Firi'auna s̃onɔ k̃ŋ a s̃gonɔ k̃ŋ a s̃denɔ k̃ŋ a z̃ikarinɔ ní pínki, akū òten su ní le ní b̃uran ísira sare k̃ani k̃ŋ Pi'airo areɔk̃ɔana k̃ŋ Baali Zef̃so.

¹⁰ Kū Firi'auna k̃à k̃ani, Isarailanɔ w̃é s̃è, akū ò Misilanɔ è t̃é ní kpe. Ṽina ní k̃ŋ manamana, akū ò wiki l̃e Dikiria.

¹¹ Ó p̃i Musane: Miranɔn k̃ŋ Misilanloo? B̃s̃ yā mé à t̃ò n su k̃ŋoo gb̃arannan la ò gagaa? À k̃è dera n bo k̃ŋoo Misilai?

¹² Asa ò ònne Misila ò p̃i ñ ó tó t̃eene ò z̃ò ble Misilanɔne! Z̃b̃lennena manawere de gagana gb̃aranna d̃inla.

¹³ Musa piñne: Àsun tó ṽina á k̃uro. À ze t̃eene áni e l̃ákū Dikiri ni á sura ba nà gb̃ara, zaakū Misila k̃ŋ áteni ní e gb̃ara d̃inɔ, áni ní e ziki doro.

¹⁴ Dikiri mé ani z̃l̃ k̃áare. Àg̃s̃ ỹitena k̃it̃ikiti dé!

Isarailanɔ bik̃ŋna Isira T̃erala

¹⁵ Dikiri Musa là à p̃i: B̃s̃ wik̃in nten lémaa? Ñ ò gb̃enɔne ò fute ò bo k̃ŋ táo.

¹⁶ Ñ n gò d̃s̃ ísiralá à z̃k̃ore, de Isarailanɔ le ò g̃ete a dagura gukoria.

¹⁷ Makū, mani Misilanɔ k̃gb̃ana k̃ŋ, oni g̃en ní gbera, mani t̃s̃ bo Firi'auna k̃ŋ a z̃ikarinɔ k̃ŋ a s̃gonɔ k̃ŋ a s̃denɔ yā sabai.

¹⁸ Tó ma t̃s̃ b̃ò Firi'auna k̃ŋ a s̃gonɔ k̃ŋ a s̃denɔ yā sabai, Misilanɔ nig̃s̃ d̃s̃ sà k̃ŋ mak̃ŋme Dikiri ũ.

¹⁹ Luda Malaika k̃ŋ à do Isarailanɔne are era à g̃eè ní kpe kpa, akū t̃eluku k̃ŋ à k̃ŋ ní are era à g̃eè ní kpe d̃s̃

²⁰ m̃ok̃onɔ k̃ŋ Misilanɔ dagura. T̃eluku p̃i gu p̃i Isarailanɔne à gusira kpà Misilanɔne, akū ní gb̃eke dí le à nà a dakei gw̃aani k̃uro.

²¹ Kū Musa a ɔ dɔ́ ísiralá, akū Dikiri bò kú ía gbānao ifáboki kpa. À kàka ari gu gèe a dɔ́o à ísira lè à kpàatekòre, akū gukori bò. Kū í zòkòre,

²² akū Isarailanɔ́ taa ò gukoria ò bikú. Í bini bò n ɔplai kú ɔzeo.

²³ Akū Misilanɔ́ pètɛnyí. Firi'auna sɔ́nɔ́ kú a sɔ́gonɔ́ kú a sɔ́denɔ́ pínki té n kpe ísira gūn.

²⁴ Gudɔ́naao Dikiri Misila zikarinɔ́ gwà zaa ténene gūn, akū à tò ò likara.

²⁵ À tò n sɔ́gonɔ́ vlè, à tò n taa'onaa kè z'í, akū ò pi: Ó bàa lé Isarailanɔ́ne, zaakū Dikiri ten zì kááne kúoome.

²⁶ Dikiri pi Musane: N n ɔ dɔ́ ísiralá, í ni da Misilanɔ́la kú n sɔ́gonɔ́ kú n sɔ́denɔ́.

²⁷ Akū Musa a ɔ dɔ́ ísiralá, akū í ten su a gbèn gudɔ́naao. Lákú í ten su nà, akū Misilanó bàa si ò ye ò bote. Gwen Dikiri tò ísira dàńlan.

²⁸ Í sù a dà sɔ́gonɔ́la kú sɔ́denɔ́ kú Firi'auna zikari kú ò gè ísira gūn Isarailanɔ́ gberanɔ́ n pínki. N gbèke dí boro, bee mèn do.

²⁹ Isarailanɔ́ sɔ́ ò taa ò í dagura gu koriamɛ. Í bini bò n ɔplai kú ɔzeo.

³⁰ Zi birean Dikiri Isarailanɔ́ si Misilanɔ́a, akū Isarailanɔ́ Misila pínɔ́ gènc ò ísira bara.

³¹ Kū Isarailanɔ́ Dikiri gbāna zòkò kú à mò Misilanɔ́ne è, ò vīna kène, akū ò a náani kè kú a zòbleri Musao.

15

Isarailanɔ́ lèe

¹ Akū Musa kú Isarailanɔ́ n pínki lè dí si Dikirine ò pi:

Mani lè sí Dikirine, zaakū a tɔ́ bona,

à sɔ́denɔ́ kú n sɔ́nɔ́ kà ísiran.

² Dikiri mé à ma gbāna ũ, mani a táaki lé,

àkū mé à ma sura bà.

Àkūmɛ ma Luda ũ, mani a tɔ́ kpá.

Àkūmɛ ma de Luda ũ, mani a tɔ́ sé lei.

³ Dikiri bi zikariime, a tɔ́n Dikiri.

⁴ À Firi'auna sɔ́gonɔ́ kú a zikarinɔ́ kà ísiran,

à zikari gbè zòkònc vlè Isira Tèran.

⁵ Í lòkotoo pì dàńla,

ò kpàte zíte lán gbèe bà.

⁶ Dikiri, n ɔplan gbāna kun kú zòkòkeo,

Dikiri, n n iberenɔ́ kàkate kú n ɔplao.

⁷ N n zangurinɔ́ nè n gakuri zòkò gūn,

n pɔ́ fè n n náte lán sèe bà.

⁸ N pɔ́ bò n yín, akū í zòkòre,

à gò zena lán bini bà,

ísira ì ari a guragura.

⁹ Ó ibere pínɔ́ pì,

oní pètewái ò ó leme,

oní ó pɔ́nɔ́ sète lákú ò yei nà,

oní n fenedanɔ́ bo ò ó dedeo.

¹⁰ N n lé'íá vù, akū ísira dàńla,

ò kpàte lán darumaa bà í zòkò pìn.

¹¹ Dikiri, tãnanɔ́ té a kpate mé à de lán n bàa?

Dín oní lekɔ́a kúnwoo?

Yābonsarekeri, n zòkòke adona,

n gakuri naasi vī.

¹² N n ɔpla pòro, akū zíte n mómɔ.

¹³ Ókònc kú n ó bó zòblennɔ́

ĩni dowerɛ arɛ n gbèke gūn,

ĩni gé kúoo n būsun kú n gbānao.

¹⁴ Tó burinɔ́ mà, oní lukaluka,

í wāna ni ká Filisitini būsudenɔ́ pɔ́a.

¹⁵ Edɔ́munɔ́ kınanɔ́ ni vīna ke,

swè ni kè Mɔ́abu don'aredenɔ́n,

Kanaanɔ́ būsudenɔ́ mè ni yó n pínki.

¹⁶ Vīna zòkò ni n kú, swè ni kèńgu,

oní gò kítikiti lán gbèe bà

n gbāna zōkō yāi Dikiri,

ari ókōnō kù n ó sé n pò ùnō ni gēte.

¹⁷ Dikiri, ìni gé kùoo kpi kù n sè n pò ù kīnaa,

ìni ó zīni péte gu kù n dite n vuteki ùn,

n kúki kù n kēke n zīdanee pìi.

¹⁸ Dikiri nigō kí ble gōrō sīnda pínkime.

¹⁹ Kù Firi'auna sōnō kù a sōgonō kù a sōdenō gē ìsira gūn, akù Dikiri sù kù ío à dàrila, ama Isarailanō táa ò gukoría ìsira pìi gūn.

²⁰ Akù annabi Miriamu, Haruna dàre, a sègēe sè, akù nōgbēnō bò ò téi ñ pínki, òten sègēe pá òten ù wá.

²¹ Miriamu lèe sīnne à pì:

À lè sí Dikirine, zaakù a tó bona,

à sōdenō kù ñ sōnō kà ìsiran.

Íkyàkyaa

²² Musa dà zén kù Isarailanō, ò kèkōa kù Isira Tērao ò gē Suru gbárannan. Ò táa ò gōrō aakō gbáranna pìn odi í ero.

²³ Kù ò kà gu kù òdi pì Mara, odi fō ò a í mìro kù à kè kyàkyà yāi. A yā mé à tò ò tó kpà gu pìine Mara.

²⁴ Akù gbēnō zuka kà Musai ò pì: Bón óni mii?

²⁵ Musa wiki lè Dikiri, akù Dikiri lí mōne. Kù Musa lí pìi zù ìn, akù í pìi kè nna. Gwen Dikiri yā diteñne kù dokao à ñ yō à ñ gwá

²⁶ à pì: Tó a laakarii dō makù Dikiri á Luda yāa áten yā kù má yei ke, tó a yā kù ma diteñnō mà, akù á ma dokanō kùna pínki, mani gyá kù ma kà Misilanōn ke kááguro, zaakù makūme Dikiri kù àdi á gba aafia ù.

²⁷ Abire gbera ò kà Elimu, gu kù ísēboki mēn kuri awēēplanōn kun kù domina lí mēn baaakō akurinō. Akù ò bùraa kàte í pìi sare gwe.

16

Mana kù kpekperewinō

¹ Isarailanō fūte Elimu ñ pínki, akù ò kà Sini gbáranna kù à kù Elimu kù Sinaio dagura ñ bona Misila mō plade gūn gōrō gērode zī.

² Akù ò zuka kà Musai kù Harunao gbárannan gwe ñ pínki

³ ò pìine: Bó yā mé à tò Dikiri dí ò dede Misilaroo? Gwe odi vute ò pò ble kù nòbōo ari ò kà, akù a su kùoo gbárannan kù à ò dede kù nàao.

⁴ Dikiri pì Musane: Bona musu mani pòble fáare. Gbēnō ni bote ò gōrō do pò sēte lākù gu digō dō nà ñ blena lén, de mà ñ yō mà gwa tó ò ma doka kùna.

⁵ Gōrō suddode zī gōrō pla pón oni sēte ò a pòble ke.

⁶ Akù Musa kù Harunao pìine ñ pínki: Okosiala áni dō kù Dikiri mé à á bōte Misila,

⁷ zia kōnkō áni Dikiri gakuri e. À zuka kù a kàai mà. Bón ó ù kù áni gbasá a zuka kàwáii?

⁸ Musa èra à pì: Dikiri ni á gba nòbō ò sò okosiala, zia kōnkō ani pòble kpááwa á blena lén, kù à zuka kù á kàai mà yāi. Póken ó ùro. Adi ke ókōnō a zuka kàwáiro, Dikirime.

⁹ Akù Musa pì Harunane: Ñ o Isarailanōne ñ pínki ò na Dikiri, zaakù ò ñ zुकakanaa mà.

¹⁰ Kù Haruna ten yā oñne, ò are dō gbáranna kpa, akù ò è Dikiri gakuri bò à sùmma téluku gūn.

¹¹ Akù Dikiri yā ò Musane à pì:

¹² Ma Isarailanō zुकakanaa mà. Ñ oñne okosiala oni nòbō só, zia kōnkō oni pò ble ò kà, oni dō kù makūme Dikiri ñ Luda ù.

¹³ Okosi kpekperewinō sù ò dà ñ bùrala. Kù gu dō plí kpà à likañyī.

¹⁴ Kù plí kè, akù pò gō katena zīte púu ketekete lán pò koto bà.

¹⁵ Kù Isarailanō è, ò pikōne: Bón díi? Zaakù odi dō pò kù à de a ùro. Musa pìine: Pò kù Dikiri kpááwa à blen gwe.

¹⁶ Yā kù Dikiri diteáren dí: Á baadi sēte a blena lén. À sēte á baadi zaka lé dodo á ondenō dasi lén.

¹⁷ Isarailanō kè le. Ò sēte, gbēkenō pò zōkō, gbēkenō pò fíti.

¹⁸ Kù ò zakaa dàn, gbē kù à sēte zōkō pò dí dialaro, gbē kù à sēte fíti pò dí kíaaro.

¹⁹ Musa pìine: Gbēke sún a kpara tó ari gudōoro.

²⁰ Gbēkenō dí Musa yā maro, ò a kpara tò ari gu dō, akù à kòkō kà à vā, akù Musa pò fē gbē pinoi.

²¹ Lākù gu digō dō nà baadi di sēte a blena lén. Tó ifántē gbà, pò kù à gō zīte di yóme.

²² Gɔɔɔ suddode zĩ ò pɔ́ble sɛ́te leu pla, baadi zaka lé plapla. Akū n̄ gbē zɔ́kɔ́nɔ́ ḡɛ̀ ò ò Musan̄e n̄ pínki.

²³ À piñne: Len Dikiri d̄ite le. Zia bi kámmabogɔɔ zĩme, Dikiri gɔɔme. À pɔ́ kú á ye à kpá téa kpá téa. À pɔ́ kú á ye à disa disa, à a kpara kú à ḡò d̄ite ari gu d̄ò.

²⁴ Ò d̄ite ari gu d̄ò lákū Musa ò nà. Adikū dí vāro adi kòkò káro.

²⁵ Akū Musa piñne: À ble gbāra, zaakū kámmabogɔɔ zĩme, áni e gukea gbāraro.

²⁶ Àḡɔ́ sɛ́te ari gɔɔɔ suddo. A gɔɔɔ supplade bi kámmabogɔɔ zĩme, aniḡɔ́ kun zĩ kùaro.

²⁷ Gɔɔɔ supplade zĩ gbēkenɔ́ b̄ò ò ḡɛ̀ sɛ́te, akū odi lero.

²⁸ Akū Dikiri pi Musan̄e: Ániḡɔ́ kú kú doka kú ma d̄itenɔ́ manaa sario ari b̄ɔɔɔmeɛ?

²⁹ Àḡɔ́ d̄ɔ́ kú makū Dikiri ma kámmabogɔɔ d̄iteáre. A yá mé à tò gɔɔɔ suddode zĩ mad̄i gɔɔɔ pla pɔ́ble kpááwa. Baadi ḡɔ́ kú a gbèn, gbēke sún bo gu kú à kun gɔɔɔ supplade pi zĩro.

³⁰ Akū ò kámma b̄ò gɔɔɔ supplade zĩ.

³¹ Isarailan̄ t̄ɔ́ kpá pɔ́ble piñne mana. À de lán pɔ́we pura keteketenɔ́ b̄ame. A í nna lán kàra z̄de b̄à.

³² Musa pi: Yá kú Dikiri d̄iten dí: Ò mana zaka lé do d̄ite ó burin̄ɔ́ne, de ò pɔ́ble kú à kpáwá o blè gbārannan ó bona Mísila ḡbera e se.

³³ Akū Musa pi Harunan̄e: Ñ lo sé ñ mana zaka lé do kán ñ d̄ite Dikiri are, de àḡɔ́ ditena ó burin̄ɔ́ne.

³⁴ Akū Haruna d̄ite gbè anlonɔ́ sare de àḡɔ́ ditena lákū Dikiri ò Musan̄e nà.

³⁵ Isarailan̄ mana blè w̄è bupla ari ò ḡɛ̀ ò kào b̄usu kú gb̄ɛ̀n̄n̄ kún. Ò mana pi blè ari ò ḡɛ̀ ò kào Kanaan̄ b̄usu léa.

³⁶ Zaka lé do bi lita plame.

17

Í bona gbèn

(Nar 20:2-13)

¹ Isarailan̄o f̄ute Sini gbārannan n̄ pínki, òten b̄ura kátekate lákū Dikiri óñne nà, akū ò ḡɛ̀ ò b̄uraa káte Refidimu. Odi í le ò m̄i gwero,

² akū ò zuka kà Musai ò pi: Ñ ó gba í ò mi. À piñne: B̄óyái áten lékpak̄ɔ́ana ke k̄umaoo? A kè dera áten Dikiri lé à gwaa?

³ Kú ími teni n̄ de, akū ò zuka kà Musai ò pi: B̄óyái n bo k̄úoo Mísilai? Ñ ye ími ó de kú ó n̄n̄k̄ kú ó p̄ókaden̄ɔ́on yá?

⁴ Akū Musa wiki lé Dikiria à pi: Deran mani ke kú gbē pin̄ɔ́ n̄aa? À ḡò f̄iti kú oni ma pápa kú gb̄ɛ̀o ò ma de.

⁵ Dikiri piñne: Ñ Isaraila gbē zɔ́kɔ́nɔ́ sɛ́te à do gbē pin̄ɔ́ne are. Ñ n gò kú n Nili l̄eo sé d̄o.

⁶ Mani ze n are Orebu gb̄ɛ̀si sare gwe. Ñ gb̄ɛ̀si pi lé, í ni bo de ò mi. Akū Musa kè le Isaraila gbē zɔ́kɔ́nɔ́ wára.

⁷ Akū ò t̄ɔ́ kpá gu piñne Masa, zaakū gwen ò Dikiri l̄en ò gwá ò pi: Dikiri kú k̄úooɔ́ gwe yá? Ò t̄ɔ́ kp̄ane Meriba d̄o, kú Isarailan̄o zuka kà gwe yái.

Z̄ikana kú Amalekin̄o

⁸ Amalekin̄o sù z̄l̄ ká kú Isarailan̄o Refidimu.

⁹ Akū Musa pi Ȳosuan̄e: Ñ gb̄ɛ̀n̄ s̄é ó té à gé z̄l̄ ká kú Amalekin̄o. Zia maniḡɔ́ zena s̄is̄i dí m̄is̄n̄tea kú Luda ḡòoo kúna.

¹⁰ Ȳosua kè lákū Musa òne nà, à ḡɛ̀ z̄l̄ ká kú Amalekin̄o. Akū Musa kú Harunao kú Uruo didi s̄is̄i pi m̄is̄n̄tea.

¹¹ Tó Musa a ɔ́nɔ́ s̄è, Isarailan̄o diḡɔ́ z̄l̄ ble Amalekin̄oame, ama tó à a ɔ́nɔ́ d̄ite s̄s̄, Amalekin̄o diḡɔ́ z̄l̄ ble Isarailan̄o.

¹² Kú Musa ɔ́nɔ́ w̄à, ò gb̄ɛ̀ s̄è ò d̄ite a gbáru à v̄utea, akū Haruna kú Uruo a ɔ́nɔ́ k̄úk̄úna, gb̄ɛ̀ do ɔ́plai, gb̄ɛ̀ do ɔ́zei, akū a ɔ́nɔ́ ḡɔ́ zena ari ifant̄é ḡɛ̀ à ḡɛ̀o kp̄f̄n̄.

¹³ Akū Ȳosua z̄l̄i blè Amalekin̄o à n̄ dede kú f̄ɛ̀n̄dao.

¹⁴ Dikiri pi Musan̄e: Ñ adik̄ina k̄é takada ḡun de àḡɔ́ de d̄ɔ́ngu p̄ó ũ ñ ò Ȳosuan̄e, zaakū mani Amalekin̄o buri bo andunia ḡun n̄ pínki.

¹⁵ Musa gbagbaki b̄ò, akū à t̄ɔ́ kp̄ane Dikirim̄e ma tuta ũ

¹⁶ à pi: Ma ɔ́ s̄è Dikiri kpata kpa. Dikiri niḡɔ́ z̄l̄ ká kú Amalekin̄o gɔɔɔ s̄inda pínki.

18

Ȳetoro ḡena Musa gwa

¹ Musa anzure Yetoro, Midiá sa'ori, yá kú Luda kè Musane kú a gbē Isarailanɔ mà, lákú Dikiri n̄ bóte Misila nà.

² À sù à lè Musa gīnake à a nana Zipora zì be

³ kú a négōgbē mèn planɔ. A do tón Gesomu, zaakú Musa pì gbē zītɔn a tū dakenɔ būsun.

⁴ A do tón Elieza, zaakú Musa pì a de Luda a faaba kè à a bo Firi'auna fēneda léi.

⁵ Akú Yetoro fùte àten su Musa kīnaa kú a nénɔ kú a nanao gu kú à bùraa kàten Luda kpi sare gbáranan.

⁶ À légbázá kè Musane à pì: Maten su n kīnaa kú n nanao kú n né mèn planɔ.

⁷ Musa bò à gēe à dà a anzurele à kùte à lé pèa. Ò kō aafiaa gbèka, akú ò gē kpén.

⁸ Musa yá kú Dikiri kè Firi'aunane kú Misilanɔ Isarailanɔ yāi bābanɔ pínki kú wari kú à n̄ lé zé gūnnɔ pínki kú lákú Dikiri n̄ bó nàò.

⁹ Yetoro pò kè nna yá mana kú Dikiri kè Isarailanɔnɛɛa pínki kú lákú à n̄ bó Misilanɔ ɔi nàò.

¹⁰ Akú à pì: Ò Dikiri sáabu kpá lákú à á bó Firi'auna kú Misilanɔ ɔi nà.

¹¹ Má d̄sà kú Dikiri z̄k̄s de t̄ananɔla n̄ pínki. Kú Misilanɔ ia dàáwa, à yá m̄òñne.

¹² Akú Yetoro sa'op̄o kú òdi ká tén à té kú ò Ludaa kú sa'op̄o pāndenɔ d̄o. Akú Haruna kú Isaraila gbē z̄k̄sɔn̄ n̄ pínki ò sù ò p̄ò blè káao Luda are.

Yaḡḡr̄inɔ ditena

¹³ Kú gu d̄b Musa vùte àten yá ḡḡr̄inne, ò katenai zaa k̄onk̄o ari ɔk̄osi.

¹⁴ Kú Musa anzure yá kú àten k̄eñne è pínki, akú à là à pì: B̄n nten ke kú gbē díno l̄eɛ? B̄yāi nten yákpate k̄eñne ndo, gbē s̄inda pínki katenanyī zaa k̄onk̄o ari ɔk̄osii?

¹⁵ Musa wèa à pì: Gbēnɔ d̄i su ma kīnaa ò Luda p̄yenyīna yá mame.

¹⁶ Tó ò yáketé vī, òdi su ma kīnaa mà yá pì ḡḡr̄inne mà Luda doka kú à d̄itenɔ oñne.

¹⁷ Musa anzure pine: Yá kú nten ke manaro.

¹⁸ Ìni k̄pasa, gbē kú ò kú k̄unwono ni k̄pasa d̄o, zaakú z̄i pì denla, Ìni f̄s̄ n̄ ke ndoro.

¹⁹ Ñ ma yá ma sà, mani lé damma, Luda niḡo kú k̄unwo. Ìniḡo deñne yá ḡḡr̄i ũ, Ìniḡo gé kú n̄ yāno Luda kīnaa,

²⁰ Ìniḡo doka kú Luda d̄itenɔ dañne, Ìniḡo zé kú à de ò sé m̄òñne kú yá kú oni keno.

²¹ Ñ gbē laakaride náanide kú ò Luda vīna vī akú òdi gusaregba s̄ironɔ sé n̄ té, n̄ n̄ díte gbēnɔn wāa s̄as̄or̄onɔ don'aredenɔ ũ kú gbēnɔn bas̄as̄or̄oo kú gbēnɔn bupla akurio kú gbēnɔn kurikurio,

²² de òḡo yá ḡḡo gbē p̄inone ḡor̄o s̄inda pínki. Oni su n kīnaa kú yá z̄ī'ūno pínki, ama oni yá f̄itinnano ḡḡo n̄ z̄ida. Abire mé ani n aso lagonne.

²³ Tó Dikiri wenne, tó n kè le, Ìni fuaro, gbē p̄ino ni tá be kú laakarīio kpatena.

²⁴ Musa a anzure yá mà à kè lákú à òare nà pínki.

²⁵ À gbē laakaridenɔ sè Isaraila burino té pínki à n̄ díte gbēnɔn wāa s̄as̄or̄onɔ don'aredenɔ ũ kú gbēnɔn bas̄as̄or̄oo kú gbēnɔn bupla akurio kú gbēnɔn kurikurio.

²⁶ Akú òdiḡo yá ḡḡr̄inne ḡor̄o s̄inda pínki. Yá z̄ī'ūn̄ òdi suo Musa kīnaa, akú òdi yá f̄itinnano ḡḡo n̄ z̄ida.

²⁷ Musa ḡeɛ à zè a anzureene, akú à tà a būsun.

19

Sinai kpi sare

¹ Isarailanɔ bona Misila m̄o aak̄ode gūn

² ò fùte Refidimu. Kú ò kà Sinai gbáranan, akú ò bùraa kàte gwe Sinai kpi sare.

³ Musa didi à gēe Luda kīnaa kpi pii musu, akú Dikiri lé z̄i à pì: Ñ yá dí o Yakubu buri Isarailanɔne:

⁴ A è lákú ma kè Misilanɔne nà, lákú ma á sé ma su kááo ma kīnaa, lákú vāu d̄i a né sé a d̄em̄ber̄eɛa nà.

⁵ Tó a ma yá mà á ma bàka kunna kááo yá kūna tera sà, aniḡo de ma gbē yenyīdenɔ ũ buri s̄inda pínki té. Bee kú andunia de ma p̄ò ũ pínki,

⁶ aniḡo demene kīnanao kú sa'or̄inɔ ũ, ma gbē kú ò kú adonano ũ. Yá kú Ìni o Isarailanɔn̄eɛn gwe.

⁷ Musa kipa à gbē z̄k̄sɔn̄ s̄isi, akú à yá kú Dikiri òn̄eɛ bàbañne pínki.

⁸ Gbēnɔ wèa n̄ pínki ò pì: Yá kú Dikiri òw̄ere pínki òni ke. Akú Musa ḡeɛ à yá kú ò òò bàba Dikirine.

⁹ Dikiri pine: Mani su n kīnaa túsukpe gègetee gūn, de ḡor̄o kú maten yá onne, oni ma oniḡo n náani vī ḡor̄o s̄inda pínki. Akú Musa yá kú gbēnɔ òò bàba Dikirine.

¹⁰ Akú Dikiri pine: Ñ gé n̄ kīnaa n̄ oñne ò gbà bo n̄ z̄idane gbàra kú ziao, ò n̄ p̄okasanɔ p̄ipi.

¹¹ Ògõ kú soru gūn ziando, zaakū a gɔɔ aakõde zīn mani kipa mà ze Sinai kpi musu gbē sīnda pīnki wāra.

¹² N zīte lé sēda dañne kpi pīi pòɔ léa ari à likai pīnki. N onne ò laakari ke. Òsun didi kpi pīiario. N gbēke sún ɔ kea sero. Gbē kū à ɔ kèa, ò ade de.

¹³ Òsun ɔ ke adearo. Ò a pápa kū gbēero ke ò a pápa kū kàao ò de. Pókāden yá, bisāsirin yá, à gāme. Tó ò mà ò kuru pè ò a yīsām pà, ò na kpi pīi.

¹⁴ Musa kipa kpi pīia à sù à gbēno lè à òñne ò gbà bo n zīdane ò n pókasanɔ pīpi.

¹⁵ À era à pīñne: Àgõ kú soru gūn gɔɔ aakõde zī yāi. Àsun wūte kū nɔgbēoro.

¹⁶ Kū gu dɔ a gɔɔ aakõde pīia, akū legū ten pūtā àten pí, akū legū sisi kpi musu. Kū ò kuru yīsāmpānaa mà, akū vīna gbē kū ò kú búrannɔ kū n pīnki òten lukaluka.

¹⁷ Musa bò kúñwo búrān à gēe kúñwo Luda kīnaa, akū ò zè zīte kpi pīi sare.

¹⁸ Túsukpe dà Sinai kpila kú Dikiri kīpaa kú téo yāi. Túsukpe pīi fūte lán tāma túsukpe bà, akū kuru pī ten yīgāyīgā manamana.

¹⁹ Kuru yīsāmpānaa ten kara. Kū Musa yā ò, akū Luda wèa legūpūtānaa gūn.

²⁰ Dikiri kipa à zè Sinai kpi mīsōntea à Musa sisi, akū à didi à gēe gwe.

²¹ Dikiri pīne: N kipa n kpakē gbēno, òsun vī gulezekila ò su ò ma gwaro, de n parideno sún gagaro yāi.

²² Bee sa'ori kū òdi namainɔ, ò gbà bo n zīdane de màsun fēñyīro yāi.

²³ Musa pī Dikirine: Oni didiro, zaakū n kpākēwāi n pī ò zīte lé sēda da kpi pīi pòɔ léa à gõ n põ ù.

²⁴ Akū Dikiri pīne: N kipa n Haruna sé n su kàao, ama sa'orinɔ kú gbē kparanɔ sún vī bara ò su ma kīnaaro de màsun fēñyīro yāi.

²⁵ Akū Musa kipa gbē pīnɔ kīnaa à yā pīi òñne.

20

Dokayā mèn kurinɔ

¹ Luda yā dīkīna ò pīnki à pī:

² Makūme Dikiri á Luda ū. Ma á bóte zòblen Mísila.

³ Àsungõ dikiri ke vī ma gberaro.

⁴⁻⁵ Àsun pókē taka ke à kúte à donyī kennero, põ kú à kú musu ke zīte ke í gūnn yá, zaakū makū Dikiri á Luda, nēsēgōbademe ma ū. Madī gbē kú à yemaironɔ yā vāni wī n burinɔ musu ari à gé pé n sākpenɔa kú n nasionɔ.

⁶ Gbē kú ò yemai ò ma dokayānɔ kūnanɔ sō, madīgõ gbēke vī kúñwome ari n buria.

⁷ Àsun makū Dikiri á Luda tó sí pāpāro, zaakū gbē kú à ma tó sí pāpā mani tó à bo pāro.

⁸ Àgõ dɔn kámmabogɔɔ bi ma pómē.

⁹ Àgõ á bura zī kú á zī sīnda pīnkio ke gɔɔ suddo,

¹⁰ a supplade gõ deáre kámmabogɔɔ ū, zaakū makū Dikiri á Luda ma pómē. Àsun zī ke ke gɔɔ pī zīro, ákōnɔ ke á nēgōgbē ke á nēnōgbē ke á zīkeri gōgbē ke nōgbē ke á pókāde ke nibɔ kú à kú á bea.

¹¹ Zaakū gɔɔ suddon ma musu kú zīteo kè kú ísiraio kú põ kú ò kú n gūnnɔ pīnki, akū ma kámma bò a gɔɔ supplade zī. A yā mé à tò ma arubarikaa dà kámmabogɔɔ pīn ma dīte ma põ ū.

¹² Àgõ á de kú á dao bèere dō, de à gī ke būsū kú makū Dikiri á Luda maten kpááwan.

¹³ Àsun gbē dero.

¹⁴ Àsun zina kero.

¹⁵ Àsun kpāni oro.

¹⁶ Àsun yā dí á gbēdakearo.

¹⁷ Àsun á gbēdake on ni dero. Àsun a nɔ ni dero ke a zīkeri gōgbē ke nōgbē ke a zù ke a zaaki ke põ kú à vīnɔ pīnki.

¹⁸ Gbē sīnda pīnki legūpūtānaa mà kú kuru yīsāmpānaa, ò legūpīnaa è kú túsukpeo dɔ kpi musu, akū vīna n kú òten lukaluka ò ze zā dire.

¹⁹ Ò pī Musane: N yā owere n zīda, óni ma. Nsun tó Luda yā owere, de òsun gagaro yāi.

²⁰ Musa pīñne: Àsun tó vīna á kūro, zaakū kú à á yō à gwa yāin à sù, de àgõ á vīna vī akūs àsun durunna kero yāi.

²¹ Ò ze zā dire, akū Musa nà túsukpe gēgetee pīi, gu kú Luda kun pīn.

Dikiri gbagbaki ya

²² Akū Dikiri pì Musane: Ñ yá dí o Isarailanone: A mà kú á zīdao lākū ma yā óáre zaa musu nà.

²³ Àsun tãna ke ke à namaro. Àsun andurufu ke wura pi tãnanõ ũro.

²⁴ À ma gbagbaki bo kú εo à sa oa kú sãno kú zùnõ, sa'opõ kú òdi ká tén à té kú kú kennakūkõ sa'opõ. Gu kú ma diteáre àgõ ma sísín, maní su á kīnaa mà arubarika daágu.

²⁵ Tó átèni ma gbagbaki pì bo kú gbèeo, àsun bo kú gbè ànaaoro, zaakū tó a gā pètea, a tò à gbàa lèn gwe.

²⁶ Àsun ma gbagbaki bo à a didiki kero, de á pótompoke sún bo gbagbaki piaro yáí.

23

Yakena a zéa

¹ Àsun òpi baaru kpáro. Àsun ze kú gbē vānio éke sèedade ũro.

² Àsun té parii yāvānikenaa gūnlo. Àsun ze kú pario yákpate gūn à bo yázede kpero.

³ Tó takaside yā nnao, àsun ze káaoro.

⁴ Tó n ibereε zù ke a zaaki sáte akūsõ n kpakū káao, ñ a kú ñ géone be.

⁵ Tó n n zānguri zaaki è àten fu asoa, ñ kpáí, ñsun a tónlo.

⁶ Tó takaside yā nna, àsun bo a kpero.

⁷ À ke zà kú manafikio. Àsun taarisaride ke gbē mana dero, zaakū maní tó taaride bo páro.

⁸ Àsun gusaregba síro, zaakū gusaregba dì tò wédenõ vīna kūme, akūsõ àdi gbē mananõ yā lite kpedangara.

⁹ Àsun bòasu wé tãro. Á bòasuke dõ, zaakū bòasunõn á ũ yā Misila.

¹⁰ Àgõ põ tõ á buranõa à keke ari wè suddo,

¹¹ a wè suppladen à tó zīte kámma bo à ñam pá, de á takasidenõ le ò a zà kú à bùte gweno kñõ we, nòbõsèntenõ le ò a kpara só. À ke le dõ kú á geepe bíu kú á kùkpeo.

¹² Àgõ zī ke ari gõrõ suddo, a suppladen àgõ kámma bo, de á zùnõ kú á zaakinõ le ò kámma bo, akūsõ á zòno kú bòasunõ ni le ò ñam pá.

¹³ Àgõ yá kú ma óárenõ kúna pínki. Àsun tãnanõ tó síro. Òsun ñ tó ma á lén sero.

Dikpe mèn aakõnõ

(Bon 34:18-26)

¹⁴ Wè kú wèeo àgõ su dikpe kemene gèen aakõ.

¹⁵ Àgõ Burodi Futenasari dikpe ke lākū ma diteáre nà, àgõ burodi futenasari só ari gõrõ suppla mõ kú òdi pi Abibu gūn a gõrõa, zaakū mõ pìi gūnn a bõten Misila. Gbēke sún su ma kīnaa okoriro.

¹⁶ Àgõ Pókēna dikpe ke gõrõ kú a na pókēnaaa, à á burapõ káakunõ kpáma. Àgõ Pódufublena dikpe ke wè lakanaaa, gõrõ kú a á burapõnõ kākara pínki.

¹⁷ Wè kú wèeo gèen aakõ á gõgbē sīnda pínki su kōkakarana ke makū Dikiri á Luda are.

¹⁸ Àsun páfutena kpáma lele kú sa'opõ aruoro. Àsun dikpe sa'opõ nísi dite gu d̄aro.

¹⁹ Àgõ gé ma Dikiri á Luda ònn kú á burapõ káakunõ. Àsun blène nòbõ kuku kú a da yõ'ioro.

Luda Malaika ni do a gbēnõne are

²⁰ Maní malaika gbare à doáre are à á dākpā zén à ká kááo gu kú ma kēken.

²¹ À laakari dõ a yáa à a yá ma. Àsun bo a kpero, zaakū ani sūru ke kááo á taari yā musuro kú ma tó kúa yáí.

²² Tó a a yá mà akūsõ a yá kú ma óáre kè pínki, manigõ de á iberenõ ibere ùme, á weterinõ weteri ũ.

²³ Ma malaika pì ni doáre are è gé zeáre bùsu kú Amõrinõn kun kú Itinõ kú Perizinõ kú Kanaano kú Ivinõ kú Yebusinõ, maní ñ kakate.

²⁴ Àsun kúte ñ tãnanõne à doñyĩro, àsun ñ kena kero. À ñ gboro à ñ gbènõ wíwi.

²⁵ À dõ Dikiri á Ludai, ani arubarika daáre á pòblen kú á pómīnaao, ani gyānõ kēáwa.

²⁶ Nõgbēnõ ni nò bõte á bùsunlo akūsõ para nigõ kunlo. Maní á wēndi bà d̄áre kú m̀kākõanaao.

²⁷ Maní vīna dada gbē kú ò kú á arenõ, maní tó bídi gé buri kú a ka ñ kīnaanõgu, maní tó á iberenõ kpe líáre.

²⁸ Maní zúmāntēnõ gbare á are ò ká Ivinõgu kú Kanaano kú Itinõ ò pém̄maáre.

²⁹ Àdi ke maní pém̄maáre wè do gūn ḡñõnlo, de bùsuu pì sún ḡ lákpe ũ nòbõsèntenõ daálaro yáí.

³⁰ Manigõ pém̄maáre busebusēme ari à ke dasi à ká à bùsu sí.

³¹ Mani á búsulo lé daáre zaa Isira Tēra léa ari Filisitininɔ Isira léa, zaa gbáranna lén ari Yuflatí léa. Mani búsupidenɔ naáre á ɔ́ à páfuma.

³² Á bàka súngɔ kú n̄ yán ke n̄ tãnanɔ yãnlɔ.

³³ Àsun tó ògɔ kú á búsunlɔ, de òsun tó à durunna kemenero, zaakú tó a n̄ tãnanɔ gbàgba, a tankute kpàkpa á zìdaneme.

24

Luda bàka kunna kú Isarailanɔ sèedaa

¹ Dikiri pì Musane: Mòkɔn kú Harunao kú Nadabuo kú Abiuo kú Isaraila gbè zɔkɔ gbɛnɔn baaakɔ akurinɔ, à didi kpia à mɔ́ ma kínaa, à donyí kemene zaa zà.

² Mòkɔmmɛ ìni namai ndo, gbè kparanɔ sún su kãniro akusɔ pari sún didi kúńwo kpi díkĩna musuro.

³ Musa gèè à yá kú Dikiri òo gbáńne pínki kú dokayãno pínki. Ò wè lele n̄ pínki ò pì: Yá kú Dikiri ò pínki óni ke.

⁴ Akú Musa yá kú Dikiri òo pìnɔ kè takada gún pínki.

À fùte kɔnkɔnkɔ à gbagbaki bò kpigerɛɛi, akú à gbèè pètepete mèn kuri awɛɛpla Isaraila buri mèn kuri awɛɛplanɔ pú ú.

⁵ À Isaraila kefennanɔ zĩ kú zùsanenɔ, akú ò sa'opɔ kú òdi ká tén à té kú òo Dikiria kú sáabukpana sa'opɔnɔ.

⁶ Akú Musa zùu pìnɔ aru s̄ à kpàate leu pla. À a leu do dìte kú tao à a leu do àtè gbagbakia.

⁷ Akú à Dikiri bàka kunna kúńwo takada sè à a kyó kèńne. Akú ò pì: Yá kú Dikiri ò pínki óni ke óni mì natene.

⁸ Akú à aru pii sè à fãńma à pì: Dikiri bàka kunna kááo arun gwe lákú a mà nà pínki.

⁹ Musa kú Harunao kú Nadabuo kú Abiuo kú Isaraila gbè zɔkɔ gbɛnɔn baaakɔ akurinɔ didi kpia.

¹⁰ Ò Isarailanɔ Luda è. Safia gbè gusara katena a gbá gèi, a í de búgu swáswa lán ludambe búgu bà.

¹¹ Luda dí yáke ke Isaraila gbánade pìnɔnero. Ò wé siale, akú ò pò blè ò í mì.

Musa kunna Sinai kpi musu

¹² Dikiri pì Musane: N̄ didi kpia n̄ mɔ́ ma kínaa ñgɔ kú gwe. Mani gbè anlo kú ma a dokayãno kèanɔ kpámma, de n̄ le n̄ dańne.

¹³ Akú à fùte kú a kpàasi Yɔsuaò, òten gé didi Luda kpia.

¹⁴ Akú Musa pì gbè zɔkɔnɔne: Ágɔ ó dā la, óni era ò su á kínaa. Haruna kú Uruo nigɔ kú kááo. Tó gbèke yáke ví, à géo n̄ kínaa.

¹⁵ Akú Musa didi kpi piia. Túsukpe dà a mìsɔntela,

¹⁶ akú Dikiri gakuri kipa Sinai kpi piia. Túsukpe pì daala le ari gɔɔ suddo, a gɔɔ suppladen Dikiri lé zù Musai zaa túsukpe pii gún.

¹⁷ Isarailanɔ Dikiri gakuri è lán té kú àdi n̄ ble bà kpi pii mìsɔntea.

¹⁸ Akú Musa gè teluku pii gún à era à didi kpi piia. Á kú gwe ari gɔɔ bupla fãnantè kú gwãanio.

31

Luda bizakuta

¹ Dikiri yá ò Musane à pì:

² N̄ ma! Ma Uri né Bezaleli, Uru daikore, Yuda buri sè.

³ Ma tò ma Nini kúa, akú à ɔndɔ kú gonio kú dɔnaao lé ɔzĩ pínki gún.

⁴ À zãble pɔnɔa dɔ kú wurao kú andurufuuo kú m̀gotèo.

⁵ À gbè bèere de ana dɔ kú a dana pɔ gúnwo kú lí'anaao kú ɔzĩ s̄inda pínki.

⁶ Abire gbera ma Aisamaki né ɔliabu, Dà buri dìte a kpanyĩri ú. Ma ɔzikerinɔ gbà ɔndɔ n̄ pínki, de ò le ò pò kú ma ditennɔ ke pínki:

⁷ Dakareki kuta kú doka àkpatii kú a nékparɔ kú kpé pì pò ketenɔ pínki,

⁸ teburu kú a pò ketenɔ, wura atene fitiladibɔ kú a pò ketenɔ pínki, turaretitikpataki,

⁹ sa'opɔ kú òdi ká tén à té kú oki kú a pò ketenɔ pínki, dàga kú a dibɔɔɔ,

¹⁰ p̄kasa kú ò tãnɔ, sa'ori Haruna p̄kasa kú ani naomainɔ kú a n̄nɔ sa'opokasanɔ pínki,

¹¹ p̄sakenisi kú bizakuta turaretiti gbĩ n̄nannaò. Ò pò pìnɔ ke lákú ma ditenne nà pínki.

Kámmabogɔ yá

¹² Dikiri yá ò Musane à pì:

¹³ Ñ o Isarailanɔne ò kámmabogɔɔ kú ma dìte yá da, zaakú à de sèeda ù makú kú ákɔnɔ dagura ari á buria, de à le à dɔ makú Dikiri ma á sé ma gbɛnɔ ù.

¹⁴ Ágɔ kámmabogɔɔ pi yá da, zaakú gɔɔ pi kúáre adoname. Gbɛ kú à gɔɔ pii tɛɛ kè, ade gámɛ. Gbɛ kú à zì kè gɔɔ piia, ò ade bo a gbɛnɔ tɛ ò a de.

¹⁵ Ágɔ zì ke gɔɔ suddo, a gɔɔ suppladen áni kámma bo, zaakú makú Dikiri ma pómɛ. Gbɛ kú à zì kè kámmabogɔɔaa gámɛ.

¹⁶ Isarailanɔ gɔ kámmabogɔɔ pi yá kúna ò dìte gɔɔ zɔkɔ ù ari ñ buria ma bàka kunna kúñwo yá ù.

¹⁷ Anigɔ de sèeda ù makú kú Isarailanɔ dagura gɔɔ sɪnda píngi, zaakú makú Dikiri ma musu kú anduniaò kè gɔɔ suddome, akú ma làka ma kámma bò a gɔɔ supplade zì.

¹⁸ Kú Dikiri yá ò Musane Sinai kpi musu à làka, akú à dokayá kè gbè anlonɔa mèn pla kú a zída ɔneò à kpáa.

32

Wura zùsane bɔɔɔ

¹ Kú gbɛnɔ è Musa dí kipa kpia likalikaro, ò kàkara Harunai ò pìne: Ñ fute ñ tana keno kewere ò dowerɛ are, zaakú Musa kú à ó bóte Misila pii, ó dɔ yá kú à a lèro.

² Akú Haruna pìrine: À á nɔgbɛnɔ wura pòsánɔ bote kú á néngɔgbɛnɔ pónɔ kú á néngɔgbɛnɔ pónɔ à suomenɛ.

³ Akú ñ píngi a wura pòsánɔ bòbo ò kpà Harunaa.

⁴ À si à kàsa lán zùsane bà, akú à lɔlɔ. Akú ò pi: Isarailanɔ, á tãnan di! Àkú mé à á bóte Misila.

⁵ Kú Haruna è le, à sa'oki bò zùu pi are, akú à kpàkpaà kè à pi: Dikiri dikpe kun zia.

⁶ Kú gu dɔ, gbɛnɔ fùte ò sa'opɔ kú òdi ká tén à tɛ kú òa kú kennakúkɔsò sa'opɔ. Gbɛnɔ vùte òten pò ble òten í mi, akú ò fùte òten pàpà ke.

⁷ Akú Dikiri pi Musane: Ñ kipa ñ gé! N gbɛ kú n bo kúñwo Misilanɔ yàka.

⁸ Ò kè zé kú ma mɔñnea likalika, ò wuraa kàsa tana ù lán zùsane bà, ò kùtene ò sa òa ò pi, Isarailanɔ tana kú à ñ bóte Misilan gwe.

⁹ Akú Dikiri èra à pi Musane: Ma è gbɛ pìno sá gbàname.

¹⁰ Ñ gomala de mà a pɔfɛ kipañma mà ñ kakate, ama mani n burinɔ ke dasi.

¹¹ Akú Musa kúte kè Dikiri a Ludane à pi: Dikiri, bóyáin nten pɔfɛ kipa n gbɛnɔa kú ñ bóte Misila kú n gbána purao kú n gàsá gbánaoo?

¹² Misilanɔ ni pi ñ kakatena yáin n ñ bóte, de ñ le ñ ñ dede kpinɔ musu ñ ñ láka andunia gún. Ñ n pɔfɛ kpáte ñ yá kú ñ ye ñ kipa n gbɛnɔaa pi bo n nɛsen.

¹³ Ñ dɔ n zɔblerinɔ Ibrahim kú Isaakuo kú Isarailao yán, zaakú n la dàrine kú n zídao n pi, ñni ñ buri kara lán susunenɔ bà, ñni búsu kú n a yá òñne kpá ñ burinɔa ògɔ ví gɔɔ sɪnda píngi.

¹⁴ Akú Dikiri yá kú à pi áni kipa a gbɛnɔaa pii bò a nɛsen.

¹⁵ Musa èra à kipa kpia, à doka gbè anlo mèn pla pìno kúna a ɔí. Yá kèna gbèe pìnɔa kpa plapla píngi.

¹⁶ Luda mé à gbè anlo pìno à, akú mé à yá kèñma.

¹⁷ Yɔsua gbɛnɔ wiki mà, akú à pi Musane: Ñ zì wiki ma dɔ bùran.

¹⁸ Musa pi: Kúwiki mé à dɔ gwero, wènda ɔɔ dɔn gwe sɔro, gbɛnɔ lèsinaan maten ma.

¹⁹ Kú à kà káni kú bùraao, à è òten ù wá zùsa pi are, akú à pɔ fɛ. À gbè anlo kú à kúnaa pìnɔ pàte kpigereci gwe, ò wìwi.

²⁰ Akú à zùsa kú ò pii pii sè à dà tén. À a títi bò, akú à kà ín à kpà Isarailanɔa, ò mi.

²¹ Akú Musa Haruna là à pi: Bón gbɛ pìno kènnɛ, gbasa n tò ò durunna zɔkɔ dí taka kèe?

²² Akú à wèa à pi: Ñsun pɔ fero, mare. Ñ gbɛ pìno dɔ, kú ò vāni.

²³ Mɔkɔnɔ mé ò pimenɛ mà tana ke ke à doñne are. Ò pi Musa kú à á bóte Misila pii, ò dɔ yá kú à a lèro.

²⁴ Akú ma pìrine gbɛ kú ò wura vīno bote ò suo. Kú ò sùo, akú ma kà tén, akú à bò zùsanɛ bɔɔɔ pi ù.

²⁵ Musa è Haruna tò gbɛnɔ teni ñ pɔyeina ke, akú ò gɔ lalandi pò ù ñ iberenɔne.

²⁶ Akú à zè bùra zéleà à pi: Gbɛ kú ò kú Dikiri kpano su ma kuru. Akú Levi burinɔ kàkara a kuru.

²⁷ À pìrine: Dikiri Isarailanɔ Luda pi, á baadi a fènedà loko à dodo bùraai zéle kú zéleò, á baadi a gbɛnɔ kú a gbɛnnanɔ kú a gbɛdakenɔ dede.

²⁸ Levi burinɔ kè lākū Musa dàñne nà. Gbɛ kú ò ñ dede zì piianɔ kà gbɛnɔn dúbu aakɔ taka bà.

²⁹ Akū Musa pì Levi buri pìnɔne: Lákū a bo á néno kú á gbēno kpe nà, a á zīda kpà Dikiria gbāra, Dikiri arubarikaa dàágu gbāran gwe.

Musa kutɛkena Dikirine Isarailanɛ

³⁰ Kū gu dō Musa pì Isarailanɛ: A durunna zōkō kè, bee kú abireo mani era mà didi kpia mà gé Dikiri kīnaa dō, òdigō dōro ke mani le mà kúte keneáre á durunna yá musu.

³¹ Akū à èra à gèe Dikiri kīnaa à pì: N yá nna! Gbē pìnɔ durunna zōkō kè, ò tana ke kè ñ zīdane kú wuraa.

³² Ñ sùru ke! Ñ ñ durunna kēm̄ma. Tó lenlo, ñ ma tó warawara takada kú n kèe gūn.

³³ Dikiri pìne: Gbē kú à durunna kēm̄ne tón mani warawara ma takada gūn.

³⁴ Ñ gé kú gbēno gu kú ma ònnen sà. Ma Malaika ni donne are. Bee kú abireo tó ma wétāmma goro kà, mani wé tām̄ma ñ durunna yāi.

³⁵ Akū Dikiri gagagyā kà gbēno gu zūsane kú ò tò Haruna pìi pì yāi.

33

¹ Dikiri pì Musane: Ñ fute ñ go la, mōkōn kú gbē kú n bo kúnwo Misilano, ñ gé kúnwo būsú kú ma la dà Ibrahīne kú Isaakuo kú Yakubuo ma pì mani kpá ñ burinɔan.

² Mani malaika gbare à doáre are mani péáre Kanaanɔa kú Amōrinɔ kú Itinɔ kú Perizinɔ kú Ivinɔ kú Yebusinɔ.

³ Á gé būsú kú vī kú zó'io din pìi gūn. Ama mani gé kááoro, de màsun á kakate zénlo yāi, zaakú ságbānadenɔn á ũ.

⁴ Kú gbēno yá pásī pìi mà, ò sò dō, akú gbēke dí a zāblebɔnɔ da doró.

⁵ Zaakú Dikiri gīnake à yá ò Musane à o Isarailanɛ à pì: Sāgbānadenɔme ñ ũ, bee tó ma taa ò kúnwo gèse do, mani ñ kakate. Ñ baadi ñ zāblebɔnɔ bobo, manigō dō deran mani ke kúnwo nà.

⁶ Akú Isarailanɔ ñ zāblebɔnɔ bòbo, odi da doró zaa Orebu kpi kīnaa.

⁷ Musa di bizakuta sé à gé dō bura kpe boruna kú bura pìio fíti. Á tó kpá kuta pìine dakareki kuta. Gbē kú à ye Dikiri yāi ade di bo à gé dakareki kuta pì kīnaa bura kpe gwe.

⁸ Tó Musa bō áten gé kpé pì kīnaa, baadi di bo à ze a kpélelelel a gwa ari à gé à gēn.

⁹ Tó Musa gè kpé pìn, tēluku di kipa agō dō kpélelele, akú Dikiri di yá o káao.

¹⁰ Tó gbēno è tēluku pì dō kpélelele pìia, baadi di donyī ke a kpélelele.

¹¹ Dikiri di yá o kú Musao tētēntē, lākú gbē di yá o kú a gbēnnao nà. Musa di era à su búrān, ama Nuni né Yōsua a kpāasi di bo kpé pìi gūnlo.

Dikiri bo à suna Musaa

¹² Musa pì Dikirine: N pìmene mà gé kú gbē pìnɔ, ama ñdi gbē kú nten damene omēnero. N pìmene yá ñ ma dō n gbēnna ũ akūsō ma n pōnna lè.

¹³ Zaakú ma n pōnna lè, ñ tó mà n laasunnō dō sà, de mà le màgō n dō màgō nna kúnwo yāpura. Ngō dō kú buri dīkīna bi n gbēnɔme.

¹⁴ Akú Dikiri wèa à pì: Ma wé nigō téái mà á gba kām̄mabonaa.

¹⁵ Musa pì: Tó ñdi wé téwáiro, ñsun ó fute laro.

¹⁶ Tó ñdi gé kúoro, deran oni le ò dō kú makú kú n gbē pìnɔ ó nna kúnwo? Oni ó dōkōne kú buri pādeno andunia gūn deramee?

¹⁷ Dikiri pìne: Yá kú n gbēkama pì mani ke, zaakú n ma pōnna lè, má n dō ma gbēnna ũ.

¹⁸ Musa pì: Ñ n gakuri mōmene.

¹⁹ Akú Dikiri wèa à pì: Mani tó ma manake pínki gē n are, mani ma tó Dikiri sísi n are, zaakú gbē kú má ye mà sùru ke káaon mani ke káao, akūsō gbē kú má ye mà wēnda dōnen mani dōne.

²⁰ Akú à pì: Ìni fō ñ ma ān gwaro, zaakú bisāsiri ni fō à wé simale agō kunlo.

²¹ Dikiri pì: Ñ gu gwa da ma sare la. Ñ ze gbēe musu gwe.

²² Tó ma gakuri pì ten gē, mani n soto gbēsokōn mà a o kúnla ari mà gēte.

²³ Tó ma a o gōnla, ñni ma kpe kpa e sà, ama oni fō ò ma ān ero.

34

Gbè anlo dufunɔ

¹ Dikiri pì Musane: Ñ gbè anlo ke mèn pla lán a káakuno bà, mani yá kú ò kú a káakupō kú n wīnɔa kēm̄ma.

² Ngō kú soru gūn kōnkō. Ñ didi Sinai kpia ñ ze ma are a mīsōntea.

³ Gbēke sún su kúnworo. Ōsun gbēke e gukea kpi pìia sero. Bee sã ke zù sún su pò ble a gēiro.

⁴ Musa gbè anlo à mèn pla lán a káakunò bà. À fùtè kónkò káakukaaku, akú à dídì Sinai kpia à gbè anlo mèn pla pínò kúna a ɔ́ lákú Dikiri òne nà.

⁵ Dikiri kipa túsukpe gún à zè a sare, akú à a zída tó sisi.

⁶ Kú Dikiri ten gè a are, à a tó sisi à pì: Dikiri, Dikiri Luda wéndadɔ́nnèri sùruden ma ù. Ma pò dì fè likaro, mà gbèke kú náanio ví zókò.

⁷ Madigò gbèke ví kú gbèno ari n buri lémmè, mani n yá váníno kèfuma kú n taarino kú n durunnano. Ama madì tò taaride bo páro. Madì deno yá vání wí n nénò musu kú n daikorenò kú n sàkpèno kú n nasionò.

⁸ Musa wùtè a nèsele kutena à donyí kène gòno

⁹ à pì: Dikiri, zaakú ma n pónna lè, n gé kúoo. Bee kú gbè pínò sá gbàna, n sùru ke kúoo ó yá váníno kú ó durunnano musu n ó sé n pónò ù.

Luda bàka kunna kú Isarailano

(Bon 23:14-19)

¹⁰ Dikiri pì: Ma bàka nigò kú kááome. Mani yábonsare ke á pínki wára, kú gbèke dí a taka ke buri ke gún andunian zikiro. Buri kú ò likaáino ni ma yákèna e, zaakú mani yá naaside ke kááo.

¹¹ Àgò yá kú ma òáre gbàra kúna, mani péáre Amòrinò a kú Kanaanò kú Itino kú Perizino kú Ivinò kú Yebusinò.

¹² À laakari ke! Àsun lédokòno ke kú bùsu kú áten gé gèn denòoro, de àsun tankute kpákpa á Zidanero yáí.

¹³ À n sa'okino gboro à n tana gbèno wíwi à Asera lino zòzò.

¹⁴ Àsun kúte tãnanero, zaakú makú Dikiri ma tón Gõba, madì gõba kpá.

¹⁵ À laakari ke! Àsun lédokòno ke kú bùsupidenòoro, zaakú tò òten pápá ke n tãnano yá musu, òten sa orúma, oni á sisi à n sa'ona nòbò só kúfwoome.

¹⁶ Àsun nò sé á nénòne n téro, zaakú tò n nénògbèno ten pápá ke n tãnano yá musu, oni tò á nénò pápá ke kúfwo se.

¹⁷ Àsun mò pi tãna ùro.

¹⁸ Àgò Burodi Futenasari dikpe ke. Àgò burodi futenasari só gòro suppla mò kú òdi pi Abibu gún lákú ma ditéáre nà, zaakú mò pìi gún a bote Misila.

¹⁹ Á daudunò bi ma pónome n pínki kú á pókáde né sà káakunò n pínki, zù ke pò ketenò.

²⁰ Àgò zaaki né sà káaku bo kú sáo. Tò ádi boro, à a waka fi à de. Àgò á daudunò bo. Gbèke sún su ma kinaa okoriro.

²¹ Àgò zì ke gòro suddo à kámma bo a gòro supplade zì, bee búwigòro ke pókègòron yá.

²² Àgò Pókèna dikpe ke gòro kú a na burapò káaku kèkenaaa. Àgò Pòdufublena dikpe ke wè lakanaaa.

²³ Wè kú wèeo gògbè sinda pínki gò su makú Dikiri Isarailano Luda are gèn aakò.

²⁴ Mani péáre burinò a mani á bùsu lé karaáre. Gbèke ni á bùsu ni de gòro kú áten su makú Dikiri á Luda are wè kú wèeo gèn aakòro.

²⁵ Àsun pòfutena kpáma lèlè kú sa'opo aruoro. Àsun Vínla sa'ona nòbò dite gu òboro.

²⁶ Àgò gé makú Dikiri á Luda onn kú á burapò káakunò. Àsun blène nòbò kuku kú a da yò'oro.

²⁷ Akú Dikiri pì Musane: N yá pínò kè takadan, zaakú ma bàka kunna kúnwo kú Isarailano yánon gwe.

²⁸ Musa kú kú Dikiri gwe ari gòro bupla fánantè kú gwáanio pòblènaa sari pòminaa sari. Akú Dikiri a bàka kunna kúnwo yá mèn kurino kè gbè anlo pínò.

Musa an tékènaa

²⁹ Kú Musa kipa Sinai kpia, à gbè anlo mèn pla kú doka kèaa pínò kúna a ɔ́. À dò kú a àn ten té ke n yá'ona kú Dikiri yáiro.

³⁰ Kú Haruna kú Isarailano a è n pínki, a àn ten té ke, vína n kú ò nai.

³¹ Akú Musa n sisi. Haruna kú gbè zókòno era ò sù a kinaa, akú à yá ò kúnwo.

³² Abire gbera Isarailano nài n pínki, akú à yá kú Dikiri ditéare Sinai kpi musu ònne pínki.

³³ Kú à yá ònne à làka, à fáta kú a ànnwa.

³⁴ Tò à gè à yá o kú Dikiri, àdi fáta go ari à era à bo. Tò à bò, àdi yá kú Dikiri ditéare o Isarailano,

³⁵ akú òdi e a àn ten té ke. Musa di era à fáta kú a ànnwa ari à era à gè à yá o kú Dikiri.

40

Bizakuta sakènaa

¹ Dikiri pì Musane:

- 2 Ñ kuta dɔ kũ à de dakareki kuta ũ mɔ káakun ɔɔɔ káaku zĩ
 3 ñ àkpati kũ doka gbè anlonɔn kú a gũn diten ñ lábure kpáí.
 4 Ñ gē kũ teburuo ñ a tano kátea zéazea. Ñ gē kũ fitiladibɔɔ ñ a fitilano kēke.
 5 Ñ wura turaretitikpataki dite doka àkpati are ñ kuta kpélele lábure kpá ñ tataale.
 6 Ñ sa'opɔ kũ òdi ká tén à té kũ oki dite dakareki kuta kpélelea,
 7 ñ daga dite dakareki kuta dagura kũ sa'okio ñ í kán.
 8 Ñ kara kpá ñ likai, ñ lábure kpá karaa pì léa.
 9 Ñ pɔ sakenísi sé ñ kũ kpé piia kũ pɔ kũ ò kú a gũnno pínki ñ dite ma pɔ ũ kũ a zíkɛbɔɔ, oni gɔ ma pɔ ũ.
 10 Ñ nísi pì kú sa'oki piia kũ a zíkɛbɔɔ pínki. Ñ sa'oki pì dite ma pɔ ũ, anigɔ de ma pɔ ũ deñla.
 11 Ñ nísi pì kú daga piia kũ a dibɔɔ, oni gɔ ma pɔ ũ.
 12 Ñ su kũ Harunao kũ a néno dakareki kuta kpélelea ñ ñ zú o gwe.
 13 Ñ sa'ori pɔkasano da Harunane, ñ nísi kúa ñ a dite ma pɔ ũ, ani gɔ ma gbàgbari ũ.
 14 Ñ su kũ a néno dɔ ñ utagyabano dadañne,
 15 ñ nísi kúkuñma lákú ñ kũ ñ dea nà, oni ma gbagba. Nísikummana pì mé ani tó ògɔ de ma gbàgbarino ũ ari ñ buria.
 16 Musa kè lákú Dikiri òne nà pínki.
 17 Ñ bona Misila wè plade mɔ káaku ɔɔɔ káakua ò kuta pì dɔ.
 18 Kũ Musa ten kuta pì dɔ, à a zebɔɔ pètepete gĩa, akũ à a lípeteno pèpen à a lípakpano kpàkpan, akũ à lípeteno pètepete.
 19 À biza kua, akũ à bára kùtea lákú Dikiri òne nà.
 20 À sèeda gbè anlonɔ sè à kà àkpatii pìi gũn, à àkpatii pì sélino dà a zano gũn, akũ à a né kùtea.
 21 À gèò kpén, akũ à lábure kpá sèeda àkpatii pìii lákú Dikiri òne nà.
 22 À teburuu dite dakareki kutan lábure pì kpélele kpa gugbanduru kpa.
 23 À burodii kátea Dikirine zéazea lákú à òne nà.
 24 À fitiladibɔɔ dite dakareki kutan aredɔkɔana teburuu gènomidɔki kpa,
 25 à fitilano nàna Dikiri are lákú à òne nà.
 26 Akũ à wura turaretitikpataki pìi dite dakareki kutan lábure sare,
 27 akũ à turaretiti gbĩ nnanna kpàtaa lákú Dikiri òne nà.
 28 Akũ à lábure kpá kuta pì léa.
 29 À sa'opɔ kũ òdi ká tén à té kũ oki dite dakareki kuta kpélelea, akũ à sa'opɔ kũ òdi ká tén à té kũ òa kũ flawaao lákú Dikiri òne nà.
 30 À dàgaa pìi dite dakareki kuta dagura kũ sa'okio, akũ à í kán.
 31 Gwen Musa kũ Harunao kũ a négɔgbèno dì ñ ɔno kũ ñ gbáno pìpin.
 32 Tó òten gē dakareki kutan, ke tó òten na sa'okii, òdi ñ ɔno kũ ñ gbáno pìpin lákú Dikiri ò Musane nà.
 33 Akũ à karaa kpá à lika kuta pìii kũ sa'okio, akũ à lábure kpá karaa pì léa. Len Musa zĩ pìi kè à làka le.
Dikiri gakuri kipana bizakutan
(Nar 9:15-23)
 34 Akũ tɛluku pìi dà dakareki kuta pila, Dikiri gakuri kuta pìi pà.
 35 Musa dí fɔ à gè dakareki kuta pìi gũnlo, kũ tɛluku dàala akusɔ kũ Dikiri gakuri kuta pìi pà yáí.
 36 Isarailano taa'onaa gũn, tó tɛluku pìi gò kuta piia, akũ òdi fute kũ táo.
 37 Tó tɛluku pì dí goaro, òdi fute kũ táoro, sé zĩ kũ à gò.
 38 Fānantē Dikiri tɛluku dì da kuta pila, gwāani sɔ tē dīgɔ kũ tɛluku pìi gũn. Len Isarailano dì e le ñ pínki ñ taa'onaa gũn pínki.

SĀARUN WOODA

Sāarun Woodan tirerun gari sun sōmō wooda ye Isireliba ba swī ba ka Gusunō sāwa. Yāku kowoba ba tumbu wooda ye sōsi. Wooda ye, ya bu sōsimōwa gāa ni nu disi mō ka ni nu ñ disi mō. Ya maa nee, n weene Isireliba ba n deere bu sere Gusunō susi.

Tire ten kpunaa

1. Yākunun wooda, wiru 1n di sere wiru 7.
2. Wooda ye ba yi yāku kowobun sō, wiru 8n di sere wiru 10.
3. Ye ya disi mō ka ye ya ñ disi mō, wiru 11n di sere wiru 15.
4. Toranun yāku, wiru 16.
5. Deerasiabu ka sāarun wooda, wiru 17n di sere wiru 27.

YĀKU NI ISIRELIBA BA KOO KO

Yāku dō mwaaruginu

- ¹ Yinni Gusunō u Mōwisi soka saa win kuu bekurugii tēn mi ba ra nūn sān di.
- ² U nūn sōwā u nee, a Isireliba sōwō a nee, ben goo ù n kī u ne, Yinni Gusunō yāku kua, u koo kpī u kete go, ñ kun me yāaru.
- ³ N n yāku dō mwaaruginu yēro u mō ka kete, kete ye, ya ko n sāawa kete kineru te ta ñ alebu gaa mō. U koo yāku te kowa nen sāa yerun kōnnōwō, kpa u ka ne, Yinni Gusunōn durom wa.
- ⁴ U koo win nōma sōndiwa kete yen wiru wōllo ye ne Gusunō na wura yu ka win durum wukiri.
- ⁵ U koo kete ye gowa ne, Yinni Gusunōn wuswaaō nen kuu ten kōnnōwō. Aronin bibu be ba sāa yāku kowobu, beya ba koo yen yem sua kpa bu mu yēka bu ka yāku yee ten nōō bōka sikerena.
- ⁶ Yen biru ba koo sabe te kokuwa kpa bu ten yaa bōtiri.
- ⁷ Yāku kowo bera ba koo yāku dāa yi yi kpa bu dō doke.
- ⁸ Dōō wī sōra ba koo ye kpuro doke ka yen wiru ka yen gum.
- ⁹ Ba koo yen bōsō yānu ka yen wōbunu kpuro teawa kpa yāku kowobu bu ye kpuro dōō doke. Ya ko n sāawa yāku dōō mwaaruginu nīn nubura koo ne, Yinni Gusunō dore.
- ¹⁰ Goo ù n maa yāku dōō mwaaruginu mō ka yāaru, ñ kun me ka boo, yāa kinera u koo go, ñ kun me boo kineru te ta ñ alebu gaa mō.
- ¹¹ U koo tu sakawa yāku yerun sōō yēsān nōm geu gia Yinni Gusunōn wuswaaō kpa yāku kowobu bu ten yem sua bu yēka yēka bu ka yāku yerun nōō bōka sikerena.
- ¹² U koo yaa ye bōtiriwa kpa u kpēe yāku dōō sōō ka yen wiru ka yen gum sannu.
- ¹³ U koo yen bōsō yānu ka yen wōbunu sua u teawa, kpa yāku kowo u ye kpuro sua u dōō doke, yu dōō mwaara mam mam. Ya ko n sāawa yāku dōō mwaaruginu tēn nubura koo ne, Yinni Gusunō dore.
- ¹⁴ Goo ù n yāku dōō mwaaruginu mō ka gunōsu, kparukona u koo ka tu ko, ñ kun me totoberenu.
- ¹⁵ Yāku kowo u koo ka gunō ge na yāku yerō. Kpa u gen wiru bura kpa u gen yem yēka yēka yāku yee ten yēsao.
- ¹⁶ U koo gen sansu wukiriwa kpa u gen yōōru wīa u kō yāku yerun sōō yari yeru gia mi ba ra torom wisi.
- ¹⁷ Kpa u gu bera besī yiru u kun sōsiane. Yen biruwa u koo gu dōō kpēe, kpa gu dōō mwaara. Ya ko n sāawa yāku dōō mwaaruginu tēn nuburu ta koo ne Yinni Gusunō dore.

2

Yāku ni ba kua ka dīa binnu

- ¹ Goo ù n kī u Yinni Gusunō yāku kua ka win dīa binnu, soma u koo sua, u mu burina ka gum ka sere turare ye ba ra dōō doke yāku yerō.
- ² U koo ka ye dawa Aronin bibun mi be ba sāa yāku kowobu. Ben turowa u koo som men nōm wōō teeru sōka u doke yāku yerun wōllo ka turare ye kpuro kpa u dōō doke. Yera ya koo de Gusunō u n yēro yaaye. Ya ko n sāawa yāku dōō mwaaruginu tēn nubura koo Yinni Gusunō dore.
- ³ Som me mu tie mu ko n sāawa Aronī ka win bibugim. Mu kuawa mi dīa deeranu, domi ba ka nu Yinni Gusunō yāku kua.
- ⁴ À n Yinni Gusunō yāku kua kama ka kira ni ba wōōwa, kaa nu kowa ka som me ba gum yēka ñ kun me me ba ka gum burina ba ñ seeyatia doke.

⁵ Bā n koo yāku te kon na ka kira ni ba sənwa, ba koo nu kowa ka som buu te ba burina ka gum, seeyatia sari.

⁶ Yen biru ba koo nu muririwa kpa bu gum yēka nin wəllə. Ya ko n sāawa yākuru.

⁷ Bā n koo yāku te kon na, ka kira te ba koo wə, ba koo tu kowa ka som buuru te ba burina ka gum.

⁸ Ba koo ka yāku kira te dawa Yinni Gusunən sāa yerə. Kpa u tu yāku kowo wē u ka tu da yāku yerə.

⁹ U koo ten garu mura te ta koo de Yinni Gusunə u n yēro yaaye kpa u tu dō doke yāku yee ten mi, kpa tu dō mwaara. Ta ko n sāawa yāku dō mwaararugiru tən nubura koo Yinni Gusunə dore.

¹⁰ Kira ni nu tie, Aroni ka win biba ba ni mə. Nu kuawa mi dīa dēranu domi ba ka nu Gusunə yāku dō mwaararugiru kua.

¹¹ Kira ni ba koo ka yāku dō mwaararugiru ko kpuro, bu ku raa nu seeyatia doke, bu ku raa maa nu tim doke.

¹² Kaa kpī a ka wunen dīa gbiikinu Yinni Gusunə naawa. Adama a n ka nu yāku dō mwaararuginu mō yāku yerə.

¹³ Dīa ni a ka yākuru mō kpuro, kaa nu bōru dokewa. A ku duari a kun tu doke. Domi bōru ta sāawa wunə ka Gusunən arukawanin yīreru. Yen sōna ba ko n da tu doke yākuru baatere sō.

¹⁴ I n kī i ka bēen gberun dīa gbiikinu na Yinni Gusunən mi, i ko i nu səmewa kpa i nu nam i sere ka na.

¹⁵ Kpa i ka nu gum burina, i turare səndi nin wəllə. Ya ko n sāawa yākuru.

¹⁶ Yāku kowowa u koo som mē mu sāa Gusunəgim dō doke ka sere maa turare ye. Yera ya koo de Gusunə u n yēro yaaye. Ya ko n sāawa yāku dō mwaararugiru Yinni Gusunən s̄.

3

Siarabun yāku

¹ Goo ù n siarabun yākuru mō Yinni Gusunən mi ka ketē kīneru, n̄ kun mē ka ketē nia, yen ye u wa kpurowa u koo ka na, ya kun gesi alebu mō.

² U koo win nōmu səndiwa ketē yen wiru wəllə kpa u ye saka kuu ten kənnəwə mi ba ra Yinni Gusunə s̄. Kpa yāku kowo Aronin bibu bu yen yem yēka bu ka s̄a yerun n̄ə b̄ka sikerena.

³ Wee ye ba koo Yinni Gusunə dō doke, yera gum mē mu b̄s̄ə yānu tēke,

⁴ ka gabu swii yiru ka yin gum mē mu yi tēke yēsi yēsikaə, ka yen buro ge ga yen woru wukiri. Ba koo gu wāawa ka gabu swii sannu.

⁵ Yāku kowoba ba koo ye kpuro dō doke yu dō mwaara ka yāku dō mwaararugiru sannu. Ya ko n sāawa yāku tən nubura koo Yinni Gusunə dore.

⁶ Goo ù n siarabun yākuru mō ka yāaru, yāa te u wa kpurowa u koo ka na, baa n̄ n nirun na, ta kun gesi alebu mō.

⁷ N n yāa kpendun na, u koo ka tu dawa Yinni Gusunən wuswaaə.

⁸ Kpa u win nōma səndi ten wiru wəllə u sere tu saka Yinni Gusunən kurun kənnəwə. Saa yera yāku kowobu ba koo ten yem sua bu yēka bu ka yāku yee ten n̄ə b̄ka sikerena.

⁹ Wee ye ba koo Yinni Gusunə dō doke, yera ten gum, ka ten siru kpuro te ba koo bura saa ten gabu wāan di, ka gum mē mu b̄s̄ənu wukiri,

¹⁰ ka ten gabu swii, ka ten gum mē mu wāa yēsəə ka ten buro ge ga woru wukiri, ge ba koo wāa ka gabu swii sannu.

¹¹ Yāku kowo u koo ye kpuro dō dokewa yāku yerə, kpa ya n s̄a yāku dō mwaararugiru Yinni Gusunən s̄.

¹² Goo ù n maa ka b̄o yākuru m̄, u koo ka gu dawa Yinni Gusunən wuswaaə.

¹³ U koo win nōma səndiwa b̄o gen wiru wəllə kuu ten kənnəwə, kpa u sere gu saka. Kpa yāku kowobu bu gen yem sua bu yēka yāku yerun n̄ə b̄kaə bu ka sikerena.

¹⁴ Wee ye ba koo Yinni Gusunə dō doke, yera gum mē mu gen b̄s̄ə yānu tēke,

¹⁵ ka gabu swii yiru ka gum mē mu yi tēke ka gen buro ge ga woru wukiri, ge ba koo wāa ka gabu swii sannu.

¹⁶ Yāku kowowa u koo ye kpuro dō doke mu dō mwaara. Kpa ya n s̄a yāku dō mwaararugiru tən nubura koo Yinni Gusunə dore.

Yen gum kpuro mu ko n s̄aawa Yinni Gusunəgim.

¹⁷ Yen sōna baa n̄ n saa yeren na, mi i wāa kpuro, i wooda yeni mēm n̄əwə sere ka baadommaə, yera i ku yaa gum di, i ku maa yen yem di.

4

*Toranun yákuru**1. Yáku kowo tɔnweron**toranun yákuru*

- ¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ,
² a Isireliba wooda yeniba sɔɔwɔ a nɛɛ, goo ù n Yinni Gusunɔn wooda gaa tora u kun yɛ, wee ye u koo ko.
³ N n yáku kowon na u tora, ma win tora te, ta Isireliba kpuro torasia, u koo ka ketɛ kine kpɛmbu nawa ge ga ñ alebu gaa mɔ, u go u ka win tora ten suuru wa.
⁴ U koo ka ketɛ ye dawá Yinni Gusunɔn kurun kɔnnɔwɔ, kpa u win nɔma sɔndi yen wiru wɔllo u sere ye saka Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.
⁵ Yen biru kpa u yen yem sua u ka da kuu ten sɔɔwɔ.
⁶ U koo ka mu win niki bia dekawa, kpa u mu yɛka nɔn nɔɔba yiru kuu ten beku kare ten bera gia Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.
⁷ Yen biru u koo yem me yɛka kpakoro tɛn mi ba ra turare dɔɔ doken káanu te ta wáa kuu ten sɔɔwɔ, kpa u mɛn sukum wisi yáku yerun temɔ te ta wáa kuu ten kɔnnɔwɔ.
⁸ U koo yaa yen gum kpuro wuna me mu wáa bɔsɔ yánu sɔɔ,
⁹ ka yen gabu swii, ka gum me mu gabu swii yi wukiri yɛsi yɛsikaɔ, ka buro ge ga woru wukiri, ge ba koo wáa ka gabu swii sannu.
¹⁰ Ye ba ra wíe bà n siarabun yákuru mɔ gesi, yera ba koo maa wáa yeni sɔɔ. Yen biru yáku kowo tɔnwerowa u koo ye dɔɔ doke yáku yerun wɔllo.
¹¹⁻¹² U koo ye ya tie kpuro gurawa u ka da sansanin biruɔ mi ba gɔsa ba n da yáku dɔɔ mwaararugirin torom kube. Miya u koo yen gɔna ka yaa ye ya tie kpuro dɔɔ doke torom mɛn wɔllo, ka yen wiru ka yen wɔbunu ka yen bɔsɔ yánu.

*2. Yáku te ba koo ko**Isireliba kpuron torarun sɔ*

- ¹³ Isireliba kpuro bà n Gusunɔn wooda gaa sara ba ñ ka baaru, ba torawa mi.
¹⁴ Adama bà n tuba ma ba torawa mi, ba koo naa kine kpɛmbu gowa bu ka ben tora ten suuru kana. Ba koo ka naa kine te dawá Yinni Gusunɔn kurun kɔnnɔwɔ.
¹⁵ Kpa Isireliban wirugibu bu ben nɔma sɔndi naa yen wiru wɔllo kpa ben turo u ye saka Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.
¹⁶ Yáku kowo tɔnwerowa u koo yen yem fiiko sua u ka da kuu ten mi.
¹⁷ Saa ye sɔɔra u koo yem me deka ka win niki bia kpa u mu yɛka nɔn nɔɔba yiru kuu ten beku kare ten deedeeru.
¹⁸ Yen biru, kpa u maa kpakoro tɛn mi u ra turare dɔɔ doken káanu yem yɛka. Yem me mu tie, kpa u mu wisi yáku yerun temɔ te ta wáa kuu ten kɔnnɔwɔ.
¹⁹ Yen biru u koo yaa yen gum kpuro sua u dɔɔ doke yáku yerun wɔllo.
²⁰ Nge me u raa kua win tiin torarun sɔ, nge meya u koo ko Isireliba kpuron tora ten sɔ kpa Gusunɔ u sere bu suuru kua.
²¹ Yen biru kpa u ka yaa ye ya tie da sansanin biruɔ kpa bu ye doke dɔɔ sɔɔ nge me ba raa kua wi, yáku kowon torarun sɔ. Yáku te, ta sáawa Isireliba kpuro bu ka ben torarun suuru wa.

*3. Yáku te Isireliban wirugii**u koo ko win torarun sɔ*

- ²² Isireliban wirugii goo ù n Gusunɔn wooda gaa sara u ñ ka baaru, u torawa mi.
²³ Adama ù n tuba ma u tora, boo kina u koo go te ta ñ alebu gaa ma u ka yákuru ko. Kpa Gusunɔ u nùn win tora te suuru kua.
²⁴ U n ka boo ge na, u koo win nɔma sɔndiwa boo gen wɔllo kpa u gu saka mi ba ra yáku dɔɔ mwaararuginun yaa sake. Yáku te, ta sáawa torarun suurugiru.
²⁵ Yáku kowo wi, u koo ka win niki bia yem me dekawa kpa u mu yɛka yáku yerun káanu sɔɔ. Yem me mu tie, kpa u mu wisi yáku yee ten temɔ.
²⁶ U koo yaa yen gum kpuro suawa u dɔɔ doke nge me ba ra siarabun yákuru ko. Nge meya yáku kowo tɔnweru wi, u koo ko u ka wirugii win torarun suuru kana. Saa ye sɔɔ, Gusunɔ u koo nùn tu suuru kua.

*4. Yáku te ba koo ko**tɔn diron torarun sɔ*

- ²⁷ Tɔn diro goo ù n Gusunɔn wooda gaa sara u ñ ka baaru, u torawa mi.

²⁸ Adama ù n tuba ma u torawa, boo niu ge ga ñ alebu gaa mōwa u koo ka yākuru ko Gusunō u ka nùn win toraru suuru kua.

²⁹ U koo win nōma sōndiwa boo gen wiru wōllo kpa u gu saka mi ba ra yāku dōo mwaararugirun yaa sake.

³⁰ Yen biru, yāku kowo u koo na u yem me deka ka win niki bia, kpa u mu yēka yāku yerun kāana, kpa u yem me mu tie wisi yāku yee ten temo.

³¹ Yen biru, ba koo yaa yen gum kpuro wāawa nge me ba ra siarabun yākurugim wīe. Kpa yāku kowo u mu dōo menī, kpa men nuburu tu Yinni Gusunō dore. Nge meya yāku kowo wi, u koo ka toro wi suuru kana. Saa ye sōo, Gusunō u koo nùn suuru kua.

³² Toro wi, ù n maa kīn na, u ka yāa kpendu yākuru ko, yāa nira u koo ka na u go, te ta ñ alebu mō, u ka win torarun suuru wa.

³³ U n kī u tu go, u koo win nōma sōndiwa ten wiru wōllo kpa u tu saka mi ba ra yāku dōo mwaararugirun yaa go.

³⁴ Yen biru yāku kowo u koo yem me deka ka win niki bia u mu yēka yāku yerun kāana. Yem me mu tie kpa u mu wisi sāa yee ten temo.

³⁵ Yen biru u koo yen gum wāawa nge me ba ra siarabun yākurugim wīe. Yāku kowowa u koo me kpuro dōo doke ka yāku dōo mwaararugiru sannu. Nge meya yāku kowo wi, u koo ko u ka toro wi suuru kana. Saa ye sōora Yinni Gusunō u koo nùn win tora te suuru kua.

5

5. *Tora bwese bwesekan*

yākuru

¹ Su tē nēe, goo u bōrua ma u koo seeda di gāa ni u wan sō, adama u ñ gerua ye u wa, ñ kun me ye u yē. Saa ye sōo, yēro u torawa mi.

² Su tē kpam nēe, goo u gāanu baba ye ya disi mō u kun ka baaru, aa, yaa sabe te ba ku ra din gora? N kun me gbeeku yaa ye ba ku ra din gora? N kun me yaa ye ya ra kabirin gora? Saa ye sōo, yēro u disi duurawa mi.

³ Su maa tē nēe, goo ù n win winsim baba wi u disi gee mō yi yi koo nùn tia, n deema u ñ yē, ma u ra ye tuba, yēro u torawa mi.

⁴ Toraru garu wee maa. Su tē nēe, goo u bōrua u win winsim kōsa kua ñ kun me u nùn gea kua, u ñ bwisika, ù n deema gari yi, gari giriya u gerua, yēro u torawa mi.

⁵ Goo ù n tora ñin garu kua, u koo yen tuuba kowa.

⁶ Adama u sere tora ten suuru wa, u koo yāa niru ñ kun me boo niu gowa u ka Yinni Gusunō yākuru kua. Yen biru yāku kowo u koo nùn suuru kanabun wororu koosi, kpa u sere win torarun suuru wa.

6. *Bwēebwēebun*

toranun yākuru

⁷ Goo ù kun kpē u yāa niru ñ kun me boo niu wa u ka torarun yākuru ko, u koo kpī u kparukonu yiru ñ kun me totoberenu yiru kasu. Gunō gen teuwa ba koo ka torarun yākuru ko. Kpa bu maa ka teu geni yāku dōo mwaararugiru ko.

⁸ Ba koo gīna yāku kowo wi gunō ge wēwa ge ba ka torarun suuru kanabu na mi, kpa u gen wīru bua u kun sōsie.

⁹ Kpa u gen yem deka u yēke yāku yerun nōo bōkaa, me mu tie kpa u wisi ten temo. Ya ko n sāawa torarun yākuru.

¹⁰ Yen biru yāku kowo u koo gunō yiruse sua nge me wooda ya gerua u ka yāku dōo mwaararugiru garu ko. Kpa u nùn suuru kanabun wororu koosi. Nge meya Gusunō u koo ka yēro suuru kua.

¹¹ Goo ù kun kpē u kparukonu yiru ye wa, ñ kun me totoberenu yiru ye, u ka som buuru kilo nne na u ka yākuru ko kpa u ka win torarun suuru wa. Adama u ku mu gum doke, u ku maa mu turare doke, domi u ka mu nawa u ka win torarun suuru wa.

¹² U koo ka som me dawa yāku kowon mi kpa yāku kowo wi, u men nōm kure teeru sōka u dōo doke mi ba ra yāku dōo mwaararugiru ko. Som nōm kure tee te, ta koo de Yinni Gusunō u n yēro yaaye. Yāku tera ta koo de u win torarun suuru wa.

¹³ Saa ye sōo, yāku kowo wi, u koo wi u tora suuru kanabun wororu koosi. Kpa Gusunō u nùn win torarun suuru kua.

Kpa yāku kowo u me mu tie sua win tiin sō, nge gberun dīanun yākuru.

Yāku ni ba ra ka toranu sōme

¹⁴ Yinni Gusunō u Mowisi sōowa u nēe,

¹⁵ goo ù n gāanu neni ni n weene u Yinni Gusunōn wē, ma u ñ yē ma Yinni Gusunōgina, wee ye u koo ko win tora ten sō. Kaa nùn yāa kīneru te ta ñ alebu gaa mōn geeru burawa te u

koo kasu u ka na u ka torarun sɔmbun yákuru ko. Kaa ten gee te burawa ka sii geesun gobi yi ba ra di Yinni Gusunɔn kuu bekurugirɔ.

¹⁶ Kpa u ka gāa ni u nɛni mi na. Yen biruwa u koo maa ka nin bɔnu nɔɔbusen tia na. Yáku kowowa u koo ye wē. Yáku kowo wiya u koo nùn torarun yákuru kua, kpa u sere suuru wa.

¹⁷ Goo ù n Yinni Gusunɔn wooda gaa sara, baa u kun yē, u torawa mi. Yen torara ko n nùn wāasiwa.

¹⁸ Yen sɔ, u koo ka yāa kineru te ta ñ alebu gaa mɔ dawa yáku kowon mi, win tora ten sɔ nge mɛ n weenɛ u kɔsia. Kpa yáku kowo u nùn suuru kanabun wororu koosi. Saa ye sɔɔra Gusunɔ u koo nùn suuru kua.

¹⁹ Ya ko n sáawa torarun sɔmbun yákuru. Domi yēro u Yinni Gusunɔ torariwa.

²⁰ Yinni Gusunɔ u kɔm Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ,

²¹ goo ù n win winsim weesu kua gāa ni u nùn berusie sɔɔ, ñ kun mɛ u bɔkura, ñ kun mɛ u gbɛna, ñ kun mɛ u kawa,

²² ñ kun mɛ u gāanu dɔba ma u siki, ñ kun mɛ u bōri weesugii kua,

²³ tɔnu win bweseru u Yinni Gusunɔ torariwa mi. U koo gāa ni u gbɛna mi wesia, ñ kun mɛ ni u kawa mi, ñ kun mɛ ye ba nùn berusia mi, ñ kun mɛ ye u dɔba ma u siki,

²⁴ ñ kun mɛ yēn bōri u kua mi. Adama n ñ mɔ ye tɔna u koo wesia. U koo maa yen bɔnu nɔɔbusen tia kɔsiawa dɔma te u koo win torarun sɔmbun yákuru ko.

²⁵ U koo ka yāa kineru dawa yáku kowon mi, te ta gāa nin gobin saka tura bu ka ye Yinni Gusunɔ yákuru kua.

²⁶ Yinni Gusunɔn wuswaaara yáku kowo u koo nùn suuru kanabun wororu koosi. Yen biru Gusunɔ u koo yēro suuru kua, baa ñ n mɛren na win torara nɛ.

6

Yákurun woodaba

1. Yáku dɔɔ mwaararugii

te yáku kowobu ba ko n da ko

¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ,

² a Aroni ka win bibu wooda yeni wēyɔ a nɛɛ, wee ye ya sáa yáku dɔɔ mwaararugirun wooda.

Ten yáku yaa ya ko n wāawa dɔɔ sɔɔ wɔku giriru, kpa bu ku de dɔɔ wi, u gbi sere yam mu ka sára.

³ Yen biru yáku kowo u koo win tako sebewa ka win sokoto kpiriru kpa u yáku dɔɔ mwaararugii ten torom gura u yi yáku yee ten bɔkuɔ.

⁴ Yen biruwa u koo win yāa ni pota kpa u kpaanu doke u sere torom mɛ sua u ka yari sansanin di. Kpa u ka mu da yam mi ba gɔsa mɛn sɔ u yi mi.

⁵ Dɔɔ wi u mwaaramɔ yáku yee ten mi, ba ñ koo de u gbi pai! Bururu baatere yáku kowo u ko n da tu dāa dokewa. Yen wɔllɔwa u koo yáku yaa sɔndi ka sere siarabun yáku gum.

⁶ Dɔɔ u ko n wāawa yáku yee te sɔɔ sere ka baadommaɔ, ba ñ koo de u gbi.

2. Yákuru te ba ra ko

ka gberun dīanu

⁷ Yáku te ba ra ko ka gberun dīanun wooda wee.

Aronin biba ba ko n da ka tu de yáku yero Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.

⁸ Kpa ben wi u yákuru mɔ dɔma te, u som nom kure teeru sɔka mɛ ba ka yákuru na mɛ ba gum wisi, ka turare kpuro, kpa bu ye kpuro menna bu dɔɔ doke kpa ten nuburu tu Gusunɔ dore kpa u n yēro yaaye.

⁹⁻¹⁰ Som mɛ mu tiara Aroni ka win biba ba koo mɛ di. Yera ya ko n sáa begia yáku dɔɔ mwaararugiru sɔɔ. Adama ba koo mu diwa Yinni Gusunɔn kuu bekurugirun yaaraɔ. Ba ñ mɛ pēɛ seeyatia dokemɔ. Ya sáawa nenɛm nge yáku te ba kua bu ka torarun suuru wan dīanu, ñ kun mɛ te ba ra ka toraru sɔmen dīanu.

¹¹ Aronin bii tɔn durɔ baawurewa u koo dīa ni di. Yeni ya ko n sáawa wooda win bibun bweseru sɔɔ sere ka baadommaɔ. Tɔn tuko wi u koo nu baba kpuro u koo gbiwa.

¹² Yinni Gusunɔ u kɔm Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, yáku te Aroni ka win bibu ba koo Yinni Gusunɔ kua wee.

¹³ Bā n Aroni ka win bibu tusia ma ba kua nen yáku kowobu, saa dɔma ten diya ba ko n da som kilo ita ka yákuru ko tɔɔ baatere, tia ka bɔnu bururu, yoka maa tia ka bɔnu.

¹⁴ Ba koo som mɛ mɔmwa buturu buturu, kpa bu mɛ sɔmɛ siru sɔɔ ka gum, kpa mɛn nuburu tu nɛ, Yinni Gusunɔ dore.

¹⁵ Yáku kowo wi ba gum tāre ba gɔsa Aronin bibu sɔɔ u ka nùn kəsire ko, win tii u koo tu kowa. Ya ko n sáawa wooda sere ka baadommaɔ nɛ, Yinni Gusunɔn sɔ. Ba koo som mɛ dɔɔ dokewa kpuro.

¹⁶ Yáku te yáku kowon tii u kua, ba koo de tu dɔɔ mwaarawa mam mam, ba ñ koo tu di.

3. *Yáku te ba koo ko*

bu ka suuru kana

¹⁷ Yinni Gusunɔ u maa Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ,

¹⁸ a Aroni ka win bibu sɔɔwɔ a nɛɛ, yáku te ba koo ko bu ka suuru kanan wooda wee.

Yam mi ba ra yáku dɔɔ mwaararugirun yáku yaa sake, miya ba koo yáku tenin yaa saka. Ya ko n sáawa gáa dɛɛranu.

¹⁹ Yáku kowo wi u koo yáku te ko wiya u koo ye di. U koo ye diwa yam dɛɛramɔ, kuu ten yaaraɔ.

²⁰ Tɔn tuko wi u koo yáku yaa ye baba kpuro u koo gbiwa. Yáku yaa yen yem mù n wisi win yaberɔ u koo tu teawa yam dɛɛram mi.

²¹ Bã n tu sawa wekeru sɔɔ te ba kua ka sɔndu, ba koo weke te kɔrawa. N n maa weke te ba kua ka sii gandun na, ba koo tu teawa sãa sãa ka nim.

²² Yáku kowo tɔn durɔ baawurewa u koo kpĩ u tu di domi ta sáawa dĩa dɛɛranu.

²³ Adama ba ñ koo torarun yáku yaa tem tɛn yem ba ka dua sãa yerɔ. Ba koo ye dɔɔ dokewa yu dɔɔ mwaara mam mam.

7

4. *Yáku te ba ra ko*

bu ka toraru sɔmɛ

¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, yáku te ba ra ko bu ka toraru sɔmɛn wooda wee.

Yáku te, ta ko n sáawa yáku dɛɛraru.

² Mi ba ra yáku dɔɔ mwaararugirun yaa sake, miya ba koo maa ten yaa saka, kpa bu yaa yen yem yéka yáku yerun nɔɔ bɔkaɔ bu ka sikerena.

³ Yaan mi ba koo ka Yinni Gusunɔ yáku kua wee, yera yen gum kpuro, ka yen siru ka bɔsɔ yánun gum,

⁴ ka yen gabu swii yiru, ka gum mɛ mu yi tɛke yɛsi yɛsika, ka yen buro ge ga woru wukiri.

⁵ Yáku kowo u koo ye kpuro dɔɔ dokewa yáku yerɔ Yinni Gusunɔn sɔ. Yáku te, ta sáawa te ta koo toraru sɔmɛ.

⁶ Yáku kowo tɔn durɔ baawurewa u koo tu di. Ba koo tu diwa yam dɛɛramɔ domi ta sáawa dĩa dɛɛranu.

⁷ Yen wooda ye, ya sáawa tia ka torarun yákurugia. Yáku kowo wi u yáku te kua, wiya u yen yaa mɔ.

5. *Ye ya ko n sãa*

yáku kowobugĩa

⁸ Goo ù n yáku dɔɔ mwaararugiru kua, yáku kowo wi u nùn tu kua wiya u ten gɔna mɔ.

⁹ Yáku te ba kua ka gberun dīanu ba wɔɔwawa? Aawo, ba sɔnwawa? Yáku kowo wi u tu kua wiya u tu mɔ.

¹⁰ Adama ni ba ka gum burina ka ni ba ñ yeesie, ba koo nu Aronin bibu bɔnu kuawa.

6. *Siarabun yáku*

¹¹ Siarabun yákurun wooda wee.

¹² Goo ù n siarabun yáku mɔ, u koo kira bwesenu ita kowa. U koo gbiikinu ko ka gum nu kun seeyatia mɔ, kpa u yirusenun som gum yéka nu kun seeyatia mɔ, kpa u itasenun som burina ka gum u sɔmɛ.

¹³ Kira nin biru, u koo pɛɛ ye ba seeyatia doke sosi mi, ka sere win siarabun yákunun yaa.

¹⁴ Ba koo yáku dĩa nin baaniren sukum suawa wallo bu Yinni Gusunɔ sɔsɔsi. Yera ya ko n sãa wi u yem yékaginu.

¹⁵ Dɔma te ba siara bin yáku kua, yen dɔma tera ba koo ten yaa di, ba ñ koo de ten yaa yu yam sãra.

¹⁶ Adama goo ù n yáku kua u ka win nɔɔ mwɛɛru yibia ñ kun mɛ win tii ù n gɔru doke u ka nɛ, Yinni Gusunɔ kɛru wɛ, u koo kpĩ u ten yaan sukum di yen tɔɔ te, kpa u sukum yi sere sisiru.

¹⁷ Adama yà n maa wure ya tiara sɔɔ itaseru ba koo ye dɔɔ meniwa.

¹⁸ Goo ù n siarabun yáku yaa ye ya tiara sere sɔɔ ita tema, Gusunɔ kun maa yɛron yáku te mwaamɔ. U win yáku garisiwa mi kam domi yaa ye, ya disi duura. Wi u maa ye tema, yɛro u torawa mi.

¹⁹ Meya bà n maa ka yáku yaa gāanu baba ni nu disi mɔ, ba koo ye dɔɔ meniwa, ba ñ ye dimɔ.

Wi u kun disi mɔ, wiya koo yáku yaa tem,

²⁰ adama goo ù n wāa disi gee sɔɔ u ka siarabun yáku dimɔ te ba Yinni Gusunɔ kua, ba koo yēro girawa win tɔmbun suunu sɔɔn di.

²¹ Goo ù n maa tɔnu baba wi u disi mɔ, ñ kun me yaa gaa ye ya sāa seseru, ñ kun me gāanu ganu ni nu disi mɔ, ma u ka siarabun yáku di te ba Yinni Gusunɔ kua ba koo yēro girawa win tɔmbun suunu sɔɔn di.

Wooda Isireliban sɔ

²² Yinni Gusunɔ u maa Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ,

²³ a Isireliba sɔɔwɔ a nɛɛ, bu ku yaa gaan gum di nge yāaru ñ kun me kete, ñ kun me boo. Bu ku yen gaan gum di.

²⁴ Sabe te gbeku yaa ya go, ñ kun me te ta gu, i ko i kpī i ka ten gum gāanu ko. Adama i ñ mu dimɔ.

²⁵ Goo ù n yákurun yaan gum di me ba ka Yinni Gusunɔ yáku dɔɔ mwaararugiru kua, ba koo yēro girawa wigibun suunu sɔɔn di.

²⁶ I ku gunɔ gagun yem di ñ kun me yaa gaa, baa mi i da kpuro.

²⁷ Wi u mu di, ba koo yēro girawa win tɔmbun suunu sɔɔn di.

²⁸ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ,

²⁹ a Isireliba wooda yeni wēɛyɔ a nɛɛ, goo ù n nɛ Yinni Gusunɔ siarabun yáku kuamme, u koo wunawa ye ya sāa nɛgia.

³⁰ Win tiwa u koo ka nɛ, Yinni Gusunɔ yen gum ka yen guro guroru naawa u kpara nen wuswaaɔ.

³¹ Yáku kowowa u koo yen gum me dɔɔ doke yáku yero. Adama yaa guro guro te, ta ko n sáawa Aroni ka win bibugiru.

³² Yáku yaa yen nomu nom geugu ga ko n maa sáawa Aroni ka win bibuguu.

³³ Yaa nomu ge, ga ko n sáawa Aronin biiguu wi u yem yēka ma u yaa gum me doke yáku yero.

³⁴ Yaa nomu ge, ge ba man sɔɔsi, ka yen guro guro te ba kpara nen wuswaaɔ sanam me ba siarabun yáku mɔ mi, yera ya ko n da n sāa Aroni ka win bibugia sere ka baadommaɔ.

³⁵ Yáku dɔɔ mwaararuginu sɔɔ, yeniwa ya ko n sāa Aroni ka win bibugia dɔma tèn di ba koo bu gum tare bu ka ko yáku kowobu.

³⁶ Wooda yera Yinni Gusunɔ u Isireliba wēɛmɔ bu ka Aroni ka win bibu yaa ye wē saa dɔma tèn di ba bu gum tare bu ka ko yáku kowobu. Ba ko n da bu ye kuenta sere ka ben bibun bwesero.

³⁷ Nge meya ba ko n da ko bà n yáku dɔɔ mwaararugiru mɔ, ñ kun me bà n yáku mɔ ka gberun dīanu, ñ kun me bà n torarun yáku mɔ, ñ kun me bà n yáku mɔ te ba ra ka toraru sɔme, ñ kun me te ba ra ko bu ka tɔnu gum tare u sere sɔmburu tore, ñ kun me bà n siarabun yáku mɔ.

³⁸ Yinni Gusunɔwa u Mɔwisi wooda yeni wē ghaburo, Sinain guuro, tɔɔ te u bu wooda wē bu ka nɔn yáku kua.

BA YÁKU KOWO GBIKOBU TUSIA KA WORORU

8

Woro te ba koo ko

yáku kowobun sɔ bu sere

sɔmburu tore

¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ,

²⁻³ a Aroni ka win bibu sokuo Yinni Gusunɔn kurun kɔnnɔwɔ. Kpa a de bu ka ben yáku yānu na ka gum me ba ra gāanu tare bu ka nu gɔsi Yinni Gusunɔn sɔ ka naa kinɛ te ba koo ka torarun yáku ko ka yāa kinenu yiru ka bire te ta pēɛ mɔ ye ba ñ seeyatia doke. A maa Isireliba kpuro mennɔ mi.

⁴ Ma Mɔwisi u Yinni Gusunɔn gari yi wura u Isireliba kpuro menna sāa yee ten kɔnnɔ mi.

⁵ Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, wee ye Yinni Gusunɔ u gerua su ko.

⁶ Ma u dera Aroni ka win bibu ba na u bu wobura.

⁷ Ma u Aroni win tako sebusia ka sēkatia ye, ka yabe boogugii te, ka yabe tarakpe ge, ge u gbinisi yabe boogugii te sɔɔ ka gen sēkatia.

⁸ Ma u bɔɔ bara ye sandi win tororo wɔllɔ. Ma u urimu ka tumimu doke bɔɔ bara yen sɔɔwɔ.

⁹ Ma u dawani ye bokua win wirɔ. Ma u wuran batani ye mani nge me Yinni Gusunɔ u nɔn sɔɔwa.

¹⁰ Mōwisi u gum me sua u sāa yee te yēka ka ten dendi yānu kpuro, ma ta kua nenem Yinni Gusunon sō.

¹¹ Ma u mu yēka non nōba yiru yāku yerun wollo, ka ten dendi yāno ka boo sii ganduguu ge, ka gen yōratiyo, ye kpuro ya n ka sāa Gusunon kuu bekurugirugia.

¹² Ma u Aroni gum me tāre wiru u ka nūn wuna nenem u ko yāku kowo.

¹³ Yen biru Mōwisi u maa Aronin bibu soka u bu takoba dokea ka sēkatii ka furōsu nge me Yinni Gusunon u nūn sōwa.

¹⁴ Mōwisi u maa ka naa kineru na te ba koo ka torarun yākuru ko. Ma Aroni ka win bibu ba ben nōma sōndi naa kinē ten wiru wollo.

¹⁵ Ma Mōwisi u ye saka u yen yem deka ka win niki bia u teeni yāku yerun kāanu wollo ka sere maa ten nō bōka u ka sikerena. Nge meya u ka kuu te deerasia. Ma u maa yem yēka kuu ten temō. Nge meya u ka kuu te kua nenem tēn mi ba ko n da toranun yākuru ko.

¹⁶ Ma u yen gum me sua me mu bōso yānu tēke ka yen buro ge ga woru wukiri ka yen gabu swii yiru ye, ka yin gum sannu. Ye kpurowa u dōo doke yāku yerun wollo.

¹⁷ Adama u naa kinē ten tii ka ten bisu ka ten gōna yarawa tōwō u dōo doke nge me Yinni Gusunon u nūn sōwa.

¹⁸ U maa ka yā kineru na yāku dōo mwaararugirun sō. Ma Aroni ka win bibu ba ben nōma sōndi yā ten wiru wollo.

¹⁹ Ma Mōwisi u tu saka u ten yem yēka u ka yāku yee ten nō bōka sikerena.

²⁰ Ma u yāa ten yaa bōra, yen biru u ten wiru dōo doke ka ten gum ka yaa ye u murura mi.

²¹ Ma u ten nuki ka ten kōri tea ka nim. Ma u yāa kinē ten yaa doke dōo sōo yāku yeru wollo u ka yāku dōo mwaararugiru kua nge me Yinni Gusunon u gerua. Ma yāku ten nubura Yinni Gusunon dore.

²² Yen biru u maa ka yāa kineru yiruse na te ba koo ka Aroni ka win bibu tusia ma ba sāa yāku kowobu. Aroni ka win bibu ba ben nōma sōndi yāa ten wiru wollo.

²³ Ma Mōwisi u tu saka, u ten yem sua u teeni Aronin soo nōm geuguu ka nōm geun niki bii bakao ka maa win nōo nōm geuguun niki bii bakao.

²⁴ Ma u maa Aronin bibu soka u bu yaa yem me teeni ben soo nōm geugiso, ka maa nōm geun niki bii bakano ka ben naa nōm geugisun niki bii bakano. Ma u yem me mu tie yēka yāku yee ten nōo bōka.

²⁵ Ma u yen gum sua ka yen siru ka yen nukin gum ka yen buro ka yen gabu swii ka sere yen nōm geu.

²⁶ Ma u pēe sua bireru sōo ye ba n seeyatia doke ka kira te ba kua ka gum ka sere maa kira sōdanu. Ma u ye kpuro sōndi yaa gum men wollo ka yāa nōmu gen wollo.

²⁷ Yen biru u ye Aroni ka win bibu wē. Ma u nee, bu ye Yinni Gusunon wēeyo. Kpa bu ye sōosi beri berika.

²⁸ Yen biru u ye kpuro mwa ben nōman di u dōo meni yāku dōo mwaararugii ten wollo. Ma yen nubura Yinni Gusunon dore. Nge meya ba ka Aroni ka win bibu wuna nenem.

²⁹ Ma Mōwisi u yāa ten guro guroru sua u tu sōosi beri berika Yinni Gusunon wuswaa. Ma ta kua Mōwisigiru nge me Yinni Gusunon u nūn sōwa.

³⁰ Mōwisi u gum me sua ka yem fiiko me mu wāa yāku yeru wollo, ma u mu Aroni yēka ka win sāa yāno ka sere maa win bibun wollo ka ben sāa yānu sōo. Nge meya u ka ye kpuro deerasia u yi nenem.

³¹ Ma Mōwisi u Aroni ka win bibu sōwa u nee, i yāku yaa ye saawo Yinni Gusunon wuswaa. Miya i ko i ye di ka pēe ye ya wāa bire te sōo. Beeya i ko ye di nge me Yinni Gusunon u gerua.

³² Yaa ka pēe ye ya tiara, i ko ye kpuro dokewa dōo sōo yu dōo mwaara.

³³ I ko i n wāawa kuu ten kōnno mi sere sōo nōba yiru. I n yari min di. Domi sōo nōba yirura i ko i ko ba n beē tusiamō.

³⁴ Yinni Gusunowa u yenin wooda wē i n da ko nge me i wa sa kua giso i ka beēn toranun suuru wa.

³⁵ N n men na, i ko i sinawa kuu ten kōnno mi sere sōo nōba yiru, wōkuru ka sōo sōo. Kpa i win woodaba mem nōwa i ku ra ka gbin sō. Wooda be Yinni Gusunon u man wē bera mi.

³⁶ Ma Aroni ka win bibu kpuro ba kua ye Yinni Gusunon u bu yire saa Mōwisin min di.

9

Aroni ka win bibu

ba sōmburu torua

¹ Sōo nōba itase, Mōwisi u Aroni ka win bibu soka ka sere Isireliban guro gurobu.

² U Aroni sɔ́wa u neɛ, a naa kinɛ kpɛndu suo a ka yákuru ko wunen torarun sɔ́, kpa a yáa kinɛru kasu a ka yáku dɔ́ mwaararugiru ko. A ñ kaa de yen gaa ya n alebu mɔ́. Kpa a ka ye kpuro Yinni Gusunɔ́ yákuru kua sáa yerɔ́.

³ Yen biru kaa Isireliba sɔ́ a neɛ, bu boo kinɛru suo ben torarun yákurun sɔ́ ka naa buu ka yáaru ye kpuro ya n wɔ́ɔ tia tia mɔ́, kpa ya kun alebu gaa mɔ́. Ba koo ka ye yáku dɔ́ mwaararugiru kowa.

⁴ Kpa a maa ka naa kinɛru ka yáa kinɛru na bu ka siarabun yákuru ko Yinni Gusunɔ́n mi, ka som me ba bura ka gum. Domi Yinni Gusunɔ́ u koo beɛ kure mi gisɔ́.

⁵ Ba ka ye kpuro na kuu ten mi ye Mɔ́wisi u bikia. Ma be kpuro ba na Yinni Gusunɔ́n wuswaɔ́.

⁶ Mɔ́wisi u neɛ, i koowo ye Yinni Gusunɔ́ u gerua. Kpa u de win yiiko yu beɛ kure.

⁷ Mɔ́wisi u Aroni sɔ́wa u neɛ, a susima yáku yeru mini, kpa a wunen tiin torarun yákuru ko ka yáku dɔ́ mwaararugiru. Yen biru kpa a maa wunen tɔ́mbu Isireliban toranun yákuru ko nge me Yinni Gusunɔ́ u gerua.

⁸ Ma Aroni u susi yáku yee ten bɔ́kuɔ́. Ma u naa kinɛ kpɛm te go win torarun sɔ́.

⁹ Ma win biba nùn yen yem wɛ́. Ma u mu dɛka ka niki bia u tɛni sáa yerun káanu sɔ́, ma u me mu tie wisi yáku yee ten temɔ́.

¹⁰ Yen biru u yaa yen gum sua u dɔ́ doke ka yen gabu swii yiru ka yen buro ge ga woru wukiri nge me Yinni Gusunɔ́ u gerua.

¹¹ Adama yen yaa ka yen gɔ́na, tɔ́wɔ́wa u da u ye dɔ́ doke.

¹² Yen biru Aroni u yáa te saka bu ka yáku dɔ́ mwaararugiru ko. Ma win biba ten yem sua ba nùn wɛ́. Ma u mu yɛka u ka yáku yee ten nɔ́ɔ bɔ́ka sikerena.

¹³ Yen biru ba yáa ten yaa bɔ́ra ba Aroni wɛ́ ka ten wiru. Ma u ye kpuro dɔ́ doke.

¹⁴ U ten nuki tea ka ten kɔ́ri u sɔ́ndi yáku dɔ́ mwaararugii ten wɔ́lɔ́ u dɔ́ doke.

¹⁵ Yen biru u Isireliban yáku kua. U boo ge saka ge ba koo ka yákuru ko tɔ́mbun toranun sɔ́ ma u kua nge me u raa yáku gbiikii te kua ka naa kinɛ kpɛmbu ge.

¹⁶ Yen biru u yáku dɔ́ mwaararugiru kua nge me wooda ya gerua.

¹⁷ Ma u gberun díanu sua u ka yákuru kua. U som nam kureru sua u dɔ́ doke yáku yerun wɔ́lɔ́ bururu baateren yáku dɔ́ mwaararugii te baasi.

¹⁸ U kete ye ka yáa kinɛ te saka ba ka siarabun yákuru kua Isireliban sɔ́. Ma win bibu ba nùn yen yem wɛ́ u ka mu yɛka yáku yerun nɔ́ɔ bɔ́kaɔ́ u ka sikerena.

¹⁹ Ma ba maa nùn kete yen gum wɛ́ ka yáa ten siru ka maa ten gum me mu ten bɔ́sɔ́ yánu tɛke ka sere maa ten gabu swii ka maa ten buro ge ga woru wukiri.

²⁰ Ma u yaa yen gum sɔ́ndi yen guro gururun wɔ́lɔ́. Yen biru u gum me dɔ́ doke yáku yeru wɔ́lɔ́.

²¹ Ma Aroni u yaa yen guro guro ni sua ka yen nɔ́m geu ge, u sɔ́si beri berika Yinni Gusunɔ́n wuswaɔ́ nge me Mɔ́wisi u gerua.

²² Sanam me Aroni u toranun yáku kua yáku dɔ́ mwaararuginu ka siarabun yáku kua u kpa, yera u nɔ́ma sua wɔ́lɔ́ u Isireliba domaru kua. Yen biru u sara yáku yerun di.

²³ Mɔ́wisi ka Aroni ba dua kuu ten mi. Ye ba yara, ma ba tɔ́mbu domaru kua. Saa yera Yinni Gusunɔ́ u bu win yiikon girima sɔ́si.

²⁴ Ma dɔ́ yari yara win wuswaan di yi da yi yáku dɔ́ mwaararugii te mwa ka yáku ni nu tien yaa gum me. Ma Isireliba kpuro ba ye wa. Ma ba nuku dobu kuuki wɔ́ri ba yiira sere temɔ́.

10

Aronin biba dɔ́ mwaara

¹ Aronin bibu Nadabu ka Abihu ben baawure u win dɔ́ guratia sua ba dɔ́ gure, ma ba turare doke mi. Yen biru ba ka Yinni Gusunɔ́ daawa kuu bekurugirɔ́. Nge meya ba ka dɔ́ tuko da kuu ten mi. N deema Yinni Gusunɔ́ u bu ye yinari.

² Yera u dera dɔ́ u yara u bu di ma ba gu mi.

³ Ma Mɔ́wisi u Aroni sɔ́wa u neɛ, Yinni Gusunɔ́ u ñ daa beɛ sɔ́wa u neɛ, u kɔ́wa be ba nùn susimɔ́ bu win dɛɛraru nasia, kpa bu nùn beɛre wɛ́ tɔ́mbu kpuron wuswaɔ́?

Ma Aroni u win nɔ́ mari.

⁴ Ma Mɔ́wisi u Misaeli ka Elisafani Usielin bibu soka. Usieli wi, u sáawa Aronin tondon wɔ́nɔ́n bii. Mɔ́wisi u bu sɔ́wa u neɛ, i na i beɛn wɔ́nɔ́bun gonu sua kuu ten min di i ka nu da sansanin biruɔ́.

⁵ Ma ba na ba goo ni sua ka nin takoba sannu ba ka da sansanin biruɔ́ nge me Mɔ́wisi u gerua.

⁶ Ma Mōwisi u Aroni ka win bibu yiru be ba tie Eleasaa ka Itamaa sōwa u nee, i ku been winu deri diinu, i ku maa been yānu gēeku nuku sankiranun sō kpa Gusunō u ku raa beē go kpa u ka Isireliba mōru ko. Adama i de been mero bisibu Isireliba bu swī be dōo u din sō.

⁷ Been tii i ku doona kuu ten konnon di kpa i ku ra ka gbin sō. Domi gum me ba beē tāre mi, mu beē kuawa mi Yinni Gusunōn yāku kowobu.

Ma Aroni ka win bii be, ba kua ye Mōwisi u gerua.

Gusunō u yāku kowobu

yinari bu tam nō

⁸ Yinni Gusunō u Aroni sōwa u nee,

⁹⁻¹¹ a n̄ kaa tam bōbōm gam nō wunε ka wunen bibu i n̄ dōo nen kuu bekurugirō, kpa i ku ra ka gbin sō. Kpa i ka kpī i wunana ye ya sāa sārugia ka ye ya n̄ sāa sārugia. Meya i ko i maa kpī i wunana ye ya deere ka ye ya n̄ deere. Meya i ko i maa kpī i Isireliba Gusunōn woodaba kpuro sōsi ye u Mōwisi wē. Yeni ya ko n̄ sāawa wooda sere ka been bibun bweserō.

Wooda ye ba yi

yāku dīanun sō

¹² Mōwisi u Aroni ka win bibu yiru be ba n̄n tie, Eleasaa ka Itamaa sōwa u nee, i som me suo me ba ka yākunū kua mu tiara. Kpa i ka mu pēe ko ye i kun seeyatia doke. Kpa i ye di yāku yerun bōkuō. Domi nu kuawa mi dīa deeranū.

¹³ I ko ye diwa yam deeram sōo. Yera ya ko n̄ sāa wunε ka wunen bibugia nge me Yinni Gusunō u man sōwa.

¹⁴ Meya wunε ka wunen bii tōn durōbu ka tōn kurōbu i ko i yaa nōmu ge ba kpara mi di ka guro guro te ba sōsi beri berika Yinni Gusunōn wuswaaō. Yera ya ko n̄ sāa wunε ka wunen bibugia Isireliba bā n̄ siarabun yākuru kua.

¹⁵ Isireliba ba ko n̄ da ka yen nōmu ge ka guro guro te n̄wa ka sere maa yaa gum me ba ra dōo doke yāku yerun wōllu mi. Bā n̄ ye kpuro sōsi beri berika ba kpa, ya koo kowa wunε ka wunen bibugia. Ya ko n̄ sāawa wooda sere ka baadommaō nge me Yinni Gusunō u gerua.

¹⁶ Yera Mōwisi u torarun yāku boo ge bikia. Adama u deema ba gu dōo menī. Yera u ka Aronin bibu yiru Eleasaa ka Itamaa mōru bāra u nee,

¹⁷ mban sōna i n̄ booo gen yaa teme Yinni Gusunōn kuru mini. Domi ga sāawa dīa deeranū. Yinni Gusunō u beē gu wēwa i ka Isireliba kpuron toranun yākuru ko.

¹⁸ Adama i n̄ ka gen yem duume Yinni Gusunōn kuu ten sōwō. N deema i ko i raa gen yaa temwa kuu ten mi nge me Yinni Gusunō u man sōwa.

¹⁹ Aroni u Mōwisi sōwa u nee, a yē ye n̄ man deema sanam me Isireliba ba Yinni Gusunō yākuru kua ben toranun sō ka maa yāku dōo mwaararugiru. Yen dōma te, nā n̄ torarun suurun yāku ten yaa di, ya koo Gusunō dore? Aawo! Ya n̄ Gusunō dorema.

²⁰ Ma Aronin wisi bi, bu Mōwisi dore.

YE YA DEERE KA YE YA N DEERE

11

Yaa ye ya sāa seseru

¹ Yinni Gusunō u Mōwisi ka Aroni sōwa u nee,

² bu Isireliba sōwō bu nee, yee yi ba koo kpī bu di wee.

³ Ba koo kpī bu yaa di ye ya naa kaburosu mō ma ya ra tuka ko.

⁴ Adama ba n̄ yee dimō yi yi ra tuka ko tōna ma yi n̄ naa kaburosu mō. Nge meya ba n̄ yooyoo temmō yēn sō ga n̄ naa kaburosu mō baa me ga ra tuka ko. Ba koo gu garisiwa yaa disigia.

⁵ Ba n̄ koo yaa ye ba mō damaa* tem baa me ya ra tuka ko yēn sō ya n̄ naa kaburosu mō.

⁶ Meya ba n̄ koo maa wukun yaa tem domi ga n̄ naa kaburosu mō baa me ga ra tuka ko. Ba koo gu garisiwa yaa disigia.

⁷ Meya ba n̄ koo maa kurusō di. Ga naa kaburosu mō adama ga ku ra tuka ko. Ba koo gu garisiwa yaa disigia.

⁸ Bu ku yee yi di, bu ku maa yin gonu baba. Ba koo yi garisiwa disigii.

⁹ Yee yi yi maa wāa daanō ka nim wōkuō, yi yi wāa nim sō gesi kpuro yi ba koo di wee. Yiya yi yi kēeritii mō ka kokosu sannu.

¹⁰ Adama yi yi kun kēeritii mō ka kokosu sannu, ba koo yi garisiwa disigii.

¹¹ Ba n̄ koo yi di. Meya bu ku maa yin gonu baba.

¹² Yee yi yi gesi wāa nim wōku sō, ka daanō, ma yi n̄ kēeritii ka koko si mō, ba koo yi garisiwa disigii.

* **11:5 damaa** - Damaa ye, ya ka saataburu weene.

¹³ Gunɔsu sɔɔ, si ba koo garisi disigisu wee, siya gunɔ bakeru ka sere maa si su ra swɛɛ di ka si su ra yaa di

¹⁴ ka yaberekunu ka sere si su ka nu weene

¹⁵ ka gbanamgbaanu ka maa si su ka nu weene

¹⁶ ka taataanu ka booro ka sere si su ka su weene ka kasa ka si su ka ye weene,

¹⁷ ka booro bweseru garu ka nim kpakpaye, ka booro dāa kɔɔru

¹⁸ ka gunɔ gbanmbayaku ka gunɔ si su ra swɛɛ din bweseru

¹⁹ ka swāa wīaku ka si su ka ye weene ka kɔɔ.

²⁰ I ku maa kɔkɔmii ni nu kasa ka naasu mɔ di.

²¹ Adama ni sɔɔ, i ko i kpī i di ni nu ra yɔɔku tem sɔɔ

²² nge twea ka gbɔɔ ka ni nu ka ye weene.

²³ Adama ni nu tie nu kasa ka naasu mɔ mi, i ku nu di.

Ye ya ra tɔnu ko disigii

²⁴ Yee gee wāa yin goru tɔnu ù n baba u koo ko disigii. U ko n disi mɔwa sere ka tɔɔ ten yokaa.

²⁵ Wi u yin goru sɔɔwa, u koo win yānu teawa. Kpa u n wāa disi sɔɔ sere ka yokaa.

²⁶⁻²⁸ Yee yi i ko i garisi disigii yi wee. Yiya yi yi ñ naa kaburosu mɔ ka yi yi ku ra tuka ko ka sere yi yi naasu nne mɔ yi sīimɔ ka naa sɛnu. Wi u yin gaa baba u disi duurawa mi sere ka tɔɔ ten yokaa. Wi u maa yin goru sɔɔwa u koo win yānu teawa kpa u n disi mɔ sere ka tɔɔ ten yokaa.

²⁹ Yee yi yi kabirimɔ sɔɔ wee yi i ko i garisi disigii. Yiya gunɔ yantaru ka gunɔ kiikiiru ka deba ka ye ya ka ye weene kpuro

³⁰ ka duurubɛeku ka sureru ka korombɔɔru ka sokoro ka sunɔ nakī.

³¹ Yi kpurowa i ko i garisi disigii yee yi yi kabirimɔ sɔɔ. Wi u yin gaa goru baba u ko n disi mɔwa sere ka tɔɔ ten yokaa.

³² Yin gaa goru tà n wɔri dendi yānu sɔɔ ni ba kua ka dāa ñ kun mɛ ka bekuru ñ kun mɛ ka gɔna ñ kun mɛ ka saaki, dendi yān ni, nu disi duurawa mi. Ba koo nu dokewa nim sɔɔ sere ka tɔɔ ten yokaa. Yen biru nu sere deera.

³³ Yen gaa yà n wekeru garu wɔri te ba kua ka sɔndu, ye ya wāa mi sɔɔ kpuro ya disi duurawa mi. Ba koo weke te karawa. Bā n nim doke weke te sɔɔ, ma nim mɛ, mu tārā dīanu sɔɔ ñ kun mɛ nɔrura gaa sɔɔ, ba koo ye kpuro garisiwa disi.

³⁴ Bā n nim doke weke te sɔɔ, ma nim mɛ, mu dāare dīanu sɔɔ ñ kun mɛ nɔrura gaa sɔɔ, ba koo ye kpuro garisiwa disi baa ñ n weke tere sɔɔn na ya wāa.

³⁵ Mi yaa yen goru ta wɔri kpuro gesi, doo koo yerɔ ñ kun mɛ pɛɛ wɔɔ yerɔ, ba koo ye kpuro kɔsukuwa. Domi ye kpuro ya disi duurawa mi.

³⁶ Yaa goo te, tà n wɔri dɔkɔ sɔɔ ñ kun mɛ daaro, i ñ ko i nim mɛ garisi disi. Adama wi u tu baba u disi duurawa.

³⁷ Tā n wɔri dīa bwese te ba koo duure sɔɔ, dīa bwese te, ta ñ disi duure.

³⁸ Adama bā n daa dīa bwese te wasan na bu ka di, ta disi duurawa mi.

³⁹ Yaa ye ba ra di yà n ka tii gu, wi u yen goru baba, yɛro u disi duurawa mi sere n ka ko tɔɔ ten yoka.

⁴⁰ Wi u yen yaa tema ñ kun mɛ u yen goru sɔɔwa, u koo win yānu teawa kpa u n disi mɔ sere ka tɔɔ ten yokaa.

⁴¹ I ku yee yi yi kabirimɔn yaa tem

⁴² ka yi yi ra ka nukuru sī ka yi yi kabirimɔ ka naasu nne ñ kun mɛ yi yi naa dabinu mɔ. I ko ye kpuro deriwa mam mam.

⁴³ I ku de yee yin bweseru yi bɛɛ ko disigibu.

⁴⁴ Domi nɛ Gusunɔ na sāawa bɛɛn Yinni. I ko i tii deerasia kpa i n deere. Domi na sāawa Deero. Yen sɔna i ñ ko i tii disi doke ka yee yi yi kabirimɔ.

⁴⁵ Nena na bɛɛ yarama Egibitin di na n ka sāa bɛɛn Yinni. Yen sɔ, i de i n deere. Domi na deere.

⁴⁶ Wooda yeni kpurowa na yi yee kpuron sɔ ka gunɔsu ka yee yi yi wāa nimɔ ka sere yi yi kabirimɔ.

⁴⁷ Yera ya koo de i n da yaa wunane ye ba koo ka yākuru ko ka ye ba ñ ka yākuru mɔ. Meya maa ya koo bɛɛ sɔɔsi yaa ye i ko i di ka ye i ñ dimɔ.

12

Tɔn kurɔ ù n maran wororu

¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi wooda wɛ u nɛɛ,

² a Isireliba sɔɔwɔ a nɛɛ, tɔn kurɔ ù n gura sua ma u bii tɔn durɔ mara, u ko n disi mɔwa sɔɔ nɔɔba yiru nge sanam mɛ u yasa mɔ.

³ Sōo nōɔba itase, kpa bu win bii wi bango kua.

⁴ Adama kurɔ wi, u ko n wāawa disi sōo sōo tēna ka ita kpam u sere deera yem me u yarin sō marubun saa. U ku raa sāa yānu ganu baba, u ku raa maa da Gusunɔn kuu bekurugirɔ sere tōo te, tu ka turi.

⁵ N n maa tɔn kurɔn na u mara, u ko n wāawa disi sōo alusuma yiru. Ya ko n sāawa nge sanam me u yasa mɔ. Yen biru u koo kowa sōo wata ka nōɔba tia u sere deera win yem me mu yarin sō marubun saa.

⁶ Tɔn kurɔ wi u mara, win deerasiabun saa yà n tura, u koo ka yāaru wōo tiagiru nawa u ka yāku dōo mwaararugiru ko. Kpa u totobereru n̄ kun me kparuko sua u ka win torarun yākuru ko.

⁷ Yāku kowowa u koo ka ye yākuru ko. Kpa u n̄n win torarun suuru kana. Saa ye sōora u koo deera win yem me mu yarin sō.

Wooda yeniwa ne, Yinni Gusunɔ na wēemɔ tɔn kurɔ wi u bii maran sō.

⁸ U kun yāaru wa, u koo totoberenu yiru n̄ kun me kparukonu yiru kasu. Nin teuwa u koo ka yāku dōo mwaararugiru ko kpa u maa ka teu geni torarun yākuru ko. Yāku kowowa u koo n̄n yāku te kua. Saa ye sōora u koo deera.

13

Gɔnan bararun wooda

¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi ka Aroni sōowa u n̄e,

² goo ù n māsiru mɔ wasi sōo, n̄ kun me debu, n̄ kun me bau kpiku ge ga ka bara disigiru weene, ba koo ka yēro dawa yāku kowo Aronin mi n̄ kun me win bibun turon mi.

³ Yāku kowo wiya u koo bara te m̄eri. U n deema bau ge, ga san kpikisu mɔ, ma ga wɔru mɔ, saa ye sōora u koo gere ma yēro u bara disigiru barɔ.

⁴ U n maa bau kpiku gagu mɔ ma ga n̄ wɔru mɔ, ma gen sansu kun buriri, yāku kowo u koo ka yēro dawa diru garu sōo u kenusi sōo nōɔba yiru.

⁵ Sōo nōɔba yiruse, yāku kowo ù n wa bau ge, ga n̄ yabi, u koo maa n̄n kenusiwa sōo nōɔba yiru.

⁶ Sōo nōɔba yiruse te, yāku kowo u koo maa n̄n yarawa u m̄eri. U n deema ga n̄ yabi baama, u koo yēro sōwa ma u deere, ya sāawa debu, kpa u win yānu tea u deera.

⁷ Amen biru, debu ye, yà n yabi gɔna ye sōo, yēro u koo maa wurawa yāku kowo u n̄n m̄eri.

⁸ Yāku kowo wi, ù n n̄n m̄eri ma u deema ya yabi win gɔna sōo, u koo yēro sōwa ma u n̄ deere, u bara disigiru mɔwa.

⁹ Goo ù n bara disigiru barɔ, ba koo ka n̄n dawa yāku kowon mi.

¹⁰ Yāku kowo wiya u koo n̄n m̄eri. U n bau kpiku wa mi, ma bau gen sansu buriri, ma gɔna ye, ya boo kua,

¹¹ ya sāawa bara disigii te ta torumɔ yēron gɔna sōo. Yāku kowo u koo yēro garisiwa disigii. U n̄ maa n̄n kenusimɔ.

¹² Adama yāku kowo ù n m̄asi m̄osiminu wa nu yabi yēron gɔna kpuro sōo, saa win wirun di sere ka naasɔ,

¹³ u koo yēro garisiwa u deere, domi win wasi kpuro yi burura.

¹⁴ Adama dɔma te ba boo swāɔ wa win wasi sōo, ba koo n̄n garisiwa disigii.

¹⁵ Yāku kowon tiiwa u koo n̄n m̄eri. U n deema boo swāɔ u wāa mi, u koo n̄n garisiwa disigii, domi ya sāawa bara disigiru.

¹⁶ Adama win wasi yi, yi n̄ kɔsa, ma yi burura kpuro, u koo maa dawa u yāku kowo wa.

¹⁷ Yen biru, yāku kowo u koo ye m̄eriwa. U n wa ya burura, saa ye sōo, u koo yēro garisiwa u deere.

¹⁸ Goo ù n win bwisi kpaka sōo

¹⁹ m̄āsiru garu wa, ma u deema ta buriri, n̄ kun me ta s̄iri, yēro u koo dawa u tii s̄ɔsi yāku kowon mi.

²⁰ Yāku kowo wi, u koo n̄n m̄eriwa. U n deema m̄asi te, ta wɔru mɔ, ma win wasin sansu su burura, saa ye sōora yāku kowo u koo n̄n garisi disigii. Bara disigira ta yarimɔ saa bwisi kpaka yen min di.

²¹ Adama yāku kowo ù n wa ma san kpikisu sari m̄asi ten wallo, yen biru m̄asi te, ta n̄ wɔru mɔ, ma ta buriri fiiko, u koo durɔ wi kenusiwa dirɔ sōo nōɔba yiru.

²² M̄asi te, t̄a n̄ gɔna yabi, yāku kowo u koo n̄n garisiwa disigii domi bara disigira ta n̄n deema.

²³ Adama m̄asi te, ta kun yabi, ta sāawa bwisi kpaka. Saa ye sōo, yāku kowo u koo gere ma yēro kun disi mɔ.

²⁴ Goo ù n dǎo mwaara ma yen boo kpaka sǎo bau kpiku ga yara, ñ kun me bau sǎo, yáku kowo u koo yéro mɛeriwa.

²⁵ Gen sansu sù n kua kpikisu ma wǎru ga sǎosire gǎna ye sǎo, saa ye sǎo bara disigira ta sǎosira mi. Yáku kowo u koo nùn garisiwa disigii.

²⁶ Adama yáku kowo ù n wa ma san kpikisu sari bau ge sǎo, ga ñ maa wǎru mǎ, ma ga buriri fiko, u koo yéro kenusiwa dirǎ sǎo nǎoba yiru.

²⁷ Sǎo nǎoba yiruse te, u koo nùn mɛeri. U n wa bau ge, ga yabi win gǎna sǎo, u koo nùn garisiwa disigii. Ta sǎawa bara disigiru.

²⁸ Adama bau ge, ga kun yabi, ma ga burura fem fem, dǎo mwaara kpaka yera. Saa ye sǎo, yáku kowo u koo nùn garisiwa u dɛere.

²⁹ Tǎn durǎ ñ kun me tǎn kurǎ ù n bau gagu mǎ win wirǎ, ñ kun me win tonkurorǎ,

³⁰ yáku kowo u koo gu mɛeriwa. Gà n wǎru mǎ ma gen sansu su ñ sinum mǎ, ma su swǎrama nge dǎm buuru, yáku kowo u koo yéro garisiwa disigii. Ya sǎawa wii kpaka ye ya wǎa wirǎ, ñ kun me tonkurorǎ.

³¹ Yáku kowo wi, ù n wa ya wǎru mǎ, ma san wǎkusu sari, u koo yéro kenusiwa dirǎ sǎo nǎoba yiru.

³² Sǎo nǎoba yiruse te, u koo maa yéro mɛeriwa. U n deema wii kpaka ye, ya ñ yabi ma ya sansu mǎ si su ka dǎm buuru weene, ma su ñ wǎru mǎ,

³³ yéro u koo win sansu kǎniwa. Adama u ñ kpaka ye kǎnimǎ. Yen biruwa yáku kowo u koo maa nùn kenusi dirǎ sǎo nǎoba yiru.

³⁴ Sǎo nǎoba yiruse te, u koo ye mɛeriwa. Wii kpaka ye, yǎ kun yabi, ma ya ñ tǐre ya gǎna kere, yáku kowo u koo nùn garisiwa u dɛere. U koo win yǎnu tea. Saa ye sǎo, u dɛerawa mi.

³⁵ Adama wii kpaka ye, yǎ n dǎkuru yabi, yáku kowo u koo maa nùn mɛeriwa.

³⁶ U n wa ya yabi gǎna ye sǎo, yáku kowo u ñ maa kasumǎ yéro ù n san dǎm buuru mǎ. U koo nùn garisiwa disigii.

³⁷ Wii kpaka ye, yǎ kun yabi, ma yen sansu tǐra, yéro u bekurawa mi. U ñ maa disi mǎ. Yáku kowowa u koo gere ma u dɛere.

³⁸ Tǎn durǎ goo ñ kun me tǎn kurǎ goo ù n win gǎna sǎo bau kpikisu wa,

³⁹ yáku kowowa u koo nùn mɛeri. U n bausu gasu wa si su ñ buriri sǎa sǎa, bau si, su ñ sǎ. U koo yéro garisiwa u dɛere.

⁴⁰ Goo ù kun seri mǎ wirǎ, wii kpararugiiwa ba koo yéro garisi. U dɛerewa mi.

⁴¹ N n wuswaa gian na u ñ seri mǎ, yéro u sǎawa wii kpararugii. Ka me, yéro u dɛerewa.

⁴² Adama wii kpara te sǎo, bau gagu gà n sǎosira ga sǎri, bara disigira ta torumǎ mi.

⁴³ Yáku kowowa u koo gu mɛeri. U n deema wii kpara te, ta bau kpikisu mǎ su ka bara disigiru weene, wi u su mǎ mi, u bara disigiru barǎwa mi. U ñ dɛere.

⁴⁴ Yáku kowo u koo nùn garisiwa disigii win wii bau gen sǎo.

⁴⁵ Wi u bara disigiru mǎ kpuro, u koo yǎnu dokewa ni nu gǎere, u ku furǎ doke, kpa u win wuswaa wukiri kpa u n nǎogiru sue u n mǎ, disigii, disigii.

⁴⁶ U ko n sǎawa disigii sere win bara disigii te, tu ka kpe. Yen sǎna u ko n wǎa yeru mǎ bee tia u n ka tǎmbu desire.

Disi gǎmi yǎnu sǎo

⁴⁷⁻⁴⁹ Bà n disi gǎmi gɛe wa yi sǎri ñ kun me yi sǎa nge wuru biresu yǎnu ganu sǎo, ni ba kua ka yǎa sansu ñ kun me kǎa si ba kua ka wǎe, danggii ñ kun me yaa gǎna, bau ge, yáku kowo u koo gu mɛeriwa.

⁵⁰ Yáku kowo wi, ù n yǎa ni mɛera u koo nu yiwa sǎo nǎoba yiru.

⁵¹ Yen sǎo nǎoba yiruse te, u koo wure u maa yǎa ni mɛeriwa. U n deema disi gǎmi yi, yi yabi baama, ma ba ñ kpǎ bu yi wǎa, saa ye sǎo, u koo nu garisiwa yǎa disiginu.

⁵² Saa ye sǎora yáku kowo u koo yǎa ni dǎo meni. Baa bà n nu kua ka wǎsu ñ kun me ka wǎe danggii ñ kun me ka yǎa sansun wǎe ñ kun me ka mam gǎna, ka me, ba koo ye kpuro dǎo meniwa. Domi ba ñ kpǎ bu disi gǎmi yi wǎa. Dǎowa u koo ye go.

⁵³ Adama yáku kowo ù n wa gǎmi yi, yi ñ yabi yǎa ni sǎo,

⁵⁴ u koo de bu nu teawa kpa bu maa nu diru kenusi sǎo nǎoba yiru.

⁵⁵ Sǎo nǎoba yiruse te, u koo wure u koo nu mɛeriwa. U n deema disi gǎmi yi ñ kǎsa, yi ñ maa yabi, ba koo yǎa ni garisiwa disiginu kpa bu nu dǎo doke. Domi disi gǎmi yi, yi nu di biru ñ kun me wuswaa.

⁵⁶ Adama yáku kowo ù n deema disi gǎmi yi, yi burura, u koo ye wǎkawa yǎa nin min di.

⁵⁷ Yen biru yi n maa wurama yǎa ni sǎo, yi ko n sǎawa disi gǎmi. Ba koo yǎa ni dǎo meniwa.

⁵⁸ Bà n yǎnu ganu tea ni nu disi gǎmi kpia, ma disi gǎmi yi, yi wǎara, ba koo wure bu maa nu teawa bu sere nu garisi nu dɛere.

⁵⁹ Yeniwa ya sǎa disi gǎmin wooda yi yi ra kpi yǎnu sǎo ye ba kua ka wǎsu ñ kun me ka wǎe danggii ñ kun me ka gǎna. Wooda yera ya koo sǎosi yǎa ni nu dɛere ka ni nu kun dɛere.

14

Wi u raa bara disigiru mən

dεerasiabu

¹ Yinni Gusunə u Məwisi səwə u nεε,

² wee nge mε ba koo ka tənə dεerasia wi u raa bara disigiru mə. Ba koo ka nūn dawa yāku kowon mi,

³ kpa yāku kowo u ka nūn yari sansanin di u nūn mεeri. U n deema u bεkura,

⁴ yāku kowo u koo nūn səwə ye ba koo ka nūn dεerasia. U koo gunəminu yiru sua ni ba ra ka yāku ko ka sere dāa ye ba mḍ seduru ka wεε wunəmgii ka dāa kiku gagun kāasa ge ba mḍ isəpu.

⁵ Yāku kowo u koo de bu gunə gen teu sakawa wekeru sḍ te ba kua ka sḍndu te ta nim gem mḍ.

⁶ Yen biru u koo gunə ge ga wasi mi, ka sḍdurun dāa ye, ka wεε wunəmgii yi, ka isəpun kāasa ye dokewa yem mε sḍ, mε ba wisi nim sḍ mi.

⁷ U koo ye yεkawa nən nḍba yiru wi ba koo dεerasian wəllḍ. Yen biru u koo nūn garisiwa u dεere kpa u gunə ge yḍsu gu doona.

⁸ Wi u koo tii dεerasia, u koo win yānu teawa kpa u win sansu kḍni, kpa u wobure nim sḍ. Saa ye sḍra ba koo nūn garisi u dεere. Yen biru, u koo kpī u wurama sansaniḍ. Adama u koo kowa sḍ nḍba yiru tḍwḍ u kun due win kuu bekurugiro.

⁹ Sḍ nḍba yiruse te, u koo win sansu kḍniwa ka win seri ka win toburu ka win nḍni burosu. Ye ya sḍa sansu kpuro gesi, u koo kḍniwa. U koo maa win yānu teawa kpa u wobure u dεera.

¹⁰ Sḍ nḍba itase, u koo yānu yiru sua ni nu n alebu mḍ ka yāa nii teeru wḍ tiagiru ka som kilo nḍba nne mε ba burina ka gum ka sere maa gum litirin bḍnu.

¹¹ Yāku kowo wi u koo tənə wi dεerasia u koo nūn tusia Yinni Gusunən wuswaaḍ kuu ten kḍnḍwḍ ka maa win yāku dīanu.

¹² Yāku kowo u koo yāa nin teeru suawa kpa u ka tu yāku ko te ba ra ka toraru sḍmε ka sere gum litirin bḍnu ye, kpa u ye kpuro sḍsi beri berika Yinni Gusunən wuswaaḍ.

¹³ Kpa u tu saka yam dεeram mi, mi ba ra torarun yāku ka yāku dḍ mwaararugirun yaa sake. Domi torarun yāku yaa ka ye ba ra ka toranu sḍmεgia ya sḍawa dīa dεeranu ni nu koo ko yāku kowoginu.

¹⁴ Yāku kowo u koo torarun yāku yaa yen yem sua u tḍeni wi u dεerasiamən soo nəm geuguḍ ka win nəm geun niki bia bakaa ka sere win nḍ nəm geuguun niki bia bakaa.

¹⁵ Yāku kowo u koo maa gum litirin bḍnu ye wisiwa win nəm dwarun nəm wḍrḍ.

¹⁶ Kpa u ka win nəm geun niki bia gum mε dεka u mu yεka nən nḍba yiru Yinni Gusunən wuswaaḍ.

¹⁷ Yen biru, kpa u gum mε mu tie tḍeni wi u dεerasiamən soo nəm geuguḍ ka maa win nəm geun niki bia bakaa ka win nḍ nəm geuguun niki bia bakaa. U koo mu tḍeniwa mi u raa yem mε doke.

¹⁸ Kpa u maa mε mu tie win nḍma sḍ doke yḍron wiru wəllḍ kpa u nūn dεerasiabun wororu koosi Yinni Gusunən wuswaaḍ.

¹⁹ Kpa u nūn torarun yāku kua. Nge meya u koo ka nūn dεerasia. Yen biruwa u koo yāku dḍ mwaararugirun yaa go.

²⁰ Kpa u ye dḍ doke yāku yerḍ ka kḍnu. Nge meya u koo ka yḍro torarun yāku kua kpa u dεera.

Bwεebwεε wi u raa

bara disigiru mən dεerasiabu

²¹ Wi u bara disigiru mḍ ma u n dam mḍ u ka yāku yaa saberu wa, yāa teera u koo kasu u ka yāku ko te ta sḍa torarun sḍmbugiru. Yāku kowo u koo ka tu suuru kanabun wororu ko Yinni Gusunən wuswaaḍ. Yen biru durḍ wi, u koo som kilo ita wε mε ba bura ka gum ka sere maa gum litirin bḍnu.

²² U koo maa ka kparukonu yiru na n kun mε totoberenu yiru nge mε win waara nε. Ba koo gen teu go win torarun suurun sḍ. Kpa bu maa ka teu ge ga tie yāku dḍ mwaararugiru ko.

²³ Win dεerasiabun sḍ itasera u koo ka ye kpuro yāku kowo naawa sḍa yerun kḍnḍwḍ Yinni Gusunən wuswaaḍ.

²⁴ Yāku kowo wi, u koo yāa te mwa ka gum litirin bḍnu ye, kpa u ye kpuro sḍsi beri berika Yinni Gusunən wuswaaḍ.

²⁵ Yen biru u koo yāa te saka kpa u ten yem sua u tḍeni wi u raa bara disigiru mən soo nəm geuguḍ ka win nəm geun niki bia bakaa ka sere maa win nḍ nəm geuguun niki bia bakaa.

- ²⁶ Yen biru yáku kowo wi, u koo gum me wie win nám dwarun nám wáaró.
²⁷ Kpa u ka win nám geun niki bia gum me deka u yéka nán nǎba yiru Yinni Gusunǎn wuswaaǎ.
²⁸ U koo maa gum me tɛɛni wi u raa bara disigiru mǎn soo nám geuguuǎ ka nám geun niki bia bakaaǎ ka sere win nǎo nám geuguun niki bia bakaaǎ. U koo mu dokewa mi u raa gesi yem tɛɛni.
²⁹ Yen biru gum me mu tie win nǎmaaǎ, u koo mu wisiwa wi u raa bara disigiru mǎn wirǎ u sere nǎn deerasiabun wororu kua Yinni Gusunǎn wuswaaǎ.
³⁰ Yen biru, u koo gunǎ gen teu go, gèn bweseru u wa.
³¹ Ba koo ka gen teu torarun suurun yáku ko. Teu maa yáku dǎo mwaararugiru ka som me, ka gum me. Kpa yáku kowo wi, u wi u raa bara disigiru mǎ deerasiabun wororu kua Yinni Gusunǎn wuswaaǎ.
³² Wooda yeníwa wi u bara disigiru mǎ ma u nǎ dam mǎ u koo swíi u ka deerasiabun yáku ko.

Disi gǎmi dirun gani sǎo

- ³³ Yinni Gusunǎ u Mǎwisi ka Aroni sǎowa u nɛɛ,
³⁴ sanam me i ko i du Kananin temǎ me kon beɛ wɛ, nǎ n dera disí gǎmi yi kpia diru garu sǎo tɛ sǎo i wǎa,
³⁵ wí u dii te mǎ, u koo dawa u yáku kowo sǎ u nɛɛ, wee u gǎanu waamǎ win dirǎ nge disí gǎmi.
³⁶ Yáku kowo wi, u sere du u ka dii te mɛɛri, u koo dewa bu ten yǎnu kpuro yara kpa yǎa nin tii nu ku raa disí duura. Yen biru u koo du kpa u disí gǎmi yi mɛɛri.
³⁷ U n deema gǎmi yi sǎa nge wuru bekusu, nǎ kun me yi sǎri, kpa yi n sǎa nge wǎru gana ye sǎo,
³⁸ u koo yariwa kpa u dii te kɛnɛ sǎo nǎba yiru.
³⁹ Sǎo nǎba yiruse, yáku kowo u koo wura diru mi. U n deema disí gǎmi yi yabi dii ten gani sǎo,
⁴⁰ u koo de bu dii ten kpenu wǎariwa nǎn mi disí gǎmi yi, yi kpia bu ka nu yari wuun di bu kǎ mi n kun deɛre.
⁴¹ U koo dewa bu dii ten sǎowǎ kpuro kɛra kpa bu yanim me ba kɛra mi yari wuun biruǎ mi n kun deɛre.
⁴² Yen biru kpa bu kpɛe kpaanu kǎsire ko. Kpa bu wure bu dii te tǎwa.
⁴³ Amen biru, disí gǎmi yi, yi n maa wurama dii te sǎo,
⁴⁴ yáku kowo u koo maa sewa u da u tu mɛɛri. U n deema disí gǎmi yi, yi maa kpia dii ten gani sǎo, saa ye sǎo, n nǎ maa koorǎ bu yi wǎa min di. Dii te, ta disí duurawa mi.
⁴⁵ Ba koo tu surawa kpa bu ten kpenu ka dǎa ka tem gura bu ka da wuun biruǎ mi n kun deɛre.
⁴⁶ Wi u dua diru mi sanam me ba tu kɛnusi, u disí duurawa mi sere ka yokaaǎ.
⁴⁷ Wi u kpuna mi, nǎ kun me u gǎanu di mi, u koo win yǎnu teawa.
⁴⁸ Sanam me ba dii te sǎnwa ba kpa, yáku kowo ù n wura u ka tu mɛɛri, ma u deema disí gǎmi yi sari, u koo dii te garisiwa ta deɛre. Domi disí gǎmi yi, yi doona.
⁴⁹ Bu ka dii ten deerasiabun woronu ko, ba koo gunǎsu yiru kasuwa ka dǎa ye ba mǎ sɛduru ka kiku ge ba mǎ isǎpu ka wɛɛ wunǎngii.
⁵⁰ U koo gunǎ gen teu sakawa wekeru sǎo te ba kua ka sǎndu ta nim gem mǎ.
⁵¹ Yen biru, u koo ge ga wasi sua ka sɛduru ye, ka isǎpu ye, ka wɛɛ wunǎngii yi, kpa u ye kpuro doke gunǎ ge ba sakan yem me sǎo, me ba wisi nim sǎo mi, kpa u mu yéka nán nǎba yiru dii te sǎo.
⁵² U koo ka gunǎ gen yem me ba wisi nim sǎo mi, disí wǎka ka gunǎ ge ga wasi ka sɛduru ye, ka isǎpu ka wɛɛ wunǎngii yi.
⁵³ Kpa u gunǎ ge ga wasi yǎsu gu doona yakasǎ. Saa ye sǎara u koo dii te deerasiabun wororu koosi kpa tu deɛra.
⁵⁴ Wooda yeníbara ba ko n da swíi bara disigiru ka wii kpakin sǎo
⁵⁵⁻⁵⁶ ka mǎsiru ka debu ka disí gǎmi yi yi ra kpi yǎnu sǎo ka dia sǎo.
⁵⁷ Wooda yera ya koo sǎosi gǎa ni nu deɛre ka ni nu kun deɛre.

15

Tǎn durǎrun disí

- ¹ Yinni Gusunǎ u Mǎwisi ka Aroni sǎowa u nɛɛ,
² i Isireliba sǎowǎ i nɛɛ, ben goo ù n kentú kpika mǎ, u kuawa mi disigii.
³ Ya ra wí? Ya ku ra wí? Ka me, u kuawa mi disigii.
⁴ Kpin yee tɛ sǎo u kpuna kpuro, ta disí duurawa mi, ka sere maa gǎa ni u sinari kpuro.

⁵ Wi u maa kpın yee te baba kpuro u koo win yānu teawa kpa u wobure ka nim. Adama ka me, yēro u ko n disı mōwa sere ka yokaa.

⁶ Wi u maa sina mi barō wi, u sina, u koo win yānu teawa kpa u wobure ka nim. Adama ka me, u ko n sāawa disıgii sere ka yokaa.

⁷ Wi u barō wi baba, u koo win yānu teawa kpa u wobure ka nim. Adama ka me, u ko n sāawa disıgii sere ka yokaa.

⁸ Barō wi, ù n goo yātam sie, yēro u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka me, u ko n sāawa disıgii sere ka yokaa.

⁹ Gāa ni barō wi, u sōni kpuro, nu kuawa mi disıginu.

¹⁰ Gāa ni u sakusi kpuro, wi u nu baba yēro u kuawa mi disıgii sere ka yokaa. Wi u maa nu sōwa yēro u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka me, u ko n disı mōwa sere ka yokaa.

¹¹ Wi u dera barō wi, u nùn baba, ma u n̄ niε, u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka me, yēro u ko n disı mōwa sere ka yokaa.

¹² Barō wi, ù n dendi yānu baba ni ba kua ka sōndu ba koo nu kōsukuwa. Nùn n maa sāan na ni ba kua ka dāa, ba koo nu teawa.

¹³ Sanam me kentū ye, ya wīibu yōra, u koo kowa sōo nōoba yiru u sere dεera. U koo win yānu tea kpa u wobure ka nim. Saa ye sōo, u dεerawa mi.

¹⁴ Sōo nōoba itase u koo kparukonu yiru n̄ kun me totoberenu yiru sua u ka da Gusunōn kurun kōnnōwō kpa u nu yāku kowo wē.

¹⁵ Yāku kowo u koo nin teu gowa torarun sō. Kpa u ka teu geni yāku dōo mwaaruguru ko kpa u nùn dεerasıabun wororu koosi Yinni Gusunōn wuswaa kpa u dεera.

¹⁶ Goon sen nim m̄n yari, u koo woburewa. Adama ka me, u ko n disı mōwa sere ka yokaa.

¹⁷ M̄n u yānu ganu tāre, n̄ kun me gōna ye ba ra wukiri, ba koo ye teawa ka nim. Adama ka me, ya ko n disı mōwa sere ka yokaa.

¹⁸ Kurō ka durō bā n menna, be kpuro ba koo woburewa ka nim. Adama ka me, ba koo bu garisiwa disıgibu sere ka yokaa.

Tōn kurōrun disı

¹⁹ Tōn kurō ù n yasa m̄, ba koo nùn garisiwa disıgii sōo nōoba yiru. Wi u nùn baba kpuro u kuawa mi disıgii sere ka yokaa.

²⁰ Kpın yee tē sōo u kpuna kpuro, ta kuawa mi disıguru. Ye u maa sinari kpuro ya kuawa mi disıgia.

²¹ Wi u maa kurō win kpın yeru baba, u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka me, u ko n sāawa disıgii sere ka yokaa.

²² Goo ù n baba ye kurō wi, u sinari, yēro u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka me, u ko n disı mōwa sere ka yokaa.

²³ Gāa ni nu wāa win kpın yee ten wōllō n̄ kun me ye u sinarin wōllō, wi u yen gaa baba, u kuawa mi disıgii sere ka yokaa.

²⁴ Tōn durō goo ù n ka nùn menna, ma win yem mu nùn tāre, durō wi, u kuawa mi disıgii sere sōo nōoba yiru. Kpın yee tē sōo u gesi kpuna ta maa disı duurawa mi.

²⁵ Tōn kurō wi u yem wīimō, win yasan saa baasi, n̄ kun me, mu wīimō mu win yasan saa kera, ba koo nùn garisiwa disıgii yem wīi bin saa kpuro sōo nge win yasan saa.

²⁶ Kpın yee tē sōo u kpuna kpuro ka ye u sinari kpuro, ya kuawa mi disıgia nge sanam me u win yasa m̄.

²⁷ Wi u kpın yee te baba, n̄ kun me sin yee te, u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka me, u kuawa mi disıgii sere ka yokaa.

²⁸ Sanam me yem me, u koo kowa sōo nōoba yiru bu sere nùn garisi wi u dεere.

²⁹ Yen sōo nōoba itase sōora u koo kparukonu yiru n̄ kun me totoberenu yiru kasu kpa u ka yāku kowo daawa Gusunōn kuu ten kōnnōwō.

³⁰ Kpa yāku kowo u nin teu sua u ka torarun suurun yākurū ko kpa u maa teu geni sua u ka yāku dōo mwaaruguru ko. Yen biruwa u koo kurō wi dεerasıabun wororu koosi Yinni Gusunōn wuswaa kpa u dεera.

³¹ Yinni Gusunō u kpam Mōwisi ka Aroni sōowa u nεε, i Isireliba sōowō i nεε, bu de bu ka nen kuu te ta wāa ben suunu sōo tonda sanam me ba disı mō kpa bu ku raa gbi.

³² Wooda yenı ya wāawa kentugibun sō ka win sen nim mu yari

³³ ka tōn kurō wi u yasa m̄ ka tōn durō wi u yem wīimō win tōn durōrun di ka tōn kurō wi yem wīimō win tōn kurōrun di ka maa tōn durō wi u ka tōn kurō disıgii kpuna.

¹ Aronin bii be ba gu Yinni Gusunon kuro yèn sò ba ka turare tuka da mi, ben gòn biruwa Yinni Gusunò u Mòwisi sòwa u nɛɛ,

² a wunen maa Aroni sòwò a nɛɛ, u kun da du kiri kiri kuu ten dii te ta deere gem gem sò mi woodan kpakorora waa ka ten wukiritia kpa u ku raa gbin sò. Domi kpakoro ten wukiritian wàllòwa kon tii sòsi guru wii wuroru sò.

³ Dòma te u duò mi, u koo kete kine kpendu kasuwa u ka win torarun yàkuru ko. Kpa u maa yaa kineru kasu u ka yaku dso mwaararuguru ko.

⁴ Yen biru u koo win tako doke kpa u sokoto kpiribu doke ka sèkatia. Ye kpuro ya ko n sàawa ye ba kua ka wèe dangii kpa u dawani bòke. U koo woburewa u sere yaa ni kpuro doke.

⁵ Isireliba ba koo maa boo kinenu yiru wè u ka ben toranun yàkunu ko kpa bu nùn yaa kineru wè u ka yaku dso mwaararuguru ko.

⁶ U n koo yàkuru tore, u koo gina win tii ka win yenugibun toranun yàkuru kowa ka kete kine te.

⁷ Yen biru kpa u boo kinenu yiru ye sua u ka da Yinni Gusunon wuswaa kuu ten kònnòwò.

⁸ Kpa u nu tubu tubu koosi u ka wa ge ga sàa Yinni Gusunòguu ka ge ba koo yòsu gbaburò.

⁹ Boo ge ga sàa Yinni Gusunòguu, gera u koo ka torarun yàkuru ko.

¹⁰ Dòma te u duò mi, u koo kete kine kpendu kasuwa u ka win torarun wororu ko. Wasira ba koo ka gu na Yinni Gusunon wuswaa bu sere gu yòsu gu doona gbaburò.

¹¹ Aroni u koo gina gbiwa u win tiin kete kine te go win toranun sò ka sere maa win yenugibuginun sò.

¹² Kpa u dso gèe gura saa yaku yerun di yi ba yibie dso guratii sò kpa u turare buuru sòka non kurenu yiru kpa u ka ye kpuro du dii te ta deere gem gem sò.

¹³ U koo turare ye doke dso gèe yi sò Yinni Gusunon wuswaa kpa yen wiisu su woodan kpakoro ten wukiritia wukiri kpa u ku raa ka gbin sò.

¹⁴ Yen biru kpa u kete yen yem sua u deka ka win niki bia kpa u mu yèka kpakoro ten wukiritia sò sò yari yeru gia. Kpa u maa ko mɛ kpakoro ten wuswaa non nòba yiru.

¹⁵ Yen biruwa u koo maa boo ge ga sàa Yinni Gusunòguu mi go Isireliba kpuron toranun sò kpa u gen yem sua u ka da dii te ta deere gem gem sò kpa u mu yèka woodan kpakoro ten wukiritia wàllò ka maa ten wuswaa nge mɛ u kua ka kete yen yem.

¹⁶ Kpa u dii te ta deere gem gem deerasiabun wororu koosi u ka ten disi waka yi ta duura Isireliban toranu ka ben mem nòbu sarirun sò. Nge meya u koo ko u ka dii deera ten disi waka, domi ta waa disigibun suunu sò.

¹⁷ Goo kun ko n waa dii ten sòwò sanam mɛ Aroni u koo du mi, u ka toranun yàkuru ko sere u da u ka yarima. U koo win tii ka win yenugibun toranun yàkuru ko. Yen biru kpa u maa Isireliba kpuroguru ko.

¹⁸ U n yariò, u koo dawa yaku yerò kpa u tu deerasiabun wororu koosi. Yen biru kpa u kete ye, ka boo gen yem sua u tɛni yaku yerun kàanu nne yen baayere sò.

¹⁹ U koo yem mɛ dekawa ka win niki bia u yèka non nòba yiru yaku yee ten wàllò. Nge meya u koo ka tu deerasia Isireliban toranun di kpa u tu yi nenem Yinni Gusunon sò.

²⁰ Sanam mɛ u dii te ta deere gem gem deerasia u kpa, ka dii deera te, ka yaku yeru, u koo de bu ka boo ge ga wasi mi nawa.

²¹ Aroni u koo win nama kpuro sàndiwa boo gen wiru wàllò kpa u Isireliban toranu kpuro tuuba ko ka mem nòbu sari te ba kua kpuro. Kpa u boo ge tora ni kpuro sòbi kpa u de goo u gu gira u ka da gbaburò.

²² Nge meya boo ge, ga koo ka Isireliba kpuron toranu sòbe gu ka doona gbaburò mi goo kun waa.

²³ Yen biru u koo wura kuu ten mi, kpa u win sàa yaa ni u doke potiri u nu yi mi.

²⁴ Kpa u wobure yam deeramò kpa u win tiin yànu doke. Yen biru kpa u yari u na u yaku dso mwaararuguru ko win tiin sò ka sere maa Isireliban sò. Yen biru kpa u torarun yàkuru ko win tiin sò ka sere Isireliban sò. Kpa u suuru kanabun woronu ko win tii ka Isireliban sò.

²⁵ Yen biru kpa u yaa yen gum dso doke yaku yerò ye ba ka torarun yàkuru kua mi.

²⁶ Wi u boo ge gira u ka da gbaburò u koo win yànu teawa kpa u wobure u sere du sansaniò.

²⁷ Kete ye, ka boo gen yem mɛ ba ka da dii te ta deere gem gem sò toranun sò, ba koo yen yaa ka yen goni ka yen bisu yarawa ben sansanin di bu dso doke.

²⁸ Wi u ye kpuro dso menì u koo win yànu teawa kpa u wobure u sere wurama sansaniò.

²⁹ Yeni ya ko n sàawa wooda sere ka baadommaò. Suru nòba yirusen sò wàkuruse, i nò bòkuo kpa i bɛen sòma deri sere ka sòbò be ba waa bɛen suunu sò.

³⁰ Domi tso te sòra ba koo bɛ torarun yàkuru kua bu ka bɛ deerasia. Nge meya i ko i ka deera bɛen durum kpuron di Yinni Gusunon wuswaaò.

³¹ Tso te, ta koo kowa tso wèraruguru kpa i n da nò bòke. Kpa ya n sàa wooda sere ka baadommaò.

³² Amen biru yāku kowo wi ba gum tāre ba gōsa u ka ko yāku kowo tənwerō win baaban kōsire, wiya u koo sāa yāa ni doke ni ba kua ka wēē dangii.

³³ Wiya u ko n da yākuru ko u ka dii te ta dēere gem gem dēerasia ka sere dii dēera te, ka yāku yee te, ka yāku kowobu ka sere maa Isireliba kpuro.

³⁴ Yeni ya ko n sāawa wooda sere ka baadommao. Wōō tia sōō, ba ko n da yākuru kowa Isireliba kpuron toranun sō nən teuru.

Ma Aroni u kua kpuro ye Yinni Gusunō u Mōwisi sōōwa.

NGE MĒ ISIRELIBA BA KO N KA DĒERE

17

Gusunō u yina bu yem di

¹ Yinni Gusunō u Mōwisi sōōwa u nēē,

² a Aroni ka win bibu ka sere Isireliba kpuro sōōwō a nēē, wooda wee ye nē, Yinni Gusunō na wēēmō.

³ Isireliba sōō goo ù n kī u saberu garu saka sansaniō ñ kun mē mi u wāa kpuro, u koo gina ka tu nawa nən kuu bekurugirun kōnnōwō u ka tu yākuru ko nē, Yinni Gusunōn wuswāao.

⁴ Yēro u kun kue mē, ba koo nūn sabe ten yem bikiawa domi u yem yariwa mi. Saa ye sōō, ba koo yēro yarawa Isireliban suunu sōōn di.

⁵ Wooda yeni ya koo dewa Isireliba bu ka ben yaa sabenu na yāku kowon mi nən kuu ten kōnnōwō bu go nē, Yinni Gusunōn wuswāao. Kpa bu ku raa tu go mi ba tura. Kpa ta n sāa siarabun yākuru.

⁶ Yāku kowowa u koo ten yem mē yēka yāku yero kuu ten kōnnōwō. Kpa u ten gum dōō doke mēn nuburu ta koo nē, Yinni Gusunō dore.

⁷ Nge mēya Isireliba ba ñ maa ka būnu yākuru kuammē nīn bwāarokunu nu ka bonu weenē. Yeni ya ko n wāawa ben tiin sō ka ben bibun bibun sō sere ka baadommao.

⁸ N n mēn na, Isireli goo, ñ kun mē sōō goo wi u wāa ben suunu sōō, ù n yāku dōō mwāaarugiru mō, ñ kun mē yākunu ganu,

⁹ ma u ñ ka nu nē nē, Yinni Gusunōn kurun kōnnōwō u ka nin yaa go, ba koo yēro yarawa ben suunu sōōn di.

¹⁰ Wee wooda ye nē, Yinni Gusunō na maa wēēmō. Isireli goo, ñ kun mē sōō goo wi u wāa ben suunu sōō ù n yem di, baa ñ n mēren na mu sāa, nē, Yinni Gusunōwa kon yēro wōrima n nūn yara win tōmbun suunu sōōn di.

¹¹ Domi yem sōōra hunde koni kpuron wāara wāa. Na dera i yem dendimō yāku yero i ka beēn toranun suuru wa. Yem mēya mu ra de tōnu u win torarun suuru wa.

¹² Yen sōna na nēē, Isireliban goo ñ kun mē sōō goo beēn suunu sōō u ñ yem dimō.

¹³ Bēē Isireliban goo ñ kun mē sōō goo wi u wāa beēn suunu sōō, ù n yaa gaa mwa taasoru sōō ñ kun mē gunō gagu ge ba ra di, u koo yaa ye, ñ kun mē gunō gen yem yariwa kpa u mu yanim wukiri.

¹⁴ Domi hunde koni ye ya wasi kpuro, yen wāara wāawa yen yem sōō. Yen sōna na nēē, i ku hunde koni gaan yem di. Domi yem sōōra wāara wāa. Wi u maa yina u mu di, ba koo yēro wunawa wigibun suunu sōōn di.

¹⁵ Bēē Isireliban goo, ñ kun mē sōō goo wi u wāa beēn suunu sōō, ù n yaa goru di ñ kun mē yaa ye gbeeku yaa ya go, yēro u koo win yānu teawa kpa u wobure. Adama ka mē, u ko n sāawa disigii sere ka tōō ten yokōō u sere dēera.

¹⁶ U kun win yāa ni teye, ma u ñ wobura, u koo win torarun are mwa.

18

Kōō mēna bi bu ñ beere mō

¹ Yinni Gusunō u Mōwisi sōōwa u nēē,

² a Isireliba sōōwō a nēē, nēna na Gusunō beēn Yinni.

³ I ku ra ko ye ba ra ko Egibitōō mi i raa sina. I ku maa ko ye Kananiba mō mi na ka bēē dōō. I ku ben komanu swīi.

⁴ Adama i nēn woodaba ka nēn yiirebu mēm nōōwō kpa i ye swīi. Domi nēna na sāa Gusunō beēn Yinni.

⁵ N n mēn na, i nēn gere ka nēn woodaba mēm nōōwō. Wi u ye mēm nōōwa u ko n wāawa yen sō. Nē Yinni Gusunōwa na yeni gerumō.

⁶ Nēna na wooda yeniba wēēmō. Na nēē, beēn goo u ku raa ka win dusi tōn kurō kōō mēna.

⁷ I ku beēn tundo sekuru doke i ka beēn mero kōō mēna. Domi u sāawa beēn mero.

⁸ I ku ka beēn mēron nisi goo kōō mēna, domi i n kua mē, i beēn tundo sekuru dokewa mi.

⁹ I ku ka beēn sesu tundo turosi ñ kun mē mero turosi kōō mēna baa bā kun bēē seeye yenu teu sōō.

¹⁰ I ku ka beɛn nikurɔbu kɔɔ mɛnna baɔ ù n sáan na tɔn durɔn bii, ñ kun me tɔn kurɔn bii. Domi wi u kua me, u tii sekuru dokewa mi.

¹¹ I ku ka beɛn tundon kurɔ goon bii kɔɔ mɛnna domi u sáawa beɛn sesu.

¹² I ku ka beɛn tiɔ kɔɔ mɛnna, domi u sáawa beɛn tundon dusi.

¹³ I ku maa ka beɛn meron wɔnɔ ñ kun me win mɔɔ kɔɔ mɛnna. Domi u sáawa beɛn meron dusi.

¹⁴ I ku maa beɛn tundon wɔnɔ ñ kun me win mɔɔ sekuru doke i ka win kurɔ kɔɔ mɛnna. Domi kurɔ wi, u sáawa nge beɛn tiin mero.

¹⁵ I ku ka beɛn bigii kurɔ kɔɔ mɛnna, domi u sáawa beɛn biin kurɔ.

¹⁶ I ku ka beɛn wɔnɔ ñ kun me beɛn mɔɔn kurɔ kɔɔ mɛnna. I n kua me, i nùn sekuru dokewa.

¹⁷ I ku ka tɔn kurɔ kɔɔ mɛnna kpa i maa ka win bii kɔɔ mɛnna, ñ kun me win nikurɔbu, domi ba sáawa mi dusinu. I n kua me, ya sáawa mi tora bakaru.

¹⁸ I ku beɛn kurɔn wɔnɔ ñ kun me win mɔɔ sua kurɔ sanam me kurɔ win tii u wáa wáaru sɔɔ. Domi ya koo nisinu ma.

¹⁹ I ku ka tɔn kurɔ mɛnna sanam me u yasa mɔ, domi u sáawa disigii.

²⁰ I ku ka beɛn winsim kurɔ kɔɔ mɛnna. I n kua me, i tii disii koosiwa mi.

²¹ I ku ka beɛn bii yákurú ko búu wi ba mɔ Málakun mi. Domi i n kua me, ne, Yinni Gusunɔ ñ yísira i sanká mi. I n yé ma nɛna na sáa Gusunɔ beɛn Yinni.

²² I ku ka beɛn tɔn durɔsi kɔɔ mɛnna nge me i ra ka tɔn kurɔ ko. Domi ya sáawa seku bakaru.

²³ I ku ka yaa saberu kɔɔ mɛnna nge tɔn kurɔ. Domi i n kua me, i tii disii dokewa. Nge me ya maa tɔn kurɔ goo u ku raa de yaa saberu tu ka nùn mɛnna. Ya sáawa seku bakaru.

²⁴ I ku de koma ninin bweseru nu beɛ ko disigibu. Domi niya bwese tuku nini nu ra ko ni kon gira beɛn suunu sɔɔn di.

²⁵ Ba tem mɛn tii disii doke, ma na mu seeyasia ma mu mɛn tumbu yarinasia.

²⁶ Bɛɛ Isireliba ka beɛ sɔbu beɛ be i wáa Isireliba sɔɔ, i nɛn gere ka nɛn wooda ye mɛm nɔɔwɔ. Kpa i bwese nin koma sekurugii ni deri.

²⁷ Be ba raa sina tem me sɔɔ i sere na, ba koma ni kua ma tem me, mu disii duura.

²⁸ N n mɛn na, beɛn tii i ku mu disii doke kpa mu ku raa maa beɛ yarinasia nge yellugibu.

²⁹ Domi be ba koma nin garu saara Isireliba kpuro sɔɔ, ba koo bu wunawa ben tɔmbun suunu sɔɔn di.

³⁰ Nɛna Gusunɔ beɛn Yinni. I de i nɛn gere ka nɛn wooda ye mɛm nɔɔwɔ mam mam. Kpa i ku bwese tuku nin komanu swí ni ba ra ko i sere tunuma mini. Kpa i ku ra tii disii doke.

19

Nge me n weene bu Gusunɔ sá

¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sáɔwa u nɛɛ,

² a Isireliba kpuro sáɔwɔ a nɛɛ, i de i n deere, domi ne Gusunɔ beɛn Yinni na deere.

³ Yen sá, beɛn baawure u win tundo ka win mero beere wéeyo kpa u n da wére tɔɔ wérarugiru sɔɔ. Nɛna Gusunɔ beɛn Yinni.

⁴ I ku tii búnu wé, i ku ra maa bwáaroku gagu seku.

⁵ I n ne, Yinni Gusunɔ siarabun yákurú kuamme, i tu koowo nge me ta koo ka man wére.

⁶ I ko ten yaa diwa dɔma te i ka ye yákurú kua ñ kun me sisiru. Adama ye ya tiara sáɔ itase, i ko ye dáɔ meniwa.

⁷ I n ye di sáɔ itase, na ñ yáku te mwaamɔ. Domi yaa ye, ya disii duurawa mi.

⁸ Wi u ye di u koo win torarun are wá, domi u ñ ye garisi negia. Ba koo yéro wunawa beɛn suunu sɔɔn di.

⁹ I n beɛn díanu gɛɛmɔ, i ku gɛ ye ya wáa gbee goorɔ. I ku maa beɛn gberun díanu kunɔnu ko.

¹⁰ Me ya i ku maa resɛm gberu sɔɔ resɛm kunɔnu ko ka maa resɛm ye ya wɔruma. I ko ye deriwa sáarobu ka sɔbun sá. Ne Gusunɔ beɛn Yinniwa na yeni gerua.

¹¹ I ku gbɛni, i ku maa beɛn winsim weesu kua ñ kun me i nùn nɔni wáke.

¹² I ku bóri weesugii ko ka nɛn yísiru. Domi i n kua me, i nɛn yísiru sankawa. Ne Gusunɔ beɛn Yinniwa na yeni gerua.

¹³ I ku beɛn winsim dam dɔre. I ku maa nùn gáanu mwaari ka dam. I ku beɛn sɔm kowon kásiaru nɛnɛ sere yam mu ka sára.

¹⁴ I ku soso wɔmɛ. I ku maa gáanu yi wákon wuswaaɔ ni nu koo nùn sura. I de beɛn daa yu sáɔsi ma i man nasie ne Gusunɔ beɛn Yinni.

¹⁵ I ku murafitiru ko siribu sɔɔ. I ku goon bwéebwéeru ñ kun me win dam meeri i ka nùn sirí. Adama i ko i bu siríwa nge me baawuren gem mu ne.

¹⁶ I ku gari weesugii kpara beɛn tɔnusin sá. I ku maa nùn gari mani yi yi koo nùn go.

¹⁷ I ku beɛn winsim tusi gáruɔ. Adama i nùn gerusio kpa i ku ra tii durum sobi win sá.

18 I ku beɛn winsim mǎru kǎsie. I ku maa ka goo mǎru nene. I beɛn tǎnusi kǎo nge beɛn tii. Ne Yinni Gusunǎwa na yeni gerua.

19 I de i nen wooda yeniba mem nǎowa. I ku de yeɛ bwese bweseka yu yǎona. I ku dǎa bwesenu yiru duure gbee teeru sǎo. I ku yǎnu doke ni ba kua ka wǎe bwesenu yiru.

20 Goo ù n ka yoo tǎn kurǎ kǎo menna wi ba durǎ kǎ, adama ba ñ gina nùn yakie win yorun di, yǎro u koo yen gobi kǎsiawa, adama ba ñ bu gooma. Domi kurǎ wi, u gina sǎa yoo.

21 Durǎ win torarun sǎo, u koo ka yǎa kineru na Yinni Gusunǎn wuswaaɔ win kurun kǎnnǎwǎ u ka torarun sambun yǎkuru ko.

22 Kpa yǎku kowo u nùn torarun suurun wororu koosi ne Yinni Gusunǎn wuswaaɔ. Saa ye sǎara u koo win torarun suuru wa.

23 Sanam me i dua Kananin temǎ i kpa, ma i dǎa bwese bweseka duura, i ko yen marum gariyiwa disigim, wǎo ita. I ñ mu dimǎ.

24 Wǎo nnesen marum me ya koo ma, mu ko n sǎawa ne Yinni Gusunǎgim, i ka man siara tǎo bakarun saa.

25 Saa wǎo nǎobusen diya beɛn tii i ko i n da dǎa marum me sǎri i di. Ne Gusunǎ beɛn Yinniwa na yeni gerua.

26 I ku gǎanu ganu di ka yem. I ku weɛ ñ kun me guru wiru meeri i ka bikiaru ko.

27 I ku beɛn wirun goo gookan seri kǎni bwǎereke. I ku maa beɛn toburun beri berika kǎni.

28 I ku beɛn wasi muriri goon gǎon sǎo. I ku maa beɛn wasi yore. Ne, Yinni Gusunǎwa na yeni gerua.

29 I ku beɛn bii wǎndiaba sekuru doke i bu kurǎ tanaru kpǎe sǎaru garun sǎo, kpa sakararu ka sekuru sariru tu ku raa yibu tem me sǎo.

30 I n da tǎo wǎrarugiru yaaye kpa i nen kuu bekurugiru beere wǎ. Ne, Yinni Gusunǎwa na yeni gerua.

31 I ku da be ba ra gǎribu sokun mi ñ kun me sǎrobun mi kpa i ku ra ka tii disi doke. Domi nena na sǎa Gusunǎ beɛn Yinni.

32 I wi u seri kpiki mǎ kpuro kpunǎ kpa i durǎ tǎkǎ beere wǎ. I maa ne, Yinni Gusunǎ nasio. Domi nena na sǎa beɛn Yinni.

33 Sǎo goo ù n wǎa beɛn tem sǎo, i ku nùn dam dǎre.

34 I ko i nùn kuawa nge kpa yǎro, kpa i nùn kǎa nge beɛn tii. Domi beɛn tii i raa sǎru di Egibitiǎ. Ne Gusunǎ beɛn Yinniwa na yeni gerua.

35 I ku murafitiru ko siribu sǎo, ka gǎa yǎirubu sǎo, ka kiloba sǎo ka sakakunu sǎo.

36 I de beɛn kiloba ka beɛn sakakunu ye kpuro ya n sǎa dee dee. Ne Gusunǎ beɛn Yinniwa na ye gerua, ne wi na beɛ yara Egibitin di.

37 I nen woodaba kpuro mem nǎowǎ kpa i ye swǎi. Ne, Yinni Gusunǎwa na ye gerua.

20

Sǎa ni Gusunǎ u yina

1 Yinni Gusunǎ u Mǎwisi sǎowa u neɛ,

2 a Isireliba sǎowǎ a neɛ, ben goo ñ kun me sǎo wi u wǎa be sǎo ù n win bii sua u ka bǎu wi ba mǎ Mǎlǎku yǎkuru kua, ba koo nùn kasukuwa bu go.

3 Ne, Yinni Gusunǎwa kon nùn wǎri kpa n nùn wuna nen tǎmbun suunu sǎon di yǎn sǎo u ka win bii Mǎlǎku yǎkuru kua ma u nen kuru disi doke u nen yǎsi deɛraru sanku.

4 Isireliba bǎ n yina bu durǎ win bweseru go, ma ba nùn meera u daa yen bweseru mǎ,

5 nen tiiwa kon nùn wǎri wi ka win yenugibu kpuro kpa n nùn yara win tǎmbun suunu sǎon di ka sere be ba maa Mǎlǎku ye sǎamǎ.

6 Goo ù n bikiaru da gǎri sokobun mi ñ kun me sǎrobun mi, kon nùn wǎriwa kpa n nùn wuna win tǎmbun suunu sǎon di.

7 I de i n deere, domi nen tii na deere. Ne Gusunǎ beɛn Yinniwa na ye gerua.

Kǎo menna bi Gusunǎ u yina

8 Nena Yinni Gusunǎ wi u beɛ gǎsa i n ka deere. I ko i nen woodaba mem nǎowawa kpa i si ye sǎo.

9 Goo ù n win tundo ñ kun me win mǎro bǎrusi, ba koo yǎro gowa kpa win yem mu wǎri win tii sǎo.

10 Goo ù n ka goon kurǎ kpuna, ba koo kurǎ wi ka durǎ wi gowa.

11 Goo ù n ka win tundon kurǎ kpuna, u win tundo sekuru dokewa. Ba koo yǎro gowa ka kurǎ wi sannu kpa ben yem mu wǎri ben tii sǎo.

12 Goo ù n ka win biin kurǎ kpuna, ba koo yǎro gowa ka kurǎ wi sannu. Domi seku bakara ba kua mi. Ben yem mu koo wǎriwa ben tii sǎo.

13 Tǎn durǎ ù n ka win tǎn durǎsi kpuna nge me ba ra ka tǎn kurǎ menne, ba koo be yiru ye kpuro gowa. Domi gǎa kǎsuna ba kua mi. Ben yem mu koo wǎriwa ben tii sǎo.

¹⁴ Goo ù n bii ka mero sua kurò, tora bakara mi. Ba koo be kpuro d̄sò meniwa. Kpa yen bweseru ya kun w̄a been suunu s̄s̄.

¹⁵ Goo ù n maa ka yaa saberu menna nge me ba ra ka t̄n kurò menne, ba koo ȳero gowa ka yaa sabe ten tii.

¹⁶ T̄n kurò ù n maa ka yaa saberu menna nge me ba ra ka t̄n durò menne, ba koo n̄n gowa ka yaa sabe ten tii. Kpa ben yem mu w̄eri ben tii s̄s̄.

¹⁷ Goo ù n win sesu tundo turosi ñ kun me mero turosi sua kurò u ka kpuna, ba tii sekuru dokewa mi. Ba koo bu wunawa ben t̄mbun suunu s̄s̄n di. Durò wi, u koo win torarun are sabewa. Domi u ka win sesu kpuna.

¹⁸ Goo ù n ka t̄n kurò menna wi u yasa m̄, ma yen yem me mu yara u mu wa, ba koo be yiru ye yarawa Isireliban suunu s̄s̄n di.

¹⁹ I ku ka been meron w̄n̄ ñ kun me win m̄s̄ ñ kun me been tiò k̄s̄ menna. Domi i s̄awa dusinu. Wi u kua me, u koo yen are wa.

²⁰ Goo ù n ka win tondon w̄n̄ ñ kun me tondon m̄n̄ kurò kpuna, u bu sekuru dokewa. Kurò wi, ka durò wi, ba koo ben toranun are wa. Ba ñ bii marum̄ sere bu ka gbi.

²¹ Goo ù n win w̄n̄ ñ kun me win m̄n̄ kurò sua, u torawa mi. U win w̄n̄ ñ kun me win m̄s̄ wi sekuru dokewa mi. Kurò wi, ka durò wi, ba ñ bibu marum̄.

²² I de i nen woodaba ka nen yiirebu mem̄ n̄owa kpa i ka ye s̄mburu ko, kpa tem mi na ka bee d̄s̄ mu ku raa bee yarinasia.

²³ I ku bwese nin komanu sw̄i ni na kon bee gira. Domi koma niya ba kua na ka bu yina.

²⁴ Na bee s̄owa na nee,
bee ya i ko i n ben tem me m̄.
Nena kon bee mu w̄.

Tem me, mu tim ka bom yiba.

Nena Gusun̄ been Yinni ne wi na bee wuna saa bwese ni nu tien di.

²⁵ Yen s̄na i ko i wunana yaa ye i ko i di ka ye i kun dim̄s̄ ka sere maa gun̄s̄ si i ko i di ka si i ñ dim̄s̄ kpa i ku ra been t̄mbu disi doke ye ye yi, ka gun̄s̄ sin s̄s̄ ye na gesi nee, i ku di mi.

²⁶ I de i n deere i n w̄a nen s̄s̄, domi na deere. Ne, Yinni Gusun̄wa na bee wuna nenem bwese ni nu tien suunu s̄s̄n di i n ka s̄a negibu.

²⁷ Goo ù n w̄a been suunu s̄s̄, t̄n kurò ñ kun me t̄n durò ma u ra ḡribu soku ñ kun me u ra s̄roru ko, ba koo ȳero kpenu kasukuwa kpa win yem mu w̄eri win tii s̄s̄.

21

Yaku kowobun woodaba

1. Wooda ye ya ka

yaku kowon tii ya

¹ Yinni Gusun̄ u M̄wisi s̄owa u nee, a Aroni ka win bibu s̄owa a nee, yaku kowo u ku raa tii disi doke u wigii goon goru baba

² ma ñ kun m̄ win mero ka win tondon goru ka win tiin biigiru ka win w̄n̄ ñ ka win m̄s̄guru

³ ka sere win sesu wi u kun durò ȳguru wi ba ñ gina sue.

⁴ Isireliban suunu s̄s̄, yaku kowo wi, u s̄awa ben guro guro. Yen s̄s̄, u ñ koo tii disi doke ka ben goon goru.

⁵ Goo ù n gu, yaku kowobu bu ku raa ben wii suunun seri k̄ni, bu ku raa maa ben toburun beri berika k̄ni.

⁶ M̄ya bu ku raa maa tii muriri wasi s̄s̄. Ba ko n w̄awa ne Gusun̄ ben Yinnin s̄s̄. Ba ñ nen ȳs̄iru sankum̄. Domi beya ba ko n da man ȳakunu kue ni nu s̄a nen d̄ianu. Yen s̄s̄, ba ko n deere wa.

⁷ Ba ñ koo kurò tan̄ ñ kun me wi ba gaba ba ka kpuna sua kurò. Ba ñ maa kurò wi u win durò yina suam̄. Domi ba ko n deere wa ba ñ w̄a ne, Yinni Gusun̄n s̄s̄.

⁸ Isireli baawurewa u koo yaku kowo garisi t̄n deero. Domi wiyu u ra ka been ȳakunu ne, ne, Yinni Gusun̄n mi. Yen s̄s̄, ba ko n deere wa, domi ne, Yinni Gusun̄ na deere. Nena na bee ḡsa i n ka maa deere.

⁹ Yaku kowo goon bii w̄ndia ù n tii sekuru dokem̄ u kurò tanaru dim̄s̄, win tundowa u sekuru dokem̄. Ba koo bii w̄ndia wi d̄s̄ meniwa.

¹⁰ Yaku kowo wi ba gum t̄are wirò u kua yaku kowo t̄nwerò, ma ba n̄n s̄a ȳanu dokea, u ku maa win seri sanku goon ḡs̄n s̄s̄. M̄ya u ku maa win ȳanu ḡeku.

¹¹ U ku raa goru garu susi u tii disi doke, baa ñ n win tundo ñ kun me win meron gorun na.

¹² U ñ maa yariò nen kurun di goon gorun s̄s̄, u ku ka kuu te disi doken s̄s̄. Domi ba n̄n gum t̄are u n ka s̄a nenem. Ne, Yinni Gusun̄wa na ye gerua.

¹³ Wǎndia wi u kun durǎ yēwa yāku kowo tǎnwerǎ u koo sua kurǎ.

¹⁴ U ñ koo gǎmini goo sua kurǎ ñ kun me kurǎ wi ba yina ñ kun me kurǎ wi ba gaba ba ka kpuna ñ kun me kurǎ tǎnǎ. Adama wǎndia wi u kun durǎ yēwa u koo sua win dusibu sǎǎ.

¹⁵ Kpa u ku raa bwese tukuru doke win bweseru sǎǎ. Ne Yinni Gusunǎwa na nùn gǎsa u n ka dǎere.

2. Wi u kun kpē

u ko yāku kowo

¹⁶ Yinni Gusunǎ u maa Mǎwisi sǎǎwa u nee,

¹⁷ a Aroni ka win bibu sǎǎwǎ a nee, baa ka win bibun bweserǎ goo ù n alebu gaa mǎ win wasi sǎǎ, yēro kun kpē u da nen kuu te sǎǎ u ne, Yinni Gusunǎ dǎianu ganu yākuru kua.

¹⁸ Alebugii goo kun kpē u nen sǎmbu te ko, aa wǎkowa? Aa kǎri barǎwa? N kun me yēron wuswaa ya kǎsikirewa?

¹⁹ N kun me yēron naasu ñ kun me win gǎsera bǎǎrewa?

²⁰ N kun me yēro u kundu kpiawa? N kun me u sǎawa tǎn kǎmiakubu? N kun me yēron nǎni kpiawa? N kun me yēro taataaru ñ kun me debu mǎwa? N kun me win tǎa bii kǎsikira?

²¹ Wi u alebu gaa mǎ wasi sǎǎ gesi Aronin bweseru sǎǎ, u ñ kpē u ne, Yinni Gusunǎ yākuru kua. U ñ maa kpē u ka dǎianu ganu na u ka yākuru ko nen kuu te sǎǎ.

²² Adama u koo kpī u ne, Yinni Gusunǎn dǎa dǎeranu di.

²³ Win alebun sǎǎna u ñ kpē u susi yāku yerǎ ka kuu ten beku kare ten mi. Kpa u ku raa nen kuu te disi doke. Ne, Yinni Gusunǎwa na ra yāku kowobu gǎsi ba n ka dǎere.

²⁴ Ma Mǎwisi u Aroni ka win bibu ka Isireliba kpuro gari yi sǎǎwa.

22

3. Be ba koo yāku dǎianu di

¹ Yinni Gusunǎ u Mǎwisi sǎǎwa u nee,

² a Aroni ka win bibu sǎǎwǎ a nee, ba n tii se dǎa ni Isireliba ba ka man naawamme sǎǎ, kpa bu ku raa nen yīsi dǎera te sanku. Nena na sǎa Yinni Gusunǎ.

³ Ben bweseru sǎǎ, goo ù n nu susi, ma u disi gee mǎ, ba koo yēro yarawa nen sǎmburun di.

⁴ Aronin bweseru sǎǎ, goo ù n bara disigiru mǎ, ñ kun me ù n kentú kpika mǎ, u ñ yāku dǎa ni dimǎ sere ù n dǎera,

⁵ ka sere wi u goru baba ñ kun me win sen nim mu wǎa ñ kun me wi u yaa gaa baba ye ya disi mǎ ñ kun me wi u goo baba wi u disi mǎ.

⁶ Wi u yen gaa baba gesi, u disi duurawa mi sere ka yokaa. U ñ kpē u yāku dǎa ni di ma n kun mǎ u wobura mam mam.

⁷ U n wobura, yokan di u dǎera, u koo kpī u nen dǎa ni di. Domi niya nu sǎa win dǎianu.

⁸ Meya yāku kowo goo kun yaa goru temmǎ ñ kun me yaa ye gbeeku yaa gaa ya go u ku raa ka tii disi doken sǎ. Ne, Yinni Gusunǎwa na yeni gerua.

⁹ Ba koo nen woodaba mem nǎwawa domi bǎ n nen dǎianu disi doke, ba koo ben torarun are sǎbe kpa bu gbi. Ne, Yinni Gusunǎwa na bu gǎsa ba n ka dǎere.

¹⁰ Tǎn dǎro kun yāku dǎa ni dimǎ baa yāku kowon sǎm kowo ñ kun me win sǎǎ. Yēro kun yāku dǎa ni dimǎ.

¹¹ Adama yoo wi yāku kowo u dwa ka wi ba mara win yenuǎ, ba koo kpī bu dǎa ni di.

¹² Yāku kowon bii tǎn kurǎ ù n tǎn dǎro sua durǎ, ù ku raa yāku dǎa ni di.

¹³ Adama bii wi, ù n sǎa gǎmini ñ kun me win durǎ u nùn yina, ma u ñ ka durǎ wi mara, ma u gǎsira win tundon yenuǎ u sǎ nge sanam me u ñ durǎ sue, u koo kpī u dǎa ni di. Ma n kun me, tǎn dǎro u ku dǎa ni di.

¹⁴ Tǎn tuko goo ù n nu di u ñ ka baaru, u koo nin kǎsire yāku kowo wēwa. Yen biru kpa u nùn nin bǎnu nǎǎbun tǎa sosia.

¹⁵ Yāku kowobu bu ku raa dǎa ni disi doke ñ Isireliba ba ka yākuru kua Yinni Gusunǎn wuswaa.

¹⁶ Bǎ n nu di sanam me n ñ weene bu nu di, ba Isireliba toranu sǎbimǎwa. Nena Yinni Gusunǎ, ne wi na ra yākunu dǎerasie.

Sabe te ba koo ka yākuru ko

¹⁷ Yinni Gusunǎ u Mǎwisi sǎǎwa u nee,

¹⁸ a Aroni ka win bibu ka Isireliba kpuro sǎǎwǎ a nee, goo be sǎǎ ñ kun me sǎǎ goo wi u wǎa ben suunu sǎǎ, ù n kǎ u yāku dǎǎ mwaararugiru ko ka kǎru, ñ kun me u ka nǎǎ mwēru garu yibia,

¹⁹ ne, Yinni Gusunǎ n sere tu mwa, yaa sabe dǎǎ ge ga ñ alebu mǎ gera u koo ka na, naa, ñ kun me yāaru, ñ kun me boo, ya n gesi sǎa dwa.

²⁰ U ñ koo ka yaa saberu na te ta alebu gaa mǎ. Domi ù n ka tu yākuru kua, na ñ mwaamǎ.

²¹ Goo ù n siarabun yákuru m̀d ka k̄iru ñ kun me u ka n̄o mw̄eɛru garu yibia, u koo tu kowa ka sabe te ta ñ alebu gaa m̄n sere win yáku te mwa.

²² N n men na, bu ku ka sabe w̄oko na, ñ kun me te ta k̄ori b̄ore, ñ kun me te ba so ba k̄osiki, ñ kun me te ta boo boosu ñ kun me taataaru m̄ gonā. Bu ku ka yen gaa yáku d̄o mwaarugiru ko.

²³ Ba koo kp̄i bu ka yaa sabe t̄en wasin bee tia kp̄aru bo k̄erun yákuru ko. Adama bu ku ka tu n̄o mw̄eɛrugiru ko.

²⁴ Bu ku raa ka yaa sabe t̄en t̄iara k̄ora ñ kun me ba w̄ia ne, Yinni Gusun̄o yákuru kua. Bu ku maa yen bweseru yaa saberu garu kua ba ñ dua ben tem̄o.

²⁵ Bu ku ka ne, Yinni Gusun̄o sabe ten bweseru yákuru kua te ba wa s̄obun mi. Domi sabe t̄en wasi ba m̄era kua, ta s̄awa nge sabe te ta alebu m̄o. Ne, Yinni Gusun̄o, na ñ yáku ten bweseru mwaam̄o.

²⁶ Yinni Gusun̄o u M̄owisi s̄owa u nee,

²⁷ b̄a n k̄eɛ buu mara ñ kun me yáaru ñ kun me boo, ga koo kowa s̄o n̄oba yiru ka gen m̄ero. Adama saa s̄o n̄oba itasen di, ba koo kp̄i bu ka gu yáku d̄o mwaarugiru ko.

²⁸ Bu ku raa yaa saberu garu go ka ten buu s̄o teeru.

²⁹ B̄a n ne, Yinni Gusun̄o siarabun yákuru kuamme, bu tu koowo nge me kon ka tu mwa.

³⁰ Yen d̄oma tera ba koo ten yaa di. Ba ñ yen gaa t̄iam̄o sere sisiru.

³¹ Ba koo nen wooda ye mem̄ n̄owawa kpa bu ye sw̄i.

³² Bu ku raa nen ȳisiru sanku kpa bu wa bu man b̄eɛɛ w̄e ben suunu s̄o. Nena na Yinni Gusun̄o wi u b̄eɛ ḡosa i n ka d̄eɛre.

³³ Nena na b̄eɛ yara saa Egibitin di na n ka s̄aa Gusun̄o beɛn Yinni.

23

T̄o baka bwese bweseka

¹⁻² Yinni Gusun̄o u Isireliba s̄owa saa M̄owisin n̄on di u nee, t̄o baka ñ s̄o i ko i n da m̄enne i man s̄a, ni wee.

T̄o w̄erarugiru

³ Alusuma tia s̄o, s̄o n̄oba tia i ko i n da samburu ko, s̄o n̄oba yiruse, i ko i w̄era kpa i m̄enna i ka man s̄a. Yen t̄o te, i ku ra s̄amburu garu ko. I ko i tu diwa nen s̄o baa mi i w̄aa kpuro gesi.

⁴ T̄o baka ñ nu maa tie, ñ s̄o i ko i m̄enna i ka man s̄a, nin t̄onu wee.

Ḡo sararibun t̄o bakaru

⁵ Yinni Gusun̄o u nee, w̄on suru ḡbiikoon s̄o w̄okura n̄esen yokan di, i Ḡo sararibun t̄o bakaru dio ne, Yinni Gusun̄on s̄o.

⁶ Yen s̄o w̄okura n̄obuse s̄ora i ko i p̄eɛ ye ba kun seeyatia doken t̄o bakaru tore. I ko i kowa s̄o n̄oba yiru i n p̄eɛ dim̄o ye ba kun seeyatia doke.

⁷ Alusuma yen t̄o ḡbiikuru s̄ora i ko i m̄enna i man s̄a. Yen t̄o te, i ku ra s̄amburu garu ko.

⁸ Alusuma yen t̄o baatere i ko i n da man yáku d̄o mwaarugiru kuewa. S̄o n̄oba yiruse, i ko i kpa m̄enna i man s̄a. Yen t̄o te, i ku s̄amburu garu ko.

Gberun d̄ia ḡbiikinun

t̄o bakaru

⁹⁻¹⁰ Yinni Gusun̄o u maa Isireliba s̄owa saa M̄owisin n̄on di u nee, i n dua tem me kon b̄eɛ w̄e s̄o, ma i d̄ianu ḡa, i ko i ka d̄ia ḡbiikii ni i ḡa mi yáku kowo daawawa.

¹¹ Kpa yáku kowon tii u man nu tusia t̄o w̄erarugirun sisiru kpa n wa n ka b̄eɛ n̄onu geu m̄eɛri.

¹² Yen t̄o te, i ko i man yáku d̄o mwaarugiru kua ka yáaru w̄o tiagiru te ta ñ alebu gaa m̄o.

¹³ I ko i maa som kilo n̄oba tia me i ka gum burina s̄ondi kpa ye kpuron nuburu tu ne, Yinni Gusun̄o dore. Yen biru kpa i tam litiri tia ka b̄onu t̄are som men w̄olla.

¹⁴ I ñ ko i d̄ia ḡbiikii nin p̄eɛ di ñ kun me nin bima ye ba s̄onwa ñ kun me ye ba k̄osuka sere d̄oma te i ka ne, Yinni Gusun̄oḡia na. I ko wooda yen mem̄ n̄owawa mi i w̄aa kpuro sere ka baadom̄ma.

Ḡeɛɛ bun t̄o bakaru

¹⁵ Yinni Gusun̄o u maa Isireliba s̄owa saa M̄owisin n̄on di u nee, i ko i maa alusuma gariwa n̄oba yiru saa t̄o w̄erarugirun sisirun di d̄oma t̄en di i ka b̄eɛn d̄ia ḡbiikii ni, ne, Yinni Gusun̄o naawa.

¹⁶ I ko i gariwa s̄o weeraakuru sere n ka ko t̄o w̄erarugiru n̄oba yirusen sisiru. Kpa i maa ne, Yinni Gusun̄o yákuru kua.

¹⁷ I ko i ka pēe yiru na saa beɛn yenun di yèn baayere ba kua ka som kilo ita ka pēe seeyatia. Bɛɛn gberun dīa gbiikii niya i ko i ka yen som mɛ ko, kpa yāku kowo u ye sōsi beri berika.

¹⁸ Yen biru, i ko i ne, Yinni Gusunɔ yāku dō mwaararugiru kua ka yāanu nōba yiru ni nu wōo tia tia mō kpa nu kun alebu gaa mō ka maa ketɛ kinɛ kpɛm teeru ka yā kinɛnu yiru ka sere tam. Kpa ye kpuron nuburu tu ne, Yinni Gusunɔ dore.

¹⁹ I ko i maa boɔ go beɛn toranun yākurun sō ka maa yāanu yiru ni nu wōo tia tia mō siarabun yākurun sō

²⁰ ka pēe ye sannu. Yāku kowo u koo ka ye kpuro Yinni Gusunɔ daawawa u nu tusiarun wororu koosi. Kpa ye kpuro ya n sāa ne, Yinni Gusunɔgia. Ye kpuron biru, yaa ye kpuro ya koo kowa yāku kowogia.

²¹ Yen tōo te, i ko mennawa beɛ kpuro i man sā. I n maa sɔmburu mō dōma te. Mi i wāa kpuro, i ko i wooda yeni mɛm nōwawa sere ka baadommao.

²² I n beɛn gberun dīanu gēemɔ, i ku ni nu wāa beɛn gbee gooro gē. Yen biru i ku maa nu kunɔnu ko. I ko i nu sāarobu ka sɔbu deriawa. Ne Gusunɔ beɛn Yinniwa na ye gerua.

Tōo baka tē sōo

ba ra kabi wure

²³⁻²⁴ Yinni Gusunɔ u Isireliba sōowa saa Mōwisin nōon di u neɛ, wōon suru nōba yirusen tōo gbiikiru sōo, i ko i wērawa kpa i kabi so Gusunɔ u ka beɛ yaaya. Tōo te, i ko i mennawa kpa i man sā.

²⁵ I ku ra sɔmburu garu ko. Kpa i man yāku dō mwaararuginu kua.

Torarun suurun tōo bakaru

²⁶ Yinni Gusunɔ u Mōwisi sōowa u neɛ,

²⁷ wōon suru nōba yirusen sōo wākurusewa i ko i yāku ko beɛn toranun suurun sō. I ko i mennawa kpa i nōo bāke kpa i man sā. Kpa i man yāku dō mwaararuginu kua.

²⁸ I ku ra sɔmburu garu ko tōo te sōo. Dōmi tōo te sōara ba koo beɛ toranun suuru kobun woronu koosi Gusunɔ beɛn Yinnin wuswaaɔ.

²⁹ Wi u kun nōo bōkue yen tōo te, ba koo nūn wunawa win tɔmbun suunu sōon di.

³⁰ Wi u maa sɔmburu kua tōo te sōo, kon de bu yēro gowa.

³¹ I ku ra sɔmburu garu ko tōo te. Ya ko n sāawa wooda ka baadommao ka beɛn bibun bwesero. Mi i wāa kpuro, i ko ye mɛm nōwawa.

³² Ya ko n sāawa nge tōo wērarugiru kpa i nōo bāke. I ko i wērawa saa surun sōo nōba nneɛn yokan di sere ka yen sisirin yokaaɔ.

Kunun tōo bakaru

³³⁻³⁴ Yinni Gusunɔ u Isireliba sōowa saa Mōwisin nōon di u neɛ, saa wōon suru nōba yirusen sōo wākura nōobun di, i ko i Kunun tōo bakaru diwa sōo nōba yiru i ka ne, Yinni Gusunɔ sā.

³⁵ Yen tōo gbiikiru, i ko i menna i man sā. I ku ra sɔmburu garu ko tōo te.

³⁶ Tōo baatere i ko i n da man yāku dō mwaararugiru kuewa sere n ka ko sōo nōba yiru ye. Yen sōo nōba itase, i ko i kpam mennawa i man sā kpa i man yāku dō mwaararuginu kua. Tōo te, i ku ra sɔmburu garu ko. Ta sāawa gāa girinu.

³⁷ Yeniba kpuro ya sāawa tōo baka ni i ko i di ne Yinni Gusunɔn sō. Kpa i man yāku dō mwaararuginu kua ka beɛn gberun dīanu ka siarabun yākunu ka tam. Yāku baatere ka ten tōru.

³⁸ Mɛya i ku maa tōo wērarugiru duari ka yāku ni i ra man kue ka sere maa kēɛ ni i ra ka ne ka maa nōo mwɛɛrun yāku.

³⁹ Suru nōba yirusen sōo wākura nōobuse sōo, i n beɛn gberun dīanu gā, i ko i tōo bakaru diwa sōo nōba yiru i ka man beɛre wē. Yen tōo gbiikiru ka yen tōru nōba itase, i ko i wērawa i ku sɔmburu garu ko.

⁴⁰ Yen tōo gbiikii te, i ko i dāa marum buram sua ka kpakpa wurusu ka dāa wuru bakasu si su ra n wāa daara kpa i n nuku dobu mō nen wuswaaɔ sōo nōba yiru ye.

⁴¹ Wōo baagere i ko i n da tōo baka te diwa i ka man beɛre wē suru nōba yiruse ye sōo. Ya ko n sāawa wooda sere ka baadommao.

⁴² Beɛ Isireliba kpurowa i ko i n wāa kunu sōo sere sōo nōba yiru.

⁴³ Kpa beɛn bibun bweseru tu ka gīa ma na ben sikadoba sinasia kunu sōo sanam mɛ na bu yarama Egibitin di. Ne Gusunɔ beɛn Yinniwa na ye gerua.

⁴⁴ Nge mɛya Mōwisi u Isireliba tōo baka ni sōowa ni ba ko n da di bu ka Yinni Gusunɔ beɛre wē.

¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u neɛ,
² a Isireliba sɔɔwa a neɛ, bu nùn olifin gum kasuo me mu gea bo kpa fitilanu nu n ka sɔre yoka baayere.

³ Aroni u koo ka gum me dawa ne, Yinni Gusunɔn kuu bekurugii ten mi, beku kare ten wuswaaɔ te ta woodan kpakoro te ganua. Kpa u de fitila ni, nu n sɔre yokan di sere yam mu ka sára. Yeni ya ko n sáawa wooda sere ka ben bibun bweserɔ.

⁴ Aroni u koo fitila ni sɔndiwa dabu wuraguun wɔllɔ kpa nu n sɔre wɔkuru baatere sere yam mu ka sára.

Pɛɛ ye ba ra Yinni Gusunɔ wɛ

⁵ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u neɛ, a pɛɛ wɔkura yiru wɔɔwɔ yen baayere ya n sáa kilo nɔɔba tia.

⁶ Kaa ye yorewa nen wuswaaɔ tabulu wuragia yen wɔllɔ sía yiru, yen baayere sɔɔ pɛɛ nɔɔba tia.

⁷ Sía baayeren wɔllɔ kaa turare gea sɔndi kpa bu ye dɔɔ meni nen sɔ pɛɛ yen ayerɔ kpa n beɛ yaaya.

⁸ Tɔɔ wɛrarugiru baatere, ba ko n da man pɛɛ yen bweseru yiyewa kpa ya n yii mi baadomma. Ya ko n sáawa wooda beɛn bibun bweseru sɔɔ sere ka baadommaɔ.

⁹ Pɛɛ ye ba kɔsire kua mi, ya ko n sáawa Aroni ka win bibugia. Ba koo ye diwa yam dɛɛramɔ. Pɛɛ ye, ya sáawa nenem domi nɛna ba ye wɛ sanam me ba yáku dɔɔ mwaaruguru mɔ. Aronin bwesera ta ko n da ye di sere ka baadommaɔ.

Wi u Gusunɔ gari kam

gerusin seeyasiabu

¹⁰⁻¹¹ Sɔɔ teeru Isireliban goo ka Egibitigii goon bii wi u ka Isireli tɔn kurɔ mara ba sanna. Kurɔ Isireli win yísira Selomiti, Debirin bii, Danun bweseru sɔɔ. Selomitin bii wi, u Gusunɔn yísiru gari kam gerusimɔ u bɔrusimɔ. Yera yande ba ka nùn da Mɔwisin mi.

¹² Ma ba nùn yii ba ka mara bu wa ye Yinni Gusunɔ u koo gere.

¹³ Yera Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u neɛ,

¹⁴ i ka durɔ wi yario sansanin di. Be ba maa nua u ne Yinni Gusunɔ gari kam gerusi mi, kpa bu ben nɔma sɔndi win wirɔ bu ka seeda di kpa Isireliba kpuro bu nùn kpenu kasuku bu go.

¹⁵ Yen biru wooda yeniwa kaa Isireliba wɛ a neɛ, wi u ne, Yinni Gusunɔ gari kam gerusi, yɛro u koo yen are wa.

¹⁶ Wi u gesi ne, Yinni Gusunɔ gari kam gerusi, ba koo yɛro gowa. Isireliba kpurowa ba koo nùn kpenu kasuku bu go. Baa ù n sáan na sɔɔ, ba koo nùn gowa yɛn sɔ u ne, Yinni Gusunɔ gari kam gerusi.

¹⁷ Goo ù n win winsim go, ba koo maa yɛro gowa.

¹⁸ Goo ù n win winsim yaa saberu go, u koo ten kɔsire wɛwa wasiru. Hundewa ya hunden kɔsire.

¹⁹ Goo ù n maa win winsim mɛɛra kua, mɛɛra yen bwesera ba koo yɛro ko.

²⁰ Wi u goo bua, ba koo maa yɛro buawa. Wi u goon nɔni wía, ba koo maa yɛron nɔni wíawa. Wi u goon dondu bua, ba koo maa yɛroguru buawa. Kɔsa ye tɔnu u win tɔnusi kua kpuro, yera ba koo maa nùn kɔsie.

²¹ Wi u yaa saberu go, u koo ten kɔsire wɛwa. Wi u maa tɔnu go, ba koo maa yɛro gowa.

²² Wooda tia yera ba koo ka beɛ ka beɛn sɔbu siri. Ne Gusunɔ beɛn Yinniwa na ye gerua.

²³ Ma Mɔwisi u Isireliba kpuro ye sɔɔwa. Ma ba durɔ wi u Yinni Gusunɔ gari kam gerusi mi yara sansanin di ba nùn kpenu kasuka ba go. Nge meya ba ka kua ye Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa.

25

Tem wɛrasiabu

¹⁻² Yinni Gusunɔ u ka Mɔwisi gari kua guu te ba mɔ Sinain wɔllɔ u neɛ, beɛ Isireliba i n dua tem me sɔɔ, me kon beɛ wɛ mi, i ko i dewa beɛn gbean tem mu wɛra nen sɔ.

³ Wɔɔ nɔɔba tia sɔɔra i ko i beɛn gbea duure kpa i beɛn resɛm gbaanu some i nin dānu kɔni. Kpa i yen marum sari.

⁴ Adama wɔɔ nɔɔba yiruse, ya ko n sáawa wɔɔ wɛraruguu Yinni Gusunɔn sɔ. Beɛn gbenu nu koo wɛrawa mam mam. I ku ra nu dīanu duure, i n ko i maa beɛn resɛm kɔni.

⁵ Baa dīa ni nu woruma sanam me i gɛɛmɔ ma nu kpia ka tii, i n nu gɛɛmɔ. I n maa resɛm sɔrimɔ ye ya ka tii mara. Domi beɛn gbea ya koo wɛrawa mam mam wɔɔ ge sɔɔ.

⁶ Adama wɔɔ wɛraruguu ge sɔɔ, ye ya kpia ka tii, yera i ko i di beɛ ka beɛn sɔm kowobu ka beɛn yobu ka sere maa sɔɔ be ba wáa beɛn suunu sɔɔ

⁷ ka beɛn yaa sabenu ka gbeku yeɛ. Ye tem me, mu koo kpi yera i ko i di.

Yakiabun wɔɔ

⁸ I ko i wɔɔ nɔɔba yirun suba nɔɔba yiru deriwa yu doona. Ye kpuro ya sɔawa mi, wɔɔ weeraakuru tia sari.

⁹ Yen wɔɔ dɔakun suru nɔɔba yirusen sɔɔ wɔkuru, tɔɔ te ba torarun yɔkuru kua mi, i ko i kɔbi wurawa ka kuuki tem me kpuro sɔɔ.

¹⁰ Wɔɔ weeraakurusen wɔɔ ge, ga ko n sɔawa nenem ne, Yinni Gusunɔn sɔ. Kpa i kpara ma baawure u tii mɔ. Wɔɔ ge sɔɔ, ba koo gbee te goo u raa dɔra n̄ kun me te ba n̄n mwaari wesiawa tu ko wigiru. Wi u raa maa yoru dimɔ, u koo yakia u wura win yenu.

¹¹ Nge meya i ko n da wɔɔ weeraakuru baateren yakiabun tɔɔ bakaru di. I ko i wɔɔ wɔɔ ge sɔɔ. I n̄ dɔanu ganu duurumɔ. I n̄ maa dɔanu ganu gɛemɔ ni nu ka tii kpia. Meya i n̄ maa resem sɔrimɔ ye ya mara resem gbaarɔ te ba n̄ sɔnwa.

¹² Domi nuku dobun wɔɔwa ge i ko i wuna nenem ne Yinni Gusunɔn sɔ. Adama beɛn gbean dɔana i ko i di.

¹³ Wɔɔ ge sɔɔ, baawure u koo win tem mwawa me ba raa n̄n mwaari.

¹⁴ I n̄ tem dɔramɔ, n̄ kun me i n̄ dwemɔ, beɛn goo u ku raa win winsim nɔni wɔke.

¹⁵ Wi u kɔi u win gberu dɔra, u koo gina lasabu kowa u wa m̄n nɔɔ ta koo dɔanu ma sere wɔɔ weeraaku te, tu ka yibu tɔ sɔɔ ba ra yakiabun tɔɔ bakaru ko tɔ sɔɔ yɛro u koo tu wesia.

¹⁶ Nge me wɔsu u dabiru ne, nge meya gbee ten gobi yi ko n kp̄aru ne. Wɔsun sukum me nu tie m̄ kun dabi sere wɔɔ weeraaku te, tu ka yibu, ten gobi yi n̄ ko yi n̄ kp̄a. Domi ye ba koo gɛ gbee te sɔɔ, yera u dɔramɔ.

¹⁷ Beɛn goo u ku raa win winsim nɔni wɔke. I ko i man nasiawa domi nena na sɔa Gusunɔ beɛn Yinni.

¹⁸ I n̄n woodaba mem nɔɔwɔ kpa i sɔi ye sɔɔ. Saa ye sɔara i ko i sina tem me sɔɔ ka b̄ri yendu.

¹⁹ Tem me, mu koo dɔanu ko ni nu koo beɛ turi kpa i n̄ ka wɔa b̄ri yendu sɔɔ.

²⁰ Sɔrɔkudo i ko i tii bikia i n̄e, mba i ko i di wɔɔ nɔɔba yiruse te. Domi i n̄ wɔɔ ge sɔɔ dɔanu duurumɔ, i n̄ maa gɛemɔ.

²¹ Kon beɛ domaru kua wɔɔ nɔɔba tiase kpa beɛn gbea yu wɔɔ itan dɔanu ma.

²² Wɔɔ nɔɔba itase sɔɔ, i ko i dɔanu duure kpa beɛn dɔa gurunu nu n tie sere i ka wɔɔ nɔɔba n̄nesen dɔanu gɛ.

Tem ka dian yakiabu

²³ Goo kun tɔnu tem dɔremɔ kpa yɛro u n mu mɔ sere ka baadommaɔ, domi ne, Yinni Gusunɔwa na tem mɔ, i maa wɔawa nen mi nge sɔbu.

²⁴ Yen sɔna mi i sina kpuro, i ko i tem yakiabun wooda ye mem nɔɔwawa.

²⁵ Beɛ sɔɔ, goo ù n kua sɔaro, ma u win tem sukum dɔra, win dusi goo ù n gobi mɔ, u koo kp̄i u mu yakia.

²⁶ Yɛro ù kun maa dusi goo mɔ wi u koo mu yakia, win tii u koo kookari kowa u ka mu yakia.

²⁷ U koo wɔsu gariwa si su tie wɔɔ weeraaku te, tu ka sere yibu kpa u si kpuron gobi kɔsia kpa tem me, mu ko wigim.

²⁸ U kun gobi wa u ka mu yakia, u koo mu wi u tem me dwa deria sere yakiabun tɔɔ bakaru tu ka turi. Yen biru u koo kp̄i u wura tem me sɔɔ.

²⁹ Yinni Gusunɔ u n̄e, goo ù n win diru dɔra te ta wɔa wuu gb̄araruguu sɔɔ, wɔɔ tia u mɔ u ka tu yakia.

³⁰ Yɛro ù n kp̄ana u dii te yakia wɔɔ tia yen baa sɔɔ, ta koo kowa wi u tu dwagiru sere ka baadommaɔ. U n̄ maa tu wesiamɔ baa yakiabun tɔɔ bakaru ta n̄ tunuma.

³¹ Adama dii te ta wɔa wuu ge ga n̄ gb̄araru mɔ sɔɔ, ba koo tu yakiawa nge me ba ra tem yakie. Baa n̄ n m̄ren na, wi u raa dii te mɔ, ba koo n̄n tu wesiawa yakiabun tɔɔ bakaru sɔɔ.

³² Adama Lefiban wusu ka ben dia, ba ko n da kp̄i bu ye yakie saa kpuro.

³³ Wi u Lefiban goon diru dwa, yakiabun tɔɔ bakaru ta n̄ tunuma, u koo yariwa dii ten min di ka wuu gen min di. Lefiban dia ya sɔawa ben tiiginu Isireliboginun suunu sɔɔ.

³⁴ Gbee ni nu maa ka ben wusu sikerene, ben goo kun kp̄e u nu dɔra. Domi bera ba nu mɔ sere ka baadommaɔ.

Bokurabun wooda

³⁵ Yinni Gusunɔ u n̄e, wunen Isirelisi ù n sɔaru duura, ma u n̄ kp̄e u tii nɔari, a de a n̄n somi u ka win wɔaru di. Nge meya kaa maa sɔɔ kua kpa u wa u sina tem me sɔɔ wunen bɔku.

³⁶ À n n̄n gɔanu bɔkura, a ku n̄n are kasusi. A de a ne Gusunɔ wunen Yinni nasia, kpa wunen winsim u wa u n̄ wɔa wunen bɔku.

³⁷ À n n̄n gobi bɔkura n̄ kun me dɔanu, a ku nim doke.

³⁸ Ne Gusunɔ beɛn Yinniwa na ye gerua. Nena na beɛ yara saa Egibitin di n̄ ka beɛ Kananin tem wɛ kpa na n̄ sɔa beɛn Yinni.

Yorun wooda

³⁹ Yinni Gusunò u maa nee, wunen Isirelisi ù n sáaru duura ma u nun tii døre, a ku nùn yoo sama koosia.

⁴⁰ U ko n sáawa wunen sòm kowo, u n wáa wunen yenuò sere yakiabun tṣò bakaru tu ka na.

⁴¹ Yakiabun tṣò baka te, tà n tunuma, kaa nùn yakiawa wi ka win bibu kpa u wura u win yenugibu deema, u win sikadoban gbea tubi di.

⁴² Domi ba sáawa nen yobu be na yarama Egibitin di. Ba ñ koo bu dora nge me ba ra yobu døre.

⁴³ A ku nùn dam døre. A sṣṣio ma a ne Gusunò wunen Yinni nasie.

⁴⁴ Á n yobu kī, bwese tuku ni nu ka nun sikerenewa kaa yoru mwεeri ba n sáa wunεgibu.

⁴⁵ Kaa kpī a sṣbun bibu dwe be ba wáa wunen yenuò ka sere be ba mara beεn tem sṣṣ. Á n bu dwa, ba ko n sáawa wunεgibu.

⁴⁶ Wunen bibun bweseru ta koo kpī tu bu tubi di sere ka baadommao. Adama goo u ku raa win Isirelisi dam døre.

⁴⁷ Sṣṣ goo ù n wáa wunen yenuò, ma u kua gobigii, ma Isireli goo u sáaru duura, ma u tii sṣṣ wi døre, ñ kun me sṣṣ win dusi goo,

⁴⁸ Isireli wi, u koo kpī u tii yakia ñ kun me win dusi goo u nùn yakia

⁴⁹ ñ kun me win baan mṣṣ ñ kun me win baan wṣṣ ñ kun me ben bii goo ñ kun me win dusi goo gesi. Wi u maa tii dora mi, ù n dam wa u ka tii yakia, u koo kpī u tii yakia.

⁵⁰ Ba koo wṣsun geeru gariwa wi ka wi u nùn dwa saa mìn di u tii dora sere yakiabun tṣò bakaru tu ka turi. Win yakiabun gobin geeru ta ko n sáawa nge gobi yi ba koo sòm kowo kṣia wṣṣ si sṣṣ.

⁵¹ Wṣsu sù n maa tie su kpā yakiabun tṣò bakaru tu sere turi, u koo win yakiabun gobi kṣiawa nge me wṣṣ sin geera ne.

⁵² Wṣsu sù kun maa dabi sere yakiabun tṣò bakaru tu ka turi, u koo win yakiabun gobi kṣiawa nge me wṣṣ sin geera ne.

⁵³ U n wáa win yinnin mi, yinni wi, u koo nùn kowa nge me ba ra sòm kowo kue. U ñ koo nùn dam døre.

⁵⁴ U kun kpīa u tii yakie ka swaa yen gaa, u koo yakia ra wi ka win bibu yakiabun tṣò bakaru sṣṣ.

Nena Gusunò beεn Yinni

⁵⁵ Isireliba ba sáawa ne, Yinni Gusunon yobu be na yara Egibitin di. Ne Gusunò na sáawa ben Yinni.

26

¹ Na nee, i ku bwáaroku gagu sá. I ku ra maa gāanu ganun weenasinu ko. I ku maa kperu garu gira te ba gāanu ganun weenasinu koosi kpa i yīira i sá. Domi nena na Gusunò beεn Yinni.

² I tṣò wṣrarugiru yaayo kpa i nen kuu bekurugiru beere wṣ. Ne, Yinni Gusunòwa na ye gerua.

Domanu

³ I n nen woodaba mem nṣṣwa ma i ye swīi,

⁴ kon de gura yu ne yen saa sṣṣ kpa tem mu dīanu wṣ kpa dānu nu binu ma.

⁵ I ko n dīanu gṣṣmṣwa sere beεn resem yu ka sṣribu turi. Kpa resem ye, ya n maa wáa duurubun saa. I ko i di i debu kpa i n wáa ka bṣri yendu beεn tem sṣṣ.

⁶ Kon de alafia ya n wáa tem me sṣṣ. Goo kun beε baasimṣ i n dṣ. Kon de yeε gṣbi yi doona. Meya tabu kun maa duṣ tem me sṣṣ.

⁷ I ko i beεn yibereba naa girawa kpa i bu takobi sṣkiri i kamia.

⁸ Beεn nṣṣbu ba koo kpī bu tṣmbu wunṣbu (100) naa swīi bu go. Kpa beεn wunṣbu bu tṣmbu nṣṣṣbun suba wṣkuru (10.000) naa swīi bu go ka takobi.

⁹ Kon ka beε nṣnu geu mεeri kpa n de i marura i kṣwara kpa n de nen arukawani ya n wáa sere ka beεn bibun bibo.

¹⁰ I ko i beεn dīa gurunu di sere nu tiara kpa i kpaanu kṣsire ko beεn biranṣ.

¹¹ Kon de bu nen wáa yeru gira beεn suunu sṣṣ. Na ñ maa beε biru kisimṣ.

¹² Na kon sīimṣwa beεn suunu sṣṣ kpa na n sáa beεn Yinni kpa i n maa sáa nen tṣmbu.

¹³ Nena Gusunò beεn Yinni, ne wi na beε yara saa yorun di Egibitio. Nena na Egibitigibun dam dṣrebu kpeerasia. Tṣ i ko i kpī i sī n kun ka sekuru.

Bṣri

¹⁴ Yinni Gusunò u nee, i kun nen woodaba mem nṣṣwe, ma i ñ sīimṣ ye sṣṣ,

¹⁵ ma i nen arukawani yina, i nen woodaba biru kisi, i ñ ka bu sṣmburu kue,

¹⁶ wee ye kon beε kua.

Kon bɛɛ berum tia kpa n de wasi sun bakaru tu bɛɛ wɔri i woora sere bɛɛn nɔni yi tonda kpa i n wahala mɔ. Kam sɔɔra i ko i bɛɛn dɛanu duure. Domi bɛɛn yiberɛbara ba koo nu di.

¹⁷ Kon bɛɛ biru kisi kpa bɛɛn yiberɛba bu bɛɛ kamia. Kpa be ba bɛɛ tusa bu bɛɛ dam dɔre. I ko i duki yakikirawa baa bɔ kun bɛɛ naa gire.

¹⁸ Yeniba kpuron biru, i kun man mem nɔwɛ, kon bɛɛ seɛyasia too too bɛɛn torarun sɔ.

¹⁹ Kon bɛɛn dam bua mɛn sɔ i tii sue. Kon de wɔllu tu bɔbia nge sisu kpa gura yu ku nɛ. Kpa tem mu bɔbia nge sii gandu.

²⁰ I ko i bɛɛn dam darawa kam sɔɔ. Domi tem mu n dɛanu mɔ. Mɛya dɛanu nu n maa marumɔ.

²¹ I n man seesimɔ, kon bɛɛ seɛyasia too too bɛɛn toranun sɔ.

²² Kon bɛɛ gbeeku ye surema yi bɛɛn bibu go sere ka bɛɛn yaa sabenɔ kpa i kun maa dabi kpa bɛɛn swɛɛ yi gbi.

²³ Seɛyasia bini bu kun maa dere i gɔru gɔsie, ma i man seesimɔ,

²⁴ nen tii kon bɛɛ seesi kpa n maa bɛɛ seɛyasia too too n kere yellu bɛɛn toranun sɔ.

²⁵ Kon de tabu bu bɛɛ wɔri yɛn sɔ i nen arukawani kusia. I n menna i kukua bɛɛn wusu, kon de bararu tu bɛɛ wɔri kpa yiberɛba bu bɛɛ nɔma turi.

²⁶ Kon de gɔru tu na. Saa ye sɔɔ, tɔn kurɔbu wɔkuru ba koo pɛɛ wɔwa doo teu sɔɔ kpa bu ka bɛɛ naawa ye ya n bɛɛ debumɔ.

²⁷ Yeniban biru i kun man mem nɔwɛ, ma i man seesimɔ,

²⁸ nen tii kon bɛɛ seesi ka mɔru kpa n bɛɛ seɛyasia nɔn nɔɔba yiru n kere yellu bɛɛn toranun sɔ.

²⁹ I ko i gɔru wa sere i bɛɛn bibu tem.

³⁰ Kon bɛɛ tusi sere n bɛɛ gunguu nin mi i ra yɔkuru ko kɔsuku ka bwɔarokunu ni i ra ka sɔɔ sɔ. Kon bɛɛn gonu sɔndi bwɔaroku nin kɛkin wɔllu.

³¹ Kon bɛɛn wusu gɔsia bansu kpa n bɛɛn sɔa yenu kɔsuku. Na n maa bɛɛn yɔkunu mwaaamɔ.

³² Kon bɛɛn tem kam koosia. Bɛɛn yiberɛ be, ba koo na bu sina mi, kpa biti yu bu mwa.

³³ Kon de bu bɛɛ tabu wɔri kpa i yarina i da tem tukumɔ. Kpa bɛɛn wusu su ko bansu.

³⁴⁻³⁵ Saa ye sɔɔ i ko i n wɔa tem tukum mi, bɛɛn tem mɛ, mu koo wɛra, wɛra bi i n daa mu wɛɛre.

³⁶ Be ba koo tiara ba n wɔa yiberɛban temɔ, kon de bu nuki sankira. Baa wuru kokosun damu, ga koo de bu duka yakurawa. Ba koo yakurawa nge be ba yiberɛba wa ba tabu yɔnu neni ba ka bu naa gire. Ba koo wɔrukuwa baa goo u kun bu naa swi.

³⁷ Ba koo wɔrikinawa nge be ba goonamɔ tabu sɔɔ ka takobi. Ba n kpɛ bu yɔra bu ben yiberɛba ma.

³⁸ Ba koo gbiwa bwese tukunun suunu sɔɔ. Kpa yiberɛba bu bu kam koosia.

³⁹ Be ba koo tiara yiberɛban tem mi, ba koo woorawa ka nuku sankiranu ben toranun sɔ ka ben baababaginun sɔ.

Gusunɔ u koo win arukawani

yaaya

⁴⁰ Isireli be ba tiara, ba koo ben toranu tuuba ko ka ben baababaginu ni ba kua nɛ, Yinni Gusunɔn wuswaɔ ka sere seesi bi ba man seesi.

⁴¹ Ba koo gia ma nɛna na bu seesi ma na ka bu da tem tukumɔ ben yiberɛban mi. Saa ye sɔɔra ba koo tii kawa ben naane sarirun sɔ kpa bu gia ma nɛna na bu seɛyasiama ben toranun sɔ.

⁴² Saa ye sɔɔ, kon nɛn arukawaniba yaaya ye na bɔkua ka ben baababa. Bera Aburahamu ka Isaki ka Yakɔbu. Kon maa nen nɔɔ mwɛɛru yaaya te na kua ben tem sɔ.

⁴³ Ben biru, tem mɛ, mu koo wɛra. Saa ye sɔɔra ba koo seɛyasiabu wa yɛn sɔ ba nen woodaba deri.

⁴⁴ Adama baa bɔ n wɔa tem tukumɔ ben yiberɛban mi, na n bu derimɔ mam mam. Na n bu biru kisimɔ, na n maa bu kpeerasiamɔ. Na n nɛn arukawani ye kusiamɔ. Domi na sɔawa Gusunɔ ben Yinni.

⁴⁵ Ben arufaanin sɔ kon arukawani ye yaaya ye na ka ben baababa bɔkua mi, ye ya dera na bu yara Egibitin di bwesenu kpuron nɔni biru, ma na kua ben Yinni. Nɛna Yinni Gusunɔ.

⁴⁶ Wooda ka sɔsɔi niniwa Yinni Gusunɔ u Mɔwisi wɛ Sinain guurɔ u ka Isireliba sɔ.

27

Nɔɔ mwɛɛnun yibiabu

¹ Yinni Gusunɔ u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ,

² a Isireliba wooda yeni sɔɔwɔ a nɛɛ, goo u n nɔɔ mwɛɛru kua u nɛɛ, u koo nɛ, Yinni Gusunɔ tɔnu kɛ, u koo kpɛ u gobi kɔsia tɔnu win ayɛrɔ nge meni u ka win nɔɔ mwɛɛru yibia.

³ Saa tɔn durɔ wi u wɔɔ yendu mɔn di n ka da wɔɔ watagii, sii geesun gobi weeraakura u koo kɔsia nge mɛ ba ra sɔa yerun gobi kɔsi.

- ⁴ N n tən kurən na, sii geesun gobi tena.
- ⁵ Tən durə wi u mə wəo nəəbu n ka da wəo yendugii, sii geesun gobi yenda u koo kəsia. N n maa tən kurən na, sii geesun gobi wəkuru.
- ⁶ Saa tən durə suru tiagii sere n ka da wəo nəəbugii, sii geesun gobi nəəbuwa u koo kəsia. N n maa tən kurən na, sii geesun gobi itawa u koo kəsia.
- ⁷ Goo ù n maa wəo wata mə ñ kun mə ñ n kere me, sii geesun gobi wəkura nəəbuwa u koo kəsia. N n maa tən kurən na, sii geesun gobi wəkura u koo kəsia.
- ⁸ Goo ù n sāa sāaro too, ma u ñ kpē u kəsia me ba gerua, ba koo ka yēro dawa yāku kowon mi, kpa yāku kowo wi, u nùn sō mən nəo u koo kəsia nge me win waara ne.
- ⁹ Goo ù n ne, Yinni Gusunə nəo mwēeru kua ma u koo man yaa saberu kē te ba ra ka yākuru ko, yaa sabe te, ta ko n sāawa nēguru.
- ¹⁰ Ba ñ ka tu garu kəsinamə te ta kun wā. Baa tā kun maa wā, ba ñ ka tu garu kəsinamə te ta wā. Ka me, ba n maa ka tu kəsina, ni yiru kpuro nu ko n sāawa nēginu.
- ¹¹ Goo ù n ka yaa saberu na te ba ku ra ka yākuru ko, ba koo ka tu dawa yāku kowon mi.
- ¹² Kpa yāku kowo u tu mēeri u ten geeru bura.
- ¹³ Wi u ka yaa sabe te na, ma u kī u tu yakia, gee te yāku kowo u nùn bure, tera u koo kəsia. Kpa u maa gee ten bənu nəəbun tia sosi.
- ¹⁴ Goo ù n win diru Yinni Gusunə kā, yāku kowowa u koo da u tu mēeri kpa u ten geerun saka gere. Gee te u gerua mi, tera ba koo ka səmburu ko.
- ¹⁵ Adama ù n kī u win dii te yakia, u koo gina gee te yāku kowo u bura mi kəsiawa kpa u ten wəllə bənu nəəbusen tia sosi dii te, tu sere maa ko wigiru.
- ¹⁶ Goo ù n maa win gberu Yinni Gusunə wē, ba koo ten geeru burawa. Dīa ni ba koo duuren kpāara ba koo mēeri. Nge tē bā n dīa ni ba mō əəsu duura, ma nu kilo gooba wunəbu (300) kua, sii geesun gobi weeraakura ba koo kəsia.
- ¹⁷ N n sāan na yakiabun tšə bakaru diya u gbee te wē, ten gobi kpurowa u koo kəsia.
- ¹⁸ U n gbee te Yinni Gusunə wē yakiabun tšə bakaru biru, yāku kowo u koo ten gobi kawawa. U koo wəo si su tie sere yakiabun tšə bakaru tu ka turin gobi kəsiawa.
- ¹⁹ Yēro ù n kī u win gbee te yakia, u koo kəsiawa ye ba bura mi, kpa u yen bənu nəəbun tia sosi gbee te, tu sere maa ko wigiru.
- ²⁰ U kun tu yakie, ma ba tu goo dore, u ñ maa kpē u tu yakia win tii.
- ²¹ Yakiabun tšə bakaru tā n tunuma, ta koo kowa Yinni Gusunəguru. Yāku kowoba ba ko n tu mə sere ka baadommao.
- ²² Goo ù n Yinni Gusunə gberu wē te u dwa, n ñ mə te u tubi di,
- ²³ yāku kowowa u koo tu mēeri kpa u ten geeru bura. U koo wəsu gariwa si su tie yakiabun tšə bakaru tu ka turi. Wəo si kpuron gobiya u koo gere kpa gobi yi, yi ko Yinni Gusunəgii.
- ²⁴ Adama yakiabun tšə bakaru tā n tunuma, gbee te, ta ko n sāawa wi u raa nùn tu doreguru.
- ²⁵ Ba koo gāanu kpuron geeru burawa nge me ba ra sāa yerun gobi kəsi. N deema gobi yin tian bunum mu ra n sāawa garamu wəkuru.

Kēe bwese bweseka

- ²⁶ Goo u ku raa win yaa saberun buu gbiikuu Yinni Gusunə kē. Domi ga sāawa Yinni Gusunəguu kə yèn sō ga sāa buu gbiikuu. Baa ñ n yāarun na ñ kun me kete, ga sāawa Yinni Gusunəguu.
- ²⁷ Gā n maa sāan na sabe te ba ku ra ka yākuru kon buu gbiikuu, wi u ka tu na u koo kpī u tu yakia ù n gee te yāku kowo u nùn bure kəsia kpa u maa ten bənu nəəbun tia sosi. U n kpāna u tu yakia, yāku kowo u koo kpī u tu goo dore nge me u ten geeru bure.
- ²⁸ Gāa ni ba Yinni Gusunə kā sere ka baadommao, aa tənuwa? N kun me yaa sabera? N kun me gbee te u tubi diwa? Gāa ni ba gəsa ba yi Yinni Gusunə n sō gesi, n ñ maa koorə u nu yakia ñ kun me u nu dora. Nu ko n sāawa Yinni Gusunəginu sere ka baadommao.
- ²⁹ Baa ñ n tənun na n ñ koorə u nùn yakia. Ba koo yēro gowa.
- ³⁰ I ko i n da Yinni Gusunə bēen gberun dīanun suba wəkuru səo tia yiyewa sere ka dāa marumə.
- ³¹ Goo ù n kī u ye yakia, u koo yen gee te kəsiawa kpa u maa yen bənu nəəbun tia sosi.
- ³² Meya maa yaa sabenu səo. Yāara? Ketewa? Boowa? Sabe ni ba kpare gesi, wəkuru baateren wəllə Yinni Gusunə u teeru mə.
- ³³ Wi u sabe ni mə, u ñ koo gosi te ta wā ñ kun me te ta kun wā. U ñ maa ka tu garu kəsinamə. Baa ù n ka tu garu kəsina, ni yiru kpuro nu ko n sāawa Yinni Gusunəginu. N ñ koorə bu nu yakia.
- ³⁴ Wooda yenibara Yinni Gusunə u Məwisi wē Isireliban sō Sinain guurə.

NARONAA

Musa takada siikɔde

Isarailanɔ konna gbáranan 9:1-14:45, 20:1-21:35

Balamu 22:1-24:25

9

Vĩnla dikpekenaa

¹ Dikiri yá ò Musane Sinai gbáranan Isarailanɔ bona Misila wɛ plade mɔ káaku gũn à pi:

² Isarailanɔ gɔ Vĩnla dikpe ke a gɔɔa.

³ À dikpe pi ke mɔ dikina gɔɔ gɛro donsariden ɔkɔsi. À ke lákú ma dàáre nà pínki kú a dokayá kú ma dàárenɔ.

⁴ Musa ò Isarailanɔne ò Vĩnla dikpe ke,

⁵ akú ò dikpe pii kɛ Sinai gbáranan mɔ káaku gɔɔ gɛro donsariden ɔkɔsi. Ò kɛ lákú Dikiri ò Musane nà pínki.

⁶ Gbɛkenɔ kú gwe ò gbási vĩ kú ò ò nà gɛɛa yá, akú odi le ò Vĩnla dikpe kɛ zĩ birearo. Akú ò gɛɛ ò Musa kú Harunao lè zĩ birea gɔnɔ

⁷ ò pi Musane: Gɛ yá musu o gbáa lè. Bóyá ò giwɛɛ ò su kú gbanɔ Dikirine kú ò gbɛnɔ a gɔɔaa?

⁸ Musa wɛmá à pi: À ze ari mà ma lákú Dikiri ni o á yá musu nà.

⁹ Akú Dikiri pi Musane:

¹⁰ Ñ o Isarailanɔne, tó nĩ gbɛkenɔ ke nĩ burinɔ kpé gbási vĩ gɛ yá musu, ke ò gɛɛ wɛte zázá ken, oni fɔ ò Vĩnla dikpe kemene kpekepe.

¹¹ Mɔ plade gɔɔ gɛro donsaride ɔkɔsin oni dikpe pi ke. Oni sá nɔbɔ só kú burodi futenasario kú lá kyákyáao.

¹² Òsun a ke tó gu d̄aro akús̄ òsun sá pi wá ke éro. Oni Vĩnla dikpe pi ke lákú ma d̄iteáre nà pínki.

¹³ Gbɛ kú adi gbà léro akús̄ adi gé wɛte kearo, tó à gi Vĩnla dikpe pi kei, ò ade bo a gbɛnɔ té, zaakú adi sumene kú gbao a gɔɔaro. A taari ni wí a musu.

¹⁴ B̄oasu kú à kú á té akús̄ à ye à Vĩnla dikpe kemene, séde à ke lákú ma a doka d̄iteáre nà. B̄oasu kú bedeo nĩ pínki yá dokɔnɔme.

Tɛluku dana bizakutala

(Bon 40:34-38)

¹⁵ Zĩ kú ò bizakuta kú d̄, tɛluku pii dà sɛeda kuta pila. Naana zaa ɔkɔsi ari gu gɛɛ à d̄o tɛluku pi kú kuta pii musu lán té bà.

¹⁶ Len àdiḡ kún le gɔɔ s̄inda pínki, àdiḡ kú kuta pila f̄anantɛ, gwáani s̄ lán té bà.

¹⁷ Tó à gò kuta piia, akú Isarailanɔ d̄i fute kú táo. Gu kú tɛluku pii z̄en, gwen òdi bùra káten.

¹⁸ Tó Dikiri m̄n̄ne le, òdi bùra fute. Tó à m̄n̄ne d̄, òdi era ò bùra káte. Tó tɛluku pi da kuta pila s̄, nĩ bùraa d̄iḡ katename.

¹⁹ Tó tɛluku pi ten gɔɔ pla ke kuta pila, òdiḡ Dikiri yá ma, òdi bùra futero.

²⁰ Zikenɔa tɛluku pii d̄i gɔɔ pla ke kutalaro. Tó Dikiri m̄n̄ne, òdi bùra káte, tó Dikiri era à m̄n̄ne d̄, akú òdi bùra fute.

²¹ Zikenɔa s̄ tɛluku pii d̄i ze gu dokɔnɔ fiti zaa ɔkɔsi ari k̄nk̄. Tó à gò k̄nk̄, akú òdi bùra fute. F̄anantɛ ke gwáanin yá, tó tɛluku pii gò, òdi bùra futeme.

²² Tó tɛluku pii ḡ zena kuta pila gɔɔ do ke mɔ do ke wɛ don yá, òdiḡ katena bùran, òdi futero. Tó à gò, akú òdi bùra fute.

²³ Òdi bùra káte ke ò bùra fute Dikiri lé sariro. Òdiḡ Dikiri yá ma lákú à dà Musane à ònne nà.

10

Andurufu kákaki mèn planɔ

¹ Dikiri yá ò Musane à pi:

² Ñ kákaki pi mèn pla kú andurufu kú ò gbɛgbɛ manamanao gbɛnɔ kakarabɔ ũ de ò bùra fute.

³ Tó ò kákaki pinɔ pè, gbɛnɔ ni su ò kakaranyĩ nĩ pínki dakareki kpélelea.

⁴ Tó kákaki mèn don ò pè, Isaraila buri don'arede kú ò de kina ũnɔ mé oni su ò kakaranyĩ.

⁵ Tó ò kákaki pinɔ pè kú yisampanaao, gbɛ kú nĩ bùra kú ifáboki kpanɔ mé oni bùra fute káaku.

⁶ Tó ò a gèn plade pè kù yīsāmpanaao, gbē kù ní b̀ura kù g̀enmid̄ki kpan̄o mé oni b̀ura fute. Kákákip̄ena kù yīsāmpanaao piime gb̄en̄o dana zén sèeda ù.

⁷ Tó ò ye ò gb̄en̄o kakara, òḡs̄ pé yīsāmpanaa sari.

⁸ Haruna né sa'orin̄o mé oni kákáki pin̄o pé. Aniḡs̄ deáre doka ù ḡor̄o s̄inda p̄inki, ák̄on̄o kù á burin̄o.

⁹ Ḡor̄o kù a ka á b̀usun, tó áten gé z̄l ká kù á ibere kù oni sù ò fute kááon̄o, àḡs̄ kákáki pin̄o pé kù yīsāmpanaao, de á yá le à d̄o makù Dikiri á Ludagu, mani á bo á ibere pin̄o òí.

¹⁰ Ḡor̄o kù áten p̄onna ke s̄s̄, dikpen yá, m̄o dufu ḡor̄o káaku z̄in yá, àḡs̄ kákáki pin̄o pé á sa'op̄o kù òdi ká tén à té kún̄o kù á sáabukpana sa'op̄on̄o, á yá ni d̄omaḡu. Makùme Dikiri á Luda ù.

Isarailan̄o futena Sinai

¹¹ Wè plade m̄o plade ḡor̄o barode z̄i, t̄éluku gò sèeda kutala,

¹² akù Isarailan̄o b̀uraa fùte Sinai gb̄arannan, òten b̀ura s̄s̄s̄ ari t̄éluku g̀èè à zè Parani gb̄arannan.

¹³ Ní b̀ura futena káakun gwe. Ò kè lákù Dikiri dà Musane à òr̄ne nà.

¹⁴ Yuda z̄ikarin̄o mé ò b̀uraa fùte ḡá kù ḡáo káaku kù ní tutaa. Aminadabu né Nas̄ome ní don'arede ù.

¹⁵ Zua né Netanelime Isaka z̄ikarin̄o don'arede ù.

¹⁶ Eloni né Eliabume Zebuluni z̄ikarin̄o don'arede ù.

¹⁷ Ges̄omu burin̄o kù Merari burin̄o kuta p̄i gb̄oro, akù ò sè ò dào zén.

¹⁸ Akù Rubeni z̄ikarin̄o b̀uraa fùte ḡá kù ḡáo kù ní tutaa. Sedeu né Elizume ní don'arede ù.

¹⁹ Zurisadai né Selumielime Simēo z̄ikarin̄o don'arede ù.

²⁰ Deweli né Eliasafame Gada z̄ikarin̄o don'arede ù.

²¹ Akù Koa burin̄o b̀uraa fùte ḡá kù ḡáo kù ní tutaa. Ò kuta p̄i d̄o ari òḡs̄ ká.

²² Akù Eflaimu z̄ikarin̄o b̀uraa fùte ḡá kù ḡáo kù ní tutaa. Amiudu né Elisamame ní don'arede ù.

²³ Pedazu né Gamalielime Manase z̄ikarin̄o don'arede ù.

²⁴ Gideoní né Abidámé Biliaminu z̄ikarin̄o don'arede ù.

²⁵ Akù Dà z̄ikarin̄o b̀uraa fùte ḡá kù ḡáo kù ní tutaa. M̄ók̄on̄o mé òdiḡs̄ té kpekpe. Amisadai né Ayezame ní don'arede ù.

²⁶ Ok̄orana né Pagielime Asa z̄ikarin̄o don'arede ù.

²⁷ Enana né Airame Nafatali z̄ikarin̄o don'arede ù.

²⁸ Lákù Isarailan̄o òdi b̀ura fute fute òḡs̄ t̄étek̄s̄i n̄an gwe ḡá kù ḡáo.

²⁹ Obabume Musa anzure Rueli né ù, Midiã burime. Musa pin̄e: Óten da zén ò gé b̀usu kù Dikiri p̄i áni ó gban. Ñ m̄s̄ ní gé k̄úoo, óni yá mana kenne, zaakù Dikiri nmanana gwe lé s̄ewere.

³⁰ Akù à pin̄e: Mani géro, mani era ma b̀usun ma bedeno k̄inaame.

³¹ Musa p̄i: N yá nna. Ñsun ó tónlo, zaakù ní b̀urakateki mana d̄s̄ akùs̄ m̄ok̄on̄o mé ñni ke ó wéde ù.

³² Tó n ge k̄úoo, óni yá mana kù Dikiri ni kewere kenne se.

³³ Isarailan̄o b̀uraa fùte Dikiri kpi sare ò t̄áa ò ḡor̄o aak̄s̄. Ò dò are kù Dikiri bàka kunna k̄ur̄wo àkpatii de à b̀urakùki m̄ofine.

³⁴ Tó ò fùte ò dà zén, Dikiri t̄éluku p̄i diḡs̄ kún̄la f̄anant̄e.

³⁵ Tó ò dà zén kù àkpatii, Musa òdi pi:

Ñ fute Dikiri, de n iberen̄o fak̄sa,

n z̄angurin̄o bàa lénne.

³⁶ Tó ò dite, Musa òdi pi:

Dikiri, ñ era ñ su Isaraila d̄ubu ùgbangban̄o.

11

Dikiri té futena

¹ Isarailan̄o zuka kà Dikiri ní warikena yá. Kù Dikiri mà, à p̄o f̄è, akù a té fùte ní té, ní b̀ura k̄pado té kù.

² Akù gb̄en̄o wiki lè Musaa. Kù à wé kè Dikiri, akù té p̄i zè.

³ Akù ò t̄s̄ k̄pà gu piine Tabera, kù Dikiri té fùte ní té gwe yá.

Dikiri kpekperewin̄o gbar̄ena

⁴ Buri p̄anden̄on kù Isarailan̄o té, òten p̄oble p̄ande ni de, akù Isarailan̄on ten s̄o d̄o se ò p̄i: Mán òni n̄b̄o len ò s̄ó?

5 Óten kpò kù o sò Misila ó poyeinaaa bεge ke kù plèñ kù gbεzeno kù εfno kù arubasano kù arubasa gizonno.

6 Tera sà ó lé gà, zaakù odì pòke lero, séde mana dí baasiro.

7 Manaa pi wé kete, à de lán líno bàme.

8 Isarailano di sète ò ló gbèn ke òdi zó gón. Òdi disa ò kàra keo. A nna lán kàra asánaa bà.

9 Tó plí kpà bùran gwàani, akù manaa pii di kóte se.

10 Musa mà òten só do onle kù onleo. Dikiri pò fè manamana, akù à kè Musane Ìni

11 à pine: Bóyáin nten wé támaii? Ma yá kpate mé à kènne vání, akù n gbè pinò gwana aso òdimeεε?

12 Makù mé ma gbè pinò nò si yá? Makù mé ma ní yá? Bóyáin n pimene mà ní kù kpε lán nérande bà mà gé kùñwo bùsu kù n la dà ní dizinonenn?

13 Mákpan mani nòbo len mà kpà gbè pinòa ní pínkii? Zaakù òten só òdimeεε òten pi mà ní gba nòbo ò só.

14 Mani fò mà gbè pinò aso sé ní pínki madoro, zaakù ní aso demala.

15 Tó len Ìni kemene le, ò tó ma n pónna le ò ma de gòno. Òsun tó mà wari pi ke doro.

16 Akù Dikiri pine: Ñ Isaraila gbè zókó kù ní ò dō don'arede ùno kakara gbènon baaakó akuri ò su kùñwo dakareki kuta kia ògò kù kùñwo gwe.

17 Mani kipa mà yá onne gwe mà a Nini kù à kúmma kpado go mà diñne, oni gbèno gwana aso sé kùñwo de òsungò ní sèna ndo doro yáì.

18 Ñ o gbènon ò gbà bo ní zidane zia yáì, oni nòbo le ò só. Zaakù ò só òdimeεε ò pi, mán óni nòbo len la ò sóo? Ò pi ò sàna Misila. Abire yáin mani ní gba nòbo ò só.

19 Oni só adi ke goro donlo, goro planlo, goro soroño, goro kurinlo, goro baronlo.

20 Oni só mo do gbàngbàn ari à bo ní yin a ni bo ní pon. Zaakù makù Dikiri má kù ní té, akù ò pà kpàmai. Ò zuka òma ò pi, bóyáì ò bò Misilai?

21 Akù Musa pi: Gōgbènon kù kúmao tá gūn gbènon dúbu wàa aakó, akù n pi Ìni nòbo kpáñma ò só ari mo do gbàngbàn yá?

22 Bee tó ò sàno kù zùno òdè ò dasidasi, ani mòrúma yá? Tó ò isira kpòno sète pínki, ani mòrúma yá?

23 Dikiri wèa à pi: Ma gbàna ni kánloo? Ìni e tera, tó yá kù ma ònne ni ke ke ani kero.

24 Musa bò ò Dikiri yá pinò óñne. À Isaraila gbè zókóno kàkara gbènon baaakó akuri à ní zé ò lika kuta pii.

25 Akù Dikiri kipa téluku gūn à yá ò káao. À a Nini kù à kúa kpado gò ò di gbè zókó gbènon baaakó akurii pinone. Kù à a Nini pii diñne le, ò annabikeyá ò, abire gbera odi era ò kè doro.

26 Gbè kù Musa ní sé gbènon planò gò bùran, gbè do tón Eledada, gbè do sò Medada. Odi gé kuta kinaaro, ama Nini pii sùmma se, akù ò annabikeyá ò bùran.

27 Kefenna ke bàa lè à gèe à pi Musane: Eledada kù Medadao ten annabikeyá o bùran.

28 Nuni né Yosuaeme Musa kpàasi ú zaa a kefennakegora, akù à pi: Baa Musa, ò gíñne.

29 Akù Musa pine: Nten nèségòba ke kùñwo ma yá musun yá? Tó Dikiri a Nini di a gbènon ò gò annabinò ù ní pínki, à manaroo?

30 Akù Musa èra bùran kù Isarailano gbè zókó pinò.

31 Dikiri tò Ìa bò isira kpa à sù kù kpekperewino, ò dà bùrala. Ò lika bùraai gu sinda pínki à kà tágoro do ù, akúsò ní vurana lei kà gàsakuru pla.

32 Fánanté birea kù gwàanio kù a gu làa ònaao ò fùte ò gèe ò kpekperewino kùkù. Gbè kù adi kùkù dasiro kùkù bùruma baro. Akù ò fàte à kori kè.

33 Kù ò a nòbo dà ní lén gòno, odi le ò só dasiro, akù Dikiri pò fènyí à gagagyá kàngu.

34 Akù ò tó kpà gu pine Lé'ideno Mira, zaakù gwen ò gbè kù nòbo lé'í ní kùno vñ.

35 Akù Isarailano fùte gwe ò gèe Azero ò goro pla kè gwe.

12

Miriamu kù Harunao Musa taari'ena

1 Miriamu kù Harunao Musa taari è Etiopia no kù à sè yá musu, zaakù à Etiopia no sè.

2 Ò pi: Musa adon Dikiri dite à yá ò a gáì yá? Adi ò ó gáì seroo? Dikiri yá pii mà.

3 Musa bi gbè busεεme, a sára kù andunia gūnlo.

4 Gwe gòno Dikiri pi Musa kù Harunao kù Miriamuone: À bote à gé dakareki kuta kia á gbènon aakó. Akù ò gèe ní gbènon aakó ní pínki.

5 Dikiri kipa téluku gūn à zè kuta pi kpélele. À Haruna kù Miriamuo sisi, akù ò nài ní pla ní pínki.

⁶ À piĩne: À ma yā ma. Tó ma annabi ke kú á té, madì bo mà sua wégupu gūn madì yā one nana gūmme.

⁷ Ama à de le kú ma zòbleri Musaoro. Zíkèri náanideme ma ɔn gbēnɔ té n̄ pínki.

⁸ Odi yā bo k̄s lén. Madì yā one mà a ke utenero. Àdi wé si ma takale. À kè dera ádi ma zòbleri Musa taari'ena vīna keroo?

⁹ Akū Dikiri pɔ fēnyī à a tá o.

¹⁰ Kū tēluku pii gò kuta pila, kusu dà Miriamula ḡnɔ, à pura kù lán buu bà. Kū Haruna litè à a gwà, à è kusu dàala,

¹¹ akū à pì Musane: N yā nna Baa! N̄sun tó ò yōnkɔyā taarikenaa gbè lero.

¹² N̄sun tó àḡs de lán né kù ò ì gè ū a mè kpado yàkanaa bàro.

¹³ Musa ɔ̀ d̄ Dikirine à pi: Luda, n yā nna! N̄ a werek̄sa.

¹⁴ Akū Dikiri piĩne: Tó a de mé à lé'i f̄à a ānwa, ani kene wé'iyā ū ari gɔrɔ supplaroo? Ò bo k̄aa bura kpe gɔrɔ suppla ḡia, gbasa ò a sí.

¹⁵ Miriamu kù bura kpe ari gɔrɔ suppla. Isarailanɔ dí da zénlo sé kù ò èra ò a sí.

¹⁶ Abire gbera ò fute Azero ò ḡe ò bura kate Parani gbárannan.

13

Gu'asirigwari gbēnɔn kuri aweplanɔ zīnaa

¹ Dikiri pi Musane:

² N̄ gbēnɔ zī ò gé Kanaanɔ b̄su kù maten kpá Isarailanɔa yake. N̄ n̄ dizinɔ buri gbē kù ò de don'arede ūnɔ sé m̄en dodo ò n̄ zī.

³ Akū à n̄ gbárɛ le bona Parani gbárannan lákū Dikiri ò nà. Gbē pinɔ bi Isaraila don'aredenome n̄ pinki.

⁴ N̄ t̄nɔn dí:

Rubeni burinɔ gūn Zaku né Samua,

⁵ Simeɔ burinɔ gūn Ori né Safata,

⁶ Yuda burinɔ gūn Yefune né Kalebu,

⁷ Isaka burinɔ gūn Yusufu né Igali,

⁸ Eflaimu burinɔ gūn Nuni né Osea,

⁹ Biliaminu burinɔ gūn Rafu né Paliti,

¹⁰ Zebulunni burinɔ gūn Sodi né Gadieli,

¹¹ Yusufu né Manase burinɔ gūn Susi né Gadi,

¹² Dā burinɔ gūn Gemali né Amieli,

¹³ Asa burinɔ gūn Mukaila né Setu,

¹⁴ Nafatali burinɔ gūn Vofosi né Nabi,

¹⁵ Gada burinɔ gūn Maki né Gueli.

¹⁶ Gbē kù Musa n̄ zī b̄su yakenɔn gwe. Musa t̄s kpà Nuni né Oseane Yɔsua.

¹⁷ Kū Musa teni n̄ zī Kanaanɔ b̄su yake, à piĩne: À b̄te kù Negevi gbárannao à dí b̄su gusísídea.

¹⁸ À gwa lákū b̄susu pi de nà, tó a gbēnɔn gbāna kes̄ ò buse, tó ò dasi kes̄ ò dasiro,

¹⁹ tó n̄ b̄su mana kes̄ à vāni, tó n̄ wētenɔn b̄ni vī kes̄ à vīro,

²⁰ tó a z̄ite gbāna kes̄ à b̄sa, tó à línɔ vī kes̄ à vīro. À kokari ke à b̄susu pi línɔn s̄te à suo. Zaakū geepi né k̄akunɔ mana gɔrɔn dí.

²¹ Akū ò ḡe ò b̄susu pii yakè zaa Zini gbárannan ari Reobo, Lebo Amata kpa.

²² Kū ò b̄te kù Negevi gbárannao, ò k̄à Eblɔnu, gu kù Anaki burinɔ Aima kù Sesaio kù Talamaio kún. Eblɔnu katena Zoā kù à kù Misila à w̄e supplame.

²³ Kū ò k̄à Esek̄olu guvuten, ò geepi línɔȳs do z̄s̄ gwe ò lòko lía, akū gbēnɔn planɔn sena. Ò b̄isi kù kakapuraoo s̄e d̄o.

²⁴ Ò t̄s kpà gu piĩne Esek̄olu guvute, geepi línɔȳs kù Isarailanɔ z̄s̄ gwe yāi.

²⁵ Kū ò b̄susu pii yakè gɔrɔ bupla, akū ò èra ò s̄u.

Gu'asirigwarinɔ baarukpanaa

²⁶ Kū ò s̄u Kadesi, Parani gbárannan, ò ḡe Musa kù Harunao kù Isarailanɔ kīnaa pínki. Ò s̄u kù baaruuo Isarailanɔne n̄ pínki, akū ò b̄susu pi línɔn m̄ɔĩne.

²⁷ Ò yā pii gbà Musane ò pi: O ge b̄su kù n̄ ó z̄in. Vī kù z̄'io di gwe. A línɔnɔn dí.

²⁸ Ama b̄supidenɔ gbāna. N̄ wētenɔn b̄ni vī akūs̄ n̄ w̄te pinɔn z̄k̄s̄ manamana. O Anaki burinɔ è gwe se.

²⁹ Amalekinɔn kù Negevi gbárannan. Itinɔ kù Yebusinɔ kù Amɔrinɔn kù b̄su gusísiden, akūs̄ Kanaanɔn kù ísira sare kù Yoda sareo.

³⁰ Kalebu gbēno lé yíte Musa are, akū à pì: Ò gé ò bùsu pì sí, zaakū óni f̄s ò z̄l̄ bler̄nma.

³¹ Akū gbē kū ò ḡe k̄aaono pì: Óni f̄s ò léte gbē p̄n̄aro, zaakū n̄ gbāna deóla.

³² Akū ò bùs̄e kū ò yak̄e pì gya b̄o Isarailan̄e ò pì: Bùsu kū o yak̄e pì bi bùsu kū àdi a gbēno m̄óm̄ome. Gbē kū o n̄ é gwen̄o n̄ p̄n̄ki bi gbē gbānan̄ome.

³³ O gbē gbānagbānan̄o è gwe Anaki burin̄o ũ. O ó z̄ida è lán baban̄en̄o bà, len ó de le n̄ wén se.

14

Isarailan̄o bona Dikiri kpe

¹ Isarailan̄o ten wiki gbāna lé n̄ p̄n̄ki, òten s̄o d̄o gwāani p̄ia.

² O zuka d̄o Musaa kū Harunao n̄ p̄n̄ki ò p̄in̄e: Tó o gaga Misila kes̄o gbárannan la, de à k̄e mana.

³ B̄oyain̄ Dikiri ten tá k̄oo bùs̄u p̄inn̄? Oni ó dede kū f̄en̄edaome, oni ò n̄ogbēno kū ó n̄en̄o k̄ūkū. Ó erana Misila s̄anaroo?

⁴ Akū ò p̄ik̄one: Ò don'arede bo ò era ò tá Misila.

⁵ Musa kū Harunao w̄ute n̄ n̄es̄ele kutena pari are.

⁶ Akū bùs̄uyakerin̄o gbēn̄on pla Nuni né Ȳosua kū Yefune né Kalebuo n̄ utan̄o ḡaga ò k̄èk̄è

⁷ ò p̄i gbēn̄one: Bùsu kū o b̄ten o yak̄e pì mana manamana.

⁸ Tó ó yā k̄a Dikirigu, ani gé k̄oo bùs̄u p̄in, bùsu kū v̄i k̄u z̄'io din p̄ia, à ò gba.

⁹ Àsun bo Dikiri kper̄o. Àsun v̄ina ke b̄usupiden̄onero, zaakū ò p̄óblen̄ome, ò uteki v̄i doro. Dikiri kū k̄oo, àsun v̄ina kero.

¹⁰ Gbē s̄inda p̄n̄ki teni pì ò n̄ pápa kū gb̄ēo, akū Dikiri gakuri b̄o à s̄u Isarailan̄o dakareki kuta kia.

¹¹ Dikiri pì Musane: Gbē p̄in̄o niḡs̄ ma gya bo ḡoro s̄inda p̄in̄kin yá? Bee kū daboyá dasi kū ma k̄e n̄ t̄en̄o, oniḡs̄ ḡi ma náani kei ḡoro s̄inda p̄in̄kin yá?

¹² Mani gagagyá k̄ányi mà n̄ kakate, mani n̄ burin̄o ke dasi, n̄ gbāna niḡs̄ de gbē p̄in̄ola.

¹³ Akū Musa pì Dikirin̄e: M̄ok̄n̄ mé n̄ gbē p̄in̄o b̄ote Misila kū n̄ gbānao. Tó Misilan̄o mà,

¹⁴ oni ḡi ò bùsu dí den̄onero. Zaakū ò d̄s̄ kū n̄ k̄u k̄oo, ndi bo n̄ suwá t̄et̄ent̄é. Ò d̄s̄ kū n̄ t̄eluku diḡs̄ k̄u ó musu, ndi dowere are a ḡun̄ f̄anant̄é, gwāani s̄é t̄e ḡun̄.

¹⁵ Tó n̄ gbē p̄in̄o d̄e k̄anto ḡs̄n̄o, buri kū ò yā p̄i màno ni pì:

¹⁶ Dikiri f̄ua à gé k̄u gbē p̄in̄o bùsu kū à la d̄án̄nen, abire yain̄ à n̄ dede gbárannan.

¹⁷ Dikiri, n̄ n̄ gbāna z̄sk̄s̄ m̄oñne s̄a, lákū n̄ ò n̄a n̄ pì

¹⁸ ndi p̄o f̄e likalikaro, n̄ gb̄ēke v̄i z̄sk̄s̄, ndi gbēno yā v̄anin̄o kū n̄ taarin̄o k̄er̄ma, ama ndi tó taaride b̄o páro. Ndi den̄o yā v̄anin̄o wi n̄ burin̄o musu ari à gé à pé n̄ s̄akp̄en̄o kū n̄ nasion̄o.

¹⁹ Lákū n̄ s̄uruu k̄e k̄u gbē p̄in̄o n̄a zaa Misila ari ò ḡe ò k̄ào la, n̄ n̄ durunna k̄er̄ma n̄ gb̄ēke z̄sk̄s̄o ḡun̄.

Zukakarino wétammanaa

²⁰ Akū Dikiri pì: Lákū n̄ wé k̄ema n̄a, mani s̄uru ke k̄ur̄wo.

²¹ Ama lákū madiḡs̄ kun n̄a ak̄us̄ ma gakuri d̄a anduniala p̄in̄ki,

²² gbē kū ò ma gakuri è k̄u daboyá kū ma k̄e Misila kū gbáranna ḡunwo kū ò ma le ò ma gwa ḡen̄ kuri ò ḡi ma yā main̄o,

²³ n̄ gb̄ēke ni wé sí bùsu kū ma la dà n̄ dizin̄onee p̄ilero. Gbē kū ò ma gya b̄ono ke ni wé sialero.

²⁴ Lákū ma z̄òbleri Kalebu n̄es̄e b̄o ado n̄a, à t̄emai kū n̄es̄e doo, mani tó à ḡe bùsu kū à ḡeen p̄i ḡun, a burin̄o ni le t̄ubi ũ.

²⁵ Zaakū Amalekin̄o kū Kanaan̄on k̄u guvuten gwe, à era à da gbáranna z̄en̄ zia Isira T̄era kpa.

²⁶ Dikiri pì Musane kū Harunao:

²⁷ Gbē v̄ani d̄in̄o ni zuka k̄amai ḡoro s̄inda p̄in̄kin yá? Ma zuka kū òten k̄amai mà.

²⁸ N̄ p̄in̄e makū Dikiri ma pì má kun. Lákū ò wé k̄ema n̄a, len mani k̄er̄ne le.

²⁹ N̄ ḡen̄o ni ḡs̄ k̄ate gbárannan la, n̄ gbē kū ò k̄a w̄e baro ke à dealan̄o p̄in̄ki. N̄ gbē kū ò n̄ náro ak̄us̄ ò zuka k̄amain̄o

³⁰ ni ḡe bùsu kū ma a la d̄án̄nenlo, séde Yefune né Kalebu kū Nuni né Ȳosua baasiro.

³¹ N̄ né k̄u ò pi oni n̄ k̄uk̄un̄on mani ḡe k̄ur̄wo, de ò bùsu kū n̄ den̄o ḡi pì nna ma.

³² M̄ók̄s̄n̄o s̄s̄, n̄ ḡen̄o ni ḡs̄ katena gbárannan lame.

³³ N̄ n̄en̄o ni p̄ón̄o d̄ad̄á gbárannan la ari w̄e bupla, ò n̄ den̄o náani sari gb̄ē le. N̄ den̄o ḡen̄o ni ḡs̄ gbárannan la n̄ p̄in̄ki.

³⁴ Lákū ò bùs̄u p̄i yak̄e ḡoro bupla n̄a, len oniḡs̄ n̄ yā v̄ani gb̄ē le le ari w̄e bupla, w̄e dodo ḡoro dodo, oniḡs̄ d̄s̄ lán iberesena k̄umao de n̄a.

³⁵ Makū Dikiri makū mé ma yá pìi ò, lerne s̄s̄ mani ke gb̄e v̄ani kù ò kàkaramai pìn̄one le. Oni gaga gb̄arannan la ñ pínki.

³⁶ Gb̄e kù Musa ñ z̄i ò bùsuu yakè kù ò sù ò bùsuu pì gya bò ò tò ò zuka d̄àno,

³⁷ Dikiri gagagyā kà gb̄e pìn̄ogu, akū ò gāga.

³⁸ Gb̄e kù ò ḡe ò bùsuu yakèe pìn̄o té, Nuni né Ȳsua kù Yefun̄e né Kalebuo mé ò ḡò kù w̄endiio.

³⁹ Musa yā pìn̄o gb̄a Isarailan̄one pínki, akū ò s̄o d̄ò manamana.

⁴⁰ Ò f̄ute k̄onk̄o k̄aakukaaku, ò m̄ii p̄e kp̄in̄o ò pi: À gwa, óten gé gu kù Dikiri òn. O ó durunna d̄ò s̄a.

⁴¹ Musa pì: B̄oyāi át̄en p̄a Dikiri yāne? Abire ni sí kero.

⁴² Asun ḡero, zaakū Dikiri kù k̄āoro. Á ib̄er̄en̄o ni á ble kù z̄iio.

⁴³ Amalekin̄o kù Kanaan̄on kù á are gwe. Oni á dede kù f̄enedao. Dikiri niḡò kù k̄āoro, kù a gi téii yāi.

⁴⁴ Akū ò s̄agb̄ana kè ò m̄ii p̄e kp̄in̄o, bee kù Dikiri bàka kunna kùño àkpatii ḡò bùran kù Musao.

⁴⁵ Akū Amalekin̄o kù Kanaa kù ò kù gus̄is̄ide p̄inn̄o l̄eter̄uma ò ñ blé kù z̄iio ò p̄er̄uma ari ɔ̄ma.

20

Í bona gb̄en

(Bon 17:1-7)

¹ Isarailan̄o kà Zini gb̄arannan ñ pínki m̄o k̄aaku ḡun, akū ò v̄ute Kad̄esi. Gwen Miriamu ḡan, ò a v̄l.

² Í kun ò miro, akū ò kàkara Musa kù Harunaoi.

³ Ò zuka kà Musai ò pi: Tó o gaga yā kù gb̄e kù ò gāga Dikiri aren̄o, de abire s̄ana.

⁴ B̄oyāi a su k̄oo gb̄aranna d̄ik̄inan de ò gaga la kù ò p̄sk̄aden̄oo?

⁵ B̄oyāi a b̄te k̄oo Misila a su k̄oo gu v̄ani d̄ik̄ina ḡunn? P̄òblewe ke kaka lí ke geepi né ke b̄isi kù laro, akūs̄i kù la ò miro.

⁶ Musa kù Harunao gò paria ò ḡe dakareki kp̄élele ò w̄ute ñ n̄esele kutena, akū Dikiri gakuri bò ò s̄ur̄ma.

⁷ Dikiri yā ò Musane à pì:

⁸ Ñ gò sé, m̄ok̄n̄ kù n v̄ni Harunao à gb̄e pìn̄o kakara à yā ò gb̄esi direne ñ w̄ara, í ni bon. Len ñni í boñne gb̄e pìn̄ ò mi le kù ñ p̄sk̄aden̄o.

⁹ Musa gòo s̄e Dikiri are lākū à òne n̄a.

¹⁰ Musa kù Harunao ñ kàkara gb̄esi pi are, akū à p̄inne: À ma á s̄agb̄anaden̄o! Á ye ò í bōare gb̄e d̄inn̄ yā?

¹¹ Akū Musa ɔ̄ s̄e musu à gb̄e p̄i lè kù a ḡoo ḡen pla. Í bò manamana, akū ò m̄i kù ñ p̄sk̄aden̄o.

¹² Akū Dikiri pì Musane kù Harunao: Zaakū ádi ma náani ke a ma t̄ò bò Isarailan̄onero, áni ḡe kùño bùsu kù maten kp̄ám̄manlo.

¹³ Meriba ís̄ebokin gwe, gu kù Isarailan̄o zuka k̄an Dikiri, akū à a ludakenaa m̄òñne.

Ed̄mun̄o gina Isarailan̄one ò ḡete ñ bùsula

¹⁴ Musa gb̄en̄o z̄i ò bò Kad̄esi ò ḡe Ed̄mun̄o k̄ina k̄ina ò pi: Ók̄on̄o n dan̄e Isarailan̄o pì, ñ wari kù ò ó l̄en̄o d̄ò pínki.

¹⁵ Ó dizin̄o ḡe Misila, akū o ḡi kè gwe. Misilan̄o wari d̄owá kù ò dizin̄o.

¹⁶ O wiki lè Dikiria, akū à yā s̄i k̄oo. Á a Malaikaa z̄i ò bò k̄oo Misila. Tera s̄a ó kù Kad̄esi, n bùsu l̄ezekin.

¹⁷ Ñ ó gba z̄é ò ḡete n bùsuua. Óni ḡete buran̄o ke geepi búnoaro, óni á l̄oḡ'i miro. Óniḡò té k̄ina z̄éda ḡumme. Óni lite ɔ̄plai ke ɔ̄zeiro ari ò gé ḡeteo n bùsula.

¹⁸ Akū Ed̄mun̄o p̄inne: Áni le à ḡete ó bùsuuaro. Tó a gi, óni bo ò daále kù f̄enedao.

¹⁹ Isarailan̄o p̄inne: Óni ḡete z̄édaame. Tó ók̄on̄o ke ó p̄sk̄aden̄o á í m̄i, óni a f̄ina bo. Ḡetenaan óten wete ado.

²⁰ Ed̄mun̄o pì: Áni le à ḡetero. Akū ñ z̄ikarin̄o b̄te dasidasi ò sù dañle kù gb̄anao.

²¹ Zaakū Ed̄mun̄o gi Isarailan̄one ò ḡete ñ bùsuua, akū Isarailan̄o p̄añne.

Haruna ganaa

²² Isarailan̄o bò Kad̄esi ñ pínki ò kà Oru kpia

²³ Ed̄mu bùsu l̄ezekin. Gwen Dikiri yā òn Musane kù Harunao à pì:

24 Haruna ni ká a dizinola tera, ani gē b̄usu k̄u maten Isarailan̄o gba ḡunlo, k̄u á gb̄ēn̄on pla a gi ma yá ma zaa Meriba yáí.

25 Ñ Haruna k̄u a né Eleazao sé ñ didi k̄uñwo Oru kpia

26 ñ Haruna p̄okasan̄o b̄otea ñ da a né Eleazan̄e gwe. Gwen Haruna ni gan à ká a dizinola.

27 Musa k̄e lákū Dikiri òne nà. À didi Oru kpia gb̄ē s̄inda pinki wára

28 à Haruna p̄okasan̄o b̄otea à dà a né Eleazan̄e, akū Haruna gá kpi p̄ii musu gwe. Kū Musa k̄u Eleazao k̄ipa kpi p̄ia

29 akūs̄ Isarailan̄o mà k̄u Haruna gá, akū ò a gē w̄enda k̄e ḡoɔ̄ baraakuri.

21

Z̄iblena Kanaan̄o Neḡevi b̄usun

1 Aradi k̄u à k̄u Neḡevi b̄usun k̄ina bi Kanaa gb̄eme. Kū à mà Isarailan̄on té Atarimu z̄én òten su, akū à b̄ò à d̄an̄le k̄u z̄iio à ñ gb̄eken̄o k̄ukū.

2 Akū Isarailan̄o lé s̄e Dikirine ò pi: Tó n gb̄ē pin̄o nàw̄ere ó ɔ̄í, óni ñ w̄eten̄o kakate mámmam.

3 Dikiri Isarailan̄o yá mà, akū à Kanaa pin̄o kp̄ám̄ma. Ó ñ kákate k̄u ñ w̄eten̄o p̄ínki, akū ò t̄s kp̄a gu p̄iine ɔ̄ma.

M̄gotē ml̄èè

4 Kū ò f̄ute Oru kpi pi k̄inaa, ò Isira T̄era z̄e s̄e de ò p̄á Ed̄mun̄o b̄usuune. Akū ò f̄u menaa z̄én
5 ò Luda k̄u Musao taari è ò pi: B̄yáí a ó b̄óte M̄isila de ò gaga gb̄arannann? P̄óble kunlo, í kunlo, o z̄á p̄óble gina d̄ín.

6 Akū Dikiri ml̄è p̄as̄in̄o z̄l̄m̄ma ò ñ l̄ele, akū ò gaga dasidasi.

7 Gb̄ēn̄o s̄u Musa k̄inaa ò pi: O durunna k̄e, zaakū o Dikiri k̄u m̄ok̄onwo taari è. Ñ k̄ute ken̄ew̄ere de à ó k̄ek̄sa k̄u ml̄è d̄ín̄o. Akū à k̄ute k̄en̄eñ̄ne.

8 Dikiri pine: Ñ ml̄è pi ñ loko lía ñ p̄ete. Tó ml̄è gb̄ē l̄è, tó à w̄é s̄e à a gwà, ani aafia le.

9 Akū à m̄ogotē pi ml̄è ù à loko lía à p̄ete. Tó ml̄è gb̄ē l̄è akūs̄ à w̄é s̄e à m̄ogotē ml̄èè p̄ii gwà, àdi aafia le.

Isarailan̄o p̄ana Ed̄mun̄o k̄u M̄abun̄o b̄usun̄ne

10 Isarailan̄o dà z̄én, akū ò b̄uraa k̄ate Obo.

11 Bona Obo ò ḡeè ò b̄uraa k̄ate Iye'abarimu gb̄arannan M̄abun̄o b̄usu ifaboki kpa.

12 Bona gwe ò ḡeè ò b̄uraa k̄ate Zeredi guvuten.

13 Bona gwe ò b̄uraa k̄ate An̄o bara dire, gb̄aranna k̄u à k̄u Am̄orin̄o b̄usu lézekin. An̄o p̄ime M̄abun̄o k̄u Am̄orin̄o b̄usun̄o lézeki ù.

14 Abire yáin ò pi Dikiri z̄ikatakada ḡun:

Waebu k̄u à k̄u Sufa b̄usun k̄u An̄o swa'onen̄o

15 k̄u ñ guvute k̄u ò tà ari Aran̄o

M̄abun̄o b̄usu lézekin.

16 Bona gwe d̄o ò ḡeè L̄ḡo, gu k̄u Dikiri pin̄ Musane: Ñ gb̄ēn̄o kakara mà í kp̄ám̄ma.

17 Gwen Isarailan̄o l̄è dik̄ina s̄in:

Í bo l̄ḡon, gbasa ò l̄è síne,

18 l̄ḡo k̄u ó don'ar̄eden̄o ȳò k̄u l̄in̄o,

l̄ḡo k̄u k̄inen̄o p̄a k̄u ñ ḡon̄o.

Bona gb̄arannan ò ḡeè Matana.

19 Matana gbera Nalieli, Nalieli gbera Bam̄o.

20 Bam̄o gbera guvute k̄u à k̄u M̄abun̄o b̄usun, gu k̄u Pisiga m̄is̄onte are d̄o gb̄arannaa.

Z̄iblena Sīs k̄u Oguooa

21 Isarailan̄o gb̄ēn̄o z̄l̄ Am̄orin̄o k̄ina Sīsa ò pi:

22 Ñ ó gba z̄é ò ḡēte n b̄usuua. Óni p̄á buran̄o ke geepi líkpelaro, óni á l̄ḡo'í miro. Óniḡó té k̄ina z̄éda ḡumm̄e ari ò gé ḡēteo n b̄usula.

23 Sīs di ñ gba z̄é ò ḡēte a b̄usuaro. À a z̄l̄karin̄o k̄akara ñ p̄ínki, ò b̄òte òten géñyí gb̄arannan. Kū ò k̄a Yaza, ò z̄l̄i k̄a k̄u Isarailan̄o,

24 akū Isarailan̄o ñ ded̄e k̄u f̄ēned̄ao ò ñ b̄usuu s̄im̄ma zaa An̄o ari Yabokui Am̄onin̄o b̄usun, zaakū Am̄onin̄o b̄usu lézeki pi p̄as̄i, àdi sí ḡen̄lo.

25 Isarailan̄o Am̄ori w̄eten̄o si p̄ínki k̄u Eseb̄o k̄u a lakutun̄o p̄ínki, akū ò vuten.

26 Eseb̄ome Am̄orin̄o k̄ina Sīs w̄era ù. Sīs z̄l̄i k̄a yá k̄u M̄abun̄o k̄ina k̄áakuo, akū à a b̄usuu s̄ia ari An̄o swai.

27 Abire yáin k̄eren̄o di pi:

À m̄s̄ Eseb̄s̄,

ò Sīs w̄era pi keke ò k̄ate!

28 Té bò Esebõ yā,
 z̄ikarinò bò Siṣ wēte p̄i gūn,
 ò M̄abunò b̄usu wéra Ara k̄akate
 Anò miì s̄is̄i gb̄e p̄inò.
 29 Waiyoo M̄abunò!
 Kem̄osi gb̄agbarinò, a kakateme!
 Kem̄osi tò á ḡõgb̄enò f̄ák̄sa,
 à á n̄õgb̄enò kp̄a Am̄orinò k̄ina Siṣa z̄ìz̄onò ù.

30 Akū o n̄ fú,
 o n̄ deḏe zaa Esebõ ari Dibõ.
 O n̄ k̄akate ari N̄ofa k̄u Med̄ebao.

31 Leñ Isarailanò v̄ute Am̄orinò b̄usun le.

32 Musa gb̄enò z̄ì Yaza asiri gwa, akū Isarailanò gwe si k̄u a lakutunò p̄ínki, ò p̄e Am̄ori k̄u ò k̄u gw̄enò.

33 Akū Isarailanò lite ò Basá zé sè. Akū Basá k̄ina Ogu ḡeñȳi k̄u a z̄ikarinò n̄ p̄ínki ò z̄ì k̄a k̄uñwo Eḏerei.

34 Dikiri p̄i Musane: Ñsun v̄ina ken̄ero, zaakū ma a n̄anne n̄ ò k̄u a gb̄enò k̄u a b̄usuuo p̄ínki. Ñ ken̄e l̄ákū n̄ k̄e Am̄orinò k̄ina Siṣ k̄u à k̄i bl̄è Eseb̄õne n̄a.

35 Akū ò Ogu ò k̄u a n̄enò k̄u a z̄ikarinò n̄ p̄ínki, bee gb̄e m̄en do dí boro, akū ò a b̄usuu p̄i si.

22

M̄abunò k̄ina Balaki Balamu s̄is̄inaa

1 Isarailanò dà z̄én, akū ò b̄uraa k̄ate M̄abunò b̄usu s̄en̄ Yoda bara dire k̄u à are do Yerikoa.
 2 Zipo né Balaki M̄abunò k̄ina è l̄ákū Isarailanò k̄e Am̄orin̄one n̄a,

3 akū sw̄ēe k̄e M̄abun̄ogu, v̄ina n̄ k̄u Isarailanò dasike ȳai.

4 Akū M̄abunò p̄i Midia gb̄e z̄õk̄õn̄one: Pari dik̄ina ni p̄ó k̄u à likaw̄ainò ble p̄ínki l̄an z̄uu ò di s̄è só n̄a.

5 Akū Balaki gb̄enò z̄ì Beo né Balamua ari Peto, Yuflati sare a be b̄usun. À p̄ir̄ine ò a s̄isi à sa, ò pine: Gb̄e ken̄o b̄ò Misila ò dàgula ò k̄ate ma sare.

6 N̄ yā nna! Ñ m̄ó ñ l̄é keñ̄n̄em̄ene, zaakū n̄ gb̄ana demala. Òdiḡõ òdro ke mani le mà z̄ì bleñ̄ma mà p̄er̄ñ̄ma b̄usu d̄in̄ gw̄ēe. Má d̄õ k̄u gb̄e k̄u n̄ sa mana òne niḡõ de arubarikade ùme. Gb̄e k̄u n̄ sa v̄ani òne s̄õ, aniḡõ de l̄aaribona p̄ó ùme.

7 M̄abunò k̄u Midia gb̄e z̄õk̄õn̄o dà z̄én, ò m̄asok̄ena gba k̄u oni da Balamun̄e k̄una. K̄u ò k̄a a k̄inaa, ò yā k̄u Balaki n̄ z̄oo òne.

8 À p̄ir̄ine: À i la, mani yā k̄u Dikiri ni om̄ene ōare. Akū M̄abunò k̄inan̄e p̄inò ò Balamu bea.

9 Akū Luda b̄ò à s̄u Balamua à a là à p̄i: D̄in̄on̄ gb̄e k̄u ò k̄u k̄uñwo dik̄inan̄o ùu?

10 À w̄ea à p̄i: Zipo né Balaki, M̄abunò k̄ina mé à n̄ z̄ima. Ò p̄i

11 gb̄e ken̄o b̄ò Misila ò dàgula. Akū à p̄i mà su mà l̄é keñ̄n̄eare de à le à z̄ì bleñ̄ma à p̄er̄ñ̄ma.

12 Akū Luda pine: Ñsun t̄eñ̄ȳiro. Ñsun sa v̄ani oñ̄ero, zaakū ma arubarikaa dàngu k̄ò.

13 K̄u Balamu f̄ute k̄on̄k̄o, à p̄i Balaki k̄inan̄on̄one: À tá á b̄usun, zaakū Dikiri gi mà t̄eái.

14 Akū M̄abunò k̄inan̄e p̄inò f̄ute ò tà Balaki k̄inaa ò p̄i: Balamu gi su k̄uooi.

15 Balaki era à k̄inan̄e p̄anden̄o z̄ì do, n̄ dasi k̄u n̄ gakurio de gb̄e k̄aakunò p̄óla.

16 K̄u ò k̄a Balamu k̄inaa, ò p̄i: Zipo né Balaki p̄i ñsun t̄ó p̄óke kp̄anne k̄u suna a k̄inaaoro,

17 zaakū ani gba ken̄ne manamana. P̄ó k̄u n̄ òare p̄ínki, ani ke. N̄ yā nna! Ñ m̄ó ñ l̄é keare gb̄e p̄inò.

18 Akū Balamu p̄i Balaki z̄ir̄ii p̄in̄one: Bee t̄ó Balaki andurufu k̄u wura k̄u à k̄u a beaoo kp̄ama p̄ínki, mani f̄õ mà bo Dikiri ma Luda yā k̄pero, bee fiti.

19 À i la gw̄añ̄iala l̄ákū gb̄e k̄aakunò k̄e n̄a ari mà ma do yā k̄u Dikiri ni karam̄ene.

20 Luda b̄ò à s̄ua gw̄añ̄ani à p̄ine: Zaakū gb̄e dik̄inan̄o s̄u n̄ s̄isi, ñ fute ñ ḡé k̄uñwo, ama yā k̄u mani on̄ ñ ke.

Balamu zaaki ya'ona

21 Balamu f̄ute k̄on̄k̄o à ḡaarii ȳl̄ a zaakine, akū à ḡēe k̄u M̄abunò k̄inan̄e p̄inò.

22 Luda p̄o f̄ē k̄u à ḡēe ȳai, akū Dikiri Malaikaa ḡēe à z̄è à z̄é z̄õne. Balamu di a zaaki k̄pe, a z̄ikeri gb̄en̄on̄ plan̄on̄ t̄é k̄aao.

23 K̄u zaaki p̄ii è Dikiri Malaikaa z̄ena z̄é ḡun̄ à f̄en̄eda w̄oto à k̄una, akū à lite s̄en̄. Balamu a l̄è, akū à era à dà z̄én.

24 Dikiri Malaikaa ḡēe à z̄è z̄é tererennan̄ geepi lik̄pe k̄u gb̄e karaa likain̄o dagura.

²⁵ Kū zaaki pì Dikiri Malaikaa è, à nà gb̄lía à Balamu gbá l̄ba. Akū Balamu èra à a lè d̄o.

²⁶ Dikiri Malaikaa èra à ḡèè are d̄o à zè gu kpakoto kù à litèkí v̄iron.

²⁷ Kū zaaki pì Dikiri Malaikaa p̄i è, à kùtè kù Balamuo. Akū Balamu p̄o f̄è à a lè kù ḡòoo.

²⁸ Akū Dikiri zaaki p̄i gbà lé à yā ò Balamunè à p̄i: Bón ma kènne n ma lè ari ḡèn aak̄o?

²⁹ Balamu wèa à p̄i: Kū n ȳn̄k̄oyā kèmenè yāime. Tó má f̄enè kùna, de ma n de ḡón̄o.

³⁰ Akū zaaki p̄i p̄ine: N zaaki kù ndiḡo dia ḡōo s̄inda p̄inkia ari suna gb̄arame ma ūroo? Ma kènne lè yā yā? À p̄i: Oi.

³¹ Akū Dikiri Balamu wé k̄ènè, à a Malaikaa è zena zén à f̄eneda wòto à kùna. Akū à kùtè à m̄i p̄ète.

³² Dikiri Malaika a là à p̄i: B̄oyāin n n zaaki lè ari ḡèn aak̄o? Ma su zé z̄onnemè, zaak̄u n wāmenè.

³³ Kū zaaki p̄i ma e, akū à litemene ari ḡèn aak̄o. Tó adi litemene yāro, de ma n de ma a tò.

³⁴ Balamu pì Dikiri Malaikaa p̄ine: Ma durunna kè, zaak̄u má d̄s̄ kù n zé z̄m̄enero. Zaak̄u ma genaa kènne ìni, mani era mà tá.

³⁵ Akū Dikiri Malaikaa p̄i Balamunè: Ñ gé kù gb̄è p̄in̄o, yā kù mani dannen ò n. Akū Balamu ḡèè kù Balaki k̄inanè p̄in̄o.

³⁶ Kū Balaki mà Balamu t̄en su, akū à ḡèè à dàale w̄ète kù à kù An̄o bara, M̄oabun̄o b̄usu léz̄ekin.

³⁷ Akū à p̄i Balamunè: Kū ma gb̄èn̄o z̄i ò n s̄isi yā, à kè dera nídi suroo? Mani f̄o mà gba k̄ennenloo?

³⁸ Balamu wèa à p̄i: Ma su sà, ama má yā s̄inda p̄inki ona zé v̄iro. Yā kù Luda ni damenen mani o.

³⁹ Akū Balaki ḡèè kù Balamuo Kiria'uzo.

⁴⁰ À sa ò kù z̄un̄o kù s̄án̄o à a n̄b̄ōo kpà Balamua kù k̄inanè kù ò kù k̄āao leelen̄o.

⁴¹ Kū gu d̄b̄, à Balamu s̄è à ḡèè k̄āao Bam̄baali. Gwen Balamu Isarailan̄o b̄ura k̄pado èn.

23

Balamu yā k̄āaku kù à è onaa

¹ Balamu p̄i Balakine: Ñ gbagbaki bomene la mèn suppla, ñ sumene kù z̄usano mèn suppla kù s̄akaron̄o mèn suppla.

² Balaki kè l̄ákū Balamu òne nà, akū ò sa ò kù z̄usao kù s̄akarooo gbagbaki p̄in̄o p̄inki.

³ Akū Balamu p̄ine: Ñ z̄e n sa'op̄oi. Mani gé mà gwa tó Dikiri ni su yā omene, mani yā kù ani omene onne. Akū à ḡèè à zè gulei gb̄agbaaa.

⁴ Luda sù à a lè, akū Balamu p̄ine: Ma gbagbaki bò mèn suppla, akū ma sa òm̄ma p̄inki kù z̄usao kù s̄akarooo.

⁵ Dikiri yā dànè a lén, akū à p̄i: Ñ era ñ gé ñ Balaki le ñ onè l̄ákū ma dànne nà.

⁶ Akū à èra à ḡèè à a lè zena a sa'op̄oi kù M̄oabu k̄inanen̄o ñ p̄inki,

⁷ akū à yā kù à èè ò à p̄i:

M̄oabun̄o k̄ina Balaki ma sisi Siria b̄usun,
akū ma bo if̄aboki k̄pa k̄pin̄o k̄naa ma su.

À p̄i mà boare Isarailan̄o k̄pe,

mà su mà sa v̄ani oare Yakubu buri p̄in̄one.

⁸ Mani k̄e dera mà gb̄è kù Luda dí ñ k̄aron̄o k̄āa?

Mani k̄e dera mà bò gb̄è kù Dikiri dí bo ñ k̄perono k̄p̄e?

⁹ Zaa k̄pi m̄is̄onte a mateni ñ e,

zaa gu lei musu maten wé siñlè.

Gb̄è p̄in̄on kù ñdona,

ò ñ z̄ida d̄ite ñdona kù buri p̄ānden̄o.

¹⁰ Yakubu burin̄on dasi lán b̄usu'at̄è bà,

oni f̄o ò Isarailan̄o naro ò ñ lé d̄ro.

Luda tó ma ga ḡo de lán a gb̄èn̄o p̄o bà,

ma lakana ḡo de lán ñ p̄o bà.

¹¹ Akū Balaki p̄ine: N k̄emene deran gwee? Ma su k̄unwo de ñ ma iberen̄o k̄amene, akū sa manan n òñne yā?

¹² À wèa à p̄i: Yā kù Dikiri d̄amene ma lénn mani oroo?

Balamu yā plade kù à è onaa

¹³ Balaki p̄ine: Ñ m̄o ò gé gu p̄āndea, gu kù ñni ñ en. Ñ ñ k̄amene gwe, zaak̄u ñ k̄padome ñni e, ñni ñ e ñ p̄inkiro.

¹⁴ Akū à gɛɛ káao gudákpárinɔ buran Pisiga kpi misɔntɛa. À gbagbaki bò gwe mèn suppla, akū à sa òmma píngi kú zùsaa kú sákaroo.

¹⁵ Akū Balamu pìne: Ì zɛ n sa'opɔi la, mani gé mà a le gwe.

¹⁶ Akū Dikiri sù à yá dànɛ a lén, akū à pìne: Ì era ò gé Ì Balaki le ò onɛ lákū ma dànne nà.

¹⁷ Akū à èra à gɛɛ à a lè zena a sa'opɔi kú Mɔabu kínanɛnɔ. Balaki a là à pi: Dikiri pi deramɛɛ?

¹⁸ Akū à yá kú à èè ò à pì:

Zipo né Balaki,

ò sá kpá ò ma yá ma!

¹⁹ Luda bi bisásirinlo kú à gbasà à éke to,

àdi nɛsɛ litɛ lán bisásiri bàro.

Ani gí yá kú à ò kei yá?

Ani gí lé kú à gbɛ́nɛ papai yá?

²⁰ À pìmɛnɛ mà sa mana oúnɛmɛ.

À arubarikaa dàngu, mani fɔ mà gíro.

²¹ Mádi yá vání ke e Yakubu burinɔaro,

mádi yá'ummana ke e Isarailanɔaro.

Dikiri ñ Luda kú kúńwo,

òdi a kíkɛ tɔ sɛ lei ñ tɛ.

²² Luda ñ bóte Misila,

ò gbána ví lán zùsɛntɛ bà.

²³ Oni fɔ ò pɔ da Yakubu burinɔaro,

oni fɔ ò àlesi bɛnɛ kpá Isarailanɔnɛro.

Zaa gbára onigɔ o ñ yá musu,

yá kú Luda kèn gwe.

²⁴ Buri pì di fute lán músuda bà,

àdi a zída bi lán músusaa bà.

Àdi wútero ari à gé pɔ kú à só,

ari à gé pɔ kú à dɛnɔ aru mi.

²⁵ Balaki pìne: Ìsun ñ káro. Ìsun sa mana oúnɛ sero.

²⁶ Balamu pìne: Mádi onnɛ kú yá kú Dikiri dàmenen mani oroo?

Balamu ya aakɔde kú à è onaa

²⁷ Balaki pi Balamunɛ: Ì mɔ sà, mani gé kúnwo gu pànden. Òdigɔ dɔro tó ani ke Ludanɛ ò gbɛ pìnɔ kámenɛ gwe sà.

²⁸ Akū Balaki gɛɛ káao Peo kpi musu kú à arɛ dɔ gbárannaa.

²⁹ Balamu pìne: Ì gbagbaki bomɛnɛ la mèn suppla, ò mòmɛnɛ kú zùsanɔ mèn suppla kú sákaronɔ mèn suppla.

³⁰ Balaki kè lákū à ònɛ nà à sa òmma kú zùsaa pìnɔ kú sákaroo pìnɔ.

24

¹ Kū Balamu è sa mana ona Isarailanɔnɛ kà Dikirigu, adi gé màso ke lán yá bà doro, akū à arɛ dɔ gbárannaa.

² Kū à wé zù, akū à Isarailanɔ è katena ñ buria. Luda Nini kípaa,

³ akū à yá kú à èè ò à pì:

Bɛɔ né Balamu yán dí,

makū kú ma wé kɛna yán dí.

⁴ Makū kú madi Luda yá ma yán dí.

Ma Gbānasīndapinkide wégupu è,

ma wute nɛsɛle kutena, ma wé wɛna.

⁵ Yakubu burinɔ b̀urakatena mana fá!

Isaraila bizakutanɔn mana!

⁶ Ò katena lán guvute dàkonɔ bà,

lán swa dɔro kara búno bà.

Ò de lán zà lí kú Dikiri b̀anɔ bà,

lán sida lí kú ò kú í sarenɔ bà.

⁷ Í ni ñ orozánɔ pa yéɛɛɛ,

ñ pótɔnanɔ ni í le manamana.

Ì kina gbána nigɔ de Agaga pɔla,

ñ kpata ni tɔ bo.

⁸ Luda ñ bóte Misila,

ò gbāna vī lán zùsēnte bà.

Òdi zì ble buri kù ò ibereε kpà kùńwonɔa,
òdi n̄ wánɔ wíwi òdi n̄ pápa kù káao.

⁹ Òdi s̄pete ò wúte lán músuu bà,
dí mé ani f̄s̄ à n̄ futεε?

Luda arubarika da gbē kù oni sa mana ońnenɔgu,
à gbē kù oni sa vāni ońnenɔ ká.

¹⁰ Balaki p̄o f̄ε Balamui à ɔne d̄ɔa à p̄i: Ma ibereɔ kana yāin ma n sisi, akū n sa mana òńne
gēn aak̄s̄ yá?

¹¹ N̄ tá n bea ḡn̄ɔ. Ma p̄i mani gba kenneme yā, akūs̄5 Dikiri ginne ñ láada le.

¹² Balamu p̄ine: Mádi o gbē kù n n̄ zimanɔneroo!

¹³ Ma p̄i bee tó n ma gba n be kù à pana kù andurufuuo kù wuraa, mani bo Dikiri yā kpe
mà yā ke kù ma z̄ida p̄oyeinaaoro, a mana ke a vāni. Yā kù Dikiri p̄i mà on mani o.

¹⁴ Maten tá ma gbēn̄ kīnaa sà. N̄ m̄s̄ mà onne lākū gbē p̄in̄o ni ke n gbēn̄ɔne nà zia.

Balamu ya siik̄s̄de kù à è onaa

¹⁵ Akū Balamu yā kù à èe ò à p̄i:

Beɔ né Balamu yān dí,
makū kù ma wé kēna yān dí.

¹⁶ Makū kù mad̄i Luda yā ma yān dí.
Má Luda Musude n̄es̄egūnyā d̄s̄.

Ma Gbānas̄indapinkide wégupu è,
ma wute n̄es̄ele kutena, ma wé wēna.

¹⁷ Maten Isarailan̄o e, adi ke teranlo,
mateni n̄ gwa, a ḡɔɔ dí ká ḡiāro.

Susune ni bo Yakubu burin̄o té,
kpatableri ni bo Isarailan̄o té,

ani M̄ɔabun̄o m̄i wíwi,
ani zukakari p̄in̄o m̄itoko f̄s̄f̄s̄.

¹⁸ Ed̄omu b̄usu ni ḡs̄ a p̄s̄ ū,
a ibere Sei b̄usu ni ḡs̄ a p̄s̄ ū,
Isarailan̄o gbāna niḡs̄ karamε.

¹⁹ Yakubu buri ke ni k̄i b̄ler̄ma,
ani gbē kpara kù ò ḡn̄ɔ kakate.

²⁰ Balamu Amaleki burin̄o è, akū à yā kù à èe ò à p̄i:
Amaleki burin̄o bi burin̄o m̄ideme,
ama oni kakate zā.

²¹ Kù Balamu Kenin̄o è, akū à yā kù à èe ò à p̄i:

Á kúki gbāna ḡingin,
á sà kú gbē musu.

²² Bee kù abireo oni á kakateme,
Asirian̄o ni á kūkū z̄iz̄ɔn̄o ū.

²³ Balamu yā kù à èe ò d̄ɔ à p̄i:
O'o, tó Luda kè le, dí mé ani boo?

²⁴ Gó'iten̄o ni bo Sipiru b̄usun̄o,
oni z̄i ble Asirian̄o kù Eberun̄o,
ama m̄ók̄n̄o ni kakateme se.

²⁵ Balamu f̄ute à tà a bea, akū Balaki dà z̄én se.

DOKAGBESISINAA

Musa takada sɔɔrode

30

Dikiri Isarailanɔ ɛrana ń gwena zɪn

¹ Tó arubarika kú láari yá kú ma diteáre dínɔ á lé pínki, àgɔ dɔn buri kú Dikiri á Luda ni péáwa à á fákɔa ń ténɔ gún.

² Tó ákɔnɔ kú á nénɔ ɛra ò are dɔ Dikiri á Ludaa, tó a a yá kú maten diteáre gbára mà pínki kú nɛse doo kú pɔyeinaao,

³ Dikiri á Luda ni á wɛnda gwa, ani ɛra à á kakara zaa buri kú à á fákɔa ń ténɔ gún à su kááo á gwena zɪn.

⁴ Bee tó à péáwa à á fákɔa bɔsu kú ò kú ari andunia léanɔ gún, ani á burinɔ kakara gwe à su kúńwo.

⁵ Ani ɛra kúńwo bɔsu kú à de ń dizinɔ pɔ ũ gún. Tó ò bɔsuu pii kú, ani arubarikaa dańgu, ani tó ò dasi kú de ń dizinɔla.

⁶ Dikiri á Luda ni á swɛ pípiáre kú á burinɔ, á nini nigɔ yei kú nɛse doo de àgɔ kú kú wɛndiiio.

⁷ Dikiri á Luda ni láari dínɔ bo á ibere kú ò zaaágu òten wé tááwanɔa,

⁸ áni ɛra à Dikiri yá ma àgɔ zɪ ke kú a yáditena kú maten oáre gbáranɔo.

⁹ Dikiri á Luda ni arubarika daágu kú á zɪ sɪnda pínki, ani tó á nénɔ kɔ kú á pókádenɔ kú á burapɔnɔ. A pɔ ni ɛra à keáwa nna, ani yá mana keáre lákú a pɔ kɛ nna á dizinɔa nà.

¹⁰ Tó a Dikiri á Luda yá mà a a ɔɔkɪ gwá akúsɔ á a yáditena kú ò kú doka takada díkɪna gúnɔ kúna, tó a are dɔ Dikiri á Ludaa kú nɛse doo kú pɔyeinaao, ani abireno keáre pínki.

Wɛndi ke ga

¹¹ Yá kú maten diteáre gbára pi zɪ'ũ de á gbána lélaro. À zà kááo.

¹² À kú ludambero, gbasa à pi, dí mé ani gé ludambe à kipao de à ma à zɪ kea.

¹³ À kú ísira bara direro, gbasa à pi, dí mé ani bikú ísira bara à suo de à ma àgɔ kúna.

¹⁴ Yá pi kú kááo kánikáni, à kú á lén kú á nɛseoo de à le à zɪ kea.

¹⁵ À ma! Maten wɛndi kú yá manao dite á are gbára kú gao kú yá vánio.

¹⁶ Maten diteáre gbára, àgɔ ye Dikiri á Ludai àgɔ té a gɛsegbeci, à a ɔɔkɪ gwa àgɔ a yáditenanɔ kú a dokayánɔ kúna, de àgɔ kun à kɛ dasi, Dikiri á Luda ni arubarika daágu bɔsu kú áten gé sí gún.

¹⁷ Ama tó a kpe líne akúsɔ ádi a yá maro, tó a kɛa akúsɔ a tánanɔ gbàgba a donyí kɛńne,

¹⁸ maten oáre gbára, a kakaten gwe! Áni gi ke bɔsu kú áten bikú Yodaa áten gé sí gúnlo.

¹⁹ Ludambe kú zítome ma sèedadenɔ ũ gbára á yá musu. Ma wɛndi kú gao dite á are, arubarika yánɔ kú láaribona yánɔ. À wɛndi sé de ákɔnɔ kú á nénɔ le àgɔ kun.

²⁰ Àgɔ ye Dikiri á Ludai àgɔ a yá ma à naa, zaakú àkúme á wɛndi ũ. Ani tó à gi ke bɔsu kú à la dà à dízi Ibrahí kú Isaakuo kú Yakubonɔne, à pi áni kpáńma gún.

31

Yɔsua ditena Musa gɛne ũ

¹ Kú Musa yá dínɔ ò Isarailanɔne à làka,

² à pi: Tera dí bà ma ka wɛ basuddo, mani fɔ mà doáre are doro. Dikiri pimenɛ mani bikú Yodaaro.

³ Dikiri á Luda mé ani doáre are à bikú. Ani buri kú ò kú gweno kakateáre de à ń bɔsu sí. Yɔsua mé anigɔ doáre are sà lákú Dikiri ò nà.

⁴ Dikiri ni ke buri pinɔne lákú à kɛ Amɔrinɔ kɪnanɔne nà Sís kú Oguo kú ń bɔsuo kú à ń kákate.

⁵ Dikiri ni ń naáre á ɔ́ áni kɛńne lákú ma diteáre nà pínki.

⁶ Á à laakari kpáte àgɔ wɔrɔgɔ ví! Ásun tó vɪna á kuro, ásun tó swɛ kɛágu ń yáiro, zaakú Dikiri á Luda mé áten gé kááo. Ani á tónlo ani pá kpááiro.

⁷ Akú Musa Yɔsua sisi Isarailanɔ wára ń pínki à pɪne: ń ze gbána àgɔ wɔrɔgɔ ví, zaakú mɔkɔn mé ɪni gé kú gbɛ dínɔ bɔsu kú Dikiri la dà ń dízi káakunɔne à pi áni kpáńma gún. Mɔkɔn mé ɪni bɔsuu pii kpaateteńne.

⁸ Dikiri mé ani donne are. Ákú mé anigɔ kú kúnwo, ani n tónlo ani pá kpányí zikiro. ńsun tó vɪna n kuro ńsun bídi kero.

9 Musa doka pii kɛ takada gūn à kpà sa'ori Levi buri kù òdigɔ̄ Dikiri bàka kunna kúńwo àkpati senanɔa kù Isaraila gbɛ zɔkɔnɔ n̄ pínki.

10 Musa yà díteńne à pi: Wɛ̄ supplapla gbera, wɛ̄ kù òdi finadenɔ kɛ Kutadɔna dikpeɔɔɔa,

11 tó Isarailanɔ sù ò n̄ zida mò Dikiri n̄ Ludanɛ n̄ pínki gu kù ani sé gūn, àgɔ̄ doka takada díkɩna kyó kɛńne ò ma.

12 Àgɔ̄ n̄ kakara, gɔ̄gbɛnɔ kù nɔgbɛnɔ kù né fitinɔ kù bòasu kù ò kú á wɛ̄tennɔ, de ò ma ò dada, ò le ògɔ̄ Dikiri á Luda vɩna vɩ, ògɔ̄ dokayá pinɔ kúna pínki ògɔ̄ zɩ kea.

13 N̄ né kù ò yá pi dɔronɔ ni ma, onigɔ̄ vɩnakena Dikiri á Ludanɛ dada gɔɔɔ kù á kù búsú kù áten bikú Yodaa à gé sí pii gūn.

Dikiri gɩnake à Isarailanɔ bona a kpe yá ò

14 Dikiri pi Musanɛ: N gagɔɔ kà kɩni. N̄ Yɔsua sísi à gé ze dakarekia, mani zɩ nanɛ a ɔ̄. Akú Musa kù Yɔsuao gɛɛ ò zɛ dakarekia.

15 Dikiri bò à súmma gwe tɛluku kù à zena kuta pi kpɛleleaa gūn.

16 Akú Dikiri pi Musanɛ: Tó n̄ ka n̄ dizinɔla, gbɛ pinɔ ni fute ò pápá ke ò do búsú kù òten gɛn tãnanɔi. Oni pá kpámai ò ma bàka kunna kúńwo yá gboro.

17 Zɩ piia mani pɔ fɛńyɩ mà pá kpáńyɩ, mani kpe líńne ò n̄ kakate. Kisianɔ ni wí n̄ musu dasi ò wari ke. Zɩ piia oni pi: Kisira pinɔ wí ó musu kù ó Luda kù kúooro yáinloo?

18 Zɩ piian mani kpe líńne yá váni kù ò kɛ yá, ò arɛ dɔ tãnanɔa.

19 N̄ lɛ díkɩna kɛ takadan sà n̄ dada Isarailanɔne ò sí, de àgɔ̄ demenɛ n̄ bona ma kpe sɛeda ú.

20 Tó ma ge kúńwo búsú kù ma la dà n̄ dizi káakunɔne gūn, búsú kù vɩ kù z'io dín pii, tó ò kà ò mɛe kpá, oni arɛ dɔ tãnanɔame ò n̄ gbagba. Oni pá kpámai ò ma bàka kunna kúńwo yá gboro.

21 Tó kisira pinɔ n̄ lé dasi òten wari ke, lɛɛ pi mé ani n̄ yá váni káńne n̄ ɔ̄, zaakú a yá ni sá n̄ burinoguro. Má yá kù à kù n̄ nɛsen gbára dɔ ari màgɔ̄ gé kúńwo búsú kù ma la dáńne gūn.

22 Musa lɛɛ pii kɛ takadan zɩ piia, akú à dà Isarailanɔne.

23 Dikiri yá díte Nuni né Yɔsuane à pi: N̄ laakari kpáte ñgɔ̄ wɔrɔgɔ vɩ! Mɔkɔn mé ɩni gé kù Isarailanɔ búsú kù ma la dáńne gūn, akús̄ makú manigɔ̄ kù kúnwo.

24 Kù Musa dokayá pinɔ kɛ takadan à làka pínki,

25 à yá díte Levi buri kù òdigɔ̄ Dikiri bàka kunna kúńwo àkpati senanɔne à pi:

26 À doka takada díkɩna sí à díte Dikiri á Luda bàka kunna kááo àkpatii sare, àgɔ̄ kù gwe á bona Dikiri kpe sɛeda ú.

27 Zaakú má á ságbána dɔ, lákú adí gí yá nà. Zaa gɔɔ kù má kù kááo adigɔ̄ bo Dikiri yá kpeme ari kù a terao. Oni ma ga gbera pɔ ò dɔ yá?

28 Á á buri gbɛ zɔkɔnɔ kù á don'aredenɔ kakaramene, de mà yá dínɔ dańne n̄ sán, ludambe kù zíteo nigɔ̄ de ma sɛedadenɔ ú á yá musu.

29 Zaakú má dɔ kù áni á zida yaka ma ga gbera, áni kɛ zé kù ma mòára. Abire gbera kisira ni á le, zaakú áni yá kù à váni Dikirine ke, ani pɔ fɛ́ái tãna kù a kɛnɔ yá.

30 Akú Musa lɛɛ pi yá dà Isaraila kù ò kakarananɔne n̄ sán mámmam.

34

Musa ganaa

1 Musa bò Mɔabunɔ búsú sɛnte à didi Nebo kpia ari Pisiga kpi m̄sɔnte kù à arɛ dɔ Yerikoa, akú Dikiri búsú pii m̄ne pínki zaa Giliada búsun ari Daninɔ búsun

2 kù Nafatalinɔ búsúo pínki kù Eflaimunɔ búsúo kù Manasenɔ búsúo kù Yudanɔ búsúo pínki ari ɩsira kù à kù ifálete kpa

3 kù Negevio kù Yeriko wɛte dominalide guvuteo ari Zoa.

4 Akú Dikiri pine: Búsú kù ma la dà Ibrahimɛ kù Isaakuo kù Yakubuo ma pi mani kpá n̄ burinɔaa piin gwe. Ma tò n̄ wé siale, ama ɩni bikú Yodaa n̄ gɛnlo.

5 Akú Dikiri zɔbleri Musa gà Mɔabunɔ búsun gwe lákú Dikiri ò nà.

6 Akú Dikiri a vɩ guvuten gwe Betepeo kpa. Gbɛke a mira ki dɔro ari kù a gbáaro.

7 Musa gà a wɛ basuddode gúmme. A wé nna akús̄ a gbána dí lagoro.

8 Isarailanɔ a gɛe kɛ gɔɔ baraakuri Mɔabunɔ búsú sɛnte, akú a gɛkena kù ɔɔɔo làka.

9 ɔndɔ pápa Nuni né Yɔsuaa kù Musa ɔ nàa yá. Isarailanɔ a yá mà, ò kɛ lákú Dikiri dà Musanɛ nà.

10 Annabi ke dí bo Isarailanɔ gūn lán Musa bà doro. Àdi yá ò kù Dikiri tɛtɛntɛ

11 akús̄ à sɛedanɔ kù daboyá kù Dikiri à zɩnɔ kɛ Misila, Firi'auna kù a ibanɔ kù a gbɛnɔ arɛ n̄ pínki.

12 Gbɛke dí yá naasi zɔkɔ ke kù iko gbánao lán Musa bà Isarailanɔ wé siale doro.

YOSUA

Zìblena Kanaanɔ̀ b̀susu 1:1-11:23

Yosua l̀ezamma k̀a a ganaao 23:1-24:33

Dikiri yaditena Yosua

- ¹ Dikiri z̀bleri Musa ga gbera Dikiri yà ò Musa kpàasi Yosua, Nuni néne à pì:
- ² Ma z̀bleri Musa gà. Ì fute ò bikù Yodaa la sà, mòkòn k̀u Isarailanò ò pínki, à gè b̀susu k̀u ma kpàáwan.
- ³ Gu k̀u á gbá p̀eten pínki, ma kpàáwa l̀ákù ma ò Musane nà.
- ⁴ Sena zaa gbàrannan ari gena Lebana b̀sun, sena zaa swa z̀kò k̀u òdi pi Yuflatì ari gena ísira k̀u à k̀u ifálete kpa, Itinò b̀susu pi ni g̀s á b̀susu ù pínki.
- ⁵ Ari ò gé gao gbèke ni le à n g̀a firo. L̀ákù má k̀u k̀u Musao nà, len manig̀s k̀u k̀unwo le. Mani n tónlo, mani pà kpányì zikiro.
- ⁶ Ì ze gbàna òg̀s wòròg̀o v̀í, zaakù mòkòn mé Ìni b̀susu k̀u ma a la dà á dizi k̀áakunòne ma pì mani kpámma sí ò kpá gbè dínà.
- ⁷ Ì ze gbàna òg̀s wòròg̀o v̀í dé! Ì laakari d̀o doka k̀u ma z̀bleri Musa dànnèa òg̀s k̀una pínki. Ìsun k̀èa ò na òplai ke òzeiro, n tá ni ke nna.
- ⁸ Ì tó Musa doka takada pì yà g̀s da n lèn, òg̀s laasun léa f̀anantè k̀u gwáanio. Ì laakari d̀o yà k̀u à k̀u a g̀nnnò pínki ò z̀í k̀èa, n tá òg̀s nna n yà ni bo mana.
- ⁹ Makù mé ma yà ditenneroo? Ì ze gbàna òg̀s wòròg̀o v̀í. Ìsun tó v̀ina n k̀uro, òsun bídi kero, zaakù makù Dikiri n Luda, manig̀s k̀u k̀unwo gu k̀u nten g̀en pínki.
- ¹⁰ Akù Yosua pì Isaraila don'arèdenòne:
- ¹¹ À g̀ete b̀uran à ò gbènnòne ò zàna soru ke, zaakù g̀òrò aak̀s gbera oni bikù Yodaa la, oni gé b̀susu k̀u Dikiri ò Luda kpámma òg̀s v̀í sí.
- ¹² Yosua pì Rubeninòne k̀u Gadano k̀u Manasenò kpadoo:
- ¹³ À d̀o yà k̀u Dikiri z̀bleri Musa d̀iteàre dín, à pì Dikiri á Luda ni tó à k̀ammaboki le à b̀susu d̀íkina kpàáwa.
- ¹⁴ Abire yáí á nògbèno k̀u á né fitino k̀u á p̀ókàdenò g̀s b̀susu k̀u Musa kpàáwan Yoda bara la, á z̀ìkarino d̀o ò gbènnòne are ò bikù ò pínki, òg̀s ò g̀s k̀ebòno k̀una ò kpányì
- ¹⁵ ari Dikiri g̀s tó á gbèno k̀ammaboki le l̀ákù à k̀èare nà, mòkòn s̀s onig̀s b̀susu k̀u Dikiri á Luda ten kpámma v̀í. Abire gbera áni su b̀susu k̀u à g̀s á p̀s ù d̀íkina g̀un, áni vute b̀susu k̀u Dikiri z̀bleri Musa kpàáwa Yoda bara la ifaboki kpa pìn.
- ¹⁶ Akù ò wèa ò pì: Yà k̀u n d̀itewere pínki òni ke. Gu k̀u n ó z̀in pínki òni gé.
- ¹⁷ L̀ákù ò z̀í k̀è Musa yà nà pínki, len òni z̀í ke n yàa le se. Dikiri n Luda g̀s k̀u k̀unwo, l̀ákù à k̀u k̀u Musao nà.
- ¹⁸ Gbè k̀u à bò n yà kpe à g̀i yà k̀u n d̀itene kei, ade gàme. Ì ze gbàna òg̀s wòròg̀o v̀í dé!

2

Gu'asirigwarino zina Yeriko

- ¹ Zaa Sitimu Nuni né Yosua gu'asirigwarino z̀ì gbènon pla asiri g̀un à pì: À gé à wé kpáte b̀susu pii, atensa Yeriko. Akù ò gèe gwe, ò gèe ò k̀ipa karua k̀u òdi pine Rahabu ben.
- ² Akù ò pì Yeriko k̀inane: Isaraila kenò gè la òkòsiala de ò ó b̀susu asiri gwa.
- ³ Akù k̀ina pi gbèno z̀ì Rahabu ò pì: Ì bo k̀u g̀s gbè k̀u ò s̀u n k̀inaano, zaakù ó b̀susu pínki asiri gwana yáin ò s̀u.
- ⁴ Àkù s̀s nògbè pì g̀inake à gbènon pla pìnò ùte k̀ò, akù à pì: Gbè pìnò s̀u ma k̀inaa la yàpurame. Má d̀s gu k̀u ò b̀onlo.
- ⁵ K̀u gu si b̀inizatagòrò, ò b̀òte. Má d̀s tó gu k̀u ò t̀anlo. À ò gbese likalika, áni ò le.
- ⁶ Àkù s̀s à g̀inake à ò sé à gèe k̀unwo kpé musu à ò úte bàwisi lí k̀u à katena gwen k̀ò.
- ⁷ Z̀irinò pèteñyì zèn ari Yoda bikùkia, akù ò b̀inize tàta ò kpe g̀òno.
- ⁸ Ari gu'asirigwarinò pìnò g̀s wúte, Rahabu didi ò k̀inaa kpé musu
- ⁹ à p̀irine: Má d̀s k̀u Dikiri b̀susu d̀íkina kpàáwa. Á v̀ina ó k̀u, akù b̀susu dí denò kà g̀a ò pínki á yáí.
- ¹⁰ O mà l̀ákù Dikiri Isira Tèra z̀kòrèare nà g̀òrò k̀u a b̀òte Misila k̀u yà k̀u a k̀è Sís k̀u Oguone, a Amòrinò k̀ina gbènon pla pìnò k̀è d̀ugudugu Yoda bara dire.
- ¹¹ K̀u ò mà, swèe k̀èògu, ò nini kòkò á yáí, zaakù Dikiri á Ludame musu k̀u z̀iteo Luda ù.

¹² Zaakū ma gbēke kɛ̀áre, ákɔ̀nɔ̀ s̄ à la damene sà kú Dikiri t̄o kú áni gbēke ke ma de bedenɔ̀ne. À s̄eda kemene de màḡɔ̀ d̄s̄ s̄ans̄an

¹³ Kú áni ma de kú ma dao kú ma v̄inino kú ma dakunano kú ó gb̄enɔ̀ mì sí n̄ pínki à ó bo ga léi.

¹⁴ Akū ḡɔ̀gb̄e p̄ino w̄eà ò p̄i: Mòk̄ɔ̀mm̄e ó w̄endi ũ, ók̄ɔ̀nɔ̀me n̄ w̄endi ũ se. Tó ndi ó yá o gbēke màro, tó Dikiri b̄usu dik̄ina kp̄aw̄a, óni gbēke kenne ȳapura.

¹⁵ Akū à n̄ b̄ote wondoo ḡun à n̄ k̄ipa b̄ini kpe kú b̄aao, zaakū a be kú à kun kú w̄ete b̄ini musume.

¹⁶ À p̄inne: À mì pé kp̄ino de á gb̄eserinɔ̀ s̄un dakare k̄ááoro ȳai. Àḡɔ̀ utena gwe ḡoro aak̄s̄ ari á gb̄eserinɔ̀ su, gbasa à da z̄én.

¹⁷⁻¹⁸ Akū ḡɔ̀gb̄e p̄ino p̄ine: Tó o era o ḡe á b̄usun, n̄ w̄onɔ̀ t̄era dik̄ina d̄o wondo kú n̄teni ó boten dia, n̄ n de kú n dao kú n v̄inino kú n dakunano kú n de bedenɔ̀ kakaranyi n̄ pínki n kp̄e dik̄inan. Tó ndi ke lero, ó bàka niḡs̄ kú ladana kú n tò o la d̄annen doro.

¹⁹ Tó n̄ gbēke b̄o n kp̄én à ḡe ḡanulea, à a z̄ida d̄en gwe, ó ȳan doro. Tó n̄ gbēke kú k̄unwo kp̄én, akū ò a d̄e, ók̄ɔ̀nɔ̀ a gana ȳa ní wí ó musu.

²⁰ Tó n̄ ó k̄oro m̄oto k̄e gb̄enɔ̀ne s̄s̄, ó bàka niḡs̄ kú ladana kú n tò o la d̄anne p̄in doro.

²¹ Akū Rahabu p̄i: Àḡɔ̀ de lákū a ò n̄a. Akū à n̄ gb̄are ò tà. Akū à w̄onɔ̀ t̄era p̄i d̄s̄ a wondooa.

²² Kú ò k̄ipa b̄inia le, ò m̄i p̄e kp̄ino, akū ò i gwe ḡoro aak̄s̄ ari n̄ gb̄eserinɔ̀ ḡe s̄uo. N̄ gb̄eserii p̄ino n̄ w̄ete z̄e sare p̄inki odi n̄ lero.

²³ Akū gb̄enɔ̀n pla p̄ino dà z̄én ò k̄ipa k̄pi p̄ino ò bikū swaa. Kú ò k̄a Nuni né Yosua k̄inaa, ò ȳa kú à n̄ lé gb̄àne p̄inki

²⁴ ò p̄i: Dikiri b̄usu p̄i n̄awere ó ɔ̄i p̄inki. B̄usupidenɔ̀ k̄a ḡa n̄ pínki ó ȳai.

3

Isarailano bikuna Yodaa

¹ Yosua f̄ute k̄onk̄onk̄o kú Isarailano n̄ pínki. Bona Sitimu ò ḡe Yodai, akū ò b̄uraa k̄ate gwe ari òḡɔ̀ gé bikū.

² Ḡoro aak̄s̄ ḡbera Isaraila gb̄e z̄ɔ̀k̄ɔ̀n̄ kur̄ekure b̄uraai

³ ò ȳa dite gb̄enɔ̀ne ò p̄i: Tó a è Levi buri sa'orino Dikiri á Luda bàka konna k̄uoo àkpati sena, à da z̄én àḡɔ̀ té n̄ kpe,

⁴ de à le à d̄s̄ z̄é kú áni sé, zaakū ádi z̄é p̄i sé zikiro. Àḡɔ̀ té z̄áz̄á lán kiloo do taka bà ȳoo! Àsun na àkpatii p̄iiro.

⁵ Akū Yosua p̄i gb̄enɔ̀ne: À gb̄a bo á z̄idane, zaakū Dikiri ni ȳabonsare ke á té zia.

⁶ Akū à era à p̄i sa'orinone: À Dikiri bàka konna k̄uoo àkpati sé à do gb̄enɔ̀ne are à bikūo. Akū ò àkpatii p̄i s̄e ò d̄oo gb̄enɔ̀ne are.

⁷ Dikiri p̄i Yosua: Mani na n̄ sena leia Isarailanone gb̄ara, oniḡs̄ d̄s̄ kú má kú k̄unwo lákú má kú kú Musao n̄a.

⁸ N̄ o sa'ori kú ò ma bàka konna k̄ááo àkpati senanone, tó ò k̄a Yodai, ò ḡe ò ze a ín.

⁹ Akū Yosua p̄i Isarailanone: À m̄o la à Dikiri á Luda ȳa ma.

¹⁰ Akū à era à p̄i: Len àniḡs̄ d̄s̄ kú Luda W̄endide kú k̄ááo le, akūs̄ ani péare Kanaanɔ̀ kú Itino kú Ivinɔ̀ kú Perizino kú Gigasino kú Am̄orino kú Yebusinoo.

¹¹ À gwa! Andunia s̄inda p̄inki Dikiri bàka konna k̄uoo àkpati ni doare are ari Yoda ín.

¹² À gb̄enɔ̀n kuri aw̄eeplanɔ̀ sé á té, buri kú burio gb̄e m̄en dodo.

¹³ Tó sa'ori kú ò andunia s̄inda p̄inki Dikiri àkpati senano gb̄a p̄ete Yoda ín, í p̄i ni z̄ɔ̀k̄ore, í kú àten bo swa musu ni ke b̄ini ũ à ḡs̄ zena a gb̄en.

¹⁴ Kú gb̄enɔ̀ b̄ura f̄ute ò dà z̄én, òten gé bikū Yodaa, sa'ori kú ò Dikiri bàka konna k̄unwo àkpati senano té n̄ are le.

¹⁵ Burap̄ono kekeḡoro s̄inda p̄inki swa p̄i di pa ari à dà s̄s̄ila, ama ḡoro kú àkpatiserii p̄ino k̄a swa p̄iii, kú ò gb̄a p̄ete ín,

¹⁶ akū í kú àten bo swa p̄i musu z̄ɔ̀k̄ore à b̄ini k̄e à ḡs̄ zena a gb̄en zaa z̄áz̄á w̄ete kú òdi p̄i Adamu sare Zaretá b̄usun. Í kú àten ta s̄ebe wisiden z̄ɔ̀k̄ore m̄im̄im̄o, akū gb̄enɔ̀ bikū ared̄ok̄ana kú Yerikoo.

¹⁷ Sa'ori kú ò Dikiri bàka konna k̄unwo àkpati senano ḡs̄ zena Yoda w̄en z̄ite koria ḡingin, akū Isaraila buri s̄inda p̄inki té gukori p̄in ari ò ḡe ò bikū n̄ pínki ò làka.

4

Gb̄e m̄en kuri aw̄eeplanɔ̀ didik̄ana s̄èeda ũ

¹ Kú Isaraila buri s̄inda p̄inki bikū Yodaa ò làka, akū Dikiri p̄i Yosua:

- ² Á buri mèn kuri awɛɛplanɔ té à gbɛ̀nɔ sɛn dodo
- ³ ñ oñne ò gbè sɛte swawɛɛn mèn kuri awɛɛpla gu kù sa'orinɔn zen sùsu, ò bikùo ò kàte gu kù áni in gwáaniala.
- ⁴ Akù Yosua gbɛ̀nɔn kuri awɛɛplanɔ dìte Isaraila burinɔ té dodo, akù à ñ sísi
- ⁵ à piñne: À gé Yoda wɛ̀en Dikiri á Luda àkpati are, á baadi gbè sé à di a gàn á Isaraila burinɔ dasi lén.
- ⁶ Gbè díno ni gɔ́are sèeda ũ. Tó á néno á lá zia, bóñ gbè díno deáre a ũu,
- ⁷ à piñne, kù ò ye ò bikù kù Dikiri bàka kunna kùoo àkpatiio, akù a í zòkɔre, akù gbèe pìno gɔ́ Isarailanɔne a dɔngu pɔ ũ ari gɔro sɛnda pínki.
- ⁸ Len Isarailanɔ kè le lákù Yosua òñne nà. Ò gbèe sète Yoda wɛ̀en mèn kuri awɛɛpla Isaraila burinɔ dasi lén lákù Dikiri ò Yosuanɛ nà. Ò bikùo ò kàte gu kù ò in.
- ⁹ Gbè mèn kuri awɛɛpla kù ò sète swawɛɛn sa'ori kù ò àkpati senaa pìno zekian Yosua didikɔa, ò kù gwe ari kù a gbàrao.
- ¹⁰ Sa'ori kù ò àkpati pì senanɔ gɔ́ zena swawɛɛn ari yá kù Dikiri dìte Yosuanɛ à ò gbɛ̀nɔne gèe à làkao pínki lákù Musa dìtene nà. Gbɛ̀nɔ kè likalika ò bikù.
- ¹¹ Kù ò bikù ñ pínki ò làka, gbasaa sa'orinɔ bikù kù Dikiri àkpatiio gbɛ̀nɔ wára.
- ¹² Rubeni buri gɔ́gbɛ̀nɔ kù Gada buri gɔ́gbɛ̀nɔ kù Manasenɔ kpado gɔ́gbɛ̀nɔ mé ò dò Isaraila buri kparanɔne are ò bikù lákù Musa òñne yá nà. Ò ñ zikabɔnɔ kùna.
- ¹³ Ñ zikarinɔ kà gbɛ̀nɔn dúbu bupla taka. Ò bikù Dikiri are ò gèe Yeriko gbàrannan kù zì soruo.
- ¹⁴ Zì birean Dikiri Yosua sè lei Isarailanɔne ñ pínki, akù ò a yá mà ari à gèe à gào lákù ò Musa yá mà nà.
- ¹⁵ Akù Dikiri pì Yosuanɛ:
- ¹⁶ Ñ o sa'ori kù ò doka àkpati senanɔne ò bo swawɛɛn.
- ¹⁷ Akù Yosua òñne ò bo swawɛɛn,
- ¹⁸ akù ò bòn. Kù ò gbá pète sɛ̀sɛ̀ia, akù swa'i èra à sù a gbèn gòno. À pà à dàgula ari à dà sɛ̀sɛ̀ia lán káakupɔ bà.
- ¹⁹ Mɔ káaku gɔro kuride zín Isarailanɔ bò Yoda swawɛɛn ò gèe ò bùraa kàte Giligala, Yeriko ifáboki kpa.
- ²⁰ Yosua gbè mèn kuri awɛɛpla kù ò sète Yoda wɛ̀en pìno didikɔa Giligala gwe.
- ²¹ À pì gbɛ̀nɔne: Tó á néno sù ò ñ denɔ là zia ò pì, gbè díno yáasi de ramɛe?
- ²² À piñne, á bikùna Yodaa gukoría sèedaame,
- ²³ zaakù Dikiri á Luda a í bàbaáre á zén, akù a bikù lákù a bikù Isira Tɛ̀ra kù à a í bàbaárea nà.
- ²⁴ Dikiri kè le, de andunia buri sɛnda pínki gɔ́ dɔ kù à gbàna vī, ákɔnɔ sɔ́ àgɔ́ Dikiri á Luda vīna vī gɔro sɛnda pínki.

5

¹ Kù Amɔrinɔ kína kù ò kù Yoda ifálete kpanɔ kù Kanaanɔ kína kù ò kù ísira sareno mà lákù Dikiri Yoda í zòkɔre Isarailanɔne ò bikù nà, akù swèe kèngu ñ ká gè ñ pínki Isarailanɔ yai.

Tɔ̀zɔna Isarailanɔne Giligala

- ² Gɔro birea Dikiri pì Yosuanɛ: Ñ gbè fɛ̀nenɔ ke ñ era ñ tɔ́ zɔ́ Isarailanɔne.
- ³ Akù Yosua pì ò gbè fɛ̀nenɔ ke, akù ò tɔ́ zɔ́ Isarailanɔne gu kù òdi pì tera gyɔ́fɔro sɛ̀sɛ̀i.
- ⁴ Yá kù à tò à tɔ́ zɔ́nen dí. Isarailanɔ bɔtena Misila gbera, ñ tá gùn, gɔ́ gbàna kù ò tɔ́ zɔ́no gága gbàrannan ñ pínki.
- ⁵ Gbè kù ò bɔ̀te Misilanɔ tɔ́zɔna ñ pínki. Gbè kù ò ñ í gbàrannan zé gùn bona Misila gberanɔ, mɔ́kɔnɔ mé òdi tɔ́ zɔ́ro.
- ⁶ Isarailanɔ té gbàrannan wèe bupla ari gbè kù ò de gɔ́ gbànanɔ ũ gɔro kù ò bɔ̀te Misilanɔ gèe ò gágo ñ pínki, zaakù òdi Dikiri yá maro. Dikiri piñne oni wé si bùsu kù a le sè ñ dizinɔne à pì áni kpámmalero, bùsu kù vī kù zó'io din pìi.
- ⁷ Ñ né kù Dikiri tò ò fùte ñ gberanɔn Yosua tɔ́ zɔ́ñne, zaakù gyɔ́fɔrodenɔme, òdi tɔ́ zɔ́ñne zénlo.
- ⁸ Kù Isarailanɔ tɔ́ zɔ́ ñ pínki ò làka, ò gɔ́ gu kù ò bùraa kàten gwe ari ñ bɔ̀o gèe à làkao.
- ⁹ Akù Dikiri pì Yosuanɛ: Ma wé'i kù Misilanɔ daáwa bɔ̀are gbàran gwe. Akù ò tɔ́ kpà gu piine Giligala ari kù a gbàrao.
- ¹⁰ Isarailanɔ bùra katena Giligala akù ò Vīnla dikpe kè Yeriko gbàrannan gwe mɔ́ pì gɔro gèro donsaride zì ɔ́kɔsi.
- ¹¹ Kù ò dikpe pìi kè gu dɔ́ ò bùsuu pì burapɔnɔ blè, burodi futenasari kù pòblewe kpatanaao.

¹² N̄ b̄usuu p̄i burap̄on̄o blenaa gb̄era, k̄u gu d̄ò, manak̄ot̄enaa z̄è, adi k̄ót̄eñe dorò, ak̄u ò Kanaan̄o b̄usu p̄ò bl̄è w̄è b̄irea s̄à.

Dikiri z̄ikarin̄o don'arede

¹³ K̄u Yosua k̄à k̄ani k̄u Yerikoo, à w̄é s̄è à gu gw̄à, ak̄u à ḡogb̄è ke è zena a are k̄u f̄enedao na a s̄i. Ak̄u Yosua n̄ai à a là à pi: N̄ k̄u ó kpen yá, ke ó iberen̄o kpe?

¹⁴ À w̄èa à pi: Lenlo. Dikiri z̄ikarin̄o don'areden ma ù, ma kanaan dí. Ak̄u Yosua k̄utene à m̄ii p̄ète, ak̄u à a là à pi: Yá kpaten ma Dikiri ni o mak̄u a z̄òbleriine?

¹⁵ Dikiri z̄ikarin̄o don'arede p̄ii w̄èa à pi: N̄ n kyate bobo, zaak̄u gu k̄u n̄ z̄én k̄u adona. Ak̄u Yosua k̄è le.

6

Yeriko b̄ini letsnaa

¹ Ò Yeriko b̄inize gb̄an̄o tàta ḡinḡin Isarailan̄o yá. Gb̄èke dí borò, gb̄èke dí ḡèro.

² Ak̄u Dikiri p̄i Yosua: N̄ gwa, ma Yeriko n̄anne n̄ ò k̄u a k̄inao k̄u a z̄ikarin̄o.

³ M̄ok̄n̄ k̄u n̄ z̄ikarin̄o à gé à lika w̄ète p̄iii ḡèn do á p̄ínki à su. Àḡò likai ḡèn dodo le ari ḡor̄o suddo.

⁴ Sa'ori gb̄ènon̄o supplan̄o do àkpatiine are òḡò kuru k̄una. A ḡor̄o supplade z̄i à lika w̄ète p̄iii ḡèn suppla ḡor̄o k̄u sa'orii p̄in̄o teni n̄ kuru pé.

⁵ Tó ò kuru p̄è òteni a ȳisám pá, ak̄u a a ù mà, gb̄è s̄inda p̄ínki wiki lé gb̄anagb̄ana, w̄ète b̄ini ni sik̄un̄, á baadi ni sin.

⁶ Ak̄u Nuni né Yosua sa'orin̄o sisi à p̄ir̄ne: À Dikiri bàka kunna k̄uoo àkpati sé, a gb̄ènon̄o supplan̄o ni done are, á baadi niḡò kuru k̄una.

⁷ Ak̄u à p̄i gb̄ènon̄e: À fute à gé à lika w̄ètei ḡèn do. Z̄ikarin̄o mé ò do Dikiri àkpatiine are.

⁸ K̄u Yosua yá ò gb̄ènon̄e, ak̄u sa'ori gb̄ènon̄o suppla k̄u ò kuru k̄unaa p̄in̄o f̄ute ò do Dikiri bàka kunna k̄uñwo àkpatiine are, òteni n̄ kuru pé.

⁹ Z̄ikarin̄o té sa'orii p̄in̄o are, pari té àkpati kpe, ak̄us̄ò kurun̄o ù do.

¹⁰ À s̄u à l̄è Yosua ò gb̄ènon̄e à pi: Àsun wiki léro. Àsun tó ò á k̄ini marò. Àsun tó yake bo á l̄enlo ari ḡor̄o k̄u mani oáre à wiki lé, gbasà à lé.

¹¹ Ò ḡèè ò lika w̄ète p̄iii k̄u àkpatiio ḡèn do le, ak̄u ò èra ò tà n̄ b̄uran ò ì gwe.

¹² Yosua f̄ute k̄onk̄ok̄onk̄o, ak̄u sa'orin̄o Dikiri àkpati s̄è.

¹³ Sa'ori gb̄ènon̄o suppla k̄u ò kuru k̄unaa p̄in̄o do Dikiri àkpatiine are, òten pé. Z̄ikarin̄o d̄òr̄ne are, pari té àkpati p̄i kpe, ak̄us̄ò kurun̄o ù do.

¹⁴ Ò lika w̄ète p̄iii ḡèn do a ḡor̄o plade z̄i, ak̄u ò èra ò tà n̄ b̄uran. Ò k̄è le ari ḡor̄o suddo.

¹⁵ A ḡor̄o supplade z̄i ò f̄ute k̄onk̄o gud̄onaa, ak̄u ò èra ò ḡèè ò lika w̄ète p̄iii l̄ák̄u òdi ke nà. Ama z̄i b̄irea ò likai ḡèn supplame.

¹⁶ A ḡèn supplade p̄iia ḡor̄o k̄u sa'orin̄o ten gé n̄ kuru ȳisám pá, ak̄u Yosua p̄i gb̄ènon̄e: À wiki lé, zaak̄u Dikiri w̄ète p̄ii kp̄áawame.

¹⁷ Dikiri w̄ète p̄i k̄u p̄ò k̄u ò kunno dìte a p̄ò ùm̄e. Ò n̄ kakate n̄ p̄ínki. Karua Rahabu k̄u gb̄è k̄u ò k̄u k̄aao a beano mé oni bo ñt̄ene, zaak̄u àk̄u mé à gu'asirigwari k̄u ò n̄ z̄in̄o ùte.

¹⁸ À laakari ke! Àsun p̄ò k̄u Dikiri dìte a p̄ò ù ke séro, de àsun kakatero yá. Tó a s̄è, áni yá ḡáte á b̄uraane à ḡò kakatena p̄ò ù.

¹⁹ Andurufu k̄u wuraaò k̄u m̄ògot̄e p̄on̄o k̄u m̄òsi p̄on̄o p̄ínki bi Dikiri p̄óm̄e. Séde ò ká Dikiri aruzeke utekin.

²⁰ K̄u ò kuru p̄è, ak̄us̄ò Isarailan̄o wiki l̄è gb̄anagb̄ana le, w̄ète b̄inin̄o sik̄un̄. Ak̄u n̄ baadi sin s̄usu, ak̄u ò w̄ète p̄ii s̄i.

²¹ Ò p̄ò k̄u ò kunno dìte Dikiri p̄ò ù, ak̄u ò gb̄èno k̄akate n̄ p̄ínki k̄u f̄enedao, ḡogb̄èno k̄u n̄ogb̄èno, né f̄it̄ino gb̄è z̄òk̄on̄o k̄u z̄un̄o k̄u s̄an̄o k̄u zaakin̄o.

²² Yosua p̄i gb̄ènon̄o pla k̄u ò ḡèè ò b̄usuu p̄ii asiri gw̄an̄one: À ḡè karuaa p̄i kp̄én à bo k̄aao k̄u a gb̄èno, l̄ák̄u a a là d̄ane nà.

²³ Ak̄u kefenna p̄in̄o ḡèè ò b̄ò k̄u Rahabuo k̄u a deo k̄u a dao k̄u a v̄inin̄o k̄u a dak̄unan̄o k̄u a gb̄èno n̄ p̄ínki. Ò s̄u k̄aao k̄u a danen̄o n̄ p̄ínki, ak̄u ò n̄ k̄ate Isarailan̄o b̄uraa sare.

²⁴ Ak̄u ò té s̄ò w̄ète p̄iia k̄u p̄ò k̄u ò kunno p̄ínki, tó adi ke andurufu k̄u wuraaò k̄u m̄ògot̄e p̄on̄o k̄u m̄òsi p̄ò k̄u ò s̄ète ò k̄ate Dikiri bizakuta aruzeke utekin baasiro.

²⁵ Yosua tó karua Rahabu b̄ò aafia k̄u a de bedeno k̄u a gb̄èno n̄ p̄ínki, k̄u à gu'asirigwari k̄u Yosua n̄ z̄i Yeriko asiri gw̄ano ùte yá, ak̄u ò ḡò Isarailan̄o té ari k̄u a gb̄araò.

²⁶ Ḡor̄o b̄irea Yosua lé k̄è à pi: Dikiri l̄ári bo gb̄è k̄u ani fute à Yeriko w̄ète dí keke à k̄ate. Tó à a b̄ini è p̄ète, a daudu ni ga.

Tó à a gb̄an̄o p̄ète s̄s, a né kp̄ede ni ga.

27 Dikiri kú kú Yosua, akú a tó dà bùsuu pila pínki.

7

Aká durunna yá

1 Isarailanò tẹ̀ pọ́ kẹ̀. Kaami né Aká, Zimiri daikore, Zera sákpe, Yuda buri mé à tẹ̀ pọ́ kenò sẹ̀, akú Dikiri pọ́ fẹ́ Isarailanò.

2 Yosua gbẹ̀nò zì à pì, ò bo Yeriko ò gé Ai kú à kú Betavē saré Beteli ifāboki kpa de ò bùsuu pì asiri gwa. Akú ò gèè ò Ai asiri gwà.

3 Kú ò sù Yosua kīnaa, ò pīnè: Aidenon dasiro, adi ká ò gé gwe ó pínkiro. Tó gbẹ̀nò wàa kuri ke gèro gèè, oni wẹ̀tẹ̀ pì sí. Ñsun wari dọ̀ gbẹ̀nò a nínkiro.

4 Kú gbẹ̀nò wàa gèronò gèè gwe, akú Aidenò n fú

5 ò pèfíma bona zaa n wẹ̀tẹ̀ bīnīlea ari gbèwikia, ò n dèdè sī̀sīgerèi gbẹ̀nò baraakuri aweesuddo. Akú swèè kẹ̀ Isarailanògu n nini kòko.

6 Yosua a uta gá à kẹ̀ à wùtẹ̀ a nẹ̀sẹ̀ kutena Dikiri àkpati aré ari okosi. Àpi kú Isaraila gbè zókònò bùsuu kùku n mīa.

7 Akú Yosua pì: É'e! Dikiri Luda! À kẹ̀ dera n ó bikú Yodaa n ó ná Amòrinonè n ọ́ ò ó kakatèè? Tó ó vutena Yoda bara dire yá dé!

8 N yá nna Dikiri! Zaakú Isarailanò bòru kpe n iberenonè, mani pi dera sàa?

9 Kanaano kú bùsuu di denò ni yá pi ma n pínki, ò likawái ò ó kakatè andunian. N tó zókòkè s5 bi? Íni kèo derameè?

10 Akú Dikiri pì Yosua: Ñ fute n ze! À kẹ̀ dera n wute n nẹ̀sẹ̀ kutenaa?

11 Isarailanò durunna kẹ̀, ò ma bàka kunna kúnwo yá gbòro. Ò tẹ̀ pọ́ kenò sẹ̀, ò kpáni ò, ò manafiki kẹ̀, ò pọ́ pii dà n pónò gūn.

12 Abire yáì odi f5 ò n iberenò gá fíro. Ò bòru kpefíne, kú ò g5 kakatena pọ́ u yáì. Manig5 kú kááo doro, séto a tẹ̀ pọ́ kú à kú á ténò kàkate.

13 Ñ fute n gé gbà bo n gbẹ̀nò. Ñ piñne ò gbà bo n zīdane ari gu g5 dọ̀, zaakú makú Dikiri Isarailanò Luda ma pì, tẹ̀ pọ́ kú á tème. Áni f5 à ze á iberenò arero séto à pọ́ pi bọ́ á té.

14 Tó gu dò, à namai buri kú burio. Buri kú ma sè ni namai danedane, dane kú ma sèno ni namai on kú onnwo, on kú ma sè s5, a g5gbènò ni namai dodo.

15 Gbè kú ò sù ò tẹ̀ pọ́ pii lèa, oni ade kpata kú pọ́ kú à vīnò pínki, zaakú à ma bàka kunna kááo yá gbòro, à wé'í dà Isarailanò.

16 Yosua fúte konkò káakukaaku, à tò Isarailanò nà Dikiri buri kú burio, akú gbè Yuda buri sè.

17 Akú à tò Yudanò nàì danedane, akú gbè Zera danenò sè. À tò Zera danenò nàì on kú onnwo, akú gbè Zimiri onn sè.

18 Akú à tò a on g5gbènò nàì dodo, akú gbè Kaami né Aká, Zimiri daikore, Zera sákpe, Yuda buri sè.

19 Akú Yosua pì Akáne: Né, n yápura o n bèere lí Dikiri Isarailanò Ludane. Ñ yá kú n kè omene. Ñsun a ke utemenero.

20 Akú à wèa à pì: Yápurame, ma durunna kẹ̀ Dikiri Isarailanò Ludane. Yá kú ma kèn dí.

21 Ma Babilonia arukimba mana è n pónò té kú andurufuuo kiloo pla kú wura kiloo kusuo, akú ma a ni dè ma sè. À utena wèen ma kpén, andurufu kú zīte.

22 Akú Yosua gbẹ̀nò zì gwe. Ò kẹ̀ likalika ò gèè ò gè a kpén, akú ò è utena gwe, andurufu kú zīte.

23 Akú ò sètè ò sùo Yosua kú Isarailanò n pínki, ò kàtè Dikiri aré.

24 Akú Yosua kú Isarailanò Zera sákpe Aká sè kú andurufuuo kú arukimbao kú wuraa piio kú a nóg5gbènò kú a nénogbènò kú a zùnò kú a zaakinò kú a sánò kú a bizakutao kú a pónò pínki, ò gèè kúnwo Ako guvuten.

25 Akú Yosua pì: N yá gátewere fá! Dikiri ni yá monne gbàra s5. Akú Isarailanò a pápa kú gbèèo n pínki, ò a dè kú a gbènò n pínki, akú ò n kpáta.

26 Ò gbè kàkara a musu, gbèdidikàna zókò pì kú gwe ari kú a gbàrao. Akú Dikiri pọ́fè kpàtè. Abire yáìni òdi pi gu piine Akoo guvute.

8

Ai kakatena

1 Dikiri pì Yosua: Ñsun tó vīna n kuro, ñsun bídi kero. Ñ zīkarinò sètè n gé kúnwo n pínki à lète Aia, zaakú ma Ai kīna nānne n ọ́ kú a gbènò kú a wèteo kú a bùsuuo.

² Ñ ke Aine kú a kínao lákú n kè Yerikone nà kú a kínao. Áni f5 à ñ póno kú ñ pókádeno sète á p3 ũ sà. Ñ nateúne ñ wēte kpe.

³ Akú Yosua kú a zikarino gēe ò léte Aia ñ pínki. À gōsa gbānāno sè gbēnōn dúbu baraakuri, akú à ñ gbáre gwāani

⁴ à piñne: À sã kpá! À nateúne ñ wēte kpe. Àsun ke zà kú wēte piioro. Àg5 kú soru gūn á pínki.

⁵ Makú kú gbē kú ò kú kúmaono òni na wēte pii. Tó ò bō daóle, ónig5 bàa léfne lán káaku bà.

⁶ Oni péwá ari oni kē ñ wētea zà, zaakú onig5 da óten bàa léfne lán káaku bàme. Tó óten bàa léfne le,

⁷ à fute á utekia à wēte pì sí. Dikiri á Luda nàáre á òime.

⁸ Tó a wēte pì sí, à té s5a lákú Dikiri ò nà. À laakari ke, à ke lákú ma díteáre nà.

⁹ Akú Yosua ñ gbáre, ò gēe gu kú oni le ò ñ zamba ken. Ò nàte Beteli kú Aio dagura Ai ifálete kpa. Gwāani birea Yosua ñ búran gwe kú a gbēno.

¹⁰ À fute konkōnkō ò gbēno kākara, akú àpii kú Isaraila gbē z3kōno dōñne are ari ò gēe ò kào Ai.

¹¹ Zikari kú ò kú káano ñ wēte pii ñ pínki. Kú ò kào káni, ò búraa kàte a are gugbānduru kpa. Guvute kú ñ dagura kú Aio.

¹² Yosua gbēno sè dúbu sōoro. À gīnake à ñ úte Beteli kú Aio dagura kò Ai ifálete kpa.

¹³ Isarailano búraa kàte wēte gugbānduru kpa, akús5 gbē kú ò natena pīno kú wēte ifálete kpa. Gwāani birea Yosua ñ guvutemme.

¹⁴ Kú Ai kína Isarailano è le, àkú kú a wētedeno fute ò kè likalika ò gēenyī kú zlio gu kú à are d5 Araba gbárannaa. À d5 kú gbēno natena a wēte kpero.

¹⁵ Yosua kú Isarailano ten ke lákú Aidenō teni ñ fu bà, óten bàa léfne ò mii pè gbárannaa.

¹⁶ Aidenō k5 sisi ñ pínki ò bote ò pé Yosuanō, akú ò pèfuma ari ò gēe ò kē ñ wētea zázā.

¹⁷ Gōgbē ke dí g5 wēte gūno, ò bōte ò pé Isarailano ñ pínki, akú ò ñ wēte bīnile tò wēna, óten pé Isarailano.

¹⁸ Dikiri pì Yosuanē: Ñ sári kú ñ kúna dō Aia, zaakú ma nānne n òime. Akú Yosua a sári pì ò Aia.

¹⁹ Kú à ò pōro le, akú gbē kú ò natenano fute ò sí wēten g5no ò sí, akú ò kè likalika ò té s5a.

²⁰ Kú Aidenō lite ò ñ kpe gwà, akú ò è túsukpe fute à dà ñ wētela, akú odi gēki le doro, zaakú Isaraila kú ò bàa lè ò mii pè gbárannano lite ò are d5 ñ pemmari pīno.

²¹ Kú Yosua kú Isarailano è ñ gbē kú ò natenano wēte sí akús5 ò è túsukpe fute à dà wētela, akú ò era ò léte Aide pīno.

²² Isaraila kparano bōte wēte pì ò gēe Aidenōi kú zlio, akú ò likaifyī. Ò lèterfuma, akú ñ gbēke dí le à boro, ñ gbēke dí le à bàa lero.

²³ Ama ò Ai kína kú bēne ò gēe káao Yosuanē.

²⁴ Isarailano Aidenō dēde míomio bura kú sēnteo gu kú ò ñ lén. Kú ò Aidenō dēde kú fēnedao le, akú ò era ò gēe wēte pìn, ò gbē kú ò g5 gwenō dēde dō.

²⁵ Gbē kú ò gāga zī piiano g5gbēno kú no gbēno ñ pínki gbēnōn dúbu kuri aweeplame. Aidenō lén gwe.

²⁶ Yosua ò kú à sári kúnao pìi kpé dōna ari ò gēe ò Aidenō dúgu z5o.

²⁷ Isarailano wēte pì pókádeno kú a póno nāk5a ò tào lákú Dikiri ò Yosuanē nà.

²⁸ Len Yosua té s5 Aia le, à tò à g5 bezi ũ, akú à g5 dana kori ari kú a gbáaro.

²⁹ Akú à Ai kína loko lía ari òkosi. Kú ifantē ten gē kpén, à pì ò a gē kipa lía ò zu wēte bīnile a gwe. Akú ò gbēe kākara dasidasi, gbēdidik5anaa pì kú gwe ari kú a gbáaro.

Dikiri bàka kunna kú Isarailano kēkena Ebalá kpi musu

³⁰ Yosua Dikiri Isarailano Luda gbagbaki bō Ebalá kpi musu

³¹ lákú Dikiri z3bleri Musa díte Isarailano nà. À bō lákú Musa kē a doka takada gūn nà, à pì ò bo kú gbē kú odi gā pétea ò àrono. Akú ò sa'opo kú òdi ká tén à té kú ò Dikiria gwe kú sáabukpana sa'opōno.

³² Akú Yosua dokayá kú Musa kēe pìi kē gbēe pīno gwe Isarailano wára.

³³ Isaraila sīnda pínki, bedeno kú bōasuno kú ñ gbē z3kōno kú ñ don'aredeno kú ñ yákpatekerinōn zena àkpatii sare oplai kú òzeo. Ñ are dōna Levi buri sa'ori kú òdig5 Dikiri bàka kunna kúfwo àkpati senano. Gbē kpadono are dōna Gerizimu kpia, gbē kpadono s5 Ebalá kpia, lákú Dikiri z3bleri Musa gīnake à díte nà ò sa mana ò Isarailano.

³⁴ Abire gbera Yosua dokayá pīno kyó kēfne pínki, arubarika kú Dikiri di daíguno kú láari kú àdi bōmmano lákú à kú Musa doka takada gūn nà.

³⁵ Yá kú Musa òtènɔ tɛ pínki, a ke dí g5 kú Yɔsua gi a kyó kei parinero. Bee nɔgbɛnɔ kú né fítinɔ kú bɔasu kú ò kú n̄ ténɔn kú gwe n̄ pínki.

9

Gibiɔdenɔ ɛndɔkena Isarailanɔne

¹ Buri kú ò kú Yoda ifálete kpanɔ, sɛsɛdenɔ kú gusaradenɔ kú isiraledenɔ ari à gɛɛ pé Lebana búsuua, Itinɔ kú Amɔrinɔ kú Kanaanɔ kú Perizinɔ kú Ivinɔ kú Yebusinɔ, kú n̄ kɛnanɔ Ai yá pii baaruu mà,

² akú ò k5 kákara n̄ pinki de ò gé ò zɛ ká kú Yɔsua kú a gbɛ Isarailanɔ.

³ Kú Gibiɔdenɔ yá kú Yɔsua kɛ Yerikone kú Aio baaruu mà,

⁴ ò ɛndɔ kpátɛnyí. Ò kusuna káka asasa zíkunanɔ gún ò didi zaakinɔne kú sèwɛ tùru zɛ parana nabinabinanɔ.

⁵ Ò kyate nambata nanananɔ kpákpana, ò uta kasanɔ dadana. N̄ burodi kusuna korikúna akú5 ò pukpana.

⁶ Ò fúte ò gɛɛ ò Yɔsua lè kú a gbɛnɔ Giligala bùran, akú ò pírinɛ: Bùsu kú o bon zà. Ó ye à lédokɔnɔ ke kúoo.

⁷ Akú Isarailanɔ pi Ivi pinɔne: Tó á be kú la kánime, óni lédokɔnɔ ke kááoro yoo!

⁸ Akú ò pi Yɔsuane: N zɔ̀blerinɔn ó ú. Akú Yɔsua n̄ lá à pi: Dínɔme á úu? A bo mámeɛ?

⁹ Ò wɛa ò pi: Ókɔnɔ n zɔ̀blerinɔ, o bo bùsu zázámme Dikiri n Luda tó kú à dàgula yá. O a baaruu mà kú yá kú à kɛ Mísilanɔ pínki

¹⁰ kú yá kú à kɛ Amɔrinɔ kína gbɛnɔn pla kú ò kú Yoda bara direnɔne, Esebɔ kína Siɔ kú Basá kína Ogu kú à kú Asataroo.

¹¹ Ó gbɛ zɔ̀kɔnɔ kú ò búsuɔdenɔ pi ò kusuna sé ò su ò á le, ò piáre á zɔ̀blerinɔme ó ú. Abire yá à lédokɔnɔ ke kúoo.

¹² Ó kusunan dí. O boo be burodi wána úme gɔɔ kú o da zén óten su á kínaa. À gwa deran à kori kú nà à pùu kpà.

¹³ Ó wɛ tùrunɔn dí. O wɛ kán tùru dufu úme. À gwa deran ò pàrapara nà. À ó utanɔ kú ó kyatenɔ gwa. Ò yàkayaka tá gbàna kú o ò yá.

¹⁴ Akú Isarailanɔ n̄ kusuna blè kúnwo Dikiri lé sari.

¹⁵ Yɔsua lédokɔnɔ kɛ kúnwo à pi áni n̄ dedero, akú Isaraila don'arɛdenɔ la dà a yá musu.

¹⁶ N̄ lédokɔnɔkena kúnwoo gbera a gɔɔ aakɔde zɛ, akú ò mà kú n̄ be zà kúnwo, ò kú k5 sareme.

¹⁷ Akú Isarailanɔ dà zén, a gɔɔ aakɔde zɛ ò kà n̄ wɛtenɔ kínaa, Gibiɔ kú Kɛfira kú Beroo kú Kiriayarimuo.

¹⁸ Odi létefmaro, zaakú n̄ don'arɛdenɔ la dàrinɛ kú Dikiri n̄ Luda tóome. Gbɛ sinda pínki ten yáketɛ ká n̄ don'arɛdenɔ,

¹⁹ akú don'arɛde pinɔ pírinɛ: Ókɔnɔ mé o la dàrinɛ kú Dikiri ó Luda tó. Adi kú ò ɔ naríma doro.

²⁰ Yá kú óni kɛnɛn dí. Óni n̄ tó gwe ladana kú o kɛnɛn yá, de Dikiri sún pɔ fɛ kúooro.

²¹ Akú ò èra ò pi: Ò n̄ tó, onig5 de ó yàkawerinɔ ú kú ò ítɔtrinɔ. Akú Isarailanɔ zè kú n̄ don'arɛdenɔ yá pii.

²² Akú Yɔsua Gibiɔdenɔ sisi à pírinɛ: Bóyá à éke tòwɛre lee? Ase ó katena k5 gbálame, akú a pi á kúki zà kúoo yá?

²³ Ma Luda láari bɔáwa sà. Ánig5 de a kpé yàkawerinɔ ú kú a ítɔtrinɔ gɔɔ sinda pínki.

²⁴ Akú ò pinɛ: Ò pi ókɔnɔ n zɔ̀blerinɔne súsú lákú Dikiri n Luda ò a zɔ̀bleri Musane nà. À pi áni bùsu pi kpááwa pínki à gbɛ kú ò kunnɔ kakatɛáre n̄ pínki. Abire yá v̄na ó kú manamana ó wɛndi yá musu, akú o yá pii kɛ.

²⁵ Ó kú n̄ ɔime sà. Yá kú à kɛnne mana akú5 à zé v̄n̄ kewere.

²⁶ Len Yɔsua kɛ le à n̄ bó Isarailanɔ ɔí, odi n̄ dedero.

²⁷ Zɛ birean à n̄ dite Isarailanɔ yàkawerinɔ kú n̄ ítɔtrinɔ, òdig5 yàka we òdig5 í tótɔ Dikiri gbagbakine gu kú Dikiri ni ditɛn. Akú ò kun le ari kú a gbárao.

10

Ifantɛ zɛna a gbɛn

¹ Yurusalemu kína Adonizɛdeki mà kú Yɔsua Ai si à kɛne dúgudugu, à kɛ Aine kú a kínao lákú à kɛ Yeriko kú a kínaoone nà. À mà ɔɔ kú Gibiɔdenɔ k5 yá mà kú Isarailanɔ akú5 ò kú k5 sare.

2 Akū vīna Yurusalemu deno kù manamana, zaakū Gibiṣ bi wérame lākū kína wēte ke bà. A zókṣ de Aila akūsṣ a gṣgbēno bi zīkari gbānanome.

3 Akū Yurusalemu kína Adonizedeki légbāzà kè Eblonu kína Oamune kū Yamu kína Piramuo kū Lakisi kína Yafiao kū Egeloni kína Debio à pi:

4 À mṣ à kpámai ò gé léte Gibiṣdenṣa, zaakū ò kṣ yā mà kú Yosua kú Isarailano.

5 Akū Amorino kína gbēnon sooro pinṣ, Yurusalemu kína kú Eblonu kínao kú Yamu kínao kú Lakisi kínao kú Egeloni kínao kú n zīkarino kṣ kākara. Ò gēe ò bùraa kàte Gibiṣ sare, akū ò gēēnyī kú zīio.

6 Akū Gibiṣdenṣo gbēno zī Yosuaa Giligala bùran ò pi: Nsun pā kpá ókṣno n zṣblerinoiro. N ke likalika n mṣ n ó sura ba. N mṣ n kpáwái, zaakū Amorino kína kú ò kú gusṣideno kṣ kākara wái n pinki.

7 Akū Yosua kú a gṣsa gbānanṣ kú a zīkarino bṣte Giligala, òten su n pinki.

8 Akū Dikiri pi Yosuae: Nsun vīna keṣero. Ma n nánne n oī, n gbēke ni fṣ à n gá firo.

9 Bona Giligala Yosua táa ò gwāani ari gu gēe à dṣo à sūmma kánto zena sari.

10 Akū Dikiri tò ò kè giri ò lèkṣa Isarailano are, akū Isarailano lèterṣma ò n dede manamana Gibiṣ gwe, akū ò pèrṣma Betoroni zén dṣ. Ò n dede ari à gēe pé Azeka kú Makedaoa.

11 Kú òten bàalé Isarailanone zé kú à bṣ Betoroni kú à gēe Azeka gūn, Dikiri legūgbe gbēntēe siṣgu. Gbē kú legūgbee pi n dedenṣo dasi de gbē kú Isarailano n dede kú fenedaonṣa.

12 Goro kú Dikiri Amori pinṣ nà Isarailanone n oī, akū Yosua yā ò kú Dikirio Isarailano wára à pi:

N tó ifantē ze a gbēn Gibiṣla!

N tó mo ze teene Ayalni guvutela!

13 Akū ifantē zè a gbēn le, akū mo zè dṣ ari Isarailano gēe ò fīna bṣ ò iberenṣa. Yā pi kú Yasa takadan. Ifantē gṣ zena midangura, adi go a gbēnlo ari goro do gbāngbān.

14 Odi goro dí taka e zikiro, akūsṣ odi e a gberaro. Dikiri bisāsiri yā mà, zaakū àten zī ká Isarailanone me.

15 Akū Yosua tà Giligala bùran kú a gbēno n pinki.

Yosua Amori kinanṣ dedenaa

16 Kú kína gbēnon sooro pinṣ bàalé, ò gēe ò ùte gbèwēen zaa Makeda,

17 akū ò pi Yosuae: Ò bṣ kína gbēnon sooro kúnṣa gbèwēen zaa Makeda.

18 Akū Yosua pi: À gbè gbēntēno yīpa à ta gbèwēee pile, à gbēno dite gwe ògṣ dákpa.

19 Àsun zero. À péte á iberenṣo à lèterṣma kpe kpa. Àsun tó ò n wēteno lero, zaakū Dikiri á Luda n náare á oīme.

20 Yosua kú a gbēno n dede ari ò ye ò láka, n gbē kú ò bonṣo kà n wēte bīnidenṣo gūn.

21 Akū Isarailano sù Yosuaa bùran Makeda aafia n pinki. Gbēke dí fṣ à yáke ò Isarailano yā musu doro.

22 Akū Yosua pi: À gbè go gbèwēee piia à bṣtemene kú kína gbēnon sooro pinṣo.

23 Akū ò kè le, ò bṣtene kú kína gbēnon sooro pinṣ, Yurusalemu kína kú Eblonu kínao kú Yamu kínao kú Lakisi kínao kú Egeloni kínao.

24 Kú ò n bṣte le, akū à Isaraila zīkarino sisi n pinki à pi n don'arede kú ò gēe káanonone: À na káni à gbá zeze kína díkīnanṣ wakaaa. Akū ò sù ò gbá zèze n wakaaa.

25 Yosua piinne: Àsun tó vīna á kuro, àsun bídi kero. À ze gbāna agṣ wṣroṣo vī, zaakū len Dikiri ni ke le kú á ibere kú áni zī ká kúnwonṣo n pinki.

26 Abire gbera Yosua n dede à n lóko lía, baadi kú a lío, akū ò gṣ lokolokona gwe ari okṣi.

27 Kú ifantē ten gē kpén, à pi ò n gēno kipa lí pinṣa ò n zu gbèwēee kú ò ùten pin. Akū ò kè le, ò gbè gbēntēno tàta wēe pile, à kú gwe ari kú a gbārao.

28 Zī birean Yosua Makeda si. À a kína kú a gbēno dède n pinki kú fenedao à n kákate. Bee gbē mèn do dí boro. Akū à kè Makeda kīnane lākū à kè Yeriko kīnane nà.

Yosua zīblena Amorino būsuaa

29 Yosua kú Isarailano bṣte Makeda n pinki, akū ò gēe Libina ò lètea.

30 Dikiri wēte pi kú a kínao nārine n oī, akū ò n dede kú fenedao n pinki, n gbēke dí boro. Akū ò kè a kīnane lākū ò kè Yeriko kīnane nà.

31 Akū Yosua kú a gbēno bṣte Libina ò gēe Lakisi. Ò likai ò lètea.

32 Dikiri Lakisi nārine n oī, a goro plade zī ò si. Ò gbē kú ò kunṣo dède kú fenedao n pinki lākū ò kè Libinane nà.

33 Kú Geza kína Oramu sù à kpá Lakisidenṣo, akū Yosua zīi blèa kú a zīkarino, n gbēke dí boro.

- ³⁴ Ò bò Lakisi, akū ò gèè ò lika Egelonii ò lètea.
- ³⁵ Ò wēte pii si zī birea g̃n̄o, akū ò gbē kū ò kunn̄o dèdè kū fēnedao ò n̄ kákate lákū ò kè Lakisine nà.
- ³⁶ Kū ò b̄te Egeloni, akū ò gèè Eblonu ò lètea.
- ³⁷ Ò wēte pii si ò a gbēn̄o kū a kínao dèdè kū fēnedao kū a lakutuden̄o. Ò gbē kū ò kunn̄o kákate, n̄ gbēke dí boro, lákū ò kè Egelonine nà.
- ³⁸ Akū ò gèè Debi ò lètea.
- ³⁹ Ò wēte pii si kú a kínao kū a lakutun̄o pínki. Akū ò n̄ dede kū fēnedao ò gbē kū ò kunn̄o kákate lákū ò kè Eblonune nà, n̄ gbēke dí boro. Ò kè Debine kū a kínao lákū ò kè Libinane kū a kínao nà.
- ⁴⁰ Yosua b̄supiden̄o kū a kínan̄o dèdè n̄ pínki, gus̄s̄iden̄o kū Negeviden̄o kū gusaraden̄o kū s̄s̄igereden̄o n̄ pínki. Adi gbēke tó bēnero, à gbē kū ò kú gwen̄o kákate lákū Dikiri Isarailan̄o Luda òne nà.
- ⁴¹ À n̄ dede sena zaa Kadesi Banea ari à gèè pé Gazaa, zaa Gosē b̄sun pínki ari à gèè pé Gibiṣa.
- ⁴² Yosua z̄li blé kína p̄n̄o kū n̄ b̄sun̄o g̃n̄ do g̃n̄o, kū Dikiri Isarailan̄o Luda ten z̄l káñne yái.
- ⁴³ Akū à èra kū a gbēn̄o b̄uran zaa Giligala.

11

Yosua z̄li ble à lakana Kanaan̄o b̄sun̄o

- ¹ Kū Azo kína Yabī a baaruu mà, à gbēn̄o z̄l Mad̄s̄ kína Yobabua kū Simir̄onu kínao kū Akasafa kínao
- ² kū kína kū ò kú gugb̄nduru kpan̄o n̄ pínki, kína kū ò kú gukpiden̄o kū s̄nt̄ep̄or̄tu kū à kú Galili g̃n̄omid̄ski kpaoo kū gusarao kū D̄oru gus̄s̄ide kū à kú ifalete kpaoo.
- ³ Akū à èra à gbēn̄o z̄l do Kanaa kū ò kú ifaboki kpan̄o kū ifalete kpan̄o n̄ pínki, Am̄orin̄o kū Itin̄o kū Perizin̄o kū Yebusi kū ò kú gukpiden̄o kū Ivi kū ò kú Mizipa b̄sun̄o Em̄o gbē saren̄o.
- ⁴ Ò b̄te kū n̄ z̄lkarin̄o n̄ pínki dasidasi lán isirale b̄sun̄o'atē bà. N̄ s̄n̄o kū n̄ s̄gon̄n̄o dasi.
- ⁵ Akū kína p̄n̄o k̄s̄ kàkara ò s̄ù ò b̄uraa kàte l̄ele Meromu ín̄o sare, de ò z̄l ká kú Isarailan̄o.
- ⁶ Akū Dikiri pi Yosua: N̄sun v̄ina keñ̄nero. Zia mandara'i mani n̄ na Isarailan̄o n̄ ò n̄ dede. N̄ n̄ s̄n̄o gb̄át̄in̄o z̄z̄z̄ ò n̄ s̄gon̄n̄o kpata.
- ⁷ Akū Yosua kū a z̄lkarin̄o g̃eñ̄yí kú z̄lio kánto n̄ pínki ò dàñla Meromu ín̄o sare gwe.
- ⁸ Dikiri n̄ náñne n̄ ò, akū ò n̄ dede ò p̄è n̄ gbēken̄o ari Sid̄s̄ wéran kū Misirefomaimuo kū Mizipa guvute kū à kú ifaboki kpaoo. Ò n̄ dede, n̄ gbēke dí boro.
- ⁹ Yosua keñ̄ne lákū Dikiri òne nà, à n̄ s̄n̄o gb̄át̄in̄o z̄z̄z̄ à n̄ s̄gon̄n̄o kpata.
- ¹⁰ Z̄i p̄ia Yosua lite à gèè à Azo si, akū à a kína d̄è kū fēnedao. Azo p̄ime kína p̄n̄o wēte m̄ide ù ḡo birea.
- ¹¹ Isarailan̄o gbē kū ò kunn̄o dèdè kū fēnedao ò n̄ kákate, n̄ gbēke dí ḡoro, akū ò té s̄s̄a.
- ¹² Yosua wēte p̄n̄o si pínki kū n̄ kínan̄o, à n̄ dede kū fēnedao à n̄ kákate lákū Dikiri z̄b̄leri Musa ò nà.
- ¹³ Ama Isarailan̄o dí té s̄s̄ wēte kū ò èra ò kàte n̄ bez̄i gb̄n̄n̄oaro, séde Azo kū Yosua té s̄s̄aa pii baasiro.
- ¹⁴ Isarailan̄o wēte p̄n̄o p̄n̄o n̄k̄sa n̄ p̄ó ù kú n̄ p̄k̄aden̄o ò tào. Ò n̄ gbēn̄o dèdè kū fēnedao n̄ pínki ari ò n̄ kákate, odi gbēke tó bēnero.
- ¹⁵ Yā kū Dikiri ò a z̄b̄leri Musane, Musa yā pii ò Yosua, akū Yosua kè le pínki, adi yā kū Dikiri ò Musane ke tó k̄ero.
- ¹⁶ Len Yosua b̄sun̄o pii si le pínki, a gukpide kū Negevio pínki kū Gosē b̄sun̄o pínki kū gusarao kū s̄nt̄ep̄or̄tu pínki. À Isaraila gukpide kū gusarao si
- ¹⁷ sena zaa Alaki gbē kū à kú Sei b̄sun̄o ari à gèè pé Baali Gada kū à kú Leban̄a b̄sun̄o guvuten Em̄o gbē sare. À n̄ kínan̄o k̄k̄ū n̄ pínki à n̄ dede.
- ¹⁸ À z̄lkan̄a ḡii kè kú kína p̄n̄o n̄ pínki.
- ¹⁹ Ivi kū ò kú Gibiṣn̄o baasiro wēte ke dí k̄s̄ yā mà kú Isarailan̄oro, ò n̄ blé kū z̄lio pínki.
- ²⁰ Dikiri mé à tò n̄ s̄a gb̄gb̄a, akū ò z̄li kà kú Isarailan̄o, de Isarailan̄o le ò n̄ kákate n̄ w̄ndagwanaa sari, à láka k̄ñ̄wo mámmam lákū à ò Musane nà.
- ²¹ Ḡoro p̄lian Yosua gèè à Anakin̄o dèdè gukpiden̄o kū Eblonuo kū Debio kū Anabuo. À n̄ kákate à n̄ w̄ten̄o kè dúgudugu Yuda gukpiden̄o kū Isaraila gukpideo pínki.
- ²² Anaki buri ke dí ḡs̄ Isarailan̄o b̄sun̄o doroo, séde Gaza kū Gatao kū Asad̄odio.
- ²³ Yosua b̄sun̄o pii si pínki lákū Dikiri ò Musane nà, akū à kp̄a Isarailan̄o à kp̄ateteñ̄ne danedane t̄ibi ù. Akū b̄sun̄o pii ḡs̄ katena aafia z̄li sari.

23

Yosua lézana Isarailanɔ

¹ Á gɔɔ pla kè kù Dikiri tò Isarailanɔ kámma bò ñ ibere kù ò likańyĩnɔ yá musu, akúsɔ Yosua zĩ kù yúkuyuku.

² Akù à Isarailanɔ sisi, ñ gbè zɔkɔnɔ kù ñ mĩdenɔ kù ñ yákpatekerinɔ kù ñ don'aredenɔ ñ pĩnkĩ, à pińne: Ma zĩ kù yúkuyuku.

³ Á wé é yá kù Dikiri á Luda kè buri dínɔne á yá. Dikiri á Luda mé à zĩ kááre.

⁴ Ma buri kù ò g̃s̃ Yoda dagura kù ifalete kpa ísira zɔkɔnɔnɔ búsuu kpàate à burinɔne túbí ù kù buri kù ma ñ kákatenɔ p̃s̃o.

⁵ Dikiri á Luda ni ñ yĩpaáre ani pémmáare, áni ñ búsuno símma de àg̃s̃ vĩ lákù à a lé s̃éáre nà.

⁶ Á ze gbána manamana. À laakari ke àg̃s̃ zĩ ke yá kù à kù Musa doka takada gūnwa. Àsun p̃áne oplai ke ɔzeiro.

⁷ Á bàka s̃ung̃s̃ kù kù buri kù ò g̃s̃ á té pinɔoro, àsun ñ t̃ananɔ t̃s̃ sísiro, àsun la da kũńworo. Àsun donyĩ à kúteńnero.

⁸ Àg̃s̃ na Dikiri á Ludai ado lákù áten ke nà ari kù a gbáaro.

⁹ Dikiri buri zɔkɔ gbánadenɔ yĩpaáre, gbèke dí f̃s̃ à á g̃s̃ f̃iro ari kù a gbáaro.

¹⁰ Á gbè mèn do dí gb̃enɔn wàa s̃ɔronɔ fu, kù Dikiri á Luda ten zĩ kááre lákù à a lé s̃éáre nà yá.

¹¹ À laakari ke manamana àg̃s̃ ye Dikiri á Ludai.

¹² Tó a kpe line, akù a na buri kù ò g̃s̃ á té pinɔa, tó a ñ nɔgb̃enɔ s̃e akúsɔ a kakara kũńwo,

¹³ àg̃s̃ d̃s̃ s̃ans̃n kù Dikiri á Luda ni péáre buri pinɔa doro. Oni g̃s̃áre tankute ke m̃ò ù ke fl̃anɔ ù á kpedagura kes̃ k̃ɔkɔnɔ ù á w̃en ari a ge lákao búsuu mana kù Dikiri á Luda kpàáwa dí gūn.

¹⁴ À gwa! Ma ka gena gbè s̃inda pĩnkĩ gékia tera sà. Á d̃s̃ á ñesen kù á laasunnwo pĩnkĩ kù sa mana kù Dikiri á Luda òárenɔ gūn, bee mèn do dí ke páro. À pápa pĩnkĩ, ñ ke dí léte páro.

¹⁵⁻¹⁶ Lákù sa mana kù Dikiri á Luda òáre pápa a musu nà pĩnkĩ, tó a Dikiri á Luda bàka kunna kááo yá kù à dìteáre gb̃oro, a ge a do t̃ananɔi a kuteńne, Dikiri ni tó sa ṽani kù à òo pinɔ pĩnkĩ á le ari à gé à á kakateo búsuu mana kù à kpàáwa dín. Dikiri ni pof̃e kipaáwa, áni láká g̃onɔ búsuu mana kù à kpàáwa dí pin.

24

Yosua gb̃enɔ gbana laakari zaa Sekemu

¹ Yosua Isaraila burinɔ kákara Sekemu. À Isaraila gbè zɔkɔnɔ kù ñ mĩdenɔ kù ñ yákpatekerinɔ kù ñ don'aredenɔ sisi, akù ò sù ò zè Luda are.

² Akù Yosua pińne: Yá kù Dikiri Isarailanɔ Luda òon dí: Á dizinɔ kù Yuflati bara dire yá, ò do t̃ananɔi. Ibrahim̃ kù Naonɔ de Tera kù ñ té.

³ Akù ma á dizi káaku Ibrahim̃ s̃e zaa Yuflati bara dire, ma g̃ete káao Kanaanɔ búsun pĩnkĩ, akù ma tò a buri k̃s̃. Ma a gbà Isaaku,

⁴ akù ma Isaaku gbà Yakubu kù Isauo. Ma Isau gbà Sei gusís̃ide. Yakubu kù a ñenɔ s̃ò ò tà Misila.

⁵ Ma Musa kù Harunao zĩ, akù ma wé tà Misilanɔa kù yá kù ma kè ñ t̃enɔ, akù ma á bóten.

⁶ Kù ma á dizinɔ b̃òte Misila, kù a ka ísirai, akù Misilanɔ p̃eteái kù s̃ogonɔ kù s̃odenɔ ari Isira Terai.

⁷ Kù a s̃ò d̃omene, akù ma gusira dà á dagura kù Misila pinɔ, akù ma tò ísira dàńla míómio. Á wé yá kù ma kè Misilanɔne è. Abire gbera a gɔɔ pla kè gbárannan.

⁸ Ma su kááo Am̃ri kù ò kù Yoda ifáboki kpanɔ búsun. Kù ò f̃uteái kù z̃l̃io, akù ma ñ nááre á ɔĩ. Ma ñ kákate, akù ñ búsuu g̃s̃ á p̃ó ù.

⁹ Kù Zipo né Balaki, M̃oabunɔ kina f̃uteái kù z̃l̃io, à Beo né Balamu sisi à láari boáwa.

¹⁰ Akù ma gi Balamu yá mai ma tò à sa mana òáre, ma á bó Balaki ɔĩ.

¹¹ Abire gbera a bikù Yodaa a ka Yeriko. Akù Yerikodenɔ z̃l̃i kà kááo. Am̃rinɔ kù Perizinɔ kù Kanaanɔ kù Itinɔ kù Gigasinɔ kù Ivinɔ kù Yebusinɔ z̃l̃i kà kááo d̃o, akù ma ñ nááre á ɔĩ.

¹² Ma zúmant̃enɔ gbàre á are, ò p̃éáre Am̃rinɔ kina gb̃enɔn planɔa. Adi ke á f̃eneda ke á kà mé à p̃em̃maro.

¹³ Ma zite kù ák̃onɔ mé a a zĩ k̃ero kpàáwa kù w̃ete kù ák̃onɔ mé a káteronɔ, akù á kù w̃ete pinɔ gūn. Áten geepi lí kù kù lí kù ák̃onɔ mé a bàronɔ be ble.

¹⁴ Akù Yosua pi: Àg̃s̃ Dikiri ṽina ṽi àg̃s̃ doi yápara kù ñeseo mèn do. À t̃ana kù á dizinɔ d̃oñyĩ Yuflati bara dire kù Misilanɔn bo á té à do Dikirii.

¹⁵ Tó zòblena Dikirine dí keárero, à ze kú tana kú á ye à doiiio gbāra, tana kú á dizinò dònyí Yuflati bara direnɔn, Amɔri kú á kú n̄ b̄usun̄o p̄n̄ yá. Makú kú ma beden̄o s̄, Dikirin̄ óniḡo doi.

¹⁶ Akú gb̄en̄o w̄eà ò p̄i: Gyam! Óni f̄s̄ ò p̄a kpá Dikirii ò do t̄anan̄oiro.

¹⁷ Dikiri ó Luda mé à ó bó zòblen̄ Misila b̄usun̄ kú ó den̄o. Àkú mé à daboyá z̄k̄s̄o p̄in̄o k̄e ó wára, à ó dákpá ó táa'ona gūn̄ p̄inki à ó bó buri kú ó ḡete n̄ gūnn̄o ɔ̄ n̄ p̄inki.

¹⁸ Dikiri mé à p̄ewere Am̄orin̄o kú buri kú ò kú b̄usu dik̄inann̄o. Abire yáí óniḡo do Dikirii se, zaakú àkúme ó Luda ū.

¹⁹ Akú Yosua p̄i gb̄en̄one: Áni f̄s̄ à do Dikiriiro. Zaakú à kú adona, Luda n̄eseḡbademe. Ani á taarin̄o kú á durunn̄an̄o k̄éáwaro.

²⁰ Bee kú à yá mana keáre yá, tó a p̄a kp̄ai à do buri z̄it̄n̄o t̄anan̄o, ani era à kisira z̄íáwa à á kakate.

²¹ Akú gb̄en̄o p̄i Yosua: Lenlo! Dikirin̄ óniḡo doi.

²² Akú Yosua p̄in̄e: Ák̄on̄me á z̄ida s̄edaden̄o ū, kú a z̄eo àḡs̄ do Dikirii. Akú ò p̄i: Ee! A s̄edaden̄ome ó ū.

²³ Akú Yosua p̄i: Tó l̄eme, à buri z̄it̄n̄o tana kú ò kú k̄ááon̄o bo á té à á sw̄è kpá Dikiri Isarailan̄o Ludaa.

²⁴ Akú gb̄en̄o p̄ine: Dikiri ó Ludan̄ óniḡo doi òḡs̄ a yá ma.

²⁵ Z̄i birean̄ Yosua èra à Dikiri bàka kunna kúriwo yá k̄eke gb̄en̄one. Zaa Sekemu gwe à dokayān̄o kú yāditen̄an̄o z̄é kp̄ateñe,

²⁶ akú à yá p̄in̄o k̄e Luda doka takadan. Akú à gb̄e gb̄ent̄e s̄è à p̄ete gbiri lí gb̄aru Dikiri gbagbakia gwe.

²⁷ Akú à p̄i gb̄en̄one: À gwa! Gb̄e dík̄ina mé aniḡs̄ dewere s̄edade ū. Gb̄e p̄i yá kú Dikiri òwere mà p̄inki. Aniḡs̄ deáre s̄edade ū de àsun̄ manafiki ke á Ludanero.

²⁸ Yosua gb̄en̄o gb̄are, akú baadi tà a b̄usu kú ò kp̄aa túbi ū gūn̄.

²⁹ Yá biren̄o gbera Dikiri zòbleri Yosua, Nuni né ḡa. À k̄e w̄e bas̄ooro akuri.

³⁰ Ò a v̄l̄ gu kú à de a túbi ū gūn̄ Timina Sera, Eflaimun̄o gukpiden̄ Gaasi kpi gugb̄anduru kpa.

³¹ Isarailan̄o zòo bl̄e Dikirine Yosua ḡor̄a p̄inki kú gb̄e z̄k̄s̄ kú ò kun a gberan̄o ḡor̄aao do. Gb̄e z̄k̄s̄o p̄in̄o w̄é si yá kú Dikiri k̄e Isarailan̄onele p̄inki.

³² Yusufu wán̄o kú Isarailan̄o b̄o Misila s̄, ò v̄l̄ Sekemu z̄ite gūn̄, kú Yakubu lù Sekemu de Am̄o n̄en̄o andurufu m̄en̄ bas̄ooro. Z̄ite p̄i kú Yusufun̄o túbi gūmm̄e.

³³ Kú Haruna né Eleaza ḡa, akú ò a v̄l̄ zaa Gibeá, w̄ete kú ò kp̄a a né Fineasia túbi ū Eflaimun̄o gukpiden̄.

YÄGÖGÖRINÖ

Isarailanö päkpana Dikirii 1:1-3:6

Yägögöri káakunö 3:7-3:31

Debora 4:1-4:24

Gidion 6:1-8:35

Samusi 13:1-16:31

Isarailanö zíkana kü Kanaa buri kü ò gōnō

¹Yosua ga gbera Isarailanö Dikiri gbëka ò pi: Dínō mé oni gé zì káwere kü Kanaanö káakuu?

²Akü Dikiri pi: Yudanö mé oni gé. À ma! Ma būsuu pii nàñne n̄ òĩme.

³Akü Yudanö pi n̄ dane Simeonöne: À m̄ ò gé zewere gu kü Luda kpàwá túbi ū gūn, ò zì ká kü Kanaanö gbasa ò gé zeáre gu kü à kpááwan. Akü Simeonö gëe küñwo.

⁴Kü Yudanö gëe le, Dikiri Kanaanö kü Perizinö nàñne n̄ òĩ, akü ò n̄ dede zaa Bezeki dúbu kuri.

⁵Gwen ò Adonibezeki lèn ò zì ká káao, akü ò Kanaanö kü Perizi pino dède.

⁶Kü kína pi ten bàa lé, akü ò pèa. Ò a kü, akü ò a onemidanö kü a gbánemidanö zōzō.

⁷Akü Adonibezeki pi: Ma kína gbēnon baaakō akurino onemidanö kü n̄ gbánemidanö zōzō, akü ò pōble kü à lète ma teburu gēi kōnō wē. Lákū ma kē gbē pinōne nà, a finan Luda bōmene. Akü ò gēe káao Yurusalemu, gwen à gān.

⁸Kü Yudanö lète Yurusalemu, ò si, akü ò a gbēno dède kü fēnedao ò té s̄sa.

⁹Abire gbera Yudanö gëe ò zì ká kü Kanaa kü ò kú gusišidennö kü Negevio kü gusarao.

¹⁰Ò gēe ò lète Kanaa kü ò kú Eblonunōa. Eblonu tōn Kiriataba yā. Gwen ò zì blèn Sesai kü Aimaö kü Talamaiooa.

¹¹Bona gwe ò gēe lète Debidenōa. Debi tōn Kiriasefa yā.

¹²Akü Kalebu pi: Gbē kü à lète Kiriasefa piia à sin, mani ma nēnōgbē Akasa kpáa nō ū.

¹³Kalebu dakūna Kenazi né Otōnieli mé à si, akü Kalebu a nēnōgbē pii kpáa.

¹⁴Kü à a sè, akü à nàkaraa à gé zite wé ke a dea. Kü nōgbē pii kipa a zaakia, akü Kalebu a là à pi: Bōn n̄ yeií?

¹⁵Akü à wèa à pi: Ñ gbēke kemene. Zaakü gu kü n ma gba kü Negevi gbáranan, n̄ ma gba a ísēbokide dō. Akü Kalebu a gbà gu kü a ísēboki kü s̄s̄iī musu kü gu kü a ísēboki kü guvute gūnwo.

¹⁶Musa anzure buri kü òdi pi Keninö bò wēte dominaliden kü Yudanö, ò gēe ò vùte küñwo n̄ būsun Aradi sare Negevi gbáranan.

¹⁷Akü Yudanö kü n̄ dane Simeonö gëe ò lète Kanaa kü ò kú Zefanōa. Ò wēte pii kàkate mámmam, akü ò tō kpāne Dōma.

¹⁸Yudanö Gaza kü Asakelōnio kü Ekerōnuo kü n̄ gūnō si.

¹⁹Dikiri kü küñwo, akü ò n̄ gukpide si, ama odi f̄ ò pè gusaradenōaro, kü gbē pinōn s̄go mōpōnō vī yāi.

²⁰Ò Eblonu kpà Kalebua lákū Musa a lé sè nà, akü à pè Anaki buri gbēnon aakōnōa gwe.

²¹Biliaminunö s̄ òdi pé Yebusi kü ò kú Yurusalemunōaro, akü Yebusinōn kü küñwo Yurusalemu ari kü a gbārao.

²²Yusufunö s̄ ò lète Betelia akūs̄ Dikiri kü küñwo.

²³Beteli tōn Luzu yā. Kü ò gbēno zì Beteli asiri gwa,

²⁴gu'asirigwarii pino gōgbē ke è àten bo wēte pin, akü ò pine: Ñ owere deran óni ke nà ò gē wēte gūn óni gbēke kenne.

²⁵Kü à zé mōñne, akü ò wētepidenö dède kü fēnedao, akü ò gōgbē pii tò kü a danenö n̄ pínki.

²⁶Gōgbē pii gēe Iti būsun à wēte kàte gwe, akü à tō kpāne Luzu. Tō bire mé à gōne ari kü a gbārao.

²⁷Manasenö dí pé Kanaa kü ò kú Betesā kü Tanakio kü Dōruo kü Ibleamuo kü Megidoo kü n̄ lakutunōaro, zaakü ò gi ò kpé vute būsuu pimme.

²⁸Kü Isarailanö gbāna lè, akü ò Kanaanö dà zōzīn, odi péñma n̄ pínkiro.

²⁹Leme se Eflaimunö dí pé Kanaa kü ò kú Gezānōaro, akü ò kú gwe lele.

³⁰Leme dō Zebuluninö dí pé Kanaa kü ò kú Kitironu kü Naloluonōaro, akü ò n̄ dá zōzīn.

³¹Leme dō Asanö dí pé gbē kü ò kú Ako kü Sidō kü Alabuo kü Akazibuo kü Elebao kü Afekio kü Rebuoaro,

³²akü ò vùte lele kü Kanaanö būsude pinō.

³³ Leme dɔ Nafatalinɔ dí pé Besemesidenɔ kú Betanadenɔaro, akú ò vùte leeɛ kú Kanaanɔ búsude pínɔ ò n dá zòzín.

³⁴ Amɔrinɔ Dánɔ yǐpa ò n kpá gukpiden, odi weíne ò su vute gusaranlo.

³⁵ Amɔri pínɔ gí ò kpé vute Eresi kpia kú Ayabnɔio kú Salabimuo. Kú Yusufunɔ gbána kàra, akú ò n dá zòzín.

³⁶ Amɔrinɔ búsua lézeki náa zaa Fí Gbèkpakotozen ari à gèe pé Sela ari à gèe ari kpa.

2

Dikiri Malaika bo à suna Isarailanɔa zaa Bokimu

¹ Dikiri Malaikaa bò Giligala à gèe Bokimu à pi: Ma á bôte Misila, ma gèe kááo búsua kú ma la dá á dizinɔne dí gún. Ma pi mani ma bàka kunna kááo yá gboro zikiro.

² Ma óáre á yá sún kakara kú búsua dí denɔoro. Ma óáre à n sa'okínɔ gboro, akú ádi ma yá maro. À kè dera a kè lee?

³ Tò! Maten óáre, mani pémmaáre doro. Onigɔ deáre lè ú á gbàntereea akúsò n tãnanɔ nigɔ deáre tankute ú.

⁴ Kú Dikiri Malaika yá pii ò Isarailanɔne, ò sɔ dɔ gbánagbána.

⁵ Akú ò tɔ kpá gu piine Bokimu, akú ò sa ò Dikiria gwe.

Isarailanɔ kpɛlina Ludane

⁶ Yɔsua gbɛnɔ gbarena gbera baadi gèe à gu kú ò kpàa túbi ú kú.

⁷ Ò dò Dikirii Yɔsua gɔrɔa pínki kú gbè zɔkɔ kú ò kun a gberanɔ gɔrɔo dɔ. Gbè zɔkɔ pínɔ wé si yá zɔkɔ kú Dikiri kè Isarailanɔnele pínki.

⁸ Kú Dikiri zɔbleri Nuni né Yɔsua kè wè basɔoro akuri, akú à gà.

⁹ Ò á vɛ gu kú à de a túbi ú gún zaa Timina Eresi, Eflaimunɔ gukpiden, Gaasi kpi gugbanduru kpa.

¹⁰ Kú Yɔsua gɔrɔ gbɛnɔ gága n pínki, né kú ò fùte n gberanɔ Dikiri dɔro, akúsò ò yá kú à kè n dizinɔne dɔro.

¹¹ Akú ò yá kú à vãni Dikirinee kè ò dò tãnanɔi.

¹² Ò pá kpá Dikiri n dizinɔ Luda kú à n bôte Misilai, ò tè buri kú ò likańyínɔ tãnanɔi ò donyí keńne, akú ò Dikiri pɔ fè.

¹³ Ò pá kpá ò dò Baalii kú Asatoreo.

¹⁴ Akú Dikiri pɔ fèńyí à n ná n wétãmmarinɔne n ɔi ò n wára. À n kpá n ibere kú ò likańyínɔa, akú odi fɔ ò gí kú n zida n ibere pínɔ ɔro.

¹⁵ Gɔrɔ kú ò gèe zɛ ká pínki, Dikiri dí bo n kpé de yá sún bo kúńwo nnaro yá, lákú à dàne n sán ná, akú ò gɔ wétãmma zɔkɔ gún.

¹⁶ Akú Dikiri yágɔgɔrinɔ bòbo n té de ò n sí n wétãmmarinɔa.

¹⁷ Ama òdi n yágɔgɔrii pínɔ yá maro, ò pápá kè ò donyí kè tãnanɔne. Ò kè zé kú n dizinɔ sèea likalika, òdigɔ yá kú Dikiri diteńne n kúna lán n dizi pínɔ bàro.

¹⁸ Tó Dikiri yágɔgɔrii bò n té, àdigɔ kú kú yágɔgɔrii piio, akú àdigɔ n sí n iberenɔ ɔi ari yágɔgɔrii pii wèndi lén, zaakú tó ò n dà gbè kú òten ɔ tɔńma òten wari dɔńmanɔ yá, Dikiri dí n wènda gwame.

¹⁹ Tó yágɔgɔrii gà sɔ, òdi era ò yaka de n denɔla. Òdi do tãnanɔi, òdi n gbagba, òdi donyí keńne. Òdi n yávanikenaa pínɔ kú n ságbánao tóro.

²⁰ Akú Dikiri pɔ fèńyí à pi: Zaakú buri dí ma bàka kunna kú n dizinɔ yá gbòro odi ma yá maro,

²¹ mani péńne buri kú Yɔsua gà à n tó n búsunnɔ kea doro.

²² Mani n suu ke Isarailanɔa de mà n yɔ mà gwa, tó oni ma zé sé ògɔ ma yá kúna lákú n dizinɔ kú ná, ke tó oni ke lero.

²³ Abire yáin Dikiri buri pínɔ tò gwe. Adi n na Yɔsuane a ɔi à pèńma gɔńoro.

3

¹ Dikiri buri pínɔ tò gwe de à Isaraila kú odi Kanaanɔ búsua zɛ ká n wáranɔ yɔ à gwao

² de dɔ à zɛkana dada gbè kú ò zɛkana dɔ yáro pínɔne. Buri pínɔn dí:

³ Filisitini kina gbɛnɔn sɔrɔnɔ kú Kanaanɔ pínki kú Sidɔdenɔ kú Ivi kú ò kú Lebana gukpidenɔ zaa Baali Eɔmɔ kpia ari à gèe pé Lebo Amata.

⁴ À n tó de à Isarailanɔ yɔ à gwao, tó onigɔ yá kú à dite n dizinɔne Musa gáinɔ kúna.

⁵ Abire yáin Isarailanɔ vùte Kanaanɔ té kú Itinɔ kú Amɔrinɔ kú Perizinɔ kú Ivinɔ kú Yebusinɔ.

⁶ Ò n néngbɛnɔ sè nɔ ú akúsò ò n néngbɛnɔ kpàzà buri pínɔ néngbɛnɔa, akú ò dò n tãnanɔi.

Ɖɔnieli

⁷ Isarailano yā kū Dikiri yeiro kè. Dikiri n̄ Luda yā sàngu, akū ò dò Baalii kū Asatoreo.

⁸ Akū Dikiri pɔ fɛ́nyí à n̄ yía Mesopotamia b̄usu kína Kusárisataimua, akū ò z̄ò blène ari wè sraak̄s.

⁹ Kū ò s̄ò d̄ò Dikirine, akū à surabarii b̄òrine, àkūme Kalebu dakūna Kenazi né Ɖɔnieli ū. Àkū mé à n̄ bó.

¹⁰ Dikiri Nini s̄ua, akū à yā ḡòḡò Isarailanone à d̄òrine are z̄li ḡun. Dikiri Mesopotamia b̄usu kína Kusárisataimu n̄ane a ɔí, akū à gb̄ana m̄òne.

¹¹ Akū n̄ b̄usuu ḡs̄ katena aafia wè bupla ari Kenazi né Ɖɔnieli ḡe à ḡào.

Eudu

¹² Isarailano era ò yā kū Dikiri yeiro kè d̄o, akū Dikiri tò M̄abu kína Egeloni gb̄ana m̄òrine yā v̄ani kū ò k̄e p̄i yāi.

¹³ Egeloni Am̄onino kū Amalekin̄o n̄àawa, akū ò s̄ù ò l̄ete Isarailano ò w̄ete dominalide s̄i.

¹⁴ Isarailano z̄òò blè M̄abu kína Egelonine ari wè baro plansari.

¹⁵ Akū ò s̄ò d̄ò Dikirine, akū à surabarii b̄òrine, àkūme Gera né Eudu, Biliaminu buri ū. Z̄edeme. Isarailano a z̄l̄ táfe bo M̄abu kína Egelonine.

¹⁶ Eudu f̄ene lékpaplade p̄i a gb̄ana kà ḡásakuru do. À n̄ a gb̄ada ɔplaa a uta z̄ite,

¹⁷ akū à ḡe à táfe b̄ò Egelonine. Egeloni s̄s̄ bi gb̄e m̄edeme manamana.

¹⁸ Kū Eudu kū gb̄e kū ò táfe s̄è ò ḡeono táfe b̄one ò l̄aka, akū Eudu a gb̄e p̄ino gb̄are z̄én.

¹⁹ Akū à era t̄ana kū à kú Giligala sare à s̄ù kína p̄i k̄inaa d̄o à p̄i: Má asiriyá v̄i mà onne. Akū kína p̄i p̄i: À tó mà yā ma, akū a iba kū ò kú k̄aano b̄ote.

²⁰ Egeloni vutena ado kp̄e musu ìampakia, akū Eudu n̄ai à p̄i: Má yā kū à b̄ò Luda k̄inaa v̄i mà onne. Kū kína p̄i f̄ute a gb̄aaa,

²¹ akū Eudu a f̄ene ḡà à w̄oto a ɔpla gb̄adaa kū ɔzeo, akū à a z̄ò a gbera.

²² Akū f̄ene p̄i ḡe a gberen kū a páo p̄inki ari à b̄ò a kp̄e. Eudu dí f̄ene p̄i wotoro ari a gbera n̄isi dàala.

²³ Eudu b̄ò kp̄elelea à kp̄e ìampaki p̄i z̄é t̄ata à m̄òda k̄à.

²⁴ A bona gbera Egeloni z̄irino s̄ù ò è ìampaki p̄i z̄é tatana ò k̄à, akū ò p̄i: Ke àten b̄inikpe ke kp̄e ìampakian yā?

²⁵ Ɖ̄eni a d̄a ari ò b̄ídi k̄è. Kū ò è adi z̄é w̄éñnero, akū ò m̄òne s̄è ò w̄è ò ḡè ò n̄ dikiri è wutena z̄ite ḡè ū.

²⁶ Ḡoro kū ɔten kína dá le, Eudu bàa lè à dò t̄ana p̄ino à t̄a Seira.

²⁷ Kū à k̄à gwe, à tò ò kuru p̄e Eflaimu gukpiden, akū Isarailano kipa k̄aao kp̄ino, Eudu d̄òrine are.

²⁸ À p̄irine: À t̄emai, zaakū Dikiri á ibere M̄abun̄o n̄àare á ɔí. Ò t̄ei, akū ò Yoda bik̄úki kū àdi gé M̄abun̄o b̄usun̄ s̄i, odi we gb̄eke bik̄ú doró.

²⁹ Zi b̄irea ò M̄abu ḡs̄ gb̄anan̄o d̄ede d̄ubu kuri taka bà, n̄ gb̄eke dí boro.

³⁰ Zi k̄ua Isarailano gb̄ana mò M̄abun̄one, akū n̄ b̄usuu ḡs̄ katena aafia ari wè basiik̄s.

Samaga

³¹ Eudu gbera Anata né Samaga Filisitinin̄o d̄ede gb̄en̄on w̄aa aak̄s kū z̄ud̄agoo. À Isarailano sura bà se.

4*Debora kū Barakio*

¹ Kū Eudu ḡa, Isarailano era ò yā kū Dikiri yeiro kè d̄o.

² Akū Dikiri n̄ yia Kanaa kína Yabí kū à vutena Azoa. A z̄ikarin̄o gb̄e z̄s̄k̄ t̄on Sisera. A ben Arose Goyimu.

³ À s̄go m̄p̄ono v̄i m̄en w̄aa siik̄s kū bas̄oro. À gb̄ana mò Isarailanone p̄as̄p̄as̄i ari wè baro, akū Isarailano s̄ò d̄ò Dikirine.

⁴ Ḡoro b̄irea n̄ogb̄e annabi kū òdi pine Debora, Lapido n̄ano de Isarailano yāḡoḡori ū.

⁵ Àdi yā ḡs̄ḡs̄ine a domina lí gb̄aru Rama kū Betelio dagura Eflaimun̄o gukpiden. Isarailano diḡs̄ gé a k̄inaa gwe.

⁶ Akū à Abin̄oamu né Baraki kū à kú Kedesi, Nafatalin̄o b̄usun̄ s̄isi à p̄ine: Dikiri Isarailano Luda p̄i n̄ fute n̄ gé Nafatalin̄o kū Zebulunin̄o sé gb̄en̄on d̄ubu kuri n̄ gé k̄uñwo Tabo kp̄ia.

⁷ Dikiri ni Yabí z̄ikarin̄o gb̄e z̄s̄k̄ Sisera ḡate à su k̄aao Kis̄ swai kū a s̄gon̄o kū a z̄ikarin̄o dasidasi, gwen ani a n̄anne n̄ ɔin̄.

⁸ Akū Baraki pine: Tó ìni gé k̄umao dé, mani gé. Tó ìni gé k̄umao s̄oro, mani géro.

⁹ Akū Debora p̄i: Mani gé k̄uñwo, ama kū n̄ ò le, adi ke n̄ t̄s̄ mé ani boro. N̄ogb̄en̄ Dikiri ni Sisera nane a ɔí s̄à. Akū Debora f̄ute à ḡe k̄aao Kedesi.

¹⁰ Akū Baraki Zebuluninŏ kū Nafatalinŏ kākara Kedesi, akū à dà zén gèse kū gbēnŏn dūbu kurii pinŏ. Debora kú n̄ tē.

¹¹ Keni buri Eberu bō Keninŏ būsun yā, à sù à bùraa kàte gbiri lí kú à kú Zanimu gbáru Kedesi sarē. Keninŏ bi Musa anzure Obabu burinŏ dome.

¹² Ō pi Siserane Abinŏamu né Baraki gèe Tabo kpia,

¹³ akū à a sŏgo mŏpŏnŏ kākara mèn wàa siikŏ kú basŏroo kú zĭkari kú ò kú káaŏnŏ. Bona zaa Arose Goyimu, ò gèe Kisŏ swai.

¹⁴ Akū Debora pi Barakine: N̄ gé, zaakū gbāran Dikiri ni Sisera nanne n̄ ŏī. À de Dikiri dōnne arē kò fá. Akū Baraki kĭpa Tabo kpia kú zĭkari gbēnŏn dūbu kurii pinŏ.

¹⁵ Dikiri tò Sisera kú a sŏgonŏ kú a zĭkarinŏ fākŏa Baraki fēnedane, akū Sisera bō a sŏgon à bàa lē.

¹⁶ Baraki pēte Sisera zĭkarinŏ kú n̄ sŏgonŏi ari Arose Goyimu. Gwen à n̄ deden kú fēnedao n̄ pínki, bee gbē mèn do adi gŏro.

¹⁷ Akū Sisera bàa lē gèse à gèe Keni buri Eberu nanao Yaeli kuta kĭnaa, zaakū Azo kĭna Yabĭ kú Eberu bedeno kŏ yā mà yā.

¹⁸ Yaeli bō à dàale à pi: N̄ mŏ n̄ gē kpén, Baa. N̄ gē! N̄sun tó vĭna n̄ kūro. Kú à gē, akū nŏgbē pi bŏrŏgŏ dàala,

¹⁹ akū Sisera pine: Ími teni ma de. N̄ ma gba í mà mi. Akū à vĭ tŭruu sē à dāne à mi, akū à era à bŏrŏgŏ dàala.

²⁰ Sisera pine: N̄ ze kpélele. Tó gbēke sù à n̄ la à pi, gbēke kú la yá, n̄ pine, oi.

²¹ Kpasá'í a sē, a gbāna làka, akū Eberu nanao Yaeli kuta káro sē kú éreo à nào Siserai teene, akū à káro pii pē a mi'are kpadoa à pà ari à gē à gèe à zĭte kú, akū à gà.

²² Baraki sŏ àten pēte Siserai, akū Yaeli bō à gèe à dàale à pi: N̄ mŏ mà gbē kú nteni wete mŏnne. Kú à gē kpén, akū à Sisera è wutena, à gà kú károo pena a mi'are kpadoa.

²³ Zĭ bĭrea Luda Kanaa kĭna Yabĭ bŭsa Isarailanŏne.

²⁴ Akū Isarailanŏ pásĭke ten kara ari ò gèe ò Kanaa kĭna Yabĭ dèò.

Akū n̄ bŭsuu gŏ a laakariia ari wē bupla.

6

Midianŏ tŏsna Isarailanŏa

¹ Isarailanŏ era ò yā kú Dikiri yeiro kè dŏ, akū Dikiri n̄ ná Midianŏne n̄ ŏī ari wē suppla.

² Kú Midianŏ ten ŏ tŏrĭma, akū Isarailanŏ utekinŏ kèke gukpidenŏn kú gbèwēenŏ kú sēntepŏrŏtuo.

³ Tó ò pŏ tŏ, Midianŏ kú Amalekinŏ kú ifáboki kpa buri pāndenŏ di su ò léterĭmame.

⁴ Ōdi su ò bùra kàte n̄ būsun, akū ōdi n̄ burapŏnŏ yakañne ari à gé péo Gazaa. Ōdi pŏke tó Isarailanŏnero ke sá ke zù ke zaaki.

⁵ Ōdi su kú n̄ pŏkādēnŏ kú n̄ bizakutanŏ dasidasi lán sutēnŏ bà. Gbēke digŏ mŏkŏnŏ kú n̄ lakuminŏ lé dŏro. Ōdi su ò bŭsuu yakame.

⁶ Midianŏ Isarailanŏ dà takasi gŭn, akū ò wiki lē Dikiria.

⁷ Kú ò wiki lē Dikiria Midianŏ yā musu le,

⁸ akū Dikiri annabii bōñne à pi: Makū Dikiri Isarailanŏ Luda ma pi ma á bó zòblen ma á bóte Misila.

⁹ Ma á bó Misilanŏ ŏī kú gbē kú ò ŏ tŏáwanŏ n̄ pínki ma pĕrĭmaárē, akū ma n̄ bŭsuu kpááwa.

¹⁰ Kú ma piárē makŭme Dikiri á Luda ũ, àsun Amŏri kú á kú n̄ bŭsunŏ tānanŏ gbagbaro, akū a gi ma yā mai.

Dikiri Malaika bo à suna Gidiŏnwa

¹¹ Dikiri Malaikaa sù à vŭte gbiri lí gbáru zaa Őfla, Abieza buri Yoasi be wēte. A né Gidiŏn ten pŏwe gbē geepi'ifēki wēen de Midianŏ sún a ero yáí.

¹² Kú Dikiri Malaikaa bō à sù, à pine: Gŏ gbāna, Dikiri kú kŭnwo.

¹³ Akū Gidiŏn pine: Baa, tó Dikiri kú kŭoo, bŏyáí yā dĭnŏ ó lé pínkii? Daboyā kú ó denŏ a yā bàbawerenŏn kú mámeē? Ō pi Dikiri ó bóte Misila, ama tera à pà kpáwáí, akū à ó ná Midianŏne n̄ ŏī.

¹⁴ Akū Dikiri arē dŏa à pi: N̄ gé kú gbāna kú n̄ vĭo n̄ Isarailanŏ bo Midianŏ ŏī. À de makū mé ma n̄ zĭ fá.

¹⁵ Akū Gidiŏn a là à pi: Baa, mani fŏ mà Isarailanŏ bo derameē? Ma ŏn mé à kĭana Manasenŏ té akŭsŏ makŭme fiti deñla ma de bedeno té.

¹⁶ Dikiri wēa à pi: Manigŏ kú kŭnwo, ĩni Midianŏ ne lán gbē mèn do bà.

¹⁷ Akū Gidiŏn pine: Tó ma n̄ pŏnna lē, n̄ sēda mŏmene de màgŏ dŏ kú mŏkŏn mé nten yā o kŭmao.

18 Ñsun go laro ari mà su. Mani sunne kù gbao mà ditenne. Akù à wèa à pi: Manigò kù la ari ñ su.

19 Gidiòn gèe à blène dè à kèkè, à burodi futenasari kè kù wísiti kiloo kuriio. À nòbò kà tãnkón à dòo kà dò'oron à sùo gbiri lí pí gbáru gwe, akù à ditene.

20 Luda Malaikaa piñe: Ñ nòbò kù burodiio sé ñ kátè gbè díkínaa ñ dò kúa. Akù à kè le.

21 Akù Dikiri Malaikaa gò kù à kúnaa zò nòbò kù burodii piioa, akù té bò gbèe pii gùn à kù nòbò kù burodii piioa, akù Dikiri Malaikaa pí dibi lè.

22 Kù Gidiòn dò Dikiri Malaikaame, à pi: É!e! Dikiri Luda, ase n Zìrin ma wé siale tètèntè yá?

23 Akù Dikiri piñe: Ñgò kù aafia! Ñsun tó vîna n kûro. Ñni garo.

24 Gidiòn Dikiri gbagbaki bò gwe, akù à tó kpà gu piñe Dikiri Aafiade. À kù Jfla Abieza gwe ari kù a gbàrao.

Tana gbagbaki gboronaa

25 Zi birea gwàani Dikiri piñe: Ñ n de zùsa kù à kà wè suppla kù ñ Baali gbagbaki kù n de ví gboro ñ Asera lí kù à ze a sare zò ñ nè.

26 Ñ makù Dikiri n Luda gbagbaki bo a zéa sí sí díkína musu. Ñ Asera lí kù n zò séte yàka ù ñ sa'opò kù òdi ká tén à té kù oma kù zùu pio.

27 Akù Gidiòn a zikerinò sé gbèñon kuri à kè lákù Dikiri òne nà. Kù àten vîna ke a de bedenone kù wètedenò yá, adi we à kè fãnantèro, sé gwàani.

28 Kù wètedenò fùte kónkò, ò è ò Baali gbagbaki gbòro ò Asera lí kù à ze a sare zò ò nè ò sa ò kù zùuo sa'oki dufu kù ò bòoa.

29 Akù ò kò làla: Dí mé à kè le? Kù ò dònyí ò gbèkagbeka, akù ò mà ò pi: Yoasi né Gidiòn mé à kè.

30 Akù wètedenò gèe ò pi Yoasine: Ñ bo kù n néo ò a de, zaakù à Baali gbagbaki gbòro akùsò à Asera lí kù à ze a sare zò à nè.

31 Akù Yoasi pí gbè kù ò likaainone: Ákòno mé áni yá sí Baaline yá? Ákòno mé áni a bo yá? Oni gbè kù à yá sine de ari gu gò gé dò. Tó tánan a ù, à gí kù a zìdao a gbagbaki kù ò gbòro yá.

32 Zi bieran ò tó kpà Gidiònne Yerubaali ò pi: Ó à tó kù Baalio, zaakù a gbagbakín à gbòro.

Gidiòn sèedagbekana Dikiria

33 Midiãno kù Amalekinò kù ifáboki kpa gbè pãndenò kò kàkara ñ pínki ò bikù Yodaa, akù ò búraa kátè Yezèrili guvuten.

34 Dikiri Nini gè Gidiòn gùn, akù à Abiezanò sisi kù kuruo de ò su ò téai.

35 À gbèno zì Manasenò bùsu gu sínda pínkia ò ñ sisi se ò su ò téai. Akù à gbèno zì Asano bùsun kù Zebuluninò bùsuuo kù Nafatalinò bùsuuo. Akù ò sù ò kàkara kúñwo.

36 Gidiòn pí Ludane: Tó ñni Isarailanò bo ma gáí lákù n a lé sèmene nà,

37 ñ gwa, maten sáká kátè pówegbèkia. Tó plí kpà sáká piaa ado akùsò zíte gò kori, mani dò sà kù ñni Isarailanò bo ma gáí lákù n ò nà.

38 Akù à kè le. Kù gu dò, akù à fùte kónkòkónkò à sáká pii fè, a í ta pà.

39 Akù Gidiòn pí Ludane: Ñsun pò fè kúmaoro. Má ye mà yá gbekamma gèñ do do. Ñ tó mà gwa sákáa gèñ do do. Adikína sà, ñ tó plí kpà zítea ado, sáká gò kori.

40 Gwàani birea Luda kè le. Plí kpà zítea gu sínda pínkia, sáká mé à gò kori ado.

7

Gidiòn kù a gbèno zìblena Midiãno

1 Gidiòn kù gbè kù ò kù káaonò fùte kónkò káakukaaku ò gèe ò búraa kátè Arodi isèbokia. Midiãno búra kù guvuten gugbãnduru kpa More sísigèeí.

2 Akù Dikiri pí Gidiònne: Gbè kù ò kù kúnwonò kè dasi, mani Midiãno nañne ñ jóro. Tó ma ñ nañne ñ jó, oni ía dá ò pi ñ zida gbàna mé à ñ bó.

3 Ñ kpàkpa ke gía ñ piñne, gbè kù swèe kèagu àten lukaluka, ade era. Akù gbèñon dúbu baro aweepla èra, gbèñon dúbu kuri mé ò gò.

4 Akù Dikiri pí Gidiònne: Ó kpé dasi ari tera. Ñ gé kúñwo í kínaa, mani ñ pleplenne gwe. Gbè kù ma ònne oni gé kúnwonò mé oni gé, gbè kù ma ònne oni gé kúnworonò sò mé oni gò.

5 Kù à gèe kúñwo í kínaa, Dikiri piñe: Ñ gbè kù n è ò lé pète ía lán gbè bano sé kpado kù gbè kù ò kùte ñ kosoa ò í dá kù so òten minò.

6 Gbè kù ò lé pète íano gbèñon waa do kpé basòrome. Gbè kparanò sò ò kùte ñ kosoa ò í mì.

7 Akù Dikiri pí Gidiònne: Mani Midiãno naáre á jó kù gbèñon waa do kpé basòro kù ò lé pète íano sà mà á bo. Ñ gbè kparanò gbare, ñ baadi tá a bea.

⁸ Akū Gidion gbēnɔn wàa do kpé basɔɔro pɔnɔ sè, ò gbē kū òten tá benɔ zànanɔ kū n̄ kurunɔ sɔrma, akū à n̄ gbàre.

Gidion kú s̄s̄i musu, Midiāno bura kú guvuten a gēi.

⁹ Gwāani birea Dikiri yā òne à pi: N̄ fute n̄ gényī n̄ b̄uran, zaakū ma n̄ n̄anne n̄ oī.

¹⁰ Tó v̄ina teni n̄ kū n̄ gényīme, n̄ kipa n̄ ḡe lele kū n̄ z̄ikeri Purao

¹¹ n̄ s̄a kpá yā kú òten oi. Yā pi ni n̄ gba swè de n̄ gényī n̄ b̄uran. Akū à kipa kú a z̄ikeri Purao ò n̄ n̄ bura léi.

¹² Midiāno kú Amalekinɔ kú ifāboki kpa gbē pāndenɔn katena guvuten n̄ p̄inki, ò kpá lán sutēnɔ bà. Odi f̄s̄ ò n̄ lakuminɔ n̄aroro, ò dasi lán Ísiralé b̄usu'atē bà.

¹³ Kū Gidion kà gwe, à gbēle lè, àteni a nana baba a gbēndonɔ à pi: N̄ nana kú ma ò ma. Ma è burodi bundurunna ten gbigiri ke, akū à lète ó b̄uran à si bizakutaa, akū kuta pii lète kpédangara à ḡs̄ katena.

¹⁴ Akū a gbēndo pii pine: Yoasi né Gidion, Isaraila buri f̄enedan n̄ è gwe, adi ke p̄ pāndenlo. Luda Midiāno kú ó b̄uraao n̄ane a oī p̄inki.

¹⁵ Kū Gidion nana pi yā mà kú a b̄okotenaao, à donyī kè Dikirine. Akū à èra Isarailanɔ b̄uran à pi: À fute! Dikiri Midiāno n̄awere ó oī.

¹⁶ À gbēnɔn wàa do kú basɔɔroo p̄ino kpàate ḡa aak̄s̄, akū à kuru kú lo korio kpà n̄ baadia. Akū ò s̄ète s̄òtsòto lo p̄ino ḡun.

¹⁷ À piñne: Maten ḡe ari n̄ bura léa. Àḡs̄ ma gwa. Lákū a è ma kè nà, à ke le se.

¹⁸ À lika n̄ buraai p̄inki. Tó makū kú gbē kú ò kú kumaonɔ ó kuru pè, à á p̄ se à wiki lè à pi: Dikiri p̄ome kú Gidionwo.

¹⁹ Gidion kú gbēnɔn basɔɔro kú ò kú k̄aonɔ kà bura léa lizāndo gudākp̄arinɔ k̄s̄ lilinkenaa gbera ḡnɔ. Akū ò n̄ kuru pè n̄ p̄inki, ò lo kú ò k̄unanɔ wiwi.

²⁰ Akū ḡa aak̄s̄ p̄ino baadi a kuru pè ò n̄ lonɔ wiwi. Ò s̄ètenɔ k̄una ɔzen, ò kuru kú òten p̄eno k̄una ɔplan. Akū ò wiki lè ò pi: Dikiri kú Gidionwo f̄enedame.

²¹ Baadi ze a gbēn likana buraai, akū b̄uradenɔ fute ò lèk̄sa kú wikio ò bàa lè.

²² Kū ò kuru m̄en wàa do kú basɔɔronɔ pè le, Dikiri tò buraai pi denɔ k̄s̄ d̄ede k̄s̄ t̄ene kú f̄enedao. Z̄ikarii p̄ino bàa lè ò tà Betesita kú Zererao ari Abeli M̄eola léa Taba kpa.

²³ Ò Nafatalinɔ kú Asanɔ sisi kú Manasenɔ n̄ p̄inki, akū ò p̄ete Midiānoi.

²⁴ Akū Gidion gbēno z̄i ò ḡe Eflaimunɔ gukpiden p̄inki, ò piñne: À kipa à ḡe Midiānoi. À z̄e z̄ōñne Yoda bikūkinɔa ari Betebara. Akū ò Eflaimunɔ sisi n̄ p̄inki ò ḡe ò z̄e z̄ōñne Yoda bikūkinɔa ari Betebara.

²⁵ Akū Eflaimunɔ Midiā k̄inanɔ kú gbēnɔn pla, Orebu kú Zebu. Ò Orebu d̄e gb̄e sare, kú òdi pi tera Orebu gb̄e. Ò Zebu d̄e d̄o, gu p̄in òdi pi tera Zebu geepi'if̄eki. Akū ò èra ò p̄e Midiānoa. Akū ò kina p̄ino m̄i z̄òz̄ò ò ḡeoo Gidionne Yoda bara dire.

8

¹ Eflaimunɔ Gidion là ò pi: B̄o yā mé à tò n̄ k̄ewere le? Kū nten ḡe z̄i ká kú Midiāno, akū n̄di ó sisiroo? Akū ò yáketè k̄ai le manamana,

² akū à piñne: B̄on ma kè kú à kà á p̄ uu? Ák̄onɔ Eflaimunɔ geepi k̄onɔwena mana de ók̄onɔ Abiezano geepikekenala.

³ Luda Midiā k̄inanɔ Orebu kú Zebuoo n̄aare á oī. B̄on ma f̄s̄ ma kè kú à kà á p̄ uu? Kū à òñne le, gbas̄a n̄ p̄f̄e kpàte s̄a.

Z̄eba kú Zalamunao d̄ed̄enaa

⁴ Gidion kú a gbē gbēnɔn wàa do kú basɔɔronɔ kpé òten p̄ete Midiānoi, bee kú n̄ gb̄ana b̄usa. Kū ò kà Yodai, akū ò bikū.

⁵ Akū à pi Sukodenɔne: À ma gbēno gba p̄oble. N̄ gb̄ana b̄usa akūs̄ má kpé maten p̄ete Midiā k̄inanɔ Zeba kú Zalamunaoi.

⁶ Akū Suko gbē z̄òk̄onɔ pi: Zeba kú Zalamunao ḡe n̄ oī k̄on yá? B̄on tò óni n̄ z̄ikarinɔ gba p̄oble?

⁷ Gidion w̄er̄ma à pi: Zaakū a ò le, tó Dikiri Zeba kú Zalamunao n̄amene ma oī, mani á ke yákiyaki kú gb̄aranna l̄eoo.

⁸ Zaa gwe à ḡe Penieli, akū à w̄e k̄er̄ma le d̄o. Penielidenɔ w̄e lákū Sukodenɔ w̄e n̄a d̄o,

⁹ akū à piñne se: Tó ma ge ma su aafia, mani gudākp̄aki lei d̄ikina gboro.

¹⁰ Zeba kú Zalamunao kú Kako kú n̄ z̄ikarinɔ gbēnɔn d̄ubu ḡero. Ifāboki kpa z̄ikari kú ò ḡn̄on gwe. N̄ f̄enedadenɔ ḡaga gbēnɔn d̄ubu basuddo.

¹¹ Gidion lagatarinɔ z̄e s̄e N̄oba kú Ȳogbeao ifāboki kpa, akū à si z̄ikarii p̄ino té ḡoro kú ò s̄a n̄ zida yan.

¹² Midia kina pinɔ Zeba kɔ Zalamunao baa lɛ, akɔ à pɛtɛnyĩ à n kɔkɔ, akɔ à tò n zikarinɔ lɛkɔa n pinki.

¹³ Kɔ Yoasi né Gidion bɔ zɪlan àten su, à bɔte Eresi Gbɛkpakotozen,

¹⁴ akɔ à Suko kefenna ke kù à a làla yai, akɔ kefenna pì Suko gbɛ zɔkɔnɔ tɔ kɛnɛ takadan gbɛnɔn baaakɔ akuri awɛɛsuppla.

¹⁵ Akɔ Gidion gɛɛ à Sukodenɔ lɛ à pi: Zeba kɔ Zalamunao n dí. A ma lalandii kɛ yá a pì, Zeba kɔ Zalamunao dí gɛ ma ɔi kɔro. Ani fɔ à ma gbɛ kù n gbána bɔsanɔ gba pɔblerɔ.

¹⁶ Akɔ à wɛte pi gbɛ zɔkɔnɔ pinɔ kɔkɔ à n kɛ yákiyaki kɔ gbáranna lɛɔ, ò dɔ.

¹⁷ Akɔ à gɛɛ à Penieli gudákpáki lei gbòro à wɛte gɔgbɛnɔ dɛdɛ.

¹⁸ Akɔ à Zeba kɔ Zalamunao là à pi: Gbɛ kɔ a n dɛdɛ Tabonɔn de derameɛ? Ò wɛà ò pi: Ò de lán n bàme, n bona de lán kɪnanɛnɔ bà.

¹⁹ Akɔ Gidion piɛnɛ: Ma vɪni dadokɔnɔdenɔn gwe. Tó a n tó yá, kɔ Dikirio mani á dɛdɛro.

²⁰ Akɔ à pi a daudu Ystane: N fute n n dɛdɛ. Né pi dí a fɛnɛda wotoro, vɪna a kù, zaakɔ né fitinname.

²¹ Akɔ Zeba kɔ Zalamunao pi: N fute n ó dɛdɛ n zɪda. Baadi kɔ a gbánaome. Akɔ Gidion fute à n dɛdɛ à mɔzà kù ò dada n lakuminɔ wakaaɔn bɔte.

²² Isarailanɔ pì Gidionnɛ: N gɔ ó mɛde tɔ kù n burinɔ. Zaakɔ mɔkɔn mɛ n ó bó Midianɔ ɔi.

²³ Akɔ Gidion piɛnɛ: Mani gɔ á mɛde ũro, bee ma né. Dikirime á kina ũ.

²⁴ Akɔ à èra à piɛnɛ: Matɛn wé keáwa: Á baadi pɔsá kù à sirɪma kpáma mɛn dodo. Midianɔ digɔ wura pɔsá dana, zaakɔ Sumaila burinɔmɛ.

²⁵ Ò pinɛ: Òni kpámma kù nɛsɛɔ do. Ò biza kpàte, akɔ baadi pɔsá kù à sirɪmanɔ dàn mɛn dodo.

²⁶ Wura pɔsá kù à gbɛkarɪma pinɔ tikisii kà kiloo baro, mɔzán kù pɔsán kù arukimba tɛra kù Midia kɪnanɔ dananɔ kù mɔzà kù ò dada n lakuminɔ wakaaɔn baasi.

²⁷ Akɔ à pi màsokebo ũ à pɛte a be wɛten zaa ɔfla. Akɔ Isarailanɔ pápá kɛ ò dò n pinki, akɔ à gɔ tankute ũ Gidionnɛ kù a bedenɔ.

²⁸ Len Isarailanɔ Midianɔ gbána bɔsa le. Midianɔ dí le ò mɛi bò doro. Akɔ Isarailanɔ bɔsu gɔ katena aafia Gidion gɔro ari wɛ bupla.

Gidion ganaa

²⁹ Yoasi né Gidion gɛɛ à vute a bea.

³⁰ A négɔgbɛ kù à n ínɔ gbɛnɔn baaakɔ akurime, zaakɔ a nɔnɔn dasi.

³¹ Á nɔpose ví dɔ zaa Sekemu kù à négɔgbɛ ì káao, akɔ ò tɔ kpàne Abimeleki.

³² Yoasi né Gidion gá a wɛmanagɔra, akɔ ò a mira kpákúst kù a de pɔso zaa ɔfla Abieza.

³³ Kɔ Gidion gá gɔnɔ, akɔ Isarailanɔ èra ò pápá kɛ ò dò Baalii. Akɔ ò tána kù òdi pi Baalibakakukútoò pɛte n dikiri ũ,

³⁴ akɔ Dikiri n Luda kù à n bó n ibere kù ò likanyĩ kpa sɪnda pinkianɔ ɔi yá sángu.

³⁵ Odi gbɛke ke Gidion kù òdi pine dɔ Yerubaali bedenɔne yá mana kù à kɛnɛ pinki musuro.

13

Samusi inaa

¹ Isarailanɔ èra ò yá kù Dikiri yeiro kɛ dɔ, akɔ Dikiri n ná Filisitininɔne n ɔi ari wɛ bupla.

² Gɔgbɛ ke kù Zra, Dá burime, a tɔn Manɔa. A nanɔ bi parame, adi né iro.

³ Dikiri Malaikaa bò à sù nɔgbɛ piia à pi: N ma! Parame n ũ, nɔi né iro, ama Ìni nò sí n né i gɔgbɛ ũ.

⁴ N laakari ke! Nsun wɛ ke í gbána ke miro. Nsun tɛ ke blero.

⁵ Ìni nò sí n né i gɔgbɛ ũ. Gɛ sún na né pii miaro, zaakɔ anigɔ de Luda pɔ ũmɛ zaa a igɔro. Akɔ mé ani na Isarailanɔ bonaaa Filisitininɔ ɔi.

⁶ Akɔ nɔgbɛ pii gɛɛ à ò a zàne à pi: Luda gbɛke sù ma kɪnaa. Tó n a è, à de lán Luda Malaikaa bà à naasi ví manamana. Mádi a la tó máme à bònlo, akúɔs adi a tɔ omɛnero.

⁷ Á pɛmɛne mani nò sí mà né i gɔgbɛ ũ. Á pɛmɛne màsun wɛ ke í gbána ke miro, akɔ dɔ màsun tɛ ke blero, zaakɔ né pi nigɔ de Luda pɔ ũmɛ zaa a ina gɔro ari a wɛndi lén.

⁸ Akɔ Manɔa wé kɛ Dikiria à pi: N yá nna Dikiri! N tó gbɛ kù n zɪ èra à su dɔ à yá kù òni ke kù né pio a inaa gbera dawere.

⁹ Luda Manɔa yá mà, akɔ Luda Malaikaa pii èra à sù nɔgbɛ piia gɔro kù à kù bura. A zà Manɔa kù káao gwero,

¹⁰ akɔ à kɛ likalika à bàa lɛ à gɛɛ à òne à pi: Gɔgbɛ kù à bò à sùma zɪ kù kù dí dɔee!

¹¹ Manɔa fute à tɛ a nanɔi. Kù à kà gɔgbɛ pi kɪnaa, à a là à pi: Mɔkɔn mɛ n yá ò kù ma nanɔo yá? Á wɛà à pi: Makúme!

- 12 Akū Manᵛa a là à pi: Tó n yā pīi pāpa, né pī nigᵛ de deramēē? Bᵛ zīn anigᵛ kēē?
 13 Dikiri Malaikaa wēa à pi: N nanᵛ gᵛ yā kū ma ᵛne kūna pīnki.
 14 Àsun geeᵛ lī pᵛke blero. Àsun wē ke í gbāna ke miro. Àsun tē ke blero. Àgᵛ yā kū ma ditene kūna pīnki.
 15 Akū Manᵛa pīne: N yā nna, ñ ze gīa ari ò blēne bᵛrᵛ kekēne.
 16 Dikiri Malaikaa wēa à pi: Bee tó ma gᵛ la, mani n pᵛke blero. Tó n sa'opᵛ kū òdi ká tén à té kū soru kē, ñ o Dikiria. Manᵛa dí dᵛ kū Dikiri Malaikaamerᵛ,
 17 akū à a là à pi: N tᵛn deramēē? Tó yā kū n òo pīi kē, ᵛni sáabu kēne.
 18 Dikiri Malaikaa wēa à pi: Bᵛyāin ntenī ma tᵛ gbēkaa? Tᵛ bonsareme.
 19 Akū Manᵛa blēne bᵛrᵛ kū à flawaa sè à Dikiri gbāgbao gbè ke musu. Kū Manᵛa kū a nanᵛ ten gwa, akū Dikiri yābonsare kē
 20 à tò té bᵛ sa'oki pīn à fūte musu, akū Dikiri Malaikaa fūte tévuraa pīi gūn à tà musu. Kū Manᵛa kū a nanᵛ è le, akū ò wūte nēsele kutēna.
 21 Dikiri Malaika dí era à sù Manᵛa kū a nanᵛoora doro, akū Manᵛa dᵛ sà kū Dikiri Malaikaame.
 22 Manᵛa pī a nanᵛne: O gan yee! Zaakū o Luda è kū wéo.
 23 Akū a nanᵛ pīne: Tó Dikiri ye à ó deme, de adi sa kū o òa kū flawaaó síro, de adi yā dīnᵛ owerero, akūᵛᵛ adi yā pī mᵛwerero.
 24 Nᵛgbē pī né í gᵛgbē ũ, akū à tᵛ kpāne Samusi. Né pī zᵛkᵛ kū, akūᵛᵛ Dikiri arubarikaa dāne.
 25 Dikiri Nini nà zīkenaaa a gūn gᵛrᵛ kū à kú Dānᵛ buran, Zᵛra dagura kū Èsetaoluó.

14

Samusi nᵛsena Filisitiniᵛ té

- 1 Samusi gēē Timina, akū à Filisitini nēnᵛkpare ke è gwe.
 2 Kū à sù, akū à pī a de kū a daone: Ma Filisitini nēnᵛkpare ke è zaa Timina. À gé à a wetemene mà sé nᵛ ũ.
 3 Akū a de kū a dao pīne: Nᵛ kú n danenᵛ ke n burinᵛ ténloo? Akū ñni gé ñ nᵛ sé Filisitini gᵛᵛfᵛrdenᵛ té yá? Akū Samusi pī a dene: Ñ gé ñ a wetemene dé, zaakū nᵛkpare pīn má yei.
 4 A de kū a dao dí dᵛ kū yā pīi bᵛ Dikiri kīnaanlo, zaakū Dikiri ten zé wete à yā mᵛ Filisitiniᵛneme. Gᵛrᵛ birea Filisitiniᵛ mé ᵛten kí ble Isarailana.
 5 Akū Samusi ten gé Timina kū a deo kū a dao. Kū ò kà Timina geeᵛi bura, músune bᵛrᵛ bᵛ Samusiᵛ ᵛten pūtá.
 6 Dikiri Nini súa, akū à músuu pīi kū à kēkᵛre lākū blēne bᵛrᵛᵛn à kēkᵛre bà. À pᵛke kūna a ᵛi sᵛro. Adi yā kū à kēē pī o a de ke a danero.
 7 Akū à gēē à yā ò kū nᵛkpare pīo, nᵛkpare pī sᵛ à kēne mana.
 8 Kū à gᵛrᵛ pla kē, à fūte ᵛten gé nᵛ pī sé, akū à lite à gēē músu gēē pī gwa. Akū à è zᵛnᵛ sàa dᵛ a gēēa ari ò í kē.
 9 Akū à ᵛ dān à a sàa gā à wᵛto ᵛten ble, akū ᵛten táo. Kū à kà a de kū a dao kīnaa, à līnne ò blē, ama adi ᵛnne kū a bᵛ músu gēē gūmmero.

Samusi gara kutu dana Filisitiniᵛne

- 10 A de gēē nᵛkpare pī kīnaa, akū Samusi pᵛnna pᵛble kēñne lākū nᵛserii di ke nà.
 11 Kū à sù, ò kefennanᵛ sibi gbēñᵛn baraakuri ᵛgᵛ kú kāao.
 12 Akū Samusi pīñne: Má gara kutu ke vī mà daáre. Ari pᵛblena gᵛrᵛ suppla dí gé papao, tó a fᵛ à gara pīi bᵛmēne, mani biza kpááwa pī baraakuri kū utao waka baraakuri.
 13 Tó ádi fᵛ à bᵛmēne sᵛro, ákᵛnᵛ mé áni biza pī baraakuri kū uta waka baraakuriᵛo kpáma. Akū ò pīne: Ñ ñ gara pī dawere ò ma.
 14 À pīñne:
 Pᵛble bᵛ pᵛsorii gūn,
 pᵛ nna bᵛ pᵛ gbāna gūn.
 Akū odi fᵛ ò gara pīi bᵛro ari gᵛrᵛ aakᵛ.
 15 A gᵛrᵛ siikᵛdea ò pī Samusi nanᵛne: Ñ ᵛndᵛ ke n zāne à gara pī bowere. Tó lenlo, ᵛni n kpata kū n de bedenᵛo. Ase a ó sisi de à ó pᵛnᵛ síwámēē?
 16 Akū Samusi nanᵛ ten ᵛᵛ dᵛne à pi: N zāmagu! Ñ yemairo! N gara ke dà ma gbēñᵛne, akūᵛᵛ nídi a bona omenero. Akū à pīne: Mádi o ma de ke ma danero. Bᵛ mé à tò mani onneē?
 17 ᵛten ᵛᵛ dᵛne ari gᵛrᵛ suppla pīi gēē à pāpao. A gᵛrᵛ supplade pīn akū Samusi gara pīi bᵛne kū à nākaraa yāi, akū a nᵛ pīi gēē à ò a gbēñᵛne.
 18 A gᵛrᵛ suppladea ari ifāntē gᵛ gē gē kpén wēte pīi kefennanᵛ pīne:
 Bᵛ nna mé à de zᵛlaa?
 Bᵛ gbāna mé à de músulaa?

Akū Samusi piĩne: Tó adi ke a bú wí kú ma zúnunuoro, de ádi f̄s a ma gara pi b̄oro.

¹⁹ Dikiri Nini s̄ua, akú à ḡe Asakel̄oni à ḡsḡb̄en̄o d̄ede gb̄en̄on barakuri à n̄ p̄okasan̄o b̄ob̄oĩma, akú à ḡe à kp̄a gb̄e kú ò a gara pi b̄onen̄o. Akú à p̄o f̄e à tà a de bea.

²⁰ Akú ò Samusi n̄o pii kú ò kp̄a a gb̄enna kú à z̄e a sarea n̄o pi s̄eḡoɔa.

15

Samusi t̄es̄na Filisitinin̄o buraa

¹ Kú à k̄e ḡoɔ pla, burap̄on̄o kekeḡoɔ kà, akú Samusi bl̄ene b̄oro kú à ḡe a n̄o pi gwao. À pi: Má ye mà ḡe ma nan̄o kp̄en̄. Akú a n̄o pi de dí a gba z̄ero

² à pi: Maten da n yeimero, akú ma a kp̄a n gb̄enna. A dak̄una mana deala. N̄ a sé a ḡene ũ.

³ Samusi piĩne: Tó ma yā vāni k̄e á Filisitinin̄one s̄a, maniḡs̄ taari v̄i doro.

⁴ Samusi ḡe à gb̄egbon̄o k̄k̄k̄ w̄aa do kú bas̄oro, akú à s̄e ȳl̄ȳ t̄éret̄eret̄ere. À gb̄egbon̄o p̄in̄o vl̄a ȳl̄ȳk̄sa plapla, akú à s̄e pi ȳl̄ȳ n̄ vl̄a p̄in̄o.

⁵ À t̄e n̄ s̄e p̄in̄o, akú à gb̄egbon̄o p̄in̄o gb̄are Filisitinin̄o bura. N̄ p̄w̄en̄o t̄e kú pinki kú n̄ p̄w̄e gb̄an̄o kú n̄ geepi búno kú n̄ k̄k̄p̄en̄o pinki.

⁶ Akú Filisitinin̄o pi: Dí mé à yā dí taka k̄ew̄ere? Akú ò pi: Samusime, Timina gb̄e anzuree. A anzuree pi a n̄o siame, akú à kp̄a a gb̄enna. Akú Filisitinin̄o ḡe ò t̄e s̄s̄ n̄o pia kú a deo.

⁷ Samusi piĩne: Zaakú a k̄e le, man̄i k̄amma boro ari ma ḡe f̄ina booāwa.

⁸ À si n̄ t̄e à n̄ k̄e dúgudugu, n̄ ded̄ena pi ḡe onala, akú à ḡe à v̄ute Etamu gb̄ew̄een.

Filisitinin̄o ded̄ena kú zaaki ger̄ewao

⁹ Filisitinin̄o ḡe ò búraa k̄ate Yudan̄o búsun, ò dàgula ari Ger̄ewa sare.

¹⁰ Akú Yudan̄o n̄ lá ò pi: B̄oyāi a suwāi kú z̄iioo? Akú ò pi: O su ò Samusi k̄ume, de ò kene l̄akú à k̄ew̄ere n̄a.

¹¹ Akú Yudan̄o gb̄en̄on d̄ubu aak̄on̄o ḡe Etamu gb̄ew̄ee k̄inaa ò pi Samusine: N̄ d̄s̄ kú Filisitinin̄o mé òten k̄i blew̄aroo? B̄ó yān n̄ k̄ew̄ere gw̄ee? À w̄emma à pi: P̄s̄ kú ò k̄emen̄en ma k̄eĩne.

¹² Akú ò pi: O su ò n̄ ȳi ò n̄ kp̄áĩma. Akú Samusi pi: À la dam̄ene kú áni ma de á z̄idaro.

¹³ Akú ò pine: Oi! Óni n̄ d̄ero. Óni n̄ ȳi kú bàome ò n̄ naĩne n̄ oĩ. Akú ò a ȳi kú bà dufuo m̄en̄ pla ò b̄o k̄aao gb̄ew̄ee pii ḡun̄.

¹⁴ Kú ò k̄a k̄aao Ger̄ewa, akú Filisitinin̄o s̄u ò daale, òten wiki léa. Dikiri Nini s̄u Samusia, akú bà kú ò a ȳi a oɔna m̄una kú, akú bàa p̄in̄o z̄z̄s̄k̄re a oɔa.

¹⁵ À zaaki ḡe dufu ger̄ewa è, akú à n̄ate à s̄e à gb̄en̄on w̄aa s̄oron̄o d̄edeo.

¹⁶ Samusi pi:

Zaaki ger̄ewan ma gb̄en̄on w̄aa s̄oron̄o d̄edeo, zaaki ger̄ewan ma n̄ t̄s̄k̄s̄ao.

¹⁷ Kú à yā pii ò à làka, akú à ger̄ewa pii z̄uk̄una. Akú ò t̄s̄ kp̄a gu piine Ger̄ewa S̄is̄i.

¹⁸ Imi a kú gb̄ana, akú à s̄o d̄s̄ Dikirine à pi: N̄ tò mak̄u n̄ z̄bleri ma z̄li bl̄e manamana, akú n̄ ye mà ga kú imio mà léte Filisitini ḡȳf̄oɔden̄o oĩ yā?

¹⁹ Luda Ger̄ewa guw̄e l̄okotoo p̄ara, akú í b̄on̄. Samusi mì, akú a w̄end̄ii s̄u à gb̄ana l̄e. Abire yāin̄ òdi gu pi s̄isi Enakore. À kú Ger̄ewa ari kú a gb̄aroo.

²⁰ Samusi yā ḡs̄ḡs̄ Isarailan̄one ari w̄e baro Filisitinin̄o k̄iblemmanaḡoɔ.

16

Samusi Gaza ḡeki gb̄a gboronaa

¹ Samusi ḡe Gaza à karua ke è gwe, akú à ḡe à wute k̄aao.

² Ò pi Gazaden̄one: Samusi kú la. Akú ò lika z̄s̄ gu pii, òteni a dà w̄ete ḡekia gw̄aani. Ò ȳite gw̄aani p̄ia ò pi: Tó gu d̄s̄, óni a dem̄e.

³ Samusi w̄ute gwe ari liz̄ando, akú à f̄ute à ḡe à w̄ete ḡeki gb̄aa kú kú a lípetena m̄en̄ plan̄o à ḡa à w̄o kú a gb̄angao lele. À dà a ḡan̄ à ḡe à z̄uk̄una s̄is̄i kú à are d̄o Ebl̄onua musu.

Samusi kú Delilao

⁴ Abire ḡera Samusi ȳe n̄ogb̄e kei zaa S̄oreki guvuten, a t̄on Delila.

⁵ Akú Filisitini k̄inan̄o ḡe ò n̄ogb̄e pii l̄e ò pine: N̄ ̄ond̄s̄ kp̄atei de n̄ le n̄ a gb̄ana z̄s̄k̄o pii asiri d̄s̄ kú l̄akú óni ke n̄a ò gb̄ana m̄oneo. Tó o a ȳi bàao o a gb̄ana búsa, ó baadi ni n̄ gba andurufu oɔo m̄en̄ w̄aa s̄oro kú bas̄oro.

⁶ Akú Delila pi Samusine: N̄ n̄ gb̄ana z̄s̄k̄o asiri omene kú deran oni ke n̄a ò n̄ ȳi kú bàao ò n̄ gb̄ana busao.

⁷ À wèa à pì: Tó ò ma yī kŭ kyā yīda mèn supplao, abire mé ani ma busa màg̃ de lán baadi bà.

⁸ Filisitini kɔnɔ sù Delilane kŭ kyā yīda kŭ adi kori keroo mèn suppla, akŭ à a yŭo.

⁹ A kŭrɔnɔn utena kpéne, akŭ Delila pì Samusine: Samusi! Filisitininɔn ze la díee! Akŭ à kyā pɔn kèkè lán bà mŭkumukuu bà, odi a gbāna asiri d̃ro.

¹⁰ Akŭ Delila pɔne: Nteni ma lalandi ke, nten éke tomeneme. Ñ omene sà lákŭ oni n yī nà.

¹¹ Akŭ à pɔne: Tó ò ma yī kŭ bà gbigiri dufu kŭ odi zī keo k̃ro, ani ma busa màg̃ de lán baadi bà.

¹² Akŭ Delila bàa pì sè à a yŭo. A kŭrɔnɔn utena kpéne, akŭ à pì: Samusi! Filisitininɔn ze la díee! Akŭ Samusi bà kŭ à d̃o a ɔaa pìi kèkè lán buu bàa bà.

¹³ Delila pɔne: Nteni ma lalandi ke ari tera. Nten éke tomeneme. Ñ omene sà lákŭ oni n yī nà? Akŭ à pɔne: Tó n ma mikā gbāna mèn supplanɔ kŭ n dà àsan n t̃a lán gòdoo bà, tó n káro pèa, mani busa màg̃ de lán baadi bà. Delila tò i a sè, akŭ à a mikā gbāna mèn suppla pɔn kŭ à t̃a lán gòdoo bà.

¹⁴ À káro pèa. Akŭ à pì: Samusi! Filisitininɔn ze la díee! Akŭ à vù à àsaa pìi gā à wò kŭ a mikāo.

¹⁵ Delila èra à pɔne d̃o: Ndig̃o pì n̄ yemai, akŭs̄ ndi ma náani keroo? N ma lalandii kè à kà gènn aak̄s̄. Ñdi n gbāna z̄s̄k̄o asiri omenero.

¹⁶ Len àdig̃o nakaraa le kŭ yā pìi takao lakanaa sari. Àteni a zīda yóyɔne ari à gèe à fù menaa à ye à ga.

¹⁷ Akŭ à yā kŭ à kŭ a swèn òne pínki sà à pì: Gē dí na ma miia zikiro, zaakŭ ò ma ke Luda p̄s̄ ũme. Tó ò ma miì bò, ma gbāna ni bo ma gŭn, mani busa màg̃ de lán baadi bà.

¹⁸ Kŭ Delila è à yā kŭ à kŭ a swèn òare pínki, akŭ à légbazā kè Filisitini kɔnɔne à pì: À era à su gènn do d̃o, zaakŭ à a s̄inda pínki òmeneme sà. Akŭ ò èra ò sù a k̄inaa, ò andurufuu pì kŭna.

¹⁹ Delila tò i Samusi sè a gbála, akŭ à ḡs̄gb̄e ke sisi. À a mikā gbāna mèn suppla pɔn bò, akŭ à nà busanaaa a gbāna pìi bò.

²⁰ Delila pì: Samusi! Filisitininɔn ze la díee! Akŭ à vù àten da áni ke lán yā bà à a zīda bome. À d̄s̄ kŭ Dikiri a tonlo.

²¹ Akŭ Filisitininɔ a kŭ, ò a wénɔ bòbo, akŭ ò gèe k̄aa Gaza. Ò m̀gotē kp̄t̄ii kp̄ane, akŭ ò a dà àten w̄isi ló kp̄ésiran.

²² A mikā pìi èra à nà kunaa d̃o a bonaa gbera.

Samusi ganaa

²³ Filisitini kɔnɔ k̄s̄ kàkara de ò n̄ t̄ana Dagɔni gbagba, akŭ òten p̄onna ke ò pì: Ó t̄ana ó ibere Samusi n̄awere ó ɔi.

²⁴ Kŭ Filisitininɔ a è, ò n̄ t̄ana s̄aabu kp̄a ò pì:

Ó ibere ó b̄usuu d̄e,

à ó gb̄enɔ d̄ede dúgudugu,

akŭ ó t̄ana a n̄awere ó ɔi.

²⁵ Lákŭ n̄ p̄o kè nna nà, ò pì: À Samusi sisi à faai p̄o kewere. Akŭ ò a bò kp̄ésiran à yáad̄yā kèñne.

Kŭ ò a zè kp̄é gb̄egbanɔ dagura,

²⁶ à pì kefenna kŭ à a ɔ kŭnaane: Ñ gé kŭmao gb̄egba kŭ ò kp̄é kŭnanɔ sare de mà ɔ nanaa mà gbāna lea.

²⁷ Tanakpe pìi p̄a, ḡs̄gb̄enɔ kŭ n̄gb̄enɔn kŭ gwe kŭ Filisitini kɔnɔn n̄ pínki. Gb̄e kŭ ò kŭ kp̄é pìi musu kà gb̄enɔn waa ḡero, kŭ ò sù Samusi faai gwa.

²⁸ Samusi wé kè Dikiria à pì: Dikiri Luda, n̄ tó ma yā d̄ongu. Luda, n̄ ma gba gbāna gènn do d̃o de mà fina boo Filisitininɔa ma wé mèn pla yā musu.

²⁹ À ɔ nana gb̄egba mèn pla kŭ ò kp̄é pì kŭna guraguranɔa, a ɔpla kŭ a doa a ɔze kŭ a doa d̃o.

³⁰ À pì: Ñ tó mà ga kŭ Filisitininɔo! À kutuu kè, akŭ à ɔ ȳipaa kŭ gbānao, akŭ kp̄é pìi gbòro à si Filisitini kɔnɔa kŭ gb̄e kŭ ò kŭ a gŭnn̄o n̄ pínki. Gb̄e kŭ Samusi n̄ dede a gaḡɔnɔn dasi de gb̄e kŭ à n̄ dede ḡɔɔ kŭ à kŭ kŭ wèndiioa.

³¹ A dakŭnanɔ kŭ a de bedenɔ sù n̄ pínki ò a gèe sè ò t̄ao, akŭ ò a mira kp̄akŭs̄ kŭ a de Manɔa p̄o, Z̄ora kŭ Esetaoluo dagura. À yā ḡs̄ḡs̄ Isarailanɔne ari wè baro.

RUTU

Naomi kù Rutuo

¹ Gɔɔ kù yāgɔgɔrino ten kí ble Isarailano b̀usun, nàa gè, akù gɔgbè ke bò Betilihamu, Yudano b̀usun, à gèe à gɔɔ pla kè Mɔabuno b̀usun kù a nano kù a négɔgbè gbènon plano.

² Gɔgbè pì t̀n Elimeleki. A nano t̀n Naomi. A neno t̀n Malonu kù Kilišo. Eflata b̀usu gbènonme. Ò gèe Mɔabuno b̀usun, akù ò kù gwe.

³ Gwen Naomi zà Elimeleki gàn, akù à gɔ gwe kù a né gbènon pla p̀nɔ.

⁴ Ò Mɔabu nɔgbènon sè non ù, a do t̀n Opa, a do sɔ Rutu. Ò kù gwe lán wè kuri taka bà, a gberan

⁵ Malonu kù Kilišo gà ǹ pla ǹ pinki, akù Naomi gò gɔ sari neno sari.

⁶ Kù à kù Mɔabuno b̀usun gwe, à mà kù Dikiri a gbènon wènda gwà à ǹ gbá pòble, akù à soru kè à ta kù a né nano p̀nɔ.

⁷ Akù à fùte gu kù à kunwa à dà zén kù a né nano p̀nɔ, òten tá Yudano b̀usun.

⁸ Akù à p̀i a né nano p̀nɔne: À era à tá á danò k̀ina. Dikiri gbèke keáre lákù a kè á gɔ kù ò gànɔne nà kù makùo.

⁹ Dikiri tó á baadi era à zà ke à vuteki le. Kù à lé zàrima, akù ò sɔ d̀ manamana.

¹⁰ Ò p̀ine: Òni gé k̀unwo n gbènon k̀inaame.

¹¹ Akù à p̀i a né gyaano p̀nɔne: À era! Bóyáí áni gé k̀umaoo? Mani era mà négɔgbènon i de à le à zà keŋma don yá?

¹² À era à tá! Ma z̀i kù, mani le mà zà ke doro. Bee tó ma p̀i mani wé d̀ zàkenai, akù ma lè ɔkɔsiala ma négɔgbènon i k̀aao,

¹³ Áni f̀s à ǹ dá ari ò ke zòkɔ yá? Áni f̀s àgɔ kun pose ǹ yá yá? Oi, ma neno! Dikiri kpe limeneme. Yá kù à á lé p̀i dí kemene nnaro fá!

¹⁴ Ò era ò nà sɔ d̀a, akù Opa lé zà a zà daa, ama Rutu gi à nàa.

¹⁵ Akù Naomi p̀ine: Ǹ gwa, n gbèndon ten tá a gbènon kù a t̀ananò. Ǹ era ǹ tá k̀aao.

¹⁶ Akù Rutu p̀ine: Ǹsun nakarama mà n tó mà táro. Gu kù n gèsee p̀eten, ónigɔ leeleme. Gu kù n kipan, gwen mani kipan. N gbènon ni gɔ ma gbènon ù, n Luda ni gɔ ma Luda ù.

¹⁷ Gu kù n gan, gwen mani gan ò ma ví gwe. Ga baasiro pòke ni ò kèkɔaro. Tó ma k̀emma, Dikiri yá kemene pásipási.

¹⁸ Kù Naomi è à zèo kù à tá k̀aao, adi yáke onè doro.

¹⁹ Akù ǹ pla ǹ pinki ò gèe are ari ò kà Betilihamu. Kù ò kà gwe, wète wà ǹ yá musu. Gbènon p̀i: Naomin gwe sɔ yá?

²⁰ Akù à p̀inne: Àsungɔ ma sísi Naomi doro, séde Mara, zaakù Gbãnas̀indapinkide p̀sirayá k̀emene.

²¹ Ma ge wètea kù p̀nɔ, akù Dikiri sù k̀umao ɔkòri. Bó yá mé à tò áni ma sísi Naomii? Dikiri bò ma kpe, Gbãnas̀indapinkide p̀i yá'ummanaa kpàmai.

²² Lákù Naomi sù kù Mɔabuno b̀usuuo nan gwe kù a né nano Rutu, Mɔabu burio. Ò kà Betilihamu gɔɔ kù ò nà nagákènaaame.

2

Rutu dakarena kù Bɔazao

¹ Naomi zà Elimeleki be gɔgbè ke kun, gbè zòkɔ aruzekedeme, a t̀n Bɔaza.

² Mɔabu nɔgbè Rutu p̀i Naomine: Ǹ tó mà gé bura nagá k̀non we màgɔ té gbè kù à ma wènda gwà kpe. Akù à p̀i a né gyaano p̀ine: Ǹ gé!

³ Akù à fùte à gèe nagá k̀non we bura, àdigɔ té pòkèrino kpe. Akùs bura kù à gèen p̀i bi Elimeleki dane Bɔaza burame.

⁴ Akù Bɔaza bò Betilihamu. Kù à kà gwe, à f̀ kpà pòkèrino à p̀i: Dikiri gɔ kù k̀aao! Akù ò p̀ine: Dikiri arubarika dangu!

⁵ Bɔaza p̀i a z̀ikeri kù à de a pòkèrino gwàri ùne: Dí mé à nòkpare direkù víi?

⁶ Akù à wèa à p̀i: Nòkpare p̀i bi Mɔabu nɔgbè kù Naomi bò k̀aao Mɔabuno b̀usun à sù k̀aao.

⁷ À p̀i mà tó à nagá k̀non we pòkèrino kpe, akù àten z̀i ke zaa k̀onko. Teran à sù k̀amma bo fiti kuta gùn.

⁸ Akù Bɔaza gèe à p̀i Rutune: Ǹ ma yá ma. Ǹsun gé nagá k̀non we bura pànden doro. Ǹsun gètewálaro. Ǹ gɔ la kù ma nɔgbè z̀ikerino.

⁹ Ñ wé dɔ zĩ kũ òten kea ñg̃ó té n kpe. Ma ò ma kefennanɔne ò su wari dɔmmaro. Tó ími teni n de, ñ gé ñ í kũ ò kà orozánɔn mi.

¹⁰ À kùtene à mi nàte à pi: À kè dera makũ kũ buri pãnde nɔgbɛn ma ũ, n laakarii dɔma, akũ n yã mana kɛmɛnɛ?

¹¹ Akũ Bɔaza wɛa à pi: Ò yã kũ n kè n zã dane n zã ga gbera òmɛnɛ pínki, lákũ n n de kũ n dao tò nà kũ n búsuuo, akũ n su n vute gbɛ kũ n n d̃ó yáronɔ té.

¹² Dikiri fina bonne yã kũ n kɛɛ musu. Lákũ n su n sɔtɔ Dikiri Isarailanɔ Luda oruu gũn nà, à a fina bonne manamana.

¹³ Rutu pi: Baa, n yã mana kɛmɛnɛ fá! N ma laakarii kpàtemɛnɛ, n yã nna ò makũ n zĩkeriine, bee kũ n zĩkerinɔ doken ma ũro.

¹⁴ Pɔblegɔɔ Bɔaza piɛnɛ: Ñ m̃ó ñ p̃ó ble la ñg̃ó burodi z̃ó d̃oò. Akũ à vùte p̃ókèrinɔ sare. Bɔaza p̃óblewɛ kpatanaa kpàa, akũ à p̃ó blè à kà ari a kpara g̃ó.

¹⁵ Kũ à fùte àten gé p̃ó k̃ɔnɔ wɛ, akũ Bɔaza ò kefennanɔne à pi: Bee tò àten p̃ó k̃ɔnɔ wɛ nagã kũ à katena té, àsun wé'i daaro.

¹⁶ À a sà kenɔ bobonɛ nagã gũn à tò à a k̃ɔnɔ wɛ. Àsun pataaro.

¹⁷ Akũ à p̃ó k̃ɔnɔ wɛ ari ɔkɔsi. Kũ à z̃ó à a wé b̃ò, à kà toko lé do taka bà.

¹⁸ Kũ à sè à tào be, akũ à p̃ó kũ à a k̃ɔnɔ wɛ pii m̃ò a zã dane. À p̃óble kpara kũ à g̃ó pii kpàa d̃ó.

¹⁹ Akũ a zã da a là à pi: Mákpan n p̃ó k̃ɔnɔ wɛn gbàraa? N zĩ kè máa? Luda arubarika da gbɛ kũ à laakarii d̃mman. Akũ à gbɛ kũ à zĩ kè a bura yã ònɛ à pi: Gbɛ kũ ma zĩ kè a bura gbàra t̃ɔn Bɔaza.

²⁰ Akũ Naomi pi: Ma Dikiri sáabu kè! À kpé àten gbɛke ke ók̃ɔnɔ kũ ó b̃ɛnɛnɔne kũ ó gbɛ kũ ò g̃anɔ. Akũ à èra à pi: Gbɛ pi bi ó dane káni buri mèn òmɛ.

²¹ Akũ M̃abu nɔgbɛ Rutu pi: À p̃imɛnɛ mà na a zĩkerinɔ ari ò gé p̃ó k̃ɛ ò lákao.

²² Akũ Naomi pi a né gyaanɔ piɛnɛ: À mana ñ gé kũ a nɔgbɛ zĩkerinɔ de òsun wari d̃omma bura pãnde gũnlo yá.

²³ Akũ à nà Bɔaza nɔgbɛ zĩkerinɔ. Àdig̃ó p̃ó k̃ɔnɔ wɛ n kpe ari ò g̃ɛ ò nagã kũ gbadoo kè ò làka. À kũ a zã da beame.

3

Rutu kũ Bɔazao zaa p̃ówɛgbɛkia

¹ Naomi pi a né gyaanɔ piɛnɛ: À mana mà be wɛtenne, gu kũ ñni le ñg̃ó kunwa aafia.

² Bɔaza kũ ñ kũ kũ a zĩkerinɔ bi ò danɛnloo? Àkũ mé àten p̃ówɛ gbɛ ɔk̃ɔsiala.

³ Ñ zú ò ñ ñisi d̃kɔ. Ñ n aso mana da ñ gé p̃ówɛgbɛkia. Ñsun tò à d̃ó ñ kũ gwero ari à p̃ó blè à í mi à làkao.

⁴ Tó à wùte, ñ gu kũ à wùten gwa, ñ gé ñ a biza lé sé ñ wùte a gbá sare. Ani yã kũ ñni ke onne.

⁵ Akũ à piɛnɛ: Yã kũ n ò pínki, mani kɛmɛ.

⁶ Akũ à g̃ɛ p̃ówɛgbɛkia à yã kũ a zã da ònɛɛ pii kè pínki.

⁷ Bɔaza p̃ó blè à í mi, a p̃ó kè nna. À g̃ɛ à wùte p̃ówɛ tuku sare dire kpa, akũ Rutu b̃otèi tɛnɛ, à biza gò a gbáa à wùte gwe.

⁸ Lizãndo kũ Bɔaza kè giri, à vù kũ io à lite, akũ à lè nɔgbɛ mé à wutena a gbá sare.

⁹ Kũ à pi, díɛɛ, akũ Rutu wɛa à pi: N zĩkeri Rutumɛ. Ñ n biza lé kúmalá, zaakũ ma dane káni kũ ani ma bome n ũ.

¹⁰ À piɛnɛ: Dikiri arubarika dangui! Gbɛke kũ n kè kpɛkpɛ dík̃ina de a káakupola. Ñdi gé kefenna wetero, takaside kes̃ó aruzekede.

¹¹ Ñsun tò ṽina n kũro. P̃ó kũ n wé kè pínki, mani kenne, zaakũ w̃ɛtedɛnɔn d̃ó kũ nɔ maname n ũ ñ pínki.

¹² Yápuramɛ! N danɛn ma ũ, ama danɛ káni pãnde kun à káni demala.

¹³ Ñ i la gwãaniala, zia k̃onk̃ó tò à ye à n bome, à mana, à n bo. Ama tò adi wero, ma si kũ Dikiriio mani n bo. Ñ i la ari gu d̃ó.

¹⁴ À wutena a gbá sare gwe ari gud̃ó, akũ à fùte ari gu g̃ó gé k̃ɛ, zaakũ Bɔaza piɛnɛ àsun tò gbɛke d̃ó kũ à sù p̃ówɛgbɛkiaro.

¹⁵ À piɛnɛ d̃ó: Ñ n p̃ó dangãa poro ñg̃ó kúna. Kũ à kúna, akũ Bɔaza nagã kàne zaka lé suddo à ònɛ, akũ à tào be.

¹⁶ Kũ à kà be, à zã da a là à pi: Yã kè deraa? Akũ à yã kũ g̃ógbɛ pii kènɛ ònɛ pínki,

¹⁷ à pi: À ma gba nagã zaka lé suddo dík̃inamɛ. À pi à mana mà tá ma zã da kia ɔkoriro.

¹⁸ Akũ Naomi pi: Ñ vute tɛnɛ ari ñ yã pi lakana d̃ó, zaakũ g̃ógbɛ pi ni kámma bo gbàra yã pi lakanaa sariro.

4

Rutu zakena kù Bɔazao

¹ Bɔaza gɛɛ à vùte wɛte bìnilea, akù à è dane káni bòri kù à a yā òo pì ten su. Akù à pì: Ma gbɛ, ò mós ò vùte.

² Akù à wɛte gbɛ zɔkɔnɔ sisi gbɛnɔn kuri à pì ò vùte.

³ Akù à pì dane káni kù ani a sura ba pìine: Naomi kù à sù kù Mɔabunɔ búsuuo teni ó v̀ni Elimeleki bura kpado yía.

⁴ Akù ma è à mana mà a yā onne, de ò lù ó gbɛ zɔkɔ kù ò vutena lanɔ wára. Tó ò ye ò lúme, ò lù. Tó ò ye ò lù s̀ro, ò omene mà ma, zaakù mɔkɔn mé ò a luna zé v̀. Tó ò bakanlo, séde makù mà lù. Akù g̀gbɛ pii pì: Mani lù.

⁵ Akù Bɔaza pì: Tó ò bura pii lù Naomi kù Mɔabu nɔgbɛ Rutuoa, òni gbɛ kù à gà gyaanɔ le dɔ, de a t́ le à g̀ a túbia.

⁶ Akù dane káni b̀rii pii pì: Tó len à de le, mani lùro, de màsun ma zída túbi yakaro yāi. Ò n ṕ lù, zaakù mani f̀ mà lùro.

⁷ Isarailanɔ b̀sun yā tó gbɛ ten bura lù ke tó àteni a lilin ke, tó àten yā mì láka, àdi a kyate gbá dɔ bo à kpá gbɛame yā pì lakana sèeda ù Isarailanɔne.

⁸ Kù dane káni b̀rii pii pì Bɔazane à lù, akù à a kyate bò à kpà Bɔazaa.

⁹ Akù Bɔaza pì gbɛ zɔkɔ p̀inɔne kù gbɛ kparanɔ ò p̀inki: Ákɔnɔme sèedadano ù gbára, kù ma Elimeleki kù Malonuo kù Kilišo p̀nɔ lù Naomia p̀inki.

¹⁰ Akù ma Malonu gyaanɔ Rutu, Mɔabu nɔgbɛ le nɔ ù dɔ, de gbɛ kù à gà pì t́ le à g̀ kù a túbia, de a t́ s̀n ga a gbɛnɔ té ke a wɛte dík̀ina g̀nlo. Ákɔnɔme yā pii sèedadano ù gbára.

¹¹ Akù gbɛ zɔkɔ p̀inɔ kù gbɛ kù ò kù ganu g̀nnɔ pì ò p̀inki: Ókɔnɔme sèedadano ù. Díkiri tó nɔgbɛ kù àten g̀ ò nɔn pì g̀ lán Rahila kù Leao bà, kù ò Isarailanɔ buri kè. Ani tó ò gbána kù Èflata b̀sun ò t́ bo Betilhamu.

¹² Díkiri tó buri kù ani kpámma kù nɔgbɛ p̀ionɔ g̀ lán Perezi kù Tama ò Yudanɛ burinɔ bà.

Dauda buri bozire

¹³ Akù Bɔaza Rutu sè nɔ ù. À wùte káao, akù Díkiri tó à ǹò sì, akù à né ò g̀gbɛ ù.

¹⁴ Akù nɔgbɛnɔ pì Naomine: O Díkiri sáabu kè, adi n tó buri sari gbáraro. Luda tó né pì t́ bo Isarailanɔ té.

¹⁵ Ani ò laakari kpátenne, ani ò gwa ò zík̀unaa g̀n, zaakù ò né gyaanɔ kù à yenyí mé à a ònne, akùs̀ à mananne de nég̀gbɛ gbɛnɔn supplanola.

¹⁶ Akù Naomi né pii sè à kpà a kùla à g̀ a gwàri ù.

¹⁷ Akù nɔgbɛ kù ò kù gweno pì: Ó nég̀gbɛ ò Naomine. Akù ò t́ kpàne ̀bedi. Ákùme Yese de, Dauda dizi ù.

¹⁸ Perezi burinɔ t́n dí:

Perezi mé à Ezerɔnu ò,

¹⁹ Ezerɔnu Ramu ò, Ramu Aminadabu ò,

²⁰ Aminadabu Nas̀ ò, Nas̀ Salamɔ ò,

²¹ Salamɔ Bɔaza ò, Bɔaza ̀bedi ò,

²² ̀bedi Yese ò, akù Yese Dauda ò.

SAMUELI TAKADA KAAKU

Samueli 1:1-7:17

Solu 8:1-15:35

Solu kũ Daudao 16:1-31:13

Elekana kũ a gbẽnɔ

¹ G5gbẽ ke kũ Rama, Eflaimu bũsu gusĩsĩden. Zufu burime, a tɔn Elekana, Yeroamu nẽme. Eflaimu buri kũ òdi pi Zufu pì mé à Tohu ì, akũ Tohu Eliu ì, akũ Eliu Yeroamu pì ì.

² Elekana nɔnɔ vĩ mèn pla, a káaku tɔn Ana, a plade tɔn Penina. Penina mé à nẽnɔ vĩ, Ana sɔ à né vĩro.

³ Wẽ kũ wẽeo g5gbẽ pì dì bo a wẽte gũn à gé donyĩ ke Dikiri Zĩkaridenɛ zaa Silo à sa oa. Eli nẽg5gbẽ mèn planɔ Ofini kũ Fineasio kũ gwe Dikiri gbàgbarinɔ ù.

⁴ Gɔɔ kũ Elekana sa ò, àdi a n̄bɔ kpá a nanɔ Peninaa kũ a nẽg5gbẽnɔ kũ a nẽnɔgbẽnɔ ñ pínki,

⁵ akũ àdi a leu pla kpá Anaa kũ à yei yáì, bee kũ Dikiri à kè para ù.

⁶ A g5ba pì sɔ, àdig5 a fobo a parakena yáì, de à a nẽse futene.

⁷ Len àdig5 kene le wẽ kũ wẽeo. Tó Ana gèe Dikiri kpé gũn, a g5ba pì dì a fobo, akũ àdi ɔɔ dɔ ari à fua à p5 ble.

⁸ Akũ a zã dì a lá: Ana, bó mé à n le, nten ɔɔ dɔ, ñdi p5 bleroo? À kè dera n nẽsee yàkaa? Má denne nẽg5gbẽ mèn kurilaroo?

⁹ Zĩkea kũ ò kũ Silo, ò p5 blè ò làka, sa'ori Eli vutena gbàaa Dikiri kpé kpélelea, akũ Ana fùte

¹⁰ kũ nẽseyakana z5k5ɔɔ, à wé kè Dikiria kũ ɔɔdɔɔ manamana.

¹¹ Akũ à lé kè Dikiria à pi: Dikiri Zĩkaride, ñ tó makũ n z5bleri yá dɔngu! Ñ ma wẽnda gwa! Tó ma yá dí sãnguro, akũsɔ n ma gba nẽg5gbẽ, mani a kpámma n p5 ù ari a wèndi len, gé ni na a mũia zikiro.

¹² Kũ a wékana Dikiriaa pì ten lákaro, akũ Eli teni a lé gwa tíii.

¹³ Ana ten adua pi ke a swèe gũn, a lé mé àten ke zúkizuki, adi yá ò à bò a lén gbẽke màro. Eli ten da wẽ teni a deme,

¹⁴ akũ à pìne: Wẽ nig5 n de ari bɔremee? Ñ mù kè wẽa.

¹⁵ Akũ Ana wèa à pi: Adi ke lenlo Baa! Nɔgbẽ pɔsiraden ma ù, mádi wè ke í gbãna ke miro. Mateni ma yá'ummananɔ ò Dikirineme.

¹⁶ Ñsun makũ n z5bleri dite nɔgbẽ pã ùro. Ma nẽse yakana kũ ma kunna bídi gũnwo mé à tó maten wé ke la ari tera.

¹⁷ Akũ Eli pìne: Ñ tá aafia. Isarailanɔ Luda n gba p5 kũ n wé kèaa.

¹⁸ Akũ Ana pì: Ñ tó makũ n z5bleri yá kãngu. Akũ à tà à p5 blè a ànn wère.

Samueli inaa

¹⁹ Kũ gu dɔ, ò fùte kɔnkɔkɔnkɔ ò gèe ò donyĩ kè Dikirine. Akũ ò èra ò tà ñ wẽtea Rama. Kũ Elekana wùte kũ a nanɔ Anao, a yá dɔ Dikirigu.

²⁰ Gɔɔ birean à n̄ɔ si à né ì g5gbẽ ù, akũ à t5 kpàne Samueli, zaakũ à pi: Ma a wé kè Dikiriamɛ.

²¹ Akũ Elekana fùte kũ a bedenɔ ñ pínki, ò èra ò gèe sa kũ òdi ò wè kũ wẽeo ò Dikiria, ò lé kũ ò gbẽne fĩna bo.

²² Ama Ana dí géro. À pi a zãne: Tó né pì kè, akũ mani gé a mɔ Dikirine, anig5 kũ gwe gɔɔ sĩnda pínki.

²³ Akũ a zã pìne: Lákũ à kènne mana nà ñ ke. Ñ mena ari à kè. Dikiri tó yá pi ke. Akũ nɔgbẽ pi a né gwà ari à gèe à kèo.

²⁴ Kũ à kè, akũ à a sè à gèe káao Dikiri kpén Silo kũ zùsa wè aak5o kũ wísitio konko do kũ sèwèo tũru do. Né pì kè kefenna ù.

²⁵ Kũ ò zùsaa pìi kùtu kpà, akũ ò gèe kũ né pìio Eli kĩnaa.

²⁶ Akũ Ana pìne: Baa, ñ gaafara kemene! Kũ n kunnaao makũme nɔgbẽ kũ à ze la maten wé ke Dikiria n wára ù.

²⁷ Né díkĩnan ma wé kè Dikiria, akũ à ma gba p5 kũ ma gbèkaaa pìi.

²⁸ Abire yáin ma su a kpá Dikiria, de àg5 kun a p5 ù ari a wèndi len. Akũ ò donyĩ kè Dikirine gwe.

2

*Ana aduakɛnaa**(Luk 1:46-55)*¹ Akū Ana aduaa kè à pi:Ma nèɛ ten yáa dɔ Dikiria,
ma mì dana ía Dikiri yáí.Maten woo kɛ ma íberɛnɔa,
ma pɔ kè nna, kú à ma sura bà.² Gbēke kú adona lán Dikiri bàro,
gbēke kun lán a bàro,
gbèsi ke kun lán ó Luda bàro.³ Àsun yá bɔte kú yɔnkɔoro,
àsun tó zída bina yá bo á lénlo,
zaakū Dikiri Ludame yádɔri ũ,
akū mé àdi ó yákenanɔ yɔ à gwa.⁴ Gɔsa gbānanɔ sá è'ɛ,
ama gbē funanɔ gbāna asa dɔ ní pi.⁵ Gbē kána ten a zída aya kɛ pɔble yáí,
ama ná ten gbē kú àteni a de yá de doro.Para né ì mèn suppla,
ama nédasi'irii gɔ wēnda.⁶ Dikiri mé àdi tó gbē ga,
akūs àdi tó gbē gɔ kun.Akū mé àdi tó gbē gē būsuu gūn,
akūs àdi gè vu.⁷ Dikiri mé àdi su kú takasio kú kunna nnao,
àdi tɔ gbēkenɔa, àdi gbēkenɔ sé lei.⁸ Àdi wēndadenɔ bo būsutitin,
àdi takasidenɔ bo tuburan.Àdi n vute gu dokɔnɔ kú kínɛnɔ,
àdi tó ò kpata ble kú gakurio.Zaakū zíte pétékinɔ bí Dikiri póme,
akū à andunia kàtea.⁹ Àdi a gbēnɔ gbápeteki dákpańne,
àdi yāvánikerinɔ dúgu zɔ gusiran.

Gbēke ni fɔ à ɔsi ne kú a zída gbānaoro.

¹⁰ Dikiri ni a íberɛnɔ ú lɔ,

ani pata a íberɛnɔ zaa musu,

ani yákpate kɛ kúńwo ari andunia lézekia.

Ani kína kú à kàa gba gbāna,

ani gbē kú à sèe pii mì da ía.

¹¹ Akū Elekana tà a be wētea Rama, akū négɔgbē pii gɔ, àten zí kɛ Dikirine kú sa'ori Elio.*Eli négɔgbēnɔ*¹² Eli négɔgbēnɔ bí né pāsínɔme, òdi Dikiri daro.¹³ Yá kú sa'orii pinɔ òdi kɛńnen dí. Tó gbē sa ò, gɔɔ kú àten nòbɔɔ pí fúfu kɛ, sa'ori íba ke òdi su kú saka gànɛ aakɔdeo kúna.¹⁴ Akū àdi sí ta gūn ke oro ke m'oro, akū sa'ori òdi pɔ kú saka pii bòo sé a pɔ ũ pínki. Len òdi kɛ Isaraila kú ò sù Silonɔne le ní pínki.¹⁵ Bee ari ògɔ gé nòbɔ kpá téa a nísí láka, sa'ori íba ke òdi su à pi gbē kú à sa òo piine: Ñ nòbɔ kpá sa'oria à kpá téa, zaakū ani we à nòbɔ fífukɛna símmaro, sé a búsu.¹⁶ Tó gbē pii pine áni nòbɔ kpá téa gía a nísí láka, gbasa pɔ kú à yei à sé sà, akū íbaba pii òdi pi: Oí! Ñ kpáma gɔnɔ! Tó n gi, mani bo kú gbānao.¹⁷ Kɛfenna pinɔ durunna zɔkɔ Dikirine manamana, zaakū òteni a sa'onɔbɔ gya bome.¹⁸ Négɔgbē Samuéli sɔ àdigɔ zí kɛ Dikirine kú uta lokommao dana.¹⁹ A da òdi uta gyaba fitinna zɔne. Tó àten su sa o kú a záo wè kú wèe, akū àdi suone.²⁰ Eli òdi sa mana o Elekana kú a nɔ pii òdi pi: Dikiri n gba né dɔ kú n nɔ pii, né kú à a wé kè akū à kpá Dikiriaa pii gēne ũ. Akū òdi tá ní bea.²¹ Akū Dikiri arubarikaa dà Anane, à èra à né ì mèn sɔɔro, gɔgbē aakɔ, nɔgbē pla. Négɔgbē Samuéli sɔ àten zɔkɔ kú Dikiri ɔí.

²² Eli zī kù yúkuyuku, à yā kù a nénɔ ten ke Isarailanɔne mà pínki kù lákù òdi wúte kù nɔgbē kù òdigō zī ke dakareki kuta kpélelanɔ nà.

²³ Akù à ní lá à pì: Bó mé à tò áten yā ke lee? Ma mà gbē sīnda pínki teni à yāvānikena o.

²⁴ Àsun ke lero ma nénɔ! Baaru kù ma mà kù àten dagula Dikiri gbēnɔ té pì manaro.

²⁵ Tó gbē durunna kè a gbēdakene, Luda ni a yā gōgō, ama tó gbē durunna kè Dikirine, dí mé ani kúte kenee? Akù ò gí ñ de yā mai, zaakù Dikiri zè kù ñ dedena yāome.

²⁶ Négōgbē Samuéli sō, àten zókō kù àten kara. Àdigō nna kù Dikirio kù gbē sīnda pínki.

Àlesi bènɛ dɔna Eli bedenɔ

²⁷ Akù Luda gbēke sù à pì Eline: Dikiri pì, gɔɔ kù n dizi Haruna bedenɔ ten zò ble Firi'aunane zaa Misila, a bo a surúma tētēté,

²⁸ Isaraila burinɔ té pínki n dizi Harunan a sè a gbàgbari ũ. Akù à a gbagba, à turaretiti kàare tén kù sa'o'utao dana. Dikiri pì, a sa'opɔ kù Isarailanɔ di kpáta kpá a burinɔa pínki.

²⁹ Dikiri pì, bó mé à tò adi a sa'ona nòbɔ zò kù gbáo kù gba kù a dite ò suoare a kpé gūnwoo? À pì, b́yáí ndi n nénɔ dite deala, akù áten mè kpá kù a gbē Isarailanɔ sa'ona nòbɔ manaoo?

³⁰ Abire yáí Dikiri Isarailanɔ Luda pì, a dite yā n burinɔ kù n dizi burinɔ mé ògō a gbagba ari gɔɔ sīnda pínki, ama tera adi we abirekúí doró. À pì, gbē kù à a kpe tǎn áni bèere líne, gbē kù à a gya bò áni ke pó ũro.

³¹ Ñ ma! À pì, gɔɔke ni su, áni n be gbána sǐmma kù n de be póo. Mare zī ke nigō kù n ɔnn doró.

³² Íni wari e a bea. Bee tó a arubarikaa pisi Isarailanɔa ñ pínki, mare zī ke nigō kù n ɔnnlo ari gɔɔ sīnda pínki.

³³ N ɔndenɔ ni gaga zégbǎn ñ pínki. N gbē kù adi a bo a gbagbazí gūnlo ni tó n wé bobo kù ɔɔɔo, n pɔ ni sira kù.

³⁴ N né gbēnɔn pla ɔfini kù Fineasio ni gaga gɔɔ dokɔn zī ñ pínki. Abirekú nigō denne sèeda ũ kù yā kù a ò ni ke pínki.

³⁵ Dikiri pì, áni gbē sé sa'ori náanide ũ, ani a pɔyenyina ke lákù á yei ná. Áni a burinɔ gba gbána gíngin, anigō zī ke kina kù áni káne ari gɔɔ sīnda pínki.

³⁶ N buri kù ò gōnɔ ni su ò kúte kenee ɔgɔ ke buródi yáí ò pi: Ñ sa'ori zī ke dawere ò ke, de ò pó fitinna le ògō ble.

3

Dikiri lézuna Samuélii

¹ Négōgbē Samuéli ten zī ke Dikirine Eli ɔí. Gɔɔ birea Dikiri yā di su gbēa likalikaro, akù wégupu'ena kun dasiro.

² Zíkea Eli wutena a wútekie. A wé búsa, àten gu e manamana doró.

³ Samuéli wutena Dikiri kpén, gu kù Luda àkpati kunwa. Luda fitila dí ga kòro.

⁴ Akù Dikiri lé zù Samuélii. À wèa à pì: Makù dí!

⁵ Akù à bàa lè à gèe Eli kínaa à pì: N lé zùmain yá? Ma su. Akù à pine: Mádi lé zunyíro. Ñ gé wúte. Akù à èra à gèe à wúte.

⁶ Dikiri èra à lé zùí dɔ, akù à èra à gèe Eli kínaa à pì: N lé zùmain yá? Ma su. Akù à pì: Ma né, mádi lé zunyíro. Ñ gé wúte.

⁷ Samuéli sō à Dikiri dǔ gíaro, Dikiri yá dí sua yá kòro.

⁸ Dikiri èra à lé zùí a gèn aakòde, akù à fúte à gèe Eli kínaa dɔ à pì: N lé zùmain yá? Ma su. Akù Eli dǔ sà kù Dikiri mé àten lé zu kefenna pii.

⁹ Akù à pine: Ñ gé wúte. Tó à lé zùnŷí sà, ñ pi: Ñ yā ò Dikiri, n zòbleri sá dɔ. Akù Samuéli gèe à wúte a wútekie.

¹⁰ Dikiri sù à zè gwe, à lé zùí lákù à kè yā nà à pì: Samuéli! Samuéli! Akù Samuéli pì: Ñ yā ò Dikiri, makù n zòbleri ma sá dɔ.

¹¹ Akù Dikiri pine: Ñ ma! Mani yā ke Isarailanɔ té, gbē kù à a baaru ma ni keke à sá wème.

¹² Gɔɔ birea mani àlesi kù ma dǔ Eli bedenɔa ke pínki zaa a naanaa ari a midenaana.

¹³ Ma pine mani tó yā gō wí a bedenɔ musu ari gɔɔ sīnda pínki yā vání kù à a yā dǔ yáí. A nénɔ ñ zída kpe bò, akù adi gínnero.

¹⁴ Abire yáí ma la dà Eli bedenɔ yā musu ma pì: Sa'ona ke gbadana ni Eli bedenɔ taari kèrma zikiro.

¹⁵ Samuéli wúte ari gu dɔ, akù à Dikiri kpé gbànɔ wèwè. À wégupu kù à è ona Eline vīna vī.

¹⁶ Akù Eli a sisi à pì: Samuéli ma né! À wèa à pì: Makù dí!

¹⁷ Akù à a là à pì: À pinne deraa? Ñsun yā pì utemenero. Tó n yā kù à ònne ke utemene, Luda yā kenne pásipási.

¹⁸ Akū Samuēli yā pii bābanē pínki, adi a ke utenero. Akū Eli pì: Dikirime a ũ. Lákū à kènē mana nà à ke.

¹⁹ Samuēli ten zókʼs kù, akūsʼ Dikiri kú kāao. Adi tó yā kù à òò lète páro.

²⁰ Akū Isaraila kù ò kú zaa Dā ari Besebanʼ dš́ ń pínki sà kù Samuēli bi Dikiri annabiime yāpura.

²¹ Dikiri digʼ bo àgʼ su Samuēlia Silo, gu kù à a zīda m̀nen káaku. Àdi yā one, akū Isarailanʼ teni a yā ma ń pínki.

4

Filisitininʼ Dikiri àkpati sinaa

¹ Isarailanʼ b̀te ò gèē Filisitininʼa kù z̀io. Ò bùraa kàte Ebeneza, Filisitininʼ sʼ, Afēki.

² Filisitininʼ z̀' ʼ pòro ò gèēo Isarailanʼa. Kù z̀ gbāna kù, akū Filisitininʼ Isarailanʼ blè ò ń dede z̀lan gwe lán gbēnʼn wāa baro taka bà.

³ Kù Isarailanʼ s̀ ń bùran, ń gbē z̀kʼs ń pi: B́yāi Dikiri t̀ Filisitininʼ ó blé kù z̀io gbāraa? Ò gé ò Dikiri bàka kunna kùoo àkpati sé Silo ò suo àgʼ kù kùoo, de àgʼ ó bo ó iberenʼ ʼ.

⁴ Akū ò gbēnʼ z̀ Silo ò gèē ò Dikiri bàka kunna kù'no àkpatii sè ò s̀o. Àkūme Dikiri Z̀karide kiblegba ũ kerubunʼ dagura. Eli né gbēnʼn planʼ ʼfini kù Fineasio kù kù àkpatii pio gwe.

⁵ Kù ò kao Isarailanʼ bùran, ò fùte kù ponna wikio ń pínki ari z̀te ỳgā.

⁶ Kù Filisitininʼ wiki pii mà, ò pi: B́ wiki gbāna mé à dʼ Eberunʼ bùran lee? Kù ò dš́ Dikiri àkpati mé à k̀pa ń bùran,

⁷ vīna ń kù ò pi: Tāna ke k̀pa ń bùramme. Yā gi kùoo sà! Yā dí taka dí ke zikiro.

⁸ Yā gi kùoo! Dí mé ani ó bo tāna gbānade pinʼ ʼ? Tāna pinʼ mé ò yā gāte Misilanʼne gbārannan.

⁹ Ókʼnʼ Filisitininʼ ò swè dite ò gʼgbēke ke. Tó ódi ke lero, óni z̀ ble Eberunʼne lákū òten blewete nà. Ò gʼgbēke ke ò z̀ ká kù'no.

¹⁰ Akū Filisitininʼ fùte Isarailanʼa kù z̀io ò ń fu, akū ń baadi bàa lè ò tà be, zaakū ń dedena kè dasi. Filisitininʼ ń gbē kù ò té gèsenʼ dede gbēnʼn dũbu baraakuri.

¹¹ Ò Luda àkpatii si, akū ò Eli né gbēnʼn planʼ ʼfini kù Fineasio dede.

¹² Biliaminu buri gbēke b̀ z̀lan à bàa lè à gèē Silo z̀ piia. À a p̀kasanʼ gā à k̀kē à bùsuu kù a m̀ia.

¹³ Kù à kà, à Eli lè vetena gbāaa zé sare, àten gu dákpa, zaakū a laakari kpatenaro Luda àkpati yāi. Kù gbē pii gè wēten, à baaruu kpà wētedenʼne, akū òten ʼ ʼ dʼ ń pínki.

¹⁴ Kù Eli wiki pii mà à pi: Zuka dí b̀ máa? Akū gbē pii kè likalika à gé one.

¹⁵ Eli z̀ kù à kà wè basoro plansari, a wé gʼ dāadāa, adi gu e doro.

¹⁶ Akū gbē pii pine: Teran ma bo z̀lan, ma bo zaa gwe kù bàao gbārame. Akū Eli a là à pi: B́ mé à kè gwee, ma gbē?

¹⁷ Baarukparii pii wèa à pi: Isarailanʼ bàa lè Filisitininʼne, akū Filisitininʼ ń dede dasidasi. N né gbēnʼn planʼ ʼfini kù Fineasio gā dʼ. Ò Luda àkpatii siríma dʼ.

¹⁸ Kù à Luda àkpati yā ò, Eli b̀ a gbāaa à lète kpédangara wēte b̀nile sare, akū a wakaa è à gā, zaakū à z̀ kù, akūsʼ gbē káname. À dò Isarailanʼne are ari wè bupla.

¹⁹ Eli né Fineasi nanʼ ǹsina, à kà né'ina. Kù à Luda àkpati sina baaruu mà kù a zā de ganaao kù a zā ganaao, akū à kùte à né' i, zaakū ǹwāwā fùtea.

²⁰ Kù àten gbās' lè, gbē kù ò a kùkūnanʼ pine: Nsuan tó vīna n kùro, zaakū n né' i gʼgbē ũ. Ama adi werimaro, adi ń yā daro.

²¹ Akū à tʼ kpà né piine Ikabodu à pi: Isarailanʼ gakuri k̀ ʼ. Zaakū ò Luda àkpatii siríma, akūsʼ a zā de kù a zāo gāga dʼ.

²² À pi: Isarailanʼ gakuri k̀ ʼ, zaakū ò Luda àkpatii siríma.

5

Luda àkpati kunna Filisitininʼ kīnaa

¹ Kù Filisitininʼ Luda àkpatii si, ò b̀o Ebeneza ò t̀o Asadʼdi.

² Akū ò gèo ń tāna Dagʼ kpén ò dite a sare.

³ Kù gu d̀, Asadʼdidenʼ fùte konkʼkonkʼ, akū ò è Dagʼ lète z̀te a gberaa Dikiri àkpati are. Akū ò Dagʼ sè ò vùte a gbèn.

⁴ Kù gu d̀ dʼ, ò fùte konkʼkonkʼ, akū ò è Dagʼ lète z̀te a gberaa dʼ Dikiri àkpati are. A mì kù a ʼnʼ wòwokʼa katena kpélele gb̀lia. A gbān mé à gʼ ditena ado.

⁵ Abire yāi Dagō gbàgbarinō kù gbē kù òten gē a kpén Asadōdinō dì gèse péte a kpé kpélele gbàiaro ari kù a gbàro.

⁶ Dikiri ɔ t̄s̄ Asadōdidenō à ñ ásarū kē à gbènna kàngu, Asadōdi kù a lakutunō pínki.

⁷ Kù Asadōdidenō è le, ò pì: Isarailanō tana àkpati ni le àgō kù kúoo la dorō, zaakū àten ɔ t̄wá kù ó tana Dagō pāsīpāsī.

⁸ Akū ò gbēnō z̄l̄ ò ñ kīnanō kākara ñ pínki, akū ò ñ lá ò pì: Deran óni ke nà kù Isarailanō tana àkpatiioo? Akū ò pì: Ò géo Gata. Akū ò gèeo.

⁹ Kù ò kào gwe, Dikiri ɔ t̄s̄ wēte gwe denōa dō, akū wēte p̄i wà. Dikiri gagagyā kàngu, gbènna dàrila ñ pínki né fiti gbē z̄k̄s̄.

¹⁰ Akū ò gèe kù Luda àkpatii p̄iio Ekerōnu. Kù òten gēo, wētepidenō wiki lè ò pì: Ò gèwái kù Isarailanō tana àkpatiio, de ò ó dede ó buriame.

¹¹ Akū ò gbēnō z̄l̄ ò ñ kīnanō kākara ñ pínki ò p̄irine: À Isarailanō tana àkpati sé à táo a gbèn, de àsun ó dede ó buriaro. Zaakū gaga tò wēte p̄i wà, Luda ɔ t̄s̄rma gwe manamana.

¹² Gbènna kà gbē kù odi garonōgu, akū wētepidenō wiki kà ludambe.

6

Erana kù àkpatiio Isarailanō b̄usun

¹ Dikiri àkpati kù Filisitininō b̄usun ari mō suppla,

² akū ò sa'orinō kù màsokerinō kākara ò ñ lá ò pì: Deran óni ke nà kù Dikiri àkpatiioo? À owere lākū óni ke nà ò táo a gbèn.

³ Akū ò wèrma ò pì: Tó àten tá kù Isarailanō tana àkpatiio, àsun táo koriro. À a gba p̄ó á taari yāi, àni aafia le, àni yā kù à tò adi ɔ goáwaro d̄s̄.

⁴ Akū ò ñ lá ò pì: Bón óni a gba ò táo ó taari yāii? Ò wèrma ò pì: À wura pi lán gbènna bà mèn s̄oro kù ènenō d̄s̄ mèn s̄oro á kīnanō dasi lén, zaakū gyā dok̄s̄nō pi á lé kù á kīnanō á pínki.

⁵ À á gbènnanō taka pi kù ène kù òteni ó b̄usu yaka takanō, à Isarailanō tana kpe tao. Ke ani ɔ gowá kù ó t̄ananō kù ó b̄usuuo gw̄ee?

⁶ Bóyāi á ye à s̄agbana ke lākū Misilanō kù Firi'aunao kē nàa? Kù à ñ wé tà ari ò Isarailanō gbàre ò tà, a yā dí d̄aguroo?

⁷ Tera sà à gé à zūgo dufu ke, à su kù zù nérande mèn pla kù òdi gbāngo dañne yāronō. À gó pi d̄or̄ma, à ñ né kù ò t̄éñȳinō k̄ér̄ma à tá k̄ūnwō ñ karaa gūn.

⁸ À Dikiri àkpati sé à dá gó p̄i gūn, à wura p̄ó kù àten kp̄azá á taari yāinō ká batan à dite àkpatii p̄i sare, à zùnō ká z̄én ò géo

⁹ àgō gwa. Tó àkpatii p̄i a b̄usu zé s̄è àten gé Besemesi kpa, àkū mé à kisira z̄k̄s̄nō p̄i z̄l̄wá. Tó adi s̄ete gwe s̄oro, ónigō d̄s̄ kù àkū mé à ɔ t̄wáro, yā mé à sù le.

¹⁰ Akū ò kē le, ò gó d̄s̄ zù nérande mèn planōa ò ñ n̄énō ká kara gūn,

¹¹ akū ò Dikiri àkpatii dà gó p̄i gūn kù bata kù wura ènenō kù gbènna takanō kù a gūnwō.

¹² Akū zùu p̄inō zé s̄è s̄usu ò are d̄s̄ Besemesi zéa, òten gé òten ɔ d̄s̄, odi lite ɔplai ke ɔzeiro. Filisitini kīnanō té ñ kpe ari Besemesi b̄usu lén.

¹³ Besemesidenō ten p̄ówe keke guvuten. Kù ò wé s̄è musu, ò àkpatii p̄i è, akū ñ p̄o kē nna kù a enaao.

¹⁴⁻¹⁵ Kù gó p̄i kà Besemesi gbē Ȳosua búgb̄eaa, akū à zè gbè gbènt̄e sare gwe. Akū Levinō Dikiri àkpatii p̄i b̄ò kù bata kù wura p̄onōn kù a gūnwō, ò kate gbè gbènt̄e piia. Akū Besemesidenō gó pi lí z̄z̄k̄s̄re yaka ũ, ò sa'op̄o kù òdi ká t̄én à té kù ò Dikiri kù zùu p̄inō. Z̄i piia ò sa'op̄o kù òdi ká t̄én à té k̄ūnō ò Dikiri kù sa'op̄o p̄and̄enō.

¹⁶ Filisitini kína gbènon s̄oronō yā p̄i è, akū ò èra ò tà Ekerōnu z̄i piia.

¹⁷ Wura gbènna kù Filisitininō kp̄azá Dikirinē ñ taari yāinōn dí: Asadōdi p̄ó do, Gaza p̄ó do, Asakelb̄ni p̄ó do, Gata p̄ó do, Ekerōnu p̄ó do.

¹⁸ Wura ènenō kun d̄s̄ Filisitini wéra p̄inō dasi lén, ñ kína gbènon s̄oronōn p̄ó ũ. N̄ wéra b̄inide p̄inō baadi kù a lakutunō. Gbè gbènt̄e kù ò Dikiri àkpatii ditea Besemesi gbē Ȳosua búgb̄eaa piime s̄eeta ũ ari kù a gbàro.

¹⁹ Akū Dikiri Besemeside kenō d̄èd̄e, kù ò a àkpatii gūn gwà yāi. À ñ dede gbènon baaak̄s̄ akurime, akū ò wènda ɔ d̄s̄, kù Dikiri kakate z̄k̄s̄nō kp̄añȳi yāi.

²⁰ Akū Besemesidenō pì: Dí mé ani f̄s̄ à ze Dikiri Luda kù à kù adona pi aree? Óni àkpatii p̄i kp̄azá d̄inō kīnaa s̄aa?

²¹ Akū ò gbēnō z̄l̄ Kiriyarimudenōa ò pì: Filisitininō sù kù Dikiri àkpatiio. À m̄s̄ à sé à táo á kīnaa.

7

Samueli dona Isarailanɔne are

¹ Akū Kiriayarimudenɔ sù ò Dikiri àkpattii pìi sè ò tàò Abinadabu bea sùsù musu. Akū ò a né Èleaza dite a dàkpári ù.

² Àkpattii pì kú Kiriayarimu à gii kè, à kè gwe wè baro. Isarailanɔ ten wiki lé Dikiria n pínki, òteni a ki wete.

³ Akū Samueli pì Isarailanɔne n pínki: Tó a are dɔ Dikiria kú nèse mèn doo, à buri zítanɔ tãnanɔ kú Asatorenɔ bɔte á té, à á zída kpá Dikiria àgɔ doi ado, ani á bo Filisitininɔ oí.

⁴ Akū Isarailanɔ Baalinɔ kú Asatorenɔ bɔte n té, òten do Dikirii ado.

⁵ Akū Samueli pì: Ákɔnɔ Isarailanɔ à kɔ kakara Mizipa á pínki, mani kúte keáre Dikirine.

⁶ Kú ò kɔ kákara gwe, akū ò í tɔ ò kɔte Dikiri are. ZI birea ò lé yá ò pì: O durunna kè Dikirine. Akū Samueli yá gɔgɔ Isarailanɔne Mizipa gwe.

⁷ Kú Filisitininɔ mà Isarailanɔ kɔ kákara Mizipa, akū n kɔnanɔ gèe léterúma. Kú Isarailanɔ mà, vɔna n kú,

⁸ akū ò ò Samueline: Ñsungɔ yitenaro! Ñ wiki lé Dikiri ó Ludaa de à ó sí Filisitininɔa.

⁹ Akū Samueli sãne yómiri sè à sa'opɔ kú òdi ká tén à té kú ò Dikiria, akū à wiki læa Isarailanɔne. Akū Dikiri si káao.

¹⁰ Kú Samueli ten sa pì o, Filisitininɔ ten su Isarailanɔa kú zìio. ZI birea Dikiri tò legú gbãna pàta Filisitininɔa. Swèe kèngu ò lèkɔa, akū Isarailanɔ n ásarú kè.

¹¹ Kú Isarailanɔ bɔte Mizipa ò pè Filisitininɔa, ò n dede ò n kpá ari Beteka.

¹² Akū Samueli gbèe pète Mizipa kú Senio dagura à tɔ kpãne Èbeneza, zaakū à pì: Dikiri mé à kpáwái ari o ka la.

¹³ Len ò Filisitininɔ fù le, akū odi fɔ ò èra ò sùmúma kú zìio n búsun doró. Dikiri ɔ tɔ Filisitininɔa ari Samueli kunná gɔɔ zakan.

¹⁴ Wète kú Filisitininɔ si Isarailanɔa yãno èra à gɔ n pɔ ù zaa Èkerɔnu ari à gèe pé Gataa. Isarailanɔ wète pínɔ kú n búsunɔ si Filisitininɔa pínki. Isarailanɔ kú Amɔrinɔ sɔ ò kú kú kɔo yáketé sari.

¹⁵ Samueli bi Isarailanɔ don'aredeme ari a kunná gɔɔ zakan.

¹⁶ Wè kú wèeɔ àdigɔ gé Beteli kú Giligalao kú Mizipao, àdi yá gɔgɔ Isarailanɔne wète pínɔ gūn.

¹⁷ Akū àdi era à tá Rama, zaakū a ben gwe. Àdi yá gɔgɔ Isarailanɔne gwe dɔ. Gwen à Dikiri gbagbaki bòn.

8

Isarailanɔ kína gbekanaa

¹ Kú Samueli zì kú, à a néno dite Isarailanɔne don'aredenɔ ù.

² A daudu tɔn Yoeli, a plade Abia. Mókɔnɔ mé òdi yá gɔgɔnne Bezeba.

³ Ama a né pínɔ dí té a ágbairo. ɔgɔyá n swèe blè, òdi gusaregba sí, òdi yá gɔgɔ a zéaro.

⁴ Akū Isaraila gbè zɔkɔnɔ kɔ kákara, ò gèe ò Samueli lè Rama

⁵ ò pì: Ñ gwa, n zì kú, akū n nénon té n ágbairo. Ñ kína ditewere sà de àgɔ de ò don'arede ù, lán buri sinda pínki a pɔ vɔ ná.

⁶ Kú ò pì à kína kánné àgɔ de n don'arede ù, yá pì dí ke Samueline nnaro, akū à wé kè Dikiria.

⁷ Akū Dikiri pì Samueline: Ñ gbè pínɔ yá ma, zaakū mɔkɔmmé ò ginyinro. Makúme ò gimai de màsun kí blemámaro yáí.

⁸ Lákú òten ke ná zaa gɔɔ kú ma n bɔte Misila ari gbãra, ò pá kpãmai ò dò tãnanɔi, len òten kenné le dɔ.

⁹ Ñ n yá ma sà, n lé damma n tò ògɔ dɔ lákú gbè kú ani kí blemáma yãno nigɔ de ná.

¹⁰ Akū Samueli Dikiri yá pii bàba gbè kú òten kína gbekaanɔne pínki

¹¹ à pì: Lákú gbè kú ani kí bleáwa yãno nigɔ de nan dí. Ani á négɔgbèno sí à n dite a sɔgodenɔ kú a sɔdenɔ úme. Onigɔ táa o a sɔgo are kú bàao.

¹² Ani n dite gbènon wàa sɔsɔro ke gbènon bupla akurikurino gbè zɔkɔnɔ ù. Onigɔ a bú wíne, onigɔ a pɔnɔ kekene, onigɔ a zikabɔnɔ pine kú a sɔgo pɔnɔ.

¹³ Ani á néngbèno sí à n dite nisigbinnakerino kú pɔblekerino kú burodikerino ù.

¹⁴ Ani á buranɔ kú á geepi búno kú á kùkpe mananɔ síáwa à kpá a ìbanɔa.

¹⁵ Ani á pɔwɔnɔ kú á geepi néno leu kuride síáwa à kpá a begwarino kú a ìbanɔa.

¹⁶ Ani á zògɔgbèno kú nɔgbèno sí kú á zù mananɔ kú á zaakinɔ àgɔ a zída zì keo.

¹⁷ Ani á pɔkãdenɔ leu kuride síáwa, ákɔnɔ áni gɔ a zɔnɔ ù.

¹⁸ Gɔɔ birea sà áni wiki lé Dikiria gbè kú a sè á kína ù pì yáí, ama ani weáwa gɔɔ birea doró.

- 19 Akū ò gí Samuéli yā mai ò pì: Oi! Ó ye òg̃ kína vīme,
 20 ònig̃ de lán buri kparanò bà se. Ó kína mé anig̃ yā g̃g̃w̃w̃ere, anig̃ dow̃ere are z̃hì gūn.
 21 Kū Samuéli n̄ yā mà pínki, à g̃è à dà Dikirine a s̄an.
 22 Akū Dikiri p̄ine: Ñ n̄ yā ma, n̄ kína kááne. Akū Samuéli pì Isaraila p̄inne: Á baadi tá a w̃etea.

9

Samuéli k̃'ena kú Soluo

1 Biliáminu buri ke kun, a t̄on Kisi. Aruzek̃edeme. Biliáminu buri mé à Afia ì, Afia Bekora ì, Bekora Zero ì, Zero Abieli ì, akū Abieli Kisi p̄i ì.

2 À n̄g̃g̃b̃è vī, a t̄on Solu. Kefenna maname. A mana sára kú Isarailan̄ t̄ero, n̄ gb̃eke gb̃ána dí vī a g̃ánlaro.

3 Kū Kisi pì zaakin̄ s̄ate, akū à pì a né p̄ine: Ñ fute ñ z̄ikerin̄ doke sé à gé zaaki p̄in̄ w̃ete.

4 Akū ò Èflaimu b̄usu gus̄is̄ide p̄ara kú Salisa b̄usuu, odi n̄ lero. Akū ò Salimu b̄usuu p̄ara, ama ò kú gwero. Akū ò Biliáminu b̄usuu p̄ara, odi zaaki p̄in̄ lero.

5 Kū ò kà Zufu b̄usun, Solu pì z̄ikeri kú ò l̄ēle p̄ine: Ñ m̄s̄ ò era. Tó ódi táro, ma mare ni damu ke ó yā musu, ani zaakin̄ yā da doro.

6 Akū à w̃ea: Ñ ma! Luda gb̃eke kú w̃ete dí gūn. À b̄ere vī, yā kú à pì ani ke, àdi k̃eme. Ò gé gwe. Ke ani z̄é kú óni sé ò ó zaaki p̄in̄ leo ow̃ere gw̃e.

7 Akū Solu w̃ea à pì: Tó òten gé, b̄on óni géonē? P̄s̄ble ke dí g̃s̄ ò b̄òk̄on doro. Ó p̄oke vī ò Luda gb̃è pì gbaro. Ke b̄on ó vī?

8 Akū z̄ikerii p̄i era à pì Solune: Ñ gwa! Má òg̃ vī f̄itin̄ la. Mani a gba, ani ó da z̄é kú à de ò s̄ea.

9 Isarailan̄ b̄usun yā, tó gb̃è ten gé yā gb̃eka Ludaa àdi pì: Ñ m̄s̄ ò gé w̃egupu'eri k̄inaa. Zaakū gb̃è kú ódi pì gb̄ara annabi ù gb̄ara, akūme ódi sisi yā w̃egupu'eri ù.

10 Akū Solu pì a z̄ikeriine: N̄ yā mana ò. Ò gé. Akū òten gé w̃ete kú Luda gb̃è pì kunwa.

11 Kū òten w̃ete p̄i s̄is̄i kú, ò dàkare kú n̄k̄paren̄, òten gé í t̄s̄. Akū ò n̄ lá ò pì: W̃egupu'eri kú be yā?

12 Ò w̃ér̄ma ò pì: Ee, à kú are gwe. À ke likalika. Gb̄aran à sù, zaakū ò ye ò sa o gbagbakiame.

13 Tó a g̃è w̃eten, áni a e ari àg̃s̄ gé p̄s̄ ble gbagbaki p̄ia. Zaakū oni p̄s̄ ble ḡiaro ari à su, akū mé ani arubarika da sa'op̄oblen ḡia, gbas̄a gb̃è kú ò n̄ s̄is̄in̄ p̄s̄ ble. Àg̃s̄ w̄ana, zaakū a lenaḡor̄on dí.

14 Kū ò g̃è w̃ete p̄i gūn, akū ò dàkare kú Samuelio ḡon̄, à bò àten gé gbagbaki p̄ia.

15 Ari Solu g̃s̄ gé su, Dikiri ḡinake à yā dí dà Samueline a s̄an à pì:

16 Zia mandara'i mani Biliáminu b̄usu gb̃è z̄imma. Ñ n̄s̄i kúa ñ a dite ma gb̃è Isarailan̄ don'arede ù. Ani ma gb̃è p̄in̄ bo Filisitinin̄ ò. Ma a gb̃è p̄in̄ wiki mà, akū ma ñ w̃enda gw̄a.

17 Kū Samuéli Solu è, Dikiri p̄ine: Gb̃è kú ma a yā ònne piin̄ gwe. Àkū mé ani kí ble ma gb̃en̄a.

18 Akū Solu nà Samuelii w̃ete b̄in̄ilea à a là à pì: W̃egupu'eri be kú mámē? Ñ m̄omene.

19 Akū Samuéli w̃ea à pì: Makūme ade pì ù. Ñ domene are ò gé gbagbakia, ñni p̄s̄ ble kúmao gb̄ara. Zia k̄onk̄o mani n̄ n̄es̄ḡunyā onne p̄ínki, gbas̄a mà n̄ gb̄are.

20 Ñsun n̄ zaaki kú ò s̄ate zaa ḡor̄o aak̄s̄ damu kero, zaakū ò n̄ lé. Dín Isarailan̄n̄ yei ñ p̄ínkii, tó adì ke m̄òk̄on kú n̄ de beden̄ baasiro?

21 Akū Solu pì: Biliáminu burin ma ūroo? Ma buri mé à f̄iti de Isaraila burinola ñ p̄ínki, akū ma danen̄ mé ò k̄lañyī Biliáminu burin̄ té. B̄yāi nten yā dí taka omenē?

22 Akū Samuéli Solu kú a z̄ikeriioo s̄è à g̃è kúñwo p̄s̄blekpen, à vut̄eki mana kp̄àmma gb̃è kú ò n̄ s̄is̄in̄ té. Gb̃è p̄in̄ kà gb̃en̄on baraakuri taka bà.

23 Akū Samuéli pì p̄s̄blekeriine: Ñ n̄b̄o kú ma kp̄amma ma pì ñ a diteki ke pì sé ñ m̄s̄o.

24 Akū p̄s̄blekerii p̄i sù kú n̄b̄o gb̄a p̄io à dite Solu are. Akū Samuéli pì: P̄s̄ kú ò diteennen dí. Ñ s̄o, zaakū ò diteenne ari mandara'i kú gb̃è kú ma ñ s̄is̄in̄. Akū Solu p̄s̄ bl̄è kú Samuelio z̄i b̄irea.

25 Kū ò kipa gbagbaki p̄ia, ò g̃è w̃ete gūn, akū Samuéli g̃è à yā ò kú Soluo a kp̄é musu.

26 Akū ò ì gwe. Kū gu ye à d̄o, akū Samuéli lé zù Solui kp̄é musu gwe à pì: Ñ fute, mà gé zenne. Kū Solu fute, akū kú Samuelio ò bò bàai ñ pla.

27 Kū ò kà w̃ete kpe, akū Samuéli pì Solune: Ñ ò n̄ z̄ikeriine àg̃s̄ gé, m̄òk̄on ñ ze ḡia de mà yā kú Dikiri ò onne.

10

Samueli nísikuna Solu mìa

¹ Akū Samueli nísì tūruu sè à nísì kù Solune a mìa, akū à lé pèa à pì: Dikiri mé à n dite don'arède ũ a gbē Isarailanone. Ìni kí ble Dikiri gbēnoa n ñ bo ñ ìberè kù ò likañyĩno ɔ̄. Sèeda kù ani tó ñ dō kù Dikiri mé à n dite a gbēno don'arède ũn dí.

² Tó o kèkša la tera, ìni da gbēno planɔle Zeleza, Rahila mira sare, Biliaminu bùsu léi. Oni pinne: Ò zaaki kù n ge weteno lè. Ñ yá n de kùna gbána doro, n yán àteni a damu kei sà, àten pi deran áni ke a né yá musu nàa?

³ Bona gwe, tó n te are, tó n ka gbiri lí kù kīnaa zaa Tabo, gbēno aakō ni danle gwe do, òten gé Luda gbagba zaa Beteli. Ñ gbē do blèno kùna mèn aakō, ñ gbē do burodi kùna mèn aakō, akū ñ gbē do sèwè kùna tūru do.

⁴ Oni n aafia gbeka, oni burodi mèn pla kpámma, ñ sí.

⁵ Abire gbera tó n ka Luda sīsī kù à kù Gibea, gu kù Filisitiniɔ gudákpāki kún, tó n ka káni kù wēte p̄io, ìni dakare kù annabiɔ ò tétékšī, òten kipa gbagbakia. Òten doñne are kù mɔɔno kù gágano kù gidigbono kù kuteno, òten annabikeyá o.

⁶ Dikiri Nini ni summa, ìni annabikeyá o kúñwo, ìni li gbē dufo ũ.

⁷ Tó sèeda bireno kè le, ñ yá kù n a kena zé è ke, zaakū Luda kù kúnwo.

⁸ Ñ domene are gena Giligala, mani n le gwe, mani sa'opɔ kù òdi ká tén à té kù o kù kennakūkɔ sa'opɔ. Ñ ma dá gwe ari gɔɔ supplá, mani su mà n le gwe, mani yá kù ìni ke onne.

⁹ Kù Solu kpe li Samueline, àten tá, Luda a nèsee litene, akū sèedaa p̄ino kè zī birea p̄inki.

¹⁰ Kù ò ká Gibea, annabiɔ dāale ò tétékšī, akū Luda Nini súa, àten annabikeyá o kúñwo.

¹¹ Kù gbē kù ò a dōno a è, àten annabikeyá o kù annabiɔ, ò kō là ò pì: Bó mé à Kisi né lèe? Solu kù annabiɔ té see?

¹² Akū Gibea gbēke yá wèrma à pì: Gbē kparano denome díno ũ sɔɔ? Akū à gō baaru p̄o ũ òdi pì: Solu kù annabiɔ té see?

¹³ Kù Solu annabikeyá ò à làka, akū à gèe gbagbaki piia.

¹⁴ Kù Solu tà be kù a zikeriio, a disè ñ lá à pì: A ge máme? Solu wèa à pì: O ge zaakino weteme. Kù òdi ñ ero, akū o ge Samueli kīnaa.

¹⁵ Akū Solu disè p̄ine: Yá kù Samueli òare babamene.

¹⁶ Akū Solu pì: A piwere ò zaaki p̄ino lè. Ama adi kpata yá kù Samueli òare babanero.

Samueli Solu kana kún gupuraa

¹⁷ Akū Samueli Isarailano kākara Dikiri are Mizipa.

¹⁸ À p̄inne: Dikiri á Luda p̄i, a á bóte Misila, a á sí Misilano kù buri kù ò tšáwano ɔ̄ ñ p̄inki.

¹⁹ Luda á bó á yá 'ummanano kù á warikenano gūn p̄inki, akū a gií gbára, a pine à kína káare. Tò, à mó à ze Dikiri are sà buri kù burio, on kù onnwo.

²⁰ Kù Samueli sù kù Isaraila burino ñ p̄inki, akū gbē Biliaminu burino sè.

²¹ Akū à sù kù Biliaminu burino on kù onnwo. Akū Matari onno ò zèo. Onde p̄ino té Kisi né Solu mé à blè. Kù ò a wète, òdi a lero.

²² Akū ò era ò Dikiri là do ò pì: Gōgbē p̄i sù la kō yá? Akū Dikiri p̄i: À utena asono dagura.

²³ Akū ò bàa lè ò gèe ò a bō ò sù káao ñ té. Kù à zé ñ té, ñ p̄inki ñ gbána zé a gá lén.

²⁴ Akū Samueli p̄inne ñ p̄inki: A gbē kù Dikiri sèe è yá? Gbēke kun lán a bà á téro. Akū gbē sinda p̄inki wiki lè ò pì: Luda ó kína dō kù aafiao!

²⁵ Akū Samueli kíblena zé bōkoteñne, akū à kè takadan à dite Dikiri kpén. Akū à ñ gbáre, baadi tà a bea.

²⁶ Solu sō à tà a bea Gibea. Gō wɔɔɔde kù Luda zī kè ñ swèe gūno t̄ei.

²⁷ Akū gbē p̄a kenɔ pì: Gbē bire mé ani ó sura ba yá? Akū ò a gya bō, odi sune kù p̄okeoro, ama Solu a yitena o.

11

Solu zìblena Am̄nina

¹ Am̄ni buri Naasa sù kù a zīkarino, ò bùraa kàte Yabesi Giliada sare, akū Yabesidenɔ p̄i Naasane: Ñ lédokɔno ke k̄oo, òni m̄i natenne.

² Akū Naasa p̄inne: Tó ma á baadi ɔpla wé bōbo, akū wé'í Isarailano kù ñ p̄inki, gbasá mà lédokɔno ke kááo.

³ Akū Yabesi gbē zōkɔno p̄ine: Ñ ó gba gɔɔ supplá de ò gbēno zī Isarailano bùsuu gūn p̄inki. Tó gbēke kun à ò sura baro, òni ó zīda kpámma.

⁴ Kù z̄rii p̄ino kà Solu bea Gibea, ò yá p̄i òñne, akū ò wènda ɔɔ d̄i.

⁵ Goro birea Solu ten su kù burao, à té a zùnɔi, akù à pì: Bó yá mé à sù, akù òten ɔɔ ɔɔ? Akù ò Yabeside pìno yá bàbane.

⁶ Kù Solu yá pii mà, Luda Nini sùà, akù a pɔ fɛ manamana.

⁷ À zùu sè mèn pla à dè à zòzòkòrɛ, akù à gbènɔ zìo Isarailanɔ bùsuu gùn pínki ò pì: Len oni ke gbɛ kù adi té Solui kù Samuelioro zùnɔne le. Akù vīna n kù Dikiri yá musu, ò bò ò tɛrɔyí lɛlɛ n pínki.

⁸ Solu n náro zaa Bezeki. Isarailanɔ kà gbènɔn dúbu wàa do kpé basɔro. Yudanɔn kù n té gbènɔn dúbu barakuri.

⁹ Akù ò pì zìri kù ò sùu pìnɔne: À gé à o á gbènɔne, zia ari ifántɛ gɔ gé gbā, òni n sura ba. Kù zìrinɔ tà, ò yá pì baaruu kpà Yabesidenɔne, akù n pɔ kè nna.

¹⁰ Ò pì Amɔninɔne: Óni ó zīda kpááwa zia, áni á pɔyeina kɛwá.

¹¹ Solu a gbènɔ kpáate gá aakò. Gudɔn ò sɪ Amɔninɔngu n bùran ò n dede ari ifántɛ gèe à gbào. Akù gbɛ kù ò gɔnɔ fákɔa dodo.

¹² Akù ò pì Samueline: Dínɔ mé ò pì Solu ni kí blewároo? À bɔte kùrɔwo ò n dede.

¹³ Akù Solu pì: Oni gbɛke de gbāraro, zaakù Dikiri Isarailanɔ sura bà gbārame.

¹⁴ Akù Samueli pì parine: À mɔ ò gé Giligala ò era ò Solu ká kpatan gwe dɔ.

¹⁵ Akù ò gèe Giligala n pínki, ò era ò Solu kà kpatan Dikiri arɛ gwe dɔ, ò kennakùkɔo sa ò Dikiria, akù Solu kù Isarailanɔ pɔnna kè gwe n pínki manamana.

12

Samueli mibona kɪn

¹ Samueli pì Isarailanɔne n pínki: Ma yá kù a òmene mà pínki, ma kína kàárɛ kpatan.

² Àkù mé ani doáre arɛ sà. Makù sɔ ma zì kù, ma miká pura kù akù ma nɛnɔn kù kááo. Ma doáre arɛ zaa ma kɛfennakɛgorɔa ari kù a gbārao.

³ Makùn dí! À ke ma sèedadenɔ ù Dikiri kù kína kù à kàò arɛ. Ma zù ke zaaki sɪ á gbɛkea yá? Ma á gbɛke blè yá? Ma wé tà á gbɛkea yá? Gusaregba ma wé blè ari ma bo á gbɛke kpe yá? Tó ma kè le, mani a fina bone.

⁴ Akù ò wèa ò pì: Ndi ó blero, ndi wé tawáro, ndi pòke sí ó gbɛkearo.

⁵ Samueli pìrɛne dɔ: Dikiri kù kína kù à kàaome á sèedadenɔ ù gbāra, kù ádi taari emaro. Ò pì: Dikiri mé à ó sèedade ù.

⁶ Akù Samueli pìrɛne: Dikiri mé à Musa kù Harunaoo dɛte, akù ò bò kù á dizinɔ Misila.

⁷ À ze kyáu Dikiri arɛ, mani yá mana kù à kèárɛ kù á dizinɔ babaárɛ.

⁸ Yakubunɔ gena Misila gbera á dizinɔ wiki lè Dikiria, akù à Musa kù Harunaoo dɛte, ò n bɔte Misila, akù ò n káte bùsuu dín.

⁹ Kù Dikiri n Luda yá sángu yáí, akù à n kpá Azo zìkarinɔ gbɛ zòkɔ Siseraa kù Filisitininɔ kù Mɔabunɔ kínao, òten zì ká kùrɔwo.

¹⁰ Akù ò wiki lè Dikiria ò pì: O durunna kè ò pà kpányi ò dò Baalinsi kù Asatorenɔ. N ó bo ó iberenɔ ɔí sà, ónigɔ donyí.

¹¹ Akù Dikiri Gidɔn dɛte kù Barakio kù Yefetao kù Samusio ò á bó á ibere pìnɔ ɔí gu sɪnda pínkia, akù a gɔ katena aafia.

¹² Kù a è Amɔni kína Naasa ten su léteáwa, bee kù Dikiri á Ludame á kína ù, a pìmene: Oi! Kínan á yei!

¹³ Tera sà kína kù a gbèka a sèn dí, àkùme Dikiri dɛteárɛ.

¹⁴ Tó á Dikiri vīna vī akù àten doi, tó àteni a yá ma akù ádi bo a yá kpero, tó ákɔnɔ kù gbɛ kù àten kí bleáwao té Dikiri á Ludai, áni gɔ aafia.

¹⁵ Tó ádi Dikiri yá ma sɔro, akù a bo a yá kpe, ani ɔ tɔáwa lákù à kè á dizinɔne nà.

¹⁶ À ze à yá zòkɔ kù Dikiri ni kèárɛ e.

¹⁷ Èsekɛgorɔn ó kun loo? Mani Dikiri sísi, ani tó legù pata à ma, áni gɔ dɔ kù á kína gbekanaa kè Dikirine òni manamana.

¹⁸ Akù Samueli Dikiri sísi, akù Dikiri tò legù pàta à mà zì birea. Akù gbɛ sɪnda pínki vīna kè Dikirine kù Samuelio manamana.

¹⁹ Akù ò pìne: N wé kewere Dikiri n Ludaa de ókɔnɔ n zòblerinɔ sún gagaro. O yá vāni kàra ò durunnanɔla, kù o kína gbèka.

²⁰ Samueli pìrɛne: Àsun tó vīna á kùro. A yá vāni pìi kè pínki, ama àsun kè Dikiriaro. Àgɔ doi kù nɛse mèn doo.

²¹ Àsun kèa à té pò ginansiro. Ò àre vīro, oni fɔ ò gbɛ boro, zaakù pò pānɔme.

²² Dikiri ni a gbènɔ zukúnaro a tɔ zòkɔ yáí, zaakù à kàagu à á kè a gbènɔ ù.

²³ Makù sɔ, Dikiri sún tó mà durunna kèarɛ mà aduakenaárɛ tóro. Mani zé mana kù à de à sé mɔárɛ.

²⁴ À vīna ke Dikirine, àgō doi kù náanio kù nèse mèn doo. À laasun lé yá z̄sk̄ kù à kèàreṅa.

²⁵ Tó a gi a te yá vānii, ákōṅo kù á kīnao, oni á kakate á pínki.

13

Samueli kpákēna Solu

¹ Kù Solu kí blè Isarailanṅa wè pla,

² à ñ z̄karinṅo sè gbēṅṅon wàa gēro. Gbēṅṅon wàa kuri kù káao Mikimasa kù Beteli gus̄s̄iṅdeo. Gbēṅṅon wàa s̄oṅro kù kù a né Yonatáao Gibea, Biliaminu b̄usun. Akù à gbē kparanṅo gbàre, baadi tà a bea.

³ Yonatá lète Filisitini gudákpáki kù à kù Gēbaa, akù Filisitininṅo a baaruu mà. Akù Solu z̄l kuru pè Isarailanṅo b̄usu gu s̄inda pínkia à pi Eberunṅo ma!

⁴ Akù Isarailanṅo mà ñ pínki ò pi, Solu lète Filisitini gudákpákia, akù Filisitininṅo z̄a Isarailanṅo gb̄in. Akù ò Isarailanṅo sisi, ò sù ò nà Solua Giligala.

⁵ Akù Filisitininṅo kō kākara ò z̄l ká kù Isarailanṅo. Ñ s̄ogonṅo kà d̄ubu baraakuri, ñ s̄ogodenṅo kà d̄ubu suddo, akù ñ ḡes̄edenṅon dasi lán ís̄irale b̄usu'atē bà. Akù ò f̄ùte ò ḡe ò b̄uraa kàte Mikimasa, Betavē ifáboki kpa.

⁶ Kù Isarailanṅo è ò kù wari ḡun òten nakara kúnwo, akù ò ùte gb̄ew̄eṅṅo ḡun kù d̄akonṅo kù gb̄è s̄okṅo kù t̄onw̄eṅṅo kù l̄ogonṅo.

⁷ Ñ gb̄ekenṅo gu lè ò bik̄l̄ Yodaa ari Gada b̄usun kù Giliada b̄usuu. Solu kpé kù Giligala, vīna ten gb̄e kù ò kù káaonṅo kù manamana.

⁸ À Samueli dà ḡoṅ supplá lákù à d̄itare nà. Kù adi suro, akù a gb̄eṅṅo ten fák̄sa.

⁹ Akù Solu pi: À m̄ómene kù sa'op̄o kù òdi ká tén à té k̄uo kù s̄aabukpa sa'op̄onṅo. Akù à sa'op̄o kù òdi ká tén à té kù pii ò.

¹⁰ Kù à làka, Samueli ten ká, akù Solu pii ḡe à dàale à gb̄anake kp̄ai.

¹¹ Akù Samueli pine: B̄ó yān n kè gwee? Solu wèa à pi: Kù ma è ma gb̄eṅṅo ten fák̄sa, ak̄us̄ ñdi su ḡoṅ kù n d̄itearo yāime. Filisitininṅo ten kō kagara Mikimasa,

¹² akù ma pi, òsun létema Giligala la ari mà Dikiri gb̄eka. Akù ma sa pii ò tilasi.

¹³ Akù Samueli pine: N fayasariyā kè! Ñ yá kù Dikiri n Luda d̄itenne kúnaro. Tó ñ k̄una yāme, de Dikiri ni tó n burinṅo ḡō kpata ble Isarailanṅa ḡoṅ s̄inda pínki.

¹⁴ Tera s̄a ñni gi ke kpataa ḡunlo. Lákù ñ yá kù Dikiri d̄itenne kúnaro nà, à ḡinake à gb̄e kù a p̄o kèare w̄ete, à a d̄ite a gb̄eṅṅo don'arede ù.

¹⁵ Akù Samueli f̄ute Giligala à ḡe Gibea, Biliaminu b̄usun. Akù Solu a z̄kari kù ò kù káaonṅo n̄aro, ò kà gb̄eṅṅon wàa aak̄ō taka bà.

¹⁶ Solu kù a né Yonatáao kù a z̄kari kù ò kù kúnwonṅon kù Gibea, Filisitininṅo s̄ō ò b̄uraa kàte Mikimasa.

¹⁷ Z̄kari ḡa aak̄ōṅo b̄ote Filisitininṅo b̄uran ò ḡe léte Isarailanṅa. Gà do ḡe Ōfla kpa Suala b̄usun,

¹⁸ ḡa do ḡe Betoronṅo kpa, akù a aak̄ōde ḡe Isarailanṅo b̄usu lén, s̄is̄i kù à areḍona maninṅo guvutea kù gb̄arannao.

¹⁹ Sia kù Isarailanṅo b̄usunlo, zaak̄ū Filisitininṅo pi, Eberunṅo s̄un f̄enēda ke s̄ári piro.

²⁰ Filisitininṅo k̄inaan Isarailanṅo d̄i ḡe swakurenṅo kù z̄uswanṅo kù kpásanṅo kù kōmanṅo lé keken pínki.

²¹ Swakure kù z̄uswa lékekenaa kà andurufu plapla, sakanṅo kù kpásanṅo s̄ō andurufu dodo.

²² A yá mé à tò z̄l̄i pii káḡoṅ Solu kù Yonatáao z̄karinṅo f̄enēda ke s̄ári kúnaro, sé Solu kù Yonatáao baasiro.

²³ Filisitini gudákp̄arinṅo ḡe Mikimasa gb̄ès̄ok̄on.

14

Yonatá z̄blena Filisitininṅa

¹ Z̄ikea Solu né Yonatá pi kefenna kù à a z̄kaponṅo kúnanaane: Ñ m̄ó ò ḡe Filisitini gudáki kpa z̄a dire. Adi o a dene s̄ōro.

² Solu kù b̄isi lí gb̄áru Mígir̄onu, Gibea sare kù z̄karinṅo gb̄eṅṅon wàa aak̄ō.

³ Sa'ori Ahia kù ñ té, à a uta lokomma dana. Ikabodu v̄ini Aitubu néme. Aitubu pi bi Fin̄easi néme, Eli kù à de Luda gb̄aḡbari ù Silo daikoreme. Ñ gb̄eke d̄s̄ Yonatá ḡe gukearo.

⁴ Gb̄ès̄ok̄o kù Yonatá ye à ḡen à Filisitini gudákp̄arinṅo le, gb̄è s̄ontenṅo petepetenan òplai kù oṅe. A do t̄n Bozezi, a do s̄ō Sene.

⁵ A do kù ḡugb̄andurun Mikimasa kpa, a do s̄ō ḡen̄omid̄oki Gēba kpa.

⁶ Akù Yonatá pi kefenna piine: Ñ m̄ó ò ḡe ḡyof̄oṅde gudákp̄arii pinṅo k̄inaa. Ke Dikiri ni kp̄awái gw̄e? Zaak̄ū yake ni f̄s̄ à kpá Dikirine à tò ò gi z̄l̄i bleiro, bee tó ó dasi kes̄ó ó dasiro.

⁷ Akū a žikarɔnɔseri pi pɪne: Lākū à n pɔ gbà nà pínki dé, n̄ ke. Lākū n sè nà, má kú kúnwo kú n̄sɛ mèn doome.

⁸ Akū Yonatá pi: Tɔ, ò gényĩ ò ó zīda mór̄nɛ.

⁹ Tó ò p̄wɛɛ ò ze ò n̄ dāme, óni ze ó gbèn, óni gényĩ doró.

¹⁰ Tó ò pi ò sume s̄s, óni gényĩ, zaakū abirekū mé anigɔ de s̄eda ũ kú Dikiri n̄ náwɛɛ ó c̄i.

¹¹ Akū ò n̄ zīda m̄ Filisitini gudákp̄arii p̄inɔnɛ. Akū Filisitini p̄inɔ pi: À gwa! Eberunɔ ten bo w̄ɛɛ kú ò ũtenno gūn.

¹² Akū gudákp̄arii p̄inɔ lé zù Yonatái kú a žikarɔnɔseriio ò pi: À m̄s ò yake oáre la. Akū Yonatá pi a žikarɔnɔseriine: Nḡɔ té ma kpe, zaakū Dikiri n̄ ná Isarailanɔnɛ n̄ c̄i.

¹³ Akū Yonatá ten loɔte kutena, akū a žikarɔnɔseri té a kpe. Kú Yonatá n̄ né, akū a žikarɔnɔserii pi n̄ dede a kpe.

¹⁴ Letemmaa káaku pi gūn Yonatá kú a žikarɔnɔseriio n̄ dede gb̄ɛnɔn baro taka bà. Gu pi yáasaa kà bú d̄ɔɔ basɔɔro taka bà.

¹⁵ Akū sw̄ɛɛ k̄ Filisitininɔgu n̄ búran kú žlao pínki. V̄ina n̄ žikarinɔ kú, gudákp̄arinɔ kú gb̄ɛ kú òdi gé léte Isarailanɔnɔ n̄ pínki. Akū z̄ite ylḡayīgā. Luda mé à tò sw̄ɛɛ k̄nḡu le.

¹⁶ Kú Solu gudákp̄ari kú ò kú k̄aaonɔnɛ: À wé pá ó gb̄ɛnɔi à gwa, óni d̄s gb̄ɛ kú ò b̄ò ó té. Kú ò gwà, ò è Yonatá kú a žikarɔnɔseriio mé ò kú n̄ téro.

¹⁷ akū Solu pi gb̄ɛ kú ò kú k̄aaonɔnɛ: À wé pá ó gb̄ɛnɔi à gwa, óni d̄s gb̄ɛ kú ò b̄ò ó té. Kú ò gwà, ò è Yonatá kú a žikarɔnɔseriio mé ò kú n̄ téro.

¹⁸ Akū Solu pi Ahiane: N̄ m̄s kú n̄ sa'o'utao ò Dikiri gb̄ɛka. Zaakū z̄i birea à uta lokomma pi dana Isarailanɔ té gwe.

¹⁹ Gɔɔ kú Solu ten yā ò sa'or̄ii p̄inɛ, zuka kú à d̄s Filisitininɔ búran k̄ɛke àten kara, akū Solu p̄inɛ à tó gwe.

²⁰ Solu a žikarinɔ kàkara n̄ pínki, ò ḡɛ ž̄in, akū ò è sw̄ɛɛ k̄ Filisitininɔgu manamana, òten f̄ɛnɛ kákɔnɛ.

²¹ Eberu kú ò v̄ute Filisitininɔ té yā ò sù kúnwo n̄ búraa gūnnɔ ɛra ò nà n̄ gb̄ɛ kú ò kú kú Soluo kú Yonatáooa.

²² Kú Isaraila kú ò utena Eflaimu búsu gus̄is̄iden gweno mà Filisitininɔ ten bàa lé, ò nà n̄ gb̄ɛnɔa d̄s ò p̄ɛt̄ɛnyĩ ž̄i gūn.

²³ Len Dikiri Isarailanɔ b̄ò le z̄i birea, akū ò ž̄i bl̄ɛ ari Betav̄ɛ.

Yonatá z̄sblenaa

²⁴ Isarailanɔ wari k̄ɛ z̄i birea, zaakū Solu yā s̄ɛ kú Luda t̄so a žikarinɔnɛ à pi: Ari ɔkosi gé keo, gb̄ɛ kú à p̄s bl̄ɛ ari m̄aḡɔ gé f̄ina bo ma iberenɔa, ade ḡɔ láarip̄o ũme. Akū n̄ gb̄ɛke dí p̄s blero.

²⁵ Žikarinɔ si lákpen n̄ pínki, akū ò z̄s'i è di gu pin.

²⁶ Kú ò si lákpen le, ò è z̄s'i ten bàa lé, ama n̄ gb̄ɛke dí ɔ z̄sa à dà a lénlo, kú òten v̄ina ke ladana kú Solu dà yāi.

²⁷ Yonatá s̄s, adi yā kú a de d̄ite a žikarinɔnɛ maro, akū à a gò kú à kúnaa z̄s z̄saa piia. À ɔ n̄aa à dà a lén, akū a wé k̄ɛ.

²⁸ Akū ž̄ikari ke p̄inɛ: N̄ de yā s̄ɛ a žikarinɔnɛ kú Luda t̄so à pi, gb̄ɛ kú à p̄s bl̄ɛ gb̄ara, ade ḡɔ láarip̄o ũme. Abire yāin n̄ gb̄ɛ s̄inda pínki gb̄ana laka.

²⁹ Akū Yonatá pi: Ma de ten wari d̄ɔɔnmame. N̄ gwa lākū ma wé k̄ɛ nà, kú ma z̄s pi m̄sɔ f̄iti yāi.

³⁰ Tó gb̄ɛnɔ p̄s kú ò si n̄ iberenɔaa bl̄ɛ gb̄ara yā dé, de ò Filisitininɔ d̄ɛde de abirela.

³¹ Z̄i birean Isarailanɔ Filisitininɔ d̄ɛde sena zaa Mikimasa ari Ayalɔni. Ò kp̄asa búgubugu,

³² akū ò si n̄ p̄s̄k̄adenɔ té, ò s̄anɔ kú z̄unɔ kú z̄unenɔ k̄k̄k̄ ò d̄ɛde gwe ḡn̄ɔ, òten só kú a aruo.

³³ Akū ò a baaruu kp̄a Solunɛ ò pi: N̄ gwa! Òten durunna ke Dikirine, òten n̄b̄ɔ só kú a aruo. Akū Solu pi: A bo Dikiri yā kpe. À gb̄ɛ gb̄ɛnt̄ɛ ḡbigiri ke à suo ma are la likalika.

³⁴ Akū à pi: À f̄ak̄sa n̄ té, à piñn̄ n̄ baadi m̄s ma k̄inaa kú a z̄uuo ke a s̄a, ò a k̄utu kp̄a la ò só. Àsun durunna ke Dikirine à n̄b̄ɔ só kú a aruoro. Akū baadi sù kú a z̄uuo gw̄aani birea, à a k̄utu kp̄akpa gwe.

³⁵ Solu Dikiri ḡbagbaki b̄ò gwe. Sa'oki kú à b̄ò káakun gwe.

³⁶ Akū Solu pi: Ò p̄ɛte Filisitininɔi gw̄aaniala òḡɔ n̄ d̄ɛde ari gu gé d̄s. Òsun n̄ gb̄ɛke t̄oro. Akū ò p̄inɛ: N̄ ke lākū à k̄enne mana nà. Akū sa'or̄ii pi: À tó ò gb̄ɛka Ludaa la ḡia.

³⁷ Akū Solu gb̄ɛka Ludaa: Ò p̄ɛte Filisitininɔi, ĩni n̄ nawɛɛ ó c̄i yā? Akū adi wea z̄i birearo.

³⁸ Akū Solu pi: Ák̄ɔnɔ ž̄ikari gb̄ɛ z̄s̄k̄ɔnɔ á pínki, à namai la, de ò le ò d̄s durunna kú ò k̄ɛ gb̄ara.

³⁹ Kū Dikiri Isarailanɔ Surabari tɔo, bee tó ma né Yonatá mé à durunna kè, séde à ga. Akū gbēke dí lé síro.

⁴⁰ Akū à piínne: À ze kpado gwe, makū kū ma néo ónigɔ kú kpado la. Akū ò pine: Ñ ke lákú à kènnne mana nà.

⁴¹ Solu pi Dikiri Isarailanɔ Ludane: Ñ tó ò yápura dɔ. Akū yá Yonatá kú Soluuo blè, akū baadi m̀i b̀ò bàn.

⁴² Solu pi: À gbè la makū kú ma néo musu. Kū yá Yonatá blè,

⁴³ akū Solu pine: Ñ yá kú n kè omene. Akū Yonatá pine: Ma gò lé sɔnten ma z̀ò z̀oa, fiti ma m̀òsɔ. Makūn dí! M̀à ga.

⁴⁴ Akū Solu pi: Yonatá, tó ndi garo, Luda yá kemene pásipási.

⁴⁵ Akū ò pi Solune: Yonatá ga yá! Àkū kú à tò o z̀ii blè yá? Oi! Kū Ludao ódi we kú bee a miká m̀en do à lète z̀itero, zaakū Luda kpányin à yá pii k̀eo gbàra. Len ò Yonatá m̀i si le, adi garo.

⁴⁶ Akū Solu kámma b̀ò kú petena Filisitininɔiio, akū Filisitininɔ tà ǹ b̀usun.

⁴⁷ Kū Solu vùte Isarailanɔ kpatan à làka, à z̀ii kà kú a iberenɔ gu s̀inda pínkia: M̀abunɔ kú Amɔninɔ kú Edɔmunɔ kú Zoba ḱinanɔ kú Filisitininɔ. Kpa kú à liten pínki, àdi z̀l b̀lerímame.

⁴⁸ A wórɔgɔke tɔ b̀ò à z̀ii blè Amalekinɔ, à Isarailanɔ si ǹ wétámmarinɔa.

⁴⁹ Yonatá kú Isiboseo kú Malakisuaooome Solu négɔgb̄enɔ ũ. À néngb̄enɔ v̄i gb̄enɔn pla. A káaku t́n Meraba, a plade Mikala.

⁵⁰ A nanɔ t́n Ainama, Aimaza néme. A z̀ikarinɔ gb̄e z̀òkɔ t́n Abana. Solu pi dakúname, a dis̄e Nere néme.

⁵¹ Solu de Kisi kú Abana de Nereooome Abieli néno ũ.

⁵² Solu g̀rɔ̀ àdigɔ pásí kú Filisitininɔ g̀rɔ̀ s̀inda pínki. Tó Solu g̀sa gbàna ke wórɔgɔde è, àdi a sí à na a z̀ikarinɔa.

15

Dikiri gina Solui kína ũ

¹ Samuéli pi Solune: Makúme Dikiri ma z̀i, akū ma nísi kúmma n kana kín a gb̄e Isarailanɔa s̀eeda ũ. T̀ò! Ñ sá kpá Dikiri yá! sá.

² Dikiri Z̀ikaride pi, áni fína bo Amalekinɔne yá kú ò kè Isarailanɔne, kú ò z̀é z̀ò́ne ǹ b̀otena Misila gbera yá!.

³ Ñ gé ǹ léteríma sà, ǹ ǹ kakate ǹ pínki. Ñsun ǹ gb̄eke t́oro. Ñ ǹ dede ǹ pínki, g̀ɔgb̄enɔ kú ǹɔgb̄enɔ kú néno kú nékpántenɔ kú z̀unɔ kú sáno kú lakuminɔ kú zaakinɔ.

⁴ Akū Solu a gb̄enɔ sisi à ǹ kakara Telaimu. A z̀ikari g̀eɛdenɔ gb̄enɔn dúbu wàa dome. Yudan kun dɔ gb̄enɔn dúbu kuri.

⁵ Akū Solu g̀eɛ Amalekinɔ w̄eten, àteni ǹ kpákpa swaween.

⁶ Solu légbázá kè Keninɔne à piínne: À b̀ote Amalekinɔ té de m̀asun á dede kúńwooro yá! zaakū ákɔnɔ mé a yá mana kè Isarailanɔne ǹ b̀otena Misila gbera. Kú Keninɔ b̀ote Amalekinɔ té,

⁷ akū Solu g̀eɛ à lète Amaleki pinɔa sena zaa Avila ari à g̀eɛ pé Suru kú à kú Misila ifaboki kpa.

⁸ À Amaleki kína Agaga kú b̄ene, akū à a gb̄enɔ dède kú f̄enedao ǹ pínki.

⁹ Solu kú a z̀ikarinɔ dí Agaga dero, akús̄ ò sá mananɔ s̄ete kú z̀unɔ kú z̀une m̀ekpananɔ kú s̄ane b̀òrɔnɔ kú ṕ mananɔ pínki, odi we ò ǹ dederó. Ṕ ginanɔ kú ṕ yáyánanɔn ò dède pínki.

¹⁰ Akū Dikiri yá s̀u Samuélia à pi:

¹¹ Ma Solu kana kpatan tò ma p̀o yáka, zaakū à kpe limene. Láku ma dàne nà, àdi ke lero. Yá pi Samuéli bídi kè, akū à wiki lè Dikiria ari gu g̀eɛ à d̀ò.

¹² Kú Samuéli f̀ute k̀nk̀k̀nk̀nk̀, à g̀eɛ da Solule, akū ò pine: Solu g̀eɛ Kameli. À s̀eadaa p̀ete gwe a z̀ida yáðɔngu yá! akū à era à g̀eɛ Giligala.

¹³ Kú Samuéli Solu lè, akū Solu pine: Dikiri arubarika dangu! Ma kè lákú Dikiri òmene nà.

¹⁴ Akū Samuéli a là à pi: Sá wiki kú ma sá ten ma deramee? Z̀ù s̀o dɔ kú maten ma b̀ò máme?

¹⁵ Akū Solu wèa à pi: Amalekinɔ ṕnɔme, zaakū ò ǹ sáno kú ǹ z̀u mananɔ s̄ete ò s̀u ò sa oo Dikiri n Ludaame. O ǹ kparanɔ dède.

¹⁶ Akū Samuéli pine: Ñ yíte le, mani yá kú Dikiri òmene gwáaniala onne. Akū Solu pi: Ñ o.

¹⁷ Akū Samuéli pi: Kú n n z̀ida fiti b̀ò yá, ndi g̀s Isaraila burinɔ don'arede úroo? Dikiri n ka Isarailanɔ kína ũ,

¹⁸ akū à n z̀i ǹ a b̀okote keare kú à pi: Ñ gé ǹ Amalekinɔ dede, zaakū durunnakerinɔme. Ñ gé ǹ z̀l ká kúńwo ari ǹ ǹ kakate.

¹⁹ À kè dera n gi Dikiri yá mai, n lete ǹ pónɔa, n yá kú Dikiri yeiro kèe?

²⁰ Akū Solu pìne: Ma Dikiri yā mà, ma bókote kù à ma zī mà ke kè. Ma Amalekinò dède n' pínki, akù ma su kù n' kína Agagao.

²¹ Akū zìkarinò sá mananò kù zù mananòòò bò pò kù ò sète pìnò té, de ò sa oo Dikiri n' Ludaa Giligala la.

²² Akū Samuéli pi:
Dikiri yā kùna manane de
sa'opò kù òdi ká tén à té kùla.
Minatenane de sa'onala.

A yamana de
sa'ona kù sákarò mèkpanaaola.

²³ Gina a yā mai durunna leele kù māsokenaaome.

Dòkena káao vāni leele kù tánagbagbanaaome.

Lákù n' gi Dikiri yā mai nà,

àpii gi n' kínakei se.

²⁴ Akū Solu pìne: Ma durunna kè. Ma pā Dikiri yā kù n' òmenene, zaakù ma vīna kè gbēnōne, akù ma n' yā mà.

²⁵ N' sùru ke kúmao kù ma durunna pìo sà. N' era n' gé kúmao de mà le mà donyī ke Dikirine.

²⁶ Akū Samuéli pìne: Mani gé kúnworo. N' gi Dikiri yāi, akù à gìnne n'gò de Isarailanò kína ù.

²⁷ Kù Samuéli kpe lì, àten ta, akù Solu a kù a uta léa, à kè a yī.

²⁸ Akū Samuéli pìne: Dikiri n' bo Isarailanò kpatan gbāra, akù à n' gbēdake kù à mana denla kàn.

²⁹ Isarailanò Luda Gakuride di éke toro, àdi a laasun litero, zaakù bisásirinlo, gbasa à a laasun lite.

³⁰ Akū Solu pìne: Ma durunna kè. Bee kù abireo n' yā nna, n' ma kpe ta Isaraila gbē zòkōnò kù gbē sīnda pínkiò are. N' gé zemene de mà le mà donyī ke Dikiri n' Ludane.

³¹ Akū Samuéli èra à gèe à zène, akù Solu donyī kè Dikirine.

³² Akū Samuéli pi: À mós kù Amaleki kína Agagao. Kù kína pì ten su, àten kpákpa kù yáke kunlo, zaakù àten da a bo ga léime.

³³ Akū Samuéli pi: Lákù n' fēnda tò n'gbē dasinò kùra n' néi nà, len n' da ni kura a néi le se. Akù à Agaga zòzòkōre Dikiri are Giligala gwe.

³⁴ Akù à tà Rama. Solu sò à tà a bea Gibea.

³⁵ Bee kù Solu kè Samueline wēnda, Samuéli dí gé a gwa dorò ari à gèe gao, zaakù Dikiri pò yàka kù à Solu kà Isarailanò kína ù yāi.

16

Samuéli nísikuna Dauda mīa

¹ Dikiri pì Samueline: Ìnigò òò dò Solu yā musu ari bōremee? Ma gine à kí ble Isarailanò. N' nísí ká bēnen à pa n' da zén. Ma n' zī Betilihamu gbē Yese kīnaa, zaakù a nénò doken ma sè à gò kína ù.

² Akū Samuéli pi: Deran mani ke mà gé gwee? Tó Solu mà, ani ma de. Akù Dikiri pìne: N' zūnunu sé n' géo n' pì n' su ma gbagbame.

³ N' Yese sísí sa pi onaa gūn, maní yā kù ìni ke onne, ìni nísí kúmene gbē kù mani mōnne mīa.

⁴ Samuéli yā kù Dikiri òare kè. Kù àten ká Betilihamu, lakutu pì gbē zòkōnò gèe ò dàale. Vīna n' kù, akù ò a là ò pì: Aafiaame n' su la yá?

⁵ À pì: Aafiaame. Ma su Dikiri gbagbame. À gbà bo á zīdane à gé kúmao sa o. Akù à gbà bò Yesene kù a n'égògbēno à n' sísí sa'onaaa.

⁶ Kù ò kà, Samuéli Eliabu è, akù à laasun lè à pì: Gbē kù Dikiri sè mé à zena a are gwe.

⁷ Akù Dikiri pìne: Nsun a zena ke a gbàna ke gwaro, ma giime. Madì gbē gwa lákù bisásiri di gwa nàro. Bisásiri di gbē gwa a mēeme, makù sò, swēen madì gwa.

⁸ Akù Yese Abinadabu sísí, à sù Samuéli are, akù à pì: Dikiri dí gbē díkīna séro.

⁹ Akù Yese Sama sísí, à sù Samuéli are dò, akù à pì: Dikiri dí gbē díkīna séro.

¹⁰ Akù Yese a n'égògbē gbēnōn supplanò sísí, ò sù Samuéli are, akù à pì: Dikiri dí n' gbēke séro.

¹¹ Akù à Yese là à pì: N' kefennanò lén dí n' pínki yá? À wèa à pì: N' gbē kpède mé à kù laro, àten sá dāme. Akù Samuéli pìne: N' gbē zī ò a sísí. Óni pòke kero séto à sù.

¹² Akù à gbē zīa, à sù. Né pì bī gbē tērame, a petena mana akūsò a àn kēkōana. Akù Dikiri pì: N' fute n' nísí kù a mīa, zaakù àpii gin gwe.

¹³ Akù Samuéli bēne pii sè à nísí kù a mīa a vīnino wára. Zaa zī birean Dikiri Nini sù Daudaa. Abire gbera Samuéli èra à tà Rama.

Dauda zikena Soluɛ

¹⁴ Dikiri Nini gò Solua, akú Dikiri tò tána pásí sùà.

¹⁵ A ìbanɔ pìne: Luda tò tána pásí ten wé támma.

¹⁶ Kína, ñ tò ókɔnɔ n ìbanɔ ò gbɛ kú à mɔɔlɛna dɔ wɛɛ. Tó Luda tò tána pásí pìi sùmma, anigò mɔɔ lɛnne, ñ le ñ ke sàna.

¹⁷ Akú à pì a ìbanɔne. À gbɛ kú à mɔɔlɛna dɔ manamana wɛɛ à su káaomene.

¹⁸ Akú a ìbanɔ doke pìne: Ma Betilihamu gbɛ Yesɛ né ke è, à mɔɔlɛna dɔ. Zìkari wɔɔɔdeme, akús à yá'ona dɔ. Gò maname, akús Dikiri kú káao.

¹⁹ Akú Solu gbɛnɔ zì Yesɛa, ò gɛ è pìne: Solu pì ñ n né Dauda kú àdi sánɔ dá gbarɛare.

²⁰ Akú Yesɛ burodii di zaakine kú sɛwɛo tùru do kú blékofinine bɔɔɔɔ, à a né Dauda gbàreɔ Solua.

²¹ Kú à kà Solu kínaa, à gò a zìkari ù. Solu yei manamana, akú à a dìte a zìkapɔnɔserinɔ doke ù.

²² Akú Solu gbɛ zì Yesɛa à pì: Ñ tò Dauda gò ma zìkari ù, zaakú a yá di kemene nna.

²³ Tó Luda tò tána pìi sù Solua, akú Dauda di a mɔɔ sɛ àgò lɛne. Tó tána pìi gòà, akú àdi ke sàna, à su a laakariia.

17*Dauda kú Gɔlaya*

¹ Filisitininɔ ñ zìkarinɔ kàkara, òten zì soru ke Soko, Yudanɔ bùsun, akú ò bùraa kàte Efesi Damimu, Soko kú Azekao dagura.

² Solu kú Isarailanɔ sò ò kò kàkara ò bùraa kàte Ela gusaran, òten soru ke ò gé Filisitiniɔi kú zìio.

³ Filisitininɔn kú sɛsɛia dire kpa, Isarailanɔn kú sɛsɛia la, guvute kú ñ dagura.

⁴ Akú Gata gòsa gbàna kú òdi pìne Gɔlaya bò Filisitininɔ bùran. A gbàna kà gàsákuru suddo.

⁵ À m̀gotɛ fùra kuna, à m̀gotɛ uta kú à de lán kp̀tekɛe bà dana kú a tikisii kà kiloo baaakò.

⁶ À m̀gotɛ sòkoto yina dɔ, akús à m̀gotɛ sári lèkete lokona a kpe kpa.

⁷ À sári s̀ntɛ kùna, a pá de lán bizatári gòdo lí bà. A wé tikisii kà kiloo suppla. A s̀gbakoseri té a are.

⁸ Gɔlaya zè à lé zù Isaraila zìkarinɔi à pì: Bó yá mé à tò a bote kú zìioo? Á dɔ kú Filisitiniɛ ma úroo? Ákɔnɔ sò, Solu z̀nɔn á ù. À gbɛke bo á té à kipa à su ma kínaa.

⁹ Tó aní fɔ à zì ká kúmao à ma de, ma gbɛnɔ ni gò á z̀nɔ ù. Tó makú mé ma a dè sò, aní gò ó z̀nɔ ù, anigò zò blewɛɛ.

¹⁰ Akú Filisitini pìi era à pì: Maten kùsɛɛ biri Isaraila zìkarinɔa gbàra. À gbɛ wɛtemene de ò zì ká kú kò.

¹¹ Kú Solu kú Isarailanɔ a yá pìi mà ñ pínki, ò bídi kè, swɛɛ k̀ngú.

¹² Dauda bi Eflata gbɛ Yesɛ néme. Yesɛ bi Betilihamu kú à kú Yudanɔ bùsun gbɛme. À négògbɛnɔ ì gbɛnɔn s̀raakò. Solu gɔɔa à zòkò kú à zì kú manamana.

¹³ A né gbàna gbɛnɔn aakònɔn kú zìlan kú Soluo. A daudu tón Eliabu, a plade tón Abinadabu, a aakòde tón Sama.

¹⁴ Daudame Yesɛ né kpɛde ù. A v̀ni pìnɔ té Solui,

¹⁵ ama Dauda di gé Solu kínaa à era à su Betilihamu a de sánɔ dá.

¹⁶ Filisitini pìi di bo à a zida m̀nne k̀nkɔ kú ɔkɔsio ari gɔɔa bupla.

¹⁷ Zikea Yesɛ pì a né Daudane: Ñ ɛsɛ kpatana kpɛne do dí kú burodi m̀n kuri díno sɛ ñ géo n v̀ninɔne likalika ñ bùran.

¹⁸ Ñ gási m̀n kuri díno sɛ ñ kpá ñ gá gbɛ zòkò. Ñ gé ñ ñ gwa, tó ò aafia, ñ su kú sèdaao kú ò kun aafia.

¹⁹ Ó kú kú Soluo kú Isarailanɔ pínki Ela guvuten, òten zì ká kú Filisitininɔ.

²⁰ Dauda fùte k̀nkɔk̀nkɔ, à a sánɔ tò kú sádari pãndeo. À a aso sè, akú à dà zén lákú Yesɛ òare nà. Kú à kà zìkarinɔ bùran, à sù à lè òten gé zìlan, òten wiki gbàna lé.

²¹ Isarailanɔ kú Filisitininɔ ten soru ke ò are d̀kòsa.

²² Akú Dauda a aso nà pòdàkpáriine a ɔí, akú à bàà lè à gɛɛ zìlan. À a v̀ninɔ lè gwe, akú à fɔ kpàríma.

²³ Kú àten yá o kùnwɔ, Filisitininɔ gòsa gbàna Gɔlaya, Gata gbɛ bò Filisitini zìkarinɔ té, à era à fùte kú a yá pìio. Dauda yá pìi mà.

²⁴ Kú Isarailanɔ a è, swɛɛ k̀ngú, ò lèkòsa ñ pínki.

²⁵ Òten okòne òten pi: Ádi gōgbē pi e à bōroo? Tó à bō, àdi kùsēe biriwáme. Gbē kù à a dè, kína ni ade gba aruzēke zōkō, ani a gba a nēnōgbē dō nō ũ, akūsō a bedeno ni be'ogō kpá doro.

²⁶ Akū Dauda gbē kù ò zena a sareno là à pi: Bón oni ke gbē kù à Filisitini pì dè à Isarailano bō wé'i gūnnēe? Dín Filisitini gyoforo de pì ũ, gbasá àten kùsēe biribiri Luda Wēndide zikarinooa?

²⁷ Akū ò pìne lākū gbēno ten o nà: Len oni ke gbē kù à a dēne le.

²⁸ Kū a vīni zōkōde Eliabu mà Dauda ten yá o kù gbēno, a pō fēi à pi: À kè dera n su laa? Dín n sá fiti nō tōne gbárannan? Má n karambaani kù n nēse vānio dō. N su zì gwame.

²⁹ Dauda pi: Bón ma kēe? Bee yá mani oroo?

³⁰ Akū à kpē òne, à gēe à yá dokōno pì là gbē pāndea. Lākū gbē káaku òne nà, len ò òne le dō.

³¹ Ò yá kù Dauda ò pì gbà Solune, akū à a sisi.

³² Kū Dauda sù, à pì Solune: Gbēke sún tó swē kēagu Filisitini pì yá musuro. Makū n zōblerii, mani gé zì ká káao.

³³ Akū Solu pìne: Iní fō nì gé zì ká kù Filisitini pìoro. Né fítìme n ũ. Gōgbē pì sō bi zikariime zaa a kefennakegoro.

³⁴ Akū Dauda pìne: Makū n zōblerii, makū mé madigō ma de sāno dá. Tó músu ke mani sù à sá kù kpāsan,

³⁵ madì a gbese mà a gbē mà sá pì bo a léi. Tó à èra kúmao, akū madì a kù a lékāsáa mà gbē mà de.

³⁶ Makū n zōblerii, ma músuu dè, ma mani dè. Filisitini gyoforo de pì ni gō lán pō pìno bà, zaakū àten kùsēe biribiri Luda Wēndide zikarinooame.

³⁷ Dauda èra à pi: Lākū Dikiri ma bo músu kù manio léi nà, len ani ma bo Filisitini pì oī le. Akū Solu pìne: Ñ gé! Dikiri gō kù kúnwo.

³⁸ Solu a zika'uta dāne à a mōgotē fūraa kùne, akū à a mō uta dāne.

³⁹ Dauda Solu fēneda lòko zika'uta pìia. Kū à nà táa, akū à fūa, zaakū adi dōne keoro. Akū à pi Solune: Mani fō mà gé kù pō pìno, zaakū madì dōne keoro. Akū à pō pìno bōte pínki à kàte.

⁴⁰ À a gōo sē, akū à gēe à gbē pōropōro sēte swaween mēn soro à kà a sādābōkon. Akū àten na Filisitini pìii, à a gbēmba kūna.

⁴¹ Akū Filisitini pì ten na Daudai, a sēgbakoseri ten táa o a are.

⁴² Kū à Dauda gwà, à è né fiti tēra maname, akū à dōkè káao

⁴³ à pìne: Gbēdan ma ũ, akū n gbasá nten sumai kù gōoo yá? Akū à a kà kù a tána tōo.

⁴⁴ Akū à èra à pi: Ñ namai n gwa, bāno ni n ble, nōbō pāsīno ni n só.

⁴⁵ Dauda pìne: Fēneda kù sári lēketeeo kù sári sōntēon nten suomai. Makū sō, Dikiri Zikaride Isarailano Luda kù n kùsēe biribiria tōn maten suomma.

⁴⁶ Dikiri ni n namene ma oī gbāra. Mani n de mà n mì zō, mani Filisitini zikarinō gēno kpá bāno kù nōbō pāsīno gbāra ò só, andunia ni dō kù Luda kù Isarailano.

⁴⁷ Gbē kù ò kakarana lano ni dō kù Dikiri di zì ble kù fēnedao ke kù sárioro. Dikiri mé a zì gbāna vī, ani á nawere ó oī.

⁴⁸ Goro kù Filisitini pì ten na Daudai àten su, akū Dauda bàa lè àten su gu kù oni zì kán.

⁴⁹ Akū à dā a bōkon à gbēe bō à dà a gbēmban. Kū à Filisitini pìi gbào, akū à a pà a area. Gbēe pìi vlē a are pìi gūn, akū à lēte a gbere.

⁵⁰ Gbēmbaan Dauda zìi blēo Filisitini pìia. À a pào à nè, bee fēneda à kúnaro.

⁵¹ Akū à bàa lè à gēe à zēala, à a fēneda wòto a kpén à a dè à a mìi zōo. Kū Filisitiniño è n gōsa gbāna pìi gā, akū ò lèkōa.

⁵² Akū Isarailano kù Yudano pēteñyī kù wikio, ò pèrma ari Gata bīnilea kù Ekeronu bīnileo. Gbē kù ò n dēdeno gēno gō katena sena zaa Saraimu zén ari Gata kù Ekeronuo.

⁵³ Kū ò sù kù pena Filisitiniñoaoo, akū ò n bùra pōno nākōa ò tào.

⁵⁴ Dauda Filisitini pìi mìi sē à gēeo Yurusalemu, à a gōkebōno kàte a kpén.

⁵⁵ Goro kù Dauda ten na Filisitini pìii, Solu teni a gwa, akū à a zikarinō gbē zōkō Abana là à pi: Dí nème négōgbē pì ũ? À wèa à pi: Kína, kù n kunnao, má dōro.

⁵⁶ Akū kína pi: Ñ gbeka n ma dí nēn kefenna pì ũ.

⁵⁷ Kū Dauda sù kù Filisitini pìi denaoo, Abana a sē à gēeo Solu kīnaa, à Filisitini pìi mìi kūna.

⁵⁸ Akū Solu a là à pi: Kefenna, dí nème n ũ? À wèa à pi: N zōbleri Yese, Betilihamu gbē nème ma ũ.

- 1 Kū Dauda yā ò kú Soluo à làka, akū Yonatā gbēnna kpà kāao à yei lán a zīda wēndii bà.
- 2 Zaa zī birean Solu a dīte a bea, adi we à tá a de bea doro.
- 3 Yonatā yā yī kāao kú à yei lán a zīda wēndii bà yāi.
- 4 Akū à a arukimba kú à dana bò à a gbà kú a zīka'utao kú a fēnēdao kú a sáo kú a asaa.
- 5 Gu kú Solu Dauda gbàren zī ká pínki, àdi sa'a keme, akū à a dīte zīkarinò gbē zōkō ũ. A yā dī ke gbē sīnda pínkine nname kú Solu ibanò ní pínki.
- 6 Kú zīkarinò ten su Dauda Filisitini pì denaa gbera, nògbēnò bò Isaraila wētenò gūn pínki, ò gēe da ní kína Solule, òten lè sí òten ũ wá, òten gágá lé òten ponna ke òten sèkere pá.
- 7 Òten lè sí òten dōkōne, òten ũ wá òten pì:
- Solu gbēnò dède wàa sōsōoro,
Dauda sō dúbu leu úgbangba.
- 8 Yā pii kè Solune ĩni manamana, akū a pò fè à pì: Ò dúbu leu úgbangba kpà Daudaa, makū sō wàa sōsōoro. Kpata mé à gō à sí sà.
- 9 Zaa zī birean à nēsēgōbaa kpà kāao.
- 10 Kū gu dè, akū Luda tò Solu tána pāsī pii dia, àten yā ya a kpén, akū Dauda a mōrō sè, àten lé lákú àdi lé nà. Solu a sári kúna,
- 11 akū à a gbào, àten da áni Dauda páo de à nakōa kú gbūio. Akū Dauda a zīda gbàtene gēn pla.
- 12 Solu ten vīna ke Daudane kú Dikiri kú kāao akūsō à pā kpāai yāi.
- 13 Akū à pè Daudaa a kia, à a dīte zīkari gbēnōn wàa sōrono gbē zōkō ũ. Akū mé àdigō téfne are zīlan.
- 14 Gu kú à gēen pínki àdi sa'a keme, kú Dikiri kú kāao yāi.
- 15 Kú Solu è àdigō sa'a le, akū à vīna kēne de yāla.
- 16 Isarailano kú Yudanò sō ò ye Daudai ní pínki, kú àdigō téfne are zīlan yāi.
- 17 Akū Solu pīne: Mani ma nénōgbē káaku Meraba kpámma nò ũ. N wórōgo ke n Dikiri zī kámene. Zaakū Solu laasun lè à pì: Mani ò kearo, Filisitininò mé oní a de.
- 18 Akū Dauda pīne: Dín ma ũu? Dín ma bedenò kú ma de burinò ũ kú mani gbasaa mà gō n anzure ũu?
- 19 Kú Meraba kà ò a kpá Daudaa, akū Solu a kpà Mēola gbē Adarielia.
- 20 Solu nénōgbē Mikala ye Daudai. Kú ò yā pii ò Solune, à kēne nna
- 21 à pì: Mani a kpáame, ani gōne tankute ũ, Filisitininò ni a de. Akū à pì Daudane: ĩni ma né pānde e n sè sà.
- 22 Akū à pì a ibanōne: À yā o Daudane asiri gūn, à one a yā kàmagu akūsō ma ibanōn yei ní pínki. À ma nénōgbē sé.
- 23 A ibanò yā pii dà Daudane a sán, akū à pīnne: Gōna kína né zā ũ bi yā aragan yá? Takasideme ma ũ, dí mé à ma dōo?
- 24 Kú Solu ibanò sù, ò Dauda yā pii bàbane.
- 25 Akū Solu pì: À one má ye anzure pókeiro, séto à fina bomene ma ibere Filisitininò, à sumene kú ní gyōfōrōnò mēn basōoro. Àten da Filisitininò ni a demē.
- 26 Kú ibaa pīnò yā pii bàba Daudane, gōna kína né zā ũ kēne nna sà. Ari nò pì sēgōrō gō gé ká,
- 27 Dauda kú a zīkarinò fūte ò gēe ò Filisitininò dède gbēnōn wàa do, akū à sù kú ní gyōfōrōnò à kpà kínaa pínki, de à le à gō a né zā ũ yāi. Akū Solu a né Mikala kpāa nò ũ.
- 28 Kú Solu è le, à dō kú Dikiri kú kú Daudao akūsō a né Mikala yei,
- 29 akū à vīnakenane kàra, à gō a ibere ũ ari à gēe gāo.
- 30 Gōrō kú Filisitini kīnānò ten bote ò gé zī ká, Dauda dī sa'a le de Solu iba kparanola, akū à tō bò manamana.

19

Solu wētena à Dauda de

- 1 Solu ò a né Yonatāne kú a ibanò ní pínki ò Dauda de. Ama Yonatā yei manamana,
- 2 akū à a gbà laakarīi à pì: Ma de ten wete à n de. N gō n zīda kúna dō zia kōnkō. N uteki wēte n gō kun.
- 3 Mani bo wēte kpe kú ma deo, óni ze gu kú n uten. Mani n yā one. Lákú à òmene nà, mani onne.
- 4 Akū Yonatā gēe à Dauda mana bò a denē à pì: Baa, ñsun yā vāni ke n zòbleri Daudanero, zaakū adi vāni ke kēnēro. A yākenanò àre vīnne manamana.
- 5 Kú à Filisitini pii dè, à gi a wēndiime, akū Dikiri tò o zī zōkō blè ó pínki. N è, akū n pò kè nna. Bó yā mé à tò n ye n yā vāni ke taarisaride pīne n a de pāa?

⁶ Solu a yā mà, akū à yā sè à pì: Kū Dikirio oni a dero.

⁷ A gbera Yonatá Dauda sisi, à yā pìi bàbane pínki, akū à gèe kū Daudao Solu kínaa, akū àten zì kene lán a zì bà.

⁸ Zìi èra à fùte, akū Dauda gèe zì ká kū Filisitininò. À sirngu à zìi blèrìmma búgubugu, akū ò bàa lène.

⁹ Dikiri tò Solu tána pásì pìi èra à dia gɔɔ kú à vutena a kpén. À a sári kúna, akū Dauda teni a morò lène.

¹⁰ Solu wète à Dauda páo de à a nakɔa kú gbliio. Kú à gbátene, akū sári pìi gèe à gblii pà. Gwáani birean Dauda bàa lè à tà.

¹¹ Akū Solu gbèno zì Dauda bea, de ò a dádá ò a de kɔnkɔ, akū a nanò Mikala a gbà laakarìi à pì: Tò ndi bàa sí gwáanialaro, oni n de zia.

¹² Akū Dauda bò wondoo gún, Mikala a gbàre kú bàao zíte, akū à bàa lè à gè zéla.

¹³ Akū Mikala tána sè à wùte gádoa, à blè bára sè à kú tána pìi míla, akū à biza kùala.

¹⁴ Kū Solu gbèno zì ò Dauda kú, Mikala pì à gbánaro.

¹⁵ Akū Solu èra à gbèno zì Dauda gwa à pìrine: À a sé kú a gádoò lele, à su káaomene de mà a de.

¹⁶ Kū ò gè kpén, tána piin ò è gádoa, blè bára kú a míla.

¹⁷ Akū Solu Mikala là à pì: Býaí n bo ma kpè n ma ibere gbàre à pitima le? Mikala wèa à pì: À pìmene mà tó à gè zéla. Tó ma gí, áni ma de.

¹⁸ Kū Dauda bàa lè à gè zéla, à gèe Samuéli gwa zaa Rama. À yā kú Solu kèare bàbane pínki, akū ò gèe ò vùte Nayo lele.

¹⁹ Kū ò ò Solune Dauda kú Nayo zaa Rama,

²⁰ akū Solu gbèno zì ò a kú. Kū ò kà gwe, ò lè annabi gá ten dede, Samuéli kú n té n don'arede u. Akū Luda Nini sù zìrii pìna, òten dede se.

²¹ Kū ò ò Solune, akū à gbè pāndenò zì, akū ò dède le se. Solu èra à gbèno zì a gèen aakòde, akū ò dède le se dɔ.

²² Akū Solu pìi fùte àten gé Rama a zīda sà. Kū à kà lɔgɔ zɔkɔ kú à kú Seku sare, à gbèno là à pì: Samuéli kú Daudao kú máme? Akū ò pìne: Ò kú Nayo zaa Rama.

²³ Kū àten gé gwe, akū Luda Nini sù bee àpiia se, àten gé àten dede, ari à gèe à kao Nayo zaa Rama.

²⁴ À a pɔkasanò pitiawa, à dède Samuéli wára. Zì birea fānantē kú gwáanio pínki àdigò wutena punsime. À yā mé à tò òdi pì: Solu kú annabinò té dɔ se?

20

Dauda kú Yonatá

¹ Dauda bò Nayo zaa Rama, à bàa lè à gèe à Yonatá lè, akū à a là à pì: Bón ma kèe? Dà kpaten ma kèe? Yā vāni kpaten ma kè n dene kú àten wete à ma dee?

² À wèa à pì: Gyam! Ìni garo. Ñ gwa, ma de digò yake ke à gí damene ma sanyĩro, yā zòkò ke a fitinnan yā. Ma de nigò yā dí taka ke à gí omenei yā? Lenlo!

³ Akū Dauda pì dɔ: N de dɔ sànsàn kú ma n ponna è. Abire yāin adi tó n yā pìi màro, de n pò sún yakaro yāi. Kū Dikiri kunnao kú n kunnao má kú ga léime.

⁴ Akū Yonatá pìne: Pó kú n yei pínki mani kenne.

⁵ Akū Dauda pìne: Ñ gwa, mɔ dufu dikpeme zia. À kú mà vute mà pò ble kú kínaome. Ñ tó mà gé mà ute sènte ari ziando ɔkɔsi.

⁶ Tó n de ma gbeka, ñ pìne ma zé gbèkamma mà gé ma be wètea Betilhamu likalika, kú ma bedenò pínki ten sa kú òdi o wè kú wèeo o gwe yāi.

⁷ Tó à pì à mana, manigò aafia, ama tó a pò fè manamana, ñgò dɔ kú yā vānin à zèo à kemene gwe.

⁸ Ñ gbèke ke makū n zòbleriine, zaakū n yā yì kúmao kú Dikiri dɔnaaome. Tó má taari vī, ñ ma de n zīda. Ñsun ma kpá n dearo.

⁹ Akū Yonatá pì: Gyam! Tó má dɔ kú ma de zèo à vāni kenne, de mani onneroo?

¹⁰ Akū Dauda à là à pì: Tó n de sù à yā pásì ònne, dí mé ani omenee?

¹¹ Akū Yonatá pìne: Ñ mɔ ò gé sènte. Akū ò bòte ò gèe sènte n pla.

¹² Akū Yonatá pì: Ma sì kú Dikiri Isarailanò Ludao, ari ziendo mandara'i mani ma de yò mà gwa. Tó n yā kène, mani légbázá kenne.

¹³ Tó ma de ye à vāni kenne me sɔ, akū mádi légbázá kenne ma n gbare n ta aafiario, Dikiri yā kemene pásipási. Dikiri gò kú kúnwo lākū à kú kú ma deo yā nà.

¹⁴ Lākū má kú kú wèndiio nà ñ gbèke kemene lākū Dikiri di keñne nà, kú òsun ma dero yāi.

- 15 N gbêke sún laka kú ma bedenɔ zikiro, bee tó Dikiri tò n ibereɔ laka andunia gún.
- 16 Len Yonatá yá yí kú Daudao le, akú à pi: Dikiri fina bonne n ibereɔa.
- 17 Akú Yonatá tò Dauda èra a la dàare dɔ a yeina yá, zaakú à yei lán a zida wèndii bàme.
- 18 Akú Yonatá pine: Mɔ dufu dikpe kun zia. Tó odi gbêke e n vutekinlo, oni n gbekame.
- 19 Ziando ò gé ò ute gu kú n uten yá pi naana gɔɔ, ònigɔ kú gbè kú à de zíte lé sèeda ũ sare gwe.
- 20 Mani kà zu gbèe pii sare wén aakɔ lándɔ maten pɔ gbá bà,
- 21 mani négɔgbè ke zí à gé káa pinɔ wete. Tó ma pine, kànɔn kú a kpe, à sète à mɔo, ò mɔ, ma si kú Dikiri ònigɔ aafiame, kari yá kunlo.
- 22 Tó ma pine kànɔn kú a are sɔ, ò gé, zaakú Dikiri mé à n gbare.
- 23 Yá kú o yí kú kɔo sɔ, Dikiri mé anigɔ de yá pii sèedade ũ gɔɔ sɔnda pínki.
- 24 Akú Dauda gèe à ùte sèn. Kú mɔ dufu bò, kína vùte de à pɔ ble.
- 25 À vùte a vutekia gbli sare. Yonatá vùte a are, Abana kú a sare. Dauda vuteki sɔ, gbêke kú gwero.
- 26 Solu dí yáke o zí birearo, zaakú àten da yáke mé à a lè, gbási nàame, abirekú mé à gine.
- 27 Kú gu dɔ mɔ gɔɔ plade zí, Dauda vuteki da korime, akú Solu a né là à pi: Bóyái Yesè né dí su pɔ ble gí kú gbàaroo?
- 28 Akú à pine: À zé gbèkama à pi áni gé Betilihamu.
- 29 À pi mà tò à gé, zaakú a bedenɔ ten sa o wète pii gúmme, akú a vni piare à mɔ. À pi tò à kèmene, mà a gbare à gé a vniɔn gwa. À yá mé à tò adi su pɔ ble kúnworo.
- 30 Akú Solu pɔ fè Yonatá à pi: Né fayasari ságbánade! Má dɔ kú n ze kú Yesè néome. N wé'í dà n zídaa kú n dao.
- 31 Tó Yesè né pi gɔ kú kú wèndii, òni le ò kpata blero. Ò gbèɔ zí ò a kú ò su káaomene tera. À gàn gwe.
- 32 Akú Yonatá a là à pi: Bó yá mé à tò ani gaa? Bón à kèe?
- 33 Akú Solu Yonatá gbá kú sário de à le à a de, akú Yonatá dɔ sà kú a de zè kú Dauda denaame.
- 34 Yonatá fùte à gò pɔblea kú pɔfèo, adi pɔ ble mɔ gɔɔ plade pi ziro, zaakú a nèsee yàka Dauda yá musu, kú a de a dite gbè futa ũ yáí.
- 35 Kú gu dɔ, Yonatá bò à gèe Dauda le gu pin. Né gɔgbè ke téí.
- 36 Akú à pi né piine. Ò bàa le ò gé zà dire. Tó ma kà zù, ò wete. Kú né pii bàa lè àten gé, akú Yonatá káa zù a mila.
- 37 Kú né pii kà gu kú Yonatá káa pèten, akú à lé zù né pii à pi: Káa pinɔn kú n are dire.
- 38 Akú Yonatá èra à lé zù dɔ à pi: Ò gé likalika, nsun zero. Akú né pii káa pinɔ sète à sùo a dikiriine.
- 39 Né pi dí yá pi dɔro, sé Yonatá kú Daudao.
- 40 Akú Yonatá a gɔkebɔnɔ kpà né piia à pi: Ò sí ò táo be.
- 41 Kú né pii tà, Dauda fùte gbè kpe à sù à kùte Yonatáne gèn aakɔ à wùte a gberea. Akú ò lé pèkɔa ò sɔ dɔ òn pla òn pínki, Dauda pɔ mé à kè zɔkɔ.
- 42 Akú Yonatá pine: Ò tá aafia, zaakú o yá sè kú Dikiri tɔo o pi, Dikirime ó sèedade ũ ma burinɔ kú n burinɔ dagura ari gɔɔ sɔnda pínki. Dauda bò gwe, akú Yonatá èra à tà be.

21

Dauda kunna Nɔbu

1 Kú Dauda ten gé sa'oriki Aimeleki kínaa Nɔbu, Aimeleki pii bò à gèe à daale. Vina a kú, akú à a là à pi: Bó mé à tò nten kure ndo, gbêke kú kúnworo?

2 Dauda wèa à pi: Kína mé à zí dàmene, à pi mäsun tò gbêke yá kú a ditèmene à ma zí mà ke dɔro. Akú o gu dákɔne kú ma ibanɔ ò domene are.

3 Pɔble kpaten ò ví la teraa? Ò ma gba burodi mèn sɔɔro kesɔ pɔ kú ò ví pínki.

4 Akú sa'oriki pii pi: Burodi pà kunlo, séde pɔ kú ò kàte Ludane baasiro. Tó n gbèɔ dí kakara kú nɔgbèro, mani kpáam.

5 Akú Dauda pine: À de le kɔ, ó ó zída kúna nɔgbèɔ yá musu, lákú odi ke ná gbasa ò da zikazen. Ma gbèɔ mènɔn gbásiro. Bee gɔɔ kú óten poyeina táa o, òdigɔ gbásiro, atènsa tá kú óten o gbàra.

6 Akú sa'oriki pii Luda burodii sè à kpàa, zaakú burodi ke kú gwero, sé pɔ kú ò kàte Ludane. Ódi burodii pi sé Dikiri areme, akú ódi a lilin ke kú burodi dufuo.

7 Solu ibanɔ doke kú gwe gɔɔ piia, a tɔn Doegi. Edɔmu burime, àkú mé à Solu sádàrikina ũ.

⁸ Akū Dauda Aimeleki là à pì: N sári ke fēneda vī la yá? Mádi le ma a fēneda ke gōkebo ke sēro, zaakū kína zī pìi dāmenē likalikame.

⁹ Sa'oriki pii wēa à pì: Filisitini kū n dē Ela guvuten Gōlaya fēneda kú la. À kú uta lokomma kpe, biza fifia. Tó n yei, n sē, zaakū a pānde kú la doro, séde abirekū. Akū Dauda pì: N kpāma, a sára kunlo.

Dauda ĩadeyāno kekenaa

¹⁰ Dauda bāa lē Solune zī birea, à tà Gata kína Akisi kīnaa.

¹¹ Akū Akisi ĩbanō pīne: Isarailano būsū kína Daudan díroo? Ākūme òdi ũ wā ò lē sí a yā musuroo? Òdi pì:

Solu gbēno dēde wāa sōsōoro,

Dauda sō dūbu leu ũgbangba.

¹² Yā pì Dauda kù gbāna, àten vīna ke Akisine manamana.

¹³ Akū à a zīda lite, àten ĩadeyāno keke n wāra. À oḡbe gātegate bīni zé gbāno, à tò lé'i dà a lékāsāa.

¹⁴ Akū Akisi pì a ĩbanōne: À gwa! Gbē pì bi ĩademe. Bōyāin a a sē a su kāao ma kīnaaa?

¹⁵ ĩadenō kīamamee, akū a gbē pii sē a su kāao ma kīnaa de a ĩadeyāno kekemene yá? Ani le à gē ma onlo.

22

Solu Nōbu sa'orino dedēnaa

¹ Dauda bō gwe à bāa lē, à gē à gē Adulamu gbēwēen. Kū a vīnino kū a de bedeno a baaruu mā, ò gē ò a lē gwe.

² Yā'ummadenō kū fīnadenō kū gbē kū yā dī keñnerono kākaraí n pínki, akū à gē n gbē zōkō ũ. Ò kà gbēnon wāa pla taka bà.

³ Bona zaa gwe Dauda gē Mizipa, Mōabuno būsun, à pì Mōabu kīnane: N ma de kū ma dao gba zé òḡō kú kúnwo ari mā dō lākū Luda ni kemene nā.

⁴ Akū à n tó kú Mōabu kīnao gwe. Ò kú kāao gōro kú Dauda kú sēntepōroto.

⁵ Abire gbera annabi Gada sū à yā ò Daudane à pì: Nsungō kú sēntepōroto doro. N era n tá Yudano būsun. Akū à fūte à gē Ereti líkpen.

⁶ Zīkea Solu vutena sāma lí gbāru Gībea sīsīa. À a sári kūna, a ĩbanō likai n pínki. Akū à mā ò Dauda kú gbē kú ò kú kāaono kúki dō.

⁷ Akū à pì a ĩbaa pīnōne: Ākōno Biliamīnu burino, à ma yā ma á pínki. Yese né ni burano kú geepi búno kpáawa yá? Ani á dite zīkari gbēnon wāa sōsōoro ke gbēnon basōsōoronō gbē zōkōno ũ yá?

⁸ Á pínki a lé kpākūsūmaime. Kū ma né yā yī kú Yese néo, á gbēke dí omēnero. Á gbēke dí ma wēnda gwaro. Ádi damene ma sán kú ma né ma ĩbaa pii nēsee fūte àḡō ma wete à ma de, lākū àten ke nā teraro.

⁹ Edōmu buri Doegi kú kú Solu ĩbanō gwe, akū à pì: Ma Yese né è, à sū Aitubu né Aimeleki kīnaa Nōbu.

¹⁰ À yā gbēkane Dikiria, akū à zānaa kpāa kú Filisitini buri Gōlaya fēnedao.

¹¹ Akū kína gbēno zī ò sa'oriki Aimeleki sisi kú a de bede kú ò de sa'orino ũ Nōbuno n pínki. Akū ò sū kína kīnaa n pínki.

¹² Akū Solu pīne: N sā kpá n ma, Aitubu né. À wēa à pì: Ma sā wē, Baa.

¹³ Akū Solu a là à pì: Bōyāin mōkōn kú Yese néo a lé kpākūsūmai? Bōyāin n pōble kpāa kú fēnedao? N yā gbēkane Ludaa, de à futemai àḡō ma wete à ma de, lākū àten ke nā tera.

¹⁴ Aimeleki wēa à pì: N ĩbanō tē pínki, dí mé à náani vī à kà Dauda ũu? N né zāme, n zīda dogarino kīname. À tō bō n bea.

¹⁵ Mádi gbēkane Ludaa yároo? Kai! Baa, ñsun yā dí makū n zōbleriario ke ma de bedeno, zaakū má yāke dō yā pii musuro, bee fiti.

¹⁶ Akū kína pīne: Īni game, mōkōn kú n de bedeno n pínki.

¹⁷ Akū à ò dogari kú ò kú gwenōne à pì: À fūte à Dikiri gbāgarino dede, zaakū n ũ kú Dauda yāmmē. Ò a bāasina yā dō, akū odi omēnero. Ama a ĩbaa pīno dí wē ò sē ò Dikiri gbāgarii pīno dēdero.

¹⁸ Akū kína pì Doegine: N fūte ñ sa'ori pīno dede. Akū à fūte à n dede ḡōno. À sa'o'utadarii pīno dēde gbēnon basiikō awēsōoro.

¹⁹ Akū Solu era à sa'orii pīno wēte Nōbudeno dēde dō, ḡōgbēno kú nōgbēno kú né gbānāno kú nékpāntēno kú zūno kú zaakino kú sāno. Ò n dede kú fēnedao n pínki.

²⁰ Akū Aimeleki né ke pitímma, a tón Abiata. À bàa lè à gèe à nà Daudai.

²¹ À pì Daudane, Solu Dikiri gbàgbarinò dède ní pínki.

²² Akū Dauda pìne: Kū ma Èdumu buri Dogi è gwe zī birea, má dō sànsān kū ani o Solune. Ma yāin ò n de bedenò dède ní pínki.

²³ Ngō kú kúmao. Nsun tó vīna n kúro. Gbē kū àteni n wete à n de teni ma wete à ma de se. Yāke ni n le ma oīro.

23

Dauda Keiladenò surabanaa

¹ Ò ò Daudane ò pì: N gwa, Filisitininò ten zì ká kú Keiladenò, òteni ní pówenò nakōa.

² Akū Dauda gbèka Dikiria à pì: Mā gé mà léte Filisitini pìnòan yá? Akū Dikiri pìne: N gé n lèterma n Keiladenò sura bà.

³ Akū Dauda gbēnò pìne: Lákú vīna teni ó kú Yudanò būsun la nà, óni fō ò gé ò zī ká kú Filisitininò Keila yá?

⁴ Dauda era à gbèka Dikiria dō, akū Dikiri pìne: N fute n gé Keila, zaakū mani Filisitininò nanne n oī.

⁵ Akū Dauda gèe Keila kú a gbēnò, à zīi ká kú Filisitininò, akū à ní pókādenò sīmma. À Filisitininò dède dasidasi, akū à Keiladenò sura bà.

⁶ Kū Aimeleki né Abiata bàa lè àten gé Dauda kīnaa yā, à a sa'o'uta kūna, akū à gèe Keila.

Solu petena Daudai

⁷ Kū Solu mà Dauda gèe Keila, à pì: Luda giime, akū à a nāmene ma oī, zaakū à a zīda tàta wète bīnide gūmme.

⁸ Solu a zīkarinò kākara ní pínki, de ò gé Dauda kagura ke kú a gbēnò zaa Keila.

⁹ Kū Dauda mà Solu teni a vāni kpákūsū káao, akū à pì sa'ori Abiatane à mó kú sa'o'utao.

¹⁰ Akū Dauda pì: Dikiri Isarailanò Luda, makū n zòbleri ma mà Solu ten zé wéte à su Keila à wéte dīkīna kakate ma yāi.

¹¹ Keiladenò ni ma kpáan yá? Solu ni su la lákú ma mà nān yá? Dikiri Isarailanò Luda, n ò makū n zòbleriine. Akū Dikiri pìne: Ani su.

¹² Akū Dauda à là dō: Keiladenò ni ma kpáa kú ma gbēnò yá? Akū Dikiri pì: Oni á kpáame.

¹³ Akū Dauda kú a gbēnò fūte, ò ká gbēnò wāa aakō taka bà. Kū ò bō Keila, akū òten gé gu kú guo. Kū Solu mà Dauda bō Keila, adi gé gwe doro.

¹⁴ Dauda kú zeki gbānan gbārannan Zifi būsū sīsīden. Lákú gu digō dō nà Solu digō a wete à de, ama Luda dí Dauda nane a oīro.

¹⁵ Gōrō kú Dauda kú Zifi būsū líkpen, à mà Solu kú a gbēnò ten su a de.

¹⁶ Akū Solu né Yonatā fūte à gèe à Dauda lè zaa líkpe pìn, à a gbà swèe kú Luda tōo.

¹⁷ À pìne: Nsun tó vīna n kúro, zaakū ma de ni le à ò nammaro. Mòkōn mé īni kí ble Isarailanò, makū sō manigō de n plade ū. Ma de pì abirekū dō se.

¹⁸ Akū ò yā yī kú kōo ní pla Dikiri are. Dauda gō líkpen gwe, akū Yonatā tà be.

¹⁹ Abire gbera Zifidenò gèe ò Solu lè Gibea ò pì: Dauda utena ò būsun sènteporōtu. À kú líkpen Akila sīsīgerēei Yesimò gēnōmidōki kpa.

²⁰ Kīna, gōrō kú ní yei pínki, n su gwe, óni a kpámma.

²¹ Akū Solu pì: Dikiri arubarika daágu kú a ma wēnda gwā yāi.

²² À tá à era à soru ke. À gu kú àdi gén gbekagbeka kú gbē kú ò a ènò, zaakū ma mà ò pì, a ɔndō bī ɔndōnlo.

²³ À gbekagbeka de à le à a utekinò dō pínki, à era à su à ma le, de mà a yā ma sànsān, mani gé kááo. Tó à kú á būsun gweme, mani pètei Yuda burinò té pínki.

²⁴ Akū ò dà zén, ò dò Solune are gena Zifi. Dauda kú a gbēnò sō ò kú Maoni gbārannan sènte Yesimò gēnōmidōki kpa.

²⁵ Kū Solu kú a gbēnò ten su pètei, à a baaruu mà, akū à kīpa kpi piia à gèe à kú Maoni gbārannan. Kū Solu mà, akū à pètei Maoni gbārannan gwe.

²⁶ Solunò ten taa o kpi kpe dire kpa, Daudanò ten taa o a kpe la kpa, òten wā òten bàa lé Solune. Gōrō kú Solu kú a gbēnò ten lika Daudanò ò ní kú,

²⁷ akū gbēke sù à baaruu kpá Solune à pì: N ke likalika, Filisitininò sù ò lète ó būsuaa.

²⁸ Akū Solu petena Daudaii tó, à gèe Filisitininò le. Abire yāi òdi gu pì sīsī Kōkpaatekpi.

²⁹ Abire gbera Dauda bō gwe à gèe à vūte sènteporōtu, gu kú òdi pì Engedi.

24

Dauda gina Solu denaai gbèwēn

¹ Kū Solu sù kú petena Filisitininòio, ò pìne Dauda kú Engedi gbārannan.

² Akū à Isaraila zikarinò sète gbēnɔn wàa gēro à dà kūrwo zén, de ò Daudanɔ wete gu kú òdi pi Zɔnɔ Gbèea.

³ Kū à kà sàno kara kú à kú zé sare kinaa, à gbèwewe è gwe, akū à gèn à bīnisare ke. Dauda kú à gbēnɔ sɔ, ò kú gbèwewe pin zaa à lézekia.

⁴ Akū Dauda gbēnɔ pine: Ñ gwa, a gorɔn gbāra kú Dikiri pì áni n ibere nanne n ɔí ñ yá kene lán ñ yei ná. Akū Dauda fute teene, à Solu arukimba lé zɔ à sare.

⁵ A gbera Dauda laasun ten wari dɔa Solu uta lé kú à zɔɔ pi yái,

⁶ à pi a gbēnɔne: Kai! Dikiri sún tó mà yá dí taka ke ma dikiri kú à a kàanero. Mani ɔ kearo, zaakū Dikiri mé à a kà kín.

⁷ Dauda kpáké a gbēnɔi kú yá piio, adi tó ò Solu dèro. Kū Solu bò gbèwewen, àten gē zéla,

⁸ akū Dauda bò gbèwewe pin, à lé zùì à pi: Ma dikiri kína! Kū Solu lite à a kpe gwá, akū Dauda kùte à wùte a gbera.

⁹ Akū à pi Solune: Tó ò pi mà yá vāni kpákpa n musu, bó yá mé à tò ndi síí?

¹⁰ Ñ gwa! N wé è gbāra lākū Dikiri n namene ma ɔí ná gbèwewen. Ò pimene mà n de, akū mà n wēnda gwá, ma pi mani ɔ ke ma dikiriaro, zaakū Dikiri mé à a kà kín.

¹¹ Ñ gwa dí Baa! Ñ gwa, má n uta lé kúna dí! Ma n uta lé zɔ, ama mádi n dero. N dɔ sà kú má n kúna kú nèse vānioro. Mádi taari kēnnero, akū nteni ma wete ñ mà de.

¹² Dikiri yá gɔgɔwewe à fīna bommamene, ama makū mani ɔ nammaro.

¹³ Lākū ò yāasi zù zaa zī ná ò pi, yá vāni di bo yāvānikerino kīnaame, mani ɔ nammaro.

¹⁴ Mòkɔn Isarailanɔ kína, dí yāin n boo? Dín nten péteii? Gbēda gēen yá? Ke kòkò fitinna?

¹⁵ Dikiri ma yá gwa à yá gɔgɔwewe. À yá nna kpáma à ze kúmao à ma bo n ɔí.

¹⁶ Kū Dauda yá dí ò Solune à làka, Solu pì: Ma né Dauda, n kòton gwe yá? Akū Solu pùtá kú wikio

¹⁷ à pi Daudane: N yá nna demala, zaakū yá vānin ma kēnne, akū n fīna bōmene kú a manao.

¹⁸ N yá mana kú n kēmene ò tera. Kū Dikiri ma nanne n ɔí, ñdi ma dero.

¹⁹ Tó gbē bò a ibereea, àdi tó à tá aafia yá? Dikiri yá mana kú n kēmene gbāra fīna bonne.

²⁰ Má dɔ sà kú ñni gɔ kína ũ, ñigɔ ki ble Isarailanɔa.

²¹ Ñ sīmene kú Dikiri tɔo, kú ñni ma buri kakatero, ñni ma tɔ de ma de bedenɔ téro.

²² Akū Dauda là dà Solune. Kū Solu tà be, akū Dauda kú a gbēnɔ èra ò tà sēteperɔtu.

25

Dauda kú Nabalao kú Abigailio

¹ Samuéli gá, akū Isarailanɔ kākara ñ pínki, òten ɔɔ dɔ a ganaa musu, akū ò a vī a bea zaa Rama. Abire gbera Dauda gēe Parani sēnte.

² Maoni gbēke kun, à bokote ví Kameli gwe. Aruzekede zɔkɔome, à sàno ví wàa gēro kú blēno wàa sɔoro. Akū à sù Kameli de à a sàno ká zɔzɔ.

³ A tɔn Nabala, a nanɔ tɔn Abigaili. Nɔgbē pii laakari ví akūsɔ a kakana mana, ama a gɔ pi gbēke wé'i vīro, a yákenanɔn dɔro vīro. Kalebu burime.

⁴ Gɔro kú Dauda kú sēnte, à mà Nabala sù a sàno ká zɔzɔ.

⁵ Akū à a ibanɔ zì gbēnɔn kuri, à piinne: À fute à gé Nabala kīnaa zaa Kameli, à fɔ kpáamene

⁶ à one à pi: Luda n dɔ kú aafiaao kú n onnwɔ kú n gbēnɔ ñ pínki.

⁷ Ma mà n su kú sákākērerinɔ. Kú n sādārinɔn kú kúoo, odi wari darúmaro, ñ kunna Kameli gun, pòke dí kīarúmaro.

⁸ Ñ n zikerii pino la, oni onne. Ñ tó ma ibanɔ n pɔnna e, zaakū dikpe zime. N zòblerii pino kú makū n néo ñ ò gba pɔ kú n è.

⁹ Kū Dauda ibaa pino kà, ò yá pii bàba Nabalane kú Dauda tɔo, akū ò zèi.

¹⁰ Akū Nabala piinne: Dín Dauda ũu? Dín Yesé né pi ũu? Zò kú ò kē n dikirinɔa gbāranɔn dasi.

¹¹ Á ye mà a burodi kú mà ío kú nòbo kú mà dè mà sákākērerinɔneo sète mà kpá gbē kú mà ñ boki dɔronɔan yá?

¹² Akū Dauda gbēnɔ èra ò dà zén ò tà. Kú ò kà, ò yá pino gbāne pínki.

¹³ Akū Dauda pi a gbē pinɔne: Á baadi a fēneda loko. Akū ñ baadi a fēneda loko kú Daudao se. Gbē kú ò gēe kú Daudaonɔ kà wàa pla taka, akū gbēnɔn wàa do gɔ kú asonɔ.

¹⁴ À sù à lé zikerii pino doke gēe à ò Nabala nanɔ Abigailine à pi: Dauda gbēnɔ zì ò bò sēnte, ò sù ò fɔ kpá ó dikiria, akū à pātáma.

¹⁵ Gbē pino sɔ ò yá mana kēwewe manamana, odi wari dawáro. Ó kunna kūrwo sēnte, pòke di sātewáro.

¹⁶ Gɔro kú òten sá dá ñ sare fānantē kú gwāanio pínki, òdigɔ likawái lán bīni bà.

17 Ñ laasun lé yá kú ìni kea, zaakū ò zèò ò yá vāni ke ó dikiriine kú a ɔndenɔ ní pínki. Àpi manaro, àdi gbē lédamma maro.

18 Akū Abigaili burodii kàkara likalika mèn wàa do kú sèwèò tùru pla kú sá kú ò kèkèno mèn sɔɔro kú pòblewe kpatanaao kpène sɔɔro kú geepe kàranɔ mèn basɔɔro kú kaka né kori kàranɔ mèn wàa do, ò yá zaakinɔne.

19 Akū à pi a zikerinɔne: Àgɔ do are, manigɔ té á kpe. Adi yáke o a zā Nabalaneero.

20 Akū à di a zaakia, àten kipa sɔsɔia. Kū à bò sɔsɔ kpe, ò dàkare kú Daudao, àten kipa sɔsɔia se kú a gbènɔ, òten su.

21 Dauda ten o a gbènɔne: Ma gbē pi pónɔ dàkpáne sènte pāme. Ódi a pòke séro, akū à yá mana kú ma kènne fina bómene kú a vānio.

22 Tó ma a gɔgbē ke tò bēne ari gu gɔ gɔ do, Luda yá kemene pāsipāsī.

23 Kū Abigaili a è, akū à kipa a zaakia likalika, à kùte Daudane à are pète.

24 Akū à kùte a gbá sare à pi: Baa, taari pii gɔ ma mèn do musu. Ñ makū n zòbleri gba zé mà yá onne. Ñ sá do makū n zòbleri yāi.

25 Baa, Nabala manaro. Ñsun a yá daro. À de lán a tɔ bàme. A tón Yónko, akūsɔ yónkoyán àdigɔ ke. Makū n zòbleri sɔ, mádi gbē kú n ní zínɔ ero.

26 Baa, lákú Dikiri kun akūsɔ ní kun ná, Dikiri gimne ò gbē de ñ mɔra kárima n zīda. Dikiri tó n iberenɔ kú gbē kú òteni n kpákpa kú a vānionɔ gɔ lán Nabala bà.

27 Tera sá Baa, ñ gba kú makū n zòbleri ma suonne dí sí ñ kpá n ibanɔa.

28 Ñ sùru ke kú makū n zòbleriio kú ma taario do. Dikiri ni tó n burinɔ gɔ kí ble gɔɔ sīnda pínki, zaakū ndi zī ká Dikirineme, oni a vāni ke emma zikiro.

29 Bee tó gbēke fùte àten pétenyī à n de, Dikiri n Luda ni n wèndiba do kú mòkakɔanaame, ani n iberenɔ wèndi da gbèmban à zu.

30 Baa, tó Dikiri yá mana kènne lákú à lé sènne nà pínki, tó à n dite Isarailanɔ gbē zɔkɔ ũ,

31 n laasun sún wari dɔmma à n da yán gbèdena pá ke finabona n zīdane yá musuro. Baa, tó Dikiri yá mana kènne, ñ tó makū n zòbleri ma yá gɔ dɔngu.

32 Akū Dauda pi Abigailine: Ó Dikiri Isarailanɔ Luda sáabu kpá, zaakū à n zī ñ damale gbāra.

33 Ma n sáabu kpá se kú lédamma kú n ma gbao, zaakū mòkɔmme n kparamene gbāra, akū mádi gbē de ma mɔra kárima ma zīdaneero.

34 Tó abirekúnlo, kú Dikiri Isarailanɔ Luda kú à gimene mà yá vāni kènneo, tó ndi wá n su n damale yāro, de gu ni do Nabala négɔgbē kearo.

35 Akū Dauda pɔ kú Abigaili sùoare si à pi: Ñ ká be aafia. Ma n yá mà, ma yodaado kènne.

36 Kū Abigaili ká Nabala kīnaa, à è àten pɔ ble lán kīna bà. A pɔ kè nna, à wè gbè à ká. Akū a nanao pi dí lé bo à yáke òne, bee fitiro, ari gu gèe à dɔo.

37 Kū gu do, wè wère Nabalaa, akū a nanao yá kú à kèe pii òne. Akū swèe kèagu, à gɔ lán gbèe bà.

38 Kū à kè lán gɔɔ kuri taka bà, akū Dikiri gòo tɔa, à gà.

39 Kū Dauda Nabala gana baaruu mà, à pi: Ó Dikiri kú à zè kúmao sáabu kpá, à wé'i kú Nabala dàma bómene. À gimene mà yá vāni ke, akū à tò Nabala vānikenaa wì a zīda musu. Abire gbera Dauda gbènɔ zī Abigailia ò one á ye à a sé nɔ ũ.

40 Kū Dauda ibaa pinɔ ká Abigaili Kīnaa Kameli, ò pine: Dauda mé à ó zīmma, à ye à n sé nɔ ũ.

41 Akū à fùte à kùte à a m̀i pète à pi: A zòbleriin ma ũ, ma soru kè mà a dikiri ibanɔ gbá pípiñne.

42 Akū à fùte à di zaakia gònɔ. A nɔgbē zikerinɔ gèe káao gbènɔn sɔɔro. Ò dà zén kú Dauda zìrinɔ, akū à gɔ a nɔ ũ.

43 Dauda Yezerili gbē Ainɔama kúna nɔ ũ do. Ní pla ní pínki a nɔnɔme.

44 Solu a né Mikala kú à de Dauda nɔ ũ yá kpá Laisi né Palatieli, Galimu gbèa.

26

Dauda gina Solu denaai gèn plade

1 Zifidenɔ gèe ò Solu lè Gibea ò pine: Dauda utena Akila s̀s̀igereei kú aredɔna Yesimɔa.

2 Akū Solu gèe Zifi sènte kú Isaraila z̀karinɔ gbènɔn wàa gèro, òten Dauda wete ò a de sèe pin.

3 Solu bùraa kàte zé sare Akila s̀s̀igere kú à aredɔna Yesimɔa, akū Dauda kú sèn. Kū à mà Solu ten péteai,

4 akū à gu'asirigwarinɔ z̀i, akū à d̀s̀ sà kú Solu ká.

⁵ Akū Dauda fūte à gèe gu kú Solu bùraa kàten. À Solu kú a z̄ikarinò gbē z̄sk5 Nere né Abanao wuteki è. Solu wutena bùraan, a gbēnò kàte ò likai.

⁶ Akū Dauda Iti buri Aimeleki kú Zeruya né Abisaio là à pì: Dí mé ani gé kúmao bùraa pìn Solu kinaa? Akū Abisai pine: Makū mé mani gé kúnwo.

⁷ Kū Dauda kú Abisaio ɔtè gbē pìnɔi gwàani, akū ò Solu è wutena, àten i o bùran, a sári petena a mii. Abana kú a gbēnò wutena ò likai n̄ pínki.

⁸ Akū Abisai pì Daudane: Luda n ibere nànnè n ɔi gbàra. Ñ tó mà a z̄5 kú sário mà a nak̄sa kú z̄iteo. Mani a z̄5 gènn dome, adi ke gènn planlo.

⁹ Akū Dauda pine: Ñsun a dero. Dí mé ani f̄5 à ɔ na kina kú Dikiri kàa à bo p̄aa?

¹⁰ Akū Dauda èra à pì: Dikiri kun! Dikiri mé ani gò t̄sa à ga, tó a ḡɔɔ p̄apa kes̄5 à ḡa z̄lan.

¹¹ Kai! Dikiri sún tó mà ɔ na kina kú à kàaro. Ò gé ò sári kú à kú a mii sé kú a í loo ò táo.

¹² Dauda sári kú í lo kú à kú Solu miiioo sè, akū ò tàò. Ñ gbēke dí n̄ ero, ò n̄ yā d̄sro, òten i o n̄ pínki. Ñ gbēke dí vuro, zaakū Dikiri mé à tò i z̄sk̄5 dànlá.

¹³ Kū Dauda bikū guvute bara dire kpa, akū à zè s̄s̄i musu z̄az̄a, gu yàasa dana n̄ dagura.

¹⁴ Akū à lé zù Abanai kú a gbēnò à pì: Abana yooo! Ñ yitenan yá? Abana wèa à pì: Dí mé àten lé zu kinaii?

¹⁵ Dauda pine: Ḡsa gbāname n̄ t̄roo? Gbēke kà lán n̄ bà Isarailanò bùsunn yá? Gbēke sùn n̄ dikiri kina de. B̄5 yā mé à tò nídi a d̄akp̄aroo?

¹⁶ Ñdi yā ke a z̄éaro. Ma si kú Dikirio a ka ganame, zaakū ádi á dikiri kina kú Dikiri kà d̄akp̄aro. Ñ gwa! Kina sári kú a í lo kú à kú a miiio kú mámeè?

¹⁷ Solu Dauda kòtoo d̄s, akū à pì: Dauda ma né, n̄ kòtoon gwe yá? À wèa à pì: Ma dikiri kina, ma kòtoome.

¹⁸ Dauda èra à pì: B̄5 yā mé à tò ma dikiri ten péte makū a z̄b̄leriiii? B̄5n ma kèè? B̄5 taarin ma kèè?

¹⁹ Ma dikiri kina, n̄ s̄a kp̄a makū n̄ z̄b̄leri yāi s̄a. Tó Dikiri mé à n̄ suu k̄ema, à ma sa'ona gb̄i ma. Tó bisásirinòme s̄5, Dikiri láari ker̄ma, zaakū ò p̄ema ò ma bo Dikiri gbēnò té, ò pì mà gé do t̄anan̄ime.

²⁰ Ñsun tó ò ma de z̄à kú Dikirioro. Isarailanò kina b̄ò, àten k̄k̄o fitinna wete à de, l̄ákū òdiḡ5 pé d̄sa s̄s̄in̄o musu n̄a.

²¹ Akū Solu pì: Ma durunna kè. Ma né Dauda, n̄ era n̄ su. Mani wari d̄omma dorò, zaakū n̄ ma wèndii bèere d̄5 gbàra. Yapurame, ma ȳnk̄yā kè, ma z̄a yāa manamana.

²² Akū Dauda pine: N sárin dí. Ñ tó n̄ ibanò doke bikū à m̄5 à sí.

²³ Dikiri di f̄ina bo baadin̄e a manakena kú a náanio musu. Dikiri n̄ namene ma ɔi gbàra, ama mádi we mà ɔ n̄ammaro kú Dikiri mé à n̄ ka k̄in̄ yāi.

²⁴ L̄ákū ma n̄ wèndii bèere d̄5 gbàra n̄a, Dikiri ma wèndii bèere d̄5 le, à ma sí yā v̄ani s̄inda p̄inkia.

²⁵ Akū Solu pine: Luda arubarika dangu ma né Dauda. Ìni yā z̄sk̄5 ke, n̄ mì niḡ5 dana íla. Kú Dauda tà, akū Solu tà be.

27

Dauda kunna Filisitininò bùsun

¹ Dauda laasun lè à pì: Solu ni ma de z̄ikea. Tó mádi bàa lé ma ta Filisitininò bùsunlo, ani bo kúmao nnaro. Tó ma bàa lè, Solu ni ma w̄etena tó, mani bo a ɔi.

² Akū Dauda fūte à gèe Gata kina Akisi, Maok̄u né kinaa. Gbēn̄on w̄aa aak̄n̄o gèe k̄aaò.

³ Akū Dauda kú a gbēn̄o v̄ute Gata kú Akisio, baadi kú a beden̄o. Dauda kú gwe kú a n̄onò gbēn̄on pla, Yez̄erili gbē Ain̄ama kú Kameli gbē Abigaili kú à de Nabala n̄o ū yāo.

⁴ Kū ò ò Solune Dauda bàa lè à tà Gata, adi péte dorò.

⁵ Dauda pì Akisine: Tó ma n̄ p̄onna è, n̄ ma gba zé mà vute gukea n̄ lakutunò doke ḡun. Makū n̄ z̄b̄leri má ye maḡ5 kú kúnwo n̄ wéranlo.

⁶ Z̄i birean Akisi Zikilaga kp̄aa, akū à ḡò Yudanò kinanò p̄5 ū ari kú a gbàrao.

⁷ Dauda kunna Filisitininò bùsun kà wè do kú m̄o siik̄5o.

⁸ Akū Dauda kú a gbēn̄o gèe ò lète Gesurun̄a kú Gizinò kú Amalekinò. Gbē p̄in̄on kú bùsuu p̄in̄ zaa z̄ime bona zaa Suru ari à gèe pé Misilaa.

⁹ Tó Dauda z̄i blè bùsuu pì lakutun̄a, àdi ḡ5gbē ke n̄gbē ke tó b̄enero, s̄ano kú z̄un̄o kú zaakin̄o kú lakumin̄o kú p̄okasan̄o àdi nak̄sa. Tó à tà, àdi gé Akisi kinaa.

¹⁰ Tó Akisi a là gu kú à lèten gbēn̄a gbàra, Dauda di pine a ge N̄egevi bùsun, Yudanò ke Yerameeli burinò ke Keninò kinaame.

¹¹ Dauda dì g⁵gbē ke n^ogbē ke tó bēne ò su káao Gataro, zaakú àten pi: Gbēke ni ó k^or^om^oòò ke à pi dera ma kè nàndí. Len àdig⁵ ke le g^or^o kú à kú Filisitini^o b^usun.

¹² Akisi Dauda náani kè à pi a zídane: Isarailan^o ye a káiro. Anig⁵ de ma zòbleri ùme g^or^o sinda pínki.

28

Solu kú n^ogbē wedekunnade gèsisiriio

¹ G^or^o biren^oa Filisitini^o n z^lkarin^o kàkara, ò ye ò gé ò z^l ká kú Isarailan^o. Akú Akisi pi Daudane: Asa n d⁵ kú m^ok^on kú n gbēn^o áni gé kúmao z^l ká kó?

² Akú Dauda pine: Tò, ìni e sà lákú makú n zòbleri mani ke nà. Akú Akisi pine: Tó leme, mani n ke ma dákpari ú ari g^or^o sinda pínki.

³ À sù à lè Samueli gà, Isarailan^o kàkara n pínki, ò s^o d⁵ a ga yá musu, akú ò a v^l a be wēten Rama. Solu p^e wedekunnaden^oa kú gèsisiri^o Isarailan^o b^usun.

⁴ Kú Filisitini^o k⁵ kàkara, ò sù ò b^uraa kàte Sunemu. Akú Solu Isarailan^o kàkara n pínki, ò b^uraa kàte Giliboa.

⁵ Kú Solu Filisitini z^lkarin^o è, v^lna a kú, swēe kēagu manamana.

⁶ À gbēka Dikiria, akú Dikiri dí wea nana gūn ke kú Urimuo ke annabin^o gāiro.

⁷ Akú Solu pi a iban^one: À n^ogbē wedekunnade gèsisiri ke wetemene, de mà gé mà yá gbekaa. Akú ò pine: N^ogbē wedekunnade gèsisiri ke kú Endo.

⁸ Akú Solu a zida lite à pókasa pānden^o dà, akú à gēe à n^ogbē pii lè gwāani, a gbēn^o plan^o tēi. À pine: N̄ tó n tana su n gē kú mani a t⁵ onne sísimene.

⁹ Akú n^ogbē pii pine: N̄ d⁵ sānsān yá kú Solu kè. À a b^usu zé z⁵ wedekunnaden^one kú gèsisiri^o. B⁵ yá mé à t⁵ nten tankute kpákpamene de ò ma dee?

¹⁰ Akú Solu la dāne kú Dikirio à pi: Ma si kú Dikirio oni wari d^omma yá dí musuro.

¹¹ Akú n^ogbē pii pi: Gē kpaten mà sísinnē? À pi: Samueli gēeme.

¹² Kú n^ogbē pi Samueli è, à wiki p^utà à pi Solune: M^ok⁵mmē Solu t^u? B⁵yāin n s⁵nd⁵ kēmenē?

¹³ Akú kína pine: N̄sun tò v^lna n k^uro. B⁵n n èe? À pine: Gyāwānden ma è, àten bo zīten.

¹⁴ Solu a là à pi: À kē deramē? À pine: Mare zī ke mé àten su, à arukimba dana. Akú Solu d⁵ kú Samuelime, akú à k^ute à w^ute a gbereā.

¹⁵ Akú Samueli a là à pi: B⁵yāin n wari d⁵ma, kú n ma sisii? À wēa à pi: Ma warikēna z⁵k⁵ ème. Filisitini^o mé ò sù z^l ká kúmao, akú Luda kpe limene. Àdi wema annabi gāi ke nana gūn dor^o. Abire yāin ma n sisi. N̄ omene lákú mani ke nà.

¹⁶ Samueli pine: Dikiri kpe linne à g⁵ n ibere ú, akú n su nten yá gbekama s⁵ bi?

¹⁷ Dikiri kēne lákú à dāmene ma ònne nà. À n bo kpatan à n gbēdake Dauda kàn.

¹⁸ Dikiri abirekú kēne gbāra, kú ndi a yá maro yāime. N̄di pofē pási kipane Amalekin^oaro.

¹⁹ Dikiri ni Isarailan^o kú m^ok^onwo kpá Filisitini^oame. M^ok^on kú n nég⁵gbēn^o nig⁵ kú kúmao la zia. Dikiri ni Isaraila z^lkarin^o kpá Filisitini^ona.

²⁰ Samueli yá pii tò v^lna Solu kú manamana, akú à lēte a gbereā s⁵r^or^o g⁵n^o. A gbāna làka, zaakú adi p⁵ke ble g^or^o birea ke gwāani k^uaro.

²¹ Kú n^ogbē pii sù Solu kína, à è swēe kēagu manamana, akú à pine: Makú n zòbleri ma n yá mà, ma a zida kari kè, ma yá kú n òmene kè.

²² N̄ n zòbleri yá ma sà. N̄ tó mà p⁵ble ditenne n ble, de n gbāna kú n da zén.

²³ Akú Solu g^l à pi: Mani p⁵ blero. Kú a iban^o nākaraa lele kú n^ogbē pii, akú à n yá mà. Akú à f^ute zīte à v^ute gádoa.

²⁴ N^ogbē pii zù b⁵r^o mēkpana v^l bād^ona a bea. À gēe à dē g⁵n^o, akú à flawa sè à dē, à burod^l futenasari kēo.

²⁵ À dite Solune kú a iban^o. Ò blè, akú ò f^ute ò tà gwāani birea g⁵n^o.

29

Filisitini kína^o Dauda gbarena Zikilaga

¹ Filisitini^o n z^lkarin^o kàkara Afeki, akú s⁵ Isarailan^o b^ura kú Yez⁵rili ísēbokia.

² Filisitini kína^o ten gēte kú n z^lkari gān^o, n ken^o gbēn^o bas⁵o⁵oro, n gā ken^o wāa s⁵o⁵oro. Dauda kú a gbēn^o té n kpe kú Akisio.

³ Akú Filisitini kína pine Akisi là ò pi: Eberu dín^o s⁵ bi? À wēmma à pi: Daudan dí. Isarailan^o kína Solu iba keme yá. À g^or^o pla kè kúmao. À kú kúmao de wē dola. Naana zaa g^or^o kú à sù ma kínaa ari gbāra, mádi yáke earo.

⁴ Akū kína pínɔ pɔ fɛ̄ káao ò pì: Ñ gōgbē pì gbare à tá gu kú n kpàawan. Ani le à gé kúoo zìlanlo, de àsun bo ó kpe gwero yáí. Deran ani le à ke nna kú a dikiriio ná, tó adi ke à tà kú ó gbèkenɔ mio baasiroo?

⁵ Dauda kú ò lèe sù ò ũ wà a yā musun gweroo? Kú ò pì:

Solu gbēnɔ dède wàa sɔsɔɔɔ,

Dauda sɔ mèn dúbu leu ũgbangba.

⁶ Akū Akisi Dauda sùsì à pìne: Ma si kú Dikirio n kemene gbē mana ũme, n gena kúmao zìlan kēmenē nna, zaakū naana zaa gɔɔ kú n su ma kīnaa ari gbāra, mádi yake emmaro. Ama ní yā dí ke ó kīnanɔnero.

⁷ Ñ era ñ tá kú aafiaao de ñsun yāke ke à keíne ñiro.

⁸ Akū Dauda Akisi là à pì: Bón ma kèe? Naana zaa gɔɔ kú ma su n kīnaa ari gbāra, bón n èmaa? Býyāin mani gí gé mà zì ká kú ma dikiri kína ibereɔoro?

⁹ Akū Akisi pìne: Má dɔ kú ñ manamene lán Luda malaika bà, ama ó kīnanɔ pì ñsun gé kúoo zìlanlo.

¹⁰ Tó gu dɔ, ñ fute kɔnkɔkɔnkɔ kú n dikiri Solu zòbleri kú ò sù kúnwonɔ, à tá.

¹¹ Akū Dauda fute kɔnkɔkɔnkɔ kú a gbēnɔ, òten tá Filisitino búsun. Filisitino sɔ ò gèe Yezerili.

30

Dauda Amalekinɔ kakatēnaa

¹ Dauda kú a gbēnɔ kà Zikilaga a gɔɔ aakɔde zī. À sù à lè Amalekinɔ sù ò lète Negevi búsuaa kú Zikilagao ní kpe. Ò lète Zikilagaa ò té sɔa.

² Ò nɔgbē kú ò kú gwenɔ kùkù, nénɔgbēnɔ kú nɔgbē zòkɔnɔ ní pínki. Odi ní gbēke dero, ò ní sète ò tà kúñwo.

³ Kú Dauda kú a gbēnɔ kà ñ be wēten, ò è ò té sɔa ò ní nɔgbēnɔ kú ñ négɔgbēnɔ kú ñ nénɔgbēnɔ kùkù ò tà kúñwo.

⁴ Akū Dauda kú gbē kú ò kú káaonɔ wiki lè ò sɔ dɔ ari ní gbāna làka, ari odi fɔ ò sɔ dɔ doro.

⁵ Ò Dauda nɔnɔ kùkù ò tà kúñwo ní pla Ainɔama kú Abigailio.

⁶ Dauda wétamma è manamana, zaakū òten pì ò a pápa kú gbēe ò de. Ñ gbē sinda pínki nèsee yàka ní négɔgbēnɔ kú ñ nénɔgbēnɔ yā musu. Ama Dauda gbāna è Dikiri a Ludaa,

⁷ akū à pì sa'ori Abiatane: Ñ mɔ kú n uta lokommao. Kú à gèeone,

⁸ akū Dauda yā gbèkao Dikiria, à a là à pì: Mà péte gbānamonnerii pínɔ mani ní le yá? À pìne: Ñ péteñyí, ñni ní le ñ n gbēnɔ mì sí.

⁹ Akū Dauda dà zén kú gbēnɔn wàa aakɔnɔ. Kú ò kà Beso swai, gbèkenɔ gò gwe.

¹⁰ Gbēnɔn wàa donɔ gbāna làka, odi fɔ ò bikù swa pìiaro, akū Dauda bikù, à té ní gbēi kú gbēnɔn wàa planɔ.

¹¹ Ò Misila gbēke è sènte, akū ò gèe káao Dauda kīnaa. Ò pòble kpàa à blè, ò í kpàa à mì.

¹² Akū ò kaka né kori kpàa kú geepi kàraao mèn pla à sò. Akū a mēe sù, zaakū à kè fānantē aakɔ gwāani aakɔ pòblesari ímisari.

¹³ Akū Dauda à là à pì: Dí gbēme n ũtu? N bo máme? Akū Misila gbē pii pì: Amaleki zòon ma ũ. A gɔɔ aakɔden dí, ma dikiri pā kpāmai kú maten gyā ke yáí.

¹⁴ O lète Negevi búsuaame, gu kú Keretinɔn kun kú Yudanɔ kú Kalebu burinɔ, akū ò té sɔ Zikilagaa.

¹⁵ Akū Dauda à là à pì: Ñni fɔ ñ gé kúmao gbē pínɔ kīnaa yá? À wèa à pì: Tó n simene kú Ludao kú ñni ma dero, tó ñni ma kpá ma dikiriario, mani gé kúnwo ní kīnaa.

¹⁶ Akū à gèe káao. Kú ò kà, ò ní lè, ò fákɔana gu sinda pínkia, òten pòble òten í mí, òten ponna ke pò zòkɔ kú ò sète Filisitini búsunnɔ kú Yudanɔ búsuaa yáí.

¹⁷ Akū Dauda si ñ té à ñ dede naana zaa ɔkɔsi ari gu gèe à dɔo ɔkɔsi. Ñ gbēke dí boki lero, séde kefenna gbēnɔn wàa pla kú ò dì lakumia ò bàa lèno baasiro.

¹⁸ Dauda gbē kú Amalekinɔ ní kùkúnɔ mii si ní pínki kú a nɔnɔ ní pla.

¹⁹ Ñ gbēke dí sásaro, né fiti gbē zòkɔ, négɔgbēnɔ kú nénɔgbēnɔ ní pínki. Bee pò kú ò sètenɔ, Dauda era à pò pínɔ si pínki.

²⁰ À sánɔ kú zúnɔ nàkɔa, akū a gbēnɔ pòkade pínɔ kpán'are kè ò pì: Dauda pónɔn dí.

²¹ Akū Dauda kà gbēnɔn wàa do kú ñ gbāna làka odi fɔ ò gèe káaro ò gò Beso swainɔ kīnaa. Ò bòte ò dàale kú gbē kú ò kú káaonɔ. Kú Dauda nàñyí, à fɔ kpámma,

²² akū gbē pásí gaavude kú ò té Daudainɔ pì: Lákú odi gé kúooro ná, óni pò kú o sìnɔ ke kpámmaro, tó adi ke ní baadi nano kú a nénɔ baasiro. Ò ní sé ò tà kúñwo.

²³ Akū Dauda pì: Oi! Ma gbēnɔ, àsun kɛ lɛ kú pɔ́ kú Dikiri kpàwánɔrɔ, zaakú à ó dákpa à gbánamɔnnɛri kú ò lètwánɔ nàwɛrɛ ó ɔí.

²⁴ Gbēke ni yá kú a è díkína siro fá. Gbē kú ò gɔ́ òten pónɔ dákpanɔ baka nigɔ́ dokɔnɔ kú gbē kú ò gèɛ zìlannɔme. Óni kpaatɛtɛkɔnɛ lɛlɛlɛlɛ.

²⁵ Kú Dauda yá pii dite, akú à gɔ́ doka ũ Isarailanɔne zaa zì birea ari kú a gbárao.

²⁶ Kú Dauda kà Zikilaga, à pɔ́ kú à si kenɔ kpázá Yudanɔ bùsu gbē zɔ́kɔ́ kú ò de a gbēnna ũnɔne à pì: Gba kú a è pɔ́ kú o si Dikiri iberɛnɔaa gūnnɔn gwe.

²⁷ À kpázáñne Beteli kú Ramɔ Negevio kú Yatio

²⁸ kú Aroao kú Sifimɔo kú Esetemɔao

²⁹ kú Rakalao kú Yeramɛli buri wētɛnɔ kú Keni wētɛnɔ

³⁰ kú Ɔɔmao kú Borasáo kú Atakao

³¹ kú Eblɔnuo kú gu kú Dauda kurèn kú a gbēnɔ pínki.

31

Solu gana kú a négɔgbēnɔ

¹ Filisitininɔ zìi kà kú Isarailanɔ, akú Isarailanɔ bàa lèñne ari n̄ daside gága Giliboa s̄s̄igerɛɛi.

² Filisitininɔ pète Solu kú a négɔgbēnɔi, akú ò a né pìnɔ Yonatá kú Abinadabuo kú Malakisuao dèdɛ.

³ Zì kú òten ká Solu sarɛ pásì kú, akú kàzurinɔ a pà, à k̄inna manamana.

⁴ Akú à pì a zìkapɔnɔseriine: Ñ n fēnɛda woto ñ ma zɔ́ ñ ma dɛo. Tó lenlo, gyɔ́fɔ́rɔde dínɔ ni ma zɔ́ ò fàai bo kúmao. Akú v̄ina a zìkapɔnɔserii kú, adi weiro, akú Solu a fēnɛda sè, à a z̄ida ò'oala.

⁵ Kú a zìkapɔnɔserii è à gà, akú à a z̄ida ò'o a fēnɛdaa se à gà.

⁶ Len Solu kú a négɔgbē gbēnɔn aakɔ́ kú a zìkapɔnɔseriio kú a gbēnɔ gága lɛlɛ lɛ zì dokɔnɔ pìà n̄ pínki.

⁷ Kú Isaraïla kú ò kú guvuten gwenɔ kú n̄ gbē kú ò kú Yoda bara direnɔ è n̄ zìkarinɔ bàa lè, akú Solu kú a nénɔ gága, ò bàa lè ò n̄ wētɛnɔ tò gwe, akú Filisitininɔ sù ò vùtɛn.

⁸ Kú gu dò, akú Filisitininɔ sù òten pónɔ bɔte gbē kú ò gáganɔa, akú ò Solu kú a né mèn aakɔ́ pìnɔ gènɔ è katena Giliboa s̄s̄igerɛɛi.

⁹ Akú ò Solu mi z̄ɔ́ ò a gɔ́kɛbɔnɔ b̄ɔtea, akú ò gbēnɔ z̄ì ò a baaruu kpàkpa Filisitininɔ bùsu gu s̄inda pínkia kú n̄ tánakpenɔ.

¹⁰ Ò a gɔ́kɛbɔnɔ kàte tana kú òdi pi Asatorɛ kpén, akú ò a gèɛ lòko Betesá b̄inia.

¹¹ Kú Yabesi Giliadadenɔ yá kú Filisitininɔ kè Solune pii mà,

¹² akú n̄ gɔ́sa gbánanɔ fùte n̄ pínki ò tá gwáani ò zì birea, ò Solu kú a nénɔ gènɔ k̄ipa Betesá b̄inia, akú ò tàò Yabesi ò té s̄r̄ma gwe.

¹³ Ò n̄ wánɔ sètɛ ò v̄i sáma lí gbáru Yabesi gwe, akú ò lé ȳi gɔ́rɔ suppla.

SAMUELI TAKADA PLADE

Dauda kíblena Yudanɔa 1:1-4:12

Dauda kíblena Isaraila buri sínda pínkinɔa 5:1-12:31

Abusalomu bona Dauda kpɛ 13:1-20:26

Dauda kíblena kpekpe 21:1-24:25

Dauda Solu ga baarumanaa

¹ Solu gana gbera Dauda sù kù z̀blena Amalekinɔaao, akù à g̀s̀ Zikilaga gɔɔ pla.

² A gɔɔ aakɔde z̀i g̀g̀b̀e ke b̀o Solu b̀uran à s̀u. A p̀kasanɔ k̀k̀k̀ena, b̀usu k̀a à m̀n. Kù à k̀a Dauda k̀naa, à k̀utenɛ à ẁute a g̀bera.

³ Dauda a là à p̀i: N bo máa? À ẁeà à p̀i: Ma bo Isarailanɔ b̀uramme.

⁴ Akù Dauda a là d̀o: À k̀e dera gwee? Ñ omene. Akù à ẁeà à p̀i: Isarailanɔ b̀o z̀llan ò bàà l̀e. Ñ daside l̀ete ò gàga. Solu kù a né Yonatáo ga d̀o.

⁵ Akù Dauda kefenna kù àten baaruu p̀i kp̀aare là à p̀i: N ke daran ní d̀s̀ kù Solu kù a né Yonatáo gàa?

⁶ À ẁeà à p̀i: À s̀u à l̀e má kù Giliboa kpi gereei gweme, akù ma Solu è, àten gbàna e a sària. S̀godenɔ kù s̀denɔ ten k̀a k̀aao k̀ni.

⁷ Kù à lite ma kpa, à ma e, akù à ma sisi. Ma p̀i: Makù dí!

⁸ Akù à ma la, makùme dí úu? Akù ma wea ma p̀i Amaleki burin ma ú.

⁹ Akù à pimene mà naai mà a de, zaakù á kù ga léime, bee kù a wé kpé kèna fiti.

¹⁰ Akù ma nai ma a dè, zaakù má d̀s̀ ani f̀s̀ à ble a letena gbera doru. Akù ma a kífura kù à kunnaa sè kù z̀á kù à danaao, akù ma suonne la ma dikiri.

¹¹ Akù Dauda a p̀kasanɔ gà à k̀e, akù gb̀e kù ò kù k̀aonɔ ní p̀s̀nɔ k̀k̀e se.

¹² Ò Solu kù a né Yonatáo gana s̀o d̀s̀ kù Dikiri gb̀e Isarailanɔ, zaakù z̀l̀ ní blé. Wé'i b̀oríma, akù ò lé ỳl̀ ari ɔkosi.

¹³ Dauda kefenna kù à baaruu p̀i kp̀aare là à p̀i: N be kù máa? Akù à p̀ine: Bòasu nén ma ú, Amaleki buri.

¹⁴ Akù Dauda a là à p̀i: À k̀e dera k̀ina kù Dikiri k̀a dena v̀ina dí n kùroo?

¹⁵ Akù Dauda a kefenna ke sisi à p̀i: Ñ a lé ñ de se. Akù à a l̀e à d̀e.

¹⁶ Zaakù Dauda g̀nake à p̀ine: N n zida dème. N zida lé mé à n da ỳan, n p̀i n k̀ina kù Dikiri k̀a d̀e.

Wëndale kù Dauda si Solu kù Yonatáo ga yá musu

¹⁷ Dauda wéndà l̀e dík̀ina si Solu kù a né Yonatáo ga yá musu.

¹⁸ À p̀i ò l̀e p̀i dada Yudanɔne. À kù Yasa takadan.

¹⁹ Isarailanɔ gakuridenɔ gàga s̀is̀igereei, g̀sa gb̀ananɔ i òme fá!

²⁰ Àsun a baaru kp̀a Gata zédanlo, de Filisitini nɔgbènɔ sún a p̀onna kero yáí.

Àsun a kp̀akpa ke Asakelɔniro, de gyɔfɔɔde nénɔgbènɔ sún ayuwii kero.

²¹ Plí sún kp̀a Giliboa gb̀eaa doru, legù sún ma bura kù ò kù gwenɔn doru,

gwen ò ɔ s̀s̀ g̀sa gb̀ananɔ s̀gbakonɔ, nísi d̀k̀ona Solu s̀gbakoa lé zè!

²² Kù òten g̀sa gb̀ana aru fá gua, òteni ní gberɛ para,

k̀azuri pásí Yonatá dì kpɛ gwaro, f̀enedade pásí Solu dì su koriro.

²³ Solu kù Yonatáo, gb̀e mana yenyidenɔme!

Odi k̀k̀sa ẁendi ke ganaa g̀nlo.

Ñ ẁana de v̀aunɔla, ní gb̀ana de músunɔla.

²⁴ Isaraila nɔgbènɔ, à wé'i bo Solu ga yá musu.

À biza t̀era ỳl̀are kù nomanablebɔnɔ, à á p̀kasanɔ k̀k̀eare kù z̀ablebɔ kù ò p̀i kù wuraaonɔ.

25 Gõsa gbãnanɔ i ò zllan fá!

Yonatá wutena gè ù s̄s̄iger̄ēēi.

26 Ma gb̄ē Yonatá,

ma ḡõ warik̄enaa ḡün n yāi,

ñ manam̄ene sw̄ás̄wa.

Yenyī k̄ú ñ vī k̄úmao s̄ára vīro,

à de nɔ yenyīla.

27 Gõsa gbãnanɔ i ò fá!

Ñ z̄lkabɔnɔ k̄àkat̄e.

2

Dauda kana Yudanɔ kpatan

1 Abire gbera Dauda Dikiri gb̄eka à pì: M̄a gé Yuda w̄ete ke ḡün yá? Dikiri p̄ine à gé, ak̄ú Dauda èra à a là à pì: M̄ákp̄an m̄a génn? Dikiri w̄ea à pì: Eblɔnu kpa.

2 Ak̄ú Dauda ḡēe gwe k̄ú a nɔ m̄en planɔ, Yezerili gb̄ē Ainsama k̄ú Nabala gyaanɔ Abigaili, Kaameli gb̄ēo.

3 Dauda ḡēe k̄ú gb̄ē k̄ú ò k̄ú k̄aaonɔ dɔ, baadi k̄ú a bedenɔ, ak̄ú ò v̄ute Eblɔnu k̄ú a lakutunɔo.

4 Ak̄ú Yudanɔ gb̄ē z̄sk̄onɔ s̄ù ò n̄isi k̄ú Dauda m̄ia gwe, ò a k̄á Yudanɔ k̄ina ù.

K̄ú Dauda m̄a Yabesi Giliadadenɔ m̄é ò Solu v̄l̄,

5 à gb̄enɔ z̄l̄mma, ò ḡēe ò òn̄ne: Dauda pì, Dikiri arubarika daágu, k̄ú a gb̄ēke k̄e Solu á dikiriine a a v̄l̄.

6 Dikiri gb̄ēke yá k̄ú náani yáo keáre. Mak̄ú s̄õ mani yá mana keáre k̄ú a yá p̄ii k̄e yāi.

7 Tera sà àḡõ gb̄ana à k̄ú gb̄ana ke. Á dikiri Solu ḡá, ak̄ú Yudanɔ ma ka ñ k̄ina ù.

8 À s̄ù à l̄è Nere né Abana, Solu z̄l̄karinɔ gb̄ē z̄sk̄õ ḡinake à ḡēe se k̄ú Solu né Isiboseo Manaimu.

9 Ak̄ú à a k̄á k̄ina ù Giliada bùsun k̄ú Asa burinɔ bùsuuo k̄ú Yezerilio k̄ú Eflaimu burinɔ bùsuuo k̄ú Biliaminu burinɔ bùsuuo k̄ú Isarailanɔ bùsu kparanɔ p̄inki.

10 Solu né Isibose w̄ē buplade ḡünn à ḡõ Isarailanɔ k̄ina ù. À kí bl̄è w̄ē pla. Yudanɔ s̄õ, Daudan ò z̄èo.

11 Dauda kí bl̄è Yudanɔa zaa Eblɔnu ari w̄ē suppla k̄ú m̄õ suddoo.

Isarailanɔ z̄lkana k̄ú Yudanɔ

12 Nere né Abana k̄ú Solu né Isibose z̄l̄karinɔ bò Manaimu ò ḡēe Gibiõ.

13 Zeruya né Yoabu k̄ú Dauda z̄l̄karinɔ f̄ute ò ḡēe dan̄le Gibiõ ikaki sare. Ñ ḡá do k̄ú í bara la, ñ ḡá do k̄ú í bara dire.

14 Ak̄ú Abana pì Yoabun̄e: Ñ ò kefenna kenɔ futek̄õ ò gwa. Ak̄ú Yoabu pì: Ò gé.

15 Ak̄ú Biliaminu z̄l̄karinɔ f̄ute gb̄en̄on kuri aw̄ēepla Isibose p̄ó ù, ak̄ú Dauda z̄l̄karinɔ f̄ute gb̄en̄on kuri aw̄ēepla se.

16 Baadi ò k̄á a òsikari dake k̄òk̄òv̄oi, ak̄ú ò k̄õ z̄z̄õ k̄õ gb̄anter̄ēea k̄ú f̄en̄eo ò l̄ete lēle. Ak̄ú ò t̄s̄ kp̄á Gibiõ gu p̄ine F̄enelennabura.

17 Z̄l̄ k̄ú ò k̄á z̄l̄ b̄irea p̄ási manamana, ak̄ú Dauda z̄l̄karinɔ z̄l̄i bl̄è Abana k̄ú Isarailanɔa.

18 Zeruya né ḡõgb̄ē gb̄en̄on aak̄on̄on k̄ú gwe, Yoabu k̄ú Abisaio k̄ú Asahelio. Asaheli s̄õ a bà nna lán z̄õ bà.

19 Ak̄ú à p̄ete Abanai, adi lite òplai ke òzeiro.

20 K̄ú Abana a kpe gwà à a è, ak̄ú à pì: Asaheli, m̄ok̄õmm̄e gwe yá? À w̄ea à pì: Mak̄úm̄e.

21 Ak̄ú Abana p̄ine: Ñ lite n òplai ke n òzei, ñ kefennanɔ doke k̄ú ñ a p̄on̄o sía. Ama Asaheli dí z̄en̄ero.

22 Abana èra à p̄ine dɔ: Ñsun namairo. Ñ ye mà n den yá? Tó ma n de, mani we ó w̄ē ke siik̄õ k̄ú n v̄ni Yoabuo dɔ yá?

23 Ama Asaheli ḡi, adi z̄en̄ero, ak̄ú Abana a z̄õ a gber̄ea k̄ú a s̄ari páo ari à bò a kpe kpa. Gwen à l̄eten à ḡá ḡon̄o. K̄ú gb̄ē s̄inda p̄inki k̄á gu k̄ú à l̄ete à ḡá p̄in, ò z̄è òten gwa.

24 Ak̄ú Yoabu k̄ú Abisaio p̄e Abisana ari if̄ant̄ē ḡēe à ḡē kp̄en. Ò k̄á Ama s̄l̄s̄i k̄ú à k̄ú Gia if̄aboki kpa Gibiõ gb̄aranna z̄en̄.

25 Biliaminu burinɔ k̄ákara Abanai ḡá do, ak̄ú ò ḡēe òten ḡi k̄ú ñ z̄idao s̄l̄s̄i musu.

26 Ak̄ú Abana lé z̄ù Yoabui à pì: Òni ze k̄õdedenaan̄eroo? Ñ d̄õ k̄ú yá p̄i ni mi de k̄ú p̄õsiraoroo? Ìni o n gb̄en̄one ò z̄ewere ò era ò tároo?

27 Ak̄ú Yoabu w̄ea à pì: Luda kun! Tó ñdi lé sí yáro, ma gb̄en̄o ni zeárero ari gu gé d̄õo.

28 K̄ú Yoabu kuru p̄e, ak̄ú a gb̄en̄o k̄ámma bò, odi gé Isarailanɔa k̄ú z̄l̄io doro.

²⁹ Gwāani birea Abana kū a gbēnó t́aà ò sèn ò bikù Yodaa, akù ò té swadɔ̀ɔ̀ ari ò gèe ò kà Manaimu.

³⁰ Kù Yoabu sù kù pɛna Abanaaa, akù à a z̀ikarinɔ̀ kàkara ní pínki. Dauda gbēnó té gbēnón baro donsaari mé ò kunlo, Asaheli baasi.

³¹ Ò Biliaminu kù ò kù kù Abanaoɔ̀ dède gbēnón wàa do kù basɔ̀raakɔ̀.

³² Ò Asaheli gèe sè ò v́i a de miran Betilihamu. Akù Yoabu kù a gbēnó t́aà ò gwāani ò kà Eblonu gudnaao.

3

¹ Z̀i kù Solu bedenɔ̀ kà kù Dauda bedenɔ̀ g̀ii kè. Dauda gbāna ten kara, Solu bedenɔ̀ s̄s̄, ní gbāna ten lago.

Dauda néḡsgbēnó

² Nésḡgbē kù Dauda ò Eblonunɔ̀ t́on dí. A káaku t́on Aminɔ̀. A da t́on Ainɔ̀ama, Yezerili gbēme.

³ A plade t́on Kiliabu. A da t́on Abigaili, Nabala gyaano Kaameli gbēme. A aak̄ɔ̀de t́on Abusalomu. A da t́on Maaka, Gesuru kína Talamai néme.

⁴ A siik̄ɔ̀de t́on Adonia. A da t́on Agi. A s̄ɔ̀rode t́on Sefatia. A da t́on Abitali.

⁵ A suddode t́on Itiriamu. A da t́on Egela. Dauda nɔ̀nɔ̀ né p̄inɔ̀ ò Eblonume.

Abana nana Daudaa

⁶ Gɔ̀ɔ̀ kù Solu bedenɔ̀ ten z̀i ká kù Dauda bedenɔ̀, Abana ten gbāna kù Solu bedenɔ̀ g̀in.

⁷ Solu nɔ̀ yigisaride v́i yá, a t́on Rizipa, Aya néme. Isibose pi Abanane: À kè dera n wute kù ma de nɔ̀ɔ̀?

⁸ Abana pɔ̀ f̄e manamana Isibose yá pi yá ò pi: Gbēdan ma ũ Yudanɔ̀ kpa yá? Maten gbēke ke n de Solu bedenɔ̀ne kù a dakunanó kù a gbēnnón ari kù a gbārao. Mádi n na Daudane a ɔ̀ro, akù nten ma taari e nɔ̀gbē pi yá musu s̄aa?

⁹ Tó mádi lé kù Dikiri sè Daudane kenere, Luda yá kemene pásipāsì.

¹⁰ Mani kpata si Solu bedenɔ̀a mà tó Dauda ḡɔ̀ Isarailanó kù Yudanɔ̀ kína ũ s̄ena zaa Dani ari à gé p̄eɔ̀ Besebaa.

¹¹ Isibose dí we à wè Abanaa doro, kù àten v́ina kene yáì.

¹² Abana gbēnó z̀i Daudaa kù a t́o à p̄ine: Dí mé à b̄usu v́i? Ò lédok̄ɔ̀n ke, mani kpányi de Isarailanó bàka le àḡɔ̀ kù kúnwo ní pínki.

¹³ Akù Dauda pi: À mana, mani lédok̄ɔ̀n ke kúnwo, ama yá mèn don maten gbekamma. Tó nten su ma gwa, tó nídi sumene kù Solu nénɔ̀gbē Mikalaoro, ñsun tó ó wé sik̄lero.

¹⁴ Dauda légbázá kè Solu né Isibose ne à pi: Ñ ma nanó Mikala sukpamene. Ma anzure blè kù Filisitininɔ̀ gyɔ̀fɔ̀ro mèn basɔ̀ro.

¹⁵ Akù Isibose gbēnó z̀i, ò nɔ̀gbē pii si a z̄a Palatieli, Laisi néa.

¹⁶ Akù a z̄a pi ten gé k̄aaò à téi ari Bahurimu, àten ɔ̀ do. Akù Abana òne à era à tá, akù à èra.

¹⁷ Abana yá ò kù Isaraila gbē z̄k̄ɔ̀n à pi: Zaa z̀i àten wete Dauda ḡɔ̀ de á kína ũ.

¹⁸ À a ká sà, zaakù Dikiri lé s̄ene à pi, áni a gbē Isarailanó bo Filisitininɔ̀ kù níberenó ɔ̀i ní pínki a z̀ɔ̀bleri Dauda pii ḡaime.

¹⁹ Abana yá pii dà Biliaminu burinɔ̀ne ní s̄an do. Akù à ḡe Eblonu, de à yá kù à kè Biliaminu burinɔ̀ne kù Isarailanóo pi o Daudane.

²⁰ Kù à kà Dauda k̄inaa zaa Eblonu kù gbēnón baro kù ò kù k̄aaonɔ̀, akù Dauda p̄onna p̄oble kèñne.

²¹ Akù Abana pi Daudane: Ma dikiri kína, ò tó mà fute mà gé mà Isarailanó kakaranne ní pínki, de ò lédok̄ɔ̀n ke kúnwo, ñiḡɔ̀ de b̄usu kù n pɔ̀ yei pínki kína ũ. Akù Dauda Abana gb̄are, à tá aafia.

Abana denaa

²² Z̀i birea Yoabu kù Dauda gbēnó sù kù létemmaanao. Ò p̄nɔ̀ si gbēnóa manamana ò s̄uo. Abana kù kù Daudao gwe doro, zaakù à a gb̄are, à tá aafia.

²³ Kù Yoabu kù z̀ikari kù ò kù k̄aaonɔ̀ kà, ò òne Nere né Abana sù kína gwa, akù à a gb̄are à tá aafia.

²⁴ Akù Yoabu ḡe à kína lè à pi: Bó yān n kè gwee? Kù Abana sù n k̄inaa, b̄oyāi n tò à tàa?

²⁵ Ñ Nere né Abana d̄roo? À sù ɔ̀nd̄ɔ̀ kenne, de à le àḡɔ̀ n ḡégoɔ̀ kù n suḡɔ̀ɔ̀ d̄s̄ kù n yākenanó pínki.

²⁶ Kù Yoabu b̄o Dauda k̄inaa, akù à gbēnó z̀i, ò p̄ete Abanaì. Ò a lè Sira l̄go k̄inaa, akù òten su k̄aaò, ama Dauda a yá d̄ro.

²⁷ Kù ò kà kù Abanao Eblonu wete b̄inile, akù Yoabu a sisi lánd̄ɔ̀ à ye à asiriya òne bà, akù à a z̄a a gb̄era à a dè. A dakuna Asaheli dena f̄inaan à b̄oa gwe.

²⁸ Abire gbera kù Dauda mà, à pì: Makù kù ma kíkèo, manigò taari vî Dikirine Nere né Abana dena yá musuro.

²⁹ Yá pì ni wí Yoabu musume kù a de bedenò ní pínki. Yoabu bedenò nigò kun kentude ke kusu ke ere ke gbè kù zì a blè ke nàderii sariri.

³⁰ Yoabu kù Abisaio Abana dè, kù àkù mé à ní dakùna Asaheli dè zìlan zaa Gibì yá.

³¹ Akù Dauda pì Yoabune kù gbè kù ò kù káaonò ní pínki: À á pòkasanò gága à kèkè, à uta kasanò daála, àgò té are kù Abana gèeò kù sòdò. Kína Dauda sò à té ní kpe.

³² Akù ò a vî Eblonu gwe. Kína wènda sò dè gbánagbána Abana miraa, akù gbè sînda pínki sò dè se.

³³ Akù Kína wèndale dîkîna si Abana yá musu à pì: Abana gana lán misaride bà manan gwe yá?

³⁴ Òdi n gá yinne n kpe kparò,

òdi mòkakòana kánnerò,

n ga lán gbè kù à gè yávanikerinò oī bà.

Akù gbè sînda pínki èra ò sò dè dè.

³⁵ Gbè sînda pínki sù ò ò Daudane à pò ble ari gu gò gé si, ama à la dà à pì: Tò ma burodi ke pòble ke dà ma lén ifantè gèna kpén sarì, Luda yá kemene pásipási.

³⁶ Gbè sînda pínki wé té yá piìi, akù à kèñne mana. Yá kù Kína ten ke pínki ò ke gbènonne maname.

³⁷ Zì birea Dauda gbènonò kù Isarailanò pínki dè sà kù Kína lé kù Nere né Abana dena yànlo.

³⁸ Akù à pì a gbè pínnonne: À dè kù Isaraila don'arede zòkòò gá gbàraroo?

³⁹ Makù sò, bee kù Luda ma ka Kína ù, ma busa gbàra. Zeruya né pínno yàkèna pásì de ma pòla. Dikiri mé ani fîna bo vanikeriine a vâni lén.

4

Isibose denaa

¹ Kù Solu né Isibose mà Abana gà Eblonu, a kà gà, akù Isarailanò gò bîdi gùn ní pínki.

² Solu né piì zìkari gbè zòkòonò vî gbènonn pla, a do tón Baana, a do sò Rekabu. Bero gbè Rimò, Biliaminu buri nénome. Ò Bero ditè Biliaminu bùsu pò ù yámè,

³ zaakù Berodenò bàà lè ò tà Gitaimu ò kù gwe ari kù a gbàrao.

⁴ Solu né Yonatá sò à né vî ere ù. Goro kù né piì kà wè soro, akù Solu kù Yonatáo gana Yezzerilì baaru sù. Kù a gwàri a sè àten bàà lé káoo, a wánaa gùnn né piì pítia à lète. Abire mé à tò à ere kù. A tón Mefibose.

⁵ Bero gbè Rimò né pínno Rekabu kù Baanao fùte, ifantè gbànai ò kà Isibose bea, goro kù àten i fánantè o.

⁶ Akù Rekabu kù a dakùna Baanao gè kpén ò kè lándò òten gé pòblewe dà bà.

⁷ Kù ò gè kpén, Isibose wutena a gádo, akù ò gèi kpéne gùn ò a zò ò dè. Akù ò a mèi zò ò sè ò tàò. Ò pète Yoda sèn, akù ò táa ò ari gu gèe à dè.

⁸ Ò sù Dauda Kínaa Eblonu kù Isibose mìio ò pine: Ñ gwa, n ibere Solu kù à wète à n de né Isibose mìin dí. Ò dikiri Kína, Dikiri fínaa bònne Solu kù a burinòna gbàra.

⁹ Dauda wèríma à pì: Dikiri kun! À ma bo ma warikènaa gùn pínki.

¹⁰ Kù gbèke sù ma Kínaa Zikilaga yá à pi Solu gà, àten da baaru nnan àten kpá, akù ma a kù ma dè. A baaru àreen gwe.

¹¹ Dí deńlá lákù akòonò gbè vāninò a taarisaride dè a gádo a kpén nà. Mani a dena fína boáwa mà á wèndi bo se.

¹² Akù Dauda yá ò a gbènonne, akù ò ní dede. Ò ní ọla kù ní gbálanò zòzò, akù ò ní gènon loko Eblonu itòki sare. Akù ò Isibose mèi sè ò vî Abana miran zaa Eblonu.

5

Dauda kana Isarailanò kpatan

¹ Isarailanò sù ní buria ní pínki Dauda kínaa zaa Eblonu ò pì: Ó aru dokònonne.

² Zaa zì goro kù Solu de ó Kína ù, mòkòmmè ndi dowere are zìlan, gena kù sunaa. Akù Dikiri pinne, mòkòmmè ìngò de a gbè Isarailanò don'arede ù, ní Kína ù.

³ Kù Isaraila gbè zòkòonò sù Kína Dauda kínaa zaa Eblonu ní pínki, gwen à lédokòonò kèn kùńwo Dikiri are, akù ò nìsi kù a miià ò a kà Isarailanò kpatan.

⁴ Dauda wè baraakuri vî goro kù à nà kíbлена, à vùte kí n wè bupla.

⁵ À de Yudanò Kína ù zaa Eblonu wè suppla kù mò suddoo, akù à de Yudanò kù Isarailanò pínki Kína ù zaa Yurusalemu wè baraakuri awè'e aakò.

⁶ Kína kú a gbě̀nɔ̀ gɛ̀e Yurusalemu de à zì ká kú Yebusi kú ò kú gweno. Akú ò ò Daudane: Ìni gè laro, bee v̄nanao kú ereno oni pémma. Òten da Dauda ni le à gè gwero.

⁷ Bee kú abireo Dauda w̄ete b̄nide kú òdi pi do Zaiṣ pii si, akú à ḡs a wéra ũ.

⁸ Zì b̄irea Dauda pi: Tó gb̄e ye à Yebusino d̄ede, séde à ḡe íze kú ò ȳs gb̄en ḡun, ani ereno kú v̄inaa p̄ino le. Dauda ib̄erenome. Abire yāi òdi pi, v̄inano kú ereno oni ḡe k̄inabearo.

⁹ Akú Dauda be kú w̄ete b̄nide pii ḡun, à a z̄ida t̄s kp̄ane, Dauda W̄ete. À kp̄eno b̄obo à likai ari gu kú ò w̄eɛ t̄atan, òdi pi Milo.

¹⁰ Dauda gb̄ana ten kara, zaakú Dikiri Luda Z̄ikaride kú k̄āao.

¹¹ Taya k̄ina Hiramú gb̄eno z̄i Daudaa kú sida líno kú lí'arino kú gb̄e'arino, akú ò be b̄one.

¹² Akú Dauda d̄s sà kú Dikiri a ka Isarailano k̄ina ũme, akúṣ̄ à a kpataa k̄araáre kú Isarailano de Dikiri gb̄eno ũ yāi.

¹³ Dauda bona Eblonu gbera à era à no p̄andeno s̄e à k̄ara Yurusalemu do kú no ȳiḡisarideno, akú à n̄eḡs̄gb̄eno kú n̄enoḡb̄eno i k̄úŋwo.

¹⁴ N̄eḡs̄gb̄e kú à ní í Yurusalemu p̄ino t̄on dí: Samua, Sobabu, Natá, Sulemanu,

¹⁵ Iba, Elisua, Nefegi, Yafia,

¹⁶ Elisama, Eliada kú Elifeletio.

¹⁷ Kú Filisitino má ò Dauda ká Isarailano k̄ina ũ, akú ò ḡeɛ òteni a w̄ete ò a de ní p̄inki. Kú à ní baaruu má, akú à ḡeɛ s̄enteper̄otu.

¹⁸ Filisitino z̄i'ɔ̀ p̄oro Refaimu guvuten,

¹⁹ akú Dauda gb̄eka Dikiria à pi: M̄a ḡe má lét̄e Filisitinoṣa, ìni ní namene ma oī yá? Akú Dikiri w̄ea à pi: N̄ ḡe, mani ní nanne n oī.

²⁰ Akú Dauda ḡe Baali Perazimu, à z̄i bl̄em̄ma gwe. Akú à pi: Dikiri d̄omene are, à b̄ò à sù ma ib̄erenṣa b̄ui l̄ákú í di gu f̄s ná. Akú à t̄s kp̄a gu p̄ime Baali Perazimu.

²¹ Filisitino ní t̄anano t̄o gwe, akú Dauda kú a gb̄eno s̄ete ò t̄ao.

²² Filisitino era ò sù do, ò z̄i'ɔ̀ p̄oro Refaimu guvuten.

²³ Akú Dauda era à gb̄eka Dikiria do. Akú Dikiri w̄ea à pi: N̄sun ḡényi s̄usuro. N̄ likaŋyi kpe kpa ò lét̄em̄ma kp̄è líkpe sare.

²⁴ Tó a ḡeɛ k̄ini má lí p̄ino musu, à ke likalika, zaakú mak̄ume ma bo ma doáre are gwe, de má z̄i bleáre Filisitini z̄ikarinoṣa yāi.

²⁵ Dauda k̄e l̄ákú Dikiri òne ná, akú à z̄i bl̄e Filisitinoṣa s̄ena zaa Gibiṣ̄ ari à ḡe pé Gezaa.

6

Suna kú Dikiri àkpatii Yurusalemu

¹ Dauda era à Isaraila kú à ní s̄eteno k̄akara gb̄enon d̄ubu baraakuri.

² Akú à f̄ute à dà k̄úŋwo z̄en, ò ḡe Baala kú à kú Yudano b̄usun, de ò Luda àkpati sé ò suo. Dikiri Z̄ikaride diḡs̄ vutena k̄in àkpatii pi malaika d̄emberedenṣo dagura, abire yāin òdi pi a t̄s k̄ua.

³ Ò àkpatii pii dà z̄ugo dufu ḡun Abinadabu be s̄is̄i musu, akú ò dào z̄en. Abinadabu n̄eno Uza kú Ahioo mé òten do z̄ugo pii,

⁴ Luda àkpati kún. Ahio mé à té are,

⁵ akú Dauda kú Isarailano ten ũ w̄a ní p̄inki Dikiri are ní gb̄ana zaka lén kú l̄esinaao. Òten moṣ̄o lé kú gidigboo kú s̄eḡs̄eḡeo kú fakao kú s̄eḡeɛo.

⁶ Kú ò kà Nakṣ̄ ésegb̄ekia, z̄uno ḡeɛ si, akú Uza ɔ̀ b̄ò à ná Luda àkpatia.

⁷ Akú Dikiri p̄o f̄eì, à a l̄e a d̄e àkpatii sare gwe dà kú à k̄e yāi.

⁸ Dauda n̄ese yàka, kú Dikiri p̄o f̄eì Uza yāi, akú òdi gu pi s̄isi Pofe'uzai ari kú a gb̄arao.

⁹ Zì b̄irea v̄ina Dauda kú Dikiri yā musu à pi: Deran mani ke ná má Dikiri àkpati sé má táoo?

¹⁰ Akú adi we à t̄ao a w̄ete ḡun doru, à lite à t̄ao Gata gb̄e Ɔbedi Edomu bea.

¹¹ Dikiri àkpati kú a bea ari mo aakṣ̄, akú Dikiri arubarikaa d̄an kú a bedeno ní p̄inki.

¹² Ò pi k̄ina Daudane: Dikiri arubarikaa dà Ɔbedi Edomu bedenogu kú p̄o kú à v̄ino p̄inki a àkpati yāi. Akú Dauda ḡe gwe, à Luda àkpatii s̄e àten suo a w̄ete ḡun kú p̄onnoo.

¹³ Kú gb̄e kú ò Dikiri àkpati senano gb̄á s̄e ḡen suddo, akú Dauda sa ò kú z̄usaa kú z̄une b̄oro m̄ekpanaa.

¹⁴ Dauda sa'o'uta dana, àten ũ w̄a Dikiri are a gb̄ana zaka lén.

¹⁵ Àpii kú Isarailano p̄inki òten su kú Dikiri àkpatii, òten p̄onna wiki lé òten kuru pé.

¹⁶ Kú Dikiri àkpati ten ḡe Dauda w̄ete ḡun, akú Solu né Mikala ten z̄ite gwa wondoo ḡun. Kú à è k̄ina Dauda ten v̄iv̄i àten ũ w̄a Dikiri are, à a gya b̄ò a sw̄e ḡun.

¹⁷ Kū ò sù kù Dikiri àkpatiiò, ò dìte a gbèn bizakuta kù Dauda d̀n̄e gūn. Akù à sa'opò kù òdi ká tén à t́ kù ò Dikiri aré kù kennakúkò sa'opò.

¹⁸ Kù à sa ò à làka, à sa mana ò gb̀n̄n̄e kù Dikiri Žikaride t̀o.

¹⁹ Akù à burodii kpàatete Isaraila kù ò kakarana gwen̄n̄e k̀n̄n̄o dodo g̀g̀b̀n̄o kù n̄gb̀n̄o ñ pínki kù domina kàraao m̀n̄ dodo kù geepe kàraao m̀n̄ dodo.

²⁰ Kù Dauda ten su be de à sa mana o a beden̄n̄e, akù Solu né Mikala bò à g̀e à dàale à pi: M̀k̀n̄ Isarailan̄o kina, gb̀e b̀eere yán n̄ k̀e gwe gbàra yá? N n̄ zida m̀e m̀ n̄ ìba n̄gb̀e zikerin̄n̄e, lán wé'isaride ò a zida m̀e m̀n̄e nà.

²¹ Akù Dauda pi Mikalan̄e: Dikirin̄ ma ù wàne. Dikiri mé à ma se n̄ de kù a bedeno g̀ne ù, à ma ke a gb̀e Isarailan̄o don'arede ù.

²² Mani futa kù de abirela, mani ma zida k̀a n̄ enaa gūn, ama n̄gb̀e zikeri kù ñ t́r̀ma p̀n̄o m̀e oni ma b̀eere d̀.

²³ Akù Solu né Mikala dí né iro ari à g̀e à g̀o.

7

Luda lésena Daudane

¹ Kù kina vùte a bea, Dikiri a bò ibere kù ò likain̄o ò à a gb̀a ìampaki,

² akù kina pi annabi Natāne: É!e! Kpé kù ò d̀ kù sida líon manig̀ vuten, Luda àkpati g̀s̀ ditena bizakutan yá?

³ Natā wèa à pi: Lákù à k̀n̄n̄e nà ñ ke, zaakù Dikiri kù kúnwo.

⁴ Gwāani birea Dikiri yá sù Natāa à pi:

⁵ Ñ g̀e ñ o ma z̀bleri Daudane kù ma pi, àkù mé ani kpé kù manig̀ kun bomenero.

⁶ Zaa g̀o kù ma Isarailan̄o b̀te Misila ari gbàra mádi be kùro. Madig̀ s̀s̀s̀s̀s̀s̀me, bizakutame ma kùki ù.

⁷ Gu kù ma s̀s̀n̄ kù ma gb̀e Isarailan̄o ñ pínki madì don'areden̄o dite ò doñne are, ama mádi o ñ gb̀ken̄e, b̀yáì adi kpé bomene kù sida líoro.

⁸ Ñ g̀e ñ o ma z̀bleri Daudane, ma Dikiri Žikaride ma pi, ma a s̀e s̀adākia de àg̀ de ma gb̀e Isarailan̄o don'arede ù.

⁹ Má kù káao gu kù à g̀en̄ pínki, akù ma a iberen̄o d̀den̄e. Mani a t̀ bo manamana sà, anig̀ kù andunia t̀den̄o t́.

¹⁰ Mani bùsu kpá ma gb̀e Isarailan̄o, mani ñ káten, oni vuten ñ p̀ ù. Ñ laakari ni fute doro. Gb̀e vānin̄o ni le ò wé t́r̀ma lákù ò wé t́r̀ma káaku

¹¹ g̀o kù ma don'areden̄o d̀t̄n̄e nà doro. Mani a bo a ibere p̀n̄o ò ñ pínki.

Makù Dikiri maten one, makù mé mani be kene a burin̄o gb̀analeki ù.

¹² Tó a g̀o p̀pa à g̀, mani a buri kù à bò a m̀en̄ ke sé lei, mani a ká kpatan.

¹³ Àpi mé ani kpé bo kù ma t̀ nig̀ kúa, mani a kpatablena gb̀a p̀ete, anig̀ kí ble ari g̀o s̀nda pínki.

¹⁴ Manig̀s̀ de De ù, anig̀s̀ de ma né ù. Tó à taari k̀e, mani wé t́a kù g̀oome, lákù bisāsiri ò gb̀e gb̀e nà.

¹⁵ Ama ma gb̀ke ni k̀k̀sa káao lákù ma k̀k̀sa kù Solu kù ma a bò Dauda are nàro.

¹⁶ A burin̄o nig̀s̀ kpata ble g̀o s̀nda pínki. A kpata pi nig̀s̀ lakana víro.

¹⁷ Akù Natā yá pii gb̀a Daudane lákù Dikiri òare nà pínki.

Dauda wékena Dikiria

¹⁸ Akù kina Dauda g̀ à vùte Dikiri are à pi: Dikiri Luda, b̀n̄ ma ùu? Dín̄n̄ ma bedeno ù kù n̄ ma ka gwena dí takaaa?

¹⁹ Dikiri Luda, abirekù bi yá fítme n̄ k̀naa, akù n̄ makù n̄ z̀bleri buri kù onig̀ kù zian̄o yá ò d̀ yá? Len̄ ndi k̀n̄e le yá, Dikiri Luda?

²⁰ Dikiri Luda, mani pinne derame d̀o? Makù n̄ z̀bleri ñ ma d̀.

²¹ N yá z̀k̀o pi k̀e lákù n̄ p̀ yei nà yá kù n̄ ò yáì, akù n̄ tò makù n̄ z̀bleri ma d̀.

²² Dikiri Luda, ñ z̀k̀ fá! Oni gb̀ke lek̀sa kúnworo. N baasiro dikiri ke kunlo, lákù o mà kù ó s̀ao nà.

²³ Dín̄ oni lek̀sa kù n̄ gb̀e Isarailan̄o? Andunia burin̄o t́ buri m̀n̄ do piin̄ n̄ bo n̄ ge n̄ bò, de àg̀ de n̄ gb̀n̄o ù. N n̄ zida t̀ bò, n̄ yá z̀k̀s̀ bonsaren̄o k̀ n̄ gb̀e p̀n̄n̄e, n̄ p̀e buri ken̄o kù ñ t́an̄n̄o n̄ gb̀e kù n̄ ñ bó Misilan̄o are.

²⁴ N Isarailan̄o d̀te àg̀ de n̄ gb̀n̄o ù ari g̀o s̀nda pínki. Dikiri, n̄ g̀ ñ Luda ù.

²⁵ Dikiri Luda, lé kù n̄ s̀e makù n̄ z̀bleriine kù ma burin̄o yá musu, ñg̀ z̀i kea g̀o s̀nda pínki. Ñ ke lákù n̄ ò nà

²⁶ de ñ t̀ bo manamana ari g̀o s̀nda pínki. Gb̀n̄o ni pi Dikiri Žikarideme Isarailan̄o Luda ù. Makù n̄ z̀bleri Dauda, ñni ma burin̄o z̀ni p̀ete,

²⁷ zaakū Dikiri Žikaride Isarailano Luda, n òmene n pì, ìni ma be kemene ma burino gbánaleki ũ. Abire yáí makū n zòbleri ma kùgbàna kè ma wéke dikina kèmma.

²⁸ Dikiri Luda, mɔkɔmmɛ Luda ũ, n yá náani vī, akū n yá mana dínɔ lé sè makū n zòbleriine.

²⁹ N arubarika da makū n zòbleri burinɔgu sà, n wé nigɔ tényī gɔɔ sīnda pínki. Dikiri Luda, n yá ò n arubarikaa dà makū n zòbleri burinɔgu, onigɔ arubarika vī ari gɔɔ sīnda pínki.

8

Dauda zìblena buri kenɔ

¹ Abire gbera Dauda zì blè Filisitininɔ à n búsa à n wéra Gata sirmma.

² À zì blè Mɔabunɔ, akū à tò ò wùte kɔ sare zíte. À bàa yòrma. Tó à bà pla daguraa dède, àdì bà do dagura tó bēne. Akū Mɔabunɔ gɔ Dauda zòblerinɔ ũ, akū òdigɔ táfe bone.

³ Dauda zì blè Reobo né Adadeza, Zoba kinaa, gɔɔ kù kina pii era àten gé ɔ tɔ Yuflati swasaredenɔ.

⁴ Akū à a sɔgonɔ kùkù mèn wàa sɔɔro kù sɔgodenɔ gbēnɔn dúbu suppla kù gbē kù ò té gēsɛnɔ gbēnɔn dúbu baro. Akū à n sɔnɔ gbátinɔ zòzɔ pínki, mèn basɔɔro mé ò bò.

⁵ Siria kù ò kù Damasukunɔ sù Adadeza leo, akū Dauda n gbēnɔ dède dúbu baro awɛɛpla.

⁶ À gudàkpàrinɔ ditedite Siria bùsun, akū ò gɔ a zòblerinɔ ũ, òdigɔ táfe bone. Dikiri tò Dauda zì blè gu kù à gēen pínki.

⁷ Dauda Adadeza ibanɔ wura sēgbakonɔ sète à tàò Yurusalemu.

⁸ À m̀gotè sète dasidasi Adadeza wète kù òdì pi Teba kù Berotaioo gūn.

⁹ Kù Amata kina Tohu mà Dauda zì blè Adadeza zìkarinɔ n pínki,

¹⁰ akū à a né Adoramun zì fɔ kpáa. À a sáabu kpá zì kù à blè Adadezaa yáí, zaakū Tohu zì kà káao yá. Adoramun sù kù wura pónɔ kù andurufu pónɔ kù m̀gotè pónɔ,

¹¹ akū kina Dauda kàte Dikiri pò ũ lákú à kè kù buri kù à gbàna blérmanɔ andurufu pónɔ kù wura pónɔ nà pínki,

¹² Edɔmunɔ kù Mɔabunɔ kù Amɔninɔ kù Filisitininɔ kù Amalekinɔ. Len à kè le kù pò kù à sì Zoba kina Adadeza, Reobo néaao.

¹³ Len Dauda tó bò le. Kù à zì blè Sirianɔ à sù, à Edɔmunɔ dède Guvute Wisiden gbēnɔn dúbu baro plansari.

¹⁴ Akū à gudàkpàrinɔ ditedite Edɔmu bùsun ɔ, akū Edɔmu pínɔ gɔ a zòblerinɔ ũ. Gu kù Dauda gēen pínki Dikiri dī tò à zì bleme.

¹⁵ Daudame Isaraila buri sīnda pínki kina ũ, à yá mana kè a gbēnɔne a zéa.

¹⁶ Zeruya né Yoabume zìkarinɔ gbē zòkɔ ũ. Ailudi né Yosafatame baarukpari ũ.

¹⁷ Aitubu né Zadɔki kù Abiata né Aimelekiome sa'orikinɔ ũ. Serayame takadakèri ũ.

¹⁸ Yoyada né Benayame dogarinɔ gbē zòkɔ ũ. Dauda zida négɔgbēnɔme a kpàasinɔ ũ.

9

Dauda gbēkɛkena Mefibosene

¹ Dauda gbēnɔ là: Solu buri ke dí gɔroo? Má ye mà gbēke kene Yonatá yáí.

² Solu be zìkeri ke kun, a tón Ziba, akū ò a sisi kina Daudane. À a là à pì: Mɔkɔmmɛ Ziba ũ yá? À wèa à pì: Ee, n zòbleriin ma ũ.

³ Akū kina pi a là à pì: Solu buri ke kun ari tera yá? Má ye mà gbēke kù Luda vī keneme. Akū Ziba wèa à pì: Yonatá né ke kun ari tera. Erɛɛme.

⁴ Akū kina a là à pì: À kù mámɛ? Ziba wèa à pì: À kù Amieli né Maki bea zaa Lodeba.

⁵ Kina Dauda gbēnɔ zì, akū ò sù káao.

⁶ Kù Yonatá né Mefibose, Solu daikore kà Dauda kinaa, à kùtene à wùte zíte. Akū Dauda pì: Mefibose! À wèa à pì: N zòbleriime ma ũ.

⁷ Akū Dauda pine: Nsun tó vīna n kùro, zaakū mani gbēke kenne n de Yonatá yáí. Mani n dizi Solu buranɔ sukpanne pínki, ìnigɔ su pò ble kùmao gɔɔ sīnda pínki.

⁸ Mefibose kùtene à pì: Bón makū n zòbleri ũ kù ìni ma wènda gwaa? Má de lán gbēnda gèc bàroo?

⁹ Akū kina Dauda Solu zìkeri Ziba sisi à pine: Pò kù à de Solu pò ũ kù a bedeno pò pínki, ma kpá n dikiri daikorea.

¹⁰ Mɔkɔn kù n nēnɔ kù n zìkerinɔ, àgɔ a zíte zì kene, à a pónɔ keke, de à le àgɔ zàna vī. N dikiri daikore Mefibose nigɔ pò ble kùmao gɔɔ sīnda pínki. Ziba sɔ à négɔgbēnɔ vī gbēnɔn gèro kù zìkerinɔ gbēnɔn baro.

¹¹ Akū Ziba pi kīnane: Yá kù ma dikiri kina ò makū a zòbleriine, mani ke pínkime. Akū Mefibose digɔ pò ble kù kinao, à gɔ lán kina nēnɔ doke bà.

¹² Mefibose négōgbē vī, a tón Mika, akūs5 Ziba bedenɔ gò Mefibose zikerinɔ ũ n pínki.

¹³ À kú Yurusalemu, zaakú àdigò pò ble kú kínao gɔɔ sɪnda pínkime. Àkūs5 eɛeme.

10

Dauda zɔ̀blena Amɔninɔ

¹ Abire gbera Amɔni kína gà, akú a né Anuni wùte a gēne ũ.

² Dauda pì: Mani gbēke ke Naasa né Anunine lákú a de gbēke kèmene yá nà. Akú Dauda a ìba kenɔ zla, de ò gé Amɔninɔ busun ò a laakari kpátene a de gana yá musu. Kú Dauda ìbaa pìnɔ kà gwe,

³ Amɔni kínenɔ pì n dikiri Anunine: Nten da Dauda gbēnɔ zɔ̀mma n de gè kpetana yáì de à n laakari kpátennen yá? À n zì de ò su ó wēte asiri gwame, de ò era ò su ò wēte ble kú zliio.

⁴ Akú Anuni Dauda ìbaa pìnɔ kùkú à n lékásá kpadonɔ bò, à n pòkasanɔ zòzò n pòronɔ dagura, akú à n gbáre.

⁵ Kú ò ò Daudane, akú à gbēnɔ zì ò gé danle, zaakú wé'i n kú manamana. Ò pìine: Kína pì, à vute Yeriko ari á lékásá ká kú gbasa à su.

⁶ Kú Amɔninɔ è Dauda ye n kái doro, akú ò fína bò gbēnɔne de ò zì káine: Siria kú ò kú Betereobu kú Zobao kú ò té gēsɛnɔ gbēnɔn dúbu baro kú kína Maaka zɔ̀karinɔ gbēnɔn wáa sɔɔro kú Tobudenɔ gbēnɔn dúbu kuri aweɛpla.

⁷ Kú Dauda a baaruu mà, akú à Yoabu gbàreńma kú zɔ̀karinɔ n pínki.

⁸ Amɔninɔ bò ò zì'ò pòro n wēte bínile, akú Zoba kú Betereobuo Siriano kú Tobudenɔ kú Maaka gbēnɔn kú sèn ńtēne.

⁹ Kú Yoabu è ò zì'ò pòro a are kú a kpeo, akú à Isaraila zɔ̀kari mananɔ sè à n kpaatete ò gé léte Sirianoa.

¹⁰ Akú à zɔ̀kari kparanɔ nà a dakúna Abisaine a ɔ̀i, akú à n gbáre ò gé léte Amɔninɔa.

¹¹ À pì: Tó Siriano gbàna teni ma fu, n mós n ɔ̀ dama. Tó Amɔninɔ gbàna teni n fume s5, mani su mà ɔ̀ damma.

¹² Ngò gbàna, ò gōgbēke ke ò gbēnɔ kú ò Dikiri wētenɔ yá musu. Dikiri ni yá kú à kèare mana ke.

¹³ Akú Yoabu kú zɔ̀kari kú ò kú káaonɔ gēe Sirianoa kú zliio, akú Siria pìnɔ bàa lèńne.

¹⁴ Kú Amɔninɔ è Siriano bàa lè, akú ò bàa lè Abisaine se ò si wēte gūn, akú Yoabu n tó gwe à tà Yurusalemu.

¹⁵ Kú Siriano è Isarailanɔ zli blèńma, akú ò era ò k5 kàkara.

¹⁶ Akú Adadeza gbēnɔ zli, ò sù kú Siria kú ò kú Yuflatì bara direnɔ, akú ò gēe Elamu. Sobakime Adadeza zɔ̀kari pìnɔ gbē z5k5 ũ.

¹⁷ Kú Dauda a baaruu mà, akú à Isarailanɔ kàkara n pínki, à bikú kúnwo Yodaa à gēe Elamu. Akú Siriano zli'ò pòroi, akú ò si k5 té.

¹⁸ Kú òten bàa lé Isarailanone, akú Dauda n dede s5godenɔ gbēnɔn wáa aak5 kpé basɔɔro kú gbē kú ò té gēsɛnɔ gbēnɔn dúbu bupla. Gwen ò n zɔ̀karinɔ gbē z5k5 Sobaki dèn.

¹⁹ Kú kína kú ò de Adadeza zɔ̀blerinɔ ũ è Isarailanɔ zli blèńma le, akú ò lédokɔnɔ kè kú Isarailanɔ ò g5 n zɔ̀blerinɔ ũ. Vɪna Siriano kú, odi gé ò ɔ̀ da Amɔninɔa doro.

11

Dauda yena Basebai

¹ Kú í bò wēen, gɔɔ kú kínanɔ di gé zì ká, akú Dauda Yoabu zli kú a ìbanɔ kú Isarailanɔ n pínki. Ò Amɔninɔ ásarú kè, akú ò lika Rabai. Dauda s5 à kú Yurusalemu.

² Kú ɔ̀kasi kè, akú Dauda fúte a gádo, àten lika a kpé musu. Zaa kpé musu gwe akú à nɔgbē ke è, àten zú o. Nɔgbē pì bi nɔ maname manamana,

³ akú à gbē zli ò nɔgbē pì yá gbeka. Akú ò pìne: Eliamu né Baseban gwe, Iti buri Uria nanɔme.

⁴ Akú Dauda gbēnɔ zli ò a sisi. Kú à sù, akú Dauda wùte káao, akú nɔgbē pì tà bɛ. Àkú s5, a okúna gbàa bò dufume.

⁵ Kú à nò si, akú à légbázá kè Daudane à pì a nò si.

⁶ Akú Dauda gbē zli Yoabua à pì: N Iti buri Uria gbaremene. Akú Yoabu a gbàrene.

⁷ Kú Uria pì sù, akú Dauda Yoabu aafia gbēka kú zɔ̀karinɔ kú zli kú òten káo.

⁸ Akú Dauda pìne: N tá bɛ n zú o. Kú Uria bò kínabea, akú kína gbē zli kú pòbleo.

⁹ Ama Uria dí tá a bearo, kínabe gánu gūnn à in kú kínabe zikerinɔ.

¹⁰ Kú ò ò Daudane ò pì, Uria dí tá a bearo, akú à Uria là à pì: À de n bo táì n sume gwɛɛ? À kè dera nídi tá beoo?

¹¹ Uria wèa à pì: Àkpàtí kú Isarailànᵀ kú Yudanᵀ n kú bizakutanᵀ gūn. Ma dikiri Yoabu kú a gbèᵀn kú zīlan. Mani f̄s mà tá b̄e mà p̄s ble mà í mi, mà wúte kú ma nanᵀoro. Kú n kunnao mani yá p̄i taka kero.

¹² Akú Dauda p̄ine: Ñ ḡs la gb̄ara d̄o, zian mani n gbare. Akú Uria ḡs Yurusalemu zī birea kú a gu làa d̄naao d̄o.

¹³ Dauda a sisi à p̄s blè à í mi k̄āao, akú Dauda í k̄āane. Ama kú à b̄ò ɔk̄osi, à ḡe à ì kú a dikiri k̄ina z̄ikerinᵀome, adi tá a bearo.

¹⁴ Kú gu d̄b Dauda takada k̄e Yoabune, akú à Uria gb̄areo.

¹⁵ Takada p̄i gūn à p̄i: À Uria doñne are gu kú z̄i p̄āsīn, à bo a kp̄e de ò le ò a de.

¹⁶ Ḡoro kú Yoabu ten lika w̄ete p̄i, akú à Uria dà gu kú à d̄s ḡsa gb̄ananᵀn kún.

¹⁷ Kú w̄etedenᵀo b̄òte òten z̄i k̄á kú Yoabuo, ò Dauda z̄ikari kenᵀo d̄ede. Iti buri Uria kú ñ té.

¹⁸ Akú Yoabu gb̄e z̄i Dadaa de à z̄i yá gb̄āne p̄inki.

¹⁹ À p̄i z̄irri p̄ine: Tó n z̄i yá gb̄á k̄inane p̄inki n laka,

²⁰ tó a n̄ese f̄ute à n la à p̄i: B̄ó mé à tò a na w̄etei k̄anik̄ani kú z̄iioo? Á d̄s kú b̄inimusudeno di k̄a gbareñȳi z̄iteroo?

²¹ D̄í mé à Gidion né Abimeleki d̄e? N̄ogb̄e mé à ɔ s̄s w̄isilgb̄eei zaa b̄ini musu, akú à a d̄e Tebeziroo? À k̄e dera a na b̄inii k̄anik̄ani lee? Tó à ònne le, ñ one a z̄òbleri Uria, Iti buri ḡa d̄o.

²² Akú z̄irri p̄i dà z̄én. Kú à k̄a Dauda k̄inaa, à yá kú Yoabu dàare òne p̄inki.

²³ À p̄i: Gb̄ēnᵀo b̄òte w̄ete gūn òten gb̄āna m̄owere b̄ini kp̄eme, akú o per̄ma ari ñ w̄ete b̄inilea.

²⁴ Ñ k̄azurinᵀn kú zaa b̄ini musu, akú ò k̄a f̄a n gb̄ēnᵀo té z̄ite ò n gb̄ekenᵀo d̄ede. N z̄òbleri Uria, Iti buri ḡa d̄o.

²⁵ Akú Dauda ò z̄irri p̄ine: Ñ o Yoabune àsun tó yá p̄i kene ñiro. Òdiḡs d̄s gb̄e kú z̄i ñ ní b̄lero. À z̄i k̄á kú w̄etepidenᵀo kú gb̄āno à w̄ete p̄i kakate. Ñ a gba sw̄è le.

²⁶ Kú Uria nanᵀo mà a z̄a ḡa, à ɔ d̄o.

²⁷ Kú ò ḡe k̄e ò làka, Dauda gb̄ēnᵀo z̄i ò sù k̄āao a bea, akú à ḡs a n̄o ũ. À né ì k̄āao ḡs gb̄e ũ, akú yá kú Dauda k̄e p̄i k̄e Dikirine ñi.

12

Annabi Natá kp̄ākēna Daudai

¹ Dikiri Natá z̄i Dadaa. Kú à k̄a, à p̄ine: Ḡs gb̄e gb̄ēnᵀn pla kenᵀo mé ò kú w̄ete ke gūn, gb̄e do bi aruzekedeme, gb̄e do s̄s takasideme.

² Aruzekede p̄i s̄ānᵀo kú z̄ūnᵀo v̄i dasidasi,

³ takaside p̄i s̄s à p̄s ke v̄iro, s̄a n̄unu fitinna m̄ēn doken à lù. Akú à dàto ari à z̄sk̄s kú a bea kú a n̄ēnᵀo. Òdiḡs p̄s dok̄ōnᵀo ble òdiḡs í mi ta dok̄ōnᵀn, àdi w̄ute a p̄ote, akú àteni a gwa lán a z̄ida n̄ēnᵀokpare b̄a.

⁴ Kú nib̄oᵀo k̄ipa aruzekede p̄iia, akú adi we à s̄a ke z̄ūu kú a kp̄asaa gūn à nib̄oᵀo p̄i yàri keoro. Takaside s̄a n̄unu fitinna p̄iin à sia à a nib̄oᵀo p̄i yàrii k̄eo.

⁵ Akú Dauda p̄o f̄e aruzekede p̄i yá musu manamana, à p̄i Natāne: Dikiri kun! À kú ò gb̄e kú à yá p̄i k̄e deme.

⁶ Lákú à k̄e le n̄a, adi a w̄ēnda gwaro, ani s̄a p̄i f̄ina bo leu siik̄s.

⁷ Akú Natá p̄i Daudane: M̄ok̄ōmme ade p̄i ũ. Dikiri Isarailanᵀo Luda mé à yá dí ò à p̄i: Ma n ka Isarailanᵀo k̄ina ũ, ma n bo Solu ɔ̄i,

⁸ akú ma n dikiri p̄i be kp̄amma, ma a n̄onᵀo n̄anne n ɔ̄i. Ma Isarailanᵀo kú Yudanᵀo kp̄amma n gb̄ēnᵀo ũ. Tó adinᵀo k̄emma fiti yá, de mà a p̄ādenᵀo karanne d̄o.

⁹ B̄oyai n ma yá gya b̄oo? N yá kú má yeiro k̄e, n Iti buri Uria d̄e kú f̄enedao, n a n̄o sia n s̄e. N tò Am̄oninᵀo a d̄e z̄i gūn.

¹⁰ Zaa gb̄ara yá p̄āsī ni k̄e n bea ziki doro, zaakū n ma gya b̄o, n Iti buri Uria n̄o sia n s̄e.

¹¹ Akú Dikiri ɛra à yá dí ò d̄o à p̄i: Ñ ma! Mani tó n z̄ida bedenᵀo sunȳi kenne. Mani n n̄onᵀo s̄imma mà ñ kp̄a n gb̄edake kea n w̄ara, ani w̄ute k̄ūwo gupuraa.

¹² N yá p̄i k̄e asiri ḡūmme. Makú s̄s mani yá p̄i kenne gupuraa Isarailanᵀo w̄ara ñ p̄inki.

¹³ Akú Dauda p̄i Natāne: Ma durunna k̄e Dikirine. Akú Natá p̄ine: Dikiri n durunna k̄emma, ñi garo.

¹⁴ Ama lákú n d̄ok̄e kú Dikirio manamana n̄a yá p̄i kenaa musu, néḡs gb̄e kú n̄ogb̄e p̄i ì k̄ūwo ni game.

¹⁵ Kú Natá tà be, akú Dikiri tò né kú Uria nanᵀo ì kú Dadao p̄i gyá kú.

¹⁶ Akú Dauda ten Luda w̄e ke né p̄i yá musu kú léȳinao, gw̄āni àdiḡs w̄ute z̄iteme.

¹⁷ A be gb̄e z̄sk̄ōnᵀo diḡs zeala de ò a fute z̄ite, ama àdi wero, àdi p̄s ble k̄ūworo.

18 A goro supplade zɪn né pii gá. Vɪna Dauda ibanɔ kù, odi fɔ ò òne kù né pii gáro. Ò pí: Goro kù né pí kun, o yá òne, adi ó yá maro. Deran óni òne nà sà kù né pii gaa? Ani yá vani ke.

19 Dauda è a ibanɔ ten yá kpáni okɔne, akù à dɔ kù né pii gáme. À n'á là à pi: Né pii gàn yá? Akù ò wèa ò pí: Ee! À gáme.

20 Dauda fùte zɪte à zú ò, à nísí dɔkò à a pɔkasano lite, akù à gèe à kùte Dikirine a kpén. Kù à èra à tà be, à pɔble gbèka, akù ò kpàa à blè.

21 A ibanɔ a là ò pí: À kè dera nten yá ke le? Goro kù né pí kun, n lé yì n sò dò. Kù à gà sà, n fute n pɔ blè.

22 À wèmma à pi: Goro kù né pí kun, ma lé yì ma sò dò, zaakù ma pi, ke Dikiri ni ma wènda gwa à tò né pí gɔ kun gwèe, dí mé à dɔɔ?

23 Lán à gà nà sà, bɔyáin manigɔ léyina dɔɔ? Mani fɔ mà a vun yá? Mani gé a kinaa, ama ani era à su ma kinaaro.

24 Dauda a nano Basèba laakarii kpátene, akù à gèe à wùte káao. À né ò gɔgbè ũ, akù à tɔ kpàne Sulemanu. Dikiri yei,

25 akù à annabi Natá zla à tɔ kpà né piine Yedidaya Dikiri yenyi pí yáí.

Raba sina Amɔninɔ

26 Ari tera Yoabu kpé àten zì ká kù Amɔninɔ zaa Raba, akù à kínabe sí.

27 Akù à gbèno zì Dadaa à pi: Ma zìi ká kù Rabadenɔ, akù ma n'ítaki sí.

28 N' zikari kparano kakara sà, n' mɔ n' lika wète pii n' sí. Tó lenlo, mani sí, oni ma tɔ kpáne.

29 Akù Dauda zikarinɔ kàkara n' pinki, à gèe à lète Rabaa à sí.

30 Ò n' kina wura fùraa gò a mɔia ò kù Daudane. A tikisi ká kiloo baraa kuri, akù sɔ gbè bèere de kúa. À wète pí pɔno nàkɔa manamana,

31 akù à gbè kù ò kù gweno kùkù à bɔte kúwo, à n' dá sàkasaka zɪn kù diga zio kù kpása zio, akù sɔ à tò ò kúnku bò. Len à kè Amɔni wètenɔne le pinki, akù à èra à tà Yurusalemu kù a zikarinɔ n' pinki.

13

Aminɔ yena a dàre Tamai

1 Abire gbera Dauda né Abusalomu dàre mana ví, a tɔn Tama, akù Dauda né Aminɔ yei.

2 Yá pí ten wari dɔ Aminɔ pia ari à ká gyákèna a dàre Tama pí yáí, zaakù à gɔgbè dɔro, ani fɔ à yáke kenero.

3 Aminɔ gbèna ke ví, a tɔn Yonadabu, Dauda vɔni Simea néme. Yonadabu ɔndɔ gbána,

4 akù à Aminɔ là à pi: À kè dera n' kine'ina n' mèe digɔ yona lákù gu digɔ dɔ nà le? Ìni omeneroo? Akù Aminɔ wèa à pi: Má ye ma dakùna Abusalomu dàre Tamaimè.

5 Akù Yonadabu piine: N' gé n' wùte n' gádo a lákù gyàren n' ù bà. Tó n' de sù n' gwa, n' òne n' ye n' dàre Tama su à pɔble kpámma. À su à keke n' wára de n'gɔ e, gbasà à nanne n' ɔí.

6 Akù Aminɔ wùte lán gyàre bà. Kù kina sù a gwa, akù à piine: N' tó ma dàre Tama su à kàra kemene ma wára, à name ne ma ɔí.

7 Akù Dauda gbè zì Tamaa a bea à pi: N' gé n' vɔni Aminɔ kpén n' pɔble ke ne.

8 Kù Tama gè a kpén, à a lè wutena, akù à wísiti yá à kàraa kàsao a wára.

9 Akù à ta sè à kàraa pii kànnè. Aminɔ gí sói à pi: N' pé gbèna ò bɔte n' pinki. Kù gbè kù ò kù kàano bɔte n' pinki,

10 akù à pi Tamane: N' su kù pɔble pii kpéne gùn la n' namene ma ɔí. Akù Tama kàra kù à kèe sè à gèo a vɔni Aminɔ pí kinaa kpéne gùn.

11 Kù à nài, àten su kpáa à só, akù à a dàre pí kù à pi: N' tó mà wùte kúnwo.

12 Akù à pí a vɔni piine: Oi! Nsun gbána mɔmenero. Zaakù ó Isarailano odi yá dí taka kero. Nsun yá dɔrsari bire taka kemenero.

13 Makù, mán mani gèn kù wé'yá dioo? Mɔkɔn sɔ, Isarailano ni n' dite gbè pà ũ. N' sùru ke! N' a yá ò kínane, ani gí ma kpámmairò.

14 Adi we à a yá màro. À gbána mɔne, akù à kùsia à wùte káao.

15 Akù Aminɔ zàagu pásipási. Zangu kù à sè kù Tama pí de yenyi kù à ví káao yála. Akù à piine: N' fute n' bo.

16 Akù nɔgbè pii pí a vɔni piine: Oi! N' penama taari zɔkɔ de pɔ kù n' kèmenela. Kù abireo adi we à a yá màro.

17 Akù Aminɔ a zikeri kefenna sisi à pi: N' pé nɔgbè díkinaa à bomene ma kpén, n' gbà ta n' a mɔne dan.

¹⁸ Akū a zīkerii pi a sè à bò kāao bàai, à gbàa tà à a m̀òne dàn. Ǹogbē pii uta gbàna dana, zaakū uta bire takan kína ǹéno̅kpare lésino̅ dig̅o dana.

¹⁹ Akū Tama túbu gbè a miia, à a uta gbàna kú à danaa pii gà à kè à ̀ di a musu, àten ̀o ̀ do àten tá.

²⁰ A d̀ag̅o dadok̅on̅de Abusalomu p̀ine: Ǹ d̀ag̅o Amin̅o wùte k̀unwon yá? Ǹsun o gbēke maro, zaakū ǹ d̀ag̅ome. Ǹsung̅o yá pi k̀una ǹ swēe g̀unlo. Akū Tama wùte a d̀ag̅o Abusalomu bea k̀u p̀oyakao.

²¹ K̀u kína Dauda yá pii mà, a p̀o f̀e manamana.

²² Abusalomu dí yáke o Amin̅o ǹero, yá v̀ani ke a mana. A z̀aagu, k̀u à k̀usi a d̀are Tamaa yáí.

Abusalomu Amin̅o denaa

²³ Ẁe pla gbera Abusalomu k̀u Baali Azo, Eflaimu bùsu lén k̀u a s̀ak̀ak̀ererin̅o, ak̀u à kína ǹéno̅ sisi p̀onna p̀s̅blea ǹ p̀inki.

²⁴ Akū à g̀e à kína lè à pi: Kína, òteni mak̀u ǹ z̀òbleri s̅ano̅ k̀a z̀z̅. M̀ok̅n̅ k̀u ǹ iban̅o áni gé k̀umaoroo?

²⁵ Akū kína wè a né pia à pi: Oi! Óni f̀o ó gé ó p̀inkiro. Óni kenne aso ũ. À ǹakara k̀ao, ama adi géro, ak̀u à sa mana òne.

²⁶ Akū Abusalomu pi: Tó íni géro, ǹ tó ma v̀ini Amin̅o gé k̀oo. Kína a là à pi: B́oyáí ǹ ye à gé k̀unwoo?

²⁷ Abusalomu ǹakara k̀ao, ak̀u kína tò Amin̅o g̀e k̀ao k̀u a né kparan̅o ǹ p̀inki.

²⁸ Abusalomu yá dite a gbēno̅ne à pi: À s̀á kpá! Tó í Amin̅o k̀u, tó ma óare à a z̀, à a de. Àsun tó v̀ina á k̀uro. Mak̀u mé ma á dán! À ze gbàna à g̀ogbēke ke.

²⁹ Abusalomu gbēno̅ kè lák̀u à òrine nà ò a d̀e, ak̀u kína né kparan̅o f̀ute ò di ǹ baragbás̅no̅ kpe ò bàa lè.

³⁰ G̀oro k̀u ò k̀u z̀én, Dauda a baaruu mà ò pi: Abusalomu kína ǹéno̅ d̀ede ǹ p̀inki, ǹ gbēke dí g̀oro.

³¹ Dauda f̀ute à a p̀okasan̅o gà à kè, ak̀u à wùte z̀ite. A iban̅o zeí k̀u ǹ p̀okasan̅o k̀ek̀ena.

³² Akū Dauda v̀ini Simea né Yonadabu pi: Baa, ǹsung̅o da ò ǹ né kefennan̅o d̀ede ǹ p̀inkiro, Amin̅o mé à gà ado. Ó yá pii d̀ò Abusalomu wéa zaa g̀oro k̀u Amin̅o k̀usi a d̀are Tamaame.

³³ Ma dikiri kína, ǹsung̅o yá pi k̀una ǹ ǹese g̀unlo. Ǹ nég̅ogbēno̅ di gaga ǹ p̀inkiro, séde Amin̅o ado.

³⁴ Abusalomu s̅ à bàa lè.

K̀u kefenna gud̀ak̀pári wé z̀u, à è ò té Oronaimu z̀én s̀is̅igerēei dasidasi. À g̀e à pi k̀inane: Ma gbēno̅ è té s̀is̅igerēei Oronaimu kpa.

³⁵ Akū Yonadabu pi k̀inane: Ǹ è yá? Ǹ ǹéno̅ mé òten su gwe lák̀u ma ònne nà.

³⁶ K̀u à yá pii ò à làka, ak̀u kína né p̀ino̅ k̀a g̀o̅no̅, òten wēnda ̀o ̀ do. Kína k̀u a iban̅o ̀o ̀ d̀ò ǹ p̀inki manamana do.

³⁷ Abusalomu bàa lè à tà Amiudu né Talamai, Gesuru kína k̀inaa. Kína Dauda s̅ à dig̅o a né gana ̀o ̀ do g̀oro s̅inda p̀inki.

³⁸ K̀u Abusalomu bàa lè à tà Gesuru, à k̀u gwe ari wè aak̅o.

³⁹ K̀u kína Dauda ǹese kp̀ate Amin̅o gana yá musu, ak̀u àten Abusalomu bege ke sà.

14

Abusalomu suna Yurusalemu

¹ Zeruya né Yoabu d̀s̅ k̀u kína p̀o kp̀e k̀u Abusalomua,

² ak̀u à gbēno̅ z̀i Tekoa, ò ǹogbē ̀nd̅ode ke sè ò s̀u k̀ao. Akū à p̀ine: Ǹ ke lánd̅o nten wēnda ke bà. Ǹ gyaan̅o p̀okasan̅o da. Ǹsun n̅isi d̀ok̅oro. Ǹ ke lák̀u ǹogbē k̀u a gbē gà àteni a ̀o ̀ do à gii kè bà.

³ Ǹ gé kína k̀inaa le, ǹ yá dikina one. Akū Yoabu yá k̀aka ǹogbē p̀ine.

⁴ K̀u Tekoa ǹogbē pii g̀e à kína lè, à k̀utene k̀u à miò z̀ite à pi: Kína, ǹ ma mi sí!

⁵ Akū kína pi a là à pi: B́n̅ ǹ yeii? À wèa à pi: Gyaan̅on ma ũ, ma z̅a gà.

⁶ Mak̀u ǹ z̀òbleri, má nég̅ogbēno̅ ví gbēno̅n pla. K̀u òten fiti ke ǹ k̅ t̅ene bura, gbēke kun à ǹ kpaatero. Akū gbē do a gbē do lè à d̀e.

⁷ Akū ma bedeno̅ f̀ute ǹ p̀inki, ò pi mak̀u ǹ z̀òbleriine mà a né k̀u à a gbēndo d̀e pi kp̀ámma ò de, k̀u à a gbēndo d̀e yáí. Ó ye ò yáka mi'oro téd̅e k̀u à g̀m̅ene túbiberi ũ pi té dem̅e, de ma z̅a s̀ung̅o t̅o ke buri ví andunia g̀un dor̅o yáí.

⁸ Akū kína pi ǹogbē p̀ine: Ǹ tá be, mani yá gwa ǹ yá pii musu.

⁹ Akū Tekoa nɔgbē pii pi: Ma dikiri kína, taari pi wí ma musu kú ma de bedenɔ, mɔkɔn ñgɔ kun taari sari kú n kíkɛo.

¹⁰ Akū kína pi: Tó gbēke lé pà yā piia, ñ mɔ káao ma kínaa la, ani le à wari dɔmma dorɔ.

¹¹ Akū nɔgbē pii pi: Kína, ñ sɔ kú Dikiri n Ludao, de mɔrakari sún ma né mèn do kú à gɔ lakiti kero yāi. Akū kína pii pi: Kú Dikirio n né pii miká ke ni léte zítɛro.

¹² Akū nɔgbē pii pi: Ma dikiri kína, makú n zɔbleri ñ ma gba zé mà era mà yā onne. À wèa à pi: Ñ o!

¹³ Akū à pine: Bóyāi n yā dí taka kpàkúsú kú Luda gbɛnɔ? Yā kú n òmɛne mé à n da yān, zaakú ñdi gbē kú n pɛaa gbese n su káaoro.

¹⁴ Ó pínki óni ga, ónigɔ de lán í kú à kòte zítɛ gbēke dí le à sète dorɔ bà. Luda di gbē kú ò pèaa wèndi boro, àdi zé wete ade era à suawame.

¹⁵ Ma su yā pi o ma dikiri kínanɛme, zaakú gbɛnɔ tò vīna ma kú. Akū makú n zɔbleri ma pi mani yā pi onne. Ódigɔ dɔro ke ñni ma wékɛna sí

¹⁶ ñ ma bo gbē kú à ye à makú kú ma néo zítɛ kú Luda tòwɛrɛ sí ó oí.

¹⁷ Ma dikiri kína, makú n zɔbleri ma pi n yā ni tó ma laakari kpáte, zaakú ñ de lán Luda malaikaa bàme, ñdi sá kpá yā mana kú a vāniooi pínki. Dikiri n Luda gɔ kú kúnwo.

¹⁸ Akū kína pine: Ñsun gí yā kú mateni n la onairo. Akū nɔgbē pii pi: Ñ o ma dikiri kína!

¹⁹ Akū kína a là à pi: Yoabu lé kú yā pii gūn yá? Nɔgbē pii wèa à pi: Ma dikiri kína, kú n kunnao yā kú n òo pi gena arɛ kú kpɛo vīro. Ee, n zɔbleri Yoabu mé à yā pii kákamɛne pínki.

²⁰ N zɔbleri Yoabu kè le, de à le à yā kú à lokona tera dikú keke yāime. Ma dikiri, ñ ñndɔ lán Luda malaikaa bàme, ñ yā kú à kè andunia gūn dɔ pínki.

²¹ Akū kína gèè à ò Yoabune: Tò, mani yā pi ke sà. Ñ gé ñ kefenna Abusalomu gbese ñ su káao.

²² Akū Yoabu kùte kínane kú à mīo, à a sáabu kpà à pi: Ma dikiri kína, makú n zɔbleri, ma dɔ gbara sà kú ma yā kàngu, zaakú n ma yā mà.

²³ Akū Yoabu fùte à gèè à Abusalomu gbèse zaa Gesuru à sù káao Yurusalemu.

²⁴ Akū kína pi: Ñ one à gé vute a zída bea, ó wé ni ke siikɔro. Akū Abusalomu gèè à vùte a bea, odi wé sikòle kú kínaoro.

²⁵ Gɔ mana ke kú Isarailanɔ té lán Abusalomu bàro. Ódigɔ a manake yā o manamana. Sena zaa a gèseɛa ari à gèè pé a midangura mamberu ke kúaro.

²⁶ Adigɔ a mi bo wè kú wèɛome. Àdi kea tikisi. Tó à bò, àdi yó kilooa, a tikisii digɔ de kiloo plala.

²⁷ À négɔgbɛnɔ ñ gbɛnɔn aakɔ kú néngɔgbɛo mèn do. Néngɔgbē pi tón Tama. Nɔ maname.

²⁸ Abusalomu kú Yurusalemu ari wè pla wésina kínale sari.

²⁹ Akū à Yoabu sisi à géare kína kínaa, ama Yoabu dí we à sù a kínaaro. Akū à èra à a sisi do, adi we à sùro.

³⁰ Akū à pi a zíkɛrinɔne: À Yoabu bura kú à kú ma pɔ sare gwa, a nagá mà. À gé à té sɔa. Akū Abusalomu zíkɛrinɔ gèè ò té sɔ Yoabu bura piia.

³¹ Akū Yoabu fùte à gèè Abusalomu bea, à a là à pi: Bóyāi n zíkɛrinɔ té sɔ ma buraaa?

³² Akū Abusalomu wèa à pi: Ñ gwa, ma gbē zɔmma ma pi ñ mɔ mà n zí kínaa, de ñ a la bó mé à tò à ma gbese zaa Gesuru à sù kúmao? Ma kunna gwe sánamɛne de gu díla! Má ye mà kɔ e kú kínao tera. Tó má taari ke vī, à ma de.

³³ Akū Yoabu gèè à yā pii ò kínane. Akū kína Abusalomu sisi. Kú à sù, à kùtene kú a mīo zítɛ. Akū kína lé pèa.

15

Abusalomu bona Dauda kpe

¹ Abire gbera Abusalomu sɔgo lè a zídane kú sɔnɔ kú gɔgbɛnɔ gbɛnɔn bupla akuri kú onigɔ bàa lé a arenɔ.

² Àdi fute kɔnkɔkɔnkɔ àgɔ zena bīnile sare. Tó gbē yā vī kú a gbèdakeo àten géo kína kínaa à kekene, Abusalomu di ade sisi à pine: Wète kpaten n bonn? Tó à wèa à pi: Makú n zɔbleri ma bo Isaraila buri dí gúmme,

³ akú Abusalomu di pine: N yā nname, à zé vī, ama kína gbēke kun à sá kpá n yāiro.

⁴ Abusalomu di era à pi: Tó ò ma ke yákpatekeri ú ò búsun, gbē kú à yā vī ke gbē kú àten gbē gbeka yákpatekɛkia ñ pínki anigɔ su ma kínaa, manigɔ a yā kekene a zéa.

⁵ Tó gbē sù à kùte a arɛ, àdi ɔ bo à ade kú à lé péa.

⁶ Len àdigɔ ke le Isaraila kú òten su yákpate ke kína kínaanɔne ñ pínki, akú ñ swèè tà a kpa.

⁷ Wè siikɔ gbera à pi kínane: Ñ ma gba zé mà gé la kú ma dà Dikirine sa o zaa Eblonu.

⁸ Makū n zòbleri ma lé pìi gbène gɔɔ kū má kú Gesuru, Siria bùsun ma pì: Tó Dikiri tò ma su Yurusalemu, mani sa oa Eblonume.

⁹ Kína pine: N gé n su aafia! Akū à fùte à gèe Eblonu.

¹⁰ À gbèno zì Isaraila burino kinaa pínki à pì: Tó a kuru'ù mà dɔ, à pi Abusalomu mé à kí blè Eblonu.

¹¹ Gɔɔ kū àten fute Yurusalemu à gbèno sisi gbènon wàa do ò gé kááo, akū ò gèe kú nèse mèn doo, ò yá pii asiri dšro.

¹² Gɔɔ kū àten sa o, à Gilo gbè Aitofeli, Dauda lédammarii sisi zaa a be wèten, akū lékpakúsuna Daudai ten kara. Gbè kú ò kú kú Abusalomuonɔ dasi ten kara.

Dauda bàasinaa

¹³ Baarukparii sù à pì Daudane: Isarailanɔ swèè tà Abusalomua.

¹⁴ Akū Dauda pi a ìba kú ò kú káao Yurusalemunonɛ: À fute ò bàa lé. Tó ódi ke lero, óni le ò bo Abusalomu dšro. Ó ke likalika. Tó ódi ke likalikaro, ani ó le la, ani ó ásaruke, ani wètedenɔ dede kú fènedao.

¹⁵ Kína ìbanɔ pine: Ó dikiri kína, yá kú n zèo pínki, ókónɔ n zòblerinɔ o lakame.

¹⁶ Akū kína dà zén. A bedenɔ bò ò tèi n pínki, ama à a nɔ yigisaride mèn kurinɔ tò gwe ògò be gwa.

¹⁷ Kína dà zén le kú a gbèno. Kú ò kà wète kpe, à lite à zè.

¹⁸ Akū a ìbanɔ pínki kú a dogarinɔ kú Gatadenɔ gbènon wàa aakò kú ò téi zaa Gatanɔ gète n pínki.

¹⁹ Akū kína pì Gata gbè Itaine: Bóyáí nten gé kúoomɛ? N̄ era n tá ngò kú kú kína dufuo, zaakú gbè zítɔmɛ n ù, n bo n bùsumme.

²⁰ N suna dí gɔɔ pla kero, akū n ye ngò likara zè kúoo yá? Má dš gu kú maten génlo. N n gbèno kakara n tá kúñwo. Dikiri gbèke kú náani yáo kenne.

²¹ Akū Itai wèa à pì: Ma dikiri kína, kú Dikiri kunnaao kú n kunnaao, gu kú n kun pínki, makú n zòbleri manigò kú gweme, mani ga yá kesò manigò kun yá.

²² Akū Dauda pine: N domene are ò gé! Akū Gata gbè Itai èra à dà zén kú a gbèno kú a dane kú ò kú káaonɔ n pínki.

²³ Kú òten gé zéla n pínki, akū bùsudenɔ wiki lè. Kú kína bikù Kidironua, akū n pínki ò gbàranna zé sè.

²⁴ Zadòki kú gwe dɔ kú Levinɔ n pínki. Ò Luda bàka kunna kúñwo àkpati sena. Ò àkpatii pì dite Abiata sare ari gbèno bòte wèten ò làka n pínki.

²⁵ Akū kína pì Zadòkine: N̄ Luda àkpati sé n gèo wète gūn. Tó ma Dikiri ponna lè, ani tó mà su mà wé siale kú a kúki.

²⁶ Tó à pi ma yá dí káaguro sɔ, ma laka. À kemene lákú à kèare mana nà.

²⁷ Akū kína èra à pì sa'ori Zadòkine: Wégupu'eriime n úroo? N̄ era n tá wète gūn aafia kú n né Aimazao kú Abiata né Yonatáo. À tá kú á né gbènon pla pino.

²⁸ Manigò zena swabikúkia sènte ari mà baaru maáwa.

²⁹ Akū Zadòki kú Abiatao Luda àkpatii sè ò tàò Yurusalemu, akū ò gò gwe.

³⁰ Dauda ten Kùkpe s̄s̄i kú àten sɔ dɔ. À pò kú a m̄ia, à kyate kpanaro. Gbè kú ò kú káaonɔ pò kú n m̄ia n pínki, òten sɔ dɔ dɔ òten géo.

³¹ Kú ò pì Daudane Aitofeli kú gbè kú ò zè kú Abusalomuonɔ té, akū Dauda adua kè à pì: Dikiri, n tó a lédamma gò de yá fayasaride ù.

³² Kú Dauda kà s̄s̄i m̄is̄n̄te, gu kú donyíkèki kún, Aki gbè Usai sù à dàale, a uta kèna akús̄s̄ bùsu kú a m̄ia.

³³ Dauda pine: Tó n ge kúmao, ìnigò demene aso ùme.

³⁴ Tó n era n ta wèten, akū n ò Abusalomune a zòbleriime n ù s̄s̄, ìni Aitofeli lédamma gboromeneme. N pine a de zòbleriime n ù yá, ama tera n gò a zòbleri ùme sà.

³⁵ Sa'orino Zadòki kú Abiatao gò kú kúnwo gwe. N̄ yá kú n mà kínabea babañne pínki.

³⁶ N̄ né gbènon planɔn kú kúnwo gwe, Zadòki né Aimaza kú Abiata né Yonatáo. Tó n yáke mà, n̄ né pino z̄i ò su ò omene.

³⁷ Akū Dauda gbèenna Usai pii tà, à kà Yurusalemu gɔɔ kú Abusalomu ten gè.

16

Dauda kú Zibao kú Simeio

¹ Kú Dauda v̄i s̄s̄i m̄idangurala fiti, à è Mefibose begwari Ziba gàarii ȳi zaakinɔne mèn pla, àten su daale. Ò burodi sena mèn wàa do kú geepi kàraao mèn basɔɔro kú kaka né kàraao mèn basɔɔro kú sèwèo tūru do.

² Akū Dauda Ziba là à pì: Bó mé à tò n su kú abireoo? Ziba wèa à pì: Kína, zaakinò bi n bedenò pómè ò dia. Burodi kú kàranò bi n gbènò pòblemè. Wē s̄s̄, gbē kú ò kpàsa gbàranna gūnnò pómīnaame.

³ Kína a là à pì: N dikiri kú à kè sari daikore kú máme? Ziba wèa à pì: À ḡs̄ Yurusalemu, zaakū àten da Isarailanò a ká a dizi kpatan gbàrame.

⁴ Akū kína pine: Pó kú Mefibose vī pínki ḡs̄ n p̄s̄ ū. Akū Ziba pì: Má kúte dí! Ma dikiri kína, ñ tó màḡs̄ n p̄onna le le.

⁵ Kú kína Dauda nà Bahurimui, à è ḡs̄gbē ke bò. A t̄s̄n Simeì, Gera néme. Àkūme buri dok̄onò kú Solu bedenò. À bò wēte gūn, àten Dauda ká.

⁶ Àten gbè zuzu kína Daudai kú a gbènò, bee kú a z̄ikarinò kú a dogarinò n kú a òplai kú a òzeio ñ pínki.

⁷ Àteni a s̄s̄s̄ àten pi: Ñ gé! Ñ gé! Gbēderi! Pó p̄a!

⁸ Dikiri fīna bōnne Solu kú n kí blè a gēne ū bedenò dedena yā yāi. Dikiri n bo kpatan à n né Abusalomu kàn. Àsaru kēm̄ma sà, zaakū gbēderiime n ū.

⁹ Akū Zeruya né Abisai pi kīnane: Ma dikiri kína, à mana gbēda gè dí ḡs̄ n s̄s̄s̄ro. Ñ tó mà gè mà a mì z̄s̄.

¹⁰ Akū kína pi: Zeruya nēnò, bó mé à ó kakaraa? Tó Dikiri mé à òne à ma s̄s̄s̄, akū àteni ma s̄s̄s̄, dí mé ani f̄s̄ à a la à pi, b̄yāi àten ke lee?

¹¹ Akū Dauda ò Abisaine kú a ibanò ñ pínki à pì: À gwa, ma zīda né'ina mé àten wete à ma de. Oni Biliaminu buri díkīna p̄s̄ o d̄o yá? À a tó gwe. Tó Dikiri mé à pine à ma s̄s̄s̄, à maname.

¹² Òdiḡs̄ d̄s̄ro ke Dikiri ni ma wari d̄s̄ à fīna bomeñe kú yā manao s̄s̄s̄ kú òten kemene gbāra yāi.

¹³ Kú Dauda té zén kú a gbènò, Simeì té s̄l̄s̄i pānde kpadoi, àteni a s̄s̄s̄ àteni gbè zuzui àten bùsu fā.

¹⁴ Kú kína kú a gbē kú ò kú k̄aonò kà swai, ò kpàsa, akū ò kām̄ma bò gwe.

Abusalomu kana Yurusalemu

¹⁵ Abusalomu kà Yurusalemu kú Isarailanò ñ pínki. Aitofeli kú k̄aao.

¹⁶ Akū Dauda gbēnna Usai, Aki gbē gēè à Abusalomu lè à pine: Luda n d̄s̄ kú aafiao Zaaki! Luda n d̄s̄ kú aafiao Zaaki!

¹⁷ Abusalomu a là à pì: Gbēke kú ñ vī kú n gbēnnaon gwe yá? B̄yāi ñdi gé kú n gbēnnaoroo?

¹⁸ Usai wèa à pì: Lenlo! Gbē kú Dikiri kú gbē díkīnanò sè p̄n̄ ma ū. Ma ze kú kína kú Isarailanò k̄aa piio.

¹⁹ Abire gbera d̄o, dí mé à mana mà z̄ò blene, n baasii? Lákū ma z̄ò blè n dene nà, len mà blenne le.

²⁰ Abusalomu pì Aitofeline: À lé dawá. B̄s̄n òni kee?

²¹ Akū Aitofeli wèa à pì: Ñ gé ñ wúte kú n de n̄o ȳigisaride kú à ñ tó la òten be gwanò, de Isarailanò le ò d̄s̄ ñ pínki kú n tò n de ye n k̄airo, gbē kú ò kú k̄unwonò gbāna ni kara.

²² Akū ò bizakuta d̄s̄ Abusalomune kpé musu, akū à gēè à wúte kú a de n̄o p̄inò gwe Isarailanò pínki wára.

²³ Ḡr̄o biren̄a lé kú Aitofeli di dar̄ma de lán gbē kú à yā gbēka Ludaa yā bàme. Len Aitofeli lédamma de le Daudane kú Abusalomuo ñ pínki.

17

Usai ̄nd̄skena Abusalomune

¹ Aitofeli pì Abusalomune: Tó makūme, mani z̄ikarinò sè gbēn̄on dúbu kuri awēepla mà p̄te Daudai k̄ur̄wo gwāaniala.

² Mani létea ḡr̄o kú à kpàsa a ò bùsa, mani a fu. A gbēn̄o ni bàa lé ñ pínki, mani a de ado,

³ mani sunne kú gbē pinò ñ pínki. Gbē kú nten wete ñ de ganan gbē pinò suna ū ñ pínki. Tó à gā, gbē kparanò ni ḡs̄ aafia ñ pínki.

⁴ Yā p̄i kè Abusalomune nna kú Isaraila gbē z̄sk̄onò ñ pínki.

⁵ Akū Abusalomu pi: Ò Aki gbē Usai s̄isi d̄o ò ma lákū ani o nà se.

⁶ Kú Usai kà, Abusalomu pine: Lákū Aitofeli ò n̄an dí. Ò ke lákū à ò n̄an yá? Ke òsun ke lero. N è deramee?

⁷ Usai wèa à pì: Lé kú Aitofeli dàawa gbāra manaro.

⁸ Ñ n de d̄s̄ kú a gbènò. Z̄ikari manan̄me ñ ū, ò p̄s̄i lán m̄usu nérande kú ò a nēnò siaa bàme. N de bi z̄ikariime, ani we à i gu dok̄onò kú a gbēn̄oro.

⁹ Gu kú à kun tera, anig⁵ utena gbèwèèè gūn ke gukea. Tó à sù à lète ó gbēn^o káaku s⁵, gbē kú à a baaruu mà ni pí, ò z̄i blè Abusalomu z̄ikarin^oamē.

¹⁰ Bee g⁵sa gbāna kú à w^or^og^o vī lán mūsuu bān^o swē ni kēngume, zaakū Isarailan^o d⁵ n̄ pínki kú n de bi z̄ikari manamē, akūs⁵ g⁵sa gbānan^on kú káao.

¹¹ Abire yāi lédamma yā kú má vīn dí. N̄ Isarailan^o kakaranyī n̄ pínki zaa Dani ari gena Beseba, òg⁵ dasi lán Ísirale būsua'te bā, n̄ doñne are z̄llan.

¹² Óni a le gu kú à kun pínki, óni lètea lán plí dī k^ote zītea nà. Àpi kú gbē kú ò kú káanon^o n̄ pínki, n̄ gbēke ni boro.

¹³ Tó à sù à g⁵ wēte ke gūmmē s⁵, Isaraila gbē sinda pínki ni bà sé à géo gwe, oni wēte pí káteb^on^o gáte ò táo guvuten. Bee a gbē kaso ke, oni e gwe doró.

¹⁴ Akū Abusalomu kú Isarailan^o pí n̄ pínki: Usai lédamma mana de Aitofeli p^ola. Dikiri mé à zèo à Aitofeli lédamma mana píi gboro, de à le à Abusalomu ásarú ke yāi.

¹⁵ Akū Usai ò sa'ori Zadekine kú sa'ori Abiatá ò pí: Aitofeli lé dà Abusalomua kú Isaraila gbē z̄sk^on^o à pí à ke lán dí bà, akū ma lé dàmma ma pí ò ke lán dí bà.

¹⁶ À gbēn^o zī likalika ò gé ò o Daudane àsun i swabikūkiaro, à bikū likalika, de òsun àpii kú gbē kú ò kú káanon^o dūgu z̄oro yāi.

¹⁷ Yonatá kú Aimazao kú Enlogeli, zaakū oni f⁵ ò bo gupuraa Yurusalemuro. Akū n^okpare z̄ikeri ke g⁵e à òr^one ò gé baaruu píi kpá kína Daudane.

¹⁸ Akūs⁵ kefenna ke n̄ é, akū à g⁵e à ò Abusalomune. Gbēn^on pla pino dà zén g^on^o, ò g⁵e gbēke bea Bahurimu. L^og^o kú onn gwe, akū ò g⁵n̄.

¹⁹ Akū bede pí nan^o l^og^o pí né kpáale à p^oblewe f^otea, gbēke a yā d⁵ro.

²⁰ Kú Abusalomu gbēn^o sù n^ogbē pí bea ò pí: Aimaza kú Yonatá ò kú mámmē? À wèmma à pí: Ò bikū swa'ona. Ò n̄ wéte, odi n̄ ero, akū ò era ò tà Yurusalemu.

²¹ Kú ò tà, akū gbēn^on pla pino b^ote l^og^o píi gūn, ò g⁵e ò pí kína Daudane: N̄ bikū swaa likalika, zaakū Aitofeli n̄ kpakpa kú yā vāniomē.

²² Dauda dà zén kú gbē kú ò kú káanon^o n̄ pínki, ò bikū Yodaa. Kú gu d⁵, n̄ gbēke dí g⁵ro, ò bikū n̄ pínki.

²³ Kú Aitofeli è òdi zī ke a lédamma yāaro, à fūte à g^oari yī a zaakine à tà a be wēten. À a be p^on^o nāk⁵a, akū à a zida lòko à g^o, akū ò a vī a de mirawēen.

²⁴ Dauda g⁵e Manaimu, akū Abaloma bikū Yodaa kú Isarailan^o n̄ pínki.

²⁵ Abusalomu Amasa dite z̄ikarin^o gbē z̄sk⁵ ū Yoabu g⁵ne ū. Amasa bi Sumaila buri Yeta néme. A dan Naasa né Abigaili ū, Yoabu da Zeruya dakūname.

²⁶ Isarailan^o kú Abusalomuo b^oraa kē Giliada būsun.

²⁷ Kú Dauda ká Manaimu, Naasa né Sobi, Raba wēte kú à kú Am^on^on^o būsun gbē sù kú Lodeba gbē Amieli né Makio kú Rogelimu kú à kú Giliada būsun gbē Bazilaio.

²⁸ Ò sù kú wuteb^on^o kú tan^o kú oron^o kú éseo kú nag^oo kú wísitio kú p^oblewe kpatanaao kú bláo kú d^o p^on^o

²⁹ kú z^oo kú vífāniio kú sá n^ob^oo kú g^osiio, ò kpà Daudaa kú gbē kú ò kú káanon^o ò ble, zaakū ò pí: Nà kú ímio gbē pino dē gbáranan, ò kpása.

18

Abusalomu ganaa

¹ Dauda gbē kú ò kú káanon^o kákara, akū à gbē z̄sk^on^o ditedite gbēn^on wàa s^os^oron^one kú gbēn^on bas^oron^o.

² Akū à a z̄ikarii pino kpáatete g^o aak⁵. À g^o do nà Zeruya né Yoabune a oī, a do s⁵ Yoabu dakūna Abisai oī, a do s⁵ Gata gbē Itai oī. Akū kína pí a z̄ikarin^one: Makūme mani doáre are.

³ Akū gbēn^o pí: N̄sun géro. Tó o sù o bàa lè, oni ó yā daro. Bee tó ó gbē kpadon^o g^oga, oni ó yā daro. M^ok^on̄ òteni n̄ gwa de gbēn^on dūbu kurin^ola. N̄ kpanawái wēte gūn mé à mana.

⁴ Akū kína píñne: Lákū à kéáre mana n̄an mani ke. Kína g⁵e à zè b̄n̄ile sare, akū z̄ikarin^o b^ote g^o kú g^oao gbēn^on bas^oron^o kú gbēn^on wàa s^os^oron^o.

⁵ Akū kína yā dite Yoabune kú Abisaiio kú Itaio à pí: À ke kefenna Abusalomune busebuse ma yāi. Z̄ikarin^o yā kú kína dite gbē z̄sk^on^one Abusalomu yā musu mà n̄ pínki.

⁶ Z̄ikarin^o b^ote ò g⁵e l^okpen, de ò z̄i ká kú Isarailan^o, akū ò si k⁵ té Eflaimu dākon.

⁷ Dauda z̄ikarin^o z̄i blè Isarailan^o. Gbē kú ò g^oga zī birean^on dasi, gbēn^on dūbu barome.

⁸ Z̄i píi dà būsuu píla pínki, akū zī birea s⁵ente gbēn^o blè dasi de fēñedala.

⁹ Kú Abusalomu kpákú kú Dauda gbēn^o, à dina baragbás⁵ kpe. Akū baragbás⁵ píi g⁵e gbiri lí z̄sk⁵ g^on^o gbáru, akū a wakaa kpà ligan g^ongin, akū a s⁵ píi g⁵e zéla, à g⁵ lokona ligan gwe.

¹⁰ Kū gbēke a è, à gèè à pì Yoabune: Ma Abusalomu è lokona ligān.

¹¹ Akū Yoabu pì gbē kù à baaruu pìi kpàarene: Bóoo? N a è yá? Bóyáin nídi a lé n dèroo? De yá ma n gba andurufu kuri kù zìka'asaa.

¹² Akū gbē pìi wè Yoabua à pì: Bee tó ò andurufu wàa sòoro yò ò kà ma ɔn, mani fɔ mà ɔ pá kína né piaro, zaakù kína yá ditenne kù Abisaio kù Itaio ó sà mà, à pì ò ke kefenna Abusalomune busebuse.

¹³ Tó ma a dè, de ma ásarú kè ma zìdaname. A ke utena kínanero, mɔkɔn sɔ Ìni ze kúmaoro.

¹⁴ Yoabu pì: Mani n dā doro. Akū à sári sɔnte sè mèn aakɔ, à gèè à Abusalomu zòo a swènn goro kù à lokona ligān bēne.

¹⁵ Akū Yoabu zìkapɔnɔseri gbēnɔn kurinɔ likai ò a dè.

¹⁶ Akū Yoabu kuru pè à a zìkarinɔ dàdà, akū ò kámma bò kù petena Isarailanɔiio.

¹⁷ Ò Abusalomu gèè sè ò zù wèè zòkɔ gūn lákpen gwe, akū ò gbèè kàkaraa, à gò gbèdidikɔana zòkɔ u. Isarailanɔ sò ò bàà lè, n baadi tà a bea.

¹⁸ Goro kù Abusalomu kun, à gbèè pète a zìdane Kína guvuten, zaakù à pì á nэгògbē vīro, akū á ye a tó garo. À a zìda tó kpà gbē kù à pète piine, akū òdigò gwe sísi Abusalomu Dɔngupɔ ari kù a gbàrao.

Dauda Abusalomu ga baarumanaa

¹⁹ Zadɔki né Aimaza pì: Ñ tó mà bàà lé mà gè baaru kpá kínane, lákù Dikiri yá nna kpàa nà à a bò a iberenɔ ɔi.

²⁰ Akū Yoabu pine: Ìni le n baaru kpá gbàraro, sé goro pànde zì. Gbàra pò dín Ìni kpáro, kù kína né gà yáì.

²¹ Akū Yoabu pì Etiopia burine: Ñ gè n yá kù n è o kínane. Akū Etiopia buri pìi kùte Yoabune à fùte kù bàao.

²² Zadɔki né Aimaza èra à pì Yoabune: Bee deramee, n tó mà bàà lé màgò té Etiopia buri pìi kpe. Akū Yoabu pine: Né, bóyáì n ye n gèe? Baaruu pì nigò àre vīnnero.

²³ Akū Aimaza pì: Bee deramee, má ye mà géme. Akū Yoabu pine: Ñ gé! Akū à bàà lè à gèè à bòte kù swa sare zéó, à Etiopia buri pìi kè.

²⁴ Dauda vutena wète bīnile gbà mèn plano dagura. Gudákpárii didi bīnia ari gānu pìi musu. Kù à wé zù, à gbēke è à té kù bàao.

²⁵ À lé zù kínai à òne. Akū kína pì: Lákù à té ado nà, àten su kù baaru nnaome. Kù àten su, à kà káni.

²⁶ Akū gudákpárii pìi gbē pànde è dɔ, àten bàà lé. À lé zù zédákpárii à pì: Gbē pànde té a kpe dire kù bàao, àten su dɔ. Akū kína pì: Àten su kù baaru nnaome dɔ se.

²⁷ Akū gudákpárii pìi pì: Ma è gbē káaku bàasina de lán Zadɔki né Aimaza bàasinaa bà. Akū kína pì: Gbē maname, baaru nnan àten suo.

²⁸ Aimaza lé zù kínai à pì: Aafia kun! Akū à kùte kínane à mii pète zíte à pì: Ò Dikiri n Luda sáabu kpá, à gbē kù ò kùsee birimmanɔ kpámma, ma dikiri kína.

²⁹ Akū kína a là à pì: Kefenna Abusalomu kun kù aafiao yá? Aimaza wèa à pì: Kù Yoabu teni n zòbleri zì kù makù n zòbleriio, ma mà zuka fùte manamana, ama má dɔ tó bó mé à sùro.

³⁰ Kína pì: Ñ ze kpado la gā. Akū à zè gwe.

³¹ Kù Etiopia buri sù, à pì: Ma dikiri kína, ma sunne kù baaru nnaome. Dikiri yá nna kpámma gbàra, à n bo gbē kù ò bò n kpenɔ ɔi.

³² Akū kína a là à pì: Kefenna Abusalomu kun kù aafiao yá? Etiopia buri pìi wèa à pì: Ma dikiri kína, Luda tó n iberenɔ kù gbē kù ò fùte òten wari dɔmmannɔ gò lán kefenna pìi bà.

³³ Swèè kè kínagu, à didi à gè kpé kù à kù gānu pìi musu, akū à sò dɔ gwe. Goro kù àten didi gwe à pì: O'o ma né Abusalomu! Ma né Abusalomu! Ma gana n gēne ũ sàna yá! Abusalomu ma né! Ma né!

19

Yoabu kpákēna Daudai

¹ Ò pì Yoabune: Kína ten sò dɔ, àten wēnda ke Abusalomu yá musu.

² Zì birea zìkarinɔ zìblena ponna li wēndakena ũ, zaakù ò mà ò pì, kína nèsee yàka a né yá musu.

³ Zì birea zìkarinɔ gè wēten sɔrɔɔsɔrɔɔ lán gbē kù ò bàà lè zìlan, wé'i n kúnò bà.

⁴ Kína pò kù a ānla, àten wēnda sò dɔ àten pì: O'o ma né Abusalomu! Abusalomu ma né! Ma né!

⁵ Akū Yoabu gèè à kína lè kpén à pì: N wé'i dà n gbēnɔa gbàra. Ò n bo gbàra kù n nэгògbēnɔ kù n nénɔgbēnɔ kù n nɔnɔ kù n nɔ yìgisaridenɔ.

⁶ N zāngurinɔn n̄ yeñyī, akū n̄ zā n̄ yenyīdenɔngu. N m̀wewere gbāra, ókɔnɔ n̄ z̀kari gbē z̀kɔnɔ kū ó gbēnɔ ódi kánn̄e p̀ke uru. Ma d̀s̄ s̄à, tó Abusalomu kun gbāra, akū ókɔnɔ o gaga ó p̀inki, abirekū mé ani kenne nna.

⁷ N̄ fute n̄ bo s̄à. N̄ gé n̄ n̄ gbēnɔ n̄es̄e kpáteñne. Ma sinne kū Dikirio, tó ndi géro, n̄ gbēke ni i kúnwo la gwaanialaro. Abirekū ni kenne v̄ani de yá v̄ani kū à n̄ le zaa n̄ kefennakegɔɔa ari suna gbārala.

⁸ Akū kína fute à g̀e à vùte b̄inilea. Kū ò ò gbēnɔne kína vutena ḡanun, akū ò sù ò zè à are n̄ p̀inki.

Dauda gbesenaa

Isarailanɔ bàà lè, baadi tà a bea.

⁹ Isaraila burinɔ té p̀inki gbēnɔ ten l̀kpakɔana ke ò pi: Kína ó sí ó iberenɔa à ó bó Filisitininɔ ōī, akū à bàà lè à bò ó b̄usun Abusalomu ȳai.

¹⁰ O Abusalomu kà kpatan, akū à ḡà z̀lan. Bón áten d̄à kū kína gbesenaaoo?

¹¹ Kína Dauda gbēnɔ z̀l sa'ori Zadkia kū sa'ori Abiatao à pi: Yá kū Isarailanɔ ten o p̀inki g̀e ma s̄an zaa ma kúkia la. À yá díkina gbeka Yuda gbē z̀kɔnɔa à pi: B̄yái a ḡs̄ kpe kū ma gbesenaaoo?

¹² Ma gbēnɔ, p̀ó dokɔnɔnɔn ó ū, ó aru dokɔnɔme. À kè dera a ḡi kè kū ma gbesenaaoo?

¹³ N̄ o Amasan̄e p̀ó dokɔnɔnɔn ó ū, ó aru dokɔnɔme. Tó mádi tó à ḡs̄ ma z̀karinɔ gbē z̀kɔ ū Yoabu ḡene ū zaa gbāraro, Luda yá kemene pás̄ipás̄i.

¹⁴ A yá Yudanɔ sw̄e blè, n̄ lé kè dokɔnɔ, akū ò légbáz̄a k̄ene ò pi: N̄ su kū n̄ gbēnɔ n̄ p̀inki.

¹⁵ Kína ten su, à kà Yodai, akū Yudanɔ ḡe daale zaa Giligala, de ò bikū k̄ao swa piia.

¹⁶ Gera né Simeí, Biliáminu buri kū à kú Bahurimu w̄à à gé da kína Daudale kú Yudanɔ.

¹⁷ Biliáminu burinɔn kú k̄ao gbēnɔn w̄a s̄oro. Solu begwari Ziba ḡe d̄o kú a n̄éḡgbē gbēnɔn ḡeronɔ kú a z̄ikeri gbēnɔn baronɔ. Ó w̄à ò kà Yoda léa kína a,

¹⁸ de ò le ò bikū kú k̄inabedenɔ, ò yá kú ani ke k̄inane nna ke yái. Akū Gera né Simeí wùte kína are ari àḡs̄ gé bikū Yodaa.

¹⁹ À pine: Ma dikiri, ñsun ma taari yá daro. Yá v̄ani kú makū n̄ z̀bleri ma k̄enne gɔɔ kū n̄ bo Yurusalemu s̄un d̄onguro. Ma dikiri kína, ñsunḡ yá pi k̄una n̄ sw̄e ḡunlo.

²⁰ Makū n̄ z̀bleri, má d̄s̄ kú ma durunna kè. Yusufu burinɔ té n̄ p̀inki, makūme ma doñne are ma su danle gbāra ma dikiri kína.

²¹ Akū Zeruya né Abisai pi: Simeí kína kú Dikiri k̄a k̄ame. Adi ká ò a deroo?

²² Akū Dauda pi: Zeruya n̄nɔ, b̄ón ó v̄i k̄soo? Á ye à zé z̄mene gbāran yá? Óni gbēke de Isarailanɔ b̄usun gbāraro, zaakū má d̄s̄ gbāra kú makūme Isarailanɔ kína ū.

²³ Akū kína pi Simeíne: Ìni garo. Akū kína la dàne.

²⁴ Solu daikore Mefibose ḡe da k̄inale. Zaa gɔɔ kú kína bò w̄eten ari gɔɔ kú à sù aafia, Mefibose dí a gbá pípiro, adi a ȳik̄a z̄z̄oro, adi a p̄onɔ pípiro.

²⁵ Kū à bò Yurusalemu à sù à dà k̄inale nà, akū kína a là à pi: Mefibose, À kè dera ndi gé k̄umaoroo?

²⁶ À wèa à pi: Ma dikiri kína, ma z̄ikeri mé à ñnd̄s̄ k̄emene. Ma òne à ḡaari ȳimene ma zaakine mà dia mà gé kúnwo, zaakū eren ma ū.

²⁷ Ma dikiri kína, akū à ḡe à makū n̄ z̀blerii yàka n̄ k̄inaa. Ma dikiri kína n̄ de lán Luda malaika bàme. N̄ ke lákū à k̄enne mana nà.

²⁸ Ma dikiri kína, à de yá n̄ ma de bedenɔ d̄ede n̄ p̀inki, akū n̄ makū n̄ z̀bleri baka k̄akara kú n̄ gbē kū òdi p̀ó ble leelenɔ. Má zé v̄i mà k̄ute ke kenne doro.

²⁹ Akū kína pine: Yá kpaten Ìni o d̄oo? Ma dite m̄ok̄s̄n kú Zibao, à z̄ite kpaatek̄oneme.

³⁰ Akū Mefibose pi k̄inane: Ma dikiri kína, lákū n̄ su be aafia nà, n̄ tó à sé p̀inki.

³¹ Giliada b̄usu gbē Bazilai bò Rogelimu à ḡe ze k̄inane ari Yoda bara dire.

³² Bazilai z̄i kú manamana à kà w̄e basiik̄s̄. À kína yàrii kè gɔɔ kú à kú Manaimu, zaakū aruzekede z̄k̄ome.

³³ Akū kína pine: N̄ bikū k̄umao, mani n̄ gwa ma bea zaa Yurusalemu.

³⁴ Bazilai wèa à pi: W̄e ugba mé à ḡomene andunia ḡun kú mà tá kúnwo Yurusalemuu?

³⁵ Ma ka w̄e basiik̄s̄ k̄s̄. Má p̀ó mana kú a v̄anio d̄ok̄ne d̄o yá? Makū n̄ z̀bleri mani f̄s̄ mà p̀ó kú ma blè ke í kú ma mi nna ma d̄o yá? Mani ḡs̄gbē ke n̄gbē l̄esirinɔ kòto ma d̄o yá? Ma dikiri kína, n̄ tó mà aso lagonne.

³⁶ Makū n̄ z̀bleri óni Yoda bikū lele, mà zenne k̄anik̄ani gwe. À kè dera n̄ ye n̄ f̄ina bomene lee?

³⁷ Makū n zòbleri, ò tó mà era mà tá ma be wēten, de màsun ga ma de kú ma da mirao zàro yáí. Ñ ma né n zòbleri Kimamu gwa la. Ma dikiri kína, ñ tó à bikù kúnwo. Ñ kene lákù à kènne mana ná.

³⁸ Akū kína pì: Kimamu ni bikù kúmao. Mani yá kù à kènne mana kene, yá kù n gbèkama sò pínki mani kènne.

³⁹ Gbē sīnda pínki bikù Yodaa, akū kína bikù. Kína lé pè Bazilaia à sa mana òne, akū Bazilai era à tà be.

⁴⁰ Kú kína bikù à gèe Giligala, Kimamu bikù káao.

Yuda zìkarinò ñ pínki kù Isaraila zìkari kpadonò kína bikù.

⁴¹ Akū Isaraila buri pínki sù ò kína lè ò pìne: Bóyáí ó gbē Yudanò bikù káao kpáni, m̀k̀k̀n kù n bedenò kù n gbēnò pínkii?

⁴² Akū Yudanò wērìmma ò pì: Kù kína de ó dane ù yáime. Bóyáí yá bire kèáre Ìnii? Ódi kína zàna blero, ódi a pòke sí ó pò úro.

⁴³ Akū Isarailanò pì Yudanòne: Zaakù ó buri leu kurime, ó ó kù kù kína Daudao de á pòla. Bóyáí a ó díte futaa? Ók̀ǹǹme o kína gbesena yá ò káakuroo? Ama Yudanò wena pásì de Isarailanò pòla.

20

Seba bona Dauda kpe

¹ Gaavude ke mé à kù gwe, a tón Seba, Bikiri né, Biliaminu burime. Akū à kuru pè à pì:

Ó baka kù kù Daudaoro,

ó baka kù kù Yesè néoro,

ák̀ǹǹ Isarailanò, á baadi tá a bea.

² Akū Isarailanò kè Dauda ñ pínki ò gèe ò nà Bikiri né Sebaa, ama Yudanò zè kù ñ kínao bona zaa Yodai ari Yurusalemu.

³ Kù Dauda sù a bea Yurusalemu, à a nò yìgisaride gbēnò n kuri kù à tò òten be gwanò sè à ñ ká be ken ògò ñ dákpa. Dauda ñ gwá, ama adi wúte kúnwo doro. Ó ñ káka kpén gyaanò nò ùme ari ò gèe ò gágao.

⁴ Akū kína pì Amasane: Ñ Yuda zìkarinò sisi ò kakaramai g̀r̀r̀ aakò dagura. M̀k̀k̀n sò, ñigò kù lame.

⁵ Amasa gèe à Yudanò sisi, ama à g̀ì kè de g̀r̀r̀ kù kína ditenela.

⁶ Akū Dauda pì Abisaine: Bikiri né Seba ni wari d̀wá tera de wari kù Abusalomu d̀wála. Ñ ma gbēnò sète à péteí, de àsun sí wēte bīniden à piti ò òro yáí.

⁷ Akū Yoabu gbēnò kù kína dákparinò kù zìkarinò ñ pínki ò b̀te Yurusalemu ò p̀te Bikiri né Sebai.

⁸ G̀r̀r̀ kù ò kù gbè gbèntè kù à kù Gibiò sare, akū Amasa sù dañle. Yoabu zìka'uta dana, a fene d̀na a pì. Kù à nà Amasai, à fene pì wòto a plèn

⁹ à pìne: Ma gbē, ñ aafia yá? Akū à Amasa kù a lékásaa kù a ̀plao lákù à ye à lé péaa bà.

¹⁰ Amasa dí fene kù à kù Yoabu ̀n taasi káro, akū Yoabu a z̀o a gberen, a nukāninò b̀te à kàte zíte. Yoabu dí era à a plade z̀s doro, zaakù à gà kò. Akū Yoabu kù a dakūna Abisaiò p̀te Bikiri né Sebai.

¹¹ Yoabu ibanò do g̀ò zena Amasala à pì: Gbē kù à zè kù Yoabuo kù Daudao, à do Yoabui.

¹² Aru dana Amasa gèla zédan, akū zìkari kù òten sunò zè òten gwa ñ pínki. Kù Yoabu ibaa p̀i è gbē kù òten su gwenò ñ pínki ò zè òten gwa, akū à Amasa gèe g̀te à g̀o zén à díte sèn, akū à uta kùala.

¹³ Kù à g̀te à g̀o zén le, gbē sīnda pínki bò à t̀e Yoabui, akū ò Bikiri né Seba gbèse.

¹⁴ Seba lika Isaraila burinò búsuui pínki ari Abeli Betemaka, akū Beri burinò sù ò kàkara ò t̀i gwe.

¹⁵ Yoabunò sù ò likai zaa Abeli Betemaka. Ó búsuu kàtekate wēte bīni sare, akū òten wete ò bīni p̀i gboro.

¹⁶ Akū ǹgbē ̀ndòde ke lé zù zaa wēte g̀n à pì: À sá kpá! À sá kpá! Ñ o Yoabune à su la, mà yá one.

¹⁷ Kù Yoabu nà ǹgbē p̀ii, akū à a là à pì: M̀k̀m̀me Yoabu ù yá? À wèa à pì: Makúme! Akū à pìne: Ñ sá kpá makū n zòbleri yáí. À pì: Ma sá kpá.

¹⁸ Akū ǹgbē p̀ii pì: Ódi pi yá, ñ yá gbeka Abelidenò, yá le à mì de.

¹⁹ Ó kun yakete sari Isaraila gbē náanidenò ù, akū nten wete ñ Isaraila wēte tóde dí kakate yá? Bóyáí ñ ye ñ Dikiri wēte dee?

²⁰ Yoabu wèa à pì: Gyam! Oi! Má ye mà á dedero. Má ye mà á wēte kakatero.

²¹ Lenlo! Gbē kù òdi pinē Bikiri né Seba, Eflaimu burinò búsù s̀s̀s̀de gbē mé à fùte kína Daudai. À gbē m̀en do pì kpáma, mani go à wètela. Akù nògbē pìi pinē: Ñ ma! Oni a mì zunnē zaa b̀ini musu.

²² Nògbē pìi g̀e à a gbēno lè kù a ̀ndòkeo, akù ò Bikiri né Seba mì zò ò zù Yoabunē. Yoabu kuru pè, akù ò f̀ak̀sa, ò wètē pìi tò gwe. Baadi tà a bea, akù Yoabu pìi tà kína kína Yurusalemu.

Dauda ibanò

²³ Yoabunē Isaraila z̀ikarinò pínki gbē z̀sk̀ ù. Yoyada né Benayame dogarinò gbē z̀sk̀ ù.

²⁴ Adoniramunē z̀no gbē z̀sk̀ ù. Ailudi né Yosafatame baarukpari ù.

²⁵ Sevame takadakēri ù. Zadaki kù Abiataoome sa'orikinò ù.

²⁶ Yairi gbē Irame Dauda kpáasi ù.

21

Finabona Gibiḡdenone

¹ Nà kun Dauda g̀ra, à gi kè ari wè aak̀. Dauda Dikiri are wètē, akù Dikiri pì: Solu yáime. Gbēdeyá wì a be musu, kù à Gibiḡdeno d̀ede yáì.

² Akù kína Gibiḡdeno sisi à yá ò́nē. Gibiḡdenon de Isarailanò ùro, Am̀ri buri kù ò g̀no me. Isarailanò la dà́nē yá ò pì oni ǹ dedero, akù Solu wètē à ǹ lakiti ke a aniakēnaa Isarailanone kù Yudano yáì.

³ Akù Dauda Gibiḡdeno là à pì: Bón á ye mà keáre? Deran mani kùte keáre, de à le à Dikiri gbēno sáabu kpáa?

⁴ Ò wèa ò pì: Ó zé v̀i ò andurufu ke wura gbēka Solua ke a bedeanoro, akùs̀ ó zé v̀i ò Isaraila gbēke dero. Akù Dauda ǹ lá à pì: Áten pì deramee? Bón mani keáre?

⁵ Ò wèa ò pì: Gbē kù à ó dede à lé kpàkùs̀uwáì à ó láka de à le à ó buri bo Isarailanò g̀n yáì,

⁶ tò ò a buri g̀gbē m̀en supplanò kpáwá, òni ǹ loko lía Dikiri are Gibea, kína Solu kù Dikiri kàa pì be wèten. Akù kína pì: Mani ǹ kpáawame.

⁷ Kína dí Yonatá né Mefibose, Solu daikore kpámmaro, lé kù ò kè Dikiria lele kù Yonatáo yáì.

⁸ À nég̀gbē gbēnon pla kù Aya néng̀gbē Rizipa ò kù Soluoo s̀. Ǹ tón dí: Am̀ni kù Mefiboseo. À nég̀gbē gbēnon s̀oro kù Solu néng̀gbē Meraba ò kù M̀ola gbē Bazilai né Adieliono s̀ do.

⁹ À ǹ ná Gibiḡdenone ǹ ò́, akù ò ǹ loko lía s̀s̀i musu Dikiri are. Gbēnon suppla pinò g̀a leleme, ò ǹ dede p̀ dúfu kekeg̀ra.

¹⁰ Aya né Rizipa uta kasanò s̀ à kpàte a z̀idane gbēea gwe. Zaa p̀ dúfu kekeg̀ra ari legù g̀e à g̀e pinò gbē, àdig̀ g̀í b̀anone ò dir̀ma f̀anantè, àdig̀ g̀í s̀ente nòb̀onone ò nañỳ gwāani.

¹¹ Ò yá kù Solu nò ỳgisaride pìi kè ò Daudane,

¹² akù à g̀e à Solu kù a né Yonatáo wánò s̀te Yabesi Giliadadenò kia. À sù à lè ò ǹ g̀en s̀te kpáni Betesá g̀anulea, gu kù Filisitininò ǹ loko b̀inia Solu dena Giliboaa g̀era.

¹³ Dauda tò ò ǹ g̀ewa pinò s̀te ò tào, ò kàkara kù gbē kù ò ǹ loko pinò g̀ewanò,

¹⁴ akù ò v̀ Solu de Kisi miran Zela, Biliaminu burinò b̀usun. Ò yá kù kína òte kè pinki, akù Luda adua kù ò kè Isarailanò b̀usu yá musu s̀i kùwo.

Gbē gb̀anagb̀ananò dedena

¹⁵ Filisitininò era ò z̀i kà kù Isarailanò do. Dauda kù a gbēno g̀e ò z̀i kà kùwo. Kù Dauda gb̀ana làka,

¹⁶ akù gbē gb̀ananò buri Isibi Benòbu pì ani Dauda demē. A m̀gotè sári tikisi de kiloo aak̀s̀la, à f̀eneda dufu lokona.

¹⁷ Akù Zeruya né Abisai kpàì à Filisitini pìi d̀. Akù Dauda gbēno la d̀ane ò pì: Ìni gé kùoo z̀llan doro, de ó Isarailanò fitila s̀n garo yáì.

¹⁸ Abire g̀era òten z̀i kà kù Filisitininò Gobu, akù Usa gbē Sibekai gbē gb̀ana buri kù òdi pinē Safa d̀.

¹⁹ Z̀i era à fùte kù Filisitininò Gobu do, akù Betilihamu gbē Yairi né Elana Gata gbē G̀olaya dakùna Lami d̀. Lami sári pá de lán bizatari g̀odo lí b̀ame.

²⁰ Kù òten z̀i kà kùwo Gata do, gbē tikisi ke kù gwe, a ̀nenò kù a gb̀aneno m̀en suddodome, à kè pínki baraas̀oro donsari. Gbē gb̀ananò burime do.

²¹ À kùsè birì Isarailanò, akù Dauda v̀ni Simēa né Yonatá a d̀.

²² Gbēnon siik̀ pinò bi Gata gbē gb̀ananò burinome. Dauda kù a gbēno mé ò ǹ dede.

22

*Dauda Dikiri sáabukpana a zìblena yá musu
(Zab 18)*

¹ Kù Dikiri kína Dauda bò Solu kù a ibere kparanɔ ɔĩ, à lèe dà kù Dikiri tóo
² à pì:

Dikirime ma gbèsi kù ma zeki gbánao ù,
ma surabariime.

³ Ma Ludame ma gbèsi ù, madi nai.

Àkūme ma sēgbako ù
ma surabari gbána kù ma guleio,
ma uteki kù ma bokio,
àdi ma sí gbē pásīnɔ.

⁴ Dikiri kà ò a sáabu kpá.
Madì a sísi, àdi ma bo ma ibereɔ ɔĩ.

⁵ Gó'ite vlè kúmao,
ísɔ kù àdi n̄ kakate teni ma ble.

⁶ Mira bānɔ likamai,
ga tankute kpàkpamene ma are.

⁷ Kù má kù wari gūn lɛ, ma Dikiri sisi,
ma wiki lè ma Luda,
akù à ma kòtoo mà zaa a bea,
ma wiki kà a kīnaa, à gè a sán.

⁸ Zīte lùkaluka à yīgáyīgā,
kpīnɔ dēgedege ari n̄ zīnin.

Ò lùkaluka kù a pò fè yāi.

⁹ Túsukpe bò a yīn,
té kù àdi n̄ kpata bò a lén,
a yōnɔ ten té ke a are.

¹⁰ À musu wē à kipa,
legū sisi a gbá gbáru.

¹¹ Àten vura dina kerubu kpe,
àten yāa ke ìala.

¹² À gusira dà a zīdala,
ludambe sira kù a kúkila.

¹³ Zaa a gakuri tékenaa gūn
legū ten pí pásīpāsī.

¹⁴ Dikiri pàta zaa musu,
Luda Musude kòto dɔ legūpūtána ù.

¹⁵ À kàa fà ma ibereɔa à n̄ fákɔa,
à tò legū pímma à pèrúma.

¹⁶ Kù Dikiri pàtarúma,
kù à pò bò a yīn,
ísira zīte bò gupuraa,
andunia zīni gò katena pótompo.

¹⁷ À ɔ bò zaa musu à ma kù,
à ma bo swada gūn.

¹⁸ À ma si ma ibere gbána ɔĩ
kù ma zānguri kù n̄ gbána demalanɔ.

¹⁹ Ò lètema ma sunyīkegɔɔa,
ama Dikiri zè kúmao.

²⁰ À ma bo à ma gba mēporoki,
à ma sura bà kù à yemai yāi.

²¹ Dikiri yā kèmene ma nèsemana lén,
à fīna bōmene ma gbāsīsarike lén.

²² Zaakù má Luda yāditenanɔ kúna,
mádi yā vāni ke ma a Luda tònlo.

23 A dokayáno ògò domene are pínki,
mádi kpe li yá kú à ditenonero.

24 Má konna taari ví Dikirinero,
má a zída kúna durunna sari.

25 Dikiri fína bómene ma nèsemana lén,
zaakú à è má kun gbási sari.

26 Náanideme n ù náanidenone,
taarisarideme n ù taarisaridenone.

27 N swáswa gbè swáswanone,
ama ndi ibere kpá kú gbè dɔ̀ɔ̀saridenoo.

28 Ndi zídabusarinɔ sura ba,
ndi zídabirinɔ lago.

29 Dikiri, m̀k̀mm̃e ma fitila ù,
Dikiri, ndi ma gusira lite gupura ù.

30 Kú n gbánao mani f̃s mà kusi karaaa,
ma Luda gáí mani f̃s mà ví gb̃ila.

31 Luda díkína s̃s a yákena papana,
Dikiri yá mamberu víro, à swáswa,
à de s̃egbako ù gbè kú ò nàinone.

32 Dikiri baasiro, dín Luda úu?
Ó Luda baasiro, dín gbèsi úu?

33 Luda mé àdi ma gba gbána,
àkú àdi zé poromene súsu.

34 Àdi tó ma gbá kái g̃s nna lán z̃s p̃s bà,
àdi tó màg̃s t̃aa o guleinɔ musu.

35 Àdi z̃k̃kanaa dadamene,
ari ma g̃sá ni f̃s à m̀got̃e sá gá.

36 Ndi n z̃iblena s̃egbako kpáma,
ndi nate ò ma t̃s bo.

37 Ndi ma zé yàasa k̃m̃ene,
de ma gbá sùn sataro.

38 Ma pete ma iberenɔi ma ñ dúgu z̃s,
mádi era mà suro, sé ma ge ma ñ dede.

39 Ma ñ wiwi dúgudugu, odi f̃s ò f̃ute doro,
ò l̃ete ò g̃s katena ma gbá g̃eí.

40 N ma gba gbána ma z̃i k̃ào,
n tò ma iberenɔ m̃i natemene.

41 N tò ma z̃angurinɔ kpe lì,
akú ma a ibere pinɔ kàkate.

42 Ò wiki l̃e, gb̃eke dí ñ sura baro,
ò lé zù Dikiri, adi weńmaro.

43 Ma ñ ké ñk̃uñku lán b̃usutiti bà,
ma t̃aa ò́m̃ma lán zé g̃un b̃ok̃ot̃s bà.

44 N ma bo ma gbè kú ò f̃utemainɔ ɔ́í,
n ma ke burinɔ m̃de ù.

Buri kú má ñ d̃oronɔ di z̃s blemene,
45 buri z̃it̃onɔ di ká natemene.

Tó ò ma yá mà, òdi m̃i natemene.

46 Ñ ká d̃i ga,
òdi bo ñ kúki gb̃anañon kú lukanaao.

47 Dikiri kun! Arubarikademe ma gbèsi ú!

Ò Luda ma gbèsi ma surabari t̃s bo!

48 Luda mé àdi m̃ora kámmamene,
àdi tó burinɔ m̃i natemene,

49 àdi tó mà piti ma iberenɔa,
N ma gba gbána de ma z̃angurinɔla,

n ma bo gbē pāsīnɔ ɔ̄i.

⁵⁰ Abire yāi mani n sáabu kpá burinɔ té,
mani n t̄s kpá, Dikiri.

⁵¹ Dikiri di z̄i z̄sk̄5 ble kína k̄u á s̄eene,
àdi gbēke ke kína k̄u á kàane,
makū Dauda k̄u ma burinɔ
ari gɔɔ s̄inda pínki.

23

Yā kpe de k̄u Dauda òo

¹ Yā kpe de k̄u Dauda òon dí.

Ye se né Dauda yān dí,
gbē k̄u Luda a gbà gbāna yā'onaame.
Yakubu Luda a kà kína ũ,
àkūme Isarailanɔ lèdari mana ũ.

² Dikiri Nini yā dāmene,
a yā da ma lén.

³ Isarailanɔ Luda yā ò,
Isarailanɔ Gbèsi p̄imene:
Tó gbē kí blè gbēnɔa a z̄éa,
tó à kí blè v̄inakena Ludane gūn,
⁴ àdiḡ5 de lán ifantē b̄otena gupura bàme,
lán gud̄na guk̄ék̄anaa bà,
lán legū k̄u àdi tó s̄è bute bà.

⁵ Ma bedenɔn nna k̄u Ludaoroo?
A bàka niḡ5 k̄u k̄umao ari gɔɔ s̄inda pínki.

À a yā ḡòḡ5 pínki, à sika v̄iro.
Ani bo k̄u ma surabanaoroo?
Ani p̄s k̄u má a ni v̄i kpáma p̄inkiroo?

⁶ Gbē p̄anɔn de lán lèe bàme,
òdi z̄5 ò zukūname, òdi k̄u kyáuro.

⁷ Gbē k̄u à ye à ɔ kea,
séto àḡ5 ḡòkeɔ ke gò k̄una,
àdi té naa gu k̄u à kún.

Dauda ḡ5sa gbānanɔ

⁸ Dauda ḡ5sa gbānanɔ t̄sn dí. Takemɔ gbē Yasɔbeamume z̄ikari t̄de gbēnɔn aak̄5nɔ gbē
z̄sk̄5 ũ. Àkū mé à s̄ari s̄è gbēnɔn w̄aa siik̄5nɔi à n̄ z̄z̄50 n̄ pínki gɔɔ dok̄5nɔ z̄i.

⁹ Gbē bire gbera Dodai né Eleaza, Ahoa gbē k̄u z̄ikari gbēnɔn aak̄5 p̄inɔ té d̄o. À k̄u k̄u Dauda
gɔɔ k̄u Isarailanɔ kàkara ò z̄li kà k̄u Filisitininɔ zaa Pasadamimu. Isarailanɔ b̄oru kpe kpa,

¹⁰ àkū mé à f̄ute à Filisitininɔ d̄ede ari a ɔ w̄à à ḡ5 f̄eneda pá k̄una. Dikiri tò à z̄li blè
manamana z̄i b̄irea. Z̄ikari kparanɔ èra ò s̄u ò a lè, ama p̄5nɔ porona ḡenɔa yāime.

¹¹ Gbē dí gbera Age né Sama gus̄is̄ide gbē kun. K̄u Filisitininɔ ḡaa kàkara gu k̄u blá bú kún,
Isarailanɔ bàa l̄éine,

¹² àkū mé à z̄è à gi bú p̄i dagura. À bú p̄ii s̄imma à Filisitininɔ d̄ede. Dikiri tò à z̄li blè
manamana.

¹³ P̄5k̄eḡ5 w̄or̄ḡode gbēnɔn baraaakurinɔ té, gbēnɔn aak̄5nɔ b̄ò ò ḡèe Dauda k̄inaa zaa
Adulamu gb̄ew̄eɛn. Filisitininɔ ḡaa b̄ura katena Refaimu guvuten.

¹⁴ Gɔɔ b̄irea Dauda k̄u s̄entep̄ɔɔtu, Filisitini gudakp̄arinɔ s̄5 ò k̄u Betilihamu.

¹⁵ Dauda teni a be í ni de à p̄i: Dí mé ani gé à Betilihamu b̄inile l̄ḡo'í t̄smenee?

¹⁶ W̄or̄ḡode gbēnɔn aak̄5 p̄inɔ mé ò ḡèe ò ḡèe Filisitininɔ b̄uran, ò Betilihamu b̄inile l̄ḡo'í t̄ò ò
s̄uo Daudane. Àkū adi we à m̄iro, à k̄ote Dikiri are sa'o'í ũ.

¹⁷ À p̄i: Haba Dikiri, mani f̄5 mà í d̄ik̄u miro. Gbē k̄u ò gi n̄ w̄èndiininɔ arume. Adi we à m̄iro.
W̄or̄ḡode gbēnɔn aak̄5 p̄inɔ yākenaan gwe.

¹⁸ Zeruya né Abisai, Yoabu dak̄una mé à w̄or̄ḡode gbēnɔn baraaakurinɔ gbē z̄sk̄5 ũ. Àkū mé
à s̄ari s̄è gbēnɔn w̄aa do kp̄e bas̄or̄onɔi à n̄ d̄ede, ak̄u à t̄s b̄ò gbēnɔn baraaakurii p̄inɔ té.

¹⁹ À t̄s b̄ò de w̄or̄ḡode gbēnɔn aak̄5 p̄inɔla, ak̄u à ḡ5 n̄ gbē z̄sk̄5 ũ, ama à k̄u w̄or̄ḡode t̄de
gbēnɔn aak̄5 p̄inɔ t̄ero.

²⁰ Yoyada né Benaya, Kabazeli gbēme z̄ikari w̄oroḡode ū. A yākenan̄on dasi. À M̄oabu z̄ikari t̄sden̄o d̄ede gb̄en̄on pla. À ḡē w̄ēēē ḡun ḡor̄o k̄ū leḡūgb̄eē k̄ōte, à m̄usuu d̄ē.

²¹ À Misila ḡōsa gb̄ana k̄ū à s̄ari k̄ūnaa d̄ē. À n̄ai k̄ū ḡōoo à a s̄ari sia à a d̄ēo.

²² Yoyada né Benaya mé à yā p̄in̄o k̄ē, ak̄ū à t̄s b̄ò w̄oroḡode gb̄en̄on baraakurii p̄in̄o t̄ē.

²³ À t̄s b̄ò de w̄oroḡode gb̄en̄on baraakurii p̄in̄ola, ama à k̄ū w̄oroḡo t̄ode gb̄en̄on aak̄s p̄in̄o t̄ēro. Ak̄ū Dauda a d̄ite a dak̄p̄arin̄o gb̄ē z̄ōk̄s ū.

²⁴ Gb̄en̄on baraakurii p̄in̄o t̄on d̄i:

Yoabu dak̄ūna Asaheli,

Dodo né Elana B̄etilihamu gb̄ē,

²⁵ Arodi gb̄en̄o Sama k̄ū Elikao,

²⁶ Paliti gb̄ē Elezi,

Tekoa gb̄ē Ik̄esi né Ira,

²⁷ Anato gb̄ē Abieza,

Usa gb̄ē M̄ebunai,

²⁸ Ahoa gb̄ē Salam̄o,

Netofa gb̄ē Marai,

²⁹ Netofa gb̄ē Baana né Elebu,

Gibeā k̄ū à k̄ū Biliaminu b̄usun gb̄ē Ribai né Itai,

³⁰ Pirat̄s gb̄ē Benaya,

Gaasi guvute gb̄ē Idai,

³¹ Araba gb̄ē Abialab̄s,

Bahurimu gb̄ē Azamave,

³² Salaboni gb̄ē Eliabu,

Yas̄ē n̄ēn̄o,

³³ gus̄is̄ide gb̄ē Sama né Yonat̄a,

gus̄is̄ide gb̄ē Saraa né Ahiamu,

³⁴ Maaka gb̄ē Asabai né Elif̄eleti,

Gilo gb̄ē Aitofeli né Eliamu,

³⁵ Kaameli gb̄ē Ezero,

Larubu buri Parai,

³⁶ Zoba gb̄ē Nat̄a né Igalì,

Gada buri Bani,

³⁷ Am̄oni buri Zeleki,

Bero gb̄ē Narai, Zeruya né Yoabu z̄ikap̄on̄oserii,

³⁸ Yeta gb̄en̄o Ira k̄ū Garebuo

³⁹ k̄ū Iti buri Uriaio.

N̄ p̄inki ò gb̄en̄on baraakuri aweēsupplam̄e.

24

Dauda a z̄ikarin̄o naronaa

¹ Dikiri èra à p̄o f̄ē Isarailan̄o, ak̄ū à Dauda dà à o k̄à yāi à p̄i: N̄ ḡē ò Isarailan̄o k̄ū Yudan̄o n̄aro.

² Ak̄ū k̄ina p̄i Yoabun̄e k̄ū z̄ikari gb̄ē z̄ōk̄s k̄ū ò k̄ū k̄aaon̄o à p̄i: À Isaraila burin̄o b̄usu para sena zaa Dani ari à ḡē pé Besebaa, à z̄ikarin̄o n̄aro de mà le mà n̄i dasi lé d̄s.

³ Ak̄ū Yoabu p̄i k̄inan̄e: Ma dikiri k̄ina, Dikiri n̄ Luda n̄ gb̄en̄o karanne leu bas̄oro ò w̄é siale, ama ma dikiri k̄ina, À k̄ē dera n̄i ye ò k̄ē leē?

⁴ Bee k̄ū abireo k̄ina yā Yoabu k̄ū z̄ikari gb̄ē z̄ōk̄on̄o bl̄ē, ak̄ū ò b̄òte k̄ina k̄ina ò ḡē Isarailan̄o n̄aro.

⁵ K̄ū ò bik̄ū Yodaa, ak̄ū ò bùraa k̄àte Aroa sare. W̄ēte p̄i k̄ū guvutemme. Ak̄ū ò kur̄ē Gada b̄usun ari Yaza.

⁶ Ò kur̄ē Giliada b̄usun ò ḡē Kadesi, Iti b̄usun ari Daniyani, ak̄ū ò ḡē Sid̄s kpa.

⁷ Ò ḡē Taya w̄ēte b̄iniden k̄ū Ivi w̄ēten̄o k̄ū Kanaa w̄ēten̄o p̄inki, ak̄ū ò ḡē Yudan̄o b̄usu ḡen̄omid̄ōki kpa ari Beseba.

⁸ Ò kur̄ē b̄usu p̄i ḡun p̄inki. M̄o k̄ēndo k̄ū ḡor̄o baroo gbera ò èra ò s̄u Yurusalemu.

⁹ Ak̄ū Yoabu gb̄ē k̄ū à n̄i naron̄o lé ò k̄inan̄e. Isaraila ḡōgb̄ē k̄ū ò f̄eneda d̄ōn̄o gb̄en̄on d̄ubu w̄aa siik̄s. Yudan̄o s̄ō gb̄en̄on d̄ubu w̄aa pla kp̄ē bas̄oro.

¹⁰ Gb̄ē p̄in̄o naronaa gbera Dauda k̄ū t̄omad̄yā ḡun, ak̄ū à p̄i Dikirine: Ma durunna k̄ē yā p̄i kenaa ḡun manamana. Dikiri, mak̄ū n̄ z̄ōbleri, ò ma taari k̄ēma s̄a, zaak̄ū ma ȳōnk̄o yā k̄ē.

¹¹ Ari Dauda ḡō ḡē fute k̄onk̄o, Dikiri yā didi annabi Gada, Dauda w̄ēgupu'eriia à p̄i:

¹² N̄ ḡē ò o Daudane ma p̄i, mani yā m̄en̄ aak̄s k̄atene. À yā p̄in̄o do gwa à sé, mani kene.

¹³ Akū Gada gèè à Dauda lè à pìnc: Nà kana n bùsun wè suppla ke n iberenɔ petenanyĩ n̄ bàa léínc mɔ aakɔ ke gagagyā gēna n bùsun ɔɔɔ aakɔ, a kpaten n sèè? N̄ laasun léa n̄ gwa, mani gé mà o Luda kú à ma zīnc.

¹⁴ Akū Dauda pì Gadane: Má kú warikena zókɔ gūn. Ma si ò léte ò da Dikiri ɔĩ, zaakū à wēnda vī manamana. Àsun tó mà léte mà da bisásiri ɔĩro.

¹⁵ Akū Dikiri tò gagagyā gèè Isarailanɔgu zaa kɔnkɔ birea ari ɔɔɔ kú à zèo. Sena zaa Dani ari à gèè pé BeSebaa Isarailanɔ gāga gbēnɔn dúbu baaakɔ akuri.

¹⁶ Kū malaika ɔ bò à Yurusalemudenɔ kakate, Dikiri a nèsee lite yā pìi musu, akū à pì malaika kú àteni n̄ kakate pìinc: N̄ ze le! N̄ n ɔ era sà. Yebusi buri Arauna pówegbēkin Dikiri malaikaa pì kún.

¹⁷ ɔɔɔ kú Dauda malaika pìi è àteni n̄ dede, à pì Dikirine: Makū mé ma durunna kè ma taari kè. Gbē pìnɔ bi ma kpàsa sánɔme, odi yake kero. N̄ tó n ɔ su makū kú ma de bedenɔa.

¹⁸ Zī birea Gada gèè à Dauda lè à pìnc: N̄ gé Dikiri gbagbaki bo Yebusi buri Arauna pówegbēkia.

¹⁹ Akū Dauda gèè lākū Dikiri a yā ò Gadane nà.

²⁰ Kū Arauna wé zū, à è kína kú a gbēnɔ ten su a kīnaa, akū à gèè à kùtene à wùte a gberca

²¹ à pì: Ma dikiri kína, À kè dera nten su makū n zòbleri kīnaa leè? Dauda wèa à pì: Ma su mà n pówegbēki lúm̄ma mà Dikiri gbagbaki bon, de gagagyā pì le à go gbēnɔa yāi.

²² Akū Arauna pì Daudane: Ma dikiri kína, n̄ pɔ kú à kènne mana sé n̄ sa oo. N̄ zùnɔ gwa sa'opɔ ũ. N̄ pówegbēgonɔ kú gbāngonɔ sète yàka ũ.

²³ Kína, ma n gba pínki. Arauna èra à pìnc dɔ: Dikiri n Luda sí kúnwo.

²⁴ Akū kína pìnc: Oi! Mani lúm̄ma, mani a fīna bonne. Mani sa o Dikiri ma Ludaa pā finabonaa sariro. Akū à pówegbēki pì kú zùnɔ lùà andurufu bupla akuri.

²⁵ Akū à Dikiri gbagbaki bò gwe à sa'opɔ kú òdi ká tén à té kú òa kú kennakúkɔ sa'opɔnɔ. Dikiri si káao a bùsu yā musu, akū gagagyā pìi zè.

KINANŌ TAKADA KAAKU

Sulemanu kiblenaa 1:1-2:46

Kína Sulemanu yá 3:1-11:43

Yudanŋ kŭ Isarailanŋ kŏkpaatena 12:1-16:34

Iliasu yá 17:1-22:54

Adonia a zīda kana kína ũ

¹ Kŭ kína Dauda zī kŭ yŭkuyuku, bee tó ò bizanŋ kùala, ĩa dì gí àgŏ a demē.

² Akŭ a ibanŋ pine: Ó dikiri kí, ñ tó ò nŏkpare wētēnne, àgŏ zī kēnne àgŏ n gwa, àgŏ wute n sare de ĩa sŭn n de dorō.

³ Akŭ ò gēē ò kpáte kē nŏkpare manai Isarailanŋ bùsun pínki, akŭ ò bò Sunēmu nŏgbē Abisagaa, ò a sē ò sù káao kīnane.

⁴ Nŏkpare pi bi nŋ maname. Àdigŏ kína gwa àgŏ zī kēne, ama kína dí a dŏ nŏgbē ũro.

⁵ Dauda nanŋ Agi né Adonia a zīda dìte kŭ a ka, akŭ à pì ákāa mé ani kí ble sà. Akŭ à sŏgonŋ sē kŭ sŏdeno kŭ gŏgbē gbēnŋn bupla akuri kŭ onigŏ bàa lé ògŏ tēne arenŋ.

⁶ A de dí kpakēi ziki à pi, à kē dera nten ke lēro. Àpi sŏ bi kēfenna maname. Abusalomu mé à yŏ mì à kpàa.

⁷ Akŭ à lédokŏnŋ kē kŭ Zeruya né Yoabuo kŭ sa'ori Abiatao, akŭ ò zē káao.

⁸ Ama sa'ori Zadŏki kŭ Yoyada né Benayao kŭ annabi Natāo kŭ Simeio kŭ Dauda gbēnnanŋ kŭ a dogarinŋ dí ze káaoro.

⁹ Adonia sa ò kŭ sánŋ kŭ zúnŋ kŭ zŭne mēkpananŋ Gbēmlē kŭ à kŭ Enlogeli sarea. À a dakŭna kīnanenŋ sisi ñ pínki kŭ Yuda kŭ ò de kína ĩba ũnŋ ñ pínki.

¹⁰ Adi annabi Natā sísiro ke Benaya ke Dauda dogarinŋ ke a zīda dakŭna Sulemanu.

¹¹ Akŭ Natā gēē à Sulemanu da Baseba là à pì: Ndi ma kŭ Agi né Adonia kí blē ó dikiri kína Dauda dŏnaa sarīroo?

¹² Tŏ, ñ tó mà lé damma sà lákŭ ĩni ke nà, ñ n zīda mì sí kŭ n né Sulemanu pŏo.

¹³ N fute ñ gé kína Dauda le ñ pine, kŭ à la dānne yā à pì n né Sulemanu mé ani kí ble a gēne ũ à vute a gbān sŏ bi? À kē dera Adonia gŏ kína ũu?

¹⁴ Gŏrŋ kŭ ñ kpé nten yā one, mani gē mà yā'i kara se.

¹⁵ Akŭ Baseba gēē à kína lē a kpéne gŭn, gu kŭ Sunēmu nŏgbē Abisaga teni a gwan. Kína sŏ à zī kŭ.

¹⁶ Baseba kŭte à mŭi pētēne, akŭ kína a là à pì: Bŏn ű neiyi?

¹⁷ À wēa à pì: Baa, mŏkŏn mé n la dà makŭ n zŏbleriine kŭ Dikiri n Luda tŏo, n pì ma né Sulemanu mé ani kí ble n gēne ũ à vute n gbān.

¹⁸ Tera sŏ ma dikiri kí, Adonia mé à kē kína ũ, akŭsŏ ű a yā dŏro.

¹⁹ À sa ò kŭ zúnŋ kŭ zŭne mēkpananŋ kŭ sánŋ dasidasi, à n nénŋ sisi ñ pínki kŭ sa'ori Abiatao kŭ zŏkari don'arede Yoabuo, ama adi n zŏbleri Sulemanu sísiro.

²⁰ Ma dikiri kí, mŏkŏmmē Isarailanŋ sā dŏnyī ñ pínki ò ma tó dí mé ani ke kína ũ n gēne ũ.

²¹ Ma dikiri kí, tó n ka n dizinŏla, makŭ kŭ ma né Sulemanu, onigŏ ó gwa taaridenŋ ũmē.

²² Kŭ à kpé àten yā ò kŭ kīnao, akŭ annabi Natā sŭ.

²³ Ò ò kīnane kŭ annabi Natā kŭ la. Akŭ Natā gē à kŭte kīnane à wŭte a nēsele kutena

²⁴ à pì: Ma dikiri kí, mŏkŏn mé n pì Adonia ke kína ũ à vute kīn n gēne ũ yá?

²⁵ Zaakŭ à gēē à sa ò gbāra kŭ zúnŋ kŭ zŭne mēkpananŋ kŭ sánŋ dasidasi. À n nénŋ sisi ñ pínki kŭ n zŏkari don'arede kŭ sa'ori Abiatao. Òten pŏ ble káao, òten ĩ mí tera, òten pi: Luda kína Adonia dŏ kŭ aafiaao!

²⁶ Ama adi makŭ n zŏbleri sísiro ke sa'ori Zadŏki ke Yoyada né Benaya ke n zŏbleri Sulemanu.

²⁷ Ma dikiri kí, ase mŏkŏn mé n kē le, akŭ n gí gbē kŭ ani vute kīn n gēne ũ oi ókŏnŋ n zŏblerinŋne yá?

Sulemanu kana kína ũ

²⁸ Akŭ kína Dauda pì: À Baseba sísimene. Kŭ Baseba sŭ à gē, à sŭ à zē kína are.

²⁹ Akŭ kína la dāne à pì: Kŭ Dikiri kunnaao! Àkŭ mé à ma bo wari sīnda pínki gŭn.

³⁰ Ladana kŭ ma kēnne kŭ Dikiri Isarailanŋ Luda tŏo, ma pì n né Sulemanu mé ani kí ble ma gbēn à vute kīn ma gēne ũ, mani papa gbāra sānsāmme.

³¹ Akŭ Baseba kŭte à mŭi pētē zīte kīnane à pì: Ma dikiri kína Dauda, Luda n dŏ kŭ aafiaao gŏrŋ sīnda pínki!

³² Akū kína Dauda pi: À sa'ori Zadoki sísimene kú annabi Natáo kú Yoyada né Benayao. Kú ò sù kína kína,

³³ à pííne: À ma íbano kakara á ma né Sulemanu sé à a di ma baragbásá, á gé káao Gi5.

³⁴ Gwen sa'ori Zadoki kú annabi Natáo ní nísi kúa ò a ká Isarailano kína ũ, á kuru pé à wiki lé à pi: Luda kína Sulemanu d5 kú aafiaao!

³⁵ Abire gbera á su káao, a vute gbàn àg5 kí ble ma gēne ũ. Àkūme ma dite Isarailano kú Yudan don'arede ũ.

³⁶ Akū Yoyada né Benaya pi kínane: À ke le! Dikiri n Luda n légbe sí ma dikiri kí!

³⁷ Lákū Dikiri kú kúnwo ná ma dikiri kí, àg5 kú kú Sulemanuo le, à a kíkē sé lei de n póla se.

³⁸ Akū sa'ori Zadoki kú annabi Natáo kú Yoyada né Benayao kú dogarino gēe ò Sulemanu di kína Dauda baragbásá, ò gēe zene Gi5.

³⁹ Akū sa'ori Zadoki nísi túruu sè Dikiri kpén, à nísi pii kú Sulemanua. Akū ò kuru pé, gbē sinda píinki wiki lé ò pi: Luda kína Sulemanu d5 kú aafiaao!

⁴⁰ Akū gbē sinda píinki bò ò tēi, òten su òten úra pé, òten ponna ke manamana ari zíte yǐgá kīni kú òten ke pi yái.

⁴¹ Kú Adonia kú gbē kú à ní sisino p5 blè ò làka, òten su fute, akū ò kīni pii mà. Kú Yoabu kuru ũ pii mà, akū à pi: B5 zuka mé à d5 wēte gūn le?

⁴² Adi yá pi ò à làkaro, akū sa'ori Abiata né Yonata kà gōno. Akū Adonia pi: N gē. Bēere demen ũ, maten sí baaru nnan n suo.

⁴³ Akū Yonata pi Adoniane: Lenlo! Ó dikiri kína Dauda Sulemanu kà kín.

⁴⁴ À sa'ori Zadoki kú annabi Natáo kú Yoyada né Benayao kú a dogarino gbàre ò gé káao, akū ò gēe ò a di kína baragbásá.

⁴⁵ Akū sa'ori Zadoki kú annabi Natáo nísi kúa ò a kà kína ũ zaa Gi5. Kú ò bò gwe, ò sù kú ponnakenaao, akū wēte lòko. Kīni kú a màn gwe.

⁴⁶ Bee derame Sulemanu vūte kín kò.

⁴⁷ Akū ò dikiri kína Dauda íbano sù ò f5 kpàa se, ò pi Luda tó Sulemanu t5 bo de a póla! Luda a kíkē gba gbána de a póla! Akū Dauda mii náte à donyí kè Dikirine a gádo

⁴⁸ à pi: Ó Dikiri Isarailano Luda saabu kpá, kú à tò ma wé sí ma gēne kana kína ũ gbàra.

⁴⁹ Kú gbē kú Adonia ní sisino mà le, akū ní laakaríi fūte, baadi a zé kú.

⁵⁰ Kú Adonia ten vīna ke Sulemanune yái, akū à fūte à gēe à nà Dikiri gbagbakii à a bēne kú.

⁵¹ Akū ò pi Sulemanune: Adonia ten vīna kenneme, à gēe à nà Dikiri gbagbakii à a bēne kúna, àten pi ò la da akáa n zòbleriine gbàra, kú ìni a dero.

⁵² Akū Sulemanu pi: Tó à a zīda kúna d5 gbē mana ũ, bee a mikā wén do ni léte zītero. Tó ò sù ò yá vāni ke lèa s5, à gāme.

⁵³ Akū kína Sulemanu gbēno zī, ò Adonia gò Dikiri gbagbakia. Kú Adonia pii sù à kūtene, akū Sulemanu píne: N tá n bea.

2

Dauda léditsna Sulemanune

¹ Kú Dauda gagoro kà káni, à lé dite a né Sulemanune à pi:

² Maten gé andunia gbē sinda píinki gékia. N ze gbána, ní n zīda mo kú nég5gbēme n ũ!

³ Ng5 Dikiri n Luda yāno kúna, ng5 té a zéi, ng5 a dooki gwa, ng5 a yāditanano kúna kú a dokayāno kú a yá'onnenano, lākū à kú Musa doka takadan nà, yá kú nten ke sīnda píinki nig5 bo mana, n tá píinki nig5 nna.

⁴ Len Dikiri ni yá kú à òmene papa le à pi, tó ma néno ní zīda kúna d5 akus5 ò té ma zéi kú nēse mēn doo kú ní poyeinaao píinki, ma burino nig5 vutena Isarailano kín goro sīnda píinki.

⁵ N yá kú Zeruya né Yoabu kēmene d5, lākū à Isaraila zīkari don'arede gbēnon plano dēde nà, Nere né Abana kú Yeta né Amasao. À gbē pino dēde, adi ke s5 zī goroŋlo. N aru g5 a musu, à kú a asaa kú a kyatene.

⁶ N yá kene n 5nd5na lén. Nsun tó a mikā pura kú gbasà à ta miran yīdaro.

⁷ N gbēke ke Giliada gbē Bazilai nég5gbēnon. N ní dite gbē kú ángis5 p5 ble leleŋo té, zaakū mók5no mé ò zè kúmao goro kú maten bàa sí n vīni Abusalomune.

⁸ Biliaminu buri Gera né Simeí, Bahurimu gbē kú kúnwo do. À ma ka pásipási goro kú maten gé Manaimu. Kú à sù à ma le Yodai, ma la dànē ma pi kú Dikirio mani a dero.

⁹ Bee kú abireo n5un a tó gwe wētāmmanaa sariro. N 5nd5, ní d5 deran ìni kene nà à ga kpám à gē miran.

- ¹⁰ Akū Dauda gà. Yurusalemu fàrandi kù ò a v̄n ò di pi Dauda w̄te.
¹¹ À kè Isarailanò kína ũ ari w̄e bupla, Eblonnu w̄e suppla, Yurusalemu w̄e baraakuri aw̄e'aaak̄s̄.
¹² Sulemanu vùte a de gb̄an akūs̄ ò k̄pata zīni p̄etena.

Adonia ganaa

- ¹³ Agi né Adonia ḡe à Sulemanu da Baseba lè, akū Baseba a là à pi: Aafian n su yá? À w̄e à pi: Aafiam̄e!
¹⁴ Adonia èra à pi: Má yá v̄i mà onne. Baseba pi: Ñ o!
¹⁵ Akū Adonia pi: Ñ d̄s̄ k̄u k̄pata de ma p̄ó ũ yá. Isarailanò w̄e kúma ní p̄ínki mà ke ní kína ũ, akū yá lite, ma dakūna mé à k̄pataa blè, zaakū Dikiri mé à a k̄a.
¹⁶ Tera sà yá m̄en don maten w̄e kemma, ñsun gí kemeneiro. Baseba pi: Ñ o!
¹⁷ Akū à pi: Ñ w̄e kemene kína Sulemanua à Sun̄emu n̄gb̄e Abisaga kp̄ama n̄o ũ, zaakū ani ḡinne k̄aoro.
¹⁸ Baseba pine: T̄s̄, mani onenne.
¹⁹ Kū Baseba ḡe à kína Sulemanu lè Adonia yá p̄ii musu, akū kína p̄ii f̄ute à ḡe à dàale à k̄utene, akū à èra à sù à vùte a k̄iblegban. Akū ò sù Baseban̄e k̄u k̄iblegba p̄and̄eo, akū à vùte kína oplai.
²⁰ Baseba pi: P̄oken má yei mà w̄e kemma, ñsun ma t̄ero. Akū kína pi: Ñ w̄e ke Naa, mani n t̄ero.
²¹ Akū Baseba pi: Ñ tó ò Sun̄emu n̄gb̄e Abisaga kp̄a n v̄ni Adoniaa à a sé n̄o ũ.
²² Akū kína Sulemanu a da là à pi: B̄ȳain nten Sun̄emu n̄gb̄e Abisaga w̄e ke Adonian̄e? Ñ k̄pata w̄e kene ḡon̄o s̄aee! Zaakū ma v̄nime. Nten k̄pata w̄e kene k̄u sa'ori Abiatao k̄u Zeruya né Yoabuome.
²³ Akū kína Sulemanu la dà à pi: Ma si k̄u Dikirio, tó Adonia dí kura a w̄end̄iii yá k̄u à w̄e k̄e dí yairo, Luda yá kemene p̄as̄ip̄as̄i.
²⁴ Zaakū Dikiri ma ka k̄in, à ma dite ma de Dauda ḡene ũ, à ma buri gb̄a gb̄ana lákū à a lè s̄e nà, ma si k̄u Dikirio Adonia ni ga gb̄arame.
²⁵ Akū kína Sulemanu Yoyada né Benaya dà, à ḡe à Adonia lè à d̄e.

Sulemanu pena Abiataa k̄u Yoabu ganaao

- ²⁶ Kína pi sa'ori Abiatane: Ñ era ñ tá n gun Anato. À k̄u ñ game, ama mani n de teraro, zaakū m̄ok̄n̄ mé n Dikiri Luda àk̄patii s̄e n doo ma de Daudane are, akūs̄ n ze k̄aao a wari s̄inda p̄ínki ḡun.
²⁷ Len Sulemanu p̄e Abiataa le, à a b̄o Dikiri gb̄agbana z̄in, de yá k̄u Dikiri ò Eli bed̄en̄o musu zaa Silo le à papa yá.
²⁸ Kū Yoabu a baaruu mà, akū à bàa si à ḡe Dikiri bizakuta k̄inaa, à nà Dikiri gb̄agbakii à a b̄en̄en̄o k̄u. Yoabu z̄e k̄u Adoniaome yá, ama adi ze k̄u Abusalomuooro.
²⁹ Ò ò kína Sulemanune k̄u Yoabu bàa lè à ḡe Dikiri bizakuta k̄inaa, à k̄u sa'oki p̄ii sare, akū Sulemanu pi Yoyada né Benayane à ḡe à laka k̄aao gwe.
³⁰ Kū Benaya k̄a Dikiri bizakuta k̄inaa, à pine: Kína pi ñ bo gwe! Akū Yoabu pi: Oi! Gu d̄in mani gan. Akū Benaya gb̄en̄o z̄l k̄inaa à pi: Lákū Yoabu yá w̄ema n̄an dí.
³¹ Akū kína pine: Ñ kene lákū ò ò nà. Ñ a de, ní a v̄i, de a gb̄ed̄ena p̄a yá s̄un wí makū k̄u ma de bed̄en̄o musuro.
³² Dikiri ni tó a gb̄ed̄ena yá wí a musu, zaakū à l̄ete taarisaride gb̄en̄on̄ pla k̄u ní mana dealan̄o. À Ner̄e né Abana, Isaraila z̄ikarin̄o don'arede k̄u Yeta né Amasa, Yuda z̄ikarin̄o don'aredeoo d̄ede ma de lé sari.
³³ Ñ dena yá niḡó wí Yoabu k̄u a burin̄o musu ḡoro s̄inda p̄ínki, ama Dikiri niḡó Dauda k̄u a burin̄o k̄u a on̄nno k̄u a kpataao gba aafia ḡoro s̄inda p̄ínki.
³⁴ Akū Yoyada né Benaya ḡe à Yoabu lè à d̄e, akū ò a v̄i a bea zaa gb̄arannan.
³⁵ Akū kína Yoyada né Benaya dite z̄ikarin̄o don'arede ũ Yoabu ḡene ũ, sa'ori Zad̄aki s̄s̄, Abiata ḡene ũ.

Simeí ganaa

- ³⁶ Kína gb̄en̄o z̄l ò Simeí sisi, akū à pine: Ñ be bo Yurusalemu la ñḡó kún. Ñsun bo bea la ñ gé gukearo.
³⁷ Ñḡó d̄s̄ s̄ans̄an̄ ḡoro k̄u n bik̄u Kidironua, n gan gwe. Ama n n z̄ida d̄e.
³⁸ Akū Simeí pi k̄inane: Yá maname ma dikiri kí. Makū n z̄b̄leri mani ke lákū n ò nà. Akū à k̄u Yurusalemu le ari à ḡi k̄e.

³⁹ Wè aakɔ gbera Simeɪ zò gbɛ̀nɔn planɔ bàa sɪ ò tà Maaka né Akisi, Gata kína kína, akū ò pì Simeɪne: N zò̀nɔn kú Gata.

⁴⁰ Akū Simeɪ fùtè à gàariɪ yí à zaakine, à gèe Akisi kína Gata a zò̀ pìnɔ wete. Kú à n lé, akū à n sète Gata à sù kúñwo.

⁴¹ Akū ò ò Sulemanune, Simeɪ bò Yurusalemu à gèe Gata à èra à sù.

⁴² Akū kína gbɛ̀nɔ zì ò Simeɪ sisiare, akū à pìne: Ma tò n la dà n pì n sɪ kú Dikirio, akū ma lé dàmma ma pì, zì kú n bo la n gɛ gukea, ngò dɔ kú n game. Akū n pìmene, yá maname, n mà.

⁴³ Bóyáin n bo ladana kú n sɪ kú Dikiri tɔo kpe kú yá kú ma dānneoo?

⁴⁴ Akū kína èra à pìne dɔ: Yá vāni kú n kè ma de Daudane dɔngu pínki. Dikiri mé ani tò a vāni pì wí n musu sà,

⁴⁵ ama ani arubarika damagu à tó Dauda kpata zīni gɔ petena ari gɔrɔ sīnda pínki.

⁴⁶ Kína Yoyada né Benaya dà, akū à gèe à Simeɪ lè à dè. Len Sulemanu kpata zīni pète le.

3

Sulemanu ɔ̀ndɔ wékeɲaa

¹ Sulemanu lédokɔ̀nɔ̀ kè kú Misila kína Firi'aunao, à a nɛ̀ngbè sè nɔ̀ ù à sù káao Dauda wɛ̀ten ari àgɔ̀ a bɛ̀ kú Dikiri ɔ̀nnwo kú Yurusalemu bīnio bo à láka.

² Gɔ̀rɔ̀ birea odi kpé bo Dikirine kɔ̀ro, akū òdigɔ̀ sa o kpi musu tánagbagbakina.

³ Sulemanu ye Dikirii, à a de Dauda yáditenanɔ̀ kúna, ama àdi sa o gbagbaki pìnɔ̀, akū àdigɔ̀ turaretiti kpata gwe.

⁴ Akū à gèe sa o zaa Gibis, zaakú gbagbaki pì mé à de a kparanɔ̀la. À sa'opɔ̀ kú òdi ká tén à té kú ò gwe mèn wāa sɔ̀oro.

⁵ Gwen Dikiri bò à sù nana gūn gwāani à pì: N pɔ̀ kú n yei wé kema.

⁶ Akū Sulemanu pì: N gbèke kè n zò̀bleri ma de Daudane manamana, kú à denne gbè mana náanide nèsepurade ù yá. N gbèke zò̀kɔ̀ kène, n tò makú a né ten kí ble a gène ù gbára dí.

⁷ Tera sà Dikiri ma Luda, n makú n zò̀blerii ká kína ù ma de Dauda gène ù. Né fitin ma ù, má yáke gbá dɔ̀ro.

⁸ Makú n zò̀blerii, má kú n gbè kú n sè̀nɔ̀ té. Ó dasi, oni fɔ̀ ò n naro ò n lé dɔ̀ro.

⁹ N makú n zò̀bleri gba ɔ̀ndɔ̀, de màgɔ̀ yá gɔ̀gɔ̀ n gbɛ̀nɔ̀ne a zéa, màgɔ̀ a mana dɔ̀kɔ̀ne kú a vānio. Tó lenlo, daran mani ke ná mà yá gɔ̀gɔ̀ n gbè dasi pìnɔ̀ne?

¹⁰ Yá kú Sulemanu wé kèe pìi kè Dikirine,

¹¹ akū à pìne: Zaakú yá kú n wé kèn gwe, ndi wèndi gbàna wé kero ke aruzeke ke n iberenɔ̀ ga, séde yá gɔ̀gɔ̀na a zéa dɔ̀nan n wé kè,

¹² mani ke lákú n wé kè ná, mani n gba ɔ̀ndɔ̀ kú wézeo. Gbè ke kun n á ke n gbera kú anigɔ̀ ɔ̀ndɔ̀ lán n bàro.

¹³ Mani pɔ̀ kú ndi wé kero kpámma dɔ̀. Mani n gba aruzeke kú gakurio pínki ari n wèndi lén. Kína ke ni ká n ùro.

¹⁴ Tó n tɛ̀mai, akú sɔ̀ n ma yá'onnenanɔ̀ kú ma yáditenanɔ̀ kúna lákú n de Dauda kúna ná, mani n wèndi dɔ̀nne kú m̀kakɔ̀anaao.

¹⁵ Akū Sulemanu vù, à è kú nanan a ò. Akū à tà Yurusalemu, à gèe à zè Dikiri bàka kunna kú Isarailanɔ̀ àkpati are, à sa'opɔ̀ kú òdi ká tén à té kúnɔ̀ kú kennakúkɔ̀ sa'opɔ̀nɔ̀ ò gwe, akū à pɔ̀nna pɔ̀ble kè a ibanɔ̀ne.

Sulemanu yá gɔ̀gɔ̀na karuanɔ̀ne

¹⁶ Zikea karua gbɛ̀nɔn pla kenɔ̀ sù Sulemanu kína, ò zè a are.

¹⁷ N gbè do pi: N gaafara kemene kína. Makú kú nɔ̀gbè dío ó kú kpé dokɔ̀nɔ̀me. Akú ma né ò kɔ̀nɔ̀me ó pla kpé pìi gūn.

¹⁸ A gɔ̀rɔ̀ aakɔ̀de zī nɔ̀gbè pì né ò se. Ó kɔ̀nɔ̀me ó pla kpé pìi gūn, gbèke kú kúoo gwero.

¹⁹ Kú nɔ̀gbè pìi wùte a nɛ̀gɔ̀gbè pìia gwāani, akū à gà.

²⁰ Akū à fùtè gwāani lizāndo, à ma nɛ̀gɔ̀gbè sè ma sare gɔ̀rɔ̀ kú makú n zò̀bleri maten i o, à wùte a sare, akū à a né gèe pìi sè à wùtemene ma sare.

²¹ Kú ma vu kɔ̀nkɔ̀ mà yá kpá ma néa, akú ma è gè ù. Kú ma gwá tii, akú ma è ma nénlo.

²² Akú nɔ̀gbè pìi gbè do pi: Ekeme! Ma né mé à bène, n pɔ̀ mé à gà. Akú nɔ̀gbè káaku pì: Ekeme! N né mé à gà, ma pɔ̀ mé à bène. Akú òten lékpakɔ̀ana ke kína are.

²³ Akú kína pi: Gbè dikina ten pi a né mé à bène, n pɔ̀ mé à gà, akú sɔ̀ gbè dire ten pi, ekeme, n né mé à gà, a pɔ̀ mé à bène.

²⁴ Akú kína pi: Á m̀mene kú fènedao. Akú ò sùone.

²⁵ Akú kína pi: Á né kú à bène zò̀kɔ̀re pla, à kpado kpá gbè doa, á kpado kpá gbè doa.

²⁶ Nɔ̀gbè kú a né bène sɔ̀, né pìi kène wènda, akū à pì kìnane: Kí, n né kú à bène pì kpáa, ñsun a dero. Akú a gbè do pi: Ó a zò̀kɔ̀re pla, ó pínki ò kurai.

- ²⁷ Akú kína yā mui z̄s̄ à pì: À né kú à bēne pì kpá nɔgbē káakua. Àsun a dero. A dan gwe.
²⁸ Kú Isarailano yákpate kú kína kēe pii mà, ò vīna kēne, zaakú ò è Luda a gbà ɔnd̄s̄ à yā ḡs̄ḡs̄ a zéa.

4

Sulemanu iban̄s

- ¹ Kína Sulemanume Isaraila buri s̄inda p̄inki kína ũ.
² A b̄usu don'arede n̄ t̄n dí: Zad̄oki né Azariame sa'oriki ũ.
³ Sisa né n̄c̄ Eliorefi kú Ahiaome a takadak̄erino ũ. Ailudi né Yosafatame yāz̄ibaaruk̄eri ũ.
⁴ Yoyada né Benayame a z̄ikari don'arede ũ. Zad̄oki kú Abiataome sa'orino ũ.
⁵ Nat̄á né Azariame a gu don'arede n̄ gbē z̄s̄k̄s̄ ũ. Sa'ori Zabudu, Nat̄á néme a kp̄aasi ũ.
⁶ Aisame a be azia ũ. Abada né Adoniramume z̄z̄i gbē z̄s̄k̄s̄ ũ.
⁷ Kína Sulemanu Isarailano b̄usu gbē z̄s̄k̄s̄n̄o d̄it̄edite gun̄c̄a gb̄en̄on kuri aweepla. W̄è kú w̄èo n̄ baadi di su kína kú a ɔnden̄c̄e kú p̄obleo n̄ baadi kú a m̄c̄o.
⁸ N̄ t̄n dí: Uru né mé à Eflaimu burino gu s̄is̄ide v̄i.
⁹ Deka né mé à Makaza kú Salabimuo kú Besemesio kú Elni Betanao v̄i.
¹⁰ Eɛedi né mé à Arubo kú Sokoo v̄i kú Efa guo p̄inki d̄c̄.
¹¹ Abinadabu né mé à D̄oru gus̄is̄ide v̄i. Sulemanu né n̄c̄gbē Tafame a n̄c̄ ũ.
¹² Ailudi né Baana mé à Tanaki v̄i kú Megidoo kú Betes̄a gu kú à k̄ani kú Zaretao Yez̄erili ḡeī kpa p̄inki zaa Betes̄a ari Abeli Meola ari Ȳok̄emeamu dire kpa.
¹³ Geba né mé à Ram̄c̄ Giliada v̄i kú Manase né Yairi lakutu kú ò kú Giliada ḡun̄n̄o kú Agobu gu kú à kú Bas̄ao kú a w̄era b̄inide m̄en̄ baaak̄s̄n̄o. Ò n̄ z̄é ḡurukpanano k̄e kú m̄ogot̄eome.
¹⁴ Ido né Ainadabu mé à Manaimu gu v̄i.
¹⁵ Aimaza mé à Nafatali gu v̄i. Akú mé à Sulemanu né n̄c̄gbē Bas̄ema s̄e n̄c̄ ũ.
¹⁶ Usai né Baana mé à Asa gu v̄i kú Alotio.
¹⁷ Parua né Yosafata mé à Isaka gu v̄i.
¹⁸ Ela né Simeī mé à Biliaminu gu v̄i.
¹⁹ Uri né Geba mé à Giliada gu v̄i. Am̄orino kína Siš̄ kú Bas̄a kína Oguo mé ò kú gwe yā. Gebame gu p̄i don'arede ũ ado.
²⁰ Yudano kú Isarailano dasi lán ísirale b̄usu'at̄ē b̄a. Òdiḡs̄ p̄s̄ ble ò í mi ò p̄onna ke.

Sulemanu nmanana kú a ɔnd̄s̄o

- ²¹ Zaa Yuflati ari Filisitino b̄usun kú Misila b̄usu léo, Sulemanu mé à kí bl̄e b̄usuu p̄in̄c̄a p̄inki. B̄usuu p̄in̄c̄o gb̄en̄c̄o diḡs̄ táfe bone ari a w̄endi l̄en̄.
²² Sulemanu ɔn ḡor̄c̄o do p̄oble n̄ dí: Flawa asasa bupla akuri, w̄isiti asasa bas̄ooro.
²³ Z̄u m̄ekpana kú ò gw̄a be m̄en̄ kuri, kp̄asa z̄u baro, s̄a bas̄ooro kú ḡano kú z̄s̄n̄o kú b̄ugano kú ko manano d̄c̄.
²⁴ Zaakú à kí bl̄e b̄usu kú à kú Yuflati if̄alete kpan̄c̄a p̄inki sena zaa Tifisa ari Gaza, ak̄us̄ ȳakete kú gukearo.
²⁵ Sulemanu ḡor̄c̄a Yudano kú Isaraila kú ò kú zaa D̄a ari Besebano katena n̄ b̄usun n̄ laakariame, baadi kú a geepi l̄ino kú a kakapura l̄ino.
²⁶ Sulemanu s̄s̄ kú òdi ḡó ḡaten̄c̄o k̄s̄c̄o d̄ubu siik̄m̄e. A s̄s̄ kú òdi dir̄m̄ano s̄s̄, d̄ubu kuri aweepla.
²⁷ Gu gbē z̄s̄k̄s̄o p̄in̄c̄o s̄s̄, n̄ baadi diḡs̄ sune kú p̄obleo a m̄c̄a kína Sulemanu kú gbē kú òdi su p̄s̄ ble k̄aano p̄s̄ ũ. P̄s̄ke di k̄iarn̄maro.
²⁸ Òdiḡs̄ su s̄s̄ p̄in̄c̄one kú éseo kú s̄̄eoo d̄o gu kú ò kún, lákú ò d̄ite n̄ baadine n̄a.
²⁹ Luda Sulemanu gb̄a ɔnd̄s̄ kú w̄ez̄eo manamana. Oni f̄s̄ ò a d̄s̄na lé d̄s̄ro, lákú oni f̄s̄ ò ísirale b̄usu'at̄ē lé d̄s̄ro n̄a.
³⁰ Sulemanu ɔnd̄s̄ de if̄abokikpadeno kú Misilano p̄ola n̄ p̄inki.
³¹ À ɔnd̄s̄ de gbē s̄inda p̄inkila. À de Ezera buri Etani p̄ola kú Maoli né n̄c̄o Emani kú Kalakolio kú Daadao. À t̄s̄ b̄o b̄usu kú ò likain̄c̄o ḡun̄ p̄inki.
³² Á ȳaasi z̄u d̄ubu aak̄s̄ ak̄us̄ l̄e kú à d̄ano k̄a d̄ubu do kú m̄en̄ s̄ooro.
³³ À l̄ino kú l̄ano yā b̄ok̄ot̄ena k̄e, naana zaa sida lí kú à kú Lebana b̄usun ari à ḡeé pé s̄es̄v̄l̄a kú àdi bute b̄iniano. À n̄b̄on̄c̄o yā dàrine d̄o kú b̄ano kú p̄s̄ kú òdi t̄aa o kú k̄uano kú kp̄n̄c̄o.
³⁴ Kína kú ò kú andunia ḡun̄n̄o a ɔnd̄s̄ baaruu mà n̄ p̄inki. B̄usu kú b̄usuuo p̄inki n̄ gb̄en̄c̄o z̄i ò gé a ɔnd̄s̄ȳa ma.

5

¹ Kū Taya kína Hiramū mà kũ ò Sulemanu kà kína ũ a de gēne ũ, à a iba kenŋ z̄la, zaakũ Dauda gbēnname yā.

² Akũ Sulemanu légbázā kè Hiramunè à pì:

³ N̄ d̄s kũ ma de Dauda dí le à ɔnn kàte Dikiri a Ludanero, kũ buri kũ ò likainŋ ten z̄l ká k̄aaŋ yāi, ari Dikiri gēè à n̄ kéné tintin ũ.

⁴ Tera sà Dikiri ma Luda tò ma ãmpaki lè. Iberɛ ke kú gukearo, ásarɛ ke kunlo.

⁵ Abire yāin má ye mà kpé bo Dikiri ma Ludane, lākũ Dikiri ò ma de Daudane nà, à pì a né kũ áni ká kpatan a gēne ũ mé ani kpé boare.

⁶ N̄ gbēnŋ da ò Lebana sida línŋ z̄z̄s̄m̄ene. Ma z̄ikerinŋ ni z̄i pì ke kũ n z̄ikerinŋ lele, mani n z̄ikeri pinŋ fina bonne lākũ n ò nà pínki. N̄ d̄s kũ ó gbēke vī à líz̄na d̄s lán ák̄on Sid̄denŋ b̄aro.

⁷ Kũ Hiramū Sulemanu yā p̄i mà, a p̄o kè nna manamana à p̄i: Ò Dikiri t̄s̄ kpá gb̄ara, zaakũ à Dauda gbà né ɔnd̄s̄de, àten do a gbē dasinŋe are.

⁸ Akũ Hiramū gbēnŋ z̄l Sulemanua à p̄i: Ma légbázā kũ n kēmenɛ mà. Mani ke lākũ n̄ yei nà sida línŋ kũ p̄ini línŋ yā musu.

⁹ Ma z̄ikerinŋ ni lí pinŋ sé zaa Lebana kp̄inŋ musu, oni kipao ísira léa, mani ȳȳi mà gbēnŋ z̄ionne ísira musu. Gu kũ n òmenen, gwen mani tò ò kátennne, gbasa n̄ táo. M̄ak̄on s̄s̄, yā kũ má ye n̄ kēmenen dí: N̄ p̄oble kpá ma ɔndenŋa.

¹⁰ Len Hiramū d̄iḡs̄ sida línŋ kũ p̄ini línŋ kpá Sulemanua le lākũ à yei nà.

¹¹ Sulemanu s̄s̄ àd̄iḡs̄ p̄oblewe kpáa wè kũ wèeo t̄n waa pla kũ n̄isio lita d̄úbu waa pla.

¹² Dikiri Sulemanu gbà ɔnd̄s̄ lākũ à a lé s̄ene nà. Hiramū kũ Sulemanuo nna kũ k̄s̄o, akũ ò lédok̄onŋ v̄i.

¹³ Kína Sulemanu gbēnŋ s̄ese Isaraila burinŋ té pínki à n̄ dá z̄i p̄i ḡun gbēnŋ d̄úbu baraa kuri.

¹⁴ Àd̄iḡs̄ n̄ z̄i Lebana b̄usun m̄o kũ m̄o gbēnŋ d̄úbu kuri. Gbē pinŋ di ke Lebana m̄o do, akũ òdi su ò ke be m̄o plapla. Adoniramunè z̄z̄i p̄i gbē z̄k̄s̄ ũ.

¹⁵ Sulemanu gbē arinŋ v̄i gukp̄iden gbēnŋ d̄úbu basiik̄s̄, a s̄eserinŋ s̄s̄ gbēnŋ d̄úbu baaak̄s̄ akuri.

¹⁶ Gbē pinŋ baasi, Sulemanu gbēnŋ d̄itedite gbēnŋ d̄úbu aak̄s̄ kũ waa aak̄s̄o, òḡs̄ wé pá z̄i p̄ia.

¹⁷ Kína yā dite, akũ ò gbè gbènt̄e mananŋ ȳȳs̄ ò à, ò s̄ete ò s̄uo kpé p̄i èpetegbenŋ ũ.

¹⁸ Len Sulemanu z̄ikerinŋ kũ Hiramū z̄ikerinŋ kũ Gebalidenŋ lí z̄z̄s̄ le ò kèke, ò gbèe kèke kpé p̄i bobŋ ũ.

6

Dikiri ɔn katena

¹ Isarailanŋ bona Misila wè waa pla kũ basiik̄s̄oo gb̄era, Sulemanu k̄iblena wè siik̄s̄den, a m̄o plade kũ òdi p̄i Zivi ḡun, akũ à nà Dikiri ɔn katena.

² Kpé kũ à b̄o Dikirinɛ p̄i gb̄ana kà ḡas̄akuru baaak̄s̄, a yàasa baro, a lei baraa kuri.

³ Kpé p̄i èda v̄i a are, a gb̄ana lele kũ kpé p̄io ḡas̄akuru baro, a yàasa s̄s̄ ḡas̄akuru kuri.

⁴ À a wondonŋ b̄obo, a lénŋ de yàasa, a ḡun kpa kpakoto.

⁵ À kpéneŋ b̄obo à lika kpé p̄iii kũ a Ludakukio kpa plapla kũ a kpeo.

⁶ À didik̄s̄ana aak̄s̄k̄s̄, kpéne kũ ò kũ z̄itenŋ yàasa kà ḡas̄akuru s̄s̄s̄o, a kũ ò kũ guraguranŋ suddodo, a kũ ò kũ musunŋ supplapla. Dikiri kpé gbè kũ ò kũ musunŋ yàasa k̄a z̄ite p̄s̄i, de ò e ò kpéne p̄i lík̄ok̄unŋ didia kpé p̄i gbēf̄naa sari yāi.

⁷ Kũ òten kpé p̄i bo, ò b̄o kũ gbè kũ ò à zaa a ȳok̄iaome. Odi ére ke gā ke z̄ik̄ebŋ ke k̄ini ma kpé p̄i bokiaro.

⁸ Kpéne kũ ò kũ z̄itenŋ pínki ḡēki kũ a ḡenmid̄s̄ki kpame. Didiki ḡe kpéne kũ ò kũ guraguranŋ kũ kpéne kũ ò di a musunŋ k̄ina.

⁹ Kũ à kpé p̄i b̄o à làka, à d̄s̄ kũ zà línŋ kũ sida lí lèketenŋ.

¹⁰ À kpéne pinŋ b̄o kpé p̄i gb̄ana lémm̄e. A pínki lei ḡas̄akuru s̄s̄s̄o, ak̄s̄ ò n̄ pépe kpé p̄ia kũ sida lío.

¹¹ Akũ Dikiri yā ò Sulemanunè à p̄i:

¹² Kpé kũ nten bo dik̄ina yā musu, tò nten ma ɔd̄s̄ki gwa, tò n ma yādannenano kè, tò n̄ yā kũ ma d̄it̄en̄enŋ k̄ina nten z̄i kea, mani lé kũ ma s̄e n de Daudane papanne.

¹³ Maniḡs̄ kũ ma gbē Isarailanŋ té, mani n̄ tónlo.

¹⁴ Kũ Sulemanu kpé p̄i b̄o à làka,

¹⁵ à sida lí lèketenŋ nana a ḡb̄ia a ḡun kpémkpem zaa z̄ite ari a sakaa, akũ à p̄ini lí lèketenŋ kpate a z̄ite pínki.

¹⁶ À kpéne kè kpé pìi gūn Ludakuki ū, a gbàna kà gàsákuru baro, akú à sida lí lèketeno nàna a gbàia kpémkpem zaa zíte ari a sakaa.

¹⁷ Kpé pì kpéda gbàna kà gàsákuru bupla.

¹⁸ Sida lí kú ò nàna kpé pìi gūn, ò zī kèa lán tūru kú lávu pianaao bà. A pínki bì sida líme, a gbè ke dí bo gukea ò èro.

¹⁹ À kpé pì né kèke Dikiri bàka kunna kú Isarailano àkpati diteki ū.

²⁰ Kpéne pìi gbàna kà gàsákuru baro, a yàasa dō baro, a lei sō baro. À wura atēne nàna kpéne pìi gbàia pínki. À turaretitikpataki kú ò kè kú sida lío nàna kú wuraa dō.

²¹ À wura atēne nàna kpéda gbàia dō, akú à mōkakōana kú ò pì kú wuraaono lōkoloko kpéne gbì kú à wuraa nànaa pìia kpélele kpa.

²² À wuraa nàna kpé pìi gūngūn kpémkpem kú turaretitikpataki kú à kú kpéne pìi sareo.

²³ À kú lí à kerubuno ū mèn pla, à dite kpéne gūn. Kerubuu pino lei kà gàsákuru kuri.

²⁴ N̄ dèmbereno gbàna kà gàsákuru sōsōro. Zaa dèmberē do léa la ari a do léa dire a gbàna kà gàsákuru kuri.

²⁵ Kerubu mèn pla pino bōkōa, ò leleme.

²⁶ N̄ pla ní pínki lei kà gàsákuru kurikuri.

²⁷ Akú à n̄ kátē kpé pì né gūn. N̄ dèmbereno poroporona, a do dèmberē gèè à pè gbàia dire, a do p̄ pè gbàia la, akú n̄ dèmberē kú ò gōno pèkōa kpéne pì guragura.

²⁸ À wuraa nàna kerubuu pino dō.

²⁹ À zī kè kpé pìi gbàia kpéda kú a néo pínki, à kerubuno wānzān kè kú domina líno kú lávu pianano.

³⁰ À wuraa kpàte kpé pì zíte dō, kpéda kú a néo pínki.

³¹ À kpéne pì gbàno kú a lípeteno kè kú kú lío. A musu kè sōnte.

³² À zī kè kú lí gbà mèn pla pino, à kerubuno wānzān kè kú domina líno kú lávu pianano, akú à wuraa nàna.

³³ À kpéda gbà lí kè kusuru siikō kú kú lío dō.

³⁴ À a gbàno kè kú pini lío né pla. Gbàa pino né pínki dī nakōa guragura.

³⁵ Akú à zī kè gbàa pino, à kerubuno wānzān kè kú domina lío kú lávu pianaao, akú à wuraa nàna.

³⁶ À bīni bō à lika a onnyī. Bīni pìi gbè kú ò àno vī didikōana leu aakōkō, akú sida lí kú ò zōno kpàkpa a musu.

³⁷ Ò Dikiri kpé pì ē pète Sulemanu kíblena wè siikōden, a mō kú òdi pì Zivi gūmme,

³⁸ akú ò a lakiti kè a wè kuri aweedoden, a mō sōraakōde kú òdi pì Bulu gūn lākū à kpé zī dite nà. A bona kú a kèkenao kà wè suppla.

7

Sulemanu be bonaa

¹ Sulemanu a be bonaa zī kè pínki wè kuri awee'aakōme.

² À kpé kú òdi pì Lebana líkpe bō, a gbàna kà gàsákuru basōro, a yàasa kà gàsákuru bupla akuri, a lei sō baraakuri. A sida líno pèpetepe dōro siikō, akú à sida lí kú ò àno dādañla

³ mèn bupla aweesōro, dōro kú dōroo gērogero leu aakō, akú à sida líno kpàkpa lí kú ò kpàa pìno.

⁴ À a wondono bōbo didikōana dōro aakōkō, ní are dōdōkōana.

⁵ Kpé pì lénō lei kú a yàsaao pínki leleme. A lénō mèn aakōkō dire kpa kú la kpao, ní are dōdōkōana.

⁶ À lígbano pèpetepe kpé pì kpélele. Kpélele pìi gbàna kà gàsákuru bupla akuri, a yàasa sō baraakuri. À gānu bō lígba pino are, akú à lígbano pèpetepe à èda dō gānu pì léa.

⁷ À a kiblegbaa dite gānu pìn. Gwen àdi yā gōgōn, akú òdi pì Yākpatekēkpe. À sida lí lèketeno nàna a gbàia zaa zíte ari a sakaa.

⁸ À kpé kú àdi in kú are. À bōkōa kú gānu pìio. Len kpé kú à dō Firi'auna nēnōgbē kú à sè no tūne de le dō.

⁹ Kpé pino bona, gbè manano ò pèto ari à gèè pé a sakaa. Ò gbèè pino yō gbasa ò zōzōkōre kú sākasaao kpa plapla pínki. Lemē on kpa de le kú bāai kpao.

¹⁰ Ò kpé pino ē pète kú gbè gbētē manano, a kenō gbàna kà gàsákuru kuri, a kenō sō sōraakō,

¹¹ gbasa ò bō kú gbè mana kú ò yō ò àno kú sida lío.

¹² À bīni bō à lika on zōkō pìii, à gbè kú ò àno vī didikōana dōro aakō, akú sida lí kú ò àno kpàkpa a musu, lākū Dikiri kpé kú a èdaao on bīni de nà.

Dikiri ɔn pɔnɔ

¹³ Kína Sulemanu gbɛnɔ zì ò Huramu sísi zaa Taya, akù ò sù káao.

¹⁴ Huramu pi da bi Nafatali burime, akùsɔ̄ gyaanɔme. A de bi Taya gbɛme, akùsɔ̄ m̀gotɛ ɔ̀zìkeriime. Huramu pi ɔ̀ndɔ̄ kù asánsínio kù dónaao ví m̀gotɛ zì sínda pínki gùn. Kù à sù kína Sulemanu kínaa, akù à zì kù à dàare kè pínki.

¹⁵ À m̀gba pi mèn pla kù m̀gotɛo. A pínki lei kà gàsákuru baro plansari, a lé yàasa kà kuri awɛɛpla.

¹⁶ À a fùraa pi kù m̀gotɛo mèn pla à kùte m̀gba pìnɔ musu. Fùraa pìnɔ lei kà gàsákuru sɔ̀ɔ̀ɔ̀ro.

¹⁷ À m̀kakɔ́ananɔ pi, akù à fífí a fùraa pìnɔa lán m̀wakare bà, ò lokolokona mèn suppla.

¹⁸ À pɔ́nɔ pi lán b́isi néno bà à d̀d̀d̀ m̀gba fùraa pìnɔa à likai d̀r̀ɔ̄ pla, m̀kakɔ́anaa pìnɔ gèi kù a musuo. A fùraa pìnɔn leɛleme pínki.

¹⁹ À Dikiri kpé èdaa m̀gba fùraa pìnɔ pi kù dónaao lán tafetira vù bà. Tafetira vù pìnɔ lei kà gàsákuru siisiikɔ̄.

²⁰ B́isi né pìnɔn d̀d̀d̀ m̀gba fùraa pìnɔ kùd̀d̀ki musu mèn wàa dodo likana m̀kakɔ́anaa pìnɔi d̀r̀d̀ɔ̄.

²¹ Akù à m̀gba pìnɔ pètepete kù ò Dikiri kpé èda kùna. À tɔ̄ kpà ɔ̀pla pónɛ Ani Kátɛ, ɔ̀ze pɔ̄ s̄ Gbána Kúa.

²² M̀gba pìnɔ fùranɔ b̀ò lán tafetira vù bà. Len à m̀gba pìnɔ pi le pínki.

²³ À m̀b̀ kàsa íkaki ù b̀kutu. A lé la kpa ari a lé dire kpa kà gàsákuru kuri, a lei kà gàsákuru sɔ̀ɔ̀ro, a lé yàasa s̄ baraakuri.

²⁴ À ɔ̀zì kè íkaki p̄ia lán t̀runɔ bà, à lika a léi gèi d̀r̀ɔ̄ pla, gàsákuru do pínki t̀uru mèn kuri. À íkaki p̄i kàsa leɛle kù t̀uru wánzànde pìnɔ.

²⁵ Íkaki pi di zùsa mèn kuri awɛɛplanɔ. Zù mèn aakɔ́nɔ mi d̀o gugb̀anduru kpa, mèn aakɔ́nɔ ífálete kpa, mèn aakɔ́nɔ gè̀nɔmid̀ki kpa, mèn aakɔ́nɔ s̄ ífáboki kpa. Íkaki pi di n̄ musu, akùsɔ̄ n̄ p̀r̀ɔ̄nɔ d̀d̀d̀ guragura.

²⁶ Íkaki p̄i gègetee kà ɔ̀la yàasa ù. A sà de lán oro sà bà, lán tafetira sà bà. Dirɔ̄m lé wàa do ín àdi sí.

²⁷ À tadibɔ̄nɔ pi kù m̀gotɛo mèn kuri. N̄ pínki gbàna kà gàsákuru siikɔ̄, a yàasa d̀o siikɔ̄, a lei s̄ aakɔ̄.

²⁸ Kù ò tadibɔ̄nɔ pìnɔ pi, ò m̀ lèketenɔ kpà à gbánɔ dagura.

²⁹ Akù ò músu wánzánɔ kè m̀ lèketee pìnɔa pínki kù zùsa wánzánɔ kù kerubu wánzánɔo. Ò lávutána wánzán kè músuu pìnɔ kù zùsa pìnɔ musu kù a gèio.

³⁰ Tadibɔ̄nɔ pìnɔ m̀gotɛ gère kù gòoo ví mèn siisiikɔ̄. Ò gbá ví mèn siisiikɔ̄ d̀o. Gbá pìnɔ musun òdi ta din. Ò gbá pìnɔ kàsa, ò lávutána wánzán kè a kpa siikɔ̄a.

³¹ Tadibɔ̄nɔ pìnɔ lé wèna b̀kutu, a lé kpa bona gàsákuru do, akùsɔ̄ à lòkotoo kà ɔ̀tá do. Ò wánzán kè a lé kù à b̀o musua d̀o. Tadibɔ̄nɔ pìnɔ m̀ lèkete kusurudenɔ ví, ò de b̀kuturo.

³² Gère pìnɔn kù m̀ lèketee pìnɔ gèi. A gònɔ pépena tadibɔ̄nɔ pìnɔ gbánɔa. Gère pìnɔ lei kà gàsákuru do kù a kusuo.

³³ Ò gère pìnɔ pi lán s̄go pɔ̄ bàme. Ò a gònɔ kù a gérenɔ kù a m̀tererenɔ kù a oronɔ kàsa kù m̀gotɛo pínki.

³⁴ Tadibɔ̄nɔ pìnɔ kùki ví mèn siisiikɔ̄ a kusurunɔa.

³⁵ Tadibɔ̄nɔ pìnɔ musu de b̀kutu, a lei kà ɔ̀tá do. A gbánɔ kù a m̀ lèketenɔn na tadibɔ̄nɔ pìnɔ musu.

³⁶ À kerubu wánzán kè a gbánɔ kù a m̀ lèketenɔa kù músu wánzánɔ kù domina línɔ wánzánɔo, gu kù à lè pínki. À lávutána wánzán kè à likai d̀o.

³⁷ Len à tadibɔ̄nɔ pìnɔ pi le. À kàsa pɔ̄ dokɔ́nɔ gũmme, n̄ z̄k̄k̄e kù n̄ bonaao leɛleme.

³⁸ Akù à dàгаа pi kù m̀gotɛo mèn kuri. A pínki di í sí dirɔ̄m lé siisiikɔ̄. Dàгаа pìnɔ yàasa kà gàsákuru siisiikɔ̄. Kù à dàгаа pìnɔ didi tadibɔ̄nɔ mèn kurii pìnɔa,

³⁹ akù à kátɛ Dikiri kpé are, mèn sɔ̀ɔ̀ro ɔ̀plai, mèn sɔ̀ɔ̀ro ɔ̀zei. À íkaki p̄i dite ɔ̀ze kpa Dikiri kpé kusuru kù à kù ífáboki gè̀nɔmid̀ki kpa sare.

⁴⁰ Akù Huramu oro t̀ubukabɔ̄nɔ kù a sètebɔ̄nɔ kù ta arusibɔ̄nɔ pi d̀o. Len à Dikiri ɔ̀n zì kù kína Sulemanu dàare kè le, à lakiti kè pínki.

⁴¹ Zì kù à kèe pìnɔn dí: M̀gba mèn pla, a fùra kù à b̀ò lán lo bà kù à kù m̀gba pìnɔ musu mèn pla, m̀kakɔ́ana kù à zà blèo a fùraa pìnɔa mèn pla,

⁴² b́isi né kù à d̀d̀d̀ m̀kakɔ́anaa pìnɔa musu mèn wàa pla. À kè ari d̀r̀ɔ̄ pla zàbleb̀o ù m̀gba fùraa pìnɔa.

⁴³ Tadibɔ̄nɔ pìnɔ mèn kuri kù a dàganɔ mèn kuri.

- 44 Íkaki mèn do kú zùsa kú à kú a zítèno mèn kuri awεεpla.
- 45 Túbukabɔɔ pino kú a sétebɔɔ kú ta arusbɔɔ. Pó kú Huramu pí kína Sulemanune Dikiri ɔn pɔ ɔno pínki, à ní pí kú mɔgotē kú ò ɔɔɔome.
- 46 Kína tò ò pɔ pino kàsa kú Yoda gb̃io zaa Suko kú Zaretao dagura.
- 47 Sulemanu dí tò ò pɔ kú ò pí kú mɔgotēoo pino yɔ kilooa à a tíkisi d̃ro, kú à kè dasi yái.
- 48 Sulemanu pɔ kú à kú Dikiri kpé gūno pí do, turaretitikpataki kú ò kè kú wuraaoo kú wura teburu kú òdi Dikiri burodi káteaoo
- 49 kú fitiladibo kú ò kàte kpéda gūn kpéne are ɔplai kú ɔεεo mèn ɔɔɔɔro. Ò pí kú wuraaoo atēne kú a fitilano kú a kpàkonɔ pínki, ò lávu wānzān kèrūma.
- 50 À wura tokono pí do kú fitiladebɔɔ kú tano kú g̃ombɔɔ kú tésibɔɔ kú kpéne kú òdi pí Ludakuki gb̃a asigbenɔ kú kpéda p̃no.
- 51 Kú kína Sulemanu Dikiri ɔn zī pii kè à làka pínki, akú à sù kú wuraaoo kú andurufuoo kú pɔ kú a de Dauda dite Dikiri pɔ ɔno, akú à kà Dikiri ɔn aruzekatekin.

8

Tana kú Dikiri àkpatii a kpén

- 1 Akú kína Sulemanu Isaraila gb̃e z̃k̃ɔno sisi Yurusalemu, ní buri don'aredeno kú ní ɔmbdeno ní pínki, de ò su ò Dikiri bàka kunna kúno àkpati sé Dauda wēte kú òdi pí Zaiɔ ò suo.
- 2 Akú Isarailano kàkara a are ní pínki mɔ supplade Etanimu dikpegɔɔ zī.
- 3 Kú Isaraila gb̃e z̃k̃ɔno kàkara ní pínki, akú sa'orino Dikiri àkpatii pii sè
- 4 kú dakareki kutao kú Dikiri pɔ kú ò kú a gūno. Sa'orino kú Levi burino mé ò pɔ pino sè ò s̃uo,
- 5 akú kína Sulemanu kú Isaraila kú ò kàkaraaino sa ò kú s̃ano kú z̃no àkpatii pí are. Pó kú ò sa òoo pino dasi kè z̃k̃ɔ, adi sí naroro.
- 6 Akú sa'orino g̃è kú Dikiri bàka kunna kúno àkpatii a kpén ari kpéne kú òdi pí Ludakukin. Ò dite a ditekia gwe kerubuno g̃ei.
- 7 Kerubuu pino demberenon poroporona àkpatii pí kú a s̃elinola.
- 8 A s̃eli pino gb̃ana ari òdi ní lé e Dikiri kpé kpéda gūn, ama òdi e ɔnno. Lí pino kú gwe ari kú a gb̃arao.
- 9 Póke kú àkpatii pii gūno, tò adi ke gb̃e anlo mèn pla kú Musa dàn zaa Orebu, gu kú Dikiri pí a bàka nig̃o kú kú Isarailano ní bona Misila gbera baasiro.
- 10 Kú sa'orino b̃ote Dikiri kpén, túsukpe kpé pii pà,
- 11 odi f̃ ò g̃è ò ní zī ke gwero túsukpe pí yái, zaakú Dikiri gakuri a kpé pà.
- 12 Akú Sulemanu pí: Dikiri pí ànig̃o kú túsukpe sira gūmm̃e.
- 13 Akú à pí Dikirine: Ma kpé naasi dikina b̃onne, ng̃o kú a gūn g̃oro s̃inda pínki.
- 14 Akú à lite à are d̃o paria à sa mana òrine.
- 15 Akú à pí: Ò Dikiri Isarailano Luda s̃abu kpá! À lé sè ma de Daudane, akú à p̃apa. Zaakú à pí,
- 16 zaa g̃oro kú a a gb̃e Isarailano b̃ote Misila, ádi Isaraila wēte ke dite ò kpé bon arero. Daudan a sè a gb̃e Isarailano don'arede ú.
- 17 Kú ma de Dauda ye à kpé bo Dikiri Isarailano Ludane,
- 18 akú Dikiri pine kpébonaare de a t̃o g̃o kú laasun kú à k̃e pí mana,
- 19 ama adi ke akú mé ani boarero, a z̃ida né ke mé ani boare.
- 20 Akú Dikiri kè l̃akú à a lé s̃ene nà. Ma g̃o ma de Dauda g̃ene ú, ma vute Isaraila kpatan l̃akú Dikiri Isarailano Luda a lé sè nà, akú ma kpé dí b̃one de a t̃o g̃o kú yái.
- 21 Gwen ma Dikiri àkpati diteki k̃eken. Dikiri bàka kunna kú ó dizino ní bona Misila gbera yá kú a gūn.

Sulemanu aduakena a gb̃eñe

- 22 Sulemanu are do Dikiri gbagbakia Isaraila kú ò kakarana gwenɔ wára ní pínki, akú à a ɔno sè musu
- 23 à pí: Dikiri Isarailano Luda, gb̃eke dí sí lek̃sa kúnwo musu ke z̃it̃ero. N gb̃eke gūn n bàka kú kú n z̃bleri kú ò té n z̃én kú ñes̃edooɔ.
- 24 N yá kú n a lé sè n z̃bleri ma de Daudane p̃apa. N ò kú léome yá, gb̃ara sà n p̃apa.
- 25 Tera sà Dikiri Isarailano Luda, n lé sè n z̃bleri ma de Daudane n pí, tò a burino ní z̃ida kúna d̃o akus̃ ò té n z̃én l̃akú à téi nà, onig̃o kú Isaraila kpatan g̃oro s̃inda pínki.
- 26 Isarailano Luda, ò tò yá kú n ò n z̃bleri ma de Daudane ke yápara ú sà.
- 27 Ama Luda, ònig̃o kú z̃ite la yápuran yá? Musu kú a leik̃eo ní f̃ à n síro, bele kpé kú ma b̃onne dikina s̃aa?

²⁸ Dikiri ma Luda, ò laakari dɔ makū n zɔ̀bleriia, ò ma aduakena kū ma kutɛkenao sí. Ñ sá kpá ɔ́ kú makū n zɔ̀bleri maten dɔnyī kú adua kú maten kemma gbāra.

²⁹ Ñ tó n wé gɔ́ pena kpé dikinaa gwāani kú fānantɛo, gu kú n pi n tɔ́ nigɔ́ kúa dikina pii. Ñ adua kú makū n zɔ̀bleri madí ke aredɔna gu día ma.

³⁰ Tó makū n zɔ̀bleri ke n gbē Isarailano are dɔ gu día, tó ó wé kemma, ñgɔ́ ó wékɛna sí zaa n kúkia musu ñ sùru ke kúoo.

³¹ Tó gbē taari kè a gbēdakene, akū ò pine à yā sí kú n tɔ́o, tó à sù à yā sí kú n tɔ́o n gbagbaki dí are,

³² ñgɔ́ ze kúñwo zaa n kúkia musu ñ mɔ́ñne. Ñgɔ́ yā gɔ́gɔ́ n zɔ̀blerinone ñ yā da taaridela, de a yákená wí a musu ñ yā nna kpá taarisaridea, de ò le ò dɔ́ kú à yake víro.

³³ Tó n gbē Isarailano iberenɔ zii blémma durunna kú ò kenne yāi, ò tà kúñwo, tó ò èra ò are dɔmma ò n sisi, tó ò wé kemma ò kúte kenne kpé dikinaa,

³⁴ zaa n kúkia musu ñgɔ́ ze kúñwo ñ sùru ke kúñwo kú ñ durunnao, ñ su kúñwo búsú kú n kpá ñ dizinɔa dikina pii gūn.

³⁵ Tó ludambe gɔ́ da wárawara, legú dí maro kú ò durunna kenne yāi, tó ò are dɔ gu dikinaa ò wé kemma ò n sisi, akúsɔ́ ò kpé lí ñ durunnae kú n wé tǎrúma yāi,

³⁶ zaa n kúkia musu ñgɔ́ ze kúñwo ñ sùru ke kúñwo kú ñ durunnao. Ñgɔ́ ñ da zé manan, ñ tó legú ma n búsú kú n kpá n gbēnɔa ñ pɔ́ ú dí gūn.

³⁷ Tó ná ke gagagyá kà búsú dín, ke pɔ́wesirakú ke pɔ́pukpana ke kwanɔ́ ke kwa'eseblerinɔ ke tó iberenɔ lika ñ wēte kei ke tó kisira ke gyá gè ñ té,

³⁸ tó ñ gbēke yā kú à a le dɔ́, tó à a ɔ́ dɔ́ kpé dikina kpa, tó à wé kemma à kúte kenne,

³⁹ zaa n kúkia musu ñgɔ́ ze káao ñ sùru ke káao, ñ kpái. Ñgɔ́ fina bone a yákenaaa, zaakú ñ a nèse dɔ́. Mɔ́kɔ́n mé ñ gbē sinda pínki nèse dɔ́.

⁴⁰ Len onigɔ́ vīna kenne le ari ñ wēndi lén búsú kú n kpá ñ dizinɔa dikina gūn.

⁴¹⁻⁴² Zaakú oni n tɔ́ zɔ́kɔ́ ñ n gàsá gbānao kú n ɔ́ kú à poronaa baaru ma, tó gbē zítɔ́ kú à de n gbē Isaraila buri úro bò búsú zázán à sù n tɔ́ yāi, tó à are dɔ́ kpé día à wé kemma,

⁴³ zaa n kúkia musu ñgɔ́ ze káao ñ yā kú à wé kemma kene, de andunia buri sinda pínki le à n tɔ́ dɔ́, ò vīna kenne lákú n gbē Isarailano dí kenne ná, onigɔ́ dɔ́ kú n tɔ́ kú kpé kú ma bò día.

⁴⁴ Tó n gbēnɔ bôte ò gèe zǐ ká kú ñ iberenɔ, bee gu kú n ñ zīn pínki, tó ò are dɔ́ wēte kú n sè día kú kpé kú ma bònne dío, tó ò wé kemma,

⁴⁵ zaa n kúkia musu ñgɔ́ ze kúñwo kúte kú ò kenne yāi, ñ yā nna kpáñma.

⁴⁶ Zaakú gbēke dí gí durunna keiro, tó ò durunna kenne, tó n pɔ́ fèñyī n ñ ná ñ iberenone ñ ɔ́, tó ò tà kúñwo ñ búsun zǐzɔ́n ù búsú zázá ke a kánin yá,

⁴⁷ tó ò nèse lite búsú kú òten zò blen pii gūn, tó ò èra ò kúte kenne gwe ò pí: O durunna kè, o taari kè, o yā vāni kè,

⁴⁸ tó ò are dɔmma kú nèse mèn doo kú ñ poyeinaao pínki zaa búsú kú òten zò blen ñ iberenone pii gūn, tó ò are dɔ́ búsú kú n kpá ñ dizinɔa kú wēte kú n sèeo kú kpé kú ma bònne díooa, tó ò wé kemma,

⁴⁹ zaa n kúkia musu ñgɔ́ ze kúñwo kúte kú ò kenne yāi, ñ yā nna kpáñma.

⁵⁰ Ñgɔ́ sùru ke kú n gbē kú ò durunna kenneo kú taari kú ò kèeo, ñ tó gbē kú òten zò bleñneɔ ñ wēnda gwa,

⁵¹ zaakú n pɔ́vīnanome, n gbē kú n ñ bôte Misilano wétamma pásí gūnnome.

⁵² Ñ tó n wé gɔ́ kú makū n zɔ̀bleriia, ñ sá kpá kúte kú ma kennei kú kúte kú n gbē Isarailano kenneo. Ñ sá kpáñyī gɔ́ɔ́ kú ò wiki lemna pínki.

⁵³ Dikiri Luda, zaakú andunia buri sinda pínki gūn mɔ́kɔ́nɔn n ñ sé n gbēnɔ ú, lákú n ò n zɔ̀bleri Musa gāi ná gɔ́ɔ́ kú n ó dizinɔ bôte Misila.

⁵⁴ Gɔ́ɔ́ kú Sulemanu ten wé ke Dikiria, à kutena a kosoame kú a ɔ́nɔo porona musu. Kú à adua kè à làka, akū à fúte à zè Dikiri gbagbakia gwe,

⁵⁵ akū à sa mana ò Isaraila kú ò kú gwenone ñ pínki, à ò gbānagbāna à pi:

⁵⁶ Ò Dikiri sáabu kpá, zaakú à ókɔ́nɔ a gbē Isarailano gbà Iampaki lákú à ò nà. Yā mana kú à a lé sè a zɔ̀bleri Musa gāinɔ pàpa pínki, a ke dí léte páro.

⁵⁷ Dikiri ó Luda gɔ́ kú kúoo, lákú à kú kú ó dizinɔ nà. Àsun ó tónlo, àsun pà kpáwáiro.

⁵⁸ À tó ò swè kpáawa ògɔ́ té a zén, ògɔ́ a yāditenano kúna kú yā kú à dà ó dizinoneo, ògɔ́ a ɔ́dɔki gwa.

⁵⁹ Adua kú ma kè Dikiri ó Luda gɔ́ dɔn fānantɛ kú gwāanio. Àgɔ́ yā nna kpá makú a zɔ̀bleriia kú a gbē Isarailano lákú gu dígɔ́ dɔ nà,

⁶⁰ de andunia buri sinda pínki le à dɔ́ kú Dikiri bi Ludame, a pānde kunlo.

⁶¹ À kù à á swè kpá Dikiri ó Ludaa mámmam, àgõ a ɔɔki gwa, àgõ a yáditenano kúna lákú á kúna gbára ná.

Dikiri ɔn sakɛnaa

⁶² Akú kína kú Isarailano ní pínki sa ò Dikiria.

⁶³ Sulemanu kennakúkõ sa ò Dikiria kú zùno dúbú baro awɛɛpla kú sãno dúbú basuddo. Len kína kú Isarailano ní pínki Dikiri ɔn sa kè le.

⁶⁴ Zí pìia kína gbà bò ɔn kú à kú Dikiri kpé kpéleleane, akú à sa'opɔ kú òdi ká tén à té kú ò gwe kú pòblewe gbao kú kennakúkõ sa nísio, zaakú sa'oki kú à kè kú mògotõ kú à kú Dikiri kpé kpélelea zókõro, adi fõ à si pínkiro.

⁶⁵ Zí birea Sulemanu kú Isarailano ní pínki dikpe kè Dikiri ní Ludane ari gɔɔ supplá, akú ò Kutadna dikpe kè gɔɔ supplá dɔ. A pínki kè gɔɔ gèro donsari. Ò dasi manamana, ò bò zaa Lebo Amata ari à gèe pé Mísila bùsu lézeki swaa.

⁶⁶ A gɔɔ sɔraakõde zí à ní gbàre, akú ò lé zàa ò tà ní bɛa kú ponnao. Ní pɔ kè nna yá mana kú Dikiri kè a zòbleri Dauda kú a gbè Isarailanoɛe pínki yáí.

9

Dikiri bo à suna Sulemanua

¹ Kú Sulemanu Dikiri ɔnn kàte à làka kú a ɔnnwo kú zí kú a pɔ kúano pínki,

² akú Dikiri era à bò à súa a gèn pladeo lákú à bò à súa Gibiõ ná

³ à pìne: Ma adua kú n kè kú kúte kú n kèmenɛoo mà. Ma kpé kú n bòo pìi dìte ma pò ú, ma tó nigõ kúa lakanaa sari. Ma wé nigõ kúa, ma pɔ nigõ kúa.

⁴ Mòkõn sõ, tó ní té ma zén sùsu kú nèse purao lákú n de Dauda bà, tó ní yá kú ma dìtenno kúna kú ma yá'onnenano, tó nteni ma ɔɔki gwa,

⁵ mani n kpata zìni péte Isarailano té, anigõ lakana víro, lákú ma a lé sè n de Daudane ná, ma pì a burino nigõ kú Isaraila kpatan gɔɔ sinda pínki.

⁶ Tó mòkõn ke n nènɔ kpe limene sõ, tó á ma dokayano kú yá kú ma dìteárenɔ kúnaro, tó a ge do tãnanɔ ari átèni ní gbagba,

⁷ mani Isarailano bote bùsu kú ma kpámman, mani gí kpé kú ma dìte ma pò ú pìii, oni gõ lalandi pò ú, pina pò ú buri sinda pínkine.

⁸ Bee kú kpé pì naasikeo, a yá ní bo gbè kú òten gète a sareno sare. Oni suru gá ò pi: À kè dera Dikiri kè bùsu dí kú kpé díoonɛ le?

⁹ Oni piñne: Kú ò pá kpá Dikiri ní Luda kú à ní dizino bote Misilai yáime. Ò zè kú tãnanɔ, òteni ní gbagba òten kúteñne. Abire yáin Dikiri kisira dí zírma pínki.

Sulemanu yákɛna kparano

¹⁰ Sulemanu ɔn mèn pla pino kàe wè barome, Dikiri ɔn kú a zída bɛo. Abire gberan

¹¹ à Galili bùsu wète kpá Taya kína Hiramua mèn baro, zaakú Hiramua sida lí kú pini lío kú wurao kpáa lákú à yei ná.

¹² Kú Hiramua bò Taya à gèe à wète kú Sulemanu kpáawanɔ gwà, adi kenɛro,

¹³ akú à pi: Ma gbè, wète kpate takano n kpàma gwee? Akú ò tó kpá gu piñne Kabulu ari kú a gbárao.

¹⁴ Hiramua gínake à wuraa kpázá Sulemanunɛ yá tɔn siikõ.

¹⁵ Gbè kú Sulemanu ní dá zòzìno yán dí. Gbè pino mè ò Dikiri ɔn kú Sulemanu ɔnnwo zí kè. Ò Milo wèe tãta kú bùsuuo, ò Yurusalemu bíni bò, ò era ò Azo kú Megidoo kú Gezao kèke ò kàte.

¹⁶ Mísila kína Firi'auna lète Geza pìia yá, akú à si à té sãa à Kanaa kú ò kú a gùno dède, akú à kpá a nènɔgbèa zákɛna gba ú gɔɔ kú à a kpázá Sulemanua.

¹⁷ Akú Sulemanu era à Geza pìi kèke à kàte kú Bɛtoroni gèi pò

¹⁸ kú Baalao kú Tadamɔ kú à kú a bùsu gbárananwo

¹⁹ kú wète kú à kusuna kàtenno kú wète kú a sògonɔ kú a sònɔn kunnɔ kú kpé kú à ye à dɔ Yurusalemunɔ kú Lebanao kú bùsu kú àten kí bleanɔ pínki.

²⁰ Buri kú ò de Isaraila urono: Amɔrino, Itino, Perizino, Ivino kú Yebusi kú ò gõno ní pínki,

²¹ gbè kú Isarailano dí fõ ò ní dɛderono, ní buri kú ò gõ ní bùsuu pinnɔn Sulemanu ní dá zòzìn, akú òdigõ zí pì ke le ari kú a gbárao.

²² Adi Isarailano da zòzìno. Mòkõn à ní dìte a zìkarino ú, a ibano, a kína dakeno, a gbèno don'aredeno, a sògodeno, a sòdeno.

²³ Mòkõnme zí kú òten ke pì gbè zòkõn ú dɔ, ò gbèno wàa pla kú basuppla akurio.

²⁴ Kú Firi'auna nènɔgbè bò Dauda wèten à tà a kpé kú Sulemanu bòaren, a gberan Sulemanu Milo wèe tãta.

²⁵ Wè kù wèeo Sulemanu dig̃s sa o gèn aak̃k̃s. Àdi sa'op̃o kù òdi ká tén à té kù kù kènnakùk̃s̃o sa'op̃o o sa'oki kù à bò Dikiriñe, àdi turaretiti kpata Dikiri are gwe d̃o. Len à Dikiri ɔn z̃ino kè le m̃ammam.

²⁶ Kína Sulemanu gó'iteño kè Ezĩs Geba Elata sare Ed̃omu b̃usun Isira T̃era léa.

²⁷ Hiram̃u a góde kù ò ísira d̃ño z̃l, akù ò di ísira musu lele kù Sulemanu gb̃eño.

²⁸ Ò g̃e Ofi, ò wuraa s̃ete gwe t̃on g̃ero ò s̃io kína Sulemanune.

10

Seba b̃usu saraunia suna Sulemanu k̃inaa

¹ Kù Seba b̃usu saraunia mà l̃ákù Sulemanu t̃s bò nà Dikiri yá musu, akù à s̃u à ỹs à gwa kù yá z̃i'ù gbekanaao.

² À kà Yurusalemu kù à ibaño dasidasi kù p̃s gb̃i nnaño kù wura sà z̃sk̃o kù gb̃è bèere de kù lakumiño senaño, akù à g̃e Sulemanu k̃inaa à yá kù à kù à nèe g̃un faai bò k̃aao p̃inki.

³ Akù Sulemanu yá kù à l̃alaawaño b̃k̃otene p̃inki. A ke b̃k̃otena dí a furo.

⁴ Kù saraunia p̃i Sulemanu ɔnd̃yaño mà p̃inki, akùs̃ à a be kù à bò è

⁵ kù p̃oble kù àdi bleño kù à ibaño gwenaao kù a be z̃ikeriño kunnaao kù ñ p̃okasaño kù a w̃ekpaateriño kù sa'op̃o kù òdi ká tén à té kù kù à ò Dikiri ɔnño, yá pii a kù gb̃ana, akù a lé w̃è.

⁶ Akù à p̃i k̃inane: N yákenaño kù n ɔnd̃s baaru kù ma mà zaa ma b̃usunwo bi yápurame.

⁷ Mádi yá p̃ino síro ari ma ge ma kao la, akù ma wé siale sà. Odi omene p̃inki sero fá! N ɔnd̃s kù n aruzekeñon de l̃ákù ma a baaru mà ñala z̃à.

⁸ Minnad̃onme n gb̃eño ù kù n iba kù òdig̃ kù k̃unwo g̃o s̃inda p̃inki, òg̃ n ɔnd̃yá maño!

⁹ Ò Dikiri n Luda sáabu kpá, zaakù n yá k̃aagu, akù à n ka Isarailaño kpatan. Yenyí kù Dikiri ṽi kù Isarailaño g̃o s̃inda p̃inki mé à tò à n ka kína ù, de ñg̃s yá g̃g̃ñ̃e a z̃éa.

¹⁰ Akù saraunia p̃i kína gb̃a wura t̃on siik̃ kù p̃s gb̃i nnaño dasidasi manamana kù gb̃è bèered̃eño. P̃s gb̃i nna kù à kína Sulemanu gb̃aa p̃ino z̃k̃s, gb̃eke dí suone à kà le z̃iki doro.

¹¹ Hiram̃u gó'ite kù ò s̃u kù Ofio kù wuraaoño s̃u kù lí bèered̃eño manamana kù gb̃è bèered̃eño d̃o.

¹² Akù kína Dikiri ɔn p̃óno k̃eo kù a z̃ida be p̃óno, à m̃oɔño kù gidigboño k̃eo l̃esiriñone d̃o. Odi su kù lí p̃i burio à kà le z̃iki doro, odi wé si a takale doro ari kù a gb̃arao.

¹³ P̃s kù Seba b̃usu saraunia p̃i yei p̃inki à gb̃eka kína Sulemanua, akù à a gb̃a, gba kù à k̃ene ỹnk̃ỹnk̃oño baasi. Akù à era à tà a b̃usun kù a ibaño.

Sulemanu gakurike

¹⁴ Wura kù àdi su Sulemanua wè kù wèeo di ká t̃on baro awe'e'aak̃s,

¹⁵ táfe kù táa'orino kù lagatariño kù Larubu k̃inaño kù a b̃usu gb̃è z̃k̃ño di suone baasi.

¹⁶ À s̃egbako z̃k̃ño kè kù wura kù ò gb̃ègb̃e eo m̃en w̃aa do, ñ baadi tikisii kà kiloo aak̃k̃s kù a kusuo.

¹⁷ À s̃egbako fitinnaño k̃eo d̃o, ñ baadi tikisii ye à ká kiloo plapla. À s̃egbako p̃ino k̃ate kpé kù òdi p̃i Lebana Líkpen.

¹⁸ Kína k̃iblegba z̃k̃o kè kù wisa sakaao, akù à wura at̃ene k̃utea.

¹⁹ Gb̃aa p̃i didiki ṽi, a gb̃apeki m̃en suddo. A kpenaki musu de m̃oɔ kusuru sari. À g̃ásádikiño ṽi, músu taka kù ò k̃eñon zezena g̃ásádiki p̃ino sare.

²⁰ Músuu p̃iñon zezena gb̃ápeki p̃iño kpa pla, a p̃inki kà kuri awe'epla. Odi gb̃aa pii taka ke b̃usu ken z̃ikiro.

²¹ Kína Sulemanu tokoño bi wurame p̃inki. Kpé kù òdi p̃i Lebana Líkpe p̃óno p̃inki bi wurame at̃ene. Andurufu p̃oke kù gwero, zaakù òdi andurufu dite p̃ke ù Sulemanu g̃oɔaro.

²² Kína gó'iteño dig̃s dina ísiral̃a kù Hiram̃u góño. Wè aak̃s p̃inki òdig̃s su kù wuraa kù andurufuuo kù wisa sakaao kù gbak̃uño kù z̃año.

²³ Kína Sulemanu aruzeke kù a ɔnd̃so z̃k̃s de andunia k̃inaño p̃ola ñ p̃inki.

²⁴ Baadi p̃inki ten zé wete à wé si Sulemanule à a ɔnd̃yá kù Luda d̃ane a sw̃en ma.

²⁵ Wè s̃inda p̃inki baadi dig̃s sune kù a gbao: Andurufu p̃óno, wura p̃óno, utano, z̃ikaboño, p̃s gb̃i nnaño, s̃ño kù baragb̃ás̃ño.

²⁶ Sulemanu s̃goño kù s̃ño kàkara. A s̃go p̃ino kà w̃aa suppla, a s̃ño s̃s d̃ubu kuri awe'epla. Òdi a s̃s p̃ino gwa a s̃go w̃eteño g̃un kù a be Yurusalemuo.

²⁷ Kína tò andurufu g̃s di Yurusalemu lán gb̃è bà, akùs̃ sida lí kù òdi kpé boo dasi lán bète lí bà s̃en.

²⁸ Òdi bo kú Sulemanu s̄s̄ p̄ino zaa Misila kú Silisia b̄usuuome. Kína lagatarino mé òdi gé lúlu gwe.

²⁹ Òdi s̄s̄gon̄o lúlu Misila andurufu ɔ̄ɔ̄ m̄èn wàa aak̄ome, s̄s̄no s̄s̄ m̄èn basuppla akuri, akú àdi era à s̄s̄ p̄ino yía Iti k̄inan̄o kú Siria k̄inan̄o.

11

Sulemanu n̄on̄o

¹ Kína Sulemanu yè buri p̄ande n̄ogb̄en̄o dasi. Firi'auna n̄énogb̄e baasi, akú à M̄oabun̄o kú Am̄on̄ino kú Ed̄omun̄o kú Sid̄den̄o kú Itin̄o s̄s̄e n̄on̄o ū.

² Dikiri pi Isarailan̄one òsun buri p̄ino séro, zaakú oni n̄ s̄ateme, de ò té n̄ t̄anan̄oi. Bee kú abireo n̄ yenyī Sulemanu kú gb̄ana.

³ À k̄inan̄eno s̄s̄e n̄on̄o ū gb̄en̄on̄ wàa aak̄o kú bas̄ōroo, akús̄o à n̄o yigisarideno vī d̄o wàa do kú bas̄ōroo. Akú a n̄o p̄ino a s̄ate.

⁴ Kú z̄ikū ten ḡen, a n̄on̄o tò à t̄e t̄anan̄oi, adi a sw̄è kpá Dikiri a Ludaa mámmam lán a de Dauda bàro.

⁵ À t̄e Sid̄den̄o t̄ana Asatorei kú Am̄on̄ino t̄ana M̄oleki kú Luda z̄āguo.

⁶ À yā kú Dikiri yeiro k̄e, adi téi kú n̄es̄edoo lán a de Dauda bàro.

⁷ Akú à ḡe à t̄anagbagbaki b̄o s̄s̄i kú à kú Yurusalemu if̄aboki kpa musu M̄oabun̄o t̄ana gina Kem̄osine kú Am̄on̄ino t̄ana gina M̄olekio.

⁸ Len à k̄e le a buri p̄ande n̄on̄one n̄ p̄inki, akú ò turaretiti kp̄ata n̄ t̄anan̄one ò sa òm̄ma.

⁹ Akú Dikiri Isarailan̄o Luda p̄o f̄e Sulemanui kú à kp̄e line a sw̄è kúa dor̄o yāi, zaakú Dikiri b̄o à s̄ua yā ḡen pla.

¹⁰ Bee kú Dikiri pine àsun t̄e t̄anan̄oiro, adi yā kú Dikiri dit̄e pi maro.

¹¹ Akú Dikiri pine: Zaakú n̄ k̄e le, n̄di ze kú ma bàka kunna k̄unwo yā kú ma dit̄enneoro, mani kpata s̄im̄ma mà n̄ z̄ob̄lerin̄o doke ká n̄ ḡene ū.

¹² Ama n̄ de Dauda yāi mani k̄e le n̄ ḡōaro, n̄ n̄én mani k̄ene.

¹³ Bee kú abireo mani kpata s̄ia p̄inkiro. Buri leu don mani tó n̄ né pine ma z̄ob̄leri Dauda kú Yurusalemu kú ma s̄e ma p̄o ūo yāi.

Sulemanu ib̄eren̄o

¹⁴ Akú Dikiri tò Ed̄omu gb̄e Adada kú à de k̄ine ū ib̄ere s̄e kú Sulemanuo.

¹⁵ Ḡōo kú Dauda ten z̄i ká kú Ed̄omun̄o yā, a z̄ikarin̄o don'ar̄ede Yoabu ḡe à Isarailan̄o ḡen̄o v̄i, akú à Ed̄omu b̄usu ḡogb̄en̄o d̄ede gwe n̄ p̄inki.

¹⁶ Akú kú a gb̄en̄on̄ kú gwe ari m̄o suddo ari ò ḡe ò Ed̄omu b̄usu ḡogb̄e p̄ino d̄edeo n̄ p̄inki.

¹⁷ Kú Adada bàa s̄i, àten tá Misila kú a de iba ken̄o. Ḡōo birea s̄s̄ Adada bi kefenname.

¹⁸ Ò b̄o Midia ò ḡe Parani, akú ò Paranide ken̄o s̄e ò ḡe k̄uwo Misila kína Firi'auna k̄ina. Firi'auna kp̄e kp̄aa kú p̄obleo kú z̄iteo.

¹⁹ Adada yā ká Firi'aunane manamana, akú à a n̄on̄o Tapenesi dak̄una kp̄aa n̄o ū.

²⁰ Akú Tapenesi dak̄una pi né i ḡogb̄e ū, òdi pine Genuba, akú Tapenesi né pli gwá Firi'auna on̄n kú Firi'auna n̄en̄o lele.

²¹ Ḡōo kú Adada kú Misila, à mà kú Dauda gà akús̄o a z̄ikarin̄o don'ar̄ede Yoabu gà d̄o. Akú à pi Firi'aunane: N̄ ma gba z̄é mà tá ma b̄usun.

²² Akú Firi'auna a là à pi: B̄o mé àten k̄amma ma k̄inaa, gbasa n̄ ye n̄ tá n̄ b̄usunn̄? À w̄eà à pi: P̄oke ten k̄amaro, n̄ ma gba z̄é dé!

²³ Akú Luda tò d̄o Eliada né Rez̄s̄ kú à bàa s̄i a dikiri Zoba kína Adadezan̄e yā f̄ute Sulemanui.

²⁴ Kú Dauda Adadeza gb̄en̄o d̄ede, akú Rez̄s̄ gb̄en̄o k̄akarai ò k̄e gb̄anam̄on̄nerin̄o ḡá ū, akú à ḡō n̄ don'ar̄ede ū. Ò ḡe ò v̄ute Damasuku, akú à gwe s̄i.

²⁵ Rez̄s̄me Isarailan̄o ib̄ere ū ari Sulemanu w̄endi lén, ȳakete kú Adada f̄uteo baasi. À kpata bl̄e Siria b̄usun, à gi Isarailan̄o k̄ai.

Yeroboamu bona Sulemanu kp̄e

²⁶ Nebati né Yeroboamu bi Sulemanu iba keme. Eflaimu burime, kú à b̄o Z̄er̄eda, akú à b̄o Sulemanu kp̄e. A da bi gyaan̄ome, a t̄on̄ Z̄erua.

²⁷ Lákú à k̄e n̄à à b̄o k̄ina kpen dí. Sulemanu w̄e kú òdi pi Milo t̄ata kú b̄usuuo, akú à a de Dauda w̄ete b̄ini b̄o à p̄ekere.

²⁸ Yeroboamu bi n̄égogb̄e laakarideme. Kú Sulemanu è kefen̄na pi kokari v̄i, akú à a dit̄e z̄i gb̄ana kú Yusufu burin̄o ten k̄e pi gb̄e z̄ok̄o ū.

²⁹ Ḡōo birean Yeroboamu b̄o Yurusalemu, akú à d̄akare kú annabi Ahia, Silo gb̄eo z̄én, à uta dufu dana. Ò kú s̄en̄ gwe n̄ pla.

³⁰ Akú Ahia a uta dufu pii gà à k̄e à p̄arapara leu kuri aw̄epla.

³¹ Akū à pi Yeroboamune à a paranaa pi sète mèn kuri, zaakū Dikiri Isarailanɔ Luda pi: Mani Sulemanu bo kpatammɛ mà Isaraila buri leu kuri kpámma.

³² Mani buri leu do tónɛ ma zòbleri Dauda kú Yurusalemu kú ma sè Isaraila buri sɛnda pínki wètenɔ téo yáí.

³³ Mani kɛnɛ le, kú à ma zukúna à gèè àten Sidòdenɔ tána Asatorɛ kú Mɔabunɔ tána Kemosio kú Amɔnino tána Mòlekio gbagba yáí. Adi tɛmairo, adi yá kú à manamɛnɛ kero, adi ma ɔɔki gwaro, à ma dokayánɔ kúna lán a de Dauda bàro.

³⁴ Bee kú abireo mani kpata bo a ɔí sànsánlo, zaakū ma gínake ma a kè kína ũ ari a wèndi lémmɛ ma zòbleri Dauda kú ma sè yáí, kú à ma yáditɛnanɔ kúna akúsɔ à ma ɔɔki gwà.

³⁵ A nén mani kpata sí a ɔí mà Isaraila buri leu kurinɔ kpámma.

³⁶ Isaraila buri leu don mani tó a né piɛnɛ, de ma zòbleri Dauda buri gɔ́ kí blemɛnɛ Yurusalemu gɔɔ sɛnda pínki, wète kú ma sè ma tɔ́ gɔ́ kúaa pii.

³⁷ Mòkɔn sɔ, ma n sɛ Isarailanɔ kína ũ, de ngɔ́ kí ble pɔ́ kú n pɔ́ yeia pínki.

³⁸ Tó nten yá kú ma ditɛnɛ kɛ pínki, tó n tɛmai, nten yá kú à manamɛnɛ kɛ, tó nteni ma ɔɔki gwa akúsɔ n ma yáditɛnanɔ kúna lán ma zòbleri Dauda bà, manigɔ́ kú kúnwo, manigɔ́ n burinɔ ká Isaraila kpatan gɔɔ sɛnda pínki, lákū ma Dauda burinɔ kàn nà.

³⁹ Mani Dauda burinɔ era kpe yá kú ò kèè pi yáí, ama adi kɛ gɔɔ sɛnda pínkinlo.

⁴⁰ Sulemanu zé wète à Yeroboamu de, akū à fùtɛ à bàa sɛ à tà Misila kína Sisaki kínaa, à gɔ́ gwe ari Sulemanu gèè à gào.

⁴¹ Sulemanu yá kparanɔ kú ɔ́ndɔyá kú à kènɔ pínki kú Sulemanu yánɔ takadan.

⁴² Sulemanu kè Isaraila buri sɛnda pínki kína ũ Yurusalemu wèè duplame.

⁴³ Kú à gà, ò a vɛ́ a de Dauda wèten, akū a né Reoboamu vùtɛ a gènɛ ũ.

12

Isarailanɔ bona Reoboamu kpe

¹ Reoboamu gèè Sɛkɛmu, zaakū gwen Isaraila buri sɛnda pínki gèen de ò a ká kína ũ.

² Kú Nebati né Yeroboamu a baaruu mà, akū à bò Misila à sù, zaakū gwen à kun zaa gɔɔ kú à bàa sɛ Sulemanunɛ.

³ Akū Isaraila kú ò kɔ́ kákara pinɔ a sisi, akū ò gèè ò yá ò lɛɛɛ kú Reoboamu ò pi:

⁴ N de zɛ gbána dàwɛɛ pàsípàsɛ. Mòkɔn sɔ, n zɛ gbána pi kú aso tikisi kú à diwɛɛɛo lago, óni mù natɛnɛ.

⁵ Akū à wèrɛmma à pi: À tá gĩa ari gɔɔ aakɔ́, gbasa à era à su. Akū ò tà.

⁶ Kína Reoboamu yá pii gbà gbè zɔ́kɔ́ kú ò de a de Sulemanu iba ũnɔnɛ à pi: Yá kpaten a è à mana mà we gbè pinɔaa?

⁷ Akū ò wèa ò pi: Tó n mùi náterɛnɛ gbára, akū n yá mana wèrɛmma, onigɔ́ de n zòblerinɔ ũ gɔɔ sɛnda pínki.

⁸ Akū Reoboamu gi gbè zɔ́kɔ́ pinɔ lédammai, à gèè à yá pii gbà a iba kɛfenna kú ò né blè lɛɛɛnɔnɛ.

⁹ À n lá à pi: Gbè kú ò pìmɛnɛ mà zɛ gbána kú ma de dàrɛnɛ lagoonɛ pinɔ, yá kpaten a è à mana ò sírɛlaa?

¹⁰ Akū kɛfenna pinɔ wèa ò pi: Gbè kú ò pìnɛ n de aso tikisii dínnɛ n lagoonɛ pinɔ, n órɛnɛ n ɔ́nkparɛ gbigiri de n de pɛla.

¹¹ N de aso tikisii dínnɛ, mòkɔn sɔ, Ìni aso pi karaánnɛ. N de wé tãrɛma kú fláaomɛ, ama flá lèden Ìni wé tãorɛma.

¹² A gɔɔ aakɔ́ de zɛ Yeroboamu kú Isarailanɔ era ò sù ò Reoboamu lè n pínki, lákū à òrɛnɛ nà à pi, ò era ò su gɔɔ aakɔ́ gbera.

¹³ Akū kína gi gbè zɔ́kɔ́nɔ lédammai à yá wèrɛmma pàsípàsɛ.

¹⁴ À tɛ kɛfennanɔ lédammai à pi: Aso tikisin ma de diáɛ, makū sɔ mani aso pi karaáɛmɛ. Fláan ma de wé tãoáwa, makū sɔ, flá lèden mani wé tãoáwa.

¹⁵ Akū kína gi Isarailanɔ yá mai, zaakū yá pii bò Dikiri kínaamɛ, de yá kú à ò Nebati né Yeroboamunɛ annabi Ahia, Silo gbè gáí le à kɛ yáí.

¹⁶ Kú Isarailanɔ è kína gi n yá mai, ò pinɛ:

Ó bàka kú kú Daudaoro,

ó lé kú Yɛsɛ né yánlo.

Isarailanɔ, á baadi tá a bea!

Dauda buri, n n zida be kú!

Akū Isarailanɔ tà n bea.

¹⁷ Isaraila kú ò kú Yuda burinɔ wète gúnnɔn Reoboamu gɔ́ n kína ũ ado.

¹⁸ Kína Reoboamu a zòzɛ gbè zɔ́kɔ́ Adoniramu zɛ Isarailanɔa, akū ò a pàpa kú gbèo ò a dè. Akū kína Reoboamu fùtɛ kú wánao à sɛ a sɔgo gún à bàa sɛ à tà Yurusalemu.

¹⁹ Len Isarailano gi Dauda burino le ari ku a gbārao.

²⁰ Ku Isarailano ma ni pinki ku Yeroboamu su, aku o a sisi kokakaranaa gun, aku o a ka Isaraila burino kina u. Isaraila buri ke di ze ku Dauda burino doru, to adi ke Yuda burino baasiro.

²¹ Ku Reoboamu ka Yurusalemu, a Yudano kakara ni pinki ku Biliaminu burino. Zikarii pinu gbenu dubu bakendome. Aku oten ge zi ka ku Isarailano, de o le o Sulemanu ne Reoboamu kpata sine o kpa da.

²² Aku Luda ya su Luda gbē ku odi pi Semayaa a pi:

²³ Ni o Yudano kina Sulemanu ne Reoboamune ku Yudano ni pinki ku Biliaminu burino ku gbē kparano,

²⁴ makū Dikiri ma pi, asun ge zi ka ku a Isaraila dakenoro. A baadi ta a bea, zaaku ya ku a kee pi bo ma kinaame. Aku o ya ku Dikiri onne ma o ta.

²⁵ Yeroboamu Sekemu ku a ku Eflaimu gu kpiden bini bo, aku a vuten. Zaa gwen a gee a Penieli kēke a kate.

²⁶ Aku a laasun le a pi: Oni Dauda buri era kpatamme fa!

²⁷ To Isarailano ten ge sa o Dikiri onn Yurusalemu, oni era o ze ku ni dikiri Yudano kina Reoboamuome, oni ma de o ze kaao.

²⁸ Ku kina ya pi gwā, aku a wura zusanu pi men pla, aku a pi gbenu: Isarailano, a gena Yurusalemu mo le. A dikiri ku o a bote Misilano ni!

²⁹ Aku a a do dite Beteli, a do so ari Da.

³⁰ Aku ya pi gonne durunna u, odi ge donyi ke a done Beteli, a do so ari Da.

³¹ Yeroboamu kpe bo zuu pinone tanagbagbakinu, aku a gbē dite sa'orino u, bee ku gbē ku o de Levi buri urono.

³² Aku a mo sraakode goro gero de dite dikpe u lan Yudano po ba se, aku a sa o tanagbagbaki ku a ku Beteli pia. A sa o zusanu ku a pi pinu, aku a sa'orino dite gwe.

³³ Aku a sa o sa'oki ku a ke Beteli pia mo sraakode goro gero de zi. Goro pin a dite a zida poyinaa dikpe u Isarailano.

13

Luda gbē lékena Beteli sa'okine

¹ Luda gbēke bo Yudano busun a su Beteli lakū Dikiri dane na goro ku Yeroboamu zena sa'oki pi sare de a sa o.

² Aku a le ke sa'oki pine a pi: Sa'oki, sa'oki, Dikiri pi oni ne i Dauda bea, oni to kpane Yosia. Aku me ani sa omma ku tanagbagbaki sa'ori ku oten zi ke lano, ani bisasiri wano kpatamma.

³ Gwe gonu Luda gbē pi ya pi kena seeda onne a pi: Seeda ku Dikiri on di. Sa'oki pi ni parakore a tubu ni kote.

⁴ Ku kina Yeroboamu le ku Luda gbē pi ke Beteli sa'oki pine ma, aku a o da zaa sa'okia gwe a pi: A a ku! Aku o ku a daa pi gbāgbā, ani f3 a koko doru.

⁵ Aku sa'oki pi parakore a tubu kote lakū Dikiri da Luda gbē pine a o na.

⁶ Aku kina pi Luda gbē pine: Ni kute kemene Dikiri n Ludane. Ni we kemene de ma o le a su a gbēn. Aku Luda gbē pi kute ke Dikirine, aku a o su a gbēn lan ya ba.

⁷ Aku kina pi Luda gbē pine: Ni mo o ge ma bea o po ble ma gba kenne.

⁸ Aku a pi kina pine: Bee to n n aruzeke kpado kpama, mani ge kunworo. Mani po ble ke ma i mi gu dinlo,

⁹ zaaku Dikiri pinene masun po ble laro, masun i mi laro, akus masun era ku ze ku ma suooro.

¹⁰ Aku a ze pande se, adi ze ku a su Beteli se doru.

¹¹ Annabi zi ke ku Beteli gwe. Ku a nen su, o ya ku Luda gbē pi ke gwe zi bira baba ni deni ku ya ku a o kinaneno pinki.

¹² Aku ni de ni la a pi: Ze kpaten a se? Aku a nen ze ku Luda gbē ku a bo Yudano busun pi se onne.

¹³ Aku a pine: A gaari yimene zaakine. Aku o yine o a di a kpe.

¹⁴ Ku a pe te Luda gbē pii, aku a a le vutena gbiri li gbāru. Aku a a la a pi: Luda gbē ku a bo Yudano busumme n u ya? A we a pi: Makume!

¹⁵ Aku annabi zi pi pine: Ni mo o ge ma bea, ni po ble.

¹⁶ A we a pi: Mani f3 ma era ma ta kunworo. Mani f3 ma po ble ke ma i mi kunwo gu dinlo,

¹⁷ zaaku Dikiri pinene masun po ble ke ma i mi laro, akus masun ta ku ze ku ma suooro.

¹⁸ Aku annabi zi pi pine: Annabiin ma u lan n ba. Malaika ke me a Dikiri ya omene a pi ma petenyi ma su kunwo ma bea, de ni po ble ni i mi. Ama eken annabi pi ten to.

¹⁹ Akū Luda gbē pīi ɛra káao, à pò blè a bea à í mì.

²⁰ Goro kú ò wutena pòblei, Dikiri yá sù annabi zī kú à sù káaoo pīia,

²¹ akū à wiki lè Luda gbē kú à bò Yudanò būsun pīia à pī: Dikiri n Luda pī, lákū n gi a yá mai nà, nídi yá kú à ònne maro,

²² n ɛra n su n pò blè n í mì gu kú à ònne òsun pò blenlo òsun í minlo pīi, oni n vī kú n dizinoro.

²³ A pòblena kú a íminaao gbera, annabi kú à sù káao pīi gàarii yīne zaakia.

²⁴ Kú à dà zén, akū à kpàkū kú músuuo, akū músuu pī a dè. A gèe gò ditena zén, akū zaaki kú músuuo gò zena a gèe pīii.

²⁵ Kú gbē kú òten gēteno a gèe è wutena zén gwe kú músu kú à zena a sareo, akū ò gèe ò a baaruu kpà wēte kú annabi zī pī kún.

²⁶ Kú annabi kú à sù káaoo pī a baaruu mà, à pī: Luda gbē kú à gī Dikiri yá main gwe. Akū Dikiri a kpà músuu, à a ɛ'ɛ à dè lákū Dikiri òne nà.

²⁷ Akū à pī a nénone: À gàari yīmenɛ zaakine. Akū ò yīne.

²⁸ À dà zén, akū à gèe à a gèe lè wutena, zaaki kú músuuo zeí. Músuu pī dí gèe pī sóro akūsò adi zaaki pī é'ero.

²⁹ Akū annabi pīi Luda gbē pīi gèe sè à dì zaaki musu à sùo a be wēten, de à gèe sò dɔ à a vī.

³⁰ Akū à a vī a zīda mirawɛɛn, à sò dɔ à pī: Waiyoo ma gbē!

³¹ Kú à a vī à làka, à pī a nénone: Tó ma ga, à ma vī mirawɛɛ kú ma Luda gbē pīi vīn à ó gèe kpákūsú.

³² Zaakū yá kú Dikiri dàne à ò Beteli sa'oki musu kú tánakpe kú ò kú Samaria būsú wēte tánagbagbakianò ni ke yápara.

³³ Bee kú abireo Yeroboamu dí kpe li a yávanikenaanero, à ɛra à Isaraila buri sīnda pínki dite tánagbagbaki sa'orinò ũ dɔ. Gbē kú ò ye ò gò tánagbagbaki sa'orinò ũn à n ké a ũ.

³⁴ Durunna kú à tò ò Yeroboamu burinò dúgu zò ò làka andunia gūnn gwe.

14

Annabi Ahia yá kú ani Yeroboamu le onaa

¹ Goro birea gyá Yeroboamu négōgbē Abia kú.

² Akū Yeroboamu pī a nanone: N fute n n zīda lite, de òsun n dɔ ma nò ũro, n gè Silo. Annabi Ahia kú gwe. Akū mé à pīmenɛ manigò de Isarailanò kína ũ.

³ N burodi sé mèn kuri kú kàranò kú zó túruuo, n gèone. Ani yá kú ani né pī le onne.

⁴ Akū Yeroboamu nanò kè le, à fute à gèe Silo à gè Ahia bea. Ahia wé dí gu e doro, zaakū à zī kú a wé gò dáadāa.

⁵ Dikiri gínake à ò Ahiane kú Yeroboamu nanò né ten gyá ke, akū àten su à yá gbekamma. N onne lán dí bà lán dí bà, zaakū tò à sù, ani a zīda litenne gbē pānde ũme.

⁶ Kú Ahia a gèse kīnii mà, àten gè kpén, à pī: N gè Yeroboamu nanò! Bóyáin n n zīda lite lɛɛ? Yá pásin Luda pī mà onne.

⁷ N gè n ò Yeroboamune, Dikiri Isarailanò Luda pī, akáame a n se n gbēno té, a n ke a gbē Isarailanò don'arede ũ.

⁸ A kpataa bò Dauda burinò cī, akū a n kan, ama n de lán a zòbleri Dauda bàro, kú à a yáditenanò kúna, à téi kú nèsedoo à yá kú á yeii kè.

⁹ N yá vāni kè de gbē kú ò ònne arenoa, n ge n tánanò kè n zīdane, mò kú n kāsano, akū n kpe liare, n a pò fè.

¹⁰ Abire yáin áni ásarú zī n burinò, áni n gōgbēno kakate Isarailanò gūn zónò kú zīdadeno n pínki, áni té na n bea, lákū òdi té na zùgbòca nà ari à té kú à làka pínki.

¹¹ Gbédano ni n buri kú oni gaga wētanno só, bāno ni n gbē kú oni gaga sènnò ble. Dikiri mé à ò le.

¹² Mòkōn sò nōgbē, n fute n tá be. Tó n gèsee pète wēte gūn gōno, né pī ni ga.

¹³ Isarailanò ni a gè sò dɔ ò a vī. Yeroboamu burinò té n pínki, àpiin oni vī ado, zaakū àkúme ado Dikiri Isarailanò Luda yá mana lèa Yeroboamu onn.

¹⁴ Dikiri ni kína pānde dite a gbē Isarailanone. Akū mé ani Yeroboamu burinò dede. Gbāra dí! Bóó? Leme, tera dí!

¹⁵ Dikiri ni gò tō Isarailanò, oni gò lán leba kú àten yīgā í gūn bà. Ani Isarailanò bote būsú mana kú à kpà n dizinòcá dín à n fákōa Yuflati bara dire, kú ò Asatore lí pètepete ò Dikiri pò fèone yāi.

¹⁶ Ani Isarailanò kpámma durunna kú Yeroboamu kè à Isarailanò dà a kenan yāi.

17 Akū Yeroboamu nana fūte àten tá. Kū à kà Tiza, kū à gèsee zè kpélelea gǎno, akū négǎghè pìi gá.

18 Ò a vǎ, akū Isarailano ò dǎ n pínki lákū Dikiri ò a zǎbleri annabi Ahia gáì nà.

19 Yeroboamu yá kparanǎn kú Isarailano kínano gǎyákèna takadan, zǎ kú à kàno kú a kíkèyǎno pínki.

20 Yeroboamu kí blè wè baro awèeplame. Kú à gá, akū a né Nadabu vùte a gène ũ.

Yudano kína Reoboamu

21 Sulemanu né Reoboamume Yudano kína ũ. À kí blè a wè bupla awèedodemme, akū à kí blè Yurusalemu wè gèro awèepla, wète kú Dikiri sè Isaraila buri sǎnda pínki wèteno té de a tǎ gǎ kúa. A da tǎn Naama, Amǎni burime.

22 Yudano yá kú Dikiri yeiro kè, ò a pǎ fène de n dizinola n pínki n durunna kú ò kè yáì.

23 Ò tǎnagbagbakinǎ bǎ n zǎdane sǎsǎ lei sǎnda pínki musu kú lí zǎkǎ sǎnda pínki gbáruo, ò gbèno kú líno pètepeten.

24 Bee se tǎnagbagbaki karuanǎn kú Isarailano bǎsun gǎgbèno kú nǎgbèno. Leme Isarailano buri kú Dikiri pèrmaǎnenǎ dà vǎninǎ sète le pínki.

25 Kína Reoboamu kǐblena wè sǎorode gǎnn Misila kína Sisaki sù à lète Yurusalemu.

26 À Dikiri ǎn aruzekeno kú kǐnabe pǎno nǎkǎa à wura sègbako kú Sulemanu pǎno sète pínki.

27 Akū kína Reoboamu sègbako pǎno gène pì kú mǎgotèo à nà a be dogari don'aredenone n ǎ a be kpélelea.

28 Tó kína ten gé Dikiri ǎnn, dogarii pǎno dǎgǎ sègbako pǎno kǎna. Tó ò era ò sù, òdi era ò káte n kǎn.

29 Reoboamu yá kparanǎ kú yá kú à kèno pínki kú Yudano kínano gǎyákèna takadan.

30 Reoboamu kú Yeroboamuo dǎgǎ zǎ ká kú kǎo gǎno sǎnda pínki.

31 Kú Reoboamu gá, ò a mira kpákusú kú a dizinǎ Dauda wèten. A da tǎn Naama, Amǎni burime. Akū a né Abia vùte a gène ũ.

15

Yudano kína Abia

1 Nebati né Yeroboamu kǐblena wè baro plansaride gǎnn Abia gǎ Yudano kína ũ

2 à kí blè Yurusalemu wè aakǎme. A da tǎn Maaka, Abusalomu burime.

3 À durunna kú a de kèno kè pínki, adi a zǎda kpá Dikiri a Ludaa lán a dizi Dauda bàro.

4 Ama Dauda yǎin Dikiri a Luda tò a buri kí blè Yurusalemu, à a buri pìi dǎte a gène ũ à tò Yurusalemu gbána lè.

5 Zaakú Dauda yá kú Dikiri yeii kè, adi gí yá kú Dikiri dǎtene mairo ari a wèndi lén, tó adi ke yá kú à kè Ití buri Uriane baasiro.

6 Abia kú Yeroboamuo dǎgǎ zǎ ká kú kǎo ari Abia wèndi lén.

7 Abia yá kparanǎ kú yá kú à kèno pínki kú Yudano kínano gǎyákèna takadan.

8 Kú à gá, ò a vǎ Dauda wèten, akū a né Asa vùte a gène ũ.

Yudano kína Asa

9 Isarailano kína Yeroboamu kǐblena wè barode gǎnn Asa gǎ Yudano kína ũ,

10 akū à kí blè Yurusalemu wè bupla awèedo. A dai tǎn Maaka, Abusalomu burime.

11 Kína Asa yá kú Dikiri yeii kè lán a dizi Dauda bà.

12 À pè tǎnagbagbaki karuanǎ a bǎsun, akū à tǎna kú a dizinǎ kèno kòte pínki.

13 Bee se à a dai Maaka bǎ kpatan, kú à Asatore lí ginaa pète yáì. Kína Asa lí pìi zǎ à té nàa Kidironu guvuten.

14 À a zǎda kpá Dikiri ari a wèndi lén, ama adi tǎnagbagbaki kú ò bǎno gbororo.

15 À wura kú andurufuuo kú pǎ pǎnde kú akáa kú a deo dǎte Dikiri pǎ ũno sète à kàte Dikiri ǎnn.

16 Asa kú Isarailano kína Baasao dǎgǎ zǎ ká kú kǎo ari n kǐblena lén.

17 Baasa mé à gèe à lète Yudano bǎsuua, akū àten bǎni bo à lika Ramai, de gbèke sún bo ke à gè Yudano kína Asa bǎsunlo yáì.

18 Akū Asa andurufu kú wura kú à gǎ Dikiri ǎn laasinno sète kú pǎ kú ò kú a be laasinno, à nà a ibanone n ǎ, akū à n zǎ Damasuku, Siria bǎsu kína Benadada, Tabirimǎ né, Eziǎ daikore kǐnaa à pì:

19 Ò lédokǎno ke lákú ma de kú n deo kè nà yá. A andurufu kú wuraaon dí. N lédokǎno kú n vǎ kú Isarailano kína Baasao gboro, de à gomala kú a zǎkarinǎ.

²⁰ Akū Benadada lédokŃnŃ kè kú Asao à a zĭkarinŃ gbàre ò gèe ò lète Isaraila wètenŃa. Ò Iyon sĭ kú Dáo kú Abeli Betemakao kú Genesareti guo kú Nafatali burinŃ guo dŃ pínki.

²¹ Kú Baasa a baaruu mà, akú à bĭnibona Ramaii tò à tà Tiza.

²² Akú kĭna Asa kpákpa kè YudanŃe nĭ pínki, adi gbĕke tĕ boro à pi, ò Rama gbĕnŃ kú lí kú Baasa ten bĭni boonŃ sĕte. Akú à bĭni bŃo à líka Geba kú à kú Biliaminu burinŃ gui kú Mizipao.

²³ Kĭna Asa yá kparanŃ kú YudanŃ kĭnanŃ gĭayákĕna takadan, a négŃgbĕkeyánŃ kú yá kú à kĕnŃ pínki kú wĕte bĭni kú à bŃnŃ. Kú à zĭ kú, gyá a kú a gbálanŃa.

²⁴ Kú à gá, ò a mira kpákúsú kú a dizinŃ a dizi Dauda wĕten, akú a né Yosafata vùte a gĕne ũ.

IsarailanŃ kĭna Nadabu

²⁵ YudanŃ kĭna Asa kĭblena wĕ plade gŭnn Yeroboamu né Nadabu kè IsarailanŃ kĭna ũ à kĭ blĕ wĕ plame.

²⁶ À yá kú Dikiri yeiro kè à zĕ kú yá kú a de kè à IsarailanŃ dà durunna gŭnwo.

²⁷ Ahia né Baasa, Isaka buri lé kpákúsú gŃŃ kú akú kú IsarailanŃ ten líka Filisitini wĕte GibetŃi, akú à a dĕ gwe.

²⁸ À a dĕ YudanŃ kĭna Asa kĭblena wĕ aakŃde gŭmme, akú à vùte a gĕne ũ.

²⁹ Kú à nà kĭblenaaa, akú à Yeroboamu burinŃ dĕde nĭ pínki, adi nĭ gbĕke tŃro, à nĭ kákate lán Dikiri ò a zŃbleri Ahia, Silo gbĕ gáí nà.

³⁰ Yá pii kè le durunna kú Yeroboamu kè yáí, kú à IsarailanŃ dà a kenan à Dikiri IsarailanŃ Luda pŃ fĕone.

³¹ Nadabu yá kparanŃ kú yá kú à kĕnŃ pínki kú IsarailanŃ kĭnanŃ gĭayákĕnanŃ takadan.

³² Kĭna Asa kú IsarailanŃ kĭna Baasao zĭi kà kú kŃŃ ari nĭ kĭblena lémme.

IsarailanŃ kĭna Baasa

³³ YudanŃ kĭna Asa kĭblena wĕ aakŃde gŭnn Ahia né Baasa kè IsarailanŃ kĭna ũ. À kĭ blĕ Tiza wĕ baro awĕesiikŃ.

³⁴ À yá kú Dikiri yeiro kè à zĕ kú Yeroboamu yákĕnao kú durunna kú à IsarailanŃ dà a kenanwo.

16

¹ Dikiri yá sŭ Anani né Yehua, akú à yá ò Baasanĕ à pi:

² Ma n bo bŭsutitin, ma n ke ma gbĕ IsarailanŃ don'arede ũ, akú n ze kú Yeroboamu yákĕnao n ma gbĕ IsarailanŃ dà durunnakenan, akú nĭ durunna pĭnŃ ma pŃ fĕ.

³ MákŃn kú n burinŃ, mani á dúgu zŃme sà. Mani ke n Ńnnne lákú ma kè Nebati né Yeroboamu Ńnnne nà.

⁴ GbĕdanŃ ni n gbĕ kú oni gaga wĕte gŭnnŃ só, bānŃ ni n gbĕ kú oni gaga sĕnnŃ ble.

⁵ Baasa yá kparanŃ, yá kú à kĕnŃ kú a négŃgbĕkeyánŃ kú IsarailanŃ kĭnanŃ gĭayákĕnanŃ takadan.

⁶ Kú Baasa gá, ò a vĭ Tiza, akú a né Ela vùte a gĕne ũ.

⁷ Dikiri yá pii ò Baasanĕ kú a burinŃ annabi Yehu, Anani né gáí, yá vāni kú à kè à Dikiri pŃ fĕone lákú Yeroboamu burinŃ kè nà yáí kú Yeroboamu buri kú à nĭ kakatenŃ yāo dŃ.

IsarailanŃ kĭna Ela

⁸ YudanŃ kĭna Asa kĭblena wĕ baraasŃŃro awĕedode gŭnn Baasa né Ela kè IsarailanŃ kĭna ũ à vùte Tiza wĕ plā.

⁹ A íbanŃ do Zimirime a sŃgonŃ kpado gbĕ zŃkŃ ũ, akú à lé kpákúsú kŭnwo. GŃŃ kú í Ela kú a begwari Aza kpĕn zaa Tiza,

¹⁰ akú Zimiri gĕ à a dĕ Asa kĭblena wĕ baraasŃŃro awĕeplade gŭn, akú à vùte a gĕne ũ.

¹¹ Kú à kĭ blĕ gŃnŃ, akú à Baasa burinŃ dĕde nĭ pínki, adi gŃgbĕ ke tŃ a danenŃ ke a gbĕnnanŃ tĕro.

¹² À Baasa buri pĭnŃ kákate nĭ pínki, lákú Dikiri ò annabi Yehu gáí nà.

¹³ Baasa kú a né Elao Dikiri IsarailanŃ Luda pŃ fĕne durunna kú ò kè tāna pāpānŃ yá musu, akú dŃ ò IsarailanŃ dà a kenan yáí.

¹⁴ Ela yá kparanŃ kú yá kú à kĕnŃ pínki kú IsarailanŃ kĭnanŃ gĭayákĕna takadan.

IsarailanŃ kĭna Zimiri

¹⁵ YudanŃ kĭna Asa kĭblena wĕ baraasŃŃro awĕeplade gŭnn Zimiri kĭ blĕ Tiza gŃŃ supplā. GŃŃŃ bĭrea Isaraila zĭkarinŃ bŭra kú Filisitini wĕte GibetŃ sare.

¹⁶ Kú zĭkarii pĭnŃ mà Zimiri lé kpákúsú kú gbĕnŃ kĭnai à a dĕ, akú ò nĭ don'arede Ńmiri kà IsarailanŃ kĭna ũ nĭ bŭran gwe gŃnŃ.

¹⁷ Akú Ńmiri kú Isaraila zĭkarinŃ fŭte GibetŃ ò gĕe ò líka Tizai.

¹⁸ Kū Zimiri è ò a wētē siawa, akū à didi à gè a be kpédidikōana musu gūn à té nàa, akū à té kù à gà

¹⁹ durunna kù à kè yāi. À yā kù Dikiri yeiro kè à zè kù Yeroboamu yākenaao. À durunna kè, akū dō à Isarailano dà a kenan.

²⁰ Zimiri yā kparano kù lé kù à kpākūsū kūrwo Elaiio kù Isarailano kīnāno gīayākēna takadan.

Isarailano kīna Ōmiri

²¹ Isarailano kpāate leu pla. N̄ kpadono ye ò Ginati né Tibini ká kīna ū, n̄ kpadono s̄s, Ōmiri.
²² Kū gbē kù ò zè kù Ōmiriono gbāna de gbē kù ò zè kù Ginati né Tibiniono, akū ò Tibini dē, Ōmiri kī blē.

²³ Yudano kīna Asa kīblena wē baraakuri awēedode gūnn Ōmiri kè Isarailano kīna ū, à kī blē wē kuri awēēpla. À kè Tiza wē suddo,

²⁴ akū à Samaria s̄s̄s̄i lū Sēmaa kù andurufuuo kiloo baaakō akuri, akū à wētē kàtēa à t̄s̄ kpāne Samaria kù Sema mé à s̄s̄s̄i p̄i vī yā yāi.

²⁵ Ōmiri yā kù Dikiri yeiro kè à durunna kè de gbē kù ò dōne areno pōla n̄ p̄inki.

²⁶ À zè kù Nebati né Yeroboamu yākenaao p̄inki. À Dikiri Isarailano Luda p̄o fēne kù durunna kù à kè tāna pāpāno yā musuo à Isarailano dà a kenan dō.

²⁷ Ōmiri yā kparano kù yā kù à kēno kù a nēgōgbēkēyāno kù Isarailano kīnāno gīayākēna takadan.

²⁸ Kū à gà, ò a v̄ Samaria, akū a né Ahabu vūte a gēne ū.

Isarailano kīna Ahabu

²⁹ Yudano kīna Asa kīblena wē bupla plansaride gūnn Ōmiri né Ahabu kè Isarailano kīna ū à kī blē Samaria wē baro awēēplame.

³⁰ À yā kù Dikiri yeiro kè de gbē kù ò dōne areno pōla n̄ p̄inki.

³¹ A zena kù Nebati né Yeroboamu durunnakēnaao dí kēne yāke ūro, akū à Sidōdeno kīna Etabaali nēno gbē Yezebeli sē no ū, akū à nā Baali tānagbagbanāaa, àdigō kūtēne.

³² À kpē bō Baaline Samaria, akū à a gbāgbaki pēte kpē p̄i gūn.

³³ À Asera lí pēten dō à èra à Dikiri Isarailano Luda p̄o fēne de Isarailano kīna kù ò dōne areno pōla n̄ p̄inki.

³⁴ Ahabu goroan Beteli gbē Iyeli Yeriko kēke à kàte. Kū à a b̄ini ē pēte, akū a daudu Abiramū gā. Kū à a zé gbāno pēte, akū a né kpede Segubu gā lākū Dikiri ò Nuni né Yōsua gāi nā.

17

Kāakāannano annabi Iliasu gwanaa

¹ Tisibe gbē Iliasu bō a bea Giliada būsun à gēe à Ahabu lè à p̄i: Kū Dikiri Isarailano Luda kù maten doi kunnaao, zaa wēnla pl̄i ni kpāro, legū ni maro, séde goro kù ma ò baasiro.

² Akū Dikiri yā sū Iliasua à p̄i:

³ N̄ fute n̄ gé ifāboki kpa, n̄ ute Keriti swawēen Yoda bara dire kpa.

⁴ Inigō swa p̄i í mi. Ma d̄ite kāakāannāne ògō n̄ gwa gwe.

⁵ Akū à gēe à kè lākū Dikiri òare nā, à vūte Keriti swawēen Yoda bara dire kpa.

⁶ Kāakāannano ògō sune kù burodiio kù n̄b̄o k̄onko kù òk̄asio, akū àdigō swa p̄i í mi.

Zarefa gyaano Iliasu gwanaa

⁷ Goro pla gbera swa p̄i í bāba kù legū dí ma būsuu pinlo yāi.

⁸ Akū Dikiri yā sūa à p̄i:

⁹ N̄ fute n̄ gé Zarefa Sidō būsun, ògō kù gwe. Ma gyaano ke d̄ite ògō n̄ gwa gwe.

¹⁰ Akū à fūte àten gé Zarefa. Kū à kà wētē p̄i sare, à gyaano ke lè, àten yāka we gwe. Akū Iliasu lé zū gyaano p̄i: N̄ gé n̄ sumene kù ío, bee fiti, mà mi.

¹¹ Kū àten gé t̄s̄, Iliasu èra à lé zūi à p̄i: N̄ sumene kù burodi kusuo dō.

¹² Akū n̄gbē p̄i pine: Kū Dikiri n̄ Luda kunnaao, bee burodi má v̄iro, séde w̄isiti okū do kù à gō gbaka gūn kù n̄isio fiti tūruu gūn baasiro. A yākaan maten we la, de mà tá be mà pōble keo, ò ble kù ma néo ògō ga dā.

¹³ Akū Iliasu pine: N̄sun tó v̄ina n̄ kuro. N̄ gé n̄ ke lākū n̄ ò nā, ama n̄ burodi keo fiti n̄ suomenē ḡā, gbasa n̄ n̄ p̄o ke kù n̄ néo.

¹⁴ Zaakū Dikiri Isarailano Luda p̄i, w̄isiti ni lāka gbaka p̄i gūnlo, akūs̄ n̄is̄i ni lāka tūruu p̄i gūnlo ari goro kù ani tó legū ma būsuu pin.

¹⁵ Gyaano p̄i gēe à kè lākū Iliasu òare nā, akū pōble m̄ōn̄ma ari goro ūgbangba, àp̄i kù a bedenō kù Iliasuo.

¹⁶ W̄isiti dí lāka gbaka pinlo, akūs̄ n̄is̄i dí lāka tūruu pinlo, lākū Dikiri ò Iliasu gāi nā.

¹⁷ Abire gbɛra nɔgbɛ bede pì né ten gyã ke. Kù gyã gbãna kpà manamana, akù a wèndii bò.

¹⁸ Akù nɔgbɛ pìi pì Iliasune: Luda gbɛ, bó mé à ó ká kù n su ma kīnaaa? N su ma durunna dɔ Ludagu de à ma né de yāin yá?

¹⁹ Akù Iliasiu pīne: Ñ n né pì kpáma. Akù à né pìi sɪ nɔgbɛ pìi ɔ à dɪdɪ káao kpé musu gu kù à kipan. À a wùte a gádoa gwe,

²⁰ akù à ɔɔ dɔ Dikirine à pì: Dikiri ma Luda, mɔkɔn mé n tò gyaano kù ma kipa a bea né gà n pɔsira kpai yá?

²¹ Akù à wùte à a zɪda pòro négɔgbɛ pila gèen aakɔ à ɔɔ dɔ Dikirine à pì: Dikiri ma Luda, ñ tó a wèndii era à su a mɛɛ gūn.

²² Dikiri Iliasiu ɔɔ dɔ mà, akù wèndii era à sù né pìia à fùte.

²³ Kù Iliasiu négɔgbɛ pìi sɛ à kipa káao, à gɛ káao kpén, akù à a kpà a daa à pì: Ñ gwa, n né pìi wèndii sù!

²⁴ Akù nɔgbɛ pìi pì Iliasune: Má dɔ sà kù Luda gbɛme n ũ. Dikiri yá kù à bò n lén bi yápurame.

18

Iliasiu kù Obadiao

¹ À gɔɔ pla kè, akù Dikiri yá sù Iliasiu legumanasari wè aakɔde gūn à pì: Ñ gé ñ n zɪda mɔ Ahabune, mani tó legú ma a busun.

² Akù Iliasiu fùte àten gé a zɪda mɔ Ahabune.

Kù nàa kè gbãna Samaria,

³ akù Ahabu a begwari Obadia sisi. Obadia pì sɔ à Dikiri vīna vī manamana.

⁴ Gɔɔ kù Yezabeli ten Dikiri annabinɔ dede yá, akù Obadia ñ gbɛ kenɔ sɛte gbɛnɔn basɔɔro à ñ úte gbɛwɛnɔ gūn gbɛnɔn bupla akurikuri, akù à ñ gwá kù pɔbleo kù ío.

⁵ Akù Ahabu pì Obadiane: Ó dodo gunɔi ò gé isɛbokinɔ kù swawɛnɔn pínki. Òdigɔ dɔro ke óni sè le ò kpá ó sɔnɔa kù ò baragbásɔnɔ.

⁶ Akù ò gu kpàate, ñ baadi a zé sè.

⁷ Kù Obadia tɛna, akù ò kpákù kù Iliasiu. À a dɔ, akù à wùte a nèsele kutena à pì: Ma dikiri Iliasiu, mɔkɔmmen gwe yá?

⁸ Iliasiu wèa à pì: Makúme! Ñ gé ò n dikiriine má kù la.

⁹ Akù Obadia pì: Bɔ taarin ma kè, kù nten makú n zòbleri na Ahabune a ɔ à ma deɛ?

¹⁰ Ma sɪ kù Dikiri n Ludao buri ke búsu ke kun kù ma dikiri gɪ gbɛnɔ zīrma ò n wetenyīro. Tó ò pì ñ kù gwero, àdi tó ò la dame.

¹¹ Akù nten omene dɔ mà gé mà ò ma dikiri Ahabune kù ñ kù la yá?

¹² Tó ma da zén, manigɔ dɔ gu kù Dikiri Nini ni n sɛ à tá kúnworo. Tó ma ge ma ò Ahabune, tó à sù adi n ero, ani ma deme. Makú n zòbleri sɔ má Dikiri vīna vī zaa ma kefennakegɔɔa.

¹³ Ma dikiri Iliasiu, kù Yezabeli ten Dikiri annabinɔ dede, ñdi yá kù ma kè maroo? Makú mé ma ñ gbɛkenɔ sɛte gbɛnɔn basɔɔro, ma ñ úte gbɛwɛnɔ gūn gbɛnɔn bupla akurikuri, ma ñ gwá kù pɔbleo kù ío.

¹⁴ Akù n pimenɛ dɔ mà gé mà ò ma dikiri Ahabune ñ kù la yá? Ani ma deme.

¹⁵ Akù Iliasiu pì: Ma sɪ kù Dikiri Zikaride kù maten doiio, mani ma zɪda mɔne gbára sà.

Iliasiu kù Baali tánagbagbarinɔ Kaameli kpi musu

¹⁶ Akù Obadia gɛɛ à dà Ahabule à yá pìi òne, akù Ahabu gɛɛ da Iliasiu.

¹⁷ Kù Ahabu Iliasiu è, à pīne: Isarailanɔ būsuderi, mɔkɔmmen gwe yá?

¹⁸ Akù Iliasiu pì: Adi ke makú mé ma Isarailanɔ būsuu dɛro, mɔkɔn kù n de bedenɔ ákɔnɔ mé a dè, zaakù a pã kpà Dikiri yāditenanɔi a te Baalii.

¹⁹ Ñ Isarailanɔ sisi ñ pínki, ò dakare Kaameli kpi musu lele kù Baali tánagbagbari gbɛnɔn wàa pla kù bupla akurio kù Asera tánade gbɛnɔn wàa pla kù òdi pɔ ble kù Yezabelionɔ.

²⁰ Ahabu Isarailanɔ sisi ñ pínki, akù à tánade pīnɔ kákara Kaameli kpi musu.

²¹ Akù Iliasiu nà gbɛnɔi à ñ lá à pì: Á laasun nigɔ kpaatena ari bɔremɛ? Tó Dikiri bi Ludame, à téi. Tó Baalime sɔ, à téi. Odi yáke wearo,

²² akù Iliasiu pīne: Dikiri annabinɔ té makú mé ma gɔ mado. Baali tánagbagbarinɔ sɔ, gbɛnɔn wàa pla kù bupla akuriome.

²³ Á zūsano kpáwá mèn pla, tánade pīnɔ à mèn do sé ò zɔzɔkɔre ò ká yákala, òsun té naoro. Makú se mani a do keke mà ká yákala, mani té naa sero.

²⁴ Mɔkɔnɔ sɔ ò Baali sisi, makú sɔ mani Dikiri sisi. Ñ gbɛ kù à mà, akù à sù kù téo, ákúme Luda ũ. Akù gbɛ sīnda pínki pì: Yá maname!

²⁵ Akū Iliasu pì tãnade pìnɔne: À zùsa mèn do sé à keke káaku, zaakū ákɔnɔ mé á dasi. À á tãna sísi, ama àsun té naaro.

²⁶ Akū ò zùsa kù ò kpàríma sì ò kèke, akū òten Baali sísi zaa kɔnkɔ ari ifántè gèe káo midangura. Òten ũ wã, òten lika sa'oki kù ò bòoi, òten pi: Baali, ñ yã mawá! Bee kù abireo odi yáke maro, adi yã marúmaro.

²⁷ Kù ifántè kà midangura, akū Iliasu teni ñ lalandi ke à pi: À wiki lé gbãna à kara, àkúme dikiri ũroo? Ke a laasun tà kpadome. Ke à gèe bñnikpe keme. Ke à gèe wèteame. Ke àten í ome, akū ádi a vuroo?

²⁸ Akū òten wiki lé kù kòto gbãnao, òteni ñ zída líli kù fenedao kù sário lákū òdi ke nà, ari aru ten pla ñ mèea.

²⁹ Kù ifántè gò mìa, akū òten yã ya ari sa ɔkosi ogɔɔ gèe à kào. Bee kù abireo adi yáke weŕmaro, adi yã marúmaro, adi sã kpáryíro.

³⁰ Akū Iliasu pì parine: À namai la! Kù ò nài ñ pínki, akū à Dikiri gbagbaki kù à gbòroo kèke àten bo.

³¹ À gbèe sèse mèn kuri aweepla Yakubu burinɔ dasi lén. Yakubun Dikiri yã òne yã à pi ògò pine sã Isaraila.

³² Kù à Dikiri gbagbaki pii bò, akū à wèee yò à likai. Wèee pii kà à í sí lita gèro.

³³ À yàkaa kà sa'oki pila, à zùu pii zòzòkòre à kà yàkaa piia à pi: À í tó lo siikò, à ká sa'opɔ piia kù yàkaa piio.

³⁴ Kù ò tò, akū à pi: À era à tó dɔ. Kù ò tò, akū à pi: À era à tó à ke gèn aakò. Akū ò tò ari gèn aakò.

³⁵ Í pii bàa lè à lika sa'oki pii ari wèee pii pà.

³⁶ Sa ɔkosi ogɔɔ akū annabi Iliasu nài à pi: Dikiri, Ibrahī kù Isaakuo kù Isarailao Luda, ñ tó ò dɔ gbãra kù mɔkòmmè Isarailanɔ Luda ũ akúsɔ n zòbleriime ma ũ, maten yã dí ke kù mɔkòn mé n ma dan yái.

³⁷ Ñ yã mama Dikiri! Ñ yã mama, de gbè dínɔ le ò dɔ kù Dikiri, mɔkòmmè ñ Luda ũ akúsɔ nteni ñ nèse liteŕne de ò era ò summa.

³⁸ Akū Dikiri té sù sa'obɔɔ piia kù yàkaao kù gbènɔ kù bùsuuo, ò tè kù, akū í kù à kù wèee pìn bàba.

³⁹ Kù gbènɔ è, akū ò wùte ñ nèsele kutena ò pi: Dikirime Luda ũ! Dikirime Luda ũ!

⁴⁰ Akū Iliasu dànnè à pi: À Baali tãnagbagbarii pìnɔ kùkù, ñ gbèke sún pitiáwaro. Kù ò ñ kùkù, akū Iliasu gèe kúŕwo Kisò guvuten à ñ dede gwe.

⁴¹ Iliasu pì Ahabune: Ñ gé pò ble ñ í mi, zaakū ma legū kīni mà dɔ.

⁴² Akū Ahabu gèe pò ble à í mi. Akū Iliasu didi à gèe Kaameli misòntea à wùte à mìi kà tún.

⁴³ À pi a zikeriine: Ñ gé gu gwa ísira kpa. Akū à gèe à gwà. Kù à sù à pi: Pòke kù gwero. Akū Iliasu pine à era à gé gwa dɔ, akū à gèe le ari gèn supplá.

⁴⁴ A gèn suppladeo zikerii pii pi: Ma legū è lokona serere lán ola bà, àten fute ísira musu. Akū Iliasu pine: Ñ gé ñ ò Ahabune à sògo dɔ sɔnɔa à gèn à kipa kpia ari legū gò gé a dádá.

⁴⁵ Legū ten sísi busebuse, zàgáŕa fùte, akū legū mà manamana. Ahabu kù sògon, àten tá Yezerili.

⁴⁶ Dikiri gbãna sù Iliasua, akū à a uta zòkòɔ kàkara à kù, à bàa lè à Ahabu kè ari à gèe káo Yezerili.

19

Dikiri yá'ona kù Iliasuo Orèbu

¹ Akū Ahabu yã kù Iliasu kèe bàba Yezebeline pínki, lákū à tãnade pìnɔ dèdè nà kù fenedao ñ pínki.

² Akū Yezebeli légbázã kè Iliasune à pi: Ari zia mandara'i, tó mádi kenne lákū n kè tãnadenɔne nàro, tãnanɔ yã kemene pásípási!

³ Akū vīna Iliasu kù, akū à fùte à bàa sì à a zída miboki wète. Kù à kà Beseba, Yudanɔ bùsun, gwen à a zikerii tòn,

⁴ akū à táa ò gbàrannan gɔɔ do. À gèe à wùte sè lí gbáru, akū à adua kè à le à ga à pi: Dikiri, yã dikina mòma le. Ñ ma wèndi sé gòɔɔ, zaakū má de ma dizinɔlaro.

⁵ Akū à wùte àten í o sè lí pi gbáru.

Kánto malaikaa sù à ɔ kèa à pi: Ñ fute ñ pò ble.

⁶ Kù Iliasu gu gwà, akū à kàra asána è kù í túruuo katena a mīi. Akū à pò blè à í mi à èra à wùte.

⁷ Dikiri Malaikaa èra à sù a gèn pladeo, à ɔ kèa à pi: Ñ fute ñ pò ble, zaakū tá gbànan nten su o.

⁸ Akū à fùtè à pò blè à í mì. Pòble pìi tò à gbàna lè, akū à táa ò gɔɔɔ bupla fánantè kú gwáanio ari à gèè à kà Luda kpi kú òdi pi Orɛbua.

⁹ Akū à gè gbèwɛɛn à ì gwe, akū Dikiri yā sùà à pì: Iliasu, bón nten ke laa?

¹⁰ À wèa à pì: Dikiri Luda Zìkaride, ma laakarìi fùtè manamana, zaakū Isarailanɔ pā kpà n bàka kunna kúfwo yāi, akū ò n gbabgakinɔ gbòro ò n annabinɔ dèdè kú fɛnedao. Makū mé ma gò mado, akū òtèni ma we se.

¹¹ Akū Dikiri pì: Ñ bo ò gé ze ma are kpi musu, mani gètè n are.

Zàga'ia gbàna fùtè, àten kpi pìno para àten gbènɔ wíwi Dikiri are, ama Dikiri kú ìa pìi gūnlo. Ìa pìi gbera zìtè yìgàyìgā, ama Dikiri kú zìtè yìgàyìgānaa pìi gūnlo.

¹² Zìtè yìgānaa pìi gbera akū té bò, ama Dikiri kú té pìi gūnlo. Té pìi gbera akū kòto busɛɛ bò tɛɛɛ.

¹³ Kú Iliasu kòtoo pìi mà, à a uta zòkɔ kú a wéa. Akū à bò à gèè à zè gbèwɛɛɛ pi léa, à mà ò pìare: Iliasu, bón nten ke laa?

¹⁴ À wèa à pì: Dikiri Luda Zìkaride, ma laakarìi fùtè manamana, zaakū Isarailanɔ pā kpà n bàka kunna kúfwo yāi, akū ò n gbabgakinɔ gbòro ò n annabinɔ dèdè kú fɛnedao. Makū mé ma gò mado, akū òtèni ma we se.

¹⁵ Akū Dikiri pìne: Ñ era ò tá Damasuku gbárannan. Tó n ka gwe, ò Azaili ká Siria kína ũ,

¹⁶ ò Nimisi daikore Yehu ká Isarailanɔ kína ũ, ò Abèli Mɛɔla gbɛ Safata né Elisa ke n gèɛ ũ annabi ũ.

¹⁷ Gbɛ kú bò Azaili fɛneda léi, Yehu mé ani a de. Tó à bò Yehu fɛneda léi sɔ, Elisa mé ani a de.

¹⁸ Bee kú abireo má Isarailanɔ kúna gbènɔn dúbu suppla, kú ò gbɛke dí kúte Baaline à lé pèaro.

Elisa sisinaa

¹⁹ Akū Iliasu fùtè à bò gwe à gèè à Safata né Elisa lè, àten bú wí kú zùnɔ swa kuri awɛɛpla. Àkū mé à té zù swa kpèdei. Akū Iliasu nài à a gyabaa gò à dàala.

²⁰ Akū Elisa a zùnɔ tò gwe à bàa lè à bò à té Iliasu kpɛ, akū à pìne: Ñ tò mà gé lé za ma de kú ma daooa gīa, gbasaa mà su mà ténýí sà. Akū Iliasu pìne: Ñ gé ò era ò su. Ñ dɔ yā kú ma kènne.

²¹ Akū Elisa èra à gèè à a zùnɔ kùtu kpà à té kà kú a zù swa gbāngoo, akū à zùu pìno nòbɔɔ fúfuu kè à kpà gbènɔa ò sò. Akū à bò à tɛ Iliasui, à gò a plade ũ.

20

Benadada kú a zìkarinɔ likana Samariai

¹ Siria kína Benadada a zìkarinɔ kàkara ò pínki. Kína gbènɔn baraakuri awɛɛplanɔn kú káao kú ò sɔnɔ kú ò sɔgonɔ. Akū ò gèè ò lika Samariai ò lètea.

² Akū à gbènɔ zì Ahabua wète gūn à pì: Makū Benadada ma pì,

³ n andurufu kú n wuraaoo gò ma pò ũ. N nɔ mananɔ kú n né mananɔ gò ma pò ũ dɔ.

⁴ Akū Isarailanɔ kína pì: Ma dikiri kína, makū kú pò kú má vɛnɔ gò n pò ũ pínki lákú n ò nà.

⁵ Akū Benadada èra à gbènɔ zì dɔ à pì: Makū Benadada ma gbènɔ zì ma n andurufu kú n wuraaoo kú n nɔnɔ kú n néno lámma.

⁶ Zia mandara'ì mani ma gbènɔ zìmma ò n be kpuke kú n gbènɔ benɔ, oni á pò bèerɛdenɔ sɛtè ò suomene pínki.

⁷ Akū Isarailanɔ kína a bùsu gbɛ zòkɔnɔ sisi ò pínki à pìne: A è lákú àteni ó lé wete nà yá? Kú à gbènɔ zìma, à ma nɔnɔ kú ma néno kú ma andurufuuo kú ma wuraaoo lámma, mádi gíonero.

⁸ Akū gbɛ zòkɔ pìno kú gbɛ kparanɔ pìne: Ñsun a yā maro, ñsun wenero.

⁹ Akū à pì Benadada zìrinɔne: À gé à o ma dikiri kínane, pò kú à là makū a zòbleriia káakun mani ke. Pò kú à làma kpɛkpɛ dín mani kero. Akū zìrii pìno èra Benadadanɛ kú légbázà pìio.

¹⁰ Akū à èra à gbènɔ zì Ahabua dɔ à pì: Tó Samaria bùsutiti gò à kà kú ma gbènɔ le à dàdà okú dodo, tánanɔ yā kemene pásipási!

¹¹ Akū Isarailanɔ kína pì: À gé à one, gbɛ kú àten zìka'uta da sún ìa dà lákú gbɛ kú à uta pìi bò à kàte bàro.

¹² Kú Benadada yā pìi mà gɔɔɔ kú àten í mi kú a kína dakenɔ ò bizakutanɔ gūn, akū à pì a gbènɔne ò soru ke. Akū ò gèè soru ke.

Ahabu zìblena Benadadaa

¹³ Annabi ke sù à Isarailanɔ kína Ahabu lè à pìne: Dikiri pì, n zìkari dasinɔ è gwe yá? Áni ò nanne n ò gbàra, ònigò dɔ kú akáame Dikiri ũ.

14 Akū Ahabu a là à pi: Dí mé ani abire kee? À wèa à pi: Dikiri pi, n bùsu gu gbē zōkōno kefenna zikarino mé oni ke. Akū Ahabu a là do: Dí mé ani na zīia káakuu? À wèa à pi: Mòkōmme!

15 Akū Ahabu gu gbē zōkōno kefenna zikarii pino kākara gbēnon wàa do kū baraakuri aweeplao. Akū à a zikarino kākara n pinki, ò kē gbēnon dūbu suppla.

16 Ò fūte wēten ifantē kà midangura, goro kū í ten Benadada kū a kína dake pino de n bizakutano gūn.

17 Akū gu gbē zōkōno kefenna zikarii pino bōte káaku. Akū Benadada zīrino gēe ò òne, gbēno ten bo Samaria.

18 Akū Benadada pi: Tó aafian òten sun yoo ke kū zīio, à n kūkū bēne.

19 Kū gu gbē zōkōno kefenna pino bō wēten, zikarino té n kpé,

20 akū n baadi a ibere de. Kū Siriano lèkōa, akū Isarailano pemma, akū Siria kína Benadada kū a sōde kenō bàa sī ò n kē sō musu.

21 Akū Isarailano kína bō à gēe à sōdeno kū sōgodeno dēde à Siriano ásarū kē manamana.

22 Annabi pii era à sū à Isarailano kína lè à pi: N n zikarino kara ngō kú soru gūn, zaakū tó Sētāgoro kà, Siria kína ni era à su létemma do.

23 Akū Siria kína ibano pine: Isaraila tanoano bi sīsī tanoano. Abire yāin n gbāna deola. Tó òten zī ká kūnwo gusaran, ó gbāna nigō deñla.

24 N n kína dakeno lilin ke, n don'arede pādeno ditēdite n gbēn.

25 Séde n zikarino kū n sōno kū n sōgono gō dasi lán káakupo kū n kuraino bà, ó zī ká kūnwo gusaran, ó gbāna ni deñla. Kína n yā mà, akū à kē le.

26 Kū Sētāgoro kà, Benadada Siriano kākara, akū à gēe zī ká kū Isarailano zaa Afeki.

27 Ò Isarailano kākara ò kusuna kēñne, akū ò gēnyī. Siriano dāgula gu sīnda pinki, akū Isarailano būraa kāte lán blē kpāsa fitinna leu plano bà, ò are dōkōa.

28 Akū Luda gbē pii sū à pi Isarailano kīnane: Dikiri pi, zaakū Siriano ten da sīsīno dikirin a ū, guvute dikirin a ūro, ani a zikari dasi dikīnāno nanne n oī, Inigō dō kū akāame Dikiri ū.

29 N būranō are dōdōkōana le ari goro suppla, a goro supplade pin ò nà zīia. Akū Isarailano Siria gēsedeno dēde gbēnon dūbu basoro zī piia.

30 Kū gbē kparano lèkōa ò si Afeki wēten, akū a bīni lēte à sirīma. Gbē pino kà gbēnon dūbu baraasoro aweesuppla. Benadada sō à bàa sī à si wēte pin se, à gēe à ūte kpēne gūn.

31 Akū a ibano pine: O mà Isarailano kīnanon gbēke vī. Ò uta kasanō do ó pi, ò bà do ó wakale, ò bo ò gé ò a le. Odigō dōro ke ani n tó kū wēndiio.

32 Akū ò uta kasanō dō n pi, ò bà dō n wakale, ò gēe ò Isarailano kína lè ò pi: N zōbleri Benadada pi n a tó kū wēndiio. Akū Isarailano kína pi: Ase à kpé kun yá? Ma gbēme.

33 Yā pii kē gbē pinoe ālesi mana ū, akū ò yā pii dā ò kú ò pi: Ee, Benadada bi n gbēme. Akū kína pi: À gé à a sé à su kāao. Kū Benadada sū, akū Ahabu pine à gē kāao a sōgon.

34 Akū Benadada pine: Wēte kū ma de si n deanō mani era mà kpāmma, Inigō laga yīa Damasuku lākū ma de kē nà Samaria. Akū Ahabu pi: Ò lédokōno ke abire musu, má n gbare. Akū à lédokōno kē kāao à a gbare.

Annabi yadana kína Ahabula

35 Dikiri pi annabi gā gbēkene à o a gbēdakene à a lé. Kū annabii pii òne, akū à gī.

36 Akū à pine: Zaakū nđi Dikiri yā maro, tó o kēkōa gōno, músu ni n demē. Kū ò kēkōa, akū músu a è à dē.

37 Annabii pi gbēke lè do, akū à pine à a lé. Akū à a lè à kīnna.

38 Akū annabii pi biza kú a wéa à a zīda līte, akū à gēe àten kína dā zé léa.

39 Kū kína ten gēte, akū annabii pi lē zūi à pi: Makū n zōbleri, kū ma ge zīlan, akū gbēke sū ma kīnaa kū gōgbē keo, à pi mágō a dākpā. Tó ma tò à pitima, ma wēndi lēn gwe, kesō mani fīna bo kū andurufuuo kiloo bupla sorosari.

40 Kū ma laakarii tà gu pāndea, akū gōgbē pii gēte. Akū Isarailano kína pine: Lākū oni wé tāmma nān n ò gwe.

41 À biza pii gō a wéa likalika, akū Isarailano kína a dō annabi ū.

42 Akū annabii pii pine: Dikiri pi, zaakū n gōgbē kú a dite à ga gbare, ĩni ga a gēne ū, n gbēno ni gaga a gbēno gēne ū.

43 Akū Isarailano kína dā zén à tà a bea zaa Samaria. A nēsee yàka à ānn sisi.

¹ Abire gbera Yezerili gbēke kun, a tón Naboti. À geepi líkpe vī gwe Samaria kína Ahabu be sare.

² Akū Ahabu pine: Ñ n geepi líkpe kpáma mà ke dò kara ũ, zaakū à kú ma be sare. Mani geepi líkpe kú à mana de abirela kpámma a gēne ũ. Tó ní yei, mani fina bonne kú andurufuuo láku à kú nà.

³ Akū Naboti pì Ahabunc: Kai, ani sí kero! Mani f̄ mà túbi kú ma dizino tòmenē kpámmaro.

⁴ Akū Ahabu n̄see yàka, à tà be kú posirao kú Yezerili gbē Naboti pine àni túbi kú a dizino tòare kpáaro yāi. Akū à wūte a gádoa à are d̄ gblià à ḡi p̄ blei.

⁵ A n̄ano Yezebeli sù à a là à pi: B̄ mé à n le n ann sisi, ndi p̄ bleroo?

⁶ Akū à wèa à pi: Ma pì Yezerili gbē Nabotine à a geepi líkpe kpáma, mani fina bone kú andurufuuo. Tó geepi líkpe pānden à yei s̄, mani kpáa a gēne ũ. Akū à pì àni kpámaro.

⁷ Akū a n̄ano Yezebeli pine: M̄k̄n Isarailano kí'ina yākenan dí yá? Ñ fute ñ p̄ ble kú p̄nnao, mani Yezerili gbē Naboti geepi líkpe sínne.

⁸ Akū à takadano k̄k̄e kú Ahabu t̄so à a tambari l̄a, à kp̄zakp̄azà gbē z̄k̄ono kú k̄ine kú ò kú Naboti w̄te gūnn̄one.

⁹ Takada p̄ino gūn à pi: À léyiḡoro dite à a kp̄akpa ke. À vuteki mana kp̄a Nabotia gb̄eno té

¹⁰ à gb̄e ginano wete gb̄enon pla à ní k̄ate a are, de ò yā dia ò pì à Luda kú k̄inao t̄o v̄ani s̄i. À a kú à bo k̄aao w̄te kpe, á a p̄apa kú gb̄eoo à de.

¹¹ Akū Naboti w̄te gb̄e z̄k̄ono kú k̄ineno k̄e lákú Yezebeli ò takada kú à kp̄az̄ān̄eno gūn nà.

¹² Ò léyiḡoro dite, akū ò vuteki mana kp̄a Nabotia gb̄eno té.

¹³ Akū gb̄e gina gb̄enon pla p̄ino sù ò vūte a are, ò yā dia gb̄eno w̄ara ò pì à Luda kú k̄inao t̄o v̄ani s̄i. Akū ò a kú ò b̄o k̄aao w̄te kpe ò a p̄apa kú gb̄eoo ò d̄e.

¹⁴ Akū ò légb̄az̄à k̄e Yezebeline ò pì, ò Naboti p̄apa kú gb̄eoo ò d̄e.

¹⁵ Kú Yezebeli mà ò Naboti p̄apa kú gb̄eoo ò d̄e, akū à ḡe à pì Ahabunc: Ñ fute ñ gé Naboti geepi líkpe kú à gionne pi sí n p̄o ũ, zaakū à kun doró à ḡa.

¹⁶ Kú Ahabu mà Naboti ḡa, akū à fute àten gé de à a geepi líkpe sí a p̄o ũ.

¹⁷ Akū Dikiri yā sù Tisibe gbē Iliasua à pi:

¹⁸ Ñ fute ñ gé Samaria kína Ahabu le. À ḡe Naboti geepi líkpe sí, à kú gwe.

¹⁹ Ñ one makū Dikiri ma pì, à gb̄e d̄e à sù a túbi sín gweroo? Ñ one d̄o, gu kú gb̄edano Naboti aru s̄ās̄an, gwen oni àp̄ii p̄o s̄ās̄an se.

²⁰ Kú Ahabu Iliasua è à pi: Ma ibere, ari tera ndi ma t̄oro? Akū Iliasua pine: Ee, mádi n t̄oro, zaakū n n z̄ida dà yā kú à v̄ani Dikirine kenan.

²¹ Akū Dikiri pì àni sunyí z̄imma àni n burino kakate, n ḡōgb̄e ke ni ḡō Isarailano b̄usunlo, bee z̄idade kes̄o z̄o.

²² Àni ke n on̄ne l̄akū à k̄e Nebati né Yeroboamu on̄ne nà, l̄akū à k̄e Ahia né Baasa on̄ne nà, zaakū n Isarailano dà durunnakenan n a p̄o f̄ēne.

²³ Yezebeli s̄o, Dikiri pì gb̄edano ni a só Yezerili b̄ini sare.

²⁴ Gb̄edano ni n gb̄e kú oni gaga w̄te gūnn̄o só, b̄ano ni n gb̄e kú oni gaga s̄enno ble.

²⁵ Gb̄eke kun ziki kú à a z̄ida dà yā kú Dikiri yeiro kenan lán Ahabu b̄aro, akus̄o a n̄ano Yezebeli di t̄e k̄aagu.

²⁶ À yā kú ò a t̄eno k̄e manamana, à t̄e t̄ān̄ano lán Am̄orino k̄e nà, kú Dikiri p̄ēm̄ma Isarailanone.

²⁷ Kú Ahabu mà le, akū à a uta ḡa à k̄e à uta kasan̄o dà ari à io, akū à lé yī à ḡō t̄e kú posirao.

²⁸ Akū Dikiri yā sù Iliasua:

²⁹ N è deran Ahabu a z̄ida n̄atemene nà yá? Zaakū à a z̄ida n̄atemene, mani yā v̄ani pì ke a on̄ne a ḡor̄aro. À n̄ēōgb̄en mani yā v̄ani pì ke a on̄ne.

22

Mikaya annabik̄eya v̄ani ona Ahabunc

¹ À k̄a w̄e aak̄o kú Siriano kú Isarailano dí z̄i k̄a kú k̄oro.

² A w̄e aak̄ode p̄ii gūnn̄o Yudano kína Yosafata ḡe à Isarailano kína le.

³ Isarailano kína pì a gb̄enone: À d̄o kú Ram̄o Giliada bi ò p̄ome ȳaroo? Ama ódi a sina Siria k̄inaa yā k̄ekero.

⁴ Akū à Yosafata là à pi: Ìni gé k̄umao z̄i k̄a kú Ram̄o Giliadadenoro? Akū Yosafata w̄e à pi: P̄o dok̄onome ó ũ, ma gb̄eno bi n gb̄enome. Ma s̄ono bi n s̄onome.

⁵ Akū à era à pine: Ñ Dikiri gb̄eka ñ ma ḡia.

⁶ Akū Isarailano kína annabino k̄akara lán gb̄enon w̄a pla bà, akū à ní lá à pi: Mà gé z̄i k̄a kú Ram̄o Giliadadenon yā, ke màsun géro? Akū ò w̄e ò pi: Ñ gé! Dikiri ni ñ n̄anne n òi.

⁷ Akū Yosafata pi: Dikiri annabi ke kú la ò a laroo?

⁸ Akū Isarailano kína wèa à pi: Gōgbē ke kun dō, a tón Mikaya, Imlā néme. Ani fō à yā gbekawere Dikiria, ama má yeiro, zaakū àdi yā mana omene zikiro, séde a vāni. Akū Yosafata pi: Nsun o lero kína!

⁹ Akū Isarailano kína a ibanō doke sisi à pine: N gé n Imlā né Mikaya sisi à su likalika.

¹⁰ Isarailano kína kú Yudano kína Yosafatao baadi a kible'uta dana, ò vutena n kiblegbaa pōwegbēki kú à kú Samaria bīnilea, akū annabii pinon ten annabikeyā o n are n pinki.

¹¹ Kenana né Zedekia mōsi pi lán bēne bà à pi: Dikiri pi bēne dínōn ini Siriano zōzōo n n dede n pinki.

¹² Akū annabii pinon ten yā dokōnō o n pinki òten pi: N gé léte Ramō Giliadaa, ini fuaro. Dikiri ni n nānne n ō.

¹³ Gbē kú à gēe Mikaya sisi pine: N annabi dakenō lé kē dokōnōn yee! Yā nnan òten o kīnane. N yā dokōnō pi o se n yā nna one.

¹⁴ Akū Mikaya pi: Ma si kú Dikiri kunnaao, yā kú Dikiri òmenen mani o kīnane.

¹⁵ Kū à kà, akū kína a là à pi: Mikaya, ò gé zī ká kú Ramō Giliadadenōn yā, ke òsun géro? Akū à wèa à pi: N gé léterūma! Ini fuaro. Dikiri ni n nānne n ō.

¹⁶ Akū kína pine: Gēn ūgban mani n da n sí kú Dikiri kú yāpuran ini omene?

¹⁷ Akū Mikaya pi: Ma Isarailano è fākōana sīsīnō kpadoa lán sá kú ò dāri vīronō bà. Akū Dikiri pimene, gbē pinon don'arede vīro. N baadi tá a bea aafia.

¹⁸ Akū Isarailano kína pi Yosafatane: Ndi ma gweroo? Mádi onne kú àdi yā nna omene zikiro, séde a vāni?

¹⁹ Akū Mikaya èra à pi: N Dikiri yā ma! Ma Dikiri è vutena a kpatan, ludambe zīkarino zeze a sare n pinki òplai kú zēo.

²⁰ Akū Dikiri pi: Dí mé ani ōndō kemene Ahabune à gé léte Ramō Giliadaa de à ga gwee? Akū gbēke pi la, gbēke pi la dō.

²¹ Akū nini ke bō à sù à zē Dikiri are à pi: Makū mé mani gé ōndō kene. Akū Dikiri a là à pi: Ini ke derame?

²² Akū à wèa à pi: Mani gé mà ke nini ékede ū mà yā soso mà ká a annabinōne n lén. Akū Dikiri pi: Ini ōndō kene, ini fuaro. N gé ke le.

²³ Len Dikiri tò nini ékede pi yā soso à kà n annabi dínōne n lén le n pinki. Sunyīn Dikiri kpānyī.

²⁴ Akū Kenana né Zedekia gēe à Mikaya sán kē à pi: Bōren Dikiri Nini bōma à gēe à yā ònnee?

²⁵ Akū Mikaya wèa à pi: Ini dō zī kú n bàa lē n ge ute kpēnen.

²⁶ Akū Isarailano kína pi: À Mikaya kú à tá káao wēte kína Amō kú ma né Yoasio Kínaa,

²⁷ á oñe ma pi ò a da kpésiran, ògō burodi kpáa kú ío fitifiti ari mà gé suo aafia.

²⁸ Akū Mikaya pi: Tó n ge n su aafia, séde adi ke Dikiri mé à yā ò ma gāiro. Akū Mikaya èra à pi: Asa á baadi pinki ma yā pii màa?

Ahabu gana zaa Ramō Giliada

²⁹ Isarailano kína kú Yudano kína Yosafatao gēe Ramō Giliada.

³⁰ Akū Isarailano kína pi Yosafatane: Mani ma zīda lite mà si zīn. Mōkōn sō, ògō kú la kú n kible'utao dana. Akū Isarailano kína a zīda lite à si zīn.

³¹ Siria kína gīnake sō à ò a sōgo don'arede gbēnōn baraakuri aweplanōne à pi: Àsun are dō gbēkea zīnlo, bee díme, séde Isarailano kína ado.

³² Kū sōgo don'arede pinō Yosafata è, òten da Isarailano kīname. Kū ò sō dàa, akū Yosafata wiki lē.

³³ Kū ò è Isarailano kīnanlo, akū ò a tò gwe.

³⁴ Kū gbēke kàa gbàre, akū à gēe à Isarailano kína pà, à gē a mò'uta pekereki dagura. Akū à pi a sōgodene: N sō lé lite ò bo zīn, ò ma kīnname gwe.

³⁵ Zī pi gbāna kpà zī bīrea, akū ò kína pi kúkūna a sōgo gūn, ò are dō Siriano. Gu kú ò a kīnnan pi ten aru bo àten kōte sōgo gūn. Zī piia òkōsin à gā.

³⁶ Kū ifāntē ten gē kpén, zīkarino wiki kākara ò pi, baadi tá a būsun ari a be wēten.

³⁷ Len kína pii gā le, akū ò a gēe sè ò sūo Samaria ò a vl.

³⁸ Ò a sōgo pipi Samaria íkacia, gu kú karuano dí zú on, akū gbēdanō sù ò a aru sàsà lākū Dikiri ò nà.

³⁹ Ahabu yā kparanon kú Isarailano kīnanō gīyākēna takadan, yā kú à kēnō pinki kú kpé kú à bō kú wisa sakaao kú wēte kú à kēke à katenō.

⁴⁰ Kū Ahabu gā, akū a né Azia vūte a gēne ū.

YudanƆ kína Yosafata

⁴¹ IsarailanƆ kína Ahabu kíblena wɛ̀ siikɔ̀de gūnn Asa né Yosafata kè YudanƆ kína ũ.

⁴² A wɛ̀ baraakuri awɛɛsɔ̀rode gūnn à kè kína ũ, akū à kí blè Yurusalemu wɛ̀ baraasɔ̀ro. A da t́n Azuba, Sili néme.

⁴³ À zè kú a de Asa yákenanƆ zé śnda pínki gūn, adi pánero, à yá kú Dikiri yei kè. Bee kú abireo adi tánagbagbaki kú ò bònƆ gbororo. Ó kpé òten sa oa òten turaretiti kpáta gwe.

⁴⁴ Yosafata kú IsarailanƆ kínaƆ kú kú kɔ̀o aafia.

⁴⁵ A yá kparanƆn kú YudanƆ kinanƆ ǵayákɛna takadan, a négɔ̀gbɛkeyánƆ kú źl kú à kànƆ pínki.

⁴⁶ Tánagbagbaki karua kpara kú ò gɔ̀ a b̀sun zaa a de Asa gɔ̀rɔanƆ, à pè́mima gɔ̀gbɛnƆ kú nɔ̀gbɛnƆ ń pínki.

⁴⁷ Edomu b̀su kína v́ gɔ̀rɔ birearo, séde gbɛ zɔ̀kɔ̀ kú YudanƆ kína dítɛ.

⁴⁸ À gó'ite lagatabɔnƆ kè de ò gé wura sé Ofi, ama odi le ò bo kú táo ísiralaro, zaakú gó pínƆ wíwí zaa Eziɔ̀ Gɛba.

⁴⁹ Gɔ̀rɔ birean Ahabu né Azia pì Yosafatane à tó a gbɛnƆ da ísira musu kú a gbɛnƆ lɛle, ama Yosafata dí wero.

⁵⁰ Kú Yosafata gà, ò a mira kpákùsù kú a dizinƆ a dizi Dauda wɛ̀ten, akú a né Yoramú v̀tɛ a gɛne ũ.

IsarailanƆ kína Azia

⁵¹ YudanƆ kína Yosafata kíblena wɛ̀ gɛro awɛɛplade gūnn Ahabu né Azia kè IsarailanƆ kína ũ Samaria, à kí blè wɛ̀ pla.

⁵² À yá kú Dikiri yeiro kè à zè kú a de kú a dao yáo kú dɔ̀ Nebati né Yeroboamu kú à IsarailanƆ dà durunnakenan yáo.

⁵³ À dò Baalii, à a gbàgba, akú à Dikiri IsarailanƆ Luda pɔ̀ fɛ̀ne lákú a de kè nà.

KINANŌ TAKADA PLADE

Iliasu yā 1:1-2:18

Elisa yā 2:19-8:15

Yudanŋ kīnanŋ kū Isarailanŋ kīnanŋo 8:16-16:20

Isarailanŋ gōna žīzŋnŋ ū 17:1-17:41

Yudanŋ kīnanŋ 18:1-24:20

Yudanŋ gōna žīzŋnŋ ū 25:1-25:30

Iliasu kū kīna Ahaziao

¹ Ahabu gana gbera Mōabunŋ n̄ zīda si Isarailanŋa.

² Gōrŋ kū Ahazia bākē zaa a kpé musu wondoo gūn Samaria, à kīnna manamana. Akū à gbēnŋ žī à pì: À gé à Ekerŋnu tāna Baalizebubu gbekamene, tó mani aafia le.

³ Akū Dikiri Malaikaa pì Tisibe gbē Iliasune: N̄ fute ò gé da Samaria kīna žīrinŋle ò n̄ la, Luda kū Isarailanŋ būsunlo, gbasā ōten gé yā gbeka Ekerŋnu tāna Baalizebubua yā?

⁴ Abire yāin ma pì, Ahazia ni fute a gyāpe kū à wutenaaroo, ani game. Akū Iliasu gēe à ò le.

⁵ Kū žīrii pīnŋ èra ò tà kīna kīnaa, akū à n̄ lá à pì: À kē dera a era a su likalika lee?

⁶ Akū ò wēa ò pì: Gōgbē ke mé à sù à dàóle à piwēre ò era ò su ò onne, Dikiri pì á kū Isarailanŋ būsunlo, akū n gbēnŋ žī ò yā gbeka Ekerŋnu tāna Baalizebubua yā? Abire yāin ïni fute n gyāpe kū n wutenaaroo, ïni game.

⁷ Akū kīna n̄ lá à pì: Gōgbē kū à sù à dàále à yā óáre pì de deramee?

⁸ Ò wēa ò pì: Póká utan gōgbē pì dana, akūsŋ à bára asa dŋna a pì. Akū kīna pì: Tisibe gbē Iliasun gwe.

⁹ Kīna a žīkari gbēnŋn bupla akuri kū n̄ don'aredeo žī ò Iliasu kū, akū ò gēe ò a lè wutena sīšī musu. Don'arede pìi pīne: Luda gbē, kīna pì n̄ kipa n̄ mól

¹⁰ Iliasu wēa à pì: Tó Luda gbēn ma ū, té bo ludambe à a dede kū n žīkari gbēnŋn bupla akurinŋ. Akū té bō ludambe à n̄ dede n̄ pīnki.

¹¹ Akū kīna èra à žīkari gbēnŋn bupla akuri pāndenŋ žī dŋ kū n̄ don'aredeo. Don'arede pìi pì: Luda gbē, kīna pì n̄ kipa n̄ su likalika!

¹² Iliasu pīne: Tó Luda gbēn ma ū, té bo ludambe à a dede kū n žīkari gbēnŋn bupla akurinŋ. Akū Luda té bō zaa musu, à n̄ dede n̄ pīnki.

¹³ Akū kīna èra à žīkari gbēnŋn bupla akuri pāndenŋ žī kū n̄ don'aredeo a gēn aakōdei. Don'arede pìi gēe à kùte Iliasune à kùte kēne à pì: Luda gbē, makū kū n zōbleri gbēnŋn bupla akuri dīnŋ, n̄ ó wēndi bèere gwa.

¹⁴ Té bō ludambe à don'arede gbēnŋn pla káakunŋ dede kū n žīkarinŋ n̄ pīnki. Tera sà n̄ ma wēndi bèere gwa.

¹⁵ Akū Dikiri Malaikaa pì Iliasune: N̄ kipa n̄ téi, ñsun vīna kenero. Akū à kipa, ò gēe kīna kīnaa lee.

¹⁶ Akū Iliasu pì kīnane: Dikiri pì á kū Isarailanŋ būsunlo, gbasā n gbēnŋ žī ò yā gbeka Ekerŋnu tāna Baalizebubua yā? Abire yāin ïni fute gyāpe kū n wutenaaroo, ïni game.

¹⁷ Akū kīna Ahazia gā lākū Dikiri ò Iliasu gāi nā.

Yudanŋ kīna Yehoramū, Yosafata né kīblena wē plade gūnn Yoramū wùte Ahazia gēne ū, kū Ahazia négōgbē vīro yāi.

¹⁸ Ahazia yā kparanŋn kū Isarailanŋ kīnanŋ gīayākenanŋ takadan kū yā kū à kēnŋ.

2

Iliasu tana Dikiri kīnaa

¹ Gōrŋ kū Dikiri ye à Iliasu sé kū zāgā'iao à tá kāao a kīnaa, Iliasu kū Elisao bō Giligala ò té zēn.

² Akū Iliasu pì Elisane: N̄ ze la! Dikiri ma zī Beteli. Akū Elisa pì: Kū Dikiri kunnaao kū n kunnaao manī kēmmaro. Kū ōten gé Beteli,

³ akū annabinŋ gā gbē kū ò kū Betelinŋ bō ò sù ò Elisa là ò pì: Asa n̄ dŋ kū Dikiri ye à n̄ dikiri sīmma gbāraa? À wēnīma à pì: Má dŋ bi. À abire tó!

⁴ Akū Iliasu pì Elisane: N̄ ze la! Dikiri ma zī Yeriko. À wēa à pì: Kū Dikiri kunnaao kū n kunnaao manī kēmmaro. Akū ò gēe Yeriko lee.

⁵ Annabinɔ gǎ gbē kū ò kú Yerikonɔ bò ò sù ò Elisa là ò pì: Asa n̄ d̄s kú Dikiri ye à n̄ dikiri símma gbāraa? À w̄emma à pì: Má d̄s bi! À abire tó!

⁶ Akú Iliasu pine: N̄ ze la! Dikiri ma z̄i Yodan. Akú à w̄eà à pì: Kú Dikiri kunnao kú n̄ kunnao maní k̄emmaro.

Akú ò t̄ék̄si,

⁷ annabi gb̄enɔn bupla akurinɔn t̄ényi. Kú gb̄enɔn pla pinɔ z̄e Yoda bara, akú annabii pinɔ z̄e z̄az̄a òteni n̄ gwa.

⁸ Akú Iliasu a utagyabaa bò à f̄i à í l̄eò, akú í p̄i z̄òk̄ɔre zaa bara la ari bara dire. Gukori bò, akú gb̄enɔn pla pinɔ bikù.

⁹ Kú ò bikù, akú Iliasu Elisa là à pì: Bón n̄ ye mà kenne ari Luda ḡs ḡé ma símma? Elisa w̄eà à pì: N̄ tó n̄ annabikegbāna kú n̄ v̄i ḡsmene túbi ũ leu pla.

¹⁰ Akú Iliasu pine: Yá kú n̄ gb̄ekama pì z̄i'ũ. Ḡɔɔ kú Luda teni ma símma, tó n̄ ma e, ani ḡsmene. Tó n̄di ma e s̄sro, ìni lero.

¹¹ Kú ò tena, òten yá ò l̄eale, akú s̄go t̄ede kú s̄s t̄edenɔ n̄ k̄ek̄sa, akú Iliasu tà musu kú z̄aga'iao.

¹² Kú Elisa è l̄e, à wiki l̄e à pì: Baa! Baa! M̄ok̄omme Isaraila s̄gonɔ kú a s̄denɔ ũ. Adi a e doro, akú à a p̄okasanɔ gǎ à k̄ek̄ɔre.

¹³ À Iliasu utagyaba kú à bò à l̄eteaa s̄e, akú à èra à ḡeè à z̄e Yoda bara.

¹⁴ À í l̄e kú Iliasu utagyaba kú à k̄unaa piio à pì: Dikiri Iliasu Luda kú máme? Kú à í l̄eò, akú à z̄òk̄ɔre zaa bara la ari bara dire, akú à bikù.

¹⁵ Annabinɔ gǎ gbē kū ò bò Yerikonɔ teni a gwa, akú ò pì: Iliasu annabikegbāna ḡò Elisane. Akú ò sù ò dàale ò k̄utene

¹⁶ ò pì: Òk̄nɔ n̄ z̄òbberinɔ, ó ḡsa gbāna gb̄enɔn bupla akurinɔ v̄i. N̄ tó ò ḡé n̄ dikiri wete. Òdiḡ d̄ro tó Dikiri Nini a s̄e à z̄u kpi ke musu ke guvute ken gw̄e. Akú Elisa pì: Àsun n̄ z̄iɔ.

¹⁷ Ò nàkaraa, akú à n̄ w̄é'í kú à pì: À n̄ z̄i. Akú ò gb̄enɔn bupla akurii pinɔ gb̄are, ò kp̄ate k̄e Iliasui ḡɔɔ aak̄s, odi boaro.

¹⁸ Kú ò èra ò sù, ò Elisa l̄e Yeriko, akú à p̄inne: Asa má òare àsun ḡé à a weteroo?

Elisa daboyá káakunɔ

¹⁹ W̄etepidenɔ pì Elisane: N̄ gwa dikiri! Ó w̄ete katena mana lákū n̄ è nà. A í mé à nnaro, a z̄ite ò p̄ ke manaro.

²⁰ Akú à pì: À wisi ká ta dufun à m̄sómene. Akú ò s̄uone.

²¹ À ḡeè ís̄ebokia, akú à wisi p̄i k̄an à pì: Dikiri p̄i a í p̄i ȳɔɔ k̄e. Í p̄i ni su kú gaga ke z̄ite p̄kenamanasario doro.

²² Akú í p̄i k̄e nna ari kú a gbārao lákū Elisa ò nà.

²³ Kú Elisa bò gwe, àten ḡé Beteli. Ḡɔɔ kú à t̄é z̄én, akú kefenna kenɔ bòte w̄ete ḡun ò a k̄e p̄ap̄a ò pine: M̄igbarasude, ñḡó ḡé! M̄igbarasude, ñḡó ḡé!

²⁴ À lite à n̄ gwá, akú à n̄ ká kú Dikiri t̄o. Akú n̄bò p̄ās̄inɔ bò líkpen m̄en pla, ò né gb̄enɔn bupla aw̄epla pinɔ k̄ek̄k̄ɔre.

²⁵ Kú Elisa bò gwe, à ḡeè Kaameli kpi musu, akú à èra à tà Samaria.

3

M̄abunɔ n̄ z̄ida sina Isarailanɔ

¹ Yudanɔ k̄ina Yosafata k̄iblena w̄è baro plansaride ḡunn̄ Ahabu né Yoramu k̄e Isarailanɔ k̄ina ũ Samaria, à kí bl̄e w̄è kuri aw̄epla.

² À yá kú Dikiri yeiro k̄e, ama adi ká a de kú a dao p̄o ũro. À Baali gb̄e kú a de p̄ete w̄ò,

³ ama à z̄e kú durunna kú Nebati né Yeroboamu Isarailanɔ dà a kenanwo, adi p̄anero.

⁴ M̄abu k̄ina MeSa s̄a kp̄asanɔ v̄i, àdiḡ s̄ane b̄òrɔnɔ t̄áfe bo Isarailanɔ k̄inane d̄ubu bas̄ɔɔro kú s̄akaro d̄ubu bas̄ɔɔronɔ k̄áo.

⁵ Kú Ahabu gǎ, akú M̄abu k̄ina a z̄ida s̄i Isarailanɔ k̄inao.

⁶ Gwe ḡònɔ k̄ina Yoramu bò Samaria à Isarailanɔ k̄akara n̄ pinki.

⁷ À gb̄enɔ z̄i Yudanɔ k̄ina Yosafataa à pì: M̄abu k̄ina a z̄ida sima. Ìni ḡé k̄umao z̄i ká kú M̄abunɔroo? À w̄eà à pì: Mani ḡé, zaakú p̄ò dok̄n̄ome ó ũ. Ma z̄ikarinɔ bi n̄ z̄ikarinome, ma s̄n̄o bi n̄ s̄n̄ome.

⁸ Kú Yosafata sù, akú à Yoramu là à pì: Mákpan óni s̄eten ò léterímaa? Yoramu w̄eà à pì: Óni s̄éte Ed̄omu gb̄aranna kp̄ame.

⁹ Akú Isarailanɔ k̄ina dà z̄én kú Yudanɔ k̄inao kú Ed̄omu k̄inao. Kú ò lika gui ḡɔɔ suppla, akú í l̄aka z̄ikarinɔa kú n̄ p̄ókádeno.

¹⁰ Akū Isarailano kina pi: Yā gi! Dikiri okōno kina gbēnon aakōno kākara à ó ná Mōabunone n̄ ɔ̄ yā?

¹¹ Akū Yosafata pi: Dikiri annabi ke kú la à Dikiri gbekawereeroo? Akū Isarailano kina ibano doke pi: Safata né Elisa kun. Àkū mé àdi í kú Iliasune a ɔ̄ yā.

¹² Akū Yosafata pi: Dikiri kú káao. Akū Isarailano kina kú Yosafatao kú Edomu kinao gēe Elisa kīnaa.

¹³ Akū Elisa pi Isarailano kīnane: Ó bàka kú kú kōo māmee? Ñ gé n de kú n dao tánagbagbarino kīnaa. Akū Isarailano kina wèa à pi: Oi! Ókōno kina gbēnon aakōno, Dikiri mé à ó kākara à ó ná Mōabunone n̄ ɔ̄.

¹⁴ Akū Elisa pine: Kú Dikiri Žikaride kú maten zī ke ne kunnaao, tó adi ke Yudano kina Yosafata yāinlo, mani wé sé mà n gwa sero.

¹⁵ À sumene kú mōrōlerii. Kú mōrōlerii pii nà a lenaaa, akū Dikiri gbāna sù Elisaa

¹⁶ à pi: Dikiri pi à wēe yōyō swawee dīkīnan.

¹⁷ Dikiri pi àni zāga'ia kú legūo ero, ama í ni guvute dīkīna pa, àni mi kú á pōkādano.

¹⁸ Dikiri kīnaan yā pi zī'uro. Ani Mōabuno naare á ɔ̄ime dō.

¹⁹ Àni léte n̄ wēte mana bīnidenɔ̄a pīnki. Àni lí kú òdi a né bleno zōzō pīnki. Àni ísēbokino tata pīnki. Àni búgbe manano yaka kú gbēno pīnki.

²⁰ Kú gu dō sa kōnko ogō, akū í bō Edomu būsū kpa à dà zītela pīnki.

²¹ Kú Mōabuno mà kina pino sù zī ká kūiwo, ò gbē kú ò kà ò zī káno sisi n̄ pīnki né fīti gbē zōkō, akū ò n̄ kākara n̄ būsū lézekia.

²² Kú ò fūte kōnko, ifāntē dō í piia n̄ are, à deñne tēe lán aru bà.

²³ Akū ò pi: Arun gwe fá! Kina pino are dōkōa ò kō dēde! Mōabuno, ò gé ò n̄ pōno sēte!

²⁴ Kú ò kà Isarailano būran, akū Isarailano fūte ò lēterūma, akū Mōabu pino fākōa. Akū Isarailano si n̄ būsun ò n̄ dede.

²⁵ Ó n̄ wētano wīwi. Baadi gbēe sēte ò zūzu búgbe manano, ò dà búgbee pino la pīnki. Ó ísēbokino tata pīnki. Ó lí kú òdi a né bleno zōzō pīnki. Ñ wéra Kirarese mé à gō lési ado, akū gbēzurino likai, òten wēte pi bīni pápa kú gbē zōkōno.

²⁶ Kú Mōabu kina è ò ye ò zī bleawa, akū à fēnedadeno sē gbēnon wàa aakō kú basōoro, de ò gbēno kē kùo gena Edomu kina kīnaa, ama ò fūa.

²⁷ Akū à a daudu kú ani kí ble a gēne ū sē à sa ò káao bīnia. Akū vīna Isarailano kù, ò gò Mōabunola ò tà n̄ būsun.

4

Gyaano n̄isi tūruu yā

¹ Annabino gā gbēke nana ɔ̄ dō Elisaa à pi: Ma zā kú à de n gbē ū gā. Ñ dō kú n gbē pi Dikiri vīna vī. A finade ten su à ma négōgbē gbēnon plano sēte a zōno ū.

² Akū Elisa pine: Bón n̄ ye mà kennēe? Ñ omene, bón n̄ vī n kpēnn? À pi: Makū n zōbleri, n̄isi kú à kú tūruu gūn baasiro má pōke vīro.

³ Akū Elisa pi: Ñ gé bàai n̄ ta korino gbekagbeka n gbēdakenɔ̄a n̄ pīnki, àgō dasi,

⁴ n̄ gé kpēn n̄ zé tatanle kú n nēno, ngō n̄isi káka ta pino gūn, ta kú à pà ngō dite kpado.

⁵ Akū ngbē pii fūte à bō a kīnaa à gēe ke le. À gē kpēn kú a nēno à zé tata, òten ta done, akū àten n̄isi kákan.

⁶ Kú ta pino pà pīnki, à pi a nēno dokene à ta pānde dōare, akū à pine ta ke kun dorō, akū n̄isi pii yonaa zē.

⁷ À gēe à ò Luda gbē piine, akū Luda gbē pii pi: Ñ gé n̄ n̄isi pi yā n̄ fina boo, mōkōn kú n nēno àni gō pō ble kú a kpara kú à gōo.

Elisa Sunemu no gbē né futena gan

⁸ Žikea Elisa gēe Sunemu. Nōgbē tōde ke kú gwe, à nākaraa à pi, à pō ble a bea, akū à pō blē. Zaa gōro birea tó àten gēte, àdi bōte à pō ble gwe.

⁹ Akū ngbē tōde pii pi a zāne: Má dō kú gbē kú àdigō gēte la gēn baaakō pi bi Luda gbēme sūsū.

¹⁰ Ó kpēne bo ó kpé musu ò gádo ditene gwe kú teburuuo kú gbāao kú fitilaa. Tó à sù ò gwa, àni gō kipa gwe.

¹¹ Žikea kú Elisa sù gwe, à gē a kpé pin à wūte.

¹² Akū à pi a žikeri Geazine. Ñ Sunemu nōgbē pi sisi. Kú à a sisi, akū à sù à zē Elisa are.

¹³ Akū Elisa pi Geazine: Ñ one à nibōkenaa kēwēre manamana. Bón à ye ò keare sōo? À ye ò yake oare kīnane ke žikari don'arede ne yā? Akū nōgbē pii pi: Pōke ten kīama ma gbēno tēro.

14 Akū Elisa Geazi là à pì: Bón à de ò kenee? Akū Geazi wèa à pì: Too, à négōgbē ke vīro, akūsō a zā zī kù.

15 Akū Elisa pì: N̄ a sisi. Kū à a sisi, akū à sù à zè kpélele.

16 Akū Elisa pìnc: Ziki mandara'i ìnigō négōgbē kūna n̄ ɔī. Akū nōgbē pìi pì: Oi ma dikiri Luda gbē, òsun makū n̄ zòbleri kekero.

17 Akū nōgbē pìi n̄ò sī. Kū wèe pìi kà, à né ì gōgbē ū lākū Elisa òne nà.

18 Kū né pìi kè zōkō, akū zīka à gèe à a de lè bura kù pòkèrino.

19 Akū à pì a de pìnc: Ma mi! Ma mi! Akū a de pìi pì a zīkeriine: N̄ né pì sé n̄ tá káao a dane.

20 Kū à a sè à tà káao a dane, akū a da pìi a sè à dì a gbála. Kū ifantē kà midangura, akū à gá.

21 Akū à a sè à dīdi káao Luda gbē pì kpén à a wùte a gádo, akū à bò à zé tàtaale.

22 Akū à a zā sisi à pìnc: N̄ zikerino doke gbaremene kù zaakio. Má ye mà gé Luda gbē kīnaa likalika.

23 Akū à a lá à pì: À kè dera nten gé a kīnaa gbāraa? M̄o dufu ke kámmabogoro zīn gbārao. Akū nōgbē pìi pì: Yake kunlo.

24 À gāarii yī zaakine à dia, akū à pì a zīkeriine: N̄ a kpake ò gé. N̄sun zero, séto ma ònne.

25 Ò dà zén ò gèe Luda gbē pì kīnaa zaa Kaameli kpi musu. Kū Luda gbē pìi a è té zaa zā, à pì a zīkeri Geazine: N̄ Sunemu nōgbē gwa, à té dire!

26 N̄ bàale ò gé daale, n̄ a la, tó à aafia kù a zāo kù a néo. Akū nōgbē pìi wèa à pì: Aafiaame!

27 Kū à kà Luda gbē kīnaa kpi pìi musu, akū à a kù a gbáa. Kū Geazi sù à ɔ sōi, akū Luda gbē pìi pì: N̄ a tó. A n̄see yāka, ama Dikiri abire ùtemene, adi omenero.

28 Akū nōgbē pìi pì: Ma dikiri, ma négōgbē wé kèmmman yá? Mádi pì òsun ma kekerooro?

29 Akū Elisa pì Geazine: N̄ n̄ asa ɔmma n̄ ma gò sé ò gé. Tó n̄ dakare kù gbēkeo, òsun fo kpáaro. Tó gbēke fo kpámma sō, òsun wero. N̄ gé ò ma gòo pì na né pì area.

30 Akū né pì da pì: Kū Dikiri kunnao kù n̄ kunnao mani tá n̄ sariro. Akū Elisa bò à téi.

31 Geazi dō are à gèe à gòo pìi nà né pì area, ama adi kīni ke kero, adi yīgáro. Akū Geazi èra à gèe à dà Elisale à pìnc: Né pì dí futero.

32 Kū Elisa kà be pìn, à né pìi è wutena a gádo gè ū.

33 Akū à gè né pìi ado, à zé tàta à wé kè Dikiria.

34 Akū à wùte né pìia. À lé pè a léa à wé pè a wén à ɔ dàda a ɔnɔn. Lākū à wùte né pìia nà, akū a m̄e kè lógolgo.

35 Elisa fute à zè à táa ò kpé pìn à gèe à sù, akū à èra à wùte né pìia dō. Akū né pì yī sà gèen suppla à wé wè.

36 Akū Elisa Geazi sisi à pìnc: N̄ Sunemu nōgbē pì sisi. Kū à a sisi à sù, akū Elisa pìnc: N̄ n̄n dí.

37 Akū à kùte à m̄i pète a gbá sare à a né pìi sè à bò káao.

Sewe kana do'oron

38 Elisa tà Giligala. Goro birea nà kù būsuu pìn. Annabinon káte a are, akū à pì a zīkeriine: N̄ dàga di téa, n̄ dō kuku annabi dīnne.

39 Kū n̄ gbēke gèe dō póno wete bura, akū à bò sènte boboa. À a né bōbo à kà a uta lébaran à pà. Kū à sùo, akū ò pàrapara ò kà dòn, gbēke dō lākū à de nàro.

40 Kū ò dōo pìi dà gbē pìncne ò pō bleo, kù ò lé kè, ò wiki lè ò pì: Luda gbē, ga kù do'oro pìn. Akū odi fō ò blèro.

41 Akū Elisa pì: À flawa sé à suo. Akū à dà à kà do'oro pìn à pì: N̄ kpaatefne ò ble. Akū sewe pìi laka do'oron.

Póblekpana gbēnɔn basoro

42 Gbēke bò Baali Salisa à sù Luda gbē pìnc kù burodì kù ò kè kù pówe káakuo mèn baro kù gbado dufuo. Akū Elisa pì: N̄ kpá gbēnɔa ò só.

43 Akū a zīkeri a là à pì: Gbē pìnc kà gbēnɔn basoro, deran mani abire kpaatefne nàa? À wèa à pì: N̄ kpámma ò só, zaakū Dikiri pì oni só, a kpára ni gō.

44 Akū à kpámma, ò sò, a kpára gō lākū Dikiri ò nà.

5

Naama werekana kù a kusuo

1 Naamame Siria kína zīkarino don'arede ū. À bèere vī a dikiri ɔī akūsō a tó bò, zaakū a gáin Dikiri tò Siriano zī blè. Négbēme zīi gun, ama à kusu kù.

² Goro kú Siria zikari gbānamōnnerino gēe Isarailano būsun yā, ò nēnokpare ke kù, akú à gō Naama nanō zikeri ū.

³ Akú nēnokpare pii pi à dikiriine: Tó ó bede ni fō à gé annabi kú à kú Samaria kīnaa yā, de à a wèrekōa kú a kusuo.

⁴ Akú Naama gēe kīna kīnaa à pi: Yā kú nokpare kú à bò Isarailano būsun òn dí.

⁵ Akú Siria kīna pi: Ñ gé, má takada kē Isarailano kīnane. Akú Naama andurufuu sète kiloo wāa do kú basupplao kú wurao kiloo baaakō akuri kú utao waka kuri.

⁶ À gēe kú takada kú kīna kē Isarailano kīnane do. Takada pii gūn kīna pi: Ma takada dí kpázanne kú ma iba Naamao, de ñ a werekōamene kú a kusuo.

⁷ Kú Isarailano kīna takada pi kyó kē, à a uta zōkō gā à kē à pi: Ludame ma ū kú mani gbē wēndi bo mà eraone do yā? Bōyāin à gbē díkīna gbāre ma mà a werekōa kú a kusuo? À gwa lākū àteni ma lé wete nā fá!

⁸ Luda gbē Elisa mà kú Isarailano kīna a uta zōkō gā à kē, akú à légbazā kēne à pi: Bōyāin n n uta zōkō gā n kē? Ñ tó ade pi su ma kīnaa, ani dō kú annabi kú Isarailano būsun.

⁹ Akú Naama gēe à sōgon à gēe à zē Elisa bē gānulea.

¹⁰ Akú Elisa gbē zla à pi: Ñ gé ñ zú o Yoda swan gēn suppla, n mē ni era à su a gbēn, ñni werekōa swāswa.

¹¹ Akú Naama pētē kē, àten tá à pi: Maten da ani bo a kpén à su à ze ma are à Dikiri a Luda sísi à ò lika ma bōi, de ma kusu pi lākame.

¹² Damasuku swano Abana kú Faapao í mana de Isaraila swano ílaroo? Mani fō mà zú o gwe mà gō swāswaroo? Akú à era kú pōfēo, àten tá.

¹³ Akú a ibanō tēi ò pi: Baa, tó yā zī'ūn annabii pii ò danne yā, ñni keroo? Kú à pinne ñ gé zú o, ñ gō swāswa, abire ni n fu yā?

¹⁴ Akú à gēe à a zīda kpàte Yoda ín gēn suppla lākū Luda gbē pii òare nā. Akú a mēe era à su a gbēn swāswa lán né fiti pō bà.

¹⁵ Akú Naama kú a ibanō era ò gēe Luda gbē kīnaa ñ pínki. À zē a are à pi: Má dō sà kú Luda kú gukea andunia gūnlo, séde Isarailano būsun. Ñ gba kú makū n zōbleri ma suonne dí sí.

¹⁶ Akú Elisa pi: Kú Dikiri kú madi zī kene kunnao mani síro. Naama nākaraa à sí, bee kú abireo à gī sí.

¹⁷ Akú Naama pi: Tó ndi síro, ñ makū n zōbleri gba zé mà būsuo sé baragbāsō aso pla, zaakū mani sa o tánaa doro, séde Dikiri.

¹⁸ Dikiri sūru kemene kú yā díkīnao. Tó ma kīna gēe Rimō gbagba a kpén, tó ma ge zene, tó ma kutē Rimō kpé pìn, Dikiri sūru kemene kú yā plio.

¹⁹ Akú Elisa pīne: Ñ ká bē aafia!

Kú à dà zén, à táa ò fiti,

²⁰ akú Luda gbē Elisa zikeri Geazi laasun lē à pi: Ma dikiri tò Siria gbē Naama ten tá pá, adi pō kú à sūoare síro. Kú Dikiri kunnao mani pétei mà pōke sía.

²¹ Akú Geazi pēte Naamai. Kú Naama è à té ñ kpe kú bàao, akú à bò a sōgon, àteni a dá. Kú à kà, akú Naama a là à pi: Aafiaan yā?

²² À wēa à pi: Aafiaame. Ma dikiri mé à ma zīmma, à pi annabinō gā kefenna gbēnōn pla kenō mé ò bò Eflaimu gusīšiden ò sù a kīnaa tera. Ñ ñ gba andurufu kiloo bupla kú utao waka pla.

²³ Akú Naama pi: Tó lēme, ñ andurufu kiloo basiikō sí gōnō. À kàne asasan mēn pla kú utao waka pla. À kpà a iba gbēnōn planōa, akú ò sē ò dò Geazine are.

²⁴ Kú ò kà Elisa bea sísi musu, akú Geazi pō pīno símma à kàte a kpén, akú à gbē pīno gbāre ò tà.

²⁵ Kú à gēe a dikiri Elisa kīnaa, akú Elisa à là à pi: Geazi, mán n gēnn? À wēa à pi: Makū n zōbleri, madi gé gukearo.

²⁶ Akú Elisa pīne: Kú gōgbē pii bò a sōgon, àteni n dá, ñ dō kú ma nini kú kúnwo gweroo? Andurufu ke utano símmāna gōrōn díro, ke kùkpenō ke geepi búno ke sāno ke zūno ke gōgbē kú nōgbē zikerinō.

²⁷ Naama kusu ni gōnne kú n burinō ari gōrō sínda pínki. Kú à bò Elisa kīnaa, akú kusu pii lli púu lán buu bà.

6

Kpásawe funa íla

1 Annabi gā gbēnō pi Elisane: Ñ gwa, gu kú òten kōkakarana ken kēwere fiti.

2 Ó gé Yodai, ó baadi ni lí zō ò kpé boo gwe, gu kú ónigō kun. Akú Elisa pi: À gé.

³ Akū n gbēke pì: Īni sùru ke n gé kùooroo? Akū à pì: Mani gé.

⁴ Akū à gēe kùñwo. Kū ò kà Yodai, òten lí z̄z̄z̄.

⁵ Kū n gbēke ten lí z̄z̄, akū a kpásawe wò a pán à zù ín bùdum, akū à wiki lè Elisaa à pì: O'o dikiri, ma kpása pì sèrñmame fá!

⁶ Akū Luda gbē pì: Mákpan à zùn súsuu? Kū à m̀ne, akū Elisa lí z̄z̄ à zù ín gwe, à tò kpásawe pì fù íla.

⁷ Elisa pì: N̄ sé n̄ boo! Akū gbē pì ɔ̀ b̀ ò k̀.

Siria z̄lkarin̄ v̄ñakūnaa

⁸ Siria kína fùte Isarailan̄o kù z̄iio. À lé kpākūsū kù a iban̄o, akū à p̄inne gukean oni bùra káten.

⁹ Akū Luda gbē légbázà kè Isarailan̄o kínane à pì, àḡo gu pì dákpa àsun gēaloro, zaakū Sirian̄o ten su gweme.

¹⁰ Akū Isarailan̄o kína gbēn̄o z̄l gu kù Luda gbē a yā òare p̄i gūn. Len Elisa òḡo lé daa gēn̄ baaak̄ le, akū àdi tò òḡo gu p̄in̄o dákpa.

¹¹ Akū Siria kína laakarrii fùte yā p̄i yāi. À a iban̄o kàkara, akū à n̄ lá à pì: Ó dí mé à de Isarailan̄o kína gbē ūu? À omene.

¹² A íbaa p̄in̄o doke wèa à pì: Ma dikiri kí, adi ke ó gbēke bi a gbēnlo. Isarailan̄o bùsu annabi Elisa mé àdi yā kù ndi o zaa n kpéne gūn gbá Isarailan̄o kínane.

¹³ Akū kína pì: À gé à a wete gu kù à kún, mani gbēn̄o z̄i ò a kù. Akū ò p̄ine: À kù Dotáme.

¹⁴ Akū kína z̄lkarin̄o gbàre gwe dasidasi kù s̄den̄o kù s̄gon̄o. Ò gēe gwe gwāani ò lika wete p̄i.

¹⁵ Kù Luda gbē z̄ikerrii fùte k̄n̄k̄o káaku, à b̀ò, akū à z̄lkarrii p̄in̄o è likana wetei kù s̄den̄o kù s̄gon̄o. Akū à pì Elisane: O'o dikiri, óni ke deramee?

¹⁶ À wèa à pì: Ñsun tò v̄na n kùro. Gbē kù ò kù k̄oon̄on̄o dasi de gbē kù ò kù k̄ñwon̄o.

¹⁷ Akū Elisa wé kè à pì: Dikiri, n̄ a wé kēne. Akū Dikiri z̄ikerrii p̄i wé kēne. Kù à gu gwà d̀, akū à s̄den̄o kù s̄go tēden̄o è likana Elisai, ò dà s̄s̄i p̄ila.

¹⁸ Kù Sirian̄o ten su Elisa kù, akū à wé kè Dikiria à pì: N̄ tò gbē p̄in̄o v̄na kù. Akū Dikiri tò ò v̄naa kù lākū Elisa wé kèawa nà.

¹⁹ Akū Elisa pì Siria z̄lkarrii p̄in̄one: Zé dík̄inan̄o! Wete dík̄inan̄o! À tēmai mà gé kááo gbē kù áten wete k̄inaa. Akū à gēe kùñwo Samaria.

²⁰ Kù ò gē wete p̄i gūn, akū Elisa pì: Dikiri, n̄ n̄ wé wēñne sà. Kù Dikiri n̄ wé wēñne, ò gu gwà ò è Samarian ò kún.

²¹ Kù Isarailan̄o kína n̄ é, à Elisa là à pì: Mà n̄ deden yá? Baa, mà n̄ deden yá?

²² Akū Elisa wèa à pì: Ñsun n̄ dedero. Ndi gbē kù n̄ n̄ kùkù z̄lann̄o deden yá? N̄ p̄oble kpáríma ò ble. N̄ í kpáríma ò mí, gbasá ò ta n̄ dikiri k̄inaa.

²³ Akū kína p̄onna p̄oble kēñne, ò blè ò í mí, akū ò n̄ gbàre, ò tà n̄ dikiri k̄inaa. Abire gbera Siria gbānam̄nnerin̄o dí era ò sù léte Isarailan̄o bùsuua doro.

Sirian̄o Samaria kagurakēnaa

²⁴ Ḡoro pla gbera Siria kína Benadada a z̄lkarin̄o kàkara n̄ p̄inki, akū ò sù ò Samaria kaguraa kè.

²⁵ Akū nà gbāna kù wete p̄in̄, ò a kaguraa kè à ḡi kè ari òten zaaki mí yía andurufu kiloo do, lukuluku gb̀ zaka fitinna lé do s̄o andurufu ɔ̀ḡo m̄en̄ s̄oro.

²⁶ Kù Isarailan̄o kína té b̄ini musu, akū n̄gbē ke s̄o òne à pì: Ma dikiri kí, n̄ ma sura ba.

²⁷ Akū kína p̄ine: Tó Dikiri dí n̄ sura baro, mani le mà n̄ sura ba deramee? Má p̄owe ke wē v̄n yá?

²⁸ Akū à èra à là à pì: B̄s mé à n̄ lee? Akū n̄gbē p̄i wèa à pì: N̄gbē ke mé à p̄imene mà su kù ma néḡsgbēo ò só gbàra, zia s̄ó a p̄ó só.

²⁹ Akū ò ma né kùku ò s̄o. Kù gu d̀, akū ma p̄ine à su kù a p̄so se ò só, akū à a p̄ó ki ùte.

³⁰ Kù kína mà yā kù n̄gbē p̄i ò, akū à a uta z̄k̄o gā à kè. Kù ò wé sè ò a gwà lākū à té b̄ini musu nà, ò a è kù uta kasan̄o dana a uta z̄k̄o gēi.

³¹ Akū kína pì: Tó mádi Safata né Elisa mí z̄s gbāraro, Luda yā kemene pásipāsī.

³² Elisa vutena a kpén kù gbē z̄k̄on̄o. Akū kína gbē z̄l à doare are à gé Elisa kù ari àḡo ká. Ari z̄lrii p̄i ḡo ká gwe, akū Elisa p̄i gbē z̄k̄o p̄in̄one: Gbēderi p̄i gbē z̄l, áten su à ma mí z̄s. À laakarrii ke! Tó z̄lrii p̄i ká, à zé tatane, àsun tò à gēro. Ádi a dikiri gēse k̄ini ma d̀ a kperoo?

³³ Kù à kpé áten yā òñne, akū z̄lrii p̄i ká. Akū kína p̄i ká à pì: Sunyí dí b̀ò Dikiri k̄inaame, b̄s maní wé d̀i d̀o?

7

¹ Akū Elisa pi: À Dikiri yā ma! À pi zia mandara'i oni flawa yía Samaria bīnilea zaka lé do andurufu ɔɔ, mèn do, pɔblewe zaka lé pla sɔ, andurufu ɔɔ, mèn do.

² Akū kína kpàasi yā si Luda gbē pila à pi: Bee tó Dikiri legū foro fɛ, yā pi ni sí ke yá? Akū Elisa pine: Īni wé siale, ama ĩni le ñ blero.

Kusunɔ baaru nna kpanaa

³ Kusu gbēnɔn siikɔnɔn kú bīnilea. Akū ò pikɔne: Bóyáin ónigɔ vutena la ari ò gé gagaa?

⁴ Tó o pi óni gē wēte gūn, nà kú gwe, óni gagame. Tó o gɔ la sɔ, ga dokɔnɔ piime. Ó fute ò gé na Siriano buraai. Tó ò ó tó bēne, ónigɔ kun. Tó ò ó dɛdeme sɔ, o gagan gwe.

⁵ Akū ò fute ɔkɔsi, òten gé Siriano bŭran. Kū ò kà bŭra léa, ò è gbēke kú gwero.

⁶ Dikiri tò Siria bŭradenɔ sɔgonɔ kú sɔnɔ kú zikari dasinɔ kīni mà, akū ò pikɔne, Isarailanɔ kína fina bò Iti kinanɔa kú Misila kinanɔ ò su ò létewá.

⁷ Akū ò bàa si ɔkɔsii pia gɔnɔ ò n bizakutanɔ tò gwe kú n sɔnɔ kú n zaakinɔ. Ò n bŭraa tò gwe lákú à de nà, ò lèkɔa ò n zīda miboki wēte.

⁸ Kū kusu pinɔ kà bŭraa pin gwe, ò gē bizakuta pinɔ doke gūn, ò pɔ blè ò í mi, akū ò andurufu kú wuraa kú pɔkasano sēte ò gē ò ùte. Kū ò èra ò sù, ò gē bizakuta pānden dɔ, ò pɔnɔ kākara ò gē ò ùte.

⁹ Akū ò pikɔne: Yā kú òten ke dí manaro. Gbāra mé à de ò baaru nna kpá, akū ó yītena yá? Tó o yīte le ari gu gē ò dɔ, a gò ni ó lé. Ò fute gɔnɔ ò gé ò kīnabedenɔne.

¹⁰ Kū ò kà gwe, ò lé zù wēte zédákpārinɔ ò pi: O ge Siriano bŭran, ódi gbēke e gwero, ódi gbēke kīni maro. N sɔnɔ kú n zaakinɔ mé ò bādɔdɔna gwe, akúsɔ n bizakutanɔn kú n gbèn gboronaa sari.

¹¹ Kū zédákpārii pinɔ lé zù ò óine wēten, akū ò a baaru kpá kīnabe ɔnn.

¹² Akū kína fute gwāani, à pi a ibanɔne: Mani yā kú Siriano kēwera oáre. Kū ò dɔ kú nà ó kú gbāna, abire yāin ò bōte n bŭran ò gē ò ùte sēn. Òten da óni bōte wētemme, gbasa ò ó kúkú bēne ò ó wēte sí.

¹³ Akū a ibanɔ doke pine: Zaakú ókɔnɔ kú o gɔnɔ ó kú ga léi, n tó ò sɔ mèn sɔɔro kú ò gɔnɔ sé ò gbēnɔ zio, de ò yā kú à kē gwa.

¹⁴ Akū ò sɔgonɔ sē mèn pla kú sɔnɔ, akū kína n gbāre à pi: À gé à Siria zikarinɔ gbese à gwa!

¹⁵ Akū ò n gbese ari Yodai. Ò è kú Siriano bàa sime, ò n pɔkasano kú n gɔkeɔnɔ fákɔa zé gūn gwe. Akū zīrii pinɔ èra ò sù ò yā pi gbā kīnane.

¹⁶ Akū ò bōte ò gē Siriano bŭran ò pɔnɔ sēte, akū òten flawa yía zaka lé do andurufu ɔɔ, mèn do, pɔblewe zaka lé pla andurufu ɔɔ, mèn do lákú Dikiri ò nà.

¹⁷ Kína a kpàasii dite bīnile dákpāri ũ, akū gbēnɔ gēse zēzea bīnilea gwe à gà, lákú Luda gbē gīnake à ò nà gɔɔ kú kína sù a bea.

¹⁸ À kē lákú Luda gbē pii ò kīnane nà à pi: Oni flawa yía zia mandara'i Samaria bīnilea zaka lé do andurufu ɔɔ, mèn do, pɔblewe sɔ zaka lé pla andurufu ɔɔ, mèn do.

¹⁹ Kína kpàasi yā wē Luda gbēa à pi: Bee tó Dikiri legū foro fɛ, yā pi ni ke yá? Akū Luda gbē pine: Īni wé siale, ama ĩni le ñ blero.

²⁰ Len à kē le, ò gēse zēzea bīnilea à gà.

8

Kína Sunsmu nɔgbē bura eranane

¹ Elisa pi nɔgbē kú à a né fute piine à fute à tá bŭsu pānden kú a bedenɔ à gɔɔ pla ke gwe, zaakú Dikiri dite nà ni gē Isarailanɔ bŭsun ari wē supplame.

² Akū nɔgbē pii kē lákú Luda gbē òare nà. Āpii kú a bedenɔ gē ò vùte Filisitini bŭsun ari wē suppla.

³ Wē suppla pii gberan à bò Filisitini bŭsun à sù, akū à gē wé ke kīnaa a be kú a burao yā musu.

⁴ Gɔɔ birea kína ten fāai bo kú Luda gbē zikeri Geazio à pi: N yā zɔkɔ kú Elisa kēnɔ babamene.

⁵ Gɔɔ kú àteni a gēfutena yā o kīnane, akū nɔgbē kú à a négɔgbē fūtenne pii sù wé ke kína pia, de à a be kú a burao eraare. Akū Geazi pi: Ma dikiri kī, nɔgbē kú Elisa a né fūtenne piin dí kú a néo.

⁶ Kú kína a lāla yā pii, akū nɔgbē pi yā pi bābanne. Akū kína pi a ibanɔ dokene: N nɔgbē pi pɔnɔ erane kú pɔble kú à kē a buranwo zaa gɔɔ kú à fute la ari kú a gbārao.

Azaili kína Benadada denaa

⁷ Elisa gē Damasuku gɔɔ kú Siria kína Benadada ten gyá ke. Kū ò òne Luda gbē sù la,

⁸ akū kína pì Azailine: Ñ gba sé ñ gé dao Luda gbēle ñ kpáa ñ one à Dikiri gbekamene, tó mani fute kù gyā dīkínao.

⁹ Akū Azaili Damasuku pò manano sète lakumi aso bupla, akū à gèe dao Elisale. Kū à kà a kínaa à pì: N zòbleri Siria kína Benadada mé à ma zímma mà n gbeka, tó áni fute kù a gyāo.

¹⁰ Akū Elisa wèa à pì: Ñ gé ñ one ani fute kù abireo, ama Dikiri mòmene kù ani game.

¹¹ Akū Luda gbē wé pè Azailia ari wé' i a kù, akū Luda gbē nà sòdónaaa.

¹² Akū Azaili a là à pì: Ma dikiri, b́yáin nten sò do'i? À wèa à pì: Kù má yā vání kù ñni ke Isarailano d5 yáime. Ñni té na ñ zéki gbánano, ñni ñ kefennano dede kù fenedao, ñni ñ néno yámiyámi, ñni ñ nòsindareno nèse f5f5.

¹³ Akū Azaili pì: Makū n zòbleri, gbédan ma ũ, deran mani yā zókò bire taka kee? Akū Elisa pìne: Dikiri mòmene kù ñni g5 Siria kína ũ.

¹⁴ Kù à bò Elisa kínaa, à era à tà a dikiriia. Kù kína yā kù Elisa òo gbèkaa, akū à pì: À òmene ñni fute aafia.

¹⁵ Kù gu d5, Azaili biza gègetee sè à yàku, akū à kù kína anla ari à gà, akū Azaili a gène blè.

Yudano kína Yehoram

¹⁶ Isarailano kína Ahabu né Yoram kíblena wè sòrode gūn, Yudano kína Yosafata né Yehoram nà kíbленаaa.

¹⁷ A wè baraakuri awèepladen à kí blè, à vùte kín Yurusalemu wè sòraak5.

¹⁸ À zè kù Isarailano kínano yákénao lán Ahabu bedeno bà, zaakū à Ahabu néno gbē sè no ũ, akū à yā kù Dikiri yeiro kè.

¹⁹ Bee kù abireo Dikiri dí we à Yudano dúgu zòro a zòbleri Dauda yá, zaakū à lé sène à pì, a buri nig5 kí ble goro sinda pínki.

²⁰ Yehoram kiblegoróan Edomuno ñ zida si Yudano ò ñ zida kína kà.

²¹ Abire yá Yehoram gèe Zai kù a sògono pínki, akū Edomuno likai kù a sògodeno. À fute à ñ kè kùo gwáani à tà, akū a zikarino bàa si ò tà be.

²² Edomuno ñ zida si Yudano ari kù a gbárao. Goro birean Libinadeno ñ zida si Yudano se.

²³ Yehoram yā kparano kù yā kù à kèno pínki kù Yudano kínano gīayákenano takadan.

²⁴ Yehoram gà, ò a mira kpáküsü kù a dizino Dauda wèten, akū a né Ahazia a gène blè.

Yudano kína Ahazia

²⁵ Isarailano kína Ahabu né Yoram kíblena wè kuri awèeplade gūn Yudano kína Yehoram né Ahazia nà kíbленаaa.

²⁶ A wè baro awèeplade gūn à kí blè, à kù kín Yurusalemu wè dome. A da tón Atalia, Isarailano kína Omiri daikoreme.

²⁷ Ahazia zè kù Ahabu bedeno yákénao, à yā kù Dikiri yeiro kè lán Ahabu bedeno bà, zaakū a anzurenome.

²⁸ À gèe à nà Ahabu né Yoramua, akū òten zì ká lele kù Siria kína Azailio zaa Ramo Giliada. Kù Siriano Yoram kína,

²⁹ akū à era à tà Yezerili ari a b5o pì g5 láka. Akū Ahazia gèe wé kpátei gwe.

9

Yehu kana Isarailano kína ũ

¹ Annabi Elisa annabi gà gbèke sisi, akū à pìne: Ñ asa domma ñ kù, ñ nísi tūru dí sí ñ géo Ramo Giliada.

² Tó n ka gwe, ñ kpáte ke Yosafata né Yehu, Nimisi daikorei ñ bo káao a gbèno té, ñ gè kpén ari kpénen.

³ Ñ tūruu pì nísi kù a mīia, ñ one kù Dikiri pì a a kà Isarailano kína ũ. Abire gbera ñ zé wè, ñ bàa sí ñ su. Nsun gi ke gwero.

⁴ Akū annabi kefenna pì gèe Ramo Giliada.

⁵ Kù à kà gwe, à zikari don'aredeno è katena, akū à pì: Don'arede, má yā vī mà onne. Akū Yehu a là à pì: Ó díme nten oo? À wèa à pì: Mòkómme don'arede.

⁶ Kù Yehu fute à gè kpén, akū kefenna pì nísi kù a mīia à pì: Dikiri Isarailano Luda pì a n ka a gbē Isarailano kína ũ.

⁷ Ñ Ahabu bedeno dede, Dikiri ni a zòbleri annabino fina borúma kù a zòbleri kù Yezebeli ñ déno ñ pínki.

⁸ Ñ Ahabu bede pino dede zòno kù zidadeno ñ pínki. Ñ g5gbē ke sún g5 Isarailano búsunlo,

⁹ Ahabu on ni g5 lán Nebati né Yeroboamu onn bà, lán Ahia né Baasa onn bà.

¹⁰ Gbēdanɔ ni Yezebeli gè só Yezerili bīnikpeme, gbēke ni a vīro. Akū annabii pì zé wè è à bàa sī.

¹¹ Kū Yehu bò à gèe a don'arede dakenɔ kīnaa, akū ò a là ò pì: À kè deran ìade pì sù n kīnaaa? À wèmma à pì: Á a d5 kū yāz5z5riime.

¹² Akū ò pì: Ekeme! N owere. Akū à pì: Yā kū à òmenen dí. À pì Dikiri pì a ma ka Isarailano kīna ũ.

¹³ Akū n baadi kè likalika à a uta z5k5 sè à kàte a gbá sare didikia, akū ò kuru pè ò pì: Yehu kè kīna ũ.

¹⁴ Akū Yehu lé kpákúsú kūrwo Yoramui. Gɔɔ birea kīna Yoramui pì kū Isarailano n pínki ten gí kú Ramɔ Giliadao, òten zì ká kú Siria kīna Azailio.

¹⁵ Kū Siriano a kīna, akū à era à tà Yezerili ari à aafia le. Akū Yehu pì a gbē pìnɔne: Tó a ze kúmaome, àsun tó gbēke bo wēten à gé yā dí baaru kpá Yezeriliro.

¹⁶ Akū Yehu gè a s5gon, àten gé Yezerili. Yoramui wutena gwe kīnana, Yudano kīna Ahazia kú gwe dɔ, à gèe wé kpátei.

¹⁷ Kū gudákpári kú à kú Yezerili gudákpáki lei musu Yehu è kú a gbēnɔ, òten su, akū à wiki lè à pì: Ma gbēnɔ è, òten su. Akū Yoramui pì: N s5de gbaré à gé dañle à n la tó aafiaan òten suo.

¹⁸ Akū s5de bò à gèe à Yehu lè à pì: Kīna pì, aafiaan nten suo yá? Yehu wèa à pì: N bàka ũgba kú aafiaaoo? N m5 ñg5 témai. Akū gudákpárii pì: Zīrii pì n lé, ama adi era à sūro.

¹⁹ Akū kīna s5de plade gbàre dɔ. Kū à n lé, à pì: Kīna pì, aafiaan nten suo yá? Akū Yehu wèa à pì: N bàka ũgba kú aafiaaoo? N m5 ñg5 témai.

²⁰ Akū gudákpárii pì pì: À n lé, ama akū s5 adi era à sūro. Gbē pì gófina de lán Nimisi daikore Yehu bà, àdi gó baka lán ìade bàme.

²¹ Akū kīna Yoramui pì: N gó dɔmene s5nɔa! Kū ò dɔa, akū à bò wēten kú Yudano kīna Ahaziao, baadi kú a s5go, òten gé da Yehule. Akū ò dákare Yezerili gbē Naboti kú ò a dè yā bura.

²² Kū Yoramui wé si Yehule, akū à a là à pì: Yehu, aafiaan nten suo yá? À wèa à pì: Aafia kú máme? Zaakū n da Yezebeli tánagbagbana kú a p5dammanaao dàgula.

²³ Kū Yoramui lite àten bàa sí, akū à lé zù Ahaziai à pì: Bonkpeyame Ahazia!

²⁴ Akū Yehu a sá gà à Yoramui pà a ɔple dagura. Kàa pì a swèe kù, akū à kè yòkɔ a s5gon.

²⁵ Akū Yehu pì a zíkari gbē z5k5 Bidikane: N a gè sé n zu Yezerili gbē Naboti buran gwe. Ma don kú ò kú s5go gūn leelee yā ó pla, ó té a de Ahabu kpe, gɔɔ kú Dikiri gīnake à lé kè a yā musu à pì

²⁶ a è lán ò Naboti dè nà kú a nénɔ. Bura dín áni Naboti p5 fīna bone Ahabua. Abire yáin n a gè sé n zukúna buran gwe lákú Dikiri ò nà.

²⁷ Kū Yudano kīna Ahazia è le, akū à dà Betagá zén kú bàao. Akū Yehu pètei àten pì: À a de se. Akū ò a pà a s5go gūn gɔɔ kú àten Guru sīsī kú Ibleamu sare. Akū à n kè à tà Megido, gwe à gèe à gán.

²⁸ A ibanɔ a gèe sè ò dà s5go gūn ò tào Yurusalemu, akū ò a mira kpákúsú kú a dizinɔ Dauda wēten.

²⁹ Ahabu né Yoramui kīblena wèe kuri awèedode gūnn Ahazia kè Yudano kīna ũ.

Yezebeli ganaa

³⁰ Kū Yehu sù Yezerili, Yezebeli a baaruu mà, akū à kiro kà à a mìkà kèke. Zaa bīni kpé musu wondoo gūn àten wé kpáte.

³¹ Kū Yehu gè bīnilea, akū Yezebeli pì: N ke leelee kú Zimirio, n n dikirii dè. Aafiaan n suo la yá?

³² Kū Yehu wé sè musu, à wondoo gwà, akū à pì: Dí mé à zè kúmaoo? Dí mé à kú ma kpaa? Kū kīnabe zikeri gbēnɔn pla ke aak5nɔ sù ò wé kpáte wondoo gūn,

³³ akū Yehu piñne: Á ɔ s5i à léte. Kū ò ɔ s5i à léte, akū Yehu gèse pètepeteta kú s5go ari a aru fà gbliia kú a s5nɔ.

³⁴ Kū Yehu gè kīnabea, à p5 blè à í mì, akū à pì: Bee kú ò láari bò nɔgbē piia, ò a vī, zaakū kīna burime.

³⁵ Kū ò gèe ò a gè sé ò vī, akū odi p5ke lero, tó adi ke a mítoko kú a gbálanɔ kú a ɔlanɔ baasiro.

³⁶ Akū ò era ò gèe ò ò Yehune, akū à pì: Yā kú Dikiri ò a z5bleri Tisibe gbē Iliasu gáin gwe, à pì: Gbēdanɔ ni Yezebeli nɔbɔ só Yezerili bīni kpe.

³⁷ Yezebeli gè ni g5 kàte zīte lán p5kade gb5ɔ bà Yezerili bīni kpe. Gbēke ni le à pi Yezebelin díro.

10

Ahabu burinɔ dɛdɛnaa

¹ Ahabu burinɔn kú Samaria gɔgbɛnɔ ũ gbɛnɔn baaakɔ akuri. Akú Yehu takada kɛ̀ à kpàzà Samaria gbánadenɔne kú gbɛ zɔkɔnɔ kú gbɛ kú òten Ahabu né gwano à pi:

² Tó takada díkina gɛ̀ á ɔ́, zaakú á dikiri Ahabu burinɔn kú kááo akúšɔ́ á sɔgonɔ ví kú sɔnɔ kú wɛte bínideo kú zíkabonɔ,

³ á á dikiri né kú à kɛ̀áre mana de gbɛ kparanɔla ká a de gɛne ũ à zì ká á dikiri pì bedenɔne.
⁴ Akú vîna n kú manamana ò pi: Zaakú kína gbɛnɔn planɔ dí fɔ̀ ò gînero, ókɔnɔ óni fɔ̀ ò gîne yá?

⁵ Akú kínabe dákpari kú wɛte don'aredeo kú gbɛ zɔkɔnɔ kú négwarii pinɔ gbɛnɔ zì Yehua ò pi: N zòblerinɔme ó ũ. Yá kú n òwɛre pínki óni ke. Óni gbɛke ká kína ũro. N ke lákú à kenne mana ná.

⁶ Akú Yehu takada pánde kɛ̀ñne à pi: Tó a ze kúmao, átɛni ma yá ma, á á dikiri Ahabu négɔgbɛ pinɔ mì zɔzɔ́ à suomenɛ Yezɛrili zia mandara'í.

Kínane pinɔ sɔ̀ ò kà gbɛnɔn baaakɔ akuri, ò kú kú wɛte gbɛ zɔkɔ kú òteni n tütu kenɔ.

⁷ Kú takada pii kà, akú ò kínane gbɛnɔn baaakɔ akurii pinɔ kúkú ò n dede n pínki, akú ò n mìnɔ zɔzɔ́ ò kàka tánkɔn ò kpàzàne zaa Yezɛrili.

⁸ Kú zìrii pii kà, akú à pi Yehune: Ò sù kú kínane pinɔ mìnɔ. Akú Yehu pì ò káte bínileá leu pla ari gu dɔ̀.

⁹ Kú gu dɔ̀, akú Yehu bò à gɛ̀e à zè gbɛnɔ are à pi: Ákɔnɔ á yáke víro, makú mé ma bo ma dikiri kpe ma a dɛ, ama dí mé à gbɛ díno dɛdɛe.

¹⁰ Ágɔ́ dɔ́ sà kú yá kú Dikiri gínake à ò Ahabu bedenɔ yá musu, a ke ni léte páro. Dikiri kè lákú à ò a zòbleri Iliasu gáí ná.

¹¹ Akú Yehu Ahabu bede kú ò gɔ́ Yezɛrilinɔ dɛdɛ n pínki kú a ìba gbɛ zɔkɔnɔ kú a gbɛnnanɔ kú a sa'orinɔ. Adí a gbɛke tó kú wéndiioro.

¹² Akú à fùte à dà Samaria zén. Kú à kà sādārinɔ b̀urakúkia,

¹³ akú à dàkare kú Yudanɔ kína Ahazia danɛnɔ à n lá à pi: Díno me á ũu? Ò wèa ò pi: Ahazia danɛnɔme ó ũ, ò su fɔ̀ kpá kína Yoramú bedenɔame kú a da Yezɛbeli bedenɔ.

¹⁴ Akú Yehu pì a gbɛnɔne: Á n kúkú b̄ene! Akú ò n kúkú ò n dede bùraa pìn l̀bɔɔ sare. N gbɛnɔn bupla awɛɛplame, n gbɛke dí boro.

¹⁵ Kú à bò gwe, à dàkare kú Rekabu né Yonadabuo, àten su daale. Akú Yehu a là à pi: N swè kúma lákú ma swè kúmma ná yá? Yonadabu wèa à pi: Ee! Akú Yehu pì: Zaakú lɛme, n n ɔ̀ domene. Kú à ɔ̀ dɔ̀ Yehui, akú Yehu a kú à gɛ̀ káao a s̄go gūn.

¹⁶ Yehu pì: Ò gɛ̀ lɛle, ìni kokari kú má ví kú Dikiri yāo e. Akú à tò à gɛ̀ káao lɛle a s̄go gūn.

¹⁷ Kú Yehu kà Samaria, à Ahabu buri kú ò gɔ́ gweno dɛdɛ n pínki. À n dúgu zò lákú Dikiri ò Iliasu gáí ná.

Baali tánagbagbarinɔ dɛdɛnaa

¹⁸ Yehu gbɛnɔ kàkara n pínki, akú à piinne: Ahabu dò Baalii fitinleme, makú Yehu, mani doi manamana.

¹⁹ N Baali tánadenɔ sísimene n pínki kú a gbàgbarinɔ kú a don'aredeno n pínki. N gbɛke sún gí suiro, má ye mà sa zɔkɔ o Baaliame. Gbɛ kú à gí sui, à gàme. Yehu ten òndɔ keñne de à le à Baali gbàgbarii pinɔ kakateme.

²⁰ Akú à pi: Á dikpe dite Baali pɔ́ ũ. Akú ò a kpàkpaá kè.

²¹ À légbázá kè Isarailanɔ b̀usun pínki, akú Baali gbàgbarinɔ sù n pínki, n gbɛke dí ḡoro. Kú ò gɛ̀ Baali kpén, ò kpé pii pà gínɡin, gbápetekí kunlo.

²² Akú Yehu pì kpé pii utakateki dákpariine: N b̄ote kú utano Baali gbàgbarinɔne n pínki. Akú à b̄oteñne kú uta pinɔ.

²³ Yehu kú Rekabu né Yonadabuo gɛ̀ Baali kpén, akú Yehu pì Baali gbàgbarii pinɔne: Á wé pá gbɛnɔa à n gwagwa manamana, de Dikiri gbàgbarinɔ s̀ungɔ́ kú kááo laro, sé ákɔnɔ Baali gbàgbarinɔ átɛne baasiro.

²⁴ Akú Yehu kú Yonadabuo gɛ̀ de ò sa o. À sù à lè Yehu gínake à gbɛnɔ kàtekate bàai gbɛnɔn basiikɔ. À kpàkɛnyí à pì tó n gbɛke tò gbɛ kú àteni n nañne n ɔ̀no doke pitiawa, à wéndii musume.

²⁵ Kú Yehu sa'opɔ́ kú òdi ká tén à té kú ò à làka, akú à pi dogarinɔ kú z̀íkari gbɛ zɔkɔ pinɔne: Á gɛ̀ à n dede! Àsun tó n gbɛke pitiáwaro. Kú ò n dede kú f̄enedao ò n ḡenɔ kòte bàai, akú ò gɛ̀ Baali kúkia.

- ²⁶ Ò Baali tñakpe gbèe sè ò bòò ò té s̄a,
²⁷ akú ò wiwi ò a kpé gbòro, akú ò gu pii kè b̄nikpekekì ù ari kú a gbáaro.
²⁸ Len Yehu Baali tñagbagbanaa m̄i dè lè Isarailano b̄sun.
²⁹ Bee kú abireo adi kpe li durunna kú Nebati né Yeroboamu Isarailano dà a kenannero, à té wura z̄usanè b̄ro kú ò kú Beteli kú Dāono.
³⁰ Dikiri pine: Zaakú n yá kè mana, n yá kú má yeii kè, n kè Ahabu bedenone lákú ma zeo nà, n buri niḡs kana Isarailano k̄in ari n nasion̄a.
³¹ Ama Yehu dí z̄e kú Dikiri Isarailano Luda dokaȳaoro, adi laakari d̄a kú nèse mèn dooro. Adi kpe li durunna kú Yeroboamu Isarailano dà a kenannero.
³² Ḡro kú a Dikiri tò Isarailano b̄susu nà lagonaa. Azaili gb̄ana blè Isarailano b̄su
³³ kú à kú Yoda ifaboki kpaá p̄inki sena zaa Aroa kú à kú An̄o swad̄rooi ari Giliada kú Basá b̄susu. Gada burino kú Rubeni burino kú Manase burino kú gwe.
³⁴ Yehu yá kpara kú à k̄enon kú Isarailano k̄inano ḡiyak̄enano takadan kú a néḡs gb̄ek̄eyāno p̄inki.
³⁵ Yehu gá, ò a v̄l Samaria, akú a né Yoaza kè a ḡēne ū.
³⁶ Yehu v̄ute Samaria à kí blè Isarailanone w̄è baraakuri plansari.

11

Yoasi kú a dai Ataliao

- ¹ Kú Ahazia da Atalia è a né gá, akú à f̄ute àten k̄ina burino dede n̄ p̄inki.
² Akú k̄ina Yehoramú n̄n̄ogb̄e Yoseba, Ahazia d̄are, Ahazia né Yoasi sè n̄ sare k̄inane kú òteni n̄ dede no té. À a ùte Ataliane kpé kú gádonon katenan kú n̄ogb̄e kú àten ȳs kpáaa leele, akú odi le ò a d̄ero.
³ Né pii ḡs utena Dikiri onn kú a gw̄arii pio ari w̄è suddo. Ḡro b̄irea Ataliame Yudano b̄su k̄ina ū.
⁴ A w̄è supplade ḡunn sa'oriki Yoyada k̄inabe dogari gb̄e z̄sk̄no kú z̄ikari gb̄e z̄sk̄no sisi, akú ò s̄u k̄un̄wo a K̄inaa Dikiri onn. Akú à yá ȳl k̄un̄wo à tò ò la dà Dikiri onn gwe, akú à k̄ina néḡs gb̄e p̄i m̄ōr̄ne.
⁵ Akú à yá d̄iteñe à pi: Yá kú áni ken dí. Tó a su gu d̄akpá kámmaboḡro z̄i, á gá káaku niḡs k̄inabe d̄akpá,
⁶ á gá plade s̄s Suru ḡanu, á gá aak̄s̄de niḡs ḡanu kú à kú dogari kparano kpe d̄akpá.
⁷ Á gá pla kú òten kámma bo kámmaboḡro z̄ino niḡs k̄ina p̄i d̄akpá Dikiri onn.
⁸ À likai, á baadi kú a ḡs̄kebooo k̄una. Gb̄e kú à s̄u à n̄ai s̄s, à a de. Àḡs̄ té k̄ina pii gu kú àten ḡén p̄inki.
⁹ Z̄ikari gb̄e z̄sk̄no kè lákú sa'oriki Yoyada òr̄ne nà. N̄ baadi a gb̄eno sè à ḡe k̄un̄wo Yoyada k̄inaa, gb̄e kú òten kámma bono kú gb̄e kú òten su n̄ lilin ken̄o n̄ p̄inki.
¹⁰ Akú Yoyada k̄ina Dauda s̄arino kú a s̄egbako kú ò kú Dikiri onnno kpà z̄ikari gb̄e z̄sk̄o p̄ino.
¹¹ Akú dogarii p̄ino s̄u ò k̄ate Dikiri kpé kú sa'okio kpélelea sena zaa Dikiri on oplai ari a z̄ei, baadi kú a ḡs̄kebooo k̄una, de òḡs̄ k̄ina p̄i d̄akpá.
¹² Akú Yoyada bò kú k̄ina néḡs gb̄e pio à k̄ifuraa k̄une à doka takada kpaa. Kú ò n̄isi kú a m̄ia ò a k̄a k̄ina ū, akú ò okpa lè ò wiki lè ò pi: Luda k̄ina d̄s kú aafiao!
¹³ Kú Atalia dogarino kú gb̄e kparano k̄ini pii mà, akú à f̄ute à ḡe n̄ k̄inaa Dikiri onn.
¹⁴ Kú à w̄e s̄e, à k̄ina pii è zena gb̄e gba sare lákú òdi ke nà. Z̄ikari gb̄e z̄sk̄no kú k̄ak̄ak̄iperinon zena a sare, akús̄ gb̄e s̄inda p̄inki ten p̄onna ke òten k̄ak̄aki pé. Akú Atalia a p̄okasano gá à k̄e à p̄ut̄a kú wikio à pi: Ò bò ma kpe! Ò bò ma kpe!
¹⁵ Akú sa'oriki Yoyada p̄i z̄ikari gb̄e z̄sk̄o pinone: À n̄ogb̄e pi sé à bo k̄aao bàai, á gb̄e kú ò bò ò téino dede kú f̄enedao. Zaakú à pi òsun a de Dikiri onnlo.
¹⁶ Ḡro kú n̄ogb̄e pii kà k̄inabe ḡanu lé kú s̄no di ḡen z̄en, akú ò p̄etea gwe ò a dè.
¹⁷ Yoyada tò k̄ina kú a gb̄eno Dikiri bàka kunna k̄un̄wo yá k̄eke, de ò le òḡs̄ de Dikiri gb̄eno ū yá. À tò k̄ina kú a gb̄eno lédok̄no kè kú k̄so d̄.
¹⁸ Akú ò ḡe ò Baali kpé gb̄oro, ò a gb̄agbakin̄o kú a t̄anano w̄iwi dúgudugu, akú ò Baali gb̄agbari Matá dè gb̄agbaki p̄ino sare.
Yoyada Dikiri onn nà gudakp̄arino n̄ oī,
¹⁹ akú à z̄ikari gb̄e z̄sk̄no s̄ete kú dogarino kú gb̄e kparano n̄ p̄inki, ò bò Dikiri onn kú k̄ina pio, ò k̄inabe ḡanu lé kú dogarino di ḡen z̄é s̄e. Kú ò k̄a k̄inabea, akú k̄ina pii v̄ute kpatan,
²⁰ akú b̄susu p̄i gb̄e s̄inda p̄inki po kè nna, akús̄ w̄ete ḡs̄ ȳakete sari, kú ò Atalia dè kú f̄enedao k̄inabea yá.
²¹ Yoasi kí blè a w̄è supplade ḡun.

12

Dikiri on kekēnaa

1 À kè kína ũ Yehu kíblena wè supplade gūn, akū à kí blè Yurusalemu wè bupla. A da bi Besēba gbēme, a tón Zibia.

2 Goro kú sa'oriki Yoyada lé dà Yoasia, akū à yā kú à mana Dikirineε kè.

3 Ama adi tánagbagbaki kú ò bòn gbororo, ò kpé òten sa o gwε, òten turaretiti kpáta.

4 Yoasi pí sa'orinone: À ɔgo kú ò sùo Dikiri onn kakara, ɔgo kú ò lili baadine kú légbēna ɔgo kú poyeina gbanɔ pinki.

5 Sa'orinɔ gɔ ɔgo pí sí ɔgɔsirinɔa ò Dikiri on gu kú à yàkanɔ kekεo.

6 Akū Yoasi kí blè ari wè baro awεε'aakɔ, ama sa'orinɔ dí Dikiri on gu kú à yàkanɔ kekεro,

7 akū kína Yoasi sa'oriki Yoyada sisi kú sa'orinɔ n pinki à n lá à pi: À kè dera adi Dikiri on gu kú à yàkanɔ kekεero? Asun ɔgo sí ɔgɔsirinɔa dorɔ. À tò ògɔ Dikiri on gu kú à yàkanɔ kekεo.

8 Akū sa'orinɔ wè kú oni ɔgo ke sí gbēna dorɔ, oni sɔ Dikiri on gu kú à yàkanɔ kekεro.

9 Akū sa'oriki Yoyada akpatii sè à a né fɔ, akū à dite sa'oki sare tò òten gē Dikiri on oplai. Akū sa'ori kú òten kpé zé dákpānɔ di ɔgo kú ò sùo Dikiri onn kán pínki.

10 Tò ò è akpatii pii ɔgo kè dasi, akū kína takadakēri kú sa'orikio di narɔ ò káka asasanɔ gūn.

11 Òdi ɔgo pí dedebaru ke ò na gbē kú ò Dikiri on zī dānneɔne n í ɔ, akū òdi fina boo lí'arinone kú kpéborinɔ

12 kú gbɔborinɔ kú gbē'arinɔ. Akū ò lí kú gbè ananɔ lùluo dɔ, de ò Dikiri on gu kú à yàkanɔ kekεo yāi kú kpé kekēna zī pādenɔ pínki.

13 Òdi Dikiri on andurufu tanɔ pí kú ɔgo kú ò sùo Dikiri onn pìoro, ke fitila tédebonɔ ke arusibonɔ ke kākākinɔ ke wura pónɔ ke andurufu pɔ kparanɔ.

14 Dikiri on kēkerinon òdi fina boofne. 15 Gbē kú ò ɔgo pii kpām̄ma ò fina boo zikerinononɔ, òdi n gbeka ɔgo pí yairo, zaakū gbē pinɔ bi nāanidenome.

16 ɔgo kú ò kpà taari fīnabobɔ ke durunna kútekebo ũnɔ, òdi gēo Dikiri onnlo, sa'orinɔ pómε.

17 Goro kúa Siria kína Azaili gēε à lète Gataa à si, akū à era àten su lète Yurusalemua dɔ.

18 Akū Yudanɔ kína Yoasi pɔ kú a dizi Yudanɔ kinanɔ Yosafata kú Yoramuo kú Ahaziao kpà Dikirianɔ sète kú pɔ kú à kpà Dikirianɔ dɔ kú wura kú à kú Dikiri on laasii gūnwo kú a be laasii gūnwo pínki, à kpāzā Azailine, akū Azaili gò Yurusalemula.

19 Yoasi yā kparanɔ kú yā kú à kènɔ pínki kú Yudanɔ kinanɔ gīayākenanɔ takadan.

20 A ibanɔ lé kpākūsūi, akū ò a dè zaa Betemilo Sila zén.

21 Gbē kú ò a dèε pinɔ tón dí: Simeata né Yozabada kú Soma né Yozabadao. Kú Yoasi gà, ò a mira kpākūsū kú a dizinɔ Dauda wēten, akū a né Amazia a gēne blè.

13

Isarailanɔ kína Yoaza

1 Yudanɔ kína Ahazia né Yoasi kíblena wè baro awεε'aakɔde gūnn Yehu né Yoaza kè Isarailanɔ kína ũ, akū à kí blè Samaria wè gēro awεεpla.

2 À yā kú Dikiri yeiro kè à zè kú durunna kú Nebati né Yeroboamu Isarailanɔ dà a kenanwo, adi pānerɔ.

3 Akū Dikiri pɔ fē Isarailanɔi à n ná Siria kína Azailine a ɔi kú a né Benadadao ari Yoaza kíblena lén.

4 Yoaza kúte kè Dikirine, akū Dikiri si, zaakū à è deran Siria kína pí ten wé tā Isarailanɔa nà.

5 Dikiri tò ò surabarii lè, akū ò bò Sirianɔ ɔi, akū baadi kú a onn lán zī bà.

6 Ama odi kpé li durunna kú Nebati né Yeroboamu n dá a kenannero, ò zèo. Asera lí sɔ à kpé petena Samaria.

7 Yoaza zikarinɔ kà lakana, séde sède gbēnɔn bupla akurinɔ kú sɔgo mèn kurinɔ kú zikari gèsede gbēnɔn dúbu kurinɔ baasiro, zaakū Siria kína n kú búgubugu, ò gɔ lán būsutiti bà.

8 Yoaza yā kparanɔ, yā kú à kènɔ kú a négɔgbēkeyānɔn kú Isarailanɔ kinanɔ gīayākenanɔ takadan.

9 Kú Yoaza gà, akū ò a v̄ Samaria, akū a né Yehoasi a gēne blè.

Isarailanɔ kína Yehoasi

10 Yudanɔ kína Yoasi kíblena wè barakuri awεεsupplade gūnn Yoaza né Yehoasi kè Isarailanɔ kína ũ, akū à kí blè wè gēro awεεdo.

11 À yā kú Dikiri yeiro kè, adi kpé li durunna kú Nebati né Yeroboamu Isarailanɔ dà a kenannero, à kpé àten ke.

¹² Yehoasi yá kpara kú à kènò kú a nэгsgbèkèyānò kú zì kú à kà kú Yudanò kína Amaziao kú Isarailanò kinanò gīayākenanò takadan.

¹³ Kú à gā, ò a mira kpàkūsù kú Isarailanò kinanò Samaria, akú Yeroboamu a gēne blè.

Elisa ganaa

¹⁴ Elisa ten gyā ke, ani fɔ à ble doro, akú Isarailanò kína Yehoasi gēe à à lè, àten ɔ do à pine: Baa! Baa! Mòkòmmè Isarailanò sɔgonò ù kú ñ sòdenò.

¹⁵ Akú Elisa pine: Ñ sá sé kú kànò. Kú à sè,

¹⁶ akú Elisa pine: Ñ kà kpà sála, akú Elisa a ɔnò didi kína pì ɔnò

¹⁷ à pi: Ñ ifáboki kpa wondo wē. Kú à wē, akú Elisa pi: Ñ kàa pì zu. Kú à zù, akú Elisa pi: Dikiri zìblena kàan gwe. Zìblena Sirianò a kàame. Ñni Siriano kakate mámmam zaa Afeki.

¹⁸ Akú Elisa pi: Ñ kàa pìnò sète. Kú à sète, akú Elisa pine: Ñ zíte léo. À léo gēn aakò, akú à zè.

¹⁹ Akú Luda gbē pì pò fēi à pi: Tó n zíte léo yá gēn sɔro ke suddome, de n zii blè Sirianò mámmam. Tera sà ñni zì bleríma gēn aakòme.

²⁰ Elisa gā, akú ò a vī. Tó Sétàgɔrò kà, akú Mòabu gbānamɔnnerinò di su léte Isarailanò būsuaa.

²¹ Gɔrò kú a gbēnò ten gè vī. Kú ò gbānamɔnnerinò gāa è, akú ò gēe pì sè ò zù Elisa miran. Kú gēe pì léte à nà Elisa wánò, akú à vù à fùte à zè.

²² Siria kína Azaili gbāna mò Isarailanòne ari Yoaza kíblena lén.

²³ Akú Dikiri sùruu kè kúñwo à wēnda dōñne, à ñ wé gwà a bàka kú à kú kú Ibrahimò kú Isaakuo kú Yakubuo yāi. Adi we à ñ dúgu zōro, adí ñ zukúnaro ari kú a gbárao.

²⁴ Kú Siria kína Azaili gā, akú a né Benadada a gēne blè.

²⁵ Kú Yoaza né Yehoasi zii kà kú Azaili né Benadada piiò, à èra à wēte kú Azaili si a de Yoazaanò sia. Yehoasi zii blèa gēn aakòme, akú à Isaraila wēte pìnò sia.

14

Yudanò kína Amazia

¹ Isarailanò kína Yoaza né Yehoasi kíblena wè plade gūnn Yoasi né Amazia kè Yudanò kína ù.

² A wè baraasɔrode gūnn à kí blè, à vùte kín Yurusalemu wè baraakuri donsari. A da bi Yurusalemu gbēme, a tɔn Yoadi.

³ À yá kú Dikiri yeii kè, ama adi ká a dizi Dauda pò úro. À a de Yoasi ágba sè súsú.

⁴ Adi tánagbagbaki kú ò bònò gbororo, ò kpé òten sa o gwe òten turaretiti kpátan.

⁵ Kú à kpata zini pète à làka, akú à a iba kú ò a de dèno dède se.

⁶ Lákú à kú Musa doka takadan nà, adi gbèderii pìnò nénò dèdero. Takada pì gūn Dikiri pì òsun denò dede ñ nénò durunna yáiro, akúsò òsun nénò dede ñ denò durunna yáiro. Baadi ni ga a zida durunna yáime.

⁷ Amazia mé à zii blè Èdòmúnò gbēnòn dúbu kuri zaa Guvute Wisiden. Zii pì gūnn à Sela si, akú à tó kpàne Yokoteli, tó pì kpé kú ari kú a gbárao.

⁸ Abire gbera Amazia gbēnò zì Isarailanò kína Yoaza né Yehoasi, Yehu daikorea, à pine: Ñ mós ò kò le wédewe zìlan.

⁹ Isarailanò kína Yoasi wèa à pi: Lebana búsú lèkara légbázá kè Lebana búsú sida líne à pì à a nénògbè kpázá a néa, akú Lebana búsú nòbò pásì sù à kitii pà lèkarara pii.

¹⁰ Ñ zii blè Èdòmúnò, akú n n zida bi. Ñ ze kú n tómanakeo ñ vute teene. À kè dera nten ò ká yá pásii? Abire ni sunne kú kisirao kú Yudanò se.

¹¹ Ama Amazia yá pii kpà sákoto, akú Yehoasi sù léte. Ò dàkare zaa Besemesi Yudanò búsun.

¹² Isarailanò zii blè Yudanò, akú Yudanò bàa si ò tà ñ bea.

¹³ Besemesi gwen Yehoasi Amazia kún à gēe káao Yurusalemu. À a bini gbòro lán mita wàa do bà zaa Èflaimu gānu léa ari gena Kusuru gānu léa.

¹⁴ À wura kú andurufuuo kú pò kú ò kú Dikiri ɔnnnò kú pò kú ò kú kínabe laasinno sète pínki, akú à gbēkenò kùkú à tà kúñwo Samaria zìzòno ù.

¹⁵ Yehoasi yá kpara kú à kènò kú a nэгsgbèkèyānò kú Isarailanò kinanò gīayākenanò takadan. Lákú à zii kà kú Yudanò kína Amaziao nà kú gwe do.

¹⁶ Kú Yehoasi gā, ò a mira kpàkūsù kú Isarailanò kinanò Samaria, akú a né Yeroboamu vùte a gēne ù.

¹⁷ Yudanò kína Amazia kè wè gēro Yehoasi ganaa gbera.

¹⁸ Amazia yá kparanò kú Yudanò kinanò gīayākenanò takadan.

¹⁹ Ò lé kpàkūsù Yurusalemu, akú à bàa si à tà Lakisi. Akú ò gbēnò gbàre ò pètei ò a dè gwe.

²⁰ Akū ò a gèe sè kù s̄s̄o ò s̄s̄o Yurusalemu, ò a mira kpàkūsū kù a dizinŋo Dauda wēten.

²¹ Akū Yudanŋo Uzia kù à kà wè gēro awēedo kà kina ū a de Amazia gēne ū.

²² Akū mé à Elata si à kèke à kàte Yudanŋe a de ganaa gb̄era.

Isarailanŋo kina Yeroboamu plade

²³ Yudanŋo kina Yoasi né Amazia kiblena wè gērode gūnn Isarailanŋo kina Yoasi né Yeroboamu kè kina ū Samaria, à kú kín wè bupla awēedo.

²⁴ À yā kù Dikiri yeiro kè, adi kp̄e li durunna kù Nēbati né Yeroboamu Isarailanŋo dà a kenannero.

²⁵ Akū mé à èra à Isarailanŋo būsuu s̄ine zaa Lebo Amata ari gena Ísira Wisidei, lākū Dikiri Isarailanŋo Luda ò a z̄bleri Amitai né Inusa, Gatefa gb̄e gāi nà.

²⁶ Zaa kù Dikiri è Isarailanŋo ten wari ke manamana, z̄nŋo kù z̄idadenŋo n̄ p̄nki, akūs̄ ò gb̄eke v̄i à kp̄ányīro.

²⁷ Dikiri dí pi áni Isaraila t̄s̄ d̄ede andunia gūnlo, akū à n̄ sura bà Yehoasi né Yeroboamu gāi.

²⁸ Yeroboamu yā kp̄ara kù à kènŋo kù z̄l̄ kù à kànŋon kù Isarailanŋo kinanŋo ḡīayākenanŋo takadan. Lākū à èra à Damasuku kù Amatao si Isarailanŋe nà kú gwe d̄o.

²⁹ Kù à gā, ò a mira kpàkūsū kù a dizi Isarailanŋo kinanŋo, akū a né Zakari v̄ute a gēne ū.

15

Yudanŋo kina Uzia

¹ Isarailanŋo kina Yeroboamu kiblena wè baraas̄oro awēeplade gūn Amazia né Uzia kè Yudanŋo kina ū.

² A wè gēro awēedode gūnn à kí blè, akū à kú kín Yurusalemu wè bupla akuri awēepla. A da bi Yurusalemu gb̄eme, a t̄on Yekolia.

³ À yā kù Dikiri yeii kè lākū a de Amazia kè nà.

⁴ Ama adi t̄anagbagbaki kù ò b̄onŋo gbororo, ò kp̄e òten sa o gwe òten turaretiti kp̄atan.

⁵ Dikiri tò a kusu kù, à kúo ari à gēe à gào. À kp̄e kúki ado. A né Yotamu mé à k̄inabe on k̄ina, àkūme Yudanŋo don'arede ū.

⁶ Uzia yā kparanŋon kù Yudanŋo kinanŋo ḡīayākenanŋo takadan kù yā kù à kènŋo p̄nki.

⁷ Kù à gā, ò a v̄l̄ kù a dizinŋo Dauda wēten, akū a né Yotamu v̄ute a gēne ū.

Isarailanŋo kina Zakari

⁸ Yudanŋo kina Uzia kiblena wè bupla plansaride gūnn Yeroboamu né Zakari kè Isarailanŋo kina ū Samaria, à kí blè m̄o suddo.

⁹ À yā kù Dikiri yeiro kè lākū a dizinŋo kè nà. Adi kp̄e li durunna kù Nēbati né Yeroboamu Isarailanŋo dà a kenannero.

¹⁰ Akū Yabesi né Salumu lé kpàkūsū kù gb̄enŋo à a d̄e zaa Ibleamu, akū à a gēne blè.

¹¹ Zakari yā kparanŋon kù Isarailanŋo kinanŋo ḡīayākenanŋo takadan.

¹² Len yā kù Dikiri ò Yehune kè le, à pi a burinŋo mé oniḡō Isarailanŋo kí ble ari à gé pé a nasionŋa.

Isarailanŋo kina Salumu

¹³ Yabesi né Salumu kè kina ū Yudanŋo kina Uzia kiblena wè bupla donsaride gūn, à kí blè Samaria m̄o do.

¹⁴ Akū Gadi né Menahemu b̄o Tiza à gēe Samaria, akū à Yabesi né Salumu lè à d̄e gwe, akū à a gēne blè.

¹⁵ Salumu yā kparanŋo kù lé kù à kpàkūsū kù gb̄enŋo Zakariiii kù Isarailanŋo kinanŋo ḡīayākenanŋo takadan.

¹⁶ Ḡoro birean Menahemu b̄o Tiza à gēe à l̄ete Tifisaa kù gb̄e kù ò kú a gūnnŋo kù gu kù à likainŋo p̄nki, zaa kù ò gi z̄e w̄enei. À n̄sindarenŋo n̄s̄ee p̄arapara n̄ p̄nki d̄o.

Isarailanŋo kina Menahemu

¹⁷ Yudanŋo kina Uzia kiblena wè bupla donsaride gūnn Gadi né Menahemu kè Isarailanŋo kina ū, akū à kí blè Samaria wè kuri.

¹⁸ À yā kù Dikiri yeiro kè ari a w̄endi l̄en. Adi kp̄e li durunna kù Nēbati né Yeroboamu Isarailanŋo dà a kenannero.

¹⁹ Kù Asiria kina Tigila Pilesa l̄ete Isarailanŋo būsuaa, akū Menahemu a gbà andurufu t̄on baraakuri awēsiik̄ō, de Tigila Pilesa le à ò daawa, à kpata z̄ini le à p̄te yāi.

²⁰ Menahemu tò Isarailanŋo andurufuu pi fina a b̄o, akū ɔḡodenŋo andurufu ɔḡo kp̄a n̄ m̄iamia m̄en bupla akurikuri Asiria kina p̄ō ū. Akū Asiria kina pii èra à tà, adi ze n̄ b̄usun doro.

²¹ Menahemu yá kparanɔn kú Isarailanɔ kɔnanɔ gɔ́ayákenanɔ takadan kú yá kú à kènɔ pínki.

²² Kú à gà, akú à né Pekaya a gēne blè.

Isarailanɔ kɔna Pekaya

²³ Yudanɔ kɔna Uzia kɔblena wè bupla akuride gūnn Menahemu né Pekaya kè Isarailanɔ kɔna ũ, à kɔ blè Samaria wè pla.

²⁴ À yá kú Dikiri yeiro kè, adi kpɛ li durunna kú Nɛbati né Yeroboamu Isarailanɔ dà a kenannero.

²⁵ A zɔ́kari gbɛ zɔ́kɔ Remalia né Pɛka lé kpákúsú kú gbɛnɔ. Akú à Giliada búsudenɔ sè gbɛnɔn bupla akuri à sì kúńwo kɔna pii a zɛki gbānan Samaria, à a dè kú Agobuo kú Arieo, akú à a gēne blè.

²⁶ Pekaya yá kparanɔn kú Isarailanɔ kɔnanɔ gɔ́ayákenanɔ takadan kú yá kú à kènɔ pínki.

Isarailanɔ kɔna Pɛka

²⁷ Yudanɔ kɔna Uzia kɔblena wè bupla akuri awɛɛplade gūnn Remalia né Pɛka kè Isarailanɔ kɔna ũ, à kɔ blè Samaria wè baro.

²⁸ À yá kú Dikiri yeiro kè, adi kpɛ li durunna kú Nɛbati né Yeroboamu Isarailanɔ dà a kenannero.

²⁹ Pɛka gɔ́ɔan Asiria kɔna Tigila Pilesa sù à Iyon sì kú Abeli Betemakao kú Yandao kú Kedésio kú Azoo. À Nafatali burinɔ gu si dɔ, Giliada kú Galilio pínki, akú à gupidenɔ kúkú à tà kúńwo Asiria.

³⁰ Ela né Osea lé kpákúsú kú gbɛnɔ Pekai, akú à a dè à a gēne blè Uzia né Yotamu kɔblena wè barode gūn.

³¹ Pɛka yá kparanɔn kú Isarailanɔ kɔnanɔ gɔ́ayákenanɔ takadan kú yá kú à kènɔ pínki.

Yudanɔ kɔna Yotamu

³² Isarailanɔ kɔna Remalia né Pɛka kɔblena wè plade gūnn Uzia né Yotamu kè Yudanɔ kɔna ũ.

³³ A wè baraasɔrode gūnn à kɔ blè, akú à kú kɔn Yurusalemu wè gɛro awɛɛdo. A da tɔn Yerusa, Zadɔki néme.

³⁴ À yá kú Dikiri yeii kè lákú a de Uzia kè nà.

³⁵ Ama adi tánagbagbaki kú ò bònɔ gbororo, ò kpɛ òten sa o gwe òten turaretiti kpátan. Àkú mé à Dikiri ɔn gānu kú à kú musu kèke.

³⁶ Yotamu yá kparanɔn kú Yudanɔ kɔnanɔ gɔ́ayákenanɔ takadan kú yá kú à kènɔ pínki.

³⁷ Gɔ́ɔ birean Dikiri tò Siria kɔna Rezi kú Remalia né Pɛkao nà letena Yudanɔaaa.

³⁸ Kú Yotamu gà, ò a mira kpákúsú kú a dizinɔ Dauda wɛten, akú a né Aza vùte a gēne ũ.

16

Yudanɔ kɔna Aza

¹ Remalia né Pɛka kɔblena wè gɛro awɛɛplade gūnn Yotamu né Aza kè Yudanɔ kɔna ũ.

² A wè barode gūnn à kɔ blè, akú à kú kɔn Yurusalemu wè gɛro awɛɛdo. Adi yá kú Dikiri a Luda yei ke lán a dizi Dauda bàro.

³ À zè kú Isarailanɔ kɔnanɔ yákenanao ari sé à sa'opɔ kú òdi ká tén à té kú ò kú a négɔgbɛo. À yá vāni kè lákú buri kú Dikiri pèńma Isarailanɔnɔnɔ di ke nà yā.

⁴ À sa ò à turaretiti kpàta tánagbagbaki kú ò bònɔa kú sɔ́sɔ́ musunɔ kú lí zɔ́kɔ sɔ́nda pínki gbáruo.

⁵ Abire gbera Siria kɔna Rezi kú Isarailanɔ kɔna Remalia né Pɛkao sù zɔ́ ká Yurusalemu. Gwen ò lika Azai, ama odi fɔ ò a blè kú zɔ́oro.

⁶ Gɔ́ɔ birean Rezi pè Yudanɔa à n bɔ́te Elata à èra à gwe sirɔma, akú Edɔmunɔ sù ò vùte gwe ari kú a gbárao.

⁷ Akú Aza gbɛnɔ zɔ́ Asiria kɔna Tigila Pilesaa à pì: N zòbleriime ma ũ, n néme ma ũ. N mɔ́ n ma bo Siria kɔna kú Isarailanɔ kɔna kú ò fùtemainɔ ɔ́.

⁸ Aza andurufu kú wura kú à kú Dikiri ɔnn kú a be laasii gūnwoo sète à Asiria kɔna gbà à kpázāne.

⁹ Akú Asiria kɔna a yá mà, à gèe à lète Damasukua à sì. À Rezi dè, akú à tà kú Damasukudenɔo ari Kiri.

¹⁰ Kɔna Aza gèe à dà Asiria kɔna Tigila Pilesale zaa Damasuku. À sa'oki è gwe, akú à a taka gà takada gūn à kpázā sa'ori Uriane kú a kena takao pínki.

¹¹ Sa'ori Uria sa'oki pii kè lákú kɔna Aza kpázāare nà kyáu, à a m̀i dè ari kɔna pì gɔ́ su kú Damasuku.

¹² Kú à sù, à sa'oki pii è, akú à nài.

13 À sa'opɔ kù òdi ká tén à té kù òa à wísiti kàn à í tòà à kennakúkɔo sa'o'aru kù.

14 Dikiri gbagbaki kù ò pi kù m̀gotèò kù sa'oki dufu pi kù Dikiri kpéò dagura, akù Aza sè à dìte sa'oki dufu pi ɔplai.

15 Akù à yá dìte sa'ori Uriane à pi: Ìnig̃s sa'o kɔnkɔpɔ kù òdi ká tén à té kù o sa'oki zókɔ piia kù ɔkɔsi p̀blewe gbao kù kina sa'opɔ kù òdi ká tén à té kùo kù a p̀blewe gbao kù gbèno sa'opɔ kù òdi ká tén à té kùo kù n̄ p̀blewe gbao kù n̄ sa'o'io. Ìnig̃s sa'opɔ kù òdi ká tén à té kù kúa kù kennakúkɔo sa'o'aruo. Sa'oki kù ò pi kù m̀gotèò s̄s, anig̃s de ma m̀sokèki ù.

16 Akù sa'ori Uria kè lákù kina Aza òare nà.

17 Kina Aza m̀ò lèkèteno g̀go tadibɔno à n̄ tano g̀ò à dìte. À íkaki g̀ò m̀gotè zùsa kù ò kù a zítèno à dìte k̄ni gbèea.

18 À kina tintin kù ò b̀ò Dikiri ɔnn kù a g̃anu kù à kù gweoo gb̀oro minatena Asiria kinanè yaì.

19 Aza yá kparanɔn kù Yudanɔ kinanɔ g̃ayàkenanɔ takadan kù yá kù à kènò p̄nki.

20 Aza g̀à, akù ò a mira kpàkùsù kù a dizinɔ Dauda w̄eten, akù a né Ezekaya vùte a g̃ènè ù.

17

Isarailanɔ kina kpede Osea

1 Yudanɔ kina Aza kiblèna w̄è kuri awèeplade g̃unn Ela né Osea kè Isarailanɔ kina ù Samaria, à kí blè w̄è kèndo.

2 À yá kù Dikiri yeiro kè, ama adi ke lákù Isarailanɔ kina kù ò ò̀are arenɔ kè nàro.

3 Asiria kina Samanesa sù à lètea, akù Osea kè a z̀bleri ù, àten táfe bone.

4 Osea gbèno z̄l Misila kina Soa, akù adi táfe kù adi bo Samanesane w̄è kù w̄èò bone dorò. Kù Samanesa è Osea b̀ò a kpe, akù à a kù à a dà kpésiran.

5 Akù Samanesa lète Isarailanɔ bùsuua p̄nki. A gbèno sù ò Samaria kaguraa kè ari w̄è aak̄s.

6 Osea kiblèna w̄è kèndode g̃unn Samanesa Samaria si à tà kù Isarailanɔ a bùsun, à n̄ kátekate Ala kù Gozà kù à kù Abo barao kù Midia bùsu w̄èteno g̃unwo.

Isarailanɔ g̃sna z̄zɔno ù n̄ durunna yaì

7 Yá pii kè le, kù Isarailanɔ durunna kè Dikiri n̄ Ludane kù à n̄ b̀òte Misila kina Firi' auna ò yaì. Ò donyì kè t̄ananɔne

8 ò buri kù Dikiri p̄m̄mafn̄enɔ ágba sè ò zè kù yá kù Isarailanɔ kinanɔ dànn̄enɔ.

9 Ò yá d̀rosari dìte Dikiri n̄ Luda yá gbèn ò tánagbagbakinɔ b̀ò n̄ z̄idane n̄ w̄èteno g̃un p̄nki zaa gudàkpàkia gena ari w̄ète b̄nidea.

10 Ò gbèno kù lino p̄tepete s̄s̄i leinɔa p̄nki kù lí zókɔ s̄inda p̄nki gbáruo.

11 Ò turaretiti kpàta tánagbagbaki kù ò b̀òo p̄inɔa p̄nki lákù buri kù Dikiri p̄m̄mafn̄enɔ kè nà. Yá v̄ani kù ò k̄e p̄inɔ mé à Dikiri p̄o f̄ène.

12 Ò kùte t̄ananɔne, bee kù Dikiri p̄inne òsun kero.

13 Dikiri Isarailanɔ kù Yudanɔ s̄à g̀à a annabinɔ kù wégupu'erino g̃ai n̄ p̄nki à pi, ò kpe lí n̄ yá v̄anin̄enɔ, òg̃s̄ Dikiri yáditenanɔ kù a yádannenaao kùna, lákù à kù doka takada kù à dìte n̄ dizin̄en̄e g̃un nà, akù à èra à ò a z̀bleri annabinɔ g̃ai.

14 Bee kù abireo Isarailanɔ g̃imai, n̄ s̄à gbàna lán n̄ dizi kù odi Dikiri n̄ Luda náani keronɔ p̄ò bàme.

15 Ò g̀i a ɔ̀ɔki gwai, ò a bàka kunna kù n̄ dizino yá gb̀oro, odi laakari kù à dànn̄e yá daro. Ò t̄è p̄p̄ap̄anɔ, akù m̀ókɔno kè p̄à. Ò buri kù ò likaŋȳino ágba sè, buri kù Dikiri pi òsun n̄ dà séro p̄inɔ.

16 Ò p̄à kpà Dikiri n̄ Luda yáditenanɔ, ò m̀òo k̄asa m̄èn pla lán zùsane b̀òrɔno bà n̄ t̄ananɔ ù, ò Asera lí p̄ète, ò susunenɔ gbàgba, ò kùte Baaline.

17 Ò sa'opɔ kù òdi ká tén à té kù ò kù n̄ n̄enɔ, g̃s̄gbèno kù nɔgbèno, ò m̀asoo kè ò eze v̄ani kè, ò n̄ z̄ida kpà yá kù Dikiri yeiroa, ò a p̄o f̄ène.

18 Akù Dikiri p̄o f̄ènyì manamana à p̄m̄ma. Yudanɔ mé ò g̀ò n̄t̄ene.

19 Bee se Yudanɔ dí Dikiri n̄ Luda yáditenanɔ maro, ò Isarailanɔ ágba sè.

20 Akù Dikiri g̀i Isaraila buri p̄inɔi n̄ p̄nki. À w̄é t̄am̄ma à n̄ ná gb̄è kù òten gbàna m̀ónn̄enɔne n̄ ɔ̄ ari à g̃è p̄éom̄ma.

21 Kù Dikiri Isarailanɔ kè Dauda burinɔa, akù ò Nebati né Yeroboamu dìte n̄ kina ù. Yeroboamu mé à Isarailanɔ s̄à gbàgbà Dikirine, à tò ò durunna zókɔ kè.

22 Isarailanɔn kpé òten durunna kù Yeroboamu kènò ke, odi kpe linero,

23 akù Dikiri p̄m̄ma lákù à ò a z̀bleri annabinɔ g̃ai nà. Asiriano Isarailanɔ s̄ete n̄ bùsun ò tà kùniwo z̄zɔno ù, akù ò kù gwe ari kù a gbàrao.

Samariaden yā

²⁴ Asiria kina tò gbɛno bôte Babilonu kù Kutao kù Avao kù Amatao kù Sefavaimuo, akù à n kátekate Samaria wɛteno gūn Isarailano gbèn. Len ò Samaria bùsuu kè n pò ũ le, ò vùtevute a wɛteno gūn.

²⁵ Kù ò kà gwe káaku, odi donyī ke Dikirinero, akù à músuno gbàreñma, òteni n gbèkeno dede.

²⁶ Akù ò gɛɛ ò ò Asiria kɪnane ò pi: Gbɛ kù n n sé n n kátekate Samaria wɛteno gūnno, ò bùsuu pi tánakekena dɔro, akù à músuno gbàreñma, òteni n dede.

²⁷ Akù Asiria kina pi: Ò Samaria sa'ori kù o su kúñwono doke gbarɛ, à tà gwe à bùsuu pi tánakekena dadañe.

²⁸ Akù Samaria sa'orino doke èra à tà gwe à vùte Beteli. À dàda gbɛnoɛ deran oni ke nà ò donyī ke Dikirine.

²⁹ Goro birea gbɛ kù ò sù ò vùte wɛte pino gūnno, burì sinda pínki kù a tánao, akù ò n tána pino taka kè ò pètepete tánagbagbaki kù Isarailano bɔno kpéno gūn.

³⁰ Babilonuden Amaten Sukobenoti tána kè, Kutadeno Negali tána kè, Amatadeno Asima tána kè, ³¹ Avadeno Nibazi kù Tatakio tána kè, Sefavaimuden sa'opo kù òdi ká tén à té kù ò kù n néno n tána Adaramelekiá kù Anamelekió.

³² Akù ò èra ò donyī kè Dikirine dɔ. Gbɛno ditena tánagbagbaki pino sa'orino ũ tɛ vīñnero, akù òdigɔ sa orne tánagbagbaki pino kpéno gūn.

³³ Ò donyī kè Dikirine, akù òteni n tánanɔ gbagba lákù bùsu kù ò bòn futeokarayá de nà.

³⁴ Len ò n futeokarayá kúna le ari kù a gbárao. Odi vīna ke Dikirinero, zaakù òdi a ɔɔki gwaro, òdigɔ a yádannena kúnaro ke a doka ke yá kù à dite Yakubu kù à èra à tó kpàne Isaraila burinoneno.

³⁵ Kù Dikiri pi a bàka nigɔ kù kù Isaraila pino yá, à pi òsun do tánanɔiro òsun kúteñnero, òsun n gbagbaro òsun sa om̃maro,

³⁶ séde akáa kù a n bôte Mísila kù a gbána zókɔo kù a gàsá gbánao. Akáame ògɔ donyī keare, ògɔ kúteare, ògɔ sa oawa.

³⁷ À pi ògɔ a ɔɔki gwa, ògɔ a yádannenano kúna kù a dokayano kù yaditena kù a kèñne takada gūno ari goro sinda pínki. Òsun donyī ke tánanɔnero.

³⁸ Òsun tó a bàka kunna kúñwo yá sáñguro. Òsun tánano sísiro.

³⁹ Ògɔ donyī ke akáa Dikiri n Ludane ado. Akáa mé áni n bo n íbereno ɔi n pínki.

⁴⁰ Bee kù abireo ò gi mai, akù ò zè kù n futeokarayáo.

⁴¹ Buri pino donyī kè Dikirine, ama ò kpé òteni n tánanɔ gbagba dɔ, akù n néno kù n daikorenɔn ten ke lákù n dizino kè nà ari kù a gbárao.

18*Yudano kina Ezekaya*

¹ Isarailano kina Ela né Osea kíblena wɛ aakɔde gūnn Aza né Ezekaya kè Yudano kina ũ.

² A wɛ baraasɔɔrode gūnn à kí blè, à kù kpatan Yurusalemu wɛ baraaakuri donsari. A da tɔn Abia, Zakari néme.

³ À yá kù Dikiri yei kè lákù a dizi Dauda kè nà pínki.

⁴ À tánagbagbaki kù ò bɔno gbɔro à tána gbɛno wíwi à Asera lípeteno zɔzɔ. À m̀ogotè mlè kù Musa pii gbègbè à è'e, zaakù ari goro birea Isarailanon kpé òten turaretiti kpátaa. Mlè pini ò tó kpàne Neusutá.

⁵ Ezekaya Dikiri Isarailano Luda náani kè. Yudano kina ke dí sí lekɔa káaoro, gbɛ kù ò kí blè a ãno kesɔ gbɛ kù ò kí blè a kpéno.

⁶ À nà Dikiri, adi kpe linero. À yá kù Dikiri dà Musaneno kúna.

⁷ Dikiri kù káao, akù yá kù à kèno sa'a kè pínki. À bò Asiria kina yá kpe, adi zò blene doro.

⁸ À zli blè Filistinino ari Gaza kù gu kù ò likaino sena zaa gudákpákia ari wɛte bīnidea.

⁹ Kina Ezekaya kíblena wɛ aakɔde gūn, Isarailano kina Ela né Osea kíblena wɛ supplade gūnn Asiria kina Samanɛsa sù ò Samaria kaguraa kè. Ò katena gwe

¹⁰ ari wɛ aakɔ, ò wɛte pii si Ezekaya kíblena wɛ suddode gūn. Isarailano kina Osea kíblena wɛ kèndoden gwe.

¹¹ Asiria kina Isarailano sɛte à tà kúñwo a bùsun à n kátekate Ala kù Gozá kù à kù Abo bara kù Midia bùsu wɛteno gūnwo.

¹² Yá pii kè le kù odi Dikiri n Luda yá maro yáime. Ò a bàka kunna kúñwo yano kúnaro, odi yá kù Dikiri zɔbleri Musa dite ma ò zì kèaro.

¹³ Kína Ezekaya kíblena wè gēro donsaride gūnn Asiria kína Senakeribi sù à lète Yuda wēte bīnidenà à si pínki.

¹⁴ Akū Yudano kína Ezekaya gbēno zī Asiria kínaa zaa Lakisi à pi: Ma taari kè. N̄ gomala, manigō fina bonne lākū īni līmenē nà. Akū Asiria kína andurufuu li Ezekayane t̄on kuri kū wuraaō t̄on do.

¹⁵ Akū Ezekaya andurufu kū à lè Dikiri onn kū a be laasii gūnwoo kpàa pínki.

¹⁶ Goro bīrea à wuraa gō Dikiri kpé gbānoa kū pō kū à kùte gbàa pino līpetenāao à kpà Asiria kínaa.

¹⁷ Akū Asiria kína a kpàasi kū a l̄banō gbē zōkōo kū a zīkari gbē zōkōo zī, ò bō Lakisi ò sù Yurusalemu kína Ezekaya kínaa kū zīkarino dasidasi. Kū ò kà Yurusalemu, ò sù ò zè musu kpa ikaki sare ōsiweera zēn.

¹⁸ Ò kína sisi, akū kīnabegwari Ilikia né Eliakimu kū a takadakēri Sebenao kū a yāzībaarukēri Asafa né Yoao bō ò gēē n̄ kínaa.

¹⁹ Akū zīkarino gbē zōkōo pii piinne: À gé o Ezekayane, Asiria kína zōkō mé àteni a la à pi: Bōn à gēsēē pētea lēē?

²⁰ À pi à zīkana gbá dō akūsō á gbāna, ama yā pā korime. Dín àten náani ke, akū à bō ma yā kpēē?

²¹ À Misila kína kū àteni a náani ke pi gwa. À de lán leba gō enaa bàme. Gbē kū à gbāna lèa, àdi a lí a òame.

²² Tó a pīmenē Dikiri á Ludame á náanikena, à de a t̄anagbagbakino kū a sa'okinon Ezekaya gbōro fá! Akū à pi Yurusalemu deno kū Yudanone n̄ pínki ò su ò donyī ke sa'oki día Yurusalemu.

²³ À gōgō à dōkōi kū ma dikiri Asiria kínao, mani a gba sō dūbu pla, tó á gbēno vī kū oni dir̄ma dé!

²⁴ Zaa kū àten Misila sōgono kū sōdeno náani ke, deran ani fō à kpà bee ma dikiri zīkari gbē zōkō kū à klānyino dokene?

²⁵ Àten da ma dikiri sù lēte gu día à a kakate Dikiri lé sarin yá? Dikiri mé à pine à lēte b̄usu dí piia à a kakate.

²⁶ Akū Eliakimu kū Sebenao kū Yoao pi zīkarino gbē zōkōo piine: N̄ yā ò ókōno n zōbberinone kū Siria yāo, zaa kū odì ma. N̄sun yā owere kū Eberu yāoro, de gbē kū ò kú bīni musuno s̄un maro yāi.

²⁷ Akū gbē zōkōo pii wēm̄ma à pi: Ma dikiri dí ma zī mà yā pii òáre kú á dikirio átēnero, kū gbē kū ò vutena bīni musunome d̄o, zaa kū oni n̄ zīda b̄oto ble, oni n̄ zīda osoro mi lán á bà.

²⁸ Akū gbē zōkōo pii fūte à pūtā kū Eberu yāo à pi: À Asiria kína zōkō yā ma!

²⁹ Kína pii pi, àsun tó Ezekaya á kekero, zaa kū ani fō à á bo a ōro.

³⁰ Ezekaya pi Dikiri ni á bo ani á wēte dí kpà Asiria kínaaro. Àsun Ezekaya yā ma à Dikiri náani ke yā dí musuro.

³¹ Àsun Ezekaya yā maro. Asiria kína pi, à a yā ma à su a kpa, á baadi ni a zīda geepi né kū a zīda kaka néo ble, ani a zīda orozā í mi

³² ari ágō su á sēte à tá k̄áo b̄usu kū à de lán á pō bàa gūn. Pōblewe kū sēwē n̄nao dimme, burodi kū geepi búo kū kú lino kú zō'io dimme. À ze kú wēndiio. Àsun ze kú gaoro. Ezekaya pi Dikiri ni á bo, ama àsun weiro, àsun tó à á kekero.

³³ Burino t̄ana ke fō à gi Asiria kīnane kū n̄ b̄usuuo de àsun sír̄maro yá?

³⁴ Amata kū Apadao t̄ananon kú m̄ámēē? Sefavaimu ke Ena ke Iva t̄ananon kú m̄ámēē? Samaria t̄ananon fō ò gīne kū n̄ wēteo yá?

³⁵ B̄usuu pino k̄pate t̄ana mé à fō à gīne kū a b̄usuuo? Gbasa ò pi Dikiri ni fō à gīne kū Yurusalemuo?

³⁶ Gbēno yītēna kītiki, odi yā wearo, zaa kū n̄ kína piinne òsun yā wearo.

³⁷ Akū kīnabegwari Ilikia né Eliakimu kū a takadakēri Sebenao kū Asafa né Yoa a yāzībaarukēriio n̄ p̄kasano kēkē ò èra ò sù Ezekayaa ò zīkarino gbē zōkō yā pi gbāne.

19

Ezekaya wēkena Dikiri

¹ Kū kína Ezekaya yā pii mà, à a uta gā à kè, akū à uta kasa dàala à gēo Dikiri onn.

² À a begwari Eliakimu kū a takadakēri Sebenao kū sa'orikino zī annabi Isaya, Amozu néa kū uta kasanō dadana.

³ Ò pine: Ezekaya pi yā gi gbāra, ò kpākēwái ò wé'i dàdawá. O gō lán no gbē kū a né kà bona à gbāna vī à fō à iro bà.

⁴ Asiria kína a zĩkari gb̄e z̄k̄s̄o z̄l, à sù à Luda W̄èndide lalandii k̄e. Dikiri n Luda yā p̄i mà, ani kp̄ak̄ei yā p̄i ona yāin yā, ó d̄s̄o. Ñ adua ke ók̄s̄o gb̄e kp̄ara k̄u o ḡs̄oñe.

⁵ K̄u kína Ezeƙaya z̄rii p̄in̄o ḡe ò Isaya lè le,

⁶ à p̄in̄e: À gé o á dikiriine, Dikiri p̄i àsun tó v̄ina a k̄u Asiria kína ìban̄o d̄k̄ena k̄āao yā k̄u à màa p̄i yāiro.

⁷ À ma! Tó Asiria kína baaru ke mà, Dikiri ni tó laasun ḡeagu à tá a b̄usun, Dikiri ni tó ò a de k̄u f̄en̄eado gwe.

⁸ K̄u z̄ikari gb̄e z̄k̄s̄o mà Asiria kína f̄ute Lakisi, ak̄u à èra à ḡe à a lè, àten z̄l ká k̄u Libinaden̄o.

⁹ K̄u Asiria kína mà Etiopia kína Tiraka ten su z̄l ká k̄āao, ak̄u à èra à z̄rin̄o gb̄are Ezeƙayaa k̄u takadao à p̄i:

¹⁰ À o Yudan̄o kína Ezeƙayane, t̄ana k̄u àteni a náani ke gbasa à p̄i áni Yurusalemu namene ma ɔ̄ro, àsun tó t̄ana p̄i a kekeero.

¹¹ Adi ma lák̄u Asiria k̄inan̄o k̄e b̄usun̄e nà à ñ ké búgubugu p̄inkiroo? Àk̄u mé ani bo ado s̄aa?

¹² Buri k̄u ma dizin̄o ñ kákate Gozá k̄u Aranao k̄u Rezeƙio k̄u Edeni k̄u à k̄u Telasaon̄o, ñ t̄anan̄o ñ bó yá?

¹³ Amata kína kú máa? Apada kína kú máa? Sefavaimu ke Ena ke Iva k̄inan̄on kú máa?

¹⁴ Ezeƙaya Asirian̄o takada si z̄rii p̄in̄o. K̄u à a kyó k̄e, ak̄u à a ḡe Dikiri on̄n à p̄oro a are

¹⁵ à wé k̄ea à p̄i: Dikiri Isarailan̄o Luda, ñ k̄u kerubun̄o dagura, m̄ok̄s̄m̄e b̄usu k̄u à k̄u andunia ḡun p̄inki Luda ũ. M̄ok̄s̄n mé n musu k̄u z̄iteoo k̄e.

¹⁶ Ñ sá kpá ñ yā ma, Dikiri. Ñ wé sé ñ gu gwa, Dikiri. Ñ d̄k̄ena k̄u m̄ok̄s̄n Luda W̄èndideo légb̄az̄a k̄u Senakeribi k̄e ma fá!

¹⁷ Yapurame Dikiri, Asiria k̄inan̄o buri p̄in̄o kákate ñ p̄inki, ñ b̄usun̄o ḡs̄ bezi ũ.

¹⁸ Ò ñ t̄anan̄o kà t̄én ò ñ kpáta, zaak̄u p̄o p̄in̄on k̄u p̄s̄ke léiro, p̄o k̄u bisasiri k̄e k̄u lío k̄u gb̄eon̄ome.

¹⁹ Dikiri ó Luda, ñ ó bo a ɔ̄i, de b̄usu k̄u à k̄u andunia ḡun s̄inda p̄inki ḡs̄ d̄s̄ k̄u m̄ok̄s̄n Dikiri, m̄ok̄s̄m̄e Luda ũ ndo.

Senakeribi ganaa

²⁰ Ak̄u Am̄ozu né Isaya légb̄az̄a k̄e Ezeƙayane à p̄i: Dikiri Isarailan̄o Luda p̄i a wékena k̄u n k̄e Asiria kína Senakeribi yā musu mà,

²¹ ak̄u à lé k̄ene a p̄i:

Zaīs̄ n̄ok̄pare b̄unu teni n gya bo, àteni n lalandi ke n kpe.

Yurusalemu n̄ogb̄e ten ère ke, àteni a mì dada a ḡan.

²² Dín n d̄oke k̄āao n s̄s̄s̄o?

Dín n pataa n n m̄i d̄ane íaa?

Isarailan̄o Luda k̄u à k̄u adonan n abire k̄ene.

²³ N dà n z̄rin̄one, ak̄u ò Dikiri s̄s̄s̄,

n p̄i n didi kp̄in̄o musu

k̄u n s̄gon̄o dasidasi

ari Lebana b̄usu kpi m̄is̄nt̄ea.

N sida lí gb̄anan̄o z̄z̄z̄,

n p̄ini lí z̄k̄s̄n̄o n̄e,

n ka a léa musu ari a líkpe sisinan.

²⁴ N l̄oḡo ȳs̄ buri p̄anden̄o b̄usun,

n a í m̄i,

n ḡēēē p̄et̄epete Misila swan̄o ari ñ í bàba.

²⁵ K̄u mak̄u mé ma ðite le zaa z̄i,

ñdi maroo?

Ma zeo à ḡi k̄e, ak̄u ma tò à k̄e.

Ma tò n ñ w̄ete b̄in̄iden̄o gb̄oro gb̄irim,

a gb̄en̄o ḡs̄ katena.

²⁶ W̄et̄epiden̄o gb̄ana k̄a,

ò ḡs̄ s̄uum, wé'i ñ k̄u,

ò de lán s̄ēē bà, lán s̄ēla b̄òt̄o bà,

lán s̄ē k̄u à b̄o kp̄é musu à kori k̄e ḡs̄n̄o bà.

27 Má n kúki d̄s,
 má n ḡena k̄u n sunaao d̄s,
 má n futenamai d̄s.
 28 Zaakū n futemai,
 n wékaká k̄u n vī yā ḡè ma s̄an,
 mani bà kánne n yīn,
 mani s̄om̄o kánne n lén,
 mani tó n̄ era n̄ tá k̄u zé k̄u n suooo.
 29 Ezekaya, yā dikina nigō denne sēeda ū:

Áni p̄s zà ble w̄enla,
 ziki d̄o áni ble gwe.
 Ziki dire sà á p̄s t̄s áni p̄s keke,
 á geepi lí pépe áni a né ble.

30 Yuda kpara k̄u ò ḡōn̄o
 ni zīni péte zīte gbaso ò né i musu.

31 Zaakū gb̄e kparan̄o ni bo Yurusalemume,
 gb̄e k̄u ò ḡōn̄o p̄in̄o ni ɔ tá zaa Zaiō kpia.
 Dikiri Žikaride kokari mé ani abire ke.

32 Abire yāin ma yā dí ò Asiria kina musu:

Ani ḡe w̄ete dínlo,
 ani kà zunlo,
 ani a s̄ēgbako d̄n̄ero,
 ani likai à gbà lei dairo.

33 Ani era à tá k̄u zé k̄u à s̄uooo,
 ani ḡe w̄ete dínlo.

Makū Dikiri makū mé ma ò.

34 Mani ḡi k̄u w̄ete díom̄e,
 mani a sura ba ma zīda yāi
 k̄u ma z̄ōbleri Dauda yāo d̄o.

35 Gwāani k̄u Dikiri Malaikaa bò à ḡē Asirian̄o b̄uran à gb̄ēno d̄ēde d̄úbu bak̄endo aw̄eēsooro.
 K̄u ò f̄ute kon̄o, akū ò ḡēno è katena gu s̄inda p̄inkia.

36 Akū Asiria kina Senakeribi f̄ute a b̄uraa p̄in̄ à èra à tà Nineva à ḡō gwe.

37 Žikea k̄u à kutena a tāna Nisiroku kp̄én, akū a n̄én̄o Adaram̄el̄eki k̄u Sarezao a d̄e k̄u
 f̄ēnd̄ao. Ò bàa s̄i ò tà Ararata b̄usun, akū a né Esarad̄o a ḡēne bl̄e.

20

Ezekaya gyākēnaa

1 Ḡoro b̄irea Ezekaya gyā k̄e à kà gana, akū annabi Isaya, Am̄ozu né ḡē à a l̄è à p̄ine: Dikiri
 p̄i n̄ l̄é dite n gb̄ēn̄one, zaakū nten su game, ĩni fute dorō.

2 Akū Ezekaya are d̄ō gb̄lia à w̄é k̄e Dikiria

3 à p̄i: Dikiri, n yā nna! Zaakū ma donyī k̄u yāpuraō, akūs̄ ma yā k̄u n̄ yeii k̄e k̄u n̄ese m̄en
 doo, n̄ tó à d̄ongu. Akū à w̄ēnda ɔ d̄o.

4 De Isaya ḡō ḡé bo on̄n, akū Dikiri yā s̄ua à p̄i:

5 N̄ ḡé n̄ o ma gb̄ēno don'arede Ezekayane, k̄u makū Dikiri a dizi Dauda Luda, ma p̄i ma a
 aduakēnaa mā, ma a w̄é'í è. Mani a gba aafiaa, a ḡoro aak̄ōde zī ani ḡé ma kp̄én.

6 Ma a ḡoro k̄arane w̄è ḡero. Mani a sí Asiria kinaa k̄u w̄ete dío. Mani ḡi k̄u w̄ete dío ma zīda
 yāi k̄u ma z̄ōbleri Dauda yāo.

7 Isaya p̄i ò kaka né l̄ó. K̄u ò l̄ó, ò d̄òk̄o a b̄òb̄unua, akū à aafiaa l̄è.

8 Akū Ezekaya Isaya là à p̄i: Zaakū Dikiri p̄i áni ma gba aafiaa mani ḡé a kp̄én a ḡoro aak̄ōde
 zī, b̄ó mé aniḡō de a sēeda ūu?

9 Akū Isaya w̄ea à p̄i: Sēeda k̄u Dikiri ni kenn̄e lé k̄u à s̄enn̄e yā musun dí. Ura k̄u ifant̄é ten
 suo Aza did̄ikin̄oa, n̄ ye à ḡé ari a gb̄apeki m̄en kuriian yā, ke à era à su kpe kpa m̄en kuriame?

10 Akū Ezekaya w̄ea à p̄i: Ura kipana gb̄apeki m̄en kuriia zī'ūro. À tó à era kpe kpa gb̄apeki
 m̄en kuriia.

11 K̄u annabi Isaya Dikiri w̄é k̄e, akū ura k̄u ifant̄é ten suo èra à didi gb̄apeki m̄en kuri k̄u à
 k̄ipaa yān̄oa.

Babil̄onu b̄usu z̄rin̄o suna Yurusalemu

12 Ḡoro b̄irea Baladā né Merodaki Baladā, Babil̄onu kina takada kp̄āzā Ezekayane k̄u gbao,
 k̄u à a gyākēna baaruu mā yāi.

¹³ Ezekaya gbánake kpà zírrii pínoì à gèe kúńwo a laasin, à a andurufu póno mòńne kú wura póno kú pò gbí nnanoo kú nísí mana. À gèe kúńwo a gòkebòkatekin dɔ à a aruzekenò mòńne mámmam. Pòke kú a bea ke a búsun kú à gí mòńneiro.

¹⁴ Akú annabi Isaya gèe à a là à a là à pi: Yá kpaten gbè píno ònnee? Zaa mákpan ò bòn ò sù n kínaa? Akú Ezekaya wèa à pi: N boki zà, Babilonun ò bòn.

¹⁵ Akú Isaya a là à pi: Bón ò è n beaa? À wèa à pi: Ò ma be pò sinda pínki è. Ma aruzeke ke kun kú ma gí mòńneiro.

¹⁶ Akú Isaya pine: N yá kú Dikiri ò ma:

¹⁷ Gɔɔ ten su, oni n be pò sinda pínki kú aruzeke kú n dizino tònne n kúna ari gbáranò sète ò táo Babilonu. Dikiri pi a ke ni gɔro.

¹⁸ Oni né kú íni n i kenò sète ò tá kúńwo, oni gɔ Babilonu kínabe zikerino ù.

¹⁹ Akú Ezekaya pi Isayane: Dikiri yá kú n òmene pi mana. Zaakú àten da vutena aafia yáketè sari áni gɔ kun ari a wèndi lémmè.

²⁰ Ezekaya yá kparano kú a né gɔgbèkèyánon kú Yudano kínano gíayákenano takadan kú lákú à íkaki kè nà kú íbaze kú à sò gbèn adi su kú ío wète gúnwo.

²¹ Kú à gà, akú a né Manase a gène blè.

21

Yudano kína Manase

¹ Manase wè kuri awèeplade gúnn à kí blè, akú à kú kín Yurusalemu wè baaakɔ asɔɔrosari. A da tón Efeziba.

² À yá kú Dikiri yeiro kè à zè kú buri kú Dikiri pèmma Isarailanonenò yávaníkenanoo.

³ À tánagbagbaki kú a de Ezekaya gbòrono kèke à bò kú Baali sa'okino. À Asera lí pète lákú Isarailano kína Ahabu kè nà yá. À kúte susunenone à n gbagba.

⁴ À sa'okino bò Dikiri onn Yurusalemu, gu kú Dikiri pi a tó nigɔ kúaa pii.

⁵ À sa'okino bò Dikiri on mèn plano gún susunenone pínki.

⁶ À sa'opo kú òdi ká tén à té kú ò kú a né gɔgbèo, à pò dàmma à màsonò kè, à yá gbèka gèsisirinoo kú wedekúnnadenò, à yá kú Dikiri yeiro kè manamana, akú à a pò fène.

⁷ À Asera tána kú à kèe pii dite Dikiri onn kú Dikiri pi Daudane kú a né Sulemanuo a tó nigɔ kúaa gɔɔ sinda pínki, zaakú Isaraila wèteno té pínki Yurusalemun à sè.

⁸ À pi, tó Isarailanon yá kú a diteńnenò kúna pínki, tó ò zè kú doka kú a zòbleri Musa kpámmao pínki, áni era à n bote búsu kú a kpà n dizinooanlo, áni tó ò likara zɔ doroo.

⁹ Bee kú abireo ò gi a yá mai. Manase n sáte, akú ò yá vání kè de buri kú Dikiri n kakate n dizinonenò pɔla.

¹⁰ Akú Dikiri yá ò a zòbleri annabinò gáì à pi:

¹¹ Zaakú Yudano kína Manase yá kú à de tē unò kè à yá vání kè de Amɔri kú ò kú a ánoa, à Yudano dà durunnakenan tána kú à kènò yá musu,

¹² abire yáin makú Dikiri Isarailano Luda ma pi, mani ásarú zí Yurusalemu kú Yudano búsuoo pínki. Gbè kú ò a baaruu mànò ni ke giri.

¹³ Zaka kú ma yò Samarianen mani yò Yurusalemun se. Mani kene lákú ma kè Ahabu bene nà. Mani Yurusalemu wawa lákú òdi ta wawa ò a lé kúte nà.

¹⁴ Mani pá kpá ma gbè kpara pínoì mà n na n íberonenò n ɔ. Oni n póno nakɔa ò n sète,

¹⁵ zaakú ò yá kú má yeiro kè, òdigɔ ma pò fèmene zaa gɔɔ kú n dizino bò Misila ari kú a gbárao.

¹⁶ Manase taarisaridenò dède dasidasi ari n gèno Yurusalemu pa zaa a léa la ari a léa dire, durunna kú à kè à Yudano dà yá kú Dikiri yeiro kenan baasi.

¹⁷ Manase yá kparano kú durunna kú à kènò pínki kú Yudano kínano gíayákenano takadan.

¹⁸ Kú à gà, ò a vɔ a bea, Uza karan, akú a né Amɔ a gène blè.

Yudano kína Amɔ

¹⁹ Amɔ wè baro awèeplade gúnn à kí blè, akú à kú kín Yurusalemu wè pla. A da tón Mesuleme, Aruzu né, Yòtoba gbème.

²⁰ À yá kú Dikiri yeiro kè lákú a de Manase kè nà.

²¹ À a de ágba sè pínki. À dò tána kú a de dóńyinoi à kùteńne.

²² À Dikiri a dizino Luda tòn, adi a zé séro.

²³ Akú a íbanò lé kpákústú ò a dè a bea.

²⁴ Kú Yudano gbè kú ò lé kpákústú píno dède n pínki, akú ò a né Yosia kà kína ù a gbèn.

²⁵ Amɔ yá kparanon kú Yudano kínano gíayákenano takadan kú yá kú à kènò pínki.

²⁶ Kú ò a vɔ Uza karan, akú a né Yosia vùte a gène ù.

22

Yudanɔ kɪna Yosia

¹ Yosia wɛ sɔraakɔde gɔnn à kɪ blè, akù à kù kɪn Yurusalemu wɛ baraakuri awɛɛdo. A da tɔn Yedida, Adaya né, Bɔzɔka gbɛmɛ.

² À yá kù Dikiri yeii kè à a dizi Dauda ágba sè pínki, adi pãne ɔplai ke ɔzeiro.

³ A kɪblena wɛ baro plansaride gɔnn à a takadakɛri Safana, Azalia né, Mɛsulamu daikore zì Dikiri ɔnn à pì:

⁴ Ñ gé sa'oriki Ilikia kɪnaa ñ one à ɔɔ kù ò sùo Dikiri ɔnn kù zédákparinɔ sɪ ñ ɔɪ naro

⁵ à na gbɛ kù ò ñ díte Dikiri ɔn zikɛrinɔ gbɛ zɔkɔ ùnɔne ñ ɔɪ, ò fina boo gbɛ kù ɔten kpé pì gu kù à yàkanɔ kekenɔne,

⁶ lí'arinɔ kù kpéborinɔ kù gbɛ'arinɔ. Ò lí lúo dɔ kù gbɛ ananɔ ò kpé pì kekeo.

⁷ Ósun gbeka lákù ò ɔɔ kù ò nàñne ñ ɔɪ pìi dè nàro, zaakù gbɛ náanidenɔmɛ.

⁸ Sa'oriki Ilikia pì takadakɛri Safananɛ a bo Musa doka takadaa Dikiri ɔnn, akù à kpàa. Kù à a kyó kè,

⁹ akù à gɛɛ kɪna kɪnaa à a yá gbàne à pì: N ìbanɔ ɔɔ kù à kù Dikiri ɔnn bòte ò nà ɔn zikɛrinɔ gbɛ zɔkɔnɔne ñ ɔɪ.

¹⁰ À èra à pìne sa'ori Ilikia takada kpàawa, akù à a kyó kè kɪnanɛ.

¹¹ Kù kɪna Musa doka takada pì yá mà, akù à a uta zɔkɔ gà à kè.

¹² Akù à pì sa'ori Ilikiane kù Safana né Aikamuo kù Mikaya né Akaboo kù takadakɛri Safanao kù a ìba Asayao à pì:

¹³ À gé gbekamɛne Dikiria Yudanɔne ñ pínki takada kù ò bòa dí yá musu. Dikiri pɔ fɛwáí à kè zɔkɔ, zaakù ó dizinɔ dí ó yá kù à kù takada dí gùn ma ò zì kèaro.

¹⁴ Akù sa'ori Ilikia kù Aikamuo kù Akaboo kù Safanao kù Asayao gɛɛ ò yá pìi ò nɔgbɛ annabi Uludane. Nɔgbɛ pì kù Yurusalemu fàrandi plade gúmme, a zà tɔn Salumu, Tikiva né, Arasa daikoreme. Arasan Dikiri ɔn utakateki dákpári ù.

¹⁵ Dikiri Isarailanɔ Luda yá sù nɔgbɛ pìia à pì: À gé à ò gbɛ kù à á zɪmanɛ,

¹⁶ makù Dikiri ma pì mani kisira kpá gu dikɪnai kù gbɛ kù ò kunno lákù à kù takada kù Yudanɔ kɪna a kyó kèe pìi gùn nà.

¹⁷ Mani pɔfɛ kipa gu dikɪnaa, ma pɔfɛ pì ni kpátero, zaakù ò ma ton ò turaretiti kpàta tãnanɔ ò ma pɔ fɛmɛne tãna kù ò kèe pìnɔ yáí.

¹⁸ À ò Yudanɔ kɪna kù à á zì à gbekamane, yá kù à màa pìi musu, makù Dikiri Isarailanɔ Luda ma pì

¹⁹ yá kù ma ò gu dikɪnaa kù gbɛ kù ò kunno, ma pì ani gɔ bezì ù kana pɔ ùmɛ, zaakù à swèɛ kpá yá pìia à a zida bùsa à a uta zɔkɔ gà à kè à ɔɔ dɔ, abire yáí ma a yá mà. Makù Dikiri makù mé ma ò.

²⁰ Abire yáin mani tó à ga, ò a ví yida gùn. A wé ni si ásarú kù mani zì gu díalero. Akù zìrii pìnɔ èra ò tà kɪna kɪnaa kù yá pìio.

23

Yosia zɛna kù Dikiri bàka kunna kù Isarailanɔ yao

¹ Kɪna Yurusalemu gbɛ zɔkɔnɔ kù Yuda gbɛ zɔkɔnɔ sisi, akù ò kàkarai ñ pínki.

² À gɛɛ kùñwo Dikiri ɔnn kù sa'orinɔ kù annabinɔ kù Yurusalemudenɔ kù Yudanɔ ñ pínki, né fiti gbɛ zɔkɔ, akù à tò ò Dikiri bàka kunna kùñwo takada kù ò lè a ɔnn pì kyó kè ñ wára pínki.

³ Kɪna zɛna kpé gbɛgba sare, akù à èra à zè kù Dikiri bàka kunna kùñwo yãno. À pì á tɛ Dikiri, ániɔ yá yáditɛnanɔ kù a yádannɛnanɔ kùna, ániɔ a ɔɔɔki gwa kù nɛsɛ mèn doo kù a pɔyeinao pínki, lákù à kù takada pìi gùn nà. Akù baadi pínki zè kù Dikiri bàka kunna kùñwo yãno dɔ.

⁴ Kɪna pì sa'oriki Ilikiane kù a kpàasiio kù Dikiri ɔn zédákparinɔ ò pɔ kù ò kè Baaline kù Aserao kù susunenɔ sɛte ò boo Dikiri kpén. Akù à gɛɛ à tɛ nàa Yurusalemu bɪni kpɛ Kidironu guvute búgben, akù ò a túbu sɛte ò tàò Beteli.

⁵ Akù kɪna pè tãna sa'orinɔa kù Yudanɔ kɪnanɔ ñ díte ò sa ò Yuda wɛte tãnagbagbakinɔa kù pɔ kù ò lika Yurusalemuinɔ ñ pínki kù sa'ori kù ò sa ò Baalianɔ kù ifántɛo kù mɔvurao kù susune tɔdenɔ kù susune kparanɔ pínki.

⁶ À Asera lípete sè à bòo Dikiri ɔnn à gɛɛ à tɛ nàa Yurusalemu bɪni kpɛ zaa Kidironu guvuten, akù à a tí bò à a fáfá talakanɔ miranɔa.

⁷ À gɔgbɛ karuanɔ kpé kù à kù Dikiri ɔnnnɔ gbòro dɔ. Kpé pìnɔ gɔnn nɔgbɛnɔ di Asera kuta bizanɔ tãn.

⁸ À tò sa'ori kù ò kù Yuda wētēnno sù Yurusalemu, akù à tǎnagbagbaki kù ò bò kù sa'orino sa òano gbǎa lè sena zaa Gēba ari Beseba. À tǎnagbagbaki kù ò kù wēte don'arede Yosua gǎnu léa wēte pi bīnile ɔzeino gbòro.

⁹ Bee kù tǎnagbagbaki sa'orii pino dì sa ò Dikiria Yurusalemuro, òdi burodi futenasari sò kù ñ sa'ori dakeno.

¹⁰ À tò sa'oki kù à kù Tofeti, Beninomo guvuten gbǎa lè, de gbēke sún sa'opo kù òdi ká tén à té kù o Mòlekia kù a négōgbē ke a nēno gbēo dorō.

¹¹ À s5 kù Yudano kínano sa kè ifántē p5 ũno Dikiri kpé kpélelea gò, akù à s5 pino góno kpàta. S5 pino kù gbánade Natámeleki kpé sare.

¹² À sa'oki kù Yudano kínano bò Aza kpé musuano gbòro kù a kù Manase bò Dikiri ɔn mèn pla gūnno. A wīwi búgubugu, akù à a búruu sète à kòte Kidironu guvuten.

¹³ Isarailano kína Sulemanu tǎnagbagbakino bò yā Sidōdeno tǎna Asatorone kù Mɔabuno tǎna Kemōsio kù Amōnino tǎna Mòlekio Yurusalemu ifáboki kpa zaa Kùkpe sīsigerēci gēno midōki kpa, akù Yosia tǎnagbagbaki pino gbǎa lè.

¹⁴ À a gbēpeteno wīwi à a līpeteno z5z5, akù à bisāsiri gēwano fákōa gu pino.

¹⁵ Bee tǎnagbagbaki kù Nebati né Yeroboamu bò Beteli kù a sa'okio à Isarailano dào durunnakenan pii, Yosia gbagbaki pi kù a sa'okio gbòro. À gbagbaki pii gbēno wīwi à a tí bò à té nà Asera līpetea dō.

¹⁶ Kù à wé zù, à mirano è sīsīa gwe, akù à gēwano bōten à kpàta sa'oki pia à a gbǎa lè, lán Dikiri gínake à ò nà Luda gbē gǎi.

¹⁷ Akù kína pi: Dí miran ò sēdaa kēa zà diree? Akù wētepideno pi: Luda gbē kù à bò Yudano búsumme. Àkù mé à gínake à yā kù n kè Beteli sa'oki dīkīnanee pii ò.

¹⁸ Akù kína pi: À a tó gwe. Gbēke sún a wá sé à s5s5oro. Akù ò a wáno tò gwe kù annabi kù à bò Samaria wáo.

¹⁹ Tǎnagbagbaki kpé kù Isarailano kínano bò Samaria búsu wētēno gūn ò Dikiri pō fēonenon Yosia wīwi pínki lákù à kè Beteli pónē nà.

²⁰ Akù à gbagbaki pino sa'orino kùtu kpákpa sa'oki kù òdi sa oano ñ pínki à bisāsiri gēwano kpàtaa, akù à èra à tǎ Yurusalemu.

²¹ Kína pi gbē sīnda pínkine: À Vīnla dikpe ke Dikiri á Ludane lákù à kù Dikiri bàka kunna kúoo takada di gūn nà.

²² Zaa goro kù yágōgōrino dō Isarailanone are kù goro kù Isarailano kínano kù Yudano kínano ten kí bleo pínki, òdi Vīnla dikpe pi ke à kà lero.

²³ Kína Yosia kīblena wē baro plansaride gūnn ò Vīnla dikpe pii kè Yurusalemu.

²⁴ Abire gbera à gēsisirino kù wedekūnnadenō mi dē kù kpé gūn tǎnano kù ɔn tǎnano kù tē p5 kù ò è Yurusalemu kù Yudano búsuuono pínki, de à zī ke dokayá kù ò kù takada kù sa'oriki līikia bòa Dikiri ɔnn pino.

²⁵ Kína kù ò kù a āno kù kína kù ò kù a gberano té, ñ gbēke dí are dō Dikiria kù nēse mèn doo kù a poyeinaao pínki lákù a bàro. À Musa doka kúna pínki a gbāna lén.

²⁶ Bee kù abireo Dikiri pōfēna Yudano kù pētē pāsio yā vāni kù Manase kè yāi dí kpátero.

²⁷ Dikiri pi: Mani pé Yudano a mà ñ gomala lákù ma pe Isarailano a ma ñ gómala nà. Mani gi Yurusalemu kù ma sēi kù kpé kù ma pi ma t5 nig5 kúaa.

²⁸ Yosia yā kparanon kù Yudano kínano gīayākenano takadan kù yā kù à kēno pínki.

²⁹ Kína Yosia goro a kù Misila kína Firi'auna Neko ten gé Asiria kína le Yuflati, akù Yosia gēc zī ká káao Megido. Kù ò k5 lè, akù Neko a dē.

³⁰ A ibanō a gēc sè ò dà s5go gūn ò sūo Yurusalemu ò vī. Akù Yudano a né Yoaza kà kína ũ a gēne ũ.

Yudano kína Yoaza

³¹ Yoaza wē baro aweē'aakōde gūnn à kí blè, akù à kù kín Yurusalemu mō aak5. A da t5n Amutali, llimia né, Libina gbēme.

³² À yā kù Dikiri yeiro kè lákù a dīzino kè nà.

³³ Akù Firi'auna Neko mō káa Ribla, Amata búsun, de àsung5 de kína ũ Yurusalemuro yāi, akù à pi Yudano fina boare andurufu t5n aak5 kù a kusuo kù wuraa kilo barakuri aweesoro.

³⁴ Akù à Yosia né Eliakimu dite kína ũ a de gēne ũ, akù à a t5 litene Yoyakimu. Akù à Yoaza sè à tǎ káao Misila, gwen à gàn.

³⁵ Yoyakimu andurufu kù wura kù Firi'auna Neko gbēkaawa si a búsudeno baadi gbāna lén, akù à kpàa.

Yudano kína Yoyakimu

³⁶ Yoyakimu wè baraasɔɔrode gūnn à kí blè, akú à kú kín Yurusalemu wè kuri awɛɛdo. A da tón Zebida, Pedaya né, Ruma gbɛme.

³⁷ À yā kú Dikiri yeiro kè lākū a dizino kè nà.

24

¹ Yoyakimu kiblegɔɔɔan Babilonu kína Nebukaneza sù à lète Yudano būsuaa, akú Yoyakimu gò a zòbleri ù ari wè aakɔ. Abire gbɛra Yoyakimu nèsee lite, akú à bò a kpe.

² Dikiri Babilonia gbānanɔnnerino gbàrea kú Siriano kú Mɔabunɔ kú Amɔninɔ. À n gbàre ò Yudano būsua kakate lākū à ò a zòbleri annabino gāi nà.

³ Yā pi Yudano lè kú Dikiri mé à ò yāi, de à périma à n goala durunna kú Manase kèno yāi kú yā kú à kèno pínki

⁴ kú taarisaride kú à n dedenɔ yāo. Manase tò Yurusalemu pà kú taarisaride kú à n dedenɔ aruo. Abire yāi Dikiri dí we à sùru kè kaaoro.

⁵ Yoyakimu yā kparanɔn kú Yudano kinanɔ gīayākenanɔ takadan kú yā kú à kèno pínki.

⁶ Kú à gā, akú a né Yoyakini a gēne blè.

⁷ Misila kína dí era à bò a būsun doru, zaakú Babilonu kína būsua kú à de Misila pò ù yā sia pínki sena zaa Misila būsua lèzeki swai ari Yuflatii.

Yudano kína Yoyakini

⁸ Yoyakini wè baro plansaride gūnn à kí blè, akú à kú kín Yurusalemu mɔ aakɔ. A da tón Neusuta, Elenatā né, Yurusalemu gbɛme.

⁹ À yā kú Dikiri yeiro kè lākū a de kè nà.

¹⁰ Gɔɔ birean Babilonu kína Nebukaneza zikarino sù Yurusalemu ò a kaguraa kè.

¹¹ Akú Nebukaneza sù gwe gɔɔ kú a zikarii pìnɔn likai.

¹² Akú Yudano kína Yoyakini bò à gèe à a zida kpaa, àpii kú a dao kú a ibano kú a sakpanɔ kú a kpāsino. Babilonu kína Yoyakini kú a kiblena wè sɔraakɔde gūn.

¹³ Akú à Dikiri ɔn aruzekenɔ kākara à bòo gwe kú kínabe aruzekenɔ pínki. À wura pò kú Isarailano kína Sulemanu kè Dikiri kpé pò ùnɔ zòzòkɔre pínki lākū Dikiri gīnake à ò nà.

¹⁴ À Yurusalemu gbè zòkɔnɔ kú zikarino kúkú à tà kúnwo zìzɔnɔ ù n pínki. Ò kà gbènon dúbu kuri. À tà kú li'arino kú sianɔ do. Gbèke dí gɔro, séde talakano baasiro.

¹⁵ Len à Yoyakini kú Yurusalemu le kú a dao kú a nɔnɔ kú a kpāsino kú būsua gbè zòkɔnɔ à tà kúnwo Babilonu zìzɔnɔ ù.

¹⁶ À tà Babilonu kú gò gbānanɔ gbènon dúbu suppla kú zìkerino kú sianɔ gbènon waa sɔɔro. N pínki zikari gbānanɔme.

¹⁷ À Yoyakini disè Matania dite kína ù a gēne ù, akú à a tó litene Zedekia.

Yudano kína Zedekia

¹⁸ Zedekia wè baro awɛɛdode gūnn à kí blè, akú à kú kín Yurusalemu wè kuri awɛɛdo. A da tón Amutali, Ilimia né, Libina gbɛme.

¹⁹ À yā kú Dikiri yeiro kè lākū Yoyakimu kè nà.

²⁰ Dikiri pɔfè mé à tò yā pi Yurusalemu kú Yudano būsua lè pínki ari à gèe périma à n goala. Akú Zedekia bò Babilonu kína kpe.

25

Yurusalemu kakatenaa

¹ Zedekia kiblena wè kèndode gūn, a mɔ kuri gɔɔ kuriden Babilonu kína Nebukaneza sù lète Yurusalemu, àpii kú a zikarino n pínki. Ò búraa pète a bīni sare, akú ò gbà leino dɔ ò likai.

² Ò wète pi kaguraa kè le ari kína Zedekia kiblena wè kuri awɛɛdode gūn.

³ A mɔ siikɔ gɔɔ kèndoden nà gbāna kpà wète pìn, gbèke pòble vī doru.

⁴ Kú ò bīni fī, bee kú Babilonianɔn likana wète pii, akú Yuda zikarino baa si n pínki, ò bôte kú kínabe karaao ò bôte wète gēkia gwāani, akú ò pète Yoda sèn.

⁵ Akú Babilonia zikarino pète kína pii ò a lè sèn Yeriko kpa. Kú Zedekia zikarino lèkɔa ò a tòn,

⁶ akú ò a kú ò tà kaaao Babilonu kínane zaa Ribla, akú ò yā dāala.

⁷ Ò a néno dède a wāra, akú ò a wé bòbo ò m̀gotè kpàtii kpàne ò tà kaaao Babilonu.

⁸ Babilonu kína kiblena wè baro donsaride gūn, a mɔ sɔɔro gɔɔ supplade zī a iba Nɛbuzaradā sù Yurusalemu. Àkūme Nɛbukaneza dogarino gbè zòkɔ ù.

⁹ À té nà Dikiri ɔnnwa kú kínabeo kú Yurusalemu kpénɔ pínki. Kpé kú à de kpé zòkɔ ù pínki, à té nà.

- ¹⁰ Akū à tò Babilonia zikarinò ñ pínki Yurusalemu bíni gbòro.
- ¹¹ À gbē kū ò g̃ wēte pìi gūnnò kàkara à tà kūrwo Babilonu kū gbē kū ò g̃e ò nà Babilonu kínaano kū gbē kparano.
- ¹² Talakanon à tòn de òg̃ geepi búno kū búgbeno sè wa.
- ¹³ Babilonianò Dikiri onn m̀gotē gbánò kū tadibonò kū íkaki z̃k̃s̃o wìwì ò tàò Babilonu.
- ¹⁴ Ò túbukabonò kū a s̃etebonò kū fitiladebonò kū g̃ombonò kū m̀gotē p̃s̃ p̃ande kū òdi Dikiri z̃i keonò kàkara ò tàò d̃o.
- ¹⁵ Akū dogarinò gbē z̃k̃s̃o p̃i takasonò kū arusibonò kū p̃s̃ kū ò p̃i kū wuraaò ke kū andurufuonò s̃ete pínki.
- ¹⁶ M̀gba mèn pla kū íkaki p̃iio kū tadibò kū Sulemanu p̃i Dikiri on p̃s̃ únò, òdi f̃s̃ ò a m̀gotē ỹs̃ kilooaro, a tikisii k̃e z̃k̃s̃.
- ¹⁷ M̀gba p̃ino lei kà g̃s̃akuru baro plansari, akūs̃ a f̃ura kū ò kú musunò lei kà g̃s̃akuru s̃oaro. M̀kak̃s̃ana t̃ana kū õz̃i kū ò k̃e lán b̃isi né b̃anon likana f̃uraa p̃ino pínki. M̀gba mèn pla p̃inon leleme.
- ¹⁸ Dogari gbē z̃k̃s̃o p̃i sa'oriki Seraya kū kū a plade Zefanayao kū z̃edákp̃ari gb̃enon aak̃s̃o.
- ¹⁹ À gbē z̃k̃s̃o kū à de z̃ikari don'arede ù kū w̃ete gūn kū kína iba gb̃enon s̃oaro kū à b̃óm̃ma w̃ete gūnnò d̃o kū z̃ikari gbē z̃k̃s̃ takadak̃eri kū àdi gb̃enò t̃s̃ da sozanwo kū a gb̃enò gb̃enon baaak̃s̃o kū ò b̃óm̃ma w̃ete gūnnò.
- ²⁰ Nebuzarad̃a ñ kàkara à tà kūrwo Babilonu kínane zaa Ribla,
- ²¹ akū Babilonu kína ñ dede Ribla gwe Amata b̃usun. Len ò Yudanò kàkara ñ b̃usun ò tà kūrwo le.

Gedalia ditena Yudanò b̃usu gbē z̃k̃s̃o ù

- ²² Babilonu kína Nebukaneza Aikamu né Gedalia, Safana daikore d̃ite gbē kū ò g̃s̃ Yudanò b̃usunno gbē z̃k̃s̃o ù.
- ²³ Kū z̃ikari don'aredenò kū ñ gb̃enò mà Babilonu kína Gedalia d̃ite gbē z̃k̃s̃o ù, akū ò s̃ù a k̃ina Mizipa. Netania né Sumaila kú ñ t̃e kū Karea né Yoananao kū Tanume né Seraya, Netofa gb̃eo kū Maaka gbē né Yazaniao kū ñ gb̃enò.
- ²⁴ Akū Gedalia la dàine kū ñ gbē p̃ino à p̃i: Asun ṽina ke Babilonia gb̃anadenonero. À vute ó b̃usun la à z̃ò ble Babilonu kínane, ànig̃ aafia.
- ²⁵ Ama a m̃o supplade gūnn Netania né Sumaila, Elisama daikore kū à de k̃ine ù s̃ù kū gb̃enon kurinò à Gedalia d̃e kū Yuda kū ò kú k̃ao Mizipanò kū Babilonia kū ò kú k̃ao gweno.
- ²⁶ Akū Yudanò f̃ute, né f̃iti gbē z̃k̃s̃ ñ pínki kū z̃ikari don'arede p̃ino, ò bà s̃i ò tà Misila, kū òten ṽina ke Babilonianone ỹai.
- Yoyakini gbar:naa*
- ²⁷ Yudanò kína Yoyakini tana Babilonu w̃e baraakuri aw̃eɛsupplade, a m̃o kuri aw̃eɛplag̃o baraas̃oaro aw̃eɛpladen Babilonu kína Evili Merodaki a b̃ò kp̃ésiran a k̃iblena w̃e k̃áaku gūn.
- ²⁸ À ỹa mana òne, akū à vuteki kp̃aa kū à de a kína dake kū ò kú k̃ao Babilunono p̃s̃la.
- ²⁹ Akū Yoyakini a kp̃ésira uta b̃ò à k̃ate, àdig̃ p̃s̃ ble kū k̃inao lelele ari a w̃endi lén.
- ³⁰ Lákū gu dig̃ d̃o nà kína dig̃ p̃oble kū à yei kp̃aa ari à g̃e à gà.

ISIRELIBAN BANDUN GARI GBIIKI

À n gina Isireliban bandun garin tire gbiikiru gara kaa ñeε, Samuelin tirera yëro u sua u ka tu yorua. Dafidin bandun gariya u m̀ te Gusuǹn tii u sw̄i. Yëro u k̄i u sun s̄osi ma Gusuno turowa u s̄a Isireliban sina boko. Ma ben sinam be u ra sw̄i mi, ba s̄a win s̄am kowobu.

Ta maa sun s̄om̄o ma Dafidiwa u s̄a yerun banan himba ka ten s̄oma kpuron s̄oru kua. Ma u Lefiba bonu kua wuu wuuka s̄arun s̄. Adama Salom̄owa u tu bana.

Tire ten kpunaa

1. Bwese t̄ki ka yin t̄mbun ȳisa, wiru 1n di sere wiru 9.
2. S̄olun ḡo, wiru 10.
3. Dafidin bandun gari, wiru 11n di sere wiru 29.

ISIRELIBAN BWESE T̄KI

Adamun bweserun t̄kan di

n ka girari Esaun bibun

bwesero

- 1 Adamuwa u s̄a Setin tundo. Ma Seti u maa En̄osi mara.
- 2 Ma En̄osi u Kenani mara. Ma Kenani u Mahalaleeli mara. Ma Mahalaleeli u maa Yer̄edi mara.
- 3 Yer̄ediwa u En̄oku Mara. Ma En̄oku u Metusela mara. Ma Metusela u Lemeki mara.
- 4 Ma Lemeki u maa N̄owe mara. N̄owe wiya u s̄a Semu ka Kamu ka Yaf̄etin tundo.
- 5 Be ba s̄a Yaf̄etin bibu, bera Gomeε, ka Maḡogu, ka Madai, ka Yafani, ka Tubali, ka Meseke, ka sere maa Tirasi.
- 6 Be ba s̄a Gomeεn bibu, bera Asikenasi, ka Rifati, ka Togaama.
- 7 Be ba s̄a Yafanin bibu, bera Elisa, ka Taasisa, ka Kitimu, ka sere Dodanimu.
- 8 Kamun biba, Kusi, ka Misiraimu, ka Puti, ka sere Kanani.
- 9 Kusin biba maa, Saba, ka Hafila, ka Sabuta, ka Raema, ka sere Sabuteka. Be ba s̄a Raeman bibu, bera Seba ka Dedani.
- 10 Kusi u maa bii mara wi ba sokum̄o Nimurodu. Wiya u gbia u kua w̄oruḡo dangii handunia s̄o.
- 11 Misiraimuwa u Ludiba mara ka Ananiba, ka Lehabuba, ka Nafituba,
- 12 ka Paturusigibu, ka Kasulugibu, m̄n di Filisitiban bwesera yarima, ka sere Kafitorigibu.
- 13 Kananiwa u Sidoni ka Heti mara. Sidoni wiya u s̄a win bii gbiikoo.
- 14 Kanani win bibu gaba ba kua Yebusiba, ka Am̄oreba, ka Girigasiba,
- 15 ka Hefiba, ka Aakiba, ka Siniba,
- 16 ka maa Aafadiba, ka Semarigibu, ka Hamatiba.
- 17 Be ba s̄a Semun bibun bweseru, bera Elamu, ka Asuri, ka Aapasadi, ka Ludi, ka Aramu, ka Usi, ka Uli, ka Getε, ka sere Meseke.
- 18 Aapasadiwa u Sela mara. Ma Sela u maa Heberu mara.
- 19 Bii t̄n dur̄bu yiruw̄a Heberu u mara. Gbiikoon ȳisira Pelegi. Ȳisi ten tubusiana, ba bonu kua, ȳen s̄ win waati s̄ora duniagiba tem bonu kua. Win w̄on̄n ȳisira maa Yokutani.
- 20 Yokutaniwa u Alim̄odadi mara, ka Selefu, ka Hasamafeti, ka Yeraa,
- 21 ka Hadoramu, ka Usali, ka Dikila,
- 22 ka Ebali ka Abimaεli, ka Seba, ka Ofiri, ka Hafila, ka Yobabu.
- 23 Beni kpurowa ba s̄a Yokutanin bibu.
- 24 Semuwa u Aapasadi mara. Ma Aapasadi u maa Sela mara.
- 25 Selawa u Heberu mara. Ma Heberu u Pelegi mara. Ma Pelegi u maa Rehu mara.
- 26 Rehuwa u Serugu mara. Ma Serugu u Nakori mara. Ma Nakori u maa Tera mara.
- 27 Terawa u Aburamu mara wi ba maa sokum̄o Aburahamu.
- 28 Aburahamun biba, Isaki ka Isimeεli.
- 29 Ben bibun bweseru wee.
- Isimeεlin bii gbiikoowa Nebaȳotu. Win w̄on̄ba Kedaa, ka Adibeli, ka Mibusamu,
- 30 ka Mikima, ka Duma, ka Masa, ka Hadadi, ka Tema,
- 31 ka Yeturi, ka Nafisi, ka sere Kedima. Beniwa ba s̄a Isimeεlin bibu.
- 32 Aburahamun kur̄ wi ba m̄ Ketura, win biba Simurani, ka Yokusani, ka Medani, ka Madiani, ka Yisibaku, ka sere Sua. Yokusanin biba maa Seba ka Dedani.
- 33 Madianin biba Efa, ka Efeε, ka En̄oku, ka Abida, ka Elida. Beni kpurowa ba s̄a Keturan bibu ka win nikur̄minu.
- 34 Aburahamuwa u Isaki mara. Isakin biba Esau ka Isireli.

- ³⁵ Be ba sāa Esaun bibu, bera Elifasi, ka Reweli, ka Yeusi, ka Yalamu, ka sere Kore.
³⁶ Be ba sāa Elifasin bibu, bera Temani, ka Omaa, ka Sefi, ka Gatamu, ka Kenasi, ka Tinna, ka sere Amaleki.
³⁷ Be ba sāa Rewelin bibu, bera Nahati, ka Seraki, ka Sama, ka sere Misa.
³⁸ Seirin biba Lotani, ka Sobali, ka Sibeoni, ka Ana, ka Disoni, ka Esee, ka sere Disani.
³⁹ Be ba sāa Lotanin bibu, bera Hori, ka Homamu. Lotanin sesuwa Tinna.
⁴⁰ Be ba sāa Sobalin bibu, bera Aliani, ka Manahati, ka Ebal, ka Sefi, ka sere Onamu. Sibeonin biba maa Aya ka Ana.
⁴¹ Anan biiwa Disoni. Disonin biba maa Hamurani, ka Esibani, ka Yitirani, ka sere Kerani.
⁴² Be ba sāa Eseen bibu, bera Bilani, ka Safani, ka Yakani. Be ba maa sāa Disanin bibu, bera Usi ka Arani.

Edōmun sinambu

(I maa mēerio Torubu 36:31-43)

- ⁴³ Sinam be ba bandu di Edōmuo, Isireliba bu sere maa bandu swii ben temo, bera Bela, Beorin bii. Win wuun yisira Dinaba.
⁴⁴ Ye Bela u gu, ma Yobabu, Serakin bii, Botisiragii u gona kōsire kua.
⁴⁵ Ye Yobabu u gu, ma Husamu, Temanigii u gona kōsire kua.
⁴⁶ Ye Husamu u gu, ma Hadadi, Bedadin bii u gona kōsire kua. Wiya u Madianiba go Mōabun baru kpaano. Win wuwa Afiti.
⁴⁷ Ye Hadadi u gu, ma Samula, Masirekagii u gona kōsire kua.
⁴⁸ Ye Samula u gu, ma Sōolu, Rehobotugii u gona kōsire kua. Rehobotu ye, ya wāawa daa bakarun bera gā.
⁴⁹ Ye Sōolu u gu, ma Baali Hanani, Akaborin bii, u gona kōsire kua.
⁵⁰ Ye Baali Hanani u gu, ma Hadari, Paigii, u gona kōsire kua. Win kurōn yisira Mehetabeli, Matiredin bii, Mesaabun debubu.
⁵¹ Hadarin gōon biru, Edōmuba ba bandu bonu kuawa bwese kera ka bwese kera. Be ba kua wirugibu bwese keri yi sōo, bera Tinna, ka Alifa, ka Yeteti,
⁵² ka Oholibama, ka Ela, ka Pinōni,
⁵³ ka Kenasi, ka Temani, ka Mibisaa,
⁵⁴ ka Madieli, ka Iramu. Be ba kua ben bwese kerin wirugibu Edōmuo, bera mi.

2

Yudan bibun bweseru

- ¹ Yakōbu wi ba maa sokumo Isireli, win bibun yisa wee. Rubeni, ka Simeo, ka Lefi, ka Yuda, ka Isakari, ka Sabuloni,
² ka Danu, ka Yosefu, ka Benyamee, ka Nefitali, ka Gadi, ka Asee.
³ Be ba maa sāa Yudan bibu, bera Eri ka Onani, ka Sela. Ben merowa Sua, Kananigii. Eri, Yudan bii gbiikoo wi, u kōsa kua Yinni Gusunon nōni sōo, ma Yinni Gusuno u dera u gu.
⁴ Tamaa Yudan biigii kurōwa u nūn Peresi ka Seraki marua. Ma Yudan bibu kpuro ba kua tōmbu nōbu.
⁵ Be ba sāa Peresin bibu, bera Hesironi, ka Hamulu.
⁶ Serakin biba maa Simiri, ka Etani, ka Hemani, ka Kalikoli, ka sere Dara. Be kpuro ba kuawa mi tōmbu nōbu.
⁷ Kaamiwa u Akani mara. Akani wiya u Isireliba nōni swāaru kpēe kōsa ye u kuan sō. U yānu sua ni Gusuno u nēe bu kpeerasia mam mam.
⁸ Etanin biiwa Asaria.
⁹ Be ba maa sāa Hesironin bibu, bera Yerameli, ka Ramu, ka Kalebu, wi ba maa sokumo Kelubai.
¹⁰ Ramuwa u Aminadabu mara. Ma Aminadabu u maa Nasoni mara, wi u kua Yudaban wirugii.
¹¹ Nasoni wiya u Saluma mara. Ma Saluma u maa Boasi mara.
¹² Boasiwa u Yobedi mara. Ma Yobedi u maa Isai mara.
¹³ Eliabuwa u sāa Isain bii gbiikoo. Ma Abinadabu u sāa yiruse. Ma Sama u sāa itase.
¹⁴ Ma Netaneli u sāa nneke. Ma Radai u sāa nōbuse.
¹⁵ Ma Osemu u sāa nōba tiase. Ma Dafidi u sāa nōba yiruse.
¹⁶ Ben sesuba Seruya ka Abigali. Be ba sāa Seruyan bibu, bera Abisai ka Yoabu ka Asaeli. Ba sāawa mi, be ita.
¹⁷ Amasan merowa Abigali. Win tundowa maa Yetee, Isimeeli.
¹⁸ Kalebu, Hesironin bii u tōn durōbu ita mara ka win kurō Asuba. Bera Yesee ka Sobabu ka Aadoni. U maa ka Yeriotu mara.
¹⁹ Ye Asuba u gu, ma Kalebu u Efarata sua kurō. Ma Efarata wi, u nūn Huri marua.

²⁰ Huri wiya u Uri mara. Ma Uri u maa Besaleli mara.

²¹ Yen biru, ye Hesironi u kua wōo wata, yera u Makiri, Galadin tundon bii sua kurō. Ma u nūn Segubu marua.

²² Segubu wiya u Yairi mara. Yairi wi, u wusu wawa yenda ita Galadin temō.

²³ Adama Gesuriba ka Sirigibu ba Yairin wuu si wari ba mwa ka Kenatin wusu ka sin baru kpaanu kpuro. Su sāawa wusu wata. Be ba wāa wuu si sōo kpuro, ba sāawa Makiri Galadin tundon debuminu.

²⁴ Hesironi, Abian durōn gōon biru, Kalebu u maa ka Efarata menna ma u nūn bii tōn durō marua wi ba sokumō Asuri. Asuri wiya u sāa Tekoagibun sikado.

²⁵ Yerameeli, Hesironin bii gbiikoon biba, Ramu, ka Buna, ka Oreni, ka Osemu, ka Akiya. Ramuwa u sāa ben gbiikoo.

²⁶ Yerameeli wi, u maa kurō goo sua wi ba sokumō Atara, Onamun mero.

²⁷ Ramu, Yerameelin bii gbiikoon biba Maasi, ka Yamini, ka Ekεε.

²⁸ Be ba sāa Onamun bibu, bera Samai, ka Yada. Be ba maa sāa Samain bibu, bera Nadabu ka Abisuri.

²⁹ Abisurin kurōn yīsira Abihaili. Wiya u nūn Akubani ka Mōlidi marua.

³⁰ Be ba sāa Nadabun bibu, bera Selēdi ka Apaimu. Selēdi wi, u n̄ bii mara u ka gu.

³¹ Apaimuwa u Yisei mara. Ma Yisei u Sesani mara. Ma Sesani u maa Alai mara.

³² Be ba sāa Yada, Samain wōnōn bibu, bera Yetεε ka Yonatam. Yetεε wi, u n̄ bii mara u ka gu.

³³ Be ba sāa Yonatam bibu, bera Peleti ka Sasa. Beni kpurowa ba sāa Yerameelin bibun bweseru.

³⁴ Sesani u n̄ bii tōn durōbu mara. Bii tōn kurōbu tōnawa u mara. Sesani wi, u Egibitigii goo mō yoo, wi ba ra soku Yara.

³⁵ Ma Sesani u win bii tōn kurō sua u Yara win yoo Egibitigii wi wē u sua kurō. Ma u nūn Atai marua.

³⁶ Ataiwa u Natani mara. Ma Natani u maa Sabadi mara.

³⁷ Sabadiwa u Efilali mara. Ma Efilali u Obēdi mara.

³⁸ Obēdiwa u Yehu mara. Ma Yehu u maa Asaria mara.

³⁹ Asariawa u Halesi mara. Ma Halesi u maa Elasa mara.

⁴⁰ Elasaawa u Sisimai mara. Ma Sisimai u maa Salumu mara.

⁴¹ Salumuwa u Yekamia mara. Ma Yekamia u Elisama mara.

⁴² Kalebu, Yerameelin mōon bii gbiikoowa Mesa, wi u sāa Sifun tundo ka Maresa wi u sāa Heboronin tundo.

⁴³ Be ba sāa Heboronin bibu, bera Kore, ka Tapua ka Rekeumu, ka Sema.

⁴⁴ Semawa u Rakamu, Yōokamun tundo mara. Rekeumuwa u maa Sammai mara.

⁴⁵ Sammaiwa u Maoni mara. Ma Maoni u Beti Suri mara.

⁴⁶ Efa, Kalebun kurō goo, wiya u Harani, ka Mōsa, ka Gasesi mara. Harani wi, u maa bii mara ma u nūn yīsiru kā Gasesi.

⁴⁷ Be ba sāa Yadaibib, bera Regemu ka Yotamu, ka Gesani, ka Peleti, ka Efa, ka Saafu.

⁴⁸ Maaka, Kalebun kurō goowa u Sebeεε ka Tirana mara.

⁴⁹ Yen biru u maa Saafu, Madimanan tundo mara, ka Sefa, Makibena ka Gibeau tundo. Kalebu u bii tōn kurō mara. Wiya ba m̄ Akusa.

⁵⁰ Win kurō Efaratan bii gbiikoowa Huri. Bibu itawa Huri u mara. Bera Sobali wi u sāa Kiriati Yarimun kaba wuko,

⁵¹ ka Saluma, Betelehemun kaba wuko, ka Harefu, Beti Gedεen kaba wuko.

⁵² Be ba sāa Sobali, Kiriati Yarimun kaba wukon bweseru, bera Haroegibu, ka Menuhotugibun sukum,

⁵³ ka bwese kerī yi yi wāa Kiriati Yarimuō. Yiya Yetεεba, ka Putiba, ka Sumatiba, ka Misiraiiba. Bwese kerī yin min diya Soreagibu ka Esitaoligibu ba yara.

⁵⁴ Saluman min diya Betelehemugibu ba yara ka Netofagibu, ka Atarōtu Beti Yoabugibu, ka Manahatigibun sukum, ka Soreagibu,

⁵⁵ ka be ba ra tirenu yore ba ka wāa Yabesio. Bera Tireatigibu ka Simeatigibu ka Sukatigibu. Ba sāawa Keniba be ba yara Hamatin bweserun di wi u sāa Rekabun bweserun sikado.

3

Dafidin bibun bweserun tōka

¹ Bii be Dafidi u mara Heboroniō ben yīsa wee. Amōo, Akinōamu Yisireligiin biiwa u sāa gbiikoo. Ma Danieli, Abigali, Kaameligiin bii u sāa yiruse.

² Ma Abusalōmu, Maakan bii u sāa itase. Maaka wi, u sāawa Talimai, Gesurin sina bokon bii. Ma Adoniya, Hagitin bii u sāa n̄ese.

³ Ma Sefatia, Abitalin bii u sāa nōōbuse. Ma Yitireamu, Egilan bii u sāa nōōba tiase. Egila wi, u maa sāawa Dafidin kurōbun turo.

⁴ Be nōōba tia yera ba nūn marua Heboroniō. Dafidi u bandu diwa Heboroni mi wōō nōōba yiru ka suru nōōba tia. Yen biruwa u maa bandu di Yerusalemuō wōō tena ka ita.

⁵ Bii be u maa mara Yerusalemuō, bera Simēa, ka Sobabu, ka Natani ka Salomōō. Bibu nne ye, ya sāawa Bati Seba, Amielin biin bibu.

⁶ Dafidi u maa bibu gabu mara. Bera Yibaa, ka Elisua, ka Elifeleti,

⁷ ka Nōga, ka Nefēgi, ka Yafia, ka Elisama,

⁸ ka Eliada, ka Elifeleti. Ba sāawa mi be nōōba nne.

⁹ Be ba sāa Dafidin bibu bera mi, win kurōbu gabun bibu baasi. Ben sesuwa Tamaa.

¹⁰ Salomōōwa u Roboamu mara. Ma Roboamu u Abiya mara. Ma Abia u Asa mara. Ma Asa u Yosafati mara.

¹¹ Ma Yosafati u Yoramu mara. Ma Yoramu u Akasia mara. Ma Akasia u Yoasi mara.

¹² Ma Yoasi u Amasia mara. Ma Amasia u Asaria mara. Ma Asaria u Yotamu mara.

¹³ Ma Yotamu u Akasi mara. Ma Akasi u Esekiasi mara. Ma Esekiasi u Manase mara.

¹⁴ Ma Manase u Amōō mara. Ma Amōō u Yosiasi mara.

¹⁵ Be ba sāa Yosiasin bibu, be wee. Yohananiwa u sāa gbiikoo. Ma Yoyakimu u sāa yiruse. Ma Sedesiasi u sāa itase. Ma Salumu u sāa nne.

¹⁶ Be ba sāa Yoyakimun bibu, bera Yekonia ka Sedesiasi.

¹⁷ Be ba maa sāa Yekonian bibu, bera Asiri wi u Sealitieli mara,

¹⁸ ka Maa kiramu, ka Pedaya, ka Senasaa, ka Yekamia, ka Hosama, ka Nedabia.

¹⁹ Be ba sāa Pedayan bibu, bera Sorobabeli ka Simēi. Be ba maa sāa Sorobabelin bibu, bera Mesulamu ka Hanania. Selomitiwa u sāa ben sesu.

²⁰ Pedaya wi, u maa bibu nōōbu gabu mara. Bera Hasuba, ka Oheli, ka Berekia, ka Hasadia, ka Yusabu Heseēdi.

²¹ Be ba sāa Hananian bibun bweseru, bera Pelatia, ka Esai, ka Refayan bibu, ka Ananin bibu, ka Abudiasin bibu, ka Sekanian bibu.

²² Bibu nōōba tia Sekania u mara. Bera Semaya, ka Hatusi, ka Yigeali, ka Bariaki, ka Nēaria, ka Safati.

²³ Bibu itawa Nēaria u mara. Bera Elionai, ka Esekiasi, ka Asirikamu.

²⁴ Be ba maa sāa Elionain bibu, bera Hodafia, ka Eliasibu, ka Pelaya, ka Akubu, ka Yokanani, ka Delaya, ka Anani. Ba maa sāawa mi be nōōba yiru.

4

Yudan bibun bweseru

¹ Be ba sāa Yudan bibu, bera Perēsi, ka Hesironi, ka Kaami, ka Huri, ka Sobali.

² Reaya, Sobalin biiwa u Yasati mara. Ma Yasati u Akumai ka Lahadi mara. Bera ba sāa Sorean bweserun tōka.

³⁻⁴ Huri, Efaratan bii gbiikoo, Betelehemun kaba wuko, u bibu mara. Bera Etamu, ka Yisireēli, ka Yisima, ka Yidibasi, ka ben sesu Heseleponi, ka Penueli, Gedorin kaba wuko, ka Esee, Husan kaba wuko.

⁵ Kurōbu yiruwa Asuri, Tekoan kaba wuko u mō. Bera Helea ka Naara.

⁶ Be Naara u nūn marua, bera Akusamu, ka Hefēē, ka Temēni, ka Akasitari.

⁷ Be ba sāa Helean bibu, bera Serēti, ka Sokaa, ka Etinani.

⁸ Kōsiwa u Anubu ka Sobeba mara. Hosi win min diya Akaakeli, Harumun biin bwese tōka ya yara.

⁹ Yabēsi u bēēē mō n kere win wōnōbu. Win mero u nūn yīsi te kāwa yēn sō u wahala kua win marubu sōō.

¹⁰ Yabēsi wi, u kanaru kua u nēē, Gusunō, Isireliban Yinni, a de wunen domaru ta n man wāasi. A nen tem kpāaru sosio. A wunen nōmu demio a man kōsu. Kpa a de nōni swāaru ka wahala yu ka man tonda.

Ma Gusunō u nūn kua ye u bikia.

¹¹ Kelubu, Sukan mōōwa u Mekiri, Esitonin tundo mara.

¹² Esitonniwa u sāa Rafa ka Paseaki ka Tekinan yēnugibun sikado. Tekina wiya u wuu ge ba mō Nakasi swīi. Ben bibun bwesera ta sina Rekaō.

¹³ Be ba sāa Kenasin bibu, bera Otinieli ka Seraya. Otinielin biiwa maa Hatati.

¹⁴ Menōtaiwa u Ofara mara. Ma Seraya u maa Yoabu mara. Yoabu wiya u sāa sōm kowobun sikado be ba wāa wōwāō ye ba mō Nōman sōm kowobun wōwa.

¹⁵ Kalebu, Yefunen biiwa u Iru ka Ela ka Naamu mara. Elawa u maa Kenasi mara.

¹⁶ Be ba sāa Yehaleelin bibu, bera Sifu, ka Sifa, ka Tiria, ka Asareli.

17-18 Esidarasin biba Yetεε, ka Meredi, ka Efεε, ka Yaloni. Meredi u Bitiya Egibiti sunon bii wandia sua kura, ma u nun Mariamu ka Samai ka Yisiba marua. Yisiba wiya u wuu ge ba mō Esitemoa swii. Ma Meredi wi, u maa kurō Yuda goo sua. Wiya u Yeredi mara, ka Hebεε, ka Yekutieli. Yerediwa u wuu ge ba mō Gedori swii, ma Hebεε u maa Soko swii, ma Yekutieli u maa Saṅa swii.

19 Hodiyaawa u Nakamun sesu sua kurō. Win bibun bwesera Gaamiba be ba wāa Keilao ka sere Maakagibu be ba wāa Esitemoa.

20 Be ba sāa Simēon bibu, bera Amō, ka Rina, ka Beni Hanani, ka Tiloni. Be ba maa sāa Yisein bibun bweseru, bera Soketi ka win bii.

21 Be ba sāa Sela, Yudan biin bweseru, bera Eri, wi u wuu ge ba mō Leka swii, ka Lada, wi u maa Maresa swii, ka sere maa bwese te ta ra beka wesi ka wεε dangii Beti Asibeao,

22 ka Yokimu ka tōn be ba wāa Kosebaō ka Yoasi ka Sarafu be ba Māabuba sua kurōbu, ba sere na ba sina Lesemuō. Yeni ya koorawa yee yellun di.

23 Ben bibun bwesera ta ra wekenu mōm. Ba ra n wāa dāa gbaano ka kpara yeno ba n sina boko samburu kuamme.

Simēon bibun bweseru

24 Be ba sāa Simēon bibun bweseru, bera Nemueli, ka Yamini, ka Yaribu, ka Seraki, ka Sōolu.

25 Ye Sōolu u seewa, yera u Salumu mara. Ma Salumu u maa seewa u Mibusamu mara. Ma Mibusamu u maa Misama mara.

26 Ye Misama u seewa, yera u Hamueli mara. Ma Hamueli u maa seewa u Sakuri mara. Ma Sakuri u maa Simei mara.

27 Bii tōn durōbu wākura nōbu ka tia Simei u mara ka sere bii tōn kurōbu nōba tia. Ben bweseru ta n mara n dabi. Yen sōna ta n kuure too nge Yudan bweseru.

28-31 Wuu si sōo ba wāa sere n ka girari Dafidin bandun waati sōo, si ka sin baru kpaanu, siya Beri Seba, ka Mōlada, ka Hasaa Suali, ka Bila, ka Etisemu, ka Toladi, ka Betueli, ka Hōma, ka Sikilagi, ka Beti Maakaboti, ka Hasaa Susimu, ka Beti Bire, ka Saaraimu,

32 ka maa wusu nōbu yeni, Etamu, ka Aini, ka Rimō, ka Tokeni, ka Asani,

33 ka sere maa wuu si su ka bu sikerene ka sin baru kpaanu n ka girari sere Balatio. Ye ba yorua ben wāa yenu ka ben bwese tōkan sō, yera mi.

34 Be ba sāa Simēon bwese keran wirugibu, bera Mesobabu, ka Yamuleki, ka Yosa, Amasian bii,

35 ka Yoeli ka Yehu, Yosibian bii, Serayan debubu, Asielin sikadobu,

36 ka Elionai, ka Yaakoba, ka Yesosaya, ka Asaya, ka Adieli, ka Yesimieli, ka Benaya,

37 ka Sisa, Sifein bii, Alonin debubu, Yedaya ka Simuri ka Semayan sikadobu.

38 Beniwa ba sāa wirugibu ben bwese keran sōo. Ma ben bwesera marura ba dabia.

39 Ma ba da Gedori bera gia n ka da wōwan sōo yari yeru gia bu ka yakasu kasu ben yaa sabenun sō.

40 Ba yaka geesu wa mi. Ben tem me, mu kpā. Ma mu wāa bəri yendu sōo. Domi be ba raa wāa mi yellu ba sāawa Kamun bweseru.

41 Esekiasi, Yudaban sina bokon waati sōora tōn be, ba na tem me sōo, ma ba Maoniba kpeerasia mam mam. Ma ba ben kunu wōri ba kōsuka. Ma ba sina tem me sōo. Domi yakasu wāa mi, ben yāanun sō.

42 Simēon bwese keran tōmbu gabu ba da Seirin guurō. Ben geera sāawa tōmbu nera wunōbu (500). Be ba maa sāa ben wirugibu, bera Pelatio, ka Neria, ka Refaya, ka Usieli, Yisein bii.

43 Ma ba Amaleki be ba tie mi go. Ma ba sina mi, sere ka gison giso.

5

Rubēnin bwese keran tōmbu

1 Rubeni u sāawa Isirelin bii gbiikoo. N deema Rubeni wi, u ka win tundon kurō kpuna. Ma ba win yerumaru mwa ba win wōnō Yosefun bibu wε. Yen sōna ba n win bwese keran tōmbun yisa tireru doke yerumarun swaa sōo.

2 Isirelin bii be sōo, Yudawa u dam bo. Win bwese keran diya kparo u yara. Adama Yosefun biba ba yerumaru wε.

3 Be ba sāa Rubeni, Isirelin bii gbiikoon bibu, bera Enōku, ka Paalu, ka Hesironi, ka Kaami.

4 Yoeliwa u Semaya mara. Ma Semaya u seewa u Gogu mara. Ma Gogu u maa seewa u Simei mara.

5 Ye Simēi u seewa, ma u Miseen mara, ma Miseen u seewa u Reaya mara.

6 Ma Reaya u seewa u Baali mara. Ma Baali u seewa u Beera mara. Wiya u sāa Rubeniban wirugii. Wiya Tigilati Pilesee, Asirin sina boko u yoru mwa.

⁷ Beeran tōmbun yīsa wee nge me ba ka bu tireru doke ye nu ka ye nu, bwese ke ra ka bwese ke ra, ka nge me ba ka kerane. Yeyeliwa u sāa ben gbiikoo. Ma Sakari u swīi,

⁸ ka Bela, Asasin bii, Seman debubu, Yoelin sikadobu.

Belan tema Aroeen di, n ka da guu te ba mō Neboo, sere ka Baali Mēonio.

⁹ Sōo yari yeru gia, win tem mu wāawa saa Efaratin daarin di sere n ka da ghaburun duu yeru. Domi ben yaa sabenu nu dābia Galadin tem me sōo.

¹⁰ Sōolu, sina bokon waati sōo, ba ka Hagareniba tabu kua ba kamia. Ma ba sina ben wāa yenō Galadin sōo yari yerun bera gia kpuro.

Gadin bwese keran tōmbu

¹¹ Gadin bwese keran tōmbu ba sina Rubeniban deedeeru sōo yēsan nōm geu gia, Basanin temō sere n ka girari Salikaō sōo yari yeru gia.

¹² Yoelin bwese ke ra ya kpāaru bo. Ma Safamugia ya sāa yiruse. Ma Yanaigia ka Safatigia ya wāa Basanio.

¹³ Bwese ke ri nōba yiru gee maa wāa. Yiya Mikaelin bwese ke ra, ka Mesulamugia, ka Sebagia, ka Yoraigia, ka Yakanigia, ka Siagia, ka sere Ebeegia.

¹⁴ Be ba sāa Abihailin bibun bweseru, bera Huri, ka Yaroasi, ka Galadi, ka Mikaeli, ka Yesisai, ka Yado, ka sere Busi.

¹⁵ Aki, Abudielin bii, Gunin debubuwa u sāa ben wirugii.

¹⁶ Gadin bwese ke rin tōn be, ba wāawa Galadiō ka Basanio ka yen baru kraano ka yen kpara yenō saa Saronin di n ka da yen nōo bura yenō.

¹⁷ Ba ben bwese ke ri yi kpuro tireru dokewa nge me yi ka swīine, Yotamu Yudaban sina boko ka Yeroboamu Isireliban sina bokon waati sōo.

¹⁸ Rubenin bwese ke ra ka Gadigia ka sere Manasen bwese keran bōnu ba tabu durō dangibu mō be ba koo kpī bu tēreru ka takobi nene kpa bu tēndu to. Ba maa tabu tobu yē gem gem. Ben geera sāawa tōmbu nōrōbun suba weeru ka nne ka tōmbu nata ka wunōbu ka wata (44.760). Ba maa sōoru sāa bu ka tabu to.

¹⁹ Ma ba Hagareniba ka Yeturigibu, ka Nafisigibu, ka Nōdabugibu tabu wōri.

²⁰ Sanam me ba taa bi mō, ba Yinni Gusunō somiru kana domi ba ben naane doke wi sōo. Ma ba Hagarenigii be, ka be ba bu somiru na kamia.

²¹ Ma ba ben yaa sabenu mwēera. Niya yooyoosu nōrōbun suba weerakuru (50.000) ka yāa ninu nōrōbun suba goobu ka weerakuru (250.000) ka ketekunu nōrōbun suba yiru (2.000) ka sere tōmbu nōrōbun suba wunōbu (100.000).

²² Tōn be ba go taa bi sōo, ba dabi. Domi Yinni Gusunōwa u dera n koorā me. Ma ba sina tem mi sere n ka tura saa ye ba bu yoru mwa ba ka doona.

Manasen bwese ke ra

²³ Manasen bwese keran sukum mu na mu sinawa tem me mu wāa Basanio, n ka da Baali Heemōwō ka Senirio, sere ka guu te ba mō Heemō. Tōn be, ba dabi.

²⁴ Ben wirugibun yīsa wee. Efee, ka Yisei, ka Elieli, ka Asirieli, ka Yeremi, ka Hodafia, ka Yadieli. Ba sāawa tōn durō wōrugōba, ma ba yīsiru yara.

²⁵ Adama ba Gusunō ben baababan Yinni torari. Ba bwese tukunun būnu sāwa ni u raa kam koosia.

²⁶ Yen sōna wi, Gusunō Isireliban Yinni u dera Asirin sinam beni, Pulu ka Tigilati Pilesee ba Rubeniba, ka Gadiba, ka Manasen bwese keran sukum yoru mwēera ba ka da Salasio, ka Saborio, ka Harao, ka sere Gosanin daarin bōkuo. Miya ba wāa sere ka giso.

Lefti be ba sāa yāku kowo

tōnwerobu

²⁷ Be ba sāa Lefin bibu, bera Geesōni, ka Kehati, ka Mērari.

²⁸ Ye Kehati u seewa, ma u Amuramu ka Yisehari ka Heboroni ka Usieli mara.

²⁹ Ye Amuramu u seewa, ma u Aroni ka Mōwisi ka Mariamu mara. Ma Aroni u maa seewa u Nadabu ka Abihu ka Eleasaa ka Itamaa mara.

³⁰ Ye Eleasaa u seewa, ma u Finēesi mara. Ma Finēesi u seewa u Abisua mara.

³¹ Ye Abisua u seewa ma u Buki mara. Ma Buki u seewa u Usi mara.

³² Ye Usi u seewa, ma u Seraya mara. Ma Seraya u seewa u Mērayōtu mara.

³³ Ye Mērayōtu u seewa, ma u Amaria mara. Ma Amaria u seewa u Akitubu mara.

³⁴ Ye Akitubu u seewa, ma u Sadōku mara. Ma Sadōku u seewa u Akimasi mara.

³⁵ Ye Akimasi u seewa, ma u Asaria mara. Ma Asaria u seewa u Yokanani mara.

³⁶ Ye Yokanani u seewa, ma u Asaria mara. Asaria wiya u ra yākunu ko Yinni Gusunōn sāa yerō te Salomō u bana Yerusalemō.

³⁷ Ye Asaria wi, u seewa, ma u Amaria mara. Ma Amaria u seewa u Akitubu mara.

³⁸ Ye Akitubu u seewa ma u Sadōku mara. Ma Sadōku u seewa u Salumu mara.

³⁹ Ye Salumu u seewa, ma u Hilikiya mara. Ma Hilikiya u seewa u Asaria mara.

⁴⁰ Ye Asaria u seewa ma u Seraya mara. Ma Seraya u seewa u Yosadaki mara.

⁴¹ Sanam me Yinni Gusunɔ u dera Nebukanɛsaa u Yudaba ka Yerusalemugibu yoru mweɛra u ka doona, ka Yosadaki wi sanna mi.

6

Lefin bwese keran

tɔmbu gabu

¹ Lefiwa u Geɛsɔni ka Kehati ka Merari mara.

² Ye Geɛsɔni u seewa, ma u Libini ka Simeɪ mara.

³ Be ba s̄aa Kehatin bibu, bera Amuramu, ka Yisehari, ka Heboroni, ka Usieli.

⁴ Be ba maa s̄aa Merarin bibu, bera Makili ka Musi. Beni kpurowa ba kua wirugibu Lefin bwese kerɪ s̄ɔɔ.

⁵ Ma Geɛsɔni u seewa u Libini mara. Ma Libini u seewa u Yasati mara. Ma Yasati u seewa u Simma mara.

⁶ Ma Simma u seewa u Yoasi mara. Ma Yoasi u seewa u Ido mara. Ma Ido u seewa u Seraki mara. Ma Seraki u seewa u Yatarai mara.

⁷ Kehatiba s̄ɔɔ, Kehati u seewa u Aminadabu mara. Ma Aminadabu u seewa u Kore mara. Ma Kore u seewa u Asiri mara.

⁸ Ma Asiri u seewa u Elikana mara. Ma Elikana u seewa u Abiasafu mara. Ma Abiasafu u seewa u Asiri mara.

⁹ Ma Asiri u seewa u Tahati mara. Ma Tahati u seewa u Urieli mara. Ma Urieli u seewa u Osiasi mara. Ma Osiasi u seewa u S̄ɔɔlu mara.

¹⁰ Be ba s̄aa Elikanan bibu gabu, bera Amasai ka Akimɔti.

¹¹ Ahimɔtin bweseru s̄ɔɔ, Akimɔti u seewa u Elikana mara. Ma Elikana u seewa u Sofai mara. Ma Sofai u seewa u Nahati mara.

¹² Ma Nahati u seewa u Eliabu mara. Ma Eliabu u seewa u Yeroamu mara. Ma Yeroamu u seewa u Elikana goo mara.

¹³ Samuelin biba maa s̄aa Yoeli ka Abiya.

¹⁴ Merarin bwese kera s̄ɔɔ, Merari u seewa u Makili mara. Ma Makili u seewa u Libini mara. Ma Libini u seewa u Simeɪ mara. Ma Simeɪ u seewa u Usa mara.

¹⁵ Ma Usa u seewa u Simeɪ mara. Ma Simeɪ u seewa u Hagiya mara. Ma Hagiya u seewa u Asaya mara.

¹⁶ Sanam me ba Yinni Gusunɔn woodan kpakororu yii yeru waawa, sanam meya Dafidi u Lefi ben gabu kua wom kowobun wirugibu Yinni Gusunɔn s̄aa yera.

¹⁷ Bera ba ra wom kowobu kpare Yinni Gusunɔn kuu bekurugirun wuswaa sere Salomɔɔ u ra ka Yinni Gusunɔn s̄aa yeru bana Yerusalemuɔ. Ba ben s̄ɔmburu kuawa dee dee nge me ba bu ten wooda w̄ɛ.

¹⁸ Be ba kua wom kowobun wirugibu ka ben bibun bweseru wee.

Kehatin bweseru s̄ɔɔ, Hemaniwa u s̄aa wom kowobun wirugii. Win sikadobara Yoeli ka Samueli,

¹⁹ ka Elikana, ka Yeroamu, ka Elieli, ka Toa,

²⁰ ka Sufu, ka Elikana, ka Mahati, ka Amasai,

²¹ ka maa Elikana goo, ka Yoeli goo ka Asaria, ka Sofoni,

²² ka Tahati, ka Asiri, ka Abiasafu, ka Kore,

²³ ka Yisehari, ka Kehati, ka Lefi, ka Isireli.

²⁴ Asafu u maa s̄awa wom kowobun wirugii turo. Wiya u ra n w̄aa Hemanin nɔm geuɔ u n n̄un somimɔ. Win sikadobara Berekia, ka Simeɪ,

²⁵ ka Mikaɛli, ka Baaseya, ka Maakiya,

²⁶ ka Etini, ka Seraki, ka Adaya,

²⁷ ka Etani, ka Simma, ka Simeɪ,

²⁸ ka Yasati, ka Geɛsɔni, ka Lefi.

²⁹ Merarin bweseru s̄ɔɔ, be ba ra womusu ko, ba ra n w̄awa Hemanin nɔm dware gia. Ben wirugiiwa Etani. Etani win sikadobara Kisi, ka Abudi, ka Maluku,

³⁰ ka Hasabia, ka Amasia, ka Hilikiya,

³¹ ka Amusi, ka Sani, ka Semɛɛ,

³² ka Makili, ka Musi, ka Merari, ka Lefi.

³³ Ben mero bisi be ba tie, bera ba ra s̄oma ko ye ya w̄aa Yinni Gusunɔn s̄aa yera kpuro.

³⁴ Aroni ka win bibun bwesera ba ra yaku d̄ɔɔ mwaararuginu ko yaku yeru w̄ollɔ kpa bu maa turare d̄ɔɔ doke mi. Bera ba ra s̄oma kpuro ko dii te ta d̄ɛere gem gem s̄ɔɔ kpa bu torarun yakunu ko Isireliban s̄ɔ nge me Mowisi, Gusunɔn s̄am kowo u bu yiire.

³⁵ Aronin bweserun t̄ska wee. Aroni u seewa u Eleasaa mara. Ma Eleasaa u seewa u Fin̄essi mara. Ma Fin̄essi u seewa u Abisua mara.

³⁶ Ma Abisua u seewa u Buki mara. Ma Buki u seewa u Usi mara. Ma Usi u seewa u Seraya mara.

³⁷ Ma Seraya u seewa u Meraȳotu mara. Ma Meraȳotu u seewa u Amaria mara. Ma Amaria u seewa u Akitubu mara.

³⁸ Ma Akitubu u seewa u Sad̄oku mara. Ma Sad̄oku u seewa u Akimasi mara.

Wuu si ba Lefin bibun

bweseru wē

³⁹ Ye ba t̄t̄e toba, be ba gbia ba tem wē bera Kehatin bwese keragibu, Aronin bweseru s̄o. Ben w̄a yenu ka ben kpara yenu ka ben tem n̄o bura yenu wee.

⁴⁰ Niya Heboroni ye ya w̄a Yudan tem̄o ka yen kpara yenu ni nu ka ye sikerene.

⁴¹ Adama yen baru kpaanu, Kalebu, Yefunen bīiwa ba mi wē.

⁴² Wuu si ba Aronin bibun bweseru wē, siya Heboroni mi ba ko n da kpikuru de, ka Libina ka yen kpara yenu, ka Yatiri, ka Esitem̄o ka yen kpara yenu,

⁴³ ka Hileni ka yen kpara yenu, ka Debiri ka yen kpara yenu,

⁴⁴ ka Asani ka yen kpara yenu, ka Beti Sem̄esi ka yen kpara yenu,

⁴⁵ ka Benyam̄en tem wuu sini, Gibea ka yen kpara yenu, ka Alemeti ka yen kpara yenu, ka Anat̄otu ka yen kpara yenu. Wuu si kpuro su kuawa mi w̄okura ita nge m̄e bwese ker̄i yi, yi geeru ne.

⁴⁶ Ye ba maa t̄t̄e toba, Kehatin bibun bwese te ta tie, ta wusu w̄okuru wa Efaraimun bwese keran tem s̄o ka Danun bwese keragim s̄o, ka Manasen bwese keran sukum̄gim s̄o.

⁴⁷ Gēesonin bibun bweseru ta wusu wawa w̄okura ita nge m̄e ben bwese ker̄in geera ne. Wuu si, su w̄awa Isakarin bwese keran tem s̄o ka Asēen bwese keragim s̄o, ka Nefitalin bwese keragim s̄o ka Manasen bwese keragim s̄o Basan̄io.

⁴⁸ Ye ba maa wure ba t̄t̄e toba, wusu w̄okura yiruwa Merarin bibun bwesera wa Rubenin bwese keran tem s̄o, ka Gadigian tem s̄o, ka Sabulonigian tem s̄o nge m̄e ben bwese ker̄in geera ne.

⁴⁹ Isireliba ba maa Lefiba wusu gasu wē ka sin kpara yenu.

⁵⁰ Ba wuu si ḡosawa ka t̄t̄e Yudan bwese keran tem̄o, ka Sim̄ēon bwese keragim s̄o, ka Benyam̄en bwese keragim s̄o.

⁵¹ Kehatin bibun bwese te ta maa tie, ta wusu wawa Efaraimun bwese keran tem s̄o.

⁵² Wuu si ba bu wē, siya Sik̄emu ye ya w̄a Efaraimun guur̄o, ka yen kpara yenu. Miya ba ko n da kpikuru de. Ka Ges̄ē ka yen kpara yenu,

⁵³ ka Yokum̄eamu ka yen kpara yenu, ka Beti Horoni ka yen kpara yenu,

⁵⁴ ka Ayaloni ka yen kpara yenu, ka sere maa Gati Rim̄o ka yen kpara yenu.

⁵⁵ Wuu si Manasen bwese keran sukum mu maa wa, siya An̄ē ka yen kpara yenu, ka Bileamu ka yen kpara yenu. Siya ba Kehatin bwese keragii be ba tie wē.

⁵⁶ Ba maa Gēesonin bwese keran t̄mbu wusu wē. Wuu si ba wa Manasen bwese keran sukum min di, siya Golani ye ya w̄a Basan̄io ka yen kpara yenu, ka Asitar̄otu ka yen kpara yenu.

⁵⁷ Wuu si ba wa Isakarin bwese keran min di, siya Kedesi ka yen kpara yenu, ka Dabarati ka yen kpara yenu,

⁵⁸ ka Ram̄oti ka yen kpara yenu, ka sere An̄emu ka yen kpara yenu.

⁵⁹ Wuu si ba wa Asēen bwese keran min di, siya Masikali ka yen kpara yenu, ka Abudoni ka yen kpara yenu,

⁶⁰ ka Huk̄oku ka yen kpara yenu, ka sere Reh̄abu ka yen kpara yenu.

⁶¹ Wuu si ba wa Nefitalin bwese keran min di, siya Kedesi ye ya w̄a Galilen tem̄o ka yen kpara yenu, ka Ham̄o ka yen kpara yenu, ka sere Kiriataimu ka yen kpara yenu.

⁶² Ba Lefi be ba tie Merarin bweseru s̄o wusu wē. Wuu si ba wa Sabulonin bwese keran min di, siya Rim̄o ka yen kpara yenu, ka Tabori ka yen kpara yenu.

⁶³ Wuu si ba wa Rubenin bwese keran min di Yuudenin guru gīo, Yerikon deedeeru s̄o yari yeru gia, siya Beseri ye ya w̄a tem saarāo ka yen kpara yenu, ka Yasa ka yen kpara yenu,

⁶⁴ ka Kedem̄oti ka yen kpara yenu, ka sere Mefati ka yen kpara yenu.

⁶⁵ Wuu si ba maa wa Gadin bwese keran min di, siya Ram̄oti, Galadin tem̄o ka yen kpara yenu, ka Mahanaimu ka yen kpara yenu,

⁶⁶ ka Hesiboni ka yen kpara yenu, ka sere Yas̄ēe ka yen kpara yenu.

7

Isakarin bibun bweseru

¹ Bibu n̄ewa Isakari u mara. Bera Tola, ka Pua, ka Yasubu, ka Simuroni.

² Tolan biba Usi, ka Refaya, ka Yerieli ka Yamai, ka Yibisamu, ka sere Samueli. Bera ba sāa wirugibu ben yenusa, Tolan bwese kera sɔɔ. Ba sāawa wɔrugɔba ben waati ye sɔɔ. Dafidin waati sɔɔ, ben geera sāawa nɔrɔbun suba yɛnda yiru ka tɔmbu nata (22.600).

³ Usin biiwa Yisiraya. Yisiraya ka win bibu ba sāawa be wirugibu nɔɔbu. Win bii bera Mikaeli, ka Abudiasi, ka Yoeli, ka Yisiya.

⁴ Be ba wāa ka be sannu, tɔn kurɔbu ka bibu ba dabi sere ba koo kpī bu tɔn durɔbu nɔrɔbun suba tɛna ka nɔɔba tia (36.000) wa be sɔɔ be ba koo kpī bu tabu ko.

⁵ Isakarɔn bwese kera sɔɔ, be ba tireru doke, ben geera sāawa nɔrɔbun suba wɛnɛ ka nɔɔba yiru (87.000). Be kpuro ba sāawa wɔrugɔba.

Benyameɛ ka Nefitalin

bibun bweseru

⁶ Bibu itawa Benyameɛ u mara. Bera Bela, ka Bekɛɛ, ka Yedieli.

⁷ Bibu nɔɔbuwa Bela u mara. Bera Esiboni, ka Usi, ka Usieli, ka Yerimɔti, ka maa Iri. Ben baawure u sāawa win bwese keran wirugii. Be kpuro maa wɔrugɔbara. Ba bu tireru doke ma ben geera kua nɔrɔbun suba yɛnda yiru ka tɔmbu tɛna ka nɛɛ (22.034).

⁸ Bekɛɛn biba Semira, ka Yoasi, ka Eliesɛɛ, ka Elionai, ka Omiri, ka Yeremɔti, ka Abiya, ka Anatɔtu, ka Alamati. Beni kpurowa ba sāa Bekɛɛn bibu.

⁹ Ma ba bu tireru doke nge mɛ ba ka swīine bwese kera ye sɔɔ. Be kpuro ba sāawa yenu yɛro wɔrugɔba. Ma ben geera sāa tɔnu nɔrɔbun suba yɛndu ka goobu (20.200).

¹⁰ Yedielin biiwa Bilihani. Bilihanin biba maa Yeusi, ka Benyameɛ, ka Ehudu, ka Kenaana, ka Setani, ka Taasisi, ka sere Akisasaa.

¹¹ Be kpuro ba sāawa Yedielin bibun bweseru. Be kpuro maa wɔrugɔbara. Ma ben baawure u sāa wirugii win bwese kera sɔɔ. Ben geera sāawa nɔrɔbun suba wɔkura nɔɔbu ka yiru, ka tɔmbu goobu (17.200) be ba koo kpī bu tabu ko.

¹² Supimu ka Hupimu ba sāawa Irin bibu. Ma Husimu u maa sāa Akɛɛn bii.

¹³ Nefitalin biba Yasieli, ka Guni, ka Yesɛɛ, ka sere Salumu. Beni kpuro ba sāawa Bilihan nikurɔminu.

Manasen bibun bweseru

¹⁴ Bii be Manase u ka win kurɔ Sirigii mara, bera Asirieli ka Makiri wi u sāa Galadin tundo.

¹⁵ Makiri wiya u Hupimu ka Supimu kurɔbu sua. Win sesun yīsira Maaka. Win bii yirusen yīsira Selofadi. Bii tɔn kurɔba Selofadi wi, u mara.

¹⁶ Maaka, Makirin kurɔ u bii tɔn durɔ mara ma ba nùn yīsiru kā Peresi. U maa wure u bii tɔn durɔ mara ma ba nùn yīsiru kā Seresi. Seresi wiya u Ulamu ka Rekɛmu mara.

¹⁷ Ulamun biiwa Bedani.

Beniwa ba sāa Galadi, Makirin bii, Manasen debubun bibun bweseru.

¹⁸ Hamɔleketi, Galadin sesuwa u Isodu ka Abiesɛɛ ka Mala mara.

¹⁹ Be ba sāa Semidan bibu, bera Akiyani ka Sikɛmu ka Likisi ka sere Aniamu.

Efaraimun bibun bweseru

²⁰ Efaraimun bibun bweseru wee. Efaraimu u Sutelaki mara. Ma Sutelaki u Berɛdi mara. Ma Berɛdi u Tahati mara. Ma Tahati u Eleada mara. Ma Eleada u Tahati mara.

²¹ Ma Tahati u Sabadi mara. Ma Sabadi u Sutelaki mara. Efaraimu u maa bibu yiru mara, Sutelaki baasi, beya Esɛɛ ka Eleadi. Bera ba Gatigibu wɔri bu ka sibun yaa sabenu mwa. Adama Gatigii be, siba bu go.

²² Ma Efaraimu u gɔɔ wooru sina n ka tɛ. Ma win mɛro bisibu ba na ba nùn nukuru yemiasia.

²³ Yen hiruwa u ka win kurɔ mɛnna, ma u gura sua u bii tɔn durɔ mara. Ma ba nùn yīsiru kā Beria yɛn sɔ u nuku sankiranu wa win yenusa.

²⁴ U maa bii tɔn kurɔ mara wi ba mɔ Seraki. Wiya u Beti Horoni bana ye ya wāa wɔwɔa, ka ye ya wāa gunguru wɔllɔ, ka maa Usɛni Seera.

²⁵ Ma Beria wi, u seewa u Refa mara. Ma Refa u seewa u Resɛfu mara. Ma Resɛfu u seewa u Telaki mara. Ma Telaki u seewa u Takani mara.

²⁶ Ma Takani u seewa u Ladani mara. Ma Ladani u seewa u Amihudu mara. Ma Amihudu u seewa u Elisama mara.

²⁷ Ma Elisama u seewa u Nuni mara. Ma Nuni u seewa u Yosue mara.

²⁸ Tem mɛ ba wa ba sina mɛya Beteli ka yen wuu si su ka ye sikerene. Siya Naarani ye ya wāa sɔɔ yari yeru gia ka Gesɛɛ ye ya wāa sɔɔ duu yeru gia ka yen baru kpaanu, ka Sikɛmu ka yen baru kpaanu, n ka girari Gasɔɔ ka yen baru kpaanu.

²⁹ Tem mɛ Manasen bibun bwesera wa, mɛya Beti Seani ka yen baru kpaanu, ka Taanaki ka yen baru kpaanu, ka Megido ka yen baru kpaanu, ka sere Dori ka yen baru kpaanu.

Wuu si sɔɔra Yosefu, Isirelin biin bibun bwesera sina.

Asēen bibun bweseru

- ³⁰ Be ba sāa Asēen bibu, bera Yimina ka Yisifa ka Yisifi ka Beria ka sere ben sesu Seraki.
³¹ Be ba sāa Berian bibu, bera Hebēe ka Maakieli. Maakieli wiya u wuu ge ba m̀ Biisafiti swīi.
³² Hebēewa u Yafleti mara ka Somēe ka Hotamu ka sere ben sesu Sua.
³³ Be ba sāa Yafletin bibu, bera Pasaki ka Bimali ka sere Asifati. Be ba sāa Yafletin bibu, bera mi.
³⁴ Be ba sāa Samēen bibu, bera Aki ka Roga ka Huba ka sere Aramu.
³⁵ Be ba sāa win wə̄nə̄ Helemun bibu, bera Sofaki ka Yimina ka Seləsi ka sere Amali.
³⁶ Be ba sāa Sofakin bibu, bera Sua ka Haanēe ka Suali ka Beri ka Yimura,
³⁷ ka Beseri ka Hə̄du ka Samma ka Silisa ka Yitirani ka sere Beera.
³⁸ Be ba sāa Yetē̄en bibu, bera Yefune ka Pisipa ka sere Ara.
³⁹ Be ba sāa Ulan bibu, bera Ara ka Hanieli ka sere Risia.
⁴⁰ Be ba sāa Asēen bibun bweseru, bera mi. Ben baawure u sāawa wirugii win beraə. Be kpuro ba sāawa wə̄rugə̄ba. Be ba tireru doke, ben geera sāawa nə̄rə̄bun suba yenda nə̄ə̄bu ka tia (26.000) be, be ba koo kpi bu tabu ko.

8*Benyamē̄en bwese keragii**be ba wāa Yerusalemu*

- ¹ Bibu nə̄ə̄buwa Benyamē̄e u mara. Wee nge mē̄ ba ka swī̄ne, Bela ka Asibeli
² ka Ara ka Nə̄ka ka sere Rafa.
³ Be ba sāa Belan bibu, bera Adari ka Gera ka Abihudu
⁴ ka Abisua ka Naama ka Akoasi
⁵ ka Gera ka Sefufani ka sere Huramu.
⁶ Ehudun bii be ba sāa wirugibu Gebagibun suunu sə̄ə, ma ba ka bu da Manahatiə,
⁷ bera Namani ka Akiya ka sere Gera. Gera wi u ka bu da mi, wiya u Usa ka Ahihudu mara.
⁸ Saaraimu u win kurə̄bu yiru beni gira. Bera Husimu ka Baara. Yen biruwa u bibu gabu mara Mə̄abuban temə.
⁹ Bii be u ka win kurə̄ Hodəsi mara, bera Yobabu ka Sibiya ka Mə̄sa ka Malikamu,
¹⁰ ka Yeusi ka Sokia ka sere Mirima. Be kpuro ba sāawa yenu yē̄robu.
¹¹ Be u ka win kurə̄ Husimu mara, bera Abitubu ka Elipali.
¹² Be ba sāa Elipalin bibu, bera Ebēe ka Miseamu ka sere Semē̄ wi u wuu ge ba m̀ Onə̄ə̄ bə̄na ka sere maa Lodu ka yen baru kpaanu.
¹³ Beria ka Sema be ba sāa wirugibu Ayalonigibun suunu sə̄ə, bera ba Gatigibu gira.
¹⁴⁻¹⁶ Be ba sāa Berian bibu, bera Akiyo ka Sasaki ka Yeremə̄ti ka Sebadia ka Aradi ka Edēe ka Mikaeli ka Yisifa ka sere Yoasi.
¹⁷⁻¹⁸ Be ba sāa Elipalin bibu, bera Sebadia ka Məsulamu ka Hisiki ka Hebēe ka Yisimerai ka Yisilia ka sere Yobabu.
¹⁹⁻²¹ Be ba sāa Simēin bibu, bera Yakimu ka Sikiri ka Sabidi ka Elienai, ka Silitai ka Elieli ka Adaya ka Beraya ka Simurati.
²²⁻²⁵ Be ba sāa Sasakin bibu, bera Yisipani ka Ebēe ka Elieli ka Abudoni ka Sikiri ka Hananu ka Hanania ka Elamu ka Antotia ka Yifideya ka sere Penueli.
²⁶⁻²⁷ Be ba sāa Yerohamun bibu, bera Sanserai ka Seharai ka Atalia ka Yaaresia ka Eliya ka sere Sikiri.
²⁸ Be ba sāa wirugibu nge mē̄ ba ka swī̄ne, bera mi. Ba wāawa Yerusalemuə.
²⁹ Wi u Gabaoni swīi, u wāa Gabaoni mi. Win kurə̄n yīsira Maaka.
³⁰ Win bii gbiikoowa Abudoni. Be ba maa tie, bera Suri ka Kisi ka Baali ka Nadabu,
³¹ ka Gedori ka Akiyo ka Sekē̄e,
³² ka sere Mikoloti, Simēan tundo. Ben tii ba wāawa Yerusalemuə, ben mero bisibun bə̄kuə.

*Sə̄ə̄lun bibun bweseru**(I maa mē̄erio 9:39-44)*

- ³³ Neriwa u Kisi mara. Ma Kisi u Sə̄ə̄lu mara. Ma Sə̄ə̄lu u Yonatam mara ka Maakisua ka Abinadabu ka sere Esibaali.
³⁴ Yonatamwa u Meribu Baali mara. Ma Meribu Baali u maa Misee mara.
³⁵ Be ba sāa Miseen bibu, bera Pitoni ka Meleki ka Tarek ka sere Akasi.
³⁶ Akasiwa u Yehoyada mara. Ma Yehoyada u Alemeti mara ka Asimafeti ka sere Simiri. Simiriwa u Mə̄sa mara.
³⁷ Ma Mə̄sa u Binēa mara. Ma Binēa u Rafa mara. Ma Rafa u Eleasaa mara. Ma Eleasaa u Aseli mara.

³⁸ Bibu nɔɔba tia Aseli u mara. Bera Asirikamu ka Bokuru ka Isimeeli ka Searia ka Abudiasi ka sere Hananu. Beni kpurowa ba sāa Aselin bibu.

³⁹ Aseli wi, u wonɔ mɔ wi ba sokumɔ Eseki. Bibu itawa Eseki wi, u mara. Bera Ulamu ka Yeusi ka Elifeleti.

⁴⁰ Ulamun bibu ba kuawa wɔrugɔba ka ten towobu. Ben bibu ka ben debuminu dabi. Ba tura nge tɔmbu wunaa weeru ka wɔkuru (150).

Be kpuro ba sāawa Benyamɛn bibun bweseru.

9

¹ Ba Isireliba kpuron yīsa yorua ben gari garin tireru sɔɔ nge mɛ ba ka swīine, bwese kɛra ka bwese kɛra.

Isireli be ba wurama yorun di

N deema ba Yudaba kpuro yoru mwa ba ka da Babiloniɔ kōsa ye ba kuan sɔ.

² Be ba gbia ba sina ben tem wusu sɔɔ, bera Isireliba ka yaku kowobu ka Lefiba ka sere Netiniba.

³ Be ba na ba sina Yerusalemɔ, bera Yudan bweseru ka Benyamɛn bweseru ka Efaraimugiru ka Manasegiru.

⁴ Ka sere Utai wi u wāa Yudan bwese kɛra sɔɔ. U sāawa Amihudun bii. Amihudu wi, u sāawa Omirin bii, Imirin debubu, Banin sikadobu, Perɛsin bwese kɛra sɔɔ.

⁵ Silonigibun bwese kɛra sɔɔra Asaya u wāa ka win bibu. Asaya wiya u sāa win bii gbiikoo.

⁶ Serakin bwese kɛra sɔɔra Yeweli ka wigibu ba wāa. Ben geera sāawa nata ka wɛnɛ ka wɔkuru (690).

⁷ Be ba wāa Benyamɛn bwese kɛra sɔɔ, bera Salu, Mɛsulamun bii, Hodafian debubu, Asenuan sikadobu,

⁸ ka Yibinea, Yoramun bii, ka Ela, Usin bii, Mikirin debubu ka Mɛsulamu, Sefatian bii, Rewelin debubu, Yibinian sikadobu, ka sere ben tambu gabu.

⁹ Tɔn be kpurowa ba sāa wirugibu ben yɛnusɔ nge mɛ ba ka swīine. Ben geera sāawa nɛnɛ ka wunɔbu ka weeraakuru ka nɔɔba tia (956).

¹⁰ Be ba sāa yaku kowobu, bera Yedaya ka Yoyaribu ka Yakini,

¹¹ ka Asaria. Win sikadobara Hilikiya ka Mɛsulamu ka Sadaku ka Mɛrayɔtu ka sere Akitubu wi u sāa Yinni Gusunɔn sāa yerun wirugii.

¹² Adaya u maa sāa yaku kowo. Win sikadobara Yerohamu ka Pasuri ka Maakiya ka Masai ka Adieli ka Yasisia ka Mɛsulamu ka Mɛsilemiti ka Imɛri.

¹³ Be ka begii be ba sāa wirugibu ben yɛnusɔ, ben geera sāawa tɔmbu nɔɔbu ka nata ka wunɔbu ka wata (1.760). Be kpuro ba sāawa wɔrugɔba. Bera ba ra sɔmburu ko Yinni Gusunɔn sāa yerɔ.

¹⁴ Semaya u sāawa Lefi. Win sikadoba wee, nge mɛ ba ka swīine. Bera Hasubu ka Asirikamu ka sere Hasabia, Mɛrarin bwese kɛra sɔɔ.

¹⁵ Be ba maa sāa Lefiba, bera Bakibakaa ka Heresi ka Galali ka Matania. Matania win sikadobara Misee ka Sikiri ka Asafu.

¹⁶ Abudiasin tii u sāa wa Lefi. Win sikadobara Semaya ka Galali ka Yedutum. Berekia, Asan bii, Elikanan debubu wi u wāa Netofagibun temɔ, u maa sāawa Lefi.

¹⁷ Be ba sāa kɔnnɔ kɔsobu, bera Salumu ka Akubu ka Talumɔɔ, ka Ahimani ka begibu. Salumuwa u sāa ben wirugii.

¹⁸ Wiya u ra n wāa sina bokon kɔnnɔwɔ ge ga wāa sɔɔ yari yeru gia sere ka gisɔ. Be ba sāa kɔnnɔ kɔsobu Lefin bweseru sɔɔ, bera mi.

¹⁹ Salumu, Koren bii, Abiasafun debubu, Koren sikadobu ka wigii be ba tie, bera ba ra Yinni Gusunɔn kuu bekurugirun kɔnnɔ kɔsu. Ben sikadobara ba ra raa sɔmbu te ko.

²⁰ Finɛsi, Eleasaan biiwa u sāa ben wirugii. Ma Yinni Gusunɔ u wāa ka wi.

²¹ Sakari, Meselemian biiwa u ra kuu bekurugii ten kɔnnɔ kɔsu.

²² Be kpuron geera sāawa mi goobu ka wɔkura yiru (212). Bera ba ra kɔnnɔsu kɔsu. Ben yīsa ba maa doke tireru sɔɔ ka ben wusu. Dafidi ka Gusunɔn sɔmɔ Samuɛliwa ba bu sɔmbu te nɔmu sɔndia.

²³ Be ka ben bibun bwesera ba ra Yinni Gusunɔn sāa yee ten kɔnnɔ si kɔsu.

²⁴ Be ba sāa yerun kɔnnɔ si kɔsu mi, ba ra n wāawa bera ka bera, sɔɔ yari yerɔ ka sɔɔ duu yerɔ, ka sɔɔ yɛsan nɔm geɔɔ ka yen nɔm dware.

²⁵ Begibu gabu ba ra nɛ ben mi saa ben wusun di bu ka bu sina mi alusuma tia.

²⁶ Kɔnnɔ kɔsobun wirugibu nne be, ba sāawa Lefiba. Ba ra n wāawa ben sɔmburu sɔɔ baadomma. Bera ba ra maa sāa yerun dii sɔsu ka sāa yee ten arumani kɔsu.

²⁷ Ba ra kpunewa bu ka sāa yee te sikerena. Yam mù n sára, kpa bu ten kɔnnɔsu wukia.

²⁸ Kǎnnǎ kǎso ben gaba ba ra yǎkurun dendi yǎnu kǎsu. Ba ra nu gariwa bǎ n nu yaramǎ. Kpa bu maa nu gari bǎ n nu duusiamǎ.

²⁹ Ben gaba ba ra maa sǎa yerun dendi yǎa ni nu tie kǎsu ka sere maa som ka tam ka gum ka turare ye ba ra dǎo doke ka maa turare nubu durorugia.

³⁰ Yǎku kowoba ba ra turare nubu durorugia ye ko.

³¹ Lefi ben turo, Matitia, Salumun bii gbiikoo, Koren bweseru sǎo, wiya u ra kiranu wǎ.

³² Wigibu gabu Kehatin bweseru sǎo, bera ba ra tǎo wǎrarugiru baateren pǎe ko, ye ba ra Yinni Gusunǎ yiye.

³³ Bera ba sǎa Lefiban yǎnu yǎrobu. Bera ba ra maa wom kowobu kpare. Ba ra n wǎawa sǎa yerun dinu ganu sǎo. Ba ku ra maa sǎma gaa ko, yǎn sǎ ba ra n sǎmburu mǎ sǎo sǎo ka wǎkuru.

³⁴ Bera ba sǎa Lefiban yǎnu yǎrobu nge mǎ ba ka swǎine. Be, ba wǎawa Yerusalemǎ.

*Sǎalun bibun bweseru
(I maa mǎerio 8:29-38)*

³⁵ Yeyeli wi u Gabaoni swǎi, u wǎawa Gabaoniǎ. Win kurǎn yǎsira Maaka.

³⁶ Win bii gbiikoowa Abudoni. Be ba maa tie, bera Suri ka Kisi ka Baali ka Neri ka Nadabu,

³⁷ ka Gedori ka Akiyo ka Sakari ka sere Mikoloti.

³⁸ Mikoloti wiya u Simeamu mara. Be kpuro ba wǎawa Yerusalemǎ begibun bǎkuǎ.

³⁹ Neriwa u Kisi mara. Ma Kisi u Sǎolu mara. Ma Sǎolu u Yonatam mara ka Maakisua ka Abinadabu ka sere Esibaali.

⁴⁰ Yonatamwa u Meribu Baali mara. Ma Meribu Baali u maa Miseen mara.

⁴¹ Miseen biba Pitoni ka Mǎlǎki ka sere Tarea.

⁴² Akasiwa u Yara mara. Ma Yara u Alemeti mara ka Asimafeti ka sere Simiri. Simiriwa u Mǎsa mara. Ma Mǎsa u maa Binea mara.

⁴³ Bineaawa u Refaya mara. Ma Refaya u Eleasaa mara. Ma Eleasaa u Aseli mara.

⁴⁴ Bibu nǎaba tia Aseli u mara. Ben yǎsa wee, Asirikamu ka Bokuru ka Isimeeli ka Searia ka Abudiasi ka sere Hananu. Be ba sǎa Aselin bibu, bera mi.

DAFIDI, ISIRELIBAN SINA BOKON GARI

*Sǎolu ka win bibun gǎo
(I maa mǎerio Samuǎli I, 31:1-13)*

10

¹ Filisitiba ba Isireliba tabu wǎri. Ma Isireliban tabu kowobu ba duki sua. Filisiti be, ba bu naa gira ba go go Giliboan guuro.

² Ba maa Sǎalun tii ka win bibu ita Yonatam ka Abinadabu ka Maakisua naamwe. Ma ba bii be go.

³ Sannǎ ge, ga Sǎolu swǎe. Ten towobu ba nǎn sǎenu twee ba mǎera kua gem gem.

⁴ Yera u win tabu yǎa sǎowo sǎowa u nǎe, u win takobi womǎ u nǎn ye saku kpa bango sarirugii be, bu ku raa nǎn sǎku bu yaa kasiki.

Adama durǎ wi, u yina u ko mǎ, domi berum nǎn mwa gem gem. Ma Sǎolu u takobi ye mwa u ka tii sǎka u kibarisi u taare.

⁵ Ye win tabu yǎa sǎowo wi, u wa ma u gu, yera u maa win takobi sua u tii sǎka nge mǎ Sǎolu u kua. Ma ba gu yam tem mi.

⁶ Nge mǎya Sǎolu u ka gu ka win bibu ita be, ka win tabu yǎa sǎowo ka sere maa win tabu kowobu kpuro sannu.

⁷ Ye Isireli be ba wǎa Yisireelin wǎwǎo ba nua ma ben tabu kowoba duki sua, Sǎolu ka win bii tǎn durǎbu ba maa gu, yera ba ben wusu deri ba duki sua. Ma Filisitiba ba na ba sina wuu si sǎo.

⁸ Ye n kua sisiru Filisitiba ba na ba goo nin yǎnu potirimǎ. Yera ba Sǎolu ka win bibu itan gonu wa Giliboan guuro.

⁹ Ma ba Sǎalun wiru bura ba win tabu yǎnu kpuro potira. Yera ba sǎmǎbu gǎra bu yen labari kpara ben bǎu diaǎ ka ben tǎmbun mi, ben tem sǎo kpuro.

¹⁰ Yera ba win tabu yǎnu sua ba doke ben bǎu dirǎ. Ma ba win wiru sua ba bwǎ ben bǎu wi ba mǎ Dagonin dirǎ.

¹¹ Sanam mǎ Yabesi ye ya wǎa Galadin temǎ, yen tǎmbu ba nua ye Filisitiba ba Sǎolu kua,

¹² yera be ba sǎa tabu durǎ wǎrugoba ba seewa ba Sǎolu ka win bibun goo ni sua ba ka da Yabesiǎ. Ma ba ben kukunu sikua dǎru garun nuurǎ Yabesi mi. Ma ba nǎo bǎkua sǎo nǎoba yiru.

¹³ Sǎolu u guwa yǎn sǎ u Yinni Gusunǎ tǎnu kam kom kua, u n win woodaba mǎm nǎowe. U bikiaru dawa be ba ra gribu sokun mi.

¹⁴ U n̄ Yinni Gusunō bikie. Ma Yinni Gusunō u dera u gu. Ma u win bandu sua u Isain bii, Dafidi wē.

Dafidi u kua Isireliban suno
(I maa mēerio Samuēli II, 5:1-3)

11

¹ Isireliba kpuro ba menna ba na Dafidin mi Heboroniō. Ma ba n̄n sōwa ba n̄e, beše ka wun̄e, sa sāawa yem tem.

² Baa yellun di, saa ye Sōlu u sāa besen sunō, wuna a ra sun mēne a sun kpara a ka tabu da, kpa a ka maa sun wurama. Gusunō wunen Yinni u maa nun sōwa u n̄e, wuna kaa ko besen wirugii kpa a beše win tōmbu kpara.

³ Yera Isireliban guro gurobu kpuro ba na Dafidi sina bokon mi Heboroniō. Ma u ka bu arukawani bōkua Yinni Gusunōn wuswaa Heboroni mi. Yera ba n̄n gum tāre wirō, ba n̄n kua be, Isireliban sunō nge mē Yinni Gusunō u gerua saa Samuēlin n̄on di.

Dafidi u Yerusalemu wōri

u mwa
(I maa mēerio Samuēli II, 5:6-10)

⁴ Sō teeru, Dafidi ka Isireliba kpuro ba Yerusalemu wōri. Yerusalemu yera ba maa sokumō Yebusi. Miya Yebusiba ba wāa.

⁵ Yera ba Dafidi sōwa ba beē, n̄ n̄ koorō u duuma wuu ge sōo.

Adama Dafidi u bu wōri u ben wuu gb̄araruguu ge mwa. N deema gera ba maa sokumō Sōni. Yen biru ba gu soka Dafidin wuu.

⁶ N deema Dafidi u raa win tabu kowobu sōwa u n̄e, wi u gb̄ia u Yebusiba wōri u kamia, yērowa u koo ko tabu kowobun wirugii. Ma Yoabu, Seruyan bii u gb̄ia u bu wōri u kamia. Ma u kua wirugii.

⁷ Dafidi u da u sina wuu gb̄araruguu gen mi. Yen sōna ba gu soka Dafidin wuu.

⁸ Ma u bani kua u ka gu sikerena. U banawa saa Milon di u ka sikerena. Ma Yoabu u maa gen mi n̄ tie sōnwa.

⁹ Ma Dafidin dam mu sosimō. Domi Gusunō w̄llu ka tem Yinni u wāa ka wi.

Dafidin tabu kowobu
(I maa mēerio Samuēli II, 23:8-39)

¹⁰ Wee be ba sāa Dafidin tabu kowobun wirugibu. Be ka Isireliba kpurowa ba n̄n kua sina boko nge mē Yinni Gusunō u gerua win tōmbun sō. Ba n̄n mēm n̄ōwawa mam mam win bandun waati ye kpuro sōo.

¹¹ Yasobeamu, Hakumōnin bii u sāa tabu kowobun wirugii ben turo. Wiya u tōmbu gooba wunōbu (300) go ka yaasa n̄n teerun tabu sōo.

¹² Yen biru Eleasaa, Dodon bii, Akosigii, u sāawa tabu kowobu ita yen turo.

¹³ U wāa ka Dafidi Pasi Damimū, sanam mē Filisitiba ba menna bu ka bu tabu wōri. Ma Isireliba ba duki Filisitiban wuswaan di. N deema gberu gara wāa mi, tē sōo ba ɔsu duura.

¹⁴ Yera Eleasaa ka win tōmbu ba yōra gbee ten suunu sōo ba ka tu yina. Ma ba ka Filisitiba tabu kua ba bu go. Yinni Gusunō u bu nasara baka wē dōma te.

¹⁵ Sō teeru Dafidin tabu sinambu tena ye sōo, ben ita ba da ba n̄n deema Adulamun kpee wōruō, sanam mē Filisitiban tabu kowobun wuuru garu ta na ta ten sansani gira Refaban wōwaa.

¹⁶ Saa ye sōo, Dafidi u wāa kpee wōru ge sōo, ma Filisitiban sansani ya maa gire Betelehēmūo.

¹⁷ Ma Dafidi u Betelehēmun beke kua u n̄e, wara u koo ka man Betelehēmun gb̄ara kōnnōn dōkōn nim naawa n̄ nō.

¹⁸ Yera win tabu durōbu ita be, ba da ba Filisitiban sansani ye wōri ka dam ba Dafidi nim mē takama ba ka na. Adama u n̄ mu nōra. U ka mu yākuru kuawa, u Yinni Gusunō yaria.

¹⁹ U n̄e, Gusunō u man gbara bu n̄e, nena na nim mē nōra. Domi mēn sōna tōn beni ba ben wāaru kōri bōrie. Nim mē, mu sāawa nge ben yem mē mu koo raa yari.

Yen sōna u yina u mu nō.

Yeniba kpurowa Dafidin tabu kowobu ita be, ba kua.

²⁰ Abisai, Yoabun wōnōwa u sāa tabu sinambu tena yen wirugii. Tōmbu gooba wunōbuwa (300) u go ka win yaasa. Ma u yīsiru yara wigibun suunu sōo.

²¹ Ba n̄n beere wē too. Adama u n̄ tabu durōbu ita be tura.

²² Benaya, Kabiseeligii, Yehoyadan bii, u sāawa tabu dura wōrugō. Ma u yīsiru yara nasara dabi te u wan sō. Wiya u Mōabuban tōmbu yiru gabu go, be ba sē nge gbee sinansu. Wiya u maa dua dōkō kpiriru sōo u gbee sunō kāasi mi, u go puran saa sōo.

²³ Ma u Egibitin tabu durɔ dangii goo go. Win gunum mu s̄awa gɔm soonu nɔɔbu. Ma u yaasa neni. Yen buru ta s̄awa nge weson deka ye u ra beku yasa t̄ke. Saa yɛ s̄ɔɔ u n̄n worim d̄ɔɔ, bokura u neni. Ye u tura mi, ma u durɔ win yaasa ye u neni mi wɔra u ka n̄n s̄aka u go.

²⁴ Yeniba kpurowa Benaya Yehoyadan bii u kua. Ma u yisuru yara tabu kowobu t̄na ye s̄ɔɔ.

²⁵ U b̄ere baka wa Dafidin tabu durɔbu t̄na ye s̄ɔɔ. Adama ya ñ tabu durɔ gbiikobu ita begia tura. Ma Dafidi u n̄n kua win tiin k̄sobun wirugii.

²⁶ Dafidin tabu kowo ben gabun ȳsa wee, Asaeli, Yoabun w̄ɔnɔ, ka Elikanani, Dodon bii, Betelehemugii,

²⁷ ka Samoti, Harorigii, ka Helési, Palonigii,

²⁸ ka Ira, Ikesin bii, Tekoagii, ka Abies̄e, Anatotugii,

²⁹ ka Sibekai, Husagii, ka Ilai, Akoasigii,

³⁰ ka Maharai, Netofagii, ka Hel̄edi, Baanan bii, wi u maa s̄a Netofagii,

³¹ ka Itai, Ribain bii, Gibeagii, ye ya w̄a Benyam̄en temɔ, ka Benaya, Piratonigii,

³² ka Hurai, Nasale Gaasigii, ka Abieli, Arabagii,

³³ ka Asimafeti, Basarumugii, ka Eliaba, Saabonigii,

³⁴ ka Bene Hasemu, Gisonigii, ka Yonatam, Sagen bii, Harorigii,

³⁵ ka Akiamu, Sakaan bii, Harorigii, ka Elifali, Urun bii,

³⁶ ka Hef̄e, Mekeragii, ka Akiya, Palonigii,

³⁷ ka Hesiro, Kaameligii, ka Naarai, Esibain bii,

³⁸ ka Yoeli, Natanin m̄ɔɔ, ka Mibisaa, Hagirin bii,

³⁹ ka Sel̄eki, Am̄onigii, ka Nakarai, Ber̄otugii wi u ra Yoabu, Seruyan biin tabu ȳnu s̄obe,

⁴⁰ ka Ira, ka Garebu be ba s̄a Yet̄eba,

⁴¹ ka Uri, Heti, ka Sabadi, Alaigii,

⁴² ka Adina, Sisan bii, Rub̄enin bwese keran wirugii turo, wi u tabu kowobu t̄na m̄,

⁴³ ka Hanani, Maakan bii, ka Yosafati, Mitinigii,

⁴⁴ ka Osiasi, Asitar̄otugii, ka Sama, ka Yeyeli be ba s̄a Hotamun bibu, Arōegibu,

⁴⁵ ka Yedieli, Simurin bii, ka win w̄ɔnɔ Yoka, Tisigii,

⁴⁶ ka Elieli, Makafimugii, ka Yeribai, ka Yosafia, Elinamun bibu, ka Yitima, Moabu,

⁴⁷ ka Elieli, ka Ob̄edi, ka Yasieli, Sobagii.

12

Tabu kowo be ba ka Dafidi

n̄ɔ tia kua Soolun waati

¹ Sanam m̄ Dafidi u k̄pikuru sua u da Sikilaḡiɔ u ka Soolu Kisin bii tonda, yera gaba seewa ba da win mi. Ba s̄awa tabu durɔ wuruḡɔba be ba s̄ɔru s̄a bu ka n̄n tabu somi.

² Ma ba t̄nuu ka k̄purant̄enu neni. Ba maa ye k̄puron tobu ȳwa n̄m geu ka n̄m dwaru. Be ba s̄a Benyam̄eba, Soolun bwese kera s̄ɔɔ,

³ bera tabu sunɔ Akies̄e ka Yoasi be ba s̄a Sema, Gibeagiin bibu, ka Yesieli, ka Peleti be ba s̄a Asimafetin bibu, ka Beraka ka Yehu be ba s̄a Anatotugibu,

⁴ ka Yisimaya, Gabaonigii, wi u s̄a tabu sinambu t̄na yen wirugii turo,

⁵ ka Yeremi ka Yasieli, ka Yokanani ka Yosabadi, Gederagii,

⁶ ka Elusai ka Yerim̄oti ka Bealia ka Semaria ka Sefatia, Har̄ofugii,

⁷ ka Elikana ka Yisiya ka Asaeli, ka Yoes̄e ka Yasobeamu, be ba s̄a Koren bwese keragibu,

⁸ ka Yoela ka Sebadi be ba s̄a Yerohamun bibu, Gedorigibu.

⁹ Gadiba s̄ɔɔ, tabu dura wuruḡɔba ba na Dafidin mi k̄pee w̄ru gen mi, ḡbaburɔ. Ba s̄awa be ba tabu tobu ȳ. Ma ba t̄renu ka yaasi neni. Ba dam m̄wa nge ḡbee sinansu. Ma ba s̄au nge n̄m ni nu w̄a guunu w̄llo.

¹⁰⁻¹⁴ Ba s̄awa t̄nu w̄kura tia. Bera tabu sunɔ Es̄e ka Abudiasi ka Eliabu ka Misimana ka Yeremi ka Atai ka Elieli ka Yokanani ka Elisabadi ka Yeremi ka Makibanai.

¹⁵ Be ba s̄a Gadigibu ba ka s̄a tabu sinambu, bera mi. Wi u piiburu bo be s̄ɔɔ, wiya u koo t̄mbu wunɔbu (100) tabu w̄ri. Wi u maa bo, k̄pa u t̄mbu n̄r̄ɔbu (1.000) tabu w̄ri.

¹⁶ Bera ba Yuudeni t̄bura w̄ɔn suru ḡbiikoo s̄ɔɔ, sanam m̄e ya nim yiba sere b̄ɔw̄ɔ. Bera ba maa t̄n be ba w̄a w̄wi s̄ɔɔ gira yen s̄ɔ yari yeru gia ka yen s̄ɔ duu yeru gia.

¹⁷ Benyam̄eba ka Yudaba ben tii ba maa na Dafidin mi k̄pee w̄ru mi.

¹⁸ Dafidi u bu sennɔ da, ma u bu s̄ɔwa u n̄e, i n ween na n̄n mi ka bwisiku geenu, i ka man somi, kon ka b̄e n̄ɔ tia ko. Adama i n ween na i ka man samba ko, k̄pa n̄n yib̄eɔba bu ka man go sanam m̄e na ñ taare gaa kue, Gusunɔ b̄es̄en baababan Yinni u ye waawo, k̄pa u sun siria.

¹⁹ Yera Yinni Gusun̄on Hunde u dua Amasai, tabu sinambu t̄na yen turo s̄ɔɔ, ma u gerua u n̄e,

wuna sa ka ȳra,

wunε Dafidi, Isain bii.

Wunε ka be ba nun somimən bwεra yu kpunə.

Domi Gusunə wunen Yinni u nun faaba kua.

Ma Dafidi u bu mwa ka nuku dobu. Ma u dera ba dua win tabu sinambun wuuru sə.

²⁰ Manasen bwese keran tumbu ba Dafidi swīi sanam mε wi ka Filisiti ba daə bu ka Səlu tabu ko. Adama ba n Filisiti be somi. Domi ye Filisiti ben wirugibu ba wesiana, ba Dafidi girawa ba nεε, u ko n wāawa Səlu win yinnin biruə kpa u ra bu wiru bəəri.

²¹ Manasen bwese keragii be ba Dafidi swīima sanam mε u gəsirama Sikilagio, bera Adina ka Yosabadi ka Yedieli ka Mikaeli ka Yosabadi goo ka Elihu ka Silitai. Be kpuro ba sāawa Manasen bwese keran tabu kowo wuunun wirugibu.

²² Bera ba Dafidi somi domi be kpuro ba sāawa tabu durə wərugəba ka maa tabu sinambu.

²³ Tə baatere, tumbu ba ra n naaməwa Dafidin mi bu ka nūn somi sere win tabu kowobu ba dabia ba dam kua nge Gusunən tabu kowobu.

Tabu sinam be ba Dafidi kua

Isireliba kpuron sunə

²⁴ Tabu kowo be ba na Dafidin mi Heboroniə bu ka nūn Səulun bandu wesia nge mε Yinni Gusunə u gerua, ben geeru wee.

²⁵ Yudan bwese kera sə, tabu kowo be ba tεrεnu ka yaasi neni, ba sāawa tənu nərəbun suba nəəba tia ka nεnε (6.800).

²⁶ Simεən bwese kera sə, be ba sāa tabu durə wərugəba ben geera sāawa nərəbun suba nəəba yiru ka wunəbu (7.100).

²⁷ Lefiban bwese kera sə, tumbu nərəbun suba nne ka nata (4.600) ba wāa,

²⁸ ka Yehoyada, Aronin yenun wirugii ka win tumbu nərəbun suba ita ka nata ka wunəbu (3.700),

²⁹ ka Sadəku, aluwaasi kpεmbu wi u sāa tabu durə wərugəba ka wirugibu yenda yiru be ba sāa win tundon yenugibu.

³⁰ Benyamεen bwese kera sə, be ba sāa Səulun mero bisibu, ba sāawa tumbu nərəbun suba ita (3.000) domi ben dabira ba ka Səlu yōra n ka saa ye girari.

³¹ Efaraimun bwese kera sə, ba sāawa nərəbun suba yendu ka nεnε (20.800). Ba bu gara yenu ka yenu. Ba sāawa tabu durə wərugəba be ba yīsiru yara.

³² Manasen bwese keran sukumgibu ba sāawa nərəbun suba wəkura nəəbu ka ita (18.000). Bera ba soka ka ben yīsa bu ka da bu Dafidi ko sunə.

³³ Isakarin bwese kera sə, ba sāawa tabu sinambu goobu (200) ka sere maa ben tən be ba kpare. Isakarin bwese keragii be, ba ben waatin asansi yε bu ka tubu ye Isireliba ba koo ko.

³⁴ Sabulonin bwese kera sə, ba sāawa tumbu nərəbun suba weeraakuru (50.000) be ba tabu yε, ba maa tabu yāa bwese bweseka neni, ba səuru kpeere bu ka tabu ko ka gōru tia.

³⁵ Nefitalin bwese kera sə, ba sāawa tabu sinambu nərəbu (1.000) ka sere maa tabu kowobu nərəbun suba tena ka nəəba yiru (37.000) be ba tεrεnu ka yaasi neni.

³⁶ Danun bwese kera sə, be ba tabun səuru kpeere, ba sāawa tumbu nərəbun suba yenda nəəbu ka ita ka tənu nata (28.600).

³⁷ Aseεn bwese kera sə, be ba tabu yε ma ba səuru sāa bu ka tabu ko, ba sāawa tumbu nərəbun suba weeru (40.000).

³⁸ Be ba wāa Yuudenin sə yari yeru gia, Rubeniba ka Gadigibu ka Manasen bwese keran sukumgibu ba sāawa tumbu nərəbun suba wunaa teeru (120.000). Ba maa tabu yāa bwese bweseka mə.

³⁹ Tən be ba tabun səuru sāa mi, be kpurowa ba na Heboroniə ka gōru tia, kpa bu ka Dafidi ko Isireliba kpuron sunə. Ma Isireli be ba tie ba ka bu nəə tia kua.

⁴⁰ Ma ba kua sə ita Dafidin mi, ba dimə ba nεrumə. Domi begibu ba dīanun səuru kua ben sə.

⁴¹ Yen biru be ba wāa ben bəkuə n ka girari Isakariba, ka Sabuloniba ka sere Nefitaliba, ba ra ben ketεkunu ka ben yooyoosu ka ben birakəsə ka sere maa ben ketεba dīanu səbimεwa bu ka na, ka maa som ka figi ghebi, ka resεm ghebi, ka tam ka gum, ka ketεba ka yāanu dabi dabinu, domi be kpuro ba wāa nuku dobu sə.

Dafidi u Yinni Gusunən

woodan kpakororu yi

Obedi Edəmun yεnuə

(I maa mεεrio Samueli II, 6:1-11)

13

¹ Sõo teeru Dafidi u tabu kowobu nõrõm nõrõm ka wunõm wunõm wirugibu menna ka sere maa wirugii be ba tie.

² Ma u be kpuro sõõwa u nẽe, yeni yà n ween na Gusunõ besen Yinnin min di, ma ya bæ wẽre, i de su sãmõbu gõri bæsegibun mi Isirelin tem kpuro sõõ, yãku kowobu ka Lefiban mi be ba wãa wuu marosõ ka kpara yenõ kpa bu mennama.

³ Kpa sa ka Gusunõ besen Yinnin woodan kpakoro te wurama. Domi sa ñ ten gari kue Soolun waati sõõ.

⁴ Ma tøn be kpuro ba wura bu ko mẽ. Domi gari yi, yi ka bu naawa.

⁵ Ma Dafidi u Isireliba kpuro menna saa Sikorin di ye ya wãa Egibitiõ sere ka Hamatin duu yerõ kpa bu da bu Yinni Gusunõ woodan kpakoro te suama Kiriati Yarimun di.

⁶ Yera Dafidi u seewa ka Isireli be kpuro ba da Baalã ye ba maa mõ Kiriati Yarimu, Yudan temõ, bu ka Yinni Gusunõ woodan kpakoro te tama, tẽn wuswaaõ ba ra Yinni Gusunõ yĩsiru soku, wi u ra n sõ ten wõllõ wõllun kõsobun suunu sõõ.

⁷ Ma ba tu sua ba doke naa keke kpaã gaa sõõ ba ka doona Aminadabun yennun di. Usa ka Akiyowa ba naa keke ye kpare.

⁸ Ma Dafidi ka Isireliba kpuro ba bu swĩ ba mårõkunu soomõ ka gõõgenu, ka bara kpãnu, ka seketirenu, ka yankokonu. Ma ba womusu mõ ba yaamõ ka ben dam kpuro ba ka Gusunõ sãamõ.

⁹ Saa yè sõõ ba tura Kidonin doo soo yerõ, yera kpakoro te, ta wårumaa dõõ, ma Usa u nõma demia u tu gaba.

¹⁰ Mii mii, Yinni Gusunõ u ka nùn måru kua. Ma u dera u wåruma kpakoro ten bõkuõ u gu, yèn sõ u tu baba.

¹¹ Dafidi u måru kua too yèn sõ Yinni Gusunõ u ka Usa seeyasia mẽ. Ma u yam mi yĩsiru kã Peresi Usa. Yen tubusiana Usan goo yeru. Yĩsi tera ba ka mu sokumõ sere ka gisõn gisõ.

¹² Ma Dafidi u Yinni Gusunõ nasia doma te. Yera n dera u ka nẽe, amõna u koo ko u ka Yinni Gusunõ woodan kpakoro te turi win yenuõ.

¹³ U ñ dere bu gina ka tu da win yenuõ Yerusalemuõ. U dera ba ka tu dawa Obedi Edõmu Gatigiin yenuõ.

¹⁴ Ma ta kua mi suru ita. Ma Yinni Gusunõ u durõ wi ka win yenugibu ka maa ye u mõ kpuro domaru kua.

Dafidi u wãa Yerusalemuõ

(I maa mærio 3:5-9; Samueli II, 5:11-16)

14

¹ Sõõ teeru, Hiram, Tirin sunõ u Dafidi sãmõbu gõria ka dãa gea ye ba sokumõ seduru ka dãa dãkõbu ka be ba ra kpenu dãku, kpa bu nùn sina kpaaru bania.

² Dafidi u tuba ma Gusunõwa u win bandun dam siremõ. Wiya u maa ban te wõlle suamõ win tõmbu Isireliban sõ.

³ Yen biru Dafidi u maa kurõbu gabu sua Yerusalemuõ. Ma ba nùn bii tøn durõbu ka tøn kurõbu marua.

⁴ Bera Samua ka Sobabu ka Natani ka Salomõõ

⁵ ka Yibaa ka Elisua ka Elifeleti

⁶ ka Nõga ka Nefegi ka Yafia

⁷ ka Elisama ka Beliada ka sere Elifeleti goo.

Dafidi u Filisitiba kamia

(I maa mærio Samueli II, 5:17-25)

⁸ Ye Filisitiba ba nua ba Dafidi gum tãre wirõ u kua Isireliba kpuron sunõ, yera be kpuro ba seewa ba nùn wårim wee. Ye u nua mẽ, yera u sara u da u ka bu yinna.

⁹ Saa ye sõõra Filisiti be, ba tunuma ba teria Refan wõwaaõ.

¹⁰ Ma Dafidi u Yinni Gusunõ bikia u nẽe, n doo n Filisiti be wõri? Kaa man bu nõmu beria? Ma Yinni Gusunõ u nùn wisa u nẽe, a doo, kon nun bu nõmu beria.

¹¹ Ma ba seewa ba da Baali Perasimuõ. Miya Dafidi u Filisiti be go go. Ma u gerua u nẽe, Yinni Gusunõ u nen yiberẽban wuuru gĩa nge mẽ nim tora ya ra guna gĩa.

Yen sõna ba yam mi yĩsiru kã Baali Perasimu.

¹² Yera Filisiti be, ba duki sua ba ben bwãarokunu deri mi. Ma Dafidi u win tõmbu sõõwa bu nu guro bu dõõ meni.

¹³ Amen biru, Filisiti be, ba kpam na ba teria Refan wõwa mi.

¹⁴ Ma Dafidi u Yinni Gusunõ bikia u nẽe, n maa doo n bu wõri? Ma Yinni Gusunõ u nùn wisa u nẽe, oo. Adama a ku da sõru sõrum mẽ. A besiro kpa a da a n wãa dãa ye ba mõ miren sõõwõ.

¹⁵ Saŋam me a naa damu damusu gasu n̄oŋm̄o d̄aa w̄oll̄o, a yarima. Domi ne, Yinni Gusun̄awa na nun gbiye n ka ben sansani ye w̄ari.

¹⁶ Ma Dafidi u kua nge me Yinni Gusun̄o u n̄un s̄ōwa. U da u Filisiti be go go saa Gabaonin di n ka da Ges̄ēē.

¹⁷ Ma Dafidi u ȳisuru yara tem baama kpuro s̄ō. Ma Yinni Gusun̄o u n̄un dam w̄ē bwesenu kpuro s̄ō.

15

Dafidi u Yinni Gusun̄on

woodan kpakororu w̄aa yeru

s̄ōru kua

¹ Yeniban biru, Dafidi u tii dia bania Yerusalem̄o. U maa Yinni Gusun̄on woodan kpakororu w̄aa yeru kua mi.

² Ma u nee, Lefiba t̄onawa n weene bu tu s̄obe. Domi bera Yinni Gusun̄o u ḡosa bu ka tu s̄obe, kpa bu maa ten s̄omburu ko saa kpuro s̄ō.

³ Ma Dafidi u Isireliba kpuro menna Yerusalem̄o bu ka Yinni Gusun̄on woodan kpakoro te da ten ayer̄o mi u s̄ōru kua ten s̄ō.

⁴ U maa ȳaku kowobu Aronin bweserugibu ka Lefiba menna.

⁵ Kehatin bweseru s̄ō, Urieliwa u s̄aa wirugii ka wigibu t̄onu wunaa teeru (120).

⁶ Merarin bwese kera s̄ō, Asayawa u s̄aa wirugii, ka wigibu t̄ambu goobu ka yendu (220).

⁷ Ges̄onin bwese kera s̄ō, Yoeliwa u s̄aa wirugii ka wigibu t̄ambu wunaa teeru ka w̄okuru (130).

⁸ Elisafanin bwese kera s̄ō, Semayawa u s̄aa wirugii ka wigibu t̄onu goobu (200).

⁹ Heboronin bwese kera s̄ō, Elieliwa u s̄aa wirugii ka wigibu t̄onu wene (80).

¹⁰ Usielin bwese kera s̄ō, Aminadabuwa u s̄aa wirugii ka wigibu t̄onu wun̄obu ka w̄okura yiru (112).

¹¹ Ma Dafidi u ȳaku kowobu Sad̄oku ka Abiataa soka, ka sere maa Lefi beni, Urieli ka Asaya ka Yoeli ka Semaya ka Elieli ka sere Aminadabu.

¹² Ma u bu s̄ōwa u nee, beya i s̄aa wirugibu Isireliban bwese keri s̄ō. Yen s̄ō, i tii deerasio bee ka been yenugibu, kpa i da i ka Gusun̄o beee Isireliban Yinnin woodan kpakororu suama i ka na yam mi na tu w̄aa yeru kua s̄ō.

¹³ Yellu, Gusun̄o besen Yinni u sun seeyasia ka ḡō ȳen s̄ō i n̄ daa w̄aa mi, ma sa n̄ win wooda mem n̄ōwe.

¹⁴ Yera ȳaku kowo be, ka Lefi be, ba tii deerasia bu wa bu ka Gusun̄o be Isireliban Yinnin woodan kpakoro te suama.

¹⁵ Ma Lefi be, ba kpakoro te sua ba seru s̄andi ka ten d̄aa p̄ōsi yi ba ra ka tu sue nge me Yinni Gusun̄o u raa yiire bu ko saa M̄owisin n̄on di.

¹⁶ Ma Dafidi u maa Lefiban wirugii be s̄ōwa u nee, bu begibu s̄ōru koosio be ba koo womusu ko ba n guunu ka m̄or̄okunu ka seketirenu soom̄o ka dam bu ka nuku dobu s̄ōsi.

¹⁷ Be Lefiba ba s̄ōru koosia, bera Hemani, Yoelin bii ka win som kowosii beni, Asafu, Berekian bii ka sere maa Etani, Kusayan bii, Merarin bwese keragii.

¹⁸ Be ba maa sw̄i, bera Sakari ka Beni ka Yaasieli ka Semiram̄otu ka Yehieli ka Uni ka Eliabu ka Benaya ka Maaseya ka Matitia ka Elifele ka Mikineya ka Obedi Ed̄omu ka sere Yeyeli. N deema beni kpuro ba s̄awa k̄on̄o k̄sobu.

¹⁹ Wom kowo be ba seketirenu soom̄o ni ba kua ka sii gandu, bera Hemani ka Asafu ka sere Etani.

²⁰ Be ba maa guunu soom̄o ni nu ḡōru ȳaka m̄o, bera Sakari ka Asieli ka Semiram̄otu ka Yehieli ka Uni ka Eliabu ka Maaseya ka sere maa Benaya.

²¹ Matitia ka Elifele ka Mikineya ka Obedi Ed̄omu ka Yeyeli ka sere Asasia, bera ba m̄or̄oku serum n̄ōba itagin̄u soom̄o ba ka womusu sw̄i.

²² Lefi be s̄ō, Kenaniawa u s̄aa wom kowo ben wirugii. Wiya u bu womusu koosiam̄o domi u ȳeru m̄o.

²³ Be ba ra Yinni Gusun̄on woodan kpakoro te s̄obe, bera Berekia ka Elikana

²⁴ ka Obedi Ed̄omu ka Yehia. Ȳaku kowo be ba ra k̄abi so Yinni Gusun̄on woodan kpakoro ten wuswaa, bera Sebania ka Yosafati ka Netaneeli ka Amasai ka Sakari ka Benaya ka sere Eliesee.

Yinni Gusun̄on

woodan kpakororu

ta tura Yerusalemu

(I maa mɛɛrio Samuɛli II, 6:12-19)

²⁵ Dafidi ka Isireliban guro gurobu ka tabu kowobu nɔrɔm nɔrɔm wirugibu ba swaa wɔri ba ka Yinni Gusunɔn woodan kpakoro te wee Obɛdi Edamun yɛnɔn di ka nuku doɓu.

²⁶ Yinni Gusunɔ u wɔa ka Lefi be ba win woodan kpakoro te sɔɔwa. Ma ba ketɛ nɔɔba yiru ka yɔa kinɛnu nɔɔba yiru go ba ka yɔkuru kua.

²⁷ Dafidi ka Lefi be ba woodan kpakoro te sɔɔwa ka wom kowobu, ka sere Kenania wi u wom kowo be kpare, be kpuro ba yabenu sebua ni ba kua ka wɛɛ damgii. Yen biru, Dafidi u maa yɔku kowon yabe tarakpe doke.

²⁸ Isireliba kpuro ba ka Yinni Gusunɔn woodan kpakoro te na Yerusalemu. Ba kuuki mɔ nuku doɓun sɔ, ma ba kɔbi ka seketirɛnu ka guunu ka mɔrɔkunu soomɔ.

²⁹ Ye ba ka Yinni Gusunɔn woodan kpakoro te duɔ Dafidin wuuɔ, yɛra Mikali Sɔɔlun bii tɔn kurɔ u mɛɛrima saa fɛnɛntin di. Ye u wa sina boko Dafidi u yɔɔkumɔ u yaamɔ, yɛra u nɔn gɛma.

16

¹ Ye ba ka kpakoro te tunuma, yɛra ba tu doke ten ayɛrɔ kuu bekurugiru sɔɔ te Dafidi u kua ten sɔ. Yen biruwa u Yinni Gusunɔ yɔku dɔɔ mwaararuginu ka siarabun yɔkunu kua.

² Ye Dafidi u yɔku ni kua u kpa, yɛra u win tɔmbu Isireliba domaru kua ka Yinni Gusunɔn yɔsiru.

³ Ma u be kpuro dɔianu bɔnu kua, tɔn kurɔbu ka tɔn durɔbu. U baawure pɛɛ ka yaa wɔɔra wɛ ka sere maa kira te ba kua ka resem gbeba.

Lefiba ba Yinni Gusunɔ

siamɔ ka womusu

(I maa mɛɛrio Womu 105:1-15; 96; 106:1,47-48)

⁴ Ma Dafidi u Lefi ben gabu sama wɛ woodan kpakoro ten sɔ, kpa bu ka Gusunɔ be Isireliban Yinni sɔ. Kpa bu nɔn siara, kpa bu nɔn bɛɛɛ wɛ.

⁵ Asafuwa u sɔa ben wirugii. Ma Sakari u sɔa win yiruse. Ma Yeyeli ka Semiramotu ka Yehieli ka Matitia ka Eliabu ka Benaya ka Obɛdi Edamun ka sere Yeyeli ba guunu ka mɔrɔkunu soomɔ. Ma Asafu u maa seketirɛnu soomɔ.

⁶ Ma yɔku kowo beni, Benaya ka Yasieli ba kɔbi soomɔ tɔa tɔa Yinni Gusunɔn woodan kpakoro ten wuswaɔa.

⁷ Tɔɔ tera Dafidi u dɛra Asafu ka wigibu ba Yinni Gusunɔ tɔmam torua. Ba nɛɛ,

⁸ i Yinni Gusunɔ siaro, kpa i nɔn sɔa,
kpa i bwesenu nɔɔsia sɔm baka ni u kua.

⁹ I nɔn tɔmɔ.

I nɔn siaro ka womusu,
kpa i win sɔm maamaakiginun gari kpara.

¹⁰ I yɛɛrio win yɔsi dɛɛrarun sɔ,

kpa i nuku doɓu

bɛɛ bɛn gɔru ga nɔn kasu.

¹¹ I gɔsiro Yinni Gusunɔ Dam kpurogiin mi,

kpa i nɔn kasu baadomma.

¹²⁻¹³ Bɛɛ Isireliba, Yakɔbu Gusunɔn sɔm kowon bweseru,

bɛɛ be u gɔsa,

i yaayo sɔm maamaakigii ni u kua

ka gari yi u bɛɛ sɔɔwa.

¹⁴ Gusunɔwa u sɔa bɛsɛn Yinni.

Wiya u koo handunia kpuro siri.

¹⁵⁻¹⁶ I arukawani ye yaayo baadomma

ye u ka Aburahamu bɔkuu

ka maa nɔɔ mwɛɛ te u Isaki kua.

¹⁷ U ka ye Isireliba, Yakɔbun bweseru bɔkuawa

ya n sɔa wooda sere ka baadomma.

¹⁸ U nɛɛ, u koo bu Kananin tem wɛ

bu tubi di.

¹⁹ N deema sanam mɛ,

Isireliba ba n dabi,

ma ba sɔa sɔbu tem mɛ sɔɔ.

²⁰ Ba ra n daamɔwa bwese tukunun mi

ka wuu tukusɔ.

21 Adama u ñ dere goo u bu dam dāre.

U maa sinambu sɛɛyasia ben sɔ.

22 U nɛɛ, i ku nɛn tɔn be na gɔsa baba.

I ku maa nɛn sɔmɔbu kɔsa kua.

23 Yen sɔ, bɛɛ handuniagibu,

i Yinni Gusunɔ tɔmɔ.

I win faaban gari kparo tɔɔ baatere.

24 I win yiikon girima ka win sɔm maamaakiginu kparo
bwesenu suunu sɔɔ.

25 Domi Yinni Gusunɔ u kpā.

Wiya n weenɛ bu siara.

U bñnu kpuro nanum kere.

26 Bwese tukunun bñnu nu sāawa kam dirum.

Adama Yinni Gusunɔwa u wɔllu kua.

27 Yiiko ka girima ya wāa win wuswaaɔ.

Ma dam ka nuku dobu wāa win wāa yerɔ.

28 Bɛɛ bwesenu kpuro,

i Yinni Gusunɔ yiiko ka bɛɛrɛ wɛɛyɔ.

29 I Yinni Gusunɔn yīsiru yiiko wɛɛyɔ.

I ka nñn kɛnu daawo win sāa yerɔ.

Kpa i yiira win wuswaaɔ

i nñn sā win dɛɛrarun sɔ.

30 Bɛɛ handuniagibu kpuro,

i diirio win wuswaaɔ.

Tem mu dam mɔ,

mu ñ bāarimɔ.

31 Wɔllu, a yɛɛrio,

kpa tem mu nuku dobu ko.

I bwesenu kpuro sɔɔwɔ

ma Yinni Gusunɔ u handu dii.

32 Nim wɔku gu kuuki koowo,

ka ye ya wāa ge sɔɔ.

Ye ya wāa gen bera mi gia kpuro,

yu nuku dobu koowo.

33 Dānu, i nuku dobun kuuki koowo

Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.

Domi u wee u handuniagibu siri.

34 I Yinni Gusunɔ siaro win tɔn geerun sɔ.

Win kīru ta ñ nɔru mɔ.

35 I nñn nɔɔgiru sueyo i nɛɛ,

Gusunɔ besɛn Faaba kowo, a sun faaba koowo.

A sun wɔro bwese tukunun nɔman di,

kpa a sun menna.

Saa yera sa ko nun tɔma

sa n wunen yīsi dɛɛraru soku,

kpa sa n yɛɛrimɔ, sa n mɔ,

36 Gusunɔ, Isireliban Yinni,

wuna ba ko n siaramɔ sere ka baadommaɔ.

Ma tɔmbu kpuro ba nɛɛ, ami! I Yinni Gusunɔ siaro.

37 Yen hiru Dafidi u Asafu ka wigibu yiire ba n wāa Yinni Gusunɔn woodan kpakoro ten
mi, ba n sɔmburu mɔ baadomma.

38 Ma u Obɛdi Edɔmu ka Hosa ka begibu gɔsa. Ben geera sāawa tɔmbu wata ka nɔɔba ita
(68). Obɛdi Edɔmu, Yedutum bii, ka Hosa ba sāawa kɔnnɔ kɔsobu.

39 Ma Dafidi u yāku kowo Sadaku ka wigibu yiire bu sɔmburu ko gunguru wɔllɔ Gabaoniɔ,
mi ba ra Yinni Gusunɔ yākuru kue,

40 ba n da nñn yāku dɔɔ mwaararuginu kue baadomma yāku yerɔ, bururu ka yoka, kpa bu
maa ko kpuro ye ya wāa wooda sɔɔ ye u Isireliba wɛ.

41 Be sɔɔra Hemani ka Yedutum ka sere be ba gɔsa ba ben yīsā sia sia mi, bu ka Yinni Gusunɔ
sā ba wāa. Domi wi, Yinni Gusunɔn tɔn geeru ta ra n wāawa sere ka baadommaɔ.

42 Hemani ka Yedutum, bera ba ra kɔbi ka sɛketirɛnu ka sere maa yāa ni nu tien wunanɔsu
ko, ni ba ra ka womusu ko bā n Yinni Gusunɔ sāmɔ. Yedutum biba ba maa sāa kɔnnɔn
kɔsobu.

⁴³ Yen biru, tumbu kpuro ba gosira ba wura ben yenuso. Ma Dafidi u maa da win yenuso u ka win yenugibu domaru kua.

Nso mwee te Gusuno u Dafidi

ka win bibun bweseru kua

(I maa merio Samueli II, 7:1-17)

17

¹ Ye Dafidi u da u sina win yenuso, yera u Gusunan somo Natani sowa u nee, n weene na n wa diru soo te ba kua ka daa gea ye ba mo seduru, kpa Gusunan woodan kparoruru ta n wa kuu bekurugiru soo?

² Ma Natani u nun wisa u nee, a doo a ko nge me a goru doke kpuro. Domi Yinni Gusuno u wa ka wune.

³ Ye n kua wakuru, yera Yinni Gusuno u Natani sowa kasiru soo u nee,

⁴ a doo a nen som kowo Dafidi so a nee, ne, Yinni Gusuno na nun somo ma n wi u koo man diru bania mi na ko n wa.

⁵ Domi na n sinare diru goru soo saa min di na ka Isireliba yarama Egibitin di sere n ka kua giso. Adama na ra n wawa kuu bekurugiru kpa ba n ka man basu.

⁶ Baama mi sa da ne ka Isireliba, na ra kparobu gosiwa ba n be ba tie kpare. Adama na n ben goo taare weere n nee, mban sona u n man diru banie ka daa ye ba mo seduru.

⁷ Yen so, a doo a Dafidi nen som kowo so a nee, ne, Gusuno wollu ka tem Yinni, na nee, ya kparabun diya na nun wunama u n ka saa nen tumbu Isireliban kparo.

⁸ Na wa ka wi, baama kpuro mi u da. Meya na nun win yiberaba dera. Ma na dera u yisuru yara nge ton boko dunia soo.

⁹ Na nen tumbu Isireliba ayeru kua na bu sinasia ba n ka wa mi ka bori yendu, kpa ton kasobu bu ku raa maa se bu bu noni so

¹⁰ nge me ba bu kua yellu kparobun waati soo. Na win yiberaba kpuro sekuru doke. Ne, Yinni Gusunowa na nun somo ma kon nun ko bwese bakarun nuuru.

¹¹ Win saa ya n tura u gu, ba nun sika win baababan sika, kon win bii turo wuna u bandu di, kpa n ban ten dam sire.

¹² Bii wiya u koo man diru bania, kpa n win sina gona swi ya n dam mo sere ka baadommao.

¹³ Na kon saa nge win tundo, kpa u n maa saa nge nen bii. Na n nun nen durom wunarimo nge me na mu suno wi u nun gbiye wunari.

¹⁴ Kon nun ko nen tambun suno, kpa n win ban ten dam sire sere ka baadommao.

¹⁵ Ye Natani u gari yi kpuro nua u kpa, yera u da u yi Dafidi sowa nge me Yinni Gusuno u nun soso kasi te soo.

Dafidi u kanaru kua

(I maa merio Samueli II, 7:18-29)

¹⁶ Ma Dafidi u seewa u da Yinni Gusunan saa yero. U gerua u nee, Yinni Gusuno, na ye ma na n saa gaanu. Nen bwesera kun maa gaanu tura. Ka me, a man kua suno Yerusalemu mini.

¹⁷ Ma a ye garisi ga piiminu wunen mi. Domi a kparan gerumo nge me nen bweseru ta ko n saa sia. Ma wune wi a kpa, a man ye somo ne wi na saa ton diro.

¹⁸ Mba kon maa gere bere ye a man doke min so. Domi a man ye ka.

¹⁹ Yinni Gusuno, wunen gari ka maa wunen gorun kirun saabuwa a ka man ga baka nini kpuro kua. Ma a man nu soso.

²⁰ Gaanu kpuro ye sa nua a kua, ya soso ma a kpa. Goo sari wi u saa nge wune. Wune turowa a saa Gusuno.

²¹ Bweseru garu maa sari nge bere Isireliba te ta koo nee, ten bu u tu yakama yorun di, ma u tu yisuru ka ta n ka saa wigiru. Ka geema, ga bakana a sun kua. A maa ga maamakinu kua besen wuswaa ye a ka bwese tukunu gira besen wuswaan di, ma a sun yakama Egibitigibun min di.

²² A wunen tumbu Isireliba swi ba n ka saa wunegibu mam mam sere ka baadommao. Ma wune Gusuno, a kua ben Yinni.

²³ N n men na, gari yi a gerua ne ka nen bweserun so a de yi kora sere ka baadommao.

²⁴ A de wunen yisuru tu walle suara sere ka baadommao. Kpa bu nee, wune Gusuno wollu ka tem Yinniwa a saa Isireliban Yinni. Kpa a de nen bwese kera ya n bandu dii wunen wuswaa.

²⁵ Yinni Gusuno, wunen tiwa a man sowa a nee, kaa de nen bibun bweseru tu bandu di nen biru. Yen sona na ka ka ka na kana teni mo.

²⁶ Yinni, wuna a saa Gusuno. Wuna a maa ne wunen som kowo durom menin nso mweeru kua.

²⁷ N n men na, a nen bweseru domaru kuo, kpa ta n bandu dii sere ka baadommao wunen wuswaa. Ye a domaru kua, ya ko n maa domaru mowa sere ka baadommao.

*Dafidi u bwese tukunu kamia
(I maa mɛerio Samueli II, 8:1-14)*

18

¹ Yeniban biru, Dafidi u Filisitiba kamia, u bu sekuru doke. Ma u Gati ka yen baru kpaanu mwa.

² Ma u Mɔabuba kamia ba kua win yobu. Ma ba nùn wɔɔ gobi kɔsiamɔ.

³ Yen biru u Hadadesɛɛ, Soban sina boko kamia Hamatin bera gia, sanam mɛ wi, Hadadesɛɛ u dɔɔ u win tem yasia daa te ba mɔ Efaratiɔ.

⁴ Ma Dafidi u nùn tabu keke nɔrɔbu (1.000) mwaari ye dumi gawe, ka maasɔbu nɔrɔbun suba nɔɔba yiru (7.000), ka naanaakobu nɔrɔbun suba yendu (20.000). Ma u ben dumi kpuron naa sɔinu bɔɔra ma n kun mɔ wunɔbu (100) yi u tii deria.

⁵ Sirigii be ba waa Damasiɔ ba na bu ka Hadadesɛɛ, Soban sina boko somi. Ma Dafidi u ben tɔmbu nɔrɔbun suba yenda yiru (22.000) go.

⁶ Ma u bu kparobu yiiya. Ma Sirigii be, ba kua win yobu, ba nùn wɔɔ gobi kɔsiamɔ. Yinni Gusunɔ u ra n Dafidi kɔsuwa baama kpuro mi u da.

⁷ Ma u Hadadesɛɛn sɔm kowobun terɛnu mwɛɛra ni ba kua ka wura. Ma u ka nu na Yerusalemɔ.

⁸ U maa sii gandu gurama ta kpā Tibusati ka Kunun di. Wusu yiru ye, ya sɔawa Hadadesɛɛgisu. Sii gan teya Salomɔ u ka boo kua ka gen yɔratii ka maa sɔa yerun dendi yānu.

⁹ Ye Tohu, Hamatin sina boko u nua ma Dafidi u Hadadesɛɛ, Soban sina boko ka win tabu kowobu kamia,

¹⁰ yera u win bii Hadoramu gɔra Dafidin mi u nùn tɔbiri kpa u nùn siara yèn sɔ u Hadadesɛɛ tabu wari u kamia. Domi Tohu u ra ka Hadadesɛɛ tabu mɔwa. Ma u Dafidi gbɛa marisia bwese bweseka ye ba kua ka wura ka sii geesu ka maa sii gandu.

¹¹ Ma Dafidi u ye kpuro yi Yinni Gusunɔn sɔ, ka maa sii geesu, ka wura ye u mwɛɛra bwese tuku ninin min di. Niya, Edɔmuba ka Mɔabuba ka Amɔniba ka Filisitiba ka sere Amalekiba.

¹² Abisai, Seruyan bii, u Edɔmuba kamia wɔwɔ ye ba mɔ Bɔru. Ma u ben nɔrɔbun suba yendu yiru sari (18.000) go.

¹³ Ma u kparobu yi yi Edɔmu mi. Ma Edamu be kpuro ba kua Dafidin yobu. Yinni Gusunɔ u ra n Dafidi kɔsuwa baama kpuro mi u da.

*Dafidin sɔm kowobun yisa
(I maa mɛerio Samueli II, 8:15-18)*

¹⁴ Dafidi u bandu di Isireliba kpuro sɔɔ. Ma u gea mɔ, u bu siriammɛ dee dee.

¹⁵ Yoabu, Seruyan biiwa u tabu kowobu kpare. Ma Yosafati, Ahiludun bii u sɔa tirenun bero.

¹⁶ Sadɔku, Akitubun bii, ka Abimeleki, Abiataan biiwa ba sɔa yaku kowobu. Ma Safusa u sɔa tire yoro.

¹⁷ Benaya, Yehoyadan biiwa u sɔa Keretiba ka Peletiban kparɔ. Ma Dafidin bibu ba sɔa win gerunasibu.

Ba Dafidin sina asakpɔbu

sekuru doke

(I maa mɛerio Samueli II, 10:1-5)

19

¹ Yeniban biru Nakasi, Amɔniban sina boko u gu. Ma win bii u bandu kɔsire kua.

² Ma Dafidi u nɛɛ, kon Hanuni, Nakasin bii wi tɔn geeru kua. Domi meya win tundo u man kua. Yera Dafidi u sɔmɔbu gɔra bu nùn nukuru yemiasia win tundon gɔɔn sɔ. Ye Dafidin sɔmɔ be, ba tura Hanuni win mi, Amɔniban temɔ bu ka nùn nukuru yemiasia,

³ yera Amɔniban wirugibu ba Hanuni sɔɔwa ba nɛɛ, a tamaa Dafidi u ka wunen tundo beɛɛ wɛn sɔna u sɔmɔbu gɔrima bu nun nukuru yemiasia? A n̄ yɛ bu ka wuu ge bukiana bu gen sarɔa gia kpa bu gu wɔrima bu kam koosian sɔna sɔmɔ beni ba na wunen mi?

⁴ Yera Hanuni u Dafidin sɔmɔ be mwa u ben toba kɔna ma u ben yabenu karana saa suunun di sere taana. Ma u bu yɔsu ba doona.

⁵ Ye Dafidi u nua ye n tɔn be deema ma u wa ba waa seku bakaru sɔɔ, yera u gabu gɔra bu ka bu yinna kpa bu bu sɔ bu gina doo bu sina Yerikɔɔ sere ben toba ye, yà n kpia bu sere wurama.

Dafidi u ka Amɔniba

ka Sirigibu tabu kua

(I maa mɛɛrio Samuɛli II, 10:6-19)

⁶Ye Amɔni be, ba wa ma ba Dafidin mɔru seeyawa, yera Hanuni ka Amɔni be, ba sii geesun gobi nɔrɔbu (1.000) marisia Sirigibun mi be ba waa Mesopotamio ka Maakaɔ ka sere Sobaa bu ka bu tabu kekeba ka maasɔbu wɛɛma.

⁷Ma ba bu tabu keke nɔrɔbun suba tena ka yiru (32.000) wɛɛma, ka maa Maakan sunɔ ka win tabu kowobu. Ma ba na ba ben sansani gira Medebaa. Ma Amɔniba ba maa yarima ben wusun di ba menna ka tabun sɔru.

⁸Ye Dafidi u nua mɛ, yera u bu Yoabu ka win tabu kowo dangibu sure.

⁹Ma Amɔniba ba yarima ba waa wuun duu yerɔ. Sinam be ba maa bu somiru na, ma ba da ba yɔra nennnka.

¹⁰Ma Yoabu u deema u koo tabu kowa biruɔ ka wuswaaɔ. Ma u Isireliban tabu kowo dangibu sɔɔ tabu kowo wuuru sua u Sirigibu kpare.

¹¹Ma u maa win wɔnɔ Abisai tabu kowo be ba tie wɛ bu ka Amɔniba wɔri.

¹²Ma u nɛɛ, Sirigibu ba n man kamiamɔ, a man somiru na. Amɔniba ba n maa nun kamiamɔ, kon nun somiru na.

¹³A de a n wɔrugɔru mɔ, kpa su taa bi ko ka wɔrugɔru besɛn tɔmbun sɔ ka maa Gusunɔ besɛn Yinnin wusun sɔ. Kpa Yinni Gusunɔ u ko ye n ko n nɔn wɛre.

¹⁴Ma Yoabu ka win tɔmbu ba Sirigibu tabu wɔri. Ma Sirigii be, ba duki sua Yoabun wuswaan di.

¹⁵Ye Amɔniba ba wa ma Sirigibu ba duki sua, yera ben tii ba maa duki yarina Abisai, Yoabun wɔnɔn wuswaan di ba dua wuuɔ. Ma Yoabu u gɔsirama Yerusalemɔ.

¹⁶Ye Sirigibu ba wa ma Isireliba ba bu kamiawa, yera ba sɔmɔbu gora bu Sirigii be ba waa daaran guru giɔ sokuma. Sofaki, Hadadesɛɛn tabu kowobun wirugii u bu gbiie.

¹⁷Ma ba ye Dafidi nɔɔsia. Yera u Isireliban tabu kowobu kpuro menna, u ka bu Yuudɛni tɔbura, ma ba sɛa ba da Sirigii ben bera gia ba bu tabu wɔri ba kamia. Ma Sirigii be, ba duki sua Isireliban wuswaan di.

¹⁸Dafidi u ben tabu keke be dumi gawe nɔrɔbun suba nɔɔba yiru (7.000) kɔsuka ka be ba waa be sɔɔ, ka naanaakobu nɔrɔbun suba weeru (40.000), ka sere maa ben tabu sunɔ Sofaki.

¹⁹Ye Hadadesɛɛn sɔm kowobu ba wa ma Isireliba ba bu kamiawa, yera ba ka Dafidi nɔɔ tia kua ba nɔn tii wɛ. Saa dɔma ten di, Sirigibu ba ku ra maa kɔ bu Amɔniba somiru da.

Yoabu u Raba tabu wɔri

u mwa

(I maa mɛɛrio Samuɛli II, 11:1; 12:26-31)

20

¹Wɔɔ kpɔɔn saa yɛ sɔɔ sinambu ba ra tabu yari, yera Yoabu ka win tabu kowo dangii be u kpare ba da ba Amɔniban tem wɔri ba kɔsuka. Ma ba Raba tarusi ba mwa. N deema saa ye sɔɔ, Dafidi u waaawa win yenuɔ Yerusalemɔ.

²Yen biruwa Dafidi u wuu gen sunɔn furɔ wuraguɔ mwa. Gen bunum mu sɔawa kilo tena ka nɛɛ. Ma ba gu kpee gobiginu gore. Ma ba gu sua ba Dafidi dokea wirɔ. Yen dɔma te, dukia baka Dafidi u gura wuu gen min di u ka doona.

³Ma u gen tɔmbu yoo sɔma koosia. Ben gaba dɔa bɔɔrimɔ ka sii, gaba ka gbɛɛ, gaba kpenu dɔkumɔ, ma gaba tem gbemɔ ka dɔkunu. Nge mɛya u maa Amɔniban wusu kpuron tɔmbu yoo sɔma koosia. Yen biru, Dafidi u gɔsirama Yerusalemɔ ka win tabu kowobu.

Ba Filisitiba kamia

(I maa mɛɛrio Samuɛli II, 21:18-22)

⁴Yeniban biru Isireliba ba ka Filisitiba tabu kua Gesɛɔ. Saa ye sɔɔra Sibekai, Husagii u Sipai, Rafan bweserun turo go. Ma u Filisiti be sekuru doke.

⁵Yen biru tabu maa seewa Isireliba ka Filisitiban suunu sɔɔ. Yera Elikanani Yairin bii, u Lasimi, Goliati, Gatigiin wɔnɔ go. Lasimi win yaasan buru ta bɔɔruwa nge weson beku tɛketiru.

⁶Isireliba ba maa ka Filisitiba tabu kua Gati mi. Miya tabu kowo goo waa u gunu too. Niki binu nɔɔba tia tiawa u mɔ nɔmaɔ ka naasɔ. Ma ni kpuro nu kua yenda nɛɛ. Win tii u sɔawa Rafan bweserugii.

⁷U Isireliba nɔɔ kuura, ma Yonatan, Dafidin mɔɔ, Simean bii, u nɔn go.

⁸Tɔn be kpuro ba sɔawa Rafan bweseru. Dafidi ka win tabu kowoba ba bu go Gatiɔ.

Dafidi u dera ba Isireliba gara

(I maa mɛɛrio Samuɛli II, 24:1-9)

21

¹ Sōo teeru Setam u Isireliba seesi, ma u Dafidi borie u ka bu gari.

² Ma Dafidi u Yoabu ka tabu kowobun wirugii be ba tie sōowa u nee, bu doo bu Isireliba gari saa ben tem sōo yēsan nōm geu gian di sere men sōo yēsan nōm dware, kpa bu na bu nūn gōra tusia. Nge meya u koo ka ben geeru gla.

³ Yoabu u wisa u nee, Yinni Gusunō u de win tōmbu bu dabia wunōm wunōm subenu. Nen yinni sina boko, tōn beni kpurowa ba sāa wunen sōm kowobu. Mban sōna a maa yeni bikiamō. Mban sōna kaa bu torasia.

⁴ Adama sina boko u yōrariwa win wooda ye sōo dim dim, ye u Yoabu wē mi. Ma Yoabu u da u Isireliban tem kpuro bukiana. Ma u wurama Yerusalemō.

⁵ U Dafidi gari gari yi tusia. Isireli be ba koo kpī bu tabu ko, ben geera sāawa yako tia ka tōmbu nōrōbun suba wunōbu (1.100.000). Yudaban geera sāawa nōrōbun suba neeru ka wata ka wōkuru (470.000).

⁶ Yoabu u n̄ Lefin bwese keragibu ka Benyamēen bwese keragibu gara. Domi sina bokon wooda ye, ya n̄ ka nūn naawe.

Yinni Gusunō u Dafidi

taare wē

(I maa meerio Samueli II, 24:10-17)

⁷ Dafidin wooda ye, ya n̄ Yinni Gusunō dore. Ma u Isireliba seeyasia.

⁸ Ma Dafidi u Yinni Gusunō sōowa u nee, ye na kua mi, tora bakara. A de a ne wunen sōm kowo suuru kua, domi wiira kookoosa na kua mi.

⁹ Ma Yinni Gusunō u win sōmō Gadi sōowa u nee,

¹⁰ a doo a Dafidi sō a nee, ameniwa ne, Yinni Gusunō na gerua. Na nee, wee, na nūn nōni swāanu ita yiye. U gosio te u kī n̄ ka nūn seeyasia.

¹¹ Yera Gadi u da Dafidin mi, ma u nūn sōowa u nee, ameniwa Yinni Gusunō u gerua.

¹² U nee, gōoru tu wunen tem wōri wōo ita, n̄ kun me wunen yibereba bu ka nun tabu ko suru ita bu kamia, n̄ kun me Yinni Gusunō u de gōon gōrado u kēsi kēsi bararu pusi Isireliban tem kpuro sōo u mu kpeerasia. Nōni swāanu ita ye sōo, a gosio ye a kī kpa n̄ da n̄ ye Yinni Gusunō sō, wi u man gōrima.

¹³ Dafidi u Gadi wisa u nee, na wāa nuku sankira bakanu sōo. Adama n buram bo n wōri Yinni Gusunōn nōmuō ye kon ka wōri tōmbun nōmao. Domi win wonwōnda kpā.

¹⁴ Ma Yinni Gusunō u kēsi kēsi bararu sure Isireliba sōo. Ma tōmbu nōrōbun suba wata ka wōkuru (70.000) ba gu.

¹⁵ Yinni Gusunō u win gōrado gōra Yerusalemō u ye kpeerasia. Sanam me gōrado wi, u ye kpeerasia, Yinni Gusunō u meera, ma u gōru gosia kōsa yen di. Ma u win gōrado wi u wuu ge kpeerasia, mi, sōowa u nee, n den tura me, a wunen nōmu wunō.

N deema gōrado wi, u wāawa Jōnani, Yebusin doo soo yero.

¹⁶ Dafidi u nōni seeya u gōrado wi wa u wāa wōllu ka tem baa sōo, u win takobi sue Yerusalemun bera gari. Yera Dafidi ka win tōmbun guro gurobu ba saaki dewa ma ba yiira ba wuswaa tem girari nuku sankiranun sō.

¹⁷ Yera Dafidi u Yinni Gusunō sōowa u nee, nēna na wooda wē bu tōn be gari. N n men na, nēna na tora. Tōn beni ba n̄ gāanu kue. Yen sō, a ne ka nen yenugibu nōma dokeo kpa a wunen tōmbu Isireliba deri.

Dafidi u Yinni Gusunō

yāku yeru bania

(I maa meerio Samueli II, 24:18-25)

¹⁸ Yinni Gusunōn gōrado u Gadi sōowa u nee, a Dafidi sōowō a nee, u doo Jōnani, Yebusin doo soo yeru mi, u Yinni Gusunō yāku yeru bania.

¹⁹ Ma Dafidi u seewa u da nge me Yinni Gusunō u Gadi sōowa.

²⁰ N deema Jōnani u wāa win doo soo yero ka win bibu nne ba alikama soomō. Ye u sīira yera u Gusunōn gōrado wa ma ba da ba kukua.

²¹ Ma Dafidi u da Jōnanin mi. Ye Jōnani u Dafidi wa, yera u yarima doo soo yee ten min di u yiira win wuswaa u siriru tem girari.

²² Ma Dafidi u nūn sōowa u nee, a man wunen doo soo yee te derio n Yinni Gusunō yāku yeru bania mi. Kpa wahala ye ya nēn tōmbu deema mi, yu kpe. Kon tu dwe ka sii geesun gobi nge me kaa ten gobin geeru bure.

²³ Ma u Dafidi sōowa u nee, nēn yinni sina boko, a tu suo a ka ko ye a kī. Keteba wee, a ka yāku dōo mwaaruguru ko. Naa kekeba wee yi ko yāku dāa. Alikama wee a ka kērun yākuru ko. Ye kpuro na nun kāwa.

²⁴ Ma Dafidi sina boko u nùn wisa u nɛɛ, aawo, kon tu dwewa nge me kaa ten gobin geeru bura. Na ñ Yinni Gusunɔ gāanu wɛɛmɔ ni nu s̄a wunɛginu n ka nùn yāku d̄ɔ mwaararugiru kua te ta ñ man gāanu diiri.

²⁵ Ma Dafidi u nùn wuran gobi nata (600) wɛ yam min s̄ɔ.

²⁶ Dafidi u Yinni Gusunɔ yāku yeru bania mi. Ma u yāku d̄ɔ mwaararuginu ka siarabun yākuu kua. Yen biru u Yinni Gusunɔ kana. Ma Yinni Gusunɔ u win kanaru mwa, u dera d̄ɔ u sarama wəllun di yāku yeru wəllu mi, u yāku ni mwa.

²⁷ Yinni Gusunɔ u ka win gɔrado wi gari kua, ma u win takobi wesia yen kararɔ.

²⁸ Saa yera Dafidi u tuba ma Yinni Gusunɔ u win kanaru mwa Jɔnani Yebusin doo soo yeru mi. Saa d̄ma ten diya u ra nùn yākuu kue mi.

²⁹ Saa ye s̄ɔɔ, Yinni Gusunɔn kuu bekurugii te M̄wisi u kua gbaburɔ, ta wāawa Gabaonin gungura ka yāku yeru sannu mi ba ra yāku d̄ɔ mwaararuginu ko.

³⁰ Dafidi kun kp̄ɛ u da kuu bekurugii ten mi, u ka bikiaru ko Yinni Gusunɔn mi, yèn s̄ɔ berum nùn mwa gɔrado win s̄ɔ.

22

¹ Ma Dafidi u nɛɛ, yam miniwa ba koo Yinni Gusunɔn s̄a yeru bani. Miya yāku yera ko n maa wāa mi Isireliba ba ko n da yāku d̄ɔ mwaararuginu ko.

Dafidi u Yinni Gusunɔn

s̄a yerun s̄ɔru m̄ɔ

² Dafidi u dera ba s̄ɔbu kpuro mɛnna be ba wāa Isireliɔ. Ma u bu yiire bu kpee bakanu dāku bu ka Yinni Gusunɔn s̄a yeru bani.

³ U maa sisu s̄ɔru kua siki siki bu ka kulumba seku gamboban kadiriban s̄ɔ ka maa s̄ɔretii. Sii gan te u mɛnna, ta kp̄a sere n ñ koorɔ bu tu yiire.

⁴ M̄ya u maa d̄a gea ye ba m̄ɔ s̄ɛduruba mɛnna siki siki sere ba ñ kp̄ɛ bu ye gari. Sidonigibu ka Tirigiba ba ka nùn ye naawa.

⁵ Domi Dafidi u tii s̄ɔwa u nɛɛ, win bii Salomɔɔ u s̄aawa bii piibu. U ñ gina bwisi m̄ɔ. Wee s̄a yee te ba koo Yinni Gusunɔ bania mi, ta ko n ȳsiru yarawa tem kpuro s̄ɔ ten giriman kp̄aarun s̄ɔ. Yen s̄na u k̄i u nùn ten s̄ɔru kua. Ma Dafidi u s̄ɔru dabinu kua u sere gu.

Dafidi u Salomɔɔ yiire

u Yinni Gusunɔn s̄a yee te

bani

⁶ Dafidi u win bii Salomɔɔ soka ma u nùn yiire u nɛɛ, a Gusunɔ Isireliban Yinni s̄a yeru bania.

⁷ Nɛn bii, nɛn tiwa na raa ḡoru doke n nùn tu bania.

⁸ Adama u man s̄ɔwa u nɛɛ, na t̄mbun yem yari too win wuswaaɔ taa baka bi na kuan s̄ɔ. Yen s̄ɔ n ñ nɛ kon nùn s̄a yeru bania mi ba ko n da nùn s̄a.

⁹ Adama kon bii ma. Bii wi, u ko n wāawa b̄ari yendu s̄ɔ. U koo maa nùn w̄ɔra win yibere be ba ka nùn sikerenen n̄oman di. Ba koo nùn sokuwa Salomɔɔ. Yen tubusiana bari yendu. Domi win bandun saa s̄ɔ, u koo de Isireliba ba n wāa b̄ari yendu s̄ɔ.

¹⁰ Wiya u koo nùn s̄a yeru bania. U ko n s̄aawa win bii, kpa wi, u n maa s̄a win tundo. Kpa u win bandun dam sire Isireliban suunu s̄ɔ sere ka baadommaɔ.

¹¹ T̄ɛ, nɛn bii, Gusunɔ wunen Yinni u ko n ka nun wāa. Kpa wunen wāaru tu dakaa da. Kpa a kp̄i a nùn s̄a yee te bania nge mɛ u nun yiire.

¹² U de a n bwisi ka ȳru m̄ɔ sanam mɛ u koo de a bandu di Isireliba s̄ɔ, kpa a win woodaba mem n̄ɔwa.

¹³ A n Yinni Gusunɔn wooda ka win yiirebu mem n̄ɔwa bi u M̄wisi w̄ɛ Isireliban s̄ɔ, saa yera ye a m̄ɔ kpuro ya koo nun koorɔ. A n gesi dam ka w̄ruguru m̄ɔ. A ku nanda, a ku maa berum ko.

¹⁴ Wee na kookari kua na wura s̄ɔru kua ya t̄nnu n̄ɔrɔbun suba ita (3.000) kere Yinni Gusunɔn s̄a yee ten s̄ɔ. Ma na sii geesu s̄ɔru kua su t̄nnu n̄ɔrɔbun suba t̄na (30.000) kere. Na sii gandu ka sii w̄kusu s̄ɔru kua siki siki sere ba ñ kp̄ɛ bu su yiire. M̄ya na maa d̄a ka kp̄enu s̄ɔru kua. Adama wunen tii kaa kp̄i a maa sosi mi s̄ɔ.

¹⁵ S̄m kowoba ko n wāa wunen b̄okuɔ dabi dabinu. Bera be ba ra kp̄enu dāku ka be ba ra d̄a dāku ka sere be ba s̄m bwese bwesekan kobu ȳ.

¹⁶ Wee a wura ka sii geesu ka sii gandu ka sii w̄kusu m̄ɔ su ñ geeru m̄ɔ. T̄ɛ, a seewo, kpa a s̄ambu te ko. Kpa Yinni Gusunɔ u n ka nun wāa.

¹⁷ Yen biru Dafidi u Isireliban guro gurobu kpuro yiire bu win bii Salomɔɔ somi s̄ambu te s̄ɔ.

¹⁸ U maa bu sōwa u neɛ, Gusunō beɛn Yinni u wāa ka beɛ. Wiya u dera i wāa bōri yendu sōo beri berika. Domi u man tem me nōmu beɛria. Ma mu kua wi ka win tōmbugim.

¹⁹ Tē i Gusunō beɛn Yinni kasuo ka beɛn gōru kpuro ka beɛn bwēra kpuro. I seewo i win sāa yeru bani, kpa i ka win woodan kpakororu ka win sāarun dendi yānu kpuro da mi.

23

Dafidi u dera ba Lefiba gara

¹ Ye Dafidi u tōkō kua, yera u win bii Salomōo kua Isireliban sunō.

² Ma u Isireliban guro gurobu ka yāku kowōbu ka Lefiba mēna.

³ Ma ba Lefiba gara tia tia be ba wōo tena mā, ka be ba kere mē. Ma ben geera kua nōrōbun suba tena ka nōōba ita (38.000).

⁴ Ma Dafidi u tambu nōrōbun suba yenda nne (24.000) gōsa be sōo, be ba ko n da Yinni Gusunōn sāa yee ten bana nōni doke, ka tōmbu nōrōbun suba nōōba tia (6.000) be ba koo tōmbu kpāra, kpa ba n da bu sirie.

⁵ U maa tōmbu nōrōbun suba nne (4.000) gōsa be ba tie sōo, ba n da sāa yee ten kōnōsu kōsu, kpa tōmbu nōrōbun suba nne (4.000) be ba tie ba n da Yinni Gusunō tōme ka dwee yāa ni wi, Dafidi u dera ba kua bu ka Yinni Gusunō siara.

⁶ Ma u bu bōnu kua wuu wuuka nge mē ba ka wāa Geesōni ka Kehati ka Mērari, Lefin bibun bwese keri sōo.

⁷ Geesōnin biba Ladani ka Simeī.

⁸ Bibu itawa Ladani u mara. Bera Yehieli ka Setamu ka Yoeli. Yehieliwa u sāa ben gbiikoo.

⁹ Bibu itawa Simeī u mara. Bera Selomiti ka Hasieli ka Harani. Bera ba sāa Ladanin bwese keran wirugibu.

¹⁰ Simeī u maa bibu nne gabu mara. Bera Yasati ka Sina ka Yeusi ka Beria.

¹¹ Yasatiwa u sāa ben gbiikoo. Ma Sina u sāa yiruse. Yeusi ka Beria ba ñ bibu mara n dabi. Ma ba bu garisi bwese keri tia.

¹² Bibu nnewa Kehati u mara. Bera Amuramu ka Yisehari ka Heboroni ka Usieli.

¹³ Amuramun biba Aroni ka Mōwisi. Ma ba Aroni ka win bibun bweseru gōsa ba yi nenem sere ka baadommoa ba n da ka Yinni Gusunō turare dōo dokeye, kpa ba n da maa sāarun sōmburu ko, kpa ba n da maa tōmbu domaru kue ka Yinni Gusunōn yīsiru.

¹⁴ Adama ba Mōwisi Gusunōn sōm kowon bibu garisiwa Lefin bwese kera sōo.

¹⁵ Mōwisin biba, Geesōmu ka Eliesē.

¹⁶ Geesōmun bii gbiikoowa Sebuēli.

¹⁷ Eliesēn biiwa Rehabia. Bii turo win biru u ñ maa goo mara. Adama Rehabia u bibu mara ba dabi.

¹⁸ Yiseharin bii gbiikoowa Selomiti.

¹⁹ Bibu nnewa Heboroni u mara. Bera Yeriya ka Amaria ka Yasieli ka Yekameamu.

²⁰ Bibu yiruwa Usieli u mara. Bera Miseen ka Yisiya.

²¹ Mērarin biba Makili ka Musi. Makilin biba maa Eleasaa ka Kisi.

²² Eleasaa u ñ bii tōn durōbu mara u ka gu. Bii tōn kurōba u mara. Bera ben mero bisibu Kisin bibu ba sua kurōbu.

²³ Bibu itawa Musi u mara. Bera Makili ka Edeɛ ka Yeremōti.

²⁴ Be ba sāa ben yenun wirugibu Lefin bibun bweseru sōo nge mē ba ka bu tireru doke tia tia, bera mi. Bera ba ko n da sōmburu ko Yinni Gusunōn sāa yerō saa be ba wōo yendu mōn di n ka da be ba mē kere.

²⁵ Domi Dafidi u raa neɛ, Gusunō Isireliban Yinni u win tōmbu bōri yendu wē. Yen biru u ko n wāawa Yerusalemō sere ka baadommoa.

²⁶ Saa ye sōo, Lefiba ba ñ maa Yinni Gusunōn kuu bekurugiru ka ten dendi yānu sōomō.

²⁷ Dafidin yiire dāaki bin biruwa ba Lefiba gara saa be ba wōo yendu mōn di n ka girari be ba kere mē.

²⁸ Ba bu dokewa Aronin bibun bweserun wuuru sōo bu ka sōmburu ko Yinni Gusunōn sāa yerun yaaraō ka ten dii sōo. Bera ba ko n da sāa yee ten dendi yānu kpuro deerasie kpa bu maa sōma gaa ko mi.

²⁹ Bera ba ko n da pēɛ ye ba ko n da Yinni Gusunō yiiye ko, ka sere maa som mē ba ko n da ka kēnun yāku nu ko, ka pēɛ ye ba ku ra seeyatia doke, ka pēɛ ye ba ra wō pērenti sōo, ka kira ni ba ra sōmē. Beya ba ko n da yeba kpuron kpāaru ka yen dēɛbun saria mēeri.

³⁰ Ba ko n da newa sāa yeru mi bururu ka yoka bu ka Yinni Gusunō tōma, kpa bu nūn beere wē.

³¹ Mēya ba ko n da maa nūn yāku dōo mwaararuginu kue baadomma tōo wērarugiru sōo, ka suru kpao ù n yara, ka tōo baka ni nu tia sōo nge mē nin geera ne ka nge mē ba nin wooda yi.

³² Bera ba ko n da Yinni Gusunon kuu bekurugiru sɔmburu ko, kpa Aronin bibun bweseru tu maa win s̄aa yerun sɔmburu ko.

24

Yaku kowobun wuunu

¹ Ba Aronin bibun bweseru bonu kua wuuru ka wuuru. Bibu nnewa Aroni wi, u mara. Bera Nadabu ka Abihu ka Eleasaa ka Itamaa.

² Nadabu ka Abihu ba gbia ba guwa ben tundo u sere gu. Be, ba n̄ bibu mara. Eleasaa ka Itamaa, be tonawa ba yaku s̄oma kua.

³ Dafidi u Aronin bibun bweseru bonu kuawa nge me ben baawuren sɔmbura s̄aa. Sadaku u wawa Eleasaan bibun bweseru s̄oo. Ma Akimeleki u maa waa Itamaan bibun bweseru s̄oo.

⁴ N deema tɔmba dabiru bo Eleasaan bibun bweseru s̄oo n kere Itamaan bibugiru s̄oo. Yen s̄na ba Eleasaan bibun bweseru bonu kua wuuru wɔkura nɔɔbu ka tia, nin baatere ka ten wirugii. Ma ba maa Itamaan bibugiru bonu kua wuuru nɔɔba ita, nin baatere ka ten wirugii.

⁵ Ba bu bonu kuawa ka tete. Domi be ba s̄aa s̄aa yerun wirugibu ka Yinni Gusunon saarun wirugibu, be kpuro ba s̄awa Eleasaa ka Itamaan bibun bweseru.

⁶ Tire yoro Semaya, Netanɛlin bii, Lefin bwese kera s̄oo, wiya u ben ȳisa tireru doke sina boko ka wirugibu ka yaku kowo Sadaku ka Akimeleki, Abiataan bii ka yaku kowobun wirugibu ka Lefiban wirugibun wuswaa. Ba Eleasaa ka Itamaan bibun bwese nin ȳisa tireru dokewa ka tete. Ba ra gina Eleasaagibu ḡosiwa, yen biru kpa bu maa Itamaagibu ḡosi.

⁷⁻¹⁸ Wuuru ka wuurun wirugii be ba gosa ka tete, ben ȳisa wee.

Yehoyaribuwa u s̄aa gbiikoo.

Ma Yedaya u s̄aa yiruse.

Ma Harimu u s̄aa itase.

Ma Seorimu u s̄aa nnese.

Ma Maakiya u s̄aa nɔɔbuse.

Ma Miyamini u s̄aa nɔɔba tiase.

Ma Hakotu u s̄aa nɔɔba yiruse.

Ma Abiya u s̄aa nɔɔba itase.

Ma Yosue u s̄aa nɔɔba nnese.

Ma Sekania u s̄aa wɔkuruse.

Ma Eliasibu u s̄aa wɔkura tiase.

Ma Yakimu u s̄aa wɔkura yiruse.

Ma Hupa u s̄aa wɔkura itase.

Ma Yesebabu u s̄aa wɔkura nnese.

Ma Biliga u s̄aa wɔkura nɔɔbuse.

Ma Imeri u s̄aa wɔkura nɔɔbu ka tiase.

Ma Hesiri u s̄aa wɔkura nɔɔbu ka yiruse.

Ma Hapisesi u s̄aa wɔkura nɔɔbu ka itase.

Ma Petahia u s̄aa wɔkura nɔɔbu ka nnese.

Ma Edekieli u s̄aa yenduse.

Ma Yakini u s̄aa yenda tiase.

Ma Gamulu u s̄aa yenda yiruse.

Ma Delaya u s̄aa yenda itase.

Ma Maasia u s̄aa yenda nnese.

¹⁹ Nge meya ba ka bu yi yi bu ka sɔmburu ko Yinni Gusunon s̄aa yerɔ. Ba ra ben sɔmburu kowa nge me ben sikado Aroni u bu yiire bu ko. N deema Gusunon Isireliban Yinnin tiwa u Aroni wooda ye w̄e.

Lefi be ba tien ȳisa

²⁰ Lefin bibun bweserun wirugii be ba tien ȳisa wee.

Amuramun bibun bweseru s̄oo, Subaeliwa. Subaelin bibun bweseru s̄oo, Yesidiawa.

²¹ Rekabian bibun bweseru s̄oo, Yisiyawa u s̄aa gbiikoo.

²² Yiseharin bibun bweseru s̄oo, Selomotuwa. Selomotun bibun bweseru s̄oo maa, Yasatiwa.

²³ Heboronin bibun bweseru s̄oo, Yeriya u s̄aa gbiikoo. Ma Amaria u s̄aa yiruse. Ma Yasieli u s̄aa itase. Ma Yekameamu u s̄aa nnese.

²⁴ Usielin bibun bweseru s̄oo, Miseewa. Miseen bibun bweseru s̄oo, Samiriwa.

²⁵ Yisiya, Miseen m̄on bibun bweseru s̄oo, Sakariwa.

²⁶ Merarin bibun bweseru s̄oo, Makili ka Musi ka Musin bii Yasian biba.

²⁷ Yaasiya, Merarin biin bibun bweseru s̄oo, Sohamu ka Sakuri ka Ibirawa.

²⁸⁻²⁹ Makilin bibun bweseru sɔɔ, Eleasaawa, wi u kun bibu mara. Kisin bibun bweseru sɔɔ, Yerameɛliwa.

³⁰ Musin bibun bweseru sɔɔ, Makili ka Edeɛ ka Yerimotiwa.

Be ba saa Lefin bibun bweserun keri, bera mi.

³¹ Ben tii ba tete tobawa nge me begibu Aronin bibun bweserugibu ba kua sina boko Dafidi ka Sadaku ka Akimeleki ka yaku kowobun wirugibu ka Lefiban wirugibun wuswaaɔ. Ka woro tee teya ba ka ben baawuren yisiru tireru doke, ba n ben keranaa meera.

25

Wom kowobun wuunu

¹ Dafidi ka tabu sinambu ba Asafun bibun bweseru ka Hemanin bibugiru ka Yedutum bibugiru gosa ba yi nenem saarun sɔ. Gari yi Gusunɔ u bu sɔɔwa, yiya ba ra ka womusu ko ka mɔrɔkunu ka guunu ka seketirenu. Be ba sɔma ye mɔ, ben yisa wee.

² Asafun bibun bweseru sɔɔ, Sakuri ka Yosefu ka Netania ka Asarela. Ben tundo Asafuwa u ra n bu kpere. Gari yi Gusunɔ u nɔn sɔɔwa yiya u ra n ka womu mɔ nge me sina boko u nɔn yiire.

³ Yedutum bibun bweseru sɔɔ, Gedalia ka Seri ka Esai ka Hasabia ka Matitia ka Simeywa. Ben tundo Yedutumwa u ra n bu kpere. Gari yi Gusunɔ u nɔn sɔɔwa, yiya u ra n ka womu mɔ ka mɔrɔku, u n ka Gusunɔ siaramɔ kpa u n nɔn beere weɛmɔ.

⁴ Hemanin bibun bweseru sɔɔ maa, Bukia ka Matania ka Usieli ka Sebueli ka Yerimoti ka Hanania ka Hanani ka Eleata ka Gidaliti ka Romanti Esee ka Yosibekasa ka Maloti ka Hotiri ka Makasioti.

⁵ Beni kpurowa ba saa Hemanin bibun bweseru. Hemanin wiya u ra Yinni Gusunɔn dam walle sue kpa u sina boko sɔ ye Yinni Gusunɔ u gerua. Hemanin wi, u bii tɔn durɔbu mara wɔkura nne, bii tɔn kurɔbu maa ita.

⁶ Tɔn be kpurowa ba ra womusu ko Yinni Gusunɔn saa yero ka seketirenu ka guunu ka mɔrɔkunu kpa ben tundobu ba n bu kpere. Ba ra ben sɔmburu kowa ka sina bokon wooda. Kpa Asafu ka Yedutum ka Hemanin ba n bu gbiye.

⁷ Be ba womusu ye ka be ba bu swii, be kpuron geera saawa goobu ka wene ka nɔɔba ita (288).

⁸ Ba tete tobawa bu ka sɔmburun kpunaa yi. Ba n nee, bukurowa gee, n kun me biiwa gee. Meya ba n maa nee, be ba womusu yewa gee, n kun me be ba torumowa gee.

⁹⁻³¹ Wuuru ka wuurun wirugii be ba gosa ka tete, be wee.

Yosefu, Asafun bweseru sɔɔ, wiya u saa gbiikoo.

Ma Gedalia u saa yiruse.

Ma Sakuri u saa itase.

Ma Yiseri u saa nnese.

Ma Netania u saa nɔɔbuse.

Ma Bukia u saa nɔɔba tiase.

Ma Yesarela u saa nɔɔba yiruse.

Ma Esai u saa nɔɔba itase.

Ma Matania u saa nɔɔba nnese.

Ma Simeyi u saa wɔkurse.

Ma Asareli u saa wɔkura tiase.

Ma Hasabia u saa wɔkura yiruse.

Ma Subaeli u saa wɔkura itase.

Ma Matitia u saa wɔkura nnese.

Ma Yeremoti u saa wɔkura nɔɔbuse.

Ma Hanania u saa wɔkura nɔɔbu ka tiase.

Ma Yosibekasa u saa wɔkura nɔɔbu ka yiruse.

Ma Hanani u saa wɔkura nɔɔbu ka itase.

Ma Maloti u saa wɔkura nɔɔbu ka nnese.

Ma Eliata u saa yenduse.

Ma Hotiri u saa yenda tiase.

Ma Gidaliti u saa yenda yiruse.

Ma Makasioti u saa yenda itase.

Ma Romanti Esee u saa yenda nnese.

Wuuru baateren wirugii ka win yenugibu ba ra n saawa wɔkura yiru.

26

Be ba ra saa yerun kɔnnosu

kōsu

¹ Ba be ba ra sāa yerun kōnnōsu kōsu bōnu kua wuu wuuka. Koren bweseru sōo, Meselemia, Koren bii, Asafun debubuwa ba gōsa.

² Bibu nōōba yiruwa u mara. Wee nge me ba ka swīne. Sakari ka Yedieli ka Sebadia ka Yatinieli,

³ ka Elamu ka Yokanani ka sere Elionai.

⁴ Ba maa Obedi Edōmu gōsa. Ma Yinni Gusunō u nūn domaru kua, u bibu nōōba ita mara. Wee nge me ba ka swīne. Semaya ka Yosabadi ka Yoasi ka Sakaa ka Netanēli,

⁵ ka Amieli ka Isakari ka sere Pelitai.

⁶ Semaya, Obedi Edōmun bii gbiikoo u bibu mara be ba kua damgibu, begibun suunu sōo. Domi ba sāawa wōrugōba.

⁷ Bii bera, Otini ka Refaeli ka Obedi ka Elisabadi ka sere ben wōnōbu yiru beni, Elihu ka Semaya be ba sāa wōrugōba.

⁸ Tōn be kpurowa ba sāa Obedi Edōmun bibun bweseru. Be ka ben bibu ka ben dusibu ba sāawa wōrugōba ma ba hania mō sōmburu sōo. Ba sāawa tōmbu wata ka yiru.

⁹ Meselemian bibu ka win wōnōbu ba sāawa tōmbu wōkura nōōbu ka ita. Be kpuro ba sāawa wōrugōba.

¹⁰⁻¹¹ Merarin bweseru sōo, Hosawa ba gōsa. Bibu nnēwa u mara. Bera Simiri ka Hilikiya ka Tebalia ka Sakari. Ma u Simiri kua ben wirugii baa me n n wi u sāa bii gbiikoo. Hosan bibu ka win wōnōbu ba sāawa tōmbu wōkura ita.

¹² Kōnnō kōsobun wuu ni, ka nin wirugibu ka ben mero bisibu, bera ba ko n da kōnnōsu kōsu Yinni Gusunōn sāa yerō.

¹³ Ba kōnnōsu bōnu kuawa ka tete, yenu ka yenu, bibu ka bukurobu, baawure u n ka yē mi u koo kōsu.

¹⁴ Ye ba tete toba, sōo yari yeru giara Selemia u wa. Ma win bii Sakari wi u sāa bwisi kēo u maa sōo yēsan nōm geu gia tete di.

¹⁵ Obedi Edōmuwa u sōo yēsan nōm dwarugia tete di. Ma win bii u maa yenusu tete di mi ba ra dīanu bere.

¹⁶ Supimu ka Hosawa ba kōnnō ge ga wāa sōo duu yeru gia tete di, ka ge ba mō Saleketi, ga mēera swaao ye ya dōo gunguru gia. Kōso be, ba mēerinēwa.

¹⁷ Tōo baatere Lefiba nōōba tia ba ra n wāa sōo yari yeru gia, kpa tambu nne ba n wāa sōo yēsan nōm geu gia, kpa nne ba n wāa sōo yēsan nōm dwarō kpa nne ba n maa wāa diao mi ba ra dīanu bere. Adama ba diagii be bōnu sāawa wuunu yiru, wuu teerō tambu yiru.

¹⁸ Sōo duu yeru gia, dia ye ba gōri gōri sōo, tōmbu yiru, swaan bera gia, maa tōmbu yiru.

¹⁹ Kōnnō kōsobun wuu ni ba kua Kore ka Merarin bwese kerī sōo, niya mi.

Sōma ye ba Lefi gabu wē

²⁰ Lefiba sōo, Akiyawa u ra Yinni Gusunōn sāa yerun arumani bere ka sere maa kēe ni ba ka Yinni Gusunō naawa.

²¹ Gēesōnin bweseru sōo, Ladanin bibun bwesera ba sāa yenu yērobu. Wee nge me ba ka swīne.

²² Yeyeli ka win bibu Setamu ka win wōnō Yoeli bera ba ra Yinni Gusunōn sāa yerun arumani bere.

²³ Amuramun bweseru sōo ka Yiseharin bweseru sōo, ka Heboronin bweseru sōo ka Usielin bweseru sōo,

²⁴ Sebueli, Gēesōmun bii, Mōwisin debubuwa u sāa arumanin berobun wirugii.

²⁵ Win bweseru sōora Eliesee, Gēesōmun wōnōn bibun bwesera wāa. Rehabia, Elieseen bii u Esai mara. Ma Esai u Yoramu mara. Ma Yoramu u Sikiri mara. Ma Sikiri u Selomiti mara.

²⁶ Arumani ye sina boko Dafidi ka yenu yērobu ka tabu kowobu nōrōm nōrōm ka wunōm wunōm wirugibu ka tabu sinambu ba ka Yinni Gusunō naawa, yera Selomiti ka wigibu ba kōsu.

²⁷ N deema arumani ye ba tabu di, yen sukuma ba ka Yinni Gusunō naawa bu ka win sāa yeru sōme.

²⁸ Arumani ye Gusunōn sōmō Samuēli ka Sōolu, Kisin bii ka Abineē, Nerin bii ka Yoabu, Seruyan bii, ba ka Yinni Gusunō naawa, Selomiti ka wigii bera ba maa ye kpuro berua.

²⁹ Kenania ka win bibu be ba wāa Yiseharin bweseru sōo, bera ba ra tōmbun wunānōsu ka siribu ko Isirelin temō.

³⁰ Hasabia ka tōmbu nōrōbu ka nata ka wunōbu (1.700) gabu be ba sāa wōrugōba Yiseharin bweseru sōo, bera ba Isireliban tem kpare me mu wāa Yuudenin sōo duu yeru gia. Bera ba ra maa Yinni Gusunōn sāa yerun sōmburu ko ka maa sina bokogiru.

³¹ Yeriyaawa u sāa wirugii Heboronin bweseru sōo. Dafidin bandun wōo weeruse sōora ba bwese ten tōkan kaso kua. Ma ba wōrugōba wa be sōo Yaseēo Galadin temō.

³² Yerian mero bisi be, ba sāawa wərugəba. Be kpuro maa yenu yēroba. Ben geera sāawa nərəbun suba yiru ka tambu nata ka wunəbu (2.700). Bera ba Yinni Gusunən sāa yerun səmburu ka maa sina bokogiru nomu beria bera mi Rubəniba ka Gadigibu ka Manasen bwese keran sukungiba wāa sōo yari yeru gia.

27

Tabu kowobun soma

¹ Wee Isireli be ba sina bokon səmburu mō. Ba sāawa yenu yērobu ka tabu kowobu nərəm nərəm ka wunəm wunəm wirugibu. Bera ba ra tabu kowobun wuunu kpare be ba ra n səmburu naamō suru ka suru, wōo sōo. Wuuru baatere ta sāawa tambu nərəbun suba yenda nne (24.000).

²⁻¹⁵ Wuu nin baatere ta ten wirugii mō.

Suru gbiikoo sōo, Yasobeamu, Sabudielin bii, Peresin bweseru sōo, wiya u wuu gbiikii ten tabu sinambu kpara.

Suru yiruse sōo, Dodai, Akosigiiwa u wuuru yiruse kpara. Ma Mikoloti u sāa win yiruse. Suru itase sōo, Benaya, yāku kowo Yehoyadan biiwa u wuuru itase kpara. U sāawa tabu duru wərugəba tenan turo. Wiya u maa sāa ben wirugii. Win bii Amisabadiwa u nūn kəsire kua u wuu te kpara.

Suru nnese sōo, Asaēli, Yoabun mōwā u wuuru nnese kpara. Yen biruwa win bii Sebadia u nūn kəsire kua.

Suru nōobuse sōo, Saməhutu Yisiragiiwa u wuuru nōobuse kpara.

Suru nōoba tiase sōo, Yira, Ikəsin bii, Tekoagiiwa u wuuru nōoba tiase kpara.

Suru nōoba yiruse sōo, Heləsī Palonigii, Efaraimun bwese kera sōo, wiya u wuuru nōoba yiruse kpara.

Suru nōoba itase sōo, Sibekai Husagii, Serakin bwese kera sōo, wiya u wuuru nōoba itase kpara.

Suru nōoba nnese sōo, Abiesee Anatotugii, Benyamēen bwese kera sōo, wiya u wuuru nōoba nnese kpara.

Suru wəkuruse sōo, Marai Nətofagii, Serakin bwese kera sōo, wiya u wuuru wəkuruse kpara.

Suru wəkura tiase sōo, Benaya Piratonigii, Efaraimun bwese kera sōo, wiya u wuuru wəkura tiase kpara.

Suru wəkura yiruse sōo, Helidai Nətofagii, Otinielin bwese kera sōo, wiya u wuuru wəkura yiruse kpara.

Bwese kerin wirugibu

¹⁶ Wee be ba sāa Isireliban bwese kerin wirugibu.

Rubenin bwese kera sōo, Eliesee, Sikirin biiwa u sāa wirugii.

Siməon bwese kera sōo, Sefatia, Maakan biiwa u sāa wirugii.

¹⁷ Lefin bwese kera sōo, Hasabia, Kemuelin biiwa u sāa wirugii.

Aronin bibun bweseru sōo, Sadəkuwa u sāa wirugii.

¹⁸ Yudan bwese kera sōo, Elihu, Dafidin mero bisibu sōo, wiya u sāa wirugii.

Isakarin bwese kera sōo, Omiri, Mikaelin biiwa u sāa wirugii.

¹⁹ Sabulonin bwese kera sōo, Yisimaya, Abudiasin biiwa u sāa wirugii.

Nəfitalin bwese kera sōo, Yeriməti, Asirielin biiwa u sāa wirugii.

²⁰ Efaraimun bibun bweseru sōo, Hosee, Asasian biiwa u sāa wirugii.

Manasen bwese keran sukungibu sōo, be ba wāa sōo duu yeru gia, Yoeli, Pedayan biiwa u sāa wirugii.

²¹ Manasen bwese keran sukungibu sōo, be ba maa wāa sōo yari yeru gia, Galadin temō, Ido, Sakarin biiwa u sāa wirugii.

Benyamēen bwese kera sōo, Yaasieli, Abunēen biiwa u sāa wirugii.

²² Danun bwese kera sōo, Asaēli, Yerohamun biiwa u sāa wirugii.

Tən beni kpurowa ba sāa Isireliban bwese kerin wirugibu.

²³ Dafidi u n Isireliba gara be ba wōo yendu mō ka be ba n tura me, yèn sō Yinni Gusunō u nōo mwēeru kua ma u koo Isireliba dabiasia nge wəllun kperi.

²⁴ Yoabu, Seruyan biiwa u raa Isireliba garibu torua, ma ya Yinni Gusunō mōru kua. Yen sōna u n ye kurasi. Adama ba n tən be ba gara min geeru yorua sina boko Dafidin wāarun faagin tireru sōo.

Dafidin səm kowobu gabu

²⁵ Asimafeti, Abudielin biiwa u ra sina bokon arumani bere.

Yonatam, Osiasin biiwa u ra maa gbean dīanu bere, wuu marosuginu ka baru kpaanuginu, ka sere kōsu yenuginu.

²⁶ Esiri, Kelubun bii wiya u sāa be ba gbean soma mən wirugii.

- ²⁷ Simeî, Ramagii, wiya u sâa reseŋ gbaa sôm kowobun wirugii.
 Sabidi Sefamugii, wiya u sâa mi ba ra tam bere kpuron wirugii.
²⁸ Baali Hanani, Gedεεgii, wiya u ra dâa ye ba mō olifi ka sikamōre ye ya wāa wōwa ye ba mō Sefalaŋ wunanōsu ko.
 Yoasi, wiya u maa sâa gum beru yenun wirugii.
²⁹ Sitarai Saronigii, wiya u ra ketε yi ba kparamō Saroniŋ wunanōsu ko.
 Safati, Adilain bii, wiya u ra maa ketε yi ba kparamō wōwi sōŋ wunanōsu ko.
³⁰ Obili, Isimeeli, wiya u ra yooyoo si ba mōn wunanōsu ko.
 Yesidia Meronōtugii, wiya u ra maa keteku ninu ni ba mōn wunanōsu ko.
³¹ Yasisi Hagarenigii, wiya u ra yāa ni ba mōn wunanōsu ko.
 Beni kpurowa ba sina boko Dafidin arumanin wunanōsu mō.

Sina bokon gerunasibu

- ³² Yonatam, Dafidin dusiwa u sâa win bwisi kēō. Yonatam wi, u bwisi ka yēru mō too.
 Yehieli, Hakumōnin bii wiya u sâa sina bokon bibun keu koosio.
³³ Ahitofeli u maa sâawa sina bokon bwisi kēō. Usai Aakigii, wiya u sâa sina bokon bōō kpaasi.
³⁴ Ahitofelin biru, Yehoyada, Benayan bii ka Abiataa, beya ba maa kua win bwisi kēōbu. Ma Yoabu u sâa win tabu sunō.

28

Dafidi u Salomō yiire

u Yinni Gusunōn sâa yeru bani

- ¹ Dafidi u Isireliban guro gurobu kpuro menna Yerusalemuō ka ben bwese kerin wirugibu ka tabu kowo wuunon wirugibu ka tabu sinam be ba tabu kowoba nōrōm nōrōm ka wunōm wunōm kpare ka be ba sina bokon arumani ka win sabenun wunanōsu mōn wirugibu, ka win bibun keu koosiobu ka win sina kpaarun sōm kowobu ka win tabu durō wōrugōba ka ben dangibu kpuro gesi.
² Yera sina boko Dafidi u seewa u yōra u nεε, bεε nen mero bisibu, bεε nen tōmbu kpuro, i man swaa dakio i nō. Wee na raa gōru doke n Gusunō besen Yinni diru bania mi ba koo win woodan kpakororu yi te ta sâa win naa sōnditiru, ma na sōru sâa n ka tu bani.
³ Adama u man sōwa u nεε, n n̄ nε kon tu bani. Domi na sâawa tōnu wi u tabu kua ma u yem yari.
⁴ Wi, Gusunō bεε Isireliban Yinni u man gōsa nen tondon yenun di n ka ko bεε Isireliban sunō sere ka baadommaō. Yellun di, Yudan bwesera u kua wirugii. Yudan bwese te sōō, ma u nen tondon yenu gōsa. Nen tondon yenu ge sōō, ma u man gōsa n ka bandu di bεε Isireliba sōō.
⁵ Yinni Gusunō u man bii dabiru kâ. Be sōōra u Salomō gōsa u swii bεε Isireliban sina gōna sōō, ye ya sâa wi, Yinni Gusunōgia.
⁶ U man sōwa u nεε, nen bii Salomōwa u koo nūn diru bania ka ten yaari mi ba ko n da nūn sâ. Domi wiya u gōsa u n ka sâa nge win bii kpa wi, Yinni Gusunō u n maa sâa nge win tundo.
⁷ U koo win bandun dam sire sere ka baadommaō ù n win woodaba ka win yiirebu mem nōowammε nge mε u mō giso.
⁸ Tē, negibu, na bεε yiiremō Isireliba, Gusunōn tōmbun wuswaaō ka Gusunō besen Yinnin tii wi u sun swaa dakin wuswaaō, i de i win wooda mem nōowa, i ye nεnε besen gōrusō kpa i wa i n tem mε mō, kpa i maa bεen bibu mu deria bu tubi di sere ka baadommaō.
⁹ Ma u maa nεε, wunε maa Salomō nen bii, a Gusunō, nε wunen tondon Yinni gio kpa a nūn sâ ka wunen gōru kpuro ka wunen bwēra kpuro. Domi wiya u ra tōmbun gōrusu ka ben bwisikunu wēeri. A n nūn kasu, u koo de a nūn wa. Adama a n nūn deri, u koo maa nun deriwa sere ka baadommaō.
¹⁰ Tē, a n yē ma Yinni Gusunō u nun gōsawa a ka nūn diru bania mi ba ko n da nūn sâ. Yen sō a de a n wōrugōru mō kpa a se a sōmburu ko.

Dafidi u Salomō

sâa yee ten kpunaa wē

- ¹¹ Yen biru Dafidi u win bii Salomō sâa yee ten kpunaa wē ka ten dia ye ba gari gōrigia, ka ten arumani beru yerugia, ka dii warukinugia, ka dii sōōkinugia, ka dii tēn mi ba koo Yinni Gusunōn woodan kpakororu yigia.
¹² Dii ten kpunaa kpurowa u nūn wē ye u raa himba sâa u ko kpuro. Yera sâa yerun yaarin kpunaa ka dia ye ya ka yi sikerenēgia ka dia yēn mi ba ko n da sâa yee ten arumani beregia, ka yēn mi ba ko n da kēnu beregia ni ba Gusunō wē,

¹³ka nge me ba yaku kowobu ka Lefiba bonu kua wuu wuukagia, ka nge me ba ko n da ben samburu koosine Yinni Gusunon saa yerogia, ka sere maa dendi yaa ni ba ko n da ka samburu kogia.

¹⁴U nun wura sossi ye u koo ka dendi yaa wuraginu ko, nge me nin baaniren bunum ne. Ma u nun sii geesu sossi si u koo ka dendi yaa sii geesuginu ko, nge me nin baaniren bunum ne. Ba koo dendi yaa ni kowa nin baanire ka nin samburu.

¹⁵Me ya u maa bu wura ka sii geesun bunum saka we ye ba koo ka dabu wuraginu ka sii geesuginu ko, ni kpuro ka nin fitilaba.

¹⁶U maa nun wura we men saka ba koo ka tabulu wuragii ko mi ba ko n da Yinni Gusunon pe ye yiye, ma u maa nun sii geesu we u ka tabulu gee ko.

¹⁷Yen biru u maa nun sossi nge me ba koo kaato donnuginu koosina ka gbæa ka nari yi ba kua ka wura gea ka sii geesugii, ka yin baayeren bunum,

¹⁸ka yaku yee wuragiru mi ba ko n da turare doo doke ka ten bunum. U maa nun sossi nge me ba koo naa keke ka wollun ksoobun weenasibu koosina ka wura. Yin kasi yi ko n deriewa yi n Yinni Gusunon woodan kpakororu wukiri.

¹⁹Ma Dafidi u nee, Yinni Gusunon tiiwa u yeniba kpuron kpunaa yorua u man we. Ma u man yen bwisi we n ka ye tubu.

²⁰Yen biru, Dafidi u win bii Salomoo soowa u nee, a tii dam keo, kpa a n worogoru mo, kpa a se a samburu ko. A ku berum ko, a ku maa nanda. Domi Gusunon nen Yinni u ko n ka nun wa. U n nun derimo, u n maa nun biru kisimo sere win saa yee ten samburu kpuro tu ka wiru goora.

²¹Yaku kowobu ka Lefiba wee ba bonu saa wuu wuuka bu ka Yinni Gusunon saarun sama ko. N n saa yee ten banan son na, tambu wee be ba som bwese bwesekan kobu ye ba maa tii we ka kiru. Be ka wirugibu ka Isireliba kpuro ba koo nun wiru kpia.

29

Kæ ni ba we

saa yee ten banan so

¹Sina boko Dafidi u ton be ba menne mi kpuro soowa u nee, nen bii Salomoo wi Yinni Gusunon gosa, u saawa bii piibu. U n gina tambun kparabun bwisi mo. Sambu te u koo maa ko ta kpa, domi saa yee te, ta n ko n saa tonugiru. Ta ko n saawa Yinni Gusunogiru.

²Na nen dam kpuro doke n ka Gusunon nen Yinni saa yee ten banan sooru ko. Dendi yaa ni ba koo ko ka wura, na nin wura yii. Ni ba koo maa ko ka sii geesu, na nin sii geesu yii. Ni ba koo maa ko ka sii gandu, na nin sii gandu yii. Ni ba koo maa ko ka sii wokusu ko, na nin sii wokusu yii. Ni ba koo maa ko ka daa, na nin daa yii. Ni ba koo maa ko ka kpee gobigii noni bwese bwesekaginu, na nin kpee gobiginu yii. Ma maa kpee kpiki buranu yii nu kpa.

³Gusunon nen Yinnin saa yee ten kirun so, wura ye na mo ka sii gee si na mo, ye kpurowa na we saa yee ten so ye na ra sooru kua yellu baasi.

⁴Yera wura ye ya na Ofirin di tonnu wunobu (100), ka sii geesu tonnu goobu ka weeru (240) bu ka saa yee ten gani pote,

⁵ka sere maa dendi yaa ni ba koo ka wura ko ka ni ba koo ka sii geesu ko, dendi yaa ni som kowo be, ba koo gesi ko kpuro. Te, bee soo, wara ki u Yinni Gusunon keru we ka nuku tia, kpa som kowobu bu ka ye ga wuraginu ka sii geesuginu seku.

⁶Yera yenu yerobu ka Isireliban bwese kerin wirugibu ka tabu kowobu nonon nonon ka wunon wunon wirugibu ka sina bokon som kowobun wirugibu ba kenu we ka nuku tia.

⁷Ye ba we Yinni Gusunon saa yee ten so, yera wuran tonnu wunaa wata ka wakuru ka wuran gobi nonon suba wakuru (10.000) ka sii geesun tonnu gooba wunobu (300) ka sii gandun tonnu nata (600) ka sii wokusun tonnu nonon suba ita (3.000).

⁸Be ba kpee gobiginu mo, ba nu Yeyeli, Geesonin bweserugii we u doke Yinni Gusunon saa yerun arumanin beru yero.

⁹Ton be kpuro ba nuku dobu kua ke ni ba Yinni Gusunon wen so, domi ba nu we wa ka nuku tia. Ma sina boko Dafidin tii u nuku doo bakabu kua.

Dafidin kanaru

¹⁰Dafidi u Yinni Gusunon siara ton be ba menne mi kpuron wuswaa. U nee, i Gusunon besen sikado Yakobun Yinni siaro sere ka baadommao.

¹¹Yinni Gusunon, wuna a kpa, a dam mo, a maa yiiko mo. A n noru mo. Domi wuna a mo kpuro ye ya wa wallo ka ye ya wa temo. Wuna a bandu dii, wuna a kpuro kere.

¹²Wunen min diya dukia ka beere ya ra ne. Wuna a bandu dii kpuron wallo. Wunen nomuora dam kpuro mu wa. Wuna kaa kpi a gaanu kpuro wolle sua kpa a nu tasisia.

¹³Te, Gusunon besen Yinni, sa nun siaramo, sa maa wunen yisirun kpaaru beere weemo.

¹⁴ Ne ka nen tambu sa ñ gāanu tura su ka nun kēnu wē. Gāanu kpuro naamōwa wunen min di. Ye sa maa nun wēemō kpuro, wunen min diya sa ye waamō.

¹⁵ Sa bešen wāaru dimōwa wunen wuswaa nge sōbu nge me bešen sikadoba ba kua. Bešen wāarun tōru kpuro koo doonawa nge saaru, yīiyōbu sari.

¹⁶ Gusunō bešen Yinni, wuna a kpuro mō. Wunen min diya arumani yeni kpuro ya wee ye sa sōru kua su ka nun diru bania te ta ko n wunen yīsi deēraru sōwa.

¹⁷ Gusunō nen Yinni, na yē ma wuna a ra tōnun gōru wēeri, a ra maa gem kā. Wee na ka nun kēe nini naawa ka gōru deēro. Na maa wa wunen tōn be ba wāa mini, ba nun kēnu wēemō ka nuku dobu.

¹⁸ Gusunō, bešen sikadoba Aburahamu ka Isaki ka Yakōbun Yinni, a de wunen tōmbun gōrusu ka ben bwisikunu nu n sāa mēni baadomma, kpa ben gōrusu su n tāsā wunē sō.

¹⁹ Kpa a de nen bii Salomōn gōru ga n sō, u ka wunen yiirebu ka wunen sōsinu ka wunen woodaba mēm nōwa, u ka ye kpuro sōmburu ko, kpa u sāa yee te bani tēn sō na sōru yeni kpuro kua.

²⁰ Dafidi u maa tōn be ba mēne mi kpuro sōwa u nee, i Gusunō bešen Yinni siaro.

Ma be kpuro ba Gusunō ben sikadoban Yinni siara, ba yiira win wuswaa ka maa sina bokon wuswaa.

Ba Salomō kua sina boko

²¹ Yen sisiru, ba Yinni Gusunō siarabun yākunu ka yāku dō mwaararuginu kua ka ketē nōrōbu (1.000) ka yāa kinēnu nōrōbu (1.000) ka yāa kpeṃminu nōrōbu (1.000), yāku nin baatere ka ten tam. Ma ba maa yāku dabinu ganu kua Isireliba kpuron sō.

²² Yen tō te, ba di ba nōra Yinni Gusunōn wuswaa ka nuku doo bakabu. Ma ba maa Salomō Dafidin biin bandu dam sire ba nūn gum tāre wirō nōn yiruse Yinni Gusunōn wuswaa, u ka ko kparo. Yen biru, ba maa Sadōku gum tāre wirō ba nūn kua yāku kowo.

²³ Salomō u sina Isireliban sina gōnao ye ya maa sāa Yinni Gusunōgia. U kua sunō win tundo Dafidin ayero. U kuura, ma Isireliba kpuro ba nūn wiru kpīya.

²⁴ Wirugibu ka tabu kowo dangibu ka mam sina boko Dafidin bii be ba tie kpuro, ba nūn wiru kpīyawa.

²⁵ Yinni Gusunō u Salomō walle sua Isireliba kpuron suunu sō. Ma u win bandu girima doke n kere sinam be ba nūn gbiiye Isireliō.

Dafidin gō

²⁶ Dafidi Isain bii u bandu di Isireliba kpuro sō.

²⁷ U bandu diwa wōō weeru Isireliba sō. Heboroniō wōō nōōba yiru, Yerusalemuō maa wōō tēna ka ita.

²⁸ Dafidi u dukia ka girima wa. U tōkō kuawa kōō kōō. Ma u gu bōri yēndu sō. Ma win bii Salomō u bandu kōsire kua.

²⁹ Ye sina boko Dafidi u gbia u kua, ka ye u kua dāku te, ye kpuron gari yi yorua yam wao Samuelin tireru sō ka Gusunōn sōmō Natanin tireru sō, ka sere maa yam wao Gadin tireru sō.

³⁰ Tire ni sōra ba maa win bandun gari yorua ka win wōrugōru, ka ye n kōora Isireliban temō ka tem tukumō win waati ye sō.

ISIRELIBAN BANDUN GARI YIRUSE

Saloməon bandun faagiwa tire te, ta mō ka nge mē Isireliban bwese keri wəkuru ta win bii Roboamu seesi ma ta Yeroboamu kua ten sina boko. Ma Roboamu u kua Yudaba tōnan sina boko ma win bibun bwesera ban te wēenamō sere Babilonigibu ba ra ka na ba Yerusalemu wōri ba kamia.

Tire ten kpunaa

1. Saloməon bandun gari, wiru 1n di sere wiru 9.
2. Isireliban banda bōnu kua yiru, wiru 10:1n di sere wiru 11:4.
3. Yudaban bandun gari, wiru 11:5n di sere wiru 36:23.

SALOMƏO, ISIRELIBAN SINA BOKON GARI

¹ Saloməo, Dafidin biin banda dam kua domi Gusunə win Yinni u wāa ka wi, ma u nūn wōlle sua.

Saloməo u bwisi kana

(I maa mērio Sinambu I, 3:4-15)

² Sōo teeru Saloməo u ka Isireliba kpuro gari kua ka ben tabu kowobu nərəm nərəm (1.000) ka wunəm wunəm sinambu ka ben siri kowobu ka ben yenu yērobu, ben wirugibu kpuro gesi.

³ U ka tōn be kpuro da Gabaoniō gungurō. N deema miya Yinni Gusunən kuu bekurugiru ta wāa te Mōwisi Gusunən sōm kowo u kua sanam mē Isireliba ba wāa gbaburō.

⁴ Adama ba Yinni Gusunən woodan kpakororu sua saa Kiriati Yarimun di ba ka da Yerusalemu ba yi kuu bekurugirō.

⁵ N deema kuu ten wuswaaara yāku yee te Besaleli, Urin bii, Hurin debubu u kua ka sii gandu ta wāa.

Miya Saloməo ka tōn be kpuro ba bikiaru kua Yinni Gusunən mi.

⁶ Yera Saloməo u da u yākuru kua yāku yee ten mi, te ta wāa kuu bekurugii ten wuswaaō. Yāanu nərōbuwa (1.000) u ka yāku dāō mwaararuginu kua.

⁷ Ye n kua wōkuru, yera Yinni Gusunə u Saloməo kure. Ma u nūn sōowa u nēē, a man bikio ye a kī n nun kē.

⁸ Ma Saloməo u nēē, wee a nēn tundo Dafidi durom kua. Ma a man kōsire kua win ayero.

⁹ Tē, a de wunen nō mweeru tu yibiara te a nēn tundo Dafidi kua. Domi a dera na bandu di tōn wuurun suunu sōo te ta dabi nge yani seeri.

¹⁰ Yen sō tē, a man bwisi ka laakari kēeyō, kpa n kpī n ka tōn be kpara. Ma n kun mē, wara u koo kpī u wunen tōn dabi te kpara.

¹¹ Gusunə u Saloməo sōowa u nēē, na nua ye ya wāa wunen gōruō. Wee, a n dukia ka arumani bikie, n kun mē beere, n kun mē be ba nun tusan gōō. Meya a n maa bikie wunen wāaru tu dakaa da. Adama bwisi ka laakariwa a bikia a ka nēn tōmbu kpara bēn wōllō na dera a bandu dii.

¹² Tē, kon nun bwisi ka laakari ye wē. Ye baasi, kon maa nun dukia ka arumani ka beere wē ye sinam be ba nun gbiye ba n waare a sere bandu di. Meya wunen biru, goo kun maa ye wasi.

¹³ Yeniban biru, Saloməo u sarama gunguu ten min di, mi Yinni Gusunən kuu bekurugira wāa. Ma u wurama Yerusalemu u bandu dii Isireliba kpuron wōllō.

Yiiko ka arumani

ye Saloməo u mō

(I maa mērio 9:25-28, Sinambu I, 10:26-29)

¹⁴ Saloməo u tabu kēkē yi dumi gawe mēnna nərōbu ka nēru (1.400). Ma u maa maasōbu mēnna nərōbun suba wākura yiru (12.000). Ma u be kpuro yi yi wusu gasu sōo ka sere maa Yerusalemu mi win tii u wāa.

¹⁵ U dera wura ka sii geesu dabia Yerusalemu nge kpenu. Ma u dera dāa ye ba mō seduru ya maa dabia baama nge dāa ye ba mō sikamōre ye ya ra n wāa Sefalan wōwāō.

¹⁶ Egibitin diya ba ra ka nūn dumi naawe. Tenkubara ba ra yi dwem de.

¹⁷ Ba ra nūn tabu kēkē yi dumi gawen tia dārewa sii geesun gobi nata (600). Kpa bu maa nūn duma dāre sii geesun gobi wunaa weeru ka wōkuru. Bera ba ra maa ka Hetiban sinambu ka Sirigibun sinambu dumi daawe.

Saloməo u sāa yerun banan

sɔɔru mə

(I maa mɛɛrio Sinambu I, 5:15-32, 7:13-14)

¹⁸ Salomɔɔ u wooda wɛ bu Yinni Gusunɔ diru bania, kpa bu maa win tii sina kpaaru bania.

2

¹ Yera u tɔmbu nɔɔɔɔn suba wata ka wɔkuru (70.000) gɔsa be ba ko n da sɔmunu sue, ka tɔmbu nɔɔɔɔn suba wɛnɛ (80.000) be ba ko n da kpenu daku guunɔ. Ma u maa tɔmbu nɔɔɔɔn suba ita ka nata (3.600) gɔsa be ba ko n sɔmbu te nɔni doke.

² Salomɔɔ u Hiram, Tirin sunɔ goria u nɛɛ, nge mɛ a raa nen tundo Dafidi dɔa ye ba mɔ sɛduru kɔ u ka win sina kpaaru bana, nge mɛya nen tii na maa kɔ a man kɛɛma.

³ Wee na Gusunɔ nen Yinni diru baniamme ta n sɔa wigiru. Miya ba ko n da nɔn turare nubu durorugia dɔɔ dokeye, kpa bu win pɛɛ yi mi baadomma. Miya ba ko n da maa yaku dɔɔ mwaararuginu ko bururu ka yoka, tɔɔ baatere, ka tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ, ka suru kpaɔ baawure sɔɔ, ka Yinni Gusunɔn tɔɔ bakaru baatere sɔɔ nge mɛ ba Isireliba yen wooda wɛ sere ka baadommaɔ.

⁴ Dii te, ta ko n kpɔ. Domi Gusunɔ besɛn Yinni u bɔnu kpuro kpaaru kere.

⁵ N n mɛn na, goo kun kpɛ u nɔn diru bania. Domi baa wɔllu ka ten kpaaru ta n kpɛ tu nɔn mwa. Yen sɔ, wara ra n nɛ, Salomɔɔ n sere ka nɔn diru bania. Nɛgia n ko mi ko na n da nɔn turare dɔɔ dokeye.

⁶ Yen sɔ tɛ, wunɛ Hiram, a man goo mɔrisiama wi u wuru ka sii geesu ka sii gandu ka sii wɔkusun sɔmburu yɛ ka sere beka ye ba wɔkua ka wunɔm ka maa gaadura kpa u n maa gɔanun weenasinun kobu yɛ gana sɔɔ, kpa bu sɔmburu ko sannu ka nen tɔn be ba maa yɛru mɔ ba ka wɔa Yerusalemu mini ka Yudan tem kpuro sɔɔ. Tɔn be, ba sɔawa be nen tundo Dafidi u gɔsa.

⁷ A de a man dɔa ye ba mɔ sɛduru ka sipɛɛ ka santali mɔrisiama Libanin di. Domi na yɛ maa wunɛn sɔm kowobu ba yen burabu yɛ. Nen sɔm kowobu ba koo bu somi sɔmbu te sɔɔ.

⁸ A de bu man dɔa ye kasuama ya n kpɔ. Domi dii te na kɔ n bani mi, ta kpɔ. Ta ko n maa wɔ.

⁹ Saa ye sɔɔ, kon wunɛn sɔm kowobu alikaman som tɔnnu nɔɔɔɔn suba nɔɔba tia (6.000) wɛ ka dɔa bimi yi ba mɔ sɔsun som tɔnnu nɔɔɔɔn suba nɔɔba tia ka tam ditiri nɔɔɔɔn suba nɛnɛ (800.000) ka sere maa gum ditiri nɔɔɔɔn suba nɛnɛ.

¹⁰ Ma Hiram, Tirin sunɔ, u Salomɔɔ wisa tireru sɔɔ u nɛɛ, geema, yɛn sɔ Yinni Gusunɔ u win tɔmbu kɔ, yen sɔna u nun kua ben sunɔ.

¹¹ I ka man Gusunɔ Isireliban Yinni siaro wi u wɔllu ka tem taka kua. Wee u Dafidi bii bwisigii ka laakarigii kɔ wi u koo wi, Yinni Gusunɔ sɔa yeru bania ka sere maa win tiin sina kpaaru.

¹² Tɛ, wunɛ Salomɔɔ, kon sɔm yɛro goo mɔrisiama. Yɛro u bwisi mɔ too. Win yɛsira Huramabi.

¹³ U sɔawa kurɔ goon bii. Kurɔ wi, u sɔawa Danun bweserugii. Ma win tundo u sɔa Tirigii. Huramabi wi, u wuru ka sii geesu ka sii gandu ka sii wɔkusu ka kpenu ka dɔan sɔmburu yɛ. U maa beka sɔmburu yɛ, ye ba kua ka wɛɛ wunɔngii ka gaaduragii, ka wɛɛ swɛɛ ka sere maa wɛɛ dangii. Mɛya u maa gɔanun weenasinun kobu gani sɔɔn sɔmburu yɛ. Sɔmbu te ba gesi nɔn nɔmu sɔndia kpuro, u koo kpɔ u tu kowa. U koo sɔmbu te kowa ka wunɛn sɔm kowobu sannu ka sere be nen Yinni Dafidi wunɛn tundo u gɔsa.

¹⁴ Tɛ, wunɛ maa, a sun alikama ka sɔsu ka gum ka tam mɛ mɔrisiama yɛn gari a gerua mi.

¹⁵ Besɛ sa ko maa nun dɔa bɔoria nge mɛn nɔɔ a kɔ, kpa su ye mɔrisiama ka goo nimkusu sere Yafoɔ. Kpa wunɛgibu bu maa na bu ka ye da Yerusalemuɔ.

¹⁶ Salomɔɔ u sɔbu gara be ba wɔa Isireliba sɔɔ. N deema win tundo Dafidi u raa bu gara. Sɔɔ ben geera kuawa tanu nɔɔɔɔn suba wunaa weeru ka wɔkura ita ka nata (153.600).

¹⁷ Ma u ben nɔɔɔɔn suba wata ka wɔkuru (70.000) gɔsa ba n da sɔmunu sue, kpa ben nɔɔɔɔn suba wɛnɛ (80.000) ba n da kpenu daku guunɔ. Ben nɔɔɔɔn suba ita ka nata (3.600) ye ya tie, ba n da sɔm kowo be ba tie nɔni doke.

Sɔa yerun bana

(I maa mɛɛrio Sinambu I, 6:1-38)

3

¹ Salomɔɔ u sɔa yee ten bana torua Yerusalemuɔ guu te ba mɔ Mɔriyan wɔllɔ mi ba win tundo Dafidi sɔɔsi. N deema yam mi n daa sɔawa ɔnani, Yebusin doo soo yeru.

² U sɔa yee ten bana toruawa win bandun wɔɔ nɛnɛn suru yirusen sɔɔ yirusɛ sɔɔ.

³ Ba dii te yɛirawa ka yellun yɛirutia ye ba ra ka gɔanu yɛire. Ten dɛɛbu bu sɔawa gɔm soonu wata. Ten yasum maa sɔa gɔm soonu yɛndu.

⁴ Dii ten yasum ka ten duu yee gbiikirun dɛɛbu n nɛwa. N s̄awa ḡom soonu yendu. Ma ten gunum mu s̄a ḡom soonu wunaa teeru. Ma Salom̄o u ten s̄awo wura gea pote.

⁵ Ma u dii ten tiin gani d̄aa ye ba m̄o sipere wukiri. Yen biru, u maa ye wura ye ya gea s̄a pote. Ma u dera ba kpakpa wurusu ka yonin weenasii kua kua gani yi s̄o.

⁶ Ma u tu buraru kua ka kpee gobiginu. N deema wura ye u ka s̄oma ye kpuro kua mi, ya weewa saa Paafaimun di.

⁷ U dii te wura potewa ka ten gbereba s̄o, ka ten k̄onn̄o suukuso ka ten ganīo, ka ten gamboba s̄o, ma u w̄ollun k̄sobun weenasibu kua ten gani s̄o.

⁸ Ma u dii te ta d̄ere gem gem bana mi. Ten d̄ɛɛbu ka dii ten tiin yasum mu nɛwa. Mu s̄awa ḡom soonu yendu. Ma ten yasum maa s̄a ḡom soonu yendu. Ma u tu wura gea pote. Wura yen geera s̄awa t̄onnu yendu.

⁹ Wura ye ba ka kulumba kuan geera s̄awa kilon b̄onu. Baa ka dia ye ya w̄a w̄oll̄o kpuro ba ye wura potewa.

¹⁰ U maa k̄sobun weenasibu yiru kua dii te ta d̄ere gem gem mi s̄o. Ma u ye wura pote.

¹¹ W̄ollun k̄so ben kasa n̄n̄e ye kpuron d̄ɛɛbu bu s̄awa ḡom soonu yendu. Kasa yen tian d̄ɛɛbu bu s̄awa ḡom soonu n̄ōbu. Ma ben turon kase teeru ta gana girari. Ma tee teni ta ka k̄so yirusegirun teeru girarin̄e.

¹² Ma k̄so yiruse win kase teeru ta maa dii ten goo t̄on̄o girari. N deema ten yirusewa ta ka gbiikoo wigiru girarin̄e.

¹³ K̄so be kpuron kasa ya deriarewa. Ma yen d̄ɛɛbu kua ḡom soonu yendu. Ma ba ȳo ba wuswaa t̄i dii ten k̄onn̄o ḡia.

¹⁴ Ma u dii ten beku kareru kua ka w̄ɛɛ dangii yi ba w̄okua ka gaadura ka wun̄am ka sere maa tom. Ma ba maa k̄sobun weenasibu kua beku te s̄o.

Dii ten gbere be ba kua

ka sii gandu

(I maa m̄erio Sinambu I, 7:15-22)

¹⁵ U dii ten wuswaa ḡbere yiru kua. Yen baayeren gunum mu s̄awa ḡom soonu t̄ena ka n̄ōbu. Ma ba ye fur̄asu s̄andia w̄oll̄o. Sin gunum mu s̄awa ḡom soonu n̄ōbu.

¹⁶ U maa yonin weenasin buraru garu kua nge te u raa kua s̄a yeru mi. Ma u bura te doke fur̄o sin w̄oll̄o. Ma u d̄aa marum gam weenasim kua wun̄abu (100) u doke yoni yi s̄o.

¹⁷ Ma u gbere yiru ye gira s̄a yee ten wuswaa. Tia n̄om geu, tia maa n̄om d̄war̄o. Ma u n̄om geugia ye ȳisuru k̄a Yakini. Ma u maa n̄om d̄warugia ye ȳisuru k̄a Boasi.

4

¹ U maa ȳaku yeru kua ka sii gandu. Ten d̄ɛɛbu bu s̄awa ḡom soonu yendu. Ma ten yasum maa s̄a ḡom soonu yendu. Ma ten gunum mu s̄a ḡom soonu w̄okuru.

Boo sii ganduguu

(I maa m̄erio Sinambu I, 7:23-26)

² U boo sii ganduguu kua. Gen n̄on yasum mu s̄awa ḡom soonu w̄okuru. Gen gunum maa ḡom soonu n̄ōbu. Ma gen kekera s̄a ḡom soonu t̄ena. Ga s̄awa b̄weereke mam mam.

³ Ba gen n̄o b̄akan tem̄o keteban weenasii kua ba ka sikerena. Ḡom soo teerun baa s̄o, ket̄e w̄okura ba kua. Ba ket̄en weenasii yi kuawa s̄a yiru. Ma ye kpuro ya s̄a sii b̄ari tia ka boo sii ganduguu ge.

⁴ Ba boo ge s̄andiwa ket̄en weenasii w̄okura yirun w̄oll̄o. Yen ita ya wuswaa kisi s̄o ȳesan n̄om geu ḡia, ita maa s̄o duu yeru ḡia, ita yeni maa s̄o ȳesan n̄om d̄waru ḡia, ita ye ya maa tie, s̄o yari yeru ḡia. Ma boo ge, ga s̄andi ket̄en weenasii yin w̄oll̄o. Ma ket̄e ben biru ga wura s̄awo.

⁵ Boo gen sinum mu ka n̄om tararu n̄e. Ma ba gen n̄o b̄aka kua nge n̄ragia. Ma ga maa n̄o deriare nge biibii. Ga koo kp̄i gu nim m̄wa ditiri n̄ōbun suba wunaa teeru (120.000).

⁶ U wekenu w̄okuru kua ma u nin n̄ōbu yi s̄a yee ten n̄om geu. N̄ōbu yeni maa ten n̄om d̄war̄o bu wa bu ka t̄i s̄arasia, kpa bu maa ka ȳaku yaa kpakia b̄a n̄ ȳaku d̄so m̄waaruginu m̄. Boo sii ganduguu gen nima ȳaku kowobu ba ra ka ben n̄oma ka naasu kpakie.

Dendi ȳa ni ba kua ka sisu

(I maa m̄erio Sinambu I, 7:40-51)

⁷ U maa dabu wuruginu kua wasi w̄okuru. U nu kuawa nge m̄e ba nin wooda yi. Ma u nin n̄ōbu yi s̄a yee ten n̄om geu. N̄ōbu yeni maa n̄om d̄war̄o.

⁸ U tabulu w̄okuru kua u yi s̄a yeru mi. U n̄ōbu yi n̄om d̄war̄o, ma u maa n̄ōbu yi n̄om geu.

Ma u maa gb̄ɛɛ wuruginu kua wun̄abu (100) ni s̄o ba ko n̄ da ȳaku yaa yem doke bu ka ȳka.

⁹ U yaara gaa kua yāku kowobun s̄s. Yen biru, u maa yaara baka gaa kua ka yen gamboba. Ma u gambo be sii ganduu pote.

¹⁰ U boo sii ganduguu ge yiwa yaara yen n̄m geu s̄s yari yerun n̄m dwaru gia.

¹¹ Huramu u torom guratii kua ka kaatonu ka gb̄a yē s̄s ba ko n da yāku yaa yem doke bu ka yēka. Nge m̄ya u ka s̄mbu te kua u kpa te sina boko Salom̄u u n̄n yiire u ko Yinni Gusun̄n s̄a yee ten s̄s.

¹² Wee ye u maa kua. Yera gberē yiru ka fur̄su yiru si ba koo doke gberē ben w̄llo ka k̄k̄s̄o bwesenu yiru ye ba koo s̄ndi fur̄ sin w̄llo.

¹³ U maa d̄a marum weenasim kua n̄eru (400) k̄k̄s̄o yiru yen s̄s. K̄k̄s̄o yiru yen baayere s̄s, d̄a marum weenasim m̄n s̄a yiru yiruwa u kua u ka s̄ndi fur̄ sin w̄llo.

¹⁴ U wekeni kua w̄kuru ka nin s̄waritii w̄kuru.

¹⁵ U boo sii ganduguu kua, ka ket̄n weenasii w̄kura yiru yi yi boo ge s̄s̄wa.

¹⁶ U maa torom guratii kua, ka kaatonu, ka kaato donnuginu.

Dendi yāa ni sina boko Salom̄u u dera Huramabi u kua mi, u nu kuawa ka sii gan te ba w̄riasia.

¹⁷ U dera ba yāa ni kpuro kua ka sii ganduu Yuudenin w̄w̄a mi s̄nda w̄a Suk̄tu ka Seredan baa s̄s.

¹⁸ Salom̄u u dera ba dendi yāa ni kua nu dabi sere ba n̄ maa sii gan ten bunum ȳira.

¹⁹ Salom̄u u maa dera ba dendi yāa ni nu tie kua. Niya yāku yee wuragii te,

ka tabulu yē s̄s ba ra p̄ē s̄ndi,

²⁰ ka dabunu ka nin fitilanu ni ba kua ka wura gea. Ba koo nu s̄rawa nge m̄e s̄a yerun wooda ya gerua.

²¹ U maa biibiin weenasii kua ka fitilanu ka nin bakusu. U ye kpuro kuawa ka wura gea.

²² U maa woba kua, ka nari, ka gb̄a, ka d̄s̄o guratii. Ba ye kpuro kuawa ka wura gea.

U maa dii te ta d̄ere gem gem gamboba ka s̄a yee ten tiin k̄nn̄n gamboba kua ka wura.

5

¹ Ye Salom̄u u s̄a yee ten s̄mburu kua u kpa, yera u sii geesu ka wura ka ḡa ni win tundo u raa yi s̄a yee ten s̄s kpuro gurama u doke Yinni Gusun̄n arumanin beru yer̄.

Ba woodan kpakororu yi

Yinni Gusun̄n s̄a yer̄

(I maa m̄erio Sinambu I, 8:1-13)

² Yen biru, Salom̄u u Isireliban guro gurobu ka ben ȳenu ȳrobu ka bwese k̄ra baayeren wirugibu sokusia Yerusalem̄u bu ka Yinni Gusun̄n woodan kpakororu suama s̄a Dafidin sina kpaarun di te ba maa m̄ S̄īni, kpa bu tu doke s̄a yeru mi.

³ Yera Isireliba kpuro ba m̄enna Salom̄n mi w̄s̄n suru n̄oba yiruse w̄i s̄s ba ra t̄s̄o bakaru garu ko.

⁴ Ye ben guro guro be kpuro ba tunuma, yera Lefiba ba Yinni Gusun̄n woodan kpakoro te sua,

⁵ ka win kuu bekurugii te, ka sere s̄aarun dendi yāa ni nu w̄a te s̄s kpuro. Yāku kowobu ka Lefibara ba ye kpuro suama.

⁶ Sina boko Salom̄u ka Isireliba kpuro be ba m̄enne mi, ba na ba ȳra Yinni Gusun̄n woodan kpakoro ten wuswaā. Ma ba yāanu ka ket̄e dabinu go ba ka yākunu kua. Sabe ni ba go mi, nu n̄ garir̄.

⁷ Ma yāku kowobu ba ka Yinni Gusun̄n woodan kpakoro te da ten ayer̄ dii te ta d̄ere gem gem s̄s. Ba tu yiwa w̄llun k̄sobun weenasibu yirun kasin k̄k̄ro.

⁸ K̄s̄o be, ba kasa deriewa ba woodan kpakoro te ka ten nenutii wukiri.

⁹ Ba koo kp̄i bu nenutii yi wa yi tere s̄a dii te ta d̄ere gem gem k̄nn̄n di. Domi ba yi kuawa yi d̄u. Adama ba n̄ kp̄e bu yi wa s̄a t̄s̄n di. Miya kpakoro te, ta w̄a sere ka ḡison ḡis̄o.

¹⁰ Ḡaanu sari kpakoro te s̄s, ma n̄ kun m̄o wooda w̄kurun kpee b̄esi yiru ye M̄owisi u doke mi. Yinni Gusun̄wa u n̄n yi w̄e Horebun guur̄o sanam m̄e u ka Isireliba arukawani b̄akua ye ba yarima Egibitin di.

¹¹ Yāku kowobu ba tii d̄er̄asia. Adama ba n̄ kue nge m̄e wooda ya n̄e bu ko wuuru ka wuuru. Ma be kpuro ba yara s̄a yee ten min di.

¹² Ma Lefiba kpuro be ba s̄a wom kowobu, Asafu ka Hemani ka Yedutum ka ben bibu ka begibu kpuro ba yabenu sebua ni ba kua ka w̄e dangii ba ka ȳo yāku yerun s̄s yari yeru gia ba s̄ekit̄er̄enu n̄ni ka guunu ka m̄r̄okunu. Ma yāku kowobu wunaa teeru ba w̄a ben b̄oku ba kabi soom̄.

¹³ Be ba kɔbi soomɔ ka be ba womusu mɔ ba Yinni Gusunɔ siaramɔ ba mɔ, i Yinni Gusunɔ siaro, domi u sɔawa tɔn geo, win durum mu ko n wɔawa sere ka baadommaɔ.

Ye ba mɔ mɛ, saa yera guru wii wurora Yinni Gusunɔn sɔa yee te wukiri.

¹⁴ Ma yaku kowobu ba kpana bu yɔra bu ben sɔmburu ko guru wii ten sɔ. Domi Yinni Gusunɔn yiikon girima ya dii te yiba.

6

¹ Yera Salomɔɔ u nɔɔguru sua u nɛɛ, Yinni Gusunɔ, a bwisika a n wɔa guru wii sinumguru sɔɔ.

² Adama nɛ, na nun wɔa yee geeru bania mi kaa n wɔa sere ka baadommaɔ.

Gari yi Salomɔɔ

u Isireliba sɔɔwa

(I maa mɛɛrio Sinambu I, 8:14-21)

³ Yera sina boko Salomɔɔ u siira Isireliba kpuron mi gia, mi ba yɔ. Ma u bu domaru kua.

⁴ U gerua u nɛɛ, na Gusunɔ Isireliban Yinni siara. Domi u win nɔɔ mwɛɛru yibia te u Dafidi nen tundo kua u nɛɛ,

⁵ saa min di u win tɔmbu Isireliba yarama Egibitin di, u n wuu gagu gɔsa ben wusu gasu sɔɔ bu ka diru bani mi ba koo nɔn sɔ. U n maa goo gɔsa u n ka sɔa win tɔmbun kparɔ.

⁶ Adama Yerusalemuwa u gɔsa bu ka nɔn sɔa yeru bania mi. Mɛya u maa Dafidi gɔsa u n ka sɔa ben kparɔ.

⁷ Nen tundo Dafidi wi, u raa gɔru doke u Gusunɔ besen Yinni diru bania.

⁸ Ma Yinni Gusunɔ u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, ya wɔ ye u gɔru doke u ka nɔn diru bania.

⁹ Adama n n wi, u koo nɔn tu bania. Win bii wi u koo ma, wiya u koo tu bani.

¹⁰ Tɛ, Yinni Gusunɔ u win nɔɔ mwɛɛ te yibia. Wee nɛ, Salomɔɔ, na sina besɛ Isireliban sina gona wɔllɔ na kua nen tundo Dafidin kɔsire. Yen biru, na Gusunɔ besen Yinni dii te bania mi ba ko n da nɔn sɔ.

¹¹ Dii te sɔara na win woodan kpakororu wɔa yeru kua. Kpee besi yiruwa yi wɔa kpakoro te sɔɔ, yi sɔɔ ba win woodaba yorua be u besen baababa wɛ.

Salomɔɔn kanaru

(I maa mɛɛrio Sinambu I, 8:22-53)

¹² Yera Salomɔɔ u yɔra Yinni Gusunɔn yaku yerun wuswaaɔ Isireliban nɔni biru, ma u nɔma yiya wɔllɔ u kanaru kua.

¹³ N deema Salomɔɔ u raa turaru garu kua ka sii gandɔ. Ma u tu doke sɔa yerun yaara yen suunu sɔɔ. Tura ten dɛɛbu bu sɔawa gɔm soonu nɔɔbu. Ten yasum maa gɔm soonu nɔɔbu. Ma ten gunum maa sɔa gɔm soonu ita. Miya u yɔɔwa u yiira Isireliba kpuron wuswaaɔ. Ma u nɔma yiya wɔllɔ u nɛɛ,

¹⁴ Gusunɔ, besɛ Isireliban Yinni, goo maa sari nge wunɛ wɔllɔ ka temɔ. Wunen bwɔa be ba nun mem nɔɔwammɛ ka gɔru tia, a ra arukawani ye a ka bu bɔkua yibie, kpa a bu wunen wɔnwɔndu sɔɔsi.

¹⁵ Wee a wunen nɔɔ mwɛɛru yibia te a wunen bɔɔ Dafidi nen tundo kua. Ye a nɔn sɔɔwa kpuro, a ye kua gisɔ ka wunen dam.

¹⁶ Yen sɔ, Gusunɔ besen Yinni, a nɔɔ mwɛɛ te yibio te a nɔn kua mi. A nɛɛ, u n kɔsire biamɔ win bibun bweseru sɔɔ wi u koo win bandu di, bii be, bɔ n tii neni dee dee ben wɔaru sɔɔ, ma ba nun mem nɔɔwammɛ nge mɛ wi, Dafidi u kua.

¹⁷ N n men na, Gusunɔ besen Yinni, a de wunen gari yi a nɔn sɔɔwa mi kpuro yi koorɔ.

¹⁸ Adama kaa sere kpɔ a sina tem mɛ sɔɔ ka gem? Domi wɔlla kun nun tura. Kaa sere gere dii te na nun bania mini?

¹⁹ Ka mɛ, Gusunɔ nen Yinni, a nen gere swaa dakio, kpa a nen kanaru nɔ te na mɔ gisɔ.

²⁰ A de wunen nɔni yi n wɔa dii te sɔɔ wɔkuru ka sɔɔ sɔɔ. A nen kanaru swaa dakio te na mɔ yam mini. Domi miya a nɛɛ, kaa tii sɔɔsi.

²¹ Nɛ ka wunen tɔmbu, sɔ n menna yam mini, sa kanaru mɔ, a sun swaa dakio saa wɔllun di mi a wɔa kpa a sun suuru kua.

²² Goo u n win winsim torari, ma ba yɛro tilasi kua u ka na mini u bɔre yaku yera,

²³ na nun kanamɔ a yɛro swaa dakio wɔllun di kpa a bu siria. A tɔn kɔso nɔn win kɔsa kɔsieyo, kpa a maa gemgii nɔn win gem wɛ.

²⁴ Yiberɛba bɔ n wunen tɔmbu Isireliba kamia yɛn sɔ ba nun torari, ma ba gɔru gɔsia ba na ba nun suuru kanamɔ dii teni sɔɔ,

²⁵ a bu swaa dakio saa wɔllun di, kpa a bu ben durum suuru kua. Kpa a de be ba yoru mwɛɛra bu wurama tem mɛ sɔɔ mɛ a raa ben baababa wɛ.

²⁶ Æ n dera gura ya yōra yèn sō ba nun torari, ma ba gōru gōsia yèn sō a bu sekuru doke, ma ba mēerima yam mini ba nun sāamō ba kanaru mō,

²⁷ a bu swaa dakio saa wōllun di, kpa a bu ben durum suuru kua. A bu swaa gea sōsio yē sō ba koo sī, kpa a de gura yu nē tem mē sō, mē bēse wunen tambu sa tubi di mi.

²⁸ Gōaru tà n dua tem mē sō, ñ kun mē kēsi kēsi bararu, ñ kun mē dīanun gō, ñ kun mē twee, ñ kun mē kōkōnu ganu ni nu ra dīanu sanku, ñ kun mē yiberēba bà n tem mēn wusu tarusi, ñ kun mē bara bwese bweseka yà n wunen tambu deema, ñ kun mē wahala gaa,

²⁹ bà n seewa ba kanaru mō ma ben baawure u win toraru wura win gōru, ma u win nōma suema dii tenin bera gia,

³⁰ a bu swaa dakio saa wōllun di mi a wāa kpa a bu suuru kua a baawure kua nge mē u sāa. Domi wunē turowa a tōnun gōru yē.

³¹ Kpa bu nun nasia ba n sīimō wunen swēē sō ben wāaru kpuro sō tem mē sō, mē a ben baababa wē.

³² Tōn tuko goo ù n na u ka nun sā yèn sō u nua wunen yīsira kpā, ma a dam bakam mō, ma yēro u kanaru mō dii te sō,

³³ a nùn swaa dakio saa wōllun di mi a wāa, kpa a nùn kua ye u nun bikiamō. Kpa handunian tambu kpuro bu nun gia, kpa bu nun nasia nge mē wunen tambu Isireliba ba nun nasie, kpa ba n yē ma wuna ba ra sā dii te sō, te na bana mini.

³⁴ Æ n wunen tambu Isireliba wooda wē bu da bu ben yiberēba tabu wōri, ma ba kanaru koosima wunen mi, ba mēerima wunen gee a gōsa, ka dii te na nun banian bera gia,

³⁵ a ben kanaru swaa dakio wōllun di kpa a bu kua dee dee.

³⁶ Bà n daa maa nun torari domi goo sari wi u ku ra tore, ma wunen mōru ya seewa, a bu yiberēba nōmu sōndia, ma ba bu mwēera ba ka da ba yoru dimō turukuo ñ kun mē mi n toma,

³⁷⁻³⁸ bà n bwisika tem mi ba yoru dimō mi ma ba gōru gōsia mam mam ba nun tii wē, ma ba tem meni mēerima mē a ben baaba wē, ka wuu geni ge a gōsa ka sāa yee te na nun bania mini, bà n kanaru mō ba mō, ba nun torari, ba durum kua,

³⁹ a bu swaa dakio saa wōllun di mi a wāa kpa a bu kua dee dee, kpa a bu ben toranu kpuron suuru kua.

⁴⁰ Tē, Gusunō nēn Yinni, a de a nōni wukia kpa a swaa daki kana te na mō.

⁴¹ Yinni Gusunō,

a seewo a na mi a ra wēre,
wunē ka wunen woodan kpakororu,
mi wunen dam mu ra sōsire.

A de wunen yāku kowobu ba n faaba mō.

Kpa be ba nun mēm nōowamme
ba n nuku dobu mō doo nōru sō.

⁴² Yinni Gusunō,

a ku wi a gōsa biru kisi.

A wunen durom yaayo
mē a Dafidi wunen sōm kowo kua.

Sāa yee ten wukiabu

(I maa mēerio Sinambu I, 8:62-66)

7

¹ Sanam mē Salomō u kanaru kua u kpa, yera dō u sarama wōllun di u yāku dō mwaaararugii ni ka yāku ni nu tie mwa. Ma Yinni Gusunōn yikon girima ya dii te wukiri.

² Yāku kowobu ba ñ kpā bu du Yinni Gusunōn sāa yera, domi win yikon girima ya yiba ten mi.

³ Ye Isireliba kpuro ba dō wi ka Yinni Gusunōn yikon girima ye wa ya sarama ya wāa sāa yee ten wōllo, yera ba yiira ba siriru tem girari turarun wōllo te ba kua ka kpenu. Ma ba Yinni Gusunō saramō ba mō, Yinni Gusunō u sāawa tōn geo. Win durom mu ra n wāawa sere ka baadomma.

⁴ Isireliba kpuro ka sina boko ba yākunu kua Yinni Gusunōn wuswaa.

⁵ Yen dōma te, Salomō u naa kinenu nōrōbun suba yēnda yiru (22.000) go ka yāanu nōrōbun suba wunaa teeru (120.000). Nge mēya ba ka sāa yee te wukia.

⁶ Yāku kowobu ba yō ben ayenō, ma Lefiba ba dwee yānu soomō, ni sina boko Dafidi u dera ba kua bu ka Yinni Gusunō sā. N deema u raa bu yiire bu womu geni ko bu nē, Gusunōn durom mu ko n wāawa sere ka baadomma. Ma yāku kowobu ba kōbi soomō Isireliba kpuron wuswaa mi ba yō.

⁷ Saloməo u s̄a yee ten yaaran suunu deerasia ye ya w̄a s̄a yee ten tii tiin wuswaa. Domi miya u yaku d̄o mwaaruginu ka siarabun yaku kua yen s̄o yaku yee te ba kua ka sii gandu ten ayera kun tura bu ka yaku ni kpuro ko mi.

⁸ Saloməo ka Isireliba kpuro ba t̄o baka te diwa sere s̄o n̄oɓa yiru. Ma t̄n dabiru ta na saa Hamatin tem kpuron di, n ka girari Egibitin daaru gian di.

⁹ S̄o n̄oɓa itase, ba maa menna be kpuro ba yaku yee te deerasia ba yi nenem. Ba ye kuawa s̄o n̄oɓa yiru. Yen biruwa ba maa t̄o bakarun tii di sere s̄o n̄oɓa yiru.

¹⁰ W̄on suru n̄oɓa yirusen s̄o yenda itase s̄ora Saloməo u dera tamba wura ben yenusa. Ma ba nuku dobu m̄o durom me Gusuno u Dafidi ka Saloməo ka sere win t̄mbu Isireliba kuan s̄o.

Yinni Gusuno

u kɓam Saloməo kure

(I maa m̄erio 1:7-12, Sinambu I, 9:1-9)

¹¹ Sanam me Saloməo u Yinni Gusunon s̄a yeru ka win tiin sina kpaaru bana u kpa, ma ye kpuro ya kooa, ye u ḡoru doke u ko Yinni Gusunon s̄a yer̄o ka sere maa win tiin sina kpaar̄o, ¹² yera Yinni Gusuno u n̄n kure w̄okuru. Ma u n̄n s̄owa u nee, na wunen kanaru nua. Na yam mi gosa. Miya ba ko n da man yaku kua.

¹³ Na n wollu kenua, ma gura kun maa nem̄o, n̄ kun me na dera twee yi tem me wukiri yi men dianu di, n̄ kun me na n men t̄mbu k̄esi k̄esi baranu sure,

¹⁴ saa ye s̄o, be be i s̄a nen t̄mbu, i nen ȳisuru s̄owa, ma i tii kawa i been daa k̄osa deri, ma i man soka, kon be wurari wollun di kpa n be been toranu suuru kua, kpa n been tem arumani wesia.

¹⁵ Saa ye s̄o, kon be m̄eri kpa n kana ni i man koosima s̄a yeru mini swaa daki.

¹⁶ T̄e, na tu gosa na yi nenem nen s̄o, ta n ka nen ȳisuru s̄owa. Ten miya nen noni ka nen ḡoru kpuro ko n woo.

¹⁷ Wune maa Saloməo, a n s̄im̄o nge me wunen tundo Dafidi u s̄a, ma a m̄o ye na nun yiire kpuro, ma a nen woodaba mem n̄owamme,

¹⁸ kon wunen bandun dam sire nge me na wunen tundo Dafidi n̄o mw̄eru kua na nee, u n̄ k̄esire biam̄o wi u koo bandu di Isirelio.

¹⁹ Adama i n ḡosira i nen woodaba deri be na be w̄e, ma i maa da i b̄unu s̄awa,

²⁰ kon be wunawa nen tem di me na be w̄e. Kpa n dii te yina te na gosa na yi nenem nen ȳisurun s̄o mi. Kpa n de bwesenu kpuro nu tu ȳe.

²¹ Be ba raa ten kpaaru ȳe yellu, ba n sar̄o mi, biti koo bu mwa kpa bu bikia bu nee, mban s̄na Yinni Gusuno u wuu geni ka dii teni kua me.

²² Kpa bu wisi bu nee, ba Gusuno ben baababan Yinni deriwa, wi, wi u bu yarama Egibitin di ma ba da ba b̄unu yiiramme ba s̄am̄o. Yen s̄na u dera wahala yeni kpuro ya bu deema.

Ye Saloməo u maa kua

(I maa m̄erio Sinambu I, 9:10-28)

8

¹ W̄o yendun baa s̄ora Saloməo u Yinni Gusunon s̄a yeru ka sere maa win tiin sina kpaaru bana u kpa.

² U maa wuu si Huramu u n̄n k̄a s̄onwa. Ma u dera Isireliba ba sina mi.

³ Saloməo u Hamati w̄ori ye ya w̄a Soban bera gia, ma u ye mwa.

⁴ U tem mi ḡanu ku ra kpin wuu ge ba m̄o Tadin̄ori bana ka sere maa Hamatin wuu sin mi ba ko n da win dianu bere.

⁵ U B̄eti Horoni ye ya w̄a gunguru wollo ka ye ya w̄a w̄owaɓa bana. Wuu si, su gb̄aranu ka gamboba m̄o, ka maa yen s̄eretinu.

⁶ U maa wuu ge ba m̄o Balati bana ka wuu sin mi u ko n da win dianu bere. Ma u sin gasu s̄o win tabu keke yi dumi gawe berua ka maas̄obu. Ye Saloməon ḡoru ga k̄i, yera u bana Yerusalem̄o ka Liban̄o, ka sere wuu si u m̄o s̄o.

⁷ T̄n be ba tie Hetiba s̄o, ka Am̄oreba s̄o, ka Feresiba s̄o, ka Hefiba s̄o, ka Yebusiba s̄o, be, be ba n̄ s̄a Isireliba,

⁸ ben bibun bwese te ta seewa ben biru, tera Saloməo u yoo s̄oma koosia sere ka gison giso.

⁹ Saloməo u n̄ Isireliban goo yoo s̄amburu koosie. Be, ba s̄awa win tabu kowobu ka wirugibu, ka tabu sinambu, ka tabu keke yi dumi gawen kparobu.

¹⁰ Wirugii be Saloməo u gosa bu ka win t̄mbu kpara s̄ambu te s̄o, ben geera s̄awa goobu ka weeraakuru (250).

¹¹ Saloməo u dera win kur̄o wi u s̄a Egibiti sunon bii u yara Dafidin yenun di ge u bana. U nee, win kur̄o kun sinam̄o Dafidi Isireliban sina bokon yenusa. Domi mi ba woodan kpakororu doke, yam mi, mu kuawa mi yam deeram.

¹² Yera Saloməə u yāku dōə mwaararuginu kua yāku yee ten wəllə te u bana Yinni Gusunəən sāa yerun wuswaaə.

¹³ U ra yākunu ko nge me Məwisin wooda ya gerua tōə baateren sə, ka suru kpaon sə, ka tōə wērarugiru səə ka tōə bakanu ita yenin sə ni ba ra ko wōə tia səə. Niya pēe ye ba ku ra seeyatia doken tōə bakaru, ka duurubun tōə bakaru, ka sere maa Kunun tōə bakaru.

¹⁴ U yāku kowobu yi wuu wuuka nge me win tundo Dafidi u raa kua. Yāku kowo ben baawure ka win somburu. Lefiba ka maa ben somburu. Bera ba ra n Yinni Gusunəə siaramə tōə baatere kpa bu maa yāku kowobu somi ben səma səə. Ma ba kənnəsun kəsobu yi yi wuu wuuka.

¹⁵ Ba n sina bokon wooda sare ye u yi yāku kowobu ka Lefiban sə ka sere maa arumani beru yerun sə.

¹⁶ Nge mēya ba ka sāa yee ten səmbu te kpuro kpara saa ten torubun di sere ba da ba ka tu wiru go. Nge mēya ba ka dii te bana ba kpa.

¹⁷ Yen biru Saloməə u da Əsion Gebēeə ka Elətuə. Wuu si, su wāawa nim wəkun bəkuə Edamun temə.

¹⁸ Huramu u dera win səm kowo be ba nim yē ba ka Saloməə goo nimkusu daawa. Ma ba da Ofiriə ka Saloməən səm kowobu sannu. Min diya ba ka sina boko Saloməə wuran tənnu wəkura ita naawa.

Seban sunə tən kurə

u Saloməə mērim da

(I maa mērio Sinambu I, 10:1-13)

9

¹ Saa yē səə Seban sunə tən kurə u nua ma Yinni Gusunəə u dera Saloməə u yīsiru yara, yera u da u ka Saloməən bwisi yin saka mēri kpa u nūn gāa dabinu bikia. U tura Yerusalemə, ka win sina bwāa dabinu be ba nūn swīi, ka yooyoo si su turare ka wura dabinu səəwa, ka kpee gobiginu. Ye u tura Saloməən mi, ma u gerua kpuro ye ya wāa win gōrua.

² Ma Saloməə u nūn wisa kpuro ye u bikia. Yen gaa kun nūn wisibu sēsie.

³ Ye kurə wi, u Saloməən bwisi yi kpuro wa, ka dii te u bana

⁴ ka dīa ni u ra di, ka win bwāabun wāa yeru, ka win səm kowobun yāa ni ba ra doke bu ka nūn nəəri, ka sere be ba ra nūn tam dokeye nəraəginu, ka yāku ni u ra ko diru mi u ra Yinni Gusunəə sā,

⁵ ye kpuro ya nūn biti mwa sere u wom mwe. Ma u sina boko Saloməə səəwa u nēe, wunen dam ka wunen bwisin baaru ye na nua saa nēn tem di, ye kpuro geema.

⁶ Adama na n daa gari yi naaəe kue sere na ka tunuma mini. Wee nēn nəni yi ye kpuro wa. Ka gem, ye na wa mini, ba n daa man yen bənu səəwa. Wunen bwisi ka wunen dukia ya kpa n kere nge me wunen yīsira yara.

⁷ Doo nərugiba wunen təmbu ka wunen səm kowo be ba nun nəərimə saa baayere. Ma ba wunen bwisi yin gari swaa daki.

⁸ Na Gusunəə wunen Yinni siara wi u nun durom kua u nun swīi Isireliban sina gəna wəllə. U bu kīwa sere ka baadommaə. Yen sōna u nun kua ben sunə a n da ka bu sirie dee dee.

⁹ Ma u sina boko wura kə tənnu ita ka bənu, ka maa turare ka kpee gobiginu. Saloməə kun maa turare waare gam gum di ya n kpāaru nē me.

¹⁰ Huramun səm kowobu ka Saloməəgii be ba ka wura naamə Ofirin di, beya ba maa ka dāa gea ye ba mə santali ka kpee gobiginu naamə.

¹¹ Ma sina boko u ka dāa ye yəotii kua sāa yerə ka sere maa win tiin dirə. Dāa yera u maa ka wom kowobun mərəkunu ka ben guunu kua. Dāa yen bwesera kun saara mə. Mēya ba n maa yen bweseru waare Yudan temə.

¹² Saloməə u sunə tən kurə wi wē kpuro ye u bikia. U nūn kēru kāwa n kere ye u ka na. Yen biru, ma kurə wi, u gəsira u wura win temə ka win bwāabu.

Saloməən dukia

(I maa mērio Sinambu I, 10:14-29)

¹³ Wura ye Saloməə u ra wa wōə ka wōə ya sāawa tənnu yendu.

¹⁴ Ye baasi, u ra maa wura ka sii geesu mwe tenkuban mi ka maa sinam be u ka arukawani bəkuan mi, ka sere maa win tem beri berikan wirugibun mi.

¹⁵⁻¹⁶ U dera ba tere bakanu goobu (200) ka tere piiminu gooba wunəbu (300) kua ka wura. Tere baka nin teerun bunum mu sāawa kilo nəəba tia. Ma piimii nin teerun bunum mu maa sāa kilo ita. Ma u tere ni doke diru garu səə te ba sokumə Libanin dāa səə, win sina kpaarə.

¹⁷ Yera u maa sina kitaru kua ka suunu donnu, ma u tu wura gean tii pote.

¹⁸ Sina kita te, ta yootia mowa naa dabusanu nɔɔba tia. Ma ba ten naa sɔnditia kua ka wura. Ma ta nam sɔnditia mɔ yɛsi yɛsika. Yen baayeren bɔkuɔra ba gbee sunɔn weenasia kua ya yɔ, tia nɔm dware, tia maa nɔm geu.

¹⁹ Ma ba maa gbee sinan sin weenasisu kua wɔkura yiru ba doke tia tia yootia yen naa dabusaru baateren yɛsi yɛsika. Nɔɔba tia ya waa nɔm dware, nɔɔba tia maa waa nɔm geu. Suna goo maa sari wi ba maa kita ten bweseru kuare.

²⁰ Salomɔn nari kpuro yi sɔawa wura gea ka sere maa win gbɛa ye u ra ka di win sina kpaarɔ te ba sokumɔ Libanin dɔa sɔɔ. Gaaɔnu ganu sari mi ni ba kua ka sii geesu, domi win waati ye sɔɔ, ba n̄ sii geesu garisi gaaɔnu.

²¹ Yɛn sɔ Huramun sɔm kowobu ba ka Salomɔn goo nimkusu tenkuru mɔ su ra n naamɔ wɔɔ ita ka wɔɔ ita saa tontonden di, su n wuraba ka sii geesu sɔɔwa ka suunu donnu, ka wɔnnu ka gunɔ burasu.

²² Salomɔ u sinam be ba waa dunia sɔɔ kpuro bwisi ka dukia kere.

²³ Sinambu kpuro ba ra n kasuwa bu win gari nɔ win bwisi yi Yinni Gusunɔ u n̄n k̄n sɔ.

²⁴ Wɔɔ baagere, ben baawure u ra ka n̄n k̄ru naawewa. Gabu sii geesu, gabu wura, gabu yabenu, gabu tabu yānu, gabu turare, gabu maa dumi ka ketekunu.

²⁵ Ma Salomɔ u tabu kekɛba kasu yi dumi gawe ka maasɔbu. U dum gōnu kua nɔɔbun suba n̄nɛ (4.000). Maasɔ be, ba maa s̄a nɔɔbun suba wɔkura yiru (12.000). Ma u bu yi yi wuu marosɔ, mi win tabu kekɛba ba waa ka sere maa Yerusalemuɔ mi win tii u waa.

²⁶ Sinam be ba waa saa daa te ba mɔ Efaratin di sere n ka girari Filisitiban temɔ, n ka da Egibitin daara, Salomɔwa u be kpuro mɔ.

²⁷ Ma u dera sii geesu kooa Yerusalemu mi nge kpenu. Meya u maa dera d̄a gea ye ba mɔ seduru ya d̄a nge yakasun d̄a ye ba mɔ sikamɔre ye ya ra n waa Sefalan wɔwaa.

²⁸ Salomɔ u tenkuba mɔ be ba ra n̄n dumi dwem daawe Egibitiɔ ka sere maa tem baamaɔ.

Salomɔn gɔɔ

(I maa mɛɛrio Sinambu I, 11:41-43)

²⁹ Salomɔn kookoo si u kua, gbiikisu ka d̄aakisu, si kpuron garin sukum yorua Gusunɔn sɔmɔ Natanin tireru sɔɔ, ka Gusunɔn sɔmɔ Akiya, Silogiin tireru sɔɔ, ka sere maa Gusunɔn sɔmɔ Yedon k̄asinun tireru sɔɔ. Yedo wiya u Yeroboamu, Nɛbatin bii, Isireliban sina bokon waaɔrun faagi yorua.

³⁰ Salomɔ u bandu diwa wɔɔ weeru Isireliba kpuron wallo Yerusalemu.

³¹ Yen biruwa u kpuna u gu. Ma ba n̄n sikua win tundo Dafidin wuuɔ. Ma win bii Roboamu u bandu k̄sire kua.

YUDAN SINAMBUN GARI

Isireliban banda

bɔnu kua yiru

(I maa mɛɛrio Sinambu I, 12:1-15)

10

¹ Roboamu u da Sikemuɔ. Domi Isireliba kpurowa ba da mi bu ka n̄n ko sunɔ.

² N deema Yeroboamu, Nɛbatin bii, u raa kpikuru sua Salomɔn sɔ u da u waa Egibitiɔ. Sanam mɛ u nua Roboamu u bandu di, yera u ḡsirama Egibiti min di.

³ Yera ba n̄n sɔmɔ goria ba n̄nɛ, u na. Ye u tunuma, yera wi ka Isireliban bwese keri wɔkuru ba menna ba da ba Roboamu sɔɔwa ba n̄nɛ,

⁴ wunɛn tundo u sun yoo s̄ama koosia, ma ya sun bunie nge keten sugu. Adama wunɛ a sun tu kawo kpa su nun swii.

⁵ Ma u bu sɔɔwa u n̄nɛ, i gina doo. N n kua sɔɔ ita kpa i wurama.

Ma tɔn be, ba doona.

⁶ Yera Roboamu u Isireliban bukurobu menna win mi, be ba ra raa win tundo Salomɔ bwisi k̄. Ma u bu bikia u n̄nɛ, bwisi yir̄a i man k̄mɔ n tɔn be sɔ.

⁷ Ma ba n̄n wisa ba n̄nɛ, à n wura saa gis̄an di, a tɔn be n̄ari kpa a ko ye ba nun bikia, kpa a bu wisi ka k̄ru, ba ko n s̄awa wunɛn tɔmbu sere ka baadommaɔ.

⁸ Adama Roboamu wi, u n̄ bukuro ben gari wure. Win saarasi ka be u biru di sannu, bera u bwisi bikia.

⁹ U bu sɔɔwa u n̄nɛ, bwisi yir̄a i man k̄mɔ n ka tɔn be wisi be ba n̄nɛ, n bu yoo s̄ama kawo ye n̄n tundo u raa bu koosia.

¹⁰ Yera ba n̄n wisa ba n̄nɛ, a bu sɔɔwɔ a n̄nɛ, wunɛn niki bii piibu ga wunɛn tundon p̄ara b̄ɔrum kere.

¹¹ Wunɛn tundo u raa bu yoo s̄ama koosia. Meya kaa maa tu sosi. Wunɛn tundo u raa bu seeyasia ka yii sennu. Meya kaa maa bu seeyasia ka som kpaki.

¹² Yera Yeroboamu ka tɔn be kpuro ba na Roboamun mi sɔɔ itase te, nge mɛ u raa gerua.

¹³ Roboamu u tɔn be wisa ka dam. U ñ bukuro ben gari yi garisi gāanu.

¹⁴ Adama win saarasi ben bwisiya u ka sɔmburu kua, ma u nɛɛ, nɛn tundo u raa bɛɛ yoo sɔma koosia. Adama tɛ, negira ta koo kera. U raa bɛɛ sɛɛyasia ka yii sɛnnu. Adama nɛ, som kpakiya kon ka bɛɛ sɛɛyasia.

¹⁵ Nge mɛya Roboamu u yina u tɔn begii swaa daki, domi Yinni Gusunɔwa u dera n koora mɛ, kpa win gari yi ka koora yi u raa Yeroboamu, Nɛbatin bii sɔɔwa saa Akiya, Silogiin nɔɔn di.

Roboamu

u kua Yudaban sunɔ

(I maa mɛɛrio Sinambu I, 12:16-25)

¹⁶ Ye Isireliba kpuro ba wa ma sina boko u ñ ben gere swaa daki, yera ba nùn sɔɔwa ba nɛɛ, mba n sun mɔɔsine bɛɛ ka Dafidi, Isain bii.

Sa ñ maa bɔnu gaa mɔ ka wi.

Bɛɛ Isireliba i de su gɔsira

su wura bɛsɛn yɛnusɔ.

Wunɛ Roboamu,

a wunen bweserun wunanɔ koowo.

Ma Isireli be, ba gɔsira ba wura ben yɛnusɔ.

¹⁷ Ma Roboamu u kua Yudaba tɔnan sunɔ.

¹⁸ Saa ye sɔɔra u Hadoramu gɔra Isireliban mi, wi u ra bu kpare bu ka wɔɔ gobi mwa. Ma ba nùn kpenu kasuka ba go. Yera n dera Roboamun tii u win tabu kɛkɛ wɔri fuuku fuuku u da Yerusalemɔ.

¹⁹ Nge mɛya Isireliban bwese keri wɔku te, ta ka Dafidin yɛnugibu karana sere ka gisɔ.

11

¹ Saa yɛ sɔɔ Roboamu u tunuma Yerusalemɔ, yera u Yudaba ka Benyamɛɛba kpuro mɛnna, ma u be sɔɔ tabu durɔ damgibu nɔrɔɔn suba wunɔbu ka wɛnɛ (180.000) gɔsa bu da bu Isireliban bwese keri wɔku te wɔri kpa bu ban te wɔrama bu nùn wesia.

² Adama Gusunɔ u ka win sɔmɔ Semaya gari kua u nɛɛ,

³ a Roboamu, Salomɔɔn bii, Yudaban sunɔ ka Yudaba ka Benyamɛɛba kpuro sɔɔwɔ a nɛɛ,

⁴ wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, bu ku raa da bu ka ben mero bisibu Isireliba tabu ko. Ben baawure u gosiwo win yɛnuɔ. Domi yeni ya nawa saa nen min di.

Ma ba Yinni Gusunɔn gere wura, ba gɔsira ba wura ben yɛnusɔ.

Roboamu

u wusu gbāranu banisi

⁵ Roboamu u da u sina Yerusalemɔ. Ma u Yudan wusu gbāranu banisi.

⁶ U Bɛtelehemu bana, ka Etamu ka Tekoa

⁷ ka Beti Suri ka Soko ka Adulam

⁸ ka Gati ka Maresa ka Sifu

⁹ ka Adoraimu ka Lakisi ka Aseka

¹⁰ ka Sorea ka Ayaloni ka Heboroni. Wuu si, su wāawa Yudan temɔ ka Benyamɛɛn temɔ. Ma u su tāsisia.

¹¹ U su gbāranu toosi, ma u tabu sinambu yi yi mi. Ma u dia kua mi ba ko n da dīanu ka gum ka tam bere.

¹² U wuu sin baagere sɔɔ tɛrɛnu ka yaasi yi. Ma u su tāsisia. Ma Yudaba ka Benyamɛɛba ba ka nùn yōra.

Yāku kowobu ka Lefiba

ba wura Roboamun mi gia

¹³ Yāku kowobu ka Lefi be ba wāa Isireliban tem sɔɔ kpuro, ba seewa ben wāa yerun di ba na Roboamun mi.

¹⁴ Lefiba ba ben wāa yenu deri ma ba na Yudaɔ ka Yerusalemɔ yèn sɔ Yeroboamu ka win bibu ba bu yinari bu ben yāku kowo sɔma ko.

¹⁵ Yeroboamu u yāku kowobu yi yi win bwāarokunun sɔ, ni u kua nu ka boo kinenu ka ketɛba weene.

¹⁶ Isireli be ba tie ba Yinni Gusunɔn sāarun kīru mɔ, ba Lefiba swī Yerusalemɔ bu ka Gusunɔ ben baababan Yinni yākuru kua.

¹⁷ Ma ba Yudan bandun dam sire, ba Roboamu, Salomɔɔn bii tāsisia wɔɔ ita. Wɔɔ ita ye sɔɔra ba sīa Dafidi ka Salomɔɔn yira sɔɔ.

Roboamun bweseru

¹⁸Roboamu u Mahalati sua kurɔ. Mahalatin tundon yīsira Yerimoti, Dafidin bii. Win meron yīsira Abihaili, Eliabun bii, Isain debubu.

¹⁹Mahalati wi, u bii tɔn durɔbu mara. Bera Yeusi ka Semaria ka Sahamu.

²⁰Mahalatin biru, u Maaka sua kurɔ. Maaka wi, u sɔawa Abusalɔmun bii. Ma u Roboamu Abia ka Atai marua ka maa Sisa ka Selomiti.

²¹Roboamu u Maaka kɔ too n kere win kurɔ be ba tie. Domi kurɔbu yendu yiru sariwa u sue yenuɔ ma u maa kurɔ tanɔbu mɔ wata tɔɔwɔ. Bii tɔn durɔbu tɛna yiru sariwa u mara. Bii tɔn kurɔbu maa wata.

²²Roboamu u Abia, Maakan bii yerumaru wɛ. Ma u nɔn kua win maabu ka win wɔnɔbun guro guro. Domi u kɔ u nɔn ko sunɔ.

²³Yen biru, u win bii be ba tie yarinasia ka bwisi. U dera ba da ba wɔa Yudaba ka Benyamɛn wuu gbɔranugisu sɔɔ. U bu dɔanu wɛ nu kpɔ. Ma u maa bu kurɔ dabinu sua.

Egibitin sunɔ Sisaki

u Yudaba wɔri

(I maa mɛrio Sinambu I, 14:25-28)

12

¹Ye Roboamu u wa ma win banda dam kua, u tɔsa, yera u Yinni Gusunɔn woodaba deri. Ma Isireliba kpuro ba maa win yira swi.

²Roboamun bandun wɔɔ nɔɔbuse sɔɔra Sisaki, Egibitin sunɔ u Yerusalemu wɔri. Domi Roboamu ka wigibu ba Yinni Gusunɔ torari.

³Sisaki wi, u tabu kekɛba mɔwa nɔɔɔbu ka goobu (1.200), maasɔbu maa nɔɔɔbun suba wata (60.000). Ma u na sɔa Egibitin di ka tɔn dabi dabinu. Bera Libigibu ka Sukigibu ka Etiopigibu.

⁴Ma u Yudan wuu gbɔranugisu mwɛɛra sere n ka girari Yerusalemu.

⁵Yera Gusunɔn sɔmɔ Semaya u da u Roboamu deema ka Yudaban tabu sinambu be ba duki sua sanam mɛ Sisaki u wee. Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ, i nɔn deri. Wee u koo maa bɛɛn tii deri, kpa u bɛɛ beri Sisakin nɔmuɔ.

⁶Isireliban tabu sinambu ka ben sina bokon tii, ba ben toranu wurɔ ba nɛɛ, Yinni Gusunɔ u sɔawa gemgii.

⁷Ye Yinni Gusunɔ u wa ba tii kawa, yera u Semaya sɔɔwa u nɛɛ, wee ba tii kawa. Yen sɔ, na n maa bu kpeerasiamɔ. Na n tɛmɔ n ka bu somiru na. Na n derimɔ Sisaki u maa Yerusalemu wɔri nɛn mɔrun sɔ.

⁸Adama ba koo ko Sisakin yobu kpa bu gia ma nɛn yinniru ka handunian sinambun yinniru nu n tia.

⁹Sisaki, Egibitin sina boko u da u Yerusalemu wɔri ma u Yinni Gusunɔn sɔa yeru ka sina bokon dirun arumani gura. Ye kpurowa u sua. U maa tɛrɛnu gura ni Salomɔɔ u kua ka wurɔ.

¹⁰Ma Roboamu u tɛɛ nin kɔsire kua ka sii gandu. Ma u nu sina kpaarun kɔnnɔn kɔsobun wirugibu nɔmu sɔndia.

¹¹Mɛn nɔɔ sina boko u gesi dɔɔ Yinni Gusunɔn sɔa yerɔ, kɔnnɔ kɔsɔ be, ba ra nɛwa bu nu sua. Yen biru, kpa bu maa ka nu wurɔ bu yi ben dirɔ.

¹²Mɔru ye Yinni Gusunɔ u raa ka Roboamu sɔa ya sure yɛn sɔ u tii kawa. Ma u n dere bu nɔn kam koosia mam mam. Ma u dera gɔa geenu tiara Yudaa.

Roboamun bandun kpeeru

(I maa mɛrio Sinambu I, 14:21-24,29-31)

¹³Roboamu u mɔwa wɔɔ weeru ka tia sanam mɛ u bandu di Yerusalemu. Ma u win bandun dam sire. U kuawa wɔɔ wɔkura nɔɔbu ka yiru bandu sɔɔ Yerusalemu mi. N deema wuu gɛra Yinni Gusunɔ u gɔsa Isireliba kpuron sɔ ga n ka win yīsiru sɔɔwa. Roboamu win meron yīsira Naama, wi u sɔa Amɔni.

¹⁴Kɔsa u kua, domi u n Yinni Gusunɔ kasu ka win gɔru kpuro.

¹⁵Roboamun kookoo si u kua, gbiikisu ka dɔakisu, ye kpuron gari yi yorua Gusunɔn sɔmɔbu Semaya ka Idon tirenu sɔɔ. Tire ni sɔɔra ba ben yisa yorua nge mɛ ba ka swiine. Roboamu ka Yeroboamu ba ra n tabu mɔwa baadomma.

¹⁶Roboamu u kpuna u gu, ma ba nɔn sikua win baababan sikaa Dafidin wuuɔ. Ma win bii Abia u bandu kɔsire kua.

Abia u bandu di Yudaa

(I maa mɛrio Sinambu I, 15:1-8)

13

¹Yeroboamun bandun wɔɔ wɔkura nɔɔbu ka itase sɔɔra Abia u bandu di Yudaa.

²U bandu diwa wɔɔ ita Yerusalemu. Win meron yīsira Maaka, Urieli, Gibeagiin bii.

Abia ka Yeroboamu ba tabu kuawa ben wāaru kpuro sɔɔ.

³ Abia u tabu kowo dangibu sua nɔrɔbun suba nɛɛru (400.000) u ka Yeroboamu wɔri. Ma Yeroboamu u maa tabu durɔ dangibu sua nɔrɔbun suba nɛnɛ (800.000) u bu sure.

⁴ Yera Abia u seewa u nɔɔgiru sua saa guu te ba mɔ Semaraimun di. Guu te, ta sāawa Efaraimun guurun bee tia. U nɛɛ, Yeroboamu, wunɛ ka Isireliba, i man swaa dakio i nɔ.

⁵ I n̄ yɛ ma Dafidi ka win bibun bwesera Gusunɔ Isireliban Yinni u bandu wɛ Isireliba kpuro sɔɔ? U maa nɛɛ, u n̄ arukawani ye kusiamɔ.

⁶ Adama Yeroboamu, Nɛbatin bii, Salomɔɔ, Dafidin biin sɔm kowo u win yinni seesi.

⁷ N deema garu koo saribara ba mɛnna ba na wi Yeroboamun mi. Ma ba Roboamu kamia. Roboamu u sāawa aluwaasi. U ku ra gāanu ko ka toro sindu. Ma u kpuna u yōra dim dim ben wuswaaɔ.

⁸ Tɛ, i tamaa i ko i ka ban te yina te Yinni Gusunɔ u Dafidin bibun bweseru nɔɔ mwɛɛru kua. Geema i dabi too. Ma i keten bwāarokunu mɔ ni Yeroboamu u bɛɛ kua ka wura nu n sāa bɛɛn yinnibu.

⁹ Ma i Yinni Gusunɔn yāku kowobu Aronin bibu ka sere Lefiba yina. Ma i tii yāku kowo kpaobu kua nge bwese tukunu. Wi u gesi seewa u ka naa kpema ka yāa kinenu nɔɔba yiru na, wiya ba ra ko bwāaroku nin yāku kowo, ni, ni nu n̄ sāa Gusunɔ.

¹⁰ Adama bɛɛ Yudaba, Gusunɔwa u sāa bɛɛn Yinni. Sa n̄ maa n̄n deri. Yāku kowobu Aronin bweseru ka Lefiba, bera ba win sɔma mɔ.

¹¹ Sa ra Yinni Gusunɔ tɔɔ baateren yāku dɔɔ mwaararuginu kue bururu ka yoka. Sa ra n̄n turare dɔɔ dokeye kpa su n̄n pɛɛ yiya tabulu dɛɛra yen wɔlɔ. Mɛya sa ra maa fitilanu sɔre yoka baayere dabu wuragu gen wɔlɔ. Bɛɛ, sa n̄n mɛm nɔɔwammɛ. Adama bɛɛ i n̄n deri.

¹² Mɛya Gusunɔ ka win yāku kowobu ba wāa ka bɛɛ. Ba sun swaa gbiiye. Mɛya sa kɔbi mɔ yin swii yi dam mɔ. Sa ko bɛɛ yi swee. Bɛɛ Isireliba, i ku ka Gusunɔ bɛɛn baababan Yinni tabu ko. Domi i n̄ kamiamɔ.

¹³ Yera Yeroboamu u dera win tɔn be ba kukua Yudaban biruɔ ba yarima ba Yuda be wɔri. N deema Yeroboamun tabu kowobu gabu ba wāa Yudaban wuswaaɔ. Nge mɛya n kua ba ka bu suunu doke.

¹⁴ Ye Yudaba ba sīra, yera ba wa ma ba koo tabu kowa biruɔ ka wuswaaɔ. Ma ba nɔɔgiru sua ba Yinni Gusunɔ somiru kana. Sanam mɛ, yāku kowobu ba kɔbi soomɔ,

¹⁵ yera Yudaba kpuro ba tabun kuuki wura. Ma Yinni Gusunɔ u Yeroboamu ka wigibu wɔri Abia ka Yudaban wuswaaɔ.

¹⁶ Isireliba ba duki yakikira adama Gusunɔ u bu bɛri Yudaban nɔmaa.

¹⁷ Ma Abia ka win tambu ba Isireliba kamia. Isireli be sɔɔ, tambu nɔrɔbun suba nɛɛra wunɔbuwa (500.000) ba wɔruka ba gu.

¹⁸ Isireliba ba sekuru wa dɔma te. Ma Yudaba ba nasara sua. Domi Gusunɔ ben baababan Yinniwa ba tās.

¹⁹ Abia u Yeroboamu naa gira, ma u n̄n wuu sini mwaari, Beteli ka yen baru kpaanu ka Yesana ka yen baru kpaanu ka Eforoni ka yen baru kpaanu.

²⁰ Yeroboamun dam kpuro mu kpa Abian waati ye sɔɔ. Ma Yinni Gusunɔ u dera u gu.

²¹ Yen biru, Abia u win bandun dam sire. U kurɔbu sua wɔkura nɛɛ. Ma u bii tɔn durɔbu yenda yiru mara ka bii tɔn kurɔbu wɔkura nɔɔbu ka tia.

²² Ye Abia u kuan sukum ka ye u gerua, ya yorua Gusunɔn sɔmɔ Idon tireru sɔɔ.

²³ Abia u kpuna u gu, ma ba n̄n sikua win baababan sikaa, Dafidin wuuɔ. Ma win bii Asa u bandu kɔsire kua.

Asa u bandu di Yudaɔ

(I maa mɛɛrio Sinambu I, 15:9-11)

Ma bɛri yenda dua tem mɛ sɔɔ sere wɔɔ wɔkuru.

14

¹ Asa u sīa dee dee Gusunɔ win Yinnin wuswaaɔ.

² U b̄nu yāku yenu ka gungunu ka bwāarokunu kɔsuka.

³ U Yudaba sɔɔwa u nɛɛ, bu Gusunɔ ben baababan Yinni kasuo, kpa bu win yiirebu ka win woodaba mɛm nɔɔwa.

⁴ U bwāaroku ka gungunu mi ba ra b̄nu s̄a kpuro kɔsuka. Ma win banda wāa b̄ri yendu sɔɔ.

⁵ U dera ba wuu gbāranugisu seeya. Win bandu sɔɔ, tabu sari. B̄ri yenda ta wāa, domi Yinni Gusunɔ u dera u wɛra.

⁶ Asa u maa Yudaba sɔɔwa u nɛɛ, su wuu si sɔmɛ su si gbāranu ka kɔsu yenu toosi kpa su sin kɔnnɔsun gamboba kɔkɔrɔba doke, domi tem mɛ, mu sāawa bɛɛsegim. Mɛya sa Gusunɔ bɛɛn Yinni kasu ma u sun wɛrabu wɛ b̄ri berika kpuro.

Ma ba kp̄ia ba wuu si s̄onwa.

⁷ Asa u tabu kowobu n̄r̄obun suba gooba wun̄obu (300.000) m̄o Yudaba s̄o be ba t̄er̄enu ka yaasi m̄o. Benyam̄eba s̄o maa, t̄ambu n̄r̄obun suba goobu ka wen̄e (280.000) be ba t̄er̄enu n̄eni ma ba t̄en toobu ȳe. Be kpuro ba s̄āawa tabu dur̄o damgibu.

⁸ Yera Seraki, Etiopigii u Yudaba w̄orim wee. Ma u tunuma Mares̄o ka win tabu kowobu n̄r̄obun suba n̄r̄obu (1.000.000), ka tabu k̄eke yi dumi gawe gooba wun̄obu (300).

⁹ Ma Asa u seema u ka n̄n yinna w̄owa ye ba m̄o Sefatao, Maresan bakua.

¹⁰ Ma Asa u Gusun̄o win Yinni kana u n̄e, Yinni Gusun̄o, wun̄e turowa kaa kp̄i a damgii n̄ kun m̄e dam sarirugii somiru na. Yen s̄o, a na a sun somi. Domi wun̄e s̄ora sa t̄asa. M̄eya ka wunen ȳsira sa ka t̄on dabi teni w̄orim na. Gusun̄o bes̄en Yinni, a ku de t̄onu u nasara wa wunen w̄ollo.

¹¹ Ma Yinni Gusun̄o u dera Asa ka Yudaba ba Etiopigibu kamia, ba duki yarina Yudaban wuswaan di.

¹² Ma Asa ka wigibu ba bu naa gira sere Gerao. Ma Etiopigii be, ba w̄oruka ba gu. Domi Yinni Gusun̄o ka win tabu kowoba ba Etiopigii be kam koosia. Yen doma te, Yudaba ba ȳanu gurawa too.

¹³ Asa ka win t̄ambu ba wuu si su w̄a Gerao w̄ari ba k̄osuka. Ma ba dukia baka gura. Domi sin t̄amba Yinni Gusun̄on berum kua ba nanda.

¹⁴ Ba be ba yaa sabenu k̄osun kuu bekunuginu kasuka. Ma ba ȳaanu ka yooyoosu mw̄era dabi dabinu. Yen biru, ba ḡosira ba wur̄a Yerusalem̄o.

Asa u b̄ūu s̄āaru yina

(I maa m̄erio Sinambu I, 15:12-15)

15

¹ Yinni Gusun̄o u dera win Hunde u Asaria, Odedin bii ȳoowa.

² Ma u da Asan wuswaāo u n̄n s̄ōwa u n̄e, Asa, wun̄e ka Yudaba, ka Benyam̄eba, i swaa dakio i n̄o. Yinni Gusun̄o u w̄a ka b̄e, i n̄ ka n̄n ȳra. I n̄ n̄n kasu, i ko i n̄n wa. Adama i n̄ n̄n deri, u koo maa b̄e deri.

³ N deema saa ye s̄o, Isireliba ba Yinni Gusun̄o deri. Ba n̄ ȳaku kowobu m̄o be ba koo bu Yinni Gusun̄on woodaba s̄ōsi. M̄eya ba n̄ maa Gusun̄on wooda gaa m̄o.

⁴ Adama ben nuku sankiranu s̄o, ba ḡosirama Gusun̄o ben Yinnin mi ba n̄n kasu. Ma u tii bu s̄ōsi.

⁵ Waati ye s̄o, be ba dum̄o ka be ba yarim̄o ba n̄ b̄ari ȳendu m̄o. Domi tabu w̄āawa tem kpuro s̄o.

⁶ Tabu w̄a bwesenu s̄o ka wusu s̄o. Domi Gusun̄owa u bu wahala dabi ni surem̄o.

⁷ Yen s̄o t̄e, i ȳro dim dim, kpa i ku mwia kpana. Domi i ko i b̄ēn kookoosun are wa i mwa.

⁸ Ye Asa u Gusun̄on s̄om̄o Asaria, Odedin biin gari yi nua, yera u dam wa ma u b̄ūu ni nu w̄a Yudan tem s̄o ka Benyam̄een tem s̄o kpuro kpeerasia ka sere maa ni nu w̄a wuu si ba mw̄era s̄o Efaraimun guur̄o. Ma u Yinni Gusun̄on ȳaku yeru seeya te ta ra n̄ w̄a s̄a yerun wuswaāo.

⁹ Ma u Yudaba kpuro menna ka Benyam̄eba ka Efaraimuba ka Manaseba ka sere Simēoba, be, be ba wurama win mi Yudaāo. Domi Isireliba dabira ta wurama Yudaāo ȳen s̄o ba wa ma Gusun̄o, Asan Yinni u ka n̄n w̄a.

¹⁰ Ma ba menna Yerusalem̄o w̄ōn suru itase s̄o. N deema Asan bandun w̄ō w̄okura n̄obuse s̄ora mi.

¹¹ Yen t̄ō te, arumani ye ba gura s̄o, kete nata ka wun̄obu (700) ka ȳaanu n̄r̄obun suba n̄oba yiruw̄a (7.000) ba ka Yinni Gusun̄o ȳakunu kua.

¹² Ba n̄o mw̄eru kua ma ba koo Gusun̄o ben baababan Yinni kasuwa ka ben ḡoru kpuro, ka ben bw̄era kpuro.

¹³ Ben wi u yina u Gusun̄o Isireliban Yinni kasu, ba koo ȳero gowa, baa ù n̄ s̄āan na bukuro n̄ kun m̄e bii, t̄on dur̄o n̄ kun m̄e t̄on kur̄o.

¹⁴ Ma ba b̄ari yi wuram̄o ka dam Yinni Gusun̄on wuswaāo, ma ba nuku dobun kuuki m̄o ba k̄obi ka guunu soosim̄o.

¹⁵ Ma Yudaba kpuro ba nuku dobu kua ben n̄o mw̄e te ba kuan s̄o. Domi ba tu kuawa ka ben ḡoru kpuro. Ma ba Yinni Gusun̄o kasu ka ben ḡoru kpuro. Ma u bu tii s̄ōsi, u bu w̄erabu w̄e beri berika.

¹⁶ Asa u mam Maaka win mero yara bandun di. Domi u bw̄aroku kua Asitaaten s̄o. Ma Asa u gu k̄osuka muku muku u d̄ō m̄eni w̄w̄āo ye ba m̄o Sedoroni.

¹⁷ Adama Asa u n̄ kp̄ia u gungunu mi ba ra b̄ūna s̄a kpuro kpeerasie baa m̄e u tii Gusun̄o w̄e mam mam win w̄āaru kpuro s̄o.

¹⁸ Wi ka win tundo ba sii geesu ka wura ka gāa bwese bweseka yi Yinni Gusunən s̄s. Ma u ye kpuro sua u ka da Yinni Gusunən s̄a yero.

¹⁹ Ma tabu yōra saa ye s̄o, sere n ka kua Asan bandun w̄o t̄na ka n̄obuse s̄o.

Asa u ka Basa,

Isireliban sina boko tabu kua

(I maa m̄erio Sinambu I, 15:16-22)

16

¹ Asan bandun w̄o t̄na ka n̄oba tiase s̄o, yera Basa, Isireliban sina boko u Yudaba tabu w̄rima. Ma u Rama gb̄araru toosi u ka Asan t̄mbu Yudaba yinari bu du bu yari.

² Yera Asa u sii geesu ka wura yarama Yinni Gusunən arumani beru yerun di ka maa sina bokon arumani beru yerun di. Ma u ka ye kpuro ḡra Sirin sina boko Beni Hadadin mi, wi u w̄a Damasio.

³ U n̄e, u de bu arukawani b̄ke nge m̄e ben baababa ba raa b̄kua. Wee u n̄n sii geesu ka wura m̄arisiamme. Yen s̄s, u de u win arukawani kusia ye wi ka Basa Isireliban sina boko ba b̄kua, kpa Basa u wa u wi, Asa deri.

⁴ Ma Beni Hadadi u Asan gari yi wura. Ma u win tabu sinambu ḡra bu Isireliban wusu w̄ri. Ma ba Iyoni w̄ri ka Danu ka Ab̄eli Maimu ka sere maa N̄efitalin wuu sin mi ba ra d̄ianu bere.

⁵ Sanam m̄e Basa u ye nua, yera u win s̄mburu ȳrasia u Raman bana ye deri.

⁶ Ma Asa u dera Yudaba ba kpenu ka d̄a ye Basa u raa ka Rama banim̄o mi gura. Ma ba ka ye Geba ka Misipa bana.

Asa u Gusunən s̄m̄o Hanani

piris̄m̄ doke

⁷ Saa ye s̄ōra, Gusunən s̄m̄o Hanani u da u Asa Yudaban sina boko deema u n̄e, ȳn s̄s a wunen naane doke Sirin sina boko s̄o, n̄ n̄ m̄o Gusun̄o wunen Yinni s̄o, yen s̄s, Sirin sina bokon tabu kowobu ba koo nun kisirari.

⁸ Etiopigibu ka Libigibu ba tabu kowo dabi dabinu m̄o ka tabu k̄k̄e dabi dabinu yi dumi gawe, ka sere maa maas̄obu. Ka m̄e, Yinni Gusun̄o u nun bu n̄omu beria ȳn s̄s a n̄n naane kua.

⁹ Domi Yinni Gusun̄o u kpuro m̄era handunia ye s̄o u ka wa be ba n̄n k̄i ka ben ḡru kpuro. Adama wune, a gari baka kookoosu kua gari yi s̄o. Yen s̄s, saa t̄n di, ba koo ka nun tabu ko.

¹⁰ Ma Asa u ka Gusunən s̄m̄o wi m̄aru kua gem gem. Ma u dera ba n̄n piris̄m̄ doke. Saa ye s̄ōra u maa Yudaban gabu dam d̄aremo.

Asan bandun kpeeru

(I maa m̄erio Sinambu I, 15:23-24)

¹¹ Asan bandun tore ka ten kpeerun gari yi yorua Yudaban sinambu ka Isireliban sinambun tireru s̄o.

¹² Asan bandun w̄o weeru tia sarise s̄o, u naasu bara sere u n̄ni s̄ōra. Baa m̄e u bar̄o, ka m̄e, u n̄ Yinni Gusun̄o kasu. Tingiba u kasu.

¹³ Ma Asa u kpuna u gu win bandun w̄o weeru ka tiase s̄o. U da u win baababa deema.

¹⁴ Ba n̄n sikua siki ni u dera ba gban teer̄o Dafidin wuu. Bu sere n̄n sike, ba n̄n kp̄iwa kp̄in yeru garun mi t̄e s̄o ba turare bwese bweseka m̄enna ye ba kua nge m̄e turare kowobu ba ra ko. Ma ba n̄n ye d̄ō dokea gem gem.

17

Yosafati u bandu di

¹ Asan ḡon biru, win bii Yosafatiwa u bandu k̄sire kua.

² U win bandun dam sire Isireliban s̄s. Ma u tabu kowobu yi yi Yudan wuu gb̄aranugisu kpuro s̄o. Ma u maa wirugibu yi yi Yudan tem m̄e s̄o ka sere maa Efaraimun wusu s̄o si win tundo Asa u raa mw̄era.

³ Yinni Gusun̄o u ka Yosafati w̄a. Domi u s̄ia Dafidi win sikadon yiri gb̄iikii s̄o. U n̄ b̄u wi ba m̄o Baali kasu u s̄awa.

⁴ Gusun̄o win sikadon Yinniwa u kasu. Ma u win woodaba m̄em̄ n̄ōwa. U n̄ Isireliban yira sw̄i.

⁵ Yinni Gusun̄o u Yosafatin bandu dam sire. Ma Yudaba kpuro ba ka n̄n k̄nu naawamme. U dukia baka ka beere baka wa.

⁶ Ma win ḡru ga t̄sa Yinni Gusun̄o s̄o. Ma u dera ba b̄nu ka nin s̄a yenu k̄suka Yuda.

⁷ Win bandun wɔɔ itase sɔɔ, yera u win tabu sinam beni gɔsa bu da bu keu sɔɔsi Yudan wusu sɔɔ. Bera Beni Haili ka Abudiasi ka Sakari ka Netanɛli ka Miseen.

⁸ Ma u dera Lefiba ba bu swii. Lefi bera Semaya ka Netania ka Sebadia ka Asaeli ka Semiramotu ka Yonatan ka Adoniya ka Tobiya ka Tobi Adoniya ka sere yaku kowo beni, Elisama ka Yoramu.

⁹ Ba Yinni Gusunɔn woodan tireru neni ba ka Yudaban wusu bukiane, ba bu wooda yen keu sɔɔsimɔ.

Yosafatin bandun dam

¹⁰ Sinam be ba ka Yudaba sikerene ba berum duura Yinni Gusunɔn sɔ. Ba n maa ka Yosafati tabu kue.

¹¹ Filisitiba ba ka Yosafati kɛnu naawa, ka sere maa wɔɔ gobi yi ba ra nɔn kasie ka sii geesun gobi. Ma Daarububa ba ka nɔn yaa sabenu naawa. Niya yaanu nɔrɔbun suba nɔɔba yiru ka nata ka wunɔbu (7.700) ka bonu nɔrɔbun suba nɔɔba yiru ka nata ka wunɔbu.

¹² Ma Yosafatin yiiko ya sosimɔ ya dɔɔ. Ma u dii damginu ka maa wusu bana Yudaa mi ba ra dɔanu bere.

¹³ U sɔm dabi dabinu kua Yudan wusu sɔɔ. Ma u tabu kowo wɔrugɔba mɔ Yerusalemuɔ.

¹⁴ Tabu kowo ben geeru wee yenu ka yenu. Yudaba sɔɔ, be ba sɔa tabu kowobu nɔrɔm nɔrɔm (1.000) wirugibu, be wee. Adina ka win tabu kowo wɔrugɔba nɔrɔbun suba gooba wunɔbu (300.000).

¹⁵ Yen biru, Yokanani ka win tabu kowobu nɔrɔbun suba goobu ka wene (280.000).

¹⁶ Ma Amasia, Sikirin bii wi u tii Yinni Gusunɔ wɛ ka kiru, u maa tabu kowobu nɔrɔbun suba goobu (200.000) kpare.

¹⁷ Benyameen bweseru sɔɔ, Eliada tabu kowo wɔrugɔwa u tabu kowobu nɔrɔbun suba goobu (200.000) kpare be ba tennu ka tɛrenu mɔ.

¹⁸ Ma Sosabadi u maa tɔmbu nɔrɔbun suba wunɔbu ka wene (180.000) kpare be ba tabu yanu neni.

¹⁹ Tabu kowo beniwa ba sina bokon sɔma mɔ, be ba waa Yudan wuu gbɔranugisu sɔɔ baasi.

Yosafati u ka Akabu

arukawani bokua

(I maa mɛɛrio Sinambu I, 22:1-4)

18

¹ Yosafati u dukia baka ka beere baka wa. Ma u ka Akabu arukawani bokua kura kɛnaa sɔɔ.

² Amen biru, u da u Akabu deema Samariɔ. Ma Akabu u dera ba ka yaanu ka kete dabi dabinu go Yosafati ka win tɔmbun sɔ. Ma Akabu u Yosafati kana bu da bu Ramoti wori ye ya waa Galadin temɔ.

³ U nee, Yosafati, kaa ka man da Ramotiɔ, Galadin temɔ?

Ma Yosafati u nɔn wisa u nee, oo. A n sɔru kpa, na maa kpawa mi. Wunen tɔmbu ba n seewa, negiba maa seewawa mi. Sa ko ka nun taa bi da kpa su wuu ge wori sannu.

Sɔmɔ weesugiba nee,

Akabu koo tabu di

(I maa mɛɛrio Sinambu I, 22:5-12)

⁴ Ma Yosafati u Isireliban sina boko sɔɔwa u nee, adama a gina Yinni Gusunɔ bikio a nɔ me u koo nun sɔ.

⁵ Ma Isireliban sina boko u sɔmɔbu menna tɔmbu neeru (400). Ma u bu bikia u nee, su tabu doo Ramotiɔ Galadin temɔ? Nge su ku da.

Ma ba wisa ba nee, a doo, Gusunɔ u koo nun ge nɔmu beria.

⁶ Adama Yosafati u maa bikia u nee, Yinni Gusunɔn sɔmɔ goo maa sari mini win min di sa ko win gere nɔ?

⁷ Isireliban sina boko u wisa u nee, Gusunɔn sɔmɔ turowa u waa mini win min di sa ko kpɛ su Gusunɔn gere nɔ. Adama na nɔn tusa domi u ku ra man gaa geenu sɔ ma n kun mɔ gaa kɔsunu. Win yisira Miseen Yimilan bii.

Ma Yosafati u nɔn sɔɔwa u nee, sina boko, a ku gere me.

⁸ Yera Isireliban sina boko u win sɔm kowo gɔra u da u Miseen Yimilan bii sokuma fuuku.

⁹ Ma Isireliban sina boko wi, ka Yosafati Yudaban sina boko ba ben sina yanu doke, ben baawure u sɔ win sina kitarɔ Samarin gbɔra kɔnnɔwɔ. Ma Gusunɔn sɔmɔ be kpuro ba waa ben wuswaaɔ ba gari mɔ.

¹⁰ Yera Sedesiasi, Kenaanan bii u sisun kɔbunu seka. U nee, ameniwa Yinni Gusunɔ u gerua. U nee, kabi yini yi saawa yireru te ta wunen dam sɔsimɔ me kaa ka Sirigibu go mam mam.

¹¹ Ma Gusunɔn sɔmɔ be kpuro ba gari tee yi gerua. Ba mɔ, a doo Ramotio Galadin temɔ. Kaa nasara wa. Yinni Gusunɔ u koo nun wuu ge nɔmu beria.

Misee u nɛɛ,

ba koo Akabu kamia

(I maa mɛɛrio Sinambu I, 22:13-28)

¹² Sɔmɔ wi ba gɔra u bu Misee sokua u Misee sɔɔwa u nɛɛ, wee Gusunɔn sɔmɔ be ba wɔa mi kpuro ba sina boko gari dori gerua. Yen sɔ, a de wunɛ ka ben gari yi ko tee.

¹³ Ma Misee u wisa u nɛɛ, sere ka Yinni Gusunɔn wɔaru, ye wi, Gusunɔ nen Yinni u man sɔɔwa, yera kon gere.

¹⁴ Ye Misee u tunuma sina bokon mi, yera sina boko u nɔn bikia u nɛɛ, Misee, sa ko kpɔ su tabu da Ramotio Galadin temɔ? Nge su ku da.

Ma Misee u wisa u nɛɛ, i doo mɛ. I ko i nasara wa. Yinni Gusunɔ u koo nun bu nɔmu beria.

¹⁵ Adama sina boko u nɛɛ, nɔn nyewa kon nun bɔrusia a sere man gem sɔ mɛ Yinni Gusunɔ u nun sɔɔwa a gere.

¹⁶ Misee u nɛɛ,

na Isireliba wa ba yarine guunu wɔllɔ,

ba sɔa nge yɔa ni nu kun kparo mɔ.

Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

tɔn beni ba n kparo mɔ.

Ben baawure u gɔsiro u wura yenɔɔ ka alafia.

¹⁷ Yera Isireliban sina boko u Yosafati sɔɔwa u nɛɛ, na n daa nun sɔɔwa ma u ku ra man gaa geenu sɔ, ma n kun mɔ gaa kɔsunu?

¹⁸ Yera Misee u Akabu sɔɔwa u nɛɛ, a Yinni Gusunɔn gari swaa dakio. Na nɔn wa u sɔ win sina kitara. Ma win tabu kowobu ba yɔ win nɔm geuɔ ka win nɔm dwareɔ.

¹⁹ Ma u nɛɛ, wara koo Akabu nɔni wɔke u ka taa bi da Ramotio Galadin temɔ, kpa u gbi mi. Ma ba yen wesianɔ mɔ. Wini u n gerua meni, wɔnɔ u gere mɛ.

²⁰ Yera hunde gaa ya yarima ya yɔra Yinni Gusunɔn wuswaa ya nɛɛ, kon Akabu wi nɔni wɔke. Ma Yinni Gusunɔ u ye bikia u nɛɛ, amɔna kaa koosina.

²¹ Hunde ye, ya nɛɛ, kon yari kpa n du Gusunɔn sɔmɔ be sɔɔ, kpa n de bu weesu ko bu ka sina boko nɔni wɔke. Ma Yinni Gusunɔ u ye wisa u nɛɛ, ya wɔ. Swaa gea. Kaa maa kpɔ a bu nɔni wɔke. N n men na, a yario a da a ko mɛ.

²² Wee tɛ, Yinni Gusunɔ u dera hunde ye, ya dua win sɔmɔ be sɔɔ bu ka nun weesu kua. Yen sɔ, a n yɛ ma kɔsa Yinni Gusunɔ u koo de yu nun deema.

²³ Yera Sedesiasi, Kenaanan bii u susi Miseen bɔkuɔ, u nɔn baara so. Ma u nɛɛ, swaa yerɔ Yinni Gusunɔn hunde u ka yara nen min di u ka sere nun gari kua.

²⁴ Misee u nɔn wisa u nɛɛ, kaa ye gia dɔma te kaa n duku dukubu mɔ a n kuku yeru kasu diaɔ.

²⁵ Yera Isireliban sina boko u nɛɛ, i Misee mɔɔ i ka da Amɔɔ wi u sɔa wuun wirugii ka maa Yoasi sina bokon biin mi.

²⁶ Kpa i bu sɔ i nɛɛ, ameniwa ne sina boko na gerua. Na nɛɛ, bu nɔn mɔɔ bu kpɛɛ pirisɔm sɔɔ kpa ba n nɔn dɔanu ka nim wɛɛmɔ saka sɔɔ sere n ka wurama tabu gberun di ka alafia.

²⁷ Misee u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, à n wurama ka alafia, n n Yinni Gusunɔ u ka man gari kua. Bɛɛ be i wɔa mini, bɛɛn baawure u gari yi swaa suo.

Akabun gɔɔ

(I maa mɛɛrio Sinambu I, 22:29-40)

²⁸ Yeniban biru, Isireliban sina boko ka Yosafati, Yudaban sina boko ba seewa ba taa bi da Ramotio Galadin temɔ.

²⁹ Yera Isireliban sina boko u Yosafati sɔɔwa u nɛɛ, kon yɔnu ganu kɔsi ni ba n ka man tubu. Adama wunɛ, a n wunen sina yɔnu doke.

Mɛsuma Isireliban sina boko u kua u ka taa bi da.

³⁰ N deema Sirin sina boko u win tabu kekeban tabu sinambu sɔɔwa u nɛɛ, i ku goo go ma n kun mɔ Isireliban sina boko tɔna.

³¹ Ye tabu sinam be, ba Yosafati wende kua, yera ba nɛɛ, Isireliban sunɔwa. Ma ba nɔn kooro bure bu ka nɔn wɔri. Adama u nɔɔgiru sua u somiru kana. Ma Yinni Gusunɔ u nɔn somi, u bu gira ba ka nɔn tonda.

³² Ye tabu sinam be, ba wa ma n n Isireliban sina boko mi, yera ba nɔn deri ba doona.

³³ Yera goo u sɛu tooma Isireliban mi gia. U n goo yiisi. Adama ga na ga Akabu wɔri deedeeru mi win tarakpe ga yɔra. Yera u win tabu keke swaa sɔsio sɔɔwa u nɛɛ, a tabu keke ye sɔiyɔ biruɔ, kpa a man yara tabu sian di. Domi ba man mɛera kua.

³⁴Tabu swīa yen dōma te, sere ba sina boko nēni u ka yō win tabu kēkē sōo u mēera Sirigibun sansani gia sere n ka kua yoka. Ye sōo u dua, ma u gu.

19

Yosafati u wirugibu gōsa

- ¹Yeniban biru, Yosafati u wurama Yerusalemūo ka bəri yendu.
²Ma Yehu, Gusunən sōmō Hananin bii u nūn sennō da. Ma u Yosafati sōowa u nēe, ba ra tōn kōso somi? A be ba Gusunō tusa kī? Yeniban sō, Yinni Gusunō u ka nun mōru sāa.
³Adama u gāa geenu wa ni a kua. Yera a būu wi ba mō Asitaaten bwāarokunu kpuro kōsuka mam mam tem mē kpuro sōo. Ma a wunen tii wē a ka wi, Yinni Gusunō kasu.
⁴Yen biru Yosafati u maa sina Yerusalemūo. Ma u win tōmbu bera saa Beri Seban di n ka da Efaraimun guunō. Ma u ben gōrusu wesia Gusunō ben baababan Yinnin mi.
⁵Ma u siri kowobu yi Yudan wuu gbāraruguu baagere sōo.
⁶Ma u siri kowo be sōowa u nēe, i de i n tii se ye i sirimō sōo. Domi n n tōmbun sō i siribu mō. Yinni Gusunən sōna i sirimō. U ko n maa wāa bēen bōku.
⁷Yen sō, i de i nūn nasia kpa i n tii se. Domi Yinni Gusunən mi, weesu sari. U ku ra maa goo garisi tuko. Mēya u ku ra maa nōm biram kēnu mwe.
⁸Sanam mē ba wurama Yerusalemūo, Yosafati u Lefiba ka yāku kowobu yi, ka sere maa Isireliban guro gurobu, bu ka tōmbu siria bā n gari gēe mō.
⁹⁻¹⁰Wee wooda ye u bu wē. U nēe, goo ū n ka siribu na bēen mi saa wuu gagun di yēn sō ba goo go, n kun mē goo u wooda sara, n kun mē u Yinni Gusunən yiirebu gabu yina, i ko i nūn siriawa dee dee Gusunən nasiaru sōo, ka murafitiru sariru sōo, ka gōru dēerō. I de i bu swaa gea sōosi kpa bu ku raa Yinni Gusunō torari kpa u ku bēe ka bēegibu mōru ko. Nge mēya i ko i n da ka bu sirie kpa i ku ka taare wa.
¹¹Wee yāku kowo tōnwero Amaria u ko n sāa wirugii sāarun swaa sōo, kpa Sebadia, Isimēlin bii Yudaban yenu yēro u n sāa wi u ra sina bokon yenun wunanōsu ko, kpa Lefiba ba n maa sāa siri kowobu. Yen sō, i tii dam kēeyō kpa i se i sōma ko, kpa Yinni Gusunō u n wāa ka wi u koo gea ko.

20

Yosafati u ka Edāmuba

tabu kua

- ¹Yeniban biru, Mōabuba ka Amōniba ba seewa ba Yosafati tabu wōrim wee.
²Ma ba na ba ye Yosafati sōowa. Ba nēe, wee tōn dabiru ta nun wōrim wee saa nim wōku bōruguun guru giōn di, Edōmun temō. Ba wāa Hasasōn Tamaaō ye ya wāa Engedio.
³Yera Yosafati u nanda. Ma u Gusunō kasu. U dera ba nō bōkua Yudan tem kpuro sōo.
⁴Ma Yudaba kpuro ba mēna bu ka Yinni Gusunō kana. Tōmbu kpurowa ba na saa Yudan wusu kpuron di bu ka Yinni Gusunō kasu.
⁵Yosafati u seewa u yōra Yudaba ka Yerusalemugii ben suunu sōo Yinni Gusunən sāa yerun yaara kpaan wuswaaō.
⁶Ma u nēe, Gusunō besen baababan Yinni, wuna a sāa Yinni wōllō. Wuna a bwesenu kpuron bandu nēni. Wuna a maa dam kpuro nēni wunen nōmaa. Goo sari wi u koo ka nun tabu ko.
⁷Yinni Gusunō, wuna a tem min tōmbu gira bese, wunen tōmbu Isireliban wuswaan di. Ma a mu bese, Aburahamu wi u nun kian hibun bweseru wē.
⁸Sa sina tem mē sōo. Ma sa sāa yeru bana te ta wunen yīsiru sōowa.
⁹Sa nēe, wahala gaa yā n sun deema, aa, taba? Wunen siribu bu sun wōriwa? Aa, barara? Aa, gōra? Ma sa seema sa na diru mini wunen wuswaaō sa nun kana besen wahala sōo, kaa sun wurari kpa a sun faaba ko.
¹⁰⁻¹¹Wee tē, Mōabuba ka Amōniba ka Edāmuba be ba wāa Seirin guurō ba na bu bese Isireliba gira tem mē a sun wēn di. N deema a raa besen baababa sōowa a nēe, bu ku du bwese ni sōo sanam mē ba wee Egibitin di. Ma ba bu deri, ba n bu kam koojie. Wee, ba wee bu sun kōsa kua.
¹²Yera wune Yinni Gusunō, a n kaa bwese ni siri? Domi bese, sa n dam gam mō. Wee tōn dabira sun wōrim wee, sa n yē ye sa ko ko. Adama wuna sa mēera.
¹³Ma Yudaba kpuro ba yō Yinni Gusunən wuswaaō ka ben kurōbu ka bibu kpuro.

Gusunō u dera

Yudaba ba tabu di

- ¹⁴Yera Yinni Gusunən Hunde u Yaasieli, Sakarin bii yōowa tōmbun suunu sōo. Yaasieli wi, u sāawa Asafun bweseru, Lefiba sōo. Win sikadobara Benaya ka Yeyeli ka Matania.

¹⁵ Ma Yaasieli u nee, bee Yudaba kpuro, ka bee Yerusalemugibu kpuro, ka sere wune sina boko Yosafati, i swaa dakio i no ye Yinni Gusuno u gerumo. U nee, i ku nanda, i ku maa wurura ton dabi ten wuswaa. Domi n n bee i ko i tabu ko. Wi, Yinni Gusunon tiwa u koo taa bi ko.

¹⁶ Sia i doo i bu wari. Ba koo kurana saa gunguu te ba mo Sisin di, kpa i bu deema wowi piibu gagu soo gbabu te ba mo Yeruelio.

¹⁷ Bee n tii i n tabu mo. Adama i gesi doo i yora mi. I ko i wa faaba ye Yinni Gusuno u koo bee ko. Bee Yudaba ka bee Yerusalemugibu, i ku nanda, i ku maa wurura. Sia i yario i ka bu yinna. Wi, Yinni Gusuno u ko n ka bee wa.

¹⁸ Yera Yosafati ka Yudaba kpuro ka Yerusalemugibu ba yiira ba wuswaa tem girari Yinni Gusunon wuswaa bu ka nun beere we.

¹⁹ Yera Lefiba soo, Kehatiba ka Koreba ba seewa ba Gusuno Isireliban Yinni siaramo ka noogiru.

²⁰ Yera ba yara buru buru yellu ba da gbaburu gia te ba mo Tekoa. Sanam me ba yario, yera Yosafati u seewa u yora. U nee, bee Yudaba ka bee Yerusalemugibu, i man swaa dakio i no. I Gusuno been Yinni naane koowo, kpa i dam wa. I been naane dokeo win samobun gere soo, kpa i nasara wa.

²¹ Ma ba noosina ka ton be. Yera Yosafati u wom kowobu gosa ba n saa yanu sebua, kpa ba n tabu kowobu gbiye, ba n Yinni Gusuno siaramo ka womu geni, ba n mo, i Yinni Gusuno siaro. Domi win duron mu n naru mo.

²² Sanam me ton be, ba taki seewa ba womu mo bu ka Yinni Gusuno siara, yera Yinni Gusuno u Amoniba ka Mabuba ka Edamu be ba wa guu te ba mo Seirio burisina. Ma ba sesukuna ben tii tiine.

²³ Amoniba ka Mabuba ba Edamuba wari ba kam koosia mam mam. Ye ba bu go ba kpa, yera ba worina ben tii tiine ba goona.

²⁴ Sanam me Yudaba ba tunuma min di ba ra n tem mi gaanu ku ra kpi wende saa, yera ba meara bera mi gia ton dabira raa wa, ma ba deema gona nu kpi kpi. Goo kun kisire.

²⁵ Yera Yosafati ka wigibu ba na ba goo nin yanu potira. Ba dukia gurawa be soo ka sere ga gobiginu. Ba ya ni gurawa nge men soo ba koo kpi bu sua. Ba kuawa soo ita ba ya ni guramo. Domi nu kpa.

²⁶ So nne, ba menna wowa ye ba mo Beraka. Ma ba Yinni Gusuno siara. Yen sna ba yam mi yiru ka Beraka. Tera ba ka mu sokumo sere ka giso. Yisi ten tubusiana, mi ba Yinni Gusuno siara.

²⁷ Yosafati u Yudaba ka Yerusalemugibu kpuro kpara ka nuku dobu ba ka wura Yerusalemu. Domi Yinni Gusuno u bu nuku dobu we ben yiber be u bu kamian s.

²⁸ Ba dua Yerusalemu ba womusu mo ka morokunu ka gogenu ka kabi ba ka dua sere Yinni Gusunon saa yero.

²⁹ Ma tem tukum sinambu kpuro ba Yinni Gusuno nasia sanam me ba nua ma u Isireliban yiberba kpeerasia.

³⁰ Yosafati u win bandu diwa bari yendu soo. Ma Gusuno win Yinni u nun werabu we beri berika kpuro.

Yosafatin bandun kpeeru

(I maa merio Sinambu I, 22:41-51)

³¹ Sanam me Yosafati u bandu di Yuda, wo tana ka noobuwa u mo. Win meron yisira Asuba, Silikin bii. Ma u kua wo yenda noobu bandu soo Yerusalemu.

³² Yosafati u win tundo Asan yira swiwa mam mam. Gea u kua Yinni Gusunon wuswaa.

³³ Adama u n gunguu nin mi ba ra bu yakunu ko kpuro kpeerasia. Domi win tambu Yudaba ba n ben goru Gusuno ben baababan Yinni we mam mam.

³⁴ Yosafatin kookoosun sukum, gbiikisu ka daakis, ye kpuro ya yorua Yehu, Hananin biin tireru soo te ba doke Isireliban sinambun faagin tireru soo.

³⁵ Yeniban biru, Yosafati u da u ka Akasia Isireliban sina boko arukawani bokua. Akasia wi, u n Yinni Gusunon beere ye.

³⁶ Duru wiya Yosafati u ka arukawani bokua ma ba goo nimkusu kua si su ra de Taasisio. Ba goo nimkusu si kuawa Esioni Gebeso.

³⁷ Yera Eliesee, Dodafan bii, Maresagii u Gusunon gari gerua Yosafatin so u nee, Yinni Gusuno u koo wunen samburu kam koosia yen so a ka Akasia arukawani bokua.

Yen biruwa goo nimkusu si, su kosikira. Su n maa kpi su Taasisi de.

21

¹ Yeniban biru, Yosafati u kpuna u gu. Ma ba nun sika win baababan sika, Dafidin wuu. Ma win bii Yoram u bandu kosire kua.

*Yoram u bandu di**(I maa mærio Sinambu II, 8:16-24)*

² Yoram u wənəbu məwa nəəba tia. Be kpuro ba sāawa Yosafatin bibu. Bera Asaria ka Yeyeli ka Sakari ka Asaria ka Mikaeli ka Sefatia.

³ Ben tundo u ben baawure kēru wē ta kpā. Tera sii geesu ka wura ka gāa gobiginu ka wuu si su gbāranu mə Yudan temə. Adama Yoram u bandu wē domi wiya u sāa win bii gbiikoo.

⁴ Sanam me Yoram u ban te di u kpa, ma u tu tāsisia, yera u win wənə be kpuro ka Isireliban bukurobu gabu go.

⁵ Sanam me Yoram u ban te di, u məwa wōo tēna ka yiru. Ma u kua wōo nəəba ita bandu səo Yerusalemuə.

⁶ Isireliban sinambun yira u swīi nge me Akabun yenugibu ba kua. Domi Akabun bii tən kurəwa u sua kuro. Kōsa u kua Yinni Gusunən wuswaaə.

⁷ Adama Yinni Gusunə u n̄ wure u n̄n wero, arukawani ye u ka Dafidi bokuan sō ye u n̄e, Dafidi kun kəsire biamə bandu səo win bwesero.

⁸ Yoramun waati ye səo, Edəmuba ba ka tii yina, ma ba ben sunə kua.

⁹ Yera Yoram u seewa ka win tabu sinambu ka tabu keke yi dumi gawe, ma ba bu tarusi. Adama, ye n kua wəkuru, ma ba duki yakura.

¹⁰ Saa yen dāma ten diya Edəmuba ba ka tii yine sere ka gison giso.

Ma Libinagibu ba maa Yudaba seesi yēn sō ba Gusunə ben baababan Yinni deri.

¹¹ Yoram u mam būu yāku yenu kua Yudaban guunu wəllə. Ma u dera ba būu gasirinu wəri. U bu bəriewa ni səo mam mam.

¹² Yera Gusunən səmə Eli u n̄n yoru u n̄e, ameniwa Gusunə wunen baaba Dafidin Yinni u gerua. U n̄e, wee, a n̄ sīa wunen baababa Yosafati ka Asa, Yudaban sinambun yira səo.

¹³ Isireliban sinambun yira səora a sīa. Ma a dera Yudaba ka Yerusalemugibu kpuro ba būu gasirinu wəri nge me Akabun yenugibu ba dera Isireliba ba kua. Yen biru, a maa wunen wənəbu mwēera a go, be, be ba nun sanə kere wunen tondon yenuə.

¹⁴ Yen sō, Yinni Gusunə u koo wunen tambu wahala baka doke, ka wunen kurəbu ka wunen bibu ka sere maa beən arumani ye i mə.

¹⁵ Kpa u wunen tii bara bakaru kpēē nuki səo. Kpa ta n kpēamə tōo baatere sere tu ka wunen nuki yarama təwə.

¹⁶ Yera Yinni Gusunə u Filisitiba seeya ka Daarububa be ba wāa Kusigibun bəkuə. Ma ba Yoram u wəri.

¹⁷ Yera ba Yudaba wəri ba ben dukiaba mwēera ye ya wāa sina bokon yenuə ka maa win bibu ka win kurəbu ba ka doona. Win bii dāako Akasiawa ba deri, wi ba maa m̄ Yoakasi.

¹⁸ Yeniban biru, Yinni Gusunə u sina bokon tii bararu kpēē nukurə te u n̄ bekuramə.

¹⁹ Ma win bara te, ta sosimə tōo baatere. Bara ten wōo yiruse səora win nuki yarima ten wahan sō. Ma u gu n̄ni swāa bakaru səo. Win tambu ba n̄ n̄n turare dōo dokeye nge me u win baababa kua.

²⁰ Yoram u məwa wōo tēna ka yiru sanam me u bandu di. Ma u kua wōo nəəba ita bandu səo Yerusalemuə. Ye u gu, goo kun n̄n wənwəndu kue. Ma ba n̄n sikua Dafidin wuuə. Adama n̄ n̄ mə sinambun sikaə.

*Akasia u bandu di Yudaə**(I maa mærio Sinambu II, 8:25-29, 9:27-29)***22**

¹ Yerusalemugibu ba dera Akasia, Yoramun bii dāako u bandu di win tondon ayerə. Domi yiberē be ba na ka Daarububa ba win maabu kpuro wari ba go. Nge meya Akasia u ka bandu wa u di.

² Sanam me u bandu di, u məwa wōo yēnda yiru. Wōo tia u kua bandu səo Yerusalemuə. Win meron yīsira Atali, Omirin bii.

³ U sīawa Akabun yenugibun yira səo. Domi bwisi kōsiya win mero u n̄n kēmə u ka kōsa ko.

⁴ Kōsa u kua Yinni Gusunən n̄ni səo nge me Akabun yenugibu ba kua. Ben miya u bwisi kēəbu wa win tondon gəon biru. Ba n̄n bwisi kōsi k̄a, ma yi n̄n kam koosia.

⁵ Domi u ka Yoram Akabun bii, Isireliban sina boko tabu da bu ka Hasaeli, Sirin sina boko tabu wəri Ramətio Galadin temə. Ma Sirigibu ba Yoram meera kua.

⁶ Ma u gosira Yisireliə bu ka win mēera ye tim kua. Yera Akasia, Yoramun bii, Yudaban sina boko u na Yisireli mi u ka n̄n wa mi ba n̄n tim nendu kuamme. Domi mēera ye, ya n̄ sanə m̄ə.

⁷ Yinni Gusunə u dera Akasia u Yoramu beram da kpa u ka kam ko mi. Ye Akasia u tura mi, yera wi ka Yoramu ba Yehu, Nimusin bii wərim da. N deema Yinni Gusunəwa u Yehu wi gosa u ka Akabun yenugibu kpeerasia.

⁸ Sanam me u Akabun yenugii be kpeerasiamə, yera u ka Akasian sina bwāabu yinna ka win maabun bibu be ba nūn kōsu. Ma Yehu u be kpuro mwera u go.

⁹ Ma ba Akasian tii kasu ba mwa Samario, mi u kukua. Ba ka nūn na Yehun mi, ba go. Ma ba nūn sikua yèn s̄s̄ u s̄a sina boko Yosafati wi u Gusunə kasu ka win gōru kpuron bii.

Akasian bwese te s̄s̄, goo sari wi u s̄a dee dee u ka bandu di.

Atali u bandu di

(I maa mɛerio Sinambu II, 11:1-3)

¹⁰ Ye Atali u wa win bii Akasia u gu, yera u Yudaban sina bibu kpuro go.

¹¹ Sanam me ba bii be goomə, yera Yoseba, sina boko Yoramun bii tən kurə u Yoasi, Akasian bii sua u berua asiri s̄s̄. Ma u nūn sua u ka da ka win n̄orio mi kpin yenu wāa s̄a yero. Nge meya Yoseba, yāku kowo Yehoyadan kurə u ka Yoasi wəra Atalin noman di, u n̄ ka nūn wa u go. Yoseba wi, u s̄awa Akasian sesu.

¹² Ba nūn beruawa w̄s̄ n̄oba tia Yinni Gusunən s̄a yero. Domi Atali u bandu dii saa ye.

Ba Atali bandu yara

(I maa mɛerio Sinambu II, 11:4-20)

23

¹ W̄s̄ n̄oba yiruse s̄s̄, Yehoyada u w̄ruḡoru kua u ka tabu kowobun wirugii be ba tabu kowobu wunəm wunəm kpare arukawani b̄kua. Bera Asaria, Yerohamun bii ka Isimeeli, Yokananin bii ka Asaria, Obedin bii ka Maseya, Adayan bii ka Elisafati, Sikirin bii.

² Ba Yudan tem bukiana. Ma ba Lefiba menna saa Yudan wusu kpuron di ka sere Isireliban yenu ȳrobu. Be kpuro ba na Yerusalemə.

³ Ma be kpuro ba ka sina bokon bii Yoasi arukawani b̄kua Yinni Gusunən s̄a yero. Yera Yehoyada u bu s̄awa u n̄e, wee, sina bokon bii u koo bandu di Yerusalemua nge me Yinni Gusunə u gerua Dafidin bibun s̄s̄.

⁴ Wee ye ba koo ko. Be ba koo s̄amburu ko t̄s̄ w̄rarugiru s̄s̄, yāku kowobu ka Lefiba, ba koo tii b̄nu kowa wunu ita.

⁵ Wuu teeru ta n s̄a yerun k̄nn̄osu k̄su, kpa wuu teeru ta n sina kpaaru k̄su, kpa itaseru ta n wāa k̄nn̄ow̄ ge ba m̄ Kp̄ekp̄eku, kpa t̄n be ba tie kpuro ba n ȳ s̄a yerun yaaraə.

⁶ Goo u ku raa du Yinni Gusunən s̄a yero ma n kun m̄ yāku kowobu ka Lefiba be ba s̄amburu m̄ d̄ma te. Beya ba koo kp̄i bu du mi, domi beya ba d̄ere. T̄mbu kpuro ba koo ȳrawa t̄ow̄ bu k̄nn̄o k̄su.

⁷ Lefiba ba koo sina boko sikerenawa, kpa ben baawure u n tabu yānu n̄eni, wi u dua mi, bu ka nūn go. I ko i n wāawa sina bokon b̄kuə sanam me u duə ka sanam me u yariə.

⁸ Lefiba ka Yudaba kpuro ba kua kpuro ye yāku kowo Yehoyada u gerua. Ben baawure u win t̄mbu sua be ba duə s̄amburu s̄s̄ ka be ba yariə t̄s̄ w̄rarugii te s̄s̄. Domi yāku kowo Yehoyada u n̄ goo bure.

⁹ U tabu kowobu wunəm wunəm wirugibu yaasi ka tere bakanu ka piiminu w̄. Tere ni, nu s̄awa sina boko Dafidiginu ni nu wāa Yinni Gusunən s̄a yero.

¹⁰ Ma u t̄mbu yi yi ba sina boko sikerene saa s̄a yee ten n̄om geu gian di n ka da ten n̄om d̄warə yāku yerun b̄kuə. Ben baawure u win tabu yānu n̄eni.

¹¹ Yera ba ka Yoasi susima. Ma Yehoyada ka win bibu ba nūn bandun gum t̄are u kua sina boko. Ma ba nūn sina furə dokea. Ma ba nūn woodan tireru w̄ ba n̄e, sina boko, wunen w̄aru tu daka da.

¹² Ye Atali u nua t̄mba duki m̄ ba sina boko t̄mamə,

¹³ yera u na ben mi, Yinni Gusunən s̄a yero. U m̄era u deema sina boko u ȳ turaru w̄llə. Ma wirugibu ka be ba k̄bi wuramə ba ȳ win b̄kuə. T̄mbu kpuro ba nuku dobu m̄, ba k̄bi soomə. Yera wom kowobu ba womusu m̄ ka ben d̄wee yānu ba Yinni Gusunə siaramə. Yera Atali u win yānu n̄enua u ḡeka nuku sankiranun s̄s̄. U n̄e, ba man seesi! Ba man seesi!

¹⁴ Ma Yehoyada u tabu sinam be yara be ba s̄a tabu kowobu wunəm wunəm wirugibu. U bu s̄awa u n̄e, i Atali wi yaro. Wi u maa nūn sw̄i, kpa i ȳro go ka takobi. N deema yāku kowo Yehoyada u raa bu s̄awa u n̄e, bu ku nūn go s̄a yeru mi.

¹⁵ Ma ba nūn deri u da sina bokon dirə saa dumin k̄nn̄on di. Miya ba nūn s̄ere ba go.

¹⁶ Yeniban biru, Yehoyada ka t̄n be ba tie ka sina boko Yoasi ba arukawani b̄kua ba n̄e, ba ko n s̄awa Yinni Gusunən t̄mbu.

¹⁷ Ma t̄n be kpuro ba dua b̄u wi ba m̄ Baalin dirə ba ye k̄suka ka yen turarə ka yen bw̄arokunə. Ma ba yen yāku kowo Matani go yen yāku yeno.

¹⁸ Yehoyada u Yinni Gusunən sāa yeru Lefi be ba sāa yāku kowobu nōmu beria bu kōsu. N deema Dafidi u raa bu bōnu kua wuu wuuka bu ka Yinni Gusunə yāku dōo mwaararuginu kua nge me Məwisin wooda ya gerua. Kpa ba n da maa womusu ko ka nuku dobu bu ka Gusunə siara.

¹⁹ U kōnnən kōso be yiwa sāa yee ten kōnnəwə kpa disigii goo u ku raa ka du mi.

²⁰ U tabu sinambu ka sina bibu ka wuu bukurobu ka sere tōmbu kpuro menna. Ma u dera ba ka sina boko yara Yinni Gusunən sāa yerun di, ma ba ka nūn da sina kpaarə saa kōnnə ge ga wāa gunguru gian di. Miya ba sina boko sinasia sina kitarə.

²¹ Ma tōmbu kpuro ba nuku dobu mə.

Wuu ga wāa bəri yendu sōo yèn sō ba Atali go.

Yoasi u dera ba Yinni Gusunən

sāa yeru sənwa

(I maa mēerio Sinambu II, 12:1-17)

24

¹ Wōo nōoba yiruwa Yoasi u mō sanam me u bandu di. Ma u kua wōo weeru bandu sōo Yerusalemə. Win meron yīsira Sibia, Beri Sebaggii.

² Yoasi u kuawa ye ya Yinni Gusunə wāre yāku kowo Yehoyadan wāaru kpuro sōo.

³ Yera Yehoyada u Yoasi kurəbu yiru sua. Ma ba Yoasi bii tən durəbu ka tən kurəbu marua.

⁴ Yeniban biruwa Yoasi u gōru doke u Yinni Gusunən sāa yeru sōme.

⁵ Ma u yāku kowobu ka Lefiba menna u nēe, i yario i da Yudaban wusu sōo, ka Isirelibagisə i gobi mwēeri wōo baagere i ka Gusunə bēsən Yinnin sāa yeru sōme. I de i ye ko fuuku.

Adama Lefiba ba n ye kue.

⁶ Yera sina boko u yāku kowo Yehoyada soka. U nūn bikia u nēe, mban sōna a n Lefiba gobi yi bikie yi Məwisi Yinni Gusunən sām kowo u Isireliba bure bu ka Yinni Gusunən sāa yeru sōme.

⁷ Domi Atali tən kōso wi ka win bibu ba Yinni Gusunən sāa yerun yānu gura ka ten dendi yānu ba ka būu wi ba mə Baali sāwa.

⁸ Yera sina boko u nēe, bu de bu kpaoro piibu gagu ko, kpa bu gu yi sāa yerun kōnnəwə tōwə.

⁹ Ma ba kpara Yudaə ka Yerusalemə ba nēe, bu ka gobi yi na yi Məwisi Gusunən sām kowo u Isireliba bure gbaburə mi gāanu ku ra kpi.

¹⁰ Yenu yērobu ka tən be kpuro ba nuku dobu kua. Ma ba ka gobi na ba kpēmə kpaoro te sōo sere ta ka yiba.

¹¹ Tōo baatere Lefiba ba ra nēwa bu kpaoro te sua bu ka da tən be sina boko u gōsa ba n da gina tu mēerim mi. Bā n deema kpaoro te, ta yiba, yera sina bokon tire yoro ka yāku kowo tənweron sōmə ba ra gobi yi wie kpa bu kpaoro te wesia ten ayerə. Nge meya ba ra ko tōo baatere, kpa bu gobi wa yi n kpā.

¹² Yen biru sina boko ka Yehoyada ba ra gobi yi tən be wē be ba sōmbu te nōmu sōndia. Domi ba sām kowobu sua be ba koo gobi kōsia. Ben gabu ba sāawa kpee dākobu, gabu dāa dākobu, gabu maa be ba ra sisu ka sii gandun sōmburu ko. Tən beni kpurowa ba koo dii te sōme.

¹³ Be ba sōmbu te nōmu sōndia, ba sōmburu kua. Ma ba dera ba sāa yee te sōmmə. Ba dii te sōnwa ta dam kua.

¹⁴ Sanam me ba sōmbu te kua ba kpa yera ba ka gobi yi yi tie na sina boko ka Yehoyadan mi. Ba sāa yee ten dendi yānu kua ka mi ba ra yāku dōo mwaararuginu kon dendi yānu, ka nəri, ka dendi yānu ganu ni ba kua ka wura ka sii geesu. Ba ra yāku dōo mwaararugii ni kowa Yehoyadan wāarun tōru kpuro sōo Yinni Gusunən sāa yerə.

Yoasi u Gusunə biru kisi

¹⁵ Yen biru, Yehoyada u tōkoru kua kōo kōo. Ma u kpuna u gu. U mōwa wōo wunaa teeru ka wōkuru sanam me u gu.

¹⁶ Ma ba nūn sikua Dafidin wuuə, mi ba ra sinambu sike. Domi u gea kua Isireliə ka maa Yinni Gusunən wuswaaə ka sere sāa yee ten mi.

¹⁷ Yehoyadan gōən biru, Yudan wirugibu ba na ba sina boko kpuna ka bēere, ma u ben gari swaa daki.

¹⁸ Yera ba Gusunə ben baababan Yinnin sāa yeru biru kisi. Ma ba da ba būu wi ba mə Asitaate sāmə ka sere bwāarokunu ganu. Yera Yinni Gusunə u ka Yudaba ka Yerusalemugibu mōru kua. Domi ba tora.

¹⁹ Yinni Gusunə u bu win sōmōbu gōria bu wa bu ka gōru gōsia bu wurama win mi. Ma sōmə be, ba ka bu gari kua. Adama ba n swaa daki.

²⁰ Yera Yinni Gusunən Hunde u Sakari, yaku kowo Yehoyadan bii yəəwa. Ma u yəra təmbun wuswaaə u nee, aməniwa Yinni Gusunə u gerumə. U nee, mban sənə i win woodaba saramə. I n̄ maa kooro. Domi i wi, Yinni Gusunə deri. Yen sənə win tii u koo maa bee deri.

²¹ Yera ba nəə toosi kua ka sina boko. Ma u bu wooda wē bu ka Sakari kpenu kasuku bu go Yinni Gusunən s̄a yerun yaaraə.

²² Sina boko Yoasi u duari gea ye Sakarin tundo Yehoyada u n̄n kua. Ye Sakari u goə d̄əə, yera u nee, Yinni Gusunə, a waawo kpa a baawure siria.

*Yoasin bandun kpeeru
(I maa m̄erio Sinambu II, 12:18-22)*

²³ W̄əə tian biru, Sirigibun tabu kowobu ba Yoasi w̄rima. Ba Yudan tem kpuro wukiri, ba tunuma sere Yerusalemə. Ma ba wirugibu go go ba ben yānu gura ba ka ben sina boko daawa Damasiə.

²⁴ Tabu kowo be Sirigibu ba ka na mi, ba n̄ dabi. Adama ka me, Yinni Gusunə u dera ba Yudaban tabu kowo dabi dabinu kamia. Domi ba wi, Gusunə ben baababan Yinni deri. Nge meya Yinni Gusunə u Sirigibu denda u ka Yoasi seeyasia.

²⁵ Sanam me Sirigii be, ba biru kisi, ba Yoasi deri wahala baka s̄əə, ma win bwāaba n̄n seesi ba go win kp̄in yerə ȳen s̄ə u yaku kowo Yehoyadan bibu go. Ma ba n̄n sikua Dafidin wuuə. Adama ba n̄ ka n̄n de mi ba ra sinambu sike.

²⁶ Be ba n̄n seesi, bera Sabadi ka Yosabadi. Sabadin m̄eron ȳisira Sim̄eati, wi u s̄a Am̄oni, Yosabadin m̄eron ȳisira maa Simeriti, wi u s̄a M̄abu.

²⁷ Yoasin bibun geeru ka gari yi ba geru win s̄ə ka sere Yinni Gusunən s̄a yee te u s̄ənwa, ye kp̄uron gari yi yorua sinambun faagin tireru s̄əə. Win bii Amasiawa u bandu di win ayerə.

Amasia

*u kua Yudaban sina boko
(I maa m̄erio Sinambu II, 14:1-7)*

25

¹ Amasia u m̄əwa w̄əə ȳenda nəəbu sanam me u bandu di Yerusalemə. Ma u kua w̄əə ȳenda nəəbu ka n̄n bandu s̄əə. Win m̄eron ȳisira Yoadani, Yerusalemugii.

² U kua dee dee Yinni Gusunən n̄ni s̄əə. Adama u n̄ win ḡoru kpuro Yinni Gusunə w̄ē.

³ Sanam me win banda dam kua, yera u win bwāabu go be ba raə win tundo go.

⁴ Adama u n̄ ben bibu go. U Yinni Gusunən wooda sw̄iwa ye u M̄əwisi s̄əəwa u yorua woodan tireru s̄əə u nee, baababa ba n̄ gbim̄ə ben bibun toranun s̄ə. M̄eya maa bibu ba n̄ gbim̄ə ben baababan toranun s̄ə. Baawure u koo gbiwa win tiin torarun s̄ə.

⁵ Yera Amasia u Yudaba ka Benyam̄eba m̄enna ȳenu ka ȳenu ka sere tabu sinam be ba tabu kowobu wun̄əm wun̄əm ka n̄r̄əm n̄r̄əm (1.000) kp̄are. Ma u bu gara saa be ba w̄əə ȳendu m̄ən di n̄ ka girari be ba kere me. Ma ba kua t̄ambu n̄r̄əbun suba gooba wun̄əbu (300.000). Ba s̄āwa be ba tabu ȳē s̄ā s̄ā. Ba koo kp̄i bu ka yaasi ka t̄er̄enu sanna.

⁶ Ma u maa tabu dur̄ə w̄ruḡəba kasu Isireliba s̄əə, t̄ambu n̄r̄əbun suba wun̄əbu (100.000) bu ka n̄n somi kpa u bu sii geesun gobi t̄ənnu ita w̄ē.

⁷ Yera Gusunən s̄əmə goo u na u n̄n s̄əəwa u nee, Yinni, a ku de Isireliba bu ka nun da. Domi Yinni Gusunə u n̄ ka bu w̄āa, be Efaraimu be.

⁸ Ā n̄ ka bu da, baa me a dam mā, Gusunə u koo nun sura yiberēban wuswaaə. Domi wiya u ra somi kpa u kamia.

⁹ Ma Amasia u s̄əmə wi s̄əəwa u nee, am̄əna kon ko t̄ē n̄ ka n̄n sii geesun gobi t̄ənnu ita ye m̄wa ye na Isireliban tabu kowo be w̄ē mi.

Yera s̄əmə wi, u n̄n wisa u nee, Gusunə u koo kp̄i u nun w̄ē n̄ ye kpuro kere.

¹⁰ Yera Amasia u tabu kowo be ba na saa Efaraimuban min di mi wuna, kpa bu ka ḡosira bu we. Adama tabu kowo be, ba ka Yudaba m̄oru kua, ma ba ḡosira ben ȳenus̄ə ka m̄oru baka.

¹¹ Ma Amasia u w̄ruḡoru seewa u win t̄ambu kp̄ara ma u da u w̄āa w̄əw̄əə ye ba m̄ə B̄oru. Miya u t̄ambu n̄r̄əbun suba w̄əkuru (10.000) go Seirin bibun bweseru s̄əə.

¹² Ma ba maa t̄on ben n̄r̄əbun suba w̄əkuru (10.000) mw̄eera wasiru ba ka da guuru w̄əllə. Min diya ba bu kasi kooma ba kasikira.

¹³ Adama Efaraimu be Amasia u yinari bu ka n̄n tabu da mi, ba pusi Yudan wusu s̄əə saa Samarini di n̄ ka da Beti Horoniə. Ma ba t̄ambu n̄r̄əbun suba ita (3.000) go, ba ben yānu gura.

Yoasi, Isireliban sina boko

*u Amasia kamia
(I maa m̄erio Sinambu II, 14:8-14)*

¹⁴ Sanam me Amasia u Edomuba kamia u wurama, yera u dera ba Seirin bibun bweserun būnu gurama ba ka na win temo. Ma u nu kua win tiiginu. U nu yiiramme u sāamo. Ma u nu turare dōo dokeamme.

¹⁵ Yera Yinni Gusuno u ka Amasia mōru kua. Ma u nūn win sōmo goo gōriama. U nūn bikia u nee, mban sōna a Edomuban būnu gurama, ni, ni nu n̄ kp̄ia nu bu wōre wunen nōman di.

¹⁶ Sanam me u gari yi mō u dōo, yera Amasia u nūn sōwa u nee, wara nun gōsa a n̄ ka sāa ne sina bokon bwisi kēo. A doonō min di. Mban sōna a k̄i bu nun go.

Ye sōmō wi, u doonō, yera u nūn sōwa u nee, na yē ma Gusunō u gōru doke u nun kpeerasia yēn sō a kua me. Wee a n̄ nen bwisi kēru wure.

¹⁷ Sanam me Amasia ka wigibu ba nōsina, yera u gōra bu Yoasi, Isireliban sina boko Yoakasin bii, Yehun debubu sō bu nee, u na bu tabu yinna.

¹⁸ Yera Yoasi Isireliban sina boko u wisima u nee, sākīn kikiru garu ta wāa Libanin guuro. Tera ta dāa bakaru sōmōbu gōria Libanō ta nee, a man wunen bii wōndia kēema u ko nen biin kuro. Adama gbeeku yee yi seewa yi da yi sākīn kiki te taaka yi go.

¹⁹ Geema Amasia. Wee, a Edomuba kamia. Ma a tii sue. Yen sō, a sino sēe wunen yenuo. Mban sōna kaa tii tabu sure bi bu koo ka nun kōsa naawa. Domi wunε ka Yudaba, sa ko beε kam koosia.

²⁰ Adama Amasia kun nūn swaa daki. Domi ye kpuro ya weewa saa Yinni Gusunōn min di u ka wa u nūn yibereba nōmu beria. Domi Amasia wi, u Edomuban būnu guramawa u sāamo.

²¹ Yera Yoasi, Isireliban sina boko u seewa u da u Amasia, Yudaban sina boko wōri Bēti Semesio Yudaban temo.

²² Ma Isireliba ba Yudaba kamia. Ma Yuda ben baawure u duka sua u wura win yenuo.

²³ Yoasi, Isireliban sina boko u Amasia, Yudaban sina boko Yoasin bii, Yoakasin debubu yoru mwa Bēti Semesio. Ma u ka nūn da Yerusalemuo. Saa ye sōra wi, Yoasi, u Yerusalemun gbāraru sura gōm soonu neeru (400) saa kōnnō ge ba mō Efaraimun di sere n̄ ka da kōnnōwō ge ba mō Gari gōmburu.

²⁴ Ma Yoasi wi, u wura ka sii geesu gura ka sāa yerun gāa gee ni nu wāa Obēdi Edōmun yenuo ka sere maa sina kpaarun arumani. Ma u gabu mōru mwēera u ka gōsira win wuuō Samario.

Amasian gōo

(I maa meerio Sinambu II, 14:15-20)

²⁵ Isireliban sina boko Yoasi, Yoakasin biin gōon biru, Amasia, Yudaban sina boko Yoasin bii, u maa kua wōo wōkura nōōbu bandu sōo.

²⁶ Ye Amasia u gb̄ia u kua ka ye u kua dāku ten sukum, ye kpuro ya yorua Yudaba ka Isireliban sinambun faagin tireru sōo.

²⁷ Ye Amasia u ka Yinni Gusunō tonda u kpa, yera ba nūn seesi Yerusalemuo. Ma u duka sua u da u wāa Lakisio. Miya ba nūn naa swīi ba go.

²⁸ Ma ba win goru suama ka dumi ba ka na ba sikua win baababan sikao Dafidin wuuō.

Osiasi

u kua Yudaban sina boko

(I maa meerio Sinambu II, 14:21-22, 15:1-3)

26

¹ Amasian gōon biru, Yudaba kpuro ba Osiasi sua ba swīi bandu sōo win tundo Amasian ayero. Saa ye sōo, u mōwa wōo wōkura nōōbu ka tia.

² Wiya u Elati bana u sōnwa. Ma u dera ya kua Yudabagia win tundon gōon biru.

³ Osiasi u kuawa wōo weeraakuru ka yiru Yerusalemuo. Win mēron yīsira Yekolia Yerusalemugii.

⁴ U siawa dee dee Yinni Gusunōn wuswaaō nge me win tundo Amasia u kua.

Osiasi u Gusunō biru kisi

⁵ Osiasi u kookari kua u ka Yinni Gusunō sāwa Sakarin wāaru kpuro sōo. Sakari wi, u bwisi mō u ka kāsīnu tubusia ni nu wee Gusunōn min di. Saa ye sōo, ye Osiasi u mō kpuro ya ra nūn koorewa.

⁶ Sōo teeru u yara u ka Filisitiba wōri. Ma u da u Gatin gbāraru yaba ka Yabineguru ka Asidōduguru. Ma u wusu bana Asidōdugibun temo Filisitiban wusun suunu sōo.

⁷ Yinni Gusunō u nūn somi u ka Filisitiba ka Daarububa tabu kua ka be ba wāa Guri Baalio ka sere Maoniba.

⁸ Saa ye sōo, Amōniba ba ka Osiasi kēnu naawamme ma u yīsiru yara sere Egibitin tem nōo bura yero. Domi win dam mu nōōra baama kpuro.

⁹ Osiasi u kōsu yenu kua Yerusalemuō kōnnōwō ge ba mō Gani gōmburu, ka ge ga wāa wōwa gia, ka gbāraruṅ goo gōmkirō. Ma u dera nu dam mā.

¹⁰ U maa kōsu yenu bana gbaburō, ma u dākō dabi dabinu gba, domi u sabe dabi dabinu mā ni nu wāa Sefalan wōwao ka nim wōkun gooro. Meya u maa gbaa wukobu mā ka be ba ra resēm sōmburu kō guunō ka guu te ba mō Kaamelio. Domi u ra gbee sōmburu kā.

¹¹ Osiasi u tabu durōbu mā be ba ra tabu de wuu wuuka nge me win tire yoro Yeyeli ka win tabu sunō turo Maaseya ba ka bu gara. Win sina asakpō turo wi ba mō Hanania, wiya u bu kpare.

¹² Yenu yērobu ka tabu durō wōrugōba, be kpuron geera sāawa nōrōbun suba yiru ka nata (2.600).

¹³ Tōn be, ba tabu durōbu nōrōbun suba gooba wunōbu ka nōōba yiru ka neera wunōbu mā ba kpare (307.500). Bera ba ra sina boko somi tabu sō.

¹⁴ Osiasi u tabu kowo be kpuro terenu ka yaasi wē ka sii furōsu ka yabe tarakpenu ka tennu ka kpurantēnu.

¹⁵ U dera bwisigii goo u tabu yānu ganu kua ni ba yi kōsu yenō ka gani gōmunō. Niya nu ra n sēnu tooma, ñ kun me nu n kpenu kasukumō. Ma sina boko Osiasi u yīsiru yara n toma. Domi u somiru wa sere u ka win bandu tāsisia.

¹⁶ Sanam me Osiasi u win bandu tāsisia u kpa, yera u tii sua sere bu nūn kam kua. U ñ Gusunō win Yinni mem nōōwe. Ma u da Yinni Gusunōn sāa yerō u ka turare dōō doke mi, ka tii.

¹⁷ Yen biru, yāku kowo Asaria u dua mi, ka yāku kowobu wene,

¹⁸ be ba wōrugōru mā. Ma ba sina boko Osiasi sāōwa ba nee, Osiasi, n ñ wune kaa Yinni Gusunō turare dōō dokea. Aronin bibun bwesera ba gōsa yen sō. N ñ men na, a yario sāa yeru min di. Domi a kua mem nōō sari. A ñ maa beere wasi Yinni Gusunōn wuswao.

¹⁹ Yera sina boko Osiasi u mōru seewa. N deema u ye ba ra ka turare dōō doke neni. Yera bara disigira nūn wōri win sirikanaō yāku kowo ben nōni biru Yinni Gusunōn sāa yeru mi, mi ba ra turare dōō doken wuswao.

²⁰ Yera yāku kowo tōnwero Asaria ka yāku kowo be ba tie, ba nūn meera, ma ba deema wee, bara disigira win sirikanaō. Yera ba yande nee, u yario tōōwō. Ma Osiasi u yara tōōwō fuuku fuuku, domi u wa ma Yinni Gusunō u nūn bara disigiru kpē.

Osiasin bandun kpeeru

(I maa meerio Sinambu II, 15:5-7)

²¹ Ma bara disigii te, ta Osiasi wāasi sere u da u ka gu. Ba nūn yara Isireliban suunu sōon di, u da u wāa wi turo. Win bii Yotamuwa u nūn kōsire kua u tem me kparamo.

²² Ye Osiasi u gbia u kua, ka ye u kua win wāa dāakiru sō, ye kpuron gari yi yorua Gusunōn sōmō Esai, Amōtin biin tireru sō.

²³ Osiasi u kpuna u gu. Ma ba ka nūn da mi ba ra sinambu sike. Adama ba ñ nūn sikua win baababan siki wōruō, domi ba nee, u bara disigiru mā. Ma win bii Yotamu u bandu kōsire kua.

Yotamu

u kua Yudaban sina boko

(I maa meerio Sinambu II, 15:32-38)

27

¹ Wōō yenda nōōbuwa Yotamu u mā sanam me u bandu di. Ma u kua wōō wōkura nōōbu ka tia bandu sō Yerusalemuō. Win meron yīsira Yerusa, Sadakun bii.

² U siāwa dee dee Yinni Gusunōn wuswao. Win tundo Osiasin yira u swīi mam mam. Adama u ñ due Yinni Gusunōn sāa yerō. Yen biru, u dera tōmba sankiramō win tem me sō.

³ Wiya u Yinni Gusunōn sāa yerun kōnnō ge ga wāa gunguru gia bana. Ma u maa bani dabinu kua Ofelin gbāraro.

⁴ U wusu bana Yudan guunō. Ma u maa kōsu maru yenu kua ka dii baka danginu yakaso.

⁵ U maa ka Amōniba tabu kua, ma u bu kamia. Wōō ge sō, Amōniba ba nūn sii geesun gobi wunōbu (100) wē ka dīa bimi yi ba mō sōsun tōnnu nōrōbun suba ita (3.000) ka alikaman tōnnu nōrōbun suba ita. Nge meya ba mō sere n ka girari wōō ita.

⁶ Yotamu u dam kua. Domi u win naane doke Yinni Gusunō sō.

⁷ Ye Yotamu u kuan sukum, win tabu ka win sōma ye u kua, ye kpuron gari yorua Isireliba ka Yudaban sinambun faagin tireru sō.

⁸ Yotamu u mōwa wōō yenda nōōbu sanam me u kua sina boko. Ma u kua wōō wōkura nōōbu ka tia ban te sō Yerusalemuō.

⁹ Yen biru, u kpuna u gu. Ma ba nūn sikua Dafidin wuuō. Ma win bii Akasi u bandu kōsire kua.

Akasi u kua sina boko Yuda
(I maa mɛɛrio Sinambu II, 16:1-6)

28

¹ Akasi u mɔwa wɔɔ yɛndu sanam mɛ u bandu di. U kuawa wɔɔ wɔkura nɔɔbu ka tia bandu sɔɔ Yerusalemu. U n̄ s̄a dee dee Yinni Gusunɔn wuswaaɔ. U n̄ win sikado Dafidin yira sw̄i.

² Isireliban sinambun yira u sw̄i. U mam b̄u wi ba m̄ Baalin bw̄aroku sii ganduguu kua.

³ U turare d̄ɔ doke Hinɔmun bibun bweserun wɔwaaɔ. Ma u ka win tiin bibu ȳaku d̄ɔ mwaararuginu kua nge mɛ bwese tukunu nu ra ko ni Yinni Gusunɔ u gira Isireliban wuswaaɔn di.

⁴ U ra b̄u ȳakunu ko kpa u nu turare d̄ɔ dokea gungunɔ ka guunɔ ka sere d̄a kubenɔ.

⁵ Gusunɔ wi, Akasin Yinni u n̄n Sirin sina boko n̄mu beria. Ma ba n̄n kamia ba win t̄n dabinu mwɛɛra ba ka da Damasiɔ. Yen biru, Gusunɔ u maa n̄n beri Isireliban n̄maa. Ma Isireli be, ba n̄n kamia.

⁶ Peka, Remalian bii, u t̄mbu n̄rɔɔbun suba wunaa teeru (120.000) go s̄ɔ teerun s̄ɔ, yɛn s̄ɔ ba Gusunɔ ben baababan Yinni deri. T̄n be ba go mi, be kpuro ba s̄aawa tabu durɔ wɔrugaba.

⁷ Sikiri, Efaraimuban tabu durɔ u Maaseya, sina bokon bii go ka Asirikamu wi u s̄a sina bokon yɛnun s̄m kowobun wirugii ka sere Elikana sina bokon sina asakpɔ gbiikoo.

⁸ Isireliba ba ben m̄ero bisibu Yudaba yoru mwa t̄mbu n̄rɔɔbun suba goobu (200.000), kurɔbu ka bibu. Ma ba ben ȳa dabinu gura ba ka da Samariɔ.

⁹ N deema Yinni Gusunɔn s̄m̄a goo u w̄a mi. Win ȳisira Odɛdi. Yera u tabu kowo be sennɔ da. U n̄ɛ, wee Gusunɔ b̄ɛn baababan Yinni u ka Yudaba m̄oru kua, ma u b̄ɛ bu n̄mu beria, ma i bu go ka w̄n̄w̄ndu sariru sere ben wuri yi n̄n girari.

¹⁰ Yera i k̄i t̄ɛ, Yuda be, ka Yerusalemugii be, bu ko b̄ɛn yobu? I n̄ tamaa i Gusunɔ b̄ɛn Yinni torari?

¹¹ I swaa dakio i n̄. I yoo be i mwɛɛra b̄ɛn m̄ero bisibu s̄ɔ mi ȳsuo bu wura ben yɛnusɔ. Domi Yinni Gusunɔ u ka b̄ɛ m̄oru baka m̄.

¹² Efaraimuban wirugibu gabu, Asaria, Yokananin bii ka Berekia, M̄silem̄otun bii ka Esekiasi, Salumun bii ka Amasa, Adilain bii, bera ba tabu kowobu seesi be ba wee tabu gberun di.

¹³ Ba bu s̄ɔwa ba n̄ɛ, i n̄ ka yoo be duɔ mini. I k̄i i b̄ɛn taare sosisiwa Yinni Gusunɔn mi. Domi sa tore k̄. Ma Yinni Gusunɔ u ka sun m̄oru s̄a.

¹⁴ Yera tabu kowo be, ba yoo be ȳsuo, ba bu ben ȳanu wesia Isireliba ka ben wirugibun wuswaaɔ.

¹⁵ Wirugii be ba soka ka ben ȳisa ba yoo be sua, ba ben be ba w̄a tereru ȳanu dokea ni tabu kowoba mwɛɛrima. Ba bu ȳanu ka baranu w̄ɛ. Ba dera ba di ma ba n̄ra. Ma ba ben m̄ɛran bosu b̄akua. Ma ba yoo be s̄ɔ be ba kun kp̄ɛ bu s̄i ketekunu s̄ndi ba ka da Yerikoo mi kpa kpa b̄ɛ w̄a. Yen biru, Isireli be ba ka bu da ba wurama Samariɔ.

Akasi u somiru kasu

Asirigibun mi

(I maa mɛɛrio Sinambu II, 16:7-20)

¹⁶ Saa ye s̄ɔra sina boko Akasi u ḡra Asirin sinambun mi, u bu somiru kana.

¹⁷ Edamuba ba na ba kpaam Yudaba w̄ri ba kamia, ma ba Yuda be, yoru mwɛɛra ba ka doona.

¹⁸ Filisitiba ba w̄raa na wuu si su w̄a Sefalan wɔwaaɔ ka si su w̄a Yudan tem s̄ɔ ȳɛsan n̄m d̄waru gia. Ma ba B̄eti Semesi ka Ayaloni mwa ka Gederɔtu ka Soko ka yen baru kpaanu ka Tinaa ka yen baru kpaanu ka Gimuso ka yen baru kpaanu. Ma ba sina wuu si s̄ɔ.

¹⁹ Domi Yinni Gusunɔ u Yudaba sekuru doke ben sina boko Akasin s̄ɔ. Akasi wi, u kom b̄ɛrɛtɛke kuawa Yudaɔ, u Yinni Gusunɔ m̄ɛm n̄ɔɔbu sariru koosiwa mam mam.

²⁰ Ma Asirin sina boko Tigilati Pileseɛ u na u n̄n w̄ri nge yibere. U n̄ n̄n somi.

²¹ Domi Akasi u Yinni Gusunɔn s̄a yeru u ka sina kpaaru ka win tem wirugibun arumani gura u Asirin sina boko w̄ɛ. Adama ka mɛ, yen gaa kun n̄n yare.

²² Sanam mɛ u w̄a nuku sankiranu s̄ɔ, ka mɛ, u Yinni Gusunɔ m̄ɛm n̄ɔɔbu sariru koosim̄awa u d̄ɔ.

²³ U Damas̄in b̄unu ȳakuru kua ni nu n̄n kamia mi. Domi u n̄ɛ, wee Sirin sina bokon b̄unu nu ra bu somi. T̄ɛ, win tii u koo maa nu ȳakuru kua kpa nu wa nu n̄n somi. Adama nu n̄ n̄n somi. Nu n̄n kam kuawa wi ka Isireliba kpuro.

²⁴ Akasi u Yinni Gusunɔn s̄a yerun dendi ȳanu kpaasina u k̄suka. Ma u dera ba tu kenua. Ma u b̄u ȳaku yenu kua beri berika kpuro Yerusalemuɔ.

²⁵ Yera u gungunu kua Yudan wusu kpuro sɔɔ bu ka būnu yākuru kua kpa bu maa nu turare dɔɔ dokea mi. Nge meya u kua u ka Gusunɔ win baababan Yinnin mɔru seeya.

²⁶ Akasin kookoosun sukum gbiikisu ka dāakisu si kpuro su yorua Yudaba ka Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ.

²⁷ Yen biru, Akasi u kpuna u gu, ma ba nūn sikua Yerusalemuɔ. Adama ba n nūn sikua Isireliban sinambun sikaɔ. Yen biru, win bii Esekiasi u bandu kosire kua.

*Esekiasi u bandu di Yudaɔ
(I maa mɛɛrio Sinambu II, 18:1-4)*

29

¹ Esekiasi u mɔwa wɔɔ yenda nɔɔbu sanam mɛ u bandu di. Win meron yīsira Abiya, Sakarin bii. U kuawa wɔɔ yenda nɔɔbu ka nne bandu sɔɔ Yerusalemuɔ.

² U kua ye ya Yinni Gusunɔ wɛre. Win sikado Dafidin yira u swii mam mam.

³ Win bandun wɔɔ gbiikuun suru gbiikoo sɔɔ, u Yinni Gusunɔn sɔa yeru kenia. Ma u ten gamboba sɔnwa.

⁴ U dera yāku kowobu ka Lefiba ba na. Ma u bu menna sɔa yerun batumaɔ ye ya wāa sɔɔ yari yeru gia.

⁵ Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, bɛɛ Lefiba i swaa dakio i nɔ. I tii dɛɛrasio, kpa i maa Gusunɔ bɛɛn baababan Yinnin sɔa yeru dɛɛrasia. I ye ya disu mɔ kpuro yaro sɔa yee ten min di.

⁶ Besen baababa ba kua mem nɔɔ sariba. Ba kɔsa kua Gusunɔ besen Yinnin nɔni sɔɔ. Ba wi ka win sɔa yeru biru kisi.

⁷ Ma ba sɔa yee te kenua, ba ten fitilaba go. Ba ku ra nūn turare dɔɔ dokeye. Ba ku ra maa nūn yāku dɔɔ mwaararuginu kue.

⁸ Yera Yinni Gusunɔ u Yuda ka Yerusalemu mɔru seesi. Ma u dera ye kpuro ya kua bansu ba ye yɛɛmɔ nge mɛ i waama gɔsɔ.

⁹ Besen baababa ba gbisuka tabu sɔɔ ma besen bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu ka besen kurɔbu ba yoru da tem tukuma Yinni Gusunɔn mɔru yen sɔ.

¹⁰ Tɛ, na kī n ka Gusunɔ bɛɛ Isireliban Yinni arukawani bɔke, kpa win mɔru ye, yu wa yu sure u sun deri.

¹¹ Yen sɔ, nen bibu, i ku maa Gusunɔ atafiuru ko. Domi u bɛɛ gɔsawa i ka nūn sɔmburu kua, i n nūn sɔamɔ, kpa i n nūn turare dɔɔ dokeammɛ.

¹² Lefiba be ba seewa ba na, bera Mahati, Amasain bii ka Yoeli, Asarian bii Kehatin bibun bweseru sɔɔ ka Kisi, Abudin bii ka Asaria, Yehaleelin bii Merarin bibun bweseru sɔɔ ka Yoasi, Simman bii ka Edeni, Yoan bii Gɛɛsɔnin bibun bweseru sɔɔ

¹³ ka Simuri ka Yeyeli Elisafanin bibun bweseru sɔɔ ka Sakari ka Matania Asafun bibun bweseru sɔɔ

¹⁴ ka Yeyeli ka Simej Hemanin bibun bweseru sɔɔ ka Semaya ka Usieli Yedutum bibun bweseru sɔɔ.

¹⁵ Ba ben mero bisibu menna ye ba tii dɛɛrasia ba kpa. Yen biru, ba Yinni Gusunɔn sɔa yeru dɛɛrasia nge mɛ sina boko u gerua ka nge mɛ Yinni Gusunɔ u wooda wɛ.

¹⁶ Yāku kowobu ba dua Yinni Gusunɔn sɔa yerɔ bu ka tu dɛɛrasia. Ma ba disinu kpuro yara ni nu wāa sɔa yeru mi, ka ten yaaraɔ. Min diya Lefiba ba disu ni gura ba ka da ba kube wɔwɔa ye ba mɔ Sedoroni.

¹⁷ Ba sɔa yee ten dɛɛyasiabu toruawa wɔɔn suru gbiikoon tɔɔ gbiikirun di. Yen sɔɔ nɔɔba itase, ma ba tura ten adɛrɔwɔ. Yen biruwa ba maa kua sɔɔ nɔɔba ita ba ka tu dɛɛrasia ba kpa. Sɔɔ wɔkura nɔɔbu ka tia ba kua ba ka te kpuro dɛɛrasia ba kpa.

¹⁸ Ma ba da sina boko Esekiasin mi ba nɛɛ, wee sa sɔa yee te dɛɛrasia sa kpa ka yāku yee te, ka ten dendi yānu ka tabulu mi ba ra pɛɛ yi ka yen dendi yānu.

¹⁹ Yāa ni kpurowa sa sɔnwa, ma sa nu dɛɛrasia ni Akasi u raa disu doke win mem nɔɔbu sarirun sɔ sanam mɛ u bandu dii. Ni kpurowa sa yi Yinni Gusunɔn yāku yerun wuswaaɔ.

Esekiasi u maa

Yinni Gusunɔn sɔaru seeya

²⁰ Yera sɔɔ teuru, Esekiasi u seewa buru buru yellu u wuun wirugibu menna, ma ba da Yinni Gusunɔn sɔa yerɔ.

²¹ Ma ba ka naa kinenu nɔɔba yiru na ka yāa kinenu nɔɔba yiru ka yāa kpammīnu nɔɔba yiru ka boɔ kinenu nɔɔba yiru bu ka toranun yākunū ko bandun sɔ ka yāku yee ten sɔ ka sere Yudaban sɔ. Yera sina boko u yāku kowobu Aronin bibun bweseru sɔɔwa u nɛɛ, bu ye kpuro goowo Yinni Gusunɔn yāku yerɔ.

²² Ma ba kete kine ni sakira ba nin yem sua ba yɛka yāku yerɔ. Yen biru, ba yāa kine ni sakira ma ba nin yem yɛka yāku yerɔ. Meya ba maa yāa kpemmii ni sakira ba nin yem yɛka yāku yerɔ.

²³ Yen biru, ba maa ka boo kine ni na sina bokon wuswaa^o ka tumbu kpuron wuswaa^o bu ka toranun yaku^o ko. Ma be kpuro ba ben noma s^ondi boo nin wiru wolla.

²⁴ Ma yaku kowobu ba boo ni sakira ba nin yem yari yaku yerun temo. Ba yaku te kuawa Isireliba kpuron toranun s^o. Domi sina boko u nee, yaku d^oo mwa^oararugii ni, ka torarun yaku ni, ba koo nu kowa Isireliba kpuron s^o.

²⁵ U Lefiba doke Yinni Gusun^on s^oa yero ba seketirenu neni ka guunu ka m^or^oakunu nge me Dafidi ka Gusun^on s^om^obu Gadi ka maa Natani ba wooda we bu ko. Yinni Gusun^owa u bu wooda ye we.

²⁶ Ma Lefiba ba na ba sina Yinni Gusun^on s^oa yero ka dwee ya^o ni Dafidi u dera ba kua. Ma yaku kowobu ba maa dua ka ben k^obi.

²⁷ Ma Esekiasi u nee, bu yaku d^oo mwa^oararugiru koowo yaku yeru wolla. Ye ba yaku d^oo mwa^oararugii te torua, yera ba maa womusu torua. Ma ba k^obi so ka sere Dafidi Isireliban sina bokon dwee ya^o ni.

²⁸ Ma t^on be kpuro ba yiira bu ka Yinni Gusun^o beere we. Ba k^obi soom^o, ba womusu m^o sere ba ka yaku d^oo mwa^oararugii te wiru go.

²⁹ Sanam me ba yaku ni kua ba kpa, yera sina boko ka win t^on be kpuro ba yiira ba Yinni Gusun^o beere we.

³⁰ Yera Esekiasi ka Yudaban wirugibu ba Lefiba s^owa ba nee, bu Yinni Gusun^o siaro ka Dafidin womusu ka maa Asafun womusu. Ma ba Yinni Gusun^o kpuna ba n^on s^owa ka nuku doo bakabu.

³¹ Esekiasi u nee, te, wee i tii deerasia, i kua Yinni Gusun^ogibu. Yen s^o, i susima i n^on siarabun yaku^o kua win s^oa yero.

Yera t^on be, ba maa ka yaa sabenu na ba ka n^on siarabun yaku^o ni kua. Ma gaba maa n^on yaku d^oo mwa^oararuginu kua ka nuku tia.

³² Yaa sabe ni ba ka yaku d^oo mwa^oararugii ni kua mi, nu dabi. Keteban geera s^oawa wata ka w^okuru, ya^o kinenu maa wun^obu (100) ka sere ya^o kpemminu goobu (200). Ye kpurowa ba ka yaku d^oo mwa^oararugii ni kua.

³³ Yen biru, ba maa kete nata (600) go ka ya^onu n^or^obun suba ita (3.000).

³⁴ Adama yaku kowobu ba n dabi doma te. Yen s^ona ba n k^opi bu yaku ya^o ni koku. Ben mero bisibu Lefibara ba bu somi ba ka s^ombu te kua sere saa ye yaku kowobu be ba tie ba tii deerasia. Domi Lefiba ba tii we ka kiru n kere yaku kowobu.

³⁵ Doma te, ba yaku d^oo mwa^oararuginu kua nu dabi ka siarabun yaku^o ni ba kua ka yaa gum ka sere tam me ba ka yaku d^oo mwa^oararuginu kua.

Nge meya ba ka saaru seeya Yinni Gusun^on s^oa yero.

³⁶ Esekiasi ka t^on be kpuro ba nuku dobu kua yen s^o Gusun^o u doke t^ombun g^orus^o ba ka win saaru seeya mesum fuuku.

30

G^o sararibun t^oo bakarun

S^oru

¹ Esekiasi u s^om^obu g^ora Isirelio ka Yuda^o. N deema u raa Efaraimuba ka Manaseba tireru yorua bu ka na bu G^o sararibun t^oo bakaru di Gusun^o, be Isireliban Yinnin s^oa yero, Yerusalem^o.

² Sina boko Esekiasi ka win sina asakp^obu ka Yudaba ba n^osina ma ba koo G^o sararibun t^oo baka te di w^oon suru yiruse s^o.

³ Domi ba n k^ope bu tu di ten saa s^oo yen s^o yaku kowo dabiru ta n tii deerasie. Meya t^on dabira kun maa menne Yerusalem^o.

⁴ Sina boko ka t^on be kpuro ba t^oo te wura.

⁵ Ma ba dera ba kpara Isirelin tem kpuro s^oo saa Beri Seban di n ka da sere Danu^o, t^ombu bu ka na Yerusalem^o bu Gusun^o Isireliban Yinni G^o sararibun t^oo baka te diiya. Domi t^on dabiru ta ku ra raa maa tu di nge me ba yorua bu ko.

⁶ Ma g^oro be, ba sina boko ka win sina asakp^obu tire ni sua ba ka da Isirelio ka Yuda^o. Ma ba bu s^owa ka sina bokon yisuru ba nee, bee Isireliba, i wurama Gusun^o Aburhamu ka Isaki ka Yak^obu^on Yinnin mi, kpa win tii u maa wurama been mi. I de i wurama bee be i kisira Asirin sina bokon n^oman di.

⁷ I ku been baababa ka been maabu saari be ba n Gusun^o ben baababan Yinni mem n^owe, ma u bu kam koosia nge me i waam^o gis^o.

⁸ I ku swaa taaya nge been baababa. I wurama Yinni Gusun^on mi. I na i n^on s^oa win s^oa yero te u tii yiye sere ka baadomma. I na i Gusun^o been Yinni s^o kpa win m^oru baka ye, yu bee doonari.

⁹ I n wurama Yinni Gusunən mi, beən tōmbu ka beən bii be ba mwεεra ba ka yoru da, ba koo bu wōnwōndu kua kpa bu den de bu wurama tem mε sōo. Domi Gusunō beən Yinni u ra suuru ko. Win wōnwōnda kpā. U n̄ maa bεε biru kisimō i n wurama win mi.

¹⁰ Nge mεya goro be, ba gerumō ba ka wusu gasirimō saa Efaraimun tem di ka Manasen temō n ka girari Sabulonin temō. Ma ba bu yεemō ba yaakorū koosimō.

¹¹ Adama gaba tii kawa Aseən temō ka Manasen temō ka Sabulonin temō, ma ba seema ba na Yerusalemuo.

¹² Mεya maa Yinni Gusunō u ka Yudaba wāa. Ma u dera ben gōru ga kua tia bu ka sina boko ka win sina asakpōbun gari mεm nōowa nge mε wi, Yinni Gusunō u gerua.

Gōo sararibun tōo bakaru

¹³ Tōn dabiru ta menna wōon suru yiruse sōo Yerusalemuo bu ka pēε ye ba kun seeyatia doken tōo bakaru ko. Dōma te, tōn be, ba dabia.

¹⁴ Yera ba seewa ba būu yāku yee ni nu wāa Yerusalemuo kōsuka ka sere mi ba ra nu turare dōo dokeye. Ma ba ye kpuro gura ba sure wōwao ye ba mō Sedoroni.

¹⁵ Yen biru, ba Gōo sararibun tōo bakaru yāku yaa sakira wōon suru yirusen sōo wākura nnεse sōo. Sekura yāku kowobu ka Lefiba mwa, ma ba tii dεerasia. Ba yāku dōo mwaararuginu kua Yinni Gusunōn sāa yero.

¹⁶ Ben baawure u da u wāa win ayero nge mε Mōwisi Yinni Gusunōn tōnu u yorua woodan tireru sōo. Ma yāku kowobu ba yem yēkamō mε Lefiba ba bu wεemō.

¹⁷ Nge mε tōn dabira wāa be ba n̄ tii dεerasie dōma te, yera n dera Lefiba ba bu yāku yεε yi sakiriame, kpa bu ka yi dεerasia bu yi nenem Yinni Gusunōn sō.

¹⁸⁻¹⁹ Tōn dabiru ta wāa te ta n̄ tii dεerasie, n mam neere Efaraimuba sōo ka Manaseba sōo ka Isakariba sōo ka sere Sabuloniba sōo. Ba Gōo sararibun tōo bakaru di. Adama ba n̄ ten wooda swīi. Yen sōna Esekiasi u bu kanaru kua u neε, Yinni Gusunō, wunε tōn geowa. Be ba tii wē ka ben gōru kpuro ba ka wunε Gusunō ben baababan Yinni kasu, baa mε ba n̄ tii dεerasie, a bu suuru kuo.

²⁰ Yinni Gusunō u Esekiasin kana te mwa ma u tōn be suuru kua.

²¹ Nge mεya Isireli be ba menna Yerusalemuo, ba ka pēε ye ba kun seeyatia doken tōo bakaru di sōo nōoba yiru ka nuku dobu. Tōo baatere yāku kōwobu ka Lefiba ba ra n Yinni Gusunō siaramōwa ka dwee yānu.

²² Esekiasi u Lefi baawure siara sōmbu te u kuan sō Yinni Gusunōn sō. Ba yāku yaa ye tema sōo nōoba yiru. Ma ba siarabun yākunu kua ba ka Gusunō ben baababan Yinni siara.

²³ Yen biru, tōn be, ba maa wura bu tōo bakaru di sōo nōoba yiru. Ma ba maa sina sōo nōoba yiru ba tōo bakaru di ka nuku dobu.

²⁴ Domi Esekiasi u ketε kinenu nōrōbu (1.000) gōsa ka yāanu nōrōbun suba nōoba yiru (7.000). Ma win sina asakpōbu ba maa ketε kinenu nōrōbu gōsa ka yāanu nōrōbun suba wākuru (10.000). Ma yāku kowobu dabinu ba tii dεerasia.

²⁵ Yudaba kpuro ka yāku kowobu ka Lefiba ka sere be ba na Isirelin di ka sōbu be ba wāa Isireliō ka Yudaō, be kpurowa ba nuku dobu kua dōma te.

²⁶ Nuku doo bakabu bu wāa Yerusalemuo. Saa Salomōo Dafidi Isireliban sina bokon biin waatin di, ba n̄ tōo baka ten bweseru koore Yerusalemuo.

²⁷ Yera yāku kowobu ka Lefiba ba seewa ba tōn be domaru kua. Yinni Gusunō u ben nōo nua domi ben kana te, ta n̄n girari sere win wāa yee dεerarō wōlō.

31

Esekiasi

u Yinni Gusunōn sāaru seeya

¹ Yeniba kpuron biru, Isireli be ba wāa mi, ba seewa ba da Yudan wusu kpuro sōo ba bwāarokunu kōsuka ma ba gungunu ka būu yāku yenu kpuro kōsuka Yudan temō ka Benyameen temō ka Efaraimun temō ka Manasen temō. Yen biru, be kpuro ba wurama ben temō, ben baawure u da u wāa win wāa yero.

² Esekiasi u wure u yāku kowobu ka Lefiba wesia ben sōmburu sōo nge mε ba ka bōnu sāa ka sōmbu te baawure u ra ko. Bera ba ko n da yāku dōo mwaararuginu ka siarabun yākunu ko ka sere womusu bu ka Yinni Gusunō siara win sāa yerun kōnnōwō.

³ Sina boko Esekiasi u win dukian sukum wē bu ka yāku dōo mwaararuginu ko ni ba ra ko bururu ka yoka ka ni ba ra ko tōo wērarugiru sōo ka suru kpaon tōo bakaru sōo ka sere tōo baka ni nu tie sōo nge mε ba yorua woodan tireru sōo.

⁴ Yera u Yerusalemuo sōowa u neε, bu yāku kowobu ka Lefiba ben baa wēyō, kpa bu kpī bu Yinni Gusunōn woodaba mεm nōowa sāa sāa.

⁵ Sanam me gari yi, yi nɔɔra baama, yera Isireliba ba ben alikama ye ya gbia ya ye wɛ ka tam kɔam ka gum ka tim ka sere ben dɛanu ganu. Mɛya ba maa ka gɛanu kpuron wɔkuru baateren wɔllɔn tia tia na.

⁶ Mɛya Isireliba ka Yudaba be ba wɔa Yudan wuu marosɔ ba ben yaa sabenun wɔkuru baateren wɔllɔn tia tia wɛ ka sere gɛa ni ba gɔsa ba yi nenɛm Yinni Gusunɔn sɔ. Ma ba nu suba suba.

⁷ Ba nin subenu toruawa saa wɔɔn suru itasen di n ka da wɔɔ gen suru nɔɔba yiruse sɔɔ.

⁸ Esekiasi ka win sina bwɔabu ba na ba subu ni wa, yera ba Yinni Gusunɔ ka win tɔmbu siara.

⁹ Ma Esekiasi u yaku kowobu ka Lefi be bikia u nɛɛ, subu nirɔ mini.

¹⁰ Yera yaku kowo tɔnwero Asaria, Sadɔkun bweseru sɔɔ, u nɔn wisa u nɛɛ, saa mɔn di ba ka kɛnu naamɔ Yinni Gusunɔn sɔa yerɔ, dɛanu ra n wɔawa sa n dimɔ, sa n debumɔ. Ni nu tiara nu kpɔ niya mini. Domi Yinni Gusunɔ u sun domaru kua.

¹¹ Ma Esekiasi u wooda wɛ bu dinu sɔme mi ba koo nu yi. Ma ba dinu sɔnwa.

¹² Ma ba ka kɛnu ka wɔkuru baateren wɔllɔn tia tia na ka yaku dɛa ni nu sɔa Yinni Gusunɔginu. Lefi wi ba mɔ Konania wiya ba dɛa ni nɔmu sɔndia, ma win mero bisi Simeɪ u sɔa win yiruse.

¹³ Yeyeli ka Asasia ka Nakati ka Asaeli ka Yerimɔti ka Yosabadi ka Elieli ka Yisimakia ka Makati ka Benaya be kpurowa Konania ka win mero bisi Simeɪ ba kpare nge me sina boko Esekiasi ka yaku kowo Asaria Yinni Gusunɔn sɔa yerun wirugii ba wooda wɛ.

¹⁴ Kore wi u sɔa Lefi Yiminan bii, u sɔawa kɔnnɔ ge ga wɔa sɔɔ yari yeru gian kɔso. Wiya ba kɛɛ ni namu sɔndia ni ba ka Yinni Gusunɔ naawa ka nuku tia ka sere ni ba ra wune Yinni Gusunɔn sɔ. Beya ba ko n da kɛɛ ni bɔnu ko.

¹⁵ Yaku kowobun wusu sɔɔ, Edeni ka Miyamini ka Yosue ka Semaya ka Amaria ka Sekaniawa ba gɔsa bu Kore wi somi ba n da ka kɛɛ ni begibu bɔnu kue dee dee bibu ka bukurobu kpuro nge me ba ka bu bɔnu sɔa wuu wuuka.

¹⁶ Beya tɔn durɔ bii be ba gara saa wɔɔ itan di n ka da be ba kere me, ka be ba gesi dumɔ Yinni Gusunɔn sɔa yerɔ tɔɔ baatere bu ka ben sɔma ko wuu wuuka,

¹⁷ ka yaku kowo be ba gara yenu ka yenu ka Lefiba be ba gara saa be ba wɔɔ yɛndu mɔn di nge me ben sɔmbura sɔa wuu wuuka,

¹⁸ ka sere maa tɔn be ba tie kpuro ka ben debuminu ka ben kurɔbu ka bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu, domi ba tii wɛwa mam mam Yinni Gusunɔn sɔa yerun sɔmburu sɔɔ.

¹⁹ Aronin bibun bweseru te ta sɔa yaku kowobu baru kpaanɔ wuu marosun bɔkuɔ, ba tɔmbu gɔsa wuu baagere sɔɔ be ba ko n da bu dɛanu bɔnu kue ben suunu sɔɔ, ka sere Lefi be ba gara garan suunu sɔɔ.

²⁰ Wee ye Esekiasi u kua Yuda kpuro sɔɔ. U sɔawa dee dee gem sɔɔ Gusunɔ win Yinnin wuswaaɔ.

²¹ Soma ye u kua bu ka sɔaru ko Yinni Gusunɔn sɔa yerɔ ka sere win woodan mɛm nɔɔbu, u ye kpuro kuawa ka gɔru tia. Ma u koorɔ.

Asirin sina boko Sankeribu

u Yudan tem wɔri

(I maa mɛɛrio Sinambu II, 18:13, Esai 36:1)

32

¹ Esekiasi u sɔa dee dee Yinni Gusunɔn wuswaaɔ. Yeniban biruwa Sankeribu, Asirin sina boko u na Yudaɔ, ma u dera ba wuu gbɔrarugisu tarusi. U nɛɛ, u koo su woriwa ka dam.

² Ye Esekiasi u wa Sankeribu u na u ka Yerusalemu tarusi, yera u wirugibu ka tabu kowo dangibu soka,

³ bu wesiana bu ka bwii yi kɛne yi yi wɔa wuun biruɔ.

⁴ Tɔn dabira ta nɔn somi ba ka bwii yi kɔrua ka nim tora ye ya kokumɔ bera yen suunu sɔɔ. Domi Esekiasi u nɛɛ, u n kɔ Asirigibu bɔ n tunuma bu nim deema n kpɔ.

⁵ Ma u win bandun dam tɔsisia. U Yerusalemun gbɔrarun mi n wɔruma seeya ka maa wuun kɔsu yenu. Ma u gbɔraru garu bana wuun biruɔ u ka sikerena. Ma u kari ye sɔnwa ye ba mɔ Milo Dafidin wuuɔ. U tabu yɔa dabi dabinu kasu ka maa tɛrɛnu.

⁶ U tabu sinambu kua ma u bu menna wuun gbɔrarun kɔnnɔwɔ. Ma u bu kirɔ kua u nɛɛ,

⁷ bu tii dam kɛɛyɔ kpa bu woruguru sɔɔsi. Bu ku berum ko bu diiri Asirin sina boko ka win tɔn dabi ten wuswaaɔ. Domi be ba ka bu wɔa ba dabi n kere be ba ka nɔn wɔa.

⁸ Tɔmba ba ka nɔn wɔa. Adama be, Gusunɔ ben Yinniwa u koo bu somi. Wiya u koo bu dam wɛ tabu sɔɔ.

Ma tɔn be, ba Esekiasi Yudan sina bokon gari yi naane kua.

Sankeribu u gɔra

*Yerusalemuə**(I maa mɛɛrio Sinambu II, 18:17-37, Esai 36:2-22)*

⁹ Yeniban biru, Sankeribu, Asirin sina boko u win səm kowobu gəra Yerusalemuə sanam mɛ u wāa Lakisia ka win tabu kowobu kpuro. U səm kowo be gərawa Esekiasi ka Yuda be ba wāa Yerusalemuə kpuron mi,

¹⁰ bu nɛɛ, ameniwa wi, Sankeribu, Asirin sina boko u gerua. U nɛɛ, ma səəra ba ben naane doke ba ka wāa Yerusalemuə ka nuku sankiranu.

¹¹ Bu ku de Esekiasi u bu nən wōke kpa u de bu gbi gōru ka nim nərən sō ye u nɛɛ, Gusunə ben Yinni u koo bu wəra wi, Asirin sina bokon noman di.

¹² Ba n̄ yē ma wi, Esekiasiwa u gungunu kəsuka ka Yinni Gusunən yāku yee te? Ma u bu sōwa u nɛɛ, yāku yee teeru tənən miya ba ko n̄ da de bu yiira bu Yinni Gusunə sā kpa bu n̄n turare dōo doke.

¹³ Adama be, ba n̄ yaaye ye wi, Sankeribu ka win baababa ba bwesenu kpuro kua? Nin būnu nu kpā nu bu yara saa win noman di?

¹⁴ Bwese ni win baababa ba kam koosia sō, nin niren būna nu kpā nu bu yakia win noman di ben tii bu ka sere nɛɛ, Gusunə ben Yinni u koo bu yakia.

¹⁵ Yen sō, bu ku de Esekiasi u bu nən wōke kpa u n bu gari seeyamə mɛsum. Bu ku n̄n naane ko. Domi bweseru garun būnu kun kpā nu tu wəre win noman di, n̄ kun mɛ win baababan noman di. Kaa sere gere Yudaban būnu?

¹⁶ Nge mɛya Sankeribun səm be, ba Yinni Gusunə ka win səm kowo Esekiasi wəmmə.

*Sankeribun səmabu**ba Yinni Gusunə wəmmə**(I maa mɛɛrio Sinambu II, 19:14-19, Esai 37:14-20)*

¹⁷ Sankeribu u tireru yoru u ka Gusunə Isireliban Yinni wəmə. U nɛɛ, nge mɛ bwese ni nu tien būnu nu n̄ kpā nu n̄n tumbu wore win noman di, nge mɛya Gusunə, Esekiasin Yinni u n̄ maa kpē u bu wəra win noman di.

¹⁸ Ma Sankeribun səm be, ba gbāramə ka dam ka Yudan barum bu ka tumbu nandasia be ba wāa gbāra ten səwə kpa bu wa bu wuu ge mwa.

¹⁹ Ba Gusunə Yerusalemugibun Yinnin gari m̄ nge bwese ni nu tien būnu ni ba ka tii seka.

*Asirigibu ba duki yakikira**(I maa mɛɛrio Sinambu II, 19:15,35-37, Esai 37:15,36-38)*

²⁰ Yera Esekiasi ka Gusunən səm Esai, Amətin bii ba kanaru wəri gari yin sō ba Yinni Gusunə n̄ogiru sue wəllə.

²¹ Yera Yinni Gusunə u gərado goo gəra u Asirigibun sansani wəri u ben tabu durə wərugoba ka ben tabu sinambu ka ben wirugibu go. Yera Asirin sina boko u gəsira u wura win temə ka sekuru. Ma u da win būnu dirə. Miya win tiin bibu ba na ba n̄n kāasi ba go ka takobi.

²² Nge mɛya Yinni Gusunə u ka Esekiasi ka Yerusalemugibu faaba kua saa Sankeribun noman di ka sere be ba tie kpuron noman di. Ma u bu kəsū be ba ka bu sikerenen sō.

²³ Tən dabira ta ra ka Yinni Gusunə kēnu naawɛ Yerusalemuə kpa tu maa ka Esekiasin tii kēɛ gobiginu naawa. Saa yen dāma ten di, u yīsiru yarawa bwesenu kpuro sō.

*Esekiasin bandun kpeeru**(I maa mɛɛrio Sinambu II, 20:1-21, Esai 38:1-8, 39)*

²⁴ Saa ye sō, Esekiasi u bara sere u gōo turuku kua. Ma u Yinni Gusunə kana. Ma Yinni Gusunə u n̄n wisa, ma u n̄n səm maamaakiginu kua.

²⁵ Adama Esekiasi kun kue nge u durəm wa Yinni Gusunən min di. Ma u tii sua. Yera Yinni Gusunə u bu m̄ru seesi wi ka Yudaba ka Yerusalemugibu.

²⁶ Ye u wa mɛ, yera wi ka Yerusalemugibu ba tii kawa. Ma Yinni Gusunən m̄ru ya doona ben min di Esekiasin waati ye sō.

²⁷ Esekiasi u dukia baka ka bɛɛɛ baka wa. U sii geesu ka wura ka kpee gobiginu ka turareba kasu ka tɛrɛnu ka gāa bwese bweseka ye ya wā.

²⁸ U alikaman biranu kua, ma u tam kpam ka gum beru yenu kua ma u yaa sabenu baaniren gōru kua ka sere nin dii yenu.

²⁹ Ma u tii wusu bania. U yaa sabenu wa dabi dabinu, kɛtɛba ka yāanu ka bonu. Domi Yinni Gusunə u n̄n dukia baka wē.

³⁰ Wiya u maa Gihonin yɛru gɛn n̄o ga wāa gungurun bera gia korua, ma u n̄o kpōo yaba Dafidin wuun sō duu yeru gia.

Ye Esekiasi u gōru doke u ko kpuro, ya n̄n koorawa.

³¹ Adama sanam mɛ Babilonin sina boko u səmabu m̄risia u ka wa səm maamaaki ye Yinni Gusunə u m̄ Isireliə, yera Gusunə u Esekiasi deri u ka wa ye ya wā win gōruə.

³² Ye Esekiasi u kuan sukum ka nge me u Gusunɔ sɔwa ka naane, ye kpuron gari yi yorua Gusunɔn sɔmɔ Esai, Amotin biin kasinun tireru sɔɔ ka maa Isireliba ka Yudaban sinambun faagin tireru sɔɔ.

³³ Esekiasi u kpuna u gu. Ma ba nɔn sikua Dafidin bibun bweserun siku yerɔ bera gee n gunum bo. Yerusalemugibu ka Yudaba ba nɔn gɔɔ swiɣiya. Yen biru, win bii Manase u bandu kɔsire kua.

Manase

u kua Yudaban sina boko

(I maa mɛɛrio Sinambu II, 21:1-18)

33

¹ Manase u mɔwa wɔɔ wɔkura yiru sanam me u bandu di Yudaa. Ma u kua wɔɔ weeraakuru ka nɔɔbu ban te sɔɔ Yerusalemuɔ.

² Kɔsa u kua Yinni Gusunɔn nɔni sɔɔ. Bwese ni Yinni Gusunɔ u gira Isireliban wuswaan di nin kom kɔsum meya u swii.

³ U wure u gungunu seeya ni win tundo Esekiasi u kɔsuka. Ma u bɔu wi ba mɔ Baalin yaku yenu kua ka bɔu wi ba mɔ Asitaaten bwɔarokunu ni win tundo u raa kɔsuka. Ma u kperi ka sɔɔ ka surun sɔaru wori.

⁴ U bɔu turanu bana Yinni Gusunɔn sɔa yerɔ tɛn mi Yinni Gusunɔ u win yiɣiru doke sere ka baadommaɔ.

⁵ U maa suru ka sɔɔ ka kperin yaku yenu kua sɔa yee ten yaari yiru ye sɔɔ.

⁶ U dera ba ka win bii tɔn durɔbu yakuru kua Hinamun wɔwaa. U ra ka weɛ ka guru winu sɔroru ko kpa u dobo doboɔ ko. U gari sokobu yii be ba ra nɔn sian gari sɔ. Ma u kɔsa mɔ u dɔɔ ye ya Yinni Gusunɔn maru seeya.

⁷ U win bɔun bwɔaroku kua u yi Yinni Gusunɔn sɔa yerɔ. N deema Yinni Gusunɔ u raa Dafidi ka win bii Salomɔɔ sɔɔwa u neɛ, sɔa yee teni ka Yerusalemu yeniwa na gɔsa Isireliban suunu sɔɔ ya n ka nen yiɣiru sɔɔwa sere ka baadommaɔ.

⁸ Na n maa Isireliba yaramɔ sɔa ben tem di me na ben baababa wɛ ba n gesi nen woodaba ka nen gere mem nɔɔwammɛ ye na Mɔwisi wɛ u yorua.

⁹ Adama Manase u dera Yudaba ka Yerusalemugibu ba ka Yinni Gusunɔ tonda, ma ba kɔsa kua n kere bwese ni Yinni Gusunɔn tii u gira be Isireliban wuswaan di.

¹⁰ Yinni Gusunɔ u ka Manase u ka Manase ka win tɔmbu gari kua. Adama ba n nɔn swaa daki.

¹¹ Yera Yinni Gusunɔ u Asirin sina bokon tabu sinambu gɔra ba Manase mwa ba yɔni doke, ma ba nɔn bakua ka sii gandun yɔni ba ka da Babiloniɔ.

¹² Sanam me u wɔa nuku sankiranu sɔɔ, yera u tii kawa Gusunɔ win baababan Yinnin wuswaaɔ. Ma u nɔn kana.

¹³ Ma Yinni Gusunɔ u gɔru gɔsia u win kanaru mwa, u ka nɔn wuru Yerusalemuɔ win bandu sɔɔ. Saa ye sɔɔra Manase u gia ma Gusunɔwa u sɔa Yinni.

¹⁴ Yeniban biru, u gana bana Yerusalemun tɔɔwɔ Gihonin sɔɔ duu yeru gia wɔwaaɔ. Gana ye, ya dawa sere kannɔwɔ ge ba mɔ Swɛɛ. Ma ya ka Yerusalemun wɔɔ bera ye ba mɔ Ofeli sikerena. U dera gana ye, ya gunia too. Ma u tabu sinambu doke Yudan wuu si su gbɔranu mɔ kpuro sɔɔ.

¹⁵ Ma u tɔn tukobun bɔnun bwɔarokunu ka win tiiguu ge, ni u raa doke Yinni Gusunɔn sɔa yerɔ kpuro wuna ka sere bɔu yaku yee ni u bana Yinni Gusunɔn sɔa yerun guurɔ Yerusalemuɔ. Ma u nu kasi kua wuun biruɔ.

¹⁶ Yera u Yinni Gusunɔn yaku yeru wesia sɔa yerɔ. Ma u siarabun yakunu kua. U Yudaba wooda wɛ bu Gusunɔ Isireliban Yinni wi turo sɔa.

¹⁷ Saa ye sɔɔ, tɔmba yakunu mɔ gungunɔ, adama Gusunɔ ben Yinniwa ba nu kuammɛ.

¹⁸ Ye Manase u kuan sukum ka kana te u kua ka Yinni Gusunɔn gari yi win sɔmɔbu ba nɔn sɔɔwa, ye kpuro ya yorua Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ.

¹⁹ Win kanaru ka nge me Yinni Gusunɔ u nɔn wurari ka win toranu ka gunguu ni u kua ka mem nɔɔbu sari te u kua ka sere bwɔaroku ni u seka ma u nu gira u sɔwa u sere tii kawa, ye kpuron gari yi yorua Hosain tireru sɔɔ.

²⁰ Yen biruwa Manase u kpuna u gu. Ma ba nɔn sikua win tiin dirɔ. Ma win bii Amɔɔ u bandu kɔsire kua.

Amɔɔ u kua sina boko Yudaɔ

(I maa mɛɛrio Sinambu II, 21:19-26)

²¹ Wɔɔ yenda yiruwa Amɔɔ u mɔ sanam me u bandu di. Ma u kua wɔɔ yiru ban te sɔɔ Yerusalemuɔ.

²² Kɔsa u kua Yinni Gusunɔn nɔni sɔɔ nge win tundo Manase. U bwɔaroku ni Manase u kua kpuro yakuru kua u sɔwa.

²³ U ñ tii ka we Yinni Gusunon wuswaa nge me win tundo u tii kawa. Adama u win toranu sosimawa u dɔɔ.

²⁴ Win sam kowobu ba nun seesi ma ba nun go win dirɔ.

²⁵ Adama be ba nun seesi ba go mi, tamba maa ben tii so ba go. Ma ba win bii Yosiasi kosire kua bandu sɔɔ.

Yosiasi

u kua Yudaban sina boko

(I maa mɛɛrio Sinambu II, 22:1-2, 23:4-20)

34

¹ Wɔɔ nɔɔba itawa Yosiasi u mɔ sanam me u bandu di. Ma u kua wɔɔ tena ka tia bandu sɔɔ Yerusalemuɔ.

² Gea u kua Yinni Gusunon nɔni sɔɔ. Win sikado Dafidin yira sɔɔra u sɔa mam mam. U ñ yen gam gere.

³ Win bandun wɔɔ nɔɔba itase sɔɔ, sanam me u sɔa aluwaasi, u Gusunɔ win sikado Dafidin Yinni kasum wɔri. Win bandun wɔɔ wɔkura yiruse sɔɔ, u Yerusalemu ka Yuda deerasiabu torua. U gunguu ñin mi ba ra bɔnu sɔ kosuka ka nin bwɔaroku bwese bweseka.

⁴ Ba bɔu wi ba mɔ Baalin yaku yenu kosuka win wuswaaɔ. Ma u bwɔaroku ni ba kua sɔɔn sɔ ka ni ba kua ka sii gandu kosuka. U dera ba nu munkawa ma ba nin kɛki gura ba wisi be ba nu saamɔn sikan wɔllɔ.

⁵ Ma u bɔu yaku kowobun kukunu sikia u dɔɔ doke ben yaku yeno. Nge meya u ka Yuda ka Yerusalemu deerasia.

⁶ Manasen wusu sɔɔ ka Efaraimugisɔ ka Simeogisɔ ka Nefitaligisɔ si su kua bansu, u bɔu yaku yenu kosukawa

⁷ ma u bwɔarokunu surura ma ba nu kosuka muku muku nu kua tua. Meya u maa bwɔaroku ni ba kua sɔɔn sɔ kosuka Isireliban tem kpuro sɔɔ. Ma u gosira u wura Yerusalemuɔ.

Yaku kowo tɔnwerɔ

u woodan tireru wa

(I maa mɛɛrio Sinambu II, 22:3-10)

⁸ Yosiasin bandun wɔɔ yendu yiru sarise sɔɔ, sanam me u tem me, ka Yinni Gusunon sɔa yee te deerasia u kpa, yera u Safani, Saliian bii gɔra ka Maaseya wi u sɔa wuun guro guro ka Yoasi, Yoakasin bii wi u sɔa tire bero bu ka Gusunɔ win Yinnin sɔa yeru sɔme.

⁹ Tɔn be kpuro ba da yaku kowo tɔnwerɔ Hilikiyan mi. Ma ba nun gobi wɛ yi Lefiba ba raa mwɛera Yinni Gusunon sɔa yerun sɔ sɔa Manasen tem di ka Efaraimun tem di ka Yudaban min di ka Isireliba kpuron min di ka Benyamɛɛn tem di ka sere Yerusalemugibun min di.

¹⁰ Be ba sɔmbu te kpare bera ba gobi yi nɔmu sɔndia ma ba yi sam kowobu wɛ be ba sɔa yee te sɔmmɔ.

¹¹ Bera dɔa dɔkobu ka banɔbu. Gobi yiya ba koo ka kpee bakanu dwe ka dɔa ye ba koo ka dia kpe ye Yudaban sinamba sanku.

¹² Tɔn be, ba sɔmburu kuawa ka naane. Yasati ka Abudiasi be ba sɔa Lefiba, Merarin bweseru sɔɔ ka Sakari ka Mesulamu, Kehatin bweseru sɔɔ, bera ba bu kpare.

¹³ Lefi be ba womusu ka dweebu yɛ, bera ba ra maa be ba ra sɔmuna sue nɔni doke ka sere maa sɔa yee ten sam bwese bwesekan kowobu. Ma Lefiba gabu ba sɔa tire yorobu ka sɔman guro gurobu. Gaba maa sɔa kɔnnɔn kɔsobu.

¹⁴ Sanam me ba da bu ka gobi yi sua yi ba wɛ Yinni Gusunon sɔa yerun sɔ, yera yaku kowo Hilikiya u woodan tireru wa tɛ Yinni Gusunɔ u raa Mɔwisi wɛ.

¹⁵ Yera Hilikiya u Safani, tire yoro sɔɔwa u nɛɛ, na woodan tireru wa Yinni Gusunon sɔa yero. Ma Hilikiya u tu suama u Safani wɛ.

¹⁶ Ma Safani u tire te sua u ka sina boko daawa. Ma u nun sɔɔwa u nɛɛ, wunen sam kowobu ba kua kpuro ye a bu yiire.

¹⁷ Ba tɔn be a sɔa yee ten sɔmburu nɔmu sɔndia ka tɔn be ba sɔma mɔ mi, gobi yi wɛ.

¹⁸ Yen biru, yaku kowo Hilikiya u maa man tireru garu wɛ.

Ma Safani u tu gara sina bokon wuswaaɔ.

Yosiasi u tambu gɔra

bu bikiaru ko Huludan mi

(I maa mɛɛrio Sinambu II, 22:11-20a)

¹⁹ Sanam me sina boko u wooda yen gari nua, yera u win yɔnu nenua u karana nuku sankiranun sɔ.

²⁰ Yera sina boko u Hilikiya ka Akikamu, Safanin bii ka Abudoni, Miseen bii ka tire yoro Safani ka Asaya win sam kowo sɔɔwa u neɛ,

²¹ i doo i bikiaru ko Yinni Gusunɔn mi Isireliba ka Yuda be ba tien sɔ tire te sa wa minin garin sɔ. Domi Yinni Gusunɔ u ka sun mɔru mɔ ya kpɔ yɛn sɔ besen baababa ba ɛ win gari mem nɔɔwe. Ba ɛ kue nge me ya yorua woodan tire te sɔɔ.

²² Hilikiya ka tɔn be sina boko u gɔsa mi, ba da Gusunɔn sɔmɔ tɔn kurɔ Huludan mi. Huluda wi, u sɔawa Salumun kurɔ, Tokehatin bii, Hasira wi u ra sɔa yɔnu kɔsun debubu. Huluda wi, u wɔawa Yerusalemun wɔɔ beri kpaaɔ. Sanam me ba nɔn sɔɔwa ye ba kɔ,

²³ yera u bu wisa u neɛ, ameniwa Gusunɔ Isireliban Yinni u gerua. U neɛ, i durɔ wi u beɛ gorima sɔɔwɔ i neɛ,

²⁴ u koo de kɔsa ka bɔri yi tem mɛn tɔmbu deema yi yi yorua tireru sɔɔ tɛ i gara Yudaban sina bokon wuswaaɔ.

²⁵ Domi ba nɔn biru kisi ba da ba bɔnu turare dɔɔ dokeamme. Ma ba win mɔru seeya ka bwɔaroku ni ba tii kua ba sɔamɔ. Yen sɔ, u ko n ka tem mɛn tambu mɔru sɔawa, ya ɛ suremɔ.

²⁶⁻²⁷ Adama i ko i Yudaban sina boko wi u beɛ gorima i ka bikiaru ko Yinni Gusunɔn mi sɔ i neɛ, Gusunɔ Isireliban Yinni u neɛ, u win kanaru mwa. Domi ye u win woodan gari yi nua, yi win gɔru taare wɛ, ma u tii kawa Gusunɔn wuswaaɔ, ma u win yaberu nɛnuu u karana nuku sankiranun sɔ, ma u swi wi, Gusunɔn wuswaaɔ.

²⁸ Tɛ, Gusunɔ wi, u koo de u gbi bɔri yendu sɔɔ kpa bu nɔn sike win sikirɔ. Win nɔni kun wahala ye wasi ye u koo de yu Yerusalemu ka yen tɔmbu deema.

Yosiasi u wure u ka Gusunɔ

arukawani bɔkua

(I maa mɛɛrio Sinambu II, 22:20b-23:3)

Yera Hilikiya ka wigibu ba ka sina boko gari yi daawa.

²⁹ Ma sina boko u gɔra bu Yudaba ka Yerusalemun guro gurobu kpuro mɛnna.

³⁰ Yen biru, u da Yinni Gusunɔn sɔa yerɔ ka Yudaba ka Yerusalemugibu kpuro ka yaku kowobu ka Lefiba tɔmbu kpuro gesi, sɔa bukurobun di n ka da biba. Ma u be kpuro Yinni Gusunɔn woodan tire te garia te ba wa sɔa yee ten mi.

³¹ Yera sina boko u yɔra win turaru wɔllɔ, ma u ka Yinni Gusunɔ arukawani bɔkua u neɛ, u koo wi, Yinni Gusunɔn woodaba ka win gere swiwa ka win gɔru kpuro ka win bwɛra kpuro kpa u ka gari yi mem nɔɔwa yi ba yorua woodan tire te sɔɔ.

³² Ma u dera tɔn be ba wɔa Yerusalemu ka Benyameɛn temɔ ba dua arukawani ye sɔɔ. Ma ba kua nge me Gusunɔ ben baababan Yinnin arukawani ye, ya gerumɔ.

³³ Yosiasi u bɔnun bwɔarokunu kɔsuka ni Isireliba ba waama tem tukum di. Ma u be ba wɔa Isireliba kpuro tilasi kua bu ka Gusunɔ ben Yinni sɔ. Win wɔarun tɔru kpuro sɔɔ, ba ɛ gere Yinni Gusunɔn yiran di.

Yosiasi

u Gɔɔ sararibun tɔɔ bakaru di

(I maa mɛɛrio Sinambu II, 23:21-23)

35

¹ Yosiasi u Gɔɔ sararibun tɔɔ bakaru di Yerusalemu Yinni Gusunɔn sɔ. Ba ten yaku yeɛ sakirawa wɔɔn suru gbiikoon sɔɔ wɔkura nneɛ sɔɔ.

² U yaku kowobu doke ben sɔmburu sɔɔ. Ma u bu dam kɔ bu ka Yinni Gusunɔn sɔa yerun sɔmburu ko.

³ U Lefi be ba gɔsa nɛnem Yinni Gusunɔn sɔ ba Isireliba keu sɔɔsimɔ sɔɔwa u neɛ, i Yinni Gusunɔn woodan kpakoro deera te dokeo sɔa yerɔ tɛ Salomɔ Dafidi Isireliban sina bokon bii u bana. I ɛ maa tu suamɔ senɔ. I de beɛ ka beɛn tɔmbu i Gusunɔ beɛn Yinni sɔ.

⁴ I de i n sɔɔru sɔa yɛnu ka yɛnu ka nge me Dafidi Isireliban sina boko ka win bii Salomɔ ba beɛ bɔnu kua ba yorua.

⁵ I de i beɛn ayeru mwa sɔa yerɔ yɛnu ka yɛnu nge me ba beɛn mero bisibu Lefiba bɔnu sɔa.

⁶ Beɛya i ko i Gɔɔ sararibun yaku yeɛ sakiri. Yen sɔ, i de i tii deɛrasia, kpa i ten sɔɔru ko beɛn mero bisibun sɔ nge me Yinni Gusunɔ u Mɔwisi wooda wɛ.

⁷ Yosiasi u tɔn be ba wɔa mi yɔanu ka bonu wɛ nɔrɔbun suba tɛna (30.000) ka sere ketɛba nɔrɔbun suba ita (3.000) bu ka ye kpuro Gɔɔ sararibun tɔɔ bakaru ko. Yaa sabe ni kpuro nu weewa sina bokon arumanin di.

⁸ Win sina bwɔabu ba tɔmbu ka yaku kowobu ka Lefiba kɛnu kɔ ka nuku tia. Ma sɔa yerun wirugibu, Hilikiya ka Sakari ka Yehieli ba yaku kowobu yɔanu nɔrɔbun suba yiru ka nata (2.600) ka sere ketɛba gooba wunɔbu (300) wɛ.

⁹ Konania ka Semaya ka Netanæeli ka ben mero bisibu Lefiban wirugibu, Hasabia ka Yeyeli ka Yosabadi ba Lefiba yāanu nārōbun suba nōōbu (5.000) ka keteba nēera wunōbu (500) wē.

¹⁰ Wee nge mē ba tōō baka ten kpunaa koosina. Yāku kowobu ka Lefiba ba ben ayeru sua wuu wuuka nge mē sina boko u gerua.

¹¹ Ba Gōō sararibun yēē go. Ma yāku kowobu ba yem yēkamō mē Lefiba ba bu tīimō. Yen biru, ma Lefi be, ba yēē yi kokumō.

¹² Ba yāku dōō mwaararuginun yēē yi nenem bu ka ye tōmbu wē yenu ka yenu kpa bu ka ye Yinni Gusunō yākuru kua nge mē ba yorua woodan tireru sōō te Yinni Gusunō u Mōwisi wē. Nge mēya ba maa kua ka keteba.

¹³ Ba Gōō sararibun yāku yaa ye wōōwa nge mē wooda ya gerua. Yen biru, ba yaa ye ba wīa nenem Yinni Gusunōn sō yikua. Ma ba yande ye tōmbu kpuro bōnu kua.

¹⁴ Yen biruwa ba ben tiigia ka yāku kowobugia yikua. Domi yāku kowo Aronin bibu ba sōmburu kua sere ka wōkuro. Ba yāku dōō mwaararuginu ka yaa gum yākunu mō. Yen sōna Lefiba ba bu yaa yikuamme.

¹⁵ Wom kowo Asafun bibu ba wāa ben ayerō nge mē Dafidi ka Asafu ka Hernani ka Yedutum, sina bokon bwisi kōō ba wooda yi. Ma kōnnōn kōsobu ba yō kōnnō baageren mi. Ba n̄ doone ben ayerun di, domi Lefiba ba bu ben dīanu kuamme.

¹⁶ Nge mēya ba kpunaa yi dama te, bu ka Gōō sararibun tōō bakaru di, kpa bu yāku dōō mwaararuginu ko Yinni Gusunōn yāku yerō nge mē sina boko u wooda yi.

¹⁷ Isireli be ba wāa mi kpuro ba Gōō sararibun tōō bakaru di dama te, ma ba pēē ye ba kun seeyatia doken tōō bakaru di sōō nōōba yiru.

¹⁸ Saa Gusunōn sōmō Samuēlin waatin di sere n̄ ka gisō girari, ba n̄ Gōō sararibun tōō bakaru garu diire mē Isireliō. Mēya sina boko goo maa sari Isireliō wi u Gōō sararibun tōō bakaru diire nge Yosiasia ka yāku kowobu ka Lefiba ka Yudaba ka Isireliba be ba wāa Yerusalemūō dama te.

¹⁹ Yosiasin bandun wōō yendu yiru sarise sōōra ba Gōō sararibun tōō baka te di.

Yosiasin bandun kpeeru

(I maa mēerio Sinambu II, 23:28-30)

²⁰ Ye Yosiasia u Yinni Gusunōn sāa yee te sōnwa u kpa, yen biruwa Egibitin sunō Neko u seewa u tabu dōō Kaakemisio, daa te ba mō Efaratio. Yera Yosiasia u seewa u nūn wōrim da mi.

²¹ Yera Neko u nūn sōmōbu gōria u nēē, mba n sun mōōsine nē ka wunē Yudaban sina boko. Domi n̄ n̄ wunē na tabu wōrim wee gisō. Yenu ge ga ka man tabu mō, gera na wōrim dōō. Yinni Gusunōwa u man sōōwa u nēē, n̄ doo fuuku. Yen sō, a ku ka Gusunō gabirina wi u ka man wāa, kpa u ku raa nun kam koosia.

²² Adama Yosiasia u yina u nūn deri. U n̄ Nekon gari yi wure yi yi wee Yinni Gusunōn min di. Ma u tii kasa bu ku ka nūn tubu. U da u Neko tabu wari wōwao ye ba mō Megido.

²³ Yera ten towobu ba Yosiasia twee. Ma u win sōm kowobu sōōwa u nēē, i ka man doonō minin di, domi ba man mēera kua ya kpā.

²⁴ Win sōm kowobu ba nūn sua saa win tabu kēken di ma ba nūn doke win tabu kēke gaa sōō ba ka da Yerusalemūa. Ma u kpuna u gu. Ma ba nūn sikua win baababan sikao. Ma Yudaba ka Yerusalemugibu ba win gōō swī.

²⁵ Yeremi u gōō swī Yosiasin sō. Ma wom kowobu, tōn durōbu ka tōn kurōbu ba Yosiasia doke gōō swīin womusu sōō sere ka gisō. Su kua wororu Isireliō. Womu si, su wāa ben gōō swīin womusun tireru sōō.

²⁶⁻²⁷ Ye Yosiasia u kuan sukum, ye u gbia u kua ka ye u kua dāku te, ka nge mē u Gusunō sāwa ka naane nge mē Yinni Gusunōn woodan tirera gerua, ye kpuron gari yi yorua Isireliba ka Yudaban sinambun faagin tireru sōō.

Yoakasi ka Yoyakimu

ka Yoyakini ba bandu di

ba wēēna

(I maa mēerio Sinambu II, 23:30-24:17)

36

¹ Tōmba Yoakasi, Yosiasin bii sua ma ba nūn kua sunō win tundon ayerō Yerusalemūa.

² Yoakasi u mōwa wōō yenda ita sanam mē u bandu di Yudaō. Ma u kua suru ita ban te sōō Yerusalemūa.

³ Egibitin sunōwa u nūn bandu yara. Ma u win tōmbu sii geesun tōnnu ita ka wuran kilo tēna bure bu kōsia wōō ka wōō.

⁴ Yen biruwa u Yoakasi win wōnō, Eliakimu sua u kōsire kua bandu sōō. Ma u nūn yīsi kpaaru kā Yoyakimu. Ma u Yoakasi sua u ka da Egibitio.

*Yoyakimu**u kua Yudaban sina boko*

⁵ Yoyakimu u mɔwa wɔɔ yɛnda nɔɔbu sanam mɛ u bandu di Yudaɔ, ma u kua wɔɔ wɔkura tia bandu sɔɔ. Kɔsa u kua Gusunɔ win Yinnin nɔni sɔɔ.

⁶ Yera sɔɔ teeru Babilonin sina boko, Nebukanɛsaa u na u Yoyakimu tabu wɔri. Ma u nɔn mwa u bɔkua ka sii gandun yɔni u ka da Babiloniɔ.

⁷ Nebukanɛsaa u Yinni Gusunɔn sɔa yerun dendi yɔnu gura u ka da u yi win sina kpaaraɔ.

⁸ Ye Yoyakimu u kuan sukum ka kɔsa ye u kua, ye kpuron gari yi yorua Isireliba ka Yudaban sinambun faagin tireru sɔɔ. Yen biru, win bii Yoyakiniwa u bandu kɔsire kua.

*Yoyakini**u kua Yudaban sina boko*

⁹ Wɔɔ nɔɔba itawa* Yoyakini u mɔ sɔa ye u bandu di. Ma u kua suru ita ka sɔɔ wɔkuru ban te sɔɔ Yerusalemɔ. Kɔsa u kua Yinni Gusunɔn nɔni sɔɔ.

¹⁰ Ye n kua wɔɔ kpɔɔ, yera Nebukanɛsaa Babilonin sina boko u na u Yoyakini mwa u ka da Babiloniɔ. Ma u Yinni Gusunɔn sɔa yerun dendi yɔnu ganu gura. Ma u Yoyakinin baa yɔkabu Sedesiasi kua sunɔ Yudaban suunu sɔɔ Yerusalemɔ.

Sedesiasi u bandu di Yudaɔ

(I maa mɛerio Sinambu II, 24:18-25:21, Yeremi 39:1-10, 52:1-27)

¹¹ Sedesiasi u mɔwa wɔɔ yɛnda tia sanam mɛ u bandu di Yudaɔ. Ma u kua wɔɔ wɔkura tia ban te sɔɔ Yerusalemɔ.

¹² Kɔsa u kua Gusunɔ win Yinnin wuswaaɔ. U n tii kawɛ Gusunɔn sɔmɔ Yeremin wuswaaɔ wi u ra nɔn Yinni Gusunɔn gari sɔ.

¹³ U swaa taaya, ma u gɔru bɔbia. U n win gɔru wesie Gusunɔ Isireliban Yinnin mi gia. U mam Nebukanɛsaa seesiwa wi u nɔn bɔrusia ka Yinni Gusunɔn yisuru sanam mɛ ba arukawani bɔkumɔ.

¹⁴ Yaku kowobun wirugibu ka Yuda be ba tie kpuro ba kɔsa kua ya kpɔ. Domi ba tɔn tukobun komanu swii. Ma ba Yinni Gusunɔn sɔa yeru disi doke te u gɔsa Yerusalemɔ.

¹⁵ N deema Gusunɔ ben baababan Yinni wi, u bu kirɔ kua yee yellun di sɔa win sɔmɔbun min di. Domi u ki u win tambu ka win sɔa yee te faaba ko.

¹⁶ Adama ba Yinni Gusunɔn sɔmɔ be yɛɛ ba yaakorɔ koosi. Ba ben gari atafiuru kua sere Yinni Gusunɔn tii u ka bu mɔru kua ye ba n kpɛ bu suresia.

¹⁷ Yera Yinni Gusunɔ u dera Nebukanɛsaa, Babilonin sina boko u bu tabu wɔri, ma u ben aluwaasiba takobinu sɔkura u go ben sɔa yerɔ. U n goo deri, aluwaasiba ka wɔndiaba ka durɔ tɔkɔnu. Be kpurowa Yinni Gusunɔ u bɛri win nɔmaa.

¹⁸ Nebukanɛsaa u Yinni Gusunɔn sɔa yerun arumani gura baka ka piibu ka ben sina kpaarun arumani ka sina bokon tiigia ka sere maa win sina bwɔabugia.

¹⁹ Ma ba Yinni Gusunɔn sɔa yeru ka Yerusalemun dii geenu dɔɔ sɔka. Ma ba yen gɔa geenu kɔsuka. Ma ba yen gbɔraru sura.

²⁰ Nebukanɛsaa u be ba n go tabu sɔɔ gura u ka da Babiloniɔ. Ma ba kua wi ka win bibun yobu sere Pɛɛsiba ba ka bandu di.

²¹ Nge mɛya Yinni Gusunɔn gari yi ka koora yi win sɔmɔ Yeremi u raa gerua u nɛɛ, ba koo Yudaba yoru mwa kpa tem mɛ, mu wa mu sanam wɛragim di kpa mu wɛra sere wɔɔ wata ka wɔkuru, wahala ye mu raa wan sɔ.

*Sirusi u Yudaba wooda wɛ**bu wura ben temɔ*

²² Sirusi, Pɛɛsin sina bokon bandun wɔɔ gbiikuu sɔɔ, yera Yinni Gusunɔ u gɔru doke u win gari yibia yi u raa gerua sɔa win gɔro Yeremin nɔn di. Ma u doke Sirusin gɔruɔ bu ka gari yini yore. Ma ba yi kpara win tem kpuro sɔɔ.

²³ Yi nɛɛ, ameniwa Sirusi, Pɛɛsin sina boko u gerua. U nɛɛ, Gusunɔ Wɔrukoo u man handunian bannu kpuro wɛ. Ma u man yiire n nɔn sɔa yeru bania Yerusalemɔ Yudaban temɔ. Yen sɔ, be ba sɔa Isireliba kpuro bu wuro Yerusalemɔ kpa Gusunɔ ben Yinni u n ka bu wɔa.

* **36:9 wɔɔ nɔɔba itawa** - Sinambu II, 24:8 ya nɛɛ, Yoyakini u mɔwa wɔɔ wɔkura nɔɔbu ka ita sanam mɛ u bandu di.

EZERA

Sirusu Isarailanɔ gbarɛnaa

¹ Pesianɔ kɩna Sirusu kɩblena wɛ̀ káaku gūn Dikiri tɛ̀ kàagu de yā kú à dà Ilimiane à ò ke yāi. Akú Sirusu kpàkpaa kè a būsun pínki, gbasa à kè takadan à pi:

² Yā kú makú Sirusu, Pesianɔ kɩna ma òon dí. Dikiri Luda Musude tò andunia kpata sɩnda pínki gò ma pò ú, akú à ma dite mà kpé boarɛ Yurusalemu, Yudano būsun.

³ Gbɛ̀ kú à de a gbɛ̀ ú á tɛ̀, Luda gò kú káao à tá Yurusalemu, Yudano būsun, à kpé bo Dikiri Isarailanɔ Luda kú à de Dikiri ú Yurusalemunɛ̀ gwe.

⁴ N̄ gbɛ̀ kú ò gò pìnɔ gbɛ̀dakenɔ kpányí kú andurufuuo kú wuraa kú aruzekenɔ kú pókadenɔ kú Luda kpé kú òten gé bo Yurusalemu gbano.

⁵ Akú Yudano kú Biliaminunɔ ɔmbedenɔ kú sa'orino kú Levinɔ kú gbɛ̀ kú Luda tɛ̀ kàngunɔ fùte, òten gé Dikiri kpé bo Yurusalemu.

⁶ N̄ gbɛ̀dakenɔ ɔ dàmma ò n̄ gbá andurufu pónɔ kú wura pónɔ kú aruzekenɔ kú pókadenɔ kú pò ɔɔdenɔ kú Dikiri kpé gbano pínki.

⁷ Akú Pesianɔ kɩna Sirusu bò kú Dikiri kpé pò kú Nebukaneza sɛ̀te yā zaa Yurusalemu à kàte a tána kpé gūnnɔ.

⁸ À pi a ɔɔ'uteri Mitiredane à pò pìnɔ naro à kpá Yudano kɩna Sesebazaa, akú à kè lɛ.

⁹ Pò pìnɔ dasi lén dí:

Wura ta baraaakuri,
andurufu ta wàa ɔɔɔro,
tire baraaakuri donsari,

¹⁰ wura toko baraaakuri,
andurufu toko wàa pla kú kuriio,
ta buri pāndenɔ wàa ɔɔɔro.

¹¹ Wura kú andurufu tano fùte pínki mèn dúbu ɔɔɔro kpé wàa pla. Kú zɩzɔ pìnɔ bòte Babilonu ò sù Yurusalemu, akú Sesebaza sù kú pò pìnɔ pínki.

2

Zɩzɔ kú ò sùnɔ

¹ Babilonu kɩna Nebukaneza Isarailanɔ kùkú zɩzɔ ú à tà kúfwo Babilonu yā, akú n̄ gbɛ̀kenɔ bò zɩzɔke pin ò sù Yurusalemu, Yudano būsun sà, akú n̄ baadi tà wɛ̀ta.

² N̄ don'arɛdenɔn dí: Zerubabeli, Yesua, Nɛɛmaya, Seraya, Relaya, Mɔdekai, Bilisá, Misipa, Bigivai, Reumu kú Baanao. Isaraila gɔgbɛ̀ kú ò sùnɔ dasi lén dí.

³ Parɔsu burinɔ gbɛ̀nɔn dúbu pla kú mèn basɔraakɔ akuri awɛɛplao.

⁴ Sefatia burinɔ gbɛ̀nɔn wàa do kú mèn basɔraakɔ akuri awɛɛplao.

⁵ Ara burinɔ gbɛ̀nɔn wàa aakɔ kú mèn bakendo ɔɔɔrosario.

⁶ Pamɔabu buri kú ò de Yesua kú Yoabuo burinɔ únɔ gbɛ̀nɔn wàa gɛ̀ro donsari kú kuri awɛɛplao.

⁷ Elamu burinɔ gbɛ̀nɔn wàa suddo kú mèn bupla akuri awɛɛsiikɔ.

⁸ Zatu burinɔ gbɛ̀nɔn wàa siikɔ kú mèn basuppla awɛɛsɔɔroo.

⁹ Zakai burinɔ gbɛ̀nɔn wàa aakɔ kú mèn basɔraakɔ.

¹⁰ Bani burinɔ gbɛ̀nɔn wàa aakɔ kú mèn bupla awɛɛplao.

¹¹ Bebai burinɔ gbɛ̀nɔn wàa aakɔ kú mèn baro awɛɛ'aakɔ.

¹² Azagada burinɔ gbɛ̀nɔn wàa suddo kú mèn baro awɛɛplao.

¹³ Adonikamu burinɔ gbɛ̀nɔn wàa aakɔ kú mèn baaakɔ awɛɛsuddoo.

¹⁴ Bigivai burinɔ gbɛ̀nɔn wàa kuri kú mèn bupla akuri awɛɛsuddoo.

¹⁵ Adini burinɔ gbɛ̀nɔn wàa pla kú mèn bupla akuri awɛɛsiikɔ.

¹⁶ Ata burinɔ gbɛ̀nɔn basɔɔro plansari.

¹⁷ Bezai burinɔ gbɛ̀nɔn wàa do kú mèn basuddo awɛɛ'aakɔ.

¹⁸ Yora burinɔ gbɛ̀nɔn basɔɔro akuri awɛɛpla.

¹⁹ Asumu burinɔ gbɛ̀nɔn wàa do kú mèn baro awɛɛ'aakɔ.

²⁰ Giba burinɔ gbɛ̀nɔn basiikɔ akuri awɛɛsɔɔro.

²¹ Betilihamudenɔ gbɛ̀nɔn basuddo awɛɛ'aakɔ.

²² Netofadenɔ gbɛ̀nɔn bupla akuri awɛɛsuddo.

²³ Anatodenɔ gbɛ̀nɔn basuddo akuri plansari.

²⁴ Azamavedenɔ gbɛ̀nɔn bupla awɛɛpla.

25 Kiriayarimudeno kú Kefiradeno kú Berodeno gbēnon wàa aak5 kú mèn basuppla awεε'aak5o.

26 Ramadeno kú Gebadeno gbēnon wàa aak5 kú mèn baro awεεdoo.

27 Mikimasadeno gbēnon basuddo awεεpla.

28 Betelideno kú Aideno gbēnon wàa do kú mèn baro awεε'aak5o.

29 Nebodeno gbēnon bupla akuri awεεpla.

30 Magbisideno gbēnon basuppla akuri awεεsuddo.

31 Elamu pānde burino gbēnon wàa suddo kú mèn bupla akuri awεεsiik5o.

32 Arimu burino gbēnon wàa do kú mèn basuddoo.

33 Lodudeno kú Adidideno kú Onodeno gbēnon wàa aak5 kú mèn basuddo awεεsɔɔroo.

34 Yerikodeno gbēnon wàa do kú mèn basuppla awεεsɔɔroo.

35 Senadeno gbēnon wàa baro plansari kú mèn baraakurio.

36 Sa'ori buri kú ò sùnno dí:

Yesua buri Yedaya burino gbēnon wàa siik5 kú mèn basɔɔraak5 akuri awεε'aak5o.

37 Ima burino gbēnon wàa sɔɔro kú mèn bupla akuri awεεplao.

38 Pasu burino gbēnon wàa suddo kú mèn bupla awεεsupplao.

39 Arimu burino gbēnon wàa sɔɔro kú mèn gēro awεεplao.

40 Levi kú ò sùnno dí:

Odavia buri Yesua kú Kadamielio burino gbēnon baaak5 akuri awεεsiik5o.

41 Asafa buri lèsirino gbēnon basuddo akuri plansari.

42 Zédákpari kú ò de Salumu kú Atao kú Talamo kú Akubuo kú Atitao kú Sobaio buri ünno gbēnon basuppla donsari.

43 Gbē dínno burino mé ò Luda on zíkérino ú:

Zia, Asufa, Tabao,

44 Kerosu, Sia, Pad5,

45 Lebana, Agaba, Akubu,

46 Agabu, Salamai, Anana,

47 Gideli, Gaa, Raya,

48 Rezī, Nékoda, Gazamu,

49 Uza, Pasea, Besai,

50 Asana, Meunimu, Nefusimu,

51 Bakabuku, Akufa, Aru,

52 Bazalu, Meida, Asa,

53 Bakosi, Sisera, Tema,

54 Nezia kú Atifao.

55 Sulemanu zǒbleri dínno burino mé ò hò zǐzǐken ò sù:

Sotai, Asoferε, Peruda,

56 Yala, Daak5, Gideli,

57 Sefatia, Atili, Pókere Azebaimu kú Amio.

58 Luda on zíkérii pínno kú Sulemanu zǒblerii buri pínno kà gbēnon wàa do kú mèn bakēndo akuri awεεplao.

59 Gbēkeno hò Telemela kú Telasao kú Kerubuo kú Ad5o kú Imao, akú odi le ò n buri bozirε òrñε kú Isarailanome n ūro.

60 Delaya kú Tobiao kú Nékodao burinome, ò kà gbēnon wàa aak5 kú mèn bupla akuri awεεplao.

61 Sa'ori buri kú ò de Obaya kú Akozuo kú Bazilaio burino ū sù do. Bazilai pi Giliada bùsu gbē Bazilai né sε yā, akú à a anzure pi t5 sε.

62 N zǒbleri g5gbēno kú nɔgbēno kun do gbēnon dúbu suppla kpé wàa do kú basuddo akuri awεεsupplao. Lèsirino g5gbé kú nɔgbēo kú kúnwo do gbēnon wàa do.

63 Bùsu don'arede piñne, tó adi ke sa'ori n yā gwà kú Urimuo kú Tumimuo baasiro, òsun sa'opɔ blero.

64 Gbē pínno n pínki gbēnon dúbu bupla awεεpla kpé wàa do kú basɔɔraak5ome.

65 N zǒbleri g5gbēno kú nɔgbēno kun do gbēnon dúbu suppla kpé wàa do kú basuddo akuri awεεsupplao. Lèsirino g5gbé kú nɔgbēo kú kúnwo do gbēnon wàa do.

66 Ò s5 vī mèn wàa aak5 kú mèn basuddo akuri awεεsuddoo, baragbās5 wàa do kú mèn bupla awεεsɔɔroo,

67 lakumi wàa pla kú mèn baraakuri awεεsɔɔroo, zaaki dúbu suddo kpé wàa aak5 kú basuddo.

68 Kú ò kà Dikiri kpé bokia Yurusalemu, n ɔmbedenɔ gba dà, de ò le ò Luda kpé keke ò boo a gbēn.

69 Ò gba dà kpé zǐɔɔditeki gūn n gbāna lén, wura kiloo wàa pla kpé basɔɔro, andurufu t5n aak5 kú sa'ori gyabanɔ basɔɔro.

70 Sa'orinɔ kũ Levinɔ kũ lèsirinɔ kũ zédákparinɔ kũ Luda ɔn zikerinɔ kũ gbē kpara kenu vùtēvute lakutu kũ ò kèkèñnenɔ gũn, akũ Isarailla kparanɔ vùtē ñ wētēnɔ gũn.

3

Dikiri gbagbaki bonaa

1 Kũ wè mɔ supplade kà, Isarailanɔn vutena ñ wētēnɔ gũn, akũ ò kò kàkara Yurusalemu gbē dokɔnɔnɔ ũ.

2 Yozadaka né Yesua kũ a sa'ori dakenɔ kũ Sealatieli né Zerubabelio kũ a gbēnɔ Isarailanɔ Luda gbagbaki bò, de ò sa'opɔ kũ òdi ká tén à té kũ oa lákũ Luda gbē Musa ò a doka gũn nà.

3 Bee kũ òten vīna kē gbē kũ ò kũ búsuu pii gũnnɔne, ò gbagbaki pii bò a gbèn, akũ ò sa'opɔ kũ òdi ká tén à té kũ ò Dikiria kɔnkɔ kũ ɔkɔsio.

4 Ò Kutadɔna dikpe kè lákũ à kũ takada gũn nà, òdigɔ sa'opɔ kũ òdi ká tén à té kũ o lákũ gu digɔ dɔ nà lákũ ò a lé dite nà.

5 Abire gbera ò sa'opɔ kũ òdigɔ ká tén à té kũ gɔɔ sīnda pínki ò kũ mɔ dufu pɔo kũ dikpe kũ Dikiri ditēnɔ pɔo kũ gba kũ òdi suonēnɔ.

6 Mɔ supplade gɔɔ káaku zīn ò nà Dikiri gbagbanaa le, bee kũ odi a kpé bo kòro.

7 Ò ɔgɔ kpà gbē'arinɔ kũ lí'arinɔa, akũ ò pòble kũ pómīnao kũ nísio kpà Sidɔdenɔ kũ Tayadenɔ, de ò sida lí zɔzɔ Lebana búsun ò yīyī ò géo ari Yɔpa funa ísiralá, lákũ Pesianɔ kína Sirusu ñ gbá zé nà.

8 Ñ kana Luda kpé bokia Yurusalemu wè plade mɔ plade gũn, Sealatieli né Zerubabeli kũ Yozadaka né Yesuao nà zīa kũ ñ gbē kparanɔ, sa'orinɔ kũ Levinɔ kũ gbē kũ ò bò zìzken ò sù Yurusalemunɔ ñ pínki. Ò Levi kũ ò kà wè baro ke kũ ò dealanɔ dite Dikiri kpé zī pi gbē zɔkɔnɔ ũ.

9 Yesua kũ a burinɔ nàkɔa kũ Kadamielio kũ a né Odavia burinɔ, akũ ò gɔ zī pi gbē zɔkɔnɔ ũ kũ Enadadao kũ a burinɔ. Levinɔme ñ pínki.

10 Kũ Dikiri kpéborinɔ ten kpé pi ē pète, sa'orinɔn zezē gwe sa'ori pókasanɔ dadana, ò ñ kákákinɔ kúkúna, akúš Levi né Asafa burinɔn kú gwe dɔ kũ sègēnɔ de ò Dikiri táaki léo lákũ Isarailanɔ kína Dauda dite yā nà.

11 Ò lè si ò Dikiri táaki lè ò a sáabu kpà ò pi: Dikiri mana,

a gbēke kena ókɔnɔ Isarailanɔne lakana vīro. Akũ gbē sīnda pínki wiki gbána lè ò Dikiri táaki lè, kũ ò Dikiri kpé ē pète yāi.

12 Ama sa'ori paride kũ Levinɔ kũ bede kũ ò zī kũ ò wé si kpé káakulenɔ, kũ ò kpé pi ēbonaa è, ò wēnda ɔ dɔ. Gbē kparanɔ sɔ, òten ponna wiki lé dasi.

13 Gbēke dí ponna wiki dɔkɔne kũ wēnda ɔ kũ òten dɔo doro, kũ baadi ten wiki gbána lé yāi, akúš ò wiki pii mà zā.

4

Iberesena kũ Dikiri kpéborinɔ

1 Kũ Yudanɔ kũ Biliaminunɔ ìberēnɔ mà zìzɔ kũ ò sùnɔ ten kpé bo Dikiri Isarailanɔ Ludane,

2 ò sù ò Zerubabeli kũ ɔmbedenɔ lè ò piñne: À tó ò kpé bo kááa, zaakũ odí á Luda ki wete lán á bàme se. Odigɔ a gbagbame zaa gɔɔ kũ Asirianɔ kína Esaradɔ sù kúoo la.

3 Akũ Zerubabeli kũ Yesuao kũ Isarailla bede kparanɔ piñne: Ó Luda kpébona de á yā ũro. Óni ó pɔ bo Dikiri Isarailanɔ Ludane ó tēne lákũ Pesianɔ kína Sirusu ditewere nà.

4 Akũ búsupidenɔ ten wete ò Yudanɔ nèsee yaka, òten wé táfíma de òsun kpé pi boro yāi.

5 Ò fina bò kína lédammarinɔne zaa Sirusu gɔɔ ari à gēe pé Pesianɔ kína Dariusu kíblegɔɔa, akũ ò gíñe kũ yā kũ òten péaa.

6 Ò takada kè Asuerune kũ à kí blè gɔnɔ ò gbē kũ ò kũ Yurusalemunɔ kũ Yudanɔ búsuuo pínki káara kè a kia.

7 Bisilamu kũ Mitiredao kũ Tabelio kũ ñ gbē kparanɔ takada kè Pesianɔ kína Atasesene dɔ a kíblegɔɔa. Ò kēne kũ Siria yāo, akũ ò bókotene.

8 Búsu gbē zɔkɔ Reumu kũ a takadakēri Simisaio takada kè kína Atasesene Yurusalemu yā musu dɔ ò pi:

9 Búsu gbē zɔkɔ Reumu kũ a takadakēri Simisaio kũ ñ gbē kpara yákpatekerinɔ kũ gbánadenɔ kũ Tiripolidenɔ kũ Pesianɔ kũ Erekidēnɔ kũ Babilɔnudenɔ kũ Susade kũ ò bôte Elamu búsuu gũnnɔ

10 kũ gbē kũ kína zɔkɔ bèere de Asubanipali ñ bôte ñ búsun à ñ vùtēvute Samaria wētēn kũ Yuflati bara la gu pādenɔ,

- 11 Ókɔ́nɔ́ Yuflati baraladenɔ́ n zɔ́blerinɔ́ mé o takada dí kɛ́nne kína Atasese, o pì:
- 12 Kína, ñgɔ́ dɔ́ kú Yuda kú ò bò n kínaa ò sù lanɔ́ gɛ̀e òten Yurusalemu wɛ̀te vāni pāsī pì káte, ò ɛ̀ra òtení a bīni bo dɔ́, òtení a bezī fute.
- 13 Kína, ñgɔ́ dɔ́ dɔ́, tó ò ɛ̀ra ò wɛ̀te pìi káte ò a bīni bò ò làka, oni táfe bonne dorɔ́ ke ɛ̀te'ɔ́gɔ́ ke be'ɔ́gɔ́, n ɔ́gɔ́ kú ndi sí ni lago.
- 14 Tera lán dí bà kína, lákú n be wisin odi ble nà, adi kú ò n kpe ero. A yā mé à tò o takada díkína kpázanne de ò yā pì onne.
- 15 Ñ wete n dizinɔ́ takadanɔ́ gūn ñ gwa, ñni dɔ́ dera wɛ̀tepidenɔ́ sá gbāna, ò wari dɔ́ kinnanɔ́ kú būsú gbānadenɔ́. Zaa zī wɛ̀tepidenɔ́ yáketé kè zɔ́kɔ́. Abire yāin ò wɛ̀te pìi gbòro.
- 16 Kína, òten onne, tó ò ɛ̀ra ò wɛ̀te pìi fùtè ò ɛ̀ra ò a bīni bò ò làka, ñigɔ́ pɔ́ke vī Yuflati bara la dorɔ́.
- 17 Abire gbera kína takada kpázāñne à pì: Būsú gbɛ́ zɔ́kɔ́ Reumu kú a takadakēri Simisaio kú á gbɛ́ kpara kú ò kú Samaria kú Yuflati bara direno, ma fɔ́ kpááwa.
- 18 Takada kú a kpázāmene, ò a kyó kè ò bɔ́kɔ́temene.
- 19 Ma pì ò wete takada zīnɔ́ gūn, akú ò lè yāpurame, wɛ̀tepidenɔ́ digɔ́ bo kinnanɔ́ kpeme. Zaa zī yáketedenɔ́me.
- 20 Kína zɔ́kɔ́nɔ́ kpata blè Yurusalemu gwe, ò gbāna blè Yuflati baradiredenɔ́a ñ pínki, akú ò táfe bōñne kú ɛ̀te'ɔ́gɔ́ kú be'ɔ́gɔ́.
- 21 À yā dite gbɛ́ pinɔ́ne ò kámma bo sà. Òsun era ò wɛ̀te pìi futero ari mà ñ gba lé.
- 22 À laakari ke! Àsun nigāzī kpá yā pīaro, de yā vāni pìi súnɔ́ tá à ó ásarú kero yāi.
- 23 Kú ò kína Atasese takada pìi kyó kè ò bɔ́kɔ́te Reumune kú a takadakēri Simisaio kú ñ gbɛ́ kparanɔ́, akú ò fùtè ò gɛ̀e ò Yudanɔ́ lè Yurusalemu gūnɔ́. Ò gīñne pāsīpāsī ò pì ò kámma bo.
- 24 Len ò kámma bò le kú Luda kpé zī kú òten ke Yurusalemuo ari Pesianɔ́ kína Dariusu kīblena wɛ̀ plade gūn.

5

Tatenai takadakēna kína Dariusune

- 1 Annabi Agai kú annabi Zakari, ñnéo annabikeyā ò Yuda kú ò kú Yurusalemunɔ́ kú Yudanɔ́ būsuuo kú Isarailanɔ́ Luda tɔ́o.
- 2 Akú Sealatieli né Zerubabeli kú Yozadaka né Yesuao fùtè ò nà Luda kpé bonaa Yurusalemu. Luda annabii pinɔ́n kú kúñwo òten kpányi.
- 3 Gwe gūnɔ́ Yuflati bara la don'arede Tatenai kú Seta Bozenaio kú ñ gbɛ́nɔ́ sù ò ñ lé ò ñ lá ò pì: Dí mé à á gbá zé à kpé dí keke à boo?
- 4 Ò gbɛ́ kú òten kpé pìi bonɔ́ tɔ́ gbèka dɔ́.
- 5 Ama Luda wé té Yuda gbɛ́ zɔ́kɔ́ pinɔ́i, akú odi oñne ò kámma boro. Ò pì oni légbāzā ke Dariusune gīa, oni takada kú ani kē a yā musu le.
- 6 Yuflati bara la don'arede Tatenai kú Seta Bozenaio kú ñ gbɛ́ Pesianɔ́ takada kè, akú ò kpázā kína Dariusune.
- 7 Légbāzā kú ò kèñen dí, ò pì:
Kína Dariusu, o fɔ́ kpámma manamana.
- 8 Kína, ñgɔ́ dɔ́ kú o ge Yudanɔ́ būsun ari Luda kú à zɔ́kɔ́ kpén. Òten kpé pìi bo kú gbɛ́ gbèntɛ́nɔ́ òten lí lèketé kpáte kpé pìi gbīnɔ́n. Òten zī pìi ke kú laakariio àten táa o.
- 9 O yā làla ñ gbɛ́ zɔ́kɔ́nɔ́a o pì: Dí mé à á gbá zé à kpé díkína keke à boo?
- 10 O ñ tɔ́ gbèka de ò le ò onne, akú ò ñ don'arede pinɔ́ tɔ́ dà takadan.
- 11 Lákú ò yā wéwá nān dí. Ò pì, musu kú zíteo Luda zɔ́blerinɔ́me ñ ũ. Kpé kú ò bò yā à wɛ̀e kè ò kèke òten bo dɔ́. Isarailanɔ́ kína zɔ́kɔ́ mé à bò yā.
- 12 Ò pì ñ dizinɔ́ Luda Musude pɔ́ fɛ̀, akú à ñ ná Kaladia buri Nebukaneza, Babilonu kīnane a ɔ́i, akú à kpé pìi wīwī à gbɛ́ pinɔ́ sète à tà kúñwo Babilonu.
- 13 Ama Babilonu kína Sirusu kīblena wɛ̀ káaku gūn à yā dite à pì ò era ò Luda kpé pìi bo dɔ́.
- 14 Bee wura kú andurufu pɔ́ kú Nebukaneza sète Luda kpén zaa Yurusalemu à káte a tāna kpén Babilonunɔ́, kína Sirusu bòte à kpá Sesebaza kú à dite būsú don'arede ũa.
- 15 À pine à pɔ́ pinɔ́ sé à gé à káte Luda kpén zaa Yurusalemu, tó ò kpé pìi kèke ò bò.
- 16 Akú Sesebaza sù Luda kpé ɛ́ pète. Òten kpé pìi bo zaa gɔ́rɔ́ kùa ari kú a gbārao, ama adi láka kɔ́ro.
- 17 Kína, tó à kèñne mana, ñ takada wete kinnanɔ́ takadakatēkia zaa Babilonu ñ gwa tó kína Sirusu yā dite ò Luda kpé bo Yurusalemu. Lákú n è nà, ñ légbāzā kewere.

6

Dariusu yáditena Luda kpé bona ya musu

¹ Kína Dariusu yá dite, akú ò takada pii wète takada kú ò kàte Babilonu takadatekiano té.

² Akú ò bò takada kokonaa Ekebatana wète bīniden Midiā būsun. Yā díkīna kú a gūn de òsun sāsāiro yāi:

³ Kína Sirusu kīblena wè káaku gūn à yā dite Luda kpé kú à kú Yurusalemu musu, à pi ò kpé pi bo sa'oki ū. Ò a ē kpáte, kpé pi lei ká gāsákuru baaakō, a yāasa gāsákuru baaakō.

⁴ Ò gbè gbèntē mèn aakō didikōa, lí lèkete mèn do, gbè gbèntē aakō, lí lèkete mèn do. Oni a fina bo kú kīnabe ɔɔo.

⁵ Wura kú andurufu pó kú Nεbukaneza sète Luda kpén Yurusalemu à sùo Babilonunō sō, oni era ò gé káte a gbèn Luda kpén Yurusalemu.

⁶ Akú kīna Dariusu légbāzā kè à pi: Tera sà Yuflati bara dire gbè zōkō Tatenai kú Seta Bozenaio kú á gbè kú ò kú Yuflati bara gweno, à á zīda gá gwe.

⁷ Á Luda kpé bōrino tó tezene. Á tó Yuda don'aredeno kú n gbè zōkōnō Luda kpé pi keke ò bo.

⁸ Maten yā kú àsun ke Yuda gbè zōkōnōne Luda kpé pi bonaa musu diteáre. Á pó kú ò yeino sète ma aruzekatekin gwe kú Yuflati bara dire táfe kú ò bōo, à kpámma pínki de zī pi sún ze doroyāi.

⁹ Pó kú ò yei pínki, zūsaa, sākaro, sáne bōrō kú òdi Luda Musude gbagbao, póblewé, wisi, sèwé, nísi, ágō kpá Yurusalemu sa'orino lákú gu dígō dō nà lákú ò gbèka nà funaa sari,

¹⁰ de ò le ò sa kú à kà Luda Musudegu oa, ò wé keamene kú ma négōgbènō.

¹¹ Tó gbèke yā kú ma dite díkīna lite, oni ade kpé lí wo ò a paa ò péte ò a be ke tubura ū.

¹² Tó kīna ke buri ke ten wete yā pi lite ke áten wete Luda kpé kú à kú Yurusalemu pi wí, Luda kú à tò a tó kúaa pi a kakate. Makú Dariusu makú mé ma yā pii dite. Ò zī kea manamana.

Luda kpé sakēnaa

¹³ Kú kīna Dariusu légbāzā pii kè le, Yuflati bara la gbè zōkō Tatenai kú Seta Bozenaio kú n gbènō yā pii kè kú laakarīio.

¹⁴ Akú Yuda gbè zōkōnō kpébona ten gé are lákú annabi Agai kú annabi Zakari Ido néo annabikeyā ò nà. Ò kpé pii bò ò laka lákú Isarailano Luda ò nà, lákú Pesiano kīnana Sirusu kú Dariusuo kú Ataseseo a yā dite nà.

¹⁵ Ò Luda kpé laka Ada gōrō aakōde zī kīna Dariusu kīblena wè suddode gūn.

¹⁶ Akú Isarailano Luda kpé sa kè kú pōnnao, sa'orino kú Levinō kú gbè kpāra kú ò sù kú zīzōkeono n pínki.

¹⁷ Luda kpé sakēnaa pi yāi ò sa ò kú zūsano mèn basōro kú sākaronō mèn wāa do kú sáne bōrōnō mèn wāa pla, akú ò sa ò kú blēkofinino mèn kuri awēepla Isaraila dasi lén n pínki durunna kútekebo ū.

¹⁸ Ò sa'orino ditedite gā kú gāao, akú ò Levinō ditedite gā kú gāao dō de ò zī ke Ludane Yurusalemu lákú à kú Musa takada gūn nà.

¹⁹ Mō káaku gōrō kuri awēesiikōde zī, zīzō kú ò sūu pino Vīnla dikpe kè.

²⁰ Sa'orino kú Levinō gbā bò n zīdane ò gō gbāsī sari n pínki, akú ò Vīnla sá kùtu kpākpa zīzō kú ò sùnōne kú n sa'ori dakenō pōo kú n zīda pōo.

²¹ Isaraila zīzō kú ò sūu pino mé ò sò kú gbè kú ò n zīda kè buri pādenō yābēnekenanōa òten Dikiri Isarailano Luda kú weteno.

²² Akú ò Burodi Futenasari dikpe kè kú pōnnao ari gōrō suppla. Dikiri tò n pō kè nna, zaakú à tò Asiriano kīna nèsee lite n yā musu, akú à kpányī a kpé bona zī gūn, Isarailano Luda pii.

7

Ezera su à Yurusalemu sorukenaa

¹⁻⁵ Yā bireno gbera Pesiano kīna Atasese kīblegōra Ezera bò Babilōnu à sù. Sa'oriki zōkō Haruna mé à Eleaza i, Eleaza Fineasi i, Fineasi Abisua i, Abisua Buki i, Buki Uzi i, Uzi Zeraya i, Zeraya Merayo i, Merayo Azaria i, Azaria Amaria i, Amaria Aitubu i, Aitubu Zadōki i, Zadōki Salumu i, Salumu Ilikia i, Ilikia Azaria i, Azaria Seraya i, akú Seraya Ezera pii i.

⁶ Ezera bi yādanneriime, à Musa doka kú Dikiri Isarailano Luda dite dō sāsān. Lákú Dikiri a Luda o kúa nà, kīna pó kú à wé kēaa kpāa pínki.

⁷ Kína Atasese kīblena wè supplade gūn Isaraila kenō sù Yurusalemu dō. Sa'orinon kú n té kú Levinō kú lēsirino kú zédākpārinō kú Luda on zikerino.

⁸ Ezera ká Yurusalemu kīna kīblena wè supplade mō sōōrode gūn.

⁹ À fùtɛ Babilɔnu mɔ káaku ɔɔɔ káaku zĩ, akú à kà Yurusalemu mɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔ káaku zĩ. A Luda ɔ kúa,

¹⁰ zaakú Ezera mɛɛ kpà Dikiri doka wàaripanaaa kú a kenaaɔ, de à le à a yãditɛnanɔ kú a dokayãno dada Isarailanɔne.

Takada kú kína Atasese kpà Ezeraa

¹¹ Takada kú kína Atasese kpà sa'ori Ezeraa yãn dí, kú àdi Dikiri yãditɛnanɔ kú a dokayãno da Isarailanɔne.

¹² Atasese, kínano kína mé à takada díkĩna kɛ̀ Luda Musude dokadannɛri sa'ori Ezeraɛ. Ma fɔ kpamma.

¹³ Ma yã ditɛ ma pì Isaraila ke sa'ori ke Levi kú à kú ma bùsun kú à ye à gé kúnwo Yurusalemu à gé.

¹⁴ Makú kú ma ìba gbɛ̀nɔn supplanɔ mé o n gbarɛ de ò n gé Yurusalemu kú Yudanɔ bùsuuo pínki yã gwagwa n Luda doka kú ñ kúna musu.

¹⁵ Ñ andurufu kú wura kú makú kú ma ìbanɔ o Isarailanɔ Luda kú a bɛ kú Yurusalemu gbà sɛtɛ ò géo

¹⁶ kú andurufuuo kú wura kú n lè Babilɔnu bùsunwo pínki kú pɔ kú gbɛ̀nɔ kú sa'orinɔ kpà ñ Luda kpé pɔ ù Yurusalemuo.

¹⁷ Ñ zùsanɔ kú sàkaronɔ kú sãɛ bɔ̀ɔnɔ lúlu kú ɔɔɔ pìio n laakaríia ñ sa'opɔ kú òdi ká tén à té kú o n Luda kpé gbagbakia Yurusalemu kú flawa gbao kú pɔ̀mína gbao.

¹⁸ Mɔ̀kɔ̀n kú n gbɛ̀nɔ à kɛ kú andurufuuo kú wura kú à gɔ̀ɔo lákú à kɛ̀árɛ mana nà, lákú à Luda yei nà.

¹⁹ Ñ pɔ kú ò nãnnɛ n ɔĩ n Luda kpé donyĩkɛbo ùnɔ kpà Luda kú à kú Yurusalemu pìia.

²⁰ Tó ñ ye Luda kpé pɔ kparanɔi, tó a kekɛnaa gɔ̀ n yã ùmɛ, ñ sé ma laasin gwe.

²¹ Makú kína Atasese, ma yã ditɛ Yuflatí bara díre ɔɔ̀'uterinɔne ñ pínki. À wéke kú Luda Musude dokadannɛri sa'ori Ezera kɛ̀áwa kpáa gɔ̀nɔ pínki.

²² Andurufu sún de tɔ̀n aakɔ̀laro. Pɔ̀blewɛ sún de tɔ̀n baraakurilaro. Sèwɛ kú nísio sún de lita wàa basɔ̀ɔ̀rolaro. Wisi sɔ̀, lákú à yei nà lén.

²³ Lákú Luda Musude ditɛ pínki nà, à kpá gɔ̀nɔ a kpé pɔ ù, de àsun pɛ̀tɛ kɛ kú ma kíkeo ke kú ma nénɔoro.

²⁴ Ágɔ̀ dɔ̀ sɔ̀ kú á zé vĩ à táfɛ ke ɛtɛ'ɔɔ̀ ke bɛ'ɔɔ̀ sí Luda ɔ̀nn pì zíkɛrinɔaro ke sa'orinɔ ke Levinɔ ke lèsirinɔ ke zédákpárinɔ ke zíkɛri pãndɛnɔ.

²⁵ Mɔ̀kɔ̀n sɔ̀ Ezera, ñ yákpatekerinɔ kú yágɔ̀gɔ̀rinɔ ditɛditɛ ɔ̀ndɔ̀ kú n Luda kpamma lén, de ɔ̀gɔ̀ yã keke a zéa gbɛ̀ kú ò kú Yuflatí bara dírenɔne ñ pínki. Onígɔ̀ de gbɛ̀ kú ò n Luda doka dɔ̀nɔ ù. Gbɛ̀ kú ò dɔ̀ronɔ sɔ̀, ñ dadañne.

²⁶ Gbɛ̀ kú n Luda doka kú bùsu dokao kúna ɔ̀plaplaro, oni yã daala, a denaa ke a bona bùsun ke a aruzekɛ sinaa ke a dana kpésirann yá.

²⁷ Akú Ezera pi: Ó Dikiri ó dizinɔ Luda sáabu kpá! À laasun mana dà kínanɛ a swɛ̀n, akú kína pì gbãna kpà a kpé kú à kú Yurusalemuo le.

²⁸ À tò ma yã kà kína kú a ìbanɔgu kú a kína gbãnade dakenɔ ñ pínki. Lákú Dikiri ma Luda ɔ̀ kúma nà, ma kúu kɛ̀ gbãna, akú ma Isaraila don'arɛdeno kàkara ò gé kúmao.

NEEMAYA

Neemaya Yurusalemu damukenaa

¹ Akalia né Neemaya yān dí. Atasese kíblena wè barode mo kù òdi pi Kisilevi gūn má kú kínabea Susa wéran.

² Akū ma dakūna Anani bò Yudanò būsun à sù kù gbēkeno. Ma yā lālarīma Yuda gbē kpara kù ò bò zīzōkenannō musu kù Yurusalemuo.

³ Ò wèma ò pi, gbē kù ò bò zīzōken ò tà Yudanò būsuu gūnnōn ten wari ke manamana, òteni ní lalandi ke, zaakū Yurusalemu bīni gborona akūsō a bīnile gbānō tékūna.

⁴ Kū ma yā pīi mà, ma vute, akū wé'í bòma. Ma sò dō gōrō pla, maten lé yī maten wé ke Luda Musudea

⁵ ma pī: N yā nna Dikiri Luda Musude! Ní zōkō akūsō ní naasi vī. Gbēke gūn n bàka dīgō kù kù gbē kù ò yenyī ò n yāditenanō kūnanō.

⁶ N wé té makū n zōblerīīī ñ sá kpá adua kù maten ke fānantē kù gwāanio n zōbleri Isarailanōneea. Maten durunna kù ò kēnne yā o. Bee makū kù ma de bedenō ò durunna kē se.

⁷ O yā vāni kēnne manamana, ódi n yāditenanō daro, ódi n òdōki gwaro, ó n doka kù n dite n zōbleri Musane yā kūnaro.

⁸ N tó yā kù n dite n zōbleri Musane díkīna òngū. N pī tó o bo n kpe, ñi ó fākōa burinō té.

⁹ N pī ò tó o era o are òmma akūsō ó n yāditenanō kūna óten zī kea, bee kù n pèwá ari andunia léa, ñi ó kakara ñ su kúoo gu kù n sè n tó kúaa kūn.

¹⁰ Gbē pīnō bi n zōblerinōme, n gbē kù n ní bó kù n iko zōkōo kù n gāsā gbānaonōme.

¹¹ N yā nna Dikiri, ñ sá kpá makū n zōbleri aduakenaai kù n zōbleri kù n yā òi kēñne nna akūsō ò n vīna vīno aduakenaao. N tó makū n zōbleri sa'a kù gbāra de kína ma wēnda gwa. Gōrō bīrea sō, kína pī wēkpaateriime ma ū.

2

Kína Atasese Neemaya zīna Yurusalemu

¹ Kína Atasese kíblena wè barode mo kù òdi pi Nisá gūn kína ye à wé mi, akū ma sè ma kpàa. Adi ma e kù ānsisinaao zikīro,

² akū à ma la à pī: Bó yā mé à tò n ān sisinaa? Nten gyā kero. N nèse mé à yàkaa? Vīna ma kù manamana,

³ akū ma pīne: Luda n dō kù aafiaao, Zaaki! Ma ān sisina, zaakū wēte kù ma dizinō mira kun gō bēzī ū. A bīnile gbānō tékūna.

⁴ Akū à pīmene: N ye mà ke deramee? Ma wé kē Luda Musudea gīa,

⁵ akū ma wea ma pī: Kí, tó à kēnne mana akūsō makū n zōbleri yā kàngu, ñ ma zī Yudanò būsū wēte kù ma dizinō mira kun pīn, de mà le mà keke mà káte.

⁶ Kína pī nanō vutena a sare, akū à ma la à pī: Ìnigō kú gwe ari bōreme? Bōren ñi suu? Kù kína wè ma genaai, akū ma gōrō ditene.

⁷ Ma pīne: Tó à kēnne, ñ takada kē Yuflati bara dire don'aredenōne ñ kpàma. N oñne ò tó mà gē ñ būsun ari mà gé káo Yudanò būsun.

⁸ N takada kē n líkpe dākpāri Asafane ò. N one à ma gba lí mà zeki gbāna kù à kù Luda kpé sare lēnō keo kù bīnīlenō kù kpé kù manigō kun pōo. Akū kína pō kù ma gbēkaawa kpàma, zaakū ma Luda ò kúma.

⁹ Kína soza bàdenō kù sōdenō dàmene ò gé kúmao. Akū ma ge ma Yuflati bara dire don'aredenō lè ma kína takadanō kpāñma.

¹⁰ Kù Oronu gbē Sambala kù a iba Tobia, Amōni burio mà gbēke sù Isarailanō gwena kara, à kēñne ñi manamana.

¹¹ Kù ma ka Yurusalemu, ma kámma bò gīa gōrō aakō.

¹² Akū ma fute gwāani kù gbēkenō, mádi yā kù ma Luda dà ma swēn mà ke Yurusalemu ò gbēkenero. Má òdi zaaki kpe, gbē kparanō té gēse.

¹³ Ma bo Guvute bīnīlen gwāani ma mli pè Gbēgbon lōgōa kù Tubura bīnīleo. Maten Yurusalemu bīni kù ò gbōro gwagwa kù a bīnīle tékūnanō.

¹⁴ Akū ma ge are ari Ísēboki bīnīlea kù Kína íkakió. Gu ke kù gwe, ma zaaki dí fō à gēnlo,

¹⁵ akū má té swawēen gwāani, maten bīni gwagwa. Akū ma era ma su ma gē Guvute bīnīlen.

¹⁶ Gbānadenōn gu kù ma gen ke yā kù ma kē òro, zaakū mádi yāke ò Yudanōne gīaro, bee sa'orinō ke kīnenō ke gbānadenō ke gbē kpara kù oni zī pī kenō.

17 Akū ma piine: A wari kū à ó lé è yá? Yurusalemu g̃s bezī ũ, a bīnileño tékūna. À tó ò era ò bīni bo d̃o de òsung̃o de lalandi p̃ó ũ doró yāi.

18 Ma piine d̃o lākū ma Luda ÷ kúma nà kū yā kū kína òmeneo. Akū ò pi: Ò fute ò na a bonaaa. Akū ò nà zī mana piia ÷plapla.

19 Kū Oronu gb̃e Sambala kū a iba Tobia, Am̃oni burio kū Larubu buri Gesemuo a baaruu mà, ò ó fobò ò ó gya b̃ò ò pi: B̃ón át̃en ke gwee? Át̃en bo kína yā kpen yá?

20 Akū ma yā síina ma pi: Luda Musude ni tó ò sa'a kū. Ók̃ño a z̃b̃leriño, Yurusalemu bīnibonaaño òten naa dí. Ák̃ño s̃s̃ á baka kunlo. Á yā kū la doró, á t̃s̃ nig̃s̃ d̃o gb̃ekegu w̃ete dí gūn doró.

4

Iberesena kū Yurusalemu bīniboriño

1 Kū Sambala mà ók̃ño Yudano òten Yurusalemu bīni bo, a p̃o f̃e a laakar̃ii f̃ute manamana, akū àteni ó lalandi ke.

2 À pi a gb̃eño kū Samaria z̃kar̃iño w̃ara: B̃ón Yuda ginaa piño ten kee? oni f̃s̃ ò era ò bīni pi bo yá? Oni sa o ò zī pi né g̃r̃o do yá? Oni f̃s̃ ò w̃ete pi vu kū gb̃e kū à té kū à kat̃ena piño yá?

3 Am̃oni buri Tobia kū a sare, akū à pi: Bīni kū òten bo pii, tó gb̃ẽgbon didia, a gb̃eño gboro fá!

4 Akū ma pi: Ó Luda, ñ ó yā ma, zaakū ò d̃ok̃e kūoo. Ñ tó ó lalandi kū òten ke wí ñ musu. Ñ tó ò ñ k̃ukū ò tá k̃uñwo z̃iz̃oño ũ.

5 Ñsun lá kú ñ taariñolaro. Ñsun ñ durunnaño wararo, zaakū ò bīniboriño s̃s̃s̃.

6 Len o bīni pii b̃ò le ari à p̃ek̃sa, akū a lei k̃a guragura, zaakū gb̃eño ten zī pi ke kū ñese m̃en doome.

7 Kū Sambala kū Tobiao kū Larubuño kū Am̃oniño kū Asad̃odideño mà Yurusalemu bīnik̃ekena ten gé are guforoño ten tata, ñ p̃o f̃e manamana.

8 Akū ò lé kp̃ak̃usū ñ p̃inki ò pi oni su léte Yurusalemu a yakete lik̃añyī.

9 Akū o wé k̃e ó Ludaa ak̃us̃o ó gud̃ákp̃ariño d̃itedite f̃anant̃e kū gw̃aanio ñ yāi.

10 Akū Yudano pi: Asoseriño gb̃ana ten láka. Gb̃e kū ò gb̃oro ò w̃ute dasi, óni f̃s̃ ò bīni pi bo ò a láraro.

11 Ó iber̃eno pi, ari òg̃s̃ gé ñ yā d̃s̃, oni síogu ò ó dede, zī pi ni g̃s̃ kp̃ana z̃én.

12 Ó gb̃e kū ò kú ñ sareño s̃ù ò piw̃ere à k̃a g̃eñ kuri ò pi: òten bo gu s̃inda p̃inkia, ò ye ò su ò léte w̃á.

13 Akū ma gb̃eño d̃itedite bīni foroño gūn kū a gu kū ò k̃e etenleño. Ma ñ d̃itedite dañedane, baadi kū a f̃enedao k̃u a s̃ario kū a s̃áo.

14 Kū ma wé p̃e guño, ma fute ma pi k̃ineñone kū gb̃anadeño kū gb̃e k̃paraño: Àsun ṽina keñnero. Àg̃s̃ d̃s̃ kū Dikiri z̃k̃s̃ à naasi ṽi. À z̃l̃ k̃á á gb̃eñone kū á nég̃s̃gb̃eño kū á ñéng̃b̃eño kū á noño kū á beño.

15 Kū ó iber̃eno mà Luda ñ fú à tò o ñ lékp̃ak̃us̃una asiri mà, akū ó p̃inki o era o na bīnibonaaa, baadi kū a z̃ío.

16 Zaa g̃r̃o birea ma gb̃eño kp̃aatete leu pla. Gb̃ekeño ten zī ke, gb̃ekeño s̃ári k̃una kū s̃egbakoo kū s̃áo kū m̃b̃'utao dana. Gb̃e z̃k̃k̃oñoñ z̃ena gb̃e kū òten bīni bono kpe.

17 Gb̃e kū ò aso senaño aso k̃una ÷do, g̃s̃kebo ÷do.

18 Bīniboriño f̃eneda d̃ona ñ pi ñ p̃inki. Kuruperi dig̃s̃ kú ma sare.

19 Akū ma pi k̃ineñone kū gb̃anadeño kū gb̃e k̃paraño: Zī dasi ak̃us̃ bīni pii gb̃ana, akū o k̃o kp̃aatete a l̃én.

20 Gu kū a mà òten kuru p̃én, à k̃s̃ kakarawái gwe, ó Luda ni z̃l̃ k̃awere.

21 Akū o era o na z̃ia, gb̃ekeño s̃ári k̃una zaa gugurugurua ari susuneño g̃e ò b̃òteo.

22 Zī k̃ua ma pi gb̃eñone: Á baadi g̃s̃ i Yurusalemu la kū a ibaño, de àg̃s̃ le à gu d̃ákp̃a gw̃aani àg̃s̃ zī ke f̃anant̃e.

23 Makū kū ma dak̃unaño kū ma ibaño kū gud̃ákp̃ari kū ò kú k̃umaoño, odi ó p̃ókasa boro, baadi dig̃s̃ a g̃s̃kebo k̃una a ÷plamme.

5

Ñemaya z̃ena kū takasideño

1 G̃r̃o k̃ua ó Yuda keño kū ñ nañoño ten wiki lé ñ gb̃eñoa manamana.

2 Ñ gb̃ekeño pi: Ók̃ño kū ó ñéno ó dasi. Ó ye p̃oblewei ò p̃o ble ò le òg̃s̃ aafia.

3 Ñ gb̃ekeño pi d̃o: Nà kun, akū o ó buraño kū ó geepi búno kū ó kp̃éno t̃r̃oma k̃e p̃oblewe yāi.

4 Ñ gb̃ekeño pi: O ÷go s̃àk̃a de ò ó buraño kū ó geepi búno táfe bo k̃inañe yāi.

⁵ Bee tó ó buri dokɔ́nɔ́me, akúsɔ́ ó nénɔ́ dokɔ́nɔ́ kú ní nénɔ́, óteni ó nénɔ́ yíaríma zònɔ́ ù tilasi. Ó nénɔ́gbɛ́ kenɔ́ ten zɔ́ blɛ kò akúsɔ́ ó gbàna dí ká ò pòke kèro, zaakú ó buranɔ́ kú ó geepi búno gɔ́ ñ pɔ́ ùme.

⁶ Kú ma ní wiki pii mà kú gbɛ́nɔ́ káara kú ò kèro, ma pɔ́ fɛ́ manamana.

⁷ Ma yá pii laasun lɛ́ ma swɛ́ɛ́ gūn, akú ma zuka dò kínɛnɔ́ kú gbánadenɔ́a ma piñne: Á baadi ten ɔ́ɔ́'i ká a gbɛ́dakene. Akú ma pi ò pari kakara ní yá pi yáí.

⁸ Ma piñne: O ó gbɛ́ Yuda kú ò gɔ́ buri pándenɔ́ pɔ́ ùnɔ́ bò ò gbàna lén, akú a tò á gbɛ́nɔ́ teni ñ zída yíawá dɔ́ yá? Akú ò yíte kpɛ́n, òdi yáke le ò òro.

⁹ Akú ma era ma pi: Yá kú áten ke pi manaro. Agɔ́ ó Luda vína ví de ó ibere buri pándenɔ́ sún ó sɔ́sɔ́ro yáí.

¹⁰ Makú kú ma danɛnɔ́ kú ma ibanɔ́, o ɔ́ɔ́ kú pówɛo sàkáríne dɔ́. Á ɔ́ɔ́'íkannɛna tó sà,

¹¹ à ní buranɔ́ kú ní geepi búno kú ní kùkpenɔ́ kú ní kpénɔ́ sukpaíne kú pɔ́ basɔ́rode kú áten sífuma ɔ́ɔ́'i ùo, ɔ́ɔ́ kú pówɛo kú wɛ́o kú nísio píngi.

¹² Akú ò pi: Óni sukpaíne, óni pòke weteríma doró. Óni ke lákú n ò nà. Akú ma sa'orino sisi ma tò gbɛ́ píno la dàń wára lákú ò a lé sè nà.

¹³ Ma a uta zókɔ́ kpùke ma pi: Luda gbɛ́ kú adi zí ke lé kú à gbɛ́ɛ́ piíaro kpuke le à a be kú a aruzekɛnɔ́ sía. Luda a kpuke de à gɔ́ kori le. Pari pi: Aami! Akú ò Dikiri sáabu kpà. Akú gbɛ́nɔ́ kè lákú ò a lé sè nà.

¹⁴ Abire gbera zaa ɔ́ɔ́ kú kína Atasese ma dite Yudanɔ́ bùsu don'arede ù a kíblena wɛ́ baroden ari a wɛ́ baraakuri awɛ́plade gūn, à kà wɛ́ kuri awɛ́pla, makú kú ma danɛnɔ́ ódi don'aredeke pɔ́ blero.

¹⁵ Don'arede káaku kú à dòmenɛ arenɔ́ aso tikisii tɔ́ gbɛ́nɔ́a, ò pòble kú sèwɛ́o si baadia kú andurufu ɔ́ɔ́ mèn buplabuplao. Ñ ibanɔ́ gbàna blèrúma dɔ́. Makú sɔ́, mádi ke lero, zaakú má Luda vína ví.

¹⁶ Ma mèe kpà bīni pi bonaaa, mádi zíte sé ma pɔ́ ùro. Ma ibanɔ́ kakarana gwe zī pi yáí.

¹⁷ Yudanɔ́ dígɔ́ pɔ́ blɛ ma bea gbɛ́nɔ́n basuppla akurikuri, gbánadenɔ́ kú gbɛ́ kú ò bò buri kú ò likanawáino kínaano.

¹⁸ Lákú gu dígɔ́ dɔ́ nà òdígɔ́ zù kekemene mèn dodo kú sá mèkpananɔ́ mèn suddodo kú konɔ́, akúsɔ́ òdígɔ́ sèwɛ́ ba zókɔ́zókɔ́ ɔ́ɔ́ kú kuri kú ɔ́ɔ́ kurii. Bee kú abireo mádi don'aredeke pòble gbekarúmaro, zaakú zī kú gbɛ́ abirenɔ́ ten ke zókɔ́.

¹⁹ Ma Luda, yá mana kú ma kè gbɛ́ dínoɛ píngi gɔ́ dɔ́ngu.

6

Neemaya ibereɛnɔ́ zéwetena ò ɔ́ndɔ́ kene

¹ Ma bīni bò ma láka a foro kú gukea doró, ama mádi a bīnile gbàno pétepete gíaro. Kú Sambala kú Tobiao kú Larubu buri Gesemu kú ma ibere kparanɔ́ a baaruu mà,

² Sambala kú Gesemu piió légbázá kèmenɛ ò pi mà mɔ́ mà dańle Onɔ́ guvute lakutu ke gūn. Yá vānin óten wete kúmao.

³ Ma gbɛ́nɔ́ zírúma ma pi: Maten zī zókɔ́ keme, mani le mà suro. Mani le mà zī pi tón mà su á kínaaro.

⁴ Ò légbázá pii kèmenɛ gɛ́n siikɔ́, akú ma yá mèn do pii síńla.

⁵ A gɛ́n ɔ́rode Sambala a iba ke zíma. Á takada kú òdi káni'ɔ́ naaro kúna.

⁶ Ò kè takada pii gūn ò pi: O yáke mà burinɔ́ kínaa, akú Gesemu pi yápurame. Á pi mɔ́kɔ́n kú Yuda kparanɔ́ a zɛo à bo kína yá kpeme. Abire yáin áten bīni pi bo. Ò pi dɔ́ ñ ye ñ gɔ́ Yudanɔ́ kína ùme,

⁷ akú n annabinɔ́ dite ò o Yurusalemu, mɔ́kɔ́mme ní kína ù. Kína ni yá pi ma. A yá mé à tò ñ mɔ́ ò lé kpákúsú.

⁸ Akú ma légbázá kène ma pi: Yá kú nten o kunlo. Mɔ́kɔ́mme n yá pii ò n zídaa.

⁹ Ñ píngi ò ye vína ma kú ò pi, o ɔ́ ñ gɔ́ dɔ́wáime, óni le ò zī pi láraro. Ma Luda, ñ ma ɔ́ gba gbàna.

¹⁰ Ma ge Delaya né Semaya, Metabeli daikore bea, zaakú à a zída yí a kpén. Á pi: Ò dakare Luda kpén ò a gbà taóle, zaakú gbɛ́nɔ́ ten su n deme. Oni su ò n de gwáanime.

¹¹ Akú ma pi: Ma taka dí bàa sí yá? Ma taka ni fɛ́ à gé ute Luda kpén ma zída surabana yáí yá? Mani géro.

¹² Má dɔ́ ma zídaa a yá pi dí bo Luda kínaaro. Á annabikeyá pii ò ma yá musu kú Tobia kú Sambalao fínaa bònɛ yáime.

¹³ Á fínaa bònɛ de vína le à ma kú mà durunna ke mà gé gwe, gbasa ò ma tɔ́ yaka ò ma sɔ́sɔ́.

¹⁴ Ma Luda, Tobia kú Sambalao yákenaa pi gɔ́ dɔ́ngu. Nɔ́gbɛ́ annabi Nɔ́adia yá gɔ́ dɔ́ngu dɔ́ kú annabi kpara kú ò ye vína ma kúno.

Yurusalemu bīni lakanaa

¹⁵ Goro bupla akuri aweepla gbera ò bīni pii laka Elulu mo goro baraasoroodea.

¹⁶ Kù ó ibereño a baaruro mà akus̄ buri kù ò likanawáino wé síale, ñ ká gà ò d̄s̄ sà kù ò z̄i pii kè kù ó Luda gbánao.

¹⁷ Goro birea Yudano kineno ten takada kpázá Tobiane dasi, akus̄ Tobia pi ten kpázáinne.

¹⁸ Yudano yá yì káao dasi, zaakú Ara né Sekaniame a anzure ú akus̄ Berekia né Mesulamuo mé à Tobia né Yoanana anzure ú.

¹⁹ Ódi a sáabu kpá ma wára do, akú òdi era ò ma yá babane. Tobia pi takadano kpázámene do de vīna le à ma kù.

7

¹ Kù o bīni bò akus̄ ma a lé gbano pètepete, ò zédákpáirino kù lèsirino kù Levino dite.

² Akú ma a dakúna Anani dite Yurusalemu gbē zók̄s̄ ú kù zeki gbána gbē zók̄s̄ Ananiao, zaakú gbē náanidemē. À Luda vīna vī de gbē dasinola.

³ Ma piinne: Ósunḡ Yurusalemu bīnile gbano wero ari ifantē gé gbána kù. Óḡs̄ zé tata ò lígurukpano dan ari zédákpáirino tá. Ó Yurusalemudeno ditedite gudákpáirino ú do, ñ gbēkeno ḡs̄ kù dákpákia, ñ gbēkeno ñ be sare.

8

Ezera Musa doka kyókēnaa

¹ Baadi pínki kákara kù lédok̄onono batu kù à kù í bīnile sare, akú ò pi danneri Ezerae à bo kù Musa doka kù Dikiri dite Isarailano takadao.

² Mú suppla goro káakun sa'ori Ezera bò kù Musa dokao pari are. Gōgbēno kù nōgbēno kù gbē kù oni f̄s̄ ò yá manō ñ pínki kù gwe.

³ À are do batu kù à kù í bīnile pii sare, akú àten takada pi kyó ke zaa konkokonko ari ifantē kà midangura gōgbēno kù nōgbēno kù gbē kù oni f̄s̄ ò manō wára. Gbē sīnda pínki sà do Musa doka takada pi kyókēnaai.

⁴ Danneri Ezera zena tintin lei kù ò kè kù lío musu takada pi kyókēna yai. Matitia kù Semao kù Anayao kù Uriao kù Ilikiao kù Masiao kù a oplai. Pedaya kù Misailio kù Malakiao kù Asumuo kù Asabadanao kù Zakario kù Mesulamuo kù a zzei.

⁵ Kù Ezera takada wē, gbē sīnda pínki è, zaakú a zeki lei deñla. Kù à wē, gbē sīnda pínki fūte ò zè.

⁶ Ezera Dikiri Luda zók̄ode sáabu kpà, akú gbē sīnda pínki ò se musu ò pi: Aami! Aami! Akú ò mii pète zīte ò donyí kè Dikirine.

⁷ Goro kù gbēno zena gwe, Levi kenō Musa doka dádañne. Levi pino tón dí: Yesua, Bani, Serebia, Yami, Akubu, Sabetai, Odia, Masia, Kelita, Azaria, Yozabada, Anana kù Pelayao.

⁸ Ó Luda doka takada pi kyó kè, akú ò bók̄ote ò a wé wēñne, de ò le ò kyó pi ma.

⁹ Akú búsu gbánade Neemaya kù danneri sa'ori Ezerao kù Levi kù óten yá dada gbēnoñeno piinne: Goro díkīna bi Dikiri à Luda pómē. Àsun wēnda kero àsun so doro. Zaakú kù óten Musa doka yá ma, óten so do ñ pínki.

¹⁰ Neemaya pi: À gé à p̄s̄ nisile ble à í nnanna mi. À li gbē kù ò p̄s̄ke vīronone. Goro díkīna bi ó Dikiri pómē. Àsun wēnda so doro, zaakú ponna kù Dikiri dí kpáwá de á gbánaleki ú.

¹¹ Levino gē ò gbēno nēsēē kpáteñne ò pi: À yīte! Goro díkīna bi Luda pómē, àsun wēnda so doro.

¹² Akú ò fūte ò gē ò p̄s̄ blè ò í mī, ò lík̄one ò ponna kè manamana, zaakú ò yá kù ò óñne mà sà.

¹³ Mú pi goro pladea ondeno kù sa'orino kù Levino kákara danneri Ezeraí, de ò le ò wé té Musa dokai.

¹⁴ Akú ò yá kù Dikiri dite Musane le gwe à pi, Isarailano ḡs̄ kù lá kutano gūn mo supplade dikpeḡroa,

¹⁵ ò yá díkīna kpàkpa ke ñ lakutuno gūn kù Yurusalemuo ò pi: À bote à gé sēn à kù lán̄o kē à suo kù sáma lán̄o kù gbētē lán̄o kù domina lán̄o kù lí urade lán̄o, de à lá kutano doo lákú à kù takadan ná.

¹⁶ Akú gbēno gē ò kēkē ò sùo, baadi kuta doo a kpé musu ke onn ke Luda onn ke í bīnile batun ke Eflaimu bīnile batun.

¹⁷ Gbē kù ò bò zíz̄ken pino lá kutano ddo ñ pínki, akú ò kù a gūn. Zaa Nuni né Yosua goro ari goro birea Isarailano dí dikpe pi ke lero. Akú ò ponna kè manamana.

¹⁸ Ezera diḡs̄ Luda doka takada kyó ke lákú gu diḡs̄ do ná naana zaa dikpeḡro káakua ari à gē à lákao. Ó dikpe pii kè goro supplame. A goro soraak̄odea ò k̄kakaranaa kè lákú ò dite ná.

9

Isarailanɔ́ n durunnanɔ́ ona Ludanɛ

¹ Mɔ́ dokɔ́nɔ́ pì gɔɔɔ́ baro awɛɛsiikɔ́dea Isarailanɔ́ kɔ́ kàkara kù léyínaao kù uta kasanɔ́ dadana, bùsu ká n̄ mìn.

² Ò n̄ zīda kè buri pāndenɔ́a akù ò zena, òteni n̄ durunnanɔ́ kù n̄ dizinɔ́ yāvānikenanɔ́ o.

³ Ò gɔ́ zena gu kù ò kún, akù ò Dikiri n̄ Luda doka takada kyó kèñne awa aakɔ́, akù ò n̄ durunnanɔ́ ò ò donyī kè Dikiri n̄ Ludanɛ awa aakɔ́.

⁴ Levi kenɔ́ zena tintin kù ò kèñne musu, ò lé zù Dikiri n̄ Ludai gbāngbān. N̄ tɔ́nɔ́n dí: Yesua, Bani, Kadamieli, Sebania, Buni, Serebia, Bani kù Kenanio.

⁵ Levinɔ́ Yesua kù Kadamielio kù Banio kù Asabaniao kù Serebiao kù Odiao kù Sebaniao kù Petayao pì:

À fute à Dikiri á Luda táaki lé!

À kun zaa káaku ari gɔɔɔ́ sinda pínki.

Ò n̄ tɔ́ gakuride bo,

à de gbè tɔ́kpana kù táakiola pínki.

⁶ Mɔ́kɔ́mmɛ Dikiri ù ndo.

N sarapura kè kù n̄ be kù à kù musuo

kù pɔ́ kù ò kù gwenɔ́ pínki.

N andunia kè kù pɔ́ kù ò kúnɔ́.

N ísira kè kù pɔ́ kù ò kù a gūnnɔ́.

Ndì wèndi kpá n̄ pínkia,

n̄ be malaika dasinɔ́ dì donyī kenne.

⁷ Mɔ́kɔ́mmɛ Dikiri Luda kù à Abramú sè ù,

n̄ bo káao Uru, Kaladia bùsun,

n̄ a tɔ́ lítene Ibrahī.

⁸ N è à n̄ náani ví a swèe gūn,

akù n̄ pì n̄ bàka nigɔ́ kù káao,

íni Kanaanɔ́ bùsu kpáa kù a burinɔ́,

bùsu kù Itinɔ́ kù Amɔ́rinɔ́n kún

kù Perizinɔ́ kù Yebusinɔ́ kù Gigasinɔ́.

Akù n̄ lé kù n̄ gbèñne pìi pàpa,

kù n̄ mana yáí.

⁹ N wari kù ó dizinɔ́ kè Misila è,

n̄ wiki kù ò lé Isira Tēraii mà.

¹⁰ N sèedanɔ́ kù daboyānɔ́ kè Firi'aunane,

n̄ sunyī kpàì kù a ibanɔ́

kù a bùsudenɔ́ n̄ pínki,

zaakù n̄ dɔ́ lákù ò ania pásì kè kù ó dizinɔ́ nà.

N tɔ́ bò lákù à kun ari kù a gbārao nà.

¹¹ N ísira zòkɔ́reñne,

akù ò táa ò gukoria ò bikù.

N gbè kù ò pèteñyīnɔ́ zù í lòkoton,

n̄ n̄ zù lán gbèè bà í zòkɔ́ pìi gūn.

¹² N do n̄ gbèñne are tɛluku gūn fānantɛ,

gwaani sɔ́ tɛ gūn.

N zé kù à de ò sé pùñne.

¹³ N kipa Sinai kpi musu,

n̄ yá òñne zaa musu.

N doka zéde yāpurade kpàñma

kù yá mana kù n̄ ditɛnɔ́.

¹⁴ N tò ò kámmabogɔɔɔ́ dɔ́ n̄ pɔ́ ù.

N n̄ yāditenanɔ́ kù n̄ òɔ́kio

kù n̄ dokao dà n̄ zòbleri Musane

akù à kpàñma.

¹⁵ Kù nà n̄ dé, n̄ pòble gbàreñne zaa musu.

Kù ími n̄ dé, n̄ í bòñne gbèsin.

Bùsu kù n̄ a la dàñne n̄ pì íni kpàñman

n̄ pìñne ò gé ò sí n̄ pɔ́ ù.

¹⁶ Bee kù abireo ó dizi pinɔ́ karambaani ví,

n̄ sà gbána kù,

òdigò n yáditenanò kúnaro.

¹⁷ Ò gí n yā mai,

daboyā kú n kèrínenò yā sàngu.

Í sá gbāna kù ò bòn yā kpe

ò don'arede dite à era à tá kúnwo zòblen.

Luda, ndi gbēno durunna kērma,

ń sùru vī kù wēndao,

n pò dí fē likaro, ń gbēke vī zòkò,

akū ńdi pā kpányīro.

¹⁸ Bee kù ò m̀ò kàsa lán zùsanè b̀òr̀ò bà,

ò pì ń dikiri kù à ń b̀òte Misilan gwe,

akúsò ò òkè kúnwo manamana,

¹⁹ ńdi pā kpányī gbárananlo

n wēnda zòkò yāi.

Téluku pii dònne are à zé m̀ò́ne fānantē,

té pi zé kù à de ò sé p̀urine gwāani,

adi ń tón zikiro.

²⁰ N n Nini kpárma à yā dà́ne.

Ídi ń tē manaro,

kù ími teni ń de, n ń gbá í.

²¹ N ń gwá gbáranan wè bupla,

pòke dí kíammaro.

Í pòkasanò dí yakaro,

ń gbá dí sésero.

²² N burinò kpárma kù ń b̀usunò,

n ń b̀usuu p̀inò kpàateténe míomì.

Ò Esebò kína Sò b̀usuu sì ń pò ù

kù Basá kína Ogu p̀ó.

²³ N tò ń burinò dasi kù lán susunenò bà,

n gē kúnwo b̀usu kù n ò ń deǹone ò gé ò sí ń pò ù g̀un.

²⁴ Kù ń néno gēe ò b̀usuu pii sì ń pò ù,

akū n Kanaa kù ò kù gweno ká dè́ne,

n ń ná́ne ń ò́ kù ń kínanò ń pínki,

n b̀usuu pii burinò kpárma,

ò ń p̀oyeinaa kè́ma.

²⁵ Ò wēte b̀inidenò sì kù z̀ite manao,

ò kpéno sì kù pò mana kù ò kunno

kù l̀ogò kù ò ỳonò

kù geepi búno kù kùkpenò

kù lí kù òdi a né blenò à kè zòkò.

Ò pò blè ò ká ò m̀eè kpà,

ò nnamanaa mà n arubarika zòkò yāi.

²⁶ Bee kù abireo ń sá gbāna kù,

akū ò bòn yā kpe ò kpe lí n dokane.

Ò annabi kù ò lé dà́ma

de ò summanò dède,

ò òkè kúnwo manamana.

²⁷ N ń ná ń iberenone ń ò́,

ò gbāna s̀unne,

akū ò wiki lèmma ń warikena g̀un.

Zaa musu n ń wéke sì

n wēnda zòkò yāi,

n surabarino díténe,

akū ò ń bó ń iberéé p̀ino ò́.

²⁸ Tó ò a ỳida lè,

òdi era ò yā kù à vāninne keme,

akū n ń kpá ń iberenò,

ò gbāna blè́ma.

Ò era ò wiki lèmma,

akū zaa musu n ń wéke sì,

n ní bó gè̀n ùgbangba n wēnda yāi.

²⁹ N lé dàr̀mma ò are dɔ n dokaa,
ama ò dɔkè kúnwo òdig̃ō n yāditenanɔ kúnaro,
yā kú tó gbē kúna anig̃ō kun a gāi.

Ò zā n yā pínɔ ò kpè linne,
ní sá gbána kù ò gí n yā mai.

³⁰ N mena kúnwo a wē dasi,
n Nini yā dà n annabinɔne,
akú ò lé dàor̃mma, ama odi sá dɔiro,
akú n ní ná buri pāndenɔne ní ɔi.

³¹ N wēnda z̃k̃ōō gūn nídi ní lákaro,
Luda sùrude wēndad̃nnerime n ũ,
nídi pā kp̃ányīro.

³² A yā mé à tò ó Luda,
ní z̃k̃ō, ní gbána akūs̃ō ní naasi vī,
lákū n bàka òdig̃ō kú kúoo n gbēke gūn nà,
wari kú à ó lé

kú ó ḱinanɔ kú ó don'are denɔ
kú ó sa'orinɔ kú ó annabinɔ
kú ó dizinɔ kú n gbēnɔ ní pínki
zaa Asiria ḱinanɔ g̃orɔ ari kú a gbārao,
̀nsun tó à kenne fitiro.

³³ Yā kú à ó lé n pínki musu ní mana,
bee kú o yā vānī kè, ní náani vī.

³⁴ Ó ḱinanɔ kú ó don'are denɔ
kú ó sa'orinɔ kú ó dizinɔ
odi zī ke n dokaaro,
odi laakari dɔ n yāditenanɔaro
ke lé kú n dàr̀mmanɔ.

³⁵ Bee g̃orɔ kú ò ní zīda vī
akūs̃ō ò p̃ó mana dasi kú n ní gbánɔ vī
kú b̀usu yāasa tɔk̃otede kú n kp̃àr̃mmao,
odi donyīro odi kpè li ní yā vāninɔnero.

³⁶ Ñ gwa! Z̃nɔn ó ũ gbāra.
B̀usu kú n kpà ó dizinɔ
ò a línɔn kú a p̃ó mananɔ ble,
z̃nɔn ó ũ a gūn.

³⁷ Kína kú n tò ò kí blewánɔ
ó búgbe yāasanɔ g̃ō ní p̃ó ũ ó durunnanɔ yāi.
Ódi kí blewá kú ó p̃ókādenɔ
lákū ò yei nà.

Ó kú wétamma z̃k̃ōō gūn.

³⁸ Yā birenɔ yāi pínki óten lé dok̃ōn ke kúnwo kú yāpuraó óten kē takada gūn. Ó don'are denɔ
kú Levinɔ kú ó sa'orinɔ teni ní sèeda kea.

ESITA

Kína Asueru nana Vasati bona kpatan

¹ Kína Asueru gɔɔa à kí blè b́usu mèn basuddo awɛɛsupplanɔa sena zaa India b́usun ari à gɛɛ pé Etiopia b́usuu.

² Vutena a bea Susa wéran

³ a ḱiblena wɛ aakɔde gún à gbánadenɔ kú a íbanɔ kákara ń pínki dikpe póblea. Pesia kú Midião b́usu źikari b́adenɔn kú gwe kú gbɛ bèɛɛdenɔ kú b́usu gbánadenɔ.

⁴ À a kpata aruzɛke źɔkɔnɔ kú a źɔkɔke gakurio m̀ɔ́nne ari m̀ɔ́ suddo.

⁵ Kú gɔɔ birenɔ pàpa, à dikpe póble kè gbɛ kú ò kú Susanɔne, ḱinenɔ kú talakanɔ ń pínki. Ò dikpe póble ari gɔɔ suppla a be ɔn líkpen.

⁶ Ò biza pura kú a búguo d̀ɔ̀ɔ andurufu t́ankanɔa kú bà puranɔ kú bà gaaruradenɔ, akú ò lòko kpé gbɛgba kú ò b̀ò kú gbɛpunɔa. Wura kú andurufu wuteb̀ɔ̀n katena gusara kú ò kè kú gbɛpuo kú gbɛtɛo kú gbɛsiraɔ kú gbɛ búguo.

⁷ Ò wɛ kpàkpàmma gwe kú wura tokonɔ. Toko pínɔ buri donadona k̀ɔ̀ne pínki. Kína wɛ p̀i kpàmma à gɛ ɔla.

⁸ Kína dite kú ɔsun gí wɛmirinɔnɛro. À pi a begwarinɔne ò wɛ kpá baadia lákú à yei ná.

⁹ Kína Asueru nana Vasati dikpe póble kè nɔgbɛnɔne ḱinabea ɔ.

¹⁰ A gɔɔ supplade źi kína p̀ò kè nna wɛa, akú à pi a dogari gbɛnɔn suppla kú ò ń fɛɛɛ k̀ɔ̀nɔne: Meuma, Bizita, Abona, Bigita, Abagata, Zeta kú Kakasao,

¹¹ ò suare kú a nana Vasatio kú a kí nana fúraao kuna, de à a manake m̀ɔ́ gbɛnɔne kú gbánadenɔ, zaakú nɔgbɛ pi bi nɔme.

¹² Kú kína dogari pínɔ yá pii ò a nanɔne, à gi sui, akú kína p̀ɛ̀tɛ kè a p̀ò f̀èi manamana.

¹³ Kína yá pii ò wɛzɛri susune t́aasikarinɔne, zaakú àdigɔ yá śinda pínki gbɛka gbɛ kú ò b́usu doka d̀ɔ̀nɔame.

¹⁴ Pesia kú Midião gbánade kú òdigɔ kú a sare gbɛnɔn supplanɔ t́ɔn dí: Kasena, Seta, Adamata, Tasisi, Meresi, Masena kú Memuká. M̀ɔ́kɔnɔme a kpáasinɔ ũ. A kpata gbánadenɔn gwe.

¹⁵ À pi nne: Ma a dogarinɔ źi ma nana Vasatia kú yá, akú à gi mai. Óni ke káao derameɛ? Doka pi derameɛ?

¹⁶ Akú Memuká pi ḱinane kú gbánade pínɔ: Kí, m̀ɔ́kɔmmɛ n nana Vasati taari k̀ɛ̀nne ndoro, à taari kè gbánadenɔne kú n b́usu gbɛ śinda pínki.

¹⁷ Yá kú n nana pii kè ni dagula, nɔgbɛ śinda pínki ni ma ò n zánɔ gya bo ò pi: Kína Asueru pi ò a nana Vasati sisiaɛ, akú à gi sui.

¹⁸ Pesia kú Midião b́usu gbánadenɔ nɔgbɛ kú ò n nana yá pii mànɔ nigɔ yá vání we n zánɔa tera. Lé'ena kɔa kú zukao ni ke dasi.

¹⁹ Kí, tó à kàngu, n yá dite Vasatine ásun wé ke pla kúnwo doro, n nɔgbɛ kú à deala ká kpatan a gɛne ũ. Oni yá pi kè Pesia kú Midião doka kú òdi gbororo takada gún.

²⁰ Tó ò yá kú n dite kpàkpaa kè n b́usu źɔkɔ gún pínki, nɔgbɛnɔ ni bèɛɛ lí n zánɔne, nɔ gbánadenɔ kú n fitinnanɔ ń pínki.

²¹ Yá pii ká kínagu kú gbánadenɔ ń pínki, akú à kè lákú Memuká òne ná.

²² Akú à légbázá kè b́usu kú à v́inɔne pínki, b́usu kú b́usuo kú a takadakɛna burio, buri kú burio baadi kú a buriyá. À pi gɔgbɛ mé anigɔ gbána ble ɔnn, a buriyán ògɔ ɔnn pii gún.

2

Esita gɛna kína nana ũ

¹ Yá birenɔ gbera kú kína Asueru p̀ò kpàte, yá kú Vasati k̀ɛ̀ne kú yá kú à dite a yá musuo dí sáaguro.

² Akú kína íbanɔ p̀ine: Kí, n tó ò nɔkpare mananɔ wɛtɛnne.

³ N gbɛ źɔkɔnɔ dite n b́usunɔ gún pínki ò nɔkpare mananɔ kakara ò su ò n ká n nɔgbɛnɔ té Susa la. N nɔgbɛnɔ gwári Egai kú ò a fɛɛɛ kè ni n gwa kú n nɔnɔ, oni n keke kú nísidɔkɔnanɔ swáswa.

⁴ Nɔgbɛ kú à kàngu ni gɔ n nana ũ Vasati gɛne ũ. Yá pii kè ḱinane nna, akú à z̀ɛ̀o le.

⁵ Yuda ke kú Susa Biliaminu burime, a t́ɔn M̀ɔ̀dekai, Yairi néme. Simeí kú Kisio kú a dizinɔ té.

⁶ À kú źɔnɔnɔ té kú Babilɔnu kína Nebukanɛza ń kúkú Yurusalemu kú Yudanɔ kína Yɛkɔniao à tà kúnwo.

⁷ Àteni a disē né Adasa kù òdi pine dō Esita gwa, zaakù a de kù a dao kunlo. Nòkpare pì kakana mana akùsō à mana. Kù a de kù a dao gà, Mòdekai a sè a né ũ.

⁸ Kù ò yā kù kína dìte pìi mà, akù ò gèe kù nòkpareno dasidasi Susa ò n ná Egaine a cī. Akù ò Esita sè ò gèe káao kínabea kína nògbēno gwàrii piine.

⁹ Nòkpare pìi kène mana, akù à gbēke kène à pì ò a keke kù nísidokonano swáswa gōno, ò pòble mana kpáa. À kínabea nòkpare kù a sè gbēnon supplanò kpáa, akù à kpé mana kpáa kína nògbēno bea.

¹⁰ Esita dí a buri ke a be būsuo o gbēkenero, zaakù Mòdekai pine àsun tó gbēke dōro.

¹¹ Lákù gu digō dō nà Mòdekai digō kína nògbēno be gānule zé sō, de à le àgō Esita kunna dō kù yā kù àteni a leo.

¹² Ari nòkpareno zé e ògō gé i kù kína Asueruo, séto ò yā kù ò dìteine ke gīa ari mō kuri aweepla. Òdigō nísi kù ò kè kù lí'ò gbī nnao dōkōfina ari mō suddo, akù òdigō nì keke kù nísi gbī nnao kù nògbē mèkekebono ari mō suddo.

¹³ Nòkpare kù kína pi ina kàa, kína nono be pò kù à gbēka pinki òdi kpáa à géome.

¹⁴ Àdi gé cōkosi à su kína nono bea kōnkō gwàri kù òdi pine Sasagaza kù ò a fēere kè fàrandi. Àkù mé àdi cō lika kína no yigisaride pinōi. Àdi le à era à gé kína kínaa dorō, séto a yā kà kína pin à a sisi dō baasiro.

¹⁵ Kù inaa kà Abihaili né Esita kù a disē Mòdekai a sè né ũ piia, adi pòke gbekaro, séde pò kù kína nògbēno gwàri Egai pìi òne baasiro. Esita yā kà gbē kù ò a ènōgu nì pinki.

¹⁶ Kína kíblena wē supplade gūn ò gèe káao a bea mō kuride Tebe gūn.

¹⁷ Kína ye Esitai de a nò kparanola nì pinki. A yā kàagu, à kène mana de nòkpare kparanola nì pinki, akù à kína nana fūraa kùne à a dìte a nò Vasati gēne ũ.

¹⁸ Akù kína pi dikpe pòble kàkara gbānadenone kù a ìbano Esita sena yā musu. À dìte kù ò dikpe zōkō ke, akù ò a kpàkpaa kè būsuo kù būsuo, akù à gba dà gbēnone à gè cōla.

Mòdekai kù Amanao

¹⁹ Nòkpareno kakarana gēn pladen Mòdekai vutena kínabe gānu gūn.

²⁰ Esita dí a be būsuo ke a buriyā o gbēke mārō lákù Mòdekai òne nà. À tē Mòdekai yāi lákù àdigō ke nà zaa gōrō kù àteni a gwa.

²¹ Kù Mòdekai vutena kínabe gānu gūn le, kína Asueru dogari zédákpāri gbēnon plano pō fē kínai, akù ò lé kpākūsūi ò a de. N tōn dí: Bigitana kù Teresio.

²² Kù Mòdekai yā pìi mà kpāni, à ò kína nana Esitane, akù Esita ò kínane kù Mòdekai tō.

²³ Ò yā pìi gwāgwa ò è yāpurame, akù ò gbēnon pla pìno lòko lía ò gà. Ò yā pìi kè būsuo gīayākēna takadan kína wāra.

3

¹ Yā bireno gbera kína Asueru Amédata né Amana, Agaga buri gwēnaa kàra à a gbà gbāna, à vutēki kù à de a gbānade dakeno pòla nì pinki kpáa.

² Kína iba kù ò kù a be gānu gūnno òdi kúte ò mī natē Amanane lákù kína dìte nà, ama Mòdekai òdi kúte à mī natēnero.

³ Akù kína ibaa pìno Mòdekai là ò pì: À kè dera nídi kína yā maroo?

⁴ Lákù gu digō dō nà òdigō one le, ama àdi nì yā daro, à pì Yudan a ũ. Akù ò ò Amanane de ò le ò dō tō ani Mòdekai yākenaa pì fō.

⁵ Kù Amana è Mòdekai òdi kúte à mī natēarero, akù a pō fē.

⁶ Kù ò Mòdekai buri òne, akù a dena ado kène fīti, akù àten zé wete à Mòdekai buri Yuda kù ò kù Asueru būsuo gūnno dede nì pinki.

Amana lēkpākūsūna Yudansi

⁷ Kína Asueru kíblena wē kuri aweepladen a mō káaku Nisā gūn, Amana gbè kù òdi pi purimu zū à gu gwā, de à mō kù ani yā pi kea dō kù a gōrō. Akù gugwanaa pìi bō mō kuri aweepla kù òdi pi Ada gūn.

⁸ Akù Amana pi kína Asuerune: Buri ke kun a gbēno fākōsa buri pādeno tē n būsuo dasino gūn pinki. N futeokarayāno donadona kù buri kparano pō, òdi n doka daro. Àdi kō sí nì nì tō tēnero.

⁹ Kí, tó à kènnē nna, nì yā dìte de ò láka kúfwo, mani andurufu tōn wāa pla kpá n cōgō'uterinōa ò ká n aruzekēkatekin.

¹⁰ Kína a tánka sēedakebōo bō à kpà Amédata né Amana, Agaga buri Yudanō zāngurii piia

¹¹ à pì: N kè buri piine lákù à kènnē mana nà, nōgō andurufu pì kúna n pō ũ.

¹² Mō káaku gōrō kuri awee'aakōde zī Amana kína takadakērinōo sisi. Ò yā kù Amana dìte kína ìbano kù kína kù ò kù būsuo kù būsuo, buri kù burio gbānadenone dà takadan. Ò kè

buri kù burioone, baadi kù a yā takao, būsu kù būsuoone kù a takadakēna burio. Ò kè kù kína Asueru tso, akù ò a sèedaa kè takada piia kù a tãnkao.

¹³ Ò takada pinò nà zìrinone ní ò ò ní gbáre kína būsu dasino gūn. Takada pii gūn ò pì ò Yudano dede ò láka kúwo ò ní buri bo, né fíti gbē zókò, gōgbēno kù nōgbēno goro do gūn, mo kuri awēplade Ada goro kuri awē'aakòde zì, ò ní póno kakara.

¹⁴ Oni yā kù à dìte pì takada kpázá būsu kù būsuoone pínki de àgò de doka ũ, oni a kpàkpa ke buri sinda pinkine de ògò kù soru gun goro pì zì.

¹⁵ Zìrinò wà ò gèe gōno yā kù kína dìte pì yái, akù ò a kpàkpa kè Susa wéran. Kína kù Amanao vùte òten í gbē. Susadeno sò ò bídi kè yā piia.

4

Mōdekai wékēna Esitaa de à lé da yān

¹ Kù Mōdekai yā kù ò kèe pii mà, à a pókasanò gà à kè, akù à uta kasanò kùala à túbu gbè a mìa, akù àten kure wēte gūn àten wēnda ó gbāna do.

² À gèe ari kínabe gānulea, zaakù gbēke dì fò à gē kínabe gānu gūn kù uta kasanò danaro.

³ Ò yā kù kína dìte doka ũ pì kpàkpa kè būsu kù būsuoone pínki, akù Yudano nà sòdonaana manamana gu sinda pinki kù léyinao. Òten wētē kóte òten wēnda ó do. Ní gbēno uta kasanò dàda dasi ò túbu gbè ní mìa.

⁴ Kù Esita iba nōgbēno kù gōgbēno sù ò òne, a nēsee yàka manamana. À pókasanò kpázá Mōdekaine à da uta kasanò gbēn, ama adi we à siro.

⁵ Ataka kù ò a fèree kèeme dogari kù kína dìte àgò kù Esita sare ũ. Esita a sisi à a zì Mōdekaia à gé à a lá: Bó yā mé à sùu? Bó yā mé à tò àten ke lee?

⁶ Ataka bò kínabe gānulea à Mōdekai lè.

⁷ Mōdekai yā kù à a le bàbane pínki, akù à andurufu kù Amanao pì ani ká kína aruzekatekin Yudano dedena yái lé òne papana.

⁸ À yā kù ò dìte Yudano dedena yā musu kù ò a kpàkpa kè Susa takada kpàa do de à mo Esitane à a bókotene. À pì à o Esitane à gé kína kínaa à kúte kene à wé kea a gbēno yā musu.

⁹ Ataka tà à yā kù Mōdekai ò bàba Esitane.

¹⁰ Akù Esita pine à gé à yā dí o Mōdekaine:

¹¹ Kía ìbano kù a būsu gbēno dō ní pinki kù tò gōgbē ke nōgbē nà kínai a kpé gūn, tò adi a sísiro, doka kun mēn dome. Òdi ade deme, tò adi ke kína a wura gòo dō adea de à le àgò kun baasiro. Makù sò, à kà goro haraakuri kù odi ma sísi mà gé kína kínaaro.

¹² Kù à gèe à Esita yā pì bàba Mōdekaine,

¹³ akù Mōdekai èra à légbázá kène à pì: Nsungò da mòkòn mé ìni bo ndo Yudano té n kunna kínabea yairo.

¹⁴ Tó ní yitena goro díkína taka gūn, kpányí ni bo gukea à Yudano mì sí à ní bo. Mòkòn kù n de bedeno sò áni gaga. Tó goro díkína taka yáime n gò kína nana ũ, dí mé à dso?

¹⁵ Akù Esita légbázá kè Mōdekaine à pì:

¹⁶ Ní gé ní Yuda kù ò kù Susano kakara ní pínki, à lé yí ma yā musu. Àsun pò blero àsun í miro goro aakò fānantē kù gwāanio. Makù kù ma ìbano óni lé yí le se. Abire gbera mani gé kína kínaa, bee tò má gena zé víro. Tó sò ma ga, ma gan gwe.

¹⁷ Akù Mōdekai tà à yā kù Esita ònee kè pínki.

5

Esita wékēna kínaa

¹ A goro aakòde zì Esita a kína nanao bizano yì, akù à gèe à zè kínabe onn kpé kù à kun kpélelea. Kína vutena kiblegbaaa kpé gūn gwe, a are dona kpélelea.

² Kù à a nanao Esita è zena kpélelea, a pò kèa nna, akù à a wura gò kù a kúna dōa. Esita nài à ò kè a gòo pì léa.

³ Kína a là à pì: Esita, bómee? Bón nten gbekamaa? Bee tò ma kpata kpadome mani kpámma.

⁴ À wèa à pì: Kí, tò à kènnè mana, n Amanao sísi pòble kù maten kennea gbāra.

⁵ Akù kína pì ò su kù Amanao gōno, de ò gé ò yā kù Esita gbèkaa pì ke. Akù kína kù Amanao gèe de ò pòble kù Esita kènnè pì ble.

⁶ Kù òten sèwè mí, kína Esita là à pì: Bón nten wé ke maa? Mani kenne. Yā kpaten nten gbekamaa? Bee tò ma kpata kpadome mani kpámma.

⁷ Esita wèa à pì: Yā kù maten wé kemman dí.

⁸ Kína, tò ma n ponna lè, tò à kènnè, n yā kù maten wé kemma kemene, à mó à pòble kù mani kéare zia ble, mani yā kù n ma lai onne.

⁹ Kū Amana bò zī birea, a pɔ̀ kè nna àtèn yáa dɔ̀. Ama kū à Mɔ̀dekai è kínabe gánu gūn adi fute à zèarero adi vīna kearero, akū à pɔ̀ fēi.

¹⁰ À a zida kū à tà be. Kū à a gbēnnanɔ̀ sisi kū a nanɔ̀ Zerēsio,

¹¹ akū àtèn ĩa dā a aruzeke zɔ̀kɔ̀ kū a nēgɔ̀gbē dasinɔ̀ yā musu. À pì a karanaa lè kína kīnaa à a gba gbāna de a iba kparanɔ̀la kū gbānadennɔ̀ n̄ pínki.

¹² À pì dɔ̀: Madon kína nanɔ̀ Esita ma sisi à pɔ̀ble kèmene kū kīnao. À èra à ma sisi mà pɔ̀ble kū kīnao zia dɔ̀.

¹³ Bee kū abireo tó ma Yuda buri Mɔ̀dekai è vutena kínabe gánu gūn, yā birennɔ̀ pínki di kèmene pɔ̀ke ũro.

¹⁴ Akū a nanɔ̀ Zerēsio kū a gbēnnanɔ̀ pīne: Ñ tó gbēnnɔ̀ lí pétenne a lei kà gāsakuru bupla akuri, ñ wé ke kīnaa zia kɔ̀nkɔ̀ à n gba zé ñ Mɔ̀dekai lokoa, gbasaa ñ gé kū kīnao ñ pɔ̀ble kū pɔ̀nnao. Yā pìi kà Amanagu manamana, akū à lí pìi pète.

6

Bèerekarana Mɔ̀dekaine

¹ Gwāani birea kína dí fɔ̀ à i òro. Akū à pì ò mɔ̀ kū a bùsu gīayākēna takadao. Ò a kyó kène,
² akū ò Mɔ̀dekai yā è gwe, lākū kína dogari zédākpari gbēnnɔ̀ planɔ̀ Bigitana kū Terēsio lé kpākūsūi nà, akū Mɔ̀dekai bòo.

³ Kína a ibanɔ̀ là à pì: Ò Mɔ̀dekai bèere kàra ò a gbà gbāna yā pì yāi deramee? Ò wèa ò pì: Odi yāke kenero.

⁴ Akū kína pì: Dí mé à kú ɔ̀nn gwee? Gɔ̀ɔ̀ kùa Amana gè kínabe ɔ̀nn gònnɔ̀ de à Mɔ̀dekai lokona lí kū à pète pìia yā one.

⁵ Akū kína ibanɔ̀ wèa ò pì: Amana mé à kú ɔ̀nn gwe. Akū kína pì à gè.

⁶ Kū à gè, kína a là à pì: Bón oni ke gɔ̀gbē kū má ye mà a karanee? Amana laasunn là à pì: Dín kína ye à bèere karane de makūlaa?

⁷ Akū à wèa à pì: Tó n̄ ye ñ gbē bèere kara,

⁸ oní kína arukimba kū n dà yā sé ò mɔ̀n kū n sɔ̀ kū ò kífuraa kùaa.

⁹ Ñ arukimbaa pì kū sɔ̀ pìio kpá n gbānade bèere denɔ̀ dokea, à arukimbaa pì da gbē kū n̄ ye ñ a bèere karane à a di sɔ̀a àgɔ̀ té a are wète zédannɔ̀ gūn àgɔ̀ pūtá àgɔ̀ pì: Len kína di ke le gbē kū à ye à a bèere karaneene.

¹⁰ Akū kína pīne: Ñ gé ñ arukimbaa pì sé gònnɔ̀ kū sɔ̀o lākū n ò nà, ñ yā pì ke Yuda buri Mɔ̀dekai kū àdigɔ̀ vutena ma be gánu gūnne. Ñsun yā kū n pì ò kenee pì ke tóro.

¹¹ Amana gèe à arukimbaa pìi sè kū sɔ̀ pìio à sùo. Akū à arukimbaa pìi dà Mɔ̀dekaine à a di sɔ̀a, à té a are wète zédannɔ̀ gūn, àtèn pūtá à pì: Len kína di ke le gbē kū à ye à a bèere karaneene.

¹² Kū ò sù, Mɔ̀dekai gèe à vùte kínabe gánu gūn, akū Amana ɔ̀ kù a wèa à tà be kū sɔ̀dɔ̀.

¹³ À yā kū à a le bàba a nanɔ̀ Zerēsine kū a gbēnnanɔ̀ n̄ pínki. Akū a lédammarii pīnɔ̀ kū Zerēsio pīne: Zaakū Mɔ̀dekai kū n gɔ̀ kpe a yāi pì bi Yuda burime, ĩni a fɔ̀ doro, ĩnigɔ̀ kīai ñgɔ̀ géme.

¹⁴ Gɔ̀ɔ̀ kū òtèn yā pì one, kína dogari kū ò n̄ fèree kènnɔ̀ kà, akū ò a sè likalika ò gèe káao pɔ̀ble kū Esita kèea.

7

Amana lokona lía

¹ Akū kína kū Amanao gèe pɔ̀ble kū Esitao.

² Gɔ̀ɔ̀ kū òtèn wē mi a gɔ̀ɔ̀ plade pì zī, akū kína Esita là à pì: Esita, bón ĩni wé kēmaa? Mani kenne. Yā kpaten nten gbekamaa? Bee ma kpata kpadome mani kpámma.

³ À wèa à pì: Tó ma n pɔ̀nna lè akúsɔ̀ yā pìi kènnè, ñ tó màgɔ̀ kú wèndiio. Wéke kū ma kèmmann gwe. Ñ tó ma gbēnnɔ̀ gɔ̀ wèndi vī. Yā kū ma gbèkan gwe.

⁴ Zaakū makū kū ma gbēnnɔ̀, ò dite kū ò ó dede ò láka kúúwo ò ó buri bome. Tó òtèni ó yā zɔ̀nn ũ yāme, de má yītèna. Wari dí taka dí ká mà wari dɔ̀mmaro.

⁵ Akū kína a là à pì: Díme? Dí mé ani fɔ̀ à ze kū yā bire taka buri kenaaoo?

⁶ À wèa à pì: Amana vāni díkīnan ibere kū à zāógu pì ũ. Swèe kè Amanaa kína kū a nanɔ̀ pìio yā musu.

⁷ Kína fute a wèla pɔ̀fè gūn à gèe líkpen a ɔ̀nn. Amana sɔ̀ à gɔ̀ gwe kū Esitao, akū Amana ten kúte kene a wèndi yā musu, zaakū à è kū kína zèò à vāni keareme.

⁸ Kū kína bò líkpen à sù pɔ̀blekia gònnɔ̀, Amanaa lèle gbà wutebo kū Esita gengesekēnaaa, akū à pì: À ye à kusi ma nanɔ̀a ma wára kpé gūn lan yā? Kū yā pìi bò kína lén gònnɔ̀, ò sù ò pɔ̀ yī Amanaa ànnwa.

⁹ Kína dogarinɔ doke Abona pine: Lí petena Amana pi be sarɛ à kà gàsākuru bupla akuri. Àkú mé à lí pii pète de à le à Mòdekai kú à yá mana kènne lokoa. Akú kína pi: À a lokoa.

¹⁰ Kú ò Amana lòko lí kú à pète Mòdekaine piia, akú kína pò kpàte.

8

Kína yá pande ditena Yudanɔ yá musu

¹ Zí pìian kína Asueru Yudanɔ zānguri Amana be kpà a nanɔ Esitaa. Esita pi kínane Mòdekaimɛ a danɛ ù, akú Mòdekai ná kínai.

² Kína a tánka kú à si Amanaa bò à dà Mòdekaine, akú Esita Amana be nàne a ɔí.

³ Esita èra à gèe yá o kínane dɔ. À wùte a gbá are àten wétè kóte, à kúte kène de à yá vāni kú Agaga buri Amana a lé kpākūsū Yudanɔii gboro.

⁴ Kína wura gò òba, akú à fùte à zè a are

⁵ à pi: Tó ma yá kàngu akūsɔ ma n ponna lè, tó yá díkína zé ví akūsɔ ma yá kànne, zaakú Amédata né Amana, Agaga buri zèo à Yuda kú ò kú n būsū gūnnɔ dede n pínki, ò n takadakèrinɔne ò takada kè ò Amana yá pi lite kpédangara.

⁶ Mani ke deran má kisira kú aní su ma gbènnɔ le gwaa? Mani ke dera mà wé ke pla kú ma burinɔ dedenaao?

⁷ Akú kína Asueru pi a nanɔ Esitanɛ kú Mòdekai: À gwa, ma Amana be kpà Esitaa, akú ma Amana pii lòko lía kú à yá vāni kpākūsū Yudanɔi yāi.

⁸ À takada kè Yudanɔ yá musu lākú à kèare mana nà. À kè kú ma tso à ma tánka sèeda kea, zaakú takada kú ò kè kú ma tso ò ma tánka sèedaa kea litena víro.

⁹ Gwe gōnnɔ ò kína takadakèrinɔ sisi. Mò aakòde Sivá gɔɔ baro awe'e'aakòde zín ò yá kú Mòdekai dite Yudanɔne kú kína ibanɔ kú kínanɔ kú būsū gbānadennɔ kè pínki būsū mèn basuddo awe'esupplanɔne sena zaa India būsūn ari à gèe pé Etiopia būsūua. Ò takada kè būsū kú būsūuo kú ò takadakèna burio, buri kú burio kú n yāo. Ò takada kè Yudanɔne kú n takadakèna takao kú n buriyāo dɔ.

¹⁰ Mòdekai takada kè kú kína Asueru tso à kína tánka sèedaa kèa à takada pinnɔ nà zìrinɔne n ɔí, akú ò di sɔ bàaleri kú ò bò kína sōyíkianɔ ò gèe.

¹¹ Yá kú kína dite pi Yuda kú ò kú wète kú wèteonɔ gbà zé ò kɔ kakara ò gí kú n zīdao. Tó buri ke būsū zíkari ke lètemna kú n néno kú n nɔgbènnɔ, ò n dede ò láka kúñwo ò n mì de ò n pōnnɔ sète.

¹² À n gbá zé ò abire ke kína Asueru būsūnnɔ gūn pínki mɔ kuri awe'eplade Ada gɔɔ kuri awe'e'aakòde zín.

¹³ Ó yá kú à dite pi takada kpázá būsū kú būsūuo pínki doka ù. Ò a kpàkpa a kè buri sīnda pínki de Yudanɔ gɔ kú soru gūn ò yá yá n íberenna zī birea.

¹⁴ Kína yādítēna pi yāin zīrii pinnɔ kè likalika dina kína sɔ bàalerinɔ ò gèe. Akūsɔ ò yá pii kpàkpa a kè Susa wéran.

¹⁵ Mòdekai bò kínabea à kíkɛ pɔ pura kú pɔ búguo dana, à kifura zók kú ò pi kú wurao kuna. À táaru biza arukimba tēra dana dɔ, akú Susadenɔ ayuwii kè kú pōnnao.

¹⁶ Gu pù Yudanɔne zī birea, òten pōnna ke kú yáa dɔo, zaakú ò n gbá gbāna.

¹⁷ Būsū kú būsūuo wète kú wèteo, gu kú kína yá ditēnaa pii kàn pínki Yudanɔ pōnna kè kú yáa dɔo ò dikpe kè kú pòblegbēnaao. Buri pāndenɔ gɔ Yudanɔ ù dasi, kú vīna n kú Yudanɔ yá musu yāi.

9

Yudanɔ zìblena n íberenna

¹ Mò kuri awe'eplade Ada gɔɔ kuri awe'e'aakòde zín yá kú kína dite kegɔɔ ù. Zí kúa Yudanɔ íberennɔ wé dɔi yá kú ò gbāna mɔ Yudanɔne, ama yá pii lite kpédangara, akú Yudanɔ gbāna mɔ n íberennɔne.

² Kína Asueru būsūnnɔ gūn pínki Yudanɔ kɔ kākara fārandi kú ò kun de ò létɛ gbè kú ò yá vāni kpākūsūnyīnɔa. Gbèke dí fɔ à n furo, zaakú buri pāndenɔ ten vīna keñne n pínki.

³ Būsū gbānadennɔ, kína ibanɔ kú kínennɔ kú a zíkèrinɔ n pínki zè Yudanɔ kpe, kú òten vīna ke Mòdekaine yāi.

⁴ Mòdekai bèere ví kínabea, akú a tɔ dà būsū sīnda pínkila, zaakú a gbāna ten karamɛ.

⁵ Yudanɔ n íberennɔ dede kú fēnedao ò láka kúñwo n pínki ò n poyeinaa kè n zāngurii pinnɔa.

⁶ Ó gōgbènnɔ dede Susa wéran gbènnɔn wāa pla kpé basɔɔro.

⁷ Ó Pasandata kú Dalafɔo kú Asapatao

⁸ kú Poratao kú Adaliao kú Aridatao

⁹ kú Pamasatao kú Arisaio kú Aridaio kú Vaizatao dede dɔ.

¹⁰ Gbē pīnɔ bi Amadata né Amana, Yudanɔ zānguri négɔgbē gbēnɔn kurinɔme. Bee kú abireo odi ɔ ke n pókearo.

¹¹ Zī dokɔnɔ pian ò gbē kú ò n dede Susanao dasi lé gbà kínane.

¹² Akú à pi a nanao Esitane: Yudanɔ gɔgbēnɔ dède Susa la gbēnɔn wàa pla kpé basɔro kú Amana négɔgbē gbēnɔn kurinɔ. Bón ò kè ma búsu kparanɔ gūn sée! Yá kpaten nten wé kema dɔɔ? Mani kenne. Bó yān nten gbekamaa? Mani kpámma.

¹³ Esita wèa à pi: Kína, tó à kèné mana, n Yuda kú ò kú Susa lanɔ gba zé ò yá kú n dite ò ke gbàra ke zia dɔ, ò Amana négɔgbē gbēnɔn kurii pīnɔ loko lía.

¹⁴ Kína pi, ò ke le. Ò a kpàkpa kè Susa, akú ò Amana né pīnɔ gèe lòkoloko.

¹⁵ Yuda kú ò kú Susanao kɔ kàkara Ada gɔro gèro donsaride zī, akú ò gɔgbēnɔ dède dɔ gbēnɔn wàa do kpé basɔro. Bee kú abireo odi ɔ ke n pókearo.

¹⁶ Yuda kpara kú ò kú kína búsunɔ gūnnɔ n pínki kɔ kàkara de ò gí kú n zīdao ò bo n ibereɔnɔ yān, akú ò n zāngurii pīnɔ dède gbēnɔn dúbu basiikɔ sɔro sari. Bee kú abireo odi ɔ ke n pókearo.

¹⁷ Ò yá pii kè Ada gɔro kuri awée'aakɔde zīme, a gɔro gèro donsaride zīn ò kámma bò. Ò gɔro pii dite dikpe ũ de ò dikpe póbble ke ò ponna ke gɔro pia.

¹⁸ Yuda kú ò kú Susanao kɔ kàkara a gɔro kuri awée'aakɔde zī kú a gɔro gèro donsaride zīo, akú ò kámma bò a gɔro gèrode zī. Ò gɔro pii dite dikpe ũ de ò dikpe póbble ke ò ponna ke gɔro pii.

¹⁹ Abire yāin Yuda búbari kú ò kú lakutu gūnnɔ di dikpe pi ke Ada gɔro gèro donsaride zī ò dikpe póbble ke ò ponna ke òdi póbble dakɔne.

Purimu dikpe ditena

²⁰ Mɔdekai yá pīnɔ kè takada gūn, akú à kpázá Yuda kú ò kú kína Asueru búsuu gūnnɔne n pínki, gbē kú ò kú káninɔ kú gbē kú ò kú zānɔ n pínki.

²¹ À diteñne kú ògɔ dikpe pi ke wè kú wèeo Ada gɔro gèro donsaride zī kú a gɔro gèrode zīo.

²² Gɔro pīnɔme Yudanɔ bona n ibereɔnɔ ɔ dikpe ũ. Mɔ pii gūn n pɔsira lite ponna ũ, n wèndakena lite dikpekena ũ. Ògɔ dikpe pi ke gɔro pīnɔ zī, ògɔ dikpe póbble ke ògɔ ponna ke, ògɔ póbble dakɔne, ògɔ gba da takasidenɔne.

²³ Yudanɔ zè kú yá kú Mɔdekai kèñneo, akú dikpe kú ò kè pii gòñne futeokarayá ũ.

²⁴ Amadata né Amana, Agaga buri Yudanɔ pínki zānguri yá vāni kpàkúsūñyī kú à n dede, akú à gbè kú òdi pi purimu zù à a gu gwà de à le à n fu à n dede.

²⁵ Ama kú kína yá pii mà kpāni, à yá dite takada gūn, de yá vāni kú à a lé kpàkúsū Yudanɔii pi era a musu. Akú ò a lòko lía kú a négɔgbēnɔ leele.

²⁶ A yá mé à tò òdi gɔro pīnɔ sīsī Purimu, zaakú gbè kú à zù à a gu gwà tón gwe. Yá kú Mɔdekai kè takada pii gūn kú yá kú à n lénɔ yāin

²⁷ ò si kú ò dikpe ke gɔro pla pīnɔ gūn wè kú wèeo. Ò pi mókɔnɔ kú n nénɔ kú gbē kú ò nāmmanɔ ni gí dikpe pi keiro, ògɔ ke a gɔroa lākú ò kè takadan nà.

²⁸ Wè kú wèeo gɔro pīnɔ yá gɔ dāngu, ògɔ a dikpe ke ɔn kú ɔnnwo wète kú wèteo búsu kú búsuuo, de Purimu dikpe pi sūn lāka Yudanɔ kīnaaro yāi, a kegɔro sūn mī de n burinɔaro.

²⁹ Kína nanao Esita, Abihaili né takada plade kè kú a ikooo pínki Purimu yá musu, à gbāna kpào takada kú Yuda buri Mɔdekai kèa.

³⁰ Mɔdekai takada pii kpázá Yuda kú ò kú kína Asueru búsu mèn basuddo awéesuppla gūnnɔne. À kunna aafia kú laakarikpatenaao yá òñne,

³¹ akú à Purimu dikpe pii dite a gɔroa, lākú àpii kú kína nanao Esitao diteñne nà, lākú mókɔnɔ sɔ ò si ò ke nà kú n burinɔ n kpe kú léyīnaao kú sɔdɔo.

³² Yá kú Esita dite pi gbāna kpà Purimu doka pīnɔ, akú ò kè takadan.

10

Kína Asueru kú Mɔdekaio ya

¹ Kína Asueru tò gbē kú ò kú a búsuu gūnnɔ pínki kú ísira luanno táfe boare.

² Yá zókɔ kú à kènɔ kú a ikokeyānɔ kēna Midianɔ kú Pesianɔ kīnao gīayākēna takadan. Lākú kína Mɔdekai gbà gbāna à gɔ gbē zókɔ ũ nà, a yá kú takada pii gūn dɔ.

³ Yuda buri Mɔdekaimé kína Asueru kpāasi ũ. À tɔ bò Yudanɔ té akúsɔ a yá kāngu dasi, zaakú à a gbēnɔ aafiaa wète, akú à kunna nna zé kèke a buri pīnɔne.

AYUBA

Setan Ayuba yōnaa 1:1-2:13
 Ayuba a igoro gyabonaa 3:1-3:26
 Ayuba gbēnnanō yāweanaa 4:1-5:22
 Ayuba wena a gbēnnanōa 14, 19, 31
 Dikiri wena Ayubaa 38:1-41:34
 Ayuba yā midēnaa 42:1-42:17

Setan Ayuba yōna káaku

¹ Gōgbē ke kú Uzu būsun yā, a tón Ayuba. Gbē maname, àdigō taari vīro. À Luda vīna vī akūsō à gī yāvānikēnaai.

² À négōgbēnō vī gbēnōn suppla, nēnōgbēnō gbēnōn aakō.

³ À sānō vī dūbu suppla, lakuminō dūbu aakō, zūnō wāa sōoro, zaakinō wāa pla kpé basōoro, akūsō a zikerinōn dasi manamana. À aruzekē zōkō de gbē sīnda pīnki pōla ifāboki kpa.

⁴ À négōgbēnō digō pōnna pōble kekōne be kú beo, òdi nī dāre pīnō sīsī ò mō ò pō ble ò í mi kūrīwo lēlē.

⁵ Goro kú ò pōnna pō blē ò làka pīnki, Ayuba dī gbē zīrīma ò gbā boīne. Tó gu dō, àdi fute kōnkōkōnō à sa'opō kú òdi ká tén à té kú ò nī baadīne à pī: Òdigō dōro ma nēnō durunna kē ò dōkē kú Ludao nī swēn gwē. Len Ayuba digō ke le goro sīnda pīnki.

⁶ Zīkea malaikanō sū ò zē Dikiri arē, akūsō Setan kú nī té.

⁷ Akū Dikiri pī Setanne: N bo māmē? À wēa à pī: Maten gé maten su maten likara andunia gūmmē.

⁸ Akū Dikiri pīne: N ma zōbleri Ayuba è yá? A sára kú andunia gūnlo. Gbē maname, à taari vīro. À ma vīna vī akūsō à gī yāvānikēnaai.

⁹ Akū Setan pī Dikirīne: Ayuba n vīna vī pān yá?

¹⁰ Mōkōmmē n karaa kpā n likai kú a beo kú pō kú à vīnō pīnki. N arubarikaa dà a zīn, akū a pōnō kàra à dàgula.

¹¹ Nō bo nī pá a pōnōa pīnki nī gwa, tó adi yā vāni onnero.

¹² Akū Dikiri pīne: Tō! Ma a pō sīnda pīnki nānne n oī, ama nīsun o pá a mēaro. Akū Setan gō Dikiri arē.

¹³ Zīkea Ayuba négōgbēnō kú a nēnōgbēnō ten pō ble òten sēwē mi nī vīni bea.

¹⁴ Akū gbēke sū Ayuba kīnaa à pī: Zūnō ten bú wī akūsō zaakinō ten sē ble nī sare,

¹⁵ akū Sebanō lētēma ò nī sēte ò tà kūrīwo, ò nī dārīnō dēde kú fēnedao. Makū mé ma bo mado ma su a baaru kpānne.

¹⁶ Adī yā ò à làkaro, akū gbē pānde sū à pī: Sura pēte n sá kpāsānōa ò té kú, pōdārīnō gāga. Makū mé ma bo mado ma su a baaru kpānne.

¹⁷ Adī yā ò à làkaro, akū gbē pānde sū à pī: Kaladianō kō kpàatete gā aakō ò sū ò lēte n lakuminōa ò nī sēte ò tà kūrīwo, ò nī dārīnō dēde kú fēnedao. Makū mé ma bo mado ma su a baaru kpānne.

¹⁸ Adī yā ò à làkaro, akū gbē pānde sū à pī: N négōgbēnō kú n nēnōgbēnō ten pō ble òten sēwē mi nī vīni bea,

¹⁹ akū zāgā'īa gbāna kàka à bō gbārannan à sū nī kpé kusuru siikōnōa, akū à lēte à sī né pīnōa ò gāga. Makū mé ma bo mado ma su a baaru kpānne.

²⁰ Akū Ayuba fūte à a uta gā à kē à a miì bō. Akū à wūte a gbere a donyī kē Ludane

²¹ à pī:

Ma bo ma da gberēn okori

akūsō mani era mà tá okori.

Dikiri kpāma akū à èra à sìma.

Ò Dikiri sáabu kpá.

²² Yā pīnō gūn pīnki Ayuba dí durunna ke à Luda taari èro.

2

Setan Ayuba yōna a gēn plade

¹ Zīkea malaikanō èra ò sū ò zē Dikiri arē, akūsō Setan kú nī té. À zē Dikiri arē,

² akū Dikiri a là à pī: N bo māmē? À wēa à pī: Maten gé maten su maten likara andunia gūmmē.

³ Akū Dikiri pìne: N ma zòbleri Ayuba è yá? A sára kú andunia gūnlo. Gbē maname, à taari vīro. À ma vīna vī akūsò à gī yāvānikenaai. Bee kū n ma sã vùnne, ma kisira kpài pã, à kpé kun taari sari ari tera.

⁴ Akū Setan pìne: Ñ kemene mà kenne. Pó kú gbē vī sīnda pínki ani kpá a surabana yái.

⁵ Ñ n ɔ bo ñ pá a mēea ñ gwa. Ani yá vāni onne.

⁶ Akū Dikiri pìne: Tò! Ma a nānne n ɔ, ama ñ a wēndi tó.

⁷ Setan gò Dikiri are, akū à bòbūnu zì Ayubaa sena zaa a gēsēea ari à gēe pé a mīdangura.

⁸ Akū Ayuba takaso sè à gēe à vùte tubura, àteni a zīda wao.

⁹ A nana pìne: Ìnigò kpé kun taari sari ari teran yá? Ñ yá vāni o Ludane ñ ga.

¹⁰ Akū à pìne: Nten yá o lán nɔgbē yōnkò bà. Ónigò yá mana le Luda ɔ ò gí a vāni lei yá? Yá pìnɔ gūn pínki Ayuba dí durunna ke a yá'onaa gūnlo.

Ayuba gbēnnanɔ suna a kīnaa

¹¹ Kū Ayuba gbēnna gbēnɔn aakòno kisira kú à a lēno baaruu mà, ní baadi bò a bea ò kē kākara, akū ò gēe ò wēnda ke káao ò a laakari kpátene. Ñ tónɔn dí: Temana gbē Elifaza, Sua gbē Bilidada kú Naamati gbē Zofao.

¹² Kū ò a wīna kē zāzā, odi a dōro, akū ò ɔ dò, ní baadi a uta gà à kē, akū ò būsuu dà ò fá musu ñ mila.

¹³ Akū ò vùte káao zīte gɔɔɔ suppla fānantē kú gwāanio. Ñ gbēke dí yáke o káaoro, zaakū ò è lākū a warikena kē zòkò manamana nà.

3

Ayuba a igɔɔ gyabonaa

¹ Abire gbera Ayuba lé wē à yá vāni ò a igɔɔ musu

² à pi:

³ Luda ma igɔɔ ke pã atēnsa gwāani kú ò ma nò sīi pìi.

⁴ Gɔɔ pì li gusira ũ, zaa musu Luda sún a yá daro, àsun tó gu puaro.

⁵ Gusira kú níkiniki gɔɔ pìia, ludambe sira kútea, gusira bitim daala.

⁶ Gwāani pì sò à sira kú níkiniki, òsun a da wē gɔɔnɔ té doro, òsun a naro mɔ gɔɔnɔ gūnlo.

⁷ Gwāani pì ke gwāani fīni ũ, ayuwii sūngò dɔ gɔɔ kūaro.

⁸ Pòdamhari kú òdi tó ifāntē gu puronɔ láari ke gɔɔ pìia, gbē kú ò dō lākū òdi ɔ ká kwāsaaii pìnɔ.

⁹ A gudɔnao susunenɔ sira kú, oni a gudɔna dá pã, gu ni kēro.

¹⁰ Zaakū gɔɔ pì dí ma da né'isɔ zé tatamalero, à tò ma wé wari è.

¹¹ À kē dera òdi ma i gē ũroo? Bóyái mádi bo gberen ma era gònoro?

¹² À kē dera ò ma kpa gbálaa?

Bóyáin ò yò kpāma ma mii?

¹³ Tó ma ga yá, de ma gò kítikiti, de ma i ò ma kamma bò

¹⁴ kú kīnanɔ kú andunia gūn lédamhari kú ò kīnabe zīnɔ kēke ò bò ní zīdaneɔ,

¹⁵ kīne kú ò wuraa kākaraŷīnɔ akūsò ò andurufuu ká ñ kpén à pà.

¹⁶ À mana yá ò ma vī lán nòbɔtene bà, lán né kú à sù gē ũ adi andunia ero bà.

¹⁷ Gwen yāvānikerinɔ ò ní vānikena tón akūsò gbē busananɔ òdi kamma bon.

¹⁸ Zìzɔnɔ òdi ìampaki le gwe,

òdi ní wétámmarinò kòto ma doro.

¹⁹ Gbànadèṅ kú talakanṅ kú gwe ní pínki,
akúsṅ zṅṅ òdìṅ de a dikiri pṅ ù gwe doro.

²⁰ Bṅyáí Luda ò gu pu wéndadenṅnèè?

À kè dera àdi wèndi kpá gbè kú ní pṅ siranṅaa?

²¹ Ní wé òdìṅ dṅ gai òdi lero,
òdi kpáte kei de aruzekè kú à utenala.

²² Tó ò gà ò ní ví, òdi pṅnna kè,
ní nèṅèè òdi kè nna.

²³ Luda ní zia yá úteínè,
à karaa likańyí kpa sinda pínkia.

²⁴ Wesakakara à bona mé à gṅ ma pṅble ù,
ma ndanaa òdi lákaro.

²⁵ Yá kú ma vína kèṅèè pì mé à ma le,
yá kú ma ká gii pì mé à sùma.

²⁶ Má íampana víro, ma laakari kpátènarò.
Má kámmabona víro, ma wari òdi lákaro.

4

Elifaza yáwena Ayubaa

¹ Akú Temana gbè Elifaza yá wèa à pì:

² Asa tó gbè yá ònnè, íni pṅ fèroo?
Zaakú maní fṅ màṅṅ yítenaro.

³ Ní dṅn lákú n lé dà gbèṅṅa dasi nà,
n gbè kú ní gbàna làkanṅ gbà swèè.

⁴ Ní yá gbè kú òtèn funṅ sè lei,
n gbè kú ò busananṅ gbà gbàna.

⁵ Kú yá n le sà, akú nten fu,
kú à sùmma, n bídi kè.

⁶ Ní vínakèna Ludanè òdi n laakari kpátèroo?
Ní kunna taari sari òdi tó òṅṅ tãmaa víroo?

⁷ Ní laasun lé ò gwa!
Kisira taarisaride lè ziki ari à gà yá?
Mán ò gbè mananṅ kàkatèn zikií?

⁸ Gbè kú à yá vání bú wì à yáketè tṅa,
ma è abire mé àdi butènè.

⁹ Luda lé ía mé àdi a kakate,
a pṅ bona a yín mé àdi a dúgu zṅ.

¹⁰ A pútána kú kòto gbànao lán músuu bà òdi láka,
Luda òdi a saka woronè.

¹¹ Àdi ga lán músú kú à nṅṅṅ wètè à kùraii bà,
a nénṅ ní gbasa ò fakṅa.

¹² Yá sùma kpáni asiri gūn,
a ía gèè ma sán.

¹³ Gṅṅ kú matèn nana bèṅè o gwáani,
gṅṅ kú gbèṅṅ i ò ò kà zà,

¹⁴ vína ma kú matèn lukaluka,
ma màṅgu sinda pínki tèn luka.

¹⁵ Ía ke buri ma pa ma ánnwa,
ma məkásèṅèè fùtè à zè.

¹⁶ Kú à zè, mádi a taka dṅro,
pṅ pì kú ma arè,

akú ma a kòto kpáni mà à pì,
¹⁷ bisásiri ní fṅ àṅṅ de yánnade ù Ludanè yá?
Gbè ní fṅ àṅṅ zèna a Kèri arè yá?

¹⁸ Zaakú Luda òdi a malaikanṅ náani kèro,
akúsṅ àdi a zikerii pìnṅ taari le,

¹⁹ ókṅṅ kú ó mè de lán è kpé bà,

ó kasana de bùsu kori ù
akùsò òdi ó dúgu zò lán dàmboroo bà,
oni ó pò o dọ yá?

²⁰ Zaa kónkò ari ọkọsi gbènò dì gaga,
òdi kakate ari gọrọ sīnda pínki,
òdi n̄ tāsī káro.

²¹ Luda dì n̄ kuta lí gborofine,
akū òdi ga ọndò sari.

5

¹ N̄ lé zú sà n̄ ma tó gbēke ni wemma.
Malaika kpaten ìni are ọbaa?

² Íbetesena naa dì yònkò de,
n̄esegòbaa dì m̄saride kakate.

³ Ma è yònkò zīni p̄ete,
akū zīni p̄i yò kánto.

⁴ A n̄n̄ zà kū aafia kīnaao,
òdi n̄ yān̄ m̄at̄emat̄efine yākpatek̄ekia,
gbēke dì ze kūr̄woro.

⁵ N̄aderin̄o dì a burap̄on̄o ble,
bee pò kū à l̄e likain̄o,
ímiderin̄o dì luka a aruzek̄ei.

⁶ Kisira dì fute b̄usunlo,
wari dì bute z̄itero.

⁷ Lákū t̄ep̄út̄ana gena musu sika v̄iro nà,
len gb̄e kū ò ì p̄inki dì wari le le.

⁸ Tó mak̄um̄e s̄ò, Ludan mani gb̄eka,
mani ma yá kp̄ate a are.

⁹ Àdi yá zòk̄o ke kū oni f̄ò ò a gbá d̄oro,
oni f̄ò ò a yābonsarekenano lé d̄oro.

¹⁰ Àdi tó legū ma z̄ite,
àdi tó a í dagula s̄ent̄e.

¹¹ Àdi gb̄e busanano sé lei,
àdi w̄endadeno da p̄onnan.

¹² Àdi yá kū manafikiden̄o ten p̄ea gboro,
de n̄ z̄i s̄unḡo arubarika v̄iro yāi.

¹³ Àdi ọnd̄orin̄o kū n̄ w̄ez̄e ḡun,
àdi tó yālekper̄e'orin̄o yāḡòḡona ke p̄a.

¹⁴ Gu dì sira kūr̄ma f̄anant̄e,
òdi ọ m̄at̄emat̄e f̄anant̄e lán gw̄ani bà.

¹⁵ Àdi takasiden̄o bo ga léi,
àdi p̄osariden̄o bo gb̄anam̄on̄nerin̄o ọ̄i.

¹⁶ A yá mé à tò gb̄anasariden̄on̄ t̄amaa v̄i,
yāzedesariden̄o dì ȳite kyáu.

¹⁷ Arubarikaden gb̄e kū Luda dì a toto ù.
Tó àteni n̄ s̄a gaga, òsun yāvunu káro.

¹⁸ Zaakū àdi gb̄e kīna akū àdi a b̄ò gwa,
àdi gb̄e w̄iwi akū àdi a werek̄òa.

¹⁹ Ani n̄ bo yān̄ ḡèn suddo,
bee tó à kà ḡèn suppla, kisira ni n̄ lero.

²⁰ Ani n̄ sí gaa n̄aḡoro,
ani n̄ bo f̄en̄da léi z̄ilan.

²¹ Dikiri ni n̄ bo gb̄eyakarino ọ̄i,
tó yakanaa s̄u, v̄ina ni n̄ k̄uro.

²² Ìni yakana kū n̄aao yáa d̄o,
ìni v̄ina ke n̄b̄o p̄as̄in̄oero.

²³ Zaakū ìniḡò kun aafia kū gb̄en̄o,
ìniḡò nna kū n̄b̄os̄ent̄en̄o,

24 Ìnigò dṣ kũ n ɔn nigò nna,
 tó n gɛ n kpàsan, pòke ni kíaro.
 25 Ìnigò dṣ kũ n nénò ni ke dasi,
 n burinɔ ni dagula lán sèè bà.
 26 Ìni zī kũ yúkuyuku gbasa ò ga
 lán ése kũ à mà ò kè a gɔrɔaa bà.
 27 Kũ o yá pìi asiri gbèka, len à de le.
 N̄ yá pì sí ògò dṣ kũ n zīda yāme.

14

Ayuba yá'ona Ludane

1 Bisásiri dì bo nɔgbè kīnaame,
 a wèndii kusu, àdigò kun yáketè sariri.
 2 Àdi pia lán lávu bà àdi kori ke,
 àdi gète lán uraa bà àdi gí kero.
 3 Gbè dí takan Ìni wé dṣa
 ò yákpate ke káao yá?
 4 Pò gbásí ni fṣ à pò gbásísari i yá?
 Aní sí kero.
 5 N̄ bisásiri gɔrɔ dìtène,
 a mɔ lé kũ n ɔi,
 n a wè lé dāne, ani fṣ à víaloro.
 6 N̄ wé goa ò a tó gwe
 ari a gɔrɔ lé papa lán zamalingakerii bà.
 7 Lí digò támaa víme,
 zaakũ tó ò zṣ, àdi era à bòto pá,
 akūsò a bòto dufu pìi dì furo.
 8 Bee tó a zīni zī kũ zīte gūn,
 akūsò a mukutu gà būsun,
 9 tó à í gbí mà, ani bòto pá,
 ani gà bo lán lí kũ ò pèè bà.
 10 Tó gbè gà sṣ, àdigò wutena sòrɔrɔ,
 àdi tá àdigò kun doro.
 11 Lákũ sèbe'i dì lago nà,
 akūsò swa'i dì baba à láka,
 12 Len bisásiri dì wúte le àdi fute doro,
 ari ludambe gè gèteo, ani vuro,
 ani vu kũ i pìoro.
 13 Tó Ìni ma ute gyāwānn
 ò ɔ kúma ari n pò gòma dé!
 Tó Ìni gɔrɔ lé dìtemene gwe
 gbasa ò dṣ ma yān dé!
 14 Tó gbè gà, ani era àgò kun yá?
 Tó lemè, manigò wé dṣ ma vunaai
 ma ɔsikanaa gūn gɔrɔ sínda pínki.
 15 Ìni lé zumai mani wemma,
 Ìni makũ kũ má de n ɔzī ũ bege ke.
 16 Gɔrɔ birea n wé nigò té ma yákenanɔi,
 ama Ìni ma durunna yá da doro.
 17 Ìni ma taarinɔ ká bòkɔn òn yī ò dite,
 Ìni lá kũ ma yāvānikenaa pínɔa.
 18 Lákũ kpi dì gboro à fākṣa nà,
 akūsò sísi musu gbè gbèntèe dì sṣsṣ,
 19 lákũ swa'i dì gbè lólo nà,
 akūsò í dì būsú sète à táo,
 len ndi bisásiri támaa nene le.
 20 Ndì gbāna mɔne à tá, àdi su doro,

ndi tó a ǎn litɛ à andunia tó.

²¹ Tó a nɛnɔ gɔ̃ gbɛ̀ bɛ̀ɛ̀ɛ̀ɛ̀denɔ̃ ù, ani dɔ̃ro,
tó ò kɛ̀ gbɛ̀ fitinɔ̃ ùmɛ̀ sɔ̃, ani ero.

²² Wāwān anigɔ̃ ma ado,
a zida pɔ̃siran àdigɔ̃ ke.

19

Ayuba wena a gbɛ̀nnanɔ̃a

¹ Akū Ayuba wè a gbɛ̀nnanɔ̃la à pi:

² Ari bɔ̃rɛn ǎnigɔ̃ wari dɔ̃ma,
àgɔ̃ ma nɛ̀sɛ̀ yakamɛ̀nɛ̀ kù yǎzɔ̃zɔ̃naaoo?

³ A ma sɔ̃sɔ̃ à kɛ̀ gɛ̀n kuri sà,
átɛni ma fobo, wé'i di á kúro.

⁴ Tó ma sátemɛ̀ yǎpura,
ma taari de ma zida yá ùmɛ̀.

⁵ Tó a gí átɛni á zida sɛ̀ lei demala,
akúsɔ̃ átɛni ma taari e yá kù à ma le musu,

⁶ àgɔ̃ dɔ̃ kù Luda mé à yá di kɛ̀mɛ̀nɛ̀ kpɛ̀dangara,
à tankute kpàkpamɛ̀nɛ̀ à ma kù.

⁷ Madi faaba wiki lé, gbɛ̀ke di wemaro,
madi surabana ɔ̃ dɔ̃, yǎzede kunlo.

⁸ Luda zé zɔ̃mɛ̀nɛ̀, gɛ̀ki kunlo,
à gusira dà ma zéla.

⁹ À ma kpe bò,
à ma fúraa gò.

¹⁰ Àdi ma wíwi kpa sɛ̀nda pínkia ari ma laka,
àdi ma támaa nɛ̀ lákù òdi lí né nà.

¹¹ Àdi a pɔ̃fɛ̀ kipama,
àdi ma díte a ibɛ̀rɛ̀ ù.

¹² A zɛ̀karinɔ̃ di futɛmai lelele,
òdi ma kagura ke,
òdi bùra káte ò lika ma kpéi.

¹³ À tò ma gbɛ̀nɔ̃ di kakara kúmao doro,
gbɛ̀ kù ò ma dɔ̃nɔ̃ lɛ̀ɛ̀ zɔ̃ ò tàtamale.

¹⁴ Ma danɛnɔ̃ pá kpámai,
ma gbɛ̀nnanɔ̃ sà ma yán.

¹⁵ Ma gɔ̃ nibɔ̃ ù ma bɛ̀ zikerinɔ̃nɛ̀,
ma gɔ̃nɛ̀ lán buri zítɔ̃ bà.

¹⁶ Tó ma a bɛ̀gwarii sisi, àdi wema doro,
bee tó ma kúte kɛ̀nɛ̀ kù ma zida léo.

¹⁷ Ma lé'ia di ke ma nanɔ̃nɛ̀ léfɔ̃ ùmɛ̀,
ma vɛ̀ninɔ̃ kù ma dakúnanɔ̃ yemai doro.

¹⁸ Bee né ketɛnɔ̃ di ma gya bo se,
tó ma fute ma zɛ̀, òdigɔ̃ ma lalandi kɛ̀mɛ̀.

¹⁹ Ma kpáasinɔ̃n ye ma yáiro,
ma gbɛ̀ yenyídenɔ̃ bò ma kpe.

²⁰ Ma mè yitoro kù,
à gɔ̃ fíti mà ga.

²¹ À ma wɛ̀nda gwa ma gbɛ̀nnanɔ̃,
à ma wɛ̀nda gwa, zaakù Luda ɔ̃ tɔ̃mame.

²² À kɛ̀ dera adì wé dɔ̃ma lán Luda di wé dɔ̃ma nà?
Ma nɔ̃bɔ̃ sona dí mɔ̃áwa leeroo?

²³ De ò ma yánɔ̃ kɛ̀
ò kà takadan.

²⁴ De ò kɛ̀ gbɛ̀ɛ̀a kù gǎo,
ò daruma kpàtɛn àgɔ̃ kun ari gɔ̃rɔ̃ sɛ̀nda pínki.

²⁵ Zaakù má dɔ̃ kù ma zɛ̀kúnwode kun,
ani fute à zɛ̀ ma sèedade ù kpɛ̀kpɛ̀.

26 Tó ma m̀bara díkīna kàkate,
 mani wé si Ludale m̀e sari.
 27 Mani wé siale ma zīda,
 ani kemene gbē zītō ūro.
 Yā pì ma kūna gbāna ma sẁeē gūn.
 28 À kè dera a wé d̀mene,
 a pì makū ma a zīda lèoo?
 29 À vīna ke Luda f̀nedane,
 zaakū ani p̀fē kipao yāvānikerinᵒa,
 de àgᵒ dᵒ kū yākpate teni à dā.

31

Ayuba zena kù a taarisariko

1 Ma la dà kù ma wé nigᵒ kù ǹkparearo.
 2 Bᵒ mé ani gᵒ bisásiri baka ū Luda kīnaa zaa musuu?
 Bᵒ t̀bin ani le Gbānasīndapinkide kīnaa zaa ludambēe?
 3 Gbē vāninᵒn kisira di n̄ leroo?
 Vānikerinᵒn kakatenaa di gēnyīroo?
 4 À de Luda teni ma yākenanᵒ e
 à ma g̀sesena lé dᵒroo?
 5 Madigᵒ táa o kù manafikion yá?
 Madi wā mà gbē sāten yá?
 6 Luda ma yᵒ a zéa à gwa,
 ani dᵒ kù má taari vīro.
 7 Tó ma pā zéne,
 akūᵒ pᵒ kù ma wé ènᵒ mé àteni ma sẁe ble,
 ke tó ma ᵒ kù yā vāni ke gūn,
 8 tó leme, mà pᵒ tᵒ gbē pāndenᵒ ble,
 ò pᵒ kù ma bānᵒ wowo.
 9 Tó gbēke nᵒ ni g̀e ma sẁen,
 tó ma nagui ma gbédake nᵒ yāi,
 10 tó leme, gbē pānde gbá di ma nanᵒa,
 àgᵒ kīni ke dakenᵒne.
 11 Zaakū tó ma yā pì kè, dà vānime,
 durunna kù à kà ò a yā gᵒgᵒme.
 12 Yā pì bi tē p̀kakateriime,
 kù à de à dᵒ ma burapᵒnᵒa à té kù kororo.
 13 Tó ma gᵒgbē ke nᵒgbē zikeri yā vī kūmao,
 tó mádi gᵒgᵒ a zéaro,
 14 mani ke derame, tó Luda f̀temaii?
 Tó à s̀mai, mani pine deramee?
 15 Luda kù à ma í kàsa né'isᵒn mé à ade í kàsa seroo?
 Luda mèn do pì mé à ó baadi kè a da gberenloo?
 16 Tó ma takaside t̀e pᵒ kù àteni a ni de,
 tó ma gi gyaanᵒ wēnda gwai,
 17 tó ma pᵒ blè,
 ma tone kù à gwari vīro t̀e sᵒ, tᵒ!
 18 Lenlo! Zaa ma kefennakegrᵒa
 tonenᵒ deme ma ū.
 Zaa lákū ma bo ma da né'isᵒn nà
 gyaanᵒnᵒ kpānyiriime ma ū.
 19 Tó ma gbēke è kù ĩa teni a de,
 ke tó ma takaside è kù à biza vī à kúalaro,
 20 tó adi ma sáabu kpá
 kù ma a sáká biza kúala a m̀e kè lógᵒᵒgᵒro,
 21 tó ma gbāna m̀ tonene,
 kù má dᵒ kù oni ze kūmao yākpatekenan yāi,

22 ma gâ bokûn,
ma gâsá wó a pékia.

23 Má Luda wétámmánaa vīna vī,
a zókòkè yāi mani fō mà yā dí taka kero.

24 Tó wuraan ma gbāna lèa,
tó ma pì wura atēne má náanikena,
25 tó ma aruzekè zókòon ma pò dāa,

ogoda kù à gè ma oī pii,
26 tó ifántè tékenaan má téi,
ke mɔvura táa'ona kù a manakéo,
27 akū n̄ yā teni ma swè ble busebuse,
ari ma lé pè ma ɔa ma fō kpàom̄ma,
28 abirekū bi durunna kù à kà ò a yā gōgōm̄e,
manafikikena Luda Musudenen gwe.

29 Mádi ponna ke ma zānguri kù kisira a lè yā musuro,
mádi a yáa dɔ kù yā a lè yáiro.

30 Mádi we ma durunna kè ma a kàro.

31 Dí mé à kípama kù adi pò ble à károo?
Ma bedenome ma sèedadenò ù.

32 Ma be zé digò wēna nibonone,
madi we nibò gèzela i batunlo.

33 Ma a taarino ùte gbēnonè yá?

Ma lá kù ma durunnanɔan yá?

34 Pari vīna ma kù ari ma fua mà yā o yá?
Kù oni ma gya bo yáin ma gi bo kpényī yá?

35 O'o! Dí mé ani ma yā díkīna mamaa?
Ma zeo. Gbānasīndapinkide wema sà.

Luda kù à yā vī kúmao pì kè takadan.

36 Mani takada pì sé mà da ma gān,
mani kù fura ù,

37 mani gé mà yā kù ma kēno babane pinki,
mani nai lán kīne bà.

38 Tó ma bura ten gímai,
akūsò a dɔronon ten wiki léma,

39 tó ma burapò blè akūsò mádi zīte pii fīna boro,
ke tó ma gbē kù ò vī yāno dède,

40 tó lème, lèkara bute gbado gēne ù,
pampara sò à bute ése gbèn.

Ayuba yā lén gwe.

38

Dikiri a kike mōna Ayubane

1 Akū Dikiri yā wè Ayubaa zāga'īa gūn à pì:

2 Dí mé àten fayasariyá ká ma ɔndɔlaa?

3 N̄ fute n̄ ze lán n̄égògbē bà,
mani n̄ la yāi, īni wema.

4 Kù ma andunia kàte, n̄ kù māmee?
Tó n̄ dōna vī, n̄ omene.

5 Dí mé à a zīte lé sèedaa lèe?
Dí mé à bàa yòà à gwàa? À de n̄ dōo?

6 Bó mé à zīte kūnaa?

Dí mé à a ē pète

7 gɔrɔ kù gudona susunenon ten ayuwii ke,
malaikanɔ ponna wiki dɔ n̄ pinkii?

8 Kù ísira gu fò à bò,
dí mé à zé tàtaalee?

9 Ma ludambɛ luku dānɛ pɔ́kasa ũ,
ma gusira yīnɛ biza ũ.

10 Ma a lézɛki dānɛ,
ma zénɔ́ tàta ma gùrukpanɔ́ dādan.

11 Ma pine: Ìnigɔ́ ká la ñsun vīalaro,
n ísòkena gbānanɔ́ ni ze la.

12 Zaa lākū ò n i nà n yā dite kɔ́nkɔ́nɛ yá?

N boki mɔ́ gudɔ́naane ziki yá?

13 Gudɔ́naa dì andunia kū a léa
de à gbáke lán biza bà a yāvānikerinɔ́ kóte.

14 Àdi andunia lite kokùkokū lán kwā kpe bà,
kpinɔ́ dì bo gupuraa lán uta yīyīkɔ́anaa bà.

15 Àdi gí yāvānikerinɔ́nɛ ò n gusira yā ke,
àdi n ɔ́ sɛna musu é'ɛ.

16 N ge ari zaa ísira ísɛ́bokinɔ́a yá?

N táa ò í lòkotoo pìi gānun ziki yá?

17 Ò ga bīnile gbānɔ́ mɔ́nnɛ yá?

N gyāwān gānulɛnɔ́ è yá?

18 N andunia yàasa lé táasii kà yá?

Tó n yā birenɔ́ dɔ́ pinki, ñ omene.

19 Gupura bɛ zén máa?

Ñ gusirakuki dɔ́ yá?

20 Ìni fɔ́ ñ gé kúńwo n būsun yá?

Ñ n bɛ zé dɔ́roo?

21 Ñ dɔ́ sàee! À de ò n i gɔ́ɔ birea!

À de n wè lé vīroo?

22 N gē laasi kū ma gu yīda kàten yá?

N ma legūgbɛ dɔ́ è yá?

23 Madi ute ari warikɛgɔ́ɔa,
madi gbare zìkagɔ́ɔ zì.

24 Gupura dì bo máme à dagulaa?

Ifáboki kpa ía dì bo à da zítela deramɛɛ?

25 Dí mé àdi zé bo legū dasinɛɛ?

Dí mé àdi gu para surapūtānaaneɛ?

26 Àdi mɔ́ɔ pisi zīte kū gbēke kunloa,
bee gbāranna kū bisāsiri kunlo.

27 Àdi bezi kū tàragaa yīda kū,
àdi tó sè bute gwe.

28 Legū de vī yá?

Dí mé à plí lí?

29 Dí né'isɔ́n legūgbɛɛ dì bonn?

Dí mé àdi suka i gbasa à kpāa?

30 Dí mé àdi tó í lí à ke gbè ũ

à tó ísira musu ke kpakparakpaa?

31 Ìni fɔ́ ñ susunɛ mèn supplanɔ́ yī ñ kakara yá?

Ìni fɔ́ ñ susunɛ azianɔ́ fākɔ́a yá?

32 Ìni fɔ́ ñ mɔ́'azia bo a gɔ́ɔa yá?

Ìni fɔ́ ñ gu mɔ́ susunɛ ko nérande kú a nénɔ́nɛ yá?

33 Ñ musu pɔ́nɔ́ doka dɔ́ yá?

Ìni fɔ́ ñ n ká kpatan zítela yá?

34 Ìni fɔ́ ñ lé zu legūi

de à sisi à í bo à n yaku yá?

35 Ìni fɔ́ ñ legūpinanɔ́ gbare ò da zén yá?

Òdi su ò onne ókɔ́nɔ́ dí yá?

³⁶ Dí mé à ɔ̀ndɔ̀ dà ludambɛ lukunɔ̀nɛ à legū maa?

Dí mé à dɔ̀naa kpà sukaa à kpáa?

³⁷ Dí ɔ̀ndɔ̀ mé à kà à ludambɛ lukunɔ̀ naroo?

Dí mé ani fɔ̀ à musu orozānɔ̀ kpákasia kee?

³⁸ Tó a í bɔ̀te, b̀usu kori di gɔ̀ bɔ̀kɔ̀tɔ̀ ũ,
l̀akpakɔ̀nɔ̀nɔ̀ di nanakɔ̀a.

³⁹⁻⁴⁰ Mɔ̀kɔ̀mmɛ ndi tofe ká músudane,

tó àten nɔ̀bɔ̀ dádá dàkoo gūn yá?

Mɔ̀kɔ̀mmɛ ndi pɔ̀ble kpá a nénɔ̀a ò ká
gɔ̀rɔ̀ kũ ò kú ǹ tòn yá?

⁴¹ Tó káakáanna nénɔ̀ ten likara gui,
òten lé zu Ludai kũ pɔ̀ble k̀iamma yá,
dí mé àdi pɔ̀ble kpámmaa?

39

¹ Ǹ zɔ̀ né'igɔ̀rɔ̀ dɔ̀ yá?

N gási è gɔ̀rɔ̀ kũ àten né i yá?

² Ndi ǹ nɔ̀ mɔ̀ dɔ̀dɔ̀ yá?

Ndi ǹ né'igɔ̀rɔ̀ dɔ̀ yá?

³ Òdi kúte ò né ime,
akũ ǹ né'iwáwá di kpáte.

⁴ Ǹ nénɔ̀ di gbána kũ s̀en òdi péte,
òdi gē zéla òdi su ǹ danɔ̀a doru.

⁵ Dí mé à tò zaakisēnte gɔ̀ a zīdane?

Dí mé à a pòro à a gbàre?

⁶ Ma s̀ente dìtene a be ùme,
ma zíte wiside kène a kúki ũ.

⁷ Àdi pà kpá wete kīni,
àdi a kpàkerii zuka maro.

⁸ Àdigɔ̀ kure s̀isínɔ̀a àgɔ̀ s̀e wete,
àdigɔ̀ kpáte ke pɔ̀ ísinɔ̀i pínki.

⁹ Z̀usēnte ni we à zī kenne yá?

Ani we à i ǹ z̀unɔ̀ karan yá?

¹⁰ Īni bà dɔ̀a de à bú wínne yá?

Īni gbāngo dane de à kpase kēne yá?

¹¹ Īni náani dɔ̀a a gbána zɔ̀kɔ̀ yáii?

Īni ǹ zī tóne yá?

¹² Īni a náani ke à ǹ p̀owe s̀ese
à suonne p̀owegbēkia yá?

¹³ S̀ɔ̀bá di a d̀emberenɔ̀ poro kũ p̀onnao,
ama ani sí lekɔ̀a kũ tokú d̀ember�oro.

¹⁴ Àdi négbīni da zíte,
àdi tó b̀usu'atē négbīni pínɔ̀ wá à pipi.

¹⁵ À s̀asán kũ oni su ò g̀ese pétea à wíwi,
kesɔ̀ nɔ̀bɔ̀s̀entɔ̀nɔ̀ ni t́aa oa.

¹⁶ Àdigɔ̀ pásī kũ a nénɔ̀,
īnigɔ̀ dɔ̀ se a zīda nénɔ̀nlo,
zī pà kenaa di kene yáke úro.

¹⁷ Zaakũ mádi a gba ɔ̀ndɔ̀ro,
mádi a baka da fayadenɔ̀ t́ero.

¹⁸ Ama tó à f̀ute à b̀ò kũ bàao,
àdi gē s̀ɔ̀la à a òri yáa dɔ̀.

¹⁹ Mɔ̀kɔ̀n mé ndi tó sɔ̀ gɔ̀ gbána vī yá?

Mɔ̀kɔ̀n mé ǹ s̀ereká p̀epe a wakaaa yá?

²⁰ Mɔ̀kɔ̀n mé ndi tó àgɔ̀ vīvī lán kwa bà yá?
A pɔ̀ bona a yīn kīni gbána di tó vīna ǹ kũ.

21 Àdi a gbá gátegáte guvutɛn,
 àdi pɔnna ke a gbána yáí,
 akū àdi gé da zíkariɔle.

22 Àdi pɔ kū òdi vīna keke yáa do,
 swèè di kéaguro, àdi boru kpe fɛnɛdanero.

23 Kàa òdigō kīni ke gbàtan a musu,
 sári lèkete kū sári gésedeo di pí.

24 Tó ò zī kuru pè, àdigō a zīda daki dōro,
 àdigō zīte léle àdigō vīvī àdigō ke kèrekere.

25 Tó ò kuru yīsám pà,
 àdi pɔ bo a yīn à pi, èhè!

Àdigō zī ía sése zaa zāzā
 kū gbè zōkōno wiki gbánao kū kùwikikenaao.

26 N ɔndō mé à tò boro di yàa ke,
 à a dèmbere poro à gé gènnmidōki kpa yá?

27 Mòkōn mé n dìte vāune
 àgō vura zāzā à a sà da zaa musu yá?

28 Àdigō kú gbèe musu, gwen àdi in,
 àdi di gbè mīsōntea a aafialeki ū.

29 Zaa gwen àdigō kpáte ke pòblei,
 àdi wé pá pónɔa zaa zā.

30 Arun a nénɔ pòble ū,
 gu kū pɔ gè kún, gwen àdigō kún.

40

Bisasiri di fɔ à Luda vāni boro

1 Akū Dikiri èra à pi Ayubane:

2 Makū Gbānasīndapinkide,
 ìni ma taari e ñ ma gba laakari yá?
 Ludavānibori, ñ yá wema sà.

3 Akū Ayuba wèa à pi:

4 Pòken ma ūro fá! Deran mani wemmaa?
 Séde mà ɔ kú ma léa baasiro.

5 Ma yá ò gènn do, mani era mà o doro,
 ma ò gènn pla se, mani yá wemma doro.

6 Akū Dikiri èra à yā ò Ayubane zàgāta gūn à pi:

7 Ñ fute ñ ze lán négōgbè bà,
 mani n lala yáí, ìni wema.

8 Ìni lá kú ma yākena a zéalan yá?

Ñ ye ñ ma taari e de n yā bo nnan yá?

9 N gāsā gbāna kà ma pɔ ū yá?

N koto ni fɔ à gu yīgā lán ma pɔ bà yá?

10 Ñ zōkōke kū kíkēo da pókasa mananɔ ū,
 ñ gakuri kū bèereeo da uta zōkō ū.

11 Ñ n pòfè kīparūma,
 ñ zīdabirino gwa kū wé pāsio ñ wé'i darūma.

12 Ñ zīdabirino gwa kū wé pāsio ñ ní busa,
 ñ ní dúgu zō gu kū ò kún,

13 ñ ní vī zīte ní pinki,

ñ ní yīyī ñ ní ká gyāwānn,

14 gbasa mà n sáabu kpá,

kū n zīi blè kū n gāsā gbánao yáí.

Ūmayā

15 Ñ ūma gwa,

kū ma a kè lākū ma n ke nà.

Àdi sè ble lán zùu bàme.

16 A gbāna kú a wógbaaame,
a iko kú a gberε báasiamε.
17 A vlā porona lán sida lí bà,
a gbáda tī de lán bà tánaa bà.
18 A wáno gbāna lán m̀ogotὲ bà,
a gbáno de lán m̀ò g̀oò bà.
19 A z̀k̀k̀ mé à de p̀s̀ bēne k̀u ma k̀enola p̀inki,
a K̀eri ado mé ani a f̀s̀.
20 S̀s̀iǹo musun àdi p̀s̀ blen,
gwen ǹb̀b̀s̀eǹteǹo dì f̀aii bon ǹ p̀inki.
21 Àdi wúte l̀'ite gbáru,
àdig̀s̀ s̀òt̀o v̀ǹǹ d̀àd̀āa g̀ǹ.
22 L̀'ite uraa di daala,
swa sare lubano di likai.
23 Bee tó ís̀ ten v̀i v̀i, àdi bídi kero,
tó Yoda ís̀kena teni a lé pá,
a laakaríi dig̀s̀ kpátename.
24 Oni f̀s̀ ò a wé wíwi ò a k̀ú yá?
Oni f̀s̀ ò ̀nd̀s̀ kene ò a ỳi f̀s̀ yá?

41

Kwā kàsaraa

1 Īni f̀s̀ ǹ kwā kàsara k̀u k̀u daburuuo
ǹ gáte ǹ boo yá?
Īni f̀s̀ ǹ bà d̀o a nénea yá?
2 Īni f̀s̀ ǹ bà ká a ỳin yá?
Īni f̀s̀ ǹ a légbako f̀s̀ k̀u k̀úrao yá?
3 Ani kúte kenne ǹ a gbare yá?
Ani pinne ǹ s̀uru ke yá?
4 Ani wenne ǹ a sé ǹ z̀ò ù
ari a ẁendi lén yá?
5 Īni a dato lákú òdi bá dato nà yá?
Īni bà d̀o ǹ kpá ǹ néngbēnoa yá?
6 S̀òr̀òk̀òǹo ni kwā kàsaraa p̀i t̀ok̀er̀uma yá?
Oni a líli lagatariǹo ne yá?
7 Īni f̀s̀ ǹ a pápa k̀u sakao ǹ a bára f̀s̀ yá?
Īni f̀s̀ ǹ a mì ke yákiyaki k̀u s̀ario yá?
8 Ǹ wete ǹ o naa ǹ gwa!
Jsi p̀i yá ni s̀anguro,
ĩni we ǹ a buri ke doro.
9 Tó nten da ĩni a f̀s̀, nten ǹ z̀ida kekeme,
tó ǹ wé siále, ndig̀s̀ s̀umme.
10 Zaakú gbēke ẁòr̀òg̀ò dí ká à a go a gb̀enlo,
dí mé ani f̀s̀ à ze ma are s̀òo?
11 Dí f̀ina mé à d̀oma k̀u mani boneε?
P̀s̀ k̀u à k̀u andunia g̀ǹ s̀inda p̀inki bi ma p̀ome.
12 Mani g̀i kwā kàsaraa p̀i gbáno yá oiro
ke a g̀s̀agbānake ke a manake.
13 Dí mé ani f̀s̀ à a t̀ekeε gogoo?
Dí mé ani we à s̀om̀o káneε?
14 Dí mé ani we à a lé wēk̀ōaa?
A saka kà à gbē naasi k̀u.
15 A t̀eke de lán s̀ēgbakoǹo bà a kpε,
à didik̀ōana sarapura sari d̀òr̀òd̀ò.
16 A t̀ekeε p̀iǹo nanak̀ōame,
bee ía di g̀ēki lero.
17 Ò pépekerena g̀ingin,
oni sí gok̀ōaro.
18 Tó à ỳi s̀á, gu di pume,

a wé de lán ifántē bina kɔnkɔ bà.

¹⁹ Ténenē dì bɔtē a lén,

sīsī tédē dì bon dɔ.

²⁰ Túsukpe digō bɔtē a yīn

lán í kù ò dì téa àtēn pípi puusu bà.

²¹ A lé'āa dì tó sīsī té sé,

ténenē dì bo a lén.

²² A gbāna kú a wakaame,

gbē kú à bòa mēē dì ke kpām.

²³ A báasi digō sōsōkōana gíngin,

à naa gbāngbān, àdi yīgāro.

²⁴ A kù gbāna lán gbēē bà,

lán wísilɔgbē da bà.

²⁵ Tó à fùtē, swēē dì kē gōsa gbānanɔgu,

òdi kō kē kùò ò kura gékii.

²⁶ Fēneda kù ò a lēo pínki dì pōke kenéro

ke sári ke kà ke saka.

²⁷ Àdi mōsi gwa lán leba bàme,

mōgotē digō denē lán lí mùkumukuu bàme.

²⁸ Àdi bàa lé kàanéro,

gbàmba gbēē digō denē lán ése ùkà bàme.

²⁹ Àdigō gō gwa lán sē kori bàme,

sári kīni digō denē yáadoyá ùme.

³⁰ A gberē tēke de lán takaso bà,

a gbēē digō té bɔkɔtɔn

lán zùswa guwibɔɔ bà.

³¹ Àdi í lòkoto ya lán í kù àtēn pípi oron bà,

àdi ísira de lán nísidenaa bà.

³² Íwisi digō té a kpe,

ísira píi dì ya a kpe píu.

³³ A sára kù andunia gūnlo,

ma pónɔ té àkū mé à vīna vīro.

³⁴ Àdi nòbɔ kù òdi n zida binɔ da pōke ūro,

àkūme nòbɔ kù ò dìtē ò kànɔ kīna ū.

42

Ayuba mìnatenā Ludanē

¹ Akū Ayuba pí Dikirinē:

² Má dō kù ìni fō n yā sīnda pínki ke,

gbēke ni fō à kpá n poyeinaanéro.

³ N pí, dí mé àtēn kpá ɔndōne dōnaa sarii?

Yāpurame, ma yā kù má a gbá dōro ò,

yābonsarē kù à de ma dōnala.

⁴ N pí mà sá kpá, ìni yā o,

ìni yā lalama, mani wemma.

⁵ Ma n yā mà kù sāome yā,

tera sà ma wé sinle.

⁶ Abire yāi ma a zida gya bò,

ma a nēsee lite ma vute būsutitin tubura.

Dikiri era à Ayuba zīni petēnaa

⁷ Dikiri yā birenɔ onaa gbera à yā ò Temana gbē Elifazane à pí: Ma pɔ fēnyī kù n gbēnaa gbēnɔn planɔ, zaaakū àdi ma yā ò a zéa lán ma zòbleri Ayuba bàro.

⁸ À zūsane bòrɔ sé mēn suppla kù sàkarooò mēn suppla, à géo ma zòbleri Ayuba kīnaa à sa'opɔ kù òdi ká tén à té kù oo, ma zòbleri Ayuba ni adua keárē. Mani a aduakena sí mani keárē á yōnkɔkenaaaro. Ádi ma yā ò a zéa lán ma zòbleri Ayuba bàro.

⁹ Akū Temana gbē Elifaza kù Sua gbē Bilidadao kù Naamati gbē Zofao gēē ò kē lákū Dikiri òrñe nà, akū Dikiri Ayuba aduakennēnaa sì.

¹⁰ Ayuba aduakēna a gbēnnanɔnēe gbera Dikiri tò à sù a gwena zīn. À èra à pó kù à vī yā kàranē leu pla.

¹¹ A v̄ini k̄u a dakūnanɔ s̄u a k̄inaa n̄ p̄inki k̄u a gb̄ē d̄ōnanɔ n̄ p̄inki. Ò p̄ó bl̄è k̄āao a b̄ea ò w̄ēnda k̄è k̄āao, ò a laakar̄ii kp̄àt̄en̄e ȳa k̄u Dikiri t̄ò à a l̄è p̄inki ȳai. Ak̄u n̄ baadi a gb̄à andurufu ɔḡo k̄u wura t̄ankao m̄èn dodo.

¹² Dikiri arubarikaa dà Ayubagu kp̄ekpe de k̄áakup̄ola. À s̄ānɔ v̄i d̄úbu ḡēro donsari, lakuminɔ d̄úbu suddo, z̄unɔ w̄aa kuri k̄u zaakinɔ w̄aa s̄oro.

¹³ À n̄éḡgb̄ēnɔ ì gb̄ēnɔn suppla k̄u n̄énɔgb̄ēnɔ m̄èn aak̄ō d̄o.

¹⁴ A n̄énɔgb̄ē k̄áakude t̄ón Yemima, a plade t̄ón Kezia, a aak̄ōde t̄ón Ker̄enapuku.

¹⁵ B̄ūsuu p̄ii ḡūn p̄inki n̄ɔgb̄ē ke kun a mana k̄à Ayuba n̄énɔgb̄ē p̄inɔ ūro. N̄ de n̄ t̄úbi d̄iteín̄e k̄u n̄ d̄āḡōnɔ.

¹⁶ Ayuba warik̄enaa gbera à k̄è w̄è basuppla d̄o, à w̄é s̄i a daikorenɔ k̄u a s̄ākp̄enɔ k̄u a nasionɔ l̄é.

¹⁷ A z̄i k̄u ȳúkuyuku, àk̄u à ḡà.

ZABURA TAKADA KAAKU

1

Zabura 1-41

Arubarikade

¹ Arubarikaden gbē kū àdi gbē vāninɔ lédamma maro ũ,
àdi kifirinɔ zé séro,

àdi vute kū gbē foborinɔoro.

² Dikiri doka mé àdi káagu,
àdigɔ laasun léa fānantē kū gwāanio.

³ À de lán lí kū ò pète swa sare bà,
a lá dì kori kero,

àdigɔ né i a gɔɔa,
yā kū àdi ke pínki karana vī.

⁴ À de léele kū gbē vāninɔoro,
ò de lán ése ũkā kū ïa dì sète bà.

⁵ Gbē vāninɔ ni bo mana yákpatekɛgɔɔ zīro,
kifirinɔ ni ze gbē mananɔ sarero.

⁶ Dikiri dì gbē mananɔ zé dákpáñne,
gbē vāninɔ zé sɔ à mì pé kakatenaaa.

2

Kína kū Luda kà

¹ Bóyáì burinɔ ten zuka káa?

À kè dera òten lé pā kpákūsūu?

² Andunia kinanɔ ten zì soru ke,
kpatablerinɔ ten kakara Dikirii
kū Kína kū à kào.

³ Òten pi: Ò ní m̀kákòsananɔ kèkè,
ò ní bàa porowá.

⁴ Dikiri teni ní fobo,
à vutena musu, àteni ní yáa dɔ.

⁵ Àten patamáma kū pɔfɛo,
a pètè dì ní gba vīna.

⁶ À pì a a Kína kà a kpi Zaiɔ musu.

⁷ Mani yā kū Dikiri dìtemene o kū à pì:
Ma Néme n ũ, gbāran ma n i.

⁸ Ñ wé kema,
mani buri sīnda pínki kpámma n pó ũ,
mani n gba andunia kusuru siikɔ.

⁹ Ìni kí blemma kū m̀ gòoo,
ìni ní wíwi lákū òdi oro wíwi nà.

¹⁰ Kinanɔ, à lédamma díkīna ma,
andunia kpatablerinɔ, à ɔndɔ kū sà.

¹¹ À dɔ Dikirii kū vīnao,
à pɔnna keo kū lukanaao.

¹² À lé pé a Néa
de a pɔ sún fɛáì à gaga zénlo,
zaakū a pɔ dì fɛ kántome.

Arubarikaden gbē kū à nài ũ.

3

Lézuna Ludai ibereṅo yá musu
(2Sa 15:13-17)

Lè kú Dauda dà gɔɔ kú à bàa lè a né Abusalomune.

¹ Dikiri, ma weterinon dimme fá,
gbè kú ò ibereè sè kúmaonon dasi.

² Òteni ma yá o dasidasi,
òten pi Luda ni ma sura baro.

³ Mɔkɔn sɔ Dikiri,
ndi ɔ likamai sègbako ù,
ma gakturime n ù,
ndi tó ma mì gɔ dana íla.

⁴ Madi wiki lé Dikiria,
àdi wema zaa a kúkia kpi musu.

⁵ Madi wúte mà i o mà vu,
zaakú Dikirime ma kúna ù.

⁶ Gbènon dúbu kurinɔ teni ma we kpa sínda pínkia,
ama madi vīna keínero.

⁷ Ñ fute, Dikiri,
ñ ma sura ba, ma Luda,
ñ ma ibereṅo sán keke,
ñ gbè vāninɔ saka é'è.

⁸ Dikiri mé àdi gbè sura ba.
Ñ arubarika da n gbèngu.

4

Ɔkɔsi aduakɛnaa

Dauda lèè. Òdi sí kú mɔɔlɛnaaome.

¹ Tó ma n sisi, ñ wema Luda ma zekúnwode,
tó má kakúnna, ñ ma gba ìampaki,
ñ ma wēnda gwa ñ ma aduakɛna sí.

² Gbèno, áni gí àgɔ wé'i da ma Luda gakturidea ari bɔremee?
Ánigɔ ye pɔ pānɔi àgɔ té tānanɔin yá?

³ Àgɔ dɔ kú Dikiri a gbèno dite adona,
tó ma a sisi, ani ma yá ma.

⁴ Tó a pɔ fè, àsun durunna kero,
à laasun lé á wutebɔ musu à yīte.

⁵ À sa kú à de à o o,
à Dikiri náani ke.

⁶ Parinɔ di pi: Dí mé ani yá mana kewerèe?
Ñ an werewá, Dikiri, ñ arubarika daógu.

⁷ Bee tó pɔblewe kú sèwèo dīnyī,
pɔnna kú ñ dàmenè ma swèn de ñ pɔla.

⁸ Madi wúte mà i o nnanna,
zaakú Dikiri, mɔkɔmmè ndi tó màgɔ kú ma laakarīia.

5

Kɔnkɔ aduakɛnaa

Dauda lèè. Òdi sí kú kutepɛnaaome.

¹ Ñ sá kpá ma yá, Dikiri,
ñ laakari dɔ ma ndanaaa.

² Ma Kína, ñ ma ɔɔɔna ma,
ma Luda, maten wé kemma.

³ Dikiri, ndi ma kòto ma gudɔo,

madì ma yānɔ dɔdɔnne kɔnkɔ,
ma wé digɔ dɔnyī.

⁴ Mɔkɔn Luda n̄ ye yā vāniiro,
ndigɔ kú lɛɛɛ kú gbē vānioro.

⁵ Īadārii dī le à zɛ n arero,
n zā yāvānikerinɔi n̄ pínki.

⁶ Dikiri, ndì ékedenɔ mi dɛ,
n̄ ye gbēderinɔ kú gbēblerinɔ kairo.

⁷ Makū s̄s, mani gē n ɔnn n gbēke z̄sk̄s yāi,
mani kúte mà arɛ dɔ n kpéa mà mi natenne.

⁸ Dikiri, n̄ ma da zén n nánikena yāi,
n̄ zé poromenɛ ma weterinɔ yāi.

⁹ Zaakū n̄ yāke náani vīro,
n̄ n̄sɛ de lán kaka bɛ bàme,
n̄ kòto de lán mira wēnaa bàme,
òdi lénna kéñne.

¹⁰ N̄ tó yā vutém̄ma Luda,
n̄ tó yā vāni kú òten kpákpanɔ wí n̄ musu.
N̄ pémm̄ma n arɛ n̄ taari dasinɔ yāi,
zaakū ò ḡi n yā mai.

¹¹ N̄ tó gbē kú ò utena n kīnaano yáa dɔ,
òḡs̄ lè sí kú pɔnnao gɔɔ s̄inda pínki.

N̄ ɔ kú gbē kú ò yenyīnɔa,
de ò pɔnna kɛ n yā musu.

¹² Dikiri, ndì arubarika da gbē mananɔgu,
ndì likañyī kú yenyīo lán sēgbako bà.

6

Faaba wikilena Luda

Dauda lè. Òdi sí kú mɔɔlɛnaaomɛ.

¹ Dikiri, n̄sun patama kú pēt̄ɛoro,
n̄sun ma toto kú pɔf̄ɛoro.

² N̄ ma wēnda gwa, Dikiri,
zaakū ma ḡs̄ f̄ɛf̄ɛna,
n̄ ma gba aafiaa, Dikiri,
zaakū ma wánɔ ten wíme.

³ Ma pɔ yāka manamana,
Dikiri, ĩni kpámai b̄ɔremɛɛ?

⁴ N̄ era n̄ ma mì sí, Dikiri,
n̄ ma sura ba n gbēke yāi.

⁵ Zaakū gè ni le à n t̄s̄ kpáro,
on̄i n sáabu kpá mira gūnlo.

⁶ Ma ndana ma kpasa,
ma mibɔkɔɔ dī yaku kú wé'io,
ma wutebɔ dī yīda kú ari gu gé d̄so.

⁷ Ma wé kakana kú p̄osira s̄ɔdɔnaao,
àten ga kú ma iberenɔn dasi yāi.

⁸ À go ma kīnaa yāvānikerinɔ,
zaakū Dikiri ma s̄ɔ d̄o mà.

⁹ Dikiri ma wikilena mà,
Dikiri ma aduakɛnaa sí.

¹⁰ Wé'i ni ma iberenɔ kú ò ḡs̄ bídi gūn,
on̄i fua kánto ò kpɛ li n̄ pínki.

7

Ńya nna kpáma, Dikiri!

Lè kú Dauda sí Dikirine Biliaminu buri Kusu yā musu.

¹ Dikiri ma Luda, ma nanyī,

̀n ma mi sí ̀n ma sura ba

gbē kú ò pètemaino ̀i.

² Tó lenlo, oni ma ke yákiyaki

lán músuu di kẹ́fne nàme,

oni ma kēkēkōre,

gbēke ni ma mi síro.

³ Dikiri ma Luda, tó ma taari ke kè,

tó ma o kú yā vānin,

⁴ tó ma a vāni kè ma gbēdakene,

ke tó ma gbāna mò ma ibereene pā,

⁵ ̀n tó ma ibere pi pètemai à ma kú,

à gèse pètetepema zíte,

à ma vī búsu'atēn.

⁶ Ń fute ̀n ze kú pofēo, Dikiri,

̀n fute ma iberenoi ̀n nèse kpākpā yāi.

Ń vu, ma Luda,

̀n yā gōgō a zéa.

⁷ Ń tó gbēno kakaranyī,

̀n kí blerúma zaa musu.

⁸ Dikiri, ndi yākpate ke kú gbēno.

Dikiri, ̀n tó yā bo kúmao nna ma yāzedeke lén.

Luda Musude, ̀n yā kemene ma nēsepura lén.

⁹ Luda, mākōmme mana,

ndi nèse kú laasunnwo kpáte ke.

Ń gbē vāninò pásikena mi de,

̀n gbē manano gba zeki.

¹⁰ Luda Musudeme ma sēgbako ũ,

àdi gbē kú ̀n nèse manano sura ba.

¹¹ Luda di yākpate ke a zéa,

àdi tó yā gō vuterúma goro sínda pínki.

¹² Tó gbē dí a nèse lítéro,

Luda di a fēnda lé keke

àdi a sá kú à ká.

¹³ Àdi a gōkebo kú àdi ga íneno keke,

àdi a kà tédeno kpá sála.

¹⁴ Ń gwa, yā vāni di nò do gbēn,

akú àdi wari nò sí à né i éke ũ.

¹⁵ Àdi wèe yō gbēnono zāzā tankute ũ,

akú àdi zu wèe kú à yōo pìi gūn.

¹⁶ A àlesi pásí di doi,

a wétána gbēnoa di wí a mìa.

¹⁷ Mani Dikiri sáabu kpá a manake yāi,

mani Dikiri Musude tó bo kú lèsinaao.

8

Luda gakuri ya'onaa

Dauda lèe.

¹ Dikiri ó Dikiri, n tó bò andunia gūn pínki,

n gakuri bò gupuraa musu.

² N dà né fítinone kú nékpántēno ò n sáabu kpá

de n iberenò kú n zānguri mōrakarinò yíte.

³ Kū ma n zī gwà musu,
 mɔvura kū susune kū n pèpe gwenɔ,
⁴ ma pì bɔn bisāsiri ũ kū a yā dīgɔ dɔnguu?
 Bóme a ũ kū n laakari dɔaa?
⁵ N a kè kīana malaikanɔi fīti,
 n a kà kpatan kū gakurio kū bèereɔ.
⁶ N tò à kí blè pɔ kū n kènɔa,
 n tò pɔ sīnda pínki mì nàtene,
⁷ sánɔ kū zúnɔ kū nòbɔsɛntenɔ pínki,
⁸ bānɔ kū kpònɔ kū pɔ kū ò kú ísira gūnnɔ.
⁹ Dikiri ó Dikiri, n tɔ bò andunia gūn pínki.

9

Luda sáabukpana kū àdi yā keke gbēnɔne yāi
 Dauda lèe.

¹ Dikiri, mani n sáabu kpá kū nèsedoo,
 mani n yábonsarekenanɔ kpàkpa keńne.
² Mani pɔnna ke mà ía dā n yā musu,
 Luda Musude, mani n tɔ kpá kū lésinaao.
³ Ma iberenɔ di kpe li,
 òdi léte ò gaga n are.
⁴ Zaakū n ze kūmao n yā nna kpàma,
 vutena n tintinnwa n yā gɔgɔ a zéa.
⁵ N kpákē burinɔi,
 n gbē vāninɔ kàkate n n tɔ dède míomɔ.
⁶ N kisira kū àdi lākaro kpà ma zāngurinɔi,
 n n wētenɔ gbòro, n yā dɔ gbēkegu doro.
⁷ Dikiri di kí ble gɔɔ sīnda pínki,
 à a kpata dite yákpatekena yāi.
⁸ Ani yákpate ke kū andunia gbēnɔ sūsu,
 ani kí ble burinɔa a zéa.
⁹ Dikirimɛ uteki ũ gbē kū òten gbāna mɔńnenɔne,
 à deńne aafialeki ũ warikegɔɔa.
¹⁰ Dikiri, gbē kū ò n tɔ dɔnɔn n náani vī,
 ndi n ki weterinɔ zukūnaro.
¹¹ À lè sí Dikirine, àten kí ble zaa Zaiɔ,
 à a yākenanɔ kpàkpa ke buri sīnda pínkine.
¹² Zaakū àdi mɔraa ká gbēderiia, yā di sánlo,
 àdi takasidenɔ wikilena yā da.
¹³ Dikiri, n gwa lākū ma iberenɔ ten wari dɔma nà,
 n ma wēnda gwa n ma bo ga léi,
¹⁴ de mà n tɔ kpá Zaiɔ bīnilea,
 mà pɔnna ke kū n ma sura bà yāi.
¹⁵ Burinɔ si wēe kū ò yǎn,
 n gbá zù bà kū ò kpàkpan.
¹⁶ Ó Dikiri dɔ kū yákpatekena a zéaao,
 àdi tó gbē vāni yākena era a musu.
¹⁷ Gbē vāninɔ di tá gyāwān,
 buri kū òdi Luda yā daro pínɔ.
¹⁸ Wēndadenɔ yā ni sāagu zikiro,
 takaside sɔ à wéđoina lakana vīro.
¹⁹ N fute Dikiri, n sun tó bisāsiri n gā fīro,
 n buri sīnda pínki kakara n yákpate ke kúńwo.
²⁰ Dikiri, n tò vīna burinɔ kū,
 de ò le ò dɔ kū bisāsirinɔme n ũ.

10

Wékena Luda a yákpate ke bisasirinɔne

¹ Dikiri, bóyáí n zena zázāa?

À kè dera ndi n zīda ute warikεgɔɔaa?

² Gbē vāni dì gbānasaride wete à de zīdabi gūn,
àdi manafiki kene à a kù.

³ Gbē vāni dì a pónidenanɔ ïa dā,
àdi sánkarade sáabu kpá àdi Dikiri tó yaka.

⁴ Gbē vāni zīdabi mé à tò àdi Dikiri ki wetero,
à Luda laasun vīro.

⁵ Yá kù àdi ke pínki dì bonε maname,
àdi a zīda kara, àdi n doka daro,
àdi lézuki ke a lberεnɔa.

⁶ Àdi pi áni kpágułaro,
ánigō kú kú pɔnnao warikenaa sari.

⁷ Eke kú gbēkanaao kú yá pásio a lé pà,
àlesi pásí kú yá vānio mé àdigō da a lén.

⁸ Àdi nate taarisaridene lakutu kpe
de à le à a de asiri gūn,
àdi àleside kpákpa gukpado.

⁹ Àdi nate gbēnɔne asiri gūn lán músu bà,
àdi nate lákpen de à le à gbānasaride kú.

Tó à a kù, àdi a gáte kú a bàao.

¹⁰ Gbē kú à a lè à kù digō wutena sùum,
gbāna mé à a nè.

¹¹ Gbē vāni dì pi Luda dì yá tàasi káro,
àdi ɔ kú a wéame àdi gu ero.

¹² Dikiri, n fute n su kú n gbānao,

Luda, nḡ takasidenɔ tàasi ká.

¹³ Luda, bóyáin gbē vāni dì dɔke kúnwo lee?

Àdi pi a swēε gūn ïni wari dɔáwaro.

¹⁴ Bee kú abireo ndi gbēnɔ yá ùmmāna e sānsān,
ndi n pɔsira yá da de n le n ɔ darŋma.

Gbānasaride dì a zīda kpámma,
tone kú à gwàri vīro kpányiriime n ũ.

¹⁵ N gbē vāninɔ kú gbē pásinɔ gāsā éŋne,
n n yá vāni kú òten da ò dɔro eraŋma.

¹⁶ Dikiri digō kí ble gɔɔ sīnda pínki,
a yádarisarinɔ ni kakate a būsun.

¹⁷ Dikiri dì takasidenɔ wékena sí,
àdi n gba swēε, àdi sá kpá n ɔ dɔi.

¹⁸ Àdi ze kú tone kú à gwàri vīronɔ
kú gbē kú òten wé tárŋmanɔ,
de bisāsiri kú à de būsutiti ũ
sún tó swē kē gbēnɔgu dorɔ yāi.

11

Laakarikpatēnaa

Dauda lee.

¹ Ma na Dikirii.

Bó yá mé à tò àten pimene mà vura
mà tá kpi musu lán bā bàa?

² À yāvānikerinɔ gwa, ò kaa kpá sála,
ò nate gusare ò n sá gà,
ò kaa dɔdɔ nèsemanadenɔa.

³ Tó futεokarayá ten kakate,
gbē mananɔ ni ke derameε?

4 Dikiri kú a kpé kú à kú adonaa gūn,
à vutena kpatan musu gwe.
Àdi wé pé bisásirinla à ñ tàasi ká.
5 Dikiri dì gbē mananɔ gwagwa,
ama à zà yāvānikerinɔgu
kú gbē kú yā pāsì dì kēñne nnanɔ.
6 Ani téyɔ kú ifāntēgbɔɔo kú yāvānikerinɔa,
īa wāna mé anigɔ de ñ baka ũ.
7 Zaakū Dikiri dì yā ke a zéa,
yāmanakēnaa dì kenē nna,
gbē mananɔ ni wé ke kāao pla.

12

Bisāsiri vānikē

Dauda lèe. Ōdi sí kú mɔɔlɛnaaome.
1 Ñ ma sura ba, Dikiri,
zaakū gbē mana ke kun doro,
nāanide lāka bisásirinɔ té.
2 Baadi dì éke to a gbēdakene,
àdi lēnna kāsāñne kú nēseplao.
3 Dikiri, ñ lēnnade lé kò é
kú zīdabiri pínki pɔo.
4 Ōdi pi ñ lé mé ani tó ò zī ble,
ò ñ lé vī, dí mé ani kí blerūmaa?
5 Wétana gbē busenɔa
kú wēndadenɔ ndanaao yāi
Dikiri pi āni fute sà
à ñ gba zéboki kú òtēni a ni de.
6 Dikiri yā mamberu vīro,
à de lán andurufu kú ò yɔ tévuraa gūn
ò bàasa gēn suppla bà.
7 Mɔkɔn Dikiri, īnigɔ ó ðakpā gɔɔo sīnda pínki,
ñ ó sí gbē bire takanɔa.
8 Tó gbēnɔ yā bèñe kú ɔplapla,
gbē vāninɔ digɔ kure kú zīdabio gu sīnda pínkia.

13

Wikilena Luda

Dauda lèe.
1 Ari bɔre, Dikiri?
Ma yā nigɔ sāngu gɔɔo sīnda pínkin yá?
Īni kpe limene ari bɔremee?
2 Manigɔ ɔsi ká kú ma laasunnɔ ari bɔremee?
Ma pɔ digɔ sira lākū gu digɔ dɔ nà,
ma ibere nigɔ gbāna blema ari bɔremee?
3 Dikiri ma Luda, ñ ma gwa ñ ma yā ma,
ñ ma ān weremene de māsūn garo yāi,
4 de ma ibere sūn pi a ma nero yāi,
de ma zāngurinɔ sūn pɔnna ke ma fuana yā musuro.
5 Mateni n gbēke náani ke,
ma pɔ kē nna kú n ma sura bà.
6 Mani lè sí Dikirine,
zaakū à yā mana kēmene.

14

Yōnkō ya'onaa

Dauda lèe.

¹ Yōnkō òdi o a swèn Luda kunlo.
Gbènō yàku kpà, n̄ yākēna vāni,
yāmanakeri ke kú n̄ téro.

² Zaa musu Dikiri òdi bisāsirinō tāsai ká
à gwa tó gbēke ɔnd̄s̄ ká à a ki wete.

³ Ó sàte n̄ pínki ò gò d̄rō sari m̄s̄m̄,
yāmanakeri ke kú n̄ téro, bee mèn do.

⁴ Vānikerin̄n̄ dōna v̄nloo?

Òdi ma gbènō m̄s̄m̄ lán ú bà,
òdi Dikiri s̄siro.

⁵ Gwen v̄na n̄ kún manamana,
zaakū Luda kú kú gbē mananō.

⁶ Òdi kpá takasidene a p̄oyeinakēnaa,
ama Dikirime a uteki ū.

⁷ Luda, n̄ bo Zaīs̄ n̄ m̄s̄ n̄ Isarailanō sura ba!
Tó Dikiri sù kú a gbènō n̄ gwena z̄in,
Yakubu burinō ni p̄onna ke,
Isarailanō ni yāa d̄.

15

Ludayamari ya'onaa

Dauda lèe.

¹ Dikiri, dí mé à zé v̄i à gē n̄ be ɔnnn?
Dí mé ani f̄s̄ àgō kú n̄ kpi musuu?

² Gbē kú àdigō kun taari sari,
àdi yā ke a zéa,
àdi yāpura o zaa a n̄esen.

³ Àdi yā òdi gbēkearo,
àdi taari ke a gbēdakenero,
àdi a gbē do s̄s̄s̄ro.

⁴ Àdi ludayadarisarinō gya bo,
àdi bèere l̄i ludayāmarinōne.

Àdi a légbēna papa, bee tò à k̄ene z̄i'ū.

⁵ Àdi ɔgō sākān̄e kú a foro,
àdi bo taarisaride kpe gusaregba yāiro.

Gbē kú àdi ke le ni kpágula zikiro.

16

Nana Ludai aduaa

Dauda lèe.

¹ N̄ ma dāk̄pā Luda, m̄k̄ōn̄ ma nanyī.

² Ma p̄i Dikirine: M̄k̄ōmm̄e ma Dikiri ū,
n̄ baasiro má p̄s̄ mana ke v̄iro.

³ N̄ gbē kú ò kú b̄s̄u dí ḡūn̄,
m̄k̄ōn̄me gauride kú ò k̄amagunō ū.

⁴ Gbē kú òdi wā ò gé t̄ana k̄īnaanō
d̄i yā'ūmm̄ana kpá n̄ z̄idaime.

Mani sa'o'aru k̄ōte k̄ūn̄woro,
on̄i n̄ t̄ananō t̄s̄ ma ma l̄enlo.

⁵ Dikiri, m̄k̄ōmm̄e má n̄ v̄i ndo,
n̄ ma ka ma bakaaa,
ma w̄ēndi kú n̄ ɔime.

⁶ N zĩte lézεkĩno ðàmene gu mana gũn,
gba kũ n ðàmene kàmagu.

⁷ Mani Dikiri sáabu kpá kũ àdi lé dama yái,
bee gwāani àdi tó ma swè ma gba laakarii.

⁸ Madigõ Dikiri e ma wén baala'i,
lákũ à kú ma òplai nà, péke ni ma lukaro.

⁹ Abire yái ma pò ðigõ nna,
ma nèségũn pù.

Má támaa ví kũ ma mè nigõ kun,

¹⁰ zaakũ ìni ma tó mira gũnlo,
ìni we n gbè kũ à kú adona yagi kũro.

¹¹ N ma da wèndi zéa,
ma pònna nigõ pana n kĩnaa,
pó manano nigõ kú n òi gòrò sinda píinki.

17

Taarisaride aduakεnaa

Dauda aduakεnaa

¹ Dikiri, ñ ma yázede ma,
ñ sá kpá ma wikilεnaai,
ñ ma wéke na sí,
zaakũ maten ke kũ manafikioro.

² N kĩnaan mani yá nna len,
n wé ten yá kũ à zé ví e sãnsãn.

³ N ma swèe gwà, n wé témai gwāani,
n ma tàasii kà, nídi yáke emaro,
zaakũ ma zεo kũ ma lé ni ma kari boro.

⁴ Madi té bisásiri yákenanòiro,
madi gbè pásĩno turuba séro.

⁵ Ma kure n zén sūsu,
mádi pá n yánero.

⁶ Maten lé zunyĩ, zaakũ ìni wema.
Luda, ñ sá kpá ma aduakεnaai.

⁷ Ñ n gbèke yábonsare kemene,
ñ gbè kũ ò nányĩno bo ní ibereno òi.

⁸ Ñ laakari ðoma lán n wéne bà,
ñ ma sòto n orun.

⁹ Ñ ma sí gbè pásĩ kũ òdi wari ðomanòa,
ma ibere kũ ò likanamai pìno.

¹⁰ Òdi gbèke wé gwaro,
ní lé di zida sena lei yá o.

¹¹ Ò pètemai ò likamai,
ò wé pìtima de ò le ò ma pàte zĩte.

¹² Ò ye ò ma ke yákiyaki
lákũ músu nàderi ði ke nà,
lán músu kũ à natena gukpado bà.

¹³ Dikiri, ñ fute ñ dañle ñ ní nε,
ñ ma sí gbè pásĩnoa kũ n fēnedao.

¹⁴ Ñ ma bo ní òi kũ n gbānao.
Ní baka kú andunia díkĩna gũn,
ní aruzεke ðigõ ðiñyĩ, ní neno ði ká,
òdi pò kũ à ðiñyĩno káte ní nēnoe.

¹⁵ Makũ sõ, mani wé ke pla kũnwo ma nèsεmana yái,
tó ma n e ma vugòròa, abirekũ ni ma ká.

18

Zìble sáabukpanaa

(2Sa 22:1-51)

Lè kú Dikiri zòbleri Dauda sìne gɔɔ kú à a bò Solu kú a ibere kparanɔɔ ɔ̄.

¹ Má yenyí Dikiri, mɔkɔmmɛ ma gbána ũ.

² Dikirime ma gbèsi ũ kú ma zeki gbánao, ma surabariime.

Ma Ludame ma zeki gbána ũ, madì nai.

Àkúme ma sēgbako ũ,

ma surabari gbána kú ma guleio.

³ Dikiri kà ò a sáabu kpá.

Madì a sísi, àdi ma bo ma ibereɔɔ ɔ̄.

⁴ Gó'ite vlè kúmao,

ípaka kú àdi n̄ kakate teni ma ble.

⁵ Mira bànɔ likamai,

ga tankute kpàkpamene ma are.

⁶ Kú má kakúnna, ma Dikiri sísi,

ma wiki lè ma Ludaa,

akú à ma kótoo mà zaa a bea,

ma wiki kà à kīnaa, à gè a sán.

⁷ Zíte lùkaluka à yìgáyīgā,

kpínɔ dēgedege ari n̄ zīnin.

Ò lùkaluka kú à pɔ fē yāi.

⁸ Túsukpe bò a yīn,

té kú àdi n̄ kpata bò a lén,

a yòɔ ten té ke a are.

⁹ À musu wè à kīpa,

legū sisi a gèse gbáru.

¹⁰ Àten vura dina kerubu kpe,

àten yàa ke ìala.

¹¹ À gusira dà a zīdala,

ludambe sira kú a kúkila.

¹² Zaa a gakuri tékena gūn legū ten sisi,

legūgbɛ ten kɔte, legū ten pi pásīpāsī.

¹³ Dikiri pàta zaa musu,

Luda Musude kòto dɔ legūpūtána ũ.

¹⁴ À kàa fà ma ibereɔɔ à n̄ fākōa,

à tò legū pírima à pèrima.

¹⁵ Kú n̄ patarīma Dikiri,

kú n̄ pɔ bò n̄ yīn,

ísira zíte bò gupuraa,

andunia zīni gò katena punsi.

¹⁶ À ɔ̀ bò zaa musu à ma kú,

à ma bo swada gūn.

¹⁷ À ma si ma ibere gbána òi

kú ma zānguri kú n̄ gbána demalanɔ.

¹⁸ Ò lètema ma sunyīkegɔɔa,

ama Dikiri zè kúmao.

¹⁹ À ma bo à ma gba mēporoki,

à ma sura bà kú à yemai yāi.

²⁰ Dikiri yā kèmene ma nèsemana lén,

à fīna bōmene ma gbāsīsarikena lén.

²¹ Zaakū má Luda yāditenanɔ kúna,

mádi yā vāni ke ma a Luda tònlo.

²² A dokayánɔ digò domene are pínki,

mádi kpe li yá kù à ditenonero.

²³ Ma konna taari ví Dikirinero,
má a zída kúna durunna sari.

²⁴ Dikiri fina bõmene ma nèsemana lén,
zaakú à è má kun gbāsī sari.

²⁵ Náanideme n ù náanidenone,
taarisarideme n ù taarisaridenone.

²⁶ N̄ swáswa gbē swáswanone,
ama ndi kisira li gbē d̄r̄saridenoi.

²⁷ Ndi z̄idabusarin̄o sura ba,
ndi z̄idabirin̄o lago.

²⁸ Dikiri, ndi ma fitila té tó nana,
ma Luda, ndi ma gusira lite gupura ù.

²⁹ Kù n gbānao mani f̄s mà kùse kpá karaa,
ma Luda gāi mani f̄s mà ví gb̄lla.

³⁰ Luda díkīna s̄s a yákēna b̄tēna.
Dikiri yá mamberu v̄iro, à swáswa.

À de s̄ēgbako ù gbē kù ò n̄ainone.

³¹ Dikiri baasiro, díme Luda ùu?

Ó Luda baasiro, dín gb̄esi ùu?

³² Luda mé àdi ma gba gbāna,
àkū mé àdi zé poromene s̄usu.

³³ Àdi tó ma gbá k̄ai ḡs nna lán z̄s p̄s bà,
àdi tó màḡs̄ t̄aa o gulein̄o musu.

³⁴ Àdi z̄ikanaa dadamene
ari ma ḡs̄s̄ ni f̄s à m̄ogotē s̄á ḡa.

³⁵ Ndi n z̄ibles̄ēgbako kpáma,
n̄ ma kúna n̄ òplaa,
ndi nate n̄ ma t̄s bo.

³⁶ Ndi ma zé ȳaasa k̄umene
de ma gbá s̄ún sataro.

³⁷ Ma pete ma iberen̄oi ma n̄ k̄ukū,
mádi era ma suro, sé ma ge ma n̄ d̄ede.

³⁸ Ma n̄ z̄s̄z̄s̄, odi f̄s ò f̄ute doró,
ò l̄ete ò ḡs̄ katēna ma gbá léi.

³⁹ N ma gba gbāna ma z̄i k̄ào,
n tò ma iberen̄o m̄i n̄atemene.

⁴⁰ N tò ma z̄āngurin̄o kpe li,
akū ma a ibere pin̄o k̄akate.

⁴¹ Ò wiki l̄e, gb̄eke dí n̄ sura baro,
ò lé z̄ù Dikiri, adi weñmaro.

⁴² Ma n̄ k̄e n̄ekun̄eku lán b̄usutiti k̄u Ìa s̄ete bà,
ma t̄aa òm̄ma lán zé ḡūn b̄okoto bà.

⁴³ N ma bo gbē k̄u ò f̄ute k̄ūmaon̄o òi,
n ma ke buri k̄u burio m̄ide ù.

Buri k̄u má n̄ d̄s̄ron̄o di z̄ò b̄lemene,
⁴⁴ buri z̄it̄on̄o di k̄a natemene.

Tó ò ma yá mà, òdi m̄i natemene.

⁴⁵ N̄ k̄a di busa,
òdi bo k̄u lukanaao n̄ z̄eki gb̄ānan̄on.

⁴⁶ Dikiri kun! Arubarikademe ma gb̄esi ù!

Ò Luda ma surabari t̄s bo.

⁴⁷ Luda mé àdi m̄ora k̄ámmamene,
àdi tó burin̄o m̄i natemene,

⁴⁸ àdi tó mà piti ma iberen̄oa,
N ma gba gbāna de ma z̄āngurin̄ola,

n ma bo gbē pāsīno ɔ̄.

⁴⁹ Abire yāi mani n sáabu kpá burino té,
mani n tɔ́ kpá, Dikiri.

⁵⁰ Dikiri di zì zókɔ́ ble kína kù à a sèene,
àdi gbēke ke kína kù à a kàane,
makù Dauda kù ma burino
ari gɔ́ sinda pinki.

19

Ludambɛ gakuri kù Luda ya gakurio

Dauda lèc.

¹ Musu di Luda gakuri bo gupuraa,
sarapurapɔ́no di a ɔ́zì moñne.

² Àdigɔ́ yā o'oñne lán gu digɔ́ dɔ́ nà,
àdi dɔ́na kpáñne gwāani kù gwāanio.

³ Àdi yā oro, a yā'ona buri ke kunlo,
òdi a kñni maro.

⁴ A kòtoo di da anduniala pinki,
a yā'onaa di gé ari zíte léa.

Luda kpé bò ifántēne gwe,

⁵ àdi bo kpén à fute lán nɔ́serii bà,
àdi fute táo kù pɔ́nnao lán gɔ́sa gbāna bà.

⁶ Àdi fute ludambɛlea la,
àdi bikù à gé ari a léa dire,
póke digɔ́ utena a puusuiro.

⁷ Dikiri doka papana,
àdi n̄ kunna keke à keñne dɔ́.

Dikiri yā náani vī,
àdi lé da ɔ́ndɔ́saridenɔ́a.

⁸ Dikiri di ɔ́ɔ́ki dɔ́ñne sūsu,
àdi n̄ pɔ́ ke nna.
Dikiri yáditenanɔ́n gbāsī vīro,
àdi n̄ ɔ́n wereñne.

⁹ Minatena Dikiriñe zé pì wébona,
onígɔ́ téi gɔ́rɔ́ sinda pinki,
Dikiri yákpatekena yápura vī,
àdigɔ́ mana swáswa.

¹⁰ A mana de wurala, bee wura mana,
a nna de zó'ila, bee zó búsu.

¹¹ Abire musu ndi lé da makù n zòbleriia,
gbē kù à n yā kúnaa àree digɔ́ zókɔ́.

¹² Dí mé ani fɔ́ à yā kù à zāano dɔ́o?

N̄ sùru ke kúmao kù ma taari kù ò utenanɔ́.

¹³ N̄sun tó makù n zòbleri taari kenne gbñnigbñiro,
n̄sun tó durunnano kì blemaro,
manígɔ́ kun swáswa taari zókɔ́ sari.

¹⁴ N̄ tó yā kù àten bo ma lén kángu
kù laasun kù à kù ma swēe gúnwo,
Dikiri, ma gbèsi, ma surabarii.

20

Zìble wékenaa

Dauda lèc.

¹ Dikiri sí kúnwo n warikεgɔ́rɔ́a,
Yakubu Luda ɔ́ kúmma.

² À n sura ba bona a kúkia,
à kpányí bona zaa Zaiɔ́.

³ À n sa'ona sí pínki,
n sa'opɔ kũ òdi ká tén à té kũnɔ dɔn.

⁴ À pɔ kũ n pɔ yei kpámma,
à tó ñ pɔ kũ nten péa le.

⁵ Óni ayuwii ke ẓi kũ n blè yā musu,
óni tuta dɔ musu kũ ó Luda ṭso.
Dikiri wéke kũ n kè sí pínki.

⁶ Má ḍs sà kũ Dikiri ḍi kína kũ à à kà sura ba,
àdi yā sí káao zaa a be kũ à kú adona,
àdi tó à ẓi ble kũ a gāsá gbānao.

⁷ Gbēkenɔ ḍi s̄gonɔ náani ke,
gbēkenɔ ḍi s̄nɔ náani ke,
ók̄s̄nɔ s̄s̄, Dikiri ó Ludan oḍi náani ke.

⁸ Oni sata ò léte,
ók̄s̄nɔ s̄s̄ óniḡs̄ zena ḡinḡin.

⁹ Dikiri, ñ tó kína ẓi ble.
Tó o n sisi, ñ wewá.

21

Ẓible sáabukpana

Dauda lèe.

¹ Dikiri, kína ten pɔnna ke kũ n gbānao,
a pɔ nna manamana kũ n tò à ẓi blè.

² N pɔ kũ a pɔ yeii kpàa,
ñdi gí a wékena síiro.

³ N daale kũ arubarika z̄sk̄s̄o,
n wura f̄ura kũne.

⁴ À wèndii gbèkamma, akũ n kpàa,
n tò àḡs̄ kun ari gɔɔ s̄inda pínki.

⁵ A gakuri z̄sk̄s̄ kũ n tò à ẓi blè,
n bèere kũ z̄sk̄k̄eɔ kpàa.

⁶ Nd̄iḡs̄ arubarika daagu gɔɔ s̄inda pínki,
n konna káao tò a pɔ kè nna.

⁷ Zaakũ kína Dikiri náani kè,
kunna Luda Musude gbēken ani yīgāro.

⁸ N ɔ ni n iberenɔ kũ n pínki,
ñni n zāngurinɔ kũ kũ n ɔplao.

⁹ Ñni n ke tām̄ate yàka ù n sugɔɔa.
Dikiri ni n kakate a pɔf̄egɔɔa,
ani tó té n ble.

¹⁰ Ñni n n̄enɔ dede andunia ḡun,
ñni n burinɔ k̄e bisāsirinɔa.

¹¹ Bee tó ò lé kpāk̄s̄un̄ȳi,
ñ p̄oyeinayā ni z̄i kero.

¹² Ñni kà d̄ɔd̄ɔ n wéa,
ñni tó ò kpe li.

¹³ N gbānake ḡun, Dikiri, ñ n z̄ida sé lei,
óni lè sí ò n z̄sk̄k̄e sáabu kpá.

22

Ɔd̄s̄na Luda

Dauda lèe.

¹ Ma Luda, ma Luda,
à kè dera n ma tonn?

Ma wiki lè,
à kè dera ñdi su ma sura baroo?

2 Ma Luda,
ma lé zùnyĩ fānantē, ama rídi wemaro,
ma wiki lèmma gwāani dɔ, mádi yītero.

3 Ní kú adona n vutena kpatan,
mɔkɔn kú Isarailano òn n sáabu kpá.

4 Mɔkɔmmɛ ó dizinɔ náani kè,
ò n náani kè, akú n n mi si.

5 Ò lé zùnyĩ, akú ò boki lè,
ò n náani kè, akú wé'i dí n kúro.

6 Kɔkɔ fitinnan ma ũ, bisásirimɛ ma ũro,
òteni ma sɔsɔ, òteni ma gya bo.

7 Gbē kú òteni ma gwano teni ma fobo,
òten lézuki kema,

òteni n mi ke dékúdekú òten pi:

8 Lákú àten Dikiri náani ke nà, à a sura ba,
tó a yá kàagumɛ, à a mi sí.

9 Mɔkɔmmɛ n ma bo ma da nèsen,
n ma gwa aafia ma yɔmígɔɔ.

10 Má na n ɔi zaa né'isɔmmɛ,
ma Ludamɛ n ũ zaade má kú ma da nèsen.

11 Nsungɔ kú kúmao zàro,
zaakú wari kè káni kúmao,
gbēke kun à kpámairo.

12 Ò likamai dasidasi lán zùsano bà,
ò ma kaguraa kè lán Basá bùsu zùsa gbānanaò bà.

13 Òten lé atēma lán músu ɔɔɔri
kú òten pɔ ke yákiyakinɔ bà.

14 Ma gbāna tà lán í kotenaa bà,
ma mè gupekinɔ bòkún pínki,

ma mē yɔ lán zɔsaa bà.

15 Ma kòto kori kè lán kpēne kaso bà,
ma néne nà ma lé musu,

ò ma wute lán gēe bà lukutēn.

16 Lewannano gá likanamai,
gbē vāni pino nakarama,

ò ma ɔno kú ma gbāno zɔzɔ.

17 Mani fɔ mà a wāno naro pínki,
ò wé bìribiri, òteni ma gwa.

18 Ò ma pɔkasano kpàatekōne,
ò kápaa kpà ma uta yá musu.

19 Dikiri, ñsungɔ kú kúmao zàro,
mɔkɔmmɛ ma gbāna ũ,

ñ mɔ n kpámai likalika.

20 N ma bo n fēneda léi,
n ma wēndi sí lewanna pino.

21 N ma bo músu pino léi,

n ma si zùsente pino bēnea.

22 Mani n tɔ bo ma gbēno té,
mani n sáabu kpá kɔkakaranaa gūn.

23 Ákōno Dikiri vīnakerino, à a sáabu kpá,
ákōno Yakubu burino, à a tɔ bo,

ákōno Isarailano, à mi natene.

24 Zaakú adi takaside gya boro,
adi a wēndake foboro,

adi mikpɛɛ zunero,

à sã kpà a wikilenaai.

²⁵ Mani n sáabu kpá pari kɔkakaranaa gūn,
mani lé kú ma gbɛ̀nne papa n vīnakerinɔ wára.

²⁶ Takasidenɔ ni pɔ ble ò kã,
Dikiri ki weterinɔ ni a sáabu kpá,
onigɔ kú kú wɛ̀ndiio gɔɔ sīnda pínki.

²⁷ Andunia lézekidenɔ nigɔ Dikiri dɔ ò are dɔa,
buri kú ò kunnɔ ni kútenɛ ní pínki,

²⁸ zaakú kīblena bi Dikiri pɔme,
àdi kí ble buri sīnda pínkia.

²⁹ Andunia aruzekedenɔ ni donyī kene ní pínki,
kú gbɛ̀ kú ò kú ga léinɔ,
gbɛ̀ kú ò gɛ̀e gékianɔ ni mì natene ní pínki.

³⁰ Zia gbɛ̀nɔ ni donyī,
oni Dikiri yá baba gbɛ̀ kú oni sunɔne.

³¹ Ó surabana yá o gbɛ̀ kú òdi ní i kòronɔne,
zaakú à gīnake à kè.

23

Dikirime ma dàri u

Dauda lèe.

¹ Dikirime ma dàri u,
pɔke ni kīamaro.

² Àdi ma wúte sɛ̀la bòtɔnɔn,
àdi gé kūmao í katena kítikiti sare.

³ Àdi ma konna keke dɔ,
àdi domene are zé mananɔ gūn a tɔbona yái.

⁴ Bee tó ma táa ò guvute sira pásīn,
mani yá vāni vīna kero, zaakú ní kú kūmao,
n sári kú n gòo dì ma laakari kpátémene.

⁵ Ndì pɔble káte ma are ma iberenɔ wára,
ndì nīsi gbīnnade kú ma mīa,
ndì í ká ma tokon ari à pa yétere.

⁶ Yápura Dikiri gbɛ̀ke kú a yenyīo nigɔ kú kūmao gɔɔ sīnda pínki,
manigɔ kú a ɔnn ari ma wɛ̀ndi lén.

24

Dikiri gēna a kpé gūn

Dauda lèe.

¹ Zīte kú pɔ kú ò kúnno bi Dikiri pɔme,
andunia kú gbɛ̀ kú ò kúnno ní pínki.

² À zīte zīni pète ísiran,
à andunia káte kú swano.

³ Dí mé à zé vī à didi Dikiri kpīaa?
Dí mé ani fɔ à gɛ̀ a ɔnnn?

⁴ Gbɛ̀ kú à taari vīro akūsɔ a nèse mana,
gbɛ̀ kú a laakari dì tá tãnanɔ kparo
akūsɔ àdi sí kú tãna tóoro.

⁵ Dikiri ni arubarika da adegú,
Luda a surabari ni tó yá bo káao nna.

⁶ Len à de le kú a ki weterinɔ,
Yakubu burinɔ Luda are weterinɔ.

⁷ À bīnilenɔ wɛ̀wɛ̀,
à gbà zīnɔ wɛ̀wɛ̀,

à tó Kína gakuride gɛ̀.

⁸ Díme Kína gakuride pì úu?

Dikiri gbānazōkōdeme,
 àkūme Dikiri žikari gbānade pì ũ.
 9 À bīnilenō wēwē,
 à gbà zīnō wēwē,
 à tó Kína gakuride gē.
 10 Dín Kína gakuride pì ũu?
 Dikiri Žikarideme Kína gakuride pì ũ.

25

Luda ó dakpārii

Dauda lēe.
 1 Dikiri, ma a swēe kpamma,
 2 Ma Luda, mateni n náani ke,
 ñsun tó wé'i ma kúro,
 ñsun tó ma iberenō ma nero.
 3 Wé'i ni gbē kú ò wé dōnyīnō kú zikiro,
 sé gbē kú ò bō n kpe sēeda ke sarinō.
 4 Dikiri, ñ n zé mōmene,
 ñ n yā dadamene.
 5 Ñ ma da n yāpura zén,
 ñ a yā dadamene,
 zaakū Luda ma surabariime n ũ,
 ma wé digō dōnyīme gōrō sīnda pínki.
 6 N wēnda kú n yenyīo gō dōngu,
 zaakū abirekūnō kú kúnwo zaa zī, Dikiri.
 7 Nsun taari kú ma kēnō yā daro
 ke durunna kú ma kē ma kefennakegōrōanō.
 Ñ tó ma yā gō dōngu yenyī gūn,
 kú n mana yāi, Dikiri.
 8 Dikiri mana, àdi yā ke a zéa,
 abire yāi àdi a yā dada durunnakerinōne.
 9 Àdi zīdabusarinō da a zéa,
 àdi yā mana dadañne.
 10 Dikiri digō yenyī kú náanio vī
 kú gbē kú ò a bàka kunna kúnwo yā kúnano.
 11 Bee kú ma durunna zōkō Dikiri,
 ñ kēma n tōbona yāi.
 12 Dí mé à Dikiri vīna vī?
 Dikiri di ade da zé kú à de à séa.
 13 Ade nigō kú nmananaa gūn,
 a burinō mé onigō n būsū vī.
 14 Dikiri nna kú a vīnakerinō,
 àdi tó ògō a bàka kunna kúnwo yā dō.
 15 Ma wé digō dō Dikiria baala'i,
 àkū mé àdi ma gbá bo bàn.
 16 Ñ are dōma, n ma wēnda gwa,
 zaakū má kú mado wētamma gūn.
 17 Ma yā'ummananō kàra ma nēsee gūn,
 ñ ma bo ma wari pìn.
 18 Ñ ma wētamma kú ma pōsirao gwa,
 ñ ma durunnano kēma pínki.
 19 Ñ gwa lākū ma iberenō dàgula nà,
 ò zāmagu pāsīpāsī.
 20 Ñ ma wēndi dākpā, n ma sura ba,
 ñsun tó wé'i ma kúro, zaakū ma nanyī.
 21 Ñ tó yāpura kú kunna manao gō ma dākpā,
 zaakū ma wé digō dōnyī.

22 Luda, ò Isarailanò bo ò warikenananò pínki.

26

Gbē mana aduakēnaa

Dauda lè.

1 Ò yā nna kpáma Dikiri,
zaakū ma yā kè a zéa,
ma n náani kè sikaa sari.

2 Ò ma yó ò ma gwa Dikiri,
ò ma nēse kú ma laasunnò gwa,
3 zaakū n yenyí digò domene aré,
madì zì kè n yápuraa.

4 Madì vute kú ékedenòoro,
madì gē manafikidenò téro.

5 Ma zā durunnakerinò kókakaranan,
madì vute kú gbē vāninòoro.

6 Ma ò pìpi ma taarisarike sèeda ũ,
maten lika n gbagbakii, Dikiri,

7 de mà le mà n sáabu kpá lèsinaa gūn,
mà n yābonsarenò kpákpa kè.

8 Dikiri, má ye n kpé kú ndigò kunyí,
gu kú n gakuri di kipan.

9 Òsun ma kakara kú durunnakerinòoro,
òsun ma baka kakara kú gbēderinò pòoro.

10 Laasun vāni mé àdigò dorñe aré,
ò ò digò pa kú òdonkpēgbanò.

11 Makū sò, madì yā kè a zéa,
ò ma wēnda gwa, ò ma sura ba.

12 Ma zeki è gu manan,
mani Dikiri sáabu kpá pari kókakaranaa gūn.

27

Dikirimé ma gupura ũ

Dauda lè.

1 Dikirimé ma gupura ũ kú ma surabariio,
dín mani vīna kenéé?

Dikirimé ma uteki ũ,
dí vīnan mani kēé?

2 Tó gbē vāninò simagu de ò ma kè yákiyaki
kè tó ma iberenò kú ma zāngurinò lètēma,
ò gē sí ò létē.

3 Bee tó zīkarinò likamai,
ma kú ni vīro,
bee tó gbēnò fùtēma kú zīio,
ma laakari nigò kpatēna.

4 Yā mèn don maten gbēka Dikiria,
yā pìn maten wete manamana.
Má ye màgò kú Dikiri ònn ari ma wēndi lén,
de mà le màgò a aré wete a kpén gwe,
má wé ò a manakēnaai.

5 Ani ma ute a kpén warikēgòra,
ani ma gwa a bizakutan,
ani ma zé gbèe musu aafia.

6 Ma m̀ni bo ma ibere kú ò likamainò pòla,
má sa ò Dikiri ònn kú ayuwiikēnaao,
má lè sí mà a sáabu kpá.

7 Tó ma n sisi Dikiri, ò wema,

̀n ma wēnda gwa, ń ma yā ma.

⁸ Ma nēse ten lé dama mà n are wete,
Dikiri, mateni n are wete.

⁹ ̀Nsun n mikpere zu makū n zòbleriinero,
̀nsun kpe dōmene kú poforo.

Ma kpanyiriime n ũ, ̀nsun ma zuktūnaro,
Luda ma surabari, ̀nsun ma tónlo.

¹⁰ Tó ma de kú ma dao pá kpāmai,
Dikiri ni ɔ likamai.

¹¹ Dikiri, ̀n ma da n zéa,
̀n domene are zé sūsu gūn ma wétāmmarinɔ yāi.

¹² ̀Nsun tó ma iberenɔ poyeina kemenero,
zaakū sēeda ékedeno ten yā dima,
gbē pāsīnɔ ten yī fēma.

¹³ Má yā díkīna náanikena,
kú Dikiri ni yā mana kemene andunia díkīna gūn.

¹⁴ ̀N wé dɔ Dikirii,
̀n ze gbāna, ń laakari kpáte,
̀n wé dɔ Dikirii.

28

Wékena kú sáabukpanaao

Dauda lèe.

¹ Dikiri, mɔkōmme ma gbēsi ũ, mateni n sísi,
̀nsun n sá tatamenero.

Tó n yītema dé,
mani gō lán gbē kú ò si gyāwānnnɔ bàme.

² Maten kpanyī ɔ dōnne,
̀n sá kpāmai,
mateni ma ɔ sé n kúkia.

³ ̀Nsun ma gáte leele kú gbē bēnenɔ ke vānikerinɔoro.
Òdi yā nna o ń gbēdakenɔne,
ama zāngu mé à kú ń swèn.

⁴ ̀N kéfīne ń yākenaa kú ń vānikenaao,
̀n fina bofīne ń dàaa
de a gbē wí ń musu.

⁵ Òdi Dikiri yākena kú à zīkenaao yā daro,
ani ń lite kpedangara, ani ń fute doro.

⁶ Arubarikademe Dikiri ũ,
zaakū à sá kpà ma wēnda wikilenaai.

⁷ Dikirime ma gbāna ũ kú ma sēgbakoo,
má a náani vī ma swèn.

Ádi kpāmai, ma pɔ dī ke nna,
madī a sáabu kpá kú lèsinaao.

⁸ Dikirime a gbēnɔ gbāna ũ,
à de uteki ũ kīna kú à kàane, àdi a sura ba.

⁹ ̀N n gbēnɔ sura ba ̀n arubarika daŋgu,
̀n ń dākpá ñgɔ ń kūna gɔrɔ sīnda pínki.

29

Dikiri ya'ona zàga'ra gūn

Dauda lèe.

¹ Ákōnɔ malaikanɔ, à Dikiri tó kpá,
à gakuri kú gbānao dɔ Dikirine.

² À Dikiri tó kpá,
à kúte Dikirine a kúadona gupuran.

³ Dikiri kòto kú ínɔ musu,
 Luda Gakuride di tó legū pūtá,
 Dikiri kòto kīni dɔ ínɔ musu.
⁴ Dikiri kòto gbāna dɔ,
 Dikiri kòto gakuri vī.
⁵ Dikiri kòtoo di sida línɔ para,
 Dikiri di Lebana b̄usu sida línɔ para.
⁶ Àdi tó Lebana kpínɔ vīvī lán zùne bà,
 Emɔ gbè s̄ó lán zùsane b̄òrɔɔ bà.
⁷ Dikiri kòtoo di bo kú legūpinanɔ,
⁸ Dikiri kòtoo di gbáranna yīgāyīgā,
 Dikiri di Kadesi gbáranna yīgāyīgā.
⁹ Dikiri kòtoo di línɔ yīgāyīgā,
 àdi líkpenɔ pura kú,
 gbè kú ò kú à ɔnnɔ ten pine,
 Gakurideme a ũ.
¹⁰ Dikiri kú í kú à da anduniala musu,
 Dikiri vutena Kína ũ gɔrɔ s̄inda pínki.
¹¹ Dikiri di a gbēnɔ gba gbāna,
 Dikiri di arubarika dan̄gu òḡɔ aafia.

30

Dikiri sáabukpanaa

Lè kú Dauda dà Luda ɔn sakena yāi.

¹ Mani n t̄s̄ é lei Dikiri,
 zaakū n ma kara,
 nídi tó ma iberenɔ ma nero.
² Dikiri ma Luda, ma s̄ɔ d̄onne,
 akū n ma gba aafia.
³ Dikiri, n ma si miraa,
 nídi tó ma si gyāwānnlo.
⁴ Dikiri gbēnɔ, à a t̄s̄ kpá,
 à a t̄s̄ kú à kú adona sáabu kpá.
⁵ Zaakū a p̄ɔf̄naa di la kú lao lero,
 à arubarika mé àdiḡɔ kun ari gbè w̄endi lén.
 Ɔɔd̄naa diḡɔ kun gwāani,
 akū gu di dɔ kú p̄onnao.
⁶ Kú má kú nnamanaa gūn ma p̄i:
 Mani kpágula zikiro.
⁷ Dikiri, kú n arubarikaa dāmagu,
 n ma ze gíngin lán kpi bà.
 Ama kú n kpe l̄imene,
 ma ḡɔ bídi gūn.
⁸ Mɔk̄ɔn Dikiri, ma n sisi,
 ma kúte kè ma dikiriine ma p̄i:
⁹ B̄ó àreen ma gana ke ma sina gyāwān vīi?
 Ma mira ni n t̄s̄ kpán yá?
 Ani n náani kpàkpa ken yá?
¹⁰ Ñ ma yā ma Dikiri ñ ma w̄enda gwa,
 Dikiri, ñḡɔ de ma kpanyīri ũ.
¹¹ N ma s̄ɔd̄naa lite ũwāna ũ,
 n ma uta kasanɔ b̄òt̄ema,
 n p̄onna dāmene p̄ókasa ũ.
¹² Maniḡɔ yitenaro, maniḡɔ n t̄s̄ kpáme,
 Dikiri ma Luda,
 maniḡɔ n sáabu kpá gɔrɔ s̄inda pínki.

31

Zidakpana Dikiria

Dauda lèe.

¹ Dikiri, m̀kõnn ma nanyĩ,
 ñsun tó wé'í ma kú zikiro.

Ñ ma sura ba n manakena yái.

² Ñ sã kpámai ní ma faaba ke likalika,
 ñ gõ ma uteki gbè ù,

zeke gbána kú ani ma faaba ke ù.

³ Ma gbèsi kú ma zeke gbánaoomè n ù,
 ñ domene are ní ma da zéa n tó yái.

⁴ Ñsun tó mà zu bà kú ò kpàkpamenenlo,
 zaakú ma surabariime n ù.

⁵ Ma a nini nànnè n õí,
 ñ ma sura ba Dikiri Luda yápurade.

⁶ Ma zã gbè kú òdi na tãnanõinõn,
 Dikirin ma náani kè.

⁷ Mani yáa dõ mà ponna ke kú n yenyĩo,
 zaakú n ma yá'ummanaà è,

n ma warikenaà dõmene.

⁸ Ndi ma na ma iberenone ní õíro,
 n ma gba m̀poroki.

⁹ Ñ ma wènda gwa Dikiri,
 zaakú má kú wari gümme,
 p̄sira tó ma wé ḡõ súkusuku,
 ma p̄ sira kú ma nèsee yàka.

¹⁰ P̄sira teni ma swè ble,
 ndana teni ma wè lago,
 laasun tó má gbána ví doro,
 ma wáno b̄usa.

¹¹ Ma gbédakenõ di ma gya bo ma iberenõ yái,
 ma yá di ma gbèno gba vína manamana,
 gbè kú odi dakare batunõ di p̄amene.

¹² Ma yá dí dõ gbèkegu doro,
 ma gõ lán gèe bà,
 ma gṍne lán oro kaso bà.

¹³ Madi ma kú gbèno teni ma pi dasi,
 v̄inapõnõn likamai.

Òdi kakara ò lé kpákúsũmai,
 òdi lédokõnõ ke ma wèndibona yái.

¹⁴ Ama ma n náani kè Dikiri,
 madi pi ma Ludame n ù.

¹⁵ Ma wèndii d̄igõ kú n õí gõrõ s̄inda p̄ínki,
 ñ ma sí ma ibere kú òteni ma wete
 ò ma denõ õí.

¹⁶ Ñ ãn were makú n z̄õbleriia,
 ní ma sura ba n yenyĩ gũn.

¹⁷ Dikiri, ñsun tó wé'í ma kũro,
 zaakú ma wiki lèmma.

Ñ tó wé'í yávanikerinõ kú,
 ñ tó ní lé gõ nakõana gyáwánn,

¹⁸ ñ tó éketorii pinõ néne nate.

Òdi dõke kú gbè mananõ,
 òdi ní gya bo kú íadanaao.

¹⁹ Aruzeke kú n kàkara n v̄inakerinone z̄õkõ,
 ndi arubarika da gbè kú ò nanyĩnõgu

gbē sīnda pínki wára.

²⁰ Tó gbēnɔ lé kpàkùsúrúyí, ndi ní ute n kuru,
tó òten lékpakɔ́a ke kúrwo, ndi ní dákpa n kukia.

²¹ Arubarikademe Dikiri ù,
zaakù à yenyí zókɔ́ mòmene
wēte kù ò likaii gūn.

²² Swēe kēmagu gwe,
akù ma dà, n ma zukūname.
Kù ma faaba lé zūnyí,
n ma wēnda ɔ́ɔ́ɔ́naa mà.

²³ Àgɔ́ ye Dikirii, ákɔ́nɔ á gbēnɔ.
Dikiri di a náanikerinɔ dákpa,
àdi fīna bo zīdabirinɔne pásīpāsī.

²⁴ Ákɔ́nɔ kù á wé dɔ́ Dikiriiinɔ,
àgɔ́ gbāna à á swē kpáte.

32

Durunna'ona Ludane

Dauda lēe.

¹ Arubarikademe gbē kù Luda a taarinɔ tòne
à a durunnaɔ kēne ù.

² Arubarikademe gbē kù Dikiri di a durunna yā daro ù,
akùsɔ́ manafiki kù à nèsee gūnlo.

³ Kù ma yīte kù ma durunnao, ma fēfē,
ma wiki dīgɔ́ dɔ́ zaa kɔ́nkɔ́ ari ɔ́kɔ́si.

⁴ N ɔ́ dīgɔ́ tɔ́nama fānantē kù gwāanio,
ma gbāna làka làkù guwānagɔ́ɔ́ ifāntē ma le bà.

⁵ Akù ma wenne ma durunnai,
mádi ma yā vāni utenne doro.
Ma pì, mani ma taarinɔ o Dikirine,
akù a ma durunna kēmene.

⁶ Abire yāi n náanikeri wé kemma a gɔ́ɔ́a,
tó kisira ten su, ani a lero.

⁷ Ma utekime n ù,
ndi ma bo wétámmanaa gūn,
ndi likamai ò ma sura ba.

⁸ Mani yā danne mà n da zé kù à de ò séa,
mani lé damma, ma wé gɔ́ tényí.

⁹ Nsungɔ́ kun laasunn sari
lān sɔ́ ke baragbāsɔ́ bàro,
tó ndi sɔ́mɔ kááne kù a bàaoro,
òdi da n dɔ́rɔ́aro.

¹⁰ Yā'ummanaa di da gbē vāninɔla,
Dikiri yenyí di lika a náanikerinɔa.

¹¹ Gbē mananɔ, à pɔ́nna ke Dikiri yāi,
nèsepuradenɔ, à ayuwii ke à yāa dɔ́.

33

Luda sáabukpanaa

¹ À ayuwii ke Dikirine gbē mananɔ,
à kù nèsepuradenɔ a sáabu kpá.

² À Dikiri tɔ́ kpá kù gidigboo,
à lē síne kù mɔ́rɔ́o.

³ À lē dufu síne,
à pɔ́'uborinɔ lé kù dɔ́naao kù pɔ́nna wikio.

4 Zaakū yā kū Dikiri ò bi yāpurame,
à náani vī a yākenaa gūn pínki.

5 À ye yā manai kū yāzedeo,
Dikiri yenyī andunia pà.

6 Dikiri yā'ona mé à musu kè,
a lé'īa mé à musupɔnɔ pèpe.

7 À í kàte gu dokɔnɔ, à gɔ́ ísira ũ,
à ínɔ kàkara, à gɔ́ í lòkoto ũ.

8 Andunia gbē sīnda pínki, à vīna ke Dikirine,
gbē bēnenɔ pínki, à mì natene.

9 Zaakū à yā ò, akū andunia gɔ́ katena,
à yā dite, akū pɔ́ sīnda pínki gɔ́ kun.

10 Dikiri dì lé kū burinɔ kpàkūsū ke pā,
àdi kpá būsudenɔne kū pɔ́ kū òten péaa.

11 Yā kū Dikiri zèò digɔ́ zena gíngin,
yā kū à a pɔ́ gbà digɔ́ kun gɔ́rɔ́ sīnda pínki.

12 Arubarikaden buri kū Dikiri de a Luda ũ ũ,
gbē kū à n̄ sé a pɔ́ ũnɔ.

13 Zaa musu Dikiri dì gu gwa zīte,
àdi bisāsirinɔ e n̄ pínki.

14 Zaa gu kū à kun àdi wé pā
gbē kū ò kú andunia gūnnɔla n̄ pínki.

15 Àkū mé à gbē sīnda pínki swèè kè,
àdi n̄ yākenanɔ dɔ́ pínki.

16 Kína ke dì zī ble a zīkari gbānanɔ yāiro,
zīkari ke dì bo a gɔ́sagbānake yāiro.

17 Sɔ́ náanikena à n̄ mì sí bi ékeme,
bee kū a gbānakenaɔ ani fɔ́ à gbē sura baro.

18 Dikiri wé kú a vīnakerinɔa,
gbē kū n̄ wé dɔ́ a yenyīanɔ.

19 Ani n̄ bo ga léi,
ani n̄ gwa nàgɔ́rɔ́.

20 Ó wé digɔ́ dɔ́ Dikirii,
àkūme ó kpanyīri ũ kū ó sēgbakoo.

21 Zaakū Dikirin ó pɔ́ digɔ́ nna káao,
ó a tɔ́ kū à kú adona náani vī.

22 Dikiri, ò tó n̄ yenyī gɔ́ kú kúoo
lákū ó wé dɔ́nyī nà.

34

Dikiri manakenaa

Lè kū Dauda dà gɔ́rɔ́ kū à a zīda dite īade ũ Abimeleki are, ari Abimeleki pèa à tà.

1 Manigɔ́ Dikiri tɔ́ sé lei lakanaa sari,
manigɔ́ a tɔ́ kpá lákū gu digɔ́ dɔ́ nà.

2 Manigɔ́ īa dà Dikiri yā musu,
takasidenɔ ni ma ò pɔ́nna ke.

3 À zɔ́kɔ́ke dɔ́ Dikirine kúmao,
ò a tɔ́ bo leele.

4 Ma Dikiri ki wète, akū à wèma,
à ma bo ma vīnanɔ gūn.

5 Gbē kū n̄ wé dɔ́nɔ ãn nigɔ́ werena,
wé'i ni n̄ kú zikiro.

6 Gbē takaside dí Dikiri sisi, akū à wèa,
à a bò a warinɔ gūn pínki.

7 Dikiri Malaika digɔ́ kú a vīnakerinɔ sare,
àdi n̄ mì sí.

⁸ À lé ke à gwa, áni dō kū Dikiri nna,
arubarikaden gbē kū à nài ũ.
⁹ Dikiri gbēno, à vīna kene,
póke di kīa à vīnakerinōaro.
¹⁰ Nà di mūsuno de, póbile di kīamīma,
ama pō mana ke di kīa Dikiri ki weterinōaro.

¹¹ Gbēno, à mō à ma yā ma,
mà vīnakena Dikirinēe dadaáre.
¹² Akōno kū á ye á wēndi gō mana
akūsō á ye á kunna gō nna,
¹³ à á lé kū kū yāvānī'onaao,
àsun tó éke bo á lēnlo.
¹⁴ À kpe li yā vānīne à yā mana ke,
à aafia zé wete àgō téi.

¹⁵ Dikiri digō wé té gbē manano,
àdi sã kpá n̄ s̄odonaai.
¹⁶ Dikiri di kpe li yāvānikerinone,
de n̄ yā sún dō gbēkeguro yāi.

¹⁷ Tó gbē manano lé zù Dikiri, àdi ma,
àdi n̄ bo n̄ warino gūn pínki.
¹⁸ Dikiri káni kū gbē kū n̄ pō yàkano,
àdi kpá gbē kū n̄ an sisanano.

¹⁹ Wari digō gbē mana le gēn baaakō,
ama Dikiri di a bo a gūn pínki.
²⁰ Àdi a wāno dākpá pínki,
a ke di éro, bee mēn do.

²¹ Kisira ni gbē vānino dede,
yā ni vute gbē mana iberenōa.
²² Dikiri di a zōblerino mì sí,
yā ni vute gbē kū à naiaro.

35

Gbē mana s̄odona Dikirine

Dauda lēe.

¹ Dikiri, n̄ ibere sé kū ma iberenōo,
n̄ zī ká kū gbē kū òten zī ká kūmaono.
² N̄ n̄ sēgbako kū n̄ zīkabono séte,
n̄ fute n̄ kpámai.
³ N̄ n̄ sári kū n̄ fēnēdao sé dō,
n̄ gé n̄ da gbē kū òten pétemainōle.
N̄ omene ma surabariime n̄ ũ.
⁴ Gbē kū òteni ma wete ò ma deno,
n̄ tó ò kpe li, wé'i n̄ kū.
Gbē kū òten kisira gōgōmaino,
n̄ tó ò fua, mà n̄ kpe e.
⁵ Ògō de lán ése ũkã kū ĩa sète bà,
Dikiri Malaika péřma.
⁶ N̄ zé gō gusira ũ kū guzāreēo,
Dikiri Malaika s̄ońyī.
⁷ Zaakū ò wēēē yōmene pã,
mádi yáke keńnero, akū ò bàa kpàkpamene.
⁸ N̄ tó kisira n̄ le kanto,
n̄ tó bà kū ò kpàkpamene n̄ kū
de ò léte wēē kū ò yō pìi gūn.
⁹ Ma pō ni gbasa à ke Dikiria nna,

mani pɔnna ke kù à ma sura bà yáì.

¹⁰ Mani pi kù nèsɛdo,

Dikiri, dí mé à de lán n bà?

Ndi takasidenɔ sí gbānamɔnnerinɔ,
ndi wēndadenɔ bo ñ wétāmmarinɔ ɔ̃.

¹¹ Sèeda ékedenɔ dì futemai,

òdi yā kù má a yā d̄sro lalama.

¹² Òdi yā mana fīna bomene kù yā vānio,

akū ma ḡɔ boado ũ.

¹³ Tó ò gyā kè s̄ɔ, ma uta kasa dà,

ma ma zīda b̄usa kù l̄yīnao,

ma adua k̄éñne lakanaa sari,

¹⁴ lākū ò de ma gbēnna ke ma danɛ ũ bà.

Ma kure má m̄petena kù p̄sirao,

lākū ma dan maten wēnda keneɛ bà.

¹⁵ Ama kù ma ḡɛ s̄i,

ò likamai kù p̄nnao,

ò ma ke p̄à ò l̄etema,

ò ma yaka lakanaa sari.

¹⁶ Ò ma fobò p̄s̄ip̄as̄i,

ò saka p̄itima.

¹⁷ Dikiri, ñiḡɔ ma gwa le ari b̄oreɛ?

Músu p̄inɔ teni ma ke yákiyaki,

ñ ma s̄ímma m̄ḡɔ kù wēndiio.

¹⁸ Mani n s̄áabu kpá pari k̄okakarana ḡūn,

mani n t̄ɔ kpá gbēnɔ wára.

¹⁹ Ñsun tó ma iberenɔ ma yáa d̄sro,

ñsun tó gbē kù ò z̄amagu p̄anɔ

ma gwa kù wé vānioro.

²⁰ Yā nna di bo ñ l̄énlo,

òdi yā di yāketesaridenɔ.

²¹ Òdi lé at̄ ò pi:

Éh̄, éh̄, ó wé è.

²² Dikiri, n wé è, ñsunḡɔ ȳitenaro,

ma Dikiri, ñsunḡɔ z̄á k̄ūmaoro.

²³ Ma Luda, ñ fute ñ ze k̄ūmao,

ma Dikiri, ñ tó yā bo k̄ūmao nna.

²⁴ Ndi yā ke a z̄éa,

Dikiri ma Luda, ñ yā nna kpáma,

ñsun tó ò ma yáa d̄sro.

²⁵ Ñsun tó ò o ñ swèn ò ma nero,

ñsun tó ò pi ò ma m̄ bēnero.

²⁶ Lākū òten p̄nna ke ma wétāmmaanaa musu nà,

ñ tó wé'i ñ kù, mà ñ kpe e.

Lākū òten z̄ók̄ke m̄m̄ene nà,

ñ wé'i dar̄ma ñ ñ kpe bo.

²⁷ Gbē kù ma bona mana di keñne nnano

ñ tó ò p̄nna ke ò ayuwii ke.

Gbē kù ma bona aafiaa di kán̄gunɔ

ñ tó òḡɔ pi baala'i, Dikiri mé à z̄ók̄ɔ.

²⁸ Makū s̄ɔ, mani n náani yā o,

maniḡɔ n s̄áabu kpá ḡɔɔ s̄inda p̄ínki.

36

Bisasiri vāni

Dikiri z̄òbleri Dauda l̄ɛɛ.

¹ Gbē vāni durunna yā d̄ɔ ma sw̄ɛɛa,

à wé òdíḡ Luda wé'í vīro.

² Zaakū àdíḡ a zīda e gbē mana ūme,
àdi a durunna dō gbasa à zánlo.

³ Èke kú manafikio kú a lén,
à ɔndō kú manakenaaoò tò.

⁴ Àdi yā vāni laasun lé a wúteḡia,
àdi gí yā pāsīro,
àdi a zīda da zé fayasariden.

⁵ Dikiri, n yenyī zōkōò kà ludambēa,
ń náani vī manamana, à zō susunenōa.

⁶ N manakena zōkōò lán kpínò bà,
n yāzedeke lé vīro lán ísira lòkotoo bà.
Dikiri, ndi bisāsirinò kú nòbòòò bo pínki.

⁷ Luda, n yenyī bēere vī fá,
bisāsirinò di ute n orun.

⁸ Ódi n ɔn pòble nísíde ble ò ká,
ndi n swa'í pònnade kpámma ò mí.

⁹ Zaakū mōkōmmē wēndiboki ū,
ó kunna n gupuran mé à ó wé kē.

¹⁰ Ñḡḡ yenyī mō gbē kú ò n dōnōne,
ñḡḡ nēsepuradenò sura ba ñḡḡ gé.

¹¹ Ñsun tó zidabirinò ḡeḡe pétepetemaro,
ñsun tó yāvānikerinò ɔ sōmairo.

¹² Ñ gwa, manafikide pínò lēte,
ò ḡḡ wutena sòròò, oni fō ò futero.

37

Gbē mananò kú gbē vāninò ziaḡpe zī
Dauda lèe.

¹ Ñsun tó gbē vāninò yā n kú gbānaro,
ñsun yāvānikerinò gwena ní dero,

² zaakū ò kori ke tera lán sēē bàme,
ń manakena ní láka lán sēēla ísì bà.

³ Ñ Dikiri náani ke, ñḡḡ yā mana ke,
ñḡḡ kú bùsu díń, ñḡḡ nna ma.

⁴ Ñ tó n pō ḡḡ nna kú Dikirio,
ani pō kú n nēse yei kpámma.

⁵ Ñ ze kú Dikirio ñ a náani ke,
ani yā díńò kenne.

⁶ Ani tó yā bo kúnwo nna lán gudōnaa bà,
ani tó ñ bo mana lán fānantē gupurakūnaa bà.

⁷ Ñ ze kú menao Dikiri arē ñ a dā,
ñsun tó aruzekede yā n kú gbāna
ḡòò kú à bò kú a wéze vānioro.

⁸ Ñ pōfē tó ñ mí kē pētēa.

Ñsun tó yā bireno n kú gbānaro,
àdi su kú yāvānikenaaoome.

⁹ Zaakū gbē vāninò ní kakate,
gbē kú ñ wé dō Dikiriinò mé òḡḡ bùsu vī.

¹⁰ À ḡḡ fítì kú gbē vāninò nigō kun doro,
bee tó n ñ wéte, ñni ñ lero.

¹¹ Zīdabusarinò mé onigō bùsu vī,
onigō pōnna ke kú aafia zōkōò.

12 Gbē vāni dì yā vāni kpákpa gbē manane,
 àdi sakaa pitia.

13 Ama Dikiri ògò a yáa dɔ,
 zaakū à dō kū a gɔɔ ni papa.

14 Gbē vāninɔ dì fēneda woto,
 òdi n̄ kà kpá sála,
 de ò le ò takasidenɔ kū wēndadenɔ dɛdɛo,
 ò gbē kū n̄ yákɛna mananɔ kakate.

15 N̄ zīda fēneda ni n̄ zō n̄ swèn,
 oni n̄ sánɔ é'ɛñɛ.

16 Pó fiti kū gbē mana vī
 de gbē vāni dasinɔ aruzekela,
 17 zaakū gbē vāninɔ gbāna ni m̀ dɛ,
 ama Dikirime gbē mananɔ kūna ũ.

18 Dikiri taarisaridenɔ yā dō,
 n̄ bakaa ògò de n̄ pó ũ gɔɔ sīnda pínki.

19 Wé'i ni n̄ kū yā pásī gɔɔ zīro,
 bee tó nàa kà, onigò kána.

20 Gbē vāninɔ sō oni kakate,
 Dikiri iberenɔ ni láka lán sēla b̀tɔɔ bà,
 ò gēte lán túsukpe bà.

21 Gbē vāni dì pó sákáñma à a fīna boro,
 gbē mana sō àdi gba da yōnkoyōnko.
 22 Gbē kū Dikiri arubarikaa dàngunɔ mé ògò b̀su vī,
 gbē kū à lé kèñnɛno sō oni kakate.

23 Dikiri mé àdi zémile kū gbēne,
 a pò ògò nna a kunnāaa.

24 Bee tó à gèe s̀, ani léte sɔɔɔɔɔ,
 kū Dikiri a kūna yāi.

25 Kefennan ma ũ yā, akū ma zī kù,
 mádi e Luda gbē mana zúkūna zikiro,
 mádi e à nénɔ ten bara kero.

26 Àdigò gba da gɔɔ sīnda pínki
 àdigò pó sákáñne,
 a nénɔ nigò de arubarikadenɔ ũ.

27 N̄ kpɛ li yā vānine ògò yā mana ke,
 Ìnigò kú b̀su dín gɔɔ sīnda pínki.

28 Zaakū Dikiri ye yāzedei,
 ani a nāanikerinɔ zukūnaro.

Onigò kun aafia gɔɔ sīnda pínki,
 gbē vāninɔ sō oni kakate.

29 Gbē mananɔ mé ògò b̀su vī,
 onigò kun gɔɔ sīnda pínki.

30 Ɔnd̄yā dì bo gbē mana lén,
 a lé dì yāzede o.

31 A Luda doka kú a swèn,
 a gbá dì sata pókearo.

32 Gbē vāni dì gbē mana kpákpa
 de à le à a dɛ,

33 ama Dikiri ni a tó a ɔ̀ro,
 ani we yákpate a blero.

34 Ñ Dikiri dá ñg̃ a yā kūna,
ani n kara de ñg̃ b̃usu ṽi,
ñni gb̃ē ṽāniñ m̃ìd̃ena e.

35 Ma gb̃ē p̃āsī gb̃ānade ke è yā,
àten ɔ tá lán lí kú z̃ite k̃ène nna bà.

36 Kú tá kà kúmao gwe, à kú gwe doro,
ma a w̃ete, mádi a lero.

37 Ñ taarisaride yā gwa,
ñ wé pé gb̃ē mana yāi,
zaakū ñes̃eỹidade buriñ ni g̃ō buri ũ.

38 Durunnakeriñ s̃ō oni kakate l̃ẽl̃ẽl̃ẽl̃ẽ,
gb̃ē ṽāniñ buri ni m̃ì d̃e.

39 Dikiri mé ani gb̃ē manañ sura ba,
anig̃ō deñne uteki ũ warikeg̃ɔɔa.

40 Dikiri ni kp̃ányī à ñ bo,
ani ñ sí gb̃ē ṽāniñ a à ñ sura ba
kú ò ñai yāi.

38

Takaside aduak̃ena

Dauda l̃èe.

1 Dikiri, ñsun ma toto kú p̃of̃eoro,
ñsun ma s̃ā f̃i kú p̃et̃eoro.

2 N k̃añ ma papa,
n ɔ t̃ōma.

3 Ma m̃ē gb̃āna làka n p̃et̃ē yāi,
ma wá aafiaro ma durunna yāi.

4 Ma taariñ d̃āmala,
ò t̃ōma lán aso tikisii bà.

5 Ma b̃oñ li f̃ōnna ũ,
ò yagi k̃è ma ỹoñk̃e yāi.

6 Má kuna, ma g̃ō z̃l̃l̃l̃,
madig̃ō té ãnsiname g̃ɔɔ s̃inda pinki.

7 Ma kp̃ewa ten wí yápura,
ma m̃ē gb̃āna ṽiro.

8 Má gb̃āna ṽiro, ma m̃èe k̃è búgubugu,
maten wiki lé ma p̃oyakana yāi.

9 Dikiri, ñ p̃ó kú má yei d̃ō pinki,
ndi ma ndana ma s̃āns̃ān.

10 Ma kú ten ṽi gbi gb̃i, ma gb̃āna làka,
ma wé ten té ke doro.

11 Ma gb̃ēnnañ kú ma gb̃ēñ di gb̃ātemene,
ma dañeñ di bà l̃emene ma b̃oñ yāi.

12 Gb̃ē kú ò wete ò ma deñ di bà kp̃ákpamene,
ma weteriñ di yā ṽāni kp̃ákúsū kúmao,
òdig̃ō manafikiyá gwa kú k̃ōo g̃ɔɔ s̃inda pinki.

13 Ma g̃ō lán s̃āto bà, madì yā maro,
lán gb̃ē kú a ñéne ñāte bà, madì lé w̃ek̃s̃aro.

14 Má de lán gb̃ē kú àdi yā maro bà,
madì wer̃umaro.

15 Dikiri, m̃ok̃ōmm̃e ma wé d̃onyī,
ñni ma yā ma, Dikiri ma Luda.

16 Ma pi, ñsun tó ò ỹōg̃ō kemaro,
ñsun tó ò ña d̃ā ma satana yāiro.

17 Ma ka let̃ena,

madigõ kú yá'ummanaa gūn.

¹⁸ Mani ma yá vāninõ onne sà,
zaakū ma durunna yāin ma pɔ yakana.

¹⁹ Ma ibere pásinon lé víro,
gbē kú ò zāmagu pāpānɔn dasi.

²⁰ Òdi yá mana fīna bomene kú yá vānio,
yá manan má téi, akú ò ibere sè kūmao.

²¹ Dikiri, ñsun ma zukūnaro,
ma Luda, ñsungõ kú kūmao zāro.

²² Ñ mɔ ñ kpámai likalika,
ma Dikiri, ma surabarii.

39

Takaside ɔɔɔna Ludane

Dauda lèe.

¹ Ma pì, manigõ ma zīda kūna dõ,
mani tó ma lé ma da durunnakēnaa gūnlo.
Tó gbē vāni kú kūmao, mani ma lé kú.

² Ma lé nakōana, ma yīte kítikiti,
mádi yāke oro, bee yá mana se,
akú ma yá'ummanaa era à kàra.

³ Ma swēe puusu bò ma gūn,
kú ma laasunn lè, ma nēsee wà,
akú ma lé bò ma pi:

⁴ Dikiri, ñ tó mà a wèndigɔɔ lé dõ
kú ma gɔɔɔ dasi léo.

Ñ tó màgõ dõ lākū ma wèndii ni lāka nà araga.

⁵ N ma wèndi lé yõ n ɔla lén,
ma kunna de wé kú yīola n kīnaaro.
Gbē sīnda pinki dì gēte lán ia bàme,
⁶ bisāsiri tēna digõ de lán uraa bàme.

Ádi ke gāragara à aruzeke kakara,
ama à dõ ke dín ani gōnero.

⁷ Tó lēme, bɔ tāmaan manigõ vīi?
Mɔkōmme ma wé donyi, Dikiri.

⁸ Ñ ma taarinɔ kēma,
ñsun tó yōnkɔɔ ma foboro.

⁹ Ma lé nakōana, mádi ma lé wēkōaro,
zaakū mɔkōn mé n yá bire kè.

¹⁰ Ñsun ma lé doro,
n okū tēni ma ká gaa.

¹¹ Ndì gbē toto ndi wé taa a durunna yāi,
ndi a aruzeke ble lán blé bà.
Gbē sīnda pinki dì gēte lán ia bàme.

¹² Ñ ma aduakēna sí Dikiri,
ñ sá kpá ma wikilēnaaa.

Ñsun sá tata ma ɔɔɔnaanero,
zaakū n nibɔɔn ma u,
má de gbē zītɔ ũ lán ma dizinɔ bà.

¹³ Ñ wé goma de ma pɔ le àgõ nna dɔ,
ari màgõ gé andunia tó.

40

Dikiri sáabukpanaa

Dauda lèe.

1 Ma wé d̄ Dikirii manamana,
akū à aré d̄ma à ma ʒ̄d̄naa mà.

2 À ma bo t̄n̄w̄ēēē gūn,
à ma bo fokon.

À ma gbá p̄te gb̄esi musu,
à ma ze gwe ḡingin.

3 À l̄ē dufu d̄amene ma l̄én
ó Luda s̄abukpana p̄s̄ ũ.
Gb̄ēn̄o ni e dasi, v̄ina ni n̄ k̄ū,
ò Dikiri náani k̄e.

4 Arubarikaden gb̄ē k̄ū à Dikiri náani v̄i ũ,
akūš̄ àdi aré d̄o z̄idabirin̄o k̄ū t̄anagbagbarin̄oaro.

5 Dikiri ma Luda, n̄ ȳabonsar̄ek̄enan̄on̄o dasi,
oni f̄s̄ ò ȳa k̄ū n̄ten p̄éaw̄ere d̄d̄oro.
Tó mat̄en babanne, à l̄é v̄iro,
mani f̄s̄ mà o p̄inkiro.

6 N̄ ye sa'op̄o ke gbairo,
akū n̄ ma gba s̄a mà ȳa mao.
N̄di sa'op̄o k̄ū òdi k̄á t̄én à t̄é k̄ū
ke durunna k̄útekebo gbekaro.

7 Akū ma p̄i: Makūme la,
ma su l̄ákū à k̄ēna takadan ma ȳa musu n̄a.

8 Má ye n̄ p̄yenȳina k̄eme, ma Luda,
n̄ doka k̄ū ma sw̄ēē gūn.

9 Mani ȳazede baaru kp̄á pari k̄ōkakaranaa gūn,
mani ma l̄é nak̄ōaro, l̄ákū n̄ d̄s̄ n̄a Dikiri.

10 M̄adi n̄ ȳaz̄edeke uteñ̄ero,
ma n̄ náani k̄ū n̄ surabanaao ȳa ò.
M̄adi ḡi n̄ yenȳi k̄ū n̄ ȳapurao oi
pari k̄ōkakaranaa gūnlo.

11 Dikiri, ñsun ḡi ma w̄ēnda gwairo,
n̄ yenȳi k̄ū n̄ ȳapurao ḡs̄ ma d̄akp̄a.

12 Zaakū ȳa v̄ani k̄ū à likanamai l̄é v̄iro,
ma taarin̄o d̄amala, mat̄en gu ero,
à dasi de ma m̄ik̄ala, sw̄ēē k̄ēmagu.

13 Dikiri, ñ s̄uru ke ñ ma sura ba,
Dikiri, ñ ke likalika ñ m̄s̄ ñ kp̄amai.

14 W̄é'i gb̄ē k̄ū òten wete ò ma den̄o k̄ū,
ò n̄ m̄i p̄éte.

Gb̄ē k̄ū ò ye mà kisira en̄o kpe li,
n̄ an̄ ḡs̄ sisina.

15 Gb̄ē k̄ū òdi pimene, taare, taaren̄o,
w̄é'i n̄ k̄ū ò ḡs̄ ḡiri.

16 Gb̄ē k̄ū òteni n̄ ki weten̄o,
ñ tò n̄ p̄o kemma nna ò ȳaa d̄o.

Gb̄ē k̄ū ò ye n̄ surabanain̄o
ḡs̄ pi Dikiri z̄ōk̄s̄.

17 Takaside w̄ēndademe ma ũ,
ñ laasun l̄é ma ȳaa, Dikiri.
M̄ōk̄ōmme ma kp̄anȳiri ũ k̄ū ma m̄isiriio,
ma Luda, ñsun ḡi kero.

41

Gyare aduak̄ena

Dauda l̄ēe.

1 Arubarikaden gb̄ē k̄ū àdi gb̄anasaride ȳa da ũ,

Dikiri di a bo warikenagorɔa.

² Dikiri ni à dākpa à a gba wèndi gbàna,
ani arubarika daagu a bùsun,
ani a kpá a ibereɔa ò ní poyeina kearo.

³ Dikiri ni ze káao tó à wutena gyán,
ani tó à fute gyā pin aafia.

⁴ Ma pì: Dikiri, ma durunna kènne,
n ma wènda gwa, ní ma gba aafiaa.

⁵ Ma ibereɔa teni ma wete kú gao ò pi:
Boren ani ga de a tó sátee?

⁶ Tó ò sù ma gwa, yā pán òdi omene,
òdi baaru vāni wete ma yā musu,
gbasa òdi fute ò gé ò yā pì fā bàai.

⁷ Ma zāngurinɔ di ma kpákpa kú yā vānio,
ní pínki òdi àlesi vāni dɔma ò pi:

⁸ Gagagyā mé à a lè,
ani fute a wutena bire gūn doro.

⁹ Bee ma gbēna kú ma a náani kè,
kú odi ɔ kakara ta dokɔnɔ gūn bò ma kpe.

¹⁰ Mɔkɔn sɔ Dikiri, n ma wènda gwa,
n ma gba aafiaa de mà fīna bofne.

¹¹ Tó ma ibereɔa dí ma yǒgɔ kemaro,
manigɔ dɔ sà kú ma yā kangu.

¹² Ní ma kūna ma nèsemana yāi,
ní tò màgɔ kú n are gɔrɔ sinda pínki.

¹³ Arubarikade Dikiri, Isarailanɔ Luda
zaa káaku ari gɔrɔ sinda pínki!
Aami! Aami!

TAKADA PLADE

Zabura 42-72

42

Zĩzɔ dɔnaa

Kora burinɔ lèe.

¹ Lákú zɔ di swa sare ni de nà,
len n ni di ma de le, Luda.

² Ma nini ten Luda ni de, Luda Wèndide pìi.
Boren mani le mà gé daalee?

³ Wété mé à gɔ ma pɔble ũ
fānanté kú gwāanio,
òdigɔ pimene gɔrɔ sinda pínki:
N Luda kú máa?

⁴ Ma nèsee wène, akú yā dīkīnānɔ dɔmagu,
lákú madi gé pari gūn nà ari Luda ɔnn,
gbēnɔ digɔ tété ma kpe kú ayuwiiɔ,
dikpekerinɔ di dodomai kú sáabukpanaaɔ.

⁵ Býāin ma nèsee yàkaa?
À kè dera ma laakarīi fùtee?
Séde màgɔ wé dɔ Ludai,
zaakú mani era màgɔ à sáabu kpá,
ma Surabari, ma Luda.

⁶ Ma nèsee yàka, akú n yā dɔmagu
zaa Miza kpigerēei ari Yoda mīia,
zaa Emɔ kpīnɔ musu.

⁷ Ndí tò ísókēna kīni gɔ dɔ,
í lòkotonɔ ten lé zukɔi.

N tò í ten damala,
a sɔ ten tá kúmao.

⁸ Dikiri di yenyí mómene fánanté,
a lèe digɔ dɔ ma lén gwáani,
maten wé ke Luda kú à de ma wèndi ũa.

⁹ Madi pi Luda ma gbèsine:
Bóyáin ma yá sànguú?
À kè dera n tò màgɔ té kú pɔsiraó
ma ibere wétámmana yáii?
¹⁰ Ma waridɔmmarinɔ di ma sɔsɔ,
akú ma wánɔ digɔ wí,
òdigɔ pimene gɔrɔ sinda píinki:
N Luda kú máa?

¹¹ Bóyáin ma nèsee yàkaa?
À kè dera ma laakarii fùtée?
Séde màgɔ wé dɔ Ludai,
zaakú mani era màgɔ a sáabu kpá,
ma Surabari, ma Luda.

43

¹ N ma yá nna kpáma Luda,
n ze kúmao buri ludadɔrisarinɔ yá musu,
n ma bo gbé vání manafikidenɔ ɔí.
² Luda, mɔkɔmmɛ ma uteki ũ,
bóyáin n gimaii?
À kè dera n tò ma gɔ té kú pɔsiraó
ma ibere wétámmana yáii?
³ N n gupura kú n yápuraó zíma,
à domene are n kpi musu,
à gé kúmao ari n kúkia gwe.
⁴ Gbasa mà gé n gbagbakia Luda,
ma pɔ ni kemma nna, Luda ma pɔnna,
mani n tɔ kpá kú mɔrɔɔo,
Luda ma Luda.

⁵ Bóyáin ma nèsee yàkaa?
À kè dera ma laakarii fùtée?
Manigɔ wé dɔ Ludai,
zaakú mani era màgɔ a sáabu kpá,
ma Surabari, ma Luda.

44

Isarailanɔ faaba wékena

Kora burinɔ lèe.
¹ Luda, yá kú n kè zaa gikena ó dizinɔ gɔrɔa,
ò òweɛ ó sá mà.
² N ɔ sɔ burinɔi n wari dɔrúma,
n ó dizinɔ kàte n gbèn,
n n kara ò dàgula.
³ Adi ke n fènda mé à n ká bùsu díaro,
n gàsá gbānan ò zii blèoro.
N zīda gāsá gbāna mé à tò,
n are dɔrúma kú n yeñyí yáii.
⁴ Mɔkɔmmɛ ma Kína ũ ma Luda,
ndi tó Yakubu burinɔ zii ble.
⁵ N gáin odì ɔ sɔ ó ibereɔi,
kú n tson odì gbá pétepete ó zāngurinɔa.

6 Adi ke ma sá náanikenanlo,
 adi ke ma fɛɛda mé àdi ma boro.
 7 Zaakū mɔkɔn mé ndi ó sí ó ibereɔa,
 ndi wé'i da ó zāngurinɔa.
 8 Luda, odigɔ n sáabu kpá ɔɔɔ sīnda pínki,
 odigɔ n tɔ kpá lakanaa sari.

9 Bee kú abireo n giwái n tò wé'i ó kú,
 ndi bo kú ó zikarinɔ doro.
 10 N tò o boru kpe ó ibereɔne,
 n tò ó zāngurinɔ ó pɔnɔ nàkɔa.
 11 N n gbá zé ò ó dede lán sánɔ bà,
 n ó fákɔa burinɔ té.
 12 N n gbēnɔ yia araga,
 ndi àre le a gūnlo.

13 N tò ó gbēdakenɔ ó sɔsɔ,
 gbē kú ò kú ó sarenɔ ó lalandii kè.
 14 N tò o ɔɔ baaru pɔ ũ burinɔne,
 gbēnɔ di n mī yīgawere.
 15 Madigɔ kú kú wé'io ɔɔɔ sīnda pínki,
 ma gasuu ɔɔ kpá ma wéi
 16 ma lalandikerinɔ kú ma sòsòrinɔ yāi
 kú ma ibere kú ò ye ò fīna bomanɔ yāo.

17 Abirekú ó lé pínki,
 bee kú n yá dí sáóguro,
 ódi n bàka kunna kúoo yā gbororo.
 18 Ó laasun dí kēmmaro,
 ódi kē n zéaro.
 19 N ó ké dúgudugu,
 n ó bùsu kè gbēgbonnɔ kureki ũ,
 n gusira níkiniki dàóla.

20 Tó ó Dikiri tɔ sàógu yā,
 ke tó ó wé dɔ buri zítɔnɔ tānanɔi,
 21 Luda ni gí ei yá?
 Zaakū àkú mé à ó nèsegūnyānɔ dɔ pínki.
 22 N yāi ó kú ga léi zaa kɔnkɔ ari ɔkɔsi,
 òdi ó dite lán sá kú oni n kùtu kpánɔ bà.

23 N vu Dikiri! À kè dera nten i oo?
 N fute! Nsun giwái ɔɔɔ sīnda pínkiro.
 24 À kè dera n kòkòɔ dɔwewee?
 Ó wēndake kú ó wétāmmaanao sàngun yá?

25 O ɔɔ yīna lukutēn,
 o ɔɔ wutena zīte.
 26 N fute n kpáwái,
 n mɔ n ó bo n yenyī yāi.

45

Kína nɔsena lē

Yenyī lè kú Kora burinɔ dà.

1 Yā nna ten pípi ma swēe gūn,
 lākū maten lè díkīna da kīnane nà.
 Ma lé nna lán takadakēri mana takadakēbɔɔ bà.

2 N manake de gbē sīnda pínkila,
 n légbēe digɔ nna,
 arubarika kú Luda dàngu lakana vīro.

³ Mòkòñ zìkari pāsī, ò n fēneda sé
 ò loko n kíkègakuri sèeda ũ.
⁴ Ò di sōa ò gé zì ble n gakturikè gūn
 yāpura kù nēsèdoo kù yāzèdeo yāi,
 ò yā náasidèno kè kù n ɔpla gbānao.
⁵ Kí, n kàno lé sōnte,
 àdi gē à n ibèrèno swè zō,
 burino di lète n gbá sare.
⁶ Luda, ònigō vutena kpatan gɔɔ sīnda pínki,
 ònigō n kíkègo kùna yāzède ũ.
⁷ Ò ye yāmanakènaai, n zā a yāvānikènagu.
 À yā mé à tò Luda, n Luda, n ka kín,
 à pɔnna pìsìmma de n gbēnɔla.
⁸ Lí'ò gbī nnanna pìsì n pókasanɔa,
 mɔɔ'ù di n pɔ kè nna
 n kpé kù ò kèkè kù wisa sakaao gūn.
⁹ Kína nénɔgbēnɔn kù n nɔ yenyīdeno té,
 n nɔ dufu kù n ɔplai,
 à Ofi bùsu wurapɔno dana.

¹⁰ Nénɔkpare, ò sá kpá ò ma!
 N de be kù n gbēno yā sún donne arero.
¹¹ N nɔmanake ten kína mēe luka,
 ò mī natene, zaakū n dikirime a ũ.
¹² Tayadeno ni su ò gba danne,
 aruzekedenɔ ni n wé wete.
¹³ Kína nénɔkpare vutena kpéne gūn kù gakurio,
 ò ɔzì kè a pókasanɔa kù wura bàao.
¹⁴ Òten su káao kínane
 kù a pókasa wānzāndenɔno dana.
 Nénɔkpare zennèrinɔ téi,
 òten su káao a kínaa.
¹⁵ Òten gē kù'wo kínabea,
 òten pɔnna kè kù ayuwiikènaao.
¹⁶ N négōgbēno ni gō n deno gēne ũ,
 òni ò ditedite kínano ũ andunia gūn pínki.
¹⁷ Mani tó n tó gō dɔ gbēnɔgu lakanaa sari,
 burino nigō n sáabu kpá gɔɔ sīnda pínki.

46

Luda kú kuoo

Kora burino lèe.

¹ Ludan ó uteki ũ kù ó gbānao,
 àdigō kpáwái gɔɔ sīnda pínki ó warikènaa gūn.
²⁻³ A yā mé à tò bee tó andunia yàka
 akūsō kpino lète ò si ísiran,
 bee tó í pì kīni kà à fūtaa bò
 akūsō kpino dège kù kīnio,
 swè ni kēóguro.

⁴ Swa ke kun kù a í di su kù pɔnnao Luda wēte gūn,
 Luda Musude kúki kù à kù adonaa pìi.
⁵ Luda kù wēte pìi gūn, ani gō bezi ũro,
 Luda ni kpái gudɔ.
⁶ Burino ten wiki lé, kpatanɔ ten yīgā,
 Luda pùtā, akū andunia yò.

⁷ Dikiri Zìkaride kù kúoo,
 Yakubu Ludan ó uteki ũ.

⁸ À mós à Dikiri yākenanɔ gwa,
lākū à yā yia anduniaa nà.
⁹ Àkū mé àdi zīi mī de ari andunia lén,
àdi sánɔ é'ε àdi sárinɔ dúgu zɔ,
àdi té sɔ sēgbakonɔa.
¹⁰ À ze teene àgɔ dɔ kū makūme Luda ũ.
Burinɔ ni ma tɔ sé lei,
oni ma tɔ kpá andunia gūn pínki.

¹¹ Dikiri Zīkaride kú kūoo,
Yakubu Ludan ó uteki ũ.

47

Ludame andunia pínki kína ũ

Kora burinɔ lèe.
¹ Buri sīnda pínki, à ɔkpa lé,
à pɔnna wiki lé Ludane kú ayuwiiio.
² Zaakū Dikiri Musude naasi vī,
andunia pínki Kína zɔkɔme a ũ.
³ À tò o zīi blè burinɔa,
à tò o gèsee pète gbēnɔa.
⁴ À ó zīte bakaa kpàwá,
a yenyide Yakubu burinɔ ãadábɔ ũ.

⁵ Luda fùte, òten ayuwii ke,
Dikiri zena, òten kuru pé.
⁶ À lè sí Ludane, à lè síne,
à lè sí ó Kínane, à lè síne.

⁷ Zaakū andunia pínki Kínane a ũ,
à lè síne kú dɔnaao.
⁸ Luda ten kí ble burinɔa,
à vutena a kpata kú à kú adonaa.
⁹ Burinɔ kpatablerinɔ ten kɔ kakara
gbē kú ò de Ibrahī Luda gbēnɔ ũ,
zaakū andunia kínano bi Luda póme.
À deñla ní pínki.

48

Zaiɔ bi Luda wēte me

Kora burinɔ lèe.
¹ Dikiri zɔkɔ, à kà ò a sáabu kpá manamana
ó Luda wēte gūn a kpi kú à kú adonaa musu.
² Zaiɔ gbè katena mana,
à de andunia gbē sīnda pínkine pɔnna ũ.
Kína zɔkɔ wēte pi kú kpí gugbānduru kpa.
³ Luda kú a gudákpákinɔ gūn,
à tò ò a dɔ aafialekí ũ.
⁴ Kū kínano lédokɔnɔ kè
de ò su ò létea lèlè,
⁵ kú ò wēte pīi è le, akū à bò ní sare,
vīna ní kú, akū ò bàa lè.
⁶ Ó gɔ kú lukanaao
lán nɔgbē nɔwāwakerii bà.
⁷ N ní ké dúgudugu
lākū ifábokí ãa ò lagatarinɔ gó'iteno kakate nà.

⁸ Yá kú o màan ó wé è
Dikiri Zīkaride ó Luda wēte gūn.
Luda wēte pīi kàte àgɔ kun gɔɔ sīnda pínki.

9 Luda, ó kú n kpé ɔnn,
 óten laasun lé n yenyíkɛnaaa.
 10 Luda, lákú n tó dàgula ari andunia lén nà,
 len n sáabukpanaa dàgula le ɔ.
 Ndì yá g̃g̃ n gb̃ɛnɔne a zéa.
 11 Zaiš kpidenɔ ten pɔnna ke,
 Yudanɔ bùsu w̃ɛtedenɔ pɔ kè nna,
 yákpate kú n kènɔ yái.

12 À ɔɔɔk̃sa à lika Zaišì,
 à a bīni dāk̃pāki lei dasinɔ naro.
 13 À a bīninɔ t̃aasi ká kú a zeki gb̃ananɔ
 de à le à baba ziadenɔne.
 14 Zaakū Luda díme ó Luda ũ gɔrɔ s̃inda pínki,
 àdi dowerɛ are ari ò gé gao.

49

Aruzeke náanikena bi yōnkɔyame

Kora burinɔ l̃ɛɛ.

1 Buri s̃inda pínki, à yā dík̃ina ma,
 andunia pínki, à s̃a kpá,
 2 k̃inanɔ kú talakanɔ,
 aruzekedenɔ kú takasidenɔ á pínki.
 3 Ɔnd̃yā kú ma lén,
 d̃ɔna kú ma sw̃ɛn.
 4 Mani s̃a ɔ yáasi yái
 mà a ɔkɔte ke kú mɔrɔlenaaɔ.

5 Mani ṽina ke yā pásì gɔrɔnɛro,
 bee tó ma zāngurinɔ likanamai.
 6 Ò n̄ aruzekɛ náani ṽi,
 òdi n̄ ɔgɔda Ìa d̃á.
 7 Gb̃ɛke ni f̃s̄ à gí a gb̃ɛdakenɛ ga kú ani gairo,
 ani le à p̃óke kpá Ludaa à a w̃ɛndi booro.
 8 Zaakū gb̃ɛ w̃ɛndi bona z̃T̃ũ,
 aruzekɛ ni f̃s̄ à bo zikiro.
 9 Ani f̃s̄ à tó àg̃ɔ kun gɔrɔ s̃inda pínkiro,
 ani f̃s̄ à g̃ine àsun wé ke pla kú gyāwānworo.

10 Zaakū ò d̃s̄ kú bee ɔnd̃ɔrinɔ di ga,
 misaridenɔ kú yōnkɔnɔ di m̄ de le se,
 òdi n̄ aruzekɛ tó gb̃ɛ pāndenɔne.
 11 Bee kú ò n̄ t̃ɔnɔ kpà b̃usunɔne yā,
 n̄ mira nig̃ɔ de n̄ be ũme gɔrɔ s̃inda pínki,
 anig̃ɔ n̄ kúki ũ ari n̄ buria.

12 Bisāsiri kú a bèɛɛkɛo
 dig̃ɔ kun gɔrɔ s̃inda pínkiro,
 ani kakate lán n̄ɔb̃ɔnɔ bàme.
 13 Misaridenɔ lakanaan gwe,
 lem̄e à de le ɔ kú gb̃ɛ kú ò té n̄ ágbainɔ.
 14 Oni si gyāwānn lán s̃ainɔ bà,
 ga mé anig̃ɔ de n̄ d̃ari ũ,
 gb̃ɛ mananɔ ni kí b̃lem̄ma gudɔo.
 N̄ m̄enɔ ni yagi kú miran,
 gyāwān mé anig̃ɔ de n̄ be ũ.
 15 Ama Luda ni ma w̃ɛndi sí gyāwānnwa
 à gb̃anake kpám̄ai.

16 Tó gb̃ɛ ten g̃ɔ aruzekede ũ
 akús̄ a be tó ten bo nna,

òsun tó à kenne yáke ũro,
 17 zaakū ani le à pòke sé à táo a gagɔrɔro,
 a aruzekeno ni bo téiro.
 18 Bee tó à a zída dɔ arubarikade ũ a wèndi gɔrɔ
 akúšɔ ò a sáabu kpà a nnamana yáí,
 19 ani ká a dizinɔlame,
 ani wé ke pla kú gupurao ziki doro.
 20 Bisásiri kú a bèerekéo,
 tó a wé dí kéro,
 ani gête lán nòbɔnɔ bàme.

50

Donyíkèna yápura

Asafa lèe.

1 Dikiri Luda Gbānasīndapinkide ten yā o,
 àten lé zu andunia gbēnɔ
 zaa ifáboki kpa ari a léte kpa.
 2 Luda gakuri ten bi Zaiš,
 wēte kú a manake papana.
 3 Ó Luda ten su, anigš yītenaro.
 Té kú adi n̄ ble kú a are,
 zāga'īa pāsī likai.
 4 Atēn musudeno sīsī kú zītēdeno
 de à le à yākpate ke kú a gbēnɔ.
 5 À pi: À ma yāmarinɔ kakaramene,
 gbē kú ma bàka kú kúñwo sa'onaa gāinɔ.
 6 Ludame yākpatekeri ũ,
 musudeno ò a yākena a zéa kpàkpa ke.
 7 À ma, ma gbēnɔ, má yā vī mà oáre,
 Isarailanɔ, maní á dà bobo,
 makūme Luda á Luda ũ.
 8 Maten zuka káái á sa'ona yáiro,
 ke sa'opo kú adigš ká tén à té kú.
 9 Má zūsa kú à kú á kpāsan ni vīro,
 kesš blē kú à kú á karaa gūn,
 10 zaakū nòbɔsēnteno bi ma pónome
 kú pókade kpāsa kú ò kú sīsī dasinɔ musuo.
 11 Má kpi musu bānɔ dš pínki,
 sēnte pó keteno kun ma pó ũme.
 12 Tó nà teni ma de, maní oáero,
 zaakū makūme má andunia vī
 kú pó kú ò kunno pínki.
 13 Madì zūsa nòbɔ sòn yá?
 Madì blēkofīnii aru min yá?
 14 À sa oma kennakūkšo pó ũ,
 à lé kú a gbē makū Luda Musudea fīna bo.
 15 À ma sīsī warikegɔrɔa,
 maní á bo, áni bèere límene.
 16 Akū Luda pi yāvānikerinɔne:
 À kè dera átēni ma yāditenano dɔdɔ?
 Bóyái ma bàka kunna kúñwo yá da á lénn?
 17 Á ye ma yādannenaairo,
 a ma yānɔ kpà kpe.
 18 Tó a kpāni è, adì a ke á gbēnna ũme,
 á bàkaa digš kú kú zinakerinɔ.
 19 Á légbēe vāni,
 adì lénna kefīne.

20 Adig̃ á gb̃endo pi,
adi á da né éké bo.

21 A yá birenɔ kè, akū má yītena.
Áten da má de lán á bàme,
ama mani kpákéáí mà á dà bobo.

22 Ák̃nɔ kū ma yá sàágunɔ, à yá pì ma.
Tó len s̃ro, mani á ke yákiyaki,
gb̃eke ni f̃ à á símaro.

23 Gb̃e kū à kennakūk̃o sa òma z̃k̃k̃e d̃m̃ene,
àteni ma gba zé mà m̃áre
lákū madì gb̃enɔ sura ba nà.

51

Sùrukpana Luda

Lè kū Dauda dà g̃ɔ kū annabi Natá g̃e a k̃naa a zinakena kū Basebao gbera

1 Luda, ò ma w̃enda gwa n yenyī gūn,
ò ma taarinɔ gogo n mana z̃k̃ yāi.

2 Ò ma durunna k̃ema mà g̃ swáswa,
ò ma durunna k̃ema míɔmíɔ.

3 Má a taarinɔ d̃s sà,
ma durunna dig̃ s̃maguro.

4 M̃k̃m̃e ma durunna k̃enne,
ma yá kū ò yeiro kè.
Tó n yá ò, n yá nig̃ zé vī,
tó n yákpate kè k̃úmao, n yá nig̃ nna.

5 Zaa ma da ñeɛn má vāni,
má durunna vī zaa ma ina g̃ɔme.

6 Ñeɛmana mé àdi kángu,
ò ònd̃ damene ma sw̃e gūn.

7 Ò ma zú o kū sakoo mà pu swáswa,
ò ma ñeɛ p̃ipimene mà g̃ p̃úu táitai.

8 Ò tó mà p̃onna ke kū yáad̃naao,
ò tó ma wá kū n b̃usanɔ were.

9 Òsun ma durunnano yá daro,
ò ma yá vāninɔ bo ò zukūna p̃ínki.

10 Luda, ò ñeɛpura damene,
ò era ò tó ma laakari g̃ kpatena.

11 Òsun ma zukūnaro,
òsun n Nini símaro.

12 Ò era ò tó ma p̃ ke nna
kū n ma sura bà yāi.

Ò ma nini gba màg̃ n yá ma,
13 gbasá mà n yá dada yāvānikerinene,
durunnakerinɔ ni era ò are d̃mma.

14 Ò ma bo gb̃edena yān,
Luda, Luda ma surabarii,
mani lè sí n yák̃ena a z̃éa musu.

15 Dikiri, ò ma gba lé
mà n s̃áabu kpá.

16 Sa'ona di kenne ñnaro,
tó leñ de ma ò.

Sa'opo kū òdi ká tén à té kū di kánguro.

17 Sa kū maten ommame ma ñeɛyīda ũ,
ndì w̃endade s̃urude gya boro.

18 Luda, ò arubarika da Zaiṣgu

n p̄oyeina mana gūn,
 ñ Yurusalemu bīni gba gbāna,
¹⁹gbasa sa'ona a zéa ni kángu
 kú sa'op̄o kú òdi ká tén à té kúo,
 oni sa o kú zúsanen̄o n gbagbakia.

52

Aruzekede Ìadānaa

Lè kú Dauda dà ḡōo kú à ḡèe Aimelēki bea, akú Ed̄omu gbē Doegi ḡèe à ò Solunē

¹Gōsa gbāna, Luda gbēke kun ḡōo sīnda pínki,
 à kè dera nten Ìa dá kú yā vānioo?

²Ndīgō lēf̄oto ke kú gbēn̄o ḡōo sīnda pínki,
 n lé nna lán gē m̄ibob̄o bà,
 ndi gbēn̄o gbákī zōo.

³Ñ ye yā vānii de a manala,
 éketonaa òdi kenne nna de yāpurala.

⁴Ñ ye gbēkakatenā yāi,
 manafikiyā mé à da n lén.

⁵Luda ni n gbāna kò é ari ḡōo sīnda pínki,
 ani n kú à bo kúnwo n kpén,
 ani n bo gbē bēnen̄o té.

⁶Tó gbē manan̄o è, vīna ni n kú,
 oni n lalandi ke ò pi:

⁷Gbē kú adi Luda ke a uteki ūron dí!
 À náani kpà a aruzekē zōkōo,
 à gō gbānade ū gbēkakatenāa gūn.

⁸Má de lán kú lāsirade kú à kú Luda onn bà,
 manigō ze kú Luda yenyīo ḡōo sīnda pínkime.

⁹Manigō n sáabu kpá ḡōo sīnda pínki
 yā kú n kè yāi,
 mani n tó sé lei n yāmarin̄o wára,
 kú n mana yāi.

53

Yōnk̄o yā'onaa

Dauda lèe.

¹Yōnk̄o òdi pi a swèn̄o Luda kunlo.
 Gbēn̄o yāka, n yākenāa vāni,
 yāmanakeri ke kú n tēro.

²Zaa musu Luda òdi bisāsirin̄o tāsasi ká
 à gwa tó gbēke ònd̄o ká à a kīnaa wete.

³Ò sātē n pínki ò gō òbr̄o sari m̄óm̄o,
 yāmanakeri ke kú n tēro, bee mèn do.

⁴Yāvānikerin̄o òd̄na vīroo?
 Òdi ma gbēn̄o m̄óm̄o lán ū bà,
 òdi Luda sísiro.

⁵Gwen vīna n kún manamana,
 vīnap̄on̄on kú gwe s̄oro.

Luda tò gbē kú ò lēteáwan̄o gō katena gēn̄o ū,
 a wé'i dām̄ma kú Luda ḡín̄yī yāi.

⁶Luda, n bo Zaiō n mō n Isarailan̄o sura ba!
 Tó Luda èra à sù kú a gbēn̄o n gwena zīn,
 Yakubu burin̄o ni p̄onna ke,
 Isarailan̄o ni yāa ò.

54

Gbē kù òtèn wé t̄aa aduakɛnaa

Lè kù Dauda dà gɔɔ kù Zifideno gèè ò pì Solune, Dauda utena í bùsun.

¹ Luda, ñ ma sura ba n t̄s yāi,
ñ yā símenɛ kù n gbānao.

² Luda, ñ ma aduakɛna ma,
ñ s̄á kpá ma yá'onaai.

³ Zaakū buri p̄andenɔ f̄utɛmai,
gbē p̄ás̄inɔ t̄eni ma wɛ ò ma dɛ,
òdi Luda yā daro.

⁴ Ludamɛ ma kpanyīri ū,
Dikiri mé à ma kùna.

⁵ Ñ ma z̄angurinɔ v̄ani ɛrańma,
ñ ñ dúgu z̄s n náani yāi.

⁶ Mani sa omma kù ma p̄oyeinaao,
mani n t̄s bo Dikiri, zaakū ñ mana.

⁷ Á ma bo ma warinɔ gūn pinki,
à tò ma ȳḡs kè ma iberɛnao.

55

Aduakɛna kunna wét̄ammanaa gūn

Dauda lèè. Òdi sí kù guruminɔmɛ.

¹ Luda, ñ ma aduakɛna ma,
ñsun lá kù ma yálaro.

² Ñ s̄á wɛ ma yāi ñ wema,
ma laasun ma likara ma ḡs bídi gūn,

³ ma iberɛnɔ yá'ona yāi
kù gbē v̄aninɔ wébirimanaao,
zaakū òtèn wari ðmame,
ò ma kùna kù p̄of̄eo.

⁴ Swèè kèmagu,
ga v̄ina gèmagu.

⁵ V̄ina ma kù, maten lukaluka,
ma nini v̄ura.

⁶ Tó má d̄embere v̄i lán pot̄ene bà,
de mani vura mà gé kámma bo,

⁷ mani bàa lé mà gé z̄áz̄a,
mani gé mà vute gb̄arannan.

⁸ Mani w̄á mà gé mà uteki wete,
de z̄aga'ia gb̄ana sún ma lero yāi.

⁹ Ñ ñ yā gboro, Dikiri, ñ ñ yā yakat̄éne,
zaakū ma è zuka kù fitiio kù wete gūn.

¹⁰ Òdi kpáte ke bini musu f̄anant̄e kù gwāanio,
yā v̄ani kù yā gbānao di wete gūn.

¹¹ Gb̄edede yā mé à wete pii p̄a,
gb̄anam̄n̄nena kù manafikio di kè a batunlo.

¹² Tó ma iberɛ mé àt̄eni ma s̄s̄s̄ yā, mani mena,
tó ma z̄anguri mé à f̄ut̄emai, mani utene.

¹³ Ama m̄ok̄on, m̄ok̄on kù ó s̄ara léle,
ma gb̄endo, ma gb̄enna!

¹⁴ Òdi f̄aai bo kù k̄o yā nnanna,
od̄iḡs t̄ék̄s̄i pari té Luda onn.

¹⁵ Ga ni z̄amba ke ma iberɛnɔne,
ò si gyāwān ñ gb̄anagɔɔ,

zaakū vāni vutēki è ní gūn.

¹⁶ Makū sō, madì Luda sísi,
akū Dikiri dì ma sura ba.

¹⁷ Kōnkō, fānantē kū ɔkōsio
madigō ma yā'ūmmananō bōtēne kū ndanaao,
akū àdi ma yā ma.

¹⁸ Bee kū ma ibereṅṅon dasi,
àdi ma sí à ma bo fitin aafia.

¹⁹ Luda digō vutena kpatan gōrō sīnda pínki,
ani ma yā ma, ani wé'i dańma,
zaakū òdi ní dà litero, ò Luda vīna vīro.

²⁰ Ma gbē pìi fiti kē kū a gbēṅṅo,
à bō lédokōnō kū ò kē kū kōo kpē.

²¹ Àdi yā nna o lán zó bà,
ama fiti laasun kū a swēn.
Àdi lénna kéńne páipai,
ama yáadōmma bà da a bōkōmme.

²² N n yā'ūmmananō tó Dikirine,
anigō n kūna,
àdi tó gbē mana fu zikiro.

²³ Gbēderi náanisaridenō ní ní gōrō dagura lero,
Luda, ñi tó ò si gyāwān tōnōwēen.

Makū sō, manigō n náani vī.

56

Zidakpana Ludaa

Lè kū Dauda dà gōrō kū Filisitininō a kù zaa Gata.

¹ N ma wēnda gwa Luda, òten péma,
òdigō zì ká kúmao ògō wé táma gōrō sīnda pínki.

² Ma kpākparinō digō péma gōrō sīnda pínki,
ní karambaani yāin òten zì ká kúmao.

³ Tó vīna teni ma kū, mani n náani ké.

⁴ Mani Luda tó kpá yā kū à ò yāi,
má Luda náani vī, mani vīna kero.
Bón bisásiri ni fō à kemenee?

⁵ Òdigō ma yā lite kpedangara gōrō sīnda pínki,
òdigō ma kpákpa kū yā vānio.

⁶ Òdi kō kakaramai ò natemene,
òdi ma kpákpa ògō ye ò ma de.

⁷ Luda, ñsun tó ní gbēke boro,
n burinō ne kū pōfēo.

⁸ N ma warikēna yā da,
n ma wétēkōtena ká n túruu gūn.
À kú n takada gūnloo?

⁹ Tó ma lé zù Ludai,
ma ibereṅṅo ni boru kū kpēo,
manigō dō kū à yā simene.

¹⁰ Mani Luda tó kpá yā kū à ò yāi,
ee, mani Dikiri tó kpá yā pì ona yāi.

¹¹ Má Luda náani vī, mani vīna kero.
Bón bisásiri ni fō à kemenee?

¹² Luda, mani lé kū ma gbēnnēnō fīna bo,

mani kennakūkōo sa omma.
 13 Zaakū n ma si ga léi,
 nídi tó ma gèè siro,
 de màgō kure kúnwo
 gupura kū àdi wèndi kpáńma gūn.

57

Wikilena Luda Musudei

Lè kū Dauda dà gɔɔ kū à bàa lè Solune à ùte gbèwèen.

1 N ma wènda gwa Luda, n ma wènda gwa,
 zaakū mɔkōmme ma nanyī.
 N ma sɔɔ n orun ari ma bo ga léi.

2 Maten wiki lé Luda Musudei,
 Luda kū àdi yá kū à ò papamene pì.

3 Ani tó kpányī bo zaa musu à ma sura ba,
 ani wé'i da gbè kū òten pémanɔ,
 ani a gbèke kū a náaniyáo kemene.

4 Má kú músunɔ té,
 ma gō wutena nɔbɔ pásīnɔ dagura.
 Gbè pinɔ néne nna lán fènda bà,
 n saka bi sárimè kū kàao.

5 Luda, n n zīda tó sé lei ari musumusu,
 n tó n gakuri da anduniala pínki.

6 Ò tankute kpàkpaмене ma zén,
 akū ma gō wari gūn,
 ò wèèe yō ma are, akū ò zù wèèe pìn.

7 Ma laakari kpatena Luda, ma laakari kpatena,
 mani lè sí mà n táaki lé.

8 N vu, ma swè!
 Ma mɔɔ kū ma gidigboo kú máa?
 Mani gudɔ pá m̀io.

9 Dikiri, mani n sáabu kpá burinɔ té,
 mani n táaki lé gbènɔne.

10 Zaakū n gbèke zōkō kà n kīnaa,
 n náani ludambe luku lè.

11 Luda, n n zīda tó sé lei ari músumusu,
 n tó n gakuri da anduniala pínki.

58

Gbè vāninɔ tona kú Ludao

Dauda lèe.

1 Gbānadenɔ, adì yā o a zéa sō yá?
 Adì yákpate ke kū gbènɔo sūsu yá?

2 Adì yā vāni laasun lé á swèèe gūn,
 adì gbāna mɔ gbènɔne á būsun.

3 Gbè vāninɔn sātēna zaa n ina gɔɔme,
 ékedenɔn yakana zaa n da nèsen.

4 N légbè de lán mlè sèwe bà,
 ò de lán káre kū à a sá tātāa bà,
 5 de mlèe pì sún a kōkō'ori úra ũ maro,
 de àsun a dabukeri gonike ero.

6 Luda, n n saka é'érine n lén,
 Dikiri, n músuu pinɔ saka sōntenɔ é'érine.

7 N tó ò gète lán í bàasinaa bà.

Tó ò sá gà, ò n ò kàṅṅ é'efíne.

⁸ Ñ tó ò kori ke zén lán kòntò lé'i bà,
òg̃ṣ de lán nòbòtène kù adi ifántè ero bà.

⁹ Ari yàka té g̃ṣ oro wā,
gbē vāninò ni gēte kù Ìao.

¹⁰ Gbē mananò ni pònna ke
zì kù Luda fīna bòñne gbē vāninò,
kù ò n gbá pìpi n aru gūn.

¹¹ Gbēnò ni pi: Gbē mananò n láada vī fá!
Luda kun, àdi yákpate ke andunia gūn.

59

Ñ ma sí ma ibereṅṅa

Lè kù Dauda dà gòṛṛ kù Solu gbēnò zì ò a dādā a bea ò a de.

¹ Ma Luda, ò ma sí ma ibereṅṅa,
ò ma bo gbē kù ò fùtemainò òí.

² Ñ ma sí yāvānikerinò,
ò ma bo gbēderinò òí.

³ Ñ gwa, òteni ma kpákpa,
gbē pāsínò ten fiti ke kúmao.
Dikiri, mádi taari ke durunna keñnero,

⁴ mádi záfíne yákearo,
akū ò kù kù soruo ò nakarama.
Ñ ma wēnda gwa ò fute ò mós ò kpámai!

⁵ Mòkòñ Dikiri Luda Zìkaride, Isarailanò Luda,
ò fute ò wé tá buri kùṅṅa n pínki.

Ñsun bonkpède vāni kùṅṅ wēnda gwaro.

⁶ Òdi era ò su òkòsi dò,
òdi likara zṣ wēten,
òdi hùu kema lán gbēnò bà.

⁷ Ñ gwa, n lé'i ten tò,
fēne kpá n lén,
òdi pi gbēke teni n maro.

⁸ Mòkòñ sṣ Dikiri, ndi n yáa dò,
ndi buri pìṅṅ lalandi ke n pínki.

⁹ Luda ma gbāna, ma wé dònyí,
mòkòmmè ma aafialedi ù.

¹⁰ Luda ni domene are a gbēke gūn,
ani tó mà yṣgṣ ke ma zāngurinò.

¹¹ Dikiri ó sēgbako, òsun n dedero,
de n yā sún sá ma gbēnòguro yāi.

Ñ tó ò likara zṣ ò n kótè kù n gbānao.

¹² Yā kù àdi bo n lén bi durunna yāme.

Ñ tó n karambaanikena n kù,
zaakū òdi éke to òdi gbē ká.

¹³ Ñ n kakate kù pòfèo,
ò n dúgu zṣ, òsungṣ kun dorò,
gbasa ògṣ dṣ ari andunia léa
kù Luda ten kí ble Yakubu burinò.

¹⁴ Òdi era ò su òkòsi dò,
òdi likara zṣ wēte gūn,
òdi hùu ke lán gbēnò bà.

¹⁵ Òdi likara ògṣ pòble wete,
tó odi káro, òdi wiki lé.

¹⁶ Makū sṣ, mani lè sí n gbāna yā musu,

mà ayuwii ke kɔnkɔ n gbêke yâi,
 zaakû mɔkɔmmɛ ma aafialeki û,
 mɔkɔmmɛ ma utɛki û warikɛgɔɔa.

¹⁷ Luda ma gbâna, mani n táaki lé,
 zaakû mɔkɔmmɛ ma aafialeki û,
 Luda kû àdi gbêke kemene.

60

Óni zì ble kù Luda gbânao

Lè kù Dauda dà gɔɔ kù à zìi kà kù Siria kù ò kù Mesopotamia bùsun kù Zoba bùsuu gūnnɔ,
 akù Yoabu sù à Èdɔmunɔ dèdɛ Guvute Wisiden gbɛnɔn dúbu kuri awɛɛpla.

¹ Luda, n pɔ fɛ̀wáí,
 n ɔ gbàɛwáí n ó zukúna.

Ñ era ñ are dɔwá sà.

² N tò ó bùsuu yìgá ari à pàra.

Ñ era ñ tata a gbèn,

zaakû à gò kpámme.

³ N tò yá zì'ù sù n gbɛnɔa,

n ó káka kù í gbânao,
 akù ótɛn tâtantatan ke.

⁴ Ama n tuta dò n vīnakerinɔɛ,
 de ò le ò bo gbɛnɔ ságana léi.

⁵ Ñ wewá ñ ó sura ba kù n gásá gbânao
 de ókɔnɔ n gbɛ yenyídenɔ le ò bo.

⁶ Luda yá ò zaa a kúkia à pi:

Mani Sekemu kpaate kù kúwikio,
 mani gba da kù Suko guvuteo.

⁷ Giliada bùsu bi ma pómɛ,

Manase burinɔ bùsu bi ma pómɛ,
 Èflaimu burinɔ bùsu bi ma mɔfuraame,

Yudano bùsu bi ma gòome.

⁸ Mɔabunɔ bùsu bi ma ɔpipibɔɔme,
 madì ma kyate káte Èdɔmunɔ bùsun,
 madì kúwiki dɔ Filisitininɔ bùsuu.

⁹ Dí mé ani gɛ̀ kúmao wɛ̀tɛ bīnide gūnn?

Dí mé ani domɛne are ari Èdɔmunɔ bùsunn?

¹⁰ Luda, à de mɔkɔn mé n ɔ gbàɛwáí,

ndì bo kù ó zìkarinɔ doroo?

¹¹ Ñ ɔ dawá ó ibɛɛnɔ yâi,

zaakû bisásiri kpányì bi yá pámɛ.

¹² Óni zì ble kù Luda gbânao,

àkù mé ani gɛ̀sɛ pɛ̀tɛpɛtɛ ó ibɛɛnɔa.

61

Kína aduakɛnaa

Dauda lèɛ.

¹ Luda, ñ sá kpá ma wikilenaai,

ñ ma aduakɛna ma.

² Kunna zaa andunialea ma wiki lèmma,

kù ma wèndii gò lɛɛkɛɛ, akù ma n sisi.

Ñ gé kúmao gbɛ̀si kù à lei demala kínaa.

³ Zaakû mɔkɔmmɛ ma aafialeki û,
 ma utɛki gbâna ù ma ibɛɛnɔ are.

⁴ Má ye màgɔ kù n ɔnn gɔɔ sīnda pínki,
 màgɔ sɔtɔna n orun.

⁵ Luda, zaakû n lé kù ma gbɛ̀nne mà,

n n vīnakērino bakaa kpàma.

⁶ Ì kína dō kù aafiaao,
 ì tó à ká a gɔɔa.

⁷ Àgɔ kpata ble n dōnaa gūn gɔɔ sīnda pínki,
 ì a dákpá n gbēke kù n náanikenaaoyáí,

⁸ gbasa mágɔ n táaki lé lákú gu dígɔ dō nà,
 manigɔ lé kù ma gbènne fīna bo gɔɔ sīnda pínki.

62

Ludame uteki ũ

Dauda lē.

¹ Luda ado mé à tò ma laakari kpátēna,
 àkù mé àdi ma sura ba.

² Àkūme ma gbèsi ũ ma surabari ũ,
 madì gbāna lea, mani yīgā zikiro.

³ Gèn ũgban ániḡ fute gbēaa?

Áni a nē lán gbì kù à è à kpán
 ke kara zī bàn yá?

⁴ A gona a tía lén átēn kpákūsū,
 éketona mé àdi kéáre nna.

Adì sa mana o gbēne kù léome,
 akū adì n ká á swēe gūn.

⁵ Luda ado mé à tò ma laakari kpátēna,
 zaakū àkūme ma wé dōi.

⁶ Àkūme ma gbèsi ũ ma surabari ũ,
 madì gbāna lea, mani yīgā zikiro.

⁷ Ma aafia kù ma bèereeo dì bo a kīnaame,
 àkūme ma gbèsi gbāna ũ, ma uteki ũ.

⁸ Gbēnɔ, àḡɔ a náani vī gɔɔ sīnda pínki,
 à á swē wēne, àkūme ó uteki ũ.

⁹ Talakanɔn de lán lé'īa bàme,
 gbānadenɔn kù pòke léiro.

Tó ò n yō kilooa,
 n pínki nigɔ de fáuunle.

¹⁰ Àsun gbēble'ogɔ náani kéro,
 àsun ía dā kù kpāni póoro.

Tó á aruzéke ten kō,
 àsun tó à á swē blero.

¹¹ Yā mèn don Luda ò,
 yā mèn pla dínɔn ma mà:

Luda, məkōn mé n gbāna vī,

¹² Dikiri, məkōn mé n gbēke vī,
 akū ndì fīna bo baadine a yākenaaa.

63

Luda nidēnaa

Lè kù Dauda dà gɔɔ kù à kù Yuda gbárannan.

¹ Luda, ma Ludame n ũ,

mateni n arē wete,

ma nini yenyī, mateni lukanyī

lán zīte kori kù à ye íi bà.

² Ma n e n kúkia,

ma wé si n gbāna kù n gakuriolé.

³ Zaakū n gbēke manamēne de wēndila,
 n sáabukpana nigɔ da ma lén.

4 Manig̃ n t̃s kpá ari ma wèndi lén,
 mani ɔ sé musu mà n s̃isi.
 5 Ma nèse ni ká lákū òdi p̃s nna ble ò ká nà,
 n táakilena nig̃ da ma lén kū ayuwiikenaao.
 6 N yā dì d̃omagu ma wútekia,
 madì laasun lémma gwāni.
 7 Ma s̃ot̃na n orun, maten lè sí,
 zaakū m̃ok̃mme ma kpányiri ũ.
 8 Ma nini namma,
 ñ ma kūna n ɔplan.
 9 Gbē kū òteni ma w̃enɔ ni kakate,
 ò gē z̃ite.
 10 Luda ni tó ò ñ d̃ede kū f̃ēnedaome,
 ò g̃s gbēgbonnɔ p̃oble ũ.
 11 Kína s̃s̃ ani p̃onna ke kū Ludao.
 Gbē kū òdi la da kū Ludaonɔ ni a s̃áabu kpá,
 ékedenɔ s̃s̃, ñ lé nig̃s nak̃sana.

64

Ñ ma sí gbē ṽaninɔ ɔĩ

Dauda l̃eɛ.

1 Luda, ñ ma ndana ma,
 ñ ma bo ma iber̃e kū òteni ṽina damainɔ ɔĩ.
 2 Ñ ma ute gbē ṽani kū ò lé kp̃ak̃s̃umaiñne,
 yāṽanikeri zukade pinɔ.
 3 Òdi ñ lé keke lán f̃ēneda bà,
 yā p̃as̃inɔ dì bo ñ lén lán kà s̃ewede bà.
 4 Òdi taarisaride d̃ādā ò a pá,
 òdi a pá k̃anto, ṽina dì ñ k̃uro.
 5 Òdi t̃é kák̃s̃gu ñ ṽanikena g̃un,
 òdi bàkp̃ak̃pannena gusare yā g̃s̃g̃s̃
 òdi pi: Gbēke ni ó ero.
 6 Òdi ṽanikena yā g̃s̃g̃s̃ ò pi,
 yā kū o a lé kp̃ak̃s̃t̃u papana.
 Bis̃as̃iri nèseg̃unyānɔ asiri z̃s̃k̃s̃.
 7 Ama Luda ni ñ pá kū k̃aao,
 ani ñ k̃inna k̃anto.
 8 Ani tó yā kū ò ò wí ñ musu,
 gbē kū à ñ é p̃ínki nig̃s̃ m̃i ke d̃ék̃udekū
 ò pi taare.
 9 Ṽina ni gbē s̃inda p̃ínki kū,
 oni Luda yākenanɔ baba,
 onig̃s̃ yā kū à k̃enɔ laasun lé.
 10 Gbē mananɔ, àg̃s̃ p̃onna ke Dikiri g̃un ò nai,
 nèsep̃uradenɔ, àg̃s̃ a táaki lé ñ pinki.

65

Buri s̃inda p̃ínki wé d̃s̃ Ludai

Dauda l̃eɛ.

1 Luda, à kū ò ñ táaki lé Zaĩs̃
 ò lé kū ò gb̃ènñenɔ f̃ina bo.
 2 M̃ok̃s̃ñ kū ndi aduak̃ena ma,
 ñ k̃inaan buri s̃inda p̃ínki ni sun.
 3 Ó yā ṽaninɔ ó fú,
 akū ñ ó taarinɔ k̃éwá.

4 Arubarikademe gbē kū n sè
n gē káaon ɔnn ũ.
N kpé pɔ mananɔ mɔwá,
n kpé kū à kú adona pii.

5 Ndi wewá kū yá mana naasidenɔ,
Luda ó Surabari.
Andunia lézekidenɔ kū ísirabaradenɔ
wé dɔnyĩ ní pinki.

6 N gbána dánla,

n kpino kè kū n ikoo.

7 Ndi ísira kū a sɔnɔ kɔni kpáte,
ndi burinɔ zuka lákañe.

8 N daboyánɔ di swè kè
gbē kū ò kú zíteleanɔn,
òdi ayuwii domma zaa ifáboki kpa
kū a léte kpao.

9 Ndi laakari dɔ anduniaa, ndi a gba í,
ndi taaki ká zítene, n swanɔn pana kū ío,
ndi tó pɔwɛnɔ ke, zaakú len n dite le.

10 Ndi í dagula ari búgbanɔ pa,
ndi gunɔ foko fɔ kū legúo,
ndi arubarika da pɔ kū à bùtenɔgu.

11 Ndi arubarika da burazín wè kū wèeɔ,
pɔble níside di kóte n ágban.

12 Pɔdádákinɔ sèla bɔtɔɔ kū sènte,
sísínɔ pɔnna dà uta ũ.

13 Pɔkádenɔ dágula ní dádákinɔa,
pɔwe dágula sísígerɛei.

Òten pɔnna wiki lé, òten lè sí.

66

Luda sáabukpanaa

1 Andunia gbē sɔnda pínki,
à ayuwii ke Dikiria.

2 À lè sí a tɔ gakurike musu,
à a táaki lé à a tɔ bo.

3 À o Ludane: N yákenanɔn naasi ví,
n gbána zókɔ di tó n iberenɔ ká nate.

4 Andunia pínki di kútenne,
òdi n táaki lé ò n tɔ bo.

5 À mɔ à Luda yákenanɔ gwa,
yá kū àdi ke bisásirinɔne naasi ví.

6 À ísira li gukori ũ,
ò swa bikú gèse.

Ò pɔnna ke a yá musu.

7 Ádigɔ kɔ ble kū a gbánao gɔɔ sɔnda pínki,
a wé digɔ kú burinɔa.
Sagbanadenɔ sún dɔke káaoro.

8 Burinɔ, à ó Luda sáabu kpá,
a táakilena gɔ á lén.

9 À ó wèndi dàkpawere,
adi tó ó gbá sataro.

10 Luda, zaakú n ó lé n ó gwá,
n ó baasa lán andurufuu bà.

11 N ó ká kpésiran,
n aso tikisii diwere ó kpe.

12 N tò ò diwá lán sɔ bà,

ó wé té mà, í dàòla,
akū n su kūoo nnamana kīnaa.

¹³ Mani su n onn mà sa'opò kū òdi ká tén à té kū o,
mani lé kū ma kèmmannò fīna bo,

¹⁴ yá kū à bò ma lén ma warikεgɔɔa.

¹⁵ Mani sa omma kū pɔ məkpananò,
mani sàkaronò kpátanne,
mani n gbagba kū zùsanò kū blèkofininò.

¹⁶ Ákòno kū á Luda vīna vīno,
à mɔ à ma á pínki,
mani yá kū à kèmene oáre.

¹⁷ Ma wiki læa,
a táakilena da ma lén.

¹⁸ Tó ma yá vāni dà ma swèn,
de Dikiri gí ma yá mai.

¹⁹ Ama à ma yá mà,
akū à ma aduakεnaa si.

²⁰ Arubarikademε Dikiri ũ,
adi gí ma aduakεna mairo,
adi gí gbēke kεmεneiro.

67

Arubarika gbekana Ludaa

Lè kū òdi sí kū guruminò.

¹ Luda, ò ó wēnda gwa,
n̄ an werewá n̄ arubarika daógu,

² de andunia pínki gɔ n zé dɔ,
buri sīnda pínki dɔ lākū ndi gbē sura ba nà.

³ Ò n táaki lé Luda,
gbē sīnda pínki n táaki lé.

⁴ Burinò pɔnna ke à ayuwii ke,
zaakū ndi yákpate ke kū gbēno a zéa,
ndi do andunia burinòne are.

⁵ Ò n táaki lé Luda,
gbē sīnda pínki n táaki lé,

⁶ gbasa zīte pɔble ke,
Luda ó Luda ni arubarika daógu.

⁷ Luda ni arubarika daógu,
andunia lézekidenò ni vīna kene n̄ pínki.

68

Luda zɔkɔke

Dauda lèe.

¹ Luda fute, a ibereno fākɔa,
a zāngurinò bàa léne.

² Lākū túsukpe di gēte kū ĩao nà,
n̄ tó ò gēte le.

Lākū zɔsaa di yó té sare nà,
yāvānikerinò ni kakate Luda are le.

³ Gbē mananò sɔ ò pɔnna ke,
ò yáa dɔ Luda are,
ò vīvī kū pɔnna zɔkɔo.

⁴ À lè sí Ludane à lé maa,
à di ludambε lukua, à a tɔ bo,
a tɔn Dikiri, à pɔnna wiki lé a are.

⁵ Kunna a kpé kū à kú adonaa gūn,
Luda bi tonenò demε,

gyaanɔnɔ zekūnwodemɛ.

⁶ Luda di be ke gbɛ kú à gbɛ vīrone,
àdi purusunanɔ bɔte à n da nmananan,
ságbānadeno sɔ onigɔ kú gu kori gūmmɛ.

⁷ Luda, kú n do n gbɛnɔne are,
gɔrɔ kú n táa ò kúńwo gbárannan,

⁸ zīte ylgāyīgā, ludambe legū gbàre n are,
mɔkɔn Luda kú n yā ò Sinai kpi musu,
Luda, Isarailanɔ Luda.

⁹ Luda, n mùsee pisi n būsuaa baala'i,
n n gbɛ busananɔ gbà gbāna.

¹⁰ N gbɛnɔ vute a gūn Luda,
akú n wēndadenɔ gbà pɔ n manake yāi.

¹¹ Dikiri yā ò,
akú nɔgbɛnɔ gɔ a baarukparinɔ ũ dasi.

¹² Kínanɔ kú n zīkarinɔ ten bàa lé likalika,
nɔgbɛ kú ò gɔ benɔ teni n pɔnɔ kpaatete.

¹³ Bee kú a wute a kpasa guragura,
andurufu í kú ma potēne dēmbereɔna,
a kánɔ ten té ke lán wuraa bà.

¹⁴ Kú Gbānasīndapinkide Kínanɔ fākɔa,
ò kòte Zalamɔ kpia lán legugbee bà.

¹⁵ Basá kpi gakuri vī,
Basá kpi misɔntenɔn dasi.

¹⁶ Ákɔnɔ kpi misɔntenɔ,
bɔyāi áten kpi kú Luda sɛ
a kibleki ũ gwa kú nèsegɔbaaoo?
Gwen Dikiri nigɔ kun gɔrɔ sīnda pínki.

¹⁷ Luda sɔgonɔ lé vīro,
à kà dúbu leu ũgbangba,
Dikiri bɔo zaa Sinai,
à sù à kipa a gu kú à kú adonan.

¹⁸ N fute n ta musu dona zizɔnɔne are,
n gba si gbɛnɔa ari kú ságbānadeno,
akú n vute gwe, Dikiri Luda.

¹⁹ Arubarikademɛ Dikiri Luda ó surabari ũ,
àkúme àdigɔ ó asonɔ sena lákú gu digɔ dɔ nà.

²⁰ Ó Luda bi Luda kú àdi n sura bame,
Dikiri Luda mé àdi ó bo ga léi.

²¹ Luda ni a ibereɔnɔ mi wíwííne,
bisāsiri mikā dɔre kú ò té n durunnaanɔ.

²² Dikiri pi: Mani n bote Basá būsun,
mani n bote ísira lɔn,

²³ de à á gbá ya á ibereɔnɔ arun,
á gbēdanɔ ni néne maten ò n baka ble.

²⁴ Luda, o n gbɛnɔ è ò tétékɔi,
ma Luda ma Kína, òten su n kúkia.

²⁵ Lèsirinɔn té are, batanɔn té n kpe,
nɔkpare sēgēsēgēparinɔn té n guragura.

²⁶ À Luda tɔ bo pari kɔkakaranaa gūn,
à Dikiri sáabu kpá ákɔnɔ Isaraila burinɔ.

²⁷ Né kpede Biliaminu burinɔn té are gwe,
abire gbera Yudanɔ kínɔnɔ kú n gbɛnɔ
kú Zebuluni buri kínɔnɔ
kú Nafatali buri kínɔnɔ.

28 Luda, ñ n gbāna m̀wɛrɛ,
 Luda, ñ bo kũ n gbāna kũ n m̀wɛrɛ yāo.
 29 Kínanɔ ni sunnɛ kũ ñ gbanɔ
 n kpɛ kũ à kũ Yurusalemu yāi.
 30 Ñ kpākɛ Misila itɛnɔbɔɔ,
 ñ pata burinɔ zùsanɔa kũ ñ gbɛnɔ.
 Ñ andurufu gò t̄m̄ma,
 ñ gbɛ kũ z̄lkanaa di kɛñnɛ nnanɔ fākɔa.
 31 Misilanɔ ni z̄lrinɔ gbarɛmma,
 Etiopianɔ ni ɔ dɔmma, Luda.
 32 Andunia kpatablerinɔ, à lè sí Ludanɛ,
 à Dikiri táaki lé,
 33 àkũ kũ à di ludambɛ kũ à kun zaa z̄z̄ia.
 À ma, àtɛn pūtā gbānagbāna.
 34 À Luda gbāna kpākpa kɛ,
 ò a z̄ɔkɔkɛ d̄s̄ Isaraïlanɔa,
 a gbāna kũ ludambɛa.
 35 Luda, ñ naasi v̄i n kúkia,
 Isaraïlanɔ Luda di gbāna kũ ikoo kpá a gbɛnɔa.

Arubarikademɛ Luda ú!

69

Wétammanna gūn aduakɛnaa

Dauda lɛɛ.

1 Luda, ñ ma sura ba,
 zaakũ í ma kũ ma wakalɛ.
 2 Foko teni ma m̄s̄ ma ka z̄ã,
 gɛsɛpɛtɛki kunlo,
 ma kpatɛ í lòkoton,
 is̄s̄ tɛn damala.
 3 Ma wiki lɛ ma kpasa,
 ma kòtoo nà,
 ma wɛ d̄s̄ ma Ludai
 ari ma wɛ tɛn sira kũ.
 4 Gbɛ kũ ò z̄amagu p̄anɔn
 dasi de ma mikāla.
 Ma iberɛnɔn lé v̄iro,
 ò ye ò ma dɛ p̄ɔkɛ w̄ínɛ sari.
 P̄s̄ kũ mádi a kp̄ani oron
 ò p̄i mà kp̄áñma.
 5 Luda, ñ ma ȳnkɔȳánɔ d̄s̄,
 ma taarinɔn utɛnannɛro.
 6 Dikiri Luda Z̄ikaride,
 gbɛ kũ ñ wɛ d̄ɔnȳinɔ
 ñsun tó wɛí ñ kũ ma yāiro.
 Isaraïlanɔ Luda,
 gbɛ kũ òdi n ki wɛtɛnɔ
 ñsun tó ñ t̄s̄ yaka ma yāiro.
 7 Zaakũ n yāin matɛn s̄s̄s̄na f̄s̄,
 akũ ma gasuu ḡò kpá ma wɛí.
 8 Ma ḡs̄ z̄itɔ ú ma gbɛnɔ tɛ,
 ma ḡs̄ boado ú ma da bedɛnɔ tɛ.
 9 N ɔn yā ma kũ gbāna manamana,
 gbɛnɔ d̄ɔkɛna kúnwo ḡm̄nɛ.
 10 Tó ma lé ȳl̄ p̄ɔsira ḡn̄,
 òdiḡs̄ ma s̄s̄s̄.
 11 Tó ma uta kasanɔ ñf̄ñma,

òdigò ma lalandi ke.

¹² Gbè kù ò vutena gānuleaṅ ò dì ma pi,
ígbānamirinṅ ò lè da ma yāi.

¹³ Ama tó à gò ma yāi, Dikiri,
mòkòṅ manigò wé kemma a gòṛṛṛa.

Ñ wema Luda n gbèke zòkò yāi,
n ma sura ba yāpura.

¹⁴ Ñ ma bo fokon,
ñsun tó mà vlēnlo.

Ñ ma bo ílòkoton,
n ma sí ma zāngurinṅa.

¹⁵ Ñsun tó ísò damalaro,
ñsun tó mà kpáte ílòkotonlo,

ñsun tó wèe tatamalaro.

¹⁶ Ñ wema Dikiri, zaakù n gbèke mana,
n are òma n sùru zòkò gūn.

¹⁷ Ñsun mikpere zu n zòbleriinerò,
n wema likalika,

zaakù ma gò kagura gūmme.

¹⁸ Ñ namai n ma mì sí,
n ma sura ba ma ibereṅṅa.

¹⁹ Ñ ma sòsòna dò

kù ma wé'idammanaao kù ma kpebonaao,
nten gbè kù ò ma kùna kù yāṅṅ e.

²⁰ Sòsònaa ma swèe zò, ma gò gbāna sari,

gbè kù ani ma wènda gwan ma wète,
mádi lero,

gbè kù ani ma nèe kpátēmenen ma wé dò,
à kunlo.

²¹ Ò eze vāni kāmene pòblen,

kù ími ma kù, ò sèwè kpàkpāa kpàma mà mi.

²² Ñ dikpekēna gòñe tankute ù
à n kù à yā lúñe.

²³ Ñ wé sira kù de òsun gu ero,
n wó gò kokona.

²⁴ Ñ n pētē kipañma,
n n pòfē pāsī pisirñma.

²⁵ Ñ be gò bezī ùme,
n gbèke súnḡ kù de à vute n kpén dorò.

²⁶ Zaakù òdi wé tá gbè kù n n lénṅa,
òdi gbè kù n n kīnnanṅ wāwā yā o.

²⁷ Ñ n yā sīnda pínki taari diñne,
n baka súnḡ kù n surabanaa gūnlo.

²⁸ Ñ n tó gogo wèndi takada gūn,
n tó súnḡ kù kù gbè mananṅ tóro.

²⁹ Luda, má kù wāwā kù yā'ummanaao gūn,
n ma sé lei de mà bo aafia.

³⁰ Mani Luda tó bo lèsinaa gūn,
mani a sáabu ke mà a tó sé lei.

³¹ Abirekù ni ká Dikirigu de sa'ona kù zùuola,
bee zùsane kù à bēne vī.

³² Takasidenṅ ni e ò pòṅna ke,
ákòṅṅ Luda ki weterinṅ nigò wèndi vī.

³³ Zaakù Dikiri òdi wèndadenṅ yā ma,
àdi a gbè kù ò de zìzò ùnṅ gya boro.

34 À a táaki lé musu kú zītεo,
 ísira kú pɔ́ kú ò kú a gūnnɔ́ pínki.
 35 Zaakú Luda ni Zaiɔ́ sura ba,
 ani era à Yuda wētεno káte,
 a gbēno ni vuten í pɔ́ ú.
 36 A zǔbleri néno mé ògɔ́ vī,
 gbē kú ò ye a tɔ́ nnainɔ́ nigɔ́ kún.

70

Wikilena surabarii
 (Zab 40:14-18)

Dauda lèε.

1 N yá nna Luda, ñ ma mì sí,
 Dikiri, ñ ke likalika ñ mɔ́ ñ kpámai.
 2 Ñ tó wé'i gbē kú òteni ma we ò ma denɔ́ kú,
 ò ñ mì péte.
 Ñ tó gbē kú ò ye mà sunyī lenɔ́ kpε li,
 ñ an gɔ́ sisina.
 3 Gbē kú òdi omene, taare, taarenɔ́,
 ñ tó ò era kú wé'iyáo.
 4 Gbē kú òteni n kí wetenɔ́ pɔ́ kemma nna ò yáa dɔ́,
 gbē kú ò ye ñ surabanaainɔ́ gɔ́ pi Luda zɔ́kɔ́.

5 Takaside wëndademe ma ú,
 Luda, ñ ke likalika.
 Mɔ́kɔ́mme ma kpányiri ú kú ma surabariio,
 Dikiri, ñsun gi kero.

71

Mare zɔ́kɔ́ aduakεnaa

1 Dikiri, mɔ́kɔ́nn ma nanyī,
 ñsun tó wé'i ma kú zikiro.
 2 Ñ ma bo ñ ma mì sí n manakena yái,
 ñ sá kpámai ñ ma sura ba.
 3 Ñgɔ́ de ma uteki gbē kú manigɔ́ gé uten ú.
 N díte ñ ma sura ba,
 ma gbési kú ma zeki gbánaoome n ú fá!
 4 Ma Luda, ñ ma bo yávanikerinɔ́ ɔ́i,
 ñ ma sí gbē vání pásinɔ́a.
 5 Mɔ́kɔ́nn ma wé dɔnyī, Dikiri Luda,
 mɔ́kɔ́nn má n náani ví zaa ma kefennakegɔ́ɔa.
 6 Ma gbána lèmma zaa ma igɔ́ɔ,
 mɔ́kɔ́n mé n ma bo ma da nēsen.
 N táakin madigɔ́ lé.
 7 Ma konna de yábonsare ú gbēnɔ́ne dasi,
 zaakú mɔ́kɔ́mme ma uteki gbána ú.
 8 N táakilena dígɔ́ da ma lén,
 madigɔ́ n manake bo kɔ́nkɔ́ kú ɔ́kɔ́sio.
 9 Ñsun pǎ kpámai ma zíkúkena yáiro,
 ñsun ma zukúna ma gbána lakana yáiro.
 10 Zaakú ma iberenɔ́ teni ma pi,
 ma weterinɔ́ ten lé kpákúsúmai ma wèndi bona yái.
 11 Ò pi: Luda giime, ò péa ò kú,
 gbéke kun kú à a sura baro.
 12 Luda, ñsungɔ́ kú kúmao záro,
 ma Luda, ñ ke likalika ñ mɔ́ ñ kpámai.
 13 Ñ tó wé'i gbē kú òten yá dimanɔ́ kú
 de ò kakate,

̀n t́o s̀s̀s̀na da gb̄ē k̀ū òt̄en ẃé t́amaǹla
de ̀n t́ yaka.

¹⁴ Mak̀ū s̀s̀, ma ẃé nig̀s̀ ònỳi,
manig̀s̀ n t́aki ĺé m̀g̀s̀ ǵé.

¹⁵ N manakena nig̀s̀ da ma ĺén g̀r̀o s̀inda p̀inki
k̀ū n surabana k̀ū má a ĺé òroo.

¹⁶ Mani su mà n z̀k̀s̀keỳaǹ o Dikiri Luda
n m̀èn do manak̄en mani da gb̄ēn̄e.

¹⁷ N ỳa òm̄en̄e zaa ma k̄ef̄ennak̄eg̀r̀o,
Luda, ari tera mat̄eni n ỳabonsar̄en̄o o'ò.

¹⁸ Bee k̀ū ma z̀i k̀ū, ma mik̀a pura,
̀nsun ma t́onlo, Luda,
de mà le mà n gb̀ana baba teraden̄e,
m̀a n gb̀anak̄eỳa da gb̄ē k̀ū òt̄en fut̄en̄e ̀n p̀inki.

¹⁹ Luda, n manakena z̀s̀ susunen̄a,
n ỳa z̀k̀s̀ k̀è, òn̄i ĺek̀sa k̀unwo?

²⁰ N t́ò wari p̀as̀i ma le dasidasi,
ama ̀ni era ̀n ma gba ẁendii do,
̀ni era ̀n ma bo z̀ite.

²¹ ̀ni ma b̀èere karamen̄e,
̀ni era ̀n ma laakari kp̀at̄em̄en̄e do.

²² Ma Luda, mani n s̀abu kp̀a
k̀ū m̀r̀o n ǹani ỳai.

Isarailan̄o Luda k̀ū ̀n k̀ú adona,
mani n t́aki ĺé k̀ū gidigboo.

²³ Ayuwii nig̀s̀ ò ma ĺén,
mak̀ū k̀ū n ma m̀i s̀i mani n t́aki ĺé.

²⁴ Manig̀s̀ n manakena o g̀r̀o s̀inda p̀inki,
zaak̀ū ẃé'ì gb̄ē k̀ū ò ma wete k̀ū v̀anion̄o k̀ū,
ò g̀s̀ bídi g̀n.

72

Aduakena ḱinane

Sulemanu l̀èe.

¹ Luda, ̀n dada ḱinane à ỳakpate ke k̀ū ỳapuraao,
̀n t́ò ḱina ỳa mana ke l̀ak̀ú òn̄i ke ǹa,

² de à do n gb̄ēn̄e are a z̀éa,
à ỳa g̀s̀g̀s̀ talakan̄e s̀usu,

³ gbasa kp̄in̄o ni su gb̄ēn̄e k̀ū aafiaao,
s̀is̄in̄o ni t́ò òg̀s̀ k̀ú nmananaa g̀n.

⁴ Ḱina ni t́ò ỳa bo k̀ū talakan̄o nna,
ani takaside n̄én̄o sura ba,
ani gb̀anam̄nnerin̄o òg̀u z̀s̀.

⁵ Anig̀s̀ kun l̀ak̀ú if̀ant̄é òg̀s̀ kun ǹa,
l̀an m̀vura òg̀s̀ kun ǹa w̄è k̀ū w̄èeo.

⁶ Anig̀s̀ de l̀an kabura leg̀ú bà,
l̀an m̀o k̀ū à ò p̄isi z̀it̄eaa bà.

⁷ Gb̄ē manan̄o ni ̀o t́a a g̀r̀o,
nmanana nig̀s̀ z̀k̀s̀ ari m̀o s̀ung̀s̀ kun doro.

⁸ Ani k̀í ble zaa ísira bara la k̀ū bara direo,
sena zaa Yuflati ari gena andunia ĺéa.

⁹ Buri k̀ū ò k̀ú gb̀aranna g̀nn̄o ni su ò k̀út̄en̄e,
a ib̄er̄en̄o ni w̄ute k̀ū k̀uaao a are.

¹⁰ Tasisi ḱina k̀ū ísira bara ḱinan̄o ni t́afe bone,
Seba k̀ū Seba ḱinan̄o ni su ò gba dane.

¹¹ Ḱinan̄o ni su ò k̀úte a are ̀n p̀inki,

buri sīnda pínki ni donyī.

¹² Zaakū ani wēndade kū n̄ wiki dɔnɔ bome,
ani takaside kū ò kpányiri vīronɔ sura ba.

¹³ Ani gbānasaridenɔ wēnda gwa,
ani takasidenɔ bo ga léi.

¹⁴ Ani n̄ bo gbānamɔnnerinɔ kū gbē pāsīnɔ ɔī,
zaakū à ye n̄ arukɔtenaairo.

¹⁵ Luda kína d̄s kū aafiaao!
Òḡs̄ a gba Seba b̄usu wuraa,
òḡs̄ wé kene Luda lakanaa sari,
òḡs̄ sa mana one ḡɔɔ sīnda pínki.

¹⁶ N̄ tó burapɔnɔ ke a b̄usun manamana,
a lánɔ ḡs̄ da s̄s̄inɔ musu síi,
ò né i ò pia lán Lebana lákpe bà,
ò gbā lán kàsapli bà s̄ente.

¹⁷ N̄ tó a t̄s̄ ḡs̄ kun ḡɔɔ sīnda pínki
lán ifantē bà,
buri sīnda pínki ni arubarika le a ḡai,
oni a t̄s̄ nna sí.

¹⁸ Arubarikaden Dikiri Luda, Isarailanɔ Luda!
Àkū mé àdi yābonsarenɔ ke ado.

¹⁹ Òḡs̄ a t̄s̄ gakuride bo ḡɔɔ sīnda pínki!
À tó a gakuri da anduniala pínki!
Aami! Aami!

²⁰ Yese né Dauda aduakena lén gwe.

TAKADA AAKɔDE

Zabura 73-89

73

Yāvānikerinɔ nnamanaa

Asafa l̄e.

¹ Luda d̄i yā mana ke Isarailanɔne yāpurame,
atēnsa n̄sepuradenɔ.

² Makū s̄s̄, ma ka k̄ani letena,
ma gbá ye à satame yā.

³ Kū ma yāvānikerinɔ kunna mana è,
ma ãdārii p̄inɔ gwena ni d̄e.

⁴ Yāke d̄i kpáñero,
afia m̄n̄ma akūs̄ ò m̄ekpana.

⁵ Òdi wari ke lán dakenɔ bàro,
òdi gyā ke lán dakenɔ bàro.

⁶ Òdi ãdāna da n̄ wakan lán m̄wakare bà,
òdi pās̄ike da p̄ókasa ũ.

⁷ N̄ swèè k̄e gbāna kū yāvānikenaao,
yā b̄ene n̄ n̄eseè pà.

⁸ Òdi gbē lalandi ke òdi yā vāni l̄im̄ma,
òdi gbāna m̄ñne n̄ z̄ók̄ke yāi.

⁹ Òdi pi: Luda k̄ipa ò ɔsi ká,
akūs̄ n̄ yā mé àdi ble andunia ḡun.

¹⁰ Abire yāi òdi era n̄ kpa,
òdi yā kū ò ò p̄inki sí yāpura ũ.

¹¹ Òdi pi: Luda d̄s̄ m̄ám̄e?
Luda Musude d̄ona kà le yá?

¹² N̄ yāvānikerinɔ gwa, òdi yāke damu kero,

ń gwena a ðìg̃ kara g̃o s̃inda p̃inki.

¹³ Ase ma n̄eε pura p̃an yá?

Ma a ɔ b̃òte taarin sw̄aswa p̃ame yá?

¹⁴ Ndìg̃ ma gb̄e g̃o s̃inda p̃inki,
ndìg̃ ma s̄a ḡagamene l̄ákú gu ðìg̃ d̃o n̄a.

¹⁵ Tó ma ze k̄ú ȳá dí taka onaa,
abirek̄ú nig̃ de bona n gb̄en̄o kpe ȳá ùme.

¹⁶ Kú ma laasunn l̄e ȳá piia de mà d̄s̄,
à k̄emene z̄í'ù.

¹⁷ Sé k̄ú ma ḡe Luda k̄úkia,
gbasa ma w̄e k̄e l̄ákú oni l̄áka n̄a.

¹⁸ N ń dá guz̄are kpa ȳapura,
ndi ɔ s̄nȳi ò l̄ete ò kakate.

¹⁹ Òdi g̃ kakatena p̄ó ù k̄anto,
v̄inap̄o ði ń le ò l̄áka.

²⁰ L̄ákú nana ði ḡete k̄ú ìao n̄a tó gb̄e v̄u,
tó n fute Dikiri, ń tó ò ḡete le.

²¹ Kú ma n̄eεε ȳaka,

akús̄ ma p̄o sira k̄ú,

²² ma ke ȳonk̄o, má ȳake d̄oro,
ma ḡonne l̄an n̄ob̄os̄ente bà.

²³ Bee k̄ú abireo madìg̃ kú k̄unwo,
ń ma k̄úna ma ɔplaa.

²⁴ Ndì domene are k̄ú n l̄edammao,
ini l̄áka ń ma sí n ḡakuri ḡun.

²⁵ Dín ma w̄e d̄oi musu n baasii?
N baasiro p̄oke ni teni ma de andunia ḡunlo.

²⁶ Bee tó ma m̄e k̄ú ma sw̄eεo ten l̄áka,
Ludame ma sw̄e gb̄analeki ù,
àk̄ume ma baka ù g̃o s̃inda p̃inki.

²⁷ Gb̄e k̄ú ò k̄emman̄o ni l̄áka,
ini gb̄e k̄ú ò b̄ò n kpe n̄o kakate.

²⁸ Luda, ma nanȳina mé à k̄emene nna,
Dikiri Luda, ma n ke ma uteki ù,
mani n ȳakenan̄o babañne.

74

Wikilena Ludai a kp̄e k̄ú ò w̄i ȳai

Asafa l̄eε.

¹ Luda, b̄oȳai n giw̄ai ari g̃o s̃inda p̃inkii?

À k̄e dera n p̄et̄e ten fute n kp̄asa s̄an̄oi?

² ń tó gb̄e k̄ú n ń sí zaa z̄in̄o ȳá d̄ongu,

buri k̄ú n b̄ò ò g̃ n p̄ó ùn̄o
k̄ú Zaīs̄ kpi k̄ú n k̄e n k̄úki ùo.

³ N ib̄eren̄o n k̄úki w̄i ò ðate mámmam,
ń d̄od̄oi ń gwa, à gb̄oro p̃inki.

⁴ N z̄angurin̄o zuka k̄akara gu k̄ú odi danlen,
ò ń z̄ida tutan̄o p̄ete gwe s̄eeda ù.

⁵ O è, ń kp̄asa d̄o musu,
òten ke l̄ákú òdig̃ ðàko gb̄e n̄a.

⁶ Lí ana mana k̄ú ò n̄ana n kp̄e kpataaa,
ò gb̄e ò gb̄oro k̄ú kp̄asao k̄ú adao.

⁷ Ó t̄e s̄ n k̄úkia à k̄ote,
ò tó kp̄e k̄ú n t̄s̄ k̄úaa p̄ii gb̄aa l̄e.

⁸ Ò ò ń n̄esen: Ó ɔ t̄m̄uma mámmam.

Ó té s̄s̄ ó bùsu aduakεkpen̄a.

⁹ N kpé s̄edan̄o kun dorō,
annabi ke kun dorō.

Óniḡo kun le ari b̄rem̄e?

Ó gb̄eke d̄oro.

¹⁰ Luda, ñni tó n iberen̄o ḡs̄ n yáa d̄o ari b̄rem̄e?

N zāngurin̄o niḡo n gya bo lakanaa sarin yá?

¹¹ B̄oyāin n ɔ kak̄unnaa?

Ñ ɔ go n k̄úaaa ñ ñ d̄ede.

¹² Ludame ma k̄ína ũ zaa k̄áaku,
àk̄ū mé àdi gb̄ē sura ba andunia ḡūn.

¹³ M̄ok̄ōn mé n ísira z̄k̄ōre k̄ū n gb̄ánao,
n kw̄á k̄ásaraa m̄ūn̄o w̄iw̄i í ḡūn.

¹⁴ N Misilan̄o k̄ákate gwe,
n ñ ḡèn̄o kpà gb̄áranna n̄òb̄on̄o p̄óble ũ.

¹⁵ N swan̄o b̄ò n zé w̄ē ís̄ebokin̄one,
n swa k̄ū a í babana v̄īro z̄k̄ōre.

¹⁶ F̄anant̄ē k̄ū gw̄āanio de n p̄ó ũ,
n m̄ovura k̄ū if̄ant̄ēo k̄úki k̄ēñe.

¹⁷ M̄ok̄ōn mé n andunia lézekin̄o dà p̄ínki,
n sakare k̄ū bunsirēeo ḡoro d̄ite.

¹⁸ N yá k̄ū n iberen̄o d̄ò yā d̄ongu Dikiri,
ȳōnk̄on̄o n tó gya b̄ò.

¹⁹ N̄sun n pot̄ēne kpá n̄òb̄o p̄ās̄in̄aro,
n gb̄ē w̄ēndaden̄o yā s̄ún s̄ānguro.

²⁰ N̄ laakari d̄o n bàka kunna k̄ūōōo,
zaak̄ū ó bùsu gusaren̄o p̄ās̄i k̄ū p̄ínki.

²¹ N̄sun tó ó ḡōnaw̄ēndaden̄o boru kpe k̄ū wé'ioro,
ñ tó w̄ēndaden̄o k̄ū takasiden̄o n táaki lé.

²² Luda, ñ fute ñ gí k̄ū n z̄īdao,

ñ n yá k̄ū ȳōnk̄on̄o ten d̄o zēnaa sari ma dé!

²³ N̄sun zuka k̄ū n iberen̄o ten k̄ányī kpá s̄akotoro,
n zāngurin̄o k̄īni diḡo d̄o lakanaa sari.

75

Ludame yákpatekeri ũ

Asafa l̄e.

¹ O n s̄áabu k̄ē Luda, o n s̄áabu k̄ē.

Tó ò n yābonsaren̄o bàba, ndiḡo k̄ú k̄āni.

² Luda p̄i: Ma ḡoro d̄ite
k̄ū mani yákpate ke a z̄éa.

³ Tó andunia ȳīḡā k̄ū gb̄ē k̄ū ò kunn̄o ñ p̄ínki,
mak̄ū mé mad̄i a gb̄ēgb̄ano k̄ū ḡinḡin.

⁴ Mad̄i o z̄īdabirin̄one òsun ña d̄āro,
mad̄i o yāvānikerin̄one òsun k̄ūa biriro.

⁵ Àsun k̄ūa biri ludam̄bearo,
àsun waka n̄on̄omairo.

⁶ Zaak̄ū gb̄ána d̄i bo if̄aboki kpa ke a léte kparō,
àdi bo gb̄árannanlo,

⁷ Ludame yákpatekeri ũ,
àk̄ū mé àdi gb̄ē do lago à gb̄ē do kara.

⁸ Toko k̄ú Dikiri ɔ, í gb̄ána kán à pà,
àten s̄én a p̄of̄ē ũ f̄ūuu.

Àdi at̄ē andunia yāvānikerin̄o ñ p̄ínki,
òdi mi à láka lái k̄ū a gb̄ōo.

9 Makū s̄s, maniḡs yā p̄i ò ḡɔɔ s̄inda p̄inki,
mani Yakubu Luda t̄aaki lé.
10 Mani yāvānikerino b̄ēne é'ε,
gb̄ē manano b̄ēne s̄s, mani sé musu.

76

Ludame žiblena gbana ũ

Asafa l̄εε. Ōdi sí kú gurumin̄ɔɔ.

1 Ō Luda d̄s Yudan̄ɔ b̄ussume,
a t̄s z̄sk̄s Isarailano t̄é.

2 A bizakuta kú Salemu,
a kúki kú Zaīs.

3 Zaa gwen à kà wānana è'en
kū s̄ēgbakon̄ɔ kū f̄ēnedano kū žikab̄ɔɔɔ.

4 Ndi gu pu ndiḡs t̄é ke,
n z̄sk̄s ke de kpi kū ò kun ḡɔɔ s̄inda p̄inkinōla.

5 N kùgbānaden̄ɔ ḡsk̄eb̄ɔɔ s̄im̄ma,
ò wut̄ena kū ga'io,

ḡs gbāna p̄ino doke dí f̄s à a ɔ s̄ero.

6 Yakubu Luda, n kpāk̄er̄yī,
akū s̄sden̄ɔ kū n̄ s̄s̄n̄ɔ ḡs̄ katena ḡen̄ɔ ũ.

7 M̄ok̄n̄ mé n̄ naasi vī ndo,
tó n p̄s̄ b̄ò n yīn,

dí mé ani f̄s̄ à z̄ε n ar̄εε?

8 Zaa musu n yākpate k̄ε,
akū vīna andunia k̄ū, à yīte k̄itikiti,

9 zī kú Luda, n fute n̄ yā ḡs̄ḡs̄ anduniane
de n̄ gbānasariden̄ɔ sura ba.

10 N p̄ɔf̄ena gb̄ēnōi di n t̄s̄ bo,
n p̄ɔf̄ē kpara diḡs̄ d̄ɔ n pi.

11 À lé ke Dikiri á Ludaa à a f̄ina bo.

Ák̄s̄n̄ɔ kū á likanawáinō, à m̄s̄
à Luda kū à de òḡs̄ a vīna vī gba p̄s̄.

12 Ádi kpatablerin̄ɔ k̄á kp̄áte,
àdi t̄ó vīna andunia k̄inanō kū.

77

Luda kpányī begek̄ena wari gūn

Asafa l̄εε.

1 Ma lé z̄ù Ludai ma a s̄isi,
ma wiki l̄ε Ludaa de à ma yā ma.

2 Kū má kú wari gūn ma Dikiri ki w̄ete,
ma ɔ s̄ε musu gwāani k̄ammabonaa sari,
ma laakari gi kp̄átei.

3 Kū ma laasun t̄a Luda k̄inaa, akū ma á'á,
kū ma d̄ɔ a yān, ma ḡs̄ kpam l̄εεεε.

4 N t̄ó ma wé t̄é i'onaa,
ma ḡs̄ bídi gūn má d̄s̄ deran ma ò n̄aro.

5 Ma d̄ɔ yā ž̄in̄ɔn
kū w̄é kū ò ḡēten̄ɔ.

6 Ma laasunn l̄ε ma sw̄εε gūn gwāani,
ma a ž̄ida là mà wete mà d̄s̄.

7 Ma p̄i: Dikiri giwai s̄ānsān̄n yá?

A p̄ɔ ni ke nna kūōo doroo?

8 A gb̄ēke làka m̄āmann̄n yá?

A yā niḡs̄ futena ḡɔɔ s̄inda p̄inkin̄n yá?

9 Ō w̄ēndagwana yā s̄á Ludagin̄n yá?

A pò fêwáí, ani wēnda keweɛɛ doroo?

¹⁰ Akū ma pì: Yá kú à ùman dí.
Luda Musude ɔ̀ búsawere.

¹¹ Mani laasun lé Dikiri yábonsarenɔ̀a,
mani dɔ̀ yá kú à kè yānɔ̀n.

¹² Mani n daboyákenanɔ̀ laasun lé pínki,
mani n yázɔ̀kɔ̀kenanɔ̀ da ma swè̃n.

¹³ Luda, n zé kú adona.

Dikiri kpate zɔ̀kɔ̀ mé à kà lán ó Luda bàa?

¹⁴ Mɔ̀kɔ̀mmɛ Luda yábonsarekeri ù,
n n gbāna mò burinɔ̀nɛ.

¹⁵ N n gbēnɔ̀ sura bà kú n gāsā gbānao,
ókɔ̀nɔ̀ Yakubu kú Yusufu burinɔ̀.

¹⁶ Kú ísira wé sinle Luda,
kú ísira wé sinle, akú à kótɔ̀ kpà,
à ylgáyīgā ari a lòkoton.

¹⁷ Ludambe í kòtɛ,
surapatana kīni dɔ̀ musu,
n kànɔ̀ ten fā legúpina ù.

¹⁸ N pūtāna kīni dɔ̀ zàgā'ia gūn,
n legúpinaa andunia pù pínki,
zíte kè giri à ylgáyīgā.

¹⁹ N zé dà ísiran,
n gēki kè í zɔ̀kɔ̀nɔ̀ dagura,
odi n gèsegbe ero.

²⁰ N do n gbēnɔ̀nɛ arɛ lán sá kpàsaa bà
Musa kú Harunao gāi.

78

Lè kú Isarailanɔ̀ yá ó gbáo laakarri

Asafa lè.

¹ Ma gbēnɔ̀, à ma yádannɛna ma,
à sá kpá ma yái.

² Mani yá oáre kú yáasio,
mani yá kú à utena zaa zì bɔ̀kɔ̀tɛáre,

³ yá kú o mà akúsɔ̀ ó dɔ̀,
yá kú ó denɔ̀ bábawere.

⁴ Óni yá pì ute ó nēnɔ̀nɛro,
óni Dikiri táakilena da ó daikorenɔ̀nɛ,
a gbāna kú yábonsare kú à kēnɔ̀.

⁵ A yá dīte Yakubu burinɔ̀nɛ,
à a doka dà Isarailanɔ̀nɛ,
à dīte ó dizinɔ̀nɛ ò tò n̄ nēnɔ̀ dɔ̀,

⁶ de à gɔ̀ n̄ buri kú ò kpénɔ̀nɛ futeokarayá ù,
gbasa ò fute ò dada n̄ nēnɔ̀nɛ se,

⁷ de ò le ò Luda náani ke,
a yákenanɔ̀ sún sáńguro,
ama onígɔ̀ a yáditɛnanɔ̀ kūna.

⁸ Ógɔ̀ de lán n̄ dizinɔ̀ bàro,
zaakú ò ságbāna kè ò gí Luda yái,
n̄ swè̃ kú Ludaaro, ò yápara vīnɛro.

⁹ Èflaimu burinɔ̀ bi kàzurinɔ̀mɛ,
akú ò bòru kpe zìi gūn.

¹⁰ Odi ze kú Luda bàka kunna kúńwo yáoro,
ò gí té a dokaiii.

¹¹ A yákenanɔ̀ sáńgu
kú yábonsare kú à mòńnenɔ̀.

12 À daboyānɔ kè n̄ dizinɔ wára
Zoā wēte gūn, Misila būsun.

13 À isira zòkɔre à bikù kúńwo,
à tò í gò zena lán bīni bà.

14 À dòrɛ are tɛluku gūn fānantē,
gwāani s̄ kù tɛ gupurao.

15 À gbèsi pàra gbàrannan,
à í kpàmma zòkɔ lán isira'i bà.

16 À tò í bòrɛ gbèn,
à tò í bàa lè lán sèbɛ bà.

17 Akù ò kpé òten durunna kɛɛ,
ò gi Luda Musude yā mai gbàrannan.

18 Ò Luda lè ò gwà kù nèse plao,
ò n̄ poyeina pòble gbèkaa.

19 Ò Luda vāni bò ò pi:
Luda ni f̄ à ó gbá pòble gbàrannan la yá?

20 Bee kù à gbè lè, í bò à dàgula,
ani f̄ à pòble ke n̄bɔ kpáwá dɔ yá?

21 Kù Dikiri yā pii mà, à p̄ f̄è,
akù tɛ f̄ute à dà Yakubu burinɔla,
à p̄f̄ kipa Isarailanɔa.

22 Zaakù odi Luda yā síro,
odi a surabana gbāna náani kero.

23 Bee kù abireo à yā dite ilukune,
à musu zé wè,

24 akù à mana kòtɛrɛ ò blè,
à pòble kù à bò musu kpàmma.

25 Ò malaikanɔ pòble blè,
à zānaa kèrɛ, à gè ɔla.

26 À tò ía gbāna bò ifaboki kpa,
à pè gènmidɔki kpa íaa dɔ kù a gbānao,

27 akù à n̄bɔ kòtɛrɛ dasi lán lukutē bà,
bānɔ dàńla lán isirale būsua'tē bà.

28 À tò ò k̄pakipa n̄ b̄uran,
ò ḡ kátɛ likana n̄ kpéno.

29 Luda p̄ kù òteni a n̄ dɛnɔ kpàmma,
akù ò blè ò kà ḡngin.

30 De a ni kpé à bońma,
gɔɔ kù pòble p̄ kpé da n̄ lén,

31 Luda p̄f̄ f̄uteńyí,
à Isaraila ḡ gbānanɔ dèdɛ,
à n̄ kɛfennanɔ lè à nè.

32 Bee kù abireo ò kpé òten durunna kɛ,
bee kù a yābonsarɛkenanɔ, odi a náani kero.

33 Akù à n̄ wèndii kèrɛ pā lán l'ía bà,
à tò sunyí n̄ lé.

34 Tó à n̄ gbèkenɔ dèdɛ, òdi a ki wete,
òdi era ò are dɔa kù wānao.

35 Akù ò d̄n sà kù Ludame n̄ gbèsi ũ,
ò d̄ kù Luda Musudemɛ n̄ surabari ũ.

36 Gɔɔ kua sà òdi lé maa,
òdi éke tone,

37 n̄ swè kúaro,
ò a bàka kunna kúńwo yā gbòro.

38 Àpi s̄ à n̄ wènda gwà,
à n̄ durunnanɔ kèrɛ, adi n̄ kakatero.

Àdiḡ a zīda m̄le ble baala'i,
àdi a p̄f̄kipammana ɔ lago.

39 À n̄ bisāsirikε d̄òr̄n̄ma,
 k̄ū òdi ḡēte sunaa sari lán ìa bà.
 40 Ò sàgbāna k̄ēnε gbārannan ḡēn ūgbangbaa!
 Ò a p̄o yàkane s̄ēnte gwe à k̄ē dasi.
 41 Ò Luda lè ò gwà, ò Luda lè ò gwà,
 ò Isarailan̄o Luda k̄ū à kú adonaa f̄ē.
 42 A iko gbāna s̄àngu,
 lākū à n̄ sí n̄ ìberen̄o nà,
 43 lākū à daboyān̄o k̄ē Misila nà,
 akūs̄ à yābonsaren̄o k̄ē Zoā b̄usun.
 44 À n̄ swa ìn̄o l̄i aru ū,
 akū odi f̄ō ò a í mì doro.
 45 À ìfinin̄o k̄àngu, ò n̄ soso,
 k̄ū kaso k̄ū ò kisira kp̄ànȳin̄o.
 46 À tò kwan̄o n̄ bú p̄óblewen̄o blè,
 à sut̄ēn̄o k̄à n̄ burap̄on̄on.
 47 À tò legūgbε n̄ geepi líkp̄en̄o k̄ē búgubugu,
 zāga ìa n̄ kaka lín̄o è'ε.
 48 À n̄ p̄ókāden̄o k̄àkate k̄ū legūgbεo,
 sura p̄ēte n̄ kp̄asan̄o.
 49 À a p̄ofε z̄sk̄ō b̄òbòr̄n̄ma,
 à k̄ē ìni k̄ūn̄wo k̄ū p̄of̄ēo k̄ū p̄ēt̄ēo,
 à malaika kisiraden̄o gb̄arēr̄n̄ma.
 50 À a p̄ofε zé w̄ē, adi gí gane doro,
 à gagagyā k̄àngu.
 51 À Misila daudun̄o d̄ēde n̄ pinki,
 Hamu buri néḡōgb̄ē k̄áakun̄o ḡāga.
 52 Ama à b̄ò k̄ū a gb̄ēn̄o lán s̄ān̄o bà,
 à d̄ón̄ne are gbārannan lán s̄ā kp̄asan̄o bà.
 53 À té k̄ūn̄wo k̄ū laakariio kp̄átēna v̄ina sari,
 n̄ ìberen̄o s̄ō, ísira d̄án̄la.
 54 À k̄à k̄ūn̄wo a b̄usu lén,
 gus̄is̄ide k̄ū à s̄i k̄ū a gb̄anaoo p̄i.
 55 À p̄ēn̄ne burin̄o,
 akū à n̄ b̄usuu kp̄àatēf̄in̄ne n̄ p̄ō ū,
 à on̄n kp̄àkpa Isaraila burin̄o.
 56 Akū ò Luda ȳò ò gwà ò ḡi a yā mai,
 ò Luda Musude yāditenan̄o k̄ūnaro.
 57 Ò èra ò b̄ò a kp̄e lán n̄ den̄o bà,
 ò náani v̄iro lán s̄á kotinaa bà.
 58 Ò a p̄o f̄ē k̄ū n̄ sa'okin̄o,
 ò a n̄eseḡōba f̄ute k̄ū n̄ t̄anan̄o.
 59 K̄ū Luda d̄ò le, akū a p̄o f̄ē,
 à ḡi Isarailan̄o p̄ās̄ip̄ās̄i.
 60 À a bizakuta tò zaa Silo gwe,
 a be k̄ū à d̄ò bisāsirin̄o té p̄i.
 61 À tò n̄ weterin̄o s̄ù ò a àkpatii s̄ē,
 àk̄ūmε a gbāna k̄ū a gakuribokio ū.
 62 À tò ò a gb̄ēn̄o d̄ēde k̄ū f̄ēn̄edao,
 a p̄o f̄ē buri k̄ū n̄ séi.
 63 N̄ kefennan̄o té k̄ū z̄h̄i ḡūn,
 n̄ n̄okparen̄o dí le ò z̄ak̄el̄e s̄i doro.
 64 Ò n̄ sa'orin̄o d̄ēde k̄ū f̄ēn̄edao,
 n̄ gyaan̄on̄o dí f̄ō ò ó d̄bro.
 65 Akū Dikiri f̄ute s̄à lán i'or̄ii bà,
 lán ḡōsa k̄ū à v̄ù k̄ū w̄ē'io bà.

66 À n̄ weterinɔ gb̄è, ò bòru kpe,
à tò ò ḡò kũ wé'io gɔɔ s̄inda p̄inki.
67 À ḡi Èflaimu burinɔ,
adi Yusuflu buri p̄i sé doru.
68 Yuda burin à s̄è sà
kũ Zaiɔ kpi kũ à yeiio.
69 À a kúki bò musumusu gwe,
aniḡɔ kun gɔɔ s̄inda p̄inki lán andunia kat̄ena ba.
70 Akũ à a zòbleri Dauda s̄è,
à a bò sákpasan.
71 À a bò sādānan, à dò Isarailanɔne are,
Luda gb̄e Yakubu burinɔ k̄iname.
72 Dauda n̄ kpá a kpe kũ n̄esedoo,
à dòine are kũ a ɔ arubarikadeo.

79

Ɔɔɔna Yurusalemu wina ya musu

Asafa l̄e.

1 Luda, burinɔ s̄i n̄ b̄usun,
ò n̄ kpé kũ à kú adona yàka,
ò Yurusalemu w̄iwi ò d̄ate.
2 Ò n̄ zòblerinɔ ḡèe kpà b̄āna,
ò n̄ yamarinɔ m̄eè tò n̄b̄o p̄ās̄inɔne p̄òble ũ.
3 Ò n̄ aru k̄òte lán í bà Yurusalemu b̄inikpe,
gb̄eke kun à n̄ v̄iro.
4 O ḡɔ s̄ɔs̄ɔna p̄ó ũ ó sareɔenɔne,
o ḡɔ lalandi p̄ó ũ gb̄e kũ ò likawáinɔne.
5 Dikiri, ìniḡɔ p̄o f̄e kũoo ari b̄oremeè?
N̄ p̄et̄e té niḡɔ kũ gɔɔ s̄inda p̄inkin yá?
6 N̄ p̄of̄e kipa buri kũ ò n̄ d̄ɔronɔ,
gb̄e kũ òd̄i n̄ s̄isironɔ b̄usunɔ.
7 Zaakũ ò Yakubu burinɔ bl̄e,
ò n̄ b̄usuu yàka.
8 N̄sun ó denɔ durunnanɔ wí ó musuro.
N̄ w̄enda d̄òw̄ere likalika,
zaakũ o busa o ḡɔ búgubugu.

9 N̄ kpáwái, Luda ó surabari,
n̄ ó sura ba de n̄ t̄s̄ bo,
n̄ ó durunnanɔ k̄ewá n̄ t̄s̄ yái.
10 B̄óyái ìni tó burinɔ ó lá ò pi:
Ó Luda kú máme s̄éè?
N̄ tó burinɔ ḡɔ d̄s̄ ó wára
kũ ndi n̄ zòblerinɔ d̄edena f̄ina bor̄uma.
11 N̄ tó z̄l̄ɔnɔ ɔɔɔna ḡè n̄ s̄ān,
n̄ gb̄e kũ ò kú ga léinɔ bo
kũ n̄ ḡāsā gb̄ānao.

12 N̄ lalandi kũ buri kũ ò likawáinɔ k̄enne
f̄ina bor̄uma ḡèn suppla, Dikiri.
13 Ók̄ɔnɔ n̄ gb̄enɔ, n̄ kp̄asa s̄ānɔ,
óniḡɔ n̄ s̄áabu kpá gɔɔ s̄inda p̄inki,
óniḡɔ n̄ t̄s̄ babañne ari ó buria.

80

Isarailanɔ suna n̄ gwena z̄in aduak̄ena

Asafa l̄e.

1 N̄ s̄á kpá, Isarailanɔ Don'arede,
m̄ɔk̄ɔn kũ ndi Yusuflu burinɔ dá lán s̄á bà.

Ñ bo ñ mɔ́, mɔ́kɔ́n kũ ñ vutena kerubunɔ́ dagura,
 2 ñ do Ɛflaimu burinɔ́ne are
 kũ Biliaminu burinɔ́ kũ Manase burinɔ́.
 Ñ fute kũ n gbãnao, ñ mɔ́ ñ ó sura ba!

3 Luda, ñ tó ò era ò su ó gwena zĩn,
 ñ ãn werewá, ñ ó sura ba.

4 Dikiri Luda Zĩkaride,
 ñni fẽ ñ gí n gbẽnɔ́ aduakena síi ari bɔ̀reɛɛɛ?

5 N wé'i dɔ́nne ñ pɔ́mina ũ,
 n ñ wé'i yɔ́nne a pɔ́ pà, ò mì.

6 N tò o gɔ́ fobona pɔ́ ũ ó sareɛdenɔ́ne,
 ó iberɛenɔ́ teni ó lalandi ke.

7 Luda Zĩkaride, ñ tó ò su ó gwena zĩn,
 ñ ãn werewá ñ ò sura ba.

8 N geepi lí wò Misila,
 n pɛ burinɔ́a, akũ n lí pii pè ñ gbèn.

9 N gu kèkɛne à zĩni pète,
 akũ à ɔ́ tà à gu sì.

10 A uraa dà kpínɔ́la,
 a gãnɔ́ de sida lí zɔ́kɔ́nɔ́la.

11 À ɔ́ tà à gèɛ ari ísira léa,
 a ɔ́nenɔ́ kà ari Yuflati.

12 Bɔ́yãin n a karaa gbòro
 de gbẽ kũ òten gètenɔ́ gɔ́ ɔ́ máte a néii?

13 Sàkpanɔ́ dì lé kái ò bí,
 nòbɔ́sɛntenɔ́ dì su ò a lá ble.

14 N yã nna! Luda Zĩkaride, ñ era ñ are dɔ́wá!
 Zaa musu ñ wé kpáte ñ gwa!

Ñ laakari dɔ́ geepi lí día,
 15 pɔ́ kũ n pè kũ n ɔ́plao,
 né kũ n tũtuu kè n zĩdanɛɛ.

16 Ò n geepi lí pii zò ò té sɔ́a,
 ñ wé tẽra pitiĩmma de ò kakate.

17 Ñ ɔ́ kú gbẽ kũ à kú n ɔ́plaiia,
 bisásiri né kũ n sè n pɔ́ ũ pii,

18 óni kɛmma doró.

Ñ ó konna kɛke ñ kɛwɛɛ, óni n sísi.

19 Dikiri Luda Zĩkaride,
 ñ tó ò su ó gwena zĩn,
 ñ ãn werewá ñ ó sura ba.

81

Isarailanɔ́ dikpe lèɛ

Aɣafa lèɛ.

1 À ayuwii ke Luda ó gbãnaa,
 à pɔ́nna wiki lé Yakubu burinɔ́ Ludaa.

2 À lè dɔ́ à bata lé
 kũ mɔ́rɔ́'ũ nnao kũ gidigboo.

3 À kuru pé mɔ́ dufu bonaao,
 à pé tó mɔ́ kè papana ó dikpegrɔ́,

4 zaakũ à de doka ũ Isarailanɔ́nɛmɛ,
 yã kũ Yakubu burinɔ́ Luda diten gwe.

5 À yã pii dà Yusufu burinɔ́ne
 gɔ́rɔ́ kũ à vɛl Misila bùsula.

Ò kòto kù ò dōro mà à pì:

⁶ Ma aso gò á gàaa,
ma á ɔ̀ bò ēbona zīn.

⁷ A ɔ̀ dōmēne warikēgɔ̀ɔa, akū ma á bó,
ma weáwa zaa legūvīnaa gūn,
ma á lé ma á gwá zaa Mēriba í kīnaa.

⁸ À sá kpá ma gbēnɔ̀, mani lé daáwa,
ákɔ̀nɔ̀ Isarailanɔ̀, tó áni ma yá ma dé!

⁹ Àsungɔ̀ buri zītɔ̀nɔ̀ tána vī á téro,
àsun kúte dikiri pāndenero.

¹⁰ Makūme Dikiri á Luda ũ,
ma á bóte Misila.

À á lé wē, mani tó à ká.

¹¹ Ama Isarailanɔ̀ gí ma yá mai,
ma gbē pinɔ̀ dí mì natemenero.

¹² Akū ma ní tó kù n ságbānakεo,
ò té ní zīda pɔ̀yeinaai.

¹³ Tó ò pì Isarailanɔ̀ ni ma yá ma,
tó ma gbēnɔ̀n té ma yái,

¹⁴ de mani ní ibereɔ̀ sɔ̀pete gōnɔ̀gōnɔ̀,
mani ɔ̀ sō ní zāngurinɔ̀.

¹⁵ Ma zāngurinɔ̀ ni ká nate ma are,
ní wétámmana nigɔ̀ lakana vīro.

¹⁶ Gbasa mà á gwa kù pòblewe manao,
mà era mà gbē zó'í kpááwa à mósawa.

82

Yákpatekena kù gbānadenɔ̀

Asafa lē.

¹ Luda vutena pari kōkakaranaa gūn,
àten yákpate ke kù Ludanɔ̀ à pì:

² Ari bōren ániḡ yákpate keε a kpēdangara
à yá sí yāvānikerinɔ̀neε?

³ Á yá nna kpá gbānasaridenɔ̀a kù tonenɔ̀,
à ze kù takasidenɔ̀ kù gbē kù òten wé tāmmanɔ̀.

⁴ À gbānasaridenɔ̀ kù wēndadenɔ̀ sura ba,
à ní bo yāvānikerinɔ̀ ɔ̀.

⁵ Ò yáke dōro, ò a ke gbá dōro,
ò kù gusira gūmme,
akū andunia yīgá ari a gēi.

⁶ Ma pì Ludanɔ̀me á ũ,
Luda Musude nēnɔ̀n á ũ á pínki.

⁷ Bee kù abireo áni ga bisásiri gana ũme,
áni kpágula lán gbānade kparanɔ̀ bàme.

⁸ Luda, n fute n yákpate ke kù anduniao,
zaakū buri sīnda pínki bi n pómε.

83

Iberenɔ̀ kpana Ludaá

Asafa lē.

¹ Luda, ñsungɔ̀ yītenaro,
n lé súngɔ̀ nakōanaro,
ñsungɔ̀ kun kítikitiro, Luda.

² Ñ n ibereɔ̀ gwa lákū ò fūte ò zè nà,
n zāngurinɔ̀ teni ní mì zuzu.

3 Òtɛn ɔ̀ndɔ̄ kɛ n gbɛ̀nɔ̀nɛ,
òtɛn lé kpákúsú n gbɛ̀ yenyídenɔ̀.
4 Òtɛn pi: À mɔ́ ò ñ burí bo,
de ñ tó Isaraila súnɡɔ́ dɔ́ gbɛ̀ken dorɔ́.

5 Ò lé kpákúsú, ñ yá kɔ́ sɛ,
ò lédokɔ́nɔ́ kɛ kú kɔ́o ò futenyí.
6 Eɔ́munɔ́ kú Sumaila burinɔ́
kú Mɔ́abunɔ́ kú Hazara burinɔ́
7 kú Gebalidenɔ́ kú Amɔ́ninɔ́
kú Amalɛkinɔ́ kú Filisitininɔ́ kú Tayadenɔ́o.
8 Bee se Asirianɔ́ nàámma dɔ́,
de ò ɔ́ da Lutu burinɔ́a.

9 Ñ kɛ́nɛ lákú n kɛ̀ Midiánɔ̀nɛ nà,
lákú n kɛ̀ Sisera kú Yabíonɛ nà Kisí.
10 Ñ n kɛ̀ búgubugu Endɔ́,
akú ò gɔ́ katena zítɛ lán bisaa bà.
11 Ñ kɛ̀ ñ wɛ̀nɛnɔ̀nɛ
lákú ò kɛ̀ Orɛbu kú Zebuonɛ nà.
Ñ kɛ̀ ñ kɛ̀nɛnɔ̀nɛ
lákú ò kɛ̀ Zɛba kú Zalamunaonɛ nà.
12 Mɔ́kɔ́nɔ́ mɛ̀ ò pí yá,
ò Luda sádáki sé ñ pɔ́ ũ.

13 Ma Luda, ñ tó ò gɔ́ lán sɛ́ɛ́ɛ́ampuruu bà,
lán ése úká kú ía ten sé bà.
14 Lákú dàkoo dì té kú nà,
kesɔ́ lákú té dì kpínɔ́ bɛ̀ nà,
15 ñ péteńyí kú n zàgá'íao,
ñ tó n ía pásí swɛ̀ kɛ́ngu.
16 Ñ tó ñ gasu gɔ́ kpá ñ wéí,
de ò n gbána dɔ́ Dikiri.

17 Wé'í nigɔ́ ñ kú gɔ́ɔ́ sɛ́nda pínki kú bídio,
ò boru kpɛ̀ ò mì de.
18 Ñ tó ògɔ́ dɔ́ kú n tɔ́n Dikiri,
mɔ́kɔ́mmɛ Luda Musude ũ andunia gún pínki.

84

Luda ɔ̀n beɡekɛnaa

Kora burinɔ́ lɛɛ.
1 Ñ kúki mana fá, Dikiri Žikaride!
2 Matɛn Dikiri ɔ̀n beɡɛ kɛ ari gu ten lima,
ma nini kú ma mɛ̀ɛo ten luka Luda Wɛ̀ndidei.
3 Dikiri Žikaride ma Kína ma Luda,
bee bántoro sáa dà n gbagbaki sare,
Ludakibebá kpé bò gwe à a nɛ́nɔ́ kàn.
4 Arubarikadenɔ́mɛ gbɛ̀ kú ò kú n ɔ̀nnnɔ́ ũ,
òdigɔ́ n táaki lé gɔ́ɔ́ sɛ́nda pínki.
5 Arubarikadenɔ́mɛ gbɛ̀ kú ñ gbánan n ũno ũ,
n ɔ̀n gena yá kú ñ swɛ̀ɛ gún.
6 Tó òtɛn gɛ̀tɛ Baka guvutea,
àdi gɔ́ lán gu kú à isɛ̀bokinɔ́ ví bà,
pɔ́tɔ́gɔ́ legú dì tó arubarika dagula.
7 Ñ gena gún ñ gbána digɔ́ karamɛ
ari ò gé káo n kínaa Zaiɔ́.

8 Dikiri Luda Žikaride, ñ ma aduakena sí,
ñ sá kpá ma yáí, Yakubu Luda.

9 Luda, ò kína kú à de ó sēgbako ũ gwa,
 ò wé pé kína kú n kàai.

10 Kunna n ɔn gɔɔ do manamene
 de kunna gu pāndea gɔɔ wàa sɔɔrola.
 Ma Luda ɔn zédákparike si
 de kunna ɔn dokɔnɔ kú yāvānikerinɔola.

11 Dikiri Luda deñne ifantē kú sēgbako ũ,
 Dikiri di gbēke keñne kú bèereeo,
 àdi gí pɔ mana kpá taarisaridenɔairo.

12 Dikiri Zìkaride,
 arubarikademε gbē kú àteni n náani ke ũ.

85

Aafia wékena Luda

Kora burinɔ lèe.

1 N arubarikaa dà n busun, Dikiri,
 n su kú Yakubu burinɔ ò gwena zín.

2 N n gbēnɔ taarinɔ gómma,
 n ní durunnanɔ kēm̄ma pínki.

3 N n pɔ kpàkpāa tò pínki,
 n n pɔfē pāsī tò.

4 Ò su kúoo ó gwena zín, Luda ó Surabari,
 ò pētē kú n kē kúoo lago.

5 Ò pɔ nigɔ fēnawái gɔɔ sīnda pínkin yá?
 Ìnigɔ n pɔfēgɔɔ gága wè kú wèeon yá?

6 Ìni era ò n gbēnɔ kunna keke ò keñne dɔ,
 de ò pɔ le à kemma nnaaroo?

7 Dikiri, ò n gbēke mɔwewe,
 ò ó sura ba kú n gbānao.

8 Ma sá dɔ Dikiri Luda yá'onaaa,
 zaakū àdi aafia lé sé a yāmarinɔne,
 tó odi era ò sù ò yònkoyānɔaro.

9 A vīnakerinɔ surabanaa gɔɔ zàro,
 de a gakuri le àgɔ kú ó busun yāi.

10 Gbēke kú náanio di dakare,
 yāzede kú aafiao di ɔ kpákɔa.

11 Náani di ɔ poro musu,
 yāzede di ɔ nɔnɔ zíte.

12 Dikiri ni yá mana kewewe,
 ó zíte ni póbble ke.

13 Yāzede digɔ té a are,
 àdi zé kekene.

86

Kpányī wékena Luda

Dauda lèe.

1 Dikiri, ò sá kpá ma yāi ò wema,
 zaakū takaside wēndaden ma ũ.

2 Ò ma wēndi dākpá,
 zaakū má a zída kpām̄ma.

Ò makū n zòbleri sura ba,
 zaakū mateni n náani ke,
 mɔkóm̄me ma Luda ũ.

3 Ò sūru ke kúmao, Dikiri,
 zaakū madigɔ n sísí kɔnkɔ kú ɔkɔsio.

4 Ò makū n zòbleri pɔ ke nna,

zaakū ma laakarīi tà n kīnaa, Dikiri.

⁵ Ñ mana akūsō ñ sùru vī, Dikiri,
n gbēke zōkō n sisirinone.

⁶ Dikiri, ñ sã kpá ma wékenaai,
ñ laakari dō ma wēnda wikia.

⁷ Mani n sīsī ma warikegōrō zī,
zaakū ndì wema.

⁸ Tāna ke ni sí lekōa kūnworō, Dikiri,
gbēke di fō à n kena kero.

⁹ Buri kū n kēnō ni su ò kútenne,
ò n tō bo ñ pinki.

¹⁰ Zaakū ñ zōkō akūsō ndì daboyānō ke,
mōkōmmē Luda ū ndo.

¹¹ Ñ n zé mōmene, Dikiri, manigō taa o n yāpura gūn,
ñ ma laasun kemene do, de mǎgō n vīna vī.

¹² Mani n sáabu kpá kū nēsēdoō,
Dikiri ma Luda, manigō n tō bo gōrō sīnda pinki.

¹³ Zaakū gbēke kū n kēmene zōkō,
n ma wēndii si gyāwān lōn.

¹⁴ Luda, karambaanidenō ten futēmai,
gbē pásīnō teni ma we, òdi n yā daro.

¹⁵ Mōkōn Dikiri, Luda wēndadōnnerime n ū,
ñ sùru vī akūsō n pō di fē likalikaro,
n gbēke kū n náanio zōkō.

¹⁶ Ñ arē dōma ñ ma wēnda gwa,
ñ n zōbleri gba gbāna,
ñ makū n zōnōkpare né sura ba.

¹⁷ Ñ yāmanakēna sēeda kemene
de ma zāngurinō e, wé'í ñ kū,
zaakū Dikiri, n kpamai,
n ma laakarīi kpātemene.

87

Zaiō bi Luda wētēme

Kora burinō lēe.

¹ Luda a wētē kàte
kpi kū à kú adona musu,

² Dikiri ye Zaiō bīnilēnō
de Yakubu burinō wētē kparanōla pinki.

³ Luda wētē,
Luda gakuriyā ò n musu à pi:
⁴ Mani Misilanō kū Babilōnudenō da
gbē kū ò ma dōnō té.
Filisitininōn kú a gūn dō
kū Tayadenō kū Etiopianō.
Oni pi, ò gbē bireno ì gweme.

⁵ Zaiō yā musu oni pi:
Ò wāane kū wāane ò gweme,
Luda Musude mé àdi a zīni pēte gīngin.

⁶ Tó Dikiri ten gbēnō tō da takadan,
ani pi: Ò gbē dí ì gweme.

⁷ Lēsirinō kū ūwārinō ñ pinki ò pi:
Ó manake pinki di bo Zaiōme.

88

Kunna ga léi aduakēnaa

Ezera buri Emani lēe.

¹ Dikiri Luda ma Surabari,
maten wiki lémma fánantē kú gwáanio.

² Ñ tó ma aduakena kámma,
ñ sá kpá ma ɔ́dɔnaai.

³ Zaakū yá'ummana ma nèsee pà,
ma wèndii kú ga léi.

⁴ Ò ma da gbē kú òten si gyāwánnnɔ té,
ma gɔ́ gbānasaride ũ.

⁵ Ò pà kpāmai ò ma da gènnɔ té
lán gbē kú ò wutena miran sòrɔrɔnɔ bà,
lán gbē kú ñ yá dɔngu doró
ñ bàka kú kúnworonɔ bà.

⁶ Ñ ma zu wèe lòkoton
ari zíte tú tɔ́nwèe gusiran.

⁷ Ñ pɔ́fē t̄ma,
a ís̄ dāmala.

⁸ Ñ tò ma gbēnɔ ma zukūna,
n tò ò ye ma káiro.

Ò ma tata, boki kunlo,

⁹ warikena ma wé sira kú.

Mateni n sísi zaa kɔ́nkɔ ari ɔ́kɔsi,
ma ɔ́nɔ dɔ́nanyĩ.

¹⁰ Gènnɔ ndi yābonsare keńne yá?
Gyāwāndenɔ mé òdi fute ò n sáabu kpá yá?

¹¹ Òdi n gbēke baba mira gūnn yá?

Òdi n náanikena yá o gyāwánn yá?

¹² Ò n daboyānɔ dɔ́ gusira gūnn yá?

Ñ yāmanakennanɔ dɔ́na kú yāsànguki gūnn yá?

¹³ Dikiri, maten ɔ́ dɔ́nne,
ma aduakena kɔ́nkɔ di ká n kínaa.

¹⁴ Bóyái nten gímai, Dikiri?

À kè dera n m̀kperere zùmenee?

¹⁵ Má kú ga léi wéndawénda zaa ma kefennakegɔ́ra,
n yá pásínɔ t̄ma, ma gɔ́ sáii.

¹⁶ Ñ pɔ́fēnamai dāmala,
n v́napɔ́nɔ ma kakate.

¹⁷ Ò dāmala lán í bà zaa kɔ́nkɔ ari ɔ́kɔsi,
ò líkamai mámmam.

¹⁸ Ñ tò ma gbēnɔ kú ma gbēnnanɔ ma zukūna,
gusira mé à gɔ́ ma kpàasi ũ.

89

Luda lésena Daudane

Ezera buri Etani lèe.

¹ Dikiri, manigɔ́ lè sí n gbēke yá musu lakanaa sari,
manigɔ́ n náanikena kpàkpa ke wè kú wèeo.

² Mani o kú n gbēke lakana v́iro,
n náanikena z̄ini petena n bea zaa musu.

³ Ñ pì: Ma bàka kú kú gbē kú ma sèeo,
ma lé sè ma z̀bleri Daudane.

⁴ Mani tó a buri gɔ́ kí ble gɔ́rɔ s̄inda pínki,
mani a kpata gba gbána ari a buria.

⁵ Musudenɔ di n daboyānɔ sáabu kpá, Dikiri,
malaikanɔ di n náanikena yá o ñ kókakaranaa gūn.

6 Zaakū gbēke kú musu kū à kà Dikiri ūro,
malaika ke ni sí lekōa káaoro.

7 Luda vīna dì malaikanō kū n̄ kōkakaranan,
à naasi vī de gbē kū ò likainōla.

8 Dikiri Luda Žikaride, dí mé à leelee künwoo?
N̄ gbāna kū náanio vī yā sīnda pínki gūn.

9 Ndi gbāna mo ísirane,
tó à s̄ fùte kū vīvīnaao, ndi a gbāna f̄s.

10 N Misilanō dúgu z̄s̄, ò ḡs̄ ḡenō ū,
n n zāngurinō fākōa kū n gāsā gbānao.

11 Musu bi n p̄ome, z̄ite d̄o bi n p̄ome,
n andunia kâte kū p̄ó kū ò kú a gūnnō pínki.

12 N gugbānduru kū ḡenōmidokio k̄e,
Tabo kū Emō gb̄enō di ayuwii ke kū n t̄o.

13 N gāsā bi gbāna p̄ome,
n ò gbāna akūs̄s̄ n òpla d̄o musu.

14 Yāmanake kū yāzedekeoom̄e n kpata zīni ū,
gbēke kū náanio mé à donne are.

15 Arubarikadenom̄e gbē kū ò ayuwiiemmanō ū,
kū òdiḡs̄ t̄aa o gupura kū à kú n kurunyī, Dikiri.

16 Òdiḡs̄ p̄onna ke kū n t̄o ḡo s̄inda pínki,
òdi ãa dá kū n manakeo.

17 Zaakū n̄ gakuri kū n̄ gbānaome n ū,
n z̄ena kūoo di ó sé lei.

18 Ó kina bi Dikiri p̄ome,
ó s̄ēgbako p̄i bi Isarailanō Luda p̄ome.

19 N yā ò n yāmarinōne yā w̄egupu'ena gūn
n p̄i: Ma kpányī k̄e ḡōsaane,
ma kefenna s̄e musu a gb̄enō té.

20 Ma a z̄ōbleri Dauda l̄e,
ma a n̄isi k̄ua ma a dite.

21 Maniḡs̄ a k̄ūna ma òī,
ma gāsā gbāna niḡs̄ kú k̄āao.

22 Iber̄e ke ni f̄s̄ à táfe siaro,
gbē vāni ke ni le à gbāna m̄onero.

23 Mani a weterinō mi de a are,
mani a zāngurinō ne.

24 Mani gbēke keke kū náanio,
oni a sé lei kū ma t̄o.

25 Mani isira nane a òī,
aniḡs̄ iko vī swanōa.

26 Ani ma sisi à p̄i,
má de a De ū kū a Ludao,
a gb̄esi ū kū a surabariio.

27 Mani a ke ma daudu ū,
aniḡs̄ de andunia k̄inanō mide ū.

28 Maniḡs̄ gbēke vī k̄āao ḡo s̄inda pínki,
ma baka kū à kú k̄āao ḡborona v̄iro.

29 Mani t̄o a buri ḡs̄ kí ble ḡo s̄inda pínki,
a kpata niḡs̄ kun lākū ludambe diḡs̄ kun n̄a.

30 T̄o a burinō p̄a kp̄a ma dokai,
akūs̄s̄ odi té ma yāditenanōiro,

31 t̄o ò b̄o ma yā kpe,
akūs̄s̄ ò ma yādannenano kūnaro,

32 mani ḡo t̄ōm̄ma n̄ taarinō yāi,
mani n̄ ke búgubugu n̄ vānikena musu.

33 Ama gbēke kū má vī k̄āao ni lākaro,
mani f̄s̄ mà náanisariyā keero.

34 Mani ma bàka kunna káao yā gbororo,
 mani yā kù à bò ma lén lítero.
 35 Ma sì kù ma kunnaao gè̀n do,
 mani éke to Daudanero, kù ma pì,
 36 a buri nigõ kun gɔɔ sɪnda pínki,
 a kpata nigõ kun ma wára lán ifántē bà.
 37 Lákù mɔvura de sèeda náanide ù musu nà,
 len a kpata nigõ kun gɔɔ sɪnda pínki le.
 38 Bee kù abireo n gi kína kù n kài,
 n ɔ gbàrei n pɔ fè káao manamana.
 39 N n bàka kunna kù n zòbleriio yā gbòro,
 n a kífura gya bò n pàte zíte.
 40 N a wète bínino gbòro,
 n a zeki gbáano kòte n dàte.
 41 Gbè kù òten gèteno n baka bòn n pínki,
 à gò lalandi pɔ ù a buri dakenone.
 42 N a weterino gáa sè lei,
 n tò a íbereno ponna kè.
 43 N a fènedá gbána è,
 ndi ze káao zlí gúnlo.
 44 N a kíkεgoò sia,
 n a kpataa nè.
 45 N tò à zī kù a gbánan,
 n wé'i dàa arukimba ù.
 46 Dikiri, ìnigõ utenawere ari bɔremee?
 N pɔfè té nigõ kù gɔɔ sɪnda pínkin yá?
 47 N laasun lé ma wèndi kutukεa.
 N bisásiri kè pán yá?
 48 Dí mé anigõ kun à gí gaii?
 Dí mé ani fɔ à a zida sí mira gbánaaa?
 49 Dikiri, gbèke kù n ví yā gèe máa?
 N yenyí kù n a lé sè Daudane kù náanio sɔ bí?
 50 N tó n zòbleri fobona yā dɔngu,
 burino ma sɔsɔ ò ma nèsee yàka.
 51 N íbereno kína kù n kà lalandii kè
 ari gu kù a gèsee pèten, Dikiri.
 52 Arubarikaden Dikiri ù ari gɔɔ sɪnda pinki!
 Aami! Aami!

TAKADA SIIKɔDE

Zabura 90-106

90

Luda kù bisásirio

Luda gbè Musa aduakenaa.
 1 Dikiri, ó utékime n ù wè kù wèeo.
 2 De n kpé n kpino ke,
 de n kpé n zíte kù anduniaio káte,
 Ludame n ù zaa káaku ari gɔɔ sɪnda pínki.
 3 N dìte kù bisásiri era zíte,
 ndi píñne ò era busun.
 4 Wè wáa sɔɔro denne lán gɔɔ do bà,
 à denne lán gíá ke gwáani zaka bà.
 5 Ndi bisásiri sé kù ga'io,
 ò de lán sè yída bà kɔnkɔ.
 6 Àdi bute kɔnkɔ à gbá,
 àdi yitoro kù ɔkɔsi à kori ke.

7 N pɔfɛ̀ dì ó kakate,
 n patammaanaa dì swɛ̀ kɛ̀ógu.
 8 Ó yá vāninɔ̀n katɛ̀na n arɛ̀,
 ó asiriyānɔ̀ bò gupuran n kùru.
 9 Ó gɔ̀rɔ̀ dì gɛ̀tɛ̀ n pɛ̀tɛ̀ yāi,
 ó wɛ̀ndii dì láka kù ndanaao.
 10 Ó wɛ̀ɛ̀ dì ká baaakɔ̀ akuri,
 tó ó gbāna sɔ̀, basiikɔ̀.
 Wari kù pɔ̀siraooon wɛ̀ɛ̀ pìnɔ̀ dì suowɛ̀ɛ̀,
 òdi gɛ̀tɛ̀ líkalika, akù òdi kpágui.

11 Dí mé à n pɔ̀fɛ̀ gbāna lé dɔ̀ɔ̀?
 n pɛ̀tɛ̀ zɔ̀kɔ̀ kà vīna kù à de ò kenne ũ.
 12 Ñ dadawɛ̀ɛ̀ ògɔ̀ ó wɛ̀ndi kutuke lé dɔ̀,
 de ò ɔ̀ndɔ̀ le ó swɛ̀ɛ̀ gūn.

13 Dikiri, bɔ̀ren ĩni n pɔ̀fɛ̀ kpátɛ̀ɛ̀?
 Ñ n zɔ̀blerinɔ̀ wɛ̀nda gwa.
 14 Ñ tó n gbɛ̀ke suwá lākū gu òigɔ̀ dɔ̀ nà,
 de ògɔ̀ pɔ̀nna ke kù ayuwiikɛ̀naao ari ó gɔ̀rɔ̀ lén.
 15 Ñ ó pɔ̀ ke nna ɔ̀ kù n tɔ̀wá gɔ̀rɔ̀ lén,
 wari kù o kè wɛ̀ lén.
 16 Ñ n yākenanɔ̀ mɔ̀ òkɔ̀nɔ̀ n zɔ̀blerinɔ̀ne,
 ñ tó ó nɛ̀nɔ̀ n gbāna gakuri dɔ̀.

17 Dikiri ó Luda, ñ tó ò n pɔ̀nna le,
 ñ tó ó zī àre le,
 ee, ñ tó ó zī àre le.

91

Ludame ó dākpari ũ

1 Gbɛ̀ kù à utɛ̀na Luda Musude ɔ̀ĩ
 nigɔ̀ kù Gbānasīndapinkide uraai.
 2 Ani pi Dikirime a zeki gbāna ũ,
 a Ludame a uteki ũ, á a náani vī.
 3 Àkū mé ani n sí kariia,
 ani n sura ba kù gagagyāo.
 4 Ani n sɔ̀tɔ̀ a pɔ̀tɛ̀n, ĩnigɔ̀ utɛ̀na a orun,
 a náanikɛ̀na mé ani n dākpa lán sɛ̀gbako bà.
 5 Gwāani karinɔ̀ kù fānantɛ̀ kà vīnlanɔ̀
 n ke vīna ni n kùro,
 6 ke gagagyā kù àdigɔ̀ tɛ̀ gusiran
 ke gyāgɛ̀wɛ̀tɛ̀ kù àdi n le fānantɛ̀ gbāna.
 7 Bee tó gbɛ̀nɔ̀n wāa sɔ̀oro tɛ̀n léte n sare,
 ke gbɛ̀nɔ̀n dúbu kuri tɛ̀n ga n ɔ̀plai,
 pòke ni n lero.
 8 ĩni wé sé ñ gwa,
 ĩni e lākū òdi wé tá yāvānikerinɔ̀na nà.
 9 Tó n Luda Musude kè n uteki ũ,
 tó n Dikiri kè n kúki ũ,
 10 yá vāni ke ni n lero,
 kisira ni gɛ̀ n ɔ̀nnlo.
 11 Zaakū ani n yā o a malaikanɔ̀ne,
 de ò n dākpa gu kù nten gɛ̀n pínki.
 12 Oni n sé n ɔ̀ĩ
 de ñsun gɛ̀ sí gbɛ̀ɛ̀aro yāi.
 13 ĩni gɛ̀ɛ̀ zɛ̀ músuaa kù káreo,
 ĩni gɛ̀ɛ̀ pɛ̀tɛ̀pete sàbooa kù pitikoo.

¹⁴ Dikiri pì: Zaakū à nàmai, mani a bo,
zaakū à ma dō, mani ɔ kúa.

¹⁵ Ani ma sísì, mani wea,
tó yā nàkaraa, manigō kú káao,
mani a sura ba mà a kpe ta.

¹⁶ Mani a pɔ ke nna kú wèndi gbànao,
mani tó à è lákū madì gbē sura ba nà.

92

Luda sáabukpanaa

Kámmabogɔɔ lèɛ.

¹ À mana ò n sáabu kpá, Dikiri,
ò lè sí ò n tó bo, Luda Musude,

² ò n gbēke baba kɔnkɔ,
ò n náanikeyá o gwāni,

³ ò n táaki lé kú mɔɔɔɔ
kú gidigboo kú kontigiio.

⁴ N yákenanɔ dì ma pɔ ke nna, Dikiri,
madì ayuwii ke n ɔzíkɛnanɔa.

⁵ Dikiri, n yákenanɔn zókɔ manamana,
n laasunnɔn zà à kè zókɔ.

⁶ Yɔnkɔ yá pì dōro,
mísaride ní fɔ à dōro dōro.

⁷ Bee tó gbē vānino fùte ò gbá lán sèɛ bà
akúsò yāvānikerinɔ karana lè ñ pínki,
ñ zia bi kakatena lakanasarime.

⁸ Mɔkɔn sɔ Dikiri,
ndigɔ kú musu gɔɔɔ sīnda pínki.

⁹ Ñ gwa, n iberɛnɔ ten láka,
vānikerinɔ ten fákɔa ñ pínki.

¹⁰ N ma gba gbāna lán zùsènte bà,
n nísì mana kú ma mīia.

¹¹ Ma wé sì ma weterinɔ letenale,
ma sá ma iberɛ vānino wikilɛnaa mà dɔ.

¹² Gbē mananɔ ni gbá lán domina líno bà,
onì ke zókɔ lán Lebana sida líno bà.

¹³ Ò pɛna Dikiri bɛ gūn,
onì gbá ó Luda ɔnn.

¹⁴ Bee kú ñ zíkúkeo onigɔ né ime,
ñ lá nigɔ té ke sí plèple.

¹⁵ Ò pi, Dikirin mana,
àkúme ó gbèsi ũ, vāni ke kú a gūnlo.

93

Dikirime Kína ũ

¹ Dikiri mé àten kí ble,
à zókɔke dana uta ũ.

Dikiri zókɔke dana,
à gbāna dɔ a pi,
à andunia kàte gíngin,
ani yīgāro.

² N kpata petena zaa zīzī,
ñ kun zaa káaku.

³ Í zókɔ dāgula Dikiri,
í zókɔ kīni dɔ,
í zókɔ ten gāgā lé.

⁴ Dikirin kú musu, à zòkò,
a zòkò de í dasi kīnila,
a gbāna de ísira sò wīwīnala.

⁵ Dikiri, n yāditenanən gborona vīro,
à kù n kpé gò kú adona ari gɔɔ sīnda pínki.

94

Ludame yákpatekeri ũ

¹ Dikiri Luda Mɔrakari,

Luda Mɔrakari, ñ bo gupuran!

² Andunia yákpatekeri, ñ fute,
ñ fina bo zīdabirinɔa ñ yákenaaa.

³ Gbē vāninɔ nigò pɔnna ke ari bɔremee?
Ari bɔremee, Dikiri?

⁴ Yāvānikerinɔ dì gòsa yā o,
òdi yā bɔte òdi ía dā ñ pínki.

⁵ Dikiri, òdi n gbēnɔ dúgu zò,
òdi gbāna mɔ gbē kù n ñ sēnɔne.

⁶ Òdi gyaanɔnɔ kù bɔasunɔ dede,
òdi tonenɔ kakate.

⁷ Òdi pi Dikiri dí ñ ero,
Yakubu burinɔ Luda laakari kúmmaro.

⁸ Ákɔnɔ yɔnkɔnɔ, à laakari ke!
Ákɔnɔ mīsaridenɔ, áni ɔndò kù bɔremee?

⁹ Luda mé à sá pè, ani gí yā mai yá?

À wé kè, ani gí gu ei yá?

¹⁰ Àdi burinɔ toto, ani ñ sá gágaro yá?

Àdi yā dañne, à dšna vīro yá?

¹¹ Dikiri bisāsiri laasun dò,
kù yā pāme.

¹² Arubarikademe gbē kù ndi toto
ñ n doka dadane ũ, Dikiri.

¹³ Ndi a laakari kpátene warikegɔɔa
ari ò gé wèe yò vānikeriine.

¹⁴ Dikiri ni pā kpá a gbēnɔiro,
ani gbē kù à ñ sé a pò ũnɔ zukūnaro.

¹⁵ Oni era ò yákpate ke a zéa,
nèsepuradenɔ ni zeo.

¹⁶ Dí mé ani futemene gbē vāninɔaa?
Dí mé ani ze kúmao yāvānikerinɔ yā musuu?

¹⁷ Tó adi ke Dikiri kpányi kèmenenlo,
de má kú miran kítikiti kò.

¹⁸ Kù ma pi guzāre teni ma sète,
n ma kù n gbēke gūn, Dikiri.

¹⁹ Kù laasun pā ma swèn,
n ma laakaríi kpátemene n ma pò kè nna.

²⁰ N bàka nigò kú kù yálekperegògòrinɔ kpataao yá?
Ñ yāditenanɔ dì suñne kù wario.

²¹ Òdi lé kpákúsù gbē manai,
òdi yā da taarisaridela ò a de.

²² Dikirime ma zeki gbāna ũ,
ma Ludame gbèsi kù madì uten ũ.

²³ Ani ñ vānikena erarūma,
ani ñ buri bo ñ taarinɔ yāi.
Dikiri ó Luda ni ñ buri bo.

95

Luda táakilenaa

¹ À mós ò pɔnna lè sí Dikirine,
ò ayuwii dɔ Gbèsi kù àdi ó sura baa.

² Ò su a arɛ ò a sáabu kpá,
ò lè sí ò a táaki lé.

³ Zaakū Dikiri bi Luda kù à zɔkɔme.
Kína zɔkɔme, à de dikiri sīnda pínkila.

⁴ Zīte lókoto kù a ɔí,
kpi m̀sɔntɛnɔ bi a pómɛ.

⁵ Ísira bi a pómɛ, zaakū à kè,
àkū mé à zīte í kása kù a ɔo.

⁶ À mós ò kúte ò donyí ke
ò wúte Dikiri ó Kèri arɛ.

⁷ Zaakū àkūme ó Luda ũ,
a kpása gbɛnɔme ó ũ,
a sã kù àteni n̄ dānɔ ũ.

Tó a a kótoo mà gbára,
⁸ àsun sãgbána ke lákū á dizino kè nà zaa Meribaro
ke Masa gɔɔ kù ò kú gbárannan.

⁹ Bee kù ò ma yákenanɔ è,
ò ma le ò ma gwa gwe.

¹⁰ Akū ma pɔ fɛ gbɛ p̄nɔi ari wè bupla,
ma pì gbɛ sāsānanɔme n̄ ũ,
ò ma zénɔ d̄sro.

¹¹ Akū ma la dà ma pɔfɛ gūn ma pì,
oní gɛ ma kámmabokinlo.

96

Dikirime Kína zɔkɔ ũ

¹ À lè dufu sí Dikirine,
andunia gbɛ sīnda pínki, à lè sí Dikirine.

² À lè sí Dikirine à a tó bo,
àgɔ a surabana baaru kpá lákū gu digɔ dɔ nà.

³ À a gakurikeyá o burinɔne,
à a yábonsareno baba gbɛ sīnda pínkine.

⁴ Dikirin zɔkɔ, à kà ò a táaki lé,
à kù ò vīna kene de t̄nanɔla n̄ pínki.

⁵ Burinɔ t̄nanɔ bi pó ginanɔme,
ama Dikiri mé à musu kè.

⁶ Zɔkɔke kù bèereeo kúa,
gbána kù gakurio kù a kúkiame.

⁷ À gakuri kù gbánao d̄s Dikirine,
b̄su sīnda pínki gbɛnɔ, à d̄s Dikirine.

⁸ À Dikiri tó gakuri d̄sne,
à mós kù gbao à ḡeo a ɔnn.

⁹ À donyí ke Dikirine a kúadona manaken,
zītɛdenɔ, àgɔ luka a arɛ á pínki.

¹⁰ À o burinɔne, Dikiri ten kí b̄le.
Andunia katena ḡingin, à yīgāna v̄iro,
ani yákpate ke kù gbɛ sīnda pínki a zéa.

¹¹ Musudenɔ, à pɔnna ke,
zītɛdenɔ, à vī kù pɔnnao,
ísira kù pó kù ò kunno, à k̄ini ke.

¹² S̄ente kù pó kù ò kunno, à pɔnna wiki lé,

lí kú ò kú dàkoo gūnnò, à ayuwii ke á pínki.

¹³ Oni ponna ke Dikiri are, zaakú àten su,
àten su yákpate ke kú anduniaio.
Ani yákpate ke kú anduniaio a zéa,
à yá gṵṵ gbēnne kú yapuraio.

97

Dikiri sunaa

¹ Dikiri mé àten kí ble,
zitedenò ponna ke,
ísirabaradenò gṵ kú ponna gūn.

² Legū luku kú gusira níkinikio likai,
manake kú yāzedeoomé a kpata zīni ũ.

³ Té ñigṵ kú a are,
àdi ibere kú ò likainò kpata.

⁴ A legūpinaa di zite pu,
tó andunia è, àdi luka.

⁵ Kpino di yó lán zṵsaa bà Dikiri are,
andunia pínki Dikiri are.

⁶ Musudenò di a manake kpàkpa ke,
buri sīnda pínki di a gakurí e.

⁷ Wé'i di tǎnagbagbarinò kú n pínki,
gbē kú òdi ña dá kú pṵ ginano.
Tǎnanò ni donyí kene n pínki.

⁸ Zaiṵdenò mà ò ponna kè,
Yuda wētedenon kú ponna gūn
n yákpatekenanò yá, Dikiri.

⁹ Zaakú n kú musu de andunia pínkila,
Dikiri, n de tǎnanola n pínki.

¹⁰ Dikiri ye gbē kú ò zà yá vǎninnò,
àdigṵ a yǎmarinò wēndi dàkpá,
àdi n bo yǎvǎnikerinò ñ.

¹¹ Gu di ðò gbē mananò,
nèsepuradenon ponna vī.

¹² Gbē mananò, à ponna ke Dikiri gūn,
à a tṵ kú à kú adona bo.

98

Dikiri suna táakilenaa

¹ À lè dufu sí Dikirine,
zaakú à yǎbonsarenò kè,
à zīi blè kú a òpla kú à kú adona gbānao.

² Dikiri tò ò a surabanaa ðṵ,
à a manakenaa mṵ burinone.

³ Gbēke kú náani kú à vī kú Isarailanò ðon,
andunia lézekidenò ó Luda surabanaa è n pínki.

⁴ Andunia pínki, à ponna wiki lé Dikiria,
à kakūn kú ayuwiikenaao.

⁵ À mṵrṵlena ũ ðò Dikirine,
à mṵrṵ léne kú lēsinaao

⁶ kú kákákipenaao kú kuru yīsampanaao.
À ponna wiki lé Dikiri ó Kínane.

⁷ Ísira kú pṵ kú ò kunnò kīni ke,
andunia kú gbē kú ò kunnò n pínki.

⁸ Swanò òkpa lé Dikiri are,

kpino ayuwii ke lele,
 9 zaaku àten su yakpate ke ziteme,
 ani yakpate ke ku anduniao a zéa,
 ani ya gōgō gbēnne ku yapura.

99

Luda ku à ku adonaa

1 Dikiri ten ki ble, burino luka,
 à vutena kerubuno dagura,
 andunia yīgā
 2 Dikiri zōkō Zai,
 à de buri sinda pínkila.
 3 Ó a tó zōkō à naaside bo,
 à ku adona.

4 Kína pi gbāna vī, à ye yāzedei,
 àku mé à yakpatekena a zéaa dà,
 à ya gōgō Yakubu burinone a zéa.

5 À Dikiri ó Luda tó sé lei,
 à kúte a tintin are,
 à ku adona.

6 Musa ku Harunao ku a gbàgbarino té,
 Samuelime a sisirino doke ũ,
 ò a sisi, akú à wérma.
 7 Zaa téluku gūnn à ya óné,
 ò a doka ku a yadannenanō kūna.

8 Dikiri ó Luda, n werma,
 mōkōmme Luda ku àdi ní taari kērma ũ,
 bee ku abireo n ní ya vānino wi ní musu.

9 À Dikiri ó Luda tó sé lei,
 à donyī kene a kpi ku à ku adona musu,
 zaaku Dikiri ó Luda ku adona.

100

Dikiri saabukena

Saabukena lèe.
 1 Andunia pínki, à ponna wiki lé Dikiria.
 2 À donyī ke Dikiri ku ponnao,
 à mós a kīnaa ku ayuwiikenaao.
 3 À dō ku Dikiri Luda ũ,
 àku mé à ó ké, ó de a pó ũ,
 ó de a gbēno ũ, a kpāsa sāno ũ.

4 À gē a onlen ku saabukenaao,
 à gē a onn ku a táakilenaao,
 à a saabu ke à a tó sé lei.

5 Zaaku Dikiri mana, a gbēke lakana vīro,
 àdigō náani vī goro sinda pínki.

101

Kína lésena Ludane

Dauda lèe.
 1 Mani lè da gbēke ku yāzedeo musu,
 mani lè sinne, Dikiri.
 2 Mani laakari ke mágō kun taari sari,
 bōren ini sumaa?
 Manigō ku ma onn ku nēsepura.
 3 Ma wé nigō ku pō ginaaaro,
 mani zā yādrōsarikenan, ani namaro.

4 Ma nèse nigõ manafiki vïro,
 ma bàka nigõ kú kú yá vãnioro.
 5 Mani gbē kú àdi a gbēdake yaka a kpē kakate,
 mani sùru f̄s kú karambaanidenõ kú zìdabirinõoro.
 6 Ma wé nigõ kú ma bùsu nãanidenõa,
 de ògõ kú kũmao,
 gbē kú àdigõ kú taari sari nigõ de ma zĩkeri ù.
 7 Mani we gbēsãteri gõ kú ma bearo,
 mani tó manafikide ze ma arero.
 8 Manigõ ma bùsu gbē vãninõ láka lákũ gu digõ dõ nà,
 manigõ yãvãnikerinõ buri bo Dikiri wēte gũn.

102

Gbanasaride aduakena

Wëndade gbãnasaride kú àteni a yã'ũmmananõ bõte Dikirinee aduakena.

1 Dikiri, ñ ma aduakena ma,
 ñ tó ma wiki n ki le.
 2 Ñsun wé utemene ma warikegõrõaro,
 ñ sã kpãmai,
 tó ma n sisi, ñ wema likalika.
 3 Zaakũ ma gõrõ ten gēte lán túsukpe bà,
 ma mè ten puusu bo lán téyõ bà.
 4 Ma nèsee yàka, ma gõ lán sè kori bà,
 ma sã pòbleyã.
 5 Ma ndana gbãna mé à tò
 ma gõ wàakuu ù.
 6 Ma gõ lán gbáranna tiongo bà,
 lán bezĩ kóro bà.
 7 I di gē ma wénlo,
 ma gõ lán bã kú à di kpé musu ado bà.
 8 Ma iberenõ digõ ma sõsõ gõrõ sinda pinki,
 ma foborinõ di gbē ká kú ma tóo.
 9 Túbume ma pòblee ù,
 ma wé'ì di ká ma ímibõn
 10 n pofē kú n pētēo yãí,
 zaakũ n ma se n ma zukũna.
 11 Ma gõrõ ten gēte lán uraa bà,
 akũ maten kori ke lán sèe bà.

12 Mòkõn sõ Dikiri,
 ndigõ kú kpatan gõrõ sinda pinki,
 n tó ni garo ari ó buria.
 13 Ìni fute ñ Zaiõ wēnda gwa, zaakũ gõrõ kà,
 gõrõ kú n dite kà, kú ìni a põnna wete.
 14 A gbènõ kè n zòblerinõne mana,
 a gborona bùsuu di keñne wēnda.
 15 Buri sinda pinki ni vĩna kenne, Dikiri,
 andunia kınanõ ni n kúke dõ ñ pinki.
 16 Zaakũ Dikiri ni Zaiõ keke à bo dõ,
 ani bo à surũma kũ gakurio.
 17 Ani takasidenõ aduakena sí,
 ani ñ wékena kpá sãkotoro.

18 Ò yã dí kē kpēdenõ yãí
 de gbē kú ò kpénõ Dikiri táaki lé.
 19 Dikiri zĩte gwà zaa a kúkia,
 zaa musu à wé kpàte zĩte,
 20 de à gbēnõ zòble dõ ma
 à ñ bo ga léi yãí.
 21 Oni Dikiri tó bo Zaiõ,

oni a táaki lé Yurusalemu,
 22 zĩ kũ bùsu sĩnda pĩnki gbēnɔ ni kɔ kakara gwe,
 kũ kpatablerinɔ ò donyĩ kēne.

23 À ma gbāna bùsa zégbān,
 à ma wēndi kè kutu,
 24 akũ ma pi: Ma Luda,
 ñsun ma wēndi bo gugbānlo,
 mɔkɔn kũ n̄ kun ari ó buria.
 25 N andunia zĩni pète zaa káaku,
 musu bi n ɔzĩme.
 26 N̄ pĩnki ni gēte, ama ĩnigɔ kun,
 oni zĩ kũ lán pɔkasa bà,
 ĩni n̄ lite lán uta bà n̄ n̄ zukũna.
 27 Mɔkɔn sɔ n̄ kunnāa digɔ dokɔnɔ,
 n̄ gɔɔ lakana vĩro.
 28 N zɔblierinɔ n̄nɔ nigɔ kun aafia,
 n̄ burinɔ ni zĩni pète n kuru.

103

Luda gbēke

Dauda lèe.

1 Ma swē, n̄ Dikiri sáabu kpá,
 ma gu sĩnda pĩnki, n̄ a tɔ kũ à kú adona bo.
 2 Ma swē, n̄ Dikiri sáabu kpá,
 ñsun sá a yámanakena kenlo.
 3 Àdi ma taarinɔ kēma pĩnki,
 àdi ma werekɔa kũ ma gyānɔ pĩnki.
 4 Àdi ma wēndi bo gyāwān,
 àdi a nna diramene a gbēke kũ a wēndaoo gūn.
 5 Àdi tó pɔ mana kũ má yeinɔ mɔma,
 de ma kefennake le àgɔ dufu lán vāu pɔ bà.
 6 Dikiri di yā ke a zéa,
 àdi tó yā bo gɔnawēndadenɔ nna.
 7 À tò Musa a pɔyeina yā dɔ,
 à a yābonsarenɔ mɔ Isarailanɔne.
 8 Dikiri sùru vĩ kũ wēndao,
 a pɔ di fē likaro, a gbēke dasi manamana.
 9 Ani n̄ taari le gēn̄ baaakɔro,
 ani pɔfē da a n̄sen gɔɔ sĩnda pĩkiro.
 10 Àdi yā ke were lán ó durunnanɔn de nàro,
 àdi fĩna bowá lán ó sátenanɔn de nàro.
 11 Lákũ ludambē lei de nà kũ zĩteo,
 len à gbēke zɔkɔ kũ a vĩakerinɔo le.
 12 Lákũ ifáboki zākɔne kũ a léte kpao nà,
 len àdi ó taarinɔ kēwá le.
 13 Lákũ de di a n̄nɔ wēnda gwa nà,
 len Dikiri di wēnda dɔ a vĩakerinɔne le.
 14 Zaakũ à dɔ pɔ kũ à ó kéo,
 à d̄n̄ kũ bùsuume ó ũ.
 15 Bisāsiri wēndi kutu lán sēe bà,
 àdigɔ gakuri vĩ gɔɔ pla lán lávu bà.
 16 Tó ĩa pàa, àdi gēte,
 gu kũ à kunn̄ pii di dɔ a yān doru.
 17 Dikiri digɔ gbēke vĩ kũ a vĩakerinɔ
 zaa káaku ari gɔɔ sĩnda pĩnki,
 àdi yā mana ke n̄ n̄nɔne kũ n̄ daikorenɔ,
 18 gbē kũ ò zè kũ a bàka kunnāa kũĩwo yāo

akūsò ò yā kū à ditenò kūnanò.

¹⁹ Dikiri a kpataa dìte musu,
à gbāna vī gbē sinda pínkia.

²⁰ À Dikiri sáabu kpá, ákòño a malaikanò,
ákòño gbānade kū adi a yā ma à zī keano.

²¹ À Dikiri sáabu kpá, ákòño ludambe zīkarinò á pínki,
ákòño a zīkeri kū adi a poyenyīna yā kenò.

²² À Dikiri sáabu kpá, ákòño a pòkenano á pínki
gu kū àten kí blennò pínki.

Ma swè, ò Dikiri sáabu kpá.

104

Dikiri Pòsīndapinkikeri táakilenaa

¹ Ma swè, ò Dikiri sáabu kpá.

Dikiri ma Luda, ò zòkò manamana,
ò gakuri dana pòkasa ù, àten té ke,

² n gupura kūnla lán biza bà,
n musu kpàte lán pèe bà,

³ n be bò ínola musu.

N ludambe luku kè n sògo ù,
ndi di ía òa.

⁴ Ndi ía ke n zīrinò ù,
ndi tévura ke n zīkerinò ù.

⁵ N andunia kàte, n a zīni pète,
à yīgāna vī zikiro.

⁶ N ísira kūa arukimba ù,
í pi di dà kpínola.

⁷ N kpákè í pii, akù à bàa lè,
n pataa, akù à nàgui.

⁸ Kpino bò gupuran, guvutenò sikùn,
akù í tà gu kū n ditenen.

⁹ N lézeki kè í pìine, ani fò à vīalaro,
ani era à da zītela ziki doro.

¹⁰ Ndi tó ísèbokino í pisi swa'onenò,
akù a í digò bàa lé kpino dagura.

¹¹ Sènte pò sīnda pínki digò a í mi,
a í di sagino imi kèrma.

¹² Bano di sà da swano sare,
òdigò kù a dàkoo gūn, ò wiki digò dò.

¹³ Zaa n be musu ndi legù gbare kpino,
n zī gbèe di andunia ká.

¹⁴ Ndi tó sè bute pòkadenòne,
ndi tó burapòno bute bisāsirinòne,

ndi pòble buteñne zīte a,

¹⁵ sèwè kù àdi ò pò ke nna
kù nísí kù àdi ò an té keo
kù pòble kù àdi ò gba gbānao.

¹⁶ Dikiri lino di mto le manamana,
Sida lí kù à bà Lebanano.

¹⁷ Gwen bano di sà dadan,
zùbaananò di be ke pini lí musu.

¹⁸ Kpi leino de kpasarano kúki ù,
gbèòkòno de gbè'ènenò uteki ù.

¹⁹ N māvura kè gòro tàasikabo ù
kù ifántè kù à a gēna kpén gòro dōo.

20 Ndi tó gu si, akū gwāani di ke,
lákpe póno di fute kú táo ní pínki.

21 Músuno di nàdena ɔ́ɔ do,
òdi pòble wete Ludaa.

22 Tó ifantɛ̀ bò, òdi lɔ̀tɛ̀
ò tá wúte ní tòn.

23 Bisásiri di bo à gé zĩ ke,
àdigò a zĩda yā ma ari ɔ̀kosi.

24 Dikiri, n yākenanɔ̀n dasi fá!
A sīnda pínki bò n ɔ̀ndò gūmmɛ,
andunia pà kú pò kú n kènɔ̀.

25 Ísira kun, à zòkò akūsò à yàasa,
pò bēne kú ò kú a gūnnɔ̀n lé víro,
a fíti kú a zòkòo pínki.

26 Gó'itɛ̀nɔ̀ òdigò táa on
kú kwā zòkò kú n kè à kòkò o a gūnwɔ̀.

27 Pò pínɔ̀ di wé dɔ̀nyĩ ní pínki
de ñ pòble kpámma a gɔ̀ra.

28 Ndi kpámma, òdi séte,
ndi ɔ̀ poroñne, akú pò mananɔ̀ di mómma.

29 Tó n m̀ikperɛ̀ zùñne, òdi bídi keme,
tó n wèndii sírma, òdi ga ò era ò tá b̀usutitin.

30 Tó n n Nini gbàre, póno di wèndi le,
ndi tó zĩte era à ke dufu.

31 Ò tó Dikiri gakuri gò kun gɔ̀rɔ̀ sīnda pínki,
ò tó Dikiri pò ke nna a yākenanɔ̀a.

32 Akū mé àdi zĩte gwa, akú àdi yīgā,
àdi ɔ̀ na kpina, akú t̀usukpe di bo.

33 Mani lè sí Dikirine ari ma wèndi lén,
mani ma Luda táaki lé ari ma gɔ̀rɔ̀ lén.

34 Ñ tó ma laasun kánne, Dikiri,
lákú maten pɔ̀nna ke kúnwo ná.

35 Durunnakerinɔ̀ mi de andunia gūn,
yāvānikerinɔ̀ súnḡò kun doro.

Ma swè, ñ Dikiri sáabu kpá.
Aleluya!

105

Luda a gbēnɔ̀ surabanaa

1 À Dikiri sáabu ke à a tó kpá,
à tó burinɔ̀ a yākenanɔ̀ dɔ̀.

2 À lè sí à a táaki lé,
à a yābonsarekenanɔ̀ baba pínki.

3 À ña dá kú Dikiri tó kú à kú adonaa,
ákòno Dikiri kiweterinɔ̀ à pɔ̀nna ke.

4 À Dikiri ki wete à gbāna wé kea,
àḡò a are wete lakanaa sari.

5 À tó yābonsare kú à kènɔ̀ dɔ̀águ,
a daboyākenanɔ̀ kú a yākpatekenanɔ̀o,

6 ákòno Dikiri zòbleri Ibrahī burinɔ̀,
ákòno Yakubu buri kú à á sèno.

7 Akūme Dikiri ó Luda u,
a yākpatekena kú andunia gūn pínki.

8 A bàka kunna kúo yā di sáagu zikiro,

yā kū à dìte nigō kun ari ó buria.

⁹ A bàka kú kú Ibrahimō,
à èra à sù kú a kunnaao Isaakune dō.

¹⁰ A yā pii pàpa Yakubune dokayā ũ,
akū à kú kú Isarailanō ari gōrō sīnda pínki.

¹¹ À pi áni Kanaanō būsū kpámma,
anigō de n̄ baka ũ kú ògō vī.

¹² Gōrō birea ò dasiro, òdi n̄ yā daro,
ò kú Kanaanō būsūn bōasunō ũme.

¹³ Òdigō likara zō buri kú burionō té,
òdigō kure būsū kú būsūuo.

¹⁴ Adi we ò gbāna mōñnerō,
à kpākē kīnanōi n̄ yā musu à pi,

¹⁵ òsun ō na gbē kú a n̄ sēnōaro,
òsun wé tā a annabinōaro.

¹⁶ Akū à tò n̄a gē būsūu pin,
à tò n̄ zānaa làka pínki.

¹⁷ Akū à Yusufu gbàre à dōñne n̄ are,
ò a yā zò ũ.

¹⁸ Ò mòkpatii kpà a gbáa,
ò mòkakōanaa kà a wakale

¹⁹ ari yā kú à gīnake à òo gēè à pàpao,
akū yā kú Dikiri dànēè tò yā bō káao nna.

²⁰ Kú kīna gbē zī, akū ò a gbàre,
būsū gbē zōkōō pi a kē.

²¹ À a dìte a būsū don'arede ũ,
à tò à iko vī a aruzekenōa pínki.

²² Yusufu a kīnanēnō tòto a pōyeinaaa,
à òndō dàda a ìbanōne.

²³ Akū Yakubu sù Mísila,
Isarailanōn kun nibōnō ũ Hamu burinō būsūn.

²⁴ Dikiri tò a gbēnō kō gwe manamana,
à tò ò dasi kú de n̄ ìberēnōla.

²⁵ À n̄ ìberēè pinō s̄a vùñne, akū ò zà a gbēnōgu,
de ò òndō ke a zōblerinōne.

²⁶ À a zōbleri Musa zīrūma
kú Haruna kú à a sēeo.

²⁷ Ò dabodabonō kē Mísilanōne,
ò yābonsarenō kē Hamu burinō būsūn.

²⁸ À gusira gbàerūma, gu s̄i n̄ būsūn,
kū ò gi a yā mai yāi.

²⁹ À n̄ ìnō lì aru ũ,
akū n̄ kpōnō gāga.

³⁰ Kasonō dà n̄ būsūla
kú n̄ gbānadēnō wutēkinō pínki.

³¹ À yā ò, akū ìfininō dàñla,
sāanō s̄i n̄ té ari n̄ būsū lēn pínki.

³² À legūgbēè kōtēñne legū gēne ũ,
surapatanaa dà n̄ būsūla pínki.

³³ À n̄ geepi línō è'è kú n̄ kakapura línō,
à n̄ būsū línō kē búgubugū.

³⁴ À yā ò, akū kwanō dàñla,
kwa zēkōnō kà ò lé vīro.

³⁵ Ò n̄ būsū sē kú láo blē ò nè,
ò n̄ burapōnō blē pínki.

³⁶ À n̄ būsū daudunō dāde n̄ pínki,
n̄ né daudu kú ò ì n̄ kēfēnnakegōrōanō.

37 À b̀ò k̀ù Isarailaǹo,
 ò andurufu k̀ù wuraaò s̀ena,
 ǹi buri gb̀eke dí g̀è sí z̀énlo.
 38 K̀ù ò b̀òt̀e, Misilaǹo p̀ò k̀è nna,
 k̀ù v̀ina ǹi k̀ù Isarailaǹo ỳa musu.
 39 À t̀éluku dà a gb̀èǹo,la,
 à k̀è t̀é ù g̀wàani à gu p̀ùríne.
 40 Ò wé k̀èa, ak̀ù à s̀ùríne k̀ù kp̀ekp̀erewino,
 à musu p̀òble kp̀àmíma, ò m̀òríma.
 41 À gb̀esi p̀àra, ak̀ù í b̀òn,
 í bàa l̀è gb̀arannan gwe lán swa'í bà.
 42 Zaak̀ù à d̀ò l̀é k̀ù à s̀è
 a z̀òbleri Ibrahĩne ỳan.

43 À b̀ò k̀ù a gb̀èǹo, òt̀en p̀onna k̀e,
 gb̀è k̀ù à ǹi s̀énò ten ayuwii d̀ò.
 44 À buriǹo b̀ùsuu kp̀àmíma,
 ò z̀í k̀ù dakeǹo k̀èe àree bl̀è,
 45 de ò le òg̀s a ỳadit̀enaǹo k̀ùna,
 ò a dokaỳaǹo da.
 Aleluya!

106

Isarailaǹo ǹi durunnaǹo ona Ludaǹe

¹ Aleluya!

À Dikiri sáabu k̀e, zaak̀ù à mana,
 a gb̀eke lakana víro.
² Dí mé ani f̀s à Dikiri ỳaz̀òk̀s̀kenaǹo oo?
 Dí mé ani f̀s à a táaki l̀é p̀ínkii?
³ Arubarikadeǹon gb̀è k̀ù òdi ỳa k̀e a z̀éaǹo ù,
 k̀ù òdi ỳa mana k̀e g̀or̀o s̀inda p̀ínki.
⁴ T̀ó ntenì a nna k̀e n gb̀èǹone,
 ǹ t̀ó ma ỳa g̀s d̀ongu, Dikiri,
 t̀ó ntenì ǹ sura bà, ǹ ma wé g̀wa,
⁵ de ma baka le àg̀s k̀ù n gb̀èǹo nmananan,
 mà p̀onna k̀e k̀ù buri k̀ù n ǹi s̀énò,
 de mani ǹ táaki l̀é n gb̀è p̀inò t̀é.
⁶ O durunna k̀è lán ó diziǹo bà,
 o taari k̀è o ỳa v̀ani k̀è.
⁷ K̀ù ó diziǹo k̀ù Misila,
 odi Dikiri daboỳakenaǹo ỳa daro,
 gb̀eke ỳa dasi k̀ù à k̀èr̀neǹo s̀àngu,
 ak̀ù ò sàgbàna k̀è Isira T̀era sare.
⁸ Bee k̀ù abireo à ǹ sura bà a t̀s ỳai,
 de à a gb̀ana z̀òk̀s m̀òríne.
⁹ À kp̀àk̀è Isira T̀erai, ak̀ù gukori b̀ò,
 à g̀è k̀ùíwo a ẁèn, ò bik̀ù lán ò pi gb̀arannan bà.
¹⁰ À ǹ bó ǹ íber̀eǹo òí,
 à ǹ sí ǹ z̀anguriǹo gb̀anaa.
¹¹ Í dà ǹ weteriǹo,la,
 bee ǹ gb̀è m̀èn do adi boro.
¹² Ak̀ù ò a ỳa k̀ù à òò sí,
 ò a táaki l̀è.
¹³ Ama a ỳakenaǹo s̀àngu g̀ònò,
 ak̀ù odi ze de à l̀é darímaro.
¹⁴ Ò p̀òble p̀ànde ni d̀è gb̀arannan,
 ak̀ù ò Dikiri l̀è ò gwà s̀ènte gwe.
¹⁵ À p̀ò k̀ù ò wé k̀èawa kp̀àmíma,

akū à mè'ibabagyā zírńma.

16 Ò gōba kpà kū Musao bùran
kū Haruna kū à kú adona Dikirineeo.

17 Zíte pàra à Datani mò,
à nàkōa Abiramua kū a gbēnō.

18 T'é fùtè n' ibanō t'é,
tévuraa kùtè gbē vāninōa à n' blé.

19 Ò mò pì zaa Orēbu lán zùsanē bōrōo bà,
ò donyī kè n' tana kū ò piine.

20 Ò Luda gakuride lilin kè
kū zù sēsorii takao.

21 Ò sāsā Luda n' surabari yān,
kū à yā zōkōnō kēńne zaa Mísila,

22 kū à daboyānō kè Hamu burinō būsun,
kū à naasiyānō kè Isira Tēra léa.

23 Abire yāin à pì áni a gbēnō kakatē,
akū Musa kū à a sēē kpānē,
à tò a pō kpātē, adi n' kakatēro.

24 Ò būsū nide kù gya bō,
ò gī Dikiri yā náani kei.

25 Ò yāvunu kà n' bizakutanō gūn,
odi do Dikiri yāiro.

26 Akū à ọ pātē à la dáńne à pì,
áni tó ò gaga gbárannan,

27 áni tó n' burinō gaga burinō t'é
áni n' fākōa būsunō gūn.

28 Ò dò Peo tānai,
ò pó kū ò sa òo pógēnōa blé.

29 N' yākenanō Dikiri pō fē,
akū gagagyā gēńgu.

30 Fineasi fùtè à yā pì t'é dè,
akū gyā pìi zè.

31 Akū Dikiri tò yā bō káao nna,
a bàka kú káao ari a buria.

32 Ò Dikiri pō fē Meriba í kīnaa,
akū yā bō kú Musao vāni n' yāi.

33 Zaakū ò a nēseē yāka,
akū à yā ò laasunn sari.

34 Odi būsupidenō kakatē
lákū Dikiri diteńne nāro.

35 Ò kè kō gbēnō ũ kū buri pìnō,
ò n' futēokara ágba sè.

36 Ò dò n' tānanōi,
akū yā pì gōńne tankutē ũ.

37 Ò n' négōgbēnō kè sa'opō ũ,
ò sa ò tānanōa kū n' nēnōgbēnō.

38 Ò taarisaridenō kùtu kpàkpa,
n' négōgbēnō kū n' nēnōgbē pìnō.
Ò sa ò kúńwo Kanaanō būsū tānanōa,
akū n' būsū pìi gbāa lè.

39 Ò gbāa lè n' yākenanō yāi,
ò gō nāanisaridenō ũ n' yākenanōa.

40 Akū Dikiri pōfē kìparńma,
à ye gbē kú à n' sēnō kái doro.

41 À n̄ kpá burin̄o,
akū n̄ zāngurin̄o kí blè n̄ musu.

42 N̄ iberen̄o gbāna m̄óñe,
ò ɔ t̄s̄m̄ma.

43 Adiḡo n̄ bo ḡen̄ baaak̄o,
ama ò zè k̄u n̄ s̄agbānakenaao,
akū ò vl̄è n̄ durunna gūn.

44 Bee k̄u abireo tó à n̄ wiki mà,
àdi n̄ warikena yā da.

45 N̄ yāi àdi d̄o a bàka kunna k̄uñwo yān,
àdi a n̄ese lite a gb̄eke z̄ok̄o yāi.

46 À tò gb̄e k̄u ò n̄ k̄uk̄u z̄l̄z̄o ūn̄o
n̄ w̄enda gwà.

47 Dikiri ó Luda, n̄ ó sura ba,
n̄ ó b̄ote burin̄o té n̄ ó kakara,
de ò n̄ t̄s̄ k̄u à k̄u adona bo
ò ïa d̄a k̄u n̄ táakilenaao.

48 Arubarikade Dikiri, Isarailan̄o Luda
zaa káaku ari ḡo s̄inda p̄ínki!
Gb̄e s̄inda p̄ínki pi aami!
Aleluya!

TAKADA S̄ŌRODE

Zabura 107-150

107

Dikiri s̄abukena

1 À Dikiri s̄abu ke, zaakū à mana,
a gb̄eke lakana v̄iro.

2 Gb̄e k̄u Dikiri n̄ bóno o le,
gb̄e k̄u à n̄ bó n̄ iberen̄o ɔñ̄o.

3 Gb̄e k̄u à n̄ bó b̄usu k̄u b̄usuuo à n̄ kakara
bona if̄aboki kpa k̄u a lét̄e kpao
k̄u gub̄anduru kpao k̄u ḡen̄omid̄o ki kpaon̄o.

4 N̄ gb̄eken̄o likara z̄ò gb̄arannan,
odi w̄ete k̄u oni gé vuten zé d̄oro.

5 Nà n̄ dé, ími n̄ k̄u,
n̄ w̄endii ḡò leeke.

6 Akū ò wiki lè Dikiria n̄ warikenan,
akū à n̄ bó n̄ w̄et̄era gūn.

7 À n̄ dá zé s̄usun
ari ò kà w̄ete k̄u oni vuten.

8 Ò Dikiri s̄abu ke a gb̄eke yāi
k̄u yābonsare k̄u àdi ke gb̄en̄on̄eeo.

9 Zaakū àdi imiderin̄o k̄oto ȳida k̄uñe,
àdi p̄o mana kpá nàderin̄o ò k̄a.

10 N̄ gb̄eken̄o k̄u ga gusiran,
òten wari ke ȳina k̄u m̄okak̄šanaao.

11 Zaakū ò ḡi Luda yā mai,
ò Luda Musude lédamma gya bò.

12 À tò ò n̄ búsa k̄u z̄i gb̄anao,
ò ḡe si ò lét̄e, kp̄anȳiri kunlo.

13 Akū ò wiki lè Dikiria n̄ warikenan,
akū à n̄ bó n̄ w̄et̄era gūn.

14 À n̄ bó ga gusiran,
à n̄ m̄okak̄šanan̄o ḡa à k̄èk̄e.

- 15 Ò Dikiri sáabu ke a gbêke yâi
kū yābonsare kū àdi ke gbēnōneεo.
- 16 Zaakū àdi bīnile gbà kū ò pì kū m̀gotēoo gboro,
àdi m̀sì gbāngo zétatabōnō é'ε.
- 17 Ń gbēkenō likara ń ságbāna yâi,
ò wétamma lè ń taarinō yâi.
- 18 Póble ni b̀ò ń pōn,
ò kà gana.
- 19 Akū ò wiki lè Dikiria ń warikenan,
akū à ń bó ń wétēra gūn.
- 20 À a yā zīnma, akū ò wèrekōa,
à ń bó ga léi.
- 21 Ò Dikiri sáabu ke a gbêke yâi
kū yābonsare kū àdi ke gbēnōneεo.
- 22 Ò kennakūkōo sa oa,
ò a yākenanō baba kū ayuwiikenāao.
- 23 Ń gbēkenō dì ísira musu gó gūn,
òten laga tá í zōkōla.
- 24 Ò Dikiri yākenanō è,
kū yābonsare kū àdi ke í daguranōo.
- 25 À yā ò, akū zàgā'ia gbāna kàka,
ísira sō à fùte musumusu.
- 26 Òten fute musu, òten su zīte,
ò kú kari léi, akū swēε kēngu.
- 27 Gó yìgāyigā kūrwo,
ò tātantatan kè lán wēderii bà,
ite'ōndō sinda pínki lākamma.
- 28 Akū ò wiki lè Dikiria ń warikenan,
akū à ń bó ń wétēra gūn.
- 29 À ia gbāna zè, à g̀ō ia fεεε ũ,
à ísō kpàte, akū í zè kítikiti.
- 30 Kū gu yì, ń pō kè nna,
akū à gēε kūrwo gódōki kū òten wete kpa.
- 31 Ò Dikiri sáabu ke a gbêke yâi
kū yābonsare kū àdi ke gbēnōneεo.
- 32 Ò a tó bo dasi kōkakaranāa gūn,
ò a táaki lé don'aredenō kakaranan.
- 33 À swa ídeno kè gbáranna ũ,
à tò ísēbokino g̀ō gukori ũ.
- 34 À zīte arubarikade lì guwiside ũ
gbē kū ò vutenō yāvānikena yâi.
- 35 À gbáranna lì sēbe ũ,
à tò gukori g̀ō ísēbokino ũ.
- 36 À nàderino kàte gwe,
akū ò wēte kàte ò vūten.
- 37 Ò burapōnō t̀ò, ò geepi líno bà,
akū à né ínne manamana.
- 38 À arubarikaa dàngu, ò kè dasi manamana,
adi tó ń pókādenō làgoro.
- 39 Akū à ń lago dō, ò bùsa
gbānamōnnena kū kisirao kū pōsirao yâi.
- 40 À wé'í dà kínenōa,
à tò ò likara z̀ò gukori zésaride gūn.
- 41 Ama à wēndadenō b̀ò takasiken à ń sé lei,
à tò ń òndenō kè dasi lán kpàsapōnō bà.
- 42 Tó gbē mananō è, òdi pōnna ke,

gbē vāninɔ sɔ òdi ní lé nakɔa.

⁴³ Ɔndɔde laakari dɔ yā pinɔa,
à Dikiri gbēke gwa lākū à de nà.

108

Luda mé àdi tó ò zì ble

Dauda lèe.

¹ Ma laakari kpatena, Luda,
mani lè sí mà n táaki lé kū nèsedoo.

² Ma mɔɔ kú ma gidigboo kú máa?
Mani gudɔ pá mlio.

³ Dikiri, mani n sáabu kpá burinɔ té,
mani n táaki lé gbēnɔne.

⁴ Zaakū n gbēke zɔkɔ kà n kīnaa,
n náanikenaa ludambe luku lè.

⁵ Luda, ò n tɔ sé lei ari n kukia,
n tó n gakuri da anduniala pinki.

⁶ N wewá n ó sura ba kū n gàsá gbānao,
de ókɔnɔ n gbē yenyidenɔ le ò bo.

⁷ Luda yā ò zaa a kúkia à pi:
Mani Sekemu kpaatete kū kùwikio,
mani Suko guvute kpárima.

⁸ Giliada bùsu bi ma pómé,
Manase burinɔ bùsu bi ma pómé,
Eflaimu burinɔ bùsu bi ma mɔfuraame,
Yuda bùsu bi ma gòome.

⁹ Mɔabunɔ bùsu bi ma ɔpipibɔɔme,
madi ma kyate káté Edɔmunɔ bùsuua,
madi kùwiki dɔ Filisitininɔ bùsuua.

¹⁰ Dí mé ani gē kúmao wēte bīnide gūnn?
Dí mé ani domene ari Edɔmunɔ būsunn?

¹¹ Luda, à de mɔkɔn mé n ɔ gbàrewái,
ndi bo kú ó zìkarinɔ doroo?

¹² N ɔ dawá ó iberenɔ yái,
zaakū bisāsiri kpányi bi yā pāme.

¹³ Óni zì ble kú Luda gbānao,
àkū mé ani gēse pétepete ó iberenɔa.

109

Sa vāni ona ibereene

Dauda lèe.

¹ Luda, mɔkɔnn madi n táaki lé,
n sungɔ yītenaro.

² Zaakū gbē vāni bonkpedenɔ di ma yaka,
òdi lé bo ò ékeyá dima.

³ Òdi likamai kú zānguyāo,
òdi fiti ke kúmao pòke wíwinnena sari.

⁴ Òdi yenyi eramene kú yādimmanaao,
bee kú madi adua kéfne.

⁵ Òdi yā mana fīna bomene kú a vānio,
yenyi sɔ, kú zānguo.

⁶ N Setan sùu kea,
n a kpakū kú Ibilisio.

⁷ N tó yákpate a ne,
n tó a aduakena yā ine.

⁸ A wèndi gɔ kutu,
gbē pānde gɔ a gēne ù.

9 Ñ tó a néno g⁵ de sari,
 a nano g⁵ gyaano ũ.
 10 A néno g⁵ likarazōrin^o ũ òg⁵ bara ke,
 òg⁵ n̄ kpake n̄ be zīino gūn.
 11 A fīnade a p^ono nak⁵a pīnki,
 buri zīt^ono a zī àre sía.
 12 Gbēke sún gbēke kenero,
 òsun wēnda d⁵ a né kū à tōnoero.
 13 Ñ tó a burino láka,
 n̄ t⁵ sūng⁵ kú buri kū oni futeno téro.
 14 A dizino vānikena yā g⁵ dōngu, Dikiri,
 ñsun tó a da durunna kēa zikiro.
 15 Ñ durunna g⁵ dōngu, Dikiri,
 n̄ yā sá gbēno^ogu andunia gūn.
 16 Zaakū adi dōn à gbēke ke gbēkenero,
 àdi wé tā takasiden^oa kū wēndadeno
 kū pōsiraden^oo ari gyāwān.
 17 À ye sa vāni onnenaai,
 n̄ tó à wí a musu.
 Sa mana onnenaai di kánero,
 n̄ tó arubarika ke káo zā.
 18 À lékennenaai dà lán uta bà,
 à a mēe yàku lán í bà,
 à gè a wāno^on lán n̄sí bà.
 19 Kanaa pì g⁵ daala lán uta bà,
 àg⁵ d^o a pì lán asa bà.
 20 Dikiri fīna bo ma yādimmarin^oa le
 kú gbē kú òdi yā vāni o ma musun^oo.
 21 Dikiri Gbānasīndapinkide,
 n̄ ma wēnda gwa n̄ t⁵ yāi,
 n̄ ma bo n̄ manake kū n̄ gbēkeo yāi.
 22 Zaakū takaside wēndademe ma ũ,
 ma p^o yàka búgubugu.
 23 Maten gēte lán ɔkosi uraa bà,
 má de lán kwa kū ïa ten sé bà.
 24 Léyīnaa tò ma gbá òdi sí sé doru,
 ma fēfē ma g⁵ wākūu.
 25 Ma g⁵ yáad^onap^o ũ ma yādimmarin^one,
 òdi ma gwa ò m̄i gbēke.
 26 Ñ kpámai, Dikiri ma Luda,
 n̄ ma sura ba n̄ gbēke yāi,
 27 de ò d⁵ kū n̄ ɔ mé à kè,
 m^oɔkōn Dikiri, n̄ kenaame.
 28 Bee tó ò ma ka, ïni arubarika damagu,
 tó ò fūtemai, wé'i ni n̄ kú,
 makū n̄ zòbleri mani p^oonna ke.
 29 T⁵ vāni n̄i g⁵ ma yādimmarin^one uta ũ,
 oni wé'i darūma lán arukīmbaa bà.
 30 Mani Dikiri sáabu kpá kú kòto gbānao,
 mani a táaki lé dasi kōkakaranaa gūn.
 31 Zaakū àdi ze kú wēndadeno,
 àdi n̄ sí gbē kú òdi yā vūterūman^oa.

110

Arumasihu kīke

Dauda lēe.

¹ Dikiri pì ma dikiriine à vute a ɔplai
 ari àg⁵ a ìbereno kene a tintin ũ.

² Dikiri ni tó n iko dagula,
 ìni kí ble n ibereṅṅa zaa Zaiṣ.
³ N gbēṅṅo ni ní zīda kpámma zīkagṅṅo
 kpi kú à kú adona musu,
 n kẹfennanṅo ni su n kīnaa lán gudṅo plíkpanaa bà.

⁴ Dikiri la dà, ani lé sukparo à pì:
 Ìnigṅo de sa'ori ù ari gṅṅo sīnda pínki
 lán Mèlèkizèdèki bàme.

⁵ Dikiri kú n ṅplai,
 ani kīnanṅo dúgu zṣ a pṳfègṅṅo.
⁶ Ani yákpate ke kú burinṅo,
 ní gēṅṅo nigṅṅo kpá,
 ani andunia pínki kīnanṅo dúgu zṣ.
⁷ Ani í mi swai zé léa,
 abire yáin a mù nigṅṅo dana íla.

111

Dikiri tṣbonaa

¹ Aleluya!
 Mani Dikiri sáabu kpá kú nṣesdoo
 gbē mananṅo kṳkakaranaa gūn.
² Dikiri yákenanṅon zṣkṣ,
 gbē kú a yá kēñne nnanṅo di a laasun lé.
³ A yákenanṅon bèere ví kú gakurio,
 a yámanakena lakana víro.
⁴ Dikiri tò a yábonsarekenanṅo dṳṳgu,
 à sūru ví kú wēndao.
⁵ Àdi pṳble kpá a vīnakerinṅa,
 àdigṅo dṳ a bàka konna kúñwo yān.
⁶ À a yákenanṅo gbāna mṳ a gbēṅṅo,
 à buri pāndenṅo būsuno si à kpáñma.
⁷ A yákenanṅon náani ví akūsṳ à zé ví,
 a yádannenanṅon yápara ví pínki.
⁸ Yá pínṅo zīni petena gṅṅo sīnda pínki,
 àdi yá ke a zéa kú náanio.
⁹ À surabarii zī à a gbēṅṅo bṳ,
 a bàka kú kúñwo gṅṅo sīnda pínki.
 A tṳ kú adona, à naasi ví.
¹⁰ Vīnakena Dikirineme ṣndṳ zīni ù,
 gbē kú ò a vīna vīṅṅome asānsīnideno ù.
 A táakilena nigṅṅo lakana víro.

112

Gbē kú à Dikiri vīna ví

¹ Aleluya!
 Arubarikademe gbē kú à Dikiri vīna ví ù,
 akūsṳ Dikiri yáditenanṅo di káne manamana.
² A nēṅṅo nigṅṅo gbānadeno ù ní būsun,
 nṣeṣpurade burinṅo nigṅṅo de arubarikadeno ù.
³ Ǫgṳ kú aruzekṳo di a bea,
 a yámanakena lakana víro.
⁴ Bee gusiran gu di pu gbē manane,
 nṣeṣpurade kú à sūru kú wēndao ví.
⁵ Gbē kú àdi ṳ poro, kú àdi pṳ sākāñne,
 akūsṳ àdi yá ke a zéa, yá di bo káo nna.
⁶ Pṳke ni gbē mana lá ble zikiro,
 a yá nigṅṅo dṳṳgu gṅṅo sīnda pínki.

7 Baaru vāni dī a vīna kūro,
a laakarīi dīgō kpatēna, àdigō Dikiri náani vī.

8 A kùu dī vīro, vīna dī a kùro
ari à gé à yōgō ke a iberēna.

9 Àdi pō fá takasidenone,
a yāmanakēna lakana vīro,
a gbāna dīgō kara kū bèereeo.

10 Gbē vāni dī a e à pō fē,
àdi saka kakūn à nagui,
gbē vāni poyeinaa dī ke pā.

113

Dikiri táakilenaa

1 Aleluya!

Dikiri z̀b̀blerino, à a táaki lé,
à Dikiri t́s bo!

2 Ò Dikiri sáabu kpá
zaa tera ari g̀ro sīnda pínki.

3 Ò Dikiri t́s bo
zaa ifáboki kpa ari a léte kpa.

4 Dikiri z̀skō de buri sīnda pínkila,
a gakuri dana musula.

5 Dí mé à kà Dikiri ó Luda uu?

À vutēna kpatan zaa musu,

6 àdi wé zu zítē
à musu kū zítēo gwa.

7 Àdi gbānasaridenō bo b̀usu té à n fute,
àdi wēndadenō bo tuburan à n sé lei.

8 Àdi n da ḱnanenō té,
buri kū à sè ḱnanenō.

9 Àdi para kara a bēn,
àdi a ke nérande p̀nnade ũ.

Aleluya!

114

Vīna dīkpe lēc

1 Kū Isarailanō bō Misila,
kū Yakubu burino bō gbē zítōnō té,

2 Yudanō b̀usuu g̀ō Dikiri kúki ũ,
Isarailanō b̀usuu g̀ō a ḱbleki ũ.

3 Isira Tēra wé sínle à bàa lè,
Yoda í èra kpe.

4 Kpino v́v́ lán sákaronō bà,
s̀s̀s̀nō korō lè lán sānenō bà.

5 Ísira, b́ó mé à n le n bàa lèc?

Yoda, à kè dera n èra kpeec?

6 Kpino, b́óyáin a v́v́ lán sákaronō bàa?

S̀s̀s̀nō, à kè dera a korō lè lán sānenō bàa?

7 Andunia, n̄ yīgāyīgā Dikiri are,
Yakubu Luda are.

8 À gb̀esi kè íkatēki ũ,
à gb̀epu li ísēboki ũ.

115

Dikiri mé àdi arubarika daígu

¹ Adi ke ókɔ̀nɔ̀nlo Dikiri,
adi ke ókɔ̀nɔ̀nlo,
mɔ̀kɔ̀mmɛ́ n̄ de ò n t̄s bo
n gb̄ɛ́ ke k̄u n náanio yáí.

² À kè dera burinɔ̀ dì ó la
ò pi ó Luda kú máa?

³ Ó Luda kú musu,
p̄s̄ k̄u à yein àdi ke.

⁴ Ò n̄ t̄ananɔ̀ pi k̄u andurufuuo k̄u wuraaò,
bisásiri ɔ̀z̄íme.

⁵ Ò lé v̄í, ama òdi yá oro,
ò wé v̄í, ama òdi gu ero.

⁶ Ò sá v̄í, ama òdi yá maro,
ò yí v̄í, ama òdi p̄s̄ gb̄í maro.

⁷ Ò ɔ̀ v̄í, ama òdi p̄s̄ k̄uro,
ò gbá v̄í, ama òdi t̄aa oro,
òdi k̄oto kekero.

⁸ N̄ p̄irinɔ̀n leele k̄uńwome
k̄u gb̄ɛ́ k̄u òteni n̄ náani kenɔ̀ n̄ p̄inki.

⁹ Isarailanɔ̀, à Dikiri náani ke!

Àkúme á kpanyíri ù k̄u á s̄ɛ̀gbakoo.

¹⁰ Haruna burinɔ̀, à Dikiri náani ke!

Àkúme á kpanyíri ù k̄u á s̄ɛ̀gbakoo.

¹¹ Dikiri v̄inakerinɔ̀, à Dikiri náani ke!

Àkúme á kpanyíri ù k̄u á s̄ɛ̀gbakoo.

¹² Dikiri d̄ò ó yān,
ani arubarika daágu.

Ani arubarika da Isaraila burinɔ̀gu,

ani arubarika da Haruna burinɔ̀gu,

¹³ ani arubarika da a v̄inakerinɔ̀gu,
né fiti gb̄ɛ́ z̄ɔ̀k̄s̄.

¹⁴ Dikiri á buri kara,
ák̄nɔ̀ k̄u á n̄nɔ̀.

¹⁵ Dikiri arubarika daágu,
musu k̄u z̄íteo K̄erii.

¹⁶ Musu bi Dikiri p̄óme,
ama à z̄íte nà bisásirinɔ̀ne n̄ ɔ̀í.

¹⁷ Adi ke ḡɛ̀nɔ̀ mé òdi Dikiri táaki léro,
kes̄s̄ gb̄ɛ́ k̄u n̄ lé ȳitenɔ̀.

¹⁸ Ók̄ɔ̀nɔ̀, óniḡs̄ Dikiri sáabu kpá
zaa tera ari ḡɔ̀rɔ̀ s̄inda p̄inki.
Aleluya!

116

Gb̄ɛ́ k̄u à hò ga léi Dikiri sáabukpanaa

¹ Má ye Dikirii, zaakú à ma yá mà,
à ma wikilenaawa mà.

² Maniḡs̄ a sísi ari ma w̄ɛ̀ndi lén,
k̄u à sá kp̄amai yáí.

³ Ga bàa f̄ik̄amai yá,
mira w̄awá t̄òma,
w̄ét̄amm̄ana k̄u p̄os̄irao dàmal̄a.

⁴ Akú ma Dikiri sísi ma pi:
Dikiri, n̄ yá nna, n̄ ma mì sí.

⁵ Dikirin s̄uru v̄í akús̄ à mana,

ó Luda wēnda vī.

⁶ Dikiri di gbānasaridenɔ dākpā,
kū ma busa, à ma sura bà.

⁷ Ma swè, ñ keke ñ kpáte,
zaakū Dikiri yā mana kēne.

⁸ Dikiri, n ma bo ga léi,
n wé'i wāramene, nídi tó ma gè síro,
⁹ de màgō té n arɛ gbē bēnenɔ kukia la.

¹⁰ Bee kū wari tōma ma gō búbugugu,
má kpé a náanikena, akū ma yā ò.

¹¹ Bídi ma kū ma pì:
Gbē sīnda pínki bi ékedenɔme.

¹² Bón mani fīna boo Dikirine
yā mana kū à kēmene pínki musuu?

¹³ Mani Dikiri surabana toko sé musu,
mani a sísisio.

¹⁴ Mani lé kū ma kè Dikirianɔ papa
a gbēnɔ wára ñ pínki.

¹⁵ Dikiri yāmarinɔ gana bèere vīne.

¹⁶ Dikiri, n yā nna, n zòbleriime ma ũ,
nɔgbē kū à zò blenne néme ma ũ,
n ma bo bàn.

¹⁷ Mani kennakūkō sa omma,
mani n sísisio, Dikiri.

¹⁸ Mani lé kū ma kè Dikirianɔ papa
a gbēnɔ wára ñ pínki

¹⁹ a kpé ɔnn Yurusalemu gūn.
Aleluya!

117

Dikiri táakilenaa

¹ Ákōnɔ buri sīnda pínkinɔ à Dikiri tó kpá,
ákōnɔ būsɔ sīnda pínki gbēnɔ à a táaki lé.

² Zaaakū gbēke kū à vī kúoo kè zōkō,
Dikiri náani vī gɔrɔ sīnda pínki.
Aleluya!

118

Gena Dikiri ɔnn kū sáabukenaa

¹ À Dikiri sáabu ke, zaakū à mana,
a gbēke lakana vīro.

² Isarailanɔ o:
A gbēke lakana vīro.

³ Haruna burinɔ o:
A gbēke lakana vīro.

⁴ A vīnakerinɔ o:
A gbēke lakana vīro.

⁵ Ma lé zù Dikirii ma warikena gūn,
akū à wèma à ma gba mèporoki.

⁶ Dikiri kú kúmao, vīna ni ma kúro.
Bón bisāsiri ni fō à kemeneɛ?

⁷ Dikiri kú kúmao ma kpanyiri ũ,
mani yōgō ke ma iberenɔa.

⁸ Nana Dikirii mana de
bisāsiri náanikenala.

9 Nana Dikirii mana de
gbānadeno nāanikēnala.

10 Buri sīnda pīnki likamai,
akū ma n̄ kakate kū Dikiri t̄so.

11 Ò likamai kpa sīnda pīnki,
akū ma n̄ kakate kū Dikiri t̄so.

12 Ò fīma lán z̄n̄o bà,
akū ò làka lán kāni t̄ékūnaa bà,
ma n̄ kakate kū Dikiri t̄so.

13 Ò ɔ s̄ōmai kpe, má ye mà léte,
akū Dikiri kp̄amai.

14 Dikiri mé à ma gbāna ū, a táakin madì lé,
akū mé à ḡō ma surabari ū.

15 À ma, p̄onna wiki d̄o gb̄ē manano b̄uran,
Dikiri ɔpla z̄i z̄ōk̄ō k̄ē.

16 Dikiri ɔpla kú musu,
Dikiri ɔpla z̄i z̄ōk̄ō k̄ē.

17 Mani garo, maniḡō kun,
maniḡō Dikiri yāk̄enan̄o baba.

18 Dikiri ma toto manamana,
ama adi tó ga ma sero.

19 À z̄é mana gb̄āno w̄ēmen̄e,
de mà ḡē mà Dikiri s̄áabu kp̄á.

20 Dikiri ɔn z̄én dí,
gb̄ē manano mé òdi ḡēn.

21 Ma n̄ s̄áabu k̄ē Dikiri, zaakū n̄ wema,
n̄ ḡō ma surabari ū.

22 Gb̄ē kū kp̄éborino p̄a kp̄ai
mé à ḡō kp̄é kusuru gb̄ē m̄ide ū.

23 Dikiri mé à abirekū k̄ē,
akū à k̄ēw̄ere yābonsare ū.

24 Ḡoɔ kū Dikiri d̄iten dí,
ò p̄onna k̄en ó n̄ēse k̄e nna.

25 N̄ yā nna Dikiri! Ñ ó sura ba!

Ñ s̄uru k̄e Dikiri! Ñ tó ò sa'a le!

26 Arubarikademe gb̄ē kū àten su kū Dikiri t̄so ū,
zaa Dikiri ɔnn̄ óten gb̄ānake kp̄ányĩ.

27 Dikirime Luda ū, à gu p̄uwere.

À z̄a lá kp̄ákpa àḡō t̄éo dikp̄ekerinoi
ari sa'oki b̄ēn̄eno k̄īnaa.

28 Ma Ludame n̄ ū, mani n̄ s̄áabu k̄e,
ma Luda, mani n̄ t̄ó sé lei.

29 À Dikiri s̄áabu k̄e, zaakū à mana,
a gb̄ēke lakana v̄iro.

119

Luda yā sena lei

1 Arubarikaden̄ome gb̄ē kū ò kun taari sari
ò Dikiri doka k̄ūnan̄o ū.

2 Arubarikaden̄ome gb̄ē kū ò Dikiri yā k̄ūna
ò a k̄i wete kū n̄ēs̄edoon̄o ū.

3 Òdi yā kp̄edangara k̄ero,
òdi t̄aa o a z̄é ḡūn.

4 N n ɔɔki mɔwɛɛ,
 de ɔgɔ tɛi kɔ laakarɛio.
 5 Mǎ ye mǎgɔ kú ma dɔrɔɔa
 mǎgɔ n yǎdannenano kúna.
 6 Tó má n yǎditenano kúna pínki,
 abirekú ni tó wé'i ma kúro.
 7 Gɔrɔ kú mateni n dokayá manano dada,
 mani n sáabu kpá kú nɛɛɛɛɛɛ.
 8 Manigɔ n yǎdannenano kúna,
 ñsun ma tón sǎnsǎnlo.
 9 Deran kefenna ni fɔ ǎgɔ kun gbǎsǐ sari nǎa?
 Séde a yǎkena kɔ sé kú n yǎo.
 10 Mateni n kí wete kú nɛɛɛɛɛɛ,
 ñsun tó mà zǎ n yǎditenanɔaro.
 11 Ma n yǎ dà ma swɛɛ gún
 de màsun durunna kennɛro yǎi.
 12 Arubarikademe mɔkɔn Dikiri ũ,
 ñ n yǎditenano damɛɛɛ.
 13 Dokayá kú ɔ̀ bò n lénnɔ pínki,
 mani babañɛ kú ma léo.
 14 Madi pɔnna ke kú n yǎnɔ
 lákú ɔ̀di ke kú aruzɛke zɔkɔɔo nǎ.
 15 Madi laasun lé n ɔɔkia,
 ma wé kú n zɛnɔa.
 16 Ma pɔ̀ kè nna n yǎditenanɔa,
 n yǎ̀ ñi sǎmaguro.
 17 Ñ yǎ mana ke makú n zɔ̀bleriine
 de mǎgɔ kun kú wɛ̀ndiio, mǎgɔ n yǎ kúna.
 18 Ñ ma wé kɛmɛɛɛ
 de mà wé si yǎbonsarenɔle n dokan.
 19 Nibɔɔmɛ ma ũ andunia gún,
 ñsun n yǎditenano utemɛɛɛɛro.
 20 N dokayǎnɔ nidɛna baala'i
 ma swɛɛ blè.
 21 Ndì kpákɛ karambaanide kú lé ñ kúnɔi,
 gbɛ kú ɔ̀ zǎ n yǎditenanɔanɔ.
 22 Ñ ma bo sɔ̀sɔ̀nan kú gyabonaao,
 zaakú má n yǎnɔ kúna.
 23 Bee kú kɛnanɛnɔ vùte ɔ̀ lé kpákúsúmai,
 ma laasun nigɔ kú n yǎdannenano.
 24 N yǎnɔ̀ dì ma pɔ̀ ke nna,
 n yǎ̀ pì dì lé dama.
 25 Ma gɔ̀ wutɛna zítɛ,
 ñ ma wɛ̀ndi dǎkpá lákú n ɔ̀ nǎ.
 26 Ma a yǎkenano dɔ̀dɔ̀nnɛ, akú n wema,
 ñ n yǎdannenano damɛɛɛɛ.
 27 Ñ tó mà n ɔ̀ɔ̀kinɔ̀ dɔ̀,
 ma laasun nigɔ kú n yǎbonsarenɔa.
 28 Ma pɔ̀ sira à kè zɔkɔ̀,
 ñ ma gba gbǎna lákú n ɔ̀ nǎ.
 29 Ñ ma bo manafiki zéa,
 ñ ma gba zé mà ze kú n dokao.
 30 Ma yǎpura zé sè,
 ma swɛɛ̀ ñigɔ kú n dokaa.
 31 Má n yǎnɔ kúna ɔ̀plapla,
 ñsun tó wé'i ma kúro, Dikiri.
 32 Madi wǎ n yǎditenano zéi,
 zaakú n ma laakarɛii kpàtemɛɛɛ.

33 Dikiri, ò n yādannenano zé mómene
de màgõ kùna ari ma wèndi lén.

34 Ñ ma gba òndõ màgõ n doka kùna,
màgõ zĩ kea kù nèsedoo.

35 Ñ ma da n yāditenano zén,
zaakū abirekū mé àdi kámagu.

36 Ñ tó ma swè tá n yānoa,
àsun tá bīni zénlo.

37 Ñ ma wé go pò pānoa,
ò ma wèndi dākpā lākū n ò nà.

38 Ñ yā kù n ò papa makū n zòbleriine,
lé kù n sè n vīnakerinone.

39 Ñ tó sōsōna kù madi a vīna ke goma,
zaakū n dokayāno mana.

40 Má ye n òòkii fá,
ò ma wèndi dākpā n manake gūn.

41 Dikiri, ò mō ò gbēke kemene,
ò ma sura ba lākū n ò nà,

42 gbasà mà yā we ma sōsōrinnoa,
zaakū mateni n yā nāani ke.

43 Ñsun yāpura yā sí ma lénlo,
zaakū n dokayāno ma wé òi.

44 Manigõ n doka kùna
ari goro sīnda pínki.

45 Manigõ té aafia,
zaakū ma n òòki wète.

46 Mani n yāno o kīnāno are,
wé'ì ni ma kūro.

47 N yāditenano òi ma pò gba,
zaakū má yei.

48 Ma gāa sè n yāditenā kù má yeinone,
madi laasun lé n yādannenano.

49 Ñ ò yā kù n ò n zòbleriinen,
zaakū n tó ma wé òi.

50 Yā kù àdi ma laakari kpáte ma warikenan dí,
n lésena mé àdi ma wèndi dākpā.

51 Karambaanidenò teni ma fobo lakanaa sari,
bee kù abireo madi zā n dokaaro.

52 Madi òo n dokayā kù à kù zaa zīnoo,
akū òdi ma nèse yīda kūmene, Dikiri.

53 Madi pò fē manamana,
kù yāvānikerino òi pā kpā n dokai yāi.

54 Madi lè sí n yādannenano musu
ma kunna andunia dikīna gūn.

55 N yā òigõ òmagu gwāani, Dikiri,
madi gõ n dokayāno kùna.

56 Ma òone kè kù yā birenno,
zaakū madi gõ n òòki gwa.

57 Dikiri, mōkōmmē ma baka ū,
ma lé sè kù mani n yā ma.

58 Madi kúte kenne kù nèsedoo,
ò sūru ke kūmao lākū n ò nà.

59 Ma a yākenano laasunn lè,
akū ma era n dokayāno.

60 Mani wā, mani zezero,
de mà n yāditenano da.

61 Bee kù gbē vānino bàa fīkāmāi,

n dokayānɔ ni sāmaguro.

⁶² Madi fute mà sáabu kenne lizāndo
n dokayā mananɔ musu.

⁶³ N vīakeri pínki gbēnname ma ũ,
gbē kú òdi n ɔɔki gwanɔ.

⁶⁴ Dikiri, n gbēke andunia pà,
n n yāditenanɔ damene.

⁶⁵ N a mana kè makū n zòbleriine,
lákū n ò nà, Dikiri.

⁶⁶ N wézē kú dōnao damene,
zaakū ma n yāditenanɔ si.

⁶⁷ De n kpé n ɔ tōma, má sátename,
ama tera sà má n yá kúna.

⁶⁸ N mana, akūsɔ n yākenanɔn mana,
n n yāditenanɔ damene.

⁶⁹ Bee kú karambaanidenɔ yāsira nàma,
madiḡ n ɔɔki gwa kú nēsēdo.

⁷⁰ N sà di, ádi yá maro,
makū sɔ ma pɔ nna n dokaa.

⁷¹ N ɔtōmanaa kēmenē mana,
de mà le mà n yādannenanɔ dada.

⁷² Doka kú à bò n lén manamene
de wura kú andurufu mèn dúbu ũgbangbanɔla.

⁷³ N ɔ ma í kàsa à ma ke,
n ma gba ɔndɔ mà n yāditenanɔ dada.

⁷⁴ N vīakerinɔ ni ma e ò pɔnna ke,
zaakū n yān ma wé dɔi.

⁷⁵ Dikiri, má dɔ kú n dokayānɔn mana,
kú n náani vī yāin n ɔ tōma.

⁷⁶ N gbēke kēmenē de ma nēse le à yīda kú,
lákū n ò makū n zòbleriine nà.

⁷⁷ N mɔ n wēnda dōmenē de mǎḡ kún,
zaakū n dokayānɔme ma pɔnna ũ.

⁷⁸ N tó wé'i karambaanide kú ò taari kēmenē pānɔ kú,
makū sɔ mani laasun lé n ɔɔkia.

⁷⁹ N tó n vīakerinɔ su ma kīnaa,
gbē kú ò n yānɔ dōnɔ.

⁸⁰ N tó ma nēse ḡ yáke vīro n yānɔ musu
de wé'i sún ma kúro yāi.

⁸¹ N surabana yā teni ma swē ble,
n yān ma wé dɔi.

⁸² Ma wé dɔɔna n lésēnaai ari ma wé wò,
bɔren ini ma nēse yīda kūmenē?

⁸³ Má de lán bára bɔko kú à túsukpe màa bà,
bee kú abireo n yāditenanɔ di sāmaguro.

⁸⁴ Makū n zòbleri manigɔ n dá ari bɔre?
Bɔren ini wari dɔ ma wétāmmarinɔaa?

⁸⁵ Karambaanidenɔ di wēe yōmenē mà zun,
n yā di kɔ sé kú n dokaoro.

⁸⁶ N yāditenanɔ pínki náani vī,
n kpámai, zaakū òten wé tāma páme.

⁸⁷ Á ḡ ffiti kú oni láka kúmao andunian,
makū sɔ mádi pá kpá n ɔɔkinero.

⁸⁸ N ma wēndi dákpá n gbēke yāi,
mani n yānɔ da.

⁸⁹ Dikiri, n yā digɔ kun ḡɔɔ sīnda pínki,
a zīni petena zaa musu.

90 Ñ náani ví wè kú wèè,ò,
 n andunia kàte, akú à kpé kun.
 91 Pó sînda pínki kpé kun gbàra n doka yâi,
 zaakú pó sînda pínki dì donyî.
 92 Tó n dokame ma ponna ù yâro,
 de ma laka ma warikena gûn.
 93 N òðoki ni sámagu zikiro,
 zaakú a gâin n ma wëndii dàkpá.
 94 N pómè ma ù, ò ma sura ba,
 zaakú ma n òðoki wète.
 95 Gbè vâninò teni ma dá ò ma de,
 ama ma laakari kú n yânò.
 96 Ma è kú pó mana sînda pínki zaka lé kumme,
 ama n yáðitenanò zòkò lé víro.

97 Má ye n dokai à kè zòkò fá,
 madigò laasun léa zaa kónkò ari òkòsi.
 98 N yáðitenanò ò tó ma òndò gò de ma iberenò póla,
 zaakú à kú ma swèn gòrò sînda pínki.
 99 Ma wézè de ma yáðannerinò póla ò pínki,
 zaakú ma laasun digò kú n yânòame.
 100 Ma òndò de marenò póla,
 zaakú madigò n òðokinò gwa.
 101 Madi mù kè zé vâni sînda pínkia
 de mà le màgò n yá kûna yâi.
 102 Mádi kè n dokayânòaro,
 zaakú mòkòñ mé n dàmenè.
 103 N yânòn nnamenè à kè zòkò,
 à nna de zòla ma lén.
 104 N òðoki dì ma gba laakarii,
 abire yâi ma zâ sâtena zé sînda pínkin.

105 N yâme fitila ù ma gbáne,
 àdi gu pumene zén.
 106 Ma la dà ma zèò
 kú manigò té n dokayâ mananò.
 107 Ma wétammanaa kè zòkò, Dikiri,
 ò ma wèndi dàkpá lákú n ò nà.
 108 Ñ ma sáabukpana sí,
 gbasa ò n dokayânò damenè, Dikiri.
 109 Madigò ma zîda da kariii gûn,
 bee kú abireo n dokayânò dì sámaguro.
 110 Yâvânikerinò tankute kpâkpamene,
 ama mádi zâ n òðokiario.
 111 N yânòme ma túbi ù ari gòrò sînda pínki,
 mòkòñòme ma ponna ù.
 112 Ma swè kú n yáðannenananò
 ari ma wèndi lén.

113 Ma zâ nèsepladenòn,
 má ye n dokai.
 114 Mòkòmmè ma uteki kú ma sègbakoo ù,
 n yân ma wé òi.
 115 À gomala ákòñò yâvânikerinò
 de màgò ma Luda yáðitenanò kûna.
 116 Ngò ma kûna lákú n ò nà, manigò kun,
 òsun tó támaa ma nero.
 117 Ñ ma sé musu de mà bo aafia,
 ma wé nigò pé n yáðannenananò.
 118 Ndi gí gbè kú ò zâ n yáðannenanaanò,
 ò manafikikena bi páme.

119 Ndì andunia yāvānikerinò kóte lán m̀ògbòò bà,

abire yáin má ye n yānì.

120 Ma m̀eè dì futè n vīna yāi,
n dokayāǹn naasi vīme.

121 Ma yā k̀è a zéa súsu,
̀nsun ma tó ma wétāmmariǹnero.

122 ̀N zēnkpeke sé makū n z̀bleriinè de mà bo mana,
̀nsun tó karambaanideǹn ma wé t̄aro.

123 Ma wé d̀ò n surabanaai ari ma kpasa,
mateni n lésena mana d̄a.

124 ̀N yā kemene n gb̀eke gūn,
̀n n yādannenaǹn da makū n z̀bleriinè.

125 N z̀bleriinè ma ũ, ̀n ma gba laakarīi
de mà n yāǹn d̀òr̀n d̄s.

126 Yākēna g̀òr̀n kà, Dikiri,
zaakū òten bo n doka kpè.

127 Má ye n yāditenaǹn de wurala,
bee wura baasanaa.

128 Ma è n ̀òd̀ki mana,
abire yāi sātēna zé pinki dì kemenero.

129 N yāǹn demene yābonsarè ũ,
abire yāi má kūna ma swēn.

130 N yā b̀òk̀tenaa dì gu puñe,
̀adi ǹesedodeǹn gba laakarīi.

131 Ma lé wēna, maten wesa bo f̀eeku, u,
zaakū n dokayāǹn nì teni ma de.

132 ̀N are d̀oma ̀n sùru ke kūmao,
lákū ndi ke gb̀e kū ò ye n t̀síǹne nà.

133 ̀N ma da zéa lákū n ò nà,
̀nsun tó yā vāni ke k̀i blemaro.

134 ̀N ma bo gb̀e takikeriǹn ̀o
de mà n ̀òd̀ki gwa.

135 ̀N an were makū n z̀bleriia,
̀n tó mà n yādannenaǹn d̄s.

136 Wé'ì ten pla ma wēn
kū ò n doka kūnaro yāi.

137 Dikiri, ̀n mana,
n dokayāǹn zé vī.

138 N n yāǹn d̄ite a zéa,
ò náani vī manamana.

139 Ma ibereǹn s̄a n yān,
akū ̀n yā ma kū gbāna manamana.

140 Ò n yā ỳò ò gwà à s̄ankara ke vīro,
makū n z̀bleri, má yei manamana.

141 P̀óken ma ũro, òdi ma gya bo,
bee kū abireo n ̀òd̀ki dì s̄maguro.

142 N yāmanakēna lakana vīro,
n doka yāpura vī.

143 Wari kū yā'ummanaao ma le,
ama n yāditenaǹn me ma p̀onna ũ.

144 N yāǹn mana g̀òr̀n s̄inda pinki,
̀n ma gba laakari de màg̀s kun.

145 Madi n s̄isi kū ǹesedoo Dikiri,
̀n wema, manig̀s n yāditenaǹn kūna.

146 Madi lé zunyī ̀n ma sura ba,
manig̀s n yāǹn kūna.

147 Madi futè gud̀o mà wiki lēmma,

n yān ma wé òi.

¹⁴⁸ I òi na ma wéa gwāaniro
de mà le mà laasun lé n yā yāi.

¹⁴⁹ Ñ ma yā ma n gbēke yāi, Dikiri,
ñ ma wēndi dākpā lākū n yāzedeke de nà.
¹⁵⁰ Gbē kū òdi lé kpākūsūmaino kāni kūmao,
ama ò zà kū n dokao.

¹⁵¹ Ñ kú kūmao kāni Dikiri,
n yāditenano pínki yāpura vī.

¹⁵² Zaa gikena ma ò n yāno
kū n òdi àgō kun gōo sīnda pínki.

¹⁵³ Ñ ma warikena gwa ñ ma sura ba,
zaakū n doka dí sāmaguro.

¹⁵⁴ Ñ zē kūmao ñ ma bo,
ñ ma wēndi dākpā lākū n a lé sè nà.

¹⁵⁵ N surabanaa zā kū yāvānikerino,
zaakū òdi n yādannenano wetero.

¹⁵⁶ N wēndi zōkō, Dikiri,
ñ ma wēndi dākpā lākū n yāzedeke de nà.

¹⁵⁷ Ma ibere kú òdi wé tamanan dasi,
ama mádi zā n yānoaro.

¹⁵⁸ Má ye n náanisarideno kairo,
kū ò n yā kūnaro yāi.

¹⁵⁹ Ñ gwa lākū má ye n òdōkii nà.
Dikiri, ñ ma wēndi dākpā n gbēke yāi.

¹⁶⁰ N yā sīnda pínki bi yāpurame,
n dokayāno mana ò lakana vīro.

¹⁶¹ Gbānadenò di wé tāma pā,
ama n yā vīna di ma kū.

¹⁶² Madi pōnna ke kú n lésenaao,
lākū ma aruzeke zōkō sète zīi gūn bà.

¹⁶³ Ma zā manafikin, má ye a yāiro,
n dokan má yei.

¹⁶⁴ Madigō n táaki lé gōo do gēn supplapla
kū n dokayāno mana yāi.

¹⁶⁵ Gbē kú ò ye n dokaino aafia zōkō,
yāke di tó ò furo.

¹⁶⁶ Ma wé òi ñ ma sura ba, Dikiri,
madi té n yāditenano.

¹⁶⁷ Má n yāno kūna,
zaakū má yei manamana.

¹⁶⁸ Madi n òdōki gwa madi n yāno ma,
zaakū ma yākena sīnda pínki kú n òime.

¹⁶⁹ Ñ tó ma wikilena n kīnaa le, Dikiri,
ñ ma gba laakari lākū n ò nà.

¹⁷⁰ Ñ tó ma aduakena n ki le,
ñ ma sura ba lākū n lé sè nà.

¹⁷¹ N táakilena gō da ma lén,
zaakū ndi n yādannenano damene.

¹⁷² Mani lè sí n lésena musu,
zaakū n yāditenano mana pínki.

¹⁷³ Ngō kú kú soruo ñ ò dama,
zaakū ma zē kú n òdōkio.

¹⁷⁴ Mateni a ni de ñ ma sura ba, Dikiri,
n dokame ma pōnna ū.

¹⁷⁵ Ñ tó màgō kun, manigō n táaki lé,
ñ tó n dokayāno gō ma kūna.

¹⁷⁶Ma zā zéa lán sã kũ à sàte bà,
 ñ makũ n zòbleri wete,
 zaakũ n yádannennanò dí sãmaguro.

120*Kunna yaketedenò té*

Gena Yurusalemu lèè.

¹Ma warikenaa gũn ma Dikiri sisi,
 akũ à wèma.

²Ñ ma sí yásiradenò òĩ
 kũ manafikidenò léo.

³Manafikide, deran Luda ni ke nà kũnwoo?
 Ke bón ani kenneè?

⁴Ani wé tãma kũ gõsa kà lé nnanò
 kũ sē lí sīsī wãnao.

⁵Waiyoo makũ kũ má kũ Meseekinò té,
 má vutena Kedanò bizakutan.

⁶Ma vute à gi kè manamana
 kũ gbè kũ ò zã aafianò.

⁷Vutena aafiaan má yei,
 ama tó ma yã ò, fitiin òdi futeomai.

121*Dikiri ó Dákpárii*

Gena Yurusalemu lèè.

¹Ma wé ò sīsīnò kpa,
 gu kũ ma kpányī ò bon.

²Ma kpányī ò bo Dikiri kīnaame,
 àkũ mé à musu kũ zīteoo kè.

³Ani tó n gbá sataro,
 n dákpári ni idekũ dero.

⁴Isarailanò dákpári ni idekũ dero fá,
 ani i o sero.

⁵Dikirime n dákpári ũ,
 Dikiri denne ura ũ n òplai.

⁶Ifántē ni n lé fãnantēro,
 kesò mɔvura gwãani.

⁷Dikiri ni n sí kisira sīnda pínkia,
 ani n wèndi dákpãnnè.

⁸Dikiri ni n dákpã n gēnaa gũn kũ n sunaao
 zaa tera ari gɔrò sīnda pínki.

122*Dauda aduakēna Yurusalemune*

Gena Yurusalemu lèè.

¹Kũ ò pìmene ò gé Dikiri ònn,
 ma pò kè nna.

²Ó zena n bīnilea sà Yurusalemu.

³Ò Yurusalemu kàte nanakōana gíngin.

⁴Gwen Isaraila burinò ò gēn,
 buri kũ Dikiri sēè pìnò.

Òdi gé Dikiri sáabu kpá
 lákũ à diteñne nà.

⁵Gwen yágṣṣṣrino gbànɔn kátén,
 Dauda burinò kpata gbànò ũ.

6 À aafia wé ke Yurusalemunε à pi:
Luda tó gbē kū ò yenyínò arubarika le!
7 Aafia gō kú n b́ninò dagura,
n gudákpákinò gō katena nna.
8 Ma gbēnò kú ma gbēnnanò yáì mani pi,
Luda n gba aafia.
9 Dikiri ó Luda kpé yáì
mani yá mana wé kenne.

123

Wédona Ludai

Gena Yurusalemu lèε.

1 Ma wé sè, mateni n ki gwa,
mòkòñ kú n kpata kú zaa musu.
2 Lákú zò wé dígō dò pói a bede ò ñà
akúsò zòngbē wé dígō dò a dai,
len ó wé dígō dò Dikiri ó Ludai le
ari à gé ó wēnda gwao.

3 Ñ ó wé gwa, Dikiri, ñ ó wé gwa,
zaakú gbēnò ó gyabona ó kpasa manamana.

4 O zídabirinò lalandikεnaa f̀ manamana
kú karambaanidenò gyabonaao.

124

Dikiri ó zekunwode

Gena Yurusalemu lè kú Dauda dàa.

1 Tó Dikiri kú kúoo yáro,
Isarailanò o:

2 Tó Dikiri kú kúoo yáro
gòrò kú ò fùtewái,

3 de ò ó mòmò bēne kú ò pò f̀ewái,

4 de ò dàóla lán í zókòò bà,
de ò ó sète ò tà kúoo lán swa panaa bà,

5 de ò ó wára lán swa'ì kú à f̀εε bà.

6 Arubarikademε Dikiri ù,
kú adi tó ò ó ke yákiyapiro.

7 O bo tankutεn lán bā bà,
bàa k̀ε, o pitiríma.

8 Ó kpányí dì bo Dikiri kínaame,
àkú mé à musu kú zíteoo k̀ε.

125

Luda gbēnò kunna aafia

Gena Yurusalemu lèε.

1 Dikiri náanikerinò de lán Zaiò kpi bà,
à yīgāyīgāna vīro, àdigō kun gòrò sīnda pínki.

2 Lákú kpínò likana Yurusalemui nà,
len Dikiri likana a gbēnò ò le
zaa tera ari gòrò sīnda pínki.

3 Gbē vāninò ni le ògō kí ble
gbē mananò b̀usun ògō g̀ero,
de gbē mananò sún ò da vānikεnanlo yáì.

4 Dikiri, ñ yá mana ke gbē mananòε,
gbē kú ñ ǹεε puranò.

5 Gbē kú ò zé kotinaa s̀εnò s̀s,
Dikiri ni ñ wara kú vānikerinòmε.

Luda Isarailanɔ gba aafia!

126

Isarailanɔ suna n̄ gwena z̄n

Gena Yurusalemu l̄e.

¹ Kū Dikiri ó bó z̄b̄blen à sù kūoo Zaiɔ,
à dewere lán nana bàme.

² O v̄i k̄ū yáadoo o ayuwii k̄e,
akū burinɔ pik̄ōne,

Dikiri yā z̄ōk̄ō k̄ewere.

³ Dikiri yā z̄ōk̄ō k̄ewere,
akū óten p̄onna ke.

⁴ Dikiri, n̄ su kūoo ó gwena z̄n,
lákū ndi su k̄ū ío gb̄arannan n̄a.

⁵ Gb̄e k̄ū ò p̄s̄ t̄s̄ k̄ū w̄é'ionɔ,
adenɔ ni keke k̄ū ayuwiikenaao.

⁶ Gb̄e k̄ū à hò k̄ū s̄odo k̄ū p̄owe burio kūna,
ade ni era à su k̄ū ayuwiikenaao
k̄ū ése bàkaao s̄ena.

127

P̄s̄ s̄inda p̄inki bi Luda gbame

Gena Yurusalemu l̄e k̄ū Sulemanu dàa.

¹ Tó adi ke Dikiri mé à kp̄é b̄oro,
a b̄orinɔ ten z̄i p̄a k̄eme.

Tó adi ke Dikiri mé à w̄ete dàkp̄aro,
a dàkp̄arinɔ ten ib̄ene ke p̄ame.

² Futena k̄onk̄ok̄onk̄o, wutena liz̄ando,
zik̄ena b̄amb̄am p̄oble yāi bi p̄ame,
zaakū Dikiri di a gb̄e yenyidenɔ gba íampanaa.

³ Néḡōgb̄enɔ bi Dikiri gbame,
n̄enɔ bi a l̄adame.

⁴ Lákū k̄an̄on de n̄a z̄ik̄ari ɔi,
len kefen̄nakeḡoro n̄éḡōgb̄en̄on de le.

⁵ Arubarikaden gb̄e k̄ū a gb̄ata pana k̄úwo ũ,
tó a ib̄erenɔ a l̄e ḡanulea, w̄é'i n̄i a kūro.

128

Yā mana k̄ū Dikiri v̄inakerii di le

Gena Yurusalemu l̄e.

¹ Arubarikademe gb̄e k̄ū à Dikiri v̄ina v̄i
akūs̄ à té a z̄én ũ.

² Īni n̄ z̄i are ble,
īniḡō arubarika v̄i, īniḡō kun aafia.

³ N̄ n̄o niḡō k̄ū n̄ onn
lán geepi lí né'irii bà,
n̄ n̄éḡōgb̄enɔ niḡō lika n̄ teburuui
lán k̄ū lí keteno bà.

⁴ Len gb̄e k̄ū à Dikiri v̄ina v̄i
dìḡō arubarika v̄i le.

⁵ Zaa Zaiɔ Dikiri arubarika dangu
ari n̄ w̄endi l̄en.

À tó n̄ w̄é sí Yurusalemu n̄namanale,

⁶ à tó n̄ n̄ daikorenɔ e k̄ū w̄éo.

Dikiri Isarailanɔ gba aafia!

129

Isarailanɔ sa vɛni ona n̄ ibeɛnɔne

Gena Yurusalemu lɛɛ.

¹ Zaa ó n̄éfítíkɛgɔɔ ò wé tãwá a lé v̄iro.

Isarailanɔ o:

² Zaa ó n̄éfítíkɛgɔɔ ò wé tãwá a lé v̄iro,
ama òdi f̄s ò ó f̄uro.

³ Ò ó kpɛdagura bú kpàte,
ò a d̄ɔɔ kɛ gb̄anagb̄ana.

⁴ Dikirin mana,
à gb̄ɛ v̄aninɔ bàa z̄ɔwɛɛ.

⁵ Gb̄ɛ k̄ú ò zà Zaiɔnnɔ
ɛra kpe k̄ú wé'iyão.

⁶ Òḡs de lán s̄ɛ k̄ú à bùte kpé musu bà,
ari àḡs gb̄á à kori kɛ.

⁷ Ani s̄ɛk̄eri ok̄ú paro,
ani bàka kɛ à sí ȳi ò da ḡanlo.

⁸ Gb̄ɛ k̄ú òtɛn ḡɛtɛnɔ s̄ún pí,
Dikiri arubarika daŋguro,
ke ò arubarika daŋgu k̄ú Dikiri t̄so.

130

Wédɔna Dikirii

Gena Yurusalemu lɛɛ.

¹ Zaa í lòkoton ma wiki lɛ Dikiria ma pí,

² Dikiri, n̄ ma yá ma,
n̄ sã kpá ma wikilenaai n̄ ma wé gwa.

³ Dikiri, tó ndi ó durunnanɔ kɛ n̄ diteme,
Dikiri, dí mé ani boo?

⁴ Mòk̄ɔn mé n̄ durunnak̄ɛmmana zé v̄i,
abire ȳain òdi v̄ina kenne.

⁵ Ma wé òḡs d̄ɔ Dikirii, mateni a dã,
a yá n̄aanin má v̄i.

⁶ Lák̄ú gudákp̄arinɔ wé òḡs d̄ɔ gudɔnaai nà,
ma wé òḡs d̄ɔ Dikirii deŋla,
ee, à de gudákp̄arinɔ wédɔna gudɔnaaila.

⁷ Ák̄ɔnɔ Isarailanɔ, à wé d̄ɔ Dikirii,
zaak̄ú Dikiri gb̄ɛke v̄i,
à surabana gb̄ana v̄i papana.

⁸ Ák̄ú mé ani Isarailanɔ bo
n̄ durunnanɔ ḡun pinki.

131

Nana Dikirii

Gena Yurusalemu lɛ k̄ú Dauda dàa.

¹ Dikiri, madì ma z̄ida biro,
madì wé mateŋȳiro,
madì ɔ ká yá k̄ú à demalairo
kes̄ɔ yá k̄ú à z̄i'umene.

² Lenlo! Ma a n̄ɛsɛ dà dok̄ɔnɔ,
ma a laakarii kpàte
lán né ȳm̄iri k̄ú à k̄ú a da òi bà,
ma n̄ɛsɛ de lán né ȳm̄iri p̄ó bà.

³ Ák̄ɔnɔ Isarailanɔ, á wé ḡs d̄ɔ Dikirii
zaa tera ari ḡɔɔ s̄inda pinki.

132

Dauda burinɔ vutena kpatan Zaiɔ

Gena Yurusalemu lèɛ.

¹ Dikiri, ñ tó Dauda yá gɔ̄ dɔngu
kū wari kū à kènɔ pínki.

² À la dà Dikirine,
à lé sè Yakubu Luda gbānadene à pi,

³ áni gē kpénlo,

áni wúte a gádoaro,

⁴ áni we à idekū deɔ,

áni tó i na a wéaro,

⁵ ari à gé gu leo Dikirine

à kpé bo Yakubu Luda gbānadene.

⁶ O a baaruu mà Eflata būsun,
o boa Yarimu bura.

⁷ Ó gé a kúkia,

ò kúte a tintin are.

⁸ Dikiri, ñ fute ñ su n kipakia,
mɔkɔn kū n gbānake àkpatii.

⁹ N gbàgbarinɔ manake da uta ũ,
n yāmarinɔ ayuwii gɔ̄ dɔ.

¹⁰ Nsun mikpere zu kina kū n kàanero
n zòbleri Dauda yāi.

¹¹ Dikiri sè kū a kunnaao Daudane,
à náani ví, ani lé litɛro, à pi:
Mani n burinɔ doke ká n kpatan.

¹² Tó n burinɔ ma bàka kunna kúñwo yā dà,
tó ò yā kū ma dàrinɛnɔ kūna,
ñ burinɔ nigɔ̄ vute n kpatan gɔ̄ɔ̄ sinda pínki.

¹³ Zaakū Dikiri Zaiɔ sè,
à ye àgɔ̄ de a vuteki ũ, à pi:

¹⁴ Gu dín manigɔ̄ kun gɔ̄ɔ̄ sinda pínki,
lan manigɔ̄ vutena, zaakū à ma pɔ̄ gbàme.

¹⁵ Mani arubarika dan manamana,
mani pɔ̄ble kpá a takasidenɔa à mómma.

¹⁶ Mani surabana da a sa'orinɔne uta ũ,
ma yāmarinɔ ayuwii nigɔ̄ dɔ.

¹⁷ Gwen mani Dauda buri kina gbānade bon,
gwen kina kū ma kà té nigɔ̄ kún.

¹⁸ Mani wé'i da a iberenɔa,
a kífura nigɔ̄ pí a mìa.

133

Kunna kū kɔo kū lédokɔnɔo

Gena Yurusalemu lè kū Dauda dàa.

¹ À gwa lákū à mana nà akūsɔ̄ à nna,
tó Luda gbɛnɔ kun kū kɔo kū lédokɔnɔo.

² À de lán sakɛna nísí
kū ò kù Haruna mìaia bà,
kū à plà a lékásái ari à kà a uta léa.

³ À de lákū ò pi
Emɔ̄ plí mé àten kpá Zaiɔ kpínɔa bà.
Gwen Dikiri a arubarikadangunaa diten
wèndí lakanasari ũ.

134

Dikiri sáabukpana gwāani

Gená Yurusalemu lèe.

¹ Ákõnõ Dikiri zikerinõ,
à Dikiri sáabu kpá á pínki,
ákõnõ kú áten zī ke Dikiri õnn gwāaninõ.

² À á ɔ sé musu Dikiri kúki kpa,
à a sáabu kpá.

³ Zaa Zaiõ Dikiri arubarika daágu,
àkú mé à musu kú zíteoo kè.

135

Dikiri táakilenaa

¹ Aleluya!

À Dikiri tó bo!

À Dikiri sáabu kpá, ákõnõ a zikerinõ!

² Ákõnõ kú adi zī ke Dikiri beanõ,
á gbè kú adigõ zena ó Luda õnnõ.

³ À Dikiri tó bo, zaakú à mana,
à a táaki lé, zaakú abirekú mé à nna.

⁴ Dikiri Yakubu burinõ sè a pó ũ,
à Isarailanõ dìte a gbè yenyídenõ ũ.

⁵ Má dõ kú Dikirin zõkõ,
ó Luda mé à de tãnanõla n pínki.

⁶ Dikiri òi yá kú à yei ke
musu kú zíteo,
ísira gũn kú a lõnõ.

⁷ Àdi tó legũ sisi ari andunia lézèkia,
àdi tó legũ ma kú a pinaao,
àdi bo kú zãga'iao a pókatekin.

⁸ À Misila daudunõ dède
kú pókade né káakunõ pínki.

⁹ À sèedanõ kú daboyãnõ kè Misila,
à wé tã Firi'auna kú a ìbanõa n pínki.

¹⁰ À burinõ làka dasi,
à kína gbãnadennõ dède,

¹¹ Amõrinõ kína Siõ
kú Basã kína Oguo
kú Kanaanõ bùsu kinnanõ n pínki.

¹² À n bùsu si à kpá
a gbè Isarailanõa túbi ũ.

¹³ Dikiri, n tó digõ kun gõrõ sinda pínki,
Dikiri, n yá nigõ dõ gbẽngõ ari ó buria.

¹⁴ Zaakú Dikiri ni tó a gbẽnõ bo mana,
ani a zòblerinõ wẽnda gwa.

¹⁵ Burinõ n tãnanõ pì kú andurufuuo kú wuraaõ,
bisàsiri ɔzĩnõme.

¹⁶ Ó lé vī, ama òdi yá oro,

ò wé vī, ama òdi gu ero,

¹⁷ ò sá vī, ama òdi yá maro,
òdi wesa boro.

¹⁸ N pìrinõn lèlè kũñwome
kú gbè kú òteni n náani kenõ n pínki.

¹⁹ Isarailanõ, à Dikiri sáabu kpá!

Haruna burinɔ, à Dikiri sáabu kpá!
 20 Levi burinɔ, à Dikiri sáabu kpá!
 Dikiri vīnakerinɔ, à Dikiri sáabu kpá!
 21 Arubarikademe Dikiri ũ zaa Zaiɔ,
 àkū kū à kú Yurusalemu.
 Aleluya!

136

Dikiri sáabukena

- 1 À Dikiri sáabu ke, zaakū à mana,
 a gbēke lakana vīro.
 2 À Luda kū à de tãnanɔla sáabu ke,
 a gbēke lakana vīro.
 3 À Dikiri kū à de dikirinɔla sáabu ke,
 a gbēke lakana vīro.
 4 Àkū mé àdi daboyā zōkōnɔ ke ado,
 a gbēke lakana vīro.
 5 À musu kè kū a ōndōo,
 a gbēke lakana vīro.
 6 À zīte kpâte í musu,
 a gbēke lakana vīro.
 7 À pógupuri zōkōnɔ kè,
 a gbēke lakana vīro.
 8 À ifantē kè à kí ble fãnantē,
 a gbēke lakana vīro.
 9 À mɔvura kū susunenɔ kè ò kí ble gwāani,
 a gbēke lakana vīro.
 10 À Misila daudunɔ dēde,
 a gbēke lakana vīro,
 11 À Isarailanɔ bôte ũ tē,
 a gbēke lakana vīro.
 12 À a gāa pòro kū a iko gbānao,
 a gbēke lakana vīro.
 13 À Isira Tēra zōkōre pla,
 a gbēke lakana vīro.
 14 À tò Isarailanɔ gētē a dagura,
 a gbēke lakana vīro.
 15 À Firi'auna kū a zīkarinɔ kà Isira Tēran,
 a gbēke lakana vīro.
 16 À dò a gbēnɔne are gbárannan,
 a gbēke lakana vīro.
 17 À kína zōkōnɔ lè à nè,
 a gbēke lakana vīro.
 18 À kína gbānadeno dēde,
 a gbēke lakana vīro.
 19 Amɔrinɔ kína Siɔ,
 a gbēke lakana vīro.
 20 Kū Basá kína Oguo,
 a gbēke lakana vīro.
 21 À ũ būsuu si à gba dào,
 a gbēke lakana vīro.
 22 À kpà a zòbleri Isarailanɔa túbí ũ,
 a gbēke lakana vīro.
 23 À dō ó yān ó gwena vānin,
 a gbēke lakana vīro.
 24 À ó bó ó iberɛɛnɔ ōi,
 a gbēke lakana vīro.
 25 Àdi pòble kpá pò sīnda pínkia,

a gbēke lakana vīro.

²⁶ À Luda Musude sáabu ke,
a gbēke lakana vīro.

137

Zìzòno wikilēnaa

¹ Kū o vute Babilònu swano sare,
Zaiṣ yā d̀òògu, akù o ́ò d̀ò.

² O ó m̀òr̀òno tò lokona luba línòa gwe.

³ Gwen gbē kù ò ó k̀unano pì ò lè sííne,
ò wétámmarinò ye ò k̀òk̀ò óíne,
ò Zaiṣ lèno doke sííne.

⁴ Deran óni Dikiri lèno sí nà
buri p̀andenò bùsuu g̀unn?

⁵ Tó n yā sámagu Yurusalemu,
ma ̀pla ga.

⁶ Tó Yurusalemu yā dí òmaguro,
tó mádi a dite ma p̀onnakena mìde ũro,
ma néne nate.

⁷ Dikiri, ò d̀ò yā kù Edòmuno kèn
zì kù ò yā m̀ò Yurusalemune
ò pi: À wíwi,
à wíwi à date manamana.

⁸ Babilònudenò bi p̀ò kakatenanòme!
Arubarikademé gbē kù ani yā kù a k̀ewere fina boáre ũ,
⁹ kù ani á néno kùkù à ñ pápa gbèea.

138

Dikiri sáabukpana a gbēke yāi

Dauda lèe.

¹ Mani n sáabu kpá kù ǹesedoo,
mani n táaki lé gb̀anadenò are.

² Mani kùte mà are d̀ò
n kpé kù à kù adona kpa,
mani n t̀ò bo n gbēke kù n náanio yāi,
zaakù n n t̀ò kù n yáoo sè lei de p̀ò sínda pínkila.

³ Kù ma n sisi, n wema,
ò ma kù ke gbána, ò ma swè kpáte.

⁴ Tó andunia ḱinano yā kù n òo mà,
oní n sáabu kpá ñ pínki, Dikiri.

⁵ Oni lè sí Dikiri yákenano musu,
zaakù Dikiri gakuri z̀òk̀ò.

⁶ Bee kù Dikiri kunnamusukeo,
àdi gbē ḱinano wènda gwa,
àdi wé tá Zìdabirinòla.

⁷ Bee tó wétámmánaa likamai,
ndì ma wèndi dákpá,
ndì ma ibereno p̀òfè kpáte,
ndì ma sura ba kù n gá gbánao.

⁸ Dikiri ni yā kù à ò papamene.
Dikiri, n gbēke lakana vīro,
òsun makù kù n ma ke tóro.

139

Dikiri yā sínda pínki d̀ò

Dauda lèe.

- 1 Dikiri, n ma yā gwàgwa n d̄s,
 2 ń ma vut̄ena k̄u ma fute-naao d̄s,
 za z̄az̄ā ń ma laasunn̄o d̄s.
 3 Ndi ma t̄aa'ona k̄u ma wut̄enaao t̄asi ká,
 n k̄s̄ d̄s̄ k̄u ma yān̄o p̄inki.
 4 Ari yā ḡs̄ bo ma lén,
 Dikiri, ń d̄s̄ s̄ans̄an.
- 5 ń likamai kpe k̄u areo,
 n ɔ k̄umala.
 6 D̄s̄na bire demene daboyā ūme,
 à demala, ma ɔnd̄s̄ dí káaro.
- 7 Mán mani ḡén mà k̄ē n Niniaa?
 Mán mani b̄aa sí mà ḡén mà kuranyīi?
 8 Tó ma fute ma ge musu, ń k̄u gwe!
 Tó ma wuteki k̄ē gyāwān, m̄ok̄ōmm̄e gwe!
 9 Tó ma fute ma ge if̄aboki kpa,
 tó ma ge vute ísira bara if̄al̄ete kpa,
 10 bee gweme má na n ɔi,
 ńiḡs̄ ma k̄ūna k̄u n ɔplao.
- 11 Tó ma p̄i gusira damala,
 ke gupura k̄u à likamai li gwāani ū,
 12 gu ðiḡs̄ sirann̄ero,
 gwāani ðiḡs̄ denne lán f̄anant̄ē bàme,
 gupura k̄u gusirao ðiḡs̄ leelenn̄eme.
- 13 M̄ok̄ōn mé n ma ḡūn k̄ē,
 n ma í k̄asa ma da n̄esen.
 14 Ma n s̄áabu k̄ē k̄u ma kena naasi vī
 ak̄ūs̄ à yābonsare vī.
 N yākenan̄o ði bo ń sare,
 má d̄s̄ s̄ans̄an ma n̄esen.
 15 Ḡor̄o k̄u n ma í k̄asa né'is̄o ḡūn,
 ma wá ke utenann̄ero.
 K̄u ma m̄ē ten li asiri ḡūn gwe,
 16 n wé si ma négb̄inile.
 Lák̄u n ma ḡor̄o ðite nà p̄inki,
 a lé k̄u n takadan
 zaade a ke dí naaro.
- 17 Luda, n laasunn̄ b̄ēere v̄imene manamana,
 a lé v̄īro fá!
 18 Tó má ye mà n̄aro,
 ń dasi de b̄usu'at̄ela,
 tó ma vu,
 mad̄iḡs̄ k̄u k̄ūnwo ari tera.
- 19 Luda, tó ńi gb̄ē v̄ānin̄o dede dé?
 À gomala, ák̄ōn̄o gb̄ēderin̄o!
 20 N iber̄en̄o ði n yā o k̄u n̄ese v̄ānio,
 n t̄ó b̄ēere v̄ī n lénlo.
 21 Dikiri, madi z̄ā gb̄ē k̄u ò z̄āngun̄oguroo?
 Madi ḡi gb̄ē k̄u ò f̄utenȳin̄o k̄ai.
 22 Má yāke v̄īn̄ero, se z̄āngu,
 madi ń ðite ma iber̄en̄o ūme.
- 23 Luda, ń ma gwagwa ń ma n̄ese d̄s̄,
 ń ma ȳs̄ ń ma gwa ń ma laasun̄ d̄s̄.
 24 ń gwa tó má laasun̄ v̄āni ke v̄i,
 ń ma da zé k̄u à ðiḡs̄ kun ḡor̄o s̄inda p̄inkiaa ḡūn.

140

Aduakena gbē vāninɔ musu

Dauda lèe.

¹ Dikiri, ñ ma sí gbē vāninɔa,
 ñ ma dākpá gbē pásínɔ yáí.

² Òdi yá vāni laasun lé ñ swèe gūn,
 fitiin òdigɔ wete gɔɔ sīnda pínki.

³ Òdi ñ lé keke lán mlèe bà,
 ñ légbè bi pitiko seweme.

⁴ Dikiri, ñsun tó gbē vāninɔ ɔ namaro,
 ñ ma sí gbē pásínɔa,
 òdi lé kpákūsū de ò ma pāte.

⁵ Zidabirinɔ wèee yómene,
 ò tankute kpàkpamene,
 ò bàa kpàmene zén.

⁶ Dikiri, ma pìnne: Ma Ludame n ũ,
 ñ sá kpá ma wēnda wikii, Dikiri.

⁷ Dikiri Luda, ma surabari gbāna,
 mɔkɔn kū ndi ɔ kúmala žllan,

⁸ ñsun tó gbē vāninɔ ñ poyeina zé lero,
 Dikiri, ñsun tó ñ lékpakūsūna kɔ séro.

⁹ Gbē kū ò likamainɔ,
 ñ tó yá vāni kū òteni ma kpákpao wí ñ musu.

¹⁰ Ñ tó téyɔ wāna kúrma, ñ tó ò ñ zu tén,
 ñ tó ò si wèe kū oni bonlo gūn.

¹¹ Ñsun tó gbēyakarinɔ zeki le andunia gūnlo,
 ñ tó kisira gɔ gbē pásínɔ we zena sari.

¹² Má dɔ kū Dikiri di yá nna kpá wēndadenɔa,
 àdi yá keke takasidenɔne a zéa.

¹³ Yápura, gbē mananɔ ni n tɔ bo,
 nèsepuradenɔ nigɔ kú n are.

141

Surabana aduakena

Dauda lèe.

¹ Dikiri, maten wiki lényí, ñ ke likalika,
 tó ma n sisi, ñ sá kpá ma yáí.

² Ñ tó ma aduakena ká n kīnaa
 lán turaretiti túsukpe bà.

Ñ tó ma ɔ dɔna musu gɔ denne
 sa ɔkɔsi ona ũ.

³ Dikiri, ñ léso damene ma léne,
 ñ tó mà a lé fɔ.

⁴ Ñsun tó yá vāni ma swè gátero,
 de māsun kakara kū yāvānikerinɔ
 ñ yāvānikena gūnlo,
 de māsun ñ pɔ nnanɔ ble kúńworo.

⁵ Tó gbē mana ma le, à gbèke kèmeneme!
 Tó à kpákēmai, mani gíiro,
 nísi kú a kpèoome.

Madigɔ adua ke baala'i
 de gbē vāninɔ yákena gboro.

⁶ Tó ò ñ gbānadenɔ kà sīsīgororo wèen,
 yāvānikerinɔ ni sí kú ma yá mé à nna.

7 Lákū òdi yàkaa para a bùru fākṣa nà,
len n wá nigṣ fākṣana n mira léa le.

8 Dikiri Luda, mǎkṣmme ma wé dṓnyī,
ma nanyī, ñsun ma kpá gairo.

9 Ñ ma bo tankute kú ò kpàkpamenenṓn,
bà kú yāvānikerinṓ kpàkpamenenṓ.

10 Ñ tó gbē vāninṓ si n zīda bàa gūn,
makū sṓ mani gēte aafia.

142

Aduakena gbēween

Dauda aduakena gṓṓ kú à kú gbēween.

1 Maten ṣ gbāna dṓ Dikirine,
maten wēnda wiki lé Dikiria.

2 Mateni ma yā'ummana bṓtene,
mateni ma warikena gbāne.

3 Tó ma nēsese yàka manamana,
mǎkṣn, ndigṣ ma gēsese na dṓ.

Ò tankute kpàkpamene ma zén.

4 Ñ wé sé n ma ṓpla gwa,
gbēke di ma yā daro.

Má naki vī doró,
gbēke di ma aafiaa gbekaro.

5 Dikiri, maten wiki lémma ma pì:

Mǎkṣmme ma utékí ũ,
mǎkṣmme ma baka ũ andunian.

6 Ñ sá kpá ma wikilenaai,
zaakū ma gṓ múkumukume.

Ñ ma sí gbē kú òten pémanṓa,
zaakū n gbāna demala.

7 Ñ ma bo kagura díkīnan,
de mà n tṓ bo,

gbasa gbē manano likamai
kú n yā mana kēmene yāi.

143

Kunna iberenṓ ñ aduakena

Dauda lèe.

1 Dikiri, ñ ma aduakena sí,
ñ sá kpá ma wēnda wikii,

ñ wema n náani kú n manao yāi.

2 Ñsun yákpate ke kú makū n zṓbleriioro,
zaakū gbēke taari sari n kīnaaro.

3 Ma ibere pētemai à ma ne,
à tò má kú gusiran

lán gbē kú à gà zaa gikenaa bà.

4 Akū ma nēsese yàka manamana,
ma sṓpēte vāni.

5 Yā zīzīnṓ dṓmagu,
madi laasun lé n zīkenanṓa,
madi n yākenanṓ da.

6 Ma a ṓ dṓnyī,
madi n ni de lán gukori di í ni de nà.

7 Ñ wema likalika Dikiri,
ma gbāna làka.

Ñsun mikpere zumenero,

de màsun gō lán gbē kū ò sì gyāwānno bàro.

⁸ Ñ n gbēke mōmene kōnko,
zaakū mōkōmme má n náani vī.

Ñ ma da zé kū à de mà séa,
zaakū mōkōmme ma a swēe kpamma.

⁹ Ñ ma sí ma iberenᵋa, Dikiri,
mōkōmme ma nanyī.

¹⁰ Mōkōmme ma Luda ū,
n n poyenyīna yā damene.

Ñ tó n Nini mana domene are gusaran.

¹¹ Ñ ma wēndi dākpa n tó yāi, Dikiri,
n ma bo yā'ummanaa gūn n mana yāi.

¹² Ñ ma iberenᵋ láka n gbēke yāi,
n ma zāngurinᵋ dede n pínki,
zaakū n zòbleriime ma ū.

144

Aduakena surabana yā musu

Dauda lēe.

¹ Arubarikademe Dikiri ma gbèsi ū,

àdi zīkana dadamene,
àdi ma ɔ tūtu ke zīkana yāi.

² Àkūme ma uteki ū, àdi gbēke kemene,
à de ma zeki gbāna ū, àdi ma sura ba.

À de ma sēngbako ū kū madī nai,
àdi tó burinᵋ mì natemene.

³ Dikiri, bōn bisāsiri ū
kū a yā digō dōnguu?

Bōn a ū kū ndi laakari dōaa?

⁴ Bisāsiri de lán kàsa plí bàme,
a wēndii di gēte lán uraa bà.

⁵ Dikiri, n musu nate n kipa,
n ɔ na kpīnᵋa de ò túsukpe bo.

⁶ Ñ tó legū pí n gbēnᵋ fákōa,
n kà fā n té ò lekōa.

⁷ Ñ ɔ bo zaa musu n ma kū,
n ma bo í zōkōo gūn,

n ma sí buri zītōnᵋa.

⁸ Èketona n lé pà,
òdi ɔ pāte kū lépāgbēnaao.

⁹ Luda, mani lē dufu sínne,
mani n táaki lé kū mōroo bà mēn kurideo,

¹⁰ mōkōn kū ndi tó kīnanᵋ zī ble,
ndi n zòbleri Dauda bo fēneda pásī léi.

¹¹ Ñ ma sí n ma bo buri zītōnᵋ ɔ,
èketona n lé pà,
òdi ɔ pāte kū lépāgbēnaao.

¹² Ó négōgbēnᵋ ni fute n kefennakegōroo
lán lí kū à nna màa bà,

ó nēnᵋgbēnᵋ gō de
lán kīnabe gbēgba kū ò zā blèaa bà.

¹³ Ó dōnᵋ ni pa kū pō buri sīnda pinkio.

Ó sānᵋ ni kō leu wàa do,
oní ká ūgbangba ó kpàsan.

¹⁴ Ó zūnᵋ nigō de nérandenᵋ ū,

nòbòtèna nigò kunlo,
lagona nigò kunlo,
wènda'òòdona nigò kú gānulearo.

¹⁵ Arubarikadenome gbē kū n̄ kunna de leno ũ,
arubarikadenome gbē kū Dikiri de n̄ Luda ũno ũ.

145

Dikiri táakilena a manakena yāi

Dikiri táaki kū Dauda lēε.

¹ Mani n̄ táaki lé, ma Luda ma Kína,
manigò n̄ tó bo goro sinda pínki.

² Manigò n̄ sáabu kpá lákú gu digò do nà,
manigò n̄ táaki lé lakanaa sari.

³ Dikiri zókò, à kà ò a táaki lé,
a zókòke lé vīro.

⁴ Kpàino ni n̄ yākenano sáabu kpá Wurenone,
on̄i n̄ yāzókòkenano kpàkpa ke.

⁵ Oni n̄ manake zókò gakuride yā o,
mani n̄ yābonsarekenano laasun lé.

⁶ Oni n̄ yākena naasi gbāna yā o,
mani n̄ zókòke gadi keñe.

⁷ Oni n̄ manake zókò baaru kpá,
on̄i ayuwii ke n̄ yāzedekenano yāi.

⁸ Dikiri sùru vī kū wēndao,
àdi pò fē likaro, à gbēke vī zókò.

⁹ Dikiri di yā mana ke gbē sinda pínki,
àdi a pò kū à kèno wēnda gwa n̄ pínki.

¹⁰ Pó kū n̄ kèno ni n̄ sáabu kpá n̄ pínki,
n̄ yāmarino ni n̄ tó sé lei, Dikiri.

¹¹ Oni n̄ kpata gakuri gadi ke,
on̄i n̄ iko gbāna yā o,

¹² de gbē sinda pínki n̄ yāzókòkenano dō
kū n̄ kpata mana gakuride yāo.

¹³ N̄ kpata bi kpata lakanasarime,
in̄igò de kína ũ ari ó buria.

Dikirin náani vī yā kū à ò musu pínki,
à sùru vī kū pò kū à kèno n̄ pínki.

¹⁴ Dikiri di gbē kū òten létèno kū,
àdi gbē kū wari tòmmano fute.

¹⁵ Pó sinda pínki wé donyī,
ndi pòble kpámma a goro.

¹⁶ Ndi o poroñne pò mómma,
ndi pò sinda pínki poyeina bokotene.

¹⁷ Dikiri yākenano mana pínki,
à gbēke vī a yā sinda pínki kènaa gūn.

¹⁸ Dikiri káni kū a sisirino n̄ pínki,
gbē kū òdi a sísi kū yāpuraono.

¹⁹ Àdi a vīakerino poyeina bokoteñe,
àdi n̄ wikilena ma à n̄ sura ba.

²⁰ Dikiri di gbē kū ò yeaino dákpā n̄ pínki,
ama ani yāvānikerino kakate.

²¹ Dikiri táakilena nigò da ma lén,
pó sinda pínki gò a tó kū à kú adona bo
goro sinda pínki.

146

Dikiri laakarid̄na wēndaden̄a

¹ Aleluya!

Ma swē, ñ Dikiri táaki lé.

² Maniḡ Dikiri táaki lé ari ma wēndi léa,
maniḡ lè sí ma Ludane ari ma kunna léa.

³ Àsun náani kpá gbānaden̄aro,
surabana kú bisāsiri kīnaaro.

⁴ Tó ñ wēndii tà, òdi era ò gē būsun,
zi birean yā kú òten péa di láka.

⁵ Arubarikademe gbē kú Yakubu Luda de a kpanyīri ū ū,
kú à wé d̄o Dikiri a Ludai.

⁶ Àkū mé à musu kú zīte kē,
ísira kú p̄s kú ò kú a gūnn̄o p̄inki.

Dikiri náani vī ḡo s̄inda p̄inki,
⁷ àdi yā sí kú gbē kú òten gbāna m̄óñen̄o,
àdi p̄oble kpá nāderin̄a.

Dikiri di b̄a poro gbē kú ò yīnan̄a,

⁸ Dikiri di v̄inan̄o wé wēñne,
Dikiri di gbē kú wari t̄s̄r̄uman̄o fute,
Dikiri diḡ ye gbē manan̄o.

⁹ Dikiri di b̄oasun̄o gwa,
àdi ò da gyaan̄o kú tonen̄o,
ama àdi zé yākatē gbē vānin̄o.

¹⁰ Dikiri diḡ kí ble ḡo s̄inda p̄inki,
Zaīden̄o, á Luda diḡ kun ari á buria.
Aleluya!

147

P̄s s̄inda p̄inki kú Luda ǎ

¹ Aleluya!

Lèsina ó Ludane mana,
à nna akūs̄ à kú ò a táaki lé.

² Dikiri ten Yurusalemu fute d̄o,
à Isaraila z̄iz̄on̄o kākara àten era à su kūñwo.

³ Àdi gbē kú ñ n̄es̄e yākan̄o laakari kp̄ateñne,
àdi ñ b̄o p̄ip̄iñne.

⁴ À susun̄o lé d̄s̄,
àdi ñ baadi sisi a t̄sa.

⁵ Ó Dikiri z̄ok̄s̄, à iko vī manamana,
a ̄nd̄s̄ lé vīro.

⁶ Dikiri di z̄idabusarin̄o gba gbāna,
ama àdi ò t̄s̄ yāvānikerin̄a ari z̄ite.

⁷ À lè sí Dikirin̄e kú a s̄abukenaao,
à ó Luda táaki lé kú m̄ōo.

⁸ Àdi tó legū sisi,
àdi z̄ite gba legū,

àdi tó s̄e bute s̄s̄in̄a.

⁹ Àdi p̄oble kpá n̄ob̄on̄a
kú kākāanna n̄en̄o, tó òten wiki pé.

¹⁰ Àdi ke s̄s̄ gbānake mé àdi káne,
adi ke ḡs̄agbānake mé àdi ken̄ero.

¹¹ Gbē kú ò a vīna vīno mé àdi káne,
gbē kú ñ wé d̄o a gbēkein̄o.

12 Yurusalemuden, à Dikiri tó bo,
Zaiḡden, à á Luda táaki lé.

13 Zaakú àdi arubarika daágu,
àdi á wēte bīnilen gbāna karaáre.

14 Àdi á gba aafia ari á būsule lén,
àdi póburi mana kpááwa à ká.

15 Àdi yā o à kpázā zītene,
a yā di ká gḡngḡn.

16 Àdi tó legūgbē kóte púu lán buu bà,
àdi tó plí kpá lán túbu bà,

17 àdi legūgbē fá lán gbèkḡḡḡ bà.
Dí mé ani fḡ à ze a ĩa yīdaii?

18 Àdi yā o à kpázā, legūgbē di yó,
àdi ĩa gbarē, a i di bāa lé.

19 Àdi tó Yakubu burinḡ gḡ a yā dḡ,
àdi doka kú à ditēnḡ da Isarailanḡnē.

20 Àdi abirekú ke buri pānde kenēro,
ò a yāditenanḡ dḡro.
Aleluya!

148

Dikiri pḡ kú à kēnḡ a táakilenaa

1 Aleluya!

À Dikiri táaki lé, a bedenḡ!

À a táaki lé zaa musu!

2 À a táaki lé, a malaikanḡ á pínki!

À a táaki lé, a ĩbanḡ á pínki!

3 À a táaki lé, ifāntē kú mḡvuraaao!

À a táaki lé, susunē ĩnnanḡ pínki!

4 À a táaki lé, sarapura musumusu pḡnḡ
kú í kú à kú ludambelanḡ.

5 Ò Dikiri tó bo,
zaakú à yā ò, akú ò kun.

6 À n pēpe n pēpekia
de ògḡ kú gwe gḡḡ sīnda pínki,
à doka dītēnē, oni fḡ ò vīalaro.

7 À Dikiri táaki lé, pḡ kú ò kú zītēnḡ,
kpḡ gbētēnḡ kú ísira lḡnḡ

8 kú legūpinaao kú legūgbēḡḡḡ kú legūsisinaao
kú zāgaĭa kú àdi mui nate a yānēḡḡ,

9 kú kpínḡ kú sīsīnḡ pínki

kú lí nē'irinḡ kú sida línḡ pínki,

10 kú nḡḡḡḡḡḡḡḡ kú pḡkādēnḡ pínki
kú pḡ kú òdi táa o kú kúaonḡ kú bānḡ,

11 kú andunia kīnanḡ kú burinḡ pínki
kú kīnanēnḡ kú būsū gbānadēnḡ n pínki,

12 kú kefennanḡ kú nḡkpārenḡ n pínki
kú gbē zḡkḡnḡ kú né fītīnḡḡ.

13 Ò Dikiri tó bo,
zaakú a mēn do tó mé à zḡkḡ,
a gakuri de musu kú zīteola.

14 À kīna kà a gbēnḡnē,
kú a yāmarinḡ di a táaki lé,
Isaraila kú ò kāni kāaonḡ.
Aleluya!

149

Dikiri gbɛ̀nɔ yakpatekɛna kɔ burinɔ

¹ Aleluya!

À lè dufu sí Dikirine,

à a táaki lé a gbɛ̀nɔ kɔkakaranaa gūn.

² Isarailanɔ pɔ ke nna ní Kɛ̀riia,

Zaiɔdenɔ pɔnna ke kú ní kínao.

³ Ò tū wá ò a tɔ bo,

ò a táaki lé kú mɔ̀ɔɔ kú sɛ̀gɛ̀sɛ̀gɛ̀o.

⁴ Zaakú Dikiri gbɛ̀nɔ yá dì káagu,

àdi surabana fura kú zídabusarinɔnɛ.

⁵ Dikiri yámarinɔ pɔnna wiki lé ní zɔ̀blena yáí,

ò ayuwii ke ní wutebɔɔ musu.

⁶ Luda táakilena gɔ da ní lén,

fɛ̀nɛda lékpaplade gɔ na ní ɔ̀í,

⁷ de ò mɔ̀ra káo burinɔ,

ò búsu sɛ̀nda pínki gbɛ̀nɔ wé táo,

⁸ de ò ní kínanɔ yíyí kú m̀kákɔ́ananɔ,

ò m̀ ká ní kíneɔ,

⁹ de ò yá dańla lákú à kɛ̀na takada gūn nà.

Gakuri kú Dikiri yámarinɔ ni len gwe.

Aleluya!

150

Dikiri táakilena

¹ Aleluya!

À Luda táaki lé a kúkia,

à a táaki lé sarapura zɔ̀kɔ́ gūn.

² À a táaki lé a gbánake yáí,

à a táaki lé kú a zɔ̀kɔ́ deńla yáí.

³ À a táaki lé kú kurupɛnaao,

à a táaki lé kú mɔ̀ɔɔ kú gidigboo.

⁴ À a táaki lé kú gágáao kú úwánaao,

à a táaki lé kú gugeo kú úrao.

⁵ À a táaki lé kú sɛ̀gɛ̀panaao,

à a táaki lé kú sɛ̀gɛ̀ ú gbánao.

⁶ Pɔ̀ bɛ̀nɛ sɛ̀nda pínki, à Dikiri táaki lé!

Aleluya!

YAASINŌ

Yā kū à tò òdi yáasi zu

1 Yáasi kū Dauda né Sulemanu, Isarailanŋ kína zù,
 2 de gbēnŋ le ò ɔ̀ndŋ kū ògŋ laakari vī,
 ò dŋna yā dada,
 3 ò gŋ wézēri laakaridenŋ ū
 manakena kū yāzedeo kū náanio yā gūn.
 4 Yáasi dínŋ ò nēsede gba laakari,
 àdi tó kefenna gŋ kú a dŋrɔɔa kū dŋnaao.
 5 Laakaride ni ma, a yādadana le à kara,
 nēsede ni lédamma le a gūn,
 6 ani yáasi kū yālekŋanaao mi dŋ
 kū ɔ̀ndŋrinŋ yá'onaao kū n̄ gara kutu yānŋ.
 7 Vīnakena Dikirineme dŋna naana ū,
 ama yŋnkŋ ò ɔ̀ndŋ kū lédammao gya bo.

Laakarikena gbē vāni manafikii

8 Ma né, n̄ n de yá'onnena ma,
 n̄sun pā kpá n da lédammairo.
 9 Anigŋ de fūra mana ū n miia,
 anigŋ de m̀wakare ū n wakaaa.
 10 Tó durunnakerinŋ teni n laakari gáte,
 n̄sun wero, ma né.
 11 Òdi pi: N̄ mŋ ò gé gbēnŋ dádá ò n̄ dede,
 ò taarisaridenŋ kpákpa ò n̄ kúkú.
 12 Ò n̄ mŋmŋ bēne lākū mira ò ke nà,
 ò n̄ mŋ vāni lākū gyāwān ò ke nà,
 13 óni pŋ ɔ̀gode buri sinda pínki le,
 ó kpénŋ ni pa kū pŋ kú o nākŋanŋ.
 14 N̄ mŋ ò ó baka kakara,
 ó pínki ó ɔ̀gŋsŋnŋ nigŋ dokŋnŋ.
 15 Ma né, n̄sun gé kúńworo,
 n̄sun zé sé kúńworo.
 16 Zaakū òdigŋ lika kū yāvānikenaao,
 ò wāna kū gbēdenaao.
 17 Bākpakpana bānŋ wára bi yā pāme.
 18 Òten tankute kpákpa n̄ zīdaneme,
 n̄ toke mé à n̄ para.
 19 ɔ̀gŋvāniweterinŋ zian gwe n̄ pinki,
 n̄ lukana pŋi mé àdi n̄ wēndi bo.

ɔ̀ndŋ teni ó sisi

20 ɔ̀ndŋ ten wiki lé gānulea,
 a kòto dŋ zédan.
 21 Àten lé zu zé kú òdi kŋ kakaran léa,
 àten kpákpa ke wēte bīnilenŋ gūn à pi:
 22 ɔ̀ndŋsaridenŋ, áni gŋ kun kū ɔ̀ndŋsarikēo ari bŋre?
 Lalandikerinŋ, áni ma fobona tó bŋre?
 Yŋnkŋnŋ, áni gŋ zā dŋnan ari bŋre?
 23 Tó a ma lédamma mà yā,
 de ma a dŋnaa pisiáwa,
 mani tó ágŋ ma laasun vī.
 24 Lākū ma á sisi a gi sá kpái nà,
 ma ɔ̀ pŋroáre á gbēke dí laakari kero,
 25 lākū a ma lédamma kpà sākoto nà pínki,
 ádi we laakari kú ma á gbáiro,
 26 tó kisira á lé, mani á yāa dŋme,
 tó yā á lé, mani á lalandi keme,

27 bee tó yā á lé lán zàga'ŋa bà,
 ke tó kisira á lé lán tūtuu bà,
 ke tó takasi kū yā'ummanaao gè'ái.
 28 Zī birea áni lé zumai, mani we s̄ro,
 áni ma ki wete, áni ma e s̄ro.
 29 Zaakū a zā d̄nan,
 ádi ze kū vīnakena Dikirineεoro.
 30 Ádi we ma lédammairo,
 a laakari kū ma á gbá gya bò.
 31 Áni á dàa gbè le,
 yā vāni kū a zεo ni wí á musu.
 32 Kpelina ̄nd̄ne ni ̄nd̄saridenŋ dede,
 laasunsari ni ȳnk̄nŋ d̄gu z̄.
 33 Gbē kū à ma yā kūna s̄o aniḡo kun aafia,
 aniḡo kun kū laakarīio kpatēna vīnakena vānīneε sari.

2

Tena ̄nd̄si àree

1 Ma né, tó n ma yā sì,
 tó n ma yāditenanŋ kūna n swēn,
 2 tó nten s̄a kpá ̄nd̄yāi,
 tó n swēε kpá yā asānsia,
 3 tó n lé zū wézi,
 tó n wiki lè yā d̄rŋ d̄naaa,
 4 tó n kpatē kēi lán andurufuu bà,
 tó n wētē lán aruzekē kū à utēnaa bà,
 5 ĩniḡo vīnakena Dikirine d̄s s̄a,
 ĩni bo Luda d̄naaa.
 6 Zaakū Dikiri mé ádi n gba ̄nd̄o,
 d̄na kū yā d̄rŋ d̄naao di bo a kīnaame.
 7 À z̄iblena kūna gbē mananŋne,
 à de sēgbako ū taarisaridenŋne.
 8 Ádi ŋ lika gbē mananŋi n zé gūn,
 ádi a yāmarinŋ dākpá n táa'onaa gūn.
 9 ĩniḡo yāzεde d̄s s̄a kū yā sūsuo
 kū yā manao kū zé manao pínki.
 10 Zaakū ̄nd̄o ni gē n swēn,
 d̄na ni n pŋ ke nna.
 11 N laakari ni n dākpá,
 asānsi ni ŋ likanyī.
 12 Ani n bo gbē vāninŋ zēn
 anī n sí yābēne'orinŋ ōi.
 13 Gbē pinŋ p̄a zé sūsune,
 ō gusira zé s̄ε.
 14 Ōdi p̄nna ke vānikēnaa gūn,
 ōdi yā vāni fayasari nna ma.
 15 N yākena sūsuro,
 ōdiḡo yā ke kū manafikiome.
 16 ̄nd̄o pi ni n sí zinakeri ōi,
 ani n bo karua yānnanna'onnenan.
 17 Nŋgbē pi p̄a kpá a nēnŋkparekεḡo ḡi,
 à Luda bāka kunna k̄aao yā gbōro.
 18 A bε di mī pé kūnwo gaame,
 a kpé zé di tá kūnwo gyāwān.
 19 Gbē kū à gēii di n̄εε litero,
 ádi wēndi zé le doro.
 20 ̄nd̄o pi ni n da gbē mananŋ zéa,

Ɔnigɔ dɔrɔdenɔ zɛ kɔna.

²¹ Zaakɔ nɛsepuradenɔ mɛ oni gɔ bɔsu vɛ,
taarisaridenɔ mɛ onigɔ kɔ a gɔn.

²² Yɔvɔnikerinɔ sɔ, oni pɛnma ɔ n bɔte bɔsun,
oni nɔanisaridenɔ kpake a gɔn.

3

Dikiri nɔanikenaa di n gba ɔndɔ

¹ Ma nɛ, nɔsun tɔ ma yɔdannenɔ sɔnguro,
nigɔ yɔ kɔ ma ditennɛnɔ kɔna n swɛn.

² Zaakɔ ani n kɔ wɛndi gbɔnaa,
ani aafia karannɛ.

³ Gbɛke kɔ nɔanio sɔn kɛmmaro,
nigɔ dana mɔwakarɛ ũ,

n kɛ n swɛɛa lɔkɔ ɔdi yɔ kɛ anloa nɔ,

⁴ n tɔ nigɔ nna,

Ɔnigɔ mana Luda kɔnaa kɔ bisɔsirinɔ.

⁵ N Dikiri nɔani ke kɔ nɛse mɛn doo,
nɔsun gbɔna kpɔ n zɔda dɔnaaaro.

⁶ Nigɔ a dɔ n yɔ sɔnda pɔnki kenaa gɔn,
ani zɛ poronnɛ sɔsu.

⁷ Nɔsun n zɔda gwa ɔndɔde ũro,
nigɔ Dikiri vɔna vɛ n kɛ yɔ vɔnia.

⁸ Abirekɔ nigɔ de n mɛ aafia ɛzɛ ũ,
ani n wɔnɔ gba gbɔna.

⁹ N bɛɛɛ lɛ Dikirinɛ kɔ n aruzekɛo
kɔ n burapɔ kɔakunɔ pɔnki,

¹⁰ pɔblewɛnɔ ni n dɔ pa ari agɔ kɔte,
n lɔ zɔkɔnɔ ni pa yɛɛɛɛ kɔ sɛwɛ dufuo.

¹¹ Ma nɛ, tɔ Dikiri ten foru dɔmma,
nɔsun dɔke kɔ a yɔoro,

tɔ à kpɔkɛnyɛ, nɔsun tɔ à kennɛ Ɔniro.

¹² Zaakɔ gbɛ kɔ Dikiri yein ɔdi toto,
lɔkɔ de di ke a nɛ kɔ à kɛnɛ mananɛ nɔ.

Ɔndɔ ɔrɛɛ

¹³ Arubarikaden gbɛ kɔ à ɔndɔ lɛ à kɔ
à dɔnaa lɛ à pɔpa ũ.

¹⁴ Zaakɔ à ɔrɛ vɛ de andurufula,
ɔdi karana kɛnɛ de wurala.

¹⁵ À bɛɛɛ vɛ de gbɛ bɛɛɛdela,
pɔ kɔ n a ni vɔnɔ ke di kɔ a ũro.

¹⁶ Wɛndi gbɔna kɔ a ɔplan,
aruzekɛ kɔ gakurio kɔ a ɔzɛn.

¹⁷ A yɔkɛnanɔn nna,
a zɛ sɔnda pɔnki aafia vɛ.

¹⁸ À de lɛ wɛndide ũ gbɛ kɔ ɔ kɔnanɔnɛ,
arubarikadenɔn gbɛ kɔ ɔ sɔn ũ.

¹⁹ Dikiri gonikɛ gɔn à zɛte kɔte,
a ɔndɔ gɔn à musu kɛ.

²⁰ À Ɔsira wɛɛ bɔ a dɔnaa gɔn,
à tɔ ludambɛ luku mɔtɔ vɛ.

²¹ Ma nɛ, nigɔ wɛzɛ vɛ kɔ fayaa,
nɔsun wɛ vɔlɔro.

²² Anigɔ de n nini wɛndi ũ,
anigɔ de mɔwakarɛ ũ n wakaaa.

²³ Ɔnigɔ kure n laakarɛia,
pɔke ni kpɔnɛro.

24 Tó n wute, vīna ni n kūro,
 ĩni wúte ñ i o nna.
 25 ĩni vīna ke kariinero,
 ke kisira kú àdi yāvānikerinŋ le kǎnto.
 26 Zaakú Dikiri nigŋ de n mǐkpaki ũme,
 ani tó n gbá vī tankutela.
 27 Tó n ɔ teni n kpɛ le,
 ñsun gí ñ yā mana ke gbɛ kú à de ñ kenɛɛnero.
 28 Tó ñ kpányĩ zé vī,
 ñsun pi n gbɛdakene à gé gīa ari ziario.
 29 N gbɛdake kú à kú n sarɛ kú à n nāanikena,
 ñsun a kú yā vānioro.
 30 Tó gbɛ dí yake kennero,
 ñsun lékpakŋa ke káao páro.
 31 Ñsun gbānamɔnneri kunna ni dero,
 ñsun té a yākena keiro.
 32 Zaakú Dikiri tɛɛme manafikidenŋ ũ,
 nɛɛpuradenŋ àdi ke a kpáasinŋ ũ.
 33 Dikiri di láari bo gbɛ vāninŋ ɔnnwa,
 àdi arubarika da gbɛ mananŋ ben.
 34 Àdi lalandidenŋ lalandi ke,
 ama à gbɛke vī kú zídabusarinŋ.
 35 Ɔndŋde di bèere le,
 yŋnkŋ sŋ àdi wé'i da a zīdaa.

4

Gbɛ zŋkŋ lédamma

1 Ma nénŋ, à gbɛ zŋkŋ lédamma ma,
 à laakari dŋa de à asánsi le.
 2 Dŋna súsun maten daáre,
 àsun pá kpá ma yádannenaairo.
 3 Kú má kun né ũ ma de ɔi,
 má busana ma da né mèn do légelege ũ.
 4 Ma de yā dāmene à pi:
 Ngŋ ma yā kúna n swèè gūn,
 ñ ma yáditenanŋ da ĩnigŋ kun.
 5 Ñ ɔndŋ kú ñgŋ dŋna vī,
 ñsun sāsāi ñ pá ma yānero.
 6 Ñsun pá kpá ɔndŋiro, ani n dākpá,
 ñgŋ yei, ani ɔ kúmma.
 7 Ñ ɔndŋ kú, àkúme yā sīnda pínki mì ũ,
 ñ dŋna wete kú aruzeké kú ñ vīo pínki.
 8 Ñ a kú gbāngbān, ani n kara,
 ñ a kú ɔplapla, ani bèere línne.
 9 Anigŋ de fūra mana ũ n mīia,
 anigŋ denne kífura gakuride ũ.
 10 Ma né, ñ sá kpá ma yāi,
 ñ yā pi da, n wèndi nigŋ gbàna.
 11 Ma ɔndŋ zé mōnne,
 ma n da yā mana zén.
 12 Tó nten táa on, pŋke ni kpánnero,
 tó nten bàa lén, ĩni gè síro.
 13 Ngŋ ma lédamma kúna, ñsun gbarero,
 ñ a kú gbàna, zaakú àkúme n wèndi ũ.
 14 Ñsun yāvānikerinŋ zé séro,
 ñsun té gbɛ vāninŋ zéiro.
 15 Ñ páñne, ñsun naŋmaro,
 ñ kēŋma ñ n gena ke.

16 Tó odi vāni le ò kèro, òdi i oro,
 tó odi gbē le ò kari boro, i di gē n̄ wénlo.
 17 Zaakū vānikenaame n̄ póbile ū,
 wétāna gbēnaame n̄ pómīna ū.
 18 Gbē manan̄ zé de lán gudōnaa bàme,
 a gupura digō bo lán ifāntē bonaa bà.
 19 Yāvānikerin̄ zé de lán gusira níkiniki bàme,
 òdi pō kū à tò òdi gē sí dōro.
 20 Ma né, ò laakari dō yā pīn̄o,
 ò sá kpá ma yā'onnenāaa.
 21 N̄sun kpá sākotoro,
 òngō kūna n swēē gūn.
 22 Zaakū à de wèndi ū gbē kū à lè à kūnaane,
 à de mè pínki aafia ū.
 23 A kū à denla ò laakari dō n swē yāa,
 zaakū wèndi zīni bō swē kūnaame.
 24 N̄ bo yāvāni'onan,
 ò mi kē yālekperē'onāaa.
 25 N̄ wé dō n are,
 ò gu gwa n kuru sūsu.
 26 N̄ zé sé sūsu,
 n yākenan̄ pínki ni bo mana.
 27 N̄sun na oplai ke zēiro,
 òsun gbá pēte yā vāni zénlo.

5

Laakarikena karuaai

1 Ma né, ò laakari dō ma dōnaaa,
 ò sá kpá ò ma òndō yā ma,
 2 de òngō kú n laakariia,
 dōna yā nigō kú n lén.
 3 Karua yā'onaa digō nna lán zó bàme,
 àdi ò gáte kú lénnao,
 4 ama kpekpe àdi kēne kyàkyā lán sewe bà,
 àdi ò zō lán fēnda lénna kpa plade bà.
 5 A zé di ò mi pé kūn̄wo gaa,
 àdi si kú gbē kú ò tēin̄o gyāwān.
 6 Àdi laasun lé wèndi zéaro,
 à dō a zā zé pīiario.
 7 Ma né, ò sá kpá ma yāi sà,
 òsun kpe li ma lédammanero.
 8 N̄ pā ògbē dí takane zāzā,
 òsun na a be gānuleiro,
 9 de n bēere sūn gō gbē pānden̄ero,
 de òsun n wèndi kpá gbē pāsīn̄aro,
 10 de n aruzeken̄o sūn gō daken̄ero,
 de n zī àre sūn gō òn pānde beden̄ero.
 11 Inigō nda n gōro lakanaaa,
 òni fēfē n gbāna ni láka.
 12 Ìni pi: Ma gi lédammai fá!
 Ma dōkena kú foruo mé à tò.
 13 Mādi arufannan̄ yā'onnenā maro,
 mādi sá kpá ma yādannerin̄o.
 14 À gō fīti kú mà kpe bo
 andunia dagura.
 15 N̄ n zīda orozā í mi,

̀n zε kũ n zĩda l̀gɔ'io.

¹⁶ N í kɔtɛna bàai manaro.

N í bona gānulea zé vīro.

¹⁷ N̄ tó àgɔ de n nanɔ pɔ ũ ado,

àsungɔ de gbē pānde pɔ ũro.

¹⁸ Luda arubarika da n íboki pìn,
̀n pɔnna ke kũ n kefennakegɔɔ nɔo.

¹⁹ N gá yenyīde! N bikyao mana!

N̄ tó a bāndaragana gɔ kennε nna,

̀n a yenyī ni de lākũ gu òigɔ dɔ nà.

²⁰ Ma né, bɔyāin ìni karua ni deε?

Bɔyāin ìni bāndara gá kũ gbē pānde nɔo?

²¹ Bisāsiri yākɛna ke utɛna Dikirinero,

̀adigɔ zé kũ à sè dɔ pínki.

²² Yāvānikeri taari òi bà kpákpane,

a durunna òi a kũ.

²³ Lédammanasari ni a kpá gai,

a yɔnkɔke zɔkɔ ni a sātε.

6

Fīna kũ ma'ao kũ bisāsiri pao yā

¹ Ma né, tó n n gbēdake fīna òi n musu,

tó n zenkpεke sè gbēne,

² tó n lé n ásarú kè,

tó n yā'ona n da yān,

³ ̀n ke dí bà, ma né, ̀n lé bo yā pìn,

zaakũ n na n gbēdake ōi.

N̄ gé ògɔ zεzε n gbēdake pīii,

̀n kúte kene.

⁴ N̄sun tó i gē n wé gūnlo,

̀n̄sun tó n wébara tikisi kũro,

⁵ ̀n n zĩda sía lākũ gá òi n̄ kē nà,

lākũ bà òi bo gbāgidikpakpari ɔn nà.

⁶ Ma'āde, ̀n gé blèno gwa,

̀n a yākɛna tàasi ká ìni ̀ndɔ kũ.

⁷ À don'arede vīro,

̀à gbē zɔkɔ ke dikiri vīro.

⁸ Àdi zāna zĩ òi sakaremε,

̀adi a pɔble kakara pókεgɔɔa.

⁹ Ma'āde, òigɔ wutɛna ari bɔrεε?

Bɔren ìni vu inn?

¹⁰ N̄di kām̄ma bo fīti òi o fīti,

̀n̄di wúte fīti ɔkpana n kùsεεa.

¹¹ Takasi ni gēnyī lán kpāni wédewe bà,

pókām̄mana ni summa

lán gbē kũ à gɔkεbo kũna bà.

¹² Bisāsiri pā bi gbē vānime,

̀adigɔ kure kũ ékeo da a lén.

¹³ Àdi yā o kũ wéo kũ ɔo,

̀adi sèeda keñne kũ gbáo.

¹⁴ Manafiki mé à a nèse pana,

yā vāni laasunn̄ òigɔ lé gɔɔ sīnda pínki.

¹⁵ Abire yāi kisira ni sua lézamanāa sari,

kakatena ni gēi kánto, anigɔ futena vīro.

¹⁶ Yā m̄n̄n̄n̄ suddo kun kũ Dikiri zāagu,

̀à kà se suppla kũ à denε t̄ ũ.

¹⁷ Zĩdabinaa, éketonaa, taarisaride denaa,

¹⁸ yā pāsī laasunlɛnaa, wāna vāni,

19 sèeda ékɛtona kũ danɛnɔ ɔkɔ́anaao.

Laakarikena zinakenaai

20 Ma né, ñgɔ n de yáditenanɔ kũna,
ñsun pá kpá n da yádannenaaairo.

21 Ñgɔ kũna n swèe gũn,
ñgɔ dana mɔ́wakarɛ ũ.

22 Ani donne arɛ n táa'onaa gũn,
ani n dákpá n wutenaa gũn.
Tó n vu, ani lé damma.

23 Zaakũ yáditenaa pinɔ bi fitilame,
yádannenaa pì bi gupurame,
lédamma kũ foruo bi zé wèndideme.

24 Ani n sí nɔgbɛ vání ɔĩ,
ani n bo gbɛ pãnde nɔ yãnnanna'onnenan.

25 Ñsun a manakɛ ni ðero,
ñsun tó a wékpãntɛ n kũro.

26 Karuaa ði ñ ke kori,
gbɛ pãnde nɔ sɔ́ àdi ñ wèndi bèereɛde kakate.

27 Tó gbɛ té sɛ̀ à dà a pɔ́ten,
a pókasa ni gí té kũi yá?

28 Tó gbɛ gèseɛ pète téyɔ́a,
ani gí a kpátaí yá?

29 Len à de le kũ gbɛ kũ à gè a gbédake nɔiio,
zaakũ tó à ɔ̀ kèa, ani bo páro.

30 Tó nà ten gbɛ de, tó à kpáni ò,
òdi a yá da pá yá?

31 Tó ò a kũ, ani a fína bo leu suppla,
ani pókũ à ví a ɔ́nn kpá pinki.

32 Zínakeri laasun víro,
gbɛ kũ àdi abirekũ ke ði a zída kakateme.

33 Gbèna mana kũ kpebonaaoomɛ a baka ũ,
a tó vání ni kéaro.

34 Zaakũ gɔ́gbɛ nèsegɔ́ba mé ani su kũ pɔ́fèo,
tó àten fína bofuma, ani ñ wènda ðero.

35 Ani kútekebɔ ke síro,
bee tó à gba zɔ́kɔ́ ðane, ani weiro.

7

Laakarikena karuaai

1 Ma né, ñgɔ ma yãnɔ kũna,
ñ ma yáditenanɔ ða n nèsen.

2 Ñgɔ ma yáditenanɔ kũna ñnigɔ kun kũ wèndiio,
ñ laakarí ðo ma yádannenaaa lán n wéne bà.

3 Ñ ða n ɔ́nea tãnka ũ,
ñ ké n swèea lákũ òdi ké anloa nà.

4 Ñ o ɔ́ndɔ́ne n ðaren a ũ,
ñ asãnsi sísi n gbɛ ũ.

5 Ani n sí bona karua ɔĩ,
ani n bo gbɛ pãnde nɔ yãnnanna'onnenan.

6 Má zɛna ma kpé wondoo gũn,
maten bàai gwa.

7 Akũ ma gɔ́ gbána kenɔ è, ɔ́ndɔ́ kɔ́aruma,
kefenna ke kũ ñ té, à laasun víro.

8 Àten likara karua gãnulea,
àten wakalokũ kɛkei a be kpa

9 zaa ifántɛ letnaao ari gwãani,
ari gu gèe à sira kũ manamana.

10 Akũ nɔ́gbɛ pìi bò à sù daale ɔ́ndɔ́'ɔ́ndɔ́,
àten ɔ́ má a zídaa lán karuaa bà.

- 11 Kùgbānademe, à wé'isari vī,
a p̄r̄o di péte b̄ero.
- 12 Zīken̄o à òdiḡo kú zédan, zīken̄o gānulea,
àdiḡo kp̄ate ke zérankpak̄o.
- 13 Akū à kefenna p̄i kú à lé p̄ea,
à wékp̄antē m̄atei à p̄i:
- 14 Sáabukpa sa'ona kúma yā,
akū ma lé kú ma gb̄èè p̄i fīnaa b̄o gb̄ara.
- 15 Ó k̄s'ena yāin ma boi,
mateni n wete ma n e la s̄o.
- 16 Ma b̄or̄oḡo kp̄ate ma gádoa
kú Misila b̄usu biza wé manao.
- 17 Ma turare'i f̄àke ma wútekiá
kú ò k̄e kú lí'ò gb̄i nnao kú lít̄ekeeo.
- 18 Ñ m̄ó ò yenyī ke ari gu gé d̄o,
ò ó p̄oyeina ke ari à m̄owá.
- 19 Zaakū ma zā kú b̄ero,
w̄ete kú à ḡe'en zā.
- 20 À ɔḡos̄n̄o yī à ḡe'eo,
ari àḡo gé su m̄o ni ke papana.
- 21 À a sw̄èe blè kú yā dasi fānaao,
à gā n̄aa kú yānnanna'onaa.
- 22 Akū kefenna p̄i b̄o à t̄ei ḡn̄o,
lán zù kú òten gé a k̄utu kp̄á bà,
lán gā kú àten gb̄á péte goron bà,
- 23 lán bà kú àten wā à sì gb̄esaan bà.
Adi d̄s kú a a z̄ida kp̄á gairo,
ari k̄aa ḡe'è à a sw̄èe kú.
- 24 Tera sà, ma n̄e'no, à ma yā ma,
à laakari d̄o yā kú àten bo ma lénwa.
- 25 Àsun tó á laasun tá a k̄inaaro,
àsun s̄ate à ḡe' a z̄énlo.
- 26 Gb̄e kú à ñ né à ñ kakaten̄on dasi,
gb̄e kú à ñ dede p̄in̄o lé v̄iro.
- 27 A b̄e bi mira zédame,
àdi ḡe' kú'wo gyāwān kp̄éne.

8

Ɔnd̄s teni ó sisi

- 1 Ɔnd̄s mé àten lé zuwáiroo?
Wéze mé àteni ó sisiroo?
- 2 À kú s̄is̄ii musu zé kpado,
à zena zérankpak̄o.
- 3 À kú w̄ete b̄inile sare,
a k̄oto d̄o b̄inile p̄i gb̄āno k̄inaa.
- 4 Gb̄e'no, ák̄o'no mateni á sisi,
bis̄asirin̄o, maten lé zuái.
- 5 Nigāz̄ikerino, à laakari wete àḡo vī,
ȳonk̄o'no, à tó àḡo laasun vī.
- 6 À s̄á kp̄á, zaakū yā tikisiin mani oáre,
yā d̄b̄r̄ode mé ani bo ma lén.
- 7 Zaakū ma lé di yápura o,
ma zā yā vānigu.
- 8 Yā kú ò da ma lén̄on mana,
ñ ke manafiki ke s̄atena v̄iro.
- 9 À s̄usu as̄ans̄iniden̄one p̄in̄ki,
à zé vī gb̄e kú ò d̄ona v̄in̄one.
- 10 À ma lédamma sé de andurufula,

à dōna sé de wura manala.

11 Zaakū ɔ̀ndɔ̀ b̄̀ēēē vī de gb̄̀ē b̄̀ēēredena, p̄̀oke ni kúmma kú à kà a ũro.

12 Makū ɔ̀ndɔ̀ má laakari vī, má yákena a zéa dōna vī.

13 Vīnakena Dikirineeme zāna yā vānigu ũ. Ma zā zidabinan kú íadānao kú kunna vānio kú yálekper'e'onaao.

14 Lédamma kú fayayákenaao bi ma p̄̀ome, ma kīnaan gbāna ò bon kú asāsīnio.

15 Kīnanò ò kpata ble ma gāime, kpatablerinò ò yāzede dite kú ma gbānao.

16 Gbānadena ò ò iko ke ma gāime kú andunia kpatadena ò ò p̄̀inki.

17 Má ye gb̄̀ē kú ò yemaino, gb̄̀ē kú ò ò ma wetenò mé ò ò ma e.

18 Aruzeke kú gakurio kú ma ɔ̀i kú ɔ̀goda karanaao kú kunna nnao.

19 Né kú madi íine s̄̀ana de wura manala, karana kú madi kéine de andurufu swáswala.

20 Má té yā mana zén, madi táa o zé s̄̀usu gūn.

21 Madi gb̄̀ē kú ò yemainò gba p̄̀o, madi ò aruzekatekinò paíne.

22 Dikiri ma ke a zī naanagɔ̀ɔ̀a, ari àḡ̀o gé yā kú à kè zaa káakunò ke.

23 À ma dite zaa káakume, zaa a naana gɔ̀ɔ̀a, de adi andunia ke kòro.

24 À ma i zaade ísira kunlo, ís̄̀eboki ke kun gɔ̀ɔ̀o kũlaro.

25 À ma i kpino a, ari àḡ̀o gé s̄̀is̄̀ino zīni péte,

26 ari àḡ̀o gé andunia káte, ke s̄̀ente ke b̄̀usu wén do.

27 Kú àten p̄̀o kú ò kú musunò ke, kú àten sarapura da ísiralà,

28 kú àten legū na musu, kú àten zíte í zé f̄̀o,

29 kú àten ísira lézeki ke de a í s̄̀un vīalaro, kú àten andunia káte, má kú gwe.

30 Má kú a sare ɔ̀zikeri mana ũ, ma p̄̀o ò diḡ̀o nna a are lákū gu ò diḡ̀o ò ò nà, madiḡ̀o p̄̀onna ke káao gɔ̀ɔ̀o s̄̀inda p̄̀inki.

31 Ma p̄̀o ò diḡ̀o nna Dikiri anduniaa, bisāsirinò de ma p̄̀onnakeb̄̀o ũ.

32 Tera sà, ma néno, à ma yā ma, arubarikaden gb̄̀ē kú à ma zé kũna ũ.

33 À ma lédamma ma à ɔ̀ndɔ̀ kú, àsun p̄̀a kpairo.

34 Arubarikaden gb̄̀ē kú àten s̄̀a kpá ma yāi ũ kú àdiḡ̀o ma wete ma kp̄̀elelea, kú àdiḡ̀o ma dá gɔ̀ɔ̀o s̄̀inda p̄̀inki.

35 Zaakū gb̄̀ē kú à ma e w̄̀endii è, aniḡ̀o nna kú Dikirio.

36 Gb̄̀ē kú à kũramai yā vāni ò a zīdaneme, gb̄̀ē kú à zāmagunon ye gāime.

9

Ɔndŏ kŭ yŏnkŏkɛo

- 1 Ɔndŏ a kpé bŏ,
 à a gbɛgbano à mɛn suppla à pɛtɛpetɛ,
 2 à nŏbɔɔ dɛ à sɛwɛ bà,
 à pŏblɛnŏ soru kɛ à kàtɛ.
 3 À a nŏkpare zīkerinŏ zī,
 àtɛn lé zu wɛtɛ sīsī mīsŏntɛa à pì:
 4 Ákŏnŏ fayasaridenŏ à era à mŏ la!
 Ákŏnŏ laasunsaridenŏ matɛn oáɛ,
 5 à mŏ à ma pŏble ble,
 à wɛ kŭ ma bà mi.
 6 Á á yŏnkŏkɛ tŏ, anigŏ kun wɛndiio,
 à táa o wɛkɛna zén.
 7 Gbɛ kŭ àtɛn lalandide da zéa tɛn sŏsŏ wɛtɛmɛ,
 gbɛ kŭ àtɛn kpákɛ yáwánikeriŏ tɛn taari wɛtɛ a zīdanɛmɛ.
 8 N̄sun kpákɛ lalandideiro, ani kɛ kŭnwo ìni,
 ñ Ɔndŏde da zéa, anigŏ yenyī.
 9 N̄ yá da Ɔndŏdenɛ, a Ɔndŏ nigŏ ðin,
 ñ yá o gbɛ mananɛ, a dŏna ni kara.
 10 Vīnakɛna Dikirinɛmɛ Ɔndŏ naana ũ,
 Luda kŭ à kŭ adona dŏnaamɛ wɛkɛna zé ũ.
 11 Zaakŭ ìni gi kɛ ma gáí,
 n wɛndi gbána ni kara.
 12 Tŏ ñ Ɔndŏ, n zīdanɛmɛ,
 tŏ lalandidɛmɛ n ũ, n m̄i musu.
 13 Yŏnkŏkɛ de lán nŏgbɛ léde bàme,
 à Ɔndŏ víro akŭsŏ à yáke dŏro.
 14 Àdi vute gbáaa a kpélelea,
 a kpé kŭ wɛtɛ sīsīia,
 15 àtɛn lé zu gbɛ kŭ ɔtɛn gɛtɛnŏi,
 àtɛn pi gbɛ kŭ ɔ tɛ zén sŏsunŏnɛ:
 16 Ákŏnŏ fayasaridenŏ à era à mŏ la!
 Ákŏnŏ laasunsaridenŏ, matɛn oáɛ,
 17 í kpáni minaa ðigŏ nna,
 pŏblɛnaa asiri gŭn bi zŏmɛ.
 18 Gbɛ p̄inŏn dŏ kŭ abire bi gyáwán zénlo,
 gbɛ kŭ yŏnkŏkɛ ñ sisinŏ s̄i gyáwán tŏnŏwɛɛn.

10

Sulemanu yáasinŏ

- 1 Né Ɔndŏde ði tŏ a de pŏ kɛ nna,
 né yŏnkŏ ði a da nɛɛɛ yakanɛ.
 2 Ɔgŏ vāni ði àrɛ kero,
 yákɛna a zéa ði ñ sí ga ŏi.
 3 Dikiri ði tŏ nà gbɛ mana dero,
 àdi yáwánikerinŏ tɛ pŏ kŭ ɔ yeii.
 4 Ɔ ma'áde ði su kŭ takasio,
 zīkɛna ɔplapla mé àdi su kŭ aruzɛkɛo.
 5 Né kŭ àdi pŏwɛ kakara sakare bi laakaridɛmɛ,
 né kŭ àdi i o pŏkɛgŏrŏ wé'i víro.
 6 Gbɛ mana m̄i ðigŏ arubarika vī,
 yá pásī ði yáwánikeri lé pa.
 7 Gbɛ mana ði ga kŭ a tŏoro,
 yáwánikeri tŏ ði kakatɛmɛ.
 8 Ɔndŏde ði zī kɛ yáðitɛnanŏa,
 yábŏteri ði a zīda nɛ.

9 Gbē kū àdi yā kē a zéa kú a laakaríia,
 yāvānikeri yā ni bo gupuraa.
 10 Gbēgwana kū wédoó di su kū yāo,
 gbē kū àdi yā ute a nēsee gūnlo mé àdi ibere mi de.
 11 Gbē mana lé bi ísēboki wèndideme,
 yā pásí di yāvānikeri lé pa.
 12 Zāngu di fiti da,
 yenyī di lá kúte taari sīnda pínkila.
 13 Ōndō yā digō kú laakaride lén,
 flāan fayasaride pō ū a kpēa.
 14 Ōndōrinō di dōna zī di,
 laakarisaride lé di a kakate araga.
 15 Ōgode aruzekē digō dene lán wēte bīnide bà,
 takaside takasi sō àdi a kakate.
 16 Gbē mana láada di sunē kú wèndiio,
 yāvānikerii àree di wétamma ine.
 17 Gbē kū àdi lédamma ma di wèndi zé móríne,
 gbē kū àdi pá kpá foruii di ní sate.
 18 Gbē kū àdi zāngu ute bi ékedeme,
 guderí bi yōnkōme.
 19 Yā dasi botēnaa digō durunna sariro,
 gbē kū àdi a lé kú bi laakarideme.
 20 Gbē mana néne de lán andurufu swáswa bà,
 yāvānikerii nēsee bèere vīro.
 21 Gbē mana yá'ónaa di gbē dasinō da zéa,
 laakarisaride di ga fayasarikē gūmme.
 22 Dikiri arubarikaa di ní kē aruzekede ū,
 zíkēna kú wario di pōke kararo.
 23 Vānikēna de yōnkōne kōkōyā ū,
 ōndō di kē laakaridene nna.
 24 Yā kú yāvānikeri ten vīna kēne mé ani a le,
 Luda ni pō kú gbē mana yei kpáa.
 25 Tó zàga'īa kàka à gè, yāvānikerinō digō kun doro,
 gbē mana zīni digō petena goro sīnda pinki.
 26 Lākū lemu kpàkpāa di kē sakaane nà,
 lākū tūsukpe di kē wéne nà,
 len ma'ade de le gbē kū ò a zīnōne.
 27 Vīnakēna Dikirine di wèndi gbāna kara,
 yāvānikerinō sō, ní wèndi nigō kutume.
 28 Gbē mananō wé digō dō pōnnai,
 yāvānikerinō sō, wédōina ni ní ne.
 29 Dikiri zé de uteki ū gbē mananōne,
 yāvānikerinō sō, àdi ní kakateme.
 30 Oni gbē mana fute a gbèn zikiro,
 gbē vāni sō ani vuteki e būsunlo.
 31 Ōndō yā di bo gbē mana lén,
 lēvānide sō, oni a néne zōkōreme.
 32 Gbē mana yā kú à kō sio ò oínē dō,
 yākpēdangara'ónaa digō da gbē vāni lén.

11

1 Dikiri zà pōyōna kú manafikion,
 kilooyōna sūsun à yei.

2 Zīdabina di su kū wé'io,
 zīdabusanaame ōndōyā ū.

3 Gbē mana nēsepura di a da zéa,
 náanisaride nēse vāni di a yaka.

4 Aruzekē àre vī yākpatekēgōro zīro,
 yākēna a zéa sō àdi ní sí gaa.

5 Taarisaride manakenaa di zé porone,
 yāvānikeri yāvānikēna di a ne.

6 Nèsepurade manakenaa di a bo,
 náanisaride pónidena s5 àdi a kù.
 7 Tó gbē vāni gā, a wédɔinaa di m̀i de,
 p5 kù à náanikena a gbānagɔ di láka pínki.
 8 Gbē mana di bo wétámman,
 akù gbē vāni di gēn a gēne ũ.
 9 Ludayādarisari lé di a gbēdake yaka,
 ama d5naa di gbē mana bon.
 10 Tó gbē mananɔn kù nmanan, wēte dig5 nna,
 tó gbē vāninɔ gāga, òdi ayuwii ke.
 11 Wēte di kara nèsepuradenɔ gāi,
 gbē vāninɔ lé di wēte de.
 12 Fayasaride di a gbēdake fobo,
 laakaride di a lé kù.
 13 Kɔɔmɔɔde di bo kù asiriyāo gupuraa,
 gbē náanide di n̄ asiri ta.
 14 Don'arēdesarike di tó gbēnɔ fu,
 yākekēri dasinɔ di tó ò z̄i ble.
 15 Tó n gbē pānde fīna di n musu,
 wétámma n leme,
 gbē kù a ɔ b̄tēn di g5 a laakariia.
 16 Gbānamɔnnerii dig5 aruzekē vī,
 ama nɔgbē nèsemanade dig5 b̄ēre vīfīne.
 17 Sùrude di mana i a zīdane,
 gbē pāsī di a zīda kpá waria.
 18 Gbē vāni láada dig5 arubarika vīro,
 yāmanat̄srii di àre e yāpura.
 19 Kunna mana yāpura di n̄ ká wēndiia,
 tēna yā vāniii di su kù gao.
 20 Dikiri tēeme nèsevānidenɔ ũ,
 a pɔ di ke nna taarisaridenɔa.
 21 Yāpura, gbē vāninɔ ni bo páro,
 ama gbē mananɔ ni bo aafia.
 22 Lákù wura tánka de nà alede yīn,
 len nɔ mana 5nd5saride de le.
 23 Gbē mananɔ p̄yeina di n̄ ká nmananaaa,
 gbē vāninɔ wédɔinaa di n̄ ne.
 24 Gbē kù àdi ɔ poro di karana le,
 gbē kù à g̀i p5 kù à de à kpá kpáii di g5 takasimme.
 25 Bisāsiri arubarikade ni nna ma,
 gbē kù àdi n̄ p̄yīda kù ni p̄yīda le se.
 26 Òdi gbē kù àdi p̄bblewe ute láari bo,
 òdi sa mana o gbē kù àdi yīammane.
 27 Gbē kù àdi yā mana wete nig5 nna kù gbēnɔ,
 gbē kù àdi yā vāni wete, yā vāni ni a le.
 28 Gbē kù àdi a aruzekē náani ke ni léte,
 gbē mana ni ɔ tá lán lí láde bà.
 29 Gbē kù à yā i a ɔnnne ni g5 kori,
 y5nkɔ ni g5 5nd5de z̄ò ũ.
 30 Gbē mana yākenne na bi lí wēndideme,
 gbē kù àdi gbēnɔ le 5nd5 vī.
 31 Zaakù Luda di fīna bo gbē manane andunian,
 oni ludayādarisariri kù durunnakeriio p5 o dɔ yā?

12

1 Gbē kù lédamma di keke nna ye d5naai,
 gbē kù foru di keke vāni m̀i vīro.
 2 Gbē mana di Dikiri p̄nna le,
 ama Dikiri di yā da manafikidela.
 3 Vānikēnaa di gbēke zīni pétero,
 gbē mana zīni yīgāyīgāna vīro.

4 Nŋ mana de a zāne lán fūraa bà,
 nŋ wé'idammari deŋe lán mēkemunaa bà.
 5 Gbē mananŋ ò dì pé yāzede,
 gbē vāninŋ lédamma manafiki vī.
 6 Gbē vāninŋ yā bi gbēdeŋa yāme,
 gbē mananŋ lé sŋ àdi n̄ bo.
 7 Òdi gbē vāninŋ litē n̄ kpēdangara ò m̄i de,
 ama gbē mananŋ on̄n digŋ kun.
 8 Òdi gbē tŋ bo a ɔndŋ lémmē,
 òdi fayasaride gya bo.
 9 Gbē futa kŋ à zīri vī sāna de
 gbē kŋ àdi a zīda dite pŋke ū akūsŋ à pŋble vīrola.
 10 Gbē mana a pŋkādēnŋ gwana dŋ,
 gbē vāninŋ dà pasī kŋ n̄ pŋnŋ.
 11 Būbari aniade digŋ kāna,
 laasun kŋa gbē kŋ àdi pé gukoriaaa.
 12 Gbē vāni òdi ɔgŋ vāni n̄i de,
 ama gbē mana zīni digŋ mŋtŋ vī.
 13 Gbē vāni lé vāni òdi a kŋ,
 ama gbē mana òdi bo yāketen.
 14 Lé mana òdi n̄ ká pŋ manaa,
 zī kŋ gbē kē, a àree òdi sua.
 15 Yŋnkŋ yākenaa òdi keŋe mana,
 ɔndŋde sŋ àdi lédamma ma.
 16 Yŋnkŋ òdi tŋ ò a pŋfē dŋ gŋnŋ,
 laakaride sŋ àdi sŋsŋ daro.
 17 Yāpura'orii òdi yāzede o,
 sēeda'ekede yā digŋ manafiki vīme.
 18 Laasunsariyā òdi n̄ swē zŋ lán fēneda bà,
 ɔndŋde légbē òdi su kŋ aafiaao.
 19 Yāpura kŋ ò òo digŋ gikena,
 éke sŋ àdi gē zéla lán wé'ipakenaa bà.
 20 Manafiki kŋ vānilēkpakūsūrinŋ swēn,
 gbē aafiaweterinŋ mé ò pŋnna vī.
 21 Vāni ke òdi gbē mana lero,
 gbē vāninŋ sŋ, yā òdi dafla.
 22 Dikiri tēeme ékede ū,
 a pŋ digŋ nna yāpuradea.
 23 Laakaride digŋ a dŋna kŋna a swēn,
 yŋnkŋ òdi yā fayasari kpākpa ke.
 24 Zikena ɔplapla òdi tŋ gbē kí ble,
 ma'a òdi gbē da zòblen.
 25 Kunna bídi gŋn òdi gbē sŋpete,
 yānna'onnenaa òdi n̄ pŋ ke nna.
 26 Gbē mana òdi a gbēdake da zéa,
 gbē vāninŋ yākenaa òdi n̄ sāte.
 27 Ma'ade òdi a nŋbŋ kā wawaro,
 aniade òdi laakari òdi a pŋnŋa.
 28 Kunna yāzede zén wēndi vī,
 zé pī senaa òdi n̄ kpá gairo.

13

1 Né ɔndŋde òdi a de lédamma ma,
 lalandide òdi gī kpākēnaai.
 2 Légbē nna òdi gbē ká pŋ manaa,
 náanisaride òdi ble a pasī gŋmme.
 3 Gbē kŋ àdi a lé kŋ òdi a wēndi dākpa,
 gbē kŋ a lé òdi kŋro òdi a zīda yaka.
 4 Ma'ade òdi pŋ kŋ à yei lero,
 aniade sŋ àdi nna ma.

5 Gbē mana zà manafikiyān,
 gbē vāni dī wé'i darūma àdi n̄ kpe bo.
 6 Manakēnaa dī taarisaride sura ba,
 vānikēnaa dī durunnakeri lite kpēdangara.
 7 Gbēkeno dī n̄ zīda dite aruzekede ũ,
 ama òdigō pōke vīro.
 Gbēkeno dī n̄ zīda dite takaside ũ,
 ama òdigō pō vī zōkō.
 8 Aruzekede dī a zīda bo kū a aruzekēkeo,
 takaside sō àdi wētāmmāna lero.
 9 Gbē manano gupura dīgō puna,
 gbē vānino fitilaa dī garūma.
 10 Zīdabinaa dī fiti da,
 lédammamāna dī tó ò ɔndō kū.
 11 ɔgo vāni dī gé arero,
 ɔgo kū ò lè ísimma gūn sō àdi kō.
 12 Wédōinaa gikēnaa dī n̄ nēsēe yaka,
 pō kū ò yei lenaa dī su kū wēndi dufuo.
 13 Gbē kū àdi yā daro ni yā le,
 gbē kū àdi yā ma ni àre le.
 14 ɔndōde yādannēnaame ísēboki wēndide ũ,
 àdi n̄ bo ga bān.
 15 Wézē mana dī tó gbē dakare mīnnao,
 ama nāanisarideno zé pásī.
 16 Laakarideno dī yā ke kū dōnaao,
 yōnko dī a fayasarikē moñne.
 17 Zīri vāni dī gē yān,
 iba nāanide dī su aafia.
 18 Gina foruui dī su kū takasio kū wé'io,
 lédammamānaa dī bēere lírme.
 19 Pōnidēna lenaa dī n̄ pō ke nna,
 ama yōnko ye kēna yāvānikēnaairo.
 20 Gbē kū à té ɔndōrinōii dī ɔndō kū,
 gbē kū à kakarana kū yōnkono dī yā le.
 21 Kisira dīgō té durunnakerinōi,
 nmananame gbē manano àre ũ.
 22 Gbē mana dī tūbi tó a daikorenōne,
 durunnakeri aruzekē ni gō gbē mananē.
 23 Takaside bura dī pōble ke manamāna,
 ama yākena lékperē dī tó à kurai.
 24 Gbē kū àdi a né gbēro zān,
 gbē kū à ye a néi dī a toto káaku.
 25 Gbē mana dī pōble à ká,
 gbē vānino nēsēe dīgō da kori.

14

1 Nōgbē ɔndōde dī ɔn káte,
 a fayasaride sō àdi ɔn fākōa.
 2 Gbē kū àdi yā ke a zéa Dikiri vīna vī,
 gbē kū àdi zé sé súuro sō àdi a gya bo.
 3 Fayasaride léme a gbēbo ũ,
 ɔndōde yā'onaa dī a bo.
 4 Tó zù kunlo, pōble gbàa dīgō da korime,
 òdi àre zōkō le kū zùnō gbānao.
 5 Sēeda yāpurade dī éke toro,
 sēeda ékede yā dīgō manafiki vī.
 6 Lalandide dī kpáte ke ɔndōi à kurai,
 yādōnaa araga laakaridene.
 7 N̄ kē yōnko a zāzā,
 zaakū ìni dōna learo.
 8 ɔndō dī tó laakaride laasun lé a zéa,

yōnkō fayasarikē dī a sātē.
 9 Fayasaridenō dī taari kutēkena gya bo,
 gbē mananō digō nna kū kōo.
 10 Baadi a zīda yā'ummana dō,
 gbē pōnna digō de gbē pānde pō ūro.
 11 Gbē vāninō on ni mī de,
 gbē mananō be ni o tā.
 12 Zē ke kun ādi ke gbēnōne mana,
 ama a mīdeki bi game.
 13 Bee yāadōnaa gūn nēsēē dī yaka,
 pōnna kun kū ādi mī de kū pōsirao.
 14 Borukpēde yākenaa dī wī a musu,
 gbē mana dī a yākenaa gbē le.
 15 Laasunsaride dī yā sīnda pinki sīme,
 laakaride dī yā nāani ke laasunlenaa sariro.
 16 Ōndōde digō vānikenaa vīna vī ādi pāne,
 yōnkō dī nāani kpá a zīdaa ādigō wāna.
 17 Pōfērii dī yā futa ke,
 manafikide dī zāngu i a zīdane.
 18 Ōndōsaridenō dī gō faya sari,
 laakaridenō dī dōna kú fūra ū.
 19 Gbē vāninō ni mī nate gbē mananōne,
 yāvānikerino ni kúte nēsēpuradenō kpēlēlē.
 20 Takaside, bee a gbēdake dī zān,
 ama aruzekede gbēnnanō digō dasi.
 21 N gbēdake gyabona bi durunname.
 Arubarikaden gbē kū ādi wēnda dō takasidenōne ū.
 22 Yā vāni lékpakūsūrinō n sātēnaro?
 Yā mana laasunlerinon sūru vī kū nāanio.
 23 Mēkpana zīa digō āre vī,
 yābōtēna pā dī su kīanaao.
 24 Ōndōdenō aruzekeme n fūra ū,
 yōnkōnō fayasarikē dī su kū fayasariyāo.
 25 Sēeda yāpurade dī gbē sura ba,
 ama sēeda ēkede yā manafiki vī.
 26 Vīnakēna Dikirine bi gbānaleki nāanideme,
 à de surabaki ū a nēnōne.
 27 Vīnakēna Dikirine bi isēboki wēndideme,
 ādi tó o bo ga bān.
 28 Tó kīna gbēnōn dasi, ādigō gakuri vī,
 būsugbēsarikē bi kpatableri kisirame.
 29 Gbē kū ādi pōfē likaro wé kēna,
 pōfērii dī a futake sé lei.
 30 Laakarikipatēna bi mē aafiaame,
 zāngu dī mēkemuna zīmā.
 31 Wēndade wētāmmarii dī a Kēri kpe bo,
 takaside wégwarii dī a Kēri kpe ta.
 32 Tó kisira sū, ādi yāvānikeri neme,
 bee tó gbē mana gā, à uteki vī.
 33 Ōndō dī vutēki le laakaride nēsēn,
 ama òdi e yōnkōaro.
 34 Yāzede dī būsū sé lei,
 durunna dī wé'ida gbēnōa, bee díme.
 35 Zōbleri laakaride yā dī ká kīnagu,
 ama ādi a pōfē kipa a wé'idammarii.

15

1 Yāwemmanaa dī pōfē kpāte,
 yā pāsī dī n pō fē.

2 Ōndōde yā'onaa dī n gba dōnaa,
 ama yōnkō yā digō faya sari.

3 Dikiri wé kú gu sīnda pinkia,

àdigō gbē vāninō kū gbē mananō tàasi ká.

⁴ Yābuse'onaa di ñ gba wèndi dufu,
yálekperē di ñ ká de.

⁵ Fayasaride di a de foru gya bo,
lédamamari sō à laakari vī.

⁶ Gbē mana ɔnn digō aruzekē vī zōkō,
gbē vāni pón digō yáketē vī.

⁷ Ɔndōde lé di dōna fá,
yōnkōnō sō, ò nēse vīro.

⁸ Dikiri tēeme gbē vāninō sa'ona ū,
ama gbē mananō wékenaa di káagu.

⁹ Dikiri zà gbē vāni yākenan,
à ye gbē kū ò té yāzedeinōi.

¹⁰ Foru pásime gbē kū à pà zéne pō ū,
gbē kū à ye lédamairo sō ani game.

¹¹ Lákū Dikiri gyāwān kū kakatēnaao yā dō nà,
oni bisāsiri swē pō o dō yá?

¹² Lalandide digō ye ò a gba laakariro,
àdi gé ɔndōrinō kīnaaro.

¹³ Nēse nna di tó ān gō werena,
nēse yakanaa di gbē mē de.

¹⁴ Laasunde di dōna wete,
yōnkō di yāfayasari mómō.

¹⁵ Gōrō sīnda pīnki digō pásī wēndadeneme,
pōnnade digō kú dikpē gūn.

¹⁶ Pō vīna fiti vīnakēna Dikirineē gūn
mana de aruzekē zōkō kūna wari gūnla.

¹⁷ Dò pā blena yenyī gūn
mana de nōbō nīsīde sona kū zānguola.

¹⁸ Pōfērii di fiti da,
nēseyīdade di zuka mī de.

¹⁹ Ma'āde zé digō dene lēkara ūme,
gbē mana zé bi zédame.

²⁰ Né ɔndōde di tó a de pō ke nna,
bisāsiri yōnkō di a da gya bo.

²¹ Yāfayasarii di ke laasunsaridene nna,
laasunde di zé sé sūsū.

²² Lēkpakūsūnasari di yā gboro,
lédamari dasinō di tó yā ke.

²³ Yāwemmanaa di a òri pō ke nna,
yā'ona a gōrōaa digō nna fá!

²⁴ Wèndi zé di gé kū laakaridenō musu
de ɔsun sí gyāwānnlo yāi.

²⁵ Dikiri di zīdabiri ɔn wī,
àdi gyaanō gulezeki dākpā.

²⁶ Dikiri zà laasun vānin,
yānna'onaa di ke gbāsīro.

²⁷ Ɔgōvāniweterii di wari dō a ɔnnwa,
gbē kū à zà gusaregban nigō kun aafia.

²⁸ Gbē mana di laasun lé yā kū ani werīmaa,
yā vāni di bo gbē vāninō lén gōnō.

²⁹ Dikiri zà kū gbē vāninō,
àdi sá kpá gbē mananō aduakēnaai.

³⁰ Ānwerēnaa di ñ pō ke nna,
baarū nna di ñ wá were.

³¹ Gbē kū àdi sá dō aafia lédammai
nigō bedē ū ɔndōrinō té.

³² Gbē kū à gi foruii zā a zīdan,
lédamamari sō àdi gō laakaride ū.

³³ Vīnakēna Dikirineē di ɔndō dañne,

zīdabusanaa di bèɛɛ lííne.

16

- ¹ Bisāsiri di yā dite a swèn,
ama a midenaa di bo Dikiri lémmɛ.
- ² Baadi di a yākɛna e maname,
ama Dikiri di n nèsɛgūnyānɔ yō à gwa.
- ³ N̄ yā kū nten ke na Dikiri ɔ̄,
n pɔyeina ni bo mana.
- ⁴ Dikiri pō sīnda pínki kè a pɔyeina yāime,
yāvānikerinɔ pōn wétāmmagɔɔ ū.
- ⁵ Dikiri tēɛme zīdabirinɔ ū,
yāpura, oni bo páro.
- ⁶ Gbēke kū náanio di lá ká taarila,
vīnakɛna Dikirinɛɛ di tó ò pā yā vānine.
- ⁷ Tó gbē yakɛnanɔ kè Dikirinɛ nna,
àdi tó a iberɛnɔ ke kāao nna se.
- ⁸ Pō fiti lena manakɛnaa gūn
mana de àre vāni zōkō lenala.
- ⁹ Bisāsiri di zé kū àtɛn sé laasun lé,
ama Dikiri di a gèse da zéa.
- ¹⁰ Lákū kína di yā dite Luda gēne ū nà,
à mana a yā bo yāzede kpɛro.
- ¹¹ Zaka mana kū kiloo sūsuo bi Dikiri pôme,
pótikisigwabɔ sīnda pínki bi a pókɛnanɔme.
- ¹² Adi kō sío kína yā vāni kɛro,
òdi kpata zīni pété yāzede musume.
- ¹³ Yāzede'orri di ke kínane nna,
àdigō ye yāpura'orrii.
- ¹⁴ Kína pɔfɛ de lán ga zīrii bàme,
ama ɔndōde di a té de.
- ¹⁵ Kína ān werenaa digō aafia vī,
a manakennena de lán pótōgɔɔ legū bàme.
- ¹⁶ ɔndōkūna mana de wurala zà,
gōna laakaride ū bèɛɛ vī de andurufu manala.
- ¹⁷ Gbē mana zé kū àdi sé pà zé vānine,
gbē kū à a zīda kūna dō di a wèndi dākpā.
- ¹⁸ Īadānaa di su kū lɛtɛnaao,
zīdabinaa di su kū kakatɛnaao.
- ¹⁹ Zīdabusana talakanɔ té mana
de baka kunna kū zīdabirinɔla.
- ²⁰ Gbē kū àdi yā'onnena ma di yā mana le,
Dikiri náanikeri digō pōnna vī.
- ²¹ Gbē kū a nèsɛ panan òdi sīsī laakaride,
gbē kū a lé nnan òdi a yādōna zé e.
- ²² Laakariime wèndi mì ū gbē kū ò vīnɔne,
fayasaridenɔ yāfayasari di wé tām̄ma.
- ²³ ɔndōde laasun di a lé da zén,
a lé di tó ò a yādōna zé e.
- ²⁴ Yānna'ona bi zōme,
à nna nèsɛn akūsō àdi mè gba aafia.
- ²⁵ Zé ke kun àdi ke gbēnɔne mana,
ama a midɛki bi game.
- ²⁶ Būbarii nèsɛɛ di a da zīn,
zaakū nàa di té káime.
- ²⁷ Gbē pā di yā vāni gōgō,
a légbɛ de lán té kū àtɛn kū bàme.
- ²⁸ Gbē dōɔsaride di fiti da,
kɔɔmɔɔde di gbēnnanɔ kēkōa.
- ²⁹ Gbē pāsī di manafiki ke a gbēdakɛne,
gbasa à a da zé vānin.

30 Gbē kù àtèn wé lé laasun digō kpɛdangara,
gbē kù àtèn lézuki kɛ zè kù yá vāniomɛ.

31 Mikā pura bi fùra gakuridemɛ,
manakɛnaa di ñ káa.

32 Nɛsɛyɪdade mana de zìkarila,
gbē kù à a zìda kùna dō mana de wɛtesirila.

33 Òdi yá gbeka kù ɔgɔ puroa,
ama a bɔkɔtenaa di bo Dikiri kùnaame.

17

1 Burodi kusu kori sona yáketɛ sari
mana de nɔbɔgbɛna ɔn fitidenla.

2 Zò laakaride nigō gbāna vī né wé'idammarii musu,
anigō baka vī ɔn túbì gùn.

3 Òdi andurufu kù wuraaɔ baasa,
ama Dikiri di ñ swɛɛ tàasi ká.

4 Gbē vāni sá digō nna kù yádɔɔsario,
ékeɛde laakaríi digō kù gbɛpiriia.

5 Gbē kù àdi takaside fobo di a Kèri gya bo,
gbē kù àdi gbē yáa dɔ kisiraa ni bo páro.

6 Daikorenɔmɛ ñ dizinɔ gakuri ũ,
denɔmɛ ñ néno ìadābɔ ũ.

7 Yázede'onaa di kō sí kù yōnkɔoro,
éke di kō sí kù bèɛɛdeoro.

8 Gusarɛgba de yɔbande ũ a dàriine,
gu kù à litɛn pínki a tá digō nname.

9 Gbē kù à lá kù taarila ten yenyī wɛtemɛ,
yázifutɛri sō, àdi gbɛnna kékōa.

10 Ɔndōde di kpákɛnyīna ma,
ama yōnkɔ di gbɛna gɛn baaakō daro.

11 Yá vāni di do ságbánadenɛ arɛ,
oni zìri wɛndadɔrisaride gbarɛa.

12 Dakarɛna kù músu kù ò a néno sètɛo
sána de dakarɛna kù yōnkɔo a yōnkɔkɛ gūnla.

13 Tó gbē yá mana fina a bò kù yá vānio,
yá vāni ni kɛ a ɔnnwaro.

14 Lékpakōana naana de lán íze wɛnaa bàme,
ñ bo gwe ari fiti gō gé fute.

15 Yá nna kpána taaridea kù yádana taarisaridelao,
Dikiri zà yá birenɔn pínki.

16 Bó àreen yōnkɔ vī ɔgɔblena kyódōnaa musuu?
Zaakù à nɛsɛ víro.

17 Gbɛnna yenyī digō kun gɔɔ sīnda pínki,
vāni kù dakūnanɔ kun ñ yá dōkōnɛna yāime.

18 Yōnkɔ di gbē fina di a musu,
àdi zenkpeke sé a gbɛdakɛnɛ.

19 Gbē kù à ye fitiie ye durunnaime,
gbē kù à a gānule bò yàasa di kisira wete a zìdane.

20 Laasunkpɛdangarade di yá mana lero,
léfɔtɔde di léte à da yān.

21 Yōnkɔ da pɔ digō sirame,
fayasaride de pɔ digō nnaro.

22 Nɛsɛ nname ɛze mana ũ,
pɔsira di ñ fɛfɛ.

23 Yāvānikeríi di gusarɛgba sɔtɔ a utan,
de à yázede mi dɛo yāi.

24 Laakaride wé digō kù ɔndōa,
ama yōnkɔ wépekí digō zāme.

25 Né yōnkɔ di tó a de pɔ gō sira,
àdi a da'ina nɛsɛc yaka.

26 À mana ò wé tá taarisaridearo,

bèereḁe gbēna a nèsemana yāi zé vīro.

²⁷ Gbē kū àḁi a lé kū dōna vī,
nèseyīdade digō laakari vī.

²⁸ Bee yōnkō, tó à yītena, òḁi a dite ɔndōde ūme,
gbē kū àḁi a lé kū bi laakarideme.

18

¹ Zīda poyeina òḁi do gbē kū àḁi kērumane are,
àḁi gí lédamma sīnda pīnkii.

² Yōnkō òḁi pōnna ke laakari yā musuro,
yā kū à bō a lén àḁi o.

³ Vānikēnaa òḁi su kū gbē gyabonaaome,
kpeboyā òḁi su kū wé'io.

⁴ Bisāsiri légbē bi í lōkotoome,
swa'i bàasinaame, ísēboki wēndideme.

⁵ Kena vānikeriine kērekere
ke yākena taarisaridene lékperē manaro.

⁶ Yōnkō lé òḁi a da fitin,
a yā'onaa òḁi a kpá gbēnaai.

⁷ Yōnkō lé òḁi a yaka,
a yā'onaa òḁi a kū lán tankute bà.

⁸ Gbēpiri yā òḁi kēne lán zó bà,
àḁi gē lén dōo ari nèsee gūn.

⁹ Gbē kū àḁi pá kpá a zī bi
ásarude dakūname.

¹⁰ Dikiri tó bi uteki leime,
gbē mana òḁi bàa lé à gēn à aafia le.

¹¹ ɔgode aruzēke dene lán wēte kū ò lēkara likai bà,
lán bīni kū oni fō ò didiario bà.

¹² Zīdabinaa òḁi su gbēne kū letēnaao,
zīdabusanaa òḁi su kū bèereeo.

¹³ Gbē kū àḁi weŋma sākpanaa sari,
yōnkōke kū kpebonaao gōne.

¹⁴ Kāgbānake òḁi gbē gba gbāna gyāpēea,
ama dí mé ani pōsira fōo?

¹⁵ Laakaride òḁi yā dada a swēn,
ɔndōde sá digō dō dōnaai.

¹⁶ Gba kū gbē òḁi a zé kekene,
àḁi zé wēne gena gbē zōkōnō kīnaa.

¹⁷ Gbē kū à yā ò káakun òḁi a gwa yānnade ū,
ari a ibere gō gé a éke bo.

¹⁸ Līkpanaa òḁi fiti mī de,
àḁi gōsa gbānāno kpaate.

¹⁹ Dane kū ò taari kēne yā digō gbāna lán bīni bà,
ń fiti de lán zékakana kū lēeo bà.

²⁰ Yā'ona dō òḁi su gbēne kū kānaao,
a légbē òḁi tó pō mōa.

²¹ Ga kū wēndiio kú lémme,
gbē kū à ye yā'onaaí nī a gbē le.

²² Gbē kū à nō lè à sè pō mana lè,
arubarika dí bō Dikiri kīnaame.

²³ Takaside òḁi yā o wēndawēnda,
aruzēkede òḁi weŋma gbānāgbāna.

²⁴ Gbēnna bèrekete òḁi yā vāni ínneme,
gbēnna kenō kun òḁi na gbēi de ɔn gbēla.

19

¹ Kunna takaside taarisaride ū mana
de kunna yōnkō yāvānī'ori ūla.

² Kokari vīna dōnaa sari manaro,
wāna zōkō òḁi nī kē zéame.

3 Bisāsiri fayasarike di zé yakanε,
 akū àdi Dikiri taari e.
 4 Aruzεke di tó ò gbēnna le dasi,
 takaside gbēnna di kēame.
 5 Sèeda ékede ni bo páro,
 ékede ni gí wétamma leiro.
 6 Gbē daside di kpatableri tó nna sí,
 gbē sīnda pinki digō ye gbadari gō de a gbē ūme.
 7 Takaside danεnŋ di pá kpáime,
 oni a gbēnnanŋ kēnaa o doro.
 Tó àten wete à yā o kúnwo,
 òdigō kú bεro.
 8 Gbē kú àten ōndō kú ye a zídaimε,
 gbē kú à ye laakarīii di yā mana le.
 9 Sèeda ékede ni bo páro,
 éketori ni kakate.
 10 Lákū nnamanaa dí kō sí kú yōnkŋoro nà,
 len zō kíblena zídadenŋa dí kō síoro le.
 11 Laakaride pŋ di fē likaro,
 lákana taarilame a íadābŋ ū.
 12 Kína pŋfēna de lán músu pūtānaa bà,
 a manakennεna de lán mŋtŋpisina sēεa bàme.
 13 Né yōnkŋme a de yakana ū,
 nŋ fitide de lán ítotŋna zenaa sari bàme.
 14 Ōdi bε kú a aruzεkeo le túbi ūme,
 ama nŋ laakaride lenaa di bo Dikiri kīnaame.
 15 Ma'ákεnaa di ní da izŋkō'onan,
 nàa di gbē gina de.
 16 Gbē kú àdi yā'onnεna da di a wēndi dākpā,
 gbē kú àdi a zída yākεna daro ni ga.
 17 Gbē kú a wēnda dō takasidε pŋ sākā Dikirinεme,
 àkú mé ani a yākεnanŋ fina bone.
 18 Ñ n né toto a gŋrŋa,
 ama ñsun tó à gē ŋla ari à garo.
 19 Pŋfēri ni fīna bome,
 tó n a bŋ, a bona nigō lé vīro.
 20 Ñ lédamma ma ñ totona da,
 de ñ ōndō kú are yāi.
 21 Laasun kú bisāsiri nēsen dasi,
 ama yā kú Dikiri zēo mé àdi ke.
 22 Gbēken ōdi wete bisāsiria,
 takaside mana de ékedela.
 23 Vīnakεna Dikirinε di su kú wēndiio,
 gbē kú à vī di i o laakarīio kpatεna,
 yā vāni di a lero.
 24 Ma'āde di a ŋ da tan
 à fu pŋblelinaa à da a lén.
 25 Ñ lalandide gbē, yōnkŋ ni gō laakari vī,
 ñ kpākē laakaridei, ani yā dada.
 26 Né kú àdi a de gbē à pē a daa né
 né gina kú àdi wé'i dammame.
 27 Ma né, tó n kámma bŋ kú lédammamanaao,
 n pá yādŋnaanεn gwe.
 28 Sèeda vānide di yāzεde fobo,
 yāvānikεrii di yā vāni mómo vāni.
 29 Gŋo lokona lalandikerinŋla,
 gbēnan yōnkŋnŋ pŋ ū ní kpεa.

20

1 Wē di lalandi zīrma,
 í gbāna di ní da yābŋten,

gbē kū à tò à a de ɔ̀ndɔ̀ vīro.

² Kína pɔ̀fēna de lán músu pūtánaa bà,

gbē kū à tò à pɔ̀ fē a zīda kpà gaimē.

³ Bàalēna ledikpanaanē bēere vī,
fayasaridenɔ̀ dì kasa fiti kero.

⁴ Ma'ade dì bú wí a gɔ̀ɔ̀aro,
tó à gēe bura pókēgɔ̀ɔ̀, àdi póke lero.

⁵ Bisásiri nēsēgūnyā bí í lòkotoome,
ama laakaride mé à yā pínɔ̀ tɔ̀na dɔ̀.

⁶ Gbē daside dì a manakēna yā o,
ama bona gbē náanidea zī'ū.

⁷ Gbē mana dīgɔ̀ kun taari sari,
arubarikadenɔ̀n né kū à n tónɔ̀ ū.

⁸ Kína kū à vutena a yákpatekēkia
dì yā vāni sīnda pínki dɔ̀ a wé gūn à ple dodo.

⁹ Dí mé ani fɔ̀ à o kū a nēsē yáke vīro,
á kun durunna sari swáswaa?

¹⁰ Kilooyɔ̀na vāni kū manafiki zakaa,
Dikiri zà abirenɔ̀n pínki.

¹¹ Bee kókɔ̀'ona gūn òdi dɔ̀ néa,
tó a yákena mana ke à zé vī.

¹² Sá kū òdi yā mao kū wé kū òdi gu eooo,
Dikiri mé à n ké n pínki.

¹³ Tó n ye i'onaai, Ìni gɔ̀ takaside ūme,
n ibēne ke, pɔ̀ble ni mómma.

¹⁴ Pɔ̀lurii dì pi: À manaro! À manaro!
Tó à kào are, àdi a zīda sáabu kpá.

¹⁵ Wura kun, akúsɔ̀ ɔ̀so din,
ama dɔ̀na kunna lémmē gbē bēere de ū.

¹⁶ Tó gbē nibo fīnaa dì a musu,
n a uta sí ngɔ̀ kūna tɔ̀ɔ̀ma ū ade gēne ū.

¹⁷ Dibidibi pɔ̀ble dīgɔ̀ nna gbēneme,
àdi láka à gɔ̀ n lén lán gbēwa bà.

¹⁸ N zē kū yāo lédamma musu,
n yā gwa manamana gbasa n zī ká.

¹⁹ Kɔ̀ɔ̀mɔ̀tɔ̀de dīgɔ̀ kure kū dakenɔ̀ asiriyāome,
n̄sun kakara kū yābɔ̀teriioro.

²⁰ Gbē kū à lé kè a de ke a dane,
a fitila ni ga gusira níkinikimmē.

²¹ Túbiblena káaku warikesari
dīgɔ̀ arubarika vī saaro.

²² N̄sun yā vāni fīnabonaa laasun léro.
N̄ Dikiri dá à n sura ba.

²³ Dikiri zà kilooyɔ̀na vānin,
manafiki zakaa dì káguro.

²⁴ Dikiri mé àdi bisásiri gēsē da zéa.
Deran gbē ni yā kū ani ke zé dɔ̀ɔ̀?

²⁵ Gba lēsena Ludanē wānawāna kari vī,
Ìni láka n̄ laasun lé lé kū n kēnēe piia.

²⁶ Kína ɔ̀ndɔ̀de dì gbē vāninɔ̀ pleple
à n ká gbàn à n akara ke.

²⁷ Dikiri fitilaa dì bisásiri laasun pu,
àdi nēsēgūnyā tàasi ká pínki.

²⁸ Gbēke kū náaniome kína dákparinɔ̀ ū,
manakenaa dì a kpata zīni péte.

²⁹ Kefennanɔ̀ gbāname n̄ Ìadābɔ̀ ū,
mare zɔ̀kɔ̀nɔ̀ mikā puramē n̄ gakuri ū.

³⁰ Wétámmanaa dì yā vāni kērūma,
flā ūmmanaa dì yā bēne bo nēsēn.

21

- ¹ Kína nèse kú Dikiri ɔ́lán íze bàme,
àdi a lite gu kú à yeia.
- ² Baadi òigò e a yàkena mana,
ama Dikiri mé àdigò n' nèse dō.
- ³ Manakena kú yàkena a zéaao
dì ke Dikirine de sa'onala.
- ⁴ Zidabina kú Iadāo
dì yāvānikerinɔ durunna bo gupuraa.
- ⁵ Kokaride laasun dì a ká nmananaaa,
nèsewānade dì gē takasin.
- ⁶ Aruzeke kú gbē lè éketonaa gūn
nì gēte kú Iao à n' kpá gai.
- ⁷ Yāvānikerinɔ pāsīkena ni tá kūrūwo,
zaakū òdi we ò yāzede kero.
- ⁸ Taaride yàkenaa òigò dōrɔ vīro,
taarisaride yàkenaa òigò swáswa.
- ⁹ Ina kpé laasin mana
de kunna kpén lele kú nɔ fitideola.
- ¹⁰ Yāvānikerīi swēe òigò kú yā vāniame,
àdi a gbēdake wēnda gwaro.
- ¹¹ Tó ò wé tà lalandidea, yōnkɔ dì ɔndò kúme,
tó ò kpākē ɔndòdei, a dōnaa dì karamē.
- ¹² Luda mana, àdi yāvānikeri be tāasi ká,
àdi yāvānikerinɔ ká kakatenan.
- ¹³ Gbē kú adi sá kpá wēndade wikiaro,
àpii ni wiki lé se, gbēke ni wearo.
- ¹⁴ Gbadana asiri gūn dì pɔfē kpáte,
gusaregba sɔbna utan dì pɔfē mī de.
- ¹⁵ Yāgògōna a zéaa dì gbē mana pɔ ke nna,
ama àdi vīna dada yāvānikeriine.
- ¹⁶ Gbē kú à pà laakari zéne
ni si gyāwāndenɔ tēme.
- ¹⁷ Gbē kú à nèse kpá pōnnakēnaaa ni gò takasin,
gbē kú à ye wēi kú nísio ni ke aruzekede ūro.
- ¹⁸ Yāvānikerinɔme gbē mananɔ tɔrɔmakpabò ū,
Luda dì wé tà nāanisaridenɔa nèsepuradenɔ gēne ū.
- ¹⁹ Kunna gbārannan mana
de vutena kú nɔ fitide pētēdeola.
- ²⁰ Póble mana kú nísio òigò katena ɔndòde bea,
ama yōnkɔ dì a pò mómò gōnɔme.
- ²¹ Gbē kú àdi yāzede kú gbēkeo wete
dì wēndi kú yā nnao kú bēereeo le.
- ²² ɔndòde dì si gōsa gbānanɔ wētea,
àdi zeki gbāna kú òtēni a nāani ke gboro.
- ²³ Gbē kú à a lé fō akūsò à a néne kú,
àkū mé àdi a zīda bo yān.
- ²⁴ Gbē kú à zīda bina vī kú Iadānaao tón fobori,
àdi yā ke kú zāzā zōkōome.
- ²⁵ Ma'ade poyeinaa dì a kpá gai,
kú à ɔ gbāre zī yāi.
- ²⁶ Àdigò kú pōnidēnan gɔrɔ sīnda pínki,
gbē mana sō, àdi gba da kú nèse mēn doo.
- ²⁷ Gbē vāni sa'ona Dikiria bi tēeme,
atēnsa tó àten o kú manafikio.
- ²⁸ Sēeda ékede ni mī de,
gbē kú à tē a yāi ni kakate.
- ²⁹ Gbē vāni wé òigò pāsīme,
nèsepurade wé òigò tē a yàkenaai.
- ³⁰ ɔndò ke wézē ke lédamma,

ń ke ni f̄s à Dikiri furo.

³¹ Ōdi s̄s soru ke z̄l yāime,
ama Dikiri mé à z̄iblena yā d̄s.

22

¹ T̄s nna de aruzekela,
nna k̄u gb̄en̄o de wura k̄u andurufuuola.

² Aruzekede k̄u takasideo z̄ini dok̄on̄ome,
Dikiri mé à ń k̄é ń p̄inki.

³ Laakaride di ḡinake à yā vāni e à utene,
̄nd̄s̄saride di ḡs̄ ḡé ari à w̄étamma le.

⁴ Z̄idabusana k̄u v̄inakena Dikirinēeo gb̄ēeme
aruzeke k̄u b̄ēerēeo k̄u w̄ëndiio ū.

⁵ L̄ēe k̄u tankuteo k̄u gb̄ē d̄or̄saride z̄én,
gb̄ē k̄u à ye aafiaai di k̄é̄r̄uma.

⁶ ń né fiti da z̄é k̄u à de à s̄éa,
t̄ó à z̄sk̄s̄ k̄u, ani k̄ēaro.

⁷ Aruzekede di gb̄ana m̄o takasidene,
p̄s̄s̄ak̄arii di z̄s̄ ble p̄odene.

⁸ Gb̄ē k̄u à yā vāni t̄s̄, ade ni yā le a k̄é̄ḡor̄a,
a p̄ās̄ikego ni a gb̄ē.

⁹ Luda ni arubarika da gb̄ē k̄u à gb̄eke v̄ine
k̄u àdi p̄oble kpaate takasiden̄one yāi.

¹⁰ ń pé lalandikeriia, fiti ni m̄i de,
yākete k̄u w̄é'io ni láka.

¹¹ N̄es̄purade k̄u a légb̄e nna
mé aniḡs̄ de k̄ina gb̄enna ū.

¹² Dikiri w̄é di ḡs̄ pé d̄s̄naai,
àdi mik̄pere zu nāanisaride yāne.

¹³ Ma'ade di pi m̄usu k̄u b̄āai,
t̄ó ma bo, ani ma de ḡānulea.

¹⁴ Karua lé bi w̄ēe l̄okotoome,
gb̄ē k̄u Dikiri p̄o f̄é k̄āao di léte à sin.

¹⁵ Fayasariyā di ḡs̄ k̄u n̄én̄o sw̄én,
foru k̄u fl̄āao ni t̄ó ò k̄ēa.

¹⁶ Gb̄ē k̄u àdi w̄é t̄a takasidea de à a aruzeke kara
k̄u gb̄ē k̄u àdi gba da ̄ḡoden̄ēeo, ń p̄inki ni k̄ia.

Ōnd̄s̄den̄o l̄édamma

¹⁷ ń s̄á kpá ñ ̄nd̄s̄rin̄o yā'onn̄ena ma,
ñ n n̄ese w̄é ma yādann̄enaane,

¹⁸ zaak̄u à nna ñḡs̄ k̄ūna n sw̄ēe ḡūn,
àḡs̄ k̄u n l̄én.

¹⁹ Bee m̄ok̄s̄n, maten yā danne gb̄āra,
de ñḡs̄ Dikiri nāani v̄i yāime.

²⁰ Ma yā'onn̄enaa k̄ēn̄ne m̄èn barakuri,
yā p̄in̄o l̄édamma k̄u d̄s̄naao v̄i.

²¹ Maten yāpura k̄u à nāani v̄i danne,
de ñ le ñ yā wer̄uma a z̄éame.

²² ńsun gb̄anasaride ble a gb̄anasarike yāiro,
ñsun gb̄ana m̄o w̄ēndadene yākpatek̄ek̄iario,

²³ zaak̄u Dikiri ni yā sí k̄ūn̄wo,
ani w̄é t̄a gb̄ē k̄u òten w̄é t̄ān̄man̄a.

²⁴ ńsun gb̄enna kpá k̄u p̄of̄eriioro,
ñsun kure k̄u n̄es̄ewānadeoro,

²⁵ de ñsun a d̄a s̄éte
ñ n z̄ida da yānlo yāi.

²⁶ ńsun gb̄eke f̄ina di n musuro,

ñsun zenkpeke sénero.

²⁷ Tó n póke vī ñ fina booro,
oni n wutebo sé n zītea.

²⁸ Ñsun zīte lé sèeda zī woro,
n dizinŋ mé ò a pète.

²⁹ N gbē kū à a zī dŋ manamana è yá?
Ade ni zī ke kīnanŋne,
adi ke talakanŋme ani keñnero.

23

¹ Tó n su pŋ ble kū gbānadeo,
ñgŋ dŋ gbē kū à kú n are.

² Tó sánkarademŋ n ū,
ñ fēne da n kŋtooa.

³ Ñsun wākū ke a pŋble nísideiro,
zaakū pŋble pi de lán daburuzunnēnaa bàme.

⁴ Ñsun wari dŋ n zīdaa ŋgŋdasiwetena yāiro,
ñ ŋndŋ kū ñgŋ n zīdakūna dŋ.

⁵ Ōdi wé lé ŋgŋa, akū àdi gē zéla,
àdi dēmbere bobo à vura lán vāu bà.

⁶ Ñsun aniapāsīde pŋ blero,
ñsun wākū ke a pŋble nísideiro,
⁷ zaakū àdigŋ a ŋgŋ naro a nēsēmmē.

Ani pinne ñ pŋble ñ í mi,
ama adi keŋe a nēsēnlo.

⁸ Ìni a fīti kū n blēe pisime,
sāabu kū n kē ni ke pā.

⁹ Ñsun yā o yŋnkŋ sánlo,
zaakū ani pā kpá n ŋndŋyāime.

¹⁰ Ñsun zīte lé sèeda zī woro,
ñsun tonenŋ bú lé ñ ká n pŋlaro,

¹¹ zaakū n Dákpāri gbāna,
ani bo n kpe à yā sí kūrwo.

¹² Ñ lédamma yā da n swēn,
ñ laakari dŋ dŋna yāa.

¹³ Ñsun gí n né foruiro,
tó n a gbē kū flāao, ani garo.

¹⁴ Ñ a gbē kū flāao,
de ñ a bo ga ŋ.

¹⁵ Ma né, tó n ŋndŋ vī n swēn,
ma pŋ ni ke nna.

¹⁶ Tó yāzede ten bo n lén,
ma pŋ ni ke nna.

¹⁷ Ñsun durunnakerinŋ gwena ni dero,
ñgŋ Dikiri vīna vī gŋrŋ sīnda pínki,

¹⁸ zaakū ñigŋ zia vīme,
tāmaa ni n nero.

¹⁹ Ma né, ñ ma yā ma, ñni ŋndŋ kū,
ñ tó n swē gŋ té zé manai.

²⁰ Ñsun kakara kū wēmiringro,
ñsungŋ kū lé idenŋ tēro,

21 zaakū wēderi kū lé'ideo ò ò gō takasidenŋ ũ,
 ní mèkpetee ò ò ní da utakasadanamme.

22 Ñ n de'ina yā ma,
 tó n da zī kù, ñsun a gya boro.

23 Ñgō yāpura wete, ñsun ŋ gbarairo,
 ñ òndō kù kù yādadanao kù wézēo.

24 Gbē mana de pō ò digō nna manamana,
 gbē kù à né òndōde ò pō ò digō nnaame.

25 Ñ tó n de kù n dao pō kemma nna,
 ñ tó n da'ina ayuwii kemma.

26 Ma né, ñ n nēse wēmene,
 n wé gō té ma yākēnaai,

27 zaakū karua bi wēe lòkotoome,
 nō pāpakeri bi lōgō sōrōome.

28 Àdi gbē kpákpa lán kpāni wédewe bà,
 àdi tó gōgbēnŋ gō náani sari dasi.

29 Dín òdi waiyoo kēne?

Dín òdi o'o kēne?

Dí mé à lékpakōana vīi?

Dí mé à zuka vīi?

Dí mé àdi kīna pāa?

Dí wé mé à tēraa?

30 Gbē kù òdi gi kē wēmikianŋ,
 kù òdi gé kpáte kē sēwē yākatēnanōime.

31 Ñsun wé biri sēwēa
 de a tēra kē n ni dero,
 zaakū àdigō pípi zaa tūruu gūn,
 akūsŋ a gēna lén ò digō nna.

32 Ani láka saka tōmma lán mlēe bà,
 ani n gbā à n kù lán pitiko bà.

33 Īni wé kē pla kù pō kù nídi e yāroo,
 Īni laasun kpedangara lé n swēn.

34 Īnigō de lán gbē kù à wutēna gón ísira musu bà,
 lán gbē kù à kù gó'ite biza mīsōntēa bà.

35 Īni pi: Ò ma gbē, adi ũmaro,
 ò ma kē búgubugu, mádi a wari maro.
 Bōren ma wé ni were de mà í wete mà mi dō?

24

1 Ñsun luka gbē vāninŋ gwēnaairo,
 ñsun kakara kūnwo ni de sero,
 2 zaakū yā pāsī laasun mé àdigō kù ní swēn,
 yākete ò digō kù n lén.

3 Òndōn òdi bē péteo,
 laakarīi ò tó àgō arubarika vī.

4 Dōnaan òdi pō káo kpēnŋ pa
 kù aruzekē mana bēeredeo.

5 Òndōde gbāna ò digō karamē,
 dōri ikoo ò digō gé aremē.

6 Baaruu ò tó ò zī asānsīni dō,
 tó yākekerinŋ dasi, àdi tó ò zī ble.

7 Òndō lei de fayasaridela,
 lakutu kōkakaranaa gūn a lé ò digō nakōaname.

8 Gbē kù àdigō vānikēnēna laasun vīn

òdi a sísi manafikide.

⁹ Yáfayasari wàaripana bi durunname,
gbēke digō ye lalandikeriiri.

¹⁰ Tó n mēbusee kē warikegōra,
n gbāna zōkōro.

¹¹ Ñ gbē kū ò mùi pè gaano sura ba,
n gi gbē kū ò soro òten si kakatenannone.

¹² Tó n pi: O'o, ó dō yāro fá,
Luda kū à nēsegūnyā dō ni eroo?
N wēndi Gwàri a yā dō,
ani fīna bo baadine a yākenaaame.

¹³ Ma né, n zō ble, zaakū à mana,
zōsa di kē léne nna.

¹⁴ Len òndō di kē gbēne nna a nēsen le.
Tó n òndō kù, ìnigō zia vī,
tāmaa ni n nero.

¹⁵ Dàde, òsun gbē mana on kpáparo,
òsun a be póno wararo.

¹⁶ Bee tó gbē mana lēte gēn suppla,
àdi era à futeme,
yāvānikerinō sō, kisira di n fu.

¹⁷ Tó n ibere lēte, òsun ponna kero,
tó à fū, òsun à yāa dōro.

¹⁸ Tó Dikiri è le, ani kene nmaro,
a pofē ni were n ibere piame.

¹⁹ Òsun tó gbē vāninō yā n kū gbānaro,
òsun yāvānikerinō gwena ni dero,
²⁰ zaakū gbē vāni nigō zia vīro,
Luda ni yāvānikerinō fitila té de.

²¹ Ma né, n vīna kē Dikiri kē kīnao,
òsun gbēnna kpá kū gbē kū ò bò n kpenoro,
²² zaakū yā ni n le kantomē.
Dí mé à dō lākū oni n ásarū kē nāa?

Òndōdenō yān dí dō

²³ Òndōdenō yān dí dō:
Gbēwegwana yákpate gūn manaro.

²⁴ Gbē kū àdi yā nna kpá taaridea,
gbēno ni sa vāni one, burinō ni a ká.

²⁵ Gbē kū àdi yā da taaridela nigō yā mana le,
Luda ni arubarika daagu manamana.

²⁶ Yāwemmana sūsu
de lán lépena léaa bà.

²⁷ Ñ n bàai zī kē n n bura soru kē,
gbasa n kpé bo sà.

²⁸ Òsun n gbēdake bobo a dàn pāpāro,
òsun tó n lé gbēno sātéro.

²⁹ Òsun pi: Mani kene lākū à kēmenē nāro,
kesō mani fīna bone a yākenaaa.

³⁰ Ma pā ma'āde búne,
ma do fayasaride geepi búi,

³¹ akū ma è lēte būte à dàgula pínki,
à sēe kù, gbì kù à bò kù gbēe lēte.

32 Ma yā dí gwà ma laasun lèa,
akū pō kū ma è yā dādamene.
33 Tó n pì: Mani i o fiti, mani kámma bo fiti,
mani wúte fiti ɔkpana ma kùua,
34 takasi ni bo n á lán kpāni bà,
pókiammana ni summa
lán gbē kū à gōkebo kúnaa bà.

25

Sulemanu yáasi pādeno

1 Sulemanu yáasi kū Yudanō kína Ezeḱaya gbēno kē takada gūnnōn dí.
2 Luda gakuri vī à yā ute,
kínano gakuri vī ò yā tàasi ká.
3 Lán óni fō ò ludambe lei kū zīte lōkotooo dōro nà,
lén óni fō ò kína laasun dōro le.
4 N andurufu gbāsī bote,
a piri ni pō mana pio,
5 n yāvānikerinō bote kína are,
a kpata ni gbāna kū yāzede musu.
6 Nsun n zīda sé lei kína arero,
nsun vute gbē zōkōno vutekiaro.
7 Zaakū à sàna à pinne n su are la
de à n dite kiana gbē bèereḱdeno arela.
8 Yā kū n wé è,
nsungō wāna kū a gōgōnaaoro,
zaakū tó ò n yā éke bō,
bōn ini láka n kee?
9 Tó nten yā gōgō kū n gbēdakeo,
nsun bo kū gbē pānde asirioro.
10 Tó à mà, ani wé'i dammame,
n tó vāni ni láka doro.
11 Yāmana'ona a gōroa nna
lán mangoro tēra kū à da andurufu tan bà.
12 Onḱōde lédamma mana gbē kū à nèse vīne
à de lán wura nomanableboo bàme.
13 Lākū i yīda digō de nà pōkerinone,
lén zīri náamide de le gbē kū ò a zīnōne,
adi n nèse yīda kūīne.
14 Gbē kū adi gbadana lé sé akū adi daro
de lán legū kū à sisi a ía kàka adi maro bàme.
15 Menana di tó kína a yāze e,
kpatena yāii di tó a yā ble.
16 Tó n zō lè, n ble n nèse lén,
de nsun ble dasi n lé sukparo yāi.
17 Nsun n gbēdake be ze soro,
de asun kpasa kūnwō à zānguro yāi.
18 Gbē kū à yā di a gbēdakea
de lán gò ke fēneda ke kàle sōnte bàme.
19 Nana náanisaridea warikegōroa
de lán saka gyāre ke gbá eree bàme.
20 Pōnna lēsina pōsiradene
de lán utasimmana íampurugōro
ke yūku kana bōoa bàme.
21 Tó nà teni n ibere de, n pōble kpāa,
tó imime sō, n a gba í.
22 Tó n kē le, nteni a ɔ kúne a léame,
Dikiri ni fīna bonne.
23 Lākū gugbanduru kpa ía di su kū legūto nà,

len gbēpinaa di su ānsisinaao le.

²⁴ Ina kpé laasin mana
de kunna kpén lele kú nɔ fitideola.

²⁵ Baaru nna bonaa b̄usu z̄āz̄ān
de lán iȳidakpana gbē kú a gbāna làkaaa bàme.

²⁶ Gbē mana kú àdi we v̄ānikeriine
de lán is̄ēboki kú a í yānaa bàme,
lán l̄ògɔ kú a í yàkaa bà.

²⁷ Z̄s̄blena dasi manaro,
gbē bèerelina a z̄īdane gakuri v̄īro.

²⁸ Gbē kú à a z̄īda k̄t̄na d̄ōro
de lán w̄ēte kú a b̄īni gboronaa bàme.

26

¹ Lán leḡūsisina de nà sakare
kes̄ɔ lán leḡūmana de nà p̄ókēḡɔɔa,
len gakuri di k̄ɔ s̄i kú ȳōnk̄ooro le.

² Lákū b̄āntoro kú ludakibeb̄āoo
d̄iḡɔ vuravura à gé la à su gwe nà,
len gbēkana p̄ā di p̄óke boŋmaro le.

³ Gése bi s̄ɔ p̄óme,
bà bi zaaki p̄óme,
ȳōnk̄o p̄ón ḡò ū a kpea.

⁴ Ōsun we ȳōnk̄o a fayasarik̄earo,
de ŋsun ḡɔ lán a b̄āro yāi.

⁵ Ō yā we ȳōnk̄o a fayasarik̄e lén,
de āsun a z̄īda gwa ōnd̄ōde ūro yāi.

⁶ Tó n légb̄āz̄ā k̄ē ȳōnk̄o ḡāi,
n n z̄īda yākame, n yā w̄ēte n z̄īdane.

⁷ Yāasi kú à kú ȳōnk̄o lén
de lán ere gb̄á kú àten gb̄āke bàme.

⁸ Bèerelina ȳōnk̄one
de lán gb̄ēdana gb̄ēmban bà.

⁹ Yāasi kú à kú ȳōnk̄o lén
de lán l̄ē kú à dana w̄ēderi ōi bàme.

¹⁰ Gbē kú à ȳōnk̄o ke gbē kú àten ḡēte dà z̄īn
de lán tofekar̄i kú àdi n̄òbɔ s̄īnda p̄īnki gb̄ā bàme.

¹¹ Ȳōnk̄o erana a yāfayasarik̄enaa
de lán gb̄ēda kú à èra à a pisi bl̄ēe bàme.

¹² N gbē kú à a z̄īda d̄ite ōnd̄ōde ū è yā?
Ȳōnk̄o s̄āna deala.

¹³ Ma'ade di pi: Músu kú z̄émme,
n̄òbɔ p̄ās̄i té batun.

¹⁴ Lákū gb̄āa d̄iḡɔ ȳīḡā a asigbeaa nà,
len ma'ade d̄iḡɔ litel̄ite a w̄ut̄ekia le.

¹⁵ Ma'ade di ɔ da tan
à fu p̄óblelinaa à da a lén.

¹⁶ Ma'ade d̄iḡɔ da a ōnd̄ɔ
de yāwemmad̄ōri gb̄ēn̄on supplan̄ola.

¹⁷ Gbē kú à v̄i à p̄ēte daken̄o ledikpanan
de lán gbē kú à gb̄ēda kú a s̄āaa bà.

¹⁸⁻¹⁹ Gbē kú à a gb̄ēdake s̄āte
gbasa à pine: Maten f̄āai bome
de lán b̄ānde kú àten kà téde
kú k̄āgbao zuñȳi bàme.

²⁰ Tó yāka kunlo, té di game,
tó k̄ōr̄m̄ɔt̄ɔde kunlo, fitii di lākame.

²¹ Lákū s̄īs̄i di ke t̄éȳōne nà,
lákū yākaa di ke t̄éne nà,

len lékpakɔade di fiti da le.

²² Kɔɔmɔɔde yā di kéŋne lán zó bà,
àdi gē lén dɔɔ ari nèseɛ gūn.

²³ Nèsepāsīde kū àdi yā nnanna oŋne
de lán lo kú ò andurufu í lèaa bàme.

²⁴ Zāngurii di a zīda keke kú léome,
ama manafiki mé à kú a swèn.

²⁵ Tó yā nnanna bò a lén, ñsun síro,
zaakū yā vāni mèn suppla mé à kú a swèn.

²⁶ Bee tó à a zāngu ùte manafiki gūn,
a vāni di bo gupuraa pari wára.

²⁷ Gbē kū àten wèe yōŋne ni zu a gūmme,
gbē kū àten gbè gbigiri ke, gbèe pì ni si adea.

²⁸ Ekeɛde di zā gbē kū àdi ñ yakan,
manafikide di gbē kpá letenaai.

27

¹ Ñsun n zīda sáabu kpá zia yā musuro,
zaakū ñ dɔ yā kú ani su ziaro.

² Ñ tó ò n sáabu kpá,
ñsun n zīda sáabu kpáro.

Ñ tó à bo gbēnɔ lén,
ñsun tó à bo n lénlo.

³ Gbèe tikisi, bùsu'atē bi asome,
ama yōnkɔ pɔfē tikisi de abirekūnɔla pínki.

⁴ Pētē pásí, pɔfē di dańla,
ama dí mé ani nèsegbɔa fɔɔ?

⁵ Kpákēna gbēi pari wára mana
de yena gbēi asiri gūnla.

⁶ Gbēnna yá'úmmana kpáyí náani ví,
ibere lépemmana manafiki ví.

⁷ Gbē kú à kána di zázá kú kú zosome,
ama nàderi pɔ kyákyá dɔro.

⁸ Gbē kú à kē a ɔnnwa àten likara
de lán bá kú à sàte a sàaa bàme.

⁹ Nísi gbī nnanna kú turaretitio di ñ pɔ ke nna,
lédakɔana kú nèse mèn doo di gbēnnanɔ ke nna.

¹⁰ Ñsun pá kpá n gbēnnairo ke n de gbēnna.
Tó yā n le, ñsun gé n vlni ke n dakūna bearo.

Ñ gbēdake kú à kú káni kúńwo mana
de n be gbē kú à kú zála.

¹¹ Ma né, ñgɔ ɔndɔ, ma pɔ ni kemma nna,
mani we ma sɔsɔrinɔa sà.

¹² Laakaride di yā pásí e káaku, akū àdi utene,
laasunsaride di gí ñgɔ gé, akū àdi yā le.

¹³ Tó gbē nibɔ fīnaa di a musu,
ñ a uta sí ñgɔ kúna tɔɔma ũ ade gēne ũ.

¹⁴ Tó n yā ò gbānagbāna
n sa mana ò n gbēdakene kɔnkɔkɔnkɔ,
onígɔ da sa vānime.

¹⁵ Nɔ fitide de lán legū'i
kū àten tɔtɔ zɛnaa sari bàme,

¹⁶ a dādāna de lán ía dādāna bàme,
ade ten nísi'iwa kú kú ɔome.

¹⁷ Lákū mònɔ di kɔ lé keke nà,
len bisāsiri di a gbēdake keke le.

¹⁸ Tó gbē laakaríi dɔ kaka lía, ani a né ble,
tó gbē a dikiri yā mà, ani a kpe ta.

19 Lákū gbē dì a nini e ín nà,
 len bisásirinŋ digō kō laasun dō le.
 20 Lákū gènŋ dì mō gaaro nà kū gyāwānnwo,
 len gbē wé yena pōi dì mōaro le.
 21 Lákū òdi andurufuu kū wuraaŋo mana dō a baasanaa gūn nà,
 len òdi bèere lí gbēne a tōbonaa gūn le.
 22 Bee tó n fayasaride dà gón
 n a sabò lán pōblewe ba,
 a fayasarike ni kēaro.

23 Ngō n pōkadenŋ kunna dō manamana,
 ñ laakari dō n kpāsa pónŋa,
 24 zaakū aruzeke digō kun gōŋo sīnda pínkiro,
 beekpata dì gō gbē pō ū ai a buriaro.
 25 Sēe dì láka, a dufu dì bute,
 ndi a taragaa kpá pónŋa,
 26 ndi pōkasa ke kū n sánŋo káo,
 ndi bú lú kū n blēe ŋŋo,
 27 n blēnŋo vī digō dinyī n pōble ū,
 ndi n ondenŋo kū n nōgbē zikerinŋ gwao.

28

1 Yāvānikerīi dì bàa lé, bee tó òten péaro,
 gbē mana digō wōŋŋo vī lán músu bà.
 2 Tó bùsu taari kè zōkō, a kīnanŋo digō dasime,
 ama laakaride yādōri ni tó aafia gō kun.
 3 Kīna kū àdi wé tā takasidenŋa
 de lán legū kū à mà à pōble yākaa bàme.
 4 Dokadarisarinŋo dì yāvānikerīnŋo sáabu kpá,
 dokadarinŋo sō òdi fiti ke kūrūwo.
 5 Gbē vāninŋo yāzede mi dōro,
 ama gbē kū òdi Dikiri are wetenŋo dō swáswa.
 6 Takaside taarisaride mana
 de aruzekede yálekperēkerīla.
 7 Né dokadari asānsīni vī,
 pāpādenŋo gbēnna dì wé'i da a deame.
 8 Gbē kū àdi a aruzeke kara ŋŋo'í zōkōŋo gūn
 ten pō kakara gbē kū àdi takasidenŋo wēnda gwaneme.
 9 Gbē kū àdi doka kpá sākoto,
 Luda dì zā a aduakenan.
 10 Gbē kū àdi gbē mananŋo da zé vānia
 ni léte à da a zīda tankutemme,
 taarisaridenŋo sō oni bo mana.
 11 Ōŋŋode dì a zīda dite ōndōde ūme,
 ama takaside asānsīnide dì a ōndō dōame.
 12 Tó gbē mananŋo zīi blē,
 gbē sīnda pínki dì ña dāme,
 tó yāvānikerīnŋo kpata blē,
 baadi digō mi kpāguime.
 13 Tó n n taarinŋo ùte, ñni gé arero,
 tó n ò akūsō n tò, Luda ni n wēnda gwa.
 14 Arubarikademe gbē kū àdigō Dikiri vīna vī ū,
 sāgbānade sō àdi léte à da yān.
 15 Gbē pāsī kū àdi kí ble takasidenŋa
 de lán músu kū àten pūtā bàme,
 lán sàbo kū àten kusīmā bà.
 16 Don'arede kū àdi wé tā a gbēnŋa faya vīro,
 gbē kū à zā ŋŋovānilenan wēndii digō gbāna.
 17 Gbēderi kū a laasun ten wari dōa
 nigō bàa lé ari à gé gaome.
 Gbēke sūn kpānero.

18 Gbē kù àdi yā ke a zéa nigō aafiame,
 yā̀d̀r̀s̀arikeri sō ani léte kánto.
 19 Gbē kù àdi laakari d̀o a bú zīa digō kána,
 gbē kù àdi pé gukoria sō àdigō kù takasi gümme.
 20 Luda ni arubarika da náaniden manamana,
 gbē kù àten wá à ke ɔ̀gode ũ ni bo páro.
 21 Gbēwegwana manaro,
 bee kù abireo gbē ni taari ke burodi kusu yāi.
 22 Sankarade di wá kù aruzekelenaa,
 àdigō dō kù takasi ni a lero.
 23 Gbē kù àdi kpākē gbēi nigō nna káao
 de gbē kù à a tó nna sila.
 24 Gbē kù à kpáni ò a de ke a daa,
 akū àten pi, taarinlo,
 ade léle kù kpáni wédeweome.
 25 Gbē kù à wákū vī di fiti dame,
 gbē kù à Dikiri náani vī mé ani karana le.
 26 Gbē kù àteni a zīda náani ke bi ỳnk̀o,me,
 gbē kù à t́e ̀nd̀s̀i mé ani bo mana.
 27 Pó di kīa gbē kù àdi takasidenō gba páro,
 òdi gbē kù àdi ń wé gwaro káme.
 28 Tó yāvānikerinō kpata blè,
 baadi digō mi kpáguime.
 Tó ò gāga, gbē mananō di dagula.

29

1 Gbē kù ò kpākēi manamana, akū à gi mai,
 ade ni kakate kánto ỳr̀s̀ sari.
 2 Tó gbē mananō dàgula, gbēnō p̀o digō nname,
 tó gbē pásī kù kpatan, òdigō n dame.
 3 Gbē kù à ye ̀nd̀s̀ii di a de p̀o ke nna,
 karuanō be zéserii di a ɔ̀g̀o yaka.
 4 Kína di tó a búsu gbāna kù yāzede musu,
 gusaregbasiri sō àdi a búsu deme.
 5 Gbē kù àten lénna ke a gbédakene
 ten bà kpákpa a zīdane.
 6 Gbē vāni taarikenaa di a kù tankute ũme,
 gbē mana di ayuwii ke kù p̀onnao.
 7 Gbē mana di laakari d̀o takaside yā̀g̀g̀s̀naaa,
 yāvānikeri sō àdi a yā daro.
 8 Lalandikerinō di wēte wá,
 ̀nd̀s̀rinō di gbēnō laakari kpáteñe.
 9 Tó ̀nd̀s̀de gèe yákpate ke kù ỳnk̀o,
 ỳnk̀o p̀i di p̀o f́e àdi yáa d̀o, a lé di nakšaro.
 10 Gbēderinō di zā taarisaridegume,
 òdigō gbē mananō wete ò ń de.
 11 Ỳnk̀o p̀of́e di pisi a wéame,
 ̀nd̀s̀de sō, àdi mena f́me.
 12 Tó gbānade ten sá kpá ékeyāi,
 a ibanō di gō yāvānikerinō ũ ń pínkime.
 13 Takaside kù gbānam̀nneriio yā m̀en do dí vī,
 Dikiri mé à tó ń wé ten gu e ń pínki.
 14 Kína kù àdi yákpate ke takasidenōne kù yāpura,
 a kpata zīnipetena nigō gbāna g̀r̀s̀ sinda pínki.
 15 Totona kù flāao di tó gbē ̀nd̀s̀ kù,
 né kù ò tó a zīdane di wé'i da a daame.
 16 Tó yāvānikerinō dàgula, taarikenaa di kōme,
 ama gbē mananō ni ń kpe e.
 17 Ń n né toto, ani n laakari kpátenne,
 ani tó n p̀o ke nna.
 18 Gu kù Luda yā kunlo, òdigō ń zīdakūna dšro.

Arubarikaden gbē kū à a doka kūna ũ.

¹⁹ Òdi zòò toto kū léoro,
bee tó à mà, ani zí k̄earo.

²⁰ N gbē kū àdi wā à yā o è yá?

Yōnkō s̄ana de adela.

²¹ Zò kū ò a vā zaa a fiti ḡo,ò,
ani láka à ḡō guturu ũme.

²² P̄ōf̄er̄ii dì fiti da,

n̄ēf̄utade dì durunna k̄e manamana.

²³ Īadānaa dì n̄ busame,

z̄idabusana mé àdi n̄ kara.

²⁴ Gbē kū àdi ble kū kp̄anio z̄à a z̄idagume,
àdi sí kū Ludaο, ama àdi we à yāpura oro.

²⁵ V̄inakena bisāsirine bi tankuteme,

gbē kū àdi Dikiri náani k̄e mì niḡō da íla.

²⁶ Gb̄eño dì gb̄anade are wete dasi,
ama yākpatekena bi Dikiri yāme.

²⁷ Gbē mana ye ék̄edeiro,

gbē vāni dì z̄ā z̄ésusus̄erigume.

30

Agu yā'onaa

¹ Yake né Agu yā'oname.

Ma kpsa Luda, ma kpsa manamana,

² zaakū ma yōnkōk̄e de dakeno p̄ola,
má bisāsiri asāns̄ini v̄iro.

³ Mádi ònd̄ō dadaro,

má Luda d̄ōna v̄iro.

⁴ Dí mé à ḡē ludambe yā à s̄u?

Dí mé à ia k̄akara à k̄ū a ɔ̄i?

Dí mé à leḡū'i kòko a p̄okasann?

Dí mé à z̄ite lézekin̄o k̄ē?

A t̄n deraa? A Né t̄n deraa?

Tó n̄ d̄ō.

⁵ Luda yāno p̄inki à mamberu v̄iro,
àdiḡō de s̄gbako ũ gbē kū à n̄aiine.

⁶ N̄sun yāke kara a yā ḡunlo,
de àsun n̄ éke k̄anne n̄ ɔ̄iro yāi.

⁷ Yā m̄en plan maten gbekamma Dikiri,
n̄sun ḡíom̄enero ari màḡō gé ga.

⁸ N̄ ma k̄e yāp̄a'onaaa kū éketonaaο,
n̄ḡō ma gba p̄óble m̄ok̄ōana.

N̄sun ma k̄e takaside kes̄ō ɔ̄ḡodaside ũro,

⁹ de p̄ó súnḡō dimai mà ledi kp̄ányī

mà pi díme Dikiri ũ yāi,

de takasi s̄ún ma k̄ū mà kp̄ani o

mà n̄ t̄ó yakaro yāi.

¹⁰ N̄sun yā dí z̄òò a dikiri k̄īnaaro,
de àsun n̄ k̄á à wí n̄ musuro yāi.

¹¹ Gb̄eken̄o kun òdi n̄ deno t̄ó b̄ēne sí,
òdi n̄ dan̄o s̄ōs̄ō.

¹² Gb̄eken̄o kun òdiḡō da ò gb̄as̄iro,
ama n̄ v̄ānike dí k̄ērumaro.

¹³ Gb̄eken̄o kun òdi n̄ z̄ida bi,
òdi gb̄eño gwa ò mì zu.

¹⁴ Gb̄eken̄o kun n̄ saka de lán f̄ēn̄eda bà,
n̄ saka s̄ōnten̄on de lán f̄ēn̄eño bà,

òdi andunia takasiden̄o kū bisāsiri w̄ēndaden̄o keo yákiyaki.

15 Toro nénᵒgbēnᵒ vī mèn pla,
òdi pi: Ñ ó gba, ò ó gba.

Pó mèn aakᵒ kun kù òdi káro,
à kà siikᵒ se, òdi pi pó mᵒrᵒmáro:

16 Gyáwán kù para né'isᵒᵒᵒ
kù zíte kù í dì mᵒároo
kù té kù àdi pi a károo.

17 Wé kù né dì a de foboo
akᵒsᵒ àdi a da gya boo,
swawee káakáannanᵒ ni a wé pi bo,
yumburukunᵒ ni a gè ble.

18 Yá mèn aakᵒ kun kù ò de ma dᵒnala,
à kà mèn siikᵒ se má ñ mì dᵒro:

19 Zé kù váu digᵒ téo musu,
zé kù mlèe digᵒ táa on gbè sàraaa,
zé kù gó'ite digᵒ tén ísira dagura
kù zé kù gᵒgbē digᵒ ye nᵒkpareiio.

20 Nᵒ zinakeri yákenaan dí:
Àdi pó ble à ᵒ má a léa
à pi ádi yá vāni kero.

21 Yá mèn aakᵒ mé àdi tó zíte lukaluka,
à kà siikᵒ se, zíte ni yá pinᵒ firo:

22 Zᵒ kù à kpata blè,
yᵒnkᵒ kù à pó blè à kà,
23 nᵒgbē kù ò zàagu akù à zā kè
kù zᵒ nᵒkpare kù à gᵒ a dikiri zā nᵒ ūo.

24 Pó ffitinᵒn kù zíte mèn siikᵒ,
ama ò ɔndᵒ vī manamana:

25 Babarenᵒn kun pó gbānanᵒ ūro,
ama òdi póble zāna ke sakareme.

26 Gbè'enenᵒn kun pó zᵒkᵒnᵒ ūro,
ama òdi be bo gbè dagurame.

27 Kwanᵒ digᵒ kína vīro,
ama òdi bᵒte ò zeze gā kù gāaome.

28 Īni fᵒ ñ zukpata kù kù ᵒo,
ama àdi gé na kína kpé sakaaimé.

29 Pó mèn aakᵒ kun kù ñ tena mana,
à kà siikᵒ se, ñ táa'ona nna:

30 Músu kù à de gᵒsa ū nᵒbᵒnᵒ té,
àdi boru kpe pᵒkenero

31 kù kosa kù à tuke hòoo kù blèkoffiniio
kù kína kù à kù a zᵒkarinᵒ areo.

32 Tó n yᵒnkᵒyā kè zīdabinaa gūn
ke tó n yá vāni laasun lè,
ñ ᵒ kù n léa,

33 zaakū lākū òdi vī fakam pá à nísi bo nà,
ke lākū òdi yī kù ò fi à aru bo nà,
len gbē pᵒfēnaa dì fiti da le.

31

Kína Lemueli yā

¹ Kína Lemueli da lé dāa à pi:

² Deramee, ma né? Bᵒmee, ma né'ina?

À kè deramee, né kù ma a lé sè Ludane?

3 Ñsun n wó de nɔgbēnɔ kīnaaro,
ñsun zé kŭ àdi kīnanɔ yaka séro.

4 Lemuēli, sèwē de kīnanɔ pómīna ūro,
í gbāna de kpatablerinɔ pómīna ūro,
5 de òsun mi, dokayānɔ sǎngu,
ò yā gǔgǔ takasidenɔne faya sariro yāi.

6 Á í gbāna kpá gbē kŭ òten ganɔa,
à sèwē kpá pɔsiradenɔa

7 ò mi, n takasi sǎngu,
n yā ūmmana sǔngǔ dǎngu doró.

8 Ñ yā o gbē kŭ oni fǔ ò yā oronɔ gēne ū,
n yā sí gbē kŭ ò kpanyīri vīronɔne.

9 Ñsungǔ yītenaro, n yākpate ke a zéa.

Ñ takasidenɔ kŭ wēndadenɔ yā nna kpámma.

Nɔ laakaride

10 Dí mé ani nɔ laakaride lee?

A bèere vī de gbē bèerēdenɔla zǎ.

11 A zǎ digǔ a náani ke kŭ nèsedoomē,
pó mana ke di kīaaro.

12 Yā manan àdigǔ ke a zǎne,
adi ke yā vāninlo ari a wēndi lén.

13 Àdi sǎkǎ kŭ bàwisio wete
à a ɔzǐ ke kŭ pɔnnao.

14 Àdi gé póbile sé zǎ
lán gó'ite lagatarii bà.

15 Àdi fute gukékɔana à póbile ke a ɔndenɔne,
àdi zǐ kpaatete a nɔkpārenɔne.

16 Àdi zǐte mana wete à lú,
adi geepi línɔ pépen kŭ a zǐda bǔkɔ ɔgɔo.

17 Àdi gbāna dɔ a pia asa ū
à gǎsǎwa bobo a zǐa.

18 Àdigǔ dǔ kŭ áni ete le,
a fitilaa digǔ nana gwāanime.

19 A ɔ digǔ porona àgǔ buutǎbɔ kŭna,
àdigǔ keke ū wǎ kŭ a ɔneo.

20 Àdi ɔ poro wēndadenɔne,
àdi ɔ lika takasidenɔ.

21 Àdi ñampurugɔrɔ vīna ke a bedenɔ yā musuro,
zaakŭ a ɔndenɔ di uta didikɔame.

22 Àdi wutebɔ bizanɔ tǎ a zǐda,
a pókasanɔ bi táaru biza kŭ biza gaaruradenɔme.

23 A zǎ di tǔ bo fāaibokia,
àdigǔ vutena gu dokɔnɔ kŭ bŭsu gbē zǔkɔnɔ.

24 Nɔgbē pīi di pódangán ke àgǔ yía,
àdi gère tǎ à kpá a lagatarinɔa.

25 Àdigǔ gbāna kŭ gakurio dana pókasa ū,
a kunna zia yā di swē kēaguro.

26 Ɔndɔyǎ digǔ da a lén,
àdi yā dañe kŭ yenyīo.

27 A wé digǔ pé a ɔn yáke-naai,
àdi póbile ma'ánlo.

28 A nénɔ di fute ò sa mana one,
a zǎ di a sáabu kpá à pi:

29 Nɔgbēnɔ kokari vī dasi fá,
ama mɔkɔn mé n deñla n pínki.

30 Kakana mana digǔ náani vīro,
nɔmanake di gé zélame,
nɔgbē kŭ à Dikiri vīna vīn òdi sáabu kpá.

³¹ Ñ zĩ kũ à kè àre kpáa,
ñ a tó kpá a yákenaa musu batun.

LAASUNDE

A pínki páme

¹ Laasunde Dauda né, Yurusalemu kína yān dí.

² Makū laasunde ma pi:

Yā pā búgubugu,

yā pā búgubugu,

a pínki páme.

³ Bʹ áreen bisásiri di le andunia gūn

wari kū àten ke a zī sīnda pínki gūnwaa?

⁴ Kpàino di gēte, wurenɔ di su,

ama andunia digɔ kun gɔɔ sīnda pínkime.

⁵ Ifántē di bo àdi gē,

àdi wā à era à gé gu kū àdi bon.

⁶ Īa di káka gēnɔmidɔki kpa,

àdi era à su gugbānduru kpa,

àdigɔ likara àgɔ gé àgɔ su.

⁷ Swa sīnda pínki í digɔ ká ísira gūmme,

ama ísira di paro,

í pínɔ di era ò su swa pínɔ mīame.

⁸ Pʹ sīnda pínki di ní kpasa,

kpasa pi yā gē onala.

Gugwana di mʹ wéaro,

yāmana di sá paro.

⁹ Yā kū à kun yā mé ani era àgɔ kun dɔ,

yā kū ò kē yān oni era ò ke dɔ.

A dufu ke kú andunia gūnlo.

¹⁰ Pʹke kun kú oni pi:

Ñ pʹ dufu ke gwa yá?

Oi! À gīnake à kun ó á zaa zī kò.

¹¹ Gbē káakunɔ yā digɔ dɔ gbēken doro.

Bee gbē kū onigɔ kun zianɔ,

ní yā ni dɔ gbēken ziakeziro.

¹² Makū laasunde ma kí blè Isarailanɔa Yurusalemu.

¹³ Ma mēe kpà yā kū òten ke andunia gūn pínki tàasikanaaa, ma gwàgwa ʹndɔʹndɔ ma è Luda zī pásí dà bisásirinɔne ò ke.

¹⁴ Ma yā kū òten ke andunia gūn è pínki, a pínki bi páme, pena gukoriamé.

¹⁵ Pʹ fikarana porona víro,

òdi le ò pʹ kú à kunlo naroro.

¹⁶ Akú ma ò ma swēe gūn ma pi: Ñ gwa! Ma ʹndɔ zɔkɔ de gbē kú ò kpata blè Yurusalemu ma ànɔla ní pínki, ma ʹndɔ kú ma dɔnaaa wé bò manamana.

¹⁷ Akú ma mēe kpà ʹndɔ asiri dɔnaaa de mà yɔnkɔke kú mīsariyāo asiri dɔ, akú ma è abirekū bi pena gukoriamé dɔ.

¹⁸ ʹndɔ zɔkɔ di su kú nēseyakana zɔkɔome,

òdi yā ʹummana le ní dɔna lémmé.

2

Pɔnnakena páme

¹ Ma ò ma zīdane: Ñ fute ò pɔnnakena yɔ ò gwa ò nnamana dɔ, akú ma è abirekū páme dɔ.

² Ma è kú yáadɔna bi yɔnkɔyāme. Pɔnnakena sɔ, bɔn òdi leaa?

³ Ma pɔnna wēte wēminaa gūn ma ɔ lika yɔnkɔyāi, ama ma swē ten domene are ʹndɔ gūn de mà dɔ yā kú à mana bisásirine à ke andunia gūn a wēndi zaka lén.

⁴ Ma zī zɔkɔnɔ ɔ kpà, ma kpéno bò ma zīdane ma geepe líno pēpe dasidasi.

⁵ Ma karanɔ kpàkpa ma swa dàkonɔ kèke ma lí kú òdi a né ble buri sīnda pínki bàban.

⁶ Ma íkakinɔ kèke ògɔ mɔɔ pisi líkpe pínɔa.

⁷ Ma zɔnɔ lùlu gɔgbēno kú nɔgbēno, ò a kenɔ í ma bea. Má zùnɔ kú pɔkade keteno ví dasidasi de gbē kú ò kú Yurusalemu ma ànɔla ní pínki.

⁸ Ma andurufu kú wuraaò kàkaramai kú kínano aruzekenò kú ní bùsu pónò. Ma lèsirino sè gōgbē kú nōgbēno, ma nōgbē kú gōgbē di lukańyino sè dasi.

⁹ Ma tó bò, má zókò de gbē kú ò kú Yurusalemu ma ànola ní pínki, akú má kpé ɔndò ví a pínki gūn.

¹⁰ Mádi gí ma zīdanc

kú pò kú à ma wé blēoro.

Mádi pò kú à ma pò gbà ke tóro.

Ma pò kè nna ma zīkena sīnda pínkia, àkūme ma isimmawarana pínki láada ũ.

¹¹ Kú ma wé pè yā kú ma kènò pínki kú isimma kú ma wàraao a musu, ma è a pínki bi pāme, pena gukoriame, à àre ví andunia gūnlo.

¹² Akú ma laasun lè gena ɔndò

kú yōnkòkeo kú misarikeo kpa.

Yā kú ò kè zaa zī baasiro, a kpaten kina gēne ni ke dɔɔ?

¹³ Ma è ɔndò àre ví de yōnkòkela lākū gupura digò àre ví de gusirala nà.

¹⁴ ɔndòri wé digò kú a are, yōnkò digò kure gusiran.

Akú ma è gó dokòno mé ani ní bikú ní pínki.

¹⁵ Akú ma laasun lè ma swèn ma pi, zaakú gó dokòno mé ani ó bikú kú yōnkòno nà, bó àreen mani le ma ɔndòaa?

Akú ma pi, abirekú pāme dɔ.

¹⁶ ɔndòri yā ni dɔ gbēken de yōnkòlaro,

ní pínki ní yā ni sà gbēnon zia.

ɔndòri di ga lán yōnkò bàme.

Ísimmawarana pāme

¹⁷ Akú ma a kunna gya bò, zaakú yā kú òten ke andunia gūn pínki di kemene nèseyakayá ũme. A pínki bi pāme, pena gukoriame.

¹⁸ Akú ma zī kú ma kè andunia gūnno gya bò pínki kú mani tó ma gēnene yāi.

¹⁹ Dí mé à dš tó ɔndòri ke yōnkòn a ũtu? Bee kú abireo zī kú ma kè andunia gūn kú ɔndò ni gōneme. Abirekú pāme dɔ.

²⁰ Akú ma pò yàka isimma kú ma wàra andunia gūn pínki yā musu.

²¹ Zaakú gbē di zī ke kú ɔndò kú dšnaao kú gonikeo, akú àdi tó gbē kú adi a ke kerone à gš a pò ũ. Abirekú pāme dɔ, nèseyakayāme manamana.

²² Bón gbē di le isimma kú à wàra andunia gūn kú ɔsi kú à kàao pínki yā musuu?

²³ A kunna andunia gūn gɔrɔ sīnda pínki a zī digò sune kú yā ũmmanaao kú pɔyakanaaome. Bee gwāani a laakarii digò kpatenaro. Abirekú pāme dɔ.

²⁴ Yā kú à mana kú bisāsirio mé à de à pò ble à í mí à a zī sáabu kpá. Ma è abirekú bò Luda ɔime dɔ.

²⁵ Luda kpányi sari dí mé ani fš à pò ble à ponna kee?

²⁶ Luda di ɔndò kú dšnaao kú ponnao kpá gbē kú à kènèea, ama àdi aruzeke kakarana zī da durunnakeriine de à sī à kpá gbē kú a kènèea. Abirekú pāme dɔ, pena gukoriame.

3

Yā sīnda pínki kú a gɔrɔome

¹ Yā sīnda pínki kú a gɔrɔome, bókòte sīnda pínki kú a kegɔrɔo.

² Né'igɔrɔ kun, gagɔrɔ kun, pótšgɔrɔ kun, a wotogɔrɔ kun.

³ Degɔrɔ kun, gbana aafia gɔrɔ kun, gborogɔrɔ kun, a dɔgɔrɔ kun.

⁴ ɔdɔgɔrɔ kun, yáadɔgɔrɔ kun, wēndakegɔrɔ kun, kókš'ogɔrɔ kun.

⁵ Gbèkòtèna gɔrɔ kun, gbèkakarana gɔrɔ kun, bāndaragagɔrɔ kun, a kēna gɔrɔ kun.

⁶ Pówetena gɔrɔ kun, a ɔgbarena gɔrɔ kun,

pókúna gɔɔ kun, a gbarena gɔɔ kun.
⁷ Pógaokéna gɔɔ kun, a nabigɔɔ kun,
 lékúna gɔɔ kun, yá'ona gɔɔ kun.
⁸ Yenyí gɔɔ kun, zāngu gɔɔ kun,
 zíkana gɔɔ kun, vutena aafia gɔɔ kun.

⁹ Bó àreen zíkèri dì le wari kú à kèaa?
¹⁰ Ma zì kú Luda dà bisásirinɔne ò ke è.
¹¹ Luda tò pò sīnda pínki mana a gɔɔa. À kunna gɔɔ sīnda pínki laasun dà bisásiri swènd dɔ,
 bee kú abireo ani f̄s à yá kú Luda ten ke zaa andunia naana ari a lakanaa d̄rɔ d̄ro.
¹² Má d̄s kú pòke mana kú bisásirio de kunna ponna gūn kú manakenaao a wèndi lénlaro.
¹³ Tó gbē ten pò ble àten í mí àteni a zì sīnda pínki sáabu kpá, Luda mé à a gbà.
¹⁴ Má d̄s kú yá kú Luda dì ke niḡs kun gɔɔ sīnda pínki. Oni f̄s ò pòke karanlo, oni f̄s ò pòke lagonlo. Luda kè le de òḡs a vīna vī yáime.
¹⁵ Pó kú à kun tera ginake à kun zaa zì kò. Pó kú aniḡs kun zia kun yá kò. Luda dì yá kú ò kè yānɔ gbè sísi.
¹⁶ Ma yá è andunia gūn dɔ,
 gu kú à de yázede ḡs kún,
 yázesaride mé à kú gwe,
 gu kú à de yá mana ḡs kun s̄s,
 yá vāni mé à kú gwe.
¹⁷ Ma ò ma swèe gūn,
 Luda ni yákpate ke kú gbē mananɔ
 kú gbē vāninɔ n̄ pínki,
 zaakú yakena sīnda pínki kú a gɔɔome,
 bok̄ote sīnda pínki kú a kegɔɔo.
¹⁸ Ma ò ma swèe gūn dɔ, bisásirinɔ s̄s, Luda dì n̄ yá wé wēínne de ò d̄s n̄ zīdaa kú ò de lán n̄b̄b̄nɔ
 bāme.
¹⁹ Bee zaa zì bisásirinɔ kú n̄b̄b̄nɔ, gó dok̄nɔ mé àteni n̄ bik̄ú. Lákú n̄b̄b̄nɔ dì ga nà len bisásiri
 dì ga le se, n̄ we'ona dok̄nɔme. Bisásiri de n̄b̄b̄laro, zaakú a pínki pāme.
²⁰ N̄ pínki dì gé gu dok̄nɔmme, zaakú n̄ pínki bò b̄s̄utiti gūmme, n̄ pínki ni era à ḡs b̄s̄utiti
 ūme.
²¹ Tó bisásiri nini dì tá musu, n̄b̄b̄nɔ pò s̄s àdi tá zīteme, dí mé à d̄sɔ?
²² A yá mé à tò ma è yáke mana kú bisásirio de à a zì sáabu kpálaro, zaakú a bakaan gwe. Dí
 mé ani tó à d̄s yá kú ani ke a gberaa?

4

Kunna kú k̄s̄o

¹ Akú ma gbāna kú òten m̄o gbēnɔne andunia gūn yá gwà dɔ pínki. Ma gbē kú òten wé
 tāmmanɔ wétè è, ò laakarikipateri vīro. Ò laakarikipateri vīro, zaakú n̄ wétāmmarii p̄nɔ mé ò
 gbāna vī.

² Akú ma p̄i, gbē kú ò gānɔn sáabu vī de gbē kú ò kunnola,
³ ama gbē kú odi i k̄oro akūs̄o adí wé ke pla kú a vāni kú òdi ke andunia gūnwororo s̄anarūma
 n̄ pínki.
⁴ Ma è kú pò kú à tò gbē dì zì ke à mè kpáa, de àḡs de a gbēdakela yáime. Abirekú pāme dɔ,
 pena gukoriam̄e.
⁵ Yōnk̄o dì ɔ kpa a kùla ari à f̄f̄f̄.
⁶ Kunna kú pò okú doo kú laakarikipatenaao
 mana de kunna kú pò okú plao
 kú ísimmawaranao kú pena gukorიაola.

⁷ Akú ma era ma yá p̄a pānde è andunia gūn dɔ.
⁸ Gbēke mé à kun à né vīro, à v̄ni kes̄o dakūna vīro. A ís̄imma dì lākaro, bee kú abireo a
 aruzeke dì m̄s̄aro. Dí yāin àten zì kee? Bóyāi à nnamanaa t̄e a zīdane? Abirekú pāme dɔ,
 yāb̄ok̄ote pāsīme.
⁹ Pla de dola,
 zaakú n̄ zikena àre niḡs mana.
¹⁰ Tó gbē m̄en do l̄ete, a gbēndo ni a sé.
 Waiyoo gbē m̄en do!
 Tó à l̄ete, aniḡs s̄eri vīro.

11 Tó gbēnɔn planɔn wutena gu dokɔnɔn,
oni kɔ puusu ma.

Deran gbē mèn do ni ke nà à bo ìann?

12 Òdi gbàna mɔ gbēmendone,
gbēnɔn planɔ sɔ òdi ze ò gíme.

Bà né mèn aakɔ dì kē likaro.

13 Kefenna ɔndɔri takaside mana de kína zíkúna yɔnkɔ kú àdi lédamma ma dorola,

14 bee tó kefenna pii bò kpésira gūn, akú à gɔ kína ũ, ke tó ò a ì būsuu pin takaside ũ.

15 Ma è andunia tē kína gēne kú à de kefenna ũ piiime.

16 Gɔɔ birea à gbēnɔn dasi lé vīro, à de ñ don'arede ũ. Ama gbē kú ò sù zānɔ dí a sáabu kpáro.
Abirekú páme dɔ, pɛna gukoriamɛ.

5

Lékena Luda laasunlenaa sari

1 Tó n ge Luda ɔnn, ñgɔ kú kú laakarīio. Ñ nai ñ a yā ma mana de yɔnkɔnɔ sa'ona gwela,
zaakú ñ yādɔnasari mé àdi tó ò yā vāni ke.

2 N lé súnɡɔ wānaro, ñsun wā ñ yā o Ludanero. Lákú à kú musu ñ kú zíte nà, ñsun yā o
dasiro.

3 Lákú yábɔkɔte dasi dì su kú nana'onaa nà, len yā dasi bɔtenaa dì su kú yɔnkɔyāo le.

4 Tó n lé kē Luda, ñsun a finabona gɔɔ gágaro. Ñ a fina bo, zaakú yɔnkɔnɔ yā dì kánero.

5 Lékena Luda sari mana de n lé kēa papanaa sarila.

6 Ñsun tó n lé n da yānlo. Ñsun o sa'oriine n pì n sá lékena yānlo. Ñ ye Luda pɔ fēnyī n yā pì
yāi à zī kú nten ke kakaten yá?

7 Nana dasi ona kú yā dasi bɔtenaa o dì su kú yā páome. Abire yāi ñgɔ Luda vīna vī.

Aruzeke páme

8 Tó n è òten gbàna mɔ takasidenɔne gukea, òten gíime kú yáze deo òten yā gɔgɔñne a zéaro,
ñsun tó yā pì bo n sarero, zaakú būsuu pì gbānadeno ten wé dɔkɔi, akú ñ gbē zɔkɔnɔ ten wé
dɔnyī dɔ.

9 Ñ pínki dì būsuu pì baka bleme, zaakú kína mé à buranɔ vī.

10 Gbē kú à ye ɔgɔi dì kīaa,

gbē kú à ye aruzekeii àree dì mɔaro.

Abirekú páme dɔ.

11 Tó aruzeke ten kara,

a blèrinɔ digɔ karamɛ.

Bɔ àreen à vī a dikiriine?

À wé pitia baasiro.

12 Zīgbānakerii dì i nna o

à pɔ blè fitin yā ke dasin yā.

Aruzekede sɔ a pɔ dasi dì tó à i oro.

13 Ma nēsɔyakana yā pásì è andunia gūn,

gbēke zé tàta a ɔgɔdale

à a zīda kariii bò,

14 akú à bɔkɔte vāni kèo,

a aruzeke làka pínki.

Kú à négɔgbē ì, à pɔke vī kú à tónero.

15 Bisásiri dì bo a da gberɛn pótompome.

Lákú à sù nà len àdi era à tá le dɔ,

àdi a zī àre ke le à sé à na a ɔi à táoro.

16 Abirekú bi nēsɔyakaya pásime dɔ.

Lákú gbē sù nà len àdi era à tá le dɔ.

À ísimma wàra à pè gukoría pā,

bɔ mé à gɔnɛɛ?

17 Abire gbera à a gɔɔ dè gusiran

kú nēsɔyakana zɔkɔo

kú gyāo kú pɔfɛo.

18 Akú ma è à mana kú bisásirio à pɔ ble à í mi à zī kú à kè kú wario andunia gūn sáabu kpá
a wëndi zaka kú Luda a gbà lén, zaakú a bakaan gwe.

19 Abire gbera tó Luda gbē gbà ɔ̀gɔ̀da kù aruzekεo, akū à a gbà zé à anfāni kεo, à ze kù a bakaaò à a zī sáabu kpá. Luda mé à a gbà.

20 Àdigɔ̀ laasun lé a wèndi zakaaa dasi doro, zaakū Luda mé à yā màa kù pɔ̀nnao.

6

1 Ma nèseyakana yā è andunia gūn dɔ̀ kù à t̄s̄ bisāsirinɔ̀a.

2 Luda gbē gbà ɔ̀gɔ̀da kù aruzekεo kù bèereεo, a pɔ̀ kù à de àgɔ̀ a ni de pínki vī, akū Luda dí a gba zé à anfāni kεoro, gbē pānde mé à ḡs̄ vī. Abirekū pāme, nèseyakayā pāsīme dɔ̀.

3 Tó gbē né ì mèn basɔ̀ro, akū à zī kù yúkuyuku, bee kù a gikenakeo, tó adi pɔ̀nna kεoro, tó à gā, tó a gēvī kpetanaro, ma pì né kù ò ì gè ù sàna deala.

4 Zaakū né pìi sù pāme, akū à tà gusiran, a t̄s̄ ḡs̄ tatana.

5 Bee kù adi ifāntē ero akūs̄ à yāke d̄oro, à nna mà de aruzekede pila.

6 À de gbē kù à kun wè wàa kuri pɔ̀nnakesarila. Gu dokɔ̀nɔ̀n òdi gēn ní pinkinloo?

7 Bisāsiri ísimma kù à wàra,

de à pɔ̀ le à da lén yāime,

ama a gberε di káro.

8 B̄n̄ ònd̄ori deo ȳn̄kɔ̀laa?

B̄s̄ àreen yākεna a zéaa di ì takasidenεε?

9 Pɔ̀nnakεna kù pɔ̀ kù ní v̄io

mana de a pānde nidenala.

Abirekū pāme dɔ̀, pena gukoriamε.

10 Pɔ̀ kù à kè yā t̄s̄ vī kò,

pɔ̀ kù bisāsiri de a ù s̄s̄, ò d̄s̄ kò.

Bisāsiri ni f̄s̄ à lékpak̄s̄a kε

kù gbē kù a gbāna dealaoro.

11 Yāb̄t̄ena dasi di yā yaka.

B̄s̄ àreen abire vī gbēnεε?

12 Dí mé à d̄s̄ pɔ̀ kù à mana kù bisāsirio a wèndi kori zaka kù àdi gēte lán uraa bà gūnn? Dí mé ani f̄s̄ à yā kù ani kε a kpe andunia gūn onεε?

7

Ònd̄sdannεnaa

1 T̄s̄ nna mana de nísi gbī nna bèereɗela, gagɔ̀ro mana de igɔ̀rola.

2 Gēna ɔ̀n kù òten gē s̄o d̄on mana

de gēna ɔ̀n kù òten dikpe kenla,

zaakū gbē s̄inda pinki lakanaan gwe,

à mana gbē kù ò kunnɔ̀ yā pì da.

3 Wēndakεna mana de yáad̄onala,

p̄s̄irakεnaa gbera nèseε di were.

4 Ònd̄ori laakar̄ii diḡs̄ kù ɔ̀n kù òten s̄o d̄onwa,

ȳn̄kɔ̀ laakar̄ii diḡs̄ kù ɔ̀n kù òten pɔ̀nna kenwa.

5 À mana ònd̄ori kpākēnyīna da

de ò s̄á kpá ȳn̄kɔ̀ n t̄s̄kpanala,

6 zaakū ȳn̄kɔ̀nɔ̀ yáad̄ona de

lán s̄ákpa lí tēpūtāna k̄inii gūn bàme.

Abirekū pāme dɔ̀.

7 Gbāna m̄ona gbēn̄onεε di tó ònd̄ori ȳn̄kɔ̀ kūme,

gusaregba di gbē yakame.

8 Yā m̄idena mana de a naanala,

m̄ena mana de ní z̄ida binala.

9 Ñsun tó n p̄o f̄ē likalikaro,

zaakū ȳn̄kɔ̀ mé àdiḡs̄ p̄of̄ē vī.

10 Ñsun p̄i, b̄oyāin yāgɔ̀ro mana de tera p̄olaro,

zaakū yālana dí taka bi ònd̄oyānlo.

11 Ònd̄s̄ bi pɔ̀ maname lán túbi bà,

à àre vī gbē kù òten ifāntē enonε.

12 Ònd̄s̄ bi utekime,

lákū ɔ̀gɔ̀ de uteki ù nà,

ama dōna àreen dí:

Ɔndō dì gbē kū ò vīno sura ba.

¹³ N̄ laasun lé Luda yákenanɔa.

Dí mé ani f̄s̄ à p̄s̄ kū à kè kotinaa dɔdɔ?

¹⁴ Tó gɔɔ nna s̄umma, n̄ p̄anna keo.

Tó gɔɔ vānime s̄s̄, n̄ laasun lé.

Luda mé à a p̄inki kē,

de gbēke s̄unḡs̄ a zia d̄s̄ro yāi.

¹⁵ Ma wēndi kori dí ḡun

ma yā d̄ik̄inanɔ è p̄inki.

Ma gbē mana è,

à ḡa a manakenaa ḡun,

ma gbē vāni è,

àten ḡl ke a yāvānikēnaa ḡun.

¹⁶ N̄sun tó n manakēna gē ɔlaro,

n̄sun tó n ɔnd̄s̄ gē ɔlaro.

À kè dera īni n z̄ida kakatē?

¹⁷ N̄ vāni s̄un gē ɔlaro,

n̄sunḡs̄ ȳnko ūro.

À kè dera īni ga n gɔɔ āa?

¹⁸ À mana n̄ḡs̄ yā mēn pla p̄ino kūname,

n̄sun ɔ gbareiro,

zaakū gbē kū à Luda vīna vī

d̄i a pla p̄ino zé le p̄inkime.

¹⁹ Ɔnd̄s̄ dì tó ɔnd̄s̄ri gbāna ḡs̄ de

wēte gbānade gbēn̄n kurinɔa.

²⁰ Gbē mana kū àdiḡs̄ yā mana ke

kū àdi durunna kero kū andunia ḡunlo.

²¹ N̄sun s̄a kpá yā kū gbēn̄ ten oi p̄inkiro,

de n̄sun ma n z̄ikeri teni n s̄s̄s̄ro.

²² Zaakū n̄ d̄s̄ n z̄idane,

kū m̄ok̄n se n gbēn̄ s̄s̄s̄ dasi.

²³ Ma yā bireno gwā kū ɔnd̄s̄o p̄inki,

ma z̄eo kū mà ɔnd̄s̄ kū,

akū à z̄à k̄umao.

²⁴ Bee tó ɔnd̄s̄ f̄s̄ àḡs̄ dera, a k̄uki z̄à,

a asiri z̄ok̄s̄ manamana,

dí mé ani f̄s̄ à boaa?

²⁵ Ma ɔnd̄s̄ kū yā s̄inda p̄inkioo m̄i tàasii kà,

ma gwāgwa de mà le mà d̄s̄,

de mà yāvānikēna d̄s̄ ȳnko ke ū,

de mà ȳnko ke d̄s̄ m̄isarike ū.

²⁶ N̄ogbē kū à de tankute ū

a swē bi gbàgidiime

a ɔno bi m̄ok̄ak̄s̄anaame,

a yā d̄i ma p̄o yaka de gala.

Gbē kū a yā kà Ludanēē di wotoa,

ama n̄ogbē p̄ii d̄i durunnakeri k̄ume.

²⁷ Makū laasunde ma p̄i,

n̄ yā kū ma boa gwa.

Kū maten yā gwa z̄éazea

de mà le mà a m̄i d̄s̄,

²⁸ gɔɔ kū maten wete lenaa sari,

ma ḡs̄gbē mana lè mēn do

gbēn̄n wāa s̄ɔrono té,

ama bee n̄ogbē mana mēn do

m̄adi le n̄ t̄ero.

²⁹ Yā kū ma boaan dí.

Luda bisāsirinɔ kè n̄esepuradenɔ ūme,

akū ò gē manafiki z̄én.

8

¹ Dí mé à de lán ɔ̀ndɔ̀rii bàa?

Dí mé à yáɔ̀ bɔ̀kɔ̀tena dɔ̀?
 ɔ̀ndɔ̀ di bisásiri àn werene,
 àdi a wé pásí lite wé mana ú.

² Ñ mí nate kína yáne,
 zaakú n lé kèa kú Luda tóme.

³ Ñsun wá ñ go a arero,
 ñsun ze yá kú àdi kene vání kperɔ̀,
 zaakú yá kú à kène nnan àdi ke pínki.

⁴ Zaakú kína yá mé à zé ví,
 dí mé ani fɔ̀ à pine: Bón nten ke gwee?

⁵ Gbē kú à mii nàtene ni gē yánlo,
 gbē kú à ɔ̀ndɔ̀ ni a gɔ̀ɔ̀ kú a kennaɔ̀ dɔ̀.

⁶ Yá sɔ̀nda pínki a gɔ̀ɔ̀ kú a kennaɔ̀ víme,
 bee tó yá'ummana ten tɔ̀ gbēa manamana.

⁷ Zaakú gbēke zia dɔ̀ro,
 dí mé ani fɔ̀ à yá kú ani su onee?

⁸ Gbēke a wèndi kúna gbāna víro,
 leme se gbēke ni fɔ̀ à a gagɔ̀ɔ̀ sɔ̀sɔ̀ arero.

Ódi le ò bò sozan ži gúnlo,
 leme dɔ̀ yá vání di a kèrinɔ̀ gbarero.

⁹ Kú ma yá kú òten ke andunia gún laasun lè pínki, ma è bisásiri di gbāna blerúma à wari kpáryí.

¹⁰ Akú ma yávanikeri kú òteni ní vɔ̀no è. Gbēno bò Luda ɔ̀nn ò sù ní tɔ̀ nna sí wéte kú ò ní yá vání kèn gún. Abirekú páme dɔ̀.

¹¹ Tó odi wari dɔ̀ dàkeriia likalikaro, a yá di tó gbēno zeo ní swèn ò a vání keme se.

¹² Bee tó durunnakerii dàa kè gèn baaakɔ̀, akú à gii kè, má dɔ̀ kú gbē kú ò Luda vína ví akú sɔ̀ òten mí natenenɔ̀ sàna deala.

¹³ Yá ni bo kú gbē váníno nnaro, kú ò Luda vína víro yáí, ní gɔ̀ɔ̀ ni gi kero lán uraa bàme.

¹⁴ Yá pá pànde kun àten ke andunia gún. Yá di gbē mana le lákú yávanikeriin a ú bà, yá di yávanikeri le lákú gbē manan a ú bà. Ma pí abirekú páme dɔ̀.

¹⁵ Madi pɔ̀nnakena sáabu kpá, zaakú à mana kú bisásirio andunia gún à pɔ̀ ble à í mí a pɔ̀nna ke, pɔ̀nna pí ni done are a zikenaa gún lákú Luda a gbà a wèndi lén nà andunia gún.

¹⁶ Ma mēe kpà ɔ̀ndɔ̀kúnaaa, akú bɔ̀kɔ̀te kú òten ke andunia gún kú i di na ní wénlo fánantè kú gwáanio, ma a laasun lè

¹⁷ ma è Luda tò gbēke ni fɔ̀ à yá kú àten ke andunia gún dɔ̀ro. Bee tó gbē kpáte kèi manamana, ani a mí dɔ̀ro. Bee tó ɔ̀ndɔ̀rii pí á dɔ̀, ani fɔ̀ à boaro.

9

Yá dokɔ̀no mé àten gbē sɔ̀nda pínki dá

¹ Ma abirenɔ̀ laasun lè pínki, akú ma zeo kú gbē mananɔ̀ kú ɔ̀ndɔ̀rinɔ̀ kú ní yákenanɔ̀n kú Luda víme. Gbēke digɔ̀ dɔ̀ tó yenyí ke zangu teni a dàro.

² Yá dokɔ̀no mé àten gbē sɔ̀nda pínki dá, yápuradenɔ̀ kú nèsèpásidenɔ̀, gbē mananɔ̀ kú gbē váníno, gbásisaridenɔ̀ kú gbásidenɔ̀, ludagbagbarinɔ̀ kú ludagbagbarisarinɔ̀. Lákú à de kú gbē mananɔ̀ nà, len à de le kú durunnakerinɔ̀. Lákú à de nà kú gbē kú òdi la da kú Ludaonɔ̀, len à de le kú gbē kú òdi la da káaoronɔ̀.

³ Yá kú àdi ke andunia gún pínki nèsèyakayáme, kú yá dokɔ̀no mé àdi gbē sɔ̀nda pínki le. Yá vání kɔ̀ bisásirinɔ̀ swèn, yɔ̀nkoyá mé àdi doñme are, a gbera òdi tá gyáwánn.

⁴ Gɔ̀ɔ̀ kú gbē kú kú wèndiiò àdigɔ̀ támaa ví. Bee gbēda bēne à sàna de músu gèla.

⁵ Gbē bēnenɔ̀ dɔ̀ kú oni ga, gènɔ̀ sɔ̀ ò pške dɔ̀ro. Ò láada ke ví dorɔ̀, ní yá ni dɔ̀ gbēken dorɔ̀.

⁶ N yena gbēi kú ní zana gbēnwo kú ní nèsègɔ̀bakennaɔ̀ gē zélan gwe kò. N baka nigɔ̀ kú kú yá kú àdi ke andunia gúnwo ziki dorɔ̀.

⁷ N gè ñ n pɔ̀ ble kú pɔ̀nnao, ñ n sèwē mi kú yáadonnao, zaakú Luda n yákenaa pìnɔ̀ sáabu kpà kò.

⁸ N gɔ̀ uta pura dana gɔ̀ɔ̀ sɔ̀nda pínki. Nsungɔ̀ kun nísi dɔ̀kɔ̀na n míia sariro.

⁹ N pɔ̀nna ke kú n nanɔ̀ yenyídeo n wèndi kori kú Luda kpámma andunia gún lén, zaakú n bakaan gwe gɔ̀ɔ̀ kú nten ísimma wara andunia gún.

¹⁰ Zī kū n ɔ̀ nà a kenaaa, ò ke n gbàna lén, zaakū zī ke yāgōgōna ke dōna ke ɔ̀ndɔ́ kú gyāwān kú nten tánlo.

¹¹ Ma è andunia gūn dɔ́ kú
bàkpakūsùblenaa di ke bà nna yānlo,
zìblenaa di ke gbàna yānlo,
pòblelenaa di ke ɔ̀ndɔ́ yānlo,
aruzekelenaa di ke wéẓē yānlo,
nna kú gbēnɔ́ di ke kyódōna yānlo,
zaakū gɔ̀rɔ́ vāni kú kisirao di ñ lé ñ pinki,
¹² gbēke gɔ̀rɔ́ kú yā vāni ni a le dōro.
Lán kpò kú à si táaru gūn bà,
lán bā kú bà a kùu bà,
len gu di dɔ́ gbēne vānivāni à a kú b̀urum le.

ɔ̀ndɔ́ de gbānala

¹³ Ma ɔ̀ndɔ́ ke taka è andunia gūn, a yā ma kú gbàna.
¹⁴ Lakutu ke kun yā, a gbēnɔ́n dasiro, akū kína gbānade sù à lètea à lika a bīnii.
¹⁵ Gōgbē takaside ɔ̀ndɔ́ri ke kú lakutu pii gūn, à lakutu sura bà kú a ɔ̀ndɔ́, akū takaside pi yā dí dɔ́ gbēkenlo.
¹⁶ Akū ma pi ɔ̀ndɔ́ de gbānala, ama òdi takaside ɔ̀ndɔ́ gya bo, òdi a yā daro.
¹⁷ ɔ̀ndɔ́ri yā yīdayīda kú ò sá kpai
mana de yōnkɔ́nɔ́ kína patammanala.
¹⁸ ɔ̀ndɔ́ mana de gōkebɔ́nɔ́la,
ama durunnakeri mèn do di yā mana zōkɔ́ yakame.

10

Yōnkɔ́ke kari

¹ Lákū ífīni gènɔ́ di tó turarekeri nísi gbī vāni kú nà,
len yōnkɔ́ke fiti di gbē kú à ɔ̀ndɔ́ vī kú b̀eereεo t́ yaka le.
² ɔ̀ndɔ́ri laasun di tá ɔ̀plai,
yōnkɔ́ pò di ta ɔ̀zei.
³ Bee tó yōnkɔ́ ten táa o zén,
a ɔ̀ndɔ́ òdígō kīaname,
àdi tó gbē sīnda pinki a mīsarike dō.
⁴ Tó gbānade pɔ́ fēnyī,
̀nsun go n tíaro,
kunna n laakarīia di lá ká taari zōkɔ́a.
⁵ Ma nēseyakayá ke è andunia gūn,
à de gbānade sātēna yāa ūme.
⁶ Òdi yōnkɔ́nɔ́ ká kpata zōkɔ́n dasi,
aruzekedenɔ́ sō òdígō kú kpata fitin.
⁷ Ma zōnɔ́ è di sōa,
zīdadēnɔ́ sō òten táa o gèse lán zōnɔ́ bà.
⁸ Gbē kú àten wēε yō ni zu a gūn,
gbē kú àten bīni gboro, mlē ni a só.
⁹ Gbē kú àten gbē wí, gbē ni a kīna,
gbē kú àten yaka para, yaka ni a kari bo.
¹⁰ Tó kpása lēnnaro,
akū òdi a lé kekero,
sé ñ gāsāwa boboi kú gbānao,
ama ɔ̀ndɔ́ di tó ò zé leme.
¹¹ Tó mlē bon'á kē a kōkɔ́oriine à a sò,
à àre vī a gūn doro.
¹² ɔ̀ndɔ́ri légbē nna,
ama yōnkɔ́ lé di a kakateme.
¹³ Àdi na yā'onaaa yōnkɔ́yōnkɔ́,
àdi a mī de kú mīsarīyā vānio,
¹⁴ zaakū yōnkɔ́ di yā b̀oteme.
Lákū gbēke yā kú ani su dōro nà,
dí mé ani fō à yā kú ani ke a kpe onεε?
¹⁵ Yōnkɔ́ zī di a kpasame,

ari se àdi zé d̄s gena w̄ete gūnlo.

¹⁶ Waiyoo b̄usu k̄u a k̄ina de kefenna ū,
a ìbanò d̄iḡs̄ p̄óble gb̄e zaa k̄onko.

¹⁷ Minnaden b̄usu k̄u a k̄ina de k̄inan̄e ū,
a ìbanò d̄i p̄ó ble a ḡor̄a gb̄anakarana ȳai,
adi ke w̄edena ȳainlo.

¹⁸ Tó gb̄e ma'á v̄i,
a kp̄é lík̄ók̄un̄o d̄iḡs̄ sik̄un̄ame,
tó àten gwa k̄u w̄éo,
a kp̄é ni í bo.

¹⁹ Òdi p̄óble z̄ók̄s̄ ke p̄on̄nak̄ena ȳaime,
w̄emina d̄i su k̄u ȳaado,
ama ɔ̄ḡo mé àdi su k̄u a p̄inkio.

²⁰ Ñsun k̄ina s̄os̄s̄ro, bee n n̄es̄ee ḡun,
ñsun aruzekede k̄áro, bee n kp̄é ḡun,
zaak̄u bá ni yá p̄i s̄éte à gé à ōñe.

11

¹ Ñ gba da k̄u p̄óbleo gb̄en̄one,
z̄ikea ìni le do.

² Ñ kpaatete gb̄en̄on supplan̄one ke s̄oraak̄s̄,
zaak̄u ñ k̄isira k̄u ani b̄usu le d̄s̄ro.

³ Tó ludambe sira k̄u k̄u ío,
àdi ma z̄ite leḡu ūme,
tó lí l̄ete ifaboki kpa ke ifal̄ete kpa,
gu k̄u à l̄eten, gwen àdiḡs̄ w̄úten.

⁴ Gb̄e k̄u à w̄é do ìai d̄i p̄ó t̄s̄ro,
gb̄e k̄u àten ludambe sira gwa d̄i p̄ó k̄éro.

⁵ Lák̄u ñ w̄endiboki d̄s̄ro nà
ke né kasana a da gber̄en,
ìni f̄s̄ ñ Luda P̄s̄indapinkikeri z̄i d̄s̄ro.

⁶ Ñ p̄ó t̄s̄ k̄onko,
ñsun ma'á k̄u ɔ̄k̄os̄iro,
zaak̄u ñ d̄s̄ a kp̄ate mé ani arubarika kero.
Adik̄inan̄ yá ke adirek̄un̄ yá,
ke oniḡs̄ mana ñ p̄inkin̄ yá, ñ d̄s̄ro.

⁷ Gupura nna,
ifant̄e'ena d̄i k̄án̄gu.

⁸ Bee tó gb̄e w̄endi gb̄ana f̄s̄ àḡs̄ dera,
à p̄onna ken p̄inki.
Bee k̄u abireo à laasun lé gusira ḡor̄a,
zaak̄u oniḡs̄ dasime.
Yá k̄u àten su p̄inki p̄ame.

Lédana kefennan̄o

⁹ Kefenna, ñ p̄onna ke n kefennakeḡor̄o,
ñ tó n p̄o ke nna n néḡs̄gb̄ekeḡor̄o z̄i.

Ñ yá k̄u à n p̄o gb̄à ke
ñ té p̄ó k̄u à k̄àngui,
ama a p̄inki ḡun ñḡs̄ d̄s̄ k̄u
Luda ni yákp̄ate ke k̄unwo.

¹⁰ Ñsun tó n p̄o yakaro,
ñ n m̄è'umman̄o gonla,
zaak̄u kefennake k̄u mik̄a sirao d̄i ḡé z̄élame.

12

¹ Ñ tó n K̄eri yá ḡs̄ d̄ongu n kefennakeḡor̄o z̄i
ari ḡor̄o v̄ani gé ká,
ari w̄è k̄u ìni p̄i n̄teni a nna ma doroo.

² Ñ tó a yá ḡs̄ d̄ongu
ari ifant̄e k̄u gupurao ḡs̄ lago,

ari mɔvura kũ susunenɔ ɡɔ sira kũ,
 ari legũmana gbera guweresari ɡɔ ɡé su.
 3 Ɔɔɔ birea n ɔnɔ nigɔ lukaluka,
 n gbánɔ ni koko,
 n pɔsobɔnɔ ni kámma bo kũ ò dasi doro yá,
 n gugwabɔnɔ ni gu e ní wondoo ɡũn dáadáa.
 4 N lé nigɔ nakɔana ɡánulea,
 wísilɔgbɛ kĩni ni buse kũnne.
 Bánɔ wiki ni n vu in,
 nɔkparenɔ lè ni kenne buse.
 5 Īni vĩna ke guleine kũ kurena zé ɡũnwo,
 n miká ni pura kũ lán desu vú bà.
 Īni n zida ɡáte lán kwa táa'onaa bà,
 pɔke ni n mè fute doro,
 zaakũ bisásiri dì ɡé a ɡékiame,
 akũ ɔɔɔrinɔ digɔ kure ɡánulea.
 6 N tó n Kèri yá ɡɔ ɔngu
 ari n andurufu bà ɡɔ ɡé kè,
 ari n wura ta ɡɔ ɡé kpakoto kũ,
 ari n í lo ɡɔ ɡé wiwi,
 ari n lɔ ɡɔ ɡé wí,
 7 ari n bùsutiti ɡɔ era à ɡé ɡé zĩten,
 gu kũ à bòn,
 ari n nini ɡɔ ɡé tá
 Luda kũ à kpámma kĩnaa.
 8 Makũ laasunde ma pì:
 Yá pá búgubugu,
 a pínki páme.

Yá pì lakanaa

9 Abire gbera lákũ laasunde pì ɔndɔ ná, à ɔɔnaa dádaáne. À laasun lè à kpáte kè yá, akũ à yáasinɔ lè dasi.

10 À kpáte kè yá manai, akũ a yá pìnɔ kè a zéa, akũsɔ yápurame.

11 Ɔndɔri yánɔn de
 lákũ ɡò kũ òdi pɔkádɛnɔ léo bàme,
 ní yá'onanɔn de
 lán koosa kũ ò pà ɡínɡinnɔ bà.
 Sádári mèn do mé à yá pìnɔ dà.

12 Ma né, ñ laakari ke, ñsun yáke karanlo. Òdi takadano kè dasidasi, à lé vĩro. Kyókɛna zɔkɔ sɔ àdi mèe kpasame.

13 Ò a pínki mà, a midenaan dí:

Ñ vĩna ke Ludane,
 ñ ɡɔ a yáɔitenanɔ kũna,
 zaakũ gbɛ sĩnda pínki yán gwe.

14 Luda ni yákpáte ke ó yá sĩnda pínki musu,
 kũ yá kũ utenaao pínki,
 bee a mana ke a vāni.

WOMU GE GA DOBU BO

Ka Heberum ba tire te sokawa Womu ge ga dobu bo. Kurɔ ka durɔn k̄irun gariya ta m̀.
Yuuba ba tire ten gari weesinawa ka k̄i te Gusunɔ u win tambu Isireliba k̄i. Ma naane
dokeobu ba maa tu weesina ka k̄i te Yesu Kirisi u win yigberu k̄i.

Tire ten kpunaa

1. Womu 1, wiru 1.1n di sere wiru 2.7.
2. Womu 2, wiru 2.8-17.
3. Womu 3, wiru 3.1n di sere wiru 5.1.
4. Womu 4, wiru 5.2n di sere wiru 6.3.
5. Womu 5, wiru 6.4n di sere wiru 7.11.
6. Womu 6, wiru 7.12n di sere wiru 8.5a.
7. Womu 7, wiru 8.5b-14.

1 Womu ge ga dobu bo wee. Salomɔwa ga ka yā.

Kurɔ ka durɔn faagi

Kurɔ u neɛ,

² a man s̄suo ka wunen tiin nɔɔ.

Domi wunen k̄irun kookoosu su tam dobu kere.

³ Wunen wani yi nuburu do.

A s̄awa nge turare ye ya pusa.

Yen s̄na wɔndiaba ba nun k̄i.

⁴ A man tii gawema kpa su nun naa sw̄i ka duka.

A s̄awa nen sunɔ, a ka man doo wunen w̄a yerɔ.

Wunen saabuwa sa nuku dobu m̀.

Wunen k̄iru ta tam dobu kere.

Ba gem m̀ be ba nun k̄i.

⁵ Yerusalemun wɔndiaba, i swaa dakio i nɔ.

Na t̄iri, adama na s̄a kuro burɔ.

Na t̄iri nge Kedaan kuu bekuruginu,

adama na w̄awa nge beku karenu ni nu w̄a Salomɔn sina kpaarɔ.

⁶ I ku man gem ȳen s̄o na t̄iri.

S̄ɔwa u man kua me.

Nen sesubu ba ka man m̄ru kua.

Ba man kua ben reseem d̄a gbaarun k̄so.

Adama na n̄ nen tiigiru k̄so.

⁷ A man s̄ɔwɔ nen k̄nasi mi a ra wunen sabenu kpare,

ka mi a ra de nu s̄ɔ sure.

Kpa na kun maa sirene wunen berusebun sabenun suunu s̄ɔ.

Ȳa kparoba neɛ,

⁸ wunɛ wi a t̄n kurɔbu kpuro buram kere,

à kun yam mi ȳɛ, a doo a ȳa ḡɔn yira sw̄i.

Kpa a wunen bonu kpara kparobun w̄a yerun b̄kuɔ.

Durɔ u neɛ,

⁹ nen k̄nasi, a ka dum nia weene

ye ya Egibitin sunɔn tabu keke gawamɔ.

¹⁰ Wunen bura ȳanu nu ra de wunen baanu nu man w̄ɛrɔ.

Wunen w̄ira ka goonu w̄a.

Ȳa kparoba neɛ,

¹¹ sa k̄o nun saba kua ye ya wura ka sii geesu menne.

Kurɔ u neɛ,

¹² sanam me sina boko u s̄o ka wigibu,

nen turaren nubura pusa.

¹³ Nen k̄nasi u nuburu dowa nge turare ye ba m̀ miru,

ye ya sure nen tororɔ.

¹⁴ Nen k̄nasi u s̄awa nge d̄a w̄ɛ burasu.

Su ra k̄piwa reseem d̄a gbaarɔ Engedio.

Durɔ u neɛ,

¹⁵ nen k̄nasi, a s̄awa kuro burɔ.

Wunen nani yi ballimo nge waa bakagii.

Kuro u nee,

¹⁶nen kinasu, a saawa duru buru,
wuna a man were.

Besen kpin yeru ta ko n noo ne nge yaka bekusu.

¹⁷Daa ye ba mo seduru, yera ba ka besen dirun daa mwaanatia kua.
Ma ba ten yari kua ka daa ye ba mo sipere.

2

¹Nena na saa nge gunarun biibii ye ya kpia tem tereaa.

Na maa saa nge yakasun biibii ye ya waa wawaa.

Duro u nee,

²a n nen kinasu wa win wandia kraasibun wuuru,
u ra n saawa nge biibii ye ya waa sakin suunu soo.

Kuro u nee,

³a n nen kinasu wa aluwaasiban suunu soo,
u saawa nge daa te ba mo pomie danun suunu soo ten marum mu dibu do.
Na ra ka na n so win saara.

⁴U ka man da mi ba ra to baka dianu di.

Ma u man nenua ka kiru.

⁵Wee kira man baru kua.

A man dam ke ka kira duronu, ka pamien marum.

⁶Na ki na n nen wiru sondu win nom dware,
kpa win nom geu gu man bakasi.

Duro u nee,

⁷bee Yerusalemun wandiaba, na bee soomo
ka yee kpiki ka nennun yisinu,
i ku nen kinasu yamia saa ye u n ki u se.

Duro u wee

Kuro u nee,

⁸na nen kinasin noo noomo.

Woo u guunu sarikiramoo u wee.

⁹U saawa nge yaa kpiku n kun me nge gini kpema.

Wi wee dirun biru,

u man merima fenentin di.

¹⁰Ma u ka man gari kua u nee,

a seewo nen kinasu, kuro buru, a na.

¹¹Wee puran saa ya doona,

ma gura ya yora.*

¹²Biibii ya kpia yam kpuro.

Sa guno bwese bwese kan swi noomo.

Kparukonun swi yi noora besen tem soo.

¹³Daa te ba mo figie ta marum torumo,

ma resen tokan wesun nubura pusa.

A seewo, a na nen kinasu, kuro buru,

¹⁴wune wi a saa nge sakusa ye ya waa kpee baa soo ya kukua.

A man wunen wuswaa soosio.

A de n wunen noo no.

Domi wunen dokora noobu do.

Me ya maa wunen wuswaa ra man were.

Kuron mero u nee,

¹⁵i sun demaku binu mweerio

ni nu besen resen gbaaru sankumo saa ye ya wesu saa.

Kuro u nee,

¹⁶nen kinasu u saawa negii,

na maa saa wigii.

U win sabenu kparamoo yakasun biibiin suunu soo.

¹⁷A de a gosira, nen kinasu, a n waa guunu wollo
a n saa nge yaa kpiku n kun me nge gini kpema,
sere soo u ka du saaru tu kpea.

* **2:11 gura ya yora** - Isireliban temo, puran saa gura ra ne.

Kurɔ u ka win kīnasi dosimɔ
Kurɔ u nɛɛ,

3

1 wɔku girira na kpī nɛn kpɪn yeru wɔllɔ.

Na kasu wi nɛn gɔru ga kī.

Adama na n̄ n̄n wa.

² N n̄ mɛn na, kon sewa n̄ bɔsu wuu sɔɔ,

gen swɛɛɔ ka gen yaburɔ na n̄ kasu wi nɛn gɔru ga kī.

Na n̄n kasu kasu, adama na n̄ n̄n wa.

³ Ye wuu gen kɔsoba bɔsu ba wuu mɛɛrimɔ, ba man wa,
 ma na bu bikia na nɛɛ, i nɛn kīnasi wa?

⁴ Ye na bu deri kese, yera na nɛn kīnasi wi wa.

Na n̄n s̄ɛre, na n̄ n̄n yɔsu

sere na ka n̄n da nɛn mɛro wi u man maran dirɔ.

⁵ Bɛɛ Yerusalemun wɔndiaba,

na bɛɛ sɔɔmɔ ka yɛɛ kpiki ka nennun yīsinu,

i ku nɛn kīnasi yamia saa ye u n̄ kī u se.

Kurɔ u nɛɛ,

⁶ wata u saram wee gbaburun di mɛni nge wii tīa.

U turare ye ba m̄ miru ka turare dɛkagia bwese bwesekan nuburu m̄.

⁷ Salomɔn kpɪn yera ba sɔɔwa ba ka wee,

Isireliban tabu durɔ damgibu wata ba n̄n swī ba wāa gɔn gɔnka.

⁸ Be kpuro ba ka takobi sannɔ yɛ.

Ba s̄aawa tabu durɔbu.

Ben baawure u win takobi beki win yɛsɔɔ

u ka sɔɔru s̄a baa yiberɛba b̄n n̄ kurama wɔkuru.

⁹ Sina boko Salomɔ u dera ba n̄n amakɛɛn kitaru kua ka d̄a ye ba ka na Libanin di.

¹⁰ Ma ba ten suatian dɛki kua ka sii geesu.

Ba maa ten gballitia kua ka wura.

Ba ten sin yerun leferi beku wunɔmgiru wukiri

te Yerusalemun wɔndiaba ba buraru kua kīrun s̄.

¹¹ I yarima bɛɛ Siɔnin wɔndiaba, i sina boko Salomɔ wa.

U win furɔ doke ge win mero n̄n dokea saa ye u kurɔ kpaaru kua.

Dɔma te, u wāa nuku dobu sɔɔ.

Durɔ u nɛɛ,

4

1 a s̄aawa kurɔ burɔ, nɛn kīnasi.

Wunen n̄ni yi ballimɔ nge waa bakagii wunen s̄nditian w̄ɛrin di.

Wunen seri yi s̄a nge boɔ wuuru te ta saramamɔ Galadin guuru wɔllun di.

² Wunen donnu nu buriri nge yāa n̄n sansu ba b̄ɔra nu nim n̄rum wee.

Nu maa n̄ɔ n̄wa swɛɛ swɛɛ, n̄n gara kun kande.

³ Wunen n̄ɔ ga sw̄ɛriwa nge tom,

ma ga waabu wā.

Wunen baanu nu ballimɔwa nge dire s̄nsɔm bia wunen s̄nditian w̄ɛrin di.

⁴ Wunen wīra wāwa nge Dafidin dii bwereku gagu

mi ba ra tabu yānu bere.

Wunen saban bataniba ba s̄a nge tabu yāa ni ba bw̄ɛ mi.

⁵ Wunen bw̄asu s̄a nge yaa kpikun binu yiru ni nu yakasu dimɔ biibiin suunu sɔɔ.

⁶ Sere s̄ɔ u ka du saaru tu kp̄ɛa,

kon da guuru wɔllɔ mi turare ye ba m̄ miru ka turare dɛkagia ya wāa.

⁷ A s̄aawa kurɔ burɔ, nɛn kīnasi.

A n̄ bau gagu m̄.

⁸ A na su doona saa Libanin guunun di

ka Seniri ka Hɛɛmɔn guurun di

mi gbɛe sinansu ka musuku yambarɔsu ra n̄ wāa.

⁹ Besen n̄ni yi n̄ yinna, n̄ kun mɛ n̄a n̄ wunen saban batani tia wa,

wunen kīra ra nɛn gɔru kpuro mwewa, nɛn sesu, nɛn kurɔ.

¹⁰ Wunen kīru ta nuku dobu m̄ nɛn sesu, nɛn kurɔ.

Wunen kīru ta tam dobu kere.

Mɛya maa wunen turaren nuburu ta do ta turare kpuro kere.

11 Wunen nɔɔ ga sɔsubu do nge tim bau.
 Tim ka bom mu wāa wunen nɔɔ sɔɔ.
 Wunen yānu nu nuburu dowa nge dāa te ba mɔ sɛduru Libaniɔ.
 12 A sāawa nge dāa gbaaru te ba kara koosi, nen sesu, nen kurɔ.
 A sāawa nge dɔkɔ ye ba kenua, n̄ kun mɛ nge bwia ye ba mara.
 13 Wunen nim mu dāa gbaarun dānu yɛkamɔ.
 Nin binu ni ba sokumɔ gerenadi nu do too.
 Meya lalle ka naadi ya maa kpia mi,
 14 ka safarani, ka yaka si su nuburu do, ka kaneli,
 ka dāa ni ba ra ka turare dekaɔ ko, ka miru, ka aloesi,
 ka sere yaka si su nuburu do bu kpuro.
 15 Wune a sāawa nge dāa gbaarun dɔkɔ
 n̄ kun mɛ nge bwia ye ya nim sumɔ
 mɛ mu wee saa Libanin guunun di.
Kurɔ u nɛɛ,
 16 sɔɔ yɛsi yɛsikan wosu,
 i seewo i nen dāa gbaarun dānu kɔ,
 kpa nin nubu duroru tu yari kpuro.
 I de nen kīnasi u du win dāa gbaaru sɔɔ
 kpa u yen dāa bii geenu di.

Durɔ u wee

Durɔ u nɛɛ,

5

1 na dua nen dāa gbaaru sɔɔ,
 nen sesu, nen kurɔ.
 Na nen turare ye ba mɔ mirun dāa yorimɔ ka kiki si su nuburu do.
 Na nen tim baun tim dimɔ.
 Na nen tam ka nen bom n̄rumɔ.
Yerusalemun wɔndiaba ba nɛɛ,
 i dio, bɛɛ be i kīane.
 I n̄ruo kpa i n kīru barɔ.

Kurɔ u gambo wukia

adama n dākuru kua

Kurɔ u nɛɛ,

2 na dɔ adama nen bwɛra ya n̄ kpī.
 Na ka nen kīnasi dosimɔ u gambo soomɔ.

Durɔ u nɛɛ,

a man kenio, nen sesu, nen kīnasi.
 Wune wi a sāa nge sākusā, a yiba.
 Nen wira nikerera.
 Ma nen seri nim sɛera.

Kurɔ u nɛɛ,

3 wee na nen yaberu pota.
 Kon maa kpī n se n tu sebe?
 Na nen kōri kpakia kɔ, yera kon maa se n yi disinu ko?
 4 Yera nen kīnasi wi, u win n̄mu kpɛema gambon wem di,
 ma nen bwɛra wura win mi.

5 Na seewa n ka n̄n kenia.

Turare ye ba mɔ miru ya dāakumɔ nen n̄man di gambon nenutia sɔɔ.

6 Na nen kīnasi kenia,

adama na deema u doona.

Nen bwɛra raa wura win mi, sanam mɛ na win n̄ɔ nua.

Na n̄n kasu kasu, na n̄ n̄n wa.

Na n̄n soka, u n̄ wure.

7 Wuu gen kōsobu ba ka man yinna.

Ba man so ba mɛera kua.

Be ba gbāraru kōsu, ba nen s̄nditia mwa.

8 Bɛɛ Yerusalemun wɔndiaba, na bɛɛ kanamɔ,

i n nen kīnasi wa, i n̄n s̄ɔwɔ win kīra man barɔ kua.

Yerusalemun wɔndiaba ba nɛɛ,

⁹ wunε wi a kurɔbu kpuro buram kere,
m̄ba wunen k̄nasi wi, u m̄o ye goo kun m̄o a ka sun s̄ɔm̄o m̄e.

Kurɔ u nεε,

¹⁰ n̄en k̄nasi, t̄ɔn sw̄aɔwa, win wuswaa ballim̄o.

T̄ɔmbu n̄arɔbun suba w̄ɔkuru (10.000) s̄ɔɔ, wiya kaa waabu gbi.

¹¹ Win wuswaa ya ballim̄o nge wura gea.

Win seri yi t̄iriwa nge gun̄o m̄oran sansu.

¹² Win n̄oni yi s̄aawa nge waa bakagii ye ya w̄aa daarɔ.

Win n̄oni kpiki yi s̄aawa nge bom bekum.

N̄oni yi, yi ka kpee gobiginu weene ni ba doke taabu s̄ɔɔ.

¹³ Win baanu nu w̄awa nge turare bii yi yi kpiibu wee.

Win n̄ɔɔ ga s̄aawa nge biibii ȳen min di turare ya d̄aakum̄o.

¹⁴ Win n̄oma ya ka wuran suma weene ye ba kpee gobiginu dokea.

Win wasi yi w̄oru nge suunu don te ba w̄oriasia

ba buraru koosi ka kpee buranu ni nu n̄oni boogu m̄o.

¹⁵ Win k̄ori yi s̄aawa nge gberε yiru ye ba kua ka kpee kpikiru.

Ma ba ye gira wura gean w̄ollo.

À n n̄un m̄εεra, u s̄aawa nge Libanin d̄aa ni ba m̄ɔ s̄eduru.

¹⁶ Win n̄ɔn gari do.

Wi s̄ɔɔra n̄en bw̄era ra n w̄aa mam mam.

B̄εε Yerusalemun w̄ondiaba, m̄e n̄en b̄ɔɔ k̄nasi wi, u s̄aawa mi.

Yerusalemun w̄ondiaba ba nεε,

6

¹ mana wunen k̄nasi wi, u da,

wunε wi a kurɔbu kpuro buram kere.

Bera mana u gere, kpa su ka nun wi kasu.

Kurɔ u nεε,

² n̄en k̄nasi u dawa win d̄aa gbaarɔ,

mi turare bii w̄aa yi yi kpiibu wee,

u ka win sabenu kpara kpa u biibii b̄ɔori.

³ Na s̄aawa n̄en k̄nasigii, ma u maa s̄aa n̄egii.

U win sabenu kparam̄o biibiin suunu s̄ɔɔ.

Nge m̄e kurɔ win wasi s̄aa

Durɔ u nεε,

⁴ a girima m̄o nge wuu ge ba m̄ɔ Tirisa.

N̄en k̄nasi, a w̄a nge Yerusalemu.

A nanum m̄o nge tabu s̄ia ka yen gidi b̄ora.

⁵ A ku maa man m̄εeri.

Domi wunen n̄oni yi n̄en k̄iru seeyam̄o.

Wunen seri yi s̄aa nge boo wuuru

te ta saramam̄o Galadin guurun w̄ollun di.

⁶ Wunen donnu nu buriri nge ȳaa n̄in sansu ba b̄ɔora

nu nim narum wee, nu maa n̄ɔɔ n̄ewa sw̄εε sw̄εε, nin gara kun kande.

⁷ Wunen baanu nu ballim̄owa nge dire s̄ons̄om bia wunen s̄onditian w̄erin di.

⁸ Sinanibun geera s̄aawa wata,

sina kurɔbu maa wene.

W̄ondiaban geera kun n̄oru m̄o be.

⁹ Adama n̄en k̄nasi wi, u n̄ bau m̄o,

u s̄aawa n̄enem be s̄ɔɔ.

U s̄aawa win m̄eron bii w̄ondia teeruru te u k̄i too.

W̄ondia be ba n̄un wa, ba n̄εε,

u s̄aawa domarugii.

Sinanibu ka ban sina kurɔbu ba maa n̄un siara ba n̄εε,

¹⁰ wara u yarimam wee nge buruku s̄ɔɔ.

Wara u w̄a m̄e nge suru.

Wara u ballim̄o nge s̄ɔɔ.

U nanum m̄o nge tabu s̄ia ka yen gidi b̄ora.

¹¹ Na da d̄aa gbaarɔ mi d̄aa marum w̄aa,

n ka wa yakasu s̄u n̄ kpia w̄ɔwaa,

kpa n wa res̄em t̄oka ȳa n̄ kpara,

kpa n maa wa dāa te ba m̀ Gerenadi tà n w̄esu s̄aa.

¹² Na ñ ka baaru nen bw̄era man sua,
ya man doke nen t̄ambun tabu kek̄eban suunu s̄oo yi dumi gawe.
Kur̄abu ka w̄ondiaba ba nee,

7

¹ a ḡosirama, a ḡosirama, Sunemun bii,

a ḡosirama su nun meeri.

Mban s̄ona i ne Sunemun bii meera

nge wi u yaam̄o t̄on wuunu yirun baa s̄oo.

Dur̄o u nee,

² w̄ondia beeregi, wunen naasu su w̄a salubata s̄oo.

Wunen p̄ora ya w̄awa nge saba.

Wi u ye kua m̄om̄on tiwa.

³ Wunen bw̄irun gira yera s̄aawa bwerere nge n̄oran n̄oo
ye ya ku ra tam kpe.

Wunen b̄os̄o ga sw̄eri nge alikama ye ba ka biibii sikerene.

⁴ Wunen bw̄asu s̄aawa nge yaa kpikun binu yiru.

⁵ Wunen w̄iru ta buririwa nge suunu donnu.

Wunen n̄oni yi d̄ereewa nge Hesibonin yeru

si su w̄a wuu b̄ok̄o gen k̄onn̄on b̄okuo.

Wunen w̄eru ta dendewa mam mam nge Libanin k̄osu yeru
te ta Damasi meera.

⁶ Wunen wira suarewa nge guu te ba m̀ Kaameli.

Ma wunen tara ya ballim̄o nge beku gobigiru

sere ya sina bokon bw̄era kpuro mwa.

⁷ Wunen buram banda, a man w̄ere too.

Wune s̄ora nen k̄iru kpuro w̄a.

⁸ Wunen wasi yi dendewa nge kpakpa b̄aa.

Wunen bw̄asu su s̄aawa nge d̄aa marum swaaru.

⁹ Na nee, kon kpakpa ȳowa kpa n yen marum nene.

Wunen bw̄asu su s̄aawa nge resem swaaru.

Wunen w̄esiaru ta nuburu do nge d̄aa marum me ba m̀ p̄omu.

¹⁰ Na n nun s̄su, na ra n nuku dobu m̄o nge wi u tam durom n̄ora.

Kur̄o u nee,

tam me, mu kokuo nen k̄inasin s̄o

mu du win n̄oo s̄oo ù n dweeyam̄o.

¹¹ Na s̄aawa nen k̄inasigii,

ma win k̄iru kpuro w̄a ne s̄oo.

K̄iana s̄ora nuku doba w̄a

Kur̄o u nee,

¹² nen k̄inasi, a yarima su da baru kpaan̄o kpa sa n w̄a mi.

¹³ Bururu sa ko se su da d̄aa ḡbaar̄o,

su wa resem t̄oka ka d̄aa te ba m̀

gerenadi ȳa n kpare ya w̄esu s̄aa.

Miya kon nun k̄iru s̄osi.

¹⁴ D̄aa te ba m̀ mandaragore ta ten turare ȳekam̄o.

Besen yenu k̄onn̄aw̄o, sa d̄aa marum kpuro m̄o me mu dobu bo,

ginakugim ka gis̄ku gegim.

Na me kpuro yii wunen s̄o nen k̄inasi.

8

¹ À n daa s̄aa nen sesu mero turosi, kon ka nun yinna t̄aw̄o,

kpa n nun b̄okasi, goo kun maa man gemm̄o.

² Kon ka nun da nen meron yenuo

kpa a man bwisi k̄e.

Kon nun tam nubu durorugim w̄e

me na kua ka d̄aa bii ni ba m̀ Gerenadi.

³ Na k̄i na n nen wiru sondi win n̄om d̄war̄o,

kpa win n̄om geu gu man b̄okasi.

⁴ Bee Yerusalemun w̄ondiaba, na bee s̄om̄o,

i ku nen kīnasi yamia saa ye u n kī u se.

Wōndiaba ba nee,

⁵ wara u wee gɓaburun di u win kīnasi gballi.

Kīrun dam

Kurɔ u nee,

na nun yamia dāa saarɔ wunen yenun bɔkuɔ,
mi wunen mero u wunen gura sua u nun mara.

⁶ A de ne turon gari yi n wāa wunen gōruɔ.

A de a n ne turo bakasi.

Domi kīru ta dam mɔwa nge gɔɔ.

Nisinu nu maa sāawa gāa gɔbunu nge gɔribun wāa yeru.

Nin dam mu sāawa nge dōɔ yari.

Yinni Gusunɔn min diya yi wee.

⁷ Nim wōkun nim ka mēn kpāaru mu n kpē mu kīrun dōɔ go.

Meya maa daanun nim yiburu ta n kpē tu kīi te wukiri.

Tonu wi u win dukia kpuro wē bu ka nūn kīan sō,

u n kīi te wasi.

Yen kɔkɔrɔ, ba koo nūn gēmwa.

Kurɔn sesubu ba nee,

⁸ sa sesu piibu mɔ wi u kun gina bwāa kpia.

Amɔna sa ko nūn kua sanam me ba nūn kīan na.

⁹ U n sāa nge gbāraru,

sa ko tu tāsisiawa ka sii geesu.

U n maa sāa nge kɔnnɔ,

sa ko ge korewa ka dāa ye ba mō sedurun gambo.

Kurɔ u nee,

¹⁰ na sāawa nge gbāraru,

ma nen bwāa ya sāa nge wuu kōsobun wāa yeru.

Nen kīnasi u yē ma na bəri yendu mɔ win mi.

Durɔ u nee,

¹¹ Salomɔɔ u resēm tōkan gbaaru mɔ Baali Hamɔɔwɔ.

Ma u gbaa te kōsobu nɔmu sɔndia.

Ben baawure u ra ka sii geesun gobi nɔrɔbu (1.000) newa

bu sere gbaa ten marum sori.

¹² Salomɔɔ u win sii geesun gobi nɔrɔbu (1.000) suo u n mɔ,

kpa u win gbaa kōsobu yen goobu (200) wē.

Nena na nen tiin resēm gbaaru mɔ,

ma na tu kōsu.

¹³ A de n wunen nɔɔ nɔ nen kīnasi,

wune wi a ra n wāa dāa gbaaru sɔɔ.

Kpaasiba kī bu gu nɔ.

Kurɔ u nee,

¹⁴ a wasi suo nen kīnasi,

kpa a n sāa nge yaa kpiku n kun me nge gini kpema

ye ya wāa guuru wallɔ mi yaka nubu durorugisu wāa.

YEREMI

Gusunɔn sɔmɔ Yeremi u sɔawa yaku kowon bweseru. U nani swāaru wa win tambun suunu sɔɔ. Ba nūn tusa win garin sɔ. Gusunɔn sɔmɔ Esain biru, n kuawa nge wɔɔ wunɔbu (100) u sere win sɔmburu torua. Win wāaru sɔɔ, u Yinni Gusunɔn tɔmbu Yudaba kiro kua bu ka ben būu sāanu ka ben toranu deri. Ma n kun mɛ, bwese tukunu nu koo na nu bu wari. Win gari yi kooa win nani biru. Babilonin sina boko u Yerusalemu ka Yinni Gusunɔn sɔa yeru wari. Ma u Yudaban sina boko ka tɔn dabinu yoru mwɛɛra u ka da win temɔ. Meya Yeremi u maa tɔmbu Gusunɔn gari sɔɔwa u nɛɛ, sɔɔ teeru ben sukum koo wurama yoo ten di.

Tire ten kpunaa

1. Yeremin sokuru u ka ko Gusunɔn sɔmɔ, wiru 1.
2. Gari yi Yeremi u gerua Yosiasa ka Yoyakimu ka Yoyakini ka sere Sedesiasin waati sɔɔ, wiru 2n di sere wiru 25.
3. Ye ya kooa Yeremin wāaru sɔɔ, wiru 26n di sere wiru 45.
4. Ye Gusunɔ u gerua bwese tukunun sɔ, wiru 46n di sere wiru 51.
5. Yerusalemu ya wɔruma, wiru 52.

¹ Tire ten gari yi sun sɔmɔ ye Yeremi Hilikiyan bii u kua ka gari yi Yinni Gusunɔ u nūn sɔɔwa. Hilikiya wi, u sɔawa yaku kowo goo Anatotua, Benyamɛn temɔ.

² Yudaban sina boko Yosiasa Amɔɔn biin bandun wɔɔ wākura itase sɔɔra Yinni Gusunɔ u ka Yeremi wi gari kua.

³ U maa ka nūn gari kua Yoyakimu wi u sɔa Yosiasin bii Yudaban sina bokon waati sɔɔ, ka maa Sedesiasa Yosiasin biin waati sɔɔ sere n ka girari win bandun wɔɔ wākura tiasen suru nɔɔbuse. Saa ye sɔɔra ba Yerusalemugibu yoru mwɛɛra ba ka da Babilonia.

Gusunɔ u Yeremi soka

u ka ko win goro

⁴ Sɔɔ teeru Yinni Gusunɔ u ka nɛ, Yeremi gari kua u nɛɛ,

⁵ u sere man mɔmɛ

nɛn mɛron nukurɔ,

u man yɛ saa ba n man marubu kpa.

U man gɔsa u yi nenɛm

n ka ko win goro handunian bwesenun mi

bu sere man ma.

⁶ Ma na nūn wisa na nɛɛ, Yinni Gusunɔ, wee na n kpɛ n gari gere tɔn dabinun wuswaaɔ, domi nɛ biywa.

⁷ Adama Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa u nɛɛ,

n ku gere mɛ.

Domi bɛn mi u man goriɔ kpuro kon dawa.

Ye u maa man sɔɔwa kpuro kon ye gerewa.

⁸ N ku ben berum ko.

Domi u ko n ka man wāa,

kpa u man wɔra karin di.

Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

⁹ Ma u win nɔmu demia u nɛn nɔɔ baba u nɛɛ, wee u win gari doke nɛn nɔɔwɔ.

¹⁰ Yen biruwa u maa nɛɛ,

wee gisɔ, u man yiiko wɛ

bwesenu ka nin sinambu kpuron wallo

n ka nu wukiri n sura,

kpa n maa wure n nu gira nge dāa.

Meya n maa ka nu kɔsuku n kam koosia,

kpa n maa wure n nu seeya.

Kasinu yiru

¹¹ Yinni Gusunɔ u maa man bikia u nɛɛ, mba na waamɔ mi.

Ma na nūn wisa na nɛɛ, dāru garun kāsaa na waamɔ.

¹² Ma u nɛɛ, na wawa dee dee, domi u ko n tii sɛ u ka win nɔɔ mwɛɛru yibia.

¹³ Ma u kpam man bikia u nɛɛ, mba na maa waamɔ mi.

Na nūn wisa na nɛɛ, wekera na wa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia ta man nɔɔ sike ta swɛɛ ta ghisimɔ.

¹⁴ Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

geema saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian diya
 wahala ya koo na yu tem mɛn tɔmbu kpuro wɔri.
 15 U koo sinam be ba wāa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia seeyama
 bu na bu Yerusalemu ka Yudan wuu si su tie tabu wɔri
 kpa bu Yerusalemu ye tarusi
 bu sina yen gbāra kɔnnɔsɔ nge siri kowobu.
 16 U koo win tɔmbu seeyasia ben kɔsa yen sɔ
 ye ba ka nùn deri,
 ba b̄unu turare d̄sɔ dokea,
 ma ba bwāaroku ni ben nɔmu ga kua yiira ba s̄awa.
 17 Adama ne, n be sɔɔru koowo,
 n kpaka s̄eka
 kpa n se n bu sɔ kpuro
 ye u koo man yiire.
 U nɛɛ, n ku de nɛn tororu tu kara ben suunu sɔɔ,
 kpa u ku raa man berum sosia n diiri ben wuswaaɔ.
 18-19 Wee t̄ɛ, Yudaban sinambu ka ben wirugibu ka ben yāku kowobu
 ka sere tɔn be ba tie kpuro
 ba koo ka man tabu ko.
 Adama ba n̄ kp̄ɛ bu man kamia.
 Domi saa ye sɔɔ, u koo man dam w̄ɛ nge wuu ge ba gbāraru toosi,
 n̄ kun mɛ nge ghere ye ba kua ka sisu,
 n̄ kun mɛ nge gbāra te ba kua ka sii gandū.
 U ko n wāawa ka nɛ u ka man wɔra ben nɔman di.
 Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

2

Isireliban sikadoban durum

1 Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa u nɛɛ,
 2 n doo n bɛɛ Yerusalemugibu sɔ n nɛɛ,
 u yaaye nge mɛ i nùn k̄ia yellu nge kurɔ kpao,
 i ka nùn sw̄i gbabu t̄ɛn mi ḡānu ku ra kpi.
 3 Bɛɛ Isireliba, i raa wāawa wi turon sɔ.
 I s̄awa win arumani ye u tii gɔsia.
 Wi u na u bɛɛ gura, wahala ya ra ȳɛro deemɛwa.
 Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.
 4 T̄ɛ, bɛɛ Isireliba,
 bɛɛ be i s̄aa Yakɔbun bweseru,
 i swaa dakio i nɔ.
 5 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 tora terà bɛɛn sikadoba ba nùn waasi ba ka nùn deri,
 ba da ba kam sw̄i,
 ma ben tii ba kam kua.
 6 Ba n̄ tii bikie bu nɛɛ,
 mana wi, Yinni Gusunɔ u wāa, wi, wi u bu yarama Egibitin di.
 Mana u wāa, wi, wi u ka bu da ḡaburɔ mi ḡānu ku ra kpi.
 Ḡbabu te sɔɔ, n̄im sari,
 d̄ɔkɔ kpirina nu yiba,
 wāara maa s̄ɛ mi.
 Yen s̄ona goo kun wāa mi,
 goo ku ra maa s̄i mi.
 7 Yen biru, u ka bu da mi tem gem wāa,
 kpa bu ka mɛn d̄aa bii duronu ka mɛn d̄ia geenu di.
 Adama ye ba tura mi,
 ba tem mɛ sankā,
 ba mu disi doke.
 8 Ben yāku kowobu ba n̄ bikie bu nɛɛ,
 mana Yinni Gusunɔ u wāa.
 Mɛya maa wooda ȳɛrobu ba n̄ nùn gie.
 Ben wirugibu ba nùn seesi.
 Būu wi ba m̄ɔ Baali, win gariya Gusunɔn sɔmɔbu ba sw̄i ba ka gari m̄ɔ.

Ma ba da ba būnu sāwa ni nu ñ bu arufaani gaa wēemō.

⁹Yen sōna u koo bēe ka bēen bibun bweseru siribu soku.

¹⁰I be ba wāa nim wōkun tem bure te ba sokumō Sipu mēerio.

I goo gōrio Kedaa

u mēeri sāa sāa u ka wa

bà n mò nge bēe,

¹¹u ka wa bweseru garu tà n ten būnu kōsire

baa mē nu ñ sāa gem,

nge mē bēe, i Gusunō deri

wi u sāa bēen bēere.

Ma i wura yē sōo i ñ arufaani gaa wasi.

¹²Yinni Gusunō u nēe,

bēe wāllugibu, i biti sooro yenin sō,

kpa i wēnu wura.

¹³Wee win tambu ba durum yiru kua.

Ba nùn deri, wi, wi u sāa nge nim gem mē mu koo nōrura,

ma ba da ba būnu swīi ni nu sāa nge dōkō kpiri ni nu ñ nim nēnumō.

Isireliban naane sarirun are

¹⁴Isireliba, i ñ sāa yobu.

Ba ñ bēe mara yoru sōo.

N n mēn na, mban sōna bēen yiberēba ba bēe naa swīi nge gbeeku yēe.

¹⁵Wee ba bēe kukirisi nge gbee sinansu.

Ba bēen tem yānu gura,

ma ba bēen wusu dōo meniki,

goo maa sari mi.

¹⁶Nōfu ka Tapanesigibun tii

ba koo bēe kōni bu pōoru woka

bu ka bēe yoru mwēeri.

¹⁷Yeni ya koo bēe deema,

domi i Gusunō bēen Yinni deri sanam mē u bēe kpare swaa gea sōo.

¹⁸I n da i tii Asirigibu

ñ kun mē Egibitigibu wē,

i ben daarun nim nōrumō,

m̄ba i ko wa.

¹⁹I n yē ma bēen nuku kōsuru ka bēen naane sariru ta koo bēe nōni sō.

Saa ye sōora i ko wa,

kpa i gāa ma gāa kōsuna i kua mi,

ye i ka man deri,

i ñ maa man nasie.

Nē, Gusunō wāllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

Isireliba ba sāawa nge kurō

wi u kun naane mō

²⁰Yinni Gusunō u nēe,

saa yellun di, i tii yoru yara,

i sugu ka yōni yi ba raa bēe doke kasuka.

Ma i nēe, i ñ maa kī i man yoru diiya.

Ma i da gungunu wāllō ka dāa kubenō

i būnu gasirimō i sāmō.

²¹Yellu, na bēen bweseru duurawa

nge resēm dāa geeru te ta kpuro kere,

adama tē, i kōsa i kua

nge resēm dāa te ta yina.

²²Baa i n wobura ka werem mē mu gem durom mō,

ka mē, ko na n bēen disi yi waamōwa.

Nē, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

²³Amōna i ko kpī i siki i nēe,

i ñ tii disi koosi,

i ñ būu wi ba m̄d Baali sāwa.

I bēen naasun yira mēerio wōwa sōo.

I de i wura ye i kua,

beɛ be i sāa nge yooyoo niu
 ge ga bəsu ga durəbu kasu.
²⁴ Beɛ be i sāa nge gbeeku keteku niu
 ge ga gbaburun dɔnɛ mɔ.
 Gen yɔɔbun saa sɔɔ,
 ga ra n yɔɔkumɔwa,
 goo kun kpɛ u gu yɔrasia.
 Keteku dwaa ye ya gu kasu kpuro,
 ya ku ra wasire yu ka gu wa.
 Domi ya ra gu deemɛwa gen yɔɔbun saa sɔɔ.
²⁵ Beɛ Isireliba, na nɛɛ,
 i ku bɛnu gasiri sere beɛn baranu nu diira,
 kpa nim nɔru gu beɛ go.
 Adama i n wure.
 Ma i nɛɛ, n n koorɔ,
 domi niya i kɪ,
 i ko maa nu swi i sāwa.

Ba koo Isireliba seɛyasia

²⁶ Nge mɛ sekuru ta ra gbenɔ mwe
 bə n nɔn mwa subaru sɔɔ,
 nge mɛya beɛ Isireliba ka beɛn sinambu
 ka beɛn wirugibu ka beɛn yaku kowobu
 ka Gusunən sɔmɔbu i ko i sekuru wa.
²⁷ Domi i bɛu dāru sokumɔ beɛn baaba,
 ma i maa kperu sokumɔ beɛn mɛro.
 Wee beɛ Isireliba kpuro i man biru kisi,
 i n maa man mɛɛrimɔ.
 Adama i n wāa wahala sɔɔ,
 i ra nɛɛwa, n seema n beɛ faaba ko.
²⁸ Beɛ Yudaba, beɛn bwāaroku ni i tii sekua
 nu ka beɛn wusu geeru nɛ mi,
 mana nu wāa.
 Nu seewo nu beɛ faaba ko wahalan saa sɔɔ
 nɔ n koo kpɪ.

²⁹ Mban sɔna i ka man sikirinamɔ.

Wee beɛ kpuro i n ka man yɔre.

³⁰ Kam sɔra na beɛ seɛyasia.

I n nɛn seɛyasia bi garisi gāanu.

I Gusunən sɔmɔbu wɔri i go

nge mɛ gbee sunɔ ga ra yaa wɔri gu go.

³¹ Beɛ Isireliba, beɛ be i tie, i nɛ, Yinni Gusunən gari swaa dakio i nɔ.

Na beɛ sɔawewa nge tem mi gāanu ku ra kpi?

Na beɛ sɔawewa nge yam wɔku nanumgiru?

Mban sɔna beɛ nɛn tɔmbu i gerumɔ i mɔ,

i tii mɔ,

i n gosiramamɔ nɛn mi.

³² Wɔndia u ra win bura yānu duari ro?

Kurɔ kpaɔ u ra win sɔnditia duari?

Amɔna beɛ nɛn tɔmbu i ka man duari n ka tɛ mɛ,

na n mam yen tɔnun geeru yɛ.

³³ I durɔ dama bwisi mɔ sere kurɔ tanɔbu ba yi giamɔ beɛn min di.

³⁴ Wee tɔn be ba n toren yem mu yiba beɛn yabeno

be, be i n ka gāa kɔsunu ganu mwe.

³⁵ Ka mɛ, i tii sokumɔ be ba deere.

Ma i mɔ, nɛ, Yinni Gusunən mɔru yu beɛ doonari.

Adama kon beɛ siribu soku yɛn sɔ i mɔ, i n durum mɔ.

³⁶ Mban sɔna i sirene i ka swaa kɔsi.

Egibitigiba koo beɛ sekuru doke

nge mɛ Asirigiba beɛ kua.

³⁷ Kpa i yari min di i n tuke.

Domi ne, Yinni Gusunɔ na be i naane s̄aa mi yina.
I ñ maa somiru garu wasi ben min di.

3

Isireliba

ba s̄aawa naane sarirugibu

¹ Yinni Gusunɔ u maa nee,
goo ù n win kurɔ yina,
ma kurɔ wi, u da u durɔ goo sua,
durɔ guro wi, u ra maa kurɔ wi naa de?
Aawo. U n kua me, ya koo win tem disi doke.
Adama bee Isireliba, i kua me.
I da i b̄uu dabiru s̄aamɔ,
ma i k̄i n maa bee mwaama.
Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.
² I seewo i meeri guunu gia,
kpa i wa nge guuru gara w̄aa t̄en mi i ñ b̄unu s̄awa.
Wee, i ra b̄unu kasu
nge me kurɔ tanɔ u ra win k̄inasibu kasu.
I s̄aa nge Daarubu swaa dio be ba ra n t̄ambu mara swee s̄oo.
Ma i tem me disi doke been b̄uu gasiribu ka been nuku k̄osurun s̄o.
³ Yen s̄ona gura kun t̄aramɔ
bu sere nee, ya koo ne.
Adama ka me,
i b̄unu gasirimɔ i doowa.
Sekura kun bee m̄o.
⁴ Wee t̄e, i man noogiru suemɔ i m̄o,
i man noogiru m̄o i gerumɔ
nena na s̄aa been baaba,
i maa man k̄iwa saa been piiburun di.
⁵ Ma i bikiamɔ,
ko na n ka bee m̄oru s̄aawa sere ka baadommao?
Bee Isireliba, yeniwa i ra n gerumɔ,
adama i k̄osa m̄o i doo
nge m̄en noo i k̄i.

Yudaba ka Isireliba,

i de i ḡoru ḡosia

⁶ Yudaban sina boko Yosiasin waati s̄oo, Yinni Gusunɔ u Yeremi s̄oowa u nee, a wa ye Isireliba ba m̄o? Ba s̄aawa mem noo sariba. Wee, ba da mi gungunu ka d̄aa kubenu w̄aa kpuro, ba b̄unu s̄aamɔ.

⁷ Ma ne, Yinni Gusunɔ na tii s̄oowa na nee, ba n yeniba kpuro kua, ba koo wurama nen mi. Adama ba ñ wurame. Ben mero bisibu, Yudan bweseru te ta s̄aa nge kurɔ naane sarirugii, ben tii ba wa me.

⁸⁻¹⁰ Isireliba ba tem me disi doke ben b̄uu gasiribun s̄o ka ben sekuru sarirun s̄o te baawure u gerumɔ. Ma ba b̄uu s̄aamɔ kpenu ka d̄anun nuuro. Yen s̄ona na bu yina ma na bu yinabun tireru w̄e. Ka me, na wa Yudaba ba ñ berum kue. Ba dawa ba b̄unu gasira ben tii. Ba ñ wurame nen mi ka ben ḡoru kpuro. Weesu s̄ora ba ȳo.

¹¹ Yinni Gusunɔ u maa Yeremi s̄oowa u nee, baa me Isireliba ba s̄aa mem noo sariba, ba sano bo ka sere Yudaba.

¹² Yen s̄o, a doo s̄oo ȳesan nam geu gia a Isireliba gari yini s̄o a nee,
bu wurama, na ñ ka bu nonu k̄osu meirimɔ.

Domi na s̄aawa w̄onw̄ondugii.

Na ku ra m̄oru ko n ka te.

¹³ Bu gesi ben durum wuro.

Bu wuro ma ba ñ ka man ȳore,

ne, Gusunɔ ben Yinni.

Domi ba da ba b̄unu gasira d̄aa kubeno.

Ba yina bu nen gari swaa daki.

Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yinni Gusunɔn t̄ambu

ba koo wurama win mi

¹⁴ Bu wurama nen mi, be, bii mem nɔɔ sariba. Domi na sɔawa ben Yinni. Kon be ba tie yarama wuu sin mi ba wɔa kpuron di, baa n̄ n tɔn turon na, n̄ kun me yiru. Kpa n ka bu wurama nen mi Siɔnɔ.

¹⁵ Saa ye sɔɔ, kon bu kparobu wɛ be nen gɔru ga kɛ. Kpa bu bu kpara ka bwisi, ka laakari.

¹⁶ Ba koo marura bu dabilia tem me sɔɔ. Sanam me sɔɔ, ba koo man gia. Ba n̄ maa nen woodan kpakororun gari mɔ. Goo kun maa ten bwisikunu mɔ. Goo kun maa tu yaayamɔ u neɛ, mana ta wɔa. Goo kun maa ten kɔsire mɔ.

¹⁷ Saa ye sɔɔ, nen sina gɔna ya ko n wɔawa Yerusalemɔ. Kpa bwese ni nu tie kpuro nu maa menna mi, nen yisirun sɔ. Ba n̄ maa ben bwisi kɔsi swiimɔ.

¹⁸ Saa ye sɔɔ, Yudaba ka Isireliba ba koo menna bu ko tia. Domi ba koo wurama sannu saa sɔɔ yɛsan nam geu gian di. Kpa bu sina tem me sɔɔ me na ben baababa wɛ ba tubi di.

¹⁹ Ne, Yinni Gusunɔ na gerua na neɛ,
kon daa beɛ Isireliba kowa nen bii kɛnasibu,
kpa n beɛ tem gem wɛ

me mu buram bo handunia yeni sɔɔ.

Na raa tamaa i ko man sokuwa beɛn Baaba,
kpa i ku maa man deri.

²⁰ Adama i man tɔnu kam kom kua
nge me kuro naane sarirugii u ra win durɔ kue.
Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

²¹ Wee, nɔɔ gagu ga nɔɔra guuru wɔllɔ.
Ase Isirelibara ba kuuki mɔ ba bɔnu kanamɔ,
domi ben sanu sanusu kpuro su sankira,
ba ne, Gusunɔ ben Yinni duari.

²² Beɛ, bii mem nɔɔ sariba, i wurama nen mi.
Kon beɛ beɛn mem nɔɔbu sariru suuru kua.
Ma Isireliba ba neɛ, Gusunɔ, wuna a sɔa beɛen Yinni.
Beɛe wee, wunen miya sa wee.

²³ Geema bɔu ni sa raa sɔamɔ guunu wɔllɔ sa kuuki mɔ,
nu sɔawa weesu.

Adama Gusunɔ beɛen Yinni,
wuna a sɔa beɛe Isireliban faaba kowo.

²⁴ Wee, saa beɛen birun di sa waamɔ bɔu wi ba mɔ Baali,
wiya u beɛen baababan gbean dɔanu di kpuro,
ka maa ben yaanu ka ben keteba ka sere ben bibu.

Ma ba sekuru wa.

²⁵ Su kpuna sekuru sɔɔ
kpa su beɛen beɛre sariru wukiri nge bekuru.

Domi beɛe ka beɛen baababa
sa wune Gusunɔ beɛen Yinni torari.
Saa beɛen birun di n ka gisɔ girari
sa n̄ wunen gere wure.

4

¹ Yinni Gusunɔ u neɛ,
beɛe Isireliba,

i n kɛ i wurama nen mi, i ko kpɛ i wurama.
I n beɛen bɔu sɔaru deri, i n maa yaayaare mɔ,

² i n da bɔre gem sɔɔ ka gɔru deɛrɔ,
i neɛ, ka Yinni Gusunɔn wɔaru,
saa yera bwese tukunu nu koo domaru wa nen min di,
kpa bu woo kana nen sɔ.

³ Ne, Yinni Gusunɔwa na beɛe Yudaba ka Yerusalemugibu sɔɔmɔ na mɔ,
i gbee kpaanu kasirio, i dɔa dɔɔ go.
I ku ra maa beɛen dɔanu duure saki sɔɔ.

⁴ Geema, i bango sɔa wasi sɔɔ.
Adama n tiawa i man tii wɛ,
kpa nen mɔru yu ku raa yabura nge dɔɔ,
wi goo kun kpɛ u go,
domi beɛen nuku kɔsuru ta kpɔ.

Ba Yudaba wɔrima

⁵ Yeremi u nɛɛ,
i Yudaba sɔwɔ kpa i gbāra Yerusalemuɔ.
I kɔba soowo tem mɛ kpuro sɔɔ.
I nɔɔgiru suo ka dam i nɛɛ,
bu mennama bu da wuu si su gbāranu mɔ sɔɔ.

⁶ Bu gidi bɔra sueyo Sioni gia
bu duki yakuro bu ku yɔra.
Domi Gusunɔ u koo de kɔsa yu na
saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di.

⁷ Yiberɛɛ be ba ra bwesenu kam koosie
ba seewa ben wāa yerun di nge gbee sunɔ
ge ga tii demiamɔ gen bweun di,
ba wee bu ka tem mɛ kam koosia.
Bɛɛ Yudaba, ba koo bɛɛn wusu kɔsuku
kpa su ko bansu.

⁸ I saaki sebuo nuku sankiranun sɔ
kpa i swi i weeweenu ko,
domi Yinni Gusunɔn mɔru kun sun doonarimɔ.

⁹ Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
yen tɔɔ te sɔɔ,
sina boko ka win sina asakpɔbu ba koo mwia kpana
kpa yāku kowobu bu biti soora,
kpa Gusunɔn sɔmɔbu bu nɔsu nɛɛɛ,
¹⁰ bu nɛɛ, nɛ, Yinni Gusunɔ
na be, Yudaba ka Yerusalemugibu nɔni wɔkuu
ye na nɛɛ, ba koo bəri yendu wa.
Wee tɛ ba woburu sɔndi ben wīnɔ.

Yiberɛba ba Yudaba sikerene

¹¹ Saa ye sɔɔ, kon bu sɔ n nɛɛ,
wee, woo ga wee saa gɔburun guunun di,
gu ka nen tɔmbu Yudaba swee.
Woo ge, ga n sɔa fɛɛ fɛɛ
nge ge ba koo ka dobi sara.

¹² Ga ko n dam mɔwa.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na gu sokusiamɔ.
Tɛwa kon bu siri.

¹³ Ma Yudaba ba nɛɛ,
gbera sun di, domi sa kam kua.
Wee, wi u koo sun kam koosia u sīimɔ nge guru wiru.
Win tabu keke yi sɔa nge guru woo.
Ma win dumi yi gunɔ bakeru sɔabu kere.

¹⁴ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
bɛɛ Yerusalemugibu,
sere saa yerà i kī i n kɔsa bwisikumɔ.
I bɛɛn gɔrusu deerasio, kpa i faaba wa.
¹⁵ I swaa dakio gari yi ba ka na Danun tem di
ka Efaraimun guunun di
ba nɛɛ, kɔsa wee.

¹⁶ I ye bwesenu kpuro nɔsio.
Kpa i ye Yerusalemugibu sɔ i nɛɛ,
yiberɛba ba wee saa tontonden di.
Ba koo Yudaban wusu tabun kuuki koosi.

¹⁷ Kpa bu Yeralemu sikerena
nge be ba gberu kɔsu.

Domi yen tɔmbu ba man seesi.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹⁸ Bɛɛ Yudaba, geema wahala ya bɛɛ nɔni sɔɔwa sere bɛɛn woo sɔndɔ.
Adama ya sɔawa bɛɛn kom kɔsum ka bɛɛn nuku kɔsurun are.

Yeremi u wasikiramɔ

win tɔmbun wahalan sɔ

¹⁹ Yeremi u nɛɛ,
 nɛn nuki man wuririmɔ ma nɛn torora kara.
 Na n̄ kpɛ n̄ nɔɔ mari wahala yenin sɔ.
 Na tabun kɔba nɔɔmɔ. Bu wee.
²⁰ Ba sun nɔɔsiamɔ ma ba wuu dabɪnu kɔsuka.
 Tem mɛ kpuro mu kam kobu dɔɔwa.
 Subaru sɔɔra ba na ba bɛsɛn tabu kowobun kuu bekuruginu wukura.
 Ma ba nu gura ba ka doona.
²¹ Sere domma na kon yibereɛban gidi bɔra waamɔ,
 kpa na n̄ kɔban swii nɔɔmɔ t̄a t̄a.
²² Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 wee, nɛn tɔmbu ba n̄ bwisi mɔ.
 Mɛya ba n̄ man yɛ.
 Ba s̄aawa gari bakasu.
 Ba kɔsan kobun bwisi mɔ,
 adama ba n̄ gean kobu yɛ.

Kam kobu wee

²³ Na tem mɛɛra ma mu s̄a bitam,
 ḡaanu sari mɛn wɔllɔ.
 Na maa wɔllu mɛɛra,
 na deema yam bururam sari mi.
²⁴ Na guunu mɛɛra, na wa wee,
 nu wɔruma. Ma gungunu nu b̄aaramɔ.
²⁵ Na maa mɛɛra na wa wee,
 tɔnu sari tem sɔɔ.
 Ma gunɔsu su yarina kpuro.
²⁶ Na tem mɛɛra mɛ mu raa s̄a tem gem.
 Na deema wee, mu kua tem saaram.
 Ma wuu si su w̄a mi, su wɔruka.
 Yinni Gusunɔwa u ye kua win m̄orun saabu.
²⁷ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 u koo tem mɛ gɔsia tem saaram,
 adama u maa nɛɛ,
 u n̄ derimɔ mu n̄ s̄a mɛ ka baadommaɔ.
²⁸ Yen sɔ, tem mu ko n̄ gɔɔ wooru sɔ,
 kpa wɔllu tu yam t̄ira.
 Domi u himba yi kɔ, u n̄ maa biru wurɔ.
²⁹ Ye wusu kpuron tɔmbu ba maasɔbu ka ten towobun wɔkinu nua,
 yera ba duki yakikira kpuro.
 Gaba wɔriki d̄a s̄sɔ ma gaba dua kpee baaba sɔɔ.
 Ba wuu si deri su kua bansu.
³⁰ Wunɛ Yerusalemu, buraru mba kaa maa tii kua.
 Kaa tii beku wunɔngiru kasuawa a dewe,
 kpa a wuran saba sebe, kpa a kiro doke?
 Kam sɔra kaa tii buraru kua.
 Wee wunɛn k̄nasibu ba nun tusa
 ba kasu bu nun go.
³¹ Na wuri ka weeweenu nɔɔmɔ
 nge tɔn kurɔ wi u yiire u k̄i u win bii gbiikoo ma.
 Ase Yerusalemun nɔɔwa ga nɔɔramɔ mi.
 Ya wom gabamɔ, ya nɔma demie ya mɔ,
 ya kam kuawa.
 Wee yen yibereba ba ye s̄ere, ya gɔɔ dɔɔ.

5*Yerusalemugibun toraru*

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 bɛɛ Yerusalemugibu, i bɛɛn swɛɛ kpuro sw̄iyo.
 I doo ka mi tɔmba ra mɛnɛ i kasu
 i n̄ ko i goo wa wi u ra ko dee dee

ma u ra gem gere.

I n yēro wa,

saa ye sɔɔra nɛ, Yinni Gusunɔ, kon bɛɛn durum wɔka.

²Ma Yeremi u nɛɛ,

wee, ba ra n bɔrumɔ ba n m̀,

ka Yinni Gusunɔn w̄aaru,

adama weesu sɔɔra ba b̄ori yi m̀.

³Yinni, n n̄ wi u gem sw̄i, wiya a kasu?

Wee, a bu sura adama ba nun atafiiru kua.

A bu n̄oni s̄ɔwa, adama ka mɛ, ba n̄ ḡaanu gie.

Ben ḡoru ga b̄obiawa nge kperu.

Ba yina bu wurama wunen mi.

⁴Ma na nɛɛ, ba s̄awa nge bibu,

ba m̀wa nge gari bakasu.

Domi ba n̄ wunen swɛɛ yē,

ba n̄ maa wunen woodaba yē.

⁵Kon ḡosira n da be ba bukuren mi,

kpa n ka bu gari ko.

Domi be, ba wunen swɛɛ yē,

ba maa wunen woodaba yē.

Wee, ben tii ba nun yina

nge ȳa te ta w̄ɛɛ yina

ma ta yi kasuka.

⁶Yen s̄na b̄a n dua d̄aa s̄ɔwɔ,

gbee sinansu su ra bu go.

B̄a n dua yakaso,

gbeeku b̄onu nu ra bu go.

Ma musuku gbeeku ga ra bu ȳoru bw̄ɛɛyɛ

ben wuun gb̄ararun k̄onn̄wɔ,

be ba yara min di,

gu ka bu s̄ɛre gu kasuku.

Domi ben toranu nu dabilia.

Ben naane sariru ta kp̄a.

⁷Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

m̄ban s̄na kon n̄en t̄ambun durum wɔka.

Domi wee, ba man deri

ma ba b̄orumɔ ka b̄un̄un ȳisinu.

Na bu debia,

adama b̄ina ba ka arukawani b̄okua

ba nu gasirimɔ.

⁸Ba s̄awa nge dum dwɛɛ yi yi deba

yi wuri m̀ yi kur̄ɔbu gire.

Nge m̄ya ba ra n ben berusebun kur̄ɔbu naa gire,

ba n kpeeki m̀.

⁹M̄ban s̄na na n̄ ko n bwese teni m̄oru k̄osie,

kpa n tu s̄ɛyasia yenin s̄.

¹⁰Nɛ, Yinni Gusunɔ,

kon bu yibereba surema,

be, be ba s̄aa nge n̄en res̄em gbaaru.

Ba koo ten kara sura

kpa bu ten d̄aa k̄asi b̄ori yi yi n̄ s̄aa negii.

Adama ba n̄ ḡbaa te kam koosiamɔ kpuro.

¹¹M̄ya kon ko domi Isireliba ka Yudaba

ba n̄ ka n̄ turo ȳore.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Ye ya koo Isireliba deema

¹²Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

Isireliba ba man siki

ba nɛɛ, na n̄ dam gam m̀.

K̄sa kun maa bu deemamɔ.

Ba n̄ tabu wasi,

ba ñ maa gɔɔru wasi.

¹³ Nɛn sɔmɔbun gari yi maa sɔawa nge wom dirum.

Ben goo ku ra bu gari gee sɔ.

Ba maa gerumɔ ba mɔ,
sɔmɔ ben gari yi wɔri ben tii sɔɔ.

¹⁴ Yen sɔ, nɛ, Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni,
na nɛɛ, ye ba ka gerua mɛ,
wee, nɛn gari yi ko n sɔa nge dɔɔ wune Yeremin nɔɔ sɔɔ,
kpa nɛn tɔn be, ba n sɔa nge dɔa ye dɔɔ wi, u koo mwa.

¹⁵ Tɛ bɛɛ nɛn tɔmbu, Isireliba,
kon bɛɛ bweseru garu surema tontonden di.

Bwese te, ta dam mɔ
ta raa maa wɔawa saa yellun di.
I ñ maa ten barum nɔmɔ.

¹⁶ Ba sɔawa tabu durɔbu be kpuro.
Ben sɛɛnun saabu,

gonu ra n yibawa sikaa.
¹⁷ Bwese te, ta koo bɛɛn dɔanu kam koosia,
ka bɛɛn bibu, ka bɛɛn yaa sabenu, ka bɛɛn dɔa marum,
kpa bu bɛɛn wuu si su gbɔranu mɔ tabu wɔri,
bu kɔsuku,

si sɔɔ bɛɛn yɔiyɔbu waa.

¹⁸ Adama yen tɔɔ te, n ñ bɛɛ kpuro kon kam koosia.

¹⁹ Tɛ Yeremi, bɔn nɛɛ, mban sɔna nɛ, Gusunɔ ben Yinni na bu yenin bweseru kuammɛ, kaa
bu wisiwaa nɛɛ, ba man deri ba ka tɔn tukobun bɔnu na ben temɔ ba sɔamɔ. Nge mɛya ben
tii ba koo da bu tɔn tukobu sɔ tem tukumɔ.

Gusunɔ u win tɔmbu kirɔ mɔ

²⁰ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
i Yakɔbun bweseru sɔɔwɔ,
be, be ba sɔa Yudaba, i nɛɛ,
²¹ bu swaa dakio ye na bu sɔɔmɔ.

Ba sɔawa nge wɔkɔbu, ba ñ bwisi mɔ.

Ba nɔni mɔ, adama ba ñ yam waamɔ.

Ba swasu mɔ, adama ba ñ gari nɔmɔ.

²² Ba ñ koo man nasia?

Ba ñ koo diiri nɛn wuswaaɔ?
Nɛna na dera yani sɛɛri yi nim wɔkun nim gunua.

Ma na nɛɛ, mu ñ maa saramɔ

mi na mɛn nɔɔ bura yeru yi mi.

Miya mu ko n waa sere ka baadommaɔ.

Baa mɛ nim kurenu nu ra se, nu ñ dam mɔ.

Baa mɛ nu ra wɔki, mu ku ra gam de.

²³ Adama be, nɛn tɔmbu, ba sɔawa mɛm nɔɔ sariba.

Ba ra ka man mɔru ko kpa bu man deri.

²⁴ Ba ku ra tii sɔ bu nɛɛ,

bu nɛ, Yinni Gusunɔ nasia,

nɛ wi na ra bu gura wɛ

wɔɔ ka wɔɔ yen saa sɔɔ,

kpa n maa saa yi bu ka dɔanu gɛ.

²⁵ Ba n yɛ ma ben durum ka ben toranun sɔna

ba ku ra maa doma ten bweseru wa.

²⁶ Domi ben suunu sɔɔ tɔn kɔsɔba waa.

Ba ra tɔmbu yɛri bɛriewa bu ka bu mwɛɛri

nge be ba ra gunɔsu taa yinuɛ.

²⁷ Takiwa ya ra n yiba ben yenusɔ,

nge mɛ gunɔ taason gunɔ diru

ta ra n gunɔsu yiba.

Nge mɛya ba kuura ma ba dam kua.

²⁸ Ba dɔa geenu di ma ba bɔria.

Ba ra kɔsa kowa yu banda.

Ba ku ra ka gobeku yine, ñ kun mɛ sɔaro.

Ba ku ra bu ben gem wē.
 Kpa ben tii ba n kuuramō.
²⁹ Mban sōna na n̄ kon bwese teni mōru kōsie,
 kpa n bu seeyasia yenin sō.
³⁰ Wee, nen tōmba gāa kōsunu mō tem me sōo.
³¹ Ben sōmōbu ba gari weesugii mō.
 Ma yāku kowobu ba ben tiin arufaani kasu.
 Ma nen tōmbu ba bu yen dam kēmō.
 Sanam me kpuro ya koo nōru ko, amōna ba koo ko.

6

Yiberēba ba Yerusalemu tarusi

¹ Bēē Bēnyamēēba,
 i duki yakuro Yerusalemun di.
 I kōba soowo Tekoaa.
 I yīreru koowo Bēti Hakeremua.
 Domi nōni swāa bakaru ka kam kobu sisi,
 saa sōo yēsān nām geu gian di.
² Ba koo Yerusalemu, wuu burō ge kōsuku.
³ Wee, tōmba ye wōrim wee
 nge kparobu ka ben yaa sabenu.
 Ba ben sansani gira ba ka ye sikerena.
 Ben baawure u win bweu mwa, wi ka win tabu kowobu.
⁴ Ba kuuki mō ba mō,
 i de su se sōo sōo gbāara su wuu ge wōri.
 Adama tē sōo kpa, yam maa tīramō.
⁵ N n mēn na, i de su se wōkuru
 su da su gen dii geenu kōsuku.
⁶ Ma Yinni Gusunō u bu sōowa u nēē,
 bu dāa bōorio kpa bu ka ye sasanu gira
 bu ka Yerusalemu sikerena, bu ye seeyasia
 yēn sō yen tōmba dam dōrenamō.
⁷ Nge me dākō ya ra nim swī mu n kōkumō,
 nge mēya Yerusalemugibun nuku kōsuru
 ta ra n sōsirāmō.
 Daa bōōbōya ka kam kobun kookoosun gariya
 yi ra n nōoramō mi.
 Na ra n waamō baadomma
 ba tōmbu nōni sōomō ba bu mēera mō.
⁸ N n mēn na, bēē Yerusalemugibu,
 i nen sōsiru laakari koowo,
 kpa n ku ra nen tii gawa saa bēen min di
 n bēen tem kam koosia.

Isireliba

ba kua mēm nōbu sariba

⁹ Gusunō, wōllu ka tem Yinni, u Yeremi sōowa u nēē,
 ba koo Isireli be ba tie gura mam mam
 nge me ba ra dāa binu sōri
 ba kun gāanu deri.
¹⁰ Ma Yeremi u wisa u nēē,
 wara kon gari sō, kpa n nūn kirō ko.
 Wara koo man swaa daki.
 Wee, ba swaa tau. Ba n̄ kpē bu laakari ko.
 Ben mi, wunē Yinni Gusunōn gari
 yi ra bu sekuru kowa.
 Ba ku ra kā bu yi nō.
¹¹ Yinni Gusunō,
 wee, na ka tōn be mōru mō wunen sō.
 Na kpana n tii nēē.
 Ma Yinni Gusunō u nēē,
 a de mōru ye a man kuammē mi,

yu wəri bibu sɔɔ be ba dweemɔ dāa saana,
ka sere maa aluwaasiban wuunu sɔɔ.

Domi kurɔbu ka durɔbu ka tɔkɔnu,
kpurowa ba koo gura bu ka doona.

¹² Kpa ben yɛnusu su ko gabugisu
ka ben gbea ka ben kurɔbu.

Domi kon tem mɛ kpuron tɔmbu nɛn dam sɔɔsi.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹³ Domi saa bwɛɛbwɛɛbun di sere ka dangibo,
ben tii tiin arufaaniwa ba ra n naa gire.

Nɛn sɔmɔbu ka yāku kowobun tii,
ba ra n weesu mɔwa.

¹⁴ Ba ra n nɛn tɔmbun wahala atafiiru sāawa,

ba n mɔ, alafia wāa,
adama alafia gaa sari.

¹⁵ N weenɛwa sekuru ta n bu mɔ,

kɔsa ye ba mɔn sɔ,

adama ba n sekuru mɔ.

Ba n mam wure ma ba tore.

Yen sɔna ba koo wɔruma bu gbi.

Ba koo fukura bu wɔruku

dɔma te kon bu sɛɛyasia.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni kpuro gerua.

¹⁶ Yinni Gusunɔ u win tɔmbu sɔɔwa u nɛɛ,

i seewo i swɛɛ mɛɛri

i bɛɛn yellun swaa bura ye kasu i swii,

kpa i wa i n wāa bəri yɛndu sɔɔ.

Adama ba wisa ba nɛɛ,

sa n ye swiimɔ.

¹⁷ Gusunɔ u nɛɛ,

na bɛɛ kɔsobu wɛ

i ka ben kɔban swii swaa daki.

Adama ba wisa ba nɛɛ,

sa n swaa dakimɔ.

¹⁸ Yen sɔ, u nɛɛ, bɛɛ bwese ni nu tie,
i swaa dakio i nɔ ye ya koo nɛn tɔmbu deema.

¹⁹ Bɛɛ temgibu, i waawo.

Wee kon nɛn tɔmbu kɔsa sure.

Yera ya ko n sāa ben bwisikunun are.

Domi ba n nɛn gari swaa daki,

ma ba nɛn woodaba gɛma.

²⁰ Na n ben turare ye ya wee Seban di
n kun mɛ dāa kiku nubu duroruguu
ge ba ka na saa tontonden din bukata mɔ sāarun sɔ.

Na n ben yāku dɔɔ mwaaruginu kī.

Mɛya ben yāku ni nu tie, nu n maa man wɛremɔ.

²¹ Yen sɔna kon bu sokuratia dokea,

kpa baababa ka ben bibu,

tɔnu maa ka win bɔrɔ

bu sokura mi bu gbi.

Ba koo Isireliba wɔrima

²² Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

wee bweseru gara sisi

saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di

mi n toma.

Bwese ten tɔmbu ba dam mɔ.

²³ Ba tennu ka yaasi neni.

Ba nuki sosu, ba n wɔnwɔndu mɔ.

Ma ba kukirimɔ nge nim wɔkun nim.

Ba yɔɔwa dumi wɔllo,

ma ba yɔ swɛɛ swɛɛ, ba tabun sɔɔru sāa

bu ka wunε Yerusalemu wɔri, wunε wi a s̄a S̄oni.

²⁴Yerusalemugiba nεε,
ye sa ben labaari nua,
yera beSen goma dwiia.
Sa wurura nge tɔn kuro
wi u yiire u k̄i u ma.

²⁵Goo u ku raa yari u da swεεɔ.
Goo ku raa maa yari u da yakasɔ.
Domi yibereba ba w̄a mi,
ba ben takobiba neni.
Tɔmba berum soore baama.

²⁶Yinni Gusunɔ u nεε,
beε nen tɔmbu, i saaki p̄ara s̄εkeo
kpa i tii torom wisi nuku sankiranun s̄o.
Beεn baawure u ḡɔɔ sw̄iyo
nge wi u win bii teereru bia.
I wuri koowo ka n̄ni ȳiresu.
Domi wi u koo beε kpeerasia
u koo beε w̄ariwa subaru s̄ɔɔ.

Isireliba ba swaa tau

²⁷Yinni Gusunɔ u nεε,
wunε Yeremi, na nun yi a ka nen tɔmbu s̄ɔwa
nge mε seko u ra sii geesu s̄ɔwe,
kpa a ka ben daa gia.

²⁸Ma Yeremi u nεε,
tɔn be, ba s̄awa wee kowobu ka mem n̄ɔ sariba.
Ba b̄ɔɔbuwa nge sisu. Be kpuro ba sankirewa.
²⁹B̄a n̄ sisu ka p̄εεrum d̄ɔɔ doke ba wure,
ye kpuro ya ra yandewa,
kpa p̄εεrum mε, mu sii si s̄ɔwa.
Adama kam s̄ɔɔra ba Isireliba s̄ɔwa.
Ben tɔn k̄s̄obu ba n̄ wunaramɔ,
³⁰ma ba bu sokum̄o sii si su n̄ gea s̄a.
Domi Yinni Gusunɔ u bu biru kisi.

Yeremi u waasu m̄ɔ

*Yinni Gusunɔn s̄a yero
(I maa m̄εrio 26:1-19)*

7

¹Yinni Gusunɔ u Yeremi s̄ɔɔwa u nεε,

²a doo a ȳra nen s̄a yerun k̄onn̄w̄ɔ a nεε, yeniwa ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nεε, be Yudaba, be, be ba ra gesi du saa k̄onn̄o minin di bu ka man s̄a, bu swaa dakio bu n̄o.

³Nε, Gusunɔ Isireliban Yinni, nε wi na w̄ollu ka tem m̄ɔ, na gerua na nεε, bu ben sanu sanusu ka ben daa k̄s̄io. Saa yera kon de ba n̄ w̄a tem mε s̄ɔɔ.

⁴Bu ku ben naane doke dii teni s̄ɔɔ ba n̄ m̄ɔ, nε, Yinni Gusunɔn s̄a yera mi!

⁵B̄a n̄ ben sanu sanusu ka ben daa k̄s̄a, ma ba gea kuanamme,

⁶ma ba kun s̄ɔbu ka ḡaminibu ka gobekuba dam d̄ɔrem̄ɔ, ma ba kun maa t̄nu wi u kun ḡaanu kuen ȳem yarim̄ɔ, ma ba kun b̄unu s̄am̄ɔ ni nu koo de bu kam ko,

⁷saa yera kon de ba n̄ w̄a tem mε s̄ɔɔ mε na ben baababa w̄ε, ba n̄ m̄ɔ sere ka baadommaɔ.

⁸Adama wee gari weesugiiya ba naane s̄a yi yi n̄ arufaani gaa m̄ɔ.

⁹Ba ra n̄ gbenim̄ɔ, ba ra n̄ tɔmbu goom̄ɔ, ba ra n̄ sakararu m̄ɔ, kpa ba n̄ n̄ɔ mwεε weesuginu m̄ɔ, kpa ba n̄ b̄u wi ba m̄ɔ Baali turare d̄ɔɔ dokeamme, kpa ba n̄ maa b̄u s̄aaru m̄ɔ te ba ku ra raa ko.

¹⁰K̄si yiniwa ba ra n̄ m̄ɔ, kpa bu sere na bu ȳra dii t̄n mi ba ra man s̄a ba n̄ m̄ɔ, sa yaklara yibereban n̄man di.

¹¹Ba tamaa dii t̄n mi ba ra man s̄a ta s̄awa gben̄abun w̄a yeru? Domi m̄εsuma na waam̄ɔ.

¹²N n̄ men na, bu doo Siloɔ bu yam mi na raa ḡɔsa bu ka man s̄a m̄εri. Kpa bu wa nge mε na mu kua nen tɔmbu Isireliban daa k̄s̄an s̄o.

¹³T̄ε, ȳen s̄o ba kookoo sinin bweseru kua, ma na bu gerusi kpeetim sari adama ba n̄ man swaa daki, na bu soka ma ba n̄ man wurari,

¹⁴ yen sōna kon nen sāa yee tē sōo ba ben naane doke ka tem mē na be ka ben baababa wē kam koosia nge mē na Silo kua.

¹⁵ Kon bu gira bu tonda nen wuswaan di nge mē na ben mero bisibu Isireliba gira.

Gusunō u Yereḡin

kanaru yina Yūdaban sō

¹⁶ Wune Yeremi, a ku man suuru kana Yūdaban sō. A ku bu kanaru garu kua. Domi na n nun swaa dakimō.

¹⁷ A n waamōwa ye ba mō Yūdaban wuu marosō ka sere Yerusalemun swēē sōo?

¹⁸ Bibu ba dāa guramō būu yākunun sō. Ma ben baababa ba ka ye dōo sōrumō būu sāa yeno. Tōn kurōba pēē som burimō bu ka kiranu ko ni ba koo ka būu wi ba mō Asitaate ka sere maa būnu ganu sā, kpa bu ka man torari.

¹⁹ Adama ka gem, n n nē ba torarimō, beya ba tii sekuru dokemō.

²⁰ Yen sōna na nēē, kon de nen mōru yu wōri nen sāa yee te sōo, ka tōmbu sōo, ka yaa sabenu sōo, ka dāao ka sere maa dīanu sōo. Nen mōru ye, ya ko n ghisimōwa, ya n suremō.

Yūdaban mēm nōobu sariru

²¹ Wee ye nē, Gusunō Isireliban Yinni, nē wi na wōllu ka tem mō na gerua na nēē, i ra yākunu ko n n sukum i ra di, ka yāku dōo mwaararuginu, adama n buram bo i ni kpuro mēnna i bēeyam di.

²² Domi na n bēēn baababa yākuru garu yiire dōma te na bu yara saa Egibitin di.

²³ Ye na bu yiire yera, bu nen gari nōowō, kpa na n sāa ben Yinni, kpa be, ba n maa sāa nen tōmbu. Bu nen wooda kpuro swīiyō ye na bu wē, kpa ben wāaru tu wēra.

²⁴ Adama ba n swaa tem kpī bu nen gari nō. Ben tiin gōru kīra ba swīi, ma ben daa kōsa ya sosi.

²⁵ Saa dōma tēn di bēēn baababa ba yara Egibitin di sere n ka gisō girari, na ra n bēē nen sōmōbu gōriammēwa saa baayere.

²⁶ Adama i swaa taaya i n man swaa daki. Ma i kōsa kua n kere ye bēēn baababa ba kua.

²⁷ Wune Yeremi, à n yeniba kpuro gerua, ba n nun swaa dakimō. À n maa bu soka, ba n nun wurarimō.

²⁸ Ka mē, a bu sōowō a nēē, ba sāawa bwese te ta ku ra Gusunō ten Yinnin gari nō. Tora tee teya ba ra n mō baa ù n bu sēeyasia. Gem ku ra n maa wāa ben nōso.

Durum ye Yūdaba ba kua

Beni Hinōmun wōwao

²⁹ Yinni Gusunō u nēē,
Yūdaba bu ben seri buro bu kō
yi yi sōosimō ma ba sāa negibu.
Bu yōowō guuru wōllō,
kpa bu gōo swī.
Wee ba nen mōru seeya,
ma na bu biru kisi.

³⁰ Domi be, Yūdaba ba kōsa kua nen nōni sōo. Ba ka būnu dua diru mi ba ra man sā, ba tu disi doke.

³¹ Ma ba būu turanu bana Tofetiō, Beni Hinōmun wōwao bu ka ben bibu yāku dōo mwaararuginu ko mi, yāku n n bweseru na n mam gōru doke n bu sō bu ko.

³² Yen sōna tōnu ganu sisi ni sōo ba n maa wōwa ye sokumō Tofeti n kun mē Beni Hinōmu. Ba koo ye sokuwa tōn goo yeru. Miya ba koo tōmbu sike yēn sō ayeru maa sari gam.

³³ Gunōsu ka yēē yi koo tōn gonu di. Goo sari wi u koo yi yinari.

³⁴ Kon de Yerusalemu ka Yūdaban wusu su mari sōo sōo, ba n maa nuku doḡun kuuki mō wuu si sōo. Mēya ba n maa kurō kpaarun womusu nōomō mi. Domi tem mē, mu koo kowa bansu.

8

¹ Yinni Gusunō u nēē, yen tōo te, ba koo Yūdaban sinambu ka ben asakpōbun kukunu sikia sikirun di ka ben yāku kowobuginu ka ben sōmōbuginu ka sere maa Yerusalemun tōmbuginu.

² Sōo sōo, nu ko n sōo soore. Wōkuru kpa nu n wāa suru ka kperin tarum sōo. Ba n maa nu guramō bu sike. Nu koo kowa taaki tem sōo. Domi sōo ka suru ka kperi yiya ba raa kīa ma ba yīira ba yi sāwa.

³ Be ba koo tiara be, Yuda daa kōsagii be sōo, mi na bu yarinasia kpuro, gōowa ba ko n kī n kere wāaru. Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

*Yudaban bwisikunu**kun asansi mo*

⁴ Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u neɛ, a nen tɔmbu bikio a neɛ,
tɔnu ù n wɔruma, u ku ra se?

Goo ù n gɛra win swaan di, u ku ra wurame?

⁵ N n mɛn na, mban sɔna nen tɔmbu Yudaba
ba swaa kɔsa swi ba dɔɔ.

Ba yɔrariwa dim dim ben weesu sɔɔ

ba n bɔnu sɔamɔ.

Ba n kɔ bu gɔsirama nen mi.

⁶ Na yɔ sɛɛ na bu swaa daki ka laakari.

Ba gari gerumɔ yi yi n asansi gaa mɔ.

Ben goo kun gɔru gɔsiamɔ win nuku kɔsurun di,
u neɛ, mban sɔna u yeni mɔ.

Be kpuro ba ben tiin swaa swiwa

nge duma ye ya waa tabu sɔɔ.

⁷ Baa tionko ka kpurabu ka kpaaru baniku

nu yɛ saa ye n weenɛ nu si

ka saa ye n weenɛ nu wurama nin waa yero.

Adama nen tɔmbu ba n nen wooda yɛ

ye na ka bu kpare.

Be ba tii garisi bwisigibu

⁸ Yinni Gusunɔ u maa neɛ,
amɔna ba koo ka kpɔ bu neɛ ba bwisi mɔ.

Beya ba ne Gusunɔn wooda mɔ.

Domi be ba wooda ye yorua, ba ye gɔsiawa.

⁹ Wee bwisigiba ne, Yinni Gusunɔn gari gema.

Ma ba yiberɛban yina mwaara

ba waa biti ka sekuru sɔɔ.

N n mɛn na, bwisi yira ba maa mɔ.

¹⁰ Yen sɔna ne, Yinni Gusunɔ,

kon de yiberɛba bu ben kurɔbu ka ben gbea mwɛɛri.

Domi saa ben bwɛɛbwɛɛbun di

n ka girari ben dangibo,

ben tii tiin arufaaniwa ba ra n naa gire ka taki.

Nɛn sɔmɔbu ka yaku kowobu, weesa ba ra n mɔ.

¹¹ Ba ra n nen tɔmbun wahala atafiuru sɔawa,

ba n mɔ, alafia waa,

adama alafia gaa sari.

¹² N weenɛwa sekuru tu bu mwa kɔsa ye ba mɔn sɔ.

Adama sekura ku ra bu mwɛ bu tuka.

Ba ku ra maa ben toranu tubu.

Yen sɔna ba koo wɔruma bu gbi

dɔma te kon bu sɛɛyasia.

Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yinni Gusunɔ ka win tɔmbu

¹³ Yinni Gusunɔ u neɛ,
gbaa wuko u ra win dianu gɛwa u menna.

Adama wee, na kɔ n nen dianu menna Isireliban mi,

ma na deema ba sɔawa nge resɛm

n kun mɛ nge figie ye ya wurusu della

ya n binu mɔ.

Yen sɔna kon bu deri swaa sarobun sɔ.

¹⁴ Yudaba ba neɛ,

mban sɔna sa sɔ mini.

I de su menna

kpa su da wuu si su gbaranu mɔn mi,

sa n gɔɔ mara.

Domi Gusunɔ besɛn Yinni u yiwa su gbi.

U koo sun nim dɛɛgim nɔrusia,

yèn sɔ̄ sa nùn torari.

¹⁵ Wee, sa tamaa wāara koo kosi,
adama ya n̄ koore.

Sa tamaa saa gaa wee yè sɔ̄ bɛsɛn n̄ni swāaru
ta koo kpe,

adama nandaba bu sun deema.

¹⁶ Wee sa yiberɛban dumin wəkinu nɔ̄mɔ Danun bera gia.

Ma yi wuri m̄, yi tem kpuro n̄ni mu diirimɔ.

Yiberɛ be, ba dīanu guramɔ ba ghea mwaamɔ,
ka sere Yerusalemu ka yen tɔmbu.

¹⁷ Adama Yinni Gusunɔ u wisa u nɛɛ,
na n̄ daa bɛɛ sɔ̄wa mɛ ro?

Wee kon bɛɛ wɛɛ dɛɛgii kparema

yi yi n̄ dobo dobogibun gari nɔ̄mɔ.

Yi koo bɛɛ dwɛɛwa.

Yeremin nuki sankira

¹⁸ Yeremi u nɛɛ,

nɛn nuki sankira nɛn tɔmbun wahalan sɔ̄.

Na kī n̄ tii nukuru yemiasia,

adama ya n̄ koorɔ.

¹⁹ Wee, na nɛn tɔmbun weeweenu nɔ̄mɔ baaman di.

Ba m̄, Yinni Gusunɔ u sariwa Sianio?

Yen sunɔ u n̄ maa wāawa mi?

Ma Yinni Gusunɔ u wisa u nɛɛ,

mban s̄na ba nɛn m̄ru seeya

ba b̄nu s̄amɔ nin bwāarokunu

ba waama t̄n tukobun min di.

²⁰ Ma Yeremi u nɛɛ,

saa ye sa raa yīyo su faaba wa,

ya doona nge ḡɛɛbun saa.

Wee, sa n̄ faaba wa.

²¹ Nɛn tɔmbu ba n̄ni s̄ɔre.

Ben n̄ni swā te, ta man b̄kana.

Na nande, na nuki sankire.

²² Tibu sariwa Galadio?

Dokotoro goo sariwa mi?

Nge mban s̄na Isireliban bosu kun kpeemɔ.

²³ Nɛn wiru t̄ n̄ daa nim yiba

ma nɛn n̄ni yi s̄a nge bwii,

kon daa wuri kowa s̄ɔ s̄ɔ ka w̄kuru

nɛn t̄n be ba gun s̄ɔ.

9

Bwese weesugiru

¹ Yeremi u nɛɛ,

nà n̄ daa kuru m̄ gɓaburɔ, kon daa dawa ten mi,

n̄ nɛn tɔmbu deri na n̄ ka bu tondine.

Domi be kpuro ba s̄awa nge sakara kowobu.

Ma ba kua naane sarirugibu.

² Yinni Gusunɔ u gerua u nɛɛ,

ba ra n̄ nɔ̄ dɛɛrawa bu ka weesu ko.

Ba ku ra tem mɛ kpare dee dee gem s̄ɔ,

sere ka weesu.

Wee siya su kua ben dam.

Ba ra n̄ nuku k̄suru m̄wa ba n̄ d̄ɔ.

Mɛya ba ku ra nɛ, Yinni Gusunɔ wure.

³ Baawure u ra n̄ win kpaasi taki dim̄wa.

Ba n̄ naane m̄ɔsine.

Ba ra n̄ k̄rum̄t̄onu kuanammewa,

kpa ba n̄ weesu s̄ɔnamɔ.

⁴ Kpa ba n̄ n̄ni w̄kunamɔ.

Ba ku ra gem sɔɔnɛ,
 kpa ba n ben nɔɔ dɛɛrimɔ bu ka weesu ko.
 Mɛya ba ra n mɛɛrimɔ nge mɛ ba koo ka kɔsa ko.
⁵ Ba ra tii wɛ kɔsan kobu ka weesu sɔɔ
 sere ba yina bu man wura.
⁶ Nɛ, Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, na nɛɛ,
 wee, kon bu sɔwa n ben laakari mɛɛri.
 Domi na ñ yɛ ye kon ka nɛn tɔn beni ko
 ben nuku kɔsurun sɔ.
⁷ Wee, tɔn ben yara ya sɔawa nge sɛɛ dɛɛguu
 ge ga ra go.
 Weesa ba ra n mɔ,
 kpa ba n ben berusebu bɔri yɛndun gari sɔɔmɔ.
 Adama ben gɔruɔ, yina ba ra n bu berie.
⁸ Yeniban sɔ, kon bu sɛɛyasia
 kpa n bu mɔru kɔsie.
 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Wuri ka swīin sanam

⁹ Yeremi u nɛɛ,
 kon guunu ka mi ba ra raa yaa sabenu kpare swīiya.
 Domi nu gbera, goo ku ra maa sare mi,
 ba ku ra maa yaa sabenun wuri nɔ mi.
 Ma gunɔsu ka gbeeku yɛɛ yi duki yakikira min di.
 Gãanu kun maa wãa mi.
¹⁰ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 u koo de Yerusalemu yu ko bansu,
 kpa yu ko gbeeku bɔnnun wãa yeru.
 Mɛya u koo maa de Yudaban wusu su ko bansu.
¹¹ Wara u bwisi mɔ u ka ye tubusia.
 Yinni Gusunɔ ù n ka yɛro gari kua,
 u geruo yèn sɔ tem mɛ, mu kua bansu
 mi goo ku ra maa sare.
¹² Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, yeni ya koorawa yèn sɔ nɛn tambu ba nɛn woodaba deri ye na
 bu wɛ, ma ba ñ nɛn gere wure, ba ñ ka ye sɔmburu kue.
¹³ Ma ba ben tiin kīru swīi ba būu wi ba mɔ Baali sɔwa nge mɛ ben baababa ba bu sɔɔsi.
¹⁴ Yen sɔna nɛ, Gusunɔ Isireliban Yinni, nɛ wi na wɔllu ka tem mɔ, na nɛɛ, wee, kon bu dãa
 kiku gagu* ge ga sosu diisia, kpa n bu nim mɛ mu dɛɛ mɔ nɔrusia.
¹⁵ Kpa n de bu yarina bu da bwese tukunun suunu sɔɔ, mi be ka ben baababa ba ñ daa yɛ.
 Kon de bu bu go ka takobi, kpa bu bu kam koosia mam mam.
¹⁶ Nɛ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.
 Yeremi u nɛɛ,
 i doo i tɔn kurɔ be ba ra gɔɔ swī kasuma.
 I doo i yen goniba sokuma
¹⁷ bu na fuuku bu sun gɔɔ wuri kua,
 kpa bɛsɛn nɔni yīresu su koku.
¹⁸ Domi wuri nɔɔra Siɔniɔ.
 Ba mɔ, wee, ba sun gura,
 seku bakara sun deema.
 N kua tilasi su ka bɛsɛn tem deri.
 Wee ba bɛsɛn yɛnusu kɔsuka.
¹⁹ Bɛɛ kurɔbu, i Yinni Gusunɔn gari nɔɔwɔ.
 Kpa i swaa daki i nɔ ye u gerumɔ.
 I bɛn wɔndiaba wuri sɔɔsio,
 i gɔɔ wuri sɔɔsino.
²⁰ Domi gɔɔ u sun kãasi saa fɛnentin di,
 ma u dua sere sina kpaarɔ.
 Mɛya u maa bii be ba bɔsu swɛɛ sɔɔ goomɔ,
 ka sere maa aluwaasiba mi ba ra gesi mɛnnɛ kpuro.
²¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 tamba koo wɔruku bu gbisuku,

* 9:14 *dãa kiku gagu* - Dãa kiku gera ba ra soku abusenti.

kpa ben gonu nu n terie yakasɔ nge naa bisu,
 n̄ kun mɛ nge dobi yi yi gea yina ba deri gberɔ.
 Ba n̄ maa yi suamɔ.

À n kī a n bwisi gee mɔ,

a Gusunɔ gio

²² Yen s̄s̄, bwisigii u ku woo kana win bwisin s̄s̄.

Dangii u ku maa woo kana win dam s̄s̄.

Meya dukiagii u ku woo kana win dukian s̄s̄.

²³ Adama wi u kī u woo kana,

u woo kanɔ yèn s̄s̄ u bwisi mɔ u ka man tubu,

ma u yē ma nɛna na s̄a Yinni Gusunɔ.

Na s̄awa naanegii wi u ra siri dee dee,

kpa u de durom mu n w̄a tem s̄s̄.

Tɔn benin bwesera ba ra man w̄ere.

Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Kirɔ

Yuu be ba n̄ Gusunɔ yēn s̄s̄

²⁴ Wee t̄ru gara sisi t̄e s̄s̄ kon bu kam koosia be ba bango mɔ wasi s̄s̄ ma ba ku ra nɛn arukawani yibie.

²⁵ Beya Eḡibitigibu, ka Yudaba, ka Ed̄muba, ka Am̄niba, ka M̄abuba, ka be ba ra ben wii baarun seri k̄ni, ka sere be ba w̄a gbaburɔ. Domi bwese tuku ni kpuro ka mam Isireliban tii, ba s̄awa bango sariba ben ḡrusɔ.

10

B̄nu ka Yinni Gusunɔ

¹ Bɛɛ Isireliba, i swaa dakio i nɔ ye Yinni Gusunɔ u bɛɛ s̄ɔmɔ. U nɛɛ,

² i ku bwese tukunun yira sw̄i.

I ku wurura w̄ollun ȳre nin s̄s̄,

ni bwese tukunu n̄ n wa,

nu ra nande.

³ Domi bwese nin s̄aru ta s̄awa kam dirum.

Nu ra sewa nu da d̄a s̄ɔwɔ nu d̄a bura.

Kpa d̄a d̄ako u ka ye bw̄aroku ko.

⁴ Kpa bu gu buraru kua,

bu gu sii geesu ka wura pote.

Kpa bu gira bu kulumba kpare ka matalaka,

gu ku ka w̄orman s̄s̄.

⁵ Bw̄arokunu nu ra n s̄awa

nge nare ye ba ra ko gberɔ.

Nu n̄ gar̄i m̄, ba ra n nu s̄ɔwawa,

domi nu n̄ kp̄e nu ka tii s̄i.

Yen s̄s̄, i ku nin berum ko.

Nu n̄ kp̄e nu bɛɛ k̄sa n̄ kun mɛ gea kua.

⁶ Ma Yeremi u Gusunɔ siara u nɛɛ,

Yinni Gusunɔ, a kp̄a.

Goo sari wi u ka nun weenɛ.

Ma a ȳsiru yara wunen dam saabu.

⁷ Wuna a s̄a bwesenu kpuron sina boko.

Wara u n̄ koo nun nasia.

Wuna a yiiko kpuro mɔ.

Bwesenu kpuron bwisigibu s̄s̄,

goo sari wi u ka nun weenɛ.

⁸ Be kpuro ba n̄ bwisi mɔ.

Ben ȳru ta s̄awa kam.

Dom̄i d̄ara ba ra d̄aku ba n s̄amɔ.

⁹ Kpa bu tu sii geesu pote, si ba ka na Taasisin di,

n̄ kun mɛ wura ye ya wee Ufasin di,

kpa bu tu yabe gaaduragiru ka wun̄mgiru sebusia.

Yeba kpuro ya s̄awa t̄nun n̄man s̄mburu.

¹⁰ Adama wune Yinni Gusunɔ,

a s̄awa Yinni, wuna n weenε bu s̄a.
 A w̄awa. Kaa n maa bandu diiwa sere ka baadommaa.
 Wunen m̄oru yà n seewa,
 tem mu ra ȳiriwa,
 kpa bwesenu kpuro nu kpana nu ȳra wunen wuswaa.

¹¹ Bεε bwese tukunu, i swaa dakio i n̄, bεen b̄u ni, nu ñ w̄llu ka tem taka kue. Nin tii nu koo kam kowa mam mam.

¹² Yinni Gusun̄wa u tem taka kua
 ka win dam, ka win ȳru,
 ma u w̄llu teria ka win bwisi.

¹³ Wiya u ra de buk̄o gu se w̄llo,
 kpa u woo seeyama saa gen w̄a yerun di,
 kpa guru winu nu nim kpaasina,
 kpa guru maakinu nu kooro, kpa gura yu nε.

¹⁴ T̄onu ù n ye kpuro m̄era, u ra bita soorewa.
 Sekuru ta ra maa sekobu mwewa
 bà n ben bw̄aroku ni wa.

Domi nu ñ kp̄ε nu ko mε, nu ñ w̄siaru m̄o.

¹⁵ Ba nu kuawa bu ka t̄mbu n̄ni w̄ke.
 Nu ñ s̄a ḡanu. Nu koo kam ko s̄o teeru,
 d̄oma te Yinni Gusun̄o u koo nu siri.

¹⁶ Gusun̄o, Isireliban Yinni u ñ s̄a nge ni.
 Domi wiya u kpuro taka kua.
 Wiya u s̄a win t̄mbun arumani.
 Win ȳsira Gusun̄o, w̄llu ka tem Yinni.

Yerusalemun w̄rumaa

ya turuku kua

¹⁷ Yeremi u nεε,

bεε Yerusalemugibu, wee, yiberε ba bεε tarusi.
 I seewo i bεen ȳanu kpaasina.

¹⁸ Domi Yinni Gusun̄o u nεε,
 u koo de yiberε be, bu bεε w̄ri,
 kpa bu bεε gura bu ka bεε da mi n toma.

¹⁹ Yerusalemugibu ba wuri w̄ri ba m̄o,
 sa kam kua. Wee, bεen bosu kp̄a,
 bεen n̄ni sw̄ara banda.

Sa ra nεε, k̄sa yà n sun deema,
 sa ko kp̄i su ye ma.

²⁰ Adama bεen dia ya w̄ruka.

Yen w̄εε kpuro kasikira.

Ma ba bεen bibu gura kpuro.

Goo sari wi u koo maa bεen wuu seeya.

²¹ Yera Yeremi u nεε,

bεen kparobu ba kua gari bakasu.

Ba ñ Yinni Gusun̄o kasu.

Yen s̄na ba ñ kuure,
 ma bεε kpuro i yarina.

²² Wee damu gagu ga n̄oram̄o.

T̄n dabira wee saa s̄o ȳsan n̄m geu gian di,
 bu ka Yudaban wusu kpeerasia,
 kpa su ko gbeeku b̄n̄un w̄a yeru.

Yeremi u kanaru m̄o

ka win t̄mbun ȳsira

²³ Yinni Gusun̄o, na ȳ

ma t̄nu kun kp̄ε u win tii kpara

nge mε n weenε.

Goo sari wi u koo kp̄i u win tii swaa gea sure.

²⁴ Yinni Gusun̄o, a man seeyasio saka s̄o,
 n kun ka m̄oru, kpa a ku ra man kam koosia.

²⁵ A wunen m̄oru sureo

bwese ni nu ñ nun mem nɔɔwammɛn mi,
ni, ni nu ñ nun sãamɔ.
Domi nu wunen tɔmbu Yakɔbun bweseru kpeerasiamɔ,
nu ben tem bansu koosiamɔ.

11

Isireliba ba Yinni Gusunɔn

arukawani kusia

¹ Gari yiniwa Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa. U nɛɛ,
² a nɛn arukawanin gari nɔɔwɔ, kpa a Yudaba ka Yerusalemugibu sɔ a nɛɛ,
³ nɛ, Yinni Gusunɔ, na gerua na nɛɛ, bɔrurowa wi u yina u nɛn arukawani yenin gari nɔ,
⁴ ye na raa ka bɛɛn baababa bɔkua sanam mɛ na bu yara Egibitin di mi ba raa nɔni sɔɔre
too. Miya na bu sɔɔwa na nɛɛ, bu nɛn gari swaa dakio, kpa bu ko ye na bu sɔɔwa. Saa ye sɔɔra
ba ko n sãa nɛn tɔmbu, kpa na n maa sãa ben Yinni.
⁵ Nge meya kon ka nɛn nɔɔ mwɛeru yibia te na bɛɛn baababa kua na nɛɛ, kon bu tem wɛ mɛ
sɔɔ tim ka bom mu kokumɔ. Tem meya i waamɔ giso.

Ma Yeremi u Yinni Gusunɔ wisa u nɛɛ, ami.

⁶ Yinni Gusunɔ u maa Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, a gari yini geruo Yudaban wusu kpuro sɔɔ ka
Yerusalemun nukurun swɛɛ kpuro sɔɔ, a nɛɛ, bu nɛn arukawanin gari swaa dakio kpa bu yi
mem nɔɔwa.

⁷ Saa dɔma tɛn di na ben baababa yarama Egibitin di sere ka giso, na ra n bu sɔɔmɔwa bu
de bu man mem nɔɔwa.

⁸ Adama ba ñ nɛn gari yi swaa daki, bu sere yi mem nɔɔwa. Ben baawure u win tiin gɔru
kɪru swiwa. Ma na dera bɔri yɪn gari yi wã arukawani ye sɔɔ, yi bu di.

⁹ Yinni Gusunɔ u maa Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, weɛ Yudaba ka Yerusalemugibu ba nɔɔ tia kua.

¹⁰ Ba wura ben baababan yira sɔɔ, be, be ba yina bu nɛn gari swaa daki. Ma ba ka bũnu
arukawani bɔkua ba nu sãamɔ. Isireliba ka Yudaba ba nɛn arukawani ye kusia ye na ka ben
baababa bɔkua.

¹¹ Yen sɔna nɛ, Yinni Gusunɔ, kon de kɔsa yu bu wɔri. Ba ñ yariɔ kɔsa yen min di. Ba koo
man nɔɔguru sue adama na ñ bu swaa dakimɔ.

¹² Yudaba ka Yerusalemugibu ba koo da bu bũnu soku ni ba yãkunu koosimɔ. Adama bũu
ni, nu ñ bu faaba mɔ wahalan saa sɔɔ.

¹³ Bɛɛ Yudaba, nge mɛ bɛɛn wusu su geeru nɛ, nge meya bɛɛn bũnu nu geeru nɛ. Nge mɛ
Yerusalemun swɛɛ yi geeru nɛ, nge meya yen sãa yenu nu geeru nɛ, mi i ra bũu wi ba mɔ Baali
sã.

¹⁴ Adama wunɛ Yeremi, a ku kanaru ko tɔn ben sɔ. Domi baa bà n man soka ben wahalan
saa sɔɔ, na ñ bu wurarimɔ.

Isireliba ba sãa nge dãa

te ta ñ maa arufaani mɔ

¹⁵ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,

bɛɛ nɛn tɔn be na kɪ,

m̄ba i kasu nɛn sãa yerɔ.

Domɪ murafitira i ra n mɔ.

I tamaa kon maa bɛɛn yãkunu mwa,

kpa i kun maa nɔni sɔɔre?

I tamaa kon de i yari wahalan di?

¹⁶ Yellu i sãa nge nɛn dãa geeru,

te ta kpare ta maa bii geenu marumɔ.

Adama tɛ kon dãa te ka ten kãasi kpuro dɔɔ mɛni subaru sɔɔ.

¹⁷ Nɛ, Gusunɔ wollu ka tem Yinniwa na raa bɛɛ gira nge dãa. Nɛna kon de kɔsa yu bɛɛ deema
bɛɛ Isireliba ka bɛɛ Yudaba, kɔsa ye i kua i ka nɛn mɔru seeyan sɔ. Domi i bũu wi ba mɔ Baali
yãkunu koosimɔ.

Yeremin yɛnugibu

ba nùn seesi

¹⁸ Yinni Gusunɔ u man sɔɔsi ye nɛn tɔmbu ba man bɔkuamme. U man ben sanu sanusu
sɔɔsi.

¹⁹ Na raa bu naane sãawa nge yãa te ba ka dɔɔ bu go. Na ñ yɛ kɔsa ba man bwisikusimɔ, ba
mɔ, bu de bu dãa te sura ka ten marum. Bu tu wuna wasobun suunu sɔɔn di kpa bu ku maa
ten yisuru nɔ.

²⁰ Adama wunɛ Gusunɔ, wollu ka tem Yinni,

a s̄awa wi u ra siri dee dee.

Wuna a t̄onun ḡōru ka win bwisikunu yē.

Wuna na n̄en weeweenu n̄omu s̄andia.

Na marawa n wa m̄oru ye kaa bu k̄asia.

²¹ Ma Yinni Gusun̄o u n̄e, wee ye u koo Anat̄otugibu kua, be, be ba kasu bu n̄en w̄āaru wuna ba m̄ò, n ku Gusun̄on gari gere ka win ȳsiru. N̄a n maa yina, ba koo man go.

²² Yen s̄ōna wi, Gusun̄o w̄ollu ka tem Yinni u koo bu m̄oru k̄asia. Ben aluwaasiba ba koo gbi tabu s̄o, kpa ben bii t̄on dur̄abu ka t̄on kur̄abu bu gbi ḡōrun s̄.

²³ Domi u koo Anat̄otugibu n̄oni sw̄āaru kp̄ēewa w̄ōo ḡe s̄o u koo bu m̄oru k̄asia kpa goo kun tiare be s̄o.

12

Yeremi

u Yinni Gusun̄o gari bikiam̄o

¹ Yinni Gusun̄o, a s̄awa gemḡii baadomma,

na n̄ kp̄ē n nun siribu soku.

Adama ka m̄e, na k̄i n nun ḡānu bikia

wunen gem m̄e s̄o.

Ye na bikiam̄o wee.

Mban s̄ōna durumḡiin w̄āaru ta ra n kuuram̄o.

Mban s̄ōna a ra de be ba n̄ nun naane s̄a

ba n w̄āa b̄ari ȳendu s̄o.

² Wuna a bu duura nge d̄aru, ma ba nuuru kua,

ba kp̄ēa ba binu marum̄o.

M̄eya wunen gari ra n w̄āa ben n̄ōw̄o.

Adama yi n̄ w̄āa ben ḡōru.

³ Yinni Gusun̄o, a man yē.

A man waam̄o ma a n̄en ḡōru w̄ēera,

a wa ma ga w̄āa ka wun̄e.

A t̄on k̄ōso be wun̄o nge ȳāa ni ba ra mw̄e bu sake.

A bu s̄ōru koowo a yi

t̄ōo te ba koo t̄ambu gon s̄.

⁴ Sere saa yer̄a kaa n dera bes̄en tem mu n w̄āa nuku sankiranu s̄o. Wee yakasu kpuro gberam̄o, ma gbeeku ȳe ka gun̄osu gbim̄o bes̄en tem men t̄on k̄ōsobun s̄. Domi ba gerum̄o ba m̄ò, a n̄ ben sanu sanusu waam̄o.

⁵ Yinni Gusun̄o u n̄e,

Yeremi,

à n ka naasugibu duka m̄ò,

ma a bu kpana, a wasira,

am̄ona kaa ka kp̄i a ka dumigibu duka da.

À n b̄ari ȳendu m̄o sanam m̄e tem mu alafia m̄o t̄ona,

am̄ona kaa ko Yuudenin daaru tà n nim yiba ta yarim̄o.

⁶ Domi wunen mero bisibu ka wunen ȳenugibu ba nun naane sarirun kom kuamm̄e. Wee ba nun n̄ōogiru suem̄o birūo. A ku bu naane ko, baa bà n nun gari dori s̄ōm̄o.

Yinni Gusun̄o

u win t̄ambu deri

⁷ Yinni Gusun̄o u n̄e,

na n̄en s̄āa yeru deri. Na n̄en t̄ambu biru kisi,

be, be ba s̄āa n̄en arumani.

Wee be, be na k̄i mi, na bu yibereba n̄omu s̄andia.

⁸ Domi ba man seesi nge gbee sun̄o

ge ga kukirim̄o d̄āa s̄ōw̄o.

Yen s̄ōna na n̄ maa bu k̄i nge yellu.

⁹ Ba kua nge gun̄o ge gun̄osu gasu su kasu su di.

Kon gbeeku ȳe kpuro soku yi na yi di.

¹⁰ Yibere dabiru ba na n̄en t̄ambun tem̄o ba mu sanku,

nge m̄e yaa sabenu nu ra gberun d̄ianu sanku.

Tem m̄e, mu raa w̄ā,

adama ba n̄ ḡānu deri mi.

¹¹ Ba tem m̄e ḡōsia nge tem saaram.

Wee mu s̄āare nge t̄onu wi u ḡoo sum̄o u nuki sankire.

Tem m̄e kpuro mu kam kua.

Goo sari wi u m̄en weeweenu kua.

¹² Ka guunun wii kpiir̄o kpuro yibereba ba yoōwawa.

Na dera tabu bu tem m̄e kpuro wukiri.

Goo sari wi u w̄āa b̄ori yendu s̄oo.

¹³ Wee ba d̄īanu duura, ma s̄āki kpia.

Ba tii wahala kua kam.

Sekura ba ḡā n̄e, Yinni Gusun̄on m̄orun s̄ō.

N̄oo mw̄eε te Yinni Gusun̄o

u bwese ni nu ka Isireliba sikerene kua

¹⁴ Yinni Gusun̄o u n̄eε, bwese ni nu ka Isireliba sikerene, nu s̄āawa t̄on k̄osobu. Nu tem m̄e mw̄a m̄e n̄e, Yinni Gusun̄o na Isireliba w̄ē mu n s̄āa ben tubi. Wee ye na gerum̄o bwese nin s̄ō. Na n̄eε, kon nu wuka saa nin tem di, kpa n Yudaba wuna nin suunu s̄oon di.

¹⁵ Adama sanam m̄e na nu wuka na kpa, kon m̄aa nin w̄onw̄ondu ko kpa n de nin baatere tu wura ten tem̄o m̄e ta tubi di.

¹⁶ Geema ba raa n̄en t̄ambu s̄ōsi bu b̄ore ka b̄ūu wi ba m̄ò Baalin ȳisiru, adama bà n ḡōru ḡasia, ba m̄ò nge m̄e n weene n̄en t̄ambu bu ko, kpa ba n b̄ōrum̄o ba n m̄ò, ka n̄e, Yinni Gusun̄on w̄āaru. Saa yera kon de bu sina ka nuku dobu n̄en t̄ambun suunu s̄oo.

¹⁷ Adama bwese te ta yina tu man m̄em̄ n̄ō̄wa, kon tu wukawa kpa n tu kpeerasia. N̄e, Yinni Gusun̄ōwa na yeni gerua.

13

Kpaka ye ba kua

ka w̄ēε damgii

¹ Yinni Gusun̄o u n̄eε, n̄e, Yeremi, n doo n kpaka dwe kpa n ye s̄ēka p̄or̄ao, adama n ku ye doke nim̄ s̄oo.

² Ma na kpaka ye dwa na s̄ēka p̄or̄ao nge m̄e u man s̄ō̄wa.

³ Ma Yinni Gusun̄o u kpa m̄ n̄eε,

⁴ n kpaka ye suo kpa n se n da daa te ba m̄ò Efaratīo kpa n ye bere mi, kpee w̄oru gagu s̄oo.

⁵ Ma na seewa na da na ye berua mi, nge m̄e u gerua.

⁶ Ye n t̄e, u m̄aa n̄eε, n wuro Efarati mi, kpa n kpaka ye suama ye u raa n̄eε, n bere mi.

⁷ Ma na seewa na da na kpaka ye sua mi ya raa beruan di. Adama na deema wee, ya sankira ya ñ m̄aa garu koor̄o.

⁸ Yera Yinni Gusun̄o u man s̄ō̄wa u n̄eε,

⁹ nge m̄eya u koo Yudaba ka Yerusalemugibun tii suabu kpeerasia.

¹⁰ U n̄eε, ba s̄āawa t̄on k̄osobu, ba ku ra wure bu win gari n̄o. Ben ḡōru k̄irun gariya ba ra n ȳorari, kpa ba n b̄ūnu yiiramme ba n s̄āam̄o. Ba koo kowa nge kpaka ye, ye ya ñ m̄aa garu koor̄o mi.

¹¹ Nge m̄e ba ra kpaka s̄ēke p̄or̄ao, nge m̄eya u raa Isireliba ka Yudaba kpuro sua u tii s̄ēke ba n ka s̄āa win t̄ambu, ba n win ȳisiru s̄ō̄wa, ba n s̄āa win buraru, kpa t̄amba n n̄un siaram̄o ben s̄ō. Adama ba ñ win gari wure. Wi, Yinni Gusun̄ōwa u yeni gerua.

Yinni Gusun̄on m̄oru

¹² Yinni Gusun̄o u n̄e, Yeremi s̄ō̄wa u n̄eε, n doo n n̄en t̄ambu Isireliba s̄ō ma wi, ben Yinni, u gerua u n̄eε, tam bw̄āara w̄āawa tam s̄ō. Adama bà n wisa ba n̄eε, ba ȳē m̄e,

¹³ saa yera kon bu s̄ō n n̄eε, m̄esuma wi, Yinni Gusun̄o u gerua. U n̄eε, u koo de win m̄oru yu ko nge tam m̄e mu koo Yerusalemun t̄ambu kpuro go, ka sinam be ba s̄ō Dafidin sina ḡona s̄oo, ka ȳaku kowobu, ka win s̄om̄obu, tem m̄en t̄ambu kpuro gesi.

¹⁴ Kpa bu soona bu k̄osukuna, baaba ka bii, u ñ ben goon w̄onw̄ondu m̄ò. Ḡāanu m̄aa sari ni nu koo n̄un ȳōrasia sere u ka be kpuro go.

Yinni Gusun̄o u t̄ambu

kir̄o m̄ò ben tii suabun s̄ō

¹⁵ B̄eε, Isireliba,

i swaa dakio i n̄o, ye na gerum̄o.

I ku m̄aa tii sua,

domi Yinni Gusun̄o u ka b̄eε gari m̄ò.

¹⁶ I Gusun̄o b̄eεn Yinni b̄eεr̄e w̄ēȳo

u sere ka yam w̄ōkuru na

te ta koo de i sokukira guunu w̄ollo.

Meya i yam bururam mara,
adama u koo de mu tira mam mam
kpa mu gosia yam wōku bakaru
nge te ta wāa gōribun wāa yerō.

¹⁷ I kun gari yi swaa daki,
kon da n swī bōkuō bēen tii sua bin sō.
Kon nōni yīresu yari n banda.
Domi ba koo bēe Yinni Gusunōn tōmbu yoru mwēeri
bu ka da tem tukumō.

¹⁸ Yinni Gusunō u man sōōwa u nēe,
n sina boko ka win mero sōōwō n nēe,
bu sinō temō domi ben sina furōsu wōruka
si su sāa ben buraru.

¹⁹ Wee, wuu si su wāa sōō yēsān nōm dwardu gia Negebuo,
sin tōmba doona kpuro,
ma wuu si, su kēnuā.
Goo sari wī u koo maa su kēnia,
domi ba sin tōmbu Yudaba gura kpuro sem
ba ka doona tem tukumō.

Ba Yerusalemun bēere wuna

²⁰ Wunē Yerusalemu, a nōni seeyo a wa,
wee, wunen yiberēba ba wee sōō yēsān nōm geu gian di.
Mana tōn be na raa nun nōmu sōndia ba wāa,
bēn sō a raa bēere mō.

²¹ Be ba raa nun sokumō yinni,
bā n nun sēeyasiabu na, mba kaa gere.
Saa ye sōōra wuriribu bu koo nun deema
nge tōn kurō wī u yiire u kī u ma.

²² Kaa tii bikia gōruō a nēe, mban sōna yeni ya nun deema.
Wunen tora dabinun sōna ba wunen bekuru pota ka dam
ba nun sekuru doke.

²³ Etiopigii u koo kpī u win wasin gōna kōsi?
Musuku gbeeku ga koo maa kpī gu gen sansun bausu kōsi?
Aawo.

Nge meya bēe be i kōsan dōōne mō,
i n kpē i gea ko.

²⁴ Yen sō, kon bēe yarinasiawa
nge mē woo ga ra yakasu yarinasiē ghaburō.

²⁵ Wunē, Yerusalemu,
yēn sō a nē, Yinni Gusunō duari,
ma a wunen naanē doke weesu sōō,
wee ye na nun yiye.

²⁶ Kon wunen bekuru ghabia
kpa bu wunen tereru wa.

²⁷ Na waamō sakararu ka kuuki yi a mō,
sanam mē a būnu gasirimō a sāmō guunu wōlō ka yakasō.
Ya sāawa gāa kōsunu nen nōni sōō.
Yen sō, wunē Yerusalemu, kaa kam ko à kun tii dēerasie.
Saa yerà a mara, a ka tii dēerasia.

14

Nim gōō bakaru

¹ Sanam mē nim gōōra wāa, Yinni Gusunō u Yeremi sōōwa u nēe,

² Yudaba ba gōō wooru sō.

Goo maa sari ben wuu marosun kōnnōsō.

Wee ba wōruka temō ba nuki sankire.

Ma Yerusalemugibu ba nōōgīru sue ba faaba kanamō.

³ Damgibu ba bwēebwēebu gōrimō bu nim kasuma.

Adama bā n dōkō da ba ku ra nim wa.

Ba ra gōsiramēwa ka koto gbebusu,

kpa seku bakaru ta n bu mō, ba n wuswaa gāanu wukiri.

⁴ Tem mu besikira yèn sɔ gura kun nɛmɔ.
Ma sekura gbee wukobu mɔ ba wuswaa gāanu wukiri.

⁵ Yaka bekusu sari.

Batuma sɔɔra nɛnnu ra ma
kpa nu doona nu binu deri.

⁶ Wee gbeeku ketekunu nu wāa guunu wollo,
nu wom gabirimɔ nge gbeeku bɔnu.

Nin nɔni tonda yèn sɔ yakasu sari.

⁷ Yudaba ba gerumɔ ba mɔ,

baa mɛ sa taare mɔ besen durum sɔ,
Yinni Gusunɔ, a sun somio wunen yīsiru bɛɛɛn sɔ.

Wee sa kua mem nɔɔ sariba, ma sa nun torari.

⁸ Wunɛ wi bɛɛɛ Isireliba sa naane sāa,

wuna a ra sun faaba ko wahalan saa sɔɔ.

Mban sɔna kaa n sāa nge sɔɔ wi u sarɔ besen temɔ
u kpuna wɔku teeru tɔna.

⁹ Mban sɔna kaa n sāa nge wi ba wɔri subaru sɔɔ,
n kun mɛ nge tabu durɔ wi u kpana u sun faaba ko,

a sere wāa besen suunu sɔɔ.

Yinni Gusunɔ, ma sa wunen yīsiru sɔɔwa,
a ku sun deri.

¹⁰ Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua win tɔmbun sɔ. U nɛɛ, ba ra ká ba n yaayaare mɔ. Ba ku ra
kpí bu sina bu tii nɛnɛ. Ba n maa nùn wɛremɔ. U ben durum yaaye. Yen sɔna u bu sɛɛyasiamɔ.

¹¹ Ma Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, a ku tɔn be kanaru kua n ka bu gea kua.

¹² Domi baa bɔ n nɔɔ bɔkua, na n ben kanaru nɔɔmɔ. Bɔ n maa yáku dɔɔ mwaararuginu ka
kɛnu ganu kua, na n nu mwaamɔ. Kon de bu gbiwa gɔɔrun sɔ ka kɛsi kɛsi bararun sɔ ka maa
tabu sɔɔ.

¹³ Ma Yeremi u wisa u nɛɛ, Yinni Gusunɔ, wee wunen sɔmɔbu ba wunen tɔmbu sɔmɔ ba
mɔ, ba n tabu wasi. Gɔɔra kun maa duɔ ben temɔ. Kaa de ba n wāawa bɔri yendu sɔɔ ka toro
sindu.

¹⁴ Yinni Gusunɔ u maa nùn sɔɔwa u nɛɛ, weesa ba gerumɔ ka nɛn yīsiru. Na n bu gɔre, na n
bu wooda gaa wɛ. Mɛya na n maa bu gari gɛɛ sɔɔwa. Kásinu ka sian gari ka ben gɔrusun gari
yi ba gerumɔ, ye kpuro weesa.

¹⁵ Yen sɔ, sɔmɔ be na n gɔre mi, ba ka tɔmbu sɔmɔ ba mɔ, ba n tabu wasi ben temɔ, gɔɔra
kun duɔ mi, kon de bu gbi tabu sɔɔ, ka gɔɔrun sɔ.

¹⁶ Kpa tɔn be ba maa weesun gari sɔmɔ mi, ba n wɔruka Yerusalemun swɛɛ sɔɔ gɔ te, ka
taa bin sɔ. Ba n gɔɔ wasi wi u koo bu sike, be ka ben kurɔbu ka bibu. Kon de ben nuku kásuru
tu wɔriwa ben tii sɔɔ.

¹⁷ Yeremi u nɛɛ, Gusunɔ u man sɔɔwa n tɔn be sɔ n nɛɛ,
nɛn nɔni yĩresu su kokumɔ bururu ka yoka,

su n yɔre.

Domí wahala baka ya nɛn tɔmbu deema.

Ba bu so ba mɛɛra kua.

¹⁸ Nà n yara na da yakasɔ,

na ra tɔn be ba go tabu sɔɔn gonu wawa nu kpí.

Nà n maa wurama wuuɔ,

kpa n deema tamba barɔ gɔɔrun saabu.

Gusunɔn sɔmɔbu ka yáku kowobu

ba ra n den sirenɛwa tem mɛ sɔɔ.

Ba n yɛ ye ba mɔ.

Isireliba ba Yinni Gusunɔ

suuru kanamɔ

¹⁹ Yinni Gusunɔ,

a bɛɛɛ Yudaba biru kisiwa mam mam?

A sun bwɛra yarawa?

Mban sɔna a sun sɛɛyasiamɔ a mɛɛra mɔ

ye ya n bekuramɔ.

Sa bɔri yendu mara, adama sa n tu wa.

Sa mara a sun bekia, adama nɔni swāaru sɔɔra sa wāa.

²⁰ Yinni Gusunɔ, sa durum kua wunen mi.

Sa tuba ma nuku kōsura sa kua, beše ka bešen baababa.

²¹ A wunen arukawani yaayo ye a ka sun bōkua.

Wunen yīsirun sō, a ku sun gēm.

A ku maa Yerusalemu fune wīa

mi a wunen sina gōna yīkogia yīi.

²² Būu goo sari wi u koo kpī u gura neesia,

wōllun tii, ta n̄ kpē tu gura neesia.

Gusunō bešen Yinni, wuna a ra de gura yu ne.

Wuna sa maa naane sāa. Domi wuna a ra ye kpuro ko.

15

¹ Yinni Gusunō u Yeremi sōwa u nee, na n̄ nen tambu Yudaba wōnwōndu kuamme, baa Mōwisi ka Samuēli bā n̄ na nen mi, bu ka man suuru kana ben sō. Kon bu sōwa n̄ nee, bu doonō nen wuswaan di.

² Bā n̄ maa wune Yeremi bikia ba nee, mana ba koo da, kpa a bu wisi a nee, ba koo gbiwa.

Gaba koo ben yaron gōo gbi, gōo wiya koo bu sua.

Gaba koo gbi tabu sōo, gōo wiya koo bu sua.

Gaba koo gbi gōorun sō, gōo wiya koo bu sua.

Kpa bu maa gabu yoru mwēeri, yoo tera ba koo di.

³ Kon de kēsīnu nne yu bu deema. Ba koo gbi tabu sōo, kpa bōnu nu ben gonu gēeri, kpa gbēeku yeē ka gunōsu bu di mam mam.

⁴ Biti ka berum koo bwese tukunu mwa bā n̄ wa ye ya bu deema, ye Yudan sina boko Manase Esekiasin bii u kuan sō kpuro Yerusalemu.

Yinni Gusunō

u koo Yudaba seeyasia

⁵ Saa ye sōo, Yerusalemu, wara u koo wunen wōnwōndu wa.

Wara u koo nun wanyo kua.

Wara u koo na u bikia ye n̄ nun mō.

⁶ Wee a man deri, ma a biru wura.

Yen sō, kon nun nōma doke n̄ nun kpeerasia.

Domi na wasira ka baadomman wōnwōn te na nun kuamme.

⁷ Kon nen tōn be sarawa nge dobi

wusun gbāra kōnnōo.

Kon de bu ben bibu bia, kpa n̄ bu kam koosia.

Domi ba yina bu ben swēē kōsi deri.

⁸ Kon de ben gōminibu bu yani seeri dabiru kera

yi yi wāa nim wōkun gooro.

Kon de yibereba bu na

bu ben aluwaasiban merobu wōri sōo sōo gbāara.

Kpa nuku sankiraru ka berum ben mero be deema subaru sōo.

⁹ Wi ba raa beere wēemō

yēn sō u bii tōn durōbu nōba yiru mara

u wasikiramō.

U koo mam gbiwa sekum ka seku bakaru.

Be ba tie, kon de yibereba bu bu gowa tabu sōo.

Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

Yeremi u Yinni Gusunō

weeweenu koosimō

¹⁰ Yeremi u nee,

nen mero, mban sōna a man mara.

Wee na kua bōruro.

Domi nen sōna tem men tambu kpuro

ba sikirinamō ba sannamō.

Na n̄ goon mi gāanu bōkure,

na n̄ maa goo gāanu bōkure.

Adama ka me, ba man bōrusimōwa kpuro.

¹¹ Ma Yinni Gusunō u nee,

kon nun yakia wunen gean sɔ,
kpa n nun wunen yiberɛba kamia
wahala ka nuku sankiranun saa.

¹² Goo kun kpɛ u sisu bɔaku,
si su wee sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di
ka sere maa sii gandu.

¹³ Kon de yiberɛba bu na
bu tem mɛn arumani kpuro gura
nɛn tɔmbun durum sɔ ye ba kua tem mɛ kpuro sɔɔ.

¹⁴ Kon de bu ben yiberɛba sɔ tem tukumɔ mi ba n̄ yɛ.
Domi nɛn mɔru seewawa be sɔɔ nge dɔɔ.

¹⁵ Yera Yeremi u Yinni Gusunɔ wisa u nɛɛ,
a kpuro yɛ.

A man yaayo. A ku man duari.

A be ba man nɔni sɔɔmɔ mɔru kɔsio.

A ku man go, wunɛ wi a suuru mɔ.

A yɛ ma wunen sɔna na sekuru sɔɔwa.

¹⁶ Wunen gari kpurowa na swaa daki.
Ma na yi doke gɔruɔ.

Yiya yi man nuku dobu wɛ.

Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni,

a n yɛ ma wunen yisira na sɔɔwa.

¹⁷ Mɛya na n̄ wure n sina ka tɔn yaa kasikiobu
su ka nuku dobu ko sannu.

Na tii gɔwawa na sɔ nɛ turo,

domi a dera nɛn mɔru seewa.

¹⁸ Yinni Gusunɔ,

mɛn sɔna na wahala mɔ sere ka tɛ.

Mɛn sɔna ya sɔa nge boo wi u ku ra kpe.

Yinni, kaa n man sɔawɛwa nge bwia ye ya n̄ naane mɔ,

n̄ kun mɛ nge daa te ta ra nim kpe?

¹⁹ Ma Yinni Gusunɔ u Yeremi wisa u nɛɛ,

à n gɔsirama nɛn mi,

kon de a maa ko nɛn sɔm kowo.

À n wura a mɛm saarinu deri

kpa a gari arufaanigii gere,

kon maa nɛn gari doke wunen nɔɔwɔ.

N n̄ mɔ wuna kaa gɔsira ben mi,

beya n weene bu wurama wunen mi.

²⁰ Kon de a n dam mɔ

nge gbàra te ba kua ka sii gandu.

Ba koo ka nun tabu ko,

adama ba n̄ nun kamiamɔ.

Domi ko na n ka nun wãa n nun faaba ko.

²¹ Kon nun yakia tɔn kɔsɔbun nɔman di.

Kpa n nun wɔra be ba nuki sosun nɔman di.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

16

Gusunɔ u yina

Yeremi u kurɔ sua

¹ Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ,

² a ku kurɔ sua, kpa a ku bibu ma tem mini.

³ Wee ye ya koo bii be ba koo marura tem mɛ sɔɔ deema, ka ben mɛrobu ka ben tundobu.

⁴ Barara ta koo bu go. Ba n̄ bu gɔɔ swiɔyamme. Ba n̄ maa bu sikumɔ. Ba koo kowa taaki tem sɔɔ. Be ba tia kpa bu bu go tabu sɔɔ, n̄ kun mɛ, gɔɔru tu bu go, kpa gbɛeku yɛɛ ka gunɔsu ben gonu di.

⁵ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, a ku du diru mi ba gɔɔ wooru sɔ a ka bu duura. Domi na nɛn bɔri yendu wuna tɔn ben min di. Na n̄ ben kiru mɔ, mɛya na n̄ maa ben wɔnwɔndu mɔ.

⁶ Damgibu ka bwɛɛbwɛɛbu ba koo gbiwa. Ba n̄ bu sikumɔ, ba n̄ maa ben gɔɔ wooru sinamɔ. Goo kun tii muririmɔ, goo kun maa konimɔ ben gɔɔn nuku sankiranun sɔ.

7 Bèn tamba gu mi, ba ñ goo wasi wi u koo ka bu dīanu naawa u ka bu nukuru yemiasia. Goo maa sari wi u koo ka bu tam naawa u ka bu dam kē, baa ñ n ben meron na u gu, ñ kun me, ben tundo.

8 Yinni Gusuno u maa Yeremi sōwa u nee, yenu mi ba tō baka dim mō, a ku du mi, i di i nō ka be sannu.

9 Domi ne, Gusuno Isireliban Yinni, ne wi na wollu ka tem mō, na kon yam min nuku dobu kpeerasia been nōni biru. Ba ñ maa nuku dobu womusu ka be ba suanamōn nōngiru nōmō mi.

10 Sanam me kaa tōn be gari yi nōasia, ba koo nun bikia bu nee, mban sōna ne, Yinni Gusuno na bu nōni swāa tenin bweserun gari sōmō. Mba ba ne, Gusuno ben Yinni torari.

11 Saa ye sōra kaa bu wisi a nee, ben baababa ba man deri, ma ba da ba būnu sāwa ba yiira nin nuuro, ma ba man biru kisi, ba ñ nen woodaba mem nōwe.

12 Ma ben tii ba kōsa kua n kere ben baaba be. Wee ben baawure u yōrari u win gōrun kīru kankam swīi. Ba ñ nen gari swaa dakimō.

13 Yen sō, kon bu yara tem minin di, kpa bu da tem mi ben baababa ka ben tii ba ñ yē. Miya ba koo būnu sā sō sō ka wōkuru. Domi na ñ maa bu durom gam kuamme.

Isireliba ba koo wurama

14 Yinni Gusuno u nee, yen sōna tōnu ganu sisi ni sō ba ñ maa bōrumō bu nee, ka Yinni Gusunōn wāaru wi u Isireliba yarama Egibitin di.

15 Adama ba koo bōrewa bu nee, ka Yinni Gusunōn wāaru wi u Isireliba yarama saa sō yēsan nōm geu gian di ka sere tem mi u raa bu yarinasian di. Domi kon de bu wurama ben temō me na raa ben baababa wē.

Seeyasia bi bu wee

16 Yinni Gusuno u nee, wee, kon yibereba seeya bu Isireliba mwēeri nge me susure kowobu ba ra swēe mwēeri. Yeniban biru, kon maa yibere gabu seeya bu bu wari bu go gungunu wollo ka guuno, ka sere maa kpee baaba sō nge me taasobu ba ra yee wari bu go.

17 Domi nen nōni yi ben sanu sanusu mēera, sin gasu kun berua nen nōni sō. Meya na maa ben toranu kpuro waamō.

18 Kon bu ben durum are wē mam mam. Domi ba nen tem disi doke me mu sāa nen arumani, ma ba dera mu ben būun bwāarokunu yiba ni nu ñ wāaru mō.

Tambu kpuro

ba koo Gusuno tubu

19 Yeremi u nee,

Yinni Gusuno, a sāawa nen dam

ka nen kuku yee dangiru, nōni swāarun saa.

Wunen miya handunian goonu nne kpuron tambu ba koo na,

kpa bu nee, weesa ben baababa ba swīi.

Ben būnu nu ñ gāanu sosi, nu sāawa kam dirum.

20 Tōnu u koo kpī u tii kua ye u koo sā.

Adama ka gem, nu ñ sāa Gusuno.

21 Yen sōna, wune Yinni Gusuno a nee,

kaa bu wunen dam sōsi,

kpa bu gia ma wuna a sāa Yinni Gusuno.

17

Yudaban durum

ka ben seeyasiabu

1 Yudaban durum ya yorua ben gōrusō.

Ya maa sōsire ben yāku yenun kāanu sō.

Ma n sāare ba ye yorua mi,

ka yorutii sisugia ka kpee te ta bōbunu bo.

2 Ya sāawa seeda ye ya bu taare wēemō.

Nge meya ben būu turanu ka ben bwāarokunu

ka ben dāa kubenu ka ben gungunu mi ba ra būu wi ba mō Asitaate sā,

ya maa bu taare wēemō.

3 Yen sōna ne, Yinni Gusuno,

kon nen guu tēn mi ba ra man sā,

ka ben dukia ka ben gbea

ka gungunu mi ba ra būnu sā

yiberɛba nɔmu bɛria, ben durum yen saabu
ye ba kua ben tem me kpuro sɔɔ.

⁴ Ben toranun sɔna ba koo ben tem bia
me mu sɔa ben tubi.

Kon bu ko ben yiberɛban yobu,
kpa bu da tem mi ba ñ yɛ.

Domi ba dera nen mɔru ya yabura nge dɔɔ.
Ya ko n maa yaburewa sere ka baadommaɔ.

A kun tɔnu naane sɔa

⁵ Ne, Yinni Gusunɔwa na neɛ,
bɔrigiiwa wi u win gɔru sɔiya nen min di,
ma u tɔnu naane sɔa, u tɔsa wi sɔɔ.

⁶ U ko n wɔnwɔndu soorewa
nge dɔa kiki si su wɔa mi gaaun ku ra kpi.
U ñ nuku dobu wasi.

U ko n wɔawa tem saaramɔ mi goo sari.

⁷ Adama domarugiiwa wi u win naane doke ne, Yinni Gusunɔ sɔɔ,
ma win toro sindu ta wɔa ne sɔɔ.

⁸ Yɛro ko n sɔawa nge dɔa te ta yɔ daarun gooro,
tɛn gbini yi ku ra nim bie.

Dɔa ten bweseru ta ku ra n yam susuru gara.

Ten wurusu ra n bekusu sɔawa saa kpuro.

Sɔɔ sɔrerun saa yà n na,
ta ku ra gbere, baa wɔɔ ge ghebura yɔra.

Mɛya ta ku ra maa marubu yɔre.

⁹ Tɔnun gɔru ga ra kɔsa berewa.

Mɛya gen barara ku ra bekure.
Goo u wɔa wi u koo kpɔ u gen bwisikunu gia?

¹⁰ Ne, Yinni Gusunɔwa
na ra tɔnun gɔru ka win bwisikunu wɛeri,
n ka nɔn ye u kuan are wɛ.

¹¹ Wi u dukia guramɔ ka swaa kɔsa,
u sɔawa nge kusu ge ga sɔa tuka wee ye ga ñ ka.

Dukia ye, ya koo nɔn deriwa
win wɔarun suunu suunuka sɔɔ,
kpa u n sɔa nge gari bɔkɔ win wɔa dɔakiru sɔɔ.

Yinni Gusunɔ turowa

u sɔa wɔarun bwia

¹² Besen sɔa yee dɛɛraru
ta sɔawa nge sina kita yɔikogiru
te ta wolle suare yellun di.

¹³ Yinni Gusunɔ, wuna besɛ Isireliba sa yɔiyo.

Be ba nun biru kisi, ba koo sekuru wa.

Be ba ka nun tondine, ba koo bu duari.

Ba ko n sɔawa nge bɛn yɔsa ba yorua tua sɔɔ.

Domi ba wune Yinni Gusunɔ deri,
wune wi a sɔa nge bwia yɛn nim mu wɔaru wɛɛmɔ.

Yeremi u Yinni Gusunɔ

somiru kanamɔ

¹⁴ Yinni Gusunɔ, a man bekio,
kpa n wa n bekura mam mam.

A man faaba koowo kpa n faaba wa.

Domi wune turowa na ra n siaramɔ.

¹⁵ Yinni Gusunɔ, wee, tɔmba man bikiamɔ ba mɔ,
mana nɔni swɔarun gari yi a bu sɔɔwa mi, yi woo.
I den bu wɔrima.

¹⁶ Adama na ñ yine n wunen tɔmbu kpara.
N ñ ne, na sende nɔni swaa ten tɔru tu ka na.

Wunen tii, a yɛ me.

A maa yɛ gari yi na yara nen nɔn di kpuro.

17 Yen sɔ, a ku de na n maa bɛrum soore wunen sɔ,
wunɛ wi a s̄a nɛn kuku yeru nɔni sw̄arun saa.

18 A de be ba man nɔni sɔmɔ bu sekuru wa.
Kpa nɛ, na kun tu wa.
A de bu diiri, kpa nɛ, na n w̄a ka toro sindu.
A de nɔni sw̄aru tu bu deema,
kpa a bu seɛyasia n kp̄a.

Tɔɔ w̄ɛrarugirun bɛɛɛ w̄ɛɛbu

19 Yinni Gusunɔ u nɛɛ, Yeremi, a seewo a da a yɔra kɔnnɔwɔ ge ba mɔ tɔmbun kɔnnɔ mi
Yudaban sinambu ba ra ka du kpa bu ka yari, kpa a maa da a yɔra kɔnnɔ si su tien mi.

20 Kpa a bu sɔ a nɛɛ, be, Yudaba ka ben sunɔ ka be, Yerusalemugibu, be kpuro be ba dumɔ
kɔnnɔ sin min di, bu nɛ Yinni Gusunɔgia swaa dakiɔ bu nɔ.

21 Na nɛɛ, ba n tii sɛ kpa bu ku raa sɔmunu sɔbe tɔɔ w̄ɛrarugiru sɔɔ. Bu ku raa maa nu duusia
Yerusalemun gb̄ara kɔnnɔsun di.

22 Bu ku raa mam nu yara ben yenusun di. Bu ku sɔmburu garu ko. Adama bu sanam mɛ
yiiyo nɛ, Yinni Gusunɔn sɔ nge mɛ na ben baababa yiiɛ.

23 Geema, ben baaba be, ba swaa taaya. Ba n man swaa daki. Ba nɛn sɔɔsinu yina.

24 Adama be, b̄a n man swaa daki ka gem, ma ba n sɔmunu ganu duusie Yerusalemun
kɔnnɔsun di tɔɔ w̄ɛrarugiru sɔɔ, ma ba tɔɔ te yi nɛ, Yinni Gusunɔn sɔ, ma ba n sɔmburu garu
kue te sɔɔ,

25 saa yera sinam be ba sɔ Dafidin sina gɔnɔɔ ka ben sina asakpɔbu ba koo du saa
Yerusalemun kɔnnɔ sin min di, ba n tabu kekɛba dua, be dumi gawe, kpa gabu ba n dumi
soni. Meya Yudaba kpuro ka Yerusalemugibu kpuro ba koo maa du mi, kpa Yerusalemu ya n
tambu yiba sere ka baadommaa.

26 Tɔmba koo na nɛn s̄a yera yudan wusu ka Yerusalemun baru kpaanu kpuron di ka
Benyamɛn tem di, ka sere maa guunun di ka wɔwin di, ka sɔɔ yɛsan nɔm dwareu gian di,
tem mɛ kpuron di gesi, bu ȳaku dɔɔ mwaararuginu ko ka siarabun ȳakunu, kpa bu ka k̄enu
na, kpa bu turare dɔɔ doke mi.

27 Adama b̄a kun nɛn gari swaa daki, yi na nɛɛ, bu man tɔɔ w̄ɛrarugii te yiiya, ma ba dumɔ
Yerusalemun kɔnnɔsun di, ba n sɔmunu sɔɔwa, tɔɔ w̄ɛrarugii te sɔɔ, saa yera kon wuu ge dɔɔ
doke wi u n gbimɔ kpa be kpuro bu dɔɔ mwaara.

18

Yeremi u da mɔmɔn yɛnuɔ

1 Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ,

2 a seewo kpa a da mɔmɔn yɛnuɔ. Miya kon nun gari sɔ.

3 Ma u seewa u da mɔmɔn yɛnu mi. U deema wee u wekeru mɔ.

4 Weke te u mɔ mi, ta n gea kue. Ma u ten sɔn te sua u ka weke kpaaru kua te ta n̄un w̄ɛɛ.

5 Yera Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

6 mban s̄ona na n̄ kp̄ɛ n ka bɛɛ Isireliba ko nge mɛ. Wee nge mɛ mɔmɔ wi, u s̄andu sua u
neni win nɔmuɔ, nge meya i maa w̄a nɛn nɔmuɔ.

7 Gasɔ, na ra gere bweseru garun sɔ n nɛɛ, kon tu wuka n sura nge d̄aa, kpa n tu kam koosia.

8 Adama bwese te, t̄a n ten daa k̄asa ta nuku k̄osuru deri, na ra tu deriwa na kun maa tu
k̄asa kue.

9 Meya gasɔ, na ra maa gere bweseru garun sɔ n nɛɛ, kon tu seeya.

10 Adama bwese te, t̄a n k̄asa mɔ ma ta n̄ nɛn gere swaa sue, na ku ra maa tu gea ye kue ye
na raa ḡoru doke mi.

11 Yen sɔ, a Yudaba ka Yerusalemugibu sɔɔwɔ a nɛɛ, nɛ, Yinni Gusunɔ na sɔɔru mɔ n ka bu
k̄asa kua. Na yen kpunaa yi. N n mɛn na, ben baawure u win daa k̄asa derio u wurama nɛn
mi.

12 Adama ba koo gere bu nɛɛ, mban s̄ona ba koo k̄asi. Ben baawure u koo win bwisiku
k̄osunu sw̄iwa u ko ye u k̄i.

Isireliba ba Gusunɔ yina

13 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

Isireliba ba ḡaa k̄osunu kua n sara.

I bwesenu kpuro bikio,

wara u yenin bweseru nɔɔɛ.

14 Nim mu ra kokubu kpe Libanin guunu w̄ollun di?

Daa te ta kokumɔ,

ta ra nim gem kpe?

15 Adama nɛn t̄ambu ba man duari

ba da ba būnu turare dɔɔ dokeammɛ.
 Ya dera ba ñ yē ye ba mɔ ben swɛɛ sɔɔ.
 Ba ben yellun swaa dosu derimɔ,
 ma ba swaa kisi swī.

¹⁶ Ba dera ben tem mu sankira.
 Ma tɔmbu ba bu yēemɔ baadomma.

Wi u sarɔ mi gesi, ù n mu wa,
 u ra wiru kparewa.

¹⁷ Yen sɔna kon de bu yarina yiberɛban wuswaaɔ
 nge tua ye sɔɔ yari yerun woo ga yarinasia.
 Kon bu biru kisi.

Na ñ bu mɛɛrimɔ sanam mɛ ba nɔni sɔɔre.

Ba nɔɔ tia kua

bu ka Yeremi mwa

¹⁸ Yera tɔn be, ba nɛɛ, su Yeremi nɔɔ tia kua su nùn mwa. Domi wooda kun gbimɔ baa yāku kowobu bā kun wāa. Bwisi kun kpeemɔ baa bwisigibu bā kun wāa. Gusunɔn gari kun gbimɔ yèn sɔ win sɔmɔba sari. N n mɛn na, i na su nùn wəri su yaa kasiki, kpa su ku maa win gari nɔ su sere yi laakari ko.

¹⁹ Saa yera Yeremi u Yinni Gusunɔ kana u nɛɛ,
 Yinni Gusunɔ,
 a man swaa dakio.

A nɛn yiberɛban gari yi nɔɔwɔ.

²⁰ Kaa de gea yu gəsira kɔsa?

Wee ba dɔkɔ kpiriru gba
 bu ka man kpɛɛ sɔɔ.

A yaayo ma na yōra wunen wuswaaɔ ben sɔ,
 na ka nun gari kua
 kpa a ku maa ka bu mɔru ko.

²¹ Yen sɔ, a de gɔɔru tu ben bibu go.

A de bu gbisuku tabu sɔɔ,
 kpa kurɔbu bu durɔbu ka bibu bia,
 kpa bu ko gaminibu.

A de baranu nu durɔ be go,
 kpa bu ben aluwaasiba go tabu sɔɔ.

²² A de tabu kowo wuunu nu bu wəri.

Kpa wuri yi nɔɔra ben yenusa.
 Domi ba dɔkɔ kpiriru gba
 bu ka man kpɛɛ te sɔɔ.

Ba man yina beria nɛn swaa sɔɔ.

²³ Adama wune, Yinni Gusunɔ,

a ben nɔɔsinaa kpuro yē,
 ye ba kua bu ka man go.

Yen sɔ, a ku bu ben toranu waka.

A ku ben durum ye duari.

A de bu fukura wunen wuswaaɔ.

A bu sɛɛyasio wunen mɔrun saa sɔɔ.

19

Weke te ta kɔsira

¹ Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, a doo mɔmɔn mi a boo dwe ge ba kua ka sɔndu. Kpa a yāku kowo be ba bukure ka wuun guro gurobu mɛnna,

² kpa i da wɔwa ye ba mɔ Beni Hinɔmuɔ ye ya wāa kɔnnɔ gen mi gia, mi ba ra wekenu mɔm. Miya kaa nɔɔguru sua a gari gere yi kon nun sɔ.

³ Kaa Yudaban sinambu ka Yerusalɛmugibu sɔ bu swaa dakio bu nɔ ye nɛ Gusunɔ, Isireliban Yinni, nɛ wi na wɔllu ka tem mɔ na gerua. Kon de nɔni swāaru tu na Yerusalɛmuɔ sere wi u ten gari nua kpuro, win swasu su sikari.

⁴ Domi ba man deri, ma ba yam mi disi doke. Ba būnu turare dɔɔ dokea mi, ni be ka ben sikadoba ka ben sinambu ba ñ yē. Ma ba tɔn dabinu go mi, be ba ñ gāanu kue.

⁵ Ba būu wi ba mɔ Baali yāku yeru bania gunguru wɔllɔ. Miya ba ra ka ben bibu yāku dɔɔ mwaararugiru ko, yāku tɛn bweseru na ñ bu yiire, na ñ mam ten bwisikunu koore.

⁶ Yen sōna ne, Yinni Gusunō na nee, tōnu ganu sisi ni sōo ba ñ maa wōwa ye sokumō Tofeti ñ kun me Beni Hinamu. Ba koo ye sokuwa tōn goo yeru.

⁷ Wōwa yen miya kon Yudaba ka Yerusalemugibun nōo tia ye ba kua kam koosia, kpa n de yiberēba bu bu go tabu sōo. Kon de gbeeku yee ka gunosu ben gonu di.

⁸ Kpa n de Yerusalemu yu ko bansu si ba koo yēe. Wi u sarō mi kpuro, ù n ye wa, u biti soora u wia ko nōni swāa ten sō.

⁹ Kon de yiberē be, bu bu nōni sō sere bu ben berusebu ka ben bibun gonun yaa di.

¹⁰ Yen biruwa wunē Yeremi kaa boo ge kōra tōn be ba ka nun da min wuswaa.

¹¹ Kpa a nee, ne Gusunō, wōllu ka tem Yinni na nee, kon bu yarinasia kpa n wuu ge kōsuku nge boo ge, ge ba ñ kpē bu maa sōme. Tofetin wōwa miya ba koo tōmbu sike yēn sō ba ñ maa ayeru wasi gam.

¹² Mēya kon tem me ka mēn tōmbu kua, kpa Yerusalemu yu ko nge Tofeti.

¹³ Yerusalemugibun yenusu ka Yudaban sinambun yenusu, yenusu kpuro gesi mi ba ra bōnu turare dōo dokeye ka mi ba ra suru ka kperi ka sōo sā, ka sere mi ba ra maa bōnu ganu sā, si kpuro su koo disī duurawa nge Tofeti.

¹⁴ Yen biru, Yeremi u gōsirama Tofetin di mi Yinni Gusunō u nūn gōra u win gari gere. Ma u na u yōra Yinni Gusunōn sāa yerun yaaraō u tōmbu kpuro sōōwa u nee,

¹⁵ Gusunō Isireliban Yinni wi u wōllu ka tem mō u nee, wee u koo de kōsa ye u raa gerua kpuro yu Yerusalemu ka yen wuu si su tie deema. Domi sin tōmba swaa taaya, ba ñ win gere nua.

20

Ba Yeremi dāa doke

¹ Yera sōo teeru, Pasuri Imerin bii wi u sāa yāku kowo u ka maa sāa Yinni Gusunōn sāa yerun kōsobun tōnwero u nua ma Yeremi u yeniban gari gerua.

² Yera u dera ba nūn so, ma ba nūn dāa doke nge wiiru Yinni Gusunōn sāa yerō, kōnnō ge ba sokumō Benyamēen kōnnōn bera gia.

³ Adama yen sisiru bururu, Pasuri u Yeremi dāa ye wuna. Ma Yeremi u nūn sōōwa u nee, Yinni Gusunō kun maa nun sokumō Pasuri. Yīsi ten tubusiana bōri yenda ka nun sikerene. Adama tē, u nun sokumō Magōō Misabibu. Yen tubusiana nandabu ka nun sikerene.

⁴ Domi Yinni Gusunō u gerua u nee, u koo wunē ka wunen bōrōba nandabu kpē. U koo de bēen yiberēba bu bēen gabu go tabu sōo, kpa a ye wa ka wunen nōni. Kpa Babilonin sina boko u Yudaba go kpa u gabu yoru mwēeri u ka da Babiloniō.

⁵ U koo de yiberēba bu Yerusalemun arumani gura, ka sama ye tamba kuan are kpuro, ka sere gāa gee ni nu wāa ye sōo. U koo de bu Yudaban sinambun arumani gura, kpa bu ka ye kpuro da Babiloni mi.

⁶ Pasuri, wunē ka wunen yenugibu, ba koo bēe yoru mwa bu ka da Babiloniō. Miya i ko i ghi, wunē ka be a gari weesugii kua, kpa bu bēe sike mi.

Yeremi u Yinni Gusunō

weeweenu koosimō

⁷ Yinni Gusunō, a man kōkura,
ma na wunen gari wura.

A man sēre a kamia.

Wee tōru baatere

tōmbu kpuro ba ra n man yēēmōwa,
kpa ba n man gari bōkō mō.

⁸ Nā n kī n gari gere,

sere n nōōguru sua ka dam n nee,

yiberēba ba wee bu sun dam dōre,

kpa bu sun kam koosia.

Yinni Gusunō,

tōmba ra n man yēēmōwa wunen garin sō baadomma.

⁹ Nā n nee, kon nun deriwa,

na ñ maa wunen gari kparamō,

n da n sāawa nge dōo u wāa nēn wasi sōo

u nēn kukunu menimō.

Kpa n kookari ko n ka tii marisi,

adama na ku ra kpī.

¹⁰ Na nōōmō tōn dabīnu nu man kōsa bwisikusimō.

Ba mō, nandabu wāa baama.

Su ka win gari da wirugibun mi.

Be ba raa ka man nɔɔ tia s̄aa
 ba m̄ɛɛrim̄ n̄a n̄ kon sokura.
 Ba m̄, s̄ɔɔkudo kon de bu man samba ko.
 Kpa bu wa bu man m̄wa bu m̄aru k̄osie.
 11 Adama na ȳɛ ma wun̄ɛ Yinni Gusun̄ɔ, a w̄aa ka na
 nge tabu dur̄ɔ dangii.
 Yen s̄ɔna be ba man n̄ani s̄ɔm̄ɔ ba koo sokura.
 Ba ñ kp̄ɛ bu man kamia.
 Yen s̄ɔna ba koo sekuru wa
 kpa ba n tu yaaye sere ka baadommaɔ.
 12 Wun̄ɛ Gusun̄ɔ w̄ollu ka tem Yinni,
 wun̄ɛ wi a ra t̄anu w̄ɛɛri,
 a ka wa ù n̄ s̄aa gemgii,
 kpa a n win bwisikunu ka win ḡɔrun gari ȳɛ,
 wuna kon de a nen yibereba m̄aru k̄osie.
 Domi wuna na tii n̄omu s̄ondia.
 13 I Yinni Gusun̄ɔ siaro ka womusu.
 Domi u ra w̄anw̄ando w̄ore
 saa t̄an k̄ɔson n̄oman di.
 14 T̄ɔɔ b̄arigira t̄ɔɔ t̄ɛ s̄ɔɔ ba man mara.
 T̄ɔɔ te, tu ku domaru wa.
 15 B̄arurowa wi u da u nen tundo s̄ɔɔwa u n̄ɛɛ,
 wee, ba n̄un̄ bii t̄an dur̄ɔ marua.
 Ma labaari ye, ya n̄un̄ nuku doo bakabu w̄ɛ.
 16 Dur̄ɔ wi, u kam koowo
 nge wuu si Yinni Gusun̄ɔ u kam koosia
 u ñ sin w̄anw̄andu kue.
 Kpa u wuri n̄o bururu,
 kpa u tabun wurenu n̄o s̄ɔɔ s̄ɔɔ gb̄aara.
 17 Mban s̄ɔna Gusun̄ɔ u ñ yande dere n̄ gbi
 sanam m̄ɛ na w̄aa nen m̄eron nukur̄ɔ,
 kpa nuku te, tu yande ko nen sikiru,
 kpa na n w̄aa mi sere ka t̄ɛ.
 18 Mban s̄ɔna na yara nen m̄eron nukurun di,
 na ka sere wahala yeni ka wasi wuriri bini waam̄ɔ,
 ma nen w̄aara wiru gooram̄ɔ ka sekuru.

21

Yerusalemu koo kam ko

1-2 Sina boko Sedesiasi u Pasuri, Maakiyan bii, ka Sofoni, ȳaku kowo Maseyan bii ḡɔra
 Yeremin mi, bu n̄un̄ s̄ɔ bu n̄ɛɛ, u bu bikiaru kuo Yinni Gusun̄ɔn mi, domi Nebukan̄esaa,
 Babilonin sina boko, u ka bu tabu m̄. S̄ɔɔkudo Yinni Gusun̄ɔ u koo n̄un̄ maamaaki gaa kp̄are
 ben s̄ɔ, kpa u wa u bu deri. Yera Yinni Gusun̄ɔ u ka Yeremi gari kua.

3 Ma Yeremi u t̄an be wisa u n̄ɛɛ, bu doo sina boko Sedesiasin mi bu n̄ɛɛ,
 4 ameniwa Gusun̄ɔ Isireliban Yinni u gerua. U n̄ɛɛ, wee, u koo de ben tabu kowo be ba ka
 Babilonin sina boko ka win t̄ambu sannam̄ɔ wuun biruɔ bu duki su bu wura wuu ge s̄ɔɔ.
 5 Kpa wi, Gusun̄ɔn tii u ka be Yudaba sanna ka m̄aru u bu win dam s̄ɔɔsi,
 6 u de bara k̄ɔsuru tu hunde koniba kpuro w̄ari tu go wuu ge s̄ɔɔ, t̄ambu ka yaa sabenu.
 7 Yen biruwa u koo sina boko Sedesiasi, Nebukan̄esaa n̄omu beria, wi ka win s̄am kowobu
 ka win t̄an be ba w̄aa wuu ge s̄ɔɔ, be ba gesi yara bararun di, ka tabun di, ka ḡɔrun di. Be
 kpurowa Nebukan̄esaa u koo go. U ñ ben w̄anw̄andu m̄. U ñ maa goo derim̄ɔ.
 8 Wee ye Yinni Gusun̄ɔ u maa Yeremi s̄ɔɔwa win t̄ambun s̄ɔ. U n̄ɛɛ, wee, u bu swaa yiru
 yiyam̄ɛ, swaa ȳen mi w̄aara w̄aa, ka ȳen mi ḡɔɔ u w̄aa.
 9 Wi u koo gesi ȳora wuu ge s̄ɔɔ, u koo gbiwa tabu s̄ɔɔ, ñ kun m̄ɛ ka ḡɔru, ñ kun m̄ɛ ka
 bararu. Adama wi u yara u tii Babilonigibu w̄ɛ be ba bu tarusi, ȳero koo win w̄aaru w̄ara.
 Teya ta ko n̄ s̄aa win arumani ye u kp̄ia u yara.
 10 Domi u ȳarariwa u wuu ge k̄ɔsa kua, n̄ ñ m̄ɔ gea. U koo gu Babilonin sina boko n̄omu
 s̄ondiawa u gu d̄ɔɔ meni.

Gari yi Yinni Gusun̄ɔ

u Dafidin bweseru s̄ɔɔwa

11 Yinni Gusun̄ɔ u n̄ɛɛ, ameniwa wun̄ɛ Yeremi kaa Yudaban sina bokon bweseru s̄ɔ. A n̄ɛɛ,

bu ne, Yinni Gusunon gari nɔɔwɔ.

¹² Be, Dafidin bweseru,
ba n da gem swi baadomma.
Kpa bu be ba dam dɔre yakia
be ba bu dam dɔremɔn nɔman di.

Bà kun kue me,
nen mɔru ya koo bu yabure
ben kom kɔsum sɔ.

Ba n maa kpɛ bu ye go.

¹³ Kon Yerusalemugibu wɔri.
Be, be ba waa wɔwa sɔɔ kperun wɔlla,
baa bà n gerumɔ ba mɔ,
wara u koo kpi u du ben waa yerɔ,
u ben kuku yeru turi.

¹⁴ Kon bu seeyasia nge me ben kookoosu ne.

Kon ben sina kpaaru dɔɔ meni
te ba bana ka dɔa ye ba mɔ seduru,
kpa ye ya ka tu sikerene kpuro yu dɔɔ mwaara.

22

¹ Yinni Gusunɔ u maa Yeremi sɔɔwa u neɛ, a doo Yudan sina bokon yeɛnuɔ kpa a bu gari yini sɔ.

² A neɛ, wi, Yudaban sina boko, wi, wi u sɔ Dafidin sina gɔnaɔ, ka win bwɔabu ka win tɔmbu ka be ba gesi waa sina kpaaru mi,

³ bu ne, Yinni Gusunon gari yini swaa dakio bu nɔ. Bu gem swiɔ. Bu be ba dam dɔremɔ wɔro be ba bu dam dɔremɔn nɔman di. Bu ku sɔbu ka gɔminibu ka gobekuban gɔanu mwa ka dam. Bu ku maa taare sarirugibu go yam mini.

⁴ Bà n wooda yeni mem nɔɔwa, gabu ben bweseru sɔɔ, ba ko n bandu diiwa ba n sɔ Dafidin sina gɔna yeni sɔɔ. Ba koo du saa kɔnnɔ minin di ba n dua tabu keke sɔɔ ye dumi gawe, n kun me, ba n dumi sɔni, be ka ben bwɔabu ka ben tɔmbu.

⁵ Adama bà n yina bu ye men nɔɔwa, sere ka ne, Yinni Gusunon wɔaru, sina kpa te, ta koo kowa bansu.

⁶ Wee ye na maa gerua Yudaban sina kpaarun sɔ. Na neɛ,

baa me na sina kpa te wa ta wɔ
nge dɔa sɔɔ ge ga waa Galadio,
n kun me, nge Libanin guurun wii kpiiru,
ka gem kon tu bansu koosia.
Goo kun maa sinamɔ mi.

⁷ Kon tabu kowobu tabu yɔnu sebusia bu tu wɔri.

Kpa bu ten ghere yi ba kua ka dɔa ye ba mɔ seduru wukiri bu dɔɔ doke.

⁸ Tɔn tuko dabinu ba koo sara wuu gen mi, kpa bu sɔna bu neɛ, mban sɔna Yinni Gusunɔ u wuu bɔkɔ geni kua mesum.

⁹ Kpa bu bu wisi bu neɛ, gen tɔmbu ba wi, ben Yinnin arukawani kusiawa, ma ba da ba bɔnu sɔamɔ.

Ye Yinni Gusunɔ u gerua

Salumun sɔ

¹⁰ Bɛɛ Yudaba,
i ku wuri ko Yosiasa wi u gun sɔ.
I ku maa win ario ko.
Adama i wuri koowo Salumun sɔ,
wi ba yoru mwa ba ka da tem tukumɔ.
Domi u n maa wee.
Meya u n maa tem me wasi
mi ba nɔn mara mini.

¹¹ Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua Salumu, Yosiasa Yudaban sina bokon biin sɔ, wi u bandu dii win baan ayerɔ. U neɛ, u doona, u n maa wee.

¹² U koo gbiwa desiru sɔɔ mi ba ka nɔn da mi, u n maa tem me wasi.

Yinni Gusunɔ

u Yoyakimu gerusi

¹³ Yeremi u Yoyakimu sɔɔwa u neɛ, wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U neɛ,

wunε Yoyakimu, bōrurowa a sāa.

Wee a wunen sina kpaaru bana,
adama a n̄ gem swīi.

A tu gidambisaba sosia

adama ye n weene a tōmbu kua,
a n̄ bu kuamme.

A ra gabu sōmburu koosie kam.

A ku ra bu ben kōsiaru wē.

¹⁴Ma a nεε, kaa tii sina kpaā bakaru baniawa

kpa ta n gidambisa baka mō.

Ma a fenεntiba doke,

a ten gani dāa gea ye ba mō sεduru wukiri.

Ma a tu swērasia kom kom a ka sōsi ma sina kpaara.

¹⁵⁻¹⁶Yēn sō a ka sina kpaā te sεduruba bana,

yeya n dera a sāa sina boko?

Wunen baaban tii u n̄ sāa sina boko ro?

U ra diwa kpa u nō nge baawure,

adama u ra baawure kuewa ye n weene u ko.

U ra sāarobu ka wōnwōndobu siriewa dee dee.

Yen sōna ye kpuro ya nūn kora dee dee win wāaru sōo.

Wi u maa mō nge mε,

wiya u wi, Yinni Gusunō yē ka gem.

¹⁷Adama wunε, wunen tiin arufaaniwa a kasu.

A kasuwa a taare sarirugibu dam dōre

kpa a bu go.

¹⁸Yen biru, Yeremi u maa nεε, wee ye Yinni Gusunō u gerumō Yoyakimu, Yosiasin bii,

Yudaban sina bokon sō. U nεε,

ū n gu, ba n̄ nūn gōō swīiyamme bu nεε,

waiyo nen mōō!

Waiyo nen sesu!

Waiyo nen yinni!

¹⁹Adama ba koo win goru gawawa bu yara Yerusalemun di

bu sike nge yaa saberu.

Yerusalemu ya koo sekuru wa

²⁰Yeremi u nεε,

wee ye Yinni Gusunō u gerua.

U nεε, bεε Yerusalemugibu,

i doo i yō guu te ba mō Libaniō,

ka Basanin guuro,

ka Abarimun gungunu wōllō,

kpa i kuuki ko i nōōgiru sua.

Domi be i ka arukawani bōkua ba munkira.

²¹U bεε kirō kua sanam mε i wāa bōri yendu sōo,

adama i nεε, i n̄ nūn swaa dakimō.

Nge meya bεεn daa ya sāa saa bεεn piiburun di,

i ku ra nūn swaa daki.

²²Tē, bεεn kparobu ba koo ka woo doona

kpa be i ka arukawani bōkua

bu bu yoru mwεeri bu ka da tem tukumō.

Saa ye sōōra i ko i sekuru wa,

bεεn kom kōsum sō.

²³Bεε Yerusalemugibu,

bεε be i sō sēε bεεn dii buranu sōo

ni i kua ka Libanin dāa gea,

amōna bεεn weeweenu ko n nε,

sanam mε wuriribu koo bεε deema

nge tōn kurō wi u yiire u kī u ma.

Yinni Gusunō

u Yoyakini sirimō

²⁴ Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔwɔa u nɛɛ, kaa Yoyakini, wi ba maa mɔ Yekonia, Yoyakimun bii, Yudaban sina boko sɔ a nɛɛ, sere ka nɛn wāaru, baa ù n sáan na nge taabu nɛn nɔm geuɔ, kon nùn wuna min di.

²⁵ Kon nùn win yiberɛba nɔmu sɔndia, be, be ba kasu bu nùn go. Kon nùn bu nɔmu sɔndia be, bèn bɛrum u mɔ mi. Beya Nɛbukanesaa, Babilonin sina boko ka win tabu kowobu.

²⁶ Kon bu kɔ, wi ka win mero wi u nùn mara. Kpa bu ka bu da tem tukumɔ mi ba ñ bu mara. Miya ba koo gbi.

²⁷ Saa gaa sɔɔ, ba ko ba n kī bu gɔsirama ben temɔ adama ya ñ koorɔ.

²⁸ Gaba koo bikia bu nɛɛ, Yoyakini wi, u sáawa nge weke te ta kəsire, ñ kun mɛ, nge gāa ni goo kun maa kī? Aawo. N n mɛn na, mban sɔna ba wi ka win bweseru tem yara ma ba ka bu da sere mi ba ñ yɛ.

²⁹ Ma Yeremi u nɛɛ, nɛn temgibu, i nɔwɔ ye Yinni Gusunɔ u gerua.

³⁰ U nɛɛ, i durɔ wi garisio wi u ñ kooramɔ win wāaru sɔɔ. U ko n sáawa nge wi u bibu bia, domi win bweseru sɔɔ, goo kun maa sinamɔ sina gɔna sɔɔ u Yudaba kpara.

23

Kpara kɔsobu

¹⁻² Gusunɔ Isireliban Yinni u nɛɛ, bɔruroba kpara be ba nɛn tɔmbu goomɔ, ma ba bu yarinasiama nge yāa kpara kɔsobu. Na maa nɛɛ, wee ba nɛn tɔmbu gira, ba bu yarinasia ba yina bu bu nɔɔri. Yen sɔ, kon bu sɛyasia ben nuku kɔsu ten saabu.

³ Kpa n nɛn tɔn be ba tie mwɛɛrima tem kpuron di, mi na raa dera ba yarine, n ka bu wurama ben temɔ, kpa bu marura bu dabia.

⁴ Nɛ, Yinni Gusunɔ kon bu kpara kpaobu wɛ be ba koo bu kpara. Ba ñ maa nandamɔ bɛrum sɔ. Baa ben turo kun maa biaramɔ.

⁵ Wee saa ya sisi ye sɔɔ kon gemgii goo seeya Dafidin bweserun di nge dāa kpīi pɔtura,

kpa u n bandu dii ka baadommaɔ.
U koo tɔn be kparawa ka bwisi gee.

Kpa u gem sɔɔsi tem mɛ sɔɔ.

⁶ Win waati ye sɔɔ,
Yudaba ba koo faaba wa.
Kpa u de Isireliba ba n wāa bɔri yɛndu sɔɔ.
Kpa ba n nùn sokumɔ ba n mɔ,
Yinni Gusunɔwa u sāa ben faaba kowo.

⁷ Yen sɔna na nɛɛ, wee saa ya maa sisi ye sɔɔ ba ñ maa bɔrumɔ bu nɛɛ, ka Yinni Gusunɔn wāaru wi u bu yarama saa Egibitin tem di.

⁸ Adama ba ko n da gerewa bu nɛɛ, ka Yinni Gusunɔn wāaru wi u bu yarinasia sɔɔ yɛsan nɔm geu gia ka wusu gasu sɔɔ, ma u maa ka bu wurama min di, bu ka sina ben temɔ.

Gari yi Yeremi

u sɔmɔ weesugibu sɔwɔa

⁹ N n sɔmɔbun sɔn na,
nɛn gɔru ga sankira too,
ma na diirimɔ sere ka nɛn kukunɔ.
Na sāa nge wi tam mu goomɔ
Yinni Gusunɔ ka win gari dɛɛrin sɔ,
yi u man sɔwɔa u nɛɛ,

¹⁰ tɔmba yiba tem mɛ sɔɔ,
be ba sakararu mɔ.

Kɔsa ba naa gire.
Miya ben dam mu wāa.
Yen sɔna tem mɛ, mu sankire,
ma mɛn kpara yee ni nu wāa gbaburun bera gia nu gbera.
Domi u mu bɔrusi.

¹¹ Gusunɔn sɔmɔbu ka yāku kowobu ba sankire,
u wa ma ba nuku kɔsu kom mɔ
sere ka win sāa yero.

¹² Yen sɔna ben swaa ya koo wɔria,
kpa yu bu yam tīre.
U koo de bu bu bɔria,
kpa bu woruku saa ye u koo bu sɛyasia

u de wahala yu bu deema.
Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

Yudan Gusunɔn sɔmɔbun

kɔsan kp̄aru

¹³ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
kɔsa ye na wa nɛn sɔmɔbu ba mɔ Samariɔ,
ya n̄ ka nɔɔ gerurɔ.
Domi b̄uu wi ba mɔ Baalin ȳisira ba ka gari mɔ.
Ma ba nɛn tɔmbu Isireliba gerasia nɛn swaan di.
¹⁴ Adama kom kɔsum mɛ na wa Gusunɔn sɔmɔbun suunu sɔɔ Yerusalemua,
mu beɔnɔgim kere.
Ba s̄awa sakara kowobu,
ma ba weesu mɔ,
ba tɔn kɔsobu dam k̄ɛmɔ bu ku ka ben kom kɔsum deri,
ma na be kpuro garisi nge Sodomu ka Gomɔran tɔmbu.
¹⁵ Yen s̄ona nɛ Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni,
na nɛn sɔmɔbu Yerusalemua s̄ɔmɔ
ma wee kon de bu d̄aa kiku gagu* ge ga sosu di,
kpa bu nim mɛ mu d̄ɛɛ mɔ nɔ.
Domi beya ba dera tem mɛn tɔmbu kpuro ba n̄ maa man beɛɛ w̄ɛɛmɔ.

Sɔmɔ weesugibu

¹⁶ Ameniwa nɛ Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni na gerua. Na nɛɛ,
i ku maa nɛn sɔmɔ ben gari swaa daki.
Domi ba dera i ȳiȳi ye i n̄ wasi.
Ben tiin ḡɔrun bwisikuna ba gerumɔ,
n n̄ mɔ yi yi wee nɛn nɔɔn di.
¹⁷ Ba ra mam be ba man gema s̄ɔ bu nɛɛ,
na be gerua na nɛɛ,
ba koo b̄ari yendu wa.
Kpa ba n be ba ben tiin ḡɔru k̄iru mɔ s̄ɔmɔ ba n mɔ,
ba n̄ kɔsa gaa wasi.
¹⁸ Yeremi u nɛɛ,
ben wara u ka Yinni Gusunɔ wesiana.
Nge ben wara u win gari nua u yi laakari kua.
¹⁹ Wee Yinni Gusunɔn m̄aru ya koo na nge guru woo b̄oko
kpa yu tɔn kɔsobu w̄ari.
²⁰ Win m̄aru ye, ya n̄ suremɔ,
ma n kun mɔ u win himba yibia.
Amen biru, ya koo beɛ nɛn tɔmbu yeeri.

²¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
sɔmɔ be, ba duki da, baa mɛ na n̄ bu ḡɔre.
Ba maa gari gerua, baa mɛ na n̄ ka bu gari kue.
²² B̄a n d̄aa nɛn gari swaa daki,
nɛn gariya ba koo raa kpara nɛn tɔmbun suunu sɔɔ.
Kpa bu wa bu ḡɔru gosia bu ben kom kɔsum deri.

Yinni Gusunɔ

u w̄aa yam kpuro

²³ Nɛ Gusunɔ, na w̄awa yam kpuro,
turuku ka tontondeɔ.
²⁴ Goo u koo kp̄i u kuke na kun n̄n wa?
Na w̄awa yam kpuro, w̄allo ka temɔ.

Mba yakasu ka dobi

yi m̄ɔsine

²⁵ Na nɔɔmɔ ye sɔmɔbu ba gerumɔ. Be ba gari weesugii mɔ ka nɛn ȳisuru ba mɔ, na ka bu
gari kua dosu sɔɔ,
²⁶ sere saa yer̄a sɔmɔ beni ba ko n gari weesugii mɔ, kpa ba n nɛn tɔmbu n̄ni w̄okumɔ ka
ben ḡɔrun gari.

* 23:15 d̄aa kiku gagu - A m̄ɛriɔ 9:14.

²⁷ Ba kīwa ben dosu weesugisun gari yi de nen tambu bu nen yīsiru duari nge me ben baababa ba raa man duari būu wi ba mō Baalin sō.

²⁸ Sāmō wi u dosa u geruo ma u dosa. Wi na maa ka gari kua u yi tusio dee dee.

Ne, Yinni Gusunō na nee,
mba yakasu ka dobi yi mōōsinē.

²⁹ Nen gari kun sāa nge dōō ro?

Yi n̄ sāa nge matalaka ye ya ra kperu kōre ro?

³⁰ Yen sōna ne, Yinni Gusunō, kon sāmō be seeyasia, be, be ba ben winsim gari suamō ba ka gari weesugii mō.

³¹ Kon bu seeyasia be ba ben tii tiin gari suamō ba gerumō ka nen yīsiru.

³² Kon bu seeyasia be ba ben dosu weesugisu tambu sōmō. Ma ba dera nen tamba kōōramō ben wee si ka ben tōn biarun sō. Na n̄ bu gōre, na n̄ maa bu wooda wē. Meya ba n̄ maa arufaani gaa mō tōn ben suunu sōō.

Yinni Gusunōn gari

yi sāawa sōmunu

³³ Yinni Gusunō u Yeremi sōōwa u nee, tōn ben goo, n̄ kun me nen sāmō goo, n̄ kun me yāku kowo goo ù n̄ nun bikia u nee, mba ne, Yinni Gusunō na gerua, sōmu n̄rā na bu sōbi, kaa n̄n wisiwa a nee, bera ba sāa nen sōmunu. Adama kon bu biru kisi.

³⁴ Ben wi u gesi nōō wukia u nee, ne, Yinni Gusunō na bu sōmunu sōbi, kon yēro seeyasiawa wi ka win yenugibu.

³⁵ Ye baawure u koo kp̄i u win winsim bikia, yera, u nee, mba Yinni Gusunō u gerua, mba u wisa.

³⁶ Adama bu ku raa maa gere bu nee, na bu sōmunu sōbi. Wi u ye gerua, win gari koo wōri win tii sōō. Domi ba nen gari temamōwa ne wi na sāa ben Yinni wi u ra n̄ wāa, u dam kpuro mō.

³⁷ Kaa maa sāmō be bikia a nee, mba ne, Yinni Gusunō na bu sōōwa. Mba na bu wisa.

³⁸ Bā n̄ maa nun wisa ba nee, ne, Yinni Gusunō na bu sōmunu sōbi, baa me na nee, bu ku maa yen gari ko, a bu wisio a nee, ameniwa ne, Yinni Gusunō na gerua. Na nee,

³⁹ kon bu biru kisi kpa n̄ bu duari, be ka ben wuu ge na raa be ka ben baababa wē.

⁴⁰ Kon maa bu seku bakaru doke te ta n̄ duarirō sere ka baadommaō. Kpa ba kun maa beere mō tōmbun nōni sōō.

24

Figie bii

ni nu wāa birenu yiru sōn gari

¹ Ye Nebukanēsaā, Babilōnin sina boko u Yoyakini, Yoyakimun bii, Yudaban sina boko mwa ka win sina asakpōbu ka ben dāa dākōbu ka ben sekōbu, u ka bu da Babilōniō, saa ye sōōra Yinni Gusunō u Yeremi figie bii ni ba doke birenu yiru sōō sōōsi sāa yerun kōnōwō.

² Bire nin teeru ta figie bii geenu yiba ni nu sāa nge yen marum gbiikum. Ma teera ma bii kōsunu yiba ni nu n̄ diiro.

³ Ma Yinni Gusunō u Yeremi bikia u nee, Yeremi, mba a waamō mi. Ma u wisa u nee, birenu yiruwa na waamō, ni nu figie binu yiba. Ganu gea sāa, ma ganu kōsunu sāa, nu n̄ diiro.

⁴ Yera Yinni Gusunō u n̄n sōōwa u nee,

⁵ wee ye na gerua, ne, Gusunō Isireliban Yinni. Na nee, nge me figie bii gee ni, nu ra tōmbu wēre, nge meya kon Isireli be ba yoru mwēera ba ka da Babilōniō mēeri ka nōnu geu.

⁶ Kon de bu wurama ben tem mini. Na n̄ maa bu suramō, kon bu tāsisiawa. Na n̄ maa bu wukamō, kon bu girawa n̄ sire.

⁷ Kon bu gōru kpōō wē, kpa bu gia ma nēna na sāa kpuron Yinni. Ba koo wurama nen mi kpa ba n̄ sāa nen tōmbu ba n̄ man sāmō.

⁸ Adama Sedesiasi, Yudaban sina boko ka win sina asakpōbu ka tōn be ba tie Yerusalemō ka be kpuro be ba sō tem me sōō, ka sere be ba kpikuru da Egibitiō, kon dewa ba n̄ sāa nge figie bii kōsu ni nu n̄ diiro mi.

⁹ Tōmbu bā n̄ bu wa ba koo biti soora. Gee kon bu yarinasia kpuro, ba koo bu yēewa bu bu yaakoru koosi kpa ba n̄ wāa sekuru sōō kpa ba n̄ da ka ben yīsiru tōmbu bārusi.

¹⁰ Kon bu tabu surema ka gōōru ka baranu sere bu ka gbi tem me kpuro sōō, me na be ka ben baababa wē.

25

Yudaban mem nōō sarirun are

¹ Yoyakimu, Yosiasin bii, Yudaban sina bokon bandun wōo nnese sōra Yinni Gusunō u ka Yeremi gari kua Yudaban sō. Ya sāawa Nebukanēsa, Babilonin sina bokon bandun wōo gbiikuu.

² Ma Yeremi u Yudaba ka Yerusalemugibu kpuro sōwa u nē,

³ saa Yosiasī, Amōn biin bandun wōo wākura itasen di, n ka gisō girari, yen wōo yenda itawa mi. Saa min diya na ra n bēe Gusunōn gari sōmō adama i ku ra man swaa daki.

⁴ Yinni Gusunō u ra n bēe win sōm kowobu gōriammē, bera win sōmōbu. U dera ba na na saa yee yellun di. Adama i n bu swaa daki, i n ben gari wure.

⁵ Sōmō be, ba ra n gerumō ba n mō, i gōru gōsio kpa i bēen daa kōsa deri, kpa i wa i n wāa bēen tem sōo, mē Yinni Gusunō u bēe ka bēen baababa wē sere ka baadommao.

⁶ I ku maa būu goo yiira i nūn sā. I ku Gusunōn maru seeya ka bēen bwāaroku ni i kua ka bēen tii, kpa u ku maa bēe kōsa gaa kua.

⁷ Adama Yinni Gusunōn tii u nē, i n nūn swaa daki. I win mōru seeyawa bēen bwāaroku ni i kuan sō. Ma ya ka bēe kōsa naawa.

⁸ Yen sōna wi, Gusunō wōllu ka tem Yinni u nē, yēn sō i n nūn swaa daki,

⁹ yen sōna u koo maa sōo yēsan nōm geun tōmbu kpuro gurama ka win sōm kowo Nebukanēsa, Babilonin sina boko. Kpa bu bēen tem mēn tōmbu wōri bu kam koosia, ka be ba bēe sikere nē kpuro. Tem mē, mu koo kowa bansu sere ka baadommao. Wi u sarō mi, kpa biti yu nūn mwa, sere u wia ko.

¹⁰ Ba n maa tōo bakanun womusu nōomō mi, ka sere kurō kpaanun womusu. Mēya ba n maa nambun wōkinu nōomō. Ba n maa fitilanu wasi mi.

¹¹ Tem mē kpuro mu koo kowa bansu, kpa bēe, win tōmbu, i Babilonin sina boko yoru diiya wōo wata ka wōkuru.

¹² Adama wōo wata ka wōku ten biru, Yinni Gusunō u koo Babilonin sina boko ka win tōmbu seesima ben tora ni ba kuan sō, kpa u ben tem kam koosia mu ko bansu sere ka baadommao.

¹³ Bōri yi u gerua tem mēn sō, ka sere yēn gari nē, Yeremi na gerua na yorua tire te sōo, bwesenu kpuron sō, yi koo koorawa.

¹⁴ Domi bwese damginu ka sinam damgiba koo bu yoru mwēeri. Nge mēya Gusunō u koo ka bu ben kōsa kōsie ye ba raa kua.

Gusunō

u koo bwesenu kpuro seeyasia

¹⁵ Yinni Gusunō u win mōru weesina ka tam mē u doke nōra sōo u nē, Yeremi tii u nē, n ye mōo kpa n de bwese nīn mi u man gōriō nu ye nō.

¹⁶ Bā n wa ma u dera yiberēba ba bu wōri ba goomō, ba ko n bāarimōwa kpa ba n burisine nge wiirobu.

¹⁷ Yera na nōra ye mwa Yinni Gusunōn nōman di. Ma na dera bwese nīn mi u man gōra nu win mōru ye nōra.

¹⁸ Na torua na ye Yerusalemugibu nōrusia, ka Yudan wusu kpuron tōmbu ka ben sinambu ka ben sina asakpōbu, kpa Gusunō u wa u ben tem kam koosia kpa wi u sarō mi, u biti soora sere u wia ko. Kpa ba n da ka ye tōmbu bōrusi nge mē ya koorā tē.

¹⁹ Yen biru, na bwese ni nu tiegibu ye nōrusia. Beya Egibitin sunō ka win sina asakpōbu, ka win tōmbu kpuro,

²⁰ ka bwese tuku ni nu wāa Egibitio, ka Usan sinambu, ka Filisitiban sinambu, beya Asikalongii, ka Gasagii, ka Ekoronigii, ka sere be ba maa tie Asidōduo, ben sunō,

²¹ ka Edōmuba, ka Mōabuba, ka Amōnigibu,

²² ka Tirin sinambu ka Sidonin sinambu, ka sere sinam be ba wāa nim wōkun bera gio,

²³ ka sere maa Dedanigibu, ka Temagibu, ka Busigibu, ka be ba ra wii baanun seri kōni,

²⁴ ka maa Daarububan sinambu, ka bwesenu kpuron sinambu be ba wāa ghaburō mi yani seeri wāa,

²⁵ ka Simirin sinambu ka Elamun sinambu ka sere Mediban sinambu,

²⁶ ka sinam be ba wāa sōo yēsan nōm geu gia kpuro, be ba wāa turuku ka be ba toma.

Bwese ni nu gesi wāa handunia sōo, ni ka nīn sinambu ba mōru ye nōra ma Babiloni ye ba maa mō Sesaki, yen sina boko u ye dakura.

²⁷ Yinni Gusunō u maa man sōowa n Isireliba sōowō n nē, ameniwa wi, ben Yinni, wi u maa sāa wōllu ka tem Yinni u gerua. U nē, bu nōruo sere yu bu go, bu siruku kpa bu wōruku sere bu kpana bu se yēn sō u dera yiberēba ba bu wōri ba goomō.

²⁸ U maa nē, bwese nīn garu tā n yina tu nō ye na tu tii, n tu sōowō n nē, tu nōruo baa n n mēren na. Wi, Gusunō wōllu ka tem Yinnin woodawa.

²⁹ Domi u n win wuu Yerusalemu deri. N n men na, u koo bweseru garu deri? Aawo, u n derima. Bwesenu kpuro soora u koo win maru sure. Wi, Gusuno wollu ka tem Yinniwa u yeni gerua.

³⁰ U maa man sowa u nee, n bu sowa n nee, wi, Yinni Gusuno u koo kukiri wollun di. Win naa ga koo naara saa win wa yee deerarun di. U koo win tem kukirisi.

U koo handuniagibu kpuro kukirisi nge ton dabi te ta dianu gemo gbera.

³¹ Win kukiribu koo naara handunia kpuro soo. Domi u tambu kpuro sokuma win siri ghabura. Wi siribu di, u koo yero gowa ka takobi.

³² Wi Gusuno, wollu ka tem Yinni, u maa nee, win siribu bu ko n sawa nge woo bako ge ga bwesenu kpuro gasirim, ga handunian goonu nne kpuro bukiane.

³³ Be Yinni Gusuno u koo de bu ghi siri bi soo, ba ko n teriewa baama handunia. Goo sari wi u koo ben gonu mena u sike, kpa bu ben goo swi. Nu koo kowa taaki tem soo.

³⁴ Bee, win tambun kparobu, i wuri koowo, i bindio temo. Domi tra tunuma te soo ba koo bee sakiri. I ko i waruma i kosikira nge tem man weke buraru.

³⁵ I n kisirama domi i n kuku yeru wasi.

³⁶ Wee, kparo ben wuri yi koo naara domi Yinni Gusuno u koo ben tem kam koosia

³⁷ ka win maru baka. Tem me, mu wa bari yendu soo, adama mu koo ko bansu.

³⁸ Nge me gbee suno ga ra yari gen wa yerun di gu ka dianu kasu, nge meya Yinni Gusuno u koo yari win wa yerun di, u de bwesenu nu goona kpa tem mu tambu bia win maru bakan sa.

26

Yeremi u wa Yudaban

wirugibun wuswaa

¹ Ye Yoyakimu, Yosiasin bii Yudan sina boko u bandu di, yen so me tera Yinni Gusuno u ka Yeremi gari yini kua u nee,

² ameniwa ne, Yinni Gusuno na gerua na nee, a yero saa yerun yaara mini. Ton be ba koo na saa Yudan wusu kpuron di bu ka man sa, kpa a bu gari yi kpuro sa yi na nee, a bu sa. Baa yin tia a ku ra bure.

³ Ba n wura ba nun swaa daki, ma ba wura ben doo soo, ba ben kom ksum deri, ksa ye na ra goro doke n bu kua, kon ye deri.

⁴ A bu sowa a nee, ameniwa ne, Yinni Gusuno na gerua. Na nee, bu man swaa dakio bu nen woodaba swi ye na bu we,

⁵ kpa bu ku nen gorobun gari atafiuru ko. Na ra be bu gorie saa yellun di, adama ba n bu swaa daki.

⁶ Yen sa, kon saa yee te kam koosia nge me na Silogiru kua, kpa n de bwesenu kpuro nu wuu gen yisuru sia nu n buruma.

⁷ Yaku kowobu ka Gusunan somabu ka wuun tambu ba Yerebin gari yi nua yi u geruma Yinni Gusunan saa yero.

⁸ Ye u gari yi gerua u kpa yi Yinni Gusuno u nun yiire u ton be kpuro sa mi, yera yaku kowo be, ka Gusunan somo be, ka sere wuun ton be ba tie kpuro ba na ba nun sere. Ba gbasukuma ba mo, kaa gbiwa.

⁹ Tambu kpuro ba na ba Yeremi menne Yinni Gusunan saa yeru mi, ba mo, mban sana a geruma ka Yinni Gusuno yisuru a mo, saa yee teni ta koo kam kowa nge Silogiru, kpa Yerusalemu yu ko bansu.

¹⁰ Ye Yudan wirugibu ba nua me, yera ba seewa sina kpaarun di ba da Yinni Gusunon saa yera, ma ba sina saa yee ten konnawo ge ba sokuma kanna kpoo.

¹¹ Ma yaku kowo be, ka Gusunon somo be, ba wirugibu ka ton be ba tie kpuro sowa ba nee, n weenewa bu duru wini go. Domi gari kamwa u wuu geni gerusimo. Ben tii i maa yi nua ka ben swaa.

¹² Ma Yeremi u wirugii be ka ton be kpuro sowa u nee, Yinni Gusunowa u man gorima n ka gari ko saa yee teni ka wuu genin so, nge me i nua kpuro.

¹³ I guru gasio kpa i kom ksum deri. I Gusuno ben Yinnin gari swaa dakio, kpa u ksa ye deri ye u raa ki u be kua.

¹⁴ Adama ne wee ben nomo, i ka man koowo nge me n be dende.

¹⁵ I ye ma na taare gaa mo. Yen so, i n man go, nen yem mu kua be ka ben wuu gen somunu. Domi ka gem Yinni Gusunowa u man gorima n ka be gari yini kpuro so.

¹⁶ Yera wirugii be, ka ton be ba tie ba yaku kowo be, ka somo be sowa ba nee, n n weene su duru wi go domi ka Gusuno ben Yinnin yisira u gari yini gerua.

¹⁷ Ma wuu gen guro gurobu gabu ba seewa ba ton wuru ge sowa ba nee,

¹⁸ Miseen Moresetigii u raa Gusunon gari gerua Yudan sina boko Esekiasin waati u nee, ameniwa Gusuno, wallo ka tem Yinni u gerua. U nee, ba koo Yerusalemu bwiiya nge gberu, kpa yu ko nge kpee ni ba suba, kpa guu ten wallo ba Yinni Gusunon saa yee te bana, tu danu kpi n ko daa so boko.

¹⁹ Yudaba ka ben sina boko Esekiasi wi, ba Miseen wi go? Esekiasi wi, u n Yinni Gusuno nasie? Nge u n Yinni Gusuno suuru kane ro? Ma Yinni Gusuno u ksa ye deri ye u raa ki u bu kua. Yera i ko de bese, su tii durum baka yeni sobi?

Yoyakimu

u Gusunon somo Uri go

²⁰⁻²¹ N deema Yoyakimun waati ye so, duru goo maa wa wi ba mo Uri, Semaya Kiriati Yarimugin bii. Duru wi, u ra gari gere ka Yinni Gusunon yisira. Ma u gari tee yi gerua win tii, wuu genin so nge me Yeremi u gerua mi. Ma Yoyakimu ka win tabu durubu ka maa win sina asakpobu ba gari yi nua. Yera sina boko wi, u kasu u Uri go. Ye Uri u nua me, u berum soora, ma u kpikiru sua u da Egibitio.

²² Yera Yoyakimu u Elinatani Akaborin bii gora Egibitio ka tombu gabu sannu bu ka Uri mwaama.

²³ Ma ba Uri wi mwaama ba ka nun na sina bokon mi. Ma u dera ba nun go ka takobi. Yera ba win goru kare mi ba ra ton dirobu sike.

²⁴ Adama Akikamu Safanin bii u yorawa ka Yeremi ma u yina bu ton be Yeremi nomu beria bu go.

27

Yeremi

u sugu sandi win seru wallo

¹ Ye Sedesiasi Yosiasin bii, Yudaban sina boko u bandu di u kpa, n te fiiko, yera Yinni Gusuno u ka Yeremi gari kua u nee,

² Yeremi, a tii suguba kuo ka maa wee a ye sobe,

³ kpa a ye somobu we be sinam beni, Edomuban suno, ka Mabuban suno, ka Amniban suno, ka Tirin suno, ka Sidonin suno ba gora Yerusalemu Sedesiasi, Yudaban sina bokon mi, kpa ben baawure u ka ye win yinni daawa.

⁴ Kpa a maa bu so bu ben yinnibu so bu nee, ne, Gusuno, wallo ka tem Yinni, wi Isireliba ba saamo, na nee,

⁵ nena na tem taka kua ka tombu ka yee yi yi wa me so, ka nen dam bakam. Wi na ki, wiya na ra mu we.

⁶ Wee te kon ben tem me kpuro nen som kowo Nebukanesa, Babilonin sina boko we. Kpa n de sere ka gbeeku yeyo yi nun somburu kua.

⁷ Bwesenu kpuro nu koo wi ka win bibu, ka win debuminu sa. Adama saa gaa koo na ye so bwese damginu ni nu sinam damgibu mo, nu koo ra win tii ka win temgibu yoru mwa.

⁸ Bweseru garu ta n yina tu Nebukanesa sa tu nun yoru diiya, ne, Yinni Gusuno, kon de u bwese te tabu wari. Kon maa tu bararu ka guru kpee, u ka kpi u tu kpeerasia.

⁹ N n men na, be, i ku maa ben somobu swaa daki, ka ben sorobu ka ben tiin dosusu, ka ben gori sokobu, be, be ba ra be so bu nee, i n ko Babilonin sina boko sa.

¹⁰ Domi weesa ba gerumo, ye ya koo de n be tondasia ben tem di kpa n be kpeerasia.

¹¹ Adama bwese te ta wura tu Babilonin sina bokon sugu sòbe, tu nùn yoru diiya, kon bwese te deri ten tem sòò kpa tu gbea ko mi, ta n wāa. Nε, Yinni Gusunòwa na yeni gerua.

¹² Ma Yeremi u maa gari tee yi Sedesiasi sòòwa. U nεε, Sedesiasi, wunε ka wunen tumbu, i Babilonin sina bokon sugu dokeo, i nùn yoru diiya, wi ka win tumbu, kpa i wa i n wāa.

¹³ Mban sōna kaa de bu wunε ka wunen tumbu go tabu sòò, n̄ kun mε i gbi gōru ka baranun sō nge mε Yinni Gusunò u gerua. U nεε, bwese te ta yina tu Babilonin sina boko wiru kpīya ta koo gbiwa nge mε.

¹⁴ U maa nεε, i ku sòmò ben gari swaa daki, be, be ba bεε sòmò ba m̄, i n̄ Babilonin sina boko yoru diiyammε. Domi gari weesugiya ba m̄.

¹⁵ N n̄ nε, Yinni Gusunò na bu gòra. Ba gari mòwa ka nen yīsiru adama weesa ba m̄. I n bu swaa daki, kon bεε gīrawa, kpa i gbi, bεε ka be sannu.

¹⁶ Ma Yeremi u maa yāku kowobu ka t̄n be ba m̄enne mi, gari yi sòòwa. U nεε, wee ye Yinni Gusunò u gerua. U nεε, i ku bεen sòmòbun gari swaa daki, be ba gerumò ba m̄, ba koo ka Yinni Gusunòn s̄a yerun dendi yānu wurama s̄a Babilonin di n n̄ t̄em̄. Domi gari weesugiya ba m̄ mi.

¹⁷ I ku bu swaa daki. I Babilonin sina boko wiru kpīyo, kpa i wa i n wāa. Mban sōna i ko i de bes̄en wuu geni gu ko bansu.

¹⁸ Yeremi u maa nεε, sòmò be, b̄ n s̄an na Gusunòn sòmòbu ka gem ma win gariya ba kparamò, bu nùn kanò, wi, wòllu ka tem Yinni, u ku de bu yāa ni gura ni nu tie win s̄a yero ka Yudaban sina kpaarò ka Yerusalemu sòò kpuro, bu ka da Babiloniò.

¹⁹⁻²⁰ Domi sanam mε Babilonin sina boko u Yoyakini, Yoyakimun bii, Yudaban sina boko yoru mwa ka win sina asakpòbu, u n̄ gina dendi yāa nini gure, gbereba, ka boo sii ganduguu, ka gen s̄waritii, ka dendi yāa ni nu tie Yerusalemu.

²¹ Wee ye Yinni Gusunò u gerua dendi yāa nin s̄.

²² U nεε, ni kpurowa ba koo gura bu ka da Babiloniò. Miya nu ko n wāa sere win tii u ra ka de bu ka nu wurama min di.

28

Yeremi

ka Gusunòn sòmò Hanania

¹ Sedesiasin bandun w̄ò n̄nese te sòò, yen suru n̄òbuse sòò, Hanania, Asurin bii, wi u s̄a Gusunòn sòmò Gabaoniò, u ka Yeremi gari kua yāku kowobu ka tumbu kpuron wuswaaò, Yinni Gusunòn s̄a yero.

² U nεε, ameniwa Gusunò, Isireliban Yinni wi u wòllu ka tem m̄ u gerua. U nεε, u koo wigibu yara Babilonigibun yorun di, te ta s̄a nge sugu ben w̄inò.

³ N ka ko w̄ò yiru u koo de Nebukanesaa u ka wi, Yinni Gusunòn s̄a yerun dendi yāa ni wurama, ni u raa gura u ka da Babiloniò.

⁴ U koo maa de Yoyakini, Yoyakimun bii, Yudaban sina boko u wurama, ka sere Yudaban t̄n be ba ka da Babiloniò. Domi u koo bu yara Babilonin yorun di.

⁵ Yera Yeremi u Gusunòn sòmò Hanania wisa yāku kowobu ka t̄n be ba wāa Yinni Gusunòn s̄a yeru mi kpuron wuswaaò,

⁶ u nεε, ami. Gusunò u de yu kooro nge mε a gerua. Kpa u de t̄n be kpuro bu wurama Babilonin di ka Yinni Gusunòn s̄a yerun dendi yāa ni.

⁷ Adama Hanania, a gari yini swaa dakio a nò, yi na gerumò wunen wuswaaò ka t̄n ben wuswaaò.

⁸ Gusunòn sòmò be ba gbi ba na yellun di, sa sere na, n̄ni swāaru ka tabu ka baranun gariya ba bwese bakanu ka sina bokobu sòòwa.

⁹ T̄ε Gusunòn sòmò goo ù n̄ seewa u b̄ri yendun gari m̄, am̄na t̄mba koo ka tubu ma Gusunòwa u ȳro ḡrima, ma n̄ kun m̄ ye u gerua mi, ya kooro.

¹⁰ Yera Gusunòn sòmò Hanania u Yeremi sugu ye wuna ma u ye b̄òka.

¹¹ Ma u t̄mbu kpuro sòòwa u nεε, ameniwa Yinni Gusunò u gerua. U nεε, n ka ko w̄ò yiru u koo Babilonigibun dam mε bua nge mε na sugu ye b̄òka.

Ma Yeremi u win swaa mwa u n doonò.

¹² Sanam mε Hanania u sugu d̄a ye wuna Yereimin w̄irun di u b̄òka u kpa, yera Yinni Gusunò u Yeremi sòòwa u nεε,

¹³ a doo a Hanania s̄ a nεε, u kp̄ia u sugu d̄aagia ye b̄òka, adama u koo yen k̄sire wa ye ya s̄a sisugia.

¹⁴ Nε Gusunò, Isireliban Yinni, nε wi na wòllu ka tem m̄, na nεε, wee na sugu sisugia dokemò bwese ni kpuron w̄inò, kpa nu ka Nebukanesaa, Babilonin sina boko yoru diiya. Baa ka gbeeku yeyo, kon nùn ye n̄mu beriawa.

¹⁵ Yera Yeremi u Hanania sɔɔwa u neɛ, a swaa dakio a nɔ, Yinni Gusunɔ kun nun gɔre. Ka me, a da a tambu gari weesugii sɔɔwa, ma ba yi naane kua.

¹⁶ Yen sɔ, tɛ, wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U neɛ, u koo nun wuna tem minin di, domi wunen gari yi dera tɔmba nɔn seesi. Kaa gbi gisaku ge.

¹⁷ Ma Gusunɔn sɔmɔ Hanania wi, u gu wɔɔ gen suru nɔɔba yiruse sɔɔ.

29

Yeremi u Yuda be ba waa

Babiloniɔ tireru kua

¹ Saa Yerusalemun diya Yeremi u bukurobu ka yaku kowobu ka Gusunɔn sɔmɔbu tireru kua, tɔmbu kpuro gesi be Nebukanesa, Babilonin sina boko u yoru mwɛɛra u ka da Babiloniɔ.

² N deema saa ye sɔɔ, ba sina boko Yoyakini mwa kɔ ka win mɛro ka win sɔm kowo be ba maatam kua, ka wirugibu be ba waa Yerusalemuɔ ka Yudan wuu si su tie sɔɔ, ka dɔa dɔkɔbu ka sekobu.

³ Wee saa ye sɔɔ, Sedesiasi, Yudaban sina boko u Eleasaa Safanin bii, ka Gemaria, Hilikiyan bii goriɔ Nebukanesaan mi, Babiloniɔ. Ma Yeremi u bu win tire te wɛ. Wee ye tire te, ta gerumu.

⁴ Ta neɛ, Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, u maa saa beɛ Isireliban Yinni. Wiya u ka beɛ gari mɔ, beɛ be u dera ba yoru mwɛɛra ba ka da Babilonin temɔ.

⁵ U neɛ, i dia banio kpa i n waa ye sɔɔ. I gbea koowo kpa i yen dɔanu di.

⁶ I kurɔbu suo kpa i bibu ma. I de beɛn bii tɔn durɔbu bu kurɔbu sua bu bibu ma, kpa i beɛn bii tɔn kurɔbu durɔbu kɛ kpa ben tii bu maa kɔwara. I dabio mi i waa mi, i ku kaara.

⁷ I kasuo nge me tem me, mu koo ka kuura mi Yinni Gusunɔ u dera i yoru dimɔ. Kpa i nɔn kana tem men sɔ, domi mɔ n kuura, beɛn tii i ko i kuurawa.

⁸ Gusunɔ, beɛn Yinni wi, u maa neɛ, i ku de nen sɔmɔ be ba waa beɛn suunu sɔɔ, bu beɛ nɔni wɔke. I ku sɔrobu ka be ba beɛ beɛn dosusu tubusiamɔ naane kɔ.

⁹ Domi ba geruma ba mɔ, wiya u bu gɔra, bu ka beɛ gari sɔ. Adama weesa ba mɔ, n n wi.

¹⁰ U maa neɛ, wɔɔ wata ka wɔkurun baa ya n doona, u koo na u beɛ yara u ka wurama beɛn temɔ. Nge meya u koo ka win nɔ mwɛɛru yibia.

¹¹ Yinni Gusunɔ u maa neɛ, u yɛ himba ye u yii beɛn sɔ. Himba gea, n n mɔ himba kɔsa. U koo de ye i yiyo yu beɛ kooraa sia.

¹² Saa ye sɔɔ, i n nɔn soka beɛn kanaru sɔɔ, u koo beɛ swaa daki kpa u beɛ wurari.

¹³ I n nɔn kasu ka beɛn gɔru kpuro, u koo de i nɔn wa,

¹⁴ Kpa u beɛ be ba raa yoru mwɛɛra mi, mennama saa tem kpuron di ka bwesenu kpuro sɔɔn di mi u dera i yarine, kpa u beɛ gosiamɔ i wurama beɛn temɔ, min di u dera ba beɛ gura. Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

¹⁵ U beɛ yeni sɔmɔwa, domi i geruma i mɔ, wiya u beɛ sɔmɔbu wɛ Babiloniɔ.

¹⁶ Tɛ, wee ye u geruma sunɔ wi u sɔ Dafidin sina gɔnaɔn sɔ, ka sere tɔn be ba waa Yerusalemuɔ be ba n yoru mwɛ ba ka de Babilonin sɔ.

¹⁷ U neɛ, wee, u koo de bu bu tabu wɔrima kpa gɔru ka bararu tu bu wɔri. U koo bu wahala kpɛɛ kpa ba n saa nge dɔa marum me mu kɔsa ba yina bu di.

¹⁸ Ba n duki yakura, u koo bu naa girawa ka tabu, kpa u de gɔru ka bararu tu bu wɔri sere bwesenu kpuro nu nanda nɔ n bu wa. Kpa u bu yarinasia bwesenu kpuro sɔɔ kpa ba n da ka ben yiɔsiru tɔmbu bɔrusi, n kun me, bu ka goo gaa kɔsunu sie, n kun me gaa nanumginu, n kun me, gaa sekuruginu.

¹⁹ Domi ba n wi, Yinni Gusunɔn gari swaa sue baa me u ra n bu yi sɔmɔ saa win sɔmɔbun nɔn di. Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

²⁰ Adama beɛ be u dera ba gura ba ka da Babiloniɔ, i swaa dakio i nɔ ye u geruma.

²¹ U neɛ, Akabu, Kolayan bii ka Sedesiasi, Maseyan bii, be, be ba beɛ gari weesugii sɔmɔ ka win yiɔsiru, u koo bu Nebukanesa, Babilonin sina boko nɔmu beria kpa u bu so u go, beɛn nɔni biru.

²² Kpa beɛ Yudaba, beɛ be i waa Babiloniɔ, i tɔmbu yiru yen yiɔsinu sua i n da ka tɔmbu bɔrusi, i neɛ, Gusunɔ u nun kua nge Sedesiasi ka Akabu be Babilonin sina boko u sɛɛwa dɔɔ sɔɔ.

²³ Domi tɔn be, ba gaa kɔsunu kua, ba sakararu kua ka ben berusebun kurɔbu. Ma ba weesu kua ka wi, Yinni Gusunɔn yiɔsiru, baa me u n bu yiire. Adama u yɛ ye ba kua kpuro, u saa yen seedagii.

Semayan tireru

²⁴⁻²⁵ Gusunɔ Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem taka kua, u Yeremi gɔra Semaya, Neelamugiin mi. N deema Semaya wi, u raa yaku kowo Sofoni, Maseyan bii tireru mɔrisia ka sere yaku kowo be ba tie, ka Yerusalemugibu kpuro.

²⁶ Ye u gerua tire te sɔɔ wee. U nɛɛ, Sofoni, Yinni Gusunɔwa u nun gɔsɔ a ka ko yāku kowo Yehoyadan ayera, kpa a Yinni Gusunɔn sɔa yeru kɔsu. Goo ù n seewa u tii kua nge wiuro ma u tii sokumɔ Gusunɔn sɔmɔ, kpa a nùn mwɔa a bɔke ka wɛɛ damgii ka yoni.

²⁷ N n mɛn na, mban sɔna a ñ Yeremi, Anatɔtugii mwɛ a sɛɛyasie, wi u tii kua Gusunɔn sɔmɔ bɛɛn suunu sɔɔ.

²⁸ Wee, u mam sun goo gɔriama Babiloni mini u sun sɔ ma sa ko yoru di mini n ka tɛ. Yen sɔ, su be dia banio kpa sa n wāa ye sɔɔ, kpa su be gbea ko kpa su yen dīanu di.

²⁹ Ma Sofoni u Yeremi tire te garia.

³⁰ Saa yera Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ,

³¹ a be ba yoru mwɛɛra ba ka da Babiloni mi gɔrio a nɛɛ,

³² wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua Semaya, Nɛɛlamugiin sɔ. Semaya wi, u bɛɛ gari sɔɔwa, adama na ñ nùn gari gɛɛ sɔɔwa bɛɛn sɔ. Wee tɛ u dera i weesu naane kua. Yen sɔ, nɛ, Yinni Gusunɔ kon nùn wɔri wi ka win bweseru kpuro. Ben goo kun maa wāaru dimɔ bɛɛn suunu sɔɔ. U ñ maa durom mɛ wasi mɛ kon nen tɔmbu kua. Domi u dera ba man seesi.

30

Nɔɔ mwɛɛ ni Yinni Gusunɔ

u Isireliba kua

¹ Gusunɔ, Isireliban Yinni, u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ,

² a gari yi kpuro yoruo tireru sɔɔ yi na nun sɔɔwa.

³ Na nɛɛ, tɔru gara sisi tɛ sɔɔ kon nen tɔmbu Isireliba ka Yudaba yakiamama yoru di, n ka bu wurama ben temo. Kon de bu wurama tem mɛ na ben baababa wɛ sɔɔ, kpa mu ko begim.

⁴ Wee ye Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa Isireliba ka Yudaban sɔ.

⁵ U nɛɛ,

na nandabun kuuki nɔɔmɔ.

Tɔmba bɛrum soore,

ba ñ bɔri yendu mɔ.

⁶ I bikio kpa i nɔ tɔn durɔ ù n da yiire u ma.

N n mɛn na, mban sɔna na tɔmbu wa

ba ben gāanu neni

nge tɔn kurɔ wi u yiire u kī u ma.

Mban sɔna be kpuron wuswaa burisine.

⁷ Anna a wahala baka wa ya wee.

Tɔɔ te, tɔɔ kɔsura.

Ta ñ ka tɔru garu weenɛ.

Te sɔɔra Isireliba ba koo nɔni swāa bakaru wa.

Adama ka mɛ, kon bu faaba ko.

⁸ Yen tɔɔ te, nɛ, Yinni Gusunɔ, nɛ wi na wɔllu ka tem taka kua, kon ben sugu wuna saa ben wīnun di n bɔɔku kpa n wɛɛ yi ba raa ka bu sɔri kasuku, n ben yoru kpeesia. Ba ñ maa tɔn tukobu sɔamɔ.

⁹ Nɛ, Gusunɔ ben Yinniwa ba koo sɔ, ka sere maa Dafidin kɔsire wi kon swī ben sina gɔnɔɔ.

¹⁰ Bɛɛ Isireliba, Yakɔbun bweseru,

bɛɛ be i sɔa nen sɔm kowobu,

i ku nanda, i ku diiri.

Wee, kon bɛɛ yakiamama saa tem tukum di mi i yoru dii,

bɛɛ ka bɛɛn bibun bweseru.

I ko i wurama kpa i wɛra i n wāa bɔri yendu sɔɔ.

Goo kun maa bɛɛ tɔya mɔ.

¹¹ Domi ko na n ka bɛɛ wāa kpa n bɛɛ faaba ko.

Kon bwesenu kpuro kpeerasia nɔn mi i raa yarine i wāa.

Adama bɛɛ, na ñ bɛɛ kpeerasiamɔ.

Kon bɛɛ sɛyasiawa nge mɛ n weenɛ.

Domi na ñ kpɛ n bɛɛ deri n nɛɛ, i ñ gāanu kue.

¹² Wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na maa bɛɛ Yerusalemugibu sɔamɔ.

Na nɛɛ, bɛɛn barara kpɔ,

bɛɛn mɛɛra ya ñ bekuramɔ.

¹³ Goo kun bɛɛn wɔnwɔndu mɔ u bɛɛn mɛɛra ye tim doke.

Tim gam sari mɛ mu koo bɛɛn mɛɛra ye bekia.

¹⁴ Be ba raa ka bɛɛ arukawani bɔkua, ba ñ maa bɛɛ kasu,

domi na beɛ sowa nge me ba ra yiberɛ so.

Na beɛ seɛyasia ka dam beɛn durum dabinun sã.

¹⁵ Mban sãna i mɛɛran weeweenu m̀ ye i wa beɛn toranun sã.

I n yɛ ma beɛn durum bakan sãna na beɛ yeni kua.

¹⁶ Adama be ba beɛ wõri ba di, kon ben tii wõriwa n di.

Be ba sãa beɛn yiberɛba kpuro
ba koo bu yoru mwɛɛriwa.

Be ba beɛn yãnu guramã,
kon de bu maa ben tiin yãnu gura.

¹⁷ Adama beɛ, be ba raa m̀ i kam kua,
ma goo kun beɛn laakari m̀,
kon beɛn mɛɛran bosu bekia.

Ne, Yinni Gusunõwa na yeni gerua.

¹⁸ Na wure na neɛ,
wee, kon beɛ Isireliba Yakõbun bweseru yara yorun di,
kpa i wura beɛn yenusã.

Kon beɛn yenusun wõnwõndu ko,
kpa n beɛn wuu bani gen bansã
n beɛn sina kpaaru seeya n swii mi ta raa wãa.

¹⁹ I ko i siarabun womusu ko ka nuku dobun kuuki.

Kon beɛ dabiasia, i n maa kaaramã.
Kon de bu beɛ beɛre wɛ, kpa bu ku beɛ gem.

²⁰ I ko i n sãawa nge yellu,
kpa i n da beɛn mennõsu ko nen wuswaaã.
Kpa n be ba beɛ dam dõremã kpuro seɛyasia.

²¹ Beɛn turowa koo ko beɛn sunã.

Kpa n de u man susima,
domi goo kun kãkã u man susi,
ma n kun mã na nùn soka.
Ne, Yinni Gusunõwa na yeni gerua.

²² Saa ye sãra i ko i n maa sãa nen tõmbu,
kpa n ko beɛn Yinni.

²³ Wee, ne, Yinni Gusunõn mõru ya wee nge guru woo bõkã,
kpa yu tõn kõsobu wõri.

²⁴ Nen mõru ye, ya n suremã
ma n kun mã ya nen himba yibia.
Amɛn biru kpa yu beɛ yeeri.

31

Isireliba

ba koo gõsirama yenu

¹ Yinni Gusunõ u neɛ, saa gaa sisi yè sã kon maa ko Isireliban bwesenu kpuron Yinni, kpa
be, ba n maa sãa nen tõmbu.

² Sanam me ba wãa gbaburã,
na bu nen durom sãsi,
ben be ba yara tabun di,
ba wee bu wɛra sere ka baadommaã.

³ Beɛ Isireliba, na beɛ nen tii sãsi saa yellun di.
Na beɛ kãwa sere ka baadommaã.
Yen sãna na beɛ nen durom derie.

⁴ Beɛ Isireliba, kon maa wure n beɛ swii,
kpa i yõra.
Kon de i beɛn baranu so,
kpa i yari i n yaamã be ba nuku dobu m̀n suunu sã,

⁵ i ko i maa resamba duure Samarin guunã,
kpa i yen binu wa i sãri.

⁶ Saa ya sisi yè sã wuun kõsobu ba koo nãguru sua
Efaraimun guuru wõllun di
bu neɛ, i seewo su da Siõniã

mi Gusunɔ besɛn Yinni u wāa.

⁷ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,
i Yakɔbun bweseru taki kuo ka nuku dobu.
I yɛɛrio ten sɔ te ta sāa bwesenun wiru.
I nɔɔgiru suo kpa i siarabun womusu ko.
I nɛɛ, Yinni Gusunɔ u win tɔmbu Isireli be ba tie faaba mɔ.

⁸ Wee na ka bu wee saa sɔo yɛsan nɔm geu gian di.
Na bu mennamɔ handunian goonu nnɛn di.
Tɔn be, ba dabi.

Be sɔo, wɔkoba wāa ka yɛmɔbu ka gurigibu,
ka be ba yiire ba kī bu ma.

⁹ Be wee ba wee ka swīi, ba man kanamɔ.
Ma na bu kpare na ka dɔo nim bwerɔ
ka swaa ye ya nɔo nɛ sɔo,
mi ba ñ sokuramɔ.

Domi na sāawa Isirelin bweserun Baaba.
Ma ta maa sāa nen bii yeruma.

¹⁰ Bɛɛ bwese tukunu, i nɛ, Yinni Gusunɔn gari swaa dakio,
kpa i yi kpara
i ka da sere mi n toma.

I nɛɛ, nɛ wi na Isireliban bweseru yarinasia,
na kon maa tu menna,
kpa n tu kɔsu nge mɛ yāa kparo u ra win yāanu kɔsu.

¹¹ Domi nɛ, Yinni Gusunɔ na Yakɔbun bweseru yakia,
na tu wɔra saa wi u tu dam keren nɔmun di.

¹² Ba koo na Siɔnin guuru wɔlla,
ba n nuku dobu mɔ ka kuuki.
Ba koo duki na arumani ye nɛ, Yinni Gusunɔ na bu wɛn sɔ.
Yeya, dobi ka resɛm ka olifi ye ba ra ka gum ko, ka yāanu ka nɛɛ.
Ben bwɛra koo yɛmiawa nge dāa gbaaru te ta nim waamɔ.
Ba ñ koo maa wahala ko.

¹³ Wɔndiaba ba koo nuku dobu ko, ba n yaamɔ.
Mɛya maa aluwaasiba ka durɔ tɔkɔnu ko n yɛɛrimɔ.
Domi kon ben nuku sankiranu gɔsia nuku dobu,
n bu nukuru yɛmiasia.

Kpa n maa ben nɔni swāaru gɔsia bɔri yendu.
¹⁴ Kon de nen yāku kowobu bu dīa geenu di bu debu,
kpa nen tɔmbu bu debu nen arumanin sɔ.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹⁵ Amenīwa Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ,
ba swīi gɛɛ nɔomɔ Ramamɔ.
Yɛro u sumɔ u weeweenu mɔ.
Ase, Raseliwa u sumɔ win bibun sɔ.
Ma u yinamɔ bu nɔn suuru kana
domi bii be kpurowa ba gu.

¹⁶ Adama na nɛɛ,
u mario,
u win nɔni yīresu woko.
Domi u koo are wa ye u win bibu kuan sɔ.
Ba koo wurama yiberɛban tem di.

¹⁷ Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, win sia ya koo wɛra,
domi win biba koo wurama ben temɔ.

¹⁸ Na Isireliban nɔo nɔomɔ ba weeweenu mɔ, ba mɔ,
n de bu wurama nen mi ka gem.
Ba sāawa nge naa buu ge ga gen tii kpare,
ma na bu sɛyasia.

Domi nɛna na sāa Gusunɔ ben Yinni.
¹⁹ Ye ben laakari ya wurama, ma ba tuuba kua.
Ye ba ben toranu gia,

ma ba tuka ka sekuru
 ye ba kua saa ben aluwaasirun din s̄o.
²⁰ Isirelin bweseru ta s̄awa nge nen bii k̄nasi.
 Meya na maa tu k̄iru s̄osi.
 Domi nge m̄en n̄oru na ten gari m̄o,
 nge meya ten k̄iru ta ra n w̄aa nen ḡoru.
 Nen bw̄era kun kpune ten s̄o.
 Kon tu w̄onw̄on bakaru kua.
 Ne, Yinni Gusun̄wa na yeni gerua.

²¹ B̄e Isireliba, i ȳireru koowo b̄een swaa s̄o
 kpa i d̄aa gira.
 I swaa ye laakari koowo ye i raa sw̄i.
 B̄e Isireliba, i wurama b̄een wusa.
²² Sere saa yer̄a i ko i n k̄ore i n yaayaare m̄o, b̄e naane sariba.
 Wee ne Yinni Gusun̄o, na ḡaa kpaanu kua tem̄o.
 T̄on kur̄wa u koo dur̄o kasu.

Arumani ye Yinni Gusun̄o

u koo win t̄ambu w̄e

²³ Gusun̄o Isireliban Yinni wi u w̄ollu ka tem m̄o u gerua u nee, n̄a n ka Isireliba wurama
 saa yorun di, ameniwa ba koo gere Yudan tem kpuro s̄o bu nee,
 Yinni Gusun̄o u guu te u ḡosa Yerusalem̄o domaru kuo,
 mi gem mu w̄aa.

²⁴ Yudaba kpuro, ka ben ḡbaa wukobu, ka be ba ra yaa sabenu kpare ba koo wura bu sina
 ben tem wuu marosa ka m̄en baru kpaan̄o.

²⁵ Domi kon wi nim n̄oru ga m̄o nim w̄e, kpa win ḡoru gu yem̄ia. Kpa n de wi u w̄ak̄onu w̄arimo
 ḡorun s̄o u di u debu.

²⁶ Saa ye s̄o, Yeremi u dom yanda, ma u meera u deema win dosu ge, ga dora.

²⁷ Ma Yinni Gusun̄o u nee, wee saa ya sisi ȳe s̄o kon de yaa sabenu ka t̄ambu bu yibu Isirelio
 ka Yudāo.

²⁸ Nge me na raa bu wukura na surura nge d̄anu, na bu kasuka na kam koosia nge dia, nge
 meya kon maa wure n bu seeya n gira. Ne, Yinni Gusun̄wa na yeni gerua.

²⁹ Saa ye s̄o, ba ñ maa gerum̄o bu nee,

baababara ba res̄em ḡoma di,
 ma ben bibun n̄asu yaaya.

³⁰ Adama wi u win res̄em ḡoma di, win n̄owa ga koo yaaya. Wi u maa durum kua, wiya u
 koo gbi.

³¹ Ne, Yinni Gusun̄o na nee, t̄onu ganu sisi ñ s̄o kon ka Isireliba ka Yudaba arukawani kpa
 boke.

³² Adama ya ñ ko n s̄a ȳen bweseru na raa ka ben baababa bokua sanam me na bu n̄omu
 nenua na yarama Egibitin di. Ba ñ ye mem n̄owe, baa me ne, Yinni Gusun̄o na s̄a ben Yinni.

³³ T̄e, arukawani kpa ye wee, ye kon ka Isireliba boke. Ne, Yinni Gusun̄o, kon de nen
 woodaba ba n w̄aa ben bwisikunu s̄o, kpa n ye yorusi ben ḡorus̄o. Kpa na n s̄a ben Yinni,
 kpa be, ba n maa s̄a nen t̄ambu.

³⁴ Domi t̄ambu kpurowa ba ko n man ȳe saa bibun di sere ka bukurob̄o. Goo kun maa win
 winsim ñ kun me win m̄ero bis̄i goo keu m̄o u ka Gusun̄o gia. Kon bu ben durum w̄aka, kpa
 n ku maa ye yaaya.

³⁵ Yinni Gusun̄wa u s̄o kua u ka yam deerasia s̄o s̄o.

Ma u suru ka kperi yi yi, yi ka yam deerasia w̄okuru.

U ra maa de nim kurenu nu se nim w̄okun di, kpa nu w̄aki.

Win ȳisira Yinni Gusun̄o wi u w̄ollu ka tem m̄o.

Wiya u gerua u nee,

³⁶ taka koor̄a yeniba kpuro ȳa n koo kpe,

Isireliban bwesera koo maa kpe,

kpa ta kun maa w̄aa.

³⁷ U maa gerua u nee,

ma ba kp̄ia ba w̄ollun kp̄aru ȳira ba gia,

ma ba dua tem̄o ba m̄en kp̄eekp̄eekun asansi gia,

saa yer̄a u koo maa Isirelin bweseru kpuro ȳina k̄sa ye ba kuan s̄o.

³⁸ Wee saa ya sisi yè sɔɔ ba koo man bɛɛɛ wɛ bu Yerusalemu bani saa Hananɛlin di sere n ka da wuun gb̄arun kɔnnɔwɔ ge ba mɔ gani gɔmburun kɔnnɔ.

³⁹ Kpa bu maa wɛɛ demiana min di bu yĩire bu ka da Garɛbun gungurɔ, kpa bu besira bu da sere Goatia.

⁴⁰ Wɔwa ye kpuro mi ba ra gonu sike kpa bu kubanu yari mi, ka gbea ye ya wāa bera mi sere n ka da Sedoronin daara, ka kɔnnɔ ge ga wāa sɔɔ yari yeru gia, min di dumi yi ra ka du, yeba kpurowa ya ko n sāa ne, Yinni Gusunɔgia. Ba ñ maa ye kosukumɔ sere ka baadommaɔ.

32

Yeremi u gberu garu dwa

¹ Yudaban sina boko Sedesiasin bandun wɔɔ wɔkurse sɔɔ, Yinni Gusunɔ u ka Yeremi gari kua. N deema Babilonin sina boko Nɛbukanesaan bandun wɔɔ yendu yiru sarisewa mi.

² Saa ye sɔɔra win tabu kowobu ba Yerusalemu tarusi, ma Yeremi u wāa pirisɔm sɔɔ Yudaban sina kpaara.

³ Sedesiasi wiya u nùn pirisɔm ye kpɛɛ yèn sɔ u Gusunɔn gari gerua u nɛɛ, wee Yinni Gusunɔ u Babilonin sina boko wuu geni nɔmu beria kpa u gu kamia.

⁴ Sedesiasi kun maa kisiramɔ tabu kowobun naman di. Babilonin sina boko u koo nùn nɔma turi, kpa bu waana nɔni ka nɔni bu gari ko.

⁵ Babilonin sina boko wi, u koo ka nùn da Babiloniɔ. Miya u ko n wāa sere Gusunɔ u ka win gari ko. Yen sɔ, baa i n ka Babilonigibu tabu mɔ tɛ, i ñ bu kamiamɔ.

⁶ Yeremi u nɛɛ, Yinni Gusunɔ u maa man sɔɔwa u nɛɛ,

⁷ wee, Hanamɛli, Salumun bii, nen baan tundo turosin bii, u koo na u nɛɛ, n na n win gberu dwe Anatɔtu, Benyamɛɛn temɔ. Domi nena n weene n tem me yakia n tubi di.

⁸ Yera n koorɔ nge me Yinni Gusunɔ u gerua. Hanamɛli wi, u na nen mi pirisɔm dirɔ u nɛɛ, n win tem me dweeyo me mu wāa Anatɔtu Benyamɛɛn temɔ domi nena n weene n mu yakia n tubi di.

Saa ye sɔɔra na tuba ma Gusunɔwa u kɛ me.

⁹ Ma na gbee te yakia ka sii geesun gobi wɔkura nɔɔbu ka yiru.

¹⁰⁻¹¹ Ma na seedagibu sua na tem men dwee tirenu yorua yiru na nen yĩreru doke ten teeru wɔɔ na wukiri nge me wooda ya gerua ma na sii gee si sua na kilo sɔndi seedagii ben wuswaɔɔ. Ma na tire ni sua

¹² na Baruku, Neriyan bii, Maseyan debubu wɛ Hanamɛli ka seedagii be ba ben yĩrenu doke tire te sɔɔ ka sere maa Yudaba be ba wāa pirisɔm dɛi yaara min nɔni biru.

¹³ Be kpuron nɔni bira na maa Baruku sɔɔwa

¹⁴ na nɛɛ, Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem mɔ, wiya u gerua u nɛɛ, u dwee tirenu yiru ye suo, te ba yĩreru koosi, u da u nu doke wekeru sɔɔ kpa nu ku raa sankira.

¹⁵ Domi sɔɔ teeru tumbu ba koo maa dia ka gbea dwe tem me sɔɔ.

Yeremin kanaru

¹⁶ Sanam me na tem men dwee tire ni Baruku, Neriyan bii wɛ na kpa, na Yinni Gusunɔ kana na nɛɛ,

¹⁷ Yinni Gusunɔ, a wɔllu ka tem kua wunen dam bakam ka wunen yiikon saabu. Gāanu sari ni a kpanɛ.

¹⁸ A ra bwesenu durom kue sere ka nin bibun bibɔ. Adama baababa bà n tora, a ra ben bibu seeyasie tora nin sɔ. Gusunɔ, a sāawa Yinni boko, ma a dam mɔ. Wunen yisira wɔllu ka tem Yinni.

¹⁹ Wunen himba ya kpā, a maa dam mɔ a ka ye yibia. A ra n mɛɛra ye tamba mɔ kpa a baawure kua nge me win kookoosu ne.

²⁰ A som maamaakiginu kua sanam me besen sikadoba ba wāa Egibitiɔ. Mɛya gisɔ a maa mɔ besen suunu sɔɔ Isireliɔ ka bwese ni nu tien suunu sɔɔ. Ma a yĩsiru yara nge me sa nɔmɔ gisɔ.

²¹ A wunen dam sɔɔsi, a som maamaakiginu kua. Ma tamba nanda. Yera ya dera a wunen tumbu yara saa Egibitin di.

²² Ma a bu tem me wɛ me a ben baababa nɔɔ mwɛɛru kua ka bɔri, me mu tim ka bom yiba.

²³ Mɛya ba maa na ba tem me mwa mu kua begim. Adama ba ñ wunen gere mem nɔwɛ. Ba ñ maa wunen woodaba swi. Mɛya ba ñ maa kue ye a bu yiire. Saa yera a dera kɔsa yeni kpuro ya bu deema.

²⁴ Wee tɛ Babilonigibu ba gungunu bana bu ka wa bu wuu ge wɔri. Ba koo maa gu mwa, domi a bu gu nɔmu beria. Kaa de bu gu kamia ka tabu ka gɔɔru ka bararu. Mɛya ye a gerua kpuro ya koorɔ, Yinni Gusunɔ, a maa ye waamɔ.

²⁵ Wee wuu ge, ga wāa Babilonigibun nɔma sɔɔ. Adama ka me, a man sɔɔwa a nɛɛ, n tem dweeyo ka gobi kpa n yi kɔsia seedagibun wuswaɔɔ.

²⁶ Yera Yinni Gusunɔ u Yeremi wisa u neɛ,
²⁷ wee, ne Gusunɔ, na s̄awa handuniagibu kpuron Yinni. Ḡaanu sari ni na kpane.
²⁸ Yen s̄na na neɛ, kon de Babilonin sina boko Nebukanesa ka win tabu kowobu bu Yerusalemu n̄oma turi. U koo maa ye mwa.
²⁹ Ba koo ye w̄ori kpa bu ye d̄ɔ m̄eni kpa bu dia ȳen w̄ollɔ Yudaba ba ra b̄u wi ba m̄ Baali ȳakuru kue d̄ɔ s̄aku, ka sere mi ba ra t̄on tukobun b̄u s̄a bu tam t̄ara. Domi yeba kpurowa ba ka nen m̄oru seeya.
³⁰ Wee k̄ɔsa Isireliba ka Yudaba ba ra n̄ m̄ saa ben toren di. Ben ye ba m̄ kpuro ya ra nen m̄oru seeyewa. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.
³¹ Saa m̄in di ba wuu ge sw̄i, n ka girari gis̄, gen t̄ambu ba ra nen m̄oru seeyewa. Yen s̄na na n̄ k̄i n̄ gu wa nen wuswaaɔ.
³² Domi Yudaba ka Yerusalemugibu ka Isireliba, be ka ben sinambu ka ben sina asakp̄obu ka ben ȳaku kowobu ka Gusunɔn s̄om̄abu, ba k̄ɔsa kua. Yera ya nen m̄oru seeya.
³³ Ba yina bu man m̄eri. Biruwa ba man kisi. Na bu keu kua saa yee yellun di. Adama ba yina bu nen s̄ɔs̄iru no.
³⁴ N n̄ mam ye t̄ona, ba maa ben bw̄arokunu duusiawa nen s̄a yera bu tu disi doke.
³⁵ Ba b̄u wi ba m̄ Baali s̄a yeru bania Beni Hin̄mun w̄awaɔ. Miya ba ra ka ben bibu ȳaku d̄ɔ m̄waaruginu ko M̄lɔkun s̄. N deema na n̄ bu yen gaa yiire. Na n̄ mam bwisika bu k̄ɔsa yenin bweseru ko ye ya dera Yudaba kpuro ba man torari.
³⁶ Ne Gusunɔ, Isireliban Yinni, na neɛ, Yeremi, Yerusalemu ye i neɛ, ba koo Babilonin sina boko n̄omu beria mi, kpa u ye w̄ori u kamia ka tabu ka ḡɔru ka bararu,
³⁷ wee, kon yen t̄ambu m̄enna bu wura ye s̄ɔ. Domi na raa ka bu maru kua gem gem, ma na bu yarinasia baama, adama kon de bu wurama mini kpa ba n̄ w̄a b̄ori yendu s̄ɔ.
³⁸ Ba koo wure bu ko nen t̄ambu kpa na n̄ maa s̄a ben Yinni.
³⁹ Kon de ba n̄ w̄a n̄ɔ tia s̄ɔ ba n̄ kookoo teesu m̄, kpa ba n̄ man nasie baadomma. Yera ya koo de ba n̄ bu n̄on dobu m̄ sere ka ben bibun bib̄.
⁴⁰ Kon ka bu arukawani b̄ake ye ya kun kpeem̄. Na n̄ bu biru kisim̄, kon bu gea kuawa, kpa n̄ de ba n̄ man nasie ben ḡɔru kpa bu ku raa maa gera nen swaan di.
⁴¹ Ka nuku doba kon bu gea kua kpa n̄ bu sw̄i mam mam tem m̄ s̄ɔ ka ḡɔru tia.
⁴² Ne, Yinni Gusunɔ na neɛ, nge m̄e na dera k̄ɔsa baka ya t̄on be deema, nge m̄eya kon maa de durom bakam nu na be s̄ɔ m̄en n̄ɔ mw̄eru na kua.
⁴³ Yeremi, a gerua a neɛ, ba tem m̄e Babilonigibu n̄omu beria. Wee, mu kua bansu. T̄ambu ka yaa sabenu maa sari m̄e s̄ɔ. Adama miya t̄ambu ba koo wura kpa bu gbea dwe.
⁴⁴ Ka gem ba koo gbea dwe baama kpuro ka gobi, kpa bu yen dwee tirenu ko, bu nu ȳirenu koosi seedagibun wuswaaɔ. Ba koo gbea dwe B̄nyam̄en tem̄ ka Yerusalemun baru kpaano, ka Yudan wus̄, ka wuu si su w̄a guunun bera gia, ka si su w̄a w̄wi s̄ɔ, ka si su w̄a s̄ɔ ȳesan n̄m d̄waru gia. Domi sin t̄on be ba raa yoru mw̄era mi, kon de bu wurama. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

33

N̄ɔ mw̄e ni Yinni Gusunɔ

u kua Yerusalemun s̄

¹ Yinni Gusunɔ u kpaam ka Yeremi gari kua sanam m̄e u w̄a piris̄m s̄ɔ.
² U neɛ, ne wi na ra n̄ w̄a, ne wi na tem taka kua ma na mu n̄eni, n̄ena na neɛ,
³ a man sokuo, kon nun wurari. Kon nun ḡaa baka asiriginu s̄ɔsi ni a n̄ ȳ.
⁴ Ne Gusunɔ, Isireliban Yinni, na ḡaanu m̄ ni na k̄i a n̄, Yerusalemun dia ka sere Yudaban sina kpaanun s̄, ni Babilonigiba w̄ori ba surura.
⁵ Ma be ba ka Babilonigii be tabu kua, ben gonu yiba wuu ge s̄ɔ, nen m̄oru bakan s̄, domi Yerusalemugibu ba k̄ɔsa kua sere na n̄ maa k̄i n̄ wuu ge wa.
⁶ Wee, saa gaa sisi ȳ s̄ɔ kon gu n̄ɔri nge bar̄. Kon gu b̄ekia n̄ bw̄a dorasia, kpa n̄ de gen t̄ambu ba n̄ w̄a b̄ori yendu s̄ɔ.
⁷ Kon de be ba yoru mw̄era Yudan di, ben w̄aru tu k̄osi, kpa n̄ bu sw̄i nge yellu.
⁸ Kon bu ben durum kpuro w̄aka ye ba man koosi. Kon ben tora ni ba man torari sanam m̄e ba man seesi suuru kua.
⁹ Saa ye s̄ɔ, na kon nuku dobu m̄ Yerusalemun s̄, kpa ya n̄ nen ȳis̄iru beere w̄em̄, kpa bwese tukunu nu n̄ man siaram̄. Bwese ni, n̄ n̄ wa durom bakam m̄e kon ye kua ka doo n̄ɔ te kon ye w̄, nu koo biti ko sere nu diiri.

¹⁰ Yinni Gusunɔ u neɛ,
 beɛ Yudaba, i neɛ, beɛn tem mu kua bansu. T̄ambu ka yee maa sari mi. Ma Yerusalemu ka Yudaban wusun sw̄e yi kua sw̄e gonu yi goo ku ra maa s̄i.

¹¹ Adama ba koo wure bu nuku dobun kuuki nɔ ka tɔɔ bakarugii. Ba koo kurɔ kpaanun womusu nɔ. Ba koo maa wure bu womu geni nɔ, ge ga nɛɛ,
i Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni siaro.

Domi u s̄aa tɔn geo.

Win k̄iru ta ñ n̄ru mɔ.

Mɛya ba koo maa tɔn be ba ka ȳakunu na s̄aa yerɔn womusu nɔ. Domi kon de tɔn be ba raa yoru mwɛɛra mi, bu wurama tem mɛ sɔɔ, kpa n bu wesia nge yellu. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹² Yinni Gusunɔ u maa Yeremi s̄ɔɔwa u nɛɛ,
tem mɛ, mu raa kua bansu mi goo sari, yaa sabenu sari mɛn wusu kpuro sɔɔ. Adama t̄ɛ, ȳaa kparobu ba koo w̄aa yeru wa mi, kpa ben yaa sabenu nu w̄ɛra.

¹³ Ȳaa kparobu ba koo maa ȳaanu kp̄ara baama kpuro wuu si su w̄aa guunun bera gia ka si su w̄aa w̄owi sɔɔ, ka si su w̄aa s̄ɔɔ ȳɛsan nɔm d̄waru gia, ka Benyamɛɛn temɔ ka Yerusalemun baru kpaanɔ ka Yudaban wusɔ. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Gusunɔ

ku ra win nɔɔ mwɛɛru kɔbie

¹⁴ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, t̄ra sisi t̄ɛ sɔɔ kon nɛn nɔɔ mwɛɛ gee ni yibia ni na Isireliba ka Yudaba kua.

¹⁵ Saa ye, ȳa ñ tunuma, kon goo seeya nge d̄aa kp̄ii p̄tura Dafidin bweseru sɔɔ u n s̄aa gengii, kpa u t̄ambu kp̄ara gem sɔɔ.

¹⁶ Yen t̄ɔɔ te, Yuuba ba koo faaba wa kpa Yerusalemu ya n w̄aa b̄ari yendu sɔɔ, kpa bu ye ȳisuru k̄ɛ, Yinni Gusunɔn miya besɛn gem w̄aa.

¹⁷ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, Dafidi sina boko u ñ goo biamɔ wi u koo sina win bweserun sina gɔnɔɔ Isireliɔ sere ka baadommaɔ.

¹⁸ Mɛya maa Lefiba be ba s̄aa ȳaku kowobu, ba ñ k̄sire biamɔ ben bweseru sɔɔ bu ka man ȳaku d̄ɔɔ mwaaruginu kua, kpa bu man turare d̄ɔɔ dokea kpa ba n da ȳakunu ko t̄ɔɔ baatere.

¹⁹ Yinni Gusunɔ u maa Yeremi s̄ɔɔwa u nɛɛ,

²⁰ nɛna na ka s̄ɔɔ sɔɔ ka w̄ɔkuru arukawani b̄akua. I n ko i kp̄i i yen gaa ȳɔrasia yu ku maa samburu ko yen saa sɔɔ, kpa yu nɛn arukawani ye kusia,

²¹ saa yera nɛn tii, kon maa nɛn arukawani kusia ye na ka Dafidi nɛn s̄am kowo b̄akua, kpa u k̄sire bia win bweseru sɔɔ wi u koo bandu di. Kon maa nɛn arukawani kusia ye na ka ȳaku kowobu Lefin bweseru b̄akua be ba ra samburu ko nɛn s̄aa yera.

²² Adama n ñ koorɔ mɛ. Kon Dafidin bweseru ka ȳaku kowobun bweseru dabiasawa nge kperi, ñ kun mɛ nge yani s̄ɛri yi yi w̄aa daaron goorɔ yi ba ñ kp̄ɛ bu gari.

²³ Yinni Gusunɔ u maa Yeremi s̄ɔɔwa u nɛɛ,

²⁴ a ñ nɔamɔ ye tamba gerumɔ? Ba m̄ɔ, na Isireliban bweseru ka Yudaban bweseru ni na gɔsa biru kisi. Yen s̄ɔna ba bu gema, ba ñ bu garisi bweseru.

²⁵ Adama wee ye na gerumɔ, nɛ wi na ka s̄ɔɔ sɔɔ ka w̄ɔkuru arukawani b̄akua, ma na w̄ollu ka tem wooda ȳiia,

²⁶ nɛna kon Isireliban bweseru ka Dafidi nɛn s̄am kowon bweseru biru kisi? Kpa na kun win bweseru sɔɔ goo gɔsa u bandu di Aburahamu ka Isaki ka Yakɔbun bweserun suunu sɔɔ? Aawo. Kon ben w̄ɔn̄w̄andu ko be ba yoru mwɛɛra mi, kpa n de bu wurama.

34

Gari yi Yinni Gusunɔ

u Sedesiasi s̄ɔɔwa

¹ Nɛbukanesaa, Babilonin sina boko, u Yerusalemu ka Yudan wusu tabu w̄ari. Saa ye sɔɔ, win tabu kowobu kpuro ba w̄aa mi, ka handunian sinambun tabu kowobu kpuro ka sere maa be u tabu di. Saa yera Yinni Gusunɔ u Yeremi s̄ɔɔwa

² u nɛɛ, nɛ Gusunɔ, Isireliban Yinni, na nun s̄ɔɔmɔ, a doo a Sedesiasi, Yudaban sina boko deema kpa a n̄n s̄ɔ, wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na n̄n s̄ɔoma. Kon Yerusalemu Babilonin sina boko n̄mu beria u ye kam koosia u d̄ɔɔ mɛni.

³ Mɛya wi, Sedesiasi u ñ n̄n kisirarimɔ. U koo n̄n mwa kpa bu waana n̄ni ka n̄ni bu gari geruna u sere ka n̄n da Babiloniɔ.

⁴ Yen s̄ɔ, u nɛn gari swaa dakio yi na gerumɔ. Na nɛɛ, u ñ gbimɔ tabu sɔɔ,

⁵ u koo gbiwa bəri yendu sɔɔ kpa bu win gɔɔ ko nge mɛ ba win sikado sinam be ba nùn gbiyegii kua. Ba koo nùn turare dɔɔ dokeɔ kpa bu nùn gɔɔ wuri yini kua bu nɛɛ, wanyo! Sina boko u gu! Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

⁶ Ma Yeremi u da u gari yi Sedesiasi, Yudaban sina boko sɔɔwa Yerusalemu mi.

⁷ N deema saa ye sɔɔ, Babilonin sina bokon tabu kowobu ba Yerusalemu ka Yudaban wusu kpuro wəri. Wuu gb̄arugii si su raa tie, siya Lakisi ka Aseka.

Yoo be ba raa yakia,

ba wure ba maa mwɛɛra

⁸ Yinni Gusunɔ u maa ka Yeremi gari kua sanam mɛ Sedesiasi u ka Yerusalemugibu nɔɔ tia kua bu ben yobu kpuro yakia.

⁹ Saa ye sɔɔ, baawure wi u win Heberusi mɔ yoo, tɔn kurɔwa? A, tɔn durɔwa? U koo ȳɛro karawa u yari yorun di. Goo u ku maa win winsim yoru mwa u sɔmburu koosia.

¹⁰ Ma Yerusalemun wirugibu ka tɔn be ba tie kpuro ba wura batuma sɔɔ bu ka maa ben yobu sɔmburu koosia. Ba koo bu karawa ba n tii mɔ. Ma ben baawure u win yobu kara ba doona.

¹¹ Adama amɛn biru tɔn be, ba gari yi yina. Ba ben yoo be naa sw̄i ba mwaama ba yoo sɔma koosia ka tilasi.

¹² Saa yera Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ, a tɔn be sɔɔwa a nɛɛ,

¹³ wee, nɛ Gusunɔ ben Yinni, na ka ben sikadoba arukawani bɔkua sanam mɛ na bu yarama Egibitin di, mi ba raa yoru dimɔ.

¹⁴ Na nɛɛ, baawure wi u win Heberusi dwa yoo, ma yoo wi, u nùn sɔmburu kua wɔɔ nɔɔba tia, yen nɔɔba yiruse u koo nùn karawa yoo ten di, u n tii mɔ. Adama ben sikado be, ba n̄ man swaa daki bu sere nɛn gere nɔ.

¹⁵ Wee t̄ɛ ba wurama ben dɔɔ sɔɔ ma ba gea kua nɛn nɔni sɔɔ. Domi ba nɔɔ tia kua ba nɛɛ, baawure wi u yoo mɔ u nùn karo u n tii mɔ. N deema nɛn sɔa yerɔwa ba nɔɔ tia kua.

¹⁶ Yen biruwa ba gari yi yina ma ba nɛn ȳisiru sankɔ. Ben baawure u win yoo naa da. Ba maa wure ba bu kua ben yobu ka tilasi.

¹⁷ Yen s̄, wee ye ne, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. N daa weenɛwa ben baawure u win yobu kara ba n tii mɔ. Adama ba yina, ba n̄ man mɛm nɔɔwɛ. Yen s̄na kon bu ȳosu tabu sɔɔ kpa n bu baranu ka ḡɔru kp̄ɛ kpa bwese ni nu tie n̄ u bu wa nu biti ko.

¹⁸⁻²⁰ Wee t̄ɛ, Yudaban wirugibu ka Yerusalemun wirugibu ka ȳaku kowobu ka sunɔn sɔm kowobu ka sere tɔn be ba tie, be, be ba raa ka man arukawani bɔkua batuma sɔɔ sere ba naa buu go ba berana, ma ba dua gen besi yin suunu sɔɔ bu ka ben arukawani ye sire, ba n̄ ye mɛm nɔɔwɛ, ba n̄ ben nɔɔ mwɛɛ te yibie. Yen s̄, kon bu ben yibere be ba kasu bu bu go nɔmu beria, kpa yaberekunu ka gb̄eeku yeɛ yi ben gonu di.

²¹ Mɛya kon Sedesiasi Yudaban sina boko ka win sina asakpɔbu kua. Kon bu yibereba nɔmu beria be ba kasu bu bu go. Kon bu Babilonin tabu kowobu nɔmu beria baa b̄a n̄ ka bu tonde.

²² Kon de bu na bu wuu ge wəri bu d̄ɔ menɛ kpa Yudan wusu su ko bansu. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

35

Yeremi ka Rekabun bweseru

¹ Yoyakimu, Yosiasin bii, Yudaban sina bokon waati sɔɔ, Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nɛɛ,

² a doo a Rekabun bweseru deema kpa a ka tu na nɛn sɔa yerɔ dia ye ya w̄aa ten ȳesi ȳesibun teerɔ kpa a bu tam w̄ɛ mi, bu nɔ.

³ Ma Yeremi u da u Yaasania Yeremin bii, Habasinian debubu soka ka win dusibu ka win bibu kpuro, Rekabun bweseru kpuro gesi.

⁴ Ma u ka bu da Yinni Gusunɔn s̄aa yerun dii teeru mi, t̄ɛn mi Hananu, Yigidalian bii, Gusunɔn sɔm kowo u w̄aa. Dii te, ta w̄awa sina asakpɔbun dirun bɔkuɔ, gb̄ara k̄sɔ, Maaseya, Salumun biin dirun w̄allo.

⁵ Ma Yeremi u bu tam bw̄aanu w̄ɛ ka n̄ari u nɛɛ, bu n̄aruɔ.

⁶ Adama ba nùn wisa ba nɛɛ, sa n̄ tam n̄arumɔ. Domi besɛn sikado Yonadabu, Rekabun bii, u sun wooda w̄ɛ u nɛɛ,

su ku ra tam nɔ sere ka besɛn bibun bibɔ,

⁷ su ku ra dia bani,

su ku ra gbenu ko,

su ku ra maa resɛm gb̄aanu ko,

sa n̄ kp̄ɛ sa n̄ mam ye mɔ.

Adama sa ko n̄ w̄awa kuu beknuginu sɔɔ besɛn w̄aru kpuro sɔɔ.

Nge mɛya sa ko ka te tem mɛ sɔɔ,

mi sa wāa sa sǎru dimǎ mini.

⁸Yen sǎ, bese ka besen bibu sa Yonadabu, Rekabun biin gere ye mem nǎowammɛ. Sa n̄ tam nǎorumǎ besen wǎarun tǎnu kpuro sǎɔ, bese ka besen kurǎbu ka besen bibu.

⁹Sa n̄ maa dia banimǎ yɛ sǎɔ sa ko n̄ wāa. Mɛya sa n̄ gbea mǎ, sa n̄ maa resem gbaanu mǎ.

¹⁰Sa wāa kuu bekuruginu sǎɔ. Mɛsuma sa ka besen sikado Yonadabun gere ye mem nǎowammɛ.

¹¹Adama sanam mɛ Nebukanɛsaa, Babilonin sina boko u tem mɛ wǎrima, yera sa nɛɛ, su se su da Yerusalemɔ, kpa su Babilonin tabu kowobu ka Sirigibu duka suuri. Yen sǎna sa wāa Yerusalemu mini gisǎ.

¹²Yera Yinni Gusunǎ u Yeremi sǎɔwa u nɛɛ,

¹³nɛ Gusunǎ, wǎllu ka tem Yinni, nɛ wi na maa sǎa Isireliban Yinni, na nɛɛ, a doo a Yudaba ka Yerusalemugibu sǎ a nɛɛ, ba n̄ nen kirǎba swaa dakimǎ kpa bu man mem nǎɔwa?

¹⁴Wee Rekabun bweseru ta Yonadabu, Rekabun biin gere mem nǎɔwa ye u nɛɛ, win bibu bu ku raa tam nǎ. Mɛya ba n̄ maa tam mɛ nǎra sere ka gisǎn gisǎ. Ba ben sikado mem nǎɔwa. Adama nɛ, na ka be, Yudaba gari kua saa yee yellun di, ma ba n̄ man swaa daki.

¹⁵Na bu nen sǎmǎbu gǎriama saa yellun di, bu ka ben baawure sǎ u win daa kǎsa deri. Bu ku maa bǔnu sǎ kpa bu wa ba n̄ wāa tem mɛ sǎɔ, mɛ na ben baababa wɛ. Adama ba n̄ sǎmǎ be swaa daki, bu sere man mem nǎɔwa.

¹⁶Yonadabu, Rekabun biin bweseru ta ten sikadon gere mem nǎɔwa. Adama be, nen tambu, ba ku ra man mem nǎɔwe.

¹⁷Yen sǎna nɛ Gusunǎ, wǎllu ka tem Yinni, nɛ wi na maa sǎa Isireliban Yinni, na nɛɛ, wee kon de kǎsa kpuro ye na raa gerua mi yu Yudaba ka Yerusalemugibu deema. Domi na ka bu gari kua, ba n̄ man swaa daki. Na bu soka, ba n̄ man wurari.

¹⁸Yera Yeremi u Rekabun bwese te sǎɔwa u nɛɛ, amɛniwa Gusunǎ, wǎllu ka tem Yinni wi u maa sǎa Isireliban Yinni u gerua. U nɛɛ, wee i bɛɛn sikado Yonadabun gere ka win yiirebu kpuro mem nǎɔwa.

¹⁹Yen sǎ, Yonadabu, Rekabun bii wi, u n̄ kǎsireba biamǎ win bweseru sǎɔ be ba ko n̄ nen sǎmburu mǎ.

36

Baruku u tireru kusia u gara

Yinni Gusunǎn sǎa yero

¹Yudaban sina boko Yoyakimu Yosiasin biin bandun wǎɔ nnese sǎɔra Yinni Gusunǎ u ka Yeremi gari kua u nɛɛ,

²a tireru suo, kpa a gari yi yore yi na raa nun sǎɔwa Yudaba ka Isireliba ka bwese tukunu kpuron sǎ saa dama tɛn di na ka nun gari torua Yosiasin waati sǎɔ n̄ ka gisǎ girari.

³Yudaba b̄a n̄ nua kǎsa ye kon bu kua sǎrǎkudo ba koo gǎru gǎsia bu ben kom kǎsum deri. Saa yera kon bu ben durum wǎka.

⁴Yen biru Yeremi u Baruku Nɛriyan bii soka ma u n̄n sǎɔwa kpuro ye Yinni Gusunǎ u n̄n sǎɔwa. Ma Baruku u ye yorua tire te sǎɔ.

⁵Yera Yeremi u maa n̄n sǎɔwa u nɛɛ, wee ba man mwa ba neni, na n̄ kpɛ n̄ da Yinni Gusunǎn sǎa yero.

⁶Yen sǎ, dama te ba koo nǎɔ bǎke, a doo wunen tii, kpa a Yinni Gusunǎn gari yi na nun sǎɔwa a yore mi gari sǎa yeru mi. Kpa Yuda be ba koo na saa ben wusun di ka sere maa tǎn be ba ko n̄ wāa mi kpuro bu yi nǎ.

⁷Sǎrǎkudo ba koo gǎru gǎsia bu ben daa kǎsa deri, kpa bu Yinni Gusunǎ suuru kana. Domi win mǎru ya kpǎ ye u ka bu mǎ.

⁸Yera Baruku Nɛriyan bii wi, u kua kpuro ye Yeremi u n̄n sǎɔwa. U Yinni Gusunǎn gari yi gara sǎa yee ten mi.

⁹Yoyakimun ban ten wǎɔ nǎɔbuse sǎɔ, yen suru nǎɔba nnese sǎɔ, yera ba nǎɔ bǎkurun tǎru yi tɛ sǎɔ Yerusalemugibu ka Yudaba kpuro ba koo na bu nǎɔ bǎke Yinni Gusunǎn sǎa yero.

¹⁰Yen tǎɔ te sǎɔra Baruku u Yeremin gari yi gara tǎn ben wuswaaɔ Yinni Gusunǎn sǎa yero, saa Gemaria, Safanin biin dirun di, wi u sǎa tire yoro. Dii te, ta wǎawa kǎnnǎ ge ba mǎ kǎnnǎ kpǎn bera gia, gunguru wǎllǎ.

Misee u wirugibu

tire ten gari sǎɔwa

¹¹Ye Misee Gemarian bii, Safanin debubu u Yinni Gusunǎn gari yi nua yi ba yorua tire te sǎɔ,

¹² Yera u da sina bokon yenuo sere win tire yoron dirɔ. Ma u deema wirugii beni ba menne mi. Beya, tire yoro Elisama ka Delaya Semayan bii, ka Elinatani, Akaborin bii, ka Gemaria Safanin bii, ka Sedesiasi Hananian bii ka sere wirugii be ba tie.

¹³ Ma Misee u bu sɔɔwa kpuro gari yi u nua Baruku u tan be garia.

¹⁴ Yeniban biru, wirugii be, ba Baruku Yehudi Netanian bii, Selemian debubu, Kusin sikadobu goria ba nee, u ka tire te na te u Yudaba garia mi. Ma Baruku u tire te sua u ka da.

¹⁵ Ye u tura mi, yera ba nun sɔɔwa ba nee, a sino kpa a sun tire te garia.

Ma Baruku u sina u bu tu garia.

¹⁶ Ye ba gari yi nua, yera ba mɛɛrina ka nandabu ma ba Baruku bikia ba nee,

¹⁷ a sun sɔɔwa nge me a koosina a ka gari yi yorua. Sa ko ka yi sina boko daawawa.

¹⁸ Yera Baruku u bu wisa u nee, Yeremiwa u man gari yi sɔɔma ma na yoruma tireru sɔɔ ka ankiri.

¹⁹ Ma wirugii be, ba nun wisa ba nee, i doo i kuke wune ka Yeremi, kpa goo u ku raa be wa.

Sina boko u tire te dɔɔ meni

²⁰ Yeniban biru, wirugiba tire te mwa ba berua Elisama tire yoron dirɔ. Ma ba da sina bokon mi, ba nun gari yi sɔɔwa.

²¹ Yera sina boko u Yehudi gora u nee, u doo u tire te suama. Ma u da Elisaman dirɔ u tu suama u gara sina boko ka wirugii ben wuswaaɔ.

²² N deema saa ye, puran saawa. Wɔɔn suru nɔɔba nnese sɔɔra me. Ma u deema sina boko u sɔ u dɔɔ wɔsu win diru mi u ra sine puran saa.

²³ Yehudi u n tire ten kabura ita, n kun me nne gara u kpa, yera sina boko u ra tire yoron kɔɔ piibu gagu sue u ka mi ba gara bura u kpɛɛ dɔɔ sɔɔ, sere te kpuro ta ka dɔɔ mwaara muku muku.

²⁴ Ye sina boko ka win bwɔabu ba ye kpuro nua ba n nande, ba n maa ben yānu gɛɛka nge me ba ra ko nuku sankiranun sɔ.

²⁵ Sina boko u sere tire te dɔɔ meni, Elinatani ka Delaya ka Gemaria ba nun suuru kana gem gem u ku ka tu dɔɔ meni. Adama u n bu swaa daki.

²⁶ Yera sina boko u Yerameɛli wi u sāa sunon bii, ka Seraya Asirielin bii, ka Selemia Abudelin bii wooda wɛ u nee, bu tire yoro Baruku ka Gusunon sɔma Yeremi mwaama, adama Gusunɔ u bu berua, ba n bu wa.

Yeremi

u tire ten kpaaru yorua

²⁷ Sanam me sina boko u tire te dɔɔ meni, te Yeremi u Baruku sɔɔwa u yore mi, yera Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa u nee,

²⁸ a maa tire kpaaru suo kpa a gari yi yore yi yi raa waa tire te sɔɔ, te sina boko Yoyakimu u dɔɔ meni mi.

²⁹ Kpa a maa nun sɔ a nee, wee ye ne, Yinni Gusunɔ na gerua.

Wee u tire te dɔɔ meni, ma u nee, mban sɔna wune Yeremi a yorua ma Babilonin sina boko u koo na kpa u tem me kam koosia, kpa u men tambu ka men yaa sabenu gura.

³⁰ Yen sɔna, ne, Yinni Gusunɔ na wi sina boko Yoyakimu sɔma, ma win goo kun maa sinama Dafidin sina gona sɔɔ. Meya ba koo maa win tiin goru deri tɔɔwɔ sɔɔ sɔɔ ka wɔkuru ta n sɔɔ ka pura sooramɔ.

³¹ Kon bu seeyasia ben durum sɔ wi ka win bibun bweseru, ka win bwɔabu. Kon de kɔsa yu Yerusalemugibu ka Yudaba deema, ye na raa bu sɔɔwa, yɛn sɔ ba n wure bu man swaa daki.

³² Ma Yeremi u tireru garu sua u Baruku, Neriyān bii, wi u sāa tire yoro wɛ. Yera u maa nun tire te Yoyakimu u dɔɔ meni min gari sɔɔwa kpuro. Ma u yi yorua u maa gari ge yorua yi yi ka yi weene.

37

Sedesiasi

u Yeremi gora u bu Gusunɔ kana

¹ Babilonin sina boko Nebukanesa a Sedesiasi Yosiasin bii kua sina boko Yudaɔ, Yekonia Yoyakimun biin ayerɔ.

² Sedesiasi wi, ka win bwɔabu, ka win tambu ba n Yinni Gusunon gari yi swaa daki yi Gusunon sɔma Yeremi u bu sɔɔwa mi.

³⁻⁴ N deema saa ye sɔɔ, ba n gina Yeremi piri sɔm doke. U ra dewa mi u kɔ, win tambun suunu sɔɔ. Yera sina boko Sedesiasi u Yukali Selemian bii ka Sofoni Maaseyan bii wi u sāa yaku kowo gora win mi, bu ka nun sɔ u bu Gusunɔ ben Yinni kana u ka bu nɔnu geu mɛɛri.

⁵ Saa yera Babilonigibu ba Yerusalemu tarusi. Ye ba nua ma Egibiti sunɔn tabu kowobu ba Yerusalemugii be somiru sisi, yera ba yarina ba doona min di.

⁶⁻⁷ Saa yera Gusunɔ Isireliban Yinni u Yeremi sɔɔwa u neɛ, a Yudaban sina boko wi u nun gɔrima nen mi sɔɔwɔ a neɛ, wee, Egibiti sunɔn tabu kowo be ba raa wee bu ka nɔn somi ba gɔsirɔ ben temɔ.

⁸ Tɛ, Babilonigii be, ba koo maa wurama bu Yerusalemu wɔri bu ye mwa, bu dɔɔ sɔku.

⁹ Yen sɔ, ameniwa ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Na neɛ, bu ku tii nɔni wɔke bu neɛ, Babilonigii be, ba tonda. Adama ba n yɛ ma ba n gam de.

¹⁰ Baa bɔ n Babilonin tabu kowo be kamia, kpa n tie be ba mɛɛra kua, ka mɛ, ba koo se saa ben kuu bekuruginun di bu wuu ge dɔɔ mɛni.

Ba Yeremi kpɛɛ pirisɔm dirɔ

¹¹ Sanam mɛ Babilonigibun tabu kowo be, ba yarina ba Yerusalemu deri Egibiti sunɔn tabu kowo ben sɔ,

¹² yera Yeremi u ki u yari Yerusalemun di u da Benyamɛn temɔ u ka win baa sua tubi ye ba bɔnu mɔ sɔɔ.

¹³ Sanam mɛ u yariɔ u kɔnnɔ tura ge ba mɔ Benyamɛɛ, ma u deema ben kɔsobun tɔnwero wi ba mɔ Yirɛya Selemian bii, Hananian debubu u yɔ mi. Ma u nɔn yɔrasia u neɛ, a tii Babilonigibu wɛ.

¹⁴ Yera u neɛ, aawo, na n nen tii Babilonigibu wɛ.

Adama durɔ wi, u n win gari yi wure. Ma u nɔn mwa u ka da wirugibun mi.

¹⁵ Yera wirugii ben mɔru ya seewa ba nɔn mwa ba so ba pirisɔm doke Yonatam dirɔ wi u saa tire yoro. N deema ba win dii te gɔsiawa pirisɔm diru.

¹⁶ Nge mɛya ba ka nɔn pirisɔm doke dirɔ wɔru sɔɔ sere n ka tɛ.

¹⁷ Sɔɔ teeru, sina boko Sedesiasi u gɔra u neɛ, bu Yeremi sokuma. Ye u na, ma u nɔn gari bikia asiri sɔɔ u neɛ, Yeremi, a gari gɛɛ mɔ yi yi wee Yinni Gusunɔn min di a man sɔ?

Ma u nɔn wisa u neɛ, oo. Yinni Gusunɔ u koo de Babilonin sina boko u nun nɔma turi.

¹⁸ Ma Yeremi u maa nɔn bikia u neɛ, tora terɔ na bɛɛ tora wunɛ ka wunen bwɔabu ka sere wunen tɔmbu kpuro i ka man mwa i pirisɔm kpɛɛ.

¹⁹ Mana bɛɛn sɔmɔ be, ba wɔa be ba bɛɛ gari sɔɔwa ba neɛ, Babilonin sina boko kun nun wɔrim wee u sere tem mɛ mwa.

²⁰ Tɛ, nen yinni sina boko, a man swaa dakio kpa a nen kanaru nɔ, kpa a man kua ye na ki. A ku maa de n wura Yonatam tire yoron diru mi, kpa n ku ra ka gbi.

²¹ Yera sina boko Sedesiasi u wooda wɛ u neɛ, bu nɔn yiyo pirisɔm dirun yaaraɔ kpa ba n da nɔn pɛɛ kuse teeru wɛ baadomma ye wuun pɛɛ kowoba ra ko sere wuu nukurun pɛɛ yu ka kpe. Nge mɛya u ka sina pirisɔm dirun yaara mi.

38

Ba Yeremi kpɛɛ

dɔkɔ kpiriru sɔɔ

¹ Sefatia Matanin bii, ka Gedalia Pasurin bii, ka Yukali Selemian bii, ka Pasuri Maakiyan bii ba nua ye Yeremi u tɔn be sɔɔwa. U neɛ,

² ameniwa Yinni Gusunɔ u gerua. U neɛ, wi u sina Yerusalemu ye sɔɔ, yiberɛba ba koo nɔn gowa tabu sɔɔ, n kun mɛ u gbi gɔɔrun saabu, n kun mɛ ka bararu garu. Adama wi u tii Babilonigibu nɔmu sɔndia, wiya ko n wɔa. Win wɔa tera ta ko n saa win dukia ye u wa u ka yara wahala yen min di.

³ Yinni Gusunɔ u maa neɛ, u koo de Babilonin tabu kowobu bu Yerusalemu mwa.

⁴ Yera wirugibu ba na ba sina boko sɔɔwa ba neɛ, durɔ wini u tabu kowobu ka tɔn be ba wɔa wuu ge sɔɔ bɛrum tiamɔwa ka win gari. U n bɛɛn gea kasu sere bɛɛn kɔsa. N n mɛn na, n weenɛ bu nɔn go.

⁵ Ma sina boko Sedesiasi u wisa u neɛ, wi wee u wɔa bɛɛn nɔmuɔ. Na n kpɛ n bɛɛ gɔanu yinari.

⁶ Yera ba nɔn sua ba kpɛɛ sina bii wi ba mɔ, Maakiyan dɔkɔ kpiriru garu sɔɔ. Dɔkɔ kpiri te, ta wɔawa pirisɔm dirun yaaraɔ. Te sɔɔra ba nɔn kpɛɛ ka wɛɛ. Adama ta n nim mɔ. Pɔtɔkɔwa ta mɔ, ma u numa pɔtɔko ye sɔɔ.

⁷ Etiopigii goo wi ba mɔ, Ebɛdi Mɛlɛki u wɔa u sɔmburu mɔ sina kpaaru mi. Yera u nua ma ba Yeremi kpɛɛ dɔkɔ kpiriru sɔɔ. Saa ye sɔɔ, sina boko u wɔa u sɔ gbɔra kɔnnɔwɔ ge ba sokumɔ Benyamɛɛ, u sirimɔ.

⁸ Yera Ebɛdi Mɛlɛki wi, u yara sina kpaarun di u da u sina boko deema u neɛ,

⁹ nen yinni sina boko, ye tɔn be, ba kua mi, ya n wɔ, ye ba ka Yeremi kpɛɛ dɔkɔ kpiriru sɔɔ. U koo gbi mi, gɔɔrun sɔ, domi dɔanu kun maa wɔa wuuɔ.

¹⁰ Ma sina boko u Ebēdi Meleki wooda wē u nēē, a tōmbu tena suo kpa i da i Yeremi yara saa dōkō kpīri ten min di u sere gbi.

¹¹ Yera Ebēdi Meleki wi, u tōn be sua. Ma u da sina kpaarun arumani beru yerō u yāa tōkōnu yarama. U nu Yeremi kpēya dōkō ye sōō ka wēē.

¹² Ma u Yeremi sōōwa u nēē, a yāa tōkō ni dokeo wunen būu bakusō a sere wēē yi doke.

Ma Yeremi u kua mē.

¹³ Ma ba nūn yarama ka wēē yi, saa dōkō kpīri ten min di, ba dera u wāa pīrisōm dirun yaaraō.

Sedesiasi

u Yeremi bwisi bikiamō

¹⁴ Sōō teeru Sedesiasi u maa gōra u nēē, bu Yeremi sokuma kpa u na u nūn deema Yinni Gusunōn sāa yerun kōnnō itaserō. Ye u tunuma, yera sina boko u nēē, na gari gēē mō kon nun bikia. A ku man gāanu berua.

¹⁵ Ma u nūn wisa u nēē, nā n nun ye sōōwa, a n man goomō? Na yē ma nā n nun bwisi kēmō a n man swaa dakimō.

¹⁶ Yera sina boko Sedesiasi u bōrua asiri sōō u nēē, sere ka Yinni Gusunōn wāaru wi u sun wāaru wēē, na n nun goomō. Na n maa nun tōn be nōmu beriammē be ba kasu bu nun go mi.

¹⁷ Yera u sina boko Sedesiasi sōōwa u nēē, ameniwa Gusunō Isireliban Yinni wi u wōllu ka tem mō u gerua. U nēē, à n wunen tii Babilonin sunōn tabu sinambu wēē kaa n wāawa wunē ka wunen yenugibu. Meya u n maa wuu ge dōō menimō.

¹⁸ Adama à kun bu tii wēē, u koo bu wuu ge nōmu beria kpa bu gu dōō meni. A n maa kisiramō ben nōman di.

¹⁹ Yera Sedesiasi u nūn sōōwa u nēē, na wurure Yuu be ba tii Babilonigibu wēn sō. Na berum mō bu ku raa man bu nōmu sōndia kpa bu man nōni sō.

²⁰ Ma Yeremi u nūn wisa u nēē, ba n nun bu nōmu sōndiammē. A nōōwō ye Yinni Gusunō u gerumō saa nen min di, kpa a faaba wa, a n wāa.

²¹ Adama à n yina a bu tii wēē, wee ye Yinni Gusunō u man sōōsi kāsiru sōō.

²² Na wa ba wunē Yudan sina bokon kurō be ba tie mwēera ba ka da Babilonin sunōn tabu sinambun mi. Ma kurō be, ba mō, wee, be ba raa nun gari sōōwa ba nēē,

kaa n bōri yēndu mō mi,

ba nun nōni wōkua

ma ba nun kamia.

Ye ba deema a nummō pōtōkō sōō,

ma ba yarina ba nun deri.

²³ Wee ba koo wunen kurōbu ka wunen bibu kpuro mwēeri bu ka da Babilonigibun mi. Wunen tii a n maa kisiramō ben nōman di. Ben sina bokowa koo nun mwa kpa u wuu ge dōō meni.

²⁴ Yera Sedesiasi u Yeremi sōōwa u nēē, a ku ra de goo u gari yi nō kpa bu ku raa nun go.

²⁵ Wirugibu ba n nua ma na ka nun gari kua, ma ba na ba nun bikia ba nēē, a ku bu gāanu berua ye a man sōōwa ka ye na nun sōōwa sōō, kpa bu ku raa nun go,

²⁶ Saa ye sōō, a bu wisio a nēē, a man suuru kanam nawā n ku ka nun da Yonatan yenuō kpa a ku ra ka gbi.

²⁷ Yera wirugii be kpuro ba na Yeremin mi, ba nūn gari yi bikia. Ma u bu wisa nge mē sina boko u nūn sōōwa mam mam, ma ba nōō mari ba yara. Domi gari yi u nūn sōōwa mi, yi n gina yara tōōwō.

²⁸ Pīrisōm dirun yaara miya u wāa sere ba ka Yerusalemu mwa.

Babilonigibu

ba Yerusalemu mwa

(I maa mērio 52:4-16, Sinambu II, 25:1-12)

Wee ye n kooa sanam mē Babilonigiba Yerusalemu mwa.

39

¹ Sedesiasi Yudaban sina bokon bandun wōō nōōba nnese, yen suru wōkuruse sōōra Nebukanēsaā, Babilonin sina boko u Yerusalemu wōrima ka win tabu kowobu kpuro. Ma ba sansani gira yen bōkuō, ma ba kuku yenu kua ba ka sikerena.

² Sedesiasin bandun wōō wōkura tiasen suru nnese, yen sōō nōōba nnese sōōra ba gbāraru yaba.

³ Saa yera Babilonin tabu sinambu ba dua ba wuu ge tarusi gen kōnnō wuu suunuguu gian di. Tabu sinam ben yīsa wee, Nēgali Sareseē, ka Sangaa Nebu, ka Saasekimu, sina bokon

səm kowobun wirugii, ka maa Neegali Sarēseē wi u s̄aa dobo dobogibun wirugii, ka sere sina bokon tabu sinam be ba tie.

⁴ Ye Sedesiasi, Yudaban sina boko ka win tabu kowobu ba bu wa, yera ba duki yarina wōkuru ba yara ka kōnnō ge ga wāa gb̄aranu yirun baa s̄o sina bokon dāa gbaarun bōkuo wōwan bera gia.

⁵ Adama Babilonin tabu kowo be, ba sina boko Sedesiasi naa swīi ma ba nūn naamwe Yerikon wōwao. Yera ba nūn mwa ba ka da Babilonin sina bokon mi, Ribila, Hamatin temo. Miya u nūn siri.

⁶ Ma u dera ba Sedesiasin bibu ka win sina asakp̄abu sakira Ribila mi, win nōni biru.

⁷ Yen biru u Sedesiasin tiin nōni wōwa ma u nūn bōkuo ka sii gandun yōni ba ka da Babiloniō.

⁸ Babilonigii be, ba Yerusalemun sina kpaaru ka yen yēnusu d̄ō menī, ma ba yen gb̄araru surura.

⁹ Yen biru Nebusarada, k̄sobun wirugii, u t̄on be ba tie Yerusalemuō ka be ba nūn tii wē ka sere maa be ba tie tem mē s̄o gura u ka doona Babiloniō.

¹⁰ Adama u ben bwēbwē be ba ñ ḡaanu m̄o deri tem mē s̄o ma u bu gbea wē.

Ba Yeremi yara p̄iris̄m di

¹¹ Ma Nebukanēsaa, Babilonin sina boko u Nebusarada, k̄sobun wirugii wooda wē Yeremin s̄ō u nēē,

¹² a nūn mēerio kpa a nūn k̄su. A ku nūn k̄sa gaa kua. Ye u nun s̄ōwa kpuro, a koowo.

¹³ Ma Nebusarada, k̄sobun wirugii, ka Nebusasibani, sina bokon s̄m kowobun wirugii, ka Neegali Sarēseē, dobo dobogibun wirugii, ka sere sina bokon tabu sinambu kpuro,

¹⁴ ba ḡara bu Yeremi yarama p̄iris̄m dirun di, kpa bu ka nūn da bu Gedalia, Akikamun bii, Safanin debubu nōmu s̄ondia. Wiya u ka nūn da win yenuō. Nge mēya Yeremi u ka yara u wāa ka Yuda be ba tie.

Gari yi Yinni Gusunō

u Ebēdi Mēleki s̄ōwa

¹⁵ Saa yē s̄o Yeremi u wāa p̄iris̄m s̄o, Yinni Gusunō u nūn s̄ōwa u nēē,

¹⁶ a doo a Ebēdi Mēleki, Etiopigii wi s̄ō a nēē, nē, Gusunō Isireliban Yinni, nē wi na wollu ka tem m̄o, na raa gerua na nēē, k̄sa ya koo wuu ge deema, n ñ m̄o gea. Tē, kon de k̄sa ye, yu tunuma. Ye kpurowa ya koo kōora win nōni biru.

¹⁷ Adama yen t̄ō te, kon nūn yakia. Bēn berum u m̄ō mi, ba ñ nūn nōma turi.

¹⁸ Na ñ derim̄o bu nūn go. Kon win wāaru yakia, domi u man naane kua. Nē, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

40

Yeremi u da Gedalian mi,

Misipao

¹ Yinni Gusunō u ka Yeremi gari kua sanam mē Nebusarada u dera u wurama saa Raman di.

N deema ba raa nūn bōkuawa wi ka Yerusalemugibu gabu ba ka d̄o Babiloniō. Min diya Nebusarada u nūn yara.

² Ma Nebusarada wi, u nūn soka u ka da bee tia u nēē, Gusunō wunen Yinni u raa gerua u nēē, k̄sa ya koo wuu geni deema.

³ Wee, tē, ye u gerua mi, ya kōora yēn s̄ō i nūn torari, i ñ win gere mēm nōowe.

⁴ Tē, kon nun yakia n nun yōni yi pota. Adama à n kī a ka man da Babiloniō, a na su da. Kon nun nōori. À kun maa kī, a sinō. A doo a sina mi n nun wēre.

⁵ Sanam mē Nebusarada u wa ma Yeremi kun fuuku wisa, yera u nēē, ñ n mēn na, a doo a Gedalia, Akikamun bii, Safanin debubu deema. Wiya sina boko Nebukanēsaa u kua sunō Yudaban wusu s̄o. Kaa n ka nūn wāa ka t̄on be ba tie sannu, ñ kun mē, a doo mi a kī.

Ma Nebusarada wi, u nūn dīanu kusenu kua ka sere maa kēnu ganu. Ma u dera u doona.

⁶ Yera Yeremi u da Gedalian mi, Misipao, u sina mi ka t̄on be ba tie tem mē s̄o sannu.

Gedalia u Yudan tem kpare

(I maa mēerio Sinambu II, 25:23-24)

⁷ Saa yē s̄o tabu sinam be ba raa woo tabu gberō ka ben tabu kowobu ba nua ma Babilonin sina boko u Gedalia, Akikamun bii kua Yudaban sunō, ma u nūn t̄on be ba tie Yudaō kpuro nōmu beria, ka sere bwēbwē be ba ñ yoru mwe ba ka de Babiloniō,

⁸ yera ba da Gedalian mi, Misipaa. Be ba da mi, bera, Isimeeli, Netanian bii, ka Yokanani ka Yonatan, Karean bibu, ka Seraya, Tanumetin bii, ka Efa'i Netofagiin bibu, ka Yesania, Maakagiin bii, be kpuro ka ben tombu.

⁹ Yera Gedalia u bu sowa ka bari u nee, i ku berum ko i ka Babilonigibu sa. I gesi sino besen tem me saa kpa i Babilonin sina boko sa. Saa yera i ko i n wa bari yendu saa.

¹⁰ Wee, na wa Misipa mini na n ka saa been noni Babilonigii ben mi. Adama bee, i doo i gberun daa marum sori me ba ra di ka me ba ra ka maa gum ka tam ko. Kpa i mu bere been wekeno, kpa i sina i n wa wuu si i mwa saa.

¹¹ Ma Yuda be ba wa Maabun temo ka Amoniban temo ka Edomuban temo, ba nua ma Babilonin suno u gabu deri Yudaban temo, ma u Gedalia kua ben kparo.

¹² Yera be kpuro ba wurama ben temo. Ma ba da ba Gedalia deema Misipaa. Woo ge saa, ba resen wa too, ka maa daa marum gam.

Ba Gedalia go

(I maa merio Sinambu II, 25:25-26)

¹³ Saa teeru Yokanani, Karean bii, ka sere tabu sinam be ba wurama tabu gberun di mi, ba na Gedalian mi Misipaa.

¹⁴ Ma ba nun sowa ba nee, a ye ma Baalisi, Amoniban sina boko u Isimeeli, Netanian bii gora u nun go?

Adama Gedalia u n ye wure.

¹⁵ Ma Yokanani u da Misipaa u Gedalia sowa asiri saa u nee, a de n da n Isimeeli, Netanian bii wi go, kpa goo u kun ye. Nge mban sona kaa de u nun go, kpa Yuda be ba menna mini bu maa yarina kpa ben gabu bu gbi.

¹⁶ Ma Gedalia u Yokanani wisa u nee, a ku Isimeeli go, domi ye a gerua win so mi, weesa.

41

¹ Adama woo gen suru nooba yiruse saa, yera Isimeeli u na Misipaa Gedalian mi. Isimeeli wi, u saawa sina bii ka maa sina asakpo. Tombu wokura ba nun swima ba ka na mi. Sanam me ba so ba dimo ka Gedalia,

² yera Isimeeli ka ton be ba nun yosirima mi, ba seewa sannu sannu ba Gedalia takobi sokura ba go, wi, wi Babilonin sina boko u gosa u ka Yudan tem kpara mi.

³ Isimeeli wi, u maa Yudaba kpuro ka Babilonin tabu kowo be ba wa mi go.

Isimeeli u tambu wene go

⁴ N deema goo kun ye ma Gedalia u gu. Ye n kua so yiru, win goon biru,

⁵ yera tambu wene gabu ba seema saa Sikemu ka Silo ka Samarin di. Ton be, ba ben toba kona, ben yanu nu gekire ma ba tii murura baama nuku sankirarun so. Meya ba maa alikama sowa ka turare bu ka Yinni Gusuno yakuru kua Yerusalemu win saa yera.

⁶ Yera Isimeeli u seewa Misipan di u da u ka bu yinna swaao, u sumo. Ye u tura ben mi, ma u nee, i na su da Gedalian mi.

⁷ Adama ye ba dua wuu, yera wi ka win tambu ba ton be mwa ba sakira. Ma ba ben gonu kpe deko kpiriru garu saa.

⁸ N deema be saa, u n tambu wokuru go yen so ba raa nun sowa ba nee, u ku bu go, be, ba alikama ka gbee, ka gum ka tim berua yakaso.

⁹ Doko kpiri te saa u ton ben gonu doke mi, ta saawa te Asa u dera ba gba sanam me wi ka Basa Isireliban sina boko ba tabu mo. Te sora u ton goo ni yibia.

¹⁰ Yen biru, u be ba tiara mi yoru mwera u ka doona ka sina bokon bii wondiaba ka sere ton be Nebusarada, kosobun wirugii u Gedalia deria. Be kpurowa u yoru mwera u ka da Amoniban mi.

Ba yoo be Isimeeli u mwera

yakia

¹¹ Yokanani, Karean bii, ka Yudaban tabu sinam be ba wa ka wi, ba nua kosa ye Isimeeli u kua.

¹² Yera ba tabu durabu sua ba da bu ka Isimeeli wari. Ma ba nun deema yeru bokwo ge ga wa Gabaonio.

¹³ Ton be Isimeeli u mwera mi, ye ba Yokanani wa ka win tabu sinambu, yera ben nuki dora.

¹⁴ Ma be kpuro ba Isimeeli deri, ba da ba Yokanani deema.

¹⁵ Adama Isimeeli wi, u duka yakura Yokananin min di ka tambu nooba ita gabu, ma u da u wa Amoniban mi.

¹⁶Yokanani ka win tabu sinam be, ba tɔn be ba tie mwɛɛra Isimɛelin nɔman di, be u raa mwɛɛra sanam mɛ u Gedalia go. Bera tabu kowobu ka tɔn kurɔbu ka bibu ka sina bokon sɔm kowobu. Be kpurowa u mwɛɛrima saa Gabaonin di.

¹⁷Ma ba da ba waa sɔbun sɔbia yeru garun mi, te ba ra soku Kimuhamu Betelehemun boku. Yen biru, ba kpikuru da Egibitiɔ.

¹⁸Domi ba Babilonigibun berum mɔ yɛn sɔ Isimɛeli u Gedalia go wi Babilonin sina boko u kua Yudaban kparo.

42

Yudaba ba Yeremi bikia

u bu Gusunɔ kana

¹Yera tabu sinam be ba raa kpikuru sua, ka Yokanani, Karean bii, ka Yesania, Hoseen bii, ka tɔn be ba tie kpuro, saa wirugibun di sere ka bwɛɛbwɛɛba, ba na ba Yeremi sɔɔwa ba nɛɛ,

²a de a nɔ ye sa nun bikiamɔ. A sun Gusunɔ kanɔ, bɛɛ be sa tien sɔ, domi sa raa dabi, adama tɛ sa kaara, nge mɛ a waamɔ.

³A Gusunɔ wunen Yinni kanɔ u sun sɔɔsi mi sa ko da ka ye sa ko ko.

⁴Ma Yeremi u bu wisa u nɛɛ, na nua. Kon Gusunɔ bɛɛn Yinni kana nge mɛ i man bikia kpa n wurama n bɛɛ sɔ ye u man sɔɔwa. Na n bɛɛ gaaɔn beruammɛ.

⁵Ma ba Yeremi wisa ba nɛɛ, sa wura su ko mam mam ye Yinni Gusunɔ u koo nun sɔ su ko. Wiya u koo ko bɛɛn seeda dio gemgii ka naanegii sà kun bɛɛn nɔɔ mwɛɛru yibie.

⁶Wee bɛɛra sa nun gɔra a sun Gusunɔ bɛɛn Yinni bikia. Yen sɔ, sa ko ko ye u sun sɔɔwa su ko, baa yà kun sun wɛre. Ka mɛ, sa ko n nuku dobu mɔ yɛn sɔ sa nɔn mɛn nɔɔwammɛ.

Yinni Gusunɔ u Yeremi wisa

⁷Sɔ wɔkurun biru, Yinni Gusunɔ u Yeremi wisa.

⁸Ma Yeremi u Yokanani, Karean bii sokusia ka tabu sinam be ba nɔn swii ka sere ben tɔmbu kpuro be ba waa mi, wirugibu ka bwɛɛbwɛɛbu.

⁹Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, wee bɛɛya i man gɔra n Gusunɔ bɛɛ Isireliban Yinni bikia. Ye u man sɔɔwa wee. U nɛɛ,

¹⁰i n sina tem mɛ sɔɔ,

u koo de bɛɛn tɔmbu bu tasi.

U n maa bu goomɔ.

U koo bɛɛ swiwa i n nuuru mɔ.

U n bɛɛ wukamɔ,

u n maa derimɔ kɔsa yu bɛɛ deema

ye u raa bwisika u bɛɛ kua.

¹¹N n mɛn na, i ku maa Babilonin sina bokon berum ko.

Domi wi, Yinni Gusunɔ u ko n ka bɛɛ waa kpa u bɛɛ faaba ko.

¹²Wi, Gusunɔ u koo de u bɛɛn wɔnwɔndu wa.

Kpa u de i wurama bɛɛn temɔ.

¹³Adama i n nɛɛ, i n wi, Yinni Gusunɔ mɛn nɔɔwammɛ, i n sinamɔ tem mɛni sɔɔ,

¹⁴i ko i dawa Egibitiɔ mi i n tabu wasi, baa bin kɔban swii i n nɔɔmɔ, i n maa dɔanɔ biamɔ, yen sɔ, miya i ko sina,

¹⁵tɛ i swaa dakio ye Gusunɔ, bɛɛ Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem mɔ, u gerumɔ. U nɛɛ, bɛɛ Yuda be i tie, i n gɔru doke i ka da Egibitiɔ ka gem,

kpa i n waa mi,

¹⁶sanam mɛya taa bin berum i mɔ,

bu koo bɛɛ deema Egibiti mi.

Gɔɔ tɛn weeweenu i maa mɔ mi,

ta koo bɛɛ deema,

kpa i gbisuku mi gia.

¹⁷Be ba gesi nia kua

bu ka da Egibitiɔ bu kuke,

ba koo gbiwa tabu sɔɔ,

ka gɔɔru sɔɔ, ka baranɔ sɔɔ.

Ben goo kun kisiramɔ kɔsa yen di

ye u koo bu surema mi.

¹⁸Yeremi u nɛɛ, wee ye Gusunɔ, Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem mɔ u gerua. U nɛɛ, nge mɛ u Yerusalemugibu win moru seesi, nge mɛya u koo maa bɛɛ ye seesi, i n da Egibitiɔ. Saa ye sɔɔra ba ko n da ka bɛɛn yisuru tɔmbu bɔrusi, n kun mɛ, bu ka goo gaa kɔsunu sie, kpa bu bɛɛ gem i seku bakaru wa kpa i kun maa sine tem mɛ sɔɔ.

¹⁹ U maa nɛɛ, i ku Egibiti da, bɛɛ be i tie Yudaban bweseru sɔɔ. I de i n yɛ ma u bɛɛ ye yinariwa gisɔ.

²⁰ Sanam mɛ i man gɔra n bɛɛ Yinni Gusunɔ kana, ye na wurama, i gerua i nɛɛ, n bɛɛ sɔwɔ mam mam ye Gusunɔ bɛɛn Yinni u man sɔwɔa kpa i ye ko. Adama weesa i tii kua.

²¹ Domi gisɔ, na ka win wisibu na adama i n bin gabu swaa daki bi u nɛɛ, n bɛɛ sɔ.

²² Tɛ, mi i dɔɔ i sina mi, i n yɛ ma tabu sɔra i ko i gbi, n kun mɛ gɔɔru sɔɔ, n kun mɛ baranu sɔɔ.

43

Ba ka Yeremi da Egibitiɔ

ka dam

¹ Sanam mɛ Yeremi u gari yi tɔn be ba wɔa mi kpuro sɔwɔa, yi Gusunɔ ben Yinni u nɛɛ, u bu sɔ,

² yera Asaria, Hoseen bii, ka Yokanani, Karean bii, be kpuro ba Yeremi wisa ka tɔn piiburu ba nɛɛ, ye a gerua mi, weesa. Gusunɔ bɛɛn Yinni kun nun sɔwɔa a sun sɔ, su ku Egibiti da.

³ Adama Baruku, Nɛriyan biiwa u nun bɔriemɔ a ka sun sɔ su ku da mi, domi u kɔwa Babilonigibu bu sun mwɛeri bu go, n kun mɛ bu sun yoru mwa bu ka da ben temɔ.

⁴ Nge mɛya Yokanani, Karean bii, ka tabu sinambu kpuro ka ben tɔmbu kpuro ba yina bu Yinni Gusunɔn gari nɔ ye u nɛɛ, bu de bu sina ben tem mi.

⁵ Yera Yokanani ka tabu sinam be, ba ka Yuda be ba tie da Egibitiɔ, be, be ba raa kpikiru da tem tukumɔ ba wurama,

⁶ tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu ka bibu ka sina bokon bii wɔndiaba, be kpuro gesi be Nebusarada, kɔsobun wirugii, u Gedalia, Akikamun bii, Safanin debubu deria. Ma ba ka Yeremin tii da ka maa Baruku Nɛriyan bii.

⁷ Ba da ba wɔa Egibitin wuu ge ba mɔ Tapanɛsiɔ. Nge mɛya ba n ka Gusunɔn gere mem nɔwɛ.

Ba koo Egibiti tabu wɔri

⁸ Sɔɔ teeru Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔwɔa Tapanɛsiɔ u nɛɛ,

⁹ a kpee bakanu suo kpa a da a nu sike Yudaba kpuron wuswaaɔ mi ba ra birikiba wɔ ye ya wɔa Egibitin sina kpaarun kɔnnɔwɔ Tapanɛsiɔ.

¹⁰ Kpa a Yudaba sɔ a nɛɛ, ameniwa nɛ, Gusunɔ Isireliban Yinni, nɛ wi na wɔllu ka tem mɔ, na gerua. Na nɛɛ, wee, kon de bu Nebukanɛsaa, nɛn sɔm kowo kasum da kpa n win bandu swii kpee ni a sikuan wɔllu kpa u win sina gɔna teria mi,

¹¹ kpa u Egibitigibu sɛyasia. Be u koo go, u go, be u koo mwɛeri u ko yobu kpa u mwɛeri, be u koo maa sakiri ka takobi, kpa u sakiri.

¹² Kpa u ben bɔu dia dɔɔ mɛni, kpa u bɔu nin tii gura kpa u maa ben yɔnu gura ya kun nɔn sɛsɛ kpa u yari min di ka bɔri yendu, nge mɛ naa kpara u ra win kpara yaberu sebe u n doonɔ.

¹³ U koo Bɛti Semesin bɔwɔarokunu kɔsuku, kpa u bɔu dia ye ya tie dɔɔ mɛni Egibiti mi.

44

Gari yi Yinni Gusunɔ u Yuda

be ba kpikiru da Egibitiɔ

sɔwɔa

¹ Yinni Gusunɔ u Yuda be ba wɔa Migidoliɔ ka Tapanɛsiɔ ka Menfisɔ ka Paturɔsiɔ Egibitin temɔ sɔwɔa saa Yeremin min di u nɛɛ,

² wee, ye nɛ Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni na gerua. Na nɛɛ, i kɔsa ye kpuro wa ye na Yerusalemu kua ka Yudan wuu si su tie. Wee, su kua bansu. Goo maa sari mi.

³ Domi ba kɔsa kua ba nɛn mɔru seeya ye ba ka da ba bɔnu yɔkunu kuammɛ ni bɛɛ ka bɛɛn baababa i n daa yɛ.

⁴ Na bɛɛ nɛn sɔmɔbu gɔria saa yellun di bu ka bɛɛ sɔ, i ku sɔa kɔsu nini ko, ni nɛn tii na tusa.

⁵ Adama i n man swaa daki. I n bɛɛn kom kɔsum deri. I n maa bɔu yaku kobu deri.

⁶ Ma na ka bɛɛ mɔru kua gem gem. Na Yudan wusu ka Yerusalemun swɛɛ kpeerasia ma ye kpuro ya kua bansu, nge mɛ i waamɔ gisɔ.

⁷ Yen sɔ tɛ, ameniwa nɛ, Gusunɔ Isireliban Yinni, nɛ wi na wɔllu ka tem mɔ, na gerua. Na nɛɛ, mban sɔna i tii durum baka yeni sɔbimɔ ye i ka dera ba kurɔbu ka durɔbu ka bibu ka bii wɛɛnu go sere goo kun maa tie.

⁸ I kɔwa i nɛn mɔru seeya ka bɛɛn bɔu yaku kookoo si i mɔ Egibitiɔ mi i wɔa? I kɔwa i tii kam ko, kpa i ko bɔrigibu ka sekurugibu handunia ye sɔɔ?

⁹ I duariwa kōsa ye beɛn baababa ka beɛn sinambu ka ben kurɔbu ka beɛn tii ka beɛn kurɔbu i kua Yudaɔ ka Yerusalemɔ?

¹⁰ Wee, sere ka tē i n̄ tii kawɛ i gōru gōsie. I n̄ man nasie, i n̄ maa n̄n woodaba swīi ye na beɛ ka beɛn baababa wē.

¹¹ Yen sōna n̄, Gusunɔ Isireliban Yinni, n̄ wi na wɔllu ka tem mɔ na beɛ biru kisi ma na beɛ kōsa kua n̄ ka beɛ Yudaba kpuro kam koosia.

¹² Kon Yuda be ba kpikuru da Egibitiɔ kam koosia. Egibiti miya ba koo gbi kpuro. Ba n̄ goo buremɔ. Ba koo gbiwa tabu sɔɔ, ka gōru sɔɔ kpa bu bu gem bu sekuru wa, kpa ba n̄ da ben yīsiru sie bu ka goo bōrusi, n̄ kun m̄ bu n̄n gāa kōsunu gerusi.

¹³ Kon bu seɛyasiawa nge m̄ na Yerusalemugibu seɛyasia ka tabu, ka gōru, ka maa baranu.

¹⁴ Kon de ben fiiko bu kpikuru su. Be baasi, goo kun kisiramɔ. Goo kun maa wee Yudan temɔ baa m̄ ba ko n̄ kī bu wurama am̄n biru.

Ba Asitaate yākuru kuamme

¹⁵ Yera be kpuro be ba yē ma ben kurɔbu ba ra būnu turare dōo dokeye ka t̄n kurɔ dabinu kpuro be ba wāa mi, ka t̄n dabi te ta tie Paturōsiɔ, Egibitin tem mi, ba Yeremi sōwa ba n̄e,

¹⁶ sa n̄ gari yi m̄m n̄owamm̄e yi a gerua a n̄e, yi weewa Yinni Gusunɔn min di.

¹⁷ Sa ko kowa nge m̄ sa gerua, su būu wi ba m̄ Asitaate turare dōo dokea, kpa su maa n̄n tam t̄ara nge m̄ sa ra raa ko, beɛe ka beɛn baababa, ka beɛn sinambu ka beɛn wirugibu Yudan wusu sɔɔ ka Yerusalemun sw̄e sɔɔ. Domi saa ye sōra sa ra wa su di su debu, sa n̄ nuku dobu m̄ kpa sa kun wahala gaa wa.

¹⁸ Adama saa d̄ma t̄n di sa n̄ maa būu wi turare dōo dokeare, sa n̄ maa n̄n tam t̄arare, saa min diya sa kpuro bia. Tabu sun di, ma gōra sun go.

¹⁹ Ma t̄n kurɔ be, ba gerua ba n̄e, sanam m̄ sa būu wi yākunu kuamme, ka beɛn durɔbun yēra. Ba yē ma sa ra būu wi kiraru kue su ka n̄n beɛre wē, kpa su n̄n tam t̄ara temɔ.

²⁰ Ma Yeremi u t̄n be kpuro wisa, kurɔbu ka durɔbu, u n̄e,

²¹ beɛ ka beɛn baababa ka beɛn sinambu ka beɛn wirugibu, i ra būu yākunu kue Yudan wusu sɔɔ ka Yerusalemun sw̄e sɔɔ. Nge weesa? I tamaa Yinni Gusunɔ kun ye yē? Nge i tamaa u ye duariwa.

²² Aawo, u n̄ ye duari. U ka beɛ wasirawa beɛn kom kōsum s̄ ka daa kōsa ye i kuan s̄. Yen sōna beɛn tem mu kua bansu. Goo maa sari m̄ sɔɔ. Ma mu kua tem b̄ruram nge m̄ sa waamɔ gisɔ.

²³ Wahala ye, ya beɛ deemam̄wa gisɔ ȳn s̄ i būnu yākuru kua ma i Yinni Gusunɔ torari i n̄ win gere wure, i n̄ maa win s̄osinu ka win woodaba ka win kirɔba swīi.

²⁴ Yeremi u maa t̄n be kpuro, kurɔbu ka durɔbu, sōwa u n̄e, beɛ Yudaba, beɛ be i wāa Egibitiɔ, i swaa dakio i n̄o ye Yinni Gusunɔ u gerua.

²⁵ Wee ye Gusunɔ Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem mɔ u gerua. U n̄e, beɛ ka beɛn kurɔbu, i n̄e, i ko i beɛn n̄o mw̄eenu yibia ni i būu t̄n kurɔ wi ba m̄ Asitaate kua. Wiya i ko i turare dōo dokea, kpa i maa n̄n tam t̄ara temɔ. Wee, i maa ye kua.

²⁶ Yen s̄ t̄e, i swaa dakio i n̄o ye wi, Yinni Gusunɔ u beɛ sōmɔ. U b̄rumɔ ka win yīsiri bakaru ma Egibitin tem kpuro sɔɔ, Yuda goo kun maa b̄rumɔ ka win yīsiru u n̄e, sere ka Yinni Gusunɔn wāaru.

²⁷ U koo dewa kōsa yu beɛ deema, n̄ n̄ m̄ gea. Yuda be ba wāa Egibitiɔ kpuro, ba koo gbiwa tabu sɔɔ ka gōru sɔɔ.

²⁸ Ka m̄, beɛn fiiko ba koo kisira tabun di, kpa bu wurama Yudaɔ. Saa yera, beɛ be i da mi kpuro i ko i gia n̄ n̄ n̄n garin na yi koorɔ, n̄ n̄ maa beɛgiin na yi koorɔ.

²⁹ U koo beɛ deema Egibiti mi, kpa u beɛ yīreru wē te ta koo beɛ s̄osi ma kōsa ye u raa gerua ya koo nawa ka gem. Yire tera,

³⁰ u koo Egibitin sunɔ Hofara win yibereba n̄mu beria be ba kasu bu n̄n go, nge m̄ u Yudaban sina boko Sedesiasi Nebukanesaa n̄mu beria, wi, wi u kasu u n̄n go. Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

45

Gari yi Yeremi u Baruku

sōwa

¹ Sanam m̄ Baruku Neriyan bii u gari yi yorua tireru sɔɔ yi Yeremi u n̄n sōwa Yoyakimu, Yosiasin bii, Yudaban sina bokon bandun w̄s̄ n̄ne sōra mi. Yen biru Yeremi u Baruku sōwa u n̄e,

² wee ye Gusunɔ Isireliban Yinni, u gerua wunen s̄.

³ U n̄e, a gerumɔ a m̄, a kam kuawa domi wi, Yinni Gusunɔ u wunen wahala sosimɔ. Ma a weeweenu m̄ sere a wasira. Adama a bia mi kaa wēra.

⁴ Wee, ye Yinni Gusunɔ u n̄e n̄ nun s̄. U n̄e,

u koo ye u raa bana kəsukuwa,
kpa u ye u raa duura wukiri.
Yen tubusiana, u koo tem me kpuro sanku.

⁵ U maa nee,
gãa bakana a kasu wunen tiin sɔ?
A ku be nu kasu.
Domi u koo de kɔsa yu na yu tɔmbu kpuro wɔri.
Adama wune u koo wunen wāaru yara mi a da kpuro.
Tera ta ko n sāa nge wunen arumani ye a gura tabu sɔ.

46

¹ Gari yiniwa Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔwa bwese tukunun sɔ.

Ba Egibitigibu kamia

Kaakemisio

² Babilonin sina boko u Egibitin sunɔ Neko ka win tabu kowobu kamia Kaakemisio,
Efaratin daarun bɔkuɔ. N deema saa ye sɔɔ, Yoyakimu, Yosiasin bii, Yudaban sina bokon
bandun wɔɔ nnese sɔɔra mi. Saa ye sɔɔra Yinni Gusunɔ u gari yini gerua Egibitin sina boko
ka win tabu kowobun sɔ u nee,

³ wee Egibitin tabu sinambu ba kuuki mɔ ba mɔ,
i terenu sɔɔru koowo,
bakanu ka piiminu,
kpa i se i tabu da.

⁴ I been tabu keke be dumi gawe sɔɔru koowo.
Be maasɔbu, i been dumi yɔɔwo,
kpa i been tabu furɔsu doke.
I been yaasi sunkuo yi balli,
kpa i been tarakpenu sebe.

⁵ Adama mba Yinni Gusunɔ u sere waamɔ ya kooramɔ ben suunu sɔɔ.
U nee, be wee ba mwia kpana ba biruku yira wuramɔ.
Ba ben tabu durɔbu kamia.
Ma ba duki mɔ, ba n mam biru meerimɔ.

Tem me kpuro mu berum duura.
⁶ Kam sɔɔra be ba sāu ba duki mɔ.
Baa tabu durɔ damgibu bā n duki sua kama.
Domi sɔɔ yɛsan nɔm geu gia, Efaratin daarun bɔkuɔ,
dabiru ta sokuramɔ ta wɔrukumɔ.

⁷ Wara u ka daa te ba mɔ Nilu weene t̄a n yiba.
Wara u ka tu weene sanam me ten tora bɔ.

⁸ Egibitigiba ba ka tu weene.
Domi ba nee, nge me Nilun nim mu ra terie ka dam tem sɔɔ,
nge meya ben tabu kowobu ba koo maa teria tem sɔɔ,
kpa bu wusu ka sin tɔmbu kam koosia.

⁹ Wee ba mɔ, ben maasɔbu bu seewo fuuku.
Be ba tabu keke be dumi gawe dua,
bu duki doo.

Ben tabu durɔbu bu seewo.
Puti ka Kusin tabu durɔbu be ba tere piiminu neni,
ka sere Ludiba be ba sāa ten towobu,
bu seewo.

¹⁰ Adama t̄ɔ teni, ta ko n sāawa Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinnigiru.
Ta ko n sāawa t̄e sɔɔ u win yiberɛba mɔru kɔsiemɔ.
Takobi ya koo tɔmbu di,
kpa yu yem debu.

Tɔn dabi te ya koo go,
Gusunɔ wɔllu ka tem Yinnin sɔ,
ta ko n kp̄i nge yāku yaa
Efaratin daarun gooro,
sɔɔ yɛsan nɔm geu gia.

¹¹ Be Egibitigibun tabu kowobu,
baa i n seewa i da Galadiɔ i tim kasu, kama.
Been meera ya n kpeemɔ.

12 Bwesenu kpuro nu koo nɔ
 nge mɛ ba bɛɛ sekuru doke.
 Domi ba koo bɛɛn dɛsirun kuuki nɔ baama.
 Bɛɛn tabu durɔbu ba ko n b̄aarimɔwa.
 B̄a n yinna, ba koo wɔrukuwa sannu.

Nɛbukanesaa u Egibiti wɔri

13 Gari yiniwa Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa sanam mɛ Babilonin sina boko, Nɛbukanesaa
 u na u Egibiti wɔri. U nɛɛ,

14 a Egibitigibu nɔɔsio
 ka be ba w̄aa yen wuu si ba m̄ Migidoli, ka Menfisi, ka Tapanesi sɔɔ,
 a nɛɛ, ben baawure u seewo u sɔɔru ko.

Domi ba bu tabu wɔrima baaman di.

15 Ben tabu durɔ damgibu ba wɔruka.
 Ba n̄ kp̄a ba ka tii yine.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na bu fuka.

16 Na dera ben tabu kowo dabiru ta sokura ta wɔruka.

Ma ba m̄, bu seewo bu wura ben temɔ

mi ba bu mara, mi tabu sari.

17 Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ,
 bu Egibitin sunɔ ȳisi kpaaru k̄ɛyɔ
 bu nɛɛ, woo kana.

U dera saa gea n̄n doonari.

18 Nɛ Gusunɔ, w̄ollu ka tem Yinni,

nɛ wi na s̄aa sina boko,

sere ka nɛn w̄aaru,

nge mɛ ba ȳɛ ma guu te ba m̄ Tabori

ta guu ni nu tie gunum kere,

ka nge mɛ ba ȳɛ ma guu te ba m̄ Kaameli

ta w̄aa nim w̄ɔkun b̄akuɔ,

nge meya ba n ȳɛ kam kam

ma yiberɛba ba koo na bu bu wɔri.

19 Bɛɛ Egibitigibu, i sɔɔru koowo i bɛɛn ȳanu gura,
 ba koo bɛɛ yoru mwɛɛri.

Domi wee, Menfisi ya koo ko bansu.

Goo kun maa sinamɔ ye sɔɔ.

20 Bɛɛ Egibitigibu, i s̄aawa nge naa gbiiba ye ya w̄a.

Adama wee, daru sw̄aa gaa ya wee

saa s̄ɔ ȳɛsan n̄m geu gian di,

yu ye wɔri.

21 Bɛɛn tabu kowo be ba ra bɛɛ somi gobin s̄ɔ,

ba b̄ɔru nge naa gumgia.

Ka mɛ, ben tii ba koo biruku yira wura

bu duki yakikira.

Domi n̄ni sw̄aara koo bu wɔri.

Ben sɛɛyasiabun saa ya tura.

22 Egibitigiba duki m̄

nge wɛɛ yi yi doonɔ w̄akinu sari.

Domi yiberɛba ba bu wɔrimɔ ba suririmɔ,

nge d̄aa buro wi u d̄aa suririmɔ ka gb̄aa, d̄aa s̄ɔwɔ.

23 Baa mɛ ben d̄aa s̄ɔ ga kp̄a

sere goo kun kp̄ɛ u du mi,

ka mɛ, ba koo gu b̄ɔriwa.

Domi yiberɛ be, ba twee dabiru kere.

Goo kun kp̄ɛ u ben geeru gia.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

24 Egibitigiba w̄aa sekuru sɔɔ.

Domi wee, ba bu s̄ɔ ȳɛsan n̄m geugibu n̄mu s̄andia.

25 Nɛ, Gusunɔ Isireliban Yinni, nɛ wi na w̄allu ka tem m̄, na maa nɛɛ, kon b̄uu wi ba m̄
 Amɔ sɛɛyasia wi u w̄aa Tebesiɔ, ka Egibitin sunɔ, ka Egibitigibu kpuro ka ben b̄unu ka ben
 sinambu, ka sere maa be ba Egibitin sunɔ wi naane s̄aa.

²⁶ Kon bu Nɛbukanesaa, Babilonin sina boko ka win sɔm kowobu nɔmu bɛria, be ba kasu bu bu go.

Adama yeniban biru, Egibiti ya koo wurama nge yellu. Yeniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua.

Yinni Gusunɔ

*u koo Isireliba yakia
(I maa mɛɛrio 30:10-11)*

²⁷ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
bɛɛ Isireliba, Yakɔbun bweseru,
bɛɛ, nɛn sɔm kowobu,
i ku bɛrum ko, i ku maa nanda.
Domi kon bɛɛ wɔrama saa tontonden di.
Kon bɛɛn bweseru yakia saa yorun di.
I ko i wurama i wɛra,
i n waa bɔri yɛndu sɔɔ.
Goo kun maa bɛɛ nɔni sɔɔmɔ.
²⁸ I ku bɛrum ko.
Domi na waa ka bɛɛ.
Kon bwese ni kpuro kpeerasia,
nin suunu sɔɔ na raa bɛɛ yarinasia mi.
Adama bɛɛ, na n bɛɛ kpeerasiamɔ.
Kon bɛɛ sɛyasiawa nge mɛ n weenɛ,
domi na n kpɛ na kun bɛɛ sɛyaside.

47

Gari yi Yinni Gusunɔ u gerua

Filisitiban sɔ

¹ Egibitin sina boko u sere Gasa tabu wɔri, wee ye Yinni Gusunɔ u Yeremi sɔɔwa Filisitiban sɔ. U nɛɛ,

² wee, yiberɛba ba wee saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di,
ba tɛriamɔ tem sɔɔ nge daa te ta nim yibunɔ ta bɔɔ saramɔ.

Ma ba tem ka ye ya waa mɛ sɔɔ wukiri
ka mɛn wusu ka tɔn be ba waa si kpuro sɔɔ.

Tɔn be kpuro ba kuuki mɔ, ba weeweenu mɔ.

³ Dumin naa damu damusu ka tabu kekeban uruuban wɔkinu nɔɔramɔ.

Baababa ba ben bibu derimɔ,
domi ben goma kpuro dwiia.

⁴ Saa ya tunuma yɛ sɔɔ ba koo Filisitiba kpuro go,
ka tɔn be ba koo kpɛ bu Tirigibu, ka Sidonigibu somi,
ka tɔn be ba tie ba waa tem bure te ba mɔ Kafitorio.

⁵ Gasagibu ba waaawa nuku sankiranu sɔɔ
ba wii pɔɔnu pote.

Asikalonigibu ka be ba waa wɔwɔɔ ba nɔɔ maari.

Bɛɛ be i tie, sere saa yerà i ko i n waa
i n tii muririmɔ i ka gɔɔ swi.

⁶ Wee, i gerumɔ i mɔ,
Yinni Gusunɔn takobi, domma kaa wɛra.

A wuro wunen kararɔ,
kpa a n waa mi sɛɛ.

⁷ Amɔna ya koo ka wɛra.
Domi Yinni Gusunɔn tiwa u ye wooda wɛ,
yu ka Asikalonigibu ka nim wɔkun goonugibu wɔri.

48

Gari yi Yinni Gusunɔ u gerua

Mɔabuban sɔ

¹ Wee ye Gusunɔ Isireliban Yinni wi u wollu ka tem mɔ, u gerua Mɔabuban sɔ. U nɛɛ,
Nɛbo ya kam kua

domi wee ba yen yānu gura.

Kiriataimu ya waa sekuru sɔɔ

domi ba ye mwa.

Misigabu ya wāa sekuru sɔɔ,
domi ba ye kɔsuka.

² Mɔɔabun bɛɛɛ ya kpa.

Ma ba bwisikumɔ bu Hɛsiboni kam koosia.

Ba mɔ, su da su ye kam koosia
kpa ya kun maa wāa handunia sɔɔ.

Wunɛ Madimeni, kaa ko bansu,
domi wee ba nun tabu wɔrimam wee.

³ Ba faaba kanamɔ saa Koronaimun di, ba mɔ,
wee ba bɛɛn yānu guramɔ.

Wee ba kpuro kɔsukumɔ.

⁴ Ba Mɔɔabu kam koosia.

Ma bibun nɔɔ ga nɔɔramɔ.

⁵ Ba wuri wenne guu te ba mɔ Lusitia,
ma nuku sankiranun kuuki yi saramamɔ saa Koronaimun guurun di.

⁶ Ba mɔ, i duki yakuro, i bɛɛn wāaru wɔra,
kpa i da i n wāa nge gbeku ketekunu gbaburɔ.

⁷ Domi i bɛɛn naanɛ dokewa bɛɛn nɔman sɔmburu ka bɛɛn arumaniba sɔɔ.

Wee, tɛ ba koo bɛɛn tii mwɛɛri
kpa bu bɛɛn būu wi ba mɔ Kemɔsi
ka win yāku kowobu ka win wirugibu
yoru mwa bu ka doona.

⁸ Be ba koo bu kam koosia mi.

Ba koo duwa wuu baagere sɔɔ.

Gen gaga kun kisiramɔ ben nɔman di.

Ba koo kpuro kam koosiawa wɔwi sɔɔ ka tem tɛɛri sɔɔ.

Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

⁹ U maa nɛɛ,

i Mɔɔabuban sika sɔɔru koowo,

domi ben gɔɔ turuku kua.

Ben wusu su koo ko bansu.

Goo kun ko n maa wāa si sɔɔ.

¹⁰ Be ba Gusunɔn sɔmburu mɔ ka atafiiru, u bu bɔrusio.

Be ba yinamɔ bu tɔmbu go ka takobi,

Gusunɔ u bu bɔrusio.

¹¹ Wee, saa yellun di, Mɔɔabuba ba wāa bɔri yɛndu sɔɔ.

Ba n yoru diire gam.

Ba sɔwa kpɛtɛɛ nge tam kɔrɔru.

Ba n bu gɔsiare gam sɔɔ nge tam.

Ben dobu ka ben wani kun kɔsa.

¹² Yen sɔna nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, tɔru gara sisi tɛ sɔɔ kon bu tɔmbu surema bu bu gɔsie
wekenu ganu sɔɔ, kpa bu weke ni kɔsuku.

¹³ Mɔɔabu be, ba koo sekuru wa ben būu wi ba mɔ Kemɔsin sɔ, nge mɛ Isireliba ba sekuru
wa būu wi u wāa Beteliɔn sɔ, domi wi sɔra ba ben naanɛ doke.

¹⁴ Bɛɛ Mɔɔabuba, amɔna i ko i ka kpī i gere i nɛɛ,

i sɔawa tabu durɔbu be ba wāa tabun sɔ.

¹⁵ Domi wee, i kam kua.

Bɛɛn wusu su dɔɔ mwaara.

Ma yiberɛba ba bɛɛn aluwaasi dangibu mwɛɛra ba sakira.

Yeniwa sina boko u gerua. Win yīsira Gusunɔ, wollu ka tem Yinni. U nɛɛ,

¹⁶ Mɔɔabun kam kobu turuku kua.

Nɔni swāa te ba koo wa, ta wee fuuku fuuku.

¹⁷ Bɛɛ be i wāa ben turuku, i ka bu gɔɔ sinɔ.

Bɛɛ be i bu yɛ, i bu bikio i nɛɛ,

amɔna n koosina ba ka ban tenin dam bakam mɛ kpeerasia mɛ.

¹⁸ Bɛɛ maa Dibonigibu, i bɛɛn sin yee bɛɛɛginu derio,

kpa i na i sina temɔ.

Domi be ba Mɔɔabuba kam koosia,

ba wee bu bɛɛ wɔri,

kpa bu beɛn gbāra damginu kɔsuku.

¹⁹ Bɛɛ Aroɛɛgibu, i doo swaaɔ i mɛɛri,
kpa i Mɔabu be ba kpikuru sua bikia i nɛɛ,
mba n koora.

²⁰ Ba koo bɛɛ wisi bu nɛɛ,
ba wāawa sekuru sɔɔ ba diirimɔ.
I kuuki koowo, i gbāra,
kpa i baawure nɔɔsia Aaɔwɔ
ma ba Mɔabuba gura.

²¹ Yinni Gusunɔwa u bu seeyasiamɔ be ba wāa wɔwa sɔɔ ka yen wuu sini sɔɔ, si ba mɔ,
Holoni ka Yahasi ka Mɛfati,

²² ka Diboni ka Nebo ka Beti Dibilataimu,
²³ ka Kiriataimu ka Beti Gamulu ka Beti Mɛɔni,

²⁴ ka Keriɔtu ka Botisira, Mɔabuban wusu kpuro gesi, si su wāa turuku ka tontondeɔ.

²⁵ Ba Mɔabuban dam bua,
ma ben yiiko ya kpa.

Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

²⁶ Mɔabuba ba tii sua Gusunɔn wuswaaɔ. Yen sɔ, bu bu tam taasio sere bu mu siruku kpa
bu bu yɛɛ.

²⁷ Bɛɛ Mɔabuba, i yaayo ma i raa Isireliba yɛɛ. I raa bu wii gimanu koosi nge be i gbɛna
mwa.

²⁸ Tɛ, i yario beɛn wusun di
kpa i da i n wāa kpee baaba sɔɔ,
kpa i kpee goominu saari,
i beɛn wāa yenu ko kpee baaba sɔɔ.

²⁹ Sa Mɔabuban tii suabun gari nua, ka ben tɔn biaru,
ka sere maa ben woo kanabu,
ka ben degangam, ka ben nani yɔnnu.

³⁰ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, nɛn tii, na yɛ ma ba ra tii sue ben gari gerubu sɔɔ. Adama ye ba mɔ
kpuro, ya ku ra n arufaanɔ gaa mɔ.

³¹ Yen sɔna na Mɔabuba kpuro gɔɔ swīiyammɛ.
Ma na Kiri Herɛsigibu weeweenu kuammɛ.

³² Sibiman resɛm gbaaru, na wuri mɔ wunen sɔ.
Nɛn wuri yi, yi Yasɛɛgibugii kere.

Yellu, wunen dāa kāasi yi nim wɔku saramɔ.
Yi mam Yasɛɛn daarun nim dekamɔ.

Adama wee, kam koosio u yin marum wɔri u kam koosia.

³³ Nuku dobun womusu kun maa wāa Mɔabuban gbeaɔ.
Goo ku ra maa tam game mi.

Tam sari wekenu sɔɔ.

Nuku dobun kuuki kun maa nɔɔramɔ mi,
ma n kun mɔ tabugii.

³⁴ Hesibonigibu ba nɔɔguru sue ba somiru kanamɔ. Ba ben nɔɔ nɔɔmɔ Elealeɔ, ka Yahasiɔ,
ka Soariɔ, ka Koronaimuɔ, ka Egalati Selasiɔ. Domi baa Nimurimun daaru ta kam kua.

³⁵ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, kon den Mɔabuba kpeerasia, be, be ba yɔɔmɔ ben b̄u turanɔ ba nu
turare d̄ɔ dokeammɛ.

³⁶ Yen sɔna nɛn ḡru ga sumɔ nge guuru Mɔabuba ka Kiri Herɛsigibun sɔ. Domi ben dukia
ye ba gura kpuro ya kam kua.

³⁷ Tɔmbu kpuro ba ben seri ka ben toba kɔna, ba tii murura nɔma yiru kpuro, ba saaki
deewa ben nuku sankiranun sɔ.

³⁸ Ba gɔɔ wuri mɔ yenu baagere sɔɔ ka sere mi ba ra mɛnnɛ kpuro gesi domi na Mɔabuban
tem kɔsuka nge weke te goo kun maa k̄i. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

³⁹ I gɔɔ swīiyɔ, Mɔabuba ba wɔruma. Ba biruku yira wura. Anna a sekuru wa. Be ba ka bu
sikerene kpuro, ba bu yɛɛmɔ.

⁴⁰ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, wee, yiberɛba ba koo na nge yaberekunu ni nu bellimɔ wɔllɔ.

⁴¹ Kpa bu wuu ge ba mɔ Keriɔtu mwa,
bu gen gbāranu kɔsuku.

Mɔabun tabu durɔ damgibu ba koo nanda nge tɔn kurɔ wi u yiire u k̄i u ma.

⁴² Ba koo Mɔabuba kpeerasia.
Ben bwesera koo nɔru ko,

domi ba ne, Yinni Gusunɔ seesi.

⁴³Wee, ba bu yina ka taa ka suura berie.

⁴⁴Wi u duka mɔ berum sɔ,

u koo wɔriwa suura ye sɔɔ.

Wi u maa yara suura yen di,

kpa u taa mwaara.

Domi kon de Mɔabun seeyasiabun tɔru tu na.

Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

⁴⁵Be ba kpikuru sua ba n maa dam tie,

ba wɛra yeru kasu Hesibonɔ.

Adama dɔɔ yari yi koo yari yen sina boko Sihonin dirun di,

yi da yi Mɔabuban tem nɔɔ bura yenu ka men guunu di.

⁴⁶Beɛ, Mɔabuba, i kam kuawa.

Beɛ Kemɔsigibu, i kpeerawa.

Wee, ba koo beɛn bibu yoru mwɛeri bu ka doona.

⁴⁷Adama saa gaa sisi

ye sɔɔ kon ka Mɔabu be ba yoru mwɛera mi wurama ben temɔ.

Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Nge mɛya kon ka Mɔabuba seeyasia.

49

Gari yi Yinni Gusunɔ u gerua

Amɔniban sɔ

¹Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua Amɔniban sɔ. U neɛ,

mɔban sɔna bɔu wi ba mɔ Malikɔmu u Gadin tem mwa.

Mɔban sɔna win tɔmbu Amɔniba ba Isireliban wusu wɔra.

Isireliba ba n bibu mɔwa be ba koo mu tubi di?

²Yen sɔ tɛ, kon de tabun wurenu nu nɔɔra ben wuu maroɔ ge ba mɔ Raba.

Raba ye, ya koo bansu ko,

kpa yen baru kpaanu nu dɔɔ mwaakira.

Nge mɛya Isireliba ba koo bu gira be, be ba raa bu gira.

Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

³Beɛ, Hesibonigibu, i gɔɔ swiyo.

Domi ba koo Ayi kam koosia.

Raban baru kpaanugibu, i nɔɔgiru suo i somiru kana.

I saaki deewo nuku sankiranun sɔ,

kpa i n sirene i n gɔɔ sumɔ.

Domi ba koo beɛn bɔu wi ba mɔ Malikɔmu sua,

ka win yaku kowobu ka win wirugibu bu ka doona.

⁴Beɛ Rabagibu, beɛ be i ku ra mem nɔ,

wee i tii sue beɛn wɔwa ye ya tem gem mɔn sɔ.

Ma i beɛn dukia naane saa.

Ma i mɔ, wara u koo kpɔ u beɛ wɔrima.

⁵Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni u neɛ,

wee kon beɛ nɔni swaaru surema.

Ta koo nawa saa baaman di,

kpa i yarina.

Goo maa sari wi u koo beɛ menna.

⁶Adama amen biru kon de be ba yarine mi, bu wurama.

Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Gari yi Yinni Gusunɔ u gerua

Edɔmuban sɔ

⁷Wee ye Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni u gerua Edɔmuban sɔ. U neɛ,

bwisi yi kpawa Temanɔ?

Ben bwisigibun bwisi yi kpawa?

Mana yi kpuro yi doona.

⁸Beɛ Dedanigibu, i gosiro,

i duki yakuro i da i kuke kpee baaba sɔɔ.

Domi kon Esaugibu nɔni swaaru kpɛɛ

sanam me kon bu seeyasia.

⁹ Be ba ra resem sari bà n na been mi,
ba ra fiiko deri.

Gbenabu bà n tumbu wari,
ba ra suewa ye ba koo kpī.

¹⁰ Adama ne, Yinni Gusunɔ,
kon Esauŋ bweseru kpuron yānu gurawa.
Kon bu sikiamā ben kuku yenun di.

Ba ñ kpē bu kuke.

Ben bibu ka ben dusibu ka be ba ka bu sikerene kpuro ba koo gbiwa.

Goo kun tiarama.

¹¹ Baa bà n ben bibu deri ba kua gobekuba,

neŋa kon de ba n wāa,

kpa ben gominibu bu man naane ko.

¹² Na maa nee, be na ñ daa seeyasiamɔ, kon bu seeyasia. Yera bee, Edamuba, i tamaa i yara min di? Aawo, kon bee seeyasiawa.

¹³ Na b̄rumɔ sere ka nen wāaru ma been wuu maro B̄tisira ga koo bansu ko kpa n s̄aa sekuru, kpa tumbu ba n da gu sie bà n goo b̄rusimɔ. Meya maa been wuu si su tie su koo ko bansu sere ka baadommaɔ. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹⁴ Yinni Gusunɔ u Yeremi labaari yeni s̄ɔwa u nee,
ba s̄amɔ goo ḡra bwesenun suunu s̄ɔ u nu s̄ɔ u nee,
nu mennama nu Edamuba wari,
nu seewo nu bu tabu wari.

¹⁵ Domi ne, Yinni Gusunɔ, kon bu ko d̄akobu bwesenu kpuro s̄ɔ,

be t̄mba ko n ḡma.

¹⁶ Ben tii suabu ka ben nonigiru ta dera ba k̄ɔra.

Be ba wāa kpee baaba s̄ɔ, ka sere gungunun wii kpiina,

baa bà n wāa yenu kua sere w̄llun s̄ɔ s̄ɔwɔ, nge gunɔ bakeru,

kon bu surama min di.

Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹⁷ Edamu ya koo kowa bansu. Be ba sarɔ mi, bà n ye wa, biti ya koo bu mwā kpa bu wia ko as̄ɔɔ yen s̄ɔ.

¹⁸ Domi ya ko n s̄āawa nge me ba Sodomu ka Gom̄ra kpeerasia ka yen baru kpaana. Goo kun maa sinamɔ mi.

¹⁹ Ko na n s̄āawa nge gbee sunɔ

ge ga yarima Yuudenin gbee suroron di ga d̄ɔ gu nim nɔ.

Kpa n tumbu kpuro yarinasia subaru s̄ɔ.

Saa ye s̄ɔra kon Edamuba sunɔ kpao wē wi nen tii na ḡsa.

Nge wara u ka man ne.

Wara u koo kpī u man wooda wē.

Sina boko wara u koo kpī u ȳra nen wuswaaɔ.

²⁰ Yen s̄ɔ, i swaa dakio i nɔ himba ye na kua Edamuban s̄ɔ,

ka sere kpunaa ye na yi Temanigibun s̄ɔ.

Na nee, kam kam, kon de bu be kpuro mw̄eriwa nge yāanu

bu ka da tem tukumɔ.

Ba koo ben tem kpuro kam koosiawa.

²¹ Kam koo bin wurenu s̄ɔ, tem mu koo ȳiri.

T̄mba koo n̄ɔguru sua bu somiru kana,

kpa ben n̄su su n̄ɔra sere nim w̄kuɔ, ge ba m̄d̄ S̄ɔ.

²² Wee, yiber̄eba ba koo Botisira wukiri nge me yaberekunu nu ra yaa gonu kunisi. Yen d̄ama te, Edamun tabu durɔ damgibu ba ko n kpaŋa wari m̄wa nge t̄n kurɔ wi u yiire u k̄i u ma.

Gari yi Yinni Gusunɔ u gerua

Damasin s̄ɔ

²³ Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua Damasin s̄ɔ. U nee,

yen wuu sini, Hamati ka Aapadi,

sin t̄mba wāa sekuru s̄ɔ.

Ba labaari k̄sa nua, ma ba diirimɔ.

Ben laakari ya burisina nge nim w̄kun nim,

sere ya ñ kp̄a ya wurame.

²⁴ Damasigibu ba mwia kpana ba ḡsira bu ka duki su,
adama ba berum soore.

Ma nuku sankiranu ka wuriribu bu neni

nge tɔn kurɔ wi u yiire u kī u ma.

²⁵ Wuu gèn sɔ na ra n nuku dobu ma,
mban sɔna gen tɔmbu ba ñ kpikuru sua.

Wuu bɔkɔ ge, ge ga yĩsiru yara mi,
mban sɔna gen tɔmbu ba ñ gu deri.

²⁶⁻²⁷ Sɔɔ teeru ba koo gen aluwaasiba go gen swɛɛ sɔɔ. Ba koo maa gen tabu kowobu kpuro
kpeerasia, kpa n de bu gu dɔɔ meni ka Beni Hadadin sina kpaaru. Ne, Gusunɔ, wɔllu ka tem
Yinniwa na yeni gerua.

Gari yi Yinni Gusunɔ

u gerua Kedaagibu

ka Hasorigibun sɔ

²⁸ Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua Kedaagibun sɔ ka bwese ni nu wāa Hasoriɔn sɔ, ni
Babilonin sina boko Nebukanɛsaa u kamia. U nɛɛ,
i seewo i Kedaagibu wɔri.

I be, sɔɔ yari yerugii be kpuro goowo.

²⁹ I ben kuu bekunuginu ka ben yaa sabenu kpuro guro,

ka ben beka ka ben sɔmunu ka ben yooyoosu,

kpa i kuuki ko baama i bu berum tia.

³⁰ Bɛɛ Hasorigibu i seewo i duki su fuuku,

kpa i da i kuke wɔrusu sɔɔ.

Domi Babilonin sina boko Nebukanɛsaa u kpunaa kua u ka bɛɛ wɔri.

Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

³¹ U maa nɛɛ,

i doo i bu wɔri be, be ba wāa bari yɛndu sɔɔ, ba sɔ sɛɛ ben yenusɔ.

Ben wusu su ñ gamboba ka kɔkɔɔba ma,

ma ba ka tɔmbu desire.

³² Yibereba ba koo ben yooyoosu mwɛɛri

ka sere maa ben yaa sabenu ya n dabi.

Kon bu yarinasia baama,

be, be ba ra ben wii baanu kɔni beri berika.

Kon de yibereba bu na baaman di bu bu kam koosia.

Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

³³ Hasorin wuu ga koo ko bansu,

kpa ga n sɔa gbeeku bɔnun wāa yeru sere ka baadommaɔ.

Goo kun maa sinamɔ mi.

Gari yi Yinni Gusunɔ u gerua

Elamun sɔ

³⁴ Wee ye Yinni Gusunɔ u win sɔmɔ Yeremi sɔɔwa Elamun sɔ. Saa ye sɔɔ, Sedesiasi,
Yudaban sina bokon bandun torewa mi.

³⁵ Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni u nɛɛ,

wee, kon Elamugibun tɛnnu bɔɔku

ni nu sɔa ben dam nuuru.

³⁶ Kon bu handunian goonu nne kpuron woo kparema, kpa n bu yarinasia baama. Tem
gam sari mi ba ñ ko n wāa.

³⁷ Kon de Elamugibu bu diiri

ben yibereba ka be ba kasu bu bu gon wuswaaɔ.

Nɛn mɔrun saabu kon bu nɔni swāa bakaru kpɛɛ.

Taba kon ka bu go n kpe,

³⁸ kpa n ben sinambu ka ben wirugibu go

kpa n nɛn tiin bandu swii.

Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

³⁹ Adama tɔru gara wee tɛ sɔɔ kon de

be ba raa yarina mi, bu wurama.

50

Babiloni ya kam kua

¹ Wee gari yi Yinni Gusunɔ u gerua Babilonin sɔ ka yen tem kpuron sɔ, saa Yeremin min
di. U nɛɛ,

² I bwesenu labaaari yeni nɔɔsio.

I yĩrenu koowo nu ka ye gia.

I ye kparo i nɛɛ,

Babiloni ya wɔruma.

Yen bũnu nu sekuru sua.

Bũu ni ba m̀̀ Beli ka Merodaki

nu w̃a sekuru sɔɔ.

Nin bw̃arokunu nu berum soora.

³ Bweseru gara ye w̃arim wee

saa s̃ɔ ỹɛsan nɔm geu gian di.

Ta koo tem mɛ gɔsiawa bansu.

Goo kun ko n maa w̃a mi.

Tɔmbu ka yɛɛ kpuro koo yarina min di.

⁴ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

yen t̃ɔ te, Isireliba ka Yudaba ba koo wurama ben temɔ sannu,

ba n sumɔ, ba n nɛ Gusunɔ, ben Yinni kasu.

⁵ Ba koo Siɔnin swaa bikia,

bu w̃arima yen mi,

kpa bu na

bu ka man arukawani b̃ake

ye ba ñ duarimɔ sere ka baadommaa.

⁶ Be, nen t̃ambu, wee ba s̃aa nge ỹa g̃ɔ

ge ga raa k̃ɔre.

Ben kparoba raa bu k̃ɔ

ba dera ba sirene guunu w̃allo

ba gosirimɔ gee ka giɔ,

sere ba ben w̃a yeru duari.

⁷ Yiberɛ be ba bu w̃ari gesi,

ba ra bu gurewa.

Kpa yiberɛ be, bu nɛɛ,

ba ñ k̃sa kue.

Be, Isireli ben tiiwa ba Yinni Gusunɔ torari,

wi, wi u s̃aa gemgii

ka wi ben sikadoba ba naane s̃aa.

⁸ Bɛɛ Isireliba, i yario i duki su Babilonin di,

nge boo ni nu g̃ɔ gbiye.

⁹ Domi wee, kon bwesenu seeya wuu wuuka

kpa n de nu Babiloni w̃ari.

Ba koo nawa saa s̃ɔ ỹɛsan nɔm geu gian di,

kpa bu ye tarusi bu mwa.

Ben s̃ɛnu nu ñ kam w̃arimɔ.

Baa ben tabu durɔ turo kun g̃osirɔ nɔm dira.

¹⁰ Babilonigibu ba ñ kisiramɔ kam koo bin di.

Be ba koo ben ỹanu gura kpuro,

ba koo nu gurawa ka nuku tia.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹¹ Bɛɛ Babilonigibu, bɛɛ be i nen arumani gura,

i nuki doro.

I n ỹɔkumɔ nge naa kp̃emi yakasɔ.

I n sumɔ nge dum dwɛɛ.

¹² Adama i b̃ɛn tem mɛɛrio.

Wee, mu w̃a sekuru sɔɔ.

Wee, mu kua bansu, nge tem mi g̃aanu ku ra kpi.

Ma mu biru wura tem kpuro sɔɔ.

¹³ Yinni Gusunɔn m̃arun saabu, mu kua bansu.

Be ba koo sara Babilonin tem mi, biti koo bu mwa

kpa bu wia ko.

¹⁴ Bɛɛ be i ra tendu to,

i na i Babiloni tarusi.

I ye s̃ɛnu tweeyo.

I ku yen w̃onw̃andu ko.

Domi ya nɛ, Yinni Gusunɔ torari.

15 I tabun kuuki koowo baama
domi Babilonin gani yi wɔruka,
yen gbārara suba.

Wee yen tamba noma yiyiye
ba tii yibereba wē.

Ne, Yinni Gusunɔwa na ye mɔru kɔsiemɔ,
na mɔ, i ye mɔru kɔsieyo.

I ye kuo nge mɛ ya raa gabu kua.

16 Tabu wee ka kam kobu sannu.

I bu goowo be ba duurumɔ
ka be ba gɛɛmɔ.

Baawure u seewo u da win temɔ mi win bwesera wāa.

17 Yinni Gusunɔ u neɛ,

Isireliba ba s̄awa nge yāa ni nu k̄ɔra
ma gbee sinansu su nu naa sw̄i.

Asirin sina bokowa u gbia u nu w̄ori u gura, ma Babilonin sina boko u maa na u nu w̄ori u k̄osuka.

18 Yen s̄na, ne Gusunɔ Isireliban Yinni, wi u w̄ollu ka tem mɔ, na neɛ, kon Babilonin sina boko ka win temgibu seɛyasia nge mɛ na Asirin sunɔ seɛyasia.

19 Adama kon de Isireliba bu wurama ben wāa yera,
kpa bu ben d̄ianu yewe guu te ba m̄d̄ Kaamelio

ka Basanio ka guu te ba m̄d̄ Efaraimuɔ,
ka sere maa Galadin temɔ.

Ba n̄ maa ḡaanun ȳaru m̄.

20 Yen doma te, ba koo Isireliba ka Yudaban durum kasu ba kun wa,
domi be, be ba tie mi, kon bu ben durum w̄oka.

21 Yinni Gusunɔ u neɛ,

i M̄erataimugibu ka Pekodigibu w̄orio.

I bu goowo i kam koosia mam mam.

I nen woodaba kpuro yibio.

22 Wee, tabun wurenu n̄oramɔ tem mɛ kpuro s̄ɔɔ.

As̄ɔɔ baka ya tunuma.

23 Babiloni ye ya handunia kpuro k̄osuka, nge matalaka,

yen tii wee, ya k̄osikira,

ya kua bansu bwesenu kpuron suunu s̄ɔɔ.

24 Babiloni, na nun yina beria,

ma ya nun mwa a n̄ ka baaru.

Wee, t̄ɛ, a kua piris̄am,

domi a ne, Yinni Gusunɔ w̄ori.

25 Ma na nen tabu ȳanun beru yera wukia.

Ma na nen m̄aru s̄ɔsi ka tabu yāa ni.

Domi ne Gusunɔ, w̄ollu ka tem Yinni,

na s̄amburu m̄ te kon ko Babilonio.

26 B̄ɛɛ handuniagibu kpuro,

i na i Babilonigibun b̄iranu suriri,

kpa i ben ȳanu gura i subu subu nge yakasu,

i ye kam koosia.

Ḡaanu nu ku maa tiara mi.

27 I ben tabu durɔ dangibu goowo.

I bu sakirio nge yaa sabenu.

Ba kam kua, domi ben t̄ra tunuma,

t̄ɛ s̄ɔɔ ba koo bu seɛyasia.

28 Yera Isireliba be ba kpikiru suuma

ba na Yerusalemuɔ ba m̄,

Yerusalemu, Yinni Gusunɔ u nun m̄aru k̄osia.

U win s̄aa yee d̄ɛɛraru m̄aru k̄osia.

29 I ten towobu m̄ennɔ bu Babiloni w̄ori,

kpa bu ben sansani gira bu ka ye sikerena,

kpa bu ku raa de goo u kisira min di.

Bu bu k̄osieyo nge mɛ ben daa ya ne.

Bu bu kuo nge mɛ ba raa gabu kua.

Domi ba tii w̄olle sua ne, Yinni Gusunɔn wuswaaɔ,

ne wi na s̄a Isireliban Yinni D̄ero.

³⁰ Yen s̄, mi ben aluwaasiba ba w̄a kpuro, ba koo gbisukuwa, kpa ben tabu kowobun tii bu gbisuku t̄o te.

³¹ Ne, Gusun̄, w̄llu ka tem Yinni, na nee, wune Babiloni, wune wi a tii sue, na ka nun m̄ru s̄a.

Wunen t̄ra tunuma t̄e s̄o kon nun seeyasia.

³² Wune wi a tii sue mi, kaa fukura a w̄ruma. Goo sari wi u koo nun seeya.

Kon wuu si su ka nun sikerene d̄o doke kpa u sin tem kpuro di.

³³ Ne, Gusun̄, Isireliban Yinni, ne wi na w̄llu ka tem m̄, na maa nee, wee ba Isireliba ka Yudaba dam d̄ore ba bu yoru nenusi, ma ba yinam̄ bu bu ȳsu.

³⁴ Adama ne, ben yakio, na dam m̄. Nen ȳsira Gusun̄, w̄llu ka tem Yinni. Kon ka bu yina kpa n ben tem b̄ri yendu w̄, kpa n Babilonigibu burisina.

Himba ye Yinni Gusun̄ u yi

Babilonin s̄

³⁵ Yinni Gusun̄ u maa nee, i Babilonigibu tabu w̄rio ka sere ben wuu b̄k̄o gen t̄mbu ka ben sina asakp̄bu ka ben bwisigibu.

³⁶ I ben s̄m̄ tii suo be tabu w̄rio kpa bu ḡsira wiir̄bu.

I ben tabu dur̄o dangibu w̄rio kpa bu nanda.

³⁷ I ben dumi ka ben tabu keke yi dumi gawe tabu w̄rio. I t̄n be ba kana ba bu somim̄ tabu s̄o, tabu w̄rio, kpa bu b̄rum soora nge t̄n kur̄bu. I ben dukia w̄rio i gura.

³⁸ Ben daanun nim mu gbero.

Domi tem mi, b̄na ba ra s̄, ma nu dera ba wiru bie.

³⁹ Yen s̄na kon de Babiloni yu ko bansu sere ka baadommaa, kpa purukanu ka taataanu nu na nu n w̄a mi.

⁴⁰ Kon Babiloni ye k̄sukuwa nge Sodomu ka Gom̄ra ka sin wuu si ne, Yinni Gusun̄ na kam koosia.

Goo kun maa sinam̄ mi. Ne, Yinni Gusun̄wa na yeni gerua.

⁴¹ Wee, bweseru gara wee saa s̄o ȳsan n̄m geu gian di. Bwese te, ta kp̄.

Ten sinambu ba dam m̄.

Be wee, ba swaa m̄ ba wee saa tontonden di.

⁴² Ben tabu kowobu ba takobi ka tema nen̄.

Ba ñ w̄nw̄ndu m̄, ba b̄obu.

Ba w̄ki nge nim w̄kun nim.

Ba dumi ȳowa ba sw̄ine sw̄ee sw̄ee.

Ba tabun s̄oru s̄a bu ka Babilonigibu w̄ri.

⁴³ Ye Babilonin sina boko u labaari ye nua, yera win goma dwiia.

B̄rum ka wuriribu n̄n mwa nge t̄n kur̄ wi u yiire u k̄i u ma.

⁴⁴ Ne, Yinni Gusun̄, kon wuu gb̄raruguu w̄ri nge gbee sun̄ ge ga yarima saa Yuudenin gbee surorun di, kpa n gen t̄mbu kpuro yarinasia subaru s̄o.

Saa ye s̄o, kon bu sun̄ kpao w̄ wi nen tii na ḡsa.

Nge wara u ka man ne.
 Wara u koo kpī u man wooda wē.
 Sina boko wara u koo kpī u yōra nen wuswaaa.
⁴⁵Yen sō, i swaa dakio i nō himba ye na yi
 Babiloni ka yen tōmbun sō.
 Na nē, kam kam kon de bu be kpuro gura
 nge yāanu bu ka da tem tukumō.
 Ba koo ben wāa yeru kpuro kam koosiawa.
⁴⁶Babilonin kam koo bin wurenu sō,
 tem mu koo yīri,
 kpa wāki bakanu nu se saa handunian baama kpuron di.

51

¹Wee ye Yinni Gusunō u gerua Babilonin sō. U nē,
 kon de woo gu Babiloni swee,
 ye ka yen tōmbu,
 kpa gu bu kam koosia.
²Kon de tōmbu bu bu yarinasia
 nge mē woo ga ra yakasu yarinasie.
 Tōō kōsu te sō, ba koo ye wōrima baaman di.
³Tēn towobu bu wuu gen tōmbu tweeyo.
 Bu yēro tweeyo wi u win tarakpe naane sāa.
 Bu ku gen aluwaasiba deri.
 Bu gen tabu kowobu kpuro goowo.
⁴Kpa bu ben gonu deri
 nu n kpī kpī ben tem kpuro sō ka Babilonin swēeyō.
⁵Domi ba Gusunō Isireliban Yinni Dēero torari n kpā.
 Adama wi, Gusunō, wōllu ka tem Yinni,
 u ka win tōmbu Isireliba ka Yudaba wāa.
⁶I duki yario Babilonin di.
 Baawure u win wāaru wōro,
 kpa u ku raa gbi Babiloni ye sō,
 ye, ye ya koo ko bansu mi.
 Domi Yinni Gusunōn mōrun tōra tunuma.
 U koo Babilonigibu ben kookoosun are wē.
⁷Babiloni ya raa sāawa nge nōra wuragia Yinni Gusunōn nōma sō.
 Yera u ka handuniagibu tam wē ba nōra
 sere mu bu go ba wiru bia.
⁸Wee subaru sō, Babiloni ya wōruma ya kōsikira.
 I gōō swīyō yen sō,
 kpa i ka tim na i doke mi ya bosu wa.
 Sōrākudo ya koo bēkura.
⁹Sō be ba wāa mi, ba nē,
 sa Babiloni tim kā,
 adama ya n bēkure.
 Su ye deri su gōsira bēsen temō,
 domi yen sēyasia bi, bu kpā
 sere bu nōra handunia kpuro sō.
¹⁰Gusunō bēsen Yinni u sun siria.
 Su da Sionō su kpara ye u sun kua.
¹¹Yinni Gusunō u kī u Babiloni kam koosia, kpa u win sāa yee dēeraru mōru kōsia. Yen
 sōna u Mēdiban sinambu dam kēmō bu ka ye wōri.
 I bēen sēenun nōsu sōnwō,
 kpa i bēen tērenu sua.
¹²I yīreru koowo kpa i Babiloni wōri.
 Wuun kōsobu, bu wureo bu yōrō sāmē ben kōsu yerō.
 I Babiloni yōōru bwēeyō.
 Domi ye Yinni Gusunō u yōrari u ko ye sō,
 u koo ye kowa.
¹³Wunē Babiloni, wunē wi a sō daa bakanun bōkuō,
 wunē wi a dukia yiba,
 wee wunen kpeerun tōru ta tura.

Wunen bine ya koo kpe.

¹⁴ Domi Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni,
u bɔrua u neɛ, sere ka win wāaru,
u koo nun tɔmbu kparema nge twee
kpa bu nun nasaran kuuki koosi.

Yinni Gusunɔnyiiko

¹⁵ Yinni Gusunɔwa u tem taka kua ka win dam.

Wiya u maa handunia swii ka win yɛru,
ma u wɔllu teria ka win bwisi.

¹⁶ U n nɔɔgiru sua u wooda wɛ,
nim mu ra kpaasinɛwa wɔllɔ,
kpa guru winu nu n siimɔ,
kpa guru maakinu nu de gura yu ne,
kpa woo gu seema gen wāa yerun di.

¹⁷ Tɔmbu bā n ye kpuro mɛɛra,
ba ra bitɔ soorewa,
kpa sekuru tu bwāarokunun sekobu mwa,
domi nu sāawa weesu, nu n wāaru mɔ.

¹⁸ Nu sāawa kam dirum mɛ mu tɔmbu nɔni wɔkumɔ.
Ni kpuro nu koo doonawa
sanam mɛ Yinni Gusunɔ u koo nu seɛyasia.

¹⁹ Adama Gusunɔ u n sāa nge bwāaroku ni.

U sāawa Isireliban arumani.

Wiya u kpuro taka kua,
wiya u maa Isireliba mɔ.

Win yisira Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni.

Babilonin kpeeru

²⁰ Yinni Gusunɔ u neɛ,
Babiloni, a raa sāawa nge nen matalaka baka tabu sɔɔ.
Wuna na denda na ka bwese dabinu kɔsuka,
ma na nin bannu surura.

²¹ Wuna na maa denda na ka maasɔbu
ka ben dumi kɔsuka,
ka tabu keke yi dumi gawe ka yin kparobu,

²² ka durɔbu ka kurɔbu,
tɔkɔnu ka bibu, aluwaasiba ka wɔndiaba.

²³ Wuna na maa denda na ka yāa kparobu ka ben yāanu kɔsuka
ka gbāa wukobu ka ben naa wukuba
ka sinambu ka ben sina asakpɔbu.

²⁴ Adama ne, Yinni Gusunɔ na neɛ,
kon wunɛ Babiloni ka wunen tem tɔmbu kɔsie
wunen nɔni biru kɔsa ye i kua Siɔniɔ.

²⁵ Kon nun wɔrima, wunɛ wi a sāa
nge guu te ta handuniagibu kpuro kam koosia.

Kon nun nɔma demie,
kpa a binda a wɔruma temɔ.
Kaa kowa nge guu te ta dɔɔ mwaara.

²⁶ Baa wunen kperu garu,
ba n maa suamɔ bu ka dirun koru swii.
Kaa kowa bansu sere ka baadommaɔ.
Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

²⁷ I tabun gidi bɔra yɔrasio i Babiloni wɔri.
I kɔba soowo kpa bwesenu nu mɛnna.

I nu sɔɔru koosio.
I sinam be ba wāa Araratio ka Miniɔ
ka Asikenasio mennama bu Babiloni tabu wɔri.

I tabu sinambu gɔsio
kpa i de dumi yi se nge twee
yi bu wɔri.

²⁸ I bwesenu kpuro sɔɔru koosio
n mam neɛre Mediban sinambu

ka ben bera ka beran wirugibu
ka sere tɔn be ba wāa ben tem sɔɔ kpuro.

²⁹ Wee tem mu yīirimɔ.

Yinni Gusunɔn himba ya koo kooro Babiloni sɔɔ.

U koo de yu ko bansu.

³⁰ Yen tabu durɔbu ba koo kpana bu maa tabu ko.

Ba koo da bu kuke kuku yee damginu sɔɔ.

Ben dam mu koo kpe,

kpa bu ko nge tɔn kurɔbu.

Ben gbāra kɔnnɔsu ko n wukiare,

kpa bu ben yɛnusu dɔɔ doke.

³¹ Sɔmɔbu ba ko n daamɔ ba n wuramamɔ

bu ka Babilonin sina boko sɔ

ma ba win wuu mwa beri berika.

³² Ba swɛɛ kpuro bɔɔra.

Ba maa kuku yenu kpuro dɔɔ meni.

Ma tabu durɔbu ba wurure.

³³ Amɛniwa Gusunɔ, Isireliban Yinni wi u wɔllu ka tem mɔ u gerua. U nɛɛ,

wee yiberɛba ba koo na bu Babilonigibu suriri

kpa bu bu taaku nge dobi

yi yi wāa doo soo yerɔ.

Yinni Gusunɔ

u koo Isireliba somi

³⁴ Yerusalemu ya nɛɛ,

Babilonin sina boko Nebukanɛsaa u raa man gura,

ma u man deri nge weke diiru.

U man sɛre nge yaa gɔba,

ma u sua ye ya gea sāa kpuro nɛ sɔɔ.

Yen biru u nɛn tɔmbu gira.

³⁵ Yen sɔ, Babilonigii be, bu nɔni sɔɔro dam mɛ ba man dɛren sɔ,

kpa yɛm mɛ ba yari mi, mu wɔri ben wiru wɔlla.

³⁶ Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua Yerusalemugibun sɔ. U nɛɛ,

wee, kon bɛɛ sanna.

Kon Babilonin daanu ka yen bwii kpuro gberasia.

³⁷ Babiloni koo kowa bansu

mi gbeeku bɔnu nu ko n wāa.

Tɔnu kun ko n maa wāa mi,

kpa bu ye yɛɛ.

³⁸ Wee yen tamba gina sāa nge gbee sinansu si su kukirimɔ.

³⁹ Adama sanam mɛ ba gari seewa,

kon de bu tam nɔ sere n banda,

kpa ba n nuku dobu mɔ,

kpa mu bu go, bu dweeya sere ka baadommaɔ.

Ba n maa seemɔ.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

⁴⁰ Kon bu sakiriwa nge yāanu ka bonu yaa goo yerɔ.

Ba Babiloni gɔɔ swīyamɛ

⁴¹ Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua Babilonin sɔ. U nɛɛ,

anna a wa ma Babiloni,

wuu bɔkɔ ge tamba raa siaramɔ,

ya wɔruma.

Wee, ya kua bansu bwesenu kpuron suunu sɔɔ.

⁴² Nim kurenu nu ye swee,

ma nu ye wukiri.

⁴³ Yen baru kpaanu nu kua bansu,

ma tem mu gbera mu kua tem saaram.

Goo kun maa wāa mi.

Goo ku ra maa sare mi.

⁴⁴ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,

kon Babilonin būu wi ba mɔ Beli seesi.

Kon nùn siasia ye u raa mwe,
kpa tǎmbu bu ku maa na win mi.
Wee Babilonin gbārara wǎruma.

⁴⁵ Bεε, nen tǎmbu Isireliba, i yario min di.

Baawure u win wǎaru wǎro nen mǎru baka ye ya ween di.

⁴⁶ I ku nanda. I ku maa diiri labaaari ye ya nǎoramǎ tem mε kpuro sǎon sǎ. Wǎo baagere ka gen labaaariwa. Tǎmbu ba ko n dam diinamǎ, kpa sinambu ba n seesinamǎ.

⁴⁷ Adama sǎo teeru kon Babilonin bǔnu seesi,
kpa yen tem kpuron tǎmbu bu sekuru wa.

Gonu nu ko n tǎriewa baama kpuro.

⁴⁸ Wǎllǎ ka temǎ ka yam kpuro,

nuku dobun kuuki koo nǎara Babilonin sǎ.

Domi yiberεba ba koo na saa sǎo yǎsan nǎm geu gian di,
bu ye kpeerasia.

⁴⁹ Yen tǎmba tǎn dabinu go handunia kpuro sǎo.

Tǎ yen tiin saa ya tunuma yu ka wǎruma.

Domi ba Isireliba dabinu go.

⁵⁰ Bεε Isireliba, bεε be i kisira ben nǎman di,
i ku maa yǎra mini.

I doonǎ n tǎma Babilonin di.

Saa min di, i Yinni Gusunǎ yaayo
ka bεεn wuu Yerusalemu.

⁵¹ Ma Isireliba ba nεε,

sanam mε sa nua ba sun wǎmmǎ,
sekura ra sun mwεwa.

Sanam mε yiberεba ba Yinni Gusunǎn sǎa yeru wǎri ba kǎsuka,
sekura sun mwawa.

⁵² Adama wi, Yinni Gusunǎ u nεε,

wee, tǎnu sisi nǐ sǎo u koo Babilonin bǔnu seesi,
kpa be ba mεεra wan wuri yi nǎara tem kpuro sǎo.

⁵³ Baa Babilonigibu bǎ n seewa ba da wǎllǎ,
baa bǎ n ben gbǎranun dam sosi

sere goo kun kpǎ u da mi,

ka mε, u koo de yiberεba bu bu wǎri bu kam koosia.

⁵⁴ Kam kobu Babilonin tem deema,
ma kuuki nǎoramǎ yen wusu sǎo.

⁵⁵ Yinni Gusunǎwa u ben wusu kam koosia.
U koo de ben kuuki yi kpe.

Yiberεba ba wee ba wǎki nge nim wǎku.

⁵⁶ Ba wee bu Babilonigii be wǎri,

kpa bu ben tabu kowo damgibu mwεeri bu ben tennu bǎoku.

Domi Gusunǎ u sǎawa Yinni

wi u ra baawure kǎsie ye u kua.

⁵⁷ U sǎawa sunǎ. Win yǎsira wǎllu ka tem Yinni. U nεε, u koo de tam mu Babilonin sinambu
go, ka ben bwisigibu ka ben tem yǎrobu ka ben wirugibu ka ben tabu durǎ damgibu kpa bu

dweeya sere ka baadommaa ba kun maa seewe.

⁵⁸ Babilonin gbǎra baka ni, nu koo wǎruma.

Nin kǎnnǎ baka si, su koo dǎo mwaaara.

Nge meya sǎmbu te ba kua gbǎra ten sǎ, ta koo kam ko.

Ben hania kpuro ya koo kam kowa dǎo sǎo.

Ba Yeremin tireru kpǎε

daa te ba mǎ Efaratiǎ

⁵⁹ Seraya, Neriyǎn bii, Maseyan debubu, u sǎawa Sedesiasi, Yudaban sina bokon sǎm
kowobun wirugii. Sedesiasin bandun wǎo nneεe sǎara ba da Babiloniǎ wi ka sina boko.

⁶⁰ Yera Yeremi u yorua tireru sǎo kǎsa ye ya koo Babiloni deema ka sere maa gari kpuro yi
Yinni Gusunǎ u gerua Babilonin sǎ.

⁶¹ Ma u Seraya yiire u nεε, sanam mε a tura Babiloniǎ, a kookari koowo a gari yini gari ka
dam tǎmbu bu nǎ.

⁶² Kpa a kanaru ko a nεε, Yinni Gusunǎ, wuna a gerua a nεε, goo kun maa sinamǎ Babiloniǎ
sere ka yεεyǎ. Ya koo kowa bansu sere ka baadommaa.

⁶³ ǎ n tire te gara a kpa, a tu kperu gbinisio kpa a tu kpǎε daa te ba mǎ Efaratiǎ,

⁶⁴kpaa nɛɛ, nge mɛ tire te, ta numa mi, nge meya Babiloni ya koo kam ko. Ya ñ maa seemo, kɔsa ye Yinni Gusuna u ye suremɔn sɔ. Ya koo wɔrumawa kpa ya kun maa dam mɔ.
Yeremin garin kpurowa mi.

Yerusalemu ya wɔruma
(*I maa mɛɛrio 39:4-7, Sinambu II, 24:18-25:7*)

52

¹Wɔɔ yɛnda tia Sedesiasi u mɔ sanam mɛ u bandu di Yudaa. Ma u kua wɔɔ wɔkura tia bandu sɔɔ Yerusalemu. Win mɛron yisira Hamutali, Yeremi, Libinagiin bii.

²Sedesiasi wi, kɔsa u kua Yinni Gusunɔn nɔni sɔɔ. U kua mam mam nge mɛ Yoyakimu u raa kua.

³Yinni Gusunɔ u ka Yerusalemugibu ka Yudaba mɔru kua, ma u bu gira win wuswaan di. Ma Sedesiasi u Nebukanɛsaa Babilonin sina boko seesi.

⁴Sedesiasin bandun wɔɔ nɔɔba nɛsen suru wɔkurusen sɔɔ wɔkuruse, yera Nebukanɛsaa u na ka win tabu kowobu kpuro bu ka Yerusalemu wɔri. Ma ba ben sansani gira gbɔrarun gɔaro. Miya ba kuku yenu gba gba ba ka gbɔra te sikerena.

⁵Ma ba Yerusalemu ye tarusi sere n ka kua Sedesiasin bandun wɔɔ wɔkura tiase.

⁶Wɔɔ gen suru nɛsen sɔɔ nɔɔba nɛse sɔɔ, yera gɔɔra wuu ge nɛnu. Domi dɔanu maa sari tem mɛ sɔɔ ni tɔmba koo di.

⁷Yera ba gbɔraru yaba, ma Yerusalemun tabu kowobu kpuro ba duki yakikira wɔkuru. Ba yara saa kɔnnɔn di ge ga wɔa gbɔraru yirun baa sɔɔ sina bokon dɔa gbaarun bɔkuɔ. N deema saa ye sɔɔ, Babilonigiba wuu ge sikerene. Be ba duki yakikira mi, ba kpawa ka swaa ye ya dɔɔ Yuudenin wɔwa gia.

⁸Ma Babilonin tabu kowobu ba sina boko Sedesiasi naa gira, ba nɔn mwa Yerikon wɔwaa. Yera win tabu kowobu kpuro ba yarina ba nɔn deri.

⁹Babilonigii be, ba sina boko Sedesiasi mwa ba ka da ben sina bokon mi Ribilaa, Hamatin temo. Ma u nɔn siri.

¹⁰U dera ba Sedesiasin bibu ka Yudan wirugibu kpuro sakira wi, Sedesiasin tiin nɔni biru Ribila mi.

¹¹Ma u Sedesiasin tiin nɔni wɔwa u nɔn bɔkuwa ka sii gandun yɔni. Yen biru, u nɔn sua u ka da Babiloniɔ u nɔn doke pirisom sɔɔ sere u ka gu.

Ba Yinni Gusunɔn sɔa yeru

dɔɔ meni
(*I maa mɛɛrio 39:8-10, Sinambu II, 25:8-21*)

¹²Yeniban biru, Nebukanɛsaan bandun wɔɔ yɛndu tia sarise sɔɔ, yen suru nɔɔbusen sɔɔ wɔkuruse, yera Nebusarada wi u sɔa sina bokon kɔsobun guro guro u na Yerusalemu.

¹³Ma u Yinni Gusunɔn sɔa yeru dɔɔ meni, ka sina kpaaru, ka yenu si su tie Yerusalemu mi kpuro, kaa sere gere dangibun yɛnusu?

¹⁴Ma Nebusarada wi, ka win tabu kowobu ba Yerusalemun gbɔraru kɔsuka ba surura.

¹⁵Ma ba bwɛɛbwɛɛbu gabu yoru mwɛɛra ka be ba tie wuu ge sɔɔ ka be ba tii wɛ ka sere nɔman sɔm kowobu.

¹⁶Adama Nebusarada u bwɛɛbwɛɛ ben gabu deri bu ka resɛm gbaanu ka gbea wuku.

¹⁷⁻¹⁸Yen biru, Babilonigii be, ba sɔa yee ten torom gɔritii sua ka kaatonu ka woba ka nɔri ka gbɛa ye sɔɔ ba ra yaku yem doke ka sere sɔa yee ten dendi ya ni ba kua ka sii gandu. Ma ba sɔa yee ten gbereba surura yi ba kua ka sii gandu, ma ba boo sii ganduguu ge kɔsuka ka gen yɔratii. Yen biru, ba sii gan ni kpuro gura ba ka da Babiloni.

¹⁹Ma kɔsobun guro guro wi, u maa gbɛɛ yorukunu sua ka dɔɔ guratii ka nɔri ka torom gɔritii ka gbɛa ye sɔɔ ba ra yaku yem doke, ka dabunu. Ye kpurowa ba gura ye ba gesi kua mi ka wura ka sii geesu.

²⁰Gbere yiru ye, ka boo sii ganduguu ge, ka sere ketɛn weenasii wɔkura yiru ye ya boo ge sɔɔwa, ye sina boko Salomɔɔ u kua ka sii gandu Yinni Gusunɔn sɔa yee ten sɔ, goo kun yen bunum geeru ye.

²¹Gbere yiru ye, ya gunum nɛwa. Yen baayeren gunum mu sɔawa gɔm soonu yɛndu yiru sari. Ma yen bɔorum mu sɔa gɔm soonu wɔkura yiru. Yen baayere ya wem mɔwa. Ma sii si ba ka ye kuan sinum mu sɔa nɔm tararun saka.

²²Ba yen baayere furɔ dokea ge ba kua ka sii gandu. Furɔ gen baageren dɛɛbu sɔawa gɔm soonu nɔɔbu, ma ba gen baagere sii yɔni ka dɔa marum weenasii gore ba ka sikerena. Ba ye kpuro kuawa ka sii gandu.

²³Dɔa marum weenasii wunɔbuwa (100) ba gen baagere gore ba ka sikerena. Adama wunɔbu nɛɛ sariwa ba koo kpɛ bu wa saa tem di.

Ba ka Yudaba da Babiloni

²⁴ Nebusarada sina bokon k̄sɔbun guro guro wi, u Seraya yāku kowo tɔnwero mwa ka Sofoni wi u s̄a yāku kowo Serayan yiruse ka s̄a yerun kɔnnɔn k̄sɔbu ita,

²⁵ ka sina kpaarun tabu kowobun wirugii goo, ka tɔmbu nɔɔba yiru gabu be ba ra ka sina boko wesiane ka tabu kowobun wirugiin tire yoro wi u ra tabu kowobun yīsa yore tireru s̄a ka sere maa tɔmbu wata be ba s̄a wuugibu.

²⁶ Be kpurowa u mwɛɛra, ma u bu kpara u ka da Babilonin sina bokon mi Ribilaɔ.

²⁷ Ma sina boko u bu so so. Ma u dera ba bu go Ribila mi, Hamatin temɔ.

Nge mɛya ba ka Yudaba yoru mwɛɛra ba ka doona n toma ben tem di.

²⁸ Yuda be Nebukanɛsa u yoru mwɛɛra u ka da win temɔ win bandun w̄ɔ nɔɔba yiruse s̄a, ben geera s̄aawa tɔmbu nɔrɔbun suba ita ka yɛnda ita (3.023).

²⁹ Be u maa yoru mwɛɛra Yerusalemuɔ win bandun w̄ɔ yɛndu yiru sarise s̄a, ben geera s̄aawa tɔmbu nɛnɛ ka tena ka yiru (832).

³⁰ Win bandun w̄ɔ yɛnda itase s̄a, yera Nebusarada wi, u tɔmbu nata ka wunaa weeru ka nɔɔbu (745) mwɛɛra Yerusalemuɔ u ka da. Yuda be ba mwɛɛra mi kpurowa, ben geera kuawa tɔmbu nɔrɔbun suba nne ka nata (4.600).

Babilonin sina boko

u Yoyakini yakia

(I maa mɛɛro Sinambu II, 25:27-30)

³¹ Efilɔ Merodaki Babilonin sina boko, win bandun w̄ɔ gbiikuu s̄a, yera u Yoyakini Yudaban sina boko w̄alle sua ma u n̄un yara piris̄m di win yoru dibun w̄ɔ weeru ita sarise s̄a, yen suru w̄akura yirusen s̄a yɛnda nɔɔbuse s̄a.

³² U ka n̄un gari kua ka k̄iru ma u win bandu w̄alle sua n kere sinam be ba yoru mwɛɛra ba ka w̄aa Babiloni mi, ka wi sannu.

³³ Ma u win piris̄m yānu k̄sa, u dera u ra di ka wi, sina boko sannu sere ka win w̄aarun nɔrɔ.

³⁴ Babilonin sina boko wiya u ra n̄un nɔɔri baadomma kpa u n̄un w̄ɛ yɛn bukata u ma kpurowa sere u da u ka gu.

YEREMIN SWII

Yeremi u swĩ Yerusalemu ye ba w̄ari ba kosukan s̄o ka sere Yudaban toranun s̄o. U wigibu tubusia yèn s̄o Gusun̄o u dera yiber̄eba ba kua me. Adama u nee, Yudaba bà n ḡoru ḡosia, Gusun̄o u koo bu win w̄onw̄ondu s̄osi.

Tire ten kpunaa

1. Yerusalemu ya s̄aa nge kur̄o ḡomini, wiru 1.
2. Yinni Gusun̄o u Yerusalemu seeyasia, wiru 2.
3. N̄oni sw̄āaru s̄oo, ȳiȳo bu w̄āa, wiru 3.
4. Yerusalemugibun wahala tabun s̄o, wiru 4.
5. Yinni Gusun̄o, a de su wurama wunen mi, wiru 5.

Yerusalemu ya s̄aa nge kur̄o ḡomini

¹ Yerusalemu yè s̄oo t̄amba raa dabi,
wee ya w̄āa ye t̄ona,
ya kua nge ḡomini.

Ya raa ȳisuru yara bwesenun suunu s̄oo.

Wee t̄e ba ye yoru diisiam̄o.

² Ya wuri m̄o w̄oku giriru

ma yen n̄oni ȳiresu kokum̄o.

Be ba raa s̄aa yen k̄inasibu,

ben goo sari wi u ye nukuru yemiasiam̄o.

Be kpuro ba kuawa naane sariba,

ma ba kua yen yiber̄eba.

³ Ba Yudaba gura ba ka doona tem tukum̄o.

M̄eya, ba bu dam d̄arem̄o ba yoru diisiam̄o.

Ba ku ra n w̄erabu m̄o.

Ben yiber̄eba ba bu w̄ari subaru s̄oo

ba deema ba w̄āa n̄oni sw̄āaru goru s̄oo.

⁴ Yerusalemu ya w̄āa nuku sankiranu s̄oo,

domi ba ku ra maa yen swee s̄i bu t̄ōo bakaru na.

Goo kun maa w̄āa yen gb̄ara k̄onn̄ow̄o.

Yen ȳaku kowobu ba weeweenu m̄o.

Yen w̄ondiaban nuki sankira.

Yen tii ya w̄āa nuku sankira bakaru s̄oo.

⁵ Yen yiber̄eba ba ye tabu di,

ma ba w̄āa b̄ari ȳendu s̄oo.

Yinni Gusun̄owa u ye nuku sankira ni kp̄ee

yen tora dabinun s̄o.

Wee yiber̄eba ba yen bibu kpara

ba ka da ba yoru diisiam̄o.

⁶ Yerusalemun beere ya kpa.

Ma yen wirugibu ba ka gini weene

yi yi ñ yakasu wa yi di.

Yi ñ maa dam m̄o

ma yi duki m̄o taason wuswaan di.

⁷ Saa yeni s̄oo, Yerusalemu ya w̄āa ȳāaru s̄oo,

yen t̄amba yaayaare m̄o.

Yera ya yaaya ḡāa gee ni ya raa m̄o yellu.

Sanam me yen yiber̄eba ba ye kamia,

ya goo bia u na u ye somi,

ma n yiber̄e be dore, ba ye yaakoru koosim̄o.

⁸ Yerusalemu ya tora too.

Yen s̄ōna ba ye tusa.

Be ba raa ye doke,

bà n yen bansu wa ba ra ye gemwa.

Wee, yen tii, ya weeweenu m̄o,

ya w̄āa sekuru s̄oo.

⁹ Wee, yen durum ȳireru ta w̄āa yen yaber̄o.

Adama ya ñ daa yen kpeeru bwisika.

Ya wɔruma subaru sɔɔ
 goo kun ye nukuru yemiasie.
 Ma ya nɔɔgiru sua ya nɛɛ,
 Yinni Gusunɔ, a nɛn nɔni swāaru mɛɛrio.
 A mɛɛrio nge mɛ yiberɛ u tii sue.
¹⁰ Wee, ba nɛn gāa gee ni na mɔ gura.
 Wee, bwese tuku ni a yina nu n wāa ka wunen tɔmbu sannu,
 nu dua wunen sāa yerɔ.
¹¹ Wee, Yerusalemugibu kpuro ba wasire
 ba dīanu kasu ni ba koo di.
 Ma ba ka ben gāa geenu dīa ni kɔsina
 bu wa ba n ka wāa.
 Yerusalemu ya nɛɛ,
 Yinni Gusunɔ, a mɛɛrio nge mɛ na wɔnwɔndu soore.

¹² Bɛɛya na ka yā, bɛɛ be i sarɔ mini kpuro.
 I mɛɛrio nɔni swāaru garu tɔ n maa nɛgii teni kere,
 te Yinni Gusunɔ u man kpɛɛ win mɔrun saa sɔɔ.
¹³ Saa wɔllun di n sāare u dɔɔ surema nɛn wasi sɔɔ,
 ma u man di.
 U nɛn naasu yina beria.
 Ma u man sura gbaru gbara
 u man kpɛɛ nuku sankiranu sɔɔ sere ka baadommas.
¹⁴ U nɛn toranu kpuro mɛnna
 nge wɛɛ yi ba tara.
 Ma u nu gbiniɔ nɛn wīirɔ.
 U nɛn dam bua.
 Ma u man yiberɛ nɔmu beria
 mi na n kpɛ n ka tii yina.
¹⁵ Yinni Gusunɔ u nɛn tabu kowobu surura.
 U tabu durɔbu mɛnna
 bu ka nɛn aluwaasiba kam koosia.
 U nɛ, Yerusalemu taaka
 nge mɛ ba ra resɛm taaku.
¹⁶ Yen sɔna na wura mɔ,
 na nɔni yīresu kokumɔ.
 Wi u koo man nukuru yemiasia u man wāaru wesia,
 u man deri.
 Nɛn biba nuki sankire,
 domi yiberɛ u man kamia.

¹⁷ Na nɔma yijya na kanaru kua.
 Adama goo kun nɛ u man nukuru yemiasia.
 Yinni Gusunɔ u dera be ba ka nɛn tɔmbu Isireliba sikerɛnɛ
 ba kua nɛn yiberɛba,
 ma ba man garisi disi.

¹⁸ Yinni Gusunɔ u gem mɔ ye u ka kua mɛ.
 Domi na n win gere mɛm nɔwɛ.
 Bɛɛ bwesenu kpuro, i swaa dakio i nɔ,
 kpa i nɛn nuku sankiranu wa.
 Nɛn wɔndiaba ka nɛn aluwaasiba ba yoru da tem tukumɔ.
¹⁹ Na nɛn kīnasibu somiru kana,
 adama ba man bɔrɔ kɔɔru kua.
 Nɛn yāku kowobu ka wuun guro gurobu ba gu nɛn swɛɛ sɔɔ
 sanam mɛ ba dīanu kasu ni ba koo di ba n ka wāa.
²⁰ Yinni Gusunɔ, a nɛn nɔni swāaru mɛɛrio,
 nɛn bwɛra kun kpī.
 Na nuki sankire too,
 domi na n nun mɛm nɔwɛ.
 Tɔwɔ tabu sun dimɔ.
 Ma wuun sɔwɔ gɔɔ wāa.

21 Ba nɛn weeweenu nua.
 Adama goo kun man nukuru yɛmiasie.
 Yibɛɛbaɛn nukura dora, yɛn sɔ a man kua mɛ.
 N n mɛn na, a dɛ tɔɔ te, tu na te a gerua mi,
 kpa bu ko nge nɛ.
 22 A ben nuku kɔsuru mɛɛrio,
 kpa a bu kua nge mɛ a man kua nɛn durum kp̄arun sɔ.
 A mɛɛrio nge mɛ na weeweenu mɔ, nɛn nuki sankire.

2

Yinni Gusunɔ u Yerusalemu sɛɛyasia

1 Yinni Gusunɔn mɔru baka ya seewa.
 Ma ya Yerusalemu wukiri nge guru wii bakaru.
 Yen bɛɛɛ ye ya raa girari sere guru winɔ,
 u ye kara u kɔ temɔ.
 Win mɔru yen saa sɔɔ,
 u n yaaye ma Yerusalemu ya s̄aa win naa sɔnditia.
 2 U Isireliban w̄aa yenu
 ka ben wusun gb̄aranu kpuro surura ka mɔru wɔnwɔndu sari.
 Ni wee nu wɔruka temɔ.
 U ben bandu ka ten wirugibun dam bua.
 3 U Isireliban dam kpuro bua win mɔru bakan sɔ.
 U tii bɔkua sanam mɛ yibɛɛba ba bu wɔrim na.
 Ma u Isireli be dɔɔ kare,
 ma dɔɔ wi, u bu di beri berika.
 4 U bu win tɛndu gawe ka win nɔm geu.
 Ma u bu ȳisi nge yibɛɛ,
 u kpuro go ye ya gea s̄aa ben nɔni sɔɔ.
 U dera win mɔru yabura nge dɔɔ
 ben w̄aa yenɔ Yerusalemu.
 5 Yinni Gusunɔ u Isireliba w̄ari nge yibɛɛ.
 U bu mwa nge dɔɔ u ben d̄ii geenu di.
 U ben gb̄aranu kɔsuka,
 ma u dera wuri yi nɔɔramɔ baama ben suunu sɔɔ.
 6 U win s̄aa yeru kɔsuka.
 U dera ba ku ra maa s̄aarun tɔɔ bakanu ka tɔɔ w̄ɛrarugiru di.
 Win mɔru seewa ka dam.
 Ma u sina boko ka ȳaku kowobu yina.
 7 U win s̄aa yeru mi ba ra n̄un ȳakuru kue biru kisi.
 U yibɛɛba Yerusalemun d̄ii geenu nɔmu bɛria.
 Ma w̄akinu nɔɔra win s̄aa yeru mi, nge tɔɔ bakanun saa.
 8 Yinni Gusunɔ u ḡɔru doke u Yerusalemun gb̄aranu kɔsuku.
 Wee u nu kɔsuka kpuro mam mam.
 Ya kua wɔnwɔndu baama kpuro.
 Gb̄aranu yiru ye kpuro ya kua bansu.
 9 Yen k̄annɔsu su numa temɔ.
 Sin d̄aa ye ba ra ka su s̄ɛsuku ya b̄ɔk̄ira.
 Ma ba yen sina boko ka yen wirugibu gura
 ba ka da tem tukumɔ.
 Wooda maa sari.
 Baa Gusunɔn s̄omɔbu ba n̄ maa k̄asinu waamɔ win min di.
 10 Wee, yen guro gurobu ba s̄ɔ temɔ ba n̄su maari.
 Ba tii torom wisi winɔ,
 ba saaki deewa nuku sankiranun sɔ.
 Ma yen wɔndiaba ba s̄ɔ ba tuke.
 11 Nɛn nɔni yandamɔ wurin sɔ.
 Nɛn wasi gb̄isimɔ ma nɛn torora kare.
 Domi nɛn t̄amba kam kua.
 Wee, bii w̄ɛnu ka bibu ba w̄aa Yerusalemun swɛɛ sɔɔ,
 ba n̄ maa dam mɔ.
 12 Ba ben mɛrobu s̄ɔmɔ ba mɔ,

mana sa ko dīanu wa.
Ma ba w̄rukum̄ sw̄ε s̄o nge be ba m̄εra kua.
Gaba gbisukum̄ ben m̄eron tororu w̄llo.

13 Yerusalemu, mba kon nun s̄o.
Mba kon ka nun weesina.
Wara u maa n̄oni s̄ōre nge wunε,
n ka kp̄i n nun nukuru yemiasia.
Domi wunen n̄oni sw̄āra kp̄ā nge nim w̄kun nim.
Goo sari wi u koo kp̄i u tu kpeesia.
14 Wunen s̄om̄bu ba nun gari weesugii s̄ōwa.
Ba ñ nun wunen toranu s̄ōsi
bu ka nun gbara yorun di.
Gari weesugiiya ba nun s̄ōwa yi yi nun n̄oni w̄kua.
15 Wee, t̄ē wi u sar̄o u ra nun taka koosiwa u ȳε,
kpa u w̄ia ko u n̄ε,
wuu geniwa ba ra raa soku wuu bur̄o,
ḡen s̄o handunian t̄ambu kpuro ba ra n nuku dobu m̄o?
16 Kpa yiberεba ba n n̄o t̄endu ber̄i
ba n nun ȳεm̄o ba n m̄o,
sa nun m̄wε nge d̄ia d̄ka.
Wee, t̄ō te sa mara ta tunuma,
sa tu wa.
17 Yinni Gusun̄o u kua ye u ḡoru doke.
U yibia ye u gerua saa yellun di u n̄ε,
u koo ko.
Wee u wunε Yerusalemu kam kua.
U ñ wunen w̄n̄w̄ndu wa.
U dera yiberεban nukura dora wunen s̄o,
domi u bu dam k̄a.

18 Yerusalemu, a Yinni Gusun̄o n̄ōḡiru sueyo,
a de u wunen wuri n̄o.
A n̄oni ȳresu kokuo nge daaru.
A ku w̄ra, a ku wuri mari.
19 A seewo a wuri ko w̄kuru,
a wunen ḡoru kpuro kusia Yinni Gusun̄on wuswaāo.
A n̄oma ȳiyo a n̄un kana wunen bibun s̄o
be ba gbim̄o sw̄ε s̄o ḡōrun s̄o.

20 Yinni Gusun̄o, a m̄εrio a wa.
Wara a kuare nge m̄ε.
Mban s̄na a dera t̄on kur̄ba ben bibu tema be ba k̄i mi.
Mban s̄na a dera yiberεba ba maa wunen s̄om̄bu ka ȳaku kowobu go wunen s̄a yer̄o.
21 Wee bukurobu ka bibun gonu nu kp̄i sw̄ε s̄o.
Ba nen w̄ndiaba ka aluwaasiba go tabu s̄o.
A dera ba bu sakira w̄n̄w̄ndu sari, wunen m̄run saa.
22 A nen yiberε be na nasie sokusia baaman di
ba menna nge t̄ō bakarun saa.
Yen d̄oma te, goo kun kisire.
Goo kun maa seewe bii be na k̄i na seeya s̄o.
A dera nen yiberε u bu go kpuro.

3

N̄oni sw̄āru s̄o, ȳiȳobu w̄ā

- 1 Na s̄āwa t̄onu wi u n̄oni sw̄āru ȳē
te ta na Yinni Gusun̄on m̄run s̄o.
2 U dera na da yam w̄kuru s̄o, mi yam bururam sari.
3 Ne turowa u n̄oma doke bururu ka yoka.
4 U dera na woor̄a saa nen wirun di sere ka nen naas̄o.
N s̄āre u nen kukunu k̄osuka,
5 u ka man nuku sankiranu ka n̄oni sw̄āru bunana nge gb̄āraru.

- 6 U dera na da yam wōkuru sōo
nge gori be ba gu n te.
- 7 U man gbāraru bunana n ku ka yari,
ma u man bōkua ka yōni damgii.
- 8 Ma na nōogiru sua na somiru kana.
Adama u n̄ man swaa daki u sere nen kanaru mwa.
- 9 U nen swaa kenua ka kpee bakanu,
u ye go.
- 10 U kukua u man mara
nge gbeeku bōo ge ga yaa mara.
U man mara nge gbee suno
ge ga yaa yōoru bwēeye.
- 11 U nen swēe bōora,
ma u man mwa u gēeka.
U man deri biti sōo.
- 12 U win tendu beri
ma u man kua nge yaa ye u koo to.
- 13 U nen yēsa yabura ka sēenu.
- 14 Ma tōmbu kpuro ba man yēmō
ba womusu dokemō tōo baatere.
- 15 U dera na nōni swāaru wa
ma nuku sankirara man goomō nge tam.
- 16 U dera na kpenu tema
ma nen donnu bōokira.
Ma u man torom wisi.
- 17 U dera na n̄ maa wāa bōri yendu sōo,
na n̄ maa nuku dobu mō.
- 18 Ma na gerua na nēe,
na n̄ maa dam mō,
na n̄ maa gāanu yīiyō wi, Yinni Gusunōn mi.
- 19 Nā n nen nōni swāaru yaaya,
n da n sāarewa nge dāa sosurarun nima na nōra ka dēe.
- 20 Nā n yeniba kpuro yaaya, na ra wururewa.
- 21 Adama wee ye ya man yīiyōbu wēmō.
Na kī n tii ye yaayasia n gere.
- 22 Yera, Yinni Gusunōn durom kun kpa,
win wōnwōnda kun maa nōru kue.
- 23 Ta ra n wuramamōwa bururu baatere.
Win bōrōkiniru ta kpā.
- 24 Na nēe, Yinni Gusunō u sāawa negii.
Yen sōna na yīiyōbu mō wi sōo.
- 25 U ra wi u n̄n naane sāa kīru sōosi,
kpa u wi u n̄n kasu durom kua.
- 26 Ya wā tōnu ù n Gusunōn somiru mara ka temanabu.
- 27 Ya wā tōnu u Gusunōn yoru wura win aluwaasiru sōo.
- 28 U n laakari mēeribu gabu wa,
u tii gawo sēe u da u n wāa wi turo,
domi Yinni Gusunōwa u n̄n bu kpēe.
- 29 U n n̄n wiru kpīiye win nuku sankiranu sōo,
kpa u n yīiyō ma u koo n̄n somi.
- 30 U wi u n̄n baara soomō baaru tīiyō u sōme,
kpa u wura bu n̄n wōme.
- 31 Domi Yinni Gusunō u ku ra tōnu biru kisi ka baadommao.
- 32 Baa ù n dera yēro u nōni swāaru wa,
ka me, u n̄n kī too,
domi win wōnwōnda kpā.
- 33 N n̄ win kīru u ka tōnu nōni sō,
kpa u n̄n nuki sanku.
- 34-36 Yinni Gusunō u yē
sanam me ba yobu nōni sōomō ba taakumō.

U yē sanam mē ba ñ tambu kuammē nge mē n weenē.
U yē sanam mē ba ñ bu siriammē dee dee.

37 Goo kun kpē u nēē, gāanu nu kooro,

Yinni Gusunō ù kun nin wooda wē.

38 Wi, Gusunō Wōrukoo

wiya u ra de gea ka kōsa yu na.

39 N n mēn na, mban sōna tōnu u ko n weeweenu mō.

U de u weeweenu ko win durum sō.

40 Yen sō, i de su bēsen daa mēeri

kpa su ye wēeri

su wa su ka gōsirama Yinni Gusunōn mi.

41 Gusunō u wāa wōllō.

I de su nōma yijya su nūn kana.

42 Su nēē, Yinni, sa durum kua,

sa nun seesi.

A ñ sun suuru kue.

43 A tii berua wunen mōru bakan sō,

ma a sun naa gira a go wōnwōndu sari.

44 A dua guru wiru sōo a ku ka bēsen kanaru nōn sō.

45 A dera ba sun garisi nge kubanu bwesenun suunu sōo.

46 Bēsen yiberēba kpuro ba sun nōo kuurimō.

47 Ye ya sun tie, yera nandabu ka berum,

domi ba bēsen yānu gura,

bēsen tem mu kua bansu.

48 Wee na nōni yīresu kokumō

yēn sō nen tamba kam kua.

49 Nēn nōni yīresu kokumō, su ñ yōre,

50 na ka mara Yinni Gusunō u nēn laakari kooma wōllun di,

51 kpa u wa ma ye ya Yerusalemugibu deemamō,

ya nen nuki sankā.

52 Be ba man tusa kam sōo

ba man naa gira nge gunō.

53 Ba kī bu nēn wāaru kpeesia wōru sōo.

Ba man kpenu kasuka.

54 Nim mu man mwēemō,

ma na nēē, na kam kuawa.

55 Saa ye sōo, na kanaru kua na nēē,

Yinni Gusunō, na nun soka saa wōru ge sōon di,

56 ma a nēn nōo nua.

A ku wunen swaa kōre.

A nēn wuri ka nēn weeweenu nōowō.

57 Dōma te, a man susi,

a man sōowa a nēē, n ku berum ko.

58 Yinni a man siria

ma a nēn wāaru yakia.

59 A wa kōsa ye ba man kua,

a man sirio.

60 A wa mōru ye ba man kōsiemō

ka nōo tia ye ba mō bu ka man seesi.

61 Yinni Gusunō, a ben wōma nua ye ba man koosimō.

62 A ben nōo tia wa ye ba man koosi

ba ka man gerusimō tōo baatere.

63 Ye ba mō kpuro sōo gesi,

nēna ba ra n womu dokemō.

64 Yinni Gusunō, na yē ma kaa bu kōsie

nge mē ben kookoosu nē.

65 Kaa ben gārun nōni wōke

kpa a de wunen bōri yi n sāa ben baa.

66 Kaa bu naa gira ka mōru baka

kpa a bu kpeerasia

ba kun maa wāa tem mē sōo.

4

Yerusalemugibu wahala tabun s̄

¹Yinni Gusun̄n s̄a yerun wura gea ye, ya t̄ira.
Ten kpenu nu yari sw̄eε kpuro s̄o.

²Yerusalemun t̄on be ba raa garisi nge wura gea,
ba gis̄o bu garisiwa nge tem m̄annu.

³Baa ka gbeeku b̄ōn̄o, nu ra nin binu bom k̄ē.
Adama n̄en t̄ambu ba ñ ben bibun w̄onw̄ondu m̄o.
Ba s̄aawa nge taataa niru te ta w̄a gbabur̄o.

⁴Ba dera ben bii w̄ēn̄un yari mani nin darosu s̄o nim n̄orun s̄o.
Bibu ba d̄ianu kasu, adama goo sari wi u koo bu w̄ē.

⁵Be ba ra raa d̄ia geenu di,
ba ghisukum̄o sw̄eε s̄o.

Be ba seeya doo n̄or̄u s̄o,
ba kubanu b̄ūrim̄o.

⁶N̄en t̄ambun s̄eεyasiabu bu kp̄ā, bu Sodomugibu kere,
wuu ge Yinni Gusun̄o u kpeerasia n̄oni kpaki teeru
goon n̄oma sari mi s̄o.

⁷Ben sina bibu ba raa w̄ēsu bururam kere.
Ba mam bom bekum bururam kere.

Ben wasin ḡona ra n s̄ōriwa
kpa ben wuswaa ya n ballim̄o nge kpee gobiginu.

⁸Adama t̄ē ba d̄ō dur̄om t̄iram kere.

Ba ku ra maa bu tubu sw̄eε s̄o.
Ba woorewa sere ben ḡona ya kukunu mani.
Ma ben wasi gbere nge d̄āa gbeba.

⁹Be ba gbim̄o tabu s̄o, ben ḡo buram bo
n kere be ba ra n̄oni s̄ōre
bu woora ḡōrun s̄ō bu sere gbi.

¹⁰Baa m̄e bii m̄erobu ba ben bibu k̄i too,
ka m̄e, ba bu yikum̄o ba dim̄o
wahala ye ya be, n̄en t̄ambu deeman s̄o.

¹¹Yinni Gusun̄o u win m̄or̄u kpuro s̄ōsi,
u Yerusalemu d̄ō s̄ōre
ma ya d̄ō mwaara sere ka yen kpeεkpεkuo.

¹²Sina hoko goo ñ kun m̄e t̄on d̄iro goo sari handunia s̄o
wi u raa tamaa yiber̄e u koo kp̄i u du Yerusalemun gb̄ararun k̄onn̄on di.

¹³Wahala baka yeni ya nawa
Gusun̄n s̄am̄abu ka ȳaku kowobun toranun s̄o.

Domi bera ba be ba ñ toranu ganu kuen yem yari Yerusalemun sw̄eε s̄o.
¹⁴Ba ra n sirēwa sw̄eε s̄o ba n babi nge w̄ōkubu

ba n dis̄i s̄ōwa t̄ambun yem s̄o.
Goo kun k̄āk̄o u mam ben ȳanu baba.

¹⁵B̄a n da t̄ambun b̄ōkuo, ba ra bu girewa bu n̄eε,
i doon̄o minin di, b̄eε disigibu.

I ku susima i sun baba.

Yera ba ra doon̄e min di ba kun ȳē mi ba d̄ō.

B̄a n maa w̄a bwese tukunun suunu s̄o,
nu ra bu s̄ōwa nu n̄eε,

i ku sina bes̄en suunu s̄o mini n ka t̄e.

¹⁶Yinni Gusun̄n t̄ii u bu yarinasia ka m̄or̄u.
U ñ k̄i u bu wa.

U ñ ben ȳaku kowo goo doke ḡāanu.

U ñ maa ben dur̄o t̄āk̄onun w̄onw̄ondu kue.

¹⁷Sa swaa m̄eεra sa wasira
su ka wa min di somira koo sun naawa.

Sa raa bweseru garu m̄eεra
te sa ȳiȳo ta koo sun faaba ko.

Wee, ta ñ sun faaba kue.

¹⁸Yiber̄eba ba bes̄en sanu sanusu m̄eεra,

bu ka sun yinari su da wuun baturna sɔɔ.
 Bɛsɛn gɔɔ turuku kua.
 Bɛsɛn wāarun tōra kpawa mi.
 19 Bɛsɛn yiberɛ be, ba gunɔ bakeru sāabu kere.
 Ba sun yɔɔru bwɛɛye gbaburɔ.
 Ba sun naa gire sere guunu wɔllo.
 20 Bɛsɛn sina boko wi u dera sa wāa,
 wi, wi Yinni Gusunɔ u gɔsa,
 wee, ba nùn yina mwa.
 N deema sa raa nɛɛ,
 win saabuwa sa ka tii mɔ bwesenun suunu sɔɔ.

21 Bɛɛ maa Edɔmuba, bɛɛ be i wāa Usiɔ,
 i ko kpī i nuku dobu ko tɛ,
 adama i n yɛ ma siribu bɛɛ mara.
 I ko i ko nge be tam mu goomɔ kpa i tereru yōra.
 22 Bɛɛ Yerusalemugibu, bɛɛn sɛɛyasiabu kpa.
 Ba n maa bɛɛ yoru mwaaɔ bu ka doona.
 Adama bɛɛ Edɔmuba, Yinni Gusunɔ u koo bɛɛ mɔru kɔsia,
 kpa u bɛɛ toranu terasia.

5

Yinni Gusunɔ, a de su wurama wunen mi

1 Yinni Gusunɔ, a yaayo ye n sun deema.
 A mɛɛrio a wa nge mɛ sa wāa sekuru sɔɔ.
 2 Bɛsɛn tem mɛ a sun wɛ mu kua gabugim.
 Tɔn tukoba ba wāa bɛsɛn diaɔ.
 3 Bɛsɛn baababa ba gu,
 ma bɛsɛn mɛrobu ba gominiru sɔ.
 Sa wāa tundobu sari.
 4 Gobiya sa ra kɔsie su sere bɛsɛn tiin dɔkɔn nim nɔ.
 Gobiya sa ra maa ka bɛsɛn tem dāa dwe.
 5 Wee, bɛsɛn yiberɛba ba sun yoru diisiamɔ.
 Sa wasire, ba n maa sun wɛrabu wɛɛmɔ.
 6 Sa Asirigibu ka Egibitigibu dīanu kana.
 7 Wee, bɛsɛn baababa ba kōsa kua,
 adama ba n maa ka sun wāa.
 Bɛsɛra sa yen wahala sɔɔwa.
 8 Yoba ba kua bɛsɛn yinnibu.
 Goo maa sari wi u koo sun wɔra ben nɔman di.
 9 Sa ra bɛsɛn wāaru kari bɔriewa,
 domi sa ra ka yiberɛba tabu kowa gbaburɔ
 su sere wa su di.
 10 Gɔɔrun sɔ bɛsɛn wasi swīa nge pɛɛ wɔɔ yeru.
 11 Ba tɔn kurɔbu ka wɔndiaba gabirimɔ
 Yudan tem kpuro sɔɔ ka sere Yerusalemɔ.
 12 Ba bɛsɛn wirugibu mwɛɛra ba soora doke.
 Ba n durɔ tɔkɔnu bɛɛɛ wɛ.
 13 Ba bɛsɛn aluwaasiba mwɛɛra nge yobu bu ka som nam.
 Ma biba dāa guramɔ ba wɔrukumɔ yen bunum sɔ.
 14 Bɛsɛn bukurobu ba ku ra maa sine
 bu siribu ko siri yerɔ.
 Meya bɛsɛn aluwaasiba ba ku ra maa womusu ko.
 15 Bɛsɛn nuku dobu bu kpa.
 Bɛsɛn nuku dobu yaabu gɔsira nuku sankiranu.
 16 Bɛsɛn bɛɛɛ ya kpa.
 Anna a wahala baka wa tora ni sa kuan sɔ.
 17 Gisɔ sa nuki sankire,
 ma sa nɔni yīresu kokumɔ,
 18 yɛn sɔ guu te ba mɔ Siani ta kua bansu,
 ma ta kua gbeeku bɔnnun wāa yeru.
 19 Adama wune Yinni Gusunɔ, a sāawa sunɔ.

Kaa n bandu diiwa sere ka baadommao.

²⁰ Kaa n sun deriwa n ka te?

Mban sōna kaa n sun duari sere ka baadommao.

²¹ Yinni Gusunō, à n nēē, su wurama wunen mi,
sa ko wurama.

A de bešen wāaru tu wurama nge yellu.

²² Kaa n ka sun mōru baka sāawa?

Kaa n sun deriwa mam mam?

ESEKIELI

Sanam me Esekieli u Gusunon gari yini gerua u wāawa Babiloniā u yoru dimā ka win mero bisibu Yuda gabu. U wāawa yoo te sō, Babilonigibu ba sere Yerusalemu kāsuka.

Gbiikaā, u Yudaba sōmā ma Gusunā u koo bu siri kpa u de yiberēba bu Yerusalemu wari bu kamia. Yiruse, Gusunā u koo maa bwese tukunu siri yēn sō nu win tambu dam dāre. Itase, u Yudaba nukuru yemiasiamā, domi Gusunā u nā mweeru kua ma u koo de bu wurama Yerusalemu kpa ben sia yu wēra. Nnese, u wa win kāsiru sō nge me Yinni Gusunon sāa yeru ta koo kparam wurama.

Tire ten kpunaa

1. Esekielin sokuru, wiru 1n di sere wiru 3.
2. Gari yi u gerua Yudaban sō yiberēba bu sere Yerusalemu wari, wiru 4n di sere wiru 24.
3. Gari yi u gerua bwese tukunun sō, wiru 25n di sere wiru 32.
4. Ba koo Yerusalemu seeya, wiru 33n di sere wiru 39.
5. Sāa yee kpaaru kāsiru sō, wiru 40n di sere wiru 48.

Yinni Gusunā

u tii Esekieli sōsi

¹⁻³ Wō tēnāsen suru nnefen sō nōobuse sōra Esekieli, yāku kowo Busin bii u wā daa te ba mō Kebarin goorō ka Yuu be ba yoru mwērīma sannu. Miya u wa wālla kenīara ma Gusunā u dera u kāsiru wa. U ka nūn gari kua ma win dam nūn nēnuā. N deema sina boko Yoyakimun wō nōobusewa mi, ye u ka wā yoru sō Babiloniā.

⁴ Wee ye u wa kāsī te sō. U woo bōkō wa ga seema sā sō yēsān nōm geu gian di ga guru wiru sōwā ka guru maakinu. Ma yam bururam mu guru wii te sikerene. Ma ten suunu sō n ballimā nge sii gan te ba wōriasia.

⁵ Guru wii te sō, hunde koniba nne ba wā mi be ba ka tambu weene.

⁶ Ben baawure wuswā nne ka kasenu nnewa u mā.

⁷ Ben kōri yi dende. Ma ben naasu su ka naa buun naa kaburosu weene, ma su ballimā nge sii gan te ba wōriasia.

⁸ Kasa yen baayeren temā, tōnun nōmuwa ga wā mi. Nōma yen baayere ya demiewa mi wuswā ka kasa ye, ya mēera.

⁹ Kasa ye kpuro ya nōsu girarinewa. Hunde koni be, bā n sīimā, ba ku ra sīire. Mi ba dō, miya ba ra n mēera.

¹⁰ Hunde koni ben baawure u wuswā mōwa nne. Tia ya sāa tōnun wuswā. Yen nōm geu gia, gbee sunon wuswā. Yen nōm dwaru gia keten wuswā. Yen biru gia maa gunā bakerun wuswā.

¹¹ Ben baawuren kasa yiru ya demiarewa wōllō ma ya girarine mi gia. Ma yiru ye ya maa tie ya ben wasi wukiri.

¹² Mi wuswā yen baayere ya wā, mi giawa ya mēera. Yen sōna mi ba kī bu da kpuro, ba ra dewa ba kun sīire.

¹³ Hunde koni ben baa sō, dō gēya yi wā mi, yi fīamā nge wī bōnnu. Dō win yam bururam mu kpā. Min diya dō buri yi yarimā nge guru maakinu.

¹⁴ Hunde koni be, ba ra n sāuwa nge guru maakinu, ba n dō, ba n wee.

¹⁵ Ye u bu mēera mesum, yera u uruu wa ya tem girari ben baawuren bōku.

¹⁶ Uruu be, ba ballimōwa nge kpee gobiginu. Ma ba weene. Ma n sāare uruu baayere ya wā uruu ga sō.

¹⁷ Ba koo kpī bu da bera nne kpuro sō ba kun tii sīye.

¹⁸ Ben gunum mu nanum mā. Ma ben nōsu sō n sāare gāanu mani mani ni nu ballimā.

¹⁹ Hunde koni be, bā n sanum seewa, uruu be, ba ra n wāawa ben bōku. Bā n maa yōwā, ka be sanna.

²⁰ Hunde koni be, ba ra dewa mi ba kī, adama ka uruu be sanna. Domi beya ba uruu be gawe.

²¹ Yen sōna bā n sīimā, uruu be, ba ra n maa sīimā. Bā n yōra kpa uruu be, bu yōra. Bā n maa seewa, kpa uruu be, bu maa se. Domi hunde koni ben hunde ya wāawa uruu be sō.

²² Ma gāanu terie hunde koni ben wōllō nu ballimā nge kpee gobiginu.

²³ Ma ba ben kasa yiru yiru demie ya girarine gāa nin temā. Ma yiru yiru ye ya bu tie ya ben wasi wukiri.

²⁴ Sanam me ba sīimā, yera na ben kasan wōkinu nōmā nge nim wōkun wōkinu, n kun me nge Gusunā Dam kpurogiin nō, n kun me nge tabu kowo wuurun wōkinu. Adama ye ba yōra, ba ben kasa ye kuruawa.

²⁵Ma na maa wəkinu nɔɔmɔ gāa nin wəllun di.

²⁶Ma na gāanu wa mi, nu ka sina kitaru weene, nu ballimɔ nge kpee gobiginu. Ma na maa gāanu wa nu sɔ sina kita ten wəllɔ nu ka tɔnu weene.

²⁷Ma n sɔare tɔnu wi, u ballimɔ nge sii gan te ba wəriasia dɔɔn suunu sɔɔ. Ma yam bururam ka nɔn sikerene.

²⁸Yam bururam mɛ, mu ka guru waa weene ye ya ballimɔ sanam mɛ gura nɛmɔ. Yeniba kpuro ya sɔawa Yinni Gusunɔn yiikon girima.

Gusunɔ u Esekieli gɔra

Isireliban mi

Ye u ye kpuro wa mɛ, yera u yiira u wuswaa tem girari. Ma u nua goo u ka nɔn gari kua.

2

¹U nɛɛ, tɔnun bii, a seewo a yɔra, kpa n nun gari sɔ.

²Sanam mɛ u ka nɔn gari yi mɔ, yera Yinni Gusunɔn Hunde u nɔn yɔɔwa ma u nɔn yɔrasia. Ma u yɛro swaa daki wi u ka nɔn gari mɔ mi.

³U nɛɛ, tɔnun bii, na nun gariɔ Isireliban mi, be ba man seesimɔ. Wee be, ka ben baababa ba man tora sere ka gisɔ.

⁴Tɔn be, ba swaa tau, ba maa gɔru bɔɔbu. Ben miya na nun gariɔ kpa a bu sɔ a nɛɛ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua.

⁵Na nɛɛ, wee ba sɔa mɛm nɔɔ sariba. Ba nun swaa daki? Ba nɔn swaa daki? Ka mɛ, ba koo gia ma Gusunɔn sɔmɔ u waa ben suunu sɔɔ.

⁶Wunɛ Esekieli, a ku bu nasia, a ku maa ben garin berum ko, baa mɛ n ko n sɔare a waa saki ka niin suunu sɔɔ. Domi ba sɔawa mɛm nɔɔ sariba.

⁷Ba nun swaa daki? Ba nɔn swaa daki? A gesi bu sɔɔwɔ ye na gerua, baa mɛ ba sɔa mɛm nɔɔ sariba.

⁸Adama wunɛ, tɔnun bii, a nɔɔwɔ ye kon nun sɔ. A ku ko mɛm nɔɔ sari nge bwese te. A wunen nɔɔ wukio kpa a tem ye kon nun wɛ.

⁹Saa yera Esekieli u nɔmu gagu wa ga demie win mi gia, ga tireru nɛni te ba kurua.

¹⁰Nɔmu ge, ga tire te kusia win wuswaaɔ. Ba tu yoruawa bera yiru kpuro. Gari yi yi yoruwa tire te sɔɔ, yiya weeweenu ka wuri ka nuku sankiranun gari.

3

¹U maa nɛɛ, tɔnun bii, a tire teni temwɔ kpa a da a ka Isireliba gari ko.

²Ye u nɔɔ wukia, yera Gusunɔ u tire te kpɛɛ mi, u dera u tu tema.

³Ma u nɛɛ, tɔnun bii, a wunen nukuru yibio kpa a wunen wasi diisia ka tire te na nun wɛ mi.

Ye u tire te tema, ma ta nɔn dore nge tim.

⁴Yera u maa nɛɛ, Esekieli, a seewo a da Isireliban mi kpa a bu nɛn gari sɔ.

⁵⁻⁶N nɔ na nun gariɔ bwese tuku dabinun mi, nɔn barum mu nɔɔbu sɛ, a nɔ maa kpɛ a ben gari tubu. Adama Isireliban miya na nun gariɔ. Nɔn daa nun gora bwese tuku nɔn mi, nu koo nun swaa daki,

⁷adama wee, Isireliba ba nɔn swaa dakimɔ. Domi ba nɔn ki bu nɛn gere nɔ yɛn sɔ be kpuro ba swaa tau ma ben gɔru ga bɔɔbu.

⁸Yen sɔ, kon maa wunen tii bɔbiasia kpa a swaa taaya nge be,

⁹a n gɔru bɔ nge kperu. A ku berum ko ben swaa taa bin sɔ. Domi ba sɔawa bwese te ta ku ra mɛm nɔ.

¹⁰Ma u maa kpam nɛɛ, Esekieli, a swaa dakio a nɔ kpa a gari yi kon nun sɔ nɛnɛ wunen gɔru.

¹¹Yen biru, kpa a da a wunen mero bisibu deema mi ba yoru dimɔ. Ba nun swaa daki? Ba nɔn swaa daki? A gesi bu sɔɔwɔ ma nɛna na ka bu gari mɔ.

¹²Yera Gusunɔn Hunde u Esekieli sua ma u nɔɔguru nua win biruɔ ta gerumɔ ka dam ta mɔ, bu Yinni Gusunɔ sɔaro mi u waa u win yiiko baka sɔɔsimɔ.

¹³Ma u hunde koni ben kasan wəkinu nɔɔmɔ ya soonamɔ ka sere maa ben uruuban wəkinu. Woki ni, nu kpɛa n banda.

¹⁴Gusunɔn Hunde wi u nɔn sua mi, u ka nɔn doona, ma win dam nɔn nɛnua. Ma Esekielin mɔru seewa u burisina.

¹⁵U tura Teli Abibuɔ, Kebarin daaron bɔkuɔ mi yoo be, ba waa. Ma u sina ka biti baka ben suunu sɔɔ sɔɔ nɔɔba yiru.

Esekieli koo Isireliba kirɔ ko

¹⁶Sɔɔ nɔɔba yiru yen biru, Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u nɛɛ,

¹⁷ wunɛ tɔnun bii, kon de a Isireliba nɔni doke. Kaa n da nen gari swaa daki kpa a ka bu kirɔ ko.

¹⁸ Ne, Yinni Gusunɔ, nà n tɛ nɛɛ, tɔn kɔso goo u koo gbi, ma a n nùn kirɔ kue u win daa kɔsa ye deri u ka win wáaru wɔra, tɔn kɔso wi, u koo gbiwa win daa yen sɔ. Wuna kon maa win yem bikia.

¹⁹ Adama à n nùn kirɔ kua, ma u n win daa kɔsa ye deri, u koo gbiwa win daa kɔsa yen sɔ kpa wunɛ a wunen wáaru wɔra.

²⁰ Gemgii ù n gem deri u kɔsa kua ma a n nùn kirɔ kue, ma na nùn yina beria, u koo gbiwa kɔsa yen sɔ. Na n win yellun daa gea garisimɔ, adama wuna kon win yem bikia.

²¹ À n maa nùn kirɔ kua u ku ka durum ko, ma u n durum ye kue, u n gbimɔ. Wunen tii a maa wunen wáaru wɔrawa mi, domi a nùn kirɔ kua.

Esekieli

kun maa kpɛ u gari ko

²² Yinni Gusunɔn dam mu Esekieli yɔɔwa ma u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a seewo a da wɔwaa. Miya kon nun gari sɔ.

²³ Ma u seewa u da wɔwa mi. Ma u Gusunɔn yiikon girima wa nge sanam mɛ u raa wáa Kebarin daaran bɔku mi. Ma u yiira ka dam u siriru tem girari.

²⁴ Yera Gusunɔn Hunde u maa nùn yɔɔwa. Ma u nùn seeya u yɔrasia. Saa ye sɔɔra Yinni Gusunɔ u nɛɛ, a doo a tii kenusi wunen dirɔ.

²⁵ Mɛya ba koo nun bɔke kpa a kpána a yari tɔɔwɔ, tɔmbu bu nun wa.

²⁶ Kon de wunen yara yu wunen daro mani kpa a kpána a gari ko. Mɛya a n kaa kpí a maa bu gerusi be, be ba ku ra mɛm nɔ mi.

²⁷ Adama nà n ka nun gari kua, kon wunen nɔɔ wukia. Saa ye sɔɔra kaa tɔn be sɔ a nɛɛ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Adama ben gaba ba koo nun swaa daki, gaba kun maa nun swaa dakimɔ. Domi ba sáawa bwese te ta ku ra mɛm nɔ.

4

Gusunɔn sɔmɔ u nɛɛ,

ba koo Yerusalemu tarusi

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, wunɛ Esekieli tɔnun bii, a biriki suo kpa a ye doke wunen wuswaaɔ a Yerusalemun weenasia ko ka yora biriki yen wallo.

² A ye koowo nge wuu ge ba tarusi, a kuku yenu doke kpa a gungunu bani a sansani gira kpa a tabu sinambu yi yi a ka sikerena.

³ A sii si su yasu suo kpa a su doke wunɛ ka ganan baa sɔɔ, kpa a su wuswaa kisi. Ba koo gu tarusi, wunen tii kaa n gu yɔre, kpa ye kpuro ya n sáa yíreru Isireliban sɔ.

⁴ Yen biru kpa a kpuna ka wunen yɛsi nɔm dɔwarugia kpa a n Isireliban toranu sɔɔwa sere tɔɔ te kaa se.

⁵ Tɔɔ nin geeru ta kon sáawa wɔɔ sin geeru, si sɔɔ Isireliba ba man torari. Nu sáawa sɔɔ gooba wunɔbu ka wɛnɛ ka wɔkuru (390). Tɔɔ ni kpuro sɔɔra kaa n ben tora ni sɔɔwa.

⁶ Yen biru kpa a gɔsia a ka wunen yɛsi nɔm geugia kpuna sɔɔ weeru kpa a wahala ko Yudaban toranun sɔ. Sɔɔ teeru ta ko n sáawa wɔɔ tia.

⁷ Kpa a wunen wuswaa kisi Yerusalemu gia ye ba tarusi, kpa a ye gáseru kpare kpa a yen gari gere.

⁸ Mɛya nɛ, Yinni Gusunɔ kon ka nun wɛɛ bɔke kpa a ku ra sira. Mɛya kaa n kpí ka yɛsi tia ye, sere tɔɔ te na nun bura mi, tu ka yibu.

⁹ Kpa a alikama ka swii ka gbɛɛ ka dási ka dobi sua a ye menna gbɛɛ teeru sɔɔ a burina a ka pɛɛ ko. Yera kaa n da di sere sɔɔ gooba wunɔbu ka wɛnɛ ka wɔku te, tu ka yibu, kpa a n kpí ka yɛsi tia ye.

¹⁰ Pɛɛ kure piibuwa kaa n da di nge garamu goobun (200) saka sɔɔ teeru. Nge mɛya kaa n dimɔ mi sere tɔɔ te, tu ka yibu.

¹¹ Mɛya nim mɛ kaa maa nɔ mu ko n saka mɔwa, ditiri tian sakawa kaa n da nɔ sɔɔ teeru.

¹² Tɔmbun bii gbebusa kaa ka pɛɛ wɔ. Kaa n da ye wɔwa ben nɔni biru.

¹³ Nge mɛya Isireliba ba ko n da ben dīanu di ka disi tɔn tukobun suunu sɔɔ mi kon bu yarinasia.

¹⁴ Esekieli u Yinni Gusunɔ wisa u nɛɛ, na tii nenua disi kpuron di. Na n yaa goru garu diire saa nen piiburun di. Na n maa yaa disigia gaa tende.

¹⁵ Yinni Gusunɔ u wisa u nɛɛ, a naa bisu suo a ka wunen doo ko kpa a tɔmbun bisu deri.

¹⁶ Kon dīanu fiiko ye ya tie Yerusalemu kpeesia kpa bu bu dīanu ka nim saka kua kpa bu di bu nɔ ka nuku sankiranu ka wururabu.

¹⁷ Nge meya ba koo dīanu ka nim bia kpa ba n nuki sankire be kpuro. Ba koo woorawa ben toranun s̄s̄.

5

Gusunɔ u koo Isireli seeyasia

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, wunɛ tɔnun bii, a k̄s̄o suo ge ga nɔɔ do kpa a ka wunen seri ka wunen toburu kani. Yen biru kpa a kilo sua a seri yi yīire kpa a yi b̄onu ko suba ita.

² Kpa a sube teeru sua a d̄s̄o doke Yerusalemun suunu s̄s̄o sanam mɛ yen tarusibun t̄s̄ra yiba. Yen biru kpa a maa sube teeru sua a n ka tu k̄s̄o ge soomɔ a ka wuu ge sikerena. Yeniban biru kpa a maa suberu itase sua a pusi yam kpuro, yen biruwa kon bu takobi suesi.

³ Kpa a seri yin fiiko kure wunen yaberun swaa buaa.

⁴ Kpa yi s̄s̄o, a geɛ sua a d̄s̄o doke kpa d̄s̄o wi, u Isireliba kpuro seesi.

⁵ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, yīre ni, Yerusalemuwa nu ka yā. Wee na ye kua handunian suunu. Tɔn tukobun tem mu ye sikerene.

⁶ Ma yen t̄ambu ba man seesi n kere bwese tuku ni nu ka bu sikerene. Domi ba nen woodaba yina. Ba n̄ nen gere swīi.

⁷ Yen s̄s̄na nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, wee ba man seesi n kere bwese tuku ni nu ka bu sikerene, ma ba n̄ nen woodaba mɛm nɔɔwe. Ba n̄ maa nen gere swīi ye na bu s̄s̄owa. Ben daa k̄s̄a ya mam bwese ni nu ka bu sikerenegia kere.

⁸ Yen s̄s̄, nen tii kon bu seesi. Kon bu siriwa handuniagibun wuswaaɔ.

⁹ Kpa n bu seeyasia bi na n̄ daa bu koore ben b̄uu s̄aanun s̄s̄. Meya na n̄ maa bin bweseru m̄ɔ kpa.

¹⁰ Yen s̄s̄na tundoba koo ben bibu tem, kpa bibu bu maa ben tundobu tem. Kon bu siriwa n go, kpa n be ba tie yarinasia handunian goonu n̄nɛ s̄s̄o.

¹¹ Wee ba nen s̄aa yeru disi doke ka ben b̄unu kpuro. Yen s̄s̄, sere ka nen w̄aarun nen tii kon bu biru kisi, na n̄ maa bu m̄erimɔ ka w̄n̄w̄ondu.

¹² B̄a n bu banu kua subenu ita, sube teeru ta koo gbiwa Yerusalemun nukurɔ, bararu ka ḡs̄orun s̄s̄, kpa suberu yiruseru tu maa gbi tabu s̄s̄o Yerusalemun biruɔ. Kpa n maa sube te ta tie mini yarinasia handunian goonu n̄nɛ kpuro s̄s̄o. Kon bu takobi suesiwa.

¹³ Nɛ, Yinni Gusunɔ kon bu nen m̄oru seesiwa mam mam sere nen bw̄era yu ka kpuna. N̄a n bu m̄oru kasie, saa yera ba koo gia ma na n̄ k̄i ba n s̄aa mɛm nɔɔ sariba.

¹⁴ Ben tem mu koo ko bansu, kpa mu b̄eɛɛ bia bwese ni nu bu sikerenen wuswaaɔ.

¹⁵ Kon bu siriwa ka nen m̄oru baka n bu seeyasia ka dam. Kpa bwese ni nu ka bu sikerene mi, nu bu ȳɛ. Adama yeni ya ko n s̄aawa nge kir̄o ye ya koo de ben tii bu b̄erum duura. Nɛ Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹⁶ Kon de bu gbisuku ḡs̄orun s̄s̄. Ḡs̄o te, ta koo bu n̄oni s̄s̄owa nge be ba s̄ɛenu twee. Kon ben d̄ia ni nu tie kpeerasia kpa bu gbisuku ḡs̄orun s̄s̄.

¹⁷ Kon bu ḡs̄oru ka gb̄eeuku ȳɛ sure kpa yi ben bibu go. Bararu ka t̄n goberu ka tabu, ye kpurowa ya koo bu kpeerasia. Nɛ Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

6

Be ba b̄unu s̄aamɔ

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

² wunɛ tɔnun bii, a wunen wuswaa seeyo Isireliban guunun bera gia, kpa a nen gari gere be ba w̄a min s̄s̄.

³ A nɛɛ, nɛ, Yinni Gusunɔ kon be ba w̄a Isireliban guunɔ ka gungunɔ ka nin w̄owi s̄s̄o w̄orima ka takobi, kpa n ben gunguu n̄n mi ba ra b̄uu ȳakuru ko k̄suku.

⁴ Kon ben b̄uu ȳaku yenu k̄suku ka mi ba ra nu turare d̄s̄o dokeye, kpa ben gonu nu n w̄oruka ben b̄unun nuurɔ.

⁵ Kon Isireliban gonu kp̄i ben bw̄arokunun wuswaaɔ. Kpa n ben kukunu yaruku ben b̄uu ȳaku yenu.

⁶ Wuu s̄in mi ba w̄a kpuro, su koo kowa bansu. Kpa n ben ȳaku yenu k̄suku ni ba kua gungunu w̄ollɔ. Kon ben bw̄aroku ni gura n k̄suku, kpa nu kun maa w̄a mi. Meya kon bw̄aroku ni ba ra ka s̄s̄o s̄a suriri. Ye ba gesi seka ka n̄ma ya koo kam kowa mam mam.

⁷ Ben suunu s̄s̄o gaba koo w̄oruku bu gbisuku. Saa ye s̄s̄o, ba koo gia ma n̄na na s̄aa Yinni Gusunɔ.

⁸ Adama kon de bu kisira tabun di, kpa ba n yarinɛ tem tukumɔ.

⁹ Saa ye s̄s̄o, be, be ba kisira ba koo man yaaya mi ba yoru dimɔ. Domi kon ben ḡoru ge w̄ia ge ga n̄ ka n̄ turo ȳs̄. Kon ben sakara n̄ni w̄ia yi ba ka b̄unu m̄ɛra. Ben tii ba koo tii tusi, k̄s̄a kpuro ye ba kuan s̄s̄.

¹⁰ Saa ye sɔɔra ba koo gia ma nena Yinni Gusunɔ. N n̄ kam sɔɔ na ka bu gerusi, ye na n̄eɛ, kon bu wahala yeni kp̄ɛɛ.

¹¹ Wee ye n̄e, Yinni Gusunɔ na nun s̄ɔm̄ɔ. A n̄oma suo kpa a ka naasu tem so a n̄eɛ, wanyo. Wee Isireliba ba k̄ɔsa kua ya kp̄a. Yen s̄ɔ, ba koo gbi tabu sɔɔ, ka ḡɔɔru sɔɔ, ka bararu sɔɔ.

¹² Wi u toma, barara ta koo n̄un go. Wi u maa w̄a turuku, tabu sɔɔra ba koo n̄un go. Wi u koo sina yenuo, ba koo n̄un tarusiwa kpa u gbi ḡɔɔrun s̄ɔ. Kon bu m̄oru seesiwa mam mam.

¹³ Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma nena na s̄a Yinni Gusunɔ b̄a n̄ wa gonu kp̄i ben b̄un̄un b̄okuo ka sere ben ȳaku yenɔ ka gunguna ka guuno ka d̄a kubenɔ ka d̄a koo bakanɔ mi ba ra raa b̄unu turare d̄ɔɔ dokeye, ya n̄ nubu duroru m̄ɔ.

¹⁴ Kon bu n̄en n̄omu dem̄ie kpa n̄ de tem m̄e, mu ko bansu saa s̄ɔ ȳesan n̄om dwarun di n̄ ka girari Dibilaɔ s̄ɔ ȳesan n̄om geu gia. Mi ba w̄a kpuro kpa bu gia ma nena na s̄a Yinni Gusunɔ.

7

Isireliban seeyasiabu

bu turuku kua

¹ Yinni Gusunɔ u Esekieli s̄ɔwa u n̄eɛ,

² wune t̄onun bii, a swaa dakio a n̄o ye na gerum̄ b̄eɛ Isireliban s̄ɔ. Na n̄eɛ, kpeera wee. Ta pusi b̄een tem goonu n̄n̄e kpuro sɔɔ.

³ T̄ɛ ta koo b̄eɛ deema. Kon de n̄en m̄oru yu b̄eɛ w̄ari. Kon b̄eɛ siriwa nge m̄e b̄een sanu sanusu s̄a. Kpa n̄ b̄eɛ k̄ɔsa ye i kua kpuron are k̄ɔsie.

⁴ Na n̄ b̄eɛ m̄eɛrim̄ɔ ka w̄onw̄ondu. Na n̄ b̄eɛ seeyasiam̄ɔ, na n̄ tii n̄enum̄ɔ. K̄ɔsa ye i kua yera kon b̄eɛ k̄ɔsia. Kpa i gia ma nena na s̄a Yinni Gusunɔ.

⁵ Ameniwa n̄e, Yinni Gusunɔ na gerua. Na n̄eɛ, k̄ɔsa wee, ya n̄ maa ka gaa weene.

⁶ Kpeera wee, kpeera wee. Wee ta seem̄ɔ ta wee b̄een mi. Wee ta sisi.

⁷ B̄eɛ Isireliba, b̄eɛ be i w̄a tem m̄e sɔɔ, saa ya turuku kua. T̄ɔ te, ta turuku kua, ta ko n̄ s̄aawa wahan̄an t̄oru. T̄ɔ te sɔɔ, nuku dobon̄u kuuki kun maa n̄ɔram̄ɔ guunu w̄oll̄o.

⁸ T̄ɛ kon de n̄en m̄oru yu se. Na n̄ ye ȳarasiam̄ɔ ma n̄ kun m̄ɔ ya ka tii sara. Kon b̄eɛ siriwa nge m̄e b̄een daa ya n̄e.

⁹ Na n̄ b̄eɛ m̄eɛrim̄ɔ ka w̄onw̄ondu. Na n̄ b̄eɛ seeyasiam̄ɔ, na n̄ maa tii n̄enum̄ɔ. K̄ɔsa ye i kua yera kon b̄eɛ k̄ɔsie kpa i gia ma n̄e, Yinni Gusunɔwa na b̄eɛ seeyasia.

¹⁰ T̄ɔ te wee ta tunuma, ta turuku kua. B̄obunu ka tii suabu bu sosim̄ɔ.

¹¹ B̄obunu nu kua nge deka ye ba ra ka t̄ambu so. Ḡaanu kun maa b̄eɛ tiam̄me. T̄on dabiru ta koo gbi. Baa w̄ak̄inu kun maa n̄ɔram̄ɔ. Goo kun maa weeweenu m̄ɔ b̄een s̄ɔ.

¹² Saa ya turuku m̄ɔ. T̄ɔ te, ta wee. Wi u dwem̄ɔ u ku ȳɛri. Wi u maa d̄aram̄ɔ u ku sw̄i. Domi n̄e, Yinni Gusunɔn m̄oru sisi t̄an be ba w̄a tem m̄e s̄ɔ kpuron s̄ɔ.

¹³ Wi u d̄ara u n̄ maa ye u d̄ara wasi u mwa baa ù n̄ w̄a w̄aaru sɔɔ. Domi gari yi ba gerua t̄an be kpuron s̄ɔ, yi koo koor̄a. Goo sari wi u koo yak̄iara ȳen s̄ɔ baawure u w̄a kom bereteke sɔɔ.

¹⁴ Wee ba k̄aba so ba s̄ɔru kpa. Adama ben goo kun tabu seem̄ɔ, domi n̄e, Yinni Gusunɔn m̄oru seewa be t̄an dabi ten s̄ɔ.

Goo sari

wi u koo seeyasiabu kisirari

¹⁵ Yinni Gusunɔ u maa Esekieli s̄ɔwa u n̄eɛ, tabu ko n̄ w̄aawa sw̄eɛ sɔɔ kpa baranu ka ḡɔɔnu nu n̄ w̄a yenuso. T̄ambu ba koo gbi tabu sɔɔ yakasa. Be ba maa w̄a wuu sɔɔ ba koo gbiwa ḡɔɔru ka baranun s̄ɔ.

¹⁶ Be ba maa kisira ba koo kpikuru dawa guunu w̄oll̄o nge kparukonu kpa bu weeweenu ko ben toranun s̄ɔ.

¹⁷ Ben n̄oma ko n̄ s̄are dam sarirun s̄ɔ.

Kpa ben d̄ua yu diiri.

¹⁸ Ba koo saaki sebewa kpa bu ben seri k̄oni nuku sankiranun s̄ɔ.

Ba koo nanda kpa sekuru bu mwa.

¹⁹ Ba koo gobi k̄ɔ sw̄eɛ sɔɔ,

kpa bu ben wuraba garisi nge kubanu,

domi sii geesu n̄ kun m̄e wura

yen gaa kun kp̄ɛ yu bu faaba ko Gusunɔn m̄orun t̄oru sɔɔ.

Ba n̄ ḡaanu wasi ye ya koo bu debu,

n̄ kun m̄e ye ya koo ben bine kpunasia,

domi sii geesu ka wura yera ya dera ba tora.

²⁰ Ba tii sua ben wuran s̄ɔ.

Ma ba ka ye bwāaroku bakanu kua ni nu nanum mō.

Yen sōna ne, Yinni Gusunō kon de bu ye tusi.

²¹ Kon de tōn tukobu bu ben dukia ye gura,
kpa be ba ñ Gusunōn beere yē bu ye tubi di bu ye kpuro disi doke.

²² Na ñ ka beē yinamō

sanam me gbēnōbu ba koo nen sāa yerun dukia disi doke bu gura.

²³ A yōni sōoru koowo domi tem me, mu tōn gowobu yibawa.

Meŷa beēn wuu ge, ga tōmbu yiba be ba daa bōōbōya mō.

²⁴ Kon bwesenu sokuma ni nu nuku kōsuru bo,

kpa nu beēn yenusu mwēeri.

Kon beēn damgibun tii suabu kpeesia.

Kpa n de bu beēn sāa yenu disi doke.

²⁵ Kam kobu wee.

I ko i faaba kasu, adama i ñ wasi.

²⁶ Kōsa ya koo sosi kōsa sōo.

Meŷa labaari kōsi yi ko yi n nōoramō yi n dōo.

I ko i Gusunōn sōmōbu bikia bu kāsiru kasu kpa bu beē sō ye ya koo na.

Adama yāku kowobu ba ñ ko n Yinni Gusunōn wooda yē.

Beēn guro gurobu ba ñ maa bwisi geē mō bu tōnu kē.

²⁷ Beēn sina boko u koo gōō sina

kpa sina bibu ba n wurure.

Tōmbu kpuro ba ko n diirimō.

Kon bu kuawa nge me ben kookoosu ne.

Saa ye sōora ba koo gia ma nēna na sāa Yinni Gusunō.

8

Ba būnu sāamō

Yinni Gusunōn sāa yerō

¹ Wōō nōōba tiasen suru nōōba tiasen sōō nōōbuse sōō, Esekieli u sō win dirō ka Yudan guro gurobu. Yera Yinni Gusunōn dam nūn yōōwa.

² Yera u mēera u wa gāanu kurama nu ka tōnu weene. Win poran tem gia ya sāa nge dōō ma win wōllu gia ya ballimō nge sii gan te ba wōriasia.

³ Ma u gāanu demia nge nōma u ka wi, Esekielin seri nēnua. Kāsi te sōō, Gusunōn Hunde nūn sua wōllō ma u ka nūn da Yerusalemō. U deema yen kōnnō ge ga wāa sōō yēsan nām geu gia ba bwāaroku gagu yōrasie ge ga Gusunōn nisinu seeye.

⁴ Ma Gusunō Isireliban Yinnin yiikon yam bururam nūn kure mi nge me u raa mu wa wōwaa.

⁵ U nēe, tōnun bii, a mēerio sōō yēsan nām geu gia.

Ma u mēera. U wa yāku yerun duu yerō bwāaroku gaga yō ge ga Gusunōn nisinu seeye.

⁶ Ma Yinni Gusunō u nēe, tōnun bii, a wa ye ya kooramō mi? Wee Isireliba ba būnu sāamō bu ka man gira nen sāa yerun di. N ñ maa ye tōna, kon kparam nun gam sōōsi.

⁷ Ma u maa nūn sua u ka da tōwō sāa yerun yaaran kōnnōwō. Ma u wōru gagu wa ganaō.

⁸ Gusunō u nēe, tōnun bii, a gana ye yabo.

Ma u ye yaba u deema kōnnō gaga wāa mi.

⁹ U nēe, a duo kpa a wa kom kōsum me tōn be, ba mō mini.

¹⁰ U dua mi. Ye u wa wee, yee yi yi ra kabiri ka yee kōsi geēn weenasii ba kua gani sōō ba ka sikerena ka sere maa būnu kpuro ni ba ra sā.

¹¹ Ma u Isireliban guro gurobu wa tōnu wata ka wōkuru yeēn weenasii yi kpuron wuswaaō. Ma Yaasania Safanin bii u wāa be sōō. Bukuro ben baawure u turare ka gāanu nēni yē sōō ba ra turare dōō doke. Ma turaren wiisu bokua wōllō tuku tuku.

¹² Yinni Gusunō u bikia u nēe, tōnun bii, a wa ye Isireliban guro gurobu ba mō asiri sōō? Ben baawure u win būu yeru mō. Ma ba tii gafara kuamme ba mō, ne, Yinni Gusunō na ñ bu waamō. Domi na ben tem deri.

¹³ U nēe, a na a maa wa ye ba mō ye ya yeni kere.

¹⁴ Ma u ka nūn da win sāa yerun kōnnōwō ge ga sōō yēsan nām geu gia mēera. U deema tōn kurōba sō ba būu wi ba mō Tamusi swīiyamme.

¹⁵ Yera u maa nēe, a wa nge me mi n sāa? Tē, a na a maa gam wa ye ya yeni kere.

¹⁶ Ma u nūn sua u ka da sāa yerun yaaraō yāku yeru ka dii deerarun kōnnōn baa sōō. Miya u tōmbu yēnda nōōbu wa ba sāa yeru biru kisi ba yiire sōō yari yeru gia ba sōō sāamō.

¹⁷ Gusunɔ u maa nɛɛ, wunen tii a wa ye ba mɔ. Yeniba kpuron kɔbu ya ɛ Yudaba tura, ma ba maa kɔsa mɔ ba goonamɔ tem mɛ sɔɔ bu ka nen mɔru seeya. Adama beya ba tii wɛru deka sokumɔ.

¹⁸ Nen tii kon bu ye ba kua kɔsie ka nen mɔru baka. Na ɛ bu mɛerimɔ ka wɔnwɔndu. Ba koo wuri kowa ka dam bu ka man somiru kana. Adama na ɛ bu swaa dakimɔ.

9

Yerusalemun seeyasiabu

¹ Yen biru Esekieli u Yinni Gusunɔn nɔɔ nua. U nɛɛ, i susima bɛɛ be i ko i Yerusalemugibu seeyasia. Baawure u n win tabu yɔnu neni ni u koo ka bu kam koosia.

² Yera u wa wee tɔmbu nɔɔba tia ba yarima saa sɔa yerun kɔnnɔ ge ga wɔa gungunu wɔllu gian di, sɔɔ yɛsan nɔm geuɔ. Ma ben baawure u win tabu yɔnu neni ni u koo ka tɔmbu kam koosia. Ma ben suunu sɔɔ goo u wɔa u yaku kowon yaberu doke ba gɔanu sɔre win kpaka sɔɔ ni sɔɔ u koo yore. Yera u na u yɔra yaku yerun bɔkuɔ te ba kua ka sii gandu.

³ Ma Gusunɔn yiiko ye ya raa wɔa wɔllun kɔsobun weenasibu sɔɔ, ya seewa ya da sɔa yerun kɔnnɔ gia. Ma Yinni Gusunɔ u durɔ wi soka wi u yaku kowon yɔnu doke mi, ka gɔa ni sɔɔ u koo yore.

⁴ U nɔn sɔɔwa u nɛɛ, a doo wuu suunu sɔɔ a tɔmbu yɛru koosi sirikanɔ be ba weeweenu mɔ kɔsa ye tɔmba mɔ Yerusalemun sɔ.

⁵ Ma Esekieli u nua durɔ wi, u be ba tie sɔɔmɔ u mɔ, i durɔ wi swiyo wuu ge sɔɔ kpa i tɔmbu sɔ i go. I ku bu mɛeri ka wɔnwɔndu. I ku tii nɛɛ.

⁶ I bu goowo mam mam tɔkɔnu ka aluwaasiba ka wɔndiaba ka tɔn kurɔbu ka bibu. Adama i ku be ba yɛru koosi mi baba. I toruo saa nen sɔa yerun di.

Ma ba torua ka Isireliban guro gurobu be ba wɔa dii ten kɔnnɔwɔ.

⁷ U nɛɛ, i sɔa yee te disi dokeo i ten yaari tɔn gonu yibie. Yen biru kpa i da tɔɔwɔ i tɔmbu go. Ma ba yara tɔɔwɔ ba tɔmbu sɛsuka ba go.

⁸ Sanam mɛ tɔmba tɔn be goomɔ, Esekieli u yɔ mi. Yera u yiira u siriru tem girari, u nɔogiru sua wɔllɔ u nɛɛ, Yinni Gusunɔ kaa Isireli be ba tie kpuro gowa wunen mɔru yen sɔ?

⁹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, be Isireliba ka Yudaban torana nu kpɛa. Wee ben tem mɛ sɔɔ, tɔn gobera ta wɔa, gem sari. Domi ba mɔ, nɛ, Yinni Gusunɔ na ben tem deri. Na ɛ maa waamɔ ye ba mɔ.

¹⁰ Yen sɔna nen tii nɔn bu seeyasiamɔ, na ɛ bu mɛerimɔ ka wɔnwɔndu. Na ɛ maa tii nɛnumɔ. Kon bu ben daa kɔsiewa ye ba kua.

¹¹ Durɔ wi u yaku kowon yɔnu doke mi, u Yinni Gusunɔ sɔɔwa u nɛɛ, wee, na kua kpuro ye a man sɔɔwa.

Yinni Gusunɔ

u maa Esekieli tii sɔasi

(I maa mɛerio 1:1-28)

10

¹ Esekieli u mɛera wɔllun kɔsobun weenasii ben wɔllɔ. Ma u kpee gobigiru wa ta ka sina kitaru weenɛ.

² Ma Gusunɔ u durɔ wi u yaku kowon yɔnu doke mi sɔɔwa u nɛɛ, a duo uruu ben baa sɔɔ, be ba wɔa wɔllun kɔso ben temɔ. Kpa a dɔɔ gɛɛ gure wunen nɔmɔ wɔllun kɔso ben suunu sɔɔn di kpa a da a dɔɔ gɛɛ yi wisi wuu ge sɔɔ.

Yera Esekieli u wa durɔ wi, u da u dɔɔ gɛɛ yi sua.

³ Sanam mɛ u tura sɔa yee ten mi, wɔllun kɔso be, ba yɔ ten nɔm geu gia. Ma guru wiru ta dii te yiba.

⁴ Ma Yinni Gusunɔn yiikon girima ya seewa wɔllun kɔso ben wɔllun di ya da sɔa yee ten kɔnnɔwɔ. Ma sɔa yee te, ta wiisu yiba. Yera Yinni Gusunɔn yiikon giriman yam bururam sɔɔsira sere ka ten yaaraɔ.

⁵ Ma wɔllun kɔsobun kasenun wɔkinu nu nɔra sere sɔa yee ten yaaraɔ. Ma n sɔare nge Gusunɔ Dam kpurogiin nɔɔwa ga gari mɔ.

⁶ Yera Yinni Gusunɔ u wi u yaku kowon yɔnu sebu mi sɔɔwa u nɛɛ, a doo a dɔɔ sua uruu be sɔɔ, wɔllun kɔso ben baa sɔɔ. Ma durɔ wi, u da uruu ben bɔkuɔ.

⁷ Ma kɔso ben turo u nɔma demie dɔɔ gia, wi u wɔa ben suunu sɔɔ. Ma u ka ye dɔɔ gura u durɔ wi wɛ. Ma durɔ wi, u ka doona.

⁸ Ma n sɔare tɔnun nɔma yarima saa kɔso ben kasan tem di.

⁹ Ma Esekieli u maa uruu nɛ wa, yen baayere ya wɔa wɔllun kɔso ben turon bɔkuɔ. Uruu yen baayere ya ballimɔwa nge kpee gobigiru.

¹⁰ Ye kpuro ya weenewa ma n sɔare tia wɔa tian sɔɔwɔ.

¹¹ Ya koo kpī yu sī beri nne kpuro ya kun tii sīiye. Ma ya dɔɔ mī gia wəllun kōsobun wira wāa.

¹² Kōso ben wasi ka biru ka noma ka kasenu, ye kpuro ya nani mowa. Nge meya maa uruu nne ye kpuro ya ma.

¹³ Ma Esekieli u nua ba uruu be sokumɔ woo guna.

¹⁴ Wuswaa nneɔa wəllun kōso ben baawure u mɔ. Wuswaa gbiikaa ya ka Gusunən ɔradogia weene. Yiruse ya ka tɔnugia weene. Itase ya ka gbee sunɔgia weene. Nneɔe maa ya ka gunɔ bakerugia weene.

¹⁵ Ma wəllun kōso be, ba yɔɔwa wəllɔ. Ba s̄aare nge hunde koni ye u wa Kebarin daarun bokuɔ.

¹⁶ B̄a n swaa wəri, uruu be, ba ra n maa swaa wəriwa. B̄a n seewa bu ka yɔ, uruu be, ba ku ra bu deri.

¹⁷ B̄a n ȳɔra, uruu ben tii ba ra ȳɔrewa. B̄a n ȳɔɔwa ba ra ka bu ȳɔwa. Domi hunde koni beya, ba uruu be gawe.

Yinni Gusunən yiiko

ya s̄aa yee te derimɔ

¹⁸ Yera Yinni Gusunən yiikon girima ya doona dii kənnɔ gen min di ma ya na ya sina wəllun kōso be s̄ɔɔ.

¹⁹ Yera Esekieli u wa kōso be, ba ben kasi deria ba seewa ba yɔɔwa ka uruu be. Ma ba da ba ȳɔra s̄aa yerun kənnɔwɔ ge ga wāa s̄ɔɔ yari yeru gia. Ma Gusunɔ Isireliban Yinnin yiikon girima ya ballimɔ ben wəllɔ.

²⁰ Hunde koni ben bwesera Gusunɔ u dera u raa wa Kebariɔ. Ma u gia ma wəllun kōsoba.

²¹ Ben baawure u wuswaa nne mɔ ka kasenu nne. Ma ba noma mɔ nge tɔnugia ya wāa ben kasan temɔ.

²² Ben wuswɛɛ yi, yi ka hunde koni ye u wa Kebariɔ migii weene. Ben baawure u dɔɔwa deedeeru mi u wuswaa kisi.

11

Yinni Gusunɔ

u koo Yerusalemugibu siri

ben toranun s̄ɔ

¹ Yinni Gusunən Hunde u Esekieli sua ma u ka n̄un da s̄aa yerun kənnɔwɔ ge ga wāa s̄ɔɔ yari yeru gia. Kənnɔ gen miya u tambu yenda nɔɔbu wa. Be s̄ɔɔ, u Yaasania Asurin bii tuba ka Pelatia Benayan bii. Be kpuro ba s̄aawa Isireliban wirugibu.

² Yinni Gusunɔ u nɛɛ, tɔnun bii, tɔn be a wa mi, ba s̄aawa be ba kōsa bwisikumɔ ma ba tambu bwisi kōsi k̄emɔ Yerusalemua.

³ Ba m̄ɔ, n n̄ m̄ɔ t̄ɛ sa ko dinu bani. Domi Yerusalemu ya s̄aawa nge wekeru. Ma b̄ɛɛ yen tambu sa s̄aa nge yaa ye ya wāa te s̄ɔɔ.

⁴ Yen s̄ɔ, t̄ɛ tɔnun bii, a bu gerusio.

⁵ Ma Yinni Gusunən Hunde u n̄un yɔɔwa u nɛɛ, a bu s̄ɔɔwɔ a nɛɛ, nɛ, Yinni Gusunɔ na ȳɛ ye be Isireliba ba bwisikumɔ ka ye ba gerumɔ.

⁶ Wee ba begibu goomɔ dabi dabinu wuu ge s̄ɔɔ. Ma gonu yiba ben swɛɛ s̄ɔɔ.

⁷ Yen s̄ɔ, begii be ba go mi, ba s̄aawa nge yaa. Ma wuu gen tii ga s̄aa nge wekeru. Adama be ba tie ba wasi, ba koo bu yarawa bu ka doona.

⁸ Wee ba tabun berum mɔ. Adama kon de taa bi, bu bu deema. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na ye gerua.

⁹ Kon de bu yari wuu gen di. Kpa n bu tɔn tukobu n̄omu beria. Nge meya kon ka bu sirisina.

¹⁰ Tabu s̄ɔɔra ba koo gbi. Kon bu siri be Isireliba, ben tem nɔɔ bura yerɔ. Saa ye s̄ɔɔra ba koo gia ma n̄ena na s̄aa Yinni Gusunɔ.

¹¹ Wuu ge, ga n̄ bu n̄enumɔ nge wekeru. Ba n̄ ko n maa s̄aa nge yaa te s̄ɔɔ. Ben tem nɔɔ bura yerɔwa kon bu siri.

¹² Saa ye s̄ɔɔ, ba koo gia ma n̄ena na s̄aa Yinni Gusunɔ win gere ba n̄ m̄ɛm n̄ɔɔwe, ka win woodaba ba n̄ sw̄i. Ma ba sere bwese tuku ni nu ka bu sikerenen gari sw̄i.

¹³ Sanam m̄ɛ Esekieli u Yinni Gusunən gari yi gerumɔ, yera Pelatia Benayan bii u kpuna u gu. Saa ye s̄ɔɔra Esekieli u wuswaa tem girari u n̄ɔɔguru sua u nɛɛ, Yinni Gusunɔ, kaa dewa Isireli be ba tie bu gbisuku?

Yinni Gusunɔ u koo win tɔn

be ba yarine menna

¹⁴ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

¹⁵ tɔnɔn bii, wee, be ba wāa Yerusalemu ba Isireliba, wunen mero bisibu, ka be ba tie bwisi kēmā ba mō, bu yōro mi ba yoru dimō mi, ba n ka Yinni Gusunō tonde, domi be, be ba wāa Yerusalemu mi, beya ba tem me wē.

¹⁶ Adama a bu sōwō a nē, baa mē na dera ba yarinē mi, ba wāa tem tukumō, sōo teeru ko na n ka bu wāa nge mē na ra n wāa sāa yero.

¹⁷ Kpa n bu mēna n yara bwese nin suunu sōon di mi ba yarinē mi, n bu Isireliban tem wē.

¹⁸ Mēya ba koo na kpa bu būu ni kpuro wuna ni ba ra raa sā mi, ni nē, Yinni Gusunō na n kī.

¹⁹ Kon bu gōru teu wē kpa n bu bwisiku kpaanu wē. Kon ben gōru ge ga raa bōobu nge kperu mi wuna, kpa n bu gōru kpōo wē ge ga du.

²⁰ Kpa bu ka nēn gere mēm nōowa, bu nēn woodaba swīi. Ba ko n sāawa nēn tumbu, kpa na n maa sāa Gusunō ben Yinni.

²¹ Adama be ba yōrari ba ben kīru swīi ba da ba būnu sāmō ni nē, Yinni Gusunō na n kī mi, kon bu ben kookoosun are kōsia. Nē, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

Yinni Gusunōn yiikon girima

ya yara Yerusalemun di

²² Yen biruwa wəllun kōso be, ba kasi dēria ba seewa ka ben uruu be sannu. Ma Yinni Gusunōn yiikon girima ya sōosire ben wəllō.

²³ Ma win yiikon girima ye, ya seewa wuu suunun di ya da ya wāa guuru garun wəllō, wuun sōo yari yeru giā.

²⁴ Ma Gusunōn Hunde u Esekieli sua kāsī te sōo, u ka wurama Babiloniō mi Isireliba ba yoru dimō. Saa yera kāsī te u waamō mi, ta kpa.

²⁵ Ma u Isireli be ba yoru dimō mi, sōowa kpuro ye Yinni Gusunō u dera u wa.

12

Ba koo Isireliba yoru mwēeri

¹ Yinni Gusunō u Esekieli sōowa u nē,

² tɔnɔn bii, wee a wāa mēm nōo sariban suunu sōo. Ba nōni mō adama ba n kī bu ka yam wa. Ba swasu mō, adama ba n kī bu ka gari nō yèn sō ba bō.

³ Yen sō, a sōoru koowo kpa a se a dōona sōo sōo ben baawuren nōni biru a da a n wāa gam. Sōrokudo ba koo giā ma ba sāa bwese mēm nōo sariba.

⁴ Yen biru Yinni Gusunō u nē, a wunen yānu mēnō a yara wunen dirun di sōo sōo gbāara. Kpa a yari wuu gen min di yoka ben baawuren nōni biru nge wi ba yoru mwa.

⁵ Kpa a gana yaba ben nōni biru a wunen yānu yara min di.

⁶ U maa nē, a yāa ni sōowo ben nōni biru kpa a ka nu yari wōkuru. Kpa a tii wōke ka yasa a ku ka tem me mēri. Domi na kīwa a n sāa yīreru Isireliban sō.

⁷ Ma u kua ye Yinni Gusunō u nūn sōowa. U yara sōo sōo gbāara ka win sōoru nge wi ba yoru mwa. Yoka u da u gbāraru yaba ka nōma u win yāa ni sua u yara wōkuru tām̄bun nōni biru.

⁸ Buru buru Yinni Gusunō u ka nūn gari kua u nē,

⁹ Isireliba, mēm nōo sari be, bā n nun bikia ba nē, mba a mō mi,

¹⁰ a bu wisio a nē, Isireliban sunō wi u wāa Yerusalemu mi, wiya ye a mō ya ka yā, ka sere maa Isireliba kpuro be ba wāa mi.

¹¹ A sāawa yīreru te ta sōosimō ma ba koo yoru da tem gam. Ya koo maa koorā.

¹² Sunō wi u wāa ben suunu sōo u koo win yānu gura wōkuru kpa u yari. Ba koo gbāraru yabawa bu ka yari min di. Kpa u tii wōke u ku ka win tem wa.

¹³ Nē, Yinni Gusunō kon nūn yina beria kpa u wari ye sōo. Kon ka nūn da Babilonin temō. Adama u n tem me wasi. Miya u koo gbi.

¹⁴ Win sina asakpōbu ka win kōsobu ka win tabu kowobu be kpurowa kon yarinasia kpa n de bu bu takobi sakiri.

¹⁵ Saa ye sōora ba koo giā ma nēna na sāa Yinni Gusunō, nā n bu yarinasia bwese tukunun suunu sōo.

¹⁶ Adama kon de gabu bu kisira tabun di ka gōorun di ka bararun di kpa bu wa bu ka gere kōsa ye ba nē, Yinni Gusunō kua. Saa ye sōo, ba koo giā ma nēna na sāa Yinni Gusunō.

¹⁷ Yinni Gusunō u maa nē,

¹⁸ tɔnɔn bii, ka nandaba kaa wunen pēē di kpa a n diirimō a n ka nim nōrumō.

¹⁹ Kpa a Isireliba sō a nē, amēniwa nē, Yinni Gusunō na gerua. Na nē, be, Yerusalemugibu ba koo ben dīanu diwa ka berum kpa bu nim nō ka nuku sankiranu. Domi ben tem mu kua bansu. Gāa ni nu wāa mi kpuro, nu koo kam kowa ben tən dam dōrebun sō.

²⁰ Wuu si su tambu dabī su koo kowa bansu, kpa tem me kpuro mu kam ko. Saa ye sōora Isireliba ba koo giā ma nēna na sāa Yinni Gusunō.

*Yinni Gusunɔn gari**yi koo koorɔ*

²¹ Yinni Gusunɔ u maa Esekieli sɔɔwa u nɛɛ,

²² mban sɔna Isireliba ba ra n mɔndu mɔ ba n mɔ, wee tɔra denyamɔ, adama kɔsi nin gara kun kooramɔ.

²³ Yen sɔ, a bu sɔɔwɔ a nɛɛ, nɛ, Yinni Gusunɔ kon de mɔn te, tu kpe. Ba n maa tu gerumɔ Isireliɔ. Adama a bu sɔɔwɔ a nɛɛ, tɔra turuku mɔ. Kɔsi nin baatere ta koo koorawa.

²⁴ Domi nin garu sari te ta koo kam ko. Nen gari gɛɛ maa sari yi ba gerua bu ka bu nɔni wɔke Isireliɔ.

²⁵ Nɛ, Yinni Gusunɔ, ye na gerua kon ye ko. Ya koo koorawa ya n tɛɛmɔ. Be, mem nɔɔ sariba, ka gem ben nɔni birɔ kon de gari yi, yi koorɔ.

²⁶ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,

²⁷ tɔnun bii, wee Isireliba ba nɛɛ, kɔsi ni a wa mi, nu n kooramɔ tɛ. Nu koo koorawa sere saa gaa. Yen sɔ, a bu sɔɔwɔ a nɛɛ,

²⁸ nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, gari yi na gerua kpuro yi koo koorawa tɛ, ya n tɛɛmɔ.

13*Sɔmɔ weesugibu*

¹ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,

² tɔnun bii, a tɔn be gerusio be ba tii kua nɛn sɔmɔbu. A de bu swaa daki ye kon bu sɔ.

³ Wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na bu sɔɔmɔ. Na nɛɛ, kɔsa koo bu deema be, be ba sɔa gari bakasu. Domi ben tiin bwisikuna ba swii ba ka gari gerumɔ, ba n gaaɔn ganu waamɔ.

⁴ Bɛɛ Isireliba bɛɛn sɔmɔbu ba sɔawa nge gbeeku bɔnu ni nu bɔsu bansɔ.

⁵ Wee ba n dere bu gbɔrarun kuunu kɔre. Ba n maa gbɔraru bane tu ka bu ganɛ nɛ, Gusunɔn mɔrun saa sɔɔ.

⁶ Wee ba kɔsi weesuginu saarimɔ, ma ba gari gerumɔ yi yi n sɔa gem. Ba mɔ, wee nɛ, Yinni Gusunɔwa na bu ye kpuro wɛ. Adama na n bu gɔre. Ma ba tamaa kon ben garin dam sirewa.

⁷ Adama na nɛn sɔmɔ be sɔɔmɔ ma ben kɔsinu nu sɔawa ni ben tii ba seka. Ben gari yi maa sɔawa weesu. Ba tamaa nɛn gariya ba tɔmbu sɔɔmɔ. N deema na n mam ka bu gari koore.

⁸ Yen sɔ tɛ, kon bu wɔrima domi ba kɔsinu seka ma ba weesu kparamɔ. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerumɔ.

⁹ Kon bu nɛn dam sɔɔsi be, be ba weesu kparamɔ mi. Ba n ayeru wasi nɛn tɔmbun suunu sɔɔ. Ba koo ben yisa go mi nɛn tɔmbun yisa yorua. Ba n maa wurɔ ben temɔ. Nge meya ba koo ka gia ma nɛna na sɔa Yinni Gusunɔ.

¹⁰ Wee ba nɛn tɔmbu nɔni wɔkumɔ ba mɔ, bɔri yenda wɔa. Adama bɔri yendu garu sari. Nɛn tɔmba gani seeyamɔ. Ma sɔmɔ be, ba ye soo tɛɛnimɔ.

¹¹ Adama a be ba soo tɛɛnimɔ mi sɔɔwɔ a nɛɛ, gana ye, ya koo wɔruma. Guru baka ya koo nɛ ka kpenu sannu kpa woo bɔkɔ gu se.

¹² Gana ye, ya n wɔruma saa yera tɔmba koo bikia bu nɛɛ, mba soo yen arufaani ye ba tɛɛni mi.

¹³ Yen sɔ, wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Na nɛɛ, kon de nɛn mɔru yu woo bɔkɔ seeya, kpa guru baka yu nɛ. Kpa guru kpenu nu nɛ ka dam nu gaaɔn kpuro go.

¹⁴ Kon gana ye sura yu wɔruma temɔ, kpa yen kpeɛkpeɛku gu sɔɔsira. Ya koo bɛɛ wɔri kpa i gbisuku. Saa yera ba koo gia ma nɛna na sɔa Yinni Gusunɔ.

¹⁵ Nɛ, Yinni Gusunɔ kon nɛn mɔru yɔsuwa mam mam gana yen sɔ ka be ba ye soo doken sɔ. Saa ye sɔɔ, ba koo gere bu nɛɛ, gana ye, ya wɔruma. Be ba raa ye soo doke, ben goo kun maa wɔa!

¹⁶ Sɔmɔ weesugii be, ba kpa be, be ba raa gari gerumɔ Yerusalɛmun sɔ, be, be ba ra n waamɔ kɔsiru sɔɔ ma bɔri yenda wɔa, adama bɔri yendu garu sari. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Sɔmɔ tɔn kurɔ weesugibu

¹⁷ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, tɔnun bii, a Isireliban tɔn kurɔ be ba tii kua nɛn sɔmɔbu sɔɔwɔ a nɛɛ,

¹⁸ bɔruroba ba sɔa. Domi ba kiasu gbinumɔ tɔmbun nɔm wɔinu sɔɔ nge bɔki ma ba tɔmbu kpuro yasi sɛkemɔ wirɔ bukurobu ka bibɔ kpa bu wa ba n ka tɔn be taare. Ba kɔwa bu nɛn tɔmbun wɔaru kpeesia kpa na n begiru berua.

¹⁹ Wee ba n man bɛɛɛɛ wɛɛmɔ nɛn tɔmbun wuswaaɔ dɔa nɔm wɔɔnun sɔ. Ma ba tɔmbu goomɔ be n n weenɛ bu go. Ma ba gabu deri be n weenɛ bu go. Mɛya ba ra nɛn tɔmbu weesu kue kpa ba n ben wee si swaa daki.

²⁰ Yen sɔna nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, kon bu wɔri ben kɔa sin sɔ, si ba ka tɔmbun wɔaru mwɛɛrimɔ mi. Kon bu si mwaaariwa n gɛɛku kpa n be ba raa mwa yakia.

²¹ Kon ben yasi yi g̃eeku kpa n nen t̃ambu yakia ben ñoman di. Ba ñ maa kp̃e ba n bu m̃o. Ba koo gia ma nena na s̃aa Yinni Gusuño.

²² Ben weesun s̃s̃, ba gemgibu nukuru sank̃a, be, be na ñ daa k̃i n k̃osa kua. Ba yina bu t̃on k̃sobu kir̃o ko bu ka ben kom k̃sum deri kpa bu ben w̃aaru yakia.

²³ Yen s̃s̃, ba ñ maa k̃asinu ka gari weesugii m̃o. Kon nen t̃ambu yakia ben ñoman di. Nge meya ba koo gia ma nena na s̃aa Yinni Gusuño.

14

Gusuño u b̃ũu s̃aaru yina

¹ S̃s̃o teeru Isireliban guro gurobu gabu ba na ba Esekieli deema u ka bu bikiaru kua Gusuñan mi.

² Yera Yinni Gusuño u nee,

³ t̃onun bii, t̃on be, ba b̃ũu s̃aam̃owa ben g̃oru, ma ba tii nu w̃e, ma nu dera ba w̃aa durum s̃o. Yera ba tamaa kon ben bikiaru wura?

⁴ A bu s̃s̃ow̃o a nee, ameniwa ne, Yinni Gusuño na gerua. Na nee, Isireli goo ù n tii w̃e b̃ũu s̃aaru s̃o, ma ta dera u toram̃o, ma u na nen s̃om̃o goon mi u ka ñun bikiaru kua ne, Yinni Gusuñan mi, nen tiiwa kon ỹero wisi nge m̃en ño win b̃ũnu dabiru ne.

⁵ Nen wisi biya bu koo de Isireliba bu bwisiku ben g̃oru be, be ba man yina ben b̃ũu s̃aarun s̃s̃.

⁶ Yen s̃s̃, a bu s̃s̃ow̃o a nee, nena na nee, bu g̃oru gosio kpa bu ben b̃ũnu deri ka maa kom k̃sum me ba m̃o, me mu ñ ne, Yinni Gusuño w̃erem̃o.

⁷ Isireliban goo ñ kun me s̃o goo ben suunu s̃o ù n man deri u b̃ũnu s̃aam̃o ma ta dera u toram̃o ma u na nen s̃om̃an mi u ka bikiaru ko nen mi, ne, Yinni Gusuñan tiiwa kon ñun wisi.

⁸ Kon ỹero w̃ariwa n seeyasia kpa u n s̃aa seeda ye ba ko n da ka m̃andu ko. Kon ñun wunawa nen t̃ambun suunu s̃on di, kpa i gia ma nena na s̃aa Yinni Gusuño.

⁹ Nen s̃om̃o goo ù n wura dur̃o wi, u ñun ñoni w̃okua, ma u ñun bikiaru kua, ne, Yinni Gusuñowa na dera u kua me. Nen tiiwa kon s̃om̃o wi wuna nen t̃ambun suunu s̃on di.

¹⁰ S̃om̃o wi ka dur̃o wi u bikiaru na mi, be kpurowa ba ko n s̃aa torobu. Ba koo maa ben tora nin are s̃abe.

¹¹ Nge meya be Isireliba ba ñ maa tondam̃o nen swaan di. Ba ñ maa ben tii disi dokem̃o ka ben tora dabi ni. Ba ko n s̃aawa nen t̃ambu kpa na n s̃aa ben Yinni. Ne, Yinni Gusuñowa na yeni gerua.

G̃aanu sari ni nu koo Gusuñan siribu ỹorasia

¹² Yinni Gusuño u maa gerua u nee,

¹³ t̃onun bii, su t̃e nee, tem gam t̃ambu ba man mem ñobu sariru kua. Ma na bu nen dam s̃s̃si na ben d̃ianu kam koosia na bu g̃oru kp̃e ba g̃bisukum̃o be ka ben yaa sabeno kpuro,

¹⁴ baa t̃ambu ita beni Ñowe ka Danieli ka Yoobu ba ñ w̃aa mi, ba ñ kp̃e bu tem men t̃ambu kpuro faaba ko ben gem s̃s̃. Ben tii t̃onawa ben gem mu koo de bu faaba wa. Ne, Yinni Gusuñowa na yeni gerua.

¹⁵ N kun me ñ n dera g̃beeku yee yi tem me w̃ari yi bu go kpuro kpa tem me, mu ko bansu sere goo kun maa sar̃o mi, g̃beeku yee yin s̃s̃,

¹⁶ sere ka nen w̃aaru, baa t̃ambu ita be, ba ñ w̃aa tem me s̃o, tem megibu ba ñ kp̃e bu faaba wa. T̃ambu ita be t̃onawa ba koo faaba wa, baa ben tiin bibu ba ñ kp̃e bu faaba wa. Ma tem me, mu koo kowa bansu.

¹⁷ N kun me ñ n dera ba t̃on be tabu w̃arima, ma ba bu kam koosia sere ka ben yaa sabeno,

¹⁸ baa t̃ambu ita be, ba ñ w̃aa mi, be t̃onawa ba koo faaba wa. Sere ka ne, Yinni Gusuñan w̃aaru, ba ñ kp̃e bu mam ben tiin bibu faaba ko.

¹⁹ N kun me ñ n dera barara dua tem me s̃o, ma ba g̃bisuka be ka ben yaa sabeno,

²⁰ baa Ñowe ka Danieli ka Yoobu ba ñ w̃aa tem me s̃o, tem men t̃ambu ba ñ kp̃e bu faaba wa ben s̃s̃. Be ita ye t̃onawa ba koo faaba wa ben gem s̃s̃. Baa mam ben tiin bibu ba ñ kp̃e bu faaba ko ben gem s̃s̃.

²¹ Yen biruwa Yinni Gusuño u nee, wee na Yerusalemu wahala baka nne yeni kp̃e ñ ka yen t̃ambu ka ben yaa sabenu go. Yera tabu ka g̃oru ka g̃beeku yee g̃abi ka baranu.

²² Adama gabu ba koo tiara kpa bu bu yara wuun di, kpa bu bee deema kpiki yeru mi. Saa ye s̃o, ñ n ben daa ka ben kookoosu wa, biti kun maa bee m̃o k̃sa ye na Yerusalemu kuan s̃o.

²³ Ya koo been nukuru yemiasia ñ n ben daa ka ben kookoosu wa. Saa ye s̃o, ñ ko ñ gia ma ñ ñ kam s̃o na bu wahala yeba kp̃e. Ne, Yinni Gusuñowa na yeni gerua.

15

Resem d̃aa te ba d̃s̃o doke

¹ Yinni Gusuño u nee,

- ² tɔnun bii, resɛm dāa ya dāa ye ya tie bɛɛrɛ kere? Yen dāa kāasa ya dāa kāasi yi yi tie kere?
³ Ba koo kpī bu ye dendi bu ka sɔmburu garu ko? Ba koo kpī bu ka ye gabatia ko?
⁴ Geema ya wāawa bu ka ye dōo sōre adama yen nɔsu yiru kpuro ka yen suunu sɔo yā n dōo mwaara sɔmbu terà ya koo maa kpī yu ko.
⁵ Sanam mɛ ya ñ dōo mwaare ba ñ ka ye gāanu kue. Kaa sere gere ye ya den dōo mwaara, ya ñ maa garu koorɔ?
⁶ Wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Nge mɛ dānu sɔo resɛm dāa ba ra dōo doke, nge mɛya kon maa Yerusalemugibu sɛɛyasia.
⁷ Kon bu wɔrima. Ba tamaa ba yara dōon di. Adama dōo wi, u koo na u bu di, kpa bu gia ma nɛna na sāa Yinni Gusunɔ.
⁸ Kon de ben tem mɛ, mu ko bansu, domi ba man mɛm nɔɔbu sariru koosi. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

16

Yerusalemu ya raa sāawa

nge bii wi ba kō

- ¹⁻² Yinni Gusunɔ u Yerusalemu yen kōsa sōsi saa Esekielin nɔon di, u nɛɛ,
³ Yerusalemu, ba nun marawa Kananin temɔ. Wunen tundo u sāawa Amɔreban bweseru. Ma wunen mɛro u sāa Hetiban bweseru.
⁴ Dɔma te ba nun mara ba ñ nun bwia bure. Ba ñ maa nun wobura a ka deera. Ba ñ nun sīre ka bɔru. Ba ñ maa nun bekuru tɛkusi.
⁵ Goo kun wunen wɔnwɔndu kue u sere nun gāa nin gaa kua. Adama ba nun kōwa yakaso dɔma te ba nun mara, domi ba nun tusa.
⁶ Saa ye nɛ, Yinni Gusunɔ na sarɔ wunen bɔkuɔ, na wa a wɔri mɔ wunen maru yānu sɔo. Ma na gerua na nɛɛ, bu de a n wāa baa mɛ a yem wobura.
⁷ Ma na dera a kpɛa nge dāa yakaso. A kpɛa a kua kurɔ burɔ. Wunen bwāsu su ye. Ma wunen seri yi kpɛa. Adama terera a sīimɔ mam mam.
⁸ Ma na sara wunen bɔkuɔ na nun mɛɛra ma na wa saa ya tura su ka kīru ko. Ma na nɛn yaberun soo sua na ka wunen tereru wukiri. Ma na ka nun arukawani bɔkua ka bōri na nɛɛ, a kua nɛgii. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.
⁹ Ma na nun wobura ka nim, na yem mɛ a mwaare wuna, ma na nun gum sawa.
¹⁰ Ma na nun yabe te ba sɔma kua dokea ka bara ni ba kua ka gɔna ba buraru koosi, ka sɛkatia ye ba kua ka wɛɛ dangii, ka sere yabe geeru.
¹¹ Ma na nun bura yānu dokea ka sumi nɔmaɔ ka saba wīro.
¹² Ma na taabu doke wunen wɛrɔ ka swaa tonkunu ka sere yasi bɛɛregia wunen wiro.
¹³ Nge mɛya na nun buraru kua ka wura ka sii geesu ka sere beku geeru te ba kua ka wɛɛ dangii ka yabe te ba sɔma dokea. Dīa ni a ra maa di, nu sāawa som gem ka tim ka olifin gum. Ma a buram sosimɔ a dɔo nge sina kurɔ.
¹⁴ Ma a yīsiru yara bwesenun suunu sɔo wunen buram sō. Wunen buram mɛ, mu yibawa nen bura yāa ni na nun kuan sō. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yerusalemu

ya tii kurɔ tanaru kpɛɛ

- ¹⁵ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, Yerusalemu, a wunen naane doke wunen buram sɔo. Ma a tii kua nge kura tanɔ yīsi te a yaran sō. Tonu baawure wi u sarɔ mi kpuro, a ra nūn tii wɛwa.
¹⁶ Ma a wunen yāa nɔniginu sua a ka da a wunen gungunu mi a ra būnu sā buraru kua. Miya a tii wɛ. Ye a kua mi, goo kun yen bweseru waare. Mɛya yen bwesera kun maa kooramɔ.
¹⁷ Ma a wunen bura yāa ni ba kua ka wura ka sii geesu sua a ka būu tɔn durɔbu seka ma a nu sakararu koosi.
¹⁸ Ma a wunen yāa ni ba sɔma doke sua a būu ni wukiri. Ma a maa nɛn gum ka nɛn turare sua a nu wɛ.
¹⁹ Ma a maa dīa ni na ra ka nun diisie sua a ka būu ni yākuru kua nge mɛ ba ra man yāku nubu durorugiru kue. Dīa niya som ka gum ka tim. Yeniwa ya kooro. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.
²⁰ Adama sakara te, ta ñ nun tura. Ma a wunen bii be a man marua mwɛera a ka būu ni yākuru kua.
²¹ Wee a nɛn bibu sakira a ka būu yāku dōo mwaararugiru kua.
²² Yen kom kōsum mɛ sɔo, a ñ maa wunen wɔndiaru yaaye ka sanam mɛ a wāa tereru wunen maru yem sɔo.
²³ Nɛ, Yinni Gusunɔ na gerumɔ ma a kua bōrura kōsa ye a kuan sō.
²⁴ Wee a tii sakara kunu gira ka maa būu turanu baama kpuro.

²⁵ Wee swaa keenanu baama a būu turanu kua, ma a kom kōsum kua a tii tōmbu kpuro wē. Be ba gesi sarō mi kpuro, ba ra ka nun dendiwa. Ma a wunen sakararu kpēasia.

²⁶ A ka wunen berusebu Egibitigibu be ba wasin dam mō mi, sakararu kua. Ma a wunen sakararu kpēasia a ka nen mōru seeya.

²⁷ Yera na nun nen dam sōsi na nun nōma demie. Ma na nun doke nen yibereban nōmu sō. Yibere bera, Filisitiba be ba biti soora wunen daa kōsan sō.

²⁸ Yen biru ma a da a ka Asirigibu sakararu kua, domi a n̄ deba. A da a tii bu wē. Adama ka me, a n̄ deba.

²⁹ Ma a da a ka Kananiba sakararu kua ka Babilonigibu. Ka me, a n̄ deba.

³⁰ Anna a dam sariru wa mi. A tii kuawa nge sakara kowobun yinni.

³¹ Domi a sakara kunu gira swaa keenanō ma a būu turanu kua baama kpuro, a ku ra mam maa kurō tanō gobi mwe.

³² A sāawa nge kurō tanō sakara kowo wi u durō tukobu mwaamō win durōn ayero.

³³ Kurō tanō baawurewa ba ra gāanu kē. Adama wune, a durō tanōbu gāanu wēemō kpa a ka bu gawama beri berika kpuron di.

³⁴ Ye kurō tanōbu ba ku ra ko yera a kua sakararu sō, domi ye kaa ka durō tanōbu kēnu mwaari, wunen tiywa a ra bu wē.

³⁵ Tē, ne, Yinni Gusunō na nee, Yerusalemu, a man swaa dakio wune wi a sāa nge kurō tanō.

³⁶ Wee a dera ba wunen dukia yarinasia baama, ma ba wunen tereru wa sanam me a sakararu mō ka būnu ni a kī, ni nu kun mam waabu wā. Ma a wunen bibun yem yari a ka būu ni yākuru kua.

³⁷ Yen sōna kon wunen kīnasi be mennama ka sere maa be a tusa. Be kpurowa kon mennama baama kpuron di, kpa n̄ nun yōsu tereru ben wuswaa.

³⁸ Kon nun seeyasiawa nge me ba ra tōn gowobu ka kurō tanōbu seeyasie. Yem mu koo nun wukiri nen mōru ka nen nisinun saabu.

³⁹ Kon nun beri wunen kīnasi ben nōmao. Ba koo wunen kunu ka wunen gunguu ni kōsuku. Ba koo wunen bura yāa ni a doke potiri kpa bu nun yōsu tereru.

⁴⁰ Saa ye sō, kon tōmbu seeya bu nun seesi bu kpenu kasuku kpa bu nun takobiba sākiri.

⁴¹ Ba koo wunen dia dōō meniki kpa bu nun seeyasia kurō dabinun wuswaa kpa n̄ de wunen sakararu tu kpe. A n̄ maa ben goo gāanu wēemō.

⁴² Nen maru koo sure. Na n̄ maa ka nun nisinu mō. Meya na n̄ maa ka nun mōru mō.

⁴³ Ka me, yèn sō a n̄ yaaye nge me na nun nōari wunen birun di, ma a nen mōru seeya ka wunen kookoosu, yen sō, kon de a yen are wa. Domi a sekuru sari kom kua ma a būnu sāwa.

Yerusalemuwa ya daa kōsa bo

⁴⁴ Wee be ba ra mōn teni ko bu nee, nge me mero u sāa, nge meya win bii wōndia u ra n̄ sāa, ba koo nee, wuna ta ka yā.

⁴⁵ A sāawa wunen mēron bii wi u durō ka bibu yina. A sāawa nge wunen maabu be ba durō ka bibu yina. Bēen mero u sāawa Heti. Ma bēen tundo u sāa Amōregii.

⁴⁶ Wunen mōō wi u wāa sōō yēsān nōm geu gia, wiya Samari ka yen bii wōndiaba. Wunen wōnō wi u maa wāa sōō yēsān nōm dwaru gia wiya Sodomu ka yen bibu.

⁴⁷ N n̄ mō ben yira a swīi tōna. Ye a kua ya kpā. Wee a sankira a bu kere wunen swēe kpuro sō.

⁴⁸ Sere ka nen wāaru Sodomu ye ya sāa wunen wōnō ya n̄ kue nge me a kua wune ka wunen bibu.

⁴⁹ Tora ni ya kua wee. Ya tii sue ma ya wāa doo nōoru ka bōri yēndu sō. Ya ku ra wōnwōndobu ka sāarobu somi.

⁵⁰ Wunen mero bisi be, ba tōnu bie ba kōsa kua nen nōni sō. Ye na wa me, yera na bu gira.

⁵¹ Wunen mōō Samari kun mam wunen torarun saka kue. Wunen kōsa ya wigia dabinu kera. Ma wunen kom kōsum mu dera ba nun sanō kera.

⁵² Wune wi a ra raa bu taarē wē wee a sekuru wa. Domi wunen kom kōsum mu begim kera. Bā n̄ wunen daa ye mēera ba ra deemewa be, ba mam deere. Tē a kua sekurugii yèn sō bā n̄ wunen daa mēera ba ra wa ba sanō sāa.

Sodomu ka Samari

ya koo wurama nge yellu

⁵³ Yinni Gusunō u Yerusalemu sōōwa u nee, kon Sodomu ka Samari ka ben bii wōndiaba seeya ka sere maa wune Yerusalemugibu.

⁵⁴ Wunen mōō Samari ye, ka wunen wōnō Sodomu ben nukura koo yemia yèn sō wunen tii a sekuru wa.

⁵⁵ Ba koo wurama nge yellu be, ka ben bibu. Meya maa wunen tii kaa wurama nge yellu wune ka wunen bibu sannu.

⁵⁶ Saŋam mɛ a tii sue, a ra ka Sodomu gari kowa ka tii suabu wunen kōsa yu sere sōsira batuma sō.

⁵⁷ Tɛ, wuna Edomuba ka Filisitiba ba koo yɛɛ. Wee ba nun gema yam kpuro.

⁵⁸ Ma a wunen sekuru sariru ka daa kōsan are sōwa. Nɛ Yinni Gusunawa na yeni gerua.

⁵⁹ Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, wee a man gema. A n nɛn arukawani yibie. Yen sō, kon nun kōsie ye a man kua.

⁶⁰ Adama ka mɛ, na n nɛn arukawani ye duarimɔ ye na ka nun bōkua wunen wōndiarun di. Kon maa ka nun arukawani bōke ya n wāa sere ka baadommaa.

⁶¹ Kaa bwisiku ye a kua kpa sekuru tu nun mwa nā n nun wunen maabu ka wōnōbu nōmu beria bu nun wiru kpīiya nge wunen bibu. Adama na n ye mō arukawani ye na ka nun bōkuan sō.

⁶² Kon kpaŋm ka nun nɛn arukawani bōke kpa a gia ma nɛna na sāa Yinni Gusunɔ.

⁶³ Kpa a yaaya ye a kua gasō, kpa sekuru tu nun mwa sere a kpana a gari gere. Adama nɛ kon nun wunen toranu kpuro suuru kua. Nɛ, Yinni Gusunawa na yeni gerua.

17

Gunɔ bakeru ka resem

¹ Yinni Gusunɔ u gerua u nɛɛ,

² tōnun bii, a Isireliba mōndu kuo.

³ A nɛɛ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, gunɔ bakeru gara wāa ta kasa dɛu ma ta san bakasu mō si su nōni bwese bweseka mō. Ma ta yōwa ta da sere Libanin guurun wii kpīirō. Ma ta da ta dāa ye ba mō sɛdurun wii kpīiru wīa.

⁴ Ma ta dāa ten kāasa ye ya gunum bo wīa ta ka da ta yi tem mi ba ra tenkuru ko, wuu gè sō tenkuba ba wāa.

⁵ Ma ta dāa kpīi pōtura gaa sua ta da ta gira nge dāa ye ya ra n wāa nim bōkuo mi tem gem mu wāa, mi nim mu yiba.

⁶ Kpīi pōtura ye, ya seewa ya kpēa nge resem koru te ta yasia adama ta n gunu. Ma ten kāasi yi mɛɛra gunɔ bake ten bera gia. Ma ten gbini yi dua tem mɛn sōwō. Ma dāa ye, ya gōsia resem, ya kpara ya kāasi kua.

⁷ Yen biruwa gunɔ bakeru gara na ta kasa dɛu. Ten sansu taasine. Ma resem koo te, ta ten gbini ka ten kāasi gōsie gunɔ bake ten mi gia, domi ta tamaa ta koo nim wa mi gia.

⁸ N deema ta raa girewa tem gem sō mi nim yiba kpa tu kāasi geenu ko tu bii geenu ma kpa ta n sāa resem gea.

⁹ Wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na bikia. Na nɛɛ, resem yen bweseru ya koo kpī yu kuura? Gunɔ bake gbiikii te, ta koo wura tu ye deri ta kun yen gbini wukura? Ta koo wura ta kun yen marum go, kpa ten kpara kpɛm mɛ, mu gbera? N n mɛn na, n n maa tilasi tōn dabinu bu na bu ka ye wuka.

¹⁰ Wee ta duura, adama ta koo kuura? Sō yari yerun woo gā n tu baba, ta n koo gbera? Geema ta koo gbera mi ta duura.

Mōn ten tubusianu

¹¹ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,

¹² a Yudan mɛm nō sari be bikio a nɛɛ, ba mōn ten tubusianu yɛ? A bu sōwō a nɛɛ, wee Babilonin sina boko u da Yerusalemuo. U ben sina boko mwa ka win sina asakpōbu ma u ka bu da Babilonio.

¹³ Ma u turo gōsa wi u sāa nge kpīi pōtura sina bibu sō, u ka nūn arukawani bōkua. U nūn bōrusia. Ma Babilonin sina boko wi, u ben bukurobu gura u ka da win temō.

¹⁴ Kpa Yudaban tem mu biru wura, mu ku maa kuura. Kpa bu win arukawani ye mɛm nōwa.

¹⁵ Adama be Yudaba ba Babilonin sina boko wi seesi ba sōmōbu gōra Egibitio bu ka dumi kasuma ka sere maa tōn dabinu. Wi u yen bweseru kua, u koo kisira? Domi u arukawani kusia.

¹⁶ Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, sere ka nɛn wāaru, sina boko wi, u koo gbiwa suno wi u nūn bandu wēn temō. Domi u n win nō mwɛɛru yibie. Babiloni miya u koo gbi.

¹⁷ Baa Egibitin suno u n tabu kowo dabiru mō be ba dam mō, u n kpɛ u bu somi bu ka tii yina saŋam mɛ Babilonin sina boko u koo na u wōrusu gbe u tabu sia kpī u ka tōn dabinu go.

¹⁸ Domi durō wi, u maa win nō mwɛɛru atafiiru kua, ma u arukawani kusia yè sō u raa win nō mwɛɛru doke. Yen sō, u n kisiramō.

¹⁹ Yen sōna nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, sere ka nɛn wāaru, nɛn arukawaniwa Isirelibanin sina boko u atafiiru kua u kusia. Yen sō, u koo yen are wa.

²⁰ Kon nūn yina beria kpa u wōri ye sō. Kon ka nūn da Babilonio. Miya kon nūn siri win naane sari te u kuan sō.

²¹ Win tabu kowo be ba koo duki su, kon bu naa swīwa n go ka takobi. Be ba tiara kpa bu yarina nge woo. Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma nɛna na yeni gerua.

Yinni Gusunɔn nɔɔ mwɛɛru

²² Ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, nɛn tiiwa kon dāa kāasa kpɛma mɛɛri seduru yen wii kpiirɔ kpa n ye bura, kpa n da n ye gira guuru garun wɔllɔ te ta gunu.

²³ Kon ye girawa guuru garun wɔllɔ te ta gunum bo Isireliɔ. Ten kāasi yi koo kuurawa kpa tu binu ma ta n sāa dāa te ta waabu wā. Gunɔ bwese bweseka ya koo sokuru ko ten kāasi sɔɔ. Kpa su n kukua ten saarɔ.

²⁴ Saa yera dānu kpuro nu koo gia ma nɛna na sāa Yinni Gusunɔ. Nɛna na ra dāa ni nu gunu kawɛ, kpa n ni nu piiburu bo gunum sosi. Mɛya na ra ni nu wuru bekusu sāa gberasie, kpa n ni nu gberɛ bɔrɛm dokea. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua. Mɛya ya koo maa koorɔ.

18

Gusunɔ u ra baawure siriwa

nge mɛ win daa ya nɛ

¹ Yinni Gusunɔ u gerua u nɛɛ,

² Esekieli, mban sɔna Isireliba ba ra mɔn teni ko bu nɛɛ,

baababa ba resɛm birenu di,

ma ben bibun nɔsu yaaya.

³ Adama nɛ, Yinni Gusunɔ, na bɛɛ sɔɔmɔ ma sere ka nɛn wāaru, i n̄ maa mɔn teni gerumɔ Isireliɔ.

⁴ Geema, nɛna na baawuren wāaru neni, baaba ka bii. Yen sɔ, wi u tora wiya u koo gbi.

⁵ Su tɛ nɛɛ, goo u wāa u gea mɔ, win daa ya wā.

⁶ U ku ra de gungunɔ u būu sā. U ku ra maa būu yākunu di. U ku ra ka goon kurɔ mɛnɛ. Mɛya u ku ra maa ka tɔn kurɔ mɛnɛ sanam mɛ u yasa mɔ.

⁷ U ku ra goo gbɛni. U ku ra maa goo sɔmburu koosie kam. U ra wi u win dibu neni win tɔruba wesie. U ra wi gɔra mɔ dīanu wɛ. Kpa u wi u tereru sīimɔ yānu wɛ.

⁸ U ku ra tɔnu gobi bɔkure u nim doke. U ku ra n maa wāa weesun swaa sɔɔ. U ra siriwa dee dee, u baawure n̄n win gem wɛ.

⁹ U ra nɛn woodaba mɛm nɔɔwɛ mam mam. Tɔnu win bwesera nɛ, Yinni Gusunɔ na ra soku gemgii. Win wāara ta koo dakaa da.

¹⁰ Su maa tɛ nɛɛ, durɔ wi, u bii mɔ wi u ra tɔmbu wɔri u go, u ben yānu gura, n̄ kun mɛ u ra daa kɔsa gaa ko.

¹¹ N deema win baaba ku ra yen bweseru ko. Bii wi, u ra būu yākuru de gungunɔ. U ra ka gabun kurɔbu mɛnɛ.

¹² U ra bwɛɛbwɛɛ sɔmburu koosie kam. U ra tɔmbu gbɛni. U ku ra be u tɔruba mwaari ye wesie. U ra būnu sā, kpa u n kom bɛrɛtɛkɛ mɔ.

¹³ U ra tɔmbu gobi bɔkure u nim doke. N weene tɔnu win bweseru u n wāa? Aawo, u koo gbiwa. Domi u daa kɔsa kua. Win yɛm mu koo wariwa win tii sɔɔ.

¹⁴ Su tɛ nɛɛ, bii wi, u seewa u mara. Ma win bii u seewa u win tundon toranu kpuro wa. Adama u n̄ win tundon yira ye swī.

¹⁵ U ku ra būu yākunu de gungunɔ. U ku ra būnu sā ni Isireliba ba sāamɔ. U ku ra ka goon kurɔ mɛnɛ.

¹⁶ U ku ra goo sɔmburu koosie kam. U ku ra be ba win dibu neni tɔruba mwaari. U ku ra gbɛni. U ra wi gɔra mɔ dīanu wɛ. Kpa u wi u tereru sīimɔ yānu wɛ.

¹⁷ U ku ra n wāa weesun swaa sɔɔ. U ku ra tɔnu gobi bɔkure u nim doke. U ra nɛn woodaba mɛm nɔɔwɛ. Bii wi, u n̄ gbimɔ win tundon toranun sɔ. U ko n wāawa ka gem.

¹⁸ Adama tundo wiya u koo gbi win toranun sɔ domi u tɔmbu tɔya kua u gbɛna.

¹⁹ I bikiamɔ i mɔ, mban sɔna bii kun win tundon durum are sɔɔmɔ. Geema, bii kun ye sɔɔmɔ yɛn sɔ u gea kua. Ma u sīa dee dee nɛn yira sɔɔ, u nɛn woodaba mɛm nɔɔwa mam mam. Yen sɔna u ko n wāa.

²⁰ Wi u tora, wiya u koo gbi. Bibu ba n̄ ben baababan toranun are sɔɔmɔ. Mɛya baababa ba n̄ maa ben bibun toranun are sɔɔmɔ. Kon gemgii n̄n win are wɛ yɛn sɔ u kom gem kua. Kpa n maa tɔn kɔso sɛyasia yɛn sɔ u kɔsa kua.

Kɔsan kirɔ

²¹ Tɔn kɔso ù n win daa kɔsa deri, ma u gem swī nge mɛ nɛn wooda ya gerua kpuro, u n̄ maa gbimɔ.

²² Kon win toranu kpuro duari, kpa n de u n wāa gea ye u m̄n sɔ.

²³ I tamaa nɛ, Yinni Gusunɔ na kī tɔn kɔso u gbi? Aawo. Ye na kī, yera u gɔru gosia kpa u n wāa.

²⁴ Adama wi u gem deri, ma u daa kōsa m̀ nge t̀n kōso, i tamaa u ko n wāa? Aawo. Kon win yellun daa gea ye duariwa kpa n de u gbi win daa kōsa ka win m̀m nɔ sarirun s̄.

²⁵ Bɛɛ Isireliba, i m̀, nɛn gere ye, ya n̄ s̄aa dee dee. I swaa dakio i nɔ. Nɛn gerewa ya n̄ s̄aa dee dee? Nge bɛɛya i saka saramɔ.

²⁶ Gemgii ù n gea deri, ma u kōsa m̀, u koo gbiwa kōsa yen s̄.

²⁷ T̀n kōso ù n maa win daa kōsa deri, ma u daa gea m̀, u win wāaru wɔramɔwa.

²⁸ U ko n wāa, domi u gia ma kōsa u raa m̀, ma u ye deri. N n mɛn na, u n̄ maa gbimɔ.

²⁹ Bɛɛ Isireliba i m̀, nɛn gere ya n̄ s̄aa dee dee. Adama n̄ n̄ mɛ, bɛɛya i saka saramɔ.

³⁰ Yen s̄, kon baawure siriwa nge mɛ win daa ya s̄aa. N n mɛn na, i bɛɛn daa k̄asio i kōsa deri. I ku de bɛɛn daa kōsa derio kpa i bɛɛn ḡorun bwisikunu ḡasia. Mban s̄na i ko i tii go.

³¹ I bɛɛn daa kōsa derio kpa i bɛɛn ḡorun bwisikunu ḡasia. Mban s̄na i ko i tii go.

³² I ȳɛ ma nɛ, Yinni Gusunɔ, na n̄ goon ḡo k̄i. N n mɛn na, i ḡoru ḡasio kpa i wa i n wāa.

19

Ba Isireliban sinambu

ḡo wuri kuamme

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, a ḡo sw̄iyo Isireliban sina bibun s̄, a nɛɛ,

² ben mero u s̄awa nge gbee sunɔ niu geu

ge ba ȳɛ gbee sinansun suunu s̄o.

Ga ra n̄ gen binu kpunewa

ga n̄ nu diisiamɔ.

³ Ma ga gen buu teu seeya

ga kua kpɛmbu.

Ga gu yaa mwaabu s̄ɔsi,

ma ga t̄ambu s̄ɛsukum w̄ari.

⁴ Ye s̄aba gen gari nua,

ma ba gu yina beria.

Yera ba gu mwa ka k̄k̄oru

ba ka da Egibitio.

⁵ Ma gen mero ga mara gu wurama.

Adama ga temanabu kpana,

ga wa n̄ n̄ koorɔ.

Yen biruwa ga maa gen buu teu sua

ga seeya ga dam kua,

ga kua gbee sunɔ kpɛmbu.

⁶ Ma ga w̄ari gbee sinansun wuuru s̄o.

Ga yaa mwaabu m̄ɛra.

Ma ga t̄ambu s̄ɛsukum w̄ari.

⁷ Ga tem min sina kpaaru w̄ari ga sura.

Ma mɛn wusu kua bansu.

Ma t̄ambu ka ye ya wāa tem mɛ s̄o kpuro

ya berum soora gen kukiribun s̄.

⁸ Ma bwesenu nu m̄enna

nu ka gu tabu kua.

Bwese ni, nu nawa yam kpuron di.

Ba gu suura kua ga w̄ari.

⁹ Ma ba gen w̄eru yaba

ba taabu doke

ba gu s̄ori diru garu s̄o.

Yen biru ba ka gu da Babilonin sina bokon mi.

Ma ba gu kenusi

sere ba n̄ maa gen kukiribu n̄ɔmɔ Isireliban guunɔ.

¹⁰ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,

ben mero u s̄awa nge resɛm

ye ba duura daa toran b̄oku.

Resɛm ye, ya ra ma.

Ya maa k̄asi yiba nim mɛ ya waam̄an s̄.

¹¹ Ya k̄asi damgii m̄o yi ba koo kp̄i bu ka sina deki ko.

Ya waabu w̄a, yen gunum ka yen k̄asi dabinun s̄.

¹² Adama ba ye wuka ka m̄oru

ba sura temɔ.

Woo ge ga wee sɔɔ yari yerun di,
 ga yen marum gberasia.
 Yen k̄aasi dangii yi, yi gbera yi d̄ɔɔ mwaara.
¹³ T̄e ya gire tem gbebum sɔɔ
 mi ḡaanu ku ra kpi.
¹⁴ Ma d̄ɔɔ u yara saa yen k̄aasin di
 u yen marum mwa.
 Ya ñ maa k̄aasa dangia m̄ɔ
 ye ya koo ko sina deka.
 Womu geni ga s̄aawa ḡɔɔ wuri. Geya ba ko n da ko b̄a n ḡɔɔ wuri m̄ɔ.

20

Isireliba

ba Yinni Gusunɔ seesi

¹ Sanam me Isireliba ba w̄a yoru sɔɔ Babilonia, yoo ten w̄ɔɔ n̄ɔɔba yirusen suru n̄ɔɔbusen sɔɔ w̄akuruse s̄ɔɔra ben guro gurobu gabu ba na Esekielin mi u ka bu bikiaru kua Yinni Gusunɔn mi. Ma ba na ba sina win wuswaaɔ.

² Yera Yinni Gusunɔ u nee,

³ tanun bii, a tan beni s̄ɔɔw̄ɔ a nee, ameniwa ne, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Na nee, n ñ Isireliba ba nawa bu ka nen k̄iru bikia? Sere ka nen w̄aaru na ñ wuramɔ bu man ḡaanu bikia.

⁴ T̄e a s̄ɔɔru koowo a ka bu siri. A bu yaayasio kom k̄osum me ben baababa ba man kua.

⁵ Ye ne, Yinni Gusunɔ na gerumɔ wee. Na nee, sanam me na be, Isireliba ḡɔsa be, be ba s̄aa Yakɔbun bweseru na bu n̄ɔɔ mw̄eeru kua ka b̄ori. Ma na bu tii s̄ɔsi Egibitia, na bu s̄ɔwa na nee, nena na ko n s̄aa ben Yinni.

⁶ Yen dama tera na bu n̄ɔɔ mw̄eeru kua ka b̄ori na nee, kon bu yara Egibitin di. Kpa n ka bu da tem me na bu ḡasia sɔɔ mi tim ka bom mu yiba. Tem me, mu s̄aawa me mu tem kpuro buram kere.

⁷ Na bu s̄ɔwa na nee, baawure u win b̄uu ge u k̄ode s̄aa derio kpa u ku raa tii disi doke ka Egibitin b̄uu ni. Domi nena na s̄aa Gusunɔ ben Yinni.

⁸ Ka me, ba man seesi ba yina bu man swaa daki. Ben goo kun b̄uu ni deri, ni sɔɔ ben k̄ode w̄a. Ba ñ Egibitin b̄uu ni deri. Ma na bwisika n bu m̄aru kpuro seesi n bu w̄ari Egibitia.

⁹ Adama na bu deri, domi na ñ k̄i nen ȳisiru tu sankira bwese tukunun suunu sɔɔ ȳen s̄ɔ na tii bwese tuku ni s̄ɔsi

¹⁰ sanam me na Isireliba yara Egibitin di na ka da ḡbaburɔ.

¹¹ Ma na bu s̄ɔwa ye ba koo ko ka sere nen woodaba ye ba koo sw̄ii ba n ka w̄a.

¹² Na bu t̄ɔ w̄erarugiru w̄e ta n s̄aa ȳireru te ta s̄ɔsim̄ɔ ma ne, Yinni Gusunɔwa na bu wuna nenem.

¹³ Adama be Isireliba ba man seesi ḡbaburɔ ba ñ nen woodaba ka nen gere mem n̄ɔɔwe ye b̄a n sw̄ii ba ko n w̄aaru m̄ɔ. Meya ba ñ maa nen t̄ɔ w̄erarugiru mem n̄ɔɔwe sere na bwisika n ka bu m̄aru ko n bu kpeerasia ḡbaburɔ.

¹⁴ Adama ñ na ye kua, bwese tukunu nu koo nen ȳisiru gem, ñin ñoni biru na bu yara Egibitin di.

¹⁵ Yen s̄ɔna ḡbaburɔ na n̄omu sua na b̄orua na nee, na ñ maa ka bu d̄ɔɔ tem buram me sɔɔ, mi tim ka bom mu kokum̄ɔ me na bu n̄ɔɔ mw̄eeru kua.

¹⁶ Domi ba ñ nen woodaba ka nen gere mem n̄ɔɔwe. Meya ba maa nen t̄ɔ w̄erarugii te disi doke ȳen s̄ɔ ben ḡɔru ga woo b̄unun mi gia.

¹⁷ Ka me, na ben w̄onw̄ondu wa na ñ bu go ḡbaburɔ.

Isireliba ba ñ ben

mem n̄ɔɔbu sariru deri

¹⁸ Na ben bibu s̄ɔwa ḡbaburɔ na nee, bu ku ben baababan yira sw̄ii, bu ku ko ye ba bu s̄ɔwa, bu ku maa tii disi koosi ka ben b̄unu.

¹⁹ Adama bu ne Gusunɔ ben Yinnin woodaba ka nen gere sw̄iiȳɔ kpa bu ka ye kpuro samburu ko.

²⁰ Bu nen t̄ɔ w̄erarugiru wuna nenem kpa ta n s̄aa ȳireru ne ka ben baa sɔɔ, te ba koo ka gia ma na s̄aawa Gusunɔ ben Yinni.

²¹ Adama ka me, bii be, ba man seesi, ba ñ nen woodaba ka nen gere mem n̄ɔɔwe ye b̄a n sw̄ii ba ko n w̄aaru m̄ɔ. Ba nen t̄ɔ w̄erarugiru disi doke. Ma na bwisika n ka bu nen m̄aru seesi ḡbaburu mi.

²² Adama bwese tukunu nu ku ka nen ȳisiru gem s̄ɔ, na ñ bu ḡaanu kue. Domi bwese nin wuswaaɔra na be, Isireliba yara Egibitin di.

²³ Gbaburu miya na noma sua wollo na bōrua na nee, kon bu yarinasia bwesenu sōo ka tem tukumō.

²⁴ Dorni ba ñ nen woodaba ka nen gere mem nōowe. Ma ba nen tōo wērarugii te disi doke. Ma ba ben kōde doke ben baababan būnu sōo.

²⁵ Nena na maa bu wooda wē ye ya ñ bu gea maruamme ka ye ya ñ bu wāaru wēemō.

²⁶ Na dera ba disi duura ye ba ka ben bii gbiikobu yāku dōo mwaararugiru mō, kpa nanum bu mwa kpa bu gia ma nena na sāa Yinni Gusunō.

Gusunō u koo Isireliban

būu sāaru kpeesia

²⁷ Yinni Gusunō u nee, tōnun bii, a Isireliba sōowō a nee, wee ye ne, Yinni Gusunō na gerumō. Na nee, ben baababan tii ba man tora, ba ñ nen arukawani yibie.

²⁸ Na ka bu da tem me sōo me na bu nōo mwēeru kua na sire ka bōri. Miya ba ben bine doke gungunu gia ka dāa kubenu gia. Ma ye kpuro ya kua ben būu yāku yenu. Miya ba ra yāku dōo mwaararuginu ko ka sere ni ba ra ko ka gberun dīanu ka tam kpa bu turare dōo doke. Ye kpuro ya dera nen mōru seewa.

²⁹ Ma na bu bikia na nee, mba gunguu ni, ñin mi i ra n naamō. Saa yen dama ten di, ba ben yāku yenu sokumō gungunu.

³⁰ Yen sō, a bu sōowō a nee, ameniwa ne, Yinni Gusunō na gerua. Na nee, bu ku tii disi koosi nge ben baababa. Bu ku maa būnu gasiri bu sā.

³¹ Wee tē, ba tii disi mō ba būnu gasirimo ba ka nu kēnu daawamme ma ba ka nu ben bibu yākunu kuamme. Yera ba tamaa ba koo bikiaru ko nen mi? Aawo, sere ka nen wāaru na ñ wuramō bu bikiaru ko nen mi. Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

³² Ba tamaa ba koo ko nge bwese ni nu tie, kpa ba n dānu ka kpenu sāamō. Adama n ñ koorō.

³³ Sere ka nen wāaru ka dama kon bu wāri kpa n bu seesi, kpa na n bandu dii be sōo.

³⁴ Kon bu yara bwese tuku ñin suunu sōon di mi ba yarine kpa n bu menna n bu nen dam ka nen mōru sōosi.

³⁵ Kon ka bu da gbaburō be tona mi goo kun wāa. Miya kon bu siri.

³⁶ Kon bu siri nge me na ben sikadoba siri gbaburō sanam me ba wee Egibitin di. Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

³⁷ Saa ye sōo, kon bu tilasi ko ka sena ba n ka sāa nge nen yāa gōō kpa bu arukawani ye mem nōowa ye na ka bu bōku.

³⁸ Kon bu wuna ben suunu sōon di be ba man seesi ka be ba sāa tōn kōsobu kpa n bu yara tem mi ba wāan di. Adama ba ñ dōo Isireliō. Saa ye sōora be, Isireliba ba koo gia ma nena na sāa Yinni Gusunō.

³⁹ Tē, wee ye ne, Yinni Gusunō na maa gerua ben sō. Na nee, bu doo bu ben būnu sā. Adama amen biru, ba koo man mem nōowa. Ba ñ maa nen yīsiru sankumō ka ben būu sāaru.

⁴⁰ Dorni Isireliba kpurowa ba koo man sā Isirelin guurō te na gōsa nen sō. Miya kon ka bu nōnu geu mēeri. Kpa n bu yākunu bikia ka kēe gee ni ba sōuru kua nen sō.

⁴¹ Nā n bu yara bwese tukunun suunu sōon di mi ba raa yarine ma na bu mennama, saa yera kon bu mwa nge yāku nubu durorugiru. Bwese tuku ni, nū n wa me, kpa nu gia ma nena Yinni Gusunō Dēero.

⁴² Mēya ben tii ba koo gia ma nena na sāa Yinni Gusunō nā n bu kpara na ka da Isireliō mi na ben baababa nōo mwēeru kua.

⁴³ Ba koo bwisiku daa kōsa ye ba kua yellu, yē sōo ba tii disi doke kpa bu tii tusi kōsa ye ba kuan sō.

⁴⁴ Saa ye sōo, ba koo gia ma nena na sāa Yinni Gusunō nā n bu seeyasia nen yīsirun beeren sō. N ñ mō ben daa kōsa ye ba kuan sō. Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

21

Labaari kōsa Isireliban sō

¹ Yinni Gusunō u gerua u nee,

² tōnun bii, a mēerio sōo yēsan nōm dwarō, kpa a bu gerusi be ba wāa dāa sōo mi.

³ A de bu nen gari swaa daki yi kon gere dāa sōo ge ga wāa sōo yēsan nōm dwaru gia mi. A nee, kon gu dōo doke, kpa dōo wi, u dāa bekunu ka gbebinu mwa. Dōo wi, kun gbimō. Tōmbu kpurowa ba koo dōo soora saa sōo yēsan nōm dwarun di n ka da nōm geus.

⁴ Tōmbu kpurowa ba koo wa ma ne, Yinni Gusunōwa na dōo wi sōrua, u ñ maa gbimō.

⁵ Ma Esekieli u Yinni Gusunō sōowa u nee, wee ba ra n ka man wōki ba n mō, suka na ra n bu kuamme.

⁶ Ma Yinni Gusunō u ñin sōowa u nee,

⁷ wune, tōnun bii, a mēerio Yerusalemu gia kpa a Isirelin tem ka men sāa yenu gerusi.

⁸ A Isireliba sɔwɔ a nɛɛ, wee ye na gerumɔ ben sɔ. Na nɛɛ, kon bu deema, kpa n nɛn takobi woma yen kararun di kpa n gemgii ka tɔn kɔso go.

⁹ Kon bɛɛ kpuro kpeerasia. Yen sɔna kon nɛn takobi woma saa yen kararun di, kpa n tɔmbu go saa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gian di n ka da nɔm geuɔ.

¹⁰ Tɔmbu kpuro ba koo gia ma na nɛn takobi woma saa yen kararun di, na n maa ye wesiamɔ mi.

¹¹ Yen sɔ, wunɛ tɔnun bii, a yāaro a weeweenu ko nge wɔn gabu ga bɔɔra.

¹² Bā n nun bikia mban sɔna a weeweenu mɔ, kaa bu wisiwa a nɛɛ, labaari kɔsa a nua. Ya koo maa tunuma. Kpa tɔmbun toronu nu kara. Ba koo gɔma dwiiya. Kpa ben wɔrugɔru tu kpe, bu dūunu soona. Wee, ya koo na ya mam tunuma. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Takobi ya wee

¹³ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,

¹⁴ wunɛ tɔnun bii, a tɔmbu gerusio. A bu sɔwɔ ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, takobi gaa wee ya wee, ya nɔɔ dɛɛrawa mam mam.

¹⁵ Ya ballimɔ, yera ba koo ka tɔmbu go.

I tamaa bɛɛn bandu ta n kpeemɔ,*

¹⁶ adama ba takobi ye nɔɔ dɛɛrawa ba neni.

Ba ye tɔn gowo nɔmu bɛrie.

¹⁷ A gbāro, kpa a weeweenu ko, wunɛ tɔnun bii.

Domi ba ye nɛn tɔmbu Isireliba ka ben sinambu suesi.

¹⁸ Wee ba be kpuro yibɛɛba nɔmu bɛria.

A wunɛn nɔma bɔkuo,

nɔni swāa bakara wee.

Bɛɛn bandu tã n wɔruma maa ni.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.†

¹⁹ Tɛ wunɛ tɔnun bii, a bu gerusio.

A taka koowo nɔn teeru,

yen biru nɔn yiru, yen biru nɔn ita,

a ka takobi yen dam sɔɔsi.

Domi ya sãawa takobi

ye ya ka gɔɔ wee.

Gɔɔ bokowa ya ka wee baaman di.

²⁰ Ya baawuren wɔrugɔrun dam buamɔ.

Ya dera ba wɔrukumɔ.

Wee na dera ya wāa baawuren kɔnnɔwɔ.

Wee ya ballimɔ nge guru maakinu,

ya sɔɔru sãa yu ka go.

²¹ Na maa ye sɔɔmɔ na mɔ,

yu soowo nɔm geu gia, kpa yu wura nɔm dwaru gia.

Takobi nɔɔ durora wunɛ,

a doo mi ba nun tii.

²² Nɛ, Yinni Gusunɔn tii, kon taka ko kpa n nɛn mɔru kpuro sɔɔsi mam mam sere yu ka sara. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Babilonin sina boko

u koo Yerusalemu wɔri

²³ Yinni Gusunɔ u kpam gerua u nɛɛ,

²⁴ wunɛ tɔnun bii, a swaa yiru yabo ye ya koo sɔɔsi min di Babilonin sina boko u koo ka tabu duuma. A de ye yiru ye, yu yari wuu teun di kpa a yen baayere yireru ko yu ka sɔɔsi wuu gɛn mi ya dɔɔ.

²⁵ Kaa swaa yiru ye kowa, tia ya n dɔɔ Raba gia, ye ba koo swii bu ka Amɔniba tabu wɔri, tia maa Yerusalemu gia ye ba koo swii bu ka Yudaba tabu wɔri.

²⁶ Domi wee Babilonin sina boko u wāa swaa yiru yen kɛɛnanɔ u bikiaru mɔ bũu ni ba mɔ Terafimun mi, ka sɛɛnu ka yaa woru.

²⁷ Ma bikia te, ta Yerusalemu sɔɔsi win nɔm geu sɔɔ. Tɛ, u koo wooda wɛ bu Yerusalemu wɔri ba n tabun kuuki mɔ. U koo tabu yānu yi yi Yerusalemun kɔnnɔsɔ. Kpa bu gungunu ka kuku yenu ko mi, bu ka ye wɔri.

* 21:15 - Naa sin sukum Heberum sɔɔ mu n dɛɛre. † 21:18 - Naa sin sukum ka Heberum mu n dɛɛre.

²⁸ Adama Yerusalemugibu ba tamaa win bikia ten gari yi ñ sãa gem. Domi ba tamaa u koo bu deri arukawani ye ba ka ñun bøkuan sã. Adama u ñ ben toranu duari. Yen sã, u koo bu wõri.

²⁹ Yen sõna ne, Yinni Gusunõ na bu sõmõ na mð, wee ben mem nãõbu sari te ta sõõsiramõ ben daa sõõ, ta man ben toranu yaayasiama ma nu bu taare wẽemõ. Ba ñ maa nu deri. Yen sã, kon bu namu doke n mwa.

³⁰ Wune maa Isireliban kparo, wunen tõra turuku mð. Wunen toranu nu den tura me.

³¹ Ba koo wunen sina furõ pota. Gãanu koo kõi. Be ba tii kawe ba koo walle suara. Kpa be ba tii sue bu wõruma.

³² Kon de Yerusalemu yu ko bansu mam mam. Ya koo koorawa saa ye wi kon yen dam wẽ u tunuma.

Ba koo Amõniba tabu wõri

³³ Yinni Gusunõ u maa nee, wune tønun bii, a Amõniba gerusio ben kom kõsum me ba Isireliba kuan sã. A bu sõwõ a nee, wee, ba takobi nãõ dẽera ya ballimõ ya bu mara yu go.

³⁴ Ben kãsi weesugii ni ka gari weesugii yin sã, ba koo bu gowa nge tøn kõsobu be ba wiru bõõra. Domi ben tõra turuku mð, ben toranu nu den tura me.

³⁵ Bu ben takobiba wesio ben karanõ. Kon bu siri mi ba bu mara.

³⁶ Kon bu moru seesi n bu wure nge dõõ kpa n bu tõmbu namu beria be ba koo bu wari ka dam bu kam koosia.

³⁷ Kon de dõõ u bu di, kpa ben yem mu yari ben tem suunu sõõ. Ba ñ maa bu yaayama. Ne, Yinni Gusunõwa na yeni gerua.

22

Yerusalemugibun daa kõsa

¹ Yinni Gusunõ u gerua u nee,

² wune tønun bii, a sõõru koowo a ka Yerusalemugibu siri be ba sãa tøn gowobu mi. A ku sika ko. A de bu bwisiku ben daa kõsa ye ba kuan sã.

³ A bu sõwõ a nee, ne, Yinni Gusunõwa na yeni gerua. Wee ba tõmbu goomõ. Yera ya koo de ben wuu Yerusalemun tii yu kam ko. Wee ba bwãarokunu sekumõ ma ba ben tem disi doke.

⁴ Tõn be ba go mi, ben taarẽwa. Ba tii disi doke ye ba ka tii bwãarokunu kua. Nge meya ba ka ben wãarun tõnu kawa. Yen sõna kon de bwese tukunu nu bu yẽ.

⁵ Be ba toma ka be ba wãa turuku ba koo bu yẽ ye ñ sã ben wuu Yerusalemun yisira beere bia, ma ya burisire.

⁶ Wee be, Isireliban sinambu ba tõmbu dam dõremõ ba goomõ Yerusalemu ye sõõ.

⁷ Ma yen tõmbu ba ben merobu ka ben tundobu gema. Gaba sõbu dam dõremõ. Gaba maa gobekuba ka gõminibu taki dimõ.

⁸ Tõmbu ba ñ nen sãa yeru daabu kã. Ba ñ maa kã bu nen tõõ wẽrarugiru mem nãõwa.

⁹ Gaba wãa ba ben winsim kõsa gerumõ bu ka ñun go. Meya maa tõmbu ba ra bünun dïanu di gungunun wõlõ kpa ba n sekuru sari kookoosu mð.

¹⁰ Gabu ba wãa ba ra ka ben tondon kurõbu kpune. Gabu ba ra mam tøn kurõbu gabe sanam me ba yasa mð.

¹¹ Gaba maa wãa ba sakararu mð ka ben bensim kurõbu, ñ kun me ka ben biin kurõ ñ kun me ka ben sesu tundo turosibu.

¹² Gaba maa wãa be ba ra wure bu gobi mwa bu ka tõmbu go. Gaba wãa ba ra are beke kasu bõ n ben winsim gobi bøkura. Gaba wãa be ba ben winsim taki dimõ bu ka gobi ko. Ma ba ne, Yinni Gusunõ duari mam mam. Ne, Yinni Gusunõwa na yeni gerua.

¹³ Wee kon bu so be, Yerusalemugibu ben gbena ka tøn be ba gon sã.

¹⁴ Nã n bu wõri yen tõõ te, ba ñ ko n maa dam ka mwia mõ. Ne, Yinni Gusunõwa na yeni gerua. Ya koo maa kooru.

¹⁵ Kon de bu yarina ba n wãa bwese tukunu sõõ. Kpa bu da baama. Nge meya kon ka ben disi yi wuna Yerusalemu ye sõõn di.

¹⁶ Bwese ni nu tie, nu koo bu gem. Saa ye sõõ, ba koo gia ma nena na sãa Yinni Gusunõ.

¹⁷ Yen biru, Yinni Gusunõ u maa nee,

¹⁸ tønun bii, wee nen nãni sõõ Isireliba ba sãa nge sii bisu ñ kun me nge sii gandu ñ kun me nge sii kpikisu ñ kun me nge pẽerum ñ kun me nge sii wõkusu si ba doke sõwatia sõõ bu ka su sõwa. Ba sãawa nge sii geesun bisu.

¹⁹ Yen sõna ne, Yinni Gusunõ na nee, kon bu menna Yerusalemu sõõ.

²⁰ Nge me ba ra sii geesu ka sii gandu ka sii wõkusu ka sii kpikisu ka sii pẽerum menna bu doke sõwatia sõõ, kpa bu dõõ doke su ka yanda, nge meya kon bu menna nen moru sõõ, kpa n bu deri bu yanda.

²¹ Kon bu menna sube teeru sɔɔ, kpa n bu kpɛɛ nen mɔrun sundu sɔɔ kpa bu yanda nge sisu.

²² Nge mɛ sii geesu su ra yande dɔɔ sɔɔ, nge meya ben tii ba koo yanda Yerusalemun suunu sɔɔ. Saa yera ba koo gia ma na ka bu mɔru seewa.

²³ Yinni Gusunɔ u maa gerua u nɛɛ,

²⁴ tɔnun bii, a Yerusalemugibu sɔwɔ a nɛɛ, ben tem mu sɔawa nge mi gura ku ra nɛ. Yen sɔ, kon de mu kam ko nen mɔrun saa sɔɔ.

²⁵ Ben sɔmɔbu ba sɔawa nge gbee sinan si su kukirimɔ sanam mɛ su yaa wa su sɛre. Domi ba tɔmbu goomɔ. Ma ba gabun gobi ka dukia wɔramɔ. Ma ba derimɔ kurɔ gɔminibu ba dabiamɔ.

²⁶ Ben yaku kowobu ba ku ra nen woodaba mem nɔwɛ. Ba ku ra maa nen sɔa yeru bɛɛɛ wɛ. Ba ku ra wunane ye ya sɔa nɛgia ka ye ya n sɔa nɛgia. Ba ku ra maa tɔmbu sɔɔsi ye ya dɛɛɛ ka ye ya n dɛɛɛ. Ba ku ra mam nen tɔɔ wɛrarugii te mem nɔwɛ. Ye kpuro sɔɔra ba ku ra man bɛɛɛ wɛ.

²⁷ Ben sinambu ba sɔawa nge gbeeku yɛɛ. Domi ba tɔmbu goomɔ bu wa bu ka ben bine suresia.

²⁸ Ben sɔmɔbu ba ye kpuro wukirimɔ nge gɔa ni ba soo tɛɛni. Wee ba bu kɔsi weesuginu ka gari weesugii sɔɔmɔ. Ba gerumɔ ba mɔ, gari yi ba tɔmbu sɔɔmɔ yi weewa nen min di. N deema nɛ, Yinni Gusunɔ na n bu gɔanu sɔɔwa.

²⁹ Tem mɛn tɔmbu ba dam darenamɔ ba gbenimɔ ba sɔarobu ka be ba n dam mɔ taaremɔ. Ma ba sɔbu taki dimɔ ba gem biramɔ.

³⁰ Wee na goo kasu ben suunu sɔɔ u gbɔraru bani u ka sikerena, n kun mɛ u yɔra kururu mi, u ka tem mɛ yina n ku ka mu kam koosia. Adama na n goo wa.

³¹ Kon bu mɔru seesiwa. Na n yɔramɔ sere nen mɔru yu ka kpe. Kon de bu bu ben daan are kɔsie. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

23

Samariya sɔa nge kurɔ tano

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

² tɔnun bii, kurɔbu yiruwa ba wɔa be kpuro mero turo.

³ Ma ba da ba kurɔ tanaru di Egibitiɔ ben wɔndiaru sɔɔ. Miya ba ben bwɔsu sɛkura. Ba ben toronu bɔkasi.

⁴ Mɔɔn yisira Ohola. Wɔnɔgira maa Oholiba. Ohola u sɔawa Samari. Oholiba u maa sɔa Yerusalemu. Na bu sua kurɔbu ma ba man bii tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu marua.

⁵ Ohola wi, u kua naane sarirugii, u kurɔ tanaru wɔri. Ma u Asirigibu kɔa too too be ba wɔa win bɔkua.

⁶ Tɔn be, ba yaa wunɔmginu doke domi ba sɔawa tem yɛrobu ka siri kowobu. Ba sɔawa aluwaasi durɔ burabu. Ma ba maasɔru yɛ.

⁷ Beya Ohola u tii wɛ. Be ba sɔa Asirin wirugibu mi, be kpurowa u ka sakararu kua. U bu kɔa too sere u ben bɔnu sɔawa.

⁸ U n win sakara te deri te u raa kua Egibitiɔ. Domi sanam mɛ u sɔa wɔndia, ba ra n ka nɔn kpunanɔ ba n win bwɔsu babirimɔ, ma ba nɔn sakararu kpɛɛ.

⁹ Yen sɔna na nɔn deri win kɔnasi Asirigii ben nɔmuɔ.

¹⁰ Ma ba win yɔnu potira ba nɔn yɔsu tereru. Ma ba win bibu gura ba ka doona. Yen biru ba win tii go ka takobi. U sɛɛyasiabu wa bi bu kua seeda tɔn kurɔ be ba tien sɔ.

Yerusalemu ya sakararu kua

¹¹ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, Oholan wɔnɔ Oholiba u win mɔɔn sakara kookoo si wa. Ka mɛ, wigira ta boya sere ta n ka nɔɔ geruro.

¹² Ma win tii u Asirin tem yɛrobu kɔa ka ben siri kowobu. Tɔn be, ba sɔawa aluwaasi durɔ burabu. Ba yaa buranu doke, ba maa maasɔru yɛ.

¹³ Nɛ, Yinni Gusunɔ na wa ma Oholiban tii u disi mɔ. Be kpuro swaa tia yera ba swii mi.

¹⁴ Oholiba wi, u mam kua ye ya sakararu kere. Sɔɔ teeru u tɔmbun weenasibu wa ba yorusi gani sɔɔ. Ba bu kuawa ka gɔa swaɔnu. Tɔn be, ba sɔawa Babilonigibu.

¹⁵ Ba kpaki sɛke pɔraɔ, ma ba dawani nɔni bwese bwesekagii bɔkua wirɔ. Be kpuro ba sɔawa nge sinambu ba ka Babilonigibu weene.

¹⁶ Ye u bu wa mɛ, yera u bu kɔa sere u sɔmɔbu gɔra Babiloni mi.

¹⁷ Ma ba na win mi ba ka nɔn kpuna ba nɔn sakararu kpɛɛ sere win bwɛra yɔɔwa ben min di.

¹⁸ U win sakara te sɔɔsi batuma sɔɔ. Ma nen gɔru ga doona win min di nge mɛ ga raa doona win mɔɔn min di.

¹⁹ Ka mɛ, u sakara te mɔ u dɔɔwa nge mɛ u kua win wɔndiarun saa sɔɔ Egibitiɔ,

²⁰ mi u tii kurɔ dama kowobu wē be ba ra n kurɔbu yɔɔmɔ nge ketekunu n̄ kun me nge dumi.

Yerusalemun seeyasiabu

²¹ Yinni Gusunɔ u maa n̄e, Oholiba, wee a maa wure a wura sekuru sariru sɔɔ te a raa kua wunen wɔndiaru sɔɔ sanam me a dera Egibitigibu ba wunen bwāsu babura.

²² Wee ye n̄e, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Kon de wunen yellun K̄nasi be a tusa mi tē bu nun seesi kpa bu na baama kpuron di bu nun w̄ari.

²³ Beya Babilonigibu ka Pekodigibu ka Koagibu ka sere maa Asirigibu. Ben aluwaasi durɔ burɔ be ka ben tem yērobu ka ben sinambu ka ben tabu durɔbu be kpuro ba yɔɔwa dumin w̄allo.

²⁴ Wee ba nun w̄arim wee ba tabu yānu n̄eni ka tabu kekɛba yi dumi gawe. Ba menna ba dabi ba ka nun sikerene yam kpuro. Be kpuro ba sii furɔsu doke ma ba t̄erenu n̄eni. Kon bu siribu n̄omu s̄andia kpa bu nun siri ka ben wooda.

²⁵ Kon nun maru seesi kpa n de bu nun w̄ari ka dam. Ba koo wunen w̄eru ka wunen swasu b̄ɔɔri kpa bu nun dakura tabu sɔɔ, kpa bu wunen bibu gura. Be ba tiara kpa bu be d̄ɔɔ m̄eni.

²⁶ Ba koo wunen yānu gura kpa bu wunen bura yānu wuna.

²⁷ Kon wunen sekuru sariru kpeesia te a m̄ɔ saa yee yellun di Egibitiɔ. Wunen n̄oni kun maa wurɔ ben mi gia. A n̄ maa bu yaayamɔ.

²⁸ N̄e, Yinni Gusunɔ na n̄e, wee na nun b̄eri be a tusan n̄omuɔ, b̄en mi wunen bw̄era kun maa w̄a.

²⁹ Ba koo nun n̄oni s̄ɔ tusirun s̄ɔ kpa bu wunen dukia gura bu nun deri ka n̄om dir̄a basi mam mam. Wunen sekuru sariru ka wunen sakara te, ta koo s̄ɔsira.

³⁰ Ye kpurowa ya koo nun deema domi a ka bwese tukunu sakararu kua ma a tii dis̄i doke b̄ūu s̄aarun swaa sɔɔ.

³¹ A wunen m̄ɔn yira sw̄i. Yen s̄ɔna kon de a n̄en m̄arun n̄ɔra ye n̄o nge wi.

³² N̄e, Yinni Gusunɔ na maa n̄e,

kaa ka n̄ɔra ye n̄o

ye wunen m̄ɔ u ka n̄ɔra.

N̄ɔra ye, ya yas̄u, ya maa d̄ēu.

Yera ya koo de bu nun ȳē

bu yaakoru koosi.

N̄ɔra ye, ya n̄en m̄aru yibawa sere ka n̄ɔwɔ.

³³ Ya koo nun go nge tam

kpa yu nun n̄oni s̄ɔ.

N̄ɔra ye, ya ra ka nuku sankiranu ka kam kobu n̄ewa.

Yera wunen m̄ɔ Samari u n̄ɔra.

³⁴ Kaa ye n̄ɔwa mam mam

sere a ye k̄ɔra ka donnu

kpa a wunen tororu m̄era ko ka yen k̄eki.

N̄e, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

³⁵ Wee a man duari ma a man deri. Tē, a wunen sekuru sarirun are s̄ɔwɔ.

Gusunɔ u Yerusalemu

ka Samari taar̄e w̄ē

³⁶ Yinni Gusunɔ u maa man s̄ɔwɔa u n̄e, t̄onun bii, a Ohola ka Oholiba sirio. A bu s̄ɔwɔ k̄ɔsa ye ba kua.

³⁷ Wee ba s̄aawa kurɔ sakara kowobu ma ben n̄ama yem yiba. Domi ba da ba b̄ūu s̄aamɔ ma ba ka ben bibu yāku d̄ɔɔ m̄waaruginu m̄. N deema n̄ena ba raa bii be w̄ē.

³⁸ Wee ye ba maa man kua. Ba n̄en s̄aa yeru dis̄i doke, ma ba n̄ n̄en t̄ɔ w̄er̄aruginun wooda mem n̄ɔw̄e.

³⁹ Domi d̄ama te ba dua n̄en s̄aa yerɔ ba ka ben bibu b̄ūu yākunu kua ma ba tu dis̄i doke. Yen̄in bwesera ba kua n̄en s̄aa yerun s̄ɔwɔ.

⁴⁰ Yen biru, ba maa s̄am̄ɔbu ḡɔra bu bu durɔbu kasuama saa tontonden di. Ma durɔ be, ba seema ba na. Saa yera ba wobura ma ba kiro doke ma ba ben bura yānu doke durɔ ben s̄ɔ.

⁴¹ Ma ba da ba sina kita buranu s̄ɔɔ. Tabulu ya yii ben wuswaa ȳen w̄allo ba n̄en turare ye ba ra d̄ɔɔ doke ka gum nub̄u durorugim s̄andi.

⁴² Ma t̄on dabira bu naawa te ta n̄ ḡaanun bwisikunu m̄, ta wure. T̄on be, ba s̄aawa Sebagibu be ba na saa gbaburun di. Ma ba kurɔ be sumi dokea n̄om w̄iinɔ, ma ba maa bu sina furɔ burasu dokea winɔ.

⁴³ Yera na n̄e, baa ka wi u t̄ɔk̄o kua sakara te s̄ɔ, u ko n tu m̄ɔwa u n d̄ɔɔ? Durɔba ko n maa n̄un naawamm̄e?

⁴⁴ Wee durɔbu ba ra ne bu ka n̄n dendi nge kurɔ tanɔ. Nge meya ba Ohola ka Oholiba kua be, be ba sankire.

⁴⁵ Adama gemgibu ba koo kurɔ be siri bu bu taare w̄ ben sakararun s̄ ka t̄n be ba gon s̄. Domi ben n̄ma ya yem yiba.

⁴⁶ Wee ye ne, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Na nee, kon de t̄n dabiru tu da tu bu w̄ri kpa tu bu n̄ni sw̄aru kp̄e, kpa tu ben dukia gura.

⁴⁷ Kpa tu bu kpenu kasuku tu go, kpa tu bu batiri ka takobi. Kpa tu ben bibu go tu ben yenusu d̄ɔ meniki.

⁴⁸ Nge meya kon ka sakararu kpeesia tem me s̄ɔ. Kon t̄n kurɔ baawure s̄ u ku maa ben maabu yiru yen yira sw̄i.

⁴⁹ Domi ba sakararu kua ba b̄nu s̄awa. Yen s̄, ba koo ben toranun are s̄abe. Nge meya ba koo ka gia ma n̄na na s̄a Yinni Gusunɔ.

24

Yerusalemu ya s̄a

nge weke te ta wuuru diira

¹ Isireliban yorun w̄ɔ n̄ɔba n̄esen suru w̄kurusen s̄ɔ w̄kuruse s̄ɔra Yinni Gusunɔ u Esekieli s̄ɔwa u nee,

² wune t̄nun bi, a gis̄n t̄ɔ te yoruo. Domi gis̄ra Babilonin sina boko u koo Yerusalemu tarusim tore.

³ A n̄n t̄mbu mem n̄ɔ sari be m̄n teni s̄ɔw̄ɔ a ka bu kir̄ ko. A nee, n̄na na nun yiire na nee,

a sii wekeru suo kpa a tu nim doke.

⁴ Kpa a yaa taarun yaa gea ka yaa n̄mun yaa gea sua a doke mi. Yen biru, kpa a yaa kuku b̄r̄k̄ɔba s̄ndi yen w̄ll̄ɔ.

⁵ A maa ȳa geeru ḡs̄io wunen ȳa ḡɔn di kpa a ten yaa doke weke te s̄ɔ.

Kpa a doo d̄a doke

a yaa ye kpuro yike yu ye sere ka yen kukunɔ.

⁶ Kpa a yaa ye wuna tia tia.

Baa yen tia a ku ra deri mi.

Wee ye ne, Yinni Gusunɔ na gerua.

Na nee, Yerusalemu ya s̄awa b̄r̄ura yen t̄n goberun s̄.

Ya s̄awa nge sii weke te ta wuuru diire,

te ba n̄ kp̄e bu tea bu naamwe.

⁷ Yem me Yerusalemu ya yari mi,

mu w̄awa yen suunu s̄ɔ.

Ya mu yariwa kperu w̄ll̄ɔ,

n n̄ m̄ tem dira s̄ɔ tua yu sere mu wukiri.

⁸ T̄e kon yem me deri kpee ten w̄ll̄u mi,

mi mu n̄ berurɔ,

kpa n̄n m̄ru yu ku ka se

n Yerusalemu ye m̄ru k̄sie.

⁹ Ne, Yinni Gusunɔ na nee,

Yerusalemu ya s̄awa b̄r̄ura yen t̄n goberun s̄.

N̄n t̄i kon d̄a sube bakaru ko.

¹⁰ A d̄a taasio kpa a d̄ɔ doke

kpa a de yaa ye, yu ye mete mete.

A ye kpee ȳanu dokeo

kpa a de yen kukunu nu d̄ɔ m̄wara mam mam.

¹¹ Yen biru, a weke dii te s̄ndio d̄ɔ ḡe s̄ɔ

sere tu sw̄a tu sw̄ra.

Kpa disi ni nu raa w̄a te s̄ɔ nu kpe

ta kun maa wuuru diire.

¹² Ka me, kookari ye, ya koo kam kowa, domi d̄ɔ kun kp̄e u wuu diiram m̄n bweseru kpeesia.

¹³ Nge meya Yerusalemu ya disi duura yen tora ni ya kuan s̄. Wee na k̄a n ye d̄erasia adama ya n̄ wure. Yen s̄ t̄e, ya n̄ maa kp̄e yu d̄era sere n̄n m̄ru yu ka sure.

¹⁴ Ne, Yinni Gusun̄wa na yen gerua. Kon ye siriwa nge me yen daa ya ne, na n̄ yen w̄nw̄ndu m̄. Ya koo maa koora. Kon ye kowa na n̄ sika m̄. Na n̄ biru wuram̄.

Esekielin kurɔn gɔɔ

¹⁵ Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u neɛ,

¹⁶ tɔnun bii, kon nun wi a kɪru bo goori subaru sɔɔ. Adama a n̄ yɛron gɔɔ yeru m̄. A n̄ win gɔɔ sinam̄. A n̄ maa gɔɔ sum̄ win s̄.

¹⁷ A weeweenu koowo wunen̄ tii sɔɔ a ku de goo u nɔ. A ku gɔɔ sina. A wunen̄ dawani bɔkuo kpa a wunen̄ baranu doke nge me a ra ko. A ku wunen̄ wuswaa wukiri. A ku maa gɔɔ dɪanu di.

¹⁸ Yera Esekieli u ye tɔmbu sɔɔwa bururu ma yen yoka win kurɔ u kpuna u gu. Yen sisiru bururu ma u kua nge me Yinni Gusunɔ u n̄n yiire.

¹⁹ Yera tɔmbu ba n̄n bikiam̄ ba m̄, u bu tubusio ye u m̄ mi.

²⁰ Yera u bu wisa u neɛ, Yinni Gusunɔwa u n̄n sɔɔwa u neɛ,

²¹ u be Isireliba gari yini sɔɔwɔ u neɛ, wi, Yinni Gusunɔ u koo de bu win s̄a yeru kɔsuku tɛn s̄ ba tii sue ka te b̄a n̄ mɛera ba ra n̄ nuku dobu m̄ ka tɛ sɔɔ ba ben ȳiyɔbu doke. Ba koo ben bii be ba tie Yerusalem̄ mweɛri bu go.

²² Ba koo kowa nge me Esekieli u kua. Ba n̄ ben wuswaa wukirim̄ nuku sankiranun s̄, ba n̄ maa gɔɔ dɪanu dim̄.

²³ Ba koo ben dawani bɔkewa kpa bu ben baranu doke. Ba n̄ koo gɔɔ yeru ko, ba n̄ koo maa gɔɔ sw̄i. Adama ba koo woora ben toranun s̄ kpa ba n̄ weeweenu m̄.

²⁴ Wi, Esekieli u ko n̄ s̄awa ȳireru ben suunu sɔɔ. Ba koo kowa nge me u kua. Sanam me yeba kpuro ya koo bu deema, saa ye sɔara ba koo gia ma Gusunɔ u s̄awa Yinni.

²⁵ Yen biruwa Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u neɛ, u koo de Isireliba bu win s̄a yeru bia te ta s̄a ben kuku yeru mi, te b̄a n̄ mɛera ta ra bu nuku dobu wɛ mi, ka tɛn s̄ ba tii sue mi, ma ba ben ȳiyɔbu doke te sɔɔ. Yen biru kpa u de ben bibu bu gbisuku.

²⁶ Sanam me kɛsi ni, nu koo bu deema, goo u koo nu kisirari kpa u na u nun s̄.

²⁷ Yen t̄ɔ te, wunen̄ nɔɔ ga koo wukiara kpa a ka ȳero gari ko. Wuna kaa n̄ s̄a ȳireru wunen̄ tɔmbun s̄. Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma ne Gusunɔ na s̄awa Yinni.

25*Gari yi ba gerua Amɔniban s̄*

¹ Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u neɛ,

² tɔnun bii, a wuswaa s̄iyɔ Amɔniban mi gia.

³ Kpa a bu s̄ a neɛ, bu ne, Yinni Gusunɔn gari swaa dakio bu nɔ. Yɛn s̄ ba ȳɛ sanam me nen̄ s̄a yera disi duura ka yɛn s̄ Isireliba ba kam kua ma ba Yudaba yoru mwa ba ka doona,

⁴ yen s̄ tɛ, kon bu s̄ɔ yari yerugibu n̄mu beria, kpa bu ben karaba gira ben tem suunu sɔɔ, kpa bu ben w̄a yenu ko mi. Beya ba koo ben d̄aa marum di kpa bu ben sabenun bom nɔ.

⁵ Kon de Raba yu ko yooyoosun kpara yeru kpa ben tem kpuro mu n̄ s̄a ȳaanun w̄a yeru. Saa ye sɔara ba koo gia ma n̄na na s̄a Yinni Gusunɔ.

⁶ Wee ye ne, Yinni Gusunɔ na maa gerua. Na neɛ, yɛn s̄ ba taki kua, ba ȳɔka ma ba nuku dobu kua sanam me Isireliba ba n̄ni s̄ɔre,

⁷ yen s̄na tɛ, kon bu n̄mu demie, kpa n̄ bu bwesenu ganu n̄mu beria nge gbeeku yeɛ. Kon bu kpeerasia bwesenun suunu sɔn di kpa bu kam ko mam mam. Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma n̄na na s̄a Yinni Gusunɔ.

Gari yi ba gerua Mɔabuban s̄

⁸ Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U neɛ, yɛn s̄ Mɔabuba ka Edɔmuba ba neɛ, Isireliba ba s̄awa tia ka bwese ni nu tie handunia ye sɔɔ,

⁹ yen s̄ tɛ, u koo wuu si w̄ori si su dam m̄ mi, si su n̄ derim̄ bu Mɔabuban tem du. Wuu si, su koo w̄orkuwa tia tia baa ka si su buram bo nge Beti Yesim̄ti ka Baali Mɛɛni ka Kiriataimu.

¹⁰ U koo dewa s̄ɔ yari yerugibu bu bu w̄ori nge me ba Amɔniba kua sere ba n̄ maa bu yaayam̄ sere ka baadommaɔ.

¹¹ Ba koo win siribu wa. Saa ye sɔara ba koo gia ma wiya u s̄a Yinni Gusunɔ.

Gari yi ba gerua Edɔmuban s̄

¹² Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U neɛ, yɛn s̄ Edɔmuba ba tora ba Yudaba m̄ru kɔsie,

¹³ yen s̄ tɛ, u koo bu n̄mu demie kpa u tɔmbu ka sabenu go. U koo de ben tem mu ko bansu saa Temanin di n̄ ka da Dedaniɔ, kpa men̄ tɔmbu bu gbisuku tabu sɔɔ.

¹⁴ U koo de win tɔmbu Isireliba bu bu m̄ru kɔsie. Ba koo bu kua nge me win m̄ru ya kp̄aru ne kpa bu gia ma ba ku ra n̄n tore kam. Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

Gari yi ba gerua Filisitiban s̄

¹⁵ Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U neɛ, wee Filisitiba ba Isireliba m̄ru kɔsie ka dam domi ba s̄awa ben yiberɛba saa yellun di.

¹⁶ Yen sō tē, u koo bu win nōmu demie kpa u be kpuro kpeerasia be, be ba wee Keretin di ba ka wāa nim wōkun gooro.

¹⁷ U koo bu seeyasia u mōru kōsia ka dam. Saa ye sōra ba koo gia ma wiya u sāa Yinni Gusunō.

26

Gari yi ba gerua Tirin sō

¹ Isireliban yorun wōo wōkura tiasen surun tōo gbiikuru sōra Yinni Gusunō u ka Esekieli gari kua. U nēe,

² tōnun bii, wee Tirigibu ba Yerusalemu yēemō ba mō, wee ya kam kua yēn mi gia tōmbu ba ra raa kpe bā n gam dōo. Tē ben mi gia tōmba koo wuru kpa be, bu gobi ko. Domi Yerusalemu ya kua bansu.

³ Yen sō tē, Yinni Gusunō u koo Tiri ye mōru seesi u de bwese dabinu nu ye wōri nu tēria nge me daara ra nim yibu.

⁴ Kpa nu yen gbāranu kōsuku ka yen tabu durābun kuku yenu. Nu koo ye kpuro kerawa mam mam kpa Tiri ye, ya n sāa nge kpee saara.

⁵ Ya koo kowa nge tem bureru te ta wāa nim wōku sōo mi surākōba ba ra ben yākoronu kewe. Yinni Gusunōwa u yeni gerua. Bwese tukunu nu koo na nu wuu ge wōri.

⁶ Kpa nu be ba wāa gen turuku go go. Saa ye sōo, ba koo gia ma wiya u sāa Yinni Gusunō.

⁷ Wee ye Yinni Gusunō u maa gerua. U nēe, u koo de Babilonin sina boko wi u sinambu kpuro dam kere u na saa sōo yēsan nōm geu gian di u Tiri ye wōri. U koo na ka dumi ka tabu keke be dumi gawe ka sere maasōbu ka tabu kowo dabi dabinu.

⁸ U koo Tirin baru kpaanu kpuro kpeerasia. Tabu kowobu ba koo kuku yenu gbe kpa bu tabu sīa kpī ba n tērenu nēni bu ka tii ganē.

⁹ Ba koo Tiri yen gbāranu kōsuku bu suriri ka ben tabu yānu.

¹⁰ Kpa ben dumi dabi dabi ten tua yu ye wukiri kpa yen gani yi n diirimō maasōbun wōkinun sō ka tabu keke ben wōkinun sō. Domi ba koo Tiri ye wōriwa nge wuu ge ba kamia kō.

¹¹ Ba koo ka dumi swēe kpuro swīiwa kpa ba n tōmbu goomō ka takobi kpa bu yen būu sāa yēnun gbereba suriri bēn sō ya woo kanamō.

¹² Ba koo yen dukia ka yen kia ni ya daramō gurawa nge ye ba tabu diima kpa bu yen gbāranu ka yen dii geenu kōsuku bu suriri kpa bu yen kpenu ka yen dāa ka yen kēki gura bu sure nim wōku sōo.

¹³ U koo de ben womusu su nōru ko. Ba n maa mōrōkunun swīi nōomō mi.

¹⁴ U koo de yu kowa nge kpee saara yēn wōllo surākōba ba ko n da ben yākoronu kewe. Ba n yen bansu seeyamō. Wi, Yinni Gusunōwa u yeni gerua.

¹⁵ Wee ye Yinni Gusunō u gerumō Tiri yen sō. U nēe, be ba wāa n toma nim wōkun gooro, bā n nua Tiri ya bansu kua ma ba be ba mēera wan weeweenu nōomō, ba koo diiri.

¹⁶ Wee tem mēn kparo be ba wāa nim wōkun bera gia kpuro ba koo se ben sina kitanun di bu ben yabe bakanu ka ben yabe ni ba sōma doke potiri ba n wurure ba n sō temō. Saa kpuro sōo, ba ko n berum soorewa kpa ba n nuki sankire Tirin sō.

¹⁷ Ba ko n gōo wuri mō Tirin sō ba n mō, wee ya kam kua ye, ye ya raa yīsiru yara mi. Ye, yēn tōmbu ba raa dabiru bo nim wōkun bera mi gia.

Beya ba raa maa dam bo, ma be ba ka bu sikerene ba bu nasie.

¹⁸ Wee be ba wāa tem bureno ba diirimō Tiri yen kam kobun sō. Be ba toma ba ka wāa nim wōkun gooro ba nande yen kpeerun sō.

¹⁹ Wee ye Yinni Gusunō u maa gerua. U nēe, u koo de Tiri yu ko bansu kpa goo u kun maa wāa mi. Sanam mēya u koo de nim wōkun nim mu ye wukiri kpa ye kpuro yu num ya n wāa gōribun wāa yerō mi yeruku tōmba kpī.

²⁰ U koo de yu da sere tem sōowō mi yeruku tōmba wāa kpa ya n kōore mi. U koo de ya n wāa mi ka gōribu. Goo kun maa sinamō ye sōo. Ya n maa ayeru wasi wasobun suunu sōo.

²¹ Tōmba koo nanda ye ya koo ye deeman sō. Ya n ko ya n maa sāa gāanu. Domi ba koo ye kōsukuwa mam mam kpa bu ye kasu bu bia. Yinni Gusunōwa u yeni gerua.

27

Wuri yi ba kua Tirin bansun sō

¹ Esekieli u nēe, Tiri, Yinni Gusunō u man sōowa u nēe,

² n nun gɔɔ wuri kuo,
³ n nun sɔ n nɛɛ, wunɛ Tiri a wāawa nim wōkun goorɔ ma a ka bwese dabinu tenkuru m̀.
 Ye Yinni Gusunɔ u gerua wee. U nɛɛ,
 wunɛ Tiri, a ra raa nɛɛ, a sāawa wuu burɔ.
⁴ Wunen dam mu wāawa sere nim wōkuɔ.
 Be ba nun bana, ba nun kuawa nge goo nimkuu burɔ.
⁵ Ma ba wunen wasi kua ka dāa ye ba m̀ siperɛ ye ya wee Senirin di.
 Ma ba dāa ye ba m̀ seduru ye ya wee Libanin di sua
 ba ka wunen beku soretiru kua.
⁶ Ma ba wunen sesenu kua ka Basanin dāa gea ye ba m̀ seeni.
 Ma ba wunen kitanu kua ka dāa ye ba m̀ buyi
 ye ba ka na saa Kitimun di
 ma ba nu suunu donnu mani.
⁷ Ma ba beku ni ba koo nun karea kua Egibitiɔ ka wēɛ dangii
 ba soma doke.
 Beku ni, nu sāawa nge wunen gidi bɔra.
 Ma ba beka ye ya ra wunen kianu wukiri kua ka wēɛ gaaduragii,
 ka maa wēɛ wunɔmgii yi yi wee saa tem bure te ba m̀ Sipun di.
⁸ Sidonigibu ka Aafadiba ba ra wunen sesenu bwie
 kpa wunegii be ba yēru bo ba n bu kpare.
⁹ Gebalin noman som kowo be ba soma ye yē sāa sāa,
 bera ba ra wunen worusu kore.
 Be ba tenkuru m̀ ka goo nimkusu kpuro,
 ba ra yōrewa wunen mi bu wunen kiaru dwe.
¹⁰ Pɛɛsiba ka Ludiba ka Putigibun tii ba raa sāawa wunen tabu kowobu.
 Ba sāawa tabu durɔbu ka gem.
 Wunen miya ba ra ben tɛɛnu ka ben sii furɔ kɔkɔnu bwē
 kpa ye kpuro ya n nun bɛɛɛ doke.
¹¹ Aafadiba ka wunen tiin tabu kowoba ba ra wunen gbāraru kōsu bu ka sikerena. Tabu
 kowo dangibu gaba ba ra maa wunen kuku yenu kōsu. Wunen gbārarɔwa ba ra ben tɛɛnu
 bwē kpa nu n nun bɛɛɛ doke.

Tiri ya sāawa wuu bɔkɔ

gèn mi ba ra tenkuru ko

¹² Tiri, wunen arumani bakan sōna Taasisigibu ba ra tenkuru nɛ wunen mi. Beya ba ra n
 ka kianu naamɔ wunen yaburɔ. Niya sii geesu, ka sii wōkusu, ka sii kpikisu, ka sii pɛɛrum.
¹³ Wunɛ ka Gerekiba, ka Tubaligibu, ka Mesekigibun tii i ra tenkuru koosine. Ba ra ka nun
 yobu ka gāa ni ba seka ka sii gandu kiaru dweeri.
¹⁴ Togaamagibu ba ra maa dumi yi ba ra ka sɔmburu ko ka yi ba ra ka tabu de ka ketekunu
 dɔram nɛ wunen yaburɔ.
¹⁵ Wunɛ ka Dedanigibu ka be ba wāa tem bureru gia kpuro i ra maa tenkuru koosine. Ba
 ra nun wunen dibu kɔsie ka suunu donnu ka dāa ye ba m̀ ebɛni.
¹⁶ Wunɛ maa ka Sirigibu i ra tenkuru koosine. Gāa dabina ba ra nun dweeri kpa bu ka nun
 kpee gobiginu naawa ni nu sāa nge yaka bekusa, ka beku gaaduragin, ka beku ni ba soma
 dokea, ka beku ni ba kua ka wēɛ dangii, ka nim wōkun kpee buranu,* ka kpee gobigii ni nu
 sōri.
¹⁷ Wunɛ ka Yudaba ka Isireliba i ra tenkuru koosine. Ba ra ka nun alikama ye ya wee
 Minitin di ka pɛɛ bwese bweseka ka tim ka gum ka sere gum sawaram kiaru dweeri.
¹⁸ Wunɛ ka Damasigibu i ra tenkuru koosine wunen arumani bakan sɔ. Ba ra ka nun tam
 mɛ mu wee Helubonin di ka wēɛ kpiki yi ba kua ka yāa sansu kiaru dweeri.
¹⁹ Saa Usalin di, Yafanigibu ka Gerekiba ba ra ka kianu nɛ wunen yaburɔ. Niya, sisu ka dāa
 gaa ka sere dāa kiki nubu durorugisu kpa bu ka nun ye kpuro kiaru dweeri.
²⁰ Wunɛ ka Dedanigibu i ra tenkuru koosine kpa bu nun gaari beka dare.
²¹ Wunɛ ka Daarububa ka Kedaan wirugibu i tenkuru koosinamɔ. Ba ra nun kiaru
 dweeriwa ka yāa kpemminu ka yāa kinenu ka sere maa bonu.
²² Wunɛ ka Seban tenkuba ka Ramagibu i ra tenkuru koosine. Ba ra ka turare ye ya gea bo
 nɛ wunen yaburɔ ka kpee gobiginu bwese bweseka ka sere maa wura.
²³ Wunɛ ka Haranigibu ka Kannegibu ka Edenigibu ka Seban tenkuba ka Asirigibu ka
 Kilimadigibu i ra tenkuru koosine.

* 27:16 - *nim wōkun kpee buranu* Ya sāawa yaa piibu gagun kukunu ni ba ra ka bura yānu ko.

²⁴ Yāa gobigina ba ra ka nun kiaru dweeri. Yāa ni ba ra ka ne wunen yaburɔ niya, yabe gaaduraginu ka yabe ni ba sɔma doke ka beka ye ba sɔma doke ka sere maa wɛɛ damgii yi ba tara.

Ba Tiri gɔɔ swīyamme

²⁵ Taasisin goo nimkusa su ra n wunen kianu sɔɔwa.

Ma wunen dukia ka wunen beere ya kpɛa nim wɔkun bera mi gia.

²⁶ Goo temɔbu ba ka nun bɔsu nim bakam sɔɔ.

Adama woo gaga koo na saa sɔɔ yari yerun di gu nun kɔsuku nim wɔku gen suunu sɔɔ.

²⁷ Wunen dukia ka wunen kianu

ka be ba ra wunen sesenu bwie ka be ba ra bu kpare

ka be ba ra wunen wɔrusu kɔre ka wunen kia dɔrobu

ka wunen tabu kowobu ka sere be kpuro be ba wāa wunen tii sɔɔ

ba koo num nim wɔkun sɔɔwɔ dama te a wɔruma.

²⁸ Be ba ra nun kpare ba koo kuuki koo

kpa nim wɔkun goonu nu diiri.

²⁹ Be ba wunen sesenu bwiamɔ ka be ba bu kpare,

be kpuro ba koo sarawa wunen min di bu na tem dirɔɔ.

³⁰ Ba koo nɔɔgīru sua

bu nun wuri kōsi koosi

kpa bu tii tua wisi winɔ

bu bindi torom sɔɔ nuku sankiranun sɔ.

³¹ Ba koo ben winu kōni wunen sɔ,

kpa bu saakiba dewe

bu nun gɔɔ swīiya nuku sankiranun sɔ.

³² Ben nuku sankira ni sɔɔ,

ba koo nun womu koosi bu neɛ,

wune Tiri, a n̄ ka wuu gagu weene.

Wee a kam kua nim wɔkun suunu sɔɔ.

³³ Sanam me a wunen tenkuru m̄ tɔn dabira a ra diisie.

Wunen dukia ka wunen kianun kpāarun sɔ,

a dera sinamba kua dukiagibu.

³⁴ Adama a kōsikira a wɔri nim wɔkun sɔɔwɔ

ma wune ka wunen kianu ka wunen tɔn dabi te kpuro i nim diira.

³⁵ Be ba wāa tem burenu sɔɔ ba nuki sankire wunen sɔ.

Ma ben sinambu ba berum soore ba wuswaa burisine.

³⁶ Tem tukum tenku be ba koo sara mi, biti koo bu mwa

kpa bu nun wia koosi.

Domi a kam kua.

A n̄ kaa n maa wāa sere ka baadomma.

28

Gari yi ba gerua

Tirin sunɔn sɔ

¹ Yinni Gusunɔ u gerua u neɛ,

² tɔnun bii, a Tirin sunɔ sɔɔwɔ a neɛ, ameniwa ne, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Na neɛ, wee u tii sua sere u gerumɔ u m̄, wiya u sāa Gusunɔ. Ma u sɔ Gusunɔn sina kitaru wɔlɔ nim wɔkun suunu sɔɔ. Adama u n yɛ ma u sāawa tɔnu, n n̄ m̄ Gusunɔ, baa me u tamaa win bwisikunu sāawa teenu ka ne Gusunɔginu.

³ U tamaa u Danieli bwisi kere ma asiri gaa kun n̄n berue.

⁴ Win yɛru ka win bwisin sɔ u tii kua dukiagii. U wura ka sii geesu yibia win arumanin beru yɛɔ.

⁵ Win bwisi beke ka win tenkurun sɔ, win dukia ya kuura. Ma u tii sua dukia yen sɔ.

⁶ Yen s̄na ne, Yinni Gusunɔ na neɛ, yɛn sɔ u tamaa win bwisikunu nu sāawa teenu ka neginu,

⁷ yen s̄na kon n̄n tɔn tukobu kparema be ba nuki sosum bwesenu kpuro kere. Ba koo n̄n takobi s̄kiri bwisi beke yin sɔ kpa bu win beere ye disi doke.

⁸ Ba koo n̄n surewa goribun wāa yɛɔ, kpa u gbi nim wɔkun suunu sɔɔ nge wi ba s̄kura.

⁹ Saa ye sɔɔ, b̄n n̄n goobu (200) na, u koo kp̄i u maa neɛ, u sāawa Gusunɔ? Aawo, u ko n sāawa tɔnu, n n̄ m̄ Gusunɔ, wi u n̄n goom̄n n̄maa.

¹⁰ U koo gbiwa nge wi u kun Gusunɔ yɛ. Tɔn tukoba ba koo nɔn go. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹¹ Yinni Gusunɔ u maa neɛ,

¹² tɔnun bii, a maa goɔ swiɣo Tirin sunɔn sɔ. A nɔn sɔɔwɔ a neɛ, ameniwa ne, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Na neɛ, wee u raa sɔa wi u yiban yireru bwisi sɔɔ ka buram sɔɔ.

¹³ U raa wɔawa Ederio, Yinni Gusunɔn gbaaraɔ. Ma ba nɔn kpee gobigii bwese bweseka dokeye ni nu nɔni swaaru mɔ ka dam buuru ka digi ka wuru beku ka swaaru ka boogu ka swaaru ka sere maa wuru beku ka wura. Ma ba nɔn gaa su ka guunu soowamme ni ba ka wura. Ma ba nɔn gaa su ka guunu soowamme ni ba sɔru kua win marubun tɔrun sɔ.

¹⁴ U raa sɔawa nge wɔllun kɔso ma u kasa derie. Ma na dera u waa nen guu deerarɔ u sɔimɔ kpee ni nu ballimɔn wɔllɔ.

¹⁵ Saa min di ba nɔn taka kua, win daa ya wawa sere n ka girari tɔɔ te ba daa kɔsa gaa wa wi sɔɔ.

¹⁶ Win tenkurun kpaa ru ta dera u bɔbunu ka keeta wɔri. Yen sɔ, kon nɔn sura saa nen guu deerɔ ten min di, wi, wi u sɔa nge wɔllun kɔso mi. Kon de u doona saa kpee ni nu ballimɔ min suunu sɔon di.

¹⁷ U tii sua win buram sɔ ma u win bwisi ka win beere ye kpuro sankɔ. Yen sɔ, kon nɔn kɔ temɔ kpa sinam be ba tie bu nɔn ka.

¹⁸ Win durum kpaa ru ka win keeta ye u mɔ tenkuru sɔon sɔ, u win wuun sɔa yenu disi doke. Yen sɔ, kon de dɔɔ u se win tiin min di kpa u nɔn gosia torom tɔn be ba nɔn meeran nɔni biru.

¹⁹ Saa ye sɔɔ, bwese ni nu nɔn yɛ kpuro nu koo biti kowa, domi u koo kam ko. U n ko n maa waa sere ka baadommaɔ.

Gari yi ba gerua Sidonin sɔ

²⁰ Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u neɛ,

²¹ tɔnun bii, a meerio Sidonin bera gia kpa a ye gerusi.

²² A neɛ, ameniwa ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Na neɛ, wee kon ye wɔri. Kon ye nen dam sɔsi kpa bu man beere wɛ yen suunu sɔɔ. Na n ye siri, ma na ye sɔsi ma na sɔawa Deero, saa yera ba koo gia ma nena na sɔa Yinni Gusunɔ.

²³ Kon de baranu nu ye wari. Kon de bu tambu go yen swe sɔɔ. Tamba koo wɔruku bu gbisuku taa bi ba koo ye wɔrima beri berikan din sɔ. Saa ye sɔara ba koo gia ma nena na sɔa Yinni Gusunɔ.

Isireliba

ba ko n waa bɔri yendu sɔɔ

²⁴ Bwese ni nu Isireliba sikerene nu bu gema nu n ko n maa sɔa nge saku ni nu bu meera mɔ nu gɛekumɔ. Saa yera ba koo gia ma nena na sɔa Yinni Gusunɔ.

²⁵ A meniwa ne, Yinni Gusunɔ na maa gerua. Na neɛ, sanam me kon Isireliba mennama bwese tukunun suunu sɔon di mi ba yarine, kon sɔsi bwese tuku nin nɔni biru ma na sɔawa Deero. Saa ye sɔara Isireliba ba koo da bu sina ben temɔ me na ben baaba Yakɔbu wɛ.

²⁶ Ba koo sina bɔri yendu sɔɔ. Ba koo dia bani kpa bu resamba duure. Ba ko n waa bɔri yendu sɔɔ domi kon be ba ka bu sikerene ba bu gema siri n seeyasia. Saa ye sɔara ba koo gia ma nena na sɔa Gusunɔ ben Yinni.

29

Gari yi ba gerua Egibitin sɔ

¹ Isireliban yorun wɔɔ wɔkurusen suru wɔkurusen sɔɔ wɔkura yiruse sɔara Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u neɛ,

² tɔnun bii, a wunen wuswaa kisio Egibiti sunɔn mi gia kpa a wi, ka win temgibu kpuro sɔ

³ a neɛ, ameniwa ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Na neɛ, wee kon nɔn wɔrima wi, wi u sɔa nge karaku ge ga nanum mɔ ga kpɛ daa te ba mɔ Niluɔ. Ma u gerumɔ u mɔ, daa te, ta sɔawa wigiru domi wiya u tu kua.

⁴ Kon kɔkɔnu sɔre win baa saburosu sɔɔ kpa n de daa ten swɛ ye ni sɔre sɔre win koko wɔrukisɔ. Kpa n nɔn gawa n yara daa ten min di ka swɛ ye sannu.

⁵ Kpa n nɔn sua n kɔ gbaburɔ ka swɛ ye kpuro. U koo wɔriwa yakasɔ. Goo kun nɔn seeyamɔ, goo kun maa nɔn dabamɔ. Gbeeku yeɛ ka gunɔsa su koo win goru di.

⁶ Saa ye sɔara Egibitigibu kpuro ba koo gia ma nena na sɔa Yinni Gusunɔ.

Domɔ somi te u Isireliba kua ta sɔawa nge kabaru, ta n dam mɔ.

⁷ Ba nɔn tasisi ma u bɔara ben nɔmɔ u ben senu meera kua ma u dera ba suba.

⁸ Yen sɔ, wee ye ne, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Na neɛ, kon de bu nɔn wɔrima ka takobi kpa n de bu win tambu ka ye kpuro go.

⁹ Egibitin tem mu koo ko bansu kpa bu gia ma nena na sāa Yinni Gusunɔ.

Domi yen sunɔ u nɛɛ, wiya u daa te ba mɔ Nilu mɔ. Wiya u maa be tu kua.

¹⁰ Yen sɔ, kon wi ka win daa te wɔrima. Kpa win tem mu ko bansu saa Migidolin di n ka da Asuanio ka Etiopin tem nɔɔ bura yeno.

¹¹ Tɔnu kun maa sarɔ mi, mɛya yaa gaa kun maa sarɔ mi. Ya koo kowa wɔɔ weeru goo kun maa waa mi.

¹² Wɔɔ weerun baa sɔɔ, kon de Egibitin tem ka yen wusu su ko bansu n kere bansu kpuro. Kon bu yarinasia n de ba n waa bwese tukunun suunu sɔɔ.

¹³ Ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na maa gerua. Na nɛɛ, wɔɔ wee ten biru, kon Egibitigibu mennama bwese tukunun suunu sɔɔn di mi ba yarinɛ.

¹⁴ Be, Egibitigii be ba raa yoru dimɔ kon ka bu wurama ben temɔ bera mi ba mɔ Paturɔsi. Miya ba koo bandu swii te ta n dam mɔ.

¹⁵ Ta ko n sɔawa ban te ta piiburu bo kpa ta kun dam mɔ bwese ni nu tie sɔɔ. Kon tu kawawa kpa tu ku raa ka bwese ni nu tie taare.

¹⁶ Isireliba ba n maa tu naanɛ mɔ. Ba n maa dɔɔ ten mi, bu somiru kana ye ya ko n sāa ben durum. Saa ye sɔɔ, ba koo gia ma nena na Yinni Gusunɔ.

Nɛbukanesaa u koo Egibiti

tabu wɔri u mwa

¹⁷ Isireliban yorun wɔɔ yenda nɔɔbu ka yirusen suru gbiikoon tɔɔ gbiikuru sɔɔra Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

¹⁸ tɔnun bii, wee Nebukanesaa Babilonin sina boko u dera win tabu kowobu ba sɔm sɛsɔginu kua bu ka Tiri kamia. Adama win tabu kowo be kpuro ba wii kpaki kua ma ben senu potikira. Ka mɛ, Babilonin sina bokon tii ka win tabu kowo be, ba n arufaani gaa wa sɔmbu te sɔɔ, te ba kua.

¹⁹ Yen sɔna nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, kon Babilonin sina boko Egibitin dukia kpuro wɛ. U koo ben yɔnu gura kpa nu n sāa win tabu kowobun kɔsiaru.

²⁰ Kon nɔn Egibiti wɛwa ya n sāa win sɔmbu te u kuan kɔsiaru. Domi nena, wi ka win sɔm kowobu ba sɔmburu kua.

²¹ Yen tɔɔ te, kon Isireliba dam kɛ kpa n maa wunɛ tɔnun biin nɔɔ wukia a ka bu gari ko kpa bu gia ma nena na sāa Yinni Gusunɔ.

30

Yinni Gusunɔ

u koo Egibiti sɛyasia

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

² tɔnun bii, a Egibitigibu gerusio kpa a bu sɔ a nɛɛ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, wee tɔɔ kɔsura wee. Bu weeweenu koowo.

³ Tɔɔ te, ta sisi tɛ sɔɔ nɛ, Yinni Gusunɔ kon bu wɔri. Wee ta mam turuku kua. Ta ko n sɔawa yam wɔkuru.

⁴ Tabu koo na Egibitiɔ kpa bu tɔn dabiru go mi, bu ben dukia gura kpa tem mɛ, mu ko bansu, kpa nuku sankira bakanu nu n waa Etiopio.

⁵ Etiopigibu ka Putigibu ka Ludiba ka Daarububa kpuro ka Libigibu ka sere maa nɛn tɔmbu Isireli be ba ka bu nɔɔ tia sāa ba koo wɔruku bu gbisuku taa bi sɔɔ.

⁶ Nɛ, Yinni Gusunɔ na maa gerua na nɛɛ, be ba ka Egibitigibu yinamɔ mi, ba koo bu go tabu sɔɔ saa Migidolin di n ka girari Asuanio kpa dam mɛ Egibitigibu ba raa ka tii sue mi, mu kpe. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

⁷ Ben tem mɛ, mu koo ko bansu n kere tem mɛ n tie handunia sɔɔ. Ben wusu su koo kowa bansu mam mam n kere wuu si su tie.

⁸ Nɔ n Egibitigibu dɔɔ sɔkuma ma na dera be ba ka bu yinamɔ min dam mu kpa, saa ye sɔɔra ba koo gia ma nena na sāa Yinni Gusunɔ.

⁹ Yen tɔɔ te sɔɔ, kon sɔmbu gari goo nimkusu sɔɔ bu Etiopigii be ba raa waa bori yendu sɔɔ nandasia kpa bu bɛrum soora Egibitigibun wahalan tɔɔ te sɔɔ, te ta sisi.

¹⁰ Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, kon sina boko Nɛbukanesaa dendi n ka Egibitin tɔn dabi te kpuro kpeerasia.

¹¹ Wi, ka win tabu kowo wɔnwɔndu sarirugii be, ba koo na bu tem mɛ wɔri bu kpeerasia. Ba koo Egibitigibu go ka takobi kpa gonu nu yibu tem mɛ kpuro sɔɔ.

¹² Kon de daa te ba mɔ Nilun kerii yi gbera kpa n Egibitin tem tɔn kɔsobu nɔmu bɛria. Tɔn tukobu ba koo na bu ye kpuro kam koosia. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹³ Nɛ, Yinni Gusunɔ na maa gerua na nɛɛ, kon Nɔfun bɔu turanun bwāarokunu kpuro kɔsuku. Goo kun maa bandu dimɔ Egibitiɔ. Kon dewa tem mɛ, mu bɛrum duura.

¹⁴ Kon Paturəsi kpeerasia kpa n Soani dɔɔ mɛni kpa n maa Tebesi siri.

¹⁵ Kon ka Sini mɔru ko ye, ye ya s̄aa nge Egibitigibun gb̄ara bakaru kpa n Tebesin tɔn dabi dabi te go.

¹⁶ Kon Egibiti dɔɔ s̄oku kpa Sini yu burisina. Ba koo Tebesin gb̄araru kɔra kpa yibereba bu Nɔfu kama s̄ɔɔ s̄ɔɔ gb̄ara.

¹⁷ Ba koo Onin aluwaasiba ka Pibesetigibu go ka takobi. Wuu si kpuron tɔmba ba koo yoru mwa.

¹⁸ Nà n Egibitigibun dam bua mɛ ba mɔ ba ka tɔmbu yoru diisie, ma dam mɛ ba raa ka tii sue mi, mu nɔru kua, yam mu koo t̄ira Tapanesiɔ kpa bu yen tɔmbu yoru mwɛɛri.

¹⁹ Kon Egibitigibu siri kpa bu gia ma nɛna na s̄aa Yinni Gusunɔ.

Babilonin sina boko

u s̄awa Gusunɔn denditia

²⁰ Isireliban yorun w̄ɔɔ w̄okura tiasen suru gbiikoon s̄ɔɔ nɔɔba yiruse s̄ɔra Yinni Gusunɔ u gerua u nɛɛ,

²¹ tɔnun bii, na Egibitin sunɔn ḡaseru bua. Wee, ba ñ wa wi u koo n̄un bɛkia. Domi ba ñ win mɛɛra ye bɔkue u sere nɛɛ, u koo kp̄i u takobi nɛne.

²² Wee na Egibitin sunɔ wi w̄rim wee. Kon win ḡasenu kpuro b̄ɔku te ta gea s̄aa ka te ta ñ gea s̄aa. Kon de takobi yu w̄ruma win n̄aman di.

²³ Kon Egibitigibu yarinasia bu da bwese tukunun suunu s̄ɔɔ. Kon de bu da tem baamere s̄ɔɔ.

²⁴ Kon Babilonin sina boko dam w̄ɛ kpa ñ n̄un nɛn takobi n̄omu bɛria. Adama kon Egibitin sunɔn ḡaseru bua kpa u weeweenu ko Babilonin sina bokon wuswaaɔ nge u ḡɔɔ d̄ɔɔ.

²⁵ Kon Babilonin sina boko dam w̄ɛ kpa Egibitin sina bokogim mu kpe. Nà n nɛn takobi Babilonin sina boko n̄omu bɛria, ma u ka ye Egibitigibu w̄ari, saa ye s̄ɔra ba koo gia ma nɛna na s̄aa Yinni Gusunɔ.

²⁶ Kon Egibitigibu yarinasia bu da bwesenu kpuro s̄ɔɔ. Kon dewa bu da tem baamere s̄ɔɔ. Saa ye s̄ɔra ba koo gia ma nɛna na s̄aa Yinni Gusunɔ.

31

Egibitin sina boko u s̄awa

nge d̄aa ye ba m̄ɔ s̄eduru

¹ Isireliban yorun w̄ɔɔ w̄okura tiasen suru itasen t̄ɔɔ gbiikiru s̄ɔra Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

² tɔnun bii, a Egibitin sunɔ ka win tɔn dabi dabi te s̄ɔw̄ɔ a nɛɛ,

wara ka n̄un weenɛ win kp̄aru s̄ɔɔ.

³ Wee u s̄awa nge Libanin d̄aa ye ba m̄ɔ s̄eduru.

Yen k̄aasi yi w̄a

ma yen wurusu kubenu s̄aa.

Ma ya gunu ya guru winu girari.

⁴ Gura ya ye kp̄ɛasia.

Nim mɛ mu dua tem s̄ɔɔ mu dera ya gunia.

Nim mɛ kpuro mu kokum̄wa mi yen gb̄ini yi w̄aa.

M̄in diya mu kokum̄ɔ mu daam̄ɔ d̄aa ni nu tien mi.

⁵ Yen s̄ɔna ya kp̄ɛa ya d̄anu kpuro gunum kera.

Yen k̄aasi yi dabia ma yi teria.

Domi ya nim waam̄ɔ too.

⁶ Gun̄su na su sin sokunu kua yen k̄aasiɔ.

Ma gbeeku yeɛ na yi maruram̄ɔ yen k̄ok̄ɔɔ.

Ma bwese dabira na ta s̄ɔ yen saar̄ɔ.

⁷ Ya s̄awa d̄aa buraru

ma ya gunu ya k̄aasi d̄ɛu.

Domi yen nuwi yi duawa sere tem s̄ɔw̄ɔ mi nim mu kp̄a.

⁸ Baa nɛ, Gusunɔn d̄aa gb̄aa te ba m̄ɔ Edeni s̄ɔɔ,

s̄eduru gaa sari ye ya ka ye weenɛ.

M̄eya d̄aa ye ba maa m̄ɔ sipere yen gaa sari ye ya k̄aasi bure m̄ɔ nge ye.

D̄aa wuru bakasu gasu maa sari si su ka yegisu weenɛ.

D̄aru garu sari te ta ka ye buram nɛ.

⁹ K̄aasi bureya na ye w̄ɛ sere d̄aa ni nu w̄aa nɛ, Gusunɔn d̄aa gb̄aa te ba m̄ɔ Edeniɔ nu nisinu seewa.

Egibitin sunɔ u koo b̄ɔra

nge dāa ye ba mō seduru

¹⁰ Wee ye ne, Yinni Gusunō na gerua. Na nee, seduru ye, ya kpēa ya guru winu girari. Ma ya tii sua.

¹¹ Yen sōna kon ye gira kpa n ye sina boko wi u sinambu kpuro dam kere nōmu beria kpa u ye kua nge me yen torara ne.

¹² Tōn tuko be ba nuku kōsuru bo ba koo ye kii bu sura bu kō. Kpa yen kāasi yi wōri guunu ka wōwi sōo kpa yi bōkīra tem me kpuron wōwi sōo. Kpa tōn be ba raa wāa yen saarō bu yarina bu ye deri.

¹³ Yen bīirun wōllōwa gunōsu su koo na su sina. Kpa gbeeku yee yi yin wāa yeru ko yen kōkōrō.

¹⁴ Yeni ya koo koorawa kpa dāa ni nu nim waamō nu ku raa ka gunia nu guru winu girari nu sere tii sua nin gunum sō. Domi dānu ka tōmbu kpuro ba kōo gbiwa bu da bu gōribu deema.

¹⁵ Wee ye ne, Yinni Gusunō na gerumō. Na nee, dōma te seduru ye, ya koo du gōribun wāa yerō, kon de taka kooro ye ya wāa yam mi kpuro yu gōo wooru sina. Kon nim yōrasia yen sō, kpa n de daanu nu kokubu yōra. Kon maa de yam mu tīra Libaniō, kpa n dānu gberasia yakasō.

¹⁶ Sanam me kon de seduru ye, yu wōruma yu da gōriō ka tōn be ba dōo mi sannu, be ba koo yen wōrumaan damu nō ba koo diiri berum sō. Gbaa te ba mō Edēnin dāa ni nu buram bo ka ni nu gea sāa ni kpuro ni nu gesi nim waamō Libaniō nu ko n nuku dobu mōwa sere tem sōowō.

¹⁷ Nin tii nu koo sara nu da gōribun wāa yerō nu bu deema be ba go ka takobi. Ba raa sāawa yen dam ma ba wāa yen saarō tōmbun suunu sōo.

¹⁸ Edēnin gbaa te sōo, dāa gaa kun ka Egibitin sina boko ne buram sōo ka kpāaru sōo. Ka me, ba koo nūn surewa gōribun wāa yerō tem sōo sōowō ka dāa ni nu wāa Edēni mi sannu kpa u n kpī ka be ba go tabu sōo ka takobi, be ba n Gusunō yēn suunu sōo. Yeniwa ya koo Egibitin sina boko ka win tōn dabi te kpuro deema. Ne, Yinni Gusunōwa na yeni kpuro gerua.

32*Ba koo Egibitigibu**ka ben sina boko gōo swīiya*

¹ Isireliban yorun wōo wōkura yirusen suru wōkura yirusen tōo gbiikiru sōora Yinni Gusunō u nee,

² tōnun bii, a gōo swīiyō Egibitin sunōn sō. A nūn sōowō a nee, wee u sōawa nge gbee sunō kpēmbu bwesenun suunu sōo.

Ma u maa sāa nge karaku nim wōku sōo.

U ra tii kpare daa ten nim sōo

kpa u ten nim buri ka naasu

kpa ten kurenu nu soona.

³ Yen sō, amēniwa ne, Yinni Gusunō na gerumō. Na nee, kon nūn nen yāakororu surema sanam me tōn dabinu nu mēne kpa bu nūn gawa bu yarama.

⁴ Kon nūn yarawa kasāo kpa n nūn kō yakasō. Kon dewa gunōsu su na su sina win wōllō kpa gbeeku yee yi nūn di.

⁵ Kon win yaa yariwa guunu wōllō kpa n ye ya tie taasi wōwi sōo.

⁶ Kon de win yem mu n yari tem mē sōo u wāa sere ka guunō kpa yem mu n yiba men wōwi sōo.

⁷ Sanam me u koo gbi, kon de wōllu tu tīra. Kon kperin yam bururam go kpa guru wiru tu sōo wukiri, kpa suru u ku maa yam bururasia.

⁸ Kon wōllun fitilanu kpuro go win sō. Kpa n de yam mu tīra win tem sōo. Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

⁹ Kon de bwese dabinu nu biti soora nūn win kpeerabun labaari nua, baa ka tem me u n yē.

¹⁰ Kon de bwese ni, nu n biti soore win sō. Kpa nin sinambu ba n diirimō berum sō sanam me kon nen takobi fia ben wuswaa. Sanam me u koo kpeera mi, ba ko n diirimōwa saa kpuro sōo, ben baawure u n ka win wāaru nande.

¹¹ Domi amēniwa ne, Yinni Gusunō na gerumō. Na nee, Babilonin sina bokon tabu kowobu ba koo nūn wōri ka takobi.

¹² Kon nūn tabu kowo damgibu be ba nuku kōsuru bo surema bu win tōn dabi te go. Kpa Egibitin tii suabu bu kpe.

¹³ Kon win yaa sabenu go nim bakam bōkuō kpa tōmbu n kun me yaa sabenun naasu su ku maa nim me buri.

¹⁴ Kon de mu kpunawa kpa mu n kokumɔ nge gum yarum. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

¹⁵ Nà n dera Egibiti ya kua bansu ma na yen dukia gura mam mam, na yen tɔmbu kam koosia, saa ye sɔɔra ba koo gia ma nena na sɔa Yinni Gusunɔ.

¹⁶ Womu geniwa bwesenu kpuron tɔn kurɔbu ba koo ko Egibiti ka yen tɔn dabi ten sɔ. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Ba koo bwese ni ba kamia

gɔɔ swiɔya

¹⁷ Isireliban yorun wɔɔ wɔkura yirusen suru wɔkura yirusen sɔɔ wɔkura nɔɔbuse sɔɔ, Yinni Gusunɔ u neɛ,

¹⁸ tɔnun bii, a gɔɔ wuri koowo Egibitigibun sɔ kpa a de wunen gɔɔ wuri yi, yi bu sure sere tem sɔɔwɔ gɔribun wɔa yerɔ be ka bwese ni nu dam mɔn tambu.

¹⁹ A bu sɔɔwɔ a neɛ, ba tamaa ba gabu beɛɛɛ kerewa? Aawo! Ba koo dawɔ gɔribun wɔa yerɔ ba n kpɛ mi sannu ka be ba kun Gusunɔ yɛ.

²⁰ Ba koo wɔrukuwa bu kpuna ka be ba go tabu sɔɔ sannu. Wee, ba takobi woma kararun di bu ka be kpuro go.

²¹ Tabu durɔ dangii be ba wɔa gɔribun wɔa yerɔ ka be, Egibitigibun somiɔ be ba gu, ba koo nɔɔguru sua bu bu dam koosia bu neɛ, be wee ba sarama be, be ba n Gusunɔ yɛ. Wee ba kpɛ. Ba bu gowa ka takobi.

²² Meya Asirin sina boko ka win tɔn dabinu ba kpɛ ma ben sika ya nɔn sikerene. Be kpurowa ba gu tabu sɔɔ.

²³ Siki ni, nu wɔawa sere tem sɔɔ sɔɔwɔ, ma nu ka ben sina bokoguru sikerene. Tabu sɔɔra ba be kpuro go be, be ba raa nasie.

²⁴ Meya maa Elamun sina boko ka win tabu kowobu ba kpɛ. Ma win tabu kowobun sikinu wiguru sikerene. Be kpurowa ba go tabu sɔɔ be, be tɔmba raa nasie. Ba n Gusunɔ yɛ. Wee ba wɔa sikaɔ sere tem sɔɔwɔ. Ba sekuru sɔɔwa gɔribun wɔa yeru mi.

²⁵ Elamun sina boko ka win tabu kowobu ba kpɛ ka be ba go tabu sɔɔ. Win tabu kowobun sika ya wiguru sikerene. Be, be ba n Gusunɔ yɛ ba gu tabu gberɔ. Beya tɔmba raa nasie. Be wee tɛ ba kpɛ ba sekuru sɔɔwa ka be ba gu taa bii sɔɔ.

²⁶ Meseki ka Tubali ba kpɛ ka ben tabu kowobu kpuro. Ma tabu kowo ben sika begia sikerene. Be, be ba n Gusunɔ yɛ mi, ba guwa tabu sɔɔ. Beya tɔmba raa nasie.

²⁷ Be, be ba n Gusunɔ yɛ mi, ba n ka bu yellun tabu durɔ dangibu mɛnne ba sikua. Ba duawa gɔribun wɔa yerɔ ka ben tabu yɔnu ba kpuna ben toranun sɔ, ma ben takobiba ba kua ben leferi. N deema beya tɔmbu ba raa nasie.

²⁸ Nge meya Egibitigibu ba koo maa gbisuku kpa bu bu sike tɔn be ba n Gusunɔ yɛn suunu sɔɔ be, be ba go tabu gberɔ.

²⁹ Edamuba ka ben sina asakpɔbu ben tii ba wɔa gɔribun wɔa yeru mi. Baa mɛ ba wɔruguru mɔ, ba bu gowa. Wee ba bu sikua ka be ba n Gusunɔ yɛ sannu.

³⁰ Sɔɔ yɛsan nɔm geu gian sinambu ka sere Sidonigibu ba sara ba da gɔribun wɔa yerɔ. Wee tɔn be, ba wɔa sekuru sɔɔ baa mɛ ba raa bu nasie ben wɔrugurun sɔ. Adama tɛ, ba da ba kpɛ ka be ba go tabu sɔɔ sannu be, be ba n Gusunɔ yɛ mi. Ba sekuru sɔɔwa gɔribun wɔa yeru mi.

³¹ Egibitin sina boko u koo bu wa kpa win laakari yu kpuna win tɔn dabi ten sɔ ka win tabu kowobun sɔ be ba go tabu sɔɔ. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

³² Na dera tɔmbu ba ra n berum soore Egibitin sina boko win sɔ. Adama tɛ, wi ka win tabu kowo be ba gu tabu sɔɔ, ba koo bu sikewa be ba n Gusunɔ yɛn suunu sɔɔ. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Yinni Gusunɔ u Esekieli kua

Isireliban kirɔ kowo

(I maa mɛɛrio 3:16-21)

33

¹ Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u neɛ,

² wunɛ tɔnun bii, a wunɛgibu Isireliba sɔɔwɔ a neɛ, tabu bɔ n wɔa ben tem sɔɔ, ba ra gbamgba sowo gɔsiwa.

³ Saa ye sɔɔ, gbamgba sowo wi, ù n yibereba wa kpa u gbamgba so u ka wigibu nɔɔsia.

⁴ Wi u gbamgba ye nua, ma u ye atafiuru kua, yibere ù n nɔn samba kua u go, saa ye sɔɔ, win yem mu koo wɔriwa win tii sɔɔ.

⁵ U koo gbiwa yèn sɔ u gbamgba ye atafiuru kua. U kun daa ye atafiuru kue, u koo raa win wɔaru wɔra.

⁶ Su nee, gbangba sowo wi, u yiberɛba waamɔ ba wee, ma u n̄ gbangba so u ka wigibu naɔsia. Saa ye sɔɔ, b̄a n̄ goo samba kua ba mwa ba go, u koo gbiwa win durum sɔɔ. Adama gbangba sowo win taarɛwa. Wiya ba koo wi ba go min yem bikia.

⁷ Tɔnun bii, wuna na gɔsa nge gbangba sowo Isireliban suunu sɔɔ a ka bu kirɔ ko. A de a nen gari ka nen kirɔba swaa daki kpa a bu ye naɔsia.

⁸ N̄a n̄ t̄e nee, tɔn kɔso goo u koo gbi, ma a n̄ n̄n̄ kirɔ kue u ka win daa kɔsa ye deri, u koo gbiwa win durum sɔɔ kpa n̄ nun win yem bikia.

⁹ Adama a n̄ n̄n̄ kirɔ kua u ka win daa kɔsa deri, ma u yina u ye deri, ȳero u koo gbiwa win durum sɔɔ. Kpa wune a wunen w̄aaru w̄ara.

Wi u win daa kɔsa deri,

u koo w̄aaru wa

¹⁰ Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u nee, tɔnun bii, a Isireliba yeni sɔɔwɔ a nee, wee ba ra gere bu nee, ben toranu ka ben durum ya bu w̄aasi. Yen s̄na ba n̄ni sɔɔre. Am̄na ba koo ka kp̄i ba n̄ w̄a.

¹¹ Adama a bu wisio a nee, am̄niwa ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nee, sere ka nen w̄aaru, na n̄ tɔn kɔson gɔɔ k̄i. Na k̄iwa u ḡru gɔsia kpa u wa u n̄ w̄a. Yen s̄, be, Isireliba bu ḡru gosio. Mban s̄na ba koo tii go.

¹² Tɔnun bii, a maa wunegibu sɔɔwɔ a nee, gemgii ù n̄ kɔsa m̄, win gea ye u raa kua ya n̄ win w̄aaru w̄aramɔ. Tɔn kɔso ù n̄ maa win daa kɔsa deri u gea m̄, win yellun daa kɔsa ye, ya n̄ derimɔ u kam ko. Yen s̄na gemgii ù n̄ kɔsa m̄, win yellun daa ya n̄ win w̄aaru w̄aramɔ.

¹³ N̄a n̄ gemgii sɔɔwa na nee, u ko n̄ w̄aaru m̄ win daa gean s̄, ma u tamaa win daa gea ye, ya tura, ma u seewa u daa kɔsa w̄ri, u n̄ ȳe ma kon win yellun daa gea ye duariwa. Kpa u gbi win daa kɔsan s̄.

¹⁴ N̄a n̄ maa tɔn kɔso sɔɔwa na nee, u koo gbi, ma u ḡru gɔsia u win daa kɔsa deri, ma u gea m̄ u gem sw̄i,

¹⁵ Ma u t̄ruba ye u raa goo mwaari ka sere maa ḡa ni u raa gb̄ena wesia, ma u nen woodaba mem̄ naɔwamm̄e be ba w̄aaru w̄ɛɛm̄, u n̄ gbimɔ. U ko n̄ w̄aawa ka gem, domi u gea m̄.

¹⁶ Kon win toranu kpuro duariwa kpa u n̄ w̄a domi u gea m̄.

¹⁷ Tɔnun bii, wunegiba nee, nen gere ye, ya n̄ s̄a dee dee. Adama bera ba saka saramɔ.

¹⁸ Gemgii ù n̄ win daa gea deri, ma u kɔsa m̄, u koo gbiwa kɔsa yen s̄.

¹⁹ Tɔn kɔso ù n̄ maa win daa kɔsa deri, ma u gea m̄, u ko n̄ w̄aawa yen s̄.

²⁰ Be, Isireliba ba nee, nen gari yi, yi n̄ s̄a dee dee. Ba n̄ ȳe ma kon baawure siriwa nge me win daa ya ne.

Ba koo Isireliban tem

kam koosia

²¹ Sanam me Isireliba ba w̄a yoru sɔɔ, ten w̄ɔ w̄akura yirusen suru w̄akurusen sɔɔ naɔbuse sɔɔ, yera goo u kisirama Yerusalemun di. Ma u na Esekielin mi u nee, ba Yerusalemu mwa.

²² N̄ deema yoka durɔ wi, u sere tunuma, Yinni Gusunɔ u Esekieli win dam w̄ɛ, ma win yara kusiara. Ye durɔ wi, u na sisiru bururu win mi, yera u ka n̄n̄ gari kua.

²³ Yinni Gusunɔ u Esekieli sɔɔwa u nee,

²⁴ tɔnun bii, wee ye tɔn be ba tiara Yerusalemun bansɔ ba gerumɔ. Ba m̄, Aburahamu u w̄aawa wi turo. Ka me, u tem me mwa. Kaa sere gere beɛe be sa dabi, ma ba sun tem me w̄ɛ?

²⁵ Yen s̄, a bu sɔɔwɔ a nee, wee ye ne, Yinni Gusunɔ na bu sɔɔm̄. Na nee, ba yaa temm̄o ka yen yem sannu. Ba b̄unu s̄am̄, ma ba t̄mbu goom̄. Yera ba tamaa tem me, mu ko n̄ s̄a begim?

²⁶ Ben tabu ȳana ba ra n̄ naane s̄a. Ba ra n̄ daa kɔsa m̄w̄a, baawure u ka win winsim kuro kpunam̄. Yera ba tamaa tem me, mu ko n̄ s̄a begim?

²⁷ A maa bu sɔɔwɔ a nee, am̄niwa ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nee, sere ka nen w̄aaru, be ba w̄a bansu sɔɔ mi, ba koo bu gowa ka takobi. Be ba w̄a yakasu sɔɔ, gb̄eeku ȳɛya yi koo bu tem. Be ba maa kukua gb̄ara danginun sɔɔ ka kpee baaba sɔɔ, barara ta koo bu go.

²⁸ Kon tem me gɔsia bansu. Men dam mu koo kpe m̄n̄ s̄ ba tii sue. Ba koo m̄n̄ guunu deri. Goo kun maa sarɔ mi.

²⁹ N̄a n̄ tem me bansu koosia mam mam n̄ ka be, Isireliba seeyasia ben daa kɔsan s̄, saa ye s̄ara ba koo gia ma n̄na na s̄a Yinni Gusunɔ.

³⁰ Tɔnun bii, wunegibu Isireliba ba wunen faagi m̄ ganin b̄okuɔ ka dii k̄nn̄sɔ. Baawure u win winsim sɔɔm̄ u m̄, a na su da su Yinni Gusunɔn gari n̄.

³¹ Ma ba naam̄o dabi dabinu ba nun swaa daki. Adama ba n̄ m̄ ye a bu sɔɔm̄. Ba wunen gari yaakorɔ s̄a ma ba ben tii tiin arufaani naa gire.

³² Wee a s̄awa nge ben bar̄o wi u d̄akar̄u do. A maa bar̄a soberu ȳe. Ba ra wunen kir̄oba swaa daki kpa ba kun be mem̄ n̄ow̄e.

³³ Adama ye a bu s̄ow̄a mi kpuro ȳa n̄ koor̄a, ba koo gia ma nen̄ s̄om̄o u w̄aa ben suunu s̄oo.

34

Yinni Gusun̄o u Isireliban

kparobu gerusim̄o

¹ Yinni Gusun̄o u Esekieli s̄ow̄a u n̄ee,

² wunē t̄onun̄ bii, a Isireliban kparobu gerusio. A bu nen̄ kir̄oba s̄ow̄o. Wee ye na bu s̄om̄o. Na n̄ee, be, Isireliban kparobu, ba kuawa b̄orurobu. Domi ben̄ tiin̄ gariya ba m̄o. Ba ñ̄ ȳaa ḡoo n̄orim̄o.

³ Wee ba ȳaa ni nu gum̄ m̄o goom̄o ba temm̄o ma ba nin̄ bom̄ n̄orum̄o. Adama ba ñ̄ nu kparam̄o.

⁴ Ba ñ̄ ni nu kpanam̄o somi. Ba ñ̄ ni nu bar̄o n̄ori. Ba ñ̄ ni nu m̄eera wan bosu tim̄ doke. Ba ñ̄ ni nu geram̄o sure swaa gea s̄oo. M̄eya ba ñ̄ ni nu k̄ora kasu. Adama ba nu dam̄ d̄orem̄owa.

⁵ Ma nu yarina domi nu ñ̄ kparo m̄o. Nu kua gbeeku ȳeen̄ d̄ianu.

⁶ Ma nu sirenē guunu ka gungunu w̄oll̄o nu yarinē tem̄ kpuro s̄oo. Goo kun̄ nin̄ bwisikunu kue u sere mam̄ nu kasum̄ da.

⁷ Yen̄ s̄o, be, Isireliban kparobu bu swaa dakio bu n̄o ye na bu s̄om̄o.

⁸ Ne, Yinni Gusun̄o, sere ka nen̄ w̄aru, na wa ma ba nen̄ ȳaanu w̄ari ba goom̄o. Ma nu kua gbeeku ȳeen̄ d̄ianu ȳen̄ s̄o nin̄ kparoba kun̄ nin̄ bwisikunu kue bu nu n̄ori. Ma ba sere ben̄ tii n̄orim̄o.

⁹ Yen̄ s̄o, bu swaa dakio bu n̄o ye na bu s̄om̄o.

¹⁰ Ne, Yinni Gusun̄o, na bu seesim̄o. Ba ñ̄ ko n̄ maa s̄a nen̄ ȳaanun̄ kparobu bu sere nin̄ arufaani di. Kon nu w̄ara ben̄ n̄oman̄ di, kpa nu kun̄ maa s̄aa ben̄ d̄ianu.

Yinni Gusun̄o u ko n̄ s̄aa

win̄ ȳaanun̄ kparo

¹¹ Wee ye ne, Yinni Gusun̄o na gerum̄o saa t̄en̄ di. Na n̄ee, nen̄ tiiwa kon̄ nen̄ ȳaanu m̄enna n̄ nu n̄ori.

¹² Kon nu m̄ennawa nge m̄e ȳaa kparo u ra win̄ ȳaanu m̄ennē n̄u n̄ yarina. T̄oo te nu yarina ta s̄awa yam̄ w̄aku bakaru. Kon da n̄ nu kasuwa baama mi nu yarinē.

¹³ Kon nu yarima tem̄ tukum̄ di. Kpa n̄ nu m̄enna n̄ ka na nin̄ tem̄o Isirelīo. Kon nu kpara guun̄o ka w̄owi s̄oo ka sere mi t̄omba w̄aa kpuro.

¹⁴ Kon ka nu da kpara yee geeru s̄oo. Kpa nu di nu w̄era. Nu koo ȳo Isireliban guun̄o kpa nu yaka geesu wa nu di.

¹⁵ Nen̄ tiiwa kon̄ nu kpara kpa n̄ de nu w̄era. Ne, Yinni Gusun̄owa na yeni gerua.

¹⁶ Kon ni nu k̄ora kasuma n̄ ka na. Kpa n̄ ni nu m̄eera wan bosu tim̄ doke. Kpa n̄ maa ni nu bar̄o n̄ori nu dam̄ ko. Adama kon̄ ni nu b̄oru go. Nen̄ tiiwa kon̄ nen̄ ȳaanu kpara gem̄ s̄oo.

Gusun̄o

u win̄ t̄ambu somiru wee

¹⁷ Wee ye ne, Yinni Gusun̄o na Isireliba be ba s̄aa nge ȳaanu s̄om̄o. Na n̄ee, kon̄ nin̄ geenu ka k̄osunu wunana. Kon ȳaanu ka bonu wunana.

¹⁸ Domi yaka gee si nin̄ ganu di su nu tura sere nu si nu ñ̄ di taakum̄o. Nu nim̄ gem̄ n̄ora n̄ nu tura ma nu m̄e mu tie taaka nu burisi.

¹⁹ Yaka si nu taaka mi, siya nen̄ ȳaa ni nu tie nu dim̄o. Nim̄ m̄e nu maa burisi mi, m̄eya nu n̄orum̄o.

²⁰ Yen̄ s̄ona ne, Yinni Gusun̄o na nu s̄om̄o na m̄o, kon̄ ȳaa ni nu b̄oru ka ni nu woore wunana.

²¹ Domi ni nu b̄oru nu ni nu woore ka k̄abi b̄orik̄ia nu yarinasia.

²² Wee na nu somiru wee. Kpa goo u ku raa maa nu mw̄eeri. Kon nu siria.

²³ Kon nu kparo turo w̄e wi u koo nu n̄ori. U koo yariwa nen̄ s̄om̄ kowo Dafidin bweserun di. U koo nu n̄ori kpa u n̄ s̄aa nin̄ kparo geo.

²⁴ Ne Gusun̄o ko na n̄ s̄aa nin̄ Yinni. Kpa nen̄ s̄om̄ kowo Dafidi u n̄ s̄aa nin̄ kparo. Ne, Yinni Gusun̄owa na yeni gerua.

²⁵ Na n̄oo mw̄eeri kua ma kon̄ nu b̄ari ȳendu w̄e. Kon de gbeeku ȳee kpuro yi doona tem̄ minin̄ di. Saa ye s̄oo, nu koo kp̄i nu kpuna ḡaburō ka d̄aa s̄ow̄o.

²⁶ Kon de nu n̄ w̄aa guu te na ḡosan̄ b̄okūo. Kpa n̄ nu domaru kua n̄ de gura yu ne yen̄ saa s̄oo.

²⁷ Dānu nu koo binu ma. Tem mu koo de dīanu nu ma, kpa baawure u n wāa bōri yendu sɔɔ. Kon nɛn tɔmbun yorun yōni kasuku kpa n bu yakia be ba bu yoru mwɛɛran nɔman di. Kpa bu gia ma nɛna Yinni Gusunɔ.

²⁸ Tɔn tukobu ba n̄ maa bu dimɔ. Gbeeku yɛɛ yi n̄ maa bu mwɛɛrimɔ. Ba koo yariwa karin di. Goo kun maa bu narumɔ.

²⁹ Kon bu gbea wɛ̄ ye ya koo yīsiru yari. Ba n̄ maa gōɔrun wahala m̄ ben tem sɔɔ. Tɔn tukobu ba n̄ maa bu sekuru dokemɔ.

³⁰ Ba koo gia ma nɛ Gusunɔ na sāawa ben Yinni. Nɛna na ka be, Isireliba wāa. Ba sāawa nɛn tɔmbu. Nɛna na yeni gerua.

³¹ Be nɛn tɔmbu, beya ba sāa nɛn yāa ni na nɔɔrimɔ mi. Domi na sāawa ben Yinni. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

35

Gari yi ba gerua Edɔmuban s̄

¹ Yinni Gusunɔ u Esekieli s̄ɔwa u nɛɛ,

² tɔnun bii, a mɛɛrio Seirin guurun bera gia, kpa a tu s̄ɔ a nɛɛ,

³ ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, wee kon tu w̄ɔrima. Kon tu nɛn nɔmu demie kpa n tu ko bansu.

⁴ Kon ten wusu bansu koosia, kpa tu yōra diiru. Saa ye sɔɔra ta koo gia ma nɛna na sāa Yinni Gusunɔ.

⁵ Wee ta ka Isireliba yibere tɛɛru nɛni sere ka gisɔ. Isireliban wahalan saa sɔɔ, ta bu takobi sɔkura sanam mɛ ben durum ya yewa.

⁶ Yen s̄ɔ, nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, sere ka nɛn wāaru, kon ten yɛm yari. Yɛm mɛ ta raa yari mi, mu ko n tu swī. Domi ta n̄ tɔmbun yɛm yaribu yinɛ. Yen s̄ɔ, ba koo ten tiin yɛm yari.

⁷ Kon de Seirin guu te, tu ko bansu. Kon be ba sarɔ mi kpuro go.

⁸ Tɔn be ba gon gonu nu ko n teriewa baama guunɔ ka gungunɔ ka w̄ɔwi sɔɔ ka sere maa w̄ɔrusɔ.

⁹ Kon de tu kowa bansu sere ka baadommaɔ. Goo kun maa sinamɔ ten wusu sɔɔ. Saa ye sɔɔra ba koo gia ma nɛna na sāa Yinni Gusunɔ.

¹⁰ Seiri ya nɛɛ, Isireli ka Yudan temgibu ba koo ko yegibu. Ya koo be kpuro mwa baa mɛ na wāa mi.

¹¹ Yen s̄ɔ, sere ka nɛ, Yinni Gusunɔn wāaru, kon ye m̄ɔru ka nisinu ka tusiru k̄asie nge mɛ ya raa bu kua. Kon bu tii s̄ɔsi sanam mɛ kon ye siri.

¹² Saa ye sɔɔ, ya koo gia ma nɛ, Yinni Gusunɔ na nua w̄ɔma ye ya Isireliban guunu w̄ɔnwa. Ya nɛɛ, wee nu kam kua. Wee ba ye nu n̄mu s̄ɔndia nge gbeeku yɛɛ.

¹³ Ya tii sua nɛn wuswaaɔ ka yen gari gerubu. Ya man tɔn bia gari gerusi. Nɛn tiiwa na ye nua.

¹⁴ Nɛ, Yinni Gusunɔ na maa nɛɛ, sanam mɛ tem kpuro mu ko n wāa nuku dobu sɔɔ, yen tem mu koo ko bansu.

¹⁵ Domi ya nuku dobu kua sanam mɛ ya Isireliban tem kam koosia. Nge mɛya kon Seirin guuru ka Edɔmun tem mɛ kpuro kam koosia kpa n ko bansu. Saa ye sɔɔra ba koo gia ma nɛna na sāa Yinni Gusunɔ.

36

Isireliba

ba koo wurama ben temɔ

¹ Yinni Gusunɔ u Esekieli s̄ɔwa u nɛɛ, tɔnun bii, a Isireliban guunu nɛn gari s̄ɔwɔ kpa nu yi swaa daki. Ma Esekieli u ka guu ni gari kua u nɛɛ, i swaa dakio i nɔ ye Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ,

² wee yibereba ba gerumɔ ba m̄, ɛh̄ɛ, t̄ɛ i kua beginu.

³ Yen s̄ɔ, ameniwa wi, Yinni Gusunɔ u nɛɛ, n bɛɛ s̄ɔ. U nɛɛ, u wa ma ba k̄ia bu bɛɛ kpeerasia beri berika kpuro, bu bɛɛ mwe. Kpa bwese ni nu tie nu n bɛɛ m̄. Mɛya nu ra n bɛɛ yɛɛm̄ nu n ka faagi m̄ yam kpuro.

⁴ Yen s̄ɔ, u nɛɛ, bɛɛ guunu ka gungunu ka daanu ka w̄ɔwi ka bansu ka wuu si ba deri si yibereba ba w̄ɔri ba yānu gura ma bwese ni nu ka su sikerene nu su yɛɛm̄, i swaa dakio i nɔ ye u gerumɔ bɛɛn s̄ɔ.

⁵ Wi, Yinni Gusunɔ u gerua u nɛɛ, ka nisi bakana u ka Edɔmuba kpuro gari m̄ ka bwese ni nu tie, ni nu tii win tem w̄ɛ ka nuku dobu ka win gɛndu ma nu ka mɛn yānu kpuro gura.

⁶ Bɛɛ Isireliban tem guunu ka gungunu ka daanu ka w̄ɔwi, wee ye u nɛɛ, n bɛɛ s̄ɔ. U nɛɛ, wi wee u gari gerumɔ m̄ɔru ka nisinun s̄ɔ. Domi bwese tukunu nu bɛɛ sekuru doke.

⁷ Yen sōna u nōma yīya u bōrua u nēē, bwese ni nu ka bēē sikerene mi, niya nu koo sekuru wa.

⁸ Saa ye sōō, bēē guunun dānu i ko kpara kpa i binu ma win tōmbu Isireliban sō. Domi ben wuramaru ta turuku kua ka.

⁹ Wi wee u ka bēē wāa. U koo bēē wuswaa kisima. Ba koo maa wuku bēēn temō bu duure.

¹⁰ U koo de tōmbu bu dābia. Isireliba kpuro ba koo wurama mi, kpa ba n wāa bēēn suunu sōō. Kpa bu bansu sōō dii kpaanu bani.

¹¹ U koo de tōmbu ka yaa sabenu bu dābia bu kōwara kpa bu sina mi nge yellu. Kpa u bu gea kua n kere ye u raa kua. Saa ye sōō, ba koo gia ma wiya u sāa Yinni Gusunō.

¹² U nōma derimō i bwese tukunun wama nō. Ba n maa bēē sekuru dokemō. Mēya i nōma derimō bēēn tōmbu bu kam ko. Wi, Yinni Gusunōwa u yeni gerua.

¹³ Wee tōmba gerumō ba mō, Isirelin tem mu sāa nge gbēeku yaa ye ya yen tiin binu temmō.

¹⁴ Yen sōna i nōma tōmbu temmō. I nō bēēn tōmbu kam koosiamō.

¹⁵ U nōma derimō i bwese tukunun wama nō. Ba n maa bēē sekuru dokemō. Mēya i nōma derimō bēēn tōmbu bu kam ko. Wi, Yinni Gusunōwa u yeni gerua.

Yinni Gusunō

u koo Isireliba mēna

¹⁶ Yinni Gusunō u maa gerua u nēē,

¹⁷ tōnun bii, sanam mē Isireliba ba wāa ben temō, ba mu disi doke ben daan sō ka ben kookoosun sō. Ma na ben kookoo si garisi disi nge tōn kurō wi u yasa mō.

¹⁸ Yen sōna na bu mōru seesi yem mē ba yari ben tem sōōn sō ka sere būu ni ba ka mu disi doke.

¹⁹ Na bu siri ben daa ka ben kookoosun sō. Ma na bu yarinasia ba wāa wāa bwesenu ganu sōō tem tukumō.

²⁰ Ye ba wāa bwese nin mi, ni ba tii wē, miya ba nēn yīsi dēera te sankā sere tōmba mō, Yinni Gusunōn tōmba. Win tem diya ba yarima.

²¹ Yen sōna na kī n nēn yīsi dēera te faaba ko te be, Isireliba ba sankumō bwesenun suunu sōō mi ba wāa.

²² Yen sō, tōnun bii, a kpa m Isireliba sōōwō a nēē, n nō ben sō na yeni mō. Nēn yīsi dēera ten sōna te ba sankā bwesenu sōō.

²³ Kon nēn yīsi baka te bēere wesia te ba sankā bwesenun suunu sōō mi. Bwese ni, nū n wa ba man bēere wēemō, nu koo gia ma nēna na sāa Yinni Gusunō.

²⁴ Kon bu wuna bwese nin suunu sōōn di n bu mēna n ka wurama ben temō.

²⁵ Kon bu nim dēeram wisi kpa bu dēera. Kon ben toranu kpuro wōka kpa n ben būnu kpuro wuna n kō.

²⁶ Kon bu bwisiku kpaanu ka gōru kpaasu wē. Kon ben gōru si su bōōbu nge kperu wuna kpa n bu gōrusu wē si su du nge wasi.

²⁷ Kon bu nēn Hunde wē kpa n de bu nēn woodaba mēm nōōwa ba n ka ye sōmburu mō.

²⁸ Ba koo sina tem mē na ben baababa nōō mwēeru kua sōō, kpa bu ko nēn tōmbu kpa na n maa sāa ben Yinni.

²⁹ Kon bu toranu kpuro gbara. Kon de bu dīanu wa nu n kpā. Na nō maa bu gōōru kparemō.

³⁰ Kon de dānu nu ma, kpa gbēa yu dīanu ko kpa bu ku maa sekuru wa gōōrun sō bwesenu sōō.

³¹ Saa ye sōōra ba koo tubu ma ben kookoosu ka ben daa ya nō wā kpa bu tii tusi yen sō.

³² Adama be, Isireliba ba n yē ma n nō ben sō na mō mē. Bu de sekuru tu bu mwa. Nē, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

³³ Nē, Yinni Gusunō na maa nēē, dōma te kon bu dēerasia ben toranu kpuron di, kon de tōmbu bu yibu wusu sōō kpa bu ben bansu seeya.

³⁴ Ba koo maa dīanu yewe tem mē sōō, mē ba raa deri tōmbu kpuro bu ka wa ma gāanu ku ra kpi mi.

³⁵ Kpa bu nēē, tem mi gāanu ku ra kpi mi, wee mu kua nge gbāa te ba mō Edeni. Mēn wuu si su raa bansu sāa su tē tōmbu yiba ma ba su gbāranu toosi.

³⁶ Kpa bwese ni nu ka bēē sikerene nu gia ma nēna na ye ba raa sura seeya, ma na ye ba raa wuka gira. Nē, Yinni Gusunōwa na yeni gerua. Kon maa ye ko.

³⁷ Wee ye kon maa wure n Isireliba kua. Kon bu dabiasia nge yāa gōō.

³⁸ Wuu si su raa bansu sāa, su koo tōmbu yibu nge yāa gōō si ba gōōra yākurun sō, si ba ra ka nē Yerusalemō tōō bakaran sō. Saa ye sōō, ba koo gia ma nēna na sāa Yinni Gusunō. Nē, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

kāsiru sɔɔ

¹ Yinni Gusunɔn dam mu Esekieli nenua ma mu win bwɛra sua mu ka da wɔwa gaan suunu sɔɔ. Wɔwa ye sɔɔ, kukuna nu yiba.

² Ma dam mɛ, mu dera u sɛa kuku nin suunu sɔɔ. U deema nu dabi wɔwa ye sɔɔ, ma nu gbere woko woko.

³ Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, tɔnun bii, kuku ni, nu koo kpɛ nu wāaru wa?

Ma u wisa u nɛɛ, wuna a yɛ mɛ, Yinni.

⁴ Ma u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, a gari geruo kuku gbebu nin sɔ a nu sɔ a nɛɛ, nu nɛ, Yinni Gusunɔn gari swaa dakio nu nɔ.

⁵ Na nɛɛ, kon nu hunde kpaa wɛ kpa nu maa se nu n wāa.

⁶ Kon nu sɛi kpaa nu wɛ kpa n de nu wasi kpaa. Kon nu hunde kpaa wɛ kpa nu se nu n wāa. Saa yera ba koo gia ma nɛna na sɛa Yinni Gusunɔ.

⁷ Ma Esekieli u gari yi gerua nge mɛ Yinni Gusunɔ u nɔn sɔɔwa. Sanam mɛ u gari yi mɔ, yera u damu gagu ka yiribu gabu nua ma kuku ni, nu susina.

⁸ Yera u wa nu sɛinu kua ma nu wasi kpaa, adama nu n gina hunde mɔ.

⁹ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, tɔnun bii, a gari geruo a hunde sɔ a nɛɛ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, hunde yu na saa handunian goonu nɛn di kpa yu goo ni wom wure kpa nu se nu n wāa.

¹⁰ Ma u gari gerua nge mɛ Yinni Gusunɔ u nɔn sɔɔwa. Ma hunde ya na ni sɔɔ, nu wāaru wa ma nu seewa nu yɔra. Nu dabi nge tabu kowobu.

¹¹ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, tɔnun bii, kuku ni, nu sɛawa Isireliba. Wee ba mɔ, ben kukunu nu gbera. Ben yiyɔbu bu doona ma ba kɔra.

¹² Yen sɔ tɛ, a bu sɔɔwa a nɛɛ, wee kon be, nɛn tɔmbun sika wukia kpa n bu yara min di n ka bu wurama ben temɔ.

¹³ Nɔn n bu kua mɛ, ba koo gia ma nɛna na sɛa Yinni Gusunɔ.

¹⁴ Kon bu nɛn Hunde dokea kpa bu wa ba n wāa. Kon de bu wura bu sina ben temɔ. Saa ye sɔra ba koo gia ma nɛ, Yinni Gusunɔ na gari gerua na maa yi kua.

*Yudaba ka Isireliban banda**koo ko teeru*

¹⁵ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,

¹⁶ wunɛ tɔnun bii, a dɛa kukuru garu suo kpa a Yudaban bandun yisuru yore ten wɔlɔ. Kpa a maa dɛa kukuru garu sua a Isireliban bandun yisuru yore ten wɔlɔ.

¹⁷ Kpa a dɛa kukunu yiru ye swɛna nu ko nge dɛa kuku teeru wunɛn nɔma sɔɔ.

¹⁸ Sanam mɛ tamba koo nun bikia bu nɛɛ, a n kaa sun dɛa yen tubusianu sɔ?

¹⁹ Saa ye sɔra kaa bu wisi a nɛɛ, ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, kon Isireliban bandun dɛa kuku te sua kpa n tu swɛna ka Yudaban bandugiru nu ko dɛa kuku teeru nɛn nɔmaɔ.

²⁰ Dɛa kuku ni, nu ko n wāawa wunɛn nɔmaɔ ba n waama.

²¹ A maa bu sɔɔwa a nɛɛ, wee, kon Isireliba mɛnɔma beri berikan di mi ba yarinɛ bwesenu sɔɔ, kpa n de bu wurama ben temɔ.

²² Ba koo ko bwese teeru sere ka be ba wāa guunɔ kpa ba n sunɔ turo mɔ. Ba n ko n maa sɛa bwesenu yiru. Ba n ko n maa sinambu yiru mɔ.

²³ Ba n maa tii disi dokemɔ ben bɔu sɛanun sɔ ka ben toranun sɔ. Kon bu yaramawa mi ba wāa ba ka tora kpuron di. Kon bu dɛerasiawa mam mam. Ba ko n sɛawa nɛn tɔmbu kpa na n maa sɛa ben Yinni.

²⁴ Dafidi nɛn sɔm kowon bibun bweseru sɔra ba koo sunɔ wa. Kparo turowa ba ko n mɔ. Ba koo nɛn woodaba mɛm nɔɔwa kpa bu ka ye sɔmburu ko.

²⁵ Ba koo wure ba n wāa tem mɛ sɔ mɛ na nɛn sɔm kowo Yakɔbu wɛ. Miya ben baababa ba sina. Ben tii ba koo maa sina mi sere ka ben bibun bibɔ ka baadommaɔ. Dafidin bibun bwesera ta ko n bandu dii mi sere ka baadommaɔ.

²⁶ Kon ka bu arukawani bɔri yɛndugia bɔke ye ya ko n wāa sere ka baadommaɔ. Kon de bu sina tem mi, kpa bu dabia. Kpa n nɛn sɛa yeru gira ben suunu sɔɔ sere ka baadommaɔ.

²⁷ Nen wāa yeru ta ko n wāawa ben suunu sɔɔ. Ba ko n sɛawa nɛn tɔmbu kpa na n sɛa ben Yinni.

²⁸ Nen sɛa yeru ta n wāa ben suunu sɔɔ sere ka baadommaɔ, saa ye sɔra bwesenu nu koo gia ma nɛna na sɛa Yinni Gusunɔ wi u Isireliba gɔsa nɛnɛm.

² tɔnɔn bii, a mɛɛrio Gɔgun bera gia Magɔgun temɔ wi, wi u s̄a Mɛsɛki ka Tubalin kparo kpa a n̄n gerusi a nɛɛ,

³ wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Na nɛɛ, kon Gɔgu wɔrima wi u s̄a Mɛsɛki ka Tubalin kparo.

⁴ Kon n̄n gɔsiam a kpa n kɔkɔnu doke win baa saburosɔ, kpa n n̄n gawama, wi ka win tabu kowobu ka dumi ka maasɔbu, kpa win tɔn dabi te, ta n tabu ȳanu sebua ta n tɛrɛ bakanu ka piiminu nɛni kpa ta n takobiba fiamɔ.

⁵ Pɛsiba ka Etiopigibu ka Putigibu be kpuro ba tɛrɛnu ka sii furɔ kɔkɔnu doke, be kpurowa ba koo ka n̄n da.

⁶ Gomɛɛn tabu kowobu ka Beti Togaamagii be ba w̄a s̄ɔ ȳɛsan n̄m geun s̄ɔ s̄ɔ gia, be ka ben tabu kowobu kpuro ka sere bwese dabi dabinun tɔmbu, be kpurowa ba koo n̄n sw̄i.

⁷ U gesi win s̄ɔru koowo wi ka tɔn be ba koo n̄n sw̄i kpa u n s̄ɔru kpeere. Wiya u koo bu kpara.

⁸ Amɛn biru kon de u ko ben wirugii, kpa u Isireliba w̄ari be ba kisira tabun di. N deema ba raa yarinɛwa tem tukumɔ ma ba seema tem kpuron di mi ba raa w̄a. Ba wurama ba menna Isireliban guunɔ ni ba raa deri n tɛ. Ma ba sina mi ka b̄ari yɛndu.

⁹ Adama wi ka win tɔn be ba n̄n sw̄i ba koo tem mɛ wukiriwa nge woo b̄akɔ ñ kun mɛ nge guru wiru.

¹⁰ Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ, saa ye, ȳa n tunuma, bwisiku k̄ɔsunu koo n̄n deema kpa u k̄ɔsa himba ko.

¹¹ U koo ḡɔru doke u nɛɛ, u koo tem gam tɔmbu w̄ari be ba w̄a b̄ari yɛndu s̄ɔ, b̄ɛn wusu su ñ gb̄aranu ka gamboba mɔ.

¹² U koo da u tɔmbu w̄ari be ba ben wuun bansu seeya kpa u ben ȳanu gura. Tɔn be, ba wuramawa saa tɔn tukobun suunu s̄ɔn di. Ba dukia ka yaa sabenu wa. Ma ben tem mu w̄a handunian suunu s̄ɔ.

¹³ Saban tɔmbu ka Dedanigibu ka Taasisin tenkuba ka sere be ba w̄a turuku mi, ba koo n̄n bikia bu nɛɛ, mban s̄ɔna u tɔn dabi teni menna. U k̄iwa u tɔmbu w̄ari u ben ȳanu gura? U k̄iwa u tɔmbun sii geesu ka ben wura gura? U k̄iwa u ben yaa sabenu ñ kun mɛ ben dukia baka gura?

¹⁴ Wunɛ tɔnɔn bii, a Gɔgu s̄ɔwɔ a nɛɛ, amɛniwa nɛ Yinni Gusunɔ na gerumɔ. Na nɛɛ, d̄ama te n̄n tɔmbu Isireliba ba koo sina b̄ari yɛndu s̄ɔ, u ko n ȳɛ.

¹⁵ Saa ye, u koo na saa win w̄a yerun di s̄ɔ ȳɛsan n̄m geun wi ka bwese dabi dabinun tabu kowobu be kpuro ba n ȳɔwa dumin w̄ɔlɔ.

¹⁶ Yen biru u koo sewa u n̄n tɔmbu Isireliba seesi kpa win tabu kowo be, bu Isireliba wukiri nge mɛ guru wiru ta ra tem wukiri. Amɛn biru kon de u na u n̄n tem w̄ari kpa n bwese ni nu tie s̄ɔsi saa wi, Gɔgun min di ma n̄na na s̄a dɛɛro.

¹⁷ Amɛniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, Gɔgu wi, u s̄awa win gari na dera n̄n samabu ba gerua gasɔn di Isireliɔ. Na nɛɛ, kon de u n̄n tɔmbu w̄ari.

¹⁸ T̄ɔ t̄ɔ s̄ɔ Gɔgu u koo Isireliban tem w̄ari, nɛ Yinni Gusunɔ kon w̄ɛru wura ka m̄ru.

¹⁹ N̄na na maa yeni gerua ka nisinu ka m̄ru baka. Na nɛɛ, t̄ɔ te, tem mu koo ȳiri too too Isireliɔ.

²⁰ Sw̄ɛɛ ka gunɔsu koo diiri b̄erum s̄ɔ n̄n wuswaaɔ ka sere gb̄ee ku yɛɛ ka yɛɛ yi yi ra kabiri ka tɔmbu kpuro. Guunu nu koo w̄aruku kpa kpenu nu kankira kpa gb̄aranu kpuro nu w̄aruku.

²¹ Kon de tabu bu n̄n w̄ari n̄n guunu kpuron w̄ɔlɔ. Baawure u koo win winsim tabu w̄ariwa.

²² Kon Gɔgu wi siri n n̄n bararu kp̄ɛɛ kpa n de bu n̄n go bu yem yari. Kon de guru baka yu nɛ ka kpenu kpa d̄ɔ ka s̄ɔ bisu yu wi ka win tabu kowobu w̄ari ka sere tɔn dabi te ta w̄a ka wi.

²³ Nge mɛya kon ka bwese dabinu s̄ɔsi ma na kp̄a na maa s̄a dɛɛro kpa nu gia ma n̄na na s̄a Yinni Gusunɔ.

39

Ba Gɔgu kamia

¹ Wunɛ tɔnɔn bii, a Gɔgu gerusio a nɛɛ, amɛniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, nɛ wee na Gɔgu seesi wi, wi u s̄a Mɛsɛki ka Tubalin kparo.

² Kon n̄n yara win tem di mɛ mu w̄a s̄ɔ ȳɛsan n̄m geun s̄ɔ s̄ɔwɔ. Kpa n de u Isireliba w̄ari.

³ Adama kon win tendu w̄ara win n̄m dwarun di kpa n win s̄ɛnu mwɛɛri win n̄m geun di.

⁴ U koo w̄aruma Isireliban guunu w̄ɔlɔ wi, ka win tabu kowobu ka tɔn be ba n̄n sw̄iima. Kpa gunɔsu ka gb̄ee ku yɛɛ yi ben yaa di.

⁵ U koo wārumawa temō nge me ne, Yinni Gusunō na gerua.

⁶ Kon Magogu ye dāo doke ka sere be ba wāa tem burerō bari yendu sōo. Saa ye sōo, ba koo gia ma nena na sāa Yinni Gusunō.

⁷ Kon de bu nen yīsi deerarū gia Isireliban suunu sōo. Na n derimō bu tu sanku. Saa yera bwesenu kpuro nu koo gia ma nena na sāa Gusunō Isireliban Yinni Deero.

⁸ Wee ye kpuro ya kooramō ya wee. Ya koo koorawa tōo te nen tii na yi. Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

⁹ Yen tōo te, Isireliba ba koo yari ben wusun di, kpa bu ben yiberēban tere bakanu ka piiminu mwēeri ka ben tema ka sēenu ka ben yaasi ka ben bari kpa bu ka ye kpuro dōo sōre wōo nōoba yiru.

¹⁰ Ba n maa dāa kaso dōo yakaso. Meya ba n maa dāa buramō dāa sōwō bu ka doo ko. Domi tabu yāa niya ba koo ka dōo sōre. Ba koo ben yiberēba mwēeri be, be ba raa bu mwēera. Ba koo tōmbun yānu gura be ba raa ben yānu gura. Ne Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

¹¹ Yen tōo te, Isireliba kon Gōgu siku yeru wē nim wōku bōrugun sōo yari yeru gia, mi tōmba ra sare. Kpa tu bera min swaa go. Miya ba koo Gōgu ka win tōn dabi te sike, kpa bu yam mi soku Gōgun tōn dabinun wōwa.

¹² Isirelibara ba koo bu sike kpa bu wa bu ka ben tem deerasia. Ba koo ye kowa suru nōoba yiru.

¹³ Isireliba kpurowa ba koo goo ni sike. Yen tōo te, ba koo man beere wē, kpa bu mōm. Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

¹⁴ Suru nōoba yiru yen baa sōo, ba koo tōmbu gōsi be ba ko n sirene ba n goo ni nu tie kasu ba n sikumō. Be ba sarō mi kpuro, ba koo bu somi. Meya ba koo ka tem me kpuro deerasia.

¹⁵ Tōn be ba bōsu tem me sōo, bā n tōn kukunu wa, kpa bu yīreru ko mi. Be ba siku ten sōmburu mō bā n na kpa bu kuku ni gura bu sike Gōgun tōn dabi ten wōwa mi.

¹⁶ Ba koo mam wuu gagu yīsirū kē Hamōna. Yīsi ten tubusiana dabiru. Nge meya ba koo ka tem me deerasia.

¹⁷ Yinni Gusunō u nee, tōnun bii, a gunō bwese bweseka ka gbeeku yee kpuro sōwō a nee, yi mennama baama kpuron di nen yāku te kon kon sō. Kon yāku bakaru ko Isireliban guunō kpa yi yaa tem yi yem nō.

¹⁸ Yi koo tabu durōbun gonu di kpa yi wirugibun yem nō be, be ba sāa nge Basanin yāa kinēnu ka yāa kpemminu ka bonu ka kete kinē ni nu gum mō.

¹⁹ Yi koo yaa gum di yi debu kpa yi yem nō sere mu yi go nge tam nen yāku te kon yi kua min sō.

²⁰ Ne, Yinni Gusunō na nee, yi koo dumi ka yin maasōbun yaa di ka tabu durōbu ka sere tabu kowobu be ba tie. Yi koo yaa ye diwa yi debu nen dii yerō.

²¹ Kon bwesenu nen yīiko sōosi kpa nu wa nge me na bu siri ka seeyasia bi na bu kua.

²² Saa yen dōma ten di sere ka baadommao, nen tōmbu Isireliba ba koo gia ma nena na sāa Gusunō ben Yinni.

Esekielin garin wiru

²³ Bwesenu nu koo gia ma Isireliban toranun sōna ne, Yinni Gusunō na bu biru kisi ma na dera ba bu yoru mwēera ba ka da tem tukumō. Na bu ben yiberēba nōmu sōndia ba bu go tabu sōo.

²⁴ Na bu seeyasia nge me ben toranu nu ne ni nu bu kua disigibu. Ma na bu nen wuswaa berua.

²⁵ Adama tē ne, Yinni Gusunō na nee, kon de Isireliba be, Yakōbun bweseru bu wurama yorun di. Kon be kpuron wōnwōndu ko. Saa ye sōo, kon nisinu se nen yīsi deera ten sō.

²⁶ Sanam me ba koo sina ba n wāa bōri yendu sōo, goo kun maa bu baasimō ba koo ben sekuru duari ka ben naane sari te ba man kua.

²⁷ Tōmbu ba koo man beere wē nā n Isireliba wunama ben yiberēban suunu sōon di na ka wurama.

²⁸ Ba koo gia ma nena na sāa Gusunō ben Yinni, ne wi na dera ba ka bu yoru da bwese tukunun suunu sōo, ma na dera ba maa wurama ben temō. Baa ben turo na n derimō u sina tem tukumō.

²⁹ Na n maa bu biru kisimō. Domi kon bu nen Hunde wē. Ne Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

ESEKIELI U UINNI GUSUNŌN SĀA YEE KPAARU WA KĀSIRU SŌO

¹ Ye ba Isireliba yoru mwa yen wāo yenda nōobusen suru gbiikoon sōo wōkuruse sōora Yinni Gusunōn dam mu Esekieli nēnuu. N deema ye ba Yerusalemu wōri ba kāsuka yen wōo wōkura nnese sōora mi. Ma u nūn kpara u ka da Isireliban temō

² kāsiru sōo. U nūn sua u yi guuru wōllo te ta gunu too. Ten sōo yēsān nōm dvaru gia, u dia wa ya sāa nge wuu.

³ Ma u ka nūn da mi gia. Ma u durō goo wa mi, u ka sii gandu weene u wēe dangii ka deka neni ye ba ra ka yīire. Ma u yō gambon bōkuō kōnnōwō.

⁴ Durō wi, u nēe, tōnun bii, a mēerio kpa a swaa daki a de a ye kpuro laakari ko ye kon nun sōōsi. Domi ba ka nun nawa mini a ka mēeri kpa a ka wa a Isireliba tubusia ye a wa.

Yaara ka kōnnō tōokisu

⁵ Wee ye u wa. U gbāraru wa ta sāa yee te sikerene. U deka wa durō win nōma sōo. Yen dēebu bu ka gōm soonu nōoba tia nē. Adama yen gōm soo ten baatere ta dēebu sosisiwa ka nōm wīi teeru. Yen yasum maa kua deka tia. Yen gunum maa kua deka tia.

⁶ Ma u da kōnnōwō ge ga wāa sōo yari yeru gia ma u yōwā gen yōtiaō. Ma u kōnnō gen yasum yīira. Ma mu kua deka tia. Adērō ga wāa dii ten suunu sōo ma kōsu yenu wāa gen yēsikaō.

⁷ Kōsu yee nin baateren dēebu ka ten yasum mu nēwa. Ye kpuro ya sāawa deka tia. Batuma ye ya nu karane ya sāawa gōm soonu nōobu. Gambo ye ya wāa dii sōon kōnnōwō a sere sāa yerun tii du, yen yasum mu sāawa deka tia.

⁸⁻⁹ Ma durō wi, u dii sōo ge yīira. Gen ganān gunum mu sāawa deka nōoba ita. Ma gen gani tōkii yi maa sāa gōm soonu yiru kōnnō gen sōowō. Diru gara wāa sāa yee ten bōkuō.

¹⁰ Kōsu yerun dii ni kpuro ni nu wāa sōo yari yeru gia nu nēwa. Dia ita itawa ya wāa adērō gen beri berikaō. Batuma ye ya bu karane ya maa nēwa.

¹¹ Durō wi, u maa kōnnō gen yasum yīira ma ya kua gōm soonu wōkuru. Ma gen dēebu bu kua gōm soonu wōkura ita.

¹² Kōsu yee nin baateren wuswaaō ba batuma gaa wāa gōm soo teeru. Kōsu yee ten baateren goonu nu sāawa gōm soonu nōoba tia tia.

¹³ Durō wi, u yīira saa kōsu yee teerun gana sōon di n ka girari yirusen gana sōo te ta gbiikii te mēera. Ma n kua gōm soonu yenda nōobu.

¹⁴ U maa dii sōo ge yīira ma ga kua gōm soonu yendu. Dii ten bera gia, sāa yee ten yaara ya ka kōnnō ge sikerenēwa.

¹⁵ Batuma ye ya wāa kōnnō gēn min di ba ra ka du n ka da kōnnō ge ga wāa sōowō, yen dēebu bu sāawa gōm soonu weeraakuru.

¹⁶ Ba kōsu yee nin fenentiba kuawa nge kōkōsō nin gani tōkiiō ka maa gani yi yi nu burane sōo ka sere dii sōo gen gani sōo. Ma ba dii nin ganin sōowō kpakpa wurusun weenasisu koosi ye ya kua yen buraru.

¹⁷ Yen biru durō wi, u ka nūn da sāa yee ten yaara tōkaaō mi dia tena ya wāa. N deema ba gāanu tāwa nge simaa ba ka yaara ye sikerena.

¹⁸ Simaa ye ba tāwa mi, ya wāawa dia yen bōkuō. Ma ya ka dia yen gani dēebu nē. Adama ya n yaara sōōkaa gunum tura.

¹⁹ Ma u batuma yen dēebu yīira saa kōnnō gbiikuun sōon di n ka girari yaara sōōkaan ganāo ma n kua gōm soonu wunōbu (100). U ye yīira sōo yari yeru gia ka sōo yēsān nōm geu gia.

²⁰ Ma u maa yaara tōōkaan kōnnō ge ga wāa sōo yēsān nōm geu gian dēebu ka yasum yīira.

²¹ Kōnnō ge, ga kōsu yenu nōoba tia mō, ita ita gen adērōn yēsī yēsikaō. Gen gani yi, ka gen dii sōo ya ka kōnnō ge ga wāa sōo yari yeru gia dēebu ka yasum nēwa.

²² Yen fenentiba ka dii sōo ge, ka kpakpa wurusun bura ni ba kua mi, ye kpuro ya sāawa tia ka kōnnō ge ga wāa sōo yari yeru mi. A ka da yen kōnnō ge ga wāa sōo yēsān nōm geu gia, kaa yōtia yōwa naa dabusanu nōoba yiru.

²³ Sōo yēsān nōm geun kōnnōn dee deeru, kōnnō gaga wāa sōowō gēn min di ba ra ka du yaara sōōkaaō. Kōnnōsu yiru yen baa sōo ya sāawa gōm soonu wunōbu nge mē n sāa sōo yari yeru gia.

²⁴ Ma u ka man da sōo yēsān nōm dvaru gia mi kōnnō gaga wāa. Ma u gen kōsu yenu ka gen dii sōo ka gen gani yīira. Ye kpuro ya ka kōnnō siōnōgia nēwa.

²⁵ Kōnnō ge, ka gen dia ya fenentiba mō ya ka sikerene nge fenenti beōnō. Gen dēebu bu sāawa gōm soonu weeraakuru. Gen yasum maa sāa gōm soonu yenda nōobu.

²⁶ Gen yōtia ya mōwa naa dabusanu nōoba yiru a ka da dii sōo gen mi. Ba dii ten gani sōōkii buraru kuawa ka kpakpa wurusun weenasisu.

²⁷ Yaara sōōkaa ya maa kōnnō mō sōo yēsān nōm dvaru gia. Kōnnōsu yiru ye, ya tondinewa ka gōm soonu weeraakuru.

Yaara ka kōnnō sōokisu

²⁸ Durɔ wi, u ka maa man da yaara sɔɔkaa yen mi, sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gian kɔnnɔn di. Ma u kɔnnɔ ge yɛira u deema ya nɛwa ka yaara tɔɔkaan kɔnnɔsu.

²⁹ Gen kɔsu yenu ka gen gani ka gen dii sɔɔ, ye kpuro ya nɛwa ka yaara tɔɔkaan kɔnnɔsu. Kɔnnɔ ge, ga fenentiba mɔ ba ka sikerene. Gen dɛɛbu bu sɔɔawa gɔm soonu weeraakuru. Ma gen yasum maa sɔɔ gɔm soonu yenda nɔɔbu.

³⁰ Kɔnnɔ gen dɛɛbu bu sɔɔ gɔm soonu weeraakuru. Gen yasum maa sɔɔ gɔm soonu yenda nɔɔbu.

³¹ Dii sɔɔ gen kɔnnɔ ga mɛerawa yaara tɔɔkaaɔ. Ba gen gani sɔɔkii buraru koosiwa ka kpakpa wurusun weenasisu. Gen yɔɔtia ye, ya naa dabusanu mɔwa nɔɔba ita.

³² Yen biru, u maa ka man da yaara sɔɔkaa yen mi, saa kɔnnɔ ge ga wɔa sɔɔ yari yeru gian di. Ma u kɔnnɔ ge yɛira u deema ga ka si u raa yɛira mi nɛwa.

³³ Gen dii sɔɔ ka gen gani ka gen kɔsu yenu, ye kpuro ya nɛwa ka kɔnnɔ si u raa yɛira. Yen biru ga fenentiba mɔ ya ka sikerene. Kɔnnɔ gen dɛɛbu bu sɔɔawa gɔm soonu weeraakuru. Gen yasum maa gɔm soonu yenda nɔɔbu.

³⁴ Gen dii sɔɔ ga yaara tɔɔkaa mɛerawa. Ma ba gen gani sɔɔkii buraru koosi ka kpakpa wurusun weenasisu. Ma gen yɔɔtia ya naa dabusanu mɔ nɔɔba ita.

³⁵ U ka maa man da kɔnnɔ ge ga wɔa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia. Ma u gu yɛira. U deema kɔnnɔ ge, ka si u raa yɛira mi, su dɛɛbu ka yasum nɛwa.

³⁶ Kɔnnɔ ge, ga maa kɔsu yenu mɔ ka gani yi yi nu burane ka sere dii sɔɔ. Ma ba fenentiba kua ba ka gu sikerena. Gen dɛɛbu bu sɔɔawa gɔm soonu weeraakuru, ma gen yasum maa sɔɔ gɔm soonu yenda nɔɔbu.

³⁷ Dii sɔɔ ge, ga yaara tɔɔkaa mɛerawa. Ma ba gen gani sɔɔkii buraru koosi ka kpakpa wurusun weenasisu. Gen yɔɔtian naa dabusanu sɔɔawa nɔɔba ita.

³⁸ Kɔnnɔ ge ga wɔa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia ga diru garu mɔ te ta mɛera gen dii sɔɔ gia. Miya ba ra yaku dɔɔ mwaararuginun yaa kpakie.

³⁹ Dii sɔɔ gen beri berikaa tɔɔwɔ, tabulu yiru yiruwa ya wɔa. Tabulu ben wɔllɔwa ba ra yaku dɔɔ mwaararuginun ka toranun yakunu ka yaku ni ba ra ka toranu sɔmɛn yaa sake.

⁴⁰ Dii sɔɔ gen tɔɔwɔ, tabulu nnɛwa ya wɔa. A n dɔɔ kɔnnɔ ge ga wɔa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia, kaa kpɛ a ye wa bera ka bera yiru yiru.

⁴¹ Tabulu nɔɔba itawa ba mɔ yɛn wɔllɔ ba ra yaku yaa go. Ba ye yiwa nne nne kɔnnɔ gen beri berikaa.

⁴² Tabulu yen nne sɔɔra ba ra yaku dɔɔ mwaararuginun sɔɔru ko. Ba ye kua ka kpee ni ba daka. Yen dɛɛbu bu sɔɔawa gɔm soo teeru ka bɔnu, yen yasum maa sɔɔ gɔm soo teeru ka bɔnu, ma yen gunum mu sɔɔ gɔm soo teeru. Tabulu yen miya ba ra yaku sɔm yanu yi.

⁴³ Ma ba tabulu ye nɔɔ baki kua nɔm tararun yasum saka. Tabulu yen wɔllɔwa ba ra yaku yaa sɔndi.

⁴⁴ Yen biruwa durɔ wi, u ka man da yaara sɔɔkaaɔ. Ma na dia yiru wa mi. Teera wɔa kɔnnɔ ge ga wɔa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia ma ta nɔɔ tii sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia. Teera maa wɔa kɔnnɔ ge ga wɔa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia ma ten kɔnnɔ ga maa tii sɔɔ yɛsan nɔm geu gia.

⁴⁵ U man sɔɔwa u nɛɛ, dii tɛn kɔnnɔ ga tii sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia mi, ta sɔɔawa yaku kowobun diru be ba ra sɔa yerun sɔmburu ko.

⁴⁶ Dii tɛn kɔnnɔ ga maa tii sɔɔ yɛsan nɔm geu gia mi, ta sɔɔawa yaku kowobuguru be ba ra yakuru ko yaku yerɔ. Ma u maa nɛɛ, Lefin bweseru sɔɔ, Sadakun bwese kɛra ya koo kpɛ yu du sɔa yerɔ yu Yinni Gusunɔ sɔa.

Yinni Gusunɔn sɔa yeru

⁴⁷ Durɔ wi, u sɔa yee ten yaara sɔɔkaa kpuro yɛira ma u deema yen goonu kpuro nu nɛwa. Yen dɛɛbu bu sɔa gɔm soonu wunɔbu (100) ma yen yasum maa sɔa gɔm soonu wunɔbu. Ma yaku yera wɔa sɔa yee ten kɔnnɔwɔ.

⁴⁸ Ma u maa ka man da sɔa yee ten adɛrɔwɔ mɛn di ba ra ka du. Ma u adɛrɔ gen gbereba yɛira. Ma yen baayeren bɔɔrum mu sɔa gɔm soonu nɔɔbu. Kɔnnɔ gen yasum mu sɔa gɔm soonu wɔkura nne. Gen yɛsa baayeren dɔa ya maa sɔa gɔm soonu ita.

⁴⁹ Adɛrɔ gen tiin dɛɛbu bu sɔa gɔm soonu yendu. Ma gen yasum maa sɔa gɔm soonu wɔkura tia. Ba ra gu duwa ka yɔɔtia ye ya naa dabusanu wɔkuru mɔ. Ma ga gberɛ mɔ bera ka bera tia tia.

41

¹ Durɔ wi, u ka maa man da sɔa yerun suunu sɔɔ. Ma u ye kpuro yɛira. Adɛrɔ gen ganin sinum mu sɔa gɔm soonu nɔɔba tia.

² Kɔnnɔ gen yasum maa sɔa gɔm soonu wɔkuru, gen beri berika nɔɔbu nɔɔbu. Ma u sɔa yee ten tii yɛira. Ten dɛɛbu sɔa gɔm soonu weeru. Ma ten yasum maa sɔa gɔm soonu yendu.

³Yen biru u dua dii ten sɔwɔ u ten kɔnnɔn dāa yīira, ya kuawa gɔm soonu yiru. Ma kɔnnɔ gen tiin yasum sāa gɔm soonu nɔɔba tia. Ma gen ganin yasum beri berikaɔ mu sāa gɔm soonu nɔɔba yiru yiru.

⁴Ma u dii sɔɔ gen tii yīira, gen dɛɛbu ka gen yasum mu nɛwa. Ya sāawa gɔm soonu yendu. Ma u man sɔɔwa u nɛɛ, ga sāawa dii te ta dɛɛre gem gem.

Dia ye ba gɔri gɔri

⁵Sāa yee te, ta gani yiru mɔ, tia sɔwɔ, tia maa tɔwɔ. Ma durɔ wi, u ten gana sɔkaa yīira ma yen sinum mu kua gɔm soonu nɔɔba tia. Ma ba dinu gɔri gɔri gani yiru yen baa sɔɔ ba ka sikerena.

⁶Dii ni, nu swɛɛnɛwa gidambisa ita ita beri berika. Gidambisa baayeren dian geera sāawa tena. Dii nin gani yi ka tɔkaaginun maninɛ adama yi n̄ ka sɔkaaginun maninɛ.

⁷Gidambisa ye, ya yasum keranɛ wɔllu gia. Domi yen gana tɔkaa ya sinum kaara. Mɛya n sāa ya ka sāa yee te sikerena. Yen sɔna wɔllu gia batuma ya kpāaru bo yen sɔwɔ. Saa gidambisa ye ya wāa temɔn di, tɔnu koo kpī u yo u da sere ye ya wāa wɔllɔ u kun kpa ka swaa gaa.

⁸Ma na dia ye kpuron gunum mɛɛra na deema ye ba gɔri gɔri mi, saa yen kpeɛkpeɛkun di, yen gunum mu sāawa dɛka nɔɔba tia tia.

⁹Dia yen gana tɔkaan sinum mu sāawa gɔm soonu nɔɔbu. Dia ye ba gɔri gɔri sāa yee ten yɛsi yɛsikaɔ,

¹⁰ka yāku kowobun dian baa sɔɔ, ba batuma deri yɛn yasum mu sāa gɔm soonu yendu.

¹¹Dia ye ba gɔri gɔri mi, ya nɔɔ tīwa batuma ye ba derin bera gia. Kɔnnɔsu yiruwa ya wāa mi. Teu sɔɔ yɛsan nɔm geu gia, teu maa sɔɔ yɛsan nɔm dɔwaru gia. Gana ye ya batuma ye sikerenɛ, yen sinum mu sāawa gɔm soonu nɔɔbu.

¹²Sāa yee ten sɔɔ duu yeru gia, diru gara wāa ta batuma ye ba deri mi nɔɔ tī. Dii ten dɛɛbu bu sāawa gɔm soonu wɛnɛ ka wɔkuru. Ma ten yasum mu sāa gɔm soonu wata ka wɔkuru. Ten ganɔn sinum maa sāa gɔm soonu nɔɔbu.

¹³Durɔ wi, u sāa yee te yīira ma ten dɛɛbu kua gɔm soonu wunɔbu (100). Batuma ye ba maa deri mi, ka dii te ba bana sɔɔ duu yeru gia mi, ye kpuro ya maa kua gɔm soonu wunɔbu.

¹⁴Sɔɔ yari yeru gia, sāa yee ten dɛɛbu ka batuma ye ba deri min yasum mu sāawa gɔm soonu wunɔbu.

¹⁵Ma u maa dii te ta wāa sāa yerun biruɔ yīira ka batuma ye ba deri ma ye kpuro ya maa kua gɔm soonu wunɔbu.

Sāa yee ten sɔwɔ

Sāa yee ten duu yeru ka dii dɛɛraru ka dii te ta dɛɛre gem gem mi,

¹⁶ba ye kpuron gani ka fɛnɛntiban kadiriba dāa bɛsi maniwa. Mɛya ba maa kua gidambisa yeba sɔɔ.

¹⁷Sāa yee ten tɔwɔ ka ten sɔwɔ saa ten kɔnnɔn di sere ka dii te ta dɛɛre gem gem mi, ba ye kpuron gani buraru koosiwa

¹⁸ka wɔllun kɔsobun weenasibu ka maa kpakpa wurusun weenasisu. Kpakpa wurusun weenasii si, ka wɔllun kɔsobun weenasii be, ba yɔwɛnɛwa.

¹⁹Wɔllun kɔsobun weenasii ben baawure u wuswaa mɔwa yiru. Wuswɛɛ yin tia ya ka tanɔgia weenɛ ya kpakpa wuru sin weenasi teu wuswaa kisi. Wuswaa tia ya maa ka gbee sunɔgia weenɛ ma ya maa kpakpa wuru sin weenasi teu wuswaa kisi. Nge mɛya ba ka dii te kpuron gani buraru kua.

²⁰Ba wɔllun kɔsobun weenasii be ka kpakpa wurusun weenasii si kuawa ten temɔ ka ten ganɔ ka ten kɔnnɔsun wɔllɔ.

²¹Sāa yee ten kɔnnɔn kadirin dānu nu nɛwa.

Dii te ta dɛɛre gem gem wuswaaɔ, gāanu wāa mi.

²²Nu sāare nge yāku yeru te ba kua ka dāa. Ten gunum mu sāa gɔm soonu ita. Ten dɛɛbu maa gɔm soonu yiru. Ba tu nɔɔ bɔka kuawa ka dāa. Yera durɔ wi, u man sɔɔwa u nɛɛ, tabulu ye ba ra n yii Yinni Gusunɔn wuswaaɔ yera mi.

²³Dii dɛɛraru ka dii te ta dɛɛre gem gem nu mɔwa kɔnnɔsu yiru.

²⁴Gambo sikane yiruwa kɔnnɔ si, su mɔ. Ye kpuro ya ra n keniarewa.

²⁵Ba gambo yen wɔllɔ wɔllun kɔsobun weenasibu ka kpakpa wurusun weenasisu kua nge mɛ ba kua gani yi sɔɔ. Ma ba kɔbɛ kua ten tɔwɔ dii dɛɛra ten kɔnnɔwɔ.

²⁶Dii ten yɛsi yɛsikaɔ ka sere dii ni ba gɔri gɔri mi ka maa yen kɔbɛɔ, ba yen fɛnɛntiba kɔkɔɔ dokeawa ka kpakpa wurusun weenasisu.

¹ Durɔ wi, u ka man da s̄a yee ten yaara tɔkaaɔ s̄ɔ ȳsan n̄m geu gia, sere dia ye ya w̄a batuma ye ba deri ka dii te ta w̄a s̄a yee ten biruɔn deedeeru.

² Dia yen d̄ɛbu bu s̄awa gɔm soonu wunɔbu (100) ma yen yasum mu s̄a gɔm soonu weeraakuru.

³ Yen bee tia ya batuma ye ba deri mi nɔɔ kisi. Batuma yen d̄ɛbu bu s̄awa gɔm soonu yendu. Ma ya ka s̄a yee te sikerene. Bee tia, dia ye, ya maa yaara tɔkaa ye ba simaa doke nɔɔ kisi. Ya gidambisa ita m̄. Ma ba ye kɔbe kua kua.

⁴ Dia yen wuswaaɔ, ba batuma deri gɔm soonu wɔkurun saka. Ma ba swaa w̄a ye s̄ɔ gɔm soo teeru. Dia yen kɔnnɔsu su nɔɔ t̄iwa s̄ɔ ȳsan n̄m geu gia.

⁵ Dia ye ya w̄a wɔllo ya piiminu bo ya kere ye ya w̄a temɔ ka ye ya w̄a suunu s̄ɔ. Domi kɔbe ye ba kua mi, ya yen sukum kawawa.

⁶ Adama yen kɔbe ya ñ gbereba m̄ nge yaara yen dinun gbereba. Yen s̄na dia ye ya w̄a wɔllo ya ñ suunukinu ka temkinu kp̄aru tura.

⁷ Dia yen gana ye ya yaara tɔkaa m̄ɛra, yen d̄ɛbu bu s̄awa gɔm soonu weeraakuru.

⁸ Domi dia yen tiin d̄ɛbu bu s̄awa gɔm soonu yenda nɔɔbu. Adama s̄a yee ten bera gia, yen d̄ɛbu bu s̄awa gɔm soonu wunɔbu (100).

⁹ B̄a n wee saa yaara tɔkaan di, kɔnnɔ gaga w̄a dia yen temɔ s̄ɔ yari yeru gia ḡen min di ba ra ka du.

¹⁰ Kɔnnɔ ge, ga w̄a mi yaara tɔkaan gana ya torua.

Dia maa w̄a yaara tɔkaaɔ s̄ɔ ȳsan n̄m d̄waru gia batuma ye ba deri ka dii te ta w̄a s̄a yee ten biruɔn deedeeru.

¹¹ Dia yen wuswaaɔ, swaa w̄a. Dia ye, ya ka ye ya w̄a s̄ɔ ȳsan n̄m geu gia weene. Yen d̄ɛbu ka yen yasum ka nge m̄ ba ye banisina ka yen kɔnnɔsu ye kpuro ya s̄awa tia.

¹² Nge m̄ya dia ye ya w̄a s̄ɔ ȳsan n̄m d̄waru gian kɔnnɔsu su s̄a. Kɔnnɔ gaga w̄a swaa yen duu yerɔ, yaara tɔkaan ganaɔ s̄ɔ yari yeru gia. Min diya ba ra ka du.

¹³ Durɔ wi, u man s̄ɔwa u n̄ɛɛ, dia ye ya w̄a s̄ɔ ȳsan n̄m geu gia mi, ka ye ya w̄a s̄ɔ ȳsan n̄m d̄waru gia mi, ya w̄awa Yinni Gusunɔn s̄. Miya ȳaku kowo be ba ra du Yinni Gusunɔn s̄a yerɔ ba ko n da ȳaku d̄i ni di. Dia ye, ya d̄ɛrewa. Miya ba koo maa k̄nu yi ka ȳaku yaa ye ba ka toranun ȳakunu kua ka ni ba ka toranu sonwa.

¹⁴ Ȳaku kowobu b̄a n dua mi, ba ñ yariɔ tɔwɔ ka ben ȳanu. Ba koo gina nu potiriwa. Domi ȳa ni, nu s̄awa s̄a ȳanu. Ben tiin ȳana ba ko n da doke bu ka da s̄a yerun yaaraɔ mi t̄n be ba tie ba ȳ.

Gani tɔkiin d̄ɛbu

¹⁵ Sanam m̄ɛ durɔ wi, u dii ten s̄ɔwɔ ȳira u kpa, yera u dera na yara ka s̄ɔ yari yeru gian kɔnnɔ. Ma u batuma ye ya ka s̄a yee te sikerene ȳirubu w̄ari.

¹⁶ Yera u s̄ɔ yari yeru gian bera ȳira ka win deka ma ya kua deka yen n̄ɛra wunɔbu (500).

¹⁷ Ma u maa s̄ɔ ȳsan n̄m geu gia ȳira. Ma ya maa kua deka yen n̄ɛra wunɔbu.

¹⁸ U maa s̄ɔ ȳsan n̄m d̄waru gia ȳira ma ya kua deka yen n̄ɛra wunɔbu.

¹⁹ U maa ȳira s̄ɔ duu yeru gia ma mi gian t̄i maa kua deka n̄ɛra wunɔbu.

²⁰ Nge m̄ya u gana yen goonu n̄ɛ kpuro ȳira u ka sikerena. Yen d̄ɛbu ka yen yasum mu n̄wa. Yen baayere deka n̄ɛra wunɔbu. Gana ye, ya s̄a yee te wuna nenem Yinni Gusunɔn s̄.

43

Gusunɔ

u wurama win s̄a yerɔ

¹ Durɔ wi, u ka Esekieli da kɔnnɔ ge ga w̄a s̄ɔ yari yeru gia.

² Yera Gusunɔ Isireliban Yinnin yiiko ya na saa s̄ɔ yari yeru gian di. Ma win nɔɔ ga nɔɔramɔ nge nim bakam. Ma tem mu win yikon girima yiba.

³ K̄asi te u wa mi, ta ka te u wa sanam m̄ɛ Gusunɔ u k̄i u Yerusalemu kam koosiagiru weenewa. M̄ya ta maa ka k̄asi ni u wa Kebarin daarun b̄kuɔginu weene. Ma u ȳira u wuswaa tem girari.

⁴ Ma Yinni Gusunɔn yikon girima ye, ya dua s̄a yee te s̄ɔ saa kɔnnɔ ge ga w̄a s̄ɔ yari yeru gian di.

⁵ Yera Hunde n̄n sua saa s̄a yee ten yaaran di ya ka n̄n da s̄ɔwɔ. Saa ye s̄ɔra Yinni Gusunɔn yikon girima ya dii te yibumɔ.

⁶ Yera u nua goo u ka n̄n gari m̄ saa dii ten min di. Ma durɔ wi u ka n̄n w̄a mi, u ȳ win b̄kuɔ.

⁷ Ma u n̄n s̄ɔwa u n̄ɛɛ, t̄nun bii, yam miniwa nen sina kitaru. Miya kon nen naasu s̄andi. Kon ka Isireliba sina sere ka baadomm̄aɔ. Be ka ben sinambu ba ñ maa nen ȳisi d̄ɛra te

sankumɔ ba n bñu gasirimɔ ka sere sinambun gonu ni ba sikua gungunu wɔllɔ mi ba ra yākuru ko.

⁸ Domi ben sinam be, ba ben sina kpaarun kɔnnɔsu bakunasia nen s̄a yerun kɔnnɔsun bɔkuɔ. Gana tia tɔna ya nu karane. Meya ba maa nen ȳisi deera te disi doke ka ben daa k̄sa ye ba kua. Yen s̄na na bu w̄ari ka nen m̄aru baka.

⁹ T̄ ben bñu gasiribu bu koo n̄ru ko kpa bu ben sinambun goo nin gari duari. Kpa na n w̄a ben suunu s̄ɔ sere ka baadommaɔ.

¹⁰ Wune t̄nun bii, a Isireliba dii ten kpunaa s̄ɔsio kpa bu sekuru wa ben toranun s̄, kpa bu wa bu yen kpunaa yen asansi m̄eri.

¹¹ Sekuru t̄ n bu mwa ȳn s̄ ba tuba ye ba kua, a bu dii ten kpunaa s̄ɔsio nge m̄e ba koo tu banisina, ten d̄ebu ka ten yasum ka ten kɔnnɔsu ka ten ganan buraru ka ten woodaba, a ye kpuro yoruo ben n̄ni biru. Ba koo wooda ye kpuro sw̄iwa ten bana s̄ɔ. Yeni ya ko n s̄awa ten banan wooda.

¹² Guuru wɔllɔ batuma ye ya ka bu sikerene, ba koo ye garisiwa deera. Yeniwa ya s̄a dii ten wooda.

Yāku yeru ka yāku

¹³ Durɔ wi, u yāku yeru ȳira ka ȳirutia ye ya ka ḡom soo teeru ka n̄m w̄i teeru n̄. W̄oru ge ga ka yāku yee te sikerene gen yasum mu s̄awa ȳirutia tia. Ma yen dukum mu s̄a ȳirutia tia. Ma yen n̄ɔ b̄kan biru, ya s̄a ḡom soorun b̄nu.

¹⁴ Saa w̄oru gen tem di n ka girari s̄a yee ten temɔ ya kua ȳirutii yiru. Ma yen yasum mu maa s̄a ȳirutia tia. Saa yāku yee ten b̄ka piibun di n ka girari ten b̄ka bakaa, ya s̄awa ȳirutii n̄n̄. Ma yen yasum maa s̄a ȳirutia tia.

¹⁵ Yāku yee ten wɔllɔ mi ba ra d̄ɔ s̄re, ten gunum mu s̄awa ȳirutii n̄n̄, ma ba k̄anu n̄n̄e kua ba gira tia tia ten goonun yinna yenɔ.

¹⁶ Yāku yee ten goonu n̄n̄e kpuro nu n̄wa. Nu s̄awa ȳirutii w̄akura yiru yiru.

¹⁷ Ten b̄ka yirusen goonu n̄n̄e kpuro nu n̄wa. Ni kpuro nu m̄awa ȳirutii w̄akura n̄n̄e n̄n̄. Ma ba w̄oru kua ye s̄ɔ ba ka ye sikerena ȳirutia tian yasum saka. B̄ka yen n̄ɔ b̄ka ya s̄awa gom soorun b̄nu. Ma yen ȳɔtii yi m̄era s̄ɔ yari yeru gia.

¹⁸ Durɔ wi, u maa n̄n̄ s̄ɔwa u n̄n̄, t̄nun bii, ameniwa Yinni Gusunɔ u gerua. U n̄n̄, d̄oma te ba yāku yee te bana ba kpa, ma ba k̄i bu yāku d̄ɔ mwaaruginu ko kpa bu yem ȳka, wooda ye ba koo sw̄i wee.

¹⁹ Lefiba s̄ɔ, Sadakun bweseru s̄ɔra kaa yāku kowobu wuna ba n da n̄n̄ yāku kue kpa a bu naa kin̄e kpendu w̄e torarun yākurun s̄.

²⁰ Kpa a ten yem sua a ȳka yāku yee ten k̄anu n̄n̄e ye s̄ɔ ka ten goonu n̄n̄e ye s̄ɔ ka sere maa yen b̄ka yiruse ye s̄ɔ a ka sikerena. Nge meya kaa ka yāku yee te disi w̄ka kpa a tu s̄asia.

²¹ Kpa a naa kin̄e ten yaa sua a doke d̄ɔ s̄ɔ batuma gaa s̄ɔ ye ba s̄ɔru kua t̄ɔwɔ.

²² T̄ru yiruse s̄ɔ, kaa ka boɔ kineru nawa te ta ñ alebu gaa m̄ kpa a ka tu yāku ko torarun s̄. Nge meya kaa ka s̄a yee te s̄asia nge m̄e a raa kua ka naa kin̄e te.

²³ ñ torarun yāku te kua a kpa, kaa maa naa kineru ka ȳa kineru sua ni nu kun alebu gaa m̄.

²⁴ Kpa a ka nu da wi, Yinni Gusunɔn mi a ka yāku ko. Yāku kowobu ba koo nin yaa b̄ru ȳkawa kpa bu ka n̄n̄ ye yāku d̄ɔ mwaarugiru kua.

²⁵ S̄ɔ n̄ɔba yirun baa s̄ɔ t̄ɔ baatere, kaa n da boɔ kineru ka naa kineru ka ȳa kineru gowa a ka torarun yāku ko.

²⁶ Nge meya s̄ɔ n̄ɔba yiru yen baa s̄ɔ ba koo ka yāku yee te s̄asia kpa ta n w̄a wi, Yinni Gusunɔn s̄.

²⁷ S̄ɔ n̄ɔba yiru yen biru, s̄ɔ n̄ɔba itase, yāku kowobu ba koo kp̄i bu den t̄mbu yāku d̄ɔ mwaaruginu ka siaruginu kua wi, Yinni Gusunɔn mi. Kpa u ka b̄e n̄nu geu m̄eri. Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

44

S̄a yerun k̄n̄n̄ɔ

ge ga w̄a s̄ɔ yari yeru gia

¹ Durɔ wi, u maa ka Esekieli da t̄ɔwɔ k̄n̄n̄ɔ ge ga w̄a s̄ɔ yari yeru gia. N deema k̄n̄n̄ɔ ge, ga kenuawa.

² Yera Yinni Gusunɔ u n̄n̄ s̄ɔwa u n̄n̄, k̄n̄n̄ɔ ge, ga ko n kenuawa ba ñ gu keniamɔ. Goo kun maa sarɔ mi, domi ne, Gusunɔ Isireliban Yinniwa na dua min di. Yen s̄, ga ko n kenuawa.

³ Adama b̄en kparo u koo kp̄i u sina mi, u ka di ne Yinni Gusunɔn wuswaaɔ. Wiya u koo maa kp̄i u du k̄n̄n̄ɔ gen ad̄erɔn di kpa u yari min di.

*Bango sariba ba ñ duo**Yinni Gusunon sāa yerō*

⁴ Ma durō wi, u ka Esekieli da kōnnōwō ge ga wāa sōo yēsān nōm geu gia sāa yee ten dee deeru. Ye Esekieli u mēera yeru u wa wee Yinni Gusunon yikon girima ya win sāa yee te yiba. Ma u yīira u wiru ten girari.

⁵ Yera Yinni Gusunō u nēē, tōnun bii, a wunen laakari dokeo kpa a mēeri sāa sāa ka wunen tiin nōni kpa a swaa daki a nō ye kon nun sō sāa yee ten woodaban sō. A yen dubu ka yen yaribun wooda nani dokeo.

⁶ A Isireliba sōōwō be, be ba sāa mēm nōo sariba a nēē, ben daa kōsa ye, ya den man nua.

⁷ Wee ba dera tōn tuko bango sariba be ba ñ man sāamō ba dua nen sāa yerō ba tu disi doke. Sanam mē be, Isireliba ba man yākuru kuammē ka pēē ka yaa gum ka yaa yem, ba ku ra nen arukawani mēm nōōwe ben daa kōsan sō.

⁸ Ben tii ba ñ nen sāa yerun sōmburu nōni doke. Adama sōba ba tu nōmu sōndia.

⁹ Nē, Yinni Gusunō na nēē, tē, sōo goo ù n wāa ben suunu sōo, ma u ñ man sāamō, ma u ñ maa bango kue, u ñ duō nen sāa yeru mi.

Wooda Lefiban sō

¹⁰ Yeniban biru, Yinni Gusunō u maa nēē, Lefi be ba raa ka man tonda sanam mē Isireliba ba man deri ma ba da ba būnu swīi, ba koo ben toranun are mwa.

¹¹ Ba ko n sāawa nen sāa yerun sōm kowobu. Bera ba ko n da n sāa yee ten kōnnōsu mara. Kpa ba n ten sōma mō. Beya ba ko n da Isireliban yāku dōo mwaarugirun yaa sake kpa ba n wāa nē Yinni Gusunon sō.

¹² Wee tē, ba sāa Isireliban yāku kowobu būnun nuurō, ma ba dera Isireliba ba tora. Yen sō, kon nōma sua n bu sō kpa bu ben toranun are mwa.

¹³ Na ñ maa wuramō bu man susi bu Isireliba yākuru kua. Ba ñ maa duō nen sāa yerun dii dēerarō ka dii te ta dēere gem gem mi. Ba koo sekuru wa kpa bu ben daa kōsan are mwa.

¹⁴ Sāa yerun nenubun sōma kon bu wē bu ko.

*Wooda**yāku kowo tōnwerobun sō*

¹⁵ Adama yāku kowobu Lefiba Sadākun bweseru sōo, be ba sōmburu kua nen sāa yerō sanam mē Isireliba ba tora ba man deri, beya ba ko n da man susi bu yākuru ko ka pēē ka yaa gum ka yaa yem. Nē, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

¹⁶ Beya ba ko n da duō nen sāa yerō kpa bu susi nen tabuluō bu man sā. Kpa bu nen sāa yee ten sōmburu nōni doke.

¹⁷ Bā n duō sāa yee ten yaara sōkkaaō, kon de ba n sāa yānu dokewa ni ba kua ka wēē dangii. Bā n sōmburu mō sāa yee ten yaara mi ka sere ten tiin sōōwō ba ñ yānu dokemō ni ba kua ka yāa sansu.

¹⁸ Ba ko n dawani bōkuawa kpa ba n sokoto kpirinu deewa, ye kpuro ya n sāa ye ba wesa ka wēē dangii. Kpa bu ku raa kpaka sēke bu ku ka wenyān sō.

¹⁹ Bu sere yari bu da yaara mi Isireliba ba mēnne, ba koo gina ben yāku yāa ni potiriwa bu yi sāa yeru mi. Kpa bu ku raa ka nu tōmbu baban sō nu disi duura. Saa ye, kpa bu ganu doke bu ka yarima.

²⁰ Yāku kowobu ba ñ wii pōoru potamō. Ba ñ maa derimō ben seri yi denya.

²¹ Yāku kowo goo u ku raa tam nō u sere da nen sāa yerun yaara sōkkaaō.

²² Ben goo u ku raa maa gōmini ñ kun mē kurō wi ba yina sua kurō. Isireliba sōora u koo wōndia wi u kun durō yē sua. Adama u koo kpī u yāku kowo goon gōmini sua.

²³ Ba koo nen tōmbu sōōsiwa ye ya sāa nē Gusunōgia ka ye ya ñ sāa nēgia. Yeya, ye ya dēere ka ye ya ñ dēere.

²⁴ Bera ba koo nen tōmbu siria nge mē nen woodaba ba gerua. Kpa bu nen woodaba mēm nōōwa ka nen tōo baka ni na bu wē, kpa bu nen tōo wērarugiru bēere wē.

²⁵ Yāku kowo u ku goon goru baba kpa u ku raa tii disi doke. Adama u koo kpī u win tiin tondon goru baba ka win mērogiru ka win bibuginu ka win mōogiru ka win wōogiru ka win sesu wi u kun durō yēguru.

²⁶ Ū n tii dēerasia goo ten sō, sōo nōōba yiruwa u koo ko u sere win sōmburu tore.

²⁷ Dōma te u koo du dii te ta dēere mi, u koo gina win tiin toranun yākuru ko. Nē, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

²⁸ Wee ye ya ko n sāa ben tubi. Nēna ba koo sōmburu kua. Ba ñ bu tem gam wēēmō ba n mō Isireliō. Nēna ko na n sāa nge ben tem kōsire.

²⁹ Ye ba ka torarun yākuu ka yāku ni ba ra ka toranu sōmē kua ka kēē ni ba ka naamō ka sere ye ba yi nē, Yinni Gusunon sō, ye kpuro ya ko n sāawa ben dīanu.

³⁰ Dīa gbiikii ni ba koo ka ne, Yinni Gusunō naawa, nu koo kowa yāku kowobuginu. Isireliba ba ko n da ben dīa bimin som gem yāku kowobu wēwa kpa n bu domaru kua.

³¹ Adama yāku kowobu ba ñ yaa goru ñ kun mē gunō goru dimō ñ kun mē ye gāanu kasuka nu go.

45

Tem me ba koo wuna nenem

¹ Yinni Gusunō u maa nee, sanam mē ba koo Isireliban bwese keri yi tem bōnu kua, ba koo tem gam wunawa mu n sāa kēru te ba Yinni Gusunō wē. Tem men dēebu ko n sāawa gōm soonu nārōbun suba yenda nōbu (25.000). Men yasum maa gōm soonu nārōbun suba wōkuru (10.000). Mē kpuro mu ko n sāawa mē ba wuna ba yi Yinni Gusunōn sō.

² Tem mē sōra ba koo batuma wuna sāa yerun sō. Yen dēebu ka yen yasum mu ko n nēwa mu n sāa deka neera wunōm wunōm (500) kpa bu maa batuma gaa deri mi, bu ka sikerena ya n sāa gōm soonu weeraakuru.

³ Ba koo maa batuma gaa wuna gbiikaa ye sō mi ba koo Yinni Gusunōn sāa yeru swīi. Ya ko n sāawa nenem Yinni Gusunōn sō tem mē sō.

⁴ Yera ya ko n sāa yāku kowobugia be, be ba ra Yinni Gusunō sōmburu kue sāa yerō. Miya ben dia ko n wāa ka Yinni Gusunōn sāa yeru.

⁵ Batuma mi Lefiba ba ko n wāa yen dēebu ko n sāawa gōm soonu nārōbun suba yenda nōbu (25.000). Yen yasum maa gōm soonu nārōbun suba wōkuru (10.000). Kpa bu dia yendu ko mi.

⁶ Yinni Gusunōn batuma yen deedeeru, ba koo maa batuma gaa wuna mi Isireliba ba koo ben dia bāni. Batuma yen dēebu bu ko n sāawa gōm soonu nārōbun suba yenda nōbu (25.000) kpa yen yasum mu n sāa gōm soonu nārōbun suba nōbu (5.000).

⁷ Ba koo maa batuma gaa wuna ben kparon sō. Ya ko n wāawa Isirelibagian nōwō ka sere maa Yinni Gusunōgian nōwō. Batuma ye, ya koo dawa saa sō duu yerun di n ka girari nim wōkuo, saa maa sō yari yerun di sere ka mi Isireliban tem mu yōra. Yen dēebu bu ko n ka Isireliban bwese kera tian tem nēwa.

⁸ Nge mēya kparobu ba ko n ben tem mō Isireliō. Ba ñ maa nen tōmbu dam dōremō bu begim mwa. Ba koo bu mu deriawa.

Sina bokon saria ka tōmbugia

⁹ Wee ye ne, Yinni Gusunō na gerua. Na nee, beē Isireliban sina bibu ya den tura. I de wōraru ka dam dōrebu bu kpe. I gem ka wooda swīyo kpa i ku maa nen tōmbu wōrari ye ba mō. Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

¹⁰ I de beēn kiloba ka beēn yīrutinu nu n sāa dee dee.

¹¹ Sakaku ge ba ra ka dīa bimi yīire ba mō efa ka ge ba ra ka gāa yarum yīire ba mō bati, i de ni kpuro nu n ne. Kpa ye kpuro ya n sāa sakaku ge ba mō homerin bōnu wōkurun tia.

¹² Sii geesun gobi sikili tia ya n maa sāa gobi yi ba mō gera yendu, kpa sikilin gobi wata ya n maa sāa minu tia.

¹³ Wee kēē ni i ko i n da wē. I n beēn alikama ka dīa bima ye ba mō sōsu gā, i ko efan bōnu nōba tian sube teeru suawa homeri tia sō.

¹⁴ I n maa gum wēemō, i ko i mu yīirewa ka sakaku ge ba mō bati. Bati wōkuru ta sāawa homeri tia. Homeri ka kōri ya sāawa tia. Batin bōnu wōkurun tia i ko i wuna.

¹⁵ Isireliō, yāa gōō sō, yāanu goobu (200) nū n wāa, yāa teera i ko i wē kērun sō ñ kun mē yāku dō mwaararugirun sō ñ kun mē siarabun yākurun sō. Nge mēya ne, Yinni Gusunō kon ka beē beēn toranu suuru kua. Ne Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

¹⁶ Isireliba kpurowa ba ko n da ben kparo kēē te wē.

¹⁷ Domi wiya u ko n da yāku nin wunanōsu ko Isireliban sō suru kpaō baawure sō ka tōō wērarugiru sō, tōō bakaru baatere sō gesi. Yāku ni ba ko n da kō mi, niya yāku dōō mwaararuginu ka kēnu ka yāku ni ba ra ko ka gberun dīanu ka torarun yākunu ka sere siarabun yākunu.

Yāku yerun deerasiabu

¹⁸ Amēniwa ne, Yinni Gusunō na gerua. Na nee, suru gbiikoon tōō gbiikiru, ba koo naa kineru sua te ta ñ alebu gaa mō. Kpa bu ka sāa yee te disi wōka.

¹⁹ Yāku kowo u koo naa yen yem sua kpa u yēka sāa yee ten kōnnōn kadiriba sō ka sere yāku yerun goonu nnen nōō bōkan wōllō ka sere dii yaara ye ya wāa sōwōn kōnnōwō kadiriba sō.

²⁰ Suru win sōō nōba yiruse sō, ba koo maa yākuru ko be ba tora ba ñ ka baarun sō. Nge mēya ba koo ka sāa yee te sārasia.

²¹ Suru gbiikoon sōō wōkura nnese sōra ba koo Gōō sararibun tōō bakaru di. Ba koo tōō te diwa sōō nōba yiru. Pēē ye ba kun seeyatia dokewa ba koo di tōō ni sō.

²² Yen dāna te, Isireliban kparo u koo naa kineru gowa win toranu ka win tāmbuginun sō.

²³ Sōo nōba yiru ye sōo, tōo baatere kefe kinenu nōba yiru ka yāa kinenu nōba yiruwa u koo go u ka yāku dōo mwaararuginu ko. Kpa u maa boo kinenu nōba yiru go toranun yākunun sō, yen gaa ya kun alebu gaa mō.

²⁴ Yen biru alikaman som kilo tena ka gum ditiri nōba tia ba koo sōndi naa ka yāaru baateren wollo.

²⁵ Suru nōba yirusen sōo wākura nōbuse sōo, tōo bakarun sanam, yāku tee niya ba koo ko sōo nōba yiru ye sōo ka yen som me, ka gum me.

46

Wooda

ye Isireliban kparo u koo swī

¹ Ne, Yinni Gusunō na nee, sāa yerun yaara sōokaan kōnnō ge ga wāa sōo yari yeru gia, ga ko n kenawawa sōo nōba tia ye sōo ba ra sōmburu ko. Adama ba koo gu kenawawa tōo wērarugiru sōo ka sere maa suru kpao ù n yara.

² Isireliban kparo u koo duwa saa kōnnō ge ga wāa tōowōn di kpa u na u yōra kōnnō gen kadirin bōkuo sanam me yāku kowobu ba nūn yāku dōo mwaararugiru ka siarabun yākuru kuamme. Saa ye sōo, u ko n yiirewa kōnnō gen mi. Yen biru kpa u yari. Ba ñ kōnnō ge kenumō sere yoka.

³ Isireliba ba koo na bu kpunawa bu Yinni Gusunō beere wē kōnnō gen mi tōo wērarugiru sōo ka sere maa suru kpao baawure sōo.

⁴ Tōo wērarugii te sōo, sina boko u koo yāku dōo mwaararugiru ko ka yāa kpeṃminu nōba tia ka sere maa yāa kine teeru. Ni kpuro nu kun alebu gaa mō.

⁵ U koo maa alikaman som kilo tena sōndi yāa kineru baateren wollo ka sere maa gum ditiri nōba tia som mēn wollo. Som me u kīwa u koo sōndi yāa kpeṃminu wollo.

⁶ Suru kpao ù n yara, u koo naa kine kpendu gowa te ta ñ alebu mō ka yāa kpeṃminu nōba tia ka yāa kine teeru, ni kpuro nu kun alebu mō.

⁷ Meya u koo maa alikaman som kilo tena sōndi naa kineru baateren wollo ka yāa kineru baateren wollo. U koo gum ditiri nōba tia doke som me sōo kpa u yāa kpeṃmii nin wollo som sōndi me u kī.

⁸ Ben kparo u koo duwa saa dii yaaran kōnnōn di. Min diya u koo maa ka yari.

⁹ Adama Isireliba bā ñ man sāaru na tōo bakarun garu sōo, be ba dua saa kōnnō ge ga wāa sōo yēsan nōm geu gian di, ba koo yariwa ka kōnnō ge ga wāa sōo yēsan nōm dwaru gia. Be ba maa dua saa kōnnō ge ga wāa sōo yēsan nōm dwaru gian di, ba koo yariwa ka kōnnō ge ga wāa sōo yēsan nōm geu gia. Goo kun yariō kōnnō ge u ka duan di.

¹⁰ Ben kparo u koo du sanam me ba duō kpa u yari sanam me ba yariō.

Yākunun wooda

¹¹ Tōo bakanun sanam, bā ñ yākuru mō ka naa kineru ka yāa kineru, alikaman som kilo tena ba ko n da sōndi sabe nin baateren wollo ka gum ditiri nōba tia. Adama ñ n yāa kine kpendun na ba ka mō, som mēn nōo ba kīwa ba koo ka na.

¹² Ben kparo ù n gōru doke u yāku dōo mwaararugiru ñ kun me siarabun yākuru ko, ba ko n da nūn kōnnō ge ga wāa sōo yari yeru gia keniewa. U koo tu kowa nge me u ra ko tōo wērarugiru sōo. U n yara u doona kpa bu kōnnō ge kene.

¹³ Tōo baatere ba ko n da Yinni Gusunō yāku dōo mwaararugiru kuewa ka yāaru wōo tiagiru te ta ñ alebu gaa mō. Ba ko n da tu kowa bururu baatere.

¹⁴ Bururu baatere, ba ko n da yākuru kowa ka som kilo nōobu ye ba burina ka gum ditiri yiru. Meya ba ko n da tu ko tōo baatere sere ka baadommas.

¹⁵ Nge meya bururu baatere ba ko n da Yinni Gusunō yāku dōo mwaararugiru kue ka yāa kine kpendu ka som ka sere maa gum. Meya ba ko n da tu ko sere ka baadommas.

Ye n sāa Isireliban kparon

bibugia

¹⁶ Amēniwa ne, Yinni Gusunō na gerua. Na nee, Isireliban kparo ù n win bibun turo tem kā, tem me, mu koo kowa bii win bibun bweserugim.

¹⁷ Adama ù n win yoo tem kā, yakiaḃun wōo gā ñ tura yoo wi, u ñ ko n maa tem me mō. Saa ye sōo, mu koo kowa wi, kparo wigim. Win bibu tōnawa ba koo kpī bu win tem tubi di.

¹⁸ Kparo wi, u ku raa win tāmbugim tem mwaari. Ye u koo win bibu wē kpuro u de ya n wee win mōrun di. Kpa nen tāmbugim sōo goo u ku raa ka win tem bia.

Sāa yerun doo koo yeru

¹⁹ Durɔ wi, u ka Esekieli da dirɔ te ta wāa yāku kowobun sɔ sāa yerɔ. U dua saa kɔnnɔ ge ga wāa sɔɔ yēsan nɔm geu gian di. Yen sɔɔ mi, ayeru gara wāa sɔɔ duu yeru gia.

²⁰ Ma u nūn sɔɔwa u nɛɛ, aye te, ta sāawa mi yāku kowobu ba ko n da toranun yāku yaa yike kpa bu som mɛ ba ka yākunu kua somɛ. Nge mɛya ba n̄ maa ka yi dɔɔ tɔwɔ Isireliba bu sere ye babiri. Domi ya sāawa Yinni Gusunɔgia.

²¹ Yen biru u maa ka nūn da yaara tɔkkaaɔ. Ma ba da yen goonu nne ye kpuron mi. Ma u deema ba batuma gaa wia goo ten baateren mi.

²² Batuma yen baayeren dɛɛbu bu sāawa gɔm soonu weeru ma yen yasum maa sāa gɔm soonu tena. Ye nne ye kpuro ya nɛwa.

²³ Ba gana kua ba ka ye nne ye kpuro sikerena. Ma ba dosu gira gana ye sɔɔ.

²⁴ Ma durɔ wi, u nūn sɔɔwa u nɛɛ, ya sāawa mi sāa yee ten sɔm kowobu ba ko n da yaa yike ye tamba ka yākuru na.

47

Daa te ta yarimɔ

saa sāa yerun di

¹ Yen biru durɔ wi, u ka Esekieli gɔsira sāa yerun kɔnnɔwɔ. Yera nim mu kuramɔ dii ten kɔnnɔn tem di sɔɔ yari yeru gia. Domi dii ten kɔnnɔ ga mɛɛrawa sɔɔ yari yeru gia. Ma nim mɛ, mu kokumɔ mu dɔɔ sāa yerun nɔm geu gia yāku yerun sɔɔ yēsan nɔm dɔwɔru gia.

² Ma u maa ka nūn da kɔnnɔ, ge ga wāa sɔɔ yēsan nɔm geu gia. Ma ba besira ba da tɔwɔ sere kɔnnɔwɔ ge ga wāa sɔɔ yari yeru gia. Ma Esekieli u wa nim mɛ, mu kokumɔwa nɔm geu gia.

³ Durɔ wi, u da sɔɔ yari yeru gia. N deema u wɛɛ neni win nɔmɔɔ. Nge mɛ u dɔɔ, u yam mi yīira gɔm soonu nɔrɔbu (1.000). Ma u Esekieli tɔburasia. Ma nim mɛ, mu na sere win naa wīino.

⁴ Yen biru u maa gɔm soonu nɔrɔbu yīira. Ma u dera Esekieli u nim mɛ tɔbura. Ma nim mɛ, mu na sere win dūu wīino. Ma u maa susi u yīira gɔm soonu nɔrɔbu. Ma mu na sere win pɔraɔ.

⁵ Ma u maa yīira gɔm soonu nɔrɔbu mi n sāa nim bwee bakaru te Esekieli u n̄ kpɛ u tɔbura. Domi nim mɛ, mu duku. Goo kun kpɛ u mu tɔbura ma n kun mɔ ka kɛeri.

⁶ Ma u Esekieli sɔɔwa u nɛɛ, tɔnun bii, a ye kpuro mɛɛra sāa sāa?

Ma u ka nūn wurama daa ten bɔɔwɔ.

⁷ Ye u ka nūn tura mi, yera u wa dānu nu dabi daa ten goo gookaa.

⁸ Ma u nūn sɔɔwa u nɛɛ, nim mɛ, mu koo kokuwa mu da wɔɔ bera ye ya wāa sɔɔ yari yeru giaɔ ka wɔwa ye ba mɔ Arabaaɔ kpa mu sere da nim wɔkuɔ. Mɛya mu koo nim wɔkun nim dɛɛrasia.

⁹ Mi nim mɛ, mu gesi dua kpuro, hunde koni ye ya wāa mi ya ko n wāaru mɔwa. Kpa swɛɛ yi n dabi. Domi mi nim mɛ, mu dua kpuro mu koo mɛ mu tie dɛɛrasiawa.

¹⁰ Saa Engedin di n ka da Eni Egalaimuɔ, surɔkɔba ba ko n da n wāawa mi, ba n yāakoronu keewa daa ten goorɔ. Ta ko n swɛɛ bwese bweseka mɔwa nge nim wɔku ge ba sokumu Mediterane. Swɛɛ yi, yi ko n dabi.

¹¹ Adama ba koo ten daa burenu ka ten yerusu deriwa bɔɔ te ta wāa min sɔ.

¹² Ten goonɔ dāa ko n kpiawa nin wurusu kun dɛruramɔ, nin marum kun maa kpeemɔ. Nu ko n da yewa suru baawure. Domi nu ko n nim waamɔwa sāa yerun di. Ba ko n da dāa nin marum diwa kpa bu ka nin wurusu bararun tim ko.

Yinni Gusunɔ u Isireliban

tem nɔɔ bura yenu yīimɔ

¹³ Ameniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nɛɛ, bɛɛ Isireliba, tem mɛ i ko i banu ko, kon bɛɛ men nɔɔ bura yenu sɔɔsi. Yosefun bwese kera bɔnu yirua ya koo wa.

¹⁴ Bwese kerɔ yi yi tien bɔnu ya ko n nɛwa. Domi nɛ, Yinni Gusunɔ na nɔma sua na bɔrua na nɛɛ, bɛɛn baababara kon mu wɛ. Yen sɔna bɛɛ i ko i mu wa i tubi di.

¹⁵ Tem men nɔɔ bura yeru wee. Sɔɔ yēsan nɔm geu gia, ta torua saa nim wɔku ge ba mɔ Mediteranen di n ka da Hɛtilonin swaaɔ sere ka Sedadin wuu duu yerɔ,

¹⁶ ka Hamatiɔ ka Berɔtaɔ ka Siburaimuɔ. N deema wuu si, su wāawa Damasi ka Hamatin nɔɔ bura yerun baa sɔɔ ka Haseɛ Hatikonin temɔ Hafaranin tem nɔɔ bura yeru gia.

¹⁷ Nge mɛya sɔɔ yēsan nɔm geun tem nɔɔ bura yee te, ta ko n wāa saa nim wɔku ge ba mɔ Mediteranen di n ka girari Hasaa Enɔɔwɔ Damasin tem nɔɔ bura yerɔ ka Safoniɔ Hamatin tem nɔɔ bura yerɔ.

¹⁸ Sɔɔ yari yeru gia maa tem men nɔɔ bura yeru ta koo daa te ba mɔ Yuudenɩ swiwa Hafaraniɔ ka Damasiɔ ka Galadiɔ ka Isireliban tem baa sɔɔ. Ta ko n wɔawa saa tem nɔɔ bura yee te ta waa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di n ka na nim wɔku bɔruguuɔ sɔɔ yari yeru gia.

¹⁹ Sɔɔ yɛsan nɔm dwardu gian tem nɔɔ bura yee te, ta koo dawaa saa Tamaan di sere ka Meriban bwiaɔ Kadasiɔ kpa tu Egibitin daaru swi sere n ka girari nim wɔku ge ba mɔ Mediteraneɔ. Nɔɔ bura yee te ta waa sɔɔ yɛsan nɔm dwardu gia, tera mi.

²⁰ Sɔɔ duu yeru gian tem nɔɔ bura yeru ta ko n sɔawa nim wɔku ge ba mɔ Mediterane mi ya yɔra Hamatin deedeeru sɔɔ yɛsan nɔm geu gia. Sɔɔ duu yerugiara maa mi.

²¹ Bɛɛ Isireliban bwese keri wɔkura yiru sɔɔ

²² i ko i tem mɛ bɔnu ko ka tete bɛɛn tii tiine sɔɔ ka sɔɔ be ba waa ka bɛɛ ba ka bibu mara bɛɛn suunu sɔɔ. I ko i bu garisiwa nge Isireliba. Kpa i tubi ye bɔnu ko ka be sannu ka tete.

²³ I ko i sɔɔ nɔn win baa wɛwa bwese kera yɛ sɔɔ u waa. Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

48

Ba tem mɛ bɔnu kua

¹ Isireliban bwese kera baayeren yisuru wee ka bɔnu ye yen baayere ya wa. Danun bwese kera ya yen baa wa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia, swaa ye ya dɔɔ Hetiloniɔ Hamatin di n ka da Hasaa Enɔɔ gia Damasi ka Hamatigibun tem bɔkuɔ. Tem mɛ, mu wɔawa saa sɔɔ yari yerun tem nɔɔ bura yerun di n ka da sɔɔ duu yeru gia.

² Danu ben bɔkuɔ, saa sɔɔ yari yerun di n ka da sɔɔ duu yerɔ Aseɛbagima mu waa mi.

³ Aseɛbagim bɔkuɔ Nefitalibagima mu waa mi, saa sɔɔ yari yerun di n ka da sɔɔ duu yerɔ.

⁴ Nefitalibagim bɔkuɔ, Manasebagima mu waa mi, saa sɔɔ yari yerun di n ka da sɔɔ duu yerɔ.

⁵ Manasebagim bɔkuɔ Efaraimubagima mu waa mi, saa sɔɔ yari yerun di n ka da sɔɔ duu yerɔ.

⁶ Efaraimubagim bɔkuɔ Rubenibagima mu waa mi, saa sɔɔ yari yerun di n ka da sɔɔ duu yerɔ.

⁷ Rubenibagim bɔkuɔ Yudabagima mu waa mi, saa sɔɔ yari yerun di n ka da sɔɔ duu yerɔ.

Tem

mɛ ba koo Yinni Gusunɔ wɛ

⁸ Yudaban tem bɔkuɔ sɔɔ yari yeru gian tem nɔɔ bura yeru mi, n ka da nim wɔku ge ba mɔ Mediteraneɔ sɔɔ duu yeru gia, bera miya ba koo Yinni Gusunɔn tem yiire. Men dɛɛbu bu ko n ka Isirelibagim nɛwa kpa men yasum mu n sɔa gɔm soonu nɔrɔbun suba yenda nɔɔbu (25.000). Kpa bu Yinni Gusunɔn sɔa yeru bani men suunu sɔɔ.

⁹ Batuma ye ba koo Yinni Gusunɔ deria mi, yen dɛɛbu bu ko n sɔawa gɔm soonu nɔrɔbun suba yenda nɔɔbu (25.000). Kpa yen yasum mu n sɔa gɔm soonu nɔrɔbun suba wɔkuru (10.000).

¹⁰ Yaku kowoba ba koo batuma yen sukum sua. Kpa ya n sɔa gɔm soonu nɔrɔbun suba yenda nɔɔbu sɔɔ yɛsan nɔm geu gia. Sɔɔ duu yeru gia gɔm soonu nɔrɔbun suba wɔkuru. Sɔɔ yari yeru gia maa gɔm soonu nɔrɔbun suba wɔkuru kpa sɔɔ yɛsan nɔm dwardu gia yen dɛɛbu bu n sɔa gɔm soonu nɔrɔbun suba yenda nɔɔbu. Kpa Yinni Gusunɔn sɔa yeru ta n waa yen suunu sɔɔ.

¹¹ Yaku kowo Sadɔkun bibun bwesera ta ko n tem mɛ mɔ. Domi beya ba waa ne, Yinni Gusunɔn sɔmburu sɔɔ sanam mɛ Lefi yaku kowo be ba tie ka Isireliba ba man deri.

¹² Batuma ye, ya ko n sɔawa nenem ye ba wuna Isireliban tem di Lefiban tem nɔɔ bura yerun bɔkuɔ.

¹³ Lefi ben tem mu ko n wɔawa yaku kowobugim bɔkuɔ. Mu ko n sɔawa gɔm soonu nɔrɔbun suba yenda nɔɔbu. Yen yasum maa gɔm soonu nɔrɔbun suba wɔkuru.

¹⁴ Ba n mɛ sɔɔ gam gum dɔramɔ. Ba n maa kpɛ bu ka mu gam kɔsina n kun mɛ bu mu goo wɛ. Domi meya mu kpuro kere yɛn sɔ mu sɔa Yinni Gusunɔgim.

Batuma ye ya ko n sɔa

sina bokogia ka wuugibugia

¹⁵ Tem mɛ mu tie, men yasum mu sɔawa gɔm soonu nɔrɔbun suba nɔɔbu (5.000). Ma men dɛɛbu bu sɔa gɔm soonu nɔrɔbun suba yenda nɔɔbu (25.000). Ye kpuro ya ko n sɔawa wuugibugia. Mɛ sɔara ba koo ben dia bani ka sere ye ya tie. Wuun batuma yen goonu nne ye kpuro ya ko n nɛwa,

¹⁶ gooru baatere ta n sɔa gɔm soonu nɔrɔbun suba nne ka nɛera wunɔbu (4.500).

¹⁷ Ba koo batuma gaa deriwa bu ka wuu ge sikerena ya n sɔa gɔm soonu goobu ka weeraakuru (250) yen goonu nne ye kpuro sɔɔ.

¹⁸ Batuma ye ya tie wuugian yēsi yēsikaᵋ ya ko n wāawa yāku kowobugian bōkuᵋ. Yen dēebu bu ko n sāawa gōm soonu nārābun suba wākuru (10.000) sōo yari yeru gia ka maa sōo duu yeru gia. Batuma ye sōora ba koo dīanu duure ni ba ko n da ka be ba wuu gen sōmburu mō nōori.

¹⁹ Ba koo sōm kowo be gōsiwa bwese kera baayeren min di. Be kpurowa ba koo wuku tem me sōo.

²⁰ Yinni Gusunān tem me kpuron goonu nne kpuro nu ko n nēwa, nu n sāa gōm soonu nārābun suba yenda nōobu nōobu (25.000). Me sōora ba koo wuun batuma wāa.

²¹ Batuma ye ya tie, ya ko n sāawa sina bokogia kpa ya n Yinni Gusunāgia ye suunu doke ka sere mi wuugibu ba koo sina. Yen yasum mu ko n sāawa gōm soonu nārābun suba yenda nōobu sōo yari yerun tem nōo bura yeru gia, yen dēebu bu n maa sāa gōm soonu nārābun suba yenda nōobu sōo duu yeru gia nim wōku ge ba mō Mēditeranēo gia. Nge mēya batuma ye ba wuna Yinni Gusunān sō ka sāa yee ten sō, ye kpuro ya ko n wāawa tem men suunu sōo.

²² Lefiban batuma ka wuugia ye, ya ko n ben kparogia bōnu sāawa yiru. Ya ko n wāawa Yudabagia ye ya wāa sōo yēsān nōm geu gia ka sere Benyamēebagia ye ya wāa sōo yēsān nōm dwaru gian baa sōo.

Bwese keri yi yi wāa

sōo yēsān nōm dwaran tem

²³ Bwese keri yi yi tien tem wee. Benyamēebagim mu ko n wāawa saa Isireliban tem nōo bura yerun sōo yari yerun di n ka da nim wōku ge ba mō Mēditeranēo sōo duu yerō.

²⁴ Benyamēebagim bōkuᵋ Simēobagima mu ko n wāa mi, sōo yari yerun di n ka da sōo duu yerō.

²⁵ Simēobagim bōkuᵋ Isakaribagima mu ko n maa wāa mi, saa sōo yari yerun di n ka da sōo duu yerō.

²⁶ Isakaribagim bōkuᵋ Sabulonibagima mu ko n maa wāa mi, sōo yari yerun di n ka da sōo duu yerō.

²⁷ Sabulonibagim bōkuᵋ Gadibagima mu ko n maa wāa mi, sōo yari yerun di n ka da sōo duu yerō.

²⁸ Gadibagima mu ko n sāa Isireliban tem nōo bura yeru sōo yēsān nōm dwaru gia. Ta koo dawa saa Tamaan di sere Meriban bwiaᵋ Kadesiᵋ, kpa tu Egibitin daaru swīi sere n ka da nim wōku ge ba mō Mēditeranēo.

²⁹ Tem mēya i ko i bōnu ko ka tete bēe Isireliban bwese keri sōo kpa bēen baawure u win bōnu wa. Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

Yerusalemun kōnnōsu

wōkura yiru

³⁰⁻³¹ Kōnnōsu wōkura yiruwa ba koo doke Yerusalemuᵋ. Sin baagere ga koo bwese kera tian yīsiru sōbewa. Sōo yēsān nōm geu gia, gana yen dēebu sāawa gōm soonu nārābun suba nne ka nēera wunōbu (4.500). Kōnnōsu itawa ba koo doke mi. Teu sōo, ba koo Rubenin yīsiru doke, yiruse sōo Yudagiru, itase sōo maa Lefigiru.

³² Sōo yari yeru gia maa gana ya ko n wāa. Yen dēebu bu ko n sāa gōm soonu nārābun suba nne ka nēera wunōbu (4.500). Ba koo kōnnōsu ita yaba mi. Gbiikuu ga ko n Yosefun yīsiru mō, yiruse Benyamēegiru, itase maa Danugiru.

³³ Sōo yēsān nōm dwaru gian gana ya ko n ka yīnō dēebu nēwa. Ba koo maa kōnnōsu ita yaba mi. Gbiikuu ga ko n Simeān yīsiru mō, yiruse Isakarigiru, itase maa Sabulonigiru.

³⁴ Sōo duu yeru gian gana ya ko n ka yī yi tie dēebu nēwa. Kpa bu yi kōnnōsu ita yaba nge me ba yīnō kua. Gbiikuu ga ko n Gadin yīsiru mō, yiruse Aseegiru, itase maa Nefitaligiru.

³⁵ Gana ye ya koo wuu ge sikerena kpuron dēebu bu ko n sāawa gōm soonu nārābun suba yendu yiru sari (18.000).

Saa dama ten di, ba ko n da wuu ge sokuwa Yinni Gusunō u wāa mini.

DANIĒLI

Danielin tireru, Yudaban wahala ka ben nōni swāara ta ka yā sanam me ba wāa yoru sōo tōn tukobun mi. U tu yorua u ka win tōmbu dam kē bu ka temana baa bā n wāa nōni swāara sōo. Domi Gusunō u koo bu nasara wē.

Tire te, ta Gusunōn kpāaru ka win girima sōosimō. Wiya u bannu kpuro neni. Wiya u handunia kpore.

Sa ko kpī su tire ten gari bōnu ko yiru. Gbiikaa Danieli ka win bōrōba ba nasara wa ben yiberēban wālo yēn sō ba ben naane doke Gusunō sōo. Yiruse Danieli u kāsi dabinu wa ni nu sōosimō nge me bannu ganu koo swīina kpa nu wōruku. Adama Gusunōn tōmba koo nasara wa.

Tire ten kpunaa

1. Danieli ka win bōrōba, wiru 1n di sere wiru 6.
2. Danielin kāsinu, wiru 7n di sere wiru 12.

Danieli ka win kpaasibu

ba wāa Babiloniō

¹ Yoyakimu, Yudaban sina bokon bandun wōo itase sōara Nebukanēsa Babilonin sunō u na ka win tabu kowobu ba Yerusalemu tarusi.

² Yera Yinni Gusunō u dera u Yoyakimu ka win tōmbu gabu mwa. Ma u dera u sāa yerun dendi yānu ganu gura u ka da Babiloniō u yi win būu dirun arumanin beru yera.

³ Yen biru, u Asipenasi win sōm kowobun wirugii sōowa u nēē, u Isireliba sōo sina bibu ka wirugibun bibu gabu gōsio

⁴ Ba n sāa durō burōbu be ba n alebu gaa mō. Kpa ba n bwisi ka yēru ka laakari mō bu ka kpī bu Babilonin barum keu ko, kpa bu sōmburu ko sina kpaarō.

⁵ Ma sina boko u win tiin dīa nīn bweseru u ra di ka tam mēn bweseru u ra nō bu wē ba n dimō kpa ba n nōrumō baadomma ba n ka keu mō sere n ka ko wōo ita bu sere sōmburu tore sina kpaarō.

⁶ Be ba gōsa mi sōara Yuda beni ba wāa, Danieli ka Hanania ka Miseli ka Asaria.

⁷ Ma sina bokon sōm kowobun wirugii wi, u bu yīsinu kōsa. Daniēligira Belitasaa. Hananiagira Sadaki. Miseligira Mesaki. Asariagira maa Abenēgo.

⁸ Danieli u gōru doke u sina bokon dīanu ka win tam me yina, kpa u ku raa tii disi doke. Ma u sōm kowobun wirugii wi, suuru kana u ku nūn tilasi ko u ka sese te di.

⁹ Ma Gusunō u dera wirugii wi, u ka Danieli nōnu geu mēera u nūn durum kua.

¹⁰ U nēē, na nēn yinni sina bokon berum mō. Domi wiya u yi ye i ko i di ka ye i ko i nō. U n da maa wa i n bōaru nge bēegii be ba tie, saa ye sōo, kari sōara i man doke mi. Domi ba koo kpī bu man wiru bura.

¹¹ Yera Danieli u be nne yen nōario wi wirugii wi, u bu nōmu sōndia sōowa u nēē,

¹² a de su dīanu di yaa sari kpa su nīm dirum nō sōo wōkurun saka.

¹³ Yen biru, kpa a besen wuswaa mēeri kpa a maa be ba sunōn dīanu dimōn wuswaa mēeri. Yen me a wa kpa a sun kua me.

¹⁴ Ma u ben gari yi wura u bu deri sere sōo wōku te.

¹⁵ Ye sōo wōku te, ta tura, yera u ben wuswaa mēera ma u wa ba bwāa do. Ba maa be ba sina bokon dīa duronu dimō bōarum kere.

¹⁶ Ma Daniēliban nōario wi, u n maa bu dīa duro ni, ka tam me wē. U bu dīanu wēwa yaa sari.

¹⁷ Gusunō u aluwaasi nne ye yēru wē. Ma u bu bwisi kā ba Kaladen barum tireru gia sāa sāa. Ma u bu kua laakarigibu. U maa Danieli bwisi kā u ka dosusu ka kāsinu kpuro tubusia.

¹⁸ Ye wōo ita ye, ya yiba, ye sina boko Nebukanēsa u bura mi, yera sōm kowobun wirugii wi, u aluwaasi be kpuro yara u ka nūn bu daawa.

¹⁹ Ma sina boko wi, u ka bu gari kua. Be kpuro sōo, goo sari wi u sāa nge Danieli ka Hanania ka Miseli ka Asaria. Yen sōna sina boko u bu wura ba n sāa win sōm kowobu.

²⁰ Gari yi sina boko u bu bikia kpuro, ba ra yi wisiwa ka bwisi, ka yēru. Ma u wa ba dobo dohogibu ka sarobu bwisi kere sere mi n toma, be ba wāa win tem sōo kpuro.

²¹ Ma Danieli u wāa mi sere Sirusi u ka bandu di.

2

Nebukanēsaan dosu

¹ Nebukanēsaan bandun wōo yiruse sōo, u dosu gagu kua. Dosu ge, ga nūn berum mwa sere u kpana u dweeya.

² Yera u dobo do bogibu sokusia ka s̄robu ka b̄u sinambu ka bwisigibu bu ka n̄n win dosu ge s̄. Ma t̄n be kpuro ba na ba m̄nna win wuswaa.

³ Ma u bu s̄owa u n̄e, na dosawa. Ga maa man berum mwa. Na k̄wa i man s̄ ye na dosa.

⁴ Ma bwisigii be, ba sina boko s̄owa ka Aramugibun barum ba n̄e, yinni, wunen hunde yu dakaa da! A sun dosu ge s̄owa kpa su nun gu tubusia.

⁵ Ma sina boko u bu wis̄a u n̄e, wee ye na ḡru doke n be kua. I kun man dosu gen tii s̄owa ka gen tubusianu sannu, kon de bu be b̄tiri b̄tiriwa kpa be en yenusu su ko bansu.

⁶ Adama i n man gu s̄owa ka gen tubusianu sannu, kon be k̄e dabinu w̄. Kpa i be ere baka wa. Yen s̄ t̄, i man dosu gen tii s̄owa ka gen tubusianu.

⁷ Ba kpa n̄n wis̄a ba n̄e, yinni, a sun wunen dosu ge s̄owa kpa su nun gu tubusia.

⁸ Sina boko u bu wis̄a u n̄e, na ȳ s̄a s̄a ma i k̄i i gari gawawa. Domi i nua ye na ḡru doke n be kua.

⁹ Ma i n man dosu ge s̄owa, ye na ḡru doke n be kua mi, ya koo be kpuro deema. Domi i s̄oru kpa i ka man weesu ka gari suninu naawawa kpa n ka nen gere k̄si. Yen s̄, i man dosu gen tii s̄owa kpa n gia ma i ko i kp̄i i gu tubusia.

¹⁰ Yera ba n̄n s̄owa ba n̄e, goo sari dunia s̄o mini wi u koo kp̄i u wunen gari yini wisi baa be ba dam m̄o nge wun̄e, ben goo sari wi u gari yinin bweseru bikiare s̄robun mi, n kun me dobo do bogibun mi, n kun me Babilonin bwisigibun mi.

¹¹ Ye wun̄e sina boko a bikia mini, goo sari wi u koo kp̄i u nun ye tubusia sere b̄nu baasi ya! Wee nu ku ra n maa w̄a t̄mbun suunu s̄o.

¹² Ye sina boko u ben gari yi nua, yera u m̄ru besira. Ma u wooda w̄ bu Babilonin bwisigibu kpuro go.

¹³ Ma ba sina bokon gari yi kpara ma ba koo Babilonin bwisigii be go. Ma ba Danieli ka win kpaasibu kasu bu go.

Gusun̄o

u Danieli dosu ge s̄owa

¹⁴ Sanam me Ariaku sina bokon kirukuban guro guro u yara u ka Babilonin bwisigii be go, Danieli u ka n̄n gari kua ka bwisi ka laakari.

¹⁵ U n̄e, am̄na sina bokon wooda yeni ya ka dam m̄o me. Yera Ariaku u n̄n gari yin asansi tubusia.

¹⁶ Ma Danieli u da sina bokon mi u n̄n kana u n̄n deri saa fiiko, kpa u wa u n̄n dosu ge tubusia.

¹⁷ Ma Danieli u wura dir̄o u win kpaasibu Hanania ka Miseli ka Asaria gari yi s̄owa.

¹⁸ Ma u bu yiire bu W̄rukoo kana u ben w̄n w̄ndu wa kpa u bu dosu ge s̄o kpa bu ku raa bu go ka bwisigii be sannu.

¹⁹ Yen biruwa Gusun̄o u Danieli dosu ge s̄owa w̄kuru, k̄siru s̄o. Ma Danieli u n̄n siara.

U n̄e,

²⁰ Yinni Gusun̄o,

wuna ko na n siaram̄o ka baadommāo.

Wuna a bwisi ka dam m̄o.

²¹ Wuna a ra saaba gosie.

Wuna a ra sinambu bandu w̄.

Wuna a ra maa bu bandu yare.

Wuna a ra laakarigibu laakari w̄,

kpa a bwisigibu ȳru k̄.

²² Wuna a ra t̄nu s̄osi ye ya berua,

ye u n̄ kp̄e u ka tii tubu.

A ȳ ye ya w̄a w̄kuru s̄o.

Dom̄i yam bururam mu ra n w̄awa wunen mi.

²³ Gusun̄o nen baababan Yinni, na nun siaram̄o.

Na takaru m̄o bwisi ka dam me a man k̄n s̄.

Dom̄i a man s̄osi ye sa nun bikia.

A sun sina bokon dosu ge s̄owa.

²⁴ Yen biru, Danieli u da Ariakun mi, wi sina boko u wooda w̄e u ka Babilonin bwisigibu go. Ma u n̄n s̄owa u n̄e, a ku t̄n be go. A de a ka man da sina bokon mi. Kpa n n̄n win dosu ge tubusia.

²⁵ Ma Ariaku u ka Danieli da fuuku sina bokon mi. Ye ba tura mi, yera u sina boko s̄owa u n̄e, wee na dur̄o goo wa Yuda be ba m̄weerima s̄o, wi u koo nun wunen dosu ge tubusia.

Danieli u sina boko dosu ge

s̄owa ka gen tubusianu

²⁶ Ma sina boko u Danieli wi ba maa yīsiru kā Belitasaa bikia u nee, kaa kpī a man nen dosu gen tii sō ka gen tubusianu?

²⁷ Danieli u sina boko sōawa u nee, bwisigibu ka sōrobu ka dobo dobogibu ka būu sinambu ba ñ kpē bu nun asiri ye a bikia mini sō.

²⁸ Adama Yinni goo wāa wallo wi u ra tōnu asiri sōsi, wiya Gusunō. U maa nun sōsi ye n koo koorā. Sanam me a kpī, ye a dosa ka ye a wa kāsiru sō wee.

²⁹ Sian bwisikuna a mō. Yera wi u ra tōnu asiri sōsi u nun sōsi ye n koo koorā.

³⁰ Adama ba ñ man asiri ye sōsi yèn sō na tōn be ba tie bwisi kere. Ba man ye sōsiwa kpa n ka nun tubusia kpa a n ka yē ye a bwisika wunen gōru.

³¹ Sina boko, ye a wa wee. Bwāaroku bōko gaga ga yō wunen wuswaaō. Bwāaroku ge, ga gunu, ga ballimō gem gem. Ma ga nanum mō n kpā.

³² Gen wiru ta sāawa wura gean tii tii. Gen tororu ka gen gāsenu maa sāa sii geesu. Gen nukuru ka gen taanu maa sāa sii gandu.

³³ Gen kōri yi maa sāa sii wōkusu. Ma gen naasu sāa sii wōku si ba ka sōndu mēna.

³⁴ Sanam me a gu mēra, yera kperu garu ta mendama guurun di te goo kun karame. Ta na ta gen naasu so ta kōsuka muku muku.

³⁵ Ma sii wōku si, ka sōn te, ka sii gan te, ka sii gee si, ka wura ye, ye kpuro ya sunkura muku muku. Ma ya kua nge doo diri yi ba sara sō sāreren saa. Ma yi ka woo doona. Baa yin yira a ñ maa kpē a wa. Adama kpee te ta bwāaroku ge so mi, ta gōsirawa guu bakaru. Ma ta handunian tem kpuro wukiri.

³⁶ Dosu geya mi. Tē, gen tubusianu wee.

³⁷⁻³⁸ Wunē sina boko, wuna a sāa sinambun sunō. Wuna a sāa nge wii wuragii te. Wōrukoo wa u nun bandu ka dam ka yiiko ka bēere wē. Ma u nun tambu ka gbeeku ye ka gunōsu nōma beria a n ka sāa ye kpuron yinni.

³⁹ Wunen biru, bandu garu ta koo se te ta ñ wunegiru dam tura. Yen biru, bandu itaseru gara koo maa se kpa ta n dam mō handunia kpuro sō. Tera ta sāa nge sii gandu.

⁴⁰ Ma bandu nneseru gara koo maa se, kpa ta n dam mō nge sii wōkusu si su ra gāanu kpuro kōsuku. Nge mēya ban te, ta ko n dam mō tu ka bannu kpuro kōsuku.

⁴¹ Mēya a maa wa ma bwāaroku gen naasu ka gen niki binu sāawa sii wōkusu si ba mēna ka sōndu. Yen tubusiana ban te, ta ko n bōnu sāawa yiru. Ka me, bōnu tia ya ko n dam mō nge sii wōku si.

⁴² Kpa bōnu tia ya dam bia nge naa niki bii ni nu sāa sii wōku si ba ka sōndu mēna.

⁴³ Sii wōkusu ka sōn te a wa ya mēne mi sannu, ya maa sōsimō ma ban ten wirugibu ba ko n kasu ben bibu bu suana kpa bwesenu nu ka ko tia. Adama ya ñ koorō nge me ya ñ koorō sisu ka sōndu bu ko tia.

⁴⁴⁻⁴⁵ Kpee te a wa ta mendama ka tii mi, ma ta sii wōku si, ka sii gan te, ka sōn te, ka sii gee si, ka wura ye kpuro kōsuka muku muku mi, ten tubusiana, ban ten sinambun waati sō, Wōrukoo u koo bandu garu swii. Goo sari wi u koo ban te fuka. Bweseru garu maa sari te ta koo tu yoru diisia. Ban te, ta koo ban ni nu tie kpeerasia kpa te tōna ta n wāa sere ka baadomaaō. Gusunō Dam kpurogii wiya u nun sōsi ye n koo koorā. Ye a wa wunen dosu ge sō kpuro, ya weewa win min di. Yen tubusianu maa sāawa nge me na nun sōwa.

⁴⁶ Yera sina boko Nebukanēsa a yīira u wiru tem girari Danielin wuswaaō. Ma u dera ba yākuru kua ka turare bu ka Danieli siara.

⁴⁷ Sina boko u Danieli sōawa u nee, ka geema bēen Yinni wini u būnu kpuro kere, u maa sāawa sinambun Yinni. Wiya u ra tōnu gari asirigii sō. Domi u dera a kpīa a gari asirigii yini gerua.

⁴⁸ Yera sina boko u Danieli kua tōn boko win bandu sō. Ma u nūn kēē baka dabinu kā. Yen biru, u nūn kua Babilonin beran wirugii ka maa yen bwisigibun tōnwero.

⁴⁹ Ma Danieli u sina boko kana u Sadaki ka Mesaki ka Abenēgo Babilonin bera ye nōmu beria. Ma win tii u kua sina bokon bwisi kēō.

3

Nebukanēsa a wooda wē

bu win bwāaroku wuragu u sā

¹ Sina boko Nebukanēsa a bwāaroku wuragu u kua. Gen gunum mu sāa gōm soonu wata. Gen yasum maa sāa gōm soonu nōba tia. Ba gu yōrasia batuma gaa sō ye ba mō Dura, Babilonin tem bera mi.

² Yera sina boko u dera ba tem men sinambu kpuro mēna ka men beri berikan wirugibu ka men bwisi kēōbu ka men siri kowobu ka be ba ra men arumaniba bere ka sere maa men wirugii be ba tie bu ka bwāaroku gen sāaru tore.

³Ma tɔn be kpuro ba menna. Ben baawure u yɔra bwāaroku gen wuswaa bu ka gen sāaru tore.

⁴Saa yera sina bokon barɔ u kpara u nɛɛ, bɛɛ bwesenu kpuro i swaa dakio i nɔ ye sina boko u bɛɛ yiiremɔ.

⁵Ma i nua ba kɔba so ka guunu ka mɔrɔkunu ka baranu ka gāasu ka bara bwese ni nu tie, i ko i yiirawa i bwāaroku wuragu ge sã ge sina boko u kua mi.

⁶Wi u kun yiire u gu sãwa ba koo nùn kpɛɛwa mii mii dɔɔ boko wi ba sɔruan suunu sɔɔ.

⁷Yen sɔna saa ye tɔn be, ba nua ba kɔbi yi ka guu ni so ka mɔrɔku ni, ka bara ni, ka gāa si, ba yiira ba bwāaroku wuragu ge sãwa.

Danielin kpaasibu ita be,

ba yina bu bwāaroku ge sã

⁸Yen dama te, Babilonigibu gabu ba seewa ba da ba Yuuba dɔmɛ sina bokon mi.

⁹Ba nùn sɔwa ba nɛɛ, sina boko, wunen hunde yu daka da!

¹⁰Wunɛ sina boko, wuna a wooda wɛ a nɛɛ, baawure wi u nua ba kɔbi so ka guunu ka mɔrɔkunu ka baranu ka gāasu ka bara bwese ni nu tie, u yiiri u bwāaroku ge sã.

¹¹Mɛya a maa nɛɛ, wi u kun yiire u gu sãwa bu nùn kpɛɛyɔ dɔɔ boko wi ba sɔrua sɔɔ.

¹²Adama wee Sadaki ka Mesaki ka Abenego, Yuu be a kua Babilonin tem beran wirugibu mi, ba n wunen wooda ye garisi gāanu. Ba ku ra wunen būnu sã. Mɛya ba n maa yiire ba wunen bwāaroku ge sãwa.

¹³Ye sina boko u gari yi nua, yera win mɔru ya seewa u nɛɛ, bu doo bu Sadaki ka Mesaki ka Abenego mwaama. Ma ba da ba bu mwaama ba ka na wi, sina bokon mi.

¹⁴Ma sina boko Nebukanɛsaa u bu bikia u nɛɛ, ka gem, i yinawa i nen būnu ka nen bwāaroku wuragu ge na kua mi sã?

¹⁵Tɛ, i doo i n sɔru sã. I n kɔam nua ba kɔba so ka guunu ka mɔrɔkunu ka baranu ka gāasu ka bara bwese ni nu tie, i yiiri kpa i bwāaroku ge sã. I n yina, ba koo bɛɛ kpɛɛwa mii mii dɔɔ boko wi ba sɔrua sɔɔ kpa n wa n n būnu weren na u koo bɛɛ wɔra saa nen nɔmun di.

¹⁶Sadaki ka Mesaki ka Abenego ba nùn wisa ba nɛɛ, yinni, sa n ka tii yinamɔ.

¹⁷À n sun kpɛɛ dɔɔ boko wi sɔɔ, Gusunɔ wi sa sãamɔ u koo kpɛɛ u sun yara dɔɔ win min di kpa u sun wɔra wunen nɔman di.

¹⁸Baa n n meren na, a n yɛ ma sa n wunen būnu sãamɔ. Mɛya sa n maa wunen bwāaroku ge yiirammɛ.

¹⁹Ye u ben gari yi nua, yera u ka bu mɔru kua. Ma u gerua u nɛɛ, bu dɔɔ win kpāaru sosio gem gem.

²⁰Ma u durɔ ghebunu gɔsa win tabu kowobu sɔɔ be ba dam bo u nɛɛ, bu Sadaki ka Mesaki ka Abenego bɔkuɔ bu kpɛɛ dɔɔ boko wi sɔɔ.

²¹Yera ba tɔn be mwa ba bɔkua, ma ba bu kpɛɛ dɔɔ boko wi sɔɔ ka ben yāa ni ba doke sannu. Niya ben yabenu ka ben sokoto ka sere maa ben furusu.

²²Ma ba dɔɔ win kpāaru sosi nge mɛ sina bokon wooda damgia ye, ya gerua. Yera dɔɔ win yam susura tabu durɔ be go be ba Sadaki ka Mesaki ka Abenego kpɛɛbu da mi.

²³Ma Sadaki ka Mesaki ka Abenego ba wɔri dɔɔ boko wi sɔɔ nge mɛ ba ka bu bɔkuɔ.

Danielin kpaasibu ita be,

ba n dɔɔ mwaare

²⁴Yera sina boko Nebukanɛsaa u nanda ma u seewa fia u be ba ra nùn bwisi kɛ bikia u nɛɛ, n n tɔmbu itawa sa bɔkua sa kpɛɛ dɔɔ boko wi sɔɔ?

Ba nùn wisa ba nɛɛ, oo, mɛya.

²⁵Ma u bu wisa u nɛɛ, wee tɔmbu nnɛwa na waamɔ ba sɔimɔ dɔɔ boko win suunu sɔɔ. Ba n dɔɔ mwaare. Be kpuro ba maa kusiarewa ma ben nnɛse u ka wɔllun tɔnu weene.

²⁶Saa ye sɔra Nebukanɛsaa u susi dɔɔ boko win bɔkuɔ u nɛɛ, Sadaki, Mesaki, Abenego, bɛɛ Wɔrukoon sam kowobu, i yarima i na mini.

Ma ba yara dɔɔ boko win min di.

²⁷Yera wirugii be sina boko u raa soka ba menna mi, be kpuro ba wa ma dɔɔ kun dam mɔ durɔ be sɔɔ. Mɛya baa ben seri tia ya n dɔɔ mwaare. Ben yāa ni ba sebua nu n dɔɔ numie.

²⁸Ma Nebukanɛsaa u nɔɔguru sua u nɛɛ, i Gusunɔ siaro wi u sã Sadaki ka Mesaki ka Abenego Yinni. Domi wiya u win gɔrado gɔrima u ka win bwāa be ba nùn naane kua mi faaba ko. Ba ne sina bokon wooda yina, ba n ben wasin wahala garisi gāanu. Ba yina bu būnu goo sã ma n kun mɔ Gusunɔ.

²⁹Tɛ wooda ye na wɛɛmɔ wee, tɔnu baawure baa n n bwese teren na u sã, ma u Gusunɔ, Sadaki ka Mesaki ka Abenego Yinni gari kam gerusi, na kon de bu yɛro bɔtiriwa, kpa win yenu gu ko bansu. Domi goo maa sari wi u koo kpɛɛ u tɔnu faaba ko nge mɛ.

³⁰ Yeniban biru, sina boko Nebukanesaa u Sadaki ka Mesaki ka Abenego aye bakanu wē Babilonin tem bera mi.

Nebukanesaan dosu yiruse

³¹ Sina boko Nebukanesaa u bwese ni nu wāa handunia sōo kpuro tɔburu u nee, Gusunō u de i n alafia mō.

³² N man wēre n ka beε sō yīrenu ka maamaaki be Wɔrukoo u man sōosi.

³³ Win yīre ni, nu kpā.

Maamaaki ye, win sinara.

Win banda kun kpeemō.

U ko n sāawa sunō sere ka baadommao.

4

¹ Ne, Nebukanesaa, na wāa nen sina kpaarō ka bōri yendu ka nuku dobu.

² Yera wōkuru garu sōo, na dosu gagu kua ge ga man berum mwa. Kāsi ni na wa sanam me na kpī, nu man nanum mwa.

³ Yen sōna na wooda yara na nee, Babilonin bwisigibu kpuro bu mennama nen mi kpa bu man dosu ge tubusia.

⁴ Yera dobo dobogibu ka sɔrobu ka būu sinambu ka Babilonin bwisigibu ba na. Na bu dosu ge sōowa, adama ba kpāna bu man gu tubusia.

⁵ Yen biru, Danieli wi ba sokumō ka nen būun yīsiru Belitasaa u na. N deema būu geeba* ka nūn wāa. Ma na nūn nen dosu ge sōowa.

⁶ Na nee, wi, wi u sāa bwisigibu kpuron wirugii, na yē ma būu geebun hunde ya nūn wāasi. Yen sō, asiri gaa sari ye ya ka nūn sē. Nen dosu ge wee. U man gu tubusio.

⁷ Sanam me na kpī, ye na dosa wee.

Dāru gara na wa ta yō handunian suunu sōo.

Dāa te, ta gunu too.

⁸ Ma ta dam mō.

Ten gunum mu sosi sere mu wōllu girari.

Handunian goonu nneigibu kpuro ba tu waamōwa.

⁹ Ten wurusu wā

ma ta mara siki siki nge gandia.

Te sōora handuniagibu kpuro ba ra ben dīanu wa.

Ten saarōwa gbeeku yeε yi ra sōo sure.

Ten kāasi wōllōwa gunōsu su sokunu sāa.

Te sōora hunde koni baayere ya ra yen dīanu wa.

¹⁰ Ma na Gusunōn gɔrado goo wa u sarama wōllun di.

¹¹ U nōogiriu sua u nee,

i dāa te kīiyō i sura

kpa i ten kāasi bōari bōari.

I ten wurusu wōko

kpa i ten marum sari i yari.

Kpa gbeeku yeε yi duki su saa ten saarun di.

Kpa gunōsu su se saa ten kāasin di.

¹² Adama i ten koo kpiriruru derio tem sōo

ka ten gbini yakaso

ta n bōkua ka sisu ka sii gandun yōni.

Kpa ta n dirum soore

ta n yakasu dimō nge gbeeku yeε.

¹³ Bu tu tōnun bwisikunu wunario.

Kpa bu tu gbeeku yaan bwisikunu dokea.

Kpa ta n sāa me wōo nōoba yiru.

¹⁴ Wooda ye, ya weewa saa Gusunōn gɔradoban min di kpa tōmbu kpuro bu ka gia ma Wɔrukoowa u bannu kpuro neni. Wi u kīwa u ra nu wē. U ra wi ba ñ mam garisi gāanu wolle sue.

¹⁵ Dosu gera mi, ge ne, Nebukanesaa na dosa. Tē, wunε Belitasaa, a man gu tubusio domi bwisigii be ba wāa nen tem me sōo kpuro ba kpāna bu man gu tubusia. Adama wunε, kaa kpī yēn sō būu geeba ka nun wāa.

Danieli u dosu ge tubusia

* **4:5 būu geebu** - Nebukanesaa u ñ gina tuba ma Yinni Gusunōwa u wāa ka Danieli. Yen sōna u nee, būu geeba ba Danieli somimō.

¹⁶ Yera Danieli wi ba maa sokumɔ Belitasaa u nanda. Ma u biti soora saa fiiko. Ma Nebukanesaa u neɛ, Belitasaa, a ku de dosu ge, ka gen tubusianu nu nun biti ko.

Danieli u wisa u neɛ, yinni, dosu gen tubusianu nu ka wunen yiberɛba nera.

¹⁷ A dāru wa ta kpā. Ma ta dam mɔ. Ten gunum mu girari wɔllɔ. Ma ba tu waamɔ handunia gira kpuro.

¹⁸ Ten wurusu wā. Ma ta binu mara siki siki. Ma handuniagibu kpuro ba ben dīanu waamɔ te sɔɔ. Gbeeku yɛɛ yi ra n wāa ten saarɔ. Gunɔsu su maa sin sokunu mɔ ten kāasi wɔllɔ.

¹⁹ Dāa te, ta sāawa wunɛ sina boko. Domi a kpɛa a dam kua ma mu wollu girari. Ma wunen bandun dam mu sɔsira handunian goonu nne sɔɔ.

²⁰ Yen biru, a Gusunɔn gorado goo wa u sarama wollun di ma u neɛ, i dāa te kīiyɔ i sura tu kam ko. Adama i ten koo kpiriru derio tem sɔɔ mi, ka ten gbini ta n bɔkua ka sisu, ka sii gandun yɔni yakasu mi. Kpa ta n dirum soore ta n yakasu dimɔ nge gbeeku yɛɛ sere wɔɔ nɔɔba yiru.

²¹ Nen yinni, dosu gen tubusianu wee. Wɔrukoowa u nun win himba sɔsɔi ye u kua wunen sɔ.

²² Ba koo nun gira tɔmbun suunu sɔɔn di. Kpa a n wāa ka gbeeku yɛɛ sannu. Kpa a yakasu di nge naa, a n dirum soore sere wɔɔ nɔɔba yiru sere a ka gia ma Wɔrukoowa u bannu kpuro neni. Wi u kīwa u ra maa nu wɛ.

²³ Wooda ye ba wɛ ba neɛ, bu dāa ten koo kpiriru ka ten gbini derio mi, yen tubusiana ba koo nun wunen bandu wesia saa ye a wura ma Wɔrukoowa u bannu kpuro neni.

²⁴ Yen sɔ, sina boko, a de a nen gere wura. A de a gea ko a ka wunen durum wuna. A daa kɔsa kpuro derio kpa a s̄arobu wɔnwɔndu kua. Saa yera wunen alafia ya koo dakaa da.

Dosu gen gari yi koorɔ

²⁵ Yeniba kpuro ya sina boko Nebukanesaa deema.

²⁶ Ye n kua suru wɔkura yirun biru, sɔɔ teeru yera u s̄imɔ win dii teera wɔllɔ Babiloniɔ.

²⁷ Ma u neɛ, Babiloni wee, wuu bɔkɔ ge na bana ka nen tiin dam ga n ka s̄aa nen sina kpaaru. Ga maa nen yiiko ka nen beɛre s̄ɔsimɔ.

²⁸ Sanam mɛ sina boko u gari yi gerumɔ u n̄ kpa, yera nɔɔ gaga nɔɔra wollun di ga neɛ, sina boko Nebukanesaa, a swaa dakio a nɔ. Ba nun bandu yara.

²⁹ Ba koo nun gira tɔmbun suunu sɔɔn di. Kpa a n wāa ka gbeeku yɛɛ sannu kpa a n yakasu dimɔ nge naa sere wɔɔ nɔɔba yiru sere a ka wura ma Wɔrukoowa u bannu kpuro neni. Wi u kīwa u ra maa nu wɛ.

³⁰ Yande gari yi, yi Nebukanesaa deema. Ba n̄n gira tɔmbun suunu sɔɔn di. Ma u yakasu dim wɔri nge naa u dirum soore. Ma win seri denya nge gunɔ bakerun sansu. Ma win nii kɔkɔsu su denya nge gunɔgisu.

Nebukanesaa

u maa wure u kua tɔnu

³¹ Ma Nebukanesaa u neɛ, ye saa ye, ya doona, yera na n̄ni seeya wɔllɔ. Ma nen bwisikunu wure nu kua tɔnuginu. Ma na Wɔrukoo siara ka beɛre wi u wāa sere ka baadommaɔ. Wiya u yiiko kpuro mɔ. Win sinanda kun n̄ru mɔ. Win bandu ta ko n wāawa sere ka baadommaɔ.

³² Ba handunian tɔmbu kpuro b̄a n menna, ben dam kun s̄aa gāanu win n̄ni sɔɔ. U ra ko nge mɛ u kī win goradoban suunu sɔɔ ka tɔmbun suunu sɔɔ. Goo sari wi u koo kpī u win n̄mu deba n̄ kun mɛ u n̄n s̄ɔ u neɛ, mba u m̄ mɛ.

³³ Sanam mɛ nen laakari ya wurama, yera ba maa man nen beɛre ka nen girima ka nen bandun yiiko kpuro wesia. Nen bwisi k̄ɔbu ka nen sina asakpɔbu kpuro ba na nen mi ba man nen bandu wesia. Ma ten dam mu sosi mu kera yellu.

³⁴ Tɛ, ne Nebukanesaa, na wollun sina boko siara ka beɛre. Na n̄n wolle sua. Domi ye u m̄ kpuro ya s̄awa gea. Win swɛɛ kpuro yi s̄awa dee dee. U koo mam kpī u be ba tii suamɔ kawa.

5

Beɛsasaa u tɔmbu dim soka

¹ Nebukanesaa biru, sina boko Beɛsasaa u bandu di. Yera s̄ɔ teeru u win sina asakpɔbu n̄rɔbu (1.000) dim soka. Ma ba tam n̄rumɔ wi ka be sannu.

² Ye tam mɛ, mu Beɛsasaa nuka, yera u ḡra u neɛ, bu win n̄ri wuragii ka sii geesugii yarama yi win baaba Nebukanesaa u gurama saa Gusunɔn s̄aa yerun di te ta wāa Yerusalemɔ. Kpa wi ka win sina asakpɔbu ka win kurɔbu ka win sinanibu bu ka yi tam nɔ.

³ Yera ba ka n̄ri wuragii yi na, ba ka yi tam n̄rumɔ wi ka win tɔn be kpuro.

⁴ Tam n̄ru bi sɔɔ, ba ben b̄nu siaramɔ n̄n bw̄arokunu ba kua ka wura ka sii geesu ka sii gandɔ ka sii w̄kusu ka dāa ka kpenu.

⁵ Saa ye sɔɔra sina boko u nɔmu gagu wa ga yarima mi fitilan yam bururam mu sɔɔsire, ma ga yorunɔ sina kpaarun gana wɔllɔ mi ba soo kpika tɛni.

⁶ Yera u nanda, win wuswaa burisina. Win torora kara, u diirimɔ sere win dũu winu soonamɔ.

⁷ Yera u nɔɔguru sua ka dam u nɛɛ, bu nũn sɔrobu ka Babilonin bwisigibu ka bũu sinambu sokuama. Ye ba na, yera u nɛɛ, wi u kpia u yora yeni gara u ye tubusia u koo yero wuran saba dokea kpa u nũn gurumusuru sebusia u nũn win bandun dam sukum wɛ u n ka sãa tɔnu itase win bandu sɔɔ.

⁸ Sina bokon bwisigii be kpuro ba dua mi yora ye, ya wãa. Adama ba kpana bu ye gari bu sere mam nɛɛ, ba koo ye tubusia.

⁹ Ma ya sina boko nanda too sere win wuswaa burisina. Ma win sina asakpɔbun tii ba biti soora.

Danieli u yora ye gara

u tubusia

¹⁰ Sina bokon mero u sunɔ ka win sina asakpɔbun gari yi nua. Yera u dua mi ba mennen ba tɔɔ bakaru dimɔ. U nɛɛ, sina boko, wunen hunde yu dakaa da! A ku nanda sere wunen wuswaa ya n burisine.

¹¹ Domi goo u wãa wunen tem me sɔɔ, wi u bũu geebun* hunde mɔ. U bwisi ka laakari mɔ nge bũnu. Yen sɔna wunen baaba Nebukanesaan waati sɔɔ, u nũn kua sɔrobu ka dobo dobogibu ka Babilonin bwisigibun wirugii.

¹² Durɔ win yisira Danieli. Wiya sina boko Nebukanesa u yisuru kã Belitasaa. Ba wa ma u bwisi ka yɛɛ bakaru mɔ, ma u suka ka dosusu ka gãa ni nu sɛn tubusianun kɛru mɔ. N n men na, a nũn sokusio, u koo nun yora ye tubusia.

¹³ Yera ba ka Danieli da sina bokon wuswaaɔ. Ma sina boko u nũn bikia u nɛɛ, wuna Danieli wi? A sãawa Yuu ben turo be nen baaba sina boko u mwɛrima Yudan tem di?

¹⁴ Ba man wunen gari sɔɔwa ma bũu geeba ka nun wãa. Yen biru, a bwisi ka laakari gea mɔ a ka tɔnu gãa sɛsɔginu tubusia.

¹⁵ Wee ba ka man bwisigibu ka sɔrobu naawa bu ka man yora yeni garia kpa bu man yen tubusianu sɔ. Adama ba kpana.

¹⁶ Na maa nua ma a ra tambu gãanu tubusie ni nu bu bitani mɔ kpa a dosu tubusia. Tɛ, à n kpia a yora yeni gara ma a man yen tubusianu sɔɔwa, kon nun gurumusuru sebusia kpa n nun wuran saba dokea n nun nen bandun dam sukum wɛ. Kpa a ko tɔnu itase nen bandu sɔɔ.

¹⁷ Yera Danieli u nũn wisa u nɛɛ, yinni, a wunen kɛɛ ni tii yiyiyo, n̄ kun me a goo wɛ. Adama kon nun yora ye garia kpa n nun yen gari tubusia.

¹⁸ N n men na, yinni, a swaa dakio a nɔ. Wɔrukoo u wunen tundo Nebukanesa bandu wɛ ka beɛɛɛ ka girima ka yiiko.

¹⁹ Dam me u nũn wɛn sɔ, bwesenu kpuro nu nũn nasie sere nu ra n diirimɔ win wuswaaɔ. Ye u k̄i, yera u ra ka tɔnu ku. U koo kp̄i u nũn go, n̄ kun me u nũn deri, n̄ kun me u nũn wɔlle sua, n̄ kun me u nũn taare.

²⁰ Adama saa ye sɔɔ, u tii sua u gɔru bɔbia, yera Gusunɔ u nũn yara bandun di ma u gina nũn yiiko ye mwaari.

²¹ U nũn wuna tɔmbun suunu sɔɔn di. Ma win bwisikunu gosia nge gbeeku yaagin. U da u wãa ka kɛtɛ gbeekinu sannu ma u yakasu dimɔ nge naa u dirum soore sere u ka wura ma Wɔrukoowa u bannu kpuro neni. Wi u k̄iwa u ra maa nu wɛ.

²² Wee, wune maa Bɛɛsasaa, wune wi a sãa win bii, baa me a ye kpuro yɛ, a yina a tii kawa.

²³ Ma a tii sue Yinni Wɔrukoon wuswaaɔ. A dera ba ka win sãa yerun nɔri na i ka tam nɔra wune ka wunen sina asakpɔbu ka wunen kurɔbu ka wunen sinanibu. Ma a seewa a wunen bũnu siaramɔ n̄n bwãarokunu ba kua ka sii geesu ka wura ka sii gandu ka sii wɔkusu ka dãa ka kpenu, baa me nu n̄ gari nɔmɔ, nu n̄ yam waamɔ, nu n̄ maa gãanu yɛ. Adama Gusunɔ wi u wunen wãaru neni, a n̄ nũn beɛɛɛ wɛ.

²⁴ Yen sɔna u nɔmu ge gɔrima ge ga yora ye kua.

²⁵ Ye ba yorua mi wee, ba gara, ba gara, ba yĩira, ba bɔnu kua.

²⁶ Yen tubusianu wee. Ba gara, ya gerumɔwa Gusunɔ u wunen bandun sanam gara ma u tu nɔru koosia.

²⁷ Ba yĩira, ya gerumɔwa ba wunen bunum yĩira ba deema a n̄ bunu.

²⁸ Ba bɔnu kua, ya maa gerumɔwa ba wunen bandu bɔnu kua. Ma ba tu Mediba ka Pɛɛsiba wɛ.

* 5:11 *bũu geebu* - I wiru 4:5n tubusianu meerio.

²⁹ Yande mi kɔ, Bɛɛsasaa u nɛɛ, bu Danieli gurumusuru sebusio kpa bu nùn wuran saba doke kpa bu kpara ma u kua tɔnu itase win bandu sɔɔ.

³⁰ Dɔma ten wɔkura ba Bɛɛsasaa Babilonin sina boko wi go.

6

¹ Ma Darusi wi u sɔa Mɛdin bweseru u bandu di. Saa ye, u mɔwa wɔɔ wata ka yiru.

Danielin yiberɛba

ba nùn yina beria

² Darusi u tɔmbu wunaa teeru gɔsa ba n sɔa win tem beri berikan wirugibu.

³ Ma u tɔmbu ita gɔsa u bu kua wirugii ben tɔnwerobu. Ben miya wirugii be, ba ko n da nɛ bu ben sɔma tusia. Kpa sunɔ u ku raa ka asara wa. Danieli u sɔawa tɔnwerobu ben turo.

⁴ U beri berikan wirugii be, ka ben tɔnwerobu bwisi kere. Yen sɔna sina boko u bwisika u nùn ko tem mɛ kpurun wirugii.

⁵ Saa ye sɔara Danielin tɔnwerosii be, ka beri berikan wirugii be, ba nɔɔ tia kua bu ka nùn toraru garu mani sina bokon bandun swaa sɔɔ. Adama ba n toraru garu wa wi sɔɔ. Domi u sɔawa naanɛgii, u n kɔsa gaa koore. U n maa sɔmburu garu atafiru koore.

⁶ Yera tɔn be, ba nɛɛ, sa n gáanu ganu wasi su Danieli mani ma n kun mɔ ye ya sɔa win Gusunɔ sáarun gari baasi.

⁷ Ma ba nɔɔ tia kua ba da sina bokon mi ba nɛɛ, yinni, wunen hunde yu daka da!

⁸ Bɛɛɛ beri berikan wirugibu ka tɔnwerobu ka siri kowobu ka wunen wesianɔsibu, bɛɛɛ kpurowa sa nɔɔ tia kua a ka wooda yara ye ya gerumɔ baawure u nun sá sere sɔɔ tena. Wi u ye yina ma u búu goo n kun mɛ tɔnu goo sáwa sere n ka ko sɔɔ tena ye, ba koo yéro kpɛɛwa wɔru mi sɔɔ gbee sinansu wáa.

⁹ Tɛ yinni, a wooda ye sireo a nɔma doke kpa yu ko nge Mɛdiba ka Pɛɛsiban wooda ye ba ku ra kɔsi.

¹⁰ Ma sina boko u wooda ye nɔma doke ba ye yara.

Ba Danieli kpɛɛ

gbee sinansun wɔru

¹¹ Saa ye Danieli u nua ma ba wooda ye nɔma doke, yera u da win gidambisan wɔllɔ u dua yen dii sɔɔwɔ gɛn fɛnɛnti ya wukiare Yerusalemun bera gia. Miya u yiira u kanaru kua u Gusunɔ siara nge mɛ u ra ko tɔru baatere nɔn ita.

¹² Yera sɔɔ teeru tɔn be, ba nùn duwi ba deema wee u Gusunɔ kanamɔ u somiru bikiamɔ.

¹³ Yen biru, tɔn be, ba yara ba da sina bokon mi ba nùn wooda ye yaayasia ba nɛɛ, n n wuna a wooda yara ye ya gerumɔ bu nun sá? N n wuna a nɛɛ, ma goo ù n búu goo n kun mɛ tɔnu goo sáwa sɔɔ tenan baa sɔɔ, ba koo yéro kpɛɛwa wɔru ge sɔɔ, mi gbee sinansu wáa?

Ma sina boko u wura u nɛɛ, wooda ye, ya wáawa dim dim nge mɛ Mɛdiba ka Pɛɛsiban wooda ya sɔa. N n koorɔ bu ye kɔsi.

¹⁴ Ma ba nɛɛ, too, wee, Danieli wi u sɔa Isireliban turo be ba mwɛɛrima Yudan di, u n nun garisi gáanu, u n maa wunen wooda ye a nɔmu doke mi mɛm nɔɔwe. U ra win Gusunɔ kanewa tɔru baatere nɔn ita.

¹⁵ Ye sina boko u gari yi nua, yera win nukura sankira gem gem. Ma u gɔru doke u Danieli yara wooda ye sɔɔn di. Ma u kookari kua sere sɔɔ u ka dua.

¹⁶ Adama tɔn be, ba kpam mɛnna ba da sina bokon mi ba nɛɛ, a yaayo ma Mɛdiba ka Pɛɛsiban wooda ya ku ra kɔsi sina boko ù n ye nɔma doke.

¹⁷ Yera sina boko u wooda wɛ u nɛɛ, bu Danieli yarama bu kpɛɛ wɔru ge sɔɔ, mi gbee sinansu wáa mi. Saa yera u nùn sɔɔwa u nɛɛ, Gusunɔ wunen Yinni wi a sáamɔ baadomma mi, u nun faaba kooɔwɔ.

¹⁸ Ma ba kpee bakaru tama ba ka wɔru gen nɔɔ kɔrua. Yera sina boko u win taabu ka win sina asakpɔbun yíreru doke kpee ten wɔllɔ, goo u ku raa ka Danieli faaba ko.

¹⁹ Yen biru, u wura win sina kpaarɔ. Wɔku te, u n di, u n nɔra, u n maa kpune sinani goon bɔkuɔ. Mɛya u n maa dweeye dɔma te.

Danieli u yara baani

²⁰ Yera sina boko Darusi u seewa buru buru yellu u da wɔru gen mi fuuku fuuku.

²¹ Ye u yam mi turuku kua, yera u Danieli sokum wɔri ka nuku sankiranu u mɔ, Danieli Gusunɔn sɔm kowo, Gusunɔ wi a ra n sáamɔ wɛrabu sari mi, u kpía u nun wɔra gbee sinan sin nɔɔn di?

²² Saa yera Danieli u nùn wisa u nɛɛ, yinni, wunen hunde yu daka da!

²³ Gusunɔ nɛn Yinni u win gɔrado gɔrima u gbee sinan sin nɔsu bɔkuɔ. Su n man mɛɛra gaa kue domi u wa ma na n toraru garu kue win wuswaaɔ ka maa wunen wuswaaɔ.

²⁴ Yera sina bokon nukura dora ma u wooda wē u nee, bu Danieli yarama saa wōru gen min di. Ye ba Danieli yarama, ba ñ mēera gaa wa win wasi sōo. Domi u Gusunō win Yinni naane sāa.

²⁵ Ma sina boko u wooda wē u nee, bu tōn be ba raa Danieli taare wē mi mwaaama bu kpēe wōru ge sōo, be ka ben bibu ka ben kurabu kpuro. Tōn be, bu sere mam turi wōru gen temō, gbee sinan si, su bu sēsukawa su kukunu kāsuka.

²⁶ Yen biru, sina boko u bwesenu kpuro tirenu yorua u nee, alafia ya n sosimō be sōo ya n dōo.

²⁷ Wooda ye na wēemō wee. Be ba wāa nen tem sōo kpuro gesi, bu de bu Gusunō Danielin Yinni nasia kpa bu nūn beere wē.

Domi u sāawa waso.

U ko n wāawa sere ka baadommao.

Win bandu ta ñ kpeemo.

Ten dam mu ko n wāawa sere ka baadommao.

²⁸ Wiya u ra tōnu wōre u faaba ko.

U ra maamaakiba ka yīrenu ko wōllo ka temō.

Wiya u Danieli wōra gbee sinansun nasun di.

²⁹ Darusin bandun waati ye sōo, Danieli u kua tōn boko sere n ka girari Sirusi Pēesin bandu sōo.

7

Danieli u gbeeku ye nee wa

dosu sōo

¹ Bēesasaa Babilonin sina bokon bandun wōo gbiikuu sōora Danieli u dosa. U kāsiru wa saa ye u kpī win kpin yera. Yen biru, u yorua ye n weene tōmbu bu gia dosu ge sōo.

² U gerua u nee, ye na wa kāsī te sōo wōkuru wee. Na woo gagu wa ga na wōllun beri berika nneñ di ga nim wōku bokon nim so.

³ Yera gbeeku ye beke nne yi yarima nim wōku gen min di, yen gaa kun ka gaa weene.

⁴ Ye na gbīa na wa ya ka gbee sunō weene ma ya gunō bakerun kasa mō. Ye na maa mēera, yera na wa ba kasa ye wuna. Ma ba yen tii seeya ba yōrasia nge tōnu. Ma ba ye tōnun bwisikunu dokea.

⁵ Yen yiruse ya ka yaa gōba weene ma ya ka yēsī tia yō. Yēsan kukunu itawa ya nōo beri. Ma ba ye sōwa ba nee, yu seewo yu yaa mwe.

⁶ Yen biru, na itase wa ya ka musuku gbeeku weene ma ya kasa nne mō yen biru wōllo. Ma ya wīnu nne mō. Ba ye yiiko wē yu ka bandu di.

⁷ Yeniban biru, yera na yaa nne se wa nen kāsī te sōo. Yaa ye, ya nanum mō. Ya maa dam mō too. Ma ya don sisugūi bakanu mō. Yā n yaa mwa, ya ra yaa yen kukunu kāsukuwa kpa yu di. Ye ya tiara kpa yu taaku taaku. Yaa ye, ya ñ ka ye gbiiki yi weene. Kōbi wōkura ya mō.

⁸ Ye na kōbi yi mēera sāa sāa, yera na kōbu piibu gagu wa ga yarima yen wirun di ga wāa yānōn suunu sōo. Kōbu piibu ge, ga kōbi wōku ten ita wuka. Ga nōni mō nge tōnu, ga maa nōo mō ga gari mō ka tii suabu.

Gusunon siribu

⁹ Ye na mēera tii, yera na wa ba sina kitaru yiimō. Ma na goo wa nge durō tōko u na u sina win sina kitaru sōo. Yāa kpikinu fara farawa u doke. Ma win seri yi buriri fem fem. Win sina kita te, ta ballimōwa nge dōo yari bakaru. Mēya maa ten naasun tii.

¹⁰ Ma dōo yari bakaru ta yarimō win sina kita ten min di ta kokumō nge nim. Gusunon gōradoba nōrōm nōrōm ba na ba nūn sāmō. Ma ben gabu ba yō win wuswāao. Siri kowobu ba na ba sina. Ma ba tirenu wukia.

¹¹ Ye na kōbu piibu ge mēera ga tii sua gari gerumō, yera ba na ba yaa ye go, ba ye sua ba kpēe dōo boko sōo.

¹² Gbeeku ye yi yi tie, ba yin dam wōra. Adama ba dera yi wāa sere saa gaa.

¹³ Wōku te, kāsī te sōo, ye na maa wa wee. Na goo wa u sarama wōllun di guru wii wuroru sōo. Ma u da durō tōko win mi gia. Ma ba nūn susisia win wuswāao.

¹⁴ Ba nūn bandu ka beere ka yiiko wē. Ma ba nūn gāanu kpuro nōmu sōndia. Bwesenu kpuro nu nūn sāwa. Win banda kun nōru mō. Ta ko n wāawa sere ka baadommao.

Kāsinun tubusianu

¹⁵ Ne Danieli nen bwēra kun kpune domi kāsī ni na wa mi, nu man nanda.

¹⁶ Yera na gōrado ben turo susi be ba wāa mi. Ma na nūn bikia na nee, mba gari yi kpuron tubusianu. U man sōwa u nee,

¹⁷ gbeeku ye beke nne ye, ya sāawa sinambu nne be ba koo bandu di di dunia sōo.

¹⁸Yen biru, Wörukoo u koo de win tən dɛɛrobu bu bandu mwa ba n dii sere ka baadommao.

¹⁹Ka mɛ, na kasu n gbeeku yaa nnese ye ya n̄ ka ita yɛn̄n weene min tubusianu gia dee dee. Domi yaa ye, ya nanum m̄ too. Yen donnu nu s̄awa sisu ma yen nikisu su s̄a s̄ii gandu. Ȳa n yaa mwa ya ra yen kukunu k̄sukuwa kpa yu di. Yen ye ya tiara kpa yu taaku taaku.

²⁰Na maa kasu n k̄bi w̄ku ten tubusianu gia te ya m̄ yen wir̄o ka sere maa k̄bu piibu ge ga yarima yen wirun di ga w̄a ȳīn̄n̄n suunu s̄o. K̄bi w̄ku ten ita ya w̄ruka yen wuswaa. Ga n̄ni m̄, ga n̄o m̄, ma ga gari m̄ ka tii suabu, ga maa nanum m̄ ga ȳīn̄n̄n̄n̄ kere.

²¹Ma na k̄bu piibu ge wa ga ka W̄rukoon t̄n dɛɛrobu tabu m̄ ga bu kamiam̄.

²²Adama dur̄o t̄k̄o wi, u na u Gusun̄n̄n̄n̄n̄ t̄n be gem w̄. Sanam m̄ saa ya tura ma ba bandu di.

²³Ma dur̄o wi, u man tubusia u n̄ɛɛ, yaa nnese ye, ya s̄awa bandu nnese te ba koo sw̄i handunia yeni s̄o. Ban te, ta n̄ ka garu weene. Ta koo handunia kpuro go tu taaku tu munia muku muku.

²⁴K̄bi w̄ku te, ta s̄awa sinambu w̄kuru be ba koo ban te di. Yen biru, sun̄o goo wi u n̄ ka ben goo weene u koo sinambu w̄ku ten ita bandu yara kpa u bandu di.

²⁵Sun̄o wi, u koo W̄rukoo gari kam gerusi kpa u win t̄n dɛɛrobu n̄ni s̄. U ko n maa k̄i u saaba ka woodaba k̄si. Ba koo n̄n̄ t̄n dɛɛrobu n̄mu s̄ndia sere saa ita ka b̄nu.

²⁶Yen biru, Yinn̄i Gusun̄o u koo sun̄o wi siri, kpa u n̄n̄ bandu yara mam mam sere ka baadommao.

²⁷Yen biru, ba koo ban ni nu w̄a handunia s̄o kpuron dam ka nin yiiko W̄rukoon t̄n dɛɛrobu n̄mu beria. Win bandu ta ko n w̄awa sere ka baadommao. Wiya sinambu kpuro ba koo s̄a kpa bu n̄n̄ m̄m̄ n̄o wa.

²⁸Ye n̄ Danieli na wa yera mi. Ye na ye bwisika, na nanda ma n̄n̄ wuswaa burisina. Adama na ye kpuro berua n̄n̄ ḡru.

8

Danieli u ȳa kin̄ru

ka boo wa k̄siru s̄o

¹B̄ɛɛsaan bandun w̄o itase s̄o, n̄ Danieli na k̄siru wa te na raa wa baasi.

²Sanam m̄ na k̄si te m̄ɛɛra n man s̄are na w̄a wuu b̄k̄o ge ba m̄ Susio Elamun tem̄. Ma n s̄are na w̄a daa te ba m̄ Ulain b̄kuo.

³Ye na n̄ni seeya na m̄ɛra, yera na ȳa kin̄ru wa ta k̄bu bakanu yiru m̄ ta ȳo daa ten dee deeru. K̄bu teeru ta teeru d̄ɛbu kere. Te ta d̄ɛbu bo mi, tera ta kpia d̄akuru.

⁴Yera ȳa kin̄ te, ta ten k̄bi soom̄ s̄o duu yeru gia ka s̄o ȳɛsan n̄m̄ geu gia ka s̄o ȳɛsan n̄m̄ d̄waru gia. Yaa gaa sari ye ya koo ka tu gabirina. Goo maa sari wi u koo ten yib̄ɛɛ w̄ra ten n̄man di. Ta m̄wa ye ta k̄i. Ma ta kp̄am̄o ta dam m̄.

⁵Sanam m̄ na laakari m̄, yera na m̄ɛra ma na boo wa ga yarima saa s̄o duu yeru gian di ka duki baka ga tem̄ b̄su ma n s̄are ga n̄ tem̄ deke. Boo ge, ga k̄ba nanungia m̄ gen n̄nin baa s̄o.

⁶Ma ga tura sere ȳa kin̄ ten mi, te na raa wa ka k̄bi yiru mi, ta ȳo daa ten dee deeru. Ma ga ȳa kin̄ te gure ka gen dam kpuro.

⁷Na gu wa ga ȳa te susi ka m̄ru ga tu so ga k̄bi b̄oaka. Ȳa te, ta kp̄ana tu ka tii yina. Ma ga tu sura tem̄ ga yasisim̄. Goo sari wi u tu w̄ra gen n̄man di.

⁸Ma boo ge, ga kp̄a. Ye ga kp̄a ga kpa, yera k̄ba baka ye, ya b̄ara. K̄ba yen ayer̄wa k̄bi n̄n̄ nanungii yi kpia. Ma yi m̄ɛra handunian goonu n̄n̄ kpuro s̄o, yen baayere goo teeru gia.

⁹Saa k̄bi yin tian di, k̄bu piibu gaga yara ga kp̄a s̄o ȳɛsan n̄m̄ d̄waru gia ka s̄o yari yeru gia ka sere tem̄ m̄ mu gea bo gia.

¹⁰Ma ga seewa ga w̄llun tabu kowobu girari ma ga ben sukum ka kperi surura tem̄ ga taaka.

¹¹Ma ga maa seewa ga tabu kowo ben guro guro seesi. Ma ga bururu baateren ȳaku te ba ra n̄n̄ kue ȳrasia. Ma ga win s̄a yeru k̄suka.

¹²Ga w̄llun tabu kowobu ka baadomman ȳakunu n̄ma doke ga kamia toranun s̄. Ma ga gem kasa kua tem̄. Ye ga bwisika gu ko kpuro, ya gu koorawa.

¹³Ma na t̄n dɛɛro goon gari nua. Yen biruwa t̄n dɛɛro goo u gb̄ikoo wi bikia u n̄ɛɛ, sere saa yer̄a ba ko n baadomman ȳaku ten kobu ȳrasie. Sere saa yer̄a kam kobu ko n w̄a gem sarirun s̄. Sere saa yer̄a s̄a yee te, ta ko n dis̄i duure m̄sum. Sere saa yer̄a ba ko n w̄llun tabu kowo be taakum̄.

¹⁴Ma gb̄ikoo wi, u wisa u n̄ɛɛ, sere t̄nu n̄r̄obun suba yiru ka gooba wun̄obun (2.300) baa ya n̄ doona. Yen biruwa ȳaku yee te, ta koo wurama ta n̄ d̄ere nge yellu.

K̄si ten tubusianu

¹⁵ Sanam me ne Danieli na kási te waama, ma na kasu tu man yeeri, yera na gāanu wa nu ka tōnu weene nu yō nen wuswaa.

¹⁶ Ma na maa goon nōo nua daa te ba mō Ulain suunun di. U nōogiru sua u nee, Gabiriz, a durō wini kási te tubusio.

¹⁷ Ma u man susima. Ye u man turuku kooma, yera berum man mwa. Ma na wōruma temō. U man sōowa u nee, tōnun bii, a de yi nun yeeri. Kási te, ta wāawa sanam dāakim sō.

¹⁸ Sanam me u ka man gari mō, yera biti baka man mwa. Ma na siriru tem girari. U man baba u seeya u yōrasia mi na raa wāa.

¹⁹ Yen biru, u maa man sōowa u nee, wee kon nun sō ye ya koo na Yinni Gusunōn mōrun tōru sōo sanam dāakim sōo.

²⁰ Yāa kinē te a wa ta kōbi yiru mō mi, ta sāawa Mediba ka Peesiban sinambu.

²¹ Bōo ge, ga sāawa Gerēsın sunō. Kōba baka ye ya bōokira mi, ya sāawa sunō gbiikoo.

²² Kōba nne ye ya kpia baka ye ya bōokiran min di, ya sāawa sinambu nne gabu be ba koo yari sunō gbiikoo win min di. Adama ba ñ dam wasi nge wi.

²³ Sinambu nne yen bandu tã n kpa, ma ba durumgibu kpeerasia, sunō goo u koo yari u tii sua kpa u n tambu nōni wōkubu yē.

²⁴ Win dam mu koo nuuru ko n ñ mō ka win tiin dam. U koo gāa dabınu kam koosia ye ya ñ ka nōo gerurō. Win ye u mō kpuro ya koo nūn koora. U koo bwese damginu go ka maa Gusunōn tōmbu.

²⁵ U koo tii sua win dukian sō ka win bwisin sō. U koo tōn dabınu go be ba wāa bōri yendu sōo. U koo mam sina boko seesi. Adama u koo kōsikira goo u kun nūn babe.

²⁶ Kási te a wa tōnu nōrōbun suba yiru ka gooba wunōbun (2.300) sō, ta sāawa gem. A ye nenūo asiri sōo. Domi ya wāawa sanam dāakim sō.

²⁷ Ma ne Danieli na kua sōo dabiru na barō. Na ñ dam mō. Yen biruwa na seewa na nen sōmburu mō te sina boko u man wē. Ma na wāa nandabu sōo kási ten sō. Domi ta ñ man yeeri.

9

Danieli u kanaru kua

win tōmbun sō

¹ Saa ye Darusi, Asuresin bii, Mēdin bweseru u bandu dii Babilonin temō,

² win bandun wōo gbiikuu sōo, Danieli u tirenu mēerimō ma u girari mi Yinni Gusunō u win sōmō Yeremi sōowa u nee, wōo wata ka wōkura Yerusalemu ya ko n sãa bansu.

³ Ma u nōo bōkua u saaki deewa u tii torom wisi nuku sankiranun sō. Ma u kanaru koosi Yinni Gusunōn mi gia,

⁴ u win tōmbun toranu tuuba mō.

U nee, Yinni Gusunō, a kpā ma sa nun nasie. A ra wunen nōo mwēeru yibie kpa a wunegibu kīru sōosi be ba nun kī ba wunen woodaba mem nōowamme.

⁵ Sa tora, sa daa kōsa kua, sa sãa nuku kōsurugibu, sa wunen gari yina, sa maa wunen woodaba sara.

⁶ Sa ñ wunen sōmōbu swaa daki sanam me ba besen sinambu ka besen wirugibu ka besen baababa ka besen tōmbu kpuro wunen gari sōowa.

⁷ Yinni Gusunō, a sāawa gemgii. Besera sa tora. Ma sa wāa sekuru sōo gisō bese Yudaba ka be ba wāa Yerusalemu ka Isireliba kpuro be a yarinasia tontondeo ka turuku yēn sō sa ñ nun mem nōowē.

⁸ Yinni, wee sa sekuru sōowa bese ka besen sinambu ka besen wirugibu ka besen baababa. Domi sa nun torari.

⁹ Gusunō besen Yinni, a sun suuru kuo wunen wōnwōndun saabu baa me sa wunen gari yina.

¹⁰ Sa ñ maa wunen gere swaa daki su sere nee, sa ko wunen woodaba swii ye wunen sōmōbu ba sun nōosia.

¹¹ Meya bese Isireliba kpuro sa wunen woodaba sara, sa ñ wunen gere swaa daki. Sa tora. Yen sōna bōri yi a dera wunen sōm kowo Mōwisi u yorua woodan tireru sōo yi sun di.

¹² Nge meya a dera wunen gari yi koora yi a nee, kaa bese ka besen wirugibu kua. A dera Yerusalemu ya nōni swāaru wa tēn bweseru ba ñ waare gam.

¹³ Wahala ye kpuro, ya sun deema nge me Mōwisi u yorua woodan tireru sōo. Ka me, sa ñ besen daa kōsa deri su wunen gem swii kpa su wunen kii geeru kasu.

¹⁴ Gusunō besen Yinni, wahala ye a nee, sa ko wa, yera ya sun deema. Ye a kua kpuro ya sāawa dee dee. Besera sa ñ nun mem nōowē.

¹⁵ Gusunō besen Yinni, ye a sun yarama Egibitin tem di, wunen dam mu sōosira. A yīsiru yara te ta wāa sere ka gisō. Adama bese, sa durum ka daa kōsa kua gem gem.

¹⁶ Tē Yinni, na nun kanamō wunen durom sō, a de wunen mōru yu doona wunen wuu Yerusalemun min di, ge ga wāa wunen guu te a gōsan wālo. Domi be ba sun sikerene ba Yerusalemu ka bese wunen tōmbu gema besen toranu ka besen baababan daa kōsan sō.

¹⁷ Gusunō, a nen nāo swaa dakio kpa a nen kanaru nā. A wunen sāa yee te ta bansu sāa mi mēerio wunen yīsirun sō.

¹⁸ Gusunō nen Yinni, a swaa dakio a nā. A nōni seeyo a wuu ge ba ka wunen yīsiru sokumō mēeri nge me ga bansu kua. Sa yē ma besen dēerara kun tura su ka nun gāanu ganu kana. Adama wunen wōnwōn bakarun sōna sa nun yeni kanamō.

¹⁹ Yinni, a besen kanaru nāwō kpa a sun suuru kua. A besen gere swaa dakio kpa a ko ye sa bikia. A ku de n te wunen yīsirun sō. Domi wuna a wuu ge ka tōn be kpuro mā.

Gabiriē u kāsiru tubusia

²⁰⁻²¹ Sanam mē Danieli u kana te mō u gari gerumō u n kpa, u wi ka win tōmbun toranu tuuba mō, ma u Gusunō win Yinni kanamō win sāa yee dēera ten sō, yera durō wi, Gabiriē wi u raa wa win kāsī gbiikiru sō, u nūn yōsima ka dam u sura win bōkuō saa yē sō ba ra yokan yāкуру ko.

²² U ka nūn gari kua u nē, na nawa wunen mi, n ka nun kāsī te tubusia.

²³ Saa yēn di a wunen kanaru torua, Gusunō u tu mwa. Yen sōna na nun win gari sōbu na, domi Gusunō u nun kī. N n men na, a swaa dakio n nun kāsī te tubusia.

²⁴ Saa nōba yirun nōn wata ka wākura Gusunō u himba kua yu doona u sere wunen tōmbu ka wunen wuu dēerō yakia toranu ka kōsa kpuron di. Yen biru, u koo bu ben toranu suuru kua kpa u bu gem wē sere ka baadommao. Gusunōn sōmōbun gari ka kāsīnūn baa ya koo doona kpa tōn dēerō goo u ko suna.

²⁵ N n men na, a bwisikuo kpa a tubu. Saa mīn di ba wooda wē bu Yerusalemu sōme bu bani, sere wirugii wi Gusunō u gōsa u ka na, ya koo kowa saa nōba yirun nōn nōba yiru. Yen biru, ba koo yen swee sōme ka yen gbāraru saa nōba yirun nōn wata ka yiru sō. Saa ye, ya ko n sāawa wahalan saa.

²⁶ Saa nōba yirun nōn wata ka yiru ye, yā n doona, ba koo wirugii wi Gusunō u gōsa go. Goo sari wi u koo ka nūn yina. Kpa sunō kpaō ka win tabu kowobu bu wuu ge, ka sāa yee te wisire bu kōsuku kpa ba n asōrō mō sere Gusunō u ra ka nūn kpeerasia nge mē u yi.

²⁷ Wirugii wi, u ko n ka tōn dabiru nāo tia sāa sere saa nōba yiru. Saa ita ka bōnun biru, u koo de yākunū ka abōnu nu kpe kpa u gāa kōsunu ko sāa yerō nīn bweseru goo kun koore sere kam koo bi Yinni Gusunō u yi win sō bu ka nūn deema.

10

Danieli u tōnu wa

Tigirin daaro kāsiru sō

¹ Sirusi, Pēsin sina bokon bandun wōo itase sō, Yinni Gusunō u ka Danieli gari kua wi, wi ba maa mō Belitasaa. Gari yi, yi sāawa gem. Yi ka nōni swāa bakaru yā te ta koo na. Ma gari yi, yi nūn yeeri. Saa ye sōra u kāsī te tuba.

² N deema u wāa nuku sankiraru sō alusuma ita.

³ Alusuma ita ye sō, u n dīa geenu ganu diire. U n yaa tende. Tam kun maa win nāo duure. Mēya u n maa tii gum saware.

⁴ Wōon suru gbiikoon sō yenda nneese sō, u wāa u yō daa te ba mō Tigirin bōkuō.

⁵ Yera u nōni sua u durō goo wa u yānu doke nī ba kua ka wēe dangii ma u kpaka sēke ye ba kua ka wura ye ya wee Ufasin di.

⁶ Win wasi yi ballimō nge kpee nī nu wuru beku nōni mā, ma win wuswaa ya ballimō nge guru maakinu. Ma win nōni yi ballimō nge dōo yari, ma win gāsenu ka win naasu sāa nge sii gan te ba wōriasia. Ma win nāo ga nōra nge tōn dabīnūn nāo.

⁷ Danieli turowa u kāsī te wa. Tōn be ba ka nūn wāa mi, ba n tu wa. Adama ba nanda ba duki sua bu ka kuke.

⁸ Wi turowa u yōra ma u kāsī te wa. Win wuswaa ya burisina. Ma win gōma dwiyya u dam bia.

⁹ U durō win nāo nua ma u nanda u wiru tem girari.

¹⁰ Yera nōmu gaga nūn baba ma u diira u dūu winu ka nōm taranu soonamō.

¹¹ Ma u nē, kīnasi Danieli, a de gari yi, yi kon nun sō, yi nun yeeri, kpa a se a yōra mi a wāa mi. Domi ba man gorimawa wunen mi. Ye u nūn gari yi sōwa u kpa, yera Danieli u seewa u yōra ma u diira.

¹² Durō wi, u gerua u nē, Danieli, a ku berum ko. Domi saa dōma tēn di gari yi, yi nun yeeri, ma a tii kawa Gusunō wunen Yinnin wuswaa, saa dōma ten diya Gusunō u wunen kanaru nua. Yen sōna na na.

¹³ Pɛɛsiban sina boko u man seesi sɔɔ yɛnda tia ma na sina win bɔkuɔ. Adama wee Miseli wɔllun tabu kowobun sunɔ turo u na u man somi.

¹⁴ Tɛ, na nawa n ka nun tubusia ye n koo wunen tambu deema sia. Domi sian gariya kɛsi te, ta ka yā.

¹⁵ Saa ye u nùn gari yi sɔɔmɔ, yera wi, Danieli u tuka ma u mari.

¹⁶ Yera u gāanu wa nu ka tɔnu weene ma nu na nu win nɔɔ baba. Ma u nɔɔ wukia u nɛɛ, nen Yinni, nen wuswaa ya burisina, na n maa dam gam mɔ kɛsi te na wan sɔ.

¹⁷ Ne wi na sāa wunen sɔm kowo, amɔna kon ka kpī n ka nun gari ko. Domi na n dam gam mɔ.

¹⁸ Wi u ka tɔnu weene mi, u maa nùn baba u dam kã.

¹⁹ Yera u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a ku berum ko durɔ kīnasi, alafia ya n ka nun wāa. A tii dam kɛɛyo. Ye u ka nùn gari mɔ, yera u dam wa u nɛɛ, Yinni, a de a ka man gari ko. Domi a man dam kã.

²⁰ Durɔ wi, u nùn bikia u nɛɛ, a yɛ yèn sɔ na na wunen mi? Tɛ, kon da n Pɛɛsiban sina boko tabu wɔri. Nà n doona, Gerɛkiban sina boko u koo na.

²¹ Adama kon nun sɔ ye ya yorua gem tireru sɔɔ. Goo kun man somimɔ tɔn ben sɔ, ma n kun mɔ Miseli bɛɛ Isireliban kɔso,

11

¹ wi nen tii na somi na dam kã Darusi Mɛdiban sina bokon bandun wɔɔ gbiikuu sɔɔ.

² Wee tɛ, kon wunɛ Danieli gem sɔ.

Sinambun tabu

Wee sinambu ita ba koo bandu di di Pɛɛsiɔ. Yen biru, sina boko nnɛɛ u koo bandu di kpa u dukia gura n kere sina bokobu ita ye. U n dam kua win dukia yen sɔ, u koo Gerɛkiban sina boko seesi.

³ Adama sina boko wɔrugɔ goo u koo se u dam bakam wa kpa u ko ye u kī.

⁴ Saa yè sɔɔ win banda dam kua, saa ye sɔɔra ta koo wɔruma kpa tu bɔnu ko handunian goonu nne kpuro sɔɔ. Win bibun bweseru ta n ban te dimɔ. Ban te, ta n maa dam mɔ nge me ta raa sãa. Domi ta koo karana kpa tu wuru gabun nɔmuɔ.

⁵ Sina boko wi u wāa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gian banda ko n dam mɔ. Adama win sina asakpɔ turo u koo nùn dam kera kpa u nùn taare. Win dam mɛ, mu ko n kpã.

⁶ Wɔsu gasun biru, ba koo arukawani bɔkuna kpa sina boko wi u wāa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gian bii wɔndia u na sɔɔ yɛsan nɔm geu gian sunɔn mi bu ka arukawani bɔke, bu suana. Adama wɔndia win dam mu koo kpe. Durɔ win tii u koo gbi, wi ka win bibun bweseru. Ba koo mam wɔndia win tii go ka be ba nùn yɔsirima ka win tundo ka tɔn be ba ka nùn yɔra waati ye sɔɔ kpuro gesi.

⁷ Goo u koo se nge kpɔi pɔtura kurɔ win bweseru di u win tundon bandu di. Kpa u na u sina boko wi u wāa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia mi wɔri gb̄aranu sɔɔ u ko ye u kī. Yɛro u koo dam ko.

⁸ U koo ben b̄unun b̄w̄arokunu gura ni ba kua ka sii gandɔ ka ben gāa gee ni ba ka wuru ka sii geesu kua u ka da Egibitiɔ. Kpa u ka sina boko wi u wāa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia mi tonda saa fiiko.

⁹ Yen biru, sunɔ wi u wāa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia u koo da u sɔɔ yɛsan nɔm dwarugii tabu wɔri kpa u gosirama win temɔ.

¹⁰ Saa ye sɔɔra win bibu ba koo tabun sɔɔru ko kpa bu tabu kowobu mɛnna ba n dabi too too. Bii ben turo u koo tabu se wi ka win tabu kowobu gabu, kpa u win tem nɔɔ bura yeru sara nge daa te ta nım yiba ta b̄ɔ saramɔ. U koo sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gian sunɔn gb̄araru wɔri kpa u gosira u wurama.

¹¹ Saa ye sɔɔ, sina boko wi u wāa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia mi, u koo mɔru se kpa u nɔm geugii wi, tabu wɔri. Nɔm geugii wi, u koo maa tabu kowo dabi dabinu mɛnna bu winɔ wɔri. Adama ba koo nɔm geugii win tabu kowo be kamia.

¹² Sɔɔ yɛsan nɔm dwarugii wi, u koo tii sua win nasara yen sɔ. U koo tabu kowo dabinu go. Adama ka mɛ, u n nasara wasi mam mam.

¹³ Yeniban biru, sina boko wi u wāa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia mi, u koo maa tabu kowo dabi dabinu mɛnna n kere be u raa mɛnna yellu. Wɔsu gasun biru, u koo wurama ka tabu kowo be, ka tabu yāa geenu u nɔm dwarugii wi wɔri.

¹⁴ Saa ye sɔɔ, tɔn dabinu nu koo sina boko wi u wāa sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia seesi. Tɔn kɔsobu ba koo maa nùn seesi wunɛ Danielin tɔmbun suunu sɔɔn di wunen kɛsi ten gari yi ka koora. Adama ba koo ben tii kamia.

¹⁵ Sɔɔ yɛsan nɔm geugii wi, u koo tem takanu ko kpa u wuu gb̄ararugisu mwɛeri. Saa ye sɔɔ, ba koo sɔɔ yɛsan nɔm d̄warugii wi, ka win tabu kowo damgibu kamia. Domi ba ñ dam wasi bu ka tabu ko.

¹⁶ Wi u gesi seewa u nɔm geugii wi w̄ri kpuro, ȳero u koo kowa ye u k̄i. Goo kun kp̄e u n̄n yinari. Ȳero u koo mam da tem m̄n mi n buram bo sɔɔ, kpa u go ye u nɔma tura.

¹⁷ Yen biru, u koo ḡoru doke u na ka win tabu kowobu kpuro kpa u ka nɔm d̄warugii wi b̄ri yendun arukawani b̄ke u n̄n win bii w̄ndia w̄e u sua kurɔ, kpa u ka swaa wa u win tem kam koosia. Adama win bwisi yi, yi ñ n̄n yaramo.

¹⁸ Yen biru, u koo s̄ira wuu si su w̄a nim w̄kun b̄kuɔ kpa u sin dabinu mwɛeri. Adama tabu suno goo u koo win dam me bua sere u kpana u m̄ru k̄sia.

¹⁹ Saa ye sɔɔra u koo ḡosirama win temo u ka kuke win wuu gb̄ararugisu sɔɔ, adama u koo w̄ruma u gbi, ba ñ maa win yira wasi.

²⁰ Wi u koo n̄n k̄sire ko, u koo dam dio doke tem m̄n mi n buram bo sɔɔ. Adama amen biru, dam dio wi, u koo b̄k̄ira, n ñ m̄ m̄run s̄, n ñ maa m̄o tabu sɔɔ.

²¹ Wi ba gema, wiya ba koo bandu k̄sire ko. Ba ñ n̄n sina ȳanu w̄ɛm̄o. B̄ri yendu sɔɔra u koo na u bandu di ka taki.

²² Tabu kowo be ba koo yari bu n̄n w̄rima nge nim, u koo bu k̄sukuwa u kpeerasia, baa ka mam be ba arukawani b̄kuan wirugii turo.

²³ U koo t̄n be u ka arukawani b̄kua n̄ni w̄ke. U koo bandu di kpa u dam wa ka t̄mbu fiiko.

²⁴ U koo da bera mi tem gem w̄a ka b̄ri yendu kpa u ko ye win baababa ka win sikadoba ba ñ daa koore. U koo tem m̄n dukia gura kpa u win b̄r̄ba b̄nu kua. U koo mam bwisiku u gb̄aranu w̄ri. Adama u ñ yeni m̄ ñ ka te.

²⁵ U koo win dam ka win w̄ruḡru ka win tabu kowobu dendi u ka sɔɔ yɛsan nɔm d̄warugii wi w̄ri. Nɔm d̄warugii wi, u koo maa se ka tabu kowo damgii dabinu, adama u ñ kamiamo. Domi ba koo n̄n murafitiru kuawa.

²⁶ Be ba ka n̄n dimo, beya ba koo n̄n kam koosia. Ba koo win tabu kowobu yarinasia nge daa toran nim kpa bu gb̄isuku dabi dabinu.

²⁷ Sinambu yiru ye, ba koo kasu bu k̄sa ko, kpa mi ba dimo mi, bu weesu kuana. Adama yen gaa kun dimo. Domi kam koo bi, bu koo nawa saa ye ba yi mi, ya ñ tura.

²⁸ Sina boko wi u w̄a sɔɔ yɛsan nɔm geu gia, u koo ḡosira win temo ka dukia baka. Swaa sɔɔ, u koo Isireli be Gusunɔ u ka arukawani b̄kua seesi. Yen biru, u koo ḡosira u da win temo.

²⁹ Saa ye ba yi ya ñ tunuma, nɔm geugii wi, u koo sɔɔ yɛsan nɔm d̄warugii wi seesi kpm. Adama u ñ nasara wasi nge me u raa wa yellu.

³⁰ Domi t̄mba koo na saa Kitimun di ka goo nimkusu bu n̄n w̄ri. Saa ye sɔɔ, win kabia ya koo b̄ra, kpa u ḡosira u wura. U koo Isireli be Gusunɔ u ka arukawani b̄kua mi, m̄ru seesi kpa u n ka be ba arukawani ye deri n̄o tia s̄a.

³¹ U koo tabu kowobu sure bu Yinni Gusunɔn s̄a yeru ka ten agbara disi doke. Kpa bu t̄o baateren ȳakunu kpeesia. Kpa bu kam koosion bw̄aroku k̄su gira ȳaku yeru mi.

³² U koo t̄mbu n̄ni w̄ke be ba Yinni Gusunɔn arukawani ye deri. Adama t̄n be ba Yinni Gusunɔ ȳe, ba ko n ȳwa dim ben daa gea sɔɔ.

³³ Be ba bwisi m̄o, ba koo dabinu keu ko. Saa fiiko sɔɔ, ba koo gabu go tabu sɔɔ, kpa bu gabu d̄o meni, kpa bu gabu yoru mwɛeri, kpa bu gabun ȳanu gura.

³⁴ Saa ye sɔɔ, ba koo somiru fiiko wa. T̄n dabira ba koo ka bu n̄o tia ko ka murafitiru.

³⁵ Bwisigii ben gaba koo gbi bu ka bu s̄wa bu d̄era mam mam sere kpeeron t̄ru tu ka tunuma. Domi yeni ya koo koorawa saa ye ba yii sɔɔ.

³⁶ Sina boko wi, u koo ko ye u k̄i. U koo tii sua u n̄e, wiya u b̄nu kpuro kere. Kpa u Gusunɔ wi u kpuro kere w̄m̄e. W̄mbu te, ta ñ ka n̄o geruro. T̄mbu ba koo n̄n naane ko sere Gusunɔn m̄ru ya ka s̄osira. Domi ye wi, Gusunɔ u gerua, ya koo koorawa.

³⁷ U ñ win sikadoban b̄nu gasirim̄o, u ñ maa b̄u wi t̄n kur̄ba k̄i gasirim̄o, b̄nu kpuro gesi. Domi u koo tii sua n kpuro kere.

³⁸ Adama u koo b̄u s̄a wi u ra n gb̄aranu k̄su wi win sikadoba ba ñ ȳe. U koo n̄n s̄a ka wura ka sii geesu ka kpee gobiginu, ka sere ḡa ni nu gobi m̄o.

³⁹ U koo wuu si su gb̄aranu m̄o tabu w̄ri ka win b̄u wi u wa tem tukum di. U koo be ba b̄u wi wura b̄ere w̄e, kpa u de bu bandu di t̄n dabinun w̄llo, kpa u bu tem b̄nu kua mu n s̄a ben are.

⁴⁰ Kpeeron saa sɔɔ, sina boko wi u w̄a sɔɔ yɛsan nɔm d̄waru gia u koo ka maa n̄n sanna. Adama sɔɔ yɛsan nɔm geugii wi, u koo nɔm d̄warugii wi wukiri nge woo b̄ko ka tabu keke ye dumi gawe ka maas̄bu ka goo nimkuu dabiru. Kpa u win tem w̄ri u sara nge me nim mu ra daaru yibu mu sare.

⁴¹ Kpa u maa w̄ri tem m̄n mi n buram bo sɔɔ. Adama Ed̄muba ka M̄abuba ka sere Am̄niban wirugibu ba koo n̄n kisirari.

⁴² U koo tem dabinu noma sikerena. Egibitigibu ba ñ mam kisiramə win noman di.

⁴³ Sunə wi, u koo Egibitigibun wuraba ka ben sii geesu ka ben yaa gobiginu gura. Libigibu ka Etiopigibu ba koo nùn sā.

⁴⁴ Labaari ya koo na saa sɔɔ yari yeru gian di ka sɔɔ yɛsan nəm geu gian di yu nùn nandasia. Saa ye sɔɔra u koo mɔru baka se u tən dabinu go.

⁴⁵ U koo win sina kunu gira nim wɔku ka Yinni Gusunən guu dɛɛra ten baa sɔɔ. Saa yera gɔɔ u koo nùn deema subaru ba kun nùn somi.

12

Sanam dāakim

¹ Sanam dāakim sɔɔ, Misɛli, maleeka wi u sāa tabu sunə, u koo seema, wi, wi u ka wunɛ Danielin tɔmbu yɔ. Saa ye, ya ko n sāawa nɔni swāarun tɔru tən bweseru ta ñ koore saa min di bwesenu nu torua sere n ka saa ye girari. Saa ye sɔɔra wunen tɔmbu ba koo faaba wa bèn yisa ya yorua wāarun tireru sɔɔ.

² Dabiru be ba dɔ sikirə, ba koo dom yanda. Ben gabu ba koo se bu ka wāaru te ta ku ra kpe wa. Gabu ba koo maa se bu ka sekuru ka nɔni swāaru wa sere ka baadommaɔ.

³ Be ba bwisi mə, ba koo balliwa nge wəllun yam bururam. Be ba maa tən dabinu gem swaa sɔɔsi, ba koo balliwa nge kperi sere ka baadommaɔ.

⁴ Wunɛ Danieli, a gari yi nenuɔ asiri sɔɔ kpa a yi yireru koosi tire te sɔɔ bu ku ka tu wukia sere kpeerun saa. Sanam mɛ, tən dabinu nu koo yi gari kpa yɛru tu sosi.

Kpeerun saa

ya ko n sāawa asiri

⁵ Yen biru, Danieli u mɛera ma u tɔmbu yiru wa ba yɔ turo daarun gooru gee, turo maa wāa daarun gooru gɔɔ.

⁶ Ma turo u wi u yānu doke ni ba kua ka wɛɛ damgii u yɔ daa ten nim wəllɔ bikia u nɛɛ, saa yerə maamaaki yen kpeera koo na.

⁷ Yera Danieli u wa gorado wi, u win noma yiru kpuro yiiya wəllɔ ma u bɔrua ka wi u ra n wāa sere ka baadommaɔn yisuru u nɛɛ, nɔni swāa te, ta ko n wāawa sere saa ita ka bɔnu kpa tu kpe dɔma te ba Gusunən tɔmbun dam bua mam mam.

⁸ Danieli u gari yi nua adama yi ñ nùn yeeri. Ma u nɛɛ, nɛn Yinni, amɔna gari yi, yi koo ka wiru goora.

⁹ Yera u nùn wisa u nɛɛ, Danieli, a wunen laakari kpɛiyɔ. Gari yi, yi ko n sāawa asiri sere kpeerun saa yu ka turi.

¹⁰ Ba koo dabinu sārasia bu dɛɛra mam mam. Tən kɔsobu ba ko n kɔsa mɔ. Ben goo kun tubu ye ya kooramɔ. Adama be ba bwisi mə, beya ba koo tubu.

¹¹ Saa dɔma tən di ba koo tɔɔ baateren yaku ni ba ra Yinni Gusunə kue yɔrasia ka saa ye kam koosion bwāaroku kɔsu ga ko n wāa yaku yerə, ya ko n sāawa sɔɔ nɔrɔbu ka gooba wunəbu wɔkuru sari (1.290).

¹² Doo nɔɔrugiiwa wi u temana sere sɔɔ nɔrɔbu ka gooba wunəbu ka tɛna ka nɔɔbu (1.335).

¹³ Adama wunɛ Danieli, a de a temana sere ka nɔrɔ. Saa ye sɔɔra kaa wɛra kpa a se a wunen are mwa kpeerun saa sɔɔ.

OSEE

Oseen tire teni, Isireliban bwese kɛri wɔkura ta gerusimɔ yɛn sɔ ba kua naane sariba Yinni Gusunɔn mi. Osee u tu yoruawa u ka wigibu kirɔ ko bu ka wa bu gɔru gɔsia kpa bu wura Gusunɔn mi. U sɔsɔsimɔ ma Yinni Gusunɔn kɪru ta kpɔ, ta n̄ maa nɔru mɔ. Tire te, ta kɪi te ta wɔa Gusunɔ ka Isireliban baa sɔɔ weesinamɔwa nge kɪi te ta wɔa durɔ ka win kurɔ ka ben bibun baa sɔɔ.

Tire ten kpunaa

- 1 Oseen kurɔ suabu, wiru 1n di sere wiru 3.
2. Osee u Isireliba gerusimɔ, wiru 4n di sere wiru 13.
3. U bu kirɔ mɔ bu gɔru gɔsia, wiru 14.

¹ Sanam mɛ sinam beni Osiasi ka Yotamu ka Akasi ka Esekiasi ba bandu di di Yudan temɔ, ka saa ye Yeroboamu Yoasin bii u bandu dii Isirelin temɔ, sanam meya Yinni Gusunɔ u ka Osee Berin bii gari kua.

Oseen kurɔ ka win bibu

² Gari yi Yinni Gusunɔ u gbia u Osee sɔɔwa yi wee. U nɛɛ,

Osee, a doo a kurɔ sua wi u ra sakararu ko.

Bɛɛn bibu ba koo maa win yira swɪi.

Domi Isireliba ba bɪnu gasirimɔ ba sɔamɔ

nge kurɔ sakara wi u durɔbu gasirimɔ.

Ma ba nɛ, Yinni Gusunɔ deri.

³ Ma Osee u seewa u Gomeɛ Dibilaimun bii sua kurɔ. Yera u ka n̄n menna. Ma kurɔ wi, u gura sua u n̄n bii tɔn durɔ marua.

⁴ Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

i bii wi yɪsiru kɛɛyɔ Yisireɛli.

Domi saa fiiko sɔɔ kon Yehun yenugibu wɔri

yɛn sɔ ba tɔmbun yem yari Yisireɛliɔ,

kpa n Isireliban bandu kpeerasia.

⁵ Tɔɔ te sɔɔ, kon Isireliban tabu durɔbun tennu baɔku Yisireɛlin wɔwɔ.

⁶ Yeniban biru, Gomeɛ u maa gura sua ma u bii tɔn kurɔ mara. Ma Yinni Gusunɔ u Osee sɔɔwa u nɛɛ,

a n̄n yɪsiru kɛɛyɔ Lo Ruhama.

Yen tubusiana bii wi ba yina.

Domi na n̄ maa Isireliba wɔnwɔndu kuamme.

Na n̄ bu suuru kuamme.

⁷ Adama kon Yudaba wɔnwɔndu kua, kpa nen tii n bu faaba ko nɛ wi na sɔa Gusunɔ ben Yinni. Adama n n̄ mɔ kon ka ben yibereba tabu ko. Na n̄ tendu dendimɔ n̄ kun mɛ takobi n̄ kun mɛ dumi ka yin maasɔbu.

⁸ Yeniban biru, Gomeɛ u bii wi bom kara. Ma u wure u gura sua u bii tɔn durɔ mara.

⁹ Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

a n̄n yɪsiru kɛɛyɔ Lo Ami.

Yen tubusiana n n̄ nen tɔmbu.

Domi i n̄ maa sɔa nen tɔmbu,

na n̄ maa sɔa bɛɛn Yinni.

2

Isireliba

ba koo wurama nge yellu

¹ Yinni Gusunɔ u Osee sɔɔwa u nɛɛ,

saa ya sisi yɛ sɔɔ Isireliba ba koo dabia

nge nim wɔkun yani seɛri.

Ba n̄ kpɛ bu ben geeru gari.

Mi ba ku ra raa bu soku nen tɔmbu,

miya ba koo bu soku nɛ Gusunɔ, Yinni wason bibu.

² Yudaba ka Isireliba ba koo menna sannu

kpa bu goo gɔsi u n sɔa be kpuron sunɔ.

Domi ba koo dabia bu teria tem mɛ kpuro sɔɔ.

Yen dɔma te, tɔɔ bakara Yisireɛliɔ.

³ Bɛɛ Yudaba ka Isireliba, i sɔɔnɔ ma i sɔawa nen tɔn be na kɪ.

Isireli u s̄awa naane sarirugii

⁴ Nen bibu, i b̄en m̄ero taare w̄eyo,
domi u n̄ maa s̄aa nen kuro,
m̄eya na n̄ maa s̄aa win dur̄o.

I n̄un s̄ow̄o u de u win dur̄o dama n̄oni yi wuna,
kpa u sakara kookoosu wuna win ḡorun di.

⁵ Ma n̄ kun m̄e, kon win ȳanu potiri mam mam
kpa n̄ n̄un ȳosu tereru
nge m̄e ba ka n̄un mara.
Kon de u n̄ s̄aa nge tem
mi ḡaanu ku ra kpi,
kpa n̄ de nim n̄oru gu n̄un go.

⁶ Na n̄ maa b̄e win bibun w̄onw̄endu m̄,
domi b̄en m̄ero u s̄awa sakara kowo.

⁷ U kur̄o tanaru ka sekuru sariru d̄ora.
Domi u n̄e, u koo win dur̄o tan̄bu sw̄iwa
kpa bu n̄un nim ka d̄ianu ka tam ka gum ka ȳanu w̄e ni u koo doke.

⁸ Yen s̄o, kon win swaa ken̄e ka s̄aki,
kpa n̄ ye d̄aa s̄esuku kpa u kun maa win swaa ye sw̄i.

⁹ Baa ù n̄ daa yara u win dur̄o tan̄o be naa gira,
u n̄ maa bu naa turi.

Baa ù n̄ bu kasu,
u n̄ maa bu wasi.

Saa ye s̄ora u koo n̄e,
n̄ n̄ men na, a de n̄ wura nen dur̄o ḡhiikoon mi,
domi na raa nuku dobu m̄o win mi n̄ kere t̄e.

¹⁰ M̄eya u n̄ daa gie ma n̄ena na n̄un dobi ka tam kpa m̄ ka gum w̄em̄o.
M̄eya na maa n̄un sii geesu ka wura taasi.

Adama u ka ye b̄uu wi ba m̄ Baali s̄awa.

¹¹ Yen s̄o, kon ḡosirama n̄ nen dobi m̄wa yin ḡēebun saa s̄o,
ka tam men saa s̄o ka sere ȳa ni u sebua u ka win tereru wukiri,

¹² kpa n̄ n̄un sekuru doke win dur̄o tan̄bun wuswaa.

Goo sari wi u koo n̄un w̄ora nen n̄oman di.

¹³ Kon win nuku dobu kpuro kpeerasia
ka t̄o baka ni u ra ko suru ka suru

ka t̄o w̄erarugiru ka sere m̄enn̄o si u ra ko s̄aarun swaa s̄o.

¹⁴ Kon de win res̄em d̄anu ka win figieba bu kam ko
be u n̄e, u wa dur̄o tan̄bun min di.

Kon de ḡbee ni, nu ko d̄aa s̄o,

kpa ḡbeeku ȳe yi d̄aa nin marum di.

¹⁵ Kon n̄un seeyasia ȳen s̄o u man deri
u b̄uu wi ba m̄ Baali turare d̄o dokeamm̄e.

Ma u win saba ka win taaminu doke u da u win dur̄o tan̄bu sw̄i.

Ne, Yinni Gusun̄wa na yeni gerua.

¹⁶ Adama saa ya sisi ȳe s̄o kon n̄un k̄akiri n̄ ka da ḡbaburo

kpa n̄ ka n̄un gari ko ka k̄iru.

¹⁷ Kon n̄un win res̄em ḡbaaru wesia
te ta w̄aa Ak̄oon w̄owa.

Ȳisi ten tubusiana n̄oni sw̄aarun w̄owa.

Yera ya ko n̄ s̄aa win ȳiȳobun tore,

kpa u womu ko nge sanam m̄e u yarima saa Egibitin di win w̄ondiaru.

*Yinni Gusun̄o**u koo ka win t̄ambu dora*

¹⁸ Yen t̄o te, u koo man soku win dur̄o.

U n̄ maa man sokum̄o Baali win yinni.

¹⁹ Kon de u b̄uu wi ba m̄ Baalin ȳisiru duari

kpa u kun mam kp̄ia u tu sia.

²⁰ Saa yera kon ka ḡbeeku ȳe ka gun̄osu ka sere ȳe yi ra kabiri arukawani b̄oke
yi ku ka nen t̄ambu k̄osa gaa kua.

Kon de tabu bu kpe, kpa ba n̄ w̄aa b̄ari ȳendu s̄o.

²¹⁻²² Isireli, kon maa nun ko nge nen kuro sere ka baadom̄mao,

kpa n nun gem ka wɔnwɔndu ka durom sɔɔsi.
 Bɔrɔkiniruru sɔɔra kon ka nun arukawani bɔke.
 Saa ye sɔɔra kaa wura ma nɛna na sɔa Yinni Gusunɔ.
 23-24 Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerumɔ.
 Saa gaa sisi yɛ sɔɔ kon wɔllun kananu nɔ,
 kpa n tu nim kɛ.
 Wɔlla koo tem kanaru nɔ kpa tu gura nɛesia.
 Kpa tem mu dobi ka resɛm ka olifin kanaru nɔ
 kpa ye kpuro yu kpi.
 Kpa yu Yisireelin bukata wunana.
 25 Kon de nɛn tɔmbu bu sina tem mɛ kpuro sɔɔ
 kpa n bu wɔnwɔndu kua
 be, be na raa yina n wɔnwɔndu kua.
 Kpa be, be ba ku ra raa soku nɛn tɔmbu,
 n bu soku nɛn tɔmbu.
 Kpa be, bu maa man soku ben Yinni.

3

Osee u win kurɔn

laakari mɛɛra

1 Ma Osee u nɛɛ, Yinni Gusunɔ u man sɔɔwa u nɛɛ, n doo n kpa m nɛn kurɔ wi kɔa wi goo u
 kɔa ma u sekuru sariruru mɔ. N kurɔ wi kɔa nge mɛ wi, Yinni Gusunɔ u Isireliba kɔ, baa mɛ ba
 nɔn biru kisi ba da ba bɔnu sɔamɔ ma ba resɛm kiranu kɔ ni ba ra ka bɔu nɔ sɔ.

2 Ma na da na kurɔ wi yakia ka sii geesun gobi wɔkura nɔɔbu ka sere ɔɔsu * ditiri nata† (600).
 3 Ma na nɔn sɔɔwa na nɛɛ, a de a n wɔa nɛn sɔ n ka tɛ. A ku maa sakararu ko. A ku maa da
 durɔ goon mi. Nɛn tii kon maa tii nɛnɛ.

4 Nge mɛya Isireliba ba ko n wɔa sunɔ sari n ka tɛ. Mɛya ba n ko n maa wirugii mɔ. Ba n
 maa yɔkunu mɔ. Ba n maa bɔnu ganu sɔamɔ. Mɛya yaku kowo goo kun ko n maa wɔa ben
 suunu sɔɔ u ka bu bikiaru kua.

5 Yeniban biru, ba koo wurama bu Gusunɔ ben Yinni kasu ka maa ben sikado Dafidin
 bandu wi u raa sɔa ben sina boko. Ba koo nuku dobu ko ba n Yinni Gusunɔ wa ka win kɔi
 te u koo bu sɔɔsi saa ye sɔɔ.

4

Yinni Gusunɔ

u Isireliba taarɛ wɛ

1 Bɛɛ Isireliba, i nɛ, Yinni Gusunɔ swaa dakio.

Domi na siribu mɔ ka bɛɛ tem mɛn tɔmbu
 yɛn sɔ wɔnwɔndugii goo sari bɛɛ sɔɔ,
 gemgii goo maa sari.

Mɛya bɛɛn goo kun maa man yɛ.

2 I nɔɔ mwɛɛnu mɔ ka bɔri, adama weesa i mɔ.

Mɛya i maa tɔmbu goomɔ, i gbenimɔ, i sakararu mɔ.

I dam dɔrenamɔ, ma tɔn gobera sosimɔ ta dɔɔ.

3 Yen sɔna nɛ, Yinni Gusunɔ, kon de tem mɛ, mu gbera.

Bɛɛ be i wɔa mi kpuro, i ko woorawa
 saa gbeeku yɛɛn di n ka da gunɔsɔ ka wɛɛyɔ,
 ye kpurowa ya koo kam ko.

Yinni Gusunɔ

u yaku kowobu taarɛ wɛɛmɔ

4 Yinni Gusunɔ u nɛɛ, goo u ku raa ka tii yina
 n kun mɛ u goo gerusi.

Domi wunɛ yaku kowo tɔnwerowa na ka sannamɔ.

5 Sɔɔ teeru kaa wɔrumawa sɔɔ sɔɔ gbɔara

kpa wunen beruse nɛn sɔmɔ u maa wɔruma wɔkuru.

Kon maa Isirelin bweseru go te ta sɔa nge wunen mɛro.

6 Wee nɛn tɔmba gbimɔ yɛn sɔ ba n man yɛ.

* **3:2 ɔɔsu** - Dɔa bimi gɛɛn bwesera yi yi ka gbɛɛ weene. † **3:2 ditiri nata** - Ya sɔawa saaki nɔɔba yirun saka.

Adama wunen tii, a yina a man wura.
 Yen sō, kon nun yina kpa a kun maa sāa nen yāku kowo tɔnwero.
 Nge me a ne, Yinni Gusunɔn woodaba duari,
 nge meya kon maa wunen bibu duari.
⁷ Nge me ba dabiama, nge meya ba man torarima ba dɔɔ.
 Kon ben beere kpeesia kpa bu sekuru wa.
⁸ Wee ba kuurama nen tɔmbun toranun sō.
 Ma ba bu bariema ba n ka torama ba n dɔɔ.
⁹ Yen sō, seeyasia tee biya kon nen tɔmbu ka ben yāku kowobu ko.
 Kon bu seeyasiawa nge me ben daa ya ne.
 Kon bu kɔsiawa nge me ben kookoosu ne.
¹⁰ Ba koo di, adama ba n debuma.
 Ba koo sakararu ko bũu nuurɔ bu ka bibu wan sō.
 Adama ba n maruma yen sō ba ne, Yinni Gusunɔ biru kisi
 ba n nen woodaba swi.
¹¹ Yinni Gusunɔ u nee, sakararu ka tama mu nen tɔmbun wiru gosia.
¹² Daa kukun miya ba ra bikiaru de gu ka bu gari sō.
 Bũu gasiribu dera ba kɔra ma ba ka man tonda.
¹³ Ba ra de ba n yāku nu mɔ guunu wɔllo,
 kpa ba n turare dɔɔ dokema gungunu wɔllo
 ka daa baka bwese bwese kan nuurɔ nin saara bu wɛre.
 Yen sōna ben bii wɔndiaba ba sekuru sariru mɔ.
 Ma ben biigi kurɔbu ba sakararu mɔ.
¹⁴ Na n ben bii wɔndia be, ka ben biigi kurɔ be seeyasiamɔ
 ben sekuru sari te, ka ben sakara te ba mɔn sō.
 Domi ben mawɔbun tii ba sakararu mɔ ka kurɔ be ba waa bũu sɔarun sō.
 Ma ba maa yāku nu mɔ sannu ka be.
 Adama ba n ye nge me mɔndu gara gerua ta nee,
 tɔn be ba n laakarima, ba kam kobu dɔɔwa.
¹⁵ Isireliba ba bũnu gasirimɔ,
 adama Yudaba bu ku raa bu swi.
 Bu ku da Giligaliɔ n kun me Beteli Afenio* bu ka yāku nu ko
 kpa ba n bɔrumɔ ba n mɔ,
 sere ka Yinni Gusunɔn wɔaru.
¹⁶ Isireliba ba sɔawa nge naa gbiiba ye ba kpama bu kpama. Adama tɛ, Yinni Gusunɔ u koo
 bu yɔsu batuma sɔɔ nge yāanu.
¹⁷ Isireliba ba bũnu sɔama. A bu derio mi.
¹⁸ Ba n tam nɔra ba kpa, ba ra n yande dɔɔwa bu sakararu ko. Wee ben wirugibu ba ra n
 kiwa ba n waa sekuru sari kom sɔɔ.
¹⁹ Sɔɔ teeru woo ga koo na gu bu sua gu ka doona kpa bu sekuru wa ben yāku nin sō.

5

Keu koosio kɔsobu

¹ Yinni Gusunɔ u nee,
 bee yāku kowobu, i yeniba swaa dakio.
 Bee Isireliba, i swaa dakio i nɔ.
 Bee sina kpaarugibu, i swaa tem kpɔiyɔ i nɔ.
 Beeya siri bini bu ka yā.
 Domi i kua tɔmbun yina Misipaa,
 ma i kua ben taa Taboriɔ.
² Ma ba man biru kisi ba numa durum sɔɔ.
 Yen sō, kon bee kpuro seeyasia.
³ Na Isireliba yɛwa sāa sāa.
 Ben goo kun man berue.
 Wee ba da ba bũnu gasira
 ba tii disi doke.
⁴ Osee u nee,
 ba n kpɛ bu maa wurama ben Yinnin mi ben kookoosun sō.
 Domi bũu sɔarun gasiribu gina waa ben gɔru sɔɔ.
 Meyya ba n maa wi, Yinni Gusunɔ yɛ.

* **4:15 Beteli Afenio** - yen tubusiana dɔɔn waa yeru

⁵ Isireliban tii suabu bu s̄s̄sim̄o m̄e ba s̄āa.
Ba koo w̄aruma ben durum s̄s̄.
Yudaban tii ba koo w̄aruma ka be sannu.

⁶ Sanam gam sisi
m̄e s̄o ba koo bikiaru da Yinni Gusun̄n mi,
kpa bu ka n̄n ȳāanu ka keteba ȳākuru kua.
Adama ba n̄ n̄n wasi,
domi u bu deri.

⁷ Beya ba n̄n t̄onu kandu kua.
Domi ba da ba bii seegeba mara be ba n̄ n̄n ȳe.
T̄e, n̄ n̄ t̄em̄o u ka bu kam koosia be ka ben arumani.

Gusun̄o u koo de Yudaba

ka Isireliba bu tabu ko

⁸ Yinni Gusun̄o u n̄e,
i tabun k̄ba soowo Gibēāo ka Ramāo.
I tabun wurenu koowo Beteli Af̄enīo.
B̄e B̄enyam̄ēba, tabu dur̄ōba wee b̄ēn birun di.

⁹ Gari geeya na Isireliba s̄s̄m̄o.
D̄ama te kon bu s̄ēyasia, ba koo kam kowa.
¹⁰ Wee Yudaban wirugibu ba s̄āawa nge be ba ra tem gb̄eni
bu ka ben tiin tem sosi.
Yen s̄s̄, kon bu n̄n m̄aru wisi nge nim tora.
¹¹ Siribu bu Isireliba di, ma ba bu dam d̄orēm̄o
ȳen s̄s̄ ba kam naa gire.

¹² Na kon bu di nge ḡemi.
Kpa na n̄ Yudaba wahala m̄ò nge bara te ta kukunu temm̄o.
¹³ M̄eya Isireliba ba tii bararu waasi.
Ma Yudaba ba ben bosu wa.
Ma Isireliba ba ḡara Asirīo
bu ka sina boko Yar̄ebu somiru kana.
Adama u n̄ kp̄ē u bu b̄ekia
u sere n̄e, u koo ben bosu kpeesia.

¹⁴ Na ko n̄ s̄āawa nge ḡbee sun̄o Isireliba ka Yudaban s̄s̄.
Kon bu w̄ari n̄ yaaku kpa n̄ bu sua n̄ ka doona.
Goo sari wi u koo bu w̄ara saa n̄n n̄oman di.

Isireliba ba ben durum

tuuba kua ka mur̄afitiru

¹⁵ Yinni Gusun̄o u n̄e,
n̄ n̄ m̄en na, kon bu biru kisi
kpa n̄ wura n̄n w̄āa yerō
sere bu ka tubu ma ba tora.
Ben n̄ni sw̄āaru ta koo de bu man kasu
kpa bu man somiru kana.

6

¹ Isireliba ba s̄s̄na ba n̄e,
i na su ḡosira Yinni Gusun̄n mi.
Wee u sun so u m̄era kua.
Adama u koo b̄ēn m̄era ye n̄ari u sun b̄ekia.

² N̄ n̄ m̄aa t̄em̄o u ka sun w̄āaru w̄e,
kpa sa n̄ w̄āa win wuswaāo.

³ I de su kasu su n̄n gia.
Nge m̄e sa ra n̄ ȳe kam kam ma s̄s̄o u koo yari,
nge m̄eya sa n̄ m̄aa ȳe ma u koo na.
U koo nawa nge tom buruku gura ye ya ra tem yemiasie.

⁴ Yinni Gusun̄o u n̄e,
b̄ēe Yudaba ka Isireliba, m̄ba kon b̄ēe kua.
Wee b̄ēn k̄iru n̄n s̄s̄ ta s̄āawa nge bururun kakoru
n̄ kun m̄e nge dirum m̄e mu ra yarine fuuku.
⁵ Yen s̄na kon b̄ēe n̄n sam̄abu ḡoriama

bu bæe sɔ̄ ma kon bæe sɛɛyasia.

Kpa bu maa bæe sɔ̄ ma kon bæe go.

Nɛn siribu bu koo sɔ̄sira nge yam bururam.

⁶ Domi wɔnwɔnda na kī, n n̄ m̄ yākuru.

Mɛya na maa kī nɛn tɔmbu bu man gia

n kere bu man yāku d̄sɔ̄ mwaararuginu kua.

⁷ Ba nɛn arukawani kusia nge mɛ tɔmbu ba ra n kuanammɛ.

Wee ba man tɔnu kandu kua.

⁸ Galadigibu ba s̄awa tɔn k̄sɔbu

ma ba yem yari baama.

⁹ Nge mɛ swaa diobu ba ra n swaa mara,

nge mɛya yāku kowobun wuuru ta w̄a Sikɛmun swaa ta tɔmbu goomɔ.

¹⁰ Na ḡa k̄sunu wa Isirelib̄,

niya ba b̄nu gasirimɔ,

ba tii dis̄i dokemɔ nge sakara kowo.

¹¹ Saa ya sisi yɛ sɔ̄ kon maa bæe Yudaba sɛɛyasia.

Isireliba ka bwese tukunu

Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

sanam mɛ na kī nɛn tɔmbu Isireliba bu wurama yorun di,

7

¹ kpa n bu bɛkia,

saa yera ben durum maa s̄sira Samario.

Gbenɔbu ba dumɔ diaɔ ba gbenimɔ.

Ma ben gaba yiba swɛɛ sɔ̄.

² Adama ben goo sari wi u ra tii s̄ u nɛɛ,

na yaaye k̄sa ye ba m̄.

Tɛ, wee ba mwaara ben kom k̄sum mɛ sɔ̄.

Na ye kpuro waamɔ.

³ Ben nuku k̄su kookoosu ka ben weesu

su sina boko ka ben wirugibu nuku dobu w̄ɛmɔ.

⁴ Be kpuro ba s̄awa sakara kowobu ba sum

nge p̄ɛ w̄ɔ yeru te p̄ɛ kowo u d̄sɔ̄ doke u deri.

Ma u da u win p̄ɛ som bura u yi sere mu ka se.

⁵ B̄a n ben sina bokon t̄ɔ̄ bakaru m̄,

ben sina asakp̄ɔbu ka sun̄n tii ba ra tam n̄wa

kpa ba n tɔmbu yaa kasikimɔ.

⁶ Be ba ra n̄ɔ̄ tia ko bu ka tɔmbu seesi,

ba s̄a nge p̄ɛ w̄ɔ yeru.

W̄okuru, ben w̄ruḡɔru ta ra yemiewa

kpa yam s̄are bururu tu se nge ba ḡanu d̄sɔ̄ doke.

⁷ Be kpuro ba sumwa nge d̄sɔ̄.

Ba ra ben kparɔbu gowa

kpa ben sinambu ba n w̄rukumɔ tia tia.

Adama ben goo ku ra maa man somiru kanɛ.

⁸ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ,

Isireliba ba ka bwese tukunu menna.

Ma ba kua nge kira te ba n̄ ḡsie.

⁹ Bwese tuku ni, nu bu dam mwaarimɔ.

Adama ba n̄ yɛ mɛ.

T̄ok̄ra bu deemam̄wa,

adama ba n̄ tuba.

¹⁰ Ben tii suabu s̄siramɔ.

Domi ba n̄ ḡsiramɛ nɛ Gusunɔ ben Yinnin mi.

Ka yen de kpuro, ba n̄ man kasu.

¹¹ Ba s̄awa nge totoberɛ

te ta n̄ bwisi m̄.

Ba Egibitigibu somiru kanamɔ,

ma ba daam̄ Asiriɔ.

¹² Adama b̄a n swaa w̄ri na ra bu taa b̄eriewa

n bu mwɛɛri nge gunɔsu.

Kpa n bu seeyasia nge me ba bu nɔɔsia.

¹³ Ba kam kuawa mi, domi ba man duka suurimɔ.

Ba man seesi, ba man weesu kua.

N deema nɛna kon daa bu faaba ko.

¹⁴ Ba n man somiru kanamɔ, ba ku ra tu ko gɔruɔ.

Adama ba ra sinewa ba n tii muririmɔ.

Kpa ba n yiyɔ yeya ya koo de ben gbea yu alikama ka resɛm gea ma.

Nge meya ba ra n mɔ bu ka man seesi.

¹⁵ N deema nɛna na bu nɔni doke na bu dam wɛ.

Adama ka me, ba man kɔsa bwisikusimɔ.

¹⁶ Ba gɔsira goon mi gia.

Ba sɔa nge tɛn te ta n gea sɔa.

Yen sɔ, ba koo ben wirugibu go tabu sɔɔ

ben gari kam gerubun sɔ.

Yera ya koo de bu bu yɛɛ Egibitio.

8

Ye a duura yera kaa gɛ

¹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

i kɔba soowo.

Wee yiberɛba ba nɛn sɔa yeru wuusima nge kasi.

Domi Isireliba ba nɛn arukawani kusia.

Ma ba nɛn sɔsiru yina.

² Ba koo man nɔɔgiru suema bu nɛɛ,

ba nɛ ben Yinni yɛ.

³ Adama ba gea deri,

ma yiberɛba ba koo bu naa swi.

⁴ Ba tii sinambu kua

ba n man saawara kue.

Ma ba bɔnu seka ka sii geesu ka wura.

Yen sɔna ba koo kam ko.

⁵ Bɛɛ Samarigibu, na bɛɛn naa wuragia ye tusa.

Na maa ka bɛɛ mɔru mɔ.

Saa yerɔ i ko i sina ba ku n bɛɛ taarɛ wɛ.

⁶ Wi u bwɔarokunun sɔmburu yɛ Isireliba sɔɔ

wiya u naa wuragia ye kua.

Ya n sɔa Gusunɔ.

Yen sɔna ba koo ye kɔsuku muku muku.

⁷ Wee i woo duura,

yen sɔna i ko i woo bɔkɔ gɛ.

Mɔndu gara nɛɛ, dobi bɛm sari ku ra n som mɔ.

I n maa yɛ ma bɛɛn gbean dɔanu nɔ n daa gea kua,

sɔba ba koo nu gura.

⁸ Isireliba ba dera ba bu mwɛ.

Be wee bwesenu sɔɔ nge weke te goo kun maa ki.

⁹ Domi ba da Asiriɔ nge gbeeku ketɛku ge ga tii kpare.

Ba da ba somiru kasu mi.

¹⁰ Ba bwese tukunu gobi kɔsia ba n ka nɔɔ tia sɔa.

Adama ka me, kon bu mɛnna,

kpa Asirin sina boko u bu yoo sɔma koosia.

¹¹ Isireliba ba bɔu turanu kua nu dabi.

Niya nu dera ba durum mɔ.

¹² Baa nɔ n bu nɛn woodaba yorua sere ka yen gari piiminɔ,

ba ra ye gariswa nge ye ya wee tɔn tukon min di.

¹³ Ba ra yɛɛ go bu ka man yɔkuru kua,

kpa bu yin yaa tem.

Adama ben yaku ni, nu n man doremɔ.

Na n ben toranu duari.

Kon bu seeyasia.

Yen sɔna ba koo gɔsira bu da Egibitio.

¹⁴ Isireliba ba tii sina kpaaru bania.

Ma ba ne ben taka kowo duari.
Yudaba ba maa ben wuu dabinu gb̄araru toosi.
Adama kon ben wusu d̄o s̄akiri kpa u ben dii geenu di.

9

Yinni Gusun̄n t̄ambu

ba koo kpuro bia

¹ B̄e Isireliba, i ku t̄o bakaru ko ḡēebun saa s̄o
nge bwese ni nu tie.

Domi i Yinni Gusun̄n biru kisi.

Ma i da i b̄ūnu gasirim̄o

i nu siaram̄o mi ba alikama soom̄o kpuro.

² Adama alikama ye ba soom̄o ka gum me ba gamam̄o,
yen gaa kun ko n s̄a b̄ēgia.

M̄eya i n̄ tam k̄pam wasi i wuna.

³ Isireliba ba n̄ sinam̄o tem me Yinni Gusun̄n u bu w̄e s̄o.

Ba koo wurama Egibit̄io n̄ kun me Asirio.

Kpa bu d̄ia sesenuginu di mi.

⁴ Saa ye s̄o, ba n̄ maa k̄p̄e bu ȳakuru ko ka tam.

Baa b̄a n̄ tu kua,

ta n̄ Gusun̄n w̄erem̄o.

Ben ȳaku d̄ianu nu ko n s̄aawa nge ḡo d̄ianu.

Wi u nu di, u koo disi duurawa.

D̄ia ni, nu koo win ḡōru kpeesia.

Adama ba n̄ ka ye d̄u Yinni Gusun̄n s̄a yer̄o.

⁵ M̄ba i ko ko Yinni Gusun̄n t̄o bakanu s̄o.

⁶ I n̄ b̄een yenusu deri bansu,

Egibitigiba koo b̄e dam koosia ben mi.

Adama yen wuu ge ba m̄ M̄enfisi ga ko n s̄aawa nge b̄een sikiru.

Aw̄i yi koo b̄een arumani di.

Kpa s̄aki yi kpi b̄een kun̄o.

⁷ Saa ya tura ye s̄o Yinni Gusun̄n u koo siri.

Saa ya tunuma ye s̄o u koo baawure k̄sia ye u kua.

B̄e Isireliba i ko ye wa.

Wee b̄een toranu ka b̄een tusirun k̄p̄arun s̄o,

i ra n̄ tamaa Gusun̄n s̄om̄o u wiirawa.

Wi, wi Yinni Gusun̄n u ka gari kua u tam n̄arawa.

N deema b̄e, i torewa n̄ k̄p̄a, ma i n̄n tusa.

⁸ Adama s̄om̄o wi u b̄e k̄ir̄o m̄o,

u w̄a ka Gusun̄n.

Ka me, i n̄n yina b̄eriamme mi u d̄o kpuro.

I ra mam n̄n seesiwa Gusun̄n win Yinnin s̄a yer̄o.

⁹ Wee i da i k̄sa kua nge me i raa kua Gibeāo.

Yinni Gusun̄n kun b̄een toranu duari.

U koo b̄e sēyasia nin s̄o.

Yinni Gusun̄n u nuki sankira

¹⁰ Yinni Gusun̄n u n̄e, sanam me na gbia na Isireliba wa,

n̄n n̄ni s̄o, ba s̄aawa nge resem marum

me ba wa mi ḡanu ku ra kpi.

Ma na maa ben baababa wa nge figie marum gbiikum.

Adama ye ba tunuma Baali Peorio,

miya ba tii b̄ūu wi ba m̄ Baali w̄e.

Ma na bu tusa nge b̄ūu wi.

¹¹ T̄e Isireliban b̄ēre ya koo doona nge gun̄o m̄arin wuuru.

Ben kur̄o bu ba n̄ maa guri suam̄o bu sere ma.

¹² B̄a n̄ maa bibu seeya, kon de bu gbiwa bu sere bukura.

Ba koo wahala baka wa n̄ n̄ bu biru kisi.

¹³ Nge me na Isireliba waasinam̄o,

ba s̄aawa nge d̄a

ni ba duura tem gem s̄o.

Adama ba koo ben bibu yibereba n̄mu b̄eria

be ba koo bu go.

¹⁴ Osee u nɛɛ, Yinni Gusunɔ, bā n koo Isireliba sɛɛyasia, sɛɛyasia birà ba koo gɔsi.

A de ben kurɔbu bu nukuru yari,

kpa ben bwāsu su gbera.

¹⁵ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

geema ben nuku kɔsuru kpuro ta sɔsira Giligaliɔ.

Miya na bu wa ma na bu tusa.

Kon bu gira nɛn wuswaan di ye ba kuan sɔ.

Na n̄ maa bu kī.

Domi ben sinambu kpurowa ba man seesimɔ.

¹⁶ Na be, Isireliba sɛɛyasia.

Ba s̄a nge d̄a te ta gbera nuurun di kpuro.

Ta n̄ maa binu marumɔ.

Baa bā n̄ maa bibu mara, kon de bii be ba kī mi, bu gbiwa.

¹⁷ Osee u nɛɛ, Gusunɔ nɛn Yinni u bu yina

yèn s̄ɔ ba n̄ win gari swaa daki.

Ba koo kowa yaayaare kowobu bwesenun suunu sɔɔ.

10

Isireliban banda kpa

¹ Isirelin bweseru ta raa s̄awa nge resɛm gea ye ya ra ma too.

Adama nge mɛ ba dabiamɔ,

nge mɛya ba b̄u yenu dabiasiamɔ.

Nge mɛ ben tem mu kuuramɔ,

nge mɛya ba b̄u yenu s̄ammɔ ka kpee geenu.

² T̄ɔn be, ba s̄awa ḡorusu yirugibu.

Ba koo yen are s̄obe.

Yinni Gusunɔ u koo ben b̄u yee ni ka nin kpee geenu kɔsuku.

³ Ba koo t̄ɛ nɛɛ, yèn s̄ɔ sa n̄ Gusunɔ nasie,

yen s̄ɔna sa n̄ sina boko mɔ.

Adama t̄ɛn w̄a te sa w̄a mini,

m̄ba sina boko koo maa kp̄i u sun wunana.

⁴ Wee ba gari kam gerumɔ,

ma ba arukawani b̄okumɔ ka b̄ori weesugii.

Yen s̄ɔ, siribu dabiamɔ nge yaka kɔsusu

si su ra kp̄i gbee te ba wuka sɔɔ.

⁵ Kpa Samarigii be ba naa buu wuraguu s̄aamɔ

ge ge w̄a Beteli Afeniɔ bu nanda

kpa bu ḡɔɔ sina gen s̄ɔ.

Gen ȳaku kowobu ba koo diiri

bā n̄ wa gen b̄ɛɛɛ ya kpa.

⁶ Domi ba koo ka gu da Asiriɔ

bu gu ben sina boko w̄ɛ.

Isireliba ba koo sekuru wa.

Ba koo n̄a n̄ daa ȳɛ ko

ye ba ka b̄u kua ben suunu sɔɔ.

⁷ N n̄ Samarin s̄ɔn na, ye kpuro ya kpawa mi.

Domi ba koo ka yen sina boko doona

nge d̄eka ye nim mu ka doonɔ.

⁸ Ba koo ben b̄u yenu kpuro kɔsuku mi ba tora.

Kpa yakasu ka s̄aki yi kp̄i mi.

Saa gaa sisi yè s̄ɔɔ ba koo guunu ka gungunu s̄ɔ bu nɛɛ,

i sun s̄ɛsikio i wukiri.

Isireliba

ba koo ḡɛ ye ba duura

⁹ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

saa d̄oma t̄ɛn di Isireliba ba durum kua Gibeaa,

ba toramɔ ba d̄ɔwa.

N n̄ weenɛ tabu bu t̄ɔn k̄ɔsɔ be w̄ari mi?

¹⁰ Ne, Yinni Gusunɔ kon bu seeyasia nge me na kɛ,
kpa bwesenu nu nɔɔ tia ko nu bu wɔri ben tora bakanun sɔ.

¹¹ Isireliba ba sɔawa nge naa kpɛmi yi yi ra dobi taaku.
Adama kon sugu doke ben wɛi bura ni sɔɔ.

Kon de Yudaba bu kɔrɔ ko,
kpa be, Yakɔbun bweseru bu tem kusanu kɔsuku.

¹² Yen sɔ tɛ, bɛɛ Isireliba i gbee kpɛaru koowo i gem duure.
Kpa i durom gɛ.

Domi saa ya tura i ka gɔsirama ne, Yinni Gusunɔn mi,
kpa n bɛɛ susi n bɛɛ gea kua.

¹³ Adama bɛɛ, i kɔsa duura ma i kɔsa gɛ.
Ma i bɛɛn weesun are di.

I bɛɛn naane doke bɛɛn tiin dam
ka tabu kowo dabi dabiru sɔɔ.

¹⁴ Yen sɔna tabun wurenu koo nɔɔra bɛɛn suunu sɔɔ.
Kpa bu bɛɛn gbɔranu kpuro kɔsuku

nge me Saluman sina boko u Beti Aribeli wɔri,
ma u bii merobu ka ben bibu munku.

¹⁵ Bɛɛ Beteligibu, wee ye kon bɛɛ kua bɛɛn nuku kɔsurun sɔ.
Bururu yam sɔreru yande,
tabu sɔɔra ba koo bɛɛn sina boko go.

11

Yinni Gusunɔ u win tɔmbu kɛ

baa me ba nɛn seesimɔ

¹ Yinni Gusunɔ u neɛ,
saa Isirelin bweserun torubun diya na tu kɛa.
Ma na tu yarama Egibitin di na tu soka nen bii.

² Adama nge me na bu sokumɔ
nge meya ba ka man tondamɔ.
Ba da ba bɛu ni ba mɔ Baali sɔamɔ.
Ma ba nu turare dɔɔ dokeamme.

³ N deema nɛna na bu kpɛre,
na ben nɔma nɛni.

Adama ba n tuba
ma nɛna na bu nɔɔrimɔ.

⁴ Na bu gawama nen mi ka kɛru
ma na bu dɛanu wɛ
nge wi u yaa sabenun sugu yiyamɔ u ka nu nɔɔri.

⁵ Adama ba yina bu na nen mi.
Yen sɔna na neɛ, ba koo da Egibitio
kpa Asirigii u ko ben sunɔ.

⁶ Ba koo ben wusu tabu wɔri,
kpa bu ben damgibu kɔsuku
yɛn sɔ ba ben tiin kpunaa swii.

⁷ Wee nen tɔmbu ba yɔrari bu ka man tonda.
Ba bu soka bu gɔru gɔsia bu wurama ne, Wɔrukoon mi.
Adama ben goo kun wure.

⁸ Ka me, bɛɛ Isireliba,
na n kpɛ n bɛɛ deri,
n bɛɛ tɔnu kandu kua.
Na n kpɛ n bɛɛ kam koosia
nge me na wuu si ba mɔ Adima ka Seboimu kua.

Wee nen gɔru ga sankire,
nen bwɛra kun kpune.

⁹ Na n maa bɛɛ kpeerasiamɔ ka nen mɔru baka ye.
Na n maa wee n bɛɛ kam koosia.

Domi na sɔawa Gusunɔ n n mɔ tɔnu.
Na sɔawa Dɛɛro bɛɛn suunu sɔɔ.

Na n bɛɛ wɔrim wee ka mɔru.
¹⁰ Bɛɛ nen bibu, i ko ne, Yinni Gusunɔ swii

nà n kukura nge gbee suno
 kpa i duki na saa são duu yerun di.
¹¹ I ko duki na saa Egibitin di nge guno m̄ari
 kpa i na saa Asirin di nge totoberenu,
 kpa n de i sina beɛn yenuso.
 Ne, Yinni Gusunowa na yeni gerua.

12

Saa yellun diya Isireliba

ba Gusunon nuki sankã

¹ Isireliba ba ra n man weesu kuammewa,
 kpa ba n man nani wokumo.
 Adama Yudaba ba ka ne, Yinni Gusunõ Deero s̄imõ dee dee.
² Isireliba ba Egibitigibu gum w̄emõ.
 Ma ba ka Asirigibu arukawani bokumo.
 Nge meya ba ka kpaasibu kasu be ba ñ s̄ãa ḡãanu.
 N s̄ãare ba woo naa gire.
 Ba ben weesu dabiãiamõ t̄õ baatere.
 Ma ba daa b̄õb̄õya m̄õ ba d̄õ.
³ Ne, Yinni Gusunõ na Yudaba siribu sokumo.
 Kon be Yakobun bweseru w̄arima ben daa k̄õsan s̄õ.
 Kpa n bu ben k̄õsan are k̄õsia.
⁴ Ben baaba Yakobu u win m̄õn naa tokuru nenua
 saa win meron nukurun di.
 Ye ba n̄un mara u kp̄ã,
 ma u ka ne Gusunõ w̄ari kua ka win dam kpuro.
⁵ U ka nen ḡorado w̄ari kua, ma u kamia.
 U sw̄i, ma u ḡorado wi kana u n̄un domaru kua.
 Beteli miya u ka ne Gusunõ yinna.
 Ma na ka n̄un gari kua.
⁶ Nena Gusunõ w̄ollu ka tem Yinni.
 Nen ȳisira Wi u ra n w̄ã.
⁷ B̄e Isireliba, i de i wurama ne beɛn Yinnin mi.
 I de i gea ko kpa i n man naane s̄ãa baadomma.
⁸ B̄e Isireliba i s̄ãawa nge tenku be ba kilo weesugia n̄eni.
 Ba ra gb̄ena k̄ã.
⁹ Kpa i nee, ka gem i gobi wa, i dukia baka gura.
 K̄õsa gaa sari ye s̄õ. Beɛn s̄amburun areya.
¹⁰ Adama ne, Gusunõ na s̄ãawa beɛn Yinni
 saa min di i w̄ãa Egibitio.
 Kon maa de i wura i n w̄ãa kuu bekuruginu s̄õ
 nge sanam me na beɛ yarama Egibitin di i w̄ãa ḡbaburõ.
¹¹ Nen s̄om̄aba na ka gari kua k̄ãsinu s̄õ,
 kpa be, bu maa ka beɛ gari ko.
 Beya ba maa beɛ nen himba s̄õsi ya ka gis̄o girari.
¹² Ka me, Galadigibu ba kua t̄on k̄õsobu.
 Ma ba koo kam ko.
 Ba ra keɛ kine dabinu go Giligalia.
 Adama ben ȳãku yenu nu koo ko kpee subenu gbaanun kp̄i s̄õ.
¹³ Yakobu u kpikuru da Aramu.
 Miya u s̄amburu kua u ȳãnu kpara u ka kurõ wa.
¹⁴ Adama s̄om̄o goowa Yinni Gusunõ u ḡora
 u da u win bweseru Isireliba yarama Egibitin di.
 Som̄o wiya u bu kpara.
¹⁵ Adama yeniba kpuro s̄õ,
 Isireliba ba Yinni Gusunõ nuki sankã too too.
 Yen s̄õ, u koo de yem me ba yari mi, mu w̄ari ben wiru w̄ollõ.
 U koo de bu yen sekuru wa.

13

Siri d̄ãaki bi ba Isireliba kua

¹ Yellu Efaraimubara ba dam bo Isireliba sɔɔ.

Bà n bwese kɛri yi yi tie gari sɔɔwa,
ba ra nandewa.

Adama ba bũu wi ba mɔ Baali sãwa,
ma ba gu.

² Wee sere ka tɛ, ba durum mɔ ba dɔɔ.

Ba tii bwãaroku sii geesuginu kua.

Ben tiiwa ba bwisika

ma ba nu seka ka ben nɔma

nu ka naa binu weene.

Ma ba gerumɔ nin sɔ ba mɔ,

be ba yãkuru na,

bu yiiru bu naa bii ni sɔsu.

³ Yen sɔna ba koo doona nge bururun kakoru

ɲ kun mɛ nge dirum.

Ba sãa nge yaka si ba gura ba yari doo soo yerun di
su ka woo doona

ɲ kun mɛ nge wii si su yarimɔ gbaburun di.

⁴ Adama nɛ, na sãawa Gusunɔ ben Yinni

saa mìn di na bu yarama Egibitin di.

Ba ɲ maa Yinni goo mɔ ma n kun mɔ nɛ.

Faaba kowo maa sari nɛ baasi.

⁵ Na bu kpara saa mìn di ba wãa gbaburo

mi gãanu ku ra kpi.

⁶ Sanam mɛ ba dua tem mɛ sɔɔ,

ba di ba deba nge yaa sabe ni ba kpare,

ma ba tii suabu torua ba man duari.

⁷ Tɛ, ko na n sãawa nge gbee sunɔ

na n bu mara swaaɔ nge musuku gbeeku.

⁸ Kon bu wɔrimawa nge gbeeku yaa goba

yèn binu ba mwa.

Kpa n ben toronu besuku.

Mɛya kon bu kasuku

nge mɛ gbeeku yɛɛ yi ra yaa kasuku,

kpa gbee sunɔ niu gu bu tem.

⁹ Isireliba, wee i kam kua

yèn sɔ i man seesi nɛ wi kon kpɪ n bɛɛ somi.

¹⁰ Mana bɛɛn sina boko u wãa.

I de u bɛɛ faaba ko bɛɛn wusu kpuro sɔɔ.

Mana bɛɛn kparoba wãa be i bikia i nɛɛ,

bu bɛɛ sinambu kua.

¹¹ Na raa bɛɛ sina boko wɛ ka mɔru.

Mɛya kon maa bɛɛ nùn mwaari ka mɔru.

¹² Na Isireliban durum yorua na yii sere saa gaa.

¹³ Isirelin bweseru ta sãawa nge bii wìn marubun saa ya tura

ma u kpara wɔri mɔ,

adama bii wi, u yina u yarima.

¹⁴ Kon bu wuna saa gɔribun wãa yerun dam di.

Kpa n bu yakia gɔɔn nɔman di.

Gɔɔ, a na ka wunɛn bara te a ra ka tɔnu go.

Gɔribun wãa yeru, a na ka wunɛn kam kootia.

Domi na ɲ maa ben wɔnwɔndu mɔ.

¹⁵ Baa Isireliba bà n kuura amɔ,

begibun suunu sɔɔ,

yibereba ba koo na nge woo sum saa sɔɔ yari yerun di.

Nɛ, Yinni Gusunɔ na kon bu seeyamawa gbaburun di,

kpa bu dɔkɔba gberasia.

Kpa bwii yi nim kpe.

Gãa ni nu gea sãa kpurowa ba koo gura bu ka doona.

14

¹ Na kon de bu Samari seeyasia

yèn s̄s̄ yen t̄mbu ba n̄ Gusun̄ ben Yinni seesi.
 Ba koo bu gowa tabu s̄s̄
 kpa bu ben bii piiminu nam.
 Kpa bu ben kur̄ be ba guri m̄n nukunu besuku.

Osee u Isireliba k̄kirim̄

² Osee u Isireliba s̄s̄wa u n̄e,
 bu wurama Gusun̄ ben Yinnin mi,
 domi ba w̄ruma ben toranun s̄s̄.
³ Bu wurama win mi bu kana teni ko
 te ta n̄e, Yinni Gusun̄,
 a sun bes̄n toranu kpuro suuru kuo.
 Kpa a sun m̄eri ka n̄nu geu.
 Ye sa ko ka nun ȳkuru kua,
 sa ko nun siara.

⁴ Asirigii wi, u n̄ kp̄ u sun faaba ko.
 Sa maa ȳ ma dum̄i kun sun faaba m̄ tabu s̄s̄.
 Sa n̄ maa bw̄aroku ni sa tii kua sokum̄ bes̄n yinnibu pai.
 Domi wuna a ra gobekuba w̄nw̄ndu kue.

⁵ Yinni Gusun̄ u n̄e,
 kon de n̄n t̄mbu bu ka den n̄ turo ȳra
 kpa n bu k̄ia too.
 Na n̄ maa ka bu m̄ru m̄.

⁶ Ko na n̄ s̄awa nge kakoru be, Isireliban s̄s̄.
 Ba ko n w̄awa nge d̄a w̄su,
 kpa bu nuuru gira nge d̄a ni nu w̄a Liban̄.

⁷ Ben k̄asi yi koo teriawa
 kpa yi n w̄ nge d̄a te ba m̄ olifi,
 kpa yi n nuburu do nge d̄a ni nu w̄a Liban̄.

⁸ Ba koo ḡsirama bu sina n̄n k̄k̄o
 kpa bu maa alikama duure.
 Ba koo kparawa nge res̄m d̄a
 kpa bu ȳsiru yari nge Libanin tam.

⁹ Saa ye, Isireliba ba n̄ maa b̄nu s̄am̄.
 Domi kon ben kanaru n̄,
 kpa n bu n̄ni doke.
 Na kon s̄awa nge d̄a ye ya ku ra gbere ben s̄s̄.
 N̄n min diya ba koo domaru wa.

¹⁰ Wi u laakari m̄, u de u n̄ tii s̄e gari yinin s̄s̄.
 Wi u maa bwisi m̄, u de yi n̄n yeeri.
 Domi Yinni Gusun̄n sw̄e yi s̄awa dee dee.
 Gemgiba ba koo s̄i yi s̄s̄.
 Adama be ba n̄n seesim̄, ba koo w̄ruma yi s̄s̄.

YOELI

Gusunɔn sɔmɔ Yoelin waasu ya sɔa kirɔ ye u win tɔmbu kua. U nɛɛ, Yinni Gusunɔn siribu bu koo na bin saa sɔɔ. Siri bin saawa u sokumɔ Yinni Gusunɔn tɔru. Saa ye sɔɔ, twee yi koo na yi tem wukiri yi arumaniba kam koosia. Nge mɛ twee yi, yi koo tem kam koosia, nge meya Gusunɔ u koo maa tɔn be ba n̄ n̄n̄ naane doke kam koosia.

Yoeli u maa nɛɛ, sanam dɔakim sɔɔ, Yinni Gusunɔ u koo de win Hunde u na win tɔmbu sɔɔ. Ya maa koorɔ nge mɛ sa garimɔ GK 2:16-21 sɔɔ.

Yoeli, yisi ten tubusiana Gusunɔ u sɔawa Yinni.

Tire ten kpunaa

1. Twee yi koo tem wukiri, wiru 1.
2. Yinni Gusunɔn tɔru, wiru 2:1-17.
3. Ye ya koo Yinni Gusunɔn tɔmbu deema, wiru 2:18n di sere wiru 4:21.

¹ Gari wee yi Yinni Gusunɔ u Yoeli, Petuelin bii sɔɔwa u Yudaba sɔ.

Twee wuuru ka gbeburu

² U nɛɛ, bɛɛ Yudaban guro gurobu, i swaa dakio i nɔ.

Bɛɛ Yudaba kpuro kpuro

i swaa tem kpɔiyɔ i gari yi nɔ.

Gɔa ninin bweseru nu koore bɛɛn waati sɔɔ,

n̄ kun mɛ bɛɛn sikadoban waati sɔɔ?

³ I bɛɛn bibu yen gari sɔɔwɔ.

Kpa bii be, bu maa ben bibu sɔ,

kpa be, b̄a n̄ seewa bu maa begibu sɔ.

⁴ Wee d̄ia ni kɔkɔnu nu di n̄ tiara,

twee yi na yi di.

Ye twee yi na yi di n̄ tiara

ma sw̄ini yi na yi di.

Ye sw̄ini yi di n̄ tiara,

ma gbaanu na nu ye di.

⁵ Bɛɛ be tam mu goomɔ, i dom yando kpa i sw̄i.

Bɛɛ tam nɔrobu, i weeweenu koowo.

Domi tam mu koo kpe resɛm biarun sɔ.

⁶ Domi twee wuura na nge tabu kowobu

ta bɛsɛn tem wukiri.

Yi dabi, yi maa dam mɔ.

Yin donnu dam mɔwa nge gbee sinansuginu.

⁷ Yi bɛsɛn resɛm gbaanu kam koosiamɔ.

Yi bɛsɛn figie d̄anu dimɔ.

Yi yen kokosu wiamɔ.

Ma yi yen k̄aasi derimɔ kokosu sari.

⁸ I wuri koowo nge kurɔ kpao wi ḡaminira deema.

⁹ Ba ku ra maa ka k̄enu de Yinni Gusunɔn s̄a yero

ni nu s̄a alikama ka tam.

Yen s̄na Yinni Gusunɔn s̄am kowo be ba s̄a ȳaku kowobu ba s̄are ba gɔɔ sɔ.

¹⁰ Gbea kpuro ya kam kua.

Ma yen tem mu saara.

Alikama sari, resɛm ka gum maa sari.

¹¹ Gbee wukobu ba sɔ biti sɔɔ.

Be ba ra resɛm yewe, weeweena ba m̄.

Domi d̄ia bimi sari.

D̄ianu kpuro nu kam kua.

¹² Resɛm gbaanu nu gbera.

Figie ya d̄ella.

D̄aa gbaanu kpuro nu gea yina.

Ya dera tɔmbu ba n̄ maa nuku dobu mɔ.

Yoeli u tɔmbu kanamɔ

bu Yinni Gusunɔ suuru kana

13 Bɛɛ Yinni Gusunɔn sɔm kowobu, yaku kowobu,
i saaki sebuo
i ka kpuna wɔku giriru nuku sankiranun sɔ.
Domi wee ba ku ra maa ka alikama ka tam kɛnu nɛ
Gusunɔ bɛsɛn Yinnin sɔa yero.

14 I tɔru garu wuno
tɛ sɔɔ i ko i nɔɔ bɔke.
I tɔmbu kpuro mɛnnɔ sere ka durɔ tɔkɔnɔ
Gusunɔ bɛsɛn Yinnin sɔa yero,
kpa i nɔn kana.

Yinni Gusunɔn mɔrun tɔru

15 Yinni Gusunɔn tɔru ta turuku kua.
Tɔɔ te, ta sɔawa win tɔru.
Te sɔara wi, Dam kpurogii u koo kpuro kam koosia.
Anna a tɔɔ kɔsuru wa te ta sisi mi.

16 Wee sa mɛɛra ba ka bɛsɛn dɔan doonɔ.
Ma nuku dobu kpa Gusunɔ bɛsɛn Yinnin sɔa yero.

17 Ye ba duura, ya gbera tem kusanu sɔɔ.
Dɔanu kpa biranu sɔɔ.
Ma bira ni, nu wɔrukumɔ.
Domi nu n maa dɔanu mɔ.
18 I swaa dakio i nɔ nge mɛ yɛɛ yi wuri mɔ,
ma yi bɔsu baama.
Domi yi n yakasu wa kpara yero.
Baa ka yɔanɔ nu nɔni sɔɔre.

Yoeli u kanaru mɔ

19 Yinni Gusunɔ, wuna na nɔɔguru suemɔ.
Domi wee, yakasu ka dɔa dɔɔ mwaara gberɔ.
20 Ma yɛɛ yi nɔɔguru sue yi nun kanamɔ.
Domi daanu gbera, yakasu maa dɔɔ mwaakira gbaburo.

2

Yinni Gusunɔn tɔru

ta turuku kua

1 I kɔba soowo Sionia.
I de bu ye nɔ Yinni Gusunɔn guu dɛɛraru mi.
Bɛɛ be i wɔa tem mɛ sɔɔ kpuro, i diirio berum sɔ.
Domi Yinni Gusunɔn mɔrun tɔra wee.

Wee ta mam turuku kua.
2 Tɔɔ te, ta tɔriwa.
Ta guru wiru ka bukɔ sɔɔwa.
Ma twee wuura wee yi dabi,
yi maa dam mɔ.
Yin wuu te, ta tɔriwa
nge yam wɔkura guuru wukiri.
Sa n yen bweseru waare.
Sa n maa yen bweseru wasi.
3 Mi yi sara kpuro,
n da kowa nge dɔɔ mwaara u doona.
Yi ku ra gɔanu deri.

Yellu bɛsɛn tem mu gea sɔa
nge gbaa te ba mɔ Edeni.
Adama tɛ yi mu kua nge mi gɔanu ku ra kpi.

4 Twee yi, yi sɔawa nge tabu maasɔbu
be ba dumi yakiamɔ.

5 Yi yɔɔkumɔ yi guunu gasirimɔ.
À n yen wɔkinu nua
a ra n tamaa nge tabu kɛkɛbara,
n kun mɛ yaka si su dɔɔ mwaaramɔn wɔkinu.
Yi ra n weewa nge tabu durɔ be ba tabun sɔɔru sɔa.

⁶ Tɔmbu kpuro ba ra n nandewa yi n tunuma.

Kpa ben wuswaa yu burisina.

⁷ Yi ra tii yɔsuwa nge tabu durɔbu,

yi n gb̄araru gasirimɔ,

yen baayere ya n yen swaa sw̄i.

Yi ku ra gam gere.

⁸ Yi ku ra maa baasine.

Yen baayere ya ra n yen s̄a sw̄iwa.

Ḡaa ni nu koo ye gɔngere ko,

yi ra nu wɔriwa sannu.

Nu ku ra maa ye yɔrasie.

⁹ Yi ra wuu wukiriwa

yi n gb̄araru ka yɛnusu gasirimɔ,

kpa yi n dumɔ fɛnɛntiban di nge gbɛnɔbu.

¹⁰ Mi yi dua, tem mu ra diiriwa,

kpa n s̄are wɔlla koo wɔruma,

kpa suru ka s̄ɔ yam t̄ira,

kpa kperin ballibu kpe.

¹¹ Nge meya Yinni Gusunɔ ù n gari gerua win tabu kowobun wuswaa,

ba ra nùn mɛm nɔwɛwa.

Ba dabi, ba maa dam mɔ.

Yen s̄ana win t̄ɔ te, ta nanum mɔ.

Wara u koo yɔra u tu ma.

I ḡoru ḡasio

¹²⁻¹³ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

na s̄awa wɔnwɔndugii.

Nɛn k̄iru ta kp̄a.

Nɛn m̄aru ya ku ra fuuku se.

Na ra maa tɔnu suuru kue

k̄sa ye na raa k̄i n nùn kua s̄ɔ.

T̄ɛ, i wurama ka bɛɛn ḡoru kpuro nɛn mi,

i nɔɔ b̄ake, kpa i wuri ko.

Bɛɛn ḡoruwa i ko i ḡasia,

n n̄ m̄o i ȳanu ḡɛku t̄ona.

I wurama nɛ, Gusunɔ bɛɛn Yinnin mi.

¹⁴ S̄ɔrɔkudo kon ḡoru ḡasia,

kpa n bɛɛ durom kua.

Saa ye s̄ɔra i ko i kp̄i i ka man alikama ka tam k̄ɛnu naawa.

I kanaru koowo

ka nɔɔ b̄okuru

¹⁵ I k̄ɔba soowo Siɔniɔ.

I tɔmbu mɛnnɔ,

kpa i nɔɔ b̄okurun t̄ɔru yi.

¹⁶ I tɔmbu mɛnnɔ bu man s̄a,

guro gurobu ka bibu, ka bii w̄ɛɛnɔ.

Baa ka be ba w̄aa kurɔ kpaa dirɔ,

bu yario ben kurɔ kpaa dirun di.

¹⁷ Kpa ȳaku kowo be ba man s̄aamɔ

bu du nɛn s̄a yerɔ ka sw̄i,

ȳaku yeru ka k̄annɔn baa s̄ɔ,

bu nɛ ben Yinni kana bu nɛɛ,

n ben wɔnwɔndu waawo, be, nɛn tɔmbu.

N ku bu sekuru doke.

N ku de t̄ɔn tukobu bu bu ȳɛ bu nɛɛ,

mana nɛ, ben Yinni na w̄aa.

Yinni Gusunɔ

u win tɔmbu wisimɔ

¹⁸ Yinni Gusunɔ u nisinu mɔ win tem s̄ɔ.

U win tɔmbun wɔnwɔndu mɔ.

¹⁹ Ma u win tɔmbun kanaru wisa,

u nee, kon bee alikama kpa wē, ka resem, ka gum.
 I ko i deburu wa.
 Na n maa derimō bweseru garu tu bee yēe.
²⁰ Kon bee yibere be ba na saa sōo yēsan nōm geu gian di gira,
 kpa n de bu da n toma
 mi tem mu gbera ma gāanu ku ra kpi.
 Kon de ben swaa gbiobu bu nim wōku bōruguu wōri.
 Kpa be ba wāa biruō bu nim wōku ge ba mō Mediterane wōri.
 Ben gonu nu koo numia sere bu kpana bu wēsia.
 Geema, Yinni Gusunō u gāa bakanu kua.
²¹ Tem, a ku berum ko,
 a nuku dobu koowo,
 domi Yinni Gusunō u gāa bakanu kua.
²² Bee gbeeku yee, i ku nanda.
 Domi yakasu su koo wure su kpi temō,
 kpa dānu nu ma.
 Figie ka resem ya koo binu ma siki siki.
²³ Bee Siōnigibu i nuku dobu koowo Gusunō beēn Yinni sōo.
 Domi u koo de gura yu ne yen saa sōo nge yellu.
 U koo de yu ne saa ye ya ra tore
 kpa u de yu kpe saa ye ya ra kpe.
²⁴ Alikaman soo yera kun maa gberamō.
 Olifin gum, ka resem tam kun maa biaramō wekenō.
²⁵ Kon bee wōo si ka dīa nin kōsire wē,
 ni nen tabu kowobu, kōkōnu, ka gbaanu, ka twee yi di
 wōo si su doona sōo.
²⁶ Bee nen tōmbu, i ko i di i debu.
 I n sekuru wasi.
 Kpa i ne, Yinni Gusunō beere wē,
 ne wi na bee sōm maamaakiginu kua.
²⁷ Saa ye sōo, i ko i gia
 ma na wāa bee Isireliban suunu sōo.
 Ma na sāa Gusunō beēn Yinni.
 Ne baasi, Yinni goo maa sari.
 Bee nen tōmbu, i n maa sekuru wasi.

3

Yinni Gusunō u koo

win Hunde doke tōmbu sōo

¹ Yen biru kon nen Hunde doke tōmbu kpuro sōo.
 Beēn bii tōn durōbu ka tōn kurōbu ba koo nen gari gere,
 kpa beēn durō tōkōnu nu n dosusu mō,
 kpa beēn aluwaasiba bu kāsīnu wa.
² Baa ka yobō, kon bu nen Hunde wēwa tōo te.
³ Yen tōo te sōo, kon maamaakiba ko.
 Kon de yem ka dōo ka wii bakasu sōosira wōllō ka temō.
⁴ Sōo u koo yam tīra,
 kpa suru u swēra nge yem,
 Yinni Gusunōn tōo nanumgii te, tu sere tunuma.
⁵ Adama yen tōo te,
 wi u Yinni Gusunō soka, u koo faaba wa.
 Gabu ba koo kisira nōni swāa ten di
 Siōnin guurō Yerusalemō
 nge me Yinni Gusunō u gerua.
 Beya be u soka ba n ka wāaru mō.

4

Yinni Gusunō

u koo bwese tukunu siri

¹ Yinni Gusunō u nee, yen tōo te,

kon Yudaba ka ben wuu Yerusalemu wesia nge yellu.

² Kpa n bwese tukunu kpuro menna
n nu sure Yosafatin wɔwɔ sɔɔ.

Miya kon nu siri

kɔsa ye nu nen tɔmbu Isireliba kuan sɔ.

Domi nu bu yarinasia tem kpuro sɔɔ.

Ma nu ben tem bɔnu kua.

³ Nu nen tɔmbu bɔnu kua ka tete.

Nu ben aluwaasiba mwɛɛra nu dɔra

nu ka wa nu kurɔ tanɔbu dwe.

Ma nu wɔndiaba mwɛɛra nu dɔra nu ka tam nɔ.

⁴ Bɛɛ Tirigibu ka Sidonigibu ka sere be ba wɔa Filisitiban temɔ,
mɔba i kɔ nen mi.

I kɔ i man mɔru kɔsiawa?

N n men na, na n tɛɛmɔ n ka maa bɛɛ mɔru kɔsie.

⁵ Wee i nen sii geesu ka nen wura

ka nen arumani gura.

Ma i da i ye kpuro yi bɛɛn bɔu sɔa yerɔ.

⁶ Ma i Yudaba ka Yerusalemugibu mwɛɛra i Gerekiba dɔre.

Nge meya i ka bu tondasia ben tem di.

⁷ Adama nɛ, kon ka bu wurama mi ba raa wɔa.

Kon de kɔsa ye i bu kua mi,

yu wɔri bɛɛn wiru wɔlɔ.

⁸ Kon bɛɛn bibu Yudaba dɔre.

Kpa be maa, bu be Sabegibu dɔre,

be ba wɔa n toma.

Yeniwa nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua.

Taa daakibu ka siribu

⁹ Yoeli u nɛɛ,

i bwese tukunu nɔsio bu tabun sɔɔru ko.

Nu tabu durɔ damgibu seesio, kpa bu swaa wɔri,

tabu kowobu kpuro gesi.

¹⁰ Nu nin naa tebonu gɔsio takobiba,

kpa nu nin kɔmbɔnu gɔsia yaasi.

Be ba raa sɔa berurobu, bu tii koowo tabu durɔbu.

¹¹ I seewo fuuku i na.

Bɛɛ bwese ni i wɔa turuku, i mennama.

Yinni Gusunɔ, a de wunen tabu kowobu bu na.

¹² Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, bɛɛ bwesenu kpuro,

i seewo i na Yosafatin wɔwa yen mi.

Domi miya kon sina

n bwese ni nu wɔa mi kpuro siri.

¹³ Domi ben nuku kɔsura banda.

I kɔmbɔnu suo i tɔn be gɛ nge dɔa ni nu ye.

I na i bu munku nge resem ye ba doke gama yerɔ,

ma yen nim mu kotosu yiba.

¹⁴ Wee tɔn wɔru ga wee wɔwa yɛn mi ba koo tambu siri.

Domi nɛ, Yinni Gusunɔn tɔɔ te, ta tura

tɛ sɔɔ kon nen mɔru sɔsɔ.

¹⁵ Sɔɔ ka suru kun maa ballimɔ.

Ma kperi yi yam tɔra.

¹⁶ Nɛ, Yinni Gusunɔ na kukirimɔ Sionin guurun di.

Nen nɔɔ ga nɔramɔ Yerusalemun di.

Wɔllu ka tem mu yɔirimɔ.

Adama na nen tɔmbu Isireliba kɔsu.

Nɛna na sɔa ben kuku yeru.

¹⁷ Bɛɛ Isireliba, i ko i gia

ma nɛ Gusunɔ na sɔawa bɛɛn Yinni,

nɛ wi na wɔa Sionɔ nen guu dɛɛraru mi.

Yerusalemu kpuro ya koo kparam ko nɛgia.

Tɔn tukobu ba n maa ye wɔrimɔ.

*Yinni Gusunə**u koo win təmbu domaru kua*

¹⁸ Saa gaa wee yè səə resəm ya koo gea ko
sere ka gungunu wəllə.

Kpa sabenu nu di mi.

Kpa nu bom ko mu n kpā.

Yudan tem daanu kpuro nu koo nim koku.

Daru koka gaa koo yari

Yinni Gusunən sãa yerun di,

kpa yen nim mu da

sere Sitimun wəwaa.

¹⁹ Egibiti ya koo kam ko,

kpa Edəmun tem mu ko bansu.

Domi ba Yudaba dam dəre,

ma ba taare sarirugibu go.

²⁰⁻²¹ Adama kon be ba təmbun yem yari mi məru kəsia.

Kpa Yudaba ka Yerusalemugibu ba n wāa ben temə

sere ka baadommaə.

Kpa ne, Yinni Gusunə na n wāa Sionio.

AMOSU

Amosu wi, u s̄awa yaa sabenun kparo. Yaa sabe niya u kparamo Yinni Gusunō u ka n̄n soka u ka bwese ni nu ka Isireliba sikerene s̄o siri bi Yinni Gusunō u koo nu kua. Amosun waati ye s̄o, Isireliba ba dukia m̄wa too, adama ben w̄asinaa ka Gusunō ya biru wura. Baa me ba s̄aru n̄ni, ben ḡoru ga ñ w̄a te s̄o. Ba ñ s̄arobu n̄orimō. Ba bw̄ebw̄ebu gem biramō. Ba t̄mbu taki dimō tenkurun swaa s̄o.

N deema saa ye s̄o, Asirigiba dam mō. Amosu u Isireliba yaayasiama wooda ye Yinni Gusunō u M̄wisi w̄e ben s̄o ka nge me u bu yarama saa Egibitin di. Yen s̄o, b̄a kun Gusunō s̄amō ka gem, mem n̄obu sarira ba m̄. U maa bu s̄omō ma Yinni Gusunōn siribu wee be s̄o.

Amosu u s̄awa Isireliban bwese kera w̄okura yiru yen s̄omō d̄aako wi Gusunō u bu ḡoria Asirigibu bu sere bu yoru mwa bu ka doona.

Tire ten kpunaa

1. Yinni Gusunō u koo win t̄mbu ka bwese tukunu siri, wiru 1n di sere wiru 2.
2. Isireliban toranu ka kirō ye Yinni Gusunō u bu kua, wiru 3n di sere wiru 6.
3. K̄asinu n̄obu, wiru 7n di sere wiru 9:10.
4. Yinni Gusunō u koo maa Isireliba seeya, wiru 9:11-15.

¹ Amosu u s̄awa ȳa kparo Tekoa. Wiya Yinni Gusunō u ka gari kua Isireliban s̄o, n kua w̄o yiru tem mu sere ȳira. Saa ye s̄o, Osiasiwa u bandu dii Yuda, ma Yeroboamu, Yoasin bii u maa bandu dii Isirelio.

² Amosu u nee,
Yinni Gusunōn n̄o ga n̄oramō Siōnin guurō Yerusalemō.
Yakasu maa sari kpara yenō,
ma guu te ba m̄d̄ Kaameli, ten wii kpiira gbera.

Yinni Gusunō

u koo Sirigibu seeyasia

³ Ne, Yinni Gusunō na nee,
Damasigibun toranu nu kp̄a.
Yen s̄o, na ñ nen himba ḡosiamō.
Domi ba Galadigibu taaka ba munka.
⁴ T̄e, kon de d̄ō u na u sina boko Hasaelin yenu w̄ori,
kpa u Beni Hadadin sina kpaaru di mam mam.
⁵ Kon ben wuu Damasin gb̄ararun gamboba k̄osuku,
kpa n Bikati Afenin t̄mbu kpeerasia.
Kpa n Beti Edenin sunō go.
Kpa n de bu Sirigibu yoru mweeri bu ka da Kirio.
Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

Yinni Gusunō

u koo Filisitiba seeyasia

⁶ Ne, Yinni Gusunō na nee,
Filisitiban toranu nu kp̄a.
Yen s̄o, na ñ nen himba ḡosiamō.
Domi ba Isireli dabi dabinu yoru mweera
ba Ed̄muba n̄omu beria.
⁷ M̄eya kon de bu ben wuu Gasa d̄ō s̄oku,
kpa u yen dii geenu di.
⁸ Kon Asid̄odun t̄mbu ka Asikalonin sunō kpeerasia.
Kon Ekoronigibu w̄ori.
Kpa Filisiti be ba tie mi kpuro bu kam ko.
Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

Yinni Gusunō

u koo Fenisiba seeyasia

⁹ Ne, Yinni Gusunō na nee,
Fenisiban toranu nu kp̄a.
Yen s̄o, na ñ nen himba ḡosiamō.
Domi ba Isireli dabi dabinu yoru mweera

ba Edomuba nōmu beria.

Ba ñ ben arukawani yibie ye ba raa ka bu bōkua.

¹⁰ Yen sō, kon de bu ben wuu Tiri dō sōku,
kpa u yen dii geenu di.

Yinni Gusuno

u koo Edomuba seeyasia

¹¹ Ne, Yinni Gusuno na nee,

Edomuban toranu nu kpēa.

Yen sō, na ñ nen himba gōsiamō.

Domi ba ben mero bisibu Isireliba naa swī ka takobi.

Ba ñ bu wōnwōndu kue.

Ben mōru kun maa sure.

Ma ba ka bu wēru sāa dim dim saa kpuro.

¹² Yen sō, kon de bu ben wuu Tema dō sōku
kpa u Botisiran dii geenu di.

Yinni Gusuno

u koo Amōniba seeyasia

¹³ Ne, Yinni Gusuno na nee,

Amōniban toranu nu kpēa.

Yen sō, na ñ nen himba gōsiamō.

Domi ba gurigibun nukunu besuka Galadio,

saa ye ba Galadigii ben tem mwaamō

begim mu ka yasian sō.

¹⁴ Yen sō, kon de bu ben wuu Raba tabu wōri bu ye dō sōku,
kpa u yen dii geenu di mam mam.

Saa ye sō, tabun wurenu koo nōra nge woo bōko.

¹⁵ Kpa bu ben sina boko ka win tabu sinambu yoru mwēeri.
Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

2

Yinni Gusuno

u koo Mōabuba seeyasia

¹ Ne, Yinni Gusuno na nee,

Mōabuban toranu nu kpēa.

Yen sō, na ñ nen himba gōsiamō.

Domi ba Edōmun sina bokon kukunu dō meni nu kua torom.

² Yen sō, kon de bu Mōabuban tem dō meni

kpa u ben wuu Keriotun dii geenu di mam mam.

Kpa Mōabu be, bu kam ko tabu gberō,

sanam me tabu swīa ba kōbi soomō, ba kuuki mō.

³ Kon ben sina boko ka win tabu sinambu kpuro kpeerasia.
Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

Yinni Gusuno

u koo Yudaba seeyasia

⁴ Ne, Yinni Gusuno na nee,

Yudaban toranu nu kpēa.

Yen sō, na ñ nen himba gōsiamō.

Domi ba nen woodaba yina.

Ba ñ ye mem nōwē.

Ma ba būnun weesu swīi, ni ben baababa ba raa swīi.

Ma nu dera ba gera nen swaan di.

⁵ Yen sō, kon de bu ben tem dō meni.

Kpa u ben wuu Yerusalemun dii geenu di mam mam.

Yinni Gusuno

u koo Isireliba seeyasia

⁶ Ne, Yinni Gusuno na nee,

bee Isireliba, been toranu nu kpēa.

Yen sō, na ñ nen himba gōsiamō.

Domi i gemgibu dɔra i ka beɛn dibu wa i mwa.
 Ma i ka s̄arobu baranun gobi k̄asinam̄o.
 7 I ra n k̄iwa i w̄onw̄ondobu taare
 kpa ba n wiru tua s̄aa nuku sankiranun s̄o.
 Kpa i n bw̄ɛɛbw̄ɛɛbu dam d̄orem̄o.
 Bii ka baa ba ka kur̄o turo m̄ennam̄o.
 Nge meya i ka ne, Yinni Gusun̄on ȳisi d̄eeraru sankum̄o.
 8 I ra n kp̄i kp̄i beɛn b̄unun nuuno
 ȳanu w̄allo ni i taruba mwa,
 kpa i n tam n̄orum̄o me i yokuma.
 9 Ka me, na Am̄oreba kam koosia mam mam beɛn s̄o,
 be, be ba gunu nge d̄aa ye ba m̄o seduru.
 Ma ba dam m̄o nge d̄aa dangia.
 10 Meya na beɛ yarama Egibitin tem di.
 Ma na beɛ kpara gbur̄o w̄o weeru
 n ka beɛ Am̄ore ben tem w̄e.
 11 Na s̄om̄obu seeya beɛn bibu s̄o.
 Ma na gabu ḡosa nen s̄o beɛn aluwaasiba s̄o,
 ma ba man tii w̄e ba b̄orua bu ku tam n̄o.
 Beɛ Isireliba geema? Nge weesa.
 Ne, Yinni Gusun̄owa na yeni bikiam̄o.
 12 I dera be na ḡosa mi, ba tam n̄ora.
 Ma i nen s̄om̄obu wooda w̄e i neɛ,
 bu ku maa t̄ambu nen gari s̄o.
 13 Wee t̄e, kon beɛ munku muku muku
 nge me naa keke ye ya d̄ianu s̄owa ya ra tem k̄osuku.
 14 Yen d̄oma te, wasi kasanugiba kun maa kp̄e bu duka su.
 Dangiba kun maa kp̄e bu ben dam dendi bu ka ḡaanu ko.
 Meya tabu dur̄o dangiba kun maa kp̄e bu ben w̄aar̄u w̄ora.
 15 Ten towoba kun maa kp̄e bu ka tii yina.
 Be ba maa naasu s̄au, ba n̄ kisiram̄o.
 Meya maas̄oba kun maa kp̄e bu we ben dumin dugin saabu.
 16 Be ba s̄aa tabu dur̄o dangibu be s̄o d̄oma te,
 ba koo ben tabu ȳanu k̄wa bu duki su n̄am dira.
 Ne, Yinni Gusun̄owa na yeni gerua.

3

Yinni Gusun̄on t̄ambu

ba koo ben daa tusia

1 I swaa dakio i n̄o ye ne, Yinni Gusun̄o na gerum̄o, beɛ Isireliba kpuron s̄o, beɛ be na yarama Egibitin di.

2 Handunian bwesenu kpuro s̄o, beɛ t̄onawa na ḡosa.

Yen s̄ona kon beɛ seɛyasia beɛn durum ye i kua kpuron s̄o.

Gusun̄o ù n gari gerua,

Gusun̄on s̄om̄o kun kp̄e

u n̄o mari

3 T̄ambu yiru ba koo swaa w̄ari sannu

ba kun gina n̄osine?

4 Gbee sun̄o ga ra gb̄are yakaso

ga kun yaa mwe ro?

Gbee sun̄o buu ga ra kukiri gen kpin yerun di

ga kun yaa wa ga dimo?

5 Gun̄o ga koo taa mwaara temo

ba kun ye beri?

Taa ya koo se wallo

ḡaanu kun ye kesie?

6 Ba ra tabun k̄oba so wuuo

wuugibu ba kun nande?

K̄esiru garu ta ra koore wuuo

n kun nen min di?

7 Aawo, na ku ra gāanu ganu ko
na kun yè nen sɔmɔ sɔɔwa.

8 Gbee sunɔ gà n gbāra,
wara ku ra nandɛ.

Nɛ, Yinni Gusunɔ nà n gari gerua,
nen sɔmɔ wara kun yi kparamɔ.

Yinni Gusunɔ

u koo Samari seeyasia

9 I Asidɔdu ka Egibitin tem sina kpaanugibu nɔɔgiru sueyo i nɛɛ,
bu mennama Samarin guunɔ,
kpa bu wa daa beretɛke ka dam dɔrenaa
ye ya wāa ben suunu sɔɔ.

10 Ba ku ra kā bu gea ko.
Ma ba arumani guramɔ ka dam ka taki,
ba taasimɔ ben sina kpaanɔ.

11 Yen sōna kon de yiberɛba bu na
bu tem mɛ tarusi, bu ben dam kpeerasia.
Kpa bu ben sina kpaanu kɔsuku.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Faaba ye ya n nuku dobu mɔ

12 Wee ye na maa gerua. Na nɛɛ,
nge mɛ yāa kparo u ra win sabenun sukum wɔre gbee sunɔn nɔɔn di,
nge mɛya kon bɛɛ Isireliba wɔra
bɛɛ be i na i sɔ Samariɔ kpin yee buranu sɔɔ.

Kirɔba

13 I swaa dakio i nɔ
kpa i Yakɔbun bweseru kirɔ ko
i bu sɔ ye nɛ Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni na gerua.

14 Na nɛɛ, sanam mɛ sɔɔ, kon Isireliba seeyasia ben durum sɔ.
Kon Betelin yāku turanu kɔsuku,
kpa nin kāanu nu bɔɔkira nu wɔruku.

15 Kon bɛɛn dia mi i ra n wāa yam susurun saa ka puran saa kɔsuku.
Kpa n bɛɛn sina kpaanu kam koosia
ni, ni ba buraru koosi ka suunu donnu,
ka sere dii gee ni nu tie.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

4

1 Bɛɛ Samarin tɔn kurɔbu,
bɛɛ be i dimɔ i bɔriamɔ nge Basanin naa gbiibi
yi yi wāa Samarin guurɔ,
i wɔnwɔndobu dam dɔremɔ,
i bwɛɛbwɛɛbu taki dimɔ,
ma i bɛɛn durɔbu sɔmɔ bu ka tam na i nɔ.
Tɛ, i swaa dakio i nɔ.

2 Nɛ, Yinni Gusunɔ na bɔrumɔ ka nen tiin yīsi dɛɛraru na mɔ,
wee saa ya sisi yè sɔɔ ba koo bɛɛ ka bɛɛn bibun bweseru kɔkɔnu sɔre bu gawa nge swɛɛ.

3 Bɛɛn baawure u koo yari kururun di
kpa bu bɛɛ kuba sɔɔ yɛsan nɔm geu gia.
Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Isireliban gɔru bɔbunu

4 Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
bɛɛ Isireliba, i doo yāku yee ten mi Beteliɔ,
kpa i n man torarimɔ.
I doo Giligaliɔ,

kpa i n man torarimɔ nge mɛn nɔɔ i ko kpī.
I n bɛɛn yākunu mɔ bururu baatere,
kpa i n ka bɛɛn kɛnu naamɔ sɔɔ ita ka sɔɔ ita.

5 I bɛɛn siarabun yākunu koowo ka pɛɛ ye ba seeyatia doke.
Kpa i tɔmbu sɔ ma i kɛnu kua ka kīru.

Domi yera bee Isireliba i kīru bo.
Ne, Yinni Gusunowa na yeni gerua.

Kirə ye ya kam kua

⁶ N wee na dera gōra dua been wuu marosu kpuro sōo.

Ma i dīanu bia been yenusu kpuro sōo.

Adama ka me, i n gōsirame nen mi.

Ne, Yinni Gusunowa na yeni gerua.

⁷ Na yina gura yu ne ye n tie suru ita bu ka dīanu gē.

Na dera gura ya na wusu gasun mi.

Ma na n wure yu ne gasun mi.

Na dera ya na gbenu ganu sōo.

Ma na n wure yu ne ganun mi.

Ma nu gbera.

⁸ Yera been wusu gasun tambu ba da wuu gagan mi
bu ka nim wa bu nō.

Adama ben nim nōru ga n kpa.

Ka me, i n gōsirame nen mi.

Ne, Yinni Gusunowa na yeni gerua.

⁹ Na dera been dīanu kusenu kua,

ma twee yi na yi been gbean dīanu ka been dāa gbaanun wurusu kpuro di.

Adama ka me, i n gōsirame ne Gusunō been Yinnin mi.

¹⁰ Na maa bee kēsi kēsi bararu sure nge me na kua Egibitia.

Na dera ba been aluwaasiba go tabu sōo.

Ma ba ben dumi mwera.

Na dera i been tōn be ba gun nuburu nua been sansanio.

Adama ka me, i n gōsirame nen mi.

¹¹ Na bee sura na kasuka nge Sodomu ka Gomara ye na kam koosia.

Ma i kua nge dāa nōo ge ba wuna dōon di.

Adama ka me, i n gōsirame ne, Yinni Gusunon mi.

¹² Yen sōna bee Isireliba kon bee seeyasia.

N n men na, i n sōru sāa i n ka ne Gusunō been Yinnin siribu mara.

¹³ Domi nena na guunu mōma,

ma na woo taka kua.

Na ra nen bwisikunu tōnu giasie.

Na ra maa yam bururam gōsie yam wōkuru,

kpa na n sūmō guunu wōllo.

Nen yīsira Gusunō wōllu ka tem Yinni.

5

Isireliba, i de i gōru gōsia

¹ Bee Isireliba, i swaa dakio i nō gōo swī yi na mō been sō.

² Bee be i wōrume temō nge wōndia be ba gu,

i n maa seemō.

Goo sari wi u koo bee seeya.

³ Domi Yinni Gusunō u gerua u nee,

been wuu ge ga tabu durōbu nōrōbu (1.000) mō,

bā n tabu da, tambu wunōbuwa (100) ba koo wurama.

Ge ga maa tabu durōbu wunōbu mō,

tambu wōkura ba koo tia.

I wurama Gusunon mi

n sere dākuru ko

⁴ Wee ye Yinni Gusunō u maa bee Isireliba sōmō.

U nee; i n kī i n wāa, wiya i ko kasu.

⁵ I ku maa sāaru da Beteliō ka Giligaliō ka Beri Sebaō.

Domu u koo de bu Giligaligibu yoru mwera.

Kpa bu Beteligibu kam koosia.

⁶⁻⁷ Bee be i ra gem gōsie weesu,

kpa i kun mu garisi gāanu,

i na wi, Yinni Gusunon mi,

kpa i wa i n wāa,

kpa u ku raa beɛ Isireliba wəri u mwa nge dɔɔ.
Kpa i goo bia Beteliɔ wi u koo dɔɔ wi go.

⁸Yinni Gusunɔwa u kperi bwese bweseka kua,
ma u yen baayere yi yen ayerɔ.

U ra yam wɔkuru gɔsie yam bururam.
Kpa u de sɔɔ sɔɔ gu tira, gu gɔsia wɔkuru.

U ra nim wɔkun nim mɛnne,
kpa u mu yɛkana tem kpuro sɔɔ.

⁹Wiya u ra dangibun dam bue.
Kpa u de bu ben wusun gb̄aranu kɔsuku.

Ka gem, win yĩsira Yinni Gusunɔ.
¹⁰Beɛ Isireliba, be ba beɛ sirimɔ dee dee,

i ra n bu tusa,
kpa i n ka wi u gem gerumɔ kɔrua.

¹¹I ra bwɛɛbwɛɛbu dam dɔre,
i n ben gbean dīanu mwɛɛrimɔ ka dam.

Yen sɔ, i n sinamɔ beɛn dia sɔɔ
ye i bana ka kpee ni i dāka.
Mɛya i n maa beɛn resɛm ye i duuran bii duronun tam nɔrumɔ.

¹²Domi u beɛn toranu yɛ nu kpā,
u maa yɛ ma i durum kua too.

I gemgibu nani sɔɔmɔ.
I nɔm biran kɛnu mwaamɔ.
Ma i yinamɔ bu s̄aarobu ben gem wɛ siri yerɔ.

¹³Sanam mɛni, sanam kɔsuma.
Yen sɔ, wi u laakari mɔ, wiya u ko n nɔɔ maari.

¹⁴I de i n gea mɔ n kun mɔ kɔsa.
Kpa i wa i n wāa.

Nge mɛya Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u ko n ka beɛ wāa nge mɛ i ra gere.
¹⁵I kɔsa tusio kpa i gea kīa.

I de gem mu siribu di siri yerɔ.
Sɔrɔkudo Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni u koo beɛ Isireliban tɔn be ba tiara wɔnwɔndu kua.

¹⁶Yen sɔ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u gerua u nɛɛ,
tamba koo gɔɔ wuri ko yam kpuro,

kpa ba n sumɔ swɛɛ sɔɔ, ba n mɔ, wee, wee!
Ba koo gbaa wukobu sokuma bu gɔɔ wooru sina,
kpa bu gɔɔ swĩgibu mennama.

¹⁷Sanam mɛ u koo beɛ wɔrima,
ka be ba wāa gberɔ kpuro ba koo gɔɔ swĩwa.

Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

Yinni Gusunɔn siribun tɔru

¹⁸B̄uroba beɛ be i Yinni Gusunɔn siribun tɔru mara.
Mba i yĩyɔ i wa tɔɔ te sɔɔ.

I n yɛ ma ta ko n s̄awa yam wɔkuru, n n̄ mɔ yam bururam.

¹⁹I ko i n s̄awa nge tɔnu wi u gbee sunɔ duka suurimɔ,
ma u ka yaa gɔba gaa yinna.

Ye u dua win dirɔ u gana nɛnua,
ma waa ya n̄n dɔma.

²⁰Yinni Gusunɔn tɔɔ te, ta s̄awa yam wɔkuru n n̄ mɔ yam bururam.
Ta tiriwa niki niki, yam bururam sari.

S̄aa te Yinni Gusunɔ u tusa

²¹Yinni Gusunɔ u nɛɛ, u beɛn tɔɔ baka ni i ra n̄n diiye tusa.
U n̄ mam maa kī u beɛn mɛnnɔsun woo nɔ.

²²I n n̄n yāku dɔɔ mwaararugiru kua ka maa kɛnu,
u ku ra nu mwe.

Mɛya u ku ra maa beɛn siarabun yākinu mɛɛri
ni i ra ko ka yaa sabe ni nu gum mɔ.

²³I ka beɛn womusun wākinu doonɔ win bɔkun di.
U n̄ maa kī u beɛn m̄rɔkunun wurenu nɔ.

²⁴Adama i de gem mu n wāa beɛn suunu sɔɔ,
mu n kokumɔ nge nim mɛ mu ku ra kpe.

²⁵ Bɛɛ Isireliba, i ka kua wɔɔ weeru ghaburu sɔɔ, i nɔn yākuunu ka kɛnu kuare nge mɛ?
²⁶ Bɛɛ wi ba mɔ Sakutu wi i garisi bɛɛn sunɔ ka sere kpɛra ye i sāmɔ i mɔ Kewani, i nin bwāaroku ni i tii kua sɔɛre nge mɛ i sɔɔwa gisɔ? Bɛɛn tii i yɛ ma i n koore mɛ.
²⁷ Yen sɔ, u koo de bu bɛɛ yoru mwɛɛri
 bu ka da sere Damasin bera giɔ.
 Wi, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa u yeni gerua.

6

Ba koo Isireliba kpeerasia

¹ Bɔruroba bɛɛ be i wāa Siɔniɔ bɔri yendu sɔɔ,
 ka bɛɛ be i sɔ Samarin guurɔ ka toro sindu.
 Ma i tamaa i sāa bwese te ta kpāaru bon wirugibu.
 Ma Isireliba ba somiru mara bɛɛn min di.
² I doo Kalineɔ i wa.
 Min di, kpa i da Hamatiɔ wuu bɔkɔ gen mi.
 Kpa i sara i da Gatiɔ Filisitiban temɔ.
 Ben wuu si, su bɛɛ Isireliba ka Yudaban wusu gea tura?
 Ben tem mɛ, mu bɛɛn tem kpāaru tura?
³ Wee i n kī wahalan tɔru tu bɛɛ naawa.
 Ma i sere tii daa kɔsa gawemɔ.
 Ma ya bandu dii bɛɛn suunu sɔɔ.
⁴ Ma i kpī sau kpin yee buranu sɔɔ, nɔ ba buraru kua ka suunu donnu.
 I tii yāa kpɛmmɛni ka naa kpɛmi yi yi gum mɔ gɔsiamme gɔsun di i temmɔ.
⁵ I mɔrɔkuunu soomɔ i womusu mɔ bwisikunu sariru sɔɔ.
 Ma i tamaa i nin soberu yɛwa nge Dafidi.
⁶ I tam nɔrumɔ ka nɔri beke.
 I tii gum turaregim sawamɔ.
 Ma i n nuki sankire yɛn sɔ bɛɛn bweseru ta koo kam ko.
⁷ Yen sɔna ba koo gbi bu bɛɛ yoru mwɛɛri bu ka doona
 kpa bɛɛn nuku dobun kuuki ka bɛɛn tɔɔ baka dim mu kpe.

Samariya koo kam ko

⁸ Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u bɔrua ka win tiin wāaru u nɛɛ,
 u n bɛɛ Isireliban tii suabu kī.
 U maa bɛɛn sina kpaanu tusa.
 U koo de bu Samari mwa ka ye ya wāa ye sɔɔ kpuro.
⁹ Tɔmbu wɔkuru bā n tie yɛnu gagu sɔɔ, ba koo gbiwa.
¹⁰ Goo ù n win tɔnun goru sua yɛnun di u ka yara u dɔɔ u dɔɔ mɛni, u koo wi u wāa yɛnu
 sɔɔwɔ bikia u nɛɛ, goo maa tie u wāa ka wune?
 Kpa yɛro u nɔn wisi u nɛɛ, goo sari.
 Kpa wini u nɛɛ, a mario. N n weene su Gusunɔn yīsiru sia saa yeni sɔɔ kpa u sun sīirema.
¹¹ Domi Yinni Gusunɔ u wooda yeni wɛ u nɛɛ,
 u koo yɛnusu kpuro kɔsukuwa, bakasu ka piiminu.

Nasara kam

¹² Ba ra dumi yakie kpee saara wɔllɔ?
 Ba ra ka nɛɛ wuku mī?
 Adama wee bɛɛ i gem gɔsia dɛɛ.
 Ma i gea gɔsia gāa sosuranu.
¹³ Bɛɛ i nuku dobu mɔ kam sɔɔ, ma i gerumɔ i mɔ, bɛɛn tiin dama i ka nasara wa.
¹⁴ Yen sɔna Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u nɛɛ, u koo de bwese tukuru garu tu bɛɛ seesi. Kpa
 tu bɛɛ dam dare saa Hamatin duu yerun di sere n ka da nim tarɔɔ ye ya wāa ghaburun bera
 gia mi gāanu ku ra kpi.

7

Amosun kāsiru sɔɔ,

u twee wa yi terie

¹ Wee ye Yinni Gusunɔ u dera na wa kāsiru sɔɔ. Tweeya u dera yi kɔwara dabi dabinu
 sanam mɛ yakasu kparam wee si sina boko u raa bɔɔra win yaa sabɛnun sɔ.
² Sanam mɛ yi tem min yaka si kpuro di, yera na nɛɛ, Yinni Gusunɔ, a suuru koowo. Amɔna
 Yakɔbun bweseru ta ko n ka wāa. Domi ta n maa dam mɔ.
³ Ma Yinni Gusunɔ u gɔru gɔsia kɔsa yen di. U nɛɛ, yeni ya n maa kooramɔ.

Amosu u maa dɔɔ wa

win kāsiru sɔɔ

⁴Wee ye Yinni Gusunɔ u maa dera na wa kāsiru garu sɔɔ. U nɛɛ, u koo tɔmbu seeyasia ka dɔɔ. Kpa u de dɔɔ wi, u nim mɛ mu wāa tem sɔɔwɔ gberasia kpa u Isireliban tem kpuro di.

⁵Ma na nɛɛ, Yinni Gusunɔ, a ye yɔrasio. Amɔna Yakɔbun bweseru ta ko n ka wāa. Domi ta n dam mɔ.

⁶Ma Yinni Gusunɔ u gɔru gɔsia kɔsa yen di u nɛɛ, yenin tii ya n maa kooramɔ.

Amosu u nifoo wa

win kāsiru sɔɔ

⁷Wee ye na maa wa kāsiru garu sɔɔ. Na Yinni Gusunɔ wa u yɔ ganɔ ma u nifoo neni.

⁸Ma u man bikia u nɛɛ, mba na waamɔ mi.

Na nùn wisa na nɛɛ, nifoo.

Ma u man sɔɔwa u nɛɛ, nifoo wa kon ka nen tɔmbu Isireliba yĩire nge gana. Na n maa bu suuru kuamme.

⁹Kon ben sikado Isakin bũu turanu kɔsuku,

kpa n Isirelin sãa yenu suriri,

kpa n Yeroboamun bandu sura ka takobi

n tu kpeerasia.

Amosu ka yaku kowo Amasia

¹⁰Yera Amasia Betelin yaku kowo u Yeroboamu Isireliban sina boko gɔria u nɛɛ, wee Amosu u nun seesimɔ Isireliban suunu sɔɔ. Win gari yi u maa gerua mi, yi tɔmbu kpuro burisina.

¹¹Domi u nɛɛ,

wunɛ Yeroboamu, ba koo nun gowa tabu sɔɔ ka takobi.

Kpa bu Isireliba yoru mwɛeri ben tem di

bu ka da mi n toma.

¹²Yen biruwa Amasia u na Amosun mi, u nùn sɔɔwa u nɛɛ, Gusunɔn sɔmɔ wunɛ, a doo Yudan tem gia, kpa a n wunen gari yi mɔ mi, a ka wa a n dimɔ.

¹³Adama a ku maa Gusunɔn gari gere Beteli mi, domi ya sãawa sina boko ka Isireliba kpuron sãa yeru.

¹⁴Ma Amosu u nùn wisa u nɛɛ, na n sãa Gusunɔn sɔmɔ. Na n maa Gusunɔn sɔmɔn bɔɔ. Nɛ, yãa kparowa. Sikamɔrewa* na ra yewe.

¹⁵Yera Yinni Gusunɔ u man gɔsa sanam mɛ na yãanu kparamɔ. U man sɔɔwa u nɛɛ, n doo n win tɔmbu Isireliba win gari sɔ.

¹⁶Tɛ, a swaa dakio a Yinni Gusunɔn gari nɔ. Wunɛ Amasia, wunɛ wi a nɛɛ, n ku Isireliba Gusunɔn gari sɔ.

¹⁷Wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ,

wunen kurɔ u koo sakararu ko wuu sɔɔ,

kpa bu wunen bibu go tabu sɔɔ,

kpa bu wunen gberu bɔnu ko,

domi wunen tii kaa gbi tem tukumɔ mi n toma,

mi ba koo ka Isireliba da bu yoru di.

8

Amosu u bireru wa win

kāsiru sɔɔ ta dãa marum yiba

¹Wee ye Yinni Gusunɔ u maa man sɔɔsi kãsi teni sɔɔ. Na dãa marum wa bireru sɔɔ mɛ mu ye.

²Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ, mba na waamɔ mi.

Na nùn wisa na nɛɛ, dãa maruma na wa mɛ mu ye.

Yera u maa man sɔɔwa u nɛɛ,

sãa ya tura u ka win tɔmbu Isireliba seeyasia.

U n maa bu suuru kuamme.

³U maa nɛɛ, yen tɔɔ te,

sina kpaarun womusu koo gɔsia nuku sankiranun womusu.

Kpa tɔn dabinun gonu nu n terie baama.

Kpa yam mu n maari sɔɔ sɔɔ.

* 7:14 sikamɔre - Ya sãa dãa tɛn binu ba ra di.

Ba koo Isireliba seeyasia

⁴ Yinni Gusuno u nee,
 i swaa dakio bee be i saarobu dam doremə.
 Ma i bwēebwēebu kam koosiamə.
⁵ I m̄, domma suru kpaon t̄o bakara koo kpe.
 Kpa su wa su bešen alikama d̄ra.
 Domma t̄o w̄rarugira koo kpe,
 kpa su wa su bešen biranu wukia.
 Sa ko sakaku kawa,
 kpa su yen gobi sosi.
 Sa ko kilo ḡsia su ka t̄mbu gb̄ni.
 Kpa su doo s̄inu d̄ra.
⁶ Sa ko w̄nw̄ndobu dwe ka gobi,
 kpa su saarobu ka baranun gobi k̄sina.
⁷ Ne, Yinni Gusuno, na b̄rua ka nen tiin ȳsiru na nee,
 na n̄ bee Isireliba k̄sa ye i kua duarimə.
⁸ Been tem mu koo ȳiri,
 kpa bee nen t̄mbu i n ḡo wooru s̄o.
 Tem me kpuro mu koo kuke
 kpa mu sure nge Egibitin daarun nim.
⁹ Yen t̄o te, ne, Yinni Gusuno kon de s̄o u du s̄o s̄o gb̄ara
 kpa yam mu fira.
¹⁰ Kon been t̄o bakanu ḡsia nuku sankiranu,
 kpa been womusu su n s̄a weeweenu.
 Kpa been baawure u saakiba doke u n wii p̄oru pote nuku sankiranun s̄o.
 Kon de t̄mbu ba n nuki sankire tem me s̄o
 nge be ba ben bii teereri bie.
 T̄o te, ta ko n s̄awa n̄ni sw̄arugiru.
¹¹ Wee ye ne, Yinni Gusuno na gerua.
 Na nee, kon de ḡoru tu du tem me s̄o.
 N n̄ m̄o d̄ianun ḡoru, n n̄ maa m̄o nim n̄ru.
 Adama nen garin ḡoru ka yin nim n̄ruwa i ko i n m̄o.
¹² I ko i n yarinewa saa s̄o ȳsan n̄m d̄waru gian di n ka da s̄o duu yer̄o,
 saa maa s̄o ȳsan n̄m geu gian di n ka da s̄o yari yer̄o,
 i n basu baama, i n kasu i nen gari n̄o.
 Adama i n wasi i yi n̄o.
¹³ Saa ye s̄o, been w̄ndia bur̄bu ka been aluwaasiba ba koo gbi nim n̄run saabu.
¹⁴ Be ba b̄rum̄o ka Samarigibun b̄nun ȳsiru ba m̄o,
 ka b̄u wi u w̄a Danuon w̄aru,
 n̄ kun me ka s̄a te ba m̄o Beri Seb̄o,
 be kpurowa kon de bu w̄ruku,
 kpa bu kpana bu se.

9

*Yinni Gusuno**u koo t̄mbu siri*

¹ Amosu, u Yinni Gusuno wa u ȳo s̄a yerun ȳku yer̄o. Ma u n̄n s̄owa u nee, u s̄a yerun
 gbereba soowo saa ben w̄llun di kpa tem mu diiri,
 kpa bu w̄ruku bu t̄n be ba w̄a mi kpuron winu k̄suku.
 Kpa wi, Yinni Gusuno u de bu be ba tie go tabu s̄o ka takobi.
 Baa ben goo kun kp̄e u kisira u doona.
² Baa b̄ n̄ kukua ḡrīo, win n̄mu ga koo bu yarama.
 Baa b̄ n̄ ȳowa w̄l̄o, u koo bu sarasiama.
³ B̄ n̄ da ba kukua guu te ba m̄o Kaamelin wii kpiir̄o, u koo bu kasu,
 kpa u bu mwa.
 B̄ n̄ numa nim w̄kun s̄ow̄o,
 u koo de waa baka yu bu dw̄e migum.
⁴ Ben yibereba b̄ n̄ maa bu yoru mw̄era,
 u koo de yibere be, bu bu go ka takobi.
 U ko n̄ bu n̄ni girariwa,
 kpa u bu k̄sa kua, n n̄ m̄o gea.

⁵ Ma Amosu u nee,
 Gusunə wəllu ka tem Yinni u tem baba,
 ma mu kosikira.
 Ma men tumbu kpuro ba gəə wooru sə.
 Me kpuro mu kukumə,
 ma mu suremə
 nge Egibitin daa baka te ba mə Nilun nim.
⁶ U win wāa yeru bana wəllə,
 ma u dera wəlla kua tem girum kpeeru.
 U nim wəkun nim menna,
 ma u mu yēka tem səə.
 Win yisira Yinni Gusunə.

Taaregibun siribu

⁷ Yinni Gusunə u maa nee,
 beɛ Isireliba, i n̄ Etiopigibu kere nen n̄oni səə.
 Geema, na beɛ yara Egibitin tem di.
 Adama na maa Filisitiba yara Kafitorin di.
 Ma na maa Sirigibu yara Kirin di.
⁸ Wee, ne, Yinni Gusunə na Isireliban bandu n̄oni girari,
 domi ta tora.
 Kon tu kpeerasiawa handunia səə.
 Adama n̄ n̄ m̄ Isireliba kpurowa kon kpeerasia.
 Ne, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.
⁹ Wee, kon nen woodaba wē,
 kpa n̄ Isireliba siire
 bwese tukunun suunu səə
 nge me ba ra dobi siire,
 baa yen bin teeru ta kun ka wəra.
¹⁰ Nen tən be ba durum mə,
 ma ba gerumə ba mə,
 na n̄ bu n̄oni swāaru suremə,
 ba koo be kpuro gowa tabu səə.

Isireliban tem koo wurama

nge yellu

¹¹ Tōru gara sisi tē səə kon Dafidin bandu seeya
 te ta sāa nge yenu ge ga bansu kua.
 Kon tu s̄ame, kpa tu se tu wurama nge yellu.
¹² Kpa bu wa bu Edəmuban tem ka bwese tuku ni nu raa man s̄amən tem mwa.
 Ne, Yinni Gusunəwa kon yeni ko.
¹³ Wee saa ya sisi yē səə b̄a n̄ ḡa, n̄ n̄ t̄em̄o bu ka kpa duure.
 B̄a n̄ res̄em duura, n̄ n̄ t̄em̄o bu ka ye gama.
 Baa ka guunu wəllə res̄em ya koo kpiwa
 ya n̄ terie bu ka tam ko.
¹⁴ Kon nen tumbu Isireliba yakia yorun di.
 Kpa bu wure bu wuu si su raa bansu kua seeya
 bu sina mi.
 Ba koo res̄emba duure,
 kpa bu yen tam n̄o.
 Ba koo d̄aa gbaanu ko,
 kpa bu yen marum di.
¹⁵ Kon den bu girawa n̄ sire dim dim nge d̄aa,
 ba n̄ wāa ben tem̄o me na bu wē mi.
 Goo kun maa bu wukam̄o me s̄on di.
 Ne, Yinni Gusunəwa na yeni gerua.

ABUDIASI

Ba ñ yē sāa sāa sanam me Abudiasi wi, u win sɔmburu kua. Adama Yudaban temɔwa u Gusunɔn gari gerua Edɔmuban sɔ. Edɔmu be, ba sɔawa Esaun bibun bweseru. Ba ra n Isireliba tusawa baa me sikado turowa ba mɔ. Ba yina Isireliba bu kpe ka ben temɔ sanam me ba wee Egibitin di. Yen biru, ba ra mam Isireliba wɔraa dewa bu ben yānu gura. Yen sɔna Abudiasi u bu sɔɔwa ma ba koo ben toranun are wa. Domi Gusunɔ u koo bu siri.

Tire ten kpunaa

1. Sɛyasia bi Gusunɔ u koo Edɔmugibu ko, naasu 1n di sere naasu 5.
2. Yinni Gusunɔn siribun tɔru, naasu 6n di sere naasu 21.

¹ Gari wee yi Yinni Gusunɔ u nɛɛ, Abudiasi u gere Edɔmuban sɔ. Yinni Gusunɔ u sɔmɔ gɔra bwese tukunun suunu sɔɔ u nɛɛ, nu seewo nu Edɔmuba tabu wɔri.

Edɔmuba ba koo kam ko

² Yinni Gusunɔ u Edɔmuba sɔɔwa saa Abudiasin nɔɔn di u nɛɛ, bɛɛ Edɔmuba, kon bɛɛ ko bwese dam sarirugiru bwesenu kpuro sɔɔ. Tɔmbu kpuro ba koo bɛɛ gem.

³ Wee bɛɛn tii suabu bɛɛ nɔni wɔkua, ma i sɔ kpee baaba sɔɔ mi goo kun kpɛ u bɛɛ naa turi.

Ma i tii sɔmɔ i mɔ,

wara u koo sun sura minin di.

⁴ Yen sɔ, i n yē ma baa i n da sere mi gunɔ bakeru ta ten sokuru mɔ, ñ kun mɛ, i dua kperio i bɛɛn wāa yenu kua mi, kon bɛɛ sarasiama.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

⁵ Gbɛnɔbu bā n na ba bɛɛ wɔri subaru sɔɔ wɔkuru, ba koo bɛɛn yānu gurawa.

Bā n bɛɛn resɛm gbea wɔri,

ba koo ye sɔriwa, kpa bu bɛɛ fiiko deria.

⁶ Adama bɛɛ Esaun bibun bweseru, yiberɛba ba koo bɛɛn arumani gura, baa ka bɛɛn dukia ye ya berua.

⁷ Be i raa ka nɔɔ tia sāa, ba koo bɛɛ tɔnu kandu kua,

kpa bu bɛɛ gira sere bɛɛn tem nɔɔ bura yerɔ.

Be ba raa sāa bɛɛn bɔrɔba, ba koo bɛɛ dam dɔre.

Ka be i ra raa di sannu, ba koo bɛɛ yina beria.

Adama i ñ ye tubumɔ.

⁸ Nɛ, Yinni Gusunɔ na nɛɛ,

nɛn mɔrun tɔru sɔɔ, kon bwisigibu kpeerasia Edɔmun tem sɔɔ,

kpa n laakarigibu go.

⁹ Bɛɛ Temagibu, bɛɛn tabu kowobu ba koo burisina

kpa bu be kpuro go.

Yēn sɔ ba koo Edɔmuba

sɛyasia

¹⁰ Bɛɛ Edɔmuba, wee i bɛɛn mɛro bisibu Yakɔbun bweseru mwɛra i go.

Yen sɔ, i ko i sekuru wa.

I ko i kam kowa sere ka baadommaɔ.

¹¹ Domi i wāa mi sanam me yiberɛba ba Isireliba tabu kamia

ma ba dua ben wusɔ.

Ma ba ben yānu gura Yerusalemuɔ ba tɛtɛ toosi.

Bɛɛn tii i sāa nge yiberɛ be.

¹² Bɛɛ Edɔmuba, n ñ daa weenɛ i bɛɛn mɛro bisibu Yudaba mɛeri ka nuku dobu sanam me ba nɔni sɔɔre.

N ñ daa weenɛ i nuku dobu ko

ñ kun mɛ i bu wɔmɛ sanam me ba nuki sankire.

¹³ Bɛɛ Edɔmuba, n ñ daa weenɛ i du nɛn tɔmbun wuuɔ

sanam me yiberɛba ba gu kpeerasia.
 N n daa weene i gen bansu mɛɛri ka nuku dobu.
 N n daa weene i gen dukia gura i tii koosi.
¹⁴ N n daa weene i yɔra swaa yinna yerɔ
 i ben be ba duki mɔ mwɛɛri i go,
 n kun me i bu mwa i yiberɛba nɔmu sɔndia nɔni swāa te sɔɔ.
¹⁵ Domi saa ya turuku kua
 yɛ sɔɔ Yinni Gusunɔ u koo bwesenu kpuro siri.
 Saa ye sɔɔ, ba koo bɛɛ kua nge me i gabu kua.
 Kɔsa ye i kua mi, ya koo wɔriwa bɛɛn wiru wɔllo.

Isireliba

ba koo Edɔmuba mɔru kɔsie

¹⁶ Bɛɛ Isireliba, i nɛn mɔru ye na ka bɛɛ sɛɛyasia nɔra
 nɛn guu dɛɛrarun wɔllo.
 Mɛya bwese ni nu tie, nu n kpɛ nu ye nɔ nu kpe.
 Nu ko n ye nɔrumɔwa sere yu ka nu go
 kpa nu kpeera mam mam.
¹⁷ Saa ye sɔɔ, Siɔni koo maa ko nɛ Gusunɔn guu dɛɛraru.
 Be ba yara tabun di Yakɔbun bweseru sɔɔ ba koo faaba wa mi,
 kpa bu ben tem mwa be ba raa mu mwan nɔman di.
¹⁸ Yakɔbun bibun bweseru ka Yosefun bibun bwesera ko n sɔawa nge dɔɔ.
 Ba koo Esaun bweseru dɔɔ mɛniwa nge yakasu.
 Ba koo bu dɔɔ mɛniwa mam mam, ba n goo derimɔ mi.
 Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Isireliba ba koo wure

bu be ba bu sikerɛnɛn tem mwa

¹⁹ Yuda be ba wāa sɔɔ yɛsan nɔm dɔwaru gia ba koo Edɔmuban tem me mwa. Be ba wāa
 wɔwaa, ba koo Filisitiban tem ka Samarigim ka Efaraimugim mwa, kpa Benyamɛɛba bu maa
 Galadin tem mwa.
²⁰ Isireliban tabu kowo be ba raa kpikiru sua saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di, ba koo
 Kananiban tem mwa sere n ka da Sarepataɔ. Yerusalemugii be ba maa kpikiru da Sefaradiɔ,
 ba koo wuu si su wāa sɔɔ yɛsan nɔm dɔwaru gia mwa.
²¹ Ka nasarawa ba koo Siɔnin guuru yɔ. Min diya ba ko n Edɔmuba kpare.
 Kpa Yinni Gusunɔ u n bandu dii!

YONASI

Tɔn dabira ta Yonasin gari yɛ. Yonasi u n̄ ka Gusunɔn sɔmɔ goo weenɛ. Domi Gusunɔ u n̄n sɔsi ma handuniagibu kpurowa u kī, n̄ n̄ mɔ Isireliba tɔna. Yen sɔna u n̄n gɔra u da u Ninifugibu waasu kua bu ka gɔru gosia. Adama Yonasi u yina. Domi Ninifugii be, ba sɔawa Isireliban yiberɛ kpokoba. Adama Gusunɔ u n̄n tilasi kua u ka da.

Tire ten gari yi sun gɔru gosiabun arufaani sɔmɔ. Yesu u Yonasin gari yi sua u ka win seebu gɔrin din gari tubusia, Mateu 12:38-42.

Tire ten kpunaa

1. Yonasin mem nɔɔbu sariru, wiru 1.
2. Yonasin kanaru, wiru 2.
3. Yonasin waasu Ninifuɔ, wiru 3.
4. Gusunɔn durom Ninifugibun sɔ, wiru 4.

Yonasi u kookari kua

u ka Gusunɔ duka suuri

- ¹ Sɔ teeru, Yinni Gusunɔ u Yonasi, Amitain bii sɔɔwa u nɛɛ,
- ² Yonasi, a seewo a da Ninifu wuu maro bɔkɔ gen mi. Kpa a nɔɔgiru sua a bu gerusi. Domi ben nuku kɔsuru ta banda sere ta man girari.
- ³ Adama Yonasi u seewa u duka sua u Taasisin swaa wɔri, u wa u ka Yinni Gusunɔ tonda. Ma u da Yafɔɔ u goo nimkuu dua. Ma u yen daabun gobi kɔsia. Nge meya u ka Taasisin swaa wɔri wi ka tɔn be ba dɔɔ Taasisi mi sannu u wa u ka Yinni Gusunɔ tonda.
- ⁴ Adama Yinni Gusunɔ u dera woo bɔkɔ ga seewa nim wɔku gen mi. Ma n sɔare goo ge, ga koo nim diira.
- ⁵ Be ba goo ge tɛmamɔ, ba bɛrum soora. Ma ben baawure u win b̄uu soku. Ma ba goo gen sɔmunu kawa ba sure nim wɔkuɔ gen bunum mu ka kaara. Adama Yonasi u da u kp̄i u dɔ mam mam sere goo gen sɔɔwɔ.
- ⁶ Ma goo gen tɛmɔ tɔnwero u susi u Yonasi yamia u n̄n bikia u nɛɛ, mban sɔna a dɔ. A seewo a wunen b̄uu soku. Sɔrɔkudo u koo sun yaaya kpa sa kun kam kue.
- ⁷ Ma ba geruna ba nɛɛ, i na su tubu tubu ko kpa su ka gia win sɔ kɔsa yeni ya sun deema. Yera ba tubu tubu ye kua. Ma ya Yonasi di.
- ⁸ Yera ba n̄n bikia ba nɛɛ, a sun sɔɔwɔ wi u sun kɔsa yeni kparemɔ. Man diya a wee. Amɔna wunen yisiru. Bwese terɔ a sɔa. Sombu teren sɔna a wɔa mini.
- ⁹ Ma Yonasi u bu wisa u nɛɛ, na sɔawa Heberu. Yinni Gusunɔwa na ra sɔ wi u wɔllu ka tem ka nim wɔku taka kua.
- ¹⁰⁻¹¹ Yera tɔn be, ba nanda ye ba gia ma Yonasi u Yinni Gusunɔ duka suurimɔwa domi win tii u bu sɔɔwa mɛ. Ma ba n̄n bikia ba nɛɛ, mban sɔna a kua mɛ. Amɔna sa ko nun kua nim mɛ, mu ka kpuna.
- N deema nim mɛ, mu seemɔ mu dɔɔwa.
- ¹² Ma u bu wisa u nɛɛ, i man suo i kp̄ɛɛ nim wɔku ge sɔɔ. Saa yera nim mɛ, mu koo mari. Domi na yɛ ma nɛn sɔna woo bɔkɔ gen i ga seewa.
- ¹³ Ka mɛ, goo tɛmɔ be, ba seewa ba hania mɔ bu ka turi nim mɛn goorɔ. Adama ba kpuna. Domi nim mɛ, mu seewawa.
- ¹⁴ Yera ba Yinni Gusunɔ soka ba nɛɛ, Yinni Gusunɔ, a ku sun kpeerasia tɔnu winin wɔarun sɔ. A ku sun wi u kun sun gɔanu kuen yem sɔbi. Domi a ra kowa ye a kī.
- ¹⁵ Yera ba Yonasi sua ba kp̄ɛɛ nim wɔku ge sɔɔ. Saa yera ga kpuna sɛɛ.
- ¹⁶ Yera tɔn be, ba Yinni Gusunɔ nasia, ba n̄n yɔkuru kua. Ma ba nɔɔ mwɛeru kua ma wiya ba koo sɔ.

2

Yonasin kanaru

swāan nukurɔ

- ¹ Yinni Gusunɔ u dera swāa baka ya Yonasi mwɛ. Ma u kua wɔkuru ita ka sɔɔ sɔɔ ita swāa yen nukurɔ.
 - ² Swāa yen nukurun diya Yonasi u Gusunɔ win Yinni kana.
 - ³ U nɛɛ,
- Yinni Gusunɔ, sanam mɛ na wāa nuku sankiraru sɔɔ, na nun nɔɔgiru sue, ma a man wisa. Saa gɔribun wāa yerun di na nun soka.

Ma a nen nɔɔ nua.

⁴Wee a man kpɛɛ sere nim wɔkun sɔɔwɔ.

Ma nim man mwe.

Nim kurenu kpuro man taare.

⁵Na raa tii sɔɔmɔ na mɔ, wee a man gira wunen wuswaan di, na da sere mi n toma.

Adama wee tɛ, kon maa wunen sɔa yee dɛɛraru wa.

⁶Nim man mwe sere na kɪ n gbi.

Mu man wukiri, ma yaka si su wɔa men sɔɔwɔ

su man tɛkusi sere wirɔ.

⁷Na numa na da sere guunun kpɛɛkpɛɛkuɔ,

ma tem sɔɔwɔn gamboba ba man kenusi dim dim.

Adama Gusunɔ nen Yinni, a man yara min di wasiru.

⁸Sanam me na kom yaa bia

na wune Yinni Gusunɔ yaaya,

ma a nen kanaru nua wunen sɔa yee dɛɛrarun mi.

⁹Be ba bɔnu sɔamɔ, ba n maa wunen durom wasi.

¹⁰Adama ne, kon nun yɔkuru kua.

Kon nun siara,

kpa n nen nɔɔ mweɛru yibia.

Yinni Gusunɔ, wuna a ra man faaba ko.

¹¹Saa yera Yinni Gusunɔ u swɔa ye sɔɔwa u neɛ, yu doo yu Yonasi sia kasaa. Ma swɔa ye, ya da kasaa ya Yonasi sia.

3

Yonasi u waasu mɔ Ninifuɔ

¹Yinni Gusunɔ u kpaɔm Yonasi sɔɔwa u neɛ,

²Yonasi, a seewo a da Ninifu wuu maro gen mi. Kpa a gari yi gere yi kon nun sɔ.

³Ma Yonasi u seewa u da Ninifuɔ nge me Yinni Gusunɔ u gerua. N deema Ninifu sɔawa wuu bɔkɔ gɛ sɔɔ ba koo sɪ sɔɔ ita bu sere gen gooru wa.

⁴Ye Yonasi u tura mi, u sɪa tɔɔ giriru, u nɔɔgiru sue u gerumɔ u mɔ, sɔɔ weerun biru, Ninifu ya koo kpe.

⁵Ma Ninifugibu ba Gusunɔ naane kua. Ba nɔɔ bɔkuru kpara, ba saakiba sebua nuku sankiranun sɔ saa damgibun di n ka da bwɛɛbwɛɛbɔ.

⁶Ye Ninifun sina boko u gari yi nua ma u seewa saa win sina kitarun di u win yaberu pota. Ma u saaki sebua, u tii torom wisi wirɔ nuku sankiranun sɔ.

⁷Ma u kpara Ninifuɔ u neɛ, sina boko ka win sina asakpɔbu ba wooda yara ba neɛ, saa tonu sere ka yaa sabeno, bu ku gɔanu di, bu ku maa nim nɔ.

⁸Kpa tambu kpuro ka yaa sabeno, bu saakiba sebe nuku sankiranun sɔ. Kpa bu Gusunɔ nɔɔgiru sue ka dam bu nɔn kana, kpa bu ben kom kɔsum deri ka ben daa bɔɔbɔya ye ba ra raa ko.

⁹Sɔɔkudo Gusunɔ u koo gɔru gɔsia kpa win mɔru yu sure u kun maa sun kam koosie.

¹⁰Ye Gusunɔ u wa ma Ninifugibu ba gɔru gɔsia, ba ben daa kɔsa deri, yera u win himba gɔsia. Ma u n maa bu kɔsa ye kue ye u raa gɔru doke u bu kua.

4

Yonasin mɔru

Gusunɔn durom sɔ

¹Yera Yonasin mɔru seewa gaa ni Gusunɔ u Ninifugibu kuan sɔ.

²Ma u Yinni Gusunɔ sɔɔwa u neɛ, Yinni Gusunɔ, yeniban beruma na mɔ sanam me na waa nen temɔ. Yen sɔna na duka yakura fuuku na dɔɔ Taasisiɔ. Na ye ma a sɔawa wɔnwɔndugii, a maa suuru mɔ. Wunen kɪru ta kpɔ. A ra tonu kɔsa wɪari ye a raa gɔru doke a nɔn kua.

³Tɛ, a de n gbi, domi n buram bo n gbi ye ko na n ka wɔa.

⁴Yinni Gusunɔ u neɛ, a n gem mɔ Yonasi, a ka mɔru yenin bweseru ko.

⁵Yera Yonasi u yarima Ninifu yen min di u da u waa yen sɔɔ yari yeru gia, u kuru gira mi. Miya u mara u wa ye ya koo wuu ge deema.

⁶Ma Yinni Gusunɔ u daa kiku gagu kpiisiɔ ga Yonasi gunum kere, gu ka nɔn saaru kua, kpa win bwɛra ya kpuna. Yera n Yonasi dore too too.

⁷Adama sisiru bururu, Gusunɔ u maa dera kɔkɔru gara na ta daa te di. Ma ta gbera.

⁸Sanam me sɔɔ yara, u dera woo sum ga na saa sɔɔ yari yerun di. Ma sɔɔ wi, u Yonasi so wirɔ sere u wasikira. Ma u neɛ, n buram bo u gbi ye u ko n ka maa waa.

⁹ Yera Gusunɔ u n̄n sɔɔwa u n̄ɛɛ, a n̄ gem mɔ a ka m̄ru ko d̄āa kiku gen sɔ.

Ma Yonasi u n̄ɛɛ, na gem mɔ n̄ ka m̄ru ko too too sere n̄ ḡɔ kana.

¹⁰ Ma Yinni Gusunɔ u wisa u n̄ɛɛ, a n̄ s̄mburu garu kue d̄āa ten sɔ. N̄ n̄ wun̄ɛ a tu kpiisia. Wee ta kp̄ɛa w̄ɔku teeru, ma ta gu w̄ɔku kpaaru. Ka m̄ɛ, wee a tu w̄ɔnw̄ɔndu kuamme.

¹¹ Ninifu wuu b̄ɔkɔ gen t̄ambu ba s̄āawa t̄ambu n̄ɔɔbun suba wunaa teeru (120.000), ba n̄ maa gea ka k̄ɔsan wun̄aɔ ȳɛ. Yera a n̄ k̄i n̄ be ka ben yaa sabe dabinu w̄ɔnw̄ɔndu kua?

MISEE

Misee ka Esai, waati tia ba ben gari gerua. Miseen tireru sɔɔ, u Isireliba ka Yudaba gerusi yèn sɔ weesu ka naanɛ sariru ka karanabu ka dam dɔrebu ka sere daa bɔɔbɔya ya wāa ben suunu sɔɔ. Gobigibun arumani kun bu tura sere ba maa s̄arobu ka tɔn kurɔbu giramɔ ba bu ben yenusu wɔrarimɔ. Ben wirugibu ba nɔm biran k̄ɛnu mwaaamɔ. Ben yaku kowobu ka Gusunɔn sɔmɔbu ba tɔmbu gobi mwaarimɔ bu sere ben samburu ko. Durum yeniba kpuron s̄ɔna Misee u bu gerusi. Yen biru, u bu s̄ɔwa ma Gusunɔn durom mu kp̄a. Yen s̄ɔ, bu de bu ḡɔru gosia kpa bu wurama Yinni Gusunɔn mi. Mɛya u maa s̄arobu dam k̄ɛmɔ bu ka ben tii Gusunɔ w̄ɛ. Yinni Gusunɔ u ra kpuro ko dee dee. Yen s̄ɔna n n̄ koorɔ u kun k̄ɔsan kowobu s̄ɛɛyasie. S̄ɔ teeru u koo win tɔmbu yakia u bu yara sekurun di. Kpa u de b̄ari yendu ka gem mu n wāa ben suunu sɔɔ.

Tire ten kpunaa

1. Isireliban toranu ka ben s̄ɛɛyasiabu, wiru 1n di sere wiru 3.
2. Yinni Gusunɔn durom, wiru 4n di sere wiru 5.
3. Yinni Gusunɔ u koo win tɔmbu siri, wiru 6:1n di sere wiru 7:7.
4. Gusunɔn nɔɔ mwɛɛ duronu, wiru 7:8-20.

¹Yudaban sina boko Yotamu ka Akasi ka Esekiasi ben waati s̄ɔra Yinni Gusunɔ u Misee M̄oresetigii s̄ɔwa ye ya koo Samari ka Yerusalemu deema.

Yinni Gusunɔ

u win tɔmbu taare w̄ɛ

²Bɛɛ bwesenu kpuro, i swaa dakio.

Bɛɛ handuniagibu, i swaa tem kp̄iyo i nɔ.

Yinni Gusunɔ u koo na saa win wāa yee d̄ɛɛrarun di u b̄ɛɛ taare w̄ɛ.

³Wee u yarim wee saa win wāa yee ten min di,

u s̄imɔ guunun wollo.

⁴U n nu taara, nu ra numwa.

Kpa w̄ɔwi yi n yandamɔ nge gum yarum

n̄ kun mɛ nge nim mɛ mu saram wee gungunun di.

⁵Isireliba Yakɔbun bibun toranun s̄ɔna

yeni kpuro ya koorɔ.

Wara u Isireliba dam k̄a bu ka Gusunɔ seesi.

Ben wuu maro Samariwa.

Wara u Yudaba suremɔ b̄uu s̄aaru sɔɔ.

Ben wuu maro Yerusalemuwa.

⁶Yinni Gusunɔ u nɛɛ, yenibara ya koo de Samari yu ko bansu

kpa bu resem duure mi.

U koo yen ganin kpenu sure sere w̄ɔwan s̄ɔwɔ.

Kpa bu yen kpeɛkpeɛku wa.

⁷Ba koo yen bw̄arokunu kpuro k̄ɔsuku.

K̄ɛɛ ni ba raa wa, ba koo nu d̄ɔɔ meni.

U koo de bu yen b̄unun s̄aa ȳanu kpuro gura.

Domi sakara gobiya* ba ka nu dwa.

T̄ɛ, tɔn tukobu ba koo nu gura bu ka s̄aaru ko.

Wahala ya Yerusalemu deema

⁸Nɛ Misee kon weeweenu ko n sw̄i.

Kon s̄i tereru, ka naa dirisu.

Kon wuri ko nge gb̄eeku b̄ɔɔ.

Kpa n sw̄i nge taataaru.

⁹Samarin n̄ɔni sw̄aa te ya wa sere ta Yudaba girari, ta n̄ kpeemɔ.

Wee ta tunuma sere Yerusalemu nen t̄ambun wuun k̄ɔnnɔwɔ.

¹⁰I ku ye kpara Gatɔ.

I ku maa sw̄i Akoɔ.

I bindio tua s̄ɔɔ nuku sankiranun s̄ɔ B̄eti Leafaraɔ.

¹¹Wee b̄ɛɛ Safirigibu ba koo b̄ɛɛ yoru mwɛɛri,

kpa i n wāa tereru ka sekuru sɔɔ.

* **1:7 sakara gobi** - Ben b̄uu s̄aaru s̄ɔɔ ba ra sakararu ko ka kuro be ba ra n wāa ben b̄uu diru mi. Sakara gobi yira ba ka dii te bana.

Sananigibu ba ñ kākɔ bu yari ben wuun di.
 Betisalegibun weeweenu dera ba ñ wāa yeru mɔ.
¹² Marɔtigibu ba diirimɔ ben alafian sɔ.
 Nɔni swāa te, ta weewa Yinni Gusunɔn min di.
 Ta maa Yerusalemun gbāra kɔnnɔ girari.
¹³ Bɛɛ Lakisigibu i bɛɛn keke yi dumɪ gawe sɔɔru kowo.
 Domi i Isireliban daa kɔsa saarimɔ.
 Ma i dera Yerusalemugibu ba man seesi.
¹⁴ Yen sɔna i ko tɛ karana ka Mɔreseti Gatigibu.
 Akisibugiba kun maa Isireliban sinambu somiru wee.
¹⁵ Bɛɛ Maresagibu, Yinni Gusunɔ u koo kpam bɛɛ yiberɛ kpao nɔmu sɔndia.
 Isireliban sina yikogibu ba koo da bu kuke kpee te ba mɔ Adulamɔ.
¹⁶ Bɛɛ Yerusalemugibu, i bɛɛn seri kɔniɔ i wii kparanu yi nuku sankiranun sɔ.
 I swiyo bɛɛn bii be i kɪn sɔ.
 Wee ba koo bu mwɛeri bu ka da tem tukumɔ.

2

Be ba tɔmbu dam dɔremɔ

¹ Bɔruroba be ba ra n kɔsa bwisikumɔ wɔkuru mi ba kpɪ.
 Bā n seewa buru buru kpa bu ye ko yɛn sɔ ba yen dam mɔ.
² Bā n goon gberu binɛ kua, kpa bu tu mwa.
 Bā n goon diru binɛ kua, kpa bu tu mwa.
 Ba ra yɛro ka win yenugibu dam dɔrewa
 kpa bu du bu ben dukia kpuro gura.
³ Yen sɔna Yinni Gusunɔ u nɛɛ, wee na kɔsan sɔɔru mɔ tɔn ben sɔ.
 Ba ñ maa kpɛ bu ye duka suuri.
 Mɛya ba ñ maa kpɛ bu si ba n wɪiru yɔrasie dam dam.
 Domi tɔɔ te ta wee mi, tɔɔ kɔsura.
⁴ Yen tɔɔ te, ba koo gɔɔ wura yeni ko bu nɛɛ,
 wee! Ba bu gura kpuro mam mam.
 Ben tɔmbu ba ñ maa tem mɔ.
 Ba bu gira ben gbean di.
 Ba ye bɔnu kua ben tii tiine sɔɔ.
 Mban sɔna ba bu gura nge mɛ.
⁵ Adama saa gaa sisi yɛ sɔɔ ben goo kun maa tem wasi
 Yinni Gusunɔn tɔmbu bā n tem bɔnu mɔ.

Gabu ba Gusunɔn sɔmɔ

Miseen gari siki

⁶ Ben gaba ba seewa ba Misee sɔɔwa ba nɛɛ,
 a ku maa gari suni a n mɔ, kɔsa ye, ya weewa kam kam.
⁷ Ba Isireliban bweseru bɔrusiwa?
 Yinni Gusunɔ u suuru kpanawa?
 Nge mɛya u ra raa sun kue?
 Adama Misee bu wisa u nɛɛ,
 gari doriya na gerumɔ be ba kom gem mɔn sɔ.
⁸ Adama bɛɛya Yinni Gusunɔ u sɔɔmɔ u mɔ,
 i kua win tɔmbun yiberɛba.
 I tɔmbu sɛre be ba wee tabu gberun di i ben yānu potira.
⁹ I ben kurɔbu gira saa yɛnu si ba kɪn min di,
 ma i dera ben biba kun maa girima wasi sere ka baadommaɔ yɛ na raa bu wɛ.
¹⁰ I seewo i doona,
 i ñ maa bɔri yɛndu wasi tem mɛ sɔɔ.
 Wahala baka ya bɛɛ mara bɛɛn mɛm nɔɔbu sarirun sɔ.
¹¹ Domi Gusunɔn sɔmɔ benin bwesera i ra kã
 be ba ra bɛɛ weesu kue bu nɛɛ,
 i ko i tam wa i nɔ, yen tam bɔɔbɔm mam.

Yinni Gusunɔ

u koo Isireli be ba tie mɛnna

¹² Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 bɛɛ Isireliba, Yakɔbun bweseru,

kon bæe be i tie kpuro menna.
 Kon bæe menna nge yāanu gōo teu sōo.
 Kpa i n wāa sannu nge yāanu kpara yero.
 Bæen tem mu koo tambu yibu.
¹³ Nε, Yinni Gusunō bæen sina boko,
 nena na bæe kpare.
 Kon na n bæe swaa gbiiye.
 Nena kon bæe swaa kenia i ka yakiara.
 I ko i swaa gīa kpa i yari min di.

3

Misee u Isireliban wirugibu

kīrō mō

¹ Bæe Isireliba Yakōbun bweserun wirugiba na ka yā.
 N n bæeya n weene i n woodaba yē?
² Adama wee i n gea kī,
 kōsa i kī.
 I ra tambu ben gāanu kpuro mwaariwa.
 Kpa i bu yōsu tereru.
³ I ra bu diwa mam mam nge yaa ye ba koka ba kukunu kāsuka,
 ma ba ye bōtira ba doke wekerō.
⁴ Yen sōna i n Yinni Gusunō kana u bæe somi,
 u n bæe wisimō.
 U koo bæe biru kisiwa kōsa ye i kua min sō.

Gusunōn sōmō

be ba Isireliba nōni wōkumō

⁵ Misee u nεε, wee ye Yinni Gusunō u gerumō sōmō be ba win tambu nōni wōkumōn sō. U
 nεε,
 bà n bu gāanu nōo dokea,
 ba ra nεewa, bōri yenda wee.
 Bà kun maa bu gāanu wē,
 kpa bu nεε, tabu sisi.
⁶ Yen sō, ba n maa yam wasi.
 Ba n maa win gari mō.
 Yam wōkura koo ka bu sikerena.
 Ba n maa gāanu wasi.
⁷ Sōmō be, ba koo ben wuswaa wukiriwa sekurun sō.
 Domi Yinni Gusunō u n bu wisimō.
⁸ Adama nε Misee, kon na n dam yibawa.
 Domi Yinni Gusunō u man win Hunde wē.
 Na gem ka wōrugoru sebua.
 Ma na Isireliba, be Yakōbun bweseru ben mεm nōobu sariru sōamō.

Yerusalēmu koo ko bansu

⁹ Bæe Isireliba Yakōbun bweserun wirugibu,
 i swaa dakio i nō.
 I ku ra gem kā.
 I ra mu gosiewa kōsa.
¹⁰ Wee i tambu goomō,
 i ben dukia suamō i ka Yerusalēmu banimō.
¹¹ Ma i nōm biran kēnu mwaamō i sere siri.
 Yāku kowobu ba ra gina tambu gobi mwaariwa bu sere wooda sōosi,
 kpa Gusunōn sōmōbu bu gobi mwa bu sere win gari gere.
 Kpa ba n sere mō ba sāawa Gusunōn tambu.
 Gāanu kun bu deemamō yēn sō u ka bu wāa.
¹² Tē, bæen sō, ba koo Sionī kera nge gbee te ba wuka.
 Kpa Yerusalēmu yu ko bansu.
 Kpa guu te ta wāa sāa yero tu kikisu kpi.

4

Yerusalemu ya ko n wāa

bəri yendu sɔɔ

¹ Saa gaa sisi yè sɔɔ guu tèn mi Yinni Gusunɔn sāa yera raa gire,
ta koo guu ni nu tie bɛɛɛ kera.

Kpa bwese dabinu nu na mi,

² nu nɛɛ, i na su da Yerusalemuɔ Yinni Gusunɔn guuro

mi Isireliba ba ra nùn sã,

kpa u sun win swɛɛ sɔɔsi su sī yi sɔɔ.

Mìn diya u koo win wooda yara kpa u gari geruma.

³ U koo bwese dabinu siri,

ni nu dam mɔ nu na tontonden di.

Kpa bwese ni, nu nin takobiba bəri nu ka tebonu seku.

Mɛya nu koo nin yaasi bəri nu woba so.

Bweseru gara kun garu seesimɔ.

Ba ñ maa tabun gari mɔ ben suunu sɔɔ.

⁴ Baawure u ko n wāa win gberu kraanɛɔ bəri yendu sɔɔ.

Goo kun maa nùn nandasiamɔ.

Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa u yeni gerua.

⁵ Bweseru baatere ta ra kāwa tu ten būu mɛm nɔɔwa.

Adama bɛɛɛ, Gusunɔ bɛɛɛn Yinniwa sa ko mɛm nɔɔwa sere ka baadommaɔ.

Yinni Gusunɔwa u sāa sunɔ

Yerusalemuɔ

⁶ Tɔru gara sisi tɛ sɔɔ kon be ba mɛɛra kua mɛnna,

kpa n be ba kpikuru sua sokusiamɔ,

be, be na raa nɔni sɔɔwa mi.

⁷ Kon be ba mɛɛra kua mi mɛnna.

Kpa be, ba n sāa nen tɔmbun sukum mɛ mu tie.

Kpa n be, be ba raa kpikuru sua mi ko bwese damguru.

Kpa nɛ, Yinni Gusunɔ na n sāa ben sunɔ Sianis sere ka baadommaɔ.

⁸ Wunɛ Yerusalemun guuru,

wunɛ wi a sāa nge wuu kɔsobun diru,

a tɔmbu kɔsu,

kaa maa wunɛn bɛɛɛ wa nge yellu.

Domi Yerusalemu ya koo kpaɔ ko Isireliban wuu maro.

Yerusalemugibun nɔni

swāaru ka ben yakiabu

⁹ Mban sɔna i kuuki mɔ bɛɛ Yerusalemugibu.

Mban sɔna i tii tɛbirimɔ nge tɔn kurɔ wi kī u ma.

Mana bɛɛn sunɔ u wāa.

Mana bɛɛn bwisi kɛɔbu ba da.

¹⁰ Bɛɛ Yerusalemugibu, i wuri koowo

nge tɔn kurɔ wi u yiire u kī u ma.

Domi tɛ, i ko i yari Yerusalemun di.

Kpa i da i n wāa yakasɔ.

Ba koo ka bɛɛ da sere Babilonia.

Adama Yinni Gusunɔ u koo ra bɛɛ yakiama min di.

Kpa u bɛɛ wɔra bɛɛn yiberɛban nɔman di.

¹¹ Tɛ, bwese dabinu nu mɛnnaɔ nu ka bɛɛ seesi.

Nu mɔ, su de ben wuu Yerusalemu ye, yu bɛɛɛ bia, yu ko bansu.

Kpa sa n su mɛɛra.

¹² Adama tɔn be, ba ñ yɛ himba ye Yinni Gusunɔ u yi win tɔmbun sɔ.

Ba ñ win bwisikunu yɛ.

U kī u bu mɛnna nge alikama ye ba suba mi ba ra ye so.

¹³ Yinni Gusunɔ u nɛɛ,

bɛɛ Yerusalemugibu, i seewo i bɛɛn yiberɛba so nge alikama.

Kon de i n dam mɔ nge ketɛn kɔba ye ya dam mɔ nge sisu.

Ma yen naa konnu nu dam mɔ nge sii gandu.

I ko i bwese dabinu munkuwa.

Kpa i ben arumani gea mwa i ne Gusunɔ tem kpuron Yinni yiiya.

¹⁴ Adama beɛ Yerusalemugibu,
i beɛn tabu kowobu mennama.

Wee ba beɛ tarusi.

Ma ba beɛn sina boko soomɔ baanɔ ka bokunu.

5

Faaba kowo koo yariwa

Betelehemun di

¹ Yinni Gusunɔ u neɛ,

wune Betelehemu, Efaratagibun wuu,

wuna a piiburu bo Yudan wusu sɔɔ.

Adama wunen min diya kparo koo yari

wi u koo nen tambu Isireliba kpara.

U wāawa saa yee yellun di.

² Adama ko na n gina nen tɔn be deriwa ben yiberɛban nɔma sɔɔ
sere kurɔ wi u koo kparo wi ma, u ka ma.

Be ba kpikuru da, ba koo gɔsirama bu Isireli be ba tie deema.

³ Kpa kparo wi na beɛ nɔɔ mwɛɛru kua mi,

u beɛ nen tambu menna u kpara mam mam

ka ne, Yinni Gusunɔn dam ka nen yiiko.

Win tambu ba ko n wāa bəri yendu sɔɔ.

Kpa u yisuru yari handunian goonu nne ye sɔɔ.

⁴ Wiya u koo ka bəri yendu na.

Asirigibu bā n na, ba beɛn tem wəri

ba dua sere beɛn sina kpaarɔ,

sa ko beɛn kparo be ba dam bo seeya bu bu wəri.

⁵ Ben tabu yānun sɔɔ,

ba koo Asirigibu ka Nimurodugii be taare,

kpa bu sun wəra Asirigibu bā n beɛn tem wərima.

Isireli be ba wāa

bwese ni nu tien suunu sɔɔ

⁶ Isireli be ba tiara ba ko n wāa tɔn dabinun suunu sɔɔ nge kako arufaanigiru

te Yinni Gusunɔ u dera ta wəruma,

ñ kun me nge gura ye ya nemɔ tɛɛru,

ya ñ gāanu yiyo tɔnun min di.

⁷ Isireli be ba tiara ba ko n wāa tambun suunu sɔɔ,

kpa ba n dam mɔ nge gbee sunɔ ge ga wāa gbeeku yeɛn suunu sɔɔ,

ñ kun me yāa gɔɔ sɔɔ.

Mi ga dua kpuro, ga ra yaa kasukuwa gu mwɛ.

Goo kun maa kpɛ u gu mwaari.

⁸ Isireliba, i seewo i beɛn yiberɛba wəri.

Kpa i bu go mam mam.

Yinni Gusunɔ

u ye ba gballi wuna

⁹ Yinni Gusunɔ u neɛ,

tɔru gara sisi tɛ sɔɔ kon beɛn dumi ka beɛn tabu kekeba kpeerasia.

¹⁰ Kpa n beɛn wusu kam koosia.

Kpa n beɛn gbāranu suriri.

¹¹ Kon beɛn dobo dobogibu go.

I ñ maa ben dobo dobo wasi beɛn suunu sɔɔ.

¹² Kon bwāarokunu ka kpee ni i gira kɔsuku.

I ñ maa nu sāamɔ.

¹³ Kon būu wi ba mɔ Asitaaten sāa yerun dānu wukiri.

Kpa n beɛn wusu kɔsuku.

¹⁴ Nen mɔru koo se,

kpa n nen dam sɔɔsi bwese ni nu ñ man mem nɔwammɛn mi.

6

*Yinni Gusunɔ u win tɔmbu**taare wɛɛmɔ*

1 I swaa dakio ye ne, Yinni Gusunɔ na gerua. Na nee,
Isireliba, i seewo

i ka tii yina guunu ka gungunun wuswaaɔ.

2 Bɛɛ guunu, i swaa dakio.

Bɛɛ tem kpɛɛkpɛɛku damginu,

ne, Yinni Gusunɔ na nen tɔmbu taare wɛɛmɔ.

Na kɪ n bu siribu soku.

3 Bɛɛ Isireliba, bɛɛ nen tɔmbu, kɔsa mba na bɛɛ kua.

Ma sɔra na dera i wasira.

I man wisio.

4 I man taare wɛɛmɔ yèn sɔ na bɛɛ Isireliba yara saa Egibitin di?

N kun me yèn sɔ na bɛɛ yara saa yorun di?

N kun me yèn sɔ na bɛɛ kparo beni goriama, Mɔwisi ka Aroni ka Mariamu?

5 Bɛɛ nen tɔmbu, i yaayo kɔsa ye Balaki Mɔabun sina boko u bwisika u bɛɛ kua.

I maa yaayo ye Balamu Beorin bii u nùn wisa.

Na bɛɛ yɔsiri bɛɛn sanum sɔɔ saa Sitimun di sere Giligaliɔ.

Ma i nen durom wa me ne, Yinni Gusunɔ na bɛɛ kua.

*Ye Yinni Gusunɔ u tɔmbu**bikiamɔ*

6 Kɛɛ terà kon ka Yinni Gusunɔ wi, wi u kpuro kere daawa

nà n dɔɔ win sàa yera.

Kɛɛ terà ko na n neni n ka nùn yiira.

Naa wɔɔ tiagia kon ka nùn yaku dɔɔ mwaararugiru kua?

7 Yinni Gusunɔ u yāa kine dabi dabinun bukata mɔ?

Gum kotosun bukatawa u mɔ?

Nen bii gbiikoowa kon nùn wɛ u sere man nen toranu suuru kua?

8 Aawo, Yinni Gusunɔ u tɔmbu gea sɔɔsi ye u ra kã.

Ye u bu kanamɔ bu ko,

yera bu ben berusebu wɛ ye n sãa begia.

Kpa bu bu kɪru sɔɔsi.

Kpa bu wi, Gusunɔ ben Yinni swi ka tii kawabu.

*Yinni Gusunɔ u ra gbɛnɔbu**ka daa bɔɔɔyagibu seeyasie*

9 Yinni Gusunɔ u ka Yerusalemugibu yã.

Wi u bwisi mɔ, u koo nùn nasia.

Bɛɛ Yudaba, i de nen siribu bu bɛɛ yeeri.

10 Kon wura tɔn kɔso u dukia gure win dirɔ ka gbɛna?

Kpa u n sakaku mɔ ge na n kɪ?

11 I tamaa wi u kilo weesugia mɔ u deere?

12 Wee bɛɛn gobigibu ba tɔmbu dam dɔremɔ,

ba ra n weesu mɔ.

Kpa ba n gabu nɔni wɔkumɔ ka ben gari.

13 Tɛ, na sɔru kpa n ka bɛɛ sɛsuku bɛɛn durum sɔ,

kpa i kam ko.

14 I ko i di, adama i n debumɔ.

I ko i nɔɔguru sua gɔɔrun sɔ.

Mɛya n n koorɔ i gāanu bere.

I n maa gāanu berua, taba kon ka ye kam koosia.

15 I ko i duure, adama i n gɛɛmɔ.

I ko i olifi gama,

adama i n wasi i yen gum sawa.

I ko i resɛm tam wia,

adama i n wasi i mu nɔ.

16 Domi i sina boko Omirin daa kɔsa saarimɔ ka sere maa Akabugia.

I ben daa saarimɔwa mam mam.

Yen sɔna kon de bɛɛn wuu gu ko bansu.

Kpa n de bu bæe yêe.
I ko i sekuru wa bæe kpuro nge me nen tumbu ba ra wa.

7

Misee u weeweenu m̀

¹ Misee u nee,
wee na wɔnwɔndu soore nge wi u d̄aa binu kunɔnu m̀.
Ma u n̄ ḡaanu wa u di.
U n̄ maa resem yeba wa ye win ḡɔru ga k̄i u di.
² Domi tem me s̄ɔɔ, goo sari wi u Gusunɔ mem n̄ɔwamm̄e.
Goo kun m̀ dee dee.
Be kpuro ba bwisikum̄wa bu tumbu go.
Ma ba s̄akirianaamm̄e.
³ Ba k̄osan kobun ȳeru m̄.
Ma sinambu ka siri kowobu ba tumbu nam biram k̄enu mwaarim̄.
Ben dangibu ba ben bine s̄ɔsimo.
Ma be kpuro ba n̄ɔ tia s̄aa bu ka ko ye ba k̄i.
⁴ Ben w̄i u sanɔ bo, u s̄aawa nge s̄aka.
Ben wi u deere, u aw̄i k̄osi kere.
Yen s̄ɔ t̄e, t̄ɔ te Gusunɔn s̄am̄ɔbu ba bu n̄ɔsia
t̄e s̄ɔɔ ba koo bu seeyasia ta tunuma.
Wee ba burisine k̄ɔ nuku sankiranun s̄ɔ.
⁵ Yen s̄ɔ, a ku wunen berusebu naane ko.
A de a wunen yara nene wunen tiin kurɔn wuswaaɔ.
⁶ Domi bii u ra win tundo w̄ame,
kpa bii w̄andia u win m̄ero seesi,
kpa bigii kurɔ u win dwaa m̄ero seesi.
Baawure u ra n win yibere m̄owa win tiin yenu s̄ɔɔ.
⁷ Adama ne, Yinni Gusunɔwa ko na n m̄era.
Wiya ko na n naane s̄aa.
Domi u ra man faaba ko.
Wiya u koo man wisi.

Yinni Gusunɔ

u koo Isireliba faaba ko

⁸ B̄ee be i s̄aa besen yibereba,
i ku ȳe ye ya sun deeman s̄ɔ.
Baa s̄a n w̄ɔruma, sa ko se.
S̄a n maa w̄aa yam w̄ɔkuru s̄ɔɔ,
Yinni Gusunɔwa u ko n s̄aa besen yam bururam.
⁹ Sa ko Yinni Gusunɔn m̄ɔru s̄abe,
domi sa n̄un t̄ora.
Adama saa gaa sisi ȳe s̄ɔɔ u koo ka sun yina,
kpa u sun gem w̄e.
U koo ka sun na yam bururam s̄ɔɔ
kpa u sun durom kua.
¹⁰ Besen yibereba ba koo ye wa.
Saa ye s̄ara ba koo sekuru wa,
be, be ba ra raa bikie bu nee,
mana Gusunɔ besen Yinni u w̄aa.
Ba koo bu taaku nge pot̄ak̄ɔ,
kpa su bu ȳe.
¹¹ T̄ɔru gara sisi t̄e s̄ɔɔ ba koo Yerusalemun gani seeya,
kpa bu besen tem n̄ɔ bura yeru yasia tu tonda.
¹² Saa ye s̄ɔɔ, besegii be ba w̄aa Asiriɔ ka Egibit̄iɔ
ka d̄aa ni ba m̀ Nilu ka Efaratin goorɔ,
ka sere maa be ba w̄aa nim w̄ɔkun goorɔ ka guuno,
ba koo wurama besen tem̄.
¹³ Kpa tem me mu tie dunia s̄ɔɔ mu ko bansu,
t̄ɔn be ba w̄aa min kom k̄osum s̄ɔ.
¹⁴ Yinni Gusunɔ,
a wunen t̄ɔn be a ḡosa kpara ka wunen kpara d̄eka.

Be wee ba wāa be tōna dāa sōwō mi tem gem wāa.

A bu kparo Basani ka Galadin kpara yenō nge yellu.

¹⁵ A sōm maamaakigia koowo nge mē a kua sanam mē a sun yarama saa Egibitin di.

¹⁶ Bwesenu nu koo maamaaki ye wa.

Kpa nu sekuru wa baa mē nu dam mō.

Nu koo nōō nōma wukiri, nu yōra nu kun gari gerua,

kpa nu kun gāanu nua.

¹⁷ Kpa nu tua di nge waa,

ñ kun mē nge yēē yi yi kabirimō.

Nu koo yari saa nin kuku yerun di ka berum,

nu na wunē Yinni Gusunōn mi, nu n diirimō,

kpa nu n nun nasie wunen dam sō.

¹⁸ Wara u ka nun weene.

Wee, a ra ka bēse wunen tōmbun bweserun sukum mē mu tie tēmanē

bēse be sa sāa wunen arumani

kpa a sun bēsen toranu suuru kua.

Wunen mōru ku ra tē.

Domi kīra a ra sun sōōsi.

¹⁹ Kaa maa bēsen wōnwōndu wa.

Kpa a ku bēsen toranu garisi.

Kpa a bēsen durum wuna a kō yu da sere nim wōkun temō.

²⁰ Kaa bēse be sa sāa Aburahamu ka Yakōbun sikadominu kīru ka bōrōkiniru sōōsi nge mē a bēsen sikadoba nōō mwēeru kua saa yellun di.

NAHUMU

Nahumu u s̄osim̄o win tireru s̄o tora ni Ninifugibu ba m̄o. Yen s̄ana u bu s̄om̄o ma ba koo ben wuu ge w̄ori bu kpeerasia. Yeniba kpuro s̄o, Gusun̄o u koo be ba n̄un naane s̄a w̄onw̄ondu ka dur̄om kua sanam me u koo Asirigibu siri.

Tire ten kpunaa

1. Garin wiru, wiru 1:1.
2. Gusun̄an yiiko, wiru 1:2-8.
3. Gusun̄an siribu, wiru 1:9n di sere wiru 2:3.
4. Ninifu ya koo kam ko, wiru 2:4n di sere wiru 3:19.

¹ Gari wee yi Yinni Gusun̄o u gerua wuu ge ba m̄o Ninifun s̄o. Nahumu Elikosigiwa Gusun̄o u dera u yi wa k̄asiru s̄o ma u yorua.

Yinni Gusun̄o u do u s̄e

² Yinni Gusun̄o u s̄awa nisinugii.

U ra m̄oru k̄osie.

Win m̄oru ya kp̄a.

U ra win yiber̄eba m̄oru k̄osie.

U ku ra bu suuru kue.

³ U ku ra toro deri u kun n̄un seeyasie.

Adama u ku ra m̄oru se fuuku.

Win dam mu kp̄a.

U n s̄im̄o, woo guna ya ra n seewawa,

kp̄a guru winu nu n s̄a nge win naasun tua.

⁴ U n nim w̄oku gb̄are, ga ra gberewa.

U ra daanu kpuron nim gberasiewa,

kp̄a yaka si su w̄a Basanio ka Kaamelin ḡaan̄o su gbera,

kp̄a d̄aa w̄e si su w̄a Libanio su della.

⁵ U dera guunu b̄aarim̄o.

Ma gungunu diirim̄o.

Ma tem ka m̄en t̄ambu ba yiyaram̄o win wuswaa.

⁶ Wara u koo kp̄i u ȳora u win m̄oru ma.

Wara u koo ka win m̄oru gabirina.

Win m̄oru ya ra pusiwa nge d̄o.

Wee ya kpenu besukum̄o.

⁷ Yinni Gusun̄o u s̄awa t̄on geo.

U s̄awa be ba w̄a wahala s̄on kuku yeru.

Be ba n̄un naane s̄a, bera u ra n̄ari.

⁸ U koo Ninifu kpeerasia mam mam ka nim bakam,

kp̄a u win yiber̄eba naa gira sere ḡoribun w̄a yer̄o yam w̄okuru s̄o.

Gari yi Gusun̄o u gerua

Yuda ka Ninifun s̄o

⁹ Mba i Yinni Gusun̄o bwisikusim̄o.

Wiya u ra kam koosie mam mam.

Ba ku ra n̄oni sw̄aru wa n̄on yiruse.

¹⁰ Yibere be, ba s̄a nge s̄aki k̄ok̄onu,

ba ra tam n̄o sere mu bu go.

Ka me, ba koo d̄o m̄waarawa mam mam nge yaka gbebusu.

¹¹ Ninifu, wunen min diya goo u yara

wi u Gusun̄o k̄osa bwisikusim̄o,

ma u k̄i u n̄un seesi.

¹² Yinni Gusun̄o u Yudaba s̄oowa u nee,

baa be en yiber̄eba b̄a n dabi am̄o,

ma ba dam m̄o am̄o,

ka me, kon bu gowa mam mam.

Na be e sekuru doke.

Na ñ maa wurem̄o n be e kua nge me.

¹³ Kon ben yoo te ba be e diisiam̄o kpeerasia.

Kon ten ȳoni kasuku.

¹⁴ Bɛɛ Ninifugibu, wee ye nɛ, Yinni Gusunɔ na gerua bɛɛn sɔ.
Na nɛɛ, i n̄ bweseru wasi
te ta koo bɛɛn yīsiru sɔbe.
Kon bɛɛn bwāaroku dāaginu ka sisuginu kpuro wuna bɛɛn būu dirun di,
kpa n̄ bɛɛn sika sɔuru ko.
Domi i n̄ sāa gāanu.

2

¹ Bɛɛ Yudaba, wee goo u na guunu wallo
u bori yɛndun labaari gea kparamɔ.
Yen sɔ, i bɛɛn tɔɔ baka ni i ra raa di Yinni Gusunɔn sɔ dio.
I bɛɛn nɔɔ mwɛɛnu yibio.
Domi tɔn kɔso wi, u n̄ maa wee bɛɛn suunu sɔɔ.
Na n̄n̄n̄n̄ kpeerasiawa mam mam.
² Bɛɛ Ninifugibu, kam koosio u bɛɛ wɔrim wee.
Yen sɔ, i bɛɛn gbāraru maruo,
kpa i bɛɛn swɛɛ kɔsu.
I sɔuru koowo,
kpa i wɔruguru sɔɔsi ka bɛɛn dam kpuro.
³ Wee Yinni Gusunɔ u Yakɔbun bweseru, Isireliba ben bɛɛɛ wesiamɔ,
be, be yiberɛba ba wɔri ba ben yānu gura
nge mɛ ba ra resɛm kāsasi yakiri.

Ba Ninifu wɔri

ba yen yānu gura

⁴ Ninifun yiberɛban tabu durɔ damgibun terenu nu sɔri.
Ma ba yāa wunɔmginu doke.
Tabun tɔru tā n tura,
ben tabu keke be dumi gawe
yi ra kuramɛwa yi n̄ ballimɔ nge dɔɔ buri,
kpa ba n̄ yaasi fiāmɔ.
⁵ Ba tabu kekeba yakiamɔ swɛɛ sɔɔ nge wiirobu.
Ba daamɔ batuma kpuro sɔɔ ka dam.
À n bu wa, a ra n̄ tamaa dɔɔ yariya.
Kpa ba n̄ duki m̄ nge guru maakinu.
⁶ Ninifun sina boko u win tabu durɔ damgibu yaaya u sokumɔ.
Adama be wee, ba sīimɔ ba bāarimɔ.
Ben yiberɛba ba sende ba ka dɔɔ wuun gbāraru gia.
Ma ba tii kuku yenu kua.
⁷ Subaru sɔɔ, ba daanun swɛɛ kenia,
ma sina kpaara wɔruka.
⁸ Ba Ninifu ye mwa ba yen yānu gura ba ka doona.
Yen tɔn kurɔbu ba sumɔ nge kparukonu,
ma ba toronu soomɔ.
⁹ Ninifu ye, ya sāawa nge nim bwee bakaru
tɛn nim mu gɛɛra mu doona.
Ma nɔɔgira nɔɔramɔ ta m̄,
i ȳro, i ȳro.
Adama goo kun ȳre.
¹⁰ I sii geesu ka wura guro.
Ben dukia ya n̄ nɔru mɔ.
Dukia bwese bwesekawa ba mɔ.
¹¹ Ba guramɔ, ba goomɔ, ba sankumɔ.
Tɔmbu kpuron goma dwiia.
Ben dūunu soonamɔ, ma ben dam doona.
Be kpuron wuswaa burisine.

Ninifu ya sāawa

nge gbee sunɔ ge ba kamia

¹² Mana Ninifu ye, ya wāa t̄ɛ,
ye, ye ya raa sāa nge gbee sinansun wāa yeru,
m̄ gbee sunɔ dwaɔ ka ninu ka binu nu ra n̄ bɔsu,

goo ku ra maa nu nare,

¹³ kpa dɔwaa ye, yu yen kurɔbu ka yen binu yaa goowa,
kpa yu waa yee te yaa yibia.

¹⁴ Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u nɛɛ, nɛ wee.

Nɛna na s̄aa yen yiberɛ.

Kon de yen tabu kɛkɛba bu d̄ɔ mwaara.

Kon de bu yen bibu go tabu s̄ɔɔ.

Kon de yu ku maa tɔmbun yānu gura.

Goo kun maa yen s̄ɔmɔbun n̄ɔ n̄ɔm̄ɔ.

3

Ba Ninifu kam koosia

¹ Ninifugiba kua b̄ɔrurɔbu.

Domi ba s̄aawa tɔn gowɔbu.

Ba weesu yiba.

Ma ba kuuram̄ɔ ka gbana.

Ba ra n tɔmbun yānu guram̄ɔwa.

² Wee senan damusu n̄ɔram̄ɔ wuu ge s̄ɔɔ.

Wee tabu kɛkɛban uruun wɔkinu n̄ɔram̄ɔ,

ma dumi yi yi gawe yi ȳɔkum̄ɔ.

³ Maasɔbu ba wee,

ba takɔbiba ka yaasi neni yi ballim̄ɔ.

Wee ba tɔmbu m̄ɛɛra kua,

ma gonu t̄ɛrie baama, nu n̄ garir̄ɔ.

Ma ba nu w̄ɔrikim̄ɔ.

Ba Ninifu sekuru doke

⁴ Ninifu ya s̄aawa nge kur̄ɔ sakara kowo kpoko.

Ya bwese dabinu yoru diisia yen buram ka yen s̄ɔrorun s̄ɔ.

⁵ Yen s̄ana nɛ Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinni, kon ye w̄ɔrima.

Kon yen yaberu gbabia n ka yen wuswaa wukiri,

kpa n yen tereru bwesenu s̄ɔs̄i,

kpa yu sekuru wa.

⁶ Kon ye kubanu sure, kpa tɔmbu bu ye ka.

⁷ Saa yera wi u ye wa u koo duka su,

kpa u nɛɛ, Ninifu ya kua bansu.

Wara u koo ye w̄ɔnw̄andu kua.

Mana kon bu wa be ba koo ye nukuru yemiasia.

Ninifu ya koo kowa

nge Tebesi

⁸ Tebesi ya waa Nilun nim swɛɛ yi ba gban b̄ɔkuɔ.

Nim mu ka ye sikerene.

Ma mu s̄aa yen gb̄araru.

Ninifu, a tamaa a Tebesi ye san̄ɔ kere?

⁹ Etiopigibu ka Egibitigiba ba s̄aa yen dam.

Putigibu ka Libigibu ba s̄aawa yen somiɔbu.

¹⁰ Ka mɛ kpuro, yen tii ya yoru da.

Ba ye mwa ma ba yen bibu go swɛɛ kpuro s̄ɔɔ.

Ba yen wirugibu tete toosi,

ma ba yen damgibu mwɛɛra ba ȳɔni doke.

¹¹ Wunɛ Ninifu, kaa n̄ni s̄ɔr̄awa,

kpa a n s̄aa nge wi u tam goore,

kpa a kuku yeru kasu yiberɛban s̄ɔ a kuke.

¹² Saa ye s̄ɔɔ, wunen gb̄aranu kpuro nu ko n s̄aawa nge d̄aa n̄n marum mu ye.

B̄a n mu sira kpa mu w̄ɔri wi u koo mu din n̄ɔw̄ɔ.

¹³ Wee wunen tɔmbu ba s̄aa nge tɔn kur̄ɔbu wunen suunu s̄ɔɔ.

Wunen tem wusun k̄ann̄ɔsu su ken̄iara mam mam yiberɛban wuswaaɔ.

Ma d̄ɔ u sin k̄ɔk̄ɔɔba di.

¹⁴ Bɛɛ Ninifugibu, i nim takirio i yi.

Domi ba koo b̄ɛɛn wuu tarusi.

I b̄ɛɛn gb̄ararun dam sosio.

I birikiba muro kpa i sɔndu taaku i ka tu bani.

¹⁵ Baa i n̄ yeba kpuro kua,
ka mɛ, d̄sɔ u koo na u bɛɛ di,
n̄ kun mɛ bu bɛɛ go ka takobi.
Ba koo bɛɛ kpeerasiawa nge mɛ twee yi ra d̄aa wurusu di.

Ba Ninifun t̄ambu kpuro go

Wee, i dabi nge twee.

¹⁶ Bɛɛn tenkuba ba kperi dabiru kere.

Adama be kpuro ba doona
nge twee yi yi ȳɔwa.

¹⁷ Bɛɛn k̄sɔbu ba dabi nge gbabu sw̄ɛɛ.

Bɛɛn s̄ɔm kowobu ba dabi nge twee
yi yi sina d̄aa kikis̄ɔ bururu.

Adama ye s̄ɔ u yara ma yi ȳɔwa yi doona,
ba n̄ tuba mi yi da.

¹⁸ Wunɛ Asirin̄ sina boko,

wee wunen̄ kparobu ba dom̄ ȳbirim̄ɔ.

Wunen̄ tabu dur̄ɔ dangibu ba n̄ maa wasi.

Ma wunen̄ t̄ambu ba yarin̄ɛ yam̄ kpuro guunu wolla,
goo sari wi u koo bu kpaasina.

¹⁹ Goo kun wunen̄ m̄ɛra ye n̄ɔrim̄ɔ.

Ya koo nun gowa.

Wi u nua ye ya nun deema, u koo taka kowa nuku dobun s̄ɔ.

Domi goo sari wi a n̄ n̄ni s̄ɔwa.

HABAKUKU

Habakuku u win sɔmburu kuawa Yudaban sina boko Yoyakimun waati sɔɔ. Wi ka Yeremiwa ba sɔmburu kua waati tia sɔɔ.

Habakukun tireru ta win biti ka win nuku sankiranu sɔɔsimɔ win tɔmbun sɔ. Saa ye sɔɔ, Babilonigibu ba Isireliba dam dɔremɔ. Meya bwese ni nu ka bu sikerenen tii nu bu kuammɛ. Yera Isireliba ba tii bikiamɔ ba mɔ, amɔna ben wɔara ko n sɔa be ka Gusunɔ. Ma Gusunɔ u bu wisa saa win sɔmɔ Habakukun nɔɔn di u nɛɛ, wi u Gusunɔ naane doke, wiya u koo kpɔi u n wɔa. Wi u mara Gusunɔ u nɔn yakia, wiya u ko n wɔa, wiru 2:4.

Tire ten kpunaa

1. Garin wiru, wiru 1:1.
2. Habakuku u ka Gusunɔ gari mɔ, wiru 1:2n di sere wiru 2:20.
3. Habakuku u Gusunɔ siara, wiru 3.

¹ Gari wee yi Yinni Gusunɔ u win sɔmɔ Habakuku sɔɔwa.

Habakuku u Yinni Gusunɔ

somiru kanamɔ

² Yinni Gusunɔ, sere saa yerà ko na n nun somiru kanamɔ.

Sere saa yerà kaa n man maari.

Sere saa yerà kaa de na n nun sɔmɔ
ma tɔmba dam dɔrenamɔ.

Nge sere saa yerà kaa na a sun wɔra.

³ Mban sɔna a dera na kɔsa mɛera.

Mban sɔna kaa n tɔmbu mɛera
ba n gem biranamɔ.

Wee, tɔmba dam dɔrenamɔ

ba daa kɔsa mɔ baama kpuro.

Sannɔsu yiba, ma tɔmba siribu sokunamɔ baama kpuro.

⁴ Goo sari wi u wooda mɛm nɔwammɛ.

Ba ku ra tɔmbu ben gem wɛ nge mɛ n weene.

Tɔn kɔsowa u ra gemgii siribu di.

Gusunɔ u Habakuku wisa

u nɛɛ, Babilonigiba wee

⁵ Yinni Gusunɔ u nɛɛ, i bwesenu mɛeri i ka sikerena.

I de biti yu bɛɛ mwa.

Domi kon gāanu ko bɛɛn nɔni biru

ni i n naane mɔ,

baa goo ù n bɛɛ nu tusia.

⁶ Wee, kon Babilonigibu seeyama.

Tɔn be, ba nuki sum.

Ba tem kpuro bukianamɔ

bu wa bu ka bwesenu ganun wɔa yenu mwɛeri.

⁷ Ba nanum mɔ ben dam saabu.

Bera ba ra gɔsi ye ba kɔ.

⁸ Ben dumi yi sannɛkunu n kun mɛ gbeeku bɔnu duka kere.

Saa tontonden diya yi ra yɔ,

kpa yi yiberɛ wɔri nge kasa ye ya goo buu wa.

⁹ Be kpurowa ba wee bu ka tɔmbun yānu gura.

Ba nɔni girariwa mi ba dɔɔ.

Ma ba yobu mwɛerimɔ ba mɛnnamɔ nge yani sɛeri.

¹⁰ Ba sinambu gema.

Ba tem yɛrobu yɛemɔ.

Ba n wusun gbāranu gara.

Domi ba ra tem turenu kowa bu ka gbāra ni yo

kpa bu wuu si mwa.

¹¹ Yen biru kpa bu yari min di nge woo guna,

kpa bu maa da bu gam wɔri bu kɔsa ko.

Ben dama ba naane sɔa, mu sɔa nge ben bɔu.

Habakuku u maa Gusunɔ soku

¹² Saa yellun di, wuna a s̄aa Gusun̄o.

Wuna a s̄aa n̄n Yinni.

A d̄ere. Yen s̄o, sa n̄ gbim̄o.

Yinni, wuna a s̄aa n̄n kpee baa mi na ra kuke.

Wuna a Babilonigibu ḡosa,

ma a bu dam k̄a kpa bu ka sun s̄eɛyasia.

¹³ Adama a n̄ kp̄e a ȳra a n̄ k̄osa m̄era,

domi a d̄ere too.

N n̄ m̄en na, m̄ban s̄ona a m̄era ye t̄on k̄sob̄a m̄,

ma a n̄ ḡaanu gerum̄o.

M̄ban s̄ona a maari t̄on k̄sob̄o ba gemgibu goom̄o.

¹⁴ M̄ban s̄ona a t̄ambu kuamm̄e nge sw̄eɛ,

n̄ kun m̄e nge k̄ok̄o ni nu n̄ kpar̄o m̄o.

¹⁵ Babilonigibu ba t̄ambu mw̄erim̄o

nge sw̄eɛ yi ba m̄wa ka k̄ok̄onu

n̄ kun m̄e ka ȳakoronu,

kpa bu bu gura bu ka doona ka nuku dobu.

¹⁶ Yen s̄ona ba ra ben ȳakoronu ȳakunu kue,

kpa bu nu turare d̄o dokea.

Domi nin saabuwa

ba koo ka kp̄i bu d̄ia geenu wa

ni nu do bu di.

¹⁷ Domma ba koo den ben takobiba wesia ben karano.

Ba ko n̄ bwesenu sakirim̄owa w̄n̄w̄ndu sariru s̄o sere ka baadom̄mao?

2

¹ Adama n̄e, Habakuku na ȳowa gb̄araru w̄ll̄o n̄n k̄osu yero

nge wi u ȳoru bw̄eɛ,

kpa n̄ ka n̄o ye Gusun̄o u koo man s̄o,

ka nge m̄e u koo man wisi n̄n weeweenun s̄o.

Gusun̄o u Habakuku wisa

² Yera Yinni Gusun̄o u man wisa u n̄eɛ,

n̄ gari yi yoruo yi u man s̄om̄o.

N̄ yi yoruo kpasasa kpee besi s̄o.

³ Yin t̄ra kun gina tura yi ka koor̄a.

Adama yi koo koor̄a yin saa ȳa n̄ tura.

Baa yi n̄ t̄em̄o, na n̄ gesi yi mara.

Domi yi koo koor̄awa kam kam.

⁴ N̄ yoruo ma wi u tii sue u n̄ w̄a swaa gea s̄o.

Adama wi u kua gemgii naane dokebu s̄o, u ko n̄ w̄awa.

⁵ Wi u tii sue, u ku ra sine s̄eɛ.

U ra n̄ s̄awa nge tam n̄oro,

kpa u n̄ n̄o wukie nge garibun w̄a yeru.

U ku ra debu nge ḡo.

U ra n̄ tii bwesenu gawem̄owa u ka ko nin yinni.

B̄rusibu n̄abu

⁶ Adama bwese ni u mw̄era mi,

nu koo n̄n seesi nu n̄n gari s̄o ka w̄ma ka m̄n̄nu, nu n̄eɛ,

u kuawa b̄ruro wi, wi u dukia m̄n̄nam̄o ye ya n̄ s̄aa wiḡia,

ma u gabun ȳanu guram̄o u t̄ruba yiim̄o.

Sere saa yer̄a u ko n̄ m̄o nge m̄e.

⁷ B̄n̄ dibu u n̄eni, ba koo n̄n seesi subaru s̄o,

kpa bu gura ye u m̄o.

⁸ Nge m̄e u t̄on dabinu w̄ari u nin ȳanu gura,

nge m̄ya be ba tie, ba koo maa n̄n w̄ari bu win ȳanu gura

ȳen s̄o u t̄ambun yem̄ yari,

ma u tem̄ ka m̄en wusu ka m̄en t̄ambu dam d̄ere.

⁹ B̄rurowa wi u dukia guram̄o

ye ya n̄ d̄ere win berusebun mi,

kpa u wa u n̄ w̄a aye b̄er̄egiru s̄o,

mi u n̄ maa n̄ni sw̄aru wasi.

10 Adama win yɛnun sekura u sɔɔru kua mi,
 ye u ka bwese dabinu go.
 Win tiin wāara u kari bɔrie.
 11 Domi baa ka ganiɔ, yi koo wuri ko yi nùn taare wē,
 kpa kpɛɛrun yari yi wuri wura.
 12 Bɔrurowa wi u win wuun kpɛekpɛeku swīimɔ yem wollo,
 ma u tambu dam dɔremɔ.
 13 Ye tamba mɔ kpuro, ya koo dɔɔ mwaara.
 Ba tii nɔwia mɔwa kam sɔɔ.
 Gusunɔ wollu ka tem Yinniwa u koo ye kpuro kam koosia.
 14 Saa ye sɔɔ, Yinni Gusunɔn bɛɛɛ yɛru ta ko n yibawa tem sɔɔ
 nge mɛ nim wɔku ga ra n nim yiba.
 15 Bɔrurowa wi u win beruse tam bɔɔbɔm wɛɛmɔ
 mu ka nùn go nge dɛɛ, u n yɔ tereru,
 kpa u nùn sekuru doke u n mɛɛra.
 16 Yɛro u tii sekuru dokemɔwa mi, n n mɔ bɛɛɛ.
 Win tii u mu nɔruo kpa u tereru yɔra.
 Yinni Gusunɔ u koo nùn tilasi ko
 u ka win mɔrun nɔra nɔ kpuro,
 kpa win bɛɛɛ ye u raa mɔ yu gɔsia sekuru.
 17 Daa kɔsa ye u kua Libaniɔ,
 ya koo wɔri win wiru wollo.
 U yɛɛ go.
 Adama yɛɛ yi, yi koo nùn nandasia.
 Yeni kpuro ya koo nùn deema yem mɛ u yarin sɔ,
 ka dam mɛ u tem mɛ ka mɛn wusu ka mɛn tambu dɔren sɔ.
 18 Arufaani yerà bwāarokunu nu mɔ tɔnu u ka sina u nu seku.
 Nu sāawa ni ba seka ka sisu,
 ma nu dera u weesu naane sāa.
 Mban sɔna tɔnu u koo win naane doke bwāaroku ni u seka sɔɔ,
 ni, ni nu n kpɛ nu gari gere.
 19 Bɔrurowa wi u dāa kuku sɔɔmɔ u mɔ, gu seewo,
 ma u kperu sɔɔmɔ u mɔ, tu dom yando.
 Yen gaa ya koo kpī yu nùn bwisi kɛ?
 Geema, u nu wura ka sii geesu pote.
 Adama nu n hunde mɔ, nu n sere wāaru mɔ.
 20 Yinni Gusunɔ u wāa win sāa yee dɛɛraɔ.
 Tambu kpuro bu nɔɔ mario win wuswaaɔ.

3

Habakukun kanaru

1 Wee kana te Gusunɔn sɔmɔ Habakuku u kua ka weeweenu.
 2 U nɛɛ, Yinni Gusunɔ, na nua ye a gerua.
 Ma na nanda.
 A de yu kooa wɔɔ sini sɔɔ.
 A de tambu bu ye wa bɛsɛn waati yeni sɔɔ.
 Adama wunen mɔru ye sɔɔ, a yaayo a sun wɔnwɔndu kua.
 3 Gusunɔ, a na saa Edɔmun di.
 Wune, Dɛɛro, a na Paranin guurun di.
 Wunen yiiko ya wollu yam bururasie.
 Ma tem kpuro mu nun siaramɔ.
 4 A na, ma yam mu burura.
 Sɔɔ yāna yara wunen nɔman di,
 mi wunen dam mu wāa.
 5 A dera baranu nu pusimɔ.
 A nu derimɔ mi a sara kpuro.
 6 À n yɔra, tem mu ra yīiriwa.
 À n bwesenu mɛɛra, nu ra diiriwa.
 Guu ni nu wāa saa yee yellun di, nu wɔruka,
 gunguu ni nu wāa saa tɛɛbun di, nu kɔsikira,
 domi niya nu raa sāa wunen swaa ye a ra sī.

7 Na Kusanigibun weeweenu nɔɔmɔ.

Na maa wa ma Madianiba ba berum soore.

8 Yinni Gusunɔ, a ka daanu mɔru mɔwa?

Nge nim wɔkuwa a ka mɔru mɔ.

Wee a yɔɔwa guru winu wɔllɔ

nge wi u yɔɔwa tabu keken wɔllɔ,

ma ya nɔn nasara wɛ.

9 A wunen tendu bɛri.

Wunen bɔri yi sɔawa nge sɛenu.

A tem bɛra ma daanu koka min di.

10 Guunu nɔ n nun wa, nu ra diiriwa.

Gura ya nɛmɔ ka dam, ma nim wɔkun nim mu wɔki,

mu nim kurenu kɔɔmɔ sere wɔllɔ.

11 Sɔɔ ka suru ba yɔra ye ba wunen guru maakinu wa

nu ballimɔ nge yaasa, ma nu dɔɔ nge sɛenu.

12 Wee a tem bukianamɔ,

a bwesenu kɔsukumɔ ka mɔru baka.

13 Wee a yara

a wunen tɔmbu ka wunen sunɔ wi a gɔsa somiru na.

A tɔn kɔsobun sunɔ go.

A win bwɔabu kpeerasia mam mam.

14 A yibɛreban sinambun winu yabura ka ben tiin sɛenu.

Ba raa sun wɔrim wee ka sendaru nge woo bɔkɔ,

bu ka sun yarinasia.

Ba nuku dobun kuuki mɔ.

Ba sɔɔru sɔa bu ka sun go bɛsɛn kuku yenɔ.

15 Yinni Gusunɔ, a sɔ wunen dumin wɔllɔ,

a nim wɔku taakumɔ

ge ga nim kɔɔmɔ ga wɔki.

16 Na gen wɔkinu nɔɔmɔ too.

Ma na nanda gem gem,

nɛn nɔɔ ga diirimɔ berum sɔ.

Ma nɛn wasi yi wɔkɔnu wɔrimɔ,

na yɔ sɛɛ na nuku sankiranun tɔru mara

te ta wee bwese ni nu koo sun dam dɔren sɔ.

17 Figien dɔnu nu n ko n binu mɔ.

Resɛm dɔnu nu n maa marumɔ.

Olifin dɔnu nu n maa binu marumɔ.

Gbea kun maa dɔanu wɛɛmɔ.

Yɔanu ka kete kun ko n maa wɔa gɔɔwɔ.

18 Adama nɛ, nɛn nuku dobu weewa wunɛ Yinni Gusunɔn min di.

Na nuku dobu mɔ yɛn sɔ a ra man faaba ko.

19 Wuna a sɔa nɛn dam.

A ra de na n sɔu nge nɛmu.

Kpa na n sɔimɔ guunu wɔllɔ.

Womu geniwa ba wom kowobun wirugji kua ka mɔrɔku.

SOFONI

Sofoni u Yudaba ka Yerusalemugibu sɔɔmɔ ma Gusunɔ u koo bu seeyasia. Ma u maa tɔn tukobu kirɔ mɔ be ba ka bu sikerene u neɛ, Yinni Gusunɔn siribun tɔra wee. Tɔɔ te, nɔni swaarugira. Adama amen biru, Isireliban sukum ba koo wurama Gusunɔn mi kpa bu kram Yerusalemu seeya.

Tire ten kpunaa

1. Gusunɔ u koo Yudaba ka Yerusalemugibu siri, wiru 1:1n di sere wiru 2:3.
2. Gusunɔ u koo bwese tukunu kpeerasia, wiru 2:4-15.
3. Yinni Gusunɔ u koo Yerusalemu seeya, wiru 3:1-20.

¹ Gari yiniwa Yinni Gusunɔ u Sofoni, Kusin bii sɔɔwa Yosiasi, Amɔɔn bii, Yudaban sina bokon bandun waati sɔɔ. Sofoni wi, u sɔɔwa Gedalian debubu, Amarian sikadobu, Esekiasin yɔasebu.

Yinni Gusunɔ

u koo handunia seeyasia

- ² Yinni Gusunɔ u neɛ,
kon kpuro kpeerasia handunia sɔɔ.
³ Kon tɔmbu ka yeɛ ka gunɔsu ka swɛɛ kpeerasia
ka sere maa tɔn kɔsobu ka ye ya ra bu sokurasie.
Kon tɔmbu kpuro kpeerasia handunia sɔɔ.
Ne, Yinni Gusunɔwa na yen gerua.

Yinni Gusunɔ u koo Yudaba

ka Yerusalemugibu seeyasia

- ⁴ Yinni Gusunɔ u maa neɛ,
kon Yudaba ka Yerusalemugibu kpuro nɔma doke.
Kon bɔu wi ba mɔ Baalin sɔa yee ni nu tie kpeerasia min di.
Kon yen wirugibu ka yen yaku kowobun yisa go.
⁵ Be ba dii tɛeri wɔlɔ kperi ka suru sɔamɔ
ka be ba bɔrumɔ ka ne, Yinni Gusunɔn yisuru,
ma ba wure ba bɔrumɔ ka ben bɔun yisuru,
be kpurowa kon go.
⁶ Be ba man biru kisi ka be ba ku ra man kasu,
ka sere maa be ba ku ra man ben gari saawara ko,
be kpurowa kon go.
⁷ I nɔɔ mario wi, Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.
Domi win tɔru ta turuku kua.
U win yakuru sɔɔru kua.
U maa gɔsa be ba koo tu di.
⁸ Wi, Yinni Gusunɔn yaku ten tɔru sɔɔ,
u koo wirugibu ka sina bokon bibu wɔri,
ka sere maa be ba tɔn tukobun komanu swii.
⁹ Yen tɔɔ te, be ba ku ra sɔa yerun kɔnnɔ suuku taaram ka nge bɔu sɔɔbu,
ka sere be ba ben sunɔn yenu dukia yibiamɔ
ye ba gurama ka gbena, ka dam dibu,
be kpurowa u koo wɔri.
¹⁰ Yen tɔɔ te, ba koo wuri nɔ sere kɔnnɔwɔ ge ba mɔ Swɛɛ,
ka maa wuun wɔɔ bera gaan mi.
Mɛya nɔni swaa bakara ko n waa guunu wɔlɔ.
¹¹ Bɛɛ Makitesigibu, i wuri koowo.
Domi tenkuba kpuro ba koo kam ko.
Be ba gobi kɔsimɔ kpuro ba koo kpeera.
¹² Yen tɔɔ te, u koo Yerusalemu bɔuri ka fitlanu.
U koo tɔmbu wɔrima be ba sɔ kpetɛɛ nge tam kɔrɔnu.
Ma ba gerumɔ ben gɔrua ba mɔ,
wi, Yinni Gusunɔ u n gea mɔ, u n maa kɔsa mɔ.
¹³ Ba koo ben arumani gura kpa ben yenusu su ko bansu.
Ba koo dia bani ye sɔɔ ba n sinamɔ.
Ba koo resem duure, adama ba n yen tam nɔrumɔ.

Yinni Gusunən tōru

¹⁴ Yinni Gusunən tōo nanungira ta turuku kua.

Te wee ta wee fuuku, ta nōogiru sue.

Tabu durō damgii u koo kuuki ko dōma te.

¹⁵ Tōo te, ta sāawa mōrun tōru.

Tōo te, ta sāawa nuku sankiranun tōru.

Ta sāawa kam kobun tōru.

Tōo te, yam wōkura koo tu wukiriwa nge buko ka guru winu.

¹⁶ Yen tōo te, tabu kowobu ba koo kōbi so

kpa bu kuuki ko bu ka wuu si su gbāranu mō wōri.

¹⁷ U koo tōmbu nuku sankiranu kpēe

kpa ba n sīimō nge wōkobu.

Domi Yinni Gusunōwa ba torari.

U koo de ben yem mu n terie nge tua,

kpa ben gonu nu n sāa nge kubanu.

¹⁸ Yen dōma te, ben sii geesu n kun me ben wura,

yen gaa kun kpēe yu bu wōra Yinni Gusunən mōru baka yen min di.

Tem me kpuro mu koo dōo mwaara win mōrun sō.

U koo mēn tōmbu kpuro gowa subaru sōo.

2*I tii kawo*

¹ Bēe sekuru sariba,

i de i sina i bwisiku,

² Yinni Gusunən himba yu sere koorā.

Kpa tōo te, tu ku raā bēe samba ko

nge dōo sako ge ga ka woo doonō.

I de i sina i bwisiku

Yinni Gusunən mōru baka yen tōru tu sere tunuma

tu bēe deema.

³ Bēe be i tii kawo kpuro tem me sōo,

i Yinni Gusunō kasuo.

Bēe be i nūn mem nōowe,

i gem kasuo, kpa i tii kawo.

Sorokudo i ko i yari Gusunən mōrun tōo te sōon di.

*Gusunən gari yi ba gerua**bwese tuku ni nu wāa**sōo duu yeru gian sō*

⁴ Gasan tem mu koo hansu ko.

Kpa Asikaloni yu yōra dira.

Ba koo Asidōdun tōmbu gira sōo sōo gbāara.

Kpa bu Ekoronin tōmbu seeya ben wuun di.

⁵ Bēe Keretin bweseru, bēe be i wāa nim wōkun gooro,

i kam kuawa.

Wunē maa Kanani, wunē wi a sāa Filisitiban tem,

Yinni Gusunō u nun gerusimō.

U nēe, u koo nun kpeerasia.

Goo kun maa sinamō wunē sōo.

⁶ Nim wōkun goo te, ta koo kowa kpara yenu,

mi kparōbu ba ko n da bōsu ba n ben yāanu kparamō.

⁷ Domi saa ye sōo,

Gusunō, Yudaban Yinni u koo ben be ba tie kpara

kpa u ka ben yobu wurama.

Nim wōkun goo te, ta koo ko begiru.

Miya ba ko n da yaa sabenu kpare,

kpa yoka bu kpuna Asikaloni gibun dia mi.

*Gusunən gari yi ba gerua**bwese tuku ni nu wāa**sōo yari yeru gian sō*

8 U Mɔabuba ka Amɔniban wɔma nua ye ba ka win tambu sekuru doke.
 Ma ba tii sua ba ben tem nɔɔ bura yenu susisia.
 9 Yen sɔna wi, Gusunɔ Isireliban Yinni,
 wi, wi u wɔllu ka tem mɔ,
 u nɛɛ, sere ka win wɔaru, u koo de Mɔabuba bu kam ko nge Sodomugibu,
 kpa Amɔniba bu maa kam ko nge Gomɔragibu,
 ben tem mu yaka kɔsusu kpi,
 n̄ kun mɛ mu gɔsira bɔru.
 Gãanu kun maa kpiimɔ mi sere ka baadommaɔ.
 Win tɔn be ba tie,
 ba koo Mɔabu be, ka Amɔni be wɔri
 bu ben yãnu gura bu tem tubi di.
 10 Yeniwa Gusunɔ u koo de yu bu deema ben tii suabun sɔ
 ka sere maa ye ba wi, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinnin tambu wɔnwa
 ba sekuru doke.
 11 Wi, Yinni Gusunɔ, u n̄ ka bu wɔnwɔndu mɔ.
 U koo handunia kpuron bũnu kam koosia.
 Baa bwese ni nu wãa tem bureno,
 nu koo yiira win wuswaaɔ nin wusɔ.

Gusunɔn gari yi ba gerua

bwese tuku ni nu wãa

sɔ yɛsi yɛsika gian sɔ

12 Bɛɛ Etiopigibu, ba koo maa bɛɛ sɔkiri ka win takobi bu go.
 13 U koo win nɔmu demie sɔɔ yɛsan nɔm geuɔ
 u Asirigibu kam koosia,
 kpa Ninifu yu ko bansu.
 Gãanu kun maa kpiimɔ mi.
 14 Yaa sabena nu koo sina mi,
 yɛɛ bwese bweseka gesi.
 Boorosu ka duuru bɛɛkuna nu koo kpuna furɔ si ba yen gbereba kuan sɔɔwɔ.
 Ba koo kuuki nɔ saa fɛnɛntiban di.
 Nɔni swãara ko n wãa yen kɔnnɔwɔ.
 Domi dirun bura te ba kua ka sɛdurun dãa ta koo kesikira.
 15 Nge mɛya wuu ge, ga koo ko,
 ge, ge ga raa tii sue mi,
 ma ga tamaa ga wãawa bɔri yendu sɔɔ,
 ma ga tii sɔɔmɔ ga mɔ,
 gera ga kpuro kere.
 Wee ga wɔruma ga bansu kua.
 Ga kua yɛɛn wãa yeru.
 Wi u sarɔ mi, u koo wia kowa u nɔma kpara.

3

Yerusalemugibu

ba n̄ Gusunɔn gere wure

1 Bɔrurɔba bɛɛ Yerusalemugibu.
 Domi i sãawa mem nɔɔ sariba,
 ma i disɔ mɔ, i dam diinamɔ.
 2 I ku ra googii nɔ.
 I ku ra maa sɛyasiabu wure.
 I ku ra Gusunɔ bɛɛn Yinni naanɛ ko.
 I ku ra maa n̄n susi.
 3 Bɛɛn sina asakpɔbu ba sãawa nge gbee sinan
 si su kukirimɔ wuu ge sɔɔ.
 Ma bɛɛn siri kowobu ba maa sãa nge yokan puruka
 ni nu ku ra dianu yi bururun sɔ.
 4 Gusunɔn sɔmɔbu ba sãawa naanɛ sariba.
 Ba ku ra gere ye Gusunɔ u bu sɔɔwa.
 Bɛɛn yãku kowobu ba Gusunɔn sãaru disɔ dokemɔ.
 Ba ku ra woodaba mem nɔɔwɛ.

5 Adama ka me, Yinni Gusunɔ u wāa ka bɛɛ.
 U sāawa gemgii, u ku ra weesu ko.
 U ra win gem terasiewa siribu sɔɔ bururu baatere.
 U ku ra tɔru bure.
 Adama tɔn kɔsoba ba kɔsa mɔ, sekura kun bu mɔ.
 6 Wi, Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 u bwese girinu go,
 ma u nin gbāranu ka nin kuku yenu kɔsuka.
 U dera goo ku ra maa sī nin swɛɛ sɔɔ.
 U nin wusu kɔsuka, goo kun maa wāa mi.
 7 Yera u nɛɛ, bɛɛ Yerusalemugibu, i n daa nūn nasie,
 ma i win sɛɛyasiabu wuramɔ,
 u n daa bɛɛn wāa yenu kɔsukumɔ.
 U n daa maa bɛɛ sɛɛyasiamɔ nge me u kua,
 adama i ra n sendewa kɔsan kobu sɔɔ.
 8 Yɛn sɔ, wi, Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
 i nūn maruo tɔɔ tɛ sɔɔ u koo se u bɛɛ wɔrima.
 Domi u gɔru doke u bwesenu ka nin sinambu menna
 u bu win mɔru sɔɔsi ka yen dam.
 Kpa n sáare nge ba tem me kpuro dɔɔ doke win mɔrun sɔ.

Yinni Gusunɔ

u nɔɔ mwɛɛru kua

9 Saa ye sɔɔ, Yinni Gusunɔ u koo tɔmbun yari dɛɛrasia
 kpa bu win yīsiru soku bu nūn sā sannu.
 10 Be ba nūn sāamɔ ba yarine baama,
 ba koo ka nūn kɛnu naawa saa Etiopin daanun gurun di.
 11 Yen tɔɔ te, bɛɛ win tɔmbu Isireliba,
 i n sekuru wasi bɛɛn daa kɔsa ka bɛɛn tora ni i kua sɔɔ.
 Domi u koo be ba ra tii sue bɛɛn suunu sɔɔ wuna,
 kpa bɛɛn tiin tɔn biaru tu kpe win guu dɛɛrarun wallo.
 12 U koo de tɔmbu fiiko ba n wāa bɛɛn suunu sɔɔ
 be ba n tii sue.
 Ba koo win yīsiru soku u ka bu kɔsu.
 13 Isireli be ba tie, ba n maa kɔsa mɔ.
 Ba n maa weesu mɔ.
 Gari kɔsi yi n ko n wāa ben nɔsɔ.
 Ba ko n wɛrewa,
 goo kun bu baasimɔ.

Yerusalemugibu

ba koo wurama

14 Bɛɛ Siɔnigibu, i gɔru dobun kuuki koowo.
 Bɛɛ Isireliba kpuro gesi, i nuku dobun kuuki koowo.
 Bɛɛ Yerusalemugibu, i yɛɛrio
 kpa i nasaran kuuki ko ka bɛɛn gɔru kpuro.
 15 Yinni Gusunɔ u bɛɛn sɛɛyasiabu kpeesia bi u koo raa bɛɛ ko.
 U bɛɛn yiberɛba yarinasia.
 Gusunɔ sina boko, bɛɛ Isireliban Yinni, u wāa bɛɛn suunu sɔɔ.
 I n maa kɔsa gaa wasi.
 16 Yen tɔɔ te, ba koo bɛɛ Yerusalemugibu sɔ bu nɛɛ,
 i ku bɛrum ko Siɔniɔ.
 I ku de bɛɛn gɔma dwiiya.
 17 Gusunɔ bɛɛn Yinni u wāa bɛɛn suunu sɔɔ.
 U sāawa nge tabu durɔ wi u ra faaba ko.
 U koo nuku doo bakabu ko bɛɛn sɔ.
 U n maa gāanu gerumɔ yɛn sɔ u bɛɛ kī.
 U ko n nuku doo bakabu mɔ.
 18 Be ba wāa nuku sankiranu sɔɔ
 yɛn sɔ ba ka Yerusalemu tonda,
 ba wāa sekuru sɔɔ te ta bu bunieɛmɔ nge sɔmunu,
 ma ba ku ra maa win tɔɔ bakanu di,

beya u koo mennama.

¹⁹ Yen tɔɔ te, u koo be ba bɛɛ dam dimɔ wɔri,
kpa u yemɔbu faaba ko.

U koo be ba raa gira menna
kpa u de bu tɔmbu nuku dobu wɛ
kpa bu yĩsiru yari tem kpuro sɔɔ
mi ben baawure u raa sekuru dimɔ.

²⁰ Yen tɔɔ te, u koo de i wurama.

Saa ye sɔɔ, u koo bɛɛ menna.

Tɔmbu ba koo bɛɛ bɛɛɛ wɛ

kpa i yĩsiru yari handunian bwesenu kpuron suunu sɔɔ
sanam mɛ u koo ka bɛɛn yobu wurama i bu wa.

Wi, Yinni Gusunɔwa u yeni gerua.

ASEE

Saa Babilonin diya Asee u wurama yorun di Yerusalemuɔ ka Yuda gabu sannu. Saa ye Yuda be, ba wurama ba wāa Yerusalemuɔ, yera ba Yinni Gusunɔn s̄aa yee ten bana seewa. Adama ben hania ye, ya ra yemia ma ba s̄aa yee ten bana deri wahala ye ba waamɔn s̄s̄ saa Samarigibun min di ka sere maa ḡɔɔ te ta dua ben suunu s̄ɔɔn s̄s̄. Yera be ba dukia m̄ɔ, ba tii dii geenu baniamme. Saa ye s̄ɔɔ, ben goo kun maa K̄iru m̄ɔ u ka Yinni Gusunɔn s̄amburu ko. Ma Asee u seewa u Yudaba gerusi.

Yen biru u bu dam k̄em̄ɔ bu ka bana ye se. Win gari yi s̄ɔɔ, u n̄e, bu Gusunɔ m̄em n̄ɔwɔ kpa bu win s̄amburu n̄oni doke. Yera ya buram bo n kere ba n ben tiin arufaani kasu.

Tire ten kpunaa

1. S̄aa yerun bana, wiru 1.
2. S̄aa yee kpa ten girima, wiru 2.

S̄aa yerun bana

¹ Darusi P̄eesiban sina bokon bandun w̄ɔɔ yirusen suru n̄ɔɔba tiasen t̄ɔɔ ḡbiikuru s̄ɔɔra Gusunɔ w̄ollu ka tem Yinni u ka Sorobabeli Sealitielin bii, Yudaban kparɔ ka ȳaku kowo t̄nwerɔ Yosue, Yosadakin bii gari kua saa win s̄ɔm̄ɔ Aseen n̄ɔɔn di u n̄e,

² b̄e Isireliba i m̄ɔ, saa kun tura i ka n̄en s̄aa yeru bani.

³ Yen s̄ɔna na b̄e gari yini s̄ɔm̄ɔ na n̄e,

⁴ n̄ b̄e w̄ere i n̄ w̄aa dii buranu s̄ɔɔ ni ba s̄oma kua, kpa n̄en s̄aa yeru ta n̄ bansu s̄aa?

⁵ Yen s̄ɔna n̄e, w̄ollu ka tem Yinni na n̄e, i bwisikuo b̄een daa ye i m̄ɔn s̄s̄.

⁶ Wee i d̄ianu duurum̄ɔ too, adama fiikowa i ḡɛem̄ɔ. I d̄im̄ɔ, adama i n̄ debum̄ɔ. I n̄ɔrum̄ɔ, adama b̄een n̄ɔru kun kpeem̄ɔ. I ȳanu dokem̄ɔ, adama nu n̄ b̄e wooru giramm̄e. I n̄ b̄een k̄osiaru mwa, ta ra doonewa nge te ba doke b̄ɔɔ ḡɛere s̄ɔɔ.

⁷ Yen s̄s̄, n̄e, Gusunɔ w̄ollu ka tem Yinni na n̄e, i bwisikuo b̄een daa ye i m̄ɔn s̄s̄.

⁸ I seewo i da guuro i d̄aa kasuma i ka n̄en s̄aa yee te bani, kpa i man b̄eere w̄e. Ye s̄ɔɔra ko na n̄ nuku dobu m̄ɔ. N̄e, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

⁹ I tamaa i ko i d̄ianu wawa too b̄een gbean di. Adama wee fiikowa i wa. Fiiko ye i wa i ka da yenuɔ mi, ma na ye wom wure na yarinasia. Mban s̄s̄. Ȳen s̄s̄ i n̄en s̄aa yeru deri ta kua bansu. Ma baawure u sende u ka win tiin diru bani. N̄e, Gusunɔ w̄ollu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

¹⁰ Yen s̄ɔna gura kun maa nem̄ɔ. M̄eya tem kun maa b̄e d̄ianu w̄em̄ɔ nge m̄e n̄ weene.

¹¹ Na dera gbeburu kua b̄een tem kpuro s̄ɔɔ ka guun̄ɔ. Ma alikama ka res̄em̄ɔ ka olifi kpuro ya gbera. D̄ia ni tem mu ra kpiisie gesi kpuro, nu gberawa. Ma t̄ambu ka yaa sabenu n̄oni s̄ɔɔre. Ma b̄een s̄oma ye i m̄ɔ kpuro ya kua kam.

¹² Yera Sorobabeli, Sealitielin bii, ka ȳaku kowo t̄nwerɔ Yosue, Yosadakin bii, ka Isireli be ba tie kpuro, ba Gusunɔ ben Yinnin gari yi m̄em n̄ɔwɔ nge m̄e Gusunɔ u win s̄ɔm̄ɔ Asee s̄ɔwɔ u bu s̄s̄. Ma ba nanda w̄i, Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.

¹³ Asee, Yinni Gusunɔn ḡɔro u bu s̄ɔwɔ ye Yinni Gusunɔ u n̄n̄ s̄ɔwɔ. U n̄e, Yinni Gusunɔ u w̄aa ka b̄e.

¹⁴ Ma u Sorobabeli, Yudaban kparɔ ka Yosue, ȳaku kowo t̄nwerɔ ka sere Isireli be ba tie dom yamia. Ba na ba ben Yinni wi u w̄ollu ka tem m̄ɔn s̄aa yee ten s̄amburu torua,

¹⁵ Darusin bandun w̄ɔɔ yirusen suru n̄ɔɔba tiasen s̄ɔɔ yenda n̄nese s̄ɔɔ.

2

S̄aa yee kpa ten girima

¹ W̄ɔɔn suru n̄ɔɔba yirusen s̄ɔɔ yenda tiase s̄ɔɔra Yinni Gusunɔ u Asee s̄ɔwɔ u n̄e,

² a Sorobabeli, Sealitielin bii, Yudaban kparɔ, ka ȳaku kowo t̄nwerɔ Yosue, Yosadakin bii, ka sere Isireli be ba tie s̄ɔwɔ a n̄e,

³ be, be ba tie s̄ɔɔ, ben wara u s̄aa yee ten yellu ȳe ten girima ḡbiikaa s̄ɔɔ. T̄ɛ, am̄ona ba tu waasine. Nge m̄e ta s̄aa mi, ta n̄ s̄are kam dirum ben n̄oni s̄ɔɔ?

⁴ Yen s̄s̄ t̄ɛ, n̄e, Gusunɔ w̄ollu ka tem Yinni, na n̄e, Sorobabeli, ka Yosue, ka Isireli be ba tie, bu tii dam k̄ɛyɔ, kpa bu s̄amburu ko. Domi na w̄aa ka be.

⁵ Nge m̄e na bu n̄ɔ m̄w̄eeru kua sanam m̄e na bu yarama Egibitin di, nge m̄eya na maa bu s̄ɔm̄ɔ ḡiso ma n̄en Hunde w̄aa ka be. Yen s̄s̄, bu ku berum ko.

⁶ N̄e, Gusunɔ w̄ollu ka tem Yinni, na n̄ maa t̄em̄ɔ n̄ ka w̄ollu ka tem ka nim w̄aku sira.

⁷ Kon bwesenu kpuro sira kpa n̄ de bu nin dukia gea kpuro gurama bu ka na n̄en s̄aa yeru mini. Kpa n̄ s̄aa yee te girima yibia. N̄e, Gusunɔ w̄ollu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

⁸ N̄ena na sii geesu ka wura m̄ɔ.

9 Tē, dii ten girima ya koo yellugia kera. Miya kon tambu bori yendu wē. Ne, Gusunō wollu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

Tən be ba n dēere

10 Darusin bandun wōō yirusen suru nōōba nnesen sōō yenda nnese sōōra Yinni Gusunō u ka win sōmō Asee gari kua u nēē,

11 a yāku kowobu woodan gari yini bikio a nēē,

12 goō ù n yāku yaa bōkua win yaberun kasāō, ma win yabe kasa ye, ya pēē baba, n̄ kun mē kpee, n̄ kun mē tam, n̄ kun mē gum, n̄ kun mē dīanu ganu, ba tamaa dīa ni, nu kua Yinni Gusunōginu?

Ye Asee u bu bikia mē, yera ba wisa ba nēē, aawo!

13 Ma Asee u maa bu bikia u nēē, goō ù n disi duura yēn sō u goru baba, ma u seewa u maa dīa ni baba, dīa nin tii nu kua disiginu?

Ma yāku kowo be, ba wisa ba nēē, oo, dīa nin tii nu disi duurawa mi.

14 Yera Asee u maa nēē, amēniwa Yinni Gusunō u gerua u nēē, nge mēya bēē Isireliba i sāa win nōni sōō. Mēya maa bēen nōman sōma ya sāa. Ye i nūn wēēmō kpuro, ya disi mō.

I laakari koowo saa tēn di

15 N n men na, i bwisikuo ye ya bēē deema n ka gisō girari i sere kpenu mēna i ka sāa yee te bani.

16 Wee bēen goō ù n seewa u alikaman sakaku yēndu kasum da birarō, ma u ye so, wōkura u ra wa. U n maa seewa u tam ditiri weeraakuru kasum da resēm gama yerō, ditiri yenda u ra wa.

17 Ne, Gusunō na bēen sōmburu kam koosia. Na dera guru kpenu bēen dīanu sankā nu kōōsa, nu bukusa duura. Adama ka mē, i n̄ wuramē nen mi. Ne, Yinni Gusunōwa na yeni gerua.

18 Yēn sō, i bwisikuo ye ya bēē deema n ka gisō girari saa min di ba ka sāa yee ten kpēkpēeku swīi ba deri. Gisōn tōru ta sāawa wōōn suru nōōba nnesen sōō yenda nnēseru. I de i bwisiku.

19 I maa dīanu mō biranu sōō? Bēēn gbean dāa binuginu mara? Aawo, adama saa gisōn di, kon bēē durom kua.

Nōō mwēē ni Yinni Gusunō

u Sorobabeli kua

20 Yinni Gusunō u kpam ka Asee gari kua nōn mēeruse suru win sōō yenda nnese te sōō u nēē,

21 a Sorobabeli, Yudaban kparō sōōwō a nēē, nē, Yinni Gusunō kon wollu ka tem sira.

22 Kon sinambu kpuron bandu fuka kpa n ben dam kpeesia. Kon bēen tabu keke yi dumi gawe ka be ba dua yi sōō fukiri ka sere maa dumi ka yin maasōbu. Ben tii tiinewa ba koo goona ka takobiba.

23 Yēn tōō te, kon nen sōm kowo Sorobabeli, Sealitielin bii sua kpa n nūn ko nen yīreru. Dumi wiya na gōōsa. Ne, Gusunō wollu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

SAKARI

Sakari ka Asee, waati tia sɔɔra ba ben sɔmburu kua. Adama ben gari kun sɔa tia. Asee u Isireliba kirɔ kuawa bu ka Yinni Gusunɔn sɔa yeru bani. Ma Sakari u gerua ye ya sia wee ye ya ka handuniagibu kpuro yɔ. Win kɔsi dabi ni u wan sɔ, u tɔmbu kirɔ kua bu ka gɔru gɔsia. U nɛɛ, sunɔ win nɔɔ mwɛɛru Gusunɔ u kua, u koo na u bandu di kpa u tɔmbu yakia yorun di.

Sa ko kpɔ su tire ten gari bɔnu ko yiru.

Tire ten kpunaa

1. Sakarin kɔsi ni u wa ka win kirɔba, wiru 1n di sere wiru 8.
2. Ye ya koo kooa sia, wiru 9n di sere wiru 14.

SAKARIN KƆSINU

Yinni Gusunɔ u win tɔmbu

sokumɔ bu wurama

¹ Darusin bandun wɔɔ yirusen suru nɔɔba itase sɔɔra Yinni Gusunɔ u ka win sɔmɔ Sakari, Berekian bii, Idon debubu gari kua u nɛɛ,

² nɛ, Yinni Gusunɔ na ka bɛɛn baababa mɔru kua too.

³ Yen sɔ, na bɛɛ sɔmɔ, i wurama nɛn mi, kpa nɛ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni n maa wura bɛɛn mi. Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

⁴ I ku ka bɛɛn baababa weena be nɛn sɔmɔ gbiikobu ba nɛn gari sɔɔwa ba nɛɛ, bu ben daa kɔsa derio. Adama ba n sɔmɔ be swaa daki bu sere man mem nɔɔwa.

⁵ Mana bɛɛn baaba be, ba waa tɛ. Sɔmɔ ben tii, ba waa sere ka tɛ?

⁶ Aawo, ba gu. Ka mɛ, wooda ka gari yi na nɛn sɔmɔ be wɛ, ba yi bɛɛn baababa sɔɔwa, ma ba gɔru gosia ba nɛɛ, nɛ Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni na bu kua nge mɛ na gɔru doke ben daa kɔsan sɔ.

Sakari u dumi wa kɔsiru sɔɔ

⁷ Darusin bandun wɔɔ yirusen suru wɔkura tiase, wi ba mɔ Sebati, win sɔɔ yɛnda nnɛse sɔɔra Yinni Gusunɔ u ka win sɔmɔ Sakari, Berekian bii, Idon debubu gari kua kɔsiru sɔɔ.

⁸ Wee ye u wa kɔsi te sɔɔ. Wɔkuru, u durɔ goo wa u dum swaa sɔni u ka yɔ dɔnu ganun suunɔ, wɔwa gaa sɔɔ. Ma dum swɛɛ ka dum bɛrɔ wurusu ka dum kaaba yi waa win biruo.

⁹ Ma u bikia u nɛɛ, nɛn Yinni, mba dumi yin tubusianu.

Ma Gusunɔn gɔrado wi, u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, kon nun yi tubusia.

¹⁰ Yera u nɔn sɔɔwa u nɛɛ, dumi yi, yi sɔawa yi Gusunɔ u gɔrima yi ka tem bukiana.

¹¹ Ma dumi yin tii yi gɔrado wi sɔɔwa yi nɛɛ, sa tem bukiana sa wa mɛ kpuro mu waa bɔri yendu sɔɔ.

¹² Ma gɔrado wi, u nɛɛ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni, sere saa yerɔ kaa Yerusalemu ka Yudaban wuu si su tien wɔnwɔndu wa, si a ka mɔru sɔa saa wɔɔ wata ka wɔkurun di.

¹³ Ma Yinni Gusunɔ u gɔrado wi wisa ka gari dori yi yi nɔn gɔru yemia.

Yinni Gusunɔ

u koo kpam Yerusalemu gosi

¹⁴ Gɔrado wi, u maa nɔn sɔɔwa u nɛɛ, a geruo a nɛɛ, ameniwa wi, Yinni Gusunɔ u gerua.

U nɛɛ, u Yerusalemu ka Sionin kiru mɔ ta kpɔ.

¹⁵ Mɛya u ka bwese ni nu tii sue mɔru mɔ.

Yellu u raa ka nu mɔru kua filko.

Ma nu Yerusalemu kɔsa kua.

¹⁶ Yen sɔna wi, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u nɛɛ,

u koo Yerusalemun wɔnwɔndu ko.

Ba koo win sɔa yeru bani.

Kpa bu Yerusalemun kpɛɛkpɛɛku yɔire.

¹⁷ Win wusu su koo dukia yibu.

U koo maa Yerusalemu nukuru yemiasia.

Kpa u maa ye gɔsi win tiin sɔ.

Wi, Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinniwa u yeni gerua.

2

Sakari u kɔbi nɛɛ

ka sekobu nɛɛ wa kɔsiru sɔɔ

- ¹ Sakari u nɔni seeya ma u maa kɔbi nɛɛ wa.

² Ma u gɔrado wi u ka nùn gari mɔ bikia u nɛɛ, kɔbi yirà mini.

Ma u nùn wisa u nɛɛ, kɔbi yi yi Yudaba ka Isireliba ka Yerusalemugibu yarinasiawa mi.

³ Yen biru, Yinni Gusunɔ u maa nùn sekobu nɛɛ sɔɔsi.

⁴ Ma u nùn bikia u nɛɛ, mba seko be, ba kobu na.

Ma u nùn wisa u nɛɛ, ba nawa bu ka kɔbi yi tɔya ko, kpa bu yi bɔku yi, yi yi Yudan tem wɔri yi mɛn tɔmbu yarinasia sere ben goo kun kpia u ka tii yina.

Sakari u wɛɛ wa kāsiru sɔɔ

⁵ Ye Sakari u maa mɛɛra, yera u durɔ goo wa u wɛɛ yīrutii nɛni.

⁶ Ma u nùn bikia u nɛɛ, mana a dɔɔ.

Ma u wisa u nɛɛ, na dɔɔwa n Yerusalemu yīire n ka yen dɛɛbu ka yen yasum wa.

⁷ Sanam mɛ Gusunɔn gɔrado wi u ka nùn gari mɔ, u susim wee, yera gɔrado goo u maa na u ka wianɔ yinna.

⁸ Ma u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a duka doo a aluwaasi wi sɔ a nɛɛ, Yerusalemu ya koo ko wuu gɛ ba n maa gbāraru toosimo. Domi gen tɔmbu ka gen yaa sabenu koo dabia.

⁹ Yinni Gusunɔ u maa nɛɛ, u ko n s̄aa nge gbāra dɔɔguru Yerusalemu yen s̄. Meya u ko n maa s̄aa yen bɛɛɛ.

Yinni Gusunɔ u be ba raa

kpikiru da soku

¹⁰ Sakari u nɛɛ,

Yinni Gusunɔ u gerua u nɛɛ,

bɛɛ be u raa yarinasia handunian goonu nɛɛ ye sɔɔ,
i wurama.

I seema i wurama saa sɔɔ yɛsan nɔm geu gian di.

¹¹ Bɛɛ Yerusalemugibu, bɛɛ be i yoru dimɔ Babiloniɔ,
i kisirama.

¹² Domi wi, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u nɛɛ,
yeniban biru,

Yerusalemun bɛɛɛɛ ya koo wurama.

Wee u man gɔriɔ bwese ni nu bɛɛn yānu guran mi.

U nɛɛ, nù n maa bɛɛ baba,

ya s̄awa nge win tiin naniya nu baba.

¹³ Wee u koo nu nɔma doke

kpa nu gɔsia bɛɛn yobu.

Saa ye s̄ara nu koo gia ma Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinniwa u man gɔrima.

¹⁴ Wiya u nɛɛ, bɛɛ Yerusalemugibu, i nuku dobun kuuki koowo.

Domi u koo na u n ka bɛɛ wāa.

¹⁵ Bwese dabina nu koo wura wi, Yinni Gusunɔn mi gia yen t̄ɔ te,

kpa nu ko win tɔmbu,

kpa u n wāa ka be.

Saa ye s̄ara i ko i gia ma wi, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa u man gɔrima.

¹⁶ U ko n maa Yuda mɔ tem dɛɛram mɛ sɔɔ.

U koo maa Yerusalemu gɔsi.

¹⁷ Baawure u koo nɔɔ mari Yinni Gusunɔn wuswaaɔ.

Domi u koo seema win wāa yee dɛɛrarun di.

3

Sakari u yaku kowo wa

kāsiru sɔɔ

¹ Sakari u Yosue yaku kowo tɔnwero wa u yɔ Yinni Gusunɔn gɔradon* wuswaaɔ. Ma Setam† u yɔ win nɔm geu u ka nùn taarɛ wɛ.

² Ma Yinni Gusunɔn gɔrado u Setam sɔɔwa u nɛɛ, Gusunɔ u nun gerusi wi, wi u Yerusalemu gɔsa. A n̄ yɛ ma Yosue u s̄awa nge d̄aa nɔɔ ge ba wuna d̄ɔn di?

³ N deema yāa disinugina Yosue u sebua u ka yɔ gɔrado win wuswaaɔ.

⁴ Ma gɔrado wi, u be ba yɔ win wuswaaɔ sɔɔwa u nɛɛ, bu Yosuen yāa disinugii ni wunɔ. Ma u Yosue sɔɔwa u nɛɛ, wee na nun wunen toranu wuna. Ma na nun t̄ɔ baka yānu sebusia.

⁵ U maa wooda wɛ u nɛɛ, bu nùn dawani ye ya dɛɛre bɔkusio. Ma ba nùn ye bɔkusia. Ma ba nùn yānu sebusia. Saa ye sɔɔ, gɔrado wi, u yɔ mi.

⁶ U Yosue gari yini sɔɔwa u nɛɛ,

* **3:1 Yinni Gusunɔn gɔrado** - Ka Heberum ba yorua Yinni Gusunɔ tɔna. † **3:1 Setam** - Win s̄ambura u ka taarɛ da Gusunɔn wuswaaɔ.

⁷ ameniwa wi, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u gerua. U neɛ,
 à n sɛimɔ win swɛɛ sɔɔ,
 ma a win woodaba mɛm nɔɔwammɛ,
 wuna kaa win sɛa yeru ka ten yaaran sɔmburu kpara.
 U koo nun kowa be ba win sɔmburu mɔn turo.

Yinni Gusunɔ

u koo win sɔm kowo naawa

⁸ Yosue, wunɛ yaku kowo tɔnwero,
 wunɛ ka wunen tɔn be ba sɔ wunen wuswaaɔ,
 i swaa dakio i nɔ.
 Tɔn be, ba ko n gina sɛawa yireru wi u sisin sɔ.
 Domi Yinni Gusunɔ u koo win sɔm kowo gɔrima wi u sɛa kpɛi pɔtura.

⁹ Wunɛ Yosuen wuswaaɔ, u kperu garu yiimɔ.

Wuswɛɛ nɔɔba yiruwɔ ta mɔ.

Win tiɛwa u koo yore te sɔɔ.

Kpa u tem mɛn toranu wuna sɔɔ teeru.

¹⁰ Wi, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u neɛ,

yen tɔɔ te, i ko i sokuna i nuku doɓu ko ɓori yɛndun sɔ bɛɛn dɛa gbaanɔ.

4

Sakari u dabu wuragu

ka dɛa ye ba mɔ olifi wa

kɛsɪru sɔɔ

¹ Gusunɔn gɔrado wi u ka Sakari gari mɔ u na u nɔn yamɛa nge mɛ ba ra tɔnu dom yamɛ.

² Ma u nɔn bikia u neɛ, mba a waamɔ mi.

Ma u nɔn wisa u neɛ, wuran dabuwa na waamɔ gɛn wɔllɔ ba wekeru garu sɔndi. Weke te,
 ta kɛanu nɔɔba yiru mɔ. Nin wɔllɔwa ba fitilanu sɔndi tia tia. Kɛa nin min diya gum mu ra ka
 de fitila nin mi.

³ Olifin dɛanu yiru ya wɛa weke ten ɓokuɔ. Teeru nɔm dɛaru gia, teeru maa nɔm geu gia.

⁴ Ma Sakari u wure u gɔrado wi bikia u neɛ, yinni, mba yeniba kpuron tubusianu.

⁵ Ma Gusunɔn gɔrado u neɛ, a n̄ yen tubusianu yɛ?

⁶⁻¹⁰ Ma Sakari u neɛ, aawo, yinni. Ma gɔrado u neɛ, fitila nɔɔba yiru ye, ya sɛawa Yinni
 Gusunɔn nɔni yi yi tem bukianamɔ.

¹¹ Ma Sakari u maa neɛ, mba olifin dɛanu yiru ye ya wɛa dabu gen nɔm geuɔ ka gen nɔm
 dɛarɔ min tubusianu.

¹² U maa bikia u neɛ, mba olifin kɛanu yiru yen tubusianu ni nu wɛa dabun kɛanu yiru yen
 ɓokuɔ, min di gum kokumɔ nge wura.

¹³ Yera u wisa u neɛ, a n̄ nin tubusianu yɛ?

Ma u neɛ, aawo, Yinni.

¹⁴ U nɔn wisa u neɛ, nu sɛawa tɔmbu yiru be na gɔsa ba ne, tem kpuron Yinni sɛamɔ.

Nɔɔ mwɛɛnu Sorobabelin sɔ

(6b) Yera u maa neɛ, wee ye Yinni Gusunɔ u Sorobabeli sɔɔmɔ. U neɛ,
 n n̄ mɔ ka wi, Sorobabelin dam

n̄ kun mɛ ka win yiikowa

u koo kpɛi u sɔmburu ko.

Adama ka wi, Gusunɔn Hunden dama.

Wi, wɔllu ka tem Yinniwa u yeni gerua.

(7) U maa neɛ,

Sakari, mba n da n guu baka te ta wɛa Sorobabelin wuswaaɔ.

Sorobabeli wi, u koo tu kɔra

kpa u kpee geeru yara

te ba koo sɔndi sɛa yerun wii kpɛiɔ.

Saa ye sɔɔ, tɔmbu ba koo nuku doɓun kuuki ko ba n mɔ

anna a kpee buraru wa.

(8) Yinni Gusunɔ u maa Sakari sɔɔwa u neɛ,

(9) Sorobabeliwa u dii ten kpɛɛkpɛɛku swii.

Wiya u koo maa ten bana wiru go.

Saa ye sɔra nen tɔmbu ba koo gia ma ne, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa na nun gɔrima.

(10) Yen sɔ, bu ku sɔmbu ten tore gɛm

baa tà n sãan na piibu.
 Ba koo nuku dobu ko
 bà n wɛɛ wa
 yi ba ra ka ganan dendabu mɛɛri
 Sorobabelin nɔmɔ.

5

Sakari u tireru wa ta yɔɔwa

¹ Sakari u maa nɔni seeya kāsiru sɔɔ ma u tire kureru garu wa ta yɔɔwa.

² Ma Gusunɔn gɔrado u nùn bikia u nɛɛ, mba a waamɔ mi.

Ma u nùn wisa u nɛɛ, tire kureru gara na waamɔ ta yɔɔwa. Ten dɛɛbu sãawa gɔm soonu yendu. Ten yasum maa gɔm soonu wɔkuru.

³ Yera u nùn sɔɔwa u nɛɛ, bɔriya ta sɔɔwa yi yi koo yabi tem mɛ kpuro sɔɔ. Ten bee tiaɔ, ba yoruawa ma ba koo gbɛnɔbu kpuro gira minin di. Bee tiaɔ maa ba koo be ba ra bɔri weesugii ko gira.

⁴ Gusunɔ wɔllu ka tem Yinnin tiywa u koo de bɔri yi, yi na kpa yi gbɛnɔbun yɛnusu di ka sere be ba ra ka Yinni Gusunɔn yisiru bɔre kam. Miya yi koo sina yi yin wãa yeru ko kpa yi ben dirun kpɛkpɛku ka ten kpenu di.

Sakari u tɔn kurɔ goo wa

kāsiru sɔɔ

⁵ Gusunɔn gɔrado wi, u Sakari susi ma u nɛɛ, a nɔni seeyo a wa ye ya yarim wee.

⁶ Ma u nùn wisa u nɛɛ, mba mi.

Ma u nɛɛ, birera mi, ta yarim wee tɛ sɔɔ tem min tɔmbu kpuron toranu yiba.

⁷ Sanam mɛ bire ten wukiritia ye ba kua ka pɛɛrum ya wukia, yera u kurɔ goo wa u sɔ ten sɔɔwɔ.

⁸ Ma gɔrado wi, u nɛɛ, kurɔ wi, u sãawa toranu.

Ma u wure u kurɔ wi taare bire ten sɔɔwɔ, ma u wukiri.

⁹ Ye u maa nɔni seeya wɔllu, yera u kurɔbu yiru gabu wa kāsiru sɔɔ. Kurɔ be, ba kasi mɔ nge kpakpayɛ, ma woo ga yi suamɔ. Ma ba na ba bire te sua ba ka da wɔllu.

¹⁰ Ma u gɔrado wi bikia u nɛɛ, mana ba ka tu dɔɔ.

¹¹ U nùn wisa u nɛɛ, ba ka tu dɔɔwa Babilonin temɔ. Miya ba koo tu diru bania. Bà n tu bana ba kpa, kpa bire te, ta n wãa mi.

6

Sakari u tabu keke nne wa

kāsiru sɔɔ yi dumi gawe

¹ Sakari u maa nɔni seeya ma u tabu keke nne wa yi dumi gawe yi yariɔ guunu yirun baan di. Guu ni, nu sãawa sii ganduginu.

² Tabu keke gbiikaa, dum swɛɛya yi gawe. Yiruse, kɔnkɔrɔba.

³ Itase, kaaba. Nnɛse, dumi yi yi bau swãasu mɔ.

⁴ Ma u gɔrado wi u ka nùn gari mɔ bikia u nɛɛ, berɔ mi nɛn Yinni.

⁵ U nùn wisa u nɛɛ, wɔllun goonu nɛn wosa si su raa wãa Gusunɔ, tem kpuron Yinnin bɔkuɔ. Siya su tɛ doonɔ.

⁶ Dum kɔnkɔrɔ be ba tabu keke yen tia gawe mi, ba dɔɔwa sɔɔ yɛsan nɔm geu gia. Ma dum kaa be, ba swii. Adama dum bau swãasugii yi, yi dɔɔwa sɔɔ yɛsan nɔm dɔwaru gia.

⁷ Dum swɛɛ yi, yi yara ma yi kana yi da yi tem bukiana. Ma gɔrado wi, u yi sɔɔwa u nɛɛ, yi doo yi tem mɛ bukiana.

Ma yi tem mɛ bukiana.

⁸ Gɔrado wi, u nùn soka u nɛɛ, a mɛerio a wa. Dumi yi yi da sɔɔ yɛsan nɔm geu gia mi, yi Gusunɔn mɔru suresiawa bera mi.

Ba koo Yinni Gusunɔn

sãa yeru seeya

⁹ Yinni Gusunɔ u Sakari sɔɔwa u nɛɛ,

¹⁰ a yoo beni, Helidai ka Tobiya ka Yedayan kɛnu mɔɔ kpa a da Yosiasi, Sofonin biin yɛnuɔ mi yoo be, ba wãa sanam mɛ ba tunuma Babilonia.

¹¹ Kpa a sii geesu ka wura sua a ka sina furɔ ko ge kaa doke Yosue, yãku kowo tɔnwero, Yosadakin biin wirɔ.

¹² Kpa a nùn sɔ a nɛɛ, ameniwa nɛ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni na gerua. Na nɛɛ, goo wãa wi ba mɔ kpɛi potura.

Saa win min diya wāara koo yari

kpa u nen sāa yee te bani.

¹³ U koo sina yānu sebe,

kpa u sina win sina gōnao u tambu kpara.

Yāku kowo ko n wāa win bōkuo

kpa ba n nōo tia sāa mam mam.

¹⁴ Sina furo ge, ga ko n wāawa ne, Yinni Gusunon sāa yero. Geya ga koo de bu Helemu ka Tobiya ka Yedaya ka Heni, Sofonin bii yaaya.

¹⁵ Ma Sakari u nee, be ba wāa n toma, ba koo na bu sāa yee te bani. Saa ye sōra ba koo gia ma ne, Gusunō wōllu ka tem Yinniwa na nun gōrima.

Yeni kpuro ya koo koorawa ì n ne, Gusunō bēen Yinnin gere mem nōowa mam mam.

7

Nōo bōku te ba ka

Yerusalemun bansu yaayamō

¹ Darusin bandun wōo nnese sōo, yen suru nōoba nnese wi ba mō Kisilun sōo nnese sōora Yinni Gusunō u ka Sakari gari kua u nee,

² Beteligibu ba raa Saresee ka Regemu Meleki ka gabu gōra Gusunō wōllu ka tem Yinnin sāa yero bu ka win durom kana.

³ Kpa bu maa yāku kowobu ka win sōmōbu bikia bā n ko ba n sumōn na, kpa ba n nōo bōkuwa wōōn suru nōobuse kpuro sōo nge me ba mō tee bun di.

⁴ Yera Gusunō, wōllu ka tem Yinni u Sakari sōowa u nee,

⁵ a yāku kowobu ka tōn be kpuro wisio a nee,

saa wōo wata ka wōkurun di, ba ra nōo bōke

kpa ba n wāa nuku sankiranu sōo wōōn suru nōobuse ka nōoba yiruse sōo.

Adama ba ñ ye mō bu ka man bēere wē.

⁶ Bā n maa dimō, ba nōrumō, ben tiin sōna.

⁷ Yellu, ne, Yinni Gusunō na tambu kirō kua ka gari yinin bweseru nen sōmō gbiikobun min di. Saa ye sōo, Yerusalemu ka wuu si su ka ye sikerenen tambu ba wāa bōri yendu sōo, ma tamba yiba sōo yēsān nōm dwaru gia ka wōwāo.

⁸⁻⁹ Gusunō wōllu ka tem Yinni u maa Sakari sōowa u nee, a tōn be gari yini yaayasio yi yi nee,

bu tambu sirio dee dee,

kpa ba n tōn geeru ka wōnwōndu mōosine.

¹⁰ Bu ku gōminibu ka gobekuba

ka sōbu ka sāarobu dam dāre.

Bu ku maa ben winsim kōsa bwisikusi.

¹¹ Adama ba ñ gari yi swaa sue. Ba swaa taayawa.

¹² Ma ba ben gōrusu bōbiasia nge kpee kpikiru. Ba ñ ne, Gusunō wōllu ka tem Yinnin wooda ye swaa daki, ye na bu wē saa nen sōmōbun min di, be nen Hunde u ka gari kua. Ma ben swaa taa bi, bu man mōru kua too.

¹³ Sanam me na bu soka, ba ñ wisa.

Yen sōna nen tii na ñ maa bu wisa

sanam me ba man somiru kana.

¹⁴ Yen sōna na bu yarinasia bwesenu kpuron suunu sōo ni ba ñ daa yē.

Ma ba ben tem deri dirum

gōo ku ra maa sare mi.

Ma tem gem me, mu kua bansu.

Ne, Gusunō wōllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

8

Yinni Gusunō u koo

Yerusalemu wesia nge yellu

¹ Gusunō wōllu ka tem Yinni u gerua u nee,

² nen nisinu kpā Yerusalemun sō.

Domi na ye kī gem gem.

³ Yen sōna na nee, kon wura Yerusalemu ye sōo

kpa na n wāa mi.

Ba koo ye soku wuu gemguu.

Kpa bu maa ne, Gusunō wōllu ka tem Yinnin guu te soku guu dēeraru.

⁴ Durɔ təkɔnu ka kuro təkɔnu

nu koo ka deki sīima

kpa nu na nu sina yen batumaba sɔɔ.

⁵ Bii aluwaasiba ka bii wɛndiaba

ba koo yibu yen batuma be sɔɔ

ba n dweebu mɔ.

⁶ Isireli be ba tien nɔni sɔɔ,

ya ko n s̄aa nge ye ya kun kp̄e yu koorɔ.

Adama nɛ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni,

kon kp̄i n maamaaki ye ko.

Nɛna na yeni gerua.

⁷ Wee na nɛn tɔmbu faaba mɔ

be ba w̄aa s̄ɔɔ yari yɛrɔ ka s̄ɔɔ duu yɛrɔ.

⁸ Kon ka bu wurama kpa bu sina Yerusalemuɔ

ba n s̄aa nɛn tɔmbu

kpa na n maa s̄aa ben Yinni gemgii

wi u naanɛ mɔ.

⁹ Wee ye nɛ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni na gerua.

Na nɛɛ, i wɔrugɔru koowo

bɛɛ be i nua gisɔ ye nɛn sɔmɔbu ba gerua

sanam mɛ ba nɛn s̄aa yee ten kp̄ɛkp̄ɛku sw̄i.

¹⁰ Domi yellu, goo ku ra win s̄amburun kɔsiaru wa.

Goo ku ra maa yaa sabe ni nu n̄n s̄amburu kuan kɔsiaru w̄ɛ.

Saa ye sɔɔ, goo ku ra yari.

Goo ku ra maa du ka b̄ari yɛndu yiberɛban s̄ɔ.

Domi na tɔmbu ȳs̄uwa bu ka w̄arina.

¹¹ Adama t̄ɛ, na n̄ maa Isireli be ba tie kuammɛ nge mɛ na kua yellu.

Nɛ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinniwa na yeni gerua.

¹² Kon de b̄ari yɛndu tu duwa tem sɔɔ kpuro.

Resɛm ya koo ma.

Gura ya koo nɛ

kpa tem mu d̄ianu ko.

Doma nini kpurowa kon Isireli be ba tie kua.

¹³ Bɛɛ Yudaba ka Isireliba,

wee i kua bwese te na b̄rusi bwesenun suunu sɔɔ.

Adama t̄ɛ, kon bɛɛ faaba ko

kpa i n s̄aa domarugibu tɔmbun suunu sɔɔ.

Yen s̄ɔ, i ku b̄erum ko.

I de i n wɔrugɔru mɔ.

¹⁴ Ameniwa nɛ, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni na gerua.

Na nɛɛ, na raa ḡɔru doke n bɛɛ k̄ɔsa kua

ȳn s̄ɔ b̄ɛn baababa ba nɛn m̄oru seeya.

Na n̄ daa ḡɔru gosie n ye k̄ɔbia.

¹⁵ Adama t̄ɛ, na ḡɔru doke

n Yerusalemu ka Yudan tem kpuro gea kua.

Yen s̄ɔ, i ku b̄erum ko.

¹⁶ I ka gari yini s̄amburu koowo.

Yiya, baawure u n da win winsim gem s̄ɔ.

Kpa i n da baawure siri gem sɔɔ

i n ka w̄aa b̄ari yɛndu sɔɔ.

¹⁷ I ku goo k̄ɔsa kua.

I ku b̄ari weesugii ko.

Domi yeniba kpurowa na tusa.

Nɛ, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

Nɔɔ b̄akurun t̄ɔru ta koo

ḡɔsira nuku doɓun t̄ɔru

¹⁸ Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni u nɛɛ,

¹⁹ nɔɔ b̄aku ni i ra ko suru nnese sɔɔ ka suru nɔɔbuse sɔɔ ka suru nɔɔba yiruse sɔɔ ka suru w̄ɔkuruse sɔɔ, nu koo ḡɔsira nuku doɓun t̄ɔnu Yudaɔ. Ni s̄ɔɔra ba ko n da t̄ɔɔ bakanu di.

Adama yeba kpuro sɔɔ, i de i gem ka b̄ari yɛndu k̄ia.

²⁰ Na maa wure na nɛɛ,

tambu ba koo na Yerusalemuo
saa wusu dabinun di.

²¹ Wusu gasun tambu ba koo gasun tambu so bu nee,
bu da bu ne, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinnin durom kasu Yerusalemuo
kpa bu man sa.

²² Geema, bwese dabinu ka maa bwese ni nu dam mo
nu koo na nu nen durom me kasu
kpa nu man sa.

²³ Ne, Gusunɔ wɔllu ka tem Yinni na nee,
yen too te, bweseru baatere soo,
tambu waku wakubu ba ko n Yuu turon yabe soo neni
ba n mo, ba koo ka nun da.

Domi ba nua ma ne, Gusunɔ na wa'a ka wi.

ISIRELIBA KA BWESE TUKUNU

9

Yinni Gusunɔ

u koo bwese ni nu tie siri

¹ Amenywa Yinni Gusunɔ u gerua Hadarakin tem so u nee,
kon wuu ge ba mo Damasi siri.

Domi nen neni wa'a tambu soo
nge me yi wa'a Isireliban bwese keri kpuro soo.

² Kon maa Hamati ye ya wa'a Damasin tem noo bura yeron tem siri
ka Tiri ka sere maa Sidoni,
baa me wuu sin tambu ba bwisi mo.

³ Tiri ye, ya wa'a gbara dangirun suunu soo.
Meya ya gobi guramo nge tua.

Ma ya wura guramo nge potoko.
⁴ Adama ne, Yinni Gusunɔ, kon ye kpuro mwa.
Kon yen dam sure nim waku soo

kpa n de yu doo mwaara.
⁵ Asikalonigibu ba koo ye wa
kpa bu berum duura.

Kon de tem yiiri bakabu bu Gasa wari,
kpa Ekronigibun yiyobu kpuro bu kam ko.
Gasa ya koo suno bia.

Goo kun ko n maa wa'a Asikalonio.

⁶ Sobu ba koo na bu sina Asidadu.
Kpa n Filisitiban tii suabu kpeerasia.

⁷ Ba n maa yem dimo.
Ba n maa buu yaku dianu dimo.

Ba koo kowa ne, Gusunon tambu nge Yudaba
kpa Ekronigibu ba n maa saa nen tambu
nge me Yebusiba ba kua.

⁸ Kon nen sansani gira n ka nen saa yeru sikerena.
Kpa yibere be ba daamo ba wuramamo bu ku raa ye wari.

Dam dioba kun maa saru mi.
Domi nen neni wa'a mi.

Suno wi u ka bari yendu sisi

⁹ Bee Sionigibu, i nuku dobon kuuki koowo.
Bee Yerusalemuigibu, i yerio nuku dobon so.

Wee been sina boko u sisi been mi.
U saawa gemgii ka faaba kowo.

U n tii sue.
Keteku buuwa u sani.

¹⁰ Kon de tabu keke yi kpe Efaraimun temo
kpa dumi ka ten ni ba raa ka tabu kua yu kpeera Yerusalemuo.

Suno wi, u koo ka bwesenu bari yendu naawa.
U ko n bandu diiwa nim waku geen di

sere ka nim waku gi,
saa maa daa te ba mo Efaratin di n ka da handunian goonu nne soo.

Pirisamban karabu

¹¹ Yinni Gusunə u nɛɛ,
 nɛn arukawani ye na ka bɛɛ bəkuan sɔ,
 ma i ye sire ka yaku yaa yem,
 kon bɛɛn yobu yara dəkɔ kpirirun di te ta n̄ nim mə.
¹² Bɛɛ yobu, bɛɛ be i yiyɔ bakabu mə,
 i wuro bɛɛn wusə si su gbāranu mə.
 Na maa bɛɛ nəsiamə ma kon bɛɛ domaru kua
 nge yellugirun nən yiru.
¹³ Kon Yuda dendi nge tendu.
 Kpa Efaraimu ya n sāa ten sɛɛnu.
 Yerusalemu, kon wunen bibu sua bu Gerekiba tabu wəri.
 Kon bu kowa nge tabu durɔ damgiin takobi.
¹⁴ Nɛ, Yinni Gusunə, kon tii sɔsɔi wəllə.
 Nɛn sɛu ga koo doona nge guru maakinu.
 Kon kəba so,
 kpa n sarama guru woo bəkə sɔɔ,
 ge ga wee saa sɔɔ yɛsan nəm dwaru gian di.
¹⁵ Nɛ, Gusunə, wəllu ka tem Yinni, kon nɛn tɔmbu kɔsu.
 Ba koo ben yiberɛba kamia bu ben kpurantɛɛnun kpenu kɔsuku.
 Kon de yiberɛ ben yem mu yari nge tam,
 n̄ kun mɛ nge yaku yaa yem mɛ mu ra gbɛɛru yibu
 bu yɛka yaku yerun kaaɔ.
¹⁶ Yɛn tɔɔ te, kon nɛn tɔmbu faaba ko
 nge mɛ yaa kparo u ra win yāanu faaba ko.
 Ba koo balli ben temə nge kpee gobigii
 ni ba mani sina furɔ sɔɔ.
¹⁷ Tem miya doo nɔɔru ka buram mu ko n wāa.
 Alikama ka tam koo de aluwaasiba ka wəndiaba ba n dam mə.

10*Gusunə turowa sāa Yinni*

¹ I Yinni Gusunə kanə u bɛɛ tom buruku gura kɛ.
 U koo de guru woo gu na
 kpa guru baka yu nɛ.
 Kpa yakasu su kpi baama.
² Domi būu n̄n bwāarokunu ba m̄ Terafimu nu weesu m̄.
 Sɔrobu ba kāsɔ weesuginu waamə.
 Ben dosusu su sāawa weesu.
 Sin nuku yemiasɔba sāawa kam dirum.
 Yɛn sɔna ba sirene nge yaa sabenu.
 Ba wənwəndu soore,
 domi ba n̄ kparo mə.

*Yinni Gusunə**u koo win tɔmbu yakia*

³ Yinni Gusunə u nɛɛ,
 na ka kparo tuko be ba nɛn tɔmbu kpare m̄ru m̄.
 Be, be ba sāa nge bonu mi, kon bu wɔrima.
 Domi nɛ, Gusunə wəllu ka tem Yinni
 na nɛn tɔmbu Yudaba naawa.
 Kon bu dendiwa tabu sɔɔ nge dum girimagia.
⁴ Ben min diya sinambu ba koo yari.
 Kpa ba n dam mə nge gani gəmburun kperu,
 n̄ kun mɛ nge kuu bekurugirun gbere,
 n̄ kun mɛ nge ten te ba ra ka tabu de.
⁵ Ba ko n sāawa nge tabu durɔ damgii
 be ba ben yiberɛba taakumə swɛɛ sɔɔ nge pətəkə.
 Ba koo tabu ko yɛn sɔ nɛ, Yinni Gusunə ko na n ka bu wāa.
 Ben yiberɛ be ba dumi yɔɔwa ba koo sekuru wa.
⁶ Kon Yudaba tāsɔsɔ,
 kpa n Isireliba wɔra.

Kon ka bu wurama,
domi na ben wɔnwɔndu mɔ.
Ba ko n s̄awa nge be na ñ daa biru kisi.
Domi nena na s̄aa Gusunɔ ben Yinni.
Kon ben kanaru mwa.
⁷ Efaraimuba ba ko n s̄awa nge tabu durɔ damgibu.
Ba ko n nuku dobu mɔ nge wi u tam nɔra.
Ben bibu ba koo ye wa kpa bu nuku dobu ko.
Ba koo nuku dobu ko ne, Yinni Gusunɔn s̄ɔ.
⁸ Kon wia ko bu ka mennama.
Domi nena na bu yakiamɔ.
Ba koo dabia nge yellu.
⁹ Kpa n de ba n pusa bwesenun suunu s̄ɔɔ.
Mi ba w̄aa n toma mi,
ba ko n da man yaaye min di.
Kpa ba n w̄aa mi ka ben bibu.
Yen biru, ba koo wurama.
¹⁰ Kon de bu wurama saa Egibitin di.
Kon bu mennama saa Asirin di.
Kpa n de bu wurama Galadiɔ ka Libaniɔ.
Batuma kun bu turi.
¹¹ Ba koo nim w̄ɔku tɔbura mi ba nuku sankiraru wa.
Gusunɔ u koo gen nim kurenu so,
kpa Nilun daarun nim mu gbera.
Asirigibun tii suabu koo kpe.
Kpa Egibitigibun bandu tu nɔru ko.
¹² Kon nen tɔmbu t̄asisia.
Kpa ba n s̄imɔ ka nen ȳisuru.
Ne, Yinni Gusunɔwa na yeni gerua.

11

Ba damgibu kɔsuka

¹ B̄ee Libanigibu, i b̄een kɔnnɔsu kenio
kpa d̄ɔɔ u b̄een d̄aa ye ba m̄ɔ s̄eduru di.
² B̄ee d̄aa ye ba m̄ɔ sipere, i weeweenu koowo.
Domi s̄eduruba ba w̄aruka.
Be ba tii sue mi, ba kpeera.
B̄ee Basanin d̄aa bakanu, i weeweenu koowo.
Domi d̄aa s̄ɔɔ ge ba ñ daa kp̄e bu du ga w̄aruka.
³ Kparobu ba wuri m̄ɔ,
domi ben b̄eere ya kpa.
Gbee sinansu su kukirimɔ,
domi Yuudenin d̄aa s̄ɔɔn b̄eere ya kpa.

Kparobu yiru

⁴ Ameniwa Yinni Gusunɔ u Sakari s̄ɔɔwa. U nee, a ȳaanu kparobu ni ba koo go.
⁵ Be ba nu dwemɔ ba goomɔ ba ñ bu s̄eeyasiamɔ. Be ba maa nu d̄aramɔ ba m̄ɔ, ba ne, Gusunɔ siara, domi ba gobi mɔ. Nin kparobu ba ku ra maa ka nu yine.
⁶ Ne, Yinni Gusunɔ na ñ maa t̄ambun wɔnwɔndu m̄ɔ tem me s̄ɔɔ. Kon baawure beriwa win winsim nɔmuɔ ka win sunɔn nɔmuɔ. Ba koo ben tem arumani gurawa. Na ñ maa bu w̄aramɔ ben yibereban nɔmun di.
⁷ Yera Sakari u ȳaanu kparobu w̄ari ni ba koo go. Ȳa niya nu k̄suru bo. Ma u kpara deki yiru kasu. U tia soka durom, tia maa nɔɔ tia. Ma u da u ȳaa ni n̄ari.
⁸ Suru tian baa s̄ɔɔ u nin kparobu ita go. Ma u ka nu tii kpara u temanabu kpana. Ma nin tii nu n̄un tusa.
⁹ Ma u nee, na ñ maa nu kparamɔ. Nin ni nu koo gbi, nu gbio. Ni nu koo maa tiara nu tennɔ.
¹⁰ Ma u win d̄eka ye u soka durom b̄ɔɔka u ka s̄ɔɔsi ma u win arukawani kusia ye u raa ka bwesenu kpuro b̄akua.
¹¹ Yen t̄ɔɔ tera u arukawani ye kusia. Ma ȳaa k̄su ni nu n̄un m̄eera mi, nu gia ma Yinni Gusunɔn gariya yi kooramɔ.
¹² Ma u bu s̄ɔɔwa u nee, ȳa ñ bu w̄ere, bu n̄un k̄siaru w̄eeyɔ, ya kun maa bu w̄ere, bu derio. Yera ba sii gesun gobi t̄ena ȳira ba n̄un k̄sia.

¹³ Ma Yinni Gusunɔ u nùn sɔwɔa u neɛ, a sii geesun gobi tena ye ba mɛɛra bure mi, mɔmɔ wɛɛyɔ.

Ma u gobi yi sua u yari Gusunɔn s̄aa yerɔ yi ka ko mɔmɔgii.

¹⁴ Yen biru, u maa win kpara dɛka yiruse ye u soka nɔɔ tia mi, bɔɔka u ka s̄ɔsi ma Yudaba ka Isireliban baa s̄ɔɔ nɔɔ tia maa sari.

¹⁵ Yinni Gusunɔ u maa nùn sɔwɔa u neɛ, a kparo nge kparo gari bɔkɔ.

¹⁶ Domi kon kparo goo seeya tem me s̄ɔɔ, wi u kun yāanu nɔɔrimɔ ni nu ḡɔɔ d̄ɔɔ. U n̄ nin binu kasum d̄ɔɔ. U n̄ ni nu mɛɛra wa tim kuamme. Mɛya u n̄ maa ni nu bwāa do nɔɔrimɔ. Adama u koo ni nu gum m̄ɔn yaa tem sere ka nin k̄ɔriɔ.

¹⁷ B̄ɔrurowa kparo gari bɔkɔ wi u yāanu derimɔ.
Takobi yu win ḡaseru ka win n̄ɔm geun n̄ɔnu k̄ɔsukoo,
kpa ḡase te, tu gbera kpa n̄ɔnu ge, gu gbi.

12

Yinni Gusunɔ

u koo Yerusalemu yakia

¹ Gari yi Yinni Gusunɔ u gerua Isireliban s̄ɔ wee.

Wi, wi u w̄ollu ka tem m̄ɔma,
ma u maa t̄ɔnu hunde dokea

² u neɛ, na Yerusalemu kua nge n̄ɔra ye ya nen m̄ɔru yiba nge tam. Ya koo bwese ni nu ka ye sikerene woo tiro kp̄ɛɛ. Woo tiro ge, ga koo Yudaba kpuro n̄ɛnɛ b̄a n̄ Yerusalemu tarusi.

³ T̄ɔɔ te s̄ɔɔ, kon ye ḡasia nge kpee bakaru. Be ba k̄i bu tu sua ba koo mɛɛra wa. Handunian bwesenu kpuro nu koo m̄ɛnna nu tu w̄ari.

⁴ Yen t̄ɔɔ te, Yinni Gusunɔ u neɛ, kon ben dumi woo tiro kp̄ɛɛ kpa n̄ yin maas̄ɔbu n̄ɔni swāaru kp̄ɛɛ, kpa n̄ bwese tukunun dumi w̄ɔkoru kp̄ɛɛ. Adama kon Yūdaba k̄ɔsu.

⁵ Yudan wirugibu ba koo neɛ, Yerusale mugiba ba s̄aa ben dam ne, Gusunɔ ben Yinnin s̄ɔ, ne wi na w̄ollu ka tem m̄ɔ.

⁶ Yen t̄ɔɔ te s̄ɔɔ, kon Yudaban wirugibu kowa nge d̄ɔɔ boko d̄aa s̄ɔwɔ, n̄ kun me nge wii b̄an t̄ɛn d̄ɔɔ ba s̄aka d̄ia b̄akunu s̄ɔɔ. Ba koo bwese ni nu ka bu sikerene kamiawa mam mam. Adama Yerusale mugibu ba ko n̄ s̄ɔwa ben temɔ.

⁷ Ne, Yinni Gusunɔ kon Yudaban yenusu faaba ko, kpa Dafidin yenun b̄ɛɛɛ ka Yerusale mugibun b̄ɛɛɛ yu ku raa Yuda be ba tiegia kera.

⁸ Yen t̄ɔɔ te, kon Yerusale mugibu k̄ɔsu. Be s̄ɔɔ, wi u kun daa dam m̄ɔ, u koo dam kowa nge Dafidi. Kpa Dafidin yenugibu ba n̄ s̄aa nge Gusunɔn gorado wi u ȳɔ ben wuswaaɔ.

Ba ḡɔɔ wooru s̄ɔ

tem me kpuro s̄ɔɔ

⁹ Yen t̄ɔɔ te, kon kookari ko n̄ bwese ni kpuro go ni nu Yerusalemu w̄arim wee.

¹⁰ Kon de Dafidin yenugibu ka Yerusale mugibu ba n̄ w̄ɔnw̄ɔndu m̄ɔ kpa ba n̄ da kanaru ko, kpa bu ḡɔsirama nen mi, ne wi ba yaasa s̄aka. Ba koo man sw̄isi nge win bii teereru ta gu. Ba koo sw̄iwa ka nuku sankira bakanu nge win bii gbiikoo u gu.

¹¹ Yen t̄ɔɔ te, nuku sankiraru ta ko n̄ kp̄a Yerusalemuɔ nge te ba kua Hadadirim̄ɔn s̄ɔ Megidon w̄ɔwaaɔ.

¹² Tem me kpuro s̄ɔɔ, ba ko n̄ ḡɔɔ wooru s̄ɔwɔa yenu ka yenu. Dafidin yenugibu, kur̄ɔbu ka dur̄ɔbu nenem. Natatin yenugibu, kur̄ɔbu ka dur̄ɔbu nenem.

¹³ Lefin yenugibu, kur̄ɔbu ka dur̄ɔbu nenem. Simein yenugibu, kur̄ɔbu ka dur̄ɔbu nenem.

¹⁴ Nge mɛya yenu si su maa tien t̄ambu ba ko n̄ ḡɔɔ wooru s̄ɔ n̄ɛn̄n̄ɛn̄ka, kur̄ɔbu ka dur̄ɔbu nenem.

13

¹ Yen t̄ɔɔ te, bwia gaa ya koo yari yu ka Dafidin yenugibu ka Yerusale mugibun toranu w̄aka.

Yinni Gusunɔ u koo

win s̄ɔm̄ɔ weesugibun

bw̄arokunu k̄ɔsuku

² Yen t̄ɔɔ te, ne, Gusunɔ w̄ollu ka tem Yinni kon b̄un̄un ȳisinu kpeerasia tem me s̄ɔɔ kpa bu ku raa maa nu yaaya. Kon maa nen s̄ɔm̄ɔ weesugii be ba b̄u s̄aarun k̄iru m̄ɔ mi wuna.

³ Goo ù n̄ gari weesugii m̄ɔ, win tundo ka win m̄ero ba koo nùn s̄ɔwɔa bu neɛ, kaa gbi. Domi a weesu m̄ɔwa ka Yinni Gusunɔn ȳisiru. Kpa tundo wi, ka m̄ero wi, bu nùn takobi s̄aku bu go sanam me u gari yi m̄ɔ.

⁴ Yen t̄so te, Gusun̄n s̄m̄bu ba koo sekuru wa ben k̄asi weesuginun s̄o. B̄a n gari m̄ò, ba ñ maa yabe sansuginu sebum̄ bu ka t̄mbu n̄ni w̄ke.

⁵ Ben baawure u koo neewa, u ñ s̄a Gusun̄n s̄m̄. Wi, gbaa wukowa. Domi ba ñn dwawa saa win piiburun di.

⁶ B̄a n ñn bikia ba nee, mana u sere meera yeni wa ye ya w̄a win n̄maa, kpa u wisi u nee, u ye wawa win b̄o k̄inasibun yen̄u.

Ba koo gia ma

Gusun̄wa u s̄a Yinni

⁷ Gusun̄, w̄llu ka tem Yinni u nee, takobi, a nen kparo wi na kua nen b̄o w̄orio.

A ñn goowo kpa ȳanu nu yarina,

kpa n ñ nu kun dam m̄o w̄ori.

⁸ U maa nee, b̄a n tem men t̄mbu b̄onu kua suba ita, yen suba yiru ya koo gbi kpa sube tee teni tu tiara.

⁹ Kon sube tee te d̄o doke kpa n tu s̄owa nge me ba ra sii geesu s̄owe. Kon tu s̄owawa nge me ba ra wura s̄owe. Ta koo nen ȳisuru soku kpa n tu wurari. Kon tu s̄ n nee, ta s̄awa nen t̄mbu. Kpa ten tii tu maa nee, na s̄awa Gusun̄ ten Yinni.

14

Yinni Gusun̄n t̄ru

¹ B̄e Yerusalemugibu, Yinni Gusun̄n t̄ra wee.

Ba koo b̄een ȳanu gura bu b̄onu ko b̄een n̄ni biru.

² U koo bwesenu kpuro men̄na nu ka Yerusalemu w̄ori.

Ba koo ye mw̄a kpa bu yen yen̄usu d̄o s̄aku.

Ba koo ka yen t̄n kur̄bu kpuna ka dam.

Kpa bu yen t̄mbun b̄onu yoru mw̄eri bu ka doona.

Adama ba ñ be ba tie goom̄.

³ Saa ye s̄ora Yinni Gusun̄ u koo tii s̄osi

kpa u ka bwese ni tabu ko nge me u ra ko tabu s̄o.

⁴ Yen t̄so te, u koo win naasu s̄andi Olifin guuro

te ta w̄a Yerusalemun dee deeru, s̄o yari yeru gia.

Olifin guu te, ta koo b̄esira suunu

saa s̄o yari yerun di sere s̄o duu yer̄o.

W̄wi baka ya koo yari ten suunu s̄o.

Guu ten bee tia ya koo da s̄o ȳesan n̄m geu gia

kpa bee tia yu maa da s̄o ȳesan m̄m dwaru gia.

⁵ Saa ye s̄o, i ko i duki dawa win guunun w̄owa s̄o.

Domi w̄owa ye, ya ko n w̄awa sere Atiselīo.

I ko i duki suwa nge me i ra kua

sanam me tem ȳiribu b̄e deema

Osiasi Yudaban sina bokon waati.

Saa ye s̄ora Gusun̄ nen Yinni u koo na ka win t̄n deerobu.

⁶ Yen t̄so te, yam bururam mu ñ ko n maa w̄a.

Pura ya ko n w̄a ka sere maa nim me mu ḡosira nge kperu.

⁷ T̄so te, ta ko n s̄awa nen̄em te Yinni Gusun̄ u ȳ.

Ba ñ w̄kuru ka s̄o s̄o wunanam̄.

Adama yoka, yam bururam mu koo s̄osira.

⁸ Yen t̄so te, nim gem mu koo yari Yerusalemun di

kpa men sukum mu koku mu da nim w̄kū

ge ga w̄a s̄o yari yeru gia,

kpa sukum mu da nim w̄ku ge ga w̄a s̄o duu yeru gia.

Nge meya n ko n s̄a s̄o s̄areru ka guran saa.

⁹ Yinni Gusun̄wa u ko n s̄a tem kpuron sun̄o.

Wi turowa u ko n s̄a Yinni.

Win turon ȳisira t̄mbu kpuro ba koo gia.

¹⁰ Isireliban tem kpuro mu koo ḡosia w̄owa

saa Geban di s̄o ȳesan n̄m geu gia

n ka da Rim̄w̄o Yerusalemun s̄o ȳesan n̄m dwaru gia.

Saa ye s̄o, Yerusalemu ya koo ȳisuru yari

kpa ya n w̄a yen ayer̄o.

Ya ko n w̄awa saa k̄on̄o ge ba m̄ B̄enyam̄en di,

n ka da kǎnnɔ gbiikuuɔ,
 sere ka kǎnnɔwɔ ge ba mɔ gani gɔmbunu.
 Saa maa kɔsu yee te ba mɔ Hananɛɛlin di,
 n ka girari sina bokon resɛm gama yerɔ.

¹¹ Tɔmba koo sina ye sɔɔ.

Ba n̄ maa ye kam koosiamaɔ.

Ya ko n wāawa bɔri yendu sɔɔ.

¹² Wee n̄ni swāa te Yinni Gusunɔ u koo tɔmbu kpɛɛ
 be ba Yerusalemu tabu wɔri.

Ben wasi koo kɔsiwa ba n ka s̄imɔ.

Ben n̄ni yi koo kɔsi ben n̄ni wɔrusu sɔɔ,

kpɔ ben yari yi kɔsi ben n̄sɔɔ.

¹³ Yen tɔɔ te, nɛ, Yinni Gusunɔ kon wahala baka doke ben suunu sɔɔ.

Kpɔ bu wɔrina bu soona.

¹⁴ Yudaba ba koo tabu ko Yerusalemuɔ,

kpɔ bu bwese tuku ni nu ka bu sikerɛnɛn dukia gurama.

Yera, wura ka sii geesu ka yāa dabinu.

¹⁵ Nin dumi ka nin birakɔsu

ka nin yooyoosu ka nin kɛtɛkunu

ka sere maa yaa sabe ni nu wāa mi,

kpuro nu koo dumgbɛku mwaara.

Dumgbɛku tia yera ya koo nu deema.

¹⁶ Bwese ni nu raa Yerusalemu ye wɔri,

nin ni nu tie, nu ko n da nɛwa wɔɔ baagere

nu yiira Gusunɔ sina bokon wuswaaɔ,

wi u s̄aa wɔllu ka tem Yinni,

kpɔ nu Kunun tɔɔ bakaru ko.

¹⁷ Bweseru garu tā kun de

tu Gusunɔ sina boko wi u s̄aa wɔllu ka tem Yinni yiira

tu s̄a Yerusalemuɔ,

gura kun nɛmɔ ten temɔ.

¹⁸ Egibitigibu b̄a kun de Yerusalemuɔ

bu ka Kunun tɔɔ bakaru ko,

gura kun nɛmɔ ben temɔ.

U koo bu wahala dokewa

nge bwese ni nu yina nu da

nu Kunun tɔɔ bakaru ko.

¹⁹ Nge mɛya u koo Egibitigibu ka bwese ni nu yina nu Kunun tɔɔ bakaru da Yerusalemuɔ kua.

²⁰ Yen tɔɔ te, ba koo dumin yangirenu sɔɔ yore bu nɛɛ, Yinni Gusunɔgia.

S̄aa yerun wekenu kpuro nu ko n s̄aawa nge yāku yerun gb̄ɛa.

²¹ Wekenu kpuro nu ko n s̄aawa Gusunɔ, wɔllu ka tem Yinniginu Yerusalemuɔ ka Yudaɔ.

Be ba koo yāku na,

bera ba ko n da nu sue

bu ka ben yāku yaa yike.

Yen tɔɔ te sɔɔ, ba n̄ maa tenkuba wasi s̄aa yeru mi,

ba n yānu dɔramɔ.

MALAKI

Sa'onaya

¹ Yā kū Dikiri ò Isarailanɔ Malaki gāin dí.

² Makū Dikiri ma pì má yeáí, akū a pì ma yeáí deramεε? Makū Dikiri ma pì Isau bi Yakubu v̄ninloo? Bee kū abireo Yakubun má yei

³ ma gi Isau, akū ma a gusísíde lì gugbagaraga ũ, ma a b̄susu kè gbáranna gbεgbonno kúki ũ.

⁴ Edomu gbε p̄ino pì ò ñ wēteno dúgu z̄ò, oni era ò ñ beZ̄ino fute. Akū makū Dikiri Z̄ikaride ma pì: Tó ò k̄k̄e ò k̄ate, mani gboro, oni piñne B̄usu V̄anidenɔ, gbε kū Dikiri p̄ētē kè kúñwo ari ḡoro s̄inda p̄inkino!

⁵ Á wé ni yā pì e à pì Dikiri z̄òk̄o ari Isarailanɔ b̄usu lé dire kpa.

⁶ Né dì a de kpe ta akūs̄ z̄òbleri dì a dikiri kpe ta. Kū má de á De ũ, áteni ma kpe ta yá? Kū má de á Dikiri ũ, á ma v̄ina v̄i yá? Makū Dikiri Z̄ikaride makū mé mateni á la. Ák̄onɔ sa'orino ák̄onɔ mé áteni ma gya bo. Adì pì: Deran o n gya bòò?

⁷ Kū a ma teburu gya bò yáime. Adì su ma gbagbakia kū p̄oble gbās̄io. Adì pì: Deran o n gbagbaki gb̄aa l̄εε?

⁸ Kū a su sa oma kū p̄ò v̄inanɔ, yā v̄anin gweroo? Kū a sa òma kū p̄ò εrenɔ kū a gyārenɔ, yā v̄anin gweroo? Á gé kpá b̄usu gbε z̄òk̄o a gwa! Á yā ni káagu yá? Ani á s̄aabu kpá yá? Makū Dikiri Z̄ikaride makū mé mateni á la.

⁹ Á kútē kemene mà á wēnda gwa. Ama tó p̄ó dí takanɔn kú á òi, mani sí yá? Makū Dikiri Z̄ikaride makū mé mateni á la.

¹⁰ Ó pì á gb̄eke ḡεε à ma on zé t̄ata yā, de òsun ḡε ò té ká ma gbagbakia p̄aro. Abirekū s̄ana. Makū Dikiri Z̄ikaride makū mé ma ò. Á yā ten kemene n̄naro, mani á gba síro.

¹¹ Zaa ifáboki kpa ari á léte kpa ma t̄ó niḡò z̄òk̄o burino té. Oni turaretit̄i kp̄atamene oni sumene kū gba gb̄ás̄isarinɔ gu s̄inda p̄inkia, zaakū ma t̄ó niḡò z̄òk̄o burino té. Makū Dikiri Z̄ikaride makū mé ma ò.

¹² Ama ák̄onɔ adì d̄ok̄e kū ma t̄o adì pì ma teburuu gb̄ási v̄i, akū adì sa oa kū p̄ók̄ade ginanɔ.

¹³ Makū Dikiri Z̄ikaride ma pì: Adì pì á kpasa kū yā p̄io, akū adì l̄ézuki k̄ea. Tó a su ma gbagba kū p̄ò k̄on̄kunanɔ kū p̄ò εrenɔ kū p̄ò gyārenɔ, mani abirenɔ sí yá? Makū Dikiri makū mé mateni á la.

¹⁴ Manafikide kū à p̄ò s̄à v̄i a kp̄asan kū à lé s̄amene, akū à ḡεε à ma gbagba kū p̄ò mamberudeo a ḡene ũ, ma l̄ári bò adea. Zaakū makūme K̄ina z̄òk̄o ũ, ma t̄ó dì burino naasi kū. Makū Dikiri Z̄ikaride makū mé ma ò.

2

¹ Makū Dikiri Z̄ikaride ma pì: Ák̄onɔ sa'orino á yān dí s̄a.

² Tó ádi ma yā maro, tó ádi da á swèn à ma t̄ó kp̄aro, mani l̄ári boáwa de àsun ḡò arubarika v̄iro. Ma bòáwa se k̄ò, zaakū ádi da á swèn a ma t̄ó kp̄aro.

³ Á ma! Mani kp̄ak̄é á burino á yāi, mani dikpe sa'oponɔ gb̄ò l̄l̄ò á ānnwa, oni á s̄ete ò á k̄óte.

⁴ Ániḡò d̄s̄ s̄à kū ma yā dí d̄it̄éare de ma bàka kunna kū Levi burino kpé kun. Makū Dikiri Z̄ikaride makū mé ma ò.

⁵ Ma bàka kunna kúñwo p̄i gūn ma wēndi kū aafiaao kp̄árima de òḡò ma v̄ina v̄i, akū ò ma v̄ina v̄i, ñ nini k̄oko ma t̄ó yāi.

⁶ Yádannena yāpura da ñ l̄én, odi ékeyā ma ñ l̄énlo. Ò t̄aa ò k̄umao kū l̄édok̄onɔ kū n̄sepuraò ò gb̄enɔ bò yā v̄ani gūn dasi.

⁷ Á mana sa'ori ḡò d̄na v̄i de gb̄enɔ le ò yádannena ma a léi, zaakū àkūme makū Dikiri Z̄ikaride Z̄iri ũ.

⁸ Ák̄onɔ s̄s̄ a z̄á z̄éa, á yádannenanɔ t̄ò gb̄enɔ f̄u dasi, a ma bàka kunna kū Levi burino gb̄oro. Makū Dikiri Z̄ikaride makū mé ma ò.

⁹ Akū ma t̄ò ò á gya bò ma á k̄ia gb̄é s̄inda p̄inki k̄inaa, kū ádi té ma ágbairo akūs̄ adì gb̄enɔ t̄é bo doka musu.

Yigidenaya

¹⁰ Á de ò p̄inki De m̄en domεε? Á de Luda dok̄onɔ mé à ó k̄εε? B̄ó mé à t̄ò odi yāfute k̄ek̄onεε? O Luda bàka kunna kū ò dizinɔ yā gb̄oro.

¹¹ Yudaño yáfute kè ò yá vāni kè Isarailaño bùsun kú Yurusalemuo, zaakū ò tánagbagbarinò sè nò ù ò Dikiri kpé kú à yeii gbàa lèo.

¹² Gbè kú à yá dí taka kè, Dikiri a kè Yakubu burinò, bee tó díme, bee tó à sù kú gbaño Dikiri Žikaridene.

¹³ Yá plade kú adi ken dí. Adigò ɔ́ ɔ́ ɔ́ ɔ́ ɔ́ wiki pé, á wéí digò kú Dikiri gbagbakia, kú adi wé sé à gba kú a suone gwa gbasà à siro yáí.

¹⁴ Adi pi: Bó mé à sù kú yá díoo? Kú Dikiri mé à sèedade ù á dagura kú n kefennakegòrò nòkammao yáime. Zaakú n nòkamma pìn n gbèndo kú a kò yá mà ù, akú n yá fùtene.

¹⁵ À de Dikiri á ke mè dokòño ù de á mè kú á léo gò dokòño yáime? Bón Luda ten péa á mèdokòño ke pii musuu? De á nènò le ò a yá ma yáime. Abire yáí àgò á zída kúna d̄s de àsun yá fute á nòkammañero.

¹⁶ Makú Dikiri Isarailaño Luda ma pi, ma zā yigidenan kú nò kpebonaao. Makú Dikiri Žikaride makú mé ma ò. Àgò á zída kúna d̄s, àsun yá futene.

¹⁷ A tò Dikiri kpàsa kú á yá'onaao. Adi pi: Ó yá kpate mé à a kpàsa? Kú adi pi vānikerino mana Dikirine, akú n yá dí káagu yáí. Adi pi ɔ́ Luda kú adi yákpate ke kú gbèño a zéa pi kú máme?

3

Dikiri yákpatekegòrò zī

¹ Makú Dikiri Žikaride ma pi: Á ma! Mani ma Žiri gbare à domene are à zé kekemene. Dikiri kú adi a kīnaa wete ni gē a kpén kánto. Á ma, ma bāka kunna kááo Malaika kú á pò ɔ́aa pì ten su!

² Ama dí mé ani a sugòrò fɔ́? Tó à bò gupuraa, dí mé ani f̄s à zee? Zaakú anigò de lán m̄baasari té bàme, lán p̄p̄ipirii m̄s̄s̄nò gbāna bà.

³ Ani vute à gbèño baasa à gbāsī boñe. Ani gbāsī bo Levi burinone lākū òdi ke wura kú andurufuuone nà, gbèño nì gbasà ò su Dikirine kú gbaño a zéa.

⁴ Gòrò birea Yurusalemudenò kú Yudaño n̄ pinki gba ni ká Dikirigu lán yá bà, lán a zī bà.

⁵ Makú Dikiri Žikaride ma pi: Mani suái yákpatekekia manigò wāna mà gbè kú ò ma vīna vīronò bobo n̄ dān: P̄s̄dammarinò kú zinakerinò kú gbè kú òdi la da ékeyā musunò kú gbè kú òdi gbāna m̄o n̄ žikērinone kú gyaanòño kú tonenò kú b̄oasunò.

Kpāni'ona Luda

⁶ Makú Dikiri madì litero. Abire yāin ákòño Yakubu burinò ádi kakatero.

⁷ Makú Dikiri Žikaride ma pi: Zaa á dizinò gòrò a p̄a ma yāne á téiro. Á are ɔ́oma, mani are ɔ́áwa. Adi pi, deran óni are ɔ́ommaa?

⁸ Bisāsiri di kpāni o Luda yá? Ama áteni kpāni oma. Adi pi, b̄s̄ musun áten kpāni omaa? Á p̄s̄ kuride kú á gbaño yá musume.

⁹ Á buri sīnda pinki gò láari p̄s̄ ù kú áten kpāni oma yáí.

¹⁰ Á su kú p̄s̄ kurideo pinki à ká ma aruzekatekin, de p̄oble gò kú ma kpén. Makú Dikiri Žikaride makú mé ma ò. Á ma lé abire musu à gwa, tó mádi musu zé wē ma arubarikaa pisiāre a kura a kákakiro.

¹¹ Makú Dikiri Žikaride ma pi: Mani kpá á burapò yákarinone de òsun á p̄s̄nò kakatero. Á geepi línò né ni wororo.

¹² Buri sīnda pinki ni pi arubarikadenò ù á, zaakú á bùsu nigò nna. Makú Dikiri Žikaride makú mé ma ò.

¹³ Makú Dikiri ma pi: A yá pāsī ò ma musu. Adi pi, b̄s̄ yān ò ò n musuu?

¹⁴ A pì z̄b̄blena Ludane bi yá pāme. Kú o zī kè Dikiri Žikaride yāa akúsò o uta kasanò dà a yáí, b̄s̄ àreen ò lèe?

¹⁵ Tera lán dí bà adi pi iādārinòñ arubarikadenò ù. Áten da yāvānikerino mé òten zīni péte, gbè kú adi pi Luda kipa ò ɔ́si ká s̄s̄, yāke di a lero.

¹⁶ Akú gbè kú ò Dikiri vīna vīnò yá ò kú k̄s̄o, akú à sá kpá n̄ yáí à mà. Akú ò gbè kú ò Dikiri vīna vī kú òdi laasun léanò tó kè ɔ́nḡu takadan a are.

¹⁷ Makú Dikiri Žikaride ma pi gòrò kú ma bo kú yáo, onigò de ma p̄s̄ ù ma aruzeke ù. Mani s̄uru ke kúñwo lākū gbè di s̄uru ke kú a né kú áten zī keñeño nà.

¹⁸ Áni gbè mananò kú gbè vāninò d̄s̄k̄s̄ne sà, gbè kú òten do Ludainò kú gbè kú òten doironò.

4

Dikiri sugòrò zī

¹ Makū Dikiri Zīkaride ma pì: À ma! Gɔɔ pì ten su, anigɔ wāna lán tāmāte bà, akūsɔ ìadārinɔ kū yāvānikerinɔ nigɔ de lán sè kori bà. Gɔɔ pì ni n̄ kpata n̄ pínki, n̄ zīni ke n̄ ɔne ni gɔro.

² Ákɔnɔ kū á ma vīna vīnɔ sɔ, á surabana Ifāntē ni bo, aafia nigɔ kú a gupurai. Áni bo te àgɔ vīvī lán zùne kū ò n̄ gbáreɔ bà.

³ Makū Dikiri Zīkaride ma pì: Gɔɔ kū ma bo kū yāo áni gèse pétepete gbē vāninɔa, onigɔ de lán túbu bà á gbá gēi.

⁴ À tó doka kū ma kpà ma zɔbleri Musaa zaa Orebu gɔ dɔágu, yā kū ma òte Isarailanɔe kū yā kū ma dàáneɔ.

⁵ À ma! Mani annabi Ilia zīáwa ari ma sugɔɔ zɔkɔ vīnade gɔ gé ká.

⁶ Ani tó denɔ pɔ gɔ kú n̄ n̄nɔa akūsɔ n̄nɔ pɔ nigɔ kú n̄ denɔa. Tó lenlo, mani su mà ɔ pātepāte á būsun mà lé keáre.

MATIU

Baaru nna kù Matiu kèè
 Yesu Kirisi inaa 1:1-2:23
 Yahaya Da'itèkeri waazikenaa 3:1-3:12
 Yesu da'itèkenaa 3:13-4:11
 Yesu yadannena Galili 4:12-18:35
 Zaa Galili ari Yurusalemu 19:1-20:34
 Yesu kunna Yurusalemu 21:1-26:13
 Yesu gana kù a vunaao 26:14-28:20

Yesu Kirisi buri bozìrè
(Luk 3:23-38)

- ¹ Ibrahī kù Daudao buri Yesu Kirisi boziren dí:
² Ibrahī Isaaku ì,
 Isaaku Yakubu ì,
 Yakubu Yuda ì kù a v̄ninɔ̄ kù a dakūnanɔ̄,
³ Yuda Pèrèzi kù Zerao ì kù a nɔ̄ Tamao,
 Pèrèzi Ezerɔ̄nu ì,
 Ezerɔ̄nu Ramu ì,
⁴ Ramu Aminadabu ì,
 Aminadabu Nas̄ ì,
 Nas̄ Salamɔ̄ ì,
⁵ Salamɔ̄ Bɔ̄za ì kù a nɔ̄ Rahabuo.
 Bɔ̄za Ɔ̀bedi ì kù a nɔ̄ Rutuo,
 Ɔ̀bedi Yese ì,
⁶ akù Yese kina Dauda ì.
- Akù Dauda Sulemanu ì kù Uria nanɔ̄,
⁷ Sulemanu Reoboamu ì,
 Reoboamu Abia ì,
 Abia Asa ì,
⁸ Asa Yosafata ì,
 Yosafata Yehoramu ì,
 Yehoramu Uzia ì,
⁹ Uzia Yotamu ì,
 Yotamu Aza ì,
 Aza Ezekaya ì,
¹⁰ Ezekaya Manase ì,
 Manase Amɔ̄ ì,
 Amɔ̄ Yosia ì,
¹¹ Yosia Yoyakini ì kù a dakūnanɔ̄ gɔ̄ɔ̄ kù ò gb̄enɔ̄ kùkù ò tà kùńwo Babilɔ̄nu.
- ¹² Tana kù gb̄enɔ̄ Babilɔ̄nu gb̄eran Yoyakini Sealatieli ì,
 Sealatieli Zerubabeli ì,
¹³ Zerubabeli Abiudu ì,
 Abiudu Eliakimu ì,
 Eliakimu Azɔ̄ ì,
¹⁴ Azɔ̄ Zadɔ̄ki ì,
 Zadɔ̄ki Akimu ì,
 Akimu Eliudu ì,
¹⁵ Eliudu Eleaza ì,
 Eleaza Matā ì,
 Matā Yakubu ì,
¹⁶ Yakubu Mariama zā Yusufu ì,
 akù Mariama Yesu kù òdi pine Arumasihu ì.

¹⁷ Zaa Ibrahī gɔ̄ɔ̄a ari à gèè pé Daudaa, de kù a néo kun ḡero donsarimè. Zaa Dauda gɔ̄ɔ̄a ari gɔ̄ɔ̄ kù ò tà kù gb̄enɔ̄ Babilɔ̄nu, de kù a néo kun ḡero donsarimè. Zaa tana kù gb̄enɔ̄ Babilɔ̄nu ari à gèè pé Arumasihua, de kù a néo kun ḡero donsarimè.

*Yesu Kirisi inaa**(Luk 2:1-7)*

¹⁸ Deran ò Yesu Kirisi ì nàan dí: A da Mariama kun Yusufu ñokpamma ùme. Ari àg̃ō gé zā ke, à nò sì kù Luda Nini gbānao.

¹⁹ A g̃ōkpamma Yusufu bi gb̃ē maname, à ye à wé'í daaro, akū à zèo kù áni bo a yān asiri gūn.

²⁰ G̃ōr̃o kù àten laasun lé yā piia, Dikiri malaika bò à sùu nana gūn à p̃ine: Dauda buri Yusufu, ñsun bídi ke n ñokpamma Mariama sena yā musuro, zaakū nò kù à sinaa bò Luda Nini kīnaame.

²¹ Ani né ì g̃ōgb̃ē ũ, ìni tó kp̃áne Yesu, zaakū ani a gb̃ēn̄o bo ñ durunnao gūn.

²² Abirekū k̃ē p̃ínki, de yā kù Dikiri dà annabii gāi ke, à p̃i:

²³ Ñokpare lési mé ani nò sí

à né ì g̃ōgb̃ē ũ,

oni tó kp̃áne Imanueli.

Tó p̃i pi, Luda kù k̃ūoo.

²⁴ Kù Yusufu wù, à k̃ē lākū Dikiri malaika d̃itene nà, à a n̄o p̃i s̃ē.

²⁵ Ama adi a d̃s̄ n̄ogb̃ē ũro ari à g̃ēe à n̄ég̃ōgb̃ē p̃i ì. Akū à tó kp̃áne Yesu.

2*Susuneyād̃rino suna Yesu gwa*

¹ Ò Yesu ì Betilhamu Yudea b̃usun kīna Her̄odu g̃ōr̃o. Akū susuneyād̃rino bò ifaboki kpa, ò sù Yurusalemu,

² ò gb̃ēn̄o là ò p̃i: Né kù ò ì Yudan̄o kīna ũ kù máa? O a susune è ifaboki kpa, akū o su k̃útene.

³ Kù kīna Her̄odu yā p̃i mà, à bídi k̃ē kù Yurusalemuden̄o ñ p̃ínki.

⁴ À Yuda sa'orikin̄o kù ludayadann̄erino kākara ñ p̃ínki, akū à ñ lá gu kù oni Arumasihu in.

⁵ Ò w̃ea ò p̃i: Betilhamume zaa Yudea b̃usun. Zaakū lākū annabii k̃ē nàan dí:

⁶ Betilhamu kù à kù Yudan̄o b̃usun,

ñ kīana Yuda w̃eten̄oiro fá.

Zaakū n gūnn kīna ni bon,

kù ani do ma gb̃ē Isarailan̄one are.

⁷ Akū Her̄odu susuneyād̃rino sisi asiri gūn, à susune p̃i bog̃ōr̃o s̃ans̃an gb̃ēkarūma.

⁸ Akū à ñ g̃bare Betilhamu à p̃i: À gé à né p̃i baaru gb̃ekagb̃eka kù laakar̃io. Tó a a è, à su à omene, makū se, mani gé k̃útene.

⁹ Kù ò kīna yā mà, akū ò dà z̃én. Akū susune kù ò è ifaboki kpa yā p̃i d̃òñe are d̃o ari à g̃ēe à z̃ē né p̃i kùkila.

¹⁰ Kù ò susune p̃i è, ñ p̃o k̃ē nna manamana.

¹¹ Ò g̃ē kp̃én, ò né p̃i è kù a da Mariamao, akū ò k̃ute ò donyī k̃ēne. Akū ò ñ aruz̃eke àkpatino w̃ēw̃ē, ò a gb̃a wura kù turaretitio kù lí'̄o gb̃i nnanna.

¹² Luda òñne nana gūn kù òsun b̄ote Her̄odu kīnaaro, akū ò tà ñ b̃usun kù z̃é p̃and̃eo.

Gena kù Yesuo Misila

¹³ Ñ tanaa g̃bera Dikiri malaikaa bò à sù Yusufua nana gūn à p̃i: Ñ fute ñ né p̃i sé kù a dao, ñ b̃aa lé ñ gé k̃úñwo Misila, ñig̃ō kù gwe ari mà su mà yā onne d̄o, zaakū Her̄odu ni né p̃i wete à deme.

¹⁴ Akū Yusufu f̃ute gw̃aani, à né p̃i s̃ē kù a dao, à g̃ēe k̃úñwo Misila.

¹⁵ À kù gwe ari Her̄odu g̃ēe à g̃ào. Abirekū k̃ē, de yā kù Dikiri ò annabii gāi ke yāime, à p̃i: Ma a né gb̃ēse Misila.

N̄ég̃ōgb̃ēn̄o d̃ed̃enaa

¹⁶ Kù Her̄odu è susuneyād̃rino ònd̄ō k̃ēare, akū a p̃o f̃ē manamana. À susune bog̃ōr̃o taka d̄s̄ yā kù à gb̃eka susuneyād̃rii p̃ino yāi, akū à gb̃ēn̄o z̃l ò n̄ég̃ōgb̃ē kù ò k̃à w̃ē pla ke kù ò klain̄o d̃ēde Betilhamu kù a buran̄o p̃ínki.

¹⁷ Yā kù annabi Ilimia òo k̃ē s̃à, à p̃i:

¹⁸ Ò wiki gb̃ana mà Rama,

òten òo d̄o, òten wiki pé.

Rahila teni a n̄éno òo d̄o,

à g̃l ò a n̄ese kp̃át̃ei,

zaakū ò kun doro.

Suna kù Misilao

¹⁹ Kù Her̄odu g̃à, akū Dikiri malaika bò à sù Yusufua Misila nana gūn

²⁰ à pi: Ñ fute ñ né pi sé kú a dao, ñ tá kúnwo Isarailanɔ búsun, zaakú gbê kú òten wete ò né pi denɔ gâga.

²¹ Akú à fùte à né pi sè kú a dao, à tà kúnwo Isarailanɔ búsun.

²² Kú à mà Akelau mé àten kí ble Yudea a de Herɔdu gène ũ, vutena gwe vîna a kú. Luda yá òne nana gûn, akú à tà Galili búsun,

²³ à gèe à vùte wête kú òdi pi Nazera gûn. Len yá kú annabinɔ òo pàpa, kú ò pi: Oni a sísi Nazera gbê.

3

Yahaya Da'itekeri waazikenaa

(Maa 1:1-8, Luk 3:1-18, Yuh 1:19-28)

¹ Abire gbera Yahaya Da'itekerii sù Yudea gbárannan, àten waazi ke

² à pi: À nèse lite, kpata kú à bò Luda kînaa kâ kâni.

³ A yân annabi Isaya ò yá à pi:

À baarukparii kòto ma dɔ gbárannan,

àten pi à zé keke Dikirine,

à zé térereno porone sùsu.

⁴ Yahaya diḡḡ pókasa kú ò tà kú lakumi káonɔ dana, àdi bára asa dɔ a pi. Kwa kú zó'iome a pòble ũ.

⁵ Òdiḡḡ bɔte Yurusalemu kú Yudea búsun gu sînda pínki kú Yoda dɔrɔoio òḡḡ su a kînaa.

⁶ Òdi ñ durunnanɔ o gupuraa, akú àdi ñ da'ite ke Yodan.

⁷ Kú Yahaya è Farisinɔ kú Sadusinɔ ten su a kînaa dasi ò da'ite ke, akú à pírne: Bisásiri pitikonɔ! Dí mé à lé dàáwa à bàa sí pɔfè kú Luda ni kipańmanee?

⁸ À nèselitena yá ke, onigḡḡ dḡḡ kú a lite.

⁹ Kú Ibrahim de á dizi ũ, ásunḡḡ da kú abirekú mé ani á boro. Maten oáre, Luda ni fḡ à gbè dínɔ ke Ibrahim burinɔ ũ.

¹⁰ Kpása dítana línɔi kò. Luda ni lí kú àdi né mana iro zḡ à zu té gûn.

¹¹ Mateni á da'ite ke á nèselitena sèeda ũme, ama gbêke ni su ma gbera a gbána demala, mádi ká mà a kyate sétenero. Àkú mé ani á da'ite ke kú Luda Ninio kú téo.

¹² À gbaka kúna a ɔĩ ésegbèkia. Tó à fà, ani a pòblewe ká a dǎn, ani a sàko ká té kú àdi garo gûn.

Yesu da'itekenaa

(Maa 1:9-11, Luk 3:21-22)

¹³ Akú Yesu bò Galili búsun, à sù Yahaya kînaa Yodai de à da'ite ke.

¹⁴ Yahaya ye à gí à pi: Makú kú má de ñ ma da'ite ken n su ma kînaa yá?

¹⁵ Akú Yesu wèa à pi: Áḡḡ de le gîa, zaakú à kḡ sî kúoo le yá sînda pínki kena a zéa yá. Akú à wè.

¹⁶ Kú Yesu da'ite kè, à bikú ḡḡnɔ. Zí birea ludambe wèkḡa, akú à è Luda Nini ten su lán potène bà à diawa.

¹⁷ Akú ò kòtoo mà bona ludambe à pi: Ma né mèn do légelege yenyiden dí, kú ma pɔ nnaa manamana.

4

Yesu yḡogwanaa

(Maa 1:12-13, Luk 4:1-13)

¹ Akú Luda Nini gèe kú Yesuo gbárannan de Ibilisi a yḡ à gwa.

² Yesu lé yí fánantè kú gwāanio ari ḡrɔ bupla. Kú nà teni a de,

³ akú gbêkekerii pii nài à pi: Tó Luda Nème n ũ, ñ pi gbè dínɔ li burodi ũ.

⁴ Yesu wèa à pi: À kú Luda yân ò pi:

Pòblen bisásiri nigḡ kúo adoro,

sé yá kú Luda ten o pínki.

⁵ Akú Ibilisi a sè à gèe Luda wèten, à a zè Luda kpé misḡntea

⁶ à pi: Tó Luda Nème n ũ, ñ ɔ gbarɛ n zídai la, zaakú à kèna Luda yân ò pi:

Ani n yá o a malaikanɔne.

Oni n sé ñ ɔĩ de ñsun gèe sí gbèearo yá.

⁷ Yesu wèa à pi: Ò kè dɔ ò pi,

ñsun Dikiri n Luda lé ñ gwaro.

⁸ Akú Ibilisi a sè à gèe dɔ kpi lei manamana musu, à andunia kpatanɔ mḡne pínki kú ñ aruzekɛnɔ

⁹ à pì: Mani n gba adinɔ pínki, tó n kutɛ n donyĩ kemɛnɛ.

¹⁰ Akú Yesu pìnɛ: Ñ gomala Setan! Zaakú ò kě Luda yān ò pì:
Ñ donyĩ kɛ Dikiri n Ludanɛ
ngɔ̄ doi ado.

¹¹ Akú Ibilisi a tò gwe sà, akú malaikanɔ sù ò kpàì.

*Yesu nana a z̄ā zaa Galili
(Maa 1:14-15, Luk 4:14-15)*

¹² Kú Yesu mà ò Yahaya kú ò dà kpésiran, akú à tà Galili.

¹³ Adì vutɛ Nazera doro, à gɛɛ à vùtɛ sèbɛɛ sare Kapɛnamu, Zebuluni burinɔ kú Nafatali burinɔ bùsun,

¹⁴ de yā kú annabi Isaya ò kɛ yāi à pì:

¹⁵ Zebuluni burinɔ kú Nafatali burinɔ bùsu,
zaa ísira kpa ari Yoda bara,
Galili bùsu kú buri pāndenɔ kun pìi,

¹⁶ ñ gbɛ̄ kú ò kú gusira gūnnɔ gupura z̄k̄ɔ̄ è,
gu d̄ò bùsu kú à kú ga léi pì denɔnɛ sà.

¹⁷ Zaa gɔɔ̄ kúa Yesu nà waazikenaaa à pì: À nɛsɛ lite, kpata kú à bò Luda kīnaa kà kāni.

*Yesu ìba káakunɔ sisinaa
(Maa 1:16-20, Luk 5:1-11)*

¹⁸ Kú Yesu ten do Galili sèbɛɛi, à gbɛ̄nɔn planɔ è, v̄ni kú dakūnao, Simɔ kú òdi pi Pita kú a dakūna Anduruo. Òten táaru kpá sèbɛɛ pin, zaakú sɔɔ̄k̄nɔmɛ.

¹⁹ Akú Yesu pīnɛ: À m̄s̄ à t̄ɛmai, mani á kɛ gbɛ̄weterinɔ ũ.

²⁰ Zaa gwe ḡn̄ ò ñ táarunɔ tòn, ò bò ò t̄èi.

²¹ Kú à gɛɛ are, à gbɛ̄nɔn pla pāndenɔ è, v̄ni kú dakūnao d̄ò, Zebedi né Yamisi kú a dakūna Yuhanao. Ò kú gó'ite gūn kú ñ de Zebedio, òteni ñ táarunɔ kɛkɛ. Yesu ñ sísi,

²² akú ò ñ de tò gó gūn gwe ḡn̄, ò bò ò t̄èi.

*Yesu yádannɛnaa
(Luk 6:17-19)*

²³ Yesu diḡ kure Galili bùsun, àdi yā dañnɛ ñ aduakekpenɔ gūn, àdi kpata kú à bò Luda kīnaa baaru kpá, àdi gbɛ̄nɔ k̄k̄ɔ̄a kú gyá buri sīnda pínki.

²⁴ A t̄s̄ dà Siria bùsula pínki, akú òdiḡ sune kú gbɛ̄ kú òten gyá buri sīnda pínki kú wáwáwo kenɔ kú tánadenɔ kú létɛlɛtɛgyādenɔ kú ɛrenɔ, akú àdi ñ werek̄ɔ̄a.

²⁵ Ò bò Galilì kú W̄ɛtɛmenkuri bùsuuo kú Yurusalemuo kú Yudeao kú Yoda barao dasidasi ò t̄èi.

5

*Arubarikadenɔmɛ Yesu ìbanɔ ũ
(Luk 6:20-23)*

¹ Kú Yesu pari pìnɔ è, à didi s̄s̄s̄ia. Kú à vùtɛ, a ìbanɔ sù a kīnaa,

² akú à nà yádannɛnaa à pì:

³ Arubarikadenɔmɛ gbɛ̄ kú ò ñ kīana d̄s̄nɔ ũ,
zaakú kpata kú à bò Luda kīnaa de ñ p̄s̄ ũ.

⁴ Arubarikadenɔmɛ p̄s̄s̄iradenɔ ũ,
zaakú Luda ni ñ laakari kpáteñnɛ.

⁵ Arubarikadenɔmɛ z̄idabusarinɔ ũ,
zaakú m̄s̄k̄n̄ mé oniḡ andunia v̄i.

⁶ Arubarikadenɔmɛ yāzede niderinɔ ũ,
zaakú m̄s̄k̄n̄ mé oni k̄á.

⁷ Arubarikadenɔmɛ w̄ɛndad̄s̄nnerinɔ ũ,
zaakú Luda ni ñ w̄ɛnda d̄s̄.

⁸ Arubarikadenɔmɛ nɛsɛpuradenɔ ũ,
zaakú m̄s̄k̄n̄ mé oni w̄é si Ludalɛ.

⁹ Arubarikadenɔmɛ ìberemiderinɔ ũ,
zaakú oni ñ sísi Luda n̄n̄n̄.

¹⁰ Arubarikadenɔmɛ gbɛ̄ kú òdi wari d̄m̄ma ñ yāmanakena yāinɔ ũ,
zaakú kpata kú à bò Luda kīnaa de ñ p̄s̄ ũ.

¹¹ Arubarikadenɔmɛ á ũ,
tó ò á s̄s̄s̄, tó ò wari d̄áwa,
tó ò yā vāni sīnda pínki díáwa ma yāi.

12 À pɔnna ke à yáa dɔ, zaakú á láada zɔkɔ ludambe. Len ò wari dɔ annabi kú ò kú á ãnɔa le.

Yesu ibanome wisi ũ kú gupura

(Maa 9:50, Luk 14:34-35)

13 Ákɔnɔ mé á wisi ũ anduniane. Tó wisi i nna tà, deran oni ke nà à gɔ wisi ũ dɔɔ? À àre ke vī dorɔ, séde ò kóte gbɛnɔ táa oa.

14 Ákɔnɔ mé á gupura ũ anduniane. Wɛte kú ò kàte s̄s̄i musu di f̄ ãgɔ utenaro.

15 Òdi fitila na ò gbaka kútearo. Òdi a di a dibɔɔ musume, de à gu pu gbɛ kú ò kú ɔnnɔne.

16 À gu pu gbɛnɔne le, de ò á yámanakenanɔ e ò á De kú à kú musu tɔ kpá.

Musa doka bɔkɛnaa

17 Ásungɔ da ma su Musa doka kú annabinɔ yánɔ gboronlo. Mádi su gbororo, ma su de mà papame.

18 Yápuran maten oáre, ludambe kú z̄iteo ni ḡete, ama doka pì wánzán fitinle ke a pɔ kete ke ni ḡetero, yá s̄inda pínki ni ke.

19 Abire yáí tó gbɛ gi yá kú ò dite p̄inɔ dokei, bee a kú à k̄lañyī, tó àdi da gbɛnɔne ò ke le, ade nigɔ k̄lañyī kpata kú à bò Luda k̄inaa gbɛnɔ téme. Tó gbɛ k̄una, tó àdi dañne le s̄, ade nigɔ z̄ɔkɔ kpata kú à bò Luda k̄inaa gbɛnɔ té.

20 Maten oáre, tó á yámanakena de lodayádannerinɔ kú Farisinɔ póláro, áni ḡe kpata kú à bò Luda k̄inaa gūnlo.

Pɔfɛnaa

21 A mà ò pì yádenɔne òsun gbɛ dero. Gbɛ kú à gbɛ d̄e, oni yákpate ke káao.

22 Makú s̄, maten oáre, gbɛ kú à pɔ f̄e a gbɛdakeii kà ò yákpate ke káao. Gbɛ kú à a gbɛdake s̄s̄ɔ kà ò gé káao gbánadenɔ k̄inaa. Gbɛ kú à pì a gbɛdakene misaride s̄ kà à ḡe tén gyáwán.

23 Tó n su ñ Luda gba pɔ a gbagbakia, tó n dɔn gwe kú n gbɛdake n yá k̄una,

24 ñ n gba tó sa'oki are gwe, ñ ḡe ñ kúte ke n adene ḡia, gbasá ñ su ñ sa o s̄a.

25 Tó n ibere ten gé kúnwo yákpatek̄ekia, ñ ke likalika ñ ke káao nna zaa z̄én, de àsun n kpá yákpatekeriario yáí. Tó ñdi ke lero, yákpatekeri pì ni n kpá dogariia, dogari ni n da kpésiran.

26 Yápuran maten onne, ñni bo gwero ari ñ gé fina boo pínki. Bee kɔbɔ ni ḡe tényīro.

Zinakɛnaa

27 A mà ò pì, àsun zina kero.

28 Makú s̄, maten oáre, tó gbɛ nɔgbɛ gwá kú laasun pándeo, ade zina k̄e káaon gwe k̄.

29 Tó n ɔpla wé di tó ñ fu, ñ a bo ñ zukūna. N kurana n m̄egu kei mana de ò n m̄egu s̄inda pínki zu ténla.

30 Tó n ɔpla di tó ñ fu, ñ z̄ ñ zukūna. N kurana n m̄egu kei mana de n m̄egu s̄inda pínki tana ténla.

Yigidɛnaa

(Mat 19:9, Maa 10:11-12, Luk 16:18)

31 Ò pì dɔ, tó gbɛ ten gí a nanɔi, à yigidetakada kpáa.

32 Makú s̄, maten oáre, gbɛ kú à gí a nanɔi, tó adi ke à ḡɔpose k̄enlo, a z̄a pì mé àdi tó à ḡɔ zinakeri ũ. Gbɛ kú à nɔ kú ò ḡi s̄e s̄, à zina k̄en gwe.

Ladanaa

33 A mà ò pì yádenɔne dɔ, ò yá kú ò si kú Dikirio papa, òsun fuaro.

34 Makú s̄, maten oáre, àsun la da sero. Àsun la da kú ludambeoro, zaakú Luda k̄iblegbaame,

35 ke andunia, zaakú Luda tintimme, ke Yurusalemu, zaakú K̄ina z̄ɔkɔ w̄ete me.

36 Ñsun la da kú n miioro, zaakú ñni f̄ ñ n mikā m̄en do pura kú ke ñ a sira k̄uro.

37 Ágɔ pi ee ke oi. Yá kú à de abirek̄ula bò yá vāni gūmme.

F̄inabonaa

(Luk 6:29-30)

38 A mà ò pì, ò wé fina bo kú wéo, saka kú sakaao.

39 Makú s̄, maten oáre, àsun fina bo gbɛ kú à vāni k̄éarearo. Tó gbɛ n s̄an k̄e n ɔpla gasuua, ñ a do d̄one d̄o.

40 Tó gbɛ ye à n uta lokomma yákpate ke kúnwo, ñ n uta z̄ɔkɔ tónɛ d̄o.

41 Tó gbɛ gā namma ñ aso séare kiloo do, ñ géone kiloo pla.

42 Tó gbɛ p̄ó wé k̄emma, ñ kpáa. Ñsun gbɛ kú à ye à pɔ sákamma t̄ero.

Yena ibereei

(Luk 6:27-28, 32-36)

43 A mà ò pì, ágɔ ye á gbɛdakei, à z̄á á iberegu.

44 Makú s̄, maten oáre, ágɔ ye á ibereɔi, à adua ke gbɛ kú òdi wé tááwanɔne,

⁴⁵ de à g̃s á De kú à kú musu nén̄o ũ yápara. Zaakū àdi ifántē bo gbē vānin̄one kú gbē manan̄o ñ pínki, àdi leg̃ ma taarisariden̄one kú taariden̄o ñ pínki.

⁴⁶ Tó gbē kú ò yeáin̄o á yeñyĩ, áni láada ke le Luda kīnaa yá? Bee be'og̃sirin̄o di ke leeroo?

⁴⁷ Tó á gbēn̄o adi f̄ kpákpañma ñtēne, b̄ á deo gbē pānden̄o laa? Bee kifirin̄o di ke leeroo?

⁴⁸ Abire yāi àg̃s kun papana, lán á De kú à kú musu kun papana nà.

6

Gbadanaa

¹ À laakari ke á donyiyākēna gupuraai. Àsun ke bisāsiri wé yāiro. Tó áten ke le, áni láada le á De kú à kú musu kīnaaro.

² Tó nten gba da takasiden̄one, ñsun a kpákpa ke lán manafikiden̄o bàro. Òdi ke aduakēkpēn̄o gūn kú gānulean̄o de gbēn̄o ñ t̄s nna sí yáime. Yápuran maten oáre, ò ñ láada lèn gwe kò!

³ M̄ok̄s̄n̄, tó nten gba da takasiden̄one, ñsun tó n̄ ɔze d̄s lán n̄ ɔpla ten ke nàro.

⁴ Ñ tó n̄ gbadana ke asiriyā ũ, n De kú à asiriyā d̄s ni a fina bonne.

Aduakēnaa

(Luk 11:2-4)

⁵ Tó áten adua ke, àsung̃ de lán manafikiden̄o bàro. Òdig̃ ye ò adua ke zena aduakēkpēn̄o kú zérānpak̄ōan̄o de gbēn̄o ñ e yāi. Yápuran maten oáre, ò ñ láada lèn gwe kò!

⁶ M̄ok̄s̄n̄, tó nten adua ke, ñ g̃e n̄ kpé gūn, ñ gbà tata, ñ wé ke n De kú à kú gwe asiri gūnwa, n De kú à asiriyā d̄s ni sí kūnwo.

⁷ Tó áten adua ke, àsun yā b̄te dasi lán kifirin̄o bàro. Òdig̃ da ñ yāb̄tena dasi gūn Luda ni sí kūnwo.

⁸ Àsung̃ de lán ñ bàro, zaakū á De p̄ kú á a ni vī d̄s ari àg̃s g̃é gbekaa.

⁹ Àg̃s adua ke lán dí bà:

Ó De kú à kú musu,

ñ tó òg̃s d̄s kú n t̄s adona,

¹⁰ Ñ tó kpata kú à b̄o n kīnaa bo gupuraa,

ò n p̄yenyīna ke andunia gūn,

lákū òdi ke zaa musu nà.

¹¹ Ñ ó gba ú kú óni ble gbāra.

¹² Ñ ó taarin̄o kēwá,

lákū odi kē gbē kú ò taari k̄ewer̄en̄one nà.

¹³ Ñsun tó ò fu ȳōgwanaaaro,

ñ ó sí a vānia.

¹⁴ Tó a gbēn̄o taari k̄ēñne, á De kú à kú musu ni á p̄ k̄éáre se.

¹⁵ Tó adi gbēn̄o taarin̄o k̄ēñne s̄sro, á De ni á taarin̄o k̄éáre ro.

Léyīnaa

¹⁶ Tó á léyīna s̄s, àsun ãn sisi lán manafikiden̄o bàro. Òdi ñ ãn yákatē de gbēn̄o g̃s d̄s kú ò léyīna yāi. Yápuran maten oáre, ò ñ láada lèn gwe kò!

¹⁷ M̄ok̄s̄n̄, tó ñ léyīna, ñ ãn p̄ipi, ñ n̄isi māmamma,

¹⁸ de gbēn̄o sún d̄s ñ léyīnaro, sé n De kú à kú asiri gūn baasiro. N De kú à asiriyā d̄s ni a fina bonne.

Aruzēke yā

(Luk 11:33-36, 12:33-34, 16:13)

¹⁹ Àsun aruzēke kakaraá andunia gūn laro, gu kú k̄ok̄on̄o di p̄s yakan, p̄on̄o di d̄aa kpán akūs̄ kpánin̄o di gu f̄ ò p̄on̄o s̄eten.

²⁰ À á aruzēke kakara ludambe, gu kú k̄ok̄on̄o di p̄s yakanlo, p̄on̄o di d̄aa kpánlo akūs̄ kpánin̄o di gu f̄ ò p̄on̄o s̄etenlo.

²¹ Zaakū gu kú n aruzēke kún, gwen n laakar̄ii dig̃s kún se.

²² Wéme mē fitila ũ. Tó n wé aafia, n mē pínki nig̃s gupura ũ.

²³ Tó n wé manaro s̄s, n mē pínki nig̃s gusira ũ. Tó gupura kú ñ kūna de gusira ũ, gusira pi z̄k̄s.

²⁴ Gbēke di f̄s à z̄ò ble dikiri m̄en planero, zaakū ani z̄á gbē don àg̃s ye gbē doi, kes̄o ani na gbē doa à gbē do gya bo. Áni f̄s àg̃s z̄ò ble Ludanē kú ɔḡo leelero.

Ludanaanikēnaa

(Luk 12:22-31)

²⁵ Abire yāi maten oáre, àsun á w̄endi damu ke à pi b̄n̄o óni ble ke b̄n̄o óni miro. Àsun mē damu ke à pi b̄n̄o óni daro. W̄endi de p̄oblelaroo? Mē de p̄okasalaroo?

²⁶ À gwa bānɔa. Òdi pɔ́ t̄sro, òdi pɔ́ k̄ero, òdi pɔ́ ká d̄sɔ́ gūnlo, ama á De kú à kú musu d̄i pɔ́ble kpáíma. Á b̄ere ví manamana de bānɔlaroo?

²⁷ Á té, dí mé ani f̄s̄ à a w̄endi gb̄ana kara, bee ḡɔɔ do, a damukena gūnn?

²⁸ B̄óyáin adì p̄kasa damu ke? Á l̄ávunɔ gwa s̄en l̄ákú ò de nà. Òdi z̄i kero, òdi buu t̄aro,

²⁹ ama maten oáre, bee Sulemanu kú a aruzek̄eo, adi uta da a mana kà ñ ke ūro.

³⁰ S̄ela kú à kun gb̄ara ani té kú zia, l̄ákú Luda d̄i pɔ́ nai le nà, ák̄nɔ ludanaanik̄ianadeno, oni á pɔ́ o d̄o yá?

³¹ Abire yáì àsun p̄ske damu ke à pi b̄ón óni ble ke b̄ón óni mi ke b̄ón óni daro.

³² K̄ifirinɔn pɔ́ p̄inɔ p̄ínki yá d̄i doñne are. Zaakú á De kú à kú musu d̄s kú p̄inɔ k̄s̄ si kááa,

³³ à tó kpata kú à b̄ò a k̄inaa kú a yázedeo doáre are ḡia, ani á pɔ́ p̄inɔ karaáre p̄ínki.

³⁴ Abire yáì àsun zia damu kero, zaakú zia a z̄ida yá d̄s. Ḡɔɔ s̄inda p̄ínki yá'ummanaa m̄a.

7

K̄s̄ taari'ena

(Luk 6:37-38, 41-42)

¹ Àsun gb̄e taari ero, Luda ni á taari e sero.

² Zaakú l̄ákú ndì gb̄e taari e nà, len Luda ni n taari e le. Zaka kú n ȳoñne ani ȳonne.

³ B̄óyáin nten s̄èburu kú à da n gb̄edake w̄én ei, ak̄us̄ nten l̄ímukutu kú à da n w̄én yá daroo?

⁴ Kú l̄ímukutu da n w̄én, à k̄è dera ñni pi n gb̄edakene à tó ñ s̄èburu kú à da a w̄én bonee?

⁵ Manafikide! Ñ l̄ímukutu kú à da n w̄én bo ḡia, gbasa ñ gu e sw̄ása de ñ le ñ s̄èburu kú à da n gb̄edake w̄én bone.

⁶ Àsun Luda pɔ́ kpá k̄ifirinɔaro,

de òsun era ò á kari kero yáì.

Àsun á gb̄e b̄ere deno zu aledenɔero,

de òsun t̄aa o'ooaro yáì.

W̄ekena

(Luk 11:9-13)

⁷ À w̄é ke, Luda ni kpááwa. À wete, áni le. À gbà lé, Luda ni w̄éare.

⁸ Zaakú gb̄e kú à w̄é k̄een òdi kpáa, gb̄e kú à w̄ete s̄s̄ àdi le, gb̄e kú à gbàa l̄een oni w̄ene.

⁹ Á té, dí mé ani gb̄e kpá a néa, tó à burodi w̄é k̄ea?

¹⁰ Tó à kp̄ w̄é k̄ea s̄s̄, ani ml̄é sé à kpáa yá?

¹¹ Bee kú à v̄anik̄eo, á pɔ́ mana kpana á n̄enɔa d̄s. Oni á De kú à kú musu pɔ́ mana kpana gb̄e kú ò w̄é k̄enɔa pɔ́ o d̄o yá?

¹² À ke gb̄enɔne l̄ákú à ye ò kéare nà. Musa doka kú annabinɔ ȳanɔ m̄in gwe.

Z̄éle kpakoto

(Luk 13:24)

¹³ Á z̄éle kpakoto sé. Z̄é kú a lé yàasa akú à m̄eporoki ví d̄i gé kúñwo kakatena gūmme. Abirekūn pari ten sé.

¹⁴ Z̄é kú àdi gé kúñwo w̄endii gūn lé kpakoto à nak̄ana, ak̄us̄ gb̄e kú ò l̄è ò s̄enɔn dasiro.

Gb̄e d̄na a yak̄enaaa

(Luk 6:43-44, 13:25-27)

¹⁵ Á laakari ke annabi ékenoi. Òdi su á k̄inaa kú s̄á bárao dana, ama l̄ewanna n̄aderinɔme ñ ũ.

¹⁶ Áni ñ d̄s̄ ñ yak̄enaaa. Òdi geepe bo l̄è líaro. Òdi kaka e babare líaro.

¹⁷ Lí mana d̄i né nna i, lí v̄ani d̄i né gina i.

¹⁸ Lí mana d̄i f̄s̄ à né ginaa iro, lí v̄ani d̄i f̄s̄ à né nna iro.

¹⁹ Òdi lí kú àdi né mana iro z̄s̄ ò zu té gūmme.

²⁰ Lem̄e áni ñ d̄s̄ ñ yak̄enaaa le.

²¹ Adi ke gb̄e kú àd̄iḡ ma sísi Dikiri, Dikiri, mé ani ḡe kpata kú à b̄ò Luda k̄inaa gūnlo, sé gb̄e kú àdi ma De kú à kú musu p̄oyenyina kee.

²² Yákpatekeḡɔɔ z̄i pari ni pimene: Dikiri, Dikiri, o Luda yá òñne kú n t̄so bi! O t̄ananɔ ḡor̄ma kú n t̄so bi! O daboyanɔ k̄e dasi kú n t̄so bi!

²³ Mani piñne súsu: Má á d̄s̄ zikiro. À gomala yāvānik̄erinɔ!

Kp̄ebori gb̄enɔn planɔ

(Luk 6:47-49)

²⁴ Abire yáì gb̄e kú à ma yá d̄inɔ mà, akú à z̄i k̄ea de lán gb̄e laakaride kú à a kp̄e b̄ò gb̄eaa bàme.

²⁵ Kú legu mà, í dàgula, ía kàka à sù kp̄e piia, akú adi lét̄ero, kú ò a ē p̄ete gb̄eaa yáì.

²⁶ Gbē kū à ma yā dínɔ mà, akū adi zī kearo de lán m̀saride kū à a kpé b̀ò b̀usu'atēa bàme.

²⁷ Kū legū mà, í dàgula, ìa kàka à sù kpé piia, akū à gb̀òrò à lète gb̀irim.

Yesu ikoo

²⁸ Kū Yesu yā bireɔ ò à làka, a yādannenaà b̀ò pari sare,

²⁹ zaakū adi yā dañne lán ludayādannerinɔ bàrò, à dàñne kū ikoome.

8

Kusu werekšanaa

(Maa 1:40-45, Luk 5:12-16)

¹ Kū Yesu kipa s̀s̀sia, pari téi.

² Akū kusu ke sù à kùte a are à pi: Dikiri, tó n̄ yei, ìni f̄s̄ n̄ ma werekša swáswa.

³ Yesu ɔ̀ b̀ò à nàa à pi: Má yei. N̄ ḡs̄ swáswa. Zaa gwe ḡɔ̀nɔ a kusu làka.

⁴ Akū Yesu pine: N̄sun o gb̀eke maro. N̄ ḡ n̄ n̄ zida m̄ sa'oriine, n̄ sa'opɔ̀ kù Musa dite kpá n̄ werekšana sèeda ú gb̀enɔne.

Sozanɔ gb̀e z̄sk̄ z̄ikeri werekšanaa

(Luk 7:1-10)

⁵ Kū Yesu ten ḡe Kapenamú, akū Romu sozanɔ gb̀e z̄sk̄ɔ̀ sù a k̄inaa, a wé k̄eà

⁶ à pi: Dikiri, ma z̄ikeri wùtena be, à k̄ɔ̀nɔ kù, mè ten ūa manamana.

⁷ Akū Yesu pine: Mani ḡé mà a werekša.

⁸ Akū gb̀e z̄sk̄ɔ̀ pi pine: Dikiri, mádi ká n̄ ḡé ma bearo. N̄ yā o dé, ma z̄ikeri ni werekša.

⁹ Zaakū makú se, ò iko ví ma musume, akū má iko ví sozanɔa. Madí o n̄ gb̀e done à ḡé, àdi ḡé. Madí o a pãdena à m̄s̄, àdi su. Madí o ma z̄ikeriine à adikú ke, akū àdi ke.

¹⁰ Kū Yesu yā pi mà, à b̀ò a sare, akū à pi gb̀e kù ò téinɔne: Yápuran maten oáre, mádi le gb̀eke ma náani k̄e le Isarailanɔ téro.

¹¹ Maten oáre, gb̀enɔ̀ ni b̀o ifáboki kpa kù ifálete kpao dasidasi oni su p̄s̄ ble kù Ibrah̄o kù Isaakuo kù Yakubuo kpataa kù à b̀ò Luda k̄inaa ḡun.

¹² Gb̀e kù ò de yā òḡs̄ kù kpataa pi ḡunɔ̀ s̄s̄, oni n̄ zu bàai gusira ḡumme. Gwen oni ɔ̀ d̄ɔ̀n ò ɔ̀ di n̄ m̄ia.

¹³ Akū Yesu pi sozanɔ gb̀e z̄sk̄ɔ̀ piine: N̄ tá be. À kenne lákú n̄ ma náani k̄e nà. Akū a z̄ikeri pi gb̀ana kù ḡɔ̀rɔ kù a ḡɔ̀nɔ.

Yesu gyãrenɔ werekšana dasidasi

(Maa 1:29-34, Luk 4:38-41)

¹⁴ Yesu ḡe Pita bea, akū à è a nanɔ da wùtena, àten mèwána ke.

¹⁵ Kū à ɔ̀ nà a ɔ̀a, akū a mè yida kù, akū à fùte à p̄s̄ble k̄ene.

¹⁶ Kū ɔ̀k̄s̄i k̄e, akū ò s̄ume kù tánadenɔ dasidasi, akū à tana pinɔ̀ gòr̄ma kù yā'onaa, à gyãrenɔ̀ wèrekša n̄ pinki.

¹⁷ Len yā kù annabi Isaya òo k̄e le à pi:

À ó gb̀anasarike s̄e,

à ó gyãnɔ̀ k̄ewá.

Gb̀e kù ò ye ò té Yesuinɔ̀

(Luk 9:57-62)

¹⁸ Kū Yesu è pari kàkaraai, akū à pi à ibanɔne: Ò bikú s̄ebe bara.

¹⁹ Akū ludayádanneri ke sù à pi Yesune: Danneri, gu kù nten ḡén s̄inda pinki maniḡs̄ tényí.

²⁰ Yesu pine: Gb̀egbonnɔ̀ n̄ tò ví, b̄anɔ̀n̄ n̄ sà ví, Bisásiri Né s̄s̄ à ìampaki víro.

²¹ Akū ìba pãnde pine: Dikiri, n̄ tó ari ma de kpágui ḡia.

²² Akū Yesu pine: N̄ témai. N̄ tó ḡenɔ̀ n̄ ḡenɔ̀ ví.

Yesu z̄aga'ia z̄enaa

(Maa 4:35-41, Luk 8:22-25)

²³ Yesu ḡé ḡó'ite ḡun, akū à ibanɔ̀ t̄ei ò dà z̄én.

²⁴ Kánto z̄aga'ia gb̀ana kàka s̄ebela, í ten víví àten kàka n̄ gón. Yesu ten i o,

²⁵ akū à ibanɔ̀ n̄ai, ò a vù ò pi: Dikiri, n̄ ó sura ba, óten kakateme.

²⁶ Akū à piinne: Ludanaanik̄ianadenɔ! À k̄e dera á vína ví lee? Akū à fùte à ḡi ìane kù ío, akū gu k̄e k̄itikiiti.

²⁷ Yā pi b̀ò gb̀e pinɔ̀ sare ò pi: Gb̀e kpate taka burin dí? Bee ìa kù ío di a yā mame.

Tananɔ̀ gb̄arena alɛdenɔa

(Maa 5:1-20, Luk 8:26-39)

28 Kù Yesu bikù bara dire Gadara bùsun, tánade gbēnɔn pla kenɔ bò miranɔ té, ò sù ò dàale. Ò pásí manamana, gbēke di f̄s à b̄te gwero.

29 Ò wiki lè ò pi: B̄n ó vī k̄s ɔī, Luda Né? N su wé tawá la ari a ḡɔɔ ḡs kán yá?

30 Alɛde kpása z̄k̄s kù kúnwo zà dire, òten p̄s ble.

31 Akù tana pinɔ kùte kè Yesune ò pi: Tó n p̄wá, ò ó gbare alɛde kpása dire gūn.

32 Akù Yesu píne: À gé. Akù ò góm̄ma ò ḡé alɛdenɔ gūn. Akù alɛde kpásaa pii wì kù bàao pínki, ò sòro s̄s̄igororoa, ò si s̄ben, akù ò ḡaga í gūn gwe.

33 Akù alɛde d̄arinɔ bàa lè ò ḡé w̄te gūn, ò yá pinɔ bàabañe kù yá kù à tánadenɔ lèeo pínki.

34 Akù w̄tedenɔ b̄te ò ḡé da Yesule ò pinki. Kù ò a è, ò kùte k̄ne kù à boñe ò bùsun.

9

K̄n̄de werek̄sanaa

(Maa 2:1-12, Luk 5:17-26)

1 Yesu ḡé gó gūn, à èra à s̄be bikù à kà a be w̄te a.

2 Akù gb̄kenɔ m̄ne kù k̄n̄deo wútena gyares̄b̄n. Kù Yesu è ò a náani vī, akù à p̄i k̄n̄de píne: Ma gb̄é, ò laakari kp̄áte! N durunnano k̄mma.

3 Ludayádanneri kenɔ kù gwe, akù ò ò ò n̄n̄s̄e gūn ò pi: Gb̄é bire ten d̄ake kù Ludaoome.

4 Yesu ò laasun d̄s, akù à ò lá à pi: B̄yáí àten laasun v̄ni lé à n̄s̄e gūnn?

5 Tó ma p̄i, a durunnano k̄ka, ke tó ma p̄i à fute à t̄aa o, a kpaté mé à aragaa?

6 Ma ò le de aḡs d̄s kù Bis̄siri Né durunnano k̄mma iko vī z̄ite lame. Akù à p̄i k̄n̄de píne: Ò fute ò n wútebo sé ò tá be.

7 Akù à fute à tá be.

8 Kù pari è le, v̄na ò kù, ò Luda kù à iko bire taka kp̄a bis̄sirinɔ tó bò.

Matiu sisinaa

(Maa 2:13-17, Luk 5:27-32)

9 Yesu bò gwe, àten ḡete, akù à gb̄é kù òdi pi Matiu è vutena a be'ḡosikpen. À píne: Ò m̄s ò t̄mai. Akù à fute à t̄ei.

10 Kù Yesu ten p̄s ble a bea, be'ḡosirinɔ kù kifirinɔ kù gwe dasi, òten p̄s ble k̄aa kù à òbanɔ lele.

11 Kù Farisinɔ è le, akù ò a òbanɔ là ò pi: B̄yáí à dikiri ten p̄s ble kù be'ḡosirinɔ kù kifirinɔo?

12 Kù Yesu yá pii mà à pi: Gb̄é kù à aafia vī bàka kù kù likita ȳaoro, sé gyare.

13 À gé à laasun lé yá kù à k̄na Luda ȳan bire miia ò pi: K̄s w̄endagwanaa má yei, adi ke sa'onaañlo. Mádi su gb̄é manano sísiro, sé kifirinɔ.

L̄ȳinaa

(Maa 2:18-22, Luk 5:33-39)

14 Akù Yahaya Da'it̄ekeri òbanɔ sù ò Yesu là ò pi: À kè dera ók̄nɔ kù Farisinɔ odi lé yī, akù n òbanɔ di yī s̄roo?

15 Akù Yesu yá l̄k̄s̄añne à pi: N̄s̄eri gb̄enɔ ni p̄sira ke ḡɔɔ kù à kù kúnwo n̄s̄e gūn yá? Oi, ama a ḡɔɔ ni su kù oni n̄s̄erii pi bo ò té, gbasa ò lé yī sà.

16 Gb̄éke di uta z̄i nambata na kù p̄le dufuoro, zaakù a dufu ni s̄k̄n̄ à k̄k̄s̄re, uta z̄i f̄na ni kara.

17 Òdi s̄ew̄e dufu ká t̄uru z̄i gūnlo. Tó ò kè le, t̄uru ni p̄t̄ame, w̄e p̄i ni k̄ote, t̄uru ni w̄iwi. Oi, òdi s̄ew̄e dufu ká t̄uru dufu ḡumme, oniḡs mana ò pinki.

N̄n̄kpare vuna kù n̄gb̄é kù à ò nà Yesu utaaa

(Maa 5:21-43, Luk 8:40-56)

18 Ḡɔɔ kù Yesu ten yá bireno oñne, gb̄nade ke sù à kùte a are à pi: Ma n̄n̄gb̄é gà tera dí. Ò m̄s ò ò naa, aniḡs kù w̄end̄io.

19 Akù Yesu fute à t̄ei kù à òbanɔ.

20 N̄n̄gb̄é ke kù gwe, aru di b̄tea à kà w̄e kuri aweepla. À sù à ò nà Yesu uta léa a kpe kpa.

21 Zaakù à pi: Bee tó ma ò nà a utaa dé, mani werek̄sa.

22 Yesu lite à a è, akù à pi: Ò n laakari kp̄áte, n̄gb̄é! Ma náani kù n kè mé à n werek̄sa. Gwe ḡn̄n̄ n̄gb̄é pi w̄erek̄sa.

23 Kù Yesu kà gb̄nade pi bea, à è òten kute pé, pari k̄ni d̄o.

24 Akù Yesu pi: À à z̄ida gá. Né pi dí garo, àten i ome. Akù òten a lalandi ke.

25 Kù ò p̄e gb̄enɔ ò b̄te bàai, akù Yesu ḡé kp̄én, à né pii kù a sa, akù à fute.

26 Akù yá pi baaruu dà bùsuu p̄ila pínki.

V̄nanɔ werek̄sanaa

²⁷ Kū Yesu bò gwe, vīna gbēnɔn planɔn tēi kū wikio òten pi: Ñ ó wēnda gwa, Dauda buri!
²⁸ Kū Yesu kà be, vīna pinɔ nài, akū à n̄ lá à pi: Á ma náani vī kū mani f̄s mà yā pi keáre yá?
 Ò wēa ò pi: Leme, Dikiri.

²⁹ Akū à ɔ n̄ n̄ wēá à pi: Àḡs deáre lákū a ma náani kè nà.

³⁰ Akū n̄ wé gu è. Yesu kpákēnyī à pi: Àsun o gbēke maro.

³¹ Bee kū abireo ò gēe ò a baaruu dāgula būsuu pin pinki.

Nēnēnatēnade werekšanaa

³² Gɔɔ kū vīnanɔ ten bote, ò sù Yesune kū tånade kū a nēne natēnaao.

³³ Kū Yesu tana p̄i gò, akū à yā ò. Yā p̄i bò pari sare ò pi: Ódi yā bire taka e Isarailanɔ būsun yāro.

³⁴ Akū Farisinɔ pi: Àdi tana gor̄ma kū tånanɔ kina gbānaome.

Yesu wēndad̄sna gbēnɔne

³⁵ Yesu gēe wētēnɔa kū lakutunɔ pinki, à yā dàinne n̄ aduakekpēnɔ gūn, à kpata kū à bò Luda kinaa baaru nna kpāinne, à gyārenɔ werekša n̄ pinki kū gbānasaridenɔ n̄ pinki.

³⁶ Kū à pari è, akū ò kēne wēnda, zaakū ò kú b̄idin, ò likara lán sá kú ò d̄ari vīronɔ bà.

³⁷ Akū Yesu pi a ibanɔne: Pókēna z̄sk̄s, ama z̄ikerinɔn dasiro.

³⁸ Á wé ke Buradea de à z̄ikerinɔ gbare ò a pónɔ kē.

10

Yesu z̄iri gbēnɔn kuri awēeplanɔ ditēnaa

(Maa 3:13-19, Luk 6:12-16)

¹ Yesu a iba gbēnɔn kuri awēeplanɔ sisi, akū à n̄ gba iko ò tånanɔ gor̄ma, ò gyārenɔ werekša kū gbānasaridenɔ n̄ pinki.

² Z̄iri gbēnɔn kuri awēepla pinɔ tónɔn dí: Gbē káaku Simɔ kū òdi pine Pita kū a dakūna Anduruo, Zebedi né Yamisi kū a dakūna Yuhanao,

³ Filipi, Batolomiu, Tomasi, be'oḡsiri Matiu, Alafeu né Yamisi, Tadeu,

⁴ Simɔ Kokaride kū Yudasi Isikarioti kū à bò a kpeo.

Yesu z̄irinɔ z̄inaa

(Maa 6:7-13, Luk 9:1-6)

⁵ Kū Yesu ten gbēnɔn kuri awēepla pinɔ z̄i, à piinne: Àsun gé buri pāndenɔ kinaaro. Àsun gē Samaria wētēnɔ gūnlo.

⁶ Á gé Isaraila kū ò sáte lán sá banɔ kinaa.

⁷ Á gé àḡs waazi ke àḡs géo à pi: Kpata kū à bò Luda kinaa kà kani!

⁸ Á gyārenɔ werekša, à gēnɔ vu bona gan, à kusunɔ werekša swáswa, à tånanɔ gor̄ma. Lákū a lè pókēkpanaa sari nà, à keñne pókēsinaa sari.

⁹ Àsun ɔḡo da á b̄òk̄nlo.

¹⁰ Àsun b̄òk̄olokona séro ke uta plade ke kyate ke gòo, zaakū z̄ikerii kà à a p̄oble le.

¹¹ Wēte kū áni kán s̄inda pinki ke lakutu, à gbē mana wete à kipaa, àḡs kú gwe ari à gé gēo z̄éla.

¹² Tó a gē ɔnn, à f̄ɔ nna kpám̄ma.

¹³ Tó ɔndenɔ kà, á f̄ɔ nna ni ḡs̄inne. Tó odi ká s̄s̄ro, á f̄ɔ nna ni era à sukpaáwa.

¹⁴ Gu kū odi gbānake kpáái ke odi sá kpá á yairo, à bo ɔn ke lakutu pii gūn à lukutē warawara á gbāna.

¹⁵ Yāpuran maten oáre, yākpatekeḡɔɔ z̄i wētāmmana kū S̄ɔd̄ɔmu kū Ḡɔm̄ɔradenɔ ni le niḡs̄ s̄ana de wēte pi deno p̄la.

Yā kū ani Yesu ibanɔ le onnēnaa

(Maa 13:9-13, Luk 21:12-17)

¹⁶ Mateni á z̄i lán s̄anɔ bà lewannanɔ tēme. Àḡs laakari vī lán ml̄enɔ bà, àḡs de yākekerisaridenɔ ũ lán potēnenɔ bà.

¹⁷ Á laakari ke bisásirinɔi, zaakū oni á kükū ò á na yākpatekerinɔne n̄ si, oni á gbēgbē n̄ aduakekpēnɔ gūn.

¹⁸ Oni gé kááo būsú gbē z̄sk̄ɔnɔ kū kinanɔ kinaa ma yai. Ániḡs deñne ma s̄eedadenɔ ũ kū buri pāndenɔ.

¹⁹ Tó ò á kpám̄ma, àsun yā kū áni ò damu kero ke yā kū áni lir̄ma. Z̄i kua Luda mé ani yā kū áni ò da á lén.

²⁰ Adi ke ák̄ɔnɔ mé áni yā oro, á De Nini mé ani yā da á lén.

²¹ V̄ini k̄u dak̄unan̄o ni k̄o kp̄ám̄ma ò de. Den̄o ni bo n̄ n̄én̄o kpe. N̄én̄o ni bo n̄ den̄o k̄u n̄ dan̄o kpe ò n̄ de.

²² Gb̄ē s̄inda p̄ínki ni z̄áágu ma ȳai, ama gb̄ē k̄u à z̄ena gb̄ána ari a ḡoro léa ni surabana le.

²³ Tó òten w̄é tááwa w̄éte ken, à bàa lé à tá a p̄anden. Ȳapuran maten oáre, áni gé Isarailan̄o b̄usu w̄éten̄o ḡun̄ à láka p̄ínkiro, Bis̄ásiri Né ni ḡínake à su.

²⁴ Ibaa diḡo de a dannerilaro. Z̄irri diḡo de a dikirilaro.

²⁵ Tó iba a ȳadanneri lenaa lè ke tó z̄iri a dikiri lenaa lè, abirek̄u mò le. Tó ò tó kp̄a òn bedene Belez̄ebubu, tó k̄u a v̄ani de abirek̄ulan̄o oni kp̄a a ònden̄o.

Z̄ena k̄u Yesuo gb̄ēn̄o are

(Luk 12:2-9)

²⁶ Àsun v̄ina keñero. P̄óke kun utena k̄u ani bo gupuraaro. Asiriyá ke kun k̄u oni gí d̄airo.

²⁷ À yá k̄u maten oáre gusiran o gupuraa. À yá k̄u áten ma á s̄á ḡun̄ kp̄àkpa ke ḡánulea.

²⁸ Gb̄ē k̄u òdi mè kakate, ama òdi f̄ò ò nini d̄eron̄o, àsun v̄ina keñero. À v̄ina ke Ludane, k̄u ani f̄ò à nini k̄u m̄èeo kakate té ḡun̄ p̄ínki.

²⁹ Òdi b̄antoro m̄en̄ pla ȳia k̄oò donloo? Ama n̄ ke di lét̄e z̄ite á De ȳad̄naa sariri.

³⁰ Bee á mik̄ano, à a lé d̄o.

³¹ Abire ȳai àsun v̄ina kero. Á b̄èere de b̄antoro dasin̄ola.

³² Gb̄ē k̄u à z̄è k̄umao gb̄ēn̄o are, mani ze k̄āao ma De k̄u à k̄u musu are.

³³ Gb̄ē k̄u à ledi kp̄amai gb̄ēn̄o are s̄o, mani ledi kp̄ai ma De k̄u à k̄u musu are.

K̄èk̄ōana Yesu ȳai

(Luk 12:51-53, 14:26-27)

³⁴ Àsunḡo da ma su de gb̄ēn̄o ḡo nna k̄u k̄ōo andunia ḡunn̄lo. Mádi su de gb̄ēn̄o ḡo nna k̄u k̄ōo ȳain̄lo, sé futena k̄u k̄ōo.

³⁵ Ma sume, de ḡōgb̄ē bo a de kpe, n̄ogb̄ē bo a da kpe, n̄oz̄are bo a z̄á da kpe.

³⁶ Gb̄ē bedeno ni ḡo a iberen̄o ū.

³⁷ Gb̄ē k̄u à ye a de ke a dai demala dí ká àḡo de ma iba ūro. Gb̄ē k̄u à ye a n̄éḡōgb̄ē ke a n̄ogb̄ē demala dí ká àḡo de ma iba ūro.

³⁸ Gb̄ē k̄u adi a lígb̄andurukpana sé àḡo téomairo, ade dí ká àḡo de ma iba ūro.

³⁹ Gb̄ē k̄u à a w̄èndi k̄una, ade ni kurai. Gb̄ē k̄u à ḡi a w̄èndii ma ȳai s̄o, ade niḡo w̄èndi v̄i.

Láada ȳá

⁴⁰ Gb̄ē k̄u à á sí ma sim̄e. Gb̄ē k̄u à ma si s̄o, ade gb̄ē k̄u à ma z̄i sim̄e.

⁴¹ Gb̄ē k̄u à annabīi si a annabik̄e ȳai ni annabi láada le. Gb̄ē k̄u à gb̄ē mana si a manake ȳai ni gb̄ē mana láada le.

⁴² Bee í ȳidan, gb̄ē k̄u à né d̄ino doke gb̄a ma ibake ȳai, ȳapuran maten oáre, ade ni kura a láadairo.

11

Yahaya Da'itek̄eri z̄irino

(Luk 7:18-35)

¹ K̄u Yesu yá biren̄o dà a iba gb̄ēn̄on̄o kuri aweeplan̄o à láka, à bò gwe, à ḡèe waazi ke n̄ w̄éten̄o ḡun̄, áten yá dañne.

² Zaa kp̄ésiran Yahaya Kirisi yákenan̄o mà, ak̄u à a iba ken̄o z̄i

³ ò a la, àk̄u mé à gb̄ē k̄u ani su ū yá, ke òḡo w̄é d̄o gb̄ē p̄andeime?

⁴ Ak̄u Yesu w̄em̄ma à pi: À gé yá k̄u áten ma áten e gb̄a Yahayan̄e à pi,

⁵ v̄inan̄o ten gu e, eren̄o ten t̄aa o, kusun̄o ten werek̄ōa, s̄áton̄o ten yá yá ma, ḡen̄o ten vu, takasiden̄o ten baaru nna waazi ma.

⁶ Arubarikademe gb̄ē k̄u àdi fu ma ȳāro ū.

⁷ K̄u Yaaya z̄irino t̄a, Yesu Yahaya yá ò parine à pi: Bón a ge gwa gb̄áran̄an̄o? K̄apa k̄u ía ten ȳiḡan̄ yá?

⁸ Bón a ge gwa s̄aa? Gb̄ē k̄u à p̄ókasa z̄āne danan̄o yá? P̄ókasamanadarino diḡo k̄u k̄inabeame.

⁹ Bón a ge gwa s̄aa? Annabīin̄o yá? Leme! Maten oáre, à de annabila se.

¹⁰ Zaak̄u Yahayan̄o ò a yá k̄è Luda yán ò pi: Mani ma z̄iri gbar̄e n̄ a de à z̄é kekenne.

¹¹ Ȳapuran maten oáre, n̄ogb̄ē né'inaa ḡun̄ gb̄ēke dí bo à k̄a Yahaya Da'itek̄eri ūro. Bee k̄u abireo gb̄ē k̄u à de gb̄ē kp̄ede ū kpata k̄u à bò Luda k̄inaa ḡun̄ deala.

¹² Zaa ḡoro k̄u Yahaya Da'itek̄erii n̄a waazikenanaa ari suna gb̄aa, òten k̄ōde ke ò ḡè kpataa pin, ak̄u k̄ugb̄anaden̄o ten ḡen̄.

¹³ Musa k̄u annabin̄o p̄ínki ḡínake ò a yá ò ari à ḡèe pé Yahayaa.

¹⁴ Tó áni f̄ò à sí, Yahaya pi mé à Iliasu k̄u ò pi ani su ū.

¹⁵ Gb̄ē k̄u à s̄á v̄i à yá pi ma.

¹⁶ Bón mani gbáragbèṅṅ lekṣaoo? Ò de lán né kú ò kú ete gúnno bà òten lé zukṣi
¹⁷ òten pi:
 O kutee pèáre, ádi ũ wāro,
 o wēnda lē siáre, ádi ʒ dōro.
¹⁸ Zaakú Yahaya sù, adi burodi sóro, adi wē miro, akú ò pi tãnademe.
¹⁹ Kú Bisásiri Né sù, ádi pṣ ble, ádi í mi, akú ò pi: Guturu wēmiriime, be'ogṣsirinṅ kú kifirinṅ
 gbēnname! Ama òdi ʒndṣ dṣ a yãkenaaame.

Yesu zukakana wēte kenṅ denṅ
(Luk 10:13-15)

²⁰ Akú Yesu fúte à zuka kà wēte kú à a daboyá paride kēnnṅ gbēnṅ, kú odi n nēse litero yáí
 à pi:
²¹ Waiyoo Krazidēnṅ! Waiyoo Betesaidadēnṅ! Tó ma daboyá kú ma kè á ténṅ kè Taya kú
 Sidṣo yá, de wētepidēnṅ pṣkasanṅ dádańla, ò vùte tuburaa à gū kè nēselitena sēeda ũ.
²² Matēn oáre, yãkpatēkegṛṛṅ zī á wētãmmāna nigṣ de Tayadēnṅ kú Sidṣdēnṅ pṣla.
²³ Ákṣnṅ Kapēnamudēnṅ sṣ áni gbā à zṣ Ludaan yá? Oni ʒ zṣáí ari gyáwãnn. Zaakú tó ò
 daboyá kú ma kè árenṅ kè Sṍdṍmu yá, de à kun ari kú a gbárao.
²⁴ Matēn oáre, yãkpatēkegṛṛṅ zī á wētãmmāna nigṣ de Sṍdṍmudēnṅ pṣla.

Kámmabona Yesu kīnaa
(Luk 10:21-22)

²⁵ Zī kúa Yesu pi: Baa, musu kú zítēo Dikiri, ma n sáabu kè, kú n yá bireno ùte yádṣrinṅne
 kú ʒndṣrinṅ, akú n boo kyódṣrisarinṅne.
²⁶ Leme, Baa, zaakú n ppyenyínaame.
²⁷ Ma De pṣ sında pínki nãmenē ma ʒí. Gbēke Luda Né dṣro, tó adi ke De Luda baasiro. Gbēke
 De Luda dṣro, tó adi ke a Né kú gbē kú Né pi ye à a mṍfínēnṅ baasiro.
²⁸ À mṍ ma kīnaa ákṣnṅ kú á aso sena a kpsanṅ pínki, mani á gba zé à kámma bo.
²⁹ À ma gbãngo sé à yá dada ma kīnaa, á laakari ni kpáte, zaakú má buse akūsṣ ma nēse
 yída.
³⁰ Ma gbãngo sena zī'ũro, ma aso tikisiro.

12

Kámmabogṛṛṅ yá
(Maa 2:23-3:6, Luk 6:1-11)

¹ Gṛṛṅ birea Yesu ten pã buranṅla kámmabogṛṛṅ zī. Nà teni a íbanṅ de, akú ò pṣblewe wōro,
 òten só.
² Kú Farisinṅ è le, akú ò pine: Ñ n íbanṅ gwa, òten yá kú òdi ke kámmabogṛṛṅ zīro ke.
³ Akú Yesu pínnē: Adi kyó ke a è lákú Dauda kè nà kú a gbēnṅ gṛṛṅ kú nà teni n deroo?
⁴ À gè Luda ʒnn, àpii kú a gbēnṅ burodi kú ò kàte Ludanēe sò, burodi kú ò a sona zé vīro, sé
 sa'orinṅ.
⁵ Kú sa'ori kú ò kú Luda ʒnn kámmabogṛṛṅ zīnṅ di gṛṛṅ pi yá daro, akūsṣ adi keńne taari ũro,
 ádi a kyó ke a è Luda yãnloo?
⁶ Matēn oáre: Pṣ kú à zṣkṣ de Luda ʒnla kú la.
⁷ Tó á yá díkīna mi dṣ, kú kṍwēndagwanaan má yei, adi ke sa'onaanlo, de ádi taarisaridēnṅ
 taari lero.
⁸ Zaakú Bisásiri Né mé à iko vī kámmabogṛṛṅa.
⁹ Kú Yesu bò gwe, akú à gè n aduakekpen.
¹⁰ Gṣgbē ke kú gwe, a ʒ do íbana. Gbēkenṅ ten zé wete ò yá dí Yesua, akú ò a là ò pi: Gbē
 werekṣana kámmabogṛṛṅ zī zé vī yá?
¹¹ Akú à wēmā à pi: Tó á gbēke sá vī à zu wēen kámmabogṛṛṅ zī, à gí gé à boii?
¹² Bisásiri de sála zã. Abire yáí yãmanakēna kámmabogṛṛṅ zī zé vī.
¹³ Akú Yesu pi gṣgbē pínnē: Ñ n ʒ pii poro. Kú à pòro, akú à kè a gbēn swáswa lán a do bà.
¹⁴ Akú Farisinṅ bṍte ò gèe ò yá gṣṣṣ deran ò ke nà ò Yesu de.

Zíkēri kú Luda sèe

¹⁵ Yesu dṣ, akú à gò gwe. Pari bò ò tēi, akú à n gyãrenṅ wèrekṣa n pínki,
¹⁶ à gínne ò o gbē kú á de a ũ.
¹⁷ Len Luda yá kú annabi Isaya òo kè le, à pi:
¹⁸ Ma zíkēri kú ma sēen dí,
 ma yenyíde kú a yá di kámagu.
 Mani ma Nini di a musu,
 aní yãzede da burinṅne.

¹⁹ Ani lékpakṣa kero, ani patarṁmaro,
gbēke ni a zuka ma dɔ batunlo.

²⁰ Ani kàpa kù à kpána zén éro,
ani fitila wé'ipakena dero,
ari à tó yázede zì ble.

²¹ Buri sīnda pínki támaa nigṣ dɔa.

Tanagona gbēna

(Maa 3:20-30, Luk 11:14-23)

²² Akù ò sù Yesune kù tánade vīna kù a néne natenaao. Yesu a wèrekṣa, àten yā o sà, àten gu e.

²³ Akù yā pìi bò gbēnɔ sare n pínki ò pì: Dauda buri piin díroo?

²⁴ Kù Farisinɔ mà, akù ò pì: Gbē díkīna ni fṣ à tàna gorṁmaro sé kù tánanɔ kína Belezɛbubu gbānao.

²⁵ Yesu n laasun dṣ, akù à pì: Kpata kù a gbēnɔ ibereɛ sè kù kṣo ni kakate. Wète ke ɔn kù a gbēnɔ ibereɛ sè kù kṣo ni gṣ bezī ùme.

²⁶ Tó Setan teni a zīda go gbēna, à ibereɛ sè kù a zīdaon gwe. A kpata ni gì ke derameɛ?

²⁷ Tó Belezɛbubu gbānan madigṣ tánanɔ goorṁma sṣ, á gbēnɔ di n go kù dí gbānaomeɛ? Len á zīda gbēnɔ à éke bò le.

²⁸ Tó Luda Nini gbānan maten tàna goorṁma, àgṣ dṣ kù kína kù Luda kàa sù à á lén gwe.

²⁹ Deran gbē ni ke nà à gē gṣsa gbāna kpén à a pṣnɔ sèteɛ? Séto à a yì gīa, gbasa à a kpé wara.

³⁰ Gbē kù à de ma gbē ūro bi ma ibereɛme. Gbē kù àten pṣ kakara kùmaoro ten fākṣame.

³¹ Abire yāi maten oáre, Luda ni gbēnɔ durunnano kṁma kù a tṣ vāni kù òdi sísinɔ pínki, ama ani gbē kù à a Nini tṣ vāni sì kéro.

³² Tó gbē Bisāsiri Né tṣ vāni bò, Luda ni kēa, ama tó gbē Luda Nini tṣ vāni bò, ani ade kē andunia tera díkīna gūnlo ke a kù àten su.

Gbē dṣna a yakēnaaa

(Luk 6:43-45)

³³ Tó lí mana, a né nigṣ maname. Tó lí vāni sṣ, a né nigṣ vānime. Zaakù línen òdi lí dṣa.

³⁴ Bisāsiri pitikonɔ! Kù á vāni, à kè dera áni fṣ à yā mana oo? Zaakù yā kù à swèe pàn lé di o.

³⁵ Gbē mana di a mana bo a mana kù à katena a gūmmme. Gbē vāni sṣ àdi a vāni bo a vāni kù à katena a gūmmme.

³⁶ Maten oáre, yākpatekegɔɔ zī gbēnɔ ni n fayasariyā kù ò ò baba Ludane pínki.

³⁷ Zaakù yā kù n ò mé ani yā nna kpámma kesṣ à yā danla.

Sèdagbekana Yesua

(Maa 8:11-12, Luk 11:29-32)

³⁸ Akù ludayádannerinɔ kù Farisi kenɔ pì Yesune: Danneri, ó ye n sèeda ke ke ò e.

³⁹ Akù Yesu wèrṁma à pì: Gbāragbē vāni ludanaanikerisarinɔ mé òdi sèeda gbekama, ama mani sèeda ke keṁero, sé annabi Inusa pṣ.

⁴⁰ Lákù Inusa kè kpò gbētē gberɛ gūn nà fānantē kù gwāanio ari gɔɔ aakṣ, len Bisāsiri Né ni ke le zīten fānantē aakṣ gwāani aakṣ.

⁴¹ Yākpatekegɔɔ zī Ninevadenɔ ni fute ò yā da gbāragbēnɔla, zaakù kù ò Inusa waazi mà, ò n nèseɛ lite, akù gbē kù à zṣkṣ de Inusala kù la.

⁴² Yākpatekegɔɔ zī genɔmidɔki kpa saraunia ni fute à yā da gbāragbēnɔla, zaakù à bò zaa andunia léa à sù Sulemanu ɔndṣyā ma, akù gbē kù à de Sulemanula kù la sà.

Tāna ɛrana a be zīa

(Luk 11:24-26)

⁴³ Tó ò tàna gò gbēa, àdigṣ likara zṣ gukorin àgṣ vuteki wete. Tó adi lero,

⁴⁴ akù àdi pì: Mani ɛra mà tá ma be zīame. Tó à kà gwe, àdi le à da pā, à warana swáswa zéazea.

⁴⁵ Akù àdi gé à à tàna kù n pāsī dealano sète mèn suppla à su kùñwo òdi gé ò vuten. Leme ade gwena kpede vāni digṣ de a káakupɔla. Gó dokɔnɔ pì mé ani gbāragbē vāninɔ bikù sṣ.

Yesu danen

(Maa 3:31-35, Luk 8:19-21)

⁴⁶ Kù Yesu ten yā o gbēnɔne, akù a da kù a dakūnanɔ kà, ò zè bàai, ò ye ò yā o kāao.

⁴⁷ Akù ò pine: N da kù n dakūnanɔ zena bàai, ò ye ò yā o kūnwo.

⁴⁸ Akù à wèa à pì: Dín ma da ūu? Dín ma dakūnanɔ ūu?

⁴⁹ Akù à ɔ dṣ à ìbanɔa à pì: Ma da kù ma dakūnanɔn dí.

⁵⁰ Zaakū gbē kū àdi ma De kū à kú musu p̄yenyīna ken ma dakūna kū ma dāreo kū ma dao ū.

13

Yalékšana kú p̄wefáriio

(Maa 4:1-20, Luk 8:4-15)

¹ Ḡoꝛ dok̄oꝛo pi zī Yesu bò be à ḡe à vùte sèbe léa.
² Ò kàkarai dasidasi, akū à ḡe à vùte gó'iten, gbēno ḡo s̄s̄sia n̄ p̄inki.
³ Akū à yā lèk̄sañne dasi à pi: Búbari ke mé à bò à ḡe p̄wē fā.
⁴ Lákū àten fā nà, akū a ken̄o lète zé gūn, bāno sù ò blé.
⁵ A ken̄o lète gbē sàraa musu, gu kū à bùsu vī z̄sk̄ro, akū ò b̄te ḡoꝛo, kū bùsuu ḡegete gwero yāi.

⁶ Kū ifanté fùte, akū ò té kù ò ḡaga, kū ò z̄ini vīro yāi.
⁷ A ken̄o lète lèe gūn, akū lèe fùte à nàkaramma.
⁸ A ken̄o s̄s̄ ò lète z̄ite mana gūn, ò fùte ò né ì, a ken̄o wé bas̄oꝛo, a ken̄o baaak̄k̄s̄, a ken̄o baraakurikuri.

⁹ Gbē kū à s̄a vī, à yā pi ma.
¹⁰ Akū Yesu iban̄o n̄ai, ò a là ò pi: B̄oyāi n̄ten yā on̄ne kú yalékšanaao?
¹¹ Akū à w̄em̄ma à pi: Luda á gbá zé à kpata kū à bò a k̄inaa asirino d̄s̄, ama adi n̄ gba z̄éro.
¹² Zaakū gbē kū à p̄o v̄in Luda ni karane ari aḡo dasi. Gbē kū à p̄oke v̄iro s̄s̄, bee a fiti kū à v̄in Luda ni siame.

¹³ Abire yāin maten yā on̄ne kú yalékšanaao, de ò gu gwa p̄oke'ena sari, òdi s̄a kpá yāmanaa sari, a d̄ro d̄naa sari.

¹⁴ Luda yā kú annabi Isaya òo k̄em̄ma à pi:
 oniḡo s̄a kpá yākemanaa sari,
 oniḡo gu gwa p̄oke'ena sari.

¹⁵ Ò n̄ese v̄iro de òsun ònd̄o k̄uro yāi,
 n̄ s̄a gbāna de òsun yā maro yāi,
 n̄ w̄e kukurena de òsun gu ero yāi,
 zaakū ò ye ò are d̄oma mà n̄ gba aafiara.

¹⁶ Arubarikaden̄ome á ū kú á w̄e ten gu e akūs̄o á s̄a ten yā ma.

¹⁷ Yapurān maten oāre, annabino kú gbē manan̄on kun yā dasi, ò ye ò p̄o kú áten en̄o e, odi ero, ò ye ò yā kú áten man̄o ma, odi maro.

¹⁸ Á p̄wefári yā mi d̄s̄ à.

¹⁹ Tó gbē kpata kū à bò Luda k̄inaa yā mà akū adi d̄ro, Setan di su à p̄o kú ò t̄s̄ a sw̄e gūn pi siame. P̄wē kū à lète zé gūn m̄in gwe.

²⁰ P̄wē kū à lète gbē s̄araa s̄s̄, abirekūme gbē kū à yā mà à si ḡoꝛo kú p̄on̄nao ū.

²¹ Zaakū à z̄ini v̄iro, àdi ke ḡoꝛo plaro. Tó yā 'ummana a lè ke tó ò w̄e t̄aa yā pi yāi, àdi fume ḡoꝛo.

²² P̄wē kū à lète lèe gūn de lán gbē kū à yā mà à si bà, ama andunia yā damukena kū yena aruzek̄eio di nakaraa, akū àdi ḡo are sari.

²³ P̄wē kū à lète z̄ite mana gūn de lán gbē kū à yā p̄i mà à a d̄ro d̄s̄ bà. Àdi ke karana p̄o ū, n̄ ken̄o bas̄oꝛo, ken̄o baaak̄k̄s̄, ken̄o baraakurikuri.

Yalékšana kú f̄no

²⁴ Yesu yā p̄ānde lèk̄sañne à pi: Lákū kpata kū à bò Luda k̄inaa de n̄an dí: Gbēke ése mana t̄s̄ a bura.

²⁵ Ḡoꝛo kú òten i o, akū a ibere sù à f̄no w̄e f̄a ése p̄in, akū à ḡe z̄éla.

²⁶ Kū ése n̄o si, àten pia, akū f̄no pi bò gupuraa.

²⁷ Akū burade z̄ikerino sù ò p̄ine: Dikiri, p̄wē manan n̄ t̄s̄ n buranloo? F̄no ḡe à bò máa?

²⁸ Akū à piñne: Iberé mé à abirekū k̄e. Akū z̄ikerino p̄ine: N̄ ye ò gé wotowoton yá?

²⁹ Akū à pi: Oi! Tó àten wotowoto, áni woto kú éseome.

³⁰ Á tó ò fute l̄e l̄e ari p̄ok̄eḡoꝛo. Mani o p̄ok̄erino ò f̄no pi k̄e ḡia, ò a bàka yī té p̄o ū, gbasa ò ése k̄e ò ká ma d̄n̄.

Yalékšana kú musadi w̄eo

(Maa 4:30-32, Luk 13:18-19)

³¹ Yesu yā p̄ānde lèk̄sañne à pi: Kpata kū à bò Luda k̄inaa de lán musadi w̄e kú gbē s̄e à t̄s̄ a buraa b̄ame.

³² A w̄e kete de p̄wenola p̄inki, ama tó à fute, àdi ke z̄sk̄ de dò p̄n̄ola p̄inki. Àdi lí ke ari b̄ano di su ò didi a ḡāna.

Yalékšana kù lùbenεεo
(Luk 13:20-21)

³³ Yesu yá pánde lèkšanaíne à pì: Kpata kù à bò Luda kínaa de lán lùbene kù nɔgbē sè à kà flawa zaka lé aakɔ gūn à yàkate pínki bà.

Pɔ kù à tò Yesu ya lèkšanaíne
(Maa 4:33-34)

³⁴ Yesu yá birenɔ ò gbēnɔne kù yalékšanaao. Adi yáke oíne yalékšanaa sariro,
³⁵ de yá kù annabii ò ke yáí, zaakù à pì:
Mani lé wē mà yalékšana oíne,
mani yá kù à utena zaa anduniakatena gɔɔ oíne.

Fɔnɔ ya bɔkɔtenaa

³⁶ Akù Yesu gbēnɔ tò gwe à tà be. A íbanɔ nài ò pì: Ñ bura fɔnɔ yá bɔkɔte kewere.
³⁷ Akù à piíne: Pɔwεmanatɔri bi Bisásiri Néme.
³⁸ Bura bí anduniamε. Pɔwe mana bi kpata kù à bò Luda kínaa gbēnɔme. Fɔnɔ bi Setan gbēnɔme.
³⁹ Ibere kù à ñ tɔ bí Ibilisime. Pɔkēna bi andunialakagɔɔme. Pɔkērino bi malaikanɔme.
⁴⁰ Lákù òdi fɔnɔ kē ò ká tén nà, len ani ke le andunialakagɔɔa.
⁴¹ Bisásiri Né ní a malaikanɔ gbare ò gbēkekerino kù yávanikerino bɔte a kpata gbēnɔ té ñ pínki,
⁴² ò ñ ká té pásí gūn. Gwen oni ɔɔ dɔn ò ɔ di ñ mìa.
⁴³ Akù gbē mananɔ nigɔ té ke lán ífanté bà kpata kù à bò ñ De kínaa gūn. Gbē kù à sá ví à yá pi ma.

Yalékšana kù aruzεkeo

⁴⁴ Kpata kù à bò Luda kínaa de lán aruzεke kù à utena zíte gūn bàme. Kù gbēke bòa, à kèke à úte, akù pɔnna gūnn à tà à pɔ kù à vīnɔ yia pínki, akù à zíte pii lù.

Yalékšana kù gbē bèrεdeo

⁴⁵ Lákù kpata kù à bò Luda kínaa de nán dí dɔ. Lagatari mé àten òso mananɔ wete.
⁴⁶ Kù à òso ɔgɔde lè, akù à tà à pɔ kù à vīnɔ yia pínki, akù à òsoo pii lùo.

Yalékšana kù táaruo

⁴⁷ Lákù kpata kù à bò Luda kínaa de nán dí dɔ. Ò táaru kpá sèben, à kpɔ buri sinda pínki kù.
⁴⁸ Kù à pà, ò gâte ò bikùo bara, akù ò vùte ò a mananɔ plèplè ò ká tánkɔn, ò a vānino kòte.
⁴⁹ Len anigɔ de le andunialakagɔɔ. Malaikanɔ ni su gbē vānino sète ò ñ bo gbē mananɔ té,
⁵⁰ oni ñ ká té pásí gūn. Gwen oni ɔɔ dɔn ò ɔ di ñ mìa.
⁵¹ Akù Yesu ñ lá à pì: A yá birenɔ mii dɔ sà pínki yá? Ò wèa ò pì: Ee!
⁵² Akù à piíne: Tó yádanneri kpata kù à bò Luda kínaa yá dàda, anigɔ de lán bede kù àdi pɔ dufu kù a zío bo a laasii gūn bàme.

Nazeradenɔ gina Yesui
(Maa 6:1-6, Luk 4:16-30)

⁵³ Kù Yesu yá birenɔ lèkšanaíne à làka, à bò gwe,
⁵⁴ à gēε a be wēten, akù èe yá daaíne ñ aduakεkpen. A yá bò ñ sare ò pì: Mákpan gɔgbē pi ɔndɔ kù daboyá birenɔ lènn?
⁵⁵ Lí'ari nén díroo? A da tɔn Mariamaroo? A dakúnanɔn Yamisi kù Yusufuo kù Simɔo kù Yudaο úroo?
⁵⁶ A dàrenɔ kù kúoo laroo? À yá birenɔ lè máme pínkii?
⁵⁷ Akù ò gii. Yesu piíne: Annabii dígɔ bèrεε sariro, sé a be wēten kù a ɔnnwo.
⁵⁸ Adi daboyá ke gwe dasiro, kù óteni a náani kero yáí.

14

Yahaya Da'ítekeri ganaa
(Maa 6:14-29, Luk 9:7-9)

¹ Gɔɔ kúa búsuu pi kína Herɔdu Yesu baaruu mà.
² Akù à pì a íbanɔne: Gbē pì bi Yahaya Da'ítekeriime. À vù bona gan. Abire yáin à gbāna lè àten daboyānɔ ke.
³ Zaakù Herɔdu Yahaya kù yá, à mɔò kàa, à a dà kpésiran a vñi Filipi nanɔ Herɔdia yáí.
⁴ Zaakù Yahaya dígɔ pine: Ñ Herɔdia kúna nɔ ù zé víro.
⁵ Herɔdu ye à a de, ama àten vīna ke gbēnɔne, zaakù ò a annabike sí.
⁶ Herɔdu igɔɔ làa kɔkɔ zí Herɔdia nénɔkpare ù wà gbē kù ò sù gwenɔne, akù à kè Herɔdunε nna manamana.

- 7 Akū à lé sè à pi: Ma la dà kū mani n gba pò kū n a wé kèma pínki.
 - 8 Akū a da yá kàkane à pi: Ñ ma gba Yahaya Da'itekerii mì dana tiree gūn la tera.
 - 9 Akū kina pò yàka, ama kú à la dà nibòno wára yáin à pi ò kpáa.
 - 10 Akū à gbē zī ò Yahaya mùì zò kpésiran.
 - 11 Kū ò sù kú a mìio dana tiree gūn, ò kpà né piia, akū à gèeo a dane.
 - 12 Akū Yahaya ibanò sù ò a gèe sè ò vī, akū ò gèe ò ò Yesune.
- Yesu pòblekpana gōgbē gbēnon dúbu sòrono*
(Maa 6:30-44, Luk 9:10-17, Yuh 6:1-15)
- 13 Kū Yesu yá pii mà, akū a gē gó'ite gūn, àten gé gusare de àgò kú ado. Kū gbēno mà, ò bò wēte kú wēteo dasi ò pètei gèse.
 - 14 Kū Yesu bò gó gūn, à gbēno è dasidasi, akū ò kène wēnda, akū à ñ gyāreno gbà aafia.
 - 15 Kū okosi kè, à ibanò nài ò pi: Gu dīkina bi sēnteporotume, akūsò gu ten si. Ñ gbēno gbare ò tá lakutunò gūn, ò pòble wete ò lú.
 - 16 Akū Yesu wèrma à pi: Adi ke tilasi ò táro. À pò kpárima ò ble.
 - 17 Akū ò pine: Burodi mèn sòro kú kpò mèn plaon ó vī la.
 - 18 Yesu piñne: À mómene la.
 - 19 À ò gbē pinone ò vute sēea, akū à burodi mèn sòro kú kpò mèn pla piio sè, à a wé sè musu, à arubarikaa dàn. Akū à burodii pii lilikore à kpà a ibanò, ò kpàatete gbēnone.
 - 20 Ò pò blè ò ká ñ pínki. Akū ò a kpara kú ò gōno sēte tánko mèn kuri awēpla pà.
 - 21 Gōgbē kú ò pò blèno kà gbēnon dúbu sòro taka, nōgbēno kú néno baasi.

Yesu táa'ona sèbela
(Maa 6:45-56, Yuh 6:16-25)

- 22 Yesu gá nà a ibanò gōno ò gē gó'iten, ò done are gena sèbe bara dire ari àgò pari gbare.
- 23 Ñ gbarenaa gbera, à didi sīsī musu à adua ke ado. Gu ten si, à kú gwe ado.
- 24 Gó'ite pii kà zà kú í léao, akū í teni goro pi yīpayīpa kú zàgá'ia kàkányī yāi.
- 25 Gudò Yesu gèe ñ kīnaa, àten táa ò íla.
- 26 Kū ò a è àten táa ò íla, akū swēe kēngu ò pi: Gyāwāndeme! Ò wiki lè kú vīnao,
- 27 akū Yesu piñne gōno: À á laakari kpáte, makúme! Àsun tó vīna á kuro.
- 28 Akū Pita pine: Dikiri, tó mōkōmme, ñ tó mà táa ò íla mà su n kīnaa.
- 29 Akū Yesu pi: Ñ mós! Akū Pita bò gó gūn, àten táa ò íla, àten gé a kīnaa.
- 30 Kū à è ía ten káka, akū vīna a kù. Àten vlē, akū à wiki lè à pi: Dikiri, ñ ma sura ba.
- 31 Gwe gōno Yesu ò bò à a kù, akū à pine: Ludanaanikīnade! Bóyāi n sikaa kèe?
- 32 Kū ò gē gó gūn, ía zè.
- 33 Akū gbē kú ò kú gó gūnnò donyī kène ò pi: Luda Néme n ũ yāpura.

Yesu gyāreno werekōana zaa Genesareti

- 34 Kū ò bikù bara, ò kà Genesareti būsun.
- 35 Gwedenò Yesu dš, akū ò a baaruu dàgula būsuu pìn gu sīnda pínki, akū ò mōne kú gyāreno ñ pínki.
- 36 Ò wé kèa de ò ò na bee a uta léa. Akū gbē kú ò ò nàano wèrekōa ñ pínki.

15

Futeokarayá
(Maa 7:1-13)

- 1 Farisino kú ludayadanneri kenò bò Yurusalemu ò sù Yesu kīnaa, akū ò a là ò pi:
- 2 Bóyāi n ibanò digò ó dizino futeokarayá kúnaroo? Òdi ò pípi gbasà ò pò blero.
- 3 Akū Yesu wèrma à pi: Bóyāin adì pà kpá Luda yáditenanòna de àgò a futeokarayá kūnaa?
- 4 Zaakū Luda pi, à á de kú á dao bèere dš. À pi dš, gbē kú à a de ke a da kpe bò, ò ade de.
- 5 Ákino sš adì pi, tó gbē pi a de ke a dane, pò kú á vī à ñ kpe tao gò Luda pò ũ,
- 6 àton a de kpe taoro. Leme adì Luda yá ke pā lé, de àgò á futeokarayá kūna yāi.
- 7 Á manafikidenò! Isaya annabikēyā ò á yā musu swáswa à pi:
- 8 Buri bire di bèere limene kú léome,
- 9 ñ swè domaro.
- 9 Òdigò donyī kemene pāme,
- bisāsiri yāzekpaten òdi dañne.

Ya kú àdi tó ò gō gbasī
(Maa 7:14-23)

- 10 Akū Yesu pari sisiai à pì: À sã kpá à yã ma.
- 11 Adi ke pó kú àdi gē lén mé àdi tó gbē gō gbāsīro. Yã kú àdi bo lén mé àdi tó gbē gō gbāsī.
- 12 Akū a ibanɔ nài ò pì: N̄ dō kú Farisinɔ yã pìi mà à n̄ z̄s̄ n̄ swècaroo?
- 13 Yesu wèrma à pì: Pó kú ma De kú à kú musu dí t̄s̄ro oni wuteme.
- 14 À n̄ tó gwe. V̄ina don'arendenome! Tó v̄inaa gò kúna v̄inaane, n̄ pla n̄ pinki ni zu wèemme.
- 15 Pita pine: N̄ yã pì b̄ok̄tewere.
- 16 Akū Yesu pì: Á laasun kpé ȳida se yá?
- 17 Á dō kú pó kú à gè lén di tá gberen gbas̄a a bo mè gūnloo?
- 18 Yã kú àdi bo lén s̄s̄ àdi bo swèe gūmme. Akū mé àdi tó gbē gō gbāsī.
- 19 Zaakū zaa swèe gūnn laasun v̄ani di bon: Gbēdenaa, zinakenaa, p̄ap̄akenaa, kp̄ani'ona, éketona kú gbēs̄s̄naao.
- 20 Yã birenɔ mé àdi tó gbē gō gbāsī. Póblena ɔp̄ip̄isari di tó gbē gō gbāsīro.

*Nɔgbē ž̄it̄ wékenaa
(Maa 7:24-30)*

- 21 Akū Yesu bō gwe, à gēe Taya kú Sid̄so b̄usun.
- 22 Kanaa nɔgbē ke kú b̄usuu p̄in, à sù à wiki l̄ea à pì: Dikiri, Dauda Buri, n̄ ma wēnda gwa. Tana ten wé t̄a ma n̄n̄ok̄parea manamana.
- 23 Akū Yesu dí wearo. A ibanɔ nài, ò wé k̄ea ò pì: N̄ pé nɔgbē plia, zaakū àdigō t̄éwái kú wikiome.
- 24 Yesu wèrma à pì: Isarailanɔ s̄atena lán s̄anɔ b̄am̄e. N̄ k̄naan Luda ma z̄in ado.
- 25 Akū nɔgbē p̄ii sù à donȳi k̄ene à pì: Dikiri, n̄ kp̄amai.
- 26 Yesu pine: Á mana ò n̄n̄o p̄oble sé ò zu gbēdan̄nero.
- 27 Akū nɔgbē p̄ii pì: Ȳapurame Dikiri! Ama bee gbēdan̄o di p̄oble b̄uru kú ò l̄ete n̄ dikiri teburuu ž̄itenɔ s̄ése.
- 28 Akū Yesu w̄ea à pì: Nɔgbē, n̄ ma náani v̄i z̄k̄s̄. À k̄enne lákú n̄ yei nà. Akū a n̄n̄ok̄pare p̄ii aafiaa lè ḡoɔ b̄irea ḡon̄o.

Yesu gyārenɔ werek̄anaa

- 29 Yesu bō gwe à gēe àten do Galili s̄eb̄ei, akū à bikū à v̄ute s̄is̄ia.
- 30 Ò s̄un̄e kú erenɔ kú v̄inanɔ kú k̄n̄ndenɔ kú s̄ato kp̄aturukunɔ kú gyāre p̄andenɔ dasidasi. Ò n̄ k̄ate a are, akū à n̄ wérek̄sa.
- 31 Kú gb̄en̄o è s̄ato kp̄aturukunɔ ten yã o, k̄n̄ndenɔ ten gō swás̄wa, erenɔ ten t̄aa o, v̄inanɔ ten gu e, yã p̄ii bō n̄ sare, akū ò Isarailanɔ Luda s̄áabu kp̄a.

*Yesu p̄oblek̄pana gb̄en̄n̄ d̄ubu siik̄n̄a
(Maa 8:1-10)*

- 32 Yesu a ibanɔ sisiai à p̄inne: Gbē d̄ino k̄emene wēnda, zaakū ò ḡinak̄e ò kú k̄umao ḡoɔ aak̄s̄, akū ò p̄ke v̄i ò b̄lero. Má ye mà n̄ gbar̄e kú n̄aoro, de gu s̄un̄ l̄im̄ma z̄énlo ȳai.
- 33 Akū a ibanɔ a là ò pì: Mákpan òni p̄oble len s̄ent̄ep̄oɔtu la, à pari dí taka k̄aa?
- 34 Akū Yesu n̄ lá à pì: Burodi m̄en̄ ugban á v̄i? Ò pì: M̄en̄ supplame kú kp̄ò kete ken̄o.
- 35 Akū à p̄i pari vute ž̄ite.
- 36 Akū à burodi m̄en̄ suppla p̄inɔ s̄è kú kp̄on̄o, à s̄áabu k̄e, akū à lilik̄ore à kp̄a a ibanɔ, ò kp̄a gb̄en̄o.
- 37 Gbē s̄inda pinki p̄ó bl̄è ò k̄à. Ò a kpara kú à ḡon̄o s̄ete ari t̄anko m̄en̄ suppla p̄a.
- 38 Gōgbē kú ò p̄ó bl̄en̄o k̄à gb̄en̄n̄ d̄ubu siik̄s̄, nɔgb̄en̄o kú n̄n̄o baasi.
- 39 Kú Yesu gb̄en̄o gb̄are, akū à ḡè ḡó'ite gūn, à ḡe Magad̄a b̄usun.

16

*Farisinɔ manafiki
(Maa 8:11-21, Luk 12:54-56)*

- 1 Farisinɔ kú Sadusinɔ sù Yesu k̄inaa de ò a ȳs̄ ò gwa, akū ò a gb̄eka à s̄eeda ke k̄eñne kú Luda gb̄anao ò e.
- 2 Akū Yesu wèrma à pì: Tó ifant̄e ḡè kp̄én ad̄i pi, ludambe ni k̄ek̄sa, zaakū à t̄era k̄ù.
- 3 Tó k̄onk̄ome ad̄i pi, legū ni ma gb̄ara, zaakū ludambe de t̄e ḡen̄eḡene. Á ludambe wé d̄sk̄one, ama ádi f̄s̄ à ḡoɔ dik̄ina s̄eeda d̄s̄ro.
- 4 Gb̄aragb̄e v̄ani ludanaanikerisarinɔ mé òdi s̄eedaa gbekama, ama mani s̄eeda ke k̄eñnero, sé Inusa p̄ó. Akū à n̄ tó gwe à t̄a.
- 5 Kú a ibanɔ bikū bara gwe, burodi z̄ana yã s̄aŋgu.
- 6 Akū Yesu p̄inne: Àḡs̄ á z̄ida k̄una d̄s̄! Á laakari ke Farisinɔ kú Sadusinɔ l̄ub̄en̄ei.

⁷ Akū òtɛn pikòne: Kū ódi burodi séro yáin à ò le.

⁸ Yesu dǎm̄ma, akū à n̄ lá à pì: Ludanaanikīanadenɔ, b́oyáin átɛn pikòne kú á burodi víro yáimɛɛ?

⁹ Ari tera adi d̄soro? Burodi m̀n s̄oro kú ma kpà gb̄ɛnɔn dúbu s̄oronɔa yá dí d̄oáguoro? Á s̄ɛtɛ t̄anko m̀n ũgbamɛɛ?

¹⁰ Burodi m̀n suppla kú ma kpà gb̄ɛnɔn dúbu siik̄nɔa s̄, a s̄ɛtɛ t̄anko m̀n ũgbamɛɛ?

¹¹ B́oyáin adi d̄s̄ kú burodi yán mádi oárerororo? Á laakari ke Farisinɔ kú Sadusinɔ lùbɛnɛi!

¹² Akū ò d̄s̄ sà adi ke lùbɛnɛn átɛn oñne ò laakari keiro, Farisinɔ kú Sadusinɔ yádannɛnaame.

Pita Yesu Arumasihukɛna onaa

(Maa 8:27-33, Luk 9:18-22)

¹³ Kú Yesu kà Sizaria Filipi búsun, akū à a ibanɔ là à pì: Dín gb̄ɛnɔ ten pi Bisásiri Né de a ũu?

¹⁴ Ò wèa ò pì: Gb̄ɛkenɔ di pi Yahaya Da'itekɛriime, gb̄ɛkenɔ di pi Iliasu, gb̄ɛkenɔ di pi d̄o Ilimia ke annabi yán dokeme n̄ ũ.

¹⁵ Yesu pì: Ák̄nɔ s̄, dín adi pi má de a ũu?

¹⁶ Simɔ Pita wèa à pì: Arumasihumɛ n̄ ũ, Luda Ẁɛndide Né.

¹⁷ Akū Yesu p̄inɛ: Arubarikademɛ n̄ ũ, Inusa né Simɔ! Zaakū adi ke bisásiri mé à yá bire d̄annero, ma De kú à kú musumɛ.

¹⁸ Matɛn onne: Pitamɛ n̄ ũ, gb̄ɛsi p̄in mani ma s̄osi kátea, gyáwán gb̄ana ni z̄i blearo.

¹⁹ Mani kpata kú à bò Luda k̄inaa m̀nɛnɔ kpámma. P̄s̄ kú n̄ ȳl̄ z̄itɛ ȳina musu. P̄s̄ kú n̄ p̄oro z̄itɛ porona musu.

²⁰ Akū Yesu a ibanɔ s̄á f̄in̄ne de òsun o gb̄ɛkenɛ kú Arumasihun a ũro.

Yesu a ga kú a vunaao ya'onaa

(Maa 8:31-38, Luk 9:22-26)

²¹ Zaa ḡoro kúa Yesu teni a Yurusalamu gena bok̄te a ibanɔne à pì, séde à wétamma le manamana gb̄ɛ z̄sk̄nɔ kú sa'orikinɔ kú ludayádannerinɔ òi, oni a de, a ḡoro aak̄ode z̄i áni vu.

²² Akū Pita ḡɛɛ k̄ao kpado, átɛn ḡinɛ à pì: Kai Dikiri! Abirekū ni n̄ lero!

²³ Akū Pita pi Yesune: Dikiri, à mana kú ó kú la. Tó n̄ yei, mani kuta d̄o m̀n aak̄s̄, n̄ p̄o m̀n do, p̄nlo, bisásiri p̄ome.

²⁴ Akū Yesu pi a ibanɔne: Tó gb̄ɛ ye à ke ma iba ũ, séde à ḡi a z̄ida ẁndiii, à a lígb̄andurukpana sé à téomai.

²⁵ Gb̄ɛ kú à ye áḡs̄ a ẁndi k̄una ni kurai. Gb̄ɛ kú à ḡi a ẁndiii ma yá s̄, ade mé aniḡs̄ ẁndi v̄i.

²⁶ Tó gb̄ɛ ḡs̄ à andunia v̄i p̄inki, tó à k̄ura a ẁndiii, b́ó àren ani lee? Bón gb̄ɛ ni le à a ẁndi lilin keoo?

²⁷ Zaakū Bisásiri Né ni era à su a De gakuri ḡun kú a malaikanɔ, ani fina bo baadinɛ a yákenaaa.

²⁸ Yápuran maten oáre, gb̄ɛkenɔ kú gu dín oni garo ari ò Bisásiri Né e, átɛn su k̄ina ũ.

17

Yesu linaa

(Maa 8:34-9:13, Luk 9:23-36)

¹ Ḡoro suddo gbera Yesu Pita kú Yamisio kú a dak̄una Yuhanao s̄ɛtɛ à ḡɛ k̄únwo kpi leia n̄t̄ɛne.

² Akū à lí n̄ wára. A ãn ten té ke lán ifant̄ɛ bà, a p̄okasanɔ ḡs̄ pú táitai lán leḡupinaa bà.

³ Akū Musa kú Iliasuo bò ò s̄ur̄ma, òtɛn yá o kú Yesuo.

⁴ Akū Pita pi Yesune: Dikiri, à mana kú ó kú la. Tó n̄ yei, mani kuta d̄o m̀n aak̄s̄, n̄ p̄o m̀n do, Musa p̄o m̀n do, Iliasu p̄o m̀n do.

⁵ Ḡoro kú átɛn yá o, ludambe luku tékenaa dàníla, akū ò k̄otoo mà a ḡun à pì: Àk̄umɛ ma Né m̀n do légelege yenyide ũ, a yá dí kámagu. Á a yá ma.

⁶ Kú a ibaa p̄inɔ k̄otoo p̄i mà, v̄ina n̄ kú manamana, ò w̄ute n̄ gb̄ɛrea.

⁷ Akū Yesu n̄ányi, à ò n̄ar̄ma à pì: Á fute, àsun v̄ina kero.

⁸ Kú ò wé s̄ɛ musu, odi gb̄ɛke ero, sé Yesu ado.

⁹ Kú òtɛn kipa kpi piia, Yesu dit̄ɛn̄ne à pì: Àsun w̄égupu kú a è yá o gb̄ɛke maro ari Bisásiri Né vu bona gan.

¹⁰ Akū a ibanɔ a là ò pì: B́oyáin ludayádannerinɔ di pi Iliasu mé ani su káakuu?

¹¹ Akū à w̄ɛn̄ma à pì: Iliasu ni su yápuramɛ, ani yá s̄inda p̄inki keke a gb̄ɛn.

¹² Ama maten oáre, Iliasu sù kò, akù odi a d̄s̄ro, akù ò ñ p̄oyeinaa k̄ene. Len ò wé t̄á Bisásiri Néa le d̄o.

¹³ Akù a iban̄o d̄ò kù Yahaya Da'it̄ekeri à téa.

Yesu n̄é ḡs̄gb̄e tánade werek̄s̄anaa
(Maa 9:14-29, Luk 9:37-42)

¹⁴ Kù ò kà pari ḡün, ḡs̄gb̄e ke sù à kùte Yesune

¹⁵ à pi: Dikiri, ñ ma né w̄enda gwa, zaakù gasindadem̄e. Àdi wari ke manamana, àdiḡs̄ lét̄e t̄en ke ñn baala'i.

¹⁶ Ma su k̄aao n̄ iban̄one, odi f̄s̄ ò a w̄erek̄s̄aro.

¹⁷ Akù Yesu pi: Gb̄aragb̄e yakana ludanaanikerisarin̄o! Maniḡs̄ kù k̄ááo ari b̄oremēe? Maniḡs̄ mena k̄ááo ari b̄oremēe? À m̄omene kù né piio la.

¹⁸ Yesu gi tánane, akù à gò né piia, à w̄erek̄s̄a gwe ḡs̄no.

¹⁹ Ḡoro kù à kù kù a iban̄o n̄ai ñt̄ene, ò a là ò pi: Á k̄e òdi f̄s̄ ò pé t̄ana piia à b̄oro?

²⁰ À w̄ér̄ma à pi: Kù á Luda náani v̄i z̄k̄s̄oro yáime. Yápuran maten oáre: Tó á Luda náani v̄i f̄iti lán e f̄o wé bà, áni o kpi d̄ik̄inane à go la à gé z̄aa, ani ke le. Yáke ni á furo.

²¹ T̄ana dí taka di sí boro, sé kù aduakenaao kù léȳinaao.

Yesu era à a ga kù a vunaaoyá'ona
(Maa 9:30-32, Luk 9:43-45)

²² Ḡoro kù à kù kù a iban̄o l̄e le Galili, à píime: Oni Bisásiri Né nañne ñ c̄i,

²³ oni a de, a ḡoro aak̄s̄de z̄i ani vu. Akù ñ p̄o yàka manamana.

Luda on oḡo f̄inabonaa

²⁴ Kù ò kà Kapenamu, Luda on oḡosirin̄o sù ò Pita là ò pi: Á dannerii di Luda on oḡo kpároo?

²⁵ Pita w̄ér̄ma à pi: Àdi kpá. Kù Pita ten ḡe be, Yesu ḡinake à pine ḡs̄no: Sim̄o, d̄inon andunia dí k̄inano di b̄e'oḡo ke ete'oḡo sím̄maa? Ñ n̄énon yá ke gb̄e p̄andenomēe? N yá pii è deraa?

²⁶ Pita pi: Gb̄e p̄andenomēe. Yesu pine: Tó lem̄e, ñ n̄éno bàka kunlo.

²⁷ Ama de ò yá s̄un ūm̄amaro yáí, ñ gé ñ daburu da s̄ebēe ḡün. Kp̄ò kù ñni kù káaku, ñ a lé w̄e, ñni oḡo le a ḡün. Ñ abirekù sé ñ kpár̄ma, makù kù m̄ok̄s̄nwo p̄ó ù.

18

T̄ena Yesu lán né bà
(Maa 9:33-48, Luk 9:46-48, 15:3-7)

¹ Z̄i k̄ua Yesu iban̄o sù ò a là ò pi: Dí mé à deñla kpata kù à bò Luda k̄inaa gb̄en̄o t̄éé?

² Akù Yesu né f̄iti ke sisi à a z̄è ñ are

³ à pi: Yápuran maten oáre, tó ádi nèse lite a ḡs̄ lán né f̄iti bàro, áni ḡe kpata kù à bò Luda k̄inaa ḡünlo.

⁴ Gb̄e kù à a z̄ida bùsa à ḡs̄ lán né f̄iti d̄ik̄ina bà, ade mé à deñla kpata kù à bò Luda k̄inaa gb̄en̄o ḡün.

⁵ Gb̄e kù à né bire taka si mà ñbake yáí, makùme à ma si.

Ya kù àdi tó ò s̄ate

⁶ Tó gb̄e tò né kù à ma náani v̄i d̄ik̄inano do s̄ate, aniḡs̄ s̄ana adene ò w̄isilgb̄e gb̄ent̄e d̄o a wakale ò a zu s̄ebe l̄okoton.

⁷ Waiyoo andunia, kù yá kù àdi tó ò s̄ate kù a ḡün yáí. Séde yá kù àdi tó ò s̄ate ḡs̄ kun, ama waiyoo gb̄e kù s̄atena yá pii bò a k̄inaa.

⁸ Tó n̄o ke n̄ gbá mé àdi tó ñ s̄ate, ñ z̄s̄ ñ zuk̄una. À s̄annane ñ ḡe w̄endii ḡün kù ò kusuo ke ete ù de n̄ ḡs̄ ò m̄en pla ke gbá m̄en pla v̄ila ò n̄ zu té kù àdi garo ḡün.

⁹ Tó n̄ wé mé àdi tó ñ s̄ate, ñ bo ñ zuk̄una. À s̄annane ñ ḡe w̄endii ḡün kù wé doo de n̄ ḡs̄ wé m̄en pla v̄ila ò n̄ zu té ḡün gyáw̄ann.

Yal̄ek̄s̄ana kù s̄a s̄atenaao

¹⁰⁻¹¹ À laakari ke d̄ok̄ena kù né d̄ik̄inano dooi, zaakù maten oáre, ñ malaikan̄on kù musu, ò kù k̄s̄ w̄én kù ma De kù à kù gweo baala'i.

¹² Áten da deramēe? Tó gb̄e s̄á v̄i m̄en bas̄oro, tó a do s̄ate, ani a m̄en bas̄oro donsari tó s̄is̄iger̄ēe gwe, à gé à a s̄a kù à s̄ate pi weteroo?

¹³ Yápuran maten oáre, tó à bòa, a p̄o niḡs̄ nnaa de a m̄en bas̄oro donsari kù odi s̄ateron̄la.

¹⁴ Len á De kù à kù musu ye né d̄in̄o doke s̄ate s̄oro le.

S̄uruk̄ena kù k̄so

¹⁵ Tó n̄ gb̄edake taari k̄e, ñ gé ñ a le ndo, ñ yá pi bone gupuraa. Tó à n̄ yá mà, n̄ n̄ gb̄e pii m̄ile bl̄è.

¹⁶ Tó adi n yá ma s̄sro, ñ gbē mèn doke gbēn̄on pla sé ñ namma, de à yā pi sí s̄edade gbēn̄on pla ke aak̄ō musu.

¹⁷ Tó à ḡì n̄ yā mai, ñ yā pi o s̄osi gbēn̄one. Tó à ḡì à s̄osi gbē pin̄o yā mai do, ñ a dite kifiri ke gbē z̄it̄o ũ.

¹⁸ Yāpuran maten oáre, p̄s̄ k̄u a ȳl̄ z̄ite ȳina musu, p̄s̄ k̄u a p̄oro z̄ite porona musu.

¹⁹ Maten oáre do, tó á gbēn̄on plan̄o lé k̄e dok̄ōn̄o z̄ite la, yā k̄u a a w̄é k̄e ma De k̄u à k̄u musua p̄inki, ani keáre.

²⁰ Zaak̄u gu k̄u gbēn̄on pla ke gbēn̄on aak̄ōn̄o k̄s̄ k̄akaran k̄u ma t̄o, má k̄u n̄ té.

²¹ Abire gbera Pita s̄u à Yesu là à pi: Dikiri, ḡèn ũgban mà s̄uru ke k̄u ma gbē k̄u à ãdiḡō taari kemeneo? Ḡèn supplan yá?

²² Yesu w̄eà à pi: Maten onne, adi ke ḡèn supplanlo, ḡèn suppla leu baaak̄ō akurime.

²³ Abire yāi kpata k̄u à bò Luda k̄inaa de lán dí bà. K̄ina ke mé à ye à a ɔḡo yā ḡōḡō k̄u à iban̄o.

²⁴ K̄u à nà ɔḡo pi yāa, ak̄u ò s̄une k̄u gbē k̄u à a f̄ina sena milīō w̄aa kuriio.

²⁵ K̄u à ɔḡo v̄i à f̄inaa pi boro, ak̄u a dikiri pi ò a ȳia k̄u a nan̄o k̄u a n̄éno k̄u p̄s̄ k̄u à v̄ino p̄inki gbas̄a ò a k̄e.

²⁶ Ak̄u ibaa pii w̄ute a dikiri are, à k̄ute k̄ene à pi: Ñ mena ke k̄umao, mani n̄ f̄ina bonne p̄inki.

²⁷ Ak̄u a dikiri a w̄enda gw̄a a a gb̄are, à f̄inaa pii t̄one.

²⁸ K̄u ibaa pii bò dé, à ãkare k̄u a iba dake k̄u a f̄ina doa andurufu ɔḡo mèn bas̄oro. Ak̄u à a k̄u, àten ɔ t̄s̄ a k̄otooa à pi: Ñ ma f̄ina bomene.

²⁹ A gb̄edake pii w̄ute a are, à k̄ute k̄ene à pi: Ñ menamene, mani n̄ f̄ina bonne.

³⁰ Ama adi wero. À tò ò a dà kp̄ésiran ari à a f̄ina bone.

³¹ K̄u a iba kparan̄o è le, n̄ p̄o yàka manamana, ak̄u ò ḡe ò yā k̄u à k̄e pii gb̄à n̄ dikiriine p̄inki.

³² Ak̄u dikiri pi a sisi à pi: Iba pás̄i! Ma n̄ f̄inaa t̄onne p̄inki, k̄u n̄ k̄ute k̄emene yāi.

³³ Lák̄u ma s̄uruu k̄e k̄unwo nà, de n̄ s̄uru k̄e k̄u n̄ gb̄edakeo le se.

³⁴ A dikiri pi p̄o f̄e, à tò ò a dà kp̄ésiran, òḡō w̄é t̄aa ari à gé à f̄inaa pi boo p̄inki.

³⁵ Ak̄u Yesu èra à pi: Tó à baadi di s̄uru ke k̄u a gb̄edakeo k̄u n̄s̄eero mèn doro, len ma De k̄u à k̄u musu ni keáre le se.

19

Yigiden̄a yá

(Maa 10:1-12)

¹ K̄u Yesu yā biren̄o ò à làka, à bò Galili, à ḡe Yudea b̄usu kpado Yoda bara.

² Pari téi, ak̄u à n̄ gyān̄o w̄erek̄s̄ar̄ma gwe.

³ Farisi ken̄o s̄u ò a ȳs̄ ò gwa, ak̄u ò a là ò pi: Ḡōgb̄e z̄é v̄i à ȳigi de yā s̄inda p̄inki yāin yá?

⁴ À w̄emma à pi: K̄u Luda n̄ k̄e ḡōgb̄e k̄u n̄gb̄eō ũ zaa k̄áku, ádi a kyó ke a màroo?

⁵ Luda pi, abire yāin ḡōgb̄e ni a de k̄u a dao t̄o, ò nak̄sa k̄u a nan̄o, n̄ gbēn̄on pla ni ḡs̄ mè do ũ.

⁶ Ò kun pla doro, sé do. Abire yāi gb̄e k̄u Luda n̄ náks̄an̄o, bis̄asiri s̄un̄ n̄ k̄eks̄aro.

⁷ Ak̄u Farisin̄o a là ò pi: B̄óyāi Musa dite ḡōgb̄e ȳigidetakada kpá a nan̄o à a gbareo?

⁸ Yesu w̄emma à pi: Á s̄āgb̄ana yāin Musa á gb̄a z̄é à á n̄on̄o gbare, ama à de le zaa k̄áakuro.

⁹ Maten oáre, gb̄e k̄u à ȳigii d̄e k̄u a nan̄o, tó adi ke à ḡōpose k̄enlo, tó à n̄o p̄ande s̄e, ade zina k̄en gwe.

¹⁰ Ak̄u à iban̄o pine: Tó len ḡōgb̄e yā de le k̄u a nan̄o, à mana ò n̄o séro.

¹¹ Ak̄u Yesu piñne: Adi ke ḡōgb̄e s̄inda p̄inki mé ani yā pi f̄oro, sé gb̄e k̄u Luda n̄ gb̄a a z̄eno.

¹² Zaak̄u gb̄eken̄o di n̄o séro, k̄u ò n̄ í le yāi, gb̄eken̄o ãiḡō kun le k̄u ò n̄ f̄ere k̄e yāi, gb̄eken̄o n̄ z̄ida k̄u le kpata k̄u à bò Luda k̄inaa yāi. Gb̄e k̄u ani yā pi f̄s̄ à f̄s̄.

Arubarikadana n̄en̄gu

(Maa 10:13-16, Luk 18:15-17)

¹³ Òdi su Yesune k̄u n̄eno de à ɔ nar̄ma à adua keñne, ak̄u à iban̄o giñne.

¹⁴ Ak̄u Yesu pi: À tó n̄eno m̄o ma k̄inaa. Àsun giñnero, zaak̄u n̄ takan̄o p̄ome kpata k̄u à bò Luda k̄inaa ũ.

¹⁵ K̄u à ɔ n̄anar̄ma, ak̄u à bò gwe.

Aruzekede

(Maa 10:17-31, Luk 18:18-30)

¹⁶ Ak̄u ḡōgb̄e ke s̄u Yesu k̄inaa, à a là à pi: Danneri, b̄o manan mani ke mà w̄endi k̄u à ãdi lākaro lee?

17 À wèa à pì: À kè dera nteni ma la manakena yāii? Luda ado mé à mana. Tó ní ye ò gē wèndii pii gūn, ògō a yāditenano kūna.

18 Akū à a là à pì: A kpatemee? Akū Yesu pì: Ñsun gbē dero, ñsun zina kero, ñsun kpāni oro, ñsun yā di n gbēdakearo,

19 ògō bēere lí n de kū n daoone, ògō ye n gbēdakei lán n zīda wèndii bà.

20 Kefenna pii pine: Má yā bireno kūna pínki. A kplate mé à gōmene dō?

21 Yesu pine: Tó ní ye ògō papana, ò gē ñ n póno yía pínki, ñ a ogo kpá takasidenoa, ñ mós ñ témai, ògō aruzeke ví ludambe.

22 Kū kefenna pì yā pii mà, à tà kū pōsirao, kū à aruzekeno ví dasi yāi.

23 Akū Yesu pì a íbanone: Yāpuran maten oáre, à zī'ū aruzekedene à gē kpata kū à bò Luda kínaa gūn.

24 Maten oáre dō, lakumi gēna pōrōwēen araga de aruzekede gēna kpata kū à bò Luda kínaa gūnla.

25 Kū a íbanō yā pii mà, akū à bò ní sare manamana ò pì: Tó leme, dí mé ani fō à surabana lee?

26 Akū Yesu ní gwá tíii, à píinne: Bisāsiri ni fōro. Luda kínaa bee pō sīnda pínki di sí ke.

27 Akū Pita wèa à pì: O pō sīnda pínki tò o tenyī. Bó mé ani gōwēre sàa?

28 Yesu píinne: Yāpuran maten oáre: Tó Bisāsiri Né vùte a kíblegba gakuridea andunia dufu gūn, ákōno kū á témaino áni vute kíblegba mèn kuri aweeplanoa, ágō yā gōgō Isaraila buri mèn kuri aweeplanone.

29 Gbē kū à a bē ke a vīnino tò ke a dakūnana ke a de ke a da ke a néno ke a burano ma yāi, ade ní era à abire taka le leu basoro, akūsō ani wèndi kū àdi lákaro le.

30 Ama gbē káakuno ògō gbē kpedeno ū dasi, gbē kpedeno ògō gbē káakuno ū dasi.

20

Yálekšana kú zamalingakerino

1 Lákú kpata kú à bò Luda kínaa de nán dí: Ómbede ke mé à bò kōnkōkōnko, à gēe zamalingakerino wete ò zī keare a bura.

2 Ñ yā kō sè à fīna boñne andurufu ogo mèn dodo. Akū à ñ gbáre a bura.

3 À bò dō mō kēndo, akū à gbē pādeno lè ete gūn katena pā.

4 À píinne: Ákōno sō, à gé à zī ke ma bura, mani fīna boáre a zéa.

5 Akū ò gēe. Á era à bò dō ifantē midangura, akū à era à bò ifantē ura kipana, à ò gbē pādenone le dō.

6 Kū à bò kōsi, à gbē pādeno lè katena, akū à ní lá à pì: Bóyá á katena la pā zaa kōnkō?

7 Ò wèa ò pì: Kū òdi zī dawerero yáime. Á píinne: Á gé à zī ke ma bura se.

8 Ifantē gēna kpénn burade pii pì a zamalingakerino gbē zōkōne: Ñ zamalingakerino sísi ñ fīna boñne. Ñ naa gbē kpedeno ari à gé mì de gbē káakuno.

9 Akū kōsidenō sù, ò andurufu ogo lè mèn dodo.

10 Kū gbē káakuno sù, òten da ñ ogo ògō de gbē kpedeno pólame, akū andurufu ogo mèn don ò lè ní pinki.

11 Kū ò ní ogo sù, akū ò léfōtō kà bede pii

12 ò pì: Awa don gbē kpedeno zī kè, akū n ní ké sára kú ókōno kú o zī zōkō kè ifantē gbāna gūnwoo yá?

13 Akū à wè ní gbē dō pii a pì: Ma gbē, mádi n blero. O kō yā mà andurufu ogo mèn do musunloo?

14 Ñ n pō sí ñ tá. Má ye mà kpá gbē kpede díkínaa lán n pō bàme.

15 Má zé ví mà ke kú ma ogo lákú má yei nàroo? Nten wé boboi kú má gbēke ví yāin yá?

16 Len gbē kpedeno ògō gbē káakuno ū le, gbē káakuno ògō gbē kpedeno ū.

Yesu era à a ga kú a vunaao yá'onaa

(Maa 10:32-34, Luk 18:31-34)

17 Goro kú Yesu ten gé Yurusalemu, à a iba gbēnon kuri aweeplanō sēte ídona, à yā óíne zén à pì:

18 Óten gé Yurusalemume. Gwen oni Bisāsiri Né kpá sa'orikino kú ludayādannerinō, oni yā daala à ga,

19 oni a kpá buri pānde gbēno. Oni a fobo, oni a gbē kú flāao, oni a pá lía ò a de, a goro aakōde zī ani vu.

Yamisi kú Yuhanao wékenaa

(Maa 10:35-45)

- ²⁰ Akù Zebedi néno da sù Yesu kīnaa kù a néno. À ye à wé kea, akù à kùtēne.
- ²¹ Akù à là à pi: Bón ní yeii? À wèa à pi: N̄ tó ma né gbēnon pla dīno vutē kūnwo n kpatan, gbē do n ɔplai, gbē do ɔzei.
- ²² Akù Yesu pi né pīnoŋe: Á yā kù átēni a wé kema dōro. Toko'i kù mani mi, áni f̄s à mi yá? Ò wèa ò pi: Óni f̄s.
- ²³ Yesu piŋne: Toko'i kù mani mi, áni mi fá, ama vutēna ma ɔplai ke ma ɔzei bi ma yānlo. Gbē kù ma De kēkēnēno p̄ome.
- ²⁴ Kù a iba gbēnon kuri kparano yā piì mà, ní p̄o f̄ē v̄ni kù dakūnao piì.
- ²⁵ Akù Yesu ní kákara à piŋne: Á d̄s kù buri pānde kīnāno d̄i gbāna ble ní gbēnoa, gbānadeno s̄s òdi iko m̄oŋne,
- ²⁶ ama à de le á kīnaaro. Á té gbē kù à ye à ḡs gbē z̄sk̄s ū, sé ade ke á z̄iri ū.
- ²⁷ Leme d̄o gbē kù à ye à ḡs gbē káaku ū, sé ade ke á z̄s ū.
- ²⁸ Zaakù Bisásiri Né dí su de ò z̄i ken̄ero, à sù de à z̄i kēn̄eme, à a z̄ida wēndi kpá de à gbēno bo dasi yāi.

*V̄na barakerino werekōanaa
(Maa 10:46-52, Luk 18:35-43)*

- ²⁹ Ḡoro kù òtēn bo Yeriko, pari té Yesui.
- ³⁰ V̄na gbēnon plano vutēna zé léa, ò mà Yesu mé àtēn ḡēte, akù òtēn lé gbāna zu ò pi: Dikiri, Dauda Buri, ò ó wēnda gwa!
- ³¹ Ò giŋne ò pi ò yīte, akù ò lé gbāna zunaa kàra òtēn pi: Dikiri, Dauda Buri, ò ó wēnda gwa!
- ³² Akù Yesu zè à ní sísi, à ní lá à pi: Bón á ye mà keáreε?
- ³³ Ò wèa ò pi: Dikiri, ó ye ó wé gu eme.
- ³⁴ Yesu ní wēnda gwà, à ɔ nà ní wéa. Gwe ḡōno ní wé gu è, akù ò t̄ei.

21

*Gbānakekpana Yesui Yurusalemu
(Maa 11:1-26, Luk 19:28-48, Yuh 12:12-22)*

- ¹ Kù ò kà kāni kù Yurusalemuo, ò kà Betefage lakutu kù à kù Kùkpe s̄isiger̄eεi, akù Yesu a iba z̄i gbēnon pla
- ² à piŋne: À gé lakutu kù à káte á are dire gūn. Tó a gē ḡōno, áni zaaki e kù a néo bàd̄ona gwe. À poro à suomen̄e.
- ³ Tó ò á lá ò pi, à kē deraa, à pi Dikiri mé à yei, ani era à suo tera.
- ⁴ À kē le de yā kù annabii ò ke yáime à pi:
- ⁵ À o Zaiōden̄oŋe ní kīna mé àtēn su ní kīnaa. À buse à di zaakine b̄oro kpe.
- ⁶ Ibaa p̄ino ḡeε ò kē lán Yesu òrine nà.
- ⁷ Ò sù kù zaaki piio kù a néo, ò ní utano kp̄ater̄ma, akù Yesu dia.
- ⁸ Gbēno teni ní utano kp̄ate zén dasidasi, gbēkeno ten lá z̄s, òtēn kp̄ate zén d̄o.
- ⁹ Gbē kù ò té areno kù gbē kù ò té kpeno ten wiki lé òtēn pi:
- N̄ gbāna ke, Dauda buri!
Arubarikaden gbē kù àtēn su kù Dikiri t̄so ū!
Ò gbānake kpái ari ludambe.
- ¹⁰ Kù Yesu ḡē Yurusalemu, w̄ete lòko, gbē s̄inda p̄inki ten pi: Dín gbē bire ūu?
- ¹¹ Pari pi: Annabi Yesume. À bò Nazera, Galili b̄usun.
- Yesu kunna Luda onn
(Maa 11:15-19, Luk 19:45-48, Yuh 2:13-22)*
- ¹² Yesu ḡē Luda onn, à p̄e lagayarino kù lagalurin̄o à ní b̄ote ní pinki. A ɔḡolilinkerino teburuno kù pot̄ēnyarino gbāno ȳipa à k̄oŋeŋne.
- ¹³ À piŋne: Ò kē Luda yān, ma kp̄é niḡs de aduakekpe ū, akù a kē gbēblerino tò ū.
- ¹⁴ V̄inan̄o kù er̄eno sù a kīnaa Luda onn gwe, akù à ní w̄erek̄sa.
- ¹⁵ Kù sa'orikin̄o kù ludayādannerino yābonsare kù àtēn ken̄o è, akūs̄s ò mà néno ten wiki d̄a Luda onn òtēn pi, ò gbāna ke, Dauda Buri, akù ní p̄o f̄ē.
- ¹⁶ Ò pine: N mà lākù òtēn o nà yá? Yesu w̄em̄ma à pi: Leme! Kù Luda dà né f̄itin̄oŋe kù nek̄p̄ant̄ēno ò a s̄aabu kpá, ádi a kyó ke a m̄aroo?
- ¹⁷ Akù à bò w̄ete p̄in à ní t̄ón, à ḡeε à i Betani.

Yesu kaka lí kanaa
(Maa 11:12-14, 20-24)

18 Kū gu d̄s̄ k̄n̄k̄n̄k̄n̄k̄, à èra àten su w̄ɛɛn, akū nà t̄eni a d̄ɛ.

19 À kaka lí è z̄é léa, akū à nài adi p̄oke learo, sé a lán̄. Akū à p̄i lí piine: Ìni né i ziki doro. Gwe ḡn̄n̄ lí p̄ii kori k̄è à ḡa.

20 Kū a íban̄ è, akū à bò n̄ s̄ar̄e ò p̄i: À k̄è dera kaka lí p̄ii kori k̄è le ḡn̄n̄ḡn̄n̄?

21 Yesu w̄ɛm̄ma à p̄i: Yāpuran maten oáre, tó á Luda náani v̄i sikaa sari, adi k̄e kaka lí p̄i yān àni ke adoro. Tó a ò k̄pi d̄ine à fute à a z̄ida sé à zu s̄ɛben, ani k̄e le.

22 Tó á Luda náani v̄i, yā k̄u a a w̄é k̄èa aduak̄enaa ḡun p̄inki, áni le.

Yesu gbekana a ikooi
(Maa 11:27-33, Luk 20:1-8)

23 Yesu ḡɛ Luda ɔnn, àten yā dañ̄ne. Akū sa'orikin̄ k̄u gb̄ɛ z̄s̄k̄n̄n̄ s̄u ò a là ò p̄i: Iko kpaten n̄ten yā d̄in̄o k̄ɛoo? Dì mé à n̄ gba ikoo p̄ii?

24 Akū Yesu w̄ɛm̄ma à p̄i: Makū s̄s̄, yā m̄èn don mani gbekaaáwa. Tó a òm̄ene, mani iko k̄u maten yā d̄in̄o k̄ɛo oáre.

25 Dì ikoon Yahaya gb̄ɛn̄o da'ite k̄ɛoo? À bò Luda k̄inaan yāa, ke bisāsiri k̄inaame? Akū ò yā ḡs̄ḡs̄ ò p̄i: Tó o p̄i Luda k̄inaame, ani ó la, b̄s̄yáin̄ ódi Yahaya yā síroo.

26 Tó o p̄i bisāsiri k̄inaame s̄s̄, ò gb̄ɛn̄o v̄ina v̄i, zaakū gb̄ɛ s̄inda p̄inki Yahaya annabike s̄i.

27 Akū ò w̄é Yesua ò p̄i: Ó d̄s̄ro. Akū Yesu p̄in̄ne: Ëh̄ɛ makū se, mani iko k̄u maten yā d̄in̄o k̄ɛo oárer̄o.

Négsgb̄ɛ gb̄ɛn̄n̄o plan̄o

28 Akū Yesu p̄i: Gb̄ɛke négsgb̄ɛn̄o v̄i gb̄ɛn̄n̄o pla. Akū à p̄i Worune: Ìn̄ gé ò z̄i ke bura gb̄ara.

29 Woru p̄i: Mani géro. Akū à a n̄ɛɛɛ lite z̄á à ḡɛɛ.

30 Mare p̄ii ḡɛɛ à p̄i Sabine le d̄o. Sabi p̄i: T̄s̄. Akū adi géro.

31 A è deraa? Gb̄ɛn̄n̄o pla p̄in̄o ḡun, n̄ dí mé à a de p̄oyeinaa k̄ɛɛ? Ò p̄i: Worume. Akū Yesu p̄in̄ne: Yāpuran maten oáre, be'oḡosirin̄o k̄u karuan̄o ni ḡɛ kpata k̄u à bò Luda k̄inaa ḡun á á.

32 Zaakū Yahaya s̄u, à z̄é s̄usu m̄óáre, ádi a yā síro. Be'oḡosirin̄o k̄u karuan̄o mé ò a yā s̄i. Bee k̄u abirekū enaa ádi a n̄ɛɛɛ lite z̄á a a yā síro.

Geepi líkpe arukerin̄o
(Maa 12:1-12, Luk 20:9-18)

33 Á yā p̄ānde ma d̄o. Burade ke mé à kun, à geepi líkpe bà à karaa likai, à w̄ɛɛ ȳs̄ a ḡun geepi'íf̄eki ũ à búdákp̄āgbaa d̄o. Akū à bú p̄ii nà arukerin̄one n̄ ɔ̄i, akū à fute k̄u táo.

34 Kū geepiz̄oḡo k̄a, akū à a z̄irin̄o z̄l aruker̄ii p̄in̄o, de ò a geepi né sí.

35 Akū aruker̄ii p̄in̄o a z̄irin̄o k̄úkú, ò n̄ gb̄ɛ do gb̄ɛ, ò n̄ gb̄ɛ do d̄ɛ, ò n̄ gb̄ɛ do p̄āpa k̄u gb̄ɛɛo ò a d̄ɛ.

36 Akū à èra à z̄iri p̄ānden̄o z̄l̄m̄ma, n̄ dasi de gb̄ɛ k̄áakun̄ola, akū ò k̄ér̄ine le d̄o.

37 Kpekpe à a né z̄l̄m̄ma à p̄i: Oni ma né yā da.

38 Kū aruker̄ii p̄in̄o né p̄ii è, ò pik̄ōne: Túbibleriin̄ dí. À tó ò a d̄ɛ, a túb̄i ni ḡs̄ ó p̄ó ũ.

39 Akū ò a k̄ú ò bò k̄āao bura ḡun, ò a d̄ɛ.

40 T̄s̄! Tó burade p̄ii s̄u, b̄ón̄ ani k̄e aruker̄ii p̄in̄on̄ɛɛ?

41 Ò w̄ɛa ò p̄i: Ani gb̄ɛ p̄ās̄i p̄in̄o dede p̄ās̄ip̄ās̄i, ani bura p̄i na aruker̄i p̄ānde k̄u oni a baka kp̄āa a ḡoɔan̄one n̄ ɔ̄i.

42 Akū Yesu p̄in̄ne: Ádi Luda yā dí kyó k̄eroo?

Gb̄ɛ k̄u kp̄éborin̄o p̄ā kp̄ai

mé à ḡs̄ kp̄é kusuru gb̄ɛ m̄ide ũ.

Dikiri mé à abirekū k̄è

akū à k̄ɛw̄ɛɛ yābonsare ũ.

43-44 Abire yāi maten oáre: Luda ni á bo kpata k̄u à bò a k̄inaa ḡun, ani gb̄ɛ k̄u oni a baka kp̄āan̄o k̄án̄.

45 Kū sa'orikin̄o k̄u Farisin̄o Yesu yālek̄s̄anaa p̄in̄o mà, ò d̄s̄ k̄u n̄ yān̄ àten o.

46 Akū ò z̄é w̄ɛɛ ò a k̄u, ama ò v̄ina k̄è parine, k̄u ò a d̄ite annabi ũ yāi.

22

N̄s̄ɛ p̄ōnnakenaa
(Luk 14:15-24)

1 Yesu èra à yā l̄èk̄s̄añ̄ne à p̄i:

2 Lákū kpata k̄u à bò Luda k̄inaa de n̄an̄ dí d̄o. Kina ke mé àten n̄s̄ɛ p̄ōnna ke a néne,

3 akū à a z̄irin̄o z̄l̄ ò o gb̄ɛ k̄u à n̄ s̄isi ò m̄ó p̄ó blen̄one ò m̄ó, ama ò ye ò suro.

4 Akū à èra à zìri pāndenɔ zì à pìrìne: À gé à o gbē kū ma n̄ sísìnɔne ma sorumii mà, ma zùsanɔ kū pókāde mèkpananɔ dè ma kèkè kò. Ò mɔ nɔsepɔblekia.

5 Akū odi laakari do yà piari, n̄ baadi gèe a bɔkɔte kè. Gbēkenɔ gèe n̄ bura, gbēkenɔ gèe laga tá.

6 Gbē kparanɔ zìrii pìnɔ kùkù, ò wé'i dàmma, ò n̄ dede.

7 Akū kína pi pò fè, à a sozanɔ gbàre, ò gèe ò gbēderii pìnɔ dède, akū ò té sò n̄ wètea.

8 Akū kína pii pi à zìrinɔne: Nɔsepɔble mà, ama gbē kū ma n̄ sísìnɔ dí kɔ síoro.

9 À gé zérankpakɔsanɔ gūn, à gbē kū a lè sinda pínki sísi nɔsepɔblea.

10 Akū zìrii pìnɔ fùte ò gèe zénnɔ gūn, ò gbē kū ò n̄ lénnɔ kàkara, gbē vāninɔ kū gbē mananɔ n̄ pínki. Len nɔse ponnakerinɔ gu pà le.

11 Kū kína pii gè à ponnakerii pìnɔ gwa, à gōgbē ke è gwe, à nɔse ponna uta danaro,

12 akū à pìne: Ma gbē, à kè dera n̄ gè la nɔse ponna uta danaa sarii? Akū à yítèna kítikiti.

13 Akū kína pi à dogarinɔne: À a ɔnɔ yí kú a gbánɔ, à a zu bàai gusiran. Gwen oni ɔɔ dɔn ò ɔ di n̄ m̄ia.

14 Zaakū gbē kū Luda n̄ sísìnɔn dasi, ama gbē kū à n̄ sènnɔn dasiro.

Be'ogokpana Sizaa ya

(Maa 12:13-17, Luk 20:20-26)

15 Abire gberan Farisinɔ bò ò gèe ò yà gōgō lākū oni ke nà ò Yesu kū a yá'ona a gūn.

16 Akū ò n̄ ibanɔ zla kū Herɔdu gbēnɔ ò pi: Danneri, ó dɔ kú gbē yapurademe n̄ ũ. Ndi Luda zé dañne súsu, ndi gbē wé gwaro, ndi gbē gwena gwaro.

17 Lākū n̄ è nà n̄ owere. À zé vī ò be'ogɔ kpá Sizaa yá, ke à zé vīro?

18 Yesu n̄ nèse vāni dñm̄a, akū à pi: Manafikidenɔ! B'yāi áteni ma yò à gwaa?

19 À ɔgɔ kú òdi be'ogɔ kpá mɔmene. Akū ò ɔgɔ pi do kpáa.

20 Akū à n̄ lá à pi: Dí m̄i wānzān dí kú a tóoo?

21 Ò wèa ò pi: Siza p̄me. Akū à p̄rine: Èhē à p̄ kú à de Siza p̄ ũ kpá Sizaa, á p̄ kú à de Luda p̄ ũ kpá Ludaa.

22 Kū ò yà pii mà, à bò n̄ sare, akū ò tà ò a tò gwe.

Gènnɔ vuna ya

(Maa 12:18-27, Luk 20:27-40)

23 Gɔrɔ dokɔnnɔ pi zì Sadusi kú òdi pi gènnɔ di ga à vuronɔ sù Yesu kīnaa., akū ò a gbèka ò pi:

24 Danneri, Musa òwere tó gōgbē gā né'isari, a dakūna a vñni gyaanɔ sé de à né buri dato a vñn̄ine.

25 Tɔ. Dedokɔnnɔndenɔn kú ó té yà gbēnnɔn suppla. Woru nɔ sè, akū à gā à nɔ pii tò né'isari, akū gyaanɔ gò Sabine.

26 À kè Sabine le do kú Bibo ari à gèe pé n̄ suppladea.

27 N̄ pínki gberan nɔ pii gā se.

28 Tɔ! Gènnɔ vuna gɔrɔ zì n̄ gbēnnɔn suppla pìnɔ té dí mé anigō nɔ pi vīi? Zaakū n̄ pínki ò a dō nɔ ũ.

29 Akū Yesu wèmma à pi: A sàte á Luda takada kú a gbānao dōnaa sari yāi.

30 Tó gènnɔ vù, ò nɔ séro, ò zā kero, onigō kun lán malaikanɔn kun nà ludambeme.

31 Gènnɔ vuna yā musu ádi yā kú Luda òáre kyó keroo? À pi

32 akāame Ibrahī kú Isaakuo kú Yakubuo Luda ũ. Luda di ke gènnɔ Luda ũro, gbē bēnenɔ Ludame.

33 Kū gbēnnɔ yā pii mà, a yādannena a bò n̄ sare.

Dokayā kú à deñla

(Maa 12:28-34, Luk 10:25-28)

34 Kū Farisinɔ mà Yesu Sadusinɔ fù, ò kɔ kàkara.

35 Akū n̄ dokad̄rinɔ do a yò à gwa, à a là à pi:

36 Danneri, dokayā kpatè mé à de a kparanɔlaa?

37 Yesu wèa à pi: Ngō ye Dikiri n̄ Ludai kú nèse mèn doo kú n̄ ninio pínki kú n̄ laasunnwo pínki.

38 Dokayā kú à bèere vī de a kparanolan gwe.

39 A plade kú à bók̄saon dí: Ngō ye n̄ gbēdakei lán n̄ zīda wèndii bà.

40 Musa doka pínki kú annabinɔ yāoo lokona dokayā mèn pla dinn̄ame.

Arumasihu buri ya

(Maa 12:35-37, Luk 20:41-44)

41 Lākū Farisinɔ kakarana nà, Yesu n̄ lá à pi:

42 A è dera Arumasihu yá musuu? Dí burin a úu? Ò wèa ò pì: Dauda burimé.

43 Akú Yesu pínné: À kè dera Luda Nini didi Dadaa, akú Dauda Arumasihu sisi Dikirii? À pì,

44 Dikiri pì ma dikiriné à vutè a ɔplai ari àgɔ a iberenɔ kátene a gbá gbáru.

45 Kú Dauda pìne Dikiri, à kè dera anigɔ de a buri ù dɔɔ?

46 Gbêke dí fɔ à wèaro. Zaa ɔɔɔ birea gbêke dí sù à yáke laa doro.

23

Ludayadannerinɔ kú Farisinɔ manafiki

(Maa 12:38-39, Luk 11:43, 46, 20:45-46)

1 Abire gbera Yesu yá ò gbɛnɔne kú a ibanɔ

2 à pì: Ludayadannerinɔ kú Farisinɔ mé ò gɔ Musa gɛne ù.

3 Abire yáí à yá kú òdi oárenɔ ke pínki àgɔ kúna. Ama àsun n̄ yákèna kero, zaakú òdi yá kú òdi o kero.

4 Òdi aso tikisi yíyí ò di gbɛnɔne n̄ gàn akúsɔ bee ɔne do òdigɔ ye ò káiro.

5 Òdi n̄ yá sinda pínki ke de gbɛnɔ n̄ e yáime. Len òdi Luda yá ezɛba gbɛnt̄e da le, òdi bùsubusu gbána da n̄ pɔkasanɔi.

6 Òdigɔ ye ò vutè pɔnna pɔble vuteki mananɔn kú aduakekpe vuteki mananɔ.

7 Òdigɔ ye ògɔ fɔ kpákparúma etenɔa, ògɔ n̄ sisi Rabi.

8 Àsun tó ò á sisi Rabiɔ, zaakú á pínki v̄ninɔ kú dakūnanɔme á ú, á Danneri m̄en dome.

9 Àsun gbêke sisi á de z̄ite laro, zaakú á De m̄en dome, àkú mé à kú musu.

10 Àsun tó ò á sisi Aredero, zaakú á Arede m̄en dome, àkú mé à Arumasihu ù.

11 Á z̄irin gbê z̄ɔkɔ ù á t̄é.

12 Gbê kú àdi a z̄ida kara, Luda ni a busa. Gbê kú àdi a z̄ida busa, Luda ni a kara.

Yesu kpakèna ludayadannerinɔ kú Farisinɔi

(Luk 11:37-42, 44, 52)

13 Waiyoo ákɔnɔ yádannerinɔ kú Farisinɔ! Manafikidenɔ! Adì kpata kú à bò Luda k̄inaa z̄é tata gbɛnɔne. Adì ḡe a gūnlo, akúsɔ adì we gbê kú ò ye ò ḡe a gūnno ḡen sero.

14 Waiyoo ákɔnɔ yádannerinɔ kú Farisinɔ! Manafikidenɔ! Adì adua gbàna ke de gbɛnɔ á e yáí, akú adì gyaanɔnɔ kpé sífma. Abire yáí á wétamma nigɔ pásí de gbê sinda pínki p̄la.

15 Waiyoo ákɔnɔ yádannerinɔ kú Farisinɔ! Manafikidenɔ! Adì kure z̄ite kú ísiraɔ l̄ba m̄en do lena yáí. Tó a l̄e s̄á, adì a ke t̄é p̄ ú deála leu pla.

16 Waiyoo ákɔnɔ yána don'aredenɔ! Adì pí, tó ò pí ò sì kú Luda kpéɔ, à yáke víro, ama tó ò pí ò sì kú Luda kpé wuraaɔ, abirekú mé à yá v̄i.

17 V̄ina ȳonkɔnɔ! A kpate mé à z̄ɔkɔɔ? Wuraan yá, ke Luda kpé kú àdi tó wura ḡɔ a p̄ ú?

18 Adì pí dɔ, tó ò la dà kú sa'okio, a yáke víro, ama tó ò la dà kú sa'obɔ kú à kú gweo, abirekú mé à yá v̄i.

19 V̄inanɔ! A kpate mé à z̄ɔkɔɔ? Sa'obɔn yá, ke sa'oki kú àdi tó sa'obɔ ḡɔ Luda p̄ ú?

20 Gbê kú à la dà kú sa'okio la dà kú p̄ kú à kú gwenɔn pínkime dɔ.

21 Gbê kú à la dà kú Luda kpéɔ la dà kú Luda kú à kú a gūnwome dɔ.

22 Gbê kú à la dà kú ludambɛɔ la dà kú Luda k̄iblegbaɔ kú Luda kú à vutenaanaome.

23 Waiyoo ákɔnɔ yádannerinɔ kú Farisinɔ! Manafikidenɔ! Adì tofenɔ t̄ok̄et̄edo kú kpé'akáɔ kú dà l̄áo kuride kpá Luda, akú adì dokayá tikisinɔ tón, yāzede kú s̄uruo kú náanio. Yá birenɔ mé à de ògɔ kúna a kpara tonaa sari.

24 V̄ina don'aredenɔ! Adì m̄ɔsɔ né bo á p̄m̄inan, akú adì lakumi m̄ɔ.

25 Waiyoo ákɔnɔ yádannerinɔ kú Farisinɔ! Manafikidenɔ! Adì tokonɔ kpe gbási bo kú tanɔ, ama wákú kú z̄idakūnad̄inasario mé à á n̄es̄e p̄a.

26 M̄ɔk̄ɔn Farisi v̄ina! N̄ gbási bo toko gūnne ḡia, a kpe ni ḡɔ gbási sari.

27 Waiyoo ákɔnɔ yádannerinɔ kú Farisinɔ! Manafikidenɔ! Á de lán mira kú ò gbè pura l̄eanɔ bàme. N̄ kpe mana wéne, ama ḡewanɔ kú gbási pínkio mé à n̄ gūn p̄a.

28 Lem̄e ákɔnɔ se dɔ, á konna mana gbɛnɔ wéne, ama manafiki kú yá v̄anio mé à á gūn p̄a.

29 Waiyoo ákɔnɔ yádannerinɔ kú Farisinɔ! Manafikidenɔ! Adì p̄ɔ bo annabinɔ miranɔa, adì z̄á ble Luda gbɛnɔ p̄a

30 adì pí: Tó ó kun yá ó dizinɔ ɔɔɔa, ó bàka nigɔ kú kúńwo annabinɔ ded̄enaa gūnlo.

31 Lem̄e a sì kú gbê kú ò annabinɔ d̄edenɔ burinɔn á ú.

32 Á ania ke, à á dizinɔ t̄aragaa ba à a m̄i de sà!

33 M̄l̄enɔ! Bisásiri pitikonɔ! Áni ke dera à bo t̄é yá kú à danaála gūnn?

³⁴ Abire yāi mani annabinɔ kù ɔ̀ndɔ̀rinɔ kù yādannerinɔ zīáwa. Áni ń gbēkenɔ dede, áni ń gbēkenɔ pá lía, áni ń gbēkenɔ gbē kù fláao á aduakεkpenɔ gūn, áni pírúma wēte kù wēteo.

³⁵ Leme Luda gbē kù ò ń dede yā ni wí á musu le, sena zaa gbē mana Habila denaaa ari á gēe pé Berekia né Zakari kù a a dē Luda kpé kù sa'okio daguraa.

³⁶ Yāpuran maten oáre, yā birenɔ pinki ni wí gbāragbēnɔ musume.

Yurusalemu ya

(Luk 13:34-35)

³⁷ Yurusalemudenɔ, Yurusalemudenɔ! Adi annabinɔ dede, adi gbē kù Luda ń zīáwanɔ papa kù gbēo ò ń dede. Madigɔ ye mà á kakaramai gēn baaakɔ, lán ko ò a dèmbere kù a nēnɔa nà, ama ádi weiro.

³⁸ Luda ni á kpé tóáre bezi ũme sà.

³⁹ Maten oáre, áni ma e doro ari à pi, arubarikaden gbē kù àten su kù Dikiri tso ũ.

24

Yurusalemu yakana kù andunia lákagɔ̀ sèedanɔ

(Maa 13:1-20, Luk 21:5-24)

¹ Yesu bò Luda ɔ̀nn àten tá, akù a ibanɔ nàai ò lézuki kēne a kpénɔa.

² Akù Yesu piáne: A abirekù è pínki yá? Yāpuran maten oáre, oni gbē ke tó dikɔaro, oni gboro pínkime.

³ Gɔ̀ɔ kù Yesu vutena Kùkpe s̄is̄igereei, a ibanɔ sù a kínaa gusare, ò a là ò pi: N̄ owere, boren yā dínɔ ni kee? Bó mé anigɔ̀ de n suna kù andunialakagɔ̀ sèeda ũu?

⁴ Yesu wémma à pi: À laakari ke, àsun tó ò á sàtero.

⁵ Zaa kù oni su dasi kù ma tso, onigɔ̀ pi Arumasihume ń ũ, oni gbēnɔ sàte dasi.

⁶ Áni z̄inɔ baaru ma kù a òpiio. Àsun bídi kero. Sé abirekùnɔ ke, ama gɔ̀ɔ lakana kpé.

⁷ Buri kù burio ni fute kù k̄so, leme dɔ̀ b̄usu kù b̄usuuo. Nà kù z̄ite yīgāyīgānaao nigɔ̀ kù gukenɔ.

⁸ Yā birenɔ pínki n̄wāwā naana ũ.

⁹ Abire gbera oni á kùkù ò á kpámma, ò wé t̄áwa ò á de, buri s̄inda pínki ni z̄áágu ma yāi.

¹⁰ Gbēnɔ ni fuma dasi, ò bo k̄o kpe, oni z̄ákɔn.

¹¹ Annabi ékenɔ ni su dasi ò gbēnɔ sàte dasi.

¹² Yā vāni ni k̄o, gbēnɔ yenyī ni busa dasi.

¹³ Gbē kù à zena gbāna ari a gɔ̀ɔ léa mé ani surabana le.

¹⁴ Oni kpata kù à bò Luda kínaa pi baaru kpá andunia gu s̄inda pínkia sèeda ũ buri s̄inda pínkine, gbasá p̄o pínki ni láka.

¹⁵ Tó a t̄e guyakari kù annabi Danieli a yā òo è Luda ɔ̀nn, kyókeri ḡo d̄o,

¹⁶ gbē kù ò kù Yudeano bàa sí ò mi pé kp̄inɔa.

¹⁷ Gbē kù à kù a kpé musu s̄un kipa à ḡe kpé gūn à p̄oke sé à booro.

¹⁸ Gbē kù à kù bura s̄un era be à a uta séro.

¹⁹ Waiyoo n̄s̄indarenɔ kù n̄erandenɔ gɔ̀ɔ birea.

²⁰ À adua ke de bàasinaa pi s̄un ke bunsire ke kámmabogɔ̀ z̄iro.

²¹ Zaa kù gɔ̀ɔ pi wétamma nigɔ̀ z̄k̄o. Zaa gɔ̀ɔ kù Luda andunia k̄e ari gbāra, a taka dí kero, akus̄o ani ke z̄ik̄iro.

²² Tó Luda dí gɔ̀ɔ p̄inɔ lagoro, de gbēke ni boro. Ama ani gɔ̀ɔ p̄inɔ lago a gbē kù à n̄ s̄énɔ yāime.

Bisāsiri Né sunaa

(Maa 13:21-37, Luk 17:20-37, 21:25-33)

²³ Gɔ̀ɔ birea tó gbēke piáne, à Arumasihu gwa la kes̄o à Arumasihu gwa z̄aa, àsun síro.

²⁴ Zaa kù Arumasihu ékenɔ kù annabi ékenɔ ni su ò sèeda z̄k̄k̄o kù daboyāno ke, de ò gbē kù Luda n̄ s̄énɔ s̄ateo se, tó ani sí ke.

²⁵ À ma, ma ḡinake ma oáre zaa káaku kò.

²⁶ Tó ò piáne à gwa, à kù s̄ēn, àsun géro. Ke tó ò piáne à gwa, à kù kpéne gūn, àsun síro.

²⁷ Zaa kù lákù legù ò pi à ludambe pura kù zaa ifáboki kpa ari a lét̄e kpa nà, len Bisāsiri Né suna nigɔ̀ de le.

²⁸ Gu kù ḡe kún, gwen yumburukunɔ ni k̄o kakaran.

²⁹ Gɔ̀ɔ p̄inɔ wétamma gbera ḡn̄o ifant̄e ni sira kù, m̄ovura ni í kero, susunenɔ ni wowo ludambe, gbāna kù ò kù musunɔ ni dege.

³⁰ Bisāsiri Né sèeda gbasá à bo ludambe, buri kù ò kù andunia gūnnɔ ni n̄ z̄ida k̄ēk̄e n̄ pínki, oni Bisāsiri Né suna e ludambe lukun kù gbānao kù gakuri z̄k̄k̄o.

31 Ani a malaikanɔ zĩ kũ kākākĩ'ũ gbānao, oni a gbē kũ à ñ sɛnɔ kakara andunia kusuru siikɔa zaa ludambɛ lé díkũ kũ a lé dírekũo.

32 À yā dada kaka lía. Tó a gǎnɔ í kpàkpa, àten lá bɔ̀tɔ kũ, à d̄s guwānagɔɔ̀ kà kǎni.

33 Lemɛ s̄s, tó a yā p̄nɔ è p̄nki le, àḡs d̄s kũ a sunaa kà kǎni, à kũ kpéleleá.

34 Yāpuran maten oáre, gɔɔ̀ dí gbēnɔ ni gētero ari yā p̄nɔ gé keo p̄nki.

35 Musu kũ zĩteo ni gēte, ama ma yānɔn gētena víro.

36 Gbēke a gɔɔ̀ ke a gɔɔ̀ zaka d̄sro, bee malaika kũ ò kũ musunɔ ke Luda Né, sé De Luda.

37 Lákũ à de nà Nuhu gɔɔ̀, len aniḡs de le se Bisāsiri Né sugɔɔ̀a.

38 Gɔɔ̀ kũ í dí da andunialaro, òten p̄s ble òten í mi, òten nɔ sé òten zā ke ari Nuhu ḡe à ḡe gó'ite gũn.

39 Odi d̄sro, akũ í sù à ñ s̄te ñ p̄nki. Len aniḡs de le se Bisāsiri Né sugɔɔ̀a.

40 Gɔɔ̀ birea gbēnɔn planɔ niḡs kũ bura, oni gbē do sé ò gbē do tón.

41 Nɔgbē gbēnɔn planɔ niḡs p̄s l̄lɔ gbēn, oni gbē do sé ò gbē do tón.

42 Abire yāi á wé ḡs d̄s, zaakũ á d̄s gɔɔ̀ kũ á Dikiri ni suro.

43 Àḡs adikĩna d̄s. Tó bede gɔɔ̀ zaka kũ kpāni ni suaawa d̄s yā, de á wé ḡs d̄s, ani tó à a kpé f̄sro.

44 Abire yāi ákɔn s̄s, àḡs kũ kũ soruo, zaakũ Bisāsiri Né ni su gɔɔ̀ zaka kũ á wé d̄sroame.

Zĩkeri náanide laakaride

(Luk 12:41-48)

45 Díme zĩkeri náanide laakaride kũ a dikiri a zĩkerinɔ nàne a ɔ̄i de à p̄sble kpáríma a gɔɔ̀a ũu?

46 Arubarikaden zĩkeri kũ a dikiri a lè àten ke le a sugɔɔ̀a ũ.

47 Yāpuran maten oáre, ani a aruzekɛ s̄inda p̄nki nane a ɔ̄ime.

48 Ama tó zĩkerii p̄i p̄āsĩ, akũ à p̄i a n̄esɛe gũn a dikiri ten ḡi ke,

49 akũ à nà a zĩkeri dakenɔ gbēgbēnaaa, àten p̄s ble àten í mi kũ wēderinɔ,

50 a dikiri ni su gɔɔ̀ kũ a wé d̄sroame, gɔɔ̀ zaka kũ à d̄sroa,

51 ani a z̄z̄k̄s̄re, à a baka da kũ manafikidenɔ. Gwen oni ɔ̄o d̄n ò ɔ̄o dí ñ miia.

25

Nɔkpare gbēnɔn kurinɔ

1 Gɔɔ̀ birea kpata kũ à bò Luda k̄inaa niḡs de lán nɔkpare gbēnɔn kuri kũ ò ñ fitilano sè ò bòo, òten gé da nɔserile bàme.

2 Ñ gbēnɔn sɔɔronɔ bi ȳnknɔnɔme. Ñ gbēnɔn sɔɔronɔ s̄s laakaridenɔme.

3 A ȳnknɔn ñ fitilano sè nísi zànaa sari,

4 a laakaridenɔ s̄s ò ñ fitilano sè kũ nísi zànaao.

5 Nɔseri dí su likalikaro, akũ i ñ sé ñ p̄nki, òten i o.

6 Lizándo ò wiki lè: Nɔseri ten su! À fute à gé daale.

7 Akũ nɔkpare p̄nɔ vù ñ p̄nki, ò ñ fitilano kēke.

8 Akũ ȳnknɔn p̄i laakaridenɔne: À ó gba nísi f̄iti s̄aee! Ó fitila ten ga bi!

9 Akũ laakaride p̄nɔ w̄emma ò p̄i: Ani m̄ówá kááo p̄nkiro. À gé à á p̄s lú a ȳiarinɔ k̄inaa.

10 Kũ ò ḡe lú, akũ nɔserii k̄a. Gbē kũ ñ soru k̄enɔ ḡe k̄aao nɔse gũn, akũ ò gbáa tàta.

11 Kũ à kè saa nɔkpare kp̄ara p̄nɔ sù, òten lé zu: Dikiri, Dikiri! Ñ ze w̄ewere!

12 Akũ à w̄emma à p̄i: Yāpuran maten oáre, má á d̄sro.

13 Abire yāi á wé ḡs d̄s, zaakũ á a gɔɔ̀ ke a gɔɔ̀ zaka d̄sro.

Ɔgɔ̀dakɛna zĩkerinɔne

(Luk 19:11-27)

14 Kpata kũ à bò Luda k̄inaa de lán gbē kũ àten gé w̄eteaa bà, akũ à a zĩkerinɔ sisi, à a aruzekɛ nàñne ñ ɔ̄i.

15 À ɔ̄gɔ̀da kè ñ gbē done s̄nɔn sɔɔro, gbē plade s̄nɔn pla, gbē aak̄s̄de s̄nɔn do, ñ baadi gbāna lén, akũ à ḡe w̄etea.

16 S̄nɔnsɔɔrode ḡe à laga tà kũ ɔ̄gɔ̀ piio ḡnɔ, akũ à àree lè s̄nɔn sɔɔro.

17 S̄nɔnplade kè le d̄s, akũ à àree lè s̄nɔn pla.

18 S̄nɔndode s̄s à ḡe à w̄eɛ ȳs, akũ à a dikiri ɔ̄gɔ̀ pi ùten.

19 Gɔɔ̀ pla gbera zĩkerii p̄nɔ dikirii sù, akũ àteni a ɔ̄gɔ̀ yā ḡs̄ḡs kũñwo.

20 S̄nɔnsɔɔrode sù kũ s̄nɔn sɔɔro p̄ande kũ à l̄eoo à p̄i: Dikiri, ñ s̄nɔn sɔɔro kũ n kp̄ama gwa, à àree k̄aramene s̄nɔn sɔɔro d̄s.

21 Akũ a dikirii pine: N kè zĩkeri mana náanide! Lákũ ñ náani v̄i kũ a f̄itio nà, mani a z̄k̄s̄ nanne n ɔ̄i s̄a. Ñ ḡe ma p̄onnakɛnaa gũn.

- 22 Sɔ̀nɔ̀plade sù dɔ̀ à pì: Dikiri, n̄ sɔ̀nɔ̀ pla kù n kpàma gwa, à àrèe kàramene sɔ̀nɔ̀ pla dɔ̀.
- 23 Akù a dikirii pine: N kè zíkèri mana náanide! Lákù n̄ náani ví kù a fítio nà, mani a zɔ̀kɔ̀ nannè n ɔ̀ sà. N̄ gè ma pɔ̀nnakènaa gùn.
- 24 Akù sɔ̀nɔ̀dode sù sà à pì: Dikiri, má dɔ̀ kù n yānɔ̀n zī'ū. Ndì pɔ̀ kè gu kù r̄ndi tɔ̀nlo. Ndì pɔ̀ kakara gu kù r̄ndi gbēnlo.
- 25 Akù vīna ma kù, ma gè ma n ɔ̀ɔ̀ ɔ̀tè wèen. N pɔ̀n dí.
- 26 Akù a dikirii pine: Zíkèri vāni ma'ade! N̄ dɔ̀ kù madì pɔ̀ kè gu kù mádi tɔ̀nlo, madì pɔ̀ kakara gu kù mádi gbēnloo?
- 27 À mana yā n ɔ̀ɔ̀da kèò gbèkène, de tó ma su, mà a pɔ̀ sí kù a ío.
- 28 À sɔ̀nɔ̀ do pì sía à kpá sɔ̀nɔ̀ɔ̀rodea.
- 29 Zaakù gbè kù à pɔ̀ vīn Luda ni karane ari àgɔ̀ din. Gbè kù à vīro sɔ̀, bee pɔ̀ kù à vī Luda ni síame.
- 30 Zíkèri pā dí sɔ̀, à a zu bàai gusiran. Gwen oni ɔ̀ ɔ̀n ɔ̀ ɔ̀ di n̄ m̄ia.

Ziakpe zīyakpatekenaa

- 31 Tó Bisāsiri Né sù a gakuri gùn kù a malaikano n̄ pínki, ani vute a kíblegba gakuridea.
- 32 Andunia burinɔ̀ ni kakara a arè n̄ pínki, ani n̄ kèkɔ̀a, lákù pɔ̀dārii di sánɔ̀ kèkɔ̀a kù blèno nà.
- 33 Ani sánɔ̀ kpá a ɔ̀plai, blèno sɔ̀ ɔ̀zei.
- 34 Abire gbera Kína pi ni pi gbè kù ò kù a ɔ̀plainɔ̀ne: Ákɔ̀nɔ̀ kù ma De arubarikaa dàáguno, à mɔ̀ à kpata kù à a soru kèáre zaa anduniakatena gɔ̀ro ble.
- 35 Zaakù kù nà teni ma de, a pɔ̀ble kpàma. Kù ími teni ma de, a í kpàma. Kù má kun nibɔ̀ ũ, a ma si.
- 36 Kù má kun punsi, a asiri tàmene. Kù maten gyā ke, a ma gwa. Kù ò ma da kpésiran, a su wé kpàtemai.
- 37 Gbè manano ni pine: Dikiri, bɔ̀ren o è nà teni n de o pɔ̀ble kpàmma ke ími teni n de, o í kpàmmaa?
- 38 Bɔ̀ren o n e nibɔ̀ ũ o n si, ke n̄ kun punsi o asiri tannèe?
- 39 Bɔ̀ren o n e nten gyā ke, ke ò n da kpésiran o gè wé kpàtenyīi?
- 40 Kína pi ni wef̄ma à pi: Yāpuran maten oáre, yā kù a kè gbè kíanaane ma gbè dínɔ̀ té, makùme a kèmene.
- 41 Abire gbera ani pi gbè kù ò kù a ɔ̀zeinɔ̀ne: À gomene gwe ákɔ̀nɔ̀ kù Luda lé kéáreno! À tá té kù àdi garo kù Luda kèke l̄bilisine kù a ìbanɔ̀ gùn.
- 42 Zaakù nà teni ma de, àdi pɔ̀ble kpámáro. Ími teni ma de, àdi í kpámáro.
- 43 Má de nibɔ̀ ũ, àdi ma síro. Má kun punsi, àdi asiri tàmenero. Maten gyā ke ke ò ma da kpésiran, àdi su à wé kpàtemairo.
- 44 Oni gbaso ò a la ò pi: Dikiri, bɔ̀ren o n e kù n̄aao ke ímio ke nibɔ̀ ũ ke punsi ke gyāre ke purusuna ũ, akù ódi kpányīroo?
- 45 Kína ni wef̄ma à pi: Yāpuran maten oáre, lákù àdi ke gbè kù à kíanaane gbè dínɔ̀ téro nà, makùme àdi kemenero.
- 46 Gbè birenɔ̀ ni tá wétamma kù àdi lákaro gūmme, gbè manano sɔ̀ wèndi kù àdi lákaro gùn.

26

Lékpakúsuna Yesuui

(Maa 14:1-2, Luk 22:1-2, Yuh 11:45-53)

- 1 Kù Yesu yā birenɔ̀ ò pínki à lāka, akù à pì a ìbanɔ̀ne:
- 2 Á dɔ̀ kù Vīnla dikpe gɔ̀ gɔ̀ro pla, oni Bisāsiri Né kpámma ò a pá lía.
- 3 Abire gbera sa'orikínɔ̀ kù Yuda gbè zɔ̀kɔ̀nɔ̀ kɔ̀ kākara sa'oriki zɔ̀kɔ̀ kù òdi pi Kayafa bea.
- 4 Ò yā gɔ̀gɔ̀ ɔ̀ndɔ̀so lákù oni Yesu kù ò a de nà
- 5 ò pì: Òsun ke dikpe zīro, de gbēnɔ̀ sún zuka káro yāi.

Nísi gbī nna kuna Yesu m̄ia

(Maa 14:3-9, Yuh 12:1-8)

- 6-7 Kù Yesu kù Betani, Simɔ̀ Kusu bea, àten pɔ̀ ble gengesekena, akù nɔ̀gbè ke nài, à lo fítinna kù nísi gbī nna ɔ̀ɔ̀de kù a gùn kùna, akù à kù Yesu m̄ia.
- 8 Kù a ìbanɔ̀ è le, akù n̄ pɔ̀ fùte ò pì: Bón pɔ̀ lalasekèna dí t̄u?
- 9 De ò nísi pì yā yā kù ɔ̀ɔ̀ zɔ̀kɔ̀nɔ̀ ò kpà takasidenɔ̀a.
- 10 Yesu d̄m̄ma, akù à p̄inè: Bóyāi àten wari dɔ̀ nɔ̀gbè pliaa? À zī mana kèmeneme.
- 11 Takasidenɔ̀n kù kááo gɔ̀ro s̄inda pínki, makù sɔ̀ manigɔ̀ kù kááo gɔ̀ro s̄inda pínkíro.
- 12 Kù à nísi pìi kù ma mèea, à kè le de à ma gè keome.

¹³ Yāpuran maten oáre, gu kú òteni ma baaru nna waazi ken andunia gūn pínki, onigō yā kú nōgbē pii kē o a dōngu yāi.

Yudasi bona Yesu kpe
(Maa 14:10-11, Luk 22:3-6)

¹⁴ Abire gbera gbēnōn kuri awēēplanō do kú òdi pine Yudasi Isikariōti gēē sa'orikinō kīnaa
¹⁵ à pi: Tó ma Yesu kpááwa, bón á ye à kpámaa? Akú ò andurufu oḡo mēn baraakurii nāro ò kpāa.

¹⁶ Zaa ḡoḡo birean àten zé wete à Yesu kpámma.

Vīnla pōblenaa
(Maa 14:12-21, Luk 22:7-14, Yuh 13:21-38)

¹⁷ Burodi Futenasari dikpe ḡoḡo káaku zī Yesu ibanō sù ò a là ò pi: Mán n̄ ye ò gé kekenne ñ Vīnla pō blenn?

¹⁸ À wēm̄ma à pi: À gé wēten ḡōgbē ke kīnaa à pine, Danneri pi a ḡoḡo kà káni. A bean áni Vīnla pō blen kú a ibanō.

¹⁹ Yesu ibanō kē lākū à dàñne nà, ò Vīnla pōbleyá kēkē.

²⁰ Kū òkōsi kē, Yesu gengēsekēna teburuuu kú a gbēnōn kuri awēēpla pinō.

²¹ ḡoḡo kú òten pō ble à pi: Yāpuran maten oáre, à gbē mēn do n̄ ma kpámma.

²² N̄ nēsēē yāka manamana, akú òteni a la dodo: Asa makūmeroo, Dikiri?

²³ Yesu wēm̄ma à pi: Gbē kú òten o kakara ta gūn lēēle mé ani ma kpámma.

²⁴ Bisāsiri Né ni kpágui lākū à kēna a yā musu nà, ama waiyoo gbē kú ani Bisāsiri Né kpámma pii. Ani ke sána adene tó odi a i yāro.

²⁵ Akú Yudasi kú ani a kpámma pi pi: Asa makūmeroo, Rabi? Yesu pine: Mōkōmme n̄ ò gwe.

Dikiri pōble
(Maa 14:22-26, Luk 22:14-20, 1Kō 11:23-25)

²⁶ Kú òten pō ble, Yesu burodii sē, à arubarikaa dàn, akú à likōre à kpà a ibanō à pi: À sí à só, ma mēen dí.

²⁷ Akú à toko sē do à arubarikaa dàn, à kpámma à pi: À mi á pínki.

²⁸ Ma arun dí, Luda bàka kunna kú gbē dasinō aru ū, kú ani bōtema n̄ durunnanō kēmmana yāi.

²⁹ Maten oáre, zaa gbāra mani geepi'i dí mi doro ari kpata kú à bō ma De kīnaa gé boo gupuraa, gbasa mà a dufu mi kááo sà.

³⁰ Kú ò lēē si, akú ò bōte ò gēē Kùkpe s̄s̄sigereēi.

Yesu gīnake à dō ya kú Pita ni ke
(Maa 14:27-31, Luk 22:31-34, Yuh 13:36-38)

³¹ Akú Yesu piñne: Á pínki áni fuma gwāaniala, zaakū ò kē Luda yān ò pi: Mani sādari lé, sānō ni fākōa.

³² Ama ma vunaa gbera mani doáre are ḡena Galili.

³³ Akú Pita pine: Bee tó ò fūmma n̄ pínki, mani fumma zikiro.

³⁴ Akú Yesu pine: Yāpuran maten onne, gwāaniala ari ko ḡō gé lé zu, ñni ledi kpámai ḡēn aakō.

³⁵ Pita pine: Bee tó mani sù mà ga kúnwo, mani ledi kpányī zikiro. Akú a ibanō ò le se n̄ pínki.

Yesu aduakēna zaa Getesemani
(Maa 14:32-42, Luk 22:39-46)

³⁶ Akú Yesu kú a ibanō kà gu kú òdi pi Getesemani, akú à piñne: Á vute la ari mà gé adua ke zà dire.

³⁷ Á Pita kú Zebedi né gbēnōn planō sē à gēē kūrūwo. A pō sira kú à nēsēyōkō si.

³⁸ Akú à piñne: Ma pō sira kú manamana ari ga léi. Á ze la à itē ke kúmao.

³⁹ Kú à gēē are fiti, akú à kùte zīte à adua kē à pi: Baa, tó ani sí ke, ñ tó toko'i dīkīna ḡētemala. Ama adi ke lākū má yei nāro, séde lākū n̄ yei nà.

⁴⁰ Akú à èra à sù à a ibanō lè, òten i o. Akú à pi Pitane: Len yá? Ádi fō a itē kē kúmao bee awa doroo?

⁴¹ Á itē ke àḡō adua ke de àsun fu yōḡwanaaaro yāi. Nini yei, ama mēē busē.

⁴² À kēm̄ma a ḡēn plade, à adua kē à pi: Baa, tó toko dīkīna ni ḡētemala a í minaa sariro, ñ tó n̄ pnyenyīna ke.

⁴³ Kú à èra à sù à n̄ lé, òten i o do, zaakū òten idekū dēde.

⁴⁴ Akú à n̄ tón do, à ḡēē à wé kē a ḡēn aakōde, à yā dokōnō pii ò do.

45 Akū à èra à sù à ibano kīnaa à pīnne: Áten i o, áten kámma bo ari teran yá? À gwa! Gɔɔr kà káni. Ò Bisāsiri Né kpà durunnakerinɔ.

46 À fute ò tá. Gbē kū à ma nañne n̄ ɔ̄ ten su.

Yesu kūnaa

(Maa 14:43-50, Luk 22:47-53, Yuh 18:3-12)

47 Kū à kpé áten yá pi o, akū Yudasi, a iba gbēnɔn kuri awɛɛplanɔ doke sù kū pario, ò fēnedanɔ kūna kū gònɔ, ò bò sa'orikinɔ kū Yuda gbē zōkōn kīnaa.

48 Bonkpɛde pi s̄, à sèedaa òñne à pi: Gbē kū mani lé péa, àkùme gwe. À a kū.

49 Akū à mii d̄ Yesua ḡnɔ à pi: Fɔɔ, Rabi! Akū à lé péa.

50 Yesu pīne: Ma gbē, n̄ n̄ kena ke! Akū ò sù ò ɔ̄ pète Yesua ò a kū.

51 Akū Yesu gbēnɔ do a fēneda wòto, à sa'oriki zōkō z̄rii l̄o à a s̄a gò.

52 Akū Yesu pīne: N̄ n̄ fēneda s̄otɔ a pl̄n. Zaakū gbē kū à zè kū fēnedao, fēneda mé ani a de.

53 Tó má ye ma De malaika z̄lkarinɔ gbaremen̄e ḡnɔ de ḡa kuri awɛɛplanɔla, n̄ d̄s mani fua mà a wé kean yá?

54 Tó ma kè le s̄, deran yá kū ò kè Luda yān ò pi ani ke le ni kee?

55 Akū Yesu pi parine: Kpāni wédewen ma ũ kū a su à ma kū kū fēnedanɔ kū gònɔo yá? Madiḡ vute Luda ɔnn lākū gu diḡ d̄o nà madiḡ yá daáre, ádi ma kuro.

56 Ama yá pii kè pínki, de yá kū annabinɔ kè Luda yān ke yāi. Akū a ibano bàa lè n̄ pínki ò a tòn.

Yuda gbanadenɔ yákpatekena kú Yesuo

(Maa 14:53-65, Luk 22:54-55, 63-71, Yuh 18:13-14, 19-24)

57 Gbē kū ò Yesu kúnɔ ḡɛe k̄aa sa'oriki zōkō Kayafa bea. Ludayádannerinɔ kū gbē zōkōn kakarana gwe.

58 Pita té a kpe z̄a dire ari sa'oriki zōkō pi bea. À ḡɛ ɔnn, à vùte kū dogarinɔ de à yá pi midena e.

59 Sa'orikinɔ kū Yuda yákpatekerinɔ n̄ pínki ten sèeda wete Yesua ò a de.

60 Bee kū gbēnɔ sù ò ékeyān̄ didia dasi, adi kero. Kpeke gbēnɔn pla kenɔ sù

61 ò pi: Gbē pi pi, áni f̄ à Luda kpé wí, áni era à bo gɔɔr aakō dagura sé!

62 Akū sa'oriki zōkō fute à zè à pi Yesune: N̄ yāke v̄i n̄ weñmaroo? Yá kū óten didimma dí de deraa?

63 Yesu yite kpēn, akū sa'oriki zōkō pi pīne: Ma nanne Luda Wēndidei, n̄ owere tó Luda Né Arumasihume n̄ ũ.

64 Yesu wèa à pi: Len n̄ ò le. Makū s̄, maten oáre, zaa gbāra áni Bisāsiri Né e vutena Gbānasindapinkide ɔplai, akūs̄ áni a suna e ludambe lukun.

65 Akū sa'oriki zōkō pi a utanɔ ḡa à kè à pi: A d̄kè kū Ludao! À kè dera óten sèedade pānde kenɔ wete d̄ɔɔ? A mà lākū à d̄kè kū Ludao nà.

66 Yá kpaten a z̄eo teraa? Akū ò wèa ò pi: A taari kà ò a de.

67 Akū ò lé'i sù a ānnwa, ò a lèle kū okūo. Gbēkenɔ a s̄an kèke

68 ò pi: Arumasihu, n̄ annabikeyā ò n̄ gbē kū à n̄ le owere.

Pita ledikpana Yesui

(Maa 14:66-72, Luk 22:56-62, Yuh 18:15-18, 25-27)

69 Pita vutena ɔnn, akū z̄nɔkpare ke sù à pīne: M̄kōn s̄ ndiḡ kú l̄ele kū Galili gbē Yesu piome.

70 Akū à ledi kpà n̄ pínki wára à pi: Mádi yá kū nten o d̄ro d̄ro.

71 Akū à fute à ḡɛ gānun. N̄gbē pānde a è, akū à pi gbē kū ò kú gwenɔne: Gbē díkīna l̄ele kū Yesu Nazeraome.

72 Pita era à ledi kpà à la dà à pi: Má gbē pi d̄ro.

73 Kū à kè saa fiti, gbē kū ò zena gweno nà Pitai ò pi: Yāpurame, n̄ gbē dome n̄ ũ, zaakū ò n̄ d̄s n̄ yá'onaaame.

74 Akū à fute à a z̄ida kà à la dà à pi: Má gbē pi d̄ro. Zaa gwe ḡnɔn ko lé zù.

75 Akū yá kū Yesu òo d̄ Pitagu kū à pi, ari ko ḡó gé lé zu, ani ledi kpāai ḡèn aakō. Akū Pita b̄o bàai à p̄sira ɔ̄ d̄o.

27

Yudasi ganaa

(Z̄r 1:18-19)

1 Kū gu d̄ k̄n̄k̄k̄n̄k̄n̄ sa'orikinɔ kū Yuda gbē zōkōn n̄ pínki yá ḡḡḡ Yesui de ò a de.

2 Ò a ȳl, akū ò ḡɛ ò a nà b̄usu gbē zōkō Pilatine a ɔ̄i.

³ Kū Yudasi kū à bò a kpɛ è yā dàala, à gò dindōmene gūn, akū à gɛɛ andurufu ɔɔ mèn baraakurii pì era sa'orikinɔne kū gbɛ zōkōnɔ

⁴ à pìine: Ma durunna kè, ma taarisaride kpà gai. Akū ò pìine: Ó bàka ũgbaa? N yān gwe.

⁵ Akū Yudasi ɔɔ pìi zù Luda kpén, akū à tà à gɛɛ à a zīda lōko.

⁶ Akū sa'orikinɔ ɔɔ pìi sɛte ò pì: ɔɔ pì kana Luda kpɛ ɔɔdaki gūn zé vīro, zaakū gbɛde'ɔɔme.

⁷ Kū ò yā gògò, akū ò orobori gbɛdaki lù kū ɔɔ pìio nibɔnɔ vīki ũ.

⁸ Abire yāi ari kū a gbārao òdi pì zīte pìine Zīte Arude.

⁹ Akū yā kū annabi Ilimia òo kè à pì: Ò andurufu ɔɔ mèn baraakurii pìi sɛte, ɔɔ kū Isarailanɔ zèo ò kpà a yā musu pìi,

¹⁰ akū ò orobori gbɛdaki lùo, lākū Dikiri ditemene nà.

Pilati yākpatekena kū Yesuo

(Maa 15:2-5, Luk 23:3-5, Yuh 18:33-38)

¹¹ Yesu zena bùsu gbɛ zōkō arɛ. Akū gbɛ zōkō pì a là à pì: Mɔkōn Yudanɔ kīna ũ yá? Yesu wèa à pì: Len n ò le.

¹² Gɔɔ kū sa'orikinɔ kū gbɛ zōkōnɔ ten yā didia, adi yāke weɔmmaro.

¹³ Akū Pilati pìine: Ndi yā dasi kū òten didimma maroo?

¹⁴ Ama Yesu dí yāke o yā pīnɔ doke musuro, akū yā pìi bò bùsu gbɛ zōkō pìi sare manamana.

Yadana Yesula

(Maa 15:6-15, Luk 23:13-25, Yuh 18:39-19:16)

¹⁵ Vīnla dikpe zī pīnki bùsu gbɛ zōkō pìi dì purusunanɔ do kū gbɛnɔn yei gbareñne.

¹⁶ Gɔɔ kūa sɔ purusuna tóde kū gwe òdi pì Baraba.

¹⁷ Kū pari kākara, akū Pilati n lā à pì: Dín á ye mà gbareáre? Baraban yá, ke Yesu kū òdi pìi Arumasihu?

¹⁸ Zaakū à dɔ kū nèsegōba vīna kū Yesuo yāin ò a kpàawa.

¹⁹ Gɔɔ kū Pilati vutena a gbìgbaaa, a nanɔ gbɛ zīa à pì: Nsun yāke ke gbɛ mana pìinero, zaakū nana kū ma ò a yā musu gīa gwāani warí dōma manamana.

²⁰ Sa'orikinɔ kū gbɛ zōkōnɔ nākara gbɛnɔa ò Baraba gbeka, ò pì ò Yesu de.

²¹ Akū bùsu gbɛ zōkō pìi n lā à pì: Gbɛnɔn pla pīnɔ gūn, dín á ye mà gbareáre? Akū ò pì, Barabame.

²² Akū Pilati n lā à pì: Bón mani ke kū Yesu kū òdi pìi Arumasihuoo? Gbɛ sīnda pīnki pì: N à pá lía.

²³ Akū à n lā à pì: Bó dàan à kèe? Akū ò wiki lè ò kàra ò pì: N à pá lía.

²⁴ Kū Pilati è áni fɔ à yāke kero, zuka ten kara, akū à í dá, à a ɔ pìpi gbɛnɔ wára à pì: Ma ɔ bôte gbɛ pìi gana yān. Á yāme.

²⁵ Akū gbɛ pīnɔ pì: A dena yā wí ó musu kū ó nénɔ.

²⁶ Akū à Baraba gbareñne, à pì ò Yesu gbɛ kū flāao ò a pá lía.

Sozanɔ Yesu fobonaa

(Maa 15:16-20, Yuh 19:2-3)

²⁷ Akū Pilati sozanɔ gè kū Yesuo bùsu gbɛ zōkō pìi bea, akū ò n gā kākara pīnki ò likai.

²⁸ Ò a pónɔ bôtea ò arukimba tēra dāne,

²⁹ akū ò lè fūraa tà ò kùne, ò leba nāne a ɔplan gò ũ. Akū òten kúte kutene, òteni a fobo òten pì: Fɔɔ, Yudanɔ kīna!

³⁰ Ò lé'i sūa, ò leba pìi sè ò a lèo a mīa.

³¹ Kū ò a fobò ò làka, akū ò arukimba pìi gòala ò a zīda pókasanɔ dāne, akū òten gé a pá lía.

Yesu pana lía

(Maa 15:21-32, Luk 23:26-43, Yuh 19:17-27)

³² Kū ò bôte òten gé, ò dākare kū Sireni gbɛ kū òdi pìi Simɔo, akū ò gā nāa à Yesu lígbāndurukpana sé.

³³ Akū ò ká gu kū òdi pìi Gɔɔta kū à pìi mítokoki.

³⁴ Akū ò sèwè kū ò yākatè kū εzeo dōne à mī. Kū à í kè, akū à gī mīi.

³⁵ Kū ò a pá lía, akū ò kápaa kpà ò a pókasanɔ kpāatekōne.

³⁶ Akū ò vùte òteni a dākpá gwe.

³⁷ Ò yā kū ò diaa kè ò nà a mīla ò pì:

Yudanɔ kīna Yesun dí.

³⁸ Akū ò kpāni wédewenɔ pá lía a sare gbɛnɔn pla, gbɛ do a ɔplai, gbɛ do a ɔzei.

39 Gbē kū òten gē zéla gwenɔ teni ní m̀i ke dékùdekù, òteni a s̄s̄s̄

40 ò pi: Mòkòn kù n pi Ìni Luda kpé wí ò era ò bo gɔɔ aak̄ daguran gweroo? Tó mòkòmme Luda Né ù, ò n z̄ida sura ba ò kipa lía.

41 Leme dɔ sa'orikino kù luyadannerino kù gbē z̄ókɔnɔ teni a fobo le ò pi:

42 À gbē pãdenɔ sura bà, ama ani f̄ à a z̄ida sura baro. Isarailano k̄inanloo? À kipa lía tera, óni a náani ke.

43 À Luda náani v̄i. Tó Luda yei, à a bo sà, zaakù à pi akáame Luda Né ù.

44 Bee kpáni kù ò òn pá lía lelenɔ teni a s̄s̄s̄ le dɔ.

Yesu ganaa

(Maa 15:33-41, Luk 23:44-49, Yuh 19:28-30)

45 Kù ifantē kà midangura, akù gusira dà b̄usuu pila pínki ari f̄anantē mò aak̄.

46 F̄anantē mò aak̄on Yesu wiki lè gbãngbãna à pi: Eloi, Eloi, Iema sabatani! Abirekù pi, ma Luda, ma Luda, à kè dera n ma tonnn?

47 Kù gbē kù ò zena gwe kenɔ yā pii mà, akù ò pi: Dake ten Iliasu sísi.

48 Zaa gwe ḡnɔ òn gbē do bàa lè à ḡe à sako sè à dà s̄ewē kpãkpãa gùn, à f̄if̄i lebaa, akù à d̄b̄ Yesu e à mi.

49 Akù gbē kparano pi: À ze ḡia ò gwa tó Iliasu ni su à a sura ba.

50 Yesu era à wiki gbãna lè dɔ, akù à a w̄endii gbãre.

51 Akù Luda kpé lábure k̄k̄sa pla bona musu suna z̄ite. Z̄ite ȳiḡayiḡa, gb̄enɔ p̄arapara,

52 mirano w̄ewē, akù Luda gb̄enɔ f̄ute bona gan dasi.

53 Yesu vuna gan gb̄era ò b̄ote miran, ò ḡe Luda w̄eten, gb̄enɔ ò é dasi.

54 Kù sozano gbē z̄ók̄ kù a gbē kù òten Yesu d̄akp̄ano z̄ite ȳiḡayiḡanaa pii è kù yā kù ò k̄enɔ pínki, v̄ina òn kù manamana ò pi: Yapurame Luda Né n gbē dí ù.

55 N̄ogb̄enɔn kù gwe dasi, òten gu gwa z̄a dire. Ò té Yesui bona Galilime, òdiḡ p̄oble kene.

56 Ñ t̄en Mariama Magadaleni kun kù Mariamao Yamisi kù Yusufuo da kù Zebedi néno dao.

Yesu v̄inaa

(Maa 15:42-47, Luk 23:50-56, Yuh 19:38-42)

57 Kù òk̄osi kè, Arimatea gbē ɔḡode kù òdi pine Yusufu sù. Yesu òbaame dɔ.

58 À ḡe à Yesu ḡe gb̄eka Pilatia, akù Pilati pi ò kpáa.

59 Kù Yusufu ḡe pii sè, a táaru biza dufu f̄if̄ia,

60 à a dà a z̄ida gb̄ew̄e kù ò s̄ò mira ù gùn. Akù à gb̄e gb̄ent̄e gbgiri kè à tà w̄e pile à tà.

61 Mariama Magadaleni kù Mariama pãnde p̄io vutena gwe, ò areɔna miraa.

62 Kù ḡoɔ lite, k̄ammaboḡoɔ z̄i kà, akù sa'orikino kù Farisino ḡe Pilati k̄inaa lele

63 ò pi: Yā kù gb̄ek̄er̄ii pii ò a b̄ene z̄i d̄oógu à pi, ḡoɔ aak̄ ḡbera áni vu.

64 Ñ tò òḡ mira pi d̄akp̄a ari a ḡoɔ aak̄de z̄i. Tó lenlo, a òbanɔ ni su ò a ḡe sé kpáni, oni ò gb̄enɔne à f̄ute bona gan. Eke kpe bire niḡ de a k̄aakp̄ola.

65 Akù Pilati piñne: À sozano sí à gé à mira pi d̄akp̄a l̄ákù áni f̄s̄ nà.

66 Akù ò ḡe ò s̄edaa kè miragb̄eaa, ò sozano tò gwe òḡ d̄akp̄a.

28

Yesu vunaa

(Maa 16:1-8, Luk 24:1-12, Yuh 20:1-10)

1 K̄ammaboḡoɔ ḡbera azumanenna z̄i k̄onk̄onk̄onk̄o Mariama Magadaleni kù Mariama pãnde p̄io b̄ò ò ḡe mira gwa.

2 Akù z̄ite ȳiḡayiḡa gbãngbãna, zaakù Dikiri malaika ke b̄ò musu, à sù à gb̄e pi gbgiri kè à gò mira léa, akù à v̄utea.

3 A ãn de lán leḡupinaa bà, a uta de pú táitai lán buu bà.

4 V̄ina gud̄akp̄arino kù, òten lukaluka, akù ò ḡò s̄āii.

5 Akù malaika pii pi n̄ogb̄e piñne: Àsun tó v̄ina á k̄uro. Má d̄s̄ kù Yesu kù ò pà líaan áten wete.

6 Á kù laro, à f̄ute l̄ákù à ò nà. À m̄ò à gu kù ò a w̄uten gwa,

7 á gé à ò a òbanɔne likalika à f̄ute bona gan. Ani doñne are ḡna Galili. Gwen áni a en. Ma òáren gwe.

8 Akù ò b̄ò miran likalika kù v̄inao, ama òn p̄o nna z̄ók̄. Ò bàa lè òten gé a baaru kpá a òbanɔne.

9 Akù Yesu dàñle ḡnɔ, à f̄o kp̄añma. Kù ò nài, ò donȳi k̄ene, akù ò ò nà a ḡesekpea.

10 Akù Yesu piñne: Àsun tó v̄ina á k̄uro. À gé à ò ma gb̄enɔne ò gé Galili. Gwen oni ma en.

Soza gudákpárinɔ yágbánnɛnaa

- 11 Kū nɔgbɛnɔ tà, akū soza gudákpári kenɔ gɛ̀ wɛ̀tɛ gūn, ò yā kū ò kɛnɔ ò sa'orikinɔnɛ pínki.
- 12 Akū sa'oriki pìnɔ gbɛ̀ zɔ̀kɔ̀nɔ̀ sísí, ò yā gògò, akū ò ɔ̀gɔ̀ zɔ̀kɔ̀ kpà sozaa pìnɔa gusare
- 13 ò pì: À pi a ìbanɔ̀ mé ò sù gwāani, ò a gèɛ̀ sè kpāni gɔ̀rɔ̀ kú áten i o.
- 14 Tó b̀̀usu gbɛ̀ zɔ̀kɔ̀ yā pii mà, óni kúte kéné, áni bo yáketen.
- 15 Sozanɔ̀ ɔ̀gɔ̀ pii sí, akū ò kè lákú ò dàńne ná. Akū yā pii gò Yudanɔ̀nɛ baaru ũ ari kú a gbārao.

Yesu zī nana a ìbanɔ̀nɛ ní ɔ̀
(Maa 16:9-20, Luk 24:36-53, Yuh 20:11-23, Zīr 1:6-8)

- 16 Yesu ìba gbɛ̀nɔ̀n kuri awɛ̀ɛ̀donɔ̀ gèɛ̀ Galili kpi kú à a ki gògòńne yā musu.
- 17 Kū ò a è, ò donyí kène, ama ñ gbɛ̀kenɔ̀ tɛn sika ke.
- 18 Akū Yesu nàńyí à pínne: Luda musu kú zítɛo iko pínki kpàma.
- 19 Abire yāi à gè à buri sinda pínki ke ma ìbanɔ̀ ũ, à ñ da'ite ke kú De Luda tóo kú a Né tóo kú a Nini tóo,
- 20 à yā kú má dìtɛárenɔ̀ dańne ògò kúna pínki. À ma, manigò kú kááo gɔ̀rɔ̀ sinda pínki ari andunia gé lákao.

MAAKU

Baaru nna kù Maaku kèè

Yesu da'itekenaa 1:1-1:13
 Yesu yadannena Galili 1:14-9:52
 Zaa Galili ari Yurusalemu 10:1-10:52
 Yesu kunna Yurusalemu 11:1-14:9
 Yesu gana kù a vunaa 14:10-16:20

Yahaya Da'itekeri waazikenaa
 (Mat 3:1-17, Luk 3:1-22, Yuh 1:19-28)

¹ Luda Né Yesu Kirisi baarun dí.
² À nàa lákù à kù annabi Isaya takada gùn nà à pì:
 Mani ma žiri gbarè n à
 à zé kekenne.
³ À baarukparii kòto ma do gbàrannan àten pì:
 À zé keke Dikirine,
 à zé kotinanò poronè sùsu.
⁴ Len Yahaya Da'itekeri su gbàrannan le, àten waazi ke gbèñonè à pì ò nèse lite ò da'ite ke, Luda ni n durunnano kèrma.
⁵ Yudea búsudenò kù Yurusalemudenò gèe a kinaa ní pínki. Òdi ní durunnano o gupuraa, akú àdi ní da'ite ke Yodai.
⁶ Yahaya digò pòkasa kù ò tà kù lakumi kàonò dana, àdi bára asa do a pi. Kwa kù zó'ioome a pòble ù.
⁷ À waazi kè à pì: Gbèke ni su ma gbera a gbàna demala. Mádi ká mà kúte mà a kyate bobonero,
⁸ madi á da'ite ke kù íome, àkú mé ani á da'ite ke kù Luda Ninio.

Yesu da'itekena
 (Mat 3:13-4:11, Luk 3:21-22)

⁹ Gòrò birea Yesu bò Nazera, Galili búsun, à sù, akú Yahaya a da'ite kè Yodai.
¹⁰ Kù Yesu bikú gòrò, à è ludambe ten wèkša, Luda Nini ten suawa lán potène bà.
¹¹ Akú à kòtoo mà bona ludambe à pì: Mòkòme ma né mèn do légelege yenyide ù, kù ma pò nnamma manamana.

Yesu yògwanana
 (Mat 4:1-11, Luk 4:1-13)

¹² Akú Luda Nini a gbàre gbàrannan gòrò,
¹³ akú à kù gwe kù nòbòsèntenò ari gòrò bupla, Setan teni a yò à gwa. Akú malaikanò sù ò kpai.

Yesu iba káakunò sisinaa
 (Mat 4:18-22, Luk 5:1-11)

¹⁴ Yahaya kúnaa gberan Yesu tà Galili, àten baaru nna kù à bò Luda kinaa kpá
¹⁵ à pi: A gòrò kà, kpata kù à bò Luda kinaa kà káni. À nèse lite à baaru nna pi sí.
¹⁶ Kù Yesu ten do Galili sèbèe, à Simò kù a dakúna Anduruo è, òten birigi kpá sèbèe pìn, zaakú sòròkònomè.
¹⁷ Akú Yesu piñne: À mós à témai, mani á ke gbèweterinò ù.
¹⁸ Zaa gwe gòrò ò ní biriginò tòn ò bò ò tèi.
¹⁹ Kù à gèe are fíti, à Zebedi né Yamisi è kù a dakúna Yuhanao. Ò kù gó'ite gùn, òteni ní biriginò keke.
²⁰ À ní sísi gòrò, akú ò ní de Zebedi kù zamalingakerinò tò gó gùn gwe ò bò ò tèi.

Yesu tánade werekšana Kapenamú
 (Luk 4:31-37)

²¹ Ò gèe Kapenamú. Kù kámmabogòrò kà, Yesu gèe aduakèkpen, àten yá dañne.
²² A yadannenaà bò ní sare, zaakú àdi dañne kù ikooome, adí ke lán ludayádannerinò pò bànlo.
²³ Gòrò birea gògbè tánade ke kù aduakèkpen gwe. À wiki lè à pì:
²⁴ Bón ó ví kò 5ii, Yesu Nazera? N su n ò kakatèn yá? Má dš gbè kù ní de a ù, mòkòmmè Luda gbè kù à kù adona ù.

25 Akū Yesu gi tāna piine à pi: Ñ yīte! Ñ go gbē pia.

26 Akū tāna pi a yīgāyīgā à wiki gbāna lè, akū à gò.

27 Bidi gbēno kù n pínki, òten kò lala: Bó taka buri yān dí? Yādannena dufun yá? Àdi yá dañne kù ikooó fá! Bee kù tñanan, tó à yā dìteñne, òdi a yā mame.

28 Akū kánto a tó dà Galili búsula pínki.

Yesu gyāreno werekšana dasi

(Mat 8:14-17, Luk 4:38-41)

29 Kū Yesu bò aduakekpen, akū à tà Simo kù Anduruo bea gño kù Yamisio kù Yuhanao.

30 Simo nana da wútena, mēwana a kù, akū ò a yā ò Yesune gño.

31 À gèe a kīnaa à a kù a ɔa à a fute. Akū a sikonnaa pii wèrea ari à pòble kēñne.

32 Kū okosi kè, ifantē ten gē kpén, ò sùne kù gyāreno kù tñadenò n pínki.

33 Wētēdenò kākara a kpé kpélelea n pínki.

34 À gbēno kēkōa dasi kù gyā buri sīnda pínki, à tñano gò gbēno dasidasi. Àdi tñano gba zé ò yā oro, zaakū ò d5 gbē kù à de a ũ.

Yesu waazikena zaa Galili

(Luk 4:42-44)

35 Konkokono Yesu fute à bò à gèe sèn gusare, àten adua ke gwe.

36 Akū Simo kù a gbēno pētei.

37 Kū ò bōa, ò pine: Gbē sīnda pínki teni n gbeka.

38 Akū à piñne: Ò gé gu pāndea lakutu kù à kú ó sareno gūn, mani waazi ke gwe do, zaakū abire yāin ma su.

39 Lemē àdigō kure Galili būsū gu sīnda pínkia lè, àdigō waazi ke n aduakekpeno gūn àdigō tñano gogoñma.

Kusude werekšanaa

(Mat 8:1-4, Luk 5:12-16)

40 Akū kusude ke sù a kīnaa à kùte à wé kèa à pi: Tó n yei, ñni f5 n ma werekōa swáswa.

41 À kè Yesune wēnda, akū à ɔ bō à kèa à pi: Má yei, n gō swáswa.

42 Zaa gwe gño a kusu lāka à gō swáswa.

43 Akū Yesu a gbāre gño à gīne à pi:

44 Ñsun o gbēke maro. Ñ gé n n zīda mo sa'oriine, n sa'opo kù Musa dite kpá n werekšana sēda ũ gbēno.

45 Kū à bò, à gèe àten yā pi o'oiñne. Yā pii dàgula, akū Yesu di f5 à gē wēten gupuraa doro. Àdigō kù sèn gusareme, akū òdigō bo gu sīnda pínkia ògō su a kīnaa.

2

Gbē kōnkuna werekšanaa

(Mat 9:1-8, Luk 5:17-26)

1 Goro pla gbera Yesu èra à tà Kapenamū. Kū ò mà à kú be,

2 akū ò kākarai dasidasi, gēki kun doro bee kpélelea, àten Luda yā oiñne.

3 Akū ò sùne kù gbē kōnkunaa, gbēno siikō mé ò a sena.

4 Kū odi le ò nà káao Yesuiri pari yāi, akū ò didi káao kpé musu, ò kpé f5 gu kù Yesu kunwa. Kū ò f5, akū ò gyāre pii kipa kù a wútebo.

5 Kū Yesu è ò a náani ví, à pi gbē kōnkunaa piine: Ma gbē, n durunnao kēmma.

6 Ludayādanneri kenò wutena gwe òten o n nēsee gūn:

7 Bóyái gbē dí ten o lèe? Àten doke kù Ludaome! Dí mé ani f5 à durunnao kēmma, tó adi ke Luda ado baasiroo?

8 Gwe gño Yesu d5 a nēsee gūn laasun kù òten lé, akū à n lā à pi: Bóyái àten laasun bire taka lé á nēsee gūnn?

9 Tó ma pi gbē kōnkunaa piine a durunnao kèa, ke tó ma pi à fute à a wútebo sé à taa o, a kpate mé à aragaa?

10 Ma ò lè de àgō d5 kù Bisāsiri Né durunnao kēmmana iko ví zīte lame. Akū à ò gbē kōnkunaa piine à pi:

11 Ma ònne n fute n n wútebo sé n tá be.

12 Akū à fute gño à a wútebo pii sè à bò gbēno wára n pínki. Yā pii bò n sare, akū ò Luda t5 bò ò pi: Ódi yā dí taka e yāro.

Yesu Levi sisinaa

(Mat 9:9-17, Luk 5:27-39)

- 13 Yesu era à bò à gèe sèbe léa. Òten su a kīnaa dasidasi, akū àten yā dañne.
 14 Goro kú àten gēte, akū à Alafeu né Levi è vutena a be'og̃osikin. À pine: Ñ mós ñ témai. Akū à fute à tèi.
 15 Zīkea kú Yesu ten pò ble Levi pì bea, be'og̃osirinò kú kifirinò ten pò ble káao dasi kú a ibanò lèle. Zaakū gbē bire takan̄n tēi dasi.
 16 Farisi kú òdi Luda yā dañnen̄n kú gwe. Kú ò è Yesu ten pò ble lèle kú be'og̃osirinò kú kifirinò, akū ò a ibanò là ò pi: Bóyain àten pò ble lèle kú be'og̃osirinò kú kifirinòoo?
 17 Kú Yesu yā pìi mà, à pīinne: Gbē kú à aafia vī bàka kú kú likita yáoro, sé gyāre. Mádi su gbē mananò sísiro, sé kifirinò.

Léyīnaa

(Mat 9:14-17, Luk 5:33-39)

- 18 Yahaya Da'itakeri ibanò kú Farisinò ten lé yī, akū ò sù ò Yesu là ò pi: Yahaya ibanò kú Farisi ibanò di lé yī, akū n ibanò di yī sero bi?
 19 Akū Yesu pīinne: Nòseri gbēnò ni lé yī goro kú à kú kúñwo nòse gūn yá? Oi! Goro kú nòseri kú kúñwo, oni lé yīro.
 20 A goro ni su kú oni nòseri bo ñ té. Goro birean oni lé yī sà.
 21 Òdi pòle dufu nambata di uta zīlaro. Tó ò kè le, a dufu ni sòkūn oni kēkōa, uta zī fōna ni kara.
 22 Òdi sèwē dufu ká tūru zī gūnlo. Tó ò kè le, wē pì ni tūru pūtā, wē kú tūruuo ni yaka ñ pínki. Oi, òdi sèwē dufu ká tūru dufu gūmmē.

Kámmabogoro yā

(Mat 12:1-21, Luk 6:1-11)

- 23 Kámmabogoro zī kea Yesu ten pā buranola. Lákū àten gé nà a ibanò pòblewe wòro òten só.
 24 Akū Farisino pine: Ñ gwa! Bóyain òten yā kú òdi ke kámmabogoro zīro kee?
 25 Akū Yesu wēñma à pì: Àdi a kyó ke ziki a è lákū Dauda kē goro kú àpīi kú a gbēnò ten takasi ke, kú nà teni ñ deroo?
 26 Sa'oriki Abiata goro a gē Luda onn, à burodi kú ò kàte Ludanēe sò, kú gbēke a sona zé vīro, sé sa'orinò, akū à kpà a gbēnà.
 27 Yesu era à pīinne dō: Luda kámmabogoro dite bisāsiri aafia yāime. Adi ke kámmabogor̄n à bisāsiri kēiro.
 28 Abire yāi Bisāsiri Né iko vī kámmabogoro se.

3

- 1 Yesu era à gèe aduakēkpen. Gōgbē ke kú gwe a o do íbana.
 2 Gbēkeno ten Yesu tàasi ká, tó aní a werekōa kámmabogoro zī, de ò yā le ò dia.
 3 Akū Yesu pì gbē kú a o íbanaa pine: Ñ fute ñ ze zàa gūn.
 4 Akū à ñ lá à pì: Kámmabogoro zī à zé vī ò a mana ken yá, ke a vāni? Ò gbē mì sín yá, ke ò demē? Akū odi yáke oro.
 5 Yesu ñ gwá pōfēo à likai, zaakū a pō yàka ñ ságbāna yāi. Akū à pì gōgbē pine: Ñ n o pìi poro. Kú à pōro, akū a o pìi kè a gbēn.
 6 Akū Farisinò bōte ò gèe ò yā gōgō kú kīna Herodu gbēnò gōnò, deran oni ke nà ò Yesu de.

Dasi kōkakarana sèbe léa

- 7 Yesu kú a ibanò ñ zīda gāinne gwe ò gèe sèbe léa. Akū pari bò Galili ò tèi.
 8 Gbēkenò bò Yudea dō kú Yurusalemuo kú Edomu bùsuuo kú Yoda barao kú Tayao kú Sidōo ò sù a Kīnaa dasidasi, kú ò yā kú àten kenò baaruu mà yāi.
 9 Pari yāi Yesu ò a ibanōne ò gó'ite soru keare, de òsun nakaraawaro yāi.
 10 Zaakū Yesu gbēnò wèrekōa dasi yāi, akū gyārenò ten nakaraa dasi de ò le ò o naa.
 11 Tānadeno sō, tó ò a wé è, òdi su ò wúte a areme, òdi wiki lé ò pi: Mōkōmmē Luda Né ú.
 12 Akū Yesu di gīinne ò o gbē kú á de a ú.

Yesu zīri gbēn̄n kuri aweēplanò ditēnaa

(Mat 10:1-4, Luk 6:12-16)

- 13 Kú Yesu didi kpia, à gbē kú à yeino sisiai, akū ò sù a kīnaa.
 14 Akū à gbēn̄n kuri aweēplanò dite ògō kú káao, de àgō ñ zī waazi ke,
 15 ògō iko vī ò tãnanò gomma. À tó kpāinne zīrinò.
 16 Ñ tón dí: Simò kú à tó kpāne Pita.
 17 Zebedi né Yamisi kú a dakūna Yuhanao. À tó kpāinne Bōanēge. Tó bire pì surapatamarinò.

¹⁸ Abire gbɛra Anduru, Filipi, Batɔɔmiu, Matiu, Tomasi, Alafeu né Yamisi, Tadeu, Simɔ Kokaride

¹⁹ kù Yudasi Isikarioti kù à bò a kpɛo.

Tanaɔona gbɛna

(Mat 12:22-32, Luk 11:14-23)

²⁰ Kù Yesu tà bɛ, akù gbɛnɔ ɛra ò kàkara dɔ dasi, akù Yesu kù a ibanɔ dí zé le ò pò blè sero.

²¹ Kù a bedenɔ yá pìi mà, ò dà zén ò a gbɛɛ, zaakù òten pìi Ìa kàame.

²² Lundayadanneri kù ò bò Yurusalemu ò sùnɔ pì: À Belezɛbubu ví, tãnanɔ kina pì gbãnan òdi tãna goomã.

²³ Akù Yesu ní sísiài à yãlekɔana òrɛne à pì: Setan ni fɔ à a zida goomã yá?

²⁴ Tó kpata gbɛnɔ ibɛɛɛ sè kù kɔo, kpata pì ni gí kɛ yá?

²⁵ Tó bɛ kèkɔsa leu pla, akù ibɛɛ kù ní dagura, bɛ pì ni gí kɛ yá?

²⁶ Tó Setan ibɛɛɛ sè kù a zida gbɛnɔ ò kèkɔsa, ani gí kero, ani mì demɛ.

²⁷ Gbɛke ni fɔ à gɛ gɔsa gbãna kpén à a pónɔ sétero, séto à a yì gĩa, gbasà à a kpé wara.

²⁸ Yãpuran maten oáre, Luda ni gbɛnɔ durunnã kɛrɛma kù a tɔ vãni kù òdi sísinɔ pínki,

²⁹ ama tó gbɛ Luda Nini tɔ vãni sísi, ani kɛaro, zaakù ade durunna kù àdi sí kɛrɛmaro kɛmɛ.

³⁰ Yesu ò le kù ò pì à tãna ví yãime.

Yesu danɛnɔ

(Mat 12:46-50, Luk 8:19-21)

³¹ Kù a da kù a dakúnãnɔ kà, ò zè bàai, akù ò gbɛ zì ò a sísi.

³² Gbɛnɔn vutena ò likai dasi, akù ò pìnc: Ñ gwa! N da kù n dakúnãnɔ zɛ bàai òten n gbɛka.

³³ Akù à wɛrɛma à pì: Dín ma da kù ma dakúnãnɔ úu?

³⁴ Akù à gbɛ kù ò vutenaainɔ gwà à pì: Ma da kù ma dakúnãnɔ dí.

³⁵ Gbɛ kù àdi Luda pɔyenyina kɛmɛ ma dakúna kù ma dáreo kù ma dao ú.

4

Yãlekɔana kù pɔwɛfariio

(Mat 13:1-23, Luk 8:4-15)

¹ Yesu ɛra àten yá daíne sɛbɛɛ sare. Ò kàkarai dasidasi, akù à gɛ à vùtɛ gó'iten Ìla, gbɛnɔ gɔ̀ katena sísi bara sɛbɛ léa ní pínki.

² À yá daíne kù yãlekɔananɔ dasi. Lákù àten daíne nà à pì:

³ À sã kpá! Búbari ke mé à kun à bò à gɛɛ pɔwɛ fá.

⁴ Lákù àten fá nà, akù a kenɔ lètɛ zé gùn, bãnɔ sù ò blè.

⁵ A kenɔ lètɛ gbɛ sàraa musu, gu kù à bùsu ví dasiro, akù ò bùtɛ gɔ̀nɔ, kù bùsuu gègete gwero yãí.

⁶ Kù ifantɛ fùtɛ, akù ò tɛ kù ò gàga, kù ò zĩni víro yãí.

⁷ A kenɔ lètɛ lɛnɔ gùn, akù lèɛ fùtɛ à nàkaraíma odi né iro.

⁸ A kenɔ sɔ ò lètɛ zìtɛ mana gùn. Ò bùtɛ ò fùtɛ ò né Ì, a kenɔ karanaa kè baraakurikuri, kenɔ baaakòkò, kenɔ basòsòro.

⁹ Akù Yesu pì: Gbɛ kù à sã ví à yá pì ma.

¹⁰ Kù Yesu gòrɛne gwe à kù ado, akù a gbɛnɔn kuri awɛɛplanɔ kù gbɛ kù ò kúinɔ sù ò yá pìnɔ mii gbɛkaa.

¹¹ Akù à pínɛ: Luda kpata kù à bò a kinaa asiri kpááwa àgɔ̀ dɔ, ama madì yá sínda pínki ò gbɛ kparanɔne kù yãlekɔananɔmɛ,

¹² de ògɔ̀ gwagwa pòkɛ'ena sari,

ògɔ̀ sã kpákpa a dɔrɔ̀ dɔnaa sari,

de òsun arɛ dɔ Ludaa,

à ní durunnãnɔ kɛrɛmaro yãí.

¹³ Akù Yesu ní lá à pì: Á yá pì dɔroo? Deran áni yãlekɔana ke dɔ?

¹⁴ À ma! Búbari pìi Luda yãn àten fá.

¹⁵ Gbɛkenɔ de lán zé gùn pɔwɛ bà, gu kù ò Luda yá fãn. Tó ò mà, akù Setan dì su à Luda yá kù ò fá ní tɛ pì sírɛma gɔ̀nɔ.

¹⁶ Gbɛkenɔ de lán pɔwɛ kù à lètɛ gbɛ sàraa musu bà. Tó ò Luda yá mà, òdi sí gɔ̀nɔ kù pɔnnao.

¹⁷ Zaakù ò zĩni víro, òdi ke gɔrɔ̀ plaro. Tó yá ùmmana ní lé ke tó ò wé tãrɛma yá pì yãí, òdi fume gɔ̀nɔ.

¹⁸ Gbɛkenɔ de lán pɔwɛ kù à lètɛ lɛnɔ gùn bà. Ò Luda yá mà,

¹⁹ ama andunia yá damukɛna kù yena aruzɛkɛiio kù pò kparanɔ nidenao dì nàkaraíma, akù yá pìi dì gɔ̀ àree sari.

20 Gbēkeno de lán pówε kũ ò lète zĩte manaano bà. Òdi Luda yā ma ò sí, akũ òdi ke karana pò ũ, ní kenò baraakurikuri, kenò baaakɔkɔ, kenò basɔɔɔro.

Yālekɔana kũ fitilao
(Luk 8:16-18)

21 Yesu pĩĩne: Òdi fitila na ò gbaka kùtea ke ò dite gádo gbáru yá? fitiladibɔɔ musun òdi dinloo?

22 Asiri ke kun kũ oni gí boaauro. Póke kun utena kũ ani bo gupuraaro.

23 Gbē kũ à sá ví à yā pì ma.

24 À pĩĩne dɔ: À laakari ke yā kũ átɛn maa. Zaka kũ adì yòòĩnen Luda ni yòóáre ani era à karaáre dɔ.

25 Gbē kũ à pò ví Luda ni karane. Gbē kũ à póke víro sɔ, bee a fítinna kũ à ví Luda ni sía.

Yālekɔana kũ pówεbutenaao

26 À pi dɔ: Kpata kũ à bò Luda kínaa de lán pówε kũ gbē fà burá bà.

27 Gwāani kũ fānantɛo bee tó átɛn i o ke à bēne, pówε pìi dì bute à zɔkɔ kũ, gbē pìi digɔ dɔ lākũ àdi ke nàro.

28 Zĩte mé àdi pówεwe i a zĩda. Àdi kà pá gĩa gbasá à nò sí, a gberan àdi pia.

29 Tó à mà, akũ òdi kē kũ kōmao, zaakũ a kēgɔrɔ mé à kà.

Yālekɔana kũ musadi wéo

(Mat 13:31-32, Luk 13:18-19)

30 À pi dɔ: Bón kpata kũ à bò Luda kínaa bòkɔaoo? Bón óni le ò lekɔaoo?

31 À de lán musadi wé bà, kũ a wé kete de pówε kũ òdi tɔnɔla pínki,

32 ama tó ò tɔ, àdi bute à zɔkɔ kũ de dò pɔnɔla pínki. Àdi ɔne gēgetenɔ ke ari bāno dì su ò didi a lá uran.

33 Yesu Luda yā òĩne dasi kũ yālekɔana bire takano ní mana lén.

34 Adi yāke oĩne yālekɔanaa sariro. Tó à kũ kũ a ibanɔ íntēne, akũ àdi yā sĩnda pínki bɔkɔtēne.

Yesu zàga'ia zɛnaa

(Mat 8:23-27, Luk 8:22-25)

35 Kũ ɔkɔsi ten ke, à pì a ibanɔne: Ò bikũ bara.

36 Lākũ Yesu kũ gó gũn nà, akũ ò gē káao lɛle ò dà zén le ò pari tò gwe. Gó pādenɔ gēc kũĩwo.

37 Akũ zàga'ia gbāna fùte. Í ten gó yĩpayĩpa átɛn ká a gũn ari à ye à pa.

38 Yesu kũ gó kpe kpa, átɛn i o a mì dì mibɔkɔɔa. Akũ a ibanɔ a vù ò pine: Danneri! Kũ óten kákate, ndi bídi keroo?

39 Akũ à fùte à pàta íaa à pì íne: Ñ yĩte! Ñ ze teene! Akũ ía kpàte, gu yì kítikiti.

40 Akũ à ní lá à pì: À kē dera á sika ví lɛɛ? Ase á ma náani víro ari tera yá?

41 Akũ ò gò bídi gũn óten kɔ lala ò pì: Dín gbē dí ũ sɛɛ? Bee ía kũ ío dì a yā mame.

5

Tānanɔ gbarena aledɛnɔa

(Mat 8:28-34, Luk 8:26-39)

1 Ò kà Gadara būsun sēbeɛ bara.

2 Kũ Yesu bò gó gũn gɔnɔ, tãnade ke bò gèvĩkia à sù à dàale.

3 Àdigɔ kũ gbèweɛ kũ à de mira ũnɔ gũn. Bee mòkakɔanaa dì fɔ à a yì doró.

4 Zaakũ òdi a yì kũ mòkakɔanaaome òdi a da lín baala'í, ama àdi mɔɔ pìno kēkē àdi lí pìno gborogboro. Gbēke dì a gbāna fɔro.

5 Gwāani kũ fānantɛo pínki àdigɔ kure gèvĩkin kũ sɔsɔgerenɔ, àdigɔ wiki lé àdigɔ a zĩda líli kũ gbèɛo.

6 Kũ à Yesu è zāa, akũ à bàa lè à sù à kùte a are.

7-8 Kũ Yesu pì tana pì goa, akũ à wiki gbāna lè à pì: Yesu, Luda Musude Né, bón ó ví kɔ ɔĩ? Ma nanne Ludai, ñsun wé tãmaro.

9 Akũ Yesu a là à pì: N tɔn deraa? Akũ à wèa à pì: Ma tɔn Dasi, zaakũ ó dasi.

10 Akũ ò kùte kē Yesune manamana ò pì àsun pèrĩma būsuu pìi gũnlo.

11 Alɛde kpàsa zɔkɔ kũ gwe, óten pò ble sɔsɔgerɛi.

12 Akũ tana pìno wé kē Yesua ò pì: Ñ ó gbare aledɛnɔ té ò dirĩma.

13 Yesu ní gbá zé, akũ tana pìno gòà ò dì aledɛɛ pìnoa. Akũ aledɛ kpàsa kũ à kà wàa kuri taka pìno bò kũ bàao ò sòro sɔsɔgerɛi ò sɔ sèben, akũ ò gāga gwe.

14 Akū alɛdɛdārɪnɔ̀ b̄aa lè ò ḡɛɛ yā̀ pì b̄abaɲne w̄ɛte ḡun k̄u buranɔ̀. Akū gb̄ɛnɔ̀ b̄òte ò ḡɛɛ yā̀ k̄u à k̄ɛɛ pì gwa.

15 Kū ò sù Yesu k̄inaa, ò ḡɔgb̄ɛ k̄u t̄ana k̄u a ḡun dasi yā̀ p̄ii è vutena gwe, à uta dana à b̄ann p̄ii w̄ɛrea, akū v̄ina n̄ k̄u.

16 Gb̄ɛ k̄u ò yā̀ p̄ii è k̄u w̄éonɔ̀ yā̀ k̄u à t̄anade p̄ii l̄èe òn̄ne k̄u alɛdenɔ̀ yāo.

17 Akū ò k̄ute k̄ɛ Yesune k̄u à boɲne n̄ b̄usun.

18 Kū Yesu ten ḡé ḡó'iten, ḡɔgb̄ɛ k̄u à t̄ananɔ̀ v̄i yā̀ p̄ii w̄é k̄èa de à le à t̄á k̄aaɔ̀.

19 Yesu dí wero à p̄ine: N̄ tá n̄ bea n̄ gb̄ɛnɔ̀ k̄inaa, n̄ yā̀ k̄u Dikiri k̄enne òn̄ne p̄inki, dera à n̄ w̄ɛnda b̄ò n̄a.

20 Akū ḡɔgb̄ɛ p̄ii t̄a, àten yā̀ k̄u Yesu k̄ène kp̄àkpa ke W̄ɛtemenkuri b̄usun, akū yā̀ p̄ii b̄ò gb̄ɛ s̄inda p̄inki sare.

*Yairu né vuna k̄u n̄ɔgb̄ɛ k̄u à ɔ̀ n̄a Yesu utaaa
(Mat 9:18-26, Luk 8:40-56)*

21 Yesu èra à bikù s̄èbɛɛ bara k̄u ḡoo, akū pari k̄akarai s̄èbe léa.

22 Aduakekpe gb̄ɛ z̄ɔk̄ɔ̀ k̄u òdi p̄ine Yairu sù gwe. Kū à Yesu è, à w̄ute a k̄uaa a gb̄á sare,

23 akū à k̄ute k̄ène manamana à p̄i: Ma n̄énɔgb̄ɛ k̄u ga léi. N̄ m̄ó n̄ ɔ̀ naa de à gb̄ana k̄u àḡɔ̀ k̄u w̄ɛndiio.

24 Akū Yesu dà z̄én k̄aaɔ̀. Pari téi òten nakaraa.

25 N̄ɔgb̄ɛ ke k̄u gwe aru di b̄òtea à k̄a w̄è kuri aw̄ɛɛpla.

26 Ezeɛdenɔ̀ a k̄è takaside ũ manamana, à a ɔ̀ḡɔ̀ d̄è p̄inki. Adi aafia lero, àdi k̄ɛk̄ɛ àḡɔ̀ karamɛ.

27 Kū à Yesu baaruu mà, akū à n̄a Yesui pari ḡun kpe kpa. Akū à ɔ̀ n̄a a utaa,

28 zaakū à p̄i: Bee t̄o ma ɔ̀ n̄a a utaa dé, manì werek̄ɔ̀a.

29 Akū a arub̄otenaa p̄ii z̄è ḡònɔ̀. À d̄ò a m̄èe ḡun a werek̄ɔ̀a k̄u a gȳá p̄iio.

30 Zaa gwe ḡònɔ̀ Yesu d̄ò a m̄èe ḡun gb̄ana ke b̄ò a ḡun, akū à litɛ pari ḡun à p̄i: Dí mé à ɔ̀ n̄a ma utaaa?

31 Akū a ibanɔ̀ p̄ine: N̄ è l̄ákù gb̄ɛnɔ̀ ten nakaramma n̄a, akū n̄ p̄i dí mé à ɔ̀ n̄amma yá?

32 Akū Yesu gb̄ɛnɔ̀ gw̄á à likai de à gb̄ɛ k̄u à yā̀ p̄ii k̄è e.

33 V̄ina n̄ɔgb̄ɛ p̄ii k̄u àten lukaluka, zaakū à d̄ɔ̀ yā̀ k̄u à a lè a m̄èe ḡun, akū à sù à w̄ute a k̄uaa a gb̄á sare à a ȳapura òne p̄inki.

34 Akū Yesu p̄ine: N̄ɔgb̄ɛ, ma náani k̄u n̄ k̄è mé à n̄ werek̄ɔ̀a. N̄ tá be aafia, n̄ gȳá p̄ii k̄èmmann gwe.

35 Kū Yesu kp̄é àten yā̀ o, ò b̄ò aduakekpe gb̄ɛ z̄ɔk̄ɔ̀ p̄i bea ò sù ò òne: N̄ né p̄ii k̄è sari, òsun wari d̄o dann̄ɪia doro.

36 Yesu dí s̄á kp̄á n̄ yairo, ben à p̄i gb̄ɛ z̄ɔk̄ɔ̀ p̄ine: N̄sun t̄ó sw̄è k̄ɛnguro, n̄ ma náani ke dé.

37 Adi we gb̄ɛke gé z̄earero, sé Pita k̄u Yamisio k̄u Yamisi dak̄una Yuhanao.

38 Kū ò k̄a gb̄ɛ z̄ɔk̄ɔ̀ p̄i bea, Yesu è òten s̄o d̄o òten wiki gb̄ana lé òten n̄ z̄ida k̄ɛk̄ɛ manamana.

39 Kū à ḡé kp̄én, à n̄ l̄á à p̄i: B̄óyái àteni á z̄ida k̄ɛk̄ɛ àten s̄o d̄o? Né p̄i dí garo, àten i omɛ.

40 Kū òteni a lalandi ke, akū à p̄ɛn̄ma ò b̄òte b̄aai n̄ p̄inki. Sé né p̄i de k̄u a dao k̄u a iba k̄u ò k̄u k̄aaonɔ̀, m̄ókn̄ɔ̀m̄e à n̄ sé à ḡé k̄uñwo gu k̄u né p̄i kunwa.

41 Akū à né p̄i ɔ̀ k̄u à p̄ine: Talita kum! Yā̀ p̄ii p̄i, n̄énɔ̀kp̄are, n̄ fute.

42 Zaa gwe ḡònɔ̀ né p̄ii f̄ute à t̄aa ò. Né p̄i s̄ɔ̀ à k̄a w̄è kuri aw̄ɛɛpla. Yā̀ p̄ii b̄ò n̄ sare manamana.

43 Akū Yesu giñne s̄ans̄an òsun o gb̄ɛke maro. Akū à p̄i ò p̄òble kp̄aa à ble.

6

*Nazeradenɔ̀ gina Yesui
(Mat 13:53-58, Luk 4:16-30)*

1 Yesu b̄ò gwe à ḡɛɛ a be w̄ɛten, a ibanɔ̀n téi.

2 Kū k̄ámmaboḡɔ̀ k̄a, akū àten yā̀ daɲne aduakekpen. Akū pari k̄u ò a yā̀ mànɔ̀ bídi k̄è ò p̄i: M̄ákp̄an ḡɔgb̄ɛ p̄i yā̀ d̄ínɔ̀ l̄ènn? Ɔ̀nd̄ɔ̀ kpaten ò kp̄aa, akū àten daboyá dí takanɔ̀ k̄ɛɛ?

3 Àk̄ũme lí'ari ũroo? Mariama n̄énloo? Yamisi k̄u Yusufuo k̄u Yudaɔ̀ k̄u Simɔ̀nɔ̀ v̄in̄in gweroo? A dàrenɔ̀ mé ò k̄u k̄uoo laroo? Akū ò gi.

4 Akū Yesu p̄iñne: Annabií diḡɔ̀ b̄ɛɛɛ sariro, sé a be w̄ɛten k̄u a danɛnɔ̀ k̄inaa k̄u a ɔ̀nnwo baasiro.

5 Yesu dí f̄ɔ̀ à daboyá ke k̄è gwero, sé gȳare k̄u à ɔ̀ n̄amma à n̄ w̄erek̄ɔ̀a keno baasiro.

6 Kū odi a náani kero, n̄ yā̀ b̄ò a sare manamana.

*Yesu z̄ir̄inɔ̀ z̄inaa
(Mat 10:5-15, Luk 9:1-6)*

Akū à ḡɛɛ lakutu k̄u lakutuo, àten yā̀ daɲne.

7 Akú à a ìba gbèṅṅon kuri awɛɛplanɔ sisiai, akú à ñ zī gbèṅṅon plapla, à ñ gbá iko ò tãnanɔ gormma.

8 À piñne: Àsun pòke sé à géoro, zàna ke b̀̀kòlokona ke ɔgo, sé gòo.

9 À kyate kpá, ama àsun uta da mèn plaro.

10 Bè kú a kipan, àgɔ kú gwe ari à gé boo wɛte pii gūn.

11 Gu kú odi gbánake kpáái ke odi sã kpá á yáiro, tó áten tá, à lukutɛ warawara á gbánɔa ñ tona kú Ludaò sèeda ú.

12 Akú ò dà zén ò ǹ̀selitena waazi kè gbèṅṅone

13 ò tãnanɔ gormma dasi, ò ǹ̀si màma gyárenɔa dasi ò ñ wérekɔa.

Yahaya Da'itekeri ganaa

(Mat 14:1-12, Luk 9:7-9)

14 Kí Herɔdu yá pìno mà, zaakú Yesu tó kà gu sinda pinkia. Gbèkeno ten pi Yahaya Da'itekeri mè à fùte bona gan, abire yáin à gbána lè áten daboyáno ke.

15 Gbèkeno pi Iliasume, gbèkeno pi annabiime lán annabi yáno doke bà.

16 Kú Herɔdu mà à pi: Yahaya kú ma a m̀̀i zò mé à vù bona gan.

17-18 Zaakú Herɔdu dokɔno pi mé à a v̀̀ni Filipi no Herɔdia sia à sè. Kú Yahaya digɔ onɛ a v̀̀ni no sinaa manaro, akú Herɔdu tò ò Yahaya kú ò m̀̀o kàa ò a dà kpésiran.

19 Herɔdia sɔ à Yahaya pètɛ kúname à ye à a de, ama adi zé lero,

20 zaakú Herɔdu d̀̀s kú Yahaya bi Luda gbè súsume, akú àdi v̀̀na kene àdi tó ò wari d̄̀aro. Tó à gèe à a yá ma, laasun di gèmmɛ. Bee kú abireo àdigɔ ye a f̀̀aibonaai.

21 Herɔdia zé è Herɔdu ina goro kòkò zī. Herɔdu gbánadeno kú soza gbè zòkɔno kú Galili gbè bèɛɛdeno kàkara p̀̀blekia.

22 Akú Herɔdia ǹ̀nɔkpare gè à t̄̀ wà. À kè Herɔdune nna kú a nibɔno ñ pinki, akú kína pi né piñne: Pó kú ñ yei ñ a wé kema, mani n gba.

23 Akú à era à piñne: Ma la d̄̀anne pó kú n a wé kema pinki, mani n gbame, bee ma kpata kpaate.

24 Akú ǹ̀nɔkpare pii bò à gèe à a da là à pi: Bón mani wé keaa? Akú a da piñne, Yahaya Da'itekerii m̀̀i.

25 Gwe g̀̀no à era à sù likalika à gèe à ò kínane: Má yei ñ ma gba Yahaya Da'itekerii m̀̀i dana tiree gūn la tera.

26 Akú kína pɔ yàka manamana, ama kú à la dà nibɔno wára yáin adi f̄̀ à g̀̀i doró.

27 Akú kína pi a dogari ke z̄̀ g̀̀no, à piñne à gé à a m̀̀i zò à m̀̀o. Akú à gèe à a m̀̀i zò kpésiran

28 à dà tiree gūn à sù à kpà né piia, akú à kpà a daa.

29 Kú Yahaya ibanɔ yá pii mà, akú ò sù ò a gèe sè ò v̀̀.

P̀̀blekpana gbèṅṅon d̀̀bu s̄̀oroɔa

(Mat 14:13-21, Luk 10:9-17, Yuh 6:1-15)

30 Yesu z̄̀rii pìno sù a kínaa, akú ò yá kú ò kèno kú yá kú ò dànneno òne pinki.

31 Ot̄̀en gé ot̄̀en su, akú Yesu kú a z̄̀rinɔ dí zé le ò pó blè sero pari yá. Akú à piñne: À m̀̀o ò gé gusare ò t̄̀ne ò kámma bo fiti.

32 Akú ò dà zén gó'ite gūn ot̄̀en gé gusare ñt̄̀ne.

33 Kú gbèṅṅo ñ genaà è, ò ñ d̄̀s, akú ò bò wɛte kú wɛteo dasi ò bàa lè gèse ò kà gwe ñ á.

34 Kú Yesu bò gó gūn, à gbèṅṅo è dasidasi, akú ò kène wènda, zaakú ò de lán sã kú ò dàri v̄̀rono bàme. Akú áten yá dañne manamana.

35 Kú ifantɛ bùsa, akú a ibanɔ nài ò pi: Gu dí bi sèntepɔɔtume, akúsɔ gu ten si.

36 Ñ gbèṅṅo gbare ò tá bura kú lakutu kú ò kú káninɔa, ò pó wete ò lú ò ble.

37 Akú Yesu wèñma à pi: À pó kpámma ò ble. Akú ò piñne: Ñ ye ò gé burodi lú andurufu ɔgo wàa do ò kpámma ò blen yá?

38 Akú Yesu ñ lá à pi: Burodi mèn ugban á v̄̀i? À gé gwa. Kú ò kà, ò pi: Burodi kun mèn s̄̀oro kú kp̀̀oo mèn pla.

39 Akú à piñne: À gbèṅṅo vutɛvute sèla b̀̀t̄̀ɔa g̀̀agãa.

40 Akú ò vutɛvute g̀̀a kú g̀̀aa, g̀̀a kenɔ gbèṅṅon bas̄̀oro, g̀̀a kenɔ gbèṅṅon bupla akuri.

41 Akú Yesu burodi mèn s̄̀oro kú kp̀̀oo mèn pla piioo sè à wé sè musu à arubarikaa dàn. Akú à burodii pii è'è à kpà a ibanɔa, ò kpàatete gbèṅṅone. Akú à kpò mèn pla pìno kpàateteñne ñ pinki.

42 Ò pó blè ò kà ñ pinki.

43 Akú ò burodi kpàa kú kpò kpàa kú à g̀̀no sète tãnko mèn kuri awɛɛpla pà.

44 G̀̀gbè kú ò pó blèno kà gbèṅṅon d̀̀bu s̄̀oro.

Yesu tá'ona sèbela
(Mat 14:22-36, Yuh 6:16-21)

- 45 Yesu gā nà a ibanɔa gɔ̃nɔ ò gɛ́ gó'iten, de ò donɛ are gena Betesaida ari àgɔ̃ pari gbare.
- 46 Kū à lé zàrima, akú à didi kpi musu à gɛ̀e adua ke.
- 47 Kū ɔkɔsi kè gó'ite kú sèbɛe dagura, Yesu sɔ̃ à kú í bara ado.
- 48 Akú à è gófina ten wari donɔma, kú ía gbána ten kákañí yáí. Gudɔnao à gɛ̀e ñ kínaa àten taa o íla, akú à kè deran á ye à gɛ̀tɛ́m̃ma bà.
- 49 Kū ò a è àten taa o íla, òten da gyáwándeme, akú ò wiki lè.
- 50 Zaa kú ò a è ñ pínki, akú swèe kèñgu. Akú Yesu piñne gɔ̃nɔ: À á laakari kpáte, makúme. Àsun tó ṽina á kúro.
- 51 Kū à gɛ́ gó gūn, akú ía zè, akú yá pii bò ñ sarɛ manamana,
- 52 zaa kú ñ wé dí kè burodi yáaro kú laasun k̃l̃am̃ma yáí.

Yesu gyárenɔ werekɔana zaa Genesareti
(Mat 14:34-36)

- 53 Kū ò bikú bara, ò kà Genesareti, akú ò ñ gó bàa d̃b gwe.
- 54 Kū ò b̃ɔte gó gūn, ò Yesu d̃s gɔ̃nɔ,
- 55 akú ò bàa lè ò gɛ̀e búsuu pi lakutu pínkin, ò gyárenɔ s̃ete kú wúteɔnɔ, gu kú ò mà à kunwa pínki òdigɔ̃ su kúñwo a kínaa.
- 56 Gu kú à gɛ̀en pínki, lakutunɔ ke w̃etɛnɔ ke buranɔ, òdigɔ̃ sunɛ kú gyárenɔ ari ò ñ káte etɛnɔ, akú òdi wé kea de ò ɔ na bee a uta léa. Akú gb̃e kú ò ɔ nàano w̃erekɔa ñ pínki.

7

Futeokaraya
(Mat 15:1-9)

- 1 Farisinɔ kú luyayáanneri kú ò bò Yurusalemu kenɔ sù Yesu kínaa,
- 2 akú ò è a íba kenɔ ten p̃s ble ɔpipinaa sari.
- 3 Zaa kú Farisinɔ kú Yudanɔ ñ pínki ñ dizinɔ futeokarayá kúname, òdi p̃s ble ɔpipina a zéa sariro.
- 4 Tó ò bò etɛn ò sù, òdi p̃s ble zú'onaa sariro. Ò futeokarayá pándenɔ kúna dasi. Leme òdi tokonɔ kú lonɔ kú butanɔ pípi le.
- 5 Akú Farisinɔ kú luyayáannerii p̃inɔ Yesu là ò pi: B̃yáí n íbanɔ digɔ̃ ó dizinɔ futeokarayá kúnaroo? Òdi p̃s ble ɔpipinaa sari.
- 6 Yesu wèr̃ma à pi: Isaya annabikeyá ò á manafikidenɔ yá musu swáswa lákú à kè Luda yán nà à pi:
 Buri bire di bèere limene kú léome,
 ñ swè kúmaro.
- 7 Òdigɔ̃ donyí kemene páme,
 bisásiri yázekpaten òdi dañne.
- 8 A p̃a kpá Luda yádannenaai, akú á bisásiri futeokarayá kúna.
- 9 Akú à piñne dɔ: A p̃a Luda yáne de à le àgɔ́ á futeokarayá kúna manan yá?
- 10 Musa pi, àgɔ́ á de kú á dao bèere d̃s. À pi dɔ, gb̃e kú à a de ke a da kpe bò, ò ade dɛ.
- 11 Ák̃nɔ s̃s, adì pi tó gb̃e pi a de ke a danɛ, p̃s kú á ṽí à ñ kpe tao bi K̃ɔbám̃e,
- 12 à zé ṽí à a de kú a dao kpe tao doro. K̃ɔbám̃e p̃s kú òdi kpá Luda a ú.
- 13 Leme adi Luda yá ke p̃a le á futeokarayá kú adi dañne yáí. Yá bire takanɔn adi ke dasi.

Yá kú àdi tó ògɔ́ gbāsí
(Mat 15:10-20)

- 14 Akú Yesu èra à pari sisiai à pi: À sã kpá à ma yá ma á pínki.
- 15 P̃s ke kun kú àdi gɛ́ gb̃e gūn kú àdi a gbà léro. P̃s kú àdi bo gb̃e gūn mé àdi tó àgɔ́ gbāsí.
- 16 Gb̃e kú à sã ṽí, à yá pi ma.
- 17 Kú à pari tò gwe à tà be, akú a íbanɔ a là yá pii m̃ii.
- 18 À piñne: Á laasun kpé ỹida se yá? Kú p̃s ke kun kú àdi gɛ́ gb̃e gūn à tó àgɔ́ gbāsíro, á d̃sroo?
- 19 P̃s pii di gɛ́ a swèe gūnlo, sé a gberɛn, gbasá a bo mèn. Len Yesu p̃s ble s̃inda pínki kè blena p̃s ú le t̃ɛe sari.
- 20 Akú à pi: Yá kú àdi bo gb̃e gūn mé àdi tó àgɔ́ gbāsí.
- 21 Zaa kú zaa bisásiri swèe gūn laasun ṽani di bon: Pápákɛnaa, kpáni'onaa, gb̃ɛdenaa, zinakɛnaa,
- 22 wákúu, ñeseṽani, manafiki, wé'isariyá, s̃ankara, gb̃ɛs̃s̃naa, karambaani kú m̃isariyáo.
- 23 Yá ṽani p̃inɔ di bo swèe gūn pínki, àkú mé àdi tó gb̃e g̃s gbāsí.

Nɔgbɛ zĩtɔ Yesu nánikɛnaa
(*Mat 15:21-28*)

- 24 Yesu bò gwe à gɛɛ Taya bùsun, akù à kipa bɛ kea. À ye ò a dɔro, ama adi le à a zĩda ùtero.
- 25 Nɔgbɛ kù a nɛnɔkpare tãna vĩ Yesu baaruu mà, akù à sù à wùte a arɛ gɔ̀nɔ.
- 26 Nɔgbɛ pi sɔ Giriki gbɛme ò a ì Siria Fenisia bùsun. À wé kè Yesua de à tãna goare a néa.
- 27 Akù Yesu pine: N tó ò pɔble kpá nɛnɔa gĩa, zaakù à mana ò nɛnɔ pɔble sé ò zu gbɛdanɔnero.
- 28 Akù nɔgbɛ pii wèa à pi: Dikiri, bee gbɛda kù òdi wúteńyĩnɔ di nɛnɔ pɔble bùru sɛsɛ.
- 29 Yesu pine: Kù n yãwenama mana yãĩ, ñ tá, n né tãna gòa.
- 30 Kù à kà bɛ, à a né lè wútena pɛɛa, tãna pii gòa.

Sato werekɛanaa

- 31 Akù Yesu fùte Taya bùsun à gɛɛ Sidɔ, akù à bòte kù Wɛtemenkuri bùsuuo ari à gɛɛ à kà Galili sɛbɛɛi.
- 32 Akù ò sùne kù sato bebekariio, ò wé kèa de à ɔ naa.
- 33 Yesu bò pari gũn kù sato piiò à a ɔneterere pɛpɛ a sãn. Kù à lé'i sù, akù à ɔ nà sato pi nɛnɛa.
- 34 À wé sè musu à wesa kàkara à bò, akù à pine: Efata. Yã pii pi ñ wɛ.
- 35 Zaa gwe gɔ̀nɔ gɔ̀gbɛ pi sã wè a nɛne fùte, akù à yã ò swáswa.
- 36 Yesu piĩne òsun ò gbɛke maro, ama lákù àten gínne nà, lɛme òteni a kpàkpa keĩne le.
- 37 Yã pii bò ñ sare manamana à gɛ onala, akù ò pi: A yã sĩnda pinki kenaa digɔ maname. Àdi tó bee sãtonɔ yã ma, akù àdi tó bebekarinɔ yã o.

8

Pɔblekpana gbɛnɔn dúbu siikɔnɔa
(*Mat 15:32-39*)

- 1 Gɔ̀nɔ kũnɔ gũn dɔ gbɛnɔ kàkarai dasi. Ò pɔble vĩ ò blero, akù Yesu a ibanɔ sisiai à piĩne:
- 2 Gbɛ díno kɛmɛne wɛnda, zaakù ò gĩnake ò kù kũmao gɔ̀nɔ aakɔ, akù ò pɔke vĩ kù ò blero.
- 3 Tó ma ñ gbáre ò tá bɛ kù nàao, gu ni líĩma zé gũn, zaakù ñ gbɛkenɔ bokí zã.
- 4 Akù a ibanɔ a là ò pi: Mákpan òni pɔble len sɛntɛpɔɔtu la kù ani gbɛ pinɔ kaa?
- 5 Akù Yesu ñ lá à pi: Burodi mèn ùgban á vĩi? Ò pi: Mèn supplame.
- 6 Akù à pi pari vute zĩte. Akù à burodí mèn suppla pinɔ sè à sáabu kè, ben à è'è à kpà a ibanɔa ò kpaatete parine, akù ò kpaateteĩne.
- 7 Ò kpò fitinnanɔ vĩ fiti dɔ. Kù à arubarikaa dàn, à piĩne ò era ò abirekù kpaateteĩne dɔ.
- 8 Akù ò blè ò kà, akù ò a kpara kù ò gɔ̀nɔ sɛte tãnko mèn suppla.
- 9 Gbɛ pinɔ kà kãni dúbu siikɔ. Kù Yesu ñ gbáre,
- 10 akù à gè gó'ite gũn kù a ibanɔ, ò gɛɛ Dalamanuta bùsun.

Farisinɔ sèedagbekanaa
(*Mat 16:1-12*)

- 11 Akù Farisinɔ sù òten lékpkakɔa kpá kãao òten lí kpátea, òten wete à sèeda ke keĩne kù Luda gbãnao.
- 12 Akù à wesa bò à pi: Bóyãĩ gbãragbɛnɔ di sèeda gbekamaa? Yãpuran maten oáre, mani sèeda ke keĩnero.
- 13 Akù à ñ tó gwe à era à gè gó'ite gũn à tà bara.
- 14 A ibanɔ sãn ò burodí zàna sé. Burodi mèn do mé à gɔ̀ĩne gó gũn.
- 15 Akù Yesu lé dàĩma à pi: Agɔ á zĩda kũna dɔ. Á laakari ke Farisinɔ kù Herɔdu gbɛnɔ lùbɛnɛi.
- 16 Akù òten pikɔne: Kù ó burodí víro yã mé à tò à ò le.
- 17 Yesu dɛĩma, akù à ñ lá à pi: Bóyãĩ áten pi kù á burodí víro yãii? Ari tera á wé dí kè à dɔroo? Á laasun víroo?
- 18 Á wé vĩ à gu eoroo? Á sã vĩ à yã maoroo? Yãke di dɔáguroo?
- 19 Kù ma burodí mèn sɔɔro è'e ma kpà gbɛnɔn dúbu sɔɔronɔa, a a kpara sɛte tãnko mèn ùgbamɛ? Ò wèa ò pi: Mèn kuri awɛɛplame.
- 20 Akù à era à ñ lá à pi: Kù ma burodí mèn suppla è'e ma kpà gbɛnɔn dúbu siikɔnɔa, a a kusu sɛte sù mèn ùgbaa? Ò wèa ò pi: Mèn suppla.
- 21 Akù à piĩne: Ari tera á dɔroo?

Betesda vĩna wéwɛnaa

- 22 Kù ò kà Betesda, akù ò sùne kù vĩnaao ò wé kèa à ɔ naa.

²³ Akū à v̄naa p̄i k̄à a ɔa à bò k̄āao w̄ete kpe. À lé'i k̄à a w̄éa à ɔ n̄àa, akū à a là à p̄i: N̄teni gu e yá?

²⁴ Akū ḡōgb̄ē p̄i a w̄é s̄è musu à p̄i: Maten gb̄ēn̄o e lán lín̄o bà òten t̄áa o.

²⁵ Akū Yesu èra à ɔ n̄à a w̄éa d̄o. Kū ḡōgb̄ē p̄i w̄é k̄è biribiri, akū a w̄é w̄è àten p̄o s̄inda p̄ínki e s̄à sw̄áswa.

²⁶ Akū Yesu a gb̄àre à tá be à p̄i: N̄sun b̄ote lakutu ḡūnlo.

Pita Yesu Arumasihukena onaa

(Mat 16:13-23, Luk 9:18-22)

²⁷ Kū Yesu ten gé kū a ìban̄o Sizaria Filipi lakutun̄o ḡūn, akū à a ìban̄o là zé ḡūn à p̄i: Dín gb̄ēn̄o d̄i pi má de a ūu?

²⁸ Ò w̄èa ò p̄i: Gb̄ēken̄o d̄i pi Yahaya Da'itekəriime, gb̄ēken̄o d̄i pi Iliasu, gb̄ēken̄o d̄i pi d̄o annabi yān̄o dokeme n̄ ū.

²⁹ Akū à n̄ lá à p̄i: Ák̄on̄ s̄ō, dín adì pi má de a ūu? Pita w̄èa à p̄i: Arumasihume n̄ ū.

³⁰ Akū Yesu n̄ s̄ā f̄ín̄e de òsun yā pi o gb̄ēke maro.

Yesu a ga kū a vunaao ya'onaa

(Mat 16:21-28, Luk 9:22-27)

³¹ Akū à n̄à yādannenaaa à p̄i: Séde Bisāsiri Né w̄ét̄amma le manamana, gb̄ē z̄ōk̄on̄o kū sa'orikin̄o kū ludayādannerin̄o ni ḡi, oni a de, a ḡoɔ aak̄ōde z̄i ani fute.

³² À yā p̄i òn̄e sw̄áswa, akū Pita ḡēe k̄āao kpado, àten ḡine.

³³ Kū Yesu lit̄e à a ìban̄o gw̄à, akū à p̄ata Pita a p̄i: N̄ gomene gwe Setan! N̄ laasun bi Luda p̄on̄lo, bisāsiri p̄ōme.

³⁴ Abire gbera Yesu pari sisiai kū a ìban̄o à p̄in̄e: Tó gb̄ē ye à ke ma ìba ū, séde à ḡi a z̄īda w̄ènd̄īīi à a lígb̄andurukpana sé à téomai.

³⁵ Gb̄ē kū à ye àḡō a w̄ènd̄īīi k̄ūna ni kurai. Gb̄ē kū à ḡi a w̄ènd̄īīi ma yāi kū ma baaru yāo s̄ō, ade niḡō w̄ènd̄īīi v̄i.

³⁶ Tó gb̄ē ḡō andunia v̄i p̄ínki, tó à k̄ūra a w̄ènd̄īīi, bó àreen à v̄i?

³⁷ B̄ón̄ bisāsiri ni le à a w̄ènd̄īīi lilin keoo?

³⁸ Tó gb̄ē makū kū ma yān̄o w̄é'i d̄è gb̄aragb̄ē durunnade ludanaanikerisarin̄o té, Bisāsiri Né ni ade w̄é'i de ḡoɔ kū ani su a De gakuri ḡūn kū a malaikan̄o.

9

¹ Akū à p̄in̄e: Yāpuran maten oáre, gb̄ēken̄o kú la kú oni garo ari ò k̄ina kú Luda kà e, àten su kú gb̄ánao.

Yesu linaa

(Mat 16:24-17:13, Luk 9:23-36)

² Ḡoɔ suddo gbera Yesu Pita kú Yamisio kú Yuhanao s̄è à didi k̄úñwo kpi leia n̄t̄ene. Akū à li n̄ w̄ára,

³ a p̄okasan̄o ten té ke p̄úu táitai. Gb̄ēke kú andunia ḡūn kú ani f̄ō à a pura kú lero.

⁴ Akū Iliasu kú Musao bò ò s̄ūmma, òten yā o kú Yesuo.

⁵ Akū Pita pi Yesune: Danneri, à mana kú ó kú la. Ò kuta d̄o m̄èn aak̄ō, n̄ p̄o m̄èn do, Musa p̄o m̄èn do, Iliasu p̄o m̄èn do.

⁶ À d̄ō yā kú àten oro, zaakū v̄ina n̄ kú manamana.

⁷ Ludamb̄e luku k̄ipa à dan̄la, akū ò k̄otoo mà a ḡūn à p̄i: Ák̄ūme ma Né m̄èn do légelege yenȳide ū. À a yā ma.

⁸ K̄anto k̄ū ò gu gw̄agwa, odi gb̄ēke e doro, sé Yesu ado.

⁹ Kū òten k̄ipa kpi piia, akū Yesu p̄in̄e òsun yā kú ò èe pi o gb̄ēke maro ari Bisāsiri Né vuna gan.

¹⁰ Ò yā pi k̄ūna, ama òten k̄ō lala òten pi: Vuna gan yā bire de deramee?

¹¹ Akū ò a là ò p̄i: B̄ō yā mé à tò ludayādannerin̄o d̄i pi Iliasu mé ani su k̄áakuu?

¹² À w̄èmma à p̄i: Iliasu ni su k̄áaku yāpurame, ani yā s̄inda p̄ínki keke a gb̄èn, ama à k̄è dera ò k̄è Luda yān̄o ò pi, Bisāsiri Né ni w̄ét̄amma le manamana ari ò ḡīi?

¹³ Ama maten oáre Iliasu s̄ū k̄ō, akū ò k̄ène n̄ p̄oyeinaaame, lākū ò a yā ò Luda yān̄o n̄à.

Yesu n̄éḡōgb̄ē tanade werek̄šanaa

(Mat 17:14-21, Luk 9:37-42)

¹⁴ Kū ò s̄ū n̄ gb̄ē kparan̄o k̄inaa, ò è pari likaȳi, ludayādannerin̄o ten lékpak̄ōa ke k̄úñwo.

¹⁵ Kū pari Yesu è, a yā bò n̄ sare, akū ò bàà lè ò ḡēe ò f̄o kp̄aa ḡōn̄o n̄ p̄ínki.

¹⁶ Akū à a ìban̄o là à p̄i: B̄ō lékpak̄ōan̄ àten ke k̄úñwo l̄ee?

17 Akū gōgbē ke wèa zàa gūn à pì: Danneri, ma sunne kú ma néome, tãna mé à a néne nàte.

18 Tó à didia, àdi a pàte zíte, àdigō lé'ífuta bote, àdigō saka só, àdi gbāgbā sōrōrō. Ma pì n ibanōne ò pé tãna piia à bo, akū ò fua.

19 Akū Yesu piinne: Gbāragbē ludanaanikerisarinō! Manigō kú kááo ari bōremē? Manigō mena kááo ari bōremē? À mómene kú né piio la.

20 Kū ò sùne káao, kú tãna pì Yesu è gōnō, akū à né pìi yìgāyīgā à a pàte zíte bèn. Akū àten gbigiri ke àten lé'ífuta bote.

21 Yesu né pì de là à pì: Zaa bōreme à kúo lee? À wèa à pì: Zaa a né fiti zíme.

22 Àdigō a zu té kú ío gūn baala'í, àdigō ye à a de. Tó ìni fō ò póke ke ò ó wēnda gwa, ò kpáwái.

23 Yesu pine: N pì, tó mani fō yá? Bee pō sīnda pínki dì sí ke gbē kú à ma náani vīne.

24 Akū né pì de wiki lè gōnō à pì: Má n náani vī. N n náani kú àten kīama karamene.

25 Kū Yesu è zà ten nakaramma, à gí tãna piine à pì: Tãna sáto kpáturuku, ma ònne ò go né piia. Nsun gē a gūn dora.

26 Akū tãna pì wiki lè à a yìgā pāsīpāsī, akū à gò. Né pìi gō wútenu lán gèe bà ari gbē daside pì à gámē.

27 Akū Yesu a kú a ja à a fùte à zè.

28 Kū Yesu gē onn, akū a ibanō a gbēka gusare ò pì: À kè dera ódi fō ò pé tãna piia à boroo?

29 Akū à wēmma à pì: Adi taka dì sí boro, sé kú aduakenaao.

Yesu era à a ga kú a vunaao yá'onaa

(Mat 17:22-23, Luk 43-45)

30 Kū ò bò gwe, akū ò pà Galiline. Yesu ye ògō a kúki dōro,

31 zaakū àten yā da a ibanōneme. À piinne: Oni Bisásiri Né na gbēnōne ñ oī ò a de, a gōrō aakōde zī ani fute.

32 Odí a yā pìi dōrō dōro, akū vīna ñ kú ò yā pì gbekaa.

Tena Yesu lán né fiti bà

(Mat 18:1-9, Luk 9:46-50)

33 Akū ò kà Kapenamū. Gōrō kú à kú be, à a ibanō là à pì: Bó lékpakōan àten ke zé gūnn?

34 Akū ò yītena, zaakū òten lékpakōa ke zé gūn deñla yā musume.

35 Akū à vùte à gbēnōn kuri awēepa pīnō sisiai à pì: Tó gbē ye à ke gbē káaku ũ, ade gō gbē kpede ũ, àgō gbē sīnda pínkine zīri ũ.

36 À né fiti sè à a zè ñ are, akū à a sè à a kpà a kùla à piinne:

37 Gbē kú à né dīnō do sì ma ibake yāi, makūme à sì. Gbē kú à ma si sō, makūme à sì madoro, gbē kú à ma zīn à sì.

Gbē kú adi ibere kpá kúooro bi ó gbēme

(Luk 9:49-50)

38 Akū Yuhana pine: Danneri, o gbēke è, àten tãnanō goñma kú n tóo, akū o gīne, zaakū ó gbēnlo.

39 Akū Yesu pì: Àsun gínero, zaakū gbēke ni fō à daboyá ke kú ma tóo à era à ma tó vāni sí doro.

40 Gbē kú adi ibere kpá kúooro bi ó baakpeme.

41 Yápuran maten oáre, gbē kú à á gba ímina kú á kun Kirisi pō ũ yāi, ade ni kura a láadairo.

42 Tó gbē tò né kú ò ma náani vī dīnō doke sàte, anigō sàna adene ò wísilōgbē zōkō do a wakale ò a zu sèbēe gūn.

43-44 Tó n o mé àdi tó ñ fu, ò zō ñ zukūna. À sànanne ò gē wēndii gūn kú o kusuo de n gō kú o mēn plaola ò gē té kú àdi garo gūn gyāwān.

45-46 Tó n gbá mé àdi tó ñ sàte, ò zō ñ zukūna. À sànanne ò gē wēndii gūn ere ũ de n gō kú gbá mēn plaola ò n zu tén.

47 Tó n wé mé àdi tó ñ fu, ò bo. À sànanne ò gē kpata kú à bò Luda kīnaa gūn kú wé doo de n gō kú wé mēn plaola ò n zu tén,

48 gu kú ñ kōkōbirii dì lākaro, té pìi dì garo.

49 Té ñi mè ũ gbē sīnda pínkia lākú òdi pō kekē kú wisio ná.

50 Wisi bi pō maname, ama tó a nna tà, deran oni ke nà à gō wisi ũ doo? À tó wisi gō kú á gūn, anigō nna kú kōo.

10

Yigidena ya

(Mat 19:1-12)

¹ Akū Yesu bò gwe à gèe Yudea bùsun ari Yoda bara. Pari èra ò kàkarai gwe, akū à yá dànré lákú àdi ke nà.

² Farisi kenò sù ò a yò ò gwa, akū ò a là ò pì: Gōgbē zé vī à yìgì de yá?

³ À wèrma à pì: Musa dàáre deraa?

⁴ Ò pì: Musa gōgbē gbà zé à yìgìdetakada kē à a nanò gbarèo.

⁵ Akū Yesu pìrìne: Á sàgbàna yá mé à tò Musa doka birekū dàáre.

⁶ Zaa káaku kú Luda andunia kè, à gōgbē kè kú nōgbèome.

⁷ Abire yāi gōgbē ní a de kú a dao tó, ò nakša kú a nanò,

⁸ ñ gbēnɔn pla oni gō mè do ũ. Ò kun pla dorò, sé do.

⁹ A yá mé à tò gbē kú Luda ñ nakšano, bisásiri sún ñ kēkšaro.

¹⁰ Kú Yesu tà bē, a ibanò a là yá pì mii.

¹¹ Akū à pìrìne: Gbē kú à yìgì de kú a nanò à nò pānde sè, ade zina kè a nò káakunc.

¹² Nōgbē kú à yìgì de kú a zāo à gō pānde sè sō, à zina kèen gwe.

Yesu arubarikadana nēnɔn

(Mat 19:13-15, Luk 18:15-17)

¹³ Òten su Yesune kú nēnɔ de à ɔ naríma, akū a ibanò gírìne.

¹⁴ Kú Yesu è le, à pò fē à pìrìne: Á tò nēnɔ mós ma kīnaa, àsun gírìnero, zaakū kpata kú à bò Luda kīnaa mé à ñ takano pō ũ.

¹⁵ Yāpuran maten oáre, gbē kú adi kpata kú à bò Luda kīnaa sí lán né fiti bàro ni gēnlo.

¹⁶ Akū à nēnɔ sè à ñ kpákpa a kùla, à ɔ nànaríma à arubarikaa dàhgu.

Aruzekede

(Mat 19:16-30, Luk 18:18-30)

¹⁷ Kú Yesu dà zén àten gé, akū gōgbē ke bàa lè à sù à kùte a are à a là à pì: Danneri mana, deran mani ke nà mà wèndi kú àdi lákaro lee?

¹⁸ Akū Yesu pìne: Á kè dera n pì má manaa? Gbēke manaro, sé Luda ado.

¹⁹ Ñ dokano dō: Ñsun gbē dero, ñsun zina kero, ñsun kpáni oro, ñsun yá di n gbēdakearo, ñsun gbē blero, ñgō bèere lí n de kú n daoone.

²⁰ Akū à pì: Danneri, zaa ma né fiti gōɔan má yá bireno kúna pínki.

²¹ Akū Yesu a gwá kú yenyí wéó à pìne: Yá mèn do mé à gōnne. Ñ gé ñ pō kú ñ vīno yía pínki ñ a ɔgo kpá takasidenɔa, ñ mós ñ témái, ñigō aruzeké vī ludambe.

²² Akū gōgbē pì ànn sisi yá pì yāi, à tà kú pōsiraò kú à aruzekeno vī zōkō yāi.

²³ Akū Yesu a ibanò gwàgwa à pìrìne: Á zī'ũ manamana aruzekedene à gē kpata kú à bò Luda kīnaa gūn.

²⁴ A yá pì bò a ibanò sare, akū Yesu èra à pìrìne: Gbēno, à zī'ũ gbēne manamana à gē kpata kú à bò Luda kīnaa gūn!

²⁵ Lakumi gēna pōɔwēen araga de aruzekede gēna kpata kú à bò Luda kīnaa gūnla.

²⁶ Akū yá pì bò a ibanò sare manamana, ò pikōne: Dí mé ani fō à surabana lee?

²⁷ Yesu ñ gwá à pì: Bisásiri ni fōro, sé Luda. Luda kīnaa bee pō sinda pínki di sí ke.

²⁸ Akū Pita pìne: O bee pō sinda pínki tò ò tenyí.

²⁹ Yesu pì: Yāpuran maten oáre, gbē kú à a bē tò ke a vīnino ke a dakūnano ke a da ke a de ke a nēnɔ ke a bura ma yāi kú ma baarukpannena yāo,

³⁰ ade ní era à bēno kú vīnino kú dakūnano kú danò kú burano e leu basoooro andunia dí gūn, ama kú wētammaome, ani wèndi kú àdi lákaro le andunia kú àten su gūn.

³¹ Gbē káakuno nigō gbē kpēdenò ũ dasi, gbē kpēdenò nigō gbē káakuno ũ.

Yesu era à a ga kú a vunaa yá'onaa

(Mat 20:17-19, Luk 18:31-34)

³² Ò era ò dà zén òten gé Yurusalemu. Yesu do a ibanone are, akū yá pì bò ñ sare, vīna gbē kú ò té a kpēno kù. Akū Yesu a gbēnɔn kuri awēplanò sète ñ dona, à era à yá kú oni keare òrìne dɔ

³³ à pì: Á ma! Òten gé Yurusalemume. Oni Bisásiri Né kpá sa'orikino kú ludayadannerino, oni yá daala à ga, oni a kpá kifirino.

³⁴ Oni a lalandi ke oni lé'i káa oni a gbē kú flāao oni a de, a gōɔo aakōde zī ani fute.

Yamisi kú Yuhanao wēkenaa

(Mat 20:20-28)

³⁵ Akū Zebedi nēno Yamisi kú Yuhanao nà Yesui ò pìne: Danneri, ó ye ñ yá kú òten wé kemma kewere.

³⁶ Akū à ñ lá à pì: Bón á ye mà kéáree?

³⁷ Ò wèa ò pì: Ñ tó ò vute kúnwo n kpata gūn, gbē do n ɔplai gbē do ɔzei.

³⁸ Yesu piinne: Á yā kū átēni a wé kema dōro. Toko'i kū mani mi, áni f̄s à mi yá? Wétamma kū mani gēn áni f̄s à gē a gūn yá?

³⁹ Ò wèa ò pi: Óni f̄s. Akū Yesu piinne: Toko'i kū mani mi áni mi, wétamma kū mani gēn áni gēn,

⁴⁰ ama vutena ma ɔplai ke ma ɔzei bi ma yānlo. Gbē kū Luda kèkèñnenɔ pómɛ.

⁴¹ Kū a iba gbēnɔn kuri kparanɔ yā pii mà, n̄ pɔ f̄f̄ Yamisi kū Yuhanaoii.

⁴² Akū Yesu n̄ kákara à piinne: Á d̄s kū gbē kū òtēni n̄ gwa buri pānde kīnanɔ ũnɔ dì gbāna ble n̄ gbēnɔa, gbānadeno s̄s̄ òdi iko m̄ɔñne,

⁴³ ama à de le á kīnaaro. Á té gbē kū à ye à ḡs gbē z̄sk̄s̄ ũ, sé ade ke á z̄iri ũ.

⁴⁴ Lemɛ d̄o gbē kū à ye à ḡs gbē káaku ũ, sé ade ke á s̄inda p̄ínki z̄ò ũ.

⁴⁵ Zaakū Bisāsiri Né dí su de ò z̄i kēnero, à s̄u de à z̄i kēñneme à a z̄ida wēndi kpá de à gbēnɔ bo dasi yāi.

Batimeu wéwēnaa

(Mat 20:29-34, Luk 18:35-43)

⁴⁶ Ò kà Yeriko. Kū Yesu ten bo gwe kū a ìbanɔ kū pario, v̄ina Timeu né Batimeu vutena zé léa, àten bara ke.

⁴⁷ Kū à mà ò pi Yesu Nazera mé àten ḡɛte, akū à nà lé gbāna zunaa à pi: Yesu, Dauda Buri, n̄ ma wēnda gwa!

⁴⁸ Akū pari ten ḡine òten pi à ȳite. Akū a lé gbāna zunaa kàra àten pi: Dauda Buri, n̄ ma wēnda gwa.

⁴⁹ Yesu zè à pi: À a s̄isi. Akū ò v̄inaa pii sisi ò pine: N̄ laakari kpáte n̄ fute. Àteni n̄ s̄isi.

⁵⁰ Akū v̄inaa pi a uta bò à v̄i à f̄ute à s̄u Yesu kīnaa.

⁵¹ Akū Yesu a là à pi: Bón n̄ ye mà kennɛɛ? V̄inaa pii wèa à pi: Rabi, má ye ma wé gu emɛ.

⁵² Akū Yesu pine: N̄ gé, ma náani kū n̄ kè mé à n̄ werek̄sa. Zaa gwe ḡñnɔ a wé gu è, akū à dà k̄āo zén.

11

Gbānakɛkpana Yesui Yurusalemu

(Mat 21:1-11, Luk 19:28-40, Yuh 12:12-19)

¹ Kū ò kà káni kū Yurusalemuo, ò kà Betɛfage kū Betani kū à kú Kùkpe s̄is̄igerɛɛiiio, akū Yesu a ìbanɔ z̄i gbēnɔn pla

² à piinne: Á gé lakutu kū à káte á arɛ dire gūn. Tó a gē ḡñnɔ, áni zaakine b̄òrɔ e b̄àd̄ona gwe, gbēke dí dia zikiro. À poro à suo.

³ Tó ò á lá ò pi, b̄ón àten ke gwe, à pi Dikiri mé à yei, ani era à suo tera.

⁴ Akū ò ḡɛ ò zaaki è b̄àd̄ona kpélele bàai. Kū òten poro,

⁵ akū gbē kū ò ze gwenɔ n̄ lá ò pi: Bón àten ke kū zaaki p̄iio kū àten poroo?

⁶ ò wēmma lākū Yesu òñne nà, akū ò n̄ tó ò táo.

⁷ Ò s̄u kū zaaki p̄iio Yesune, ò n̄ utano kpàtea, akū Yesu dia.

⁸ Gbēnɔ teni n̄ utano kpáte zé gūn dasi, gbēkenɔ ten lánɔ z̄s̄ s̄èn òten kpáte d̄o.

⁹ Gbē kū ò té arɛnɔ kū gbē kū ò té kpenɔ ten wiki lé òten pi:

N̄ gbāna ke!

Arubarikaden gbē kū àten su kū Dikiri t̄so ũ.

¹⁰ Luda arubarika da ó dizi Dauda kpata kū àten bo gupuraan.

Ò gbānake kpái ari ludambe.

¹¹ Kū Yesu kà Yurusalemu, à ḡɛ Luda ɔnn, akū à p̄ó s̄inda p̄ínki gwà à likai. Kū ifant̄ɛ ten gē kpén yāi, akū à bò à ḡɛ Betani kū a iba gbēnɔn kuri awɛɛplanɔ.

Yesu láaribona kaka lía kū a kunna Luda ɔnnwo

(Mat 21:12-22, Luk 19:45-48, Yuh 2:13-22)

¹² Kū gu d̄o, ò bò Betani, akū nà ten Yesu de.

¹³ Á kaka lí è z̄à dire a lá kù. Akū à ḡɛ gwa ke tó à né v̄i. Kū à kà gwe, adi p̄óke lero, sé a lánɔ, zaakū kaka ḡɔrɔ dí ká k̄òro.

¹⁴ Akū à pi lí piinne: Gbēke ni n̄ né ble ziki doro. A ìbanɔ yā pii mà.

¹⁵ Kū ò kà Yurusalemu, Yesu ḡɛ Luda ɔnn, akū à p̄ɛ ɛteblerinɔa kū lagatarinɔ à n̄ b̄óte. Á ɔḡɔlilink̄erinɔ teburunɔ kū pot̄ɛnyarinɔ gbànɔ ȳipa à k̄òteñne.

¹⁶ Adi we gbēke a aso s̄è à ḡɛteo Luda ɔnnlo.

¹⁷ Akū à yā dà gbēnɔne à pi: Ò k̄ɛ Luda yān ò pi: Ma kpé niḡs̄ de aduakɛkpe ũ buri s̄inda p̄ínkine, akū a k̄ɛ gbēblerinɔ tò ũ.

18 Sa'orikinɔ kũ ludaɣadannerinɔ yā pìi mà, akũ òten zé wete ò a de. Òten vīna kene, zaakũ a yadannenaà bò gbē sīnda pinki sare.

19 Kũ ɔkɔsi kè, akũ Yesu kũ a ibanɔ bòte wēte pìi gūn.

20 Kũ gu dɔ, òten gēte, akũ ò kaka lí pìi è à kori kè kũ a zīno.

21 Akũ à yā dɔ Pitan, akũ à pì Yesune: Rabi, ñ kaka lí kũ n láari bòa gwa, à kori kũ.

22 Yesu wèmma à bè: Àgɔ Luda náani vī.

23 Yāpuran maten oáre, tó gbē ò kpi díne à fute à a zīda sé à zu sèben, tó ádi sika ke a nèsee gūnlo, tó à náani vī kũ yā kũ à òo pì ni ke, ani keneme.

24 Abire yāi maten oáre, tó áten adua ke, yā kũ a a wé kè pinki, à dite à gīnake a lè kò, áni le sɔ.

25 Tó a fute áten adua ke, tó á nèse vāni kũna kũ gbēkeo, à kēne, de á De kũ à kũ musu á durunnaɔ kēáre dɔ.

26 Tó ádi gbēnɔ kē sɔro, á De kũ à kũ musu ni á durunnaɔ kēáre sero.

Yesu gbekana a ikooi

(Mat 21:23-27, Luk 20:1-8)

27 Akũ ò kà Yurusalemu. Lākũ Yesu ten kure Luda ɔnn nà, sa'orikinɔ kũ ludaɣadannerinɔ kũ gbē zɔkɔnɔ sù

28 ò a la ò pì: Iko kpaten nten yā díno keoo? Dí mé à n gba yā pì kena ikoo?

29 Akũ Yesu wèmma à pì: Yā mèn don mani gbekaáwa. Á wema, mani iko kũ maten yā díno keo oáre.

30 Á omene. Yahaya gbēnɔ da'itekēnaa bò Luda kīnaan yā, ke bisāsiri kīnaame?

31 Akũ ò yā gɔgɔ ò pì: Tó o pì Luda kīnaame, ani ó lá bɔyāin ódi Yahaya yā síroo?

32 Tó o pì bisāsiri kīnaame sɔ, tɔ! Ò gbēnɔ vīna vī, zaakũ gbē sīnda pinki Yahaya annabike sí.

33 Akũ ò wè Yesua ò pì: Ó dɔro. Akũ Yesu piinne: Eħē makũ se, mani iko kũ maten yā díno keo oárero.

12

Geepi líkpe arukerino

(Mat 21:33-46, Luk 20:9-18)

1 Akũ Yesu fute áten yálekɔanine à pì: Gbēke mé à geepi líkpe bà à karaa likai, à wēte yɔ geepi'ifeki ũ à búdakpágbaa kè, akũ à bú pìi nà arukerinoe ñ ɔi, akũ à fute kũ táo.

2 Kũ geepizɔgɔrɔ kà, akũ à a zīrii zī arukerii pìna de à a geepi né sí.

3 Akũ arukerii pìnɔ a kũ ò a gbē, ò a gbāre ɔkori.

4 Akũ à era à zīri pānde zī dɔ. Akũ ò gbē bire lè a miia ò wé'i dàa.

5 Á era à gbē pānde zī dɔ, akũ ò gbē bire dè. Len à gbē pāndenɔ zī le dasi, ò ñ gbēkenɔ gbē ò ñ gbēkenɔ dè.

6 À négɔgbē mèn do yenyīde mé à gɔne sà, akũ à a zī zā à pì: Oni ma né yā da.

7 Akũ arukerii pìnɔ pikɔne: Túbibliiriime dí. Á tó ò a de, a túbì ni gɔ ó pɔ ũ.

8 Akũ ò a kũ ò a dè, akũ ò a gēe sè ò bòo bura gūn.

9 Tɔ! Bɔn burade pì ni kee? Ani su à arukerii pìnɔ dede à bura pì na gbē pāndenɔe ñ ɔi.

10 Ádi Luda yā dí kyó keeroo?

Gbè kũ kpéborinɔ pā kpài

mé à gɔ kpé kusuru gbè mīde ũ.

11 Dikiri mé à abirekũ kè,

akũ à kèwēre yābonsare ũ.

12 Akũ ò zé wete ò a kũ, zaakũ ò dɔ kũ ñ yāin à yálekɔanaa pìi ò, ama ò vīna kè parine, akũ ò a tó gwe ò tà.

Be'ɔgɔkpana Sizaa yā

(Mat 22:15-22, Luk 20:20-26)

13 Akũ ò Farisi keno kũ Herɔdu gbēnɔ zī Yesu kīnaa kũ ɔndɔo, de ò a kũ a yā'onaa gūn.

14 Kũ ò kà, akũ ò pìne: Danneri, ó dɔ kũ gbē yāpurademe n ũ. Ndi gbē wé gwaro, ndi gbē gwena gwaro, ndi Luda zé dañne sūsú. Á zé vī ò búsu'ɔgɔ kpá Sizaa yā, ke à zé vīro? Ò kpāan yā, ke ɔsun kpāaro?

15 Yesu ñ manafikike dɔm̄ma, akũ à piinne: Bɔyāin áteni ñ lé áten gwaa? Á mɔ kɔn ɔgɔ pì doo mà gwa.

16 Kũ ò kpāa, akũ ò piinne: Dí mì wānzān dí kũ a tɔoo? Ò wèa ò pì: Siza pɔme.

17 Akũ Yesu piinne: Á pɔ kũ à de Siza pɔ ũ kpá Sizaa, à pɔ kũ à de Luda pɔ ũ kpá Ludaa. Á yā bò ñ sare.

Gɛnɔ vuna ya

(Mat 22:23-33, Luk 20:27-40)

- 18 Akū Sadusi kū òdi pi gɛnɔ di vuronɔ sù Yesu kīnaa, ò a gbèka ò pi:
- 19 Danneri, Musa òwere a takada gūn à pi, tó gbē gā à a nanɔ tòn né'isari, a dakūna gyaanɔ pi sé, de à né buri dato a v̄ninine.
- 20 T̄s! Dedok̄ɔnɔnɔn kun gbēnɔn suppla. Woru nɔ sè, akū à gā né'isari.
- 21 Akū Sabi nɔ pii sè dɔ, akū à gā à nɔ pii tò né'isari. Akū Bio kè le dɔ
- 22 ari à gēe à pè n̄ suppladea. N̄ pínki ò gā né'isari. N̄ pínki gberan nɔ pii gā se.
- 23 Gɛnɔ vuna gɔrɔ zī n̄ dí mé aniḡɔ nɔ pi v̄i? Zaa kū n̄ gbēnɔn suppla n̄ pínki ò a d̄s nɔ ùme.
- 24 Akū Yesu wèr̄ma à pi: Á Luda yā kū a gbānao d̄nasari yāin a sāteroo?
- 25 Tó gɛnɔ f̄ute, oni nɔ séro, oni zā kero, oniḡɔ kun lán malaikanɔn kun nà ludambeme.
- 26 Gévuna yā musu, ádi Musa takada kyó keroo? Gu kū à l̄kara yā òn Luda pine akāame Ibrahim̄ kū Isaakuo kū Yakubuo Luda ū.
- 27 Luda di ke gɛnɔ Luda ūro, gbē bēnenɔ Ludame a ū. A sate à kè z̄sk̄s.

Dokaya kū à deñla

(Mat 22:34-40, Luk 10:25-28)

- 28 Ludayādanneri ke kú gwe, à l̄kpak̄sa kū òten ke mà. Kū à è Yesu yā wèr̄ma manamana, akū à n̄ai à à là à pi: Dokayā kpate mé à de a kparan̄la pínkii?
- 29 Yesu wèa à pi: Yā kū à deñlan dí: Isarailanɔ à s̄a kpá. Dikiri ó Ludame Dikiri ū ado.
- 30 Nḡs ye Dikiri n Ludai kū nèse mèn doo kū n ninio pínki kū n laasunnwo pínki n gbāna lén.
- 31 A pladen dí: Nḡs ye n gbēdakei lán n zīda wèndii bà. Dokayā ke de abiren̄laro.
- 32 Akū ludayādannerii pii pine: Yā maname, danneri. N̄ yāpura ò, n pi Luda mèn dome, a pānde kunlo, sé àpii.
- 33 Yena Ludai kū nèse mèn doo kū n laasunnwo pínki n gbāna lén kū yena n gbēdakei lán n zīda wèndi b̄aao de sa'op̄o kū òdi ká tén à té kula kū sa'ona buri s̄inda pínkio.
- 34 Kū Yesu è à yā wèawa kū laakariio, à pine: Gēna kpata kū b̄o Luda kīnaa gūn zā kūnworo. Zaa gɔrɔ birea gbēke di sù a yāke laa doro.

Arumasihu buri ya

(Mat 22:41-46, Luk 20:41-44)

- 35 Yesu èra àten yā dañe Luda ɔnn, akū à gbēnɔ là à pi: Á kè dera ludayādannerinɔ di pi Dauda burin Arumasihu ūu?
- 36 Kū Luda Nini d̄idi Dadaa, à pi: Dikiri pi ma dikirine à vute a ɔplai ari àḡs a iberenɔ kátene a gbá gbáru.
- 37 Lákū Dauda pine Dikiri ū, à kè dera aniḡɔ de a buri ū d̄ɔ?

Ludayādannerinɔ kū Farisinɔ manafiki

(Mat 23:1-36, Luk 20:45-47)

- Akū pari teni a yā ma kū p̄onnao.
- 38 A yādannenaa gūn à pi: Á laakari ke ludayādannerinɔi. Òdiḡs ye kurenaai kū uta z̄sk̄nɔ dana, de òḡs f̄o kpákpar̄ma etenɔa.
- 39 Òdiḡs wete ò vute aduakekpe vuteki mananɔ gūn kū dikpe vuteki mananɔ.
- 40 Òdi adua gbāna ke de gbēnɔ n̄ e yāi, akū òdi gyaanɔn̄o kpé s̄in̄ma. N̄ wēt̄amma niḡs p̄as̄ip̄as̄i de gbē s̄inda pínki p̄ola.

Gyaanɔ takaside gba

(Luk 21:1-4)

- 41 Akū Yesu v̄ute Luda ɔnn ɔḡɔdakia are, àten gbēnɔ gwa lákū òten ɔḡɔ dan nà. ɔḡɔdasidenɔ ten ɔḡɔ z̄sk̄s dan.
- 42 Akū gyaanɔ takaside sù à kɔbɔ pla dàn, adi ká sisiro.
- 43 Akū Yesu a ibanɔ kākara à p̄ine: Yāpuran maten oare, gyaanɔ takaside dí ɔḡɔ dà ɔḡɔdaki gūn de gbē s̄inda pínkila.
- 44 Zaa kū n̄ ɔḡɔ dasi gūnn ò b̄on ò k̄an n̄ pínki. N̄gbē dí s̄a, a takasike gūnn p̄o kū à v̄i à p̄o bleon à dàn pínki.

13

Yurusalemu yakana kū andunialakagɔrɔ sèedanɔ

(Mat 24:1-22, Luk 21:5-24)

1 Lákū Yesu ten bo Luda ɔnn nà, a ibanɔ doke pìne: Danneri, n̄ gwa lákū ò kpé mana dí takanɔ bò nà kú gbè mana dí takanɔ.

2 Akū Yesu pìne: N kpé zɔkɔ́ dínɔ è pínki yá? Gbè ke kú gu dí kú oni tó dikɔaro, oni gboro pínkime.

3 Yesu vutena Kùkpe s̄s̄iger̄ēi aredɔkɔana kú Luda ɔnnwo, akū Pita kú Yamisio kú Yuhanao kú Anduruo a gbèka gusare ò pì:

4 N owere, boren yá dínɔ ni kee? Bó mé aniḡɔ de a pínki kegɔɔ sèeda ũu?

5 Akū Yesu pìne: À laakari ke, àsun tó ò á sátero.

6 Oni su dasi kú ma tso, oniḡɔ pí Arumasihume n̄ ũ oni gbèno sáte dasi.

7 Tó a z̄ínɔ baaruu mà kú a òpiio, àsun bídi kero. Sé abirekūno ke, ama andunia lakana kpé.

8 Buri kú burio ni futek̄si, lem̄e dɔ b̄usu kú b̄usuuo. Z̄ite ȳiḡaȳiḡana niḡɔ kú gukenɔn kú n̄aao. Yá dínome n̄ɔwáwá naana ũ.

9 À laakari ke. Oni á kúkū ò á na yákpatekerinone n̄ ũ, oni á gbègbè aduakεkpeno gūn. Oni á ze b̄usu gbè z̄ók̄no kú k̄inanɔ are ma yá, de àḡɔ deñe ma sèedadano ũ.

10 Sé ò ma baaru nna waazi ke buri pínki ma ḡã.

11 Tó ò ḡēe kááo yákpatek̄kia, àsun ḡínake à bídi ke yá kú áni oaro. Yá kú Luda dáare á lén gɔɔ k̄ua à o, zaakū ák̄no mé áni yá oro, Luda Ninime.

12 V̄ini kú dakūnanɔ ni k̄ɔ kpár̄ma ò de. Denɔ ni bo n̄ néno kpe. Néno ni bo n̄ denɔ kú n̄ danɔ kpe ò n̄ de.

13 Gbè s̄inda pínki ni z̄áágu ma yá, ama gbè kú à zena gbána ari a gɔɔ léa ni surabana le.

14 Tó a t̄ē guyakari è gu kú à de àḡɔ kunlo, kyók̄eri ḡɔ d̄ɔ, gbè kú ò kú Yudeano bàa sí ò mí pé kp̄inɔa.

15 Gbè kú à kú a kpé musu sún kipa à ḡē kpé gūn à p̄oke sé à booro.

16 Gbè kú à kú bura sún era be à a uta séro.

17 Waiyoo n̄s̄indarenɔ kú n̄erandenɔ gɔɔ birea.

18 À adua ke de yá pi sún ke bunsire gɔɔro,

19 zaakū wétamma niḡɔ kun gɔɔ p̄inɔa. Zaa gɔɔ kú Luda andunia k̄e ari gbāra a taka dí kero, ani s̄ɔ ke zik̄iro.

20 Tó Dikiri dí gɔɔ p̄inɔ lagoro, de gbèke ni boro. Ama à gɔɔ p̄inɔ làgo a gbè kú à n̄ séno yáime.

Bisāsiri Né sunaa

(Mat 24:23-44, Luk 21:25-38)

21 Gɔɔ birea tó gbèke piare, à Arumasihu gwa la kes̄ɔ à Arumasihu gwa z̄à dire, àsun síro.

22 Zaakū Arumasihu ékenɔ kú annabi ékenɔ ni su ò sèedanɔ kú daboyāno ke, de ò gbè kú Luda n̄ séno sáteo, tó ani sí ke.

23 À laakari ke. Ma ḡínake ma yá pínki óare zaa káaku k̄ɔ.

24 Gɔɔ p̄inɔ wétammaanaa gbera ifánt̄ē ni sira kú, m̄ovura ni í kero,

25 susunenɔ ni woro ludambe, gbána kú ò kú musunɔ ni ȳiḡã,

26 gbasa ò Bisāsiri Né suna e ludambe lukun kú gbána z̄ók̄ɔɔ kú gakurio.

27 Ani a malaikano z̄i andunia kusuru siik̄ɔ gūn, de ò gbè kú Luda n̄ séno kakara zaa andunia lé dikū kú a lé direkūo.

28 À yá dada kaka lía. Tó a ɔnenɔ í kp̄akpa áten lá b̄to kú, á d̄ɔ kú guwānagɔɔ kà k̄ani.

29 Lem̄e s̄ɔ, tó a è yá p̄inɔ ten ke, àḡɔ d̄ɔ kú a sunaa kà k̄ani, à kú kpélelea.

30 Yápuran maten oáre gɔɔ dí gbèno ni ḡetero ari yá p̄inɔ gé keo pínki.

31 Musu kú z̄iteo ni ḡete, ama ma yāno ḡetena víro.

32 Gbèke a gɔɔ ke a gɔɔ zaka d̄ɔro, bee malaika kú ò kú musunɔ ke Luda Né, sé De Luda.

33 À laakari ke, á wé ḡɔ d̄ɔ, zaakū á d̄ɔ gɔɔ kú ani suro.

34 A de lán gbè kú áten gé w̄etea bà. À a be tó a z̄ikerinone baadi kú a z̄io, akū à pi a gudák̄ariine á wé ḡɔ d̄ɔ.

35 Ák̄no s̄ɔ, á d̄ɔ gɔɔ kú bede ni suro, ɔk̄osin yá, lizāndon yá, kolezuon yá, ke gudɔo. A yá mé à tó á wé ḡɔ d̄ɔ,

36 de asun su k̄anto à á le áten i oro yá.

37 Yá kú maten oáre maten o gbè s̄inda pínkineme, à wé ḡɔ d̄ɔ.

14

Lékpakūsuna Yesui

(Mat 26:1-5, Luk 22:1-2, Yuh 11:45-53)

1 V̄inla dikpe kú Burodi Futenasari dikpeo ḡɔ gɔɔ pla, akū sa'orikinɔ kú ludayādannerinɔ ten zé wete kú ɔnd̄ɔ ò Yesu kú ò de.

² Zaakū ò pì: Òsun ke dikpe zīro, de gbēno sún zuka káro yāi.

Nísi gbī nna kuna Yesu mīia
(Mat 26:6-13, Yoh 12:1-8)

³ Goro kú Yesu kú Betani, Simo kusu bea, àten pò ble gengesekena, akú nɔgbē ke nài a lo fitinna kú nísi gbī nna buri mana ɔɔde kú a gún kúna. Akú à lo pì wakaa è, à nísi pì kú Yesu mīia.

⁴ Gbēkeno kú gwe, ní pò fùte ò pì: Bóme nísi pì laalasekena úu?

⁵ Oni fɔ ò yía de andurufu waa do kpé basɔɔrola ò a ɔɔ kpá takasidenɔa. Akú ò léfɔto kpà nɔgbē pii.

⁶ Akú Yesu pì: À a tó gwe. Bó yā mé à tò àten wari dɔaa? À zī mana kèmeneme.

⁷ Takasidenɔ nigɔ kú kááo goro sinda pínki, goro kú à yei, áni fɔ à kéñne. Makú sɔ manigɔ kú kááo goro sinda pínkiro.

⁸ À kè a gbána lémmé, à gínake à nísi kú ma mēea de à ma gè keome.

⁹ Yápuran maten oáre, gu kú òteni ma baaru nna waazi ken andunia gún pínki, onigɔ yā kú nɔgbē pii kè o a dɔngu yāi.

Yudasi bona Yesu kpe
(Mat 26:14-16, Luk 22:3-6)

¹⁰ Abire gbera gbēnon kuri awεplanɔ do kú òdi pine Yudasi Isikariɔti gèe sa'orikino kīnaa de à Yesu kpámma.

¹¹ Kú ò a yā mà, akú ní pò kè nna, akú ò lé sène kú oni ɔɔ kpáa. Akú àten zé wete à Yesu kpámma.

Vīnla pòble kekenaa
(Mat 26:17-25, Luk 22:7-14, 21-23, Yuh 13:21-30)

¹² Burodi Futenasari dikpegoro káaku zī kú òdi Vīnla sáne bɔroo kùtu kpá, Yesu ìbanɔ a là ò pine: Mán ní ye ò gé kekenne n Vīnla pò blenn?

¹³ Yesu gbēnon pla zī a ìbanɔ té à pínne: À gé wēte gūn. Gɔgbē ke ni daále à í sena kú loo. À téi

¹⁴ ari ɔn kú ani gēn. À o ɔn pì bedene, danneri pì mán a kipaki kunn, gu kú áni Vīnla pò blenn kú a ìbanɔ?

¹⁵ Aní kpé musu zɔkɔ kú ò kèke mɔáre. À pòbleyā kekwere gwe.

¹⁶ Yesu ìbaa pìnɔ dà zén, ò gè wēte pii gūn, akú ò lè lákú à òñne nà. Akú ò Vīnla pòbleyā kèke gwe.

¹⁷ Kú ɔkɔsi kè, akú Yesu gèe gwe kú a gbēnon kuri awεpla pìnɔ.

¹⁸ Kú ò gengesekena òten pò ble, akú à pì: Yápuran maten oáre, á gbē mèn do kú òten pò ble léele ní ma kpámma.

¹⁹ Ní nèseé yàka, akú òteni a la dodo: Asa makúroo?

²⁰ Akú à pínne: Á gbēnon kuri awεplanɔ do kú òten pò ble ta gūn léeleme.

²¹ Bisásiri Né ní kpágui lákú a kéna a yā musu nà, ama waiyoo gbē kú ani Bisásiri Né kpámma pì. Aní ke sána adene tó odi a i yáro.

Dikiri pòble
(Mat 26:26-30, Luk 22:14-20, 1Kó 11:23-25)

²² Kú òten pò ble, Yesu burodii sè à arubarikaa dàn, akú à likɔre à kpà a ìbanɔ a pì: À sí, ma mēen dí.

²³ Akú à toko sè à arubarikaa dàn à kpámma, akú ò mí ní pínki.

²⁴ Akú à pínne: Ma arun yè, Luda bàka kunna kú gbē dasinɔ aru ú kú ani bɔtema.

²⁵ Yápuran maten oáre, mani geepi'í mí gia doró ari kpata kú à bò Luda kīnaa gé boo gupuraa, gbasaa mà a dufu mí sà.

²⁶ Kú ò lèe sí, akú ò bòte ò gèe Kùkpe sísiḡereei.

Yesu gínake à dɔ yá kú Pita ní ke
(Mat 26:31-35, Luk 22:31-34, Yuh 13:36-38)

²⁷ Akú Yesu pínne: Á pínki áni fuma, zaakú ò kè Luda yān ò pì: Mani sádāri lé, sánɔ ní fákɔa.

²⁸ Ama ma vunaa gbera mani doáre are gēna Galili.

²⁹ Akú Pita pìnne: Bee tó ò fù ní pínki, mani furo.

³⁰ Akú Yesu pìnne: Yápuran maten onne, gwāaniala ari ko gɔ gé lé zu gēn pla, íni ledi kpámai gēn aakɔ.

³¹ Akú Pita pì mámmam: Bee tó mani sù mà ga kúnwo, mani ledi kpányí zikiro. Akú ò ò le se ní pínki.

Yesu aduakena zaa Getesemani
(Mat 26:36-46, Luk 22:39-46)

- 32 Ò kà gu kù òdì pì Getesemani, akù Yesu pì a ìbanɔne: À vute la ari mà gé adua ke.
- 33 À Pita kù Yamisio kù Yuhanao sè à gèe kùńwo. Pɔsira a kù a nèseyɔkɔ sɪ.
- 34 Akù à pińne: Ma pɔ sira kù manamana ari ga léí. À ze la à ìbène ke.
- 35 Kù à gèe are fiti, akù à kùte zíte à adua kè tó ani sí ke, gɔɔ zakaa pì gèteala.
- 36 À pì: Baa, ma De, pɔ sɪnda pínki dí sí kenne. Ñ toko'í dí síma, ama adi ke yá kù má yeinlo, sé kù n̄ yeii.
- 37 Akù à èra à sù à a ìbanɔ lè, òten i o. Akù à pì Pitane: Simɔ, nteni i on yá? Ñdi f̄s n ìbène kè bee awa doroo?
- 38 À ìbène ke àgɔ adua ke de àsun fu yɔgwanaaaro yá. Nini yei, ama mè buse.
- 39 À èra à gèe adua ke, akù à yá dokɔnɔ pìi ò dɔ.
- 40 Kù à èra à sù à ñ lé, òten i o, zaakù òten idekù dede. Ò dɔ deran oni yá onè nàro.
- 41 A suna gèen aakɔdeo à pińne: Áten i o áten kámma bo ari teran yá? À m̄ le. Gɔɔ kà sà. À gwa, ò Bisásiri Né kpà durunnakerinɔa.
- 42 À fute ò gé. Gbè kù à ma kpańma pì ten su fá.

Yesu kúnaa
(Mat 26:47-56, Luk 22:47-53, Yuh 18:3-12)

- 43 Kù à kpé áten yá pì o, akù Yudasí a ìba gbènnɔn kuri aweɛplanɔ doke sù kù pario, ò fènedanɔ kùkúna kù gónɔ. Ò bò sa'orikinɔ kù ludayádannerinɔ kù gbè zɔkɔnɔ kúnaa.
- 44 Bonkpede pì sɔ à sèedaa òńne à pì: Gbè kù mani lé péa, àkùn dí. A a kù gbána à tá káao.
- 45 Akù à m̄i pè Yesua ḡnɔ à pińe: Rabi! Akù à lé pèa.
- 46 Akù ò ɔ pète Yesua ò a kù gínjin.
- 47 Akù gbè kù ò zena gwenɔ doke a fènedá wòto à sa'oriki zìri ke lèo à a sá gò.
- 48 Akù Yesu pińne: Kpáni wédewen ma ù kù a su à ma kù kù fènedanɔ kù gónɔ yá?
- 49 Madigɔ kù kááo Luda ɔnn lákú gu digɔ dɔ nà, madigɔ yá daáre, ádi ma kúro. Ama sé yá kù ò kè Luda yán papa.
- 50 Akù a ìbanɔ bàa lè ñ pínki ò a tòn.
- 51 Kefenna ke téi à póke danaro, bizatarun à kùala. Kù ò a kù,
- 52 akù à bò ñ ɔí à a biza tónne gwe à bàa sɪ à tà punsi.

Yuda gbánadenɔ yápatɛkena kù Yesuo
(Mat 26:57-68, Luk 22:54-55, 63-71, Yuh 18:13-14, 19-24)

- 53 Akù ò gèe kù Yesuo sa'oriki zɔkɔ bea. Sa'orikinɔ kù gbè zɔkɔnɔ kù ludayádannerinɔ kàkara gwe ñ pínki.
- 54 Pita té a kpé zà dire ari à gèe à gèe sa'oriki zɔkɔ be ɔnn. À vute gwe áten té kpákpa kù dogarinɔ lele.
- 55 Sa'orikinɔ kù Yuda yákpatekerinɔ ñ pínki ten sèeda wete Yesui ò a de, akù odi a lero.
- 56 Ò ékeyá didia dasi, ama ñ yáke dí kɔ séro.
- 57 Akù gbèkenɔ fùte ò ékeyá didia ò pì:
- 58 Ò mà à pì áni Luda kpé kù bisásiri bò wí áni a pánde bo gɔɔ aakɔ dagura kù bisásiri dí boro.
- 59 Bee kù abireo ñ yá dí kɔ séro.
- 60 Akù sa'oriki zɔkɔ fùte à zè ñ are à Yesu gbèka: Ñ yáke ví ñ wernmaroo? Yá kù òten didimma dí de deraa?
- 61 Yesu yíte kpèn adi yáke wearo, akù sa'oriki zɔkɔ pìi èra à a gbèka: Mɔkɔn Arumasihu, Luda arubarikade Né ù yá?
- 62 Akù Yesu pì: Makúme a ù. Áni Bisásiri Né e vutena Gbánasɪndapinkide ɔplai, akùs̄ áni a suna e ludambɛ lukun.
- 63 Akù sa'oriki zɔkɔ pì a utanɔ gà à kè à pì: À kè dera òten sèedade pánde kenɔ wete dɔɔ?
- 64 A mà lákú à dokè kù Ludao nà. Yá kpaten a zeo teraa? Akù ò yá dàala ñ pínki ò pì ò a de.
- 65 Akù gbèkenɔ fùte ò lé'í kàa. Akù ò pɔ yĩne a ánnwa, òteni a léle kù okúo òten pińe: Ñ annabikéyá ò ñ gbè kù à n le o. Akù dogarinɔ a kù ò a sán kèke.

Pita ledikpana Yesui
(Mat 26:69-75, Luk 22:56-62, Yuh 18:15-18, 25-27)

- 66 Pita kù ɔnn zíte, akù sa'oriki zɔkɔ zònkparenɔ doke sù gwe.
- 67 Kù à Pita è áten té kpákpa, akù à wé dia à pińe: Mɔkɔn sɔ ndigɔ kù lele kù Yesu Nazerao.
- 68 Akù à ledi kpà à pì: Má a d̄sro, mádi yá kù nteni o d̄rɔ d̄sro. Akù à fute à gè gánun.

- 69 Kū zònkpare pì a è gwe dɔ, akū à ò gbē kū ò zena gwenɔne à pì: Ní gbē mèn don dí.
- 70 Akū Pita ledi kpà dɔ. Kū à kè saa fíti, gbē kū ò zena gwenɔ pì Pitane: Yàpurame n gbē dome n ũ, zaakū Galili gbēme n ũ.
- 71 Akū Pita fùte à a zìda kà à la dà à pì: Má gbē kū átèni a yà o pì dɔro.
- 72 Zaa gwe gònɔ ko lé gèn plade zù, akū yà kū Yesu òo dɔ Pitan, kū à pì, ari ko gɔ gé lé zu gèn pla, ani ledi kpáai gèn aakɔ. Akū à nà ɔɔɔnaaa.

15

Pilati yakpatekena kú Yesuo
(Mat 27:1-2, 11-14, Luk 23:1-5, Yuh 18:28-38)

- 1 Kū gu dɔ gònɔ sa'orikinɔ kū gbē zòkɔnɔ kū ludayádannèrinɔ kū gbánadenɔ ní pínki yà gògò, akū ò Yesu yí ò gèe ò a nà Pilatine a ɔi.
- 2 Akū Pilati à là à pì: Mòkòmmè Yudanɔ kína ũ yá? Yesu wèa à pì: Len n ò le.
- 3 Sa'orikinɔ ten yà didia,
- 4 akū Pilati à là dɔ: Īni yáke oroo? Yà kū òten didimma ma fá!
- 5 Ama Yesu dí yáke werɔmaro, akū yà pìi bò Pilati sare.

Yadana Yesula
(Mat 27:15-26, Luk 23:13-25, Yuh 18:39-19:16)

- 6 Vínla díkpe zì òdi purusunanɔ doke kū gbènɔ a wé kè gbareínne.
- 7 Gɔrɔ kúaa sɔ gbēke kú kpésiran òdi pi Baraba. À kú kū gbē gaavude kú ò gbē dènnɔ.
- 8 Akū pari nà Pilatii ò wé kèa à kè lákú àdi kéúne nà.
- 9 Akū Pilati ní lá à pì: Á ye mà Yudanɔ kína gbareáren yá?
- 10 Zaakū à dɔ kú nèsegòba kú sa'orikinɔn ví kú Yesuo yáin ò a kpàawa.
- 11 Akū sa'orikinɔ gbènɔ laakaríi fùte, de ò o Pilatine à Baraba gbareínne.
- 12 Akū Pilati ní lá à pì: Bón á ye mà ke kú gbē kū àdi pi Yudanɔ kínao teraa?
- 13 Akū ò wiki lè ò pì: N à pá lía!
- 14 Akū Pilati pìinne: À kè deraa? Bó dàan à kèe? Akū ò wiki lè ò kàra ò pì: N à pá lía!
- 15 Pilati ye à gbènɔ ponna wete, akū à Baraba gbàreínne. À Yesu kpà sozanɔa ò a gbē fláao ò a pá lía.

Yesu fobona
(Mat 27:27-31, Yuh 19:2-3)

- 16 Akū sozaa pìnɔ gèe káao búsu gbē zòkɔ pì be ɔnn, akū ò ní gá kàkara pínki.
- 17 Ò arukímba tēra dāne, akū ò lè fūraa tã ò kùne.
- 18 Akū òten fɔ kpáa ò pì: Fɔ Yudanɔ kína!
- 19 Òtèni a lé kú gòoo a miia òten lé'i káa òten kúte ní kosoa òten mì natene.
- 20 Kú ò a fobò ò làka, akū ò arukímba tēra pìi gòala ò a zìda pókasa dāne. Akū ò bò káao òten gé a pá lía.

Yesu pana lía
(Mat 27:32-44, Luk 23:26-43, Yuh 19:17-27)

- 21 Kú òten gé, Sireni gbē kū ò pine Simò bò lakutu kea àten su wēte gūn, akū ò gá nàa à Yesu lígbándurukpana sé. Akúme Alesanda kú Rufuo de ũ.
- 22 Akū ò gèe kú Yesuo gu kú òdi pi Gɔgɔta kú à pì mìtokoki.
- 23 Akū ò sèwè kú ò yákatè kú εzeo dōne, ama àdi miro.
- 24 Kú ò a pá lía, akū ò a pókasanɔ kpàate ò kàte, akū ò kàpaa kpà lákú ní baadi ni sé nà.
- 25 Ò a pá lía mò kèndome.
- 26 Ò yá kú ò diaa kè ò nà lía a mìla ò pì:

Yudanɔ kína.

- 27 Ò kpáni wédewenɔ pà lía a sare gwe dɔ gbènɔn pla, gbē do a ɔplai gbē do a ɔzei.
- 28 Len yà kú ò kè Luda yān pàpa le kú ò pì: Ò a kàkara kú dàkerinɔ.
- 29 Gbē kū òten gē zéla gwenɔ teni ní mì ke dékùdekù, òtèni a sɔsɔ ò pì: Ehé! Mòkɔn kú n pì ĩni Luda kpé wí ní era n bo gɔrɔ aakɔ daguran gweroo?
- 30 N n zìda mì sí n kipa lía!
- 31 Lemè dɔ sa'orikinɔ kū ludayádannèrinɔ teni a fobo le ò pì: À gbē pāndenɔ mìi sì, ama ani fɔ à a zìda mì síro.
- 32 Tó Arumasihu, Isarailanɔ kína kipa lía tera ò e, óni a náani ke. Akū gbē kū ò ní pá lía lèlèlenɔ teni a sɔsɔ dɔ.

Yesu ganaa

(Mat 27:45-46, Luk 23:44-49, Yuh 19:28-30)

- ³³ Kū ifāntē kà midangura, akū gusira dà bùsuu pila pínki ari fānantē mō aak̄s.
- ³⁴ Fānantē mō aak̄n Yesu wiki lè gbānagbāna à pì: Eloi, Eloi, lēma sabatani! Abirekū pì: Ma Luda, ma Luda, à kè dera n ma tonn?
- ³⁵ Kū gbē kū ò zena gwe kenō yā pìi mà, akū ò pì: À ma, àten Iliasu sisi.
- ³⁶ Akū gbēke bàa lè à gèe à sako sè à dà sēwē kpàkpāa gūn, à fīfī lebaa, akū à dō Yesune à mi. Akū à pì: À ze gīa ò gwa, tó Iliasu ni su à a kipa.
- ³⁷ Yesu wiki gbāna lè à wēndii tà.
- ³⁸ Akū Luda kpé lábure kēk̄sa pla bona musu suna zīte.
- ³⁹ Kū sozanō gbē zōk̄s kū à ze Yesu arē gwe è lākū à gā nà, akū à pì: Yāpurame Luda Nén gbē dí ū.
- ⁴⁰ Nōgbē kenō kú gwe dō òten gu gwa zà dire. N̄ tén Mariama Magadaleni kun kū Mariamao Yamisi Fiti kū Yusufuo da kū Salomeo.
- ⁴¹ Gōgō kū Yesu kú Galili, mōk̄nō mé òdiḡs tēi òḡs kpái. Nōgbē pāndenōn kú gwe dō dasi kú ò gèe k̄aao Yurusalemu lēle.

Yesu vīnaa

(Mat 27:57-61, Luk 23:50-56, Yuh 19:38-42)

- ⁴² Azuma zī ɔk̄osi. Kū òten kām̄maboḡɔ soru ke,
- ⁴³ Yusufu Arimatea gbē sū. Gbē t̄demē Yuda gbānadeno té. Akū sō àten kpata kū à bō Luda kīnaa dà. À kùgbāna kè à gèe Pilati kīnaa à Yesu gèe gbēk̄aa.
- ⁴⁴ Kū Pilati mà Yesu gīnake à gā k̄ò, à bō a sare. Akū à sozanō gbē zōk̄s sisi à a là tó Yesu gā k̄ò.
- ⁴⁵ Kū Pilati gbē zōk̄s yā pìi mà, akū à Yusufu gbà zé à gèe pì sé.
- ⁴⁶ Akū Yusufu gèe à táaru biza lù, akū à gèe à a gèe kipa lía à biza pìi fīfīa. À a dà gbèw̄ee kú ò sō mira ū gūn, akū à gbē gbēntē gbigiri kè à t̄ata w̄ee p̄ile.
- ⁴⁷ Mariama Magadaleni kú Mariama Yusufu dao è gu kú ò Yesu gèe p̄ii w̄uten.

16

Yesu vunaa

(Mat 28:1-10, Luk 24:1-12, Yuh 20:1-10)

- ¹ Kām̄maboḡɔ lakanaao ɔk̄osi Mariama Magadaleni kú Mariama Yamisi dao kú Salomeo nísi gb̄i nna lù, de ò gé ò kú Yesu m̄eəa yái.
- ² Azumanenna zī k̄onk̄onk̄o ò bō òten gé mira pì kīnaa.
- ³ Ò k̄s là zén ò pì: Dí mé ani gb̄e kú gbigiri ke à gowere mira léa s̄o?
- ⁴ Zaakū gb̄e p̄i zōk̄s manamana. Kū ò wé sè ò gwà, akū ò è ò gb̄e p̄i gbigiri kè ò gò mira pì léa.
- ⁵ Kū ò gè mira p̄ii gūn, akū ò kefenna ke è vutena ɔplai à utagyaba pura dana. Akū ò kè giri.
- ⁶ À piñne: Àsun ke giri, Yesu Nazera kú ò pà lían àten weteroo? À vù, à kú laro. À gu kú ò a w̄uten gwa,
- ⁷ áni gé à o a iban̄one kú Pitao kú àten doñne arē gena Galili. Gwen oni a en lākū à òñne nà.
- ⁸ Òten lukaluka, yā p̄ii bō n̄ sare, akū ò bō miran ò bàa lè. Odi yáke o gb̄ekenero kú vīna n̄ kú yái.

Yesu bo à suna a iban̄one

(Mat 28:16-20, Luk 24:36-53, Yuh 20:11-23)

- ⁹ Kū Yesu f̄ute azumanenna zī k̄onk̄onk̄o, à a zīda mō Mariama Magadaleniñe káaku. Nōgbē p̄ii gūnn Yesu p̄e t̄ana m̄en supplan̄o.
- ¹⁰ Akū nōgbē p̄ii gèe à ò gb̄e kú ò kú k̄aao yān̄one. N̄ n̄es̄e yakana òten s̄o d̄o.
- ¹¹ Kū ò mà kú Yesu kú kú wēndiio ari nōgbē p̄i a è kú wéo, odi síro.
- ¹² Abire gbera ḡɔ kú n̄ gb̄en̄on plan̄on té zé gūn òten gé w̄ete gūn, à bō à sūmma lán gb̄e pānde bà.
- ¹³ Kū ò era ò sù, ò ò gb̄e kparan̄one, ama odi n̄ yā síro.
- ¹⁴ Kū à kè saa à bō à sù à iba gb̄en̄on kuri aw̄edon̄one kú òten p̄ó ble. Akū à kp̄ak̄eñȳí n̄ s̄agbāna yái, zaakū odi a náani kero ak̄us̄odi gb̄e kú ò a è à v̄un̄o yā síro.
- ¹⁵ Akū à piñne: À gé andunia gu s̄inda p̄inkia à ma baaru nna kp̄a gb̄en̄one n̄ p̄inki.
- ¹⁶ Gb̄e kú à si akū à da'ite kè mé ani surabana le. Gb̄e kú adi sí s̄iro, yā ni bo adene v̄ani.
- ¹⁷ Gb̄e kú ò baaru p̄ii s̄in̄o yákenan̄on dí: Oni t̄anan̄o goñma kú ma t̄so, oni yáke buri o.
- ¹⁸ Oni ml̄é sé kú ɔo. Bee tó ò s̄ewe mi, p̄oke ni n̄ lero. Oni ɔ na gyaren̄o à gb̄ana kú.

Tana kũ Yesuo ludambε
(Luk 24:50-53, Zĩr 1:9-11)

¹⁹ Kũ Dikiri Yesu yā òrĩne à làka, akũ Luda a sè à tà kãao musu, akũ à vùtε Luda ɔplai.

²⁰ Akũ a ìbaa pĩno gèε ò waazi kè gu sĩnda pĩnkia. Dikiri zĩ kè kũńwo à a yã zĩni pètε kũ daboyã kũ ò tĩino.

LUKU

Baaru nna kù Luku kèè
 Yesu Kirisi inaa 1:1-2:52
 Yahaya Da'itèkeri waazikenaa 3:1-3:20
 Yesu da'itèkenaa 3:21-4:13
 Yesu yàdannena Galili 4:14-9:50
 Zaa Galili ari Yurusalemu 9:51-19:27
 Yesu kunna Yurusalemu 19:28-22:46
 Yesu gana kù a vunaa 22:47-24:53

1 Gbèno ɔ kpà dasi, de ò yā kù à kè ó té baba takada gūn zéazea,
 2 lākū gbè kù ò de yā pīi sèedadenɔ ũ kù a baarukparinɔ òwerè nà zaa káaku.
 3 Tera sà makū sɔ, lākū ma wé pè yā pīnɔi nà dodo zaa a naana, ma è à mana mà kènne zéazea, ma gbè bèere de Tiofilu,
 4 de ñ yā kù ò dānne sānsān dɔ.

Malaika gīnake à Yahaya Da'itèkeri ina ya'onaa

5 Yudea bùsu kīna Herɔdu gɔɔ sa'ori ke kun, a tɔn Zakari. À kù Abia sa'orinɔ gāa gūmme. A nānɔ tɔn Elizabeti. Haruna burime dɔ.
 6 Ñ pla ñ pínki mana Ludane. Òdigɔ kun taari sari, ò Dikiri doka kù yā kù à ditenɔ kūna.
 7 Ama ò né vīro, zaakū Elizabeti bi parame, akū ñ gbènoɔn pla ñ pínki zī kù.
 8 Gɔɔ kù sa'onaa kà ñ gāaa, Zakari mé àten sa'ona Ludaa zī ke.
 9 Lākū sa'orii pīnɔ di ke nà, ò kàpaa kpà, akū kàpa Zakari kù de à gé turaretiti kpata Dikiri kpén.

10 Turaretitikpatana gɔɔ pari kākara kpélelea ñ pínki, òten adua ke.
 11 Akū Dikiri malaikaa bò a sùà, à zè turaretitikpataki oplai.
 12 Kù Zakari a è, à kè gīri, vīna a kù.
 13 Akū malaikaa pīi pīne: Ñsun tó vīna n kūro Zakari. Luda n wéke sī, n nānɔ Elizabeti ni né i gɔgbè ũ, ñ tɔ kpáne Yahaya.
 14 N pɔ ni ke nna, ñ yāa dɔ, gbèno ni ponna ke a ina yā musu dasi,
 15 zaakū anigɔ de Dikirine gbè zɔkɔ ũme. Ani wè ke í gbāna ke miro, Luda Nini nigɔ kúa zaa a da gberemme.

16 Ani tó Isarailanɔ are dɔ Dikiri ñ Ludaa dasi,
 17 ani ò Dikirine are kù Luda Nini gbāna kù Iliasu vī yāo. Ani tó denɔ lé ke do kù ñ néno, ani tó sáyamarisari denɔ gbè mananɔ ɔndɔ sé. Ani tó gbèno gɔ kù soru gūn Dikirine.
 18 Akū Zakari pī malaikaa pīne: Deran mani yā pī yāpura dɔɔ? Zaakū mare zikūnaan ma ũ, akū ma nānɔ zī kù dɔ.
 19 Akū malaikaa pīi wèa à pī: Makūme Gibirilu ũ, madigɔ zena Luda are. Àkū mé à ma zī mà yā pī onne, mà baaru nna pī kpánne.

20 Ñ ma, n néne ni nate, ñni fɔ ñ yā oro ari yā pī gé keo, kù ñdi ma yā kù ani ke a gɔɔa síro yāi.
 21 Gɔɔ kúa sɔ òten Zakari dā. A gikenaa Luda kpén bò ñ sare.
 22 Kù à bò, adi fɔ à yā ò kūrɔworo, akū ò dɔ kù à wégupu è Luda kpén. Lākū a néne nāte nà, akū àten yā oñne kù ɔ.
 23 Kù Zakari sa'ogɔɔ pàpa, akū à tà be.
 24 Abire gbera a nānɔ Elizabeti nɔɔ sī, akū à a zīda ùte ari mɔ sɔɔro à pī:
 25 Dikiri yā dí kèmene, à ma wènda gwà, à ma bo wé'iyān.

Malaika gīnake à Yesu ina ya'onaa

26 A mɔ suddode gūn Luda malaika Gibirilu zī Galili lakutu kù òdi pī Nazera gūn.
 27 À gèè nɔkpare bùnu kù a tɔn Mariama kīnaa. À gɔkamma vī Dauda buri ũ. A tɔn Yusufu.
 28 Kù malaikaa pīi gè a kīnaa, à pīne: Fɔɔ arubarikade! Dikiri kù kúnwo.
 29 Mariama bídi kè manamana yā piia, à laasun lé à pī: Fɔɔ bire mì de deraa?
 30 Akū malaikaa pīi pīne:
 Mariama, ñsun tó vīna n kūro,
 zaakū Luda gbèke kènneme.
 31 Ñ ma! Ñni nò sí ñ né i gɔgbè ũ,
 ñ tɔ kpáne Yesu.
 32 Anigɔ de gbè zɔkɔ ũ,

oni a sísi Luda Musude Né.

Dikiri Luda ni a ká

a dizi Dauda kpatan,

³³ anig⁵ kí ble Yakubu burin^oa g^or^o sⁱnda pínki,

a kíblena nig⁵ lakana víro.

³⁴ Akū Mariama pì malaikaa piine: Mádi g⁵gbē d⁵ zikiro, abirekū ni sí ke deraa?

³⁵ Malaikaa wēa à pi:

Luda Nini ni summa,

Luda Musude gbāna ni danla.

Abire yāi né kū īni i pì kunna nig⁵ adona,

oni a sísi Luda Né.

³⁶ N danē Elizabeti nég⁵gbē n^osina se a zīkūnaa gūn. N^ogbē kū ò dìte para ū pì kú kū nò m^o suddoo tera.

³⁷ Zaakū Luda kīnaan p^o sⁱnda pínki dì sí ken.

³⁸ Akū Mariama pi: Dikiri z⁵bleriin ma ū. À kemene lākū n ò nà. Akū malaikaa pii tà à a tòn.

Mariama gena Elizabeti kīnaa

³⁹ G^or^o k^ua Mariama fùte à g^ee lakutu k^u à k^u Yudea b^usu g^usⁱsⁱden g⁵ñ^o.

⁴⁰ À g^ee Zakari bea, akū à f^o kpà Elizabetia.

⁴¹ Kū Elizabeti Mariama f^oo pii mà, a né v^l a g^bere gūn, akū Luda Nini s^u Elizabetia,

⁴² à wiki gbāna lē à pi: Arubarikademe n ū de n^ogbē sⁱnda pínkila. Arubarikaden né kū à k^u n g^beren ū d^o.

⁴³ B⁵n ma ū, k^u ma Dikiri da s^u ma gwaa?

⁴⁴ G^or^o k^u ma n f^okpammanaa mà dé, né k^u à k^u ma g^beren v^l k^u p^onnao^e.

⁴⁵ Arubarikademe n ū, m^ok⁵n k^u n yā k^u Dikiri ònne sⁱ, k^u ani ke.

Mariama Dikiri t⁵ sena lei

⁴⁶ Akū Mariama pi:

Maten Dikiri t⁵ sé lei ma sw^èe gūn,

⁴⁷ ma p^o ten ke nna

Luda ma Surabariia,

⁴⁸ zaakū à ma yā dà,

makū a z⁵bleri k^u mádi ká p^oke ūro.

Zaa tera ari g^or^o sⁱnda pínki oni pimene arubarikademe,

⁴⁹ zaakū Luda gbānade yā z⁵k⁵ k^uemene.

A t⁵ k^u adona.

⁵⁰ Àdi wēnda d⁵ gbē k^u òdi a vīna ken^one

ari n^o buria.

⁵¹ À a g^ua p^oro, à a gbāna m^oñne,

à zⁱdabirin^o f^uk⁵a k^u n^o laasunn^o.

⁵² À gbānaden^o b^o kpatan,

à talakan^o s^e lei.

⁵³ À p^o manan^o kpà n^oaderin^oa ò k^u,

ama à w^ogden^o gb^ure òk^ori.

⁵⁴ À kpà a z⁵bleri Isarailan^oi,

n^o yā dí s^uaguro.

⁵⁵ À wēnda d⁵ Ibrahimē k^u a buri p^on^o

lākū à ò ó dizin^one nà.

⁵⁶ Mariama v^ute k^u Elizabetio lán m^o aak⁵ bà, akū à èra be.

Yahaya Da'itekeri inaa

⁵⁷ Elizabeti né ig^or^o k^u, akū à né ì g⁵gbē ū.

⁵⁸ K^u a f^urandiden^o k^u a danen^o mà lākū Dikiri a wēnda gwà nà, ò p^onna k^e k^uaa^o.

⁵⁹ A g^or^o s^uraak⁵de zⁱ ò s^u t⁵ z⁵ né piine, de ò a de Zakari t⁵ kp^uane,

⁶⁰ akū a da pi: Oi! Oni a sísi Yahayame.

⁶¹ Ō piine: Gbēke k^u n danen^o t^e k^u à t⁵ bire vīro.

⁶² Akū ò yā ò a dene k^u w^o, de ò d⁵ deran à ye ò t⁵ kp^uane nà.

⁶³ Zakari anlo gbēka, akū à k^uea: A t⁵n Yahaya. Yā pii b^o n^o sar^e n^o pínki.

⁶⁴ Gwe g⁵ñ^o a néne s^e lei, à lé b^o àten yā o, àten Luda s^uabu kp^u.

⁶⁵ Akū vīna n^o f^urandiden^o k^u n^o pínki, akū Yudea b^usu g^usⁱsⁱde gb^en^o ten yā pì o n^o pínki.

66 Akū gbē kū ò yā pìi màno kūna n̄ n̄s̄s̄e gūn ò pì: Bón n̄é pì niḡo de a ũ ziaa? Zaakū Dikiri ò kúa.

Zakari annabik̄eyā'onaa

67 Luda Nimi sù a de Zakaria, akū à annabik̄eyā ò à pì:

68 Ò Dikiri Isarailano Luda sáabu kpá!

À sù à a gb̄en̄o b̄o.

69 À Surabari gb̄anade b̄owere a z̄b̄bleri Dauda buri té,

70 lákū à ò a annabino ḡai n̄a zaa gik̄ena.

71 Ò pì ani ó sí ó ib̄eren̄o,

ani ó bo gb̄e kū ò z̄àógu p̄ino ò.

72 L̄eme à ó dizino w̄enda gwà le, a bàka kunna k̄úno yā dí saaguro.

73 À la dà ó dizi Ibrah̄ine

74 à pì ani ó bo ó ib̄eren̄o ò,

ani ó gba z̄é ò doare v̄ina sari,

75 de ó kunna ḡone adona gb̄e manano ũ ari ó w̄endi l̄en.

76 M̄ok̄on s̄s̄ ma n̄é,

oni n̄ sisi Luda Musude annabii, zaakū m̄ok̄on mé ìni do Dikirine are n̄ z̄é kek̄ene.

77 Ìni tó a gb̄en̄o d̄s̄ lákū ani n̄ sura ba n̄a,

lákū ani n̄ durunnano k̄er̄ma n̄a.

78 Zaakū ó Luda s̄uru v̄i,

bonaa musu ani su ó gwa lán gud̄naa bà,

79 de à gu pu gb̄e kū ò kú gusira ḡunn̄one

kū gb̄e kū ò kú ga l̄ein̄o,

de à ó gb̄a da aafia z̄en̄.

80 N̄é pì z̄ok̄o k̄ù, à ḡò k̄agb̄anade ũ. A kú gb̄arannan ari ḡoro k̄ù à b̄o Isarailano gupuraa.

2

Yesu Kirisi inaa

(Mat 1:18-25)

1 Ḡoro kúa Siza Ogōsutu b̄o kú yāo, à pì ò a b̄usu gb̄en̄o naro n̄ p̄inki.

2 Naronaa káaku k̄ù ò k̄en̄ gwe ḡoro k̄ù Kiriniu de Siria b̄usu gb̄e z̄ok̄o.

3 Gb̄e s̄inda p̄inki ḡe a be w̄eten̄, de ò a t̄s̄ da takadan.

4 Yusufu s̄s̄, à b̄o Nazera, Galili b̄usun, à ḡe Dauda be lakutu Betilihamu, Yudea b̄usun, k̄ù à de Dauda buri ũ yāi.

5 À ḡe de ò a t̄s̄ da takadan gwe k̄ù a nok̄pamma Mariama k̄ù à n̄s̄inaao,

6 akū ḡoro k̄ù ò kú gwe, a n̄'iḡoro k̄à,

7 akū à a n̄é daudu ũ. À biza fifia, à a w̄ute p̄ok̄adeno p̄oblebōn, k̄ù odi gu le nib̄ono k̄ipakiaro yāi.

8 S̄ad̄arino k̄ù b̄usu dok̄ono p̄ii gūn, òten i s̄ente, òteni n̄ s̄ano d̄akp̄a gwāani.

9 Akū Dikiri malaikaa b̄o à s̄ur̄ma, Dikiri gakuri gupura k̄ù à lik̄af̄ȳi, akū v̄ina n̄ k̄ù manamana.

10 Malaikaa p̄ii òn̄e: Ásun tó v̄ina á k̄uro, zaakū ma su mà baaru nna kp̄ááreme, gb̄e s̄inda p̄inki p̄o ni ke nna manamana.

11 Ò Surabarii īare Dauda w̄eten̄ gwāaniala, àk̄ume Arumasihu ũ Dikiri ũ.

12 S̄eeda k̄ù ani tó à a d̄s̄n̄ dí: Áni n̄ékp̄ant̄e e w̄utena p̄ok̄adeno p̄oblebōn gūn, biza fifia.

13 K̄anto ludambe gb̄en̄on̄ kú lele k̄ù malaika p̄io dasidasi, òten Luda sáabu kpá ò pì:

14 Ò Luda t̄s̄ sé lei zaa musu,

gb̄e k̄ù n̄ yā k̄ene nnan̄o aafia le z̄ite.

15 K̄ù malaikaa p̄ino ḡón̄la ò tà ludambe, akū s̄ad̄arino òk̄one ò pì: Ò gé Betilihamu, de ò yā k̄ù à k̄e p̄i e, yā k̄ù Dikiri t̄o ò d̄s̄.

16 Akū ò f̄ute ò ḡe lik̄alika, ò b̄o Mariama k̄ù Yusufuooa k̄ù n̄ékp̄ant̄e p̄io w̄utena p̄ok̄adeno p̄oblebōn gūn.

17 K̄ù ò a è, ò yā k̄ù ò òn̄e n̄é p̄i musu ò.

18 Akū yā k̄ù s̄ad̄arino òo p̄ii b̄o gb̄e k̄ù ò màno sare n̄ p̄inki.

¹⁹ Mariama yā pì kùna a nèsee gūn pínki, àten laasun léa.
²⁰ Sádárinɔ ɛra ò tà, òten Luda tɔ bo, òteni a sáabu kpá yā kù ò mà akù ò è yāi, zaakù à kè lákù ò óríne nà.

Tɔkpana Yesune

²¹ A gɔɔ sɔraakɔde zī né tɔzɔgɔɔ kà, akù ò tɔ kpàne Yesu, tɔ kù malaikaa ò zaade odi a nò síro.

Yesu mɔna Dikirine

²² Kù n gbàbogɔɔ kà, ò a sè ò gèe à mɔ Dikirine Yurusalemu lákù Musa doka ò nà.
²³ Zaakù à kù Dikiri doka takadan ò pi, ò daudunɔ kpá Dikiria.
²⁴ Ó sa'opɔ kù ò dìte Dikiri doka takadan kpà, ò pi potène mèn pla ke lukulukune bɔɔ mèn pla.

²⁵ Gbēke kù Yurusalemu, a tɔn Simɛɔ. Gbē maname, à Luda vīna vī, à wé dɔ Isarailanɔ surabanaai. Luda Nini kúa,
²⁶ akù à pine ani ga Dikiri gbē kù òdi pi Arumasihu enaa sariro.

²⁷ Luda Nini dònɛ are, akù à gè Luda ɔnn. Kù Mariama kù Yusufuo sù kù n é Yesuo yā kù ò dìte doka takadan kenaa yāi,

²⁸ akù Simɛɔ a si a ɔi, à Luda sáabu kpà à pì:
²⁹ N makù n zɔbleri gbarɛ aafiaa gūn sà lákù n òmɛne nà Dikiri,
³⁰ zaakù ma wé kè pla kù Surabari kù n dìteo,
³¹ kù n a yā kèke buri sīnda pínki wára.
³² Anigɔ de gupura ũ de à gupura kù buri pāndenɔne, à n gbē Isarailanɔ tɔ bo.
³³ Yā kù à ò né pìi musu bò a de kù a daoɔ sare.
³⁴⁻³⁵ Simɛɔ sa mana òríne, akù à ò né pì da Mariamanɛ à pì:
 Àkù mé anigɔ de sèeda kù Isarailanɔ ni gí ũ,
 pɔsira ni n swè zɔ lán fēneda bà.
 Isaraila kenɔ ni kakate n keno ni bo aafia a gāi,
 n nèsee gūn yā ni bo gupuraa.

³⁶ Nɔgbē annabi ke kù gwe, a tɔn Ana, Fanueli né, Asa burime. Nɔgbē pì zī kù yúkuyuku. À zā kè kù a gɔkpanmaa wè supplame,

³⁷ akù à gɔ gyaano ũ ari wè basiikɔ aweesiikɔ. Àdi bo Luda ɔnnlo, àdigɔ ò Ludai fānantɛ kù gwāanio kù léyīnaao kù aduakenaao.

³⁸ Zī birea gɔnɔ à nānyī, à Luda sáabu kpà, àten né pì yā o gbē kù n wé dɔ Yurusalemu bonaainɔne n pínki.

Era tana Nazera

³⁹ Kù Yusufu kù Mariamao kè lákù à kù Dikiri doka takadan nà pínki ò làka, ò ɛra ò tà n be wètea Nazera, Galili bùsun.

⁴⁰ Né pìi fùte à gbána kù. ɔndɔ m̀a, àdigɔ kù kù Luda arubarikaao.

Yesu gena Luda ɔnn a nɛfitikegɔɔa

⁴¹ Wè kù wèeo Yesu de kù a dao dī gé Vīnla dikpe ke Yurusalemume.
⁴² Kù Yesu kà wè kùri aweepla, ò ɛra ò gèe dikpe ke lákù òdi ke nà.
⁴³ Kù dikpe làka, òten tá, akù n né Yesu gɔ Yurusalemu, ò a yā dɔro.
⁴⁴ Ọten da à kù n gbēnɔ téme. Kù ò táa ò gɔɔ do, akù òteni a wete n danenɔ kù n gbē dɔnanao té.

⁴⁵ Kù odi a ero, ò ɛra ò gèe a wete Yurusalemu.
⁴⁶ A gɔɔ aakɔde zī ò a è Luda ɔnn vutena yádannerinɔ té, àten sá kpá n yāa, àten yā lalarūma.

⁴⁷ A yā dɔna kù a yāwemmanaao bò gbē kù òteni a yā manɔ sare n pínki.
⁴⁸ Kù a de kù a dao a è, à bò n sare, akù a da pine: Bóyāi n kèwɛɛ lee? N de kù makùo, ó bídi kè n wetena yāi.

⁴⁹ À wèríma à pi: À kè dera áteni n wete? Á dɔ kù à kù mà a De bokote kenloo?
⁵⁰ Ama odi yā kù à óríne pìi dɔɔ dɔro.

⁵¹ Yesu ɛra à tà kúńwo Nazera, à n yā mà. A da yā pino kùna a nèsee gūn pínki.
⁵² Yesu zɔkɔ kù, a ɔndɔ kàra, à nna kù Ludao kù bisásirinɔ.

3

Yahaya Da'itekeri waazikenaa

(Mat 3:1-17, Maa 1:1-11, Yuh 1:19-28)

¹ Siza Tiberia kible na wè gērode gūn Pontiu Pilati mé à Yudea būsū gbē zōkō ũ, Herōdu ten kí ble Galili, a vīni Filipi ten kí ble Iturea būsūn kú Tarakōniti būsūuo, Lisania sō àten kí ble Abilene būsūn.

² Anasa kú Kayafaome sa'orikinō ũ. Gōrō kùna Luda yā ò Zakari né Yahayane gbárannan.

³ Akū à fūte àten kure Yoda bara dire kú bara laooi pínki, àten waazi ke gbēnōne. À òhne ò ní nēse lite ò da'ite ke, Luda ni ní durunnano kēm̄ma.

⁴ Lákū à kú annabi Isaya takada gūn nà à pi:

À baarukparii kòto ma dō gbárannan,

àten pi à zé keke Dikirine,

à zé térereno porone sūsū.

⁵ Guvute pínki ni tata,

kpino kú sīsino ni date pínki.

Zé kotinanō ni poro sūsū,

zé wókūwokūno ni kpákūsū,

⁶ gbē sinda pínki ni e lákū Luda di ní sura ba nà.

⁷ Gbēno òngō su a kīnaa dasi ò da'ite ke, akū àdi òhne: Bisāsiri pitikonō! De mé à lé dàáwa à bàa sí pōfē kú Luda ni kipańmanee?

⁸ À nēsilitena yā ke, onigō dō kú a lite. Kú Ibrahim de á dizi ũ, àsungō da kú abirekū mé ani á boro. Maten oáre, Luda ni fō à gbē òhne ke Ibrahim burino ũ.

⁹ Kpása ditena líno kò. Lí kú àdi né mana iro, Luda ni zō à zu té gūn.

¹⁰ Gbēno a là ò pi: Tó leme, òni ke deraa?

¹¹ À wēm̄ma à pi: Gbē kú à uta vī mèn pla, à a do kpá gbē kú à víroa. Gbē kú à pòble vī, à ke le dō.

¹² Be'ogōsirinō sù da'ite ke, akū ò a là ò pi: Danneri, òni ke deraa?

¹³ À wēm̄ma à pi: Ásun be'ogō sírma de lákū ò òhne nàlaro.

¹⁴ Sozano a là: Ókōno sō, òni ke deraa? À òhne: Ásun gbāna mō gbēnōne à ní blero. À zé kú fina kú òdi boáre.

¹⁵ Gbēno wédsina ten kara. Baadi pínki ten laasun lé a nēsee gūn Yahaya yāa, tó àkūme Arumasihu ũ.

¹⁶ Yahaya òhne ní pínki à pi: Madi á da'ite ke kú íome. Ama gbēke ni su a gbāna demala, mádi ká mà a kyate bobonero. Àkū mé ani á da'ite ke kú Luda Ninio kú téo.

¹⁷ À gbaka kūna kú ani pō fáo. Ani pòblewe ká a dōn, ani a sàko ká té kú àdi garo gūn.

¹⁸ Yahaya baaru nna kpannena gūn, à nàkarańma kú yā pādeno dasi.

¹⁹ Akū à yā kpàkē kína Herōdui a vīni nana Herōdia yā musu kú yā vāni pānde kú à kēno pínki,

²⁰ akū Herōdu era à yā vāni kē dō, à Yahaya dà kpésiran.

Yesu da'itekenaa

(Mat 3:13-17, Maa 1:9-11)

²¹ Kú Yahaya ten gbēno da'ite ke ní pínki, à Yesu da'ite kē se. Gōrō kú Yesu ten adua ke, ludambe wèkōa,

²² akū Luda Nini sù à de lán potēne bà. Akū à kòto ke mà bona ludambe à pi: Mòkōn ma Né mèn do légelege yenyīde ũ, kú ma pō namma manamana.

Yesu buri bozire

(Mat 1:1-17)

²³ Gōrō kú Yesu nà a zīa, à kà wè baraakuri taka. Òten da Yusufu né'inaame.

Yusufu sō Eli néme,

²⁴ Eli sō Matata néme,

Matata sō Levi néme,

Levi sō Meleki néme,

Meleki sō Yanai néme,

²⁵ Yanai sō Yusufu néme,

Yusufu sō Matatia néme,

Matatia sō Amosi néme,

Amosi sō Naumu néme,

Naumu sō Eseli néme,

Eseli sō Nagai néme,

26 Nagai s̄ Maata néme,
 Maata s̄ Matatia néme,
 Matatia s̄ Semei néme,
 Semei s̄ Yoseki néme,
 Yoseki s̄ Yoda néme,
 Yoda s̄ Yoanana néme,
 27 Yoanana s̄ Resa néme,
 Resa s̄ Zerubabeli néme,
 Zerubabeli s̄ Sealatieli néme,
 Sealatieli s̄ Neri néme,
 Neri s̄ Meleki néme,
 28 Meleki s̄ Adi néme,
 Adi s̄ Kosamu néme,
 Kosamu s̄ Elemadamu néme,
 Elemadamu s̄ Ee néme,
 Ee s̄ Yosua néme,
 29 Yosua s̄ Elieza néme,
 Elieza s̄ Yorimu néme,
 Yorimu s̄ Matata néme,
 Matata s̄ Levi néme,
 Levi s̄ Simeon néme,
 30 Simeon s̄ Yuda néme,
 Yuda s̄ Yusufu néme,
 Yusufu s̄ Yonamu néme,
 Yonamu s̄ Eliakimu néme,
 Eliakimu s̄ Melea néme,
 31 Melea s̄ Mena néme,
 Mena s̄ Matata néme,
 Matata s̄ Natá néme,
 Natá s̄ Dauda néme,
 Dauda s̄ Yesé néme,
 32 Yesé s̄ Obedi néme,
 Obedi s̄ Baza néme,
 Baza s̄ Salamón néme,
 Salamón s̄ Nasó néme,
 Nasó s̄ Aminadabu néme,
 33 Aminadabu s̄ Ramu néme,
 Ramu s̄ Ezerónu néme,
 Ezerónu s̄ Perézi néme,
 Perézi s̄ Yuda néme,
 Yuda s̄ Yakubu néme,
 34 Yakubu s̄ Isaaku néme,
 Isaaku s̄ Ibrahimí néme,
 Ibrahimí s̄ Tera néme,
 Tera s̄ Nao néme,
 Nao s̄ Serugu néme,
 35 Serugu s̄ Reu néme,
 Reu s̄ Pelegi néme,
 Pelegi s̄ Eberu néme,
 Eberu s̄ Sela néme,
 Sela s̄ Kaina néme,
 36 Kaina s̄ Apasada néme,
 Apasada s̄ Semu néme,
 Semu s̄ Nuhu néme,
 Nuhu s̄ Lameki néme,
 Lameki s̄ Metusela néme,
 37 Metusela s̄ Enokú néme,
 Enokú s̄ Yaredi néme,
 Yaredi s̄ Malaleli néme,
 Malaleli s̄ Kenana néme,
 Kenana s̄ Enosu néme,
 38 Enosu s̄ Seti néme,

Seti sɔ Adamu néme,
Adamu sɔ Luda néme.

4

Yesu yɔgwanaa

(Mat 4:1-11, Maa 1:12-13)

¹ Yesu bò Yoda áten su kú Luda Ninio pɛkerena, akú Nini pìi gèe káao gbáranan.

² Ibilisi a yà à gwà gwe ari gɔɔɔ bupla. Gɔɔɔ kùà adi pòke blero. Kú gɔɔɔ bupla pìi pàpa, nà teni a de.

³ Akú Ibilisi pìne: Tó Luda Némɛ n ú, ò pi gbè dí li burodi ú.

⁴ Yesu wèa à pi: À kú Luda yān ò pi:
Pɔblen bisásiri digɔ kúo adoro.

⁵ Akú Ibilisi gèe káao musu, akú à andunia kpatanɔ mɔ̀nɛ pínki a zeki gbèn gɔ̀nɔ

⁶ à pi: Mani n gba abirenɔ iko pínki kú a gakurio, zaakú à kú ma ɔ̀mɛ, gbè kú má yei mani kpáa.

⁷ Tó n kute ma arɛ dé, ani gɔ n pɔ̀ úmɛ pínki.

⁸ Yesu wèa à pi: Ò kè ò pi, ò donyí kɛ Dikiri n Ludanɛ ò gɔ̀ doi ado.

⁹ Akú Ibilisi gèe káao Yurusalemu, à a zè Luda kpé misɔ̀ntɛa à pi: Tó Luda Némɛ n ú, ò ɔ̀ gbarɛ n zídai la,

¹⁰ zaakú ò kè Luda yān ò pi:

Ani n yā o a malaikanɔ̀nɛ ò n dàkpá.

¹¹ Ò pi dɔ:

Oni n sé ò ɔ̀, de ò sun gè sí gbèɛaro yāi.

¹² Yesu wèa à pi: Ò pi, ò sun Dikiri n Luda lé ò gwaro.

¹³ Kú Ibilisi Yesu yà à gwà kú yā pínki à làka, akú à a tòn ari zīkea dɔ.

Yesu nana a zīa Galili

(Mat 4:12-17, Maa 1:14-15)

¹⁴ Yesu ɛra à tà Galili kú Luda Nini gbānao, akú a tɔ̀ dà bùsuu pila pínki.

¹⁵ Àdi yā dañɛ ò aduakekpenɔ̀ gún, baadi pínki ò a sáabu kpá.

Nazɛradenɔ̀ gina Yesui

(Mat 13:53-58, Maa 6:1-6)

¹⁶ Akú à gèe Nazera, gu kú à né blèn. Kámmabogɔ̀ zī à gèe aduakekpen lákú àdi ke nà. À fùtɛ à zè de à kyó ke,

¹⁷ akú ò annabi Isaya takada kpáa. Kú à pòro, à bò gu kú ò yā dí kɛnwa ò pi:

¹⁸ Dikiri Nini kúma,

à ma díte mà baaru nna kpá takasidenɔ̀nɛ,

à ma zī mà gɔ̀nzídanɛ kpàkpa ke

gbè kú ò ò zída víronɔ̀nɛ,

mà wéwɛnaa kpàkpa ke vīnanɔ̀nɛ,

mà gbè kú ò yīnanɔ̀ poro,

¹⁹ mà Dikiri gbèkekennɛgɔ̀ɔ̀ kpàkpa ke.

²⁰ Akú à takada pìi kòkò à kpá kpanyíriia, à vùtɛ. Gbè kú ò kú kpé gúnɔ̀ wé fia ò pínki.

²¹ Akú à nà ya'onnɛnaaa à pi: Luda yā dí pàpa gbàra lákú áten ma nà.

²² Yā mana kú à da a lén bò ò sàre ò pínki, òteni a tɔ̀ nna sí ò pi: Yusufulu nén díroo?

²³ Akú à pínɛ: Má dɔ̀ sànsàn kú àni yáasi dí zumɛnɛ. Tó mɔ̀kɔ̀mmɛ likita ú, ò n zída were.

Áni omɛnɛ mà yā kú a mà ma kè zaa Kapɛnamu ke ma be wètɛ gún la dɔ.

²⁴ Yápuran maten oáre, annabii digɔ̀ bɛɛɛ vī a be wètɛ gúnlo.

²⁵ Maten oáre yápuru, kú ludambe zé tà Iliasu gɔ̀ɔ̀, gyaanɔ̀nɔ̀n dasi. Legú dí maro ari wè aakɔ̀ kú mɔ̀ suddoo, akú nà zɔ̀kɔ̀ gè Isarailanɔ̀ bùsun pínki,

²⁶ ama Luda dí Iliasu zī ò gbèkearo, sé gyaanɔ̀ kú à kú Zaréfa, Sidɔ̀ sàre.

²⁷ Annabi Elisa gɔ̀ɔ̀ sɔ̀, Isarailanɔ̀ bùsun kusunɔ̀n dimmɛ, ama adi ò gbèke werekɔ̀aro, sé Siria bùsu gbè Naama.

²⁸ Kú gbè kú ò kú aduakekpe gúnɔ̀ yā pìi mà, ò pɔ̀ fè manamana ò pínki.

²⁹ Akú ò bò kú Yesuo wètɛ kpe, ò gèe káao sísi kú ò wètɛ kátea misɔ̀ntɛa, de ò ɔ̀ sí à léte à sín yāi.

³⁰ Akú à bò ò té à tà.

Yesu tánade werekɔ̀ana Kapɛnamu

(Mat 8:14-17, Maa 1:21-39)

- 31 Yesu tà Kapenamu, Galili bùsun, akù àtèn yá dañne kámmabogɔɔ zĩ.
- 32 A yádannenaà bò ñ sare, zaakù a yá iko vĩ.
- 33 Gɔgbɛ tãnade ke kù aduakekpen gwe, akù à wiki gbãna lè à pì:
- 34 É!e! Bón ó vĩ kɔ ɔii, Yesu Nazera? N su ñ ó kakaten yá? Má dɔ gbɛ kù ñ de a ù, mɔkɔmmɛ Luda gbɛ kù à kù adona ù.
- 35 Akù Yesu gi tãna piɛne à pì: Ñ yĩte! Ñ go gɔgbɛ piia. Akù tãna pì gɔgbɛ pìi pàte gbɛno té, à gɔa, adi a kinnaro.
- 36 Gbɛno bídi kè ñ pínki, òtèn kɔ lala: Bó taka buri yãn gwee? Àdi yá dite tãnanɔne kù iko gbãnao, akù òdi gorũma.
- 37 Akù a tɔ dà bùsuu pila pínki.

Gyãreno werekšana dasidasi
(Mat 8:14-17, Maa 1:29-34)

- 38 Kù à bò aduakekpen, akù à tà Simo bea. Simo nanɔ da ten mɛwãna ke manamana, akù ò a yá òne.
- 39 Yesu zɛala à gi mɛwãna piɛne, akù a mɛe kè sãna. Zaa gwe gɔno à fùte à pɔble kèñne.
- 40 Kù ifãntɛ gɛ kpén, gbɛ kù ò gyãre vɛno sù kũwo Yesune, akù à ɔ nãna ñ baadia, à ñ werekša kù ñ gyã buri sɛnda pínki.
- 41 Tãnanɔ sɔ òtèn bo gbɛno gũn kù wikio dasi ò pì: Mɔkɔmmɛ Luda Né ù. Ama àdi gííne ò yá o, kù ò a dɔ Arumasihu ù yáí.

Yesu waazikena Galili
(Maa 1:35-39)

- 42 Gukɛkšana Yesu bò wɛte gũn, à gɛe gusare, akù gbɛno teni a wete. Kù ò bòa, ò ye à ñ tóro.
- 43 Akù à piɛne: Sé mà kpata kù à bò Luda kinaa baaru kpá wɛte kparanɔne dɔ, zaakù abire yãin Luda ma zĩ.
- 44 Akù à gɛe àtèn waazi ke Yudea bùsu aduakekpeno gũn.

5

Yesu iba káakunɔ sisinaa
(Mat 4:18-22, Maa 1:16-20)

- 1 Zikea Yesu zena Genesareti sɛbeɛ bara, akù gbɛno kàkarai dasi de ò Luda yá ma yáí, òtèn nakaraa.
- 2 Akù à gó'ite è katena bara mèn pla, ɔɔkɔno bɔtèn òteni ñ táarunɔ pípi.
- 3 Akù à gɛ gó pino do gũn kù à de Simo pɔ ù, à wé kɛa à a yĩpa fiti, à go baraa fiti. Akù à vùte gó pii gũn, à yá dà gbɛno.
- 4 Kù à yá ò à làka, akù à pi Simone: Ñ gé kù góo í lòkoto kpa, à birigi fá à kpò kù.
- 5 Simo wɛa à pì: Danneri, o zĩ kè ari gu gɛe à dɔo, ódi pɔke kũro, ama lákù n ò nà, mani fá.
- 6 Kù ò kè lɛ, ò kpɔò kàkara yɔnkoyɔnkò ari ñ birigino ye ò kɛkɛ.
- 7 Akù ò ɔ kè yáku ñ gbɛdake kù ò kú gó pì do gũnɔne, ò su ò kpányĩ. Kù ò sù, ò kpɔò kà gó mèn pla pino pà ari ò ye ò kpáte.
- 8 Kù Simo Pita è lɛ, à kùte Yesu gbá sare à pì: Ñ go ma sare Dikiri, zaakù durunnakerin ma ù.
- 9 Simo bídi kè kù gbɛ kù ò kù lɛlɛno ñ pínki kpò dasi kù ò kùu pì yáí.
- 10 Lemɛ dɔ Yamisi kù Yuhanao, Zebedi né kù ò de kɔ gbɛnna ù kù Simo bídi kè se. Akù Yesu pì Simone: Ñsun tó vɛna n kũro. Zaa gbãra bisásirin ñigɔ wete.
- 11 Kù ò kà kù ñ góo bara, akù ò pɔ sɛnda pínki tòn ò tɛi.

Kusu werekšanaa
(Mat 8:1-4, Maa 1:40-45)

- 12 Zikea Yesu kù wɛte ke gũn, akù gɔgbɛ kù kusu dàala sù. Kù à Yesu è, à wùte a kùaa, à wé kɛa à pì: Dikiri, tó ñ yei, ñni fɔ ñ ma werekša swáswa.
- 13 Akù Yesu ɔ bò à nàa à pì: Má yei, ñ gɔ swáswa. Zaa gwe gɔno a kusu làka.
- 14 Akù Yesu pine: Ñsun o gbɛke maro. Ñ gé ñ n zida mɔ sa'oriine, ñ sa'opɔ kù Musa dite kpá n werekšana sèeda ù gbɛno.
- 15 Yesu baaruu dàgula de yála. Gbɛno digɔ kakara dasi ò a yá ma, de à ñ werekša kù ñ gyãno dɔ.
- 16 Akù Yesu digɔ bò ñ té àgɔ gé adua ke gusare.

Kɔnde werekšanaa
(Mat 9:1-8, Maa 2:1-12)

17 Zikea Yesu ten yá dañne. Farisi kenɔ kú ludayádanneri kenɔ vutena gwe. Ò bò Galili kú Yudea wētənɔ gūn pínki kú Yurusalemuo. Luda gbāna kú káao, akú àten gyārenɔ werekɔa.

18 Akú gbēkenɔ su, ò kòndɛ sena kú wútebɔɔ, òten zé wete ò gē káao ò a dite Yesu are.

19 Kú odi gēki ero pari yāi, akú ò didi káao kpé musu, ò kpé fɛ, akú ò a kipa kú a wútebɔɔ zaa gūn Yesu are.

20 Kú Yesu è ò a náani vī, à pi: Ma gbē, n durunnanɔ kèmma.

21 Ludayádannerinɔ kú Farisi pinɔ ò n nēsee gūn: Dín gbē kú àten dɔke kú Ludao dí ũu? Dí mé ani fɛ à durunna kērŭma, tó adi ke Luda ado baasiroo?

22 Yesu n laasun dɔ, akú à n lá à pi: Bóyāi àten laasun bire taka lé á nēsee gūnn?

23 Tó ma pi a durunnanɔ kēa, ke tó ma pi à fute à táa o, a kpate mé à aragaa?

24 Ma ò le de àgɔ dɔ kú Bisāsiri Nē durunnakēmmana iko vī zīte lame. Akú à pi kòndɛ piine: Ma ònne, n fute n n wútebɔ sè n tá be.

25 Gwe gōnɔ à fute à zè n wára, à a wútebɔɔ pi sè à tà be, àten Luda sáabu kpá.

26 Gbē sīnda pínki lé àte, akú ò Luda tɔ bò. Vīna gūn ò pi: O daboyá è gbāra.

Levi sisinaa

(Mat 9:9-13, Maa 2:13-17)

27 Abire gbera Yesu bò, akú à be'ogɔsiri kú òdi pine Levi è vutena a be'ogɔsikin. À piine: N mɔ n témai.

28 Akú à fute, à pɔ sīnda pínki tòn à tèi.

29 Akú à pɔble zɔkɔ kè a bea à Yesu sisia, be'ogɔsirinɔ kú gbē pāndenɔ ten pɔ ble kūrŭwo dasi.

30 Akú Farisinɔ kú n ludayádannerinɔ yáketɛ kà a ibanɔi ò pi: Bóyāi àten pɔ ble, àten í mi kú be'ogɔsirinɔ kú kifirinɔoo?

31 Akú Yesu wēmna à pi: Gbē kú à aafia vī bàka kú kú likita yāoro, sé gyāre.

32 Mádi su gbē mananɔ sísí ò n nēsee litero, sé kifirinɔ.

Léyina yá

(Mat 9:14-17, Maa 2:18-22)

33 Akú ò piine: Yahaya ibanɔ digɔ lé yī, ògɔ adua ke baala'i. Leme kú Farisi ibanɔ dɔ. Ama n gbēnɔ digɔ pɔ ble òdigɔ í mi.

34 Akú Yesu wēmna à pi: Áni fɛ à pi nɔseri gbēnɔ lé yī gɔɔ kú à kú kūrŭwo yá?

35 A gɔɔ ni su kú oní nɔserii pi bo n tē. Zī piian oni lé yī sà.

36 Yesu yá lèkɔañne dɔ à pi: Gbēke di uta dufu li ò di a zīlaro. Tó ò kè le, uta dufu ni yakame, a zī ni kɔ sé kú uta dufu nambataoro.

37 Òdi sèwē dufu ká tūru zī gūnlo. Tó ò kè le, wē dufu pi ni tūru pūtame, ani kóte, tūru ni yaka.

38 Oi, òdi sèwē dufu ká tūru dufu gūmme.

39 Gbē kú à kɔ dɔ kú wē zī minaa ò di a dufu sáabu kpáro, àdi pi a zī mé à nna.

6

Kámmabogɔɔ yá

(Mat 12:1-14, Maa 2:23-3:6)

1 Kámmabogɔɔ zī kea Yesu ten pá buranɔla, akú a ibanɔ pɔblewe wòro ò sùkà n ɔn, òten só.

2 Akú Farisi kenɔ piinne: Bóyāi àten yá kú à de òdi ke kámmabogɔɔ zīro kee?

3 Yesu wēmna à pi: Ádi a kyó ke a è lākū Dauda kú a gbēnɔ kè nà gɔɔ kú nà teni n deroo?

4 À gè Luda ɔnn, à burodi kú ò káte Ludanee sè à sò, à kpà a gbēnɔa, burodi kú gbēke a sona zé vīro, sé sa'orinɔ.

5 Akú Yesu piinne: Bisāsiri Nē mé à iko vī kámmabogɔɔa.

6 Kámmabogɔɔ pānde zī dɔ Yesu gè aduakɛkpen, àten yá dañne. Gɔgbē ke kú gwe, a ɔpla íbana.

7 Ludayádannerinɔ kú Farisinɔ ten Yesu tàasi ká, tó ani a werekɔa kámmabogɔɔ zī, de ò yá le ò dia.

8 À n laasun dɔ, akú à pi gbē kú a ɔ ibanaa piine: N fute n ze zaa gūn. Kú à fute à zè gwe,

9 akú Yesu piinne: Mateni á lame. À zé vī ò yá mana ke kámmabogɔɔ zī yá, ke a vāni? Ò gbē mī sín yá, ke ò a deme?

10 Yesu n gwá à likañyí, akú à pi gɔgbē piine: N n ɔ pii poro. Kú à pòro, akú a ɔ kè a gbèn.

11 Farisinɔ pɔ fē manamana, akú ò lé kpākūsū Yesui, deran oni kene nà.

Zīri gbēnɔn kuri awɛɛplanɔ ditena

(Mat 10:1-4, Maa 3:13-19)

12 Gɔɔ birea Yesu bò à gèe adua ke sīsigerɛe, akú à wé kè Ludaa gwāani ari gu gèe dɔo.

- 13 Kū gu dɔ, akū à a ibanɔ sisiai, à gbɛ̀nɔn kuri awɛɛplanɔ̀ bò ní tɛ̀, à ní díte z̄irino ũ.
 14 Gbɛ̀ pinɔ̀ tɔ́n dí: Simɔ̀ kú à tɔ́ kpàne Pita, a dakūna Anduru, Yamisi, Yuhana, Filipi, Batsɔ̀mɔ̀,
 15 Matiu, Tomasi, Alafeu né Yamisi, Simɔ̀ kú òdi pinɛ Kokaride,
 16 Yamisi né Yudasi kú Yudasi Isikarioti kú à g̃ò bonkpɛde ũ.

Yesu yadannena Galili

(Mat 4:23-25)

- 17 Yesu kipa kúniwo, à zè gusaraa, gu kú a iba kparanɔ̀ kú gbɛ̀ pario kún. Ò bò Yurusalemu kú Yudea b̄usuuo pínki kú isirale wɛ̀te kú ò kú Taya kú Sid̄o sareɔ̀.
 18 Ò sù a yá ma, de à ní werekɔ̀a kú ní gyānɔ̀ dɔ. Gbɛ̀ kú tána ten wari d̄ormmanɔ̀ aafiaa lè dɔ.
 19 Gbɛ̀ s̄inda pínki ten wete à ɔ̀ naa, zaakū gbāna ten bo a ḡun, àten gbɛ̀ s̄inda pínki werekɔ̀ame.

Arubarikadenɔ̀me Yesu ibanɔ̀ ũ

(Mat 5:1-12)

- 20 Akū à wé sè à a ibanɔ̀ gwà à pì:
 Arubarikadenɔ̀me ákɔ̀nɔ̀ takasidenɔ̀ ũ,
 zaakū kpata kú à bò Luda kīnaa de á p̄ó ũ.
 21 Arubarikadenɔ̀me ákɔ̀nɔ̀ kú nà teni á de teranɔ̀ ũ,
 zaakū áni ká.
 Arubarikadenɔ̀me ákɔ̀nɔ̀ kú áten ɔ̀ dɔ teranɔ̀ ũ,
 zaakū áni yáa dɔ.
 22 Arubarikadenɔ̀me á ũ,
 tó ò z̄áágu, tó ò giái, tó ò á s̄s̄s̄,
 tó ò á t̄s̄ v̄ani sisi Bisásiri Né yáí.
 23 Ḡɔ̀ɔ̀ kú yá birenɔ̀ á lé, à p̄onna ke à vív̄i kú p̄onnao, zaakū á láada z̄sk̄ɔ̀ ludambe. Len ní dizinɔ̀ kè annabinɔ̀ne le.
 24 Waiyoo ákɔ̀nɔ̀ ɔ̀ḡɔ̀denɔ̀,
 a ḡinake a á m̄ennamanaa è kò.
 25 Waiyoo ákɔ̀nɔ̀ kú á kána teranɔ̀,
 nà ní á de.
 Waiyoo ákɔ̀nɔ̀ kú áten yáa dɔ teranɔ̀,
 áni w̄enda ke à ɔ̀ dɔ.
 26 Waiyoo ákɔ̀nɔ̀,
 tó gbɛ̀ s̄inda pínki teni á t̄s̄ nna sí,
 zaakū len ní dizinɔ̀ kè annabi ékedenɔ̀ne le.

Yena ibereei

(Mat 5:38-48)

- 27 Maten o ákɔ̀nɔ̀ kú áteni ma yá manɔ̀ne, àḡɔ̀ ye á iberenɔ̀i, à a mana ke gbɛ̀ kú ò z̄áágunɔ̀ne.
 28 Á sa mana o gbɛ̀ kú òdi sa v̄ani oárenɔ̀ne. Á adua ke gbɛ̀ kú òdi wari d̄áwanɔ̀ne.
 29 Tó gbɛ̀ n s̄an kè n gasu doa, ò a do d̄one dɔ. Tó gbɛ̀ n uta z̄sk̄ɔ̀ s̄imma, òsun ḡine kú n utaneoro.
 30 Tó gbɛ̀ p̄ó wé k̄emma, ò kpáa. Tó gbɛ̀ n p̄ó s̄imma, òsun gbekaaoro.
 31 Á ke gbɛ̀nɔ̀ne lákú á ye ò keáre nà.
 32 Tó gbɛ̀ kú ò yeáinɔ̀n á yeñyí, b̄ó s̄aabun à víáree? Bee kifirino diḡɔ̀ ye gbɛ̀ kú ò yeñyinoi se.
 33 Tó gbɛ̀ kú òdi a mana keárenɔ̀n adì a mana keíne, b̄ó s̄aabun à víáree? Bee kifirino di ke le se.
 34 Tó gbɛ̀ kú á wé dɔ à p̄ó leñmanɔ̀n adì p̄ó s̄ákáíne, b̄ó s̄aabun à víáree? Zaakū kifirino di p̄ó s̄ákáíne, de ò le ò a ḡene sí yáime.
 35 Àḡɔ̀ ye á iberenɔ̀i, à a mana keíne. Á p̄ó s̄ákáíne wé d̄oisari, áni láada z̄sk̄ɔ̀ le, áni ḡɔ̀ de Luda Musude néno ũ, zaakū àdi a mana ke guturunɔ̀ne kú gbɛ̀ v̄aninɔ̀.
 36 Àḡɔ̀ w̄enda ví lákú á De w̄enda ví nà.

K̄ɔ̀ taari enaa

(Mat 7:1-6)

- 37 Ásun gbɛ̀ taari ero, Luda ní á taari e sero. Ásun yá vute gb̄eoro, Luda ni yá vuteáwaro. Á s̄uru ke kú gbɛ̀nɔ̀, Luda ni s̄uru ke k̄áa.
 38 Á gbɛ̀ gba p̄ó, Luda ní á gba. Ani zaka mana kú à gbègbè à wè à pà yérere kááre á uta lén. Zaakū zaka kú ndi ȳoñne Luda ni ȳoñne se.
 39 Akū à yá lèk̄s̄áíne à pi: V̄ina ni f̄ɔ̀ à gò kú v̄inaane yá? N̄ pla ní pínki ni si w̄eenloo?
 40 Ibaa diḡɔ̀ de a d̄annerilaro. Gbɛ̀ kú à yá d̄ada papana de lán a d̄annerii bàme.

⁴¹ Bóyáí nten sèburu kú à da n gbèdake wén e, akúsò nídi lí kú à da n wén yá daroo?

⁴² Mòkòñ kú nídi límukutu kú à da n wén ero, íni ke dera ò o n gbèdakene, à tò ò sèburu kú à da a wén bonèe? Manafikide! Ñ límukutu kú à da n wén bo gĩa, gbasa ò gu e swáswa, de ò ò ò sèburu kú à kú n gbèdake wén bonè.

Gbè dña a yakènaa
(Mat 7:16-20, 12:33-36)

⁴³ Lí mana dì né vāni iro, lí vāni dì né mana iro.

⁴⁴ Òdi lí sīnda pínki dō a néame. Òdi kaka bo lè líaro, òdi geeppi le lèkaraaro.

⁴⁵ Gbè mana dì a mana bo a mana kú à katena a gūmmme. Gbè vāni sō àdi a vāni bo a vāni kú à katena a gūmmme. Zaakú yā kú à kò swèè gūnn lé dì o.

Kpèbori gbèñon plan
(Mat 7:24-27)

⁴⁶ Bó yá mé à tò adigō ma sísi Dikiri, Dikiri, akú adì yā kú ma ò keeroo?

⁴⁷ Gbè kú à sù ma kínaa, à ma yā mà akú à zī kèa, mani mǎáre lākú ade de nà.

⁴⁸ À de lán èbori kú à wèe yò zázá, à è pète gbèea bàme. Kú swa pà, í dàgula à kà kpé pii, adì yīgāro, kú ò bò mana yāi.

⁴⁹ Gbè kú à ma yā mà akúsò adì zī kearo de lán èbori kú à è pète zīte pā wèeyōnaa sari bàme. Kú swa'ì kàì, akú à kòte bitim gōño. Kpé pii yakanaa kè zōkō.

7

Sozanō gbè zōkō zikeri werekōanaa
(Mat 8:5-13)

¹ Kú Yesu yá bireno ò gbèñone pínki à làka, akú à gèe Kapenamu.

² Romu sozanō gbè zōkō ke kú gwe, à zikeri vī à yei manamana, akú àten gyá ke à kà gana.

³ Kú gbè zōkō pì Yesu baaruu mà, à Yuda gbè zōkōnō zīa ò wé kea à su à a zikerii pì mī sí.

⁴ Kú ò kà Yesu kínaa, ò wé kèa gbāngbān ò pì: Gbè pii kà ò kpáì.

⁵ À ye ò burii, akú mé à aduakekpe dōwère.

⁶ Akú Yesu gèe kúño. Kú à kà káni kú a beo, akú gbè zōkō pì a gbènnanō zì ò yā dí one: Dikiri, òsun warì dō n zīdaaro, mádi ká kú ò gè ma bearo.

⁷ A yá mé à tò ma dìte kú mádi ká mà su n kínaa ma zīdaro. Ñ yá o, ma zikeri ni werekōa.

⁸ Zaakú makú se ò iko vīmame, má iko vī sozanōa. Madì ò n gbè done à gé, akú àdi gé. Madì o a pāndene à mō, akú àdi su. Madì o ma zikeriine à adikú ke, àdi ke.

⁹ Kú Yesu yā pì mà, à bò a sare. Akú à líte à pì gbè kú ò téainōne: Maten oáre, mádi e gbèke ma náani kè le bee Isarailanō téro.

¹⁰ Kú zīrii pìno èra ò sù, ò è zikerii pì werekōa.

Gyaanō né mèn do légelege vuna gan

¹¹ Abire gbera Yesu gèe wète kú òdi pì Naini gūn. A ìbanō kú gbè pāndenō gèe káao dasidasi.

¹² Kú à kà káni kú wète pì bīnileo, à è ò gè sena òten boo. Gyaanō né mèn do légelegeme. Wètepidenōn kú kú nōgbè pìo dasi.

¹³ Kú Dikiri a è, akú à kène wènda, à pìne: Ñsun sō doro.

¹⁴ Akú à nà gèe pii, à ò nà à àkpatiaa. Kú gbè kú ò senanō zè, akú à pì: Kefenna, ma ònne ò vu!

¹⁵ Akú gèe pii vùte à nà yá'onaaa. Akú Yesu a kpà a daa.

¹⁶ Vīna gbèno kú ò pínki, ò Luda sáabu kpà ò pì: O annabi zōkō è ò té. Ò pì dō: Luda sù a gbèno gwa.

¹⁷ Akú Yesu baaruu dà Yudea būsula kú būsula kú ò likainō pínki.

Yahaya Da'itekèri zīrinō
(Mat 11:1-19)

¹⁸ Yahaya ìbanō yā pìno bàbane pínki. Akú Yahaya ò gbèñon planō sísi,

¹⁹ à ò zī Dikiria, ò a la, àkūme gbè kú anì su ò yá, ke ògō wé dō gbè pāndeime?

²⁰ Kú gbè pìno kà Yesu kínaa, ò pìne: Yahaya Da'itekèri mé à ó zì ò n la, mòkómme gbè kú anì su ò yá, ke ògō wé dō gbè pāndeime?

²¹ Zaa gwe gōño Yesu gbèno wèrekōa dasi kú ò gyāno kú ò wāwāno kú ò tānanō. À tò vīnanō gu è dasi dō.

²² Akú à pì Yahaya zīrinōne: À gé à yá kú a è, akúsò a màno gbāne. À one vīnanō ten gu e, èrenō ten taa o, kusunō ten werekōa, sátonō ten yá ma, gēno ten vu, takasidenō ten baaru nna waazi ma.

²³ Arubarikaden gbè kú àdi fu ma yāaro ù.

²⁴ Kū Yahaya žlirinɔ tà, Yesu Yahaya yá ò parine à pì: Bón a ge gwa gbáranan? Kàpa kú Īa ten yígān yá?

²⁵ Bón a ge gwa sàa? Gbē kú à pókasa zārɛ danan yá? Nnamari kú òdi pókasa mana danɔ digɔ̄ kú kínabeame.

²⁶ Bón a ge gwa sàa? Annabiin yá? Leme! Maten oáre à de annabila se.

²⁷ Zaakū Yahayan ò a yá kè Luda yān ò pì:

Mani ma žlri gbarɛ n ā à zé kɛkenne.

²⁸ Maten oáre, nɔgbē né'inaa gūn gbēke dí ká Yahaya ūro. Bee kú abireo gbē kú à de gbē kpede ū kpata kú à bò Luda kīnaa gūn deala.

²⁹ Kū gbē sinda pínki a yá mà, ari kú be'ogɔsirinɔ sé, ò yá nna kpà Luda, zaakū Yahaya n da'ite kè.

³⁰ Farisinɔ kú ludayadannerinɔ sɔ, ò gi yá kú Luda dite à kēñnei, akū odi we kú Yahaya n da'ite kèro.

³¹ Yesu pi: Bón mani gbāragbēnɔ kpákūsūoo? Bón ò bókāoo?

³² Ò de lán né kú ò kú ete gūn, òten lé zukōinɔ bà òten pi:

O ūra pèáre, ádi ū wāro.

O wēnda lèe siáre, ádi ɔ́ ɔ́ dɔro.

³³ Zaakū Yahaya Da'itekəri sù, adi burodi sóro, adi sèwē miro, akū a pì tānademe.

³⁴ Bisāsiri Né sù, ádi pó ble, ádi í mi, akū a pì: Guturu wēmiriime, be'ogɔsirinɔ kú durun-
nakerinɔ gbēnname.

³⁵ Ama òdi ɔ́ndɔ́ dɔ́ a yākenaaame.

Nísi gbī nna kuna Yesu gbáa

³⁶ Farisi ke Yesu sisi à su à pó ble káao. Yesu gèe a bea, akū àten pó ble gengesekena.

³⁷ Nɔgbē dāvānide ke kú wēte pìi gūn. Kú à mà Yesu ten pó ble Farisi pì bea, akū à gèe gwe kú kpáluba fitinnao kú nísi gbī nnao kú a gūn.

³⁸ À zè a kpe a gbá sare, àten ɔ́ ɔ́ dɔ. A wétē ten tɔ a gèsekpea, akū àten wara kú a mikāo, à lé pèpe a gbáa, akū à nísi gbī nna pìi kù.

³⁹ Kú Farisi kú à a sisi pìi è le, akū à pì a swèe gūn: Tó gbē pì bi annabiime, de à nɔgbē kú àten ɔ́ naa dí taka dɔ́, kú dāvānideme.

⁴⁰ Akū Yesu pì Farisi piine: Simɔ, má yáke ví mà onne. Simɔ pi: N̄ o, Danneri.

⁴¹ Yesu pi: ɔ́ɔ́dakeri ke mé à kun, gbēnɔn planɔ a fīna kūna, gbē do andurufu ɔ́ɔ́ wàa pla kpé basɔro, gbē do sɔ ɔ́ɔ́ bupla akuri.

⁴² Kú ò póke ví ò fīna booro, akū à tòrine n̄ pla n̄ pínki. N̄ té, dí mé anigɔ̄ yei de a dakelaa?

⁴³ Simɔ wèa à pì: Maten da gbē kú ò tōne kú ɔ́ɔ́ zókɔome. Yesu piine: N we mana.

⁴⁴ Akū Yesu are dɔ nɔgbē pìia, à pì Simɔne: N nɔgbē pìi è yá? Kú ma gē n bea, nídi í kpáma ma gbá pipiro, akū nɔgbē pì ma gbá pipi kú a wétēo, à wàra kú a mikāo.

⁴⁵ N̄di lé pémaro. Nɔgbē pì sɔ, zaa ɔ́ɔ́ kú ma gē la, adi kamma bo kú lépena ma gbáaoro.

⁴⁶ N̄di nísi má ma miari. Nɔgbē pì sɔ, à nísi gbīnnade kú ma gbánca.

⁴⁷ Abire yá mé à tò maten onne, à yemai manamana kú a durunna zókɔ̄ kèa yáime. Gbē kú ò a kè kú a fitio sɔ, yenyí fitinlen ádigɔ̄ ví.

⁴⁸ Akū à pì nɔgbē piine: N durunnao kēnne.

⁴⁹ Akū gbē kú òten pó ble leelenɔ òkɔne ò pì: Dín gbē pì ū, kú àten durunnao kērímmaa?

⁵⁰ Akū Yesu pì nɔgbē piine: Ma náani kú n kè mé à n sura bà. N̄ tá be aafia.

8

Nɔgbē kú ò té Yesuinɔ

¹ Abire gbera Yesu kuré wēte kú wēteo, lakutu kú lakutuo, àten waazi ke, àten kpata kú à bò Luda kīnaa baaru nna kpáíne. A žlri gbēnɔn kuri aweeplanɔ gèe káao

² kú nɔgbē kú à tãnanɔ bò n̄ gūn à n̄ wérekɔa kú n̄ gyānɔ. Mariama kú òdi pine dɔ Mariama Magadalení kú Yesu tãna mèn supplanɔ bôte a gūn kú n̄ té

³ kú Herɔdu begwari Kuza nana Yoanao kú Suzanao kú nɔgbē pãdenɔ dasi. Òdigɔ̄ Yesu kú a ìbanɔ gwa kú pó kú ò vío.

Yalékšana kú pówefariio

(Mat 13:1-23, Maa 4:1-20)

⁴ Ò bò wēte kú wēteo ò kàkara Yesui, akū à yá lèkɔáíne à pì:

⁵ Búbari ke mé à bò à gèe pówé fá. Lákú àten fá nà, a keno lète zé gūn ò tãa òa, akū bānɔ sù ò blè.

6 A kenɔ lète gbɛ sàraa musu. Kù ò bùte, akù ò gàga, kù odi motɔ lero yâi.

7 A kenɔ lète lɛnɔ gùn, akù lɛ fùte kùriwo lɛlɛ à nàkaraŋma.

8 A kenɔ sɛ à lète zìte mana gùn, akù ò bùte ò né i leu basɔɔro. Kù à ò le, à pùtá à pi: Gbɛ kù à sá ví à yá pì ma.

9 A íbanɔ a là yá pì bɔkɔtenaai.

10 Akù à pi: Luda á gbá zé à kpata kù à bò a kīnaa asirinɔ dɛ, ama maɔi o gbɛ kparanɔne kù yàlekɔanaaome, de ò gu gwa pòke enaa sari, ò yá ma a òrɔ dɔnaa sari.

11 Yá pì bɔkɔtenaan dí: Pòwe pì bi Luda yáme.

12 Zé gùn pɔnɔ de lán gbɛ kù òdi Luda yá manɔ bà, akù Ibilisi di su à yá pìi bo n swèe gùn, de òsun Luda náani ke à n sura baro yâi.

13 Gbɛ sàraa musu pɔnɔ de lán gbɛ kù òdi Luda yá ma ò sí kù pɔnnaonɔ bà, ama ò zini víro. Òdi Luda náani ke gɔɔ pla, ama tó ò n yɔ ò gwà, òdi fume.

14 Pòwe kù ò lɛ lɛnɔ gūnnɔ de lán gbɛ kù òdi Luda yá manɔ bà, ama andunia damukena kù aruzeke yáo kù pɔnnakenaaoo di nakaraŋma, òdi fɛ ò né i à mào.

15 Zìte mana pɔnɔ de lán gbɛ kù òdi Luda yá ma kù nèsepuraò òdi sí kù nèsemanaonɔ bà, akù òdi mena fɛ ari ò gé karana keo.

Yàlekɔina kù fitilaao
(Maa 4:21-25)

16 Òdi fitila na ò ta kùtea ke ò dite gádo gbáruo. Òdi di a dibɔ musume, de gbɛ kù òten gɛnɔ gupura e yâi.

17 Pòke kù utena kù oni gí boo gupurairo. Asiriya ke kun kù oni ma ò gí o gupuraairo.

18 Abire yâi à yá ma kù laakarrii. Gbɛ kù à pò vīn Luda ni karane. Gbɛ kù à pòke víro sɛ, bee pò kù àten da á ví Luda ni sía.

Yesu danɛnɔ
(Mat 12:46-50, Maa 3:31-35)

19 Yesu da kù a dakūnanɔ sù a kīnaa, akù odi le ò nàiro pari yâi.

20 Akù ò piɛ: N da kù n dakūnanɔ kù bàai, ò ye n enaaí.

21 Akù à wèrīma à pi: Gbɛ kù òdi Luda yá ma ò zī keanome ma da kù ma dakūnanɔ ũ.

Yesu zàgá'ia zɛnaa
(Mat 8:23-27, Maa 4:35-41)

22 Zīkea Yesu gɛ gó'ite gūn kù a íbanɔ, akù à piɛne: Ò bikù sèbɛe bara. Akù ò dà zén.

23 Gɔɔ kù òten gé, i Yesu sè. Akù zàgá'ia fùte sèbela, í ten ká gó gūn, ò kù kari gūn.

24 Akù a íbanɔ nài ò a vù ò pi: Danneri! Danneri! Óten ká í té! Akù à fùte à gí ìane kù í kù àteni n gó yīpayīpao, akù à zè, gu kè kítikiti.

25 Akù à piɛne: Á ma náani víroo? Akù yá pìi bò n sare, vīna n kù, akù ò òkɔne: Dín gbɛ dí ú sée? Bee ìa kù ío, àdi yá diteŋne, akù àdi a yá mame.

Tānanɔ gbarɛna alɛdenɔ
(Mat 8:28-34, Maa 5:1-20)

26 Akù ò kà Gadara būsun sèbɛe bara, Galili būsun ifáboki kpa.

27 Kù Yesu bikù í bara, à dàkare kù wète pì gògbɛ kù à tāna vío. À gɔɔ pla kè adi pòkasa naawaro. Àdigɔ kù bero, sé miranɔ té.

28-29 Òdi a yī kù mòkakɔananɔ, òdi a da lín a kūna yâi, ama àdi mòkakɔanaa pìnɔ kèkème, tāna pìi di a si sɛn. Kù à Yesu è, akù à wiki lè, à sù à kùte a are, akù à pùtá à pi: Yesu, Luda Musude Né, bɔn ò ví kɔ ɔi? N yá nna! Nsun wé tāmario. À ò le kù Yesu ò tāna pāsī pì bo a gūn yāime.

30 Akù Yesu a là à pi: N tón deraa? Akù à wèala à pi: Ma tón Dasi. Zaakù tānanɔn kù a gūn dasime.

31 Akù tāna pìnɔ kùte kè Yesune manamana ò pì, àsun n gbarɛ ò si Zīngo wèe lòkotoo gūnlo.

32 Alɛde kpàsa zòkɔ kù gwe, òten pò ble sīsigerɛeí. Akù tāna pìnɔ wé kè Yesua à n gba zé ò gɛ n gūn. Yesu n gbá zé,

33 akù tānanɔ gò gbɛ piia ò gɛ alɛdenɔ gūn. Akù alɛde kpàsaa pìi wì kù bàao, ò sòro sīsigerɛeí ò si sèben ò gàga gwe.

34 Kù alɛdedārinɔ è le, ò bàa lè ò gèe ò yá pìi bàbaŋne wète gūn kù buranɔ.

35 Akù ò bôte de ò yá kù à kèe pì gwa. Kù ò sù Yesu kīnaa, ò gbɛ kù tānanɔ gòaa pìi è vutena Yesu gbá sare kù pòkasao dana, à kù a laakarriia. Akù vīna n kù.

36 Kù gbɛ kù ò yá pìi è kù wéonɔ òŋne deran ò tānade pìi wèrɛkɔa nà,

37 akù Gadara būsun gbɛnɔ pínki kùte kè Yesune à bo n būsun, zaakù vīna n kù manamana. Akù à gɛ gó'ite gūn, àten tá.

38 Gbē kū tãnanɔ gòaa pì kúte kènɛ de à tá káao, ama Yesu gìnɛ à pì:
 39 Ñ era ñ tá n bea, ñ yá kú Luda kènne oñne pínki. Akú à tà, à yá kú Yesu kèare kpàkpa kè wēte pii gūn pínki.

*Yairu né vuna kú nɔgbē kú à ɔ nà Yesu utaaa
 (Mat 9:18-26, Maa 5:21-43)*

40 Kú Yesu èra à sù, akú gbēnɔ gbánake kpà, zaakú gbē sinda pínki teni a dāme.
 41 Akú gōgbē kú à de aduakɛkpe gbē zōkō ũ kú òdi pine Yairu sù à wùte a kúaa Yesu gbá sare, à kúte kènɛ de à gé a bea,

42 kú a né mèn do légelege ten ga yá. Nénɔgbē pìi kà wè kúri awɛɛpla. Kú Yesu ten gé, akú pari ten nakaraa.

43 Nɔgbē ke kú gwe, aru di bɔtea à kà wè kúri awɛɛpla. Pó kú à vī pínki à dè ezedenɔ kīnaa, ama gbēke dí fō à a wèrekōaro.

44 Kú à nà Yesu kpe kpa, akú à ɔ nà a uta léa. Zaa gwe gōnɔ a arubɔtenaa zè.
 45 Akú Yesu pì: Dí mé à ɔ nàmaa? Akú ñ gbē sinda pínki pì á a yá dōro. Akú Pita pì: Danneri, gbēnɔ likanyī òten nakaramma.

46 Akú Yesu pì: Gbēke ɔ nàma, zaakú má dō kú gbāna bò ma mēɛ gūn.
 47 Kú nɔgbē pii è ò a yá dō, akú à sù àten lukaluka, à wùte a kúaa a gbá sare, akú à yá kú à tò à ɔ nàaa ò gbē sinda pínki wára kú lākū à aafia lè nà gōnɔ.

48 Yesu pine: Nɔgbē, ma náani kú n kè mé à n werekōa. Ñ tá be aafia.
 49 Kú Yesu kpé àten yá o, ò bò aduakɛkpe gbē zōkō pì bea, ò sù ò pine: N né pii kè sari, ñsun wari dō danneriia dorō.

50 Yesu yá pii mà, akú à pì Yairune: Ñsun tó swè kēnguro. Ñ ma náani ke dé, ani werekōa.
 51 Kú à kà a bea, adi we gbēke gé káaoro, sé Pita kú Yuhanao kú Yamisio kú né pì de kú a dao.

52 Gbē kú ò kú gweno ten ɔɔ dō ñ pínki, òteni ñ zīda kēkē. Akú Yesu pì: Ásun ɔɔ dorō. Adi garo, àten i ome.

53 Akú ò a lalandi kè, zaakú ò dō kú né pii gà kò.
 54 Yesu a kú a ɔa, akú à pùtā à pì: Nénɔkpare, ñ vu!
 55 Akú à wèndii sù, à fùte gōnɔ. Yesu pì ò pòble kpáa.
 56 Yá pii bò né pì de kú a daoo sare, akú Yesu òñne òsun yá kú à kèe pì ò gbēke maro.

9

*Yesu žirinɔ zīnaa
 (Mat 10:5-15, Maa 6:7-13)*

1 Yesu a iba gbēnɔn kúri awɛɛplanɔ sisiai, akú à ñ gbá gbāna kú ikoo ò tana buri sinda pínki go ruma, ò gyānɔ werekōaruma.

2 Akú à ñ zī ò kpata kú à bò Luda kīnaa yá waazi ke, ò gyārenɔ werekōa.
 3 À pīrine: Ásun pōke sé à géoro, gò ke bōkòlokona ke zāna ke ɔgò ke uta mèn pla.

4 Ɔn kú a kipan, àgō kú gwe ari à gé boo wēte pii gūn.
 5 Wēte kú òdi gbánake kpáárenlo, à bon à lukutē warawara á gbánɔa ñ tona kú Ludao sèeda ũ.

6 Akú ò dà zén, ò kurè wēte kú wēteo, ò baaru nna kpáñne, ò gyānɔ werekōaruma gu sīnda pínki.

*Herɔdu bídikenaa
 (Mat 14:1-12, Maa 6:14-29)*

7 Kú kína Herɔdu yá bireno mà pínki, akú à bídi kè, zaakú gbēkenɔ ten pi Yahaya Da'itekəri mé à fùte bona gan.

8 Gbēkenɔ pì Iliasu mé à bò à sūmma, gbēkenɔ pì dɔ annabi yānɔ doke mé à vù.
 9 Herɔdu pì: Ma Yahaya mii zō. Dín gbē kú ma a baaru maa pì ũ séé? Akú àten wete ñ wé ke pla.

*Yesu pòblekpana gōgbē gbēnɔn dúbu ɔɔronɔa
 (Mat 14:13-21, Maa 6:30-44, Yuh 6:1-14)*

10 Kú žiri pinɔ sù, akú ò yá kú ò kènɔ gbá Yesune. Akú à ñ sète ñtènɛ à gèe kúñwo wēte kú òdi pi Betesaida.

11 Kú pari dō, akú ò pète. À gbánake kpányī, à kpata kú à bò Luda kīnaa yá òñne, akú à gbē kú ò ye ò ñ werekōanɔ wèrekōa.

12 Kú ifantē būsá, žiri gbēnɔn kúri awɛɛplanɔ nài ò pine: Ñ gbēnɔ gbare ò gé kipaki kú pòbleo wete lakutu kú bura kú ò kú káninɔ gūn, zaakú sēnte pòrɔtun ó kú la.

¹³ À piíne: Ákɔ́nɔ̀ à pɔ́ kpáíma ò ble. Akú ò pì: Burodi mèn sɔ́oro kú kpò mèn plaò ó vī. Séde ò gé pɔ́ble lú gbē dínɔ́ne ń pínki.

¹⁴ Gɔ́gbɛ́nɔ̀n kú gwe gbɛ́nɔ̀n dúbu sɔ́oro taka. Akú à pi à ibanɔ́ne: À tò ò vute gà kú gáao gbɛ́nɔ̀n bupla akurikuri.

¹⁵ Akú ò kè le, ò ń vúte vute ń pínki.

¹⁶ Akú à burodi mèn sɔ́oro kú kpò mèn pla pìnɔ̀ sè à a wé sè musu à arubarikaa dàn. Akú à lilikɔ́re à kpà à ibanɔ́a, ò kpàatete gbɛ́nɔ́ne.

¹⁷ Ò pɔ́ blè ò kà ń pínki, akú ò a kusu kú ò gò̀nɔ̀ sète tãnko kuri awɛɛpla pà.

Pita Yesu Arumasihukena onaa
(Mat 16:13-23, Maa 8:27-33)

¹⁸ Zíkea kú Yesu ten adua ke ado, a ibanɔ̀ sù ò a lè, akú à ń lá à pì: Dín gbɛ́nɔ̀ dì pi má de a ũu?

¹⁹ Ò wèa ò pì: Gbɛ́kenɔ̀ dì pi Yahaya Da'itekəriime, gbɛ́kenɔ̀ dì pi Iliasu, gbɛ́kenɔ̀ dì pi dɔ́ annabi yãno doke mé à vù.

²⁰ Akú à ń lá à pì: Ákɔ́nɔ̀ sɔ́, dín adi pi má de a ũu? Pita wèa à pì: Luda gbē Arumasihume n ũ.

Yesu a ga kú a vunaao yá'onaa
(Mat 16:21-28, Maa 8:31-9:1)

²¹ Akú à gííne òsun yá pi ò gbēke maro.

²² Akú à pì dɔ́: Séde Bisásiri Né wétámmana le manamana, gbē zɔ́kɔ́nɔ̀ kú sa'orikino kú ludayádannerino ń gí, oni a de, a gɔ́ro aakɔ́de zī ani vu.

²³ Akú à piíne ń pínki: Tó gbē ye à ke ma ìba ũ, séde à gí a zīda wèndiíi, àgɔ́ a lígbándurukpana sé lákú gu digɔ́ dɔ́ nà àgɔ́ téomai.

²⁴ Gbē kú à ye àgɔ́ a wèndi kúna ni kurai. Gbē kú à gí a wèndiíi ma yáí sɔ́, ade nigɔ́ wèndi vī.

²⁵ Tó gbē andunia lè pínki, à a zīda lilin kèò à kùra a wèndiíi, bó àren ani lee?

²⁶ Tó gbē makú kú ma yáo wé'i kù, Bisásiri Né ni ade wé'i kú gɔ́ro kú ani su a gakuri gún kú a De gakurio kú a malaikano gakurio.

²⁷ Yápuran maten oáre, gbɛ́kenɔ̀ kú la kú oni garo ari ò kína kú Luda kà e.

Yesu linaa
(Mat 17:1-8, Maa 9:2-8)

²⁸ Yá pi onaa gbera à kà azuma do taka bà, akú à Pita kú Yuhanao kú Yamisio sé à didi kúnwo kpia de à adua ke.

²⁹ Kú àten adua ke, a ànn líte a pɔ́kasanɔ̀ kè píu táitai.

³⁰ Kánto gbɛ́nɔ̀n planɔ̀n kú káao, Musa kú Iliasuo, òten yá ò kú Yesuo.

³¹ Ò bò ò súa gakuri gún, òten andunia kú ani tò zaa Yurusalemu yá o.

³² I Pita kú a gbɛ́nɔ̀ sè. Kú ò vù, ò Yesu gakuri è kú gbɛ́nɔ̀n pla kú ò zena a sarenɔ̀.

³³ Kú gbɛ́nɔ̀n pla pìnɔ̀ ten kékɔ́a kú Yesuo, Pita pine: Dikiri, à mana kú ó kú la. Ò kuta dɔ́ mèn aakɔ́, n pɔ́ mèn do, Musa pɔ́ mèn do, Iliasu pɔ́ mèn do. À dɔ́ yá kú àten oro.

³⁴ Kú àten o le, ludambe luku kipa à dàńla. Kú ò kú a gún, vīna ń kú,

³⁵ akú ò kòtoo mà a gún à pì: Ma Né kú ma a sèn dí. À a yá ma.

³⁶ Kòtoo pì manaa gbera ò è Yesu mé à gò̀ gwe ado. A ìbaa pìnɔ̀ ń lé kù, odi yá kú ò è ò gbēke ma gɔ́ro kúaro.

Négbē tánade werekšanaa
(Mat 17:14-18, Maa 9:14-27)

³⁷ Kú gu dɔ́, ò kipa kpi pii musu, akú gbɛ́nɔ̀ sù da Yesule dasi.

³⁸ Zàa gún gɔ́gbē ke pùtá à pì: Danneri, n yá nna! Ñ ma né gwa, zaakú ma né mèn do kú má vīn gwe.

³⁹ Tãna dì futɛa, akú àdi wiki lé kánto. Àdi a pàte àgɔ́ bigiri keke àgɔ́ lé'ífuta bote, àdi wari dɔ́a àdi goa likalikaro.

⁴⁰ Ma wé kè n ibanɔ́a ò pé tãna pia à bo, akú ò fùa.

⁴¹ Yesu pì: Gbāragbē yakana ludanaanikerisarino! Manigɔ́ kú kááo ari bɔ́reɛ? Manigɔ́ mena kááo ari bɔ́reɛ? Ñ mó kú n né pio la.

⁴² Ari né pì gɔ́ gé nai, akú tãna pi a pàte, àten bigiri keke. Akú Yesu gí tãna piíne à né pii wèrekɔ́a, akú à a kpà a dea.

⁴³ Luda gbána zɔ́kɔ́ yá pii bò ń sare ń pínki.

Yesu era à a ga yá'onaa
(Mat 17:22-23, Maa 9:30-32)

Gbēnɔ lé wē Yesu yákenaa pínki, akú à pì à ìbanɔne:

44 Àgō yá díkína kúna á nēsee gūn. Oni Bisásiri Né na gbēnɔne n ɔ́ tera.

45 Odi yá pii dɔrɔ dɔro, a mì utenañne, ò fù, akú vīna n kú ò yá pì gbekaa.

Denla ya
(Mat 18:1-5, Maa 9:33-37)

46 Akú ò fùte kú lékpakɔao denakɔla yá musu.

47 Yesu laasun kú à kú n nēsee gūn dɔ, akú à né fíti sè à a zè a sare,

48 à piñne: Gbē kú à né dí taka si ma ìbake yáí, makúme à ma si. Gbē kú à ma si sɔ, ade gbē kú à ma zì síme. Gbē kú à a zida díte kíana á té mé à gbē zɔkɔ ú.

Gbē kú adi ibere sé kááoro bi a gbēndome
(Maa 9:38-40)

49 Akú Yuhana pí: Danneri, o gbēke è, àten tánanɔ gorúma kú n tɔo, akú o gine, zaakú ò gbēnlo.

50 Akú Yesu pí: Ásun gínero, zaakú gbē kú adi ibere sé kááoro bi á gbēndome.

Samaria búsu lakutu gina Yesui

51 Kú Yesu tana ludambe gɔrɔ kà káni, à mì pè Yurusalemua.

52 Akú à gbēnɔ gbàre ò dòàre arɛ, akú ò gē ò gē Samaria búsu lakutu ke gūn de ò soru kene.

53 Akú lakutude pínɔ gí a síi kú à mì pè Yurusalemua yáí.

54 Kú à ìba kenɔ Yamisi kú Yuhanao è le, ò pì: Díkiri, n ye ò pí té bo ludambe à su à n kakaten yá?

55 Akú Yesu lítè à kpàkēnyí.

56 Akú òten gé lakutu pāndea.

Tena Yesui
(Mat 8:19-22)

57 Kú ò té zén, gōgbē ke sù à pì Yesune: Gu kú nten gén pínki, manigō ténýí.

58 Yesu píne: Gbēgbonnɔ n tò ví, bānɔ n sà ví. Bisásiri Né sɔ à ìampaki víro.

59 Yesu pí gbē pāndene: N mós n témai. Akú gbē pii pí: Díkiri, n tò ari ma de gē kpágui gĩa.

60 Yesu píne: N tò gēnɔ n gēnɔ ví. Mɔkɔn sɔ, n gé kpata kú à bò Luda kínaa yá waazi ke.

61 Gbē pānde pí dɔ: Manigō ténýí Díkiri, ama n tò mà gé le za ma bedena gĩa.

62 Yesu píne: Gbē kú swakure na a ɔ́, tò àten kpe gwa, ade dí kɔ sé kú kpata kú à bò Luda kínaaoro.

10

Gbēnɔn baaakɔ akuri aweeplanɔ zīnaa
(Mat 11:20-27, 13:16-17)

1 Abire gbera Díkiri gbēnɔn baaakɔ akuri aweepla pāndeno díte, akú à n zī gbēnɔn plapla ò doàre arɛ wēte kú gu kú á ye à gēnnɔ pínki.

2 À piñne: Pókēna zɔkɔ, ama a zikerinɔn dasiro. À wé ke Buradea de à zikerinɔ gbarɛ ò a pò keke.

3 À da zén. Mateni á zī lán sáne bɔrɔnɔ bà lewannanɔ téme!

4 Ásun ɔgɔsɔnɔ séro ke bɔkɔlokona ke kyanenɔ. Ásun ze zén à fɔ kpá gbēkearo.

5 Ɔn kú a gēn pínki à pí gĩa Luda ɔn pí gba aafia.

6 Tò aafiade kú gwe, á fɔ aafiade ni gɔne. Tò à kú gwe sɔro, ani era à suáwame.

7 Àgō kú ɔn pii gūn, à pómína ke pòble kú ò kpááwa ble, zaakú zikerii kà à a láada le. Ásungō kipaki lilin kero.

8 Wēte kú a gēn akú ò á sí, à pò kú ò sùoàre ble.

9 À wēte pí gyàrenɔ werekɔa, à o gbēnɔne kpata kú à bò Luda kínaa kà káni kúíwo.

10 Tò a gē wēte gūn, tò odi á sí sɔro, à bɔte gānulea à pí:

11 Bee á wēte lukutē kú à kpá ò gbála se, o wàra á tona kú Ludao sèeda ú. Àgō dɔ sànsān kú kpata kú à bò Luda kínaa kà káni.

12 Maten oàre, yákpatekegɔrɔ zī wétamma kú Sɔdɔmudenɔ ni le nigō sàna de wētepidenɔ pòla.

13 Waiyoo Kɔrazidenɔ! Waiyoo Betesaidadenɔ! Tò ma daboyá kú ma kè á ténɔ kè Taya kú Sidɔ yá, de wētepidenɔ uta kasanɔ dàda, ò vùte tuburaa à gí kè nēselitena sèeda ú.

14 Yákpateke-gɔrɔ zī á wétamma nigō de Tayadenɔ kú Sidɔdenɔ pòla.

15 Á Kapenamudenɔ sɔ, áni gbá à zɔ Ludaan yá? Oni ɔ sáí ari gyáwān.

¹⁶ Akū Yesu pì à íbanɔ̀nɛ: Gbē kù à á yá mà ma yá mà̀mɛ. Gbē kù à giài gímaimɛ. Gbē kù à gímai s̄s̄, ade gí gbē kù à ma z̄íimɛ.

¹⁷ Gbḕnɔ̀n baaak̄ akuri awɛɛpla p̄nɔ̀ ḡɛɛ, akù ò èra ò sù kù p̄nnao ò p̄i: Dikiri, bee t̄anan̄ m̄i n̄àtɛwɛɛ n t̄ó ȳai.

¹⁸ Yesu p̄inɛ: Ma Setan è à l̄ɛtɛ bona ludambɛ lán leḡupinaa bà.

¹⁹ Ma á gbá zé à táa o ml̄ɛ̀n̄o kù f̄ín̄o kù à íberɛ gb̄ana p̄ínkin̄ɔ̀a, p̄óke ni á k̄innaro.

²⁰ Bee kù abireo ásun p̄nna ke kù mù kù t̄anan̄ di nateárɛoro. Á p̄nna ke kù à t̄ó kù takadan ludambɛ ȳai.

²¹ Z̄i b̄irea Luda Nini Yesu p̄ò k̄ɛ nna manamana à p̄i: Baa, musu kù z̄íteo Dikiri, ma n s̄áabu k̄ɛ, kù n yá biren̄o ùtɛ yá̄d̄orin̄ɛ kù ònd̄orin̄o n boo kyód̄orinarin̄ɛ. Lemɛ, Baa, zaakù n p̄oyenȳinaame.

²² Ma De p̄ó s̄inda p̄ínki n̄amɛnɛ ma òi. Gbēke Luda Né d̄oro, tó adi ke De Luda baasiro. Gbēke De Luda d̄oro, tó adi ke a Né kù gbē kù Né p̄i yei à m̄ò̄in̄ɛn̄o baasiro.

²³ Akū Yesu arɛ d̄ò a íban̄ɔ̀a n̄t̄ɛnɛ, à p̄inɛ: Arubarikaden̄ɔ̀mɛ á ù p̄ó kù átɛn e kù wéó ȳai.

²⁴ Maten oáɛ, annabin̄o kù k̄inan̄n̄o kun yá dasi, ò ye ò p̄ó kù átɛn en̄o e, odi ero, ò ye ò yá kù átɛn man̄o ma, odi maro.

Samaria b̄usu gbē mana

²⁵ Dokad̄ori ke f̄útɛ de à Yesu ȳó à gwa à p̄i: Danneri, deran mani ke nà mà w̄ɛndi kù adi lákaro lee?

²⁶ Yesu p̄inɛ: Deran ò k̄ɛ doka takadan n̄aa? N a kyó k̄ɛ n mà deramɛɛ?

²⁷ Gbē p̄i w̄ɛa à p̄i: Nḡó ye Dikiri n Ludai kù n̄ɛs̄ɛo m̄ɛn̄ do kù n ninio p̄ínki kù n laasunnwo p̄ínki n gb̄ana lén, n sw̄ɛ ḡó kúaa, abire gbera nḡó ye n gbḕdakei lán n z̄ida w̄ɛndii bà.

²⁸ Yesu p̄inɛ: N we mana. Nḡó ke le, íiniḡó kun.

²⁹ Gbē p̄i ye à yá nna kpá a z̄idaa, akù à Yesu là à p̄i: Dín ma gbḕdake úu?

³⁰ Akū Yesu p̄inɛ: Gbēke mé à b̄ò Yurusalɛmu átɛn ḡé Yɛriko, akù kp̄ani k̄ásaran̄o zé z̄ɛn̄ɛ. Ò a p̄ókasano sia, ò a gbḕ búgubugu ari à kà gana. Akù ò a t̄òn ò ḡé z̄éla.

³¹ Á sù à l̄ɛ sa'ori ke zé dok̄ɔ̀n̄o p̄i s̄ɛ. Kù à a è, akù à p̄ãnɛ à ḡɛtɛ.

³² Lemɛ d̄ò kù Levi buri ke kà gu p̄in, à a è, akù à p̄ãnɛ à ḡɛtɛ.

³³ Ama Samaria b̄usu gbēke t̄é zé p̄in. Kù à sù à a è, akù à k̄ɛnɛ w̄ɛnda.

³⁴ Á n̄ai, à eze màma gu kù à k̄innan̄ɔ̀a kù n̄isio kù s̄ew̄ɛo, à p̄ó ȳiyia. Akù à a s̄è à di a zaaki kpe, à ḡɛ k̄áao nib̄n̄o kipakia, gu kù à a gwàn.

³⁵ Kù gu d̄ò, akù à andurufu ɔ̀ḡò b̄ò m̄ɛn̄ pla à kp̄a kipakide p̄ia à p̄i: N a gwamɛnɛ. Tó n ɔ̀ḡò d̄è de ad̄ila a musu, maní fina bonnɛ, tó ma su.

³⁶ T̄ò! Gbḕnɔ̀n aak̄ p̄in̄o t̄é d̄ín nten da gbē kù kp̄anin̄o dàale p̄i gbḕdake úu?

³⁷ Dokad̄orii p̄i w̄ɛa à p̄i: Gbē kù à a w̄ɛnda d̄ómɛ. Akù Yesu p̄inɛ: N̄ ḡé ñ ke le se.

Yesu kunna Maata kù Mariamao bea

³⁸ Ḡor̄o kù Yesu kù a íban̄n̄ t̄é z̄én, ò kà w̄ɛtɛ ḡun, akù n̄ogbē kù òdi p̄inɛ Maata Yesu si a bea.

³⁹ Á dak̄una v̄i, òdi a s̄isi Mariama, à v̄utɛ Dikiri gbá sare, átɛni a yá ma.

⁴⁰ K̄ini z̄i k̄ɛ Maataa dasi, akù à sù Yesu k̄inaa à p̄i: Dikiri, kù ma dak̄una ma to z̄i ḡun mado, adi k̄ennɛ yáke úroo? N̄ onɛ à kp̄amai.

⁴¹ Akū Dikiri w̄ɛa à p̄i: Maata, Maata, nten damu ke dasi, nten wari d̄ò n z̄idaa kù yãn̄o dasi.

⁴² Yá m̄ɛn̄ do mé à zé v̄i. Mariama baka mana s̄ɛ, oni s̄iaro.

11

Aduakɛnaa

(*Mat 6:9-15, 7:7-11*)

¹ Z̄ikea Yesu ten adua ke gukea. Kù à làka, a iba ke p̄inɛ: Dikiri, ñ aduakɛnaa dadawɛɛ, lákú Yahaya dà a íban̄n̄ɛ nà.

² Akù à p̄inɛ: Tó átɛn adua ke, àḡó p̄i:

Baa, ñ tó òḡó d̄ó kù n t̄ó adona.

Ñ tó kpata kù à b̄ò n k̄inaa bo gupuraa.

³ Ñ ó gba p̄ó kù óniḡó ble lákú gu diḡó d̄ò nà.

⁴ Ñ ó durunnano k̄éwá, zaakù odi k̄ɛ gbē kù ò durunna k̄ɛwɛɛn̄ɛ ñ p̄ínki.

Ñsun tó ò fu ȳògwanaaaro.

⁵ Akù à p̄inɛ: Ò p̄i á gbēke mé à gbēnna v̄i, akù à ḡɛ a k̄inaa liz̄ando à p̄inɛ: Ma su n k̄inaame, ñ burodi s̄ákamɛnɛ m̄ɛn̄ aak̄ó.

6 Nibɔɔ kɪpama tera dí, má pʒke vī mà kpáaro.

7 Akú a gbɛnna pii wɛa zaa kpé gūn à pi: Nsun wari dɔmaro, ma gbàa tà kò. Ma gē kpén kú ma nɛnɔ, mani fɔ mà fute mà pʒke kpámmaro.

8 Maten oáre, bee tó adi fute à kpàa gbɛnnake yáiro, ani fute à pʒ kú à yei kpáa, kú à zèi dándán yáí.

9 Makú sʒ maten oáre, à wé ke, Luda ni kpááwa. À wete, áni le. À gbà lé, Luda ni wéáre.

10 Zaakú gbɛ kú à wé kɛn òdi kpáa, gbɛ kú à wete sʒ àdi le, gbɛ kú à gbàa lɛn oni wɛne.

11 Ákɔnɔ kú á nɛnɔ vī, tó á né kpò wé kɛáwa, á dí mé ani mlɛ sé à kpáaa?

12 Ke tó à né konegbīni wé kɛáwa, á dí mé ani fí sé à kpáaa?

13 Bee kú à vānikɛo á pɔ mana kpana á nɛnɔa dʒ. Oni á De kú à kú musu Nini kpana gbɛ kú ò wé kɛanɔa pʒ o dɔ yá?

Tanagona gbɛnɔa

(Mat 12:22-30, 43-45, Maa 3:20-27)

14 Yesu ten tana sáto kpáturuku go gbɛa. Kú tana pii gò, sáto pii nà yá'onaaa, akú yá pii bò pari sare.

15 Akú ní gbɛkenɔ pi: Àdi tana gorúma kú tánanɔ kína Belezɛbubu gbánaome.

16 Akú gbɛ pāndenɔ a yʒ ò gwà, ò a gbɛka à sèda ke kɛíne kú Luda gbánao.

17 Kú Yesu ní laasun dʒ, akú à piíne: Kpata kú a gbɛnɔ ibereɛ sè kú kɔo ni kakate. ɔn kú a gbɛnɔ ibereɛ sè kú kɔo ni gʒ bezi úme.

18 Tó Setan ibereɛ sè kú a gbɛnɔo, deran a kpata ni gi kee? Ma ò le kú áten pi madí tana gorúma kú Belezɛbubu gbánao yáime.

19 Tó Belezɛbubu gbánan madí tana goorúma, á gbɛnɔ di gorúma kú dí gbánaome? Leme á zida gbɛnɔ á éke bò le.

20 Tó ma tánagorúmana bi Luda ogbeeme, ágʒ dʒ kú kína kú Luda kàa sù à á lén gwe.

21 Tó gʒsa gbána zíkabɔnɔ kúna átení a ɔn dákpaó, a aruzekɛnɔ digʒ aafiaame.

22 Ama tó gbɛ kú a gbána deala sù à gɛí à gbána mɔne, ani a gʒkɛbɔ kú à a náani vīnɔ sɛte, ani a aruzekɛ kpaateteíne.

23 Gbɛ kú à kú kúmaoro bò ma kpe. Gbɛ kú àdi pʒ kakara kúmaoro di fákʒame.

24 Tó ò tana gò gbɛa, àdigʒ likara zʒ gukorin ágʒ vuteki wete. Tó adi lero, akú àdi pi: Mani era mà tá ma be ziamɛ.

25 Tó à kà gwe, àdi le à warana swáswa zéazca,

26 akú àdi gé tana kú ní pásí dealanɔ sɛte mɛn suppla à su kúńwo, òdi gɛ ò vuten. Leme ade gwena kpekpɛ vāni digʒ de a káakupɔla.

Arubarika yá

27 Kú Yesu ten o le, nɔgbɛ ke pútá zàa gūn à pi: Nɔgbɛ kú à n i à yʒ kpámma arubarika vī.

28 Akú Yesu pi: Oi! Arubarikadenɔn gbɛ kú ò Luda yá mà ò kúnanɔ ú.

Sèda gbekana Yesua

(Mat 12:38-42)

29 Kú pari ten kara, akú Yesu pi: Gbāragbɛnɔn zara. Òdi sèda gbekama, ama mani sèda ke kɛínero, sé Inusa pʒ.

30 Lákú Inusa de sèda ú Ninɛvadenɔne nà, len Bisásiri Né nigʒ de sèda ú gbāragbɛnɔne le.

31 Yákpatekɛgɔ zí gɛnɔmidɔki kpa saraunia ni vu à yá dí gbāragbɛnɔa, zaakú à bò zaa andunia léa, à sù Sulemanu ɔndɔyá ma, akú gbɛ kú à de Sulemanula kú la sà.

32 Yákpatekɛgɔ zí Ninɛvadenɔ ni fute ò yá da gbāragbɛnɔla, zaakú kú Ninɛvadenɔ Inusa waazi mà ò nɛsɛ líte, akú gbɛ kú à zʒkʒ de Inusala kú la sà.

Wéme mè fitila ú

(Mat 5:15, 6:22-23)

33 Òdi fitila na ò dite gukpado ke ò gbaka kútearo. Òdi di a dibɔɔ musume, de gbɛ kú òten gɛnɔ gupura e yáí.

34 N wéme n mè fitila ú. Tó n wé aafia, n mè pínki nigʒ gupura ú. Tó n wé gbánaro sʒ, n mè pínki nigʒ gusira ú.

35 Abire yá mé à tò, ò laakari ke, de gupura kú nten da ní vī súngʒ de gusira úro.

36 Tó n mè pínki gupura vī, a ke kú gusira gūnlo, anigʒ gu pura kú swáswa lándʒ fitila'í dɔmma bà.

Yesu ludayádannerinɔ kú Farisinɔ bobona ní dàn

(Mat 23:1-36, Maa 12:38-40, Luk 20:45-47)

37 Kú Dikiri yá ò à làka, akú Farisi ke a sisi à mʒ à pʒ ble káao, akú à gɛ à vùte.

38 Kú Farisi pii è adi ɔ da ín gbasa ò pʒ blero, à bò a sare.

³⁹ Akū Dikiri pìne: Ákōnɔ Farisinɔ adì gbāsī bo tokonɔ kpe kú tanɔ, ama wákú kú yāvānikenaao mé à á nēsɛɛ pà.

⁴⁰ Yōnkōnɔ! Luda kú à pò kpe kè mé à a gūn kè seroo?

⁴¹ À pò kú à kú á tanɔ gūn dā wēndadenɔne, á ta pìnɔ ni gōáre gbāsī sari.

⁴² Waiyoo ákōnɔ Farisinɔ! Adì tofenɔ tɔkotedo kú kpè'akáo kú dò pónɔ pínki kuride kpá Luda, akū adì pà kpá yāzedei kú yena Ludaiio. Yā birenɔ mé à de àgō kúna pākpāna a kparānɔ sari.

⁴³ Waiyoo ákōnɔ Farisinɔ! Adigō ye à vute aduakekpe vuteki mananɔn, adigō ye ògō fō kpákpāwa etenɔn.

⁴⁴ Waiyoo ákōnɔ! Á de lán mira kú òdigō taa oa a yādōnaa sari bàme.

⁴⁵ Akū dokadōri ke pìne: Danneri, tó n ò le, nteni ó sōsōme se.

⁴⁶ Yesu pì: Waiyoo ákōnɔ dokadōrinɔ sō! Adì gbēnɔ da asosena zī'ūn, akū adì ò darfuma kú a senaoro, bee ɔne. Waiyoo ákōnɔ!

⁴⁷ Adì pò bo annabi kú á dizinɔ n dedenɔ miranɔa n yā dōngu yāi.

⁴⁸ Lemé a sì kú a ze kú á dizinɔ yākenanɔome. Ò annabinɔ dēde, akū adì pò bo n miranɔa.

⁴⁹ Abire yāi Luda wēzē gūn à pì, áni annabinɔ kú zīrinɔ zīáwa. Áni n gbēkenɔ dede, áni wē tā n gbēkenɔa.

⁵⁰ Lemé annabi kú ò n dede zaa andunia naanagoro ari gbāranɔ yā ni wí teradenɔ musu le,

⁵¹ sena zaa Habila dena ari à gēe pé Zakari kú ò a de sa'oki kú Luda kpéo daguraa. Ee, maten oáre, yā birenɔ pínki ni wí teradenɔ musume.

⁵² Waiyoo ákōnɔ dokadōrinɔ! A dōnaa gbà mōne wōto. Ádi gē a gūnlo, akū a kpa gbē kú ò ye ò gē a gūnnone.

⁵³ Kú Yesu bō gwe, ludayādannerinɔ kú Farisinɔ nākaraa gbāngbān, òten yā lalaa dasi,

⁵⁴ òteni a kpákpa, de ò a kú yā kú àten o gūn.

12

Laakarikena Farisinɔ manafikii

(Mat 10:26-27)

¹ Goro birea gbēnɔ kàkarai, ò n lé dōro, ari òten gēse pétepetekōa, akū à yā ò a ibanone gīa à pì: À laakari ke Farisinɔ lūbenɛɛi. Akūme n manafiki ū.

² Pōke kun utena kú ani bo gupuraaro. Asiriya ke kun kú oni gí dōiro.

³ Lemé dō yā kú a ò gusiran, oni ma gupuraa, asiriya kú a ò kō sán kpé tú, oni a kpákpa ke gānu are.

Zena kú Yesuo gbēnɔ are

(Mat 10:19-20, 28-33, 12:32)

⁴ Ma gbēnnanɔ, maten oáre, gbē kú oni mè kakate a gbera oni fō ò yāke keáre doronɔ, àsun vīna keñnero.

⁵ Mani gbē kú à de à vīna kene oáre. À vīna ke Ludane kú à gbāna vī à á zu té gūn mèkaatenaa gbera. Ee, maten oáre, à vīna kene.

⁶ Òdi bāntoro mēn soro yā kōbō plaroo? Ama bee n ke yā di sá Ludanlo.

⁷ Bee á mīkānɔ, à a lé dō. Ásun vīna kero, á bèere de bāntoro dasinla.

⁸ Maten oáre, gbē kú à zē kūmao gbēnɔ are, Bisāsiri Né ni ze káao Luda malaikanɔ are.

⁹ Gbē kú à ledi kpāmai gbēnɔ are sō, mani ledi kpái Luda malaikanɔ are.

¹⁰ Tó gbē Bisāsiri Né vāni bō, Luda ni a kē. Ama tó gbē Luda Nini tō vāni sì, ani kēnero.

¹¹ Tó òten gé kááo yākpatekēkia aduakekpen ke kīnanɔ kú gbānadenɔ are, àsun á zīda bona damu kero ke yā kú ani o,

¹² zaakū Luda Nini mé ani yā kú à de à ò daáre zī birea.

Ɔgɔde

(Mat 6:19-34)

¹³ Zaa gūn gbēke pi Yesune: Danneri, n o ma vīnine à ma baka kpāma ó tūbi gūn.

¹⁴ Akū à wēa à pì: Ma gbē, dí mé à ma dite á yākpatekeri ke á yāgōgōri ū?

¹⁵ Akū à pì gbēnɔne: Àgō á zīda kúna dō. À laakari ke pō sīnda pínki aniapāsīkenaai, zaakū aruzeke bi bisāsiri wēndinlo, bee tó à fō àgō didikōa dia.

¹⁶ Akū à yā lēkōarīne à pì: Ɔgɔde mé à kun a bura pōble kēne manamana,

¹⁷ akū à laasun lē à pì: Bōn mani kēe? Má pōwekaki vīro.

¹⁸ Akū à pì: Yā kú mani kēn dí: Mani ma pōkatekinɔ gboro, mani a zōkōnɔ bo, mani ma pōwe kán pínki kú ma aruzekenɔ.

¹⁹ Mani pi ma zīdane: Gbē, n gīnake n pō mana vī zōkō, kú ani ká kūnwō wē ūgbangbaa? N kamma bo, n pō ble, n í mi, n pōnna ke.

²⁰ Akū Luda pìne: Yǝnkɔ, gwāaniala mani n wèndi gbekamma. Soru kū n kè ni gɔ́ dí pɔ́ ũmɛɛ?

²¹ Lɛmɛ gbɛ́ kū à aruzɛkɛ tɔ̀kɔ̀ai, ama à de ɔ̀ɔ̀de ũ Ludanero yā de lɛ.

Ludanaanikɛnaa

(Mat 6:19-21, 25-34)

²² Akū à pi à ibanɔne: Abire yāi maten oáre, àsun á wèndi damu à pi bɔ́n óni blero, àsun á mè damu kɛ à pi bɔ́n óni daro.

²³ Wèndi de pɔ́blela. Mè de pɔ́kasala.

²⁴ À káakaaannanɔ gwa. Òdi pɔ́ tɔ̀ro, òdi pɔ́ kɛro, ò dɔ̀ kɛ gbàɔ vïro, bee kū abireo Luda di ñ gwa. Á bèere vï manamana de bānɔla fá!

²⁵ Á té, dí mé ani fɔ́ à a wèndi gbána kara, bee gɔ̀ro do, a damukɛnaa gūnn?

²⁶ Tó áni yā fiti dí fɔ̀ro, bɔ́yāi àten yā kparanɔ damu kɛɛ?

²⁷ À lāvunɔ gwa sèn lākū ò de nà. Òdi zī kero, òdi buu tāro, ama maten oáre bee Sulemanu kū a aruzɛkɛo, adi uta da a mana kà ñ ke ũro.

²⁸ Sèla kū à kun gbára ani té kū zia, lākū Luda di pɔ́ nai lɛ nà, oni ákɔ̀nɔ ludanaanikɛnanadɛnɔ pɔ́ o dɔ́ yá?

²⁹ Ásun tó pɔ́ kū áni ble ke pɔ́ kū áni mi yā doáre arero. Ásun a damu kero.

³⁰ Andunia dí burinɔn pɔ́ pinɔ́ pínki yā di dɔ́nne are, á De sɔ́ à dɔ́ kú pɔ́ pinɔ́ kɔ́ si kááo.

³¹ Á tó kpata kū à bò a kīnaa yā doáre are, ani pɔ́ pinɔ́ karaáre.

³² Ma kpàsa fiti gbɛ̀nɔ, àsun vīna kero, zaakū á De pɔ́yenyīnaame à á kpá kpataa pìn.

³³ Á pɔ́ kū á vīnɔ yá, à takasidɛnɔ gba a ɔ̀ɔ̀. Á ɔ̀ɔ̀sɔ̀nɔ kū àdi zī kūro zɔ́, ludambe aruzɛkɛ kū àdi lākaro káki ũ, kú kpáni di nairo, kɔ̀kɔ́ sɔ́ àdi a yakaro.

³⁴ Zaakū gu kú á aruzɛkɛ kún, gwen á laakari nigɔ́ kun se.

Zīkeri náanide laakaride

(Mat 24:45-51)

³⁵ Ágɔ́ kú soru gūn, à tó á fitila gɔ́ nana.

³⁶ Ágɔ́ de lán gbɛ́ kú òteni ñ dikiri suna dá à su kū nɔse ponnakenaao bà, de gɔ̀ro kū à sù à gbàa lè, oni zé wène gɔ̀nɔ.

³⁷ Arubarikadenɔn zīkeri kú ñ dikiri ni ñ lɛ bɛ̀ne a sugɔ̀roanɔ ũ. Yāpuran maten oáre, dikirii pi ni a pɔ́nɔ keke à yī, ani ñ vute, ani pɔ́ble kakaraíne.

³⁸ Bee tó à sù lizándo ke kɔ̀nkɔ̀kɔ̀nkɔ̀, tó à ñ lé lɛ, arubarikadenɔmɛ á ũ.

³⁹ Ágɔ́ yā di dɔ́. Tó bedɛ gɔ̀ro zaka kú kpáni ni suawa dɔ́ yā, de ani tó à a kpé fɔ̀ro.

⁴⁰ Ákɔ̀nɔ sɔ́, ágɔ́ kú kú soruo, zaakū Bisásiri Né ni su gɔ̀ro zaka kú á wé dɔ́ro.

⁴¹ Pita pi: Dikiri, ó yáin n yā pii lèkɔ́a yá, ke gbɛ́ sinda pínki yáime?

⁴² Dikiri pi: Dín begwari náanide laakaride kú a dikiri di a zīkerinɔ nane a ɔ́i, à pɔ́ble kpámma a gɔ̀roa ũu?

⁴³ Arubarikadenɔn zīkeri kú a dikiri a lè, àten kɛ lɛ a sugɔ̀roa ũ.

⁴⁴ Yāpuran maten oáre, ani a aruzɛkɛ sinda pínki nane a ɔ́ime.

⁴⁵ Ama tó zīkerii pii pi a nèsee gūn, a dikiri suna ten gi kɛ sɔ́, akū à nà a zīkeri dakenɔ gbɛ̀gbɛ̀naaa, gɔ́gbɛ̀nɔ kú nɔgbɛ̀nɔ, àten sánkara pɔ́ ble, àten wède kɛ,

⁴⁶ a dikiri ni su gɔ̀ro kú a wé dɔ́iroame, gɔ̀ro zaka kú à dɔ́roa, ani a zɔ́zɔ́kɔ́re à a baka da kú kifirinɔ.

⁴⁷ Zīkeri kú à a dikiri pɔ́yenyīna dɔ́, akū adi soru kɛ à a pɔ́yeinaa kèro, oni a gbɛ́ búgubugu.

⁴⁸ Zīkeri kú à a dikiri pɔ́yenyīna dɔ́ro, akū à yā kú à de ò a gbɛ́ kè sɔ́, oni a gbɛ́ fitime. Gbɛ́ kú Luda a gbà zɔ́kɔ́ Luda ni wetɛa zɔ́kɔ́. Gbɛ́ kú Luda pɔ́ nàne a ɔ́i zɔ́kɔ́, ani gbɛ́kaa deñla.

Kèkèkɔ́ana Yesu yāi

(Mat 10:34-36)

⁴⁹ Tén ma su na anduniaa, mádi gii té pi gɔ́ kú se teraro.

⁵⁰ Má wétámma vī kú mani gɛ̀n. Má kú laasun zɔ́kɔ́ gūn ari à gé lákao.

⁵¹ Àten da ma su de gbɛ̀nɔ gɔ́ nna kú kɔ́o andunia gūnn yá? Oi! Maten oáre, kèkèkɔ́ana yáin ma su.

⁵² Zaa tera ɔ̀n kú gbɛ̀nɔn sɔ̀ronɔn kún, oni kɔ́ kpaatete. Gbɛ̀nɔn aakɔ̀nɔ ni bo gbɛ̀nɔn planɔ kpe, gbɛ̀nɔn planɔ ni bo gbɛ̀nɔn aakɔ̀nɔ kpe.

⁵³ De ni bo a néngɔ́gbɛ́ kpe, néngɔ́gbɛ́ ni bo a de kpe. Da ni bo a néngɔ́gbɛ́ kpe, néngɔ́gbɛ́ ni bo a da kpe. Zá da ni bo nozàre kpe, nozàre ni bo a zá da kpe.

Gɔ̀ro díkīna yási dɔ́naa

(Mat 6:2-3)

⁵⁴ Yesu pi gbɛ̀nɔne: Tó a è legú ten sisi ifálete kpa, áni pi gɔ̀nɔ, legú ni ma, akū àdi kɛ lɛ.

⁵⁵ Tó a è ìa ten bo gènc midɔki kpa, áni pi, gu ni wá, akūs àdi wá.

⁵⁶ Manafikidenɔ! Á zíte kú musuo wé d̄sk̄i, akú á ḡrɔ dí yáasi d̄s s̄ro bi?

Gaafara wetenaa
(Mat 5:25-26)

⁵⁷ B̄yái á yákena a zéa d̄s á z̄idaaroo?

⁵⁸ Tó n ibere ten gé kúnwo yákpatek̄ek̄ia, ñ kokari ke de à gaafara kenne zaa zén, de àsun n gáte à gé kúnwo yákpatekeri k̄inaaro yái. Tó ñdi ke lero, yákpatekerii pi ñ n kpá dogariia, dogari ni n da kpésiran.

⁵⁹ Maten onne, ñni bo gwero ari ñ gé f̄ina boo p̄inki. Bee k̄obɔ ni ḡs ténýĩro.

13

N̄eslitena ke ga

¹ Ḡrɔ birea gb̄ekenɔ sù ò Galili gb̄e kú Pilati ñ d̄ede à ñ aru yáKate kú ñ sa'obɔ aruonɔ yá ò Yesune.

² Akú Yesu p̄inne: Kú Galili gb̄e p̄inɔ ga de le, áten da ñ durunna de Galili gb̄e kparanɔ p̄olan yá?

³ O! Maten oáre, tó ádi n̄ese litero, á p̄inki ni ga lán ñ bàme.

⁴ Gb̄enɔn baro plansari kú Siloamu kp̄édidik̄sanaa gb̄oro à sir̄ma ò ḡaganɔ s̄s, áten da ñ taari de gb̄e kpara kú ò kú Yurusalemunɔ p̄olan yá?

⁵ O! Maten oáre, tó ádi n̄ese litero, á p̄inki áni ga lán ñ bàme.

⁶ Akú à yá dí l̄ek̄s̄anne à p̄i: Gb̄eke mé à kaka lí bà a swadakoo ḡun, akú à ḡe a né wete adi ero.

⁷ Akú à p̄i a z̄ikeriine: Ñ gwa, a w̄e aak̄oden dí, kú madi su né wete kaka lí p̄iia mádi ero. Ñ a z̄s, óni tó à gu sí p̄an yá?

⁸ Akú z̄ikerii p̄i p̄ine: Baa, ñ tó ari ziki d̄o. Mani gu bi mà likai mà taaki káne.

⁹ Aní gí né i zikiro. Tó adi né iro sà, mani a z̄s mà ne.

N̄ogb̄e k̄n̄ode werek̄sanaa

¹⁰ Kámmaboḡrɔ z̄i Yesu ten yá dañne aduakekpen.

¹¹ N̄ogb̄e ke kú gwe, tána a k̄n̄o kú à kà w̄e baro plansari. Àdiḡ kokoname, àdi f̄s à a z̄ida poro bee f̄tiro.

¹² Kú Yesu a è, akú à a sisi à p̄i: N̄ogb̄e, n k̄n̄oke ḡomma.

¹³ Akú à ɔ n̄aa. Zaa gwe ḡn̄o à p̄oro, akú à Luda sáabu kpà.

¹⁴ Akú aduakekpe gb̄e z̄k̄o p̄o f̄e, kú Yesu a w̄erek̄sa kámmaboḡrɔ z̄i yái, akú à f̄ute à p̄i gb̄en̄one: Ḡrɔ suddo mé à kun kú òdi z̄i ken. Áḡs su ò á werek̄sa ḡrɔ abiren̄a, ama kámmaboḡrɔ z̄i baasi.

¹⁵ Akú Dikiri w̄ea à p̄i: Manafikidenɔ! Kámmaboḡrɔ z̄i á baadi di a zù ke zaaki poro a bàɔkia à gé í kp̄aaroo?

¹⁶ Ibrahim̄ buri n̄ogb̄e dik̄ina s̄s, Setan a ȳi w̄e baro plansarime. A bàa p̄i poronaa kámmaboḡrɔ z̄i zé v̄iroo?

¹⁷ Kú à ò le, akú w̄e'í a iberenɔ kú ñ p̄inki, ama gb̄en̄o p̄o k̄e nna daboyá kú áten ken̄a p̄inki.

Yalék̄sana kú musadi w̄eo

(Mat 13:31-32, Maa 4:30-32)

¹⁸ Akú Yesu p̄i: B̄ón kpata kú à bò Luda k̄inaa bòk̄s̄aoo? B̄ón mani kpákús̄uoo?

¹⁹ À de lán musadi w̄e bà, akú gb̄e s̄e à t̄s a karaa ḡun. Kú à bùte, à k̄e lí ú, akú b̄anɔ sù ò didi a ḡan̄a.

Yalék̄sana kú lùben̄eoo

(Mat 13:33)

²⁰ Akú à p̄i d̄o: B̄ón mani kpata kú à bò Luda k̄inaa kpákús̄uoo?

²¹ À de lán lùbene kú n̄ogb̄e s̄e à kà flawa zaka lé aak̄o ḡun, à yáKate p̄inki bà.

Z̄éle kpakoto

(Mat 7:13-14, 21-23)

²² Ḡrɔ kú Yesu ten gé Yurusalemu, áten gé w̄etenɔ kú lakutun̄la, áten yá dañne,

²³ akú ò a là ò p̄i: Baa, ase gb̄e kú oni surabana len̄on dasiiroo? Akú Yesu p̄i gb̄en̄one:

²⁴ À kokari ke à ḡe z̄éle kpakoto ḡun. Maten oáre, gb̄en̄o ni wete ò ḡen dasi, ama oni f̄ro.

²⁵ Tó bede f̄ute à zé tàta à làka, tó a ḡs bàai, akú áten gbà lé, áten pi: Baa, ñ zé w̄ewere, ani oáre, á á d̄s gukearo.

²⁶ Abire gbera tó a p̄ine à p̄o bl̄e kááo, à í mì kááo, à yá dàñne á be ḡanulea,

²⁷ ani oáre á á dō gukearo. À goala á yāvānikerinō á pínki.
²⁸ Tó a Ibrahimī kú Isaakuo kú Yakubuo kú annabinō è pínki kpata kú à bò Luda kīnaa gūn, akū ò á zú bàai, gwen áni sō dōn, à ò dí á mīia.
²⁹ Gbēnō ni bo ifáboki kpa kú ifálete kpao kú gugbānduruo kú gēnōmidōkio, oni su pó ble kpata kú à bò Luda kīnaa gūn.
³⁰ Len gbē kpēdeno nigō gbē káakuno ũ le, gbē káakuno nigō gbē kpēdeno ũ.

*Yurusalemu ya
(Mat 23:37-39)*

³¹ Gōrō birea gōnō Farisi kenō sù Yesu kīnaa ò pīne: Ñ fute gu dín, zaakū Herōdu ye à n demē.
³² Akū à piínne: À gé o flē piine, maten tānanō goñma, maten gyārenō werekōa gbāra kú ziao, a gōrō aakōde zī sō mani ma zī papa.
³³ Bee kú abireo sēto mà gé are gbāra kú ziao kú ziaandoo, zaakū adi kú annabi ga gukearo, sé Yurusalemu.
³⁴ Yurusalemudenō, Yurusalemudenō! Adì annabinō dede, adì gbē kú Luda ñ zíáwanō pápa kú gbēo, à ñ dede. Madigō ye mà á kakaramai gēn baaakō, lākū ko dì òmberē kú a nēnōla nāme, ama adì weiro.
³⁵ Luda ni á kpé toáre bezī ũme sà. Maten oáre, áni ma e doro ari à pi, arubarikaden gbē kú àten su kú Dikiri tōo ũ.

14

Yesu kunna Farisi ke bea

¹ Kámmabogōrō ke zī Yesu gēe pó ble Farisinō gbē zōkō ke bea, akū gbē kú ò kú gweno teni a kpákpa.
² Kákagyākeri ke kú Yesu are gwe.
³ Akū Yesu dokadōrinō kú Farisinō là à pi: Òdi gbē werekōa kámmabogōrō zī yá ke òdi werekōaro?
⁴ Akū ò gō yītena kítikiti. Akū Yesu gyāre pii kú, à a wèrekōa à a gbàre.
⁵ Akū à ñ lá à pi: Tó á gbēke né ke zù vī à zù lōgōn kámmabogōrō zī, ani a bo gōnōroo?
⁶ Òdi fō ò wèaro.
⁷ Yesu è deran gbē kú ò ñ sísino ten vutēki mana kú nà, akū à yā lēkōañne à pi:
⁸ Tó ò n sisi nōse pōblea, ñsun vute vutēki mana gūnlo. Tó ò gbē kú à zōkō denla sisi bi!
⁹ Tó á sisirii sù à piinne: Ñ fute ñ vutēki kpá gbē piia, ñni fute ñ gé vute kpe kpa kú wé'iomē.
¹⁰ Tó ò n sisi, ñgō vute kpe kpa, de tó n sisirii sù, ani pinne: Ma gbēnna, ñ fute ñ su are la. Abirekú ni n ke bēere ù gbē kú á kú leleno are.
¹¹ Gbē kú àdi a zīda karan Luda ni a busa. Gbē kú àdi a zīda busa sō, Luda ni a kara.
¹² Akū Yesu pi a sisirii piinne: Tó nten gbēnō sisi pōble fānantē blenaa ke òkosi pó, ñsun n gbēnnanō sísiro ke n vīnino kú n dakūnanō ke n danenō ke n ogo òde dakenō. Tó n kē le, oni era ò n sísiro se ò fīna bonne.
¹³ Tó nten gbēnō sisi pōblea, ñ takasidenō sisi kú kōnōdenō kú erenō kú vīnanō,
¹⁴ arubarikadenōme á ũ, zaakū ò pōke vī ò fīna boonnero. Luda mé ani fīna bonne gbē mananō vugōra.

*Yalēkōana kú pōble dasio
(Mat 22:1-14)*

¹⁵ Kú gbē kú ò kú leleno doke yā pii mà, akū à pi Yesune: Arubarikaden gbē kú ani pó ble kú kpata kú à bò Luda kīnaa gbēnō ũ.
¹⁶ Yesu piinne: Gbēke mé à ye à pōble ke, akū à gbēnō sisi dasidasi.
¹⁷ Pōblegōrō zī à a zikerii zī à o gbē kú à ñ sísino ò su, ò pō sīnda pínki soru kē ò làka sà.
¹⁸ Akū ñ baadi ten wete ò ñ kē. Gbē káaku piinne: Ma bú lù, mani gé gwa. N yā nna, ñ ma kē.
¹⁹ Gbē pānde pi: Ma zù búbabōnō lù mēn kuri, mani gé ñ gwa. N yā nna, ñ ma kē.
²⁰ Gbē pānde pi: Ma nō sē dufume. A yā mé à tò mani le mà suro.
²¹ Akū zikerii pii era à tà, à ñ lēgbē ò a dikiriine. Akū bede pi pō fē, à pi a zikeriine: Ñ gé wēte gūn likalika gānuleano kú zédano, ñ takasidenō kú kōnōdenō kú vīnanō kú erenō kakara ñ su kúñwo la.
²² Abire gbera zikerii pii sù à piinne: Dikiri, ma yā kú n òo kē, ama vutēki kpé kun.
²³ Akū dikirii pii pi zikerii piinne: Ñ gé zénō gūn kú zé tērereno pínki, ñ gā na gbēnō ò gé, de ma on pa.
²⁴ Maten oáre, gbē kú ma ñ sisi pino ke ni lé zō ma pōble piaro.

*Gōna Yesu iba ũ
(Mat 10:37-38)*

- 25 Ò té zén kù Yesuo dasidasi, akù à litè à piínne:
- 26 Tó gbē sù ma kínaa, akù à ye a dei demala ke a da ke a nanò ke a néno ke a v̄ninò ke a dakúnanò ke a zída, ani f̄s̄ à ke ma ìba ūro.
- 27 Gbē kù adi a lígbāndurukpana sé àḡs̄ téomairo, ade ni f̄s̄ à ke ma ìba ūro.
- 28 Tó á gbēke ye à kpédidikšana bo, ani vute ḡia à a ɔḡo d̄oɔo à gwa, tó ani f̄s̄ à z̄i p̄i k̄eroo?
- 29 Tó adi ke lero, akù à ē p̄ete, tó adi f̄s̄ à a làkaro, gbē kù à è p̄inki ni a lalandi ke
- 30 ò p̄i: Gbē díkína nà kpébonaaa à f̄ua à a mì de.
- 31 Ke tó kína ke ye à gé z̄l̄ ká kù kína pāndeo, ani vute ḡia à a laasun lé à gwa, tó a soza ḡà kurinò ni f̄s̄ ò kù kpá soza ḡà baro kù òten sunoaroo?
- 32 Tó à è áni f̄s̄ro, ani z̄irinò z̄i, de ò lédok̄on̄kena yā gbekaa zaade adi ká k̄aniro.
- 33 Lem̄e d̄o, tó á gbēke dí ɔ gbare p̄ó kù à v̄n̄o p̄inkiro, ani f̄s̄ à ke ma ìba ūro.
- 34 Wisi bi p̄ó nname, ama tó a í nna tà, daran oni ke nà à ḡs̄ nna d̄oɔo?
- 35 À mana z̄it̄e ke zùgb̄okatekinero, òdi k̄otem̄e. Gbē kù à sá v̄i à yā p̄i ma.

15

Pó s̄atenano
(Mat 18:12-14)

- 1 B̄eɔḡos̄irinò kù durunnakerinò ten na Yesui de ò a yā ma í p̄inki.
- 2 Akù Farisinò kù ludayādannerinò yáket̄e kà ò p̄i: Gbē díkína di durunnakerinò sí à p̄ó ble k̄unwo leele.
- 3 Akù Yesu yā díkína l̄ék̄saínne à p̄i:
- 4 Ò p̄i á gbēke sá v̄i m̄en bas̄oro, akù a do s̄ate, àdi a bas̄oro donsari tó s̄en à p̄ete sá kù à s̄ate p̄iiri ari à gé leroo?
- 5 Tó à bòa, àdi a sé à da a ḡan kù p̄onnao
- 6 à táo be, à a gbēnnano kù a f̄arandidenò s̄isi à piínne: À p̄onna ke kúmao. Ma a sá kù à s̄ate p̄i l̄e.
- 7 Lem̄e d̄o maten oáre, oni p̄onna ke ludambe durunnakeri m̄en do kù à nèsee lite yā musu de gbē mana gbēnon bas̄oro donsari kù ò nèselitena ni v̄ironoia.
- 8 N̄ogbē kù à andurufu ɔḡowapu v̄i m̄en kuri s̄s̄ bi, tó a m̄en do s̄ate, àdi fitila na à kpé wara, à wete busebuse ari à gé leroo?
- 9 Tó à bòa, àdi a gbēnnano kù a f̄arandidenò s̄isi à piínne: À p̄onna ke kúmao. Ma a andurufu ɔḡo kù à s̄ate p̄i l̄e.
- 10 Lem̄e d̄o maten oáre, Luda malaikano di p̄onna ke durunnakeri m̄en do kù à nèsee lite yā musu.

Néḡsgbē kù à s̄ate

- 11 Yesu p̄i d̄o: Gbēke mé à kun à néḡsgbēnon v̄i m̄en pla.
- 12 Akù Sabi p̄i a dene: Baa, ñ ma baka kù maniḡs̄ v̄i túbi ḡun kpáma. Akù de p̄i a aruzek̄e kp̄aateteínne.
- 13 Adi ke ḡoro plaro, akù Sabi a p̄on̄o nàk̄sa p̄inki, à tà b̄usu pānden z̄az̄a. Gwen à a aruzek̄e k̄akaten p̄ap̄ak̄enaa ḡun.
- 14 Kù à p̄ó kù à v̄inò d̄e p̄inki, akù nà gbāna kà b̄usuu p̄in, akù à ḡs̄ kù takasio.
- 15 À ḡe à nà b̄usuu p̄i gbēkei zamalingakeri ũ, akù gbē p̄i a gb̄are a bura à p̄oble kpá al̄eden̄o.
- 16 Adiḡs̄ ye à p̄ó t̄eke kù al̄eden̄o ten ble ble à k̄a, ama òdi p̄óke kp̄aaro.
- 17 Kù à laakar̄ii sù à p̄i: Ma de zamalingakerin̄on p̄oble v̄i diñȳi, akù maten ga kù n̄aao la.
- 18 Mani fute mà tá ma de kínaa, mani pine: Baa, ma durunna k̄e Ludane kù mok̄on̄wo,
- 19 mádi ká ò ma s̄isi n né ũ dor̄o. Ñ ma díte n zamalingakerin̄o do ũ.
- 20 Akù à f̄ute àten tá a de kínaa. Kù à té z̄á àten su, a de p̄i a è, akù à k̄ene w̄enda. À bàa si à ḡe à k̄usia, à lé p̄ea.
- 21 Akù né p̄ii pine: Baa, ma durunna k̄e Ludane kù mok̄on̄wo, mádi ká ò ma s̄isi n né ũ dor̄o.
- 22 Akù de p̄ii p̄i a z̄ikerin̄one: À gé likalika, à uta z̄s̄k̄o mana kù à de a k̄paranoia sé à suo à dane, à t̄anka dane, à kyate kp̄áne.
- 23 À z̄usane b̄oro m̄ek̄pana kù à de, ò só p̄onnakenaa ḡun,
- 24 zaak̄u ma né p̄ii ḡà à f̄utem̄e. À s̄atem̄e, akù ma a l̄e. Akù ò nà p̄onnak̄enaaa.
- 25 Woru s̄s̄ à kpé bura. Kù àten su à kà k̄ani kù beo, akù à bata ũ mà d̄o kù k̄s̄k̄o k̄inio.
- 26 Akù à z̄ikerin̄o do s̄isi, à a là b̄on̄ òten kee.
- 27 Akù à w̄ea à p̄i: N dakúna mé à sù, akù n de z̄usane b̄oro m̄ek̄pana d̄e, kù à a l̄e aafia ȳai.
- 28 Akù Woru p̄o f̄e, à gi ḡe onnȳi. Kù a de bò, à k̄ute k̄ene,

- 29 akū Woru pii pi a dene: É'e! À kà wè ùgbangba kù maten zī kenne, mádi gí n yāi zikiro, akū bee blèkofini gokū ndi kpáma mà ponna keo kù ma gbènnanoro.
- 30 Kù n né kù à n aruzeke kàkate karuanone pii sù, n zùsane boro mèkpanaa dene.
- 31 Akū a de pine: Ma né, n kù kùmao goro sinda pinki. Pó kù má ví pinki n póme.
- 32 À kó sio ò pó ble kù ponnaome, zaakū n dakūna pii gà à fute. À sàtame, akū ò a lè.

16

Aruzeke nánisari

- 1 Yesu pi a ibanone: Ogode ke me à kun à begwarii dite a zikerinone. Akū ò sù ò koromotoo kene ò pi, àteni a aruzeke kakate.
- 2 Akū à a sisi à pine: Yā kù ma mà n musu de deramee? N yā kù nten ke n begwanaa gūn babamene. Ini gō de ma begwari ū dorō.
- 3 Akū begwarii pii ò a swēe gūn: Ma dikiri teni ma bo zī gūn, mani ke deraa? Akū dí mani fō mà sē waro, akū barakena demene wé'iyā ū.
- 4 Má dō yā kù mani ke de gbēno ma dite n bea, tó à ma bo zīn.
- 5 Akū à a dikiri finadeno sisi dodo, à gbē káaku là à pi: N ma dikiri fina kūna ūgbamee?
- 6 À pi: Nisi gáruwa lé basorome. Akū begwarii pii pine: N fina takadan la. N vute n kē bupla akuri likalika.
- 7 Akū à pi gbē pāndene: Mōkōn sō, n fina ūgbame? Akū à pi: Ése asasa basorome. Akū begwarii pii pine: N fina takadan la, n a kē basiikōme.
- 8 Akū dikirii pi begwari nánisaride pi sáabu kpá wéwē kù à kē yā musu. Zaakū andunia dikina gbēno wé zēna de gupuradenola n kō tēne yākenaa gūn.
- 9 Makū sō maten oāre, à gbēnnanō wete kù andunia aruzekeno, de goro kù à làkaáwa, Luda ni gbānake kpáái be kù àdi lākaro gūn.
- 10 Gbē kù à náani ví kù a fitio nigō náani ví kù a zōkōome se. Gbē kù à náani ví kù a fitioro nigō náani ví kù a zōkōo sero.
- 11 Tó adi ke á náani ví kù andunia aruzekero, Luda ni á náani ke kù a yāpuradeo yá?
- 12 Tó adi ke á náani ví kù gbē pānde pōnoro, Luda ni a zida pó kpááwa yá?
- 13 Zikerii di fō à zō ble dikiri mēn planero, zaakū ani zā gbē dogu agō ye gbē doi, ke ani na gbē doa à gbē do gya bo. Áni fō agō zō ble Ludane kù ogōo leelero.

Ogode kù Lazaruo

- 14 Farisino ye ogō. Kū ò yā pii mà pinki, akū òten lézuki ke Yesua.
- 15 Yesu piinne: Adi yā nna kpá a zidaa bisāsirino kīnaame, ama Luda á swē dō. Yā kù à zōkō bisāsirinon Luda di a gya bo.

Ogode kù Lazaruo

(Mat 5:31-32, 11:12-13, Maa 10:11-12)

- 16 Musa doka kù annabino takadano kun ari Yahaya goroa. Zaa goro kua òten kpata kù à bō Luda kīnaa baaru kpá, akū gbē sinda pinki ten wete à gēn kù gbānao.
- 17 Ludambe kù ziteo gētenaa araga de doka pii wānzān fiti gogonala.
- 18 Gbē kù à gi a nanō à nō pānde sē, ade zina kēme. Gbē kù à nō kù ò gīii sē sō, à zina kēn gwe.
- 19 Gōgbē ogode ke kun àdi pōkasa mana ogodeno da, àdigō ponna ke nnamanaa gūn goro sinda pinki.
- 20 Barakeri kù òdi pine Lazaru digō wútena a be gānu gūn, bōno dōdō a mēea.
- 21 Àdigō pōble kù àdi léte ogode pi teburu zite blena ni de. Gbēdanō mé òdigō a bōo pino sāsā.
- 22 Barakerii pii gà, akū malaikano a sē ò tà kāao Ibrahī kuru. Ogode pii gà se, akū ò a vl.
- 23 Kunna wétamma gūn gyāwān, kù à wé sē musu, akū à Ibrahī è zā, Lazaru kù a sare.
- 24 Akū à lé zūi à pi: Baa Ibrahī, n ma wēnda gwa, n Lazaru zī à a one zō ía, à mō à tōmene ma nénea, zaakū maten wāwā ma tévura dikina gūmme.
- 25 Akū Ibrahī pi: Ma né, n tō nnamana kù à likanyī n wēndigoro yā dōngu kù takasi zōkō kù Lazaru kēeo. A laakari kpatena la sà, akū n kù wāwā gūn.
- 26 Abire gbera wēe lōkoto kù ó dagura. Tó gbē ye à bo la à gé á kīnaa, ani firo, gbēke ni fō à bo gwe à su ó kīnaa sōro.
- 27 Akū ogode pii pi: N yā nna Baa, tó lemē, n a zī ma de bea,
- 28 zaakū má dakūnanō ví gbēnon soro. À gé lé darūma, de òsun su gu wāwāde dí gūnlo.
- 29 Akū Ibrahī pi: Ó Musa kù annabino takadano ví, ò n yā ma.
- 30 Akū ogode pii pi: Oi, Baa Ibrahī! Tó gbēke bō gan à gēe n kīnaa, oni n nēse lite.
- 31 Akū Ibrahī pine: Tó odi Musa kù annabino yā maro, bee tó gbēke bō gan, oni a yā síro.

17

*Ludanaanikēnaa**(Mat 18:6-7, 21-22)*

- ¹ Yesu pì a ibanɔne: Yā kù àdì tó gbēnɔ fu digō sariri, ama waiyoo gbē kù ani bo a kīnaa.
² Anigō sàna adene ò wísilɔgbē zòkō dɔ a wakale, ò a zu sèbɛɛ gūn de à tó né dínɔ do fula.
³ Àgō kù kù laakariri. Tó n gbēndo durunna kè, n̄ gé n̄ a le. Tó à a n̄sɛɛ lite, n̄ sùru kenɛ.
⁴ Tó à durunna kēnne gɔɔ do gēn suppla, akù à èra à pìnne gēn suppla a n̄sɛɛ lite, n̄ sùru kenɛ.
⁵ Dikiri žirinɔ pine: N̄ ó ludanaanikena karawere.
⁶ Dikiri pi: Bee tó à Luda náani vī fiti lán efɔ wé bà, áni o síri lí dīne à a žida wo à gé pé sèbɛɛ gūn, ani á yā ma.
⁷ Tó á gbēke zò vī, àten sè wa ke àten sàno dà, tó à sù kù burao, a dikiri ni pine à su à pò ble gōnɔn yá?
⁸ Oi, ani pine à pòble keare, à a uta lite, à suare kù pòbleo kù pómīnaao, àpii ni gbasà à pò ble, à í mī.
⁹ Òdi zò sáabu kpá, kù à yā kù ò dānce kè yāin yá?
¹⁰ Lemɛ ákōnɔ se, tó a yā kù Luda dáare kè pinki, à pi: Zōnɔn ó ú, ó zīn o kè.

Kusu gbēnɔn kurinɔ werekōanaa

- ¹¹ Kù Yesu ten gé Yurusalemu, àten kure Samaria bùsu léa kù Galilio.
¹² Kù àten gē lakutu ken, akù gōgbē kusu gbēnɔn kurinɔ dàale. Ò zɛ dire,
¹³ ò lé zùì ò pi: Dikiri Yesu, n̄ ó wēnda gwa.
¹⁴ Kù à í é, akù à pìnne: À gé à á žida mɔ sa'orinɔne. Kù òten gé, akù ò wèrekōa.
¹⁵ Kù í gbē do è a werekōa, akù à èra à sù, àten Luda sáabu kpá kù kòto gbānao.
¹⁶ À wùte a kùaa Yesu are à fɔ kpaa. Gbē dí bi Samaria gbēme.
¹⁷ Akù Yesu pi: Gbēnɔn kurinɔ mé ò wèrekōaroo? Gbēnɔn kēndonɔn kù máa?
¹⁸ N̄ gbēke dí era à sù Luda sáabu kpáro, sé gbē žitɔ dí yá?
¹⁹ Akù Yesu pine: N̄ fute n̄ tá, ma náani kù n̄ kè mé à n̄ werekōa.

*Bisāsiri Né sunaa**(Mat 24:23-41)*

- ²⁰ Farisinɔ Yesu là kpata kù à bò Luda kīnaa bona gupuraaì, akù à wèrīma à pi: Kpata kù à bò Luda kīnaa dì bo gupuraa ò e kù wéoro.
²¹ Oni pi à gwa la ke à gwa direro. Kpata kù à bò Luda kīnaa pì kù á té lame.
²² Akù à pi a ibanɔne: A gɔɔ ten su kù áni Bisāsiri Né sugɔɔ pìnɔ doke ena ni de, áni ero.
²³ Oni piáre à kù dire ke à kù la, ama àsun géro, àsun téfýiro.
²⁴ Lákù legūpinaa dì gupura kù ludambe lé gu dín kù à lé direkūo nà, len anigō de le Bisāsiri Né sugɔɔ.
²⁵ Sétó à wétamma è manamana gīa, gbāragbēnɔ ni gīi.
²⁶ Lákù à de nà Nuhu gɔɔ, len anigō de le se Bisāsiri Né sugɔɔ.
²⁷ Gbēnɔ ten pò ble, òten í mī, òten nɔ sé, òten zā ke ari Nuhu gèè à gè gó'ite gūn, akù í dà anduniala, ò gāga pinki.
²⁸ Lemɛ dɔ Lutu gɔɔ, òten pò ble, òten í mī, òten pò lú, òten pò yía, òten pò t̄s, òten kpé bobo.
²⁹ Gɔɔ kù Lutu bò Sɔdɔmu, té kù ifántēgbɔɔ kòte bona ludambe, akù ò gāga pinki.
³⁰ Len anigō de le gɔɔ kù Bisāsiri Né ni bo gupuraa.
³¹ Gɔɔ birea gbē kù à kù a kpé musu sún kipa à gē kpé gūn à pónɔ sète à booro. Len dɔ gbē kù à kpé bura sún era à pò sé bero.
³² À tó Lutu nanɔ yā dɔágu.
³³ Gbē kù à ye àgō a wēndi kūna ni kurai. Gbē kù à gī a wēndiii s̄s, ade nigō wēndi vī.
³⁴ Maten oáre, gwāani birea gbēnɔn planɔ nigō wútēna kō sare, oni gbē do sé ò gbē do tón.
³⁵ N̄gbē gbēnɔn planɔ nigō pò l̄s gu dokōna, oni gbē do sé ò gbē do tón.
³⁶ Gōgbē gbēnɔn planɔ nigō kù bura, Luda ni gbē do sé à gbē do tón.
³⁷ Akù ò a là ò pi: Dikiri, má kpaa? À wèrīma à pi: Gu kù gè kún, gwen yumburukunɔ ni kō kakaran.

18

Gyaanɔ kù à zè yákpatekerila

- ¹ Yesu yā lèkōañne de à mōñne ògō adua ke Ludaa baala'i, òsun kpasaro.
² À pi: Yákpatekeri ke mé à kù wēte kea, à Luda vīna víro, àdì gbēke yā daro.

³ Gyaano ke kú wɛtɛ pìi gūn, àdigɔ su a kīnaa gɛ̀n baaakɔ̀ àdi pi: Ñ ze kūmao ma ibɛɛ yá musu.

⁴ Adi wero ari gɔɔ pla. Abire gbera à pì a zīdane: Bee tó má Luda vīna vīro, akūsɔ̀ madi gbɛ̀ke yá daro,

⁵ lákú gyaano pì ten wari dɔma nà, mani ze k̄āao. Tó mádi ke lero, a zemalana lakanaa sari ni ma kpasame.

⁶ Akú Dikiri pi: À yákpatekeri vāni yá'ona ma.

⁷ Luda ni ze kú gbɛ̀ kú à ñ sé ɔten wiki léa fānantɛ̀ kú gwāaninɔroo? Ani mɛ̀yīda ke kú werūmanaon yá?

⁸ Maten oáre, ani ze kūñwome ḡɔnɔ. Bee kú abireo tó Bisāsiri Né sù, ani a nāanikeri e andunia gūn yá?

Farisi kú be'oḡosirii

⁹ Akú à ɛ̀ra à yá dīkīna lɛ̀k̄ɔa gbɛ̀ kú òdi ñ zīda ditɛ mana ò ñ gya bonɔne.

¹⁰ Gbɛ̀non pla kenɔ mé ò gɛɛ adua ke Luda ɔnn, gbɛ̀ do bi Farisime, gbɛ̀ do sɔ be'oḡosirii.

¹¹ Farisi pi zena, àten adua ke. À pì a swèɛ gūn: Luda, ma n sáabu kè kú má de lán gbɛ̀ kparanɔ bāro, dibidibikerinɔ, nāanisaridenɔ, zinakerinɔ ke lán be'oḡosiri dí bà.

¹² Madiḡɔ lé yī gɔɔ plapla azuma kú azumaa. Pó kú ma lè pínki madi a kuride bonne.

¹³ Be'oḡosirii pì sɔ ze dire, adi f̄ɔ à wé sè à musu gwà sero. À a zīda kèkè à pì: Luda, ñ sùru ke kūmao, durunnakeriime ma ũ.

¹⁴ Maten oáre, ḡoḡbɛ̀ pìi tà a bea Luda yāsinakāao gūmmɛ, adi ke Farisi p̄inlo. Zaakú gbɛ̀ kú àdi a zīda kara, Luda ni a busa. Gbɛ̀ kú àdi a zīda busa sɔ, Luda ni a kara.

Arubarikadana n̄n̄ngu

(Mat 19:13-15, Maa 10:13-16)

¹⁵ ɔTen su Yesune kú ñ né f̄itinɔ de à ɔ narūma. Kú a ibanɔ è le, akú ò ḡin̄ne.

¹⁶ Akú Yesu n̄n̄ɔ sisi à pi: À tó n̄n̄ɔ su ma kīnaa, àsun ḡín̄nero, zaakú ñ takanɔ p̄ɔn kpata kú à b̄ò Luda kīnaa ũ.

¹⁷ Yāpuran maten oáre, gbɛ̀ kú ani kpata kú à b̄ò Luda kīnaa sí lán né f̄iti b̄aro ni ḡɛ̀nlo.

Aruzekede

(Mat 19:16-30, Maa 10:17-31)

¹⁸ Gbānade ke sù à Yesu là à pi: Danneri mana, deran mani ke mà wèndi kú àdi lākaro lee?

¹⁹ Yesu pine: À kè dera n pì, má manaa? Gbɛ̀ke manaro, sé Luda ado.

²⁰ Ñ dokanɔ d̄s: Ñsun zina kero, ñsun gbɛ̀ dero, ñsun kpāni oro, ñsun yá dí n gbɛ̀dakearo, ñḡɔ̀ b̄ɛɛ lí n de kú n daone.

²¹ Akú à pine: Zaa ma né f̄iti gɔɔa má yá bireno kūna pínki.

²² Kú Yesu yá p̄ii mà, à pine: Yá mèn do mé à ḡɔ̀nne. Ñ pó kú ñ v̄inɔ yía pínki, ñ a ɔgo kpá takasidenɔa, ñiḡɔ̀ aruzekɛ v̄i ludambɛ. Abire gbera ñ mó ñ tɛ́mai.

²³ Kú à yá p̄ii mà, a n̄sɛɛ yāka, zaakú aruzekɛz̄ɔk̄ɔdeme.

²⁴ Kú Yesu a gwà, akú à pi: À z̄i'ũ manamana aruzekedene à ḡɛ̀ kpata kú à b̄ò Luda kīnaa gūn.

²⁵ Lakumi gēna p̄ɔɔwɛɛn araga de aruzekede gēna kpata kú à b̄ò Luda kīnaa gūnla.

²⁶ Akú gbɛ̀ kú ò yá p̄ii màno pi: Tó lemɛ, dí mé ani f̄ɔ̀ à surabana lee?

²⁷ Yesu werūma à pi: Yá kú bisāsiri f̄ua à ke, Luda kīnaa àdi sí ke.

²⁸ Akú Pita pi: O beebɔ pínki tò o tenyī.

²⁹ Akú Yesu p̄in̄ne: Yāpuran maten oáre, gbɛ̀ kú à a bɛ̀ tò ke a nanɔ ke a v̄in̄inɔ ke a dakūnanɔ ke a de ke a da ke a n̄n̄ɔ kpata kú à b̄ò Luda kīnaa yāi,

³⁰ adɛ̀ ni ɛ̀ra à abire taka le de yāla dasidasi andunia dí gūn, ani wèndi kú àdi lākaro le andunia kú àten su gūn.

Yesu ɛ̀ra à a ga kú a vunaao ya'onaa

(Mat 20:17-19, Maa 10:32-34)

³¹ Yesu a gbɛ̀non kuri awɛɛplanɔ kākaraai, akú à p̄in̄ne: ɔTen gé Yurusalemu. Gwen yá kú annabinɔ kè Luda yān Bisāsiri Né musu ni papan pínki sà.

³² Oni a kpá buri pānde gbɛ̀nɔa, oni a fobo, oni a s̄s̄s̄, oni lé'i sua, oni a gbɛ̀ kú fl̄āao, oni a de,

³³ a gɔɔ aak̄ɔde zī ani fute.

³⁴ Ama a ibaa pinɔ dí a ke m̄i d̄s̄ro, zaakú yá p̄ii m̄i utenañne, ò d̄s̄ yá kú àten oro.

Vīna barakeri werek̄sanaa

(Mat 20:29-34, Maa 10:46-52)

³⁵ Kú Yesu kà k̄ani kú Yerikoo, v̄ina ke vutena zé léa, àten bara ke.

³⁶ Kū à mà gbě̀nɔ̄ tɛn gēte dasi, akū à n̄ lá à pì, bón òten kee.
³⁷ Akū ò pìne, Yesu Nazera mé àten gēte gwe.
³⁸ Akū à lé zui à pì: Yesu, Dauda buri, n̄ ma wēnda gwa.
³⁹ Gbē kú ò té arenɔ̄ gine ò pì à yīte, akū à lé gbāna zuna kàra àten pì: Dauda buri, n̄ ma wēnda gwa.
⁴⁰ Yesu zè à pì ò mós káao. Kū à sù, akū Yesu à là à pì:
⁴¹ B̄ n̄ ye mà kenne? À wèa à pì: Dikiri, má ye ma wé gu eme.
⁴² Akū Yesu pìne: N̄ gu e. Ma náani kú n̄ kè mé à n̄ werek̄s̄a.
⁴³ Zaa gwe ḡnɔ̄ à wé gu è, akū à t̄ei, àten Luda sáabu kpá. Kū gbē s̄inda p̄ínki è le, akū ò Luda t̄s̄ b̄ò.

19

Zakeusi

¹ Kū Yesu kà Yeriko, àten gēte a gūn.
² Gbēke kú gwe a t̄s̄n Zakeusi. Be'oḡosirinɔ̄ gbē z̄sk̄ɔ̄me, akús̄ aruzekedeme.
³ Àten wete à e gbē kú Yesu de a ū, ama gbē kutuum̄e, adi f̄5 à a èro pari yāi.
⁴ Akū à bàa lè à gēe are à didi síri lía de à Yesu e, zaakū ani gēte gwe kpame.
⁵ Kū Yesu kà gwe, akū à wé s̄e musu à pìne: Zakeusi, n̄ kipa líkalika. Séde mà kipa n̄ bea gbāra.
⁶ Akū Zakeusi kipa líkalika, à gbānake kpai kú p̄onnoa.
⁷ Kū gbě̀nɔ̄ è le, akū òten yākete ká ò pì: À gēe kipa durunnakeri bea.
⁸ Akū Zakeusi f̄ute à zè à pì Dikirine: Dikiri, mani ma aruzek̄e kpado kpaate takasidenɔ̄ne. Tó ma gbēke blè s̄5, mani era mà a gēne kpáa leu siik̄ɔ̄me.
⁹ Akū Yesu pìne: On dí denɔ̄ surabanaa è gbāra. Zaakū gbē d̄ik̄ina se bi Ibrah̄i burime.
¹⁰ Bisāsiri Né sù de à gbē kú à s̄ate wete à a sura bame.

Ɔḡɔ̄dakena z̄ikerinɔ̄ne

(Mat 25:14-30)

¹¹ Ḡō kú òteni a yā pì ma, akū à èra à yā kàrañe do. Lákū à kà kani kú Yurusalemuo nà, òten da kpata kú à b̄ò Luda k̄inaa ni bo gupuraa ḡn̄ɔ̄me, akū à yā lèk̄sañe
¹² à pì: Kína buri ke mé àten gé kpata ble b̄usu z̄az̄an, ani era à su.
¹³ Akū à a z̄ikerinɔ̄ sisi gbě̀nɔ̄n kuri, à andurufu ɔ̄ḡowapu kpà n̄ baadia mèn bas̄ɔ̄ɔ̄ro à p̄ínne: Àḡɔ̄ laga táo ari màḡɔ̄ gé su.
¹⁴ A b̄usudenɔ̄ s̄5 ò z̄aagu, akū ò z̄ir̄inɔ̄ z̄l̄ a kpe ò pì: Óni we gbē pì kí blew̄erero.
¹⁵ A suna kú kpatablennaoḡbera, à pì ò z̄ikeri kú a ɔ̄ḡo kp̄am̄ma p̄inɔ̄ sisi, de à le à d̄5 lákū ò àree lè nà.
¹⁶ Gbē káaku sù à pì: Dikiri, n̄ ɔ̄ḡo p̄ii àree k̄aramene leu kuri.
¹⁷ Akū à pìne: N̄ kè z̄ikeri mana. Lákū n̄ náani v̄i kú a f̄itio nà, ìniḡɔ̄ gbāna v̄i wēte mèn kurinɔ̄a.
¹⁸ Gbē plade sù à pì: Dikiri, n̄ ɔ̄ḡo p̄ii àree kè leu ɔ̄ɔ̄ro.
¹⁹ Akū à pìne: M̄ok̄s̄n s̄5, ìniḡɔ̄ gbāna v̄i wēte mèn ɔ̄ɔ̄ronɔ̄a.
²⁰ Akū gbē p̄ande sù à pì: Dikiri, n̄ ɔ̄ḡon la. Ma ùte kokona bizakasa gūn.
²¹ Má n̄ v̄ina v̄i, zaakū n̄ yān̄on z̄l̄'ū. Ndi p̄ó kú ndi ditero sé, ndi p̄ó kú ndi t̄oro kē.
²² Akū à pìne: Z̄ikeri zara, n̄ lé mé à n̄ kari kè. N̄ d̄5 kú ma yān̄on z̄l̄'ū, madi p̄ó kú madi ditero sé, madi p̄ó kú madi t̄oro kē.
²³ Kū n̄ d̄5 le, b̄ȳain̄ ndi ɔ̄ḡɔ̄da keoñneroo, de tó ma su, mà a p̄ó sí kú a àreeo?
²⁴ Akū à pì gbē kú ò kú gwenɔ̄ne: À a ɔ̄ḡo p̄i sía à kpá gbē kú à àree lè leu kuriiia.
²⁵ Akū ò pìne: Dikiri, à àre leu kuri k̄ina k̄ò.
²⁶ Akū à w̄er̄mma à pì: Maten oáre, gbē kú à p̄ó v̄in̄ Luda ni karane. Gbē kú à v̄iro s̄5, bee p̄ó kú à v̄i Luda ni síame.
²⁷ Ma ibere kú ò ye mà kí bleñneronɔ̄ s̄5, à mós k̄uñwo la à n̄ dede ma are.

Gbanak̄ekp̄ana Yesui Yurusalemu

(Mat 21:1-17, Maa 11:1-19, Yuh 12:12-19)

²⁸ Kū Yesu yā p̄ii ò à làka, akū à dà z̄én, àten gé Yurusalemu.
²⁹ Kū à kà kani kú Betefageo kú Betanio, s̄is̄i kú òdi pi Kùkpe ger̄eei, akū à a ìbaa z̄l̄ gbě̀nɔ̄n pla
³⁰ à p̄ínne: À gé lakutu kú à kát̄e á are direkū gūn. Tó a gē, áni zaakin̄e b̄òr̄o e b̄àd̄ona gwe, gbēke dí dia z̄ik̄iro. À poro à suo.
³¹ Tó ò á lá ò pì, à kè deran àten poroo, à pi Dikiri mé à yei.

32 Akū z̄irino ḡe, ò è lākū à òr̄ne nà.
 33 Kū òten zaaki p̄i poro, akū a dikirino n̄ lá ò p̄i: Dí mé à p̄i à zaaki p̄i poroo?
 34 Ò w̄er̄ma ò p̄i: Dikiri mé à yei.
 35 Akū ò sù k̄u zaaki p̄io Yesune, ò n̄ utano kp̄ate, akū ò Yesu dia.
 36 Lākū àten gé nà, gb̄eno teni n̄ utano kp̄ate z̄en.
 37 Kū à kà k̄ani k̄u gu k̄u zé p̄i m̄i p̄ete Kùkpe s̄is̄i guvutenwo, akū p̄onna gūn a iba k̄u ò t̄ein̄ p̄inki nà Luda saábukpanaaa k̄u k̄oto gb̄anao daboyá k̄u ò èno musu p̄inki
 38 ò p̄i:

Arubarikaden k̄ina k̄u àten su k̄u Dikiri t̄o ù.
 Aafia k̄u ludambe!

Ò Luda t̄o kpá zaa musu!
 39 Farisi k̄u ò kú z̄aa gūn ken̄o p̄ine: Danneri, n̄ pata n̄ iban̄o.
 40 Akū à w̄er̄ma à p̄i: Maten oáre, t̄ó ò ȳl̄te, gb̄eno mé oni wiki p̄i lé.

Yesu s̄od̄na Yurusalemuden̄o

41 Kū à nà Yurusalmui, à gwà, akū à s̄o d̄o à musu
 42 à p̄i: Tó n̄ yá k̄u ani sunne k̄u aafiaaoo d̄s̄ gb̄ara yá dé, de à ke nna. Tera sà à utenanneme.
 43 A gor̄o ni su k̄u n̄ iberen̄o ni su ò gbà leino d̄o ò likanyí ò n̄ kagura ke
 44 oni n̄ gboro oni n̄ gb̄eno ú l̄s̄ z̄it̄ea. Bee gb̄e ken oni t̄ó didik̄s̄aro, k̄u r̄idi gor̄o k̄u Luda w̄e kp̄atenyí d̄ro yáí.

Yesu kunna Luda onn

(Mat 21:12-17, Maa 11:15-19, Yuh 2:13-22)

45 Kū Yesu ḡe Luda onn, akū à p̄e lagayarin̄o.
 46 À pīn̄e: Ò k̄e Luda yán ò p̄i: Ma kp̄e niḡs̄ de aduak̄e kpe ùme, akū a lit̄e gb̄blerino t̄o ù.
 47 Lākū gu diḡs̄ d̄o nà Yesu diḡs̄ yá dañ̄e Luda onn. Akū sa'orikino k̄u ludayadannerino k̄u gb̄e z̄sk̄no ten zé wete ò a de,
 48 ama odi a kena zé ero, k̄u gb̄e s̄inda p̄inki s̄a kpá òteni a yá ma yáí.

20

Yesu gb̄ekana a ikooi

(Mat 21:23-27, Maa 11:27-33)

1 Z̄ikea Yesu ten yá da gb̄en̄o Luda onn, àten baaru nna kp̄áine, akū sa'orikino k̄u ludayadannerino k̄u gb̄e z̄sk̄no su
 2 ò p̄ine: N̄ owere, iko kpaten nten yá d̄ino keoo? Dí mé à n̄ gba iko dí pi?
 3 Akū à w̄er̄ma à p̄i: Makū se mani yá gb̄ekaáwa. À omene,
 4 Yahaya gb̄eno da'it̄ekenaa bò Luda k̄inaan yáa, ke bis̄asiri k̄inaame?
 5 Akū ò yá ḡḡs̄ ò p̄i: Tó ò p̄i Luda k̄inaame, ani ó la, b̄oyáin̄ ódi Yahaya yá síroo?
 6 Tó ò p̄i bis̄asiri k̄inaame s̄s̄, gb̄e s̄inda p̄inki ni ó pápa k̄u gb̄eero ò ó dede, zaakū ò Yahaya annabike si.
 7 Akū ò w̄ea ò p̄i: Ó d̄s̄ gu k̄u à b̄onlo.
 8 Akū Yesu pīn̄e: Makū se mani iko k̄u maten yá d̄ino keo oárero.

Geepi líkpe arukerino

(Mat 21:33-46, Maa 12:1-12)

9 Akū Yesu era à yá l̄ek̄s̄añ̄e à p̄i: Gb̄eke mé à geepi líkpe bà, akū à nà arukerino n̄ ò ì à f̄ute k̄u táo à gor̄o pla k̄e gwe.
 10 Kū geepiz̄gor̄o kà, akū à a z̄iri ke z̄l̄ arukerii p̄in̄o, de ò a geepi né p̄i kpáa, akū arukerii p̄ino a gb̄e, ò à gb̄are okori.
 11 Akū à era à z̄iri p̄ande z̄l̄ d̄o, akū ò a gb̄e ò wé'i d̄a ò a gb̄are okori.
 12 Akū à era a gb̄e aak̄s̄de z̄l̄ d̄o, akū ò a k̄inna ò p̄ea.
 13 Akū burade p̄i p̄i: Mani ke derame s̄aa? Mani ma néḡs̄gb̄e m̄en do yenyíde z̄ir̄ma. Ke oni a yá da gw̄e?
 14 Kū arukerii p̄ino a è, ò pik̄s̄ne: Túbiblerin̄ dí, ò a de, a túbí ni ḡs̄were.
 15 Akū ò bò k̄áo bura gūn, ò a d̄e.
 T̄s̄! B̄ón burade pi ni ke k̄uñwoo?
 16 Ani su à arukerii p̄ino dede à bura p̄i na gb̄e p̄anden̄o n̄ ò ì. Kū gb̄eno yá p̄i mà ò p̄i: Òsun ero!
 17 Akū Yesu n̄ gwá t̄ii à p̄i: Yá k̄u ò k̄e Luda yán dík̄ina de deraa?
 Gb̄e k̄u kp̄eborino p̄a kp̄ai
 mé à ḡs̄ kp̄e kusuru gb̄e m̄ide ù.

18 Gbɛ kũ à lɛtɛ gbɛɛ plia ni wíwime.
Tó gbɛɛ pii lɛtɛ à si gbɛa sɛ, ani a ú lɔmɛ.

*Be'og-kpana Sizaa ya
(Mat 22:15-22, Maa 12:13-17)*

19 Lundayadannerinɔ kũ sa'orikinɔ dɔ̄ kũ n̄ yain à yalɛkɔanaa pi ò, akũ ò zé wɛtɛ ò a kũ ḡnɔ, ama ò vina kɛ gbɛnɔnɛ.

20 Ọtɛni a kpákpa, akũ ò zambade kũ ọtɛni n̄ zida dite gbɛ mana unɔ zla, de ò le ò a kũ a ya'onaa gũn, ò a kpá n̄ búsu gbánadea à gbána mɔnɛ.

21 Akũ zambade pinɔ a là ò pi: Danneri, ó dɔ̄ kũ ndi yá ò n̄ yá dañne a zéa, ndi gbɛ wé gwao, ndi Luda zé dañne kũ yápurao.

22 À zé ví ò be'oḡ kpá Sizaa yá ke òsun kpáaro?

23 Yesu n̄ manafikike d̄m̄ma, akũ à piñine:

24 À oḡ pi ò mɔmɛnɛ mà gwa. Dí mi wanzán dí kũ a t̄soo? Ọ wèa ò pi: Siza pómɛ.

25 Akũ à piñine: T̄s, à p̄s kũ à de Siza p̄s ù kpá Sizaa, à p̄s kũ à de Luda p̄s ù kpá Luda.

26 Akũ ò fúa ò a kũ a ya'onaa gũn gbɛnɔ wára. A yáwemmanaa bò n̄ sare, akũ ò n̄ lé nàk̄sa.

*Gɛnɔ vuna ya
(Mat 22:23-33, Maa 12:18-27)*

27 Akũ Sadusi kũ òdi pi gɛnɔ di vuronɔ sù Yesu kinaa, ò a gbɛka

28 ò pi: Danneri, Musa ọwɛɛ a takada gũn à pi: Tó gbɛ gá à a nanɔ tò né'isari, a dakuna gyaanɔ pi sé de à le à né buri dato a v̄inine.

29 Lemɛ dedokɔnɔnɔn kun gbɛnɔn suppla. Woru nɔ sɛ, akũ à gá né'isari.

30 Akũ Sabi nɔ pii sɛ dɔ.

31 Sabi gbera Biɔ sɛ dɔ. Ọ kɛ lɛ n̄ gbɛnɔn suppla n̄ pinki, ò gaga né'isari.

32 N̄ pinki gberan nɔ pii gá sɛ.

33 T̄s! Gɛnɔ vuna gɔrɔ z̄i n̄ dí mé aniḡs nɔ pi víi? Zaakũ n̄ gbɛnɔn suppla n̄ pinki ò a d̄s nɔ ùmɛ.

34 Akũ Yesu wèmma à pi: Andunia la gbɛnɔ di nɔ sé òdi zā ke,

35 ama gbɛ kũ Luda dite kũ ò k̄s sio ò bo gan ò andunia dufu lenɔ ni n̄ séro, oni zā kero.

36 Oniḡs kun lán malaikanɔn kun nàme, oni ga doro. Oniḡs de Luda néɔ ùmɛ, ḡavunɔ ù.

37 Bee Musa à gɛnɔ vuna yá biriañne, gu kũ à tariankpá yá òn à pi, Dikirime Ibrahim̄ kũ Isaakuo kũ Yakubuo Luda ù.

38 Dikiri di ke gɛnɔ Luda ọro, gbɛ b̄nɛnɔ Ludame, zaakũ gbɛ s̄inda pinki b̄nɛ Ludane.

39 Akũ lundayadanneri kenɔ fute ò yá ò ò pi: Danneri, n̄ yá mana ò.

40 Akũ òdi sù ò yake làa doro.

*Arumasihu buri ya
(Mat 22:41-46, Maa 12:35-37)*

41 Yesu n̄ lá à pi: À kɛ dera òdi pi Dauda burin Arumasihu ùu?

42 Zaakũ Dauda pi Zabura takada gũn:

Dikiri pi ma dikirinɛ à vute a ọplai

43 ari àḡs a ibɛrɛnɔ kɛnɛ ùntin ù.

44 Kũ Dauda a sisi Dikiri, à kɛ dera aniḡs de a buri ù d̄o?

*Lundayadannerinɔ kũ Farisinɔ manafiki
(Mat 23:1-36, Maa 12:38-40)*

45 Kũ gbɛ s̄inda pinki teni a yá ma, akũ à pi a ibanɔnɛ:

46 À laakari kɛ lundayadannerinɔi. Ọdiḡs ye ọḡs kure kũ uta z̄ok̄nɔo dana, de ọḡs f̄s kpákpañma etɛnɔa. Ọdiḡs ye ò vute aduakɛkpe vuteki mananɔn kũ p̄onna p̄oble vuteki mananɔo.

47 Ọdi adua gbàna ke de gbɛnɔ n̄ e yá, akũ òdi gyaanɔn kpé símma. N̄ wétámmana niḡs pás̄i de gbɛ s̄inda pinki p̄la.

21

*Gyaanɔ takaside gbadanaa
(Maa 12:41-44)*

1 Kũ Yesu wé sɛ musu, akũ à è ọḡdenɔ teni n̄ gbanɔ ká ọḡdaki gũn.

2 Akũ à gyaanɔ takaside ke è gwe, à k̄obɔ pla dàn.

3 Akũ à pi: Yápuran maten ọare, gyaanɔ takaside pi ọḡs dàn de gbɛ s̄inda pinki.

4 Zaakũ n̄ ọḡs dasi gũnn ò b̄on ò k̄an n̄ pinki. N̄oḡb̄i pi s̄s, a takasikɛ gũn p̄s kũ à ví à p̄s bleon à dàn pinki.

Yurusalemu kakatena kū andunia lākagorɔ sèedanɔ
 (Mat 24:1-22, Maa 13:1-20)

⁵ Gbèkenɔ ten Luda ɔn yá o, ò pì ò a kpénɔ kèke mana kū gbè mananɔ kū pɔ́ kù ò Luda gbàno, akù Yesu pì:

⁶ Gorɔke ni su, pɔ́ kù a è dínɔ, bee gbè ken oni tó dikɔaro, oni gboro pínkime.

⁷ Akù ò a là ò pì: Danneri, boren yá dínɔ ni kee? Bó mé anigɔ de a kegorɔ sèeda úu?

⁸ Akù à wèrma à pì: À laakari ke, àsun tó ò á sàtero, zaakù oni su dasi kù ma tó, onigɔ pi Arumasihume n̄ ù, gorɔ pì sɔ́ à kà káni. Ásun tényíro.

⁹ Tó a zínɔ baaruu mà ke futekɔina yāno, àsun tó vīna á kuro. Sé abirekūno ke káaku gīa, ama andunia ni lāka gōno.

¹⁰ Akù à piñne: Buri kù burio ni futekɔi, leme dɔ būsú kù būsúuo.

¹¹ Zite yīgāyīgāna pāsino kù nāao kù gagāyāno nigɔ́ kù gukenɔa. Alesi bène vīna yāno ni bo ludambe.

¹² De yá pino kpé à su pínki oni á kùkù ò wé táawa. Oni á na aduakekpedenone n̄ ɔ́, oni á kà kpésiran, oni gé káao kīnanɔ kù būsú gbè zɔkɔno are ma tó yāi,

¹³ anigɔ deñne ma sèedadeno ù.

¹⁴ À á laakari kpáte, àsun káaku yá kù áni o damu kero,

¹⁵ zaakù makù mé mani yá daaré á lén, mani á gba ɔndɔ, de á ibere ke sún gí a yāi ke à á éke boro.

¹⁶ Bee á de kù á dao kù á vīnino kù á dakūnanɔ kù á daneno kù á gbēnnano ni á kpárima, ò á gbèkenɔ de.

¹⁷ Gbē sīnda pínki ni zāágu ma yāi,

¹⁸ ama bee á mikā wén do ni zukūnaro.

¹⁹ Zena gbāna gūn áni wēndi le.

²⁰ Tó a è zīkarino lika Yurusalemui, àgɔ́ dɔ́ kù a kakatena zà doro.

²¹ Gbē kù ò kù Yudeano bàa sí ò m̄ pé kpino, gbē kù ò kù Yurusalemuno fākɔa. Lakutudeno sún gē a gūnlo.

²² Zaakù gorɔ pi bi wétammagorɔme, de yá kù ò kè Luda yān papa pínki yāi.

²³ Waiyoo n̄sindarenɔ kù nérandenɔ gorɔ birea, zaakù būsú pi wari nigɔ́ zɔkɔ, Luda pɔ́fē ni kipa gbē pino.

²⁴ Oni n̄ gbèkenɔ dede kù fēnedao, oni n̄ gbèkenɔ kùkù ò tá kúnwo būsú sīnda pínki gūn zìzɔno ù, buri pādenɔ ni kiti pá Yurusalemu ari n̄ gorɔ papa.

Bisāsiri Né suna
 (Mat 24:29-35, Maa 13:24-31)

²⁵ Sèedanɔ nigɔ́ kù ifántēa kù m̄vurao kù susunenɔ, buri sīnda pínki nigɔ́ kù p̄siran andunia gūn. Onigɔ́ kù bídi gūn ísira kīni kù a zuzunao yāi.

²⁶ Vīnakena yá kù àteni su anduniaaa yāi gídi ni tó gbēno gbāsī lé, zaakù pɔ́ kù ò kù ludambeno ni sate n̄ kúkia,

²⁷ gbase wà Bisāsiri Né suna e ludambe lukun kù gbānao kù gakuri zɔkɔno.

²⁸ Tó yá bireno nà kenaa, à fute à ze, à á m̄ sé musu, zaakù á surabana mé à kà káni.

²⁹ Yesu yá lèkɔañne à pì: À kaka lí gwa kù lí kparano.

³⁰ Tó a è ò lá b̄tɔɔ kù, adì dɔ́ á zida kù guwānagorɔ kà káni.

³¹ Leme sɔ́, tó a è yá pino ten ke le, àgɔ́ dɔ́ kù kina kù à b̄ò Luda kīna sunaa kà káni.

³² Yāpuran maten oāre, gorɔ dí gbēno ni gētero ari yá pino gé keo pínki.

³³ Musu kù ziteo ni gēte, ama ma yāno gētena vīro.

³⁴ À laakari ke. Ásun tó pāpākena kù wēdekēnaao kù wēndi damukēnaao á laakari síawaro, de a sugorɔ sún á kù kanto lán tankute bāro yāi.

³⁵ Zaakù ani kúte gbē kù ò kù andunia gūnno gu sīnda pínki.

³⁶ À itē ke, àgɔ́ adua ke baala'i, de à f̄ à piti yá kù àten sua pínki à ze Bisāsiri Né are.

³⁷ Lákù gu digɔ́ dɔ́ nà Yesu digɔ́ yá dañne Luda ɔnn. Tó ɔkɔsi kè, àdi bo à gé i Kùkpe s̄s̄igerēei.

³⁸ Kɔnkɔkɔnkɔ gbē sīnda pínki di fute à gé a yá ma Luda ɔnn.

22

Lékpakūsuna Yesu
 (Mat 26:1-5, Maa 14:1-2, Yuh 11:45-53)

¹ Burodi Futenasari dikpe kù òdi pi Vīnla kà káni.

² Sa'orikinɔ kù ludayādannerino ten zé wete ò Yesu de, zaakù òten vīna ke gbēno.

Yudasi bona Yesu kpe
 (Mat 26:14-16, Maa 14:10-11)

3 Akū Setan gē Yudasi kū òdi pinε Isikarioti gūn, gbēnɔn kuri awεεplanɔ dokeme.
4 Akū Yudasī gēε à yā ò kū sa'orikino kū Luda ɔn dākpāri gbē zōkōnɔ lākū āni ke nà à Yesu kpámma.

5 N̄ pɔ kè nna, akū ò lédokōnɔ kè ò ɔgɔ kpáa.

6 À zèo, akū àten zé wete à Yesu kpámma gbēno kpe.

Vīnla póblenaa

(Mat 26:17-25, Maa 14:12-21, Yuh 13:21-30)

7 Burodi Futenasari dikpe gɔɔ kà, gɔɔ kū òdi Vīnla sāne bōrɔɔ kùtu kpá.

8 Akū Yesu Pita kū Yuhanao zī à pi: À gé Vīnla póbleyā kekewere.

9 Akū ò a là ò pi: N̄ ye ò keke mámεε?

10 Akū à wèrɔmma à pi: Tó a ge wete gūn, gōgbē ke ni daále à í sɛna kū loo. À téi ari ɔn kū ani gēn.

11 À o ɔn pi bedene, Danneri pi, mán kipaki kunn, gu kū āni Vīnla pó blen kū à ibanɔɔ?

12 Ani kpé musu zōkō kū ò kēke mɔáre. À póbleyā keke gwe.

13 Kū ò gēε, ò è lākū Yesu órɛnɛ nà, akū ò Vīnla póbleyā kēke gwe.

Dikiri póble

(Mat 26:26-30, Maa 14:22-26, 1Kɔ 11:23-25)

14 Kū a gɔɔ kà, Yesu sù à vùte gwe kū a zīrinɔ kele.

15 Akū à piñne: Vīnla póble dí blena káao ni teni ma de manamana ari mágō gé wari ke,

16 zaakū maten oáre, mani ble dorɔ ari kpata kū à bō Luda kīnaa gé boo gupuraa, gbasaa dikpe yápura gé su.

17 Kū à toko sè, à Luda sáabu kpá, akū à pi: À sí à dɔdɔkōne,

18 zaakū maten oáre, mani geepi'i mi dorɔ ari kpata kū à bō Luda kīnaa gé boo gupuraa.

19 Kū à burodii sè, akū à arubarikaa dān à likōre à kpámma à pi: Ma mē kū má kpá á yāin dí, àgō abirekū ke ma yā dɔnaágu yāi.

20 Kū ò pó blè ò làka, à toko pii sè le dɔ à pi: Ma aru kū ani boteáren dí, Luda bàka konna kū gbēnɔ tera aru ú.

21 Ma bonkpede ɔ kú kúmao ta gūn,

22 zaakū Bisásiri Né ni kpágui lākū Luda ditenε nàme. Waiyoo gbē kū ani a kpámma pii.

23 Akū ò nà kō lalanaaa ò pi: Ó dí mé ani yā bire keε?

Yesu lédana a ibanɔɔ

24 Akū lékpakōanaa fùte n̄ té, kū ò ye ò dō n̄ gbē kū à de a dakela.

25 Akū Yesu piñne: Buri pānde kīnanao di gbāna ble n̄ gbēnɔa, gbānadeno sō òdi n̄ zīda sisi yāmanakerinɔ.

26 Ama ásun ke lero. Séde gbē kū à zōkō á té gō de lán gbē kū à kīanaáí bà. Séde á don'arede gō de lán gbē kū àten zī keáre bà.

27 Póbleri kū zīriio, n̄ dí mé à zōkōɔ? Póbleriinloo? Makū sō má kú á té lán zīrii bāme.

28 Gbē kū ò zè kúmao ma warikena gūnnɔn á ú.

29 Lākū ma De ma ka kpatan nà, len mani á ká kpatan le se,

30 āni pó ble kúmao ma kpatan, āni vute kiblegbaaa àgō yā gōgō Isaraila buri mēn kuri awεεplanɔne.

Yesu gīnake à dō yā kū Pita ni ke

(Mat 26:31-35, Maa 14:27-31, Yuh 13:36-38)

31 Simɔ, Simɔ, n̄ ma. Setan zé wete à á fāfā lākū òdi póblewε fāfā nà.

32 Akū ma adua kēnne de ma náani kū n̄ ví sún kīammara. Tó n̄ era n̄ suma, n̄ n̄ gbēnɔ gba gbāna.

33 Pita pinε: Dikiri, ma si ò ma da kpésiran mà ga kúnwo.

34 Yesu pi: Pita, maten onne, ari ko gō gé lé zuo gbāra, ini ledi kpámai gēn aakō.

35 Akū à n̄ lá à pi: Kū ma á zī ɔgɔsōnɔ kū bōkɔlokonaao kū kpatenɔ sari, pōke kīaáwa yá? Akū ò pi: Oi.

36 Akū à piñne: Tera sà gbē kū à ɔgɔsōnɔ ví, à sé. Leme dɔ kū bōkɔlokonaao. Gbē kū à fēneda ví sōro, à a uta yía à lú.

37 Maten oáre, séto yā kū ò kē Luda yān ma musu papa kū ò pi: Ò a dite dokōnɔ kū taarikerinɔ. Yā kū ò kē ma musu pi mé àten ke sà.

38 Ò pi: Dikiri, fēneda mēn plan dí. Akū à piñne: Abirekū mō.

Yesu aduakena zaa Kùkpe s̄s̄t̄ger̄ε̄i

(Mat 26:36-46, Maa 14:32-42)

- 39 Yesu bò à gèe Kùkpe sísìgèrèèi lákù àdi ke nà. A ibanòn téi.
- 40 Kù à kà gu kù àten gén, à piíne: À adua ke de ásun fu yògwanaaaro.
- 41 Akù à kèmma à kà lákù òdi gbè zu à léte taka bà. Akù à kùte à adua kè
- 42 à pi: Baa, tó n' ye, n' toko'í síma, ama adi ke ma poyenyīnaanlo, séde n' pò.
- 43 Akù malaikaa bò ludambè à sùà à a gbà gbàna.
- 44 Kunna wétamma gùn àten adua ke kù kokario. Akù a ísimma ten tó zíte lán arutonaa bà.
- 45 Kù à adua kè, à fùtè à èara à sù à a ibanò lè, òten i o kù pòsiraò.
- 46 Akù à piíne: À kè dera àten i oo? À fute à adua ke de ásun fu yògwanaaaro.

Yesu kúnaa

(Mat 26:47-56, Maa 14:43-50, Yuh 18:3-11)

- 47 Kù à kpé àten yá o, akù ò kà dasidasi. Gbè kù òdi pine Yudasi, a ìba gbènon kuri awèeplanò doke mé à dònnè are. Kù à nài de à lé péa,
- 48 akù Yesu pine: Yudasi, lépenaaan Ìni Bisásiri Né kpáómma yá?
- 49 Kù gbè kù ò kù kù Yesuonò yá kù àten su è ò pi: Dikiri, ò n' léle kù fènedanò yá?
- 50 Akù n' gbè do sa'oriki zókò zírrii lè à a òpla sá gò.
- 51 Akù Yesu pi: À abirekù tó. Kù à ò nà a sáa, akù a sá èra à nán.
- 52 Akù à pi sa'orikinò kù Luda on dákparinò kù gbè zókò kù ò sùinonè: A sumai kù fènedanò kù gònò lákù kpáni wédewen ma ù bà yá?
- 53 Lákù gu dígò dò nà madigò kù kááo Luda onn, akù ádi ò namaro. Ama gòrò dí de á pò ùme, gusira kùbena gòròme.

Pita ledikpana Yesu

(Mat 26:57-58, 69-75, Maa 14:53-54, 66-72, Yuh 18:12-18, 25-27)

- 54 Kù ò Yesu kù ò sù káao, ò gèe káao sa'oriki zókò bea. Pita té n' kpe zàzà.
- 55 Kù ò té kà on gura, ò kàte ò likai, akù Pita sù à sòtò n' té.
- 56 Zònkpare ke a è, akù à wé dia à pi: Gbè dí kù káao sò bi.
- 57 Akù à ledi kpai à pi: Nògbè, má a dōro.
- 58 Kù à kè saa fiti gbè pānde a è, akù à pi: Mòkòn se, n' gbè dome n' ù. Akù Pita pi gògbè pine: Makūmero.
- 59 Kù gòrò gète lán awa do bà, gbè pānde nàkarao à pi: Yāpura gbè díkina kù káaome, zaakù Galili gbème.
- 60 Akù Pita pi: Má dō pò kù n' téaro. Zaa gwe gònò kù àten yá o, akù ko lé zù.
- 61 Dikiri lite à wé pè Pita, akù yá kù à òo dò Pitagu kù à pi, ari ko gò gé lé zu gbàra, ani ledi kpaii gèn aakò.
- 62 Akù Pita bò bàai à pòsira òò dò.

Yesu fobonaa

(Mat 26:67-68, Maa 14:65)

- 63 Gbè kù òten Yesu dákpanò a fobò ò a gbè.
- 64 Ó pò yíne a ánnwa, akù òteni a lala ò pi: N' annabikeyá o, dí mé à n' lee?
- 65 Dòkena káao gūn ò yá dasi pāndenò òne dò.

Yuda gbānadenò yákpatekena kù Yesuo

(Mat 26:59-66, Maa 14:55-64, Yuh 18:19-24)

- 66 Kù gu dò, Yuda gbè zókònò kò kàkara, sa'orikinò kù ludayādannèrinò n' pínki, akù ò Yesu sè ò gèe n' yákpatekèkia.
- 67 Akù ò a là ò pi: Arumasihume n' ù yá? N' owèrè. À wèrimma à pi: Tó ma óaré, áni síro.
- 68 Tó ma yáke lááwa sò, áni wero.
- 69 Zaa tera Bisásiri Né nigò vutena Luda Gbānade òplai.
- 70 Akù gbè sínda pínki pi: Ase Luda Néme n' ù yá? Akù à wèrimma à pi: Lákù a ò nà, makūme a ù.
- 71 Akù ò pi: Ó bàka ūgba kù sèedadeo dò? O mà a lén kò.

23

Pilati yákpatekena kù Yesuo

(Mat 27:1-2, Maa 15:1-5, Yuh 18:28-38)

- 1 Akù ò fùtè n' pínki ò gèe káao Pilati kinaa.
- 2 Òten yá dia ò pi: O gbè dí lè àten gude ke ó būsun, àdi gíinne ò be'ògò kpá Siza, akù à a zīda díte Arumasihu ū, kina ū.
- 3 Akù Pilati a là ò pi: Mòkòn Yudanò kina ū yá? À wèa à pi: Len n' ò le.
- 4 Akù Pilati pi sa'orikinò kù pari kù ò kù gwenonè: Mádi taari e gògbè piaro.

⁵ Akū ò nàkara káao ò pì: Àdigò té ká gbènggu a yádannena gūn Yudea b̀sun p̀nki. À nàa Galilime ari à g̀e à k̀ao la s̀a.

⁶ K̀u Pilati mà l̀e, ak̀u à gb̀eka t̀o Galili gb̀eme a ũ.

⁷ K̀u à d̀s k̀u à b̀o Heròdu b̀summe, ak̀u Heròdu p̀i s̀ ò k̀u Yurusalemu z̀i birea, ak̀u à a gb̀area.

⁸ K̀u Heròdu Yesu è, ak̀u a p̀ò k̀e nna manamana. À a baaruu mà, ak̀u à ye ñ wé ke pla zaa gikena. À wé d̀ ò à Yesu daboyàkena e.

⁹ À ỳano làlaa dasi, ak̀u Yesu dí a ke wearo.

¹⁰ Sa'orikinò k̀u ludyádannerinòn zena gwe òten ỳa didia p̀as̀ip̀as̀i.

¹¹ Heròdu k̀u a sozano Yesu gya b̀o ò a fobò ò uta wéde d̀ane, ak̀u à èra à a gb̀are Pilatia.

¹² Zi birea Heròdu k̀u Pilatio g̀ò k̀ò gb̀e ũ, zaak̀u ò ibereè s̀e k̀u k̀so ya.

Yadana Yesula

(Mat 27:15-26, Maa 15:6-15, Yuh 18:39-19:16)

¹³ Pilati sa'orikinò k̀u gb̀anadenò k̀u gb̀e kparanò k̀akara ñ p̀nki

¹⁴ à p̀inne: A sumene k̀u g̀gb̀e k̀u a p̀i guderiiimeo. Ma a làla á wára ỳa k̀u a didiano musu, mádi e à taari ke k̀ero.

¹⁵ Len Heròdu dí ero l̀e se, zaak̀u à èra à a gb̀arewámè. À gwa, adi ỳake ke k̀u à k̀a mà a dero.

¹⁶⁻¹⁷ Mani t̀o ò wari d̀a, gbasa mà a gb̀are.

¹⁸ Ak̀u ò wiki l̀e ñ p̀nki l̀e l̀e ò p̀i: Ñ g̀gb̀e p̀i de! Ñ Baraba gb̀arewewer!

¹⁹ Ò Baraba p̀i dà kp̀ésiran ỳa bona gb̀anadenò kp̀e k̀u gb̀edenaao ỳaime.

²⁰ Pilati ye à Yesu gb̀are, ak̀u à gb̀enò laakarìi g̀ate à stuawa.

²¹ Ak̀u ò èra ò wiki l̀e ò p̀i: Ñ a pá lía! Ñ a pá lía!

²² A g̀en aak̀sodeo Pilati p̀inne: B̀o d̀aan à k̀e? Mádi taari k̀u à k̀a ò a de earo. Mani t̀o ò wari d̀a, gbasa mà a gb̀are.

²³ Ak̀u ò z̀ei òten gb̀ekaa k̀u wiki gb̀anao à a pá lía. Ak̀u ñ zukakanaa tò ò ỳa blè.

²⁴ Ak̀u Pilati d̀ite k̀u ò ke l̀ákù ò gb̀ekaawa nà.

²⁵ G̀gb̀e k̀u ò dà kp̀ésiran bona gb̀anadenò kp̀e k̀u gb̀edenaao ỳai k̀u ò gb̀ekaa p̀in à gb̀areñe, ak̀u à Yesu kp̀a gai l̀ákù ò yei nà.

Yesu pana lía

(Mat 27:32-44, Maa 15:21-32, Yuh 19:17-27)

²⁶ K̀u òten gé k̀aao, ak̀u Sireni gb̀e Simò ten su k̀u burao, ak̀u ò a k̀ù ò lígb̀andurukpanaa d̀ine àg̀s t̀eo Yesui.

²⁷ Pari b̀o téi k̀u ǹgb̀e k̀u òten s̀ò d̀ò òten ẁenda keneno.

²⁸ Yesu lite à are d̀òm̀ma à p̀i: Yurusalemu ǹgb̀enò, àsun s̀ò d̀ò ma ỳairo. À s̀ò d̀ò á z̀ida ỳai k̀u á ǹenò.

²⁹ Zaak̀u a g̀o ten su k̀u oni p̀i: Arubarikadenòn para k̀u odi né iro, né dí ñ ỳs mironò ũ.

³⁰ G̀o birea

oni p̀i kp̀ino l̀ete à sir̀fma,

oni o s̀l̀s̀ino l̀ete à danla.

³¹ L̀ákù òten ỳa dí taka ke k̀u lí búsuò, lí kori p̀ò nig̀s de deraa?

³² Òten gé k̀u dàkeri gb̀enòn pla kenò d̀, de ò ñ dede k̀u Yesuo l̀e l̀e.

³³ K̀u ò k̀a gu k̀u òdi p̀i Mitokokia, ak̀u ò a p̀a lía gwe k̀u dàkerii p̀ino, gb̀e do a oplai, gb̀e do a ozei.

³⁴ Ak̀u Yesu p̀i: Baa, ñ gaafara keñe, zaak̀u ò d̀s p̀ò k̀u òten kero. Ak̀u ò k̀apaa kp̀a ò a p̀okasanò kp̀atekòne.

³⁵ Gb̀enòn zena gwe ò wé k̀a òteni a gwa, ak̀u Yuda gb̀anadenò ten l̀ezuki kea ò p̀i: A gb̀e p̀andenò sura bà. T̀o Arumasihu k̀u Luda d̀iteme a ũ, à a z̀ida sura bae!

³⁶ Sozano teni a lalandi ke d̀. Ak̀u ò nài ò s̀ewè kp̀akp̀aa d̀one

³⁷ ò p̀i: T̀o Yudano k̀iname n ũ, ñ n z̀ida sura ba.

³⁸ Sèeda ke na a miì musu ò k̀ea:

Yudano k̀inan dí!

³⁹ D̀akeri k̀u ò lokona lía p̀ino do d̀akena ỳa òne à p̀i: Arumasihume n ũroo? Ñ n z̀ida sura ba k̀u ók̀onò l̀e l̀e.

⁴⁰ Ak̀u a gb̀endo p̀ataa à p̀i: Ñ Luda v̀ina v̀iroo? Ỳa dok̀onò mé à k̀uwá.

⁴¹ Ók̀onò, ó p̀ò k̀u a z̀eame. P̀ò k̀u o t̀s̀ mé à b̀utewá, ama gb̀e dí dí ỳa ke kero.

⁴² Ak̀u a p̀i: Yesu, t̀o n su kpata ble, ñ d̀ò ma ỳan.

⁴³ Ak̀u à wèa à p̀i: Ỳapuran maten onne, gb̀ara ñig̀s k̀u k̀umao aruzenna.

Yesu ganaa

(*Mat 27:45-56, Maa 15:33-41, Yuh 19:28-30*)

- 44 Kū ifāntē kà m̀dangura, akū gusira dà b̀susu pila pínki ari fānantē m̀ò aak̄s̄.
- 45 Luda kpé lábure k̀k̀k̀re pla.
- 46 Yesu wiki gbāna lè à pi: Baa, ma a ẁndii ǹanne n̄ ɔ́. Kū à ò lè, akū a ẁndii tà.
- 47 Kū sozanz̄ gbē z̄sk̄ yā kū à k̀èe pii è, à Luda sáabu kpà à pi: Yápurame gbē maname a ū.
- 48 Pari kú ò k̀k̀ara ò s̀ù gu gwano, kú ò yā kú à k̀èno è, ò èra ò tà òteni n̄ z̄ida léle.
- 49 Yesu gbē d̄nanz̄ kú n̄gbē kú ò téi bona Galilin̄o pínki zena zà òten gu gwa.

Yesu vīnaa

(*Mat 27:57-61, Maa 15:42-47, Yuh 19:38-42*)

- 50 Ḡgbē ke kun a t̄n̄ Yusufu. Yuda gbānadenz̄ dokem̄. Gbē maname, akūs̄ à bèere vī.
- 51 A lé kú yā kú a gbēnz̄ zè kú a kenaaoz̄ pinlo. Yuda lakutu Arimatea gbēme, a wé d̄o kpata kú à b̀o Luda kīnaa.
- 52 À g̀èe Pilati kīnaa à Yesu g̀èe gbèkaa.
- 53 Akū à g̀èe pii kipa à táaru biza f̄f̄ia à dà gb̀ewee kú ò s̀ò mira ū ḡn̄, odi gb̀eke dan zikiro.
- 54 Ḡr̄o pi bi azuma z̄ime, kámmaboḡr̄o ten ká.
- 55 N̄gbē kú ò té Yesui bona Galilin̄on té Yusufu pi kpe, ò mira pii è lákū à Yesu g̀èe w̄ute a ḡn̄ nà.
- 56 Akū ò tà ò g̀èe nísi gb̄i nna kú eze kú àdi tó gè v̄aro soru ke. Kámmaboḡr̄o z̄i ò kámma b̀ò lákū Luda d̄ite nà.

24

Yesu vunaa

(*Mat 28:1-10, Maa 16:1-8, Yuh 20:1-10*)

- 1 Azumanenna z̄i k̄nk̄ok̄nk̄o n̄gbē pin̄o b̀ò ò g̀èe mira pi kīnaa kú nísi gb̄i nna kú ò a soru k̀èe.
- 2 Ò lè ò gb̀èe g̀ò mira léa.
- 3 Kū ò g̀è, odi Dikiri Yesu g̀è ero.
- 4 Ò kú bídi ḡn̄, akū ḡgbē gbēnz̄on pla ken̄o b̀ò ò s̀umma kú p̄kasa kú òten té ken̄o dana.
- 5 Vīna n̄ kú ò n̄ m̄i n̄ate, akū ḡgbē pin̄o piñne: À kè dera áten gbē b̄ne wete ḡenz̄ tée?
- 6 À kú laro, à v̄u. À tó yā kú à òare ḡr̄o kú à kú Galili d̄áḡu
- 7 à pi, séto ò Bisásiri Né kpá kifirin̄o ò a pá lía, a ḡr̄o aak̄ode z̄i ani vu.
- 8 Akū a yā pii d̄n̄gu.
- 9 Bona mira kīnaa, ò g̀èe ò yā pi baaruu kpà z̄iri gbēnz̄on kuri aweedonz̄one kú gbē kparanz̄o.
- 10 Mariama Magadalen̄i kú Yoanao kú Yamisi da Mariamao kú n̄gbē kpara kú ò kú k̄n̄wonz̄o mé ò yā pii ò z̄iri pin̄one.
- 11 Akū n̄gbē pin̄o yā pii k̀èñne lán f̄aii yā bà, odi síro.
- 12 Akū Pita f̄ute à b̄aa si à g̀èe mira pi kīnaa. Kū à wé kp̄ate mira pin, adi p̄oke ero, sé táaru bizanz̄, akū à èra à tà laasun ḡn̄, yā pi à kú gbāna.

Zaa Emausi zén

(*Maa 16:12-13*)

- 13 Ḡr̄o dok̄on̄ pi z̄i Yesu iba gbēnz̄on pla ken̄o ten gé lakutu kú òdi pi Emausi. À zà kú Yurusalemuo lán kiloo kuri aweedo bà.
- 14 Òten yā kú à k̀è pinki f̄aii bok̄one,
- 15 akū ḡr̄o kú òteni a f̄aii bo òteni a laasun lé, Yesu n̄ lé zén, akū òten t̄aa ò leele.
- 16 Akū n̄ wé sisi odi a d̄oro.
- 17 Akū à n̄ lá à pi: B̄ȳan á té áten ò kú k̄soo? Akū ò zè n̄ an̄ sisina.
- 18 N̄ gbē do kú òdi pin̄e Keleopa wèa à pi: M̄ok̄on̄ nib̄oz̄ome n̄ ū ndo Yurusalemu gw̄ee, kú n̄di yā kú à k̀è ḡr̄o pla dia d̄oro?
- 19 Akū à n̄ lá à pi: Yā kpatem̄e? Ò wèa ò pi: Yesu Nazera yāme. Annabi z̄sk̄oz̄ome. Gbē s̄inda pínki d̄s̄ kú a yākena kú a yā'onaao b̀ò Luda kīnaame.
- 20 Akū sa'orik̄in̄o kú ò gbānadenz̄o dake kp̄amma, de ò ga yākpat̄e ken̄e yāi, akū ò a pá lía ò a d̄è.
- 21 Òk̄on̄ s̄s̄, daken òten da ani Isarailanz̄o m̄i sí. Abire gbera yā pi ken̄a ḡr̄o aak̄oden gb̄ara.
- 22 Akū yā kú ò n̄gbē ken̄o òo b̀ò ò sare. Kū ò g̀èe a mira kīnaa k̄nk̄oala k̄akukaaku,
- 23 odi a g̀è lero. Ò s̀ù ò pi malaikan̄o b̀ò ò s̀umma ò piñne à kú ẁndii.
- 24 Akū ò gb̀ekenz̄o g̀èe ò mira pii gwà, ò è lákū n̄gbē pin̄o òñne nà, à kú gwero.
- 25 Akū Yesu piñne: Laasunsariden̄o, adi yā kú annabin̄o ò sí likalikaro.
- 26 Luda dí d̄ite Arumasihu wétamma le lán dí bà gbasa à g̀è a gakuri ḡn̄loo?

²⁷ Naana zaa Musa takadaa ari à gèe pé annabinɔ pɔ́a pínki, Yesu yá kú à kěna Luda yán a musu bɔ́kɔ́tɛ́nne pínki.

²⁸ Kú ò kà kání kú lakutu kú òtɛn génwo, Yesu kè lákú áni gē zéla bà.

²⁹ Akú ò a kùkú ò pì: Ñ gɔ́ kúoo la. Ɔkɔ́si kè, gu ten si. Akú à gè ɔnn à gɔ́ kúúwo.

³⁰ Gɔ́ɔ kú àten pɔ́ ble kúúwo, akú à burodii sè à arubarikaa dàn, akú à likɔ́re à kpàríma.

³¹ Akú ñ wé kè ò a dɔ́ sà, akú ò kùrai.

³² Akú ò òkɔ́ne: Kú àten yá owere zén àten Luda yá bɔ́kɔ́tɛ́wewe, ó nèsɛe gūn ten puroo?

³³ Akú ò fùte gwe gɔ́nɔ ò èra ò gèe Yurusalemu. Ó a zírì gbēnon kuri awɛɛdonɔ è kakarana gwe kú gbē kú ò nàrímanɔɔ

³⁴ òtɛn pì: Dikiri vù yápurame, à a zída mɔ́ Simɔ́ne.

³⁵ Akú gbēnon pla pìnɔ zé gūn yá bàbañne kú deran ò a dɔ́ nà burodi likɔ́re naa gūnwo.

Yesu bo à suna a ibanɔne

(Mat 28:16-20, Maa 16:14-18, Yuh 20:19-23, Zír 1:6-8)

³⁶ Kú òtɛn yá pì o le, kánto ò a è zena ñ té, akú à pìñne: Àgɔ́ kú kú aafiao!

³⁷ Akú swèe kēngu ò kè giri, òtɛn da gyāwānden ò è.

³⁸ Akú à pìñne: À kè dera á nèsɛe fùtɛɛ? À kè dera á kú kú nèsɛe plaoo?

³⁹ À ma ɔnɔ kú ma gbánɔ gwa, kú makúme. À ɔ nama à gwa. Gyāwānde ògɔ́ mè kú wáo vī lákú á èma nàro.

⁴⁰ Kú à ò le, akú à a ɔnɔ kú a gbánɔ mɔ́ñne.

⁴¹ Pɔ́nna gūn odi we káaoro, kú à bò ñ sare yá. Akú à ñ lá à pì: Pɔ́ble ke kun yá?

⁴² Akú ò kpɔ́ kpáteana kɔ́nɔ kpàa,

⁴³ akú à sà à sò ñ wára.

⁴⁴ Akú à pìñne: Yá kú ma óáre gɔ́ɔ kú má kú kááo mé à kè. Ma pì séto yá kú ò ò ma musu Musa doka takadan kú annabinɔ takadao kú Zabura takadao papa pínki.

⁴⁵ Akú à ñ nèsɛe wèñne de ò yá kú à kú takada pìnɔ gūn dɔ́ɔ dɔ́.

⁴⁶ À pìñne: Ò kè Luda yán ò pì Arumasihu ñi wétamma e, a gɔ́ɔ aakɔ́de zī ani fute bona gan,

⁴⁷ oni waazi ke buri sinda pínkine kú a tɔ́o naana zaa Yurusalemu, de ò nèsɛe lite ñ durunnanɔ kēñma.

⁴⁸ Ákɔ́nɔ yá pì sèedadenɔ ũ.

⁴⁹ Makú sɔ́, mani gba kú ma De a lé sè kpāzāáre. Àgɔ́ kú wète gūn la ari gbāna bo ludambe à daála.

Tana kú Yesuo ludambe

(Maa 16:19-20, Zír 1:9-11)

⁵⁰ Kú Yesu bò kúúwo wète kpe ari Betani sare, akú à a ɔnɔ sè lei à arubarikaa dàngu.

⁵¹ Kú àten arubarika dàngu le, akú à kēñma, Luda a sè à tà káao a kīnaa.

⁵² Akú ò donyī kène ò èra ò tà Yurusalemu kú pɔ́nna zɔ́kɔ́ɔ.

⁵³ Òdigɔ́ kú Luda ɔnn gɔ́ɔ sinda pínki ògɔ́ Luda sáabu kpá.

YUHANA

Baaru nna kù Yuhana kèè

Yahaya Da'itekeri kù Yesu ìba káakunɔ 1:1-1:51

Yesu yádannena 2:1-12:50

Yesu kunna Yurusalemu 13:1-17:26

Yesu gana kù a vunaa 18:1-20:31

Yesu boasuna a ìbanɔa 21:1-21:35

Yesu Kirisi suna andunia gùn

¹ Zaa káaku Yá kun, Yá pì kù kù Ludao, Yá pìime Luda ù.

² À kù kù Ludao zaa káaku.

³ Luda pɔ sinda pínki kè a gáime, pɔke kun kù à kè a sariro.

⁴ A gūnn wèndi kún, akù wèndii pì de gupura ù gbèñɔne.

⁵ Gupura pì di pu gusiran, akù gusira pì ni le à daalaro.

⁶ Luda gbèke zì a tɔn Yahaya.

⁷ À sù gupura pì sèedade ùme, à gupura pì yá ò gbèñɔne, de baadi a náani ke a gáí.

⁸ Akùme gupura pì ùro, à sù gupura pì sèedade ùme.

⁹ Gupura yápurade kù àdi gu pu gbè sinda pínki me àten su andunia gùn.

¹⁰ Yá pì kù andunia gùn. Bee kù Luda andunia kè a gáí, andunia dí a dɔro.

¹¹ À sù a bea, akù a gbèñɔ dí a síro.

¹² Gbè kù ò zè káa ò a náani kèñɔ sɔ, à n gbá zé ò gò Luda néñɔ ù.

¹³ Ní inaa pì dí bo gbèke aru gūnlo, adi bo mèfutena ke gɔgbè pɔyeyina kīnaaro, Luda mé à n í.

¹⁴ Yá pì gò bisásiri ù, à gɔɔ pla kè kúoo, akù o a gakuri è, De Luda Né mèn do légelege gakurime, a gbèke kù yápurao pèkèreana.

¹⁵ Yahaya a sèedaa kè à pùtá à pì: Gbè kù ma a yá òon dí, ma pì gbè kù àten su ma gbera demala kù à kun ma á yáí.

¹⁶ Gbèke pèkèreanaa gùn à gbèke kè ó baadinɛ, akù o arubarikaa lè didikšana.

¹⁷ Luda a doka kpáwá Musa gáí, à gbèke kù yápurao kèwère Yesu Kirisi gáime.

¹⁸ Gbèke dí wé si Ludale zikiro. Luda Né mèn do légelege kù à kù a De kuru pì mé à tò ò a dɔ.

Yahaya Da'itekeri Yesu sèedakènaa

(Mat 3:1-12, Maa 1:1-8, Luk 3:1-18)

¹⁹ Yuda gbánade kù ò kù Yurusalemunɔ sa'ori kenɔ kù Levi buri kenɔ zì Yahayaa, akù ò a là ò pì: Díme n ùu? Yá kù à ònñen dí.

²⁰ À òñne sùsu, adi yáke utèñnerɔ à pì: Arumasihun ma ùro.

²¹ Akù ò a là ò pì: Díme n ù sésé? Iliasumen ù yá? À wèmmá à pì: Oi! Akù ò era ò a là ò: Annabi zɔkɔme n ù yá? À wèmmá à pì: Oi!

²² Akù ò pìne ò: Díme n ù sɔɔ? N'owere de ò gé ò o gbè kù ò ó zīñɔne. Deran nten o nà n zīda yá musuu?

²³ Akù à pì lákù annabi Isaya ò nà:

Gbè kù a kòto ò gbàranamme ma ù,

kù àten pì ò zé poro Dikirine.

²⁴ Gbè kù ò n zì pìñɔ sɔ, ò bò Farisínɔ kīnaame.

²⁵ Akù ò a là ò pì: Zaakù Arumasihume n ùro ke Iliasu ke annabi zɔkɔ, bɔyáí nteni gbèñɔ da'ite kèè?

²⁶ Yahaya wèmmá à pì: Madi gbèñɔ da'ite ke, ama gbèke kù á té, á a dɔro.

²⁷ Akù mé ani su ma gbera, mádi ká mà a kyate bobonero.

²⁸ Yá pìñɔ kè Betani kù à kù Yoda bara direme, gu kù Yahaya ten gbèñɔ da'ite ken.

Sàne Bòrɔ kù Luda kpàa

²⁹ Kù gu dɔ, Yahaya Yesu è àten su a kīnaa, akù à pì: Sàne Bòrɔ kù Luda kpà à andunia durunna gon dí.

³⁰ Gbè pì yán ma ò yá ma pì, gbè kù àten su ma gbera demala, kù à kun ma á yáí.

³¹ Má a dɔ yáro, ama ma su, maten gbèñɔ da'ite ke de Isarailanɔ a dɔ yáime.

³² Yahaya a sèedaa kè à pì: Ma è Luda Nini bò ludambe lán potène bà, à sù à zà.

33 Mádí a d5 yāro. Kū Luda ma zī gbēno da'ite ke, à pìmene gbē kū ma è a Nini sù à kīpaa, àkū mé ani gbēno da'ite ke kū Nini pio.

34 Ma abirekū è, akū ma a sèedaa kè kū àkūme Luda Né ũ.

Yesu iba káakunɔ

35 Kū gu dɔ, Yahaya èra à kú gwe dɔ kū a iba gbēnon planɔ.

36 Kū à Yesu è àten gēte, à pì: Sāne Bòrɔ kū Luda kpāan gwe!

37 Kū iba gbēnon pla pìno yā pìi mà, ò bò ò tè Yesu.

38 Yesu litè à è ò téai, akū à n lá à pì: Bón á yeii? Ò pìne: N be kú mamee, Rabi? Tó pìi pì Danneri.

39 À wèrma à pì: À mós à gwa. Akū ò gèe ò gu kú à kun è, akū ò gò káao zī birea. Okosi mò siikɔ taka bà.

40 Gbēnon pla kū ò Yahaya yā mà ò bò ò té Yesu pìno, n gbē do bi Simɔ Pita dakūna Andurume.

41 À gèe à a vīni Simɔ lè gīa, akū à pìne: O Arumasihu è. Tó pìin òdi pì dɔ Kírisi.

42 Akū à gèe káao Yesu pì kīnaa. Yesu a gwá tīii à pì: Yuhana né Simɔme n ũ. Oni pinne sà Pitame. Tó pìi pì gbèe.

43 Kū gu dɔ, Yesu ye à tá Galili būsun, akū à dà Filipi è pìne: N témai.

44 Filipi pì bi Anduru kú Pítao be wēte Betesaida gbēme.

45 Akū Filipi gèe à Natanaeli lè à pì: Gbē kū Musa a yā ò a doka gūn, akūsɔ annabinɔ a yā ò dɔ, o a lè. Yusufu né Yesume. Nazera gbēme.

46 Natanaeli pìne: Gbē mana ni bo Nazera yá? Filipi pìne: N mós n gwa.

47 Kū Yesu Natanaeli è àten su a kīnaa, à a yā ò à pì: Isaraila yāpura den dí, a nèsee manafiki víro.

48 Akū Natanaeli pìne: N ma d5 mamee? Akū Yesu wèa à pì: Ari Filipi g5 gé n sísí, ma n e kaka lí gbáru.

49 Akū Natanaeli pìne: Rabi, Luda Néme n ũ, Isarailanɔ kīname n ũ.

50 Yesu pìne: Kū ma ònne ma n e kaka lí gbáru, akū mé à tò n ma náani kè yá? Īni yā z5kɔ e de adikīnala.

51 À èra à pìne dɔ: Yāpura maten oáre, ani ludambe e wèkōana, Luda malaikanɔ nigɔ didi Bisāsiri Néa ògɔ kipaa.

2

Nɔsena zaa Kana

1 A gɔrɔ aakɔde zī òten nɔ sé zaa Kana, Galili būsun. Yesu da kú gwe,

2 akū ò Yesu kú a ibanɔ sisi nɔse kīnaa dɔ.

3 Kū sèwè kīa, Yesu da pìne: ò sèwè vī dorɔ bi.

4 Akū Yesu wèa à pì: Bóyái n ma le abireoo? A gɔrɔ dí kámene kòro.

5 Akū a da pì zīkerinɔne: Lákū ani oáre nà, à ke le.

6 Gbè orozānɔn kú gwe mèn suddo Yudanɔ gbābo'i kábɔnɔ ũ. A kenɔ di í sí lita basiikɔme, a kenɔ sɔ basuddo.

7 Akū Yesu pì zīkerinɔne: À í káka orozā díno pa. Akū ò í kàka à pà yérere.

8 Akū à pìrine: À tó à géo kókɔ'orinɔ gbē z5kɔne sa. Akū ò tò ò gèeone.

9 Kū gbē z5kɔ pì í litena sèwè ũ pì lé kè, adi dɔ gu kú à bònlo, ama zīkeri kú ò í pìi tònɔn dɔ. Akū gbē z5kɔ pì ebayao sisi

10 à pìne: Wè nnan òdi kpámma gīa. Gɔrɔ kū wè ten dínnan òdi su kú a gebuo sà. Mòkɔn sɔ, n wè nna tò kpekpe.

11 Yesu daboyá káakuden gwe, kú à kè zaa Kana, Galili būsun. À tó bò, akū a ibanɔ a náani kè.

12 Abire gbera Yesu gèe Kapenamú kú a dao kú a dakūnanɔ kú a ibanɔ, ama odi gɔrɔ pla ke gwero.

Yesu kunna Luda ɔnn

(Mat 21:12-13, Maa 11:15-17, Luk 19:45-46)

13 Kū Yudanɔ Vīnla dikpe kà káni, akū Yesu gèe Yurusalemu.

14 À è òten zùnɔ kú sánɔ kú lukulukunɔ yía Luda ɔnn, ɔgɔlilinkerinɔn vutena gwe.

15 Akū à bàflāa tà à pèrma ò bote kú sánɔ kú zùnɔ pínki. À ɔgɔlilinkerii pìno ɔgɔ fákōa, à n teburunɔ yīpa à kòtefíne.

16 Akū à pì lukulukuyarii pìnɔne: À pɔ pìno sète à boo pínki. Àsun ma De ɔn ke ete ũro.

17 Akū yá kú à kēna Luda yān díkīna dɔ a ibanɔgu kú à pì: N ɔn yā ma kú gbāna manamana.

¹⁸ Akū Yuda gbānadeno a là ò pì: Daboyā kpāten īni ke wete de ò dō kū n̄ yā bire kena iko vī?

¹⁹ Yesu wèrma à pì: À Luda kpé dí wí, mani era mà fute goro aakō dagura.

²⁰ Akū gbānade pino pine: Wè bupla awesuddon ò kpé pii bō, akū mōkōn īni fute goro aakō gūn yā?

²¹ Ama Luda kpé kū à a yā òo pì, a mè yān àten o.

²² Kū Yesu vù bona gan, yā kū à òo pii dō a ibanōgu, akū ò yā kū à kēna Luda yān si kū yā kū Yesu òo pìo.

Yesu baadi nèse dō

²³ Kū Yesu kū Yurusalemu Vinla dikpe zī ò a náani kè dasi, kū ò daboyā kū à kēno è yāi.

²⁴ Yesu dí n̄ náani kero, zaakū à baadi nèse dōme.

²⁵ Adi ke séto gbēke gbē yā ònero, zaakū à yā kū à kū baadi nèse gūn dō.

3

Yesu kū Nikodemuo

¹ Farisi ke kun kū òdi pine Nikodemuo. Yuda gbānadeno dome.

² À sù Yesu kīnaa gwāani à pine: Rabi, ó dō kū mōkōn danneri kū à bō Luda kīnaa ū, zaakū gbēke ni f̄ à daboyā kū ndi kēno kero, sé Luda kū káao.

³ Akū Yesu pine: Yāpuran maten onne, tó adi ke ò era ò gbē i dō baasiro, ani f̄ à gō k̄pata kū à bō Luda kīnaa dōro.

⁴ Akū Nikodemuo Yesu là à pì: Oni gbē kū à zī kū i deramē? Ani era à gē a da nèse gūn de à a i dōn yā?

⁵ Akū Yesu wèa à pì: Yāpuran maten onne, tó adi ke ò gbē i kū ío kū Luda Ninio baasiro, ani f̄ à gē k̄pata kū à bō Luda kīnaa gūnlo.

⁶ Bisāsiri né'ina bi mè yāme, Luda Nini né'ina bi nini yāme.

⁷ N̄sun tó yā kū ma ònne bo n sarero, séde ò era ò á i dō.

⁸ Īa di káka gu kū à yein. Ndi a kīni ma, n̄ dō gu kū à bōn ke gu kū àten génlo. Len àdigō de le kū gbē kū Luda Nini a òo.

⁹ Akū Nikodemuo a là à pì: Yā bire ni sí ke yā?

¹⁰ Yesu wèa à pì: Mōkōn Isarailano yādanneri ina akū n̄ abirekū dōroo?

¹¹ Yāpuran maten onne, yā kū ó dōn óten o. Yā kū ò èe sèedaan óten kpá, akū àten gí ó yā síi.

¹² Lákū ma andunia yā óaré nà, akū a gi síi, tó ma ludambē yā óaré, áni sí yā?

¹³ Gbēke dí gé ludambē yāro, tó adi ke Bisāsiri Né kū à bō gwe baasiro.

¹⁴ Lákū Musa mlē sè à dō musu gbārannan nà, len oni Bisāsiri Né sé ò dō musu le,

¹⁵ de gbē kū àteni a náani ke gō wèndi kū àdi láraro vī.

¹⁶ Zaakū Luda ye andunia à kè zōkō, akū à a Né mèn dō légelege kpá, de gbē kū àteni a náani ke sún garo, séde àgō wèndi kū àdi láraro vī.

¹⁷ Luda dí a Né zī andunia gūn de à yā vute anduniaa yāinlo, de à andunia sura ba a gāi yāime.

¹⁸ Yā ni vute a náanikeriario. Yā gīnake à vùte a náanikerisaria kō, kū adi Luda Né mèn dō légelege pì náani kero yāi.

¹⁹ Pō kū à tò yā vùte gbēnoan di: Gupura sù andunia gūn, akū gbēno ye gusirai de gupura pila, kū n̄ yākenanōn vāni yāi.

²⁰ Zaakū yāvānikeri sinda pínki di zā gupuramme, àdi su gupura kīnaaro, de a yākenano sún bo gupuranlo yāi.

²¹ Gbē kū àdi zī ke yāpuraa, àkū mé àdi su gupura kīnaa, de ògō dō kū kunna Luda gūnn à yā pino kēn.

Yahaya Da'itekeri Yesu sèedakenaa

²² Abire gbera Yesu gē Yudea b̄usun kū a ibanō. À goro pla kè kūnwo gwe, àten gbēno da'ite ke.

²³ Yahaya ten gbēno da'ite ke se zaa Ainō, Salimu sare, zaakū í di gwe. Òdigō su a kīnaa, akū àdi n̄ da'ite ke.

²⁴ Zaakū odi Yahaya da kpésiran kōro.

²⁵ Goro birea Yahaya iba kēno nà ledikpakēnaa kū Yuda gbānade keo gbàbona yā musu.

²⁶ Akū ò nà Yahayai ò pì: Rabi, gbē kū à kū kūnwo yā Yoda bara òre, kū n a yā òwete mé àten gbēno da'ite ke tera, baadi ten gé a kīnaa.

²⁷ Yahaya pīne: Gbēke di f̄ à pōke le à síro, tó adi ke Luda a gbà baasiro.

²⁸ Ákōno mé á ma sèedadenō ū kū ma pì makūme Arumasihu ūro. Ma pì Luda ma zī mà done areme.

²⁹ Nɔseri mé à nɔ ví. Nɔseri gbɛnna sɔ̀ àdigɔ̀ zɛ a sare àdi sá kpá a yáí, nɔseri kòtoo dì a pɔ̀ ke nna. Lɛn sɔ̀ ma pɔ̀nna kɛ zɔ̀kɔ̀ le.

³⁰ Séde àpii gɔ̀ kara makú sɔ̀ màgɔ̀ lago.

Gbɛ̀ kú à bò musu

³¹ Gbɛ̀ kú à bò musu de gbɛ̀ sɛ́nda pínkila. Gbɛ̀ kú à bò zítɛ bi andunia gbɛ̀me, andunia yán àdi o. Gbɛ̀ kú à bò ludambɛ sɔ̀ de gbɛ̀ sɛ́nda pínkila,

³² àdigɔ̀ pɔ̀ kú à è kú yá kú à màaoo sèeda ke, akú gbɛ̀ke teni a yá síro.

³³ Gbɛ̀ kú à a yá sí zèo kú Luda bi yápurademe.

³⁴ Gbɛ̀ kú Luda a z̄íi pii dì Luda yá o, zaakú Luda a Nini kpàa papaname.

³⁵ De Luda ye a Néí, akú à pɔ̀ sɛ́nda pínki nàne a ɔ̀í.

³⁶ Gbɛ̀ kú àten Né pí náani ke wɛ̀ndi kú àdi lákaro ví. Gbɛ̀ kú àten gí a yá mai ni wɛ̀ndii pí lero, Luda pɔ̀fɛ̀ kpé kúame.

4

Yesu kú Samaria nɔgbɛ̀o

¹ Farisinɔ̀ mà kú Yesu ten gbɛ̀nɔ̀ da'ite ke àten íbanɔ̀ le de Yahayala.

² Adi ke Yesu mé àdi ñ da'ite ke a zídaro, a íbanɔ̀ mé òdi ke.

³ Kú Yesu yá pii mà, à fùte Yudea à era àten tá Galili.

⁴ Kú àten gé sɔ̀, à kú à bɔ̀te Samaria b̀usun.

⁵ Akú à kà Samaria wɛ̀te kú òdi pí Sika. À zà kú zítɛ kú Yakubu kpá a né Yusufuaoro.

⁶ Yakubu l̀gɔ̀ kú gwe. Yesu táa ò à kpàsa, akú a vùte l̀gɔ̀ɔ̀ pii sare. Ifántɛ̀ kà midangura.

⁷ Samaria nɔgbɛ̀ ke su í tó, akú Yesu pine: Ñ ma gba í mà mi.

⁸ A íbanɔ̀ sɔ̀, ò gɛ̀e pòble lú wɛ̀te gún.

⁹ Akú nɔgbɛ̀ pii pine: Yudame n ù, Samaria nɔgbɛ̀n ma ù, akú nten í wé kemaa? Zaakú Yudanɔ̀ kú Samariadenɔ̀ yá dì kɔ̀ séro.

¹⁰ Akú Yesu pine: Tó ñ gba kú Luda dì da'ine dɔ̀ kú gbɛ̀ kú àten í wé kemaa, de mokɔ̀mme ñni wé kea à n gba í wɛ̀ndide.

¹¹ Nɔgbɛ̀ pii pine: Baa, ñ guga víro. L̀gɔ̀ dí sɔ̀ a wèe l̀koto. Ñni í wɛ̀ndide pí le mámeɛ?

¹² Ñ de ó dizi káaku Yakubula gwɛɛ? Akú mé à l̀gɔ̀ɔ̀ pii tòwɛre. Àpi a í mi kú a néno kú a pòkadenɔ̀.

¹³ Akú Yesu pine: Gbɛ̀ kú à í díkína mì, ími ni era à a demɛ dɔ̀.

¹⁴ Gbɛ̀ kú ani í kú mani kpáa mì sɔ̀, ími ni a de ziki doru. Zaakú í kú mani kpáa ni gɔ̀ a nèseɛ gún ísɛ̀boki í kú ani bɔ̀tene wɛ̀ndi kú àdi lákaro ùme.

¹⁵ Akú nɔgbɛ̀ pii pine: Baa, ñ ma gba í pii, de ími sún ma de mà su í tó la doru.

¹⁶ Yesu pine: Ñ gé n zà sisi à su lele.

¹⁷ Nɔgbɛ̀ pii wɛ̀a à pi: Má gɔ̀ víro. Akú Yesu pine: Kú n pí, ñ gɔ̀ víro, n yá ò a zéame.

¹⁸ N zà kè leu sɔ̀ro, akú gɔ̀gbɛ̀ kú ñ kú káao tera bi n zánlo. N yá pura ò.

¹⁹ Akú nɔgbɛ̀ pii pine: Baa, má dɔ̀ sà kú annabiime n ù.

²⁰ Ó dizinɔ̀ donyí kè Ludane kpi dí musu, ákɔ̀nɔ̀ sɔ̀ adì pí Yurusalemu mé à gu kú ò donyí kenne ù.

²¹ Yesu pine: Nɔgbɛ̀, ñ ma yá sí. Gɔ̀rɔ̀ke ten su kú áni donyí ke De Ludane kpi dí musu ke Yurusalemu doru.

²² Ákɔ̀nɔ̀, adì donyí ke Ludane, ama á a d̄sro, ókɔ̀nɔ̀ sɔ̀, odì donyí kene, akús ò a d̄s, zaakú surabanaa dì bo ókɔ̀nɔ̀ Yudanɔ̀ kínaame.

²³ Gɔ̀rɔ̀ ten su à kà kò, kú donyíri yápuradenɔ̀ ni donyí ke De Ludane kú yáपुरao kú a Nini gbánao. Gbɛ̀ bire takanɔ̀n De Luda ten wɛ̀te ò donyí keare.

²⁴ Luda bi ninime, séde gbɛ̀ kú òdi donyí kenenɔ̀ donyí kene kú yáपुरao kú a Nini gbánao.

²⁵ Akú nɔgbɛ̀ pii pine: Má dɔ̀ kú Arumasihu kú òdi pine Kírisi ni su. Tó à sù, ani yá sɛ́nda pínki b̀kɔ̀tewɛre.

²⁶ Akú Yesu pine: Makú kú maten yá onne, makúme a ù.

²⁷ Gɔ̀rɔ̀ birea Yesu íbanɔ̀ sù, ò a lè àten yá o kú nɔgbɛ̀o. À bò ñ sare, ama ñ gbɛ̀ke dí a la bón à yeiro ke bóyáí àten yá o kú nɔgbɛ̀ piioro.

²⁸ Akú nɔgbɛ̀ pí a lo tò gwe, à gɛ̀ wɛ̀te gún à pí gbɛ̀nɔ̀ne:

²⁹ À mɔ̀ à gɔ̀gbɛ̀ ke gwa. À yá kú ma kɛ̀nɔ̀ òmenɛ pínki. Ke Arumasihu piime gwɛɛ?

³⁰ Akú ò b̀te wɛ̀te gún òten gé Yesu kínaa.

³¹ Gɔ̀rɔ̀ birea sɔ̀ Yesu íbanɔ̀ pine: Rabi, ñni pɔ̀ bleroo?

³² Akú à piíne: Má pòble ke ví kú á d̄sro.

³³ Akú a íbanɔ̀ kɔ̀ lala ò pí: Gbɛ̀ke sùne kú pòbleon yá?

³⁴ Akú Yesu piíne: Ma pòblen gbɛ̀ kú à ma zí pɔ̀yenyínakena ù ari mà zí kú à dàmenɛ mì de.

³⁵ Ákɔ̀nɔ̀ adì pi mɔ̀ siikɔ̀ mé à gò kú pɔ̀kɛ̀gɔ̀rɔ̀ ni ká. Maten oáre, à wé sé à buranɔ̀ gwa, zaakú pɔ̀nɔ̀ má ò kà kèna.

³⁶ Pɔ̀kɛ̀ri teni a láada le kò, àten gbɛ̀nɔ̀ kakara wèndi kú àdi lákaro pɔ̀ ú, de pɔ̀tɔ̀ri kú pɔ̀kɛ̀riio pɔ̀nna ke leele.

³⁷ Zaakú yá díkína bi yápurame: Gbɛ̀ke mé àdi pɔ̀ tɔ̀, gbɛ̀ke kɛ̀.

³⁸ Ma á zì pɔ̀ kɛ̀ gu kú ádi zì kenlo. Gbɛ̀ pándenɔ̀ mé ò zì kè gwe, akú áteni n zì àre ble.

³⁹ Samaria gbɛ̀ kú ò kú wɛ̀te pìi gúnno Yesu náani kè dasi yá kú nɔ̀gbɛ̀ pìi ó́nne yáí, kú à pì à yá kú a kèno óare pínki.

⁴⁰ Abire yáí kú ò kà Yesu kínaa, ò wé kèa à gò kúńwo, akú à kè kúńwo gɔ̀rɔ̀ pla.

⁴¹ Kú Yesu yá ó́nne, gbɛ̀ pándenɔ̀ a náani kè dasidasi.

⁴² Akú ò pì nɔ̀gbɛ̀ pìine: Adi ke yá kú n ówɛ̀re yáin o a náani kè adoro. O a yá mà ó zídame, akú o dɔ̀ sà kú andunia Surabariin a ũ yáपुरa.

Gbánade né werekšanaa

⁴³ Kú à gɔ̀rɔ̀ pla kè kúńwo, a gberan à tà Galili,

⁴⁴ zaakú à pi annabi digò bɛ̀ɛ̀re ví a zída búsunlo.

⁴⁵ Kú à kà Galili, Galilidenɔ̀ gbánake kpàí, zaakú ò gɛ̀e ò Vínla dikpe Yurusalemume, akú ò yá kú à kè dikpe pì zínò è pínki.

⁴⁶ Akú Yesu èra à gɛ̀e Kana, gu kú à í litɛ̀ sèwè ũ. Bùsu gbánade ke kú gwe, a négògbɛ̀ ten gyá ke zaa Kapenamu.

⁴⁷ Kú à mà Yesu bò Yudea à sù Galili, akú à gɛ̀e a kínaa à wé kèa à gé a né werekša, zaakú a kú ga léí.

⁴⁸ Akú Yesu pìine: Tó adi ke a daboyānɔ̀ kú yābonsarɛ̀nɔ̀ è baasiro, áni ma náani kɛ̀ro.

⁴⁹ Akú gbánade pìi pìine: Baa, n mɔ̀ ari ma né kpé à ga.

⁵⁰ Yesu pìine: N tá be. N né ni garo. Gògbɛ̀ pì yá kú Yesu ònɛ̀e sì, akú à dà zén.

⁵¹ Gɔ̀rɔ̀ kú à té zén, à dàkare kú a zírino, akú ò pìine a né kun.

⁵² Akú à n lá à pì: Gɔ̀rɔ̀ kpate takan à kè sánna? Akú ò pìine: Gíá fānanté mò do zakan mɛ̀wāna pìi kèa.

⁵³ Akú de pìi dɔ̀ kú gɔ̀rɔ̀ kú Yesu óare kú a né ni garon gwe. Akú ò a náani kè, àpìi kú a bedenɔ̀ n pínki.

⁵⁴ Sèeda plade kú Yesu kè bona Yudea suna Galilin gwe.

5

Gyare werekšana íkpakia

¹ Abire gbera Yudanɔ̀ dikpe ke kà, akú Yesu èra à gɛ̀e Yurusalemu.

² Íkpaki kú gwe Sā Gēki sare, kú òdi pi Beteseda kú Eberu yāo. Íkpaki pì kámmaboki ví leu sɔ̀rɔ̀,

³ gyārenɔ̀ digò wútenan dasidasi, vñnanɔ̀ kú ɛ̀ɛ̀nɔ̀ kú gbɛ̀ kú n mɛ̀gu fɛ̀fɛ̀nanɔ̀.

⁴⁻⁵ Gògbɛ̀ ke kú gwe àten gyá ke à kà wè òdupla plansari.

⁶ Kú Yesu a è wútena gwe, à dɔ̀ kú àten gyá ke a gù kè manamana, akú à pìine: N ye ñgò aafia yá?

⁷ Akú gyāre pìi wèa à pì: Mare, má gbɛ̀ke ví à ma da í gún gɔ̀rɔ̀ kú à yìgáro. Tó maten gé gɛ̀n, gbɛ̀ pānde dì gínake à gɛ̀ ma áme.

⁸ Yesu pìine: N fute n zɛ̀, n n pè sé n táa o.

⁹ Gwe gòno gògbɛ̀ pìi aafiaa lè. Á a pèe sè à táa ò. Gɔ̀rɔ̀ pì bi kámmabogɔ̀rɔ̀ zime,

¹⁰ akú Yuda gbánadenɔ̀ pì gògbɛ̀ kú à wèrekša pìine: Kámmabogɔ̀rɔ̀ zín gbāra. Á zé ví ñgò n pè senaro.

¹¹ Á wèníma à pì: Gbɛ̀ kú à ma gba aafia mé à òmɛ̀nɛ̀ mà a pè sé mà táa o.

¹² Akú ò a là ò pì: Dí mé à pìinne n n pè sé n táa oo?

¹³ Gbɛ̀ kú à wèrekšaa pì dɔ̀ tó dínlo, zaakú Yesu gète pari kú ò kú gweno téme.

¹⁴ Abire gbera Yesu a lè Luda onn, akú à pìine: N ma, n aafiaa lè. Nsun durunna ke doru, de yá kú à vāni de abirekūla sún n le doru yáí.

¹⁵ Akú gògbɛ̀ pìi gèe à ò Yuda gbánadenɔ̀nɛ̀ kú Yesu mé à tò a aafiaa lè.

¹⁶ Akú gbánade pìno wé tá Yesua, kú ádi yá bire takanɔ̀ ke kámmabogɔ̀rɔ̀ zì yáí.

¹⁷ Akú Yesu wèníma à pì: Ma De digò zì ke kámmabonaa sarime, len maten ke le se.

¹⁸ Yá bire yáí gbánade pìno ten Yesu wete ò a de de káakula. Adi ke kú ádi kámmabogɔ̀rɔ̀ zì yá daro ado yānlo, kú ádi pì Ludame a De ũ, àten sára kpá kú Ludao yáime.

¹⁹ Yesu ɛra à wɛ̀mma à pì: Yāpuran maten oáre, Luda Né dì fɔ̀ à yáke ke kú a zída gbānaoro, sé yá kú à è a De ten ke baasiro, zaakú yá kú a De dì ke pínki, ákúme a Né pìi dì ke se.

²⁰ Zaakú De Luda ye a Néí, ádi yá kú ádi ke pínki mɔ̀ne. Ani yá kú a zɔ̀kɔ̀ de abirekúla mɔ̀ne, ani bo á sare.

²¹ Lákú De Luda dì gɛ̀nɔ̀ vu à wɛ̀ndi kpámma ná, len a Né dì wɛ̀ndi kpá gbɛ̀ kú à yeinɔ̀a le.

²² De Luda dì yákpate ke kú gbɛ̀keoro, à yákpatekena gbāna pínki kpá a Néa,

²³ de baadi bèere li a Néne, lákú òdi li De Ludane ná. Gbɛ̀ kú àten bèere li Luda Nénero, ade ten bèere li a De kú à a zínero.

²⁴ Yāpuran maten oáre, gbɛ̀ kú àteni ma yá ma, akú sɔ̀ àten gbɛ̀ kú à ma zí náani ke, ade wɛ̀ndi kú ádi láraro ví. Yá ni vutearo, ade bò gan à gɛ̀ wɛ̀ndii gúmme.

²⁵ Yāpuran maten oáre, gɔ̀rɔ̀ke ten su à kà kò, kú gɛ̀nɔ̀ ni Luda Né kòto ma, ní gbɛ̀ kú ò mánɔ̀ ni vu.

²⁶ Lákú De Luda wɛ̀ndikpammana gbāna ví ná, len à wɛ̀ndikpammana gbāna kpá a Néa le dɔ̀.

²⁷ Á yákpatekena gbāna kpáa dɔ̀, kú à de Bisásiri Né ú yáí.

²⁸ Àsun tó abirekú bo á sarero, zaakú gɔ̀rɔ̀ke ten su kú gɛ̀ kú ò kú mira gúnɔ̀ ni a kòto ma

²⁹ ò bɔ̀te ní pínki. Yāmanakerinɔ̀ ni vu ò gɛ̀ wɛ̀ndii gún, yāvānikerinɔ̀ sɔ̀ yāvutemmanaa gún.

³⁰ Madi fɔ̀ mà yáke ke kú ma zída gbānaoro. Madi yákpate ke lákú à òmene nàme, madi yákpate ke a zéa, zaakú madi ma zída pɔ̀yeina wetero, sé gbɛ̀ kú à ma zí pí pɔ̀.

Yesu iko sèedadenɔ̀

³¹ Tó má de ma zída sèedade ú, de ma yá náani víro.

³² Sèedade pānde kun kú ádi ma yá o, má dɔ̀ kú ma yá kú ádi o náani ví.

³³ Bee ákɔ̀nɔ̀, a gbɛ̀nɔ̀ zì Yahayaa, akú à yāpura óáre.

³⁴ Madi mè kpá bisásiri sèedakenaaaro, mateni abirekú oáre de à le à bo zia yáime.

³⁵ Yahaya de lán fitila kú à nana àten gupura kú bà, akú a we à ponna kè a gupurai gɔ̀rɔ̀ pla.

³⁶ Yá kú De Luda dàmenɛ mà kenɔ̀, kú maten ke pínɔ̀ deáre sèeda ú, kú De Luda mé à ma zí. Ma sèedaa pì de Yahaya pɔ̀la.

³⁷ Ma De kú à ma zí ma yá ò dɔ̀. Ádi a kòto ma zikiro, ádi wé ke siikɔ̀ káaoro,

³⁸ a yá dí vuteki le á swɛ̀ɛ̀ gúnlo, kú àten gbɛ̀ kú à a zí náani kero yáí.

³⁹ Adi mè kpá Luda yá kyókenaa, zaakú adigɔ̀ da gwen áni wɛ̀ndi kú ádi láraro len. Ma yān takada pì ten o sɔ̀,

⁴⁰ ama àten gí su ma kīnaai de à wɛ̀ndii pìi le.

⁴¹ Maten sáabu wete bisásiri kīnaaro,

⁴² ama má á dɔ̀, má dɔ̀ kú á ye Ludairo.

⁴³ Ma su kú ma De tɔ̀o, akú ádi ma síro. Tó gbɛ̀ pānde sù kú a zída tɔ̀o, áni a sí.

⁴⁴ Lákú ádi sáabu wetekɔ̀a ná, ama ádi sáabu wete Luda mèn do légelegea lero, áni ke dera à ma yá sí?

⁴⁵ Àsungɔ̀ da makú mé mani gé kú á yāo ma De kīnaaro, Musa kú á wé dɔ̀i mé áni gé kú á yāo.

⁴⁶ Tó a Musa yá sì, de a ma yá sì se, zaakú ma yān à kè Luda yān.

⁴⁷ Kú ádi yá kú à kè Luda yānɔ̀ síro, áni ke dera à ma yá sí?

6

Pɔ̀blekpana gɔ̀gbɛ̀ gbɛ̀nɔ̀n díbu sɔ̀ronɔ̀a

(Mat 14:13-21, Maa 6:30-44, Luk 9:10-17)

¹ Abire gbera Yesu bikú Galilí sèbe kú òdi pí dɔ̀ Tiberia bara.

² Gbɛ̀nɔ̀ gɔ̀ téi dasidasi, kú ò a daboyánɔ̀ è deran àten gyárenɔ̀ werekɔ̀ana yáí.

³ Akú Yesu didi à vùte sɔ̀sɔ̀i musu kú a ibanɔ̀.

⁴ Yudanɔ̀ Vínla dikpe kà kāni.

⁵ Kú Yesu wé sè musu, à è gbɛ̀nɔ̀ ten su a kīnaa dasidasi, akú à Filipi là à pì: Mákpan óni pɔ̀ble lún de gbɛ̀nɔ̀ blee?

⁶ Á abirekú ò de à Filipi yɔ̀ à gwa yáime, zaakú à dɔ̀ lákú áni ke ná.

⁷ Akú Filipi wèa à pì: Andurufu gɔ̀ mèn wāa do burodii, bee tó ò è ɛ̀ baadine fitifiti, ani mɔ̀mɔ̀maro.

⁸ Á ibanɔ̀ do Anduru, Simɔ̀ Pita dakúna pìne:

⁹ Négɔ̀gbɛ̀ ke kú la, à burodi araga ví mèn sɔ̀oro kú kpò fitinnanɔ̀ mèn pla. Bón abirekú ni ke pari dikīnanɔ̀nɛɛ̀?

¹⁰ Yesu pi: À gbēno vutevute. Sèla di gu pin, akū ò vùtèvute. Gōgbēno kà gbēnon dúbu soro taka.

¹¹ Yesu burodii pinò sè à arubarikaa dàn, akū à kpàatete gbē kú ò vutena pinone lákú ò yei nà. Len à kpòò kpàmma le dɔ.

¹² Kū ò ká ó pínki, à pi à ibanone: À a kpara kú à gò sète pínki, de a ke sún ke páro.

¹³ Akū ò burodi mèn soro kú ò sòo pi kpara kú ò gònò sète tánko kuri awεεpla pà.

¹⁴ Kú ò daboyá kú Yesu kεε pii è ò pi: Gbē pi bi annabi kú àten su andunia gümme yápura.

¹⁵ Yesu dɔ kú ò ye ò su ò a kú ò a ká kína ù kú gbánaome, akū à górine gwe à era à didi sísii musu ado.

Yesu táa'ona sèbela

(Mat 14:22-27, Maa 6:45-52)

¹⁶ Kú ò kòsi kε, a ibanò gεε sèbεε bara.

¹⁷ Akū ò gε gó'ite gūn, òten bikú sèbεε pii bara dire Kapenamú kpa. Gu gínake à si Yesu dí ká ñ kínaa koro.

¹⁸ Zàga'ia gbána kàka, akū í ten fute.

¹⁹ Kú a ibanò gó li ò ká kiloo soro ke suddo taka bà, akū ò Yesu è àten táa o íla, àten na ñ góí, akū vína ñ kú.

²⁰ Akū à píinne: Makúmε, àsun tó vína á kúro.

²¹ Ò wène à gε gó gūn, akū gó pii ká gu kú òten gén gònò.

Gbēno Yesu wεtenaa

²² Kú gu dɔ pari kpé zena sèbεε bara dire. Ò dɔ kú gó'ite kú gwe yá mèn dome, Yesu sɔ adi gε gó pii gūn kú a ibanoro, ò tà ñtēne me.

²³ Kú à kε saa gó'ite pādeno bò Tiberia, ò sù gu kú káni kú gu kú ò burodii sònwo, kú Dikiri sáabu kpà à làka.

²⁴ Kú pari pii è àpii ke a ibanon kú gwe doro, ò gε gó pinò gūn ò gεε a wete Kapenamú.

Yesume pòble kú àdi ñ ká wèndiia ú

²⁵ Kú ò a è sèbεε bara gwe, ò pine: Rabi, n ka la bɔεε?

²⁶ Yesu píinne: Yápuran maten oáre, áteni ma wete burodi kú a sò a ká yáime, adi ke daboyá kú a èno yáinlo.

²⁷ Àsun zí ke pòble kú àdi láka yairo, sé pòble kú àdi ñ ká wèndi kú àdi lákaroa. Bisásiri Né mé ani à gba pòble pii, zaakú àpiin De Luda a sèdaa kεa.

²⁸ Akū ò a là ò pi: Deran óni ke nà ò yá kú Luda ye ò ke kεε?

²⁹ Yesu wèmma à pi: Yá kú Luda ye à ken dí: À gbē kú à a zí náani ke.

³⁰ Ò pine: Daboyá kpaten ñni ke wεε, de ò le ò n náani kεε? Yá kpaten ñni kεε?

³¹ Ó dizinò mana blè gbárannan lákú ò kε Luda yān nà ò pi: A pòble kú à bò musu kpàmma ò blè.

³² Akū Yesu píinne: Yápuran maten oáre, adi ke Musa mé à pòble kú à bò musu kpááwaro. Ma De mé àdi pòble yápurade kú à bò musu kpááwa.

³³ Pòble kú Luda kpà pin gbē kú à bò musu àdi wèndi kpá anduniaa ú.

³⁴ Ò pine: Mare, ñgɔ pòble bire taka kpáwá goro sinda pínki.

³⁵ Akū Yesu píinne: Makúme pòble kú àdi ñ ká wèndiia ú. Nà ni gbē kú à sù ma kínaa dero, ñni ni ma náanikeri de zikiro.

³⁶ Bee kú abireo lákú ma oáre nà, bee kú a ma e, ádi ma náani kero.

³⁷ Gbē kú ma De kpàma ni su ma kínaa, mani pé gbē kú à sù ma kínaa zikiro.

³⁸ Adi ke ma zida ppyenyina yāin ma bo musu ma suro, gbē kú à ma zí pómε.

³⁹ Pó kú gbē kú à ma zí pi yein dí: Māsun tó gbē kú à kpàmano ke sátero. À ye mà ñ fute goro kpede zí.

⁴⁰ Zaakú pó kú ma De yein dí: Gbē kú à wé pè a Néa, akúsò áteni a náani ke gɔ wèndi kú àdi lákaro ví, má a vu goro kpede zí.

⁴¹ Akū Yuda gbánadenò zuka kài, kú à pi ákāame pòble kú à bò musu ú yai.

⁴² Ò pi: Gbē pi bi Yesu Yusufu nénloo? Ó a de kú a dao dɔ bi! Akū àten pi a bo musume.

⁴³ Yesu píinne: Àsun zuka káro.

⁴⁴ Gbēke ni fɔ à su ma kínaaro, tó adi ke ma De kú à ma zí a sisi baasiro, mani a fute goro kpede zí.

⁴⁵ À kēna annabinò takada gūn ò pi: Luda mé ani yá da baadine. Gbē kú à De Luda yá mà, akúsò à a yá dà, akū mé àdi su ma kínaa.

⁴⁶ Adi ke gbēke De Luda è kú wéonlo. Gbē kú à bò a kínaa mé à a è ado.

47 Yāpuran maten oáre, ma náanikerii wèndi kú àdi lákaro vī.

48 Makūme pòble kú àdi n ká wèndiia ũ.

49 Á dizinɔ mana blè gbárannan, bee kú abireo ò gàga.

50 Pòble kú àdi bo musu sɔ, tó gbè blè, ani garo.

51 Makūme pòble wèndide kú à bò musu pì ũ. Tó gbè adi blè, anigɔ kun gɔɔ sɪnda pínki. Pòble kú mani kpárimame ma mèbaasi ũ, de andunia gɔ wèndi vī yáí.

52 Akú gbánade pìnɔ ten lékpakɔa ke kú kɔo ò pì: Gbè pi n fɔ à a mèbaasi kpáwá ò sòn yá?

53 Akú Yesu píñne: Yāpuran maten oáre, tó ádi Bisásiri Né mèbaasi só a a aru m̄ro, áni gɔ wèndi v̄ro.

54 Gbè kú àdi ma mèbaasi só à ma aru mi wèndi kú àdi lákaro vī. Makú mé mani a fute gɔɔ kpede zī.

55 Zaakú ma mèbaasi bi pòble yāpurame, ma aru bi póm̄ina yāpurame.

56 Gbè kú àdi ma mèbaasi só à ma aru mi kú ma gūn, makú sɔ má kú a gūn.

57 Lákú De Luda Wèndide ma zī, akú sɔ má kun a yáí nà, len gbè kú àdi ma mèbaasi só nigɔ kun ma yáí le.

58 Pòble kú à bò musun gwe. Á de lán pòble kú á dizinɔ blè ò gà bàro. Pòble bire blèri nigɔ kun gɔɔ sɪnda pínkime.

59 Yesu yá birenɔ ò gɔɔ kú àten yá dañne Kapenamu aduakekpenme.

Yesu iba kenɔ borukpenaa

60 Kú a ibanɔ yá pii mà, n gbè dasidenɔ pì: Yá gbáname, dí mé ani abirekú fɔɔ?

61 Yesu dɔ a swèe gūn kú a ibanɔ ten zuka ká yá pii musu, akú à píñne: Yá pi teni á fu yá?

62 Tó a è Bisásiri Né fùte àten tá gu kú a kun yá sɔ bi?

63 Luda Nini mé àdi wèndi kpárima, mèbaasi bi pòkenlo. Yá kú ma òárenome Luda Nini kú àdi n ká wèndiia yá ũ.

64 Ama á gbèkenɔ teni ma náani kero. Zaakú Yesu gbè kú òteni a náani keronɔ dɔ zaa káaku kú gbè kú ani a kpárima.

65 Akú à pi dɔ: Abire yáin ma òáre, gbèke ni fɔ à su ma kīnaaro, séto De Luda a gbà zé.

66 Zaa gɔɔ birea a iba kenɔ bòru kpeo dasidasi, òdi téi doro.

67 Akú Yesu a iba gbènen kuri aweeplanɔ là à pi: Á ye à tá sen yá?

68 Simɔ Pita wèa à pi: Dikiri, dí kīnaan óni génn? N wèndi kú àdi lákaro yá vī.

69 O n náani kè, o dɔ kú Luda gbè kú à kú adoname n ũ.

70 Yesu píñne: Á gbènen kuri aweepla dīnɔn ma sèroo? Bee kú abireo á gbè mèn do bi ibilisiime.

71 Yudasi, Simɔ Isikarioti nèn à téa. Akūme gbènen kuri aweepla pìnɔ doke kú ani a kpárima ũ.

7

Yesu kú a dakūnanɔ

1 Abire gbera Yesu gèe Galili wète kú wèteo, zaakú à ye à kure Yudearo, kú Yuda gbánadenɔ teni a wete ò a de yáí.

2 Yudanɔ Kutadɔna dikpe kà káni,

3 akú a dakūnanɔ píñne: N fute la n gé Yudea, de n iba kú ò kú gwenɔ yá kú nten kenɔ e se.

4 Tó gbè ye à tɔ bo, àdi a yánɔ ke utenaro. Lákú nten yá dīnɔ taka ke nà, n n zida m̄o anduniane.

5 Bee a dakūna pìnɔ dí a náani kero.

6 Akú Yesu píñne: A gɔɔ dí kámene kòro. Ákɔnɔ sɔ á zé vī gɔɔ sɪnda pínki.

7 Andunia ni we à záguro, ama à zāmagu kú madì pi a yákēna vāni yāi.

8 À gé dikpekekia, maten géro, zaakú a gɔɔ dí kámene kòro.

9 Kú à yá pì ò, akú à gɔ Galili.

Yesu gena Kutadɔna dikpen

10 Kú a dakūna pìnɔ gèe dikpekekia, gbasà à gèe. Adi gé gbèno wáaro, à gèe asiri gūmme.

11 Yuda gbánadenɔ teni a wete dikpekekia ò pi: Ápi kú máa?

12 Pari gūn òten yá o kpánikpáni a musu manamana. Gbèkenɔ pi: Gbè maname. Gbèkenɔ pi: Oi, àten gbèno sáteme.

13 Gbèke dí a yá o gupuraaro, kú òten vīna ke gbánade pìnɔne yáí.

14 Kú dikpe kà a dagura, Yesu gèe Luda ɔnn, àten yá dañne.

15 A yá bò gbánade pìnɔ sare ò pi: Gbè kú adi kyó kero mé à takada dɔ le yá?

16 Akú Yesu píñne: Yá kú madì dañne bi ma zida yánlo, gbè kú à ma zī yáme.

17 Gbē kū à ye à ze kù Luda poyenyīnakenaao nigō dō tó ma yādannena de Luda pó ũ, kesō ma zīda yān maten o.

18 Gbē kū àdi a zīda yā o ten wete à tō bome. Gbē kū àdi wete à gbē kū à a zī tō bo náani vī, manafiki kú a gūnlo.

19 Musa dí doka daáeroo? Á gbēke yā pì kùna sōro. Bóyái áten wete à ma dee?

20 Akū gbēno pìne: Ní tana vīme. Dí mé áten wete à n dee?

21 Yesu piíne: Daboyá mèn don ma kè, akū à bò á pínki sare.

22 Musa tōzōyá dàáre, akū adi tō zō kámmabogoro zī. Ase adi ke Musa kīnaan à nàanlo, à bò á dizi káakuno kīnaame.

23 Lákū òdi tō zō néne kámmabogoro zī nà de òsun bo Musa doka kpero yái, à kè dera á pō fēnamai, kú ma gbē gbà aafia swáswa kámmabogoro zīi?

24 Ásun yā gwa lákū á wé ten e nàro. À yā gwa a zéa.

Kèkèkšana Yesu yái

25 Akū Yurusalemudenō pì: Gbē pì bi gbē kū òteni a wete ò a denloo?

26 Á gwa, áten yā o gupuraa, akū gbēke dí yā liaro. Gbānadenō a dō Arumasihu ũ yāpuran yá?

27 Ó dō gu kù gbē dí bòn. Tó Arumasihu sù, onigō dō gu kù à bònlo.

28 Abire yái goro kù Yesu ten yā daíne Luda onn, à pùtá à pì: Á ma dō, akūsá á dō gu kù ma bon. Ase mádi su kù ma zīdaoro. Gbē kū à ma zī bi yāpurademe, akū á a dōro.

29 Má a dō, zaakū ma bo a kīnaame, àkū mé à ma zī.

30 Akū òteni a wete ò a kù, ama gbēke dí o naaro, zaakū a goro dí papa kōro.

31 Zāa gūn ò Yesu náani kè dasi ò pì: Tó Arumasihu sù, ani daboyá ke dasi de a kù gbē dí kèlan yá?

Dogarino zīna ò Yesu kù

32 Kù Farisino mà òten yā o kpānikpāni zāa gūn a yā musu, akū sa'orikino kù Farisi pino dogarino zī ò a kù.

33 Akū Yesu pì: Ma kunna kááo gō fiti, mani gbaso mà tá gbē kū à ma zī kīnaa.

34 Áni ma wete à kuramai, zaakū áni fō à gé gu kù má kunlo.

35 Akū gbānade pino ten kō lala: Mán à ye à gén kù óni kuraii? Á ye à gé ó gbē kū ò fākša Giriki būsuno gūn kīnaa de à yā da Giriki pinonen yá?

36 Yā kù à òo pì mi de deramee? Kù à pì óni a wete ò kuraai akūsō gu kù á kun óni fō ò gé gwero.

Í kù àdi ní ká wèndiia

37 Díkpe goro kpede zōkō zī Yesu fùte à pùtá à pì: Gbē kū ími teni a de à mó ma kīnaa à í mi,

38 gbē kū áteni ma náani ke sō, í kù àdi ní ká wèndiia nigō bàa lé zaa a nēsee gūn lákū ò kè Luda yān nà.

39 Á yá dí ò Luda Nini kù gbē kū òteni a náani kenō ni sí yā musume. Ò Luda Nini pì vī gīaro, kù Yesu dí gīnake à tō bo kōro yái.

Gbēno kèkèkšana Yesu yái

40 Kù gbēno yā pìi mà, gbēkenō pì: Gbē díkīna bi annabii piime yāpura.

41 Gbēkenō pì: Gbē díkīna bi Arumasihume. Ama gbēkenō pì: Arumasihu ni bo Galili sō yá?

42 Ó kè Luda yān ò pì, Arumasihu bi Dauda burime, ani bo Dauda be wēte Betilhamume.

43 Akū gbēno kèkèkša Yesu yái.

44 Ní gbēkenō ye ò a kù, ama gbēke dí o naaro.

Yuda gbānadenō dí Yesu náani kero

45 Akū dogarino era ò tà sa'orikino a kù Farisino. Akū ò ní lá ò pì: Bóyái ádi a kù a su kaaoroo?

46 Dogari pino wèmma ò pì: Gbēke dí yā o lán gbē díkīna bà zikiro.

47 Akū Farisino piíne: Á á likara sen yá?

48 Gbānade ke Farisi ke a náani kèn yá?

49 Pari bire Luda yā dōro, Luda lé kèñneme.

50 Nikodemu kù à gèe Yesu kīnaa yā bi gbānade pino dokeme. Á piíne:

51 Ó doka gūn ò pì, òsun yā da gbēla a yā manaa sariro ke yā kù à kè dōnaa sariro.

52 Ó pìne: Galili gbēme n ũ se yá? Ní tāsai ká ò gwa. Íni e kù annabi ke dí bo Galiliro.

53 Akū baadi tà a bea.

8

Nɔgbɛ kù ò kù zinakenaa gùn

¹ Yesu gɛɛ Kùkpe sɛ́sɛ́gerɛɛi.

² Kù gu dɔ̀ gɔ̀nɔ̀, à ɛ̀ra à gɛ̀ɛ Luda ɔ̀nn. Gbɛ̀ sɛ̀nda pínki sù à kɛ̀naa, akù à vùte àten yá dañne.

³ Akù lundayadannerinɔ̀ kù Farisinɔ̀ sù à kɛ̀naa kù nɔgbɛ̀ kù ò kù zinakenaa gùn, ò a zè zàa gùn

⁴ ò pì Yesune: Danneri, ò nɔgbɛ̀ díkɛ̀na kù kù gɔ̀poseo wedewe.

⁵ Ó doka gùn Musa díte ò nɔgbɛ̀ dí taka pápa kù gbɛ̀ɛo ò a demɛ. N è dera sɔ̀ɔ?

⁶ Ó abirekù ò de ò a yɔ̀ ò gwa ò le ò yá daala yáime. Akù Yesu nàte àten ɔgbɛ̀ kɛ̀ zítea.

⁷ Kù ò kpé ɔ̀teni a lala, akù à a mii sè lei à piñne: Á gbɛ̀ kù adi durunna ke zikiro a pá kù gbɛ̀ɛo káaku.

⁸ Akù à ɛ̀ra à nàte àten ɔgbɛ̀ kɛ̀ zítea dɔ̀.

⁹ Kù ò mà le, akù ò fàkɔ̀a dodo sɛ̀na zaa gbɛ̀ zɔ̀kɔ̀nɔ̀a. Akù ò Yesu tò ado kù nɔgbɛ̀ piio.

¹⁰ Akù à ɛ̀ra à a mii sè lei à piñne: Nɔgbɛ̀, ò tà máa? Odi yá danla doroo?

¹¹ Nɔgbɛ̀ pii wèa à pi: Baa, ñ gbɛ̀ke kù la doroo. Akù Yesu piñne: Makù se, mani yá danlaro.

Ñ gé. Zaa gbàra ñsun durunna ke doroo.

Yesume gupura ù anduniane

¹² Akù Yesu yá ò gbɛ̀nɔ̀ne dɔ̀ à pi: Makùme gupura ù anduniane, gbɛ̀ kù à témai nigɔ̀ kù gusiran doroo, gupura kù àdi ñ ká wèndiiian ade nigɔ̀ vɛ̀.

¹³ Akù Farisinɔ̀ piñne: Ñ de n zída sèedade ù, n yá náani vɛ̀ro.

¹⁴ Akù Yesu wèrma à pi: Bee tó mateni ma zída yá o, ma yá náani vɛ̀, zaakù má dɔ̀ gu kù ma bon kù gu kù maten tánwo. Ákɔ̀nɔ̀ sɔ̀, á gu kù ma bon kù gu kù maten tánwo dɔ̀ro.

¹⁵ Áteni ma taari e bisásirikemme. Mádi gbɛ̀ke taari e sɔ̀ro.

¹⁶ Tó ma gbɛ̀ taari è sɔ̀, taari'ena pù nigɔ̀ náani vɛ̀, zaakù má kù madoro, ma De kù à ma zì kù kúmao.

¹⁷ Á kù á doka takadan ò pi, sèedade gbɛ̀nɔ̀n planɔ̀ yá mé à náani vɛ̀.

¹⁸ Makùme ma zída sèedade ù. Ma De kù à ma zì bi ma sèedademe dɔ̀.

¹⁹ Akù ò a là ò pi: N de kù máa? Yesu wèrma à pi: Á ma dɔ̀ro, akùsɔ̀ á ma De dɔ̀ro. Tó a ma dɔ̀, de a ma De dɔ̀.

²⁰ Yesu yá bire ò ɔ̀gɔ̀dakia, gɔ̀rɔ̀ kù àten yá dañne Luda ɔ̀n gùmmɛ. Odi a kùro, zaakù a gɔ̀rɔ̀ dí papa kòro.

Áni fɔ̀ à gé gu kù maten tánlo

²¹ Akù Yesu piñne dɔ̀: Maten tá, áni ma wete, ama áni ga á durunna gùmmɛ. Áni fɔ̀ à gé gu kù maten tánlo.

²² Akù gbánade piñne: Á pi óni fɔ̀ ò gé gu kù áten tánlo. Ani a zída den yá?

²³ Akù Yesu piñne: Zíte la gbɛ̀nɔ̀n á ù, musu gbɛ̀n ma ù. Andunia díkɛ̀na gbɛ̀n á ù, andunia díkɛ̀na gbɛ̀n ma ùro.

²⁴ Abire yáin ma piáre áni ga á durunna gùmmɛ. Tó ádi sí kù makùme gbɛ̀ kù má de a ù ùro, áni ga á durunna gùmmɛ.

²⁵ Akù ò a là ò pi: Díme n ùu? Yesu wèrma à pi: Gbɛ̀ kù ma òáre zaa káakun ma ù.

²⁶ Má yá vɛ̀ dasi mà ò á musu mà yá daoála. Gbɛ̀ kù à ma zì bi yápurademe, yá kù ma mà a kɛ̀naan madì ò anduniane.

²⁷ Odi dɔ̀ kù De Ludan à téaro,

²⁸ akù Yesu piñne: Tó a Bisásiri Né sè a dɔ̀ musu, gbasá à dɔ̀ kù makùme gbɛ̀ kù má de a ù ù. Madì yáke ke kù ma zídaoro, yá kù ma De dàmenen madì o.

²⁹ Gbɛ̀ kù à ma zì kù kúmao, adi ma tó madoro, zaakù madigɔ̀ yá kù àdi káagu ke gɔ̀rɔ̀ sɛ̀nda pínki.

³⁰ Gɔ̀rɔ̀ kù Yesu ten yá piñne o, ò a náani kè dasi.

Zídadenɔ̀ kù zòno

³¹ Akù Yesu pi Yuda gbánade kù ò a yá sinɔ̀ne: Tó á ma yá kùna, áni gɔ̀ de ma lbanɔ̀ ù yápara.

³² Áni gɔ̀ yápara dɔ̀, yápara pi ni tó á gɔ̀ á zída vɛ̀.

³³ Akù ò piñne: Ibrahim burin ó ù, ódi zò ble gbɛ̀kene zikiro. Akù nten pi óni gɔ̀ ó zída vɛ̀ yá?

³⁴ Yesu wèrma à pi: Yápara maten oáre, gbɛ̀ kù àdi durunna ke bi durunna zòome.

³⁵ Zò kun ɔ̀n gbɛ̀ ù gɔ̀rɔ̀ sɛ̀nda pínkiro, ɔ̀n né mé à ɔ̀n gbɛ̀ ù gɔ̀rɔ̀ sɛ̀nda pínki.

³⁶ Tó Luda Né á bo zòbblenan, áni gɔ̀ á zída vɛ̀ yápara.

³⁷ Má dɔ̀ kù Ibrahim burin á ù, ama áteni ma wete à ma de kù ma yá kù á nèseɛ gùnlo yáí.

³⁸ Yá kù ma è ma De kɛ̀naan maten o, yá kù a mà á de kɛ̀naan áten ke.

³⁹ Akù ò piñne: Ibrahimé ò de ù. Akù Yesu piñne: Tó Ibrahim nɛ̀nɔ̀n á ù, de a Ibrahim dà sète.

40 Tera sà áten wete à ma de, makú kú ma yápura kú ma mà Luda kīnaa óáre. Ibrahī dí yā bire taka kero.

41 Áteni á de yākēna kemē. Akū ò pīne: Nò yìgisaride nēnōn ó ūro. De mēn don ó vī, àkūme Luda ū.

42 Yesu pīnne: Tó á den Luda ū, de á yemai, zaakū Luda kīnaan ma bon ma su. Mádi su kú ma zīdaoro, àkū mé à ma zī.

43 À kè dera ádi ma yā dōrō dōroo? Kū adi fō à ma yā dōrō dōro yāime.

44 Á de Ibilisi pón á ū, a poyeinaan á ye à ke. Gbēderiin a ū zaa káaku, ádi ze kú yápuraoro, kú yápura kú a nēseē gūnlo yāi. Tó à éke tò, a zīda dàan gwe, zaakū ékeden a ū, éke mīime.

45 Makú sō, madí yápura o. Abire yāi adi ma yā síro.

46 Á té, dí mé ani pi ma durunna kēe? Kū yápuran maten o, à kè dera áteni ma yā síroo?

47 Gbē kú à de Luda pō ú dì yā kú Luda ten o mame. Á de Luda pō ūro, abire yāin adi we ma yāiro.

Yesu dena Ibrahīla

48 Akū gbānade pīnō pīne: Samaria gbēmē n ū! Nī tana vīme! Ke yápuranlo?

49 Akū Yesu pi: Má tana vīro. Madí bēere li ma Dene, ama adi ma kpe bo.

50 Madí wete mà a zīda tō boro, gbēke mé ádi wetemene, àkūme yāgōgōri ū.

51 Yápuran maten oáre, gbē kú ádi dō ma yāi nī ga zikīro.

52 Akū gbānade pīnō pīne: Ó dō sà kú nī tana vī. Ibrahī ga kú annabinō pīnki, akū nten pi gbē kú ádi dō n yāi nī ga zikīro yá?

53 Nī de ó dizi Ibrahī kú à gālan yá? Annabinō gāga dō. Dín nteni n zīda sé a ūu?

54 Akū Yesu pi: Tó mateni ma zīda tō bome, abirekū bēere vīro. Ma De kú áten pi à de á Luda ū, àkū mé ádi ma tō bo.

55 Á a dōro, ama má a dō. Tó ma pi má a dōro, manigō de ékede ú lán á bàme. Má a dō, akū má a yā kūna.

56 Á dizi káaku Ibrahī pōnna kē ma gōrō ena yā musu. À è, akū a pō kē nna.

57 Akū gbānade pīnō pīne: Ndi ká wē bupla akuri kōro, akū n Ibrahī è yá?

58 Yesu pīnne: Yápuran maten oáre, de odi Ibrahī i kōro, má kun.

59 Akū ò gbēe sēte de ò a pápao. Akū a a zīda ùte à bò Luda onn.

9

Gōgbē kú ò i vīna ū werekšanaa

1 Kú Yesu ten kure, à gōgbē kú ò i vīna ū è.

2 Akū à ibanō a là ò pi: Rabi, dí durunna yāin ò gbē pīi i vīna ūu? A zīda pō yāin yá, ke a de kú a dao pōme?

3 Yesu wēmima à pi: Adi ke àpii ke a de kú a dao durunna yāinlo. De ò Luda yākēna ea yāime.

4 Sēde ò gbē kú à ma zī zī ke zaa gupuraa. Gusira ten su kú gbēke ni zī ke le à ke doro.

5 Gōrō kú má kú andunia gūn, má de gupura ū anduniane.

6 Kú à ò le, à lé'i tò zīte, akū à yákte à màma a wēna.

7 À pīne: Nī gé nī àn pīpi Siloamu í gūn. Tō pīi pi, í gbarena. Akū à gēe à ànn pīpi, akū à sù kú wéo wēna.

8 A fārandidenō kú gbē kú ò a dō barakeri ūnō pi: Gbē kú àdigō bara ke vutēnaa pīin gweroo?

9 Gbēkenō pi: Àkūme. Gbēkenō pi: Oi, ade bōkōaome. Gōgbē pīi pi: Makūme!

10 Akū ò a là ò pi: À kè dera n wé wēe?

11 À wēmima à pi: Gbē kú òdi pīne Yesu mé à būsuu yákte à màma ma wéa, à pi mà gé àn pīpi Siloamu í gūn. Kú ma ge ma ànn pīpi, akū ma gu è.

12 Akū ò a là ò pi: Àpi kú máa? À pi: Má dōro.

Farisinō yalalana gbē kú à de vīna ū yaa

13 Akū ò gēe Farisinō kīnaa kú gbē kú à de vīna ū yā pīio.

14 Akūsō kāmabogōrō zīn Yesu būsuu yákte à a wé wēone.

15 Akū Farisinō a là dō: Deran n kē nà n gu èe? À wēmima à pi: À bōkōtō mà ma wéame. Kú ma pīpi, akū ma gu è.

16 Akū Farisi kenō pi: Gbē pi dí bo Luda kīnaanlo, zaakū àdi kāmabogōrō zī yā daro. Nī gbēkenō pi: Durunnakeri ni fō à daboyá birenō taka ke yá? Akū ò kēkēkōa.

17 Akū ò a là dō: Mōkōn sō, gbē kú à n wé wēnne, nteni a yā da deramee? À pi: Annabiime.

¹⁸ Bee kũ abireo gbānadenɔ dí sí kũ v̄naan a ũ gbasa a wé w̄ero, akũ ò ḡè ò a de kũ a daoo sísi.

¹⁹ Ò n̄ lá ò pì: Á n̄n dí yá? A a ì v̄na ũn yá? À k̄è dera àten gu e s̄aa?

²⁰ Akũ a de kũ a dao w̄èrma ò pì: Ó d̄s kũ ó n̄ém̄e. O a ì v̄na ũm̄e.

²¹ Ama l̄ákũ à k̄è n̄à àten gu e s̄a, ke gb̄è kũ à a wé w̄ène, ó d̄sro. À a la gwe. Gb̄è ̄nd̄snaame, ani f̄s à a z̄ida yá o.

²² A de kũ a dao ò le, kũ òten v̄na ke gbānadenɔne yāime. Zaakũ ò z̄eo kũ gb̄è kũ à pì Yesu bi Arumasihume, ò aduak̄ek̄pe z̄é z̄s̄ne.

²³ Abire yāin a de kũ a daoo pì, gb̄è ̄nd̄snaame, ò a la.

²⁴ Gb̄è kũ à de v̄na ũ yá pì sísina ḡè̄n plade ḡunn ò p̄ine: Ñ yāpura o Luda yāi. Ó d̄s kũ ḡs̄gb̄è pì bi durunnakeriime.

²⁵ Akũ à pì: Tó durunnakeriime, má d̄sro. Yā m̄èn don má d̄s. V̄naan ma ũ yā, akũ maten gu e s̄a.

²⁶ Akũ ò a là ò pì: B̄ón à k̄ènn̄e? Deran à k̄è n̄à à n wé w̄ènn̄e?

²⁷ À w̄èrma à pì: Ma òàre k̄ò, ádi s̄á kp̄áro. B̄ó á ye à ma d̄o? Á ye à ḡs a ibanɔ ũ sen yá?

²⁸ Akũ ò zuka k̄ài ò pì: M̄òk̄s̄m̄me n̄ de a l̄ba ũ gwe! Ók̄s̄n̄ s̄s̄ Musa ibanɔ ò ũ.

²⁹ Ó d̄s kũ Luda yā ò kũ Musao. Àkũ s̄s̄, ó d̄s gu kũ à b̄onlo.

³⁰ Akũ ḡs̄gb̄è p̄i p̄iñe: À yābonsare ma gwe! À ma wé w̄èmene, akũ á d̄s gu kũ à b̄onlo yá?

³¹ Ó d̄s kũ Luda dí s̄á kp̄á durunnakerinɔ yāiro, ádi s̄á kp̄á a yāmari kũ òdi a p̄oyenyīna kenɔ yāime.

³² Zaa l̄ákũ Luda andunia k̄àte n̄à, odi ma gb̄èke gb̄è kũ w̄a a ì v̄na ũ wé w̄ène zikiro.

³³ Tó adi ke gb̄è p̄i b̄ò Luda k̄īnaaro, ani f̄s à p̄s̄ke kero.

³⁴ Akũ ò p̄ine: Ò n̄ i durunna ḡūn m̄amm̄me, akũ nten yā dawere yá? Akũ ò p̄èa.

Ludad̄nasari bi v̄nak̄unaame

³⁵ Yesu mà kũ ò p̄èa. Kũ à a l̄è, à a là ò p̄i: Nten Bisāsiri Né n̄áni ke yá?

³⁶ Ḡs̄gb̄è p̄i w̄ea à pì: Mare, d̄in a ũ de mà le mà a n̄áni kee?

³⁷ Yesu p̄ine: N a è, àkũ mé àten yā o k̄ūnwo.

³⁸ Akũ ḡs̄gb̄è p̄i p̄ine: Dikiri, mateni n̄ n̄áni ke. Akũ à donyī k̄ène.

³⁹ Akũ Yesu p̄i: Gb̄è̄n̄ k̄èk̄òsana yāin ma su andunia ḡūn la, de w̄ésiradenɔ wé k̄è, w̄èk̄erinɔ ḡs̄ w̄ésiradenɔ ũ.

⁴⁰ Farisi kenɔ kú gwe. Kũ ò yā p̄i mà, ò p̄ine: Ók̄s̄n̄, v̄nanɔn ò ũ se yá?

⁴¹ Akũ Yesu p̄iñe: Tó v̄nanɔn á ũ, de á durunna v̄īro. Ama kũ àten p̄i á wé k̄èna yāi, á durunna kp̄é kũ k̄ááome.

10

Yal̄ek̄sana kũ sad̄ariio

¹ Yāpuran maten oāre, gb̄è kũ àdi ḡè s̄á karalenlo ama àdi vl̄è karala gu pānden, ade bi kp̄āniime, kp̄āni w̄édeweme.

² Gb̄è kũ àdi ḡè karalen s̄s̄, aden s̄ādāri ũ.

³ Kara d̄ákp̄ārii di z̄é w̄è aden̄e, s̄ānɔ s̄s̄ ò a k̄òto d̄s. Àdi a s̄ānɔ sísi n̄ baadi t̄s̄a à b̄ote k̄ūnwo.

⁴ Tó à b̄ote k̄ūnwo, àdi doñne are òdiḡs̄ t̄éi kũ ò a k̄òto d̄s yāi.

⁵ Òdi we ò t̄é gb̄è pāndeiro. Òdi bàa l̄éne kũ ò gb̄è pānde k̄òto d̄sro yāi.

⁶ Yesu yā p̄i l̄èk̄s̄añne, akũ odi d̄s tó b̄ó yān àten oñnero.

Yesu bi sad̄ari maname

⁷ Abire yāi Yesu èra à p̄iñe: Yāpuran maten oāre, mak̄ūme karale ũ s̄ānɔne.

⁸ Gb̄è kũ ò d̄omene arenɔ bi kp̄āninɔme, kp̄āni w̄édewenɔme n̄ p̄inki, akũ s̄ānɔ dí n̄ yā maro.

⁹ Mak̄ūme karale ũ. Gb̄è kũ à ḡè ma ḡūn ni aafia le. Aniḡs̄ ḡè àḡs̄ bo ani p̄òblek̄i le.

¹⁰ Kp̄āni'ona yāin kp̄āni di su àdi p̄s̄ de àdi p̄s̄ kakate. Ma sume, de gb̄è̄n̄ ḡs̄ w̄èndi v̄i òḡs̄ v̄i papana.

¹¹ Mak̄ūme s̄ādāri mana ũ. S̄ādāri mana di ḡi a w̄èndiia a s̄ānɔ yāi.

¹² Zamalinga bi s̄ādāri mananlo. Kũ s̄ānɔ de a p̄s̄ ũro yāi, tó à è l̄ewanna ten su, àdi s̄ānɔ t̄on à bàa l̄éne, akũ l̄ewanna di sí s̄ānɔ t̄é à n̄ f̄ák̄s̄a.

¹³ Gb̄è p̄i b̄àkaa diḡs̄ kú kũ s̄ānɔoro, kũ à de zamalinga ũ yāi.

¹⁴ Mak̄ūme s̄ādāri mana ũ. Má a s̄ānɔ d̄s, ma s̄ānɔ s̄s̄ ò ma d̄s,

¹⁵ l̄ákũ De Luda ma d̄s ak̄us̄s̄ má a d̄s n̄à. Maten ḡi ma w̄èndiia n̄ yāi.

¹⁶ Má s̄á pāndenɔ v̄i kũ ò kú kara dí ḡūnlo. Séde mà su k̄ūnwo se. Oni ma k̄òto ma, kp̄àsa ni ḡs̄ m̄èn do kũ d̄āriio m̄èn do. De Luda yemai

- 17 kù maten gi ma wëndiia yāi, de mà era mà sí dɔ.
 18 Gbēke ni ma wëndi símaro, mani gi kù ma zídaome. Má a giina zé ví, má a sina zé ví dɔ.
 Yá kù ma De ditemenen gwe.
 19 Yá pì yāi Yuda gbánadenɔ kèkèkɔa dɔ.
 20 Ñ té gbēnɔ pì dasi: À tána víme, a mùi litɛ. Bóyáin áten sá kpá a yāii?
 21 Ñ gbēkenɔ pi: Tánade ya'onaan gwero. Tána ni fɔ à vlna wé wé yá?

Yesu a ludakena onnena

- 22 Luda kpé sakena dikpɛ kà zaa Yurusalemu. Bunsire gümme,
 23 akù Yesu ten kure Luda onn, zaa gu kù òdi pi Sulemanu èdan.
 24 Akù Yuda gbánadenɔ likai, ò a là ò pi: Ìni ó tó lokona ari borɛɛ? Tó Arumasihume n ù, ñ
 owɛɛ swáswa.
 25 Akù Yesu wèrma à pi: Ma óaré, ádi síro. Yá kù maten ke kù ma De tsoo pinɔn a sèeda ù.
 26 Ákɔnɔ sɔ ádi síro, kù á de ma sánɔ ũro yáime.
 27 Ma sánɔ di ma koto ma. Má ñ dɔ, akù òdigɔ témai.
 28 Madi wëndi kù àdi lákaro kpámma, oni ga zikiro. Gbēke ni fɔ à ñ bo ma oïro.
 29 Ma De kù à ñ kpáma de gbē sinda pinkila. Gbēke ni fɔ à ñ bo a oïro.
 30 Makù kù ma Deo ó dokɔnɔme.
 31 Gbánade pinɔ gbēɛ sɛsɛ dɔ de ò a pápao ò a de.
 32 Akù Yesu piñne: Ma yá mana kù ma De dāmenenɔ kèáre dasi. Yá mana kpate yáime á ye
 à ma pápa kù gbèoo?
 33 Akù gbánade pinɔ wèa ò pi: Ó ye ò n pápa kù gbèoo yá mana kù n kè yainlo. Kù n dokè
 kù Ludao yáime. Bisásirimɛ n ù, akù n n zída sè Luda ù.
 34 Akù Yesu wèrma à pi: Luda ò á doka takadan à pi Ludanɔme ñ ù.
 35 Luda dí gbē kù áten yá oñne pinɔ sísi ludanɔroo? A yá gogona ví sïro.
 36 Makù kù ma De ma dite adona à ma zì andunia gūn sɔ, kù ma pi Luda Nén ma ù, bóyá
 a pì ma dokè kù Ludao?
 37 Tó mateni ma De yákana kero, àsun ma yá síro.
 38 Tó maten ke sɔ, bee tó ádi ma yá síro, à ma náani ke ma yákenanɔ yāi, de agɔ dɔ sánsán
 kù De Luda kù ma gūn, akù má kù a gūn sɔ.
 39 Akù ò era òten zé wete ò a kù, akù à pitiñma.
 40 Akù à era à gēe Yoda bara dire, gu kù Yahaya gbēnɔ da'ite kèn káaku. À gɔrɔ pla kè gwe,
 41 akù ò sù a kīnaa dasidasi ò pi: Bee kù Yahaya dí daboyá ke kero, yá kù à ò gbē díkīna
 musu pinki bi yápurame.
 42 Akù wà a náani kè gwe dasi.

11

Lazaru ganaa

- 1 Gbē kù òdi pine Lazaru ten gyá ke zaa Betani wēte kù Mariama kù a vñi Maatao kún.
 2 Mariamame nɔgbē kù à nísì gbīnade kù Dikiri gbáa à gogo kù a mikáo ù.
 3 Akù Lazaru dáre pinɔ légbázá kè Yesune ò pi: Dikiri, n gbēnna ten gyá ke.
 4 Kù Yesu yá pii mà à pi: Gyá pii ni láka kù gaoro. De Luda gakuri bo gupuraa yáime, de
 Luda Né sɔ tó bo a musu.
 5 Yesu ye Maatai kù a dakūnao kù Lazaruo.
 6 Kù à mà Lazaru ten gyá ke, akù à gɔ gu kù à kun gīa gɔrɔ pla.
 7 Abire gberan à pi a ibanɔne: Ò era ò gé Yudea.
 8 Akù a ibanɔ pine: Rabi, gbánadenɔn ye ò n pápa kù gbèoo adi gi kero, akù ñ ye ò era ò gé
 gwe dɔ yá?
 9 Yesu pi: Fānantɛ do bi awa kuri awɛɛplanloo? Gbē kù áten kure fānantɛ di gè síro, kù áten
 gu e andunia díkīna gupurai yāi.
 10 Tó áten kure gwāani, ádi gè sí kù à gupura pì vïro yāi.
 11 Yá pì onaa gbera Yesu piñne: Ó gbēnna Lazaru i òme. Mani gé mà a vu.
 12 Akù a ibanɔ pine: Dikiri, tó áten i omɛ, ani aafia le.
 13 Lazaru ga yān Yesu ten oñne, akù òten da i'onaame yápura.
 14 Akù Yesu óñne swáswa sà à pi: Lazaru gámɛ.
 15 Ma pɔ kè nna kù má kù gwero, de à le à ma náani ke yāi. Ò gé a kīnaa.
 16 Akù Tomasi kù òdi pine Sika pi a gbēnɔne: Ò gé kù Dikirio ò ga ó pinki.
Yesume gbē kù àdi gēnɔ vu à wëndi kpámma ù
 17 Kù Yesu kà gwe, à sù à lè ò Lazaru vñi à gīnake à kè gɔrɔ siikɔ kò.

18 Betani kú káni kú Yurusalemuo lán kiloo aakɔ̀ bà.

19 Yuda gbánadenɔ̀ bò zaa gwe dasi ò sù Maata kú Mariamao kīnaa, de ò sùru kpáíne ní dágɔ̀ ga yá musu.

20 Kú Maata mà Yesu ten su, à bò à gèe daale, ama Mariama zè be.

21 Akú Maata pí Yesune: Dikiri, tó ní kú lame yá, de ma dágɔ̀ dí garo.

22 Bee tera má dɔ̀ kú yá kú n gbèka Ludaa, ani kenne.

23 Yesu pine: N dágɔ̀ ní vu.

24 Maata pine: Má dɔ̀ kú ani vu zī kú gèno ní vu gɔ̀ro kpede zī.

25 Yesu pine: Makúme gbè kú àdi gèno vu à wèndi kpáíma ú. Bee tó ma náanikeri gá, anigɔ̀ kpé kumme.

26 Gbè kú à kun, akú àteni ma náani ke ni ga zikiro. N abirekú si yá?

27 Maata pine: Ee, Dikiri, ma si kú Arumasihumè n ú, Luda Né kú ò pí ani su andunia gūn.

Yesu wé'i kàn

28 Kú Maata ò le, akú à gèe à a dakúna Mariama sisi, akú à pine asiri gūn à pí: Danneri sù àteni n gbèka.

29 Kú Mariama yá pii mà, à fùte likalika àten gé a le.

30 Yesu dí gīnake à gè wète gūn kɔ̀ro, à kpé kú gu kú Maata dàalen.

31 Gbánade pinon kú kpén kú Mariamao, òten sùru kpáne. Kú ò è à fùte likalika à bò, ò bò ò tèi, zaakú òten da àten gé ɔ̀ dɔ̀ miraame.

32 Kú Mariama ká gu kú Yesu kún, kú à a è, à kùte a gbá sare à pine: Dikiri, tó ní kú lame yá, de ma dágɔ̀ dí garo.

33 Yesu è àten ɔ̀ dɔ̀, akú gbánade kú ò kú káao pinon ten ɔ̀ dɔ̀ dɔ̀. Akú à nèseyɔ̀kɔ̀ si a pɔ̀ yàka.

34 Akú à pí: A a vī máa? Ó wèa ò pí: Mare, n mɔ̀ n gwa.

35 Yesu wé'i kàn.

36 Akú gbánade pinon pí: À gwa lákú à yei nà.

37 Akú ní gbèkeno pí: Àkàa kú à vīna wé wè, ani fɔ̀ à gi Lazaru àsun garoo?

Lazaru vunaa

38 Kú Yesu ten gé mira pí kīnaa, akú à nèseyɔ̀kɔ̀ si dɔ̀. Mira pí bi gbèwèeeme, gbè gbèntè tàtaalé.

39 Yesu pí: À gbèe pí go a léa. Akú gbè kú à gáa pí dàre Maata pine: Dikiri, àten gbī sɔ̀, zaakú à kè gɔ̀ro siikɔ̀n dí.

40 Yesu pine: Mádi onne kú tó n ma náani kè, ìni Luda gakuri eroo?

41 Kú ò gbèe pii gò, akú Yesu wé sè musu à pí: Baa, ma n sáabu kè kú n ma yá mà.

42 Má dɔ̀ kú ndigɔ̀ ma yá ma gɔ̀ro sīnda pinki, ama ma ò le pari kú ò kú lano yáime, de ò le ò sí kú mɔ̀kɔ̀mme n ma zī.

43 Kú à ò le, akú à pùtá kú kòto gbánao à pí: Lazaru, n bo.

44 Akú gbè kú à gáa pii bò, pɔ̀le fifina a mèea, biza yīna a mīia. Yesu píinne: À pɔ̀ poroa à a gbare.

Lèkpakúsuna Yesu

45 Yuda gbánade kú ò sù Mariama kīnaa pinon, kú ò yá kú Yesu kèe pii è, ò a náani kè dasi.

46 Ama ní gbèkeno gèe Farisinon kīnaa, ò yá kú Yesu kèe gbáíne.

47 Akú sa'orikinon kú Farisi pinon gbánadenon sisi kɔ̀kakaranaaa ò pí: Gbè pí ten daboyá ke dasi, bó òten kee?

48 Tó o tò àten ke le, baadi ní a náani ke, Romudenon ní su ò ó Luda kpé kú ó burio kakate pinki.

49 Akú Kayafa ní gbè mèn do kú à de sa'oriki zɔ̀kɔ̀ ú wè birea píinne: Á yáke dɔ̀ro.

50 Á dɔ̀ kú gbè mèn do gana ó pinki gène ú mana de ó buri kakatenalaroo?

51 Adi yá pí o kú a zīda poyeinaaoro. Kú à de sa'oriki zɔ̀kɔ̀ ú wè birea yáin à annabikeyá ò kú Yesu ní ga Yudanon gène ú.

52 Adi ke Yudanon òtènenlo, ari kú Luda né kú ò fákɔ̀ananon dɔ̀, de à n ke mè dokɔ̀n ú.

53 Zaa zī birean gbánade pinon zè kú Yesu denaao.

54 Abire yáí Yesu dí bo gupuraa ní té doroo. Akú à gèe lakutu kú à kú gbáranna sare kú òdi pí Eflaimu. À gɔ̀ro pla kè gwe kú a íbanon.

55 Yudanon Vīnla dikpe kà káni. Ò bò lakutunon gūn dasidasi, ò gèe Yurusalemu gbàbona yáí ari dikpe pí gé ká.

56 Òten Yesu wete, ò zena Luda onn, òten kɔ̀ lala òten pí: Áten da deramee? Ani we à su dikpe dí ke yá?

57 Sa'orikinon kú Farisinon dìte kú tó gbèke Yesu kúki dɔ̀, à oíne de ò le ò a kú.

12

Nísi gbī nna kuna Yesu gbáa

(Mat 26:6-13, Maa 14:3-9)

¹ Vinla dikpe g̃ṣ̃ g̃ṣ̃ suddo, akú Yesu sù Betani, Lazaru kú à a vù bona gan w̃t̃ẽa.
² Ò p̃óble k̃ẽ Yesune gwe. Maata mé àten p̃óble kpaatete, Lazaru s̃s̃ à kú p̃óbleriño té kú Yesuo.

³ Akú Mariama nísi buri mana ɔ̃g̃ode s̃ẽ à s̃ùo, à kú Yesu gbáa, akú à a gbá g̃ogo kú a mik̃áo.
 Nísi gbī d̃àgula kp̃é pii gūn.

⁴ Yesu ìbaño doke Yudasi Isikariot̃i kú ani Yesu kp̃ám̃ma p̃i:

⁵ Nísi dí ɔ̃g̃o k̃a andurufu w̃àa do kp̃é bas̃õro. B̃óỹái odi ỹia ò a ɔ̃g̃o kp̃a takasideñõaro?

⁶ Adi k̃ẽ à abirekú o takasideño w̃éndagwana ỹainlo, kú à de kp̃áni ù ỹaime. Àkú mé àdig̃ṣ̃ ɔ̃g̃ṣ̃s̃ño kúna àg̃ṣ̃ ɔ̃g̃ṣ̃ f̃inti bo.

⁷ Akú Yesu p̃i: Ñ ñogb̃ẽ dake tó. Abirekú d̃ite ari ma g̃ẽ k̃ẽg̃ṣ̃õame.

⁸ Takasideño nig̃ṣ̃ kú k̃ááo g̃ṣ̃ṣ̃ s̃inda p̃ínki, makú s̃s̃ manig̃ṣ̃ kú k̃ááo g̃ṣ̃ṣ̃ p̃ínkiro.

Lékpakúsuna Lazarui

⁹ Yuda gb̃anadeño mà kú Yesu kú Betani, akú ò g̃ẽe gwe dasidasi. Adi k̃ẽ Yesu ỹain ò g̃ẽe adoro, de d̃o ò Lazaru kú Yesu a vù bona gan e ỹaime.

¹⁰ Akú sa'orikiño z̃ẽo ò Lazaru de se d̃o,

¹¹ zaakú a ỹain gb̃anadeño ten k̃ér̃ma dasi, òten Yesu náani k̃ẽ.

Gb̃anakekpana Yesuì zaa Yurusalemu

(Mat 21:1-11, Maa 11:1-11, Luk 19:28-40)

¹² Kú gu d̃s̃, pari kú ò sù dikpe k̃ẽ Yurusalemuño mà kú Yesu ten su,

¹³ akú ò zaa láño z̃z̃s̃ ò g̃ẽe daaleo. Òten wiki lé òten p̃i:

Ñ gb̃ana k̃ẽ!

Arubarikaden gb̃ẽ kú àten su kú Dikiri t̃so ù!

Arubarikaden Isarailaño k̃ina ù!

¹⁴ Yesu zaaki è à dia lákú à k̃ena Luda ỹain ña ò p̃i:

¹⁵ Zaĩs̃deño, àsun ṽina kero.

Á k̃ina ten su à di zaakine b̃òr̃o kp̃ẽ.

¹⁶ A ìbaño dí ỹa pii mì d̃s̃ g̃ĩaro. Yesu fute à tana gakuri gūn gberan ò d̃s̃ sà kú ò ỹa pii k̃ẽ a musume, akú m̃ók̃s̃ño mé ò a p̃ínki k̃ene.

¹⁷ Kú Yesu Lazaru sisi à a vù bona miran, gb̃ẽ kú ò kú k̃aaoño a baaruu kp̃akpañ̃e.

¹⁸ Abire ỹain pari g̃ẽe ò dáale, zaakú ò mà kú à daboyá pii k̃ẽ.

¹⁹ Akú Farisiño pik̃s̃ne: A è yá? Òni f̃s̃ ò p̃óke woaro. Á gwa lákú andunia b̃ò à t̃éi ña.

²⁰ Girikiño kú gb̃ẽ kú ò sù donyí k̃ẽ dikpekekiño t̃ẽ,

²¹ akú ò g̃ẽe Filipi kú à b̃ò Betesaida, Galili b̃usun k̃inaa, ò w̃é k̃ẽa ò p̃i: Mare, ó ye k̃s̃'enaai kú Yesuo.

²² Filipi g̃ẽe à ò Andurune, akú ò g̃ẽe ò ò Yesune leelee.

Yesu a ga yá'onaa

²³ Yesu piñ̃e: Bisásiri Né t̃sbog̃ṣ̃ṣ̃ k̃a.

²⁴ Yápuran maten oáre, tó p̃ówe dí g̃ẽ b̃usuu gūn à f̃s̃mbaa b̃oro, àdig̃ṣ̃ kun adome. Tó à f̃s̃mbaa b̃ò s̃s̃, àdi né i manamana.

²⁵ Gb̃ẽ kú à ye a w̃éndiii ni kurai. Gb̃ẽ kú à g̃i a w̃éndiii andunia dík̃inaño s̃s̃, ade nig̃ṣ̃ kúna ari g̃ṣ̃ṣ̃ s̃inda p̃ínki.

²⁶ Tó gb̃ẽ ye à z̃i kemene, àg̃ṣ̃ t̃émai. Ma z̃ikeri p̃i nig̃ṣ̃ kú gu kú má kún. Tó gb̃ẽ ten z̃i kemene, ma De ni a kpe ta.

²⁷ Tera sà ma p̃o yàka. B̃ón mani oo? Mani pi, Baa, ñ ma bo yá kú àten suman yá? Oi! Ma su yá kú àten suma p̃i ỹaime.

²⁸ Baa, ñ t̃s̃ bo. Akú k̃otoo b̃ò ludambe à p̃i: Ma t̃s̃ b̃ò k̃s̃, akús̃ mani era mà bo d̃o.

²⁹ Kú gb̃ẽ kú ò kú gweño mà, ò p̃i: Legú mé à p̃ùt̃á. Gb̃ekeño p̃i: Malaika mé à yá òne.

³⁰ Akú Yesu piñ̃e: Adi k̃ẽ ma ỹain k̃otoo pii b̃oro, á ỹaime.

³¹ Yá ni vute andunia dík̃inaa s̃a. Oni andunia dík̃ina k̃ina bo kpatan s̃a.

³² Makú s̃s̃, tó ò ma se ò ma d̃o musu mani buri s̃inda p̃ínki g̃ate ò su ma k̃inaa.

³³ Kú Yesu ò le, à ga kú ani ga takan à téa.

³⁴ Akú gb̃eño piñ̃e: O mà à kú doka takadan ò p̃i Arumasihu nig̃ṣ̃ kun g̃ṣ̃ṣ̃ p̃ínkime, akú ñ p̃i oni Bisásiri Né sé ò d̃o musu s̃s̃ bi? Díme Bisásiri Né p̃i ùu?

³⁵ Yesu w̃em̃ma à p̃i: Gupura kunna k̃ááo g̃ṣ̃ fitime. G̃ṣ̃ṣ̃ kú gupura p̃i kú k̃ááo, àg̃ṣ̃ kuren, de gu s̃un sira kúáwaro yá. Gb̃ẽ kú àten kure gusiran d̃s̃ gu kú àten g̃ñlo.

³⁶ Gɔɔ kũ á gupura pì vī, à gupura pì náani ke, de à g̃ gupuradenɔ ũ.
Kũ Yesu ò le, akũ à g̃e à ɛtefne.

Gb̃eɔ dí Yesu náani kero

³⁷ Bee kũ daboyá dasi kũ à kè n̄ wáranɔ, odi a náani kero,

³⁸ de yá kũ annabi Isaya ò le à papa yá kũ à pì:

Dikiri, gb̃eke dí baaru kũ o kpá síro.

Ò n gbána è odi d̃oro.

³⁹ Odi we ò a náani k̃ero, zaakũ Isaya pì d̃o:

⁴⁰ Luda n̄ wé v̄na kũfne

de òsun gu ero.

À n̄ kũgbána kũfne

de òsun yá ma

ò are d̃o à n̄ werek̃aro.

⁴¹ Isaya abirekũ ò kũ à Yesu gakuri è yáime, akũ à a yá ò.

⁴² Bee kũ abireo gb̃anade p̄nɔ Yesu náani k̃e dasi. Farisɔn̄ yáin òdig̃ ye ò d̃órm̄aro, de òsun aduakekpe zé z̃óñero yá.

⁴³ Zaakũ ò ye bisásirin̄ n̄ sáabu kpá de Luda n̄ sáabu kpála.

⁴⁴ Akũ Yesu p̄t̄à à pì: Gb̃e kũ àteni ma náani ke, adi ke makũn̄ àteni náani ke adoro, àteni gb̃e kũ à ma z̄í náani keme se d̃o.

⁴⁵ Gb̃e kũ àteni ma e ten gb̃e kũ à ma z̄í eme se.

⁴⁶ Ma su andunia gũn gupura ùme, de gb̃e kũ àteni ma náani ke sún g̃ gusiran doro.

⁴⁷ Gb̃e kũ à ma yá mà akũ à kũnaro, adi ke makũ mé mani yá vutearo, zaakũ mádi su yá vute andunianlo, ma su andunia sura bame.

⁴⁸ Yákpatekena ten gb̃e kũ à g̃imai adi ma yá síro d̃á. Yá kũ ma òneɛ pì mé ani vutea ziaz̄í.

⁴⁹ Zaakũ mádi yáke o kũ ma z̄idaoro. Yá kũ ma ò kũ yá kũ ma d̃áñneɔ, ma De kũ à ma z̄í mé à d̄itemene.

⁵⁰ Má d̃ó kũ yá kũ à d̄itemene bi w̄endi kũ àdi lákaro yáme. Abire yá yá kũ maten o, maten o lákũ ma De d̄amene n̄ame.

13

Yesu a ibanɔ gbá p̄pinaa

¹ Ari V̄inla dikpe g̃ gé ká, Yesu d̃ó kũ a bona andunia dí gũn tana a De k̄inaa g̃oɔ ká. Lákũ à ye a gb̃eɔi andunia gũn nà, à yeñȳi ari a w̄endi lémm̄e.

² Kũ òten ɔkosi p̄ó ble, Ibilisi ḡinake à yá dà Sim̄o Isikarioti né Yudasi sw̄en k̄ò, de à Yesu kp̄ánma.

³ Yesu d̃ó kũ a De p̄ó s̄inda p̄inki n̄are a ɔ̄. À d̃ó kũ a bo Luda k̄inaame, akũs̄ áni era à tá a k̄inaame.

⁴ G̃oɔ kũ òten p̄ó ble, Yesu f̄ute à a uta bò à k̄ate, akũ à tawali s̄e à d̃ò a pì.

⁵ Abire gbera à í kà ta gũn, akũ à nà a ibanɔ gbá p̄pinaaa, àten gogo kũ tawali kũ à d̃ò a piaao.

⁶ Kũ à kà Sim̄o Pita k̄inaa, Pita p̄ine: Dikiri, m̄ok̄n̄ mé Ìni ma gbá p̄ipimene yá?

⁷ Yesu w̄ea à pì: N̄ yá kũ maten ke d̃ó ḡaro, ama Ìnis̄un̄ d̃ó.

⁸ Pita p̄ine: Ìni ma gbá p̄ipimenero fá! Yesu p̄ine: Tó mádi n̄ gbá p̄iɔro, n̄ bàka kũ kũmao doro.

⁹ Sim̄o Pita p̄ine: Dikiri, adi ke ma gbáme adoro, ma ɔ̄ kũ ma m̄ioome d̃o.

¹⁰ Yesu p̄ine: Gb̃e kũ à z̄ú òo bàka kũ kũ a m̄egu ke p̄ipinaaoro, séde a gbá, zaakũ à puname.

Á gbás̄iro, ama adi ke á p̄inkinlo.

¹¹ À gb̃e kũ ani a kpám̄ma d̃ó. Abire yáin à pì ò gbás̄i sari n̄ p̄inkiro.

¹² Kũ à n̄ gbá p̄ip̄inne à làka, à a uta s̄e à dà, akũ à èra a gb̃enh̄. À p̄inne: Á yá kũ ma k̄éare d̃ó yá?

¹³ Adì ma s̄isi Danneri kes̄ Dikiri. Áten o a z̄éame, zaakũ má de a ùme.

¹⁴ Lákũ makũ kũ má de á dikiri kũ á danneriio ũ á gbá p̄ipiáre nà, àg̃ k̄ó gbá p̄ipi le se.

¹⁵ Ma a taka k̄éare. Àg̃ ke lákũ ma k̄éare nà.

¹⁶ Yápuran maten oáre, z̄òblerii dig̃ de a dikirilaro, z̄irrii dig̃ de gb̃e kũ à a z̄llaro.

¹⁷ Lákũ a yá bire d̃ó nà, arubarikadenɔn̄ á ũ tó áten ke le.

¹⁸ Adì ke á p̄inki yán maten oro. Má gb̃e kũ ma n̄ s̄en̄ d̃ó. Séde yá kũ à k̄ena Luda yán dí papa kũ ò pì: Gb̃e kũ odi ɔ̄ kakara ta dok̄n̄ gũn mé à bò ma kpe.

¹⁹ Maten oáre tera ari à kpé à su, de tó à s̄u, áni sí kũ makũme a u.

²⁰ Yāpuran maten oáre, gbē kū à ma z̄rrii s̄i ma simε. Gbē kū à ma si s̄s, ade gbē kū à ma z̄i simε.

Yesu ḡɩnake à d̄s̄ yā kū Yudasi ni ke
(Mat 26:20-25, Maa 14:17-21, Luk 22:21-23)

²¹ Kū Yesu ò le, à nèseyokò s̄i, akū à òn̄ne swáswa à p̄i: Yāpuran maten oáre, á gbē m̄en do mé ani ma kpám̄ma.

²² Akū a ibanò k̄s̄ wé gwàgwa ò bídi kè gbē kū à téa.

²³ İba do kū Yesu yei manamana ḡengesekena a sare.

²⁴ Akū Simò Pita l̄ézuki k̄ene à Yesu la tó d̄in à téa.

²⁵ Akū İbaa p̄ii nà Yesui à a là à p̄i: Dikiri, dímeε?

²⁶ Yesu wèa à p̄i: Mani loma z̄s̄ d̄òoa mà kpá adea. Akū à lomaa z̄s̄ d̄òoa à kpà Simò Isikariot̄i né Yudasia.

²⁷ Kū Yudasi lomaa p̄ii s̄i, Setan ḡèagu ḡònò. Akū Yesu p̄ine: Yā kū İni ke ò ke likalika.

²⁸ Gbē kū òten p̄s̄ blenò ke dí d̄s̄ ke b̄oyāi Yesu òne lero.

²⁹ Kū Yudasi mé àdiḡs̄ ɔḡos̄s̄nò k̄una, akū gbēkenò ten da Yesu p̄ine à gé dikpe p̄s̄ kù ò yeino l̄ume ke à gé p̄s̄ke kpà takasidenò.

³⁰ Kū Yudasi lomaa p̄ii s̄i, à b̄ò ḡònò. Gwāanime s̄s̄.

Yesu ḡɩnake à d̄s̄ yā kū Pita ni ke
(Mat 26:31-35, Maa 14:27-31, Luk 22:31-34)

³¹ Kū Yudasi b̄ò, akū Yesu p̄i: Tera sà Bisāsiri Né ni t̄s̄ bo, Luda s̄s̄ ani t̄s̄ bo a yā musu.

³² Tó Luda t̄s̄ b̄ò a musu s̄s̄, Luda ni a t̄s̄ bo a k̄inaa, akūs̄s̄ ani bo ḡònòme.

³³ Ma n̄énò, ma kunna k̄ááo ḡs̄ fitime. Áni ma wete, ama maten oáre tera lákū ma ò gbānadenòne nà, áni f̄s̄ à gé gu k̄u maten tánlo.

³⁴ Maten yā dufu diteáre, àḡs̄ yek̄s̄i. Lákū má yeáì nà, àk̄s̄nò s̄s̄ àḡs̄ yek̄s̄i le d̄o.

³⁵ Tó á yek̄s̄i, baadi ni á d̄s̄ ma ibanò ū.

³⁶ Simò Pita a là à p̄i: Dikiri, nten tá máa? Yesu wèa à p̄i: Gu k̄u maten tán, İni f̄s̄ ò t̄emai ḡiara, ama İni láka ò su.

³⁷ Pita p̄ine: Dikiri, b̄oyāi mani f̄s̄ mà t̄enyī teraroo? Mani ḡi ma w̄endiii n yāi.

³⁸ Yesu p̄i: İni ḡi n w̄endiii ma yāi s̄s̄ yá? Yāpuran maten onne, ari ko ḡs̄ gé lé zu, İni ledi kpám̄ai ḡen aak̄s̄.

14

Yesume ludambε zé ū

¹ Ásun tó á nèse yakaro. À Luda náani ke, à ma náani ke d̄o.

² Ma De be ɔnn kp̄enen̄on̄ kun dasi, tó à de lero, de ma oáre. Maten gé gu kekeáre.

³ Lákū maten gé gu kekeáre nà, mani era mà su mà á s̄ete mà tá k̄ááo ma k̄inaa, de ák̄s̄nò se àḡs̄ kú gu k̄u má kunwa.

⁴ Á gu k̄u maten tán zé d̄s̄.

⁵ Akū Tomasi p̄ine: Dikiri, ó d̄s̄ gu k̄u nten tánlo. Óni f̄s̄ ò a zé d̄s̄ derameε?

⁶ Yesu wèa à p̄i: Makúme zé ū, makúme yāpura k̄u w̄endiiio ū. Gb̄eke di le à gé ma De k̄inaa ma gbákūnaa sariro.

⁷ Tó á ma d̄s̄, de á ma De d̄s̄. Zaa tera a a d̄s̄, akūs̄s̄ a a è.

⁸ Akū Filipi p̄ine: Dikiri, ò n De m̄owere. Abirekū ni m̄ówá.

⁹ Yesu p̄ine: Filipi, má kú k̄ááo zaa gikena, akū ñ ma d̄s̄roo? Gbē kū à ma e à ma De e. B̄oyāi nten pi mà a De m̄óáreε?

¹⁰ Kū má kú ma De ḡun, akūs̄s̄ ma De kú ma ḡun, ñdi síroo? Yā k̄u maten oáre maten o k̄u ma z̄idaoro. Ma De k̄u à kú ma ḡun mé ádi a yákenanò ke.

¹¹ Kú ma pi má kú ma De ḡun, ma De s̄s̄ à kú ma ḡun, à ma yā sí. Tó len s̄s̄ro, à sí daboyákena p̄inò yāi.

¹² Yāpuran maten oáre, gbē kū àteni ma náani ke ni yā k̄u mad̄i ke p̄inò ke. Bee k̄u à de abirenōla se, k̄u maten tá ma De k̄inaa yāi.

¹³ P̄s̄ s̄inda p̄inki k̄u áni wé ke k̄u ma t̄so mani ke de ma De t̄s̄ bo ma musu yāi.

¹⁴ P̄s̄ k̄u áni a wé kema k̄u ma t̄so p̄inki, mani ke.

Yesu lésena a Nini yā musu

¹⁵ Tó á yemai, áni ḡs̄ yā k̄u ma d̄itenò k̄una.

¹⁶ Mani wé ke ma Dea, ani á gba Zekūnwode p̄ande k̄u aniḡs̄ kú k̄ááo ḡɔɔ s̄inda p̄inki

¹⁷ Nini yāpurademe. Andunia gb̄enò ni f̄s̄ ò a síro, zaakū òteni a ero, akūs̄s̄ ò a d̄s̄ro. Ama á a d̄s̄, zaakū à kú k̄ááo, akūs̄s̄ aniḡs̄ kú a ḡun.

- 18 Mani á tó ádoro, mani era mà su á kīnaa.
 19 À gō fīti kū andunia ni ma e doro, ama áni ma e. Kū má kun yāi, ániḡ kun se.
 20 Goro kua ániḡ dō kū má kú ma De gūn, á kú ma gūn, akūsō má kú á gūn.
 21 Gbē kū á ma yāditenanō dà akūsō á kūna, ade mé á yemai. Ma De niḡ ye gbē kū á yemai, makū sō manigō yei mani ma zīda mōne.
 22 Akū Yudasi á là, adi ke Yudasi Isikariotinlo, à pi: Dikiri, à kē dera īni n zīda mōwēre, akū andunia sō ani n eroo?
 23 Akū Yesu wēa à pi: Tó gbē yemai, anigō ma yā kūna. Ma De niḡ yei, óni su á kīnaa ò vute lele.
 24 Gbē kū á yemairo ma yā kūnaro. Yā kū áten ma pi dí bo ma kīnaaro, à bō ma De kū á ma zī kīnaame.
 25 Ma yā pi òáre goro kū má kpé kú kááo.
 26 Ma De ni á Nini zī kū ma tōo Zekūnwode ū. Akū mé ani yā sīnda pinki dadaáre, ani tó yā kū má òáre dōágu pinki.
 27 Mateni á tó kú aafiaa, ma zīda aafiaan mateni á gba. Mateni á gba lākū andunia di ní gba nāro. Àsun tó á nēse yakaro, àsun tó vīna á kūro.
 28 A mà ma òáre maten tá mani era mà su á kīnaa. Tó á yemaime, de á pō nna kú maten tá ma De kīnaa yāi, zaakū ma De demala.
 29 Ma òáre tera ari à kpé à ke, de tó à kē, áni ma náani ke.
 30 Mani le mà yā ó kááo à gi kē doro, zaakū andunia dīkīna kīna ten su. Á gbāna vī ma musuro,
 31 ama lākū ma De dāmenē nān maten ke, de andunia le à dō kú má yei. Á fute ò go gu dīkūn.

15

Yesume geepi lí yāpura ū

- 1 Makūme geepi lí yāpura ū, ma Demē geepi lí búde ū.
 2 Àdi lígā kū á péma né'inaa sari zō pinki, akūsō àdi á né'iri òne lago pinki de á né'ina kara yāi.
 3 Ákōnō sō á puname yā kū má òáre yāi.
 4 Àḡ kú ma gūn lākū má kú á gūn nà. Lígā di fō á né kpá á zīdaoro, séde àḡ kú lídaa. Leme ákōnō áni fō á né kpáro, tó adi ke àḡ kú ma gūn baasiro.
 5 Makūme geepi lída ū, ákōnōme á gānō ū. Gbē kú á kú ma gūn, akūsō má kú á gūn, àkū mé ani né kpá manamana, zaakū áni fō á pōke ke ma sariro.
 6 Tó gbē kú ma gūnlo, oni á zukūna, lākū òdi lígā zō ò zukūna à kori kú ò sēte ò ká tén à té kū nà.
 7 Tó á kú ma gūn, akūsō ma yā kú á gūn, à pō sīnda pinki kú á yei wé ke, áni le.
 8 Tó á né kpá manamana, gbēnō niḡ dō kú ma ibanōn á ū yāpura, ma De tō ni bo.
 9 Má yeái lākū ma De yemai nà. Àḡ kú ma yenyī gūn.
 10 Tó á yā kú ma ditenō kūna, ániḡ kú ma yenyī gūn, lākū má yā kú ma De ditenō kūna nà, akūsō má kú á yenyī gūn.
 11 Ma yā plnō òáre, de pōnna kú má vī ḡ kú á gūn yāime, á pōnna niḡ papana.
 12 Yā kú ma diteáren dí: Àḡ yekōi lākū má yeái nà.
 13 Tó gbē gi á wēndiīi á gbēnnanō yāi, gbēke yenyī vī de abirekularo.
 14 Tó áten yā kú ma diteáre ke, ma gbēnnanō á ū.
 15 Madí á sísi zōblerinō doro, zaakū zōblerii diḡ á dikiri bōkote dōro. Ma á sísi ma gbēnnanōme, zaakū yā kú ma mà ma De kīnaan ma òáre pinki.
 16 Ákōnō mé á ma sero, makū mé ma á sé, akū ma á zī á gé né ká, nékana kú ani lākaro, gbasa De Luda á gba pō sīnda pinki kú á wé kēa kú ma tōo.
 17 Yā kú ma diteáren dí: Àḡ yekōi.

Andunia zana Yesugu kú á ibanō

- 18 Tó andunia zāágu, àḡ dō kú á zāmagu á á.
 19 Tó andunia gbēnōn á ū, de andunia yeái. Lākū má á sé ma á bó andunia gūn nà, á de á gbēnō ūro. Abire yāin andunia zāágu.
 20 À tó yā kú má òáre ḡ dōágu. Zōblerii diḡ de á dikirilaro. Lākū ò wé tàma nà, len oni tāáwa le. Tó ò ma yā kūname, onigō á yā kūna se dō.
 21 Oni yā birenō keáre pinki ma tō yāi, zaakū ò gbē kú á ma zī dōro.
 22 Tó mádi su ma yā ónne yāro, de ò taari vīro. Ama tera sà ní taari kutena vīro.
 23 Gbē kú á zāmagu zā ma Degume se.

²⁴ Tó mádi yā kú odi ke yāro ke ní téro, de ò taari víro. Ama tera sà ò yā kú ma kènɔ è, akú ò zámagu kú ma Deo ó pínki,

²⁵ de yā kú à kú ní doka gūn papa, kú ò pì ò zámagu pámé.

²⁶ Tó Zekúnwode kú mani a gbaréáwa bò ma De kínaa à sù, Nini yāpurade kú àdi bo a kínaa pii, ani ma sèeda ke.

²⁷ Ákɔnɔ sɔ, áni ma sèeda ke, kú á kú kúmao zaa káaku yāi.

16

¹ Ma yā dínɔ òáre de àsun furo yáime.

² Oni aduakekpe Zé zǎáre. A gɔɔ ten su se kú gbē kú ani á de nigō da Luda zín àten ke.

³ Oni yā pínɔ keáre kú ò ma De kú makúo dǎro yāi.

⁴ Ma yā dínɔ òáre de tó a gɔɔ kà, áni gō dǎ kú ma òáre kò.

Luda Nini zíkènaa

Mádi yā dínɔ oáre zaa káakuro, kú má kú kááo yāi.

⁵ Maten tá gbē kú à ma zī kínaa sà, ama á gbēke dí ma la gu kú maten tánlo.

⁶ Á nèsee yàka sà kú ma yā dínɔ òáre yāi.

⁷ Yāpuran maten oáre, ma tana ni àre keáre, zaakú tó mádi táro, Zekúnwode pi ni su á kínaaro. Tó ma ta, mani a zǎáwa.

⁸ Tó à sù, ani tó andunia a yāze dǎ durunna kú manakènaao kú yāvutemmanaao musu.

⁹ Oni a yāze dǎ durunna yā musu, kú odi ma náani kero yāi.

¹⁰ Oni a yāze dǎ manakèna yā musu, kú maten tá ma De kínaa, áni ma e doro.

¹¹ Oni a yāze dǎ yāvutemmanaao musu, kú yā vùte andunia díkína kínaa yāi.

¹² Má yā ví dǎ dasi mà oáre, ama áni yā pínɔ fǎ gǎro.

¹³ Tó Nini yāpurade sù, ani doáre are yāpura pínki gūn. Ani yā ò kú a zǎda dǎnaaoro, yā kú à màan anigō o, ani yā kú àten sunɔ baaru kpááre.

¹⁴ Ani ma tǎ bo, zaakú ani ma yānɔ sète à babaáre.

¹⁵ Pǎ kú ma De ví pínki bi ma pǎme. Abire yáin ma pi, ani ma yānɔ sète à babaáre.

¹⁶ À gō fíti kú áni ma e doro, à gō fíti dǎ kú áni ma e.

Pǎsira litena pǎnna ũ

¹⁷ Akú a iba kenɔ pikǎne: Bǎ yān àten oweɛ gwee? À pi à gō fíti kú óni a e doro, à gō fíti dǎ kú óni a e. À pi dǎ, àten tá a De kínaame.

¹⁸ Akú ò pi: À gō fíti kú à òo pi de deraa? Ódi yā kú àten ò pi dǎro dǎro.

¹⁹ Yesu dǎ kú ò ye ò a la, akú à piínne: Kú ma pi à gō fíti kú áni ma e doro, akúsǎ à gō fíti kú dǎ áni ma e, abirekūn àten kǎ lalá yá?

²⁰ Yāpuran maten oáre, áni dǎ dǎ à wéndà ke, ama andunia ni pǎnna ke. Áni gō kú pǎsira gūn, ama á pǎsira pi ni lite pǎnna ũ.

²¹ Tó nɔgbē ye à né i, a nèsee di yaka kú a wāwákèna gɔɔ kà yāi. Tó à né i sǎ, wāwá kú à màa pii di dǎn doro. A pǎ di ke nna kú à né dufu i andunia gūn yāi.

²² Len ákɔnɔ sǎ à nèsee yakana le gǎ. Mani era mà á e dǎ, á pǎ ni ke nna, gbēke sǎ ani fǎ à á pǎnna pi síawaro.

²³ Gɔɔ kú áni yáke lama doro. Yāpuran maten oáre, ma De ni pǎ sǎnda pínki kú áni wé kea kú ma tǎo kpááwa.

²⁴ Ari tera ádi pǎke wé ke kú ma tǎoro. À wé ke, áni le de á pǎnna gǎ papana yāi.

Yesu zǎi blè anduniaa

²⁵ Ma yā pínɔ lèkǎáre me. A gɔɔ ten su kú mani yā oáre kú yálekǎanao doro, mani ma De yā oáre swáswa.

²⁶ Gɔɔ kú áni wé ke kú ma tǎo. Mádi oáre kú makúme mani wé keáre ma Dearo,

²⁷ zaakú ma De a zǎdane yeáí kú á yemai yāi, akúsǎ a ma bona a kínaa si.

²⁸ Ma bo ma De kínaa ma su andunia gūn. Tera sà maten andunia tó maten tá a kínaa.

²⁹ Akú a íbano piínne: Tǎ, nten yā ò kú yálekǎanao doro, nten ò swáswame sà.

³⁰ Ó dǎ sà kú ní yā sǎnda pínki dǎ, àdi ke sèto ò yáke gbekammaro. Abire yáin ò n bona Luda kínaa si.

³¹ Akú Yesu piínne: Áteni ma náani ke sà yá?

³² A gɔɔ ten su à kà kò, kú áni fákǎa, á baadi ni tá a bea à ma tó mado. Bee kú abireo má kun madoro, zaakú ma De kú kúmao.

³³ Ma yā dínɔ òáre, de á laakari gǎ kpatena kunna ma gūn. Áni wétamma le andunia gūn, ama à swè dite, ma gínake ma zǎi blè anduniaa.

17

Yesu aduakena a ibanɔɔ

- 1 Yesu yá pì onaa gbera à wé sè musu à pì: Baa, a gɔɔ kà. Ñ n Né tó bo, de n Né n tó bo.
- 2 N tò má iko ví gbè sɔnda pínki musu, de mà wèndi kú àdi lákaro kpá gbè kú n kpàmanɔ.
- 3 Mɔkɔn Luda mèn do légelege yápurade kú makú Yesu Kiriisi kú n zliio dɔname wèndi kú àdi lákaro pì ù.
- 4 Ma n tó bò zítɛ. Zí kú n dàmenɛ mà ke ma kè ma laka.
- 5 Baa, ñ gakuri kpàma n kínaa tera sà, lákú n kpàma nà n kínaa zaade andunia katɛnaro.
- 6 Gbè kú n ñ sè andunian n ñ kpàmanɔ ma tò ò n dɔ. N pɔnɔme, akú n ñ kpàma. Ò n yá kúna,
- 7 ò dɔ sà kú yá kú n dàmenɛ pínki bò n kínaame.
- 8 Ma yá kú n dàmenɛ dàñne. Ò si, akú ò dɔ kú ma bo n kínaame yápura. Ò si kú mɔkɔn mé n ma zì.
- 9 Matɛn wé keñne, adi ke andunian matɛn kenɛro, séde gbè kú n ñ kpàma pìnɔ, zaakú n pɔnɔme.
- 10 Ma gbèɔ bi n gbèɔme ñ pínki, n pɔnɔ bi ma pɔnɔme pínki. Matɛn tó bo ñ gáí.
- 11 Matɛn su n kínaa, manigɔ kú andunia gún doro, ama mɔkɔnɔ nigɔ kú andunia gún. Baa Kúadonade, ñgɔ ñ kúna kú n tó kú n kpàma gbànao, de ògɔ kun mè dokɔnɔ lán ó bà.
- 12 Gɔɔ kú má kú kúfuo, má ñ kúna kú tó kú n kpàma pì gbànao. Ma ñ dàkpá, akú ñ gbèke dí sátero, tó adi ke gbè kú à mù pè kakatɛnaaa de n yá le à papa yáí.
- 13 Tera sà matɛn su n kínaa. Ma yá dínɔ ò andunia gún, de ògɔ pɔnna kú má ví ví àgɔ papanámá.
- 14 Ma n yá dàñne, akú andunia zánigu, kú andunia gbèɔme ñ úro yáí, lákú makú má de andunia gbè úro nà.
- 15 Matɛn wé kemma, adi ke de ñ ñ bo andunia gúnno, ama de ñ ñ dàkpá a vání yáime.
- 16 Andunia gbèɔme ñ úro, lákú makú má de andunia gbè úro nà.
- 17 Ñ tó ñ kúnna gɔ adona kú yápura gbànao. N yáme yápura pì ù.
- 18 Lá kú n ma zì andunia gún nà, len makú sɔ ma ñ zì andunia gún le.
- 19 Matɛni ma zída kpámma ñ yáí, de ògɔ kun n gbèɔ ù yápura.
- 20 Adí ke matɛn wé keñne ñdonlo, kú gbè kú oni ma náani ke ñ yá yáinɔme dɔ,
- 21 de ñ pínki gɔ kun mè dokɔnɔ ù. Baa, lákú ñ kú ma gún nà akúsɔ má kú n gún, mɔkɔnɔ sɔ gɔ kú ò gún le, de andunia le à sí mɔkɔn mé n ma zì.
- 22 Gakuri kú n kpàman ma kpámma, de ògɔ kun mè dokɔnɔ lán ó bà.
- 23 Má kú ñ gún, akúsɔ ñ kú ma gún, de ògɔ kun mè dokɔnɔ ù mámmam, de andunia gɔ dɔ kú mɔkɔn mé n ma zì, akúsɔ ñ yenyi lákú ñ yemai nà.
- 24 Baa, gbè kú n kpàmanɔ, má ye ògɔ kú gu kú má kún, de ò wé ke pla kú ma gakurio, gakuri kú n kpàma kú ñ yemai yáí zaade andunia katɛnaro.
- 25 Baa Mana, andunia n dɔro, ama má n dɔ, akú gbè dínɔn dɔ kú mɔkɔn mé n ma zì.
- 26 Ma tò ò n dɔ, manigɔ tó ògɔ n dɔ, de yenyi kú ñ ví kúmao gɔ kú ñ gún, de makú sɔ màgɔ kú ñ gún.

18

Yesu kúnaa

(Mat 26:47-56, Maa 14:43-50, Luk 22:47-53)

- 1 Yesu yá pì onaa gbera à bò kú a ibanɔ, akú ò bikú Kidironu bara dire. Swadako kú gwe, akú à gèñ kú a ibanɔ.
- 2 Yudasi bonkpede sɔ à gu pì dɔ, zaakú Yesu kú a ibanɔ digɔ kakara gwe baala'i.
- 3 Akú Yudasi gèe gwe kú soza gá doo kú dogari kú sa'orikínɔ kú Farisinɔ ñ zínɔ. Ò fitilanɔ kúna kú sètɛnɔ kú gɔkɛbɔnɔ.
- 4 Yesu yá kú ani a le dɔ pínki, akú à bò à dàñle à ñ lá à pì: Dín átɛn wetɛɛ?
- 5 Ò wèa ò pì: Yesu Nazɛrame. À piñne: Makúme a ù. Yudasi bonkpede pì kú kúfuo.
- 6 Kú Yesu piñne, makúme a ù, akú ò èra kpekpe, ò bò ò lète.
- 7 Yesu ñ lá dɔ: Dín átɛn wetɛɛ? Akú ò pì: Yesu Nazɛrame.
- 8 Yesu wèrɛmma dɔ à pì: Ma òárɛ kú makúme a ù. Tó makú átɛn wetɛ, à tó gbè díkínanɔ tá.
- 9 À ò le de yá kú à ò yá le à papa yáime, kú à pì: Gbè kú n ñ kpàmanɔ, ñ gbèke dí sátero.
- 10 Simɔ Pita fènedá lokona, akú à wòto à sa'oriki zɔkɔ zírrii lèo à a ɔpla sá zɔ flɛm. Zírrii pì tɔn Malaku.
- 11 Akú Yesu pì Pitane: Ñ n fènedá sɔtɔ a sòn. Mani wétámma toko kú ma De dítɛmenɛ í miroo?
- 12 Akú sozanɔ kú ñ gbè zɔkɔo kú Yuda dogarinɔ Yesu kú ò a yì.

¹³ Akū ò gèe káao Anasa kínaa gí. Anasa bi Kayafa kú à de sa'oriki zókò ũ wè birea anzureeme.

¹⁴ Kayafa mé à lé dà Yuda gbánadenɔne yá à pì: À mana gbè mèn do ga baadi gène ùme.

Pita ledikpana Yesui

(Mat 26:69-70, Maa 14:66-68, Luk 22:55-57)

¹⁵ Simɔ Pita kú iba pánde té Yesu kpe. Sa'oriki zókò iba pánde pì dɔ, akú íbaa pì té Yesui à gè sa'oriki zókò pì be ɔnn,

¹⁶ ama Pita gò zena gánulea. Akú iba kú sa'oriki zókò dɔ pì gèe à yá ò nɔgbè kú àten zé pì dákpane, akú à tò Pita gè.

¹⁷ Akú nɔgbè zédákpárii pì Pita là à pì: Gògbè pii íbanɔ dokeme n úroo? Pita wèa à pì: Makúro.

¹⁸ Žirinɔ kú dogarinɔ ten té kú ò lè kpákpa kú ía kun yá. Pita kú kúíwo gwe, àten té kpákpa se.

Sa'oriki yalalana Yesua

(Mat 26:59-66, Maa 14:55-64, Luk 22:66-71)

¹⁹ Akú sa'oriki zókò ten Yesu lala a íbanɔ yá kú a yádannenaao.

²⁰ Yesu wèa à pì: Ma yá ò baadinɛ gupuraa. Ma yá dàdaínɛ aduakɛkpenɔ gún kú Luda ɔnnwo, gu kú Yudanɔ di kò kakaran n pínki. Mádi yáke o asiri gúnlo.

²¹ Bóyáí nteni ma lalaa? N ma yámarinɔ la, ò yá kú ma óné dɔ.

²² Kú Yesu yá ò le, dogari kú ò kú gwenɔ do a sán kè à pì: Ódi yá we sa'oriki zókò a lero.

²³ Yesu wèa à pì: Tó yá vānin ma ò, n ò ò ma. Tó yá manan ma ò sɔ, bóyáin n ma lee?

²⁴ Akú Anasa Yesu gbàre sa'oriki zókò Kayafa kínaa yína.

Pita era à ledikpana Yesui dɔ

(Mat 26:71-75, Maa 14:69-72, Luk 22:58-62)

²⁵ Pita kpé ze gwe àten té kpákpa. Akú ò a là ò pì: A íbanɔ dokeme n úroo? Pita ledi kpà à pì: Makúmero.

²⁶ Sa'oriki zókò žirinɔ do bi gbè kú Pita à a sá gò daneme, akú à pì: Mádi á e lee swadako gúnloo?

²⁷ Akú Pita ledi kpà dɔ. Zaa gwe gònn ko lé zù.

Pilati yakpatekena kú Yesuo

(Mat 27:1-2, 11-14, Maa 15:1-5, Luk 23:1-5)

²⁸ Gudɔ akú Yuda gbánadenɔ bò kú Yesuo Kayafa bea, ò gèe káao bùsu gbè zókò bea. Odi gè a ɔnnlo, de ósungò gbásíro yá, zaakú ò ye ò Vínla dikpe keme.

²⁹ Abire yáí Pilati bò à sù n kínaa à pì: Yá kpaten á ví kú gbè piioo?

³⁰ Ó wèa ò pì: Tó yāvānikeriinlo, de ódi su ò a kpámmaro.

³¹ Akú Pilati píne: Á a sé à gé yákpate ke káao á zida dokaa. Akú gbánade pínɔ píne: Ó gbèdèna zé víro.

³² Abirekú kè de yá kú Yesu ò le à papa yáime, kú à a ga yá taka ò.

³³ Akú Pilati era à gè ɔnn. À Yesu sisi, akú à a là à pì: Mòkón Yudanɔ kína ũ yá?

³⁴ Yesu wèa à pì: Nten o le kú n zídaoon yá, ke ò ma yá ònneme?

³⁵ Pilati pí: Yudan ma ũ yá? N burinɔ kú n sa'orikinɔ mé ò n kpama. Bón n kèe?

³⁶ Yesu pí: Ma kpata bi andunia díkína pónlo. Tó ma kpata bi andunia díkína pómɛ, de ma íbanɔ ži kà de ósun ma kpá Yuda gbánadenɔaro. Ma kpata bi andunia la pónlo.

³⁷ Akú Pilati píne: Ase kíname n ũ yá? Yesu wèa à pì: N ò a zéa kú kían ma ũ. Ó ma i, akú ma su andunia gún yápura sèedade ũ. Gbè kú à de yápura pú ũ di ma yá ma.

³⁸ Pilati pí: Bón yápura úu?

Yadana Yesula

(Mat 27:15-31, Maa 15:6-20, Luk 23:13-25)

Kú à ò le, à era à bò à gèe Yuda gbánadenɔ kínaa à píne: Mádi taari ke le gbè diaro.

³⁹ Á futeokarayá ví kú madí purusunanɔ doke gbareáre Vínla dikpe zí. Á ye mà Yudanɔ kína gbareáren yá?

⁴⁰ Akú ò wiki lè dɔ ò pì: Akúmero, Barabame! Baraba pì sɔ bi kpáni wédeweme.

19

¹ Akú Pilati pí, ò Yesu kú ò a gbè kú fláao.

² Akú sozanɔ lè fúraa tá ò kúne ò arukimba tēra dāne.

³ Óten nai dodo óten pí: Fɔ, Yudanɔ kína! Akú óteni a sán kɛke.

4 Pilati ɛra à bò dɔ, akù à pì gbɛ̀nɔ̀nɛ: À gwa, maten booáre bàai la de à le à dɔ kù mádi yáke learo.

5 Yesu bò bàai, à lè fùraa pì kuna à arukĩmba wéde pì dana. Akù Pilati pìnnɛ: Gɔgbɛ̀ pìin dí!

6 Kù sa'orikinɔ̀ kù dogarinɔ̀ a è, ò wiki lè ò pì: Ñ a pá lía! Ñ a pá lía! Akù Pilati pìnnɛ: À a kù à pá lía á zída, zaakù mádi taari ke learo.

7 Yuda gbánade pìnɔ̀ wèa ò pì: Ó doka ví, akùsɔ̀ doka pìi pì séde à ga, kù à a zída dìte Luda Né ù yáí.

8 Kù Pilati yá pìi mà, akù vīna kèkè à a kù.

9 À ɛra à gè kù Yesuo ɔ̀nn dɔ, akù à a là à pì: N bo máa? Yesu dí wearo,

10 akù Pilati pìnnɛ: Íni yá o kùmaoroo? Ñ dɔ kù má n gbarɛna iko ví, akùsɔ̀ má n pana lía iko víroo?

11 Yesu wèa ò pì: Ñ iko ke ví ma musuro, sé kù Luda kpámma. Abire yáí gbɛ̀ kù à ma kpamma durunna mé à zɔ̀kɔ̀.

12 Zaa gɔ̀rɔ̀ birea Pilati ten zé wete à a gbare, ama Yuda gbánadenɔ̀ wiki lè ò pì: Tó n gbɛ̀ pìi gbare, Siza gbɛ̀nnamɛ n úro. Gbɛ̀ kù à a zída dìte kína ù íberɛɛ sè kù Sizaomɛ.

13 Kù Pilati yá bire mà, à pì ò bo kù Yesuo bàai. Akù à vùte a tintiia gu kù òdi pì gbè gusaran, kù Eberu yáo sɔ̀, Gabata.

14 Vīnla dikpe sorukezĩme, ifántɛ̀ kà midangura. Akù Pilati pì Yuda gbánade pìnɔ̀nɛ: Á kinan dí.

15 Akù òten wiki lé òten pì: Ñ a de. Ñ a de. Ñ a pá lía. Pilati pìnnɛ: Mani á kína pá lía yá? Sa'orikinɔ̀ pì: Ó kína ke víro, Siza baasiro.

16 Akù Pilati Yesu kpámma ò a pá lía. Akù ò a sè ò tà káao.

Yesu pana lía

(Mat 27:32-44, Maa 15:21-32, Luk 23:26-43)

17 Yesu bò wéte gùn à a zída lígbándurukpana sena, à gèɛ gu kù òdi pì Mitokokia, kù Eberu yáo sɔ̀ Gɔ̀gɔ̀ta.

18 Gwen ò a pá lía kù gbɛ̀nɔ̀n pla pándenɔ̀, gbɛ̀ do a ɔ̀plai gbɛ̀ do a ɔ̀zei, akù Yesu kù n dagura.

19 Pilati takada kè à nà Yesu lí pìia. Yá kù à kèɛ̀ pìin dí:

Yesu Nazera, Yudanɔ̀ kína.

20 Yudanɔ̀ takada kù à kèɛ̀ pì kyó kè dasi, zaakù gu kù ò Yesu pá lían pìi zà kù wéteoro. Ò takada pìi kè kù Eberu yáo kù Romudenɔ̀ yáo kù Giriki yáomɛ.

21 Akù Yuda sa'orikinɔ̀ pì Pilatine: Ñsun kè ñ pì Yudanɔ̀ kínaro, ama ñ kè kù àkù mé à pì Yudanɔ̀ kínamɛ a ù.

22 Pilati pì: Yá kù ma kèn ma kè.

23 Kù sozanɔ̀ Yesu pá lía ò làka, akù ò a pɔ̀kasanɔ̀ sète ò kpàate leu siikɔ̀ baadi mīia. Ò a utagyaba kù ò tà nabinaa sari zaa musu ari zíte sè dɔ,

24 akù ò pikɔ̀nɛ: Òsun uta pì kèkèkɔ̀rero. Ò kàpa kpá de ògɔ̀ dɔ gbɛ̀ kù ani gɔ̀nɛ. Ò kè le, de yá kù ò kè Luda yán le à papame, kù ò pì:

Ò ma pɔ̀kasanɔ̀ kpàatekɔ̀nɛ,

ò kàpaa kpá ma uta yáí.

Abire yáin sozanɔ̀ kè le.

25 Yesu da kù a da dakúnáo kù Kolopa nanɔ̀ Mariamao kù Mariama Magadalenio kù lí kù ò Yesu páaa sare.

26 Kù Yesu a da è kù a iba kù à yeiio zena kɔ̀ sare, à pì a danɛ: Nɔ̀gbɛ̀, n nén dí!

27 Akù à pì íbaa pìine: N dan dí! Zaa zĩ birean íbaa pìi a sè à tà káao a bea.

Yesu ganaa

(Mat 27:45-56, Maa 15:33-41, Luk 23:44-49)

28 Abire gbera Yesu dɔ̀ kù a pínki pápa. De yá kù à kèna Luda yán le à papa akù à pì: Ími teni ma de.

29 Lo kù gwe, sèwè kpàkpá kán pana. Akù ò sako yàku wè pìi gùn ò pè sèlia ò dɔ̀ Yesune a léa.

30 Kù à wè pìi mì à pì: Yá làka. Akù à a mì pète à a wèndii gbare.

Yesu zɔ̀na kù sário

31 Kámmabogɔ̀rɔ̀ sorukezĩme. Yuda gbánadenɔ̀n ye gè̀nɔ̀ gɔ̀ lía ari kámmabogɔ̀rɔ̀ zĩro, zaakù kámmabogɔ̀rɔ̀ zĩ pì bi gɔ̀rɔ̀ zɔ̀kɔ̀omɛ. Akù ò gèɛ ò wé kè Pilatia ò n gbá é'è ò n kipa.

32 Akù sozanɔ̀ gèɛ ò gbɛ̀ káaku kù ò pá lía lelele kù Yesuo gbá é'è kù a plade pɔ̀o dɔ̀.

33 Kù ò kà Yesu kínaa, ò è à gínake à gà kò, akù òdi a gbá é'ero.

34 Akù sozanɔ̀ doke Yesu zɔ̀ kù sário a gbántɛ̀rɛɛa. Gwe gɔ̀nɔ̀ aru kù ío bòte.

³⁵ Gbɛ̄ kù à yá pìi è kù wéó mé a ò. A sèedakɛna yápuran vī, à dɔ̄ kù yápuran átɛn o, de ákɔ̄nɔ̄ sɔ̄ à lè à Yesu náani kɛ.

³⁶ Yá birenɔ̄ kè de yá kù à kēna Luda yān díkīna papame, ò pì: Oni a wá ke éro.

³⁷ À kēna Luda yān dɔ̄ ò pì: Oni gbɛ̄ kù ò a zɔ̄ gwa.

Yesu vīnaa

(Mat 27:57-61, Maa 15:42-47, Luk 23:50-56)

³⁸ Abire gbera Yusufu Arimatea gɛ̄ɛ à wé kè Pilatia, de à a gba zé à Yesu gɛ̄ɛ kipa. Yesu ibaame asiri gūn, kù átɛn vīna kɛ Yuda gbānadenɔ̄ne yāi. Pilati wɛne, akù à gɛ̄ɛ à a gɛ̄ɛ sè à tàò.

³⁹ Nikodemu kù à gɛ̄ɛ Yesu kīnaa gwāani gɛ̄ɛ se kù lí'ɔ̄ yákatɛna kù eze kù àdi tó gè vāroo à kà kiloo baraakuri taka bà.

⁴⁰ Akù ò Yesu gɛ̄ɛ sè ò táaru bizanɔ̄ fīfīa kù eze pìio, lákū Yudanɔ̄ di gè kpe ta nà ñ futɛokarayā gūn.

⁴¹ Kara kú gu kù ò Yesu pà líaa pín. Gbèwɛɛ kù ò sò mira ũ dufu kú karaa pìi gūn, odi gbèke dan zikiro.

⁴² Gwen ò Yesu wùten, kù à zà kùñworo, kù dɔ̄ Yudanɔ̄ kámmabogɔ̄ ten ká yāi.

20

Yesu vunaa

(Mat 28:1-8, Maa 16:1-8, Luk 24:1-12)

¹ Azumanenna zī gudɔ̄ Mariama Magadaleni bò à gɛ̄ɛ mira kīnaa, akù à lè gbè gona mira léa.

² Akù à bàa lè à gɛ̄ɛ Simɔ̄ Pita kīnaa kù iba pānde kù Yesu yeii pìio à pìinne: Ò Dikiri bò miran, ó dɔ̄ gu kù ò a dānlo.

³ Akù Pita kù iba pānde pìio futɛ ò gɛ̄ɛ mira kīnaa.

⁴ Ñ gbɛ̄nɔ̄n pla ñ pinki ten bàa lé léle, akù iba pānde pìi bà nna de Pitala, à kà mira kīnaa káaku.

⁵ Kù à wé kpàten, akù à táaru bizanɔ̄ è katɛna, ama adi gɛ̄ a gūnlo.

⁶ Kù Simɔ̄ Pita kà a gbera, akù à gè miran. À táaru biza pìi è katɛna

⁷ kù biza kù ò fīfī a miiao. Biza pìi pɛkerɛna kù pólɛ pìnooro, à kokona ditɛna adome.

⁸ Akù iba kù à kà mira kīnaa káaku pìi gè se. À è, akù à sí.

⁹ Ari tera odi yá kù à kēna Luda yān dɔ̄rɔ̄ dɔ̄ro kù ò pì, ani futɛ bona gan.

¹⁰ Akù iba gbɛ̄nɔ̄n pla pìno èra ò tà bɛ.

Yesu bo à suna Mariama Magaleni

(Mat 28:9-10, Maa 16:9-11)

¹¹ Mariama zɛna mira léa, átɛn sɔ̄ dɔ̄. Lákū átɛn sɔ̄ dɔ̄ nà lè, akù à wé kpàtɛ miran.

¹² Akù à malaika gbɛ̄nɔ̄n planɔ̄ è vutɛna gu kù ò Yesu gɛ̄ɛ wùten yāaa. A do kú a mì kpa, a do sɔ̄ gbá kpa. Ò uta pura dana.

¹³ Akù ò a là ò pì: Nɔ̄gbɛ̄, bó mé à n le nten sɔ̄ dɔ̄? À wèmma à pì: Ò ma Dikiri sè ò tà káaome, má dɔ̄ gu kù ò a wùtenlo.

¹⁴ Kù à ò lè, akù à litɛ à Yesu è zɛna, ama adi dɔ̄ kù Yesunlo.

¹⁵ Yesu a là à pì: Nɔ̄gbɛ̄, bó yá mé à tò nten sɔ̄ dɔ̄? Dín nten wetɛɛ? Mariama ten da karademe, akù à pìnc: Mare, tó mɔ̄kɔ̄n mé n a sè n bo káao, ñ omɛne gu kù n a wùten de mà gé mà a sé.

¹⁶ Yesu pìnc: Mariama! Akù à are dɔ̄a à pìnc kù Eberu yāo: Rabi! Tɔ̄ pìi pì Danneri.

¹⁷ Yesu pìnc: Ñsun ɔ̄ namaro, mádi tá ma De kīnaa kɔ̄ro. Ñ gé ñ o ma gbɛ̄nɔ̄ne matɛn tá ma De kù ñ Deo kīnaa, ma Luda kù ñ Ludao kīnaa.

¹⁸ Akù Mariama Magadaleni gɛ̄ɛ à a baaruu kpà a ibanɔ̄ne à pì: Ma Dikiri è. Akù à yá kù à òncè bàbañne.

Yesu bo à suna a ibanɔ̄ne

(Mat 28:16-20, Maa 16:9-18, Luk 24:36-49)

¹⁹ Azumanenna birea ɔ̄kɔ̄si a ibanɔ̄ kakarana kpén, ò gbà tàtañlɛ ò mɔ̄ncè ká, kù òten vīna kɛ Yuda gbānadenɔ̄ne yāi. Akù Yesu sù à zè ñ tɛ à pìinne: Àgɔ̄ kun aafia!

²⁰ Kù à ò lè, akù à a ɔ̄nɔ̄ mɔ̄ñne kù a gbāntɛrɛɛo. Kù ibaa pìno Dikiri è, ñ pɔ̄ kè nna manamana.

²¹ Yesu èra à pìinne: Àgɔ̄ kun aafia! Lákū ma De ma zī nà, lɛn matɛni á zī lɛ.

²² Kù à ò lè, akù à ña vùmma kù léo à pì: À Luda Nini sí.

²³ Gbɛ̄ kù a ñ kè kù ñ durunnaɔ̄, à kèñman gwe. Gbɛ̄ kù ádi ñ kènero sɔ̄, ani kèñmaro.

Yesu kù Tomasio

²⁴ Gɔ̄rɔ̄ kù Yesu sù, Tomasi, a iba gbɛ̄nɔ̄n kuri awɛɛplanɔ̄ doke kù òdi pine Sika kù kùñworo.

²⁵ Akū a iba kparanɔ pìne: O Dikiri è. Akū à pìinne: Tó mádi koosa gbè e a ɔno gūn ma ɔne pènlo, akūs5 mádi ɔ z5 a gbànterenlo, mani síro.

²⁶ A gɔɔ lãa a ibanɔn kú kpén dɔ, Tomasi kú kúńwo sà. Ò gbà tàtańle ò m̀ne kà, akū Yesu sù à zè n̄ té à pì: Àg5 kun aafia!

²⁷ Akū à pì Tomasine: N̄ n ɔne pé ma ɔ gūn la ò gwa, ò n ɔ z5 ma gbàntereɛa. N̄sun sika ke doro. N̄ ma náani ke.

²⁸ Tomasi wèa à pì: Ma Dikiri, ma Luda.

²⁹ Yesu pìne: Kú n ma e yáin n ma náani kè. Arubarikadenɔn gbè kú ò ma náani kè ma enaa sarinɔ ũ.

³⁰ Yesu daboyã pãndenɔ kè dasi a ibanɔ wé wára kú odi kè takada dí gūnlo.

³¹ Ama ò adikínanɔ kè de à le à Yesu sí Luda Né Arumasihu ũ à wèndi le a nánikenaa gūn yáime.

21

Yesu bo à suna a ibanɔne sèbe léa

¹ Abire gbera Yesu èra à a zida m̀ a ibanɔne dɔ Tiberia sèbe léa. Lán dí bàn à a zida m̀inne.

² Simɔ Pita kú lɛlɛ kú Tomasi kú òdi pìne Sikao kú Natanaeli kú à b̀ Kana, Galili búsuuo kú Zebedi néno kú Yesu iba gbènon pla pãndenɔ.

³ Simɔ Pita pìinne: Maten gé kp̀ weteme. Akū ò pìne: Ókɔn se óni gé kúnwo. Akū ò gèe ò gè g̀ite gūn, ama odi p̀ke kú gwãani birearo.

⁴ Kú gu ten su dɔ, Yesu zena bara, ama a ibanɔ dí d5 kú àkũmero.

⁵ Akū à lé zùnyĩ à pì: Gbèno, ádi p̀ke le a kũroo? Ò pì: Oil!

⁶ Akū à pìinne: À birigi zu g̀ oplai áni p̀ kú. Kú ò zù, ò kp̀o kú dasidasi ò fũ sena.

⁷ Akū iba kú Yesu yeii pìi pì Simɔ Pitane: Dikirime. Pita uta danaro. Kú à mà ò pì Dikirime, akū à a uta sè à dà à kùsi ía.

⁸ Iba kparanɔ ten birigi gáte pana kú kp̀o òten suo kú g̀o, zaakū ò zà kú baraoro, à de mita basɔro takalaro.

⁹ Kú ò bikũ bara, ò burodii è katena gwe kú kp̀o kpakpana téa.

¹⁰ Yesu pìinne: À m5 kú kp̀o kú a kú terao kenɔ.

¹¹ Akū Simɔ Pita gè g̀ gūn à birigi gáte à bikũo bara. À pana kú kp̀ gbèntɛnɔ mèn basuppla akuri awɛɛ'aak5. Bee kú à dasi le, táaru pì dí k̀ero.

¹² Yesu pìinne: À m5 à p̀ ble. A iba ke dí f5 à lé b̀ à a là dín a ũro, zaakū ò d5 kú Dikirime.

¹³ Yesu gèe à burodii sè à kpámma. Len à kè le kú kp̀o dɔ.

¹⁴ Yesu a zida m̀na a ibanɔne gèn aak5den gwe a vuna gan gbera.

Yesu kú Pitao

¹⁵ Kú ò p̀ blè ò làka, Yesu Simɔ Pita là à pì: Yuhana né Simɔ, n̄ yemai de gbè dínla yá? À wèa à pì: Ee Dikiri, n̄ d5 kú má yenyĩ. Yesu pìne: N̄ p̀ble kpá ma sãne b̀ronɔa.

¹⁶ A gèn plade Yesu èra à a là dɔ à pì: Yuhana né Simɔ, n̄ yemai yá? À wèa à pì: Ee Dikiri, n̄ d5 kú má yenyĩ. Yesu pìne: N̄ ma sãno dãmene.

¹⁷ À a là a gèn aak5de à pì: Yuhana né Simɔ, n̄ yemai yá? Kú Yesu Pita là a gèn aak5de tó à yeai, a pɔ yàka, akū à pìne: Dikiri, n̄ yã s̄inda pínki d5. N̄ d5 kú má yenyĩ. Yesu pìne: N̄ p̀ble kpá ma sãnoa.

¹⁸ Yãpuran maten onne, kú n̄ de kefenna ũ, ndi p̀ da n zida ò gé gu kú n̄ yein, ama tó n zĩ kũ, ïni n ɔno poro, gbè pãnde ni danne à gé kúnwo gu kú n̄ yeiron.

¹⁹ Kú Yesu ò le, Pita ga kú ani Luda t5 bon à téa. Abire gbera Yesu pìne: N̄ témai.

Yesu kú iba kú Yesu yeii

²⁰ Pita lite à iba kú Yesu yeii pìi è tényĩ. Gbè pì mé à nà Dikirii gɔɔ kú òten p̀ ble, à a là gbè kú ani a kpámmai.

²¹ Kú Pita a è, à pì Yesune: Dikiri, gbè dí s5 bi?

²² Yesu pìne: Tó má ye àg5 kú wèndiio ari màg5 gé su, a yã n le máa? N̄g5 témai dé.

²³ Akū yã pìi fãk5a Yesudenɔ té kú ibaa pì ni garo. Ama Yesu dí onɛ kú ani ganlo. À pì, tó á ye àg5 kun ari àg5 gé su, a yã a le mámeɛ?

²⁴ Ibaa pì mé à yã dínɔ sèeda kè. Àkú mé à takada dí kè, akū ó d5 kú a sèedakena náani vĩ.

Midenaa

²⁵ Yesu yã pãndenɔ kè dasidasi dɔ. Tó ò kè takada gūn dodo pínki, maten da andunia a zidane ni f5 à takada kú ò kèe p̀no síro.

ZĪRINŌ YĀKENANŌ

Yesu tana ludambe 1:1-1:26

Luda Nini kipanaa 2:1-2:47

Yudano Yesu yā sinaa 3:1-12:25

Pɔlu wētɛgɛna káakude 13:1-14:28

Pɔlu wētɛgɛna gɛ̀n plade 15:1-18:22

Pɔlu wētɛgɛna gɛ̀n aakɔde 18:23-21:16

Pɔlu gɛna Romu 21:17-28:31

Lésɛna Luda Nini yā musu

¹ Tiofilu, ma ònne ma takada káaku gūn lákú Yesu kè nà kú yā kú à dànnɛnɔ pínki zaa a naana gɔɔɔ

² ari gɔɔɔ kú à yā ðite a zĭrinɔne kú Luda Nini gbānao, akú Luda a sè à tà káao a kĭnaa.

³ Zaakú a ganaa gbera à a zĭda mɔ́nne à sèedayānɔ kèrĭne dasi kú à tò ò dĭ sikaa sari kú à bēne. À a zĭda mɔ́nne gɔɔɔ bupla à kpata kú à bò Luda kĭnaa yā ònne.

⁴ Kú ò kakarana, akú à piĭnne: Asun bo Yurusalemuro. Àgĭ lé kú ma De sèáre dá, lákú ma a yā òáre nà.

⁵ Zaakú Yahaya gbēnɔ da'ite kè í gūmme, ama gɔɔɔ pla la mani á da'ite ke Luda Nini gūn.

Tana kú Yesuo ludambe

(Maa 16:19-20, Luk 24:50-53)

⁶ Kú ò kakarana le, akú ò a là ò pi: Dikiri, gɔɔɔ dí gūnn ĩni Isarailano kpata eraĭne yá?

⁷ À wémma à pi: Á zé ví àgĭ gɔɔɔ kesĭ gɔɔɔ zaka kú ma De ðite kú a zĭda ikoo dĭro.

⁸ Tó Luda Nini kĭpaáwa, ani gbāna le àgĭ de ma sèedadɛnɔ ũ Yurusalemu kú Yudea bùsu gu sĭnda pínki kú Samaria bùsuuo ari à gé pé andunia léa.

⁹ Yā bire onaa gbera Luda a sè n wára ari à gèe à sàte n wéa ludambe lukun.

¹⁰ A tanaa gūn lákú n wé pé ludambea nà, akú gbēnɔn pla kenɔ bò ò zè n sare ò pɔkasa purano dana.

¹¹ Ò pi: Galili bùsudɛnɔ, à kè dera á zena áten ludambe gwaa? Yesu kú Luda a bò á té à tà káao a kĭnaa pii, ani era à su lákú a è áten tá gwe nà.

Yudasi gēnkenaa

¹² Akú ò kĭpa Kùkpe sĭsĭa ò sù Yurusalemu. Sĭsĭi pii zà kú Yurusalemuo à kà lán kiloo do taka bà.

¹³ Kú ò kà, akú ò ðidi kpé musu, gu kú òdigĭ kún. Pita kú gwe kú Yuhanao kú Yamisio kú Anduruo kú Filipio kú Tomasio kú Batɔlmiuo kú Matiuo kú Alafeu né Yamisio kú Simo Kokarideo kú Yamisi né Yudasio.

¹⁴ N pínki n zĭda kpà aduakɛnaaa lɛlɛ kú Mariama Yesu dao kú Yesu dakūnɔnɔ kú nɔgbē kparano.

¹⁵ Gɔɔɔ birea Pita fùte à zè Yesu ìba kú ò kà gbēnɔn basuddo takano té à pi:

¹⁶ Ma gbēnɔ, yā kú Dauda ò kú Luda Nini gbānao Yudasi kú à dò gbē kú ò Yesu kūnɔne are yā musu, tilasime Luda yā pi papa.

¹⁷ Ó gbē dome yā a baka kú ó zĭ dĭkĭna gūn.

¹⁸ Á zĭte lù kú ɔgɔ kú à lè a vānikɛnaa gūnwɔ. Gwen à bàkè à lèten, a nèsec pùtā a nukānino bòte pínki.

¹⁹ Yurusalemudɛnɔ pínki yā pii mà, akú ò tĭ kpà gu piine Akeledama kú n buri yāo. Tĭ pii pi gbèderi zĭte.

²⁰ Ò a yā ò Zabura takada gūn ò pi:

A be gĭ bezĭ ùme,
gbēke sūngĭ kú a gūn dorɔ.

Ò pi dɔ:

Gbē pānde gĭ a gēne ũ.

²¹⁻²² A yā mé à tò gbē kú òdigĭ tɛwái gɔɔɔ kú ó kú lɛlɛ kú Dikiri Yesuo zaa Yahaya gbēnɔ da'itegɔɔɔ ari gɔɔɔ kú Luda a bò ó ténɔ, ò n gbē do bo àgĭ de a vuna gan sèedade ũ kúoo.

²³ Akú ò gbēnɔn planɔ bò, Yusufu kú òdi pine Baasaba òdi pine dɔ Yusutu kú Matiao.

²⁴ Akú ò adua kè ò pi: Dikiri, n gbē sĭnda pínki nèse dĭ. Gbēnɔn pla dĭnɔ té n gbē kú n bò mɔwɛɛ,

²⁵ de a bàka gĭ kú kú ókɔno zĭrinɔ zĭ dĭkĭna gūn yāi, zĭ kú Yudasi bòn à gèe gu kú kĭ sè káao gūn.

26 Akū ò kàpaa kpà gbēnɔn pla pìnɔ yā musu. Akū líkpana Matia kù, akū ò a dà zìri gbēnɔn kuri awɛɛdonɔ té.

2

Luda Nini kipanaa

- 1 Kù Pentikòsi dikpe gɔɔ kà, ò kù gu dokɔnɔa ní pínki.
 2 Kánto ò kīni mà bona ludambe lán zàga'la gbāna bà, akū kpé kù ò vutena wà.
 3 Ò pò è lán ténenɛnɔ bà à fàkɔa à didi ní baadia.
 4 Akū Luda Nini kiparūma ní pínki, akū ò nà yàkeburì'onaaaa lākū Nini pì ní gbá lé nà.
 5 Yuda kenɔ kù Yurusalemu gwe, ludayāmari kù ò bò andunia būsū sīnda pínki gūnɔ ũ.
 6 Kù ò ní zuka pii mà, ò kàkarañyī dasidasi, akū ò bídi kè, kù ò mà òteni ní gbē sīnda pínki buri yā o.
 7 Yā pì ní kù gbāna à bò ní sare ò pì: Yā'orìi pìnɔ bi Galilidenɔme ní pínkiroo?
 8 À kè dera o mà òteni ó baadi būsū yā oo?
 9 Patianɔ kù Midianɔ kù Elamunɔn ó ũ kù gbē kù ò kù Mesopotamianɔ kù Yudeao kù Kapadosiao kù Pntuo kù Asiao
 10 kù Firigiao kù Pamfiliao kù Misilao kù Libia būsū kù à kù Sireni sarɛo kù gbē kù ò bò Romunɔ.
 11 Yudanɔ kù gbē kù ò ní donyī zé sènɔn ó ũ kù Keretìnɔ kù Larubunɔ, akū òten ma òten Luda yābonsare kenanɔ o kù ó baadi buriyānɔ.
 12 Yā pì ní kù gbāna ò bídi kè, òten kò lala òten pi: Yā kplate takan gwee?
 13 Gbēkenɔ sò òteni ní lalandi ke ò pì: Í mé à ní kù.

Pita waazikenaa

- 14 Akū Pita fùtè à zè kù a gbē kpara gbēnɔn kuri awɛɛdonɔ à yā ò gbāngbān à pì: Ákɔnɔ Yudanɔ kù gbē kù á kù Yurusalemunɔ pínki, à sá kpá à tó mà yā pì oáre.
 15 Í dí gbē pìnɔ kù lākū áten da nàro, zaakū kɔnkɔ mò kēndon tera.
 16 Yā kù annabi Yoeli òon dí:
 17 Luda pì:
 Gɔɔ kpedenɔ zī mani ma Nini pisi gbē sīnda pínkia,
 á négōgbēnɔ kù á néngōgbēnɔ ni annabikéyā o,
 á kefennanɔ ni wégupu e,
 á mare zókɔnɔ ni nana o.
 18 Gɔɔ birenɔa
 mani ma Nini pisi ma zòblerinɔa
 gōgbēnɔ kù nōgbēnɔ ní pínki
 oni annabikéyā o.
 19 Mani sèedanɔ ke musu,
 mani yābonsarenɔ ke andunia gūn,
 aru kù téo kù túsukpe síi lukuo nigō kún.
 20 Ifántè ni sira kù,
 mɔvura ni tēra kù lán aru bà
 ari Dikiri sugɔɔ zókò gakuride gō gé ká,
 21 gbē sīnda pínki kù òdi Dikiri sisinɔ ni bo.
 22 Isarailanɔ, à yā dí ma. Lākū á dō á zīdane nà, Luda Yesu Nazera mòáre a gbē ũ kù daboyānɔ
 kù yābonsarenɔ kù sèeda kù à kè a gāi á ténɔ.
 23 Luda zèo a poyenyīna kù a dōnao gūn kù ò a kpááwa, akū a tò kifirinɔ a pà lía ò a dè.
 24 Akū Luda ga bàa pòroa à a vù, zaakū à zé ví kù ga ní fō ágō a kúnaro.
 25 Zaakū Dauda a yā ò à pì:
 Madigō Dikiri e ma wén gɔɔ sīnda pínki,
 lākū à kù ma ɔplai nà
 pòke ni ma lukaro.
 26 Abire yāin ma pò digō nna,
 ma nèsegūn pù.
 Ma támaa ví kù ma mè nigō kun,
 27 zaakū íni ma tó mira gūnlo,
 íni we n gbē kù à kù adona yagi kùro.
 28 N ma da wēndi zéa,
 ma pōnna nigō pana n kīnaa.
 29 Ma gbēnɔ, mani fō mà ó dizi káaku Dauda yā oáre swáswa. À gà ò a vù a mira kù wēte dín
 ari kù a gbārao.

30 A annabike gūn à dǝ kú Luda lé sèawa à pì, áni a burinƆ doke ká a kpatan.

31 Dauda gīnake à Arumasihu vuna gan è, akú à a yá ò à pì: Luda ni a tó mira gūnlo, ani we a mè yaǵi kūro.

32 Yesu pīin Luda a vù gan. A sèedadenƆn ó ũ ó pínki.

33 Vuteña Luda ɔplai à a Nini kú à a lé sèwɛɛ sɪ à Dea. Yá kú áten e akúsǝ áten ma tera de Luda Nini kú à pisiwá ũmɛ.

34 Zaakú adi ke Dauda mé à fúte à gèe ludambero, à pì:

Dikiri ò ma dikirine à vute a ɔplai

35 ari àǵǝ a iberɛnƆ kene a tìntin ũ.

36 IsarailanƆ, àǵǝ dǝ sànsàn kú Yesu kú a a pà líaan Luda dìte Dikiri ũ, Arumasihu ũ dɔ.

37 Kú ò yá pīi mà, à ñ zǝ, akú ò Pita kú zīri kparanƆ là ò pì: GbēnƆ, óni ke deeraa?

38 Akú Pita pīine: Á baadi nèse lite à da'ite ke kú Yesu Kirisi tǝo, á durunnanƆ ni kēáwa áni Luda Nini sí gba ũ.

39 Zaakú lé kú Luda sèe pì de á pǝ ũmɛ kú á nénƆ kú gbē kú ò kú zǝnƆ, gbē kú Dikiri ó Luda ni ñ sísi pīnƆ ñ pínki.

40 Á yá pāndenƆ óñne dasi à nàkaraŋma à pì: Á á zīda bo gbāragbē vāni dīnƆ té.

41 Akú gbē kú ò a yá pīi sīnƆ da'ite kē. Zī birean ò kàra ñ té gbēnƆn wāa gēro.

42 Ó laakarīi dǝ zīrinƆ yādannenaanaa kú kǝgbēkenaao kú Dikiri pǝblenaao kú aduakenaao.

YesudenƆ kunna kú kǝo

43 Zīrii pīnƆ ten sèeda kú yābonsarenƆ ke, akú vīna gbē sīnda pínki kú.

44 Dikiri náanikerinƆ pínki gǝ dokǝnɔmɛ. Pǝ kú ò vīnƆ gǝ ñ pínki pǝ ũ.

45 Tó ò ñ pǝ kú ò vīnƆ yia, òdi a ɔǵo kpaatetekǝne lākú baadi bǝkote de nà.

46 Lākú gu dīgǝ dɔ nà òdīgǝ kǝ kakara Luda ɔnn, òdīgǝ pǝ ble kǝ bea kú pǝnnao kú nèse mèn doo.

47 Ódīgǝ Luda tǝ kpá, akúsǝ òdīgǝ nna kú baadi pínki. Dikiri dīgǝ gbē kú áteni ñ sura banƆ kara ñ té lākú gu dīgǝ dɔ nà.

3

Gǝgbē ɛɛ werekǝanaa

1 Zīkea Pita kú Yuhanao gèe Luda ɔnn fānantē mǝ aakǝ aduakeǵoɔa.

2 Gǝgbē ke kú gwe ò a i ɛɛ ũmɛ. Lākú gu dīgǝ dɔ nà òdi a sé ò su ò a dite Luda ɔnn gānu kú òdi pì Gānu Mana gūn. Gwen àdīgǝ bara ke gbē kú òten gē ɔn pīi gūnnƆa.

3 Kú à Pita kú Yuhanao è, òten su gē Luda ɔnn, akú à baraa kēŋma.

4 Ò wé pèa, akú Pita pīine: Ñ ó gwa la.

5 Akú à wé pēŋma áteni ñ gba dá.

6 Akú Pita pīine: Má ɔǵo vīro, ama pǝ kú má vīn mani n gba. Kú Yesu Kirisi Nazera tǝo ñ fute ñ táa o.

7 Akú Pita a kú a ɔplaa à a fúte a zè. Gwe gǝnƆ a gbálanƆ kú a gèsewaanƆ gbāna kú.

8 Á vī à zè, akú à nà táa'onanaa. Á gē kūrwo Luda ɔnn áten táa o áten vīvī áten Luda sáabu kpá.

9 Baadi pínki a è áten táa o áten Luda sáabu kpá,

10 akú ò a dǝ barakeri kú àdīgǝ vute Luda ɔnn Gānu Manan ũ, akú yá kú à a lè ñ kú gbāna à bò ñ sare.

Pita waazikena Luda ɔnn

11 Lākú à na Pita kú Yuhanao nà gu kú òdi pì Sulemanu èdan, akú baadi pínki ten gē ñ kīnaa, kú yá pīi bò ñ sare yāi.

12 Kú Pita gbēnƆ è, à pīine: IsarailanƆ, bǝ yá mé à tò yá pīi bò á saree? Bǝ yá mé à tò á wé fīwá lee? Áten da ó zīda gbāna kesǝ ó ludayāmana mé à tò gbē dí táa ò yá?

13 Ó dizi káakunƆ Ibrahimī kú Isaakuo kú Yakubuo Luda gwenaa kpá a zīkeri Yesua. ÁkǝnƆ sǝ a a kpá gbānadenƆa a bo a kpe Pilati kú à zè kú a gbarenaao are.

14 A bo Luda gbē mana kú à kú adona pì kpe, akú a wé kē Pilatia à gbēderi gbaréáre.

15 A Wēndikpammarii dè, akú Luda a vù bona gan. A sèedadenƆn ó ũ.

16 Yesunaanikena mé à tò gǝgbē kú á a dǝ áteni a gwa dí wèrekǝa Yesu tǝ gbāna yāi. Yesunaanikena mé à a gbà aafia á pínki wára.

17 Tera ma gbēnƆ, má dǝ kú ákǝnƆ kú á gbānadenƆ yá pīi kē wésirakena gūmme.

18 Luda dò annabinƆne are, akú ò gīnake ò pì ñ pínki kú Arumasihu ni wétamma e, akúsǝ à kè le.

19 Abire yāi à nèse lite à are dɔ Ludaa, á durunnanƆ ni kēáwa de à suáre kú nèsekpatenaao

20 à Yesu kú à gīnake à a diteáre Arumasihu ũ pì zīáwa.

²¹ Sēde àg̃s̃ kú musu gīa ari g̃oꝛ̃õ kú Luda ni p̃ó pínki k̃eke à k̃e dufu, lákū à dà a annabiñoñe nà ò ò zaa káaku.

²² Musa p̃i, Dikiri á Luda ni á gb̃eke sé annabi ũ lán a bà. À yá kú ani oáre ma pínki.

²³ Gb̃e kú adi annabii pi yá ma s̃ōro, Luda ni ade bo á té à a dem̃e.

²⁴ Annabi kú ò Luda yá òño pínki naana Samuēli kīnaa g̃oꝛ̃õ dīkīna baaruu kpà.

²⁵ Yá kú annabii p̃iño òo kú Luda bàka kú à kú kú á dizi káakuño g̃s̃ á p̃ó ũ, lákū à ò Ibrahīne nà à p̃i áni arubarika da andunia buri pínkigu a buri g̃ai.

²⁶ Kú Luda a z̃ikeri p̃i d̃ite, à a z̃l̃áwa káaku, de à arubarika daágu à á baadi kpe li a yávañikenañoñe.

4

Yákpatek̃ena kú Pitao kú Yuhanao

¹ Kú Pita kú Yuhanao ten yá o gb̃ēñoñe, sa'oriño kú Luda kpé dogari gb̃ē z̃ōk̃ōo kú Sadusiño g̃ēnyī.

² Ñ p̃o f̃ē kú òten yá da gb̃ēñoñe yái, òten g̃ēño vuna Yesu gūn kpákpa ke.

³ Akū ò ñ kú ò ñ dá kpésiran ari gu d̃ō, zaakū gu g̃inake à si k̃ò.

⁴ Ama gb̃ē dasi kú ò ñ yá m̃àño Yesu náani k̃e ari ñ g̃ōgb̃ēño dasi kú à kà gb̃ēñoño d̃úbu s̃ōoro taka bà.

⁵ Kú gu d̃ō, Yuda gb̃ānad̃eño kú gb̃ē z̃ōk̃ōño kú ludayādanneriño kàkara Yurusalemu.

⁶ Sa'oriki Anasa kú gwe kú Kayafao kú Yuhanao kú Alesandao kú gb̃ē kú ò de sa'oriki p̃i dane ũño ñ pínki.

⁷ Ò sù kú Pitao kú Yuhanao gb̃ānade p̃iño are, akū ò ñ lá ò pi: B̃ó gb̃āna ke dí t̃oñ a abirekū k̃ēoo?

⁸ Akū Luda Nini sù Pitaa à p̃iñe: Gb̃ānad̃eño kú gb̃ē z̃ōk̃ōño,

⁹ lákū áteni ó lala gb̃āra nà yá mana kú o k̃e er̃ene yái, deran o k̃e à w̃erek̃ōa nà,

¹⁰ ák̃ōño kú Isarailaño pínki àg̃s̃ d̃ō kú gb̃ē kú à z̃ena á are dí aafiaa l̃e kú Yesu Kirisi Nazera kú a pà lía Luda a vù bona gan t̃ōome.

¹¹ Leme gb̃ē kú ák̃ōño kp̃ēboriño a p̃a kp̃ai mé à g̃s̃ kpé kusuru gb̃ē m̃ide ũ.

¹² Gb̃ē p̃ānde ke kun kú ani gb̃ē sura baro, zaakū andunia gūn pínki Luda dí gb̃eke d̃ite bisásiriñoñe à ñ sura baro, séde àp̃ii.

¹³ Kú ò Pita kú Yuhanao kùgb̃ānakenaa è, akūs̃ ò d̃ō kú talaka w̃ésiradeñome ñ ũ, à bò ñ sare, akū ò d̃ō sà kú ò g̃inake ò kú kú Yesuome yá.

¹⁴ Lákū ò gb̃ē kú à w̃erek̃ōanaa p̃i è ze nà ñ sare, odi f̃ō ò yāke ò doro.

¹⁵ Ò p̃iñe ò b̃ote, akū ò yá g̃ōg̃ō

¹⁶ ò pi: Óni ke dera kú gb̃ē p̃iño? Zaakū Yurusalemudeñoño d̃ō pínki kú ò daboyá z̃ōk̃ōo k̃e, óni f̃ō ò g̃iuro.

¹⁷ De yá p̃i s̃uño dagula de adilaro, ò kp̃ak̃ēnyī p̃ās̃p̃ās̃i de òsuño yá o gb̃ēkene kú t̃ó p̃iio doro.

¹⁸ Akū ò ñ s̃isi ò yá d̃iteñe òsuño yá o kes̃ ò yá dañe kú Yesu t̃oro s̃āns̃āñ.

¹⁹ Akū Pita kú Yuhanao w̃ēm̃ma ò pi: Á gwa á z̃idane. Á yāñ óni ma yá, ke Luda p̃ó? A kpate mé à mana Ludane?

²⁰ Zaakū óni f̃ō ò g̃i ò yá kú o mà akūs̃ ò è oiro.

²¹ Gb̃ānade p̃iño èra ò ṽina d̃adañyī, akū ò ñ gb̃āre. Odi w̃ēt̃amm̃ana z̃é lero, zaakū baadi pínki ten Luda s̃áabu kp̃a yá kú à k̃ēe p̃i yái.

²² Gb̃ē kú ò w̃erek̃ōana daboyá bire k̃ēne pi z̃i kú de w̃ē buplala.

Yesudeño kùgb̃āna w̃ēkenaa

²³ Kú ò ñ gb̃āre, akū ò tà ñ gb̃ēño kīnaa, ò òñne lákū sa'orikiño kú gb̃ē z̃ōk̃ōño òñne nà.

²⁴ Kú ò mà, ò s̃ gb̃āna d̃ō Ludaa l̃ecl̃e ò pi: Dikiri, m̃ōk̃ōñ mé ñ musu k̃e kú z̃iteo kú ísiraio kú p̃ó kú ò kú ñ gūnño pínki.

²⁵ Ñ dà ñ z̃ikeri ó dizi Daudane kú ñ Nini gb̃ānao, akū à pi:

B̃ó yá mé à tò buriño ten zuka káa?

À k̃e dera òten lé p̃a kpákūs̃ūu?

²⁶ Andunia kīnaño ten z̃i soru ke, kpatableriño ten kakara Dikirii kú Kína kú à k̃āao.

²⁷ Yapurame, Her̃odu kú P̃ōntiu Pilatio kàkara w̃ēte dí gūn kú Isarailaño kú buri p̃āndeño ñ z̃ikeri kú à kú adona Yesu kú ñ kà kína ũ p̃iui.

²⁸ Ò k̃e lákū ñ g̃inake ñ z̃eo nà ñ gb̃āna kú ñ p̃oyenyīnaaooa.

29 Tera sà Dikiri, ñ yā pāsī kū ò ò ma gwe. ÓkōnƆ n zòblerinƆ, ñ ó gba lé ò n yā o kū kùgbānao manamana.

30 NƆ dawá de ò gbēnƆ werekōa ò daboyānƆ kū yābonsarenƆ ke kū n zīkeri kū à kú adona Yesu t̄s̄o.

31 Kū ò adua kè ò làka, gu kū ò kōkakaranan yìgāyīgā, Luda Nini sùmma n pínki, akú ò gèe òten Luda yā oñne kú kùgbānao.

YesudenƆ nèsedokōnƆkena kú k̄s̄o

32 Yesu náanikerinƆ laasun dokōnƆ vī kú lédokōnƆ. N̄ gbēke dì pi a p̄s̄ kú á vīnƆ bi a p̄s̄me adoro. N̄ p̄s̄ pínki bi n̄ pínki p̄s̄me.

33 Luda z̄irinƆ ten Dikiri Yesu vuna gan yā o gbēnƆne kú gbāna z̄s̄k̄o. Ò Luda gbēke z̄s̄k̄ lè n̄ pínki.

34 P̄s̄ke dí k̄ia n̄ gbēkearo, zaakū gbē kū ò bú ke kpé vīnƆ dì yia ò su kú a ɔḡo

35 ò kpá z̄irinƆa, de ò kpá baadia lákú à a b̄k̄ot̄e de nà.

36 Levi buri Yusufu kú à b̄ò Sipiru b̄usun kú n̄ té. Luda z̄irinƆ t̄s̄ kpàne Baanaba. T̄s̄ p̄i pi Laakarikipaterii.

37 À bú kú à vī yia, akú à sù à a ɔḡo kpá z̄irinƆa.

5

Anania kú Safirao

1 Ḡs̄gbē kú òdi pine Anania kun d̄o kú a nanƆ Safirao. A z̄ite yia

2 à a ɔḡo finti b̄ò kú a nanƆ d̄ōnaao, akú à ḡe à a kpara kpá z̄irinƆa.

3 Akú Pita pine: Anania, b̄oyāi n̄ tò Setan d̄ōmne are le s̄e? N n̄ z̄ite ɔḡo finti b̄ò, akú n̄ éke tò Luda Ninine.

4 ḠoƆ kú ñdi z̄ite pi yiaro, n̄ p̄nloo? Kú n̄ yia s̄s̄, lákú n̄ yei nà ñni ke kú a ɔḡoro? À kè dera n̄ yā bire kena laasun l̄e? Adi ke bisāsirin n̄ éke t̄ōnero, Ludan n̄ t̄ōne.

5 Kú Anania yā pii mà, à l̄ete à ḡa. Akú vīna gbē kú ò yā pii mànƆ kú manamana.

6 KefennanƆ ḡè ò biza dàala, akú ò a s̄è ò ḡe ò a v̄i.

7 Kú à kà lán awa aak̄ b̄à, yāke manaa sari a nanƆ sù à ḡè.

8 Akú Pita a là à pi: N̄ omene, a z̄ite pii yia lán dí bàn yá? À wèa à pi: Ee, lem̄e.

9 Akú Pita pine: B̄o yá mé à tò a Luda Nini lè a gwàa? Gbē kú ò n zā v̄inƆn kú kpélele, oni n̄ sé ò bo kúnwo se.

10 Gwe ḡōnƆ à l̄ete a are à ḡa. Kú kefennanƆ ḡè, ò è à ḡa, akú ò a s̄è ò ḡe ò a v̄i a zā sare.

11 Akú vīna s̄osi gbēnƆ kú manamana n̄ pínki kú gbē kú ò yā pii mànƆ n̄ pínki.

DaboyānƆ kú yābonsarenƆ

12 Luda z̄irinƆ ten daboyá kú yābonsarenƆ ke dasi gbēnƆ té. Yesu náanikerinƆ dì kōkakarana ke l̄e le Sulemanu édan n̄ pínki.

13 Gbē pāndenƆ dì we ò nām̄maro, ama gbē s̄inda pínki dì ñ t̄s̄ nna sí,

14 ama gbē dasi kú òten Dikiri Yesu náani kenƆ, ḡōgbēnƆ kú n̄gbēnƆ n̄ pínki, òdiḡs̄ kara n̄ té.

15 Akú ò gyārenƆ s̄ete kú wúteb̄nƆ kú gyāreseb̄nƆ ò n̄ k̄ate z̄én, de tò Pita ten ḡete, a nini le à da n̄ gbēken̄la yāi.

16 Pari b̄ò w̄ete kú ò kú Yurusalemu sarenƆn ò sù kú gyārenƆ kú gbē kú t̄ananƆ ten wari d̄ōm̄man, akú ò w̄erekōa n̄ pínki.

W̄etamma m̄na z̄irinƆne

17 Akú sa'oriki kú Sadusi ḡà gbē kú ò de a gbē ūnƆ f̄ute ò n̄s̄eḡs̄baa kpá kúnwo.

18 Ò z̄irinƆ kùkù ò n̄ ká kpésiran,

19 akú Dikiri malaika sù à kpé pi z̄é w̄ēñne gwāani à n̄ b̄ote à pi:

20 À ḡé ãḡs̄ kú Luda ɔnn, à w̄endi dufu pi yā o baadi pínkin̄e.

21 Z̄irinƆ yā pii mà, akú ò ḡe Luda ɔnn k̄nk̄k̄nk̄ òten yā dañne.

Kú sa'oriki kú a gbēnƆ f̄ute, ò Isaraila gbānadenn̄ kú n̄ gbē z̄s̄k̄nƆ kākara, akú ò dogarinƆ z̄l̄ ò ḡé z̄irinƆ b̄ote kpésiran ò su kúnwo.

22 Kú dogari p̄inƆ kà gwe, odi n̄ le kp̄enlo. Akú ò èra ò tà ò piñne:

23 Kú o ka kpé pi k̄inaa, o lè gbānƆn tatana ḡingin a dāk̄p̄arinƆn kú kpélele, ama kú o w̄è, òdi gbēke lenlo.

24 Kú Luda ɔn dāk̄p̄arinƆn gbē z̄s̄k̄ kú sa'orikinƆ yā pii mà, ò bídi kè lán yā pi de nà.

25 Akú gbēke sù à piñne: À ma! Gbē kú a n̄ ká kpésira gūnn̄n kú Luda ɔnn òten yā dañne.

26 Akú Luda ɔn dāk̄p̄arinƆn kú n̄ gbē z̄s̄k̄o ḡe ò n̄ kùkù ò sù kúnwo yáket̄e sari, zaakū òten vīna ke gbēnƆne, de òsun n̄ pápa kú gb̄eoro yāi.

- 27 Kū ò sù kúńwo, ò n zé gbānadeno are, akú sa'oriki n lala yāi à pì:
- 28 O giāre sānsān à yā dañne kú tó pìo, akú a tò yā pì kpé àten da Yurusalemula pínki, akúsò á ye à gbē pì ga yā diwa yá?
- 29 Akú Pita kú zīri kparano wèrma ò pì: Luda yā mé à kù ò ma de bisāsiri póla.
- 30 Ó dizino Luda mé à Yesu kú a a lòko lía a ðe pìi wu.
- 31 Luda a sè à vute a ɔplai Kínane Surabari ũ, de à Isarailano gba zé ò nèse lite à n durunnano kērma.
- 32 Yā pino sèedadenon ó ũ, ókōno kú Luda Nini kú Luda di kpá gbē kú òdi a yā manāao.
- 33 Kú ò yā pìi mà, n pò fē manamana, akú ò ye ò n dede.
- 34 Farisi kú òdi pine Gamalieli kú n té. Ludayādanneriime, gbē sīnda pínki di a tó nna sí. À fute à zé à pì ò bo kú gbē pino gĩa.
- 35 Akú à piñne: Isarailano, à laakari ke yā kú á ye à ke gbē pinoeaa.
- 36 Adi gi kero kú Tuda fute àteni a zida dite a ka. Ò tēi lán gbēnon wāa pla bà. Kú ò a ðe, akú a ibanò fākōa, akú yā laka.
- 37 A gbera Galili gbē Yudasi fute gbēnon narogroa à gbēnon gāte à nāawa dasi. À gā se, akú a ibanò fākōa n pínki.
- 38 Maten oāre tera, àsun gbē pino yā daro, à n tó. Tó n poyeina kú n yākenano bō bisāsiri kīnaame, ani mī de.
- 39 Tó à bō Luda kīnaame sō, ani fō à kpáñnero. À laakari ke zīkana kú Ludaoi.
- 40 Ò a yā mà, akú ò zīrinò sisi ò n gbē. Ò gīñne ò yā ò kú Yesu tōo, akú ò n gbāre.
- 41 Zīrinò bō gbānadeno kīnaa kú pōnnao, zaakú ò è ò kà kú ò wé'i dañma Yesu tó yāi.
- 42 Lákú gu ðigō ðo nà òdigō yā dañne Luda onn kú n beno, òdigō Yesu baaru nna kpáñne kāmabonaa sari, òdi pì akūme Arumasihu ũ.

6

Kpanyiri gbēnon supplanò ditena

- 1 Goro birea kú Yesu ibanò ten kara, n Girikiyāmarino ten yākete ká n Eberuyāmarino ò pì, tó òten pòble kpaate lákú gu ðigō ðo nà, òdi pà kpá n gyaanonime.
- 2 Akú zīri gbēnon kuri awēplanò Yesudeno sisi n pínki ò pì: À zé vī ò pà kpá Luda yāi ò laakari ðo pòble kpaatenaano.
- 3 À gōgbēnon bo á té gbēnon suppla, gbē mana kú òndō kú Luda Ninio pèkererūmano, de ò n dite zī pì gbē zōkōno ũ,
- 4 óni laakari ðo aduakenaana kú Luda yā'orūnenaao.
- 5 Yā pìi káñgu n pínki, akú ò Sitivī kú Luda Nini kú ludanaanikenaano pèkerēaa sè kú Filipio kú Porokoruo kú Nikano kú Timo kú Pamenao kú Antio kú gbē Nikola kú à Yudanò donyīze sè yāo.
- 6 Ò gēe kúńwo zīrinò kīnaa, akú ò adua kēñne ò ɔ nāmma.
- 7 Luda yā ten dagula, Yesu ibanò ten kara Yurusalemu manamana, akú sa'orino Yesu yā si dasidasi.

Sitivī kīnaa

- 8 Luda arubarika kú gbānao pèkere Sitivīa, akú àten daboyá kú yābonsareno ke gbēnon té.
- 9 Aduakēkpe ke kun kú òdi pì zīdadeno aduakēkpe. N gbēkeno bō Sireni kú Alesandario kú Silisia būsuo kú Asia būsuo. Akú ò ibere sè kú Sitivīo ò lékpakōa kē kāao.
- 10 Ama odi a fōro òndō kú Luda Nini a gbà yāi.
- 11 Ò té kà gbēnon, akú gbē pino pì: O mà à bō Musa kú Ludao yā kpe.
- 12 Ò Yudanò kú n gbē zōkōno kú ludayādannerino laakarīi fute, akú ò gēe ò Sitivī kù, ò gēe kāao n gbānadeno kīnaa.
- 13 Akú ò sù kú sèedade ékeno ò pì: Gbē dí mé àdigō Luda kpé kú a dokao vāni bo lakanaa sari.
- 14 Zaakú ò mà à pì Yesu Nazera ni kpé pì kakate à ò futeokarayá kú Musa dàwere lite sé.
- 15 Akú gbānade kú ò vutena gweno wé pè Sitivīa n pínki, ò è a ān de lán malaika ānn bà.

7

Sitivī ya'ona gbānadeno

- 1 Akú sa'oriki Sitivī là à pì: N yā pino ò yāpuraan yá?
- 2 Akú à pì: Ma gbēnon kú ma deno, à ma! Luda Gakuride bō à sù ò dizi káaku Ibrahīa goro kú à kú Mesopotamia būsun, zaade à kpé à gé vute Arana.
- 3 À pine: N bo n būsun n daneno té n tá būsú kú mani mōnnen.

⁴ Akū à bò Kaladia būsuu pìi gūn à gèè à vùtè Arana. A de ga gbèra Luda sù káao būsuu kù à kun tera dí pìn.

⁵ Luda dí būsuu pì zítè ke kpáa bee gèèe doro, ama à a lé sènè à pì ani gō a pō ũ kù a burino. Goro birea sō Ibrahimí né vīro.

⁶ Luda pìne lán dí bà: N burino ni nibo ble būsuu pānden. Gwen oni zò blen, oni wé tām̄ma ari wè wàa pla.

⁷ Luda pì ani wari do buri kù oni zò bleñnenɔa, Ibrahimí buri pino ni bote o su o donyī keare gu dí pìn.

⁸ Akū Luda tšzyā dà Ibrahimíne a bàka kunna káao sèda ũ. Kū à Isaaku ì, à tšō zōñe a goro soraakōde zī. Len Isaaku kè Yakubune le do, akū Yakubu kè ó dizi káaku gbēnon kuri awēplanone le se do.

⁹ Akū ó dizi káaku pino nēsegōbaa kpà kù n gbēndo Yusufuo, o a yia o tà káao Misila. Luda kù káao,

¹⁰ à a bò a wari sīnda pínki gūn. Luda Yusufu pìi gbà ɔndō à tò à nna kù Misila kína Firi'aunao, akū à a dítè Misila būsuu gbē zōkō ũ kù a be onwo.

¹¹ Akū nàa kà Misila kù Kanaanō būsuuo pínki. Wari kè zōkō, ó dizi pino dí pōke le o blèro.

¹² Kū Yakubu mà pōblewe kù Misila, à ó dizi pino zī gwe. N gena káakuden gwe.

¹³ A gēn pladen Yusufu a zida mō a vīninone, akū Firi'auna Yusufu daneno dš.

¹⁴ Akū Yusufu gbē zī a de Yakubua à mó kù a daneno n pínki. N pínki gbēnon baaakō akuri awēsoome.

¹⁵ Akū Yakubu gèe Misila. Gwen à gàn kù ó dizi pino n pínki.

¹⁶ Ō sù kù n gēno Sekemu, akū o n vī gbēwee kù Ibrahimí lù mira ũ gūn Amō nēno à fīnaa bōrīne kù andurufuuo.

¹⁷ Kū lé kù Luda sè Ibrahimíne goro ye à ká, ó buri dasi kù à kàra Misila manamana.

¹⁸ Akū kína dufu kù à Yusufu dōro kpata blè Misila.

¹⁹ À pāsī kù ó burio à wé tà ó dizino, à tò o n nēno kōtè o gāga.

²⁰ Goro birean o Musa ì a àlesi mana. Ō a gwà a de bea mō aakōme.

²¹ Kū o a zūkuna, akū Firi'auna nēngbē a sè a a gwà a zida né ũ.

²² Ō Misilanō ɔndō dà Musane pínki, à gō gbē zōkō ũ yā'ona kù yākenaa gūn.

²³ Kū à kà wè bupla, à dà a nēsee gūn à gé a Isaraila dakeno gwa.

²⁴ Kū à è Misila gbē ten wari do a gbē mèn doa, akū à yā sī a gbēne à fīna bò a a dē.

²⁵ Kū Luda ye à a gbēno sura ba a gāi, àten da o dōme, ama o dōro.

²⁶ Kū gu dš, Isaraila gbēnon plano ten fiti ke, akū a sù à n kpaate à kúte kēñne à pi: Ma gbēno, à kè dera àten wari dōkōa átēne?

²⁷ Akū gbē kù àten wari do a gbēndoa o sō Musai à pi: Dí mé à n ke kína yāgōgōri ũwēre?

²⁸ N ye n ma de lākū n Misila gbē dè nà gīan yá?

²⁹ Kū Musa yā pìi mà, à bàa lé à tà Midia būsun. Gwen à nēgōgbēno in gbēnon pla.

³⁰ Wè bupla gbèran malaika bò à sùu gbáranan Sinai kpi sare tariankpā té gūn.

³¹ Kū Musa daboyā bire è, à bò a sare. Kū à nài à gwa, à Dikiri kōtoo mà à pi:

³² Makūme n dizino Ibrahimí kù Isaakuo kù Yakubuo Luda ũ. Vīna Musa kù àten lukaluka, adi fō à wé sè à gwàro.

³³ Akū Dikiri pīne: N n kyate bobo, zaakū gu kù n zen kù adoname.

³⁴ Ma wétamma kù oten mō ma gbē kù o kù Misilanone è sãnsãn ma n ndanaa mà, akū ma su mà n sura ba. Mani n zī Misila sà.

³⁵ Musa kù o gīne yā o pì dí mé à a kè kína yāgōgōri ũñne piin Luda yā òne malaika kù à bò à sùu tariankpā gūn gāi, à a zī kína kù ani n gbare ũ.

³⁶ Akū mé à bò kūrwo à yābonsarenō kù daboyāno kè Misila kù Isira Tērao kù gbáranna gūnwō wè bupla.

³⁷ Musa pì mé à pi Isarailanone, Luda ni n gbēke sé annabi ũ lán a bà.

³⁸ Musa pì kù kù gbē kù o kakarana pino gbáranan, à kù gwe kù ó dizino kù malaika kù à yā òne Sinai kpi musuo. Akū mé à yā wēndidenō sī à kpáwá.

³⁹ Ō dizino dí a yā maro, akū o gīi n laasun era à tà Misila.

⁴⁰ Ō pi Harunane: N tana kenō kewere o dowere are, zaakū Musa kù à o bōtè Misila, o dō yā kù à a lèro.

⁴¹ Goro birean o tana pì lán zūsane bōroo bà, akū o sa oà o dikpe kè pō kù o kè n zīdane pì yā musu.

⁴² Akū Luda kpe līrīne à tò o donyī kè ludambe pōnōne lākū o kè annabino takada gūn nà o pi: Isarailano, adi ke makū a sa oma gbáranan wè buplaro.

43 Tāna Mɔlɛki bizakutan á sena
kū susune tāna Refā kū a zɛo takao.
Dikiri kū a pì a donyī kèñnenɔ yāin
mani tó ò tá kááo Babilɔnu dire kpa.

44 Ó dizino Luda bàka kunna kúñwo kuta ví gbárannan. Luda a taka mò Musane, akū ò kè lákū Luda òne nà.

45 Kuta pii gɔ̃ Yɔsuane kū ó dizino, akū ò sù ò buri kū Luda pèrmañnenɔ bùsuu siríma. Kuta pì kú gwe ari Dauda gɔ̃ɔa.

46 Dauda pì nna kū Ludao, akū à wé kèa de à le à kpé bo Yakubu Ludane.

47 Sulemanu mé à kpé pii bònɛ.

48 Ama Luda Musude ñigɔ̃ kú kpé kū bisásirinɔ bòo gūnlo, lákū annabii ò nà:

49 Dikiri pì:

Musu bi ma kiblegbaame,

zíte bi ma tintimme.

Kpé kpate takan áni bomɛnɛɛ?

Mákpan ma kipaki kunn?

50 Makū mé ma pɔ̃ sīnda pínki kèroo?

51 Ludayádarisarinɔn á ú! Á nèse víro! Á sá gbāname! Adigɔ̃ gí Luda Ninii adigɔ̃ ke lán á dizino bà.

52 Annabi kpaten á dizino gí wé táaii? Ò gbē kū ò gīnake ò Gbē Mana suna yā òo pìno dède. Ade piin a bo a kpe a a dè sà.

53 A doka kū malaikanɔ sùoo si, ama ádi zī ke a yāaro.

Sitivī papana kū gbēɛo

54 Kū ò yā pii mà, ñ pɔ̃ fēi ò saka sòì.

55 Akū Luda Nini didi Sitivīa à wé pè ludambea, akū à Luda gakuri è kū Yesuo zena a ɔplai.

56 Akū à pi: À ma! Ma ludambe è wēna, Bisásiri Né zena Luda ɔplai.

57 Akū ò ɔ̃ tàta ñ sāa ò wiki gbāna lè, akū ò kùsia lèlèlèlè.

58 Ò a gāte ò bò káao wēte kpe, akū òteni a pápa kū gbēɛo de ò a de. Ò ñ uta zókɔno bò ò kàte kefenna kū òdi pine Solu sare.

59 Kū òten Sitivī pápa kū gbēɛo le, à adua kè à pi: Dikiri Yesu, ñ ma nini sí.

60 Akū à kùte à wiki gbāna lè à pi: Dikiri, ñsun ñ durunna díkīna daro. Yā bire onaa gbèran à gā.

8

1 Solu kū gbē kū ò Sitivī dèno kpe.

Solu wétamma mɔna Yesudenɔne

Zī birean ò nà wétána ssi gbē kū ò kú Yurusalemunɔa manamana. Zīrinɔ baasi ò fākɔa ñ pínki Yudea kū Samaria bùsunɔ gūn.

2 Ludayámari kenɔ Sitivī ví ò a gè ɔ̃ dɔ̃ kú wiki gbānao.

3 Akū Solu kokari kè kú ssi gbēno kakatenaao. Adigɔ̃ gē ɔn kú ɔnnwo àgɔ̃ gɔ̃gbēno kú nɔgbēno kúkú àgɔ̃ ñ gāte à gé à ñ ká kpésiran.

Baarunnakpana Samaria bùsun

4 Gbē kū ò fākɔanɔ gèe ò Yesu baaruu kpà gu sīnda pínkin.

5 Filipi gèe Samaria bùsu wēte ken, akū à Arumasihu waazi kèñne.

6 Kú gbēno Filipi yā mà, akúsɔ̃ ò daboyá kú à kèno è, ò laakaríi dɔ̃ yā kú àten oa kú nèse mèn doo.

7 Zaakú gbē kū ñ tãnanɔ gòrma kú wiki gbānaonɔn dasi, akúsɔ̃ kònodeno kú erenɔ wèrèkɔa dasi.

8 Akū ò pɔ̃nna kè manamana wēte pii gūn.

9 Gɔ̃gbē ke kú gwe zaa zī òdi pine Simɔ. Adigɔ̃ daboyá ke à bò Samariadenɔ sare, akū à a zīda dite gbē bèereɛde u.

10 Né fiti gbē zókɔ̃ pínki di laakari dɔ̃ a yāa ò pi: Gbē pi bi gbē kū òdi pine Luda gbāna zókɔ̃deme.

11 Daboyá kú adigɔ̃ ke ñ té zaa gikena ñ kú gbāna.

12 Ama kú ò kpata kú à bò Luda kīnaa baaru kú Filipi kpáñne kú Yesu Kirisi tɔoo mà, ò si, akū ò da'ite kè gɔ̃gbēno kú nɔgbēno ñ pínki.

13 Bee Simɔ yā pii si à da'ite kè, akū à nà Filipia. Kú à daboyá kú gbāna yā zókɔ̃ kú Filipi ten kenɔ è, yā pìno bò a sare.

14 Kú zīrinɔ mà zaa Yurusalemu Samariadenɔ Luda yā si, ò Pita kú Yuhanao zīrma.

- 15 Kū ò kà gwe, ò adua kèrñe de ò Luda Nini le yāi.
 16 Ò n da'ite kè yā kū Dikiri Yesu tso, ama Luda Nini dí didi n gbēkearo.
 17 Kū ò ò nām̄ma, akū ò Luda Nini lè sà.
 18 Kū Simo è ò Luda Nini è kū zīrinŋ nammanaao, akū à sūrñe kū ɔgo
 19 à pi: À ma gba gbāna pi se, de gbē kū ma ɔ nāa ni Luda Nini le.
 20 Akū Pita piñe: N ɔgo kakate kúnwo, zaakū nten da ĩni Luda gba lú kū ɔgo me.
 21 N ɔ kú zī pīi gūnlo, n baka kú a gūnlo, zaakū n nēse mana Ludanero.
 22 Ñ kpe li n yā vāni piñe ñ adua ke Dikiria, ke ani sūru ke kúnwo kú n laasun bire takao gwe?
 23 Zaakū ma è kú sewe zīni kú n gūn, durunna bàa kànne.
 24 Akū Simo pi: À adua kemene Dikiria de yā kú a ò ke sún ma lero yāi.
 25 Kū Pita kú Yuhanao Dikiri sēedaa kè ò a yā dāñe, akū ò era òten tá Yurusalemu, òten baaru nna kpá Samaria lakutunŋ gūn dasidasi.

Filipi kú Etiopia gbānade keo

- 26 Dikiri malaika yā ò Filipine à pi: Ñ fute ñ gé gèncmidɔki kpa. Ñ zé kú à bò Yurusalemu à gèe Gaza sé, zé kú à bôte gbārannan.
 27 Akū à dà zén. Etiopia gbēke té zé pīn. Etiopia būsū saraunia kú òdi piñe Kandase begwariime, a aruzeke dākpārino gbē zōkōme. À sù à donyí kè Yurusalemu,
 28 akū à era àten tá à vutena a sōgo gūn, àten annabi Isaya takada kyó ke.
 29 Akū Luda Nini pi Filipine: Ñ gé ñ na sōgo direi.
 30 Akū Filipi bàa lè à gèe. À mà àten annabi Isaya takada kyó ke, akū à a là à pi: Ñ kyó kú nten ke bokote dō yā?
 31 À wèa à pi: Tó gbēke dí a bokotemenero, mani fō mà a dōro dō yā? Akū à Filipi sisi à gè à vùte a sare.
 32 Yā kú àteni a kyó ke piin dí:
 Lán sá kú òten gé a kùtu kpá bà,
 lán sāne bōro kú òteni a ká kē bà,
 à yīte kpēn adi lé wēkōaro.
 33 Ò wé'i dāa,
 odi yākpate ke kāao a zéaro.
 Dí mé ani fō à a goro bire yā oo?
 Zaakū ò a wēndii bò andunia gūn.
 34 Akū gōgbē pīi pi Filipine: Ñ omene, dí musun annabi yā bire òo? A zīdan yā ke gbē pāndeme?
 35 Naana Luda yā piia Filipi Yesu baaru nna kpāne.
 36 Kū òten gé are, ò ká i ke kīnaa, akū gōgbē pīi pi: Ñ í gwa la. Bó mé ani kpāmene mà da'ite kee?
 37 Akū Filipi piñe: Tó n yā pīi si kú nēse mēn doo, ĩni fō. À wèa à pi: Ma si kú Yesu Kĩrisi bi Luda Nēme.
 38 Akū à pì ò gó ze. Akū n pla n pínki ò kīpa ò gè ín. Akū à a da'ite kè.
 39 Kū ò bikú bara, akū Dikiri Nini Filipi kpāgui, gōgbē pì dí a e doro, akū pōnna gūn à dà zéla.
 40 Filipi à zīda è ze Azotu, akū à gèe à Yesu baaru nna kpá wēte kú wēteo ari à gèe à kào Sizaria.

9

Yesu bo à suna Solua
 (Zīr 22:6-16, 26:12-18)

- 1 Goro birea sō Solu ten pō bo a yīn, àten yā pāsī o Dikiri ĩbanŋ dēdena yā musu. À gèe sa'oriki kīnaa,
 2 à gbēkaa à lá kē Damasuku aduakekpedenone à kpáawa, de tó à zé pi denŋ lè gwe, gōgbēnc kú nōgbēnc n pínki, ani n kūkū à su kúnwo Yurusalemu.
 3 Kū à dà zén, àten gé à ká káni kú Damasuku, akū kánto gupura bò ludambe à dāmala.
 4 À bò à lète, akū à kōtoo mà à piñe: Solu, Solu, bó mé à tò nten wé tāmāa?
 5 Akū à pi: Díme n ūu, Dikiri? Akū à wèa à pi: Makūme Yesu kú nten wé taa ū.
 6 Ñ fute ñ gé wēte gūn, oni onne yā kú ĩni ke.
 7 Gbē kú òten gé kāaonŋ gō sàii. Ò kōtoo pīi mà, ama odi gbēke ero.
 8 Kū Solu fute, à a wé wè, akū adi gu ero. Akū ò a kú a ɔa ò gèe kāao Damasuku.
 9 À kè goro aakō gu'ena sari, adi pō blero adi í miro.
 10 Yesude ke kú Damasuku kú òdi piñe Anania. Dikiri yā òne wégupu'ena gūn à pi: Anania. Akū à wèa à pi: Makūn dí, Dikiri.

11 Akū Dikiri pine: Ñ fute ñ da zé kú òdi pi Súsun ari Yudasi be onn ñ Taasu gbē kú òdi pine Solu gbeka. Aten adua ke gwe.

12 Wégupu'ena gūn à n e, n su n ɔ nàa de à gu e.

13 Akū Anania pine: Dikiri, ma mà ò gbē pi yā ò dasi, lākū à yā vāni kè n gbē kú ò kú Yurusalemunɔne nà.

14 Sa'orikinɔ a gbà zé à gbē kú òteni n sísi lanɔ kūkū. Abire yāin à sù.

15 Akū Dikiri pine: Ñ gé, zaakū ma gbē pii sè à gé ma tɔ bo buri pāndenɔne kú ñ kīnanɔ kú Isarailanɔome.

16 Lākū ani wétamma le ma tɔ yāi nà mani mɔne.

17 Akū Anania bò à gèe à gè on pin, à ɔ nà Solua à pi: Solu ma gbē, Dikiri Yesu kú à bò à sūmma zén gɔɔ kú nten su la, àkū mé à ma zī de ñ gu e Luda Nini summa yāi.

18 Gwe gōnɔ pɔ bôte a wén lán kpòtekeɛ bà ò lète, akū à gu e. Akū à fùte à da'ite kè.

19 Kū à pɔ blè, à gbāna kù.

Solu waazikena zaa Damasuku

Solu gɔɔ pla kè kú Damasuku Yesudenɔ,

20 akū à nà Yesu yā waazikenaaa gōnɔ Yudanɔ aduakekpɛnɔ gūn, à pi Yesu bi Luda Néme.

21 Yā pii bò gbē kú ò mánɔ sare ò pi: Gbē bire mé adi gbē pii sisirinɔ ásarua ke Yurusalemuuroo? Akū mé adi su la à ñ kūkū à tá kúñwo sa'orikinɔ kīnaaroo?

22 Solu sɔ, a gbāna digɔ kara, akū a yā Yuda kú ò kú Damasukunɔ fù à biriafne kú Yesu bi Arumasihume.

23 Gɔɔ pla gbera Yudanɔ lédokɔnɔ kei ò a de,

24 akū à ñ lékpakūsūnaai pii mà. Òten wēte bīnilenɔ dākpā fānantē kú gwāanio de ò a de yāi.

25 Gwāanin Solu gbēnɔ a dà tānkon ò a gbàre kú bàao bàai bona bīni musu.

Solu waazikena zaa Yurusalemu

26 Kū à kà Yurusalemu, à wēte à na Yesudenɔa, akū ò vīna kène ñ pínki, odi a Yesudekena náani kero.

27 Akū Baanaba a sè à gèe káao zīrinɔ kīnaa, à gbāfne lākū Solu Dikiri è zén nà kú yā kú Dikiri òneɛo kú lākū à Yesu yā ò gupuraa nà zaa Damasuku.

28 Akū Solu gè ñ té à kurè kúñwo Yurusalemu à yā ò gbēnɔne kú Dikiri tɔo gupuran.

29 Kū à yā ò Yuda Girikiyamarinɔne à lékpakɔa kè kúñwo, akū òten wēte ò a de.

30 Kū a gbēnɔ dɔ, ò zène Sizaria, akū à tà Taasu.

31 Abire gbera sɔsi gbē kú ò kú Yudea kú Galilio kú Samaria bùsuonon kun aafia pínki. Òten gbāna kú òten gé are vīnakena Dikirineɛ gūn, òten kara kú Luda Nini ñ nèse kpàtefne yāi.

Ainea werekšanaa

32 Pita di kure wēte kú wēteo pínki, akū à gèe Luda gbē kú ò kú Lidano gwa.

33 À gōgbē kú òdi pine Ainea è gwe, à kōnɔ kú katena wè sɔraakɔ.

34 Akū Pita pine: Ainea, Yesu Kirisi n werekɔa. Ñ fute ñ n pè koko. Akū à fùte gōnɔ.

35 Lidadenɔ kú Sarɔnudenɔ a è, akū ò lite ò are dɔ Dikiria.

Tabita vuna gan

36 Nɔgbē Yesude ke kú Yɔpa a tɔn Tabita, kú Giriki yāo sɔ Dɔkasi. Tɔ pii pi zɔ. Yā mana kenaa pèkera, akūsɔ adi takasidenɔ wēnda gwa.

37 Gɔɔ birean à gyā kè à gà. Kū ò a zú ò, ò a sè ò wùte kpé musu gūn.

38 Yɔpa sɔ à zà kú Lidaoro. Kū Yesudenɔ mà Pita kú gwe, ò ñ gbēnɔn planɔ zīa ò wé kèa ò pi: Ñ mɔ ó kīnaa likalika.

39 Akū Pita fùte à gèe kúñwo. Kū à kà, ò didi káao kpé pii musu. Akū gyaanɔnɔ nà ñ pínki kú sɔdɔ, ò uta kú pɔkasa kú Tabita kè gɔɔ kú à kpé kú kúñwonɔ mōne.

40 Pita pèfma à ñ bóte bàai. À kùte à adua kè, akū à are dɔ gèe pia à pi: Tabita, ñ fute. Kū à wé wè, à Pita è, akū à vùte.

41 Pita a kú a ɔa à a fùte à a zè. Akū à Luda gbē pinɔ sisi kú gyaanɔnɔ, akū à a kpàríma bēne.

42 Yā pii dà Yɔpala pínki, akū ò Dikiri náani kè gwe dasi.

43 Pita gɔɔ pla kè gwe Simo Āna bea.

10

Pita kú Kɔneliuo

1 Gbēke kú Sizaria a tɔn Kɔneliu. Àkūme soza gà kú òdi pi Itali gà gbē zɔkɔ u.

² Gbē pì bi ludayāmariime, àdigō Luda vīna vī àpii kù a bedeno ñ pínki. Àdi gba da manamana, akūsō àdigō adua ke gēn baaakō.

³ Zikea fānantē mò aakō à Luda malaikaa è tētētē wégupu gūn, à gè a bea à pìne: Kōneliu.

⁴ Akū Kōneliu wé wēa kù vīnao, akū à pì: Bómee, Dikiri? À wèa à pì: N aduakena kù n gbadana gbēnōneeo kà Luda kīnaa, akū à sī.

⁵ Ñ gbēnō zī Yōpa sà, de ò Simō kù òdi pìne Pita sisi.

⁶ À kipa gbē kù òdi pìne Simō Āna bea. A be kù ísira léa.

⁷ Kù malaikaa pìi tà, Kōneliu a zīkeri gbēnōn pla kenō sisi kù soza ludayāmari kù à naaao.

⁸ Kù à yā pìi bābañne pínki, akū à ñ zī Yōpa.

⁹ Kù gu dō, akū ò dà zén, ò kà káni kù wēte pìio. Gōrō birea kù ifāntē kà mìdangura, Pita òdi kpé musu de à adua ke.

¹⁰ Nà teni a de à ye à pō ble, akū gōrō kù òten pōble ke à wégupu è.

¹¹ À ludambe è wēkōana, pōke ten kipa lán biza zōkō bā. Bā dōdōna a kusuru mēn siikōnōa pínki, àten su zīte.

¹² Pō buri sīnda pínki kù a gūn, nōbōnō kù pō kù òdi taa o kù kuaonō kù bānō.

¹³ Akū ò pìne: Pita, ñ fute ñ de ñ só.

¹⁴ Akū Pita pì: Agya Dikiri. Madi tē pō ke pō gbāsī ble zikiro.

¹⁵ Akū à kōtoo pìi mà a gēn plade dō ò pì: Pō kù Luda pì à swáswa, ñsun a tē boro.

¹⁶ À kè le gēn aakō, akū kánto ò pō pìi gā ò tào ludambe.

¹⁷ Pita ten bídi ke wégupu kù à è pìia, akū Kōneliu zīri kù ò Simō be gbèkano kà gōnō, ò zena gānu léa.

¹⁸ Ò lé zù ò gbēka tó gwen Simō kù òdi pìne Pita kipan.

¹⁹ Ari tera Pita ten laasun lé wégupu kù à èea, akū Luda Nini pìne: Gbēnōn aakōnō teni n gbeka.

²⁰ Ñ kipa ñ gé kúñwo sika sari, zaakū makū mé ma ñ zīmma.

²¹ Akū Pita kipa à gèe gbē pìno kīnaa à pì: Makūme gbē kù àten gbeka ũ. Bō yā mé à tò a su laa?

²² Ò pì: Sozanō gbē zōkō Kōneliu mé à ó zī. Gbē maname, à Luda vīna vī. Yudanō pínki òdi a tō nna sí. Luda malaikaa pìne à n sísí ñ su a bea de à n yā ma.

²³ Akū Pita gè kúñwo ònn à ñ yàrii kè.

Kù gu dō, à fute à dà kúñwo zén. Yōpa Yesude kenō gèe káao leele.

²⁴ A gōrō aakōden ò kà Sizaria. Kōneliu a daneno kù a gbēnna kánino kākara àteni ñ dā.

²⁵ Kù Pita gè ònn, akū Kōneliu gèe à dàale à kùte a are.

²⁶ Akū Pita a fute à pì: Ñ fute ñ ze. Bisāsirin ma ũ se.

²⁷ Àten yā ò káao ari ò gèe ò gèe káao kpén, akū à gbēnō lè kakarana gwe dasidasi.

²⁸ À pìñne: Á dō kù Yudanō zé vī ò yākate kù buri pāndeo ari ò gē ñ ònnlo. Ama Luda mōmēne māsun gbēke gbāsī gwa ke mà a tē boro.

²⁹ A yā mé à tò kù ò ma sisi, ma su sika sari. Má ye mà yā kù a ma sisiia ma sà.

³⁰ Akū Kōneliu pì: A gōrō siikōden dí kù maten adua ke ma bea ifāntē mò aakō mandara'i. Akū kánto ma gbēke è zena ma are à pōkasa kù àten té ke dana

³¹ à pì: Kōneliu, Luda n aduakena sī, n gbadanaa káagu.

³² Ñ gbēnō zī Yōpa Simō kù òdi pìne Pita sisi. À kipa Simō Āna bea zaa ísira léa.

³³ Akū ma gbēnō zīmma gōnō. Lákū n su nà à kè mana. Tera sà ò pínki ó kù la Luda dōnaa gūn, de ò yā kù Dikiri ònne ñ owere ma yái.

Pitayá'onaa

³⁴ Pita nà yá'onaaa à pì: Ma sī yāpura sà kù Luda òdi gbēke wé gwaro.

³⁵ Buri sīnda pínki té gbē kù àten vīna kene, akūsō àdi yā mana ke, ade yā mé àdi káagu.

³⁶ Á légbázā kù Luda kè Isarailanōne dō, à kena káao nna Yesu Kirisi gāi baaru nna kpāñne. Àkūme buri sīnda pínki Dikiri ũ.

³⁷ Á yā kù à kè Yudea gu sīnda pínki dō, lákū à nàa nà zaa Galili Yahaya waazikena da'itēkena yā musu gbera.

³⁸ Á dō lákū Luda a Nini pisi Yesu Nazeraa nà, akū à kù kù gbānao à gèe wēte kù wēteo, à yā mana kēñne à gbē kù Ibilisi ñ ò fēñne ñ kpēnōa wèrekōa, zaakū Luda kù káao.

³⁹ Ókōnōme yā kù à kè Yudea būsun kù Yurusalēmuo pínki sēedadeno ũ. Ò a lòko lía ò a dè,

⁴⁰ akū Luda a vù gan a gōrō aakōde zī à tò à a zida mōwere.

⁴¹ Adi ke gbē sīnda pínki mé à a èro, sé ókōnō kù Luda gīnake à ò sé a sēedadeno ũ. A vuna gan gbera ò pō blè ò í mù káao.

42 Akū à dàwɛrɛ ò waazi ke gbɛ̀nɔnɛ ò ònɛ kù akáame gbɛ̀ kù Luda dìtɛ gbɛ̀ bɛ̀nɛnɔ kù gyáwándenɔ pínki yákpatekɛri ũ.

43 Annabinɔ pínki a yá ò ò pì gbɛ̀ kù ò a náani kènɔ durunnanɔ ni kɛ́rma a tó gáí.

Luda Nini kipana buri pāndenɔnɛ

44 Gɔɔ kù Pita kpé àten yá pì ònɛ, Luda Nini kipa gbɛ̀ kù òten yá pì manɔa ń pínki.

45 Yá pìi bò Yuda Yesude kù ò sù kù Pitaonɔ sare, kù bee buri pāndenɔn Luda a Nini pìsiríma gba ũ yáí.

46 Zaakù ò mà òten yáke buri o òten Luda yābonsare kenanɔ o. Akū Pita pì:

47 Gbɛ̀ pìnɔ Luda Nini lè lán ó bà. Dí mé aní f̄s à gínne ò da'ite kɛɛ?

48 Akū à pì ò da'ite kɛ́rɛ kù Yesu Kírísi tóo. Akū ò wé kɛa à gɔɔ pla ke kúnwo.

11

Pita buri pāndenɔn yá gbāna Yuda Yesudenɔnɛ

1 ZĪrinŏ kù Yesude kù ò kù Yudeanɔ mà lákū buri pāndenɔ Luda yá sì nà se.

2 Kù Pita sù Yurusalemu, gbɛ̀ kù ò zè kù t̄z̄yāonɔ a taari lè

3 ò pì: N gɛ̀ gyɔ́fɔɔndenɔ bea n p̄ blè kúnwo.

4 Akū Pita fūte àten yá pì bɔ́kɔtɛ́nɛ zéazea à pì:

5 Má kù Yɔ́pame, maten adua ke, akū ma wégupu è. Ma p̄ske è lán biza z̄k̄s̄ò bà, bà dɔ́dɔ́na a kusuru mèn siik̄nɔa, à bò ludambe àten kipa ma kínaa.

6 Ma wé p̄ea tíi, ma n̄bɔnɔ è a gūn, s̄ente p̄nɔ kù p̄ kù òdi t̄aa ò kù kùaaonɔ kù bānɔ.

7 Akū ma kotoo mà ò p̄imene: Pita, n̄ fute n̄ de n̄ sò.

8 Akū ma pì, agya Dikiri, t̄ɛ p̄ kes̄ p̄ gbās̄i ke dí ḡɛ ma lén zikiro.

9 Kotoo pì bona ludambe ḡɛn̄ plade pì dɔ, p̄ kù Luda k̄k̄ɛ à ḡs̄ swás̄wa, màsun a t̄ɛ boro.

10 À kè lɛ ḡɛn̄ aak̄s̄, akū ò èra ò gā pínki ò t̄ao ludambe.

11 Gɔɔ bire ḡs̄n̄ gbɛ̀nɔn aak̄s̄ kù ò n̄ z̄íma bona Sizarianɔ sù on̄ kù má kún.

12 Akū Luda Nini p̄imene mà gé kúnwo sikaa sari. Ó gbɛ̀nɔ gbɛ̀nɔn suddo dík̄inanɔ ḡɛ kùmao lɛle se, akū ò ḡɛ gbɛ̀ kù à gbɛ̀ pìnɔ z̄íma bea.

13 Akū à òwɛrɛ lákū a malaikaa è nà, à bò à sùawa a kpén à òare à gbɛ̀ z̄í Yɔ́pa à ma sísi,

14 de mà yá kù ani a sura ba oare, akāa kù a bedenɔ n̄ pínki.

15 Kù ma na ya'onaaa, Luda Nini kipařma lákū à kipařa káaku nà.

16 Akū ya kù Dikiri ò dí d̄m̄agu kù à pì, Yahaya gbɛ̀nɔ da'ite kè kù ío, akāa s̄s̄ aní ó da'ite ke kù Luda Ninio.

17 Lákū Luda gba dok̄nɔ k̄ɛ́nɛ kù òk̄nɔ kù ò Dikiri Yesu Kírísi náani kènɔ nà, dín ma ũ mà f̄s̄ mà ḡí Ludanɛ?

18 Kù ò yá p̄i mà, odi yáke ò doro, akū ò Luda t̄s̄ bò ò pì: O è Luda èra à buri pāndenɔ gbà zé d̄ ò n̄s̄e lite ò w̄ɛndi kù àdi lákaro le.

Antiokudenɔ zena kù Yesuo

19 Wétámmana kù à fūte Sitiví ga gbera mé à tò gbɛ̀nɔ fák̄sa ò tà Fenisia b̄sun kù Sipiru b̄suuo kù Antiokuo, òten Luda yá ò Yudanɔnɛ n̄t̄ɛnɛ.

20 Ama n̄ gb̄k̄enɔ bi Sipiru b̄su kù Sireni b̄suuo gbɛ̀nɔnɛ, akū ò ḡɛ Antiokuo òten yá ò buri pāndenɔnɛ se d̄, òten Dikiri Yesu baaru nna kpáñnɛ.

21 Dikiri ten ɔ dar̄ma, akū gbɛ̀nɔ yá p̄i s̄i dasidasi ò are d̄ Dikiria.

22 Akū yá pì baaru kà Yurusalemu s̄s̄i gbɛ̀nɔ kínaa, akū ò Baanaba z̄l̄ Antiokuo.

23 Kù à kà gwe, à è lákū Luda arubarikaa k̄ɛ́nɛ nà, akū a p̄o k̄ɛ nna. À lɛ dàr̄ma n̄ pínki ò ze kù Dikiri kù n̄s̄e mèn doo.

24 Baanaba bi gbɛ̀ maname, Luda Nini kù ludanaanikɛnaao p̄kɛrɛa, akū ò kàra Dikiri gbɛ̀nɔ gūn dasidasi.

25 Akū Baanaba ḡɛ Taasu de à Solu wete.

26 Kù à a lè, akū à sù k̄ao Antiokuo. Òdiḡs̄ kakara kù s̄s̄i gbɛ̀nɔ dasidasi òḡs̄ yá dañnɛ ari w̄ɛ do papana. Antiokuo gwen ò Yesu ibanɔ sisin Yesudenɔ ũ káaku.

27 Gɔɔ kù annabinɔ bò Yurusalemu ò sù Antiokuo.

28 N̄ gbɛ̀ kù òdi pine Agabu fūte à zè à gínake à nà z̄k̄s̄ kù ani ká andunia gūn pínki yá ònɛ kù Luda Nini gbānao. Kalaudiu k̄íblena ḡɔɔn̄ n̄aa p̄i kà.

29 Akū Yesudenɔ z̄ɛo ò n̄ gbɛ̀ kù ò kù Yudeanɔ kámaza ke lákū baadi gbāna kà nà ò kp̄az̄añnɛ.

30 Akū ò kè lɛ ò Baanaba kù Soluo z̄l̄o ò kp̄a n̄ gbɛ̀ z̄k̄s̄nɔa.

12

Yamisi dena kù Pita dana kpésiranwo

- ¹ Gɔɔ kùna kína Herɔdu ɔ pète Yesude kenɔa pásipāsī.
² À Yuhana v̄ini Yamisi dè kù fēnedao.
³ Kù à è yā bire kè Yudanɔne nna, akù à èra à Pita kù dɔ. À abirekù kè Burodi Futenasari dikpe zime.
⁴ Kù à Pita kù, à a dà kpésiran à a nà sozanɔne n̄ ɔ̄ ò a dàkpá. Soza pinɔ gá do bi gbēnɔn siisiikɔme leu siikɔ. À dite à yákpate ke káao gbēnɔ wára V̄inla dikpe gbera.
⁵ Akù ò Pita kùna kpésiran, ama sɔsi gbēnɔ ten adua kene zēnaa sari.

Pita bona kpésiran

- ⁶ Zī kù tó gu d̄ kù Herɔdu ni bo káao, zī birea gwāanin Pita ten i o soza gbēnɔn planɔ dagura yīna kù m̄kakɔanaao m̄n pla, akúsɔ gbēnɔn planɔn kù kpélelele òten kpé pì dàkpá.
⁷ Kánto ḡnɔ Dikiri malaikaa gè gwe, akù kpé pì pura kù. À Pita lè a gbànterēēa à a vù à pì: Ñ fute likalika. Akù m̄kakɔanaa pinɔ b̄te a ɔa.
⁸ Akù malaikaa pì pine: Ñ n uta da ñ n kyate kpá. Pita kè le, akù malaikaa pì pì: Ñ n uta kakara ñ kù ñ tēmai.
⁹ Akù Pita b̄ ò tēi. Adi yā kù malaika ten kene d̄ yāpura ūro, àten da àten nana ome.
¹⁰ Ò gète gudákpári káakula kù a pladeo, akù ò kà b̄inile. B̄inile pì gbà bi m̄ɔme, akù à wēn̄ne kù a zīdao. Ò b̄te òten gē wēten, akù gwe ḡnɔ malaikaa pì Pita tò zéda gūn.
¹¹ Kù Pita wé kè à pì: Má d̄ s̄ans̄an s̄a kù Dikiri a malaikaa z̄l de à ma bo Herɔdu ɔ̄ kù yā kù Yudanɔ wé d̄ɔ ò kemeneo p̄nki.
¹² Kù a laakarī s̄u, à gèe Yuhana kù òdi pine d̄ Maaku da Mariama b̄ea. Ò kakarana gwe dasidasi òten adua ke.
¹³ Kù à ḡanu gbà lè, akù n̄gbē z̄ikeri kù òdi pine Roda gèe gwa.
¹⁴ Kù à Pita kòtoo d̄, p̄onna gūn adi zé wēro, à bàa lè à èra à gèe à p̄in̄ne Pita ze kpélelele.
¹⁵ Ò pine: Īa ten kámman yá? Akù à z̄eo kù yāpurame. Akù ò pì: A malaikaame.
¹⁶ Pita kpé àten gbà lé. Kù ò wē, ò a è, akù yā pì b̄ ñ sare.
¹⁷ Akù à ɔ kēn̄ne yáku ò ȳite, akù à bàbañne lákù Dikiri a bo kpésiran nà. Akù à pì: À gé à o Yamisine kù ó gbē kparanɔ. Akù à b̄ ò à gèe gu p̄andea d̄.
¹⁸ Kù gu d̄, zuka gbàna kà sozanɔ dagura òten k̄ɔ lala: B̄ɔ mé à Pita lèe?
¹⁹ Herɔdu pì ò a wete. Kù odi a lero, akù à yā lala gudákpárii pinɔa, akù à pì ò ñ dede.

Herɔdu ganaa

- Abire gbera Herɔdu b̄o Yudea à gèe à gɔɔ pla kè Sizaria.
²⁰ À p̄o f̄e Tayadenɔ kù Sid̄denɔi manamana, akù gbē bireno lédokɔn̄ kè ò sù a gwa lelele. Ò gèe kina pì begwari Blasatu k̄inaa. Kù Blasatu n̄ yāze è, ò gèe lédokɔn̄ ke kù Herɔduo, zaakù ñ b̄usu p̄oble di bo a b̄usumme.
²¹ Kù gɔɔ kù ò dite kà, Herɔdu a k̄ible'utano dà à gèe à v̄ute a tintinnwa, akù à yā ò gbēnɔne.
²² Gbēnɔ wiki lè ò pì: Luda ke mé àten yā o, adi ke bisásirinlo.
²³ Gwe ḡnɔ Dikiri malaika a lè à a nè, kù adi z̄k̄ke d̄ Ludanero yāi, akù a m̄e k̄ɔk̄ɔ kà à gá.
²⁴ Luda yā tén dagula àten kara.
²⁵ Baanaba kù Soluo s̄, kù ò ñ kámaza yā kèke ò làka, ò b̄o Yurusalemu ò Yuhana kù òdi pine Maaku s̄ ò tà káao.

13

Baanaba kù Soluo z̄inaa

- ¹ Annabinɔ kù yādannerinɔn kù Antis̄ku s̄osi gbēnɔ té, ñ t̄n Baanaba kù Simeɔ kù òdi pine B̄arasirao kù Sireni b̄usu gbē Lusiuo kù Manaɔ kù à né blè kù kina Herɔduo lelele kù Soluo.
² Gɔɔ kù òten donyī ke Dikirine kù léyīnaao, Luda Nini pì: À Baanaba kù Soluo dite ñdona zī kù ma ñ s̄ea yāi.
³ Kù ò lé ȳl ò adua kè, akù ò ɔ didir̄ma ò ñ gb̄are, ò dà z̄en.
Kunna Sipiru b̄usun
⁴ Kù Luda Nini Baanaba kù Soluo z̄l le, ò gèe Selusia. Zaa gwe ò gèe gó'iten ò gèe Sipiru b̄usun.
⁵ Kù ò kà Salami, ò Luda yā waazi kè Yudanɔ aduakekpenɔ gūn. Yuhana Maaku kù k̄un̄wo kpanyīri ū.
⁶ Ò gète luan pila ari Pafɔ, akù ò kpàkù kù Yuda dabokeri kù à de annabi éke ūo gwe. A t̄n Yesune.

⁷ Àdigō kú kú būsuu pì gbē zōkō Sēgiu Pōluo. Gbē zōkō pì bi òndōriime, akú à Baanaba kú Soluo sisi kú à ye à Luda yā ma yāi.

⁸ Dabokerii pì tón Elima kú Giriki yāo. À ibereε sè kūrwo, àten wete à gbē zōkō pì sà wú de àsun Yesu náani kero yāi.

⁹ Akú Solu kú òdi pì dō Pōlu, Luda Nini òdia, akú a wé pè Elimaa à pì:

¹⁰ Ibilisi néno doke keme n ū! Mana sīnda pínki kparaside! Bisāsiri kú yā vāni sīnda pínki pèkera! Wézēri pásī! Īni Dikiri zé sūsú litena kpedangara tóroo?

¹¹ Tera sà Dikiri ni ò kútemma de ñ vīna kú. Īni gōrō pla ke kú ifantē'enaao. Gwe gōnō Elima wé gō dàadāa, gusira kùtea. Akú àten ò mātēmate à gbē wete à a ò kú.

¹² Kú gbē zōkō pì yā kú à kēe pii è, à Dikiri náani kē, zaakú Dikiri yā kú Pōlu dàne a kú gbāna.

Kunna Antiōku kú à kú Pisidia būsun

¹³ Akú Pōlu gē gó'iten kú a gbēno ò bō Pafō ò gēe Pega, Pamfilia būsun. Gwen Yuhana Maaku ñ tón à era à tà Yurusalemu.

¹⁴ Bona Pega ò gēe Antiōku kú à kú Pisidia būsun. Kámmabogōrō zī ò gēe ò wùte aduakekpen.

¹⁵ Doka kú annabinō takadanō kyókēnaa gbera aduakekpe gbē zōkōnō gbē zī à piñne: Gbēno, tó á karana yāke vī à o gbēnoñe, à o.

¹⁶ Akú Pōlu fūte à ò kēñne à pì: Isarailanō kú buri pānde donyīrinō, à ma yā ma.

¹⁷ Isarailanō Luda ó dizinō sè, akú à ñ buri kàra kú ò kú Misila būsun. Akú à bō kūrwo gwe kú a gbāna zōkōo.

¹⁸ À ñ gwa gbáranan lán wè bupla taka bà.

¹⁹ À gbāna blē Kanaanō būsū buri mēn supplanōa, akú à ñ būsūu pii kpārīma.

²⁰ A pínki kà wè wāa pla kpé bupla akuri taka bà. Abire gbera à yāgōgōrinō dìteñne ari à gēe pé annabi Samuelia.

²¹ Kú ò kína gbēka, akú Luda Kisi né Solu, Biliaminu buri dìteñne. À kpata blē wè bupla,

²² akú Luda a bō kpatan à Dauda kà a gēne ū. Luda Dauda yā ò à pi a lè Yesε né Dauda laasun pō kēare, ani a pōyeina pínki yā keme.

²³ A buri gūn à Yesu bōn Isarailanōne Surabari ū lākū à a lé sè nà.

²⁴ Ari Yesu pì gō gé su Yahaya gīnake à waazi kē Isarailanōne ñ pínki, à òñne ò ñ nēse lite ò da'ite ke.

²⁵ Kú Yahaya zī ye à láka à pì: Dín àten da má de a ūu? Gbē kú àten wé doin ma ūro. À ma! Ade ten su ma gbera, mádi ká mà a kyate bobonero.

²⁶ Ma gbēno, Ibrahī burinō kú buri pānde donyīrinō, ókōnōn Luda surabana yā díkīna kpázāwere.

²⁷ Yurusalemudenō kú ñ gbānadēnō dí Yesu dōro, odi annabinō takada kú òdigō a kyó ke kámmabogōrō zī pínki zé dōro, akú ò tò annabii pino yā pápa ò yā dàala.

²⁸ Odi yāke lea kú à kà ò a dero, akú ò wé kē Pilatia de ò a dē.

²⁹ Kú ò yā kú ò kē a yā musu kē pínki, ò a kipa lía ò a wùte miran.

³⁰ Ama Luda a vù bona gan.

³¹ A gōrō pla kenaa gūn à bō à sù gbē kú ò bō Galili ò gēe káao Yurusalemunōa. Mókōnōme a sēdadēnō ū gbēnoñe.

³² Ókōnō sō, o su a baaru nna kpááre. Lākū Luda lé sè ó dizinōne nà

³³ à kē ókōnō kú ó de ñ buri ūnōne, à Yesu vù lán ò ò Zabura plade gūn nà. Luda pì:

Ma néme n ū,

gbāran ma n i.

³⁴ Adi yaḡi kero, ama Luda a vù bona gan lākū Luda ò nà yā à pì:

Mani kúadona arubarika keáre yāpura

lākū ma ò Daudane nà.

³⁵ Akú ò ò gukea dō ò pì:

Īni we n gbē kú à kú adona yaḡi kero.

³⁶ Dauda sō à Luda pōyenyīnaa kē a gōrōa, à gā ò a mira kpākūsū kú a dizinō pōo, akú à yaḡi kē.

³⁷ Gbē kú Luda a vù bona gan pì dí yaḡi kero.

³⁸ Ma gbēno, ágō dō kú durunnanō kēmmana waazi kú óten keáre bō Yesu gāime.

³⁹ Musa doka di fō à tò Luda yā bo kūrwo nnaro, ama Luda di tó yā bo kú gbē kú óten Yesu náani kenō nna a pínki gūn.

⁴⁰ À laakari ke, de yā kú annabinō ò sún á lero

⁴¹ ò pì:

À ma, ákōnō lalandikerinō,

à ke ƒiri à kakate,
zaakū mani yāke ke á ƒorɔa.
Bee tó ò òàré, áni síro.

42 Kū Pɔlu kú Baanabao ten bɔte aduakekpen, ò wé kèrúma ò era ò su yá pì oíne kámmabogɔɔ láa dɔ.

43 Kū òten fákɔa, Yudanɔ kú gbē kú òdi donyī ke kūrɔwɔnɔ bò ò tē Pɔlu kú Baanabaooi dasi. Ò yá ònne ò lé dàrúma, de ògɔ́ ƒé are kú gbēke kú Luda kèrúne.

44 Kámmabogɔɔ láa wētedenɔ kákara n̄ pínki ò sù Dikiri yá ma.

45 Kū Yudanɔ pari è le, ò n̄esegɔ́baa kpà manamana, akū òten Pɔlu yá éke bo òteni a sɔsɔ.

46 Akū Pɔlu kú Baanabao yá ònne kú swègbānao ò pi: Ákɔnɔn à kú ò Luda yá oáre káaku ƒá. Zaakū a ƒii áten da ádi ká à wèndi kú àdi lákaro lero, óni era ò are dɔ buri pāndenɔa sà.

47 Zaakū Dikiri yá dí ditewɛre à pi:

Ma n dite gupura ũ buri pāndenɔne,
de n̄ ƒé kú surabana yáo ari zíte léa.

48 Kū buri pāndenɔ yá p̄ii mà, n̄ pɔ́ kè nna ò b̄ereɛ l̄i Dikiri yāne, akū gbē kú Luda n̄ díte wèndi kú àdi lákaro pɔ́ ũnɔ Yesu náani kè.

49 Akū Dikiri yá dà b̄usuu pila pínki.

50 Yudanɔ z̄s̄ buri pānde nɔgb̄e donyīri b̄ereɛdenɔi kú wēte gbānadenɔo, akū ò wé tà Pɔlu kú Baanabaooa ò p̄erúma n̄ b̄usun.

51 Ò lukutē kp̄ukekp̄uke n̄ ƒb̄ána n̄ tona kú Ludao s̄eada ũ, akū ò ƒ̄eɛ Ikɔniú.

52 Yesudenɔ s̄s̄, Luda Nini p̄eker̄er̄úma kú p̄onnao.

14

Kunna Ikɔniú

1 Ò kè Ikɔniú lákú òdi ke nà, ò ƒ̄eɛ Yudanɔ aduakekpen ò yá ò ari Yudanɔ kú buri pāndenɔ Dikiri náani kè dasidasi.

2 Akū Yuda kú ò ƒi yá p̄i síino buri pāndenɔ sá w̄u Yesudenɔne ò iberɛɛ s̄e kūr̄iwo.

3 Bee kú abireo Pɔlu kú Baanabao ƒorɔ́ pla kè gwe ò Dikiri yá ò kú swègbānao, akū Dikiri n̄ ƒbá z̄é ò s̄eदान kú daboyānɔ kè, kú à yápura kpà a gb̄ekeyá kú òten oa.

4 Akū wētedenɔ k̄ek̄ek̄ɔa, gb̄ekenɔ z̄e kú Yudanɔ, gb̄ekenɔ s̄s̄ kú z̄irino.

5 Akū Yudanɔ kú buri pāndenɔ kú n̄ gbānadenɔ z̄e ò wé tár̄úma ò n̄ pápa kú gb̄eɛo.

6 Kū Pɔlu kú Baanabao n̄ yá d̄s̄, akū ò bàa si ò tà Likaonia b̄usu wētɛnɔ ƒ̄un, Lisitira kú Deb̄io kú n̄ lakutunɔ.

7 Akū ò kp̄é òten baaru nna p̄i kp̄ánne gwe.

Kunna Lisitira

8 Gɔgb̄e ke kú Lisitira a gbánɔ íbana. Zaa lákú ò a ò n̄ er̄eɛme, adi t̄aa ò zikiro.

9 Áten sá kpá Pɔlu yá, akū Pɔlu wé p̄eaa tíii, à è a ludanaanikɛnaa kà à a werekɔa,

10 akū à p̄ine kú kòto gbānao: N̄ fute n̄ z̄e n̄ gbáa. Akū à v̄i à z̄e à nà t̄aa'onaa.

11 Kū gb̄eɛ è lákú Pɔlu kè nà, akū ò wiki kákara kú Likaonia yáo ò pi: Tānann̄ l̄i bisásirino ũ ò k̄ipawá.

12 Ò t̄s̄ kpà Baanabane Zusu, Pɔlu s̄s̄ Emesi kú akū mé àdi doñne are kú yá'onaao yá.

13 Zusu p̄i kp̄é kú wēte kpe, akū a gb̄agbarii sù kú z̄usa kú ò lávu z̄ablebɔɔ kèr̄nenɔo wēte b̄inilek. À ye gb̄eɛnɔ sa oo z̄irinoa.

14 Kū Baanaba kú Pɔluo yá p̄ii mà, ò n̄ utanɔ ƒ̄aga ò k̄ek̄e, akū ò si gb̄eɛnɔ t̄é kú wiki

15 ò pi: Gb̄eɛnɔ, b̄s̄ yá mé à ò áten ke l̄eɛ? Bisásirino n̄ ó ũ se lán á bà. Baaru nnan òten kp̄áare, de à kp̄e l̄i p̄s̄ ƒina d̄inɔne à are dɔ Luda Wèndidea. Akū mé à musu kè kú z̄iteo kú ísirao kú p̄s̄ kú ò kú a ƒ̄unno p̄ínki.

16 À buri sínda p̄ínki tò yá ò n̄ z̄ida z̄é s̄e.

17 Bee kú abireo à a z̄ida m̄áre yāmanakenaa ƒ̄un. Àdi tó legū maáre de à p̄s̄ k̄e a ƒorɔa. Àdi á ƒba p̄s̄ble dasi de áƒs̄ kú p̄onna ƒ̄un.

18 Bee kú yá bire onaa, gbāna kú gbānao ò gbasa ò ƒi gb̄eɛnɔne ò sa or̄úma.

19 Akū Yudanɔ bò Antiokú kú Ikɔniúo ò sù ò gb̄eɛnɔ sá w̄u. Akū ò Pɔlu pápa kú gb̄eɛo ò a ƒate ò bò k̄aa wēte kpe, òten da à ƒame.

20 Kū Yesudenɔ kákara, akū à f̄ute à ƒ̄e wēte ƒ̄un. Kū gu d̄s̄, àp̄ii kú Baanabao ƒ̄eɛ Debi.

Z̄irino tana Antiokú

21 Kū ò baaru nna kp̄ánne wēte p̄ii ƒ̄un, ò gb̄eɛnɔ l̄e dasidasi. Akū ò era ò ƒ̄eɛ Lisitira kú Ikɔniúo kú Antiokúo,

²² òtɛn Yesudenŋ gba gbāna, òtɛn lé daríma ò wé tá Yesu náanikɛnaaa ò pì: Séde ò wari ke manamana, gbaso ò gɛ kpata kù à bò Luda kínaa gūn.

²³ Ò gbɛ zŋkŋnŋ diteŋne sŋsi kù sŋsio, akù ò adua kèŋne kù léyínaao ò n ná Dikiri kù ò a náani kè òí.

²⁴ Kù ò bòte Pisidia bùsu kpa, akù ò kà Pamfilia bùsun.

²⁵ Ò Luda yá ò Pɛga, akù ò gɛɛ Atalia.

²⁶ Gwen ò gɛ gó'iten ò tà Antiŋku, gu kù ò n ná Ludane a òí yá, de ò gbɛke keŋne zī kù ò kè ò làka tera yá musu.

²⁷ Kù ò kà, ò sŋsi gbɛnŋ kàkara ò yá kù Luda kèŋne gbāŋne pínki, lákù à buri pāndenŋ gbà zé ò a náani kè nà.

²⁸ Akù ò gɔrŋ pla kè kúnwo gwe.

15

Yágŋgŋna Yurusalemu

¹ Gbɛkenŋ bò Yudea ò sù Antiŋku, akù ò yá dà Yesudenŋne ò pì: Tó ádi tŋ zŋ lákù Musa dite nàro, áni surabana lero.

² Pɔlu kù Baanabao zuka kànyí ò lékpakŋa kè kúnwo manamana yá pìi musu. Akù Yesudenŋ zɛo Pɔlu kù Baanabao kù n gbɛkenŋ gɛ Yurusalemu de ò yá pì gŋgŋ kù zīrinŋ kù gbɛ zŋkŋnŋ.

³ Ò gɛɛ ò zèŋne, akù ò bòte Fenisia kù Samariao bùsu kpao. Ò buri pāndenŋ nɛselitena yá bàba n gbɛnŋne gwe, akù n pŋ kè nna manamana.

⁴ Kù ò kà Yurusalemu, sŋsi gbɛnŋ kù zīrinŋ kù gbɛ zŋkŋnŋ gbānake kpányí, akù ò yá kù Luda kèŋne pínki baaruu kpāŋne.

⁵ Akù Farisi Yesude kenŋ fùte ò pì: Séde buri pāndenŋ tŋ zŋ, ò oŋne ògŋ Musa doka kùna.

⁶ Akù zīrinŋ kù gbɛ zŋkŋnŋ kŋ kàkara òten yá pì gwa.

⁷ Kù yágŋgŋnaa gbāna kù, Pita fùte à piŋne: Ma gbɛnŋ, á dŋ kù Luda ma dite á té à gù kè, de buri pāndenŋ Yesu baaru nna ma ma lén ò a náani ke.

⁸ Luda gbɛ sinda pínki nɛse dŋ, akù à n gbá a Nini n sinaa sɛda ū lákù à ó gbá nà.

⁹ Luda dí n dite dodo kù ókŋnŋro. À n nɛsɛ pipiŋne kù ò Yesu náani kè yáí.

¹⁰ Bŋ yá mé à tò áten Luda lé áten gwa teraa? Aso kù ó dizinŋ fua ò sé kù ókŋnŋ á ye à diŋne yá?

¹¹ Lenlo! Ó sù kù óni surabana le Dikiri Yesu gbɛke yáí lán mókŋnŋ bà se.

¹² Gbɛnŋ kè kítikiti n pínki, akù ò sá kpà Baanaba kù Pɔluoŋ, òten sɛedanŋ kù daboyá kù Luda kè n gāi buri pāndenŋ ténŋ oŋne.

¹³ Kù ò yá ò ò làka, Yamisi fùte à yá ò à pì: Ma gbɛnŋ, à ma yá ma.

¹⁴ Simŋ ò lákù Luda wé pà buri pāndenŋa káaku nà à gbɛnŋ sè n té a pŋ ū.

¹⁵ Annabinŋ yānŋ kŋ sè kù abireo, zaakù ò pì:

¹⁶ Abire gbera mani era mà su mà Dauda bɛzī bo, mani a guforo keke mà tata mà a fute,

¹⁷ de bisásiri kparanŋ ma ki wɛte,

buri pānde gbɛ kù ma tŋ kúŋma pínŋ n pínki.

Dikiri kù áten yá pì ke mé à ò,

¹⁸ àkù mé à tò ò yá pì dŋ zaa káaku.

¹⁹ A yá mé à tò ma è à mana ò yá kù à zī'ŋ dite buri pānde kù òten are dŋ Ludaanŋero.

²⁰ Ò takada kèŋne ò mì kè fana pŋblea kù pāpākenaaŋo kù nŋbŋ kùtukpanasario kù aruo.

²¹ Zaakù à gù kè kù òdigŋ Musa takada kyó ke aduakekpɛnŋ gūn kámmabogŋrŋ zī pínki òdigŋ a doka waazi ke wɛte kù wɛteŋ.

Gbɛnŋ zīna buri pānde Yesudenŋa

²² Akù zīrinŋ kù gbɛ zŋkŋnŋ kù sŋsi gbɛnŋ pínki zɛo ò gbɛnŋ bo n té ò n zī Antiŋku kù Pɔluo kù Baanabao. Akù ò n arɛde kenŋ bò, Yudasí kù òdi pine Baasaba kù Silasio.

²³ Ò n zī kù takadao, yá kù ò kè a gūnn dí:

Ókŋnŋ zīrinŋ kù gbɛ zŋkŋnŋ ò fŋ kpà ákŋnŋ ò gbɛ kù ò de buri pānde ūnŋa zaa Antiŋku kù Siria bùsuuo kù Silisia bùsuuo.

²⁴ O mà ò gbɛkenŋ gɛɛ á kínaa ó lé sari, ò á nɛsɛ yàkaáre ò á dá bídin n yá'onaa gūn.

²⁵ Akù ò lédokŋnŋ kè ò zɛo kù ò gbɛnŋ bo ò n zīáwa kù ò gbɛ yenyidenŋ Baanaba kù Pɔlu

²⁶ kù ò gù n wèndiŋi ó Dikiri Yesu Kírísí tŋbona yáiiŋ.

²⁷ A yá mé à tò òten Yudasí kù Silasio zīáwa, de ò yá kù ò kè takadan oáre kù léo.

²⁸ Zaakù Luda Nini kù ókŋnŋ ò zɛo òsun aso ke diáreŋro, séde pŋ kù à zé ví díkínanŋ.

29 À mi kē nɔ̀bɔ̀ kù ò sa òò tãnaaa kù aruo kù nɔ̀bɔ̀ kùtukpanasario kù pãpãkenaao. À mana à mi kē adinɔ̀. Ò kɔ̀ e aafia!

30 Akù ò ñ gbãre ò gɛe Antio̅ku. Ò sɔsi gbɛ̅nɔ̀ kãkara ñ pínki, akù ò takada pii kpãm̅ma.

31 Kù ò a kyó kè, akù ñ pɔ̀ kè nna manamana kù nɛ̅seyidakùna yã pii.

32 Yudasi kù Silasio bi annabinɔ̀me, akù ò lé dà ñ gbɛ̅ pinɔ̀a manamana ò ñ gbá gbãna.

33 Kù ò gɔ̀ɔ̀ pla kè gwe, Yesudeno̅ lé zãm̅ma, akù ò tà ñ z̅irinɔ̀ kĩnaa aafia.

34-35 Pɔ̀lu kù Baanabao g̅s̅ Antio̅ku. Kù gbɛ̅ dasi pãndenɔ̀ ò Dikiri yã dáãne, ò baaru nna kpããne.

Pɔ̀lu kù Baanabao kɛ̅k̅s̅anaa

36 Gɔ̀ɔ̀ pla gbera Pɔ̀lu pi Baanabane: Ò era ò gé ó gbɛ̅nɔ̀ gwa wɛ̅te kù o Dikiri yã waazi kɛ̅n yãnɔ̀ gũn, òg̅s̅ d̅s̅ lãkù ò kun nã.

37 Baanaba ye à Yuhana Maaku sé à gé kũño,

38 akù Pɔ̀lu ten da à mana ò gbɛ̅ kù à kɛ̅m̅ma Pamfilia à g̅i tɛ̅ny̅i ñ z̅i gũn sé dor.

39 Kù odi k̅s̅ yã maro, akù ò kɛ̅k̅s̅a. Baanaba Maaku s̅e̅ ò gɛ̅ gó'iten ò gɛ̅e Sipiru.

40 Akù Pɔ̀lu Silasi s̅e̅. Yesudeno̅ ñ ná Dikirine a ɔ̀ de à gbɛ̅ke kɛ̅ãne, akù ò dà z̅en,

41 ò gɛ̅te Siria kù Silisiaola ò sɔsi gbɛ̅nɔ̀ gbà gbãna.

16

Pɔ̀lu wɛ̅tegena kù Timotio kù Silasio

1 Pɔ̀lu kà Debi kù Lisitirao. Gwen Yesude ke kun a tón Timoti. A da bi Yuda Yesudeme, a de s̅s̅ bi Girikime.

2 A t̅s̅ nna Yesude kù ò kù Lisitira kù Ik̅n̅iuonɔ̀ kĩnaa.

3 Pɔ̀lu ye à gé kãao, akù a t̅s̅ z̅ãne Yuda kù ò kù wɛ̅te pinɔ̀ gũnɔ̀ yã, zaakù ñ pínki d̅s̅ kù a de bi Girikime.

4 Wɛ̅te kù ò gɛ̅en pínki, ò yã kù z̅irinɔ̀ kù gbɛ̅ z̅k̅nɔ̀ dìte Yurusalemu ò sɔsi gbɛ̅nɔ̀ne òg̅s̅ kũna.

5 Akù òten gbãna kù ñ ludanaanikena a gũn òten dasi kù lãkù gu dig̅s̅ d̅s̅ nã.

Pɔ̀lu wɛ̅gupu'ena Toroasi

6 Luda Nini giãne ò gé Luda yã o Asia bùsun, akù ò gɛ̅te Firigia kù Galatia bùsunɔ̀la.

7 Kù ò kà Misia bùsu lén, ò ye ò gɛ̅ Bitinia bùsun, akù Yesu Nini dí weñnero.

8 Kù ò gɛ̅te Misia bùsula, akù ò kà Toroasi.

9 Gwãani Pɔ̀lu Masedonia bùsu gbɛ̅ke è zena wɛ̅gupu'ena a gũn, àten kúte kene à pi: Ñ bikù ñ su ò Kĩnaa Masedonia ñ kpawái.

10 Kù à wɛ̅gupu è le, akù ò Masedonia soru kè g̅n̅nɔ̀, zaakù ò d̅s̅ sà kù Luda mé àteni ò sísi ò gé baaru nna kpããne.

Lidia Yesu zé senaa

11 Akù ò gɛ̅ gó'iten Toroasi o mii pè Sam̅otarasia. Kù gu d̅s̅ o ka Neapoli.

12 Bona gwe o ge Filipi. Àkũme Masedonia bùsu kpado pi wɛ̅ra ù, kù Romudenɔ̀n v̅i. Akù o gɔ̀ɔ̀ pla kè wɛ̅te pii gũn.

13 Kãmmabog̅ɔ̀ z̅i ò bo wɛ̅te kpe ò ge swa sare, gu kù ò mà aduakeki kunwa. Akù ò vute ò yã ò nɔ̀gbɛ̅ kù ò kakarana gwenɔ̀ne.

14 Nɔ̀gbɛ̅ ke kù gwe òdi pine Lidia. Tiatira gbɛ̅me, biza wé t̅era búgu yiariime, akùs̅ Luda dony̅i̅riime. Àten yã kù Pɔ̀lu ten o ma, akù Dikiri a swɛ̅e wɛ̅ne à yã pii si.

15 À da'ite kè kù a bedeno, akù à wé kèwá à pi: Tó a ma Dikiri nãanikena a si, à mó à kipa ma bea. Akù ò a yãze è.

Pɔ̀lu kù Silasio dana kpésiran Filipi

16 Z̅i̅kea kù òten gé aduakekia, o dakare kù z̅n̅nɔ̀gbɛ̅ kù à ml̅è tãna v̅io. A dikirinɔ̀ di ɔ̀g̅ le manamana a ziayã'onnenaa musu.

17 Akù à bò à t̅ewá̅i, òk̅n̅nɔ̀ kù Pɔ̀luo, àten wiki lé à pi: Gb̅e̅ d̅ín̅nɔ̀ bi Luda Musude z̅b̅blerinɔ̀me, òten surabana zé kpãkpa keáre.

18 Adig̅s̅ ke le lán gu dig̅s̅ d̅s̅ nã, akù Pɔ̀lu kpása kãao. À lite à pi tãna piine: Ma ònne kù Yesu Kirisi t̅s̅ ñ goa. Akù à g̅o̅a g̅n̅nɔ̀.

19 Kù a dikirinɔ̀ d̅s̅ ñ àrelena a yã musu wé̅d̅s̅inaa làka, akù ò Pɔ̀lu kù Silasioo kù ò ñ gáte ò gɛ̅e kũño gbãnadeno̅ kĩnaa ete gũn.

20 Ò gɛ̅e kũño yãkpatekerinɔ̀ kĩnaa ò pi: Gb̅e̅ d̅ín̅nɔ̀ bi Yudanɔ̀me, òteni ò wɛ̅te yakawere.

21 Futeokarayá kù òk̅n̅nɔ̀ Romudenɔ̀ doka g̅i̅ ò sí ke ò ken òten daãne.

22 Pari futeñy̅i̅, akù yãkpatekeri pinɔ̀ pi ò ñ p̅n̅nɔ̀ boñma ò ñ léle g̅o̅o.

23 Kū ò gbēna mana kēñne, akū ò n dá kpésiran ò pì kpé pìi dākpariine à n dākpa manamana.

24 Kū ò òne le, akū à n dá kpé tú à n gbáno yí lía gínjin.

25 Lizāndo gūn Pōlu kū Silasio ten adua ke òten lè sí Ludane, gbē kparano ten sá kpá n yái.

26 Kānto zīte yìgāyīgā kū gbānao ari kpé pìi gbìno kè giri. Gwe gōno a gbāno wèwè pínki, akū purusunano mōkākōnāno bōterīma pínki.

27 Kū kpé dākparii pìi vù, à gbāno è wèwēna pínki, akū à a fēneda wòto à ye à a zīda de, zaakū àten da purusunano bāa sime.

28 Akū Pōlu pūtā kū kòto gbānao à pì: Nsun n zīda kari boro. Ó kú la ó pínki.

29 Kpé dākparii pìi pì ò mós fitilaa, akū à sì n té kú bāao à kùte Pōlu kū Silasio are àten lukaluka.

30 À bō kūrīwo bàai, akū à pì: Mareno, deran mani ke mà surabana lee?

31 Ó pine: N Dikiri Yesu náani ke ìni surabana le, mōkōn kū n bedeno á pínki.

32 Akū ò Dikiri yā òne kú a bedeno n pínki.

33 Lizāndo kùā kpé dākparii pì n sè à gèè à n bōno pipiñne, akū à da'ite kè gōno kú a gbēno n pínki.

34 Akū à gèè kūrīwo a bea à pòble kēñne. Àpìi kú a bedeno, n pò kè nna manamana kú ò Luda náani kè yái.

35 Kū gu ò, yākpatekerino dogarino zì ò gé one à gbē pino gbare.

36 Akū kpé dākparii pìi pì Pōlune: Yākpatekerino gbēno zīma de mà á gbare. À bote à tá aafia.

37 Akū Pōlu pì dogarii pìnōne: Ó ò gbē gbēno wāra yākpatekena kūoo sari ò ó dá kpésiran, ókōno kú Romudenon ò ū. Tera sà ò ye ò ó bote asiri gūn yá? O'oi! Ooi! Séde ò su ò ó bote n zīda.

38 Dogarii pino yā pì gbā yākpatekerinone. Kū ò mà Romudenome n ū, akū vīna n kú.

39 Akū ò sù ò kùte kēñne ò n bōte kpésiran, akū ò wé kēñma ò boñne n wēte gūn.

40 Kū ò bōte kpésiran, ò gèe Lidia bea. Ó Yesudeno lè gwe, akū ò n nēse yīda kūrīne ò dà zén.

17

Pōlu kunna Tesalonika

1 Ó bōte kú Amfipōlio kú Apōlniao, akū ò kà Tesalonika, gu kū Yudano aduakekpe kún.

2 Akū Pōlu gè aduakekpen lākū àdigō ke nà, à waazi kēñne yā kú à kēna Luda yān musu kāmabogoro aakō.

3 Àten bōkōteñne lākū à kō sèo Arumasihu wētamma le nà à fute bona gan à pì: Yesu kú mateni a yā oáre mé à Arumasihu pì ū.

4 N gbēkeno yā pì zé é, akū ò nà Pōlu kú Silasiooa. Len Giriki donyīrinō nāñma le dasi se ari kú nōgbē kú ò tó bōno dasi ò.

5 Akū Yudano nēsēgōbaa kpá kūrīwo, ò kurepāpā'orino kākara ò dasi kù, akū ò wēte wā. Ó gèè ò lika Yasō beì, òten Pōlu kú Silasio wēte de ò n kú ò bo kūrīwo gupuraa.

6 Kū odi n lero, ò Yasō kú Yesude pāndenō gāte ò bō kūrīwo wēte gbānadeno kīnaa, òten wiki lé òten pì: Gbē pino bi andunia guderinome. Ó sù la,

7 akū Yasō n díte a bea. Gbē pino ten pā Siza dokane n pínki, òdi pì kīna pānde kun òdi pine Yesu.

8 Yā pìi zò gbēno pōa kú wēte gbānadeno.

9 Akū ò ɔgo sì Yasōa kú a gbē kparano ò n gbāre.

Pōlu kunna Berea

10 Gwāani bīrea gōno Yesudeno Pōlu kú Silasio gbāre Berea. Kū ò kà gwe, akū ò gèè Yudano aduakekpen.

11 Gbē birenō nēse mana de Tesalonikadeno pōla ò Luda yā sì ɔplapla. Lākū gu digō ò nà òdigō Luda yā gwagwa de ò dō tó Pōlu yā pìnōn yāpura vī.

12 N gbēno Dikiri náani kè dasidasi kú Giriki nōgbē bèerēdenō kú Giriki gōgbēno dasidasi ò.

13 Kū Tesalonika Yudano mà Pōlu ten Luda yā waazi ke Berea ò, akū ò sù gwe ò yākete dà gbēno té ò n pò fute.

14 Akū Yesudeno Pōlu gbāre gōno ísira kpa, ama Silasi kú Timōtio gō gwe.

15 Gbē kú ò gèe ze Pōlunenō gèe káao Atēni, akū ò era ò tà Silasi kú Timōtio kīnaa kú Pōlu légbeco, à pì ò mós ò a le likalika.

Pōlu kunna Atēni

16 Kū Pōlu teni n dá Atēni, a pò yàka kú à è tana di wēte pìi gūn yái.

¹⁷ Akū à waazi kē Yudanōne kū buri pānde donyīrinō aduakekpen kū gbē kū àdigō n̄ le ete gūnnō lākū gu digō dō nā.

¹⁸ Pōlu ten yā lekōa kū yāwaaripari kū òdi n̄ sīsī Epikurenō kū Sotoikinō. Akū n̄ gbēkenō pì: Bó yān titimako dí ten bōte? Gbēkenō pì: Óten da tāna dufunō yā kpākpan àten ke. Ó ò le kū àten Yesu yā kū a vuna ganwo baaru nna kpañne yāime.

¹⁹ Akū ò Pōlu sè ò gēe kāao gbē zōkōnō kīnaa Areopagu ò pì: Īni yā dufu kū ndi dañne owereroo?

²⁰ O yābonsare mà n lén, ó ye ò a bōkotena dō.

²¹ Atēnidēnō pínki kū nibō kū ò kú gwēnō digō ye yā pāndeiro, séde yā dufu mana kū a wāaripanaao.

²² Akū Pōlu fūte à zē Areopagude pīnō té à pì: Atēnidēnō, ma é á mīnatena tānanōne kokari vī manamana yā sīnda pínki gūn.

²³ Kū matēn kure á wēte gūn, matēn pō kū adi donyī keñneñnō tàasi ká, akū ma sa'oki ke è, ò pō kēā ò pì: Luda kū ó dōro pō. Luda kū á a dōro àten donyī kenē baaruun matēn kpááre.

²⁴ Luda andunia kē kú pō kū ò kú a gūnnō pínki. Akūme musu kū zīteo Dikiri ū, àdigō kū kpé kū bisāsirinō bōnenō gūnlo.

²⁵ A bāka kú kū bisāsiri òdamma keoro. Àkū mé àdi wēndi kū we'oo kpá gbē sīnda pínkia kū pō sīnda pínki.

²⁶ À buri sīnda pínki bō gbē mēn do kīnaame, akū ò kú andunia kusuru siikō pínkia. A gīnake à gōrō dītēdite buri pínkinē kū gu kū onigō kunwa léo.

²⁷ Á n̄ ké de ògō a wete ò ò mātēmate ari ò gé boa. Bee kū abireo à zā kū ó gbēkeoro.

²⁸ Zaakū àkū mé àdi tò ògō wēndi vī ò fō ò ó mè sé ògō kún. Lákū á keke kenō ò nā: A burinōn ó ū se.

²⁹ Lākū Luda burinōn ó ū nā, òsungō da Luda de lán tāna bāro kū bisāsiri kē kū wurāao ke andurufu ke gbēe kū à a zōi kēa a laasunnwa.

³⁰ Luda mikpere zū ó wésiragōrō yāne, ama àten yā dite gbēnōa gu sīnda pínkia tera de ò nēse līte.

³¹ Zaakū à gōrō dite kū gbē kū à a sē yākpatē ke kū anduniao a zēa. À gbē kū à a sēe pīi vū gan sēeda ū gbē sīnda pínkinē.

³² Kū ò gēnō vuna yā pīi mà, n̄ gbēkenō a fobò, ama n̄ gbēkenō pì: Óni n̄ yā pīi ma zīkea dō.

³³ Akū Pōlu bō n̄ kīnaa.

³⁴ Gbēkenō nā, akū ò Yesu náani kē. Areopagu gbē kū òdi pine Dionisiu kú n̄ té kū nōgbē kū òdi pine Damario kū gbēkenō dō.

18

Pōlu gōrō pla kēna Kōrinti

¹ Abire gbera Pōlu bō Atēni à gēe Kōrinti.

² À kpākū kū Yuda keo gwe, Pōntu būsū gbē kū òdi pine Akila kū a nanō Pirisilao. Ó sù kū Itali būsūuo dufunē, kū Siza Kalaudiu dite Yudanōne ò bōte Romu yāi. Pōlu gēe n̄ kīnaa,

³ akū à kīpañma, àten zī ke kúñwo kū zōidokōnōkerinōme n̄ ū yāi. Zaakū bizakutakerinōme n̄ ū n̄ pínki.

⁴ Kāmmabogōrō zī pínki àdi waazi ke aduakekpen àten wete Yudanō kū Girikinō a yāze e.

⁵ Kū Silasi kū Timōtio bō Masedonia būsūn ò sù, Pōlu zē kú waazikēnaao àten o Yudanōne swáswa kū Yesume Arumasihu ū.

⁶ Kū Yudanō ibēreē sē kāao ò a sōsō, akū à a pōkasanō kpùke à pì: Yā kū a kē wí á musu, ma yān dorō. Zaa tera mani gé buri pāndenō kīnaame.

⁷ Kū à bō gwe à gēe à kīpa buri pānde donyīri kū òdi pine Titu Yusutu bea aduakekpe pīi sare.

⁸ Aduakekpe gbē zōkō Kirisipu Dikiri náani kē kū a bedēnō n̄ pínki. Kōrintide kū ò Pōlu yā mānō Yesu náani kē dasi, akū ò da'ite kē.

⁹ Gwāani kea Dikiri ò Pōlunē wégupu'ēnaa gūn à pì: Ñsun tó vīna n̄ kūro, ñsun kāmā bo kū yā'onnenāaoro,

¹⁰ zaakū gbēnōn kú ma pō ū dasidasi wēte dí gūn. Makū mé má kú kúnwo, gbēke ni n̄ kū à wari dōmmāro.

¹¹ Akū Pōlu wē do kú mō suddoo kē gwe àdigō Luda yā da gbēnōne.

¹² Gōrō kū Romu gbē Galio de Girisi būsū gbē zōkō ū, Yudanō lédokōnō kē ò fūte Pōlui, ò gēe kāao yākpatēkēkia

¹³ ò pì: Àkū mé àten té ká gbēnōgu ògō donyīyā kū à pā ó dokane kūna.

¹⁴ Kū Pōlu ye à yā o, akū Galio pī Yudanōne: Yudanō, tó dà ke taari zōkōnō à kē yā, à kú mà mena kááo.

15 Lākū āten yākete ká gbēno tó yā musu nà kú á zīda dokao, abirekū gò á yā ūme. Ma gi yā bire taka kekēnaaime.

16 Akū à pèrīma à n̄ bôte yākpatekekpen.

17 Akū pari aduakekpe gbē zōkō Sōsōtene kù ò a gbēgbē yākpatekekpe léa. Ama adi ke Galione yāke ūro.

Pōlu tana Antioku

18 Pōlu gōro pla kē Kōrinti dō, akū à lé zà Yesudeno à gē gó'iten āten tá Siria būsun. Pirisila kū Akilao gēe káao. À m̄i bō Kenkerea lé kū à sē à Ludane yāi.

19 Kū ò kà Efesu, Pōlu Pirisila kū Akilao tō gwe. A gēe aduakekpen ò yā lēkōa kū Yudano,

20 akū ò wē kēa à gōro pla ke kūrīwo. Akū à gī,

21 ama kū āten lé zarīma à pi: Tó Luda wē, mani era mà su á gwa. Akū à bō Efesu kū gó'iteo.

22 Kū à kà Sizaría, à gēe à fō kpà sōsi gbēno zaa Yurusalemu, akū à tà Antioku.

23 Kū à gōro pla kē gwe, à era à dà zēn à gēe wēte kū wēte Galatia būsun kū Firigia būsuo à Yesudeno gbà gbāna n̄ pínki.

Apolo waazikena Efesu

24 Yuda ke kun a tōn Apolo, Alesandaria gbēme. A lēnna, akūs̄ à Luda yā dō manamana.

25 Ò Dikiri zé yā dāne, akū Yesu yādannena a kù gbāna. Àdi dañne a zéa, ama Yahaya da'itekēna yān à dō. À sù Efesu,

26 akū à nà yā'onaaa aduakekpen kū swēgbānao. Kū Pirisila kū Akilao a yā mà, akū ò a sisi ò Luda zé yā bōkōtene sānsān.

27 Kū Apolo ye à gé Girisi būsun, Yesudeno a gbà swēe, akū ò takada kē Yesude kū ò kú gweno de ò a kū òplapla. Kū à kà gwe, à ò dà gbē kū ò Yesu náani kē Luda gbēke gāino manamana.

28 Zaakū a yā Yudano fū pari gūn māmamm, à mōñne Luda yā gūn kū Yesume Arumasihu ū.

19

Pōlu kunna Efesu

1 Gōro kū Apolo kū Kōrinti, Pōlu gē Asia būsuo guragura. Kū à kà Efesu, à Yesude keno lē gwe,

2 akū à n̄ lá à pi: Kū a Dikiri náani kē, a a Nini lē yā? Akū ò wēa ò pi: Oi, ódi a Nini kunna yā ma sero.

3 Akū à n̄ lá à pi: Da'ite kpaten a kēe? Ò wēa ò pi: Yahaya pōme.

4 Akū Pōlu piñne: Yahaya gbēno da'ite kē n̄ nēsēlitenaa sēeda ūme. À ò gbēno ke gbē kū ani su a kpe náani ke. Yesun à téa gwe.

5 Kū ò yā p̄i mà, ò da'ite kē kū Dikiri Yesu tōo.

6 Kū Pōlu ò nām̄ma, Luda Nini didim̄ma, akū ò yāke buri ò ò annabikeyà ò.

7 Gbē p̄ino kà lán gbēnon kuri awēep̄la bà n̄ pínki.

8 Pōlu digō gé aduakekpen ari mō aakō. À yā òñne kū swēgbānao, āten yā gága kūrīwo de ò a yāze e kpata kū à bō Luda kīnaa musu.

9 Ama n̄ gbēkeno sāgbāna kē odi Luda yā s̄iro, akū ò zé pi vāni bō pari gūn. Akū Pōlu gbē kū ò Yesu náani kēno sēte ò bō n̄ té. Akū àdigō yā gága kūrīwo Tiranu kyókpen lākū gu digō dō nà.

10 À kē le ari wē pla, akū Asia būsudeno Dikiri yā mà Yudano kū Girikinō n̄ pínki.

Seva nēno

11 Luda Pōlu gbà zé à daboyā bonsarēno kē.

12 Len bee tō ò ísimmawarabōno ke fūranō nà Pōlu mēea ò gēe ò nà gyāreño, òdi werekōame n̄ tānanō di gorīma.

13 Yuda tānagommari kū òdigō kure keno wēte ò tāna go kū Dikiri Yesu tōo ò pi: Ò òáre kū Yesu kū Pōlu di a yā waazi ke tōo, à gorīma.

14 Yudano sa'oriki kū òdi pine Seva nēgōgbē gbēnon supplanō mé òdi ke le.

15 Akū tāna piñne: Má Yesu dō, akūs̄ ma Pōlu baaruu mà. Ákōno s̄ō, d̄in á ūu?

16 Akū tānade pii kūsirīma à gbāna mōñne, à n̄ né n̄ pínki à n̄ Kīnna, akū ò bàa lē ò bōte on pii gūn punsi.

17 Kū Efesudeno yā pii mà Yudano kū Girikinō n̄ pínki, vīna n̄ kū, akū ò Dikiri Yesu tō sē lei.

18 Akū gbē kū ò Yesu náani kēno sū òteni n̄ yākenano o gupuraa dasidasi.

19 Pōdamari keno n̄ takadano nākōa ò sū ò kà tēn pari wāra. Kū ò takada p̄ino ogo d̄d̄o, ò è à kà andurufu ogo m̄en d̄ubu bupla akuri.

20 Len Dikiri yā ten dagula le āten gbāna kū.

Yakete futēna Efesu

²¹ Yā bireno kenaa gbera Pōlu zēo a nēsēe gūn kū ani bōte kū Masedonia būsuo kū Girisi būsuo à gē Yurusalemu à pì tó a gēe gwe, séde à gē Romu.

²² Akū à a kpanyiri gbēnōn pla kenō zī Masedonia, Timōti kū Erasatuo. Àkū sō à gō Asia būsun gīa.

²³ Gēro birean yakete fūte manamana Dikiri zé yā musu.

²⁴ Andurufupiri ke kun a tōn Demeteriu, àdi Atemi tanaḱpe taka pi kū andurufuuo. A piri dakeno di àre zōkō le zī piia.

²⁵ Akū à n kākara kū n gbēdake kū òdi zī bire taka kenō à pīrīne: Gbēno, á dō kū zōi dime ó bleki ū.

²⁶ Àten e akūsō àten ma lākū Pōlu ten ke nà, kū à pì tana kū ò n pīno bi dikirinōnlo. À gbēno mi lite dasidasi, ò a yāze è. Adi ke Efesu lan adoro, ari kū Asia būsuo gu dasiome.

²⁷ Yā dí ni fō à kisira iwere fá. Adi ke ò zōi letēna adonlo, a yā ni tó tana nōgbē zōkō Atemi kpé ke pā, tana kū Asia būsudenō kū andunia gbēno pīnki di donyī kenēe pi gakuri kō ni é.

²⁸ Kū ò yā pi mā, n pō fē, akū ò nà wikilēnaa ò pi: Efesudenō Atemi zōkō.

²⁹ Wēte wā, gbēno bāa lē òten sí kōkakarakekin, akū ò Masedonia būsuo gbēnōn pla Gayusi kū Arisitaku kū òdi gē wētea kū Pōluonō kū ò gēe kūnwo gwe.

³⁰ Pōlu ye à gē zā pīi gūn, akū Yesudenō dí wenero.

³¹ Asia būsuo gbē zōkō kenō bi a gbēnnanōme, akū ò gbēno zīa ò le dàa àsun gē zānlo.

³² Kōkakaranaa yāka, gbēno ten wiki lē òten kō yā maro, zaakū pari dō tó bōyāin ò kākairō.

³³ Yudanō sō Alesandai à yā o, akū zāa gūn gbēkenō ten lē dā. Akū Alesanda ò kēfīne de ò yīte, à ye à Yudanō bāka bo yān gbēno wāra.

³⁴ Kū ò a dō Yuda ū, akū n pīnki wiki sikūn lēle lán awa pla bō ò pi: Efesudenō Atemi zōkō.

³⁵ Akū wēte gbē zōkō n zuka zē ò pi: Efesudenō, gbē sīnda pīnki dō kū à de tana zōkō Atemi kpé dākpāri ū kū a surakpasao.

³⁶ Lākū gbēke ni fō à bo abirekū kperō nà, à á zīda kū tēne. Àsun yāke ke kū wānaoro.

³⁷ A su kū gbē dīno la, odi ò na ò tanaḱpe pōkearo odi ó tana tō vāni síro.

³⁸ A yā mé à tò, tó Demeteriu kū a piri dakenō yā vī kū gbēkeo, yākpatekegōro kun kū yākekerino. Ò gē kō sísi gwe.

³⁹ Tó à yā pānde vī dō, oni gōgōare kōkakarana kū gbānadenō gbēkaa gūn.

⁴⁰ Zaakū oni fō ò ó taari le zuka kū ò kà gbāra dīkīna yāi. Óni yāzede le ò o zuka pīi musuro, zaakū à gbá vīro.

⁴¹ Yā bire onaa gberan à gbēno gbāre.

20*Pōlu gena Masedonia būsun kū Girisio*

¹ Kū zuka lāka, Pōlu Yesudenō kākara à n gbá swēe à lé zārima, akū à gēe Masedonia.

² Kū àten gēte būsuo birela, à gbēno gbā swē kū yāno dasi ari à gēe à kào Girisi,

³ akū à mō aakō kē gwe. Kū àten gē gē gó'iten de à tá Siria būsun, à mō Yudanō lē kpākūsūai, akū à zēo à era à tá kū Masedonia kpao.

⁴ Gbē kū ò gēe zeneno tón dí: Berea gbē Piru né Sopata kū Tesalonika gbēno Arisitaku kū Sekunduo kū Debi gbē Gayusio kū Timōtio kū Asia būsuo gbēno Tikiku kū Torofimuo.

⁵ Gbē bireno dōwere are ò gēe, òten ó dá Toroasi.

⁶ Ókōno sō Burodi Futenasari dikpe gbera o gē gó'iten Filipi, akū gōro sōoro gbera o n lé Toroasi. Gwen o azuma do dēn.

Yutiku letēna bona wondon

⁷ Azumanenna zī o kō kākara de ò burodi só lēle. Pōlu ten waazi kēfīne. Kū à ye à tá tó gu dō, akū à dà yāla ari lizāndo.

⁸ Fitila dasi kū kpé musu gu kū ó kōkakaranan.

⁹ Kefenna ke vutēna wondoo gūn kū òdi pine Yutiku, àten idekū dede. Kū Pōlu waazikenaa kē gbāna, i a lē, akū à bō zaa kpé musu pi lēu aakōde wondoo gūn à lēte, akū ò à sē gē ū.

¹⁰ Akū Pōlu kīpa à kūsia, akū à a sē à kpà a kūla à pi: Àsun tó swē kēáguro, à kū wēndio.

¹¹ Kū à era à dīdi musu, à burodii lilikōre à sò, akū à yā ò manamana ari gu dōo, akū à dà zēn.

¹² Akū ò tà kū kefenna piio bēne, gbēno nēse yīda kū manamana.

Zaa Toroasi ai Miletu

¹³ Ókōno sō o gē o gē gó'iten, o do Pōlune are o ta Aso, wēte kū óni a sēn. Len à zēo lē, zaakū à ye à gē gwe gēsēme.

¹⁴ Kū à ó lé Aso, akū o a sè o gē Mitilēni.

¹⁵ Kū gu d̄b, o bo gwe kū gó'iteo o gē Kio. Gu làa d̄na o gē Sam̄, akū a ḡr̄o aak̄ode z̄in o ka Miletu.

¹⁶ P̄lu z̄eo yā à do Efesui de ḡr̄o s̄un ḡea Asia b̄usunlo yāi, zaakū àten wā de à le à ká Yurusalemu ari Pentik̄osi dikpe ḡ5 káme, tó ani sí ke.

P̄lu lézana Efesu gb̄e z̄sk̄n̄o

¹⁷ P̄lu gb̄en̄o z̄i s̄osi gb̄e z̄sk̄n̄o Efesu à p̄i ò su Miletu.

¹⁸ Kū ò ká, akū à piñne: Á d̄5 lākū mad̄i ke nà ḡr̄o kū má kú kááo zaa z̄i kū ma gbá p̄ete Asia b̄usun la.

¹⁹ Ma z̄i k̄e Dikirine z̄idabusanaa ḡun kū wé'io. Ma wari k̄e Yudan̄o l̄ekpak̄us̄unamai yāi.

²⁰ Mádi karana yáke uteárero, ma waazi k̄eare ma dáare gupuraa kū á ben̄o.

²¹ Ma lé dà Yudan̄o kū Girikin̄o n̄ pinki ò are d̄o Luda ò ó Dikiri Yesu náani ke.

²² Tera sà maten ḡe Yurusalemu lākū Luda Nini ma dan nà, yā kū ani ma le gwe má d̄oro.

²³ W̄ete kū w̄eteo Luda Nini ten omene kp̄ésira kū w̄et̄ammanaao teni n̄ dá.

²⁴ Ama ma w̄endi b̄eere vímene doro, séde mà yā kū maten p̄ea le mà z̄i kū Dikiri Yesu dàmene ke mà a mì de. Ákūme Luda gb̄eke baarunnakpana gb̄en̄one ū.

²⁵ Ák̄n̄o kū ma kure á té ma kpata kū à b̄o Luda k̄inaa waazi k̄eareno, má d̄5 tera sà kū óni wé ke pla doro.

²⁶ A yā mé à tò ma óare gb̄ara, tó á gb̄eke s̄ate, ma yān gwe doro.

²⁷ Ma Luda p̄oyenyina pinki óare, mádi a ke uteárero.

²⁸ Á laakari d̄o á z̄idaa k̄u s̄a kū Luda Nini á díte n̄ gb̄e z̄sk̄n̄o ūno n̄ pinki. Á Luda s̄osi gb̄e kū à n̄ lú kū a z̄ida aruo pin̄o gwa.

²⁹ Má d̄5 kū ma tanaa gbera lewanna pás̄i kū ò s̄an̄o w̄enda víron̄o ni sí á té.

³⁰ Bee á gb̄eken̄o ni fute ò yálekper̄e dañe de ò gb̄en̄o gá ò nañma.

³¹ A yā mé à tò áḡ5 kū a laakar̄iia. Lākū ma lé dá á baadia kū wé'io nà f̄anant̄e kū gw̄aanio w̄e aak̄5 dagura kámmabonaa sari, à tó a yā ḡ5 d̄oágu.

³² Tera sà mateni á na Ludane a ó kū a gb̄eke yā kū ani f̄5 à gb̄ana karaáreo, à á gba zé de á baka ḡ5 kú kū a gb̄en̄o n̄ pinki.

³³ Mádi gb̄eke ɔḡo ke a p̄ókasa ke ni doro.

³⁴ Á d̄5 kū á z̄idaa kū ma z̄i k̄e kū ma z̄ida ɔome, akū ma p̄ó kū ó a ni ví kū ma gb̄en̄o lè.

³⁵ Má m̄áre yā s̄inda pinki ḡun à z̄i ke lán dí bà à kpá gb̄anasariden̄o. Yā kū Dikiri Yesu ò ḡ5 d̄oágu kū à p̄i gbadana p̄onna ví de gbasinala.

³⁶ Yā bire onaa gbera à k̄ute a kosoa kū n̄ gb̄e s̄inda pinkio à adua k̄e.

³⁷ N̄ wé p̄a kū wé'io n̄ pinki ò ml̄ml̄e P̄lua ò lé p̄ep̄ea.

³⁸ Yā kū à tò n̄ p̄o sira k̄u z̄sk̄5 mé à de kū à p̄i n̄ wé ni ke pla doro. Akū ò z̄ene ari gó'ite k̄inaa.

21

P̄lu tana Yurusalemu

¹ Ó k̄enar̄ma gbera o ḡe gó'iten o da z̄én o m̄i p̄e Kosua. Gu làa d̄naao o ka Rode, akū bona gwe o gē Patara.

² Gwen o gó'ite kū àten ḡe Fenisia b̄usun l̄en, akū o ḡen̄ o da z̄én.

³ Kū o Sipiru è z̄à dire, o p̄ane ɔzei óten ḡe Siria b̄usun, akū o ka Taya, gu kū ò gó'ite aso b̄ōten.

⁴ O Yesuden̄o w̄ete, akū o azuma do k̄e k̄uñwo. N̄ gb̄eken̄o ò P̄lune kū Luda Nini gb̄anao kū àsun ḡe Yurusalemuro.

⁵ Ama kū ḡr̄o p̄apa kū óni tá, o fute óten tá. Ò ḡe zewere n̄ pinki kū n̄ n̄no kū n̄ néno w̄ete kpe ari isira léa. Akū o kute ó kosoa o adua k̄e.

⁶ Kū o lé z̄ak̄sa, o ḡe gó'iten. M̄ókn̄o s̄5 ò era n̄ bea.

⁷ Bona Taya o era o da z̄én ari o ka T̄olemai. O f̄o kpá Yesuden̄o o ke k̄uñwo ḡr̄o do.

⁸ Kū gu d̄b, o fute o gē Sizaria. O gē o kipa baarunnakpari Filipi bea. Gb̄en̄o suppla kū ò n̄ sé yāno dome.

⁹ Á n̄en̄gb̄e annabin̄o ví gb̄en̄on̄ siik̄5 odi z̄a ke k̄oro.

¹⁰ O ḡr̄o pla kena gwe ḡun annabi kū òdi pin̄e Agabu b̄o Yudea b̄usun à s̄u.

¹¹ Kū à s̄u ó k̄inaa, à P̄lu utabaa s̄e à a z̄ida gb̄án̄o kū a ɔno ȳlo à pi: Lākū Luda Nini ò n̄an dí: Gb̄e kū à bà dí ví, len Yudan̄o ni a ȳi Yurusalemu ò a kpá buri p̄anden̄o le.

¹² Kū o yā pii mà, ókn̄o kū w̄etepiden̄o o k̄ute k̄e P̄lune àsun ḡe Yurusalemuro.

¹³ Akū à pi: B̄oyāi àten ɔo d̄o àteni ma n̄es̄e yakamen̄e? Ásunḡ5 ȳina ū sero. Bee tó mani ga Yurusalemu Dikiri Yesu t̄5 yāi, ma soru k̄e k̄o.

¹⁴ Kū òdi f̄5 ò a m̄ile bl̄ero, o kámma b̄o o pi: Dikiri p̄oyenyina ke.

15 Abire gbera o soru kè, akú o gè Yurusalemu.

16 Yesude kú ò kú Sizaria kenɔ gɛɛ ò kipa kúoo Sipiru gbɛ Nasɔ bea. Yesudeme a ũ zaa zĩ.

Pɔlu gɛna Yamisi gwa

17 Kú o ka Yurusalemu, Yesudenɔ ó sí kú pɔnnao.

18 Kú gu dɔ, Pɔlu gɛɛ kúoo Yamisi bea. Gbɛ zɔkɔnɔ kakarana gwe ní pínki.

19 Pɔlu fɔ kpámma, akú à yá kú Luda kè a zĩ gáí buri pándenɔ té bàbañme mámmam zéazea.

20 Kú ò yá pii mà, ò Luda sáabu kpà. Akú ò pínɛ: N yá pi gwa, ó gbɛ. Yudanɔ Yesu náani kè dúbu úgbangba, akú ní pínki kokarí ví Musa doka musu.

21 Ó mà kú nten yá da Yuda kú ò kú buri pándenɔ ténɔne ò kpe li Musa dokane, òsun t̄s̄ z̄s̄ ní nénɔnɛro òsungɔ ní futɛokarayáno kúnaro.

22 Óni ke deraa? Zaakú oni gí n suna yá mairo.

23 N ke lákú óni onne ná. Ó té gbɛnɔn siikɔ kenɔ lé kè Ludaá.

24 N ní sɛ à gɛ gbà bo á zĩdane, n ní fina bo de ò le ò mì bo, gbɛ s̄inda pínki gɔ d̄s̄ kú yá kú ò mà n musu bi yápuranlo. Oni e kú m̄ok̄n s̄s̄ ní té Musa dokai.

25 Buri pánde Yesu náanikerinɔ s̄s̄, o takada kè o óñne o zɛo ò mì kè n̄bo kú ò sa òo t̄anaaaa kú aruo kú n̄bo kútukpanasario kú pápákɛnaao.

26 Akú Pɔlu gbɛ pínɔ sɛ à tà kúnwo. Kú gu dɔ, ò gbà bò ní zĩdane, akú à gè Luda ɔnn de à gbàbogoro lé dite kú sa kú oni o ní baadinɛɛo.

Pɔlu kúna Luda ɔnn

27 Kú gbàbona goro suppla bire kà lakana, Asia bùsu Yuda kenɔ Pɔlu è Luda ɔnn. Ó té kà parigu, akú ò a kú.

28 Óten wiki lé ò pì: Isarailanɔ, à ó leo. Gbɛ dík̄ina mé àdigɔ yá da gbɛ s̄inda pínkine gu s̄inda pínkia, kú à bo ó gbɛno yá kpe kú ó dokao kú gu dík̄inao. Abire gbera à d̄okè kú Luda ɔnnwo d̄o à ḡɛn kú Girikinɔ.

29 Ó ò le kú ò Efesu gbɛ Torofimu è kú Pɔluo w̄ɛte ḡun yá yáime, akú òten da Pɔlu gè k̄áao Luda ɔn ḡumme.

30 W̄ɛte wà, gbɛno bò kú bàao zaa gu s̄inda pínkia ò sù ò Pɔlu kú Luda ɔnn ò a ḡate ò bò k̄áao. Gwe ḡɔnɔ ò Luda ɔn pii gbàno tàta.

31 Kú ò ye ò a de, yá pì baaru Romu sozanɔ gbɛ zɔkɔ k̄inaa lè, à mà Yurusalemu wà.

32 Gwe ḡɔnɔ à soza bàdenɔ sɛ kú a bàsaridenɔ, akú ò ḡɛr̄ma kú bàao. Kú gbɛno sozanɔ gbɛ zɔkɔo pìi è kú sozanɔ l̄eɛle, ò Pɔlu gbɛnaa tò.

33 Akú gbɛ zɔkɔo pìi nà Pɔlu à a kú à pì ò a yí kú m̄ok̄ak̄ɔananɔ mèn pla. À ní lá à pì: Dín gbɛ pì uu? B̄ȳ yán à kèe?

34 Akú z̄aa ḡun gbɛno ten wiki lé òten yá dok̄nɔ oro. Kú zuka dí tó gbɛ zɔkɔo pìi f̄s̄ à yá pì s̄áns̄an maro, à pì ò gè k̄áao sozanɔ bùran.

35 Kú ò kà k̄áao didikia, sozanɔ mé ò a sɛ gbɛno nanak̄ana yáí.

36 Zaakú gbɛ s̄inda pínki téi kú wikio òten pi: À a de.

Pɔlu gina kú a zĩdao

37 Kú ò ye ò gè kú Pɔluo sozanɔ bùran, akú à gbɛ zɔkɔo pìi là à pì: Īni we mà yá oñne yá? Akú à a là à pì: Ndì Giriki yá ma yá?

38 Misila gbɛ kú à fùte kú gbànadeno zĩna à gɛɛ gbárannan kú bùsuderi gbɛnɔn dúbu siik̄nɔme n úroo?

39 Pɔlu wèa à pì: Yudan ma ũ. Ó ma i Taasu, Silisia bùsumme. W̄ɛte t̄saridenlo. Ma wé k̄emma n̄ ma gba zé mà yá o gbɛnɔne.

40 À a gbà zé, akú Pɔlu zè didikia à ɔ sɛ gbɛnɔne. Kú ò ȳt̄e kítikiti, à yá óñne kú Eberu yáo à pì:

22

1 Ma gbɛno kú ma mareno, à sá kpá à ma yáze ma tera.

2 Kú ò mà àten yá oñne kú Eberu yáo, ò zè kítikiti. Akú Pɔlu pì:

3 Yudan ma ũ, ò ma i Taasu, Silisia bùsumme, akú ma k̄efen blè w̄ɛte ḡun la. Gamalieli k̄inaan ma doka kú ò dizinɔ kúna dàdan a zéa. Má ania ví Ludañe lákú á kun nà gbàra á pínki.

4 Ma wé t̄a donyí zé pì s̄érinɔa ari ní gbèkeno gaga, ma ḡogbɛ kú n̄ogbɛno kùkú ma ní kà kpésiran.

5 Sa'oriki kú gbɛ zɔk̄nɔn de ma s̄èedadenɔ ũ ní pínki. Ma takada kú ò kè Damasuku Yudanɔne sì ní ɔí, maten gè gwe mà gbɛ pínɔ kùkú mà su kúnwo Yurusalemu ò wé t̄áñma.

Pɔlu a Yesu zé sena bábannenaa

(Zīr 9:1-19, 26:12-18)

⁶ Kū má té zén, ma ka káni kū Damasukuo ifántē kà mīdangura, akū kánto gupura zókɔ̀ bò ludambe à dāmala.

⁷ Ma bo ma letē zīte, akū ma kòtoo mà ò pìmenē: Solu, Solu, à kè dera nten wé tāmāa?

⁸ Akū ma pì: Díme n ūu, Dikiri? Akū à pìmenē: Makūme Yesu Nazera kū nten wé taa ū.

⁹ Gbē kū ò kú kúmaonɔ̀ gupura pīi è, ama odi gbē kū àten yá o kúmao kòto maro.

¹⁰ Akū ma a là: Bón mani kee, Dikiri? Akū à pìmenē mà fute mà gē Damasuku. Gwen oni yā kū a dītemenē mà ke omene pínki.

¹¹ Gupura pì í gbāna tò ma wé dí gu e doro, akū ma gbēnɔ̀ ma kū ma ɔa ò gē kúmao Damasuku.

¹² Donyīri ke kú gwe kū òdi pine Anania. Àdi mì natē Luda dokanē, akūsɔ̀ Damasuku Yudanɔ̀ pínki dī a t́ nna sí.

¹³ À sù ma kīnaa à zè ma sare, akū à pìmenē: Solu ma gbē, n era n gu e. Gwe gōnɔ̀ ma wé wè, akū ma a è.

¹⁴ À pì ò dizinɔ̀ Luda mé à ma se de mà wé ke pla kū Gbē Manao mà yā ma a lén mà a ppyenyīna dō.

¹⁵ À pì manigō de a sèedade ū màgō yā kū ma è kú yā kū ma màao o gbē sīnda pínkine.

¹⁶ Akū à pì bōn maten dā dɔ̀, mà fute mà da'ite ke ma durunnanɔ̀ nī kēma kū à sīsinaao.

Pɔlu zīna buri pāndenɔ̀ kīnaa

¹⁷ Kū ma era Yurusalemu, maten adua ke Luda ɔnn, akū ma wégupu è.

¹⁸ Ma Dikiri è, à òmenē mà ke likalika mà bo Yurusalemu, zaakū gbēnɔ̀ nī yā kū maten o a musu sīro.

¹⁹ Akū ma pì Dikirine, ò dō sānsān kū madigō gē aduakekpe kū aduakekpenwo de màgō a nāanikerinɔ̀ ká kpésiran ògō n gbē.

²⁰ Kū òtēni à sèedade Sītīvī dē sō, makū má kú gwe ma ze kú a dèrinɔ̀ má n ūtanɔ̀ kūnañne.

²¹ Akū Dikiri pìmenē mà gé, áni ma zī ari buri pāndenɔ̀ kīnaa zàzà.

Pɔlu bi Romu gbēme

²² Ò sá kpà a yāi ari à gēe à kà buri pāndenɔ̀ yā piia, akū ò nà wikia ò pì: À a de! Gbē dí taka kunna zé víro!

²³ Òten wiki lé òtēni n ūtanɔ̀ kpuke òten būsutiti fā musu.

²⁴ Akū Romu sozanɔ̀ gbē zókɔ̀ pì ò gē kū Pɔluo n bŭran, ò a gbē kū flāao ari à yāpura o ò le ò yā kú òten wiki dsa a yāi ma.

²⁵ Kū òten Pɔlu ɔnɔ̀ poro de ò a yī, à pì soza bàde kú à kú gwene: Á a zé vī à Romu gbē gbē yákpatekenaa sari yá?

²⁶ Kū sozaa pì yā pii mà, à gēe à pì n gbē zókɔ̀one: Bón Ìni kee? Gbē pì bi Romu gbēme.

²⁷ Akū gbē zókɔ̀ pii sù à Pɔlu là à pì: N omene, Romu gbēme n ū yá? À wèa à pì: Ee.

²⁸ Akū gbē zókɔ̀ pii pine: Ma ɔgɔ̀ dasi kpāme, akū ma gō Romu gbē ū. Akū Pɔlu pine: Makū sō ò ma i a ūme.

²⁹ Akū gbē kú ò yei ò yā lalaa yānɔ̀ bōru kpe gōnɔ̀. Kū gbē zókɔ̀ pii dō kú Pɔlu bi Romu gbēme, vīna a kú kú à tò ò m̀ò kàa yāi.

Yuda gbanadenɔ̀ yákpatekena kú Pɔluo

³⁰ A gu dō kú gbē zókɔ̀ pì ye à yā kú Yudanɔ̀ sùo sānsān ma, à m̀ò pòroa, akū à sa'orikinɔ̀ kú Yuda gbānadenɔ̀ kākara à sù kú Pɔluo n are.

23

¹ Pɔlu wé pè gbānadenɔ̀ a pì: Ma gbēnɔ̀, yáke teni ma swé vī Luda arero ari kú a gbārao.

² Akū sa'oriki Anania ò a dogarinone ò a lé a léa.

³ Akū Pɔlu pine: Luda n lé se, bisásiri kaka né. N vutena nten yákpate ke kúmao doka musu, akū m̀okón sō n bo a kpe, n pì ò ma lé.

⁴ Akū dogari pinɔ̀ pì: M̀okōmme nten Luda sa'oriki sōsō le yá?

⁵ Pɔlu pì: Gbēnɔ̀, má dō sa'orikinlo, zaakū ò kè Luda yān ò pì òsun ó būsuo gbānade t́ vāni sīro.

⁶ Pɔlu dō kú gbānade pinɔ̀ gbēkenɔ̀ bi Sadusinome, n gbēkenɔ̀ sō Farisinɔ̀, akū à ònne gbāngbān: Ma gbēnɔ̀, Farisin ma ū, Farisinɔ̀ néen ma ū. Gēnɔ̀ vuna tāmāa kú má vī yāin àten yákpate ke kúmao.

⁷ Kú à yā pii ò, Farisinɔ̀ kú Sadusinɔ̀ fute kú kōo kú lékpakšao, akū kšakararinɔ̀ kpāate leu pla.

⁸ Sadusinŏ dì pi gèno dì vuro, akūsŏ malaikanŏ kŭ nininŏ kunlo. Farisinŏ sŏ ò zè kŭ yā pìnŏo pínki.

⁹ Ò zuka gbāna kà n̄ té, akŭ Farisi kŭ òdi doka dañne kenŏ fŭte kŭ lèkpakŏa gbānao ò pi: Ódi yā vāni ke le gbē diaro. Tó nini ke malaika mé à yā òne sŏ bi?

¹⁰ Kŭ lèkpakŏa kè gbāna, sozanŏ gbē zŏkŏ ten vīna ma de gbēno sún Pŏlu ke yákiyakiro yāi, akŭ à ò a sozanŏne ò kipa ò gē n̄ té ò a kŭ ò gé káao n̄ bŭran.

¹¹ Zī birea gwāani Dikiri bŏ ò sŭ Pŏlua à pi: N̄ laakari kpáte! Lákŭ n̄ ma yā ò Yurusalemu la nà, séde n̄ ò Romu dŏ.

Lèkpakŭsŭna Pŏlŭi

¹² Kŭ gu dŏ, Yuda kenŏ kàkara asiri gŭn ò la dà ò pi oni pŏ blero oni í miro ari ò gé Pŏlu deo.

¹³ Lèkpakŭsŭrii pìnŏ de gbēnon buplala.

¹⁴ Ò gèe sa'orikinŏ kŭ gbē zŏkŏnŏ kīnaa ò piñne: O si kŭ Ludao o pi tó ódi Pŏlu deŏ, tó o pŏ blè, Luda láari bowá.

¹⁵ Ákŏnŏ kŭ gbānadenŏ á pínki à gé à o sozanŏ gbē zŏkŏne à suáre kŭ Pŏluo lákŭ ò pi á ye à a yānŏ tàasi ká tera de a káakupŏla bà. Ókŏnŏ sŏ ónigŏ kŭ soru gŭn ò a de zén ari àgŏ gé ká la.

¹⁶ Kŭ Pŏlu dáre négŏgbē n̄ yā kŭ ò gŏgŏo pii mà, akŭ à gèe à gèe sozanŏ bŭran à ò Pŏlune.

¹⁷ Akŭ Pŏlu soza bàde sisi à pine: N̄ gé kŭ kefenna dio á gbē zŏkŏ kīnaa, zaakŭ à ye à baaru ke kpáne.

¹⁸ Akŭ à a sè à gèe káao n̄ gbē zŏkŏ kīnaa à pi: Pŏlu kŭ ò a dà kpén ma sisi à kúte kèmene mà su n̄ kīnaa kŭ kefenna dio. Á yáke ví à ye à onne.

¹⁹ Akŭ gbē zŏkŏo pii kefenna pii kŭ a ɔa à gèe káao gukpadŏ n̄ pla, akŭ à a là à pi: Bŏ yān n̄ ví n̄ òmenee?

²⁰ Akŭ à pi: Yudanŏ mé ò lè kpákŭsŭ, ò ye ò kúte kenne n̄ su kŭ Pŏluo n̄ gbānadenŏne zia, lákŭ ò pi ò ye ò a yā gwa tera de a káakupŏla bà.

²¹ N̄sun weñero, zaakŭ n̄ gbēno teni a dá zén ò de gbēnon buplala. Ò la dà ò pi oni pŏ blero oni í miro ari ò gé a deo. Ò soru kè kŏ, n̄ yān n̄ sá dŏi.

²² Gbē zŏkŏo pii pi kefenna piñne: N̄sun tó gbēke dŏ kŭ n̄ òmenero. Akŭ à a gbàre.

Pŏlu gbarena Sizaria

²³ Akŭ à soza bàde gbēnon planŏ sisi à piñne: À o soza fēnedade gbēnon wàa donŏne ò soru ke ò gé Sizaria ɔkŏsi úblegŏo kŭ sŏde gbēnon baaakŏ akurino kŭ sáride gbēnon wàa donŏ.

²⁴ Á sŏ yā keke Pŏlune à dia à géo bŭsu gbē zŏkŏ Felisi kīnaa aafia.

²⁵ Akŭ à takada kène à pi:

²⁶ Bŭsu gbē zŏkŏ Felisi, makŭ Kalaudiu Lisia ma takada díkīna kèenne ma fŏ kpámma.

²⁷ Yudanŏ mé ò gbē díkīna kŭ ò ye ò a de. Kŭ ma a dŏ Romu gbē ũ, akŭ ma ge kŭ sozanŏ ma a símma.

²⁸ Kŭ má ye mà a taari kŭ ò lèa ma, ma a sè ma ge káao n̄ yákpatekerino kīnaa.

²⁹ Gwen ma dŏn kŭ taari kŭ ò lèa bi n̄ doka yáme, adi yā kŭ à kà ò a de ke ò a da kpésiran kero.

³⁰ Kŭ ò lè kpákŭsŭi, ò a yā kpāni kèmene, akŭ ma a gbàremma gŏnŏ ma ò yadenŏne ò gé kŭ a yāo n̄ kīnaa gwe.

³¹ Akŭ sozanŏ kè lákŭ ò òrine nà ò Pŏlu sè ò gèe káao Antipatari gwāani.

³² Kŭ gu dŏ, soza kŭ òten taa ò gèsee pìnŏ Pŏlu nà sŏdenŏne n̄ ɔi ò do káao are, akŭ ò èra ò tà n̄ bŭran.

³³ Kŭ sŏdenŏ kà Sizaria, ò takada pii kpà bŭsu gbē zŏkŏo piia, akŭ ò Pŏlu nàne a ɔi.

³⁴ Bŭsu gbē zŏkŏo pi takada pi kyó kè, akŭ à Pŏlu là bŭsu kŭ à bŏn. À mà kŭ Silisia bŭsuun à bŏn,

³⁵ akŭ à pine: Tó gbē kŭ ò yā ví kŭnwŏnŏ sŭ, mani ma lákŭ oni ò nà. Akŭ à pi ògŏ a dákpá Herŏdu kipakia.

24

Yudanŏ Pŏlu káarakpanaa

¹ Gŏro ɔɔro gbera sa'oriki Anania sŭ Sizaria kŭ gbē zŏkŏ kenŏ kŭ dokadŏri kŭ òdi pine Tetuluo. Ò sŭ Pŏlu káara kpá bŭsu gbē zŏkŏ kīnaa.

² Kŭ ò Pŏlu sisi, Tetulu fŭte àten yā daala à pi: Felisi, kŭ n̄ arubarikaao ó bŭsu katena aafia. N̄ zia laasunlena mé à ó bŭsuu kè mana.

³ Ódi n̄ tŏ nna sí ògŏ n̄ sáabu kpá gu sīnda pínkin gŏro sīnda pínki.

⁴ Kŭ má ye mà n̄ yā gágaro, mani wé kemma n̄ sŭru ke kŭoo n̄ ó yā fitinna dí ma.

⁵ O è kù gbē pi bi guderiime. Àdi yàkete da Yudano té andunia gūn pínki, à de donyīze éke kù òdi n̄ sísi Nazeraden̄ don'arede ū.

⁶ À ye se à Luda ɔn gbà lé, akū o a kù.

⁷⁻⁸ Tó n̄ à lala n̄ zīda, ìni taari kù ó lèa yàpura d̄s.

⁹ Akū Yudano yā'ì kàra ò pi len yā pino de le.

Pɔlu gina kù a zīdao Felisi are

¹⁰ Akū b̄usu gbē z̄sk̄ɔ p̄i m̄i kè dékū Pɔlune de à yā o. Akū Pɔlu pi: Lákū má n̄ d̄s yákpatekeri ū b̄usu dí gūn a wē dasi kè, a yāi mateni ma mibona yā o ma laakariia.

¹¹ Tó n̄ gbēka, oni onne kù ma gena Yurusalemu mà donyī ke de ḡɔɔ kuri awēplalaro.

¹² Odi ma e maten lékpak̄sa ke kù gbēkeo Luda ɔnnlo. Odi ma e maten yàkete da aduakekp̄eno gūn ke wēte gūnlo.

¹³ Gbē pino ni f̄s ò taari kù ò lèma sēdade lennero.

¹⁴ Ma si kù zé kù òten sísi donyīze éke p̄i gūnn maten do ó dizino Ludai. Má yā kù ò kè Musa doka gūn kù annabino takadano náanikena pínki.

¹⁵ Ma wé d̄s Ludai lán m̄ók̄ɔn̄ bà, kù gbē manano kù gbē vānino ni vu n̄ pínki.

¹⁶ A yā mé à tò madiḡs mà zīda toto ḡɔɔ sīnda pínki de ma swē sūnḡs vī Luda are ke bisāsiri arero.

¹⁷ Ma wēkena kù ma b̄usuuo gbera ma era ma su ma ɔ dàrima ma sa ò

¹⁸ Luda ɔnn. Kù maten sa o ma gbābonaa gbera, akū ò ma le gwe. Mádi gbēno kákararo, yàkete kunlo.

¹⁹ Asia b̄usu Yuda kenome yādeno ū. Séde ò su ò yā bo k̄s lén n̄ kīnaa.

²⁰ Tó lenlo, òn̄ tò gbē kù ò kù lano dà kù ò lèma ḡɔɔ kù ò yákpate kè k̄umao o.

²¹ Sé yā m̄en̄ do kù ma òn̄ne kù koto gbānao, ḡeno vuna yā musun òten yákpate ke k̄umao.

²² Felisi Yesu zé bok̄otena d̄s, akū à lá kù Yudano yāla à pi: Tó sozano gbē z̄sk̄ Lisia sù, mani á yā m̄i deáre.

²³ À ò soza bàdene áḡs Pɔlu dákpa, ama à a gba zé à ìam pá, à tó a gbēno kpái.

Pɔlu kunna kpésiran Sizaria

²⁴ Ḡɔɔ pla gbera Felisi sù kù a Yuda nanao kù òdi pine Durusilao. À Pɔlu sisi, akū à Kirisi Yesu náanikena yā màa.

²⁵ Pɔlu ten yā o manakenaa musu kù zīdakūnad̄snaao kù yákpatekena kù àten suo, akū vīna Felisi kù à pi: N̄ fute ò tá ḡi. Ḡɔɔ kù ma ɔ lè mani era mà n̄ sísi.

²⁶ Àten wé d̄s Pɔlu kù ani gusaregba daareme, akū adiḡs a sísi ḡen̄ baaak̄s à su f̄ai bo k̄aao.

²⁷ Kù à kè wē pla, P̄s̄īu Fesutu v̄ute Felisi ḡene ū. Kù Felisi ye áḡs nna kù Yudano yāi, akū à Pɔlu tò dana kpésiran.

25

Pɔlu zè kù gena Siza kīnaao

¹ Fesutu vutena kpatan ḡɔɔ aak̄s gbera à f̄ute Sizaria à ḡe Yurusalemu.

² Gwen sa'orikin̄o kù Yuda gbānadeno sù a Kīnaa ò f̄ute kù Pɔlu yāo. Ó wé k̄ea

³ à s̄uru ke à tó Pɔlu su Yurusalemu. Zaakū ò z̄e ò tankute kpákpane z̄en ò a dem̄e.

⁴ Akū Fesutu piñne: Pɔlu kù kpésiran Sizaria, makū s̄s mani tá gwe tera.

⁵ Á gbānade ken̄o su ò gé k̄umao. Tó à yā vāni k̄eme, áni o.

⁶ Fesutu kè k̄ūnwo lán ḡɔɔ s̄raak̄s ke ḡɔɔ kuri taka bà, akū à era à tà Sizaria. Kù gu d̄s, à v̄ute a tintinnwa à pi ò m̄s kù Pɔluo.

⁷ Kù ò sù k̄aao, Yuda kù ò b̄o Yurusalemuno likai, akū ò yā z̄sk̄ kù odi f̄s ò a sēdade l̄eron̄o dia dasidasi.

⁸ Pɔlu zè kù a zīdao à pi: Mádi taari ke Yudano doka ke Luda ɔnnnero, ke Siza.

⁹ Fesutu ten wete áḡs nna kù Yudano, akū à Pɔlu là à pi: Ìni we ò gé Yurusalemu de mà yákpate ke k̄ūnwo gwe yā d̄ino musu yá?

¹⁰ Pɔlu pi: Siza doka kù à kù ò yákpate keomene aren má zen la. Mádi taari ke Yuda kenero lákū m̄ók̄ɔn̄ n̄ d̄s s̄ans̄an̄ n̄a.

¹¹ Tó ma taari kù à kà ò ma de kè, maten gí mà garo. Ama lákū mádi yā kù gbē d̄ino ten o ma musu ke kero n̄a, gbēke zé vī à ma kpár̄im̄aro. Gena Siza kīnaan ma z̄eo.

¹² Kù Fesutu lé kpákúsū kù a gbēno à pi: Kù Sizame n̄ z̄eo, a kīnaan ìni ḡén.

Gena kù Pɔluo kīna Agaripa kù Benisio are

¹³ Ḡɔɔ pla gbera kīna Agaripa kù Benisio sù Sizaria de ò f̄s kpá Fesutua.

¹⁴ Kù òten ḡɔɔ pla ke gwe yāi, Fesutu b̄o kù Pɔlu yāo kīna piñne à pi: Ḡs̄gbē ke kù la kù Felisi a tò da kpésiran.

¹⁵ Kū ma gē Yurusalemu, sa'orikinŋ kū Yuda gbē zŋkŋnŋ sùmēne kū a yāo ò pì mà sùru ke mà yā daala.

¹⁶ Ma pīrīne tó gbē kū ò sù kū a yāo dí zé le à kŋ e kū gbē kū ò yā vī lēlēnŋ à yā wènrmaro, ókŋnŋ Romudēnŋ odì a kpám̄maro.

¹⁷ Kū ò su la lēle, mádi zezero. Kū gu dŋ gŋnŋ, akū ma vute ma tintinnwa ma pì ò mōmēne kū adeo.

¹⁸ Gbē kū ò taari lēaa pīnŋ yā ò, odi yā vāni kū maten kpákpa ò a musuro.

¹⁹ Ò yākete vī káao n̄ donyīze yā musu kū gŋgbē kū òdi pine Yesu yāo. À gà, akū Pŋlu zè kū a kunna wèndin yāo.

²⁰ Ma bidì kē yā pì zé dŋnaaa, akū ma a là tó à ye à gé Yurusalemu ò yā pì gŋgŋne gwe.

²¹ Akū Pŋlu pì Romu kīnan a zeo ògŋ a kūna. Akū ma pì ògŋ a dákpa ari màgŋ gé a gbare Sizaa.

²² Akū Agaripa pì Fesutune: Má ye mà gbē pì yā ma ma zīda. Akū Fesutu pì: Īni yā ma a lēn zia.

²³ Kū gu dŋ Agaripa kū Benisio sù kū gakuri zŋkŋnŋ, akū ò gē kŋkakarakekpen kū soza gbē zŋkŋnŋ kū wēte gbē bēeredēnŋ. Kū Fesutu yā ò, ò sù kū Pŋluo.

²⁴ Akū Fesutu pì: Kí Agaripa kū ákŋnŋ kū á kú kūoo lanŋ pínki, a gbē dí è yā? Yuda kū ò kú Yurusalemunŋ kū gu dīnŋ n̄ pínki gbē pì yā sè ò sùoma, òten wiki léma ò pì à mana àgŋ kun doro.

²⁵ Makū sŋ, mádi e à yāke kē kū à kà ò a dero, akū lákū à zè kū Sizao nà, ma zeo mà a gbarēa.

²⁶ Mádi yā pì gbá dŋ gbasā mà takada kē kīnanē a yā musuro. A yā mé à tò ma su káao á arē, atēnsa mŋkŋn kīna Agaripa, de yálanāaa gbera mà yā le mà kē.

²⁷ Zaakū purusuna gbarēmmāna taari kū ò lēa sānsān onaa sari zé vī ma kīnaaro.

26

Pŋlu a zīda yā bŋkŋtena kīna Agaripa arē

¹ Akū Agaripa pì Pŋlune: N̄ zé vī n̄ n̄ yā ò. Akū Pŋlu ŋ sè à a zīda yā bŋkŋte à pì:

² Kí Agaripa, ma è ma mīnna kē, kū ma lē mateni ma zīda yā bŋkŋte n̄ arē gbāra taari kū Yudanŋ dima pínki yā musu.

³ Atēnsa kū n̄ Yudanŋ futeokarayā dŋ pínki kū n̄ yāketenŋ. Abire yāi ma wé kēmma n̄ ma yā dí mamēne.

⁴ Yudanŋ ma kunna dŋ zaa ma né fiti zī naana zaa ma būsun ari Yurusalemu.

⁵ Ò ma dŋ à gi kē. Tó ò yei, oni fŋ ò ò kú má kú ó donyīrinŋ gā kū à gbāna kū Luda yāo kū òdi pì Farisinŋ té.

⁶ Tera sà òten yākpatē ke kūmao kū ma wé dŋ lé kū Luda sè ò dizinŋnēēi yāi.

⁷ Ó buri mēn kuri awēsp̄lanŋ digŋ do Ludai fānantē kū gwāanio wédŋna lésēna dokŋnŋ piīi. Kí, támaa pì yāin Yudanŋ fūtemai.

⁸ Bŋyāin Luda gēnŋ vunaa kēāre yāzesari ū sēe?

⁹ Makū sŋ yā, ma zeo kū yā kū ani bo Yesu Nazera kpe pínkin manigŋ ke.

¹⁰ Len ma kē le Yurusalemu. Sa'orikinŋ ma gba zé, akū ma Luda gbēnŋ kà kpésiran dasi. Tó òteni n̄ dede sŋ, ma lé digŋ kú a gūmme.

¹¹ Madigŋ gé aduakekpe kū aduakekpeo gēn baaakŋ, màgŋ wé tānma mà gā narūma de ò ledi kpá Yesui. Ma pŋ fēnānyī, akū madì gé wari dŋm̄ma ari buri pānde wētēnŋ.

Pŋlu a Yesu zé sena ya' onaa

(Zīr 9:1-19, 22:6-16)

¹² Abire yāi maten gé Damasuku kū doka kū sa'orikinŋ ma gbarēooo.

¹³ Kīna, kú má té zén kū ifantēo di midangura, ma gupura è à bŋ ludambe à damala kū ma gbēnŋ, à pāsī de ifantēla.

¹⁴ O letē zīte ó pínki, akū ma kŋtoo mà ò òmēne kū Eberu yāo ò pì: Solu, Solu, à kē dera nten wé támaa? Lēzŋna kū gbáo kyate sari ten wari dŋmma fá!

¹⁵ Ma pi: Dime n̄ ūu, Dikiri? Akū Dikiri pì: Makūme Yesu kū nten wé taa ū.

¹⁶ N̄ fute n̄ ze. Ma bo ma summa de mà n̄ sé ma zikeri ūme, ñgŋ de yā kū n̄ è kū yā kū mani mŋnneoo sēedade ū.

¹⁷ Mani n̄ sura ba Yudanŋ ŋī kū buri pāndenŋ. Mani n̄ zīrīma

¹⁸ de n̄ n̄ wé kēnne, ò kpe li gusiranē ò arē dŋ gupuraa, ò bo Setan gbānan ò gē Luda pŋn, de n̄ durunanŋ le à kēnma, n̄ baka gŋ kú kū Luda gbēnŋ ma nāanikēna yāi.

Pŋlu zīkēna Yesune

¹⁹ Kí Agaripa, akū mé à tò mádi gí ludambe gbē kū à bŋ à sūma yāiro.

²⁰ Ma waazi kē Damasuku gīa kū Yurusalemuo, akū ma kē Yudea būsū gu sīnda pínkia kū buri pāndeno kīnaao. Ma óñe ò nēse lite ò are dō Ludaa, ò yā kū ani tó ò dō kū ò nēsee lite ke.

²¹ Abire yāin Yudanō ma kū Luda onn, ò ye ò ma de.

²² Luda kpányīn má kunwo ari kū a gbārao, akū má zena a sèedade ū né fīti gbē zōkōnōne nī pínki. Madī yā pānde oro, sé yā kū annabinō kū Musao ò à ke baasiro.

²³ Ò pì Arumasihu ni wari le, àkū mé ani fute bona gan káaku à gupura yā o Yudanōne kū buri pāndeno.

²⁴ Kū Pōlu teni a zīda yā bokote le, Fesutu wiki dōa à pì: Īa kāmman yā Pōlu? N dōna zōkō mé àteni n mī lite.

²⁵ Akū Pōlu pì: Īa dí kámaro, gbē bèere de Fesutu. Yāzeden maten o, akūsō yāpurame.

²⁶ Kī, lākū nī yā birenō dō nā mani fō mà yā onne sūsū vīna sari. Má dō kū a ke dí ke n mī kpero, zaakū yā pì bi gukpado yānlo.

²⁷ Kī Agaripa, n yā kū annabinō òo sī yā? Má dō kū n sī.

²⁸ Akū Agaripa pì Pōlune: Gōrō fīti dí lēn nten da ĩni fō n ma lite mà gō Yesude ūn yā?

²⁹ Pōlu pì: Bee tera ke gikena má yei, tó Luda wē. Adi ke ndonlo, kū gbē kū òteni ma yā ma gbāranō nī pínki, ò gō lākū má de nā mòkakōana dīnō baasi.

³⁰ Akū kīna pì kū būsū gbē zōkōnō kū Benisio fūte kū gbē kū ò kakarana gweno.

³¹ Kū ò bōte, òten o'okōne: Gbē pì dí yā kū à kà ò a de ke ò a da kpésiran kero.

³² Akū Agaripa pì Fesutune: Tó gbē pì dí ze kū gena Siza kīnaao yāro, de óni fō ò a gbare.

27

Genā kū Pōluo Romu gó'ite gūn

¹ Kū ò zēo ò da Itali zén, akū ò Pōlu kū purusuna kpara kenō nā soza bàde kū òdi pine Yuliune a oī. À de soza gā kū òdi pì Siza sozanō don'arēdenō do ū.

² O gē gó'ite kū à bō Adaramitiumu gūn, àten bōte kū Asia būsū wētenō, akū ò da zén. Masedonia būsū gbē Arisitaku Tesalonika kú kūoo.

³ Kū gu dō o ka Sidō. Yuliu Pōlu kūna kū nēsēdo, akū à a gbà zé à gé a gbēnō gwa, de ò kpái.

⁴ Kū ò bo gwe, o ka í dagura. Kū ĩa ten daóle yāi, akū ò do Sipiru būsūu kpe kpa.

⁵ Tāa'ona ísira dagura ò do Silisia kū Pamfilia būsūnō, akū ò ka Mira, Lisia būsūn.

⁶ Gwen soza bàde pì Alesandaria gó'ite kū àten gé Itali lēn, akū à ó kán.

⁷ Gōrō kenō gūn ó tá būsā. O oī kà ari o ka Sinidu léa. Kū ĩa dí wewere ò gé sūsuro, o pāne o bo Kereti būsū kpe kpa Salamōne sare.

⁸ Osikanaa gūn òten pā Keretine, akū ò ka gu kū òdi pì Gódōki Manan. A káni kū wēte kū òdi pì Laseao.

⁹ Lākū ò gūi kē zén nā, ó gena are gō kari yā ū, zaakū Yudanō léyīgōrō gē kō. A yā mé à tò Pōlu lé dāmma

¹⁰ à pì: Gbēnō, ma è tá dí nī su kū ásarū zōkōnō kū kisira. Adi ke gó pì kū a asonō adonlo, kū ókōnōme se.

¹¹ Ama soza bàde gódōdōri kū gódeo yā sī de Pōlu pōla.

¹² Gu pì mana ò gó don ò bunsire blenlo, akū gbēnō zē dasi kū ò era ò da zén ò tá. Ò ye ò ká Fenisi, wēte kū à kū Kereti ifálete kpa, tó ani sí ke ò bunsire ble gwe.

Zāgā'īa futena ísira

¹³ Kū ĩa buse fūte gēnōmidōki kpa, òten da ò fō ò nī poyeina kemē. Akū ò nī gó pōro ò dà zén òten pā Keretine kánikáni.

¹⁴ Adi gī kero zāgā'īa gbāna kū òdi pì ĩa pāsī bō Kereti kpi kpa.

¹⁵ À gó lite, ódi fō ò are dōa dorō, akū ò gō téi.

¹⁶ Kū à ó kpá luan fītinna kū òdi pì Kodai, à kēwá sàna fīti. Osikanaa gūn ò ó gó fītinna surababō lē ò kù gwe.

¹⁷ Kū ò sē ò gēo gó zōkōnō gūn, akū ò kēke ò bàa dō gó zōkōnō pīa. Kū òten vīna ke Libia būsū í sārara gēnane yāi, akū ò gó kúra gbàre ĩn ò gō téi.

¹⁸ Kū gu dō, lākū zāgā'īa kpé àteni ò gó yīpayīpa gbāngbān nā, akū ò nā asonō zuzunaa í gūn.

¹⁹ A gōrō aakōde zī ò nī gó zīkebōnō bōte ò kōte nī zīda.

²⁰ À kà gōrō ūgbangba ifāntē kū susunenō dí boro, ĩa pāsī pīi kū legūo dí kpátero. Surabana tāmāa kū ó vī yā lākawá pínki.

²¹ O gōrō pla kē ódi le ò pō blēro, akū Pōlu fūte à pīnne: Gbēnō, tó a ma yā māmē yā, de ódi fute Kereti, kisira kū ásarū dīnō gbasa à ó léro.

²² Ari tera maten lé daáwa à laakari kpáte! Á gbēke ni garo, sé gó pīi yaka.

²³ Gīa gwāani Luda kū má de a pō ū maten doi malaika bō à sūma

24 à pi: Ñsun vīna kero, Pɔlu. Séde ñ Siza are le. Luda gbē kù ò kù kúńwo gó gūnnɔ bònne aafia ñ pínki.

25 A yá mé à tò gbēnɔ, à laakari kpáte! Má Luda náani vī kù ani ke lákù à òmène nà.

26 Séde ò ká luan ke í sàran.

27 A gɔɔ gēro donsaride zī gwāani ía pásī pi teni ó gáte Adariatiki íla ari tera. Akù lizándò gó gbēnɔ ten da o ka káni kù í baraome.

28 Akù ò bà ílogwabɔɔ gbàre ín, ò è gásákuru basiikɔ. Kù à kè saa fiti ò gbàre dɔ, ò lè à lòkotoo kà gásákuru baaakɔ.

29 Òten kpána gbèla vīna ke, akù ò kúra mèn siikɔ gbàre gó pòrɔ kpe, akù òten adua ke de gu dɔńma.

30 Gó gbēnɔ ten zé wete ò bɔte gó gūn ò bàa lé, akù òten gó surababɔɔ pìi kipa ò da íla, òten ke lákù ò ye ò kúranɔ gbàre gó are bà.

31 Akù Pɔlu pì soza bàdene kù à bàsaridenɔ: Tó gbē birenɔ dí gɔ gó gūnlo, áni fɔ à boro.

32 Akù sozanɔ gó surababɔɔ bànnɔ zɔzɔ ò tò à lète ín.

33 Kù gu ye à dɔ, Pɔlu kúte kèńne ñ pínki ò pɔ ble à pi: A gɔɔ gēro donsarín gbàra a gɔ lokona pɔble sari.

34 Maten kúte kéáre à pɔ ble de à gbána le à bo aafia. Bee á miká mèn do ni létéro.

35 Pɔlu yá bire onaa gbèra à burodii sè à Luda sáabu kpà gbē sīnda pínki wára, akù à è àten só.

36 Ñ gbē sīnda pínki laakaríi kpáte, akù ò pɔ blè sà.

37 Ókɔnɔ kù ó kù gó gūnnɔ ó pínki o ka gbēnɔn wàa do kpé baaakɔ akuri awesuddo.

38 Kù ò pɔ blè ò ká, ò pɔblewe bɔte ò kà ín, de gó le à ke futa yáí.

Gó'ite yakanaa

39 Kù gu dɔ, ò sísíaa lè odi dɔro. Kù ò luankore è kù búsú'atē sàraao, akù ò zèò ò gé kù góo í sàran gwe, tó oni fɔ.

40 Ò kúranɔ pòro ò dà í gūn, akù ò báli góɔɔɔɔɔnɔ bàa pòro gūnnɔ. Ò gó are biza pòro íane, akù ò mii pè gu sàraa píia.

41 Akù ò sù búsú'atēn dōnaa sari, akù gó zè gwe. Búsú'atē pì gó are kù gíngin adi fɔ à yīgáro, akù ískená kù àten káka kù gbánao ten gó pòrɔ kpe yaka.

42 Sozanɔ zèò ò purusunannɔ dede, de ñ gbēke sún í kpá ò pitím̄maro yáí.

43 Ama soza bàde ye à Pɔlu m̄ sí, akù à gínne ò ñ poyeina ke. À pì íkparinnɔ dońne are ò kusi ía ò bikù,

44 gbē kparannɔ gɔ té ñ kpe lí lèketenɔ ke gó kasonɔ musu. Len gbē sīnda pínki í bara lè aafia le.

28

Pɔlu kunna Malata luan

1 Kù o í bara lè aafia, o mà luan pì tɔn Malata.

2 Bedenɔ ó sí kù yenyo manamana. Ò gbánake kpáwái, ò té sàa lèwère, zaakù legū nà manaaa, akù ía bɔte.

3 Pɔlu yàka kete kàkara à sù àten ká tén, pitiko kù a gūn. Kù té puusu a pà, à bò à Pɔlu sò a ɔa.

4 Kù bedenɔ mlèe pìi è dɔ a ɔa, ò pikɔne: Gbē bire bi gbēderiime yápura. Bee kù à bikù í bara aafia, yápura dí wene àgɔ kunlo.

5 Ama Pɔlu mlèe pìi gbàke à dà tén, adi pɔke kenero.

6 Gbēnɔ wé doi kù a ɔ ni ká à léte à ga gwe gūnnɔme. Kù à gūi kè, ò è pɔke dí a lero, akù ò lé lite ò pì, gbē pì bi tána zɔkɔ keme.

7 Gu pìi saren luan gbē zɔkɔ kù òdi pine Publiu be kunwa. À ó díte gɔɔ aakɔ à nibɔkenaa kèwère kù yenyo.

8 Publiu de wútèna kù mēwánao àten bàdubádu ke. Akù Pɔlu gè à kīnaa à adua kène, à ɔ nàa à a wèrekɔa.

9 Kù à kè le, luan pì gyàre kparannɔ sù a kīnaa, akù ò wèrekɔa se.

10 Ò ó kpe tà manamana. Kù óten tá, ò zànaa kèwère dɔ.

Pɔlu kana Romu

11 Ó kunna luan pìi gūn m̄ aakɔ gbèra o gè gó'ite kù à bunsire blè gwen o da zén. Gó pìi bò Alesandaria ò sika tãnanɔ sèedaa kèa.

12 Kù o ka Sirakusí, o gɔɔ aakɔ kè gwe.

¹³ Bona gwe o do í léi ari o gē káo Rēgiumu. Kū gu dō ĩa bō gènōmidōki kpa, a gōrō pladen o ka Putēōli.

¹⁴ Wētē pìi gūnn o Yesudenō lèn. Ò pì ò sùru kē ò azuma do kē kúnwo. O kè le, akū o da Romu zén.

¹⁵ Romu Yesudenō ó baaruu mà, akū ò sù daóle. Gbēkenō ó lé Apiu Eten, gbēkenō sō gu kū òdi pì Kipakimēn'aakōn. Kū Pōlu n̄ é, à Luda sáabu kpà a laakarīi kpàtē.

Pōlu waazikēna Romu

¹⁶ Kū o ka Romu, ò Pōlu gbà zé àgō kun adona kū soza kū anigō a dākpāo.

¹⁷ Gōrō aakō gbera Pōlu Yuda gbē zōkōnō sisi. Kū ò kākara, à pìnnē: Ma gbēnō, madi zā Yudanōne yākearo. Madi bo ó dizinō futēokarayāke kpēro, akū ò ma kū Yurusalēmu ò ma kpa Romudenōa.

¹⁸ Ò ma lala yāi odi yāke le ma musu kū à kà ò ma dero, akū ò ye ò ma gbare.

¹⁹ Akū Yudanō bō ma kpe. Tilasi ma ze kū gena Siza kīnaa, adi kē má yā vī kū ma būsū gbēnōlo.

²⁰ A yā mé à tò ma á gbēka, de ò kō e mà yā o kááo, zaakū gbē kū Isarailanō wé dōi yāin ò mō dí kāmāi.

²¹ Akū ò pīnc: Ódi takada ke le à bō Yudea būsūn n yā musuro. Ó gbēke sō adi bo gwe à sūwēre kū n baaru vānīoro.

²² O è à mana ò yā kū n̄ vī ma n lén, zaakū o mà òdi donyīze pì vāni bo gu sīnda pīnkīame.

²³ Ò gōrō ditekōnē kū Pōluo, akū ò sù a kīnaa on kū à kīpan dasidasi. À ye ò a yāze dō Yesu yā musu, akū à nà Musa dokaa kū annabinō yānō, à kpata kū à bō Luda kīnaa yā ònē à bōkōtēnē zaa kōnkō ari okōsi.

²⁴ Gbēkenō yā kū àten onō zé lè, ama gbēkenō gi.

²⁵ Kū òten kēkōa kū lékpakōao, Pōlu yā mēn do kàrañne à pì: Yā kū Luda Nini dà annabi Isayane à ò á dizinōne bi yāpurame, kū à pì:

²⁶ N̄ gé ò o gbē kùnōne,
onigō sá kpá yākemanaa sari,
onigō gu gwa yāke'ena sari.

²⁷ Ò nēse vīro de òsun òndō kūro yāi,
n̄ sá gbāna de òsun yā maro yāi,
n̄ wé kukurena de òsun gu ero yāi,
zaakū ò ye ò are dōma mà n̄ gba aafiaro.

²⁸⁻²⁹ A yā mé à tò, àgō dō kū Luda gbēnō zī kū surabana yāo buri pāndenōa. Mōkōnōme oni sí.

³⁰ Pōlu kē kpé kū àten fīna bo gūn wē pla mámmam. Àdigō gbē kū òdi su fāai bo káaonō kū òplapla n̄ pīnki.

³¹ À kpata kū à bō Luda kīnaa yā waazi kēñne à Dikiri Yesu Kīrisi yā dàñne kū laakarīio kpata, gbēke dí kpānēro.

ROMUDENŊ

Gbē sīnda pínki bi durunnakeriime 1:1-3:20

Lákū Luda dì tò yá bo kúńwo nna nà 3:21-4:25

Kunna gbē dufunŋ ù Kirisi gūn 5:1-8:39

Yá kú Luda ten wete Isarailanŋ musu 9:1-11:36

Yesudenŋ yákenaa 12:1-15:13

Pɔlu fɔkɔpammanaa 15:14-16:27

Pɔlu fɔkɔpana Romudenŋa

¹ Makū Pɔlu, Kirisi Yesu zòbleri, Luda ma sisi à ma díte a z̄iri ù, baaru nna

² kú à gínake à a lé sè a annabinŋne ò kè a yán kpàri ù.

³⁻⁴ ANé Yesu Kirisi ó Dikiri yáme baaru nna pi ù. A bisásirike gūn à bò Dauda buri gümme. A ludaninike gūn a bona gan mé à m̀wewere kú gbánao kú Luda Néme a ù.

⁵ Kirisi ma gba zé màgò de a z̄iri ù buri sīnda pínkine, de ò le ò a náani ke ò gò a yámarinŋ ù, de à t̄ó bo.

⁶ Á kú gbē kú Yesu Kirisi n̄ sisi à n̄ sénŋ té se.

⁷ Ma takada díkīna kèáre, ákōnŋ Romude kú Luda yeái à á sisi a gò a gbēnŋ ù pínki. Luda ó De kú Dikiri Yesu Kirisio gbēke keáre, à á gba aafia.

⁸ Káaku gīa ma Luda sáabu kè Yesu Kirisi gāi á pínki yá musu, kú á ludanaanikenaa dà anduniala pínki yāi.

⁹ Tó maten adua ke gɔɔ sīnda pínki, á yá dì sāmaguro. Ludame ma sèedade ù. Àpiin maten doi kú nèse mèn doo mateni a Né yá baaru kpá.

¹⁰ Madigò wé kea à zé kekemene lákū à yei nà de mà le mà su á gwa sà.

¹¹ Wésinaále ni teni ma de manamana, de mà le mà Luda Nini gba ke daágu á z̄inipetena yāi,

¹² de á ludanaanikena kú ma pɔo le à ó baadi gba swèe.

¹³ Ma gbēnŋ, má ye àgò d̄s kú madigò gɔɔ díte gēn baaakò mà su á gwa,* de mà a z̄i gbè e á té lákū ma è buri pāndenŋ té nà, akū ari tera mádi zé ero.

¹⁴ Girikiyámarinŋ kú Girikiyámarisarinŋ n̄ pínki, d̄s̄rinŋ kú d̄s̄risaridenŋ n̄ pínki, n̄ yá gò ma yá ù.

¹⁵ Abire yāi ma m̀e wà mà baaru nna pi kpá ákōnŋ Romudenŋne se.

¹⁶ Madi wé'i kú kú baaru nna pi yáoro,† ákūme gbána kú Luda ò gbē kú òteni a náani kenŋ sura bao ù, atēnsa Yudanŋ, n̄ gbera buri pāndenŋ.

¹⁷ Baaru nna pii dì owere lákū Luda dì tò yá bo kúńwo nna nà. À de ludanaanikena yá ù adome, lákū ò kè Luda yán nà ò pi: Gbē kú Luda tò yá bò káao nna a náani kú àten ke yāi nigò kun.

Bisásirinŋ bi taaridenŋme Luda kīnaa

¹⁸ Zaa musu Luda ò a pofēna kipa bisásiri kú n̄ vānikena ò zé zó yápuranenŋa n̄ pákpaina kú n̄ vānikenaao yāi.

¹⁹ Yá kú oni f̄s ò d̄s Luda yá musu utenańnero, Luda mé à yá pii bōrīne gupuraa.

²⁰ Zaa gɔɔ kú à andunia kàte, a gbána kú àdi lákaro kú a ludakena kú òdi e kú wéoro bò gupuraa a z̄inŋ gūn swáswa. A yá mé à tò bisásirinŋ kutekena víro.

²¹ Ò Luda d̄s, ama òdi bèere líne a zéa ò a sáabu kpáro. N̄ laasunŋ kè pá, akú ò gò gusiran n̄ m̀sari yāi.‡

²² Ò n̄ zida díte ɔnd̄s̄rinŋ ù, akú ò gò yōnkōnŋ ù.

²³ Òdi kúte bisásiri kú òdi ganŋ kú bānŋ kú n̄bōnŋ kú pɔ kú òdi táa o kú kùaonŋ takane Luda kú àdi garo gēne ù.

²⁴ A yá má à tò Luda n̄ kpá gbāsīkenaa, de ò wé'isariyá ke kú k̄so, lákū òdi a ni de n̄ nèsee gūn nà.§

²⁵ Ò Luda yápurade lilin kè kú ékeo. Òdi donyī ke Luda p̄skenanŋne ò donyī Luda kú à p̄s sīnda pínki kè gēne ù. Arubarikaden a ù gɔɔ sīnda pínki! Aami.

²⁶ Abire yāi Luda n̄ kpá wé'isariyá nidenaana. Bee n̄ n̄gbēnŋ yá kú òdi ke lilin kè kú yá kú òdi keeroo.

²⁷ Leme se gōgbēnŋ, ò yá kú òdi ke kú n̄gbēnŋ tò, òdi lukakōi. Gōgbē kú gōgbēo òdi wé'isariyá ke kú k̄so, òdi a gbè le n̄ zidaa n̄ sātēna lén.

* 1:13 Zír 19:21 † 1:16 Maa 8:38 ‡ 1:21 Efe 4:17-18 § 1:24 Zab 81:12

²⁸ Lákú odi we ò zè kú Luda dōnaaoro nà, akú à n laasun kè lèkperè, de ò yá kú à de ò keronò ke.

²⁹ Yá vāni sīnda pínki pèkeremá: Nèse pāsī, wākú, ìnikena kōo, nèsegōba vīna kōo, gbēdenaa, fitii, gbēblena kú manafikikēnaao. Koromōdenomē n ū,

³⁰ gbēyakarinò, Luda iberenò, gbē takikerinò, yògōdenò, ìadārinò, vāni laasunlerinò, de kú dao yādarisarinò,

³¹ misaridenò, nāanisaridenò, gbēyakerisaridenò, wēndasaridenò.

³² Ò dō kú Luda òtè kú yá bire taka kèrinò kà ò n dede, ama òdi ze kú a kenanò adoro, òdi té ká a kèrinogumè dō.

2

Luda ni yákpate ke a zéa

¹ Abire yāi mōkōn kú ndi gbē pānde taari e, n kutekena víro. Tó n gbē pānde taari è, n n zida dà yámme,* zaakú mōkōn gbētaari'eri ndi ke le se dō.

² Ó dō kú Luda yákpatekena kú yá bire taka kèrinò kun a zéame.

³ Mōkōn kú ndi yá bire taka kèrinò taari e, akú ndi ke se, nten da ìni bo Luda yákpatekenan yá?

⁴ Ke nten dōke kú Luda nnakennena zōkōo kú a menao kú a sùruuomè? N dō kú Luda teni a nna kenne de n n nèse lite yāinloo?

⁵ N ságbāna kè, ndi nèse líterò, nten pōfè kakaranyī ari Luda pōfèkipamma gōrò zī, tó Luda yákpatekenaa kú gbēnò a zéa bō gupuraa.

⁶ Ani fīna bo baadine a yākenaaa.†

⁷ Gbē kú òten gakuri kú bèereeo kú mēvānasario wete, akūsō òten yá mana ke kú menaonò n wēndi kú àdi lākaro le.

⁸ Gbē kú n zida poyeina ten doñne are ò gi yāpurai ò té yá vāninò sō, Luda ni pōfè kú pētēo kipañma.

⁹ Wētāmma kú wāwāo ni yāvānikeri sīnda pínki le, atēnsa Yudanò, n gbera buri pāndenò.

¹⁰ Luda ni yāmanakeri sīnda pínki gba gakuri kú bèereeo kú aafiaao, atēnsa Yudanò, n gbera buri pāndenò.

¹¹ Zaakú Luda di gbēke wé gwaro.

¹² Gbē kú à durunna kè Musa doka dōnaa sari ni kakate le doka pii sari. Gbē kú à durunna kè nana doka pi o sō, Luda ni yákpate ke káao doka pii musume.

¹³ Adi ke gbē kú àten doka ma kú sāo mé à mana Ludanero. Gbē kú àten zī kea mé ani bo mana.

¹⁴ Tó buri kú ò Musa doka dōronò yá kú à kō sioo kè kú n zīdao, ò doka vī n zīdaaame.

¹⁵ Òten mōwete kú yá kú à kú doka pii gūn kú n nēsemme. N laasun teni a yāpura o dō, zaakú n laasun mēn dorò, a kenò di n da yān, a kenò di n bon.

¹⁶ Leme yákpatekēgōrò zī Luda ni yákpate ke kú bisāsirinò yá kú à utena n nēsen musu Kirisi Yesu gāi, lākú baaru nna kú maten kpá ò nà.

Yudanò bi dokadarisarinòme

¹⁷ Mōkōn Yuda inaa, n ze kú n Yudakeo, n Musa doka náani vī, nteni ìa dā kú Ludao.

¹⁸ N Luda poyenyīna dō kú yá kè à zé vīo, kú ò doka pii dàdanne yāi.

¹⁹ Nteni da n de vīnanò wéde ū, gbē kú ò kú gusira gūnnò fitila ū,

²⁰ wēsiradenò yādanneri ū, gbē dufunò kyódari ū. Nteni da Luda dokame dōna kú yāpurao mi ū.

²¹ Mōkōn kú ndi yá da gbē pāndenòne, bōyāi ndi da n zīdaneroo? N pi òsun kpāni oro, mōkōn ndi o se yá?

²² Ndi pi òsun zina kero, akú ndi ke se yá? Ndi tānanò gya bo, akú ndi n kpé pónò kpāni o se yá?

²³ Ndi ìa dā Luda doka musu, akú n doka pi danasari di Luda tó yaka.

²⁴ Zaakú á yāin buri pāndenò digō Luda tó vāni sí lākú ò kè Luda yān nà.

²⁵ Tó n Luda doka kūna, akú tōzō àre vīnne. Tó ndi a yá da sōro, n lēle kú gyōfōrōdenomē.

²⁶ Tó gyōfōrōde Luda dokanò kūna, Luda ni gyōfōrōde pi gwa lēle kú gbē kú à tō zōoroò?

²⁷ Bee tó n doka takada pi kūna, akūsō n tōzōna, tó ndi doka pi daro, gyōfōrōde kú à yá pi kūna ni tó yá danla.

²⁸ Kunna Yuda ū yāpura bi mèbarayānlo, lēme tōzōna yāpura bi mèbarayān sero.

²⁹ Kunna Yuda ū yāpura bi nèsegūnyāme, lēme dō tōzōna yāpura bi nèsegūnyāme se. Luda Nini zīme, adi ke doka takada yānlo. Luda mé àdi gbē bire taka sáabu kpá, adi ke bisāsirinlo.

* 2:1 Mat 7:1-2 † 2:6 Zab 62:12

3

1 Karana kpaten dena Yuda ũ vīi? Àre kpaten t̄s̄z̄na vīi?

2 À karana vī z̄sk̄s̄ yā s̄inda p̄ínki ḡun. Káaku ḡia Luda a yā n̄ánn̄e n̄ c̄im̄e.

3 Kū n̄ gb̄ek̄en̄o náani v̄iro, b̄ón abirek̄ū v̄ii? N̄ kunna náani sari ni Luda náani gboro yá?

4 O! Lenlo! À tó Luda ḡs̄ yápara v̄i, bee k̄ū gb̄ē s̄inda p̄ínki bi ék̄edeme, lákū ò k̄ē Luda yān nà ò p̄i:

Tó n yā ò, n yā niḡs̄ z̄é v̄i,

tó n yákpate k̄ē k̄ūn̄wo, n yā ni ble.*

5 Tó ó v̄ánik̄e di Luda manake bo gupuraa, b̄s̄ yān óni oo? Óni pi Luda v̄áni k̄ū àdi p̄of̄ē kipawá yāin yá? Maten o lán bisásiri onaa bàme.

6 O! Lenlo! Tó Luda yāze v̄iro, à k̄ē dera ani f̄s̄ à yákpate ke k̄ū anduniaoo?

7 Gb̄ēke ni pi, tó a ékeke ten Luda náani kara, ak̄ūs̄ ò àteni a t̄s̄ bo, b̄óyāi ani yā daala lán durunnakerii bàa?

8 Tó n ò le nteni pi ò yā v̄áni ke, yā mana ni bon. Gb̄ek̄en̄o ma t̄s̄ v̄áni s̄i ò pi len madi o le. Luda yádanlana k̄s̄ si k̄ūn̄wo.

Gb̄ēke manaro

9 T̄s̄! Ók̄ōn̄o Yudan̄o ó s̄ànan yá? Lenlo fá! Zaakū ma Yudan̄o k̄ū buri p̄ānden̄o b̄òbo n̄ dàn n̄ p̄ínki k̄s̄, n̄ p̄ínki bi durunna z̄ōn̄ome.

10 Ò k̄ē Luda yān ò p̄i:

Gb̄ēke manaro, bee m̄en do.

11 Laakaride ke kunlo, Luda ki w̄eteri ke kunlo.

12 Ò s̄ásá n̄ p̄ínki ò ḡs̄ ð̄r̄o sari,

yāmanakeri ke kunlo, bee m̄en do.†

13 N̄ k̄òto de lán mira w̄ēnaa bàme.

Òdi l̄enna keñne,

n̄ légb̄e bi pitiko seweme,‡

14 yā ìni k̄ū gb̄ēkanaao n̄ lé p̄à.§

15 Ò w̄ána k̄ū gb̄ēdenaa,

16 òdi suñyī k̄ū kisirao k̄ū w̄ētāmmao,

17 ò aafia z̄é ð̄ro,

18 n̄ w̄é ð̄ḡs̄ Luda w̄é'i v̄iro.**

19 Ó ð̄s̄ k̄ū Luda doka p̄ínki de gb̄ē k̄ū ò na doka pi c̄ōn̄o p̄s̄ ũme, de gb̄ē s̄inda p̄ínki lé ḡs̄ nak̄ōana, andunia gb̄ē s̄inda p̄ínki ḡs̄ taaride ũ Luda k̄inaa.

20 Zaakū gb̄ēke ni bo mana Luda k̄inaa doka pi k̄ūna yāiro.†† Luda doka mé àdi tó ò durunna ð̄s̄.

Deran Luda di tó ya bo k̄ūn̄wo nna nà

21 Deran Luda di tó yā bo k̄ūn̄wo nna nà b̄ò gupuraa sà, lákū a yā k̄ēna Musa doka k̄ū annabin̄o takadan̄o ḡun nà. Adi ke a doka k̄ūna yānlo.

22 Luda di tó yā bo k̄ūn̄wo nna Yesu Kirisi náanik̄ena yāime. Gb̄ē k̄ū àteni a náani ke s̄inda p̄ínki p̄óme. Gb̄ēke bona adoro,

23 zaakū baadi durunna k̄ē, ò k̄ia Luda gakurii.

24 Luda di tó yā bo k̄ūn̄wo nna gba ũ a gb̄ēke yāi k̄ū Kirisi Yesu k̄ū à n̄ bó gb̄anao.

25 Ák̄ūme Luda kp̄a durunna k̄útekebo ũ gb̄ē k̄ū òteni a aru náani ken̄one, de à m̄ó baadi p̄ínkine k̄ū àdi yā ke a z̄éaame. À mena yā, adi durunna z̄in̄o yā daro,

26 ak̄ū à m̄ōñne tera k̄ū àdi yā ke a z̄éa. Deran Luda di yā ke a z̄éa n̄an gwe, ak̄ūs̄ àdi tó yā bo k̄ū Yesu náanikerin̄o nna.

27 Bisásirin̄o ni f̄s̄ ò ìa ð̄a ð̄o yá? Abirek̄ū ni sí k̄ero. B̄óyāii? Zaakū à de z̄ik̄ena dokaa yā ũro, Yesu naanik̄ena yāme.

28 Zaakū ma è yā di bo k̄ū gb̄ēo nna Yesu náanik̄ena yāime, z̄ik̄ena dokaa baasi.

29 Luda bi Yudan̄o Ludame ñt̄ēne yá? Buri p̄ānden̄o Ludan seroo? Ee, buri p̄ānden̄o Ludame ð̄o.

30 Zaakū Luda m̄en dome. Ani tó yā bo k̄ū gb̄ē k̄ū à t̄s̄ z̄ōn̄o nna a náani k̄ū àten ke yāime, ak̄ūs̄ ani tó yā bo k̄ū gȳof̄r̄o deo nna a náani dok̄ōn̄o p̄ii musu.

31 Òten doka da p̄óke ũro ludanaanik̄ena yāin yá? Lenlo, òten gb̄āna kp̄áaame.

* 3:4 Zab 51:4 † 3:12 Zab 53:1-3 ‡ 3:13 Zab 5:9, 140:3 § 3:14 Zab 10:7 ** 3:18 Zab 36:1 †† 3:20 Zab 143:2, Gal 2:16

4

Yā bō kù Ibrahimō nna ludanaanikena yāi

- 1 Ókɔ̀nɔ́ Yudanɔ́, óni o derame ó dizi káaku Ibrahimī yā musuu?
- 2 Tó Luda tò yā bō káao nna yā kù à kè yāi, de à à ìadāyā lè, ama adi f̄s à dà Luda arero.
- 3 Deran ò ò nà Luda yänn? Ò pì Ibrahimī Luda náani kè, akù Luda tò yā bō káao nna a náani kù à kè yāi.*
- 4 F̄inabona z̄ikeriine bi gb̄ekekenneenanlo, a ísimmane.
- 5 Bee tó gb̄e ten yáke kero, tó àten Luda kù àdi tò yā bō kù taaridenɔ́ nna náani ke, Luda ni tó yā bō káao nna a náani kù àten ke yāi.
- 6 Dauda gb̄e kù Luda tò yā bō káao nna yákekenaa sari arubarikalena yā ò à pì:
- 7 Arubarikadenɔ́n gb̄e kù Luda p̄s kù ñ taarinola à ñ durunnao k̄émman̄ ù.
- 8 Arubarikaden gb̄e kù Dikiri ni a durunna yā daro ù.†
- 9 Arubarika bire bi gb̄e kù à t̄s̄o z̄s̄o p̄ome ado yá, ke gyɔ̀f̄ɔ̀rɔ̀de p̄ome dɔ́? Ò pì Luda tò yā bō kù Ibrahimō nna, kù à a náani kè yāi.
- 10 Deran Ibrahimī de ḡɔ̀rɔ̀ kù Luda tò yā bō káao nnaa? À t̄s̄z̄na yá ke gyɔ̀f̄ɔ̀rɔ̀deme? Adi t̄s̄z̄ro, gyɔ̀f̄ɔ̀rɔ̀deme.
- 11 Akù à t̄s̄o z̄s̄o s̄eeda ù, kù Luda tò yā bō káao nna a gyɔ̀f̄ɔ̀rɔ̀dekeḡɔ̀rɔ̀ yāi.‡ Len à de gyɔ̀f̄ɔ̀rɔ̀de kù Luda tò yā bō kùñwo nnao dizi ù l̄e ñ p̄ínki ñ ludanaanikena yāi.
- 12 À de gb̄e kù ò t̄s̄o z̄s̄o dizi ùme dɔ́. Adi ke ñ t̄s̄z̄na yáinlo, kù ò t̄é ó dizi Ibrahimī ḡes̄eḡbeci yáime kù à Luda náani kè a gyɔ̀f̄ɔ̀rɔ̀dekeḡɔ̀rɔ̀a.

Deran Ibrahimī Luda náani kè nà

- 13 Luda lé s̄e Ibrahimīne kù a burinɔ́ à pì, andunia ni ḡs̄ ñ p̄s̄ ù.§ Adi ke a doka k̄una yáinlo, kù Luda tò yā bō káao nna a náani kù à kè yáime.
- 14 Tó gb̄e kù ò doka k̄unanɔ́ mé oni kí ble, akù ludanaanikena a ère víro, akùs̄ Luda lé senaa kè pápá,**
- 15 zaakù doka dì su kù Luda p̄of̄ome. Gu kù doka kunlo, taari diḡs̄ kù gwero.
- 16 A yāi p̄s̄ kù Luda a lé s̄e lena bi a náanikena yáime, de aḡs̄ de a gb̄eke yā ù. Lés̄enaa pì s̄s̄ bi Ibrahimī buri p̄inɔ́ p̄ome ñ p̄ínki, adi ke gb̄e kù ò Musa doka k̄una ñt̄enenonlo, kù gb̄e kù òten Luda náani ke lán Ibrahimī b̄anome dɔ́. Ibrahimī bi ó p̄ínki dizime.††
- 17 À de ó dizi ù Luda k̄inaa, lákù ò kè Luda yán nà. Luda pì a a dìte buri dasinɔ́ dizi ù. Ibrahimī Luda kù àdi w̄èndi kpá ḡenɔ́a à tó p̄s̄ kù ò kun yāronɔ́ ḡs̄ kun** náani kè.
- 18 À Luda náani kè à wé d̄s̄ p̄s̄ kù gb̄eke wé d̄s̄iroi, akù à ḡs̄ buri dasinɔ́ dizi ù lákù Luda òne nà à pì, l̄eme a burinɔ́ niḡs̄ de l̄e.§§
- 19 Ibrahimī kà lán w̄è bas̄ɔ̀ro taka bà. Bee tó à laasun lè a ḡs̄gb̄ekeb̄osaria kù Sara né'is̄o tatanaao, a ludanaanikena dí busaro.***
- 20 Adi sika ke l̄é kù Luda s̄en̄eero, adi gí Luda náani keiro, akù à gb̄ana lè a ludanaanikena a a à Luda t̄s̄ b̄o,
- 21 zaakù à d̄s̄ kù à yā futena víro, Luda ni f̄s̄ à l̄é kù à s̄eè pì ke.
- 22 Abire yáin Luda tò yā bō káao nna.
- 23 Òdi yā bona káao nna pì k̄e a yāi adoro,
- 24 ò kè ók̄ɔ̀nɔ́ kù Luda ni tó yā bō k̄úoo nnao yáime dɔ́, ók̄ɔ̀nɔ́ kù òten Luda kù à ó Dikiri Yesu f̄ute bona gan náani kenɔ́.
- 25 Luda a kp̄am̄ma de à l̄e à ó taarinɔ́ k̄ewere yáime, akù à a f̄ute kù w̄èndiio, de yā l̄e à bō k̄úoo nna yāi.

5

Kena nna kù Ludao

- 1 Lákù Luda tò yā bō k̄úoo nna nà a náani kù òten ke yāi, ó nna káao sà ó Dikiri Yesu Kirisi gāi.
- 2 A náanikena ḡun ò z̄é lè a gāi ò ḡe Luda gb̄eke kù ó kúoo p̄ii ḡun, akù òten p̄onna ke kù Luda gakuri kù ó wé d̄s̄iio.
- 3 Adi ke abiren adoro, òten p̄onna ke kù ó warikenaao dɔ́, zaakù ó d̄s̄ kù wari dì su kù menao,
- 4 mena dì su kù dà manao, dà mana dì su kù t̄amaaaa,
- 5 t̄amaa s̄s̄ àdi ó néro, zaakù Luda a yenyĩ dà ò n̄esen a Nini kù à ó gbá gāi.

* 4:3 Naa 15:6, Gal 3:6 † 4:8 Zab 32:1-2 ‡ 4:11 Naa 17:10 § 4:13 Naa 17:4-6, 22:17-18, Gal 3:29 ** 4:14 Gal 3:18 †† 4:16 Gal 3:7 ‡‡ 4:17 Naa 17:5 §§ 4:18 Naa 15:5 *** 4:19 Naa 17:17

- 6 Ó gbānasarike gūn Kirisi gā ókōnō yāvānikerino gēne ū gōrō kū Luda ditea.
 7 Gana gbē mana gēne ū aragarō. Ke gbēke ni we à ga gbē mana gēne ū gwēe,
 8 akū Luda mōwēre deran á yewái nà, zaakū ó durunnadeke gūnn Kirisi gā ó gēne ū.
 9 Lákū yā bō kúoo nna nà sà a aru yāi, a ó sina Luda pōfēa a gāi sika vī dō yá?
 10 Yā ó ñni kū Ludaome, akū o ke kāao nna a Né gana yāi. Lákū o ke kāao nna nà sà, ó surabana a konna wēndiio yāi sika vī dō yá?
 11 Adi ke adikīname adoro, óten pōnna ke kū Ludao dō ó Dikiri Yesu Kirisi kú à tò o ke kāao nna gāi.

Kirisi ya lekōana kú Adamuo

- 12 Gbē mēn do yāin durunna gē andunia gūn,* akū durunna ga i.† Leme dō ga kú gbē sīnda pínkia, kú gbē sīnda pínki durunna kē yāi.
 13 Durunna kú andunia gūn de Musa doka gō gé su. Gōrō kú doka kunlo, Luda dí durunna yā daro,
 14 ama sena zaa Adamua ari à gēe pé Musaa ga kí blē gbē sīnda pínkia, bee gbē kú odi durunna ke lán Adamu sātēna bāronō. Adamu bi gbē kú ani su takame.
 15 Ama Luda gba ni sí lekōa kú Adamu taarioro, zaakū lákū gbēnō gā dasi nà Adamu ado sātēna yāi, Luda gbēke kú a gbao kú à kà gbēnōa dasi Yesu Kirisi ado gbēke yāi de abirekūla.
 16 Luda gba ni sí lekōa kú gbē mēn do durunna piioro. Taari mēn do pi mé à sù kú yākpatekenaao, akū yā vūte bisāsirinōa. Taarinō sù kú Luda gbao, akū yā bō kú gbēnō nna.
 17 Lákū Adamu ado taari mé à tò ga sù à kí blē nà, Yesu Kirisi ado yā kú à sūo zōkō de abirekūla. Abire yāi gbē kú Luda gbēke kēñne, kú à tò yā bō kūñwo nna gba ūnō ni kí ble wēndii gūn.
 18 Abire yāi lákū taari mēn do pii tò yā vūte buri sīnda pínkia nà, leme dō yāmanakēna mēn do pii ñi tò buri sīnda pínki bo mana le ò wēndi le.
 19 Lákū gbē mēn do sāgbāna mé à tò gbēnō gō durunnadenō ū dasi nà, leme dō gbē mēn do yāmana ni tò gbēnō bo mana dasi.
 20 Doka sù de taari le àgō kara yāime. Ama kú durunna kàra, Luda gbēke kàra de abirekūla.
 21 Lákū durunna kīblēnaa sù kú gao nà, len dō Luda gbēke kīblēnaa ñi tò ò bo mana le, ò wēndi kú àdi lākaro le ó Dikiri Yesu Kirisi gāi.

6

Kunna Kirisi gūn

- 1 Óni o deramee? Óni gí ògō durunna ke de Luda gbēke le àgō karan yá?
 2 Oi! Lenlo! Ókōnō kú ó de gēnō ū durunna yā musu, à kē dera ónigō kpé ògō durunna ke dō?
 3 Ókōnō kú o da'ite kē Kirisi Yesu pō ūnō, á dō kú ó lele kāao a ga gūnloo?
 4 O ga kāao da'itekēnaa gūn, ò ó vī kāao de ògō kú kú wēndi dufuo, lákū Kirisi bō gan kú a De gbāna gakurio à kun nà.*
 5 Lákū o gō kāao mè dokōnō ū a ga gūn nà, len óni gō kāao le a vunaa gūn se.
 6 Ó dō kú ó dà zī gā kāao lía, de ó mè durunnade kakate òsun zō ble durunnane doro,
 7 zaakū gbē kú à gāa bō durunna yāmmē.
 8 Lákū o ga kú Kirisio nà, ó a náani vī kú ónigō kú kāao dō.
 9 Ó dō lákū Kirisi bō gan nà, ani ga doro, ga gbāna vīa doro.
 10 Zaakū gana kú à gā, à gā durunna yā musu gēn dome, kunna kú à kun tera sō, à kun Luda pō ūmē.
 11 Len ákōnō se, à á zīda dite gēnō ū durunna yā musu le, ánigō kun Luda pō ū Kirisi Yesu gūn.
 12 Abire yāi àsun tó durunna kí ble á mè kú ani gaa á dà vāni doáre are doro.
 13 Àsun á mèguke kpá durunnaa vānikēbō ūro. À á zīda kpá Ludaa gbē kú ò bō gan ò kunno ū, à á mègunō kpāa yāmanakēbōnō ū.
 14 Àsun tó durunna gō gbāna víáwa doro, zaakū á na doka ñiro, séde Luda gbēke.

Yamanakēna zōnō

- 15 Deran gwee? Lákū ó kú doka ñi doro nà, séde Luda gbēke ñi, ónigō gí durunna ken yá? Oi! Lenlo!
 16 Á dō kú tó a á zīda kpā gbēa átēn mī natēne, á de ade zō ūroo? Tó durunnan a á zīda kpāa, áni game. Tó a mī natē Ludane sō, áni bo mana.

* 5:12 Naa 3:6 † 5:12 Naa 2:17 * 6:4 Kōl 2:12

17 O sáabu kè kú Ludao, zaakú durunna zòno ã ù yá, akú a mì nàte yá kú ò dàáre zéazeane kú nêse mèn doo.

18 A bo durunna yán, a g̃ yāmanakena zòno ù.

19 Maten yá pì o lákú bisásiri yá'onaa bà á gbānasarike yāime. Lákú a á m̃guno kpá yá pāpākena kú yá vānio zòno ù a yá vāni kè nà, len tera dō à á m̃guno kpá manakena zòno ù de á kunna g̃ adona.

20 Kú á de durunna zòno ù yá, á bàka kú kú yāmanakena aoro.

21 Àre kpaten a lè yá kú a kè yá kú à kèáre wé'iyá ù terano musuu? Yá pino lakana bi game.

22 Tera sà lákú a bo durunna yán nà áten do Ludai, á àreen kunna adona ù, a lakana s̃ bi wèndi kú àdi lákaro me.

23 Durunna làada bi game, ama gba kú Luda dàwewe kunna ó Dikiri Kirisi Yesu gūnn wèndi kú àdi lákaro ù.

7

Ó kú Musa doka ã doró

1 Ma gbēno, maten yá oáre lán gbē kú ò Musa doka dōno bà. Á d̃ kú doka iko vī gbēa goro kú à kun kú wèndiionloo?

2 Len doka pì nozáre yí a zāne le goro kú à kun kú wèndiio. Tó a zā gā, akú doka pì di poroa.

3 Goro kú a zā kun, tó à g̃ g̃ pānde p̃ ù, oni pine zinakeriime. Tó a zā game s̃, doka pì poroan gwe. Tó à g̃ g̃ pānde p̃ ù sà, abirekú bi zina yāme doró.

4 Len akōno se ma gbēno, a ga doka musu Kirisi mēe gāi, akú a g̃ gbē kú à vù gan pì p̃ ù, de ò le ò karana le Luda p̃ ù.

5 Kú ó dāa dōwewe are yá, doka mé à tò durunna ni ó kú ó mēe gūn, akú o karana lè ga p̃ ù.

6 Tera sà o ga p̃ kú à ó kú z̃ ù pì yá musu, o bo dokan, akú óten do Ludai a Nini zé dufu gūn, adi ke doka takada zé zī gūnlo.

Doka kú durunnao

7 Óni pì deramee? Luda doka bi durunna yá? Lenlo fá! Doka pì mé à tò ma durunna d̃. Tó doka dí pì òsun p̃ ni deroro,* de má d̃ deran p̃nidena dig̃ de nàro.

8 Durunna zeki lè Luda yāditenaa piia, akú à tò p̃ s̃inda p̃inki ni ma kú. Zaakú má doka d̃ro, durunna demene yāke ūro.

9 Má kun yá doka sari, ama kú ma yāditenaa p̃i mà, durunna vù in,

10 akú ma ga. Yāditenaa kú à de à wèndi kpáma p̃i s̃umene kú gao.

11 Durunna zeki lè yāditenaa piia, akú à kēke à ma de yá p̃i gāi.

12 Lemē doka pì kunna adona, akūs̃ Luda yāditenaa p̃i kunna adona, à zé vī akūs̃ à mana.

13 Yá mana mé à tò ma ga yá? Lenlo fá! De durunna le à bo gupuraa, à ga imene yá mana gāi, de ò durunna d̃ durunna ù yāditenaa p̃i gāi.

Z̃ikana kú durunnao

14 Ó d̃ kú doka pì bò Luda kīnaame. Makú s̃, dàden ma ù, má na durunna ãi.

15 Madig̃ yá kú maten ke gbá d̃ro, zaakú madi yá kú má ye mà ke kero, yá kú má ye mà keron madi ke.†

16 Tó yá kú ma kè dí k̃ sí kú ma p̃oyeinaaoro, ma we kú doka pì mana.

17 Adi ke makú mé maten kero, durunna kú à kú ma gūmme.

18 Má d̃ kú yá mana kú ma gūnlo, ma dà manaro. Madig̃ ye mà yá mana ke, ama madi f̃ mà kero.

19 Yá mana kú má ye mà ke, madi kero. Yá vāni kú má yeiron madi ke.

20 Tó yá kú má yeiron maten ke, adi ke makú mé maten kero, durunna kú à kú ma gūmme.

21 Ma è tó má ye mà a mana ke, a vāni mé àdi domene are.

22 Luda doka mé àdi kemene nna ma sw̃e gūn,

23 ama ma è iko pāden kú ma mēe gūn, àdig̃ z̃i ká kú iko kú à kú ma laasun gūnwo, akú má na durunna iko kú à kú ma mēe gūn pì ãi.

24 Makú wèndade ina, dí mé ani ma sí ma mē kú à ma kpa gai dí ãi?

25 Ma sáabu kè kú Ludao! Kú ó Dikiri Yesu Kirisi gbānao. Len má de z̃ ù Luda dokane ma laasun gūn le, akūs̃ má de z̃ ù durunna ikoone ma dāa gūn.

8

Z̃iblena kú Luda Nini gbānao

1 Yákpate ni gbē kú ò kú Kirisi Yesu gūnnō ble doró,

* 7:7 Bon 20:17 † 7:15 Gal 5:17

² zaakū kunna Kirisi Yesu gūn Luda Nini kú àdi wèndi kpámma gbāna ma bo durunna kú gao ikon.

³ Yā kú Musa doka dí f̄ à kèro bisāsiri gbānasarike yāi, Luda kè. À a zīda Né z̄i bisāsiri ū lán ók̄n̄o durunnaden̄o bà durunna k̄m̄mana yāi, akū à wé'í dà durunnaa a Né m̄e p̄i gāi,

⁴ de yā kú doka ten wete yāpura kewá, ók̄n̄o kú ó dāa di dowere are doro, sé Luda Nini.

⁵ Gbē kú n̄ dāa di doñne aren̄o di laakari d̄o n̄ dà yāa, gbē kú Luda Nini di doñne aren̄o di laakari d̄o Luda Nini yāa.

⁶ Dà donnena are bi game. Luda Nini donnena are bi wèndi kú aafiaaome.

⁷ Dà donnena are bi iberesena kú Ludaome. Ade di mi nate Luda dokanero, ani f̄ sero.

⁸ Gbē kú n̄ dāa di doñne aren̄o yā di ká Ludaguro.

⁹ Ák̄n̄o s̄, à dāa di doare arero, sé Luda Nini, tó à kú á gūn yāpura. Tó gbē Kirisi Nini vī s̄ro, à kun Kirisi p̄s ūro.

¹⁰ Tó Kirisi kú á gūn, bee tó á m̄e de ḡe ū durunna yāi, á nini kumme,* kú Luda tò yā b̄o kááo nna yāi.

¹¹ Tó Luda kú à Yesu b̄o gan Nini kú á gūn,† Luda kú à Kirisi p̄i v̄u gan ni wèndi kpá á m̄e kú à gāa p̄ia a Nini kú à kú á gūn gāi.

¹² A yā mé à tò ma gbēn̄o, tena ó dāai bi tilasinlo, p̄oyeinaame.

¹³ Tó á té á dāai, áni game. Tó a á yā vāni kenan̄o m̄i d̄e kú Luda Nini gbānao s̄, ániḡ kun.

¹⁴ Gbē kú Luda Nini di doñne aren̄o m̄e ò Luda n̄n̄o ū.

¹⁵ Zaakū nini kú àdi tò ò z̄ò ble kú v̄inaaon a l̄ero, Luda Nini kú à tò a ḡs Luda n̄n̄o ūn á vī, akū odi d̄o d̄o Ludane kú a gbānao ò pi: Baa, ó De.‡

¹⁶ Nini p̄i di ò ó ninine kú Luda n̄n̄on ó ū.

¹⁷ Lákū a n̄n̄on ó ū n̄a, a túbiblerin̄on ó ū. Luda túbiblerin̄on ó ū, óni ble l̄e l̄e kú Kirisiome. Tó o wari kè káao, óniḡ kú káao a gakuri gūn. §

Wéd̄na Luda gakuri

¹⁸ Ma è óni f̄ ò ḡro d̄ik̄na wari lek̄sa kú gakuri kú Luda ni boowere gupuraaro.

¹⁹ Luda p̄kenan̄o s̄inda p̄inki wé d̄o a n̄n̄o bona gupuraai lakanaa sari.

²⁰ Zaakū Luda tò a p̄kenan̄o ḡe p̄ap̄akenaa gūn p̄inki** Adi ke n̄ p̄oyeinaanlo, Luda mé à kè le, de n̄ wéd̄inaa gūn

²¹ andunia bo yakana kú àten z̄ò blen̄e gūn, gbasa àḡs a zīda vī Luda n̄n̄o gakuri gūn.

²² Ó d̄s kú Luda p̄kenan̄o s̄inda p̄inki ten nda kú wāwāo lán n̄'ip̄o bà ari tera.

²³ Adi ke abireme adoro, ók̄n̄o kú ó Luda Nini vī zenkp̄e ūn̄o, óten nda kp̄ani se ari Luda ḡs ḡé ó m̄e lite à ó sí a n̄n̄o ū.††

²⁴ Luda ó sura bà de ò wé d̄o abirekūi. P̄s kú ò è kú wéio bi wéd̄ina yān doro. Dí mé àdi wé d̄o p̄s kú à ḡinake à l̄e?

²⁵ Tó ó wé d̄o p̄s kú ódi leroi s̄, odiḡs a dá kú m̄enaome.

²⁶ Leme s̄ Luda Nini di kpáwái ó gbānasarike gūn, zaakū ó aduakena d̄s a z̄éaro, akū Luda Nini di kúte kewere Ludane kú ndana kú a yā ḡe onalao.

²⁷ Luda di n̄se gūn e, akūs̄ à a Nini laasun d̄s, zaakū Luda Nini di kúte ke Luda gbēn̄o lákū Luda yei n̄ame.

²⁸ Ó d̄s kú yā s̄inda p̄inki di bo mana gbē kú ò ye Ludain̄one, gbē kú à n̄ sísi à n̄ sé lákū àten wete n̄an̄o.

²⁹ Zaakū Luda d̄ite zaa káaku kú gbē kú à ḡinake à n̄ d̄s̄o bok̄sa kú a Néo, de àḡs de daudu ū dakūna dasin̄o té.

³⁰ Gbē kú à n̄ díte zaa káaku p̄in̄on à n̄ sísi, akū à tò yā b̄o kú gbē kú à n̄ sísi p̄in̄o nna, akū à tò gbē kú yā b̄o kú n̄wo nna p̄in̄o ḡs gakuri vī.

Yenyī kú Luda vī k̄uoo Kirisi Yesu gūn

³¹ Óni o derame yā bireno musuu? Lákū Luda z̄e k̄uoo n̄a, dí mé ani f̄ à kpáwewere?

³² Lákū adi gí kú a zīda Néoro n̄a à a kp̄a ó p̄inki yāi, ani gí p̄s s̄inda p̄inki naawere gba ū s̄i yá?

³³ Dí mé ani gbē kú Luda n̄ séno káara kee? Luda mé àdi tò yā b̄o kú n̄wo nna.

³⁴ Dí mé ani yā daólaa? Kirisi Yesu ḡa, kú à de abirekula à èra à f̄ute, à kú Luda òplai, àten kúte kenewere.

³⁵ B̄s mé ani ó k̄k̄sa kú Kirisi yenyīoo? Wari ke m̄'ummana ke wét̄ammana ke n̄a ke takasi ke kari ke f̄eneda, n̄ ke ni f̄s yá?

³⁶ À k̄ena Luda yān ò p̄i:
N yāi ó kú ga léi zaa k̄n̄ko ari òk̄si,

* 8:10 Yuh 6:63 † 8:11 1Ks 3:16 ‡ 8:15 Maa 14:36 § 8:17 Gal 4:5-7 ** 8:20 Naa 3:17-19 †† 8:23 2Ks 5:2-5

òdi ó dite lán sá kú oni ní kùtu kpáno bà.††

³⁷ Yá birenŋ gūn pínki ó de zìblerila kú gbē kú à yewáí gbānao.

³⁸ Zaakú má dṣ sánsán kú ga ke wēndi ke malaikanŋ ke tánanŋ ke tera yá ke zia yá ke gbānadenŋ

³⁹ ke musu pónŋ ke zíte pónŋ ke Luda pókēna pāndenŋ, ní ke ni fṣ à ó kékṣa kú yenyí kú Luda ví kúooro kunna ó Dikiri Kirisi Yesu gūn.

9

Luda Isarailanŋ sena a gbēnŋ ũ

¹ Maten yápura o Kirisi gūmme, mádi éke toro. Ma laasun di we kú Luda Ninio se.

² Ma pṣsira kè zṣkṣ, ma nèseε digṣ yakana gṛṛṣ sīnda pínki.

³ Mani fṣ mà wé ke Ludaá à ma bo Kirisi gūn, à láari kéma ma Isaraila dakenŋ gēne ũ.

⁴ Mṣkṣnŋn Luda ní sé a néno ũ,* à a gakuri mṣnne, a bàka kú kúíwo, à a doka kpámma, à donyíkēnaa dàinne, à lé sēñne.

⁵ Ó de Luda gbē káakunŋ burinŋ ũ, akusṣ ní buri gūnn Kirisi kú à de gbē sīnda pínkila bòn bisásiri ũ. Ákūme Luda kú à kú ògṣ a sáabu kpá gṛṛṣ sīnda pínki ũ. Aami.

⁶ Adi ke yá kú Luda ò lète pánlo, zaakú Isaraila gbē sīnda pínkime Isaraila yápura ũro.

⁷ Adi ke Ibrahimí buri sīnda pínkime Ibrahimí pì néno ũ Luda kīnaaro, zaakú Luda ò Ibrahimíe à pì, Isaaku burinŋ onigṣ piñne a burinŋ ũ.†

⁸ Leme adi ke né kú à ní í kú poyeinaaonŋme Luda néno ũro, né kú à ní í Luda lésēnaa musunŋme buri pinŋ ũ.

⁹ Zaakú Luda lé sè à pì: Mani era mà su ziki mandara'i, Sara ni né í gṣgbē ũ.‡

¹⁰⁻¹² Adi ke abire adoro. Luda di gbēnŋ sé lákú a poyenyīnaa bāme, adi ke ní yákenā yāinlo, kú à ní sísí yáime. Leme kú Rebeka sikanŋ nṣṣ si kú ó dízi káaku Isaakuo, ari àgṣ gé ní í, ari ògṣ gé yá mana ke a vāni ke, Luda pì Rebekane, a kú à bò káaku nigṣ né ũ gbē kpēdene.§

¹³ Lákú ò kè Luda yān nà ò pì:

Má ye Yakubui,

Isau sṣ, ma gii.**

¹⁴ Oni pi derameε? Yá vāni kú Luda kīnaan yá? Lenlo fál

¹⁵ Zaakú à pì Musane,

gbē kú á ye à sùru ke káaon áni keo,

akusṣ gbē kú á ye à wēnda dōnen áni dōne.††

¹⁶ A yá mé à tò Luda gbēnŋ sena dí bo bisásirinŋ poyeinaa gāiro ke ní kokarikenan, à bò Luda sùru gūmme.

¹⁷ Zaakú Luda ò Firi'aunane a yān à pì: Ma n ka kpatan de mà a gbāna mṣ gbēnŋne n musume, ò ma tṣ kpá andunia gūn pínki.‡‡

¹⁸ Leme gbē kú à ye à sùru ke káaon àdi ke káao le, akusṣ gbē kú à ye à a sá gbāgbān àdi gbāgbā.

Luda pṣfē kú a sùruuo

¹⁹ Á gbēke ni ma la, bṣyāi Luda ten gbēnŋ taari le dṣṣ? Dí mé ani fṣ à gí Luda poyenyīnaaii?

²⁰ Mṣkṣn bisásiri ina, díme n ũ gbasa n yá sí Ludalaa? Oro ni a bòri la à pì: Bṣyāi n ma bo lán dí bà yá?

²¹ Orobori zé ví à oro sáde kú a sásario bo kú ε dokṣnŋ kú à tòtooroŋ?

²² Tó Luda ye à a pṣfē mṣnne de ò a gbāna dṣ, akú à mēna zṣkṣṣ kè kú gbē kú ò de à pṣfē kipaímma à ní kakatēnŋ sṣ bi!

²³ Tó à abire pìi kè, de ókṣnŋ kú à sùru kè kúoonŋ a gakuri zṣkṣ dṣ sṣ bi, ókṣnŋ kú à gīnake à ó kékē de ò gē a gakuri pìi gūnnŋ!

²⁴ Gbē kú Luda ní sísí à ní sé pinŋn ó ũ. Adi ke Yudanŋme íntēnero, kú buri pāndenŋome se.

²⁵ Lákú Luda ò annabi Osea takadan nà ò pì:

Buri kú ò de ma gbēnŋ ũronŋn mani piñne ma gbēnŋ.

Buri kú má yeñyironŋn manigṣ yeñyí.

²⁶ Gu kú Luda piñne ò de a gbēnŋ ũro,

gwen oni ní sísí Luda Wēndide pì néno.

²⁷ Isaya wiki lè Isarailanŋ yá musu à pì:

Bee tṣ Isarailanŋn dasi

lán ísirale búsu'atē bà,

ní kpara kú à gṣ mé ani bo.

²⁸ Zaakú Dikiri ni yá kú à ò ke andunia gūn,

‡‡ 8:36 Zab 44:22 * 9:4 Bon 4:22 † 9:7 Naa 21:12 ‡ 9:9 Naa 18:10 § 9:10-12 Naa 25:23 ** 9:13 Mal 1:2-3

†† 9:15 Bon 33:19 ‡‡ 9:17 Bon 9:16

akūsō ani a mi de zēnaa sarime.

²⁹ Lákū Isaya gīnake à ò nà à pi:

Tó Dikiri Zikaride dí ó buri kenŃ tó yāro,

de o gō lán SŃdŃmudenŃ bà,

de o ke lán GŃmŃradenŃ bà.

IsarailanŃ gina Kirisi baaruui

³⁰ Óni pi derame sàa? Buri pāndenŃ ten wete Luda tó yā bo kúnwo nnaro, akū à tò à bò kúnwo nna. À tò yā bò kúnwo nna a náani kú ò kè yāi.

³¹ IsarailanŃ sō ōten wete Luda tó yā bo kúnwo nna doka musu, akū adi bo kúnwo nnaro.

³² Bōyāii? kú ò ye Luda tó yā bo kúnwo nna n yākenaaa yāime, adi ke a náanikena yāinlo. Ò gēε si gbē kú àdi n pātea

³³ Lákū ò kè Luda yān nà:

N gwa, maten gbē kú àdi tó ò gēε sí dite Zaiš,

gbēsi kú àdi tó ò fu.

Wé'i ni gbē kú à a náani kè kūro.

10

¹ Ma gbēnŃ, yā kú má yei ma swēε gūn mateni a wé ke Ludaame IsarailanŃ surabana ū.

² Mani fō má n sēeda ke kú ò kokari vī kú Luda yāo, ama n wé kēnaro.

³ Zaakū ò dō deran Luda di tó yā bo kúnwo nna nāro, akū òdigō wete yā bo kúnwo nna kú n zida gbānao. Deran Luda di tó yā bo kúnwo nna nà, odi wero.

⁴ Zaakū Kirisi Musa doka lé pāpa, de yā bo kú gbē sīnda pínki kú à a náani kēo nname.

Surabana bi gbē sīnda pínki pōme

⁵ Deran doka di tó yā bo kúnwo nna nān Musa ò a takadan à pi, gbē kú à yā pii kè mé ani wēndi le a gūn.

⁶ Lákū ludanaanikēnaa di tó yā bo kúnwo nna nà kēna a yān à pi:

Nsun o n nēsen n pi,

dí mé ani gé ludambe à Kirisi kiparo,

⁷ ke dí mé ani gé gyāwān à Kirisi bo ganlo.

⁸ Yā kú à òon di:

Yā pi kú kúnwo kāni,

à kú n lén kú n nēseεo.*

Ludanaanikēna yā kú odi a waazi ken yā pi ū.

⁹ Tó n ò kú léo gupuraa kú Yesume Dikiri ū, akūsō n si n swēn kú Luda a bò gan, ani n sura ba.

¹⁰ Zaakū yā pi sina n swēn mé àdi tó yā bo kúnwo nna, akūsō yā pi ona kú n léo mé àdi n sura ba.

¹¹ À kēna Luda yān ò pi, wé'i ni gbē kú àteni a náani ke kú zikiro.

¹² YudanŃ kú buri pāndenŃ donadona kōnero, zaakū n pínki Dikiri dokōnŃme, àdi karana ke gbē kú òdi a sīsīnŃne n pínki.

¹³ Zaakū Dikiri sīsīrinŃ ni bo n pínki.

¹⁴ Deran gbēnŃ ni a sīsī a náanikēnaa sarii? Deran oni a náani ke a yāmanaa sarii? Deran oni a yā ma waazikerii sarii?

¹⁵ Tó òdi waazikerinŃ zīrīmaro, deran oni waazi keñne nāa? À kēna Luda yān ò pi: BaarunnakparinŃ suna di keñne nna fá!

¹⁶ Ama adi ke gbē sīnda pínki mé à baaru nna pi sīro. Akū Isaya pi: Dikiri, dí mé à ó yā sīi?

¹⁷ Leme ludanaanikēnaa di bo a yāmana kīnaame, yā pi sō bi Kirisi yāme.

¹⁸ Ma pi yōo! Odi manloo? Ò mà.

N kōtoo dà anduniala pínki,

n yā'ōnaa gēε ari zīte léa.†

¹⁹ Ma pi yōo! IsarailanŃ dí dōro yā? Káaku gīa Musa pi:

Mani tó ò gbāba kpá kú buri kú ò de ma gbē ūronŃo,

mani tó n pŃ fē bīsāsiri wēsīradenŃ yā musu.

²⁰ Akū Isaya Luda yā ò kú kùgbānao à pi:

Gbē kú odi ma ki weteronŃ mé ò ma le,

ma a zida mŃ gbē kú odi ma gbekaronŃne.

²¹ IsarailanŃ yā musu à pi:

Zaa kŃnkŃ ari ŃkŃsi ma Ń dŃ buri sāgbānade kú ò fēna kūmaonŃne.

* 10:8 Dok 30:12-14 † 10:18 Zab 19:4

11

Luda dí Isarailano zukunaro

¹ Ma pi yoo? Luda a zida gbēno zukunan ya? Lenlo fá! Makū bi Isaraila burin ma ũ. Ibrahim burin ma ũ Biliaminu buri gūn.*

² Luda dí a gbē kū à gīnake à n̄ dōno zukunaro. Á Iliasu ya kū à kēna Luda yān dikina dōroo? Kū à gēe kū Isarailano yāo Luda kīnaa à pi:

³ Dikiri, ò n annabinò dēde, ò n gbagbakino gbòro. Makū mé ma gō mado, akū òteni ma wee.†

⁴ Luda pi Iliasune deramee? À pi, á gbē kū odi kúte Baalinerono kūna a pō ũ gbēno dūbu suppla.‡

⁵ Leme dō n̄ gbē kpaa kū Luda n̄ sé a gbēke gūnnò kpé kun ari gbāra.

⁶ Lákū à n̄ sé a gbēke gūn nà, adi ke n̄ yākena yāinlo. Tó lenlo, de Luda gbēke nigō gbēke ũro.

⁷ Deran gwee? Isarailano dí ya kū òten wete lero, ama n̄ gbē kū Luda n̄ séno lè. N̄ gbē kū ò gōno sà tãta,

⁸ lákū à kēna Luda yān nà ò pi:

Luda iweza dàine,

akū n̄ wé dí gu ero,

n̄ sã dí yã maro ari kū a gbārao.

⁹ Dauda pi dō:

N̄ dikpekēna gōine tankute ũ à n̄ kū,

à gōine gēsiki ũ de à yã lúine.

¹⁰ N̄ wé sisi de òsun gu ero,

n̄ wó gō kokona gōno sīnda pínki.§

¹¹ Ma pi yoo? Kū Isarailano gēe si, ò lète sãnsãnn ya? Lenlo fá! N̄ taarinò yāin Luda buri pãdenò sura bã, de Isarailano gōba kpá kũwo yã.

¹² Lákū n̄ taarinò mé à tò andunia karanaa lè nà, akūsō n̄ funa mé à tò buri pãdenò karanaa lè, oni n̄ lé papana ya ò dō yã?

Buri pãdenò surabanaa

¹³ Maten ya ò ákōno buri pãdenone sã. Lákū má de z̄iri ũ buri pãdenò kīnaa nà, madì ìa dã ma z̄irikena yã musu,

¹⁴ de mà a zida burino nèse vute ò gōba kpá, mà n̄ gbēkeno sura ba.

¹⁵ Zaakū Luda gina Isarailano mé à tò andunia kè kãao nna, tò à èra à n̄ sí dō, abire nigō de deramee? Abire nigō bi wēndi ũ gēnoe.

¹⁶ Tó ò burano kãaku kpà Ludaa, a kpaa gō arubarika pō ũme. Tó lí z̄ini de Luda pō ũ, a gãno de a pō ũme se.

¹⁷ Luda kù lí yãpura gã kenò z̄z̄z̄, akū à mōkōn kù n̄ de kũnne lí ũ pè a gbèn, de ngō kun kù kù lí mana z̄ini gbãnao.

¹⁸ N̄sun kù lí yãpura gã kù à z̄z̄z̄no gya boro. N ke dera nten ìa dãa? N̄ kun lí z̄ini yãime, adi ke lí z̄ini mé à kun n̄ yãiro.

¹⁹ Ìni pi, à lígã pino z̄z̄z̄ de à n̄ pé n̄ gbèn yãime.

²⁰ Leme, ama à n̄ z̄z̄z̄ kù odi a náani kero yã. Mōkōn s̄s̄, n zeki lè kù nten Luda náani ke yã. N̄sun n̄ zida biro. N̄ laakari ke!

²¹ Lákū Luda dí gí kù lí yãpura gãno z̄z̄z̄iro nà, ani gí n̄ z̄oi sero.

²² N̄ gwa lákū Luda mana nà, akūsō à pásí. Á pásí kù gbē kù ò fũano, akū à mananne, tò n ze kù a manakenaao. Tó lenlo, ani n̄ z̄ome se.

²³ Tó Isarailano n̄ ludanaanikenasari tò, ani era à n̄ pé n̄ gbēmme, zaakū à n̄ pena n̄ gbèn gbãna ví.

²⁴ Tó Luda n̄ z̄ kũnne lía à n̄ pè kù lí yãpuraa lákū òdi kero nà, kù lí gã yãpuraano era à pena n̄ zida lía zé ví de abirelaroo?

Isarailano surabana kpede

²⁵ Ma gbēno, má ye àgō asiriya dikina dō, de á wé sũngō sira à á zida dite ìadarinò ũro yã. Isaraila kparano sãgbãna kù gĩa ari buri pãdenò gēna kpata kù à bò Luda kīnaa gūn lé gō kã.

²⁶ Abire gbera Luda ni Isarailano sura ba n̄ pínki lákū à kēna Luda yān nà kù ò pi: Surabari ni bo Zaiš,

* 11:1 Flp 3:5 † 11:3 1Ki 19:10 ‡ 11:4 1Ki 19:18 § 11:10 Zab 69:22-23

ani Yakubu burino kékōa kú ludadōnasario.

²⁷ Ma bàka konna kúño wān gwe
gōrō kú mani n durunna kēñma.

²⁸ Baaru nna pi yā musu ò de Luda ibereno ū á yāi. Luda gbēno sēna yā musu ò de Luda
yenyidenō ū n dizi kākuno yāi.

²⁹ Zaakū Luda gbanō kú gbē kú à n sīsī à n sēno ò sī litero.

³⁰ Ákōno buri pādenō ádi Luda yā ma yāro. Tera sà Luda sūru kē kāáo kú Isarailano dí a yā
maro yāi.

³¹ Len Isarailano gi Luda yā mai le tera, de Luda le à sūru ke kāáo gbasā à sūru ke kúño.

³² Luda yādasarike kpà gbē sīnda pínkia de à le à sūru ke kúño n pínki yāime.

Luda sáabukpanaa

³³ Luda ōndō kú a dōnao zōkōke kà zà fá!

Gbēke ni fō à bo yā kú à zēo asiriario.

Oni fō ò a dōro dōro.

³⁴ Dí mé à Dikiri laasun dōo?

Dí mé à yā dāne a lédammari ūu?

³⁵ Dí fina mé à dō Ludaa kú ani bonēe?***

³⁶ Pō sīnda pínki bō a kīnaame,

ò kun kú a gbānao,

akūsō ò kun a pō ū.††

Ògō a tō bo gōrō sīnda pínki. Aami.

12

Zíkēna Ludane

¹ Abire yāi ma gbēno, lākū Luda ó wēnda dō le nà, ma wé kēáwa à á zīda kpáa sa'opō bēne
mamberusari kú ádi káagu ū. Ákūme á donyíkēna a zéa ū.

² Ásun té andunia tera dí ágbairo. Á tó Luda á dà lite, á laakari le à gō dufu de à le à a
pōyenyīna dō, yā kú à mana, akū à nna, akū à papana.

³ Gba kú Luda dāmenē yāin maten o á pínkine, àsun á zīda mana bo de a mana lélaro. Á
baadi a zīda dite a yāpura lén, lākū Luda a gbà zé à a náani ke nà.

⁴ Bisāsiri mè mēn do gunō vī dasi, n baadi kú a zīome.

⁵ Leme, bee kú ó dasikeo, ó mè dokōno Kirisi gūmmē, mègu dakenon ó ū.*

⁶ Ó gba bō donadona kōne lākū Luda dāwēre nà a gbēke gūn.† Tó annabikeyā'ona gban n
vī, n ke n ludanaanikēna lén.

⁷ Tó zīrikēnaame, n ke. Tó yādannēnaame, n dañne.

⁸ Tó lédammānaame, n dañma. Tó gbadanaame, n da araga. Tó don'aredekeme, n ke kú
kokario. Tó wēndadōnnēnaame, n dōñne kú pōnnao.

⁹ À kú yenyī gō manafiki sari. À kpe li yā vānīne, à ze kú yā manao.

¹⁰ Àgō nna kú kōo kō gbēno ū. Àgō wāna kú bèerelikōnēnaao.

¹¹ Àgō kokari vī ma'á sari, á mè gō wāna Dikiri zī gūn.

¹² À pōnna ke yā kú á wé dōi yā musu. Á mena fō warikēnaa gūn. Á mè kpá wēkēnaaa.

¹³ À kpányī ke Luda gbē kú pō ten kīañmanōne. Àgō nibō ke.

¹⁴ À sa mana o á wētāmmarinōne. À sa mana oñne, àsun n káro.‡

¹⁵ À pōnna ke kú pōnnakerinō. Á sō dō kú sōdōrinō.

¹⁶ Àgō kú kú kōo nna. Ásun á zīda biro. Á gbēnna kpá kú takasidenō. Ásun á zīda dite
yādōrinō ūro.§

¹⁷ Ásun yā vāni fina bo kú a vāniro. Àgō yā kú à mana gbē sīnda pínkine ke.

¹⁸ Tó ani sí ke, tó á a zé vī, àgō nna kú gbē sīnda pínki.

¹⁹ Ma gbē yenyidenō, àsun mōra ká gbēaro, à a tó kú Ludao. À kēna Luda yān ò pi:

Dikiri pi, akāa mé áni fina boñma,

akāa mé áni fina boñma.

²⁰ Tó nà teni n ibere de, n pōble kpáa. Tó ímīme sō, n a gba í. Tó n kē le, n teni a o káne a lémme.**

²¹ Nsun tó yā vāni zī blemmaro. N zī blea kú yā manao.

*** 11:35 Ayu 41:11 †† 11:36 1Kō 8:6 * 12:5 1Kō 12:12 † 12:6 1Kō 12:4-11 ‡ 12:14 Luk 6:28 § 12:16 Yaa

3:7 ** 12:20 Yaa 25:21-22

13

Minatena b̄usu gb̄anadenɔne

¹ Gb̄e s̄inda p̄inki m̄i nate b̄usu gb̄anadenɔne, zaakū iko ke kun Luda lé sariro. Luda mé à gb̄anade k̄ū ò kunnɔ dìt̄e ñ p̄inki.

² Abire yāi gb̄e k̄ū à b̄ò gb̄anade yā kp̄e, ade b̄ò Luda yād̄itena kp̄eme. Gb̄e k̄ū à b̄ò ñ kp̄enɔ ñ z̄ida dà yāmm̄e.

³ Adi ke yāmanakerinɔ mé òdi v̄ina ke kpatablerinɔnero, sé yāvānikerinɔ. Tó ñ ye gb̄anadenɔ v̄ina danyīro, ñ yā mana ke, ani n s̄áabu kpá.

⁴ Gb̄anade bi Luda z̄ikeriime n aafia yāi. Tó n yā vāni k̄e s̄5, ñ v̄ina kene, zaakū à f̄eneda lokona p̄anlo. Luda z̄ikeriime, àdi fina bone yāvānikeriia.

⁵ Abire yāi à mana à m̄i nateñne. Adi ke w̄etāmmāna yāi adonlo, á laasun yāime d̄o.

⁶ Abire yāin ad̄i b̄e'ɔgɔ kpá d̄o, zaakū gb̄anadenɔ bi Luda z̄ikerinɔme, òten z̄i p̄i keneme.

⁷ À baadi fina boñne p̄inki. À b̄e'ɔgɔ kpá a siria, à á laganɔ takada sí d̄o. À m̄i nate gb̄e k̄ū à de à m̄i nateneene. À gb̄e k̄ū à de à a yā da yā da.*

Gɔɔ kà k̄ani, òḡ5 yek̄s̄i

⁸ Àsun gb̄eke fina séro, sé yek̄s̄ina fina baasiro. Gb̄e k̄ū à ye a gb̄edakei, Luda doka p̄ekerame.

⁹ Ò p̄i, ñsun zina kero, ñsun gb̄e dero, ñsun kp̄ani oro, ñsun gb̄e p̄s̄ ni dero.† Yā p̄inɔ k̄ū yād̄itena p̄ānde k̄ū ò kunnɔ p̄inki k̄ū yā dí ḡumme, ò p̄i: Nḡ5 ye n gb̄edakei lán n z̄ida w̄endii bà.

¹⁰ Yenyī di tó gb̄e yā vāni k̄e a gb̄edakenero. Yenyīme Luda doka papana ū.

¹¹ À ke le, zaakū á ḡɔɔ k̄ū ò k̄úa dík̄ina d̄5. Á vuna in ḡɔɔ kà, zaakū ó surabanaa kà k̄ani tera de ḡɔɔ k̄ū o Yesu náani k̄ela.

¹² Gu si à kà z̄á, gudnāa kà k̄ani. Ò m̄i k̄e gusira yānɔa ò gupura ḡ5keɔnɔ s̄éte.

¹³ Òḡ5 k̄ū ó d̄brɔɔa f̄ānant̄e gb̄enɔ ū fayasari k̄5k̄5 k̄ū w̄edenaao sari p̄āp̄ak̄ena k̄ū w̄e'isariyāoo sari, lékp̄ak̄5a k̄ū z̄ānguoo sari.

¹⁴ À Dikiri Yesu Kirisi yāze sé. Àsun tó á dà z̄i doáre are à a nidena kero.

14

K̄5 taari'ena

¹ À gb̄e k̄ū à bus̄e ludanaanikenāa ḡun sí yākete sari.

² Gb̄ekenɔ ludanaanikenāa di p̄óke t̄e boro, akū gb̄e k̄ū ñ ludanaanikena busananɔ di n̄b̄o sóro.*

³ Gb̄e k̄ū àdi p̄s̄ s̄inda p̄inki ble s̄un gb̄e k̄ū àdi p̄s̄ s̄inda p̄inki blero gya boro, akū s̄5 gb̄e k̄ū àdi p̄s̄ s̄inda p̄inki blero s̄un gb̄e k̄ū àdi p̄s̄ s̄inda p̄inki ble taari ero, zaakū Luda a sime.

⁴ Díme n ū k̄ū nteni dakenɔ z̄ikeri taari ee? Tó à f̄5 ke à f̄un yā, a Dikiri yān gwe. Ani f̄5, zaakū Dikiri gb̄āna ni tó à f̄5.

⁵ Gb̄ekenɔ si k̄ū ḡɔɔ kenɔ nna de a kenɔla, gb̄e p̄āndenɔ si k̄ū ḡɔɔ s̄inda p̄inki leleme. Baadi laasun ḡ5 dok̄5nɔ k̄ū yā k̄ū à z̄eoo.

⁶ Gb̄e k̄ū àdi ḡɔɔ bo di bo Dikiri yāime. Gb̄e k̄ū àdi p̄s̄ s̄inda p̄inki ble di ble k̄ū Dikiri gb̄ānaome, à Luda s̄áabu kpá. Gb̄e k̄ū àdi p̄s̄ t̄e di t̄e Dikiri yāime, à Luda s̄áabu kpá.

⁷ Gb̄eke diḡ5 kun a z̄ida yāiro, gb̄eke di ga a z̄ida yāiro.

⁸ Tó ó kun, ó kun Dikiri p̄s̄ ūme, tó o ga, o ga Dikiri p̄s̄ ūme. Ó kunn yā, o gan yā, ó de Dikiri p̄s̄ ūme.

⁹ Zaakū Kirisi ḡà à v̄u de àḡ5 de gyāwāndenɔ k̄ū gb̄e b̄ēnenɔ Dikiri ūme.

¹⁰ K̄ū nteni n gb̄ēndo taari e s̄5 bi? M̄5k̄5n s̄5, à k̄e dera nteni n gb̄ēndo gya bo s̄5? Luda niḡ5 vutena a tintinnwa, ó p̄inki óni bo ò ze a are,†

¹¹ Lákū à k̄ēna Luda yān nà Dikiri p̄i:

K̄ū ma kunnao, gb̄e s̄inda p̄inki ni k̄utemene,

gb̄e s̄inda p̄inki ni ma ludakena d̄5.

¹² Len baadi ni a z̄ida yā baba Ludane le.

Àsun yā k̄ū ani tó a gb̄ēndo fu kero

¹³ Abire yāi òsun k̄5 taari e doro. K̄ū ani k̄5 taari e, à z̄eo k̄ū áni yā k̄ū ani tó à á gb̄ēndo fu kero.

¹⁴ Kunna Dikiri Yesu ḡun má d̄5 s̄āns̄ān k̄ū p̄óble ke diḡ5 gb̄ās̄i a z̄idaró. Ama tó gb̄e dìt̄e k̄ū p̄ó gb̄ās̄i, akū àdiḡ5 gb̄ās̄ine.

* 13:7 Mat 22:21 † 13:9 Bon 20:13-17 * 14:2 Kol 2:16 † 14:10 2Ks 5:10

¹⁵ Tó n n gbēndo n̄es̄e yàkane pó kù n blè yāi, ní yenyī vīn̄ero. Póble kù n blè yāi ñsun gbē kù Kirisi gá a yāi kakat̄ero.

¹⁶ Àsun tó ò pó kù a è à mana gya boárero,

¹⁷ zaakū kpata kù à bò Luda kīnaa bi póblena kù pómīnaao yānlo. Yākena a zéa kù aafiaao kù ponna kù Luda Nini di iñ̄neo yāme.

¹⁸ Gbē kù àten do Kirisii lán abirekù bà yā ò ká Ludagu, akús̄ō bisāsiri di a sáabu kpá.

¹⁹ Abire yāi òḡō k̄ō aafia wete òḡō gbāna karak̄ōne.

²⁰ Ñsun Luda zī yaka pób̄le yāiro. Pób̄le sīnda pínki maname, ama pó kù ani tó n gbēndo fu blena manaro.

²¹ N̄b̄ōsonaan yá, wēmīnaan yá, yá kù ani tó n gbēndo fu pínki, à mana ñ tēme.

²² Pó kù ní náani k̄ē, ñ tó à ḡōn̄ne kù Ludao. Arubarikaden gbē kù adi a zīda taari e kù pó kù à z̄eroo ũ.

²³ Tó gbē ten sika ke pób̄le kù àten blea s̄ō, à a zīda dà yāmm̄e, kù adi k̄ō sé kù a ludanaanikēnaaoro yāi. Yá kù adi k̄ō sé kù gbē ludanaanikēnaaoro bi durunname.

15

Òḡō yek̄si wéd̄na Ludai gūn

¹ Ók̄ōn̄o kù ó gbāna ludanaanikēnaa gūn̄o, séde ò gbē kù ò gbānaron̄o sé lei ní gbānasarīke gūn. Ósunḡō ó p̄oyeina kero.

² Ó baadi ḡō yá kù ani ke a gbēdaken̄e nna ke a bona mana yāi kù a zīnipetēnaao.

³ Zaakū Kirisi di a zīda p̄oyeina kero. À kēna Luda yān ò pi, gbēn̄o d̄ōkena kù Ludao ḡōne.*

⁴ Yá kù ò k̄ē yá pínki, ò k̄ē lédanawá yāime. Luda yá p̄i di ò gba mena, àdi ó gba sw̄ēe de òḡō t̄amaa vī.

⁵ Luda kù àdi ní gba mena à ní gba sw̄ēe tó òḡō n̄es̄edok̄ōn̄o vī kù k̄ōo lākū Kirisi Yesu pó bà,

⁶ de à Luda ó Dikiri Yesu Kirisi De t̄ō bo kù n̄es̄edok̄ōn̄o kù lédok̄ōn̄o.

⁷ À k̄ō sí lākū Kirisi á sí nà Luda t̄ōbona yāi.

⁸ Maten oáre, Kirisi ḡō z̄iri ũ Yudan̄one de à lé kù Luda s̄ē ní dizi káakun̄one papa, òḡō d̄ō kù Luda náani vī,

⁹ buri pānden̄o s̄ō Luda t̄ō bo a s̄uru yāi lākū à kēna Luda yān nà ò pi:

A yá mé à tò mani n sáabu kpá burin̄o t̄é,

mani n t̄ō kpá.†

¹⁰ Ò p̄i d̄o:

Burin̄o, à ponna ke kù Luda gbēn̄o.

¹¹ Ò p̄i d̄o:

Ák̄ōn̄o buri sīnda pínki, à Dikiri t̄ō kpá,

ák̄ōn̄o b̄usu gbēn̄o sīnda pínki à a t̄aaki lé.‡

¹² Isaya p̄i d̄o:

Yes̄e zīni ni b̄ōt̄ō pá,

ani fute à kí ble buri pānden̄o,

oniḡō wé d̄o.

¹³ Luda kù gbē sīnda pínki wé d̄o tó ponna pekereáwa kù aafiaao a náani kù áten ke yāi, de á wéd̄ōna kara kù a Nini gbānao.

P̄lu zīkena Ludane

¹⁴ Ma gbēn̄o, má d̄ō s̄ans̄an kù manake pekereáwa, á yá sīnda pínki d̄ō swás̄wa, áni f̄ō à lé dak̄ōa.

¹⁵ Ma takada dí kēnaa gūn ma yāken̄o k̄ē kù sw̄ēgbānao dit̄ena de òḡō d̄ōágu yāi, zaakū Luda ma gba zé

¹⁶ ma ḡō Kirisi Yesu zīk̄eri ũ buri pānden̄one. Maten baaru kù à bò Luda kīnaa kpáine, de ní kunna ḡō adona Luda Nini gáí, ò ḡō Ludane sa'ob̄o kù àdi káagu ũ.

¹⁷ Kunna Kirisi Yesu gūn maten ía dá zī kù maten ke Ludane yá musu.

¹⁸ Zaakū má yāke ona vīro, tó adi ke yá kù Kirisi k̄ē ma kīnaa baasiro. À tò buri pānden̄o Luda yá mà ma yá'ona kù ma yāken̄aao gáí

¹⁹ kù s̄ēdan̄o kù daboyān̄o gbānao kù Luda Nini gbānao. Bona Yurusalemu ma lika w̄ete kù w̄eteo ari llirikumu b̄usun, ma Kirisi baaruu kpàkpaa k̄ē papana.

²⁰ Madiḡō ye mà baaru nna pi kpá gu kù òdi Kirisi yá ma zik̄iro, de másun bú ba gbē pānde gānlo yāi.

²¹ Lākū à kēna Luda yān nà ò pi:

* 15:3 Zab 69:9 † 15:9 Zab 18:49 ‡ 15:11 Zab 117:1

Gbē kū odi a yā oñne yāronŋ wé ni kē,
gbē kū odi a baaru ma yāronŋ ni dōrŋ dō.

²² Yā kū àdigō kpá ma suna á kīnaane g̃n̄ baaakōn̄ gwe.[§]

²³ À kà wè ũgbangba kū madigō ye mà su á gwa. Tera sà lākū yāke dí gōm̄ene b̄sun̄ dikīnan̄
gūn̄ dorō nà,

²⁴ má támaa vī ò wé sikōle sà ma gena Sapaini b̄sun̄ gūn̄. Tó ma ḡw̄r̄ pla kè kááo kū p̄onnao,
áni zé kemene gena gwe.

²⁵ Tera la maten gē kū kpányīo Luda gbēn̄ne Yurusalemu,^{**}

²⁶ zaakū gbē kū ò kú Masedonia kū Girisin̄o z̄eo ò Luda gbē takaside kū ò kú Yurusalemun̄o
kámaza ke.

²⁷ Ō z̄eo, ama tilasim̄e. Lākū Yudan̄o Luda aruzek̄e kpaatete buri pānden̄ne nà, à mana
buri pānden̄o ñ andunia aruzek̄e kpaatete Yudan̄ne se.^{††}

²⁸ Tó ma gba p̄i nāñne ñ oī ma lāka, ma gena Sapaini gūn̄ mani bo á kīnaa.

²⁹ Má dō kū tó mani su á kīnaa, mani suāre kū Kirisi arubarikaao papaname.

³⁰ Ma gbēn̄o, ma naāre ó Dikiri Yesu Kirisii kū yenyī kū Luda Nini dī kpáímao, à fute à z̄e
à Luda wé ke kúmao,

³¹ de à ma bo Yudea Yesusariden̄o oī, de zī kū mani ke Yurusalemu Luda gbēn̄o té keñne
nna,

³² gbasa mà á le kū p̄onnao, tó Luda wè, mani su kám̄ma bo á kīnaa.

³³ Luda Aafiade gō kū kááo á pínki. Aami!

16

F̄okpammanaa

¹ Mateni ó dāre Febe, Kenk̄erēa s̄osi gbēn̄o z̄iri naāre á oī.

² À a sí Dikiri gūn̄, lākū à mana Luda gbēn̄o ke kū k̄so nà. À kpáí kū p̄o kū à yei á kīnao
pínki, zaakū à kpà gbēn̄oɔi dasi kū makū se.

³ À f̄o kpá Pirisila kū Akilaooa. Ma z̄ik̄eri daken̄ome Kirisi Yesu zī gūn̄.*

⁴ Ō si ò ñ z̄ida da kari gūn̄ ma yāi. Adi ke makūme madoro, buri pānde s̄osin̄o gbēn̄o teni ñ
sáabu kpá pínki d̄o.

⁵ À f̄o kpá s̄osi gbē kū òdigō k̄o kakara ñ ònn̄o.

⁶ À f̄o kpá ma gbē yenyīde Epen̄etua, àkū kū à Kirisi náani kè Asia b̄sun̄ káaku.

⁷ À f̄o kpá Mariamaa, àkū kū à zī k̄éare manamana.

⁸ À f̄o kpá Andar̄niku kū Yuniaooa. Ma buri dake kū ò ó dá kp̄ésiran̄ leelen̄ome. Ò t̄o b̄ò
Luda z̄irin̄o té, akūs̄o ò kú Kirisi gūn̄ ma ā.

⁹ À f̄o kpá Ampliatu kū à de ma gbē yenyīde ũ Dikiri gūnwa.

¹⁰ À f̄o kpá Ubanu kū à de ó z̄ik̄eri dake ũ Kirisi zī gūnwa kū ma gbē yenyīde Satakio.

¹¹ À f̄o kpá Apele kū à z̄ena gbāna Kirisi gūnwa.

¹² À f̄o kpá Arisit̄bulu beden̄o.

¹³ À f̄o kpá ma Yuda dake Her̄ōdiša.

¹⁴ À f̄o kpá Nasisu bede kū ò kú Dikiri gūnn̄o.

¹⁵ À f̄o kpá Tirifena kū Tirifosaooa. N̄ogb̄e p̄in̄o dī zī ke Dikirine manamana.

¹⁶ À f̄o kpá P̄esia. N̄ogb̄e yenyīde p̄i zī kè Dikirine manamana.

¹⁷ À f̄o kpá Rufu kū à b̄ò ado Dikiri zī gūnwa kū a da kū maten̄ gwa ma da ũo.

¹⁸ À f̄o kpá Asinkiritua kū Fleḡo kū Em̄esio kū Patarobao kū Emao kū ñ Yesude dake kū ò
kú leelen̄o ñ pínki.

¹⁹ À f̄o kpá Filb̄logua kū Yuliao kū Nereuo kū a dāreo kū Olimpao kū Luda gbē kū ò kú leelen̄o
ñ pínki.

²⁰ À f̄o kpák̄ša kū Luda gbēn̄o l̄ep̄emmanaa. Kirisi s̄osin̄o gbēn̄o f̄o kpàáwa ñ pínki.

L̄ezammanaa

¹ Ma gbēn̄o, maten̄ oāre à laakari ke gbē kū ò b̄ò yā kū à dāda kpen̄oɔi. Òdi gbēn̄o k̄ek̄ša ò
gbēn̄o s̄ate. À k̄ēíma,

² zaakū gbē bire takan̄o dī do ó Dikiri Kirisiro, sé ñ gber̄e yā. Òdi taarisariden̄o s̄ate kū
l̄enna kú yād̄o.

³ Gbē s̄inda pínki á m̄inatena Dikirine baaru mà. Maten̄ p̄onna ke á yā musu. Má ye àḡō
yā mana ònd̄o vī àḡō w̄esiraden̄o ũ yā v̄ani musu.

²⁰ Luda Aafiade ni Setan dúgu zɔ́ á gbá zíte tera. Ó Dikiri Yesu gběke keáre.

²¹ Ma zíkɛri dake Timoti† kú ma buri dakenɔ́ Lusu kú Yasɔ́o kú Sosipatao fɔ́ kpàáwa.

²² Makú Tetiu kú ma takada dí kè fɔ́ kpàáwa Dikiri gún.

²³⁻²⁴ Ma bede Gayusi‡ kú sɔ́si gběno di kɔ́ kakara a onn fɔ́ kpàáwa. Wěte ɔ́gɔ́'uteri Erasatu fɔ́ kpàáwa kú ó gběndo Kaatuo.

Luda tɔ́bɔ́naa

²⁵ Tera sà Luda ni fɔ́ à á gba gbàna kú Yesu Kirisi baaru kú maten kpáo, lákú asiriyá kú à utena zaa káaku kú ò biriamenɛo de nà.

²⁶ Luda kú àdigɔ́ kun gɔ́ɔ́ sɛ́nda pínki dìte ò yá kú à kèna annabinɔ́ takadanɔ́ gún pì bo gupuraa sà, de buri sɛ́nda pínki le à dɔ́ ò Luda náani ke ò gɔ́ a yámarinɔ́ ù.

²⁷ Ò Luda mèn do ɔ́ndɔ́de tɔ́ bo Yesu Kirisi gáí ari gɔ́ɔ́ sɛ́nda pínki! Aami.

KƆRINTIDENƆ TAKADA KAAKU

KƆrinti YesudenƆ kƆkƆkƆsanaa 1:1-4:21
 KƆrinti YesudenƆ durunnakenaa 5:1-7:40
 ƆgƆ kƆ kƆ laakariio gƆna nƆ zidane yƆ musu 8:1-11:1
 Donyikenaa 11:2-14:40
 GƆnƆ vunaa 15:1-15:58
 PƆlu fƆkparamanaa 16:1-16:24

PƆlu fƆkpana KƆrintidenƆa

- 1 MakƆ PƆlu kƆ Luda ma sisi Ɔ Ɔ ma se lƆkƆ Ɔ yei nƆ, ma gƆ Kirisi Yesu ziri ũ. MakƆ kƆ Ɔ gbƆndo SƆsƆtenƆ,
- 2 ƆkƆnƆ mƆ Ɔ takada di kƆ sƆsi gbƆ kƆ Ɔ kƆ KƆrintinƆne. Luda Ɔ sisi a gbƆnƆ ũ, Ɔ kunna adona Kirisi Yesu gƆn lele kƆ gbƆ kƆ ƆdigƆ Ɔ Dikiri Yesu Kirisi pi sisi gu sinda pinki gƆnnƆ, ƆkƆnƆ kƆ Ɔ Dikiri dokƆnƆ.
- 3 Luda Ɔ De kƆ Dikiri Yesu Kirisio gbƆke ke Ɔre, Ɔ Ɔ gba aafia.
- 4 MadigƆ Luda sƆabu ke gƆrƆ sinda pinki Ɔ yƆ musu gbƆke kƆ Ɔ kƆ Ɔre Ɔ kunna Kirisi Yesu gƆn yƆi.
- 5 Konna a gƆn pƆ sinda pinki kƆra Ɔre, yƆ Ɔna sinda pinki kƆ dƆna sinda pinkio,
- 6 zaakƆ Ɔ Kirisi yƆ Ɔna Ɔre zini pƆte Ɔ gƆn,
- 7 akƆ Luda Nini gba ke di kƆa Ɔwaro, gƆrƆ kƆ Ɔ wƆ dƆ Ɔ Dikiri Yesu Kirisi a zida mƆnaai.
- 8 Ɔ Dikiri Yesu Kirisi ni tƆ Ɔ ze gbƆna ari gƆrƆ le kƆ, de ƆgƆ kun taari sari a sugƆrƆ zi.
- 9 Luda nƆani vi. AkƆ mƆ Ɔ Ɔ sisi, a gƆ kƆ gbƆ ũ kƆ Ɔ NƆ Yesu Kirisi Ɔ Dikirio.

KƆrinti YesudenƆ kƆkƆkƆsanaa

- 10 Ma gbƆnƆ, ma na Ɔre Ɔ Dikiri Yesu Kirisii, ƆgƆ ledokƆnƆ vi kƆ kƆ Ɔ pinki, de kƆkƆkƆsana le Ɔ lƆka Ɔ tƆ, Ɔ kƆ kƆ kƆ laasun dokƆnƆ kƆ nƆse mƆn doo.
- 11 Ma gbƆnƆ, ma mƆ Koloe bedenƆ lei kƆ yakete kƆ Ɔ tƆ.
- 12 LƆkƆ ma mƆ nƆn di: Ɔ gbƆkenƆ pi, Ɔ ze kƆ PƆluo. GbƆkenƆ pi, Ɔ ze kƆ Apoloo. GbƆkenƆ pi, Ɔ ze kƆ Pitao. GbƆkenƆ pi dƆ, Ɔ ze kƆ Kirisio.
- 13 Kirisi kƆkƆkƆsanan yƆ? Ɔ PƆlu pƆ lƆa Ɔ yƆin yƆ? A da'ite kƆ kƆ PƆlu tƆon yƆ?
- 14 Ma Luda sƆabu kƆ, kƆ mƆdi Ɔ gbƆke da'ite kero, se de Kirisipu kƆ Gayusio baasiro.
- 15 LƆkƆ Ɔ de le nƆ gbƆke ni le Ɔ Ɔ a da'ite kƆ, a gƆ ma iba ũro.
- 16 Ee, ma Setefana bedenƆ da'ite kƆ dƆ. Abire baasiro, tƆ ma gbƆ pƆnde da'ite kƆ, adi dƆmagu doro.
- 17 Kirisi di ma zi gbƆ da'itekƆna yƆiro, se de a baaru nna kpanaa. Adi ke kƆ yƆdƆnaonlo, de a gana lƆa sƆn ke pƆro yƆime.

Kirisi bi Luda ƆndƆ kƆ a gbƆnaome

- 18 Kirisi gana lƆa bi misariyƆme gbƆ kƆ Ɔten satenƆne. ƆkƆnƆ kƆ Luda teni Ɔ sura banƆ sƆ, Ɔ dewere a gbƆna ũ.
- 19 Ɔ kƆna Luda yƆn Ɔ pi:
 Mani ƆndƆrinƆ ƆndƆ mi de,
 mani wƆzƆrinƆ wƆzƆ ke pƆ.
- 20 ƆndƆri kƆ mƆmeƆ? TakadadƆri kƆ mƆmeƆ? Andunia tera dikƆna yƆpinkidƆri kƆ mƆmeƆ?
 Luda di andunia ƆndƆ dite misariyƆ ũroo?
- 21 Luda ƆndƆ gƆn, adi tƆ andunia gbƆnƆ a dƆ kƆ nƆ zida ƆndƆoro. Ɔ kƆne Ɔ gbƆ kƆ Ɔteni a nƆani kenƆ sura ba waazi kƆ Ɔ dite misariyƆ ũ pi gƆi.
- 22 YudanƆ ye dabodaboyƆi, GirikinƆ di ƆndƆ wete.
- 23 ƆkƆnƆ sƆ, Kirisi gana lƆa kpƆkpan Ɔten ke, akƆ adi tƆ YudanƆ kpƆgula, buri pƆndenƆ di pi misariyƆme,
- 24 ama gbƆ kƆ Luda nƆ sisi Ɔ nƆ sƆnƆ, YudanƆ kƆ GirikinƆ nƆ pinki, Kirisi deƆne Luda gbƆna kƆ a ƆndƆo ũ.
- 25 Luda misarike pi de bisasiri ƆndƆla. Luda gbƆnasarike pi de bisasiri gbƆnala.
- 26 Ma gbƆnƆ, Ɔ gwa lƆkƆ Ɔ de nƆ gƆrƆ kƆ Luda Ɔ sisi. DakenƆ kƆnaa Ɔ daside ƆndƆoro, Ɔ paride gbƆnade ũro, Ɔ paride kƆne ũro.
- 27 Luda gbƆ kƆ Ɔ de andunia misaride ũnƆ se de Ɔ wƆ'Ɔi dao ƆndƆrinƆa. Ɔ gbƆ kƆ Ɔ de andunia gbƆnasaride ũnƆ se de Ɔ wƆ'Ɔi da gbƆnadenƆa.
- 28 Ɔ gbƆ kƆ andunia nƆ dite kpedenƆ ũ, kƆ Ɔdi nƆ nƆ gya bo akƆsƆ nƆ yƆ digƆ kunlonƆ se de Ɔ gbƆ kƆ nƆ yƆ digƆ kunnƆ ke kpedenƆ ũ,

29 de gbēke sún le à ìa dà Luda arero.

30 Ákòṅṅò s5, Luda tò à kù Kirisi Yesu gūn, akù à g5 ó 5nd5 ù. Kunna Kirisi pìi gūn Luda tò yā bō kúoo nna, ó kunna adona, akùs5 à ó sura bà.

31 À yā mé à tò lākù à kēna Luda yān nà, tò gbē ye à ìa dà, à dà Dikiri yā musu.

2

Kirisi kù a gana líayāo

1 Ma gbēṅṅò, kù ma su á kīnaa, ma su Luda yā kpàkpa keáreme, adi ke ma su 5nd5 gbāna ke lénna keárenlo.

2 Ma zεo kù mani yāke oáreero, séde Yesu Kirisi yā baasiro, atēnsa a gana lía yā.

3 Ma suna á kīnaa gūn ma su kù swēvīnaao kù vīnao kù lukalukanaao.

4 Ma waazikēnaa gūn maten yā ó kù lénnao ke kù 5nd5oro. Ma ó kù Luda Nini gbāna mōáreṅnaoome,

5 de á ludanaanikēna sún bo bisāsiri 5nd5 gūnlo, sé Luda gbāna gūn.

5nd5 kù Luda Nini dì daṅine

6 Bee kù abireo odì 5nd5yā ó gbē kāsaranōne. Adi ke andunia tera dīkīna 5nd5 ke a gbānade kù n gbāna ten lākano pónlo.

7 Luda 5nd5n óteni o, a poyenyīna kù à utena yā pìi. À gīnake à dìte ó gakuri lena yāi zaade adi andunia kátero.

8 Andunia tera dīkīna gbānade ke 5nd5 pìi d5oro. Tó ò d5me yā, de odi Dikiri gakuride pá líaro.

9 Lākù à kēna Luda yān nà ò pìi:

P5 kù wé dí ero, akùs5 sá dí maro,
a laasun dí gē gbēke swēε gūnlo,
àkù Luda a soru kē gbē kù ò yeinōne.

10 Luda mōwere kù a Nini gbānao, zaakù a Nini pìi yā sīnda pínki tāasikana, bee kù Luda asiri z5kōṅṅò.

11 Gbēke a dake nēsgūnyā d5oro, tò adi ke a nini kù à kù a gūn baasiro. Lemε d5 gbēke Luda nēsgūnyā d5oro, tò adi ke Luda pìi Nini baasiro.

12 Andunia dí ninin ó lèro, Nini kù à bō Luda kīnaan ó lè, de ò gba kù Luda dāwere d5.

13 Yā kù óteni on gwe, adi ke yā kù bisāsiri 5nd5 dì daṅnenlo, yā kù Luda Nini dì daṅneṅme. Len odì Luda Nini yā bōkōte gbē kù ò Luda Nini vīnōne le.

14 Andunia gbē dì Luda Nini yāno síro, zaakù à denε misariyā ume. Ani f5 à a mì d5 sero, zaakù Luda Nini pìi gbānan òdi a yāze d5o.

15 Gbē kù Luda Nini dì done are dì yā sīnda pínki zé d5, gbēke s5 à zé vī à a vāni boro.

16 À kēna Luda yān ò pìi: Dí mé à Dikiri nēse d5 gbasà à lé daaa? Ama ókōṅṅò ó Kirisi nēse vī.

3

Zīkena Ludane

1 Ma gbēṅṅò, mádi f5 mà yā óáre lākù madì ó gbē kù Luda Nini doṅne areṅne bàro, akù ma óáre lán andunia gbēṅṅò bà, zaakù nékpántēṅṅò á ù Kirisi gūn.

2 Vīn ma kpāáwa, adi ke p5 lomadenlo, zaakù ádi ká kōro. Bee kù terao ádi káro,

3 zaakù dàdenṅṅò á ù ari tera. Lākù á zāk5gu nà, akùs5 á yáketε vī, dàdenṅṅò á úroo? Á dà mé à doáre are.

4 Kù á gbēke pìi a ze kù P5luo, akù gbē pānde pìi a ze kù Apoolo, á kù kù á dàaon gweroo?

5 Dín Apolo úu? Dín P5luo úu? Zīkerinṅṅò ó ù, akù a Kirisi náani kē ò gāi. Ó baadi ten zī kù Dikiri dàne kεme.

6 Ma p5 t5, Apolo í kāne, akù Luda tò à gbā.

7 Lemε p5t5ri kù íkariio de p5ke úro, sé Luda kù àdi tó à gbā.

8 P5t5ri kù íkariio lεlεme. N baadi ni a àre le a zī lémmε.

9 Luda zīkeri dakenṅṅò ó ù. Luda búgbeen á ù, Luda kpén á ù.

10 Gba kù Luda kēmene mé à tò ma ε pēte lán ēbori gonide bà, akù gbē pānde sù àten kpé pìi bo. Baadi laakari ke a kpébonaaa,

11 zaakù gbēke ni f5 à ε ke pēte dorο, sé ε kù à pētena Yesu Kirisi ù baasiro.

12 Tó gbē kpé pìi d5 kù wurrao ke andurufu ke gbē bēεrede ke tó à d5 kù lío ke lá ke sēε,

13 baadi zī yápura ni bo gupuraa. Oni e yákpatekeg5ro zī, zaakù gu ni d5 kù téome, oni baadi zī taka gwa té pìi gūn.

14 Tó gbē zī kù à kēε bō tén aafia, ade ni àre le.

15 Tó gbē zī té kù, ani kisira le, ade ni bo okori lākù òdi bo tén nà.

16 Á d5 kũ Luda kpén á ũ, Luda Nini kú á gũnloo?

17 Tó gbē Luda kpé pii yàka, Luda ni ade kakate, zaakũ kpé pì kunna adoname, akũs5 ákõnõ kpé pì ũ.

18 Gbēke sún a zída sátero. Tó á gbēke teni a zída dite andunia díkĩna òndõri ũ, à gõĩne mìsaride ũ de à le à òndõ kũ.

19 Zaakũ andunia díkĩna òndõ de Ludane mìsariyá ùme. À kēna Luda yān ò pi: Àdi òndõrinõ kũ n wézē gũn.

20 À kēna dõ: Dikiri d5 kũ òndõrinõ laasun pā.

21 Abire yāi gbēke sún ãa dā bisāsiri yā musuro. P5 sīnda pínki bi á pómē:

22 Põlu, Apolo, Pita, andunia, wèndii, ga, tera pónõ, zia pónõn yá, n pínki bi á pómē.

23 Ákõnõ s5, Kirisi pón á ũ, Kirisi s5 bi Luda pómē.

4

Kirisi zìrinõ

1 Abire yāi à ó gwa Kirisi zìkerinõ ũ, Luda asiriya gwārino ũ.

2 À kũ gwārino g5 náani vī.

3 Tó ákõnõ ke bisāsiri yákpatekerinõ ma taari è, yā pāmē ma kīnaa. Madì ma zída manakena ke vānikena boro.

4 Yāke teni ma swè vīro, ama abirekũ ni ma boro, Dikirin ma yákpatekeri ũ.

5 Abire yāi àsun gĩnake à gbēke taari le Dikiri sugõro āro. Àkũme ani gu pu p5 kũ à utena gusiraaa à nèse yā bo gupuraa. Zī kũa baadi ni ma lākũ Luda ni a sáabu kpá nà.

6 Yā kũ ma óare dínõ, ma ò makũ kũ Apoloo yā musume de àg5 yā díkĩna d5: Òsun vī Luda yālaro. Á gbēke sún ãa dā à ze kũ gbē doo, à bo gbē do kperõ.

7 B5 n deoñlaa? N p5ke vī n zīdane, kũ odi n gbaro yá? Ò n gba, akũ nten ãa dā lākũ odi n gbaro bà yá?

8 A kán gwe kò yá? A ke õgõdenõ ùn gwe kò yá? Áten kí ble ó sarin gwe yá? Má ye àg5 kí ble, òg5 leele.

9 Zaakũ ma è ókõnõ Luda zìrinõ, Luda ó dite zā lán gbē kũ òdi n de pari wára bàme. Gu sīnda pínki gbēnõ wé fīwá, malaikanõ kũ bisāsirinõ n pínki.

10 O g5 mìsaridenõ ũ Kirisi yāi, akũ kunna Kirisi pìi gũn á de òndõrinõ úroo? Ó busana akũ á gbāna vīroo? Ó kpebona akũ á kpetanaroo?

11 Ari tera nà kũ ímio teni ó de, ó té punsi, o g5 p5gbēnanõ ũ, besaridenõ ũ.

12 Odi zī gbāna ke ari ò kpasa. Tó ò ó ká, odi sa mana oñneme. Tó ò wari dõwá, odi mena f5.

13 Tó ò ó s5s5, odi kúte keñneme. Ari tera òteni ó dite andunia bõto pónõ ũ, gbē sīnda pínki bīsa ũ.

14 Maten yā dí oáre wé'idanaáwa yāinlo. Mateni á gba laakari ma né yenyidenõ ùme.

15 Bee tó Kirisi gũn á gwārino ká gbēnõn úgbangba, á de'ina dasiro. Makũ mé ma á í kũ Kirisi Yesu baarunnakpanaáreõ, akũ á kú a gũn.

16 Abire yāi maten kúte keáre, àg5 ma kēna ke.

17 Abire yāi ma a né yenyīde Timõti zīáwa. Àpi bi náanidemē Dikiri gũn, àkũ mé ani ma kunna Kirisi gũn yákena óbágu. Yā kũ madì da ssi gbēnõne wēte kũ wēteon gwe.

18 Á gbēkenõ ten ãa dā, lākũ mani su á gwaro bà.

19 Tó Dikiri wè, mani su á gwa tera, mani ãadarii pìnõ gbāna lé e, adi ke n yá'onaa adonlo.

20 Zaakũ kpata kũ à bõ Luda kīnaa bi yá'ona yānlo, gbāname.

21 Á yei deramē? Mà suái kũ gòon yá, ke mà su kũ yenyĩõ kũ nèseyĩdaomē?

5

Papakena Yesudenõ té

1 Ma mà papakenaa gè á té, yā kũ a taka kú bee kifirinõ té sero. Ò pi, á gbēnõ doke a de nõ wēte.

2 Akũ áten ãa dā yá? À kũ á nèse yaka, à gbē kũ à yā pìi kè bo á té.

3 Bee tó má kú kááoro, ma nini kú kááo, akũ ma yákpate kè kũ gbē kũ à yā pìi kèeõ gõnõ lākũ ò pi má kú gwe bà.

4-5 Tó a k5 kākara, tó ó Dikiri Yesu gbāna kú kááo, tó ma nini kú kááo, à gbē pìi kpá Setanwa kũ ó Dikiri Yesu t5õ, de a dà kakate, a nini le à bo aafia Dikiri sugõro zī.

6 Á ãadāna manaro. Á d5 kũ lùbene fíti òdì flawadena z5k5 séroo?

⁷ À lùbène zī kóte, á gō flawa dufu ū a lùbène sari, lákū à kō sio àgō de nà, zaakū Kirisi gà ó Vinla sàne bòrō ùme.

⁸ A yā mé à tò ògō kun Burodi Futenasari dikpekeringō ū yāpura gūn kū nēsepuraō. Òsungō kun lùbène zī dikpekeringō ū manafiki kū yāvānikenaao gūnlo.

⁹ Takada kū ma kēare gūn ma pi, àsun kakara kū pāpākerinōoro.

¹⁰ Adi ke andunia dí pāpākerinō ke wākūdenō kū gbēblerinō ke tanagerbagbarinōnlo, zaakū tò gbē dikōnōme, séde áni bo andunia gūn.

¹¹ Oi, ma òare gbē kū ò pi ó gbēme, akūsō à de pāpākeri ke wākūde ke tanagerbagbari ke gbēyakari ke wēderi ke gbēbleri ū, àsun kakara káaoro, àsun ò kakara káao sero.

¹² Ma bàka ūgba kū yāgōgōna kū Yesusaridenōoro? Á zīda gbēnō mé à kō sio à yā gōgō kūrīworoō?

¹³ Luda mé ani yākpate ke kū Yesusaridenōoro. À gbē vāni pi bo á té.

6

Yākpatekena kū kōo

¹ Tó á gbēke yā vī kū a Yesude dakeo, bōyāi àdi gé yākpate ke kū adeo Luda gbēnō kīnaaroo, sé ludadōrisarinō kīnaa?

² Á dō kū Luda gbēnō mé oni yākpate ke kū anduniaoroō? Lákū ákōnō mé áni yākpate ke kū anduniaō nà, ádi ká à yāketenō gōgōoroō?

³ Á dō kū ókōnō mé óni yākpate ke kū malaikanōoroō? Oni andunia díkīna pō ó dō yá?

⁴ Tó á yā bire taka gōgōna vī, áni gbē kū ò de sōsi gbēnōne pōke ūronō sé yāgōgōrinō ū yá?

⁵ Ma abirekū ò de mà wé'i daáwa yāime. Á gbēke vī á té kū a òndō kà à a gbēnō yā gōgōnoroō?

⁶ Séto á gbē do a gbēdake sísi yākpate a Yesusaridenō kīnaa yá?

⁷ Lákū á yā vī kū kōo nà, a zā yāa kō mámmam. Bōyāin áni wē ò á taki keroo? Bōyāin áni tò ò á bleroo?

⁸ Ákōnō adi gbē taki ke, adi gbē ble, bee á kō tēne.

⁹ Á dō kū gbē vāninō ni gē kpata kū à bò Luda kīnaa gūnloo? Àsun á zīda sātēro, pāpākerinō ke tanagerbagbarinō ke zinakerinō ke gōgbē karuanō ke gbē kū òdi wúte kū ñ gōgbē dakeonō

¹⁰ ke kpāninō ke wākūdenō ke wēderinō ke gbēyakarinō ke gbēblerinō, ñ gbēke ni gē kpata kū à bò Luda kīnaa gūnlo.

¹¹ Á gbēkenō de lēme yā, akū a zú ò, a gō Luda pō ū, Luda tò yā bò kááo nna kū Dikiri Yesu Kirisi tōo kū ó Luda Nini gbānao.

Ò papākena tó

¹² Adi pi, á yā sīnda pínki kena zé vīme. Ama yākenō àre vīro. Adi pi, á yā sīnda pínki kena zé vīme. Ama àsun tó yāke bà káare á yīnlo.

¹³ Adi pi dō, pōble bi nēse pōme, akūsō nēse bi pōble pōme. Bee kū abireo Luda ni ñ pínki kakate. Mē bi pāpākebonlo, Dikiri pōme, akūsō Dikiri mé à mēe pi gwārì ū.

¹⁴ Luda ó Dikiri bò gan, akūsō ani ó bo gan kū a gbānao.

¹⁵ Á dō kū á mè mé à Kirisi mègunō ūroo? Oni Kirisi mègu sé ò ke karua mègu ūn yá? Oi!

¹⁶ Á dō kū gbē kū à kākara kū karuaò kē káao mēe dokōnō ūnloo? À kēna Luda yān ò pi, ñ gbēnōn pla ni gō mè do ū.

¹⁷ Gbē kū à kākara kū Dikiriò kē káao mēn do Nini gūn.

¹⁸ À kēkōa kū pāpākenaao. Durunna pānde kū gbē di ke pínki bàka kú kū a mēero. Pāpākeri sō, àdi durunna ke a mēeneme.

¹⁹ Á dō kū á mè mé à Nini kū Luda á gbá, kū à kú á gūn kpé ūroo? Ákōnō á á zīda vīro,

²⁰ Luda á lú, à finaa bò. Abire yāi à Luda tō bo kū á mēeo.

7

Nōsnaa

¹ Takada kū a kē yā musu, à maname gōgbē gō kun nō sari.

² Ama kū pāpākena dàgula yāi, gōgbē sīnda pínki gō a nō vī, nōgbē sīnda pínki gō a gō vī.

³ Gōgbē gō pō kū à kō sio ke a nanōne. Nōgbē gō ke a zāne le se dō.

⁴ Nōgbē mè kun a zīda pō ūro, sé a zā pō ū. Lēme dō gōgbē mè kun a zīda pō ūro, sé a nanō pō ū.

⁵ Àsun gīkōnero, séde a màkōne de à laakari dō aduakēnaaa gīa, gbsaa à á kēna ke, de Setan sūn òndō kéare à fu menaaro yāi.

⁶ Lén ma dàáwa, adi ke tilasinlo.

7 Mǎ ye gbē sīnda pínki g5 de lán ma bà, ama baadi kú a gba kú Luda dǎnɛɛome, gbē dí kú a p3o, gbē dire kú a p3o.

8 Maten yǎ díkína o posenɔne kú gyaanɔnɔ. À mana òg5 kun ndo lán ma bà,

9 ama tó oni f5 ò n zida kúro, ò nɔ sé, ò zǎ ke, zaakú k5sena mana de lukana k5ila.

10 Maten yǎ ditɛ nɔdenɔne kú g5denɔ, adi ke makúnlo, Dikirime. Nɔgbē sún gí a zǎiro,

11 g5gbē sún pé a nanɔaro. Tó nɔgbē sù à gí a zǎi, à g5 pose kes5 à era a zǎi.

12 Maten o gbē kparanɔne, adi ke Dikiri mé à òro. Tó á gbēke nɔ Yesusaride vǐ, akú nɔ pì ye àg5 kú kǎao lɛlɛ, àsun péaro.

13 Lemɛ dɔ tó nɔgbē g5 Yesusaride vǐ, akú g5 pì ye àg5 kú kǎao lɛlɛ, àsun gúiro.

14 Zaakú Luda dí g5 Yesusaride sí a nanɔ yǎi, akú5 àdi nɔ Yesusaride sí a zǎ yǎi. Tó lenlo, n nénɔ nig5 gbásime. Ama tera n konna adona.

15 Tó Yesusaride pìi gii, à gii. Yǎ bire taka gún n konna kú k5o bi tilasinlo. Luda á sisi, à á sé àg5 kun aafiame.

16 Nɔgbē, ke ìni n zǎ sura ba, n d5 yǎ? G5gbē, ke ìni n nanɔ sura ba, n d5 yǎ?

À zɛ kú á gwenaaɔ

17 Baadi zɛ kú a gwena kú Luda a ditenwo gɔɔ kú Dikiri a sisi. Len madi da sɔsi gbɛnɔne lɛ wɛte kú wɛteo pínki.

18 Luda gbē sisi t5zɔnaden yǎ, àsun wɛte à ke gyɔfɔɔde ũro. Luda gbē sisi gyɔfɔɔden yǎ, àsun t5 z5ro.

19 T5zɔna yǎke vǐro, akú5 gyɔfɔɔ yǎke vǐro, sé àg5 yǎ kú Luda ditenɔ kúna.

20 Lákú baadi kun nà gɔɔ kú Luda a sisi, à zɛo lɛ.

21 Luda n sisi zò ũn yǎ? Nsun a damu kɛro. Ama tó n su n g5 zidade ũ zé è, n bo zòbblenan.

22 Zò kú Dikiri a sisi g5 zidade ũ Dikiri pìi gümme. Lemɛ dɔ zidade kú Dikiri a sisi g5 Kírisi zò ũ.

23 Luda á lú, à fīnaa bò. Àsun g5 bisásiri zò ũro.

24 Ma gbɛnɔ, lákú baadi kun nà gɔɔ kú Luda a sisi, à zɛ kú Ludao lɛ.

Kɛfennanɔ kú nɔkparenɔ

25 Kɛfennanɔ kú nɔkparenɔ yǎ musu mádi yǎke ma Dikiri kīnaaro, ama lákú má náani vǐ Dikiri sūruu gún nà, lán ma laasun de nán mani oáre.

26 Wétámmana kú à kun tera mé à tò, matɛn da à mana kú gbē zɛ kú a kunnao.

27 Tó n nɔ vǐ, n̄sun pì ìni a gbarero. Tó n vǐ s5ro, n̄sun wɛte n sɛro.

28 Tó n sɛ s5, n̄di durunna kɛro. Tó nɔkpare zǎ kè s5, adi durunna kɛro. Gbē bireno ni yǎ le andunian, akú má ye abire taka á lero.

29 Ma gbɛnɔ, yǎ kú matɛn on dí: Gɔɔ dí g5 zǎro. Zaa tera nɔdenɔ g5 lán gbē kú ò vironɔ bà.

30 Ɔɔɔrɔnɔ g5 lán gbē kú òten ɔɔ ɔɔronɔ bà. Pɔnnadenɔ g5 lán gbē kú n pɔ nnaronɔ bà. P5lurinɔ g5 lán gbē kú ò p3ke vironɔ bà.

31 Anduniablerinɔ g5 lán gbē kú òten bleronɔ bà, zaakú lákú andunia dí kun nà tera ten gɛtemɛ.

32 Mǎ ye àg5 kun damu sarime. Pose di laakari dɔ Dikiri yǎnɔa, yǎ kú à kè Dikirigun àdi ke.

33 Nɔde di laakari dɔ andunia yǎnɔa, yǎ kú à kè a nanɔgun àdi ke,

34 akú àdig5 kú kú laasun plao. Nɔ pose ke nɔkpare di laakari dɔ Dikiri yǎnɔa, àdi a mè kú a ninio kpáa. Nɔzǎre s5, àdi laakari dɔ andunia yǎnɔa, yǎ kú à kè a zǎgun àdi ke.

35 Adi ke matɛn mɔkak5ana kpáárenlo. Ma abirekú ò á aafia yáime, de à yǎ ke a zéa, à á zida kpá Dikiria gu pǎnde gwanaa sari.

36 Tó gbē nɔkamma vǐ, tó a sɛgɔɔ ten gɛ, akú à kènɛ wé'iyá ũ, tó à a kǎka lán dí bà, à a sé lákú à kènɛ nà, adi ke durunna ũro. Ò k5 sé.

37 Ama tó à yǎ pìi bò a nɛsɛmme, akú tilasi dí a kákaro, akú à a zida kúna d5, tó à dà a swèn kú áni a nɔkpare pì sɛro, à kè maname.

38 Lemɛ gbē kú à a p3 sɛ kè mana, ama gbē kú adi a p3 sɛro kè mana de abirekúla.

39 Nɔgbē bi a zǎ p3me gɔɔ kú a zǎ kú kú wèndiio. Tó a zǎ sù à andunia tò, à zé vǐ à zǎ ke kú g5 kú à yeiio, ama g5 pì g5 kun Dikiri p3 ũ.

40 Bee kú abireo tó à g5 pose, matɛn da a pɔ nig5 nna de tó à zǎ kèla. Matɛn da makú, má Luda Nini vǐ se.

8

Sa'opɔble

1 Sa'opɔble yǎ musu, ó d5 kú ó pínki ó d5na vǐ. D5na s5, à sɛna lei vǐ, yenyí mé à karana vǐ.

2 Tó gbē ten da á yǎ d5, adi d5 lákú à kú à d5 nà gǎaro.

3 Tó gbē ye Ludai, Luda a d5.

⁴ Tò, sa'opòblena yā musu ó dō kú tāna bi pókeme andunia gūnlo, zaakū Luda mèn do kunnan ó dō.

⁵ Bee tó pò kú òdi piínne tānanon kú musu kú zīteo, akú dakeno kīnaa tānanon dimme, dikirinon dimme,

⁶ ó kīnaa Luda mèn dome, àkūme ó De ū, kú pò sīnda pínki bò a kīnaa, akūsó ó kun a yāi. Dikiri mèn dome do, àkūme Yesu Kirisi ū, kú pò sīnda pínki kè, akūsó ó kun a gāi.

⁷ Ama gbē sīnda pínki dō lero. Gbēkeno kō dō kú tāna yāo ari tera, akú òdi pò kú òteni ble dite sa'opòble ū, ò yāke dōkōnero, akú n laasun kú zéa doro.

⁸ Pòble mé ani ó na Ludairo. Tó ódi blero, kīananlo. Tó ó blè, karanaanlo.

⁹ À laakari ke á konna zīdadeno ūi, de ásun ke gēsiki ū gbē kú ludanaanikenaa kīammanonero.

¹⁰ Mōkon kú n dōna vī, tó gbē kú à yāke dōkōnero n e, nten pò ble tāna kuru, ani a gba swēē à sa'opòble seroo?

¹¹ Tó n kè le, n dōna n gbēdake kú ludanaanikena kīana kú Kirisi gā a yāi kàkaten gwe.

¹² Tó a durunna kè á Yesude dakenone a gbē kú à yāke dōkōnero karii kèn gwe, akūsó Kirisin a durunna kèn.

¹³ Abire yāi tó ma nòbōsona mé ani tó ma Yesude dake fu, mani só ziki doro, de ma Yesude dake sūn furo yāi.

9

Zīrinó n zīda busana Kirisi baaru nna yāi

¹ Má a zīda vīnloo? Zīriin ma ūroo? Mádi wé si ó Dikiri Yesu léroo? Ákōnme á de ma zī gbè ū Dikiri gūn fá?

² Bee tó má de zīri ū gbē pāndenonero, má deáre a ū fá. Kunna Dikiri gūn ma kunna zīri ū sēedaan á ū.

³ Yā kú madi o ma vāniborinonen dí:

⁴ Má pòblena kú pómīnaao zé vī ma zī gūnloo?

⁵ Má a zé vī mǎgō té kú no Yesudeo gu kú maten gén lán zīri kparano kú Dikiri dakūnāno kú Pītao bāroo?

⁶ Makū kú Baanabao ó gbēnon pla, ókōno ó zé vī ò ó zī tónloo?

⁷ Dí mé àdi soza ble kú a zīda bōko gōoo? Dí mé àdi lí ba, akú àdi a né bleroo? Dí mé àdigō zū dà, akú àdi a vī miroo?

⁸ Bee kú bisāsiri yākenanōn ma lèkōaáre, à kú Musa doka gūn leroo?

⁹ À kēna Musa doka takadan ò pī, àsun lésō da zūune gōro kú àten pówē gbēro. Zūun Luda dī laakari dōa yá?

¹⁰ Ó yāi à yā pī òroo? Ee, ó yāin ò yā pī kè, de búbari gō sē wa kú tāmaāao, pówēgbēri gō pò gbē kú tāmaāao, de à a baka le a gūn.

¹¹ Tó o Luda yā tō á té, akú o ó bakaa léáwa, yāken yá?

¹² Tó dakeno zé bire víáwa, óni ó pò o do yá? Ódi sēte zé bire gūnlo, o yā sīnda pínki fō, de òsun zé zō Kirisi baaru nnanero yāi.

¹³ Á dō kú Luda on zīkerino dī Luda on pò bleroo? Luda gbagbaki sa'orino dī n baka le gbagbaki pīi gūnloo?

¹⁴ Len Dikiri dite a baarunnakparino gō pò ble baaru pī kpana yā musu le.

¹⁵ Bee kú abireo mádi zé pīno ke séro, akūsó mádi abirekū o de ò kemene yāinlo. Ga manamene de abirekūla. Gbēke ni le à kpá ma íadāna dínero.

¹⁶ Kirisi baarunnakpana demene íadāna yā ūro, tilasi mé à gbá dīma. Waiyoo makū, tó maten baaru nna pī kpáro.

¹⁷ Tó maten zī pī ke kú ma zīda poyeinaaome, mani wé do ma bakaaime. Lákū Luda mé à nāmene ma oí nā, à kō sī kūmao mǎ ke.

¹⁸ Bōme ma àre ūu? Tó ma baaru nna pīi kpá osāsánaa sari, tó mádi doka kú má vī baaru nna pī kpanaa gūn keñmaro, ma àreen gwe.

¹⁹ Bee kú gbēke ma víro, ma a zīda dite zō ū gbē pínkine, de mà gbēno le dasi yāi.

²⁰ Kú má kú kú Yudanō, ma gō lán nī bà, de ò ma yāze e yāi. Kú má kú kú Musa dokadarino, ma gō a dāri ū, bee kú à iko vīmaro, de a yā dārinō ma yāze e yāime.

²¹ Kú má kú kú dokadarisarinō, ma gō lán nī bà, de ò ma yāze e yāi. Adi ke ma bo Luda doka zénno, Kirisi mé à iko vīma.

²² Kú má kú kú gbē busanano, ma busa, de ò ma yāze e yāi. Madi gō pò sīnda pínki ū gbē sīnda pínkine, bee dera, de mà le mà nī gbēkeno sura ba.

²³ Yā kú madi ke pínki, madi ke Kirisi baaru nna yāime, de mà a baka le a arubarikaa gūn.

²⁴ Bàkpakūsūnaa gūn, gbē sīnda pínki mé àdi bàa lé, ama á d5 kú gbē mèn do mé àdi bleroo? À bàa lé le se, à le à ble.

²⁵ K5k5'ori sīnda pínki dì a zīda tūtu ke, àdi a zīda foru ke yā sīnda pínki musu. Àdi ke le fūra kú àdi yaka lena yāi. Ók5n5 s5, a p5 kú àdi yakaro yāime.

²⁶ Abire yāi bà kú maten lé, má d5 p5 kú maten péa, adi ke maten 5si ká gukorianlo.

²⁷ Oi, madì wari d5 ma mēea, madì ma mēe taki ke, de ma waazikena daken5ne gbera, másun bo páro yāi.

10

Laakarikena tánagbagbanaai

¹ Ma gbēn5, má ye ó dizin5 yā díkina d5águ. Ò tē télukui n̄ pínki, ò táa ò ò b5te Isira Tēran n̄ pínki.

² Luda n̄ da'ite kē téluku p̄i gūn kú ísira p̄iio n̄ pínki Musa íban5 ū.

³ Ò Luda p5ble dok5n5 blē n̄ pínki,

⁴ ò Luda í dok5n5 m̄i n̄ pínki, zaakú ò Luda kpi kú à kú kúñwo í m̄i. Kpi p̄i s5 mé à Kirisi ū.

⁵ Bee kú abireo n̄ daside yā dí ká Ludaguro, akú n̄ gēe g5 kpáte gbáranan.

⁶ Yā p̄i dewere sēeda ū, de òsun yā vāni ni de, lākū ò a ni dē n̄aro.

⁷ Àsung5 de tánagbagbarin5 ū lán n̄ gbēken5 bàro. À kēna Luda yān ò p̄i: Gbēn5 vùte òten p5 ble, òten í m̄i, akú ò fùte òten pápā ke.

⁸ Òsung5 de pápākerin5 ū lán n̄ gbēken5 bàro. Ò pápā kē, akú ò gāga g5ro dok5n5 zī gbēn5n̄ dúbú baro awce'aak5.

⁹ Òsun Dikiri lé ò gwa lán n̄ gbēken5 bàro. Ò a lē ò gwā, akú mlēn5 n̄ s5so ò gāga.

¹⁰ Àsun yākete ká lán n̄ gbēken5 bàro. Ò yākete kà, akú ga malaika n̄ dede.

¹¹ Yā p̄i n̄ lé sēeda ū ók5n5 kú ó kú g5ro kpēden5aanē, akú ò kē takadan de ò ó gbao laakari yāi.

¹² Gbē kú àten da á zēna gbāna, à laakari ke letenaai.

¹³ Y5ogwana ke dí á léro, séde kú àdi gbē sīnda pínki le baasiro. Luda náani v̄i, ani tó ò á y5 ò gwa de á gbāna lēlaro. Y5ogwanaa gūn ani á gba zé à mena f5 à bon.

¹⁴ Abire yāi ma gbē yenyīden5, à m̄i kē tánagbagbanaaa.

¹⁵ Maten yā oāre laakariden5 ū. À yā kú maten oāre laasun lé á zīda à gwa.

¹⁶ Toko arubarikade kú odi sáabu kpáoo, tó o m̄i, ó bàka kú kú Kirisi aruoroo? Burodi kú odi lílik5re, tó o sò, ó bàka kú kú Kirisi mēeroro?

¹⁷ Zaakú burodi mèn dome, bee kú ò dasikēo ó mē dok5n5me, ó baadi a baka v̄i burodi dok5n5 p̄i gūmme.

¹⁸ À gwa Isarailan5a. Gbē kú à sa'op5 blē bàka kú kú Luda gbabgakiaroo?

¹⁹ Ma ò deramee? Maten o tana sa'op5ble bi p5ken yá? Ke n̄ tana5n5 bi p5ken yá?

²⁰ Lenlo, ma p̄i p5 kú ò sa òo, ò ò tanaame, adi ke Ludaanlo. Má ye á bàka g5 kú kú tanaoro.

²¹ Áni f5 à Dikiri toko í m̄i kú tana p5oro. Áni f5 à Dikiri p5 ble kú tana p5oro.

²² Ke ó ye ò Dikiri nēseg5ba futemeē? Ó gbāna kà a ūn yá?

²³ Òdi pi, yā sīnda pínki zé v̄i. Leme, ama yā sīnda pínki àre v̄iro. Òdi pi, yā sīnda pínki zé v̄i. Leme, ama yā sīnda pínki karana v̄iro.

²⁴ Gbēke zīda yā sūn done arero, sé a gbēdake yā.

²⁵ À n̄b5 kú òten yā eten só yāke gbekanaa sari á laasun yāi,

²⁶ zaakú zīte kú p5 kú ò kúano pínki bi Dikiri p5me.

²⁷ Tó Yesusaride á s̄isi p5blea, tó à kēare, tó a gē, à p5 kú ò kpāáwa ble yāke gbekanaa sari á laasun yāi.

²⁸ Tó ò sù ò òare sa'op5bleme, àsun blero laasun yāi kú gbē kú à òare yāio.

²⁹ Maten abirekú o ade laasun yāime, adi ke á p5nlo.

Gbē pānde laasun yāin manig5 ma zīda v̄iro yá?

³⁰ Tó ma p5 blē kú sáabukēnao, b5yāin òdi ma vāni bo p5 kú ma sáabu kēei p̄i yā musuu?

³¹ Yā kú àten ke pínki, àten p5 blen yá, àten í min yá, àg5 a pínki ke Luda t5bona yāi.

³² Àsun tó Yudan5 ke Ḡirikin5 ke Luda s5si gbēn5 fu á yākena yāiro.

³³ Len madì ke le. Yā sīnda pínki gūn madì kokari ke, de ma yā ká gbē sīnda pínkigume. Madì ma zīda p5nna wetero, sé pari p5, de ò le ò bo yāi.

11

¹ Àg5 ma yākenaa dada, lākū madì Kirisi p5 dada nà.

N5gbēn5 p5kuna n̄ miia ya

² Ma á sáabu kpà kú ma yá ògò dɔ́águ yá s̄inda pínki gún, akús5 á kèotokòne kú ma dààrenɔ kúna.

³ Má ye àgò d̄s kú Kirisi mé à gògbè s̄inda pínki mì ù, gògbè mé à nɔgbè mì ù, akús5 Luda mé à Kirisi mì ù.

⁴ Gògbè kú àten adua ke ke àten annabikeyá o kú p̄o kuna a mià teni a mì kpe bome.

⁵ Nɔgbè kú àten adua ke ke àten annabikeyá o miǵbā teni a mì kpe bome, à de lákú à mì kpárankparan bàme.

⁶ Tó nɔgbè dí p̄o kú a miàro, à a mikā k̄ere. Lákú mikāk̄ere na ke mi bona de nɔgbène wé'iyá ù nà, à p̄o kú a mià.

⁷ Adi kú gògbè p̄o kú a miàro, kú à de Luda taka kú a gakurio ù yá. Nɔgbè s̄s, àkúme gògbè gakuri ù.

⁸ Zaa kú Luda dí gògbè bo nɔgbè gúnlo, nɔgbè n à bò gògbè gún.

⁹ Adi gògbè ke nɔgbè yairo, nɔgbè n à kè gògbè yá.

¹⁰ Abire yá kú malaikanɔ yáo dɔ, séde nɔgbè ḡs p̄o kú a mià a zá doka sèeda ù.

¹¹ Dikiri gún nɔgbè kun a z̄idane gògbè sariro, gògbè s̄s, à kun a z̄idane nɔgbè sariro.

¹² Lákú nɔgbè bò gògbè gún nà, len dɔ gògbè di bo nɔgbè gún le, akús5 p̄o s̄inda pínki di bo Luda k̄inaame.

¹³ Á yá pii laasun lé à gwa. Nɔgbè aduakena miǵbā mana yá?

¹⁴ Á d̄s á z̄idane kú mikā gbāna de gògbène wé'iyá úroo?

¹⁵ Ama tó nɔgbè v̄i, à denɔ gakuri úme, zaa kú Luda nɔgbè gbà mikā à daalame.

¹⁶ Tó gbèke ye à lékpak̄sa ke, àgò d̄s kú ókòno kú Luda s̄sɔi gbèno, ó yá p̄ande kúnaro, sé abirekú.

Dikiri p̄sble

(Mat 26:26-29, Maa 14:22-25, Luk 22:14-20)

¹⁷ Yá kú má ye mà daáre tera gún, maní á sáabu kpáro, zaa kú á k̄kakaranaa di v̄ani iáre de a manala.

¹⁸ Káaku ḡia ma mà, tó a k̄s kākara, adi bo k̄s kpe ḡa kú ḡaome. Ma yá pii si kpado.

¹⁹ Séde k̄ek̄k̄sana ḡs kú á té, de ò yápuradenɔ d̄s á té.

²⁰ Tó a k̄s kākara, adi ke Dikiri p̄sblen adi blero,

²¹ zaa kú á baadi di wá a p̄sbleime. Nàa di gbèkenɔ de, w̄e di gbèkenɔ de.

²² Á be v̄i à p̄o ble, à í minloo? Ke adi Luda s̄sɔi gbèno gya bo à wé'í da p̄saridenɔame? Mani óare deramee? Mani á sáabu kpán yá? Kà! Mani á sáabu kpá yá bire musuro.

²³ Yá kú ma si Dikiri k̄inaa, mà dààren dí: Z̄i kú ò Dikiri Yesu kp̄an̄ma, a gwāani piia à burodii s̄e,

²⁴ akú à aubarika dàn, à lilik̄ore, akú à p̄i, a mè kú áni kpá á yain dí, àgò abirekú ke a yá d̄naágu yá.

²⁵ Lemɔ d̄o kú ò p̄o blè ò làka, à toko s̄e à p̄i, Luda bàka kunna kú gbèno dufu a aru ḡain dí. Tó àten mi, àgò mi a yá d̄naágu yá.

²⁶ Zaa kú tó a burodii pii s̄o, tó a í pii mì, àten Dikiri ga baaru kpá ari àgò gé sume.

²⁷ Abire yá tó gbè burodii pii s̄o, tó à Dikiri í pii mì, burodii kú í piio yádanaa sari, à taari kè Dikiri ne a mè kú a aruo yá musume.

²⁸ Baadi a z̄ida yá gwa, gbas a burodii pii s̄o, à í pii mi,

²⁹ zaa kú tó gbè s̄o, tó à mì Dikiri mè d̄naa sari, à yá dà a z̄idalame.

³⁰ Abire yá gyarenɔ kú aafiasaridenɔ kè dasi á té, akús5 gbè kú ò kè sarinon k̄ianaro.

³¹ Tó óni ò z̄ida yá gwa, Dikiri ni ó taari lero.

³² Tó à ó taari e, àteni ò totome, de yá sún daóla kú anduniaoro yá.

³³ Abire yá ma gbèno, tó a k̄s kākara, àten Dikiri p̄o ble, àgò k̄s dá.

³⁴ Tó nà ten gbè de, à p̄o ble a bea, de á k̄kakarana sún yá iáre ro yá. Mani yá kú ḡòno bok̄otéare, tó ma su.

12

Luda Nini gbanɔ

¹ Ma gbèno, Luda Nini gbanɔ yá musu, mà ye àgò d̄nasariro.

² Á d̄s kú ḡro kú á de kifirin ù, tana kú òdi yá oronɔ mé òdìḡ5 á ḡate, ògò doáre are.

³ Abire yá ma ye àgò d̄s kú Luda Nini di didi gbèa à Yesu láari kero, akús5 gbèke ni f̄s à o Yesume Dikiri úro, séto Luda Nini done are.

⁴ Gba buri dasi, ama Luda Nini mèn do piime.

⁵ Z̄i buri dasi, ama Dikiri mèn do piime.

⁶ Gbāna sèedanɔ buri dasi, ama Luda mèn do piime, àkú mé àdi a pínki ke baadine.

⁷ Luda Nini di didi baadia gbè s̄inda pínki karana yáime.

⁸ Luda Nini di gbēke gba zé à ɔ̀ndɔ̀ yā o, akū Nini mèn do pìi di gbē pānde gba zé à dōna yā o.

⁹ Nini mèn do pìi di gbē pānde gba ludanaanikena zé, gbē pānde sɔ̀ gbē werekōana zé.

¹⁰ Àdi gbē gba daboyākena zé, gbē pānde sɔ̀ annabikēyā'ona zé. Àdi gbē gba zé à ninino dɔ̀kōne. Àdi gbē gba zé à yāke buri o, àdi gbē gba yāke buri pì bɔ̀kɔ̀tena zé.

¹¹ Nini dokōno mèn do pì mè àdi a pínki ke, àdi gba pì da baadine lākū à yei nà.

Mè kú a guno

¹² Mè mèn do gunon dasi. Bee kú a dasikeo, mè mèn dome pínki. Len ó kunna Kirisi gūn de le se.

¹³ Ókōno pínki, Yudanɔ̀ ke buri pāndenɔ̀, zōno ke zīdadenɔ̀, Luda ó ké mè dokōno ũ kú a Nini mèn do pì gbānaome, à ó gbá a Nini mèn do pìi, akū o mì ó pínki.

¹⁴ Mègunon dasi, adi ke mèn donlo.

¹⁵ Tó gbá pì, lākū on a ũro nà, á de mè pɔ̀ ũro, abire yāi anigɔ̀ de mè pɔ̀ ũro yá?

¹⁶ Tó sá pì, lākū wén a ũro nà, á de mè pɔ̀ ũro, abire yāi anigɔ̀ de mè pɔ̀ ũro yá?

¹⁷ Tó mè bunu de wé ũ, bɔ̀n oni yā maoo? Tó mè bunu de sá ũ, bɔ̀n oni pɔ̀ gbí maoo?

¹⁸ Lākū à de nà, Luda mèguno pèpekere n pínki, lākū à yei nà.

¹⁹ Tó n pínki de mègu buri dokōno ũ, mè nigɔ̀ kú māmee?

²⁰ Tera sà mègunon dasi, mè mèn dome.

²¹ Wé ni fɔ̀ à pì ɔ̀ne a bàka kú káaororo. Leme dɔ̀ m̀ ni fɔ̀ à pì gbáne a bàka kú káaororo.

²² Mègu kú òten da à kīana, mè ni fɔ̀ à ke a sariro.

²³ Mègu kú òten da à gākuri vīro, òdi a kpe ta de mègu kparanola. A gu kú òteni a ena dite wé'iyā ũ, òdi pɔ̀ nai de mègu kparanola,

²⁴ ama a pɔ̀ kú à mana bàka kú kú adioro. Kú Luda m̀e kākara, à gākuri kàra mègu kú gākuri ten kīarūmanone de mègu kparanola,

²⁵ le mè sūngɔ̀ kpaatetenaro, a gunon kɔ̀ yá dɔ̀.

²⁶ Tó mèguno doke ten wari ke, a mègu kparanɔ̀ pínki di ke káaome. Tó ò mèguno doke kpe tà, a mègu kparanɔ̀ pínki di ponna ke káaome.

²⁷ Ákōnɔ̀me Kirisi mè ũ, akūsɔ̀ á baadi de m̀e pì gu ũ.

²⁸ Káaku gīa Luda zīrinɔ̀ dite sɔ̀si gbēnɔ̀ne, a plade annabino, a aakōde yādannerinɔ̀, abire gbera dabokerinɔ̀, abire gbera gbē kú à n gbá gbē werekōana zéno kú kpanyīrinɔ̀ kú yāgɔ̀gɔ̀rinɔ̀ kú gbē kú òdi yāke buri onɔ̀.

²⁹ Zīrinɔ̀me n ũ n pínki yá? Annabinɔ̀me n ũ n pínki yá? Yādannerinɔ̀me n ũ n pínki yá? Dabokerinɔ̀me n ũ n pínki yá?

³⁰ Luda gbē werekōana gba dàinne n pínkin yá? Òdi yāke buri o n pínkin yá? Òdi yāke buri bɔ̀kɔ̀te n pínkin yá?

³¹ À wé pé gba kú ò deñlanɔ̀.

Tera sà mani zé kú à mana deñla mɔ̀áre.

13

Yenyī

¹ Tó ma yāke buri ò, bisásiri ke malaika pɔ̀, tó má yenyī vīro, ma kīni kè lán m̀lena ke sègèpanaa bàme.

² Tó ma annabikēyā'ona gba lè, tó ma yā sīnda pínki asiri mà, akūsɔ̀ má dōna pínki vī, tó ma ludanaanikena kà mà kpi go a tía, tó má yenyī vīro, pɔ̀ken ma ũro.

³ Tó ma pɔ̀ kú má vīno kpáate takasidenɔ̀ne pínki, tó ma tò ò té s̄s̄ma, tó má yenyī vīro, à àre vīmenero.

⁴ Yenyī mena vī, à gbēke vī. Yenyī di gɔ̀ba kpá kúñworo, àdi a zīda biro, àdi ïa dāro.

⁵ Àdi wé'ì dañmaro, àdi a zīda yā wetero, àdi fēnyī likalikaro, àdigɔ̀ n yā kūna a nèsee gūnlo.

⁶ Àdi yáa dɔ̀ yā vāniaro, àdi ponna ke kú yāpuraome.

⁷ Yenyī di yā sīnda pínki fɔ̀, àdi yā sīnda pínki náani ke, àdigɔ̀ yā sīnda pínki tāmaa vī, àdi mena kú yā pinkio.

⁸ Yenyī lakana vīro. Ama tó annabikēyā'onaame, ani láka, tó sɔ̀ yākeburi'onaame, a lé ni ze, tó dōnaame, ani gē zéla.

⁹ Zaakū ó dōna kú ó annabikēyā'onaao dí paparo.

¹⁰ Tó yāpapana gɔ̀ro sù, a kú adi paparo ni gē zéla.

¹¹ Kú má de né fiti ũ, madì né fiti yā o, madì né fiti laasun lé, madì yā gwa lán né fiti bà. Kú ma ke gbē ɔ̀ndōna ũ, ma ɔ̀ gbàre néfitikēyāi.

¹² Tera la òten gu e dígi gūn búrururu, zī birea sɔ̀ óni wé sikɔ̀le. Tera la ma dōna dí paparo, zī birea sɔ̀ mani yá dɔ̀ swáswa lākū Luda ma dɔ̀ nà.

¹³ Tera sà yā mèn aakɔ́ díno mé ò gò: Ludanaanikena kù tãmaaaò kù yenyĩò, ama yenyĩ mé à deńla.

14

Yakeburi'ona kù annabikeya'ona

- ¹ À tó yenyĩ doáre arc, à wé pé Luda Nini gbanɔa, atēnsa annabikeya'ona.
- ² Gbē kù àten yake buri o ten yā o kù gbēnɔnlo, sé Luda, zaakù gbēke ten maro, àten asiriya o kù Luda Nini gbanaome.
- ³ Gbē kù àten annabikeya o ten yā o kù gbēnɔome, àteni n gba gbana, àten lé darımame, àteni n nēse kpáteńneme.
- ⁴ Gbē kù àten yake buri o teni a zida karamē, gbē kù àten annabikeya o ten sɔsi gbēnɔ karamē.
- ⁵ Má ye à yake buri o á pínki, ama má ye à annabikeya o de abirekula. Annabikeya'ori de yakeburi'orila, séto òten bokote de sɔsi gbēnɔ le ò kara.
- ⁶ Ma gbēnɔ, tó ma suái, akù ma yake buri ò kááo, bɔ́ àreen à víáree? Séde ma yā'ona gɔ́ de yāwewēna ù ke dɔ́na ke annabikeya'ona ke yadannēnaa.
- ⁷ Len à de le kù pɔ́ɔborinɔ dɔ. Úra ke mɔrɔɔ, tó àten ù bo súsure, oni le ò dɔ́ daran àten o nà yá?
- ⁸ Tó kákaki ù dí bo súsure, sozano ni zĩ soru kero.
- ⁹ Lemē ákɔ́nɔ se, tó àten yake buri o, akù òten maro, daran oni yā kù àten o gbá dɔ́ nàa? Á yā ni gē lame.
- ¹⁰ Yānɔ buri dasi andunia gūn, n ke bokotēnaa sariri.
- ¹¹ Tó òten buri kù madì a yā maro o, manigɔ́ de a òriine gbē zĩtɔ́ ùmē, akúɔ́s anigɔ́ demene gbē zĩtɔ́ ù se.
- ¹² Lemē ákɔ́nɔ sɔ́, lākù á kokari vī kù Luda Nini gbanɔ nà, à kokari ke àgɔ́ géo arc, de sɔsidenɔ le ò kara.
- ¹³ Abire yāi yakeburi'ori wé ke de à le à yā kù àten o bokote.
- ¹⁴ Tó ma adua kè kù yake burio, ma nini mé à kè, ma laasun dí domene arero.
- ¹⁵ Tɔ́, yā pi de deramee? Mani adua ke kù ninio, mani ke kù laakariio dɔ. Mani le sí kù ninio, mani sí kù laakariio dɔ.
- ¹⁶ Tó n Luda tɔ́ nna si kù ninio, daran gbē dufu kù à kú gwe ni pi, aami, sáabu kù n kpà yā musuu? Zaakù adi yā kù n òo dɔrɔ́ dɔro.
- ¹⁷ Bee tó n sáabu kpà a zéa, adi n Yesude dake gbana kararo.
- ¹⁸ Ma Luda sáabu kè, kù madì yake buri o deála á pínki,
- ¹⁹ ama kɔ́kakaranaa gūn tó ma yā mèn sɔrɔ́o ò kù laakariio, ma yā dàońne, à manamene de má yā mèn ũgbangba o kù yake buriola.
- ²⁰ Ma gbēnɔ, á laasun sɔ́ngɔ́ de lán nénɔ pɔ́ bàro. Àgɔ́ de lán né fítinɔ́ bà yāvānikēnaa musu, ama á laasun gɔ́ de gbē ńdɔ́nanɔ pɔ́ ù.
- ²¹ À kēna Luda yān ò pì:
- Mani buriyā pānde o gbē díkīnanɔne gbē zĩtɔ́nɔ lén,
bee kù abireo oni sá kpá ma yāiro.
- ²² Abire yāi yakeburi'ona de sēda ù Yesu náanikerinɔnero, sé Yesu náanikerisarinɔ. Len dɔ́ annabikeya'ona dí ke Yesu náanikerisarinɔ póke ũro, sé Yesu náanikerinɔ.
- ²³ Tó sɔsi gbēnɔ kɔ́ kákara n pínki, akù òten yake buri o n pínki, tó gbē dufunɔ ke Yesusaridenɔ sù gwe, oni pi ía kārīmanloo?
- ²⁴ Tó gbē sīnda pínki ten annabikeya o sɔ́, akù Yesusaride ke gbē dufu sù gwe, ani n pínki yāze dɔ́ à a taari e,
- ²⁵ asiriya kù à kú a nēsen ni bo gupuraa, ani wúte a gbere a mì nate Ludane, gbasa à pi Luda kù á té yápura.
- Donyĩkena zé*
- ²⁶ Ōni pi deramee ma gbēnɔ? Tó a kɔ́ kákara, á baadi gɔ́ le vī ke yadannena ke yāwewēna ke yakeburi'ona ke yake buri pi bokotēnaa. Á a pínki ke, de gbēnɔ le ò kara.
- ²⁷ Tó òten yake buri o, gbēnɔn pla ke aakɔ́, àsun de abirekularo. Ō kɔ́ gba zé, gbē mèn do bokote.
- ²⁸ Tó a bokotēri kunlo, à lé nakɔ́a kɔ́kakaranaa gūn, à a pɔ́ o ado kù Ludao.
- ²⁹ Annabikeya'orinɔ gbēnɔn pla ke aakɔ́nɔ yā o, gbē kparanɔ laasun lé n yāa.
- ³⁰ Tó Luda yā sù gbē kù à vutēnaa, gbē kù àten yā o yīte.
- ³¹ Á pínki áni fɔ́ à annabikeya o dodo, à yā dadakɔ́ne á pínki, à kɔ́ kara.
- ³² Sé annabikeya'orinɔ gɔ́ n lé kúna dɔ́,

³³ zaakū Luda ye yā yàaairo, sé a zéde.

Lákū sɔsi gbɛnɔ di ke wɛte kū wɛteo nà pínki,

³⁴ nɔgbɛnɔ gɔ yítɛna kɔkakaranaa gūn, zaakū ò yá'ona zé víro. Ò mì nate, lákū ò ò Musa doka gūn nà.

³⁵ Tó ò ye ò yáke dɔ, ò n̄ zā gbekai be, zaakū nɔgbɛ yá'ona kɔkakaranaa gūn bi wé'iyáme.

³⁶ Á kīnaan Luda yá bòn yá? Ke á mèn do yāin à sùu?

³⁷ Tó gbɛ ten da annabikeyá'oriin a ũ ke gbɛ kū Luda Nini done are, àgɔ dɔ kū yá kū ma kɛ́are pi bi Dikiri yáditenaame.

³⁸ Tó gbɛ pá kpá adii, oni pá kpái se.

³⁹ Abire yāi ma gbɛnɔ, à wé pé annabikeyá'onaaa, ama àsun gí yákeburi'onaaairo.

⁴⁰ À yā sīnda pínki ke a zéa súsú.

15

Kirisi vuna gan

¹ Ma gbɛnɔ, baaru nna kū ma kpáare, kū a si a zeon, má ye mà cra mà dɔágu.

² Baaru nna pì mé ani á sura ba, tó á waazi kū ma kɛ́are pi kúna. Tó lenlo, á Yesunaanikena kè páme.

³ Yá kū à deńla kú ma si, ma dàaren dí: Kirisi gá ó durunna yāi, lákū à kēna Luda yān nà.

⁴ Ò a vɛ, akū à fùte a gɔrɔ aakɔde zī, lákū à kēna Luda yān nà.

⁵ Á a zīda mò Pitane, akū à a zīda mò a ìba gbɛnɔn kuri awɛɛplanɔne dɔ.

⁶ Abire gbera à a zīda mò ó gbɛnɔne kū ò kɔ kākara gu dokɔnɔn, ò de gbɛnɔn wàa pla kpé baɔɔrola. N̄ daside kun ari tera, ama n̄ gbɛkenɔ andunia tò.

⁷ Abire gbera à a zīda mò Yamisine, akū à a zīda mò žirinɔne n̄ pínki.

⁸ N̄ pínki gbera à bò à sūmai, ma gɔ lán né kɔnɔsena ba.

⁹ Zaakū Luda žirinɔ té makūme kpé, mádi ká ò ma sísi žiri, zaakū ma wari dɔ sɔsi gbɛnɔa.

¹⁰ Gba kū Luda dàmenɛ yāi má de gbɛ kū má de a ũ ũ, akūsɔ gba kū à dàmenɛ pi ginaro, zaakū ma kokari kè deńla n̄ pínki. Makū mé ma kèro, gba kū Luda dàmenɛ mé à tò ma kè.

¹¹ Tò, à bò ma kīnaan yá ke n̄ kīnaa, yá kū óteni a waazi ke a sin gwe.

Gɛnɔ vuna gan

¹² Lákū óten Kirisi futɛna gan waazi ke nà, à kè dera á gbɛkenɔ di o gɛnɔ ni vuroo?

¹³ Tó gɛnɔ ni fute ganlo, de Kirisi dí vuro.

¹⁴ Tó Kirisi dí vuro sɔ, de ó waazikena kè pá, akūsɔ á Kirisi náanikena kè pá,

¹⁵ o gɔ Luda sèedade ékedenɔ ũ, kú o ò à Kirisi vù yāi. Zaakū tó gɛnɔ di vuro, de Luda dí a vuro.

¹⁶ Tó Luda di gɛnɔ vuro, de Kirisi dí vuro.

¹⁷ Tó Kirisi dí vuro, á Kirisi náanikena are víro, akū á kú á durunna gūn ari tera,

¹⁸ gbɛ kū ò andunia tó Kirisi gūnnɔ sɔ, ò sáte.

¹⁹ Tó ó konna kū wéndiio dí yāin ó wé dɔ Kirisii ado, de wéndadenɔn ó ũ de gbɛ sīnda pínkila.

²⁰ Yápura gūn Kirisi fùte bona gan, àkū mé à gàavu káaku ũ gbɛ kú ò wùte ò i ònɔ té.

²¹ Lákū ga bò bisásiri gāi nà, len gɛnɔ vunaa bò bisásiri gāi le.

²² Kunna Adamu buri ũ tò ga dà gbɛ sīnda pínkila. Leme dɔ gbɛ kú ò kú Kirisi gūnnɔ ni wéndi le n̄ pínki.

²³ Baadi kú a gɔrɔome. Kirisi mé à gàavu káaku ũ, a gbera a gbɛnɔ ni vu a sugɔra.

²⁴ Gbasa gɔrɔ lé ká, Kirisi ni kíkɛ mì de pínki kú dokanɔ kú gbānanɔ, ani a kpata tó De Ludane.

²⁵ Séde Kirisi gɔ kí ble ari Luda gɔ a iberɛnɔ ke a t̄ntin ũ.

²⁶ Iberɛ kú ani a kakate kpekpe me ga ũ,

²⁷ zaakū Luda pɔ sīnda pínki nà Kirisine a ɔ̄. Kú à pì, pɔ sīnda pínki kú a ɔ̄, ó dɔ kú Luda kú à pɔ sīnda pínki nàne a ɔ̄ pì baasime.

²⁸ Tó à pɔ sīnda pínki nàne a ɔ̄, àpì Né kú à pɔ sīnda pínki nàne a ɔ̄ pì ni mì natene, Luda pì nigɔ de a pínki ũ pɔ sīnda pínkine.

²⁹ Gbɛ kú òdi da'ite ke gɛnɔ gēne ũ sɔ bi? Tó gɛnɔ di vu yāpuraro, b́yāi òdi da'ite ke n̄ gēne ũ?

³⁰ Ókɔnɔ sɔ, b́yāi odigɔ ó zīda da kari gūn gɔrɔ sīnda pínkii?

³¹ Kú ía kú madi dá á yá musu konna Kirisi Yesu ó Dikiri gūnwo, madigɔ kú ga léime lákú gu dí dɔ nà.

³² Tó ma zīda yāin ma ɔsi kài kú n̄bɔ pásīnɔ zaa Efesu, b́ àren à v̄imenɛ? Tó gɛnɔ ni vuro, ò pɔ ble, ò í mi, zaakū óni ga ziamɛ.

33 Àsun tó ò á sàtero, gbēnna vāni dì dà mana yakame.

34 À su á laakariia súsu, àsun durunna ke doro, zaakū á gbēkeno Luda dōro. Ma abirekū ò de á wé'iyá dō yāime.

Gàavuno mēc

35 Gbēkeno ni pi, gēno ni vu deramee? Mē kpate takan onigō vīi?

36 Yōnko yāme! Odi pō tō à bōte fīmbabonaa sariro.

37 Tó ò pō tō, gbadon yoo ke pōwe pānde, àdi bute pōwe pi ūro.

38 Luda dì tó á bute lākū à dìte nāme, baadi kū a burio.

39 Pō wēndidenō pínki mē dokōno. Bisāsiri pō ado, nōbōno pō ado, bāno pō ado, kpōno pō ado.

40 Ludambe pōno kun, andunia pōno kun. Ludambe pōno gakuri ado, andunia pōno gakuri ado.

41 Ifāntē gakuri ado, mōvura pō ado, susunenō pō ado. Bee susune pino ní gakuri adonadona kōome.

42 Len anigō de le gēno vuna goro zī. Òdi gē vī à vā, ani vu vānaa sari.

43 Òdi gē vī bēere sari, ani vu kū gakurio. Òdi gē vī gbāna sari, ani vu kū gbānao.

44 Òdi gē vī kū andunia mēeo, ani vu kū wēndi kū àdi lākaro mēeo. Lākū andunia mē kun nà, lemē wēndi kū àdi lākaro mē kun le dō.

45 Á kēna Luda yān ò pi, gbē káaku Adamu gō gbē bēne ū, ama Adamu kpede gō Nini wēndikpammari ū.

46 Adi ke wēndi kū àdi lākaro mē mé àdi do arero, andunia mē mé àdi do are, a gbera sà wēndi kū àdi lākaro mēc.

47 Bisāsiri káaku bō būsutiti gūmme, a plade bō ludambeme.

48 Gbē kū ò de zīte pō ūno bōkōa kū gbē kū à bō zītenwo. Gbē kū ò de ludambe pō ūno bōkōa kū gbē kū à bō ludambeco.

49 Lākū ò de gbē kū à bō zīten taka ū nà, len onigō de gbē kū à bō ludambe taka ū le se.

50 Yā kū ma òon dí ma gbēno. Tó kpata kū à bō Luda kīnaa bō gupuraa, óni le ò ble kū ó mēoro. Óni le ògō kú gú kú àdi vāro gūn kú ó mē kú àdi vāoro.

51 Á ma, mani asiriya oāre. Óni ga ó pínkiro, ama óni lí ó pínki

52 kanto lán wé'ipakenaa bà kākaki kpede pena zī. Zaakū kākaki ni ū bo, gēno ni vu vānaa sari, ókōno sō óni lí.

53 Séde ó mē kú àdi vā dí gē a kú àdi vāro gūn. Séde ó mē kú àdi ga dí gē a kú àdi garo gūn.

54 Tó ó mē kú àdi vā gē a kú àdi vāro gūn, akūsō ó mē kú àdi ga gē a kú àdi garo gūn, akū yā kú à kēna Luda yān dí ni papa ò pi:

Ò zīi blē gaa, à mù dē.

55 Ga, n zīblena tōn deraa?

Ga, n sewe kú māmee?

56 Durunna mé à ga sewe ū, durunna gbāna sō àdi bo doka gūmme.

57 Ò Luda sáabu ke, kú àdi tó ò zī ble ó Dikiri Yesu Kirisi gāi.

58 Abire yāi ma gbē yenyīdeno, à ze gbāna gīngin bona kú kpeo sari. Á wé tā Dikiri zīa goro sīnda pínki, zaakū á dō kú zī kú áten ke Dikirine páro.

16

Pōlu wētegena sorukenaa

1 Luda gbēno kāmazakenaa yā musu, lākū ma ò Galatia būsuo sōsinō gbēno nà, à ke le se.

2 Azumanenna kú azumanennoo á baadi gō gō kú à lè a gbāna lén bo adona, àgō kakara de àsun kāmaza pì wete goro kú ma suro yāi.

3 Tó ma su, mani gbē kú a ní díte ò gēno zī Yurusalemu kú takadao kú kāmaza kú a kākara pìo.

4 Tó à kú mà géme sō, oni gé zeme.

Yā kú Pōlu kpákpa à keno

5 Tó ma bote kú Masedonia būsuo, mani su á kīnaa, zaakū mani pá Masedonialame.

6 Maten kpákpa mà goro pla ke kááo. Bee bunsire se manigō ye mà ble kááo, áni gé zeme ngu kú mani gēn.

7 Tera la má ye mà gēteáwala fāaro, maten kpákpa mà goro pla ke kááo, tó Dikiri wē.

8 Mani gō Efesu ari Pentikōsi dikpe zīme,

9 zaakū Luda zé bōmene manamana mà zī mana ke, akūsō ma iberenon dasi.

¹⁰ Tó TimƆti sù à sù, àsun kene búgubugu à vīna keáero, zaakū àten zī ke Dikirine lán ma bàme.

¹¹ Á gbēke sún a gya boro. À zàna kene de à le à ká ma kīnaa aafia, zaakū makū kū ma gbēno ó wé òi.

¹² Ó gbēndo Apolo sɔ, madigɔ nakaraa gèn baaakɔ à su à á gwa kū ó gbē kparano. À ye sunaai gīaro. Tó à zé lè, ani su.

Lédammana kpekpe

¹³ Àgɔ kú á laakariia, àgɔ zena Yesunaanikenaa gūn. Àgɔ wɔrɔgɔ vī, àgɔ gbána.

¹⁴ À yá sīnda pínki ke kú yenyīo.

¹⁵ Á Setefana bedeno dɔ, kú mɔkɔno mé ò Yesude káakuno ũ Girisi busun, akū ò ní zīda kpà ògɔ kpá Luda gbēno. Ma gbēno, ma wé kēáwa,

¹⁶ à mì nate gbē bire takano ke kú gbē kú òten kokari ke lele zī dokɔno pìi gūno ní pínki.

¹⁷ Ma pɔ kè nna Setefana kú Fɔtunatuo kú Akaikuo sunaaa, zaakū ò gɔmene á gēne ũme.

¹⁸ Ò tò ma laakarii kpàte kú á pɔo. À bèere lí gbē bire takano.

¹⁹ Asia būsuno sɔsinɔ gbēno fɔ kpááwa. Akila kú Pirisilao kú sɔsi gbē kú òdi kɔ kakara ní beano fɔ kpááwa manamana Dikiri gūn.

²⁰ Ó gbē kú ó leleno fɔ kpááwa á pínki. À fɔ kpákɔa kú Luda gbēno lépemmaanao.

²¹ Makū Pɔlu, ma ɔgben dí. Ma fɔ kpááwa.

²² Tó gbēke ye Dikiri, Luda láari boa. Ó Dikiri ten su.

²³ Dikiri Yesu gbēke keáre.

²⁴ Má yeáí á pínki kunna Kírisi Yesu gūn.

KƆRINTIDENƆ TAKADA PLAƊE

Pɔlu kũ Kɔrinti Yesudenɔ 1:1-7:16
 Yudea Yesudenɔ kámazakenaa 8:1-9:15
 Pɔlu gina kũ a zĩdao 10:1-13:14

Laakarikpatenaa

¹ Makũ Pɔlu, Kirisi Yesu žĩrii Luda pɔyenyĩnaa gũn kũ ó gbɛ Timotio, ókɔnɔ mé o takada dí kɛ sɔsi gbɛ kũ ò kũ Kɔrintinɔne kũ Luda gbɛ kũ ò kũ Girisi bũsunno ní pínki.

² Luda ó De kũ Dikiri Yesu Kirisio gbɛke keáre, à á gba aafiaa.

³ Ó Luda ó Dikiri Yesu Kirisi De saabu kpá, De Luda wéndadɔnneri nɛsekpaterii pii.

⁴ Àdi ó laakari kpátewere ó wétámmana sĩnda pínki gũn, de ò le ò gbɛ kũ ò kũ bee wétámmana kpate taka buri gũnnɔ laakari kpáténe se kũ laakarikpatebɔ kũ Luda ó laakarii kpátewere.

⁵ Lákũ wari kũ Kirisi kɛɛ di liwái ná, leme dɔ ó laakarii di kpáte manamana Kirisi yái.

⁶ Tó óten wari dɔ, á laakarikpatena kũ á surabanaao yáime. Tó Luda ó laakarii kpáte, á laakarikpatena yáime, de à le à wari dokɔnɔ kũ óten ke fɛ.

⁷ Ó támaa ví á yá musu sikaa sari, zaakũ ó dɛ lákũ á bàka kũ kũoo warikena gũn ná, len á bàka kũ kũ ó laakarikpatenaa le dɔ.

⁸ Ó gbɛnɔ, ó ye àgɔ dɛ lákũ ò ó wé tá Asia bũsun ná. Ó mɛe ùwá manamana de ó gbána léla, bee ó wɛndi ó wé dɔi sero.

⁹ Yá dàola, óten da o game. Abire ó lé, de òsun ze kũ ó zĩda gbánaoro, séde Luda kũ àdi gèno vu gbána.

¹⁰ Á ó bó kari zɔkɔ gũn, akũsɔ ani ó bon. Àpiin ó wé dɔi à ó bon dɔ

¹¹ adua kũ áten kewere gáí. Leme gbɛnɔ ní saabu kene dasi ó yá musu gbɛke kũ à kèwere yái gbɛ dasinɔ aduakena sabai.

Pɔlu tá gboronaa

¹² Yá kũ odì a ƙa dān dí: Ó laasun ten owere, kũ Luda gbánao ó kũ kũ nɛsepuraó manafiki sari andunia gũn, atɛnsa á kĩnaa. Andunia ɔndɔn ó kúoro, séde Luda gbɛke.

¹³ Odì takada ke kɛárero, séde a kũ áni a kyó ke à dɛ baasiro.

¹⁴ Lákũ á ó dɛ ná fiti tera, má ye à ó dɛ sánsán, de à ƙa dā ó yá musu Dikiri Yesu sugɔrɔ zĩ, lákũ óni dá á yá musu ná.

¹⁵⁻¹⁶ Yá pi náanikenaa gũn ma dite yá, tó maten gé Masedonia, mà bɔte á kĩnaa mà á gwa káaku, mà era mà su kũ á kĩnao de à arubarika le gènn pla, gbasa à kpámai ma Yudea genaa gũn.

¹⁷ Kũ ma tá bire dite, ma yá futɛ kèn yá? Tó ma dite mà yá ke, andunia yá di domene are mà pi, ee, ee ke oi, oin yá?

¹⁸ Lákũ Luda náani ví ná, yá kũ o òáre bi eeme, adi ke oinlo.

¹⁹ Luda Né Yesu Kirisi kũ makũ kũ Silasio kũ Timotio o a yá waazi kɛáre bi gbɛ kũ àdi pi eeme, adi ke oinlo, àkũme Luda ee ũ.

²⁰ Zaakũ lé kũ Luda gbɛ sĩnda pínki yápura dì ke a gũmme. Abire yái kũ Yesu Kirisi tóo òdi pi, aami, Luda tɔbona yái.

²¹ Luda mé à ó zĩni pɛte Kirisi gũn kũ ákɔnɔ, à ó dite a pɔ ũ,

²² à a sèedaa kèwá, à a Nini dà ó swɛn pɔ kũ óni le zenkpeke ũ.

²³ Luda ma nɛse dɛ, àkũme ma sèedade ũ. Kũ má ye mà á bobo á dànlo yáin mádi gé Kɔrinti doró.

²⁴ Adi ke óten gbána mɔáre á ludanaanikenaa musunlo, zaakũ a zĩni pɛte kò, óten zĩ ke kááo á pɔnna yáime.

2

¹ Akũ ma zeo kũ mani su á kĩnaa kũ nɛseyakanaao doró.

² Tó ma tò á nɛsee yàka, dí mé ani ma pɔ ke nnaa, tó adi ke ákɔnɔ kũ ma á nɛsee yàkaárenɔ baasiroo?

³ Ma takada kɛáre le, de tó ma su á gwa, ákɔnɔ kũ á de à ma pɔ ke nnanɔ sún ma nɛse yakaro yáime. Má dɛ sánsán kũ ma pɔnna bí á pínki pɔnname.

⁴ Ma takada pii kɛáre wari gũn kũ pɔsira zɔkɔnɔ kũ wé'i dasio, adi ke de á pɔ yaka yáinlo, de àgɔ dɛ lákũ má yeái ná yáime.

Sĩrukena kũ taarideo

⁵ Tò, tó gbèke nèsyákana yā kè, adi ke ma nèèen à yàkaro, á gbè sīnda pínki pómè à yàka, ke á gbèkeno, de māsun o à gē onalaro.

⁶ Wari kū á daside dò gbè piia m̀̀a.

⁷ Abire yāi à sùru ke k̄ao tera sà, à a laakari kpátene, de a p̄sira kori sún a dero yāi.

⁸ Abire yāi ma kúte k̄éare, à m̄one súsú kū á yei.

⁹ Àkū mé à tò ma takada birekù k̄éare, ma lí p̄t̄eoáwa, de mà le mà d̄s tó á yā kū ma òáre kúna pínki.

¹⁰ Tó a gbè k̄è kū a taario, madi ade k̄e se. Zaakù tó ma gbè yā k̄ène, tó yáke sù à kun, madi ke á yāi Kirisi are,

¹¹ de Setan sún ònd̄s kew̄erero yāi, zaakù ó a manafikin̄o d̄s.

Luda z̄ikerin̄o

¹² Kū ma ka Toroasi de mà Kirisi baaru nna kpá, Dikiri z̄é b̄omene,

¹³ ama ma laakari kpatenaro, kú mádi ma gb̄endo Titu lero yāi. Akú ma lé z̄àríma gwe, ma da Masedonia z̄en.

¹⁴ Ma sáabu k̄è kū Ludao, zaakù àdiḡs dowere are gor̄o sīnda pínki, odiḡs z̄ìblerin̄o ù Kirisi gūn, odi a d̄sna gb̄i dagula gu sīnda pínkia.

¹⁵ Zaakù ó de turaretiti gb̄innade kú Kirisi kpàta Ludane ù gb̄e kú àteni ní sura ban̄o té kú gb̄e kú ò s̄atenan̄o.

¹⁶ Ó de ḡe gb̄i ù gb̄eken̄one, akú àdi ga in̄ne. Ó de w̄endi gb̄i ù gb̄e kparan̄one, akú àdi w̄endi in̄ne. Ó dí mé à k̄à à z̄i bire kee?

¹⁷ Ó de lán gb̄e kú òdiḡs laga tá kú Luda yāon̄o bàro. Kirisi gūn odi yā o kú nèsepuraò kú Luda d̄snaao a z̄ir̄in̄o ù.

3

¹ O era óteni ó z̄ida sáabu kpán yá? Ó bàka kú kú s̄eada takada kú ò k̄éare ke kú a k̄èñ̄neò lán gb̄eken̄o bàn yá?

² Ák̄on̄ome ó takada pi ù kú à k̄ēna ó sw̄ēa. Gb̄e sīnda pínki ni f̄s à d̄s à a kyó ke.

³ Áten m̄óine gupuraa kú ák̄on̄ome takada kú Kirisi k̄è à n̄awere ó ōi ù. Adi takada pi k̄e kú tawadaaoro, à k̄è kú Luda W̄endide Niniome. Adi k̄e gb̄e anloaro, à k̄è á sw̄ēame.

⁴ Yā kú ó a náani v̄in gwe Luda are Kirisi gāi.

⁵ Adi ke o ka ó z̄idane ò pi, yā pi bò ó k̄inaanlo, Ludame ó gb̄ana ù.

⁶ Àkū mé à ó k̄aa, akú ó de a bàka kunna kú gb̄en̄o dufu z̄ikerin̄o ù. Adi ke doka kú à k̄ēnanlo, Luda Nini yāme. Zaakù doka di ga in̄ne, Nini pi s̄s, àdi w̄endi in̄ne.

⁷ Kú Luda doka k̄è gb̄e anloa, a gakuri bò Musa ànnwa. Bee kú a tékena dí gi kero, Isarailan̄o dí f̄s ò gw̄aro. Tó z̄é kú àdi ga in̄ne pi bò kú gakuri bire takao,

⁸ oni Nini pi z̄é gakuri yā o d̄o yá?

⁹ Tó z̄é kú àdi yā dañla gakuri v̄i, z̄é kú àdi tó yā bo k̄úñwo nna gakuri deala z̄a.

¹⁰ P̄s kú à gakuri v̄i yā gakuri v̄i doro, gakuri kú à deala pi yāi.

¹¹ Tó p̄s kú adi gi kero bò kú gakurio, p̄s kú àdiḡs kun gakuri deala z̄a.

¹² Zaakù ó támaa bire taka v̄i, odi yā o kú sw̄ēgb̄anao,

¹³ adi ke lán Musa bàro, kú à fáta kú a ànnwa de Isarailan̄o sún a àn tékena kú àdi gi kero lakana ero yāi.

¹⁴ Ama ní s̄a gb̄ana, zaakù ari gb̄ara tó òten Luda bàka kunna k̄úñwo takada kyó ke, fáta dok̄on̄o pi diḡs kú ní laasunlame. Adi goro, s̄eto gb̄e kú Kirisi gūn baasiro.

¹⁵ Ari kú a terao tó òten Musa takada kyó ke, fáta pi diḡs kú ní laasunlame.

¹⁶ Ama tó gb̄e are d̄s Dikiria, fáta pi di goa.

¹⁷ Dikiri piime Luda Nini ù, akus̄s gu kú Dikiri Nini pi kún, àdi tó ó ḡs z̄idane.

¹⁸ Ók̄on̄o kú p̄s gò ó ànnwan̄o, òten Dikiri gakuri m̄óine lán dígi bà, odiḡs li lán a bà gakuri ḡs kara gakurila. Dikiri kú à de Luda Nini ù pi kenaan gwe.

4

Luda z̄ir̄in̄o z̄i

¹ Abire yāi lākū Luda z̄i bire d̄awere a s̄uruu gūn nà, odi kpasaro.

² O ÷ gb̄are asiri w̄é'isariȳan̄o, odi yā ke kú manafikioro, akus̄s odi Luda yā kotiro. Odi yāpura on̄ne súsú, de ò ó z̄ida m̄o gb̄e sīnda pínkin̄e Luda are.

³ Tó baaru nna kú òten kpá utename, gb̄e kú ò s̄atenan̄on̄ à utenañe.

⁴ Zaakù andunia dík̄na dikiri Yesusariden̄o w̄é v̄ina k̄úñne, de òsun baaru nna sí, Kirisi kú à de Luda taka ù gakuri gu puñnero yāime.

⁵ Ó z̄ida kpàkpan òten kero, Yesu Kirisi dikirik̄e kpàkpan òten ke, akus̄s òten z̄ò bleáre a yāi.

⁶ Luda pì, gu pu gusiran, akū à gu pù ó swèn le dō. Gupura pì de a gakuri kū àten té ke Kirisi ànnwa dōna ũ.

⁷ Ó aruzεke bire vī ó mè kū ó de lán ē oro bànŋ gūn, de ò le ò dō kū gbāna zōkō pì bò Luda kīnaame, adi ke ó kīnaanlo.

⁸ Odigō wari dōwá kpa sīnda pīnkia, bee kū abireo odi fuaro. Òdi bídi ke, ama ó tāmaa di lákaro.

⁹ Òdi wé tāwá, ama Luda di ó tónlo. Òdi ó pāte, ama odi garo.

¹⁰ Gōrō sīnda pīnki ó kú Yesu ga taka buri léi, de a kunna le à pisi ó mèεa yāi.

¹¹ Zaakū ókōnō kū ó bēnenō odigō kú ga léi Yesu yāi, de a kunna le à pisi ó mè kū ani gaa yāi.

¹² Len ga pi ten zī ke ó gūn le, akūsō wēndi ten zī ke á gūn.

¹³ À kēna Luda takadan ò pì: Má Luda náani vī, akū ma yā ò. Ókōnō sō, o Luda náani dokōnō pìi kē, akū óten yā o a yāi.

¹⁴ Zaakū ó dō kú lākū Luda Dikiri Yesu vù gan nà, ani ó vu kāao gan se, ani ó kátε a arε leεle kú ákōnō.

¹⁵ Yā dīnō pīnki teni ó lé á yāi, de Luda gbēke kú àten li gbēnōi dasi le a sáabukpana kara a tōbona yāi.

Wédōna mè dufui

¹⁶ Abire yāi odi kparaso. Bee tó ó mè ten kakate, ó nini digō dufu kú lākū gu digō dō nà.

¹⁷ Ó wētamma gōrō do leεkenle dīkīna ten gakuri zōkō kú àdi lákaro iwεε, kú adi sí lekōaro.

¹⁸ Ó wé pé pō kú òdi wé sialero, sé pō kú òdi wé sialero. Zaakū pō kú òdi wé siale bi gōrō pla pōme. Pō kú òdi wé sialero sō, àdigō kun gōrō sīnda pīnki.

5

¹ Ó dō kú tó ó sō kú ó kun kpé ũ andunia dí gūn yàka, Luda ni kpé kú odi bo kú ooro kpáwá a bea ari gōrō sīnda pīnki.

² Tera sō odi nda sōō pìi gūn, ó ye ò ludambe pō pi da,

³ zaakū tó o bo sōn, ónigō kun mèε sariro.

⁴ Gōrō kú ó kú sō dīkīna gūn, odi nda lākū ó aso sena bà. Adi ke ó ye ò bo a gūnnlo, ó ye ò ludambe pō dame, de wēndi ó sō kú ani ga pì mō.

⁵ Abire yāin Luda ó soru kei, akū à a Nini kpáwá pō kú óni le zenkepeke ũ.

⁶ Abire yāi ó swēε digō gbāna. Ó dō gōrō kú ó kú mè dīkīna gūn, ó kú Dikiri kīnaaro.

⁷ Zaakū ludanaanikēnaan ó kúo, adi ke wésinaale yānlo.

⁸ Ó swēε digō gbāna. Bona sōō pìn gena Dikiri kīnaan ó yei.

⁹ Kunna mèε gūnn yā, bona a gūnn yā, odigō wete ó yā káagu.

¹⁰ Zaakū Kirisi nigō vutena a tīntinnwa, ó pīnki óni bo ò ze a arε, ani fīna bo ó baadine a kunna mèε gūn yākenaa, a mana ke a vāni.

Bisāsirinō kena nna kū Ludao zī

¹¹ Lākū óten vīna ke Dikirine le nà, odi wete gbēnō yā pì zé e. Luda ó dō sānsān, akūsō ó ye à ó dō á swèn le dō.

¹² Óteni ó zīda sáabu kpááre dōnlo, óteni á gba zé à ía dá ó yā musume, de à le à yā we gbē kú àdi ía dá kú mè yāo, adi ke swē yānloa.

¹³ Tó áten da ó mui lite, Luda yāime. Tó ó kú ó dōrōa, á yāime.

¹⁴ Zaakū Kirisi yenyī mé àten té káogu. O è tó gbē mēn do gā gbē sīnda pīnki yāi, ò gā n pīnkīn gwe.

¹⁵ À gā gbē sīnda pīnki yāi, de gbē kú ò gōnō sūngō kun nī zīda pō ũ doro, séde gbē kú à gā nī yāi à vù pō.

¹⁶ Abire yāi odi gbēke gwa lākū andunia gbēnō di gwa nà tera doro. Bee kú ó Kirisi dō lākū andunia gbēnō a dō nà yā, ó a dō le tera doro.

¹⁷ Zaakū tó gbē kú Kirisi gūn, à gō gbē dufu ũ. A kunna zī gēte, kunna dufu mé à gōne.

¹⁸ Abire bò Luda kīnaame pīnki. À ó ké kāao nna Kirisi gāi, akū à gbēnō kena nna kāao zī dāwεε.

¹⁹ Kirisi gūn Luda andunia kē kāao nna gbēnō taarinō yā danaa sari, akū à gbēnō kena kāao nna pì yā nāwεε ó ũ.

²⁰ Abire yāi Kirisi gēnenōn ó ũ. Luda ten gbēnō sísi ó gāi. O kúte kēáre Kirisi gbēn, à ke nna kú Ludao.

²¹ Luda tò durunnasaride gō durunna kútekebo ũ ó yāi, de kunna a gūn Luda tó yā bo kúoo nna.

6

¹ Zaakū Luda zíkəri dakenon ó ũ, o kúte kéáre, àsun Luda gbēke sí à a ke páro.

² Luda pì:

Ma n yá mà a gɔɔa,

ma kpanyī surabana gɔɔa.

Gɔɔa kà sà, gbárame surabana gɔɔa pì ũ.

³ Odi yá kú ani tó gbē fu kero, de òsun ó zī taari lero yáí.

⁴ Odi ó zīda mɔ gbēnɔne zé sīnda pínki gūn kú Luda zíkərinon ó ũ. Odi mena fɔ manamana kú takasio kú wario kú wétámmánaao.

⁵ Ó ó gbē, ò ó ká kpésiran, ò fùtewáí. O zī gbána kè, ódi le o i òro, nà ó dé.

⁶ O m̀nne kú ǹsepuraò kú d̀naao kú s̀ruuo kú manakenaao kú Luda Ninio kú yenyī manafiki sario

⁷ kú yapura'onaaò kú Luda gbánao. Ó yámanakebɔnò kúna ó ɔplan kú ó ɔzeo.

⁸ Òdi ó kpe ta, òdi ó kpe bo. Òdi ó t́ v̀ni sí, òdi ó t́ nna sí. Ỳpuradenon ó ũ, akú òdi ó dite manafikidenon ũ.

⁹ T́denon ó ũ, akú òdi ó dite lán gbē kú ò n̄ d̀ronò bà. Ó b̀neme fá, akú òdi ó dite g̀nò ũ. Òdi ó dite p̀gbēnanon ũ, ama òdi ó dero.

¹⁰ Ó pɔ digɔ nname, akú òdigɔ ó dite p̀siraɔdenon ũ. Odi gbēnɔ ke aruzekedenon ũ dasi, akú òdigɔ ó dite takasidenon ũ. Ó pɔ sīnda pínki v̄í, akú òdigɔ ó dite p̀saridenon ũ.

¹¹ Kɔrintidenon, o yá òare s̀usu, o ó ǹsee ẁéáre.

¹² Ódi ó ǹsegũnyá uteárerero, ama a á p̀ uteswere.

¹³ Ma yá òare lán ma n̄nò bà. Lákú o ó ǹsee ẁéáre nà, à á ǹsee ẁewere le se.

Àsun ke lele kú Yesusaridenonoro

¹⁴ Àsun ke dokɔnɔ kú Yesusaridenonoro. Yá mana bàka ũgba kú a v̀nioo? B́n gupura kú gusirao v̄í kú k̄soo?

¹⁵ Kírísi yá ni k̄s sí kú Setan p̀so deramee? Derame Yesude bàka nigɔ kú kú Yesusarideoo?

¹⁶ Luda kpé òdi k̄s sí kú t̀nanon yá? Zaakū Luda Ẁendide kpén ó ũ, lákú à ò nà:

Manigɔ kú kúíwo, manigɔ kure n̄ té,

manigɔ de n̄ Luda ũ,

onigɔ de ma gbēnɔ ũ.

¹⁷ Abire yáí Díkiri pì:

À k̄m̄ma, àgɔ kú ádoná,

àsun ɔ na p̀ gbásíaro,

mani á sí,

¹⁸ manigɔ denɛ De ũ,

ánigɔ de ma n̄gɔgbēnɔ ũ kú ma n̄nɔgbēnɔ.

Díkiri Gb́nas̄indapinkide mé à ò.

7

¹ Ma gbē yenyīdenon, lákú Luda lé s̀ewere le nà, ò mì k̄e yá kú àdi mè kú ninio gbà léa mámmam, ò ó konna adona lé papa v̀nakena Ludane gūn.

P̀lu p̀ kè Kɔrintidenonana

² À tó ó yá gɔ kú á sw̄en. Ódi taari ke gbēkenero, ódi gbēke s̄atero, ódi gbēke taki kero.

³ Mádi abire o mà yá daálanlo. Ma ò yá kò kú á yá kú ó sw̄en ò ga lele ke ògɔ kun leleme.

⁴ Má á náanikena manamana, mádi lé gbē á yá musu manamana. Ó warikena gūn pínki ma laakari kpatena métémete, ma p̀ kè nna à g̀e ɔla.

⁵ Bee kú o ka Masedonia b̀sun, ó mè dí kpátero. Wari likawáí kpa sīnda pínkia, ò fùtewáí kú fitio, v̄ina ó kú.

⁶ Akú Luda kú àdi gbē kú ò b̀sanò sé lei ó sé lei Titu sunaa gūn.

⁷ Adi ke a sunan adoro, kú a a s̀e lei yáime dɔ. À p̀wɛre áteni ma begɛ ke, á kú d́nd̄m̄ene gūn, ma yá á kúna gbána sà, akú ma p̀onna kára.

⁸ Bee kú takada kú ma k̄éáre á ǹsee yáka, mádi ǹsee litero. Kú ma è takada pì á ǹsee yákaáre gɔɔa pla, de ma ǹsee lite yá,

⁹ ama ma p̀ kè nna sà. Adi ke kú ma á p̀ yákaáre yáinlo, kú á p̀sira tò a ǹsee lite yáime.

Á ǹseyakanaa p̄i bò Luda k̄inaame. Abire yáí ódi ásarú keárerero.

¹⁰ P̀sira kú à bò Luda k̄inaa, ádi tó gbē ǹsee lite à surabana le, ani d́nd̄m̄ene kero. Andunia p̀sira mé àdi ga íñne.

¹¹ Á gwa pɔ kú pɔsira kú à bò Luda kīnaa pì láre. Á m̄e wà sà, a gi kú á zīdao, á laakarīi fūte, vīna á kú, a ma beɛe k̄e, a wé t̄a, a n̄ sá ḡa. Yá p̄i gūn pínki a á zīda m̄òñne kú á taari vī yá p̄i gūnlo.

¹² Bee kú ma takada p̄i k̄éáre, adi ke gb̄e kú à taari k̄e ke gb̄e kú ò taari k̄ene yāinlo, ma k̄e Luda d̄ōnaa gūmme, de á yenawái le à boáre gupuraa.

¹³ Abire yáí ó laakari kpatena. Ó laakari kpatenaa p̄i gbera, ó p̄onna kàra manamana Titu p̄onna yá musu, kú á pínki a tò a nini sù yáí.

¹⁴ Ma lé gb̄ēne kú á yāo yá, ádi tò wé'í ma kúro. Lákū o yāpura òáre yá sīnda pínki gūn nà, len ó légbēna Titune k̄e yāpura ū le.

¹⁵ Lákū a b̄eere line nà, a a kpe t̄a, akūs̄ a a yá mà á pínki, tò á d̄ò á yá p̄iin, a yenaáí dī karamē.

¹⁶ Ma p̄o ñiḡō nna, kú má á náanikena yá sīnda pínki gūn yáí.

8

K̄kamazakenaa

¹ Ó gb̄ēno, ó ye àḡō gb̄ēke kú Luda k̄e Masedonia b̄usu s̄osino gb̄ēnoñe d̄ō.

² N̄ yōgwanaa kú wétamma pásio gūn, n̄ p̄o k̄e nna manamana, akú bee kú n̄ takaside búgubuguko ò gba dàñne à ḡē òla.

³ Ma óáre ò gba dà kú n̄eñe m̄en doo n̄ gb̄ana lén, à de n̄ gb̄anala se.

⁴ Ó wé k̄ewá n̄ zīda, ò kúte k̄ewere manamana, ò n̄ gba zé n̄ ò le àḡō kú Luda gb̄ēno k̄amazakenaa gūn.

⁵ Ó k̄e de p̄ó kú ó wé d̄oila, ò n̄ zīda kp̄a Dikiria ḡia kú ók̄ōno d̄o Luda p̄oyenyīnaa gūn.

⁶ Abire yáí o wé k̄e Titua à gé k̄amaza yá kú à n̄aa á té lakiti ke.

⁷ Zaakū á gb̄ana yá sīnda pínki gūn, ludanaanikena kú yá onaa kú d̄ōnaa kú yá sīnda pínki ania kú yenyī kú á vī k̄ūoo, àḡō gb̄ana k̄amaza p̄i kenaa gūn d̄o.

⁸ Adi ke maten yá d̄iteárenlo, ania kú gb̄ē p̄ādeno k̄ēen maten óáre, de mà á yenyī yāpura d̄ō.

⁹ Á ó Dikiri Yesu Kirisi gb̄ēke d̄ō. P̄óde inaa ḡō p̄ósaride ū á yáí, akú a p̄ósarideke gūn à á k̄é p̄ódeno ū.

¹⁰ Lákū ma è nà yá p̄i musun dí: À kú ák̄ōno kú a ze kú yá p̄iio zaa muniyá akūs̄ áten ken̄o,

¹¹ à yá p̄i lakiti ke sà. Zaakū á soru k̄e kú a kenaa, à ke á gb̄ana lén.

¹² Tó gb̄ē gba dà kú n̄eñe m̄en doo p̄ó kú à vī lén, adi ke kú p̄ó kú à v̄ironlo, abire mé ádi ká.

¹³ Adi ke maten aso lago gb̄ē p̄ādenoñe, maten diárenlo, de à ke leleme.

¹⁴ Tera lán dí bà zaakū p̄ó díáí, à kp̄a gb̄ē kú p̄ó ádi k̄iamman̄a, de z̄ikea tò p̄ó dínyí, akūs̄ p̄ó k̄laáwa, ò kp̄ááwa. Lán abire bà ániḡō lelele.

¹⁵ Lákū à k̄ena Luda yān nà ò pi:

Gb̄ē kú à s̄ete z̄ók̄ó p̄ó dí dialaro,

gb̄ē kú à s̄ete f̄iti p̄ó dí k̄iáro.

Tituno yá

¹⁶ Ma s̄áabu k̄e kú Luda, kú à tò á yá kú Titu sw̄ēn lákū à kú ma sw̄ēn nà se.

¹⁷ Á ó yá mà, a m̄e wà à su á gwa, lákū a p̄o yei nà.

¹⁸ Ó gb̄ē do kú a t̄ó dàgula s̄osino gb̄ēno té n̄ pínki baarunnakpanaa musun ò dàne.

¹⁹ Abire gbera d̄o s̄osino gb̄ēno a dà à gé k̄ūoo k̄amaza z̄i kú óten ke ke. Óten z̄i p̄i ke Dikiri t̄ōbona yáime kú ania kú ó v̄io.

²⁰ Ó ye gb̄ēke ó taari e lákū óten ke nà kú gba z̄ók̄ó kú à na ó ò yāoro.

²¹ Adi ke yá kú à mana Dikirineen óten péa adoro, yá kú à mana bisásirin̄ome se.

²² Ó ó gb̄ēndo p̄ānde dàñne d̄o. O a laakarīi gwà a lé v̄iro, o è à ania vī yá sīnda pínki gūn, akūs̄ a ania èra à kàra tera, kú à á náanikena yáí.

²³ Titu dake s̄s, ma z̄ik̄eri dake kú odì á mana wete leelen a ū. Ó gb̄ē kparano s̄s, s̄osino gb̄ēno z̄irin̄ome, m̄ók̄ōnoñe Kirisi t̄ōborino ū.

²⁴ Abire yáí à m̄òñne kú á yeñyí, de s̄osi gb̄ē p̄ino ḡō d̄ō kú lé kú óten gb̄ē á yá musu bi yāpurame.

9

¹ Adi kú mà takada k̄éáre Luda gb̄ēno k̄ō k̄amaza kenaa p̄i yá musuro,

² zaakū má d̄ō kú a n̄esemana dà, akú ma lé gb̄ē Masedonia gb̄ēnoñe ma p̄i, Girisi gb̄ēno soru mà zaa muniyá. Á aniakenaa p̄i n̄ gb̄ēno m̄e f̄ite dasi.

³ Akū ma ó gbē pínò zǐáwa de àgō kú soru gūn lākū ma ò nà, de lé kú o gbè yā pìi musu sùn ke páro.

⁴ Tó Masedonia gbēkeno sù kūmao, tó ò è á soru dí manaro, wé'i ní o kú, kú o á náanikena yáí., Oni á pó o dō yá?

⁵ Abire yáí ma díte à mana mà o gbē pínòne ò domene are, ò gba kú a gīnake a a lé sè yá keke káaku, de á soru gō mana, àgō de nēsēdo gba ũ, adi ke gba tilasinlo.

Gbadana kú nēsēdo

⁶ Àgō yā díkīna dō:

Tó n tǔ fítí, ĩni kē fítí,

tó n tǔ zōkō, ĩni kē zōkō.

⁷ Baadi kpá lākū à dà a swèe gūn nà ànsisinaa sari tilasii sari. Luda ye gbē kú àdi gba da kú pōnnaoŋi.

⁸ Luda ní fō à tó arubarika sīnda pínki likaáí, de gōrō sīnda pínki pō sīnda pínki mǎáwa yā sīnda pínki gūn ari à fè kááo à yā mana sīnda pínki keo.

⁹ Lākū à kēna Luda yān nà ò pi:

Àdi pō fá takasidenōe,

a yāmanakēna lakana vīro.

¹⁰ Lākū Luda ò pōburi kpá pótōriia nà kú pō kú òdi bleo, ani pōburi kpááwa, à karaáre, de á manakēna ògbē le à ò tá.

¹¹ Ani á ke pōdeno ũ yā sīnda pínki gūn de àgō gba da dasidasi gōrō sīnda pínki, gbēno Luda sáabu kpá gba kú a dàñe ó gáí yáí.

¹² Zaakū Luda gbēno pōkīammana bokoten kámaza zī pì ten ke adoro, ani tó Luda sáabukpana dagula manamaname dō.

¹³ Gbēno ní Luda tó bo, zaakū kámaza kú a kēe pì ní mǎñne, kú a mù nàte Kirisi baaru nna kú a zeoone, akūsō a gbēke kēñne kú gbē sīnda pínkió kú nēsē doo.

¹⁴ Oni adua kēáre kú á yáo dana ní swēn Luda gbēke kú à pisiáwa yáí.

¹⁵ À Luda sáabu kpá a gba kú à gè onala yáí.

10

Pōlu gina kú a zīdao a zīyā musu

¹ Makū Pōlu, ma kúte kēáre kú Kirisi nēsēyīdao kú a busekeo, makū kú òdi pi, tó má kú kááo má buse, tó má kú kááoro sō, madigō pāsíáre.

² Ma wé kēáwa, tó ma su, àsun tó mǎgō pāsī kááoro, zaakū mani fō mǎgō pāsī kú gbē kú òdi pi andunia yā mé àten dowerē areno.

³ Ó kú andunia gūmme, ama odì zī ká lán andunia gbēno bàro.

⁴ Ó gōkēbō bi andunia pónlo, Luda gōkēbō gbāna kú odì zeki gbānanō gboroonōme. Odì kē lékpakōananō gboroo

⁵ kú yōgō yā kú àdi gííne ò Luda dōo pínki. Odì laasun sīnda pínki mìle ble, de ò mì nàte Kirisine.

⁶ Tó a mù nàtewere mǎmmam, o laka kú ò wé tá sǎyamarisaridenōa.

⁷ Adì yā gwa musume. Tó gbē a zīda náanikena kú Kirisi pón a ũ, ade gō dōn kú Kirisi pón ó ũ lán a bà se.

⁸ Bee tó ma lé gbē à kè zōkō doka kú Dikiri kpáwá yā musu, wé'i ní ma kūro, zaakū á zīni petena yáime, adi ke á letena yáinlo.

⁹ Àsun ke lándō má ye mà vīna dadaáí kú ma takadakēnao bàro.

¹⁰ Odì pi ma takadanōn bèere vī, akūsō ò gbāna, ama tó ò wé sīmale, àdi ní kú gbānaro, ma yā òdi ká pōke léiro.

¹¹ Gbē kú òten o leno gō dō kú lākū ó yāno de nà takadanō gūn tó ó kú kááoro, len óni ke le, tó o kō è.

¹² Dín ó ũ ò ò zīda ke lele kesō ò ò zīda lekōa kú gbē kú òteni ní zīda sáabu kpánō. Tó ò ní zīda kpákúsú kōo kesō ò ní zīda lekōa kōo, òdigō òndōro.

¹³ Ókōno sō, óni lé gbē de a lélaro. Óni gbē ikokeki kú Luda dítewere lémmē, kú à à kà á kīnaa se.

¹⁴ Lākū o ka á kīnaa nà, òten vī ò ikokeki lélaro, zaakū o su kú Kirisi baaru nnao ari á kīnaa káaku.

¹⁵ Odì lé gbē de a léla, ò gbē pāndenō zī ká ó pólaro. Zaakū á ludanaanikena ten kara, ó ye zī kú òten ke á tē ò tá manamana ari à ká ikokeki kú Luda dítewere lén,

¹⁶ de ò gé ò baaru nna pì kpá bùsu kú ò kú á areno gūn, légbēna kú gbē pāndenō tàragaabanao sari.

¹⁷ Tó gbē ye à lé gbē, à gbē Dikiri yā musu.

¹⁸ Adi ke gbē kù àdi a zida sáabu kpá mé à manaro, sé gbē kù Dikiri di a sáabu kpá.

11

Pɔlu kù z̄lri ékeno

¹ À mena kùmao kù ma yǒnkòkeo fiti. Ama áten mena bò.

² Lákù Luda di gōba kpá nà, len maten kpá le se á yā musu. Ma á kpá Kírisia á gō mèn do ù, de mà á kpazáa lákù nòkpare lési bà.

³ Lákù mlè ɔndɔ kè Awaune nà, à a sàte, vīna teni ma kù kù ani á laasun likaraáre le se, de à á nana Kírisia gbási sari kù nèsedoo tó.

⁴ Tó gbēke sù à Yesu yā kù à bò ado kù ó pso waazi kèáre, adi sí araga. Adi nini kù à bò ado kù pó kù a sio sí, adi baaru nna kù à bò ado kù pó kù a mào ma.

⁵ Maten da má kīana z̄lri kù a n̄ díte zók̄ kùn̄ci yáke gūnlo.

⁶ Bee tó má lénnaro, má dōna vī. O mòáre á pínki súsú yā sīnda pínki gūn.

⁷ Kù ma baaru nna kù à bò Luda kīnaa waazi kèáre pòsinaáwa sari, akù ma a z̄ida b̄usa á karana yāi, ma taari kèn yá?

⁸ Ma s̄osi pāndenɔ gbēno taki kè, ma a bakaa lèr̄mma, de mà le mà z̄i keo á té yāi.

⁹ Ḡoɔ kù má kù kááo, tó p̄ ten kīama, madi wari d̄o gbēkearo. Ó gbē kù ò b̄o Masedonia b̄usunno s̄umene kù p̄ kù áten kīamao. Maten we mà ke á gbēkene aso ūro, akús̄ mani we mà ke á gbēkene aso ūro.

¹⁰ Kù Kírisi yāpura kù à kù ma gūnw̄o, gbēke ni kpámene mà lé p̄i gbē Girisi b̄usunlo.

¹¹ B̄oyāin ma ò leɛ? Luda d̄s̄ kù má yeái.

¹² Yā kù maten ke, maniḡo keme, de mà gbē kù òteni n̄ z̄i lek̄sa kù ó p̄sonɔ z̄īni z̄z̄s̄ kù n̄ légbēnanɔ.

¹³ Gbē bire takano bi z̄lri ékenome! Z̄ikeri manafikidenome! Òdi li Kírisi z̄lriɔ ù.

¹⁴ Yā bonsarenlo. Bee Setan p̄i di li gupura malaika ù se.

¹⁵ Zaakù leme, tó a z̄ikerinɔ li yā mana z̄ikerinɔ ù, yābonsarenlo. Kpekepe oni n̄ yākenaa gbē le.

Pɔlu warikena a z̄irike gūn

¹⁶ Ma era maten o d̄o, gbēke sún ma gwa yǒnkò ūro. Tó len s̄oro, àḡo ma dite lán yǒnkò bà, de mà le mà lé gbē fiti.

¹⁷ Yā kù maten o, Dikiri mé à ma danlo. Lé kù maten gbē ma z̄ida nánikena gūn, maten gbē yǒnkòke gūmme.

¹⁸ Lákù gbēno ten lé gbē n̄ z̄ida yā musu dasi nà, makù se mani gbē.

¹⁹ Zaakù ák̄ɔno ɔnd̄orinɔ adi mena f̄s̄ kù misaridenɔ kù p̄onnao.

²⁰ Tó òteni á ke z̄ɔno ù, tó òteni á aru mi, tó òteni á taki ke, tó òten deñla mòáre, tó òteni á s̄an ke, adi mena f̄s̄.

²¹ Yāpurame, ó buse kù yā p̄ino kēnaao! Abire kēmene wé'yāyā ù! Ama p̄o kù gbē nánikena, áteni a lé gbē, má a nánikena se. Maten abire o yǒnkòke gūmme.

²² Eberunome n̄ ù yá? Àkù ma ù se. Isarailanome n̄ ù yá? Àkù ma ù se. Ibrah̄i burinome n̄ ù yá? Àkù ma ù se.

²³ Kírisi z̄ikerinome n̄ ù yá? Má a z̄ikeri ù deñla. Maten o lán Iade bàme. Ma z̄i kè deñla, ma dana kpésiran deñla, má a gbēna lé d̄oro, ma kunna ga léi lé v̄iro.

²⁴ Yudanɔ ma gbē kù fl̄aao lé bupla mèn donsari ari ḡen s̄oro.

²⁵ Ò ma lele kù ḡoo ḡen aak̄s̄. Ò ma papa kù gb̄eoo ḡen do. Gó'ite kpàte kùmao ḡen aak̄s̄, ma ke ḡoɔ do ísira gūn f̄anantè kù gwāanio.

²⁶ Ma wētegena dasinɔ gūn madiḡo kù karij gūn: Swa karij, kpāni wédewenɔ karij, Yudanɔ karij, buri pāndenɔ karij, wēte gūn karij, s̄ente karij, ísira karij, Yesude ékenɔ karij.

²⁷ Ma z̄i gbāna kè kù wāwāo, ma it̄e kè a lé v̄iro, nà ma de, ími ma kù, madiḡo kun p̄oblenaa sari ḡen baaak̄s̄, má té punsi ía gūn.

²⁸ A kparanɔ onaa baasi s̄osinɔ gbēno s̄inda pínki laasun di t̄oma lákù gu diḡo d̄o nà.

²⁹ Dí mé ani busa, mà ḡí busaii? D̄in oni kè z̄éa à ḡí úmaa?

³⁰ Tó à kù mà lé gbē, mani gbē ma gbānasarike musume.

³¹ Luda ó Dikiri Yesu Kírisi De d̄s̄ kù maten éke toro. Òḡo a sáabu kpá ḡoɔ s̄inda pínki!

³² Ḡoɔ kù má kù Damasuku, akù kīna Areta asakpa p̄i ò wēte p̄i b̄inilenɔ dákpa, de ò le à ma kù yāi,

³³ akù ò ma bo wondoo gūn, ò ma kipa kù bàao t̄anko gūn b̄ini kpe, akù ma bàa si.

12

Pɔlu wégupu'ena

¹ À kù tilasi mà lé gbē. Bee kù à àrè vīro, mani lé pá wégupu'enanɔa kù yā kù Dikiri m̀m̀enɛnɔ sà.

² Má gbēke d̄s Kirisi gūn, ò a sè ò gèe káao ari ludambɛ aak̄s̄den, a wè gèro donsarín dí. À gèe kù m̀eɛon yá, m̀eɛ sarín yá, má d̄s̄ro, sé Luda.

³ Má d̄s̄ kù ò ade pii sè ò gèe káao aruzennammɛ. À gèe kù m̀eɛon yá, m̀eɛ sarín yá, Luda m̀é à d̄s̄.

⁴ À yā kù àdi sí oro mà, kù bisásiri ní f̄s̄ à babaro.

⁵ Mani lé gbē ade yā musu, mani gbē ma z̄ida yā musuro, sé ma gbānasaríkɛ yā.

⁶ Bee tó mani lé gbē, adi kɛ má ȳn̄k̄n̄lo, zaak̄ū yāpurañ mani o. Ama mani lé gbēro, de gbēke s̄un ma díte de p̄s̄ kù à èma ke yā kù à mà ma lénlaro.

⁷ De màsun ía dā yā z̄s̄k̄ kù Luda m̀m̀enɛnɔ musuro yāi, à p̄s̄ s̄òt̄o ma m̀eɛ gūn Setan ž̄lri ũ, àḡs̄ wé t̄ama, de màsun ía d̄aro yāi.

⁸ Ma wé kè Dikiria ḡèn aak̄s̄ yā pii musu de à p̄s̄ pi bo ma m̀èn,

⁹ akù à p̄imɛnɛ, a gbēke kù adi kemɛnɛ m̀òma. Gbānasaríkɛ ḡūn a gbāna papana di bon. Abire yāi mani lé gbē kù p̄n̄nao ma gbānasaríkɛ musu, de Kirisi gbāna ḡs̄ kù ma gūn.

¹⁰ Abire yā m̀é à tó madi p̄n̄na kɛ kù gbānasaríkɛ o kù wé'idammanna o kù wario kù takasio kù wét̄ammanna o Kirisi yāi, zaak̄ū ḡōr̄o kù gbāna k̄laman madìḡs̄ gbāna.

Kɔrintidenɔ yā Pɔlu k̄una gbāna

¹¹ Ma ȳn̄k̄yā kè, ák̄n̄o m̀é a ma dan. Ák̄n̄omɛ à de yā à ma s̄áabu kpá. Bee tó má kun p̄ke ũro, má k̄iana ž̄lri kù a n̄ díte z̄k̄s̄o k̄un̄oi yāke gūnlo.

¹² Ma a k̄unna ž̄lri ũ m̀òárɛ kù menao manamana s̄èedakenanɔ kù yābonsarenɔ kù daboyānɔ gūn.

¹³ B̄s̄ m̀é à á k̄ia s̄os̄inɔ gbē kparan̄naa? Ke kù mádi ḡs̄ á gbēkenɛ aso ũro yāii? À s̄uru ke k̄umao kù taari dio!

¹⁴ Tera sà ma soru kè mà su á k̄inaa a ḡèn aak̄s̄deo, ak̄us̄s̄ mani ḡs̄ á gbēkenɛ aso ũro. Ák̄n̄o mateni á wete, adi kɛ á p̄n̄n̄n̄ maten wetero. Zaak̄ū denɔ m̀é òdi aruzekɛ díte n̄ n̄én̄nɛ, adi ke n̄én̄o m̀é òdi díteñero.

¹⁵ Mani f̄s̄ mà p̄s̄ kù má v̄i deárɛ p̄inki, mà a z̄ida kpááwa kù p̄n̄nao. Tó ma yenaáí ten kara, á yenamai ní lagon yá?

¹⁶ Bee kù a we kù mádi ḡs̄árɛ aso ũro, gbēn̄o di pi, wéz̄erín ma ũ, ma p̄s̄ siáwa kù ōnd̄s̄o.

¹⁷ Ma á blé gbē kù ma n̄ z̄iáwan̄o ke ḡai yá?

¹⁸ Ma k̄úte kè Titunɛ à ḡé á k̄inaa, akù ma ó gbēndo d̄anɛ. Titu á blén yá? Ó n̄es̄e dok̄n̄n̄loo? Ó ḡba dok̄n̄n̄loo?

¹⁹ Áten da yā óten boki weten yá? Lenlo! Óten yā o kù Luda d̄s̄nao k̄unna Kirisi ḡumme. Ma gbē yenyidenɔ, ma abire óárɛ p̄inki á ž̄lri petena yāime.

²⁰ V̄ina teni ma kù kù tó ma su á k̄inaa, mani á le lák̄ú má ye n̄aro, ak̄us̄s̄ áni ma e lák̄ú á ye n̄aro. Maten v̄ina ke fitiine kù n̄es̄eḡbaao kù p̄f̄ēo kù ania p̄ás̄io kù k̄syakanaao kù k̄sp̄inaao kù íadānaao kù zukakanaao.

²¹ V̄ina teni ma kù kù tó ma era ma su á k̄inaa, ma Luda ní tó wé'í ma kù á arɛ. Gbē kù ò durunna kè yā, ò gbās̄i kè, ò p̄ápá kè, ò wé'isariyā k̄en̄o, tó odi n̄es̄e lite ò mù kè yā p̄in̄aro, mani ps̄ira ke k̄úwo.

13

Lédammana kpekpe

¹ Ma suna á gwa ḡèn aak̄s̄den dí. Ódi yā p̄inki yāpura ma s̄èedade gbēn̄n̄n̄ pla ke gbēn̄n̄ aak̄s̄ léi.

² Ma ḡinake ma lé dà gbē kù ò durunna k̄en̄na yā kù gbē kparan̄n̄o d̄o ma suna á k̄inaa ḡèn pladeo, tera ma era maten lé dar̄ma d̄o bee kù má kù k̄ááoro, tó ma era ma su d̄o, mani n̄ gbē ke tóro yoo!

³ Áten s̄èeda wete kù Kirisi ten yā ò ma ḡain yá? T̄s̄! Adi kɛ Kirisi gbāna sarinlo, à gbāna á té.

⁴ Bee kù à ḡa lía gbānasaríkɛ gūn, à kun tera kù Luda gbānaomɛ. Lemɛ k̄unna a gūn ó kù kù gbānasaríkɛo le se, ama óniḡs̄ kù k̄áao á té kù Luda gbānao.

⁵ Á à z̄ida t̄aasi ká à gwa, tó á kù Yesu Kirisi n̄anikenanao gūn. Á keke à á z̄ida gwa. Á d̄s̄ kù Kirisi kù á gūnloo? Tó lenlo, a funame.

⁶ Má d̄s̄ kù áni e ódi fuaro.

⁷ Ótɛn wé kɛ Ludaa de àsun yā vāni ke kero. Adi kɛ de gbɛnɔ ó zī sáabu kpá yāinlo, de à a mana kɛ yāime, bee tó òtɛni ó gwa gbɛ funanɔ ũ.

⁸ Óni fɔ ò bo yāpura kperɔ, sé ò zéó.

⁹ Tó ó gbāna víro, akūsɔ á gbāna, ó pɔ digɔ nname. Odi adua keáre de à keke à bo mana.

¹⁰ Ma yā birenɔ kèáre kú má kú kááoro, de tó ma su, màsun keáre pásì kú doka kú Dikiri kpàmaoro. À kpàma á zīnipetena yāime, adi ke á letena yāinlo.

¹¹ Tò, ma gbɛnɔ, à pɔnna kɛ. À yā keke à bo mana. À ma lédamma ma. À lédokɔnɔ ke àgɔ nna kú kɔo, Luda yenyide aafiade gɔ kú kááo.

¹² À fɔ kpákɔa kú Luda gbɛnɔ lépɛmmanaao. Luda gbɛnɔ fɔ kpàáwa ní pínki.

¹³ Dikiri Yesu Kirisi gbèke keáre, Luda gɔ yeáí, kɔgbèkena gɔ kú á té kú Luda Ninio á pínki.

GALATIANS

Baaru nna pãnde kunlo

¹⁻² Makú Pɔlu Luda z̄iri kú ma Yesude dake kú ó lɛlɛnɔ pínki, ókɔnɔ mé o takada dí kè sɔsi gbē kú ò kú Galatia bùsu gũnnɔnɛ. *fZ̄ir 16:6* Ma kunna z̄iri ù dí bo gbēnɔ k̄inaa ke bisāsiri gāiro, Yesu Kirisi kú De Luda kú à a fùte bona ganwo mé à ma z̄i.

³ Ó De Luda kú Dikiri Yesu Kirisio gbēke kɛáre, à á gba aafia.

⁴ Kirisi gi a wèndiii ó De Luda poyenyĩnaaa, à ó durunna kèwá de à ó bo andunia tera vāni dín.

⁵ Luda mé à gakuri vī gɔɔ s̄inda pínki! Aami.

⁶ Kú àten kpe li Luda kú à á sísi a gbēke gũnne likalika lán dí bà, à are dò zé pãndea, yā p̄i bò ma sare manamana.

⁷ Baaru nna pãnde ke kunlo. Gbē kú ò ye ò Kirisi baaru p̄i litenɔ teni á likaramɛ.

⁸ Bee tó ókɔnɔ ke malaika kú à bò ludambɛ baaru nna kú adi k̄s sé kú a kú a òáreoro waazi kɛáre, Luda láari boa.

⁹ O òáre yā akús maten oáre dɔ, tó gbēke baaru nna kú adi k̄s sé kú a kú a màaoro waazi kɛáre, Luda láari boa.

¹⁰ Maten s̄aabu wete bisāsirian yá, ke Luda? Maten wete ma yā ká bisāsirigun yá? Tó bisāsirin má ye à kángu ari tera, de Kirisi z̄ɔbleriin ma ūro.

Yesu Pɔlu s̄ena a z̄iri ū

¹¹ Ma gbēnɔ, má ye à d̄s kú baaru nna kú mad̄i kpááre dí bo bisāsiri k̄inaaro.

¹² Mádi ma bisāsiri k̄inaaro, gbēke mé à dàmenɛro, Yesu Kirisi mé à bò à s̄umɛnɛ.

¹³ A mà lákú má kun nà yā Yudanɔ donyizen. Ma Luda s̄osi gbēnɔ wé t̄a p̄as̄ip̄as̄i, ma wete mà n̄ kakate. *fZ̄ir 8:3*

¹⁴ Ma Yudanɔ donyize pi yā kú ɔplapla de ma s̄aranɔ dasi, ma kokari deŋla ó dizinɔ futeokarayā p̄i gūn.

¹⁵ Ama Luda ma dite a p̄s ū zaa ma da gberɛn. Kú ma s̄isina a gbēke gūn gɔɔ kàme,

¹⁶ akú à a Né gbàrema, *fZ̄ir 9:3-6* de mà a baaru nna kpá buri pãndenɔnɛ. Mádi gé dada gbēke kiaro,

¹⁷ mádi gé Yurusalemu gbē kú ò kun z̄irinɔ ū ma ãnɔ k̄inaaro, ma ge Larubunɔ bùsun ḡɔnɔme, akú ma era ma su Damasuku.

¹⁸ Wè aak̄s gberan ma ge Yurusalemu, de ò k̄s d̄s kú Pitao, akú ma ke k̄aao gɔɔ ḡero. *fZ̄ir 9:26-30*

¹⁹ Mádi z̄iri pãnde ero, séde Dikiri dakūna Yamisi.

²⁰ Yā kú ma kɛáre p̄i, ma si kú Ludao kú adi ke éken ma tòro.

²¹ Abire gbera ma ge Siria bùsun kú Silisia bùsuuo.

²² Gɔɔ b̄irea Kirisi s̄osi gbē kú ò kú Yudeanɔ dí wé simalero,

²³ ama ò mà ò p̄i, gbē kú àten̄i n̄ wé t̄a yā mé àten donyize kú à wete à kakate pi waazi ke tera sà,

²⁴ akú ò Luda t̄s bò ma yā musu.

2

Pɔlu k̄oyamana kú z̄iri kparanɔ

¹ Wè kuri awɛsiik̄s gbera ma era ma ge Yurusalemu kú Baanabao. *fZ̄ir 15:2-4* Ma Titu sè, à gèe k̄uoo se.

² Ma ge gwe, kú Luda mé à bò à s̄uma à pi mà gé yāime. Akú ma baaru nna kú mad̄i kpá buri pãndenɔnɛ b̄òk̄te gbē kú ò de gbē z̄ók̄s ūnɔnɛ n̄t̄ene, de z̄i kú ma kè kú a kú maten keo s̄un ke p̄aro.

³ Titu kú ó lɛle, bee kú a Girikɛnaao, odi gā naa à t̄s z̄ero.

⁴ Yā p̄i fùte Yesude éke kú ò ḡewái kp̄aninɔ musume. Ò ḡewái de ò ó z̄idadekena Kirisi Yesu gūn asiri gwa ò ó da z̄ɔblemme,

⁵ akú odi we ò mi n̄at̄ɛn̄ero bee fiti, de à le àḡs baaru nna pi yāpura k̄una yāi.

⁶ Gbē kú òten̄i n̄ gwa gbē z̄ók̄s ūnɔ dí yāke karamenɛro. Lákú ò de nà dí kemene yāke ūro, zaakú Luda di gbēke wé gwaro.

⁷ Ò è Luda baaru nna kp̄ana buri pãndenɔnɛn̄e n̄amene ma ɔi, lákú à a kp̄ana Yudanɔnɛn̄e nà Pitanɛ a ɔi nà.

⁸ Zaakū lākū Luda zī kè Pita gāi nà a kunna zīri ũ yā musu Yudanɔ té, len à zī kè ma gāi buri pāndenɔ té le.

⁹ Yamisi kū Pitao kū Yuhana kū ōteni n̄ gwa sɔsi gbɛgba ũnɔ gba kū Luda dāmenɛɛ d̄s̄, akū ò ɔ kpàwà, ók̄nɔ kū Baanabao k̄sgb̄k̄e s̄eɛda ũ. Ò s̄i ò gé buri pāndenɔ k̄inaa, m̄ók̄nɔ s̄s̄, Yudanɔ k̄inaa.

¹⁰ Yā kū ò yein dí, n̄ takasidenɔ yā ḡs̄ d̄ógu. Ḡɔɔ birea s̄s̄ ó m̄è wà kū a kenaaò k̄s̄.

Yesu náanikena mé àdi ó sura ba

¹¹ Kū Pita sù Antiok̄u, ma gine t̄t̄t̄nt̄e, kū à zà yāa yāi.

¹² Zaakū ari Yamisi z̄ir̄inɔ ḡs̄ gé ká, àdi p̄s̄ ble kū buri pāndenɔme. Kū ò kà, akū à bòru kū kpeo à k̄èr̄ma, kū àten v̄ina ke Yuda kū ò z̄è kū t̄z̄s̄na yāonɔne yāi.

¹³ Yuda kparanɔ n̄aa manafikikena p̄i ḡn̄. Bee Baanaba se ò a ḡà ò n̄àmma.

¹⁴ Kū ma è ò baaru nna yāpura k̄ūna a z̄éaro, ma ò Pitane n̄ p̄inki w̄ara: M̄ók̄n̄ Yuda ina n̄ kun lán buri pānde bà, adi ke lán Yuda b̄anlo. À k̄e dera ndi gā na buri pāndenɔa, de òḡs̄ Yudanɔ yā k̄ūnaa?

¹⁵ Yudanɔn ò ũ inaa ḡn̄, buri pānde durunnakerinɔn ò ũro.

¹⁶ Ama ò d̄s̄ kū gb̄ke di bo mana doka p̄i kena yāiro, séde Yesu Kirisi náanikena ado.*fRom 3:20, 22* Bee ók̄nɔ, o Kirisi Yesu náani k̄e, de ò le ò bo mana ò Kirisi náanikena p̄i yāime, adi ke doka p̄i kena yāinlo, zaakū gb̄ke di bo mana dokakūna yāiro.*fZab 143:2*

¹⁷ Ḡɔɔ kū ōten w̄ete ò bo mana Kirisi ḡn̄, tó o è durunnakerinɔn ò ũ se, abire p̄i Kirisi ten durunna gba z̄én yá? Oi!

¹⁸ Tó ma era maten doka kū ma gb̄oro keke, doka p̄i taariden ma ũ gwe.

¹⁹ Zaakū ma ḡs̄ gé ũ doka p̄i musu, akū ma kpe l̄ine, de m̄ḡs̄ kun Luda p̄s̄ ũ yāi. Ma ga lía kū Kirisio.

²⁰ Makū mé má kun doro, Kirisi mé à kú ma ḡn̄. Tera sà ma bisásirikena ḡn̄ má kú Luda Né kú à yemai à gi a w̄èndii ma yāi náanikena ḡumme.

²¹ Maten Luda gb̄ke da p̄aro. Tó gb̄e di bo mana doka p̄i yāime, de Kirisi ḡa p̄ame.

3

Musa doka kū ludanaanikenaao

¹ Ák̄nɔ Galatia ȳn̄k̄nɔ! Ò p̄s̄ dáawan yá? O Yesu Kirisi gana lía m̄àre a è s̄ans̄an.

² Má ye mà yá m̄èn ò gb̄ekaáwa. A Luda Nini lè dokakūna yāin yá, ke yā kū a màa p̄i náanikena yāime?

³ À k̄e dera a ḡs̄ ȳn̄k̄nɔ ũ lán dí bàa? A naa kū Luda Nini gb̄anao, akū àten láka kū à z̄ida gb̄anao yá?

⁴ Á wari z̄s̄k̄s̄ k̄e p̄an yá? Oi, adi ke p̄aro.

⁵ Luda a Nini kp̄áwa, à daboyan̄ k̄e á té á dokakūna yāin yá, ke yā kū a màa p̄i náanikena yāime?

⁶ À gwa Ibrahim̄. À Luda náani k̄e, akū Luda tò yā bò k̄āao nna a náani kū à k̄e yāi.*fNaa 15:6, Rom 4:3*

⁷ Áḡs̄ d̄s̄ kū gb̄e kū ōten Luda náani kenɔ mé ò Ibrahim̄ burinɔ ũ.*fRom 4:16*

⁸ Luda yā takada ḡinake à a baaruu kp̄a Ibrahim̄e à p̄i, Luda ni arubarika da buri s̄inda p̄inkigu a ḡai,*fNaa 12:3* zaakū Luda yā takada p̄i ḡinake à d̄s̄ kū Luda ni tó yā bo nna kū buri pāndenɔ a náani kū oni ke yāi.

⁹ Len Luda di arubarika da gb̄e kū ōteni a náani kenɔgu le, lākū à k̄e a náanikeri Ibrahim̄e nà.

¹⁰ Gb̄e kū à z̄è kū dokakūnao ḡs̄ láari p̄s̄ ũme, zaakū à k̄ena Luda yān ò p̄i, gb̄e kū òdiḡs̄ yā kū ò kú doka takada ḡun̄n̄ k̄ūna p̄inki a z̄éaro bi láari p̄ome.

¹¹ Ó d̄s̄ s̄ans̄an kū Luda di tò yā bò k̄ūno nna dokakūna yāiro, zaakū ò p̄i, gb̄e kū Luda tò yā bò k̄āao nna a náani kū àten ke yāi mé aniḡs̄ kun.

¹² Doka dí k̄s̄ le kū ludanaanikenaoro, zaakū ò p̄i, gb̄e kū à yā p̄i k̄e, ade ni w̄èndi le a ḡn̄.

¹³ Kirisi ḡs̄ láari p̄s̄ ũ ó ḡene ũ, à ò bó doka láari ḡn̄, zaakū à k̄ena Luda yān ò p̄i, gb̄e kū ò lòko lía bi láari p̄ome.

¹⁴ Abire k̄e le de arubarika kū Luda dà Ibrahim̄gu le à ḡs̄ buri pāndenɔne Kirisi Yesu ḡaime, de ò Nini kū Luda a lé s̄e le a náanikena yāi.

Musa doka kū Luda lékenaao

¹⁵ Ma gb̄enɔ, bisásiri yākena takan maten oāre. Tó gb̄e légb̄e dite, akūs̄ à s̄eɛdadenɔ v̄i, oni f̄s̄ ò gbororo, oni f̄s̄ ò yāke karanlo.

¹⁶ Len Luda lé s̄e Ibrahim̄e le kū a burio.*fNaa 12:7* Luda yā takada dí pi kū a burinɔ lākū parin à t̄éuma bàro, à p̄i kū a buriome. Gb̄e m̄èn don à téa, akūme Kirisi ũ.

17 Yā kū má ye mà on dí: Luda gĩnake à lé sène yā à pì a bàka nigō kú k̄āao. Wè wàa pla kú mèn baraakurio gberan doka sù.*fBon 12:40* Doka pì ni f̄ à lésena pìi gbororo, ani f̄ à a ke p̄aro.

18 Tó òdi Luda arubarika le dokakūnaa gūn, de adi bo a lésena gūn dorō. Ama Luda gbēke kè Ibrahim̄ne, kú à a lé sène yāime.*fRom 4:14*

19 B̄yāi à doka ditei d̄o? À doka k̄ara ari Ibrahim̄ buri kú Luda lé sè a yā musu ḡo sume, de gbēn̄ le ò d̄s kú ò de taariden̄ ù Luda k̄inaa yāi. Luda a doka p̄i kp̄a malaikan̄a, ò n̄a yākekeriine a oī, à dite gbēn̄ne.

20 Luda lésena s̄o, a yāme ado, a bàka kú kú yākekeriioro.

21 T̄s, doka p̄i b̄o Luda lésena kp̄en yā? Lenlo! Tó doka kú àdi wèndi kp̄ámma kun yā, de o bo mana doka p̄i yāi.

22 À kēna Luda yān ò p̄i, durunna gbē s̄inda p̄inki kà kp̄én, de arubarika kú Luda a lé sèe p̄i le à ḡo Yesu Kirisi náanikerin̄o p̄s ù a náani kú òten ke p̄i yāi.

23 Zaade Yesunaanikena dí suro, doka ó ká kp̄én, à ó k̄una purusun̄o ù ari Yesunaanikena kú àten su ḡe à b̄o gupuraa.

24 Len doka p̄i de ó gw̄ari ù le yā ari Kirisi ḡo su, de ò bo mana a náanikena yāi.

25 Lákū Yesunaanikena sù n̄a s̄a, o bo ó gw̄ari yān.

26 Kunna Kirisi Yesu gūn á de Luda n̄én̄ ù á p̄inki a náani kú àten ke yāi,

27 zaakū ák̄on̄o kú a da'ite kè Kirisi p̄s ùn̄o, a Kirisi d̄aa s̄ete.

28 Yudan̄o kú buri p̄anden̄o, z̄on̄o kú z̄idaden̄o, ḡgb̄en̄o kú n̄ogb̄en̄on̄o donadona k̄onero, zaakū á p̄inki p̄s dok̄on̄on̄o á ù kunna Kirisi Yesu gūn.

29 Tó á de Kirisi p̄s ù, á de Ibrahim̄ burin̄o ùme, akūs̄ó á de arubarika kú Luda a lé s̄en̄e bl̄er̄in̄o ù.*fRom 4:13*

4

1 Maten oáre, ḡo kú túbibleri de né ù, bee tó a de aruzeken̄on̄o de a p̄s ù p̄inki, à de z̄l̄aro.

2 Àdi mì nate gw̄arin̄one kú gb̄e z̄ók̄on̄o ari ḡo kú a de ditea.

3 Len ók̄on̄o se, ḡo kú ódi k̄asara k̄uro, odi z̄ò ble andunia p̄s kú òdi mì natef̄inen̄one.*fGal 4:9, Kol 2:8, 20*

4 Kú ḡo kú Luda dite kà, à a Né z̄l̄, ò a ì bisāsiri ina ù Musa doka gūn,

5 de à ók̄on̄o kú òten z̄ò ble Musa dokan̄en̄o bo, ò ḡo a n̄én̄o ù.

6 Luda a Né Nini dà ò sw̄en̄e gūn, kú ó de a n̄én̄o ù yāi. Nini p̄i d̄i wiki lé à pi: Baa, ma De!

7 Abire yāi z̄òome n ù dorō, néme n ù. Lákū Luda néme n ù n̄a, à n ke a túbibleri ùme.*fRom 8:15-17*

P̄lu bídikena Galatian̄o yaa

8 Ḡo kú á Luda d̄oro, adi do p̄s kú ò de Luda ùron̄o.*f1K̄o 8:4-6*

9 Lákū á Luda d̄s n̄a tera s̄a, atēna kú Luda á d̄s, b̄yāi a era àten are d̄o p̄s gina futa gb̄anasari pin̄a d̄o? B̄yāin̄ a era á ye à d̄oyī d̄o?

10 Adi ḡo ken̄o kú m̄o ken̄o kú dikp̄e ken̄o kú w̄e ken̄o t̄e bo.*fRom 14:5, Kol 2:16*

11 V̄ina ma kú á yā musu. Ase z̄i p̄an ma kè á té yā?

12 Ma gb̄en̄o, ma w̄e k̄éawa, à ḡo lán ma bà, zaakū ma ḡo lán á bà. Àdi taari kemene yāro.

13 Á d̄s kú gyākenaa gūnn̄ ma baaru nna kp̄áare káaku.

14 Bee kú ma gyākena k̄éare ȳogwana ù, àdi ma gya boro àdi lé'i kúmaro, a ma si lán Luda malaika kes̄o Kirisi Yesu bàme.

15 Arubarika kú àten kemene yā kè deraa? Mani f̄s mà ò á yā musu mà p̄i, tó ani sí ke yā, de a á w̄e b̄obo a kp̄ama.

16 Kú ma yāpura oáre yāin̄ ma ḡo á zānguri ù sà yā?

17 Gb̄e k̄un̄o m̄e w̄a kú á yāo, ama a mana yāinlo. Ò ye à k̄ewāme, de à nar̄ma.

18 M̄ewāna kú gb̄e yāo a mana yāi mé à nna. Ma m̄e w̄a kú á yāo ḡo s̄inda p̄inkime, adi ke ḡo kú má kú k̄āao adonlo.

19 Ma né yenyiden̄o, mateni á ina w̄aw̄a ke d̄o ari Kirisi ḡo s̄a da á gūn.

20 Má ye màḡo kú k̄āao tera, de mà a yā'ona lite, zaakū ma bídi k̄é á yāame.

Hazara kú Sarao

21 Á om̄ene, ák̄on̄o kú á ye doka iko víawano, àdi yā kú à kēna Musa doka takada gūn maroo?

22 Ò p̄i Ibrahim̄ néḡogb̄en̄o ì gb̄en̄on̄o pla. À a do ì kú z̄òome.*fNaa 16:15* akū à a do ì kú z̄idadeo.*fNaa 21:1-2*

23 Z̄ò p̄i né ì bisāsirik̄enaa gūmme, akū z̄idade a p̄s ì Luda lésena yāi.*fRom 9:7-8*

24 N̄ogb̄e pin̄o yā dewere yāasi taka ù, Luda bàka kunna kúñwo yā leu pla ù. A do b̄o Sinai kp̄i k̄inaame, àdi z̄k̄ena ìñne. Akū mé à Hazara ù.

²⁵ À de Sinai kpi kù à kù Larubunò b̀usun yáasi taka ù. Yurusalemu tera de a ù d̀, zaakù àten z̀ò ble kù a gb̀enò ñ p̀inkime.

²⁶ Yurusalemu kù à kù musumè z̀idade ù. Àkùme ó da ù.

²⁷ Zaakù à k̀ena Luda yán ò p̀ì:

Ñ p̀onna ke, mòk̀on para kù ñdi né iro!

Ñ ayuwii ke, mòk̀on kù ñdi ǹòwáwá kero!

Zaakù mòk̀on kù n z̀á p̀á kp̀anyí,

n né dasi de ǹgb̀e kù a z̀á are d̀ba p̀óla.

²⁸ Àk̀onò s̀ò ma gb̀enò, Luda lésena ǹenon á ù lán Isaaku bà.

²⁹ Né kù ò a ì bisásirikena g̀un wari d̀ò né kù ò a ì kù Luda Nini gb̀anaooa. Len à de le kù a terao.

³⁰ À k̀ena Luda yán deramee? Ò p̀ì: Ñ pé z̀ò p̀iia kù a néo, zaakù z̀ò né ni túbi ble kù z̀idade ǹéoro.*fNaà 21:10*

³¹ Abire yáì ma gb̀enò, z̀ò ǹenon ó ùro, z̀idade ǹenon ó ù.

5

G̀ona z̀idadenò ù Kírisi g̀un

¹ G̀ona z̀idadenò ù yáin Kírisi ó bóì. À z̀eo g̀ingin, àsun tó ò era ò bà kááre á ỳin z̀ònò ù dorò.

² Makù Pòlu maten oáre, tó a tò ò t̀ò z̀òáre, Kírisi ni karana keárero.

³ Ma era ma ò, ma karaáre, gb̀e kù à tò ò t̀ò z̀òáre, séto à mi nate Musa dokane pinki.

⁴ Àk̀onò kù àten wete à bo mana doka g̀unno, a á z̀ida k̀e Kírisia, a k̀e Luda gb̀ekea.

⁵ Yesu náanikenaa g̀un ó bona mana támaa ví, ó wé d̀i kù a Nini gb̀anao.

⁶ Kírisi Yesu g̀un t̀òz̀ona ke t̀òz̀onasari yáke víro, séde Yesu náanikena kù àdi yenyí ìñne.

⁷ Àten gé are yá manamana. Dí mé à tena yápurai zé z̀òáree?

⁸ Yá kù a a zé lè dí bo Luda kù à á sísi à á sé k̀inaaro.

⁹ Lùbene fitinna di flawadena fute pinki.*f1Kò 5:6*

¹⁰ Má á náani ví Dikiri g̀un, kù áni ǹese p̀ande daro. Gb̀e kù àteni á likara s̀ò, ani a z̀ì gb̀e le, bee díme.

¹¹ Makù s̀ò ma gb̀enò, tó t̀òz̀ona waazin maten ke ari gb̀ara, b̀oyáì òteni ma wé táì d̀oo? Tó leme, de Kírisi gana lía yá ni ù gb̀ekearo.

¹² Gb̀e kù àteni á likara kù t̀òz̀ona yáonò gé ò ñ z̀ida f̀ere ke se.

¹³ Àk̀onò s̀ò ma gb̀enò, Luda á sísi à g̀ò z̀idadenò ùme, ama àsun tó á g̀ona z̀idadenò ù p̀ì g̀óáre p̀oyeinakena zé ùro. Ag̀ò mi natek̀one kù yenyíò,

¹⁴ zaakù yá mèn ò dik̀iname Musa doka s̀inda pinki mì ù: Ñg̀ò ye n gb̀edakei lán n z̀ida wèndii bà.

¹⁵ Tó àten saka t̀òt̀òk̀a àten k̀ò sóso, à laakari ke k̀okakatenaai.

Luda Nini donnena are

¹⁶ Maten oáre, à tò Luda Nini doáre are, á bisásirike p̀oyeina ni láka.

¹⁷ Á bisásirike p̀oyeinaa di k̀ò sé kù Luda Nini p̀oro, ak̀us̀ò Luda Nini p̀oyeinaa di k̀ò sé kù á bisásirike p̀oro. Òdi g̀ik̀ime, abire yáì adì f̀ò à yá kù á yei kero.*fRom 7:15-23*

¹⁸ Tó Luda Nini ten doáre are, doka iko víáwaro.

¹⁹ Ó ó bisásirike d̀anò d̀ò s̀ansán: Pápakenaa, gb̀ásikena, wé'isariyá,

²⁰ tánagbagbanaa, gáwákenaa, zángu, fitii, ǹese g̀óbaa, ǹesewánaa, denlawetena, k̀ek̀ek̀sánaa, k̀òk̀paatetena,

²¹ kena kù k̀ò òni, wèdenaa, f̀aai pápá bona kù yá bire takano. Ma a lé dàáwa lákù ma dàáwa nà yá, yá bire taka k̀erino ni kpata kù à b̀ò Luda k̀inaa lero.

²² Luda Nini s̀ò, àdi yenyí ìñne kù p̀onnao kù aafiaao kù menao kù gb̀ekeo kù manakenaao kù náanio

²³ kù busekenaao kù z̀idakunadónaao. Doka ke di g̀í yá bireno takairo.

²⁴ Gb̀e kù ò de Kírisi Yesu p̀ò ùnò ñ bisásirike dàa pà lía kù a p̀ónidenanò kù a p̀oyeinanò lele.

²⁵ Lákù ó kù Luda Nini gáì nà, ò a d̀òrò sé.

²⁶ Òsung̀ò ỳòg̀ò víro, òsun k̀ò d̀òk̀aro, òsun g̀óbaa kpá kù k̀oro.

6

Òdana k̀oa

¹ Ma gb̀enò, tó á gb̀eke s̀ù à sàte à durunna k̀e, àk̀onò kù Luda Nini ten doáre arenò à g̀òg̀ò k̀aao busebuse, à laakari ke de òsun á ỳò ò gwa sero.

² Àg̃s̃ k̃s̃ aso s̃é. Át̃en Kirisi doka papan gwe.

³ Tó gb̃éke t̃eni a z̃ída gwa p̃óke ù, ak̃ús̃ à kun p̃óke ùro, àt̃eni a z̃ída s̃át̃eme.

⁴ Baadi a ỹák̃ena tàasi ká gbasa à ìa d̃á. Àsun a ỹá lek̃s̃a k̃ú gb̃é p̃ánde p̃óro,

⁵ zaak̃ú baadi ni a z̃ída aso s̃éme.

⁶ Gb̃é k̃ú òt̃en Luda ỹá dañe, à a aruz̃eke li a danneriine.

⁷ Àsun á z̃ída kek̃ero, Luda dí sí foboro. P̃s̃ k̃ú gb̃é t̃s̃on àdi k̃é.

⁸ Tó gb̃é t̃s̃ a bis̃ásirike dàaa, ani kakat̃ena ine. Tó gb̃é t̃s̃ Luda Nini doñena ar̃e g̃ún s̃s̃, ani w̃èndi k̃ú àdi lákaro ine.

⁹ Òsun kpasa k̃ú ỹámanak̃enaaooro, zaak̃ú tó ódi kámma booro, óni àre le a g̃or̃a.

¹⁰ Abire ỹái tó o z̃é lè, òg̃s̃ a mana ke gb̃é s̃inda p̃ínkine, at̃ensa ó Yesu ñáanikeri dakeñ.

Léammanaa

¹¹ À w̃anz̃án gb̃àgidigbagidi k̃ú ma k̃é k̃ú ma z̃ída o gwa s̃à.

¹² Gb̃é k̃ú òt̃en ỹá ke gb̃èno w̃é ỹáino mé òt̃en g̃á naáwa k̃ú t̃s̃z̃na ỹáo, de òsun w̃é t̃ám̃ma z̃ena k̃ú Kirisi gana lía ỹáoro ỹái.

¹³ Bee t̃s̃z̃rii p̃ino se, ò doka k̃únaro. Ò ye à t̃s̃ z̃s̃, de ò le ò ìa d̃á á s̃èedaa p̃ii ỹá musu ỹáime.

¹⁴ Mani ìa d̃á p̃óke ỹá musuro, séde ó Dikiri Yesu Kirisi gana lía ỹá baasiro, zaak̃ú a ỹái andunia g̃òm̃ene g̃è ù ak̃ús̃ ma g̃s̃ g̃è ù anduniane.

¹⁵ T̃s̃z̃na ke t̃s̃z̃nasari ỹáke víro, séde g̃s̃na gb̃é dufu ù.

¹⁶ Luda gb̃éke ke gb̃é k̃ú ò ỹá p̃i k̃únañene, à ñ gba aafiaa. M̃s̃k̃oñome Isaraila ỹápurano ù.

¹⁷ Zaa gb̃áragb̃éke s̃ún ma w̃é t̃á doro. Wari k̃ú ò d̃oma Yesu ỹái b̃ògb̃e kp̃é k̃ú ma m̃èea.

¹⁸ Ma gb̃èno, ó Dikiri Yesu Kirisi gb̃éke keár̃e! Aami.

EFESUDENO

Gbêke kù Luda kèwɛɛ Kirisi gùn

¹ Makù Pòlu, Kirisi Yesu žirii Luda pɔyenyĩnaa gùn, makù mé ma takada dí kè Luda gbê kù òten Kirisi Yesu náani ke zaa Efesunɔne.

² Ó De Luda kù Dikiri Yesu Kirisio gbêke keáre, à á gba aafiaa.

³ Ó Luda ó Dikiri Yesu Kirisi De sáabu kpá! Ó konna Kirisi gùn Luda a Nini arubarika sinda pínki dàògu zaa musu.

⁴ Á ó sé a gùn andunia katena á, de ó konna gò denɛ adona mamberu sari. Yenyĩ gùn

⁵ à gínake à ó dìte a nènɔ ù Yesu Kirisi gáí, lákù àten wete a pɔyenyĩnaa gùn nà,

⁶ de à tó bo a gbêke gakuride kù à kèwɛɛ a Né yenyĩde gùn yáí.

⁷ A gùn à ó bó kù a aruo. Á ó taarinɔ kèwá a gbêke zókò

⁸ kù à kèwɛɛ à gè òla yáí. Ɔndò sinda pínki kù wézé sinda pínkioo gùn

⁹ à tò o a pɔyenyĩnaa asiri dè, lákù à zèò à ke Kirisi gáí nà.

¹⁰ Tó a pɔyenyĩnaa pi kegɔɔ kà, ani pò sinda pínki kakara Kirisi n Midene, pò kù à kù musu kù žiteo pínki.

¹¹ Luda kù àdi yá sinda pínki ke lákù à zèò a pɔyenyĩnaa gùn nà gínake à ó dìte lákù àten wete nà, à ó sé a pò ù Kirisi gùn,

¹² de ókɔnɔ kù ó wé dɔ Kirisii zaa káakunɔ ògò de a tó gakuride kpàrinɔ ù.

¹³ Ákɔnɔ sò, a yápura yá mà, a baaru nna kù à á sura bàa pii si. A gùn Luda a zida sèedaa kèáwa a Nini kù à a lé sè ù.

¹⁴ Ákúme túbi kù òni le zenkpeke ù ari Luda gò gé a gbèno bo, de ò a tó gakuride kpá yáí.

Pòlu aduakena Efesudenɔne

¹⁵ Abire yáí zaa gɔɔ kù ma á Dikiri Yesu náanikena a mà kù yenyĩ kù á vī kù Luda gbèno n pínki,

¹⁶ mádi kámma bo kù Luda sáabukpanaa á yá musuro. Á yá digò dɔmagu wéke kù mádi ke Ludaa gùn.

¹⁷ Mádi wé ke De gakuride, ó Dikiri Yesu Kirisi Ludaa, de à á gba ɔndò, à á wé keáre kù a Nini gbánao de à le à a dš swáswa.

¹⁸ Mádi wé kea à á nèse wéáre de à le à támaa kù à á sísia dš. Á a túbi gakuride aruzeke pínɔ dìte a gbèno

¹⁹ kù a gbána zókò bonsare kù àten ží ke ókɔnɔ kù odì a náani kenɔ gùnwo. Gbána zókò pi ží kè Kirisi gùn

²⁰ gɔɔ kù Luda a vù gan, à a vùte a ɔplai zaa musu.

²¹ Gwen Kirisi de kpatablerinɔ kù ikodenɔ kù gbánadenɔ kù dikirinɔla n pínki kù tó kù òdi mì natefɛnɔ pínki. Adi ke andunia tera díkina adonlo, kù a pò kù ani suome dɔ.

²² Luda tò à iko vī pò sinda pínkia, akù à a dìte pò sinda pínki mìde ù sɔsi gbèno.

²³ Sɔsi gbè pinome Kirisi mè ù, à de Kirisi kù àdi pò sinda pínki papa gu sinda pínkia papana ù.

2

Vu à bona gan gèna wèndin

¹ Á de yá gèno ù Ludane á taarinɔ kù á durunnano yáí.

² Á té andunia díkina ágbai, a mù nàte ía gbánadenɔ kínane, Setan kù à kpé dona ludayádarisarinɔne are pii.

³ Ó pínki ó de lán n bà yá se. Odi pò kù ó mè yeii kù yá kù à ó pò gbào ke. Ó inaa gùn ó de gbè kù Luda ni pɔfè kipaámmanɔ ù lán dakenɔ bà,

⁴ ama Luda sùru zókò, à yenyĩ vīwɛɛ manamana.

⁵ Gɔɔ kù ó de gèno ù ó taarinɔ yáí, à ó fúte kù Kirisio lele. Á á sura bà a gbêke gùn.

⁶ Kirisi Yesu gùn à ó sé à ó vùte káao zaa musu,

⁷ de à le à a gbêke zókò bonsare mɔñne andunia kù ani su gùn yáí yá mana kù à kèwɛɛ Kirisi Yesu gùn musu.

⁸ Luda á sura bà a gbêke gùn Yesu náani kù a kè yáí. Abire dí bo á kīnaanlo, Luda mé à á gbá.

⁹ Á surabana dí bo á yákèna gáinlo, de gbêke sùn ía dáoro yáí.

¹⁰ Luda ɔgben ó ù. Kirisi Yesu gùn à ó ké de ògò kù kù yá mana kù à gínake à dìtewere kenaao.

Gɔna mɛ dokɔnɔ ũ Kirisi gũn

¹¹ Ákɔnɔ kũ á de buri pãndenɔ ũ inaa gũn, à laasun lé á konna yáa. Tʒɔzɔnadennɔ dì á sísi gyɔfɔrɔndenɔ, ama nĩ tʒɔzɔna de bisásiri ɔgbɛ ùmɛ.

¹² Gorɔ birea á kun Kirisi sari, á de gbɛ zɔtɔnɔ ũ Isarailanɔnɛ. Á baka kũ Luda bàka konna kũrũwo kũ à lésennenaao gũnlo. Á kũ andunia gũn támaa sari ludadɔnaa sari.

¹³ Kirisi Yesu gũn tera, ákɔnɔ kũ á zã kũ Ludao yãnɔ a nai kãni kũ Kirisi aru gbãnao.

¹⁴ Ákũmɛ ó konna kũ kɔo nna ũ, à tò Yudanɔ kũ buri pãndenɔ gɔ mɛ dokɔnɔ ũ. A mɛ gũn à ibɛrɛ kũ à da nĩ dagura bĩni ũ gbòro,

¹⁵ à Musa doka nã guĩ kũ a yãditɛnanɔ de à tò nĩ pla nĩ pínki gɔ kãao gbɛ dufu mɛn do ũ. Len à tò ò kɛ kũ kɔo nna lɛ.

¹⁶ À ibɛrɛ làka, à nĩ pla nĩ pínki kɛ nna kũ Ludao mɛ dokɔnɔ pii gũn a gana lía yãi.

¹⁷ À sù à kena nna kũ Ludao baaru kpa ákɔnɔ kũ á zã kũ Ludaonɔnɛ kũ gbɛ kũ ò kãni kãaonɔ dɔ.

¹⁸ Kirisi yãi ó pínki ó zé vĩ ò na De Ludai kũ a Nini dokɔnɔ gbãnao.

¹⁹ Abire yãi á de gbɛ zɔtɔnɔ ke bɔasunɔ ũ dorɔ, a gɔ bedennɔ ũ kũ Luda gbɛnɔ, a ɔndenɔ ùmɛ.

²⁰ Ákɔnɔmɛ kpé kũ Luda bò ɛ kũ zɔrɔnɔ kũ annabinɔ nãaa ũ, akũgɔ Kirisi Yesumɛ à ɛpetegbe ũ.

²¹ A gũnn kpé pɔ sɔnda pínki dì kɔ kũn, àdigɔ gbã Luda kpé ũ Dikiri gũn.

²² A gũn ákɔnɔ se, á de kpé pi bobɔnɔ ũ, ákɔnɔmɛ Luda Nini kúki ũ.

3*Pɔlu zikena buri pãndenɔ té*

¹ Abire mé à tò makũ Pɔlu, má de purusuna ũ Kirisi Yesumɛ ákɔnɔ buri pãndenɔ yãi.

² Ádi ma lãkũ Luda a gbɛkɛkennena zĩ dãmɛnɛ mà ke á téroo?

³ Luda a asiriya mòmɛnɛ, ma kɛárɛ fĩti kɔ.

⁴ Tó a a kyó kɛ, áni fɔ à dɔ lãkũ ma wé kɛ nã Kirisi asiriya musu.

⁵ Luda dì yã pi ò gbɛkenɛ yãro, akũ tera sà à mò a zɔrɔnɔ kũ a annabinɔnɛ kũ a Nini gbãnao.

⁶ Yã kũ à utena yã pin dí: Kirisi Yesu gũn baaru nna mana yãi buri pãndenɔ gɔ Luda túbiblerinɔ ũ lɛlɛ kũ Yudanɔ, ò gɔ kũrũwo mɛdokɔnɔndenɔ ũ. Nĩ baka kũ lé kũ Luda sɛɛ gũn.

⁷ Ma gɔ baaru nna pii kpàri ũ gba kũ Luda dãmɛnɛ, a gbãna tén zĩ ke ma gũn yãi.

⁸ Makũ kũ má kãna Luda gbɛnɔ té, Luda gba pii dãmɛnɛ, akũ maten Kirisi aruzekɛ lakanasari baaru kpá buri pãndenɔnɛ,

⁹ maten asiriya kũ Luda ten wete gbɛ sɔnda pínkinɛ boñnɛ gupuraa. Asiriya pi utena Luda kũ à pɔ sɔnda pínki kɛ kãnaa zaa kãaku,

¹⁰ akũ tera sà à tò kpatablerinɔ kũ ikode kũ ò kũ musunɔ a ɔndɔ buri dasinɔ dɔ sɔsi gbɛnɔ gãi.

¹¹ Luda pɔyenyĩna kũ à kun zaa kãaku pi lé pãpa Kirisi Yesu ò Dikiri gãi.

¹² A gũn ó zé vĩ ò na Ludai kũ swɛɛo kpatena a náanikena yãi.

¹³ Abire yãi ma wé kɛáwa, àsun tò á nɛsɛ yaka wari kũ maten ke á musu yãiro. Á kpetana yãimɛ.

Kirisi yenyĩ

¹⁴ Abire yãi madi kútɛ De Ludanɛ.

¹⁵ A kãnaa a bedɛ kũ ò kũ musu kũ zĩtɛonɔ nĩ tɔ lɛn nĩ pínki.

¹⁶ Madi wé kea à á gba gbãna á nɛsɛ gũn kũ a Nini gbãnao a aruzekɛ gakuride lɛn,

¹⁷ de Kirisi vutɛ á swɛn a náani kũ àtɛn ke yãi, á zĩnipɛtɛna gɔ gbãna yenyĩ gũn,

¹⁸ de à le à a yenyĩ yãasa kũ a gbãnao kũ a leio kũ a lòkotooo gbã dɔ kũ Luda gbɛnɔ pínki,

¹⁹ de à le à a yenyĩ kũ oni fɔ ò a lé dɔ pínkiro dɔ, Luda papana pínki pekɛrɛáwa.

²⁰ Luda zɔkɔ! Ani fɔ à kewɛrɛ de lãkũ odi a wé ke ke odi a laasun lé nãla manamana kũ gbãna kũ àtɛn zĩ ke ó gũnwo.

²¹ Ògɔ a tɔ kpá sɔsi gbɛnɔ kũ Kirisi Yesuoo gũn wɛ kũ wɛɛo ari gorɔ sɔnda pínki! Aami.

4*Mɛdokɔnɔkɛnaa*

¹ Makũ kũ má de purusuna ũ Dikirinɛ, ma wé kɛáwa, á konna gɔ de lãkũ Luda á sísi àgɔ de nã.

² À kɔ fɔ, àgɔ yekɔi zĩdabusanaa gũn kũ nɛsɛyĩdao kũ menao.

³ À wé tá àgɔ lédokɔnɔ kũ à bò Luda Nini kãnaa vĩ bà kũ àdi á dɔkɔa ũ.

- ⁴ Mē mēn dome, akūsō Nini pīi mēn dome. Len tāmaa kū Luda á sísiaa mēn do le se.
⁵ Dikiri mēn do, akūsō donyīze mēn do kū da'itēkena mēn doo.
⁶ Luda mēn dome ó pínki De ũ. Àkū mé à iko vī ó baadia, àdigō zī ke ó gbē sīnda pínki gūn, à kú kū ó gbē sīnda pínkió.
⁷ Kirisi gbēke kē ó baadine, lákū à gba dāwēre nà lén.
⁸ Abire yāi à kēna Luda yān ò pī:
 Kū à fūte à tà musu, à dò zīzōnōne are,
 à gba dà gbēnōne.
⁹ A fute à tana musu bire de deramee? Abire pī à kīpa ari zīte gēi gīa.
¹⁰ Gbē kū à kīpaa pīime gbē kū à fūte à tà ludambe musumusu ũ, de à gu sīnda pínki pa.
¹¹ Àkū mé à gbēkenō gbà zé ògō de zīrinō ũ, gbēkenō annabīnō, gbēkenō baarunnakparīnō, gbēkenō pasutonō ke yādannerīnō,
¹² de Luda gbēnō gō kú a zī soru gūn, de Kirisi mē gbāna kū,
¹³ ari ó pínki ògō gē ká Luda Né náani dokōnō kenaaa a dōna dokōnō gūn, de ò gō gbē papanano ũ Kirisi kū pō sīnda pínki pēkerēa zōkō lén.
¹⁴ Tó lēme ónigō de né fīti kū òdi òndō kū manafīkio kērine ò n sātēno ũ dorō, kū yā dufu dannena dī n sé lán ūa ke ísō bà.
¹⁵ Oī, óni yāpura o kū yenyīo, ò gbā yā sīnda pínki musu Kirisi kū à de a mī ũ gūn.
¹⁶ A gūnn mēgu sīnda pínki dī kō kūn ò nakōa kū tīnō gbānao, akū mēgunō dī zī ke a zēa, mēc dīgō gbā àgō kara kū yenyīo.

Kunna zī kū kunna dufuo

- ¹⁷ Abire yāi maten yā oāre kū Dikiri tōo, mateni á gbao laakarīi. Àsungō kun lán kifiri kū n nēsefutake doīne areno bàro.
¹⁸ N laasun n kē yōnkō, ò zā kū wēndi kū Luda dī kpámīmao, kū n wé sira, akūsō n sá gbāna yāi.
¹⁹ O nēse vīro, ò n zīda kpà wé'isariyāa, ò dà vāni buri sīnda pínki kena ni vī.
²⁰ Àkōnō sō, ádi Kirisi yā dada lero.
²¹ Yesu gūn a a yā mā, a yāpura kū à vī dàda.
²² O oāre à ò gbare á dà zī kū à doāre arei, kū à yāka á pōnidena vānīnō yāi.
²³ O oāre à á nēse lite á laasun gō dufu,
²⁴ àni dà dufu kū Luda kē lán a pō bà sé, á kunna nigō adona kunna yāpurade ũ yāzedeke gūn.
²⁵ Abire yāi à ò gbare manafiki yāi, á baadi gō yāpura o a gbēdakene, zaakū mēdokōndenome ó ũ.
²⁶ Tó á pō fē, àsun durunna kero. Àsun tó ifāntē gē kpén àgō kpé pōfēnaro,
²⁷ de àsun Ibilisi gba zéro yāi.
²⁸ Gbē kū àdi kpāni o yā à kpāni tó. À wé tā à zī mana ke kū a òo, de à pō le à bo takasidenōne.
²⁹ Àsun tó yā vāni ke bo á lénlo, séde a zéde kū ani gbē kara, à ke àre ũ gbē kū òten manōne.
³⁰ Àsun Luda Nini kū à kú adona da pōsiranlo. À de sēeda kū Luda kēáwa ari á bona gōrō zī ũ.
³¹ Àsun ke īni kū gbēkeoro. À pōfē tó kū pētēo kū patana gbānao kū gbēsōsōnaao kū pāsīkena buri sīnda pínkió.
³² Àgō gbēke ke kū kōo. Àgō kō wēnda gwa. À sūru ke kū kōo lākū Luda sūruu kē kááo nà Kirisi gūn.

5

Kunna gupuran

- ¹ Lákū á de Luda né yenyīdeno ũ nà, à a ágba sé.
² Lákū Kirisi yewái nà à gī a wēndīīī ó yāi sa'obō kū a gbī nna Ludane ũ, à tò yekōi doāre are le se.
³ Lákū á de Luda gbēno ũ nà, adi kū ò pāpākēna ke dà vāni buri sīnda pínki ke wākū yā ma á té sero.
⁴ Wé'isariyā'ona kū yā dōrō sari onaaō kū fāai bēne bonaaō mana kááoro dō, sé sáabukēna yā.
⁵ Àgō dō sānsān kū pāpākēri ke kesō dāvānide ke kesō wākūde ke ni kpata kū à bò Luda kīnaa ble lele kū Kirisioro. Pō kū gbē dī a wākū ke gō a dikiri ūme.
⁶ Àsun tó gbēke á sate kū yā pā korioro. Yā bire takanō mé ani tó Luda pōfē kīpa a yādarīsarīnōa.

7 Àsun tó á bàka gō kú kúńworo.

8 Á kú gusiran yá, tera sà Dikiri gūn á kú gupuran. Àgō kun gupura gbēno ũ,
9 zaakū gupura dí mana buri sīnda pínki ínne kú yázedeo kú yápura.

10 À yá kú àdi ká Dikirigu dada.

11 Á bàka súnḡō kú kú gusira yákena kú à karana vírooro. À yá bireno bobo gupurai.

12 Bee yá kú gbē pino dí ke asiri gūn ona bi wé'iyáme.

13 Tó ò hò kú yáo gupurai, òdi a sūsu dō,

14 zaakū gupura dí tó ò pō sīnda pínki e. Abire yái òdi pi:

I'ori ñ vu ñ fute bona gan,

Kirisi ni gu punne.

15 Àgō á taa'ona dō manamana. Àsungō de yōnkono ũro, sé ɔndōrinō.

16 Àgō yá kú Luda a zé bòare ke, zaakū goro díkínanon vāni.

17 Abire yái àsungō de yōnkono ũro, àgō dō lākū Dikiri poyenyina de nà.

18 Àsungō kú kú wēdekēnaaoro, àdi pāpā zīnmame, ama à tó Luda Nini gō zī ke á guu papana,

19 gbasà à faai bo kú kōo kú zaburao kú Luda tōkpanaao kú lè kú Luda Nini dí daáreo. À lè sí, à Dikiri tō kpá á swēe gūn,

20 àgō De Luda sáabu ke goro sīnda pínki yá sīnda pínki gūn kú ó Dikiri Yesu Kirisi tōo.

21 À mì natekōne Kirisi vīna kú á vī yái.

Gōgbē kunna kú a nāno

22 Àkōno nōgbēno, á baadi gō mì nate a zāne lākū Dikirin áten keñe bà.

23 Zaakū gōgbēme nōgbē mì ũ, lākū Kirisi de ssi gbē kú ò de a mè ũno mì ũ nà kú ñ Surabariio.

24 Lākū ssi gbēno dí mì nate Kirisine nà, leme se nōgbēno gō mì nate ñ zānoñe le yá sīnda pínki gūn.

25 Àkōno gōgbēno sō, á baadi gō ye a nanōi lākū Kirisi ye ssi gbēno ñ nà, à gí a wēndiia a yái.

26 À gbā bōne kú ío a yá gāi de àgō de a pō ũ,

27 de à ñ kpan'are ke kú gakurio sāa sari yitorokūnaa sari mamberu sari gbāsī sari taari sari.

28 Len à kú gōgbē sīnda pínki gō ye a nanōi le lán a zīda mèe bà. Gbē kú à ye a nanōi ye a zidaime.

29 Gbēke dí gí a zīda mèero. Àdi pōble kpáa, àdi laakari dōa lākū Kirisi dí ke ssi gbēnoñe nà,

30 kú ó de a mèguno ũ yái.

31 Abire yái gōgbē ni bo a de kú a dao bea, oni nakōa kú a nanōo, ñ gbēnoñ pla ni gō mè do ũ.

32 Asiri zōkō kú yá pīi gūn, ma è à de le Kirisi dagura kú ssi gbēno.

33 Bee kú abireo à de á yá ũ se dō. Á baadi gō ye a nanōi lán a zīda bà. Nōgbē sō, à a zā yá da.

6

Nēno ya

1 Àkōno nēno, Dikiri gūn àgō á de kú á dao yá ma, zaakū abire mé à mana.

2-3 À bèere lí á de kú á daone, de àgō aafia à gí ke andunia gūn. Yá kú Luda dite káaku kú lésenaon gwe.

4 Àkōno deno sō, àsun á nēno pō yakaro. À ñ tütu ke à lé daríma Yesude négwana ũ.

Zōno ya

5 Àkōno zōno, àgō á andunia dí dikirino yá ma kú nēsēdoo kú vīnao kú lukanaao lākū Kirisin áten keñe bà.

6 Àsun zī keñe ñ wé yairo. Àgō Luda poyenyina ke kú yápura kú àkōnoñe Kirisi zōno ũ yái.

7 Àgō zī ke kú kokario lākū Dikirin áten keñe bà, adi ke bisásirinlo.

8 Àgō dō kú Dikiri ni baadi yámanakena fina bone, zō kesō zīdade.

9 Àkōno dikirino sō, àgō keñe le se. À yá pásī oñnena tó. Àgō dō kú mōkōno kú àkōno pínki, á Dikiri kú musu, àdi yá ke gbēke wé yairo.

Gōkebo kú Luda kpáwano

10 Yá kú à gōn dí: Àgō gbána Dikiri gūn kú a iko gbána zōkōo.

11 À gōkebo kú Luda kpáwano da pínki, de à le à ze gíngin à Ibilisi ɔndō fō.

¹² Zaakū adi ke bisāsirinon óten osi ká kúnworo, sé nini vāni kū ò kú musun. Ò de andunia dikina gusira kiblerin ũ kú n̄ miden kú n̄ ikoden.

¹³ Abire yāi à gōkebo p̄in s̄ete à da p̄inki, de à f̄s̄ à ze à gí ḡoro vānia, gbasa à ḡs̄ zena ḡingin a p̄inki kenaa gbera.

¹⁴ Àḡs̄ zena gbāna, à yāpura d̄o á pi asa ũ, à yāzedeke da m̄ò uta ũ.

¹⁵ À kena nna kū Ludao baaru nna kpá kyate ũ, de àḡs̄ kú kú soruo.

¹⁶ Àḡs̄ ludanaanikena kūna s̄ēgbako ũ ḡoro s̄inda p̄inki, de à f̄s̄ à Setan kà t̄eden de p̄inki.

¹⁷ À surabana sé à kú m̄ò f̄ura ũ, àḡs̄ Luda yā kú à de a Nini f̄ēnda ũ kūna.

¹⁸ Àḡs̄ adua ke ḡoro s̄inda p̄inki, àḡs̄ Luda kpányī gbeka yā s̄inda p̄inki ḡun kū a Nini donnena ar̄eo. Àḡs̄ it̄ē ke kū mena z̄ōk̄ō, àḡs̄ adua ke Luda gb̄ēn̄e n̄ p̄inki.

¹⁹ À adua kemene d̄o, de t̄o maten yā o, Luda ma gba lé mà a baaru nna asiri oñe vīna sari.

²⁰ Baaru nna pi yāi má de Luda w̄ede kú ò dà kp̄ésiran ũ. Àḡs̄ adua kemene, de mà baaru nna kpá vīna sari lākū à kū mà kpá nà.

Lézammanaa

²¹ Ó gb̄ēndo yenyīde Tikiku, Dikiri z̄ikeri náanide ni ma baaru kpááre p̄inki, de à le àḡs̄ ma kunna d̄s̄ kú p̄o kú maten keo.

²² Ma a z̄l̄awa de à ó kunna oáreme, á n̄ese le à yīda kū.

²³ Ó gb̄ēn̄, De Luda kū Dikiri Yesu Kirisio á gba aafia, à á yena k̄si karaáre kú á ludanaanikenaao.

²⁴ Luda gb̄ēke ke gb̄ē kú ò ye ó Dikiri Yesu Kirisii lakanaa sarin̄e n̄ p̄inki.

FILIPIDENO

Pɔlu aduakɛna Filipidenɔne

1 Makɔ Pɔlu kɔ Timɔtio Kirisi Yesu zɔblerinɔ ɔkɔnɔ mɛ o takada dɪ kɛ Luda gbɛ kɔ ɔ kɔ Filipidenɔne konna Kirisi Yesu gɔn kɔ n gbɛ zɔkɔnɔ kɔ n kpanyiɔrinɔ.

2 Luda ɔ De kɔ Dikiri Yesu Kirisio gbɛke keare, à á gba aafiaa.

3 Gɔɔ kɔ á yá dɔmagu pínki, madigɔ ma Luda sáabu kpámɛ.

4 Ma aduakɛnaa gɔn pínki madigɔ adua keare á pínki kɔ pɔnnao,

5 kɔ á ɔ kakarana kúmao baaru nna kpanaa gɔn zaa gɔɔ kɔ a mà ari kɔ a gbárao yáí.

6 Má dɔ sánsán, lákú Luda ná zɪ manaa á té ná, anigɔ ke, ari á gé mɪ deo Kirisi Yesu sugɔɔ zɪ.

7 À mana kɔ má á yá kúna á pínki le, zaakú á yá kɔ ma swèn. Má da kpésirann yá, má ze kɔ baaru nna piio a yápura ona yáin yá, á pínki á baka ví zé kɔ Luda ma gba gɔn.

8 Luda dɔ kɔ mateni á bege ke á pínki kɔ Kirisi Yesu yenyi burio.

9 Madì adua keare, de á yenyi gɔ kara àgɔ gé dɔnaa gɔn kɔ wékɛnaao swáswa,

10 de à yá kɔ à kɔ à ke dɔ, àgɔ kun nɛsepuradeno ɔ taari sari Kirisi sugɔɔ zɪ.

11 Àgɔ pana kɔ yá mana kɔ òdi bo Yesu Kirisi kɪnaano, de ɔ Luda tɔ bo, ɔ a sáabu kpá.

Kirisime Pɔlu wɛndi ɔ

12 Ma gbɛnɔ, má ye àgɔ dɔ kɔ yá kɔ à ma le té ká baaru nna gena areime,

13 akú soza kɪnabe dogarinɔ n pínki kɔ gbɛ kparano dɔ kɔ Kirisi yáin ɔ ma dà kpésiran.

14 Ma dana kpésiran yáí ɔ gbɛnɔ Dikiri náani kɛ dasi de yála, akú n kùgbána kára, ɔten Luda yá ɔ gbɛnɔne vína sari.

15 Yápurame, n gbɛkenɔ di Kirisi yá waazi ke denlana yáí kɔ nɛsegɔbaao, gbɛkenɔ sɔ kɔ nɛsemanao.

16 Gbɛ díkɪnano di ke kɔ yenyiome, zaakú ɔ dɔ kɔ má zena kɔ Yesu baarunnakpanaa yáin má yína la.

17 Nɛsegɔbade pɪnɔ sɔ, ɔdi Kirisi yá waazi ke denlamɔnnena yáime, adi ke kɔ nɛsepuraonlo. ɔten da ɔteni n konna kpésiran wari karamɛne.

18 Yáken yá? Manafiki gɔnn yá, yápura gɔnn yá, a pínki dé, ɔten Kirisi yá waazi kemɛ. Ma pɔ nna kɔ abireo, akúsɔ ani era à ke nna dɔ,

19 zaakú má dɔ kɔ adua kɔ áten kemɛne kɔ Yesu Kirisi Nini kpányiio ni tó mà bo.

20 Ma wé dɔi, akúsɔ má a náani ví manamana, kɔ wé'ni ma kɔ yáke gɔnlo. Tera sà lán yá bà kɔ kùgbánao mani Kirisi tɔ bo ma mɛe gɔn, má kunn yá kesɔ ma gan yá.

21 Zaakú Kirisi yáin má kún, ga demɛne àre ɔ.

22 Tó ma konna kɔ wɛndiio demɛne zɪ àrede ɔ, má dɔ a kɔ mani séro,

23 Ma laasun kpaatɛname. Má ye mà tá, de màgɔ kɔ kɔ Kirisio. Gwe manamɛne de gu dila zà.

24 Ama à mana màgɔ kɔ kɔ wɛndiio á yáí.

25 Abire yá futɛna víro. Má dɔ kɔ mani gɔ la màgɔ kɔ kááo á pínki, de à le à gé are kɔ pɔnnao ludanaanikɛnaa gɔn.

26 Len gɔɔ kɔ kɔ mani era mà su á gwa le, áni zé le à ã dá Kirisi Yesu gɔn manamana ma yáí.

27 A pínki dé, tó ma su á gwa ke mádi suronlo, à tó á konna kɔ sé kɔ Kirisi baaru nnao, de tó mateni á baaru ma, mà ma kɔ á zena gíngin kɔ lédokɔnɔ, áten ɔsi ká kɔ nɛse mɛn doo baaru nna pi zé yáí.

28 Àsun tó á iberenɔ yáke vína á kuro. Abire nigɔ deñne sèeda ɔ kɔ ɔ mɪ pɛ kakatɛnaaa, ákɔnɔ sɔ áni bo mana. Luda kenan gwe.

29 Zaakú Luda á gbá zé à wari ke Kirisine, adi ke a náanikɛna adonlo.

30 ɔsi kɔ a è maten ká yá, akúsɔ a mà maten ká ari tera, ákɔnɔ á kɔ ɔsi dokɔnɔ pii gɔmmɛ.

2

Zidabusanaa

1 Tó á konna Kirisi gɔn lédamma ví, tó a yenyi ten té kpáái, tó á lédokɔnɔ ví kɔ a Ninio, tó á kɔ wɛnda ví kɔ sùruuo,

2 à laasun dokɔnɔ ke, àgɔ yenyi dokɔnɔ ví lédokɔnɔdeno ɔ, pɔyeinayádokɔnɔdeno ɔ, de ma pɔnna gɔ papana.

3 Àsun yáke ke denlana ke yògɔkɛna yáiro. Zidabusanaa gɔn à a gbɛdake kɔ kɔ bèereeo de á zídala.

4 Gbɛke sún laasun lé a zída mɛn do yáaro, à gbɛ pàndenɔ pɔ lé dɔ.

⁵ Àgõ nèse kù Kirisi Yesu vī vī se.
⁶ A ludakenaa gūn adi a zīda kena lēle kù Ludao yā daro,
⁷ akū à a zīda gwenaa tòn, à zīrike sè,
 à gõ bisāsiri ũ, à bisāsirikè sè.
⁸ À a zīda būsà,
 à mùi nàte ari à gèe à gào,
 ari lígbāndurukpana ganaa.
⁹ Abire yāi Luda a sè musu,
 à tó kù à de tó sīnda pínkila kpāne,
¹⁰ de tó ò Yesu tó sī,
 gbē sīnda pínki ni kútene
 ludambe kù zīteo kù zīte gēio,
¹¹ gbē sīnda pínki ni ò kù a léo
 kù Yesu Kirisime Dikiri ũ
 De Luda tóbona yāi.

À gu puñne andunia gūn

¹² Abire yāi ma gbē yenyīdeno, lākū adi ma yā ma gōro kù má kù kááo nà, atēnsa kù má kù kááo tera doró, àgõ á bona mana lé papa kù vīnao kù lukanaao.
¹³ Zaakū Luda mé àten zī ke á gūn de àgõ ye a poyenyīnaai gbsa à ke.
¹⁴ À yā sīnda pínki ke yāketè kù lékpakōanaao sari,
¹⁵ de àgõ taari sari, gbāsī sari, Luda né mamberusaridenò ũ tera gbē sātèna nēsēpāsīdenò té, kù àten gu puñne andunia gūn lán susunenò bà,
¹⁶ àgõ wēndi yā kūna, de mà le mà ãa dā kááo Kirisi sugōro zī yāi. Tó àten ke le, de mádi bà pā léro akūsò mádi zī pā kero.
¹⁷ Bee tó ma aru ni kóte á ludanaanikena sa'o'i ũ, ma pō nigõ nna, maten pōnna ke kááo á pínki.
¹⁸ Ákōno sō, à pōnna ke le, ò ke lēle.

Timoti kù Epafarōdituo

¹⁹ Kù Dikiri Yesu arubarikao mani Timoti zīáwa tera, de mà le mà á baaru ma, ma laakari kpáte.
²⁰ Má gbēke vī kù à ye á yāi yāpura lākū a bàro.
²¹ Gbē sīnda pínki zīda yā mé àdi done are, adi ke Yesu Kirisi yāno.
²² Á dō lākū Timoti a zīda bì nà, à baaru nna zī kè kūmao lán né kù a deo bà.
²³ Tó má a zena dō sūsú, má ye mà a zīáwa gōno.
²⁴ Má Dikiri náani vī kù mani su á gwa tera ma zīda.
²⁵ Ma gbē Epafarōditu, ma zíkèri dake, ma zīkari dake kù a a zī à kpámai kù pó kù mateni a ni denò, ma è à mana mà a gbaréáwame.
²⁶ Àteni á bege ke á pínki, akūsò a nēsēe yāka, kù a a gyákèna baaru mà yāi.
²⁷ À gyá kè yāpura ari à kà gana, akū Luda a wēnda gwà. Adi ke àkūme adoro, kù makūome se, de ma pōsira sún kararo yāi.
²⁸ Abire yāi maten wā mà a gbaréáwa, de á wé sikōle, á pō ke nna, ma laakari kpáte.
²⁹ À gbānake kpái Dikiri gūn kù pōnna zōkōo. À bèere lí gbē bire takane.
³⁰ À gō fiti kù ani ga Kirisi zī yāi. À a zīda kpà gaa de à le à kpányī kù áni fō à kemenero kemene yāi.

3

Kirisi dōnaa

¹ Ma gbēno, yā kù à gōn dí: À pōnna ke Dikiri gūn. Mani gí yā kù ma òàre gbē sísiiro. Ákūme aafia ũàre.
² À laakari ke lēwana kùnò, yāvānikeri kù òdi ní ke yákiyaki pìnò!
³ Ókōno kù odi donyī ke Ludane kù a Nini gbānao, odi ãa dā Kirisi Yesu gūn, odi náani kpá ò zīda yāaro, ókōno mé ó tōzōnade yāpurano ũ.
⁴ Makū, má zé vī mà náani kpá ma zīdaa. Tó gbē ten da a a zīda náani kè, ma a pó kè deala.
⁵ Ma tō zō ma gōro sōraakōde zī. Isarailan ma ũ inaa gūn, Biliāminu buri, Eberu buri yāpura. Musa doka musu má kù Farisinò gāa gūn.
⁶ Ma ania kè, ma wé tã sōsi gbēnoa. Yákèna a zéa Musa doka gūn, gbēke dí fō à ma taari èro.
⁷ Ama yā kù má kūna àre ũ yā pino gōmène àree sari tera Kirisi yāi.

⁸ A kú à deńla ma yá sńda pńki ðte àree sari ma Dikiri Kirisi Yesu dńna kú à de a pńkila yáí. Kirisi pń yáí ma ɔ gbàre yá sńda pńkii bisa ũ, de màgõ a vń,

⁹ màgõ kú a gũn kú yá kú ði tó ò ke nna kú Ludao a náanikena yáíio. Luda ði tó yá bo kúńwo nna dokakũna yáinlo, àdi tó yá bo kúńwo nna Kirisi náanikena yáíme.

¹⁰ Yá kú má yei mé à de mà Kirisi dõ kú gbána kú à fùteo bona ganwo, de ma bàka gõ kú a warikena gũn, mà gõ lákũ a bà a ganaa gũn

¹¹ gbasa mà gõ gàavu ũ.

Põ kũ nten péa lenaa

¹² Adi ke ma lè pńkinlo akúsõ má papana gĩaro. Maten péame, de mà yá kú Kirisi Yesu ma se a põ ũ yáí sí ma põ ũ.

¹³ Ma gbẽno, mádi sí ma lè kòro. Yá mèn don maten ke, madì nɔno põ kú à kú ma arei, põ kú à kú ma kpe laasunlenaa sari.

¹⁴ Maten pé põ kú ma wé dɔiia, de mà àre kú Luda ó sisia gena musu le Kirisi Yesu gáí.

¹⁵ Ókõno gbẽ papanano, ògõ laasun bire ví. Tó á laasun pãnde ví, Luda ní á wé kèáre yá bire musu.

¹⁶ A pńki dé, gu kú o kan dí, ò gé are zé dokõno pii gũn.

¹⁷ Ma gbẽno, à ma ágba sé, lákũ o a taka kèáre nà, á wé gõ pé gbẽ kú n konna kõ sionɔi.

¹⁸ Madigõ oáre yá gèn baaakõ, akúsõ ma era maten oáre tera dõ kú wé'io, gbẽnon kun dasi kú n yákena n ké Kirisi gana lía íbereno ũ.

¹⁹ Ó mii pè kakatenaaaa. N gbereme n dikiri ũ, wé'iyáme n íadábõ ũ, andunia yán n laasun digõ kúa.

²⁰ Ókõno sõ, ludambe gbẽnon ó ũ, ó wé dõ Surabari kú ani bo gwea, àkũme Dikiri Yesu Kirisi ũ.

²¹ Ani ó mà gbánasarinõ li lán a mà gakuride bà kú a gbána kú ani fõ à tó põ sńda pńki mi nateareo.

4

Lédammanaa

¹ Abire yáí ma gbẽ yenyíde kú mateni á bege kenõ, ákõno kú á de ma íadábõ kú madì ponna keo unõ, àgõ zena gíngin Dikiri gũn le, ma gbẽno.

² Ma kúte kè Yuodianè kú Sintisio ògõ lédokõno ví Dikiri gũn.

³ Mòkõn sõ ma gbẽndo náanide, ma wé kemma, n kpá nɔgbẽ pĩnɔi, zaakũ ò ɔsi kà kũmao baaru nna kpanaa gũn kú Kelementio kú ma zíkèri dakeno. N tó kú wèndi takadan.

⁴ Àgõ ponna ke Dikiri gũn gɔɔ sńda pńki. Ma òáre dõ, à ponna ke.

⁵ Á á zída busa gbẽ sńda pńkine. Dikiri sunaa kà káni.

⁶ Àsun yáke damu kero. Yá sńda pńki gũn à adua ke, à yá gbeka Ludaa kú sáabukenaao, à á yá'ummanano one,

⁷ ani á nẽse kú á laakaríio kpáteáre Kirisi Yesu gũn. Nèsekpatenaa pii zõkõ, à de bisásiri dõna la.

⁸ Ma gbẽno, yá kú à gõáren dí: Yá kú à yápura ví akúsõ à bèere ví, yá kú à zé ví akúsõ à gbási víro, yá kú à nna akúsõ à arubarika ví, yá kú à mana akúsõ òdi a sáabu kpá, àgõ laasun lé yá bireno musu.

⁹ Yá kú ma dàáre a sí, yá kú a mà ma léi akúsõ a èma, à yá bireno ke, Luda aafiade nigõ kú kaáo.

Põlu Filipidenõ sáabukpanaa

¹⁰ Ma põ nna à kè zõkõ Dikiri gũn, zaakũ á laasun èra à sùma sà. Á ma yá kũna yá fá, zén ádi lero.

¹¹ Mádi o le kú maten takasi ke yáinlo, zaakũ ma dà ma zídane màgõ sáabu ví gwena sńda pńki gũn.

¹² Má takasikena dõ akúsõ má nmanana dõ. Gɔɔ sńda pńki gu sńda pńkia kána ke nà, pódinyí ke pókĩammana yáke vímene doro.

¹³ Mani põ sńda pńki fõ Kirisi kú àdi ma gba gbána yáí.

¹⁴ Bee kú abireo kú á bàka kú kú ma takasikenaao, a yá mana kè.

¹⁵ Filipidenõ, á dõ kú á zídao, ma baaru nna kpánaáre káaku gũn, kú ma bo Masedonia bũsun, ɔsi ke kun kú à kpàmai kú ɔgõ yá bókòtenaaoro, sé ákõno.

¹⁶ Bee gɔɔ kú má kú Tesalonika, a põ kú mateni a ni denõ kpázámene de gèn dola.

¹⁷ Adi ke gban maten wetero, á àre karana Luda kĩnaan maten wete.

¹⁸ Ma põ kú a kpázámene lè, à pàpa ari à ðire. Epafarõditu á gbanõ kpàma, põ mõma sà. À de sa'òbõ kú a gbí nna Ludane akúsõ ádi káagu à sí ũ.

¹⁹ Ma Luda ni p'ó kú á a ni vīnŃ kpàáwa Kirisi Yesu gūn a aruzεke gakuride lén.

²⁰ Ōg'ó Luda ó De t'ó bo g'Ń sīnda pínki! Aami.

Lézammanaa

²¹ Á f'ó kpá Luda gbēnŃa n' pínki kunna Kirisi Yesu gūn. Ma gbē kú ó kú lεεlenŃ f'ó kpàáwa.

²² Luda gbēnŃ f'ó kpàáwa n' pínki, atēnsa gbē kú ò kú Siza beanŃ.

²³ Dikiri Yesu Kirisi gbēke keáre á ninin.

KOLJSEDENJ

Sáabukpana kú aduakenaao

¹ Makú Pòlu, Kirisi Yesu žirri Luda poyenyĩnaa gūn kú ó gbē Timotio, ókɔnɔ mé o takada dí kè

² ó gbē náanide kú ò kú adona Kirisi gūn zaa Kɔɔsenɔne. Luda ó De gbēke keáre, à á gba aafiaa.

³ Gɔɔ sɔnda pínki tó óten adua keáre, odigɔ Luda ó Dikiri Yesu Kirisi De sáabu kpáme,

⁴ zaakú o á Kirisi Yesu náanikena baaruu mà kú yenyi kú á ví ó gbēnɔneeo ú pínki,

⁵ kú á wé dɔ pɔ kú à ditenaáre ludambeĩ yá. A yápura yá mà zaa káaku baaru nna kú o kpááre gūn.

⁶ Baaru nna pì ten né í àten dagula andunia gūn pínki, lákú à kè á té nà zaa gɔɔ kú a mà, akú a Luda gbēke súsú dè.

⁷ Ó gbē yenyide ó zíkèri dake Epafara mé à yá pìi dàáre ó gēne ũ. Kirisi zíkèri náanideme,

⁸ àkú mé à yenyi kú Luda Nini á káa òwère.

⁹ Abire yá zaa gɔɔ kú o á baaruu mà, odigɔ wé keáre Ludaa lakanaa sari, de à tó à a poyenyĩna dɔ swáswa, a Nini á gba ɔndɔ kú wéžeo pínki,

¹⁰ de ágɔ kun lákú Dikiri yei nà, á yá sɔnda pínki káagu, de á yá mana sɔnda pínki kena gɔ dagula, á Luda dɔna gɔ kara,

¹¹ de ágɔ gbána yá sɔnda pínki gūn a gbána gakuride lén, de à pɔ sɔnda pínki fɔ kú menao kú pɔnnao,

¹² de ágɔ De Luda sáabu kpá, zaakú à ó ká baka kú à dite a gbēnɔne gupuranwa.

¹³ À ó bó gusira ikon, à ó ká a Né mèn do yenyide kpatan.

¹⁴ A gáin o gɔ židadenɔ ũ, ó durunna kèwá.

Kirisi de pɔ sɔnda pínkila

¹⁵ Kirisi bi Luda kú òdi e kú wéoro takame,

Àkúme daudu ũ Luda pɔkenanɔ té pínki.

¹⁶ Luda pɔ kú à kú musu kú zíteoo kè pínki a gáí,

pɔ kú òdi enɔ kú pɔ kú òdi eronɔ,

kpatablerinɔn yá ke dikirinɔ

ke gbánadenɔ ke ikodenɔ.

Pɔ sɔnda pínki bò a kínaame,

akúɔ ò kun a pɔ ũ.

¹⁷ À kun pɔ sɔnda pínki á,

pɔ sɔnda pínki kun a gáime.

¹⁸ Àkúme sɔsi gbē kú ò de a mè ũnɔ mì ũ.

Àkúme naana ũ, gáavu káaku ũ,

de à gɔ pɔ sɔnda pínki mìde ũ.

¹⁹ Zaakú à kà Ludagu a kíkè pínki pekereea.

²⁰ À tò pɔ sɔnda pínki kè káao nna a gáí, pɔ kú ò kú zíte ke musunɔn yá. A aru kú à kòte lía mé à sù kú kena nna pìio.

²¹ A kè Ludaa yá. A íberenɔn á ũ á laasun kú á vánikenanɔ yáí,

²² akú Luda tò a ke káao nna Kirisi gana a bisásirikemee gūn yáí sà, de à á kpan'are ke gbásí sari, mamberu sari, taari sari,

²³ tó á zena gbána á ludanaanikena gūn yīgánaa sari gíngin, tó ádí kèkɔa kú támaa kú á ví baaru nna kú a màa gūnworo. Ó baaru nna pìi kpá gbē kú Luda kè zíte lanɔne pínki kú makú Pòlu, mà gɔ a kpàrè ũ.

Pòlu zíkèna sɔsi gbēnɔne

²⁴ Tera sà maten pɔnna ke kú wari kú maten ke á yáiiio. Wari kú Kirisi kè sɔsi gbē kú ò de a mè ũnɔ yáin maten pɔ kú à gɔ papa mà mèe gūn.

²⁵ Luda zì dàmene, akú mà gɔ sɔsi gbē pìnɔ kpányiri ũ. À mà zì mà a yá oáre papana.

²⁶ Asiriya kú à utena gbēnɔne zaa káaku zaade Luda dí andunia kátero mé à bò Luda gbēnɔne gupuraa sà,

²⁷ Luda ye ò dɔ lákú asiriya pìi gakuri zɔkɔ nà buri pāndenɔ kínaa. Asiri pìn dí: Kirisi kú á gūn, akú á wé dɔ gakuria.

²⁸ A waazin odi ke gbē sɔnda pínkine, odi lé daomma, odi yá dao gbē sɔnda pínkine kú ɔndɔ sɔnda pínkio, de ò gé kú baadio papana Luda are Kirisi gūn.

²⁹ Abire yāi maten zī ke, maten kokari ke kú a gbāna kú àten zī ke ma gūnwō gbānagbāna.

2

¹ Má ye àgō kokari zōkō kú maten keáre dō, ákōnō kú Laodiseadenō kú gbē kú ódi wé sikōleronō pínki,

² de n wé le à kpáte, ò lédokōnō ke kú yenyīo, de n wé kē swáswa, ògō Luda asiriyā kú à de Kirisi pi ù dō.

³ A kīnaan òndō kú dōnaao aruzeke sīnda pínki ùten.

⁴ Mateni abire oáre, de gbēke sún á sáte kú lénna lékpakōsanaaoro yāi.

⁵ Bee tó má kú kááoro, ma nini kú kááo, ma è áten yā ke a zéa, akūsō á Kirisi náanikena gbāna, akú ma pō kē nna.

Pō sīnda pínki pekeremmana Kirisi gūn

⁶ Lákú a Kirisi Yesu si á Dikiri ù nà, àgō kú a gūn le,

⁷ á zīni gō petena a gūn. À kara a gūn, àgō gbāna a náanikena gūn lákú ò dàáre nà. Àgō kú kú sáabukpanaao manamana.

⁸ À laakari ke de gbēke sún dōna gbāna kasaáre à á sáte kú bisāsiri òndō pā korioro. Yā birenō di bo futeokarayānō kú andunia yákenanō kīnaame, adi ke Kirisi kīnaanlo.

⁹ Zaakú Luda kīke sīnda pínki pèkere Kirisia a bisāsirikemee gūn.

¹⁰ Kunna gbē kú à de gbāna sīnda pínki kú iko sīnda pínkiò mīde ù pīi gūn, a sīnda pínki pèkereáwa.

¹¹ A gūn a tōō zō à bò á dà zīn. Adi ke tō kú bisāsiri di zōñnenlo, kú Kirisi di zōñneme.

¹² Zaakú da'itekēnaa gūn ò á vī káao, akú a fute káao, kú a gbāna kú Luda a futeo bona gan náani kē yāi.

¹³ Á de gēnō ù yā Luda kīnaa á taarinō kú á dà zīnō yāi, akú Luda á gbá wēndi dufu leele kú Kirisio, à sūruu kē kúoo kú ó taarinō pínki.

¹⁴ Luda ó taari takada kú à ó dá yān gōgo, à sē à pà lía.

¹⁵ Kirisi gana lía gbāna si dikirinō kú gbānadēnōo, à bò kúñwo sarapuraa à n kpe bò, à n kpan'are kē zīzōnō ù.

¹⁶ Abire yāi àsun tó gbēke á taari e pōblena ke pōmina ke dikpe ke mō dufu bona ke kámmabogōō yā musuro.

¹⁷ Yā birenō pínki bi yā kú ò pī ani su takame, yā pīnō bokōtenan Kirisi ù.

¹⁸ Àsun tó gbē kú àdi a zīda busa éke pō ù kú àdi donyī ke malaikanōne á sáte à á bo pō kú á wé péanlo. Wégupu'ena yā mé àdigō gbāna gbē bire takane, akú àdi a zīda bi pā a bisāsirikeda laasunnō yāi.

¹⁹ À pena Kirisi kú à de mī ūaro. Kirisi gūn mēgu sīnda pínki di kō kú, ò nākōa kú tīno gbānao, mēe pīi digō gbā lákú Luda ye à gbā nà.

²⁰ Zaakú a ga kú Kirisio andunia yákenanō musu, bōyāin adi n yāditennenanō ma lán andunia gbēnō bàa?

²¹ Ódi pi, òsun adikīna na n ōiro, òsun adikīna í kero, òsun ò na adiaro.

²² Pō birenō pínki di laka kú n anfānikēnaaome. Bisāsiri yādānnenan abirenō ù.

²³ Yā birenō de lán òndō yā bàme, zaakú òdi donyī yā tilasi dañne kú zīdabusanaao kú waridōna n zīda mēeao. Bee kú abireo àdi kpá ó dànōnero.

3

Kunna wēndi dufu gūn

¹ Lákú a fute kú Kirisio ù, à tó ludambe yā doáre are, zaakú gwen Kirisi vutena Luda oplai.

² À tó á laasun gō kú ludambe yānōa, àsungō kú andunia pōaro.

³ Zaakú a ga, á wēndi utena kú Kirisio Luda gūn.

⁴ Lákú Kirisi de á wēndi ù nà, tó à bò gupuraa, ákōnō se áni bo káao kú gakurio sà.

⁵ Abire yāi à andunia yā kú ò kú á nèsee gūnnō de: Pápákēnaa, wé'iyā, mēfutēnaa, yā vāni nidena kú wākūuo. Pō kú gbē di a wākū ke gōne a dikiri ūme.

⁶ Yā birenō yāin Luda ni pōfēna kipa a yāmarisarinōa.

⁷ Ákōnō se, á kú yā pīnō gūn yā, ò dōáre are.

⁸ À ò gbare yā dí takanōi sà: Pōfēnaa, zukakanaa, nèse pāsī, gbēsōsōna kú yāpāpā'onaa.

⁹ Àsungō éke tokōnero, zaakú a á dà zī kú a yákenanō gōala,

¹⁰ a a dufu sē kú à kēke áten dufu kú de à gō lán a Kēri pō bà.

¹¹ Gwe Yudano kú buri pāndenō dokōnōme kú tōzōnadēnō kú gyōfōrōdenō kú sēnte gbēnō kú wésiradenō kú zōnō kú zīdadēnō. Kirisime n pínki ù, à kú n gūn n pínki.

¹² Abire yāi, lākū Luda á sé a gbē yenyīdenŋ ū nà, dà kù ò de à daáwanŋn dí: Wēnda, gbēke, zīdabusanaa, buseke kù menao.

¹³ Á kŋ fŋ. Tó yáke sù à á ká kù kŋo, à sùru ke kù kŋo. Lākū Dikiri sùru kē kááo nà, à ke kù kŋo le se.

¹⁴ A pínki musu à yenyī kù àdi yā pìnŋ kakara swáswa daáwa.

¹⁵ À tó aafia kù à bò Kirisi kīnaa kí ble á swēe gūn, zaakū kunna kù kŋo aafiaan Luda á sísia mēdokŋndenŋ ū. Àgŋ Luda sáabu kpá.

¹⁶ À tó Kirisi yā vuteki le á nēsen manamana. À yā dakŋne, à lé dakŋa kù ŋndŋ sīnda pínki. Sáabukpanaa gūn à lè sí Ludane á swēe gūn kù zaburao kù tŋkpanaa kù donyī lè nŋ.

¹⁷ Pŋ kù àten ke ke kù àten o pínki, à ke kù Dikiri Yesu tŋo, à De Luda sáabu kpá a gāi.

Luda gbēnŋ kunna kù kŋo

¹⁸ Ákŋnŋ nŋgbēnŋ, á baadi gŋ mī nate a zāne. Len à kù à ke Dikiri gūn le.

¹⁹ Gŋgbēnŋ, á baadi gŋ ye a nanŋi. Àsungŋ pāsī kŋŋworo.

²⁰ Nēnŋ, à á de kù á dao yā ma yā sīnda pínki gūn, zaakū abire mé àdi ká Dikirigu.

²¹ Denŋ, àsun á nēnŋ nēse fute à n pŋ yakaro.

²² Zŋnŋ sŋ à á andunia dikirinŋ yā ma yā sīnda pínki gūn. Àsun zī keŋne nī wé yāiro. À zī keŋne kù nēse mēn doo, zaakū Dikiri vīnakerinŋn á ū.

²³ Yā kù àten ke pínki, àgŋ ke kù yāpurao, lándŋ Dikirin áten keŋe bà, adi ke bisásirinlo.

²⁴ Àgŋ dŋ kù áni Dikiri láada le á baka ū. Dikiri Kirisin áten doi.

²⁵ Yāvānikeri ni a vāni gbè le. Luda di gbēke wé gwaro.

4

¹ Ákŋnŋ dikirinŋ, à á zŋnŋ gwa a zéa sŋsu. Àgŋ dŋ kù ákŋnŋ se á Dikiri vī musu.

² Á á zīda kpá aduakenaana kù itēkenaao kù sáabukpanaa.

³ Á wé keŋere Ludaa dŋ, à zé bowere ò a yā waazi ke, ò Kirisi asiriyā oŋne. Abire yāin ò ma dai kpésiran.

⁴ Á wé kemene mà yā pì o swáswa, lākū à kù mà o nà.

⁵ Àgŋ á zīda kŋna dŋ Yesusaridenŋ té kù ŋndŋo. Àgŋ yā kù Luda a zé bòáre ke a gŋrŋa.

⁶ À tó á légbē gŋ nna àgŋ karana vī, de àgŋ dŋ lākū áni yā lí baadia nà.

Lézammanaa

⁷ Ó gbē yenyīde Tikiku ni ma baaru kpááre pínki. Àkŋme zīkeri náanide ū, ó zòbleri dakeme Dikiri zī gūn.

⁸ Abire yāime mateni a zīáwa de à ó kunna oáre, à laakari le à kpáte.

⁹ Á gbēndo ŋnesimu, ó gbē yenyīde náanide ten su káao. Oni pŋ kù ó kú a gūn gu dia oáre pínki.

¹⁰ Arisitaku kŋ ó kù lele kpésiran fŋ kpááwa kù Baanaba dakŋna Maakuo. Ò Maaku yā óáre kŋ. Tó à sù á kīnaa, à gbānake kpāne.

¹¹ Yesu kù òdi pine Yusutu fŋ kpááwa dŋ. Yuda kù óten kpata kù à bò Luda kīnaa zī ke leelenŋ lén gwe. Ma laakari kpatena kŋŋwo.

¹² Á gbēndo Epafara, Kirisi Yesu zòbleri fŋ kpááwa. Àdigŋ ania ke kù aduakenaáreŋo gŋrŋ sīnda pínki, de à le à kāsara kù àgŋ papana Luda pŋyenyīnaa gūn.

¹³ Mani fŋ mà a sēeda ke kù àten zī keáre manamana, ákŋnŋ kù Laodiseadenŋ kù Ierapŋlidenŋ.

¹⁴ Ó likita yenyīde Luku kù Demasio fŋ kpááwa.

¹⁵ Á fŋ kpá ó gbē kù ò kù Laodiseana kù Nīmfaŋo kù sŋsi gbē kù òdi kŋ kakara a beanaŋ.

¹⁶ Tó a takada dí kyó kē, à kpá Laodisea sŋsi gbēnŋa ò a kyó ke, gbasà à n pŋ kyó ke se.

¹⁷ Á o Akipune, à laakari dŋ Dikiri zī kù ò dāneea, à a mī de.

¹⁸ Makū Pŋlu makū mé ma yā dí kē kù ma zīda ŋo, ma fŋ kpááwa. À tó ma kunna kpésiran yā gŋ dŋágu. Luda gbēke keáre.

TESALONIKADENŃ TAKADA KAAKU

TesalonikadenŃ zémnnēnaa

¹ Makū Pɔlu kú Silasio kú Timotio, ókɔnɔ mé o takada dikína kè Tesalonika sɔsi gbē kú ò kú De Luda kú Dikiri Yesu Kirisio gūnnɔne. Luda gbēke keáre, à á gba aafiaa.

² Ó aduakēnaa gūn á yā digō dɔ́ogu gɔɔ sīnda pínki, odigō Luda sáabu kpá á pínki yā musu.

³ Lákū áten zī ke á ludanaanikēnaaa ná, áten kokari ke yenyī gūn, akūsō áten mena ke wédɔna ó Dikiri Yesu Kirisii yāi, yā pínɔ digō dɔ́ogu Luda ó De are.

⁴ Ó gbē Luda yenyīdenɔ, ó dō kú Luda á sé,

⁵ zaakū kú o baaru nna kpááre, ódi su kú yá'onaao adoro, o su kú Luda Nini gbánaome, yā pí ó kúna gbána manamana. Á dō lákū ó kú á té ná á aafia yāi,

⁶ akú a gō ókɔnɔ kú Dikiri dādarinɔ ũ. Wari zōkō gūn a yā pii si kú pɔnna kú Luda Nini dàáguo,

⁷ akú a zé mō Yesude kú ò kú Masedonia būsū gūnnɔne kú Girisi būsūoo pínki.

⁸ Dikiri yā bō á kīnaa, adi ze Masedonia kú Kirisio adoro, á Yesu náanikēna yā dàgula pínki, à baarukpana ví doro.

⁹ Óten ó lákū ó zé lè á kīnaa ná, lákū a kpé li tānanɔne, a are dō Ludaa ná, akú áten do Luda Wēndide Yāpuradei,

¹⁰ áteni a Né Yesu kú à a fùte bona gan dā ari à bo ludambe, à su ó sí pɔfē kú Luda ni kipańmaa.

2

Pɔlu zīkena Tesalonika

¹ Ma gbēnɔ, á dō kú á zīdao, kú ó zé lena á kīnaa dí ke pāro.

² Á dō lákū ò wé táwá ná, o wari kè káaku zaa Filipi, akú Luda ó gbá swēe, o a baaru nna kpááre kokari kú kokario.

³ Ó nakaranaáwa de éke zé yā ũro. Ódi ke laasun vāni ke á takikēna yāinlo.

⁴ Lákū Luda ó ká a baaru nna kpanaaa ná, len odí kpáńne le, adi ke bisāsiri poyeinan óten wetero, sé Luda ó laasun tāsikeri pō.

⁵ Á dō kú ódi yā nnanna o gbēkenero, akūsō ódi yáke ke kú manafikio wākū yairo. Ludan ó sēdade ũ.

⁶ Ódi sáabu wete bisāsiri kīnaaro, ákɔnɔ ke gbē pāndenɔ.

⁷ Bee kú ó a zé ví ò gōáre aso ũ ó Kirisi zīrikēna yāi, o kè kááo busebuse, lákū nɔgbē nérande di laakari dō a néa ná.

⁸ Kú ó yeáí manamana yāi, ódi zēo ò baaru nna kú à bō Luda kīnaa kpááre adoro, kú ó zīda kpááwanaaome dō, zaakū a gō ó gbē yenyīdenɔ ũ.

⁹ Ma gbēnɔ, à tó ó zīkena kú wario yā dōágu. Gɔɔ kú óten baaru nna kú à bō Luda kīnaa pí kpááre, odigō zī ke fānantē kú gwāanio, de ósun gō á gbēkene aso ũro yāi.

¹⁰ Ákɔnɔme ó sēdadēnɔ ũ, kú Ludao dō, kú ó kú ákɔnɔ kú a Yesu náani kēnɔ té a zéa nēsepuradenɔ ũ taari sari.

¹¹ Á dō kú o yá kè á baadinē lákū de di ke a nēnɔne ná.

¹² O lé dàáwa, o á nēsee kpáteáre, o nakaraáwa, de á kunna ke lele kú gbē kú Luda ní ká kpata gakuride kú à bō a kīnaannɔ.

¹³ Kú a Luda yā kú o óare pii mà, ádi dite bisāsiri pō ũro, a si lákū á de ná, Luda yā yāpura ũ. Ákú mé áten zī ke ákɔnɔ kú áteni a náani kēnɔ gūn. Abire yāi dō odigō Luda sáabu kpá lakanaa sari.

¹⁴ Ó gbēnɔ, á yá kè lele kú Luda gbē kú ò kú Kirisi Yesu gūn zaa Yudeanɔ, zaakū á būsudenɔ wé tááwa se lákū Yudanɔ tāmna ná.

¹⁵ Yudanɔ Dikiri Yesu dē kú annabinɔ dō, akūsō ò pèwá. Ní yā di ká Luda guro, ò ibere se kú gbē sīnda pínki.

¹⁶ Ódi kpáwēre ò yá kú Luda di gbē sura bao o buri pāndenɔne. Len durunna kú òdigō ke gɔɔ sīnda pínki digō didikōa le. Luda pɔfē kipa ní musu sà.

Timoti zīna Tesalonika

¹⁷ Ó gbēnɔ, kú o kēkōa gɔɔ pla, wé mé adi kō ero, ama ó laasun kúáwa. O á bege kè manamana, o mēe wá kú ò wé sikkōle.

¹⁸ Ó ye ò su á gwa dō. Makū Pɔlu ma suna zé wēte à de gēn do ke gēn plala, akú Setan kpáwēre.

¹⁹ Tó ó Dikiri Yesu sù, dí mé anig⁵ de ó támaa kù ó pɔnnao kù ó gàzubɔɔo ũ a are á baasi?
²⁰ Zaakù ákɔnɔme ó gakuri kù ó pɔnnao ũ.

3

¹ Kù ódi f⁵ ò mena doró, o zeo ò g⁵ Ateni ó tēne,
² o ó gbēndo Timoti, Luda zikeri dake Kirisi baarunnakpanaa gūn zláwa, de à á gba gbána à á nēsē kpáteáre á ludanaanikēnaa gūn,
³ de á gbēke laakari sún fute wétámmanaa pì yáiro. Á d⁵ kù á zīdao kù Luda abire taka ditewere.
⁴ Gɔɔ kù ó kú á kīnaa, o gīnake o óáre kù oni wé táwá, akú à kè le lákú á d⁵ nà.
⁵ Abire yáí kù mani f⁵ mà mena doró, ma a zī à á ludanaanikēna gwa. Ke Ibilisi á y⁵ à á gwá, ó zī kè pán yá, ó d⁵ro.
⁶ Kù Timoti sù sà, à á ludanaanikēna kù á yenyīo baaruu kpàwere. À pì ó yá dig⁵ dɔágu kù laasun manao, akú⁵ átēni ó bege ke lákú ótēni á bege ke nà.
⁷ Ma gbēnɔ, á ludanaanikēna yá mé à tò ó laakari kpatēna á yá musu ó wétámmanaa kù ó wario gūn pínki.
⁸ Zaakù á zēna gīngin Dikiri gūn, tera o íam pà sà.
⁹ Óni f⁵ ò Luda sáabu kpá á yá musu. O ó Luda sáabu kpá manamana kù pɔnna z⁵k⁵ kù odi ke a are á yáii.
¹⁰ Gwāani kù fānantēo odig⁵ wé ke manamana, de ò le ò wé sik⁵le, ò p⁵ kù à kīa á ludanaanikēnaa gūn papaáre.
¹¹ Luda ó De kù ó Dikiri Yesuo zé porowere ò su ò á gwa.
¹² Dikiri yenyī kù á vī kù k⁵o kù gbē sīnda pínki karaáre, à dadaála lán yenyī kù ó vī kááo bà,
¹³ à á swè gba gbána de àg⁵ kun gbāsī sari taarisaridenɔ ũ Luda ó De are ó Dikiri Yesu kù a gbēnɔ pínki sugɔɔa.

4

Kunna lákú Luda yei nà

¹ Yá kù à g⁵n dí, ma gbēnɔ, a mà ó kīnaa lákú à mana á kunna ká Ludagu nà. Á kunna de le k⁵, ama ótēn wé keáwa, ótēn kúte keáre ó Dikiri Yesu gūn, àg⁵ kun le àg⁵ géo.
² Á yá kù o dàáre kù Dikiri Yesu t⁵o d⁵.
³ Luda ye á kunna g⁵ adona, à mì kē pāpākenāaa.
⁴ Á baadi g⁵ a zīda kūna d⁵ kù bēere^o gbāsī sari,
⁵ adi ke kù dà vāni nidēnaao lán kifiri kù ò Luda d⁵rono bāno.
⁶ Yá pīi musu gbēke sún a gbēdake taki ke ke à taari kēnero, zaakù Dikiri ni wé tá yá bire taka kērin^o a lákú o gīnake o óáre nà, o á sá gào.
⁷ Luda dí ó sīsī òg⁵ kù kù gbāsīoro, séde ó kunna g⁵ adona.
⁸ Abire yáí gbē kù à gī yādannena díi, adi ke bisāsirin à gūiro, Luda kù àdi a Nini kù à kù adona daógun à gī.
⁹ Óni le ò yek⁵ina yá oáre^o, zaakù kù á zīdao Luda yek⁵inaa dàáre.
¹⁰ Á kunna de le k⁵, à ye ó gbē kù ò kù Masedonia b⁵usu gūnn^oí n⁵ pínki. Ma gbēnɔ, o lé dàáwa, àg⁵ ke le àg⁵ géo,
¹¹ à zé wete àg⁵ kun yáketē sari, á baadi á zīda yá ke à á zīda zī ke, lákú o diteáre nà,
¹² de á kunna le à ká bàaidenɔgu, de àsun fu á zīdaa à da gbēkeiro.

Dikiri sunaa

¹³ Ma gbēnɔ, o ye àg⁵ yápura d⁵ gbē kù ò andunia tòn^o yá musu, de á p⁵ sún⁵g⁵ sira lán gbē kù ò támaa vīron^o bàro yáí.
¹⁴ Zaakù o sī kù Yesu gá à fute, len d⁵ Luda ni tó gbē kù ò andunia tò Yesu gūnn^o era ò su káao lele.
¹⁵ Yá kù ótēn oáre díkīna bi Dikiri yādannēnaame. Ók⁵n^o gbē kpara kù ónig⁵ kun ari Dikiri sugɔɔ zīn^o, óni do gbē kù ò andunia t⁵o pín⁵ne are^o.
¹⁶ Dikiri mé ani bo ludambē, à kipa kù yáditēnnēnaao kù malaika gbē z⁵k⁵ò kòt⁵oo kù Luda kākákí s⁵o, gbē kù ò gá Kirisi gūnn^o ni vu bona gan káaku,
¹⁷ abire gbera ók⁵n^o gbē kpara kù ó kunn^o, oni ó séte kūr⁵wo lele ari ludambē lukun ò da Dikirile ía gūn, gbasa òg⁵ kù káao ari g⁵ɔɔ sīnda pínki.
¹⁸ Abire yáí à k⁵ laakari kpáte kù yá pīio.

5

¹ Ma gbēnɔ, yá pì kena ke a kegɔɔ oárena zé vīro,

² zaakū á d5 sãnsãn lãkū kpãni dì su gwãani nà. Len anig5 de Dikiri sugɔɔ zĩ le.

³ Tó gbēnɔ ten pi, ó aafia, ó kun ó laakariia, kakatena ni surúma kãnto lãkū nɛ'iwãwã dì su nɔsindarea nà, oni boro.

⁴ Ákɔnɔ s5 ó gbēnɔ, á kú gusiranlo, gɔɔ pi ni suáwa lán kpãni bàro,

⁵ zaakū gupura gbēnɔn á ũ, fãnantɛ gbēnɔn á ũ á pínki. Gwãani ke gusira gbēnɔn ó ũro.

⁶ Abire yãì òsun i o lán dakenɔ bàro. Ó itɛ ke òg5 kú ó laakariia.

⁷ Torinɔ dì i o gwãani, wɛderinɔ s5 òdi wɛde ke gwãani.

⁸ Ókɔnɔ s5, zaakū fãnantɛ gbēnɔn ó ũ, òg5 kú kú laakariio, ò ludanaanikena kú yenyĩo da mɔ uta ũ, ò surabana tãmaa kú mɔ fura ũ.

⁹ Zaakū Luda dí ó dite à pɔfɛ kipawáro. À ó dite à ó sura ba ó Dikiri Yesu Kirisi gaime.

¹⁰ Akū mé à gà ó yãì de òg5 kú kãao, tó ó bɛne ke o andunia tòn yá.

¹¹ Abire yãì à lé dakɔa, à kɔ gba gbãna, lãkū áten ke nà.

Pɔlu yãditena Tesalonikadenɔne

¹² Ma gbēnɔ, o wɛ kɛáwa, à bère lí gbɛ kú òdi zĩ ke á ténɔne, kú ò iko víáwa Dikiri gūn, òteni á da zéano.

¹³ Á n̄ gakuri d5ñne manamana yenyĩ gūn zĩ kú òten ke yãì. Ág5 nna kú k5o.

¹⁴ Ma gbēnɔ, o lé dàáwa, à fayasaridenɔ da zén, à gbɛ yĩdanɔ gba swɛɛ, à laakari dɔ gbãnasaridenɔ, à mena kú gbɛ sĩnda pínkiio.

¹⁵ Á laakari ke, á gbɛke sún a vãni fĩna bo kú a vãnioro. À zé wete ág5 a mana kekɔne kú gbɛ sĩnda pínkiio gɔɔ sĩnda pínki.

¹⁶ Ág5 kú kú pɔnnao gɔɔ sĩnda pínki.

¹⁷ Ág5 adua ke lakanaa sari.

¹⁸ Ág5 Luda sáabu kpá yã sĩnda pínki musu. Abire mé à deáre a pɔyenyĩna ũ Kirisi Yesu gūn.

¹⁹ Àsun Luda Nini té kú àdi káñgu dɛdɛro,

²⁰ àsun annabikɛyã gya boro.

²¹ À yã sĩnda pínki tãasi ká, ág5 a mana kũna,

²² à mì kɛ vãnikena buri sĩnda pínkia.

²³ Luda Aafiade tó á kunna g5 kú adona yã sĩnda pínki gūn, à á nini kú á wɛndiio kú á mɛɛo dãkpáare aafia taari sari ari ó Dikiri Yesu Kirisi sugɔɔ.

²⁴ Luda kú à á sísí à á sé náani ví, ani yã pì keáre.

²⁵ Ma gbēnɔ, à adua kɛwɛre.

²⁶ Á fɔ kpá ó gbēnɔa n̄ pínki kú Luda gbēnɔ lépɛmmanaao.

²⁷ Ma naáre Dikiri, à takada dí kyó ke ó gbēnɔne n̄ pínki.

²⁸ Ó Dikiri Yesu Kirisi gbɛke keáre.

TESALONIKADENJO TAKADA PLADE

Yakpatekena Kirisi sugɔɔa

¹ Makū Pɔlu kū Silasio kū Timotio, ókɔnɔ mé o takada díkína kè Tesalonika sɔsi gbē kū ò kú Luda ó De kú Dikiri Yesu Kirisioo gūnnɔne.

² De Luda kú Dikiri Yesu Kirisioo gbēke keáre, à á gba aafiaa.

³ Ó gbēnɔ, à kù ògɔ Luda sáabu kpá á yá musu gɔɔ sinda pínki, lákú à mana nà, zaakú á ludanaanikena ten gé are manamana, akúsɔ yenyí kú á baadi ví kú kɔo ten kara.

⁴ Abire yáí odi lé gbē á yá musu Luda sɔsinɔ gūn, lákú áten wétámmana kú wari pínkio fɔ nà kú menao kú ludanaanikenaao.

⁵ Abire mɔwɛre kú Luda di yá gɔgɔ kú gbēnɔ a zéame. Abire yáí a ka à gē kpata kú à bò Luda kínaa gūn kú áten wari ke a yáí.

⁶ Luda di yá ke a zéame. Ani wé tá gbē kú òten wé tááwanɔ,

⁷ ani ákɔnɔ kú òteni wé tááwanɔ gba íampaki kú ókɔnɔ, tó Dikiri Yesu bò ludambe kú a malaika gbánano

⁸ kú tévuraao. Ani wé tá ludadɔrisari kú odi ó Dikiri Yesu baaru nna síronɔa.

⁹ Kakatena lakanasarin Luda ni wé táómma. Oni ní kpake Dikiri are kú a gbána gakturideo.

¹⁰ Tó à sù gɔɔ pí zì, ani tó bo a gbēnɔ yá musu, gbasaa a náanikerii pínɔ a mana bo ní pínki. Anigɔ kú ní té, zaakú a yá kú o òáre sí.

¹¹ Abire yáín odigɔ adua keáre baala'i, de ó Luda tó á kunna ká gwena kú à á sísis, à yá mana kú a ze kú a kenaaonɔ kú zì kú áten ke a náanikenaa gūnnɔ pínki papaáre kú a gbánao.

¹² Dikiri Yesu tó ni bo á musu, ákɔnɔ sɔ á tó ni bo a musu ó Luda kú Dikiri Yesu Kirisi piiio gbēke yáí.

2

Ludayádarisari

¹ Ó gbēnɔ, Yesu Kirisi suna kú ó kókaranaao de ò daale yá musu, o wé kèáwa,

² àsun tó á laakari fute aragaro. Tó annabi yáke waazi ke takada kú ò pí à bò ó kínaa pí, Dikiri sugɔɔ kà kò, àsun bídi kero.

³ Àsun tó gbēke á sáte kú yá bire takaoro, zaakú gɔɔ bire ni suro, séto gbēnɔ bona Luda kpe gɔɔ kà gíá kú ludayádarisari kú à mìi pè kakatena zéa bona gupuraaoo.

⁴ Ani gí pɔ kú òdi ní dite dikiri únɔi kú pɔ kú òdi donyí keánnɔ pínki, ani a zída bi deńla, ani gé à vute Luda kpén, à a zída dite Luda ú se.

⁵ Gɔɔ kú má kú kááo ma yá pii òáre. Ádi donloo?

⁶ Á dɔ pɔ kú áteni a dáda de àsun bo a gɔɔ áro yá?

⁷ Zaakú ludayádanasari ten ɔ tá asiri gūn kò. Ani boro, séto gbē kú áten kpáne gò zén baasiro,

⁸ ludayádarisarii pí ni gbasaa à bo sà. Dikiri Yesu ni a de kú a lé'iao, à a kakate kú a suna gakturio.

⁹ Ludayádarisari pí ni su kú Setan gbánao à daboyánnɔ kú yábonsarennɔ ke kú sèeda éke buri sinda pínkio.

¹⁰ Ani manafiki buri sinda pínki ke gbē kú ò mìi pè kakatena zéannɔne, kú ò gí yápura kú ani ní sura bai yáí.

¹¹ Abire yáí Luda ni likarana pásí zírma de ò éke náani ke.

¹² Yá ni gbasaa à vute gbē kú odi yápura síro kú òdi pónna ke kú a váníonɔa ní pínki.

Luda á sé de à á sura ba

¹³ Ó gbē Dikiri yenyidenɔ, à mana ògɔ Luda sáabu kpá gɔɔ sinda pínki á yá musu, zaakú Luda á sé zaa káaku, de à bo kú a Nini kú à tò o gɔ a pɔ ú gbánao á yápura sina yáí.

¹⁴ Luda á sísi à á sé baaru nna kú o kpááre yáí, de á baka gɔ kú ó Dikiri Yesu Kirisi gakturii gūn.

¹⁵ Abire yáí ó gbēnɔ, à ze gbána, àgɔ yá kú o dàáre kú léo ke takada gūn kúna.

¹⁶ Ó Dikiri Yesu Kirisi kú Luda ó Deo yewái, a gbēke gūn à ó laakaríi kpátewɛre ari gɔɔ sinda pínki, à támaa mana dàógu.

¹⁷ Á á laakari kpátéáre, à á gba gbána yámanakena kú yámana'onaao gūn pínki.

3

À adua kewere

¹ Yā kū à g̀n dí, ó gbēnɔ, à adua keweɛ, de Dikiri yā le à dagula likalika, àg̃ b̀eɛ vīnɛ lākū à vī á kīnaa nà.

² À adua keweɛ de à ó bo gbē vāni d̀rɔsaridenɔ ɔī, zaakū adi ke gbē sīnda pínki mé à Luda yā sìro.

³ Dikiri náani vī, ani á gba gbāna, ani á sí a vānia.

⁴ O á náani k̀ Dikiri gūn kū átɛn yā kū o òáɛnɔ ke, akūs̄́ ániḡ̃ ke.

⁵ Dikiri tó à Luda yenyī kū Kirisi menao gbáze d̄́ á sẁn.

Òsun ma'a kero

⁶ Ó gbēnɔ, o naáre Dikiri Yesu Kirisii, à k̀ ó gbē kū ò ma'ā vīnɔa, kū òdi zī ke kū yā kū o dàrīnɛoronɔ.

⁷ Á d̄́ kū á zīdao, kū à mana àg̃ té ó ágbai, zaakū ma'ādenɔn ó ū gɔɔ kū ó kú á téro.

⁸ Ódi gbēke p̀ble sí o bl̀ fīnabonaa sariro, o zī k̀ gwāani kū fānant̄o, o wari k̀ ari í síwá, de òsun g̃ á gbēkenɛ aso ūro yāi.

⁹ Ó a zé vī à kpáwái, ama o k̀ le de à ó ágba sé yāime.

¹⁰ Gɔɔ kū ó kú kááo, o d̄te kū gbē kū à ye zīkɛnaairo ni p̀ blero.

¹¹ O mà kū á gbēkenɔ ma'ā vī, òdi p̀ke kopiro, séde gudɛ.

¹² O d̄te gbē bire takanɔnɛ, o nañnɛ Dikiri Yesu Kirisii, ò vuteki kū ò zī ke ò n̄ zīda gwa.

¹³ Ák̄nɔ s̄́ ó gbēnɔ, àsun kpasa kū yāmanakenaaoro.

¹⁴ Tó gbēke dí yā kū o òáɛ takada dí gūn daro, à a yā bo à d̄te. Àsun kakara k̄aoro, de wé'i le à a kū yāi.

¹⁵ Ama àsun a sé á ibeɛ ūro, à lé daa á gbēndo ū.

¹⁶ Dikiri Aafiade á gba aafia gɔɔ sīnda pínki yā sīnda pínki gūn. Dikiri g̃ kú kááo á pínki.

¹⁷ Makū P̄lu makū mé ma f̄kɔpamma d̄kīna k̀ kū ma zīda ɔo. Abirekūmɛ ma takada pínki s̄eɛda ū, len mad̄i k̀ le.

¹⁸ Ó Dikiri Yesu Kirisi gbēke keáɛ á pínki.

TIMŌTI TAKADA KAAKU

Yadannerinɔ gbana laakarɩ

¹ Makū Pɔlu, Kirisi Yesu z̄rii lākū Luda ó Surabari kū Kirisi Yesu kū ó wé doioo d̄itemene nà,

² ma takada dí k̄enne Timŏti, ma né'ina Yesu zé gūn. De Luda kū ó Dikiri Kirisi Yesuo gbēke kenne kū s̄uruuo à n gba aafiaa.

³ Lākū ma nakaramma nà gɔɔ kū maten gé Masedonia b̄usun, ñ ḡō Efesu ñ o gbēkenɔne òsun yā kū àdi k̄ō sé kū Luda yāoro dañne doro.

⁴ Òsun laakarɩ d̄o gara kū dizinɔ t̄ō k̄onwena kū à lé v̄irooa doro. Abire dì su kū lékpak̄ōanaaooome. Àdi tó Luda z̄i kū àdi bo a náanikenaa gūn gé arero.

⁵ Ma yā pii dite de òḡō yenyī v̄i yāime, yenyī kū àdi bo n̄esepura kū laasunl̄ena dok̄onɔ kū ludanaanikena manafikisarioo gūn.

⁶ Gbēkenɔ p̄a yā pinɔne ò ḡē yā p̄ap̄a onan.

⁷ Ò ye òḡō de Musa doka yadannerinɔ ũ, ama ò yā kū òten o gbāze d̄oro ke yā kū ò z̄eanɔ.

⁸ Ó d̄ō kū doka p̄i mana, tó gbē ten z̄i kea a z̄éa.

⁹ Ó d̄ō d̄o kū Luda dí doka dite gbē mananɔ yāiro, séde dokadarisarinɔne kū s̄agb̄anadenɔ kū ludawekerisarinɔ kū durunnakerinɔ kū ludad̄ōrisarinɔ kū donyīrisarinɔ kū de kū dao d̄erinɔ kū gbēderinɔ

¹⁰ kū zinakerinɔ kū p̄ap̄ab̄ēnek̄erinɔ kū lágilaginɔ kū ékedenɔ kū yādimmarinɔ kū gbē kū òdi bo yadannena z̄éde kpenɔ ñ p̄inki.

¹¹ Yāzede p̄i k̄ō s̄i kū baaru nna gakuride kū Luda arubarikade a kpanaa n̄amene ma ɔ̄o.

Lākū Luda gbēke k̄ē Pɔlunɔ nà

¹² Ma Kirisi Yesu ó Dikiri kū à ma gba gbāna s̄áabu k̄ē, zaakū à ma náani k̄ē à ma se mà z̄i keare.

¹³ Ma a t̄ō b̄ēne s̄i yā, ma wé t̄a a gbēnɔa, ma gbāna m̄òñne. Bee kū abireo à s̄uruu k̄ē kūmao, zaakū ma k̄ē w̄esirak̄ēnaa gūmme kū a náanikenasario.

¹⁴ Akū ó Dikiri gbēke z̄ōk̄ō k̄ēmenɔ, à t̄ō ma a náani k̄ē, akū má yenyī kū à de ó p̄ō ũ kunna Kirisi Yesu gūn v̄i.

¹⁵ Yā dik̄ina bi yāpurame, à k̄ū ò s̄i ɔ̄plapla. Kirisi Yesu s̄u andunia gūn durunnakerinɔ surabana yāi. Makū, ma durunna mé à de dakenɔ p̄ola,

¹⁶ akū Luda ma w̄ēnda gw̄a, de m̄ena z̄ōk̄ō kū Kirisi Yesu k̄ē kū makū durunnakeri k̄āsaraao bo gupuraa, de àḡō de s̄ēda ũ gbē kū oni a náani k̄ē ò w̄ēndi kū àdi lākaro lenɔne.

¹⁷ Luda m̄en do légelege, gɔɔ s̄inda p̄inki Kina kū àdi garo akūs̄ō òdi a e kū w̄éoro ḡō b̄ēere v̄i kū gakurio gɔɔ s̄inda p̄inki, aami.

¹⁸ Ma né Timŏti, lākū ò ḡinake ò annabik̄eyā ò n yā musu nà, maten yā p̄i danne, de ñḡō k̄ūna ñ z̄i mana k̄áo

¹⁹ ludanaanikēnaa gūn kū laakarɩo kp̄atena. Gbēkenɔ yā pinɔ kp̄a s̄ákoto, akū ñ ludanaanikēnaa òdi lé k̄ūte.

²⁰ Imeneu kū Alesandao kú ñ té. Ma ñ kp̄a Setanwa, de òḡō d̄ō k̄ū òdi d̄ōke kū Ludaoro.

2

Donyīkenaa

¹ Káaku ḡia ma lé d̄amma, à adua ke gbē s̄inda p̄inkine à z̄é gbek̄añne, à k̄ūte ke Ludane ñ yāi k̄ū s̄ábukpanaa.

² À adua ke k̄inanɔne kū gb̄anadenɔ ñ p̄inki, de ò le òḡō kun aafia ȳakete sari ludayāmarinɔ ũ, ó kunna ḡō b̄ēere v̄i.

³ Abirekū mé à mana, àdi ká Luda ó Surabarin.

⁴ À ye gbē s̄inda p̄inki surabana le òḡō yāpura d̄ō.

⁵ Zaakū Luda m̄en dome,
akūs̄ō ȳak̄ek̄eri kun m̄en do
Luda kū bis̄ásirinɔ dagura,
àkūme bis̄ásiri Kirisi Yesu ũ.

⁶ À a z̄ida kp̄a à gbē s̄inda p̄inki b̄ò,
akū ò a s̄ēdaa k̄ē a gɔɔa.

⁷ Abire yāi Luda ma dite a kp̄ak̄akeri kū a z̄riio ũ, de mà a donyī z̄é yāpurade da buri p̄andenɔne. Yāpuran maten o, adi ke ékenlo.

- 8 Má ye gṣgbēnṵ adua ke gu sīnda pínkia, ò ɔ sé musu gbāsī sari, pɔfē kū lékpakṵanaao sari.
 9 Má ye dṵ nṵgbēnṵ n̄ zīda kēkē a zéa yṵṵṵkēnaa sari, zīdamṵnṵnaa baasi. Adi ke kū mī yṵṵṵde tānaao ke wura kū òso nṵmanablebṵnṵ ke biza ɔṵṵdenṵnlo.
 10 Ò n̄ zīda kēkē kū yāmanakēnaao lākū à kū nṵgbē donyīrinṵ ke nà.
 11 Nṵgbēnṵ yā dada yītena, ò mī nate yā sīnda pínki gūn.
 12 Madi we nṵgbēnṵ yā dada gṵṵgbēnṵne ke òṵṵ ịko vīm̄maro, séde òṵṵ yītena kítikiti.
 13 Zaakū Adamun Luda kē káaku, a gbera Awau.
 14 Adi ke Adamun ò sàtero, nṵgbēnṵ ò sàte à gṵṵ taaride ũ.
 15 Ama tó nṵgbēnṵ mena f̄s kū ludanaanikēnaao kū yenyīo kū kúadonaa zīdamṵnṵnaa baasi, oni né i aafia.

3

Sṵsi gbē zṵkṵnṵ

- 1 Yā dīkīna bi yāpurame: Tó gbē ye à ke gbē zṵkṵ ũ, àten zī mana ni de.
 2 Gbē zṵkṵ gṵ kun taari sari, nṵm̄endode ũ, laakaride ũ. Àṅṵ a zīda kūna dṵ gbē fayade ũ, nibokūri ũ, gbē kū ani f̄s à yā dañne ũ.
 3 Àsungṵ de wēderi ke gbē pásī ũro. Àṅṵ de n̄s̄edode yāketesaride ũ. Ɔṵṵ sún don̄e arero.
 4 Àṅṵ a ɔn kūna dṵ, a néno gṵ mī natene òṵṵ a ɔṵṵki gwa.
 5 Zaakū tó gbē a ɔn kūna dṵro, ani ke dera à f̄s à Luda sṵsi gbēnṵ gwaa?
 6 Àsungṵ de Yesude dufu ũro, de àsun ịa dā à a zīda da yān lán Ibilisi bàro yāi.
 7 Àṅṵ tṵ nna vī Yesusaridenṵ kīnaa dṵ, de òsun a tṵ ịni sí, à zu Ibilisi tankutenlo yāi.

Sṵsi kpanyīrinṵ

- 8 Lem̄e dṵ kpanyīrinṵ gṵ de gbē b̄ēēred̄enṵ ũ. Òsungṵ de lépladenṵ ũro. Wē yā sún don̄ne arero. Òsungṵ de ɔṵṵ vāni weterinṵ ũro.
 9 Òṵṵ Yesu yā asirinṵ kūna kū n̄s̄epuraa.
 10 Ò n̄ yā gwa gīa, tó òdi yāke lem̄maro, gbasa ò n̄ dite kpanyīrinṵ ũ.
 11 Lem̄e dṵ n̄ nṵnṵ gṵ de nṵgbē b̄ēēred̄enṵ ũ, laakaridenṵ ũ, òṵṵ náani vī yā sīnda pínki gūn.
 Òsungṵ de kṵrṵm̄ɔṵdenṵ ũro.
 12 Kpanyīri gṵ de nṵm̄endode ũ, àṅṵ a ɔn kū a néno kūna dṵ.
 13 Gbē kū ò n̄ zī kē a zéano gwena nigṵ mana, n̄ laakari nigṵ kpatena n̄ Kiriisi Yesu n̄anikēnaa gūn manamana.

Ó donyīze asiri zṵkṵ

- 14 Bee kū maten yā dīnṵ onne, ma dite mani su n gwa saa.
 15 Tó ma suna sù à gūi kē, má ye ñṵṵ dṵ lākū à kū òṵṵ kun Luda ɔndenṵ ũ nà. Ɔnde p̄inṵme Luda Wēndide sṵsi ũ, yāpura p̄eteki ũ kū a gbānalekio.
 16 Ó donyīze asiri kū à b̄ò gupuraa zṵkṵ yāpurame:
 À b̄ò à sù bisāsiri ũ,
 Luda Nini yāpura kpàa,
 malaikanṵ a è.
 Ò a yā waazi kē burinṵ té,
 ò a náani kē andunia gūn,
 Luda a s̄e à tà káao gakuri gūn.

4

T̄ē yanṵ

- 1 Luda Nini ò swáswa kū gṵrṵ kp̄ede gbēkenṵ ni pā kpá Yesu z̄éi, ò té yā kū tānanṵ di ék̄edenṵ da a onanyī ò n̄ sàte.
 2 Manafikide p̄inṵ a mana dṵkṵne kū a vānioro, n̄ n̄s̄e gana lākū ò pi gē wanan ò k̄eò bà.
 3 Òdi gbēnṵ dādā n̄s̄enaai kū zākēnaao, akūsṵ òdi p̄oble t̄ēbona dite gbēnṵne, p̄oble kū Luda kē a n̄anikeri kū ò yāpura dṵnṵ yāi, kū à de ò ble kū sáabukpanaa.
 4 P̄ó kū Luda kē sīnda pínki maname. Òsun a ke t̄ē boro, ò ble kū sáabukpanaa,
 5 zaakū Luda yā kū ó aduakēnaao gbāsī b̄on.

Kiriisi Yesu z̄ikeri mana

- 6 Tó n̄ yā p̄inṵ dà n̄ gbēnṵne, ịnigṵ de Kiriisi Yesu z̄ikeri mana ũ kū ò gwà kū ó donyīze yāno kū yadanne mana kū n̄ t̄éio.

7 Ñ mi kē futeokaragara kū àdi kō sí kū Luda yāoroa. Ñ n zīda tūtu ke de ñgō de ludayāmari ũ.

8 Mētutukēnaa àre vī fīti, ama dena ludayāmari ũ àre vī yā sīnda pínki gūn, zaakū abire dī su kū wēndiio gbāra kū ziao.

9 Yā dīkīna bi yāpurame, à kà ò sí ɔplapla.

10 Ōdi zī ke òdi ɔsi ká a musu, zaakū ó wé dɔ Luda Wēndidei. Àkūme gbē sīnda pínki Surabari ũ, atēnsa a náanikerinɔ.

11 Ñ yā pīnɔ dīteñne ñ dadañne.

12 Ñsun tó ò n kefennakēna gya boro. Ñ tó n kunna zé mɔ Yesu náanikerinɔne yā'onaa gūn kū yākenaa kū yenyio kū ludanaanikēnaao kū kunna gbāsī sario.

13 Ari mǎgō su ñ wé tā ñ Luda yā kyó ke gbēnɔne, ñ dañne ñ lé daorñma.

14 Gba kū Luda ðanne gɔɔ kū ò annabikēyá ò n yā musu, akūsō gbē zōkōnɔ ɔ nànamma, ñsun pǎ kpáiro.

15 Ñ laakari dɔ yā pīnɔ ñ mè kpáa, de gbē sīnda pínki n gena are e.

16 Ñ n zīda yā kū n yādannēnaao tãasi ká. Ñgō gé are kū yā pīnɔ. Tó n kè le, ñni n zīda sura ba kū gbē kū òten sǎ kpá n yáinɔome.

5

Gyaanɔ kú don'aredenɔ yá

1 Ñsun kpákē mare zōkōiro. Ñ lé daa lán n de bà. Ñ lé da kefennanao lán n vīni kū n dakūnanao bà.

2 Ñ lé da nɔgbē zōkōa lán n da bà, ñ lé da nɔ gbānaa lán n dáre bà kū nēsēpurao.

3 Ñ kpá gyaanɔ kú ò gbēke vīronɔi.

4 Tó gyaanɔ néno vī ke daikorenɔ, ò ñ danenɔ gwanaa dada gīa ñ donyīkenaa gūn, ò fīna bo ñ denenɔ kú ñ danɔ, zaakū abirekū dī ká Ludagu.

5 Gyaanɔ kú à gbēke vīro wé dɔ Ludai, àgō adua ke àgō kpányī gbekaa gwāani kū fānantēo.

6 Gyaanɔ kú a zīda poyeināa dī done are bi gēeme, bee tó à bēne.

7 Ñ yā pīnɔ dañne de gbēke sún ñ taari ero.

8 Tó gbē teni a danenɔ gwaro, atēnsa a ɔndenɔ, à bò Luda yā kpame, Yesusaride deala.

9 Nɔgbē kú à de ò da gyaanɔ tén di: Nɔgbē kú à kà wé baaakō, akūsō à zā kè gèn do,

10 ò a dō yāmanakeri ũ, négwari mana ũ, nibokūri Luda gbēnɔ gbá pīpiri ũ, takaside kpányīri ũ, nɔgbē kú à mēe kpá yāmanakēna pínkia ũ.

11 Ñsun gyaanɔ nɔ gbānanɔ danlo, zaakū tó ñ gō nidēnaa fūte, ñ nana Kirisia ni busame, onigō ye ò zā ke,

12 ò ñ zīda da yān, kú ò lé kú ò sēne yā gbòro yāi.

13 Abire gbera òdi ma'a dada, òdigō gēgē ɔn kú ɔnnwo. Adi ke ma'adenɔme ñ ú adoro, òdi gō gbēpiri guderinɔ ũme dɔ, òdi yā kú à de ò oro o.

14 Abire yāi má ye gyaanɔ nɔ gbānanɔ zā ke, ò né i ò laakari dɔ bea, de òsun ò ibērenɔ gba zé ò ó tó vāni síro yāi.

15 Ñ gbēkenɔ bò ò tē Setanyī kò.

16 Tó Yesude nɔgbē ke gyaanɔ vī a bea, àgō kpányī. Àsun tó ò gō sɔsine aso ũro, de ò le ò kpá gyaanɔ kú ò gbēke vīronɔi yāi.

17 Gbē zōkō kú àdi doñne are a zéaa kà ò fīna bonē leu pla, atēnsa gbē kú à waazikēna kú yādannēnaao kokari vī.

18 Luda yā pi: Àsun lēsō da zù kú àten pō gbēnero. À pi dɔ: Zīkeri ká à a làada le.

19 Ñsun gbē kú à sù kú gbē zōkō káarao yā síro, séto sēedadenɔ kà gbēnɔn pla ke aakō baasiro.

20 Ñ kpákē gbē kú ò durunna kēnɔi gbē sīnda pínki wára, de vīna le à gbē kparanɔ kú.

21 Ma nannē Luda kú Kirisia Yesuooi kú malaika kú à ñ sēnɔ, ñgō yā pīnɔ kúna, ñsun gbēke tē boro. Ñsun yāke ke gbēkenē ũblembe yāiro.

22 Ñsun wā ñ ɔ na gbēa ñ a da Luda zīnlo. Ñsun tó n ɔ gō kú gbēke durunna gūnlo. Ñgō n zīda kúna gbāsī sari.

23 Ñsun í pǎ mi atēnero. Ñgō sēwē gá fīti n nēsē yāi kú n gyākēna gèn baaakō.

24 Gbēkenɔ durunna dī bo gupuraa ari ògō gé a yā gōgō kúñwo, gbēkenɔ sō ñ pō dī bo likalikaro.

25 Leme dɔ yāmanakēnaa dī bo gupuraa, bee a kú odi ero ni le à gō utenaro.

6

1 Gbē kú ò de zō ũno ñ dikirinɔ dite gbē bèerēdenɔ ũ ò mì nateñne a sīnda pínki gūn, de òsun Luda tó kú yā kú odi dañneŋo vāni boro yāi.

² Gbē kū n̄ dikirinɔ de Yesu n̄anikeri ũnɔ sún dɔke kúnwo kū ò de kɔ gbēnɔ ũ yairo. Ò zò bleñne manamana, zaakū gbē kū òteni n̄ zī àre blenɔ bi Yesu n̄anikerinɔme, n̄ gbē yenyidenɔme. N̄ yā pinɔ dañne, n̄ lé daoruma.

Yena ɔɔi

³ Tó gbēke ten yā pānde dañne, akūsɔ adi ze kū ó Dikiri Yesu Kirisi yāzedeo kū ó zé yadannenaao,ro,

⁴ Iadāriime, à yake dōro, lékpakōana kori kū yāgwana lakanasario a kù gyā ũ. Yā birenɔ di tó gbēnɔ n̄esegbā kpá, ò fiti ke, ò kɔ s̄s̄s̄, ò laasun vāni lé kù k̄s̄o,

⁵ ɔḡs̄ ìni kù k̄s̄o. Gbē pinɔ laasun kotina, yāpura n̄ kē, òdiḡ da donyikena bi ɔɔwetezeme.

⁶ Donyikena àre z̄sk̄ yāpura, tó gbē zē kù p̄s̄ kù à v̄io.

⁷ Zaakū ódi su kù p̄keo andunia gūn laro, òni t̄a kù p̄keo s̄ro.

⁸ Tó ó p̄ble kù p̄kasanɔ v̄i, abirekū m̄ò le.

⁹ Gbē kū ò ye ò ḡs̄ aruzekede ũnɔ di n̄ z̄ida da yōogwana tankuten. P̄n̄idena misari kari di gēngu à n̄ kpá kisira kù kakatenaooi.

¹⁰ Yena ɔɔi mé à de yā vāni s̄inda p̄inki z̄ini ũ. Gbēkenɔ a k̄de kē ari ò kē ó donyizea ò wāwā z̄sk̄ kpá n̄ z̄idai.

N̄osi mana ká

¹¹ Zaakū Luda gbēme n̄ ũ, n̄ bàa sí yā pinɔne, n̄ tó yā mana ḡs̄ donne are kù yākena a zéaao kù ludanaanikenaao kù yenyiɔ kù menao kù busekenaao.

¹² N̄ ó donyize ɔsi mana ká, n̄ w̄endi kù àdi lākaro sí, zaakū abirekūn Luda n̄ sisia ɔɔɔ kù n̄ lé mana s̄ene pari wára.

¹³ Ma nanne Luda kù àdi w̄endi kpá p̄s̄ s̄inda p̄inkiaai kù Kirisi Yesu kù à yā mana ò P̄ontiu Pilatinεo,

¹⁴ n̄ḡs̄ yā kù ò ditenne k̄una gbās̄i sari taari sari ari ó Dikiri Yesu Kirisi suḡɔɔ z̄i.

¹⁵ Gbānade m̄en do Arubarikade, k̄inanɔ K̄ina, dikirinɔ Dikiri mé ani Kirisi pi bo gupuraa a ɔɔɔa.

¹⁶ Ākū mé àdi garo ado, àdiḡs̄ kù gupura kù òdi f̄s̄ ò nairo gūn. Gbēke dí wé sialero, oni f̄s̄ sero. Ākū mé à gakuri kù gbānao v̄i ɔɔɔ s̄inda p̄inki, aami.

¹⁷ N̄ o andunia tera d̄ik̄ina aruzekedenɔne, òsun ìa d̄aro. Òsun gbāna le ɔɔda n̄anisariaro, ò gbāna le Luda kù àdi p̄s̄ s̄inda p̄inki kpáwá z̄sk̄ ò p̄onna keooa.

¹⁸ N̄ on̄ne ò a mana ke, ò nna keñne, ò ɔ poroñne, ɔḡs̄ gbēke v̄i.

¹⁹ Lán abirekū bà oni z̄ana mana di n̄ z̄idane aruzenna p̄s̄ ũ, oni w̄endi kù à de w̄endi ũ yāpura le.

²⁰ Tim̄oti, n̄ yā kù Luda n̄anne n̄ ɔi kù gbāna. N̄ m̄i kē ludayādanasari yā p̄ap̄a onaaa kù yālekperεona kù òdi pi d̄s̄naao.

²¹ Gbēkenɔ z̄eo, akū ò p̄à ó donyizene.

Luda gbēke keare.

TIMŌTI TAKADA PLADE

Pɔlu tɛkpana Timŏtigu

¹ Makū Pɔlu, Kirisi Yesu žirii Luda pɔyenyinaa gūn wɛndi kū à a lé sè Kirisi Yesu gūn yā musu,

² makū mé ma takada dí kɛnne, ma né yenyide Timŏti. De Luda kū ó Dikiri Kirisi Yesuo gbɛke kenne kū sùruuo, à n gba aafiaa.

³ Ma sáabu kè ma dizinɔ Ludanɛ kū madi doi kū nèsepuraa, zaakū n yā digɔ dɔmagu lakanaa sari ma aduakɛna gwāani kū fānantɛoo gūn.

⁴ Tó wɛtɛ kū à bɔmma yā dɔmagu, madi n bege kemɛ, madigɔ ye ò wé sikɛle, de ma ponna ke zɔkɔ.

⁵ N ludanaanikɛna kū nèse mèn doo yā dɔmagu. N dai Loisi kū n da Yunisio Luda náani kè le se, akúsɔ má dɔ sánsán kū nten ke le se.

⁶ Abire yāi maten dɔngu, ñ fute ñ ze kū gba kū Luda dānneo gɔrɔ kū ma ɔ namma,

⁷ zaakū Nini kū àdi ò gba gbāna kū yenyio kū zidakūnadɔnaaon Luda kpāwá, adi ke nini vīnadenlo.

⁸ Abire yāi ñsun wé'i kū kū ó Dikiri yā onnenaao. Ñsun wé'i kū kū ma yāoro, makū kū ò ma da kpésiran Kirisi yāi. Ñ wari kū òdi ke a baaru nna kpana yāi ke kūmao kū Luda gbānao.

⁹ Akū mé à ó sura bà, à ó sísi o gɔ a pɔ ũ. Adi ke yā kū o kè yāinlo, a zida pɔyenyina yāime kū gbɛke kū à kɛwɛro zaade gɔrɔ dí naaro.

¹⁰ Gbɛke pii bò gupuraa ó Surabari Kirisi Yesu pi sunaa gūn sà. À ga gbāna kákate, à wɛndi kū mēvānasarioo bɔwɛre gupuraa a baaru nna kū òdi kpá gūn.

¹¹ Luda ma dite a žiri ũ, de mà baaruu pii kpàkpa ke mà a yā dañne.

¹² Abire yāin maten wari dí kei, ama wé'i di ma kuro, zaakū má gbɛ kū ma a náani kè dɔ, akúsɔ má dɔ sánsán kū ani fɔ à yā kū à nāmenɛ ma ɔi dákpa ari a sugɔrɔ ži.

¹³ Ngɔ yā kū n mà ma lén ari a žiniaa pi kúna yāzededannena ágba ũ kú ludanaanikɛnaao kú yenyi kú ó vī Kirisi Yesu gūnwɔ.

¹⁴ Ñ yā mana kū Luda nānne n ɔi kú gbāna kū a Nini kū à kú ó gūn gbānao.

¹⁵ Ñ dɔ kú Asia būsudɛnɔ ma zukūna ní pínki. Figɛlu kú Emɔgenɛo kú ní té.

¹⁶ Dikiri wɛnda dɔ ɔnesifru bedenɔne! Zaakū à sù à ma nèse kpatenamɛne lé vīro, adi wé'i kú kú ma dana kpésiran yāoro.

¹⁷ Kū à sù Romu gɔnɔ, à ma wɛtɛ ari à gɛɛ à bɔma.

¹⁸ Dikiri wɛnda dɔnɛ yákpatekegɔrɔ ži. Ñ kpányi zɔkɔ kú à kɛmɛne zaa Efesu yā dɔ sánsán.

2

Kirisi Yesu žikari mana

¹ Mɔkɔn sɔ ma né, ngɔ gbāna kú gbɛke kú Luda vī kúoo Kirisi Yesu gūnwɔ.

² Yā kú n mà ma ò pari wára, ñ na gbɛ nāanidenɔne ní ɔi, kú oni fɔ ò dada gbɛ pāndenɔne.

³ Ñ warikɛna fɔ kúoo Kirisi Yesu žikari mana ũ.

⁴ Andunia yā bɔkɔtenaa di do žikari kú à kú žilanne arero, de a yā ká a dikirigu yāi.

⁵ Bákpakúsūri sɔ, tó adi bàa lé a zéaro, ani žiblena fura lero.

⁶ À kú búbari kú à ži gbāna kè a baka sé káaku.

⁷ Ñ laasun lé yā kú ma òo pínɔa, zaakū Dikiri ni n gba ɔndɔ a pínki gūn.

⁸ Ñ dɔn kú Yesu Kirisi bi Dauda burime, akúsɔ à vù bona gan. Baaru nna kú madi kpán gwe.

⁹ Abire yāin maten wari ke. Ò mɔɔ kàma lán dàkerii bà, ama Luda yā dí sí mò káaro.

¹⁰ Abire yāi madi yā sinda pínki fɔ gbɛ kú Luda ní sɛnɔ yāi, de mókɔnɔ se Luda ní sura ba, ò gakuri kú àdi lákaro le kunna Kirisi Yesu gūn.

¹¹ Yā dikina bi yāpurame:

Tó o ga káao, óniɔ kú káao.

¹² Tó o mɛna fɔ, óni kí ble káao.

Tó o ledi kpài, ani ledi kpáwái se.

¹³ Tó ó náani vīro, à kpé náani vī, zaakū ani we à ledi kpá a židauro.

Dikiri žikeri mana kú lékpakɔanaaoro

¹⁴ N̄ yā p̄n̄o d̄o n gb̄ēn̄oḡu, n̄ nañ̄ne Ludai òsun lékpak̄ōana ke yān̄o musuro. À àre v̄īro, àdi gb̄ē k̄ū òten man̄o yakame.

¹⁵ N̄ kokari ke de Luda n s̄aabu kp̄á, z̄ikeri k̄ū àdi yā yāpura w̄ēk̄ōañ̄ne s̄usu ū, k̄ū w̄é'i d̄i a k̄ū a z̄i yā musuro.

¹⁶ N̄ p̄ā yāb̄ōtena p̄ā k̄ū àdi k̄ō sé k̄ū Luda yāoron̄e. Àdi gb̄ēn̄o ludayādanasari karañ̄neme, ¹⁷ ak̄ū yā k̄ū òdi dañ̄ne d̄i dañ̄la lán f̄ōnna bà. Im̄eneu k̄ū Filetuo k̄ū n̄ té.

¹⁸ Ò k̄ē yāpuraa, òdi p̄i ò f̄ute bona gan k̄ò, òdi gb̄ēken̄o ludanaanikenaa yakañ̄ne.

¹⁹ Bee k̄ū abireo ē k̄ū Luda kp̄àte z̄ena gb̄āna, ò yā d̄ík̄ina k̄ēa: Dikiri gb̄ē k̄ū ò de a p̄ó ūn̄o d̄ō. Gb̄ē k̄ū àdi Dikiri s̄isi m̄i k̄ē yā v̄ānia.

²⁰ Ōn da diḡō p̄ón̄o v̄ī dasi. Ò a ken̄o k̄ē k̄ū wuraa k̄ū andurufuuo ȳatikisikeb̄o ū, ak̄ūs̄ ò a ken̄o k̄ē k̄ū lío k̄ū gb̄l̄io yāfitikeb̄o ū.

²¹ Tó gb̄ē ò b̄ōte yā bèeresari ḡūn, ani ḡō ȳatikisikeb̄o ū, aniḡō anf̄ani v̄ī Dikirine, aniḡō k̄ū adona yāmanakena p̄ínki soru ḡūn.

²² N̄ bàa sí kef̄enna p̄ónidenan̄ne, n̄ tó manakena k̄ū ludanaanikenaa k̄ū yenȳio k̄ū konna k̄ū k̄ōo nnao donne are leele k̄ū gb̄ē k̄ū òdi Dikiri s̄isi k̄ū nèsepuraon̄o.

²³ N̄ ò b̄ote misari lékpak̄ōana k̄ū à d̄ōna ke v̄iron. N̄ d̄ō k̄ū àdi fiti da.

²⁴ À mana Dikiri z̄òbleri ḡō fiti v̄īro. A nèse ḡō do k̄ū gb̄ē s̄inda p̄ínki, yādanneri mana k̄ū àdi gb̄ē f̄ō ū,

²⁵ à gb̄ē k̄ū òdi a yā s̄iron̄o gba laakari busebuse. Òdiḡō d̄ōro ke Luda ni f̄ō à n̄ gba z̄é ò nèse lite ò yāpura sí,

²⁶ ò b̄o Ibilisi k̄ū à n̄ k̄ū à n̄ dá a p̄oyenȳinaa ḡūn bà, n̄ laakari sur̄ma.

3

Bisasin̄o yakena ḡōro kp̄eden̄o

¹ N̄ḡō d̄ō k̄ū ḡōro kp̄eden̄o niḡō p̄ās̄i.

² Gb̄ēn̄o z̄ida yā ni doñ̄ne are, ḡō ni n̄ sw̄è ble. Oniḡō de karambaaniden̄o ū, z̄idabirin̄o, gb̄ēs̄ōs̄irin̄o, de k̄ū dao yādarisarin̄o, guturun̄o, ludayādarisarin̄o,

³ gb̄ēyakerisarin̄o, s̄urusarin̄o, gb̄ēyakarino, fayasariden̄o, aniapās̄iden̄o, yā mana iberen̄o,

⁴ bonkp̄eden̄o, laasunsarin̄o, ȳōḡōden̄o. Oniḡō ye p̄ōnnakenaai de Luda yāla.

⁵ Òdi donȳi ke, ama ò ye a gb̄ānairo. N̄ ke z̄á k̄ū gb̄ē bire takano.

⁶ N̄ gb̄ēken̄o d̄i ḡē n̄o gb̄ē k̄ū òdi m̄i gb̄ākenneron̄oi, ò n̄ fu k̄ū léo. Durunna s̄aa dà n̄o gb̄ē p̄in̄on, dà v̄āni mé à ḡōñ̄ne,

⁷ òdiḡō yā dada ḡōro s̄inda p̄ínki, ama òdi fu yāpura k̄ūnaa.

⁸ Lákū Yane k̄ū Yamberesio b̄o Musa kpe n̄a, len gb̄ē p̄in̄o d̄i bo yāpura kpe le. N̄ laasun lékpereme, ó donȳize ḡūn p̄ó ginȳinan̄ome.

⁹ Ò ḡena are v̄i dororo, zaak̄ū gb̄ē s̄inda p̄ínki n̄ ȳōnk̄oke d̄ō, lákū ò Yane k̄ū Yamberesio p̄ó d̄ō n̄a.

Luda yā àree

¹⁰ M̄ok̄ōn s̄ō, n̄ témai. N̄ ma konna d̄ō k̄ū ma yādannenaao k̄ū yā k̄ū maten péaao k̄ū ma ludanaanikenaa k̄ū ma menakeo k̄ū ma yenȳio k̄ū ma z̄ena gb̄ānao

¹¹ k̄ū w̄é k̄ū ò t̄āmao k̄ū wari k̄ū ma k̄ēeo. N̄ yā k̄ū à ma le Antiōku k̄ū Ik̄ōniu k̄ū Lisitirao d̄ō k̄ū w̄ētāmmana z̄ōk̄ō k̄ū ma f̄ōo. Ama Dikiri ma bo a s̄inda p̄ínki ḡūn.

¹² Gb̄ē k̄ū ò ye ḡōḡō kun ludayāmarin̄o ū K̄irisi Yesu ḡūn̄o ni w̄ētāmmana le.

¹³ Gb̄ē v̄ānin̄o k̄ū manafikiden̄o v̄ānikena niḡō karam̄e. Oni gb̄ēn̄o s̄āte, m̄ok̄ōn̄o se oniḡō s̄ātena.

¹⁴ M̄ok̄ōn s̄ō, n̄ ze k̄ū yā k̄ū n̄ dàda n̄ s̄i yāpura ūo. N̄ gb̄ē k̄ū ò d̄ādann̄en̄o d̄ō,

¹⁵ zaak̄ū n̄ Luda yā d̄ō zaa n̄ néfitikeḡōra. Ani f̄ō à n̄ gba ònd̄ō à n̄ k̄ā K̄irisi Yesu n̄aanikena k̄ū àdi n̄ sura baa.

¹⁶ Yā k̄ū à k̄ū Luda yān̄o b̄o Luda k̄īnaa p̄ínkime. À àre v̄ī, zaak̄ū àdi yāpura dañ̄ne, àdi n̄ éke k̄āñ̄ne n̄ òi, àdi n̄ gba laakarii, àdi lé dañ̄ma yakena a z̄éaa ḡūn,

¹⁷ de Luda gb̄ē sorukena ma yāmanakena s̄inda p̄ínki z̄é ḡūn.

4

¹ Ma nanne Ludai k̄ū K̄irisi Yesu k̄ū ani era à su à kpata ble à yākpate ke k̄ū gb̄ē b̄ēnen̄o k̄ū gyāwānden̄o,

² n̄ Luda yā waazi ke. À z̄é k̄ē kes̄ō adi kero, òḡō k̄ūo. N̄ yā diteñ̄ne, n̄ kp̄āk̄ēnȳi, n̄ lé dañ̄ma, n̄ yā dañ̄ne k̄ū m̄ena z̄ōk̄ōo.

³ Zaakū gɔɔke ni su kū gbēnɔ ni we ò sá kpá Luda yázededannenaairo. Oni yádannerinɔ kakarañí ñ zida pɔyeinaame, de ò yá kū à kàñgu dañe.

⁴ Oni ñ kòkòtɔ zu yápurane ò are dɔ garanɔa.

⁵ Mòkɔn sɔ, ñgɔ laakari ví yá sɛnda pínki musu. Ñ wari fɔ, ñ baarunnakpari kena ke, ñ n zí lé papa.

Pɔlu kunna ga léi zaa Romu

⁶ Ma gɔɔ pàpa kò, oni ma aru kóte sa'o'i ù tera.

⁷ Ma ɔsi mana kà, ma bàa lè ma bɔte. Má Yesu yá kùna ma a lé pàpa.

⁸ Kunna mana fùra ditena, àteni ma dā sà. Dikiri yákpatekeri mana mé ani kúmene yákpatekegɔɔ zí. Adi ke makúme ma adoro, kū gbē kū ò ye a sunaainɔ ñ pínkime.

⁹ Ñ zé wete ñ su ma kīnaa likalika.

¹⁰ Demasi ma ton à tà Tesalonika, kū à ye anduniaí yáí. Keresensi tà Galatia b̀sun, ak̀s̀ Titu tà Dalamatia b̀sun.

¹¹ Luku mé à g̀ k̀mao ado. Ñ Maaku sé à mó lele, zaak̀ ù ù kpámai zí g̀n manamana.

¹² Ma Tikiku gb̀are Efesu.

¹³ Tó nten su, ñ ma utagyaba kū ma tò Kaapu bea zaa Toroasi sé ñ suomene kū ma takadanɔ, atēnsa a kū ò kè kū báraonɔ.

¹⁴ Alesanda sia yá v̀ni k̀mene manamana. Dikiri ni yá kū à k̀e p̀ f̀na bone.

¹⁵ Ñ laakari kei, zaak̀ ù à b̀ ó yá kpe pásipási.

¹⁶ Yákpatekena k̀mao k̀aku g̀n gb̀eke dí ze k̀maoro, ò ma ton ñ pínki. Luda sún ñ yá p̀i daro.

¹⁷ Dikiri zè k̀mao à ma gba gb̀ana, ak̀ ma zé lè ma waazi kè ma a lé pàpa, buri p̀ndenɔ mà ñ pínki. À ma bo músu léi.

¹⁸ Dikiri ni ma bo yá v̀ni g̀n pínki, ani ma sura ba ari mà gé káo a kpatan musu. Àk̀ mé à gakuri ví gɔɔ sɛnda pínki, aami.

Lé zammanaa

¹⁹ Ñ fɔ kpá Pisisila kū Akilaooa kū ɔnesifɔru bedenɔ.

²⁰ Erasatu g̀ Kòrinti. Ma Torofimu tò kū gyāo Miletu.

²¹ Ñ zé wete ñ su ari bunsire g̀ ká. Yubulu kū Pudenio kū Linuo kū Kalaudiao kū ó gbēnɔ pínki fɔ kpámma.

²² Dikiri g̀ k̀ k̀nwo. À gb̀eke keáre.

TITU

Titu zikena Kereti busun

¹ Makú Pòlu, Luda zòbberii, Yesu Kirisi zìriin ma ù. À ma zī mà gbē kù Luda n̄ séno kara a nánikenan mà tó ò a donyīze yāpura d̄s,

² de n̄ wé ḡs d̄o wèndi kù àdi lákaroi kù Luda a lé sè zaade andunia dí kátero. Àdi éke to s̄oro.

³ Akú yā pii bò gupuraa a ḡoroa waazi kù Luda ó Surabarii dàmene ma ke gūn lākú à dite nà.

⁴ Makú mé ma takada dí kènne Titu, ma né yāpura Yesu zé kù ó kú lēle gūn. De Luda kù Kirisi Yesu ó Surabarii gbēke kenne, à n gba aafiaa.

⁵ Ma n to Kereti, de n̄ yā kù ò ḡs gweno ḡs, n̄ gbē z̄k̄ono dite wēte kù wēteo lākú ma ònne nà.

⁶ À mana gbē z̄k̄o ḡs kun taari sari n̄mendode ù. A n̄no ḡs ludanaanikerino ù, òsunḡo n̄ d̄s né z̄z̄ade s̄agbanadeno ùro.

⁷ Zaakú gbē z̄k̄o bi Luda zīgwarime, àsunḡo de taaride ke ìadāri ke p̄f̄eri ke wēderi ke gbē p̄s̄i ke ɔḡvāniweteri ùro.

⁸ Séde aḡs de nib̄okūri ù, laakaride kù à zè kù yāmanakenaao ù, gbē s̄usu kù à kú adona akūs̄ à a zīda kūna d̄s ù,

⁹ gbē kù à zè s̄usu kù yā nāanide kù òdi dañne ù, de à le à lé da gbē pāndeno kù yāzededannena p̄iio, à gbē kù à b̄o a yā kpeno éke káñne n̄ ɔ̄.

¹⁰ Zaakú s̄ayamarisaride kù òdi gbēno likara kù n̄ yā ònaaon̄o dasi, atēnsa gbē kù ò zè kù t̄z̄yāon̄o.

¹¹ Òdi ɔn̄ b̄unu yaka. À mana ò l̄eso dañne. Òdi yā kù à de ò dañnero dañne ɔḡo b̄ene lena yāi.

¹² Kereti b̄usu annabi ke pi, Keretino bi ékedenome, n̄b̄o p̄s̄ino me, ye'uide p̄ske kopirisarinome.

¹³ Yā pi bi yāpurame. Abire yāi n̄ kp̄akēnyī manamana, de ò zé sé s̄usu.

¹⁴ Òsun laakari d̄o Yudan̄o garaaro ke gbē kù ò kē yāpuraa yāditenano.

¹⁵ P̄ske d̄iḡs gb̄āsī gb̄āsīaridenonero, akūs̄ p̄ske d̄iḡs gb̄āsīari ludayādarisari gb̄āsīdenonero, kù n̄ laasun kù n̄ n̄es̄eo vāni yāi.

¹⁶ Òdi pi ò Luda d̄s, akú n̄ yākenaa di n̄ éke bo. Begirinome, òdi yā maro, òdi f̄s̄ ò yā mana ke kero.

2

Yadannena zéde

¹ M̄ok̄n̄ s̄s̄, n̄ yā kù àdi k̄s̄ sé kù yāzededannenaao dañne.

² N̄ da mare z̄k̄on̄ne òḡs n̄ zīda kūna d̄s gbē b̄ereden̄o ù, laakariden̄o ù. Ò zé sé s̄usu kù yenyiò kù menao.

³ N̄ da n̄gbē z̄k̄on̄ne d̄o n̄ kunna ḡs de donyīri manano kunna ù. Òsunḡo de guderì ke wē z̄no ùro. Ò yā mana dañne,

⁴ de ò lé da n̄z̄aren̄o n̄ baadi ḡs ye a zāi kù a n̄eno,

⁵ òḡs de laakariden̄o ù gb̄āsī sari, ò laakari d̄o n̄ ɔn̄ zīa, n̄ baadi mì nate a zāne de òsun Luda yā vāni boro yāi.

⁶ N̄ lé da kefennan̄o d̄o òḡs laakari vī.

⁷ N̄ yāmanakena zé moñne a p̄inki gūn. N̄ yādannena ḡs b̄ere vī à k̄s̄ sí kù n̄ yākenaa

⁸ kù yāzede kù oni f̄s̄ ò a éke boroo, de wé'í gbē kù ò b̄o n̄ kpeno kù, òsun yā vāni le ò ò ó yā musuro yāi.

⁹ N̄ lé da z̄noa ò mì nate n̄ dikirin̄ne yā s̄inda p̄inki gūn, ò yā kù ani kángu ke. Òsun yā l̄im̄maro.

¹⁰ Òsun kp̄áni on̄maro. Ò tó òḡs n̄ d̄s gbē nāaniden̄o ù manamana, de Luda ó Surabari yā kù òdi dañne wé bo yā s̄inda p̄inki gūn.

¹¹ Zaakú Luda gbēke kù à s̄u kù surabanaao gbē s̄inda p̄inkinee b̄o gupuraa.

¹² Gbēke pi ten dawere ò kpe li yā kù adi k̄s̄ sí kù Luda yāoron̄e kù andunia p̄oniden̄o, de òḡs ò zīda kūna d̄s gbē manano ù, ludayāmarino ù andunia tera d̄ik̄ina gūn,

¹³ ó wé ḡs d̄o ḡoro arubarikade kù óten dāa. Akūme ó Luda z̄k̄o ó Surabari Yesu Kirisi suḡoro gakuride ù.

¹⁴ À a zīda kp̄a ò yāi, à ó bó vāni s̄inda p̄inki gūn, à ó gb̄āsī ḡogo, de ò ḡs a zīda gbē kù ò yāmanakena ania v̄ino ù.

15 Ñ yā pìno dañne ò lé daorúma. Ñ kpákènyí kú iko kú ñ vío pínki. Ñsun tó gbēke n gya boro.

3

Ò laakari dɔ yāmanakɛnaaa

1 Ñ dɔ n gbɛnɔgu ò mì nate gbānadenɔne kú ikodenɔ, ò ñ yā ma, ògɔ kú kú yāmanakɛna sīnda pínki soruo.

2 Òsun gbēke tɔ vāni síro. Ògɔ de nɛsedode yāketesaridenɔ ù kú ò busana gbē sīnda pínki.

3 Zaakú ókɔnɔ se, ó faya ví yāro, ludayādarisarinɔn ó ù. O sàte, ó de pɔnnakɛna kú dà vāni sīnda pínki zɔnɔ ù. Odìgɔ kú nɛse vānio kú nɛsegɔbao. Ó de begirinɔ ù, o zākɔgu.

4 Bee kú abireo kú Luda ó Surabari gbēke kú a yenyīo bò gupuraa,

5 akú à ó sura bà. Adi ke ó yāmanakɛna yāinlo, kú à ó wɛnda dɔ yāime. À ó zú ò à ó í dufu, à tò o gɔ gbē dufunɔ ù kú a Nini

6 kú à pisiwá gbānao Yesu Kirisi ó Surabarii gāi,

7 Abire yāi yā bò kúoo nna a gbēke yāi, o gɔ túbiblerinɔ ù, ó wɛ dɔ wɛndi kú àdi lākaro.

8 Yā pì bi yāpurame.

Má ye ñ gá na yā pìno onaaa manamana, de ludanaanikerinɔ le ò mè kpá yāmanakɛnaaa. Abirekú mana, à karana ví gbɛnɔne.

9 Ñ pā misariyā yāgaganaane kú dizinɔ tɔ kɔnɔwenaao kú fitiio kú lékpakɔana Musa doka yā musuo, zaakú yā pānɔme, ò karana víro.

10 Ñ kpákè gbē kú àdi tó ò kékɔaai bee gɛn pla, gbasa ñ péa.

11 Ñgɔ dɔ kú gbē bire taka sàte. Durunnakeriime, à a zīda bòbɔ.

Lɛzammaanaa

12 Tó ma Atema ke Tikiku zīmma, ñ zé wete ñ su ñ ma le Nikɔpɔli, zaakú ma zɛo mà bunsire láka gwe.

13 Ñ ania ke ñ zàna ke bùsu dokadɔri Zenasine kú Apoloo de pɔke sún kīarúmaro ñ tá gūn.

14 À mana ó gbɛnɔ yāmanakɛnaa dada ò ñ zīda kpáa, ò yā kú à kɔ sionɔ bokɔte de òsungɔ kun pāro.

15 Gbē kú ò kú lɛelɛnɔ fɔ kpàmma ñ pínki. Ñ fɔ kpá gbē kú ò yewái Yesu zé gūnnɔa. Luda gbēke keáre á pínki.

FILIMƆ

Pɔlu FilimƆ sáabukpanaa

¹ Makū Pɔlu kū ò ma da kpésiran Kirisi Yesu yáí kú ó Yesude dake Timotio, ókɔnɔ mé o takada díkína kènnɛ, ó zíkɛri dake yenyíde FilimƆ

² kú sɔsi gbɛ kú òdi kɔ kakara n beaɔ kú ó nɔgbɛ yenyíde Afiao kú ó zíkari dake Akipuo.

³ Luda ó De kú Dikiri Yesu Kirisio gbɛke kenne, à n gba aafiaa.

⁴ N yá dígɔ dɔmagu gɔɔ sɛnda pínki ma aduakɛnaa gūn, madígɔ ma Luda sáabu kpá,
⁵ zaakū ma Dikiri Yesu náani kú nten ke baaruu mà kú yenyí kú n ví kú Luda gbɛnɔ n pínki.

⁶ Madígɔ wé ke, de ó kunna kɔo Yesu zén tó n wé kɛ yá mana kú ó ví kunna Kirisi gūn pínki musu.

⁷ Ma gbɛ, n yena Luda gbɛnɔi ma pɔ kè nna manamana, à ma laakaríi kpàtemene, zaakū n n laakaríi kpàteíne.

Pɔlu kutɛkena FilimƆne Ɔnesimu yá musu

⁸ Abire yáí, bee kú ma zé ká Kirisi gūn mà yá kú à mana n ke ditenne,

⁹ bee kú abireo ma kúte kènnɛ kú yenyí. Makū Pɔlu, ma mare zɔkɔ ina kú ma kunna kpésiran tera Kirisi Yesu yáíio,

¹⁰ ma kúte kènnɛ Ɔnesimu yá musu kú à gɔ ma né ũ Yesu zé gūn kpésiran la yáí.

¹¹ À anfáni vɛnne yáro, ama tera à anfáni ví makū kú mɔkɔnwoone.

¹² Ma a gbàemma, àkúme ma swè ũ.

¹³ Ma kunna kpésiran baaru nna kpana yáí, má ye àgɔ kú ma sare, de àgɔ kpámai n gɛne ũ,

¹⁴ ama má ye mà yáke ke n lé saríro, de ñsun yá mana kemene tilasiro, séde kú n poyeinaao.

¹⁵ Ke anígɔ Ɔnesimu kemma yá gɔɔ pla de à era à summa àgɔ kú kúnwo gɔɔ sɛnda pínki yáíme.

¹⁶ À kun lán zɔɔ bà doró, zaakū à de zɔ la, à de n gbɛ yenyíde ũ kunna Kirisi gūn. Ma gbɛ yenyídemɛ. Oni mɔkɔn kú à de n zɔ ũ, akúsɔ à gɔ n gbɛ ũ Dikiri gūn pɔ o dɔ yá?

¹⁷ Abire yáí tó n ma dite n gbɛndo ũ, ñ gbánakɛ kpáí, lákū ñni kpámai nà.

¹⁸ Tó à zánne yáke ke tó à n fína kúna, abire gɔ ma yá ũme.

¹⁹ Makū Pɔlu makū mé ma yá díkína kè kú ma zída ɔo, mani n fína bonne. Kú n ma fína kúna n zída wèndi ũ, mani lé páaro.

²⁰ Tɔ, ma gbɛ, kunna Dikiri gūn ñ yá mana kemene, ñ ma laakaríi kpàtemene ó kunna Kirisi gūn yáí.

²¹ Ma takada dí kènnɛ, kú má dɔ kú ñni ma yá ma, akúsɔ ñni ke de yá kú ma ònnela.

²² Abire gbera ñ kipaki kekemene dɔ, zaakū má wé dɔi Luda ni ma boáre wéke kú áten kea yáí.

Lézammanaa

²³ Epafara kú ó kú leelee kpésiran Kirisi Yesu yáí fɔ kpàmma

²⁴ kú ma zíkɛri dakenɔ Maaku kú Arisitakuo kú Demasio kú Lukuo.

²⁵ Dikiri Yesu Kirisi gbɛke keáre.

EBERUNO

Kirisi de malaikanola 1:1-2:18
 Kirisi de Musala 3:1-4:13
 Kirisi de Haruna buri sa'orinola 4:14-7:28
 Kirisi sa'orikena deñla 8:1-10:39
 O Luda náani ke 11:1-12:25
 Lédammanaa 13:1-13:25

Luda Né de malaikanola

¹ Luda yá ò ó dizinone yá káaku annabinò gáì gènn baaakò zénnò gūn dasi,
² ama à yá òwèrè a Né gáì gòrò kpède díkínanòn sà. Né pì gáìnn Luda andunia kèò, à dìtè kù àkù mé anigò pò sīnda pínki vī.
³ Àkù mé à Luda gakuri tékèna ù, à de a konna ù sànsàn. Àkù mé à pò sīnda pínki kùna kù a yá'ona gbànao. Durunnano kèmmàna gbera à vùtè musu Luda zòkòde oplai.
⁴ Lákù tó kù à blèè pì de malaikanò pòla nà, len a zòkò deñla le.
⁵ Luda yá dí ò malaika kene yá yá?

Ma Némè n ù, ma n i gbàra,

Kesò:

Manigò de a De ù,

anigò de ma Né ù.

⁶ Kù Luda tò a dauduu sù andunia gūn à pì:

A malaikanò donyī kene ñ pínki.

⁷ Malaikanò yá musu à pì:

Adì a zìrinò lí ìa ù,

a zìkerinò sò tévura ù.

⁸ A Né yá musu sò à pì:

Luda, ìnigò vutèna kíblegbaaa gòrò sīnda pínkime,

ndìgò n kíkègo kùna yázede ù.

⁹ Ñ ye yámanakènaai, n zà vānikèna gu.

Abire yāi Luda, n Luda, n ka kín,

à pònna pìsimma de n gbèñola.

¹⁰ O pì do:

Dikiri, n andunia zīni pètè zaa káaku,

musu bi n zōimè.

¹¹ Ñ pínki ni gètè, ama ìnigò kun.

Oni zī kù lán pókasa bà,

¹² ìni ñ koko lán uta bà,

ìni ñ litè lán pókasa bà.

Mòkònn sò, n kuuna digò dokònnò,

n gòrò lakana vīro.

¹³ À yá dí ò malaika kene yá yá?

Ñ vutè ma oplai

ari màgò n ìberènnò kenne n tintin ù.

¹⁴ Malaikanò bi nini zìkerinòmè ñ pínki. Luda dì ñ zī de ò kpá gbè kù oni surabana lenòime.

2

Surabana zòkò

¹ Abire yāi ò yápura kù o mà kù oplapla gíngin, de òsun kè zéaro yāi.

² Zaa kù yá kù Luda dìtè malaikanò gáì bi tilasimè, akù ò fīnaa bò gbè kù ò gè mai ò pànenòne a zéa,

³ tó ódi surabana zòkò pì yá da sòro, óni bo yá? Surabana yá pìi bò Dikiri kīnaame, akù gbè kù ò mànnò yápura kpàawèrè.

⁴ Luda èra à yápura kpá yá pīia kù sèedanò kù yābonsarènnò kù daboyá dasi kènanò kù a Nini gba kù à kpàatètèfīnnènnò a poyenyīnaaa.

Yesu gōna bisāsiri ù lán ó bà

⁵ Adì kè malaikanònn Luda andunia zia kù ótèni a yá o nàñné ñ cīro.

⁶ À kù Luda yān gukea ò pì:

Bón bisāsiri ù kù a yá digò dōnguu?

Bón a ù kù ndi laakari dɔaa?

⁷ N a kè kīana malaikanɔi fēte,
n a kà kpatan kù gakurio kù b̄ereεo,

⁸ n tò pò sīnda pínki mii nàtēne.

Kù Luda tò pò sīnda pínki mii nàtēne, adi a ke tó minatenan̄ε sariro. Tera lán dí bà, ódi e kù pò sīnda pínki mii nàtēne gīaro,

⁹ ama o è kù Yesun ò téa. Luda a kīa malaikanɔi ari gɔɔ pla, de Luda gb̄eke gūn à ga gb̄e sīnda pínki gēne ù, akù à a kà kpatan kù gakurio kù b̄ereεo ga wari kù à kè yāi.

¹⁰ Lákù pò sīnda pínki bò Luda kīnaa nà, akùs̄ pò sīnda pínki de a pò ù, kù à ye à gē kù gb̄enɔ dasi a gakuri gūn a n̄enɔ ù, à k̄s̄ sì káao à gb̄e kù à surabana zé bón̄ne papa warikēnaa gūn.

¹¹ Gb̄e kù ò ḡò Luda gb̄enɔ ù kù gb̄e kù àdi n̄ ke Luda gb̄enɔ ùo, n̄ pínki de dok̄n̄ome. Abire yāi n̄ sīsina a gb̄enɔ ù di a wé'i kùro.

¹² À pì:

Mani n t̄s̄ bo ma gb̄enɔ té,
mani n sáabu kpá k̄kakaranaa gūn.

¹³ À pì dɔ:

Mani a náani ke.

À pì dɔ:

Makūme la kù né kù Luda kpàmano.

¹⁴ Zaakù né p̄inɔ bi bisásirin̄ome, akāa se à ḡò bisásiri ù lán n̄ bà, de à ga à Ibilisi kù àdi su kù gao kakate,

¹⁵ à gb̄e kù òten vīna ke gan̄e òten z̄ò ble ari n̄ w̄endi l̄enn̄o bo.

¹⁶ Yápura gūn malaikan̄on̄ àten ɔ dar̄maro, Ibrahī burin̄ome.

¹⁷ À k̄s̄ s̄io à ḡò lán a dak̄un̄an̄o bà yā sīnda pínki gūn, de à ḡò Sa'oriki s̄urude náanide ù Luda z̄i gūn, gb̄enɔ durunna kútekebo ù dɔ.

¹⁸ Lákù à wari kè à ȳogwanaa f̄s̄ nà, ani f̄s̄ à gb̄e kù òteni n̄ ȳò ò n̄ gwan̄o faaba ke.

3

Yesu de Musala

¹ Abire yāi ma gb̄enɔ, ák̄n̄o kù Luda á s̄isi a su a kīnaan̄o, à laasun lé Yesu kù Luda a z̄i Sa'oriki kù o z̄eo ùa.

² Náanideme Luda kù à a d̄itene lákù Musa de nà Luda on̄n.

³ Lákù on̄kateri b̄ereεe diḡs̄ de on̄la nà, len Yesu gakuri z̄s̄k̄s̄ de Musa p̄ola le.

⁴ On̄ sīnda pínki a k̄ateri v̄i, akùs̄ pò sīnda pínki K̄aterin̄ Luda ù.

⁵ Luda on̄ z̄ikeri náaniden Musa ù, yā kù Luda ni o s̄eedademe.

⁶ Kirisi s̄s̄ bede p̄i n̄eme. Luda a on̄ n̄ane a ɔ̄i. Ók̄n̄ome on̄ p̄i ù, tó ó kp̄é òten t̄amaa kù ó v̄i lé gb̄e kù kù gb̄anao.

Luda gb̄enɔ k̄ammaboki

⁷ Abire yāi lákù Luda Nini ò nà:

Tó a Luda k̄otoo mà gb̄ara,

⁸ àsun s̄agb̄ana ke lákù á d̄izin̄o kè n̄aro,

kù ò ma le ò ma gwa gɔɔ kù ò b̄ò ma kp̄e gb̄arannan.

⁹ Bee kù ò ma yákenan̄o è w̄e bupla,

ò ma le ò ma gwa gwe, ò ma gb̄ana lé gwà.

¹⁰ Akù ma p̄o f̄e gb̄e p̄in̄o,

ma p̄i gb̄e s̄as̄anan̄ome n̄ ù,

odi ma z̄én̄o d̄s̄ro.

¹¹ Akù ma la dà ma p̄of̄e gūn ma p̄i,

on̄i ḡe ma k̄ammabokin̄lo f̄a.

¹² Ma gb̄enɔ, à laakari ke á gb̄eke s̄unḡs̄ sw̄è v̄ani ludanaanikenasari v̄i ari à gé k̄eo Luda W̄endidearo.

¹³ Gu kù àdi dɔ kù ad̄i p̄i Gb̄ara pínki, àḡs̄ lé dak̄sa, de durunna sún à gb̄eke s̄ate à s̄agb̄ana kùro yāi.

¹⁴ Zaakù Kirisi gb̄enɔn̄ ó ù, tó ó náani kù ó v̄i zaa k̄aaku k̄una gb̄anagb̄ana ari a léa.

¹⁵ Lákù ò ò nà:

Tó a a k̄otoo mà gb̄ara,

àsun s̄agb̄ana ke lákù á d̄izin̄o kè nà

gɔɔ kù ò b̄ò ma kp̄ero.

¹⁶ Dínón gbē kū ò Luda kòtoo màa ò bò a kpenò ù, tó adi ke gbē kū Musa n bôte Misilano baasiroo?

¹⁷ Dínón Luda pò fènyí ari wè bupla, tó adi ke gbē kū ò durunna kè, n gèe gò katena gbáranna gúnno baasiroo?

¹⁸ Dínón à la dàinne kū oni gē a kámmabokinlo, tó adi ke gbē kū ò gi a yā maino baasiroo?

¹⁹ O è kū odi le ò gēnlo n ludanaanikenasari yāi.

4

¹ Zaakū gēna kámmabokin kū Luda a lé sè kpé kun, ò laakari ke, de ó gbēke sún kurairo.

² Zaakū o baaru nna mà lán n bame, ama yā kū ò màa pìi àre vīñnero, kū odi ma kù ludanaanikenaaoro yāi.

³ Ókōnò kū o yā pìi sínò, odi gē kámmaboki pìn. Mókōnò sò Luda pì:
Ma la dà kū pòfèo ma pì,
oni gē ma kámmabokinlo,

À yā bire ò bee kū à a zī mii dè zaa anduniakatena goro,

⁴ zaakū ò goro supplade yā ò Luda yān gukea ò pì, goro supplade zī Luda kamma bò kū zī kū à kèeo pínki.

⁵ O mà tera à pì, oni gē a kámmabokinlo.

⁶ Zaakū gbē kū ò baaru nna pìi mà zaa káakunò dí gēnlo, kū odi síro yāi, akū a gēnaa gò gbē pāndenone.

⁷ Akū Luda èra à goro ke dite do òdi pi Gbāra, abire gbera a gi kè akū à Dauda gbà lé, à ò lākū ò ò nà tera:

Tó a a kòtoo mà gbāra,

àsun sàgbāna kero.

⁸ Tó Yòsua gē kúñwo kámmaboki pìn yā, de Luda dí goro pānde yā o kpekpero.

⁹ Akū mé à tò kámmaboki gò Luda gbēno pò ù.

¹⁰ Zaakū gbē kū à gē Luda kámmabokin kamma bò kū a zīome, lākū Luda kamma bò kū a zīo nà.

¹¹ Tó lème, ò wé tá ò gē kámmaboki pìn, de ó gbēke sún gí Luda yā mai, à fu lán n bāro yāi.

¹² Luda yā bēne, akūsò à gbāna, a lé nna de fēneda kpa plaplala. Àdi n zò à gē nēseē gūn ari ninin, àdi gē mēpepekerekin ari wá bórōgōn, àdi laasun kū nēseē yāo gwagwa.

¹³ Luda pòkena ke utenanero, a ke kpáne guiro. Luda kū óni ó yāno sète ò oni dè pò sīnda pínki e ari a bia.

Yesu de sa'orikinla

¹⁴ Zaakū ó sa'oriki zókò kū ludambe wèkōa ari Luda kīnaa vī Luda Né Yesu ù, ògò zé kū o sè yā kūna gīgin.

¹⁵ Zaakū ó sa'oriki vī kū ani fò à ó wēnda dō ó gbānasarike gūn. Ò a yò ò gwà lán ò bà yā sīnda pínki gūn, adi durunna kero.

¹⁶ Abire yāi ò na Luda Gbēkekenni kiblegbaai kū swèeo kpatena, de à ó wé gwa à gbēke kewere a goroa.

5

¹ Òdi sa'oriki sīnda pínki sé gbēno téme, òdi a dite n wéde ù Luda kīnaa, àgò gba kpáa, àgò a gbagbañe n durunnao yāi.

² Ani fò à ke kū gbē kū ò sàte n dōnasarike gūnnòo busebuse, zaakū àpìi kù kù gbānasarikeome se.

³ Abire yāi séde à sa o a zīda durunna yā musu, lākū àdi o gbē kparano pò musu nà do.

⁴ Gbēke di a zīda ká kpataa pìi gūnlo. Luda mé àdi a ká, lākū à Haruna kàn nà.

⁵ Len se Kirisi dí a zīda ká sa'oriki kpataa gūnlo, Luda mé à a kàn à pì:

Ma Néme n ù,
gbāran ma n i.

⁶ À pì Luda yān gukea do:

Ìngò de sa'ori ù goro sīnda pínki lán Melekizèdeki bà.

⁷ Goro kū Yesu kù andunia gūn à adua kè kū wiki gbānao kū wé'io, à kúte kè Luda kū ani fò à a sí gaaane, akū Luda a yā mà, kū àdi a yā da yāi.

⁸ Bee kū a Ludanekeo, à minatena Ludane dàda a warikēnaa gūn.

⁹⁻¹⁰ Kū mana pèkeraa à làka, Luda a kà sa'oriki ù lán Melekizèdeki bà, akū à gò surabana kū àdi lākaro boki ù gbē kū òdi a yā manone n pínki.

Laakarikena funaai

- 11 Yá bire musu ó yá ví dasi ò oáre, ama a bókotena zī'ume, zaakū adi yá dōrō dō likaro.
 12 Ákōnō kú a gūi kèn lán dí bà, à mana àgō de yādannerinō ume, ama ari tera á kpé kú ò era ò Luda yá kú òdi dada gbē dufunōne daáre dō. Yō'i mé à kō sī kááo, adi ká à yūku pō blero.
 13 Zaakū yōmiri sīnda pínki bí nème, adi ká à zze dōkōne kú òplaoro.
 14 Yuku sō, gbē kāsara kú ò dōne kēonō pōme. Ó a mana dōna kōne kú a vānioo dàda.

6

- 1 Abire yāi ò Kirisi yādannena káakupōnō kpá kpe, ò gé are ari ò gō gbē pēkerenanō ũ. Adi ke óni era ògō yátákpátena dínō gbē sīsī dōnlo: Kpelina yá gēnōne, ludanaanikēnaa,
 2 da'ite yādadanaa, ònammanaa, gēnō vuna ke zia yákpátekenaa.
 3 Tó Luda wē, óni yá birenō kpá kpado ò gé are.
 4 Zaakū tó gbē wé kē, à Luda gba lè, à baka kú Luda Nini gūmme,
 5 tó à Luda yá kú andunia kú àten su gbānao í kē, à a nna dō
 6 tó à fūa, zé kun kú à era à nēse lite doro, zaakū àten Luda Né pá lía dōme, àten wé'í daa gupuraame.
 7 Tó legū ten ma zīte gēn baaakō àten mōtō le, akū à pō kú à àre vī búbarinōne bùte, Luda dì arubarika dan.
 8 Tó à lè kú lēkaraao bùte sō, à ginaame, à zà kú lēkennēnaaoro. Ani mì de kú téome.
 9 Ákōnō sō ma gbē yenyīdenō, bee kú o ò le, ó laakari kpatena á yá musu kú á kú kú yá mana kú ò bō surabana zé gūnō.
 10 Luda dì yá ke a zéa, á yākenanō kú yenyī kú á vī káao ni sáaguro, zaakū a kpányī kē a gbēnōne, akūsō á kpé àten ke.
 11 Ó ye á baadi gō ania vī le ari a léa, de ásun sika ke pō kú á wé dōi yá musuro.
 12 Ásun ma'á kero. Á gbē kú òten Luda náani ke kú menao òten pō kú Luda a lé sē lenō ágba sé.

Lé kú Luda sè sika vīro

- 13 Gōrō kú Luda ten lé sé Ibrahīne, kú gbēke kun deala à sí káaooro, a yāin à sī kú a kunnaao
 14 à pīne, áni arubarika daagu yápura à tó a buri karane.
 15 Ibrahī mena fō, akū à pō kú Luda a lé sēne lè.
 16 Òdi la da kú gbē kú à deńla tōme. Ladana mé àdi tó ò yá yápura dō, akūsō àdi lēkpakōana kēkōañe.
 17 Luda ye à mō gbē kú a lēsena ni gō ní pō ũnōne swáswa kú a lé litena vīro, akū à sī kú a kunnaao.
 18 Leme yá mēn pla kun kú à litena vīro, Luda ni fō à éke to a musuro. Yá pīnō teni ókōnō kú o nainō gba swē manamana, de ò támaa kú ó wé dōi ke sikaa sari.
 19 Ó támaa bire vī ò wēndibadōbō ũ. Á náani vī, akūsō à gbāna, àdi gē kúoo Luda kúkia lábure kpe,
 20 gu kú Yesu gīnake à gēn ó yāi, à gō sa'oriki ũ ari gōrō sīnda pínki lán Melekizedeki bà.

7

Sa'oriki Melekizedeki

- 1 Melekizedekime Salemu kína ũ yá, Luda Musude sa'oriime. Gōrō kú Ibrahī zīi blè kínanōa àten su, akū Melekizedeki gēe à dàale, à sa mana òne,
 2 akū Ibrahī aruzeke kú àten suo pínki kuride kpàa. Melekizedeki tō pīi pī, yāzede kína. Abire gbera Salemu kína bire pī, aafia kína.
 3 À de kú dao kú dizinō vīro, a wēndi naana ke mīdena vīro. À bō lán Luda Né bàme, sa'oriin a ũ gōrō sīnda pínki.
 4 À gwa lākū à zōkō nà. Ó dizi káaku Ibrahī aruzeke kú à sēte zīlan kuride kpàa.
 5 Musa doka dìte Levi buri kú ò de sa'ori ũnōne, ò pō kuride sí ní Isaraila dakenōa, bee kú ní Ibrahī burikeo.
 6 Melekizedeki bí Levi burinlo. Bee kú abireo à Ibrahī pōnō kuride sī, à sa mana ò Ibrahī kú Luda lé sēne.
 7 Sikaa sari gbē kú à sa mana ò gbēne zōkō de gbē kú à sa mana ònela.
 8 Sa'ori kú òdi pō kuride sí pīnō bí gbē kú òdi ganōme. Melekizedeki sō, gbē kú ò pī à digō kun gōrō sīnda pínkin a ũ.
 9-10 Gōrō kú Melekizedeki gēe à dà Ibrahīle, òdi Levi i kōro, à kú a dizi de Ibrahī wōgbamme. Abire yāi oni fō ò pī sé, gōrō kú Ibrahī pō kuride pīi kpà, Levi buri kú òdi pō kuride kpámmāno mé ò kpà.

Yesu de lán Melekizedeki bà

11 Levi buri sa'orii pinome doka kù Musa kpà Isarailanɔ zīni ũ. Tó oni f̄s ò tó gbēno ḡs papana, oniḡs sa'ori pānde ni vī lán Melekizedeki bà dorɔ, sé Haruna buri sa'ori gāa.

12 Tó sa'orinɔ litɛ, séde doka litɛ.

13 Gbē kù ò yā bireno ò a musu bi Isaraila buri kù a gbēke dí sa'ona zī ke zikirome.

14 Zaakù ò d̄s s̄ans̄an kù ó Dikiri bò Yuda buri ḡumme. Ódi ma kù Musa sa'ona yā ò buri p̄i musuro.

15 Yā kù yā p̄i wé b̄on dí: Sa'ori pānde bò lán Melekizedeki bà.

16 A ḡsna sa'ori ũ bi doka ke burike yānlo. A w̄endi kù àdi lákaro gbāna yāime.

17 Zaakù ò p̄i:

Īniḡs de sa'ori ũ ḡɔɔ s̄inda p̄inki Melekizedeki ḡan.

18 Ó doka kù à kun yā p̄i kpà kpado, kù à gbānaro, akūs̄ ò kun p̄oke ũro.

19 Zaakù doka p̄i dí tó gbēke ḡs papanaro. Akù támaa kù à s̄ana zé b̄ow̄erɛ, kù o nao Ludai.

20 Abire ḡbera Luda dí abirekù ke ladanaa sariro. Gbē kparanɔ ḡs sa'orinɔ ũ ladanaa sarime,

21 ama Yesu ḡs sa'ori ũ kù ladanaao, kù Luda p̄ine:

Dikiri la dà ani lé sukparo,

à p̄i aniḡs de sa'ori ũ ḡɔɔ s̄inda p̄inki.

22 Ladanaa p̄i yāi Yesume zenkpeke ũ kù Luda bàka kunna kũńwo dufu de a z̄ila.

23 Abire ḡbera sa'orinɔn dasi yā, zaakù ga ò tó òḡs kù n̄ zī ḡun ḡɔɔ s̄inda p̄inkiro.

24 Ama kù Yesu kun ḡɔɔ s̄inda p̄inki yāi, a sa'orikena gēneblena v̄iro.

25 Abire yāi ani f̄s à gbē kù òdi na Ludai kù a gbānanɔ sura ba mámmam, zaakù à kun ḡɔɔ s̄inda p̄inki de àḡs kùte kéńne Ludane.

26 Sa'oriki bire taka mé à k̄s si k̄oo. A kunna adona. À yā vāni ke gbāsī v̄iro. Luda a k̄k̄s̄a kù durunnakerinɔ, à a s̄è à t̄ao musu ari a k̄inaa.

27 A bàka kù kù sa'ona lákù gu diḡs d̄s n̄ao lán sa'oriki kparanɔ bàro. Gbē pinɔ òdi sa o n̄ z̄ida durunnanɔ yāi kù n̄ gbēno p̄onɔ d̄s. Àk̄aa s̄s, à ò ḡen dome, kù à a z̄ida kpà.

28 Musa doka òdi gbēno ká sa'orikinɔ ũ n̄ gbānasarike ḡumme, ama kù Luda si kù a kunnaao doka p̄i ditena ḡbera, akù à a Né kù à ḡs papana ari ḡɔɔ s̄inda p̄inki k̄an.

8

Yesume ó Sa'oriki ũ

1 Yā kù òten o m̄in dí: Ó sa'oriki bire taka vī vutena k̄iblegbaaa musu Luda z̄sk̄de ɔplai.

2 Àdi zī ke Ludakukia, bizakuta yāpura kù Dikiri d̄on, adi ke p̄s kù bisāsirinɔ d̄onlo.

3 Zaakù suna kù gbanɔ kù sa'onaa yāin òdi sa'oriki s̄inda p̄inki kái, à mana àp̄ii ḡs p̄s vī à kpà se.

4 Tó à kù andunia ḡun, aniḡs de sa'ori ũro, zaakù sa'ori kù òdi su kù gbanɔ lákù doka òdi n̄anɔ kun kò.

5 Zī kù òten ke bi p̄s kù à kù musu takame, a n̄inime. Abire yāi kù Musa ye à bizakuta d̄s, Luda p̄ine à laakari ke à p̄s kù a a taka m̄one kpi musu ke lákù à de n̄a p̄inki.

6 Yesu mé à Luda bàka kunna k̄oo yākekeri ũ. Zaakù Luda bàka kunna k̄oo pi de a bàka kunna kũńwo z̄ila, zī kù ò d̄ane de sa'oriki pinɔ p̄ila. Luda bàka kunna k̄oo pi l̄esena de a z̄ila d̄s.

7 Tó Luda bàka kunna kũńwo zī p̄i papaname yā, de a plade zé v̄iro.

8 Kù Dikiri Isarailanɔ taari lè à p̄i:

A ḡɔɔ ten su kù mani ma bàka kunna kù Isarailanɔ kù Yudanɔ dufu ke.

9 Aniḡs de lán ma bàka kunna kù n̄ dizinɔ

ḡɔɔ kù ma n̄ kù n̄ ɔa ma n̄ b̄ote Misila bàro.

Zaakù odi ze kù ma bàka kunna kũńwooro,

akù ma n̄ tón.

10 Ma bàka kunna kù Isarailanɔ ḡɔɔ bireno ḡbera yān dí:

Mani ma dokayānɔ dańne n̄ n̄esen,

mani ké n̄ sw̄ea.

Maniḡs de n̄ Luda ũ,

oniḡs de ma gbēno ũ.

11 N̄ gbēke ni yā dada a dakenero,

n̄ gbēke ni ma d̄sna da a gbēnero,

zaakù n̄ p̄inki niḡs ma d̄sme,

né fiti gbē zōk5 n pínki.

¹² Mani sùru ke kùńwo kù n taarin, mani n durunnao yā da doro.

¹³ Kù Luda bàka kunna kùńwo dufu pì yā ò, à a káakupō zī bō. Pó kù à zī kù à bùsa, a kpána gui zāro.

9

Luda bàka kunna kùńwo zī sa'onaa

- ¹ Luda bàka kunna kùńwo káaku donyī zé vī kù Ludakuki kù à kù zīteo.
- ² Fitila kù teburu kù òdi burodi kátea Ludanēeo kù kpéda kù òdi pì gu kù à kù adonan.
- ³ Kpéne kù òdi pì Ludakuki pì kù lábure plade kpe.
- ⁴ A gūnn turaretitikpataki kù ò pì kù wuraaō kun kù Luda bàka kunna kùńwo àkpati kù wura kútea mámmamwo. Wura lo kù mana kù a gūn kù àkpatii pii gūn kù Haruna gō kù à lá bōtōo pāao kù Luda yādítēna gbē anlonōo.
- ⁵ Àkpatii pii musu kerubu gakuridenōn kù durunnakēmmakila. Pó pīno bōkōtena dodo gōrōn díro.
- ⁶ N katēna lē gūn, sa'orinō dīgō gē kpéda gūn gēn baaakō ò n sa'ona zī ke.
- ⁷ Sa'oriki mé àdi gē kpéne wē do gēn do, akūsō àdi gē aru sariro. Àdi aru pì fāfā a zīda durunna yāi kù a gbēno pó kù ò kē dōnasarīke gūnwo.
- ⁸ Luda Nini ten mōwere, gōrō kù kpé káaku pì kun, Ludakuki zé wēnaro.
- ⁹ Abirekū ten yā lekōawere kù tera yāo à pì, pó kù donyīrii di Luda gbano kù sa'opō kù àdi kpāano di fō à a nēse dane dokōnō swāswaro.
- ¹⁰ Yā dítēnaa pīno bi mēbarayāme. Pōble kù pōminaao kù gbàbona buri sīnda pínkiō yāme. Ò dīte ari zé dufu gōrō gō kámē.

Luda bàka kunna kùńwo dufu sa'onaa

- ¹¹ Akū Kirisi sù yā mana kù à kà tera sa'oriki ū. À gē bizakuta kù à zōkō akūsō à papana de a káakupōla gūn, kù bisāsiri mé à dōro, andunia dīkīna pōn sōro.
- ¹² Àdi gē Ludakukin kù blē ke zù aruoro, à gē kù a zīda aruo gēn dome, à gbēno bōo ari gōrō sīnda pínki.
- ¹³ Zaakū òdi blē aru kù zùsa aruo kù zūnunu kù ò kpàta túbuo fāfā gbē kù ò gbāsīno ò gbà booñne,
- ¹⁴ oni Kirisi pó o dō yā? À a zīda kpà Ludaa mamberu sari kù Nini kù àdīgō kun gōrō sīnda pínki gbānao. A aru di ò swē pīpiwere bona yā pā kekena pīno gūn, de ò zīke Luda Wēndidene.
- ¹⁵ Abire yāi Kirisi mé à Luda bàka kunna kùńwo dufu yākekēri ū, de gbē kù Luda n sīsino wēndi kù àdi lākaro kù à a lē sē le yāi. À gā de à n bo, à taari kù ò kē Luda bàka kunna kùńwo káakupō yā musunō kēñma.
- ¹⁶ Tó ò ye ò zī ke gbē légbēdítēnaaa, sé ògō dō sānsān kù ade gā,
- ¹⁷ zaakū ga gberan légbēe dīgō gbāna vī. Tó légbēdīteri kpé bēne, légbē dīgō gbānaro.
- ¹⁸ Abire yāin odi Luda bàka kunna kùńwo káakupō pì sa ke aru sariro.
- ¹⁹ Kù Musa doka yādítēnanō ò gbē sīnda pínki wāra, à sākā tēra zōnōn kù sēsōvlāoo sē à zō zūsane bōrō kù blēkōfīni aru kù ò yākatē kù íooa, à fāfā Musa dokaa kù gbēnoo dō n pínki
- ²⁰ à pì, Luda bàka kunna kùńwo arun gwe, kù à dīteáre à kūna.
- ²¹ Len Musa aru fāfā bizakutaa kù sa'onaa zīkebōnōo dō pínki.
- ²² Doka gūn aru mé àdi gbà bo pó daside pínkinē. Arukōtenaa sari durunnao kēmmāna kunlo.

Kirisi a zīda kpà sa'opō ū durunna midēna yāi

- ²³ Zaakū à kō sio ò gbà bo pó kù ò kù ludambē taka pīnoē lán abire bà, sa'opō kù à de abirekūla kō si kù ludambē pó pīno.
- ²⁴ Zaakū Kirisi dí gē Ludakuki taka kù bisāsiri bōnlo, à gē a yāpura ludambēme, gu kù à kun tera ó Zekūnwode ū Luda are.
- ²⁵ Sa'oriki di gē Ludakukin kù pōkade aruo wē kù wēeo, ama Kirisi dí gē de à a zīda kpá gēn baaakō yāiro.
- ²⁶ Tó adi ke lero, de àten wari ke gēn baaakō zaa anduniakatēna gōrōa. Yāpura gūn à sù gēn dome gōrō kù andunia kà a kákia sà, à a zīda kpà sa'opō ū, de à durunna mi deo.
- ²⁷ Luda dīte bisāsirinē à ga gēn do, gbasa à yākpate ke kāao,
- ²⁸ len Kirisi a zīda kpà gēn do lē, à gbēno durunna di a miia dasi. Ani era à su a gēn pladeo, adi ke durunna yāin doro, de à gbē kù n wē dōino sura ba yāime.

10

1 Musa doka bi yā mana kù àtèn su takame, adi ke yā pīnlo. Abire yāi sa dokōno pì ona gèn baaakō wè kù wèeo di f̄s à gb̄e kù òtèn na Ludaino ke papana zikiro.

2 Tó sa pì onaa gb̄à bò donyīrīnoṅe gèn do ari ḡoro sīnda pínkime yā, de n̄ kù gb̄āna, ò a onaa tò.

3 Yāpura gūn sa'onaa pì mé àdigō gb̄ēno durunna yā dōngu wè kù wèeo.

4 Zaakū zūsa kù blèkofīnioo aru di f̄s à durunna kēfūma zikiro.

5 Abire yāi kù Kirisi tèn su andunia gūn, à pì Ludane:

Ń ye sa'opo ke gbairo,
akū n bisāsiri mēe kēmene.

6 Sa'opo kù òdi ká tén à té kù
kù sa'opo kù òdi o durunna yā musuo
di kánguro.

7 Akū ma pì: Makūme la!

Lákū ò kè takadan ma yā musu nà
ma su n p̄oyenyīna keme, Luda.

8 Káaku gīa à pì, sa'ona kù gbao kù sa kù òdi ká tén à té kūo kù sa kù òdi o durunna yā musuo
di ká Ludaguro, à yeiro, bee kù doka mé à dite.

9 Akū à pì, akāame dí, a su a p̄oyenyīna keme. À a káakupō kpà kpado a plade ditena yāi.

10 Luda p̄oyenyīnaa pì kēnaa gūn Yesu Kirisi a zīda kpà sa'opo ũ gèn do, à tò ò kù adona Luda
gb̄ēno ũ.

11 Ḡoro sīnda pínki sa'orino digō kù n̄ zī gūmme, ògō sa dokōno kù àdi f̄s à durunna kēfūma
zikiro o gèn baaakō.

12 Kirisi s̄s, à sa ò durunna yā musu gèn dome ari ḡoro sīnda pínki, akū à ḡe à vùte Luda
oplai.

13 Zaa ḡoro kùà à kù gwe, àtèn dā Luda a ibereno keare a tintin ũ.

14 Zaakū sa'ona gèn do p̄ii gūn, à tò gb̄e kù à gb̄à bònēno gō papana ari ḡoro sīnda pínki.

15 Luda Nini èra àtèn yā pì owere do à pì:

16 Ma bàka kunna kúnwo ḡoro birenō gbera yān dí:
Mani ma dokayāno dañne n̄ n̄sese gūn,

mani kē n̄ swèea.

17 Akū gbasa à pì:

Mani n̄ durunna kù n̄ taarino yā da doro.

18 Lákū à n̄ durunna kēfūma nà, sa'ona n̄ yāi zé vī doro.

Ò na Ludai

19 Abire yāi ma gb̄ēno, kù Yesu aru gb̄ānao ó gēna Ludakukin zé vī kù swèeo kpatena.

20 À wēndi zé dufu bōwere a mēe gāi à gè kūoo lábure kpe ari Ludakukia.

21 Lákū ó sa'ori zōkō vī nà Luda onkūri ũ,

22 ò na Ludai kù n̄sese doo kù a nāanikena sikaa sario kù swè kù ò pipi ò taari laasun bò a
gūnwo kù mē kù ò a zú ò kù í swáswo.

23 Ògō tāmāa kù o zeo kūna gíngin, zaakū Luda a lé sè, akūs̄s̄ à náani vī.

24 Ò laakari dōkōa, ò té kákōgu yenyī kù yāmanakēnao yā musu.

25 Òsun pā kpá ó kōkakaranaai lākū gb̄ēkeno di ke nāro. Ò lé dakōa, atēnsa lākū a è Dikiri
suḡoro ten ká káni nà.

26 Tó o yāpura mā o d̄s̄, tó o gī òtèn durunna ke, sa'ona kù ani durunna kēwá kun doro.

27 P̄j kù à ḡōwere mé à de ògō wé do yākpatei ũ kù swèkēnguo kù té gb̄āna kù ani Luda
ibereno kakateo.

28 Òdi gb̄e kù à gī Musa doka dai de a wé gwanaa sari gb̄ēnoṅ pla ke aakō sèedakpanaa musu.

29 Tó gb̄e gēsese p̄ete Luda Néa, akū à Luda bàka kunna kúnwo aru kù à gb̄à bōare gya bò,
akū à Nini Gb̄ekekenneri s̄s̄s̄, àgō d̄s̄ kù a wétāmāa nigō zōkō de abirekūla manamana.

30 Zaakū ó yā dīkīna òri d̄s̄ à pì, akāa mé áni fina bofūma, akāa mé áni fina bofūne. Ò pì do,
Dikiri ni yākpate ke kù a gb̄ēno.

31 Yā pásime, tó n̄ lēte n̄ da Luda Wēndide ōi.

32 À laasun lé á kunna yāa. Á wékēnaa gbera a wari f̄s̄ á osi zōkō kanaa gūn.

33 Zikenōa òdi á s̄s̄s̄, òdi á wé t̄a pari gūn. Zikenōa adi ze kù gb̄e kù òtēni wé t̄a leno.

34 A purusunano wēnda d̄s̄. Kù ò á p̄ono siáwa, a we kù p̄onnoa, zaakū á d̄s̄ kù á aruzeke
mana kù anigō kun ḡoro sīnda pínki vī.

35 Abire yāi asun tó á w̄oroṅo kù à àre víare zōkō gētéáwāro.

³⁶ Séde àg̃ṣ̄ mēna vī de à p̄ó k̄ú Luda a lé s̄e le à p̄oyenyīnakēnaa gbera.

³⁷ Zaakū à g̃ṣ̄ fitime, ani g̃i kero,
kū gb̄ē k̄ú àten su ní kipa.

³⁸ Gb̄ē mana nig̃ṣ̄ kun ma náani k̄ú àten ke yāi,
ama tó à èra kpe, ma p̄o nig̃ṣ̄ nnao.

³⁹ Gb̄ē k̄ú òdi boru k̄ú kpeo ò ní zīda kakatenon ó ūro. Gb̄ē k̄ú ò Luda náani k̄é ò surabanaa lēnon ó ū.

11

Gb̄ē káakunɔ ludanaanikēnaa

¹ Ludanaanikēnaame támaa kunna Luda kīnaa sikaa sari ū, yā k̄ú òdi wé sialero sina yāpura ū.

² Gb̄ē káakunɔ ludanaanikēna mé à tò Luda ní sáabu kpà.

³ Ó ludanaanikēna mé à tò ò d̄ṣ̄ k̄ú a yā'ona mé à andunia kàte. P̄ó k̄ú òdi wé sialeron à p̄ó k̄ú òdi wé siale k̄èo.

⁴ Habila Ludanaanikēna mé à tò a sa'ona Ludaa mana de Kainu p̄óla. A ludanaanikēna yāin Luda a sáabu kpà, à a d̄ite gb̄ē mana ū, akū à a gba si. Bee k̄ú à gā, ó kpé òteni a yā ma Luda náani k̄ú à k̄èe p̄i yāi.

⁵ En̄oku ludanaanikēna mé à tò Luda a s̄e, de àsun garo yāi. Odi a e doro, k̄ú Luda a s̄e bona andunia gūn yāi. Ari Luda g̃ṣ̄ a s̄e, à a sáabu kpà, à p̄i a yā k̄aagu.

⁶ Gb̄ēke yā d̄i ká Ludagu a náanikēnaa sariro. Séde gb̄ē k̄ú àten nai sí k̄ú à kun akūs̄ṣ̄ àdi fina bo a ki weterin̄e.

⁷ K̄ú Luda lé dà Nuhua yā k̄ú odi e yāro musu, akū à Luda náani k̄é, à a yā mà, à gó'ite k̄é, à a onden- sura bào. A ludanaanikēna mé à tò yā v̄ute andunia, akūs̄ṣ̄ Luda tò yā bò k̄aao nna a náani k̄ú à k̄èe p̄i yāi.

⁸ K̄ú Luda Ibrahī sisi de à gé b̄usu k̄ú àni kpáa àg̃ṣ̄ vī gūn, akū Ibrahī Luda náani k̄é, à Luda yā p̄i mà. À bò be, bee k̄ú à gu k̄ú àten ḡén p̄i d̄ṣ̄ro.

⁹ À Luda náani k̄é, akū à be p̄ete bizakuta ū b̄usu k̄ú Luda a lé s̄en̄e p̄i gūn nibo ū. Len Isaaku k̄ú Yakubuo do, zaakū Luda lé senaa p̄i g̃ṣ̄ ní p̄ó ūme.

¹⁰ Zaakū w̄ete k̄ú Luda k̄ate à bò a zīni p̄etenaan Ibrahī wé do.

¹¹ Sara ludanaanikēna mé à tò à zé lè à n̄o si, bee k̄ú param̄e, akūs̄ṣ̄ à zī k̄ú, zaakū à d̄ṣ̄ k̄ú Luda k̄ú à lé s̄en̄e náani vī.

¹² Bee k̄ú à zī k̄ú, g̃ṣ̄gb̄ē m̄en do p̄i buri k̄é dasi lán susunen̄o ke ísirale b̄usu'at̄ē bà, oni f̄ṣ̄ ò a lé d̄ṣ̄ro.

¹³ Gb̄ē p̄in̄o ḡaga ní p̄ínki ní ludanaanikēnaa gūn, p̄ó k̄ú à a lé s̄en̄en̄o lenaa sari. Ò è z̄à dire ò gb̄anake kp̄ai. Ò p̄i, nibo b̄oasun̄ome ní ū z̄itea la.

¹⁴ Gb̄ē k̄ú òdi ò len̄o ten m̄owere k̄ú òteni ní zīda b̄usu ni deme.

¹⁵ Tó b̄usu k̄ú ò b̄on b̄egen òten ke yā, de ò zé lè ò èra ò tà gwe.

¹⁶ Ama b̄usu k̄ú a mana de abirekulan òteni a ni de, àkū ludambe p̄ó ū. Abire yāi tó ò Luda sisi ní Luda ū, àdi kene wé'iyā ūro, zaakū à w̄era k̄ate ní p̄ó ū.

¹⁷⁻¹⁸ K̄ú Luda Ibrahī ȳṣ̄ à gwà, akū Ibrahī Luda náani k̄é, à Isaaku kpà sa'opo ū. Luda lé s̄en̄e yā à p̄i, Isaaku burin̄on onig̃ṣ̄ piñne a burin̄o ū. Bee k̄ú abireo à z̄è k̄ú a né m̄en do p̄i kpanaao.

¹⁹ À si k̄ú Luda gb̄ana ni f̄ṣ̄ à ḡen̄o vu bona gan, akū à de lákū ò p̄i à èra à Isaaku lè bona gan bà.

²⁰ Isaaku Luda náani k̄é, akū à sa'ole k̄é Yakubu k̄ú Isauone.

²¹ K̄ú Yakubu k̄ú ga léi, akū à Luda náani k̄é, à sa'ole k̄é Yusufu n̄en̄one, akū à gb̄ana lè a ḡoaa à donyī k̄é.

²² K̄ú Yusufu k̄á gana, akū à Luda náani k̄é, à Isarailan̄o bona Misila yā ò k̄ú lákū oni ke k̄ú a ḡewao ná.

²³ Musa de k̄ú a dao Luda náani k̄é, akū ò a ūte ari m̄o aak̄ṣ̄ a inaa gbera, k̄ú ò è a àlesi mana yāi. Odi vīna ke doka k̄ú Firi'auna d̄itenero.

²⁴ K̄ú Musa k̄é z̄ók̄ṣ̄, akū à Luda náani k̄é, à g̃i ò a sísi Firi'auna n̄en̄o gb̄ē né ū.

²⁵ À si ò a wé t̄á k̄ú Luda gb̄en̄o de kunna k̄ú p̄on̄nao durunna gūn ḡoro plaa.

²⁶ À d̄ite k̄ú wé'i k̄ú òdi dar̄ma Kirisi yāi de Misila aruzekela, zaakū z̄iakpezi láadan a wé k̄úa.

²⁷ A ludanaanikēna mé à tò à bò Misila, adi vīna ke Firi'auna p̄of̄enero, à z̄è g̃ingin lákū à Luda k̄ú òdi e k̄ú w̄éoro èe bà.

²⁸ A ludanaanikēna mé à tò à Vīnla dikpe d̄ite k̄ú aru mamana kpé lé gb̄liao, de gb̄ēderi sún̄o na ní daudun̄aro yāi.

²⁹ Isarailanɔ Luda náani kè, ò bikù Isira Tēraa lán zīte kori bà. Kū Misilanɔ yǎa le, akū í dàńla.

³⁰ Isarailanɔ Luda náani kè, ò táa ò ò lika Yerikoi ari gɔɔɔ suppla, akū a bīni kòte.

³¹ Karua Rahabu Luda náani kè, à gu'asirigwarinɔ dite à ñ gwá manamana, akū adi kakate kū ludayādarisarinɔoro.

³² Mani pi dera dɔɔ? Mani zé le mà Gidion yā oro ke Baraki ke Samusi ke Yefeta ke Dauda ke Samuēli ke annabinɔ.

³³ Ò Luda náani kè, akū ò zīi blè kinanɔa, ò yā gǔgǔ gbēnɔne a zéa, ò lé kū Luda sēñne gbēe lè, ò músunɔ lé nàkɔa,

³⁴ ò té pásí dè, ò bò fēneda léi, ò gbāna lè ñ gbānasarrike gūn, ò pásí kù zīi gūn, ò pè buri pānde zikarinɔa,

³⁵ ò nɔgbēnɔ né gēnɔ fūte bona gan ò kpāmma. Ò mēe ù ñ gbēkenɔa, akū ò gí ò ñ gbare, de ò vu bona gan ò bo mana yāi.

³⁶ Ò ñ gbēkenɔ fobò, ò ñ gbē kū flāao. Ò mɔɔ kà ñ gbēkenɔa, ò ñ ká kpésiran.

³⁷ Ò ñ pápa kū gbēe ò ñ dede, ò ñ zǔkɔre pla kū sákasakaa, ò ñ dede kū fēneda. Ò kurè sá bára kū blè bárao dana. Ò gǔ kori, ò ñ wé tá, ò wari dōrúma.

³⁸ Andunia kunna dí kɔ sí kúrúworo. Ò likaralikara sēñ kù kpi musunɔ, ò kú gbēwēenɔn kù tǔnɔwēenɔ.

³⁹ Bee kū Luda gbē pinɔ sáabu kpà ñ pínki a náani kù ò kè yāi, odi pó kù à a lé sēñne lero,

⁴⁰ Luda gīnake à dite, ò gwena mana le de ñ póla, de òsungǔ papana ó sariro.

12

Luda a gbēnɔ totonaa

¹ Abire yāi ókɔnɔ se, lākū sēedadenɔ diwáa ná le, ò ɔ kpá pó kù òdi kpáwērenɔi kù durunna kù àdi ó kakūn aragao pínki, ò bàkpakūsūna kù Luda ditewere lé kù mena.

² Ò wé pé Yesua kù à bò kù ó ludanaanikena zéo akūsɔ à zé pìi kè papana. À gana líaa fǔ, adi a wé'iyā daro ponna kù à ditēnane lena yāi, akū à gēe à vūte Luda kíblegba ɔplai.

³ À laasun lé a yāa, lākū à mena fǔ kù durunnakeri kù ò ibere bire taka sè káaonɔ, de àsun kpaasa à nēse yakaro yāi.

⁴ Zaakū á ɔsikana kù durunnao gūn, ádi ze a gi ari a ge a gaoro.

⁵ Nēseyidakūna yā kù ò òáre lán nēnɔ bà sàágun yá? Ò pi:

Ma né, tó Dikiri teni n toto, ñsun dite páro.

Tó à kpākēnyī, ñsun tó n ká garo.

⁶ Zaakū gbē kù Dikiri yeiin ádi toto, ádi wé tá gbē kù à si a né ūa.

⁷ À wētamma dite totona ū. Luda mé àten abirekū keáre, kù a nēnɔ á ū yāi. Né ke kun kù a de ni gí à a totoi yá?

⁸ Tó adi á toto lán a né kparanɔ bàro, á de a nēnɔ ūro, yīgīsarinenɔn á ū.

⁹ Ó denɔ vī andunia la kù ò ó toto, akū o ñ yā mà. Lākū à de le nà, ò mì nate ó De kù à kú musu de abirekūla ògǔ kun.

¹⁰ Ó denɔ ó toto gɔɔ pla pǔ ù ñ ñndɔ lén. Luda di ó toto ó karana yāime, de ó kunna le àgǔ adona lán a bà.

¹¹ Totonaa ke ponna vī a gɔɔaro, sé ɔsira, ama gbē kù totonaa pi ñ kékenɔ di a gbè le zā bona mana kù aafīao ū.

¹² Abire yāi à á ɔ kù ò gǔ dɔáinɔ kù á gbá kù ò gǔ tererenɔ gba gbāna,

¹³ à zé sé sūsū, de ákɔnɔ kù àten tɔɔtenɔ sún kakūnlo, ò gǔ kù aafīao.

¹⁴ À wete àgǔ nna kù gbē sīnda pínki, á kunna gǔ adona, zaakū tó gbē kunna adonaro, ani Dikiri ero.

¹⁵ À laakari ke, á gbēke sún kura Luda gbēkekennenaai à gǔ gǔnna ū á té, à wari dɔ gbēnɔa dasi à ñ yakaro.

¹⁶ Á gbēke sūngǔ de pāpākeri ke ludayādarisari ū lán Isau bàro. À a daudukeze yia pó gēn do blena yāi.

¹⁷ Á dǔ kù à sa'ole wēte a dea zā, akū Luda gīne. Bee kù à wēte kù wé'io, adi zé le à yā kù à kè lítero.

Luda bàka kunna kūrúwo zī kù a dufuo

¹⁸ Adi ke Sinai kpi kù oni fǔ ò ɔ naaan a nairo, kù àten té kù, à gusira vī kù gu bǔgubuguuo kù zāgā'īao

¹⁹ kú kákáki yīsāmpanaao kú Luda kòto gbānao. Kú Isarailanò kòtoo pìi mà, ò kúte kène ò pì, àsun yáke oñne dorò,

²⁰ zaakú oni yá kú à dítèrne díkína f̄sro à pì: Bee pókáde mé à nà kpi píia, ò pápa kú gbèeo ò de.

²¹ Luda kipanaa pì bi vīna yāme manamana ari Musa pì, vīna a kú, àten lukaluka.

²² Ama a na Zaiš kpìi kú Luda Wèndide wéte Yurusalemu kú à kú musuo kú a malaika dasidasi kú ò kakarana gwenò

²³ kú daudu kú ñ t̄s kēna gwenò k̄s kakaranaao kú Luda kú à de gbē sīnda pínki yákpatekeri ūo kú gyáwān gbē mana kú ò ḡs papananò

²⁴ kú Yesu kú à de Luda bàka kunna kūrwo dufu yákekeri ūo kú a aru fáfāna kú àten yā mana o de Habila pólao.

²⁵ À laakari ke, àsun gí yā'orii pì yā mairo. Lákú gbē kú ò gí Luda lédamma mai zīte lanò dí boro nà, ók̄nò se, lákú Luda ten lé dawá zaa musu, tó o kpe line, oni ó p̄s o d̄o yá?

²⁶ A kòto zīte lukaluka yá, akú à lé s̄e à pì, áni gu lukaluka ḡen do d̄o, adi ke zīte adonlo, kú musuome sà.

²⁷ Kú à pì, ḡen do d̄o, abirekú ten piwere Luda pókēna kú ani lukaluka p̄inò ni gē zélame, de p̄s kú àdi lukaronò le àḡs kun.

²⁸ Abire yāi lákú óten kpata kú àdi yīgáro ble nà, ò Luda sáabu kpá, òḡs donyī kene lákú à yei nà, òḡs m̄i natene vīnakenanene gūn.

²⁹ Zaakú ó Luda bi té kú àdi kūrmmame.

13

Lédammaanaa

¹ À wé t̄a àḡs gbēke vī kú k̄so.

² À laakari d̄o nibókūnaaa, zaakú len gbēkenò malaikanò yārii kè d̄snaa sari le.

³ À tó gbē kú ò ñ ká kpésira gūnno yá d̄oágu, lákú à kú kūrwo kpésiran bà, kú gbē kú óten wé tārūmanò, lákú ák̄n̄ome óten wé t̄ááwa bà.

⁴ Baadi ḡs n̄osena da yá bèere de ū. Ósun ñ wúteki gbásí kpáro, zaakú Luda ni yákpate ke kú zinakerinò kú p̄ap̄akerinò.

⁵ Yena oḡs sún doáre arero. À ze kú p̄s kú á v̄io, zaakú Luda pì:

Mani n tónlo,

mani p̄a kpányī zikiro.

⁶ Abire yāi odi kùgbāna ke ò pì:

Dikirime ma kpányīri ū,

vīna ni ma kūrō.

Bón bisásiri ni f̄s à kemenee?

Sayapura onaa

⁷ À tó à don'arede kú ò Luda yá óárenò yá d̄oágu. À ñ kunna tàasi ká ari a léa, á Luda náani ke lán ñ bà.

⁸ Yesu Kirisí dok̄nò ḡia kú gbārao ari ḡor̄o sīnda pínki.

⁹ Àsun tó ò á s̄ate kú yá nibò dasi dannenanòoro. À mana ó swè gbāna le Luda gbēke gūn, adi ke sa'op̄ble kú àdi àre ke ke gbē kú ò z̄eñ̄oneronlo.

¹⁰ Bizakuta sa'orinò zé vī ò sa'oki kú ò vī p̄oble blero.

¹¹ Sa'oriki di gē Ludakukin kú pókáde aruo durunnanò kēmmana yāi, akú òdi a gē kpata bura kpe.

¹² Abire yāi Yesu gá wéte kpe se, à gbá b̄ò gbēn̄one kú a zīda aruo.

¹³ Ó bo ò gē a kīnaa bura kpe, wé'i ó kú k̄aao se.

¹⁴ Zaakú ó wéte kú aniḡs kun vī laro, wéte kú àten sun ó wé d̄i.

¹⁵ Abire yāi òḡs Luda sáabu kpá lakanaa sari kú Yesu gbānao ó sa'ona ū. Gba kú a sisirinò di suon gwe.

¹⁶ À laakari d̄o yāmanakena kú k̄s gbēkenaaaoa. Sa bire taka ona mé àdi ká Ludagu.

¹⁷ À á don'aredenò yá ma, à m̄i natēñne, de ò le ò zī ke kú p̄onnao, zaakú ò de gbē kú oni ñ zī yá baba Ludanenò ū. Tó óten zī ke kú lésuruo, ani àre keárero.

Lézammanaa

¹⁸ À adua kewere. Yáke teni ó swè v̄iro, odiḡs ye òḡs kú ò d̄or̄oaa yá sīnda pínki gūn.

¹⁹ Ma wé keáwa à adua kemene, atēnsa mà le mà su á kia likalika.

²⁰ Luda aafiade kú ò Dikiri Yesu f̄ute bona gan sád̄ariki ū a bàka kunna k̄too ḡor̄o sīnda pínki aru gáí,

²¹ à á kεkε kũ mana pínki, de à a poyenyĩna ke, à yã kũ à kàagu ke ó gũn Yesu Kirisi gãi. Àkũ mé à gakuri vī gɔɔ sīnda pínki, aami.

²² Ma gbẽɔ, ma wé kèáwa, àgõ lédamma yã pi kũna kũ menao, zaakũ takada kũ ma kèáre zõkõro.

²³ Àgõ dõ kũ ò ó gbẽ do Timoti gbàre. Tó à kà la tera, óni su á gwa lεεε.

²⁴ À fõ kpá á don'arɛdenɔa n pínki kũ Luda gbẽɔ pínki. Itali búsudenɔ fõ kpàáwa.

²⁵ Luda gbẽke keáre á pínki.

YAMISI

Yōgwanaa

¹ Yamisi, Luda kù Dikiri Yesu Kirisio zòbleri mé à fò kpà Isaraila buri mèn kuri aweepla kù ò fàkòananà.

² Ma gbēnò, wari burinò dasi. À pò kù ani á le dite pònna yā ũ,

³ zaakù á dṣ kù á ludanaanikena yōgwana ni mena iáre.

⁴ À tó mena papaáwa, de àgṣ de gbē kàsarano ũ swáswa yáke kīanaáwa sari.

⁵ Tó ɔndṣ ten kīa á gbēkea, à wé ke Ludaa, ani a gba, zaakù àdi gbē sīnda pínki gba pò kù nēsēo do taari'ena sari.

⁶ Tó à wé kèa sṣ, à a náani ke sikaa sari, zaakù sikade de lán ko vlá bàme. Gu kù ĩa kàkan, gwen àdi liten.

⁷ Gbē bire taka sùngṣ da áni pò le Dikiriaro,

⁸ zaakù a nēsē kun plaplame, akù àdigṣ sika ke yā kù àten ke gūn pínki.

⁹ Takaside kù à kù ó té pònna ke, kù Luda a kàra yāi.

¹⁰ Aruzekede pònna ke, kù Luda a làgo yāi, zaakù aruzekedenò ni gēte lán lávu kotēnaa bàme.

¹¹ Ifántē di fute kù a puusu gbānao, à lánò di kori ke, a vu di kòte, a manake di láka. Len aruzekede ni kpágu a bòktenano gūn le.

¹² Arubarikaden gbē kù àdi yōgwana fṣ ũ, zaakù a bona mana gbera Luda ni wèndi kù à a lé sè gbē kù ò yeainòne kene yàri ũ.

¹³ Tó yōgwana gbē lè, àsun pi Ludamero, zaakù oni fṣ ò Luda lé ò gwà kù a vānioro, akūsṣ àpi di gbēke yṣ à gwa kù a vānioro.

¹⁴ Baadi yōgwanaa di bo a pónidena kīnaame, akù àdi a wé ble à a gáte.

¹⁵ Akù pónidēnaa pì di nò sí à né i durunna ũ. Tó durunna zṣkṣ kù sṣ, àdi ga ime.

¹⁶ Ma gbē yenyīdenò, àsun á zīda sátero.

¹⁷ Gba mana swáswa sīnda pínki di bo musu, De Luda pógupurinò Kèri kīnaame. Àdi lítēro, a gupura i di lagoro.

¹⁸ A poyenyīnaa gūn à ó i kù a yā yāpuradeo, de ò le ògṣ are a pò kù à kèno té.

Yamana kù a kēnao

¹⁹ Ma gbē yenyīdenò, à yā dí ma. Àgṣ yā ma likalika á pínki, ama àsun yā o likalikaro, àsungṣ pò fē likalikaro.

²⁰ Zaakù bisásiri pòfē di su kù yā mana kù Luda yeiioro.

²¹ Abire yāi à ò gbarē dà vāni kù yā pāsī kù à dàgulanò pínki. À yā kù ò tṣ á swèn, kù ani fṣ à á sura ba sí kù zīdabusanao.

²² Àsun á zīda sátero, àsun yā pi ma kù sào pāro, à zī kea.

²³ Zaakù gbē kù àdi yā ma, akù àdi zī keoro de lán gbē kù àteni a zīda gwa dígi gūn bàme.

²⁴ A zīda gwanaa gbera, tó à gè zéla, lākù à de nà di sàagu gōnòme.

²⁵ Gbē kù a wé pé Luda doka papanaaa kù àdi tó ò gṣ zīdadenò ũ, akù àdigṣ géo are, àdi ma à sàaguro, àdi zī keame, Luda ni arubarika da adegu a yākenaa gūn.

²⁶ Tó gbē a zīda dite donyīri ũ, akù àdi a lé fōro, àteni a zīda kekeme, àten donyī ke pāme.

²⁷ Donyīkena swáswa kù à taari vī De Ludaneron dí: Ò tonenò kù gyaanòno gwa n wèndake gūn, ògṣ ò zīda kūna dṣ gbāsī sari andunia yā musu.

2

Gbē wé gwanaa

¹ Ma gbēnò, àkōnò kù àteni ó Dikiri gakuride Yesu Kirisi náani kenò, àsun gbē wé gwaro.

² Tó gbē gè á kōkakaranaa gūn wura tánka kù pókasa tékenaa dana, tó takaside kù à bizakasa gbāsī danaa gè se,

³ tó á wé té gbē kù à pókasa tékena danaai, tó a pine à mṣ à vute gu manan, tó a pì takasidene à gé à ze dire, kesṣ à mṣ à vute á gbá sare,

⁴ àten kṣ tē bome, àten yā gwa kù manafikion gweroo?

⁵ À ma, ma gbē yenyīdenò. Luda gbē kù ò de gbānasaridenò ũ andunia gbēnòne sè ògṣ gbāna a náanikēnaa gūn, de ò kpata kù à a lé sè gbē kù ò yeinòne ble.

⁶ Àkōnò sṣ, àten gbānasaride pinò kpe bo. Aruzekedenò mé òdi gbāna bleáwaroo? Mókōnò mé òdi á gáte ò gé kááo yákpatekēkiaroo?

⁷ Mókōnò mé òdi tṣ nna kù à kúáwa yakaroo?

⁸ Luda dokayā mide pì, àg̃ō ye á gbēdakei lán á zīda wèndii bà. Tó á yā pì kūna yāpura, áten yā ke a zéame.

⁹ Tó áten kō wé gwa s̄, áten durunna kemē. Doka pìi vùtēáwa, a g̃ō taaridenō ūn gwe.

¹⁰ Zaakū tó gbē doka kūna pínki, tó á fù mèn doa, à g̃ō taaride ū a pínki gūmmē.

¹¹ Luda pì, àsun zina kero. À pì dō, àsun gbē dero. Bee tó nídi zina kero, tó n gbē dè, n g̃ō dokadarisari ūmē.

¹² Ákōnō kū Luda ni yā g̃ōg̃ō kááo doka kū àdi tó ò g̃ō zīdadēnō ū musu, àg̃ō yā o, àg̃ō yā ke lākū à kō s̄i kááo nà.

¹³ Luda ni yākpate ke kū s̄urusaridenō s̄uruu sari, ama yā ni bo kū s̄urudeo nna.

Ludanaanikena kū yāmanakēnaao

¹⁴ Ma gbēnō, tó gbē pì, áten Luda náani ke, tó àdi p̄oke kero, bó yān gwee? Ludanaanikena bire taka ni f̄ō à a bo yá?

¹⁵ Tó á gbē mèn do, g̃ōgbē ke nōgbē ten p̄okasa kū p̄obleo takasi ke,

¹⁶ tó á gbēke p̄ine: Luda n gba aafiaa! N̄sun tó ía n dero, n p̄ō ble n̄ ká, tó adi wèndibadōbō kpáaro, b̄n̄ abire ūu?

¹⁷ Lemē se ludanaanikena ado p̄okekenaa sari bi yā g̃ēmē.

¹⁸ Tó gbē n pì, n̄ten Luda náani ke, akūs̄ō maten yā ke, mani pinne, n̄ n ludanaanikena p̄okekenasari m̄omene, mani ma ludanaanikena m̄onne ma yākenaa gūn.

¹⁹ N si kū Luda mèn dome. À mana. Bee tānanō se, ò d̄s le, akū òdig̃ō lukaluka.

²⁰ Ȳnko! P̄ō kū à tò ludanaanikena p̄okekenasari p̄ā, n̄ ye mà onne yá?

²¹ Kū ó dizi káaku Ibrahī a né Isaaku kp̄ā sa'op̄ō ū, yā dí bo káao nna a yākena yāiroo?

²² N è yá? A ludanaanikena kū a yākenaa kp̄ák̄ōime. A yākena mé à a ludanaanikena p̄apai.

²³ Akū Luda yā dík̄ina p̄apa kū à pì, Ibrahī Luda náani kè, akū Luda tò yā bō káao nna a náani kū à kè yāi. Akū ò t̄ō kp̄āne Luda gbēnna.

²⁴ A è yá? Yākena mé àdi tò yā bo kū gbēo nna, adi ke ludanaanikena adonlo.

²⁵ Lemē dō karua Rahabu kè nna kū Ludao a yākena yāi, ḡōr̄ō kū à gu'asirigwarinō d̄ite à n̄ gbare zé kp̄āni gūn.

²⁶ Lākū mē ninisari de gē ū nà, len ludanaanikena p̄okekenasari de gē ū lē se.

3

Léfn̄aa

¹ Ma gbēnō, àsun ke yādannerinō ū dasiro, zaakū á d̄s kū Luda ni wé piti ókōnō yādannerinōa yākpatekēḡōr̄ō zī de gbē kparanōla.

² Ó pínki odig̃ō zā yaa baala'ime. Tó gbē lé di a ásarū kero, taarisarideme, ani f̄ō à a mē pínki gbāna f̄ō.

³ Odi s̄ōm̄ō ká s̄ōne de à ó yā ma yāime, akū odi a milē ble.

⁴ Kes̄ō à ḡó'ite gwa ísirala. Bee kū a z̄ōk̄ōkeo kū z̄āḡā'ia gbāna kū àdi a yīpao, a fibō de f̄itinleme. Àkū mé àdi a milē ble, akū a f̄ir̄ii di a p̄oyeina dane.

⁵ Lemē s̄ō, néne bi mēgu f̄itinleme, akū àdi ía dá kū yā z̄ōk̄ōo.

⁶ À gwa lākū té f̄iti di s̄ē dasi kp̄áta nà.

⁷ Néne de lán té bàme, àkūme andunia vāni ū ó mēe gūn. Àdi tó gbās̄i g̃ō kp̄ā ó mēea pínki. Gyāwān té mé àdi nakara nénea, akū néne di té kp̄ā ó andunia kunan.

⁸ Bisās̄iri n̄b̄ōs̄entēnō t̄ūt̄uu kè pínki kū bānō kū p̄ō kū òdi t̄āa o kū k̄uaonō kū kp̄ōnō, à kp̄ē áten ke ari tera,

⁹ ama gbēke di f̄ō à a néne t̄ūt̄u kero. Àkūme p̄ō vāni kū àdi ze teniro ū. À pana kū sewet̄ēo,

¹⁰ nénen odi Dikiri ó De s̄áabu kp̄áo, akū odi era ò bisās̄iri kū à a kè lán a bà káo dō.

¹¹ Lédoḱōnō piin s̄ábukpana kū gbēkanaao di bon. Ma gbēnō, àsung̃ō de lero.

¹² Iboki di í nna kū í kyākyāao bo wēe dok̄ōnō gūn yá?

¹³ Ma gbēnō, kaka lí ni né í kù ū yá? Geepi lí ni né í kaka ū yá? Lemē dō bia í s̄ukusukude ni í nna boro.

Ḷnd̄s̄ kū àdi bo musu

¹⁴ Á té, dí mé à yād̄s̄iri Ḷnd̄s̄de ūu? À m̄óine a kunna mana gūn kū a yākenanō kū zīdabusana kū àdi bo Ḷnd̄s̄ gūnwo.

¹⁵ Tó á n̄seg̃ōba p̄ās̄i kū denlawetēnaao v̄i á swēe gūn s̄ō, àsun ía d̄āro, àsun gí yāpurairo.

¹⁶ Ḷnd̄s̄ bire taka di bo musuro, andunia p̄ómē, á dà p̄ómē, Ibilisi p̄ómē.

¹⁷ Zaakū gu kū n̄seg̃ōba kū denlawetēnaao kún, gwen k̄ōyāmasari kū yā b̄ēne pínkió dig̃ō kún.

¹⁷ Tó gbē ɔ̀ndɔ̄ kú àdi bo musu vī, káaku àdigō gbāsī vīro, a gbera àdigō yáketete vīro, àdi a zīda busańne, àdi gbē yā ma, à sùru papana kú yámanakenaao. Àdi gbē tē boro, akūsō àdigō manafiki vīro.

¹⁸ Iberemiderii di kena kú kōo nna tō, akú àdi yā mana kē.

4

Gbēnnakpana kú anduniaio

¹ Bó mé àdi fiti kú lékpakōanaao da á tée? Òdi bo á poyeina kú òten ɔ̀si ká á mēe gūnnō kīnaanloo?

² Adigō ye pōi, ama adì ero, akú adì gbē de. Adì pō ni de, akú adì pō kú àten péa lero. Akú adì lékpakōa ke, adì fiti ke. Á a vīro, kú adì wé ke Ludaaro yáime.

³ Tó à wé kē, adì ero, kú adì wé ke kú nēsemanaoro yáime, zaakú adigō ye à a bókote ke á pónidenanō gūmmē.

⁴ Nánanaridenō, á dō kú gbēnnakpana kú anduniaio bi iberesena kú Ludaonloo? Gbē kú à ye à ke andunia gbē ū gō Luda ibere ūme.

⁵ Kú ò kē Luda yān ò pì, Nini kú Luda dà ó gūn nēsegbā vī, àten da yā pān yá?

⁶ Ama gbēke kú Luda vī kúoo de abirekūla, zaakú ò kē Luda yān ò pì: Luda di ibere sé kú zīdabirinō, ama à gbēke vī kú zīdabusarinō.

⁷ Abire yāi à mì nate Ludane. À gí Ibilisine, ani bàa síaré.

⁸ À na Ludai, ani naái. Durunnakerinō, à ɔ̀ bo durunna. Nēsepladenō, à á swē pípi.

⁹ À ɔ̀ dō kú pōsiraō kú wēdayāo. Á á yáadna lite ɔ̀ɔ̀ɔ̀na ū, à á ponna lite nēseyakana ū.

¹⁰ Á á zīda busa Dikiri are, ani á kara.

¹¹ Ma gbēnō, àsun kō tō bēne síro. Gbē kú à a Yesude dake tō bēne sí ke à a bēne bō, à Luda doka sēeda vāni kē, à a vāni bō. Tó n Luda doka vāni bō sō, a mārīime n ūro, a vāniboriime n ū.

¹² Ludan dokaditeri ū kú yákpatekeriio. Àkú mé à gbē surabana kú a kakatenaao gbāna vī. Mókōn sō, díme n ū, kú ndi n gbēdake vāni boo?

Luda bàka bonaa

¹³ Á yā ma sà, ákōnō kú adì pi, gbāra ke zia áni gé wéran, áni vute gwe wē do, áni laga tá à àre le.

¹⁴ Á yā kú ani á le zia dō yá? Á dō lākú á wēndi de nà yá? Á de lán suka bàme. Tó à kpà fiti, akú àdi gēte gōnō.

¹⁵ Yā kú à de à on dí: Tó Dikiri wē, akú ó aafia, óni ke lán dire bà ke lán dí bà.

¹⁶ Tera sō àten ía dā, a Luda bàkaa bō. Íadāna bire doka buri manaro.

¹⁷ Gbē kú à yámanakena dō, akú adì kero durunna kē.

5

Kpākēna aruzekedenō

¹ Ákōnō aruzekedenō, à yā ma sà. Á ɔ̀ dō, à wiki lé kisira kú ani á le yāi.

² Á aruzekeno yāka, kōkōnō á pōkasanō sōso.

³ Á ɔ̀gō dāa kpà, akú a dāakpanaa pì ni á da yān, ani á mè piti lán té bà. A aruzeke di gōro kpede zī.

⁴ Á ma! A ɔ̀gōzikeri kú ò á burapōnō kēárenō blē, akú ɔ̀gō pì yā Luda ki lē. Pōkērii pìnō wikilēnaa gē Dikiri Zīkaride sán.

⁵ Á á mēna mà zīte la á poyeinakēnaa gūn. A mēe kpà kūtukpana gōro pō ū.

⁶ Á yā dà gbē mananōla, a n dēde, odi gíáero.

Mena

⁷ Abire yāi ma gbēnō, àgō mena fō ari Dikiri sugōro. À gwa lán búbarii di a burapō bēere de kēgōro dā nà. Àdi mena fō zaa kaburagōro ari sakare.

⁸ Ákōnō sō, à mena fō à ze gbāna, zaakú Dikiri sugōro kà kāni.

⁹ Ma gbēnō, àsun yáketete kákōiro, de Luda sūn yákpate ke kááoro yāi. Yákpatekerii pì zena kpélele fá!

¹⁰ Ma gbēnō, annabi kú ò yā ò yā kú Dikiri tōonō, à mena kú ò kē warikēnaa gūn zé dí taka sé.

¹¹ Odi pi ò arubarika vī, kú ò mena fō yáime. A Ayuba menakēna baaruu mà, a mà lākú Dikiri kēne nà kpekpe, zaakú wēnda kú sūruuo papana Dikiria.

¹² Atēnsa ma gbēnɔ, àsun la daro. Àsun pi a si kũ ludambeo ke kũ zĩteo kesõ kũ pɔ pándeoro. À tó á ee gõ ee. À tó á oi gõ oi, de yã sún vuteáwaro yã.

Aduakena ludanaanikēnaa gūn

¹³ Á gbēke ten wari ke yá? Á adua ke. Á gbēke pɔ nna yá? Á Luda sáabu kpá.

¹⁴ Á gbēke ten gyá ke yá? Ade sɔsi gbē zõkõnɔ sísí ò adua kene, ò nísi máa kũ Dikiri tso.

¹⁵ Adua kũ ò kè ludanaanikēnaa gūn ni gyáre pi werekõa. Dikiri ni a fute. Tó à durunna kè yá sõ, ani kēa.

¹⁶ Abire yã à á durunna òkõne, à adua kekõne de à le àgõ aafia. Gbē mana aduakena gbāna, àdi zĩ ke manamana.

¹⁷ Iliasu bi bisásirimε lán ó bà. À adua kè manamana, de legū sún maro, akū legū dí tó zĩtearo ari wè aakõ kũ mɔ suddoo.

¹⁸ À èra à adua kè dɔ, akū legū i bò manamana, zĩte pɔble kè.

¹⁹ Ma gbēnɔ, tó á gbē mèn do zã yãpura zéa, akū á gbēke èra à a dà zén,

²⁰ àgõ dõ kũ gbē kũ à tò durunnakerii pii bò sãtena zén à èra à sù, à a si gaame, akūsõ à lá kù durunna dasinɔla.

PITA TAKADA KAAKU

Tamaa kū àdi ní nero

¹ Makū Pita, Yesu Kirisi žiri mé à takada dí kě Luda gbē kū ò de nibɔɔ ũ andunia dí gūn, kū ò fákɔana bùsu dīkīnāno gūnnōne: Pōntu, Galatia, Kapadosia, Asia kū Bitiniaio.

² De Luda gīnake à á d̄s, akū à á sé, a ḡs a p̄s ũ kū a Nini gbānao, de à mì nat̄e Yesu Kirisine, a aru gbà boáre. Luda gbēke kū aafiao karaáre.

³ Ó Luda ó Dikiri Yesu Kirisi De sáabu kpá! A sùru z̄sk̄sō gūn à ó í dufu kū Yesu Kirisi vuna gan gbānao, akū ó támaa kū àdi ní nero vī,

⁴ zaakū túbī kū à dit̄enaáre ludambe p̄i dì lákaro, àdi gbāsī kpáro, a mana dì lákaro.

⁵ Luda soru kě à làka de à á sura ba a náani kū át̄en ke yāi, akū át̄eni á dāk̄pā kū a gbānao ari à gé bo kū surabanaa p̄iio gupuraa ḡr̄o kp̄ede zī.

⁶ Át̄en p̄onna ke kū yā p̄iio, bee kū áni wari ke ḡiā fiti ȳogwana buri s̄inda p̄ínki yāi.

⁷ Lákū òdi wura mana d̄s té gūn nà, len òteni á ludanaanikena ȳs à gwa le, zaakū á ludanaanikēnaa p̄iio b̄ere vī de wura kū a gakuri dì lákala manamana. Tó a bo mana, Luda ní á sáabu kpá Yesu Kirisi suḡr̄o zī, ani á kpe ta kū gakurio.

⁸ Bee kū àdi a ero, á yei. Bee kū àdi wé ke pla káao zikiro, át̄eni a náani ke, akū át̄en p̄onna z̄sk̄sō kū à ḡè onala ke,

⁹ kū át̄eni á ludanaanikēna gb̄e le á surabana ũ yāi.

¹⁰ Annabin̄o gīnake ò gbēke kū Luda ní ke kááo yā ò, ò surabanaa p̄i yā gwà, ò a tàasii kà.

¹¹ Kirisi Nini kū à kú ní gūn gīnake à wari kū Kirisi p̄i ní ke ón̄ne kū gakuri kū ani le a gberao, akū ò w̄ete ò yā p̄i zé d̄s kū a ḡr̄o.

¹² Akū Luda tò ò d̄s kú yā kū òten ò p̄i de ní ḡr̄o p̄s ũro, á p̄óm̄e. Tera sà baarunnakparin̄o yā p̄i óare kū Luda Nini kū Luda p̄i zī bona ludambe gbānao. Bee malaikan̄o se òten ɔsi ká yā p̄i d̄snaai.

Kunna adona

¹³ Abire yāi àḡs kū á laakariia, àḡs á zīda kūna d̄s, á wé ḡs d̄s gbēke kū Luda ní keáre Yesu Kirisi suḡr̄o zī sika sari.

¹⁴ Lákū á de Luda né kū òteni a yā man̄o ũ nà, àsun tó dà vāni kū á vī yā á wésiraḡr̄o doáre arero.

¹⁵ Luda kú adoname. Lákū à á sisi à á sé nà, àḡs kū adona á yākena s̄inda p̄ínki gūn le se.

¹⁶ Zaakū ò kě Luda yān ò p̄i:

Àḡs kū adona,

zaakū má kú adoname.

¹⁷ Zaakū Luda dì yākp̄ate ke kū baadio a yākenāaa ní wé gwanaa sari, tó át̄eni a sísi De, à vīna ken̄e á nib̄okenāa gūn la.

¹⁸ Á d̄s lákū Luda á bó kunna kori kū à de á fut̄eokarayā ũ gūn nà. Luda dí á bo kū p̄s kū a gakuri dì lákaro, lán wura ke andurufu bà,

¹⁹ à á bó kū Kirisi aru gakurideome, kū à de lán s̄ane b̄r̄o kū à mamberu vīro à gbāsī vīro bà.

²⁰ Luda gīnake à a dit̄e zaade adi andunia kátero, akū à bòáre káao gupuraa ḡr̄o kp̄ede dīkīnan̄o zī.

²¹ A yā musun át̄en Luda náani ke. Luda a bò gan à gakuri kpàa, de à le à a náani ke, á wé ḡs d̄i.

²² Lákū m̄inatena yāpurane gbà bòáre nà, akū a ḡs k̄s gb̄en̄o ũ manafiki sari, àḡs yek̄sī kū n̄es̄e m̄en̄ doo.

²³ Luda á í dufu kū a yā w̄endide kū àdiḡs kun gbānao. Yā p̄i de p̄sburi kū àdi ga ũro, p̄sburi kū àdi garome.

²⁴ Gb̄e s̄inda p̄ínki de lán s̄e b̄ame,

ní gakuri de lán s̄evu b̄ame p̄ínki.

S̄ēe dì kori ke, a vú dì k̄ote,

²⁵ ama Dikiri yā diḡs kun ḡr̄o s̄inda p̄ínki.

Yā p̄i mé à de baaru nna kū ò kpàáre ũ.

2

¹ Abire yāi à yā vāni sīnda pínki tó kú éketona sīnda pínki kú manafikio kú nèsèg̃s̃bao kú k̃yakananao.

² Lákū n̄ékpántēno dig̃s̃ ỹo'i ni de nà, àg̃s̃ Luda yā kú à de lán vī'ipu swáswa bà ni de le se, de à le à gb̃á á surabana zé g̃ūn,

³ tera sà kú a d̃s̃ kú Dikiri mana.

⁴ À nai, àkūme gb̃è w̄éndide kú ò g̃i ū, ama Luda a sè bèere de ū.

⁵ Ák̃n̄o s̃s̃ á gb̃è w̄éndide kú Luda teni a kp̃é é boon̄o ū. Ák̃n̄ome a gb̃àgbarino ū, adì sa kú àdi káagu o kú a Nini gb̃ānao Yesu Kirisi g̃ái.

⁶ Zaakū ò k̃è Luda yān ò pi:

Ñ gwa, maten gb̃è dite Zaĩs̃,

ēpetena gb̃è bèere de kú ma sè ū.

Wé'í ni gb̃è kú àteni a náani ke k̃úro.

⁷ À de gb̃è bèere de ū ák̃n̄o kú àteni a náani ken̄one, ama à de le gb̃è kú òteni a náani keron̄onero. Gb̃è kú kp̃éborino p̃á kp̃ài

mé à g̃s̃ kp̃é kusuru gb̃è m̄ide ū.

⁸ Len d̄o à de:

Gb̃è kú òdi g̃è sía ū,

gb̃èsi kú òdi kp̃áala ò léte ū.

Ò g̃èe sía, kú odi Luda yā daro yāi. Len Luda d̄iteñe le.

⁹ Ák̃n̄ome buri kú Luda n̄ s̄éno ū, k̄inano kú sa'orino ū, a gb̃è kú ò kú adonano ū, de à Luda kú à á sisi a bo gusiran, à g̃è k̄ááo a gupura bonsarede g̃ūn s̄áabu kp̃á.

¹⁰ Á de Luda gb̃ēno ū yāro,

ama tera sà a g̃s̃ n̄ ū.

Luda dí s̄uru ke k̄ááo yāro,

ama tera à k̃è k̄ááo.

Kunna ludanaanikerisarin̄o té

¹¹ Ma gb̃è yenȳideno, lákū á de nib̄o kú b̄oasuno ū nà andunia dí g̃ūn, maten lé daáwa, à mì k̃é á dà vāni kú òdi z̄i k̄á k̄áon̄o.

¹² Ág̃s̃ kun gb̃è bèere deno ū kifirino té. Leme d̄o bee tó ò á dite yāvānikerino ū, tó ò yā mana kú àten ken̄o è, oni Luda s̄áabu kp̃á ḡoro kú ani suñȳi.

¹³ À mì nate ikode kú bis̄ásiri d̄itenone n̄ pínki Dikiri yāi, k̄ina kú à gb̃āna vī deñlan yā,

¹⁴ ke gb̃ānade kú à dite à wé t̄á yāvānikerino à yāmanakerino s̄áabu kp̃á.

¹⁵ Luda p̄yenȳinaan dí: Á yāmanakēnaa g̃ūn, áni ȳon̄ko w̄ésiradeno lé ȳiteñe.

¹⁶ Ág̃s̃ z̄idadeno ū, ama àsun tó á g̃na z̄idadeno ū g̃s̄are vānikena zé ūro. Ág̃s̃ kun Luda z̄b̄blerino ū.

¹⁷ À bèere li gb̃è s̄inda pínkin̄e. Ág̃s̃ ye á Yesude daken̄o. À v̄ina ke Ludane. À bèere lí k̄inane.

¹⁸ Zikerino, à mì nate á dikirin̄one, à z̄k̄s̄ke d̄s̄h̄ne yā s̄inda pínki g̃ūn. Adì ke dikiri mana n̄ès̄dodenone n̄t̄ēnenlo, ama kú n̄ gb̃è p̄ás̄in̄ome se.

¹⁹ Tó ò wé t̄ááwa p̄á, tó a m̄ena f̄so Luda yāi, abirekū s̄áabu v̄iáre.

²⁰ Tó ò á gb̃è á taari yāi, tó a m̄ena f̄so, abirekū t̄s̄ nna v̄i máa? Ama tó a wari k̃è yā mana kú a k̃è yāi, tó a m̄ena f̄so, Luda ni á s̄áabu kp̃á.

²¹ Abire yāin Luda á sisi à á sé. Kirisi wari k̃éare, à zé m̄áare de àg̃s̃ té a g̃èsg̃b̄eai yāi.

²² Adì durunna kero,

odi ma à éke t̄oro.

²³ Kú ò a s̄s̄s̄, adì yā sínlaro. Kú à wari k̃è, adì yā p̄ás̄i ke oñnero, à zè kú Luda yāk̄patekeri manaome.

²⁴ Ákū mé à ó durunnano di a m̄ia, à ḡào lía, de ó bàka s̄ung̃s̄ kú kú durunnano doro, òg̃s̄ kú yāmanakēnaa g̃ūn. A fl̄àg̃beno mé ò ó gb̃á aafia.

²⁵ Zaakū a s̄áte lán s̄āno bà yā, akū a are d̄o á D̄ari kú á D̄ak̄p̄ariiooa tera sà.

3

Kunna k̄so

¹ N̄og̃b̄ēno s̄s̄, à á z̄ida kp̃á á z̄āno. Tó n̄ gb̃ēkeno ten Luda yā daro, á kunna ni n̄ lite. Bee tó adì yake oñnero,

² oni e kú á kun gb̄ās̄i sari, akūs̄o a á z̄ida kp̄ar̄ma.

³ Àsun tó á n̄omanake g̃s̄ m̄è yā ūro, mit̄ana ke n̄omanableb̄ono ke p̄ok̄asadanaan yā.

⁴ Ama àg̃s̃ de á n̄èsg̃ūnyá kú àdi lárako ū, n̄èseȳida kú z̄idabusanao. Abirekū mé à bèere v̄i Ludane.

⁵ Zaakū len nɔgbɛ donyīri kū n wé dɔ Ludai yānɔ n zīda kèke le, ò n zīda kpà n zānɔa.

⁶ Len Sara de le, àdi Ibrahī yā ma, àdi a sisi Baa. Tó àten yā mana ke, tó àten pɔ kú òdi vīna kenɛ yā daro, a Sara dàa sèn gwe.

⁷ Gɔgbɛnɔ sɔ, àgɔ kú kúnwo nɔgbɛke dɔnnenaa gūn, àgɔ yā marŋma, de pɔke sún kpááre á aduakɛnaa gūnlo, zaakū á de wɛndi gbablerinɔ ũ lɛlɛmɛ.

⁸ Abire gbera àgɔ lédokɔnɔ vī kɔo á pínki. Àgɔ kɔ wɛnda dɔ, àgɔ yekɔi, àgɔ gbɛke vī kɔo, à busakɔne.

⁹ Àsungɔ a vāni fina bo kú a vānioro. Àsungɔ gbɛ kú à á sɔsɔ sɔsɔro. À sa mana onɛ, zaakū Luda á sisi de à arubarika daágu yāime.

¹⁰ Gbɛ kú à ye àgɔ kú nmananan,

akúɔ à ye a kunna gɔ mana,

à a lé kú kú yāvāni'onaao,

àsun tó éke bo a lénlo.

¹¹ Ade kpe li a vānɛ, à a mana ke,

à aafia zé wete àgɔ téi.

¹² Zaakū Dikiri digɔ gbɛ mananɔ tàasi ká,

a sá kpá n aduakɛnaai,

ama àdi mikpere zu yāvānikerinɔne.

Wétammana yāmanakɛna yāi

¹³ Tó á kokari vī kú yāmanakɛnaao, dí mé ani wé tááwaa?

¹⁴ Bee tó a wari kè yāmanakɛna yāi, á arubarika vī. Àsungɔ vīna ke n wétammanaanero, àsun tó á swè kèáguro.

¹⁵ À Kirisi dɔ Dikiri ũ á swèe gūn. Àgɔ kú soru gūn gɔɔ sīnda pínki, de à le à yā we gbɛ kú àteni á la yā kú á wé dɔii miia.

¹⁶ Àgɔ onɛ busebuse kú bèerɛlɛnɛnaao. À onɛ kú nèsepuraao dɔ, de wé'i gbɛ kú òteni á sɔsɔ á yāmanakɛna Kirisi gūnɔ kú.

¹⁷ Warikɛna Luda pɔyenyīnaa gūn yāmanakɛna yāi mana de warikɛna yāvānikɛna yāila.

¹⁸ Kirisi gà gèn do durunnakɛmmana yāi. Taarisaride gà ókɔnɔ taaridenɔ yāi, de à le à gé kúoo Luda kīnaa. Ó a dè mèe gūn, akū Luda a vù ninikɛ gūn.

¹⁹ A ninikɛ pī gūn à gèe à waazi kè gyāwānde kú ò n ká kpésiranɔne.

²⁰ Ó bò Luda yā kpeme yā, gɔɔ kú à mena ari Nuhu gèe à gó'ite kè à làkao. Gbɛ kú ò bò in aafia gó pī gāinɔn dasiro, gbɛnɔn sɔraakɔ.

²¹ Í pī mé à de á da'itekɛna kú àdi á sura ba tera taka ũ. Da'itekɛnaa pī bi mè gbāsiworona yānlo, lésɛna Ludanɛ kú nèsepuraome. Àdi n sura ba, kú Yesu Kirisi bò gan yāi.

²² À gbāna blè malaikanɔa kú tãnanɔ kú n gbānadɛnɔ kú n ikodɛnɔ, akū à tà ludambe, à kú Luda ɔplai.

4

Bona kunna zīn

¹ Lákū Kirisi wari kè a mèn nà, ákɔnɔ se à nèse bire buri sé, zaakū gbɛ kú à wari kè a mèn, ade mī kè durunnaame.

² Gɔɔ kú à gɔáre á kunnaa gūn, á dà vāni súnɔ doáre arɛ doro, séde Luda pɔyenyīnaa.

³ Á kunna kifirinɔ yākenaa gūn yā mò le. Yā á kú wé'isariyākenaa gūn kú dāvāninidɛnaao kú wɛdekɛnaao kú pāpā kɔkɔo kú wɛmikɔkɔ bɛnɛɛo kú tãnagbagbana kú Luda zāguo.

⁴ Kú adí kakara kúnwo n pāpā zɔkɔo pī kenaa gūn doro, àdi kɛfɛne yābonsare ũ, akū òdi á tɔ vāni sí.

⁵ Oni n yākenanɔ baba Ludanɛ, kú à yākpatekɛna kú gbɛ bɛnɛnɔ kú gyāwāndenɔ soru kè.

⁶ Ó baaru nna kpà bee gyāwānde pīnɔne se, de ò le ògɔ kú ninikɛ gūn lán Luda bà, bee kú yā vùterŋma mèe gūn lán gbɛ sīnda pínki bà.

Ludayamarinɔ

⁷ Pɔ sīnda pínki lakanaa kà kāni. Abire yāi àgɔ de laakaridenɔ ũ, àgɔ á zīda kūna dɔ de àgɔ adua ke yāi.

⁸ Yā kú à de a pínkilan dí: Àgɔ yekɔi kú nèse mèn doo, zaakū yenyī di pɔ kúte durunnanɔa dasi.

⁹ À yàri kɛkɔne yāketekanaa sari.

¹⁰ Lákū Luda gba dà á baadinɛ nà, à kpákɔi kú gba pīnɔ Luda gba buri donadona zīkeri mananɔ ũ.

¹¹ Gbē kú à de waazikeri ù, à Luda yá oñne. Gbē kú à de kpanyĩri ù, à kpányĩ kú gbāna kú Luda a gbào, de à Luda tó kpá yá sında pínki gūn Yesu Kírisi gáí. Àkú mé à gakuri vī kú gbānao gɔɔ sında pínki! Aami.

Warikena Yesudeke yai

¹² Ma gbē yenyidenɔ, àsun tó yōgwana pásí kú àteni á le bo á sare lákú yá dufu mé à á lé bàro.

¹³ Lákú á bàka kú Kírisi warikena gūn nà, à pɔnna keo de à le àgɔ pɔnna zókɔ vī gɔɔ kú Kírisi pi ni bo gupuraa kú gakurio.

¹⁴ Tó ò á sss Kírisi tó kú à kúáwa yáí, á arubarika vī, zaakú Luda Nini gakuride kúáwa.

¹⁵ Á gbēke sún wari ke gbēdena ke kpáni'ona ke yābēnekena ke gude yáíro.

¹⁶ Tó a wari kè á Yesudeke yáí, àsun keáre wé'iyá ũro. À Luda sáabu kpá kú Yesu tó kúáwa yáí.

¹⁷ Zaakú wétammagɔɔ kà, Luda gbēnɔn à nàa kúñwo. Lákú ókɔnɔme à nàa kúoo káaku nà, ani láka kú gbē kú ò gi Luda baaru nna mainɔo deramee?

¹⁸ Zaakú gbē mananɔ surabana zĩ'ũ,

yá ni bo kú ludayādarisarinɔ kú durunnakerinɔo deramee?

¹⁹ Abire yáí gbē kú òten wari ke Luda poyenyĩnaa gūnnɔ ñ zida na ñ Kèri náanidene a ɔĩ, ò kpé ògɔ yá mana ke.

5

Luda sá kpása gwanaa

¹ Maten lé da ákɔnɔ gbē zókɔnɔa sà. Gbē zókɔnɔ ma ù se. Má de wari kú Kírisi kèe sèedade ù, akús ma bàka nigɔ kú kú gakuri kú ani bo gupuraaao se.

² Àgɔ de kpása kú Luda kàtèare dàrinɔ ù. Á ɔ likai kú poyeinaao, adi ke tilasinlo, lákú Luda yei nàme. Adi ke ɔgɔwetena yáinlo. Á ke kú nèse mèn doo dé.

³ Àsungɔ gbāna mɔ gbē kú ò ñ nááre á ɔĩ pìnɔaro. À tó á konna gɔ á sá pìnɔ da a zéa,

⁴ áni kífura kú a gakuri di lákaro le gɔɔ kú Sádàriki ni su.

⁵ Ákɔnɔ kefennanɔ sɔ, à á zida kpá gbē zókɔnɔa. Á pínki à á zida busakɔne à kpákɔi, zaakú Luda di ibere sé kú zidabirinɔ, ama à gbēke vī kú zidabusingɔ.

⁶ Abire yáí à á zida busa Luda gbānadene, ani á kara gɔɔ kú à dìtea.

⁷ Á yá'ummananɔ tónɔe pínki, zaakú àdi laakari dɔáwa.

⁸ Á wé gɔ dɔ, àgɔ kú á laakariia. Á ibere Ibilisi de lán mūsu ɔdɔrii bàme. Àten kpátɔ keáí, àten gbē wete à kú.

⁹ Á gínɔ, à ze gbāna ludanaanikena gūn, zaakú á dɔ kú á Yesude dake kú ò kú andunia gūnnɔ ñ pínki ten wari dokɔnɔ pi keme se.

¹⁰ Luda Arubarikasindapinkide á sisi a gakuri kú àdi lákaroa Kírisi gūn. Tó a wari kè fíti, ani á bo mana, ani á ze gíngin, ani á gba gbāna, ani á zĩni péte.

¹¹ Àkú mé à gbāna vī ari gɔɔ sında pínki! Aami.

Lézammanaa

¹² Ma takada fíti dí kèáre kú ó gbēndo Silasi ɔome. À demene gbē náanide ù. Ma lé dàáwa, má de a sèedade ù kú yá kú ma ò de Luda gbēke yápura ù. Á zeo gíngin.

¹³ Babilɔnu gbē kú Luda ñ sé lán á bànɔ fɔ kpááwa. Ma né Maaku fɔ kpááwa dɔ.

¹⁴ À fɔ kpákɔa kú lépɔmmanaaoyenyĩ gūn. Luda ákɔnɔ kú á kú Kírisi gūnnɔ gba aafia á pínki.

PITA TAKADA PLADE

Yapurakpana sísina kù Luda ó sísia

¹ Makù Simò Pita, Yesu Kirisi zòblerii, a zìrii, makùme ma takada dí kè gbè kù ó Luda ó Surabari Yesu Kirisi ñ gbá zé ò a náani kè lán ó bà à manake gáinone.

² Gbèke kù aafiaaò gò papanaáwa Luda kù ó Dikiri Yesuo dónaa gùn.

³ Luda ó sé ògò kù a gakuri kù a manakeo gümme, à tò ó a dō, akù a Ludakegbána ó gbá pò kù à kù ògò vī, de ó kunna le à ke lele kù a yāo.

⁴ Len à yā zōkō bèere de kù à a lé sèwèrenò kè le, de a yāi ò bo andunia dà vāni kù àdi ñ yaka gùn ò Luda kunna taka sé.

⁵ Yā bire yāi à kokari ke manamana, à Luda náani ke manakenaa gùn, à yā mana ke dónaa gùn,

⁶ àgò dóna vī á zīda kúnaa gùn, àgò á zīda kúna dō mena gùn, àgò mena vī nana Ludaii gùn,

⁷ àgò nana Ludai kōgbèke gùn, àgò gbèke vī kōo yenyī gùn.

⁸ Zaakù tó á yā bireno kúna, akù òten kara, ániḡ kù pā karanaa sariro ó Dikiri Yesu Kirisi dónaa gùn.

⁹ Gbè kù à yā bireno kúna sōro, à a wé nākōa, à gò vīna ūme. À sán kù Luda durunna kù à kè yāno kéare.

¹⁰ Abire yāi ma gbēno, à kokari ke à yāpura kpá sísina kù Luda á sísi à á séa. Tó àten yā bireno ke, áni fu zikiro.

¹¹ Leme oni gbánake kpáái manamana le, ániḡ kù kù ó Dikiri ó Surabari Yesu Kirisio a kpata kù àdi lákaro gùn.

¹² Abire yāime, bee kù á yā bireno dō, akūsō á zīni petna yāpura kù á kúnaa gùn, manigò yā pìno dōagume.

¹³ Goro kù má kpé kù ma sòo gùn, maten da à mana màgò té káagu yā pìno dōnaágu yāi.

¹⁴ Má dō kù ma bona ma sòn goro ni ká tera, lākù ó Dikiri Yesu Kirisi ginake à òmene ná.

¹⁵ Mani kokari ke, de yā pìno le àgò dōágu goro sinda pínki ma ga gbèra.

Kirisi gakuri sèedano

¹⁶ Kù o ó Dikiri Yesu Kirisi suna kù gbánao òáre, ódi té gara kù ò dà kù òndōoiro. O wé kè pla kù a zōkōkeome,

¹⁷ goro kù De Luda bèere line à a tō bò. À Luda zōkō gakuride kotoo mà à pi a Né mèn do légelege yenyīden a ū, a yā di káagu.

¹⁸ O koto kù à bò ludambe pii mà goro kù ó kù káao kpi kù à kù adona musu.

¹⁹ Abirekù mōwère kù yā kù annabinò ò bi yāpurame. À mana à laakari dō yā piia fitila kù àten gu büruburu pu ūme ari gudoo susune gò gé fute á swèn, de gu le à dōáwa.

²⁰ À kù à deñla sà àgò dō kù gbèke di fō á yā kù annabii kè Luda yān bōkote a zīdaro.

²¹ Annabinò yāke di bo bisásiri poyeinaa gùnlo, ò Luda yā ò lākù a Nini dōrine are nàme.

2

Ekeyadannerino

¹ Annabi ékenò bò yā Isarailano té. Leme ékeyadannerino ni bo á té le se. Oni éke kù àdi tó ò kakate ká Luda yadannenan, ò ledi kpá Dikiri kù à ñ bóí, oni ñ zīda kakate kánto.

² Onigò tényī dasi ñ wé'isariyakenaa gùn, oni yāpura zé vāni bo ñ yāi.

³ Ñ wākūkenaa gùn oni á ble kù éke kù òdi bleao. Yākpate vūtēfuma à gi kè, i di na ñ Kakateri wénlo.

⁴ Zaakù Luda dí malaika kù ò durunna kēno tóro, à ñ ká tñowee sira kù à kù zīte zīte gùn, àgò ñ kúna ari yākpatekegoro zī.

⁵ Adi andunia zī kù a yādarisari kù ò kù a gūnnò tóro, à tò í dàñla. Ama à Nuhu kù àdi manakena waazi ke bò kù gbēnoñ suppla pāndeno.

⁶ À yā dà Sōdōmu kù Gōmōraola à ñ kákate ò gò túbu ū, à ñ ké le yā kù ani ludayādarisarinò le sēeda ū.

⁷ Ama à Lutu bò, gbè mana kù a nēsese yāka dokadarisari pìno wé'isariyakena yāi.

⁸ Gbè mana pì kù ñ té, yā vāni kù àten a akūsō àten ma lākù gu digò dō nà ūa kù a nēsamana yāi.

⁹ Leme dō Dikiri gbè kù ò naainò bona yōogwanaa gùn zé dō, akūsō à gbè vāni kúna dō de à wé taa yākpatekegoro zī.

¹⁰ A pásin sà gbè kù òdi iko gya bonò ū, ñ mè dà vāninò mé àdi dorine are gbāsikenaa gùn.

Èkèyádannerii pìno bi kùgbānade karambaanidenome. Dɔkena kù malaika gakeridenò dī ñ gba vīnaro.

¹¹ Malaika kù ñ gbāna kù ñ ikoo de gbē pinolanò dī we ò ñ tɔ bène sí ò yā dirīma Dikiri arero.

¹² Gbē pìno dī yā kù ò a gbá d̄sro bène bomē. Bisāsiri bára mé à kúrīma, ò laasun vīro. Ò ñ í, de ò ñ kùkù ò ñ dede yāime. Oni kakate lán n̄b̄b̄n̄o bà,

¹³ oni a vāni kù ò kè fīna boñne. Dāvānikena fanantē dī kēñne nna. Ḡr̄o kù òten p̄o ble kááo, òdì p̄onna ke kù ñ p̄onidenan̄o. N̄ kunna á té bi mamberume kù gbāsīo.

¹⁴ Zinakena kù ñ wéa, durunnakena dī m̄r̄umaro. Òdì manafiki ke gbē kù Luda yā dí zīni p̄ete ñ gūnlon̄one. Wākū ñ swēe blē. Luda lé kēñne.

¹⁵ Ò s̄ate, ò kè zé sūsua, ò zé dok̄ōn̄o s̄e kù B̄eō né Balamu kù à ye ɔ̄o vāni lenaai.

¹⁶ Zaaki p̄olebūnu'ina yā òne lán bisāsiri bà, à kp̄ak̄ei a vānikena yā musu, à ḡine kù a ȳn̄k̄enaao.

¹⁷ Gbē abiren̄on de lán ís̄eboki kù ñ í b̄aban̄o bàme, lán luku kù à ḡete kù íao bà. Gusira n̄ikinikin Luda d̄iteñne yāri ū.

¹⁸ Òdì ía kori z̄k̄s̄ dá, òdì ɔ̄nd̄s̄ ke gbē kù ò b̄o s̄atena z̄en dufun̄one kù dāvāniyāo kù wé'isariyāo.

¹⁹ Yā kù àdì ñ yaka z̄ōn̄ome ñ ū, akū òdì ḡōna z̄idaden̄o ū lé séñne. Zaakū gbē s̄inda p̄inki bi yā kù à a swēe blēe z̄ōome.

²⁰ Tó ò b̄o andunia yāgbāsīkenan̄o ó Dikiri ó Surabari Yesu K̄irisi d̄ōnaa ḡai, akū ò tò yā p̄i èra à ñ daguraa k̄e, à ñ swēe blē, ñ kunna kp̄ede vāni de a k̄akap̄ola.

²¹ Tó odì yāpura zé d̄s̄ yāro, de abirekū manañne de kù ò d̄s̄, gbasa ò kp̄e l̄i Luda yā kù ò d̄ān̄enela.

²² Yāasi kù ò kè d̄ik̄inan̄o p̄apa ñ musu yāpura: Gbēda dī era a pisii. Lem̄e d̄o: Al̄ede kù ò a zú ò dī era à m̄at̄emate b̄ok̄ot̄omme.

3

Dikiri suḡr̄o zī

¹ Ma gbē yenyīden̄o, takada plade kù ma k̄éáren dí. Takada m̄en pla p̄inki p̄ino gūn ma yā d̄óágu de à vu in kù laasun manaome.

² Má ye yā kù Luda annabin̄o ò yāno d̄óágu kù yā kù ó Dikiri ó Surabarii d̄ite a z̄irin̄one ò óáreo.

³ Áḡō d̄s̄ zaa k̄akau kù ḡr̄o kp̄ede zī z̄idap̄oyeinakerin̄o ni su ò á fobo

⁴ ò pi: Adì a suna lé séroo? Á kù máa? Ó den̄o ḡa, ama p̄o s̄inda p̄inki kù a gb̄en zaa l̄akū Luda andunia k̄ate n̄ame.

⁵ Kù Luda yā ò yā à musu kù anduniaò k̄e, ò yā p̄i kp̄a s̄akoto. Á z̄ite b̄o ín, à a k̄e í p̄i ḡáime, 6 akū í p̄i dà andunia k̄akap̄ola, à a k̄akate.

⁷ Luda yā'ona dok̄ōn̄o p̄i mé à tò musu kù andunia tera dío ditena té p̄o ū ari ḡr̄o kù ani yākp̄ate ke kù a yādarisarino, à ñ kakate.

⁸ Ma gbē yenyīden̄o, àsun tó yā d̄ik̄ina s̄ááguro: Ḡr̄o do de Dik̄irine lán w̄e w̄a s̄ōro bàme, w̄e w̄a s̄ōro s̄o dene lán ḡr̄o do bàme.

⁹ Dikiri m̄ēf̄e v̄i kù yā kù à a lé s̄e kenaao l̄akū gb̄eken̄o ten da n̄aro, àten mena ke k̄ááome. Á ye gb̄eke kakatero, à ye gb̄e s̄inda p̄inki n̄ese lít̄eme.

¹⁰ Dikiri suḡr̄o niḡō de lán kp̄āni suna bàme. Zī birea musu ni ḡete fioo, a p̄óno ni té kù ò pia, z̄ite kù p̄o kù ò kù a gūnn̄o niḡō kun doro.

¹¹ Zaakū p̄o s̄inda p̄inki ni kakate le, gb̄e kp̄ate burin̄o áni ḡō de a ūu? Á tò á kunna ḡō adona ludayāmarin̄o ū

¹² w̄éd̄ona a suḡr̄o, à w̄e t̄a ḡr̄o p̄i k̄a likalika. Zī p̄ia musu ni té kù, a puusu w̄ana ni a p̄óno ȳo.

¹³ Ók̄ōn̄o s̄s̄, ó w̄e d̄o ludambe dufu kù z̄ite dufuooi kù Luda a lé s̄ewere. Gwen manakena niḡō kún.

¹⁴ Abire yāime ma gb̄e yenyīden̄o, á w̄éd̄ona ḡr̄o p̄i gūn à kokari ke áḡō kun mamberu sari taari sari, áḡō nna kù Ludao.

¹⁵ Á ó Dikiri menake d̄ite surabana ū, l̄akū ó gb̄e yenyīde P̄olu takada k̄éáre n̄a kù ɔ̄nd̄s̄ kù Luda a gb̄ao.

¹⁶ Yā p̄in̄on P̄olu ò takada kù à k̄ēn̄o gūn p̄inki. A takada p̄i guken̄o d̄ōr̄o d̄ōna zī'ū. W̄ēs̄iraden̄o kù gb̄e kù ñ zena gb̄anaron̄o dī yā p̄ino lite kp̄edangara, l̄akū òdì ke n̄a kù Luda yā takada kparan̄o. Len̄o òdì ñ z̄ida da kakatenan̄o le.

¹⁷ Ákṣnṁ sṁ ma gbē yenyīdenṁ, lākū á yā pì dṣ nà kṣ, à laakari kε, de dokadarisarinṁ sún á sáte kú n̄ ékeoro. Ásun bo á zena gbānan à létero.

¹⁸ Agṣ gbā ó Dikiri ó Surabari Yesu Kirisi gbēke kū a dṣnaao gūn. Àkū mé à gakuri vī tera ari gṁṁ sīnda pínki! Aami.

YUHANA TAKADA KAAKU

Ya wèndide

¹ Yá kú à kun zaa káaku kú o a yá mà, akú o a è kú wéó, o a gwà, o ɔ nàa, yá wèndide pi baaruun óten kpááre.

² Wèndide pi bò gupuraa, o a è, ókɔnɔmɛ a sèedadenɔ ù. Wèndide pi kú De Luda kínaame yá, akú à bò à sùwá. A baaruun óten kpááre.

³ Yá kú o mà, akú o èen óten oáre, de ákɔnɔ se à le àgɔ kú kúoo kɔ gbɛnɔ ù, zaakú ó kun kɔ gbɛnɔ ù kú De Ludaome kú a Né Yesu Kirisi pio.

⁴ Óten yá dínɔ oáre de ó pɔnna le àgɔ papana.

Luda bi gupurame

⁵ Baaru kú o mà a kínaa, óten kpááren dí: Luda bi gupurame, gusira kú a kínaaro, bee fiti.

⁶ Tó o pi ó kú káao kɔ gbɛnɔ ù, akú ó kú gusiran, éken óten to, óten zí ke yápuraa.

⁷ Tó ó kú gupuran, lákú Luda kú gupuran nà, gbasa ó kun kɔ gbɛnɔ ù, a Né Yesu aru di ó durunna sinda pínki kɛwá.

⁸ Tó o pi ó durunna víro, óteni ó zída kekeme, yápura kúwáro.

⁹ Tó o ó durunnaɔ ò Ludane, à náani ví, ádi yá ke a zéa, ani ó durunna pínɔ kɛwá, ani yá bène pínki gowá.

¹⁰ Tó o pi ódi durunna kero, o Luda dìte ékede ùmɛ, a yá kú ó swèe gúnlo.

2

¹ Ma né yenyidenɔ, maten yá bire oáre de àsun durunna kero yáime. Ama tó á gbèke durunna kè, ó Zekúnwode ví De Luda kínaa, àkúme taarisaride Yesu Kirisi ù.

² Àkúme ó durunnaɔ kútekebo ù. Adi ke ó durunnaɔn adoro, kú andunia pínki gbɛnɔ pɔoome.

³ Tó ó yá kú à ditenɔ kúna, abirekú mɔwɛɛ yápura kú ó a dɔ.

⁴ Tó gbɛ pi á a dɔ, akú à a yá kú à ditenɔ kúnaro, ékedeme, yápura kú a swèe gúnlo.

⁵ Gbɛ kú à a yá kúna sɔ, Luda yenyí papana a gún yápura. Pɔ kú ani tó ó dɔ kú ó kú a gúnn dí:

⁶ Gbɛ kú à pi á kú a gún, séde àgɔ kun lákú Kirisi kun nà yá.

Ya dufu dítanaa

⁷ Ma gbɛ yenyidenɔ, adi ke yá dufun maten oáre, yá zí kú ò dítaré zaa káakume. Yá zí pìime yá kú a mà ù.

⁸ Bee kú abireo yá kú maten oáre dufume dɔ, òdi a yápura e a kínaa kú á kínaa, zaakú gusira ten gète, akú gupura yápura ten pu sà.

⁹ Gbɛ kú à pi a kú gupuran, akú à zà a gbɛdakegu, ade kú gusira gúmme ari tera.

¹⁰ Gbɛ kú à ye a gbɛdakei kú gupuran, a yáke di tó gbèke furo.

¹¹ Gbɛ kú à zà a gbɛdakegu kú gusiran, à té gusiran, à dɔ gu kú àten génlo, kú gusira a vîna kú yáí.

¹² Ma né yenyidenɔ, mateni abirekú oáre

kú á durunnaɔ kɛáwa a tó gáí yáime.

¹³ Marenɔ, mateni abirekú oáre

kú á gbɛ kú à kun zaa káaku dɔ yáime.

Kefennanɔ, mateni abirekú oáre

kú a zîi blè Setanwa yáime.

Ma né yenyidenɔ, ma oáre

kú á De Luda dɔ yáime.

¹⁴ Marenɔ, ma oáre

kú á gbɛ kú à kun zaa káaku dɔ yáime.

Kefennanɔ, ma oáre

kú á gbána ví, Luda yá kú á swèe gún dɔ,

akúsɔ a zîi blè Setanwa yáime.

¹⁵ Àsungɔ ye anduniairo, kesɔ pɔ kú ò kú a gúnnɔ. Tó gbɛ ye anduniaí, à ye De Ludairo.

¹⁶ Zaakú yá kú à kú andunia gún pínki, mè pónidena kú wépio kú aruzekɛ íadánaa, adi bo De Luda kínaaro, à bò andunia kínaame.

¹⁷ Andunia ten gète kú a pónidena, ama ludapɔyenyínakeri nigɔ kun gɔɔ sinda pínkime.

Kirisi ibere

18 Ma né yenyidenɔ, ɔɔɔ kpɛden ó kun dí. Lákú a mà kú Kirisi ibere ten su nà, a ibereɔ gĩnake ò kè dasi. Abirekú m̀wɛɛ kú ó kú ɔɔɔ kpɛde gũn.

19 Gbɛ pĩnɔ bò ó kĩnaame, ama ó gbɛnɔnlo. Tó ó gbɛnɔme yá de ò kú kũoo. Ò bò de ò d̄s kú ñ gbɛke de ó gbɛ ũro yáime.

20 Ák̄nɔ s̄s, Luda a Nini diáɛ, akú á yápura d̄s á pínki.

21 Ma abire òáɛ, kú á yápura d̄s yáime, adi ke kú á d̄sro yáinlo. Á d̄s kú éke ke di bo yápura gũnlo.

22 D̄in ékede ũu? Gbɛ kú à gĩ Yesu Arumasihukenaaimɛ. Gbɛ bire takan Kirisi ibere ũ, à gĩ De Ludai kú a Néome.

23 Gbɛ kú à gĩ Luda Néi De Luda víro. Gbɛ kú à zè kú Luda Néo mé à De Luda ví d̄o.

24 Á tò yá kú a mà zaa káaku ḡs kú á swɛɛ gũn. Tó yá kú a mà zaa káaku pi kú á swɛɛ gũn, ák̄nɔ s̄s, aniḡs kú Luda Né gũn kú a Deo.

25 P̄s kú Kirisi a lé s̄wɛɛ w̄endi kú àdi lákaro ũ.

26 Ma yá bire òáɛ gbɛ kú òteni á s̄atenɔ yá musu.

27 Ák̄nɔ s̄s, Nini kú a lè Kirisia kú á gũn. Á bàka kú kú gbɛke yá dadanaáɛoro, zaakú a Nini ten yá s̄inda pínki dadaáɛ, à yápura ví, éke kú a gũnlo. Lákú àten dadaáɛ nà, àḡs kú Kirisi gũn le.

28 Tera sà ma né yenyidenɔ, àḡs kú a gũn, de ɔɔɔ kú à bò gupuraa, ó swɛ ḡs ditena, wé'i sún ó kú a suḡɔɔ zĩro.

29 Zaakú á d̄s kú Luda mana, àḡs d̄s kú yámanakeri s̄inda pínki bi a néme.

3*Luda n̄nɔ*

1 Á gwa lákú De Luda yewái à kè z̄sk̄s nà ari àdi ó sísi a n̄nɔ. Ó a ũ s̄s! Andunia ó d̄sro, kú adi a d̄sro yái.

2 Ma gbɛ yenyidenɔ, Luda n̄nɔn ó ũ tera, lákú óniḡs de nà dí bo gupuraa k̄oro. Ó d̄s kú ɔɔɔ kú ani bo gupuraa, óniḡs de lán a bà, zaakú óni a e lákú à de nà.

3 Gbɛ kú à wé òi le di a swɛ pu, lákú Kirisi swɛ punaa nà.

4 Gbɛ kú à durunna k̄ɛ bò doka kp̄mɛ, zaakú durunnak̄ena bi bona doka kp̄mɛ.

5 Á d̄s kú Kirisi sù durunnak̄emmana yáime, durunna s̄s à kú a swɛɛ gũnlo.

6 Gbɛ kú à kú a gũn diḡs kp̄é àḡs durunna k̄ero. Durunnakeri ke dí a ero, adi a d̄sro.

7 Ma n̄nɔ, àsun tó gbɛke á s̄atero, yámanakeri mé à mana, lákú Kirisi mana nà.

8 Gbɛ kú àdi durunna ke bi Ibilisi p̄ome, zaakú Ibilisi durunna kè zaa káakume. Ibilisi yānɔ kakatena yáime Luda Né sù.

9 Gbɛ kú Luda a ì diḡs kp̄é àḡs durunna kero, zaakú Luda buri mé à kú a gũn. Ani f̄s àḡs kp̄é ḡs durunna kero, kú Luda a ì yái.

10 Lákú ó Luda n̄nɔ d̄sk̄ne kú Ibilisi n̄nɔn dí: Gbɛ kú àdi yá mana kero kes̄s gbɛ kú à ye a gbɛdakeiro bi Luda n̄nlo.

Yek̄inaa

11 Yá kú a mà zaa káakun dí: Òḡs yek̄si.

12 Àsunḡs de lán Kainu bàro. Á de Setan p̄s ũmɛ, akú à a dak̄una d̄ɛ. Bó yá mé à tò à a d̄ɛɛ? Kú a yāken̄a b̄ɛne, ak̄us̄s a dak̄una p̄s mana yáime.

13 Ma gbɛnɔ, tó andunia z̄áágu, àsun tó à bo á sarero.

14 Ó d̄s kú o bo gan o ḡɛ w̄endii gũn, kú ó ye ó Yesude dakenɔi yái. Gbɛ kú à ye gb̄ero bi ḡɛmɛ ari tera.

15 Gbɛ kú à z̄á a gbɛdakegu bi gb̄ɛderiime. Á d̄s kú gb̄ɛderi ke diḡs w̄endi kú àdi lákaro ví a gũnlo.

16 Yá kú ó yenyi p̄i d̄saan dí: Kirisi a z̄ida kp̄à ó yái. Ók̄nɔ s̄s, séde ò ò z̄ida kp̄à ó Yesude dakenɔa.

17 Tó gbɛ andunia p̄s ví, akú à è a Yesude dake kú p̄onid̄naa gũn, tó adi a w̄enda gwaro, Luda yenyi kú a swɛɛ gũn yá?

18 Ma né yenyidenɔ, òsunḡs yek̄si kú léoro. Òḡs yek̄si yápura gũn kú ó yākenaa.

19 Abire m̀wɛɛ kú yápura gb̄enɔn ó ũ, gbasa ó swɛ le àḡs ditena Luda aɛ.

20 Tó ó laasun teni ó kú ví s̄s, ó d̄s kú Luda z̄sk̄s de ó laasunla, à yá s̄inda pínki d̄s.

21 Ma gbɛ yenyidenɔ, tó ó laasun teni ó kú víro, ó swɛ niḡs ditena Luda aɛ,

22 kú ó yá kú à dit̄enɔ k̄una, akú òten yá kú àdi kene nna ke yái, óni p̄s kú o gb̄ekaa e.

23 Yá kú à dit̄wɛɛn dí: Ó a Né Yesu Kirisi n̄ani ke, óḡs yek̄si lákú à dit̄wɛɛ nà.

²⁴ Gbē kū à yā kū à ditenɔ kūna kú a gūn, Luda pi kú ade gūn se. Ó dō kū à kú ó gūn a Nini kū à kpàwá yāi.

4

Nininɔ dōkōnena

¹ Ma gbē yenyīdenɔ, àsun nini sīnda pínki náani kero. À nininɔ tàasi ká à gwa, tó ò bò Luda kīnaame, zaakū annabi ékenɔ dasi kú andunia gūn.

² Yā kū ani tó à Luda Nini dōn dí: Nini kū à pi Yesu Kiri si sù bisāsiri ũ bò Luda kīnaame.

³ Nini kū àdi ze kú Yesuo lero dí bo Luda kīnaaro. Kiri si ibere kú a mà àten sun gwe. À kú andunia gūn kò.

⁴ Ma né yenyīdenɔ, Luda gbēnɔn á ũ, a zīi blè annabi éke pīnɔ, zaakū gbē kū à kú á gūn zōkō de gbē kū à kú andunia gūnla.

⁵ Andunia gbēnɔme rí ũ. Abire yāin òdi yā o andunia ágbān, akū andunia gbēnɔ ò ní yā ma.

⁶ Luda gbēnɔn ó ũ. Gbē kū à Luda dō di ó yā ma, gbē kū à de Luda pō ũro di ó yā maro. Àkū mé à tò ó Nini yāpurade dōkōne kú nini ékeo.

Ludame yenyīde ũ

⁷ Ma gbē yenyīdenɔ, ògō yekōi, zaakū yenyī di bo Luda kīnaame. Gbē kū à yenyī pì vī bi Luda néme, à Luda dō.

⁸ Gbē kū à yenyī vīro Luda dōro, zaakū Ludame yenyīde ũ.

⁹ Lákū Luda a yenyī mōwere gupuraa nān dí: À a Né mēn do légelege zī andunia gūn, de ò wēndi le kú a gbānao.

¹⁰ Yenyī piin dí: Adi ke ókōnɔ mé ó ye Ludairo, Luda mé à yewái, akū à a Né zī ó durunnānɔ kútekebo ũ.

¹¹ Ma gbē yenyīdenɔ, lākū Luda yewái le nà, séde ògō yekōi.

¹² Gbēke dí wé ke pla kú Ludao zikiro, ama tó ó yekōi, Luda kú ó gūn, akū a yenyī pi papana ó gūn.

¹³ Ó dō kū ó kú a gūn akūsɔ à kú ó gūn, kú à a Nini kpàwá yāi.

¹⁴ O è, a sēedadēnɔn ó ũ, kú De Luda a Né zī andunia Surabari ũ.

¹⁵ Gbē kū à ò gupuran kú Yesu bi Luda Néme, Luda kú a gūn, akūsɔ à kú Luda gūn.

¹⁶ Ó Luda yenawái dō, akū ó a náani vī.

Ludame yenyīde ũ. Gbē kū àdigō yenyī vī kú Luda gūn, akū Luda kú a gūn.

¹⁷ Pō kū à tò yenyī pi papana ó gūnn dí: Ó swē nigō ditēna yākpatekegɔrɔ zīme. Zaakū lākū Kiri si de nà, ókōnɔ se, len ó de le andunia dí gūn.

¹⁸ Yenyī pi digō vīna vīro. Yenyī swáswa di pé vīnaa, zaakū vīna bi wētamma yāme. Vīnade yenyī digō swáswaro.

¹⁹ Ókōnɔ, ó yenyī vī, kú Luda gīnake à yewái yāime.

²⁰ Tó gbē pi á ye Ludai, akū à zā a Yesude dakei, ékedeme. Zaakū gbē kū à ye a Yesude dakei kú à a éeiro, ani fō ágō ye Luda kú adi a eroi yā?

²¹ Yā kū à diteweren dí: Gbē kū à ye Ludai, séde ágō ye a Yesude dakei.

5

Luda Né náanikēna

¹ Gbē kū àdi Yesu náani ke Arumasihu ũ, Luda mé à ade ì. Gbē kū à ye dei ye a néime se.

² Tó ó ye Ludai, akū ó yā kū à ditenɔ kūna, abire mé à mōwere kú ó ye Luda néno.

³ Zaakū yena Ludai mé à de yā kū à ditenɔ kūna ũ. Yā kū à dite pīnɔ de aso ũ sōro.

⁴ Zaakū gbē kū Luda a ì di zī ble anduniaame. Ó ludanaanikēna mé àdi tò ó zī ble anduniaa.

⁵ Dí mé àdi zī ble anduniaaaa? Séde gbē kū à si kú Yesu bi Luda Néme.

Yesu Kiri si sēedadēnɔ

⁶ Yesu Kiri si piin gbē kū à sù à da'ite kē à a aru kōte ũ. Adi ke da'iteme adoro, à da'ite kē à a aru kōte se. Luda Ninin a sēedade ũ, zaakū àkūme yāpurade ũ.

⁷ Sēedadēnɔ kun mēn aakōme.

⁸ Luda Nini kū í pīo kú aru pīo. Pō mēn aakō pīnɔ pínki dokōnɔme.

⁹ Lākū odì bisāsiri sēedakēna si nà, Luda sēedakēna de abirekūla, zaakū Luda yā pīi ò a Né yā musume.

¹⁰ Gbē kū àdi Luda Né náani ke sēedaa pi vī a swēe gūn. Gbē kū adi Luda yā síro Luda pīi dite ékede ũme, zaakū adi yā kū Luda ò a Né musu síro.

¹¹ Yā kū à òn dí: Luda ó gba wēndi kú àdi lākaro, wēndii pi sō à kú a Né kīnaame.

¹² Gbē kū à Luda Né vī wēndi kú àdi lākaro vī. Gbē kū à Né pi vīro wēndii pi vīro.

Wèndi kù àdi lákaro

¹³ Matɛn yá bireno oáre, ákɔno kù áten Luda Né náani kenɔ, de àgɔ dɔ kù á wèndi kù àdi lákaro vī.

¹⁴ Pɔ kù à tò ó swèɛ diɔ ditɛna Luda aren dí: Tó o pɔ wé kèa lákù à pɔ yei nà, àdi sí kúoo.

¹⁵ Lákù ó dɔ kù àdi ó wéke ma nà, ó dɔ kù pɔ kù o wé kèaa pì o gīnake o lè kò.

¹⁶ Tó gbē a Yesude dake è, àten durunna kù àdi n̄ kakatero ke, à wé ke de Luda a gba wèndii. Durunna kù àdi n̄ kakateron má téa. Durunna kù àdi n̄ kakate kun, adi ke abirekūn ma pì à wé ke a musuro.

¹⁷ Yāvānikena sīnda pínki bi durunname, ama durunna kù àdi n̄ kakatero kun.

¹⁸ Ó dɔ kù gbē kù Luda a ì diɔ kpé àgɔ durunna kero, zaakū Luda Né dì a dākpā, Setan dì fɔ à ɔ naaro.

¹⁹ Ó dɔ kù Luda gbēno n̄ ó ũ, bee kù andunia pínki kù Setan ɔīme.

²⁰ Ó dɔ kù Luda Né sù, akū à ó wé kè, de ò le ò Yāpurade dɔ. Ó kù Yāpurade pìi gūn kù a Né Yesu Kirisio. Àkūme Luda yāpurade pì ũ. Àkūme wèndi kù àdi lákaro ũ.

²¹ Ma né yenyīdenɔ, à laakari ke tānanci.

YUHANA TAKADA PLADE

Yapura kù yenyĩo

¹⁻² Makù gbē z̄sk̄s̄, makũme ma takada díkĩna k̄ē n̄gbē kù Luda s̄ene kù a n̄n̄o. Má yeáí ȳapura gũn, ȳapura kù à kù wá gũn, akús̄o aniḡs̄ kù kũoo ḡo s̄inda pínki yáí. Makũme madoro, kù gbē kù ò ȳapura pí d̄n̄ome n̄ pínki.

³ De Luda kù a Né Yesu Kírísio gbēke keáre kù sùruuo, ò á tó kù aafiaao ȳapura kù yenyĩoo gũn.

⁴ Kù ma è á né ken̄o kù ȳapura gũn lákù De Luda dìtewere nà, ma p̄o k̄ē nna manamana.

⁵ Tera sà n̄gbē, mateni wé kemma. Adi ke dokayá dufun maten onnero, yá kù ó v̄i zaa káakume. Òḡs̄ yek̄s̄i.

⁶ Yenyĩn dí: Òḡs̄ yá kù Luda dìten̄o kũna. Yá kù Luda dìte p̄in dí: Òḡs̄ kù yenyĩ gũn lákù a mà zaa káaku nà.

⁷ Gbēkerin̄o dàgula andunia gũn dasi, òdi pí Yesu Kírísí dí su bisásiri ũro. Gbē bire takan̄o bí gbēkerin̄ome, Kírísí iberen̄ome.

⁸ À laakari ke, àsun tó z̄í kù a k̄ē ke páro. À tó à á láada le papana.

⁹ Gbē kù à v̄i Kírísí yádannenala Luda d̄s̄ro. Gbē kù à z̄ē kù yá p̄io De Luda v̄i kù a Néo n̄ pínki.

¹⁰ Tó gbē sù yá dadaáre, tó à yá bire kũnaro, àsun a síro. Àsun gbánake kpái sero.

¹¹ Zaakù gbē kù à gbánake kpái bàka kù kù a v̄anikenan̄ome.

Léammanaa

¹² Má yá v̄i dasi mà oáre, ama má ye mà k̄éáre takada gũnlo. Má támaa v̄i mà su wé kpáeáí, ò yá o k̄s̄o wédewe, de ò p̄onna le àḡs̄ papana.

¹³ N v̄ni kù Luda s̄ē n̄n̄o f̄o kpàáwa.

YUHANA TAKADA AAKƆDE

Luda zikerinɔ sinaa

¹ Makū gbē zɔkɔ, makūme ma takada dikina kɛ ma gbē yenyide Gayusine. Má yenyi yapura gūn.

² Ma gbē yenyide, madigɔ adua kenne, de ngɔ aafia, yā sinda pinki le à bo kúnwo nna, lākū n kunna mana nà.

³ Kū ó gbēnɔ sù, ò òmene lākū n yapura kúna nà, n kú a gūn, akū ma pɔ kɛ nna manamana.

⁴ Gɔrɔ kú ma mà kú ma nɛnɛn kú yapura gūn pinki, pɔnna ke demene abirelaro.

⁵ Ma gbē yenyide, n náani ví zī kú ndi ke ó gbēnɛ gūn, atɛnsa nibɔnɔ.

⁶ Ò n yenyi yā ò sɔsi gbēnɛ. N zàna kɛnne, lākū à mana ò ke Luda zī gūn nà.

⁷ Zaakū ò dà zén kú Kírísí tso, odi kpányi le Yesusaridenɔ kinaaro.

⁸ À kɔ sio ògɔ gbē dí takanɔ yàri ke, de ògɔ de n zikeri dakenɔ ũ yapura baarukpanaa gūn.

⁹ Ma takada ke kɛ n sɔsi gbēnɛ, ama Dioterɛfe denlaweteri ye ó yairo.

¹⁰ Abire yai tó ma su, mani bo kú yā kú àdi kenɔ kú yā vāni kú àdi diwánɔ. Yā pìi dī káne pɔke ũro, àdi ó gbēnɔ síro, bee se àdi gí gbē kú ò ye ò n sínɛ, àdi sɔsi zé zɔnne.

¹¹ Ma gbē yenyide, ñsun yā bène dadaro, sé yā mana. Gbē kú àdi yā mana kemɛ Luda pɔ ũ, gbē kú àdi yā vāni ke Luda dɔro.

¹² Gbē sinda pinki dī Demeteriu tó nna sí. Bee yapura a zidanda dī a sáabu kpá se. Ókɔnɔ odi a sáabu kpá dɔ, akū n dɔ kú ó sèedakɛna náani ví.

Lézammanaa

¹³ Má yā ví dasi mà onne, ama má ye mà kenne takada gūnlo.

¹⁴ Má támaa ví ò wé ke pla tera, ò yā ó kɔso wédewe.

¹⁵ Luda n tó kú aafiaa. N gbēnannɔ fɔ kpàmma. N fɔ kpá ó gbēnannɔ dodo.

TIRE TE YUDU U YORUA

Yudu u s̄awa Yesu Kirisin w̄on̄o turo. Yesugibu kpurowa u tire te yorua. Saa ye, gaba seewa ben suunu s̄o ba s̄osi weesuginu s̄os̄im̄o ni nu koo de ben Yesun yigbenu nu karana. T̄on be ba s̄osi ni m̄ò mi, ba w̄awa kom bereteke s̄o. Adama Gusun̄o u koo bu kam koosia nge me u yeruku tambu gabu kua be ba ñ n̄un m̄em n̄ōwe. N ween̄ewa Yesugibu bu ka tii yina. Domi ba Gusun̄on gari m̄o yi yi s̄aa gem sere ka baadommao. Yiya n weene ba n da dendi.

Tire ten kpunaa

1. T̄obiribu, naasu 1-2.
2. Keu koosio weesugibu, naasu 3-16.
3. Yiirebu ka kir̄o, naasu 17-23.
4. Siara d̄aakibu, naasu 24-25.

T̄obiribu

¹ N̄e Yudu, Yesu Kirisin yoo, n̄e wi na s̄aa Yak̄obun w̄on̄o, na beε tire teni yoruamme, beε be Gusun̄o Baaba u soka. U beε k̄i, ma u beε k̄osu Yesu Kirisin s̄o.

² Gusun̄o u n beε w̄onw̄ondu ka alafia ka k̄iru sosiamme.

Keu koosio weesugibu

(I maa m̄erio P̄ie II, 2:1-17)

³ N̄en k̄inasibu, na raa k̄i n beε tireru yorua, n̄e ka beεn faaban garin s̄o, adama wee t̄e n kua tilasi n ka beε tire teni yorua n ka beε hania koosia kpa i ka gari yi i naane doke suna yi Gusun̄o u wigibu w̄e n̄on teeru sere ka baadommao.

⁴ Domi t̄on k̄os̄obu gaba dua gbenum beεn suunu s̄o be ba Gusun̄on durom gosikia, bu ka ben kom k̄os̄um gafara wa, ma ba Yesu Kirisi yina, wi u s̄aa bes̄en Yinni boko. Saa gas̄o gas̄on diya ba yorua ye n koo bu deema siribun biru.

⁵ Baa me i ye kpuro ȳe s̄aa s̄aa, ka me, na k̄i n beε yaayasia ma ye Yinni Gusun̄o u Isirelin t̄ombu w̄ara saa Egibitin tem di u kpa, yen biru u be ba ñ naane doke kam koosia.

⁶ I maa w̄ollun goradoba yaayo b̄en ayera kun bu turie, ma ba ben tiin w̄a yeru gama ba deri. Gusun̄o u ka bu yoni b̄akua, u kp̄e yam w̄okuru s̄o ba ka siribun t̄o bentereruru mara.

⁷ Meya maa Sodomu ka Gom̄ara, ka wuu si su su sikerene, si kpuron t̄ombu ba maa daa bereteke kua, t̄on dur̄obu ka t̄on dur̄obu ba tii sankunam̄o. Ba wuu si kpeerasia ka d̄o wi u ku ra gbi, ma n kua ȳireru tambun s̄o.

⁸ Ka me, t̄on k̄oso be maa, ben bwisikunu s̄o ba ka toranu tii disi dokem̄o, ba ñ wirugibu wiru kp̄iyamm̄e ma ba w̄ollun yiikogibu w̄omm̄o.

⁹ Adama Miseli, wi u s̄aa Gusun̄on goradoban wirugii, u ñ k̄aka u Setam taare w̄e ka w̄omburu d̄ama te ba sanna ba M̄owisin goru sikirine, adama u Setam s̄owawa u n̄e, "Yinni Gusun̄owa u koo nun gerusi."

¹⁰ Adama t̄on k̄oso be, ye ya kun bu yeeri yeya ba w̄omm̄o, ye ba maa m̄ò ka marumaruru nge ȳe yeya ya bu kam koosiam̄o.

¹¹ N̄oni sw̄aarugiba ba s̄aa. Domi ba Kaenin yira sw̄i, ba tii sure toraru s̄o bu ka are wan s̄o nge me Balamu u kua, ma ba Gusun̄o seesi nge me Kore u kua, ma ba tii kam koosia.

¹² T̄on be, ba s̄awa sankara kowobu beεn t̄o baka ni i ra ko k̄irun s̄o s̄o, ba ka beε dim̄o, ka sekuru sariru, ba ben tii n̄ōrim̄o t̄ona. Ba s̄awa nge guru winu ni woo ga b̄arikiam̄o, ni nu ku ra ka gura n̄e. Ba s̄aa nge d̄aa ni nu derura nu ñ binu m̄o, ni ba wuka ka gbinīo, ni nu gu mam mam.

¹³ Ba s̄awa nge nim w̄okun nim kure ni nu kukum̄o. Nge me nu nin yakeru k̄os̄m̄o meya ba maa ben sekuru sari kom s̄os̄im̄o. Ba s̄awa nge w̄ollun kperi yi yi yin swaa bie, Gusun̄o u bu yam w̄oku te ta kp̄a yiye t̄e s̄o ba koo du ka baadomma.

¹⁴ En̄oku maa, wi u s̄aa Adamun sikadobun t̄ska n̄ōba yiruse u Gusun̄on gari gerua ben s̄o u n̄e, wee, Yinni u sisi ka win gorado d̄ero dabi dabiru

¹⁵ u ka baawure kpuro siri kpa u ka Gusun̄on beere ȳeru sarirugibu kpuro taare w̄e ben kom k̄os̄um kpuron s̄o me ba kua Gusun̄on gendun s̄o, ka maa gari k̄os̄in s̄o yi torobu be ba ñ Gusun̄on beere ȳe ba n̄un gerusi.

¹⁶ T̄on be, ba ra n wure, ḡaanu sari ni nu ra bu w̄ere, ben bine bu kp̄are. Ba ra woo kana gari gere, ba maa t̄ombu gari dori s̄os̄m̄o bu ka ȳerobun ḡaanu wa.

Yiirebu ka kir̄o

¹⁷ Adama beɛ nɛn kɪnasibu, n weene i gari yi yaaya yi besen Yinni Yesu Kirisin gɔroba raa gerua.

¹⁸ Domi ba beɛ sɔɔwa ma sanam dɔakim sɔɔ tɔn yaako kowoba koo na be Gusunɔn beɛɛɛ yɛɛ sarira koo de ben binɛ ya n bu kpare.

¹⁹ Beya ba ka karanaa naamɔ, ba ben tiin bwisikunu mɔ, ba n Hunde Dɛero mɔ.

²⁰ Adama beɛ nɛn kɪnasibu, i tii tɔsisio beɛn naane doke dɛerabu sɔɔ i n kanaru mɔ ka Hunde Dɛeron dam.

²¹ I tii nenuɔ Gusunɔn kɪru sɔɔ, i n ka besen Yinni Yesu Kirisin wɔnwɔndu mara te ta koo ka beɛ wɔaru te ta ku ra kpe naawa.

²² I ben wɔnwɔndu waawo be ba gɔrusu yiru yiru mɔ.

²³ I n gabu gawamɔ dɔɔ sɔɔn di i n bu faaba mɔ. I maa gabun wɔnwɔndu waawo ta n ka berum mɛnne, adama i n ben toranu tusa sere ka ben yabeno ni ben daa ya disinu tɛɛni.

Sira dɔakibu

²⁴⁻²⁵ Gusunɔ turo sɔa besen Faaba kowo wi u koo kpɪ u beɛ kɔsu i ku ka wɔruma, kpa u beɛ terasia win yiiko sɔɔ taare sariru sɔɔ ka nuku dobu. Wiya u yiiko ka kpɔaru ka dam ka girima mɔ saa besen Yinni Yesu Kirisin min di, yee yellun di, ka tɛ, sere ka baadommaɔ. Ami.

ZIA YÁ BIRINA YUHANANE

Kirisi ena wégupu gūn 1:1-1:20
 Takadakēna sōsi mèn supplanɔ gbēnɔnɛ 2:1-3:22
 Takada kokona kū a kāni'ɔ mèn supplanɔ gogonaaɔ 4:1-8:1
 Kākāki mèn supplanɔ penaa 8:2-11:19
 Kwá kū nɔbɔ pásí mèn planɔ 12:1-14:20
 Luda pɔfē kere mèn supplanɔ atēna anduniaa 15:1-19:5
 Kirisi suna à kí ble zīte 19:6-20:15
 Musu dufu kū zīte dufuo 21:1-22:21

Takada díkīna boki

¹ Luda yá kū àten su ke mò Yesu Kirisine de à biri a zòblerinɔnɛ, akū à a malaikaa zī makū Yuhana a zòbleriia, à tò ma yá pii dō.

² Luda yá kū Yesu Kirisi de a sèedade ũn ma è, akū maten o.

³ Arubarikadenɔn gbē kū à zia yá díkīna kyó kè ũ kū gbē kū ò a yá mà ò kūnanɔ, zaakū a gɔɔ kà kāni.

⁴ Makū Yuhana makū mé ma takada díkīna kè sōsi mèn suppla kū ò kú Asia būsuu gūnnɔnɛ. Luda kū à kun yá, à kun tera, akūsɔ àten su kū a Nini mèn suppla kū ò kú a gbà areno

⁵ kū Yesu Kirisi kū à de sèedade yápura ũo ò gbēke keárɛ, ò á gba aafia. Yesu piime gáavu káaku ũ, àkūme andunia kīnanɔ gbānade ũ. Á yewái, à ó bo ó durunnanɔn kū a aru gbānao,

⁶ à ó ká kpatan Luda a de gbāgarinɔ ũ. Àkū mé à gakuri kū gbānao vī gɔɔ sīnda pínki! Aami.

⁷ N gwa, àten su ludambe lukun. Gbē sīnda pínki ni a e, bee gbē kū ò a zòno, andunia buri sīnda pínki ni wēnda ɔɔ dɔ a yá musu. Leme! Aami.

⁸ Díkiri Luda pi: Makūme Alafa kū Omegao ũ, Gbānasīndapinkide kū má kun yá, ma kun tera, akūsɔ maten su.

Yesu Kirisi bo à suna Yuhanaa

⁹ Makū Yuhana á gbē do kunna Yesu gūn kɔ gbēnɔn ó ũ wari gūn, kiblenaa gūn, menake gūn. Ma kú ísira luan kū òdi pi Patamɔ Luda yá kū Yesu de a sèedade ũ yá.

¹⁰ Díkiri gɔɔ zī Luda Nini sūma, akū ma koto gbāna mà ma kpɛ lán kākāki'ũ bà

¹¹ à pi: N pɔ kū n è kē takada gūn, n kpázá sōsi mèn suppla kū ò kú wēte dínɔ gūnnɔnɛ: Efesu, Simiina, Pɛgamumu, Tiatira, Saadi, Filadelfia kú Laodiseao.

¹² Akū ma lite, de mà gbē kū àten yá o kúmaoo pi e. Kū ma lite le, ma wura fitiladibɔɔ è mèn suppla.

¹³ Ma gbēke è fitiladibɔɔ pinɔ té lán bisāsiri né bà. À utagyaba dana, àten gáte a gbá léa, à wura asa dɔ a gbān.

¹⁴ A miká de púu táitai lán sāká ke buu bà, a wé de lán ténɛnɛ bà.

¹⁵ A gbá ten té ke lán mògoté kū òten baasa tévura gūn bà. A koto de lán ískena kīni bà.

¹⁶ Á susunɔn kūna a ɔplan mèn suppla, fēneda lénna kpa plapla ten bo a lén. A an ten té ke lán ifānté gbāna bà.

¹⁷ Kū ma a è, ma letɛ a gbá sare, ma gɔ sáii. Akū à a ɔpla nàma à pi: Nsun tó vīna n kūro. Makūme Arɛde kú Kpɛdeɔ ũ,

¹⁸ gbē kū àdigɔ kun ũ. Ma ga, akū má kun, akūsɔ manigɔ kun ari gɔɔ sīnda pínki. Má ga kū gyáwánwo mōnenɔ kūna.

¹⁹ N pɔ kū n è kē, pɔ kū ò kunnɔ kū pɔ kū oni su a kpenɔ pínki.

²⁰ Susune mèn suppla kū n è ma ɔplan pinɔ kū wura fitiladibɔ mèn suppla pinɔ asirin dí: Susune mèn suppla pinɔ bi sōsi mèn suppla pinɔ zīrinɔme, fitiladibɔ mèn suppla pinɔ bi sōsi mèn suppla pinɔme.

2

Efesudenɔ yá

¹ N kē Efesu sōsi zīriine: Makū kū má susune mèn supplanɔ kūna ma ɔplan, maten kure wura fitiladibɔ mèn supplanɔ té, makū mé ma yá díkīna ò.

² Má n yákenanɔ dɔ kū zī kū nten keo kū n menakenaaɔ. Ndi we n gbē ònenɔ ditero. Gbē kū òdi n zīda dite Luda zīrinɔ ũ, akūsɔ ò de a ũro, n n lé n gwà n è ékedenɔme n ũ.

³ N mena fɔ, n wari kè ma tɔ yá, ndi kpasaro.

⁴ Ama má yá vī kīnwo. Yenyí kū n vīmenɛ káaku būsá.

⁵ Ñ tó n kunna zī zaa gɔɔ kú ndi busaro yá dɔngu. Ñ nɛsɛ lite, ñgɔ yá kú ndi kɛ yānɔ kɛ. Tó ndi kɛ lero, mani sunyī, mà n fitiladibɔ go.

⁶ Bee kú abireo n̄ yá dikina vī, n̄ zā Nikolaitānɔ yākenanɔn lākū ma zāngu nà.

⁷ Gbē kú à sá vī, à yá kú Luda Nini tɛn o sɔsi gbɛnɔnɛ ma: Mani gbē kú à z̄i blè gba zé à lí wèndide kú à kú Luda aruzennaa gūn né ble.

Simiadenɔ yá

⁸ Ñ kɛ Simiina sɔsi z̄iriine: Makū kú má de Arede kú Kpɛdeo ū, ma ga ma era ma vu, makū mé ma yá dikina ò.

⁹ Má wétamma kú òtɛn mɔnnɛ dɔ kú n takasikɛnaao. Bee kú abireo aruzɛkɛdemɛ n ū. Gbē kú òdi pi Yudanɔmɛ n̄ ū akūsɔ ò de a ūronɔ, kú n̄ aduakɛkpɛ de Setan pɔ ū, má dɔ lākū òdi yá dimma nà.

¹⁰ Ñsun vīna kɛ wari kú ñni kɛnɛro. Ñ ma, Ibilisi ni á gbɛkenɔ ká kpɛsiran de à á yɔ à gwa, ani wé táawa ari gɔɔ kuri. Ñgɔ náani vī ari ñgɔ gé gao, mani aruzenna kɛnnɛ yàri ū.

¹¹ Gbē kú à sá vī, à yá kú Luda Nini tɛn o sɔsi gbɛnɔnɛ ma: Ga plade ni wari dɔ gbē kú à z̄i blèearo.

Pɛɛgamudenɔ yá

¹² Ñ kɛ Pɛɛgamumu sɔsi z̄iriine: Makū kú má fɛnɛda lénna kpa plapla kúna, makū mé ma yá dikina ò.

¹³ Má n kúki dɔ, gu kú Setan gbà kummɛ. Ñ ma yá kúna, ndi ledi kpámairo, bee gɔɔ kú ò ma sèeda yápurade Antipa dɛ n wɛtɛn, gu kú Setan kunn pii.

¹⁴ Ama má yá vī kúnwo fíti. Ñ gbɛnɔ vī gwe kú ò Balamu yá kúna. Balaamu pì mé à dà Balakine à Isarailanɔ gáte à n̄ dá tána pɔblen kú pápákenaa.

¹⁵ Lɛmɛ dɔ n̄ gbɛnɔ vī gwe, ò Nikolaitānɔ yá kúna.

¹⁶ Abire yá ñ nɛsɛ lite. Tó ndi kɛ lero, mani sunyī tera mà z̄i ká kúnwo kú fɛnɛda kú à kú ma lénwo.

¹⁷ Gbē kú à sá vī, à yá kú Luda Nini tɛn o sɔsi gbɛnɔnɛ ma. Mani gbē kú à z̄i blè gba mana kú à utenaa, mani a gba gbè pura kú ò tó dufu kɛa dɔ. Gbɛke tɔ pi dɔro, séde gbē kú ma kpàaa pii.

Tiatiradenɔ yá

¹⁸ Ñ kɛ Tiatira sɔsi z̄iriine: Makū Luda Né kú ma wé de lán ténɛnɛ bà akūsɔ ma gbá de lán mɔgotɛ bà, makū mé ma yá dikina ò.

¹⁹ Má n yākenanɔ dɔ, n yenyī, n ludanaanikɛnaa, n z̄ikɛna kú n mɛnakɛnaao. Má dɔ dɔ kú yá kú nten kɛ kpekpe mana de a káakupɔla.

²⁰ Ama má yá vī kúnwo. N nɔgbɛ Yɛzɛbeli kú à a z̄ida dìte annabi ū gbà zé. Àteni ma z̄ɔblerinɔ sáte, àten dañne ò pápá kɛ ò tána pɔ ble.

²¹ Ma a gbà zé à nɛsɛ lite, ama à ye à a nɛsɛ lite à pápákenaa tóro.

²² Ñ ma, mani a wúte gyān, mani tó gbē kú ò pápá kɛ káaonɔ wari z̄ɔkɔ kɛ, tó odi nɛsɛ lite ò a yá tóro.

²³ Mani a ìbanɔ dede kú gagagyāo, sɔsi gbē s̄inda pínki ni dɔ kú makū mé madì gbɛnɔ laasun kú n̄ swèɛo gwa, mani fīna bo á baadine a yākenaa.

²⁴ Á Tiatira gbē kpara kú á yá pì kúnaro, akūsɔ á yá kú òdi pi Setan asiri z̄ɔkɔ d̄ronɔ, mani aso pānde diáɛro.

²⁵ Á d̄ didi yá kú á kúnaa ari màgɔ gé su.

²⁶ Gbē kú à z̄i blè, akūsɔ à yá kú má yeinɔ kúna ari a léa, mani a gba zé à gbāna ble burinɔa.

²⁷ Ani k̄i bler̄ma kú m̄ ḡoo à n̄ w̄iwi lākū òdi ē oro wiwi nà, lán ma De ma gba zé nà.

²⁸ Mani a gba gudɔna susunɛ dɔ.

²⁹ Gbē kú à sá vī, à yá kú Luda Nini tɛn o sɔsi gbɛnɔnɛ ma.

3

Saadidenɔ yá

¹ Ñ kɛ Saadi sɔsi z̄iriine: Makū kú má Luda Nini mèn supplanɔ kúna kú susunɛ mèn supplanɔ, makū mé ma yá dikina ò. Má n yākenanɔ dɔ. Kunna bɛnɛ tɔ mé à d̄mma, ama gèemɛ n ū.

² Ñ vu, ñ gbē kú ò ḡnnɛnɔ lé kú flāo ari ògɔ gé ga, zaakū ma è n yāke papana ma Ludanɛro.

³ Abire yá mé à tò yá kú n mà akū n si, n̄ tó ãgɔ dɔngu, ñgɔ kúna, ñ nɛsɛ lite. Tó ndi vuro, mani sunyī lán kpāni bà, ñnigɔ gɔɔ zaka kú mani su d̄ro.

⁴ Bee kú abireo ní gbēnɔ vī Saadi gwe fíti kú odi ní pókasanɔ gbāsī kpáro. Óni kure lele kú pój purao dana, zaakú ò kà a léi.

⁵ Len gbē kú à zīi blè nigʼ pókasa pura dana le. Mani a tó dede wèndi takadan zikiro. Mani ze káao ma De kú a malaikanɔ are.

⁶ Gbē kú à sá ví, à yá kú Luda Nini ten o sɔsi gbēnɔne ma.

Filadelfiadenɔ yá

⁷ N kē Filadelfia sɔsi zīriine: Makú kú má kú madona yápurade ū, má Dauda m̀nne kúna, madi zé wē gbēke di f̄s à a tataro, madi zé tata gbēke di f̄s à a wēro, makú mé ma yá díkīna ò.

⁸ Má n yákenanɔ d̄s. N ma, ma zé wēnne n are, gbēke ni f̄s à a tataro. Bee kú n gbána fíti, n ma yá kúna, nídi ledi kpámairo.

⁹ Setan aduakekpe gbē kú òdi n zīda dite Yudanɔ ū, akús̄ ò de a ūronɔ, mani tó ékede p̄nɔ su ò kútēnne, oni d̄s kú má yenyī.

¹⁰ Zaakú ní yá kú ma ditēnne kúna n f̄s n mena, mani n sí wari kú àteni su andunia p̄inki gūnwa, de à gbē kú ò kú zītenɔ ȳs à n gwa.

¹¹ Mani su tera. Nḡs p̄s kú ní vī kúna gbána, de gbēke sún n láada símmaro yáí.

¹² Mani gbē kú à zīi blè ke ma Luda kpé gbēgba ū. Ani bo zikiro. Mani ma Luda tó kēa kú ma Luda wēte Yurusalemu dufu kú ani kipa bona a kīnaa zaa musu t̄so kú ma t̄s dufuo.

¹³ Gbē kú à sá ví, à yá kú Luda Nini ten o sɔsi gbēnɔne ma.

Laodiseadenɔ yá

¹⁴ N kē Laodisea sɔsi zīriine: Makú Aami, sēeda nánide yá pura kú má de p̄s kú Luda kēnɔ m̄ide ū, makú mé ma yá díkīna ò.

¹⁵ Má n yákenanɔ d̄s. N yīdaro, akús̄ ní wánaro. Má ye nḡs yīda kes̄ wána.

¹⁶ Lákú ní l̄sḡl̄sḡ nà, ní wánaro akús̄ ní yīdaro, mani n pisime.

¹⁷ Nd̄i pi ɔḡde aruzekede kú ní p̄ske ni vīrome n ū. N̄ d̄s kú gbē p̄a pótompo barakeri wēndade takaside vīnaame n ūro.

¹⁸ Maten lé damma, n wura baasana lú ma kīnaa, de n ke ɔḡde ū. N̄ pókasa pura lú n da, de n n pótompoke ute n bo wé'in. N̄ wé eze lú n ká n wén, de n gu e.

¹⁹ Madi kpákē gbē kú má yenyīnɔi mà ní toto. Abire yá mé à t̄o, n wé t̄á n n̄ese lite.

²⁰ N̄ gwa, má zena kpélelele, maten gbà lé. Tó gbē ma k̄otoo mà, akú à zé wēmenne, mani gē mà p̄s ble káao, ani ble kúmao.

²¹ Mani gbē kú à zīi blè gba zé à vute kúmao ma gbàaa, lákú makú ma zīi blè ma vute kú ma Deo a gbàaa nà.

²² Gbē kú à sá ví, à yá kú Luda Nini ten o sɔsi gbēnɔne ma.

4

Donyikena Ludane zaa musu

¹ Abire gbera ma zé è wēna ludambe. Akú ma k̄oto kú ma mà káaku lán kákákí'ú bàa mà d̄o à pi: N̄ m̄s̄ la, mani yá kú ani su abire gbera m̄nne.

² Gwe ḡnɔ Luda Nini òma, akú ma gbàa è ludambe gwe, gbēke vutea.

³ Gbē kú à vutēnaa p̄i ten té ke lán gbē bèereke kú òdi pi diamɔo bà kes̄ kaanelia. Ludambefēneda lika bára p̄iui, a í de lán l̄á'í taka bà lán emeradi bà.

⁴ Gbà m̄n̄ baro awēesiik̄n̄on likai, gbē z̄sk̄ gbēn̄on baro awēesiik̄n̄on vutevutena bára p̄inɔa. Ó p̄s̄ pura dadana, ò wura f̄ura kúkuna.

⁵ Legū ten pí, àteni bo bára p̄i kīnaa, àteni p̄t̄á, àteni pata. fitila nana gbàa p̄i are m̄n̄ suppla, m̄ók̄n̄ome Luda Nini m̄n̄ supplanɔ ū.

⁶ Dígi kú gbàa p̄i are lán ísira bà. A í kē gárangan lán gbèdiḡi bà.

Gbàa p̄inɔ daguran p̄s̄ b̄ēne m̄n̄ siik̄n̄on lika gbàa p̄iui. Wé d̄o d̄o r̄ma kpe kú areo.

⁷ P̄s̄ b̄ēne p̄inɔ káakupo de lán m̄usu bà, a plade de lán z̄usaa bà, a aak̄de an de lán bisāsiri ann bà, a siik̄de de lán v̄au kú àten vura bà.

⁸ P̄s̄ b̄ēne m̄n̄ siik̄s̄ p̄inɔ baadi d̄embere vī m̄n̄ suddodo. Wé d̄o d̄o ní d̄embere p̄inɔa, a gūn kú kpeo. F̄anantē kú gwāanio òdiḡs̄ o lakanaa sari:

Kúadona, kúadona, kúadona,

Dikiri Luda Gbānas̄indapinkide.

N̄ kun yá, ní kun kú a terao, akús̄ nten su.

⁹ Ḡr̄o kú p̄s̄ b̄ēne m̄n̄ siik̄s̄ p̄inɔ gbē kú à vutēna gbàaa, akús̄ àdiḡs̄ kun ḡr̄o s̄inda p̄inki p̄i t̄s̄ kp̄à, ò bèerece line, ò a s̄ábu kp̄à,

¹⁰ gbē z̄sk̄ gbēn̄on baro awēesiik̄s̄ p̄inɔ di w̄utewute a are ò donyī kene, òdi ní f̄ura gogo ò k̄ate gbàa p̄i are ò pi:

11 Dikiri ó Luda, n ka ò n tó kpá,
ò bèere kú gbánao linne,
zaakú n pò sînda pínki kè,
ń kena kú ń kunnaao bi n poyenyínaame.

5

Sáne Bòrɔ kú takada kokonaao

1 Akú ma takada kokonaao è na gbè kú à vutena gbàaa pì ɔplan, ò yá kèa arɛ kú kpeo pínki, ò a lé kùkù kú káni'ò leu supplao.

2 Akú ma malaika gbánade è, àten kpàkpa ke kú kòto gbánao à pì: Dí mé à kà à káni'ò dínɔ gogo à takada dí poroo?

3 Ama gbèke kú ludambe ke zíte ke zíte gbáru kú ani fɔ à takada pìi poro à gwaro.

4 Ma ɔɔ dɔ manamana, zaakú odi gbèke e kú à kà à takada pìi poro à gwaro.

5 Akú gbè zɔkɔɔ pínɔ doke pìmenɛ: Ẹsun ɔɔ dɔro. Ẹ gwa, Yuda buri Músu kú à de Dauda kpata kú à bɔtɔɔ pà Kína ũ zii blè. Akú mé ani fɔ à káni'ò mèn suppla pínɔ gogo à takada pìi poro.

6 Akú ma Sáne Bòrɔ è zena gbàa pìia pò bène mèn siikɔ pínɔ kú gbè zɔkɔɔ pínɔ té. À de lákú ò a kùtu kpàa bà. A bène ví mèn suppla kú wéo mèn suppla. Luda Nini mèn suppla kú à ń zì andunia gu sînda pínkianɔon gwe.

7 À gèe à takada pìi si gbè kú à vutena gbàa pì ɔ.

8 Kú à takada pìi si, akú pò bène mèn siikɔ pínɔ kú gbè zɔkɔ gbènɔn baro awɛɛsiikɔ pínɔ kùtekute Sáne Bòrɔ pì arɛ. Ẹ baadi mɔrɔ kùna kú wura kere kú turaretiti kán à pà. Turaretiti pì bi Luda gbènɔ aduakenanɔme.

9 Ò lè dufu si òten pì:

N ka ò takada pì sí ń káni'ò pínɔ gogo,

zaakú ò n de,

n gbènɔ bò Ludane kú n aruo

buri sînda pínki gūn, buriyá sînda pínki gūn,

gbè sînda pínki gūn, būsū sînda pínki gūn.

10 Ẹ ń ká kpatan,

ò gɔ ó Luda gbàgbarinɔ ũ,

onígɔ kú ble zíte.

11 Akú ma malaikanɔ è likana gbàa pìii kú pò bène pínɔ kú gbè zɔkɔɔ pínɔ dasidasi, ń dasi ká dúbu ũgbangba, oni fɔ ò ń lé dɔro. Ma ń kīni mà,

12 ò pì kú kòto gbánao:

Sáne Bòrɔ kú ò dèe kà ò iko dɔne

kú aruzekɛo kú ɔndɔo kú gbánao kú bèereeo

ò a sáabu kpá, ò a tó kpá.

13 Akú pò kú Luda kè musu kú zíteo kú zíte gbáruo kú ísira gūnwo pínki, bee pò kú ò kú gu sînda pínkɔ, ma mà ò pì:

Ògɔ bèere kú gbánao dɔ

gbè kú à vutena gbàaane kú Sáne Bòrɔo,

onígɔ ń sáabu kpá, ògɔ ń tó kpá gɔrɔ sînda pínki.

14 Pò bène mèn siikɔ pínɔ pì, aami. Akú gbè zɔkɔɔ pínɔ wùtewute ò donyí kène.

6

Káni'ogogonaa

1 Ma è Sáne Bòrɔ káni'ò mèn suppla pínɔ káakude gò. Akú ma mà pò bène mèn siikɔ pínɔ doke yá ò lán legupútánaa bà à pì: Ẹ mó!

2 Akú ma sɔ pura è, gbè kú à dia sá kúna. Ò kífuraa kùne, akú à bò zìbleri ũ, de à gé zì ble.

3 Kú Sáne Bòrɔ káni'ò plade gò, ma mà pò bène plade pì: Ẹ mó!

4 Sɔ pànde bò dɔ, à de tɛe zónzon. Ò gbè kú à dia gbà zé à aafia sí anduniaa, de gbènɔ kɔ dɛde. Ò fɛnɛda zɔkɔɔ kpàa.

5 Kú Sáne Bòrɔ káni'ò aakɔde gò, ma mà pò bène aakɔde pì: Ẹ mó! Akú ma sɔ sira è, gbè kú à dia zaka kúna.

6 Ma kīni mà lán gbè kòtoo bà, à bò pò bène mèn siikɔ pínɔ té à pì: Ése zaka lé dome gɔrɔ do zì ɔgɔ ũ. Gbado zaka lé aakɔme gɔrɔ do zì ɔgɔ ũ. Ẹsun tó kú línɔ kú geepi línɔ yakaro.

7 Kú Sáne Bòrɔ káni'ò siikɔde gò, ma pò bène siikɔde kòtoo mà à pì: Ẹ mó!

8 Akū ma s5 pufau è, gbē kū à dia t5n Ga, Gyāwān tēi. Ò n gbá zé ò g5 iko vī andunia gbēn5 leu siik5dea, ò n dede kū zīio kū nàao kū gagagyāo kū n5b5 pāsīn5o.

9 Kū Sāne B5r5 kāni'5 s5r5rode gò, gbē kū ò n dede Luda yā ona kū Yesu sèedakpanaao yāi, ma n gyāwānden5 è turaretitikpataki gbāru.

10 Ò wiki gbāna lè ò pi: Dikiri kū à kú adona yāpurade, b5ren īni yākpate ke kū gbē kū ò kú zīten5 ò ñ dena fīna borīmāa?

11 Akū ò utagyaba pura dāda n baadine, ò piñne ò mena f5 fiti ari n Yesu z5bleri dake kū oni n dede lán n bān5 lé gé káo.

12 Kū Sāne B5r5 kāni'5 suddode gò, ma è zīte yīgāyīgā pāsīpāsī, ifāntē sira kū nīkiniki lán biza kū ò dà òsin bà, m5vura tēra kū lán aru bà māmām.

13 Susunen5 b5 ludambe, ò k5te zīte lán zāga'īa dī līne īsi woro nà.

14 Ludambe kēk5a, à kòkokoko lán pēe bà. Kpin5 kū ísira luann5 s5 n kúkīa pīnki.

15 Andunia kīnan5 kū kpatablerin5 kū soza gbē z5k5n5 kū aruzekeden5 kū gbānadenn5 kū gbē sīnda pīnkio z5n5 kes5 zīdadenn5 ùte gbēwēenn5 kū gbē55k5n5o.

16 N wiki g5 d5:

Kpin5 kū gbēn5 à daóla,
à ó ute gbē kū à vutēna gbāaaanē,
à ó sí Sāne B5r5 p5fēa.

17 Zaakū n p5fēkīpammāna g5r5 z5k55 kà. Dī mé ani f5 à bonn?

7

Sèedakēna Luda z5blerin5a

1 Abire gbera ma malaika gbēn5n siik5n5 è zezēna andunia kusuru siik5n5a, n baadi a kusuru īa kūna, de īa sún pá zīte ke ísira ke lí kearo yāi.

2 Akū ma malaika pānde è, à b5 ò fūte ifāboki kpa, à Luda Wēndīde sèedakēb5 kūna. À lé gbāna zū malaika gbēn5n siik5 kū ò n gbá zé ò zīte kū ísira5 yaka pīnī

3 à pi: Àsun zīte ke ísira ke līn5 yakaro ari ò sēeda ke ó Luda z5blerin5 mī'aren5a.

4 Akū ò gbē kū ò sēedaa pīi kēfīman5 lé òmenē, n gbēn5n dūbu basuppla awēesiik5mē. Ò b5 Isaraila buri sīnda pīnki gūn.

5 Yuda burin5 gbēn5n dūbu kuri awēēpla
Rubeni burin5 gbēn5n dūbu kuri awēēpla
Gada burin5 gbēn5n dūbu kuri awēēpla

6 Asa burin5 gbēn5n dūbu kuri awēēpla
Nafatali burin5 gbēn5n dūbu kuri awēēpla
Manase burin5 gbēn5n dūbu kuri awēēpla

7 Sime5 burin5 gbēn5n dūbu kuri awēēpla
Levi burin5 gbēn5n dūbu kuri awēēpla
Isaka burin5 gbēn5n dūbu kuri awēēpla

8 Zebuluni burin5 gbēn5n dūbu kuri awēēpla
Yusufu burin5 gbēn5n dūbu kuri awēēpla
Biliaminu burin5 gbēn5n dūbu kuri awēēpla.

Buri sīnda pīnki kakarana ludambe

9 Abire gbera ma gbēn5 è dasidasi, oni f5 ò n lé d5ro. Ò b5 b5su sīnda pīnki gūn, buri sīnda pīnki gūn, gbē sīnda pīnki gūn, buriyā sīnda pīnki gūn. Ò zezēna gbà kū Sāne B5r55o arē. Ò utagyaba pura dadana, ò zaa lān5 kūkūna n5cī.

10 Òtēn wiki gbāna lé òten pi:

Surabānaa dī bo ó Luda kū à vutēna gbāaa
kū Sāne B5r55o kiame.

11 Malaikan5n zezēna ò līka gbà kū gbē z5k5n5 kū p5 bēne mēn siik5n5i n pīnki, akū ò kùtekute gbāa pī are ò donyī kē Ludane

12 ò pi:

Aami! Ó Luda mé à t5 vī kū gakurio
kū 5nd5o kū sāabuo kū bēerēeo
kū ikoo5 kū gbānao g5r5 sīnda pīnki. Aami!

13 Akū gbē z5k55 pīn5 doke ma la à pi: Dīn5n gyabapuradari dīkīnan5 ūu? Ò b5 máa?

14 Ma pīne: Baa, m5k5n mé n d5. Akū à òmenē: Gbē kū ò b5 wētāmma z5k55 gūnn5mē. Ò n utagyabaa pīn5 pīpi Sāne B5r5 aru gūn à pura kū.

15 Abire yǎin ò kú Luda gbà are,
 òten doi a kpén fánantē kú gwáanio.
 Gbē kú à vutena gbàaa pìi òdi a kuta kúnla.
 16 Nà ke ími ni ní de doro,
 ifántē ni ní léro, gu ni wámmaro,
 17 zaakú Sǎne Bòro kú à kú gbà guragura ni ke ní Dàri ũ,
 ani doñne are ari isé wëndide bokia,
 gbasa Luda ni ní wētē warawarañne pínki.

8

Káni'ò supplade gonaa

1 Kú Sǎne Bòro káni'ò supplade gò, ludambe kè kítikiti lákū minti baraakuri taka bà.
 2 Akú ma malaika gbēnɔn suppla kú òdigò zezena Luda arenɔ è, ò kákáki kpámma mèn suppla.
 3 Akú malaika pánde sù à zè turaretitikpataki kú ò pì kú wuraaò sare, à tésibò kú ò pì kú wuraaò kúna. Ò turaretiti kpàa dasidasi de à kakara kú Luda gbēnɔ pínki aduakenaao à kpata, akú à kpàta gbà are turaretitikpataki pìia.
 4 Akú turaretiti túsukpe kú Luda gbēnɔ aduakenaao fùte malaika òi Luda are.
 5 Akú malaikaa pì tésibò sè, à té sio turaretitikpatakia à pà, akú à zù zíte. Legú ten pata, àten putà, àten pí, akú zíte ylgâyigà.

Kákáki mèn supplanɔ pena

6 Malaika gbēnɔn suppla kú ò kákáki mèn suppla kúnaa pìnɔ a pena soru kè.
 7 A kákáki de a kákáki pè, akú ò legugbe kú téo kakarana kú aruo kòte zíte. Zíte leu aakòde té kú, línò leu aakòde té kú, sè ísi té kú mómò.
 8 Malaika plade a kákáki pè, akú pò téde bò à si ísiran lán kpi zòkò bà. Ísira leu aakòde lí aru ũ,
 9 akú ísira pò bēnenɔ leu aakòde gága, gó'itenɔ leu aakòde yàka.
 10 Malaika aakòde a kákáki pè, akú susune zòkò kú àten té kú lán sènte bàa bò ludambe, à lète à dà swanò kú ísèbokinɔ leu aakòdela.
 11 Susune pì tón Sewe. Í leu aakòde lí sewe ũ, akú gbē kú ò í pìi mìnò gága dasi a kyàkyà yái.
 12 Malaika siikòde a kákáki pè, akú ò ifántē leu aakòde lè kú mɔvurao leu aakòde kú susunenɔ leu aakòde, de ní leu aakòde sira kú yái. Akú fánantē leu aakòde gò gupurakúnaa sari, len à kun le gwáani do.
 13 Akú ma vau è, àten vura musumusu. Ma mà, à wiki gbána lè à pì: Waiyoo, waiyoo, waiyoo gbē kú ò kú zitenɔ malaika gbēnɔn aakò kú ò gò pìnò kákáki ũ kú àten gé bo yái.

9

1 Malaika sɔɔrode a kákáki pè, akú ma susune è, à bò ludambe à lète zíte. Akú ò Zíngowee lókoto m̀ne kpàa,
 2 akú susune pì Zíngò wèe lókoto pì zé wè. Túsukpe bòn lán tàmate zòkò túsukpe bà, akú Zíngò wèe pì túsukpe ifántē sira kú, gu kè síi níkiniki.
 3 Kwano bòte túsukpe pìi gūn, ò dà zítela. Ò ní gbá gbána lán andunia fínò gbána bà.
 4 Ò pínne òsun wari do sèaro ke lá ke lí ke, séde gbē kú ò Luda sèeda ví ní m̀'arearonò.
 5 Odi ní gba zé ò gbēnò dedero, ama oni ní da mè'ummanan ari m̀ sɔɔro. Ní wáwá de lán fí gbèpana wáwá bàme.
 6 Goro birenɔa gbēnɔ ni ga wete, oni ero. Ga ni ni ní de, ama ga ni bàa léíne.
 7 Kwa pìnò de lán sò kú ò soru mà kú zìionɔ bà. Ò pòke kúkuna lán wura fúraa bà, ní àn de lán bisàsiri ànn bà.
 8 Ò miká ví gbánagbána lán nògbē miká bà, ò sakanò ví lán músu saka bà.
 9 Ní kùse de lán mò uta bà, ní dèmbere kīni do lán gó dasi kú sònò ten gáte zìi gūn kīni bà.
 10 Ò vlá ví kú kàao lán fí pò bà. Ní gbána kú ní vlá pìnɔ, de ò wari do gbēnɔ ari m̀ sɔɔro.
 11 Zíngowee lókoto malaikaa pìme ní kína ũ. Kú Èberu yáo a tón Abadò. Kú Giriki yáo sò Apolìs.
 12 Ya pásì káakupo gète, a mèn planɔ ten su a kpe do.
 13 Malaika suddode a kákáki pè. Ma kòtoo mà à bò Luda are turaretitikpataki kú ò pì kú wuraaò bēne siikòno kpa.
 14 À pì malaika suddode kú à kákáki kúnaane: Ní malaika gbēnɔn siikò kú ò yíyina swada kú òdi pì Yuflati sareno poro.

¹⁵ Akù à malaika gbēnɔn siik̄s kù ò n̄ soru k̄e w̄e birea m̄o birea ḡoɔ birea ḡoɔ zaka birea yān̄o p̄oro, de ò bisāsirin̄o leu aak̄ōde d̄ede yāi.

¹⁶ Ò soza s̄ōdeno dasi lé òm̄ene, ò gbēnɔn milīs w̄aa dome.

¹⁷ W̄égupu'ena p̄ii gūn lán ma s̄ō p̄in̄o kù n̄ dirin̄o è n̄n̄ dí: Ò m̄ò utano dadana t̄ēe lán t̄e bà, búgu lán buluu bà, kp̄a'ikpa'i lán ifant̄ēgb̄ōo bà. S̄ō p̄in̄o m̄i de lán m̄usu m̄ii bà. T̄e kù t̄usukp̄eo kù ifant̄ēgb̄ōo ten bo n̄ lén.

¹⁸ Kisira m̄èn aak̄ō dik̄inan̄o, t̄e kù t̄usukp̄eo kù ifant̄ēgb̄ō kù àten bo n̄ lé gūnwo mé à bisāsirin̄o leu aak̄ōde d̄ede.

¹⁹ Zaakù s̄ō p̄in̄o gbāna kù n̄ lé gūn kù n̄ vl̄ao d̄o. N̄ vl̄a de lán ml̄ēe bà, ò m̄i v̄i kù òdi wari d̄o gbēn̄o.

²⁰ Gb̄ē kp̄ara kù odi gaga kisira p̄ii musuron̄o, odi n̄ese lite ò p̄ō kù ò k̄e yā t̄oro. Ò kp̄e òten k̄ute t̄ānan̄e kù p̄ō kù ò k̄e kù wuraa kù andurufuuo kù m̄ōgot̄eo kù gb̄ēe kù lío. P̄ō p̄in̄o d̄i gu ero, òdi yā maro, òdi t̄aa o s̄oro.

²¹ Odi n̄ese lite ò n̄ gb̄ēdena t̄oro ke n̄ p̄ōdammana ke n̄ gb̄āsik̄ena ke n̄ kp̄ani'ona.

10

Malaika kù takada porona fitinnao

¹ Akù ma malaika gbānade p̄ānde è, à b̄o ludambe, àten k̄ipa. Ludambe luku likai, ludambef̄ēn̄eda kù a mila. A an̄ de lán ifant̄ē bà, a gbān̄o de lán t̄ēn̄e bà.

² À takada fitinna k̄ūna porona. À a ɔpla gb̄a z̄ē ísira, à a ɔze gb̄a z̄ē z̄itea.

³ À wiki gbāna l̄e lán m̄usu p̄ūtānaa bà. Kù à wiki l̄e, legūp̄ūtāna m̄èn supplan̄o yā ò.

⁴ Kù legūp̄ūtāna m̄èn suppla p̄in̄o yā ò le, má ye mà k̄e takada gūn, akù ma k̄otoo mà, à b̄o ludambe à p̄i: N̄ḡs̄ yā kù legūp̄ūtāna m̄èn suppla p̄in̄o ò k̄ūna asiri gūn, n̄sun k̄ēro.

⁵ Malaika kù ma è zena ísira kù z̄iteoaa p̄i a ɔpla s̄è à d̄ō musu,

⁶ akù à si kù Luda kù à kun ḡoɔ s̄inda p̄inkio kù à musu kù z̄iteo kù ísiraoo k̄e kù p̄ō kù ò kù n̄ gūn̄o p̄inki à p̄i: Ani gi ke dorō.

⁷ Malaika supplade kākāki p̄éḡoɔ z̄i, t̄o àten su pé, Luda p̄oyenyina kù à utena ni ke, lán à a baaruu kp̄a à z̄ōbleri annabin̄e n̄a.

⁸ Akù ma k̄oto kù ma mà à b̄o ludambe p̄ii mà d̄o à p̄i: N̄ ḡe n̄ takada porona kù à na malaika kù à zena ísira kù z̄iteoo musu ɔ̄i sí.

⁹ Akù ma ḡe malaikaa p̄i k̄inaa, ma p̄ine à takada fitinna p̄i kp̄ama, akù à p̄imene: N̄ sí n̄ s̄o. Aniḡs̄ nna n̄ lén lán z̄ō bà, ama ani ke n̄ n̄eseenero.

¹⁰ Akù ma takada fitinna p̄ii s̄i malaikaa p̄i ɔ̄i, ma s̄o. À k̄e nna ma lén lán z̄ō bà. Kù ma m̄ò, adi ke ma n̄eseenero.

¹¹ Akù ò p̄imene mà annabik̄eyā o d̄o manamana burin̄o kù b̄usun̄o kù buriyān̄o kù k̄inan̄o yā musu.

11

S̄eedade gbēnɔn plan̄o

¹ Akù ò leba kp̄ama p̄oȳōb̄o ũ, ò p̄imene: N̄ fute n̄ Luda kp̄e ȳō kù a gbagbakio, n̄ donyiri kù ò kù gwen̄o narō.

² N̄ a ɔn̄ t̄o, n̄sun ȳoro, zaakù ò kp̄a kifirin̄oaaame. Oni ḡese p̄ētepete Luda w̄eraa ari m̄o bupla aw̄eɔpla.

³ Mani ma s̄eedade gbēnɔn plan̄o gba z̄é ò annabik̄eyā o ḡoɔ w̄aa suddo kù baaak̄oo p̄ii gūn kù uta kasan̄o dadana.

⁴ Gb̄ē p̄in̄on̄ kù lí m̄èn pla kù fitiladib̄o m̄èn pla kù ò zena andunia Dikiri aren̄o ũ.

⁵ T̄o gb̄ē ten wete à wari d̄ōr̄ma, t̄e ni bo n̄ lén à n̄ ib̄ere p̄in̄o kp̄ata. Len gb̄ē kù àten wete à wari d̄ōr̄ma ni ga le.

⁶ Ò ludambe z̄é tatana gbāna v̄i, de legū s̄un ma ḡoɔ kù òten annabik̄eyā oro yāi. Ò í litena aru ũ gbāna v̄i d̄o. Oni kisira buri s̄inda p̄inki kp̄a andunia ḡoɔ kù ò yeiia.

⁷ T̄o ò n̄ s̄eedaak̄ena l̄aka, n̄b̄o p̄ās̄i kù àdi bo Z̄ingo w̄e l̄okoto gūn ni z̄i k̄a k̄ūwo à z̄i bleŋma à n̄ d̄ede.

⁸ N̄ ḡēn̄o niḡs̄ katena wera z̄ōk̄s̄ kù ò n̄ Dikiri p̄a lía z̄éda gūn. Yáasi gūn òdi wera p̄i s̄isi S̄oɔmu ke Misila.

⁹ Gb̄ē s̄inda p̄inki kù buri s̄inda p̄inkio kù buriyā s̄inda p̄inki òrin̄o kù b̄usu s̄inda p̄inki gbēn̄o ni n̄ ḡēn̄o gwagwa ari ḡoɔ aak̄ō kù a kusuo, oni we ò n̄ v̄iro.

¹⁰ Gb̄ē kù ò kù z̄iten̄o ni p̄onna ke, oni dikpe ke, oni gba dak̄ōne, kù annabi gbēnɔn pla kù ò wari d̄ōr̄ma p̄in̄o ḡaga yāi.

¹¹ Gɔɔ aakɔ kú a kusuo pii gbɛra Luda tò wisa wɛ̀ndide gɛ̀ngu, akú ò fùte ò zè. Vĩna gbɛ̀ kú ò n' éno kú manamana.

¹² Akú annabii pĩno kòto gbána mà à bò ludambe, à piĩne: À fute à mɔ́ la. Gɔɔ kú n' ibereɔ wé fĩĩma, akú ò fùte ò tà musu ludambe luku gũn.

¹³ Zi kúa zĩte yĩgáiyĩgá pásĩpási, wera pi leu kuride gbɔro, akú gbɛ̀non dúbu supplanɔ gága zĩteyĩgáiyĩgánaa pii gũn. Vĩna gbɛ̀ kparanɔ kú, akú ò bèerele li Luda Musudene.

¹⁴ Yá pásĩ plade gɛ̀te, a aakɔde ten ká sà.

Kakaki supplade pɛnaa

¹⁵ Malaika supplade a kákaki pè. Kòto gbánanɔ bò ludambe ò pi:

Andunia kpataa gɔ́ ó Dikiri pɔ́ ɔ́

kú kína kú à káao,

anigɔ́ kí ble gɔɔ sĩnda pĩnkĩ.

¹⁶ Gbɛ̀ zɔ́kɔ gbɛ̀non baro awɛɛsiikɔ kú ò vutɛvutena n' gbáaa Luda are pĩno kùtekute ò donyĩ kɛ̀ne

¹⁷ ò pi:

Dikiri Luda Gbánasĩndapinkide

kú n' kun yá akú s' n' kun ari tera,

o n' sáabu kɛ̀,

zaakú n' bo kú n' gbána zɔ́kɔɔome,

gbasa n' na kĩblenaaa.

¹⁸ Búsu sĩnda pĩnkĩ gbɛ̀non pɔ́ fɛ̀,

akú n' pɔ́fɛ̀ kipaĩma.

N' yákpatekena kú gyáwándenɔ gɔɔ ká.

Ĩni fĩna bo n' zɔ́bleri annabinɔne

kú n' gbɛ̀ kú ò ten vĩna kɛ̀nenɔ,

né fĩti gbɛ̀ zɔ́kɔ,

ĩni anduniaderinɔ deɛɛ.

¹⁹ Akú ò Luda kpé kú à kú musu wè, akú ò Luda bàka konna kúĩwo àkpatii è a gũn. Legũ ten pí, àten pata, àten pũtá. Zĩte yĩgáiyĩgá, legũgbe pásĩ kòte.

12

Nɔgbɛ̀ kú kwa zɔ́kɔɔ

¹ Akú ma wé si sèeda zɔ́kɔ́ bonsarele ludambe. Nɔgbɛ̀ ke ifantɛ̀ yĩna biza ɔ́, mɔvura kú a gbá gbáru, à susune mèn kuri awɛɛplanɔ kuna kífura ɔ́.

² À nòsina, akú nòwáwá fùtea, àten né'iwáwá wiki lé.

³ Akú ma wé si pɔ́ pándele ludambe sèeda ɔ́. Kwá zɔ́kɔ́ tɛ̀ra zónzon kú gwe, a mii mèn suppla, a bène mèn kuri. À kífura mèn supplanɔ kúkuna.

⁴ À susunenɔ leu aakɔde wòwo ludambe kú a vláo, à kòte zĩte, akú à sù à zè nɔgbɛ̀ kú à ye à né i pì are, de à le à né kú ani i pì só yáii.

⁵ Akú nɔgbɛ̀ pi négɔ́gbɛ̀ kú ani kí ble buri sĩnda pĩnkia kú mɔ́ gòoo ì. Akú ò né pì sè ò tà káao Luda kú a gbáao kĩnaa.

⁶ Nɔgbɛ̀ pii bàa lè à tà sɛ̀n, gu kú Luda kèkene, de ò a gwa gɔɔ wáa suddo kú baaakɔoo gũn.

⁷ Akú zĩ fùte ludambe, Mukaila kú a ibanɔ zĩi ká kú kwa piio, kwá kú a ibanɔ zĩi ká kúĩwo.

⁸ Akú n' gbána kĩa, odi vutɛki e ludambe doro.

⁹ Ò pè kwá zɔ́kɔ́ piia ò a bò. Àkú mé à mlè zĩ kú òdi pi Ibilisi kesɔ́ Setan, andunia pĩnkĩ sàteri ɔ́. Ò a bò ò zù zĩte kú a ibanɔ lele.

¹⁰ Akú ma kòto gbána mà ludambe à pi:

Ó Luda zĩi blè sà,

a gbána kú a kpataao bò gupuraa,

à ikoo kpà kína kú à káa.

Zaakú ò pè yádimmariia ò a bò.

Akú mé àdigɔ́ ó gbɛ̀non yaka ó Ludane fánantɛ̀ kú gwáanio.

¹¹ Ó gbɛ̀non zĩi blèa kú Sáne Bòro aru gbánao kú n' sèedadekeyáa.

Ò gĩ n' wèndiii ari ò gɛ̀e gáo.

¹² Abire yáii ákɔnɔ kú á kú ludambenɔ,

à pɔ́nna ke.

Waiyoo zĩte kú ísirao,

zaakü Ibilisi kipaáwa kú pofē zōkōome,

kū à dō kú gōrō kú à gōare kpáaro yáí.

¹³ Kú kwá è ò a zu zíte, akú à pète nōgbē kú à négōgbē ì piìi.

¹⁴ Akú ò vāu zōkō dēmberē mèn pla kpà nōgbē piia à vuraò à ke zà kú mlēe piio, à tá gu kú ò kēkēne sēn, de ò a gwa gwe wē aakō kú a kusuo.

¹⁵ Mlēe pi í piis nōgbē pi kpe lán swa bà, de ís le à a sé,

¹⁶ akú zíte nōgbē pi mii sī, à a lé wē, à í kú à bò kwá lén pi mii.

¹⁷ Akú kwá pi pō fē nōgbē piìi, à gēe zī ká kú a buri kú ò gōnō, gbē kú ò Luda yá kúna, kú ò kun Yesu sēedade ünō.

¹⁸ Kwá pi zēna ísira léa.

13

Nbō pásī mèn planō

¹ Akú ma nbō pásī è, àten bo ísira pii gūn, a mii mèn suppla, a bēne mèn kuri. Bēne mèn kuri pinōn kífura kúkuna. Dōkena kú Ludaò tó kēna a mii pinōa.

² Nbō pásī kú ma èe pii bò lán sàboo bà, a o pásī manamana. A lé de lán músu lé bà. Kwá a gbāna kpāa kú a gbāao kú a iko zōkōo.

³ A mii pinō doke de lán ò a kari kē ari à kà ganaa bà, akú a bōo pii làka. A yá bò andunia gbē sīnda pínki sare, akú ò tēi.

⁴ Akú ò donyī kē kwá piine, kú à a ikoo kpà nbō pásī piia yáí. Ò kùte nbō pásī piine dō ò pi: Dí mé à kà nbō pásī pi uu? Dí mé ani fō à zī ká káao?

⁵ Ò karambaani yá'ona lé kpà nbō pásī piia, à Luda tó bēne sío, akú ò a gbà zé à iko ke ari mo bupla aweepla.

⁶ Akú à nà dōkena kú Ludaòoa, à a tó bēne sī kú a kúkiò kú gbē kú ò kú gweno.

⁷ Ò a gbà zé à zī ká kú Luda gbēnō à zī blemma. Ò a gbà zé dō àgō iko vī buri sīnda pínkia kú gbē sīnda pínkiò kú buriyá sīnda pínki òrinō kú búsu sīnda pínkiò.

⁸ Tó adi ke gbē kú n tó kú wēndi takada gūnnō baasiro, gbē kú ò kú zītenō ni donyī ke nbō pásī piine n pínki. Takada pi bi Sāne Bōrō kú ò dē zaade Luda dí andunia kátero pōme.

⁹ Gbē kú à sá vī yá pi ma.

¹⁰ Gbē kú Luda dite ò a kú zīzō ū oni a kūme.

Gbē kú Luda dite ò a de fēnedao fēnedan oni a deo.

Abire ten o Luda gbēnōne ògō mena vī, ògō náani vī.

¹¹ Akú ma nbō pásī pānde è, àten bo zīten. A bēne vī mèn pla lán sāne bōrō pō bà, ama à yá ò lán kwá bàme.

¹² À nbō pásī káakupō pi iko pínki kē a wára. À tò zíte kú gbē kú ò kúano donyī kē nbō pásī káakupō kú ò a kari kē ari à kà gana a bōo làka piine.

¹³ À daboyá zōkōnō kē, ari se à tò tē bò ludambe, à lēte zíte bisásirinō wára.

¹⁴ À gbē kú ò kú zītenō sáte kú daboyá kú ò a gbà zé à kē nbō pásī káakupō pi wáranō. À piine ò nbō pásī kú ò a kari kē kú fēnedao, akú à kpé bēne taka ke.

¹⁵ Ò a gbà zé à wēndii kpà nbō pásī taka piia, akú nbō pásī taka pi yá ò, à tò ò gbē kú ò gi donyī kēneinō dēde.

¹⁶ À tò ò sēeda kē n gbē sīnda pínki oplaas kesō n m'are, né fiti gbē zōkō, aruzekedenō kú takasidenō, zōnō kú zīdadeno.

¹⁷ Gbē kú à nbō pásī pi tó sēeda vīro kesō à tó lambaa, ade ni fō à pō yía kesō à lúro.

¹⁸ Ōndōyān dí. Gbē kú à wéze vī, à nbō pásī pi lambaa dōdō, zaakü bisásiri tó lambaame. À lamba bi wāa aakō kú baaakō aweesuddome. (666)

14

Sāne Bōrō kú gbē kú à n bōnō

¹ Akú ma Sāne Bōrō pii è zēna Zaiō kpia. Gbēnōn dūbu wāa suppla aweesiikō kú káao. A tó kú a De tōo kēna n m'arenōa.

² Ma kīni mà à bò ludambe lán ísōkena kīni bà, lán legūpūtāna gbāna bà. Kīni kú ma màa pi de lán mōrōlerinō mōrō ū bà.

³ Gbēnōn dūbu wāa suppla aweesiikō pinō ten lē dufu sí gbà kú pō bēne mèn siikōnō kú gbē zōkōnō are. Gbēke dí fō à lēe pii dàdaro, tó adi ke gbē kú ò n bó andunia gūn pinō baasiro.

⁴ Mōkōnōme gbē kú odi gbāsī ke kú nōgbēnōronō ū, kú ò kun lési. Òdigō té Sāne Bōrōo gu kú àdi gén pínki. Ò n bó gbē káakunō ū Ludane kú Sāne Bōrōo piio.

⁵ Odi ma ziki kú ò éke tōro, akūsō ò taari vīro.

Yákpatekɛgɔɔ baarukpanaa

⁶ Akú ma malaika pãnde è, àten vura musumusu. À baaru nna kú à kun gɔɔ sɪnda pínki kúna, de à kpá gbɛ kú ò kú zítɛo nɛ, bùsu sɪnda pínki, buri sɪnda pínki, buriyá sɪnda pínki kú gbɛ sɪnda pínki.

⁷ À kòtoo sɛ gbánagbána à pì: À vɪna ke Ludane, à bèere líne, zaakú a yákpatekena kú gbɛnɔ gɔɔ ká. À donyí ke Luda kú à musu kú zítɛo kú ísirao kú ísɛbokɪnɔ kɛene.

⁸ Malaika plade té a kpɛ à pì: Babilɔnu gbòro! Wera zókɔ pìi gbòro! À tò buri sɪnda pínki a pápakena wɛ gbána kú àdi su kú Luda pɔfɛoo mì.

⁹ Malaika aakòde té n kpɛ, à kòtoo sɛ gbánagbána à pì: Tó gbɛ donyí kè nòbɔ pásí piine kú a takao, à a sèedaa sɪ a mì'area kesɔ a ɔa,

¹⁰ àkú mé ani Luda pɛtɛ wɛ kú ò ká atɛne a pɔfɛ tokon mi, ani wáwá ma té kú ifantɛgbɔɔo gún Luda malaikanɔ kú Sáne Bòrɔɔ are.

¹¹ N wétamma túsukpe nigɔ bo gɔɔ sɪnda pínki. Gbɛ kú ò donyí kè nòbɔ pásí piine kú a takao, ò a t sèedaa kɛnɔn Ìampana víro fánantɛ kú gwáanio.

¹² Abire ten o Luda gbɛnɔne ògɔ mena ví, gbɛ kú ò yá kú à ditenɔ kúna, òten Yesu náani kenɔ.

¹³ Akú ma kòtoo mà, à bò ludambe à pì: N adikína kɛ. Arubarikadenɔme gbɛ kú oni ga kunna Dikiri gún zaa teranɔ ù. Luda Nini pì: Leme! Oni kámma bo kú n zío, zaakú n yámanakena gbɛ téníyí.

Zíte pɔnɔ kɛkɛnaa

¹⁴ Akú ma ludambe luku è, pòke vutena lán bisásiri bà. À wura fùra kuna, à kòma lénna kúna.

¹⁵ Akú malaika pãnde bò Luda kpén, à lé gbána zù gbɛ kú à vutena ludambe lukuaai à pì: N kòma ká pói n kɛ, zaakú zíte pɔnɔ mà, à ká kɛna.

¹⁶ Akú gbɛ kú à vutena ludambe lukua a kòmaa màte zíte, à zíte pɔnɔ kɛkɛ.

¹⁷ Malaika pãnde bò musu Luda kpén, à kòma lénna kúna dɔ.

¹⁸ Akú malaika pãnde kú à té iko ví bò sa'okia. À lé gbána zù gbɛ kú à kòma lénna kúnaa pii à pì: N n kòma lénna ká geepi yɔ kú ò kú zítɛnɔi n zɔzɔ, zaakú n nɛnɔ mà.

¹⁹ Akú malaikaa pí a kòmaa màte zíte, à geepi yɔnɔ zɔzɔ, à ká geepi'ifɛki zókɔ kú à de Luda pɔfɛkipabɔ ù gún.

²⁰ Ò gɛsɛ pɛtɛpete geepi yɔ pìnɔa wɛte kpɛ, akú aru bòte geepi'ifɛki gún, à dàgula ari kiloo wàa dɔ kpɛ basɔɔro, à lei ká sɔ sɔmɔ léi.

15*Kisira kpekpe mèn supplanɔ kpányinaa*

¹ Akú ma sèeda pãnde è ludambe, à zókɔ, à bò ma sare. Malaika gbɛnɔn supplanɔn kisira kpekpe mèn supplanɔ kúna. Abirekún Luda ni a pɔfɛkipamma lákao.

² Akú ma pòke è lán sɛbɛe bà, à de lán dígi bà kakarana kú téo. Ma gbɛ kú ò zìi blè nòbɔ pásí piia kú a takao kú a tɔ lambaaonɔ è zena sɛbe kú à de lán dígi bàa pii sare, ò mɔɔ kú Luda kpámmanɔ kúkúna.

³ Òten Luda zòbleri Musa lè sí kú Sáne Bòrɔɔ lèeo ò pì:

Dikiri Luda Gbánasɪndapinkide,

n yákenanɔn zókɔ, ò bò ó sare.

Buri sɪnda pínki Kína,

ndi yá ke a zéa kú yápurao.

⁴ Dikiri, dí mé à n vɪna víroo?

Dí mé ani gí n tɔ kpáii?

Zaakú n mèn do n kú adona.

Buri sɪnda pínki ni su à donyí kenne,

zaakú n yámanakɛnanɔ bò gupuraa.

⁵ Abire gbera ma Luda kpé è wɛna musu, bizakuta kú à doka kun ù.

⁶ Akú malaika gbɛnɔn suppla kú ò kisira mèn suppla kúnanɔ bòte kpé pii gún. Ò táaru biza pura táitai kú àten té ke dadana, wura asa dɔdɔna n kùsɛɛa.

⁷ Akú pɔ bɛne mèn siikɔnɔ doke wura kɛre kpá malaika gbɛnɔn suppla pìnɔ baadia. Luda kú àdigɔ bɛne gɔɔ sɪnda pínki pɔfɛ kán à pà.

⁸ Luda gakuri kú a gbánao túsukpe kpé pii pà. Gbɛke ni fɔ à gɛnlo ari malaika gbɛnɔn suppla kisira mèn suppla pìnɔ gɛɛ à lákao.

16

Luda pɔfɛkipana anduniaa

¹ Akū ma kòto gbàna mà bona Luda kpén, à pì malaika gbènon suppla pìnɔne: À gé à Luda pɔfɛ kù à kú kere mèn suppla pìnɔ gūn atē anduniaa.

² A káakude gèe à a kere àtē anduniaa. Akū bòbùnu vāni pāsīno bò gbē kù ò nòbɔ pāsī sēeda vī, kù òdi donyī ke a takanena.

³ A plade a kere àtē Ísira. Akū Ísira'í gò lán gè aru bà, pɔ bēne kù ò kú a gūnnɔ gàga pínki.

⁴ A aakɔde a kere àtē swanɔa kù ísēbokino, akū í pìnɔ lì aru ú.

⁵ Akū ma mà malaika kù à í iko vī pì:

Kúadonade məkɔn kù n̄ kun yā,

akūsɔ n̄ kun kù a terao,

n yákpate kè kúńwo a zéame.

⁶ Ò n gbēno kù n annabino aru kòte,

akū n aru kpámma ò mì.

À kɔ si kúńwo le.

⁷ Akū ma kòtoo mà bona sa'okia à pì:

Leme, Dikiri Luda Gbānasīndapinkide,

n yákpate kè kúńwo a zéame,

akūsɔ n̄ yāpura vī.

⁸ A siikɔde a kere àtē ifántēa, à tò a té bisāsirinɔ kpàta.

⁹ A puusu gbāna n̄ pá, akū ò Luda kù à kisira bireno iko vī tɔ bēnee sì. Odi nèse lite ò bèere línɔro.

¹⁰ A sɔɔrode a kere àtē nòbɔ pāsī gbàaa, akū gusira dà a kpatala. Gbēno teni n̄ lé yákatē wāwā gūn,

¹¹ akū ò Luda Musude tɔ bēnee sì n̄ wāwā kù n̄ bòbùnuo yāi. Odi nèse lite ò kpe lì n̄ yākenanɔnero.

¹² A suddode a kere àtē swada kù òdi pi Yuflatia, akū swa pi í bàba, akū zé bò ifáboki kpa kínanɔne.

¹³ Akū ma tānanɔ è mèn aakɔ lán bl̄no bà, òten bo kwā kù nòbɔ pāsio kù annabi ékeo lén.

¹⁴ Tāna dabokerinome. Òten gé andunia pínki kínano kínaa, de ò n̄ kakara ò zì ká Luda Gbānasīndapinkide gɔɔ zɔkɔ zī yāi.

¹⁵ N̄ ma! Mani su lán kpāni bàme. Arubarikaden gbē kù à wé gɔ dɔ ú, kù à a pɔkasano dana de àsun bo pótompo ò a pótompoke ero yāi.

¹⁶ Akū tāna pìnɔ kína pìnɔ kákara gu kù òdi pi kù Eberu yāo Amagedɔ.

¹⁷ À supplade a kere àtē Íaa. Akū kòto gbāna bò gbà kínaa Luda kpén à pì: À kèn gwe.

¹⁸ Legú ten pí, àten pata, àten pútá. Zíte yìgáyìgá pāsīpāsī. Zaa lākū bisāsirinɔn kù zīten nà, a taka buri dí ke zikiro, à kè pāsī manamana.

¹⁹ Wéra zɔkɔ kpàatekɔre leu aakɔ, akū buri sīnda pínki wéranɔ gbòro. Wéra zɔkɔ Babilonu yá dɔ Ludagu, akū à a pɔfɛ pāsī wé toko kpaa, à mì.

²⁰ Ísira luannɔ gète pínki, odi kpìnɔ e doró.

²¹ Legúgbē zɔkɔno bò ludambe, ò kà kiloo bupla. Ò sisi bisāsirinɔa, akū ò Luda tɔ bēnee sì legúgbē kisira pì yāi, zaakū kisira pì pāsī manamana.

17

Karua kù à di nòbɔ pāsīa

¹ Malaika gbènon suppla kù ò kere mèn suppla kúnaa pìnɔ doke pìmene: N̄ mɔ mà yā kù aní wí karua zɔkɔ kù à vutena swanɔa dasi mɔnne.

² Andunia kínano pāpā kè káao, andunia gbēno a pāpākēna wē mì ò ká.

³ Luda Nini dinamā pì gūn malaikaa pìi gèe kúmao sēn. Akū ma nɔgbē ke è dina nòbɔ pāsī tēraa. Dokēna kù Ludao t̄no fifia, a mìnɔ mèn suppla, a bēnenɔ mèn kuri.

⁴ Nɔgbē pì biza tēra kù a gaaruradeo yīna, à zāblebo kù ò pì kù wuraaonɔ dana kù gbè bèere denɔ kù òsonɔ. À wurā toko kúna, tē pónɔ kù a pāpākēna gbāsīno kán à pà.

⁵ Ò tɔ asiride kè a mì'area ò pì:

Wéra zɔkɔ Babilonu,
pāpākerino kù andunia tē pónɔ da.

⁶ Ma è nɔgbē pìi Luda gbē kù ò n̄ dede Yesu sēedakpana yāino aru mì à ká, àteni a de lán wē bà. Kù ma a è, yā pìi bò ma sare manamana.

⁷ Akū malaikaa pì ma la à pì: Bó yá mé à tò yá pìi bò n sarae? Mani nɔgbē pì asiri onne kú nɔbɔ pásì kú à a sena asirio, kú a mìnɔ mèn suppla a bēnɛnɔ mèn kurii pìi.

⁸ Nɔbɔ pásì kú n èe pì kun yá, à kun tera doro, akūsɔ ani bo Zíngo wēɛ lòkotoo gūn à mì pé kakatenaana. Gbē kú ò kú zíte, akūsɔ n t́ kú wēndi takadan zaa andunia naanagɔarɔnɔ, tò ò nɔbɔ pásì kú à kun yá, akú à kun tera doro, ama ani era à su pìi è, a yá ni bo n sarae.

⁹ Laasunde kú à ɔndɔ vī yán dí. Mì mèn suppla pìnɔ bi sīsì mèn suppla kú nɔgbē pìi vutenaanaɔme. Kína gbēnɔn supplanɔme dɔ.

¹⁰ N gbēnɔn sɔɔro lète, gbē mèn do kun, gbē mèn do kpé. Tó à sù, ani gì kero.

¹¹ Nɔbɔ pásì kú à kun yá, akú à kun tera doro pì bi kína sraakɔdemɛ. Gbēnɔn suppla pìnɔ dokemɛ dɔ. Àten mì pé kakatenaana.

¹² Bēne mèn kuri kú n èe pìnɔ bi kína gbēnɔn kuri kú odi kpata ble kòronɔme. Ama oni kí ble gɔɔ fitinle gūn kú nɔbɔ pásìo lèle.

¹³ N gbēnɔn kurii pìnɔ lédokɔnɔme. Oni n gbāna kú n ikoo kpá nɔbɔ pásì pìia.

¹⁴ Oni zì ká kú Sāne Bɔrɔɔo, ama ani zì bleńma, zaakú dikirinɔ Dikirimɛ, kínano Kínamɛ. A gbē nánide kú à n sisi à n sɛnɔn kú káao.

¹⁵ Akú malaikaa pìi òmene: Swa kú n è karua vutenaanaɔ bi gbēnɔ kú parinɔ kú burinɔ kú buriyānɔme.

¹⁶ Nɔbɔ pásì kú bēne mèn kuri kú n èe pìnɔ ni zà karuaa pìgu. Oni a kakate, ò à tó pótomo. Oni a só, oni té s̄a.

¹⁷ Zaakú Luda a pɔyenyīnaa dàńne n swēn ò lédokɔnɔ kemɛ. Oni n kpata kpá nɔbɔ pásì pìia ari Luda yá gé papao.

¹⁸ Nɔgbē kú n èe pì bi wéra z̄sk̄ kú à iko vī andunia kínanaame.

18

Babilnu gboronaa

¹ Abire gbera ma malaika pānde è bona ludambe. À iko z̄sk̄ vī, à gakuri andunia pura kù.

² À wiki gbāna lè à pì:

Babilnu gbòro, wéra z̄sk̄o pìi lète.

À ḡò tānanɔ kúki ũ, tāna buri s̄inda pínki tò ũ,

bā kú òdi n t̄è bo ò z̄áńgunɔ be ũ.

³ Zaakú buri s̄inda pínki a pāpākena wē

kú àdi su kú Luda pɔf̄eoo mì.

Andunia kínano gbāsì kè káao,

akú andunia lagatarinɔ kè aruzekedenɔ ũ

a nnamana z̄sk̄o gūn.

⁴ Akú ma kòto pānde mà bona ludambe à pì:

À bote wēte pìi gūn ma gbēnɔ,

de á ɔ s̄úńḡ kú a durunnano gūn

yá kú oni mɔnɛnɔ sún á lero yái.

⁵ Zaakú a durunnano gbà ò z̄ò ludambea,

akú a dàkenano d̄ò Ludagu.

⁶ À fīna bone yá kú à kēńnea,

à kene a yākenaaa leu pla.

À pētē wē káne a tokon

de p̄ó kú à káńnela leu pla.

⁷ À wāwā kú wēndayāo kpái,

lákú à t̄ò bò nnamanaa gūn lén nà.

Zaakú àdi o a swēɛ gūn,

saraunian a ũ vutena a gbāaa,

gyaanɔ takasiden a ũro,

áni wēnda ke zikiro.

⁸ A yá mé à tò kisira díkínano ni a le gɔɔ do,

ga kú wēndao kú nāao.

Té mé ani k̄ua,

zaakú Dikiri Luda a yākpatekeri gbāna.

⁹ Andunia kína kú ò gbāsì kè káao, ò nna mà káaonɔ, tò ò a t̄ékúna luku è, oni ɔɔ dɔ, oni n z̄ida k̄ek̄.

¹⁰ Oni ze z̄à vīna gūn wāwā kú ò kpai yái ò pì:

Waiyoo, waiyoo, wéra zṣkṣ!

Wéra ikode Babilonu!

Yá vùtemma gɔɔ do gṣṣṣṣṣṣ yá!

¹¹ Andunia lagatarinṣ ni ɔɔ dṣ sṣ, oni wēnda keṅe, kú gbēke ni n laga díkīnanṣ lúríma doro yá!

¹² Wura, andurufuu, gbè bèɛɛɛɛɛɛnṣ, òsonṣ, biza ɔgɔɛnṣ, biza tēra kú a gaaruradenṣ, siliki, lí mana buri pínkinṣ, pṣ kú òdi ke kú wisa sakaaonṣ kú lí bèɛɛɛɛɛɛnṣ kú mṣgotēnṣ kú mṣsinṣ kú gbè puranṣ pínki,

¹³ líteke gbīnnadenṣ, dò pónṣ, turaretitinṣ, lí'ónṣ, wē, nísi, flawa, pṣblewenṣ, zùnṣ, sánṣ, sṣnṣ kú n gónṣ, zṣnṣ kú bisásiri wēndinṣ.

¹⁴ Oni pine: Pṣ mana kú ndi a ni denṣ lākamma pínki. N nmanana kú n gakurio pítimma pínki, Ini kara n n e ziki doro.

¹⁵ Lagatari kú ò kè aruzekedenṣ ũ wéra pìi gáinṣ ni ze zà vīna gūn wāwā kú ò kpàì yá. Oni ɔɔ dṣ ò wēnda ke

¹⁶ ò pi:

Waiyoo, waiyoo wéra zṣkṣ!

À táaru biza yí yá

kú biza gaaruradeo kú a wé tēradeo.

À zàblebṣ kú ò pìi kú wuraaonṣ dà yá

kú gbè bèɛɛɛɛɛɛnṣ kú òsonṣ.

¹⁷ À aruzeke sīnda pínki lāka gɔɔ do gṣṣṣṣṣṣ.

Gó'ite dikirinṣ kú táa'orinṣ kú gó gbēnṣ kú gbē kú òdi zī ke ísira musunṣ ni ze zàzà n pínki.

¹⁸ Tó ò wéra pìi tékūna luku è, oni wiki lé ò pi: Wéra ke kun yá kú a zṣkṣṣ kà wéra díkīna ũro.

¹⁹ Oni ɔɔ dṣ, oni n zīda kēkē, oni wēnda ke, oni wiki lé ò pi:

Waiyoo, waiyoo wéra zṣkṣ!

Gbē kú ò gó'ite vī ísira musunṣ pínki

kè aruzekedenṣ ũ kú aruzeke kú à písiaao,

akú à gṣ bezi ũ gɔɔ do gṣṣṣṣṣṣ.

²⁰ À pónna ke a yá musu ludambedenṣ kú Luda gbēnṣ kú a zīrinṣ kú a annabinṣ, zaakú Luda mé à fina bōaáre.

²¹ Akú malaika gbānade gbè kú à kà wísilogbe gbèntē ũ sè à zù ísira gūn à pi:

Len oni wéra zṣkṣ Babilonu zun le kú gbānao,

oni wéra pi e ziki doro.

²² Oni mɔɔ ke gágá

ke kute kesṣ kákákí'ũ ma n gūn ziki doro.

Oni ɔzīkeri ke le n gūn ziki doro.

Oni wísilogbe kīni ma n gūn ziki doro.

²³ Oni fitila gupura e n gūn ziki doro.

Oni nṣekīni ma n gūn ziki doro.

N lagatarinṣ bi andunia gbē zṣkṣnṣme yá, n pṣ dà buri sīnda pínkia, n n mīi lítē.

²⁴ Ó annabinṣ kú Luda gbēnṣ aru lè a gūn

kú gbē kú ò n dēde andunia gūnnṣ n pínki.

19

Pannakēna ludambe

¹ Abire gbera ma kòto gbāna mà ludambe lán pari yá'onaa bà à pi:

Aléluya! Ó Luda mé à zī blè!

Àkú mé à gakuri kú gbānao vī ado,

² zaakú àdi yákpate ke kúinwo

a zea kú yápuraome.

À yákpate kè kú karua zṣkṣ

kú à andunia yàka kú a pāpākenaao.

À a zṣblerinṣ dēdena fina bōa.

³ Ó pìi dṣ:

Aléluya!

A túsukpe nigṣ dṣ gɔɔ sīnda pínkime.

⁴ Gbē z̄sk̄s gbēn̄n̄n̄ baro awēsiik̄n̄n̄ k̄ū p̄s̄ bēne mēn̄ siik̄n̄n̄ w̄tewute ò donyī kē Luda k̄ū à vutēna a gbāane ò p̄i:
Aami! Aleluya!

Sāne B̄r̄n̄ n̄s̄ep̄ble

⁵ Akū ma k̄ōtoo mà bona gbāa p̄i k̄īnaa à p̄i:

À ó Luda t̄s̄ kpá a z̄b̄blerin̄o á pinki,
ák̄s̄n̄o k̄ū á a v̄īna v̄īno,
né fiti gbē z̄sk̄s̄.

⁶ Akū ma k̄ōtoo mà lán pari yā'onaa bà, lán ís̄k̄ena k̄īni bà, lán legūpūtana gbāna bà à p̄i:
Aleluya!

Dikiri ó Luda Gbānas̄īndapinkide nà k̄īblenaaa.

⁷ Ò p̄n̄na ke, ò yáa do, ò a t̄s̄ kpá,
zaakū Sāne B̄r̄n̄ n̄s̄eḡr̄n̄ kà, a n̄o sorumii mà.

⁸ Ò táaru biza pura táitai k̄ū àten tē ke kpàa à yī.
Táaru biza p̄i bi Luda gbēn̄o yāmanakenan̄me.

⁹ Malaikaa òm̄ene: N̄ kē. Arubarikaden̄n̄ gbē k̄ū ò n̄ sísi Sāne B̄r̄n̄ p̄i n̄s̄ep̄blean̄o ū. À òm̄ene do: Luda yā yāpuran gwe.

¹⁰ Ma wute a are de mà donyī kene, akū à òm̄ene: N̄ abire tó. N̄ donyī ke Ludane. N̄ z̄bleri daken ma ū k̄ū n̄ gbē k̄ū ò yā k̄ū Yesu de a s̄eedade ū k̄ūnan̄o. Zaakū yā k̄ū Yesu de a s̄eedade ūme annabik̄eyā'ona mì ū.

K̄irisi suna d̄ina s̄s̄ puraa

¹¹ Akū ma ludambe è wēk̄šana, akūs̄s̄ pura b̄o, gbē k̄ū à dia t̄n̄ Nāanide Yāpurade. Àdi yākpate ke k̄ūr̄wo, àdi z̄l̄ kà k̄ūr̄wo a z̄ea.

¹² A wé de lán tévuraa bà, à kifura k̄ūkuna dasi. T̄s̄ ke k̄ēna a mì'area, gbēke t̄s̄ p̄i yāasi d̄s̄ro, akāa baasiro.

¹³ À uta k̄ū ò dà aru ḡūn dana. À t̄n̄ Luda Yā.

¹⁴ Ludambe z̄l̄karin̄n̄ t̄ei, ò didi s̄s̄ puran̄o k̄ū táaru biza p̄u táitaio dadana.

¹⁵ Fēneda lēnna ten bo a lēn, de à burin̄o léo. Ani k̄i b̄l̄m̄na k̄ū mò ḡōo, ani ḡēse p̄t̄e geepi n̄n̄o geepi'if̄eki ḡūn, àkūme Luda Gbānas̄īndapinkide p̄of̄e p̄ási ū.

¹⁶ Ò t̄s̄ d̄ik̄īna kē a utaa k̄ū a gbádao:

K̄īnan̄o K̄īna, dikirin̄o Dikiri.

¹⁷ Akū ma malaikaa è à zena if̄ant̄ēn̄. À lé gbāna z̄u bā k̄ū òten vura musumusun̄o pinki à p̄i: À m̄s̄ à kakara à p̄oble z̄sk̄s̄ k̄ū Luda k̄ēare ble,

¹⁸ de à le à k̄īnan̄o ḡē s̄o k̄ū soza gbē z̄sk̄n̄o k̄ū gbānad̄en̄o k̄ū s̄n̄o k̄ū n̄ dirin̄o k̄ū gbē s̄īnda p̄īnk̄in̄o, z̄īdad̄en̄o k̄ū z̄n̄o, né fiti gbē z̄sk̄s̄.

¹⁹ Akū ma n̄b̄o p̄ās̄i è k̄ū andunia k̄īnan̄o k̄ū n̄ z̄l̄karin̄o, ò k̄s̄ k̄ākara ò z̄l̄ kà k̄ū gbē k̄ū à di s̄sa p̄io k̄ū a z̄l̄karin̄o.

²⁰ Ò n̄b̄o p̄ās̄i p̄i k̄ū l̄ele k̄ū annabi éke k̄ū à daboyān̄o k̄ē a areo. Daboyā p̄in̄n̄ à gbē k̄ū ò n̄b̄o p̄ās̄i s̄eeda v̄i, ò k̄ute a takan̄en̄o s̄āteo. Ò n̄ z̄ú tē s̄ebe k̄ū àten k̄ū k̄ū if̄ant̄ēgb̄ōo ḡūn b̄ēne n̄ pla n̄ pinki.

²¹ Gbē k̄ū à di s̄sa gbē k̄paran̄o d̄ede k̄ū f̄ēneda k̄ū à b̄o a lé ḡūnwo, akū b̄ān̄o n̄ ḡēn̄o bl̄è ò kà pinki.

20

K̄irisi k̄īblena andunia ḡūn w̄ē w̄aa s̄ōro

¹ Akū ma malaikaa è bona ludambe, à Z̄ingo w̄ē l̄okotoo m̄n̄ne k̄ūna k̄ū m̄k̄ak̄šana gb̄iḡiriio.

² À kwá k̄ū à de ml̄ē z̄ī ū, k̄ū òdi p̄i Ibilisi ke Setan k̄ū, akū à m̄ōo k̄āa ari w̄ē w̄aa s̄ōro.

³ Malaikaa p̄i a z̄u Z̄ingo w̄ē l̄okotoo p̄i ḡūn, à z̄é t̄are à m̄ōda k̄āi à k̄ā de àsun burin̄o s̄ātero ari w̄ē w̄aa s̄ōro p̄i gé papao. Abire ḡbera oni a ḡbare fiti.

⁴ Akū ma gb̄ān̄o è k̄ū gbē k̄ū ò vutēnan̄o. Ò n̄ gbá z̄é ò yākpate ke k̄ū gbēn̄o. Ma gbē k̄ū ò n̄ m̄i z̄s̄ Luda yā k̄ū Yesu de a s̄eedade ū ona yāin̄o è. Odi k̄ute n̄b̄o p̄ās̄i ke a takan̄ero. Odi a s̄eeda ke n̄ mì'are ke n̄ çaro. Ò v̄u gan, ò k̄i bl̄è k̄ū Kirisio w̄ē w̄aa s̄ōro.

⁵ Ḡēn̄o vuna k̄āakup̄n̄ gwe. Ḡē k̄paran̄o dí vuro ari w̄ē w̄aa s̄ōro p̄i ḡē à p̄apao.

⁶ Arubarikaden̄n̄ gbē k̄ū n̄ baka k̄ū ḡēn̄o vuna k̄āakup̄o ḡūnn̄o ū, ò k̄ū adona. Ga plade iko v̄īr̄maro. Oniḡs̄ de Luda k̄ū Kirisio gb̄āḡbarin̄o ūme, oniḡs̄ k̄i ble k̄āao ari w̄ē w̄aa s̄ōro.

Setan zuna t̄en

⁷ Tó wè wàa sɔɔro pìi pàpa, oni Setan bo ò a gbare.

⁸ Anì gé buri kù ò kù andunia kusuru siikɔ́nɔ́ sàte, Gɔgu kù Magɔguo, ani nì kakara, de ò zì ká. Nì dasi de lán ísira le búsu'at'è bà.

⁹ Ò dà anduniala, ò lika Luda gbɛ́nɔ́ bùraai kù wéra kù Luda yeiio, ama té bò ludambɛ à kùmma.

¹⁰ Ò Ibilisi kù à nì sàte sè ò zù tè sèbe kù àten kù kù ifántɛgbɔɔo gùn, gu kù ò nòbɔ pāsì kù annabi ékeo zùn. Onigɔ́ wāwā ma fānantɛ kù gwāanio gɔɔ sīnda pinki.

Yakpate kpede kenaa

¹¹ Akù ma gbà pura zɔkɔ́ è kù gbɛ́ kù à vutenaao. Zìte kù musuo dibi lè a are, gu kunñne doro.

¹² Akù ma gyāwāndenɔ́ è, né fiti gbɛ́ zɔkɔ́, ò zena gbàa pì are. Ò takadanɔ́ wèwè, akù ò takada pānde wè ò wèndi takada ũ. Ò yākpate kè kù gyāwāndenɔ́ nì yākenaaa, lākū a kēna takada pinɔ́ gūn nà.

¹³ Ísira gyāwānde kù ò kù a gūnnɔ́ kpà. Ga kù Gyāwānwɔ gyāwānde kù ò kù nì gūnnɔ́ kpà se. Akù ò yākpate kè kù baadio a yākenaaa.

¹⁴ Ò ga kù gyāwānwɔ zù tè sèbeɛ gūn. Té sèbeɛ pì bi ga plademe.

¹⁵ Gbɛ́ kù odi nì t' le wèndi takada gūnlonɔ́ ò nì zù tè sèbeɛ pì gūn.

21

Zìte dufu kù musu dufuo

¹ Akù ma zìte dufu kù musu dufuo è, zaakù zìte káakupɔ́ kù musu káakupɔ́ gète, akùsɔ́ ísira kun doro.

² Akù ma Luda wéra Yurusalemu dufu è bona musu Luda kīnaa, àten kīpa. Ò a kèke lán nɔ́gbɛ́ kù a zàke sorumii màa bà.

³ Akù ma kòto gbāna mà bona gbà kīnaa à pì: Luda vùte kù bisāsirinɔ́ sà, anigɔ́ kù kùñwo, onigɔ́ de a gbɛ́nɔ́ ũ. Luda pì nigɔ́ kù kùñwo a zīda nì Luda ũ.

⁴ Ani nì wétɛ warawarañne pinki. Ga nigɔ́ kun doro ke wènda ke ɔ́ɔɔna ke wāwā, zaakù yā zīnɔ́ gète.

⁵ Akù Gbɛ́ kù à vutena gbàaa pì: Nì ma! Maten pɔ́ sīnda pinki ke dufu. Akù à òmene: Nì kè, zaakù yā dínɔ́ náani vī, akùsɔ́ yāpurame.

⁶ Akù à òmene: À kèn gwe. Makūme Alafa kù Omegao, Naana kù Lakanaao ũ. Gbɛ́ kù ími ten de, manì a gba ísɛ wèndide boki.

⁷ Gbɛ́ kù à zìi blè mé anigɔ́ pɔ́ dínɔ́ vī pinki. Manigɔ́ de a Luda ũ, anigɔ́ de ma né ũ.

⁸ Ama vīnadeno kù nānisarideno kù yāvānikerinɔ́ kù gbɛ́derinɔ́ kù zinakerinɔ́ kù ezedenɔ́ kù tánagbagbarinɔ́ kù manafikidenɔ́ pinki, nì baka nigɔ́ de té sèbe kù àten kù kù ifántɛgbɔɔo ũme. Ga pladen gwe.

Yurusalemu dufu

⁹ Malaika gbɛ́nɔ́n suppla kù ò kere mèn suppla kūna, kisira kpède mèn suppla kán à pà pinɔ́ doke sù à òmene: Nì mɔ́ mà Sāne Bɔ́rɔ́ nɔ́ dufu mɔ́nne.

¹⁰ Luda Nini dinama pìi gūn malaikaa pì ma se à gèe kūmao kpi lei zɔkɔ́a. À Luda wéra Yurusalemu m̀mene bona musu Luda kīnaa, àten kīpa.

¹¹ Àten té ke kù Luda gakurio, àten pì lán gbè bèereɛde bà, lán diamɔ́ bà.

¹² À bīni lei zɔkɔ́ vī. À gānu mèn kuri aweɛplame, malaika gbɛ́nɔ́n kuri aweɛplanɔ́n zezenan. Isarailla buri mèn kuri aweɛplanɔ́ tɔ́ kēna gānu pinɔ́a.

¹³ Gānu mèn aakɔ́ kù ifáboki kpa, mèn aakɔ́ kù gughānduru kpa, mèn aakɔ́ kù gēnɔ́midɔ́ki kpa, mèn aakɔ́ kù ifālete kpa.

¹⁴ Ò bīni pì é pète gbè mèn kuri aweɛplanɔ́a. Sāne Bɔ́rɔ́ zīri gbɛ́nɔ́n kuri aweɛplanɔ́ tɔ́ kēna gbèe pinɔ́a.

¹⁵ Malaika kù àten yā omene pɔ́yɔ́bɔ́ kù ò pì kù wuraa kūna, de à wéra pì yɔ́ kù a gānunɔ́ kù a bīnio.

¹⁶ Wéra pì kusuru siikɔ́me, a gbāna kù a yāasaao leeleme. Akù à wéra pìi yɔ́ kù pɔ́yɔ́bɔ́ pìio. A gbāna bi kiloo wāa kuri aweɛplame. A gbāna kù a yāasaao kù a leio pinki leeleme.

¹⁷ À a bīni yɔ́ dɔ́, a lei gāsákuru basuppla aweɛsiikɔ́. Malaikaa pì a yɔ́ bisāsiri gāsákuru gbāna lémmɛ.

¹⁸ Ò bīni pìi kè kù diamɔ́o. Wéra pì bi wuraaɛ atēne swáswa lán dígi bà.

¹⁹ Ò gbè kù ò wéra pì bīni pètea kèke kù gbè bèereɛde buri sīnda pinki.

Ò gbè káakupɔ́ kèke kù diamɔ́o,

a plade kú safiaao,
 a aakóde kú agataao,
 a siikóde kú emeradiio,
²⁰ a sòrode kú onisiio,
 a suddode kú kaaneliaao,
 a supplade kú kisolitiiio,
 a sòraakóde kú beriliio,
 a kéndode kú topazaao,
 a kuride kú kisopazaao,
 a kuri aweedode kú yasintiiio,
 a kuri aweeplade kú ametisiio.

²¹ Gánu mèn kuri aweepla pìno bi òso mèn kuri aweeplanome. Ó n' pínki kè kú òsooo mèn dodo. Wéra pì zéda bi wuraame atène, òdi gu en lán dígi bà.

²² Mádi Luda kpé e wéra pii gúnlo, zaakú Dikiri Luda Gbánašindapinkide kú Sáne Bòrooome kpé pì ù.

²³ Wéra pì bàka kú kú ifántè ke mɔvura gupunaaoro. Luda gakuri mé àdi wéra pì pu, akús Sáne Bòro de a fitila ù.

²⁴ Burinɔ ni táa o a gupurai, andunia kɔnanɔ ni gɛn kú n' aruzekenɔ.

²⁵ A gánunɔ nigɔ tatana fánantɛ zikiro, gwáani nigɔ kú gwe sɔro.

²⁶ Oni gɛn kú burinɔ aruzekenɔ kú n' pɔ ɔgɔdenɔ.

²⁷ Ama pɔ gbáši ke ni gɛnlo ke wé'iyákəri ke manafikide, tó adi ke gbè kú Sáne Bòro n' tó kè wèndi takada gúnno baasiro.

22

¹ Akú malaikaa pì swa'i wèndide kú àten bo Luda kú Sáne Bòroo gbà kínaa mòmene, àten té ke lán gbèdigi bà.

² Àten bàa lé wéra zéda guragura. Lí wèndide kú a bara dire kú a bara lao, àdi né i wè do gɛn kuri aweepla, mɔ kú mɔo gɛn dodo. Lí pì lánɔ bi burinɔ aafialekiamɛ.

³ Pɔ kú Luda lé kène ke nigɔ kun dorɔ. Luda kú Sáne Bòroo gbà nigɔ kú wéra pii gún, a zɔblerinɔ sɔ oni doi.

⁴ Oni a e wédewe, akús a tɔ nigɔ kú n' mù'area.

⁵ Gwá nigɔ kun dorɔ, gbèke bàka nigɔ kú kú fitila ke ifántè gupuraoro, kú Dikiri Luda ni gu puñe yá. Onigɔ kí ble ari gɔro sɔnda pínki.

⁶ Akú à òmene: Yá bireno náani ví, akús yápurame. Dikiri Luda kú àdi do annabinɔne are mé à a malaikaa zì, de a zɔblerinɔ yá kú ani su tera dɔ.

Yesu ni su tera

⁷ N' gwa, mani su tera. Arubarikaden gbè kú à zia yá takada díkina yá kúna ù.

⁸ Makú Yuhana makúme ma yá bireno mà, ma è. Kú ma mà, akús ma è, ma kutè malaika kú à yá pìno mòmene gbá sare mà donyí kene.

⁹ Akú à òmene: N' abire tó. N' donyí ke Ludane. N zɔbleri daken ma ù kú n annabi gbèdakenɔ kú gbè kú ò takada díkina yá kúnanɔ.

¹⁰ Akú à òmene: Nsun pɔ kúte zia yá kú à kú takada díkina gúnwaro, zaakú a gɔro kà káni.

¹¹ Gbè vání wé tá àgɔ a vání ke. Gbášide wé tá àgɔ gbáši. Gbè mana wé tá àgɔ a mana ke. Gbè kú à kú adona wé tá àgɔ kú adona.

¹² N' gwa, mani su tera, manigɔ láada kúna, de mà fina bo baadine a yákenaa.

¹³ Alafa kú Omegaon ma ù, Arede kú Kpedeo, Naana kú Lakanaao.

¹⁴ Arubarikadenon gbè kú ò n' utagyaba pipinɔ ù. Onigɔ zé ví ò gè wéra pì gánunɔ gún, ò lí wèndide né ble.

¹⁵ Ama kifirinɔ nigɔ kú gwero, ezedenɔ kú pápakerinɔ kú gbèderinɔ kú tánagbagbarinɔ kú gbè kú ò ye manafiki yákenainɔ.

¹⁶ Makú Yesu ma a malaikaa zì àgɔ deáre yá pìno sèedade ù sɔsine. Makúme Dauda buri kpata kú à bòto pà Kína ù, gudɔna susune i nna ù.

¹⁷ Luda Nini kú Sáne Bòro nɔ dufuo di pi, n' mɔ. Gbè kú à yá pii mà sɔ, à pi, n' mɔ. Gbè kú ími ten de, à mɔ. Gbè kú à ye í wèndidei, à sí gba ù.

¹⁸ Maten pi gbè kú ò annabiketakada díkina yá mànɔne n' pínki, tó gbè yáke kàra a gún, Luda ni kisira kú n' yá kú takada díkina gúnno kara adene.

¹⁹ Tó gbè yáke bò takada díkina gún sɔ, Luda ni ade baka bo a wéran kú lí wèndide kú a yá kú takada díkina gúnwo.

²⁰ Gbè kú à de yá pìno sèedade ù pi: Yápurame, mani su tera.

Aami! Dikiri Yesu, ñ mǎ!

²¹ Dikiri Yesu gǎ gbēkε vī kŭ a gbēno ñ pínki. Aami!